Editura Silviu Popescu

1966

1 ianuarie

Olăneşti. Singur, într-o mansardă de 14 m3 (cubi) a unei vile nu departe de librăria din centru. Mi-am petrecut Revelionul în pat, citind (în lipsă de altceva) "Pipele" lui Ehrenburg. La parter, un grup de mahări din Râmnic au chefuit până spre dimineaţă, făcând un scandal neruşinat, pe măsura importanţei rangului şi a numărului de stele de pe epolet. Trecerea de la un an la altul, marcată de focuri de puşcă şi lătrat de câini.

Fiind tipul arhivarului impenitent, notez câteva "întâmplări" ale răposatului an: 30 ianuarie, debutul literar în "Flacăra" cu povestirea "Delicventul"; 27 martie, apariţia în "Luceafărul", după trei ani în care am urcat de sute de ori, inutil, treptele spre mansarda din bulevardul Ana Ipătescu, a "Femeii în albastru" (titlul îi aparţine Gicăi Iuteş, maniacă a retuşurilor), prima mea întâlnire cu o gazetă literară; 22 aprilie, mutarea într-o casă cu aspect omenesc, pe strada Albă, împreună cu nevasta şi Dănuţ; 27 octombrie, acceptarea volumului "Roch ia cu anemone" de către conducerea Editurii pentru literatură şi primii bani (în cantitate semnificativă) primiţi pentru munca literară.

Citesc în "Contemporanul" un articol semnat de Roger Boussinot care presupune (bazându-se pe informaţii ştiinţifice) că peste 100 de ani inteligenţa va putea fi injectată în creierul uman ca o sănătoasă doză de calciu gluconic. Practic, nu sunt interesat de ceea ce se va întâmpla peste un veac. Abia mă lupt cu viaţa, azi.

2 ianuarie

Încerc să continui "Auroaica". Lucrul merge greu. Am constatat că în ajunul plecărilor, randamentul meu e minim. La Bucureşti,

activitatea didactică mă va absorbi complet. Mici şanse să mai termin povestirea. Ciudat e că deşi Auroaica nu are un "model" în realitate, port sentimentul că a existat aievea, că am trăit cândva în preajma ei, că am iubit-o...

Apropos de apariţia "Femeii în albastru". Întâmplarea a făcut ca debutul meu în presa literară să coincidă cu decesul lui Gheorghiu-Dej. Pagina întâi a "Luceafărului" cu pricina a apărut în chenar negru, cu fotografia întristătoare a dictatorului în dimensiuni de protocol. Semn bun, semn rău?

Vizitat sanatoriul "1 Mai", ctitoria megalomană a celui pomenit mai sus. Adevărată citadelă inexpugnabilă pe care nu am reuşit până azi să o văd, deşi vin de patru ani în staţiune. Construcţia e de un prost gust bătător la ochi. Sunt amestecate toate stilurile, dintre care cel sovietic predomină cu aroganţă. Intrarea, fastuoasă, cu trepte de marmură şi covoare groase şi tavane înalte împodobite cu stucaturi, contrastează cu figurile de activişti care foşgăie prin hol îmbrăcaţi în halate de casă multicolore duhnind a parfum ieftin. Am senzaţia că am nimerit într-un loc ce nu mi se cuvine. E linişte, se vorbeşte în şoaptă. Privirile se îndreaptă spre mine, suspicioase. Fac un ocol al parterului superior şi ies printr-o uşă laterală ce dă spre parc. Portarul, căruia i-am dat un bacşiş ca să intru, îmi face cu ochiul. Mi-a mărturisit că a fost şofer la C.C. în vremea Anei Pauker.

Când am ieşit în grădină, ningea.

3 ianuarie

Râmnicu Vâlcea. Părinţii mei îmbătrânesc de fiecare dată când îi revăd. Şi-au confecţionat un fel de a se purta cu mine ieşit din canoanele ştiute ale copilăriei. Mă privesc ca pe un om "ajuns", sosit din Capitală. Manifestă o prudenţă şi o solemnitate

a exprimării care mă irită. Îmi caută din priviri dorinţele. Practică un soi de umilinţă a iubirii.

Dau o raită prin oraş. E din ce în ce mai cosmopolit, mai străin. Foarte mult tineret, venit să lucreze pe şantierele generoase ale socialismului. Îl vizitez pe Nenea Nele, în casa bătrânească de pe Ştirbei-Vodă colţ cu Carol. Mă îndeamnă pentru a nu ştiu câta oară să urmez Dreptul. Să fac avocatură, singura profesie "serioasă". E o idee fixă a lui. Nu realizează că am aproape 40 de ani.

4 ianuarie

Bucureşti. Pe birou, corectura întâi la "Rochia cu anemone", 127 de pagini. Oarecare emoţii, e prima mea carte. La Editură, veşti proaste. Următorul volum de nuvele (titlu nefixat), pe care mă obligasem să-l predau în iunie (ca să apară în 1967), trebuie depus în februarie. Nu am redactat până acum decât opt coli editoriale. Nu văd cum o să mă descurc. Mai ales că de mâine intru la clasă.

5 ianuarie

Prima zi la şcoală după o "vacanţă" în care am muncit până la epuizare. Contactul cu elevii, cu profesorii. Trec de la timpul măsurat în pagini scrise la timpul măsurat în ore de curs. Deschid uşa, păşesc spre catedră, sentimentul gladiatorului care îşi face vânt în arenă, dând piept cu aceste mici fiare sălbatice, care sunt copiii.

Dănuţ e bolnav. Febră.

7 ianuarie

Ieri, terminat corectura, o predau apoi la Editură. Strângerea stupidă de inimă pe care o simt de fiecare dată când am de-a face cu politrucii literaturii.

Mers, ca în fiecare an de Sf. Ion, la "vila" lui Eclemea de la Şosea. Lume multă, bărbaţi îndeosebi. În casă frig. Serviciul îl asigură do uă tinere, apărute de curând în universul intim al

gazdei. Aflu că Nicu Stoian a divorţat. De curând a primit "înlesnirea" de a-şi semna traducerile din limba rusă, interzisă până acum fiindcă taică-său a fost chiabur.

Dintr-un vechi carnet de însemnări: "Să-i dau cu mani- vela?" îl întreabă taxatorul pe şofer în cursa Dorohoi-Rădăuţi (august 1964).

8 ianuarie

Matei îmi spune că revista "Femeia" i-a cerut redacţiei "Rochia cu anemone" pentru publicare. Îi povestesc "geneza" nuvelei: mă aflam la socrii, la Dorohoi, în locul unde şi regele trebuie să-şi dea jos pantalonii, şi mi-a căzut în mână o "Femeie" în care, la Poşta redacţiei, o fetiţă se văita lăcrimos că maică-sa a părăsit-o. Dacă mă publică, revistei i se va returna cel puţin pilula pedagogică.

Găsesc o soluţie pentru a trece mai uşor pe sub ochii cenzurei schiţa "Haşiş": să-i pun un motto din Epictet.

10 ianuarie

Îmi fac drum spre seară la "Luceafărul". Sânziana Pop, înaltă, vegetală, cu faţa lungă, îmbătrânită prematur, mă asigură că într-unul din următoarele două numere îmi apare "O întâmplare cu un câine". De asemenea, îmi vor publica "Domniţa", scrisă într-o cabană de pe Semenic. Sigur. Cu un etaj mai jos, într-o ambianţă mai burgheză (camere mari, spaţioase, mobilă bogată) îl întâlnesc pe Sami Damian, care-mi spune că joi apare "Vivaldi", să vin să corectez şpaltul.

Văzut "Scaunele" de Ionescu. Cuplul Rauţki-Ileana Predescu - frenetic, excepţional. Recital de virtuozitate. În sală, dezamăgire, consternare. La ce s-or fi aşteptat? Am citit piesa acum vreo zece ani, bătută la maşină. Circula în mare taină, din

mână în mână, în cercuri restrânse de prieteni. La polonezi se joacă de la premiera pariziană.

"Auroaica" merge greu. Trenează.

12 ianuarie

Telefonat lui Tudor. Volumul de la Editura Tineretului, deşi predat de aproape un an, n-a ajuns încă pe masa Şefului. Mă îndeamnă să-i aduc "ce am scris nou". Sâmbătă se întoarce Şeful de la Cluj şi-i pune textul în faţă. A uitat că mi-a mai spus acest lucru de încă două ori.

13 ianuarie

Apar pentru prima oară în "Gazeta literară", fieful grangurilor: "O seară ca o sonată de Vivaldi", cu o ilustraţie de Nică Petre, cam ciudată (nici măcar decorativă). Mi-au tăiat două pasagii de câte şase rânduri. Am aflat de eveniment în redacţia lui Liviu Călin, la E.P.L., răsfoind revista. Întâlnit pe Bazil, cu părul alb, olimpian, o şuviţă căzându-i neglijent pe frunte. "Urmăresc cu bucurie apariţiile tale, ascensiunea ta", îmi zice. Apariţii? Ascensiune?

15 ianuarie

Citind în "Luceafărul" de astăzi un articol al lui N. Crevedia despre cenaclul "Sburătorul", am surpriza s-o întâlnesc citată printre persoanele familiare locului pe "talentata poetă Olga Cruşevan". Doamne, am rămas trăznit! Olga, nebuna noastră de pe vremea când eram redactor împreună cu Ion Eclemea şi Chiţ Crăiniceanu la Relaţii Culturale cu Străinătatea, draga noastră nebună cu figura tipărită de riduri, unsă cu vaseline şi mirosind a mucegai, bondoacă, îmbrăcată precar, cu părul tăiat scurt gen Ana Pauker, cu ochii mobili şi strălucitori de narcomană, poliglotă, agresivă, vorbind în doi peri, cu aluzii critice la nesăbuinţele regimului, care se ducea totuşi, o dată pe lună să-şi ridice pensia de la

ambasada U.R.S.S. de pe Kiseleff, fiindcă fostul ei bărbat, Lazo, Erou al Uniunii Sovietice, căzuse vitejeşte în războiul civil împotriva "albilor" din Ucraina, nebuna care corecta cu impertinenţă traducerile agramate din rusă ale tovarăşei Rapaport şi transpusese excelent în franceză "Punguţa cu doi bani", care ne exaspera cu elocuţia ei incontinentă şi isteroidă, mereu nemulţumită, reclamagioaică, grandomană, suferind în acelaşi timp de mania persecuţiei, nebuna noastră Olga - poetă! Am vizita- t-o odată cu Eclemea, Nuţi Ionescu şi Lucica Lungu. Locuia pe o străduţă în apropiere de "Alexan dru Sahia", într-o casă de mult demolată, ocupând o odaie încărcată cu mobilă veche mâncată de carii, dărăpănată. Nu mai reţin ce am discutat, nici ce căutam acolo. Nimic din peisajul încăperii nu amintea Poezia. Şi totuşi, se vede treaba că odinioară fusese frumoasă, scria versuri, obţinuse elogii. De atunci n-am mai întâlnit-o. Mai trăieşte, oare? O mai fi traducând, cu scrisul ei mărunt şi ilizibil, articole pentru "Narodnaia"? Printre ce destine bizare te aruncă soarta!

17 ianuarie

În drum spre nenea Mişu, intru pentru câteva minute, împreună cu Cornelia şi Dănuţ, în casa lui Tudor, spaţioasă (pentru vremurile noastre), aranjată cu gust. Mici obiecte de valoare, bibelouri, o bibliotecă oarecare fără exemplare de anticariat, o masă de sufragerie care se poate transforma într-una de biliard, jucării de-ale băiatului risipite peste tot. Nevastă-sa, o lungană drăguţă, şatenă, face figura soţiei modeste care, căsătorită cu un mare scriitor, se dedică din umbră, gospodăreşte, carierei maestrului. Graseiază. Pare simplă şi îndatoritoare.

18 ianuarie

După-amiază mă pomenesc pe nepusă masa cu Matei. Plecăm împreună în oraş, intrăm la "Carul cu bere". E în dispoziţie "rea". Îl face albie de porci pe Liviu Călin, pe care îl ridica în slăvi cu câteva zile înainte. S-a hotărât să-şi dea doctoratul. Nu mai poate îndura situaţia de subaltern din editură, vrea să-şi schimbe viaţa.

20 ianuarie

Ieri am fost chemat la Ministerul Învăţământului cu încă 10 profesori din Capitală ca să discutăm programa şi manualele de limba română pentru anul viitor. O inspectoare trecută de 50 de ani, negricioasă şi iremediabil cretină, conduce "discuţia". Participă şi doi negustori de idei de la Editura Pedagogică. De fapt, suntem chemaţi ca să acoperim (democraţie socialistă) hotărârile lor, luate cu mult timp înainte. Am asistat la scamatoria spectaculoasă prin care Călinescu a fost radiat din programă cu întreaga operă în doar 5 secunde. "Critica ţi manualele cu mult curaj", ne spune inspectoarea privindu-ne cu blândeţe. "De aceea v-am invitat aici."

Văzut filmul "Paisá" al lui Rosselini şi "Regele moare" de Ionescu. Piesa n-are ritmul din "Scaunele", dar merită s-o vezi.

21 ianuarie

Ne vizitează Nicolae Gafton cu nevastă-sa. Discutăm aproape toată vremea despre probleme de fonetică, îl obsedează. Nereuşind (la vârf) ca artist, Gafton s-a cantonat într-o foarte complicată teorie care, crede el, va revoluţiona domeniul tehnic al foneticii. E foarte convingător, se simte în el o voinţă teribilă de a izbuti. În fond, mi-e simpatic. A mărturisit că ar pleca "dincolo". Ne despărţim cu efuzii.

23 ianuarie

Petrecut o seară cu Cornelia la Matei. Mă pisează să-i dau "volumul al doilea" (ca şi cum ar exista deja volumul întâi!). E un tip complicat de pervers în care se bat toate contradicţiile: sfidarea şi umilinţa, curajul şi laşitatea, intransigenţa şi poltroneria, orgoliul şi depersonalizarea totală, puritatea sufletească şi josnicia. Începuturile mele literare sunt, din păcate, legate de un astfel de om, pe care nu pot să-l evit, fiindcă deţine cheile împărăţiei. Să fie agent al Securităţii, sau numai o măruntă piesă neunsă bine în angrenajul sistemului? La Matei era şi Deboveanu. Ce figură lamentabilă!

Dintr-un vechi carnet de însemnări: "Când locuieşti în casă străină, pune-te mai întâi bine cu câinele" (Semenic, 31 martie 1965).

25 ianuarie

De două săptămâni n-am scris un rând. Cornelia face demersuri să obţină pentru mine un concediu medical. Dacă reuşeşte, spre sfârşitul lui februarie aş putea preda volumul. Sânziana Pop s-a mutat de la proză la critică. Rămân iar pe mâinile profesioniste ale Gicăi Iuteş, care m-a amânat, până să public, trei ani cu o graţie şi o perseverenţă emoţionante.

27 ianuarie

La "Cinematecă" un film cu totul altfel: "Cuţitul în apă" de Polanski. Ceea ce m-a tulburat îndeosebi este asemănarea de idei dintre film şi povestirea mea "Trei brazi şi o bicicletă", scrisă în octombrie. Irepresibilă senzaţia neplăcută că am fost pastişat.

În faţa filmului (excepţional) povestirea pare acum o biată bâlbâială. O căsătorie obosită, laşitatea unui bărbat sancţionat prin adulter, continuarea existenţei penibile, deschisă spre orice final. Când am ieşit din sală, senzaţia că m-a pălmuit cineva.

28 ianuarie

Dat la "Gazeta literară" "Seara unui actor". Până să fiu primit, anticameră o oră la Lăncrăjan. Pe coridor, foială, mulţime de literatori febrili şi genialoizi. Toată pletora care umple rubricile revistelor de cultură. Când să păşesc în biroul redactorului-şef adjunct, acesta tocmai îşi îmbrăca paltonul. N-a dat mâna cu mine. I-am pus textul pe masă, am ieşit. Urc apoi la mansardă. Chiriţă nu mi-a citit încă povestirea. Impresia că e uituc, distrat. Amabilitate de moluscă. Să fie doar masca unui om puternic, disimulat?

30 ianuarie

Ieri, telefon lui Tudor. Îşi dă examenul de stat! Săptămâna viitoare mă pune în legătură cu Şeful, "care citeşte". Simt cum sunt dus de nas.

Nimerit din întâmplare, cu Cornelia, la "Fata lui Bube", întrucât spectacolul de teatru la care aveam bilete s-a amânat. Italienii şi filmele lor "de rezistenţă". După epoca sufocantă a producţiilor ruseşti din anii '50, acum filmele teziste ale peninsularilor. Parşiv de frumoasă Claudia Cardinale.

Ne-a vizitat familia Matei cu prilejul zilei mele de naştere (care de fapt e mâine). Am sărbătorit un an de la debutul literar. Îmi amintesc cu o limpezime uluitoare emoţia care m-a sugrumat când, coborând la Tribunal din autobuzul 38, la ora 7 dimineaţa, în drum spre şcoală (era întuneric încă), am luat cu mâna tremurată "Flacăra" şi a m răsfoit-o febril, până am dat de povestirea mea. Simt încă în nări parfumul special al cernelii de tipar. Textul e însoţit de un desen de Tia Peltz.

Matei mă îndeamnă să scriu "curajos". După un pahar cu vin devine insurecţional. "Orice subiect vei aborda, te public", îmi spune umflându-

şi pieptul. "Pot să scriu despre unchiu-meu, care a făcut puşcărie politică?" îl întreb. Lasă privirea jos. Schimbă vorba.

31 ianuarie

Împlinesc 37 de ani. M-a felicitat Bebe Ogrezeanu. Şi părinţii. Sărmanii, au făcut drumul până la Poştă şi au stat, probabil, mai mult de o oră până să primească legătura.

Obţin un concediu medical de o săptămână, psihoză maniacală. I-am povestit doctorului că aud tot timpul mu-zici. Duci Pârvu susţine că diagnosticul e dezonorant, că mă trimite direct în compania nebunilor. Dacă aceasta este condiţia care-mi dă libertatea să scriu, prefer această companie.

1 februarie

Lucrat la "Auroaica". A sosit Gică din provincie. Re-iterăm proiectul de a scrie un roman despre studenţia lui idealistă (la 19 ani compusese o simfonie) eşuată în funinginea oţelăriilor din Hunedoara. Seara, vizita lui Duci împreună cu Mia-Lia. Bem vin de măcieş. Gică spune bancuri politice, are o provizie inepuizabilă. Se defulează aici, la el în fabrică nu-i dă mâna să se exhibe.

5 februarie

Alaltăieri văzut "Fericirea" de Agnčs Varda. Film decorativ, "de album". Plastica excelentă. Teribilă această regizoare crudă, demoniacă, firească, imposibilă. Şi "Fizicienii" de Dürenmatt. După "Vizita bătrânei doamne" - e prea puţin.

Terminat "Auroaica". Sentiment de linişte, de elibera- re. Am trăit prea mult în anturajul ei, sper să nu mă trădeze. Cornelia a plecat pentru o săptămână la Dorohoi să se odihnească după sesiunea de examene cu studenţii. O tovarăşă Bantaş de la "Colocvii", revistă lunară ce urmează să apară zilele acestea, îmi cere o povestire

"educativă" pentru numărul 2. Să aduc "materialul" până luni.

6 februarie

Rescris "Singurătate", căreia i-am schimbat titlul în "Credinţă". Ţin la această povestire fiindcă e prima mea proză cu care am bătut la porţile revistelor literare. Istoria ei e veche, începe în 1962 la Mediaş. Renunţ la "Pensionarul" (foarte slabă) deşi Crohmălniceanu, în referatul pentru E.P.L., i-a găsit "calităţi de analiză".

7 februarie

Caut redacţia "Colocviilor" găzduită la etajul II al unei şcoli generale, în două camere pe uşile cărora stă scris "Redactor-şef", respectiv "Secretariat". Uşile închise, se lucrează după-amiaza, ca la oricare revistă de cultură ce se respectă. În urma unui telefon dat seara, aflu de la o tovarăşă Predescu că textul le-a plăcut mult dar că au nevoie de numai 4 pagini. Redactor-şef, Petru Vintilă.

Plimbare de unul singur prin Grădina botanică, un fel de rămas bun de la Auroaica. Verificat denumirile latineşti ale arborilor pomeniţi în nuvelă. În tramvai îl văd pe D.I. Suchianu, adevărat muzeu al epocii interbelice, în palton de stofă englezească, pălăriuţă neagră, cochetă, cu boruri mici, pantofi scâlciaţi şi pantaloni cu manşetele zdrenţuite. Slab până la sublimare, spirit pur. În Cotroceni, trec pe lângă blocul unde a locuit Minulescu. Aflu că aici stă şi Fanny Rebreanu, într-un apartament cu încă două familii. Dacă ar mai trăi maestrul...

8 februarie

Obţin cu multă zbatere şi umilinţe încă o săptămână de concediu medical. Doctorul de la "Spitalul 9", un individ tânăr, mărunt, de o veselie

suspectă pentru specialitatea lui, m-a avertizat că maladia mea e prea serioasă ca să poată fi tratată ambulatoriu. Cred că juca teatru. Vorbise Duci cu el. Am început lucrul la "Revedere", schimbând funcţia de director general a eroului în cea de şef de sector. La o nouă rescriere, voi fi silit să-l fac şef de serviciu sau, de ce nu, porta r.

10 februarie

Sunt în posesia corecturii a doua la "Rochia cu anemone". Termen de predare două zile. Fac cerere de contract pentru volumul următor, ştiu că n-am şanse dar trebuie să-mi joc cartea. Mers înapoi la "Luceafărul". Pe Chiriţă nu l-a încântat (cred) povestirea mea ("O întâmplare cu un câine") care, după Sânziana Pop, ar fi trebuit să apară încă de acum două săptămâni. Obiectează că e prea lungită. Mi s-a făcut lehamite de revistele literare. Recapitulez numele redactorilor de la "Luceafărul" din ultimii patru ani (în care timp mi-a apărut doar o proză) care m-au "lecturat", cărora le-au "plăcut mult" textele mele şi mi-au promis, unul câte unul, că "voi apărea în următoarele 2-3 numere": Purcaru, Bănulescu, Iuteş, Zaharia, Jean Grossu, Leu, Lăncrănjan, Sânziana Pop şi acum Chiriţă. O veritabilă galerie de maeştri. Cât timp pierdut în zadar pentru ei! Nu mă pot plânge că n-am fost citit, apreciat. Sper să închei aici seria.

12 februarie

Restituit corectura la E.P.L. Liviu Călin (tip clorotic, făţă de insomniac) îmi promite că-mi va face contractul la volumul următor (m-am decis să-l intitulez "Auroaica") abia după lectura unui redactor şi a lui. La urma urmei, e corect. "Primul volum e o garanţie", mă consolează galant.

Colecţia "Luceafărul" şi-a schimbat toaleta. Am văzut macheta. E mult mai chic decât în actuala înfăţişare. Acelaşi format, dar cu un cerc în mijlocul copertei, în care va apărea desenul distinctiv. L-am propus pe Marcel Chirnoagă

pentru ilustraţie, mi-au răspuns că au colaboratorii lor. Cred că "Rochia" va inaugura seria. Intrat pentru două minute în biroul înghesuit, tixit cu cărţi şi manuscrise al lui Bazil. "Am auzit, îmi spune, că ai în pregătire un roman"(!).

Mâine se întoarce Cornelia de la Dorohoi.

14 februarie

După cinci ore de alergătură, aşteptare, emoţii şi nervi pe coridoarele "Spitalului 9" obţin încă zece zile de "concediu de muncă". Dar mai am nevoie de încă zece pentru a isprăvi volumul. M-a durut capul toată ziua.

Ieri s-a anunţat în presă demisia lui Demostene Botez din funcţia de preşedinte al Uniunii Scriitorilor. Îl urmează Zaharia Stancu.

17 februarie

Termin "Trei brazi şi o bicicletă". M-am chinuit cu ea mai mult decât merita. Seara la "Rinocerii" cu Radu Beligan în Béranger (după mine cel mai mare actor al momentului). Matei, care băuse înainte câteva halbe, râdea plebeu, stârnind agitaţie în jur. Regizorul s-a străduit pe cât i-a stat în putere să estompeze presupunerea că Ionescu s-ar fi referit (şi) la comunism, la oricare flagel torţionar. Dealtfel, presa a mers unanim şi curajos pe ideea că piesa e antifascistă. Textul, însă, sună limpede. Spectacolul îţi dă o mare satisfacţie.

19 februarie

Lucrez cu disperare, în criză de timp. Am terminat azi "Cine merită un soţ". L-am rugat pe directorul adjunct al şcolii, Maftei, să-mi lase o zi liberă pe săptămână în trimestrul III. Da, dar numai cu certificat medical de program redus! Ieri mă trezesc cu Matei care-mi cere să-i împrumut galoşii, pleacă pentru câteva zile în ţară, cu prilejul "Lunii cărţii la sate". Mâine o să-mi ia şi paltonul.

Vremea s-a făcut brusc frumoasă, o primăvară prematură. Când e soare, muncesc fără spor.

20 februarie

Sărbătorim cu cinci zile întârziere (fiind azi duminică) aniversarea a trei ani de la naşterea lui Dănuţ. Familiile Moţoc şi Landauer. Nenea Mitel (naşul) în vervă deosebită. Dănuţ s-a comportat dezinvolt, ca un copil mare. A băut cu oaspeţii, i-a amuzat. După plecarea musafirilor, lucrat până la 7 dimineaţa.

23 februarie

Ieri şi azi dictat la maşină lui Oprea, care a stat de fiecare dată p ână la 2 noaptea. Munceşte ca un taur. Bate repede dar cu multe greşeli. I-am dat lecţii elementare de ortografie. E un elev foarte sârguincios, prinde repede. La dictare, textele mi se par insipide. Nu-mi explic de ce. Alaltăieri terminat "Iepurele".

25 februarie

Pierdut ieri încă o dimineaţă la spital pentru a-mi prelungi concediul medical. Rescris complet "Domniţa". Matei, care a trecut seara pe la mine, s-a uitat pe două povestiri. Pronostichează un volum de succes. I-am dat acasă "Auroaica". În afară de Cornelia n-a mai citit-o nimeni.

Tudor a devenit şeful secţiei de proză pentru elevi la Editura Tineretului. De acum înainte nu mă mai poate amâna invocând alte "foruri". I-a dat volumul meu lui Aurel Martin pentru referat. Nu ştiu nimic despre Martin, decât că a făcut câţiva ani de puşcărie pentru că a lăsat "să circule" nişte cărţi de literatură neagreate de regim.

27 februarie

În sfârşit, terminat de rescris volumul. Mai am nevoie de o săptămână liberă pentru ultimele

retuşuri şi colaţiune. Telefon de la Matei, e entuziasmat de "Auroaica". Laude, epitete jenante. "M-a uns la suflet. Ai dat lovitura", îmi spune. "E autobiografică?" Nu, nu e. Rămâne decepţionat...

Mă vizitează Duci, Milică Măgureanu şi Viorel. Jucăm licitaţie. Milică se lamentează că munceşte enorm, că abia mai rezistă la ritm. De ce, îl întreb, nu rămâne la catedră (universitară), renunţând la funcţia împovărătoare de la C.C? Se uită la mine ca la un idiot. Cum adică să renunţe? Cum poate să-mi treacă aşa ceva prin cap?

1 martie

Prelungit pentru ultima oară concediul de boală cu încă o săptămână. Şase ore pierdute la spital. Sunt extenuat, după o lună de muncă infernală. O să ajung până la urmă "la ei", de-a binelea.

Avem mare nevoie de bani. Suntem datori 15000 de lei, adică salariul nostru, împreună, pe patru luni. Niciodată n-am fost mai săraci ca acum.

2 martie

La "Grădiniţa", pe Bulevard, cu Matei şi Arieşanu. Bem coniac, mâncăm alune. Arieşanu mi-e dezagreabil de la început. Vorbeşte mult, genul de activist cultural, cu o spoială de lectură recent îngurgitată. Susţine că nu expresia literară contează în primul rând într-o operă, ci temele. "Marile teme ale epocii". Şi exemplifică, pentru a mă convinge, cu noul roman la care lucrează, unde se confruntă concepţiile a doi savanţi, amândoi având intenţii generoase, dar despărţindu-se în privinţa "scopului" muncii ştiinţifice. Descifrez pe loc unul din sloganurile Congresului IX referitor la cercetarea fundamentală şi aplicativă. Povestirile mele, zice, n-au fost apreciate de tovarăşii din redacţia "Orizontului". Fie că sunt didactice,fie că tratează probleme ca adulterul, "netipice" pentru societatea noastră. Insul, mai habotnic decât

politrucii din Capitală, hotărăşte destinele literaturii într-un oraş mare ca Timişoara. E secretar al organizaţiei de bază la revistă.

4 martie

Văzut coperta "Rochiei" la editură. Reprezintă o floare roşie înscrisă în rozeta din mijlocul paginii. Foarte decorativă (şi atractivă). Maniera de execuţie e ingenioasă. Mi-a dezvăluit-o Vulcănescu, e "secretul lui". S-a folosit o perdea veche, care a imprimat desenului o puternică impresie de vetusteţe.

Sunt bolnav şi foarte obosit. Ar fi stupid să capotez exact când îmi expiră certificatul medical. Ieri văzut la Cinematecă, tradus în sală (preferam fără), "Hiroshima, dragostea mea". Poetica filmului - remarcabilă.

7 martie

Lipsind Matei din redacţie, îi predau volumul lui Liviu Călin. Senzaţia neplăcută de câte ori îmi strânge mâna. Se crează între mine şi el o situaţie de incompatibilitate, o distanţă venind, poate, din poziţia mea subalternă, de solici-tant. Nu m-aş putea imagina tutuindu-l. Dat o fugă şi la Editura Tineretului, pe Ghica. Tudor, în fotoliul de şef d e secţie. Mi-a prezentat-o pe tovarăşa Ureche, viitoarea mea redactoră de carte. O cunoscusem deja prin noiembrie, chiar la Tudor, la o petrecere de pomină. Îmi amintesc faptul că am dansat cu ea, şi sentimentul discret de neplăcere la apropierea de obrazul dat cu suleimanuri. Iordana mă ia în primire şi mă conduce în biroul ei unde pălăvrăgim o oră. Tatonează terenul. Trece apoi la atac. Îmi desfăşoară eşantioanele ei de cultură, destul de modeste. Enumeră pe toţi scriitorii străini de care a auzit. Graseiază puţin. Vrea să facă impresie. E binevoitoare.

Alaltăieri seară - "Dragă mincinosule", farsă de Kitly după corespondenţa lui Shaw (Fory

Eterle) cu amanta sa.

8 martie

Mă întorc la şcoală după o "absenţă atât de îndelungată". Se nimereşte să fie tocmai "Ziua femeii". În cancelarie pupături, lacrimi, flori, cadouri. Colegele mă privesc cu milă, mă căinează pentru boala mea, se interesează "cum mă mai simt", sunt nevoit să-mi confecţionez o mască de convalescent ca să-mi apăr condiţia şi să nu le înşel aşteptările. Elevii m-au primit cu un nesperat entuziasm. Lighioane bine adaptate, fermecător de linguşitoare. Mi-a fost dor de ei, deşi îmi scot sufletul. În rest, zâmbete amabile, discuţii fade, scurte strângeri de mână. Cancelaria - plină de femei, mai tinere, mai bătrâne. E ziua lor. Nu le-am adus măcar o floare.

14 martie

De cum ajung la şcoală, directorul cel mare mă ia în primire, "însărcinându-mă" să ţin o conferinţă "despre legi şi respectarea lor". Iată-mă recalificat jurist. De unde să găsesc material bibliografic? L-am căutat acum două zile pe Farca, soţul verişoarei mele Lucica. E locotenent-colonel la procuratura militară, meseriaş cum s-ar zice. De câte ori îl văd, îi descopăr pe epolet o stea în plus. Nu-mi place să am de-a face cu el, deşi e foarte îndatoritor. Şi-a ales o meserie urâtă. Mi-a dat câteva sfaturi, nici un material. Ieri şi azi lucrat la conferinţă. Mi-au revenit durerile de cap.

Acum câteva zile, vizită seara la Matei. Nevastă-sa lipsea. L-a m găsit în halat şi papuci, cu un şorţ de bucătărie în faţă, frecând aragazul de unsoare. Volumul n-a intrat în lectură. I-am spus părerile mele despre Arieşanu. A zâmbit mânzeşte. În ţinută de gospodină, şi-a pierdut cu desăvârşire aerul marţial de la Editură.

Aştept încheierea trimestrului. Sunt sfârşit, sfârşit... Mă bate gândul să merg în vacanţă la

Râmnic.

18 martie

Împlinim zece ani de la căsătoria religioasă. Acum un deceniu, pe 9 martie, urcam treptele primăriei raionului "I.V. Stalin", din piaţa Amzei, cu flori în braţe şi o mulţime de rude primprejur. Priviri lăcrămoase, suspine. O căsătorie e un spectacol. La ieşire, Zelinski ne-a fotografiat pe scări, înghesuiţi unul în altul ca nişte popândăi. Zece ani.

După-amiaza o petrec cu Dănuţ în Cişmigiu. Plimbare cu barca pe lac. La întoarcere, îl găsesc acasă pe Matei, însoţit de un fost coleg de facultate, Iordache, de care îmi aduc foarte vag aminte. În schimb, îşi aminteşte el de mine. Se apucă să relateze cum am fost exclus din U.T.M. în 1952. Dă detalii, lungeşte vorba, deşi vede că mă irită, o face ca şi cum ar povesti o comedioară nostimă. E redactor la emisiunile literare ale televiziunii. Matei vrea să-i predea un scenariu scris de el după "Auroaica", fără măcar să mă consulte dacă sunt sau nu de acord. Mă informează că a citit întregul volum, că totul e în regulă, ar putea cădea 10-20 de pagini. "Când m-am aşezat la masă, spune, am avut sentimentul că citesc o carte bună, garantată." Ce farseur! Mi-a redactat textul pentru coperta a patra a "Rochiei". Ar fi putut să mi-l dea şi mie să-l văd. Mâine pleacă la Direcţia Presei. Din nou săptămâni de aşteptare.

21 martie

Plimbare seara prin oraş, pe bulevardele din centru. După atâta vreme de claustrare, simt nevoia să mă amestec cu lumea, să aud foşnetul mulţimii. Acest oraş pitoresc, murdar, prost luminat, tapetat cu lozinci, în care mi-am consumat bucuriile şi speranţele deşarte ale tinereţii. Sunt îmbrăcat mizer, mi-e teamă să nu întâlnesc persoan e cunoscute. Alaltăieri mers cu

Cornelia şi Dănuţ în vizită la părinţii Livioarei, care s-a născut în acelaşi minut cu băiatul, într-un pat din vecinătate. Sunt un fel de rude de maternitate. Fata e nebunatică, aproape isterică. Dan, dinpotrivă, tăcut, cuminte, înţelept. Pereche ideală. Văd "Gustul mierii" de Richardson.

22 martie

Ultima zi de şcoală. Mâine consiliu profesoral, apoi gata. Sunt hotărât să merg la Râmnic. Vreau să stau, pur şi simplu, să nu fac nimic. Să nu gândesc.

24 martie

Plec cu autobuzul la ora 6 dimineaţa, de la gara Filaret (acum autogară). Hurducăielile de pe şoseaua naţională. Traversarea Piteştilor, un adevărat calvar, printre ruine, blocuri noi şi macarale. Dealul Negru (de ce s-o fi numind aşa?). La 11 sunt acasă. Bucuria umilă a părinţilor. Sentimentul de vinovăţie că n-am făcut nimic pentru ei. Când eram copil, i-am promis mamei că voi ajunge un om "important" (savant, sau ceva asemănător) şi că o voi plimba atunci cu automobilul. Pe vremea aceea, automobilul constituia simbolul bogăţiei, al reuşitei în viaţă. Azi, foarte multe maşini, dar promisiunea mea de a o plimba pe mama cu automobilul rămâne încă o himeră.

26 martie

Sosesc de la Bucureşti tanti Marioara şi Cornelica (în maşina Cornelicăi). Au tras la nenea Nele. Nenea Mitel n-a putut veni, e la un congres internaţional. Tanti Marioara continuă să mă trateze ca pe un adolescent năbădăios care trebuie strunit, adus la ordine. E o obişnuinţă formată în anii mei de studenţie (şi de după) în care am locuit la ei, copilul lor zănatic. Luăm cu toţii masa de prânz în familie, la nenea Nele. Plictiseală.

28 martie

Hoinărind prin Râmnic toată ziua. Oraşul e încă frumos, n-a intrat în nebunia demolărilor. Trist e că nu mai cunosc pe nimeni. Altădat ă, trecând prin centru, întâlneam sumedenie de prieteni. Între timp au plecat unul câte unul în toate zările. Mers în Zăvoi, pe Capela, la Episcopie, în Parc, la Olt. Chiar şi la cimitir. Câteva din somptuoasele cavouri tradiţionale au fost vândute unor străini de urbe. Se primeneşte până şi cimitirul. Găsesc mormântul lui Piţ Georgescu, bietul meu coleg de liceu cu care jucam bile, mort prin clasa a treia de pneumonie.

Răsfoiesc presa la biblioteca instalată în Casa de Cultură. Sânziana Pop a fost aleasă membră a C.C. al U.T.C.! În "Contemporanul" din 25 martie e anunţată, printre alte apariţii ale lunii aprilie, şi "Rochia cu anemone".

29 martie

La Bebe Niculescu, vecinul meu "de curte" de pe Bulevard, din anii copilăriei, imobilizat de 25 de ani pe patul de suferinţă în urma unui reumatism poliarticular infecţios contractat la începutul războiului şi netratat la timp. Acum e bătrân, trebuie să aibă aproape 50 ani. Mai mult de jumătate din viaţă şi-a petrecut-o paralizat. Discutăm de toate, ca pe vremuri, chiar şi despre literatură. A rămas fidel lecturilor vechi: Cronin, Pearl S. Buck, Maugham, Douglas, Zweig. Citeşte cu un cadru de lemn fixat pe piept, filele întorcându-i-le nevastă-sa, care-l îngrijeşte ca o martiră. E la curent cu ultimele apariţii editoriale. Slab, cu faţa ca smântâna, suptă, osoasă, şi ochii vii, mobili, urmărind atent şi circular tot ce se petrece în cameră. Se bucură că mă vede, că nu l-am uitat. "Măi Bebe, măi..." şopteşte din când în când, oftând. Dar nu se plânge de condiţia lui, simulează că o ignoră. Poate îşi aduce aminte că în

1943, când el era deja de doi ani ţintuit la pat şi încă mai spera să se vindece, eu mă îmbolnăvisem de exact aceeaşi afecţiune, stând trei luni de zile paralizat, cum e el acum, într-un pat la numai câţiva paşi de casa lui. Şansa (întruchipată prin tata care, sosit întâmplător de pe front, m-a transportat cu maşina regimentului la clinicile universitare de la Sibiu) a făcut ca eu să mă vindec, iar el să rămână aici. Dacă zarurile sorţii ar fi căzut altfel, el ar fi putut fi astăzi viu, întreg, iar eu schilod. Şi m-ar fi vizitat, fireşte, cum fac eu acum, şi i s-ar fi topit inima de milă din pricina mea, şi mi-ar fi adus flori şi m-ar fi mângâiat blând pe frunte. Îmi amintesc că, în vremea aceea, citeam "Ion", iar mama îmi întorcea cu lacrimi în ochi paginile. Îmi amintesc, de asemenea, cu precizie mirosul de mucegai al filelor vechi, îngălbenite de vreme ale cărţii, şi lumina soarelui care venea lateral dinspre fereastra ce dădea spre bucătăria de vară a lui madam Niculescu. Mi-era tot timpul gândul la el. La cel ce suferea în apropierea mea, anchilozat. La faptul că-i voi repeta destinul. "Măi Bebe, măi..." îmi spune la plecare. "Vino să mă mai vezi."

Fac o incursiune prin curtea în care mi-am petrecut anii copilăriei. În acest spaţiu s-au jucat mai toţi colegii din ge- neraţia mea: fotbal, volei, ping-pong, orice. Veritabil loc al miracolelor. Totul e acum altfel. Nucul bătrân în care stăteam căţărat întreaga dimineaţă, un fel de junglă în miniatură, a fost tăiat. Pustie e grădina vastă din fundul curţii ce răspundea spre locuinţa lui Gigel şi Bebe Ştefănescu (ultimul decedat acum doi ani). Conacul lui Toto Herescu se află în paragină. Doar "vila" lui Ionescu "Uzină", cu etaj şi cerdac în stil ţărănesc, spre care îmi îndreptam ore în şir privirile aşteptând să apară o rochiţă împodobită cu flori vişinii, arată ca în anii de demult.

Îmi iese în întâmpinare actualul chiriaş al locuinţei noastre, un bucovinean din Cernăuţi de vreo 75 de ani. Îi place să stea de vorbă. Are o

memorie a locurilor de baştină impresionantă. De 25 de ani nu şi-a văzut oraşul natal. Poate că n-o să-l mai vadă niciodată. Râmnicul, pentru el, e un fel de Tomis urgisit al exilului. Îmi pomeneşte de Eminescu, de urmele lăsate de trecerea fulgurantă a poetului prin Cernăuţi. Vorbeşte curat românește, fără accent regional.

31 martie

Bucureşti. La ora 12 sunt acasă. Sentimentul de neîmplinire, de lucru ratat, de câte ori mă întorc. Fug la Editura Tineretului unde am fost chemat în lipsă. Semnez contractul pentru volum (l-am intitulat provizoriu "Minciuna", e un titlul idiot dar poate trece mai uşor pe sub ochii cenzorilor). Mi s-au oferit şase coli. Tudor mă informează că nu i-a sosit încă referatul lui Aurel Martin. Că, la şedinţa de plan, n-am fost inclus în programul editorial pe 1967. Că sunt oarecare posibilităţi să "mă prindă" în planul de rezervă. "Asta e situaţia, băt râne", îmi spune în încheiere.

1 aprilie

Îl întâlnesc pe Matei la Editură. Volumul a fost citit de un redactor stagiar, impresie foarte bună. "Eşti betonat", adaugă. "Auroaica face furori". În aprilie va citi Călin. A reţinut 11 titluri (din 15) şi aproximativ 110 pagini. În schimb, nu am încăput (ca şi la Editura Tineretului) în planul pe 1967. Mi-a spus că mai sunt încă opt titluri în alb, am încă şanse. Am muncit toată iarna ca un rob pentru a preda volumul la termenul stabilit de ei, am fugit o lună de la şcoală, am consimţit să trec drept psihopat şi acum mă văd amânat cu un an. Presupun o lucrătură a lui Liviu Călin.

2 aprilie

Matei cu nevasta în strada Albă. Discuţii, confesii cu măsură. La "Viaţa românească", zice, "nu trec" cu "Auroaica", îl cunoaşte bine pe Remus

Luca. Apoi, problema nu depinde numai de el. Lăncrănjan i-a mărturisit că "Suciu e mai bun" decât mine. De ce simte Cordovanul nevoia să ne compare? Suntem la concurenţă? Suciu scrie despre ţărani. Şi e ardelean. Aici e explicaţia. Pe mine nu m-a agreat încă de la început. Mi-a făcut prefaţa la "Rochia" în urma insistenţelor lui Matei (nu cunoşteam pe nimeni altul care s-o facă, Ov. S. Crohmălniceanu, pe care l-am solicitat, mi-a spus că n-are timp). M-a purtat patru luni cu vorba până să o predea, pentru trei pagini prudente, scrise grăbit şi rău, în care se răfuia cu inamicii săi literari în loc să comenteze conţinutul volumului, aşa cum era firesc, mai ales la un debut. Matei mă încurajează să scriu "Un caz lipsit de importanţă", o poveste poliţistă petrecută la Nucet după plecarea mea de acolo. Secretarul şcolii, Inculeţ (nepot nenorocos al fostului ministru interbelic) e găsit mort pe lina ferată Titu-Târgovişte, în zona gării Nucet. Cazul rămâne neelucidat. Părerea mea e că nici o editură nu-mi va publica un astfel de subiect. În plus, am ţinut la Inculeţ. Îmi vine greu să scriu asemenea lucruri abominabile despre un om blajin, inhibat, misogin, ratat, căzut în patima beţiei la jumătatea vieţii sale sărace în bucurii.

4 aprilie

Consiliu profesoral, comisia metodică a diriginţilor. La toamnă împlinesc cinci ani de când profesez la această şcoală, timp în care am fost pus la toate corvezile posibile. A existat o vreme când predam la încă două şcoli, aproape 40 de ore pe săptămână. Încep să simt uzura, mai ales fizică: contractarea unei laringite cronice. Într-o clasă "rea", abia pot să menţin liniştea la oră.

Văzut andrucul la Editură. S-a greşit coperta (dimensionarea neglijentă a rozetei în care e încadrată "margareta"). Coperta e dată înapoi în lucru. Se amână apariţia.

5 aprilie

La Matei, în bulevardul Metalurgiei (ce nume de stradă!). Bem bere. E copleşit de necazuri familiare (vechi refren de autoapărare şi de un eventual atac).Promite să-mi dea să citesc un roman masiv, inedit, de Vinea, căruia nu-i vede şansa de a apărea, cel puţin deocamdată. Prind prilejul de a face o şarjă în sistemul represiv editorial. Sunt puţin grizat şi apăs cam tare pe pedală. "Dar trebuie să existe o limită a libertăţii de expresie", îmi spune. E furios. Evident că există, limitele le fixează şefii de sus. Redactorii nu fac decât să hotărască, în funcţie de cât de mult îşi iubesc scaunul, până unde merg aceste limite. În vechile baremuri ale anilor '50 nici nu mă puteam gândi să dau ceva la tipărit. Practic, n-am sperat să ajung vreodată să public. Şi iată, azi stau de vorbă la o bere despre libertatea scrisului cu unul din câinii de pază ai "purităţii ideologice". E un progres, oricum.

8 aprilie

La telefon cu Iordana Ureche. Referatul extern e pe masa ei, dar nu-l citeşte până când nu "lecturează" ea însăşi volumul, "ca să nu fie influenţată". Vrea să aibă o opinie proprie. Câtă pudică responsabilitate, câtă corectitudine! Sau doar o nevinovată ipocrizie... La E.P.L. încă n-a sosit andrucul. De câte ori, mergând spre Rond, o întâlnesc pe stradă pe Apollinaire (o femeie între două vârste, puţin nebună, legată tot timpul la cap cu o batistă), îmi merge rău.

9 aprilie

Noaptea de Înviere. Ne ducem toţi ai casei, inclusiv tanti Aglăiţa şi nenea Pangratie, la Schitul Maicilor. A venit cu noi şi familia Matei. Clopotele cu sunetul lor firav, mirosul înnecăcios al lumânărilor îmi amintesc de nopţile petrecute în copilărie la biserica Buna Vestire de lângă Parc.

Matei îmi mărturiseşte cu seninătate că pe el îl interesează exclusiv "spectacolul folcloric". Sunt cuvintele lui. Se teme, oare, de mine? Mă întreb de ce a insistat să vină. Nevastă-sa, basarabeancă, face cruci mari, ca la ţară.

Tudor mi-a comunicat că a citit referatul lui Aurel Martin, că "este bine". Să n-am grijă că "este bine", repetă. Nu-mi fac mari iluzii în privinţa valorii acestei cărticele de 100 de pagini, mai mult despre copii, decât pentru copii. Cu toate acestea m-aş bucura să apară. E un moment al vieţii mele de scriitor, o probă necesară, un obstacol pe care va trebui să-l depăşesc, un reper propriu.

10 aprilie

Citesc presa literară din ultimele trei săptămâni. Acum, după ce am aruncat un ochi în culisele revistelor, văd limpede toată ţesătura de intrigi şi aranjamente din viaţa culturală. Cea mai mare parte a articolelor e scrisă de redactorii înşişi, sau de prietenii lor apropiaţi, sau de veleitari cu funcţii de răspundere în sistemul editorial sau în presă. Cronicile sunt stabilite la un pahar, la "Casa Scriitorilor". Lupta dintre "grupuri" sare în ochi. Până şi punerea în pagină a "materialelor" e stabilită cu minuţie. Barbu a ajuns la episodul XIII din "Goethe". Ficţiunea nu-l mai satisface. Va aluneca în curând spre poezie. "Referentul" meu Aurel Martin face o cronică exultantă la un volum de versuri de Bănuţă, directorul E.P.L. Ce porcărie!

Seara ne petrecem Sf. Paşti cu Picu Olănescu şi nevastă-sa. Prietenul primei mele tinereţi, cu care am împărţit atâtea zile triste de foame, frică şi lipsuri, de aventuri nevinovate în Cişmigiu sau aiurea, în camera căruia (situată într-o casă cu etaj din piaţa Matache Măcelaru - azi Ilie Pintilie) făceam chefuri, aduceam "dame" şi tot acolo îmi scriam lucrarea de stat, a rămas iremediabil un funcţionar cu coti ere, conştiincios, punctual, lipsit

de idei, ivit parcă dintre paginile cărţilor lui Gogol. Încolo, ne-am distrat bine.

11 aprilie

În sfârşit, citesc atât de aşteptatul referat al lui Aurel Martin. Începe cu o stratagemă de vulpe bătrână: "Nu se poate spune că autorul «Minciunii» nu are talent..." (două negaţii afirmă), după care urmează o avalanşă de observaţii, reproşuri, chiţibuşuri sau negări puri şi simplu, cu care mătură tot ce-i stă în cale. Condiţionalul abundă: "Povestirea cutare ar merge...", urmând apoi rezervele de rigoare. Pe scurt, adevărată răstignire. Tudor e mulţumit de referat, susţine că e bun. Oricum, ştie el ce ştie. Pesemne că ipochimenul comite şi referate mult mai piperate. Pe masa lui Tudor, un manuscris al lui Ion Ruse. "Vă public pe amândoi odată", zice. El e editorul.

Văzut andrucul la E.P.L. E aspectuos. Pe coperta a patra, capul meu decupat parcă dintr-un almanah monden. Pluteşte fără suport, tânăr, cu faţa zâmbitoare şi părul uşor ondulat. Fotografie de cartier. Textul lui Matei pare scris de un elev sârguincios de liceu. În fond, ce putea face? Promisiuni că volumul va apărea la jumătatea lunii mai.

13 aprilie

Îi dau lui Oprică să bată la maşină un scenariu al lui Matei de 13 pagini, conceput după o nuvelă de Deboveanu. N-am curiozitatea să-l răsfoiesc. Îi destăinuiesc lui Matei că am predat la Editura Tineretului un volum de povestiri pentru copii. Nu comentează, dar simt că nu-i cade bine. Cred că trebuia să-i spun, până la urmă tot ar fi aflat. Mi-a lăsat pentru câteva zile dactilograma romanului lui Vinea, se intitulează "Venin de mai". Acelaşi stil poetic, spumos, dar fără strălucirea din "Lunaticii". Prolix.

Primit carnetul de partid la sediul raional, situat într-o vilă boierească la doi paşi de blocul Turn din piaţa Senatului. Sunt asaltat de doi ani să "fac pasul". Am fost lăudat, ameninţat, curtat, şantajat că nu-mi mai dau ore "la toamnă". Le-am mărturisit toate păcatele familiei, ale mele personal, inclusiv excluderea din U.T.M., le-am povestit până şi despre unchii mei (până acum nedeclaraţi) care au făcut puşcărie politică, le-am spus că n-am vocaţie. Tovarăşul Stoica, instructorul care a instrumentat "cazul" meu, a zis că "toate sunt fleacuri". El însuşi a votat excluderea mea acum 13 ani. "S-au făcut şi greşeli" mă consolează cinic. "Vrem să le reparăm". În sfârşit, mă aflu într-o sală imensă, elegantă, lambrisată, cu uşile sculptate în motive florale. La o masă acoperită cu pânză roşie, patru tovarăşi. Mă privesc plictisiţi, posaci, se grăbesc. Au mai avut câţiva clienţi înaintea mea. Îmi pun câteva întrebări de rutină, aşa e protocolul. Durează puţin. Apoi mă felicită, îmi urează succes. Când ies în stradă, plouă torenţial. Mă refugiez într-o cofetărie.

14 aprilie

O internez pe soţia lui Matei la Spitalul Central, în secţia lui Pârvu. Duci - solemn, drept, figură impasibilă, îmbrăcat într-un halat impecabil, pare întruchiparea însăşi a Medicinei. I-am adus pe cap atâţia pacienţi încât îmi crapă obrazul de ruşine. La Cinematecă "Sunt un evadat" cu Paul Muni, film care a făcut epocă pe vremuri, dar care astăzi pare cenuşiu. Actorul - remarcabil.

16 aprilie

Amânările continue la cele două edituri mă împing la o lenevie a gândirii primejdioasă. Caut să compensez prin lectură: "Hronicul şi cântecul vârstelor" de Blaga, surprinzătoare apariţie în peisajul tern al literaturii noastre. După "Les mots" de Sartre, citită recent, comparaţia e inevitabilă.

Cărţile de memorialistică sunt spovedanii mincinoase. Dintre cei doi, Blaga e mai sincer. E greu să comentezi astfel de cărţi, ele se citesc cu plăcere doar fiindcă sunt "făcute" de mari personalităţi. "Hronicul" semnat de un nume anonim n-ar trezi nici un interes. Ieri seară, "Un tramvai numit dorinţă" de Tenesse Williams. Da.

17 aprilie

Bucurie în casă. Cornelia mă anunţă că Dănuţ va avea un frăţior. E sigură. Nici o îndoială. Va fi botezat Vlad. Mergem la Moţoci unde r ămânem până noaptea, la ultimul tramvai. Nenea Mitel, jovial, ironic (ochii sclipindu-i suspect de afabil în spatele lentilelor de ochelari) îmi poartă încă pică pentru anii în care am stat la ei şi i-am otrăvit e-xistenţa. Porneşte la atac cu o observaţie inocentă: "Scriitorii sunt toţi, fără excepţie, nişte infatuaţi" spune mai în glumă, mai în serios. "Operele literare, adaugă Cornelica, ar trebui judecate de oamenii de ştiinţă, nu de literaţi." La urma urmei, cred că n-ar trebui judecate de nimeni. Nu sunt nici delicte, nici infracţiuni. Cui nu-i place o carte, e liber să n-o citească. Din păcate, "spiritul ingineresc" câştigă treptat tot mai importante arii de influenţă. O să ajungem să ne delectăm seara, înainte de culcare, cu ecuaţii.

18 aprilie

Îl ducem pe Dănuţ la Spitalul Central, alarmaţi de doctorul Petrescu Coman. Duci, ca întotdeauna, fără reproş. Îi face electrocardiograma. Puştiul e sănătos, în afara oricărui pericol. Mutra lui speriată, printre aparate complicate şi tăvi cu seringi.

Tito în România. Cursurile şcolare suspendate. Suntem chemaţi la ora 6 dimineaţa ca să ne ocupăm locul "pe traseu". Curăţenie în oraş, forfotă, lozinci pe mari pancarde roşii, primire grandioasă. Seara mă duc să-l văd pe Tudor.

Tocmai pleca împreună cu o persoană necunoscută. Se mută, şi-a cumpărat casă. Tovarăşa Ureche mi-a comunicat telefonic că a citit volumul, că a făcut şi referatul. Cartea a însemnat pentru ea "o surpriză plăcută", dar va elimina câteva povestiri nepotrivite vârstei elevilor, urmând ca pe celelalte "să le mai văd", pentru a le aduce la "orizontul copilăriei". Vom avea "o discuţie". Cuvântul "discuţie" îmi stârneşte blânde instincte criminale.

19 aprilie

Acostez cu Matei într-o grădină de vară în apropiere de Arcul de Triumf (se cheamă chiar "Triumf"). La o masă alăturată, D. Micu curtează prudent o jună, poate studentă, discutând academic, fără tandreţe. Matei se dezlănţuie împotriva lui Liviu Călin. Relaţiile dintre ei s-au tensionat. Călin îl acuză de prietenii "neprincipiale" cu colaboratorii. Dar şi el are relaţii de amiciţie cu aceştia. Dovadă: e combinat c u sora lui Eugen Barbu, fapt cunoscut de toată lumea. Trece apoi cu bârfa de la şefi la redactori. Georgeta Dimisianu i-a refuzat "bunul de difuzare" "Jurnalului" lui Barbu. Scandal de editură. La rândul ei, Dimisianca e "prietenă" de mai multă vreme cu Bazil. Sunt ameţit. Îl rog să schimbăm subiectul discuţiei. Noapte frumoasă de primăvară. Cerul lăptos, albit de stele.

21 aprilie

Aseară mă vizitează Aurel Zelinschi, fostul meu coleg de la Filozofie. Lucrează, de când a terminat facultatea (1953), la săptămânalul "Constructorul" (cine o fi citind această fiţuică?). Amintiri vesele şi triste, mici invidii. După excluderea mea din U.T.M., la începutul anului IV, a evitat să mai aibă de-a face cu mine de teamă să nu fie exmatriculat. Eram socotit un paria, duşman al poporului, "banditul Mateescu". Când ne

încrucişam paşii pe coridoarele de la Drept, îmi şoptea în fugă "Servus, Bebe", fără să mă privească. Ţinea, totuşi, la protocoalele prieteniei. I-am dat câteva povestiri să le citească. Vrea să-mi fotografieze băiatul.

Am întâlnire cu Matei, îl aştept o jumătate de oră, nu vine. Îmi pune răbdarea la încercare. Aş vrea să mă despart de el dar n-am cum. Cărţile mele sunt pe mâna lui. Pe el mi l-a "repartizat" editura să mă citească. Aşa a fost să fie. Sunt neputincios, n-am ieşire. Văzut Othello de şi cu Orson Welles. Aş fi preferat ca filmul să fie mai "engle- zesc". Americanii ratează spectacolele Shakespeare chiar când sunt monumentale, ca acesta.

22 aprilie

Evadare în parcul Herăstrău cu Cornelia şi Dan. Îmi iau în serios rolul de tată, de atâta vreme neglijat. Închiriem o barcă, Dănuţ e fericit. Pe lac alunecă schifuri, caiace. Fete tinere, zvelte, defeminizate, trăgând din greu la galere, îmboldite de câte un antrenor care ţipă la ele autoritar. Traversăm micul golf cu nuferi. Păstrez şi azi într-o cutiuţă petalele culese acum 11 ani şi oferite Corneliei. O cunoscusem chiar în ziua aceea la Ogrezeni, ne-am dus cu toţii în parc, ne-am plimbat ca acum cu barca, până la lăsarea întunericului. Aveam sufl etul uşor şi liber, Cornelia era fermecător de drăgălaşă, nici nu-mi trecea prin minte că vom rămâne împreună, alături. Dănuţ e uluit de toate întâmplările noi care-l întâmpină, îşi udă mânuţa în apa tulbure, priveşte zborul odihnitor al pescăruşilor. Spre seară luăm bilete la vapor. Se aude muzică de jaz de la restaurantul "Bordei". Realizez deodată, nu fără oarecare ruşine, că de atunci n-am mai fost niciodată cu nevastă-mea pe lac. Îi spun Corneliei, râde.

23 aprilie

Mă pomenesc cu Matei, neanunţat. Ieşim în oraş, ne înfundăm la "Carul cu bere". Îi deversez în câteva minute toate potlogăriile, inconsecvenţele, minciunile cu care mă tratează de la o vreme. Ascultă ca un copil dojenit. Mă întreabă dacă nu m-ar interesa postul, liber, de şef al emisiunilor culturale la Televiziune. Ca şi cum mi l-ar dărui el, din buzunarul lui. Peste trei zile voi avea în mână presemnalul "Rochiei". "Hârtie bună, zice, din R.F.G." Despre "Auroaica" nimic. Ar dori să scrie un studiu referitor la categoriile filozofice în poezia lui Ion Barbu. Nu m-ar tenta, oare, să colaboreze cu el? Ăsta e tipul. Puţin pungaş, puţin dement.

24 aprilie

Îmi telefonează mama. Tata e internat de zece zile la spitalul din Râmnic, nu mi-a spus până acum, a crezut că se face bine. Să nu mă alarmez, are "numai" o inflamaţie a colecistului.

Citit eseul despre roman al lui Nathalie Sarraute apoi câteva nuvele de Bunin, acest Tolstoi mai mic al exilului. Ieri, felicitat la telefon pe Gică de ziua lui.

27 aprilie

Tudor s-a întors din delegaţie. Îmi promite că ia în lectură "Minciuna". "Poimâine facem discuţia, bătrâne". Văzut (ieri) la Teatrul de Comedie "Troilus şi Cresida" (în traducerea lui Vinea), un soi de parodie grosolană după Shakespeare. Multă zarvă în ziare despre spectacolul lui Esrig. Dem Rădulescu şi Albulescu–groteşti. Nu gust acest gen de teatru al băşcăliei. Piesa, scrie presa (presa noastră), a avut un succes "enorm" la Paris.

30 aprilie

În tramvai. În spatele meu, două voci "mature", de sex opus. Bărbatul: "Azi o să plouă." Femeia (blazată): "Poţi să ştii? Şi dacă ştii, poţi s-o opreşti?" M-am uitat înapoi. Femeia, urâtă, nas mare, posesiv, vulgar. Ce păcat!

Aşa cum mă aşteptam, Tudor s-a făcut nevăzut. Ieri trebuia "să discutăm". Liviu Călin i-a cerut lui Matei "Auroaica" pentru lectură. "Crede" că într-o săptămână vom sta de vorbă. Deşi hârşit, familiarizat cu minciunile şi amânările redactorilor, continuu să sper de fiecare dată că minunea se va întâmpla.

1 mai

Dimineaţa, prin Bucureşti, în timpul manifestaţiei. Oraşul pustiu, ca în urma marilor cataclisme. Mulţimea e adunată în coloane ordonate şi bine păzite pe câteva artere de circulaţie, aşteptând să irumpă spre parc, unde sunt instalate tribunele conducătorilor ţării. Prin locurile pe unde au trecut mani- festanţii, vestigiile civilizaţiei noastre balcanice: grămezi de hârtii, pachete de ţigări, flori ofilite, călcate în picioare. Ospătarii tonetelor alimentare plantate "pe traseu" îşi numără banii. Astăzi s-au vândut crenvurşti, salam de Sibiu, portocale, alune şi alte bunătăţi care nu se văd prin magazine în timpul anului. Dinspre Şosea apar grupuri izolate de oameni cu pancarde şi buchete artificiale de flori, care au izbutit să tragă chiulul. Megafoanele anunţă începutul "demonstraţiei". Există în toată această mascaradă o nebunie bine organizată, pusă cu migală la cale vreme de o jumătate de secol.

Mergem la fotbal pe A.N.E.F., cu Poleecii, ca să vedem pe brazilienii de la Vasco da Gama. Mare dez- amăgire. Iulică Poleacu, colegul meu de la Filozofie care, exclus odată cu mine din U.T.M., apoi din facultate, a urmat silit Zootehnia, ajungând "inginer de animale", e fericit. Şi-a găsit în sfârşit serviciu, după trei ani de foame. Toate

necazurile i se trag de la biata nevastă-sa, al cărui tată a avut o cârciumă la ţară, undeva, prin ţinutul Hunedoarei.

2 mai

De serviciu la Şcoală, împreună cu Dorina Macarie, profesoară de limba română ca şi mine. Am nimerit la şcoala unde predau printr-o întâmplare fastă: fiind însărcinată, Dorina şi-a luat un concediu de maternitate de un an, rămânându-i catedra descoperită. Îi datorez, prin urmare transferul meu în Bucureşti fiică-si, o puştoaică acum de cinci ani. Colega mea, 30 de ani, nurlie, inteligentă, susţine că o femeie măritată care iubeşte platonic alt bărbat e mai culpabilă decât aceea care face amor cu un străin, fără infidelităţi de inimă. Părerea ei.

După-amiază la mănăstirea Pasărea cu Cornelia. Pădurea Pustnicu geme de lume. Tot Bucureştiul s-a mutat aici. Îmbulzeală în faţa unei estrade unde cântă un taraf de lău-tari. Miros de mititei, de bere, de trupuri transpirate. Deasupra pădurii plutesc nori de fum, ca după un incendiu. Biserica mănăstirii, pictată sobru, pe fond închis, e pustie. Oamenii au venit să chefuiască, nu să se închine. De la aparatele de radio cu tranzistori se poate afla rezultatul meciului Rapid - Steagul Roşu. Indivizi întinşi pe iarbă, beţi. Din depărtare, spectacolul de dincolo de lac pare apocaliptic. Spre seară, lumea se aruncă animalic pe autobuzul neîncăpător. Final de Armindeni.

4 mai

"Discuţie" la Editura Tineretului cu Tudor şi Iordana Ureche, în biroul şefului. După cum mă aşteptam, observaţii stupide, puncte de suspensie, linii trase pe margine cu creionul, semne de întrebare atârnând la începutul rândurilor. Îmi păstrez calmul. Cretinismul cras al Iordanei, poncifele ideologiei aduse la zi, facilitatea

demonstraţiei. Tudor patronează senin ostilităţile din jilţul său episcopal. Bilanţul: îmi resping 5 povestiri şi păstrează 10, cu rezerva de a le lucra din nou. Şi dacă e posibil, să adaug 2-3 piese noi. Termen: 1 iulie (adică nici două luni!). Tudor mă asigură că am fost inclus în planul pe anul viitor. Mă aşteaptă o vară fierbinte.

Cornelia a fost la doctorul Sârbu, care i-a confirmat că sarcina e normală. Peste şapte luni voi mai avea un băieţel. Ce mai contează micile necazuri?

6 mai

Merg la E.P.L. să-mi ridic semnalul, Matei plecase. Mă întâlnesc acolo cu Ion, cu care descind la "Grădiniţa". Îmi relatează despre referatul excepţional pe care i l-a făcut Aurel Martin la volumul predat la Editura Tineretului. Eclemea nu e deloc în apele sale. E uzat de singurătate şi de nopţile pierdute prin cârciumi de mahala. Îmi amintesc de anii frumoşi petrecuţi împreună la Relaţiile cu Străinătatea, unde fusese uns redactor-şef. Ce tineri eram! Lucra pe atunci la "Portul de pescari". A rescris cartea de 4-5 ori, cu o tenacitate şi o forţă de hamal. Chiar îl invidiam. Ca să-şi poată publica romanul, a transformat drama românilor din Cadrilater, goniţi de bulgari în 1940, într-o poveste antifascistă, în care nemţii apar în hainele lor convenţionale, de ocupanţi fioroşi şi neînduplecaţi.

Îl vizităm pe Nicu Stoian în chilia lui de pe Dionisie Lupu. Pare mult prea înalt faţă de cât îi îngăduie dimensiunile camerei. Peste tot cărţi, mai ales dicţionare, risipite pe rafturi, pe dulap. Evită să discute despre divorţul său. Când l-am văzut ultima oară cu nevastă-sa în această încăpere, păreau uniţi pe vecie. Ne pune în braţe câteva romane sovietice traduse recent de el, pe care n-o să le citesc probabil niciodată. Lucrează foarte repede, câştigă bine, deşi numărul şi tirajul cărţilor

ruseşti a început să scadă vertiginos în ultima vreme. Îi promit un exemplar din "Rochia cu anemone".

9 mai

De alaltăieri muncesc la volum. Închid ferestrele, trag jaluzelele, izolare completă. Prima povestire, "Falstaff", îmi pare foarte rău scrisă. E "didactică", aşa cum se spune în presă. Încerc să o remaniez.

Văzut acum câteva zile "Sanjuro" de Kuroshawa, frumoasă povestire eroică din epoca samurailor (De câte ori văd filme cu samurai, mă gândesc la Ion. Ce samurai ar mai fi fost! Diriguitorul destinelor i-a greşit şi locul şi vremea naşterii). Mifune realizează un tip de "picaro" asiatic foarte pitoresc.

10 mai

Am în sfârşit primul exemplar din prima mea carte, "Rochia cu anemone". O privesc, o mângâi ca pe o iubită. Coperta - graţioasă, mult peste aşteptări. Matei se foieşte prin cameră ţanţoş, de parcă el i-ar fi dat naştere. Autorul copertei, graficianul Dumitru Ionescu. Volumul e elegant, lăcuit, cu clape. Zi importantă în viaţa mea. Pe vremuri, în ziua aceasta mă duceam îmbrăcat în straie noi să privesc defilarea ostaşilor din regimentul 2 Dorobanţi pe Bulevard, în Râmnic. Era sărbătoarea noastră naţională.

Liviu Călin a început să citească "Auroaica", apoi a abandonat-o ca să treacă la un volum de Virgiliu Monda. Îi pasează cartea lui Const. Popescu, estetul redacţiei şi omul lui de încredere.

13 mai

Luat de la depozitul editurii 30 exemplare din "Rochia". Sunt strălucitoare, au parfumul rar al cărţilor dragi. Merg la "Gazeta literară" ca să duc câteva volume. Lăncrănjan lipseşte. Îl întâlnesc pe

Oprea. Se arată "mişcat", îşi cere scuze că vreme atât de îndelungată nu m-a publicat în "Luceafărul", unde era redactor-şef adjunct. Îmi promite reparaţii, voi apărea la "Gazetă" cât mai curând. Şi-o fi închipuit că i-am oferit cartea că să mă publice. În redacţia "Luceafărului", Gica Iuteş şi Zaharia. Felicitări, zâmbete. Romulus Zaharia chiar cred că era sincer. Simt în glasul lui un oarecare semn sfios de emoţie, de remuşcare. Nu-mi pot reprima un sentiment rural de satisfacţie oferindu-le cartea acestor funcţionari redacţionali care m-au purtat aproape patru ani cu vorba. Îl găsesc pe Tudor la Editură. Îmi dă de înţeles, printre altele, cât de filotim a fost cu mine la "discuţia" de acum câteva zile.

"Aventura" de Antonioni, ce film admirabil! Dacă aş fi regizor român, m-aş jena să mai comit filme.

14 mai

Trece pe la mine Matei, reproşuri îndreptăţite că nu i-am dat lui "primul exemplar". Mă comport ca un amator în complicatele politici literare. De fapt, prima "Rochie" a primit-o Cornelia, fără ea n-aş fi scris cartea. Călin, care a citit o parte din povestiri (printre c are şi "Auroaica") a afirmat tare în redacţie că "Mateescu e un scriitor". E vorbă sinceră, e "dar grecesc"? A vorbit cu Eugen Barbu, care i-a promis că-mi "dă" o pagină în "Luceafărul" într-unul din numerele viitoare. Matei, cu vânt puternic de la pupă, intenţionează să redacteze propunerea de contract, în vederea apariţiei următorului volum pe anul 1967.

15 mai

Şedinţă cu părinţii. Zi de lucru pierdută. Aceste şedinţe cu părinţii sunt cea mai inutilă şi stupidă născocire a sistemului educaţional împrumutat din Răsărit. Cât am fost elev, mama n-a călcat măcar o singură zi în şcoală, ar fi fost

lucru de ruşine. Mâine plec într-o delegaţie în Ardeal, trimis de direcţia şcolii. Am acceptat cu prea multă uşurinţă "sarcina".

16 mai

Mă aflu la Odorhei, în premieră. Rezolv nu fără oarecare rezistenţă problema pentru care am venit: să asigur cazarea şi masa unui grup de elevi ce vor face practică aici, la vară. Oraşul şters, fără personalitate. Case vechi, venite din gustul veacului trecut, curţi pestilenţiale ce exhală mirosuri grele. Cumpăr din librărie versuri de Ungaretti şi Ion Barbu (pentru Ogrezeanu), dispărute din Bucureşti. Vânzătoarea îmi spune că are puţini clienţi, câţiva ofiţeri (!) şi profesori. Pe stradă, rar aud o vorbă românească. După-amiază mă înghesui în autobuzul de Tg. Mureş. Drumul - frumos. Lângă mine, un ungur tânăr cu figură agresivă vorbeşte tare şi gesticulează febril, mă irită, la prima ocazie mă mut pe altă bancă. Ajung seara, în jurul orei 7. Respir aer curat. Masă frugală la "Cramă", restaurant bine chivernisit, în piaţa centrală. O orchestră compusă din muzicanţi îmbrăcaţi în straie populare româneşti cântă cu hărnicie. Fata care serveşte, rochie scurtă, şorţuleţ alb. Drăguţă. Beau o halbă de bere, plec.

17 mai

Tg. Mureş. Pornesc dis-de-dimineaţă să cercetez oraşul, l-am mai văzut acum patru ani, sunt oarecum avizat. Bat centrul - tipic a rdelenesc, intru în cele două catedrale. Oraşul e mic, în 10-15 minute ajungi în câmp. Arare blocuri de concepţie socialistă. Vizitez "Casa de cultură" ("sala oglinzilor", orgoliul urbei), galeria (modestă) de pictură. Sălile maeştrilor maghiari mult mai interesante. De pe trepte se aude glasul unui pian, se face balet. Teatrul e adăpostit în aceeaşi clădire. Mic, rafinat, trei rânduri de loji. Oraşul e curat, respiră un aer occidental. N-am izbutit să pătrund

nici acum în "Cetate", interzisă vizitatorilor. Biserica e închisă, împodobită cu vegetaţie saprofită. Prin geamurile sparte zboară păsările. O latură a bisericii e locuită de câteva familii, care au întins rufe la uscat. Hălăduiesc apoi prin cartierele mărginaşe, ajung la clinicile universitare. Facultatea de medicină e cocoţată într-un parc, pe deal, aducând vag cu Copoul ieşean. Schimb câteva cuvinte cu un student. Două treimi dintre ei sunt români. Se predă în două limbi, pe grupe de seminar. Studenţii se înţeleg între ei, nu sunt probleme interetnice. Mă simt bine, nici un semn de oboseală. Din nou în centru. Intru în muzeul raional, care încearcă palid să demonstreze românitatea meleagurilor mureşene. E conceput după tiparele sloganurilor propagandistice. În general, oraşul place, are farmec. Străzile înguste, cinematografele vechi, casele modeste, cu grădini multicolore.

Seara sunt în Sighişoara. Dau buzna în cetate, cât timp mai e lumină. Apusul de soare, văzut de pe promontoriu, e grandios. Caut să văd totul, repede. Sus, lângă o biserică veche, descopăr Liceul nr. 2 din oraş. Femeia de serviciu, o unguroaică de treabă, căreia îi spun că sunt profesor, mă conduce prin şcoala pustie: coridoare înguste, întunecate, cancelaria, sălile de clasă. Ziduri groase de cetate. Mă întreabă cu ce se dă pe la noi parchetul, ea îl curăţă cu petrosin şi nu e mulţumită. Biserica luterană, greoaie, în stil gotic. Urme de pictură în naos. Fresca a fost acoperită cu var de saşi, când au pus stăpânire pe cetate. Cimitirul - pitoresc, arhaic, adevărată lume a umbrelor. Cobor prin "tunel". Piaţa veche, turnul cu ceas, casa lui Dracula însemnată cu o plăcuţă. Farmecul oraşului medieval. Turnurile întărite. Mă atrage o cofetărie desuetă, foarte chic: o încăpere cât un vagon de tramvai, beau un suc. Treptat se lasă întunericul. De undeva de la o fereastră deschisă se aude muzică de jaz, ce sună ireal în

decorul de ca rton al cetăţii. Aerul tare, mirosul de salcâm. Apoi, gara, trenul.

18 mai

De la gară poposesc direct, cu bagaj cu tot, la E.P.L. pentru discuţie la "Auroaica". Liviu Călin, Matei, pe masă trei cafele mari, boiereşti. Semn bun. Volumul, spune Călin, a depăşit cu mult speranţele lui (ce speranţe să fi avut?), am acum un stil bine conturat, mi-am găsit un limbaj propriu. Atmosfera povestirilor e cehoviană (!). Expresia - concentrată, notaţia precisă. De fapt, abia îl auzeam, emoţionat de atâtea elogii. Îmi scoate din volum patru povestiri (aruncate de mine tactic, ca nadă) şi propune să fie eliminate încă două, "Revedere" (vechea lui idiosincrasie) şi "Fata din fereastră". Dacă doresc, pot să le reţin, depinde de mine. Şi mă priveşte rece, cu ochii lui exoftalmici, de insomniac. Mă asigură că volumul va fi inclus în planul pe '67, l-ar publica pe loc, în câteva luni, dar nu intră în habitudinile editoriale ca un autor să apară cu două cărţi în acelaşi an. Lectura a fost reconfortantă, ţine să adauge, după săptămâni în şir în care a înghiţit numai inepţii. Cartea a fost citită şi de Const. Popescu, care are aceeaşi părere cu a lui. Voi primi 25% din drepturile de autor în iunie.

Ies ameţit. Stabilesc cu Matei sumarul. Hotărăsc să păstrez "Fata din fereastră" şi să scot "Revedere",ca să nu-i pun boss-ului răbdarea la încercare.

19 mai

La Crohmălniceanu, să-i dau volumul. Mi-a făcut anul trecut referatul extern cerut de E.P.L., în care recomanda "Rochia" pentru publicare. (L-a expediat, distrat fiind, la Editura Tineretului în redacţia lui Constantin Gheorghiu. Confuzie, rumoare...). Urc nişte trepte de lemn la etajul I al unei case vechi din centru, în apropierea

ambasadei engleze, nu-l găsesc acasă. Lucrat trei ore cu Matei pe dactilograma "Auroaicei". Am şters cu guma aproape toate însemnările făcute cu creionul pe margine. Reţin doar câteva modificări de substanţă. Păstrez trei file ca să le perii acasă. Volumul are, în înfăţişarea actuală, 219 pagini. Va mai pierde din ele la a doua dactilo grafiere.

20 mai

Duc la redacţie textul lucrat ieri. Const. Popescu elaborează referatul său pentru "Auroaica". Matei mă înştiinţează că volumul pleacă la Cenzură până la 1 iunie. La atâta grabă nu mă aşteptam. Propunerea de contract e gata.

După-amiază cu Ion la grădina "Triumf", până târziu. Vine la masă şi Jean Lorin Florescu, care debitează cu glasul lui baritonat bancuri din teatru şi ne pune la curent cu clevetelile din culise. Când eram elevi la Lahovary, descindea mai în fiecare seară la noi, pe Bulevard, ca să ia caietul cu teme la matematică al lui Gică. Habar n-aveam atunci că am în faţa mea un viitor actor.

21 mai

Îmi sărbătoresc ziua onomastică. Au sosit de la Râmnic şi părinţii. În fiecare an vin de ziua mea să mă vadă. Invitaţi la masă: Ogrezenii, Olăneştii, Duci, Ion, Matei, Zelinschi. Se întâlnesc "în conclav" pentru prima oară la mine. Unii nu se cunosc între ei, de aceea am temeri în privinţa "acomodării". Petrecem până la miezul nopţii. Teoria lui Ion despre cei "12 ani de acasă" ai prozatorului, hotărâtori pentru destinul său literar. Primesc o groază de telefoane, mai multe ca oricând. A mai trecut o zi fără să lucrez.

22 mai

Apare în "Scânteia" (aşa mi-a fost soarta) prima cronică literară despre "Rochia cu anemone", semnată de Va-leriu Râpeanu. În

general e favorabilă. Pentru un debut, chiar foarte bună. Din păcate e scrisă rău, fără har. Încerc să reiau lucrul întrerupt de mai multă vreme. Sunt în întârziere, după calendarul meu, cu două săptămâni. Seara, vizita lui nenea Mişu, vine să-l vadă pe tata.

25 mai

Lucrez de trei zile din toate puterile. Terminat "Venirea tate i", reiau "Secretul". Textul mi se pare subţire, a fost totuşi apreciat de Lambrino, care intenţiona să-l publice în "Gazeta literară" şi de Crohmălniceanu în referat. Orele de la şcoală mă epuizează. Deşi au trecut 12 zile de la primirea "cotei" de cărţi, "Rochia" nu s-a ivit încă în librării. De ce o ţin degeaba în depozit? Exemplarele primite le-am epuizat.

27 mai

E curios cum propriile producţii literare, citite după mai multă vreme, se decolorează în nuanţe din ce în ce mai palide, mai ruginite. Terminat "Secretul", povestirea e chinuită, se simte lucrătura. Mi se comunică din editură că pot să-mi ridic de la Fondul Literar prima tranşă de bani: 3.800 de lei. În total primesc 7.700. Nu voi trăi niciodată din scris. Rămân până la bătrâneţe robul şcolii.

Ieri, din nou la Crohmălniceanu. Mă întâmpină în cămaşă şi pantaloni scurţi, de băieţel, zâmbeşte cabalin, îmi urează mult, mult succes. Am avut impresia, o secundă, că are intenţia să mă invite în salonul vast ce se zăreşte din vestibul prin deschizătura uşii, dar nu, se răzgândeşte. Coborând treptele, mă fulgeră o imagine nebună: Crohmălniceanu deschizând cartea cu degetele delicate de bibliofil împătimit, şi dând cu ochii de semnătura lui Lăncrănjan sub prefaţă. În ceea ce mă priveşte, inocenţa mea poartă semnul

Destinului: nu l-am ales eu nici pe referent, nici pe prefaţator, duşmani ireconciliabili unul cu altul. Va trebui să-mi trăiesc viaţa literară între Scilla şi Caribda.

În sfârşit mi-a apărut volumul în librării. "Rochia" mea cu falduri roşii (nici o asemănare cu vremurile...) se lăfăie în vitrine, pe standuri. E răsfoită, aruncată cu dispreţ la loc, sau mângâiată. Oricum, frapează. Inexplicabil sentimentul pe cât de stupid, pe atât de inutil, de încordare, urmărind cititorii din faţa meselor: o cumpără, n-o cumpără?

28 mai

Rescriu "Minciuna", mi se pare inconsistentă, şi ea va da titlul volumului! Am pe masă cele trei variante lucrate în ultimii doi ani. Una dintre ele, de tristă amintire, "corectată" (maltratată) în aşa hal de Jean Grosu încât nu mai semăna deloc cu originalul. Furios, i-am spus atunci Gicăi Iuteş să-l roage pe Grosu să semneze partitura împreună cu mine. "Cum, a sărit Gica, parcă aş fi pălmuit-o, în loc să fii măgulit că tovarăşul Grosu, scriitor cunoscut, s-a aplecat cu migală asupra textelor dumitale, îl iei peste picior? Cum adică să colaboraţi?" Umorul nu e, se vede, calitatea cea mai de preţ a Gicăi.

Mers la Editura Tineretului să-i dau un exemplar Iordanei, dar nu-l găsesc decât pe Tudor. Îi spun că "Rochia", respinsă de el din volum pe motivul că "nu e pentru copii" i-a plăcut mult fetei de 15 ani a lui Iudit, colega Corneliei de la Politehnică. Tudor tace diplomatic, îmi aminteşte apoi că termenul de predare a "Minciunii" e 1 iulie, că sunt în planul ferm, să nu-l fac cumva de râs în faţa "conducerii", a pus obrazul pentru mine.

Poimâine plec la Craiova în "schimb de experienţă".

30 mai

Revăd Craiova după un an. Oraşul îmi place, nu pot să-mi explic de ce. E un segment din universul meu sufletesc. Fac parte dintr-o mică "delegaţie" împreună cu directorul şcolii, tovarăşul Goanţă, şi profesorul Singer, un inginer în vârstă, respectabil. "Rochia" n-a intrat încă în librării. În schimb, descopăr în revista "Magazin" o cronichetă amabilă despre cartea mea semnată de Boris Buzilă. Ca şi Râpeanu, Buzilă se referă în cronică la profesiunea mea de dascăl, ca şi cum meseria unui scriitor i-ar putea determina valoarea operei. Dacă Matei ar fi omis să deconspire activitatea mea "de bază" pe coperta a patra a cărţii, sau ar fi scris, de pildă, că sunt ospătar, mă întreb ce raportări savante ar mai fi făcut criticii între autor şi problemele "etice" pe care le comentează (în loc să se ocupe, cum e firesc, de cele estetice).

Asist în cadrul schimbului de experienţă la o lecţie penibilă a unei profesoare de limba română din Râmnicu Vâlcea (Hélas!). Ce invenţie diabolică a sistemului de învăţământ socialist aceste lecţii "deschise" în care profesorii sunt incitaţi să se denunţe, să se urască unii pe alţii! Seara, colind hai-hui pe străzile Craiovei până departe, în Parc. Sunt în sfârşit singur.

31 mai

Vizită împreună cu colegii mei din Bucureşti la Combinatul de zahăr şi ulei de la Podeni. Întâlnesc aici câţiva din foştii mei elevi. Trec prin secţii fără să mă emoţioneze utilajele, "noutăţile" tehnologice. Adevărul e că nu-mi plac uzinele. Mă gândesc cu compasiune dar şi cu o ipocrită invidie la scriitorii anilor '50 care trebuiau să zăbovească luni în şir într-o fabrică pentru "documentare". De pildă, Mihail Davidoglu, caz tipic de scriitor "documentarist", pe care sunt silit să-l bag pe gât elevilor la clasă.

Dau o fugă la redacţia "Ramurilor", fac antecameră o oră până să intru la redactorul-şef, Ilie Purcaru. Purcaru e primul "om de redacţie" cu care am avut de-a face (în toamna lui '62) în vremea când urcam cu sufletul plin de speranţe în mansarda "Luceafărului". Tot el e primul care mi-a lăudat textele şi mi-a promis solemn că voi fi publicat "într-unul din numerele viitoare". Într-un fel, a avut un rol iniţiatic, pentru că m-a obişnuit cu amânările, cu minciunile, cu stratagemele, cu falsul şi nepotismul ce domnesc în redacţiile revistelor noastre. A făcut-o chiar cu o anume virtuozitate cinică. Mi-l amintesc cu exactitate: foarte tânăr (mult mai tânăr decât mine), slab, palid, o şuviţă de păr căzându-i pe frunte, ochi trişti, inteligenţi, figură rimbaldiană, zâmbet incert, mai degrabă binevoitor, vocea domoală, de timid, neglijent, dezabuzat, cu un pachet de ţigări şi o ceaşcă de cafea goală pe birou, sub geamul căruia stăruiau câteva cărţi poştale ilustrate.

Acum fac antecameră în redacţia lui, instalată într-o vilă superbă, proprietatea vreunui boier dispărut prin puşcăriile regimului. Secretara îmi spune că e într-o şedinţă, dar cine sunt eu? Unui redactor imberb care dă să intre la şef îi strecor "Rochia" cu dedicaţie, pentru a i-o înmâna lui Purcaru, în speranţa că, văzându-mi fotografia de pe co-pertă, îmi va scurta suferinţa. Până la urmă trece prin hol Nic Smeureanu, poetul de pahar al Râmnicului, figură de bonjurist descinzând din "Craii" lui Mateiu Caragiale, care, aflând că sunt vâlcean (de pe coperta "Rochiei") se inte-resează de mine. Ne descoperim prieteni comuni (Ion Ruse, Ionescu-Silvan - care, spune, i-a vorbit frumos despre mine!), îmi dă telefonul din Bucureşti, mă tutuieşte. A venit la Craiova pentru a bea cu Purcaru banii încasaţi pe cele câteva poezii publicate în ultimul număr al "Ramurilor". Într-un minut suntem prieteni. "Cum, stai la rând la ăsta?"

zice şi mă împinge pe uşă în biroul redactorului-şef.

Purcaru e acum alt personaj decât cel pe care-l ştiam. Îl găsesc instalat la biroul lui din lemn de nuc lustruit, cu telefon pe masă şi covoare persane pe podea. Ce distanţă faţă de odaia mică, întunecoasă din mansarda "Luceafărului"! Îmi spune, privindu-mă limpede, că nu-şi aminteşte să mă fi văzut până acum. Elegant, cu ochii mari, încercănaţi, aduce cu Păstorel Teodoreanu. Nu insist, poate nu-şi aminteşte, îi arăt "Rochia" şi îi dau o povestire, "Haşiş" (de numai trei pagini) pentru revistă, adăugând că face parte dintr-un volum în curs de apariţie la E.P.L. La aceste vorbe nevinovate (nici acum, când scriu, nu-i înţeleg reacţia) îi sare ţandăra. "Să nu mai procedaţi niciodată aşa", ridică tonul la mine. "Revista are redactorii ei, cu propriile lor o-pinii, nu încercaţi să-i influenţaţi în decizii cu astfel de insinuări lăturalnice." Sunt siderat. Discuţia s-a încheiat. Ajuns în hol, mă opresc să respir. Am transpirat tot, simt nevoia de aer.

Seara ne întoarcem cu acceleratul în Capitală. În gară, aflu de catastrofa feroviară de pe linia Bucureşti-Galaţi. Dau imediat telefon acasă, nenea Mitel era în tren, a scăpat teafăr.

1 iunie

După două zile de lenevie reiau "Minciuna". Muncesc ca un cal de corvoadă. Aplecat pe text, sunt silit să observ, uneori chiar să ţin cont de observaţiile rudimentare ale Iordanei. Trebuie să-mi reduc încărcătura de senzaţii, de implicaţii şi sensuri subtextuale în funcţie de configuraţia circumvoluţiilor tovarăşei Ureche. Nu poate înţelege că nu există două literaturi, una despre şi alta pentru copii (mă refer la copiii trecuţi de 10 ani, cărora li se adresează intenţiile redacţiei). I-aş aduce de probă câţiva elevi de-ai mei ca să vadă cât de bine gândesc şi înţeleg aceşti omuleţi, cu ce

spirit critic au fost înzestraţi. Sunt încercuite în text toate cuvintele expresive, toate "îndrăznelile" de limbaj, toate neologismele, chiar cele intrate de mult în uz. În rest, libertatea desăvârşită a scrisului.

2 iunie

Iau de la Fondul Literar "lichidarea" pentru "Rochia cu anemone". Fac o socoteală simplă din care rezultă (ţinând cont de cât timp am lucrat la carte) că primesc 500 de lei pe lună, salariul unei femei care bate covoarele. Fapt e că nu m-am gândit niciodată la bani când m-am aşezat la masa de lucru. Bucuria de a-ţi vedea un volum tipărit depăşeşte pe aceea a remunerării. Literatura nu se plăteşte, se răsplăteşte.

Cu Cornelia la Matei. Amicul şi-a luat un concediu medical de 45 de zile. Susţine că s-a lăsat de băut. S-a lăsat chiar şi de studiul despre Ion Barbu din care a comis până azi doar patru pagini de "însemnări" şi câteva fişe. Călin la telefon. Contractul n-a fost semnat, directorul Bănuţă e în plimbare prin Iugoslavia.

3 iunie

Încep să lucrez "Ultima vacanţă". Cornelia, prima mea cititoare şi sfetnic în acelaşi timp, mă convinge să scot din volum "Podul", deşi a fost acceptată de cuplul Tudor-Ureche, pentru că "fac concesii regimului". Ezit, are dreptate, arunc povestirea la coş. Mare satisfacţie.

Merg în "Ana Ipătescu", prin redacţiile literare. La "Viaţa românească" dau peste cine nu mă aşteptam: Jean Grosu, transferat aici. A devenit pur şi simplu ubicuu. Îmi spune că povestirea mea n-are şanse, revista e "angajată" până în decembrie. Insist, devin agresiv (atât cât pot fi eu de agresiv), îmi sugerează să-i dau textul direct lui Remus Luca, şeful secţiei de proză, care lipseşte însă astăzi.

Surpriză la şcoală. Elevele mele de la anul I produse zaharoase mă primesc cu aplauze, una dintre ele, mai răsărită, ţine un scurt speach sentimental, susţine că toată clasa a citit "Rochia cu anemone". Catedra acoperită cu flori. Câteva fete plâng de-a binelea. Trăiesc clipe penibile, n-am cum să mă derobez. Dau apoi autografe pe 26 de cărţi! "Lansare" neorganizată.

6 iunie

Ieri şi azi corectez în forţă dactilograma bătută la maşină de Editură. De la 5 până la 12 noaptea. Mă dor ochii, cred că va trebui să port o chelari. Fac numeroase intervenţii în text (deşi îl socoteam definitiv), paginile sunt negre de ştersături. Voi primi imputări de la funcţionarii de la E.P.L. Un telefon de la Matei mă descumpăneşte. Editura n-a trimis încă la Cenzură cartea pentru includerea în plan, aprobarea rămâne deci incertă, pentru Henriette Yvone Stahl se aşteaptă o astfel de aprobare de două luni şi încă n-a sosit. Dacă problema nu se rezolvă până la 15 iulie, includerea mea în planul pe '67 e ratată. Mă gândesc să-l vizitez pe Bănuţă, nu l-am văzut niciodată, nici măcar prin hol sau pe coridoarele editurii. Îl ştiu doar din fotografiile apărute în presă.

8 iunie

Termin de citit "Auroaica". Am lucrat "la sânge", cu capul limpede. Intru în biroul lui Călin, la E.P.L. Se ridică, îmi oferă un scaun. Oricum, e manierat. Mă informează cu sânge rece că la şedinţa Consiliului editurilor (habar n-aveam că există un astfel de organism) pentru definitivarea planului pe '67 nu a putut fi pusă în discuţie "Auroaica", întrucât planul a fost întocmit în decembrie (Matei mi-a spus că în februarie) şi manuscrisul a fost predat pe 7 martie. Că mai sunt unele speranţe, va face tot posibilul să fiu inclus în plan în următoarele două luni. Absenţa lui Matei,

zice, nu va influenţa parcursul volumului, pe care îl va încredinţa lui Const. Popescu.

Îl găsesc până la urmă pe Lăncrănjan la "Gazeta lite-rară", încă nu-i oferisem "Rochia". Cordovanul e în formă, chiar mi-a zâmbit, sau aşa mi s-a părut, căci are un rictus fixat pe buze probabil de pe vremea când era activist de partid. Pentru prima oară mă invită să stau. Ia în mână cartea, n-o deschide. Îmi promite, fără să fi făcut nici o aluzie prealabilă, că o va da în redacţie pentru o eventuală recenzie. Îmi solicită o povestire pentru "Gazetă". Îi spun că deunăzi mi-a cerut proze de 3-4 pagini, ori eu nu am aşa ceva. "Câte pagini, adică?" Treizeci, îi răspund. "Bine, adu!" Promite de asemenea că mă duce la Remus Luca pentru "Auroaica". Nu e adevărat ce mi-a spus Grosu că s-a completat sumarul până în decembrie. Abia l-au făcut pe cel din august. Apoi, venind vorba despre "Luceafărul": "Gica Iuteş nu te prea înghite, mi-a spus că nu eşti deloc modest."

9 iunie

Spre seară, la Matei. Îl iau la plimbare prin mahalale. Ieşim din Bucureşti pe ultimele străzi ale cartierului Sergent Niţu Vasile. Uliţele se îngustează treptat până dispar în iarba arsă de soare a câmpului. În depărtare se distinge oraşul: contururile blocurilor mai răsărite, câteva turle de biserici, fumul coşurilor de fabrici. Miros sălbatic de verdeaţă şi flori de muşeţel, zborul sfielnic al prepeliţelor. Seara se aşterne pe nesimţite. Pantofii ni s-au umezit de rouă. Ascultăm lătratul paroxistic, încăpăţânat al câinilor, semnul distinctiv al suburbiilor bucureştene, inexistent în alte civilizaţii.

13 iunie

De câteva zile lucrez cu sârg la "Minciuna". Nemulţumit de calitatea volumului. În clipele de răgaz duc dorul lecturilor mele dragi, orelor de

noapte risipite în odihna cărţilor. Am schimbat ca un nesocotit cititul cu scrisul.

Nimic în presa literară despre "Rochia". Cronici, în schimb, despre autori tineri care au apărut după mine. E drept, n-am trimis cartea nici unui critic (în afară de Crohmălniceanu, "naşul" meu referent), nici unei redacţii. "Dacă nu te fofilezi prin preajma lor, îmi spune Tudor versat, nu te bagă nimeni în seamă." Din păcate n-am stofă. Nu mă atrage "viaţa literară".

16 iunie

"Ana Karenina" la Cinematecă: Greta Garbo - frumoasă, dar nu convinge că e rusoaică. În schimb, Frederik March (Vronski) în rol. Filmul e veşted ca o petală moartă. Întâmplându-mă pe bulevard, în faţa librăriei "Scala", am ocazia să văd alaiul conducătorului chinez Ciu Enlai. Lume multă, curioasă, îmbulzită pe trotuare. Chipul grangurelui pare de la distanţă tânăr, deşi are aproape 70 de ani. Salută, în picioare, din maşina de protocol ce alunecă încet pe asfalt. Ieri, la primirea "pe traseu", am reuşit cu greu să-l conving pe Goanţă că nu sunt apt să stau atâtea ore în picioare. Dar iată, soarta mi l-a scos totuşi pe Ciu în cale.

17 iunie

Tudor îmi telefonează nu fără o disimulată maliţie, că aseară, la "cronica literară Radio", Nicolae Manolescu îmi comentează "ireverenţios" "Rochia cu anemone". Obţin în cursul dimineţii de la Micuţa Isac, care lucrează la "Radio", textul copiat de pe bandă. Criticul reţine din volum doar două povestiri, "Accidentul" şi "Întoarcerea târzie", minate, şi ele, de vicii ireparabile. Despre celelalte bucăţi: sentimentalism, platitudine, didacticism. Concluzia: "Acest debut onest, căruia evit să-i spun promiţător (aluzie la afirmaţia lui Lăncrănjan din prefaţă, cu care polemizează în

mod indirect) pentru că suferă de cea mai grea boală a copilăriei scriitorilor, cuminţenia." Cronica e foarte dură şi suspectă de subiectivism. Anul trecut, cred, la apariţia "Cordovanilor", după o cronică exterminatoare în "Contemporanul", Manolescu e obligat, la insistenţele presupuse ale lui Ivaşcu, presat şi el de "foruri superioare", să revină cu o a doua cronică, în numărul următor, de rândul acesta cu aprecieri pozitive. Evenimentul a fost comentat în presă şi a avut ca urmare firească ruperea definitivă a relaţiilor (câte or fi fost) dintre critic şi scriitor. Acceptând cu naivitate, dar mai degrabă constrâns de împrejurări să fiu prefaţat de Lăncrănjan (pe care nu-l cunoşteam în vremea aceea), i-am preluat toate adversităţile literare care, slavă Domnului, sunt cu nemiluita.

Veste bună de la Matei: "Auroaica" a fost inclusă în sfârşit în planul pe 1967. S-a redactat şi textul pentru prezentarea volumului în planul editorial ce urmează a fi tipărit. Călin l-a schimbat pe Matei, ca redactor de carte, cu Const. Popescu. Matei foarte amărât. Se aşteaptă şi la alte măsuri represive pentru nenumăratele absenţe din ultima vreme.

18 iunie

Duc la Editura Tineretului prima tranşă (poate chiar ultima) din "Minciuna". Iordana, cu mintea ei puţintică, îmi aminteşte cu multe ocolişuri, zâmbind fals-compătimitor şi stângaci, de cronica lui Manolescu. Mă zoreşte să predau cartea până la 1 iulie, căci vrea să plece în concediu. Îl întâlnesc pe coridor pe Constantin Gheorghiu, primul meu cititor din Editura Tineretului, care m-a dus cu vorba dulce un an şi jumătate. E afabil, mă felicită pentru apariţie (o mare parte d in povestirile incluse în "Rochie" trecuseră prin mâina lui). Îmi spune "colega"!

"Luceafărul" publică o recenzie a Sânzienei Pop la "Rochia", destul de binevoitoare, foarte aplicată, în maniera ei săltăreţ-ironică şi vioaie. Îi

plac numai două bucăţi ("Accidentul" şi "Rochia"), dar îmi apreciază talentul, în pofida stilului meu "aşezat, cuminte, corect".

Încerc să încropesc măcar o povestire nouă ("Interviu cu un profesor") pentru volum. Am pierdut deprinderea scrisului.

19 iunie

Soseşte Gică de la Hunedoara cu familia. Ne aranjăm în casă cum putem, ca să avem unde dormi. Mai am zece zile de răgaz până îmi expiră termenul de predare a manuscrisului, lucrez sub presiune, nu merge.

Situaţia "Auroaicei" la E.P.L. devine critică dacă nu şi jenantă. Matei e pe cale de a fi licenţiat de Editură, dar nu vrea să predea manuscrisul lui Const. Popescu, în timp ce acesta e obstrucţionat să treacă la redactare în vederea trimiterii cărţii la Direcţia Presei. "Şi eu la mijloc", cum se exprimă Şalom Alehem.

23 iunie

Apare în "Gazeta literară" recenzia lui Valeriu Cristea, care comentează descriptivist povestirile, fără nici o referire estetică. Se citeşte printre rândurile în care apreciază pozitiv cartea ranchiuna redactorului orgolios ce face cronică "la comandă" sau, oricum, la sugestia şefului (care e şi prefaţatorul volumului). Timp pierdut la filmul lui Felini "Şeicul alb", cu Sordi, care abia anunţă viitoarea carieră a maestrului.

Mă sună Matei, îmi spune că a obţinut, în sfârşit, dreptul de redactare a "Auroaicei". E vesel, pare remontat.

24 iunie

După cum era de aşteptat, în "Contemporanul" de azi apare cronica lui Manolescu care o reproduce aproape fidel pe cea de la Radio. În intervalul scurt de câteva zile care

desparte cele dou ă intervenţii, criticul găseşte totuşi de cuviinţă să pună câteva accente maliţioase în plus, prin care-şi întăreşte opiniile negative despre carte. Începe astfel: "Dintre ultimele debuturi în Luceafărul, cel mai puţin concludent a fost..." În încheiere, "cea mai grea boală a copilăriei scrisului" se transformă din "cuminţenie" în "platitudine". Sigur, termenii sunt, contextual, apropiaţi ca sens, dar ultimul dintre ei pune o picătură de otravă în plus.

25 iunie

Intrând în redacţia de proză a "Vieţii româneşti", dau de două personaje: Remus Luca şi Grosu. Grosu se arată entuziasmat că mă vede (ce cutră!). După ce îmi declin identitatea, Remus Luca exclamă: "Haide, domnule, pe unde umbli, te caut de două săptămâni!" De fapt, volumul i-a parvenit acum o săptămână, iar cât despre "căutat", ce să mai vorbesc. Mă invită să iau loc, începem "discuţia". Îmi spune din capul locului să nu-mi fac iluzii: "Auroaica", departe de a fi originală, pare o pastişă corectă după nu ştiu ce roman al lui Panait Istrati. Afirmaţia mă uluieşte, fiindcă eu nu-l citesc pe Panait Istrati; scriitorul vagabond mi-e, din pricini pe care nu le pot explica, antipatic. Face apoi câteva observaţii asupra limbajului fetei, prea intelectual pentru condiţia ei. Ne uităm unul la altul. Luca e un ţăran tran-silvănean îmbrăcat în straie de oraş. "Carré trapu", cum ar zice Balzac, molcom la vorbă, privire limpede, blândă, de om cinstit. Una din vedetele literare ale anilor '50. Îmi spune în concluzie că nuvela e posibil să intre într-un grupaj de "tineri" în numărul 11 (noiembrie). Să i-o aduc remaniată (după însemnările făcute de el cu creionul) la începutul lui septembrie, până atunci e în concediu. Cercetez acasă "însemnările". În general sunt acceptabile, de bun simţ, în nici un caz jignitoare.

Lucrez la E.P.L. patru ore pe manuscris, cu osârdie, ştiu că nu mai văd cartea până la prima corectură. Convorbire de rutină cu Liviu Călin. Volumul e în planul ferm al Editurii. Voi prim 25% din drepturile de autor în iulie şi 25% în august, după viza Cenzurii (dacă "trece"). Contractul e la semnat, pe masa directorului. Rămâne toată vara în Bucureşti, "să ţin legătura cu el". Să mă duc personal la Barbu cu textul pentru "Luceafărul". A citit cronica din "Contemporanul", comentează subţire, ocolitor.

Matei îmi dă o scrisoare pentru Arieşanu, căruia îi trimit "Trei brazi şi o bicicletă" prin Cornelia, invitată la un Congres naţional de chimie fizică la Timişoara. Bazil e în Iugoslavia.

26 iunie

Dănuţ a contractat o virozã, cred. Îl chem pe doctorul Petrescu Coman. Cornelia fiind plecată din Bucureşti, sunt total neajutorat, prezenţa în casă a lui Nenea şi tanti Aglăiţa, ştergându-şi tot timpul lacrimile de pe obraji, nu mă încurajează.

Tudor îmi mai acordă o păsuire de patru zile pentru predarea manuscrisului. "Mai scrie una, zice. Câte pagini ai, 105? Mai fă una! Ai timp toată vara. Ţi-o băgăm până pleacă la "Direcţia Presei". Mi-l amintesc pe Tudor din timpul studenţiei. Retras, prudent, vremuri grele, Stalin nu trecuse încă "dincolo". Nu-mi imaginam că o să devină scriitor, după cum nici el nu-şi imagina acest lucru despre mine. Deşi apropiaţi unul de altul, evitam confidenţele, mai ales pe cele politice. Locuia pe bulevardul Elisabeta, vizavi de Drept, în apropierea imobilului unde a stat cândva Lovinescu, într-o chiţimie întunecoasă, pat, masă, lavoar. Era generos cu colegii care-i solicitau cheia de la "garsonieră". Dealtminteri, puţini colegi stăteau "în oraş", majoritatea se chinuiau prin camere de cămin cu 15-20 de paturi. Câţi ani să fi trecut de-atunci? Paisprezece, cincisprezece?

În perspectivă apropiată examenul de admitere în şcoală. Şase zile infernale, 150 de teze de corectat.

28 iunie

Băiatul se simte foarte rău în continuare. Febră mare. Nu pot, evident, lucra. Îl sun pe Duci, care mă încurajează, "aşa e cursul bolii", zice.

29 iunie

Descopăr în ultimul număr din "Ramuri", într-un colţ de pagină, reproducerea fotografică a copertei "Rochiei cu anemone" fără nici u n comentariu, oricât de sumar. E tot ce a putut face Purcaru pentru mine. Pe la sfârşitul anului 1962, descinzând pentru a doua oară la redacţia "Luceafărului", am găsit în biroul ce găzduia secţia de proză o femeie de vreo 40 de ani, roşcovană, cu părul rar şi oche-lari fumurii cu multe dioptrii. I-am spus politicos că-l caut pe tovarăşul Purcărea (receptasem greşit numele). Femeia a sărit ca arsă: "Purcaru, tovarăşe, Purcaru." Am ieşit jenat, îmi începeam sub auspicii rele colaborarea la revistă. Să-i fi povestit Gica Iuteş scena penibilă preopinentului?

Din fericire, Dănuţ se simte mai bine, i-a scăzut febra. Când e bolnav, figura i se lungeşte şi ochii mari, obosiţi, exprimă o tristeţe răscolitoare.

30 iunie

Trag chiulul de la şcoală (sunt sunat în mai multe rânduri la telefon) ca să închei povestirea "Întoarcerea". Din pricina oboselii nu pot să-mi dau seama de calitatea prozei. Voi avea de luptat cu "ostrogoţii" (vorba e a lui Matei) care citesc textul prin ochelarii funcţionarului de la redacţia "pentru pionieri şi şcolari".

"Sâmbătă seara, duminică dimineaţa" la Cinematecă. Romanul lui Sillitoe e superior. Presupun că scriitorul vine "de jos", cunoaşte viaţa lumpenului albion. Marx l-ar citi cu plăcere.

2 iulie

O sun la telefon pe Iordana, e veselă, a parcurs textele trimise de mine, e mulţumită, am "găsit sensuri noi" (!) am "ridicat mult nivelul volumului". Vorbe de genul acesta mă înspăimântă. Pe seama cui a încăput biata literatură română!

Seara dictez lui Oprea la maşină ultima povestire, până la 12 noaptea. Au ieşit 30 de pagini. Pregătiri pentru exa- menul de admitere. Redactez subiectele pentru oral. A sosit Cornelia de la Timişoara.

4 iulie

Începem examenul de admitere. Discuţie tăioasă cu Goanţă, care refuză să facă două comisii de examinare, deşi numărul candidaţilor depăşeşte pe cel prevăzut de regulamente, ca să facă economii şi să primească ei, directorii, primă.

În "audienţă" la Barbu. Nimeresc prost, e în şedinţă de redacţie (analiza muncii). După un ceas încep să defileze prin faţa mea toţi redactorii, cunoscuţi, necunoscuţi. Sânziana Pop se fâţâie vreo câteva minute pe culoar, după care mă abordează, aşteaptă cu siguranţă să-i mulţumesc pentru cronică, n-o fac. Se oferă să mă introducă la boss. E plină de bunăvoinţă. Când să intru, secretara îmi atrage atenţia: "Foarte scurt." După ce şeful pălăvrăgise până atunci cu Nichita Stănescu, apoi cu Ana Blandiana câte o jumătate de oră. Boss-ul mă invită să iau loc. Îi dau textul, promite că-l va citi personal, îmi spune să iau legătura cu Gica Iuteş. L-am văzut o singură dată acum doi ani, când am citit "Rochia cu anemone" la cenaclul de la Casa Scriitorilor pe care-l prezida,

dar n-am avut prilejul să stau de vorbă cu el. E masiv, buhăit, cu un desen dezabuzat pe figură. Îmi face un semn discret că discuţia s-a încheiat. Ce aş fi putut să-i mai spun? Mă retrag spre uşă. "Audienţa" a durat în total 50 de secunde!

Noaptea. Corectez lucrări. Mă simt ca un hipopotam, ca un dromader, ca orice...

5 iulie

O ultimă "discuţie" la Editura Tineretului cu Iordana Ureche. A citit tot, repetă elogiile debitate la telefon, îmi pune volumul în braţe. Peste câteva zile să i-l aduc înapoi, după perierea de rigoare. Negociem în legătură cu bucata "Întoarcerea", căreia vrea să-i aduc modificări. O conving (greu) să rămână aşa, explicându-i ca unui copil mic substanţa povestirii. E docilă, cedează la insistenţe. Mă întreb cum colaborează cu scriitorii importanţi. În sfârşit, probleme de bucătărie: în septembrie voi primi un avans. Nu poate preciza când o să apară cartea, serviciul "Producţie" va decide. Să stau liniştit în vacanţă, nu mai am probleme cu Editura.

Îl cunosc în redacţie pe Viniciu Gafiţa şi pe un oarecare Raţiu, " talentat scriitor pentru copii" (după Ureche). În birou intră şi Sorin: "Ai avut o sumedenie de cronici, domnule, îmi spune, şi încă bune. În general bune." Ne zâmbim reciproc, relaţiile se păstrează cu zâmbete.

Îmi iau contractul semnat de toţi grangurii de la E.P.L. Pe Liviu Călin îl găsesc în antecamera directorului. Îmi comunică sec că de cartea mea se va ocupa de acum înainte Const. Popescu, până la sfârşit. "Cred că nu aveţi nimic împotrivă", adaugă în timp ce mă priveşte apatic, cu ochii lui încercănaţi de insomniac. Mă gândesc la bietul Matei, al cărui nume merita să apară în caseta "Auroaicei". La plecare trec să-l văd pe Bazil. A fost atât de ocupat în Iugoslavia, zice, încât n-a văzut nici Belgradul. În septembrie îmi va face o

vizită cu nevasta. Stă pe Slobozia, la o bătaie de praştie de locuinţa mea.

Acasă, telefon de la Tudor. Mă solicită (având o jumătate de normă la "Viaţa militară") "să-i fac" vreo două-trei schiţe cu subiect cazon "bine simţite". Mă publică imediat. Să i le trimit cu poşta de pe unde mă aflu. Ce idee!

8 iulie

De trei zile în hamuri. Examinare orală de la 7-16, corectarea lucrărilor scrise - seara, iar noaptea muncă la dactilograma "Minciunii". Cornelia e la Dorohoi, suportă bine sarcina. Poimâine noaptea plec singur, pentru o lună, în Ardeal, Maramureş şi Moldova. Mi-am luat bilet în circuit. Sunt sătul de edituri, de reviste literare. Voi fi liber, liber.

9 iulie

A murit colonelul Cărare (Dady) într-un spital din Bucureşti, socrul lui Fănică. Probabil, cancer. Cornelia trebuie să fie foarte afectată, ţine enorm la frate-său. Încă nu ştiu dacă e hotărâtă să vină la înmormântare.

Termin corectura volumului odată cu examenul de admitere. Discut cu Iordana, la Editură, despre copertă, mă întreabă dacă am vreo preferinţă în privinţa graficianului, n-am. Mă trimite la tovarăşul Hagiu, directorul tehnic, pentru detalii. Hagiu (scund, şters, ameninţat de calviţie) îmi promite un format convenabil (habar n-am ce înseamnă un format convenabil) şi hârtie bună.

Sunt îngrozitor de obosit. Nici nu mă pot bucura de plecare. Consult hărţi, mersul trenurilor. Dacă n-am voie să plec "dincolo", măcar să-mi văd ţara.

Luni 11 iulie

Tuşnad. Revăd staţiunea după doi ani, când poposisem aici ca să scriu. Sunt cazat într-o baracă

mizerabilă, mansardată, din lemn, un fel de coteţ de găini mai gospodăresc. Obosit după o noapte de mers cu trenul. Dimineaţa urc la lacul Sf. Ana (azi pur şi simplu "Ana"), pe care nu l-am văzut data trecută din pricina unei ursoaice care mă aştepta împreună cu puiul ei chiar în mijlocul potecii (cu o săptămână înainte un urs ucisese doi turişti).

Oraşul plin de tineri cu "tranzistoare". Se vorbeşte numai despre fotbal. Seara se îmbulzesc cu sutele la cantină ca să vadă pe micul ecran meciul Anglia-Uruguay din campionatul mondial de fotbal. Intru la club, descopăr în "Scânteia tineretului" din 2 iulie o cronică la "Rochia" semnată de Constantin Stănescu. Deşi comentează negativ volumul, concluzia e "încurajatoare".

marţi 12 iulie

Hălăduiesc prin staţiunea, căutând locurile pe unde am fost data trecută: vila în care am locuit, mofeta, Oltul. Născut pe malul Oltului, acolo unde râul, scăpat din strânsoarea munţilor îşi lărgeşte vadul, depăşind 100 de metri, priveliştea firului de apă peste care poţi arunca o piatră pare o glumă a naturii. Întâlnesc pe stradă pe un fost elev de-al meu, student acum la Iaşi, care-mi vorbeşte de rău pe toţi colegii de cancelarie (în afară de mine, firește). Pe standurile librăriei (modestă, înghesuită) găsesc "Lecturi infidele" de Manolescu şi "Condiţia umană", o răsfoiesc: "Nu stăpâneşti într-o făptură decât ceea ce ai schimbat în ea", dixit maestrul. Seara văd un film englezesc de proastă speţă. Ies la jumătatea proiecţiei. Aerul curat, mireasma brazilor, iată Tuşnadul.

13 iulie

Miercurea Ciuc. Alerg toată ziua, vreau să văd tot. Tot ce se poate vedea într-o zi. Oraşul foarte elegant, învăluit de dealuri molcome. Vizitez (e un fel de a spune) biserici, mănăstiri vechi (secolul 13-14), şcoli, instituţii de cultură.

Cetatea. Mă atrage liceul, clădire monumentală, de o graţie medievală. Un elev maghiar mă conduce prin interiorul edificiului. Din păcate ştie rău româneşte, a învăţat numai trei clase, ne înţelegem greu. Palatul de justiţie, construit probabil în vremea lui Franz Joseph e sobru, impunător. Urc pe un deal din împrejurimi, de unde mi se oferă o privire panoramică asupra locurilor. Urbea e o îmbinare inspirată între vestigiile vremurilor trecute şi gustul modern. Dau o raită prin librăria din centru, vânzătoarea nu ştie româneşte, găsesc cărţi dispărute de mult la Bucureşti. Restaurante, hoteluri, magazine poartă toate numele Harghita (obsesie locală!). Multe baze sportive, un ştrand onorabil pe malul Oltului. Populaţia majoritară - maghiară. Tinerii par mult mai afectuoşi cu fetele de cât pe la noi. E doar o impresie.

Trag în sfârşit la un hotel confortabil. Voi dormi bine.

14 iulie

Ajung la ora 13 în Borsec după o oră de aşteptare în Topliţa şi încă o oră de mers cu autobuzul pe un drum spectaculos, în serpentine, printre păduri seculare de brazi. Faţă de staţiunile cu ape minerale din Vâlcea, Borsecul are un aspect mai sălbatic. Vile înalte, risipite pe dealuri în terasă şi pierdute în desişul de conifere. Arhitectura - specific ardelenească: construcţii solide din piatră şi lemn, acope-rişuri aplecate în două laturi, gen cabană de vânătoare, două-trei pridvoare largi, dantelate, jaluzele. Mă hotărăsc să rămân aici câteva zile. Mă bântuie din nou gândul scrisului.

Telefon la Dorohoi Corneliei, se simte bine.

15 iulie

Lenevesc, în fine, după opt luni de muncă încordată şi patru zile de alergătură pe străzi. Senzaţie de nelinişte şi insatisfacţie. Dureri de cap. Citesc "Literatura română de azi" de Micu şi

Manolescu, cumpăra tă la Miercurea Ciuc. În realitate, nu se poate scrie, în condiţiile actuale, o istorie a literaturii române contemporane curată, cine o face îşi asumă riscurile. Oricum, e prima apariţie de acest gen după mulţi ani de aşteptare.

16 iulie

Pornesc de dimineaţă cu un grup de tineri într-o escapadă la Făget, ajungem după o oră şi jumătate. Priveliştea răsplăteşte eforturile. De sus, Borsecul pare pierdut într-o vale. Nimerim la o stână. Cumpărăm urdă proaspătă, după obiceiul locului, la preţuri foarte piperate. Ciobanii - prietenoşi, guralivi, sunt moldoveni! Păzesc oile la munte din martie până în octombrie pentru 4000 de lei, în schimb nu-i costă mâncarea şi câştigă suplimentar (şi clandestin) din vânzarea caşului. Duc o viaţă primitivă, dorm pe bănci din scânduri, mănâncă fără veselă, folosesc unelte de lemn. Scurtă lecţie de istoria neamului.

Seara ploaie torenţială de munte. Trăznete şi fulgere. Puhoaiele năvălesc pe viroage, oamenii se refugiază pe unde nimeresc. De la fereastra vilei, spectacolul e magnific. Dacă plouă în continuare, mâine plec, deşi hotărâsem să-mi prelungesc sejurul aici.

17 iulie

Pe la cinci şi jumătate dimineaţa sosesc turişti noi în vilă, vorbesc tare în ungureşte, se ceartă. Din camera de alături se aud ţipetele unui copil mic. Afară, ceaţă densă, munţii fumegă, peisaj de toamnă târzie, frig. Mă decid brusc să plec. Împachetez în fugă, slavă domnului că n-am cine ştie ce bagaj, prind ultimul loc în autobuz. Sentimentul că am comis un delict, că sunt urmărit de miliţie. Din nou drumul pe serpentine, Topliţa, unde zăbovesc o oră şi jumătate. Noroc că am luat îmbrăcăminte groasă la mine. În tren, citesc Micu-Manolescu. Ajung la Dej spre prânz.

Oraşul e mic şi mizer. Piaţa centrală cu cele două catedrale, catolică şi reformată. Catedrala catolică, monument istoric, după cum arată o inscripţie, e construită sub nivelul pavimentului. Stil gotic, amestecat cu adaosuri târzii. Interiorul e pictat recent. Nici un ghid care să mă instruiască. Intru în cealaltă catedrală, ascult o jumătate de oră m uzică religioasă la orgă excelent interpretată. Mulţi tineri, îndeosebi fete până la 17 ani, dar şi bătrâni, coborâţi parcă din pânzele lui Breughel. Apoi începe predica (în ungureşte) şi plec. Afară, căldură infernală. Vizitez cimitirul vechi situat pe un fel de Golgotă a oraşului. Unguri şi români la un loc, într-o frăţie desăvârşită. Transcriu o inscripţie delectantă de pe o piatră: "Aici odihneşte în Domnul tov. gardian public Dan Ioan din poliţia Dej (...) căzut la datorie fiind răpus mişeleşte în 27.VI.1947 de doi hitle-rişti. Dormi în pace suflet nobil, că ţi-ai făcut datoria ca un erou." Interesant, deşi mic, e parcul târgului, unde întâlnesc o elevă de-a mea, în practică la o fabrică din Dej. Propune să ne întâlnim seara cu toate fetele de la şcoală, dar declin invitaţia.

Hoinăresc prin urbe până la căderea întunericului. Mă simt murdar, obosit. Dureri incontinente de cap.

La hotel nimeresc în cameră cu un colonel de aviaţie, pensionar. Scurt schimb de cuvinte, după care sunt invitat să beau cu el un şpriţ (numai unul!) în grădina de la parterul stabilimentului fiindcă, susţine el, tot n-am putea dormi din pricina orchestrei zgomotoase şi a chiuiturilor tradiţionale ale maghiarilor beţi. Colonelul, tip colocvial şi petrecăreţ, îmi povesteşte aventurile lui de pilot militar, încheiate în 1962, când s-a "sfărâmat" complet la o aterizare şi a fost silit să se pensioneze, deşi ar mai fi zburat. Printre întâmplările mai deocheate, reţin "aterizarea" într-o pădure de lângă Caracal, în timp ce dormea de-a binelea în carlingă, după o noapte de pomină

pierdută cu băieţii. Avionul s-a făcut ţăndări, dar el a scăpat doar cu patru fracturi. E hotărât să trăiască 106 ani (nu înţeleg de ce s-a oprit tocmai la această cifră). Îşi aminteşte emoţionat de căţeluşa Bombonica, mascota escadrilei, cu care a zburat 14 ani fără să aibă nici un accident. E tatăl unui băiat şi a cinci fete, dintre care una zboară şi ea. Duce şi acum dorul înălţimilor, când pomeneşte de pensionare ochii i se umezesc şi glasul începe să-i tremure uşor. "Am mai multe decoraţii pe piept decât Stalin", îmi declară cu mândrie. Rămânem în grădină până la stingerea luminilor.

19 iulie

Mă aflu de două zile la Satu Mare, bolnav într-un pat de hotel ("Someş"), pe o căldură înăbuşitoare. M-am procopsit cu o gastro-e nterocolită acută, sunt scos complet din uz. În răgazurile dintre două puseuri febrile citesc studiile lui Călinescu despre scriitorii minori.

La policlinică, un medic maghiar simpatic mă alimentează cu bancuri despre ardeleni. Îmi prescrie un tratament şi regim alimentar sever. Mă asigură că poimâine sunt pe picioare. Telefonez Corneliei la Dorohoi, e bine, Dănuţ pleacă azi la mare cu Nenea şi tanti Aglăiţa.

20 iulie

Cobor să văd oraşul, deşi abia îmi târăsc paşii. Piaţa centrală ("Libertăţii") - curată, foarte curată. Câteva bise-rici de diferite confesiuni, case tipic ardeleneşti, cele mai multe vechi, grădini cu flori, străzi dispuse ordonat, toate sugerând tihna burgurilor veacului trecut. Merg la gară unde mă prostesc un timp în faţa micului tren cu vagoane de Bixad. Motoarele de tăiat lemne sunt trase aici de măgăruşi. Pe porţile caselor plăcuţe cu inscripţia "câinele muşcă" (în loc de "câine rău" cum se obişnuieşte pe la noi), o nuanţare, evident, necesară.

Mă duc la policlinică, îl caut pe doctor, e chemat la Partid, nu se ştie când vine, renunţ. Mă odihnesc o jumătate de oră la Casa de cultură răsfoind revistele literare. În "Viaţa românească" speach-ul lui Faulkner la primirea premiului Nobel: "... Adevăruri universale fără de care povestirea este efemeră şi sortită pieirii - dreptatea şi mila şi mândria şi compasiunea şi sacrificiul. Este datoria poetului şi scriitorului să scrie despre aceste lucruri."

Seara, o ultimă plimbare prin oraş, pe întuneric, după o ploaie sănătoasă. Parfumul florilor, mirosul de lemn uscat, mâncat de carii al caselor, ferestrele deschise, cu obloanele ridicate, prin care se aude transmisia în ungureşte a meciului Bulgaria-Ungaria. Dacă mă simt bine, mâine după-amiază îmi iau zborul.

21 iulie

Călătoresc la Baia Mare în compartiment cu o unguroaică "veritabilă", adică sosită din Ungaria. Mă simt din nou rău, dureri de cap, stare generală de slăbiciune. De câteva zile mănânc numai cartofi fierţi, brânză de vaci şi chifle prăjite şi beau ceai de mentă, din care m-am ap rovizionat din belşug. Trag la hotel. Până seara văd tot oraşul.

Baia Mare (reşedinţă de regiune) e aşezat la poalele unor dealuri atrăgătoare. Centrul vechi al urbei e departe de frumuseţea aristocrată a oraşelor săseşti ca Sibiul sau Braşovul. Case sărace, vopsite în galben, cu tencuiala căzută, teatrul cu aspect jalnic, părăginit. Instituţiile de cultură sunt instalate în clădiri ruinate cu aspect insalubru. Oraşul nou, ridicat de comunişti, e alcătuit din blocuri gen Drumul Taberei, construite în mai multe etape şi purtând pecetea arhitectonică a acestora. Între blocuri - spaţii întinse de verdeaţă. Peste tot pluteşte un nor dens, roşu-cărămiziu de fum. "Cetate industrială". Oamenii de pe stradă sunt posomorâţi, prost îmbrăcaţi, grosolani, o

populaţie amestecată, venită din toate zările ca să câştige un ban. Femeile nu mai au graţia celor din Satu Mare, sunt gătite modest, cu basmale pe cap şi rochii uşoare din stambă. Îmi amintesc de întristătorii ani '50 ai studenţiei mele bucureştene.

22 iulie

Ies din hotel la ora 7, dau o ultimă raită prin oraş. Văd Institutul pedagogic, înghesuit într-un bloc de locuinţe, nimic academic sau măcar atrăgător în înfăţişarea lui, una din noile ctitorii culturale ale epocii socialiste. Mă opresc la "Turnul lui Ştefan", monument istoric de valoare datând din anul 1347. Parcul oraşului e mare, aspectuos, cu alei largi, răcoroase. Un local risipind miros de mititei, unde vin să bea bere muncitorii ieşiţi din tură, discreditează intimitatea locului. În timp ce schimbam câteva vorbe cu portarul teatrului de vară, o limuzină opreşte lângă trotuar, la doi paşi de mine. Din ea coboară trei persoane, una rămâne, ceilalţi doi urcă după un minut din nou în maşină. Unul dintre tipi îmi face semn să poftesc pe locul din faţă rămas liber, arăt probabil lamentabil, Dumnezeu ştie ce-a fost în capul lui. Ne prezentăm, e directorul teatrului din Baia Mare, Victor Pop, numit abia acum patru zile. De fapt e judecător, a profesat şapte ani la tribunalul din Negreşti. "Aţi vizitat Ţara Oaşului?" mă întreabă într-o doară. "Oh, e un vis, trebuie neapărat să mergeţi acolo." Mă duce mai întâi la teatru, îmi prezintă actori, scenografi, regizori, figuri de cabotini bătrâni, alcoolici şi rataţi, între ei şi câteva feţe mai acătării. Timpul trec e, devin nervos, la ora patru şi jumătate am bilet la autobuzul de Sighet. Dar Pop ţine cu tot dinadinsul să-mi arate barajul. Mă împinge cu forţa în automobil în care intră şi doi actori. Pe drum îmi descrie minunile Ouaşului, ca judecător a cunoscut îndeaproape locurile şi oamenii. Oşenii, îmi spune, sunt cuţitari, se aprind repede, nici până astăzi

miliţia n-a izbutit să-i potolească. Omoruri pentru femei, pentru avere dar mai ales răzbunări de familie, în genul vendetelor corsicane. Apoi folclorul: arhitectura populară, obiceiurile, nunţile de pomină, straiele ca nicăieri împodobite. Până la baraj m-a convins să-mi modific traseul şi intenţiile turistice. Barajul - lipsit de spectaculozitate şi interes, construcţiile gigantice mă inhibă mai mult decât orice, îmi dau sentimentul deşertăciunii lucrurilor.

La întoarcere, pană de cauciuc. Ne despărţim ca doi vechi prieteni. "Scrieţi-mi o piesă de teatru, v-o jucăm sigur în stagiunea viitoare", îmi strigă în timp ce fugeam spre autogară să schimb biletul de Sighet pentru unul de Negreşti.

În Negreşti nu există hoteluri, mi se recomandă casa de oaspeţi a comitetului raional de partid. Intru, primesc fără dificultate o cameră întunecoasă, complet lipsită de confort. Dau o fugă prin localitate. Plouă mărunt, ceaţă. Oraşul se întinde pe o stradă lungă (şoseaua naţională) cu case ţărăneşti şi câteva blocuri "tip" în centru: complexul de deservire, alimentara, spitalul. Se vorbeşte numai româneşte. Pe drum, bărbaţi îmbrăcaţi în fuste, cu o anumită îndrăzneală şi mândrie în priviri. Încep să mă o-bişnuiesc cu locurile. Din marginea târgului vine ecoul unui taraf de lăutari. Acum câteva ore, habar n-aveam că o să nimeresc în inima Ţării Oaşului.

23 iulie

Mă trezesc la ora 7, stau câteva minute de vorbă cu tovarăşul de cameră despre care aflu că este prim-secretar al comitetului raional U.T.C. Îmi dă câteva sfaturi utile: să vizitez neapărat Bixadul şi Certeze, cele mai reprezentative comune din Oaş din punct de vedere etnografic şi să încerc să intru la tovarăşul Opriş, secretarul cu probleme organizatorice al Partidului, care mi-ar

putea pune la dispoziţie o maşină pentru deplasarea "în teren".

Mă cam codesc, n-am pătrus niciodată până azi la o persoană atât de înaltă în funcţie. Opriş mă primeşte cu mefienţă şi răceală. Îmi cere legitimaţia de scriitor. Îi spun că n-am, dar mă poate identifica după coperta cărţii ce se află în standul librăriei (o văzusem cu puţin timp înainte). Ridică telefonul, face un număr, în trei minute apare librăreasa cu cartea. Totul se petrece ca în filmele americane de serie. Secretarul ia volumul, îl răsfoieşte, se uită la fotografie. Are mâinile bătătorite, de salahor. "Da, zice, da". Devine brusc amabil. Sună din nou, pe uşa capitonată intră un ins îndesat, blond, până la 30 de ani, figură de boxer, instructorul raional de partid. Primeşte ordin să-mi stea la dispoziţie toată ziua, să mă conducă peste tot, oriunde îmi pofteşte inima. Întrevederea n-a durat decât un sfert de oră.

Pornim cu un GAZ la Bixad. Sunt prezentat primului secretar al comunei (probabil aşa e protocolul) şi preşedintei comitetului de femei. Aveţi noroc, îmi spune preşedinta, azi e o nuntă la noi în sat. Comuna e întinsă şi mândră la înfăţişare. Dispune de un sanatoriu T.B.C. situat în localul vechi al "băilor", stabiliment din vremea imperiului austro-ungar, şi de un preventoriu T.B.C. găzduit de o fostă mănăstire catolică pe un deal, într-o poziţie avantajoasă. În sat, şcoala generală de 8 ani, biserica ortodoxă, nelipsitul cămin cultural. Fac cunoştinţă cu directorul căminului, tânăr profesor, student în acelaşi timp la fără frecvenţă şi gazetar la Oradea. Directorul îmi spune că bixădenii sunt oameni blajini dar iuţi la mânie. Femeile, frumoase numai în tinereţe, sunt harnice şi ascultătoare, jucând un rol subaltern în căsnicie. Legenda despre cruzimea oşenilor e o aberaţie. Populaţia a trăit supusă sub unguri şi trăieşte supusă şi azi. Întrebaţi-l pe Geo Bogza,

zice, a trecut nu de mult pe aici, a locuit două săptămâni la Negreşti.

Sunt condus la casa miresei. În mijlocul uneia dintre cele două încăperi, mireasa se găteşte în văzul oricui vrea s-o privească ajutată de 3-4 femei mai vârstnice. Găteala e complicată, presupune migală şi talent. Odaia în care mă aflu e modestă, cu tavanul sprijinit pe bârne de lemn şi cu pământ pe jos. Pe perete - un brâu cu icoane de sticlă destul de rudimentare, unul cu farfurii din ceramică de dată recentă şi altul cu ştergare frumos brodate. Tatăl miresei e miner (în Oaş nu s-au constituit C.A.P.-uri) dar are şi o gospodărie bine înfiripată. Îmi înt inde un pahar cu palincă, încerc să mă derobez din pricina recentei suferinţe, sunt sfătuit în taină de însoţitori să beau, altfel nu mai ieşim te-feri niciunul de aici, până la urmă dau băutura pe gât sub privirile satisfăcute ale nuntaşilor. Paharul se umple şi trece din mână în mână. În odaia cealaltă se dansează. Jocul se desfăşoară în perechi, tinerii înconjoară mijlocul fetelor, în timp ce acestea îi ţin pe băieţi pe după gât. Dansul e monoton, se bate pasul pe loc în ritmul unei viori (ceteră) la care cântă un ţigănuş, vestit prin partea locului fiindcă a apărut de câteva ori la televiziune. Ceremonialul "paşilor mărunţi" e însoţit de strigături (ţipurituri) prelungi, acute, tărăgănate de o mare şi intensă tristeţe. Strigătul miresei, îndeosebi, e neobişnuit de lung, strigăt de primejdie, de jale şi de moarte, semn al libertăţii pierdute şi al despărţirii de familie, de prima tinereţe.

Mergem după aceea în casa mirelui. Aici se "coase steagul", unul din principalele ritualuri ale nunţii. Steagul e împodobit cu te miri ce, brodat, prins în beteală aurită, încununat cu frunze de mosc. Simbolizează victoria posesivă a bărbatului, întrucât la oşeni actul nupţial şi "cercetarea cearşafului", dimineaţa, nu au semnificaţia tradiţională din alte părţi ale ţării. Dealtminteri, mi

se spune, băieţii trăiesc cu fetele cu mult înainte de căsătorie. Ceremonialul în sine nu e decât un obicei ancestral, cultic, ce trebuie respectat, un prilej de petrecere, de desfăt şi de joc. În casa mirelui sunt din nou poftit să beau cu nuntaşii. Băutura e tare, arde ca focul. În fond, nunta începe abia după cusutul steagului. Alaiul mirelui merge la mireasă să "forţeze porţile", eventual uşa, îndeletnicire violentă ce se soldează adesea cu pagube materiale. Mireasa e ascunsă în casă şi nuntaşii se întrec să o găsească. Urmează drumul la biserică şi cununia religioasă.

Se apropie vremea plecării. Vizităm câteva case din sat mai răsărite, desemnate de directorul căminului cultural (probabil case "de protocol" unde îşi îndrumă vizitatorii). Comuna e ea însăşi un muzeu etnografic viu. Sunt condus apoi la Sfatul popular şi prezentat preşedintelui. Ne desfăşurăm reciproc repertoriul de cuvinte convenţionale, preşedintele e vădit emoţionat de prezenţa mea (dar mai ales a instructorului). În timp ce schimbăm salamalecuri, apare un bătrânel de vreo 70 de ani care a aflat că a coborât în comună un "domn" şi ar e de depus o jalbă. E beat criţă dar se ţine ţeapăn pe picioare. Bătrânul vrea pensie. A trudit ani de zile la stăpân, a făcut parte din gărzile naţionale, a fost membru al comisiei de împropietărire şi altele. "De câte ori se îmbată, îmi şopteşte preşedintele jenat, vine pe capul nostru." În sfârşit, moşul mai are un of: e tatăl a doi feciori gemeni, luaţi împreună la armată. Mă roagă să intervin la cei de sus să le reducă termenul de încorporare la jumătate, pentru că ei, de fapt, formează unul! Bătrânul s-a lipit de mine, are presentimentul că a prins o "pistă", mă complimentează, îmi spune "tovarăşe căpitan".

Înapoi cu maşina la Negreşti. Opriş mă aşteaptă în birou, e seară. Mă invită la el, locuieşte în aceeaşi casă de oaspeţi a Partidului, trei camere şi dependinţe. Îmi toarnă o cană de palincă

recomandată a nu avea egal în regiune şi se aşterne să-mi povestească viaţa. E de fel din Sighet, a fost mecanic de locomotivă, a absolvit "Ştefan Gheorghiu" şi a devenit activist. E înscris la facultatea de ştiinţe economice (în anul III), munca pe care o prestează nu-i place, "poimâine nu voi mai fi bun", vrea să se "tragă" spre un oraş mai mare, de pildă Satu Mare sau Baia Mare şi să lucreze în domeniul economiei. Adaugă că e bolnav grav de nervi, e foarte obosit, stresat, are probleme grele care-l depăşesc. Mâine dimineaţă pleacă la Mamaia pentru 40 de zile, la ora 10 ia avionul de la Satu Mare.

Sunt tratat cu pui pané, icre de crap, salată şi cafea, din când în când telefonează la Alimentara de unde i se aduce la comandă, în câteva minute, tot ce cere. Mărturiseşte că e pasionat de literatură (îi place Balzac), că scrie el însuşi versuri, a umplut un caiet întreg, îmi cere o dedicaţie pe "Rochia cu anemone". Pe când era student la "Ştefan Gheorghiu", au avut o întâlnire cu Marin Preda şi Ion Vitner. Studenţii l-au făcut albie de porci pe prozator fiindcă în "Risipitorii", din 12 figuri de comunişti numai doi apar cât de cât "pozitivi", restul sunt zugrăviţi în culori sumbre, inadecvate realităţii noastre socialiste. Preda şi-a făcut modest autocritica, a declarat că tovarăşii l-au ajutat în mod constructiv, că va ţine cont în viitoarele romane de observaţiile lor.

Mă ridic să plec. Ne despărţim cordial. Opriş promite că o să-mi scrie la Editură. Nevastă-sa, femei opulentă, vulgară, încă tânără, conştientă de îndatoririle ei de soţie a unuia din stăpânii locurilor, îmi zâmbeşte galeş. Trebuie să meargă la coafor.

24 iulie

La ora 10 dimineaţa, maşina Partidului trage în faţa blocului unde am fost cazat. Mă simt puţin speriat de importanţa şi răsfăţul cu care sunt tratat.

E duminică. Pornim. Nu peste multă vreme ajungem la Certeze. Nimerim momentul în care lumea iese de la slujbă: câteva sute de oşeni păşind încet, aşezat, pe drumul albit de soare, vorbind domol, reculeşi, oficiind parcă un vechi ritual iniţiatic. Cortegiul e demn de un festival folcloric, fetele şi feciorii şi-au scos din lăzi straiele lor cele mai de preţ.

Sunt invitat la prânz de preşedintele Sfatului Popular. Mai are patru oaspeţi maghiari: trei autohtoni şi unul din Ungaria, care i-a adus cu maşina. Se bea ţeapăn. Ungurii vorbesc, fireşte, pe limba lor, fără să le pese că eu nu înţeleg o iotă din cele spuse. Preşedintele se făleşte că în gospodăria lui a poposit în câteva rânduri tovarăşul Ceauşescu. La ultima vizită tovarăşul s-a fotografiat cu băieţelul lui, regretă că nu posedă poza. Se şopteşte că în timpul războiului a dormit o noapte la el. După ce beau tot, ungurii pleacă. În timpul prânzului a turnat cu găleata, a bătut şi piatra (în variantă locală "ghiaţă"). În sat începe dansul. Sfatul le-a construit ţăranilor, în faţa bisericii, un ring de dans acoperit cu o "ciupercă". Ceteraşul începe să-şi desfăşoare repertoriul, fetele stau sfiite, departe de ciupercă şi aşteaptă. Chemarea la joc se face din priviri. Fata se desprinde din grup şi intră sub ciupercă mânată parcă de destin, hipnotizată, fără să-şi arate în nici un fel bucuria că n-a rămas alături de cele urâte, nebăgate în seamă. Jocul e stereotip, lipsit de dinamism. Totul se reduce la ritmarea cu picioarele a melodiei. Această mişcare pe loc a celor doi te trimite cu gândul la vechi cutume pierdute, vestigii tribale venind dintr-un trecut insondabil.

În timpul dansului soseşte din Negreşti o maşină cu doi belgieni însoţiţi de un secretar al comitetului orăşenesc U.T.C. Amândoi sunt profesori la un liceu de lângă Bru-xelles (9 km): Willy Lambloth de limba franceză şi Edgar Beghin de matematică. Ne împrietenim pe loc, tipii sunt

amabili, colocviali. Îi interesează folclorul din ţările răsărit ene. Anul trecut au făcut un film despre folclorul muntenegrean, se documentează acum pentru un film despre România comandat de Societatea de geografie din Bru-xelles. Sunt înzestraţi cu un magnetofon cu care imprimă cântecul ceterei şi ţipurîturile. După înregistrare, pun să cânte magnetofonul. Impresia e extraordinară. În câteva momente se adună în jurul belgienilor zeci de săteni care ascultă stupefiaţi ceea ce cântase ceteraşul cu câteva momente înainte. Spectacolul, grotesc, îmi sugerează scene din vremea conchistei, în care exploratorii îi aiureau pe băştinaşi cu cioburi de sticlă colorată. Incitaţi de succesul consătenilor, câţiva oşeni îşi încearcă şi ei norocul, pornindu-se, pe rând, să ţipurească. Unul dintre ei, Cioacă Ioan, ne invită la el să bem o palincă. Belgienii acceptă. Ne aşezăm gospodăreşte la masă. Un tânăr îi zice din fluier şi Cioacă ţipureşte.

Conversez cu belgienii despre literatură, despre politică, amândoi se declară socialişti, evită însă să vorbească despre realităţile din ţara noastră deşi, din subtext, îmi dau seama că le cunosc destul de bine. Sunt nemulţumiţi că guvernul lor a acceptat ca sediul N.A.T.O. să fie instalat la Bruxelles. Bavardajul lor e agreabil. Când vor să afle un cuvânt românesc, scot din buzunar un mic dicţionar francez-român şi-l consultă.

Plecăm spre Negreşti cu maşina lor. Secretarul U.T.C. ne invită la grădina de vară, face el cinste, comandă fripturi şi o sticlă cu vin. Străinii se dovedesc foarte populari, oşenii de pe la alte mese vin să le strângă mâna. Se vorbeşte simultan în două limbi. Când aude câte un cuvânt chic, Willy scoate pixul şi îl notează pe pachetul de ţigări. Ne mutăm apoi la bufetul "Florica", la invitaţia belgienilor. În câteva clipe suntem din nou înconjuraţi de săteni. Entuziasm de nedescris.

Magnetofonul emite melodii oşeneşti, se ţipureşte. Suntem pur şi simplu sufocaţi de mulţime.

Ieşim. Afară e întuneric. Maşina străinilor e împresurată de localnici. Belgienii promit în limba lor că vor reveni la anul să filmeze. Se fac urări de bine, cuvintele româneşti se încrucişează cu cele franţuzeşti într-o frăţietate sui generis ideală. Spectacolul e de un comic burlesc. Edgar Beghin făgăduieşte să-mi trimită cărţi de Faulkner, Camus, Joyce, Sagan. Ne îmbrăţişăm. Străinii se topesc în noapte.

25 iulie

Mă trezesc după 7. Scriu o oră în pat. Afară timp noros, prevestitor de ploaie. Îmi strâng bagajele. Merg la raionul de partid, să-mi încerc norocul, poate mi se dă o maşină pentru Sighet. Primul secretar e în şedinţă de birou. Am pierdut ultimul autobuz Negreşti-Sighet, sunt nevoit să mai rămân o zi aici, fără rost. Aştept o oră în nervi. După terminarea şedinţei, primul secretar, tovarăşul Mârza, mă invită să intru în "cabinet". E un ins între două vârste, cu părul albit la tâmple şi privirea "hotărâtă", de activist încercat. Îi spun doleanţa mea. Ridică telefonul şi-l sună pe preşedintele Sfatului Popular. Cere o maşină pentru un tovarăş scriitor din Bucureşti. "N-aveţi benzină? Împrumutaţi! Imediat!" Asta a fost tot. Ne strângem mâinile.

Plec spre Sighet cu un instructor raional de partid din localitatea din nordul Maramureşului, are acelaşi drum. Ne oprim la Săpânţa. Casele satului sunt construite toate din lemn, cu porţi acoperite şi pridvoare sculptate meşteşugit. O tradiţie seculară a dăltuirii în lemn şi-a pus pecetea pe înfăţişarea graţioasă a aşezării. "Cimitirul vesel", al cărui renume a făcut ocolul ţării, pare de la distanţă o întinsă pată de albastru. Mai toate crucile din cimitir sunt sculptate şi pictate într-un albastru mohorât, purtând pe ele portretul celui

decedat şi un desen ce aminteşte de ocupaţia acestuia. Versurile înscrise sub portret sunt naive, ca şi pictura, dar emoţionează prin sinceritatea şi umorul lor, contrastând cu atmosfera sepulcrală a locului şi inducând sentimentul zădărniciei. Aş fi dorit să-l cunosc pe Stan Ion zis Pătraş, autorul acestor năzdrăvănii lugubre, dar nu-l găsesc acasă.

Sighet. Trag la un hotel în centru. Incursiune prin oraş, apoi spre periferii. Trec pe lângă "combinatul de industrializare a lemnului", comparaţie involuntară cu cel din Râmnic, una din marile realizări (locale) ale epocii. Centrul, tipic ardelenesc: piaţa cvadriunghiulară cu cele două biserici tradiţionale: catolică şi reformată. O vizitez pe cea catolică (singura deschisă). Stil gotic, cu adausuri hibride ulterioare.

Sighetul mă atrage din copilărie, în urma relatărilor emoţionate ale lui Duci Pârvu, născut aici şi "refugiat" în Râmnic după "cedare". Ae r curat, aspect occidental. Linişte. Citesc la hotel până la doisprezece noaptea.

26 iulie

Din nou în centru. Intru la "Casa raională de cultură", construcţie în triunghi, cu trei turnuri pe colţuri, ce-i dau aspect de cetate, zidită în 1914 de societatea "Astra" după model german. Ca să-şi arate bunăvoinţa, directorul Casei de cultură, Berciu, îl roagă pe un tânăr activist, Adrian Köbl, să mă însoţească prin oraş. Blond, puţin bâlbâit, intelectual de formaţie recentă (profesor de istorie şi geografie), Köbl mă conduce peste tot, dându-mi explicaţii şi lămuriri pe un ton obsecvios, care mă deranjează. Mergem până la frontiera cu U.R.S.S., pe Tisa. Santinela din post, văzând că privim cu prea mare insistenţă podul de peste râu, ne face semn să plecăm. Calea ferată românească a fost dublată de una cu dimensiuni mai mari, conform standardelor ruseşti, pentru a facilita transportul de mărfuri spre "marea noastră vecină

şi prietenă". Köbl îmi spune că înainte de război graniţa dintre noi şi cehi era liberă, circulându-se fără paşaport, traficul era impresionant, Sighetul înflorise. Azi nu mai e decât un oraş de provincie, aruncat la o margine de ţară.

Seara - plimbare, singur, prin urbe. O stradă din centru poartă două nume: jumătate din ea Mihai Eminescu, cealaltă jumătate Petöfi Sandor. Mă aflu undeva pe malul Izei (frumos nume!). Revin în preajma Tisei, privesc cu nostalgie şi un vag sentiment de teamă graniţa cu ruşii, marcată de câţiva metri de pământ proaspăt arat.

27 iulie

La prânz iau trenul de Borşa. Din Borşa, autobuzul pentru complexul turistic pleacă abia după trei ore. Din fericire, găsesc o "ocazie". Drumul deteriorat, numai hârtoape. "Complexul", situat într-o vale împrejmuită de munţi, e compus din două cabane. Mi se oferă o cameră mansardată, nu lipsită de un anumit farmec. Iau masa la un restaurant-cantină, n-au decât fripturi la grătar şi brânză telemea. Peisajul e superb, îmi aminteşte de Ţara Moţilor, de Câmpeni.

Intru în vorbă cu un localnic, e stabilit aici după ce s-a întors di n surghiun. În timpul retragerii, nemţii i-au luat pe oameni cu vite cu tot, iar după terminarea războiului s-a aşezat fiecare unde l-a aruncat soarta.

Seara e frig. Dacă se menţine timpul frumos, mai rămân câteva zile.

29 iulie

Ieri, telegrafiat Corneliei să-mi trimită bani (nu se poate comunica telefonic). Azi la prânz primesc banii. Începe să-mi fie dor de casă, de o viaţă tihnită, de sedentarism. Am lucrat două zile în mansardă la o povestire inspirată din mărturisirile, anul trecut, ale bucătarului de la cantina din Olăneşti. O intitulez provizoriu "Între

două mese". A plouat toată ziua, după-amiază furtună. Grupuri de tineri (dar şi vârstnici) pornesc, în pofida vremii neprielnice, spre Piatra Neagră, masiv ce domină împrejurimile. Din nefericire, nu pot urca, munţii rămân pentru mine o seducătoare himeră intangibilă.

30 iulie

Plec din Borşa la 6 dimineaţa. Cinci ore de aşteptare la Vişeu.Ajung la Năsăud după-amiaza, găsesc cameră într-un hotel dărăpănat, cu tencuiala căzută şi scări interioare din lemn putred. Ies să văd oraşul. Parcul central, biserica ortodoxă, cea catolică. O stradă nesfârşit de lungă ("George Coşbuc") acoperă cea mai mare parte a perimetrului localităţii. Impresie generală de linişte şi confort sufletesc. Case mici, bătrâne, cu porţi înalte, acoperite, ca la Săpânţa, dar fără stilizări pretenţioase. Oraşul miroase a fân, a gunoi ars, a bălegar, a mămăligă abia ridicată de pe plită, a "regina nopţii". Vorbire românească. În vitrina bibliotecii raionale se răsfaţă "Rochia cu anemone", privind-o mă simt mai puţin singur. Noaptea, la hotel, citesc până târziu "Viaţa lui Ştefan cel Mare" de Iorga.

31 iulie

La Prislop, în casa lui Rebreanu. Muzeul, în sine, nu impresionează: fotografii, copii de pe manuscrise sau de pe acte vechi, mobilă aprţinând scriitorului dar provenind din "epoca" bucureşteană. N ici clădirea nu e autentică, fiind reconstruită după fotografii şi mărturiile bătrânilor. Satul, în schimb, e "adevărat", conservă toate "modelele" din care se va fi inspirat scriitorul în redactarea romanului "Ion". Însoţit de un elev din clasa a unsprezecea văd pe rând cimitirul vechi, biserica, şcoala unde a profesat tatăl scriitorului (pe o fotografie din muzeu se semnează "Rebrán Laszlo), locul unde era odinioară cârciuma lui

Avrum, casa preotului Belciug (împuşcat din greşeală la o vânătoare). Memorabilă e întâlnirea cu Rodovica, modelul Anei din "Ion". Bătrâna ("80 de ani fără unu", îmi mărturiseşte chiar ea) mă primeşte în cerdac. Şchioapătă în urma unei fracturi de acum câţiva ani. Figură zbârcită, expresivă de ţărancă muncită şi bătută de soare. Nu e prea guralivă, o amuză, cred, vizitele pe care le primeşte din partea zecilor de turişti români dar şi străini care vor să vadă "prototipul". Din ţinută şi priviri transpare orgoliul, erodat de trecerea anilor, al femeii care "a jucat un rol", pe care-l mai joacă şi azi, sătulă, ostenită, în aşteptarea "marii treceri". Mizeria din casă şi din curte e dezolantă. Mă întorc la Năsăud pe o potecă ce trece prin Jidoviţa, drum străbătut (mă informează directorul muzeului) de atâtea ori de tânărul Rebreanu.

După-amiază merg cu un autobuz la Hordou (11 kilometri). Lângă mine, un bătrânel de peste 70 de ani cu care intru în vorbă, e chiar "responsabilul" muzeului "Coşbuc". Coborâm, bătrânul (îl cheamă Ştefănuţ) mă introduce în încăperile muzeului (mai degrabă casă memorială). Mărturiseşte că a fost preot, că a rămas sub ocupaţia maghiară şi s-a reîntors în 1942, devenind "profesor de toate", dar mai ales de muzică. L-a cunoscut personal pe poet (lucru plauzibil). Acesta, zice, venea rar, după 1906, în casa părintească din pricina dificultăţilor de frontieră, obişnuind să facă de fiecare dată cură de ape la Sângeorz-băi. Clădirea e originală, suferind doar reparaţii de întreţinere şi unele adăugiri, şi a fost donată statului, după ce a fost locuită de mai multe familii, prin 1938. Interior de casă ţărănească (trei camere), cu decoraţii în stilul popular năsăudean. Mobila (un pupitru, o laviţă) n-au aparţinut poetului, fiind adusă odată cu constituirea muzeului. "Desfăşurarea" exponatelor suferă de viciul împământenit al muzeisticii noastre,

descriptivismul, care abuzează de fotografii, fotocopii şi panouri cu explicaţii şcolăreşti.

Satul poetului e rânduit de-a lungul unui râu, între două dealuri, şi presărat cu case pitice, unele dintre ele vechi de peste un veac. Un pod acoperit (după obiceiul locului) traversează râul. Pe malul apei, femei cu mânecile sumese şi fusta ridicată spală rufe ca într-un pastel de Coşbuc. Mă pregătesc să plec. Ştefănuţ îmi spune că muzeul e deseori vizitat de scriitori, le-a uitat numele. E furios pe monografia lui Popper, "o blasfemie", "o ruşine" susţine el. Mă conduce până la autobuz. Mă întreabă mefient dacă n-am la mine vreun magnetofon ascuns ("Mi s-a mai întâmplat!") care să-i fi înregistrat cuvintele. Bietul bătrân! Prin câte i-o fi fost dat să treacă!

Întors la Năsăud, vizitez muzeul local. Clădirea a adăpostit acum vreo 150-200 de ani o şcoală de cadeţi. Ziduri groase ca de cetate, bolţi înalte de piatră. Directorul lipseşte, mă conduce prin săli paznicul, îmbrăcat în straie ţărăneşti. Sectorul etnografic e conceput după tiparul muzeelor înfiripate în zodia socialismului. Exponatele de vestimentaţie le poţi întâlni pe stradă: o mare parte dintre orăşeni poartă costume populare. Compartimentul de istorie interesează numai prin referirile la regimentul "grăniţeresc", mândria năsăudenilor, înfiinţat de Maria Thereza la jumătatea veacului 18, eveniment în urma căruia ţăranii au căpătat o oarecare "stare" şi libertăţi mai mari decât cele ale iobagilor din restul Transilvaniei.

Liceul nr. 1 "G. Coşbuc". O clădire veche, cu etaj şi coridoare întunecoase, împodobite cu îngeraşi din imitaţie de marmură. Aici a învăţat Rebreanu doi ani. Directorul se făleşte că arhivele şcolii posedă foile matricole ale lui Coşbuc şi Rebreanu. În curte bustul lui Coşbuc executat de Medrea. Sub ocupaţia maghiară i-au fost distruse urechile şi nasul...

Plimbare, seara, prin parcul din centrul urbei. Vremea s-a răcorit. În faţa bisericii ortodoxe, bustul episcopului Grigore Moisil, tatăl numismatului şi bunicul, cred, al matematicianului. Mă aşez pe o bancă. Am petrecut o zi plină, una dintre cele mai ostenitoare ale "aventurii" mele transilvănene.

1 august

Drumul Năsăud-Bistriţa cu autobuzul. Aşteptăm o jumătate de or ă plecarea maşinii, apoi bătălie sălbatică la intrare pe uşa îngustă, după tradiţionalele năravuri româneşti. Pe parcurs, pană. Suntem trasbordaţi în alt vehicul.

Mă opresc în marea piaţă centrală, cel mai frumos loc al oraşului. Biserica ortodoxă, cumpărată de populaţia bistriţeană de la călugării minoriţi, datează din veacul al treisprezecelea (zidurile de astăzi sunt mai recente). Construcţie masivă, din piatră, cu cinci contraforţi laterali şi alţi câţiva sprijinind altarul. Intru, lume multă, se citeşte evanghelia după Matei. În "contrapartidă", biserica evanghelică, impresionantă (îmi aminteşte de biserica Neagră din Braşov), cu contraforţi puternici şi turn cu ceas, domină piaţa prin măreţia ei. Din păcate e închisă. Piaţa din centru e o adevărată bijuterie. Pe una din laturi se întinde un şir de 12 clădiri "sudate" între ele, numit "Sugălete", cu locuinţe datând din veacul al şaisprezecelea. Magazinele cochete de la parter amintesc vag aerul unui Occident de mult uitat. Mă strecor prin gangurile tenebroase ce despart imobilele. Atmosferă de ev-mediu romantic, piatră rece, umedă, mirosind a mucegai şi tămâie, nişe încrustate în pereţii groşi, invaginaţii de diferite forme în piatră, linişte, întuneric. La capătul unui gang, un copil joacă şotron, singur. Când ies în stradă, sentimentul că descind într-o realitate luminoasă, strălucitoare.

Colind fără un plan anume pe străzi largi, însoţite de castani şi straturi cu flori parfumate. Artera principală a oraşului se numeşte bulevardul Armatei Roşii. Zidurile vechi ale Cetăţii au dispărut, mai supravieţuiesc doar 2-300 de metri de construcţie din cărămidă arsă. O tăbliţă minusculă consemnează că zidul e monument istoric. Din cele 18 turnuri de apărare se mai păstrează unul singur (al "Dogarilor"), incomparabil cu cele ale Sighişoarei. Pe malul râului Bistriţa, femei şi fete în costume de baie spală covoare cu peria într-un fel de comuniune secretă ce te trimite cu gândul la munca ţărăncilor la clacă.

Într-o margine a parcului se iţeşte Casa raională de cultură, construită în stil renascentist, cu faţada galbenă, stridentă şi înfloriturі discrete din stuc. Sala de spectacole cu loji în manieră vieneză, trebuie să fi împlinit pe vremuri rolul de sală de teatru. În holul sălii, o expoziţie de fotografii cu imagini ale oraşului, unele dintre ele remarcabile. Muzeul raional - închis.

Cu autobuzul, înapoi spre Năsăud. Drum în serpentine. Din vârful dealului, imaginea Bistriţei pare o fotografie veche, în sepia. Văd încă o dată, fulgurant, Prislopul. La Năsăud, scrisoare de la Cornelia. Rămân în parc până aproape de miezul nopţii. Aer de munte.

2 august

Sosesc în Sângiorz-băi la ora 8 dimineaţa. Mică localitate balneară ascunsă între dealuri, un fel de Olăneşti derizoriu. Şoseaua naţională, câteva drumuri şi poteci urcând spre izvoare, lume puţină, linişte. Oraşul n-are restaurant (doar o dugheană mizeră botezată "bufet"), nici librărie, lipseşte forfota marilor staţiuni prin care m-am perindat. Într-o fabrică miniaturală de îmbuteliat apă minerală, femei în pantaloni trudesc prin noianul de sticle. Pe drum, ţăranii vând găini şi caş şi ouă.

Ziarele anunţă victoria Angliei în campionatul mondial de fotbal.

Urc la izvoare, gust cu prudenţă din două-trei. Oameni vârstnici cu pahare în mână, femei obeze, lume săracă, miros de apă minerală. Spre prânz căldură toridă. Găsesc în sat o librărie, de unde cumpăr "Moartea ceasului" de Marin Sorescu. Timpul trece greu, mă plictisesc de moarte. Până la sosirea trenului, citesc în parc nuvele de Faulkner. În sfârşit, gara. După patru ore de drum printr-un decor mirific, sunt la Câmpulung.

3 august

Găsesc pe la opt dimineaţa un microbus jerpelit care mă urcă la cabana Rarău. Automobile - multe străine -, bărbaţi cu rucsacuri în spinare şi pantaloni scurţi, femei bronzate îmbrăcate sumar, cu ochelari de soare, peisaj occidental. Iau câteva informaţii în grabă apoi pornesc la drum. Merg câţiva kilometrii pe o şa de munte, sunt fericit, liber. În faţa mea se ridică masivul Pietrele Doamnei. Mă las condus de o potecă largă, împrejurimile sunt încântătoare, regret că nu pot zăbovi pe munte măcar încă o zi. Întâlnesc pe drum o pereche de tineri, intrăm în vorbă, sunt englezi din Manchester, bărbatul vorbeşte franţuzeşte. Se află de zece zile în România şi intenţionează să mai rămână încă pe atât. Sentimentul straniu de frustrare, de câte ori întâlnesc străini, că n-am văzut încă Apusul, cu viaţa lui nenorocită, decadentă. Treptat se adună nori de ploaie, mă întorc la cabană şi iau masa cu un bărbat care "se lipeşte" de mine. Până la desert îmi deapănă toată viaţa lui, destul de banală, dealtfel. E maior medic la Iaşi, e însurat a treia oară. Explicaţii de ce a divorţat de două ori. Câteva bancuri cazone. Vorbeşte un grai moldovenesc, moale, blajin, tărăgănat. Mărturiseşte cu vocea coborâtă că dacă întâlneşte străini, are ordin să raporteze imediat discuţia, iar

dacă aceasta are loc departe de unitate, termenul de delaţiune se prelungeşte la opt ore.

Spre seară găsesc un camion cu prelată care mă duce, pe o ploaie dezlănţuită, la Câmpulung. Camera de hotel modestă. Lătrat de câini, zgomotul unei ţevi de scurgere, încolo linişte. Sunt singur. Citesc până spre miezul nopţii "Moartea ceasului".

4 august

Mă aflu pentru a doua oară în Câmpulung, prima oară l-am văzut cu Cornelia, acum câţiva ani, când am făcut "turul" mănăstirilor din Bucovina. Preumblare prin oraş, e soare, casele pătate de lumină. În zări, coamele Rarăului. Nenea Mişu, care a fost în tinereţe funcţionar la Banca Naţională din localitate, susţine că oamenii din partea locului sunt răi, ursuzi, duşmănoşi. Intru pentru câteva minute în catedrala ortodoxă din centru, lăcaşul gol, doar o femeie care vinde lumânări şi icoane şi cărţi de rugăciune. Librăria închisă, deşi are program de lucru. În "Zori noi", care apare la Suceava, un articolaş de cincisprezece rânduri al unui B. Constantinescu (!) despre "Rochia cu anemone", în care reproduce fără discernământ (şi decenţă) fraze din cronica lui Manolescu.

După-masă în trenul de Dorohoi, sosesc seara, după ce schimb de trei ori. De la gară, urc dealul pe strada Locote-nent Andrei, unde locuiesc socrii mei. Ajung acasă, după 25 de zile de hoinăreală prin ţară, ostenit, sfârşit.

6 august

Dorohoiul este de zece ani Davos-ul, Chamonix-ul meu, locul de petrecere a vacanţelor de vară. Odaia mare şi răcoroasă ce dă s pre stradă, cufundată în linişte, rezervată mie şi Corneliei, odaia cu tavanul sprijinit pe bârne solide de lemn şi ferestre joase, apropiate de nivelul podelei,

mereu acoperite cu jaluzele, e un adevărat refugiu al odihnei. În curtea din spatele casei, găini, raţe şi curci, un porc, gospodărie ţărănească. De câte ori descind aici, cobor parcă în copilărie.

Mă complac să nu fac nimic. Mama şi tata (Corneliei) păşesc uşor, în vârful picioarelor, "să nu deranjeze". Mesele (în special cea de prânz) sunt sardanapalice: caş dulce, caş sărat, salată de roşii şi de vinete, borş de pui dres cu smântână, fripturi de pasăre cu cartofi prăjiţi, mâncăruri de fasole verde sau varză, plăcinte cu poalele în brâu, prăjituri. Apă rece, scoasă din fântână cu ciutura. Harbuzi.

Ies seara în târg (ziua e o căldură tropicală). Oraşul "de sus", cu farmecul lui de fief boieresc, cu case înstărite, ascunse în păduri de verdeaţă, şi curţi largi şi grădini de flori bine îngrijite. "Jos", cartierul negustoresc, populat cu precădere de evrei: prăvălii mici şi mudare păzite de o-bloane ferecate temeinic, locuinţe cu balcoane împodobite cu stucaturi baroce, drumuri înguste, căruţe trase de cai costelivi, praf, mirosuri pestilenţiale. Cumpăr de la librărie "Spirale" de Liviu Călin.

Cornelia nu se simte prea bine. Duce mai greu sarcina decât la Dan.

9 august

Ne ducem cu toţii la gară, dimineaţa, ca să-l primim pe Dănuţ, care trebuie să vină de la Bucureşti împreună cu Tanti şi cu Nenea. Mama a făcut pregătiri speciale, a tăiat patru păsări, a cumpărat caş proaspăt, a preparat "alcazale", prăjitura preferată a băiatului. Locomotiva apare pufăind, opreşte, foiala de pe peron ce însoţeşte sosirile trenurilor. După două-trei minute de îmbulzeală, peronul se goleşte, gara rămâne pustie, constatăm cu stupoare că băiatul n-a sosit, pur şi simplu. Întrăm, fireşte, în panică. Dau fuga împreună cu Cornelia la Telefoane, în centrul urbei. Facem comanda, lume multă, după o oră de

nervi obţinem legătura. Vorbim cu Nenea, băiatul nu se simte bine, are stomacul deranjat, vor mai rămâne două zile în Bucureşti până se face sănătos .

Seara revăd cimitirul evreiesc din Dorohoi, situat pe un deal, deasupra oraşului. Foarte vechi, e declarat monument istoric. O placă din marmură la intrare aduce aminte trecătorului de sufletele israeliţilor ucişi în timpul războiului de fascişti. Zona "arhaică" a cimitirului - deosebit de emoţionantă: pietre tombale mici, aplecate de vremuri, înghiţite aproape în întregime de pământ, cu inscripţii în limba ebraică, lasă mărturie asupra istoriei îndepărtate a evreilor pe pământul Dorohoiului,

Citesc "Ursul" de Faulkner până târziu în noapte. Demonstraţie magistrală de iscusinţă a scrisului.

11 august

Telefon din nou la Bucureşti ca să aflăm starea sănătăţii copilului. Dănuţ a fost internat în spital. Nenea ne asigură că internarea e numai preventivă, că nu e cazul să ne alarmăm şi să ne întoarcem din concediu. Cum poţi să afli exact care este graniţa între adevăr şi obişnuitele menajamente puerile ale lui Oncle?

Cumpărat de la librărie studiul lui Buranelli despre Edgar Poë. Librarul mi-a adus trei "Rochii" ca să dau autografe "pentru colectivul librăriei din Dorohoi" (el şi două fete). Citesc cu delicii "Povestirile din Canterbury" în excelenta traducere a lui Dan Duţescu. Chaucer îşi scrisese stihurile isteţe şi duhoase pe vremea când pe pământul nostru abia se înfiripa întemeierea celor două state feudale.

13 august

După telefonul de aseară (Dan se simte foarte rău, are 400 temperatură), m-am urcat în tren şi azi

sosesc în Bucureşti. La ora 9 îl văd pe Dan la spital ("Grigore Alexandrescu"). E palid, cu ochii pierduţi, cu suferinţa întipărită pe figură. Nici o manifestare de bucurie că mă vede, nici un zâmbet. Diagnostic neprecizat: faringită, laringită, angină, viroză. Doctoriţa de salon mă asigură că boala e în retra-gere, că în câteva zile îl externează. Seara, telefon la spital, febra a scăzut sub 37.0. Profesorul Petrescu Coman mă mustră că mi-am stricat concediul pentru o viroză banală. Îi scriu câteva pagini Corneliei.

Tudor mă înştiinţează că "tovarăşilor" de la "Viaţa militară" le-a plăcut proza trimisă de la Borşa, doresc să devin colaboratorul lor. Săptămâna viitoare voi primi 50% din drepturile pentru "Minciuna", aveam neapărată nevoie de bani, suntem la mare ananghie. Seara îi fac o vizită lui Matei. În lipsa mea, Const. Popescu a scos din volum două povestiri, "Iepurele" şi "Procesul", cartea va avea 8 coli editoriale în loc de 10. Liviu Călin, care aprobase sumarul şi-i plăcuse în mod special "Iepurele" a tăcut mâlc. "Auroaica" a plecat la Direcţia Presei. Va apărea la anul sigur. Odată cu volumul a plecat la Cenzură şi coperta, a doua variantă, prima, susţine Matei, era oribilă.

În timpul concediului de boală, Matei a fost retrogradat la "Corectură". Până la terminarea concediului, a reuşit să "revină" pe vechiul post de redactor, Dumnezeu ştie cum, dar situaţia lui la Editură e precară. Înoată împotriva curentului.

14 august

Mers la spital să-l văd pe Dănuţ. Arată mai bine, n-a mai făcut febră. I-am cumpărat de la "Romarta copiilor" un elefănţel catifelat, gris, mă joc cu el "de-a v-aţi ascunselea", fac măscări ca să-i smulg un zâmbet. Doctoriţa îmi spune că mâine îi dă drumul din spital, dar la 5 după-amiază a făcut din nou 380. Tanti Aglăiţa, care e internată cu el, a slăbit îngrozitor, de câteva nopţi nu mai doarme, e

transparentă. Seara îi telefonez Corneliei, la Dorohoi, mint cu neruşinare, că băiatul merge spre bine, ca să-l menajez pe cel mic.

15 august

Petrec câteva ore la spital cu Dănuţ. Are febră. Doctorii se tem de complicaţii (pneumonie). Băiatul pare mai vioi. Am convenit ca de mâine să mă internez eu cu Dan, Tanti e depăşită complet de împrejurări.

Găsindu-mă la Tudor în birou, intră tovarăşul Bică, redactorul-şef al Editurii. Tudor ne recomandă. Eu îi spun curat că ne cunoscusem (cu ocazia unei petreceri chiar în casa lui Tudor), dar Tudor intervine între noi înainte ca eu să scap "porumbelul din gură" şi schimbă subiectul. "E mai bine aşa, îmi declară după ce iese politrucul, e mai bine şi pentru mine şi pentru tine." Câteva cuvinte care pot explica un om.

Coperta "Minciunii" e în lucru la Anton Perussi. Volumul - plecat la Direcţia Presei de 16 zile. Tudor e într-una din cele mai faste dispoziţii ale lui, roboteşte cu spor la "Dacii". Îmi propune să scriu un roman, îmi face imediat contract, îl bagă în proiectul de plan pe 1968.

La E.P.L., discuţie penibilă cu Liviu Călin. Călin se străduieşte să motiveze scoaterea celor două povestiri din sumar. Face exces de metafore, compune fraze solemne şi frumoase, şi afirmă în concluzie că e păcat ca un volum atât de bun să fie viciat de două "piese periferice". Transpiră, îşi tamponează fruntea cu batista parfumată. Tac în tot acest timp cu obstinaţie. În spatele lui, Matei, în picioare, spăşit şi aprobator, cu teama în suflet să nu fac vreo gafă şi să stric totul. Călin mă asigură că "Auroaica" va apărea în trimestrul I al anului viitor. Dar şi la "Rochia" mi-a promis că apare în ianuarie şi a ieşit abia în mai.

17 august

Spre prânz, aduc băiatul în strada Albă cu un taxi. E nedumerit de tot ce se întâmplă, devine însă repede stăpân pe sine, pe lucrurile din casă şi chiar pe noi. S-a făcut parcă mai mic, mai negru, e slab. Tanti şi Oncle se uită la el pie-riţi, ca la un miracol.

Iau aconturile de la Fondul Literar pentru cele două volume. Coadă mare la casă, în subsolul imobilului din Şoseaua Kiseleff. Cei mai mulţi dintre beneficiari sunt textieri de muzică uşoară (fac bancuri, râd zgomotos) şi moşteni-tori, abia târându-şi picioarele, ai unor foste glorii literare. În spatele meu se nimereşte Paul Everac care conversează fin cu o blondă platinată, trecută de prima tinereţe. Vorbeşte tare. Printre altele îi spune că nu există în România de azi piese de teatru bune (accentuează cuvântul cu voluptate) care să nu vadă lumina rampei. Ce enormitate!

Citesc "Nu te lăsa niciodată" de Sânziana Pop, foarte inteligentă, nervoasă.

18 august

Văd în sfârşit coperta "Minciunii". Pe un fond albastru violent - un cap de băieţaş cu ochi de tăciune, în maniera lui Tonitza, şi privirea maliţioasă în registru grav, exprimând o tristeţe fără margini. Un fel de aureolă deasupra capului ar sugera "minciuna". Nu sunt încântat, dar asta este. Hagiu nu-mi poate promite hârtie bună fiindcă, zice, cartea are tiraj prea mare! Mă trimite la Tudor pentru redactarea textului de pe clape. Tudor mă pune să-l scriu eu.

Seara, cu Matei (în "Albă"). E de părere să mă apuc să scriu un roman. Consideră că "atmosfera" politică a devenit îngăduitoare, să profit de ea. Îmi comunică tema tezei lui de doctorat, al cărei proiect îl va prezenta la examenul din octombrie: "Interogaţii filozofice asupra realismului." Nu-mi place subiectul (iar

realismul?), îi spun. Probabil, însă, că mai mult nu poate.

20 august

De două zile am redevenit "tată bun". Azi merg cu Dan în parcul "Libertăţii". Ne plimbăm o oră cu barca pe lac. E cald, bate vântul. Orăcăitul broaştelor îl fascinează. Urcăm pe trepte la monstruosul mausoleu ridicat de Gheorghiu-Dej din marmură neagră, pentru odihna sufletului său neprihănit. Dănuţ priveşte nedumerit flacăra care arde zi şi noapte deasupra porţii de bronz a monumentului. Câţiva copii se joacă zglobii cu mingea. Santinela din post discută tandru cu o puştoaică blondă cu fusta scurtă şi sânii mici sub bluza decoltată. Ne întoarcem acasă pe la observatorul meteorologic. Biserica în cărămidă aparentă de pe "Cuţitul de argint", decorată cu un brâu de ceramică în stilul construcţiilor de cult moldoveneşti. Acasă îi proiectez lui Dănuţ diafilme. Mâine pleacă la Dorohoi cu Tanti şi cu Oncle.

22 august

Matei îmi cere 200 de lei, nu am să-i dau, cu banii primiţi de la edituri mi-am plătit o parte din datorii. Îmi povesteşte o istorie auzită acum câţiva ani, subiect "trăznet" pentru o nuvelă, susţine el. O femeie află de la un necunoscut că bărbatu-său, dispărut în timpul războiului din Răsărit, a fost internat într-un sanatoriu de boli nervoase şi că mâine, la o anumită oră, va sosi cu trenul în gara Z. Femeia, remăritată, îşi părăseşte soţul şi aleargă noaptea la gară, dar fostul ei bărbat nu apare. Povestea e interesantă, cu posibilităţi de speculaţii existenţiale. Îi pun şi un titlu: "Ultimul prizonier". Izbucnim amândoi în râs.

24 august

Redactez textul pentru clapele "Minciunii" - cuvinte de doi bani. Am încropit şi o cerere de contract (la sugestia lui Tudor) pentru un roman la Editura Tineretului. Înşir în propunere verzi şi uscate. În realitate n-am nici o idee. Nu ştiu măcar nici dacă o să-l scriu vreodată. În cazul în care îmi vor da un acont la semnarea contractului, va trebui să mă pun pe muncă.

Ieri seară m-a căutat Cornelia la telefon, eram în oraş. Tanti Marioara, căreia nevastă-mea i-a telefonat imediat după aceea, mi-a spus că Dănuţ nu se simte bine, are o afecţiune stomacală.

Scriu o pagină din "Ultimul prizonier".

25 august

Azi mi-a expirat concediul "de odihnă". Mă prezint la şcoală, nici un entuziasm. De mâine începe pregătirea pentru admitere, două ore pe zi pierdute cu candidaţii. La Editura Tineretului Tudor consideră valabil textul pentru clapă. Îi dau propunerea de contract, o bagă într-un sertar fără să o citească. Mă avertizează că n-am şanse să primesc avans la roman până nu predau manuscrisul. Soseşte în redacţie, venind de la Mare, Delia Damirescu, drăguţă, bronzată, cap mic, ochi expresivi, inteligenţi, de veveriţă. Tudor - fericit, rămăsese fără nici un redactor în secţie. Mă invită duminică la el "să mai tocăm vorbe". În lift mă întâlnesc cu Hagiu, i-a plăcut coperta, a dat-o totuşi la refăcut, a propus ca steluţele din jurul capului să se transforme, sub ochii puştiului, în lacrimi! Rămân cu gura căscată. Sunt urmărit implacabil de blestemul lacrimilor.

31 august

Muncesc de câteva zile în gol, povestirea "nu merge". Am scris patru pagini! O am, însă, în cap, mi-a devenit familiară, ştiu şi finalul. Sunt tracasat din nefericire de orele petrecute zadarnic la şcoa lă, doar ca să fac prezenţa (există o condică,

numită "de minciuni", în care fiecare profesor trebuie să justifice cele opt ore de muncă datorate societăţii). Seara, vizită scurtă la tanti Marioara. Nenea Mitel e la Galaţi. Cornelica s-a întors dintr-o excursie în R.D.G., e încântată. Tanti Marioara îmi arată "Contemporanul" din 12 august în care un anonim îmi face o epigramă pe tema "Rochiei cu anemone". Încet-încet intru cu "Rochia" în folclor.

Matei mă sfătuieşte să telefonez la Direcţia Presei tovarăşei Molho, căpetenia instituţiei, şi s-o întreb de situaţia "Auroaicei". Nu-mi vine la îndemână. Tovarăşa Molho se chema, pe vremea când eram colegi de facultate, tovarăşa Moraru. O codană simpatică, volubilă, venită de la ţară, deşteaptă foc, cu care beam bere prin bodegi sordide şi făceam glume la limita permisă de "organe". Cine s-ar fi gândit atunci că o să ajungă să conducă Cenzura în ţara românească?

Citesc poezia lui Emil Botta publicată înainte de război. Pe vremea când lucram la "Relaţii", actorul Sandu Lungu mi l-a prezentat pe maestru într-o seară, pe bulevard. M-au invitat la un spectacol "de absolvenţă" (pe scena sălii minuscule de lângă Hanul cu Tei) al unui student de la "Regie". Ca să-l ajute pe student, Botta a acceptat să interpreteze rolul principal (nu mai ştiu în ce piesă) şi a făcut-o magistral. L-am văzut în culise, după spectacol, prăbuşit într-un fotoliu, epuizat complet. Nu primise nici o leţcaie pentru "participare"...

3 septembrie

A început azi examenul de admitere. Mă aşteaptă şase zile de iad. Curtea şcolii plină de oameni de la ţară, cu desagi, cu boccele, îmbrăcaţi ca vai de lume. Aşteaptă în soare să le iasă copiii de la lucrarea scrisă. Spectacolele de genul acesta mă întristează întotdeauna.

Merg la E.P.L. chemat de Matei pentru tehnoredactarea "Auroaicei", dar Matei lipseşte. Sunt nevoit să conversez din politeţe mai mult de o oră cu Const. Popescu, rămas singur în redacţie. Const. aduce discuţia spre literatura americană în care e specialist. Vorbeşte afectat, uşor piţigăiat, repetând exasperant apelativul "dragă domnule". Îi amintesc de lamentabila crestomaţie din literatura ame ricană editată de el. Susţine, serios, că pe vremea când a apărut, cartea a însemnat o "adevărată revoluţie".

Jos, la parter, văd coperta "Auroaicei": un profil de femeie desenată în negru, cu părul despletit, puţin "zmucită", într-o atitudine de senzualitate discretă, totul pe un fond galben ca mierea. Mi se pare reuşită. Se întâlneşte într-o anumită măsură cu aşteptările mele. Săptămâna vii-toare volumul intră în tipografie.

Tudor pleacă azi la Leipzig pentru zece zile. Să iau legătura cu Ureche, pentru a afla dacă "Minciuna" a sosit de la Direcţia Presei (expediată pe 18 iulie!).

Îl vizitez pe nenea Gică, fratele mai mic al mamei, în noua sa locuinţă din apropierea facultăţii de Drept. Pe vremuri, a fost idolul copilăriei mele: profil fin, grecesc, spontaneitate, inteligenţă ascuţită, umor. Făcea cu noi toate ghiduşiile din lume. Îmi amintesc cum înghiţea, sub privirile uluite ale mele şi ale lui frate-meu, un praz de o jumătate de metru, pe care îl scotea înapoi din gură cu o eleganţă de lord. A fost, până la instalarea comuniştilor la putere, un jurist de elită. Azi am în faţă un om obosit, terminat, care citeşte romane de Paul Bourget şi René Bazin, face seara pasienţe şi se întoarce fericit de la piaţă cu sacoşa în care a adunat ceea ce i-a comandat nevastă-sa să cumpere. Pare decupat dintr-un film vechi, melodramatic şi desuet. Imaginea lui de acum, suprapusă pe aceea din amintirile mele de

copil, e de un efect grotesc, insuportabil. A împlinit de curând numai 59 de ani...

Telefon la Direcţia Presei. Molho lipseşte, îmi răspunde o tovarăşă Laufer, "Auroaica" a primit azi "bunul de tipar".

6 septembrie

De dimineaţă până seara în examenul de admitere. Mulţi dintre candidaţi sunt aproape analfabeţi, dar avem plan de şcolarizare pe care suntem obligaţi să-l "realizăm". În fapt, nu intră cei mai buni, ci cei mai puţin imbecili. Corectez teze în mod mecanic. Mă simt înjosit, descalificat.

Dau o fugă la E.P.L. să discut cu Mina Cantemir, şeful tehnoredacţiei. Îmi promite o copertă elegantă, suplă, lăcuită, hârtie şi carton de calitate, şi o pagină albă înaintea fiecărei nuvele (în vremurile noastre - un lux). Va trimite volumul la tipografia din Cluj, întrucât "13 Decembrie" nu tipăreşte formatul propus, amânându-se astfel apariţia cărţii cu o lună-două.

8 septembrie

Încerc să mă acomodez unei vieţi normale, ieri am încheiat examenul de admitere. Dar peste o săptămână începe şcoala. Revăd "Auroaica". Fac mult mai multe intervenţii pe text decât m-aş fi aşteptat, o credeam terminată. De fapt, o scriu din nou. În timpul lucrului am revelaţia (prezentă probabil în subconştient), că "ideea", "spiritul" povestirii existau de mult în mine, de pe vremea când peripatetizam pe străzi cu Bebe Ogrezeanu pe la sfârşitul anilor '50, înfometaţi de lecturi, săraci, cu capul în nori, plin de speranţe, deşi evenimentele alunecau primejdios pe un făgaş pe care nu-l înţelegeam atunci, doldora de proiecte, îndrăgostiţi şi înspăimântător de tineri. În bună măsură himera "Auroaicei" e rodul prieteniei mele cu Bebe, al comuniunii dintre noi doi.

11 septembrie

La zece noaptea sunt în Gara de Nord, sosesc Cornelia şi Dănuţ. Cărat bagaje, înghesuială în autobuz. Cornelia îmi comunică noutăţile din Dorohoi, Dan mă ţine de mână tot drumul până acasă.

Munca la aventuroasa mea povestire merge neliniştitor de greu. I-am modificat încă o dată titlul, sper să fie ultima oară: "Gânduri pentru ultimul prizonier". Îi place şi Corneliei.

Intru din nou, cu strângere de inimă, la "Viaţa românească", îi las lui Remus Luca dactilograma "Auroaicei" îmbunătăţită. Îmi spune să revin după 10 zile. Ieri, văzut filmul "Thérčse Desqueyroux" de Georges Franju, după romanul lui Mauriac, cu Emanučle Riva în rolul titular. Riva, ce mare actriţă!

12 septembrie

Din nou la E.P.L. ca să discut cu Cantemir. Mi-a promis clape pentru "Auroaica". Urc la etaj, la secţia de poezie şi critică litera ră. Bazil mă primeşte cu efuzii, pleacă pentru trei luni la Paris, la "specializare" (!). E pur şi simplu aiurit de apropiata evadare. Îmi spune că titlul volumului "Auroaica" e îngrozitor, inestetic. Nu mi-ar fi mărturisit părerea lui dacă n-ar fi auzit în editură numai lucruri bune despre carte. Oare mi-a gâdilat orgoliul că să-mi plaseze pilula cu titlul, sau mi-a vorbit de titlu ca să atenueze jena unei complezenţe?

O oră la telefon cu Lucica Brădăţeanu, e în vervă, ca mai totdeauna. Îmi vorbeşte despre succesul extraordinar al ultimei cărţi a lui Virgil. Apoi, câteva cancanuri proaspete de la Mogoşoaia. Sculptorul Gh. Anghel trebuia să plece la Paris, mai erau două zile până la decolarea avionului iar el îşi continua liniştit şederea în acareturile Marthei Bibescu. Întrebat de un cunoscut dacă nu merge la Bucureşti pentru a-şi pregăti bagajul,

maestrul îi răspunde candid: "Ce bagaj? Costumul de pe mine, două cămăşi şi o pijama." "Şi asta, comentează Lucica Brădăţeanu, pentru un sejur de 90 de zile! Ce ţăran!"

16 septembrie

Ieri a început un nou ciclu şcolar. Cu ani în urmă, evenimentul îmi transmitea un fior de nerăbdare, de bucurie adevărată, azi nu mai simt nimic. În primele două trimestre am câte 26 ore pe săptămână, curat infern. Mă gândesc de pe acum la un eventual concediu medical, care să-mi permită să scriu romanul contractat la Editura Tineretului.

Deşi m-am jurat să nu mai calc pe la "Gazeta literară", păcătuiesc din nou şi intru în imobilul din bulevardul Ana Ipătescu. În redacţie, Alecu Ivan Ghilia. Îmi caută nuvela prin sertare, n-o găseşte, se enervează. În sfârşit o desco-peră într-un morman de manuscrise. După ce o răsfoieşte în grabă, îmi spune ritos că revista nu publică texte atât de lungi decât pentru membrii Uniunii Scriitorilor. Ghilia nu mai seamănă nici pe departe cu băiatul înalt, şaten, timid, modest, cu figură de răzeş din nordul Moldovei, pe care-l cunoscusem cu vreo nouă ani în urmă în casa lui Sandu Lungu, a cărui soţie era colegă cu mine la "Relaţii". Tocmai îi apăruse "Cuscrii". Am în faţă acum un "domn" rasat, tuns scurt, cap de buldog, cu tâmplele uşor argintate şi figura intelectualizată. E un om ajuns. Îmi sugerează să aduc "ceva" mai scurt.

Fostul meu coleg de la "Lahovary", George Ionescu, mă anunţă că s-a săvârşit din viaţă profesorul nostru de limba română, Nicu Angelescu, în timp ce ţinea o conferinţă la o instituţie din Râmnic. O moarte pe măsura valorii şi talentului său. Depănăm amintiri din şcoală.

21 septembrie

Mă întâlnesc cu Ion după patru luni în care n-a mai dat nici un semn de viaţă. Intrăm la "Dunărea", comandăm o sticlă de Odobeşti.

Ion e într-o stare de deprimare jalnică. Volumul de la Editura Tineretului (redactor Nicolae Sorin) a fost scos din plan şi aruncat în anul următor. Pentru el, care n-are serviciu şi trăieşte din scris, faptul echivalează cu o condamnare la foame. După ce am fost "licenţiaţi", în 1958, de la Relaţiile Culturale cu Străinătatea, dintre cei trei redactori (noi doi şi Chiţ Crăiniceanu) numai Ion a refuzat să-şi mai caute de lucru. Câţiva ani s-a descurcat, ba a avut chiar o evoluţie spectaculoasă: publicarea "Portului de pescari", mare suces de critică şi de public, tipărirea volumului al doilea, apoi reeditarea ambelor volume, de pe urma cărora a câştigat o grămadă de bani. Şi-a cumpărat "vilă" la Şosea (în realitate o hardughie cu parter-etaj dar cu o curte splendidă), apoi un "Fiat" de ocazie, cu care călătorea vara la Dunăre pentru a face săpături arheologice la "Dacidava". Prosperitatea lui a durat puţin, fiindcă bea şi e mână spartă. Poartă acum o haină roasă la manşete şi o cămaşe nespălată.

Îmi povesteşte despre prietenii lui noctambuli: Tudor George, Nic Smeureanu, băieţii lui Camil Petrescu, poetul Magiari, Lulu şi George Bura. Cu Ion nu te plictiseşti, are întotdeauna ceva interesant de spus. Foloseşte un limbaj expresiv, are darul povestirii. Din când în când se întoarce la cartea lui amânată cu un an şi la "cretinul" de Sorin. Eşecul (cel puţin financiar) al lui Eclemea mă pune pe gânduri. Iluziile pe care mi le fac în clipele de inconştienţă că voi putea cândva să demisionez din învăţământ şi să trăiesc exclusiv din veniturile de scriitor îmi apar acum copilăreşti, ridicole. Voi rămâne până la sfârşit robul neputincios al Statului.

Au apărut planurile editoriale tipărite pe anul 1967. Figurez la amândouă editurile. În prezentarea "Auroaicei", Liviu Călin scrie pr intre altele că volumul "confirmă la un nivel superior" calităţile dovedite în "Rochia cu anemone", că sunt un "fin analist" etcetera. Bineînţeles, reclamă. Prezentarea "Minciunii" - uscată, lipsită de har.

26 septembrie

Îmi împart viaţa între şcoală şi munca de noapte la "Gânduri pentru ultimul prizonier". Am abandonat începutul nuvelei şi am trecut la visul halucinant al povestitorului. Cornelia citeşte pagină cu pagină tot ce scriu, mă încurajează. S-a întors, slavă Domnului, "Minciuna" de la Direcţia Presei, nu ştiu însă dacă pretind sau nu modificări. Matei a "luat în lectură" romanul "Pasajul" al lui Ion, care zace în sertarele Editurii Tineretului. Vrea să-l impună la E.P.L.

30 septembrie

Orele de la şcoală sunt tot mai ostenitoare. Coardele vocale (sau o tumoră la laringe?) au transformat cursurile mele într-un calvar. Elevii mai hărnicuţi îşi iau caietul de notiţe şi se mută în banca întâi ca să mă poată auzi. Imediat ce sună ultimul clopoţel, îmi strâng lucrurile şi fug acasă. Ajung atât de sleit, încât două-trei ore nu pot lucra.

Matei îmi povesteşte că nuvela lui Lăncrăjan "Omul cu ochii albaştri", publicată în "Luceafărul", în care face aluzii străvezii la anii de detenţie politică ai lui Ivaşcu, a produs scandal în culisele vieţii literare. Ce josnicie, să ataci un om, chiar de o moralitate dubioasă, ca Ivaşcu, pentru convingerile lui politice din trecut, în condiţiile sistemului nostru poliţienesc! Se zice, completează Matei, că Ivaşcu, care nu e un "blând", i s-a plâns şefului cel mare de tratamentul la care e supus.

3 octombrie

Pierdut sâmbăta şi duminica, zilele mele bune "de scris", fără să izbutesc măcar să închei prima parte din "Gânduri..." Sunt pur şi simplu blocat. Îmi trece prin minte să renunţ momentan la nuvelă şi să încerc altceva. Caut soluţii pentru o ieşire din impas.

Zile însorite de toamnă, zile veştede, am sentimentul că încep să îmbătrânesc. Am debutat târziu. Colegii mei de aceeaşi vârstă au publicat până acum două-trei cărţi, sunt nume cunoscute, consacrate, ocupă r ubricile revistelor literare, beau seara la "Casa Scriitorilor" cu viitorii recenzenţi ai volumelor lor, li se oferă rubrici permanente în presa culturală, călătoresc în străinătate pe banii Uniunii.

7 octombrie

De vorbă cu Hagiu în cabinetul lui de director tehnic al Editurii Tineretului. Face parte dintre creaturile cărora le place să discute numai despre ei înşişi. Se exprimă confuz, nămolos, e total "refuzat de idee" (după Ion Barbu). Depun eforturi lăudabile să-l urmăresc. Intră între timp Bică, vede pe masă "Rochia cu anemone", o răsfoieşte cu degete butucănoase de hamal. "N-am această carte", declară cu un reproş subânţeles. Ce faună!

Iordana e într-o vervă de zile mari, zglobie, săltăreaţă. Mi-l recomandă pe bărbatu-său, cadru didactic la "Ştefan Gheorghiu", mutră de activist de raion, ce-mi aminteşte pentru o clipă teribilii ani în care am făcut facultatea: suspiciune, prudenţă, delaţiune, exmatriculări.

Seara, invitat cu Cornelia la Matei ca să mâncăm o saramură de peşte preparată de el personal. Mă bate la cap să citesc nuvela cu cântec a lui Lăncrănjan, îi spun că nu gust "literatura politică". Matei a lecturat "Pasajul", susţine că e "interesant", că "merge", dar are o sumedenie de observaţii. Îl avertizez că lui Ion nu-i plac "observaţiile", e un tip dificil, devine agresiv la

pretenţiile redactorilor. La urma urmei, ce autor le primeşte cu zâmbetul pe buze? "Şi tu, întreabă Matei cu glasul sugrumat, gândeşti la fel despre observaţiile pe care ţi le-am făcut la cele două volume?" Îi spun că da. Se posomorăşte brusc, seara e ratată, discutăm banalităţi. Ne luăm rămas bun.

10 octombrie

Termin, la două noaptea, "Gânduri pentru ultimul prizonier". E nuvela care, până acum, m-a solicitat cel mai mult din punct de vedere nervos. Sunt conştient de căderile ei de tensiune, o voi rescrie.

Pierd dimineaţa la spital pentru analize: glicemie, sumar de urină etc. Spitalele îmi dau de fiecare dată senzaţia foarte vie, apăsătoare că sunt bolnav, bolnav incurabil, le ocolesc cât pot. După terminarea liceului, am făcut doi ani la "Medicină" fiindcă aşa era moda vre mii. Ce s-ar fi întâmplat, oare, dacă ajungeam medic?

Virgil Brădăţeanu îmi procură, în sfârşit, abonamente pentru Cinematecă. La Editura Tineretului, fac în tehnoredacţie câteva ultime corecturi înaintea plecării volumului la tipografie. Îl dedic lui Dănuţ. Convin pentru a nu ştiu câta oară cu Tudor "să ne vedem".

Găsesc într-o librărie de margine, după săptămâni de alergătură, volumele de proză ale lui Voiculescu. Mă bucur prosteşte. Trăim într-un ţarc în care, în loc să ne caute cărţile pe noi (prin design, reclamă, aspect grafic), le căutăm noi pe ele, şi le găsim cu atâta risipitoare trudă.

13 octombrie

Îl chem pe Matei la mine. Citeşte "Gânduri pentru ultimul prizonier". Se încurcă în teorii, în explicaţii ale simbolurilor din nuvelă. Înţeleg că nu e încântat de ea. Preferă să discute despre viitorul meu volum. Vrea un roman, un roman al anilor 1940-1947, al adolescenţei şi tinereţii mele. Din

păcate, nu cred că am "respiraţie" pentru naraţiuni de mare extindere. Sunt un scriitor al "faptului mărunt", aşa cum s-au exprimat unii critici ai mei. În plus, romanul pretinde desfăşurări largi care acoperă fenomenele sociale (şi politice) ale epocii, este datat. A scrie astăzi astfel de naraţiuni înseamnă să alegi între sinceritatea totală a discursului literar, nerămânându-ţi nici o şansă să fii publicat (sau riscând chiar represiuni extraliterare), şi falsificarea realităţii sau omiterea unor adevăruri esenţiale, fără de care orice operă artistică se veştejeşte, îşi anulează valoarea. "Da, da, murmură Matei, da, da, s-ar putea să ai dreptate."

Matei a avut ieri o "discuţie" cu Ion asupra "Pasajului", se pare că până la urmă s-au înţeles. Ion îmi telefonează că tot ceea ce l-a sfătuit Matei să scoată din volum fusese introdus la indicaţiile şi stăruinţele lui Sorin. După care a urmat o înjurătură sănătoasă la adresa celor doi "bieţi slugoi ai Securităţii".

17 octombrie

De trei zile îi avem oaspeţi pe părinţii Corneliei. Casa e plină ca un azil supraaglomerat. Mama soacră, dinamică, isteaţă, iute la vorbă şi la mânie se comportă "în vizită" cu un soi de reţinere şi timiditate ţărăne ască, inhibată de monstruozitatea vieţii din Capitală.

Încep să lucrez la o schiţă după o relatare a mamei, care m-a impresionat teribil când eram copil. Venind noaptea de la o nuntă, mama şi tata sunt urmăriţi de un câine vagabond, care se ţine după ei până în poarta casei. Câinele-blând, calin, miţos, cu ochi care cereau milă sau numai afecţiune. Când să pătrundă în curte, tata, băut ca după nuntă, scoate baioneta de la uniforma militară şi îl omoară. Lucrez patru pagini, îi pun povestirii şi un titlu, "După nuntă", apoi rup manuscrisul şi-l

arunc la coş. Mă simt eliberat ca după o mare suferinţă.

Frunzărind presa literară la Biblioteca Academiei, descopăr un articol al lui Constantin Cubleşan, în "Tribuna" din 25 august, despre "Rochia cu anemone", în care îmi refuză orice viitor literar.

Noaptea, până târziu, în compania lui Rilke.

20 octombrie

Am azi bucuria descoperirii unui mare prozator, Vasile Voiculescu. Primul contact cu scrisul său e de-a dreptul copleşitor. Treptat, entuziasmul se atenuează în special din pricina prea marii încărcături poetice a textului. Bogăţia lingvistică şi semnificaţiile simbolice din unele proze îl aşază printre cei mai mari naratori ai veacului. Folclor, construcţii populare savante, de mare savoare (apropiindu-l de Creangă), topica surprinzătoare.

Cornelia duce greu sarcina, are presentimentul că va naşte curând, deşi doctorii i-au dat un termen mai generos. Îşi împlineşte conştiincioasă obligaţiile casnice. În revista "Steaua", "Rochia cu anemone" e comentată dur de un oarecare Papuc. Nu crede, zice printre altele, să mai apară altă carte de-a mea, dar dacă va apărea vreodată şi dacă va fi cumva bună, nu va semăna deloc cu aceasta. Sucită observaţie. Clujul mi se arată ostil pe toată linia.

23 octombrie

Cornelia mă anunţă că naşte. Crede că naşte. Luăm imediat un taxi până la maternitatea "Giuleşti". Sunt foarte agitat, Cornelia e mai calmă, îl căutăm pe profesorul Sârbu. În sfârşit, o vede. Consideră că evenim entul va avea loc peste două săptămâni. Îi recomandă să stea în pat şi să

aştepte. Ne întoarcem, Cornelia puţin dezamăgită, a suferit enorm dar mai are încă resurse de curaj.

În această stare de spirit, mă pomenesc pe la zece noaptea cu Matei, beat criţă. Ţine în braţe, fudul, două sticle cu vin. Îi fac o cafea, până să mă întorc, adormise în scaun. L-am culcat pe pat.

24 octombrie

Matei începe să mă obosească, a devenit insuportabil. De la o vreme e beat tot timpul. Azi-dimineaţă s-a sculat, s-a spălat, se simte ca la el acasă. De porcăria de aseară, nici pomeneală, e vioi. Îi dă telefon lui Mina Cantemir de faţă cu mine, i se spune că "Auroaica" e culeasă, în câteva zile soseşte în editură.

Vorbesc la telefon cu Remus Luca, după trei săptămâni în care l-am căutat aproape zilnic. Lucrează "cu creionul în mână" pe "Auroaica". Ce Dumnezeu o mai lucra, a doua oară, pe o amărâtă de nuvelă, doar pentru a fi tipărită în "Viaţa românească"? Să vin poimâine să discutăm.

Cornelia e în stare de alarmă. Şi-a pregătit o valijoară pentru spital. Dănuţ a făcut din nou o amigdalită cu febră mare. Telefon doctorului Petrescu Coman, vine să-l vadă. Mă învârt prin casă fără noimă. S-a făcut frig.

26 octombrie

Deşi stabilisem că o să petrecem împreună ziua de Sf. Dumitru (ziua lui onomastică), Matei n-a mai apărut. Se scuză la telefon că trebuie să lucreze până târziu în tipografie (!). Probabil s-a înfundat în vreo cârciumă de pe "Metalurgiei".

"Discuţie" cu Remus Luca la "Viaţa românească". Lucrăm pe material o oră. Observaţiile lui (mărunte) sunt în general acceptabile. Dintre toţi redactorii cu care am avut de-a face, e cel mai conştiincios, cel mai corect. Judecăţile lui sunt simple, nealambicate, purtând în ele o logică ţărănească solidă, de bun simţ. El scrie într-un anumit fel şi doreşte ca toţi "colaboratorii"

lui să scrie aşişderea. Şi-a încheiat opera şi acum şi-o apără cu mijloacele ce-i stau în putere. E un om definitiv "format". Când trecem la problema includerii în revistă, rămân stup efiat. Luca mi-a programat nuvela pentru luna martie, iar "Auroaica" apare în volum în ianuarie. Îi spun, îşi păstrează calmul ardelenesc, deşi simt că-i pare rău după atâta muncă migăloasă pe text. "Nu-i nimic, îmi zice, trimite-mi altceva. Îmi face plăcere să te citesc." Din uşă zăresc zâmbetul satisfăcut, de satir, al lui Jean Grosu.

28 octombrie

După 12 noaptea, Cornelia mă trezeşte din somn. Îmi spune că naşte. Mă îmbrac în grabă, încă aiurit de năluca viselor pierdute. Luăm o maşină de la Rond, la ora 1 suntem la "Giuleşti". E reţinută în maternitate, va naşte în cursul nopţii, ne despărţim, Cornelia e puţin speriată.

Mă întorc acasă cu un camion care transportă sticle cu lapte. Până la ora 3 dimineaţa trezesc din somn două somităţi medicale: pe profesorul Sârbu şi pe doctorul Cunescu, care a asistat-o cardiologic pe toată perioada sarcinii. Apoi aştept, vremea curge greu, nu pot citi. Pe la ora 5 sună telefonul, o asistentă medicală mă înştiinţează că am o fetiţă "sănătoasă şi frumoasă". A venit pe lume între orele 4-4,30. "Vreţi să vorbiţi cu mama?" mă întreabă. Aud vocea Corneliei, tremurată, îmi spune că a născut mai uşor decât la Dan, că se simte bine, apoi închide. N-am avut timp să-i spun o vorbă bună, s-o încurajez, să o felicit...

Îmi fac orele la şcoală cu nervii întinşi să-mi plesnească. După prânz alerg la maternitate. Aştept într-o sală plină de bărbaţi tineri, unii abia ieşiţi din copilărie. Sunt cel mai vârstnic dintre ei, uşoară senzaţie de jenă. Cornelia apare în uşă surâzând, cu un soi de pachet alb în braţe, mă duc la ele să le văd. Fetiţa, atât cât mi se dezvăluie dintre scutece, are capul mic, ochii închişi, parcă

strânşi cu încrâncenare, buzele vinete, tenul cafeniu şi zbârcit, îngrozitor de zbârcit. Cornelia îmi urmăreşte reacţiile cu atenţie, vrea să ştie ce părere am, "Nu-i aşa că e teribil de frumoasă?" Îi spun, nătâng, că nu mi se pare chiar atât de chipeşă. Schimbăm câteva vorbe, nu prea găsim ce să ne spunem, Cornelia e epuizată, zâmbeşte trist, pe urmă se retrage cu fetiţa pe uşa "vorbitorului".

După-amiază răspund la telefoanele primite din partea mătuşilor, mai ales ale Corneliei: ce greutate are fata, ce lungime, dacă e frumoasă, cum se simte mama, toate cuvintele fiind însoţite de exclam aţii admirative, îngrijorate, duioase, în funcţie de context. Din când în când un "Ce să-i faci?", sau "Lasă, că totul va fi bine".

Mă pomenesc spre seară cu soţia lui Matei, e prima oară când vine la noi fără bărbatu-său. Mă întreabă din uşă dacă Matei e la mine, lipseşte de câteva zile de-acasă, e disperată. Se aşază într-un fotoliu, aşteaptă două-trei momente, îşi pregăteşte rechizitoriul. Se lamentează că Matei a devenit un beţiv irecuperabil, că e victima unei eredităţi nenorocite şi a prieteniilor rele, în special cu doi foşti colegi de facultate, Gheorghiu şi Palade. Taică-său, continuă femeia, e un individ mătăhălos (ce ciudăţenie, Matei e mic!), grosolan, egoist, lipsit complet de suflet, de moralitate. A siluit o fată, promiţându-i că o împroprietăreşte cu pământ, fata s-a sinucis. Aduce femei în cimitir, cu care face dragoste în timpul nopţii pe morminte. E urât şi ocolit de consăteni pentru brutalitatea lui, a fost exclus din P.C.R. Matei a crescut în acest mediu viciat, copil de pripas, lipsit de afecţiune şi de hrană îndestulătoare, împreună cu doi fraţi declasaţi. Trece apoi la cei doi prieteni, provenind dintr-un mediu lumpen, şcoliţi la facultatea muncitorească, criminali de drept comun (omite să dea detalii asupra problemei), oameni primejdioşi, brutali, care au aflat nu se ştie cum că tatăl lui Matei a fost exclus din partid şi-l şantajează. L-au

obligat să-i mediteze, să se pregătească împreună cu ei pentru examene, Palade reuşind chiar să termine facultatea. Violatori de maici (!), părăsindu-şi amândoi nevasta şi copiii, au decăzut definitiv şi astăzi îl târăsc pe Matei prin cârciumi, obligându-l să ducă aceeaşi viaţă ca a lor, de desfrâu, de vagabonzi aruncaţi la periferia societăţii.

Madam Matei îmi toarnă toate aceste lături cu glasul monoton, egal, fără emoţie, ca şi cum ar discuta despre un străin. Nici o lacrimă, nici un suspin. După ce termină, se ridică fără grabă, cu o demnitate nepotrivită împrejurării, îşi netezeşte părul cu mâna şi iese. Simt un fior rece prin şira spinării, în urma femeii se insinuează un vag miros de transpiraţie.

Rămân de veghe până târziu. Nu pot dormi. Sunt nevoit să iau un sedativ. Ziua de naştere a fetiţei mele.

29 octombrie

Îmi ţin orele la şcoală fără râvnă. După ore, mă reped la maternitate să-mi văd fetele. Cornelia, mai vivace decât ieri, îşi revine încetul cu încetul din şoc. Fetiţa mi s-a părut mai puţin zbârcită, dar e negricioasă la faţă şi urâţică foc.

Pe la ora trei după-amiază primesc telefon de la Matei. Îi dau vestea că am o fetiţă, se bucură, spune că vine spre mine să cinstim evenimentul, apoi se răzgândeşte, şi-a amintit că nu poate veni, e într-o cârciumă pe lângă liceul Lazăr ("Cireşica"), n-are bani să achite nota de plată, n-aş putea să dau o fugă să-l scot de-acolo? Îl găsesc la masă cu Venera Ionescu, Dumnezeu ştie unde o fi găsit-o. Femeia - tânără, ochi frumoşi, neafectată, joacă rolul de ingenuă într-o piesă la care am sosit abia în actul III. Discutăm despre noua lege a divorţului şi a încetării sarcinii, mai trăncănim una-alta, apoi Venera pleacă.

Matei nici nu se sinchiseşte să-mi explice cum a ajuns la "Cireşica", e locvace, plin de idei şi iniţiative. Plătesc consumaţia (piperată), cumpăr o sticlă de Cotnar şi mergem în "Metalurgiei". Nevastă-sa nu e acasă. Întâlnirea cu soacra, o basarabeancă în vârstă, ce vorbeşte prost româneşte (poate rusoaică?) e înduioşetoare: Matei o pupă de câteva ori, o mângâie pe părul alb şi rărit, bătrâna lăcrimează, întoarcerea fiului risipitor. Fetiţa i se repede în braţe, plânge de-a binelea. Privesc scena dintr-un colţ al camerei, străin, uitat. După o vreme soseşte Clara de la şcoală. Nici un cuvânt de ocară, nici o privire de reproş. Desfacem sticla cu vin, umplem paharele, ciocnim. Matei îşi umflă pieptul, e din nou el însuşi, stăpânul, în câteva minute atmosfera apăsătoare din casă se topeşte într-o plăcută petrecere obişnuită de familie.

Ajung târziu în "Albă". Sunt îngrozitor de obosit, am sentimentul că tot ce s-a întâmplat astăzi a fost doar un coşmar, că am făcut un act de caritate snob. Nu am vocaţia caritătţii.

30 octombrie

Duminică. Merg la "Giuleşti", am dezlegare să rămân mai mult cu fetele. Cornelia şi-a revenit aproape complet, e veselă. Fetiţa, îmi zice, e foarte lacomă, mănâncă zdravăn.

"Spune-mi că e frumoasă", mă roagă stăruitor nevastă-mea, îi spun că e superbă, la urma urmei ea se pricepe mai bine decât mine la copii, a văzut o puzderie de lighioane mici prin saloanele maternităţii.

Îmi petrec restul zilei la tanti Marioara. Sunt naşii noştri. Au hotărât, fără să-mi ceară părerea, să-i punem fetei numele de Anca. Tot ei m-au botezat pe mine, apoi pe Dănuţ. Nenea Mitel, jovial, bine dispus, pare să se bucure că are o nouă nepoţică.

Mă hotărăsc să-mi informez prietenii despre evenimentul petrecut în familia noastră. Vorbesc la telefon cu Andrei Ţugulea, colegul de la "Lahovary". Ne întâlnim rar, fiindcă soarta ne-a risipit pe cărări diferite. "Te-ai apucat de scris, mi se pare", spune nu fără maliţie, fiindcă formaţia lui de om de ştiinţă (e conferenţiar la Institutul Politehnic) îi îngăduie să considere de la o oarecare înălţime pe oamenii de profesii umaniste. "E unul care-ţi dă sfaturi în «Contemporanul», mai zice, e din Râmnic, băiatul «Bărbieritei», profesoara noastră de franceză. Conversez apoi cu Milică Măgureanu. Milică profită de ocazie ca să mă informeze că a fost numit şeful secţiei "Sănătate şi prevederi sociale" din Comitetul Central. Nici nu pot să-i urez "la mai mare" pentru că, practic, nu văd unde ar putea "urca" mai sus. În sfârşit, telefon lui Tudor, felicitări. Mă anunţă că mâine e şedinţă de contracte, am şanse mari să mi se aprobe cererea, el şi Bică sunt de acord.

31 octombrie

Coadă la Sfatul Popular al raionului "16 Februarie" ca să declar naşterea Ancuţei. Lume amestecată, mai mult femei, unele cu copii în braţe. Birocraţie. Apoi, clipe jenante la E.P.L., unde mă duc să discut cu Călin problema contractului pentru anul 1968. Liviu Călin îmi spune să fac cerere dar nu crede că voi avea un contract până la jumătatea lunii ianuarie. Mă îndeamnă să scriu cartea, contractul, zice, n-are importanţă, oricum îmi va susţine cererea. Intitulez volumul (fiindcă trebuie să-i dau un titlu) "Gânduri pentru ultimul prizonier" şi anunţ predarea a 15 coli.

Seara duc în spinare, ajutat de Oncle şi Matei, pătuţul Ancăi tocmai din "Metalurgiei". Tanti şi Oncle foarte agitaţi de proximitatea sosirii noii locatare. Erau obişnuiţi cu Dănuţ, marea lor iubire.

Tanti mă întreabă din cinci în cinci minute "cum arată fata".

1 noiembrie

Alegeri de partid la şcoală. Sunt numit în "comisia de propuneri" pentru noul birou al organizaţiei de bază, împreună cu profesorul Bărbuc şi secretarul raionului P.C.R. Săbiescu, tip de activist dur, din generaţia dejistă. Săbiescu, vine cu o listă "de cinci" printre care şi actuala secretară a b.o.b., tovarăşa Ducariu, turnătoare ştiută, intrigantă şi proastă. Mă opun reţinerii pe listă a lui Ducariu din considerente profesionale. Săbiescu e uluit, nu i s-a mai întâmplat, pesemne, ca oricare altcineva, fără galoane în ierarhie, să-i pună beţe în roate. Ne târguim inutil o jumătate de oră, după care politrucul, pierzându-şi răbdarea, ţipă la mine că lista, având acceptul "forurilor supe-rioare", nu poate fi modificată. Ducariu e realeasă secretară a organizaţiei de partid din şcoală. După cum o cunosc, nu va pierde ocazia să-mi plătească poliţa.

Ajung seara în vila de la Şosea a lui Ion, împlineşte 40 de ani. Vânzoleală, mai multă lume ca niciodată în cele două camere de la etaj. Lizi, noua lui prietenă, a adus câteva fetişcane mult mai tinere decât noi, ca să învioreze petrecerea. În rest, obişnuiţii "reuniunilor" de la Eclemea, printre care şi băiatul lui Camil Petrescu, pe care-l cheamă tot Camil. Tineretul dansează twist după un patefon vechi adus de fraţii Bura, cei "bătrâni" ne înghesuim la o masă, cârtim, se bea crâncen. Suntem ca două tabere nu ostile, dar care se ignoră. Peste doi ani, mă gândesc, îi urmez la rând lui Eclemea. 40 de ani...

2 noiembrie

Telefon de la Tudor, Editura mi-a aprobat cererea de contract şi un avans de 25%, mai mult nu puteam spera. Intru în rândul scriitorilor care

iau bani fără să fi scris cartea. Dar cartea trebuie scrisă, am termen până la 1 mai.

La Casa raională de cultură concurs cu tema "Coşbuc" între şcoala noastră şi cei de la "Autobuzul". Câştigă şcoala noastră, iar la competiţia individuală o elevă de-a mea de la "produse zaharoase". Din păcate nu pot trage nici un profit. Îmi tot bat capul ce soluţie să găsesc pentru a-mi crea timp liber ca să-mi pot scrie romanul.

4 noiembrie

Sunt inspectat la clasă de un mahăr din minister (tovarăşul Polinger) care n-a predat nici o oră în viaţa lui. Mă felicită, se bucură, zice, că a avut prilejul să vadă o lecţie atât de "inteligent concepută" (!).

Azi le-am adus de la maternitate pe Cornelia şi pe Ancuţa. Toată casa e vraişte, s-au făcut modificări în aranjarea mobilierului din camera copiilor. Schimbările mă tulbură, îmi produc de fiecare dată stress. Dănuţ e foarte surescitat, dă ocolul camerei, se opreşte când şi când la pătuţul fetei, o priveşte nedumerit. Fireşte, a mai văzut copii mici, dar Ancuţa face parte acum din universul lui, se străduieşte să şi-o asimileze.

9 noiembrie

De patru zile zac în pat, probabil o viroză. Dureri de cap, febră etc. Sunt pus în carantină de Cornelia, n-am voie să intru în camera copiilor. Un doctor de pe "Salvare" mi-a dat un scurt concediu de boală, e mefient, mă consultă minuţios, îmi pune termometrul. Îşi ia apoi "obolul" (Cornelia e specializată în plasarea "atenţiilor") şi iese demn împreună cu asistenta.

De câte ori sunt bolnav, intru în panică. Mă terorizează gândul spitalelor, al saloaneor cu 8-10 bolnavi, depănându-şi fiecare, cu amănunte,

istoria bolii, al medicilor indiferenţi la suferinţa ta, al mirosului de iod şi de dezinfectante.

Citesc "Groapa" de Eugen Barbu, excelent scrisă.

12 noiembrie

Aş vrea să pot să scriu o saga a micului oraş de provincie în care am copilărit, din perioada ultimilor ani ai războiului şi încă trei-patru ani după aceea, cu nopţile întunecate de zăbranicul camuflajului şi urletul de groază al sirenelor şi zborul lin al avioanelor americane în azurul cerului, apoi puhoiul de refugiaţi din Basarabia care au modificat structura demografică a urbei, sosirea glorioasă a Armatei Roşii, ororile comise de aceasta, şi atmosfera confuză a primelor schimbări de neînţeles, cu noii conducători proveniţi din clase sociale ne şcolite, şi arestările din timpul nopţii, şi bătăile cumplite ale elevilor în beciurile Siguranţei. Aş vrea să scriu această carte dar ştiu dinainte că n-am şanse s-o public şi nici măcar curajul să suport o percheziţie şi urmările fireşti ale acesteia. Sunt silit să mă refugiez în universul celor mici şi să gândesc lumea prin mintea lor naivă şi prezumtiv nevinovată. Jalnic alibi.

15 noiembrie

Matei mă înştiinţează cu falsă voioşie că de la 1 decembrie nu mai lucrează la Editură. Peste câteva zile dă concurs la Institutul de filosofie al Academiei, speră să reuşească. Sunt aproape doi ani de când l-am cunoscut, primele mele două cărţi la E.P.L. sunt legate de existenţa lui, au fost scrise şi redactate în preajma lui. Cu toate păcatele cu care l-a blagoslovit soarta, a fost pentru mine un om benefic. Bănuiesc că voi fi repartizat lui Const. Popescu, deşi aş prefera-o pe Ioana Andreescu, mai puţin afectată, mai sinceră, mai "liberală", având acoperirea unei origini sociale "sănătoase".

Sunt invitat de Eclemea în oraş la o întâlnire "în trei", cu Nic Smeureanu, îi spun că nu pot, se află la mine Gică, sosit doar pentru o zi la Bucureşti, după agapa de la Râmnic unde seria lui a sărbătorit 20 de ani de la absolvirea liceului. Mi se pare ciudată prietenia lui cu Smeureanu. Ion - om trufaş, dur, tăios, dintr-o bucată, gata să sară la bătaie, Smeureanu - efeminat, elegant, superficial, cinic, lipsit de scrupule. Îi uneşte probabil doar paharul. Sora lui Smeureanu e căsătorită cu Miron Radu Paraschivescu, ceea ce explică apariţiile lui Nic cu versuri prin gazetele literare. Circulă printre scriitori anecdota că, descoperit de un prieten în pat cu nevastă-sa, Nic se ridică într-un cot, îşi aranjează cu mâna părul ondulat şi dat cu uleiuri fine, şi-i spune calm soţului încornorat: "Scuză-mă, dragă, că mă găseşti într-o vestimentaţie atât de neîngrijită."

18 noiembrie

Sunt chemat la Editura Tineretului să semnez contractul la roman. Tudor bine dispus, cu figura lui de copil vesel, se află în preajma premierii "Fantomelor". Mi-l prezintă pe Cristu Poluxis (coau tor şi regizor al filmului împreună cu Tudor), tip simpatic, rotofei, cu nasul acvilin şi ochi vioi, căutând parcă să tragă un folos din orice, atent să nu fie mistificat, în gardă. Figură caracteristic balcanică. Delia Damirescu fumează la birou cu degetul cel mic ridicat graţios în sus, cufundată în lectură. Între timp apare Bică (totdeauna omniprezent), se interesează politicos de sănătatea mea şi mă sfătuieşte să scriu o carte pentru adolescenţi cu probleme neapărat de actualitate, îşi pune mari speranţe în mine. Sunt îndemnat să pornesc la lucru. Obţin prelungirea termenului de predare a manuscrisului până la 1 septembrie.

19 noiembrie

Ne pomenim pe la 10 noaptea cu madam Matei, a venit să ne vadă fata. După vreo oră soseşte şi Matei, făcut cuc, cu un buchet de crizanteme în braţe. Rămâne în uşă şovăielnic şi totuşi sfidător, bravând cu importanţa pe care ţi-o dă inconştienţa sau proasta creştere. Se descotoroseşte cu greu de palton. Urmează o discuţie jenantă între el şi Ion, care sosise mai devreme. Eclemea găseşte prilejul să-şi verse năduful său de autor împotriva redactorilor de editură. Matei dă replici confuze, e deconcertat. Se ceartă până la două noaptea.

Neputinţa de a mă aşeza la lucru îmi crează o stare de iritare insuportabilă. Dimineaţa mă joc prin casă cu copiii. Fetiţa e drăguţă, chiar frumoasă. Are ochii de cărbune, mari, vioi, inteligenţi şi faţa smeadă. Seamănă în neamul Mateeştilor.

26 noiembrie

Se apropie iarna, sezonul meu fericit pentru scris. Primele povestiri le-am pritocit la Olăneşti în iarna lui '62, în timp ce făceam cură de ape minerale pentru litiaza-mi renală. Am fost cazat într-o vilă săracă, pe un deal, stăteam aproape singur în toată vila, femeia de serviciu mi-a spus că nu de mult plecase de acolo Caraion. Dimineaţa la 6 porneam spre izvorul 24, era întuneric, mergeam mai mult de o jumătate de oră prin zăpadă, făceam pârtie. Abia la întoarcere întâlneam câte un bărbat purtând sticla gradată în mână, croindu-şi drum prin nămeţi. Scriam între 8 şi 11, apoi plecam din nou la ape, iar după-masă lucram până spre miezul nopţii. Am sentimentul că a trecut un veac de atunci.

La teatrul Mic, un spectacol Caragiale-Ionescu, de Va-leriu Moisescu, construit didactic şi demonstrativ. "Cântăreaţa cheală", în schimb, e de tot interesul. După lectura piesei, nu-mi imaginam

că textul lui Ionescu e atât de "scenic". Jean Lorin Florescu face un rol de zile mari.

28 noiembrie

Pe la 6 seara apare Matei roşu la faţă, cu o mină radi-oasă, stă să plesnească de satisfacţie. Se scotoceşte prin servieta murdară şi scoate triumfător şpaltul "Auroaicei" pe care mi-l înmânează ca pe un trofeu. E unul din cele două exemplare sosite de la tipografie, ţine să sublinieze. Răsfoiesc filele, litera e frumoasă, are un oarecare rafinament, la începutul fiecărei nuvele, pe o pagină albă, titlul este intersectat de o linie verticală, ce crează un efect surprinzător, este ideea lui Mina Cantemir.

Mă gândesc cu regret că e ultima carte "lucrată" cu Matei. Discutăm despre proiectele mele, Matei are ca întotdeauna amendamente şi sugestii, îi vorbesc despre intenţia de a scrie o suită de nuvele la persoana întâi, care să se coaguleze într-o naraţiune unitară, atât prin câteva personaje care apar în fiecare povestire, cât şi prin atmosferă. Voi evita, astfel, implicaţiile "sociale". Matei surâde absent, e cu gândul aiurea, poate la Institutul de filozofie, ale cărui porţi încearcă să le forţeze.

2 decembrie

Ieri termin corectura la "Auroaica". Paginile, în ge-neral, curate. E o treabă plictisitoare să-ţi citeşti propriile-ţi rânduri (pe unele le ştiu pe dinafară), dar o fac cu încrâncenare.

Mă întâlnesc seara cu Ion, vremea geroasă, intrăm în restaurantul de lângă fostul circ, vizavi de Universitate, unde consumă alcoolur i boema literară bucureşteană, vin la masa noastră George Bura şi "Poetul" (prieten cu Eclemea al cărui nume nu l-am ştiut niciodată). Ion i-a citit Poetului o piesă de teatru, "Decebal" (!), îi declară fără

menajamente că e foarte proastă. Pălăvrăgim despre atmosfera din redacţiile editoriale, subiectul favorit al lui Ion. Apare între timp Tudor George ("Ahoe") într-un hal de beţie cum rar l-am mai văzut. Îl înjură pe Eclemea, în continuarea, îmi închipui, a unei convorbiri anterioare, apoi îi ia paharul de coniac din faţă şi-l dă pe gât. Asist uluit la scenă. Nu violenţa şi mitocănia lui Tudor George mă intrigă, ci seninătatea, impasibilitatea cu care Ion înghite hapul, fără să reacţioneze în vreun fel. Să-i fi fost frică? În sfârşit, Tudor George îi smulge de pe cap pălăria neagră, uzată, cu boruri largi, pe care o purta încă de pe vremea când lucram la "Relaţii Culturale cu Străinătatea" şi iese din local trântind uşa. La plecare, îi dau basca mea, e frig şi Ion e lipsit complet de podoaba capilară.

4 decembrie

Termenul de predare a corecturii se amână, profit de situaţie ca să mai citesc o dată cartea. Găsesc încă greşeli, sunt dezolat.

Ieri sună soneria, deschid, am înaintea mea un căpitan de miliţie foarte brunet, s-a recomandat politicos Constantinescu (nume conspirativ?). Îmi spune că luni sunt convocat la secţia 10 pentru a da unele informaţii. Cer lămuriri, evident, nu ştie nimic. "Aţi mai fost condamnat penal, aţi mai fost anchetat?" mă întreabă înainte de a pleca. Nu mă dumiresc de ce s-au deranjat tovarăşii să trimită un căpitan (şi nu un plutonier, de exemplu), pentru o simplă "convocare"?

Întoarcem "problema" pe toate feţele, eu împreună cu Cornelia. Acum doi ani, am găsit în librăria din Dorohoi "Codul penal", l-am cumpărat din simplă curiozitate, nu am apetenţă pentru chestiuni de drept, de jurisprudenţă. Seara, înainte

de culcare, deschid cartea, mă captivează, am terminat-o odată cu ivirea zorilor. Am constatat atunci cu stupoare şi ingenuitate că, în conformitate cu legile în vig oare, comit zilnic delicte penale pedepsite cu cel puţin 10 ani de închisoare (bârfă politică, omitere de denunţ, literatură interzisă etc).

Văd "Femeia nisipurilor", distins cu un premiu la Cannes. Peliculă memorabilă, realizată cu resurse modeste şi doar cu doi actori. "Noul val" japonez.

5 decembrie

Mă aflu în faţa unui ofiţer de vreo 40 de ani, cumpătat la vorbă, respectuos. Îmi cere câteva date sumare privind identitatea, apoi mă întreabă unde am fost în vara trecută. Îi spun că am călătorit prin ţară cu un bilet de tren în circuit. "Prin ce oraşe aţi trecut?" se interesează, în timp ce-şi aprinde ţigara. Încep să le înşir unul câte unul, urmărind traseul escapadei mele estivale. Când am ajuns la Sighetul Marmaţiei îmi spune gata, pot să mă opresc. Îmi întinde o hârtie şi un toc şi mă pune să dau o declaraţie în care să arăt că am trecut prin Sighet în ziua de cutare şi că am dormit noaptea la hotel. "Aţi simţit în timpul nopţii ceva ciudat, ieşit din comun?" Răspund că nu, am dormit tun. "Scrieţi şi asta!" La plecare mă asigură că pot sta liniştit, n-o să mi se întâmple nimic, declaraţia nu e decât o simplă formalitate. Ies afară, e frig dar bate soarele. Doi porumbei stau zgribuliţi sub o streaşină înghesuiţi unul în altul. Am senzaţia că am ieşit de sub un duş fierbinte.

Termin de făcut corectura "Auroaicei", mi-e aproape silă de ea. L-am pus pe Dănuţ să-şi potrivească la capul patului ghetuţele, la noapte vine Sf. Nicolae. "Vine sigur?" întreabă băiatul.

7 decembrie

Contractez încă de ieri o gripă - frison, febră mare, antibiotice. Merg bolnav la şcoală, Goanţă mi-a aprobat să plec cu două zile înainte de vacanţă ca să-mi pot face cura de ape la Olăneşti şi nu vreau să lipsesc, abuzând astfel de milostenia lui. Azi lucrez cu Matei patru ore pe şpalturi ca să punem de acord corectura Editurii cu a mea. Descopăr din nou că am "sărit" peste o mulţime de greşeli, mai ales de literă.

În Secolul XX, Robert Musil despre sport! Noaptea, frânt de oboseală, ascult la radio muzică de Marcello şi Vivaldi.

9 decembrie

Încasez de la Fondul Literar avansul pentru romanul (nescris) de la Editura Tineretului, primii bani nemunciţi pe care-i primesc până acum. Îmi fac scrupule prosteşti, sunt atâţia scriitori care trăiesc de 20 de ani din avansuri la cărţi pe care n-or să le publice niciodată.

Sfârşit de trimestru, corectez teze. Urmează încheierea situaţiei şcolare, consilii pedagogice, "darea de seamă", certuri cretine între profesori pentru stabilirea notelor la purtare, acordarea de "distincţii" şi calificative profesorilor cu cei mai puţini corigenţi (!), acelaşi scenariu de ani de zile, care face insuportabilă viaţa de dascăl.

Vărul Corneliei, Ştefan Herghelegiu, mi-a cumpărat de la librăria din cartierul lui "Doctor Faustus" de Thomas Mann.

13 decembrie

După două zile de stat în pat (din nou febră, dureri în gât, ameţeli), prima dimineaţă în care mă simt mai bine. Rezolv ultimele probleme înainte de plecare (între altele, vizită la doctorul Cunescu, care a asistat-o pe Cornelia la naştere). Citesc "Femei singure" de Pavese. S-a sinucis la viaţa la 42 de ani, era cu cinci ani mai vârstnic decât sunt

eu astăzi. Neîndoios, un mare scriitor, care l-a adus pe Faulkner în Italia nu numai prin traduceri, dar şi prin "împrumuturile" subtile care au pătruns în opera sa. Lectura îmi aminteşte de un dineu festiv oferit la Athenée Palace de Zaharia Stancu (patronul «Gazetei literare») prin 1956, în cinstea profesorului Gino Lupi de la Universitatea din Milano, în vizită de o săptămână în România, pe care l-am însoţit (în Bucureşti şi în ţară) din partea Institutului Român pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea. La masă, scriitorime la modă în epocă (Breslaşu, Camilar) şi câţiva ziarişti italieni în trecere prin Capitală. Se flecăreşte despre literatură, se face risipă de aprecieri extravagante şi de vorbe, de multe vorbe, în manieră italiană. Venind discuţia despre scriitorii peninsulari, s-au vehiculat de către literatorii român i numele lui D' Annunzio, Papini, Pirandello, mai cunoscute în ţara noastră. Italienii protestau vehement de câte ori se pronunţau aceste nume, susţineau că autorii mai sus pomeniţi sunt uitaţi complet în Italia, că nu există pur şi simplu! Acum, citindu-l pe Pavese, încep să mă apropii cu comprehensiune de diatribele zgomotoase care mă scandalizaseră în vremea aceea.

17 decembrie

La noapte plec la Olăneşti. Bagajele - gata. Fetiţa e bolnavă, i se citeşte suferinţa pe faţă. E atât de mică! Socrii, sosiţi azi-dimineaţă de la Dorohoi, îi vor fi de ajutor Corneliei.

Iordana s-a întors din concediu (are o afecţiune cardiacă). "Minciuna" va veni pentru corectură cel mai târziu la 15 ianuarie. Tudor, de negăsit.

Ieri l-am avut invitat la cină pe Duci. Jucăm şah, mă bate, se bucură ca un copil. Face aprecieri defavorabile despre amicii mei Matei şi Eclemea, de fapt abia îi cunoaşte.

Un zvon, apoi un articol în "Scânteia" mă îmboldesc să sper că vacanţa elevilor se va prelungi până la 10 ianuarie, totul, însă, se dovedeşte o mistificare. Se vorbeşte, de asemenea, că în 1967, fiind "anul internaţional al turismului", se vor organiza excursii în Italia şi Franţa cu 4-5000 de lei de persoană. Când eram elev, visam să-mi fac studiile şi doctoratul la Paris. De atunci şi până astăzi, ce cale întortocheată, ceţoasă am parcurs!

18 decembrie

Ajung la Olăneşti după o noapte ostenitoare cu trenul (clasa a doua) până la Râmnic, iar de acolo cu un autobuz murdar şi aglomerat. Oraşul, sub zăpadă. Staţiunea fiind în "perioadă de curăţenie" până la 5 ianuarie, sunt nevoit să-mi găsesc locuinţă la o familie care închiriază camere. Odaia e mare, luminoasă, bine încălzită, cu ferestrele răspunzând spre dealurile împădurite pe unde duc cărările spre Călimăneşti. Niciodată n-am avut condiţii mai bune de lucru ca aici.

Localitatea e pustie, peste trei zile nu va mai călca picior de om pe aleea care conduce la izvorul 24. Intru în librărie, Muntean u, responsabilul, e fericit că în curând se mută într-un local nou, construit anume pentru comercializarea cărţii. Cumpăr "Infernul discutabil" de Ion Alexandru.

Afară frig, bate un vânt rece. La cinematograful local, filmul lui Tudor, "Fantomele se grăbesc", ce întâmplare! Din simpatie pentru prietenul meu văd filmul, din păcate de o ţinută artistică modestă (poate e vina lui Poluxis).

Se lasă întunericul. Dau telefon acasă, Ancuţa are în continuare febră. A consultat-o doctorul Petrescu Coman: tetraciclină, omnadin. Cornelia mă încurajează, "se va face bine, n-ai nici o grijă, se va face bine".

20 decembrie

Lucrez la o povestire bazată pe o istorie reală: împuşcarea şi expunerea celor 6-7 legionari în faţa tribunalului din Râmnic, după asasinarea lui Armand Călinescu. Îmi amintesc scena cu o mare limpezime. Scriu patru pa-gini, le arunc. Valorificarea amintirilor în literatură ţine de stil. Nu bogăţia şi calitatea şi importanţa faptelor memorate contează, ci iscusinţa de a le "monta", de a le selecţiona şi pune în pagină. Altfel spus, există o stilistică a memoriei, după cum există una a "explorării" viitorului.

Mă întâlnesc la izvoare cu un vecin de cameră de anul trecut, bărbat de vreo 50 de ani, bănăţean de origine. Se bucură că mă vede, îmi înşiră necazurile cu litiaza lui renală, două operaţii pe acelaşi rinichi, apoi altă piatră. Pe urmă, fără nici o legătură cu ce vorbeam, se porneşte să-mi povestească despre deportările, acum vreo 15 ani, ale chiaburilor din Banat, de pe graniţa cu Iugoslavia. Scene de antologia ororii: sate complet pustiite, oameni nevinovaţi ucişi sau stâlciţi în bătaie, exodul în Bărăgan, locuinţele pe câmp, în bordeie de pământ încropite de ei. Se uită din când în când în jur, bănuitor, măsură inutilă de prevedere, strada e pustie. "O să vină vremea când o să-i belim şi noi pe ei", îmi spune şoptit înainte de despărţire.

21 decembrie

Plec cu dimineaţa în cap la Râmnic să-mi văd părinţii. Nu se aştept au să vin. Se foiesc prin cameră, mama îşi face probleme cu gătitul, "n-am mai nimic în casă pentru tine", îmi spune. Spre prânz ne vizitează nenea Nele, bea o cafea, fumează. Confesiunile lui de deţinut politic pe care, auzite de atâtea ori, le-am învăţat pe dinafară: arestarea, noaptea, în casa din strada Carol, drumul cu duba la Piteşti, bătăile cumplite din subsolurile închisorii (îl pomeneşte cu deosebire, pentru cruzimea lui, pe un locotenent Mihuţ), detenţia,

apoi trimiterea la muncă într-o fermă, Urlătoarea (toponimie potrivită!) de lângă Mogoşoaia. Când eram student în anul I la filosofie (1950), ne pomenim la Bucureşti, la Moţoci, cu tanti Rica, soţia lui, sosită ca să-l vadă, fusese programată "cu pachet". M-a rugat s-o însoţesc. Drum lung cu autobuzul, traversarea unei păduri, frumoasă dealtfel, pe urmă o poiană, în fine - "ferma". Suntem opriţi de o santinelă, ne legitimează, se interesează de profesiunea noastră, însemnează într-un carnet soios datele de pe buletinele de identitate. La o aruncătură de piatră de gardul din sârmă ghimpată, vreo cincizeci de bărbaţi de toate vârstele săpau fără elan într-o grădină de legume. E chemat unchiu-meu: mic, slab, nebărbierit, îmbrăcat într-o cămaşă peticită. "Vederea", la care asistă şi un plutonier, durează cinci mi-nute. E primul meu contact direct cu "dictatura proletariatului" în acţiune.

După-amiază ies să văd oraşul. În librărie o întâlnesc pe Valerica Săndulescu, profesoara de latină din liceu, îi spun de apariţia "Rochiei cu anemone", elogii, se entuziasmează, declară că sunt al doilea scriitor pe care l-a avut elev, după A.E. Baconski. Baconski a apărut în Râmnic în anul 1944, după invazia Basarabiei de către armata sovietică, urmând ultima clasă de liceu la Lahovary. A stat puţin în oraş, dar a ajuns în scurtă vreme conducătorul "tineretului progresist" din urbe (deşi venea dintr-o familie de preoţi). Avea vocaţie de lider.

Dau telefon acasă, fetiţa e mai bine, face încă febră, are diaree, de două zile mănâncă numai morcovi. Cu autobuzul, seara, înapoi la Olăneşti.

23 decembrie

De ieri ninge fără nici un Dumnezeu. Frigul e dulce, zăpadă moa le, îţi vine s-o mângâi cu degetele. Îmi fac cura de ape cu scrupulozitate, trei

drumuri pe zi până la izvorul 24, singur pe pârtia îngustă, printre nămeţi.

Când eram copil, în noaptea de Ajun porneam să colindăm, eu, frate-meu şi încă doi colegi care cântau frumos. Unul dintre noi "ţinea" casa. Plecam pe la cinci după-masa şi ne întorceam noaptea, după nouă. Mergeam mai întâi la rude (ca să le facem pe plac părinţilor), care ne dădeau bani şi colindeţi din belşug. Apoi "asaltam" casele persoanelor mai înstărite ale urbei ca Hanciu, Simian sau Gogu Ştefănescu. Unii granguri ne invitau înăuntru, ca să ne audă de aproape, îi găseam tolăniţi pe scaune în faţa mesei, ghiftuiţi, veseli, cu chef, mărinimoşi. Cântam bine, cântam pe patru voci. Spre seară, puterile începeau să ne părăsească. Se lăsa gerul. Eram înarmaţi cu bâte groase ca să ne apărăm de câini, dar şi de eventualii colindători mai vârstnici, puşi pe arţag. Ne încheiam alergătura la Episcopie, unde eram primiţi de Vlădică în faţa treptelor de marmură de la intrarea în palatul arhieresc. Ajungeam noaptea, îngheţaţi, striviţi de oboseală, fericiţi. O parte a copilăriei mele, cea mai frumoasă, se încheagă în jurul sărbătorilor Crăciunului.

Dănuţ la telefon: "Bre, omule, nu vii odată acasă?"

25 decembrie

Să petreci Crăciunul singur, printre străini. Gazda, domnul Baciu, cântă colinde vechi cu o voce baritonală, plăcută, în admiraţia nevesti-si şi a fiicei sale de 17 ani. Să fi absolvit seminarul, şcoala de cântăreţi bisericeşti? Masa mea de Crăciun: două ouă, o conservă de peşte (marinată de somn) şi o linguriţă de miere de albine. În "Ateneu", Petre Stoica se extaziază în faţa poeziei cibernetice, o recomandă ca pe "un poet" de mare anvergură, poetul viitorului!

Văd "Yoyo" de Pierre Étaix în sala mizerabilă a cinematografului din staţiune. Filmul impecabil

lucrat, dar frigul din sala neîncălzită îmi anihilează orice elan artistic.

26 decembrie

Se duc zilele Olăneştilor, nu scriu nimic. Am început o povesti re, "Statuia Independenţei", pe care am avut tăria să o arunc înainte de a mă lega sufleteşte de ea. Îmi împart ziua între cura de ape (care-mi ia o groază de timp), librărie, bibliotecă şi lecturile de seară.

Astăzi sunt invitatul gazdei la prânz. Cameră mobilată de curând, cu o vitrină plină cu bibelouri ieftine. Pe perete un covor cu "răpirea din serai" care acoperă tot spaţiul. Două tablouri de familie şi fotografia tradiţională a mirilor de acum 20 de ani, cu capetele apropiate drăgăstos unul de altul. Madam Baciu se străduieşte să-mi ofere toate bunătăţile bucătăriei olteneşti. Mă gândesc nu fără răutate că m-au invitat ca să le meditez fetiţa la română însă, din fericire, n-au adus vorba despre aşa ceva. Poate că or să o facă mâine.

28 decembrie

De trei zile s-a lăsat gerul, temperaturi sub minus 150. Drumurile la izvorul 24, mai ales cel de dimineaţă, devin o povară. Apa e rece, îmi îngheaţă mâinile pe sticlă. Port şoşoni şi două perechi de ciorapi de lână. Sunt singurul "curant" din staţiune.

Mă gândesc în mod serios să-mi scurtez sejurul. O nouă povestire din care scrisesem cinci pagini e abandonată.

Vizitez, după un an, sanatoriul "1 Mai", profitând de serviabilitatea lui Traşcă, funcţionar aici, coleg de clasă la liceu cu Gică. Sanatoriul balnear e închis "pentru curăţenie", tovarăşii îşi petrec revelionul în familie, la Bucureşti sau la Sinaia. Le cercetez biblioteca (aspectuoasă, dar ocupată cu maculatură din epoca dejistă), sala de biliard, de ping-pong, de gimnastică şi cabinetele

de tratamente "speciale", sunt condus în pavilionul rezervat membrilor marcanţi ai partidului cu covoare moi pe coridoare şi apartamente de lux în gustul noii clase conducătoare. Mă gândesc că Milică Măgureanu mi-ar putea aranja, la anul, pătrunderea în acest fief al "dictaturii muncitorilor şi ţăranilor".

Telefon acasă, răspunde socru-meu, îl întreb ce fac copiii, "Binişor, zice, binişor", cu accentul lui de moldovean din nordul ţării.

30 decembrie

Citesc "Hemingway" de Radu Lupan, monografie mediocră, prost scrisă, cu informaţii de mâna a doua şi vădit ostilă scriitorului american. De ce să-ţi pierzi atâta vreme ca să încerci să demolezi o statuie, care, oricum, va dăinui?

Mâine plec. Îmi scurtez şederea cu cinci zile. Mi-e frig, nu pot să lucrez. Am socotit că din cele 23 de povestiri publicate în "Rochia cu anemone" sau incluse în cele două volume în curs de apariţie, 9 sunt scrise la Olăneşti. De rândul acesta zeul apelor făcătoare de minuni mi-a fost potrivnic.

1967

1 ianuarie

Îmi consum ultima zi pe drum: cu autobuzul până la Râmnic, într-un Moscvici până la Piteşti şi cu un GAZ, în continuare, până la Bucureşti. La Găeşti, accident rutier cu o maşină a Comitetului Central, puzderie de miliţie, circulaţia oprită. Pierdem mai mult de o oră aşteptând.

Seara sunt în familie. Fetiţa e sănătoasă. Dănuţ se ţine după mine prin casă ca un căţeluş. Îmi regăsesc camera de lucru, toate la locul lor. Nu s-au făcut pregătiri anume pentru revelion, dealtfel, la ora 10 şi jumătate toţi ai casei dormeau. Rămân singur mult după miezul nopţii, citesc.

Dimineaţa iau tramvaiul şi merg cu Dănuţ la familia Moţoc ca să-i sorcovim. Dănuţ se încurcă în recitarea textului sacramental, în schimb loveşte energic cu sorcova în cei trei naşi. Zâmbetul lui nenea Mitel, privirea blând-ironică în dosul ochelarilor cu ramă neagră.

Primesc de la Matei vestea că nuvela "Auroaica" (ea singură din tot volumul) s-a întors de la tipografie şi pleacă din nou la Direcţia Presei, au apărut prea multe intervenţii pe manuscris. Le e teamă să nu fie lezate "puritatea ideologică", "linia partidului" şi "directivele" şi "indicaţiile". Apariţia volumului va fi amânată cu două-trei luni, cartea va trece din nou prin redacţie, îşi va relua încă o dată ciclul de producţie. În lipsa mea, Cornelia i-a dat lui Oprea să dactilografieze nuvela, a corectat-o, a colaţionat-o, a expediat-o apoi la Editură.

3 ianuarie

Mă vizitează Milică Măgureanu. Lasă maşina neagră, ministerială, împreună cu şoferul, sub fereastra casei. E sprinten, atletic (face gimnastică în fiecare dimineaţă după programul de la radio), pus pe vorbă. Aparţine categoriei oamenilor care

pot stărui ore în şir asupra propriei persoane fără să-şi piardă vlaga. Amintiri duioase despre neuitaţii ani trăiţi la Leningrad, unde şi-a făcut aspirantura în ştiinţe medicale: farmecul oraşului nordic, străzile înguste, canalele, Palatul de Iarnă, statuia ecvestră, în bronz, a lui Petru cel Mare, călătorii pe Neva cu vaporul, Câmpul lui Marte, Ermitajul, Amiralitatea. A fost secretar de partid al organizaţiei studenţilor români din "oraşul erou". E prieten cu Ion Ianoşi, care-i era adjunct la "organizaţie". "Ce tip deştept!" exclamă şi zăresc în privirea lui o licărire incertă de invidie.

Aseară socrii au plecat cu trenul la Dorohoi. I-am condus la gară.

5 ianuarie

Intru în clasă, îmi fac orele fără elan, e prima zi de şcoală din trimestrul doi.

Mers cu Cornelia la "Falstaff" de Orson Welles, realizat după piesele lui Shakespeare. Rolul grăsanului e croit parcă de albion după dimensiunile lui Welles. Din păcate, textul încărcat de sensuri se urmăreşte greu. Scenele de luptă - antologice. La sfârşit, uşor sentiment de insatisfacţie.

7 ianuarie

Merg s-o văd pe Micuţa Bosco, fostă colegă la Relaţii Culturale, care lucrează acum la O.N.T.-ul central de pe bulevardul Magheru. O rog să se intereseze în legătură cu excursiile în Franţa şi Italia din cadrul "Anului internaţional al turismului". Micuţa izbucneşte în râs, nu se mai poate opri. Anunţul din presă, îmi spune, a fost lansat pentru acoperirea propagandistică a evenimentului. Nu se face nici un fel de excursie, există doar un număr de bilete rezervate pentru persoane de la rangul de ministru în sus. Mă obsedează ore în şir râsul Micuţei, lipsit de răutate, oricum, batjocoritor.

Seara la Ion. Aceeaşi faună din fiecare an, cu mici modificări. L-am adus şi pe Matei. Printre oaspeţi, fiul lui Baraschi, un tip lombrozian cu care, cum se spune, n-ai avea curajul să înnoptezi. Nicu Stoian s-a logodit cu o nemţoaică get-beget (cunoscută vara trecută pe litoral), tânără, înaltă, spălăcită, intelect modest. Printre invitaţi şi o familie Marin, soţul inginer plimbat prin Anglia, Italia, R.F.G., iar doamna lingvistă de profesie, admiratoare a lui Graur şi coautoare a "Dicţionarului" Academiei. Lingvista, isteaţă foc, vioaie, vorbăreaţă, plină de importanţa operei comise, se fuduleşte că l-a citat pe Ion într-unul din articolele Dicţionarului. După 12 noaptea, musafirii se împart în grupuri mici, în funcţie de simpatii şi gusturi. Ion mă ia deoparte ca să mi-l foarfece pe Matei. În două luni de când i l-am prezentat, i-a intuit exact portretul pe care mi-l prezintă cu o rigoare de psihanalist: lichea patentă, micime sufletească, fripturism, tip josnic, şantajist, capabil de orice ca să obţină avantaje, cu predilecţie materiale. Îmi povesteşte întâmplări dezgustătoare petrecute la Focşani şi în alte locuri, pe care, de la o vreme, încetez să le mai ascult.

Plec târziu, spre dimineaţă, cu un taxi, oraşul în beznă.

11 ianuarie

Ger năpraznic, după viscolul de ieri. Matei, care deşi nu mai lucrează la E.P.L. e foarte informat, mă anunţă că "Auroaica" s-a întors de la Cenzură fără observaţii şi că mâine pleacă din nou la Cluj.

Îl revăd la Cinematecă pe Humphrey Bogart în "Casablanca". Bogart excepţional, dar filmul, după douăzeci de ani, nu mai face impresie. Alături de mine, pe un scaun adus personal, cu ploconelile de rigoare, de directorul Cinematecii, se lăţeşte Ion Poescu-Gopo.

Citesc "Fiziologia criticii" de Thibaudet.

14 ianuarie

Iordana îmi telefonează că a sosit corectura "Minciunii". Fug la Editură. Mă imploră să nu fac multe modificări în text, de la un anumit număr de intervenţii achit nota de plată. În realitate, îi e lene să transcrie îndreptările. Se interesează de noua mea carte (la care am prim it avans), aşteaptă cu nerăbdare s-o citească. Între timp intră Tudor. Mă zoreşte să-i predau manuscrisul cel mai târziu până în luna mai, s-a zbătut să mă includă în planul pe anul viitor, nu vrea să se compromită în faţa şefilor. Îl abordez într-o problemă esenţială: intenţionez să scriu un roman al războiului, aşa cum e văzut de un copil. Nici nu mă lasă să-mi termin ideea, mă întrerupe vehement. Dacă nu-i dau o carte cu o temă contemporană, conform propriului meu angajament, îmi reziliază contractul. Mă uit la el, vorbeşte serios, nu mai e blândul meu coleg de facultate de altădată, a redevenit rotiţa din angrenajul impecabil al Puterii. Observă că a jucat prea tare, mă ia pe după umăr, "Ce-ai zice, îmi spune, să ne întâlnim într-o seară şi să discutăm despre volum, poate ţi-aş da nişte sugestii..." Îmi iau corectura de pe birou, le urez sănătate şi ies.

Pe culoar mă întâlnesc cu Constantin Gheorghiu, zâmbeşte larg. Schimb de gentileţuri, îi spun într-o doară că aş pleca din învăţământ, elevii mă obosesc peste măsură. Îmi propune un post în redacţia lui, "Hai, vino, chiar acum avem nevoie de un redactor". Îl las să înţeleagă că pentru o astfel de decizie trebuie să mă mai gândesc.

Lucrez până spre miezul nopţii la corectură. Volumul e cules excelent, foarte puţine greşeli, unele pagini fără niciuna. Formatul cărţii e derizoriu, seamănă cu cele din colecţia "Aventura". Litera - frumoasă, dar ancadramentul în pagină e făcut cu maximum de economie. Va arăta ca o

broşură săracă, de culoare albastră. Cu totul, "Minciuna" are 175 de pagini.

15 ianuarie

Toată ziua cu "Minciuna" pe birou. La această nouă lectură, unele povestiri mi se par pasabile (aproximativ un sfert), celelalte - sub standardele "Rochiei cu anemone". Scor bun, scor prost?

Aseară m-a vizitat Ştefan Herghelegiu. Amintiri din anii de facultate de la Iaşi. Îmi relatează (cât poate fi el de corect) despre începuturile literare ale lui Alecu Ivan Ghilia. Scriau pe atunci amândoi, îşi citeau reciproc "produsele". După opinia lui, Ghilia a reuşit numai datorită faptului că s-a înscris de tânăr în partid (pe vremea când el zăcea în închisoare). Impresii despre Alexandru Lungu şi Dan Hăulică, pe care îi cunoaşte bine. "Nu vrei să-ţi fac cunoştinţă cu Hăulică?" îmi zice ca şi cum mi-ar fi oferit o prăjitură.

16 ianuarie

Dimineaţa dau corectura la Editură. Tudor reiterează propunerea să ne întâlnim pentru a "pune la cale" noul meu roman, se poartă prevenitor, plin de atenţii. În hol îl întâlnesc pe Riza, mă interesez despre volumul la care lucrează, cu o temă foarte aplicată vremurilor noastre: "Codul manierelor elegante". Cu un veac şi jumătate înainte, scria şi Anton Pann o carte pe aceeaşi partitură.

Descopăr în "Viaţa românească" numărul 12 o notă semnată de Rodica Oprescu, despre "Rochia cu anemone", în tonul ultimelor recenzii. Îi place "Întoarcerea târzie" care anunţă, după părerea ei, un talent autentic. Valurile despre această primă carte a mea continuă încă să bată ţărmurile.

19 ianuarie

Recitesc "De veghe în lanul de secară", o fac cu ochiul unui profesionist, vreau să pătrund în intimitatea laboratorului de creaţie al lui Salinger. Cartea e sclipitoare, abundă de talent şi inteligenţă. Mă gândesc, pornind de la trama romanului, să imaginez virajul unei puşti care fuge de acasă, gonit de mediul înăbuşitor al familiei şi care vagabondează 5-10 zile prin Capitală, în manieră picarescă. Prevăd încă de pe acum dificultăţile pe care o să le am cu editorii.

Seara vine Matei, îi expun proiectul meu recent, i se pare pueril, inconsistent. O schiţă de naraţiune nu poate fi inconsistentă, doar opera finită dă măsura valorii şi importanţei ei. În continuare, îmi dezvăluie tema lui de lucru de la Institutul de filozofie (lucrează la sectorul de estetică): "Tradiţie şi inovaţie în literatura dintre cele două războaie". Îmi dau cu părerea că e simplistă, chiar ridicolă. Ne certăm crâncen. Ce pierdere de vreme cu fleacuri, cu subiecte "neangajante" la acest Institut la care am lucrat şi eu doi ani, între 1950-1952, student fiind, sub oblăduirea mediocră a lui Ionescu Gulian, dar şi în apropierea electrizantă a lui Mircea Florian, care făcea figură subalternă acolo unde ar fi trebuit să fie "magistrul".

Ne despărţim en froid. "Când o să mă dai pe uşă afară, când o să-mi dau seama că ţi-e silă de mine, atunci n-o să te mai caut", îmi spune coborând treptele şovăitor. La drept vorbind, ţin mult la acest biet omuleţ, torturat de cine ştie ce blesteme ancestrale.

22 ianuarie

Duminică. Primesc vizita neaşteptată a lui Puiu Stănescu, coleg de şcoală primară şi câteva clase de liceu, premiantul de necontestat al seriei noastre. Nu mai trecuse pe la mine de mult. Se află în mare încurcătură, e implicat într-un proces

penal pentru înşelătorie (n-am înţeles exact speţa) şi neachitarea unor rate. De câte ori ne vedem, e băgat într-un bucluc oarecare, decade de la an la an. Neavând ce mânca, şi-a amanetat buletinul de identitate "pentru doi poli" şi şi-a închiriat camera unor ţigani, el petrecându-şi nopţile în holul căminului studenţesc "Carpaţi" de pe strada Academiei. Îmi povesteşte toate aceste lucruri cu o seninătate dezarmantă. Nu se plânge. Duhneşte de departe a băutură.

Îmi dă ieri telefon o cuconiţă, Gheorghiu, secretară li-terară (dacă am reţinut bine) la teatrul "Ion Creangă". Tovarăşul Bică i-a recomandat foarte călduros volumul meu, "Minciuna", nu m-ar interesa o colaborare cu ei, să scriu adică o piesă pentru copii, mă include, dacă mă decid, în repertoriul pe anul viitor. Rămâne să trec luni pe la ea.

A venit Gică de la Hunedoara într-o scurtă delegaţie. Ne ducem împreună la Cinematecă, vedem un western de Fritz Lang cu Mel Ferrer şi Marlene Dietrich, în nota filmelor americane de gen.

23 ianuarie

Merg fără vreo intenţie serioasă, poate din simplă curiozitate (fiindcă teatrul e sectorul cel mai controlat - împreună cu cinematografia - de ochiul vigilent al Puterii, şi pe deasupra, de ce să n-o mărturisesc, nu am "chemare" să scriu teatru) la "Ion Creangă". După ce îmi comunică răspicat "ce le trebuie", tovarăşa Gheorghiu se pierde în divagaţii şi confidenţe despre viaţa noastră literară. Susţine, de pildă, că P aul Everac este "descoperirea" ei, că suszisul e un scriitor de rasă, o inteligenţă strălucită şi "sarcastică", genul omului dificil în conversaţie. Afirmă, apoi, că Dorel Dorian e cel mai mare dramaturg român în viaţă. Femeia e simpatică (aproximativ 40 de ani), temperamentală, are mania "lansării" de noi talente

în câmpul artei. A scris o piesă, dar a fost scoasă repede de pe afiş pentru că eroina era o fată însărcinată şi, ghinion, tocmai atunci "a apărut decretul". La aceste vorbe surâde galeş, să nu-mi închipui cumva că ar critica regimul. Ne despărţim cu cordialitate, "Până în martie să-mi aduceţi piesa".

25 ianuarie

Consum câteva ore la Biblioteca Centrală de Stat, am sarcina de la director să ţin o alocuţie "despre afecte". În sala de lectură mulţi studenţi, aflaţi în focul sesiunii de e-xamene. Constat amuzat, dar nu şi fără oarecare iritare, că sunt cel mai vârstnic cititor din încăpere. Răsfoiesc revistele franţuzeşti, foarte puţine, atâtea câte or fi fost bifate de vreun funcţionar de la Cultură. Într-un număr pe decembrie al N.R.F. descopăr numele lui Emil Cioran. La fişier - foială, lume pestriţă. Caut numele de Mateescu, "Rochia cu anemone" e înregistrată. Alături de fişa mea - cea a lui Viorel (zis "Pisoi"), colegul meu de liceu (mereu înaintea mea la catalog din pricina iniţialei tatălui) cu un manual de radiologie pentru moaşe. E şi acesta un mod de a intra în nemurire.

Primesc prin poştă o "adresă" de la Radio în care mi se cere respectuos acceptul ca povestirea "Interviu cu un profesor" să fie scenarizată pentru emisiunea "Teatru la microfon". Se obligă, înainte de înregistrare, să-mi trimită scenariul "ca să-l avizez". S-ar fi cuvenit, cred, să mă solicite să colaborez la redactarea scenariului. Gândesc ca o cocotă bătrână care face mofturi la o propunere dezonorantă.

28 ianuarie

La E.P.L., dis-de-dimineaţă (însoţit de Matei), ca să semnez contractul la volumul (încă nescris) pe anul 1968. Doamna Lungescu, pusă pe arţag, ca mai întotdeauna: "Singur n-ai nimerit drumul?".

Sunt exact cuvintele ei. Dealtfel, tutuieşte pe toţi scriitorii, în afară de maeştri, bineînţeles. Discuţie cu Const. Popescu, căruia îi laud traducerea din Huxley, "Contrapunct", apărută nu de mult. Romanul e depăşit, îmi zice Const. scârbit, nu-l mai inte- resează, lăsând să se înţeleagă că l-a tradus doar pentru interese pecuniare. Strâng mâna moale, udă, lipicioasă a lui Liviu Călin. Schimb reciproc de vorbe goale (cum merge scrisul, ce iarnă grea ne apasă), apoi îmi reproşează că întârzierea apariţiei "Auroaicei" îmi este datorată exclusiv mie, din cauza corecturilor nesăbuite. Va fi în vitrine, pro- babil, pe la sfârşitul lunii martie. Are pe masă un maldăr de ilustrate din Paris, de la Bazil: Arcul de Triumf, Sorbona, Nôtre Dame, Place de la Concorde (vedere nocturnă).

Scenă blitz în faţa clădirii impozante a revistelor de pe bulevardul Ana Ipătescu. Îl aştept pe Matei, care are probleme "sus", la "Gazeta literară". Deodată apare o femeie tânără, înaltă, frumoasă, brunetă care, înainte de a intra pe poartă, se opreşte brusc şi mă fixează câteva secunde, atingându-mă în treacăt cu surâsul ei trist, de nimfă a nopţii, apoi păşeşte în curte şi se mai întoarce odată spre mine înainte de a dispărea pe treptele imobilului. Cu cine m-o fi confundat? Sunt emoţionat de întâmplare. După fotografiile de prin reviste, trebuie să fi fost poeta Ana Blandiana.

Beau o cafea cu Matei într-un mic bar de pe Calea Victoriei, ne contrazicem pentru nişte fleacuri. De când lucrează la Institutul de filozofie, Matei îşi susţine cu mai mult aplomb ideile, a căpătat o nouă autoritate. Plătim cu ultimii bani din buzunare, folosim şi mărunţişul. La Televiziune îl caut pe Virgil Brădăţeanu, mi se spune că nu mai "funcţionează" aici, a fost numit vicepreşedinte al Comi- tetului de Stat pentru Cultură şi Artă! Pe cine îl pisam eu la cap până mai ieri, pentru nişte amărâte de abonamente la Cinematecă!

Găsesc acasă o corespondenţă de la Editura Tineretului, deschid plicul, sunt invitat ca membru (onorific) al Consiliului editorial (propus de Tudor) să particip luni la ora 12 la discutarea planului pe anul 1968. Hârtia e însoţită de o anexă cu planul respectiv în care figurez cu un roman (titlu neprecizat, de zece coli, având ca temă "problemele unui adolescent aflat în pragul marilor întrebări" (!).

29 ianuarie

Mă întâlnesc cu Tudor şi cu Ion, intrăm la restaurantul "Bulevard" comandăm o sticlă de Cotnar. Tudor - roşu la faţă, bine dispus, bunăstarea întruchipată. Ion - uscat, tras la faţă, nervos, mirosind a mucegai, a aer stătut. Dintre toţi trei, se vede de la distanţă că Tudor e cel "ajuns". Discutăm de toate, dar ajungem până la urmă la literatură. Tudor îmi promite că dacă romanul meu va avea succes, îl dă la tradus în germană şi maghiară. A vorbit, zice, despre mine cu Nataşa Gheorghiu de la teatrul "Ion Creangă" (Nataşa pomenise numele lui Bică! Ce să mai crezi?). Pe Ion îl sfătuieşte să comprime cele două volume din "Portul de pescari" într-unul singur, va ieşi o capodoperă. Se bea cu măsură şi se vorbeşte mult. Ion se spovedeşte că jumătate din carte e "adăugată" şi "lipită" la insistenţele repetate şi ultimative ale lui Constantin Gheorghiu, şeful redacţiei.

Cu timpul conversaţia lâncezeşte. Ion, bătrânul lup de mare "crescut la apă", cum îi place singur să spună, îmbătrâneşte, nu mai are forţa şi cutezanţa şi robusteţea şi vitalitatea de pe vremea când eram redactori la "Relaţii". Ne despărţim în Piaţa Mare. E frig şi e trecut de miezul nopţii.

30 ianuarie

Ca să particip la şedinţa de la Editura Tineretului, trebuie să mă "învoiesc" (lucru pe

care-l detest) două ore de la şcoală. Sala de consiliu a Editurii e mobilată cu o masă lungă, acoperită cu pluş roşu şi scaune de-o parte şi de cealaltă a mesei. Tovarăşul Bică, în rol de amfitrion, aferat, îmbrăcat în costum negru şi cămaşă albă, îşi primeşte oaspeţii. Tudor e jovial şi vag nervos. Pe scaunul din faţa mea se aşază Alexandru Mitru, Călin Gruia, profesorul N.I. Barbu de la Univesitate, Negulescu, Costache Anton şi Mihai Ungheanu, despre care umblă vorba că participă din partea organelor de partid. Alături de mine stau Aurel Martin, Ion Roman, Bică, Tudor şi doi chibiţi însărcinaţi să redacteze procesul-verbal. Discuţiile sunt lungi (trei ore) şi anoste. Nu e chiar de colo să planifici literatura dedicată celor mici pentru un an întreg. E nevoie de mai multe cărţi cu subiect de actualitate , de mai mulţi autori importanţi atraşi spre literatura pentru copii, trebuie îmbunătăţite colecţiile şi diversificată tematica. Profesorul N.I. Barbu perorează despre necesitatea popularizării literaturii greco-latine în ediţii prescurtate şi adaptate pentru elevi, după care îşi cere scuze şi părăseşte sala. Alexandru Mitru, figură caracteristică de dascăl, vesel, poznaş, simpatic, se referă la însemnătatea cultivării legendelor româneşti în educarea pionierilor. Negulescu susţine că literatura actuală nu exprimă în mod corespunzător perioada anterioară, a luptei partidului în ilegalitate pentru răsturnarea regimului burghezo-moşieresc. Îşi spune fiecare păsul, pe limba lui, o parte dintre ei sunt retribuiţi pentru această îndeletnicire. Cărţile pentru copii, care apar în tiraje mult mai mari decât cele "adulte", îmbogăţesc o pletoră de scriitori fără chemare şi talent, care s-au cuibărit la editura de profil şi au acaparat o bună parte a producţiei acestei generoase instituţii.

După încheierea şedinţei, la care s-au servit cafele şi apă în pahare lungi, de cristal,

participanţii se risipesc în grupuri, vorbesc în şoaptă. Urmează despărţirea, strângerile de mână călduroase, zâmbetele, saluturile cordiale. Am nimerit fără să ştiu într-o lojă de tip masonic, unde am fost chemat dintr-o eroare.

31 ianuarie

La şcoală mi se rezervă o surpriză: profesorii Şuşelescu şi Bărbuc au organizat o mică petrecere în "cabinetul" de lângă sala de sport cu prilejul zilei mele de naştere: coniac, bere, sandvişuri. Se rostesc scurte alocuţiuni măgulitoare, participă şi câteva colege. După agapă, ţin conferinţa despre afecte în mare vervă. Seara vine Zelinschi neanunţat, face fotografii copiilor (a deprins pasiunea pentru fotografiat de la gazeta "Constructorul", unde e redactor). Ancuţa s-a făcut frumoasă, are ochi mari şi gene lungi, întoarse, privirea vioaie, expresivă, parcă e decupată dintr-o frescă renascentistă. Desfacem o sticlă de şampanie "Zarea" (singura ce se găseşte prin magazine). Zelinschi se pretează la ironii ieftine şi zeflemele fără rost referitoare la "ascensiunea" mea literară. Îmi aminteşte cuvintele lui Marin Sorescu dintr-un interviu oferit "Gazetei literare" (reproducere aproximativă): "Criticii m-au lăudat cât timp au crezut că sunt un talent oarecare. A poi, când şi-au dat seama că au înaintea lor o forţă, au început să mă denigreze." Fireşte, nu e cazul meu, dar evoluţia lui Zelinschi de la prietenia afectuoasă din facultate la persiflările penibile şi insistente de astăzi, face credibilă comparaţia.

1 februarie

Mă trezesc azi la clasă (cea mai slabă clasă din cele cu care lucrez) cu un individ care pretinde că vine din partea organizaţiei raionale U.T.C. Predau poezia "Testament" de Arghezi, mă întreb ce o fi priceput mocofanul din analiza mea voit pretenţioasă, ca să epatez. După ore, un coleg îmi şopteşte că insul e căpitan de Securitate şi că

"răspunde", printre altele, de şcoala noastră. Întâmplarea, îndeosebi măsluirea identităţii securistului, mă indispune.

Cornelia îmi telefonează la şcoală că la emisiunea "Cărţi în premieră" (sau ceva asemănător) transmisă azi la Radio a fost comentată "Auroaica", împreună cu un volum de versuri de Anghel Dumbrăveanu. Simona Bondoc a citit un fragment din povestirea "Credinţă".

Cumpăr de la librăria "Academiei" "Arta prozatorilor români". Responsabilul librăriei, Apreotesei (pe vremuri contabil la "Relaţiile Culturale cu Străinătatea"), îmi spune că Ion i s-a confesat că a fost silit să-i dea bani lui Gheor-ghiu ca să-i apară "În portul de pescari". Nu cred. Chiar dacă ar fi fost aşa, Ion nu s-ar fi dat pe mâna unui trepăduş mărunt ca Apreotesei.

3 februarie

Ioana Lungescu mă anunţă că pot să-mi ridic avansul de la Fondul Literar. În timp ce stam la coadă în şoseaua Kiseleff, Matei mi-a lăsat vorbă acasă că a sosit corectura a doua la "Auroaica". Îi telefonez, propune să ne întâlnim la "Carul cu bere" ca să mi-o dea. Dar seara am bilete la Cinematecă, îi spun că îl trimit pe Oncle în "Metalurgiei", refuză, vrea să mi-l înmâneze personal. După film ("Testamentul doctorului Mabuse" de Lang), nerăbdător să-mi văd cartea, alerg în mahalaua tixită de blocuri cu opt şi zece etaje unde locuieşte amicul meu. Matei şi nevastă-sa lipsesc. O rog pe babă, care se postase în uşă ca un jandarm, să mă lase să intru să-mi caut corectura, insist, mă umilesc, baba e inflexibilă, "n-am voie să primesc străini în casă", zic e în graiul ei româno-ruso-ucrainean. Îmi vine să turbez.

Ieri i-am telefonat lui Mirea, redactorul emisiunii "Lecturi în premieră", îmi spune cât de frumoasă, "cât de emoţionantă" a fost povestirea

mea în lectura nuanţată a Simonei Bondoc, "noi nu alegem pentru emisiune decât cărţile valoroase", îşi încheie modest elogiul. Mă roagă să-i dau mâine telefon, mă programează pentru o audiţie la "cabină".

4 februarie

Matei se revanşează astăzi (i-o fi crăpat obrazul de ruşine - ceea ce nu e în firea lui - pentru sceneta de operată de aseară) şi lucrează cot la cot cu mine la corectură de la 10 dimineaţa până la 6 seara, el citind, eu corectând. După plecarea lui, continuu singur bând cafea după cafea până la 12 noaptea. Corectura e încărcată de greşeli, omiteri de rânduri sau chiar de paragrafe. Tipografii clujeni n-au fost la înălţime. Matei mă anunţă mândru că Editura a aprobat să-i pună numele ca redactor în caseta de la sfârşitul cărţii. "Auroaica" are un tiraj de zece mii de exemplare, dintre care două mii legate.

9 februarie

Trec zilele, nu izbutesc să scriu o frază din romanul pe care încep să-l port în mine, să-mi devină familiar, am momente de fulgerătoare revelaţie, apoi totul dispare în aburul uitării, lăsându-mă istovit şi neputincios. Sunt zile pe care le petrec de dimineaţă până seara la şcoală, singura scuză jalnică pentru a-mi justifica netrebnicia şi inerţia. Văd "în compensaţie", un film documentar italian, ciudat şi plin de tâlcuri, "Mondo cane". Deşi vizibil tendenţios (anticapitalist, de pe poziţii democratice de stânga), secvenţele bine montate, ritmul, cruzimea unor imagini "de arhivă" dau filmului o forţă şi o distincţie excepţionale. Revăd câteva scene: cimitirul de câini din California, autoincinerarea unui budist în Vietnam, fiinţe umane trăind într-un primitivism exotic în insulele Pacificului, bărbatul care "suferă" ritual într-un hamac, în timp ce nevastă-sa se zbate în durerile facerii (transfer de senzaţii, de trăiri?),

întreprinderi de pompe funebre pentru milionari, restaurantul snob din New York, masaje pentru slăbire în saloane luxos amenajate, luptele sângeroase cu rechinii. Nimic epic, totul fi lmat pe viu. Comentariul, prea apăsat, e uneori dăunător ţinutei artistice a filmului. Despre realităţile din "lagărul" socialist (ce sursă "grasă", inepuizabilă de subiecte!) realizatorii nu suflă o vorbă.

12 februarie

Citesc, seara, instalat în fotoliu. Sună Eclemea, mă roagă să ies în oraş, e singur. Intrăm la "Dunărea". Între timp se aşază la masa noastră Tudor George şi Enache, actor la teatrul Naţional, soţul colegei mele de la filosofie, Tincuţa Dobre. Tudor George, ca întotdeauna fără bani, îmbrăcat la haină şi cravată, bine dispus, în mare formă, nu aduce nici pe departe cu vagabondul care-i smulsese mai dăunăzi pălăria de pe cap lui Eclemea. De câtăva vreme are serviciu, angajat al Casei Creaţiei Populare din Bucureşti prin intervenţia lui Chiţ Crăiniceanu. Mă uimeşte situaţia subalternă în care se complace Ion în faţa lui. Privirea insistent admirativă, chiar extatică, atenţia cu care îi soarbe cuvintele din gură, toate acestea nu fac parte din repertoriul obişnuit al lui Eclemea. Pare hipnotizat. Se umileşte până într-atât încât să-l roage vreun sfert de oră să recite o poezie, favoare pe care Tudor George i-o refuză. Enache e tipul actorului cuminte, modest, predestinat să ducă tava până la sfârşitul carierei. Cât timp am stat de vorbă, nu şi-a bârfit nici un coleg de breaslă (rara avis!). Se machiază şi se îmbracă în aceeaşi cabină cu Bibanul. Ne oferă amănunte picante despre rivalitatea dintre acesta şi Mircea Crişan, cel mai titrat comic în competiţia pentru cucerirea popularităţii, a unui public care gustă umorul de "revistă", de amuzament lejer.

Văd, cu Cornelia, "Henri IV" de Pirandello, am bucuria revelaţiei unui actor complet,

desăvârşit, de mare clasă, George Constantin.

15 februarie

Dănuţ împlineşte patru ani. Cornelia face tort şi prăji-turi împreună cu tanti Aglăiţa, ne ospătăm împărăteşte. Tanti şi Oncle topiţi de dragoste după băiat. Seara mă plimb singur pe străzi, ninge catifelat, mă plimb golit de gânduri, fără adresă, ajung la Schitul Maicilor. Biserica în bătaia uşoară a zăpezii, turlele protejate de un covor de nea. Sunt câte va clipe de vată în care uit totul şi mă simt tânăr şi puternic şi neînfricat. Mă întorc pe "Antim", în vecinătatea spirituală a lui Felix Sima.

Îmi cade în mână o schiţă "Jo şi vrăjitorul" de Updike (patru pagini) care îmi redeschide apetitul pentru genul scurt. De ce trebuie să scriu, la urma urmei, un roman?

19 februarie

Botezul Ancuţei. Pregătiri, tevatură, invitaţi. Ceremonia are loc acasă, pentru mai multă siguranţă (pe Dan l-am botezat la o biserică modestă în apropierea străzii Labirint, unde stăteam în vremea aceea). Continuând tradiţia familiei, naşă e Cornelica, vară-mea. Preotul întârzie o jumătate de oră şi vine într-un hal de ebrietate cum rar mi-a fost dat să mai văd. Face o slujbă scurtă, bâlbâită şi iese plin de demnitate împreună cu ţârcovnicul, nu înainte de a-şi primi simbria pentru prestaţia lamentabilă.

Ieri am reuşit să scriu o pagină (!) din cartea mea. E, totuşi, un început. I-am pus şi un titlu provizoriu, "Ajunul". Pe erou îl cheamă Gore, în amintirea lui văru-meu (cu care mă jucam în timpul vacanţelor la Govora, în fericiţii ani '30), răpus de o boală de plămâni la numai 18 ani.

21 februarie

De câteva zile mă curtează o gripă: dureri de cap, guturai şi celelalte. Azi chem Salvarea, obţin

un concediu nesperat de şase zile. Telefonez la şcoală, mă va suplini o profesoară de istorie care funcţionează la noi ca pedagogă. O chem acasă, îi dau "planificarea calendaristică" (monstruoasă invenţie a sistemului de învăţământ socialist) şi câteva sugestii pentru predare. În sfârşit, sunt liber. Lucrez cu oarecare poftă, am scris cu totul 9 pagini din roman. Deşi mi-e jenă, trebuie să-l rog pe Duci să mă ajute la prelungirea concediului medical măcar cu 20 de zile.

24 februarie

Telefonez într-o doară la Editura Tineretului, aflu că "Minciuna" e tipărită, eu aşteptam de la o zi la alta să vină corectura a doua. În c asă e cald şi linişte, lucrez. Din timp în timp mă duc în camera copiilor să-mi văd fetiţa, când doarme pare o păpuşă fragilă, un obiect de artă splendid fasonat.

Seara mi-o petrec la Milică în compania lui Duci şi Viorel Mateescu. Jucăm, bineînţeles, licitaţie. Milică pune la magnetofon "Nunta lui Figaro", înregistrare de care este foarte mândru, cu orchestra filarmonică din Berlinul Occidental. Îi spun lui Duci că am nevoie de concediu medical. "Cât?" mă întreabă. "O să fie foarte greu, sunt tot mai multe restricţii, prevederi limitative."

Mă întorc la ora 2 noaptea pe jos. Ger straşnic. Cerul spălăcit, plin de stele.

28 februarie

Merg cu noaptea în cap, conform instrucţiunilor lui Duci, la spitalul "Dr. Marinescu". Aştept vreo două ore într-un hol întunecos, mirosind a ciorbă şi mâncare de cazan, în tovărăşia a 10-15 indivizi nebuni sau care fac numai pe nebunii. Ticuri urâte, gângăveli, priviri pierdute, unii sunt îmbrăcaţi în haine de oraş, alţii în pijamalele spitalului. Până să-mi vină rândul, îmi piere pofta nu numai de concediu dar şi de viaţă. În fine, mă aflu în faţa doctorului Petric, cel

care mi-a dat acum un an 33 de zile de concediu în cinci reprize. Nu dă semne că m-ar recunoaşte. Urmează comedia descrierii simptomelor, îi spun din nou povestea cu muzicile care mă obsedează şi durerile de cap (reale) şi nopţile chinuitoare, fără somn. Mă ascultă plictisit, încep să bănuiesc că am pierdut partida, îmi pune câteva întrebări cretine referitoare la eventuale instincte criminale (să fi citit ceva în ochii mei?), îmi controlează reflexele cu un ciocănel, mă interoghează despre sănătatea psihică a părinţilor, mă hărţuieşte, jocul meu devine din ce în ce mai şovăielnic. Îmi spune, în concluzie, că ştie exact ce am, că mă voi face bine cât de curând dacă îi urmez corect prescripţiile, se apucă apoi să scrie pe o reţetă vreo şapte feluri de medicamente, îmi explică minuţios cum să le iau. "Ei, asta este" zice, şi în câteva secunde eram în curte, buimac, stupid, ţinând reţeta în mână. O mototolesc şi o azvârl la coş fără să-i arunc nici măcar o privire.

Ajung spre prânz la Editură ca să ridic cele 30 de exemplare d in "Minciuna" ce mi se cuvin. Îi spun lui Tudor că scriu, îmi merge bine, mă priveşte mefient. "Ajunul", titlul ăsta, zice, nu merge la copii. Trebuie să-l schimbi. Mă anunţă că pleacă la Sinaia pentru o săptămână, la întoarcere mă invită la el să bem un vin.

Îl sun pe Duci seara, îi povestesc eşecul cu Petric. Mă asigură că o să mă trimită la alt doctor. Practic, mă aflu într-o situaţie disperată, concediul mi-a expirat şi sunt descoperit cu orele la şcoală.

1 martie

Zi lungă, stresantă, merg din nou la spital, de rândul acesta la un doctor Mircan, care mă invită să stau pe scaun, nu-mi pune nici o întrebare, scoate dintr-un sertar un fel de bonier cu certificate de boală şi mă fericeşte cu zece zile de concediu medical. "Ajunge?" Îi spun că aş mai avea nevoie de 12 zile, ca să fac puntea cu vacanţa de

primăvară a elevilor. E de acord, să revin la el după expirarea hârtiei providenţiale.

Cu acest paşaport care-mi oferă libertatea de a scrie până la 6 aprilie, mă duc în oraş să împart "Minciuni" la prieteni, rudelor apropiate, în redacţiile editurilor la care am publicat. Mă întorc la 11 noaptea ca un poştaş cu tolba goală.

Duci îmi sugerează să plec din Bucureşti, eventual la mănăstirea Pasărea, ideea mă atrage. Trebuie să merg în "recunoaştere", să cercetez în ce condiţii se locuieşte la călugăriţe.

2 martie

Nu mă pot hotărî în legătură cu plecatul. Drum la Patriarhie ca să obţin încuviinţarea de a lucra la Pasărea. Mi se recomandă mănăstirea Cernica, fiind aşezare de călugări. Pudibonderie monahală. Fac două ore până la mănăstire, înghesuit, stâlcit într-o maşină rurală care trebuie să fi fost la modă prin anii dinainte de război. După patru ore de antecameră la stareţ, care era într-o şedinţă (îi spun "şedinţă" fiindcă nu cunosc terminologia monahicească) mi se răspunde că mănăstirea e plină, nu au locuri. Înapoi la Bucureşti cu acelaşi autobuz infect, ce circulă din oră în oră. Mă duc spre seară la mănăstirea Plumbuita, trecând, ca să ajung acolo, peste un pod ce traversează o pestilenţială aşezare ţigănească, de un pitoresc lugubru. Răspunsul e acelaşi, nu sunt locuri. Bucureştiul noaptea, văzut de pe înălţimea Plumbuitei. Mii de lumini confuze, clipind în întuneric.

La întoarcere mă opresc pe "Mihai Bravu" să-l văd pe Picu. Îi las o carte.

5 martie

După două zile în care încerc să lucrez acasă, mă conving tot mai temeinic că trebuie să evadez. Acasă am confort dar sunt deranjat de telefoane, de prieteni, de prezenţa acaparatoare a copiilor.

Duci mă ademeneşte să încerc la mănăstirea Ţigăneşti, unde o cunoaşte pe maica Mitana, pacientă a lui de la spital.

Seara mă întâlnesc cu Bebe Ogrezeanu (nu-l mai văzusem de mult timp), alegem dintre cârciumi "Carul cu bere". Bebe e bântuit de complexul ratării (la 40 de ani). A elaborat şi o teorie (e matematician) a ratării "în două trepte", dă explicaţii, se complică în argumente. De când sunt "autor", şi-a luat faţă de mine o distanţă circumspectă, mă bănuieşte de infatuare, de vedetism. Când eram tânăr, nu mi-aş fi închipuit că prietenia noastră va derapa pe o pantă atât de neplăcut stânjenitoare. La despărţire ne pupăm. Îmi spune "la revedere, băieţică", e emoţionat, aşa ne salutam pe vremuri.

"Minciuna" e în librării, se vinde bine pentru un tiraj de douăzeci de mii de exemplare.

6 martie

Iau de la autogara Filaret un autobuz care mă duce la Ciolpani, la circa 35 de kilometri pe şoseaua naţională spre Ploieşti. De acolo, doi kilometri pe jos printr-un sat de ţi-gani, cu multe case răsărite, grădini de flori, ogrăzi cu meri şi pruni acoperiţi de promoroacă. Se ajunge la sfântul lăcaş trecând peste un pod îngust de lemn, ce leagă satul, trecând peste un lac, cu mănăstirea. În dreapta podului - o cherhana dezafectată, în ruine, unde se vor fi făcut pe vremuri che-furi monstre. În stânga, un stejar bătrân cu ramurile contorsionate, în trunchiul căruia e încrustată o icoană reprezentând pe Maica Domnului cu Pruncul în braţe. O candelă aprinsă sub icoană. Atmosferă de li nişte şi reculegere.

Întreb pe o măicuţă unde e stăreţia. Intru într-o încăpere mică, ferestre înguste, covoare ţărăneşti, pereţii acoperiţi cu câteva icoane, un birou. Stareţa, Hrisantia Spora, e surprinzător de tânără, frumoasă, cu faţa zâmbitoare încadrată de

acoperământul negru, monahal. Îi spun că vin din partea doctorilor Pârvu şi Cunescu, primise în prealabil telefon, devine ataşantă, îndatoritoare. Dă dispoziţii să se aducă dulceţuri şi apă rece din fântână, în câteva minute suntem prieteni. Stareţa mi-o recomandă, pentru găzduire, pe maica Talida. Descindem împreună în căsuţa maicii, mi se arată camera, îmi place (la o adică, nici n-am de ales), îmi spune preţul, ne înţelegem, de mâine, gata, mă instalez aici.

La Bucureşti îmi fac bagajul, sunt nervos, mă arunc cu uşurinţă într-o aventură inedită, fără să fiu stăpân pe datele problemei, merg la risc. Îi dau un telefon lui Duci, "n-ai nici o grijă, zice, o să te simţi bine". Mă duc să-mi văd fetiţa în pătuţul ei cu gratii, doarme pe spate, cu suzeta în gură, strânge un pui de pernă între degetele roz şi parfumate.

7 martie

Chilia maicii Talida: un pat tare, de lemn, fără saltea, acoperit cu o cergă miţoasă, masă, două scaune, un dulap cu straie monahale, pereţii acoperiţi cu icoane şi fotografii stângace de familie. O minunată icoană a Maicii Domnului, lucrată în argint, luminează încăperea mohorâtă în care voi lucra trei-patru săptămâni. Odaia miroase a busuioc uscat şi a tămâie.

Maica Talida, femeie trecută de 45 de ani, figură buhăită, ochi lăcrimoşi, uşoară tendinţă de obezitate, îşi dă silinţa să-mi creeze un climat de viaţă acceptabil. Mi-a pus la dispoziţie bucătăria ei cu aragaz, mi-a dat o plapumă, îmi face focul, taie lemne, aleargă să arunce grăunţe celor câ-torva găini din curte, ca să se întoarcă să mă întrebe dacă nu mai doresc ceva. Casa măicuţei are trei camere înşirate pe un coridor, şi un cerdac din lemn cioplit ce dă spre o grădină, azi îngheţată, în care vara sădeşte flori.

Încerc să mă adaptez condiţiilor vieţii monahale. Afară e frig. Prin geamurile aburite abia se vede drumeagul ce înconjoară mănăstirea. Lucrez până târziu, am reuşit să termin capitolul al treilea al romanul ui. Spre seară se aud clopotele chemând măicuţele la slujba de vecernie.

9 martie

Când obosesc, arunc paltonul pe mine şi ies afară la soare, vremea începe să se încălzească. Ansamblul mănăstiresc cuprinde biserica, zidită de nişte negustori la începutul veacului trecut, şi două brâie de căsuţe cu pridvor, curate, albe ce încing lăcaşul de închinăciune din toate părţile. Am sentimentul că mă aflu la Văratec. Măicuţele aleargă prin curte după treburi cu paşi mărunţi, poartă pe cap basmale albe şi îmbrăcăminte neagră, rituală. În latura de miază-noapte a bisericii funcţionează un atelier cu oarecare tradiţie şi renume, unde se confecţionează scoarţe scumpe, lucrate fin şi ţesături cu fir de aur destinate trebuinţelor bisericeşti.

Mă duc la stăreţie să-i telefonez Corneliei (cu taxă inversă), e destul de complicat, comanda se face prin "oficiul Baloteşti". Acasă, mă asigură nevastă-mea, toate sunt bune. E ziua căsătoriei noastre civile, ce coincide cu sfârşitul "babelor". Cornelia merge mâine la doctor pentru prelungirea concediului medical.

13 martie

Nuntă la mănăstire. Nuntaşii au sosit din Capitală cu două Trabanturi şi un Fiat. Biserica neîncălzită, plină, măicuţe înveşmântate în negru - cor de teatru antic. Mireasa e slăbuţă, urâţică, mirele - figură de gestionar, peste cinci ani se va juca pe degete cu milioanele.

Mă duc la stăreţie. Maica Hrisantia face aprecieri sărace despre "Minciuna", n-are "vocabular" şi nici cultură, deşi e absolventă de

"teologie". Trataţie cu dulceaţă de vişine zaharisită. Îmi istoriseşte despre cumpliţii ani în care maicile, ca şi călugării, au fost scoase cu forţa din mănăstiri şi obligate să muncească în fabrică. Văd stăreţia şi trapeza veche (nefolosită) pictată în frescă.

Seara pe malul lacului. Timpul e vrăjit. Deasupra câmpului jilav se ridică trâmbe de fum înecăcios de la gunoaiele incinerate în afara incintei mănăstirii. De partea cealaltă a lacului se vede satul, un cimitir şi drumul de ţară pe unde trece când şi când câte o căruţă.

La ora două noaptea închei capitolul al cincilea. E linişte desăvârşită. Mă doare capul, sunt sfârşit de oboseală.

16 martie

Maica Talida găzduieşte în camera din spate care dă spre curtea dobitoacelor un nepot de soră, elev în clasa a patra elementară, învaţă în sat. Când face câte o poznă, şi face adesea, îl bate crunt, conform unei pedagogii mai degrabă rurale decât eclesiastice. Văicărelile şi ţipetele ascuţite ale copilului mă scot din minţi.

De două zile s-a făcut frig, plouă continuu, sunt nevoit să suprim plimbările de seară pe uliţele mănăstirii. Discuţiile mele cu Talida se duc în special pe tema bolilor de care suferă călugăriţa. În loc să o întărească în spirit, contactul zilnic cu divinitatea o face să se gândească, dimpotrivă, la suferinţele-i lumeşti, pe care mi le înşiră cu voluptate şi cu dorinţa neexprimată de a o compătimi. Îmi spune "domnule profesor" şi mă priveşte cu o umilinţă deprinsă din lungile şi ostenitoarele momente de devoţiune.

19 martie

E nouă dimineaţa, vine Cornelia încărcată cu de-ale gurii, îmi povesteşte "năzdrăvăniile" Ancuţei. Face o scurtă inspecţie a "laboratorului"

de lucru în care locuiesc, se extaziază în faţa icoanei Maicii Domnului, îi place "ambientul". Citeşte cele 74 de pagini, câte am izbutit să sciru până acum, impresie încurajatoare. Am hotărât ca titlul romanului să rămână definitiv "Zborul de probă", e mai poetic (decât "Ajunul") şi mai atrăgător pentru copii. Plimbare cu Cornelia prin mănăstire, apoi în stat, de unde cumpărăm covrigi cu sare fierbinţi, ieşiţi dintr-un cuptor rudimentar, de ţară. Pe malul lacului, de partea cealaltă a mănăstirii, se mai păstrează încă, în paragină, clădirea ridicată de sora lui Pamfil Şeicaru, de profesie doctoriţă, ce adăpostea pe vremuri un spital pentru săraci, înfiinţat şi întreţinut din banii ei (şi ai lui frate-său, probabil).

Cornelia i-a adus Talidei pâine proaspătă (e mare lipsă în mănăstire), o sticlă de ulei, un kilogram de zahăr şi alte delicatese de bucătărie. Măicuţei îi strălucesc ochii de bucurie. E lacomă. Găteşte toată ziua, m irosurile de la bucătărie ajung până la mine în cameră.

22 martie

De câteva zile soare, se pare că vine primăvara. Sub streaşina chiliei se zbenguie porumbeii. Ies în pridvor, e linişte, măicuţele lucrează cu hârleţul la grădinile de flori. Mă încumet să vizitez pădurea Scroviştei, ce începe la două sute de metri de poarta mănăstirii. O fermă prosperă (a Partidului) şi intrarea asfaltată în pădure (parc bine îngrijit şi rezervaţie de păsări şi animale) păzită de un ostaş cu un automat agăţat de umăr. Îl întreb de vorbă, are 20 de ani, e moldovean din părţile Vasluiului. Palatul Scroviştea, în mijlocul pădurii, pe malul lacului, a aparţinut domeniilor regale. După suprimarea monarhiei, a devenit fieful şi locul de odihnă al conducătorului Partidului. E întreţinut de o liotă de

servitori, ce huzuresc în lipsa grangurelui. Intrarea în pădure - interzisă.

Mă obsedează, chiar când mă plimb, romanul. Mă întreb dacă o să fiu în stare să duc la capăt o naraţiune de întindere atât de mare şi cu atâtea personaje.

26 martie

Maica Talida a plecat azi la Bucureşti să-şi facă analizele, i s-au umflat picioarele, e foarte speriată. Mă lasă singur. Mi-a pus de-o parte un kilogram de lapte (cumpărat de la o măicuţă care are vacă), cartofi şi ouă. În lipsa ei, privesc în voie o reproducere mizeră a "doamnei de Récamier" întinsă pe sofa pe jumătate goală, alături de icoana sfântului Dumitru, aşezate pe perete, în coridorul mobilat cu o laviţă, ce leagă uşa de la intrarea principală cu cea care răspunde în curte. Absenţa maicii mă obligă să-mi fac singur focul cu lemne aduse tocmai din fundul curţii, îl aprind în nervi, sunt neînvăţat cu rosturile sobei, camera se umple cu un fum înnecăcios şi dens, deschid ferestrele, afară e soare.

Romanul "merge", scriu zilnic până la 2 noaptea. Cu puţină şansă, în câteva zile l-am terminat.

30 martie

Lucrez tensionat la maximum şi pe măsură ce mă apropii de final trăiesc momente de nelinişte, de îndoială.

Cimitirul mănăstirii e o grădină întinsă, situată în apropierea lacului, cu o capelă mică pe aleea principală ce foloseşte drept osuar. Morminte simple de maici care s-au perindat pe aici în vremuri, îngrijite, cu candele aprinse, dar şi de "laici", sprijinitori cu bani, probabil, ai lăcaşului. La stânga porţii, un bloc de piatră paralelipipedic, cu o mare cruce încrustată în lespedea înegrită de ploi şi vânturi şi zăpezi, poartă inscripţia: Ion

Ghica, deasupra căreia se vede o coroană princiară.

Azi a sosit măicuţa, era mai veselă ca la plecare, spitalul i-a priit, mă întreabă cum m-am descurcat în lipsa ei. "Ce drăgălaşi copii aveţi, exclamă, Dumnezeu să-i ocrotească." Îmi aduce un plic de la Matei: "Abia aştept să te citesc." Ce tip!

1 aprilie

Termin cartea la ora 1 noaptea. Nu pot dormi. Mă îmbrac şi ies afară. Acoperişurile de tablă ale caselor, albite în lumina lunii. Petrec pe malul lacului un timp, privind oglinda apei. Ferestrele chiliilor-întunecate, linişte deplină, impresie de aşezare părăsită. Am sălăşluit aici, la mănăstire, în atmosfera de cucernică zăbavă, 25 de zile care m-au scos din ritmul vieţii bucureştene. Fac un ocol să văd stejarul cu ramurile contorsionate de nemila anilor, în trunchiul căruia e fixată icoana Maicii Domnului, sub care arde fără istov o candelă cu flacără măruntă. Din sat se aude lătratul adormit al câinilor.

2 aprilie

Bucureşti. Deşi am parcurs cu autobuzul doar 35 de kilometri, am sentimentul că m-am transferat în altă lume, un mic infern croit după măsura vieţii mele fastidioase. După insistenţe smiorcăite, îl iau pe Dan în parcul Li-bertăţii, ne plimbăm cu barca până la lăsarea întunericului. Seara răspund la câteva scrisori primite în lipsă, mi-e silă să mai ţin stiloul în mână.

3 aprilie

De mâine încep sistemul de corvoadă dublă: şcoală-scris. Citesc nuvela "Între două mese" scrisă la Borşa, nu-mi place, trebuie "s-o fac" din nou.

Cornelia mă duce la o rudă îndepărtată, al cărei soţ, Tudor Rotaru, a fost telegrafist de bord

pe cursele internaţionale. Susţine că are 15.000 de kilometri de zbor. Vreau să verific dacă termenii de specialitate folosiţi în carte corespund limbajului real al aviatorilor. În câteva minute Rotaru mă plimbă prin Viena, Stockholm, Zürich, Cairo, Roma, Istanbul, Paris. Sunt ameţit. Individul, provenit din sânul "clasei muncitoare", e deficitar mintal, nu ştie să surprindă în cuvinte fascinaţia locurilor pe unde a pus piciorul. Îşi aminteşte de baruri, case de toleranţă, vitrine strălucitor împodobite... Oricum, după ce ţi se pune Europa pe tavă, nu poţi rămâne fără nostalgia, stupidă în fond, a paradisului de atâta vreme interzis.

6 aprilie

Greu de descris sosirea mea la şcoală, după o absenţă atât de îndelungată. Colegele îşi arată compasiunea pentru suferinţa mea prin exclamaţii în registre diferite. Adevărul e că am slăbit vreo şase kilograme. Şuşelescu (maestru al sportului, internaţional la volei şi rebusist împătimit) mă invită la o bere pe şoseaua Viilor. Citesc în ochii lui că ştie motivul adevărat al lipsei mele, dar evită să mi-o spună din delicateţe.

De câteva zile lucrez la povestirea "Gânduri pentru ultimul prizonier". E a treia oară când o rescriu. Modific ordinea secvenţelor, schimb ritmul, transfer nararea la persoana a treia.

Mi s-au îmbolnăvit copiii, au febră mare, băiatul în special se simte rău. Petrescu Coman, venit să-i vadă, consideră că nu e cazul să ne impacientăm.

10 aprilie

Muncesc cu obstinaţie la nuvelă (cea mai chinuită dintre câte am scris), sunt clipe mincinoase în care cred că reuşesc să găsesc tonul potrivit, apoi revin la reticenţa mea obişnuită.

Un text descoperit printre mormane de hârţoage la Arhivele Statului, din fondul

aparţinând artistei Haricleea Darclée (anul 1899):

"Menu: cu prilejul aniversării la 15 ianuarie a «Revistei Noi».

Hors d' Oeuvres ŕ la Hagi Tudose, Potage Julienne ŕ la Trandafiloff, Petites pâtés ŕ la légende Costiniane, Poisson ŕ la L'eli Satio, Filet de boeuf au «Fanarioţi», Légumes á Linişte, Dinde rotie la «Ţiganul cinstit», Salade, Parfait au café au Bucea şi Căpăţână, Fruites Menuetto, Adagio religioso - Cântec de leagăn, Fromage Profile din teatru - Comori, Café, Vins înainte de alegeri, Jidanul călare, Champagne - Pocăinţa Beţivului". Mostră (în manieră suprarealistă) de modul cum se trăia cu 68 de ani în urmă.

14 aprilie

În fine, o veste bună, Mina Cantemir mă înştiinţează că peste două zile soseşte de la Cluj "semnalul" "Auroaicei". Nu-mi vine să cred. "Săptămâna viitoare veţi strânge un exemplar în braţe", adaugă.

Cu Tudor la telefon (primul contact după sosirea de la Ţigăneşti). Amicul, vesel, superficial, je-m'en-fichist, uituc mă întreabă ce am de gând cu cartea. Îi spun că i-o predau pe 10 mai, "e foarte bine", zice. Propune (pentru a nu ştiu câta oară) ca săptămâna viitoare să ne întâlnim.

"Căsătorie în stil italian", film de De Sica, după "Filomena Marturano" de Eduardo de Fillipo - mare dezamăgire, după "Divorţ italian", peliculă de referinţă.

17 aprilie

Azi, neţinându-se orele la şcoală graţie vizitei tovarăşului Jivkov în Capitală (prezenţa la 6 dimineaţa, contactul cu coloanele "raionului", plasarea pe "traseu") lucrez acasă în forţă, terminând nuvela "Gânduri pentru ultimul prizonier", şi-l chem pe Oprea să-mi dactilogrfieze textul. Oprea, care a lucrat din anul 1944 ca

stenodactilograf la Comisia aliată de control, cunoaşte o mulţime de anecdote şi dedesubturi şi scene de culise în legătură cu modul în care guvernanţii de atunci au dat pe mâna ruşilor, "cu acte", sub presiunea sovietică, d ar şi din zel politic personal, o imensitate de bunuri şi valori ce depăşeau nivelul protocoalelor incluse în actul de armistiţiu. E subiectul predilect al lui Oprică, hobby-ul lui cu care îmi împuie capul în momentele în care facem pauză. Târziu, cu mintea înceţoşată şi ochii injectaţi şi coardele vocale inflamate în urma celor zece ore de dictare, mă prăbuşesc într-un fotoliu. Orologiul vecinilor de la subsol anunţă ora 2 noaptea.

19 aprilie

Muncă de uzură la şcoală. Trei ore grele cu elevii, mă întorc acasă sfârtecat. Intenţionez ca mâine să reiau "Zborul", au mai rămas doar 20 de zile până la ultimul termen de predare a manuscrisului, în care se include şi timpul pentru dactilografiere. Radiotelegrafistul de la TAROM mă sună să mă anunţe că săptămâna viitoare vom merge împreună la aeroport, îmi face cunoştinţă cu piloţi de linie (eroii mei din "Zborul").

Mă vizitează Bebe Ogrezeanu şi Picu cu soţiile. Nevestele se joacă prin casă cu copiii. Discuţii serbede, au mai rămas din vechea noastră prietenie doar amintirile şi întâlnirile protocolare.

20 aprilie

Primesc telefon de la doamna Lupescu, responsabila librăriei "Sadoveanu", că a sosit pe adresa librăriei un plic cu două scrisori, una pentru mine, alta pentru Arieşanu (ce potriveală!), de la un domn din Gran Canaria, Telesforo Fuentes Gonzáles. În scrisoare, după ceremonioasele cuvinte întortocheate, caracteristice galanteriei spaniole, individul mă roagă să-i trimit o carte cu dedicaţie. Mă întreb de unde îmi cunoaşte numele

(ca scriitor) şi cum de mi se adresează mie, când există sute de prozatori cu cărţi solide, lăudaţi de presa literară, sau chiar traduşi în limbi străine. Să fie colecţionar de autografe, maniac, spion (al cui?), nabab, bibliofil? Scrisoare pe hârtie foarte fină, cu antet, fără să indice vreo profesie anume. Gran Canaria...

Spre seară mă întâlnesc cu Tudor şi Ion, ne consultăm unde să mergem, intrăm până la urmă la "Carul cu bere". Ion este în dispoziţie pr oastă, agresiv. După o halbă, spiritele se încing, Ion îi reproşează lui Tudor că e în cârdăşie cu "codoşul" de Gheorghiu. Urmează invective, suveniruri neplăcute (Tudor l-a sprijinit pe Eclemea ca să devină redactor la "Relaţiile Culturale cu Străinătatea", apoi, dându-şi demisia şi revenind, şomer, după doi ani, Ion, redactor-şef fiind, i-a refuzat reangajarea). A fost o seară tristă. Tudor e încântat de noul său roman "Un dac la Roma", eu m-aş jena să fac aprecieri în public despre creaţiile-mi proprii. Nu m-a întrebat de carte, dar ţine bine minte termenul predării, 10 mai.

22 aprilie

Pe zi ce trece văd mai rău, m-am hotărât să merg la oculist, îmi e recomandat un doctor de la o policlinică de pe Hristo Botev. Privesc cartonul cu eşantioane de litere din ce în ce mai mici, n-am mai avut de-a face cu un oculist din vremea când făceam armata. Doctorul îmi scrie o reţetă, am o uşoară hipermetropie, de aici, susţine, mi se trag durerile de cap.

Ieri, liber de la şcoală (pe contul meu), elevii sunt pe "traseu" cu ocazia plecării delegaţiei bulgare. Aştept mustrări din partea directorului Goanţă care, om fin, se face că nu-mi observă lipsa. Seara ne vin în casă rudele Corneliei de la Dorohoi: tanti Saveta, sora lui socru-meu, cu soţul (mecanic de locomotivă) şi fratele acestuia, radiotelegrafistul de pe liniile aeriene

internaţionale. Bărbaţii au venit aghesmuiţi. Îmi pierd trei ore în discuţii despre semănatul întârziat de primăvară, creşterea păsărilor de casă şi a iepurilor şi grindina care s-a abătut acum vreo săptămână asupra ogoarelor Moldovei.

Am încheiat lectura capitolului întâi din "Zborul". Impresie mediocră.

24 aprilie

Trec pe la Niţă ca să-mi traducă scrisoarea primită din Las Palmas. Am fost colegi la facultatea de filosofie, nemulţumit apoi de studiile marxist-leniniste cu care fuse-serăm îndoctrinaţi, a terminat filologia (specialitatea engleză-spaniolă). De câte ori ne întâlnim, se plânge de colegii de secţie (lucrează la Radio, la emisiunile în limba s paniolă), barcelonezi fugiţi de biciul poliţiei lui Franco. Indivizii, proveniţi din clasele sărace, neduşi la şcoli înalte, sunt turnători, se pare, şi-i fac şicane colegului român pentru "greşeli de limbă", ba chiar pentru "impurităţi ideologice". Scrisoarea, în afara textului pe care reuşisem să-l înteleg singur, nu conţine idei de interes. "Gran Canarezul" mă numeşte "reprezentant de seamă al literaturii româneşti" (îmi imaginez ce emoţionat va fi tovarăşul Arieşanu la citirea unor astfel de enormităţi) şi mă asigură de toată umila sa recunoştinţă, atât cât îi va sta în putinţă să mi-o arate.

Investighez la Uninea Scriitorilor, în Şoseaua Kiseleff, demersurile ce trebuie făcute pentru a fi primit în breaslă. Bat la o uşă, mi se spune scurt să caut serviciul de cadre, tovarăşa cadristă lipseşte. Un ins brunet, ciufut, mă avertizează că în Uniune nu se intră aşa uşor, adică ce-mi închipui eu, îmi trebuie "o operă", "un nume", să încerc mai întâi să fiu admis în Fondul Literar, pentru asta am nevoie de trei recomandări din partea unor membrii ai Uniunii. Trec pe la E.P.L. să aflu noutăţi. Mina Cantemir îmi pune în faţă "Auroaica" "în foi" (fără

copertă), recent sosită de la Cluj. E dată la lectură (Ioanei Andreescu) pentru "bunul de difuzare" (prin câte site se cerne o carte până să apară!). La "proză" sunt toţi redactorii în păr. Liviu Călin se scoală şi îmi oferă scaunul propriu (!). Mă simt în imposibilitatea de a schimba cu el o vorbă cât de cât inteligentă, detest redacţiile, mă inhibă. Călin îmi spune că volumul meu e inclus definitiv în planul pe 1968. Zâmbeşte, îmi arată dantura neîngrijită.

Aflu acasă că "Femeia" (nr. 3) a publicat o notă binevoitoare despre "Minciuna".

26 aprilie

Gică, frate-meu, sosit aseară de la Hunedoara, e tot mai obosit, tot mai posac, pe măsură ce trec anii. A albit complet. Îmi povesteşte mizeriile lui din fabrică (lucrează la un laminor), e beştelit de toţi mârlanii cu funcţii în partid dar fără şcoală, lucrează în curent, în frig, e obligat să facă ore suplimentare, e terorizat de posibilitatea accidentelor de muncă, îşi pierde ore bune în şedinţe interminabile "de analiză a muncii".

Oncle mi-a adus de la Editură referinţa lui Călin pentru intrarea în "Fondul Literar". E scurtă dar substanţială, mă socoteşte "printre cei mai înzestraţi prozatori din generaţia actuală". Bazil mi-a spus că-mi lasă referinţa lui la poarta Editurii. Mai am nevoie doar de una, mi-o va da Ion.

27 aprilie

De astăzi port ochelari. Mă privesc în oglindă, văd o persoană între două vârste, cu părul încărunţit la frunte, grav, cu privirea ascunsă în spatele lentilelor cu rame cenuşii. Nu-mi place personajul, e contrafăcut. Un semn în plus de îmbătrânire.

Merg la Şosea, îl caut pe Ion pentru hârtia de liberă intrare în Fondul Literar, nu e acasă. Un bilet scris de un profesor (necunoscut de mine)

strecurat în uşă, arată că lipseşte de mai multă vreme. Cum n-am alţi prieteni scriitori sau critici mă încumet să asaltez revistele din "Ana Ipătescu". La "Viaţa românească" Remus Luca e plecat în ţară "pentru documentare". Urc la etajul I, îl văd pe Oprea, abordez problema, Oprea se scuză ocolitor, fără să mă privească în ochi, i-ar face plăcere, evident, dar e în "comisia de primiri" a Uniunii, nu e decent să-mi dea chiar el recomandarea. Am avut impresia o clipă că-i e teamă, Dumnezeu ştie ce belele o fi având. Nu-mi mai rămâne decât mansarda "Luceafărului". În redacţia de proză - Gica Iuteş singură. Îi spun la repezeală păsul. Gicuţa se rela-xează, îmi zâmbeşte blând - proteguitor. "Îţi şade bine cu ochelari îmi zice, arăţi ca un adevărat romancier" (citise, probabil, prezentarea "Zborului" din planul Editurii Tineretului). S-a aşezat imediat la masă s-o redacteze, a transcris-o de trei ori - ce spaimă îi pândeşte pe toţi funcţionarii redacţiilor să nu le scape vreo propoziţie echivocă, incriminatoare! Recomandarea este extrem de elogioasă, mai elaborată decât cele două de până acum. Zâmbeşte încă odată, figura buhăită, stacojie, acoperită de ochelarii fumurii îmi aminteşte de personajele lugubre din filmele lui Lang. Când ies afară, mă conduce până la casa scării. Adevărat triumf.

28 aprilie

Sunt chemat la Editură de Mina Cantemir. Cartea e frumoas ă, foarte frumoasă, am aşteptat-o atât de mult! O poţi privi ca pe o pictură, are autonomia ei spirituală proprie, o bijuterie mignonă de vitrină.

Goanţă m-a însărcinat să merg la Ion Bănuţă şi să-l rog să vină în luna mai la şcoala noastră pentru o "întâlnire cu cititorii". Aştept vreo oră în antecameră. Bănuţă a fost pe vremuri muncitor la Timişoara (sau în zonă), pe urmă activist, în epoca

în care l-a cunoscut pe Goanţă, sunt prieteni buni, au amintiri frumoase din vremea "naţionalizării" şi a trecerii la colectivizarea agriculturii. Mă primeşte cu afabilitate, e prima oară când intru în biroul unui director de editură, îi spun motivul pentru care am venit. E un ins mărunt, cu o chelie devastatoare, păr răzvrătit, ochi ageri, maniere bine retuşate de viaţa intelectuală. Fixăm ca dată a vizitei la şcoală ziua de 8 mai. Mă plâng că am primit hârtie proastă la "Auroaica". "Oh, uite aici", şi-mi scoate dintr-un raft vreo patru cărţi semnate de nume cunoscute, cu o hârtie asemănătoare. Mă roagă să-i aduc aminte de "întâlnire" cu o zi înainte. "Ce mai lucrezi?" întreabă, în timp ce mă îndreptam spre uşă.

O întâlnesc în hol pe Ioana Andreescu, mă felicită pentru acurateţea cu care am lucrat pe text, nu a găsit nici o greşeală, sunt rare cărţile atât de bine tipărite. De la Editură alerg la Fondul Literar ca să predau dosarul de primire. Funcţionara, o fetişcană ţâfnoasă, cu aplomb, se uită prin hârtii şi-mi spune că recomandarea lui Călin nu e valabilă, fiindcă nu e membru al Uniunii Scriitorilor. Sunt siderat. Călin mi-a spus cu gura lui că e membru. De ce avea nevoie de această ignobilă mistificare? Cum tot mă aflu la Uniune, merg la serviciul de cadre de la etajul doi ca să mă interesez ce îmi trebuie pentru intrarea în breasla scriitoricească. De data aceasta, şefa cadrelor e în birou. Mă măsoară cu ochi de profesionistă, îi spun ce vreau, în timp ce răsfoieşte distrată un dosar subţire, pe coperta căruia e un nume scris în tuş. Îi arăt volumele apărute. Mă instruieşte în legătură cu ce îmi trebuie: 3 referinţe (ca şi la Fondul Literar), volumele apărute, tăieturi din presă referitoare la ce am scris. Îmi dă un teanc de formulare ce-mi amintesc de anii studenţiei şi ai şomajului şi ai peregrinărilor prin instituţii şi întreprinderi în căutarea unui post. Dosarul, îmi zice, merge pentru avizare la secretarul secţiei de proză, Laurenţiu

Fulga, apoi e înaintat consiliului de conducere, "durează, durează mult, poate trei-patru luni, poate un an".

E Vinerea Mare. Intru împreună cu Cornelia în biserica Sf. Ioan Nou din Piaţă, aprindem câte o lumânare. La ieşire îl întâlnim pe Tică, nu ne-am mai văzut de doi-trei ani, de când l-am dat afară din casă pe la patru dimineaţa, beat, târând cu el un prieten de pahar, de care abia îmi mai aduc aminte. Ne îmbrăţişăm, e acelaşi tip ciudat, imprevizibil, inteligent, suspicios, sentimental şi cinic.

29 aprilie

Muncesc de dimineaţă până la 1 noaptea pe textul "Zborului de probă", termin astăzi de revăzut al cincilea capitol, stau prost cu timpul. La prânz mă duc la Editură. Bazil îmi spune să dactilografiez recomandarea lui pentru Fondul Literar şi să i-o dau să mi-o semneze, e bună şi pentru Uniune. Mă felicită pentru carte, "e o izbândă", zice. Bănulescu, întâlnit la poartă, s-a oferit fără să-i fi cerut să-mi dea recomandare pentru intrarea în Uniune. Păstrează, poate, remuşcări pentru poziţia şovăielnică (să nu zic laşă) de acum trei ani avută în cenaclul "Luceafărul", unde m-a adus mai mult cu forţa să citesc în faţa unei adunături de haimanale, printre care, e drept, şi unele condeie remarcabile, "Rochia cu anemone", ca apoi, când tirul artileriei celor din sală s-a năpustit asupra mea, să tacă mâlc, în scaunul lui, în loc să ia cuvântul şi să apere nuvela căreia îi adusese anterior elogii ditirambice. Bănulescu mi-a spus că e foarte greu fără serviciu dar că se simte liber. Lucrează la finisarea unui volum de proze. I-am dat o carte. Consideră că recomandarea lui Ion (primită ieri), care e rău văzut la Uniune, îmi micşorează şansele de reuşită. Promite că va vorbi cu Fulga pentru mine.

La Înviere s-au dus numai Cornelia, Oncle şi cu Tanti. Dan şi fetiţa s-au culcat. Eu am rămas acasă, aşteptând să apară pe stradă credincioşii cu lumânările aprinse în mână.

30 aprilie

Sunt pus "de gardă" la şcoală în zi de Paşti. Mi-am luat de lucru. Directoarea adjunctă care mă "dublează" se ocupă de bucătărie, de cu răţenia din curte, de cămine, mă lasă să lucrez în linişte în cabinetul auster (birou, covoare vechi, un seif, trei scaune) al Şefului. În jurul prânzului soseşte în inspecţie noul instructor al raionului, un oarecare Ţârlea, absolvent al facultăţii de Filologie. Intrăm în vorbă, ne înţelegem, pare descuiat, doreşte să-mi cerceteze biblioteca (am o mulţime de cărţi "neortodoxe" în casă).

Cornelia şi copiii sunt invitaţi la tanti Marioara, din cauza serviciului în şcoală nu pot să merg. Îi văd de la distanţă, surâsul neîncrezător, bonom, ironic al lui nenea Mitel.

2 mai

Lucrez când mai bine, când mai rău. Termin capitolul 6. Oricum, nu voi putea preda volumul la termen.

Ieri, demonstraţie de 1 Mai, lipsesc cu voie de la "Conducere". În pauzele de odihnă mă duc în camera mică din fundul casei, unde aud crâmpeie de la manifestaţia din piaţa Victoriei. Vocea speaker-ului marcată de emoţie şi de entuziasm anunţă întreprinderile sau instituţiile (cu marile realizări înfăptuite) ce trec prin faţa tribunei principale.

Mergem cu toţii la Tanti Marioara şi nenea Mitel, le ofer unicul exemplar din "Auroaica" pe care-l am. În lipsa lui, senzaţie chinuitoare că sunt părăsit de o iubită. Noaptea, completez timp de două ore formularele pentru o ipotetică excursie în RDG în luna iulie. Cu ocazia acestei scriptologii

de cadre, stupidă până la demenţă, îmi amintesc că am familie, mătuşi şi unchi, ba chiar bunici (e o întrebare despre averea bunicilor "înainte" şi "după" 23 august 1944).

4 mai

De la ora 5 până la 1 noaptea bat cu Oprică la maşină prima tranşă (70 de pagini) din "Zborul de probă". Simt nevoia unei lecturi limpezi pe un text descifrabil. Dictarea la maşină mă epuizează. Oprică, în schimb, e proaspăt, face glume, dă detalii intime despre ceilalţi clienţi la care merge (doctori, profesori universitari, economişti).

O cronică de Cornel Ungureanu în "Orizontul" timişorean îmi desfiinţează "Rochia cu anemone" în trei fraze. Debut inconsistent, m ai ales pentru un scriitor de vârsta mea (e prima notă critică în care mi se aminteşte vârsta), nu reprezint nimic în proza nouă, tânără de azi. În schimb, în "Iaşul literar", N. Creţu analizează cartea mea şi a lui Laurenţiu Cerneţ, oprindu-se cu observaţii pertinente asupra "Rochiei cu anemone" şi "Accidentului".

6 mai

Sunându-l la telefon pe Andrei Ţugulea în legătură cu apropiata întâlnire, la Râmnicu Vâlcea, a promoţiei 1947 a liceului "Alexandru Lahovary", Andrei mă întreabă dacă nu vreau să conversez cu "o voce blondă". Întâlnirea (telefonică) după aproape 20 de ani cu Tami mi-a adus în amintire întreaga perioadă a anilor de după sosirea ruşilor în ţară, anii formării, speranţelor şi devastării generaţiei mele, ani aiuritori, ai primelor nebune iubiri şi aventuri nesăbuite. O rog, dacă le mai păstrează, să-mi expedieze prin poştă, sub formă de împrumut, scrisorile pe care i le-am trimis odinioară. Îmi folosesc, împreună cu cele scrise Cornelicăi, la reconstituirea atmosferei acelor vremi, a amintirilor pierdute, a unei himere. Mi-a

spus că, sigur, dacă le găseşte mi le trimite. Tamara, incendiara mea iubire mitică!

7 mai

"Acest animal ciudat", melanj după nuvele de Cehov, la teatrul "Nottara". Spectacol hibrid, pe care numai atmosfera cehoviană şi "poetica" în stil rusesc îl salvează de la o cădere. Interpretarea Gildei Marinescu şi a lui George Constantin, în rolurile principale, e uimitoare, delirantă.

Reuşesc să închei cu trudă capitolul 8 din "Zborul". Nu pot aprecia valoarea textului. Merg la întâmplare, dus pe valuri de instinct.

8 mai

Bănulescu din nou în nota sa obişnuită. Am întâlnire la E.P.L. cu el la ora 12, pentru a-mi da recomandarea promisă, nu vine. Merg în biroul lui Bazil, "îl informez" despre scrisoarea primită din Las Palmas, "e voie" să-i răspund lui Telesforo? "Cum să nu, zice, nu mai suntem în anii '55. Doar cu «transfugii» e interzis să ai corespondenţă." Mă roagă, chiar, să-i bag în plic şi o plachetă de versuri ce i-a apărut recent.

La şcoală, Goanţă îi asigură tovarăşului său de luptă din tinereţe o primire grandioasă. Curăţenie generală, glastre cu flori împrumutate de la o întreprindere vecină, culoar format din fete cu buchete mari de trandafiri prin care trece, în aplauzele elevilor, Ion Bănuţă. Urmează festivitatea propriu-zisă în sala de gimnastică. Bănuţă le vorbeşte copiilor despre activitatea editorială (se exprimă jalnic, complet lipsit de duh), apoi citeşte emfatic câteva poezii dintr-un volum pe care-l scoate din servietă. Fetiţei care-i aduce flori înainte de plecare îi sărută mâna! Curtoazie proletară. Îmi spune să trec pe la biroul lui, la Editură, "să vorbim".

În subsolul casei de pe "Albă", vecinul face lucrări de zidărie pentru eliminarea igrasiei, se sparg pereţi, se aude zgomot de ciocane, de târnăcoape. Imposibil de lucrat în astfel de condiţii. Vorbesc cu Goanţă să-mi fac orele de vineri-joi, ca să-mi eliberez 3 zile, intenţionez să fug la Ţigăneşti.

"Scânteia tineretului" publică un articol al lui Tudor Stănescu despre proza destinată adolescenţilor. Mă laudă, în schimb îi "execută" pe Buzinschi, Raţiu şi Rahoveanu.

11 mai

După înţelegerea de aseară la telefon, mă duc din nou la Editură să-mi iau recomandarea de la Bănulescu. Nu e de găsit, e de o mojicie ce depăşeşte orice limite (s-a oferit el singur să-mi dea recomandarea - cinism, lipsă de scrupule, dispreţ faţă de semeni, ce pot să adaug?). Aflându-mă în depozitul de cărţi al Editurii, Bazil mă recomandă lui Al. Piru. "Mateescu?, zice nu fără o oarecare grosolănie profesorul, n-am auzit." Bazil, zâmbind subţire: "A publicat trei cărţi şi are încă două în curs de apariţie."

La ora cinci după-amiază ajung la Ţigăneşti, după cinci ore cu elevii şi un drum cu autobuzul pe o căldură infernală. Mănăstirea pare împodobită de sărbătoare: verdeaţă, grădini de flori, ghivece la ferestre, pa rfum de liliac, concert de păsări. În câteva minute schimbare de decor, trăiesc în altă piesă, cu alt text şi alte personaje.

Maica Talida îmi aranjează camera, deschide larg fe- restrele, abia îşi ascunde bucuria că am venit, mă pune la curent cu noutăţile din chinovie, vorbeşte repede, pe nas, din cauza unei sinuzite netratate. Bat clopotele, călugăriţele se îndreaptă spre biserică grăbite cu paşi mărunţi, îmi amintesc gheişele din filmele nipone de epocă.

12 mai

Lucrez 14 ore pe zi, până la extenuare, închei capitolul al doisprezecelea. Mă decid să pun capitolelor titlu care să sugereze intenţia ascunsă a textului (o fac mai degrabă pentru uzul editorilor decât al cititorului). Seara mă plimb pe aleile prăfoase ale mănăstirii, primăvara e în plină expansiune, parfumul florilor - înnebunitor. Măicuţele tăifăsuiesc în taină pe la porţi, discută în şoaptă, ca să nu tulbure armoniile tăcerii.

Vizită protocolară la stăreţie. Sunt tratat ca întotdeauna cu dulceaţă (de gutui). Maica Hrisantia îmi spune că la Ţigăneşti a fost înmormântat pictorul Ion Andreescu. De câţiva ani, însă, succesorii sau forurile academice au hotărât să i se mute osemintele la Belu. Susţine că o parte din peisajele maestrului au fost pictate aici, în atmosfera de reculegere din mănăstire. Casa măicuţei e cea mai cochetă locuinţă din ansamblul mănăstiresc: acoperiş de tablă zincată, cerdac cu flori, grădină întinsă, bine îngrijită, cu gard din lemn sculptat.

14 mai

Maica Talida e decepţionată că plec astăzi, un musafir înseamnă pentru ea un chilipir. O parte din măicuţe n-au venituri, în afara celor care lucrează la atelierul de ţesătorie sau în serviciile administrativ-gospodăreşti. Îmi spune că aici, la Ţigăneşti, a locuit mulţi ani la rând pictoriţa Florica Cordescu, era frumoasă ca o cadră, şi credincioasă, uite, zice, chiar în chilia aceea a dormit.

Spre seară plec la Bucureşti. Mă urc într-o căruţă (am bagaje) pân ă la şoseaua naţională spre Bucureşti. Moş Gheorghe, căruţaşul, e beat şi pus pe harţă. Un om trântit în fânul din căruţă, ce lucrează în construcţii, ne povesteşte ca să nu ne plictisim ce mamă de bătaie a căpătat noaptea

trecută la postul de miliţie, "trei ore m-au lovit, cu rândul, ca să se mai odihnească , de, sunt şi ei oameni, e treabă grea, calificată". Nu ne explică pentru ce motive a încasat corecţia.

15 mai

Luni. Îmi reiau activitatea la şcoală. La prânz primesc cele 30 de exemplare din "Auroaica". Plictiseala de a scrie autografe fără să semene unul cu altul. Merg la redacţie, aceleaşi gesturi, aceleaşi zâmbete. I-am dat un exemplar doamnei Bănulescu, pentru a-i aminti lui bărbatu-său că are o datorie faţă de mine. La Editura Tineretului îl găsesc pe Tudor, glacial, cu gândurile aiurea. S-a uitat două secunde pe carte şi a aruncat-o pe birou printre hârţoage.

Bat la maşină cu Oprică până la două noaptea. Am dactilografiat cu totul 135 de pagini din "Zborul", cartea va avea probabil cam 200.

20 mai

Sosesc în Bucureşti mama şi tata. Tata e suferind, trebuie să suporte o operaţie dificilă pentru un om de 68 de ani. Mama e tot mai mică, mai adusă de spinare. Coase ciorapi de lână pentru toţi ai casei cu o ciupercă de lemn primită de la Maia, bunică-mea, sosită în România, după Unirea Principatelor, din Vlaho-Clisura (Grecia), oraş de munte, populat de aromâni, cu case aşternute pe o stâncă, în terase, de o frumuseţe misterioasă, egeeană.

Telefonează Nicolae Gafton, mă felicită pentru "Auroaica". Zice că-i pare rău că nu a scris-o el. Termin de revăzut "Zborul de probă". Sunt atât de ostenit că n-am puterea să mă bucur.

23 mai

La ora 9 dimineaţa predau romanul la Editura Tineretului. Iordana promite că săptămâna viitoare îl va lua în lectură. E de părere că nu mai e

nevoie de referat extern. Mă gândesc cu strângere de inimă ce personaje mediocre, groteşti sunt puse să-ţi judece creaţia artistică, efortul, gândurile...

Se vântură prin şcoală un zvon urât, că vacanţele de vară ale cadrelor didactice se vor reduce la numai trei săptămâni, pentru a-i alinia pe dascăli oamenilor muncii din instituţii şi întreprinderi. Meseria de profesor devine tot mai puţin atrăgătoare.

25 mai

Mergând la Fondul Literar să-mi ridic banii pentru "Auroaica", mă întâlnesc cu Tudor. Îl invit să bem o sticlă de vin în grădina restaurantului de la "Bufet". Restaurantul plin de scriitori, e zi de plată. Tudor e emoţionat, săptămâna viitoare îi apare "Un dac la Roma". Îmi spune că "Minciuna" a fost propusă (de cine?) pentru premiile (substanţiale) ale C.C. al U.T.C.

Seara sosesc la mine Matei şi Deboveanu. Discuţie despre "Zborul", anostă, fără obiect, fiindcă Matei vorbeşte despre carte simulând cu stângăcie că a citit-o. După un pahar de vin se cherchelește. Aurel Deboveanu, funcţionar superior în Ministerul de Finanţe, îşi ascunde suficienţa sub masca activistului "de treabă". Ne face o demonstraţie scurtă dar convingătoare despre eficienţa cu care trebuie să-şi construiască un scriitor "imaginea". Are o hartă (imaginară) cu importantele oraşe din ţară unde apar reviste literare, oraşe pe care le-a vizitat după un orar elaborat judicios (cu delegaţie, pe banii ministerului), încât ne poate preciza revistele unde urmează să-i apară cronici, data apariţiei, autorul şi conţinutul cronicilor, pe care le-a citit în prealabil. Sunt uluit. Ce-mi spune, întrece orice ficţiune. Din când în când Matei îi ridică mâna de pe masă şi i-o pupă. L-am rugat pe Deboveanu să-mi schimbe şi mie nişte bani pentru excursia de la vară în R.D.G., nu poate, a îndrugat o scuză derizorie,

valuta disponibilă o păstrează, pesemne, pentru apariţia calendaristică a cronicilor literare.

27 mai

E a cincea oară când merg la E.P.L. pentru recomandarea lui Bănulescu, nu vine nici de data asta. Nu înţeleg cum e posibil ca u n artist atât de talentat ca el să n-aibă nici un respect pentru cuvântul dat. Sau, poate, îmi lipseşte mie instrumentul potrivit de a percepe lumea aşa cum e: o insalubră lagună pestilenţială, urât mirositoare.

Rămân la o şuetă cu Liviu Călin şi Const. Popescu. Const. e în zi fastă. Vorbeşte mult şi afectat, atent la exprimare, ca şi cum ar fi înregistrat pe bandă şi s-ar feri să-i scape vreo bâlbă, vreun cuvânt nepotrivit, care să-i compromită reputaţia.

Expediez scrisoarea (tradusă în spaniolă de Niţă) şi cartea la Las Palmas. Mă duc cu tata la spital să-l vadă Duci. Duci opinează că trebuie operat. Propune clinica de la Fundeni a profesorului Setlacek, pe care-l cunoaşte îndeaproape. La Cinematecă "Alibiul" cu Jouvet în rolul principal.

28 mai

Sâmbătă dimineaţă îl iau pe Dan cu mine la Şosea, ne dăm în "roata lumii", în bărci, îl plimb cu vaporaşul, cu şalupa, îi place la nebunie apa. Bem limonadă într-un bar al unui club. Spre prânz mi-a adormit în braţe. Ne întoarcem acasă cu taxiul.

Îi dau o carte profesorului Mircea Moţoc, fratele mai mic la lui nenea Mitel, membru corespondent al Academiei. E în dispoziţie proastă, mă invită să iau loc, dar n-are nici un chef. Stă la Şosea, într-o vilă dichisită aproape de Arcul de Triumf. Nu prea avem ce să ne spunem. Pe vremuri (anii '50) dormeam la tanti Marioara, în camera de la parter, în acelaşi pat, din cauza crizei

cronice de locuinţe, era, atunci, mai tânăr decât sunt eu acum. Purtam discuţii lungi despre politică, despre literatură. Îmi amintesc cum învăţa limba engleză singur, cu o tenacitate de ţăran. Acum aleargă prin Europa, dintr-un oraş în altul, la congrese internaţionale, e specialist în ştiinţa eroziunii solului.

Ridic, în fine, după atâtea amânări umilitoare, reco- mandarea lui Bănulescu pentru primirea în Uniunea Scriitorilor. Conţine şase rânduri scrise în grabă cu creionul: sunt un scriitor harnic (!) şi talentat în alegerea su- biectelor educativ-moralizatoare.

31 mai

Citesc şi recitesc cu jenă scrisorile trimise de mine Cornelicăi între anii 1941-1946. Văd ca într-o oglindă deformată portretul meu de adolescent, robit de afecţiuni precare, superficiale (Magda), ducând o existenţă larvară, nechibzuită, lenevoasă. Un tip orgolios, suficient şi egoist, infatuat, dedat plăcerilor uşoare, citind la întâmplare, fără metodă, cărţi împrumutate de la biblioteca şcolii, literatură din familia lui Cezar Petrescu, Drumeş sau Ionel Teodoreanu. Parcurgând scrisorile, am sentimentul că văd un film melodramatic, de genul "Cele două orfeline", în care personajul principal e un tânăr străin, necunoscut. Mă intrigă faptul că tragedia prin care a trecut poporul nostru după 1944 e absentă cu desăvârşire în epistole, deşi am parcurs-o cu intensitate. Trăiam o lume a cinematografului, în care suferinţele familiei şi ale mele erau voalate de lumina orbitoare a reflectoarelor.

3 iunie

Surpriză plăcută la Editura Tineretului. Iordana mi-a citit romanul, e încântată. Susţine că e cea mai bună carte care i-a căzut în mână de când lucrează la Editură. Mă acoperă cu laude, mă pune într-o situaţie delicată. I-e frică, însă, să nu

fie oprită la eşaloanele superioare, e prea îndrăzneaţă (!). Urmează discuţii inutile, în care încerc să-i demonstrez că "Zborul" e o naraţiune inocentă, ce nu atinge cu nimic valorile esteticii marxiste. Îmi cere o su-gestie în legătură cu persoana pe care aş prefera-o pentru referat extern (cu o lună înainte spunea că nu mai e nevoie să apelăm la critici din afară). Râpeanu, Marin Bucur, Aurel Martin? La o adică nu-mi place niciunul. Cartea va fi citită între timp de Tudor şi de Bică. Adevărată cohortă de paznici la porţile împărăţiei.

Mă întâlnesc pe coridor cu Mantaroşie (Ion Hobana), colegul meu mai tânăr de la Lahovary, cu care jucam interminabile partide ambiţioase de şah. Îi spun că merg la Râmnic, la sărbătorirea a 20 de ani de la absolvire. Devine imediat atent, surescitat, mă roagă ca la întoarcere să vin la el să-i povestesc cancanuri, amintiri, opinii despre o atât de ademenitoare revedere, lucrează la un volum exact cu această temă, îl voi ajuta pentru "crearea atmosferei". Mă întreb cum poţi să scrii o carte din zestrea de amintiri a unui străin, fie el chiar prieten.

4 iunie

Plecat ieri după-amiază spre Râmnic pentru sărbătorirea a 20 de ani de la absolvirea liceului, cu o maşină a C.C.-ului. După zece minute de pălăvrăgeală, Milică se întinde pe canapeaua pluşată şi adoarme aproape spontan, a avut şedinţă, îmi spune ca un fel de scuză, e obosit. Rămân cu imaginea şoferului, văzut din spate: păr negru, ceafă groasă de hamal, cămaşă apretată la guler, mâini păroase. Conduce nebuneşte, cu 120 de kilometri pe oră.

Râmnicul îl văd mai mult prin parbriz. Trec câteva minute pe acasă, tata e galben, aşteaptă să fie chemat la Bucureşti pentru operaţie. Adus de spate, cu părul alb, cu mintea încă întreagă, e chintesenţa familiei noastre: amestec de idealuri

irosite, de voinţă frântă, de patimi refulate, de eşecuri.

După o plimbare în grup pe Capela, seara ne întâlnim la şcoală. Stăm înghesuiţi în băncile laboratorului de fizică, se strigă catalogul, se comemorează colegii dispăruţi. De-a lungul tablei, profesorii ne urmăresc cu ochii osteniţi de viaţă, dezabuzaţi. Participă la un spectacol.

Tristeţea acestei întâlniri stă în faptul că fiecare dintre noi se preocupă de modul în care colegii lor au "parvenit" în societate. Se numără printre ei trei directori generali în ministere, un şef de secţie a C.C., o sumedenie de medici, de ingineri şefi, de ofiţeri cu grade superioare. E un fel de târg al reuşitelor în viaţă, al urcării pe treptele înalte ale societăţii.

După întâlnirea de la şcoală ne ducem la restaurant, începe cheful. Colegii se aşază la mese după profesiuni şi interese. În jurul lui Mărgăritescu, de pildă, se polarizează inginerii din metalurgie şi industria grea, Milică Măgureanu îi strânge în sfera lui pe medici. Camaraderiile de acum douăzeci de ani s-au risipit, se organizează acum noi confrerii, în funcţie de statura socială a colegilor.

Petrecerea nu se deosebeşte de sărbătorile tradiţionale, cum ar fi nunta. Orchestra cântă fără întrerupere, se bea prudent şi se mănâncă ponderat, colegii dansează tandru cu consoartele, se deapănă amintiri şi se fac glume inocente, nici o aluzie, nici o şoaptă despre realita tea abuzivă în care vieţuim. Spre dimineaţă, perechile încep să plece. Femeile, îmbuibate, excitate, îşi iau de braţ bărbaţii şi se îndreaptă înspre ieşire. Întâlnirea noastră s-a încheiat.

Duminică dimineaţă avem "program" la o cabană, Lotrişor. Petrică Popescu, care a dormit la mine, îşi spală tacticos Renault-ul cu furtunul, apoi se bărbiereşte, îşi face o frecţie, nu se abate cu o iotă de la tabieturile lui bucureştene. Ne întâlnim

la ora 9 la cabană, pe malul Oltului, sub o frumoasă ştreaşină de munte. Băieţii sunt mahmuri, lipsiţi de chef. Petrică îşi ia în braţe acordeonul şi execută repertoriul sentimental din anii '46-'47. Încep să cânte toţi deodată, vacarm. Sunt buhăiţi, pândiţi de vârstă şi de amintiri frumoase, trecătoare, cu ochii umflaţi de oboseală şi nesomn. Încheiem petrecerea la Cârstea, unde ciocnim paharele de vin de despărţire. Seara eram din nou la Bucureşti.

8 iunie

Consiliu pedagogic, termin şcoala cu aproape toate clasele, îmi rămân doar două. Merg la Ion ca să obţin a treia recomandare pentru primirea în Uniune. Îl găsesc în pat, bolnav de gripă şi înţepenit de un reumatism rebel. E urmarea, susţine el, a anilor în care a locuit pe bulevardul Dacia într-o mansardă neîncălzită, cu ciment pe jos, pe vremea când era redactor-şef la Institutul de Relaţii Culturale cu Străinătatea.

La Uniune o găsesc pe şefa cadrelor, îi predau reco-mandările, îmi înşiră încă o dată "etapele" prin care va trebui să treacă dosarul meu pentru a fi primit în micul Olimp de pe şoseaua Kiseleff. Iau o adeverinţă de la Fondul Lite-rar, solicitată de "spaţiul locativ". E primul document oficial în care se consemnează că sunt scriitor. În hol îl întâlnesc, vorbind cu o persoană străină, pe Bazil. Aştept vreo cinci minute, nu mă bagă în seamă, plec, încep să mă deprind, pe încetul, cu comportamentul noii aristocraţii de breaslă.

Telefon lui Tudor, e nerăbdător, susţine, să-mi citească "Zborul" (reflex, pesemne, al impresiilor Iordanei).

9 iunie

Sunt desemnat de direcţiunea şcolii să particip la exa- menul de practică al unei clase, ce se desfăşoară în incinta abatorului. Câteva ore asist

la un spectacol terifiant, obscen. Mii, mii de animale se îndreaptă spre locul "execuţiei" urlând, simţindu-şi instinctual sfârşitul. Exterminarea are loc rapid, totul e dirijat, ştiut, planificat. Dexteritatea "călăilor" e fascinantă, animalele trec unul după altul pe sub ghilotină într-un masacru demn de penelul unui Breughel. Decorul e roşu, uşor decolorat, curg râuri de sânge ce se scurge într-un canal pavat cu pietre. În pauză, muncitorii îşi fac fripturi la un grătar amenajat sub un umbrar. Se bea şi bere. Par nişte oameni obişnuiţi ce-şi iau gustarea după muncă. Halatele sunt roşii de sânge, dar faptul nu pare că îi deranjează. Glumesc, ciocnesc paharele cu bere. Ce leafă or fi primind ca să măcelărească zilnic, cu sânge rece, opt ore în şir, cirezi de animale?

După Cinematecă, merg cu Cornelia la Casa Scriitorilor. Silvan, care mi-a făcut portretul pentru "Femeia în albastru" din "Luceafărul" trece pe lângă mine fără să mă mai recunoască.

12 iunie

La Editura Tineretului. Îl tatonez pe Tudor, a citit 140 de pagini din "Zborul", nu face nici un comentariu, e circumspect. A stabilit să avem discuţia după primirea referatului lui Aurel Martin. Îşi asigură, într-o eventualitate păguboasă, o retragere strategică.

Mă duc la tata, la "Fundeni". E de aproape o lună în spital şi doctorii nu se decid să-l opereze. A slăbit dar pare (sau vrea să pară) optimist. Îmi spune întâmplări din Rusia, de pe front. Le-am mai auzit, firește, dar nu vreau să-i stric plăcerea de a le povesti din nou. "După ce ies de aici, îmi zice, facem un chef."

Citesc cu mare întârziere "Gumele" de Alain Robbe-Grillet. Mă impresionează uşurinţa şi siguranţa cu care foloseşte prezentul în naraţiune. E un calofil.

14 iunie

Zile grele la şcoală. Odată cu apropierea vacanţei, elevii devin tot mai obositori. După masă îl iau pe Dan în Cişmigiu. Crescut de T anti şi de Oncle, adorat şi răsfăţat până peste poate, e reticent faţă de mine. Încerc să mă apropii de el, dar mă izbesc de un prag de netrecut. E obstinat, introvertit. În drum spre casă, vedem pe stradă o companie de ostaşi cântând fără însufleţire un imn cazon. Îmi amintesc fără să vreau de o melodie licenţioasă pe care o scandam în timpul marşurilor prin praful drumurilor de pe lângă Târgovişte, unde am făcut armata în 1953:

"Raspustila Dunia cozâ
I za neiu vse matrozâ
Raspustila Dunia lentâ
I za neiu vse studentâ."

Reta, "fata noastră în casă", ne părăseşte. Pleacă la Dorohoi să dea examen de admitere la liceu.

16 iunie

De ieri după-masă la Ţigăneşti. La ora patru încă nu eram hotărât să plec. Vreau să mă odihnesc. Mănăstirea - îmbălsămată de parfumul trandafirilor. Cercetez librăria sătească, foarte bine aprovizionată cu cărţi dispărute din standurile bucureştene. Din păcate, stau stivuite una peste alta, trebuie să înghiţi kilograme de praf ca să găseşti ceea ce îţi trebuie. Noaptea, în pridvor, privesc cerul. Oraşul a dispărut din amintiri, prezent e doar sătucul locuit de maici, cu frumuseţea lui rustică, amirosind a smirnă, mecegai şi mâl de baltă.

Cât de actuale par azi cuvintele lui Herzen (insul mi-e antipatic pentru că s-a abuzat de el în seminariile de filozofie): "Dacă oamenii ar voi să se salveze pe sine în loc să salveze lumea, să se elibereze pe sine în loc să elibereze lumea, ce

muncă ar face ei pentru salvarea lumii şi eliberarea omenirii."

17 iunie

Dureri insuportabile de şale din cauza reumatismelor mai vechi, dar poate şi pentru că mă odihnesc pe un pat de scânduri, schimnicesc. Citesc, într-o bună ediţie franţuzească, "Lumină de august" de Faulkner. Faulkner şi Ţigăneşti, ciudată apropiere de vocabule! Orăcăitul broaştelor pe lac, strident, dar conţinând o organizare compoziţio nală subterană bine structurată, de simfonie dodecafonică.

Telefonez acasă. Tata e bine, îl operează săptămâna viitoare.

Mâine mă întorc la Bucureşti.

18 iunie

Tudor mi-a citit romanul: "E interesant şi bine scris. Adică, foarte bine" (la telefon). Consideră că modificările pe care mi le va solicita nu vor necesita mai mult de două săptămâni de lucru. Printre altele îmi subtilizează ideea că dacă, prin absurd, nu i s-ar mai publica nimic, ar rămâne în istoria literaturii cu romanul de debut "Ultima aventură" şi cu "Un dac la Roma".

La o emisiune literară radiofonică, Pompiliu Marcea, într-o rapidă panoramă a ultimelor apariţii (Ion Ruse, Sorin Titel, Buzinschi) se exprimă favorabil despre "Auroaica". Aud că insul e politrucul literaturii române la C.C.

21 iunie

L-au operat pe tata. Notez în fugă impresii de la secţia de chirurgie de la "Fundeni", unde am stat pe coridor trei ore, până la terminarea operaţiei. Surori şi asistente, foindu-se într-o parte şi alta, un cărucior împins de un brancardier care se întoarce cu un cadavru din rezerva alăturată, mirosuri de dezinfectante, figurile dezabuzate ale medicilor.

Mă obsedează gândul că am anticipat realitatea, "Zborul de probă" începe cu moartea tatălui eroului, Goriţă. Deschid fereastra, privesc o vreme curtea interioară a spitalului, maşinile parcate, câte o Salvare cu uşile deschise aşteptând să vină personalul de serviciu ca să ridice pacientul.

În fine, din sala de operaţii apare profesorul Setlacek, cu faţa marcată de oboseală, transpirat, ţinându-şi mâinile înmănuşate îndepărtate de trup pentru a-şi proteja halatul. Mă invită în cabinetul lui. E sprâncenat, păros, brunet, privire inteligent-ironică. Îmi spune că tata are o ciroză incipientă, ca urmare a calculozei biliare netratate, cu o evoluţie postoperatorie imprevizibilă. "La ce lucrezi?" mă întreabă când mă ridic să ies. Cu o zi înainte îi oferisem "Auroaica".

26 iunie

Aurel Martin a adus în sfârşit referatul la Editură. Nu l-am citit, dar mi se spune că e "rău", îmi desfiinţează întreg romanul în 30 de rânduri neechivoce. În aceste condiţii deloc prielnice, are loc "discuţia în trei" cu Tudor şi Iordana. În pierdere de respiraţie, cei doi, care îmi lăudaseră volumul fără rezerve, ridică de rândul acesta obiecţii, sunt galbeni, au figuri de înmormântare. Mi se cere să scriu 3-4 capitole noi care să înviореze atmosfera deprimantă a textului, să retuşez profilul unor personaje negative (aproape toate) şi să elimin capitolul cu ghicitoarea în cărţi ("e mistic"), la care ţin enorm, fiindcă e bine scris. În tot timpul discuţiei tac. Mi se acordă două săptămâni ca să le înapoiez romanul "refăcut", fiindcă Iordana pleacă în concediu şi vine abia la 1 septembrie.

La Editură l-am întâlnit pe Riza, i-am dat o "Auroaică", mi-a promis că-i face o prezentare în "Romanian Review".

În fiecare zi mă duc la tata. Întins pe pat, cu perfuzorul de glucoză înfipt în braţ, cu glasul stins,

slăbit şi tras la faţă, nemişcat. Nicicând nu l-am iubit mai mult ca acum.

30 iunie

A doua zi după "discuţie" mă pun pe treabă. Îmi vine ideea să schimb timpul narării de la perfectul simplu la prezent. Scriu 10 pagini, citesc, impresia e încurajatoare. Alt ritm, o notă evidentă de modernitate. Îl chem pe Bebe Ogrezeanu ca să mă verific. E de aceeaşi părere, că prezentul ridică substanţial valoarea cărţii. Mă sfătuieşte să nu scot nici un capitol, să nu adaug nimic, romanul e întreg. Decât să-l mutilez, mai bine să aştept "vremuri mai bune". Bebe abia îşi ascunde bucuria, a fost distins cu titlul de "profesor fruntaş" şi i s-au dat şi bani: 1.200 de lei.

Primesc de la Las Palmas răspunsul lui Gonzáles (4 pagini bătute la maşină). Trebuie să-l chem pe Niţă să-mi traducă textul.

Mă presează timpul. Pe 10 iulie plec în R.D.G., până atunci trebuie să predau dactilograma "îmbunătăţită". Sunt iarăşi în comisia de examen de admitere, de unde n-am nici o posibilitate să mă eschivez.

4 iulie

Lucrez nebun la "Zborul", cât mă ţin puterile. Schimbarea timpului narării e reconfortantă, am sentimentul că scriu o carte nouă. Ca să arunc o nadă editorilor, îi pun volumului un motto din Jules Renard: "Un pčre a deux vies: la sienne et celle de son fils." Citatul nu e sclipitor, dar pune accente pe ideea principală a romanului.

Tudor mă sună ca să-mi spună că la toamnă pleacă de la Editura Tineretului. Îmi oferă postul lui de şef de secţie. Pe mine mă interesează, însă, cartea mea. Stabilim o întâlnire pentru poimâine. Vreau să mă lupt la sânge pentru integritatea "Zborului".

Noaptea muncesc la corectarea tezelor pentru examenul de admitere. Dănuţ s-a îmbolnăvit. Face din nou temperatură mare.

7 iulie

După o zi de examinare orală, seara mă duc la Tudor. Şi-a cumpărat maşină, un Renault ultimul tip, e în dispoziţie excelentă. Atacăm problema "Zborului". Reiterează cele spuse la "discuţia" de la Editură, îmi spune că Direcţia Presei nu se mai ocupă decât de chestiunile de "siguranţa statului", cenzura o rezolvă ei, redactorii. E pâinea lor în joc. Şi scaunul. Cărţile trebuie să ajungă la "foruri" curate ca un nou-născut. Până la urmă, îmi mărturiseşte direct: "Măi Bebe, înţelege-mă, mi-e frică! Romanul nu e «pe linie», dacă îi dăm drumul, voi fi muştruluit, nu vreau să am dificultăţi cu şefii, să plec din Editură cu tinichea de coadă." Sinceritatea lui mă dezarmează. Îmi spune că o să-l mai citească odată. Eventual va da romanul din nou la referat extern.

Am fost la tata. După două săptămâni de la intervenţia operatorie îi e rău în continuare. E slab, abia vorbeşte, a făcut o complicaţie renală. Peste trei zile plec din ţară, îl părăsesc, mă urmăreşte dintre perne cu un soi de disperare resemnată.

Telefonez la cadre, în Kiseleff. Tovarăşa Bădilă mă binevesteşte că la şedinţa de comitet am fost primit în Uniunea Scriitorilor.

10 iulie

La ora 9 dimineaţa predau pentru a doua oară "Zborul". O găs esc la Editură doar de Iordana. Promite să citească repede şi să o dea la dactilografiere. Ne luăm rămas bun cu efuzii.

Riza îmi pormite că îmi publică în revista lui o povestire din volumul "Auroaica", nu ştie care, probabil o va alege pe cea mai scurtă.

La noapte plec cu Cornelia din ţară. Dan are 40 grade, îl vede Coman, ne spune că e vorba de o viroză banală, putem fi liniştiţi, se face bine.

24 iulie

Înregistrez traseul călătoriei prin Germania de est. Praga (Bucureşti - Praga 27 de ore), Berlin (cazaţi la "Berolina"), Potsdam (palatul Sans-Souci), Magdeburg, Wernigerode (oraşul de zahăr, acadele şi turtă dulce, aşezat la poalele munţilor Harz), din nou Magdeburg, Leipzig (piatra tombală a lui J.S. Bach din Thomas Kirche), Weimar (casa lui Goethe, a lui Schiller), Buchenwald (lagărul de exterminare), Erfurt (biserica Sf. Maria şi domul Sf. Sever), Eisenach (casa lui Bach, castelul Wartburg), Gotha, Ilmenau, Rudelstadt, Jena (Planetarium), Dresda (Zwinger-ul, ruinele oraşului, o rană vie). Oh, la schön!

25 iulie

Ne aflăm acasă, în "Albă". Dan s-a însănătoşit, Ancuţa e bine. Sunt tunşi chilug, fetiţa (descopăr acum) are urechile clăpăuge. Dan se învârteşte în jurul nostru surescitat, adulmecă să vadă ce i-am adus din ţara boşilor. Tata e încă în spital, şi-a revenit din criză, probabil că săptămâna vii-toare îi vor da drumul.

Îi telefonez Iordanei, Tudor nu mai lucrează de la 1 august în Editură, s-a transferat la "cinematografie". Nu mi-a citit încă romanul, "sunt cu dumneavoastră în braţe, dacă pot să-mi permit să spun aşa ceva", îmi gungureşte în receptor. Peste trei zile termină lectura, pot să vin să-l iau. Vorbesc apoi cu Tudor, îmi promite că trece vineri pe la redacţie ca să urgenteze predarea cărţii. E hotărât să-şi pună semnătura pe manuscris, înainte de a pleca definitiv din Editură. Încep să am speranţe. Neşansa ar fi să se numească repede alt şef, care să-şi ma nifeste dorinţa să-mi citească "Zborul".

În "Luceafărul" din 15 iulie apare prima recenzie despre "Auroaica" de Sânziana Pop, scrisă în stilul ei zglobiu şi săltăreţ şi cârcotaş. Tonul e iritat, chiar şi atunci când face observaţii "pozitive". Socoteşte că primele bucăţi sunt bune, restul nemeritând a fi luate în consideraţie (să fie oare reflexul resentimentar al faptului că nu i-am spus o vorbă de mulţumire pentru cronica la "Rochia cu anemone"?)

Uniunea Scriitorilor îmi comunică în scris printr-o scrisoare oficială că am fost primit ca membru stagiar şi îmi urează succes în activitatea de creaţie.

27 iulie

Invitat la Riza la o cafea neagră. Îmi împuie capul timp de o oră cu studiul său privind similitudinea unor cuvinte româneşti cu cele asiatice şi caucaziene, ce va apărea în "Revue de linguistique". Speră ca în scurtă vreme să devină un lingvist de reputaţie (a fost coleg cu mine la "filozofie"!). Problema publicării mele în revistă e "ca şi aranjată", dar nu în anul acesta, ci la începutul lui 1968. Dacă ar fi aruncat în vorbă anul 1969, mi-ar fi fost totuna.

Nu am astâmpăr şi urc la etajul II, Ureche e cu "Zborul" pe birou, la pagina 174. E în pasă bună. Mă roagă să-i povestesc impresii din Germania. Îi relatez petrecerea de despărţire, la un restaurant din centrul Dresdei, se bea Fetească de Târnava, ne cherchelim, jucăm cu toţii periniţa. Orchestra se pricepe al naibii de bine să execute cântece de pahar şi de pierzanie. Zecile de nemţotei se uită intrigaţi la noi ca la nişte papuaşi sau boşimani.

Iordana a "auzit" că o să fiu numit în locul lui Tudor, şef de secţie. În ochii ei se simte un licăr smerit de servitute pentru un viitor posibil şef.

Îl văd pe tata. E vesel, face glume, peste câteva zile îl externează. De la război încoace n-a

mai trecut printr-o încercare atât de crâncenă.

30 iulie

Îmi iau romanul de la Ureche pentru o lectură nouă. E curat, nu s-a intervenit în text. Îmi dă trei zile termen de predare. Îi telefonez lui Tudor, e la Constanţa, nevastă-sa îmi spune că încă n-a primit transferul la cinematografie.

Cornelia, Tanti, Oncle şi copiii au plecat la Dorohoi, sunt singur doar cu mama, casa goală. Lucrez pe o căldură caniculară.

Găsesc printre hârţoage un "menu" din anul 1938 ce-mi dă sugestii despre viaţa pe care am fi putut-o ducem dacă istoria nu s-ar fi întors împotriva noastră:

RESTAURANTUL SPLENDID PARC

Ţuică - mastică - pelin

Gustări

Bulion de pasăre în ceaşcă

Suprčme de şalău Joinville

Friptură de pui la frigare şi viţel la tavă

Cartofi pailles - Buchet de legume

Salată de varză

Parfait Spendid Parc

Gaufrettes, brânzeturi, fructe, cafea

Băuturi: Perla Severinului - alb; catifea 1934 - negru; şampanie Mott 1914.

Perla de Bodoc.

2 august

Îl externez pe tata. După-amiază îl vizitează nenea Mişu şi nenea Traian. Traian e unul dintre cei doi fraţi ai tatei care au rămas la Govora şi au dăscălit până la sorocul pensionării. E tatăl bietului meu văr Gore, prototipul idealizat al puştiului din "Zborul". Nenea Mişu, ultimul din cei zece copii ai bunică-mi, era pe vremuri favoritul ei. Când îşi făcea concediul la Govora, bunică-mea intra în alertă, sacrifica 3 - 4 orătănii din curte, îi gătea mâncărurile prefe-rate, ciorbă de potroace,

sarmale, friptură de raţă pe varză, piftii şi îngheţată de vanilie. În casa bătrânească din Govora, ce forfotea la începutul secolului de copii, mai rămăsese să locuiască doar ea, ca un paznic peste vremuri, dârză, neclintită. Îmi amintesc figura ei bonomă, de boieroaică scăpătată. Seara, spre apusul soarelui, când carele cu boi treceau pe drumul prăfuit de ţară, se urca în magazia unde-şi depozita butoaiele cu ţuică, bea un ţoi sau două, scoţând paharul din butoi cu o sfoară lungă, apoi ieşea în curte şi stătea înţepenită bine pe picioare, privind spre dealurile de dincolo de Hinţa, clătinându-se de pe un picior pe celălalt, gândind, probabil, la tinereţea ei atât de îndepărtată, de săracă în bucurii.

4 august

Termin lucrul la noua variantă a "Zborului", o las la Editură (pentru a treia oară). Ureche pleacă luni în concediu, e decisă ca mâine să predea volumul.

Tudor mă ademeneşte să merg la Niţă, mă duce cu Renault-ul. A obţinut transferul la cinematografie. Suntem primiţi domneşte, cu vin, fursecuri, prăjituri şi fructe. Niţă îmi dă scrisoarea mea către Gonzáles, tradusă în spaniolă. Corespondenţa cu Telesforo începe să mă plictisească, n-are orizont. Nu ştiu nimic despre ocupaţiile sale, evită să vorbească despre ele. Îl rog să-mi expedieze cu poşta un dicţionar sau o enciclopedie de literatură spaniolă în spe- ranţa că epistolarul nostru va lua sfârşit aici. Tudor mă tatonează încă o dată despre intenţiile mele de a veni la Editură. L-am întrebat pe Bebe Ogrezeanu, care e inspector în învăţământ, în legătură cu cele şase ore de prestaţie obligatorie a profesorilor, mi-a spus că da, din toamnă legea intră în vigoare. Învăţământul păstrează, totuşi, un avantaj major, vacanţele şcolare, care-mi oferă o rezervă preţioasă de timp liber. În schimb funcţionarii

editurilor îşi publică volumele cu mai puţine impedimente, beneficiază de ree-ditări, se bucură din partea criticii de cronici binevoitoare, pot apărea frecvent în presa literară. E greu să mă decid.

Îl chem pe Duci să-l consulte pe tata înainte de plecarea la Râmnic. Îi fac cadou trei discuri cu muzică de Mahler şi Schönberg, cumpărate în Germania.

7 august

Alaltăieri seara au plecat la Râmnic mama şi tata. Îi conduc la gară, sunt abătuţi sau poate emoţionaţi, văd mâna mamei fluturând o clipă, inertă, pe fereastra deschisă a compartimentului.

La şcoală, Goanţă, mai filotim ca niciodată (l-a impresionat, îmi în chipui, primirea mea în Uniunea Scriitorilor), îmi prelungeşte cu de la sine putere concediul de odihnă cu cinci zile, până la 25 august. Mă hotărâsc pe loc să plec din Bucureşti. După o scurtă chibzuinţă aleg Delta, n-am mai văzut-o până astăzi. Îmi fac bagajele. Sunt atât de obosit de munca îndârjită pe paginile "Zborului", încât m-aş duce oriunde, în orice zare, să stau cât mai departe de edituri, de referenţi externi şi de redactori.

Îi telefonez Corneliei, îi comunic intenţiile mele, peste o săptămână, sper, voi fi în Dorohoi.

8 august

Brăila. Cunosc oraşul din lecturi (mai mult sau mai puţin fidele realităţii), din legende. Cetate cu tradiţie, cu-cerită de turci, de moldoveni, raia vreo câteva sute de ani, port vechi, cosmopolit, locuit de români, turci şi tătari, armeni, bulgari şi greci. Levantul conservat în doză mică, imagine pregnantă, emblematică, a Orientului. Alerg pe străzi besmetic de la ora 10 dimineaţa până la 1 noaptea, fără nici un plan, simt o nevoie maladivă (după luni de zile de muncă sedentară) să-mi

torturez făptura, să "nu gândesc". Mă urmăresc în preumblarea pe străzile înguste, dispuse radial spre centrul urbei, poveştile cu hoţi de cai faimoşi, cu lupanare şi femei frumoase şi crime sângeroase şi târfe. O doamnă cu care am discutat în tren, îmi spune că Brăila e deficitară în bărbaţi, se poate. Privind oraşul "în trecere", simt cum pulsează inima bătrână a portului, exalând un dor nebun, nebun de viaţă.

La 12 noaptea mă aflu în port, la câţiva paşi de mine curge Dunărea, e foarte cald, de-a lungul radei se înşiră zeci de vase, mai mari, mai mici. Un ins robust, probabil marinar, se îndreaptă către mine, mă întreabă nu ştiu ce, e italian, nu ne înţelegem. Din când în când se aude sirena vreunui vas ce sfâşie tăcerea odihnitoare a nopţii.

9 august

Încă obosit după goana nesăbuită de ieri. Văd biserica ortodoxă (fostă moschee), biserica grecească, parcul (de unde se zăreşte Dunărea) cu ruine din vechiul zid putred al cetăţii, apoi Lacul Sărat, o baltă sărată cum îi spune numele, cu câteva modeste aşezări asemănătoare celo r de la Ocniţa - Vâlcea. Îmi pierd o vreme în Comorofca, pe urmele uitate ale lui Panait Istrati. Mahalaua, de un pitoresc de nedescris, aduce vag cu satul aşezat pe apă din apropierea Plumbuitei. În "râpă" descopăr o artătare de bibliotecă ("punct de lectură"), pe vremuri cârciumă sau casă de pierzanie, îl întreb pe responsabil unde a fost pe timpuri casa lui Panait Istrati, nu ştie, în schimb îmi spune că oamenii din sat au părăsit vechile îndeletniciri (hamali, pescari), lucrând acum "pe leafă" la "Combinat". Dunărea, mirajul apei, au încetat să mai constituie sursa principală de întreţinere a locuitorilor. Din vârful cel mai înalt al Comorofcăi coboară case pitice spre Dunăre, cuminţi, mizere, dezinvolte în nevinovata lor cuceritoare pestilenţă.

Seara, pe chei. Băncile sunt pline de îndrăgostiţi ce-şi pierd privirile de partea cealaltă a fluviului. Hamalii, îmbrăcaţi sumar, cu pielea tatuată, prăjită de soarele pu-ternic, îşi fac de lucru printre lăzi, baloturi, containere încărcate cu mărfuri. Femeile îşi aşteaptă cu tandreţe bărbaţii ce se întorc pe apă cu şalupele. Câte un vapor "de apă dulce" alunecă pe valurile leneşe ale apei. Simt oboseala cum îmi pătrunde în suflet. Brăila se smulge încetul cu încetul din ficţiunile lui Panait Istrati.

10 august

Drumul Brăila-Galaţi cu autobuzul, apoi de la Galaţi până la Sulina (12 ore) cu un vaporaş. Călătorie obositoare, printr-un culoar de stuf şi sălcii, de o monotonie dezespe-rantă. Ne oprim o oră la Tulcea, mănânc o ciorbă de ştiucă (nici n-aveau altceva), beau bere Pilsen. Oraşul, văzut din port, e interesant, cu casele dispuse în terasă. Vaporul e plin ochi de pasageri, mai mult turişti. Sunt înzestraţi cu unelte sofisticate de pescuit, vorbesc cu voce tare, excitaţi, o parte dintre ei se fudulesc că au mai "făcut Delta". Localnicii - apatici, tăcuţi şi circumspecţi, se vede de la o poştă că nu-i agrează pe străini.

După răpirea Basarabiei, Sulina a devenit poarta de răsărit a ţării. Cobor pe chei, găsesc imediat o gazdă, mănânc pe săturate somn prăjit şi aranjez cu un barcagiu călătoria de mâine pe canaluri. Pe chei e animaţie. Băieţi şi fete se plimbă la braţ de-a lungul digului, vorbesc o limbă slavă, poate ucraineana. Fetele sunt blonde, codane, au o o arecare neruşinare în priviri. Iluminaţia de pe stardă îşi prelungeşte reflexele în valurile fluviului. Spectacolul e captivant.

11 august

Pornesc la ora 6 dimineaţa cu o barcă pe "canaluri". Nea Iacov, luntraşul, un lipovean şiret

şi mucalit, vâsleşte fără grabă, economic, cu mişcări ştiute, învăţate de demult, recapitulând parcă o experienţă seculară. Trecem prin două ghioluri, Roşu şi Roşuleţ, întinse, fără margini. Tovarăşii de drum sunt oameni cumsecade, aşezaţi. Spre prânz oprim pe malul unui luminiş şi barcagiul ne face o demonstraţie de felul în care se pregăteşte o ciorbă pescărească pe baltă, din lin, biban, plătică, ştiucă, somn. Se frige pe un grătar improvizat somn şi biban, stropiţi cu zeamă de mujdei. Bem rom şi ţuică.

Nea Iacov ne duce, după-masă, să vedem o cherhana: o încăpere spaţioasă, butii cu peşte pus în saramură, unelte pescăreşti, miros de baltă, de peşte, apă rece de la gheaţă, răcoare. Prima cherhana pe care am ocazia să o văd.

La întoarcere ne transferăm într-o şalupă care are drum spre Letea. Mă instalez pe "botul" ambarcaţiei, drumul e frumos, mult mai frumos decât pe fluviu. Navigăm o vreme pe "Dunărea veche", canal mai lat decât e Oltul la vărsare. Vegetaţia şi fauna surprinzătoare, "copiate" aidoma după literatura peisagistă a lui Sadoveanu. La şase seara intrăm în Letea, situată într-un "golf" păzit de sălcii plângătoare. Pe turla bisericii din sat, un cuib de barză. Găsesc cu greu o cameră la un lipovean.

Satul e o aşezare întinsă de şes, amestec de mizerie şi frumuseţe naturală fără model de comparaţie. Case pitice, garduri din papură, vegetaţie săracă, drumuri largi şi nisipoase, în care piciorul se înfundă până la gleznă. Prezenţa apropiată a Dunării e copleşitoare. E de mirare cum oamenii aceştia de ispravă, trăind precar, într-o natură potrivnică şi ameninţătoare (în fiecare an sunt urgisiţi de inundaţii devastatoare) nu-şi părăsesc lăcaşurile ca să se mute pe alte pământuri ale făgăduinţei.

Tratez cu preşedinte gospodăriei colective (!), singurul posesor al unui post telefonic din comună,

să-mi dea permisiunea să vorbesc cu Dorohoiul, dar după insistenţe prelungite aflăm că "firele sunt r upte".

Noaptea mă plimb prin sat, discut o vreme cu paznicul gospodăriei, e înzestrat cu inteligenţa rară, spectaculoasă a oamenilor fără şcoală, trăieşte lipsit de orice şansă de evadare din această rezervaţie interzisă de darurile civilizaţiei. Mă întreb cum ar fi arătat literatura insulară dacă Shakespeare, de pildă, s-ar fi născut aici, la Letea, printre lipoveni, în loc să vadă Londra şi să joace în "Scorpia îmblânzită" la teatrul "Globul".

Mă culc pe un pat de scânduri, tare, în cameră cu Iacob Ivancenco, gazda şi cu cei doi copii ai săi.

12 august

După o gustare pescărească (ştiucă, mujdei de usturoi, cartofi - trataţia gazdei), plec spre Periprava cu o căruţă. Traversăm pădurea Letea (7 kilometri), considerată "monument al naturii". Fauna pădurii e renumită. Din loc în loc se înşiră dune de nisip, ca într-un peisaj saharian. Periprava e ultima aşezare românească de pe braţul Chiliei. De partea cealaltă a Dunării se întinde Rusia nesfârşită. Se pot vedea pontonul, gheretele grănicereşti şi câteva şalupe rapide ce patrulează neobosit pe fluviu.

Satul e mic, murdar şi nisipos. Un punct farmaceutic, o cherhana îngălată, magazii, depozite de mărfuri. Vitrina bibliotecii expune, printre alte noutăţi, "Minciuna".

Mă hotărăsc să văd Chilia. Singura cale de acces e Dunărea, aştept câteva ore bune în soare până la sosirea unei ambarcaţii pescăreşti. Călătoria - delectantă, păduri de sălcii, canaluri, maluri înflorite, apusul soarelui pe apă. Ajungem la Chilia noaptea. Oraşul (dacă poate fi numit aşa) e mic şi răpănos, cu străzi prăfoase, fără lumină, nepavate. Îi telefonez Corneliei, îi spun că peste 10 zile sunt acasă. Găsesc cu mare greutate un individ

în vârstă care acceptă să mă găzduiască. Mă duce pe nişte străzi întortocheate, e întuneric beznă, am sentimentul că am căzut într-o capcană. În fine, ajungem. Mâncăm ceva în grabă, vreau să mă culc, sunt frânt de oboseală, dar lipoveanul are chef de vorbă. Îmi povesteşte cum a participat la victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie. Fiind prin 1918 încorporat în Basarabia, într-un batalio n românesc, e prins într-o ambuscadă de bolşevici şi obligat să lupte, cu politrucul în spate, împotriva "albilor" ucraineni. După înfrângerea armatelor "gardiste", evadează, urmează împins de soartă traseul Odesa, Cherci, Lemberg, Budapesta, ca să se întoarcă abia după doi ani în ţară. Aici e arestat şi anchetat de Siguranţă, suspectat de spionaj, ca apoi, după "Elibe-rare", să-şi recapete identitatea de "comunist". Se străduieşte acum să obţină o pensie de ilegalist, îi vor publica în curând fotografia într-un album editat de Secţia de propagandă a Comitetului Central, cu luptătorii români solidarizaţi cu armata roşie în lupta împotriva intervenţioniştilor străini.

13 august

Chilia. E dimineaţă, plouă mărunt, fără speranţă de înseninare. Când ies afară, intuiesc imediat dezastrul: după zece ore de ploaie fără contenire, drumurile au devenit impracticabile. Merg în oraş, n-am în picioare decât nişte sandale decoltate. Un cinematograf, bufetul plin de oameni insalubri, înnoroiaţi, bând din pahare o băutură incoloră. Alimentara - goală, poşta, biserica, o librărie cu rafturile despuiate de cărţi. Suntem pur şi simplu sechestraţi în mica localitate înglodată, fără speranţe de scăpare. Beau un rom mic cu soţii Temirgan, turişti şi ei, cu care am dormit azi-noapte la ilegalistul de ocazie. Îmi vine ideea să-i telefonez directorului Gospodăriei Agricole de Stat, un inginer Ionescu, autoritatea suverană a locului. Îmi trimite imediat o căruţă care ne scoate

din nămoluri şi ne transportă la sediul G.A.S.-ului. Aici e raiul pe pământ. Mă spăl, mă bărbie-resc, mâncăm pe săturate din bunurile statului socialist. Înginerul îşi imaginează, probabil, că sunt vreun mare mahăr la Bucureşti sau, poate, e doar un om de suflet. În colonia penitenciară afiliată G.A.S.-ului lucrează deţinuţi de drept comun, la masă suntem serviţi de un ins cu pantaloni vărgaţi, prezenţa lui îmi face rău. Cu ani în urmă, probabil, au muncit şi au murit aici o parte din victimele lagărelor de concentrare comuniste. Iginerul promite că mâine dimineaţă ne trimite cu o şalupă la Crişan.

14 august

Ne oprim în zorii zilei la Mila 23, de care aflasem până acum n umai din ghiduri turistice. E locul cel mai spectaculos din Deltă pe care am avut ocazia să-l văd. Privelişte mirifică, plantaţii întinse de nuferi, vegetaţie sălbatică , amenajări turistice rudimentare. În stufărişul des se ascunde viaţa secretă, abia presimţită a vietăţilor de baltă.

Şalupa ne lasă la Crişan, o aşezare liniştită pe malul braţului Sulina. Ne oprim să bem o bere la bufetul "portului". Mă bate gândul să merg la Sf. Gheorghe. Între timp apare la ponton vasul "Mihai Viteazul" ce face cursa Tulcea-Sulina. În câteva momente mă decid, îmi iau rucsacul la spinare, mă urc la bord şi iată-mă din nou pe drumul "fără pulbere" al Sulinei.

Seara mă plimb de-a lungul digului până la plajă. Pe-riplul meu în Deltă începe să mă obosească. Euforia primelor impresii, surprizele se estompează. Mi-e dor de un pat curat, de o masă bună, de un om cu care să pot schimba un gând. Vorbirea slavă ce se aude pretutindeni mă irită, în facultate am învăţat cu sila limba rusă.

15 august

Până la Tulcea cu vasul "Trotuş" (ce nume pot să dea vaporului!). Vizită sumară a oraşului. Văd la întâmplare Muzeul Dunării, acvariile, care-mi descoperă minunăţiile pe care nu le-am văzut în Deltă. Oraşul are un oarecare farmec dunărean, dar e departe de vraja secretă a Brăilei. Centrul oraşului e "refăcut", sunt construite blocuri ieftine în stilul propriu arhitecturii socialiste. De pe un promontoriu, de unde domină monumentul Independenţei, se vede portul şi Dunărea, până departe.

Călătoria de la Sulina la Galaţi o fac cu o ambarcaţie rapidă, "Săgeata", de construcţie sovietică. Un franţuz, ce vinde timbre în Nantes, îmi cere eticheta de pe sticla de vin din faţa mea, i-o dau. Îmi dăruieşte în compensaţie un breloc. Sunt îmbrăcat ca o haimana, murdar, netuns, nebărbierit, ce-o fi gândind străinul despre mine?

La Galaţi trag la hotelul "Libertatea", de fapt un vas dezafectat, la câteva sute de metri de Căpitănie, ce se numea pe timpuri "Regina Maria" şi aparţinea regelui Carol, care-şi plimba amanta pe Dunăre (Lupeasca). Cabina nr. 1, cea mai luxoasă, îi revenea femeii care a condus din umbră ţara zece ani. Interiorul ambarcaţiei e gr aţios, tavanele - acoperite cu flori de bronz, pereţii lambrisaţi, o vechitură romantică şi desuetă.

E seară, dau o raită prin oraş. Caut Institutul Politehnic, de care mă leagă singurele amintiri din prima mea călătorie la Galaţi. Lucram la Institutul pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea , o cunoscusem de vreo zece zile pe Cornelia, care era asistentă la catedra de chimie fizică din Politehnică. Am obţinut de la conducerea instituţiei o delegaţie pentru a face un reportaj despre desfăşurarea învăţământului la Politehnica nou înfiinţată la Galaţi. Era pe la începutul lui octombrie. Am intrat în Politehnică înarmat cu delegaţia, emoţionat, am discutat două cuvinte cu decanul, am fost trimis la seminarul de chimie

fizică, "ţinut de o asistentă tânără, o să vă placă". M-am aşezat lângă o fereastră, în fundul sălii, Cornelia zâmbea, avea un zâmbet pe care mi-l aduc aminte şi astăzi, studenţii scriau cu asiduitate în caiete, în sală linişte, am stat în bancă două ore ţintuit, habar n-aveam ce se discută, nu mă interesa decât persoana tânără de la catedră care, deşi mă ignora, purta în continuare pe buze zâmbetul discret, abia schiţat, al nepăsătoarei bucurii de viaţă. Reportajul pentru Institututul de Relaţii Culturale cu Străinătatea nu l-am mai scris nici până astăzi.

Mă plimb prin centru, aglomeraţie, populaţie heteroclită, tineri sosiţi din toate colţurile ţării, obraznici, agresivi şi aroganţi, femei plimbându-se la braţ în aşteptarea unei iubiri de o seară, mirosul violent de alcool şi transpiraţie. Galaţiul e oraşul momentului, al provizoratului, al marilor construcţii proletare, al lumpenului, al desfrâului, al vieţii deşănţate, fără lege.

Găsesc cu chiu cu vai un scaun liber la o masă a restaurantului din centru, "Dunărea". Majoritatea meselor e rezervată unei "delegaţii sovietice". Vecinul meu de masă, un ins în vârstă, cu părul alb la tâmple şi figura brăzdată de riduri ca a unui şef de trib, îmi destăinuieşte, fără să-i fi adresat vreo vorbă, că a făcut cinci ani de închisoare "sub Stalin" şi că aşteaptă de 15 ani sosirea americanilor, "mai sunt doi ani şi gata", îmi spune cu siguranţa unei ghicitoare în cafea. Observăm apoi, nu fără uimire, că "delegaţia sovietică" vorbeşte româneşte. Doi indivizi ce stau cu scaunele lipite de ale noastre se întorc prudenţi spre noi şi în câteva minute îşi deşartă, în şoaptă, tot aleanul: sărăcia îngrozitoar e din Basarabia, deportările în Siberia, deznaţionalizarea, lipsa de drepturi, închisorile. O spun cu vocea gâfâită, grăbiţi, trăgând din când în când cu ochiul la comeseni, vorbesc în transă, ca şi cum ar fi purtătorii unui mesaj masonic, obligatoriu de

transmis. Mă uit la mesele cu cartonaşe de "rezervare", băieţii beau tăcuţi, se uită în farfurie, sunt îmbrăcaţi "pe puncte", poartă cravată, cămăşi albe, descheiate la guler, pe piept au sumedenie de decoraţii.

Noaptea cobor în port. Pe chei pustietate, linişte. Mă aşteaptă vasul unde s-au iubit atâţia ani, purtaţi de ape, regele Carol şi legendara sa amantă.

16 august

Plec dimineaţa să cercetez oraşul. Ţiglina (aglomerare de blocuri proletare), mahalalele Galaţiului, nimic de consemnat. Ajung în centru. Cumpăr de la o librărie "Scriitori moderni" de Ion Negoiţescu. Mă opresc la Vovidenie, bi-serică frumoasă, ce nu apare în nici un ghid al urbei. În librării sunt înştiinţat că "Auroaica" s-a vândut ca un best-seller. Admir în trecere arhitectura Casei Pionierilor, pe vremuri sediul Comisiei dunărene, construită după planurile lui Ion Mincu. Muzeul de istorie -neinteresant, ca toate muzeele regionale. Sălile de istorie feudală şi modernă - închise din lipsa personalului de pază.

Mă întorc pe chei, văd Dunărea alunecând domol spre Mare. Întreaga strălucire a Galaţiului e aici, în preajma fluviului. Se întunecă, mă îndrept spre gară cu rucsacul în spate, la ora nouă iau acceleratul de Iaşi.

17 august

Călătoresc noaptea într-un vagon de clasa a doua. Deşi sunt frânt de oboseală, nam închis ochii. În compartiment - doi doctori cu soţiile, dintre care unul, basarabean căsătorit cu o rusoaică, doctoriţă şi ea, s-a stabilit la Leningrad. Femeia nu ştie o iotă româneşte, şi nici copilul. Au locuit o lună la Galaţi, la rude, şi n-au avut în acest timp c uriozitatea să vadă capitala ţării. Sosesc la

Iaşi în zorii dimineţii, îmi las rucsacul în gară şi plec la drum să văd oraşul, atât cât pot să-l văd, nu-mi stau la dispoziţie decât câteva ore, după-amiaza am tren spre Dorohoi.

Iaşul e marea mea iubire din tinereţe, Heidelbergul închipuirii mele. E greu să alegi într-un răstimp atât de scurt ce anume ai dori să vezi şi să revezi. De Mitropolie mă leagă amintirile elegiace din anul 1944, când Scaunul arhieresc s-a adăpostit vremelnic de urgia bolşevică în Sf. mănăstire Govora. Atunci mi s-a ivit prilejul prima oară să văd ieşeni aievea, a căror dulce vorbă am recunoscut-o mai târziu în prozele "dialectale" ale lui Al. O. Teodoreanu. Trec pe la Trei Ierarhi, mă închin în strană la Sf. Nicolae, unde aprind o lumânare pentru sufletele alor mei. Cu doisprezece ani în urmă, însoţind-o pe Jindra Hušková prin ţară, am intrat la Sf. Nicolae şi, surpriză, am asistat la o nuntă de ţigani de un indelebil pitoresc (pe care Hušková a evocat-o într-o scrisoare adresată mie). Bat clopotele la Cetăţuie, urc dealul, mănăstirea e sprijinită în schele de lemn, fapt care-i veştejeşte farmecul. La Cetăţuia am mâncat, cu Hušková, jumări de ouă cu mămăliguţă şi ceapă verde. Profesoara, care îl tradusese pe Zaharia Stancu în slovacă, nu auzise de mămăligă decât din scrierile acestuia. La întoarcere, mă opresc la biserica Frumoasa cu patru turle, împrejmuite de ziduri vechi şi putrede, lăcaş domnesc, ce-şi merită cu prisosinţă numele.

Muzeul de artă din incinta Palatului Culturii e modest. Doar galeria naţională e de luat în seamă, cu opere reprezentative ale maeştrilor de dinainte de război. Muzeul de istorie e o ruşine pentru oraşul care e înşăşi istoria Moldovei. O mare parte dintre săli expun panouri cu realizările din epoca socialistă şi lupta poporului român de-a lungul veacurilor împotriva exploatării. Mă abat o clipă pe la "Iaşul literar", întreb de Andi Andrieş (care e acum redactor-şef adjunct), dar Andi e cu nevasta

la Paris, nu mai e băiatul afabil, îndatoritor, pe care l-am cunoscut acum trei ani şi care mi-a promis, jurându-se, că-mi publică o povestire-două în revistă ("aici, la Iaşi, zicea, e secetă de prozatori, avem nevoie mare de materiale").

La librăria din centru sunt informat de responsabilă că "Auroaic a" s-a vândut "imediat", nu mai există nici un exemplar. Neavând la mine bani (rezerva destinată escapadei mele s-a epuizat), am rugat-o să-mi trimită ramburs la Bucureşti un teanc de cărţi sosite de curând din Franţa, printre care "Le Mythe de Sisyph", "La Modification" a lui Butor şi o istorie a barocului (două volume). Cărţile, ademenitoare, purtând parfumul editurilor de lux pariziene, m-au trimis cu gândul, nu fără melancolie, la bietele sărace cărţi ieşite din tiparniţele româneşti. Cumpăr "Portrait d'un inconu" de Nathalie Sarraute.

Iau prânzul, dintr-o fantezie literară, la "Bolta rece". Localul mă dezamăgeşte din cauza obsesiei livreşti pe care mi-o fixasem despre crâşma în care tăifăsuiau la un pahar de vin, cu aproape un veac în urmă, cei doi prieteni, Creangă şi Eminescu. "Arhitectura" cârciumii imită cu stângăcie şi cu prea multe detalii folclorice interiorul unei locante de petrecere: mese de lemn, tavane cu bârne lăcuite, ceramică, feţe de masă brodate ţărăneşte, lămpi de sticlă. Interiorul seamănă cu o expoziţie destinată turiştilor străini. Comand un muşchi de porc cu usturoi şi cartofi pai şi un vin vărsat servit în cană rustică de lut. Ambianţa din sală e plăcută. În timpul mesei, se apropie de mine un individ în vârstă, abia ţinându-se pe picioare, care îmi reproşează cu voce tare că îl "filez", că sunt agent de Securitate, că şi-a dat seama că îl urmăresc încă din clipa în care am intrat în crâşmă. E doctor, o somitate medicală, mi se şopteşte, şeful clinicii medicale II a facultăţii de medicină, îl cheamă Cimpoaşu. Încerc să mă disculp, să-i spun că nu-l cunosc, că am sosit în Iaşi abia azi dimineaţă,

bătrânul, însă, e intratabil, devine tot mai violent, mă ameninţă că dacă voi continua să-l spionez se plânge la "organe". Am ieşit cu oarecare dificultate din încurcătură. Această scenă penibilă, gândesc, e o mostră tipică a dramei intelectualităţii noastre depăşită de istorie, buimacă, derutată, trăind cu spaima rece a clipei rele care-i aşteaptă ineluctabil, fără speranţă de izbavă.

Drumul la Dorohoi, pe o linie secundară, pe care vagoanele de tren te zgâlţâie din toate măruntaiele, îl fac întins pe o bancă tare, zdrobit de oboseală ca un salahor ieşit din tură. După vreo şase ore de călătorie apar colinele din jurul micului oraş moldav, e seară, în gară nu mă aşteaptă nimeni, sunt singur pe peronul gol, chiar singur, nu mai coboară nimeni.

18 august

Dorohoi. Dan şi Ancuţa au avut dezinterie, sunt slabi, livizi, figuri prelungi, ascetice. Îi iau pe Dan şi pe Dănuţ "cel mare", băiatul lui Fănică, la "pescuit", ne jucăm o oră aruncând cu băţul într-o baltă. După muncile la care m-am supus de bună voie în ultimele două săptămâni, mă las în voia distracţiilor naive, mă complac într-o totală iresponsabilitate.

Seara sunt dus mai mult cu forţa de Oncle la avocatul Dumitriu, un fel de rudă vârstnică, model sublim, inegalabil al ratării resemnate, întâlnit în prozele drăgăşenene ale lui Gib Mihăescu. Jucăm pocher până la 1 noaptea, fireşte, pierd.

19 august

Ca să mă menajeze şi să-mi asigure o enclavă de linişte, socrii au închiriat o cameră la un preot, cu două case mai la deal de ei. Aici am scris "Examenul" acum trei ani.

Fac împreună cu Cornelia cea mai plictisitoare corvoadă (devenită tradiţională) pe care trebuie să o prestez în Dorohoi: vizita la rude.

Tipicul e acelaşi: primirea cu efuzii, pupatul obligatoriu (ce obicei barbar!), interogările despre "ce se mai întâmplă pe la voi în Bucureşti?" apoi dulceaţa de cireşe amare (inevitabilă) cu un pahar de apă rece, scoasă din fântână cu ciutura, discuţia despre ultimele nunţi, botezuri, divorţuri, înmormântări. O după-amiază poate acoperi trei - patru vizite de protocol. Dar rudele sunt multe, nu pot fi vizitate toate într-o zi.

Vedem un film cretin cu Louis de Funčs ("Jandarmul din Saint-Tropez") în sala neaerisită, mizerabilă a oraşului de pe "Grigore Ghica". Filmul se întrerupe de vreo patru ori.

22 august

La librărie "Auroaica" s-a vândut foarte bine, în schimb "Minciuna" zace încă pe rafturi. Mă duc "în pelerinaj" la biserica Sf. Nico lae, la marginea oraşului, ctitorie de bătrâneţe a lui Ştefan cel Mare. Brâul de ceramică în stilul epocii e foarte bine conservat. În centru pulsează viaţa negustorească a urbei, cu magazine mici, vitrine amenajate fără gust şi forfota neobosită a oamenilor, un furnicar ciudat, lipsit în aparenţă de noimă. Pe stradă trec căruţe trase lenevos de cai pitici şi costelivi, ridicând în urmă nori de praf.

Citesc poeziile lui Zaharia Stancu de dinainte de război, plăcută revelaţie după pogoanele de proză cu ţărani cu botniţă, stâlciţi de pumnii jandarmilor şi arendaşilor.

M-am hotărât ca mâine să plec acasă. Cornelia rămâne mai departe cu copiii.

24 august

Marea sărbătoare a muncitorilor şi ţăranilor mi-am petrecut-o în tren, venind spre Bucureşti. Găsesc casa pustie, plină de păienjeni, ca o locuinţă abandonată. Încerc să fac gospodărie, n-

am spor, am fost lipsit de haruri casnice. Pe stradă se aud chiuituri şi strigăte sălbatice, bucureştenii profită de praznicul "eliberării" ca să se îmbuibe (aud că s-au vândut la alimentare salam şi crenvurşti) şi să bea.

În lipsă, am primit o nouă epistolă de la Gonzáles (a treia) în care mă anunţă că mi-a expediat un "Manual de bibliografie spaniolă". Scrisoarea abundă de salamalecuri spanioleşti. E întristat, odată cu românii, de moartea lui Arghezi de la care, zice, posedă un volum cu dedicaţie. Îmi spune încă o dată că nu e profesionist al scrisului, dar, Dumnezeule, la urma urmei ce e?

25 august

Îmi reiau activitatea la şcoală. În cancelarie - răceală, indiferenţă şi plictis. Suntem programaţi să facem meditaţie (fără bani, bineînţeles) cu candidaţii la examenul de admitere. Cui i-o fi trecut prin cap o asemenea gogomănie, ce aduce cu o farsă ridicolă, stupidă?

Îl sun pe Medrea, şeful serviciului "producţie" de la Editura Tineretului. Mă informează că volumul e "redac- tat" (parcă ar fi fost gândit şi conceput de ei!), că pleacă la Direcţia Presei abia la sfârşitul lui septembrie. Trec pe la E.P.L., Călin e singur în redacţie, transpira t, cu mânecile de la cămaşă suflecate. Îmi spune că am avut succes cu "Auroaica" (se referă, probabil, la recenzia Sânzianei Pop). Cădem de acord că e mai bine să nu te ia în seamă nimeni, decât să fii împroşcat cu invective de oricare nechemat. Îl rog să-mi acorde o păsuire pentru predarea cărţii, mă asigură că dacă i-o aduc la jumătatea lui ianuarie e bine.

La telefon cu Riza, mă amână din nou cu publicarea în revistă. Vocea lui baritonală, amabilă, asigurătoare îmi aminteşte de un coleg de şcoală Neamu, originar din Vâlcea, cercetător la Academie în anul 1953, care mă încredinţa de

fiecare dată când îl căutam că gata, mi-a găsit post la o bibliotecă, rămâne să se rezolve doar nişte banale formalităţi. Mi-a spus minciuna asta de zeci de ori, timp de un an de zile, era un veritabil campion al vorbelor încurajatoare, ştiam că mă mistifică dar continuam să-l sun, îmi făcea plăcere să-l aud, devenisem dependent de acest drog al mascaradei, al fariseismului, al amăgirii.

27 august

Duminică. Toată ziua la tanti Marioara. Îl cunosc pe Gh. Moisil (fratele lui Grigore Moisil), profesor la Politehnica din Galaţi, unde e prorector nenea Mitel. Un tip foarte inteligent (ca toţi fraţii, dealtfel), arogant şi dificil, clevetitor, ironic. Nenea Mitel ne povesteşte cu hazul lui ţărănesc discuţia avută cu Gheorghe Moisil, a doua zi după sosirea mea în "delegaţie" la Galaţi, când asistasem la seminarul de chimie fizică al Corneliei. Cum intră pe uşa cancelariei, Moisil îl abordează pe unchiu-meu: "Ştiţi, zice, ieri se tot fâţâia prin Institut un mocofan suspect, trebuie să fi fost de la Securitate sau de la UTC." "Păi, spune nenea Mitel zâmbind subţire, mocofanul era nepotul meu."

29 august

Din nou în jocul "uite planul, nu e planul". Telefonez lui Medrea la Editura Tineretului, îmi spune că "Zborul" e scos din planul ferm pe 1968 şi că nu pleacă, prin urmare, la Cenzură. Dacă vreunul din scriitorii importanţi (Chiriţă, Ţic, Tănase) nu-şi prezintă manuscrisul , am şansa să revin în planul ferm. Îl sun pe Tudor, mă asigură în stilul lui imperturbabil, calm, blajin că "Zborul" va apărea cu siguranţă la anul. Să am răbdare.

Citesc "Cui îi e frică de Virginia Woolf" de Albee. Jucată, trebuie să fie excelentă. În prefaţă, Comarnescu susţine că "nu e piesă de idei". Când un text e foarte bine scris, ideile se anină de la

sine, incită, proliferează, acoperă întregul spectru al construcţiei dramatice.

1 septembrie

Ieri noapte mi-a sosit familia de la Dorohoi. E casa vraişte. Fetiţa şi-a reluat locul în pătuţul ei ticsit cu ursuleţi, păpuşi. Se face curăţenie generală, e pus la lucru aspiratorul. Locuinţa a redevenit funcţională.

Mă duc în nervi la Editura Tineretului să aflu "cum stă treaba". Ureche lipseşte, conversez cu Delia Damirescu. Îmi face cafea pe un reşou. Mă lămureşte că în planul pe 1968 nu au intrat decât 68 de titluri şi anume cele existente în redacţie în aprilie. Doar Radu Tudoran (maestrul literaturii pentru tineret) a fost inclus "pe credit". Speră, e chiar sigură, că Tudoran n-o să aducă volumul şi atunci am şansa ca volumul meu să intre în producţie. Sunt, deci, la îndemâna hărniciei lui Radu Tudoran.

"Portretul unui necunoscut" de Nathalie Sarraute, inteligentă, scriitură impecabilă, dar nu e genul meu.

6 septembrie

După patru zile de caznă, efort şi plictiseală, termin examenul de admitere. 91 de teze corectate! Peste nu mult timp începe şcoala, vin elevii, orele de clasă ostenitoare, corvoadele, dirigenţia, tot tacâmul. În cancelarie ni se pune o condică în care trebuie să justificăm prin semnătură, oră cu oră, ce facem în cele şase ceasuri obligatorii de stat în şcoală. Nici vorbă să mă mai gândesc la noua carte pentru E.P.L. Am sentimentul că sunt ferecat în lanţuri.

Mă delectez cu "Scriitori moderni" de Ion Negoiţescu, spirit lucid, genialoid, stil rafinat, imi aminteşte de plăcerea lecturilor de odinioară din Călinescu.

7 septembrie

La Editură, ca să discut cu Urechioaica, n-o găsesc, în schimb îl văd pe Tudor. N-a primit încă transferul la cinematografie! Îmi explică misterul dispariţiei "Zborului" din planul ferm. Zice că Bică publică o carte cu fotografii (album?) şi texte scrise de el şi ca să-şi facă loc în plan, m-a radiat pe mine. Sunt hotărât să am o explicaţie dură cu el, îi spun că îmi retrag volumul şi-l duc la E.P.L. Nu sună a şantaj? îl întreb pe Tudor. Nu, îmi răspunde, tovarăşii de teapa lui n-au niciodată sentimentul culpabilităţii, toţi susţin că responsabilitatea (şi vina) sosesc de undeva, "de sus". Comme ça.

Văd planul editorial pe 1968 al E.P.L. Am rezervate 10 coli. În textul redactat, probabil, de Const. Popescu se spune că volumul conţine schiţe şi nuvele inspirate de marile realizări din societatea noastră contemporană.

Seara îl vizitez pe Setlacek, îi mulţumesc pentru atenţia şi afecţiunea cu care l-a îngrijit pe tata. Zâmbeşte, e pentru prima oară când îl văd zâmbind. Îmi expune, cu o bună cunoaştere a subiectului, părerile sale despre literatura noastră actuală. Are o conversaţie alertă, e mult mai agreabil faţă de cum l-am cunoscut pe coridoarele întunecate ale spitalului "Fundeni", când purta pe mâini mănuşile îngrozitoare de plastic pline de sânge.

11 septembrie

Mă vizitează Drăghiceanu, fostul meu director de la şcoala agricolă din Nucet. S-a căsătorit (era burlac convins), e acum la mine cu soţia. Bem vin de Valea Călugărească (adus de el) şi ne amintim de anii când ne luptam cu activiştii de partid de la raion care soseau săptămânal cu trenul de la Târgovişte ca să ne "îndrume". Când trenul pufăia, apoi pleca din gară luând cu el pe brontozaurul ce ne teroriza viaţa, ne instalam într-un umbrar şi Lina, ospătara de la cantină, ne

aducea o sticlă de vin rece, adusă din pivniţele şcolii, ca să serbăm "evenimentul". Fusesem amândoi excluşi din U.T.M. în facultate (evident, fără să declarăm la cadre "defecţiunea") şi trăiam cu spaima că am putea fi destituiţi în orice clipă. Locuiam pe atunci în curtea şcolii, într-o cameră de oaspeţi, cumpăram în fiecare dimineaţă un kilogram de lapte de la o ţărancă din comună şi eram dat în grija unei surdo-mute, care mă slujea cu devotamentul umil al unui câine. Drăghiceanu pare îmbătrânit (e exact de vârsta mea) poate şi din cauza calviţiei care i-a devastat podoaba capilară. Acum aşteaptă un copil, e mulţumit de viaţă, încetul cu încetul va deveni (ba poate chiar şi e) un stâlp al G.A.S.-ului unde lucrează la Ploieşti.

"În labirint" de Robbe-Grillet, scrisă cu minuţie de ceasornicar, halucinantă construcţie romanescă, ce aduce cu o uriaşă catedrală gotică din care lipseşte însă Duhul Sfânt.

13 septembrie

La biblioteca de la Casa Scriitorilor consult revistele recente franţuzeşti. "Le Figaro Littéraire" pare o foaie frivolă, în care doar numele lui Mauriac nu poate salva o publicaţie marcată de reclame, bârfă literară, senzaţional. Prin anul 1955, fiind la "Relaţiile Culturale cu Străinătatea", m-am abonat, în urma unei "dezlegări" venite de la foruri, la revista susamintită, complet neinformat în legătură cu presa franţuzească de specialitate. Evident că n-am văzut măcar un număr din revistă. La începutul lui decembrie, primesc o corespondenţă reverenţioasă din Paris, în care redacţia lui "Figaro" îmi mulţumeşte pentru abonamentul expirat şi mă informează că până la 20 decembrie îmi pot reînnoi abonamentul pe anul viitor în aceleaşi condiţii cu cel anterior. Mă întreb şi azi, după atâţia ani, ce ştab de la Securitate sau de la Partid a "beneficiat" un an de zile de o revistă care pentru el nu însemna nimic, în schimb pe

mine doar titlul publicaţiei mă proiecta într-o lume misterioasă, pasionantă ca fructul interzis.

Citesc (târziu) "Le surréalisme et la peinture" a lui Butor cu reproduceri excepţionale faţă de sărăcia albumelor ce apar pe plaiurile noastre. Editura "Daimon" din Barcelona mă anunţă că mi-a expediat bibliografia spaniolă comandată de Gonzáles şi mă roagă să confirm primirea. Sunt la curent, probabil, cu năravurile Cenzurei româneşti de a bloca la poştă pătrunderea în ţară a literaturii "subversive".

15 septembrie

Ieri, la consiliul pedagogic, am fost înştiinţaţi că începând de astăzi profesorii, conform unei decizii a Ministerului , trebuie să presteze 8 ore de activitate zilnic. Sunt literalmente răvăşit. Discuţie lungă cu Cornelia despre situaţia nou ivită. Dacă e vorba să devin funcţionar şcolar, vânzându-mi munca pe nimic, mai bine să-mi găsesc o slujbă la o instituţie ca Editura Tineretului unde, în afara unui climat cât de cât intelectual, aş fi retribit mai bine. Îi telefonez lui Tudor (a primit chiar azi transferul). Se oferă să meragă cu mine la Georgescu, directorul "cel mare" al Editurii, ca să mă recomande pentru postul lui rămas vacant.

La Editură o găsesc doar pe Iordana. Auzind de perspectiva mea de a veni în funcţia lui Tudor, se îmbujorează deodată, vizibil emoţionată, şi-mi prezintă cu însufleţire avantajele şi frumuseţea muncii redacţionale. Îmi face o cafea îngrozitor de dulce şi mă tratează cu familiarism, spunându-mi pentru întâia oară "Bebe". Când a sosit Tudor, eram ca doi însurăţei în prima lună de căsătorie.

Tudor mă duce la Georgescu, aşteptăm puţin în hol (vorbea cu Th. Constantin), apoi rămân afară iar el discută confidenţial cu şeful vreun sfert de oră. Când intru, Georgescu sta să plece la Comitetul pentru Cultură şi Artă, se scuză, rămâne

să ne vedem luni. Tudor mă asigură că treaba e ca şi făcută, mi-a ticluit o prezentare excepţională.

Adevărul e că nu sunt ambalat în chestiunea transferului la Editură, privesc desfăşurarea lucrurilor "din afară", relaxat. Cornelia îşi face planuri cu un eventual concediu de boală, ca să pot preda la termen volumul de la E.P.L.. În aceste împrejurări, mă sună, după trei luni şi jumătate de absenţă, Matei. Ne întâlnim în parcul "Libertăţii". E mic, mai mic ca niciodată, slab, ratatinat, îmi spune că s-a lăsat definitiv de băutură. Discuţii sterpe, fără miez. E bucuros de o eventuală intrare a mea în clanul redacţional. Mă roagă să-i botez copilul, îl refuz politicos. Ne îndepărtăm unul de altul pe zi ce trece, pe orbite ce nu au şanse să se mai întâlnească.

18 septembrie

Mă străduiesc o zi întreagă, ieri, să scriu. Să încerc să scriu: obsesia hârtiei albe. Îmi vin în minte un nume magic, întâlnit într-un muzeu din Dresda, Mariedalen. Are o muzicalitate stranie, niebelungă. Posibil nume de eroină a unui roman.

Merg astăzi la ora 7 dimineaţa la Georgescu. Tipul, masiv, bine clădit, cu fălci devoratoare, un dinozaur al culturii. Ne privim unul pe celălalt ca doi boxeri înainte de bătaia gongului. Începe, sistematic, să înşire pe hârtie un fel de fişă de cadre, de care, pe parcursul vremii, mă dezobişnuisem: nume, prenume, vârsta, studii, profesia şi locul de muncă, starea materială a părinţilor, apartenenţa politică, instituţiile pe unde am mai lucrat. După ce îşi încheie interogatoriul, se uită în ochii mei. Îmi spune că funcţia pe care o solicit e prea mare pentru a decide el singur ocuparea ei, totul depinde de Centrala Editorială. N-aş vrea cumva să vin pe postul lui Sorin, care se transferă zilele acestea la "Colocvii?" I-am spus că vârsta, pregătirea mea, prestigiul literar, experienţa nu mă ispitesc să lucrez sub autoritatea lui

Constantin Gheorghiu. A rămas înmărmurit. Se joacă o vreme cu stiloul, e linişte în birou, figura lui de activist de cursă lungă e imperturbabilă. Îmi propune până la sfârşit o stratagemă: să mă angajeze pe postul lui Sorin şi să lucrez cu delegaţie în funcţia lui Tudor. Refuz pe loc. Urmează amabilităţi, simt că poziţia mea e în creştere la bursă, directorul zâmbeşte larg, doreşte din suflet să colaborăm, va cere aprobarea lui Marinescu de la Direcţia Editorială, să-l chem la telefon, peste o săptămână o să-mi dea răspunsul.

Primesc pachetul de cărţi (trimis ramburs) de la ieşeni. În afara volumelor amintite, am pe birou "Essais sur les Moderns" a lui Butor, "La fonction du cinéma" de Élie Faure şi câteva romane de Montherlant, Pinget şi Mauriac.

Seara mă întâlnesc cu Ogrezeanu şi Picu Olănescu la "Car", bem bere. Ne închipuim o clipă că suntem încă "ti-neri, frumoşi, deştepţi", ne amuzăm de întâmplări uitate, ne jucăm cu dibăcie rolul.

21 septembrie

Delia Damirescu îmi dă o veste bună: "Zborul" a fost reintrodus în planul ferm pe '68 şi pleacă peste două zile la Direcţia Presei. Renunţ, fireşte, la intenţia de a-l transfera la E.P.L. Delia discută cu mine ca şi când i-aş fi şef. Ce trist sistem ierarhizant a zămislit regimul, în care nu valoarea contează, ci funcţia administrativă sau politică. Gheorghiu, cu care mă întâlnesc pe coridor, mai negru, parcă, decât de obicei, se face că nu mă observă. I s-a transmis discuţia cu Georgescu.

La Uniunea Scriitorilor pentru obţinerea unei adeve-rinţe în speranţa că mi se vor instala gaze în sobe. Adeve-rinţa mi-o semnează Ion Horea, rece, distrat, lipsit de orice gest de afecţiune, ca un funcţionar de meserie. Figura lui de moţ a împrumutat o oarecare nobleţe de la oglinzile

înalte de cristal din holul Uniunii, cu care convieţuieşte zilnic.

Sucit cum sunt, încep să am reţineri cu privire la eventualitatea transferului la Editură. Şcoala e, totuşi, un refugiu pentru un scriitor, un loc în care îţi poţi asigura un spaţiu liber de mişcare pentru creaţie.

26 septembrie

Telefon acum trei zile de la un tovarăş Simionescu de la "Scânteia", îmi spune că Valeriu Râpeanu, şeful secţiei culturale, vrea să-mi vorbească. Pentru mine, "Scânteia" e o vocabulă care îmi dă fiori. Urc astăzi treptele de marmură (grandomanie mitocănească) ale clădirii. Valeriu Râpeanu (primul meu recenzent), înalt, subţire, elegant, figură tipică de arivist, ras proaspăt, graseind uşor. Sigur pe el, autocontrol perfect, afabil, rece, politeţe de partid. Discuţie în limbaj oficial. Redacţia vrea să primenească pagina culturală cu cadre tinere de scriitori, care să învioreze şi să dea o altă alură publicaţiei. Mă solicită să le ofer o proză şi, eventual, un articol despre problemele literaturii şi artei actuale pentru pagina întâi, unde semnau până acum numai maeştrii. În cinci minute terminăm. Mi-l recomandă pe un redactor, Anghelescu, care îmi spune că după-amiază îmi trimite curierul să-i dau o schiţă (singura povestire nepublicată e "Între două mese"). Salutări tovărăşeşti, strângeri de mână. Din nou pe treptele de marmură. Mă întreb cum e posibil să lucrezi aici, în acest buncăr al ideologiei proletare.

27 septembrie

Doctorul Nică Ursuleanu, consăteanul Corneliei şi fost elev al lui socru-meu la Hilişeu-Dorohoi, ne anunţă că de zece zile e mazil. Fost director general în Ministerul Sănătăţii, a avansat spre vârful piramidei nu numai graţie talentului

său "organizatoric", ci mai ales originii sociale "sănătoase". Spectacolul căderii unui om dintr-o investitură înaltă are un oarecare farmec. Nică susţine că a fost eliminat din ierarhie fiindcă s-a opus energic adoptării legii de interzicere a întreruperii sarcinii. Ne relatează, apoi, ca un fel de consolare, despre "căderea" unui alt dorohoian ilustru, Mihai Petrican, care a făcut şi şase luni de închisoare. Din cabinetul luxos al ministerului unde funcţiona, cu uşi capitonate, cu secretară platinată, trei telefoane albe, ţigări americane şi scotch servit cu cuburi de gheaţă "la pahar", de la nenumăratele ieşiri din ţară prin capitalele europene, unde negocia cu magnaţi ai industriei mobilei, să ajungi într-o celulă întunecoasă a închisorii Văcăreşti - ce grăzăvie! Paznicii puşcăriei, continuă Nică, nişte monştri, îi pun pe deţinuţi să cânte "Noi suntem duşmanii ţării", îi tratează drept bandiţi şi criminali. Mi-aduc aminte de o dimineaţă petrecută la Hilişeu acum vreo patru ani, de hramul satului. Se zvonise încă din ajun că vine în comună tovarăşul Mihai. A descins în jurul prânzului cu o suită întreagă de ştabi, sosiţi în două maşini negre, ministeriale, cum nu mai văzuse niciodată Hilişeul, stârnind toţi câinii neînvăţaţi din sat. Când ne-a văzut, pe Cornelia şi pe mine, ne-a strâns în grabă mâna şi fără să ne adreseze o vorbă a dispărut în grupul simandicos cu care se deplasase de la Bucureşti.

După zece noaptea mă trezesc cu Tică împreună cu amicul şi colegul lui de şcoală (de la Lahovary) Fătulescu. Tică e în mare formă, dă un recital de inteligenţă sclipitoare şi umor negru. A scris un număr de schiţe onirice şi umblă cu ele prin redacţiile revistelor, pe care le cunosc atât de bine. Toţi redactorii îi spun că da, e talentat,dar prozele sunt prea ciudate, nu pot să apară într-o revistă serioasă. Exasperat, s-a luat la harţă cu Gica Iuteş. "Nu ştiţi ce înseamnă onirism?" o

apostrofează cu insolenţă Tică Nicolaescu. Când dă să iasă din redacţie, Gica îşi face o cruce mare.

Schiţele onirice ale lui Tică sunt foarte bine scrise, e un Urmu z într-o fotografie micşorată. Conversaţia lui e spumoasă, surprinzătoare, epatantă. Din păcate, are mentalitatea unui om blazat, e lipsit de simţul realităţii, e speriat (a lucrat doi ani la "Secu", după absolvirea liceului, unde a învăţat să execute fotografii de artă. Nu ştie să-şi organizeze viaţa, nu are perspectiva timpului, trăieşte într-un prezent precar. Ar vrea să fugă, să plece în străinătate.

28 septembrie

Îmi telefonează Vasilescu de la "Scânteia" (deci nici Simionescu, nici Anghelescu, pe care-i cunoscusem), îmi spune că i-a plăcut povestirea (aşa încep toate refuzurile), că ar putea fi publicată în orice revistă literară, dar nu e potrivită cu profilul sobru al cotidianului Partidului (e vorba, în povestire, despre o femeie care-şi părăseşte bărbatul plecat pe front). Mă roagă să le dau ceva "mai adecvat" (un abataj de mină, o oţelărie?) Astfel se încheie "colaborarea" mea cu cel mai important cotidian al ţării.

Alaltăieri, fiind la "Scânteia", am rugat-o pe secretară să-i telefoneze din partea mea tovarăşului ministru Brădăţeanu (lucrează doar la câţiva paşi de locul unde mă aflu). I s-a răspuns că "e răguşit", că nu poate vorbi cu nimeni. Lucica m-a sunat a doua zi, e chiar bolnav, susţine, abia vorbeşte, telefonează-i, o să te primească. Perspectiva mea de a părăsi învîţământul se diminuează simţitor. Cum naiba o să mă umilesc să-l sun din nou?

Profesorul Florescu, care de şase ani, de când nepotul său e student la Institutul unde e prorector unchiu-meu Moţoc, îmi făcea un orar avantajos, preferenţial, în toamna asta, după ce băiatul s-a

trezit cu diploma de inginer în buzunar, mi-a ticluit cel mai infect orar din toate câte le-am avut în cariera mea de profesor. Ce aş mai putea să comentez?

Împrumut de la biblioteca Scriitorilor "Carnetele" lui Camus şi un volum de proze de Truman Capote. Dau iama prin colecţia "L'Express" din luna august.

5 octombrie

E frig, iarna se apropie tiptil. Mă aşteaptă şase luni de stat în casă, încotoşmănat, lucrând pe apucate, la lumina palidă a veiozei. Încep o proză gândită pentru aproximativ 50 de pagini, "Anonim flamand", după o idee născută în excursia din Germania.

Comemorarea lui Baudelaire în sala mică a Palatului. Flori, pavoazare, portretul poetului în tinereţe, cu barbă. Sala arhiplină, o sumedenie de babe, sărbătoritul e idolul juneţii lor, le aminteşte de anii de dragoste nebună, nebună. Vorbeşte Cioculescu, se agită, voce prea mică pentru o sală atât de populată. Expunerea e lungă, plictisitoare, ruginită. Îi urmează Geo Dumitrescu, mediocru. Rămân să ascult un recital de poezie dat de Emil Botta, bătrân, bolnav, mâine, poimâine nu mai este. Pe urmă ies.

Citesc a treia oară "Sandvişuri cu diamante" de Capote, proză ce m-a împins să scriu cu ani în urmă "Auroaica".

7 octombrie

Bică, prins în jocul prezumtivei mele angajări la Editură, mă tratează încă de pe acum ca pe un subaltern cuminte, harnic, bine "orientat" politic. Îşi exprimă temerea că nu voi sta prea mult în editură... Munca redacţională, zice, presupune stabilitate, el e de 15 ani în branşă şi apreciază experienţa, continuitatea în muncă. E rubicond,

bine hrănit şi primitiv, îşi freacă mâinile ca un negustor care a încheiat o daraveră avantajoasă.

La "Gazeta literară" îl găsesc singur în birou pe Sami Damian. Există între noi o jenă reciprocă, de câte ori ne întâlnim. Are o privire care veştejeşte orice intenţie de simpatie. Îmi spune că "Gazeta" îşi trăieşte ultimele zile, că va căpăta un alt profil şi poate altă denumire, că nu va publica fragmente de roman. Îi las nuvela "Între două mese", fără prea mari speranţe. Pe culoar îl întâlnesc pe Al. Oprea, ce-mi promisese că o să se intereseze de manuscrisul meu. Mă aflu pe mâini bune.

Fără să-mi fi făcut un plan anume de atac, mă trezesc în antecamera lui Trancă, mai marele în literatura noastră, în imobilul din piaţa Amzei. După o jumătate de oră în care a conversat cu o fetişcană rotofe ie, mă primeşte. Fotografie de album: întors spre mine în trois quarts, cu o carte în mână, legată în piele, frunzărind-o. Aştept în uşă. După câteva momente, poate un minut, îşi aminteşte că exist, mă invită să iau loc. E încă tânăr, elegant, cu nasul proeminent gen Cirano, ce-i dă o notă de autoritate. Figură mată, expresia controlată , pe care am văzut-o la toţi ştabii. Ce dife- renţă între demnitarul impenetrabil din faţa mea şi băietanul de 20 de ani, modest şi deşirat, cu pantalonii necălcaţi şi haina roasă la manşete, care apărea spre seară la facultatea de filosofie ca să o conducă acasă pe Zoe, colega mea de an! Îi spun pe scurt motivul pentru care am intrat la el. Se reazemă în pernele fotoliului tapisat cu catifea. "Deci, zice, ai venit la mine ca subaltern, nu ca scriitor, trebuie să recunoşti că e o diferenţă" (cuvintele sunt reproduse cu exactitate). Mă străduiesc să-mi păstrez calmul, sunt tutuit ca o femeie de serviciu. Faptul că sunt profesor, că am o catedră, îmi asigură totuşi independenţa. Ce m-aş face dacă aş sta la mâna lui? Trancă îmi explică în câteva cuvinte că Georgescu nu a trimis nici o

propunere Centralei Editoriale, că m-a minţit. Pe urmă, sistemul editorial nu e o afacere profitabilă, în curând va urma o reorganizare economică, se trece pe eficienţă, pe rentabilitate, vor fi reduceri masive de personal, risc să rămân pe drumuri. Mă sfătuieşte să rămân acolo unde sunt, "e clar? mă întreabă, te-ai deconectat?". Da, mă deconectasem, mă ridic, rămâne în fotoliu, nu-mi întinde mâna, venisem doar ca un simplu subaltern.

12 octombrie

Chemat din nou la redacţia "Scânteii" de Simionescu, un fel de sub-şef al lui Râpeanu. "Ţinem neapărat să avem colaborarea dumneavoastră la ziar" îmi zice. Vrea să mă compromită, să mă racoleze? Nu pot să-i dau decât fragmente din roman. Îl vizitez pe Brădăţeanu în biroul lui din minister. S-a buhăit, abia încape în fotoliu. Mă îmbrăţişează, nevastă-sa e un fel de vară a mea, bunicii noştri după mamă, aromâni, au imigrat la jumătatea veacului trecut din Grecia. În cameră miroase a cafea şi a ţigări fine. Navem ce discuta. Zâmbim jenaţi, un telefon ne întrerupe tăcerea prelungită, plec.

Ion are de ridicat 30.000 de lei pentru "Pasajul", îmi spune M atei la telefon, dar nu e de găsit. Nicu Stoian ne informează că a sosit abia de două zile de la Dunăre, e jigărit din cauza muncii şi a mâncării proaste, cu banii are posibilitatea să se întremeze.

16 octombrie

Ieri, toată ziua la tanti Marioara cu Cornelia şi copiii. Să-i ştergi pe puşti la fund, să mergi în patru labe şi să latri, să-i duci în cârcă - profesiunea de tată nu e de invidiat.

În casă se repară sobele, sunt izgonit din cameră, lucrez pe unde apuc, chiar şi în bucătărie. Volumul pentru E.P.L. rămâne o himeră.

"Carnetele" lui Camus (volumul 2). E deprimant să vezi cu câtă uşurinţă se mişcă

scriitorul printre idei.

20 octombrie

Invitat de Şuşelescu şi Bâlea, cu soţiile, la restaurantul M.A.I., unde, se pare, Şuşe are prieteni de pe vremea când juca în echipa naţională de volei. Restaurantul luxos, cu candelabre de cristal, e lume multă, majoritatea clienţilor în haină militară. Vin bun, glume uşoare despre femei (Şuşe e crai vestit), ne clevetim colegele, la un pahar bârfeala e cea mai agreabilă petrecere a vremii. Vecinii noştri au grade mari. Sunt graşi, voinici, vorbesc încet, par nişte oameni cumsecade care n-ar fi în stare să ucidă o muscă. Nevestele, fardate violent, vulgare, îmbrăcate în mătăsuri, îşi expun fără ruşine originea rurală. Mă întreb cum pot să facă dragoste cu un bărbat ce vine acasă la 4 dimineaţa, după un interogatoriu sau o şedinţă "de lucru" la "subsoluri".

Când ies în stradă cu Cornelia, noaptea, am sentimentul că sunt liber, că trăiesc.

La Cinematecă deschiderea sezonului cu "Zazie dans la métro" de Malle, film amuzant, spiritual, inteligent şi superficial, producţie tipic franţuzească.

24 octombrie

"D'ale carnavalului" cu Toma Caragiu în Pompon. Actorul a pus în rol atâta mitocănie autentică, mahalagism, vulgaritate, filtrate, decantate până la arta pură, încât Caragiale, dacă ar fi văzut spectacolul, ar fi coborât cu siguranţă în culise ca să-l pupe.

Citesc sub plapumă, în casă e frig. Reiau "Graal Flibuste" al lui Pinget, un soi de enciclopedie a spiritului acestui secol atât de cerebral. Nu reuşesc să avansez cu scrisul la cartea de la E.P.L. Vin obosit după programul de la şcoală şi mă refugiez în universul mincinos al cărţilor.

26 octombrie

Sărbătorim Sf. Dumitru la Bebe Ogrezeanu, cu Picu, ca pe vremuri. În camera aceasta plină de mobilă şi lucruri vechi şi cărţi de pe strada Galaţi, am petrecut nenumărate zile şi nopţi în anii tinereţii, când timpul nu avea valoare şi prietenia ţinea loc de hrană şi chiar de idealuri. Astăzi ne revedem cu stângăcie, ne simţim străini. Suntem trataţi cu prăjituri şi tort, bem vin şi jucăm cărţi. Plecăm la 4 dimineaţa. Tramvaiele ieşeau de la depou în huruitul metalic al şinelor ce scârţâiau pe la macazuri. Există în îngânarea nopţii cu ziua ceva trist, inexprimabil, când încă e întuneric şi oamenii care se îndreaptă spre întreprinderi, grăbiţi, abia ieşiţi din vise, se întâlnesc cu cei ce se întorc de la petreceri cu ochii împăienjeniţi de somn. E ger. În aer miroase a funingine. Până acasă am de parcurs vreo patru kilometri.

28 octombrie

Ancuţa împlineşte un an. La prânz, cu naşii. A venit şi nenea Nele de la Râmnic, care a animat sărbătorirea cu locvacitatea lui argotică şi pitorească. Povestiri vânătoreşti, meciuri de fotbal teribile, din epoca Ripensiei, a lui Venus şi Juventus. După invazia rusească, Siguranţa i-a confiscat tot armamentul de vânătoare (avea vreo patru puşti şi o carabină) şi rămânând lipsit de această distracţie cinegetică, s-a reprofilat pe pescuit, bătând coclaurile Lotrului şi Latoriţei.

După plecarea musafirilor, ne-am pomenit la noi cu Tică şi Matei (melanj incompatibil!). Nevasta lui Matei i-a dăruit a doua fată, are nevoie de hăinuţe, de scutece, de cărucior. Matei nu se arată emoţionat de eveniment. Fumează dezinvolt, aruncă scrumul pe covoare, se învârteşte prin cameră cu mâinile la spate, îi mănâncă porţia de tort lui Tică, e arogant şi agresiv. E aproape imposibil să-l asculţi, s-a diluat mental, vorbeşte în dodii. Tică, în schimb, îşi joacă rolul magistra l, e

plin de spirit, are mereu la dispoziţie subiecte noi pe care le expune cu umor, chiar şi banalitatea devine interesantă în peroraţiile lui. Dispune de o metodă de narare cu inversări de planuri, sfidând cronologia, păstrând cu toate acestea o logică a povestirii delectantă şi surprinzătoare. După ce pleacă, uiţi tot ce a spus, râmâi în schimb cu o puternică senzaţie de desfăt, aidoma parfumului unei femei frumoase pe lângă care treci şi care lasă în urmă o boare de miros îmbătător.

Văd la Cinematecă un film modest ("În umbra prohibiţiei") cu James Cagney, Humphrey Bogart şi Priscilla Lane, sala aproape goală, cu toată distribuţia selectă. În schimb, la "Patria", coadă imensă, bătaie, îmbrânceală la un film policier modern. Pe panourile uriaşe de la intrare se văd rachete cosmice, arme sofisticate, îmbrăcăminte pentru zboruri spaţiale. Lumea simte nevoia "spiritului nou" chiar şi în filme poliţiste. Evoluăm.

29 octombrie

Bănulescu publică în "Luceafărul" un fragment de roman, impresie de mare artă. Sunt convins că e cel mai bun stilist al nostru de după 1960. Am impulsul, un moment, să-l felicit la telefon, sunt realmente entuziasmat, dar gândul că o fac atâţia profesionişti ai linguşirii mă opreşte. Manolescu îl execută într-un articol drastic din "Contemporanul" pe Aurel Martin. De ce să mint că nu m-a vizitat un drăcuşor al răutăţii, al satisfacţiei ieftine, frivole.

30 octombrie

Îl vizitez, după vreo 19 ani, în casa de pe "Cuţitul de argint", pe Istodor Călin, colegul meu din anul I la medicină. Am disecat la aceeaşi masă, luni de zile, un bărbat de aproximativ 50 de ani.Îmi vine în minte toată tristeţea acelor ani de spaimă, de nesiguranţă, când fiecare dintre noi

putea fi un potenţial agent al Siguranţei. Dar eram tineri, uşuratici, tăiam cu bisturiul artere, muşchi şi straturi de grăsime cu nepăsare, făcând glume deşucheate, în mirosul usturător, insuportabil de formol. Aveam la masa de di-secţie o singură colegă, Matuşenko, rusoaică îmi închipui, blondă, cu cozi lungi, bogate, împletite cu migală. Făcea parte dintr-o sectă protestantă al cărui nume l-am uitat cu timpul, nu accepta din parteanici unuia dintre noi vreo familiaritate, oricât de inocentă. Cu Istodor mergeam după disecţie la un bufet mizer şi beam o bere. Taică-său era medic.

Colegul meu de atunci e astăzi un tip apatic, morocănos, limfatic. Nu izbutim să prindem cadenţa unei conversaţii. Discutăm despre scumpirea biletelor la troleibuze, despre organizarea proastă în Capitală a aprovizionării cu lemne şi cărbune. Nu a mai urmat, după abandonarea medicinei, nici o facultate. Rămân, la întoarcerea acasă, cu regretul unei revederi ratate.

31 octombrie

Recitesc proza lui Bănulescu din "Luceafărul". Renunţ, apoi revin şi iar renunţ la ideea "Anonimului flamand". Tot ce am "compus" în gând în legătură cu nuvela e o pastişă avant la lettre, la scară minusculă - după literatura fascinantă a maestrului.

Mâine soseşte tata de la Râmnic pentru controlul postoperatoriu de rutină. Trebuie să-l văd din nou pe Setlacek.

5 noiembrie

Succesul (de critică) al lui Bazil cu "Parabola focului" nu e decât reflexul invers al unui destin. Tânăr, în plină forţă creatoare, a fost aproape ignorat de presă. Astăzi, când acuză o bătrâneţe spirituală prematură, e supralicitat de critici.

Peste zece zile, îmi spune, pleacă într-o călătorie de studii în Italia. Despre Liviu Călin (cu care a fost bun prieten, despărţindu-se între timp irevocabil): e un alcoolic, un degenerat. Internat mai multe luni într-o clinică pentru dezintoxicare.

Promisiuni de întâlnire "la o parolă" înainte de plecarea în străinătate.

6 noiembrie

M-am decis să plec. Decis. Îmi trebuie, ca să-mi realizez proiectul, un concediu medical. Salvarea rămâne mai departe Duci Pârvu . Vreau să încerc să scriu la Ţigăneşti.

Liviu Călin îmi promite că voi primi un avans curând, pentru volum. Vocea lui la telefon şi-a diminuat substanţial accentul de feminitate. E chiar plăcută. O voce care ar putea să cucerească o femeie cu vocaţie muzicală.

Dintr-un carnet mai vechi: Totul e să te stăpâneşti, să ştii să suferi. E în acest act o mare doză de speranţă în ceva indefinit, ce s-ar putea numi hazard. Cu timpul, resemnarea devine umbra catifelată care acoperă toate iluziile.

8 noiembrie

Ore de emoţie la spitalul "Bucur" (trimis de Duci). Doctorul Tache (cardiolog), om blajin, 50 de ani, chelie, figură fină, îmi promite 25 de zile de concediu în etape, mai mult nu-mi poate da. Defecţiunea constă în faptul că aş fi vrut să "leg" concediul de boală cu vacanţa (21 decembrie), ceea ce e imposibil. Nu-mi fac probleme de conştiinţă pentru absenţele "ilicite" de la şcoală. Nu pot să supravieţuiesc decât prin scris.

"Secolul XX" publică un comentariu al lui Bănulescu despre nuvela "La ţigănci" de Mircea Eliade în care pomeneşte despre întrevederile avute cu maestrul. Contactul lui Bănulescu cu

străinătatea, cu lumea liberă, l-a aiurit. Îl văd plimbându-se cu faţa descărnată, de schimnic, pe străzile Cetăţii eterne, printre palate somptuoase şi bazilici, gândind la pustele deşerte ale Bărăganului, din care nimeni până la el nu a izbutit să scoată efecte artistice atât de rafinate.

11 noiembrie

Îmi scrie un fost elev, mă roagă să-l ajut să-şi publice volumul la E.P.L. Acum trei ani, când i-am citit caietele de versuri, nu învăţase nici măcar ortografia poeziei. Nu cred că vremea e un bun sfătuitor pentru poeţi. Talentul poetic, ca şi cel muzical, se manifestă de timpuriu. Când am avut curajul să-mi citesc poeziile compuse la 14 ani, le-am aruncat, fără să ezit, la coş.

Doctorul Petre Popescu îmi aduce fotografiile color făcute cu ocazia aniversării celor 20 de ani de absolvire a liceului. A îmbătrânit, îi cade părul. În ultimii doi ani de şcoală a stat la noi în gazdă pe strada Gării, în cameră cu Picu. Era îndrăgostit de Coca Costescu cu care s-a şi căsătorit ulterior, apoi au divorţat. Am fost buni prieteni, la fel de orgolioşi, de infatuaţi, jucam pe aceeaşi scenă, în aceleaşi decoruri de carton pe care singuri ni le confecţionam. Pe urmă viaţa ne-a despărţit. Privesc fotografiile recente, am sentimentul că asist la o "comedie a erorilor". Nu recunosc în figurile din poze nici un indiciu, nici o grimasă ale adolescenţilor de odinioară. O contrafacere stânjenitoare.

Dintr-un carnet mai vechi: Nu pot să scriu ca Robbe-Grillet sau Nathalie Sarraute fiindcă n-am învăţat în tinereţe "alfabetul" Braille, al orbilor literatori.

13 noiembrie

Tovarăşa Lungescu mă cheamă la Editură pentru semnarea documentului de amânare a predării manuscrisului. Schimb de saluturi (fără

cuvinte) cu Const. Popescu. Ioana Andreescu, în schimb, e foarte ataşantă. Bănuiesc că Liviu Călin a desemnat-o să mă ia în primire ca redactoră. Telefon din Iaşi de la doctorul Răuţu. Îmi spune că nu poate împrumuta de la bibliotecă "Auroaica" fiindcă "nu stă în raft mai mult de cinci munute". Pare oarecum nedumerit de micul succes al cărţii mele. Nu-mi pot da seama dacă se bucură, oamenii, chiar cei de calitatea lui Răuţu, sunt imprevizibili.

16 noiembrie

Am obţinut concediu medical de 7 zile, după ratarea penibilă de ieri, când am pierdut aproape cinci ore pe coridoarele spitalului fără să-l găsesc pe doctor. Mă hotărăsc să plec la Ţigăneşti. Sunt obosit, nervos, dureri de cap cumplite. Dacă nu voi putea să scriu, mă întorc. Intenţionez să-mi dau demisia din învăţământ. Alternativă nu există. În definitiv, câţi ani îmi va fi dat să mai trăiesc?

Bebe Ogrezeanu îmi telefonează după lectura "Auroaicei" că nu vela "seamănă" cu "Sandvişuri cu diamante". E singura persoană cu care am avut discuţii despre carte, care a "intuit" exact "izvorul" meu de inspiraţie. Fireşte, femei ca Auroaica găseşti oriunde, în cărţile lui Panait Istrati, George Mihail Zamfirescu, Eugen Barbu, dar şi Dumas (fiul), Balzac, Flaubert. Dar "abordarea" temei poartă sigiliul lui Capote. Desigur, în "Auroaica" e duhul meu, ea nu mai poate fi scrisă de nimeni, niciodată, îmi aparţine.

17 noiembrie

Ţigăneşti. Trec podul peste lacul ce înconjoară mănăstirea, văd "cherhanaua" şi arborele îngheţat de vremuri, cu icoana Maicii Domnului înţepenită în trunchiul putred. Maica Talida, încotoşmănată cu o broboadă de doliu pe

cap, îmi pregăteşte camera. Bat clopotele. Pe drum trec umbre negre, îndreptându-se spre arhondaric.

Am şase zile înaintea mea, în care se va decide soarta cărţii. Intru în biserică, mă închin la icoanele de la iconostas. Lăcaşul e pustiu, ici-colo câte o maică făcând mătănii. Apropierea lor îmi umple sufletul de linişte.

19 noiembrie

Maica Talida a chemat un meşter să-mi repare soba, scoate fum. Mă plimb prin mănăstire, apoi prin sat. La librărie găsesc o "Auroaică" mucegăită printre volume vechi de Aurel Mihale şi V. Em. Galan.

Călugăriţele se pregătesc de iarnă, e o febrilitate în graba cu care aleargă pe alei dar şi o gestică specifică venită din veacuri de muncă pe ogoare: ţărănci cucernice îmbrăcate în veşminte negre.

Nu progresez cu scrisul. Ideea "Anonimul flamand" mă depăşeşte. O părăsesc, revin la ea, o părăsesc din nou. Mi-au mai rămas doar patru zile de concediu.

21 noiembrie

Ieri am descoperit sub o fotografie înrămată reprezentând un târgoveţ cu anteriu, probabil rudă a măicuţei, un cuib de ploşniţe, de zeci de ploşniţe. Am chemat-o ca să-i arăt isprava. Reacţia ei - imprevizibilă. Probabil, zice, că au fost aduse de domnul care a locuit aici în aintea dumneavoastră. Nu realizez cum am să pot convieţui cu ele, acum că ştiu. Privesc cu aprehensiune fotografia unui plutonier fixată deasupra patului în care dorm. Mi-e teamă să-l ridic, se uită blând la mine, are mustaţă întoarsă în sus, ca Rică Venturiano.

Găsesc în fine un subiect. Porneşte de la fratele mai mare al tatei, Pamfilie, care a dispărut în urma bombardamentului american din 4 aprilie 1944. Pe Pamfilie nu l-am văzut decât de două sau trei ori la Râmnic, n-aveam nici zece ani, când se

ducea să-şi vadă mama la Govora. Era un bărbat înalt, brunet, osos, cu ochii verzi şi trişti. Îşi purta în priviri destinul. Ştiam de la ai mei că bea peste măsură. Se despărţise de nevastă-sa cu care avusese două fete. Nu i s-a găsit cadavrul niciodată. Poate nici n-a murit atunci. Ar fi putut să plece din ţară în anii tulburi de după război, avea un suflet de aventurier. I-am pus nuvelei titlul: "Aseară a trecut un om".

22 noiembrie

Scriu două pagini din nuvelă, simt că "merge". Îmi lipseşte ritmul, nu-mi este clară trama, dar atmosfera povestirii o trăiesc, e în mine.

După-amiaza vânez ploşniţe. Am dat toate tablourile jos, peretele e gol. Majurii, târgoveţii, mahalagioaicele au dispărut în tainiţele dosnice ale maicii. Nu cred că pot să mai respir sub presiunea ameninţătoare a insectelor. Mi-e silă.

Mă facinează titlul piesei "Tango" de Mrožek, cu o muzicalitate tăiată scurt, ca o fâşie de mătase.

24 noiembrie

Mă duc la Bucureşti, îmi prelungesc concediul cu încă 7 zile. Pierd ore bune la spital. Doctorul Tache, prietenul lui Duci, nici nu mă mai consultă, mi-a pus deja un diagnostic, cardiopatie ischemică.

Cornelia îmi ascultă proiectele din ultimele zile, e entuziasmată de ideea omului ce trece prin oraşul de provincie ca o fantomă, bulversând habitudinile şi tihna urbei patriarhale. Am scris cinci pagini, contez pe alternarea prezentului cu perfectul compus, ce dă n araţiunii o cadenţă surprinzătoare.

După-amiază mă întorc la Ţigăneşti. Afară e ger. Din cauza ploşniţelor sau a neputinţei de a continua să scriu, mă bate gândul să abandonez şi mănăstirea şi nuvela. Chilia în care locuiesc mi-a devenit deodată ostilă. M-am săturat de tot, de

maica Talida în primul rând. E mincinoasă (nemaiînchipuit de mincinoasă), hoaţă (îmi vămuieşte zahărul, cafeaua), leneşă, murdară, lacomă şi proastă şi ipocrită, mă rog lui Dumnezeu să-mi ierte păcatul defăimării.

26 noiembrie

Din "Cartea albă" a lui Al. Rosetti, publicată în "Luceafărul": "Taine avea dreptate, «mediul» constituie o condiţie principală a dezvoltării unui scriitor. Temperatura morală, competiţia, rivalitatea, exemplul, atmosfera, toate la un loc determină şi dau contur operei.

Opera lui Eugen Ionescu s-a cristalizat în atmosfera prielnică a Parisului."

Evident, Parisul, obsesia adolescenţei mele. Opera noastră, a scriitorilor din ţară, "se cristalizează" în atmosfera societăţii socialiste, care te îndrumă ce şi cum să scri şi îţi interzice accesul la cultura altor medii, dăunătoare, putrefacte. La 20 de ani voiam să fug din ţară. Ştiam să înot. Întocmisem un plan amănunţit de evadare peste Dunăre, în Iugoslavia, dar n-aveam prieteni siguri, de nădejde, şi singur nu mă încumetam să încerc. Acum, cuvintele lui Al. Rosetti cad peste mine ca nişte frunze moarte, mă lasă doar cu vaga melancolie a unei eden ratat.

27 noiembrie

Bilanţul după trei zile din seria a doua de concediu e descurajator: doar 7 pagini scrise, fără nerv, fără combustie, fără har. Mă hotărăsc să merg la Tâncăbeşti (kilometrul 29) să caut cameră în sat. Nea Haralambie "Sifonarul" mă conduce la cinci adrese: mizerie, murdărie (în mănăstire e raiul pe pământ), lătrat de câini, cheflii, şosea naţională. I-am mulţumit, i-am strecurat în buzunar "comisionul". Seara mă aciuez, neavând ce face, la "terasa" Tâncăbeşti, comand un şpriţ pe care-l beau în fugă, înfofolit în faldurile paltonului, sătul

de viaţă, de gânduri, de spe-ranţe, de tot. La celelalte mese ţărani, salariaţi la Colectivă, gestionari, un pădurar şi un miliţian care vorbeşte cu vocea imperativă a autorităţii. Mă urmăresc cu curiozitate, bănuitori, neprietenoşi.

Găsesc la librărie "Vestibul" de Ivasiuc, un nume nou în concernul scriitoricesc.

28 noiembrie

Mă întorc la Bucureşti. Îmi aranjez biroul pentru lucru. Sunt deprimat dar am încă speranţe, eroul principal, domnul Lerescu, îmi place, e omul meu. Intenţionez să-l plimb prin atmosfera Râmnicului de după război, înnegurată, marcată de spaime şi nesiguranţă. Îmi trebuie două lucruri esenţiale: concediu şi un loc prielnic pentru scris.

Citesc pe Georges Perec, se situează sub nivelul celorlalţi nouveau-romancieri.

30 noiembrie

Schimbări spectaculoase la Editura Tineretului: Bică e retrogradat pe postul părăsit de Tudor, în locul lui fiind numit Tiberiu Utan, fost şef al secţiei de literatură în Comi- tetul Central, cu studii în U.R.S.S. Pe când băteam la porţile închise ale revistelor, Milică Măgureanu (coleg în lotul de studenţi români cu viitorul poet şi activist), la rugămintea mea, i-a înmânat 3 - 4 povestiri, sugerându-i să publice o schiţă în "Gazeta literară" unde era pe atunci redactor-şef. După o jumătate de an, în care nici nu s-a uitat pe texte, mi-am retras materialele. Acum a ajuns un simplu şef de secţie la Editură, de voie, de nevoie o să "colaborăm".

Obţin de la spital o prelungire de 11 zile a concediului de boală. Din nou emoţii, nervi, răbdare până să-mi vină rândul. În sala de aşteptare mulţi bolnavi, bolnavi de-a binelea. Încerc o vagă şi pudibondă jenă. Doctorul Tache - ireproşabil.

Cumpăr "Oraşul" de Faulkner.

1 decembrie

Aflu din întâmplare că în timp ce hălăduiam pe aleile tăcute de la Ţigăneşti, am fost ales locţiitorul secretarului organizaţiei de bază de par tid din şcoală. Dau telefon, nervos, colegei mele Constanţa Drăgănescu, secretara "plină", o bomboană de femeie. Mă încredinţează că n-am nici un motiv de supărare, că într-adevăr alegerea (în lipsă) e abuzivă, dar că va avea grijă să mă menajeze, că-şi va însuşi toate responsabilităţile şi porcăriile ce decurg din munca respectivă. Drăguţă. Bărbatu-său e secretarul de partid al organizaţiei de la Institutul de fizică atomică. Au activismul în familie, sau, mă rog, în sânge.

Un film cu Gary Cooper, David Niven şi Claudette Colbert, "A opta nevastă a lui Barbă Albastră", la Cinematecă, descoperă nu numai faţa ridată a cinematografului, dar şi mutaţia gustului public spre noi staruri ale ecranului. Alţi spectatori, alte pretenţii. Filme de genul acesta mă melancolizează. Sunt mai "datate" decât cărţile.

"Notele din Grecia" ale lui Al. Rosetti, foarte diluate.

5 decembrie

După 19 zile de concediu, am scris doar zece pagini. Păstrez, totuşi un optimism de circumstanţă. Îi citesc Corneliei paginile redactate. E încântată de ritmul lent al frazei, care crează atmosfera.

Vorbesc cu Duci, îmi promite că va face tot ce-i va sta în putinţă pentru a obţine cele 11 zile de concediu ce-mi mai rămân până la vacanţă. Îmi caut un loc de scris, unde să am căldură, hrană, linişte.

Sosit acum o săptămână din Italia, Bazil are decenţa (pe care am întâlnit-o atât de rar la oameni) de a nu-mi descrie cetatea Vaticanului,

palatele strălucitoare ale Genovei, turnul din Pisa, gondolele Veneţiei sau insulele risipite în golful Napoli. Îi spun că apare ca erou în "Pasajul" al lui Ion Ruse. "Da?", zice, mimând indiferenţa. În realitate e mort de curiozitate să se privească în oglinda deformatoare a fostului coleg de facultate.

Iordana mă anunţă că "Zborul" e la tipar de 20 de zile.

6 decembrie

Sunt invitat la Picu, cu Cornelia, de Sf. Nicolae. Prea multă lume amestecată, rude de-ale Lucicăi, de la ţărani veniţi direct din Hilişeu până la directori mari prin ministere. Mă nimeresc vecin cu un oarecare Uilecan, care ne ţine o prelegere detaliată despre realizările industriale ale Partidului. Ce fel de neuroni o fi având în capul lui? Figură tipică de activist, muşcând cuvintele cu falca inferioară aruncată înainte, privire iute, iscoditoare. Petrecerea, ratată, aduce cu o adunare de partid. Picu e depăşit de întâmplări. Nu bea, din cauza unei afecţiuni cardio-vasculare. Plecăm de-vreme, însoţiţi de Bebe şi Mitina Ogrezeanu.

Culeg din melodiile oferite de un patefon stricat câteva titluri de cântece la modă înainte de război, pe care am intenţia să le folosesc în textul noii mele "opere": "Vrei să ne-ntâlnim sâmbătă seara", "Pentru tine am plâns", "Când felinarele se-aprind" şi "Ţărăncuţă, ţărăncuţă"...

7 decembrie

Duci îmi telefonează că a aranjat în principiu cu concediul meu de boală. Dacă îl obţin, rămân în continuare 33 de zile liber! Mai mult nu puteam spera.

Citesc raportul şefului la Conferinţa Naţională a Partidului. Opt pagini de ziar tixite cu realizări şi lipsuri şi proiecte mari de viitor. Limbajul folosit e tehnic-mobilizator. Despre

cultură doar câteva rânduri strecurate ca o anexă la capitolul muncii de agitaţie şi propagandă.

Dintr-un carnet mai vechi: Am învăţat să gândesc artistic doar după ce am citit romanele fundamentale ale lui Faulkner.

8 decembrie

Scriu, după miezul nopţii, finalul nuvelei "Aseară a trecut un om" (o jumătate de pagină). Euforie, ca şi cum aş fi terminat nuvela. Nu mă iluzionez, o să muncesc enorm ca să o duc până la capăt, am sentimentul, însă, că ştiu ce vreau. E prima mea scriere în care ideile se descoperă pe sine în subtext.

Cornelia reciteşte paginile scrise, entuziasmul ei e mult diminuat.

Cu Virgil Brădăţeanu: îmi promite să-mi aranjeze un sejur la Mogoşoaia, dar după Anul Nou. Sărbătorile sunt rezervate maeştrilor şi activiştilor de la "Cultură".

11 decembrie

La ora 9 dimineaţa mă aflu la poarta dinspre sud a sediului Comitetului Central, e prima oară când pătrund în citedela inexpugnabilă a comunismului. Îmi anunţ prezenţa la un birou ce dă direct în stradă. Doi indivizi civili îmi cer legitimaţia şi-mi iau un scurt interogatoriu. După un sfert de oră sunt preluat de o persoană şi dus cu liftul la unul din etajele clădirii. Aştept din nou. În fine, sunt introdus în cabinetul lui Milică Măgureanu. Ne salutăm oficial. Milică e îmbrăcat într-un costum gris-fer lucios, poartă o pereche de ochelari cu rame de metal, e un "tovarăş". Nici un cuvânt de familiaritate, nici un gest intim. Se scuză că e grăbit (mă ţine în picioare), apoi apasă pe un buton de so-nerie şi în câteva momente apare un individ care se reco-mandă doctorul Mircescu. "Rezolvă-i tovarăşului chestiunea" îi spune Milică scurt. Ne salutăm din nou (oficial) şi ies cu

doctoraşul. Mă introduce într-un birou mărunt, îmi oferă un scaun, pe peretele din faţă tabloul tovarăşului Nicolae Ceauşescu, mă întreabă în ce perioadă vreau să mă internez la sanatoriul "1 Mai", dacă doresc confort de protocol sau doar obişnuit, îi spun că vreau confort de protocol. "E scump", îmi şopteşte cu deferenţă dar şi cu aprehensiune doctorul. După câteva minute, în care completează nişte rubrici într-o condică, doctorul Mircescu îmi întinde o hârtie fină, cu antetul Comitetului Central. Îmi doreşte sănătate şi petrecere frumoasă.

La prânz obţin concediul medical de la spitalul "Bucur". Îmi fac bagajele.

12 decembrie

Primesc la sanatoriul "1 Mai" o garsonieră în aripa "de protocol", la etajul II, am lift. Ceea ce mă impresionează de la început e curăţenia exemplară de pe culoare şi covoarele în care te cufunzi până la glezne. Linişte desăvârşită. Came- ra, spaţioasă, e înzestrată cu de toate: baie îngropată, de faianţă, halate pluşate şi prosoape fine, două paturi largi cu plapumă şi cu veioză pe noptieră, aparat de radio, telefon şi un balcon ce dă spre pajiştea acoperită cu un strat subţire de zăpadă. De la chilia populată de ploşniţe a Talidei la garsoniera mea e o distanţă astronomică. Totuşi, la mânăstire am scris "Zborul de probă".

13 decembrie

De azi-noapte ninge. Pierd vremea privind de pe balcon pădurea sub bătaia uşoară a fulgilor de nea. Direcţia sanatoriului oferă pacienţilor o gamă variată de distracţii: bibliotecă, biliard, sală de cinema unde rulează în fiecare seară filme cu stahanoviste sau cu colhoznici (uneori dau şi câte o peliculă "de capă şi spadă"). Masa se serveşte în două serii, în marea sală de la parterul superior. Seria şi locul de la masă sunt stabilite imediat după

sosirea în sanatoriu. Mănânc la "masa diabeticilor" (am un diabet uşor, diagnosticat acum cinci ani la Olăneşti) cu un activist din Iaşi, o muncitoare din Suceava, fruntaşă în întrecerea socialistă şi un şofer de pe o maşină a Comitetului Central. Discuţiile se reduc la observaţii despre calitatea menu-ului, la vremea rece de afară, la confortul excelent din camere. Sunt într-o companie excelentă.

În hol îi întâlnesc pe scriitorul Alexandru Mitru cu soţia. Îl salut, răspunde politicos dar nu mă recunoaşte. Seara citesc "Oraşul" de Faulkner. Figura inteligentă, aspră de sudist de pe coperta a patra mă fascinează.

14 decembrie

Deşi serviciul medical al sanatoriului aduce apă mine-rală de trei pe zi de la izvoare cu canistrele, mă încumet să merg pe jos la izvorul 24. Am de parcurs cinci kilometri la dus şi tot atâţia la întors. Mă opresc la librărie, cumpăr "Duios Anastasia trecea" de D.R.Popescu şi "Frig" de Ţepeneag, cărţi răsfăţate de critica din ultimele luni.

Spectacolul de dinaintea servirii mesei e memorabil. În holul mare, decorat cu stucaturi bogate, cu palmieri şi ficuşi, vreo 50 - 60 de persoane, îmbrăcate în halate de casă exotic colorate sau în cămaşă cu bretele aşteaptă, în grupuri, deschiderea la oră fixă a uşii de la sufragerie. Conversează despre articolul de fond de astăzi din "Scânteia", despre politica de cadre a Partidului, despre necesitatea promovării tinerilor în munca de conducere şi de decizie. Sunt gravi, solemni, bine hrăniţi, miros a apă de colonie. Femeile poartă baticuri şi rochii sau capoate de mătase. Vorbesc cu glasul tare, chicot esc, sunt vesele, e vremea lor, a celor care au luptat pentru o viaţă liberă, lipsită de exploatare. Când se deschide

uşa sufrageriei dau buzna, împingându-se cu coatele.

Lucrez cu un ritm de melc: o pagină pe zi, dar simt că povestea "merge", mă atrage. Am scris cu totul 20 de pagini...

16 decembrie

Îmi împart ziua între munca la carte, în fotoliul cu braţe moi, de catifea şi plimbări prin parc. Am renunţat să mă mai duc la izvorul 24, m-am lenevit, pierd prea mult timp. Lucrez încet, doar patru pagini de când am poposit la "1 Mai". Acum doi ani, muncind într-o mansardă fără aer, fără masă, în frig, pe un pat nenorocit, am scris în 18 zile "Trei brazi şi o bicicletă", "Cine merită un soţ" şi o parte (începutul) din "Auroaica". Confortul excesiv din garsonieră mă inhibă. Mă simt ca un ţăran ce nimereşte deodată într-un palat magnific de cleştar.

17 decembrie

În vreme ce luam părânzul cu ortacii mei, se opreşte lângă mine Alexandru Mitru şi mă întreabă, puţin jenat, de unde mă cunoaşte. Sunt, oare, tovarăşul instructor de la U.T.M. care a venit acum un an la Editura Tineretului la o şedinţă de analiză a muncii?

Îi spun în ce împrejurări ne-am întâlnit. "Ah, zice, sunteţi Constantin Mateescu!" Mă măguleşte faptul că-mi ţine minte numele. Ne revedem în hol, îmi face cunoştinţă cu soţia sa, mă invită în apartamentul de la etajul I al aripei "de protocol". Mi se oferă ocazia să văd cum locuiesc în sanatoriu reprezentanţii clasei muncitoare, cei din înalta societate. Apartamentul (i se spune "verde" din pricina culorii tapetului; mai există încă trei apartamente asemănătoare, roşu, mov şi bleu) e alcătuit din hol, un dormitor enorm şi o sufragerie, ce acoperă împreună de trei ori suprafaţa casei unde locuiesc în Bucureşti. Covoare arăbeşti,

tapiserii, perdele grele la ferestre, picturi, sufrageria încărcată cu bibelouri, argintărie şi veselă din porţelanuri fine, frigider. Sunt ameţit. Terasa întinsă pe toată suprafaţa apartamentului dă spre povârnişul ce se continuă cu dealurile care domină staţiunea.

Mitru mă invită să iau loc într-unul din fotoliile capitonate din sufragerie. E prevenitor, plin de atenţii. În câteva minute ia conversaţia pe cont propriu. Îmi spune că e sufe-rind, că în războiul din Rusia, în urma unui bombardament, a fost îngropat de o bombă. E pe cale de a-şi piede definitiv vederea, îi e teamă să nu paralizeze, e pensionat de boală. "Să vă aducă soţia nişte fructe?" întreabă în timp ce îşi continuă alocuţia. A aflat că era vorba să vin la Editură în postul ocupat de Bică. Bică, susţine, i-a vorbit de mine în termeni extrem de elogioşi: talent deosebit, mare speranţă. E bucuros că poate conversa cu un scriitor din generaţia tânără. Soţia aduce struguri şi mere pe un platou de porţelan. Mitru e un bărbat voinic, de 50 - 55 de ani, înalt, cu păr frumos, aproape alb şi ochelari cu rame groase şi lentile fumurii, ce-i împrumută o distincţie specială. E "un domn". Soţia stă retrasă, ascultă. Descoperim că suntem rude prin alianţă, un văr al ei fiind căsătorit cu o verişoară a mamei. E, după spusele lui Mitru, primul cititor şi critic al său şi în acelaşi timp un paznic incoruptibil, care-l scuteşte de convorbirile la telefon inoportune. "De ce nu luaţi un măr?" întreabă Mitru şi simt în vocea lui nuanţa pe care am mai întâlnit-o adesea la oamenii ce se simt singuri.

18 decembrie

Cobor de trei ori pe zi cu liftul la mica gheretă improvizată la parter, unde se distribuie apa minerală. De fiecare dată e coadă. Apa o beau în cameră, întins pe pat. Evit cât pot să trec prin holul unde mişună activiştii sosiţi din toate

colţurile ţării. Sunt o specie de oameni care-mi displace.

După-amiaza mă vizitează familia Mitru. Comparativ cu apartamentul lor, umila (dar atât de eleganta) garsonieră în care locuiesc pare o jalnică odaie întunecoasă. Le fac cafea la micul reşou pe care l-am cărat cu mine prin toată ţara. Discutăm politică. La început timid, ne tatonăm, apoi deschis. Împărtăşim aceleaşi credinţe "reacţionare". Îmi mărturiseşte că ieri n-a vrut să abordeze probleme "delicate", i-a fost frică, e convins că apartamentul e împănat cu microfoane. Soţia lui Mitru mă roagă să le citesc câteva pagini din "ce scriu". Fac mofturi, evit să mă exhib, insistă, în sfârşit citesc primele şapte pagini din nu velă, îi văd vizibil plictisiţi, ceea ce nu-i împiedică să-mi laude iscusinţa de analist, de creator de atmosferă. Înţeleg că Mitru a rămas cu gusturile literare la epoca Flaubert, nu agrează "modernii", e refractar la Kafka, Joyce sau la insurecţia "noului roman". Evident, nu port discuţii cu el pe tema asta, ar fi zadarnic, îmi desenez o linie de conduită care să nu-i jignească opiniile literare, pe care le poartă majoritatea scriitorilor din generaţia de dinainte de război. În rest, cancanuri, bârfe de culise. E superstiţios, crede în vise, joacă săptămânal la loto, câştigă uneori, îi place riscul, a fost un om de acţiune. "Staţi minunat în cămăruţa asta, îmi zice la plecare, vă invidiez. În apartamentul meu de potentaţi ai zilei umblă fantome, le aud în timpul nopţii foindu-se printre perdelele de catifea de la ferestre."

Lucrez până la două noaptea, acopăr o foaie de hârtie.

19 decembrie

Apropierea de Mitru îmi dă iluzia că nu sunt singur. Bem apele împreună în apartamentul de la etajul I. Soţia mă invită să continui lectura întreruptă, refuz politicos. Azi-noapte lui Mitru i-a

fost rău, dureri de cap cumplite, ameţeli, senzaţie de orbire. Stăm tolăniţi în fotoliile confortabile, sorbim din sticle dezgustătoarea apă cu miros de sulf. Mitru a lucrat la "Naţiunea" cu Călinescu, e depozitar a o mulţime de amintiri picante. Deşi director, criticul trecea destul de rar pe la revistă, îşi trimitea articolele prin curier. Jurnalul îl conducea de facto Marcel Breazu. O vreme a lucrat la "Naţiunea" şi Comarnescu. De Breazu mă leagă amintiri dizgraţioase. Devenit profesor de marxism după venirea la putere a comuniştilor, s-a nimerit în comisia cu care am dat examenul de stat. Îmi căzuse subiectul "Definiţia leninistă a claselor sociale" şi aiurit de circumstanţele austere în care eram chestionaţi, am uitat o trăsătură a claselor din cele patru pe care le elaborase marele învăţător al proletariatului. Breazu a aşteptat vreo două-trei minute, în sală tăcere mormântală, a stat în cumpănă, ignorasem (ce infamie!) o literă din alfabetul sfânt al comunismului ştiinţific, era destinul meu în joc, pe urmă s-a relaxat, mi-a adresat câteva cuvinte mustrătoare şi mi-a dat drumul. Această definiţie sacrosantă mi se ceruse şi la examenul de admitere în facultate, cu patru ani în urmă, şi o scrisesem fără greşeală.

Cu Mitru, discuţia curge simplu, fiindcă vorbeşte practic numai el. E dăruit cu harul povestirii, ştie să selecţioneze, să pună accente unde trebuie, să scoată efecte spectaculoase din întâmplări banale. Îmi povesteşte, de pildă, cum au trecut prin şcoală (a fost profesor la liceul "Lazăr") miniştri şi generali de securitate care abia ştiau să buchisească.

La despărţire îmi dă un coşuleţ cu mere ionatane. "O să vă poarte noroc" îmi zice mai în glumă, mai în serios.

20 decembrie

Ora 1 noaptea, e prima zi în care reuşesc să intru în ritm de două pagini zilnic. Sunt extenuat.

Ies pe balcon. Văd lampadarele ce luminează parcul sanatoriului. Rămân afară până îngheţ complet de frig.

După-amiază intru mai mult ca să mă aflu în treabă în sala de cinematograf unde rulează "Zece negri mititei", după un policier de Agatha Christie. Puhoi de lume. La a treia crimă plec, pe ceilalţi şapte i-am lăsat să moară fără mine.

21 decembrie

Un avantaj, aici, e că pot telefona din garsonieră. Veşti rele de acasă. Cornelia şi Dănuţ s-au îmbolnăvit acum trei zile, azi, spune Cornelia, se simt mai bine. Mă menajează. Schimb două vorbe cu Dănuţ, tuşeşte, mi se rupe inima.

Îi citesc familiei Mitru, după insistenţe stânjenitoare, paginile scrise până astăzi. Fireşte, le-a plăcut, ce pot să spună? Mi se năzăreşte ideea să-i propun lui Mitru să colaboreze cu mine la dramatizarea "Zborului de probă". El a mai scris teatru, are "mână". Poate încerc mâine.

23 decembrie

Cel de-al şaselea an consecutiv în care îmi petrec ajunul de Crăciun la Olăneşti, departe de ai mei. Mitru îmi dăruieşte o creangă de brad cu o lumânare galbenă, prinsă cu un cleşte, un glob, un pachet de ciocolată şi două cărţi cu dedicaţie, una lui Dănuţ şi una mie. Eu nu le-am ofeit nimic...

Îi pomenesc lui Mitru de eventuala noastră colaborare, la început nu pare entuziasmat, ba are chiar rezerve, deşi surprind în ochii lui o curiozitate care-l dă de gol. Pe urmă îşi schimbă conduita, ar vrea să scot volumul de la Editură şi să i-l dau imediat (el pleacă la Bucureşti peste trei zile). Îi promit că va primi de la Cornelia o copie pe care o păstrez acasă.

La mine în garsonieră. Cânt colinde, de unul singur, din cele pe care mi le mai aduc aminte. Mă uit pe cărţile lui Mitru, realizez că niciodată n-o să

pot colabora cu el, are o concepţie diferită de mine despre scris, alt orizont artistic, e scriitor pentru copii, mânuieşte o frază prăfuită, punctată cu arhaisme, cu neaoşisme pierdute prin secolul trecut şi o întorsătură savantă a sintaxei, cu întortochieri "lucrate" fin, e un fel de Sadoveanu în dimensiuni minore.

Ieri am lucrat până la patru dimineaţa. Progresez.

25 decembrie

Petrec Crăciunul cu familia Mitru în apartamentul "de protocol" de la etajul I. Ni se serveşte masa de la cantină de către două "subrete" îmbrăcate în halate albe. Mitru a cumpărat o sticlă de vin de Drăgăşani, ciocnim paharele, ne simţim bine. Mărturiseşte că îl cheamă Alexandru Eugen Pârăianu (Mitru e pseudonim) şi că descinde din vechea familie de boieri a Pârăienilor din Gorj, cu ctitorii şi în judeţul Vâlcea. Îi place să vorbească, meteahnă obişnuită a dascălilor. Povesteşte întâmplări din epopeea războiului cu ruşii. Cunoscând limba germană din familie (tatăl vitreg era de naţionalitate germană) a lucrat ca interpret pe lângă statele majore ale comandamentelor nemţeşti. Sufrageria în care petrecem e iluminată ca de sărbătoare, au fost aprinse toate candelabrele, mă aflu "prin efracţie" în fieful unde au chefuit Apostol, Bodnăraş, Chivuţă sau cine ştie care alte mărimi ale momentului.

Rămân în compania lor de la 8 până la 12 noaptea. La plecare, cercetăm toţi trei apartamentul, târându-ne pe burtă, cotrobăind prin toate colţurile dosnice unde ar fi putut fi montate microfoane. Ne-am amuzat teribil de această precauţie care, la drept vorbind, nu e chiar atât de exagerată.

Mi-am risipit o noapte de lucru, dar nu regret. Mitricii, cum îmi place să-i numesc, sunt de o reconfortantă gentileţe.

26 decembrie

Sanatoriul se închide pentru curăţenie peste trei zile, trebuie să-mi găsesc din vreme o cameră în staţiune. Cornelia îmi spune la telefon că şcolile încep pe 9 şi nu pe 10 ianuarie, după cum credeam. O zi de lucru mai puţin, care contează în criza dezolantă de timp în care mă găsesc. Copiii au un început de gripă. Vorbesc o clipă cu Dănuţ, îmi spune ce bunătăţi i-a adus ieri dimineaţă Moşul, un moş fictiv, fiindcă deşi împlineşte în curând cinci ani, nu l-a văzut până acum la faţă. Tăticul lui e absent de la această îndatorire sacramentală.

E trist spectacolul golirii sanatoriului. Deşi nu le duc dorul "ortacilor", orice exod mă tulbură, conţine o sămânţă de melancolie.

27 decembrie

Aseară a plecat familia Mitru. I-am condus până în faţa treptelor de la intrarea principală, unde îi aştepta un taximetru. Amândoi foarte emoţionaţi. M-am ataşat de ei în ultimele zile, abia acum, când pleacă, îmi dau seama cât îmi va lipsi prezenţa lor odihnitoare, bavardajul, istoriile fantasmagorice ale lui Mitru, umorul gras, specific oltenesc, încurajările în situaţii de depresiune şi derută.

Lucrez la masă de dimineaţă până noaptea, cu osârdie şi cu un soi de disperare ponderată.

28 decembrie

Ultima zi în sanatoriu, nervi, nu pot să scriu. Sunt singur în toată imensitatea ctitoriei lui Gheorghiu-Dej, împreună cu personalul de serviciu care a pus în funcţiune aspiratoarele de praf. E forfotă în hol, se scot covoarele, se aud comenzi imperative, ca la armată.

Trec printr-o criză, mă bântuie sentimentul că nu pot continua. Azi-noapte am visat cohorte de ploşniţe ieşind de după fotografia majurului cu

mustăţile răsucite în sus, ŕ la Rică Venturiano, şi năpustindu-se asupra mea.

Ies în oraş ca să-mi găsesc o cameră, sunt repartizat de administraţie în vila nr. 9, camera 13 (să fie cu noroc, cu ghinion?), plătesc anticipat cazarea.

Plouă, plouă cu găleata, se aude apa cum bate în cadenţă pe balcon. Voi mai avea vreodată ocazia să mă mai desfăt într-un budoar ca acesta, primit prin indulgenţa şefului secţiei sanitare a Comitetului Central?

30 decembrie

Ieri m-am mutat în vila din oraş, situată în centru, pe aleea care uneşte librăria de cinematograf. Cărat bagajele, reşoul pentru cafea. Sătul, sătul, sătul. De şase ani migrez din loc în loc ca un gitan nomad, căutând un rost, un "nu ştiu ce".

Cornelia îmi telefonează că a fost la Mitru şi i-a dat "Zborul". A fost primită ca o doamnă, le-a plăcut. Încerc să mă acomodez cu noul "loc de muncă". O cameră modestă, cu ferestre dând spre o grădină cu trandafiri şi globuri, despuiate acum de orice frumuseţe. Din camerele învecinate mă invadează muzica venită de la aparatele de radio cu tranzistori. Zăpada s-a topit. Ies în oraş, aproape l-am uitat. Lumina soarelui de iarnă mă oboseşte. Mai am doar nouă zile de scris, pe urmă şcoala.

Ţara serbează azi 20 de ani de la abolirea monarhiei. Cu 20 de ani în urmă purtam pe piept portretul regelui, un medalion oval, mignon, care simboliza în vremea aceea li- bertatea. Eram student la medicină în anul I, îndrăgostit de o fată cu ochi albaştri şi cozi blonde, speram să vină din clipă în clipă americanii, să o plimb pe mama, după terminarea facultăţii, cu maşina, să mă specializez în psihiatrie la Paris. Nimic, nimic din toate acestea n-au fost să fie.

31 decembrie

Petrec pentru a şasea oară revelionul singur. "Petrec" e un fel de a răsfăţa hârtia. În fapt, lucrez până la 2 noaptea, când chiotele chefliilor încep încet-încet să obosească.

Trec în revistă bucuriile cu care Dumnezeu a avut bunăvoinţa s ă mă dăruiască în anul expirat: am scris "Zborul de probă", au apărut "Minciuna" (în februarie) şi "Auroaica" (în mai), am fost primit în Uniunea Scriitorilor, am călătorit în R.D.G.

1968

1 ianuarie

Notez aceste rânduri în momentul în care, de la aparatul de radio din camera vecină se aude a doisprezecea lovitură de gong care separă şi uneşte anul trecut cu cel ce vine.

Singur în camera mică a unei vile ce va fi fost pe vremuri proprietatea unui gospodar întreprinzător şi harnic. De la restaurantul (singurul din staţiune) din colţul străzii se aude bătaia ritmată, înnebunitoare a unei tobe. Nu pot lucra. Invazia muzicii impuse cu forţa, agresive mă blochează. Anii trec prea repede şi vin prea repede, această realitate nu o constaţi decât de la o anumită vârstă (care vârstă?), copiii, de exemplu, sunt imuni la curgerea ineluctabilă a timpului.

Fac o cafea. Deschid o carte, o frunzăresc. Aş vrea să pot să scriu. Sunt conştient că n-o să închid ochii toată noaptea. E modul meu original de a-mi sărbători Revelionul. Afară, focuri de artificii.

3 ianuarie

Zile rele, zile bune. Ieri lucrat cu spor. Închei capitolul 13. Plouă cu bulboane. Mă bântuie gândul să plec mâine seară sau poimâine dimineaţă la Bucureşti, renunţ. Mă zbat între singurătate şi speranţa de a termina aici nuvela. Cura de ape o fac acum la Pavilionul central, ca să evit drumul obositor până la izvorul 24. Dimineaţa, la ora 7, coadă la ape minerale, lume săracă, îmbrăcată prost. Holul pavilionului miroase displăcut a sulf. Pânza de pe fotoliile în care se bea apa e ruptă. După sejurul paradiziac la sanatoriul „1 Mai”, am sentimentul scăpătării, căderii în mizerie, în calicie. „Dacă vrei să ştii ceva despre un om, aud o voce din fotoliul alăturat, cunoaşte-i mai întâi nevasta.” Mă întorc să-l văd pe autorul „aforismului”, e un bărbat în vârstă de vreo 60 de ani, cu o sticluţă de apă minerală în mână. Poartă

halat de casă şi papuci. Interlocutoarea, o femeie ceva mai tânără, sulemenită, oxigenată. S-au cunoscut probabil în staţiune.

6 ianuarie

Boboteaza. Urc dealul la bisericuţa din lemn „a lui Horea", adusă de Brătieni de la Albac şi reconstruită la Florica, pe urmă mutată încă o dată la Olăneşti după venirea comuniştilor, sub oblăduirea şi arhipăstorirea patriarhului Justinian, originar din Vâlcea. Poporul tocmai iese pe uşa îngustă, sculptată în lemn, cu sticle de apă sfinţită în mână. De la biserică se vede întreg oraşul, rânduit pe valea râului şi urcând în trepte pe povârnişul dealurilor din apropiere.

Când eram copil, lumea din Râmnic se aduna de Bobotează la lacu l din „Zăvoi", lângă debarcader, unde se oficia de către arhiereul locurilor slujba şi aruncarea sfintei cruci în apă. Doi-trei puştani se aruncau în apa rece, după care unul ieşea triumfător cu crucea. „Zăvoiul" sărbătorea botezul Domnului, azi obiceiul străbun a fost uitat.

Primesc o epistolă de opt pagini (scris mare, ordonat, citeţ) de la Alexandru Mitru, e entuziasmat după citirea „Zborului de probă", aprecieri superlative, stânjenitoare pentru mine. Îmi păstrez cumpătul, am îndoieli asupra gusturilor sale literare dar, de ce să fiu ipocrit, mă bucur, totuşi, că i-a plăcut romanul. Cât despre dramatizare, crede că proiectul nu e atât de simplu de îndeplinit. „Trebuie să mai citesc o dată cartea" îmi zice.

Noaptea. Înţelesul subtextual al personajului simbolic Trăienel: el e imaginea, ideea, idolul platonician al tinereţii, frumuseţii veşnice. Eroul cărţii, cel real, e numai o copie vulgară, perisabilă a modelului; dacă ar fi trăit, dacă ar fi fost supus pecetei timpului, ar fi ajuns ca ei, nişte bătrâni uscaţi şi decrepiţi, uitaţi de viaţă.

7 ianuarie

La ora 12 termin nuvela. Bucurie stranie, însoţită de o oboseală copleşitoare. Mă învârtesc prin cameră, sunt gol de gânduri. Neobişnuit e faptul că nu simt satisfacţia imposibil de descris pe care o am când termin o „bucată", oricât de mică. Să fie oare de vină conştiinţa că am ratat? Dar am avut această „febră a finalului" chiar şi la cele mai banale povestiri...

Într-o jumătate de oră mă hotărăsc să-mi fac bagajele, să plec, să fug cât pot mai repede, să nu mai pierd o clipă, ca după comiterea unei crime abominabile. După 26 de zile de „luptă cu diavolul" mă întorc la Bucureşti. Copiii, după cum mă aşteptam, au fost bolnavi. Există în familia Corneliei tradiţia de a îmbrobodi veştile rele în cuvinte dulci-moldoveneşti, de a spune adevărul numai pe jumătate. Din momentul în care ajungi să demontezi mistificarea, orice stratagemă de acest fel îşi pierde rostul.

8 ianuarie

Reiau legătura cu editurile. La E.P.L. Liviu Călin mă anunţă că volumul meu (nescris) a fost radiat din planul pe 1968, în care au rămas numai lucrările existente în redacţie. Îmi spune să nu mă neliniştesc, cartea va apărea cu siguranţă, e necesar să o aibă pe birou până în februarie. „Dacă nu sunteţi în graţia c riticii, sunteţi în schimb în cea a editorilor", mă măguleşte cu un zâmbet veştejit, lipsit de afecţiune. Noul meu redactor de carte e Ioana Andreescu.

Când intru în redacţia lui Bică de la Editura Tineretului (Bică lipseşte) dau de un chef în toată regula. Sunt sărbătoriţi Ionii (ieri a fost duminică). Se servesc gustări, pateuri, coniac „Zarea" la discreţie. Tudor, prezent şi el ca musafir, mi-a amintit de proiectul nostru de scenariu. Atmosfera e plăcută, n-ai zice că într-un birou ca acesta se

decide soarta sutelor de cărţi ce îşi aşteaptă rândul la tipografie. Amfitrioana petrecerii, Iordana, puţin grizată, toarnă băutura în pahare. Încearcă să animeze zaiafetul, râde tare, pare mult mai umană (şi naturală) decât în scaunul de redactor. Fac cunoştinţă, dintre convivi, cu Nelu Oancea (coleg cu Velea, după cum susţine), care dezvoltă o diatribă necruţătoare împotriva lui Aurel Martin, cu epitete ca escroc, poltron, vax literar, cretin şi trepăduş. Cred că a băut un păhărel de coniac în plus.

Marian Popa mă bagă în seamă în „Luceafărul”: scrie că Francisc Munteanu mai are mult până să ajungă la arta lui Constantin Mateescu şi Virgil Duda. De ce această ridicolă nevoie de comparaţii?

Îl vizitez pe Alexandru Mitru în apartamentul lui de la parterul unui bloc cu trei etaje de pe strada Vişinilor, colţ cu Traian. Un vestibul, un hol, sufragerie, birou de lucru înţesat de cărţi şi dormitor. Tablourile şi obiectele decorative fără valoare artistică deosebită. Interiorul, intim, plăcut, împrumută parcă ceva din personalitatea proprietarului.

Mă invită în birou, îmi arată câteva din cărţile mai preţioase. Vorbeşte fără întrerupere (voce caldă, prietenoasă) privindu-mă în ochi cu o curiozitate circumspectă. A discutat, susţine, cu Nataşa Gheorghiu (habar n-am cine e Nataşa), care e dispusă să încheie un contract cu noi pentru reprezentarea piesei! Rămâne doar să o scriem. Mitru propune ca prima formă să o redacteze el, sunt de acord. Ne amintim de zilele plăcute petrecute la sanatoriul „1 Mai”.

10 ianuarie

Scriu nişte „Teze” asupra „Zborului de probă” pentru a-i desluşi lui Mitru punctul meu de vedere în legătură cu intenţiile „ascunse” ale romanului. Am lucrat la „Teze” cinci ore!

Îi citesc Corneliei nuvela scrisă la Olăneşti, îi place. Se află pe palierul „Zborului de probă”. Oricum, nu face gaură în cer (expresie auzită de la Crohm ălniceanu la „Gazeta literară”, când era redactor-şef adjunct).

Azi, prima zi de şcoală, şapte ore cu elevii, când intru în cancelarie, în pauze, mă prăbuşesc în scaunul meu de lângă geam răpus de oboseală, nu conversez cu nimeni. Colegele îmi cunosc năravurile, mă evită. În condiţiile acestea trebuie să predau volumul până în februarie...

12 ianuarie

Reflexele cotidiene ale vieţii mele de profesor: trezirea, cafeaua neagră, tare, fără mâncare, toaleta (haine vechi, uzate pe catedrele atâtor săli de clasă), alergătura în noapte (e ora 6,30) până la staţia lui „32”, echilibristică pe scara autobuzului, din nou alergătură până la şcoală, semnarea condicii (sunt zile când n-am habar ce trebuie să predau), orele de curs (descrierea acestora e superfluă, imposibilă), întoarcerea acasă tot cu „32”, bătaie la urcare, apoi sosirea la „Rond”, în strada Albă. Mănânc, lucrez pe text până la 11-12 noaptea, uneori mai mult. Odată şi odată, ceva, în mine, o să facă pac!

14 ianuarie

Abonamentul la Cinematecă mi-a devenit cu vremea o povară. Văd „Serenada din Valea Soarelui”, film care a făcut cu 20 de ani în urmă ocolul lumii şi a lansat un şlagăr ce i-a înnebunit pe tinerii de atunci. Azi, pelicula e caricaturală iar muzica banală, demodată. „Lucrarea” timpului... Ce-ar fi să-i dau volumului cu cele trei nuvele titlul generic „Umbrele timpului”? Urmează să mai reflectez.

Termin de revăzut „Între două mese”, mă apuc de „Gânduri pentru ultimul prizonier”. Seara mă vizitează Tică. Îmi citeşte o piesă de teatru

confecţionată în ultimele zile, scrisă inteligent, cu vervă. Un monolog despre stupiditatea vieţii, mergând pe urmele lui Joyce. Mă ţine până la 2 dimineaţa.

17 ianuarie

Lucrez la „Gânduri...” Încerc să înlocuiesc, în episodul sosirii „Necunoscutului”, mai mult ca perfectul cu perfectul compus. Citesc cu voce tare textul, pentru percepţia nuanţei muzicale distinctive între cele două forme ale trecutului.

S-a anunţat în presă un concurs de dramaturgie originală dotat cu premii importante, organizat de Comitetul de Stat pentru Cultură şi Artă. M itru la telefon: „Ce ziceţi, ne prezentăm?” Termenul de predare e 15 martie. Întrebarea lui conţine şi răspunsul, e hotărât să scrie o dramatizare după „Zborul de probă”, vrea să o dea gata într-o săptămână. Pe mine, concursurile mă inhibă, nu mi-au plăcut încă din şcoală. Pe urmă, astfel de concursuri sunt dinainte aranjate. Îi spun să scrie piesa, vom vedea.

Îl rog pe Ţârlea, instructorul de partid, ce-mi poartă o simpatie inexplicabilă, să mă înlocuiască din funcţia în care am fost ales în lipsă, mă deranjează. Discuţie despre poeziile de tinereţe ale lui Blaga. Ţârlea, ca orice ardelean ce se respectă (vine din Sălaj) susţine că e cel mai important poet al secolului. Nu-l contrazic (atât ar trebui), polemica e futilă. La urma urmei, ce însemnătate au clasamentele în literatură?

20 ianuarie

Mă vizitează Nicu Stoian ca să-mi înapoieze datoria. De Sf. Ion, îmi spune, n-au mai venit în vila lui Eclemea de la Şosea decât vreo câteva persoane, nici un prieten. Nicu susţine că aceştia sunt ofuscaţi de modul cum au fost „pictaţi”, cu maliţiozitate, în „Pasajul”. Ion rămâne din ce în ce mai singur în „castelul” său, în curtea căruia creşte iarba în voie. Uneori îl învidiez pentru

independenţa faţă de regimul opresiv, pe care şi-o obţine, atât cât poate, cu jalnice privaţiuni. E de 10 ani şomer...

„Gânduri pentru ultimul prizonier” la care lucrez cu obstinaţie mă oboseşte peste măsură. Aş abandona nuvela dar Cornelia susţine că e cea mai bună „piesă” a mea. Din 47 de pagini mi-au mai rămas de „limpezit” 34. Adevărat calvar.

23 ianuarie

Aflându-mă acum câteva zile la Moţoci, mi-am amintit de tanti Tincuţa, sora lui tanti Marioara şi a mamei. Era prima odraslă, dintr-un lung şir de copii, ai lui Costache Georgescu, om înstărit, cu „cont” la bancă, moşie, două perechi de case în centrul Râmnicului şi trăsură cu doi cai. În copilărie, Tincuţa suferise de o boală necunoscută (oricum, nediagnosticată), în urma căreia rămăsese cu unele sechele locomotorii neînsemnate. Lucra dantelărie de mare artă, trebăluia prin casă, se făcea utilă. Primul ei bărbat murise de tuberculoză la câţiva ani după căsătorie. Al doilea, un funcţionar de bancă din Cavarna, în Cadrilater, a izgonit-o pur şi simplu din cămin, fiindcă nu se înţelegea cu cele trei surori haine. S-a întors la maică-sa, în Râmnic şi a murit înainte de a împlini 50 de a ni. Mi-o aduc aminte foarte bine: grăsuţă, frumuşică, ochi mari şi expresivi (ca toţi Georgeştii), îmbrăcată fără gust, umblând cu paşi mărunţi, nesiguri. Voia să se recăsătorească. A fost o vreme o rumoare în legătură cu preotul Marina de la biserica Sf. Gheorghe, văduv, în căutare, şi el, a unei tovarăşe de viaţă. În anii comunismului, acesta a ajuns primul ierarh al ţării. Iată un destin în cincisprezece rânduri.

Tolstoi ne sfătuieşte, cu aerul lui agasant de pedagog, să luăm viaţa aşa cum este, „ca o situaţie din cele mai josnice, respingătoare şi mincinoase”. La urma urmei, ce-am putea face altceva decât să-i urmăm îndemnul?

24 ianuarie

În camera de lucru ospitalieră şi odihnitoare a lui Alexandru Mitru. Sunt instalat într-un fotoliu capitonat cu piele, împrejmuit din toate părţile de cărţi. Deasupra unui teanc cu albume de pictură, tronează bustul lui Homer, o copie bine realizată în mărime naturală. Cărţile, aruncate într-o neorânduială studiată, crează impresia de şantier de lucru. Mitru îmi expune planul său: trei acte, fiecare cu câte trei tablouri, unul singur urmând să aibă patru. În zece zile dă piesa gata, după care în următoarele cinci zile lucrez eu. „E bine?" mă întreabă surâzând. Suntem trataţi cu prăjituri, fursecuri şi cafea. În cameră e cald. Un ochi de geam deschis aduce de afară boarea rece a iernii.

Sorbind din băutura amară, mă întreb dacă vorbeşte serios sau pur şi simplu am de-a face cu un impostor ce-şi bate joc de mine. Cum să lucrez o piesă în cinci zile? „Să ştiţi, îmi spune parcă citindu-mi gândurile, că am participat până acum la cinci concursuri şi le-am câştigat pe toate. De ce l-aş pierde tocmai pe acesta?".

Primesc, fără să le fi cerut nimic (adresa le-o dăduse Mitru) de la „Galeries Lambert" „Dicţionarul de literatură franceză contemporană" şi un studiu de Brodin (cam vechi, din 1964) despre literatura americană contemporană (în franceză). Dicţionarul, în special, îmi e util. Bănuitor cum sunt, după decenii de orori şi cacialmale, mă bate gândul că expedierea cărţilor nu e decât o cursă întinsă de serviciile Securităţii. De ce s-ar înduioşa, adică, francezii de biata noastră sărăcime intelectuală?

27 ianuarie

Riza mă invită pe mine şi pe Aurel Zelinschi la el acasă. Venim îmbrăcaţi „la două ace". Apartamentul este bine aranjat, cu mobilă nouă,

cumpărată în rate. Ne primeşte în papuci de casă şi cămaşă de flanel cu mânecile suflecate. Nevastă-sa, neavizată de sosirea noastră, fuge în bucătărie şi se întoarce după o jumătate de oră cu un platou de sandvişuri cu brânză. Riza e omul care ştie tot, poate improviza ore în şir pe orice temă. Vorbeşte aprins, convingător. La drept vorbind, e chiar simpatic. În facultate am fost colegi numai în anul I, după care a intrat în aparatul de propagandă al Comitetului Central al U.T.M., făcându-şi restul facultăţii la „fără frecvenţă". Ne înnebuneşte cu „situaţia din China", pe care o cunoaşte foarte bine, şi cu „cazul inginerului Bozgan".

Sunt anunţat la şcoală că luni şi marţi după-amiaza am şedinţă „de instructaj" la comitetul raional. Adică toată după-masa ocupată. Îmi trebuie din nou un mic concediu medical.

29 ianuarie

Telefon de la Mitru: a terminat actul I, i se pare izbutit. Îmi înfăţişează planul pentru celelalte două acte. E foarte „prins", îşi stăpâneşte cu greu entuziasmul pentru dramatizarea cărţii.

Obţin nu fără aceleaşi degradante ploconeli la medici două zile de concediu cu promisiunea de a mi se da în continuare încă trei. Îmi creez un spaţiu de libertate pentru lucru.

Dă buzna peste mine Matei, mă ţine până la 12 noaptea. Îmi detaliază ideile lucrării sale de la Institutul de filosofie, „Tradiţie şi inovaţie în cultura noastră între cele două războaie mondiale." Subiectul, penibil, conversaţia mă plictiseşte copios. De fapt venise ca să-şi ia pătuţul pentru fată pe care mi-l dăruise cu doi ani înainte. „Te superi că ţi-l iau?" mă întreabă. Îmi datorează peste 2000 de lei...

31 ianuarie

Azi mai îmbătrânesc cu un an.

Am terminat „mâna a doua” la „Gânduri pentru ultimul prizo- nier”, cu care m-am chinuit mai mult decât la toate povestirile de până acum. Am sentimentul că e ratată, trebuie să o mai lucrez o dată.

Pentru „Aseară a trecut un om” găsesc un text din Diogene Laertios (după Platon) pe care îl voi folosi ca motto pentru facilitarea înţelegerii de către cititori a intenţiilor mele: „Timpul a fost creat ca o imagine a eternităţii.” Frumoase vorbe.

Mitru a terminat piesa (exact în zece zile!), e pe birou la mine. După o lectură în grabă, realizez că trebuie să o scriu din nou. Condeiul lui e deformat de cărţile pentru copii în care tâlcul pedagogic e devastator. Mă voi strădui să duc negocierile pe un ton conciliant dar hotărât. Dacă nu acceptă varianta mea, voi fi silit să întrerup colaborarea. Mă aflu în faţa unui om care a publicat mai mult de 20 de cărţi, a cărui viaţă bogată în evenimente abia încep să o cunosc. Mă excedează.

Îi dau lui Oprea să bată piesa la maşină, lucrez mai bine pe un text dactilografiat.

1 februarie

Profesoara Lidia Ionescu, colega mea de cancelarie, mă invită la ea acasă, la o „întâlnire scriitoricească”, între oaspeţi Dan Zamfirescu şi Ivasiuc. Mi-ar face plăcere să-l cunosc pe Ivasiuc.

Îmi telefonează Mitru, e plin de iniţiative. Îmi propune să traducem piesa în franceză şi să o trimitem la concursul bienal de la Paris destinat dramaturgiei pentru copii şi tineret. Termenul de predare a piesei - 1 martie. Cine traduce bine 60 de pagini în 25 de zile? Optimismul lui Mitru e naiv, copilăros. Scriind pentru copii, a împrumutat de la aceştia inocenţa lor seducătoare.

Să mă apuc de piesă, sau să continui lucrul la volum? Aceasta-i întrebarea.

6 februarie

În vizită la tanti Marioara, în „Negel”. De cîte ori mergem la ea, ne îndoapă cu fel de fel de bunătăţi, îi place să gătească (în special mâncăruri macedonene) şi găteşte bine. Nenea Mitel e la Galaţi. Discuţie cu Cornelica despre vacanţele de neuitat, în Râmnic, când eram copii. Ne amintim despre spectacolele de „magie”, scamatorie, echilibristică şi pantomimă pe care le ofeream în camera din faţă („salonul”) cu mobilă tapisată în albastru, picturi pe pânză, covoare arăbeşti şi pian. Improvizam o mică scenă cu culise şi cortină, pentru a spori suspansul. Totul se petrecea într-un mister desăvârşit. Urmau afişe, invitaţii. Veneau vreo 10 - 15 rude, mai mult cucoane în vârstă, taxate chiar la uşă: intrarea „be nevolă” (ca la nunţile cu dar). Strângeam o sumedenie de bani, pe care-i cheltuiam pe prăjituri la coana Miţa.

Oprică a terminat de dactilografiat piesa de teatru, care încă n-are titlu: 70 de pagini. Ureche mă înştiinţează că „Zborul” e programat să vină la corectura I abia pe 4 aprilie, deşi e în tipografia „13 Decembrie” (fostă „Cartea Românească”) de pe 20 noiembrie.

10 februarie

La prânz, invitat împreună cu Cornelia, la inginerul Florescu, cel care întocmeşte orarul în şcoală de ani de zile. Florescu, cu ani în urmă conferenţiar universitar la Institutul de chimie alimentară din Galaţi (preda desenul tehnic), a fost transferat la noi pentru origine „nesănă- toasă”. La masă, babalâci, proteze zgomotoase, molfăială, discuţii despre „vremurile de odinioară”: prosperitate, doctorate la Paris, vacanţe pe Coasta de Azur. Genul acesta de conversaţie mă indispune. Ştiu foarte bine ce a fost „odată”. A-ţi aminti mereu aceleaşi lucruri despre o lume care nu mai este, în temniţa în care vieţuim, înghesuindu-ne la cozi interminabile şi aşteptând

să vină americanii e masochism curat. Vinul, în schimb, de calitate: Cotnar adus de un văr primar al gazdei.

Bat cu Oprică prima tranşă din nuvelă. E noapte. În timp ce îi dictez, mi se închid ochii, aţipesc. Mă duc la baie, arunc puţină apă pe faţă, reluăm lucrul.

11 februarie

Îl sărbătorim pe Dan (cu patru zile înainte) pentru împlinirea a cinci ani. Ce vârstă fericită!

Ne vizitează Tică. Îmi arată o scrisoare a lui Mircea Eliade către el (i se adresează, fără excese de politeţuri, la singular) prin care îi mulţumeşte pentru fotografiile primite reprezentând cruci de lemn şi troiţe din satul Păuşeşti Măglaşi, de unde e originar nepotu-meu. Cru- cile, scrie savantul, au o însemnătate deosebită din punct de vedere etnografic. Tică s-a apucat să colecţioneze cărţi ale maestrului publi- cate în perioada interbelică, pentru a i le trimite. Contribui şi eu la „colecţie" cu „Şantier", „Mitul reintegrării" şi „Oceanografie". Mă doare sufletul că mă despart de cărţi, achiziţionate cu trudă de la anticari clandestini, dar mă gândesc că nu există chin mai mare (nici Dante nu l-a imaginat) decât să fii surghiunit şi să nu poţi mângâia propriile volume în care ai pus o parte din ce ai avut mai bun în tine, pentru care ai sacrificat atâtea zile şi atâtea nopţi. Peste o săptămână, două din cărţile mele vor fi în mâna lui Eliade, la Chicago. Nu va afla nicicând cine a fost proprietarul şi „donatorul" lor prodig.

12 februarie

Termin „Aseară a trecut un om", nuvelă „gândită" şi începută în chilia sfintei mânăstiri Ţigăneşti a maicii Talida. Am renunţat la finalul spectaculos-pedagogic care încheia inutil o

poveste „fără sfârşit”. Oboseală fericită, ca după un drum lung, anevoios.

Îmi scrie cu mare întârziere Telesforo Fuentes Gonzáles, se scuză cu obişnuitele reverenţe latine, a fost bolnav. Corespondenţa cu el e una dintre cele mai ciudate experienţe prin care am trecut. Mi-l imaginez gras, foarte brunet (poate metiş) cu buze răsfrânte de om căruia îi plac femeile, legănându-se într-un hamac în curtea unui bungalow pe malurile Atlanticului. Un personaj din Maugham („Gran Canaria”?).

14 februarie

Cu Crăiniceanu, la o crâşmă din centru. Comandă două ginuri. E pentru prima oară când plăteşte el. Pe vremea când eram colegi la „Relaţii” susţinea că e de datoria prietenilor „să-i facă cinste”, pentru că beneficiază de conversaţia lui elevată, intelectuală. Acum e în postura de solicitant. A predat prin Ion un volum de proză la E.P.L., la redacţia lui Liviu Călin („Recomandarea domnului Ruse, zice Călin, e un gir pentru editura noastră”). Ne povestea, cu ani în urmă, că are câteva scrieri „geniale” (e expresia lui) pe care le ţine în sertar pentru a le publica atunci când „se vor schimba timpurile”, are răbdare. Răbdarea lui, însă, se vede că s-a epuizat. A căpătat psihologia şcola- rului care merge pentru prima oară la şcoală cu ghiozdanul în spate. E curios să afle culisele editoriale, îl interesează febril şansele pe care le are de a fi publicat. Poate că romanul lui e într-adevăr de mare valoare. A citit enorm, e familiar cu literatura franceză şi engleză. Are 40 de ani, vârsta care lansează pe marii prozatori. M-aş bucura să izbutească în literatură. Câte talente viabile n-a lichidat in nuce regimul nostru de democraţie populară!

Chiţ Crăiniceanu se plânge de Tudor George, pe care l-a angajat la „Creaţia populară” pe răspunderea lui (el, care e atât de indolent, de

nepăsător de soarta altora) şi care îi face dificultăţi la „conducere”: vine băut la serviciu, l ipseşte câte o săptămână fără măcar să-şi anunţe colegii etc. Chiţ s-a schimbat în ultimii ani. A devenit burghez, pragmatic. S-a îngrăşat. Nu mai citeşte Proust, în schimb s-a înscris în partid şi nădăjduieşte să ajungă directorul instituţiei unde e angajat. Timpul lucrează...

16 februarie

Recitesc cu mintea limpede piesa „noastră”. Impresie descuraja- toare. O răsfoiesc, caut puncte de sprijin pentru a o salva. De dat înapoi nu mai poate fi vorba, trebuie „s-o fac”. Nu-i pot spune lui Mitru adevărul curat, lucrez disperat până la 2 noaptea, refac trei pagini, în care e inclusă şi „distribuţia”. Dumnezeule, în ce belea m-am băgat!

„Un bărbat şi o femeie” de Lelouche, premiul Oscar, Palmes d'Or la Cannes, cu astfel de decoraţii şi zorzoane filmul dezamăgeşte. Încă o poveste banală de dragoste.

17 februarie

În aceste zile de nervi şi muncă nebună, inspecţie în şcoală de la minister. Când vin inspecţii se face curăţenie generală, se pun covoare noi pe coridoare, se mătură curtea, se spală vasele din laboratoare. Profesorii intră în panică. Se caută informaţii despre „echipa” care alcătuieşte corpul de control. Elevii sunt instruiţi să-şi spele uniformele. Clasele - curate lună. Inspecţia durează două-trei săptămâni şi se încheie cu procese verbale favorabile (cu unele mici observaţii de rigoare). După încheierea „descinderii”, activitatea în şcoală reintră în normal.

Îmi iau inima în dinţi şi vorbesc cu Mitru la telefon. Îl înştiinţez despre modificările pe care vreau să le operez la piesă, îmi dă mână liberă.

Dacă ar şti că din tot ce a scris el nu va rămâne decât maximum o zecime!

Casa e plină de rude. Plină! Mă găsesc, cu munca la piesă, abia la pagina 12. Citesc „Cântece de câmpie” de Bănulescu, încântătoare cărticică de versuri populare „contrafăcute”.

19 februarie

Predau „Umbrele timpului” la E.P.L. Ioana Andreescu, noua mea redactoră de carte, îmi promite că luna viitoare vom purta „discuţia”. Nu-mi vine să cred. Am avut parte până acum numai de impostori. Mă îndeamnă să-i dau telefon joi sau vineri ca să-mi comunice primele impresii! Tovarăşa Lungescu mă anunţă că nu figurez nici măcar în planul de rezervă pe anul 1968. O spune cu o bucurie stângaci disimu- lată. Privirea lui Const. Popescu, obosit, scârbit. Lasă impresia că-i face editurii un mare hatâr prin prezenţa lui în redacţie.

În numărul pe februarie al „Ramurilor” apare un articol semnat de Piru (care e şi directorul publicaţiei): „Brâncuşi, Henri Michaux, C. Mateescu”. Alăturarea celor trei nume e absolut absurdă şi de prost gust (deşi măgulitoare pentru mine). În textul destinat mie, criticul face, în stilul său obişnuit, rezumatul povestirilor din cele trei cărţi apărute, cu foarte puţine judecăţi de valoare: didacticism, sentimenta- lism, analiză de suprafaţă. Mă situează în familia lui Cezar Petrescu şi Gib I. Mihăescu! Tonul articolului e, în general, de simpatie. E prima „sinteză” despre cărţile mele aparţinând unui critic „titrat”.

Bică: viitorul meu volum nu a fost inclus în planul pe 1969. Tirajul „Zborului” a fost redus la 19000, de la 35000 cât fusese fixat iniţial. Îi spun că-mi retrag oferta pentru volumul amânat, îmi face complimente, mă roagă să nu mă grăbesc, poate că lucrurile se vor aranja.

Tanti Maricica, mătuşa Corneliei de la Dorohoi (60 de ani, 150 de kilograme), mi-a ghicit în cafea un necaz mare, iminent, care-mi va produce neplăceri şi tulburări de sănătate.

22 februarie

Ioana Andreescu plecată în turneu cu „luna cărţii la sate”. „Discuţia” de luni e ratată. La şcoală sunt hărţuit de inspectorii care se foiesc prin cancelarie, plini de importanţa rangului lor. Cei mai mulţi dintre ei sunt doar profesori de liceu cu delegaţie de inspecţie.

Fac o gripă. Dureri de cap insuportabile. Opt ore de curs. Lucrez noaptea, ora 2 mi-a devenit familiară. Am început actul II. Textul devine în sfârşit lizibil.

26 februarie

Presa literară se arată din ce în ce mai nervoasă. Polemici, limbaj de mahala. Diatribele lui Eugen Barbu împotriva lui Marin Preda, în manieră Cuţarida - dezgustătoare. Grosolănia s-a mutat în bulevardul Ana Ipătescu. Spectacolul e în fond captivant. Toate sezoanele literare au avut bătăuşii săi, atât ieri cât şi azi.

Îi citesc piesa lui Mitru în biroul său din strada Vişinilor. Cafea, coniac fin. E satisfăcut de rezultatul colaborării noastre. Mâine dăm textul lui Oprică la dactilografiat. Citind-o, piesa mi s-a părut „canta- bilă”. Poate că nu va fi jucată niciodată, în schimb am satisfacţia că e scrisă „la meserie”. Habent sua fata libelli.

29 februarie

Ziua de naştere a soacră-mi, zi rară, se repetă din patru în patru ani. Soacră-mea, femeie aprigă, de ispravă, învăţătoare ieşită din şcoa- la lui Haret, ne primeşte cu modestie felicitările telefonice. S-a pen- sionat din motive de sănătate, dar munceşte acasă de dimineaţa până seara. Mi-e dor de coliba

lor ţărănească, liniştitoare, aşezată pe dealu- rile Dorohoiului.

Discuţia cu Ioana Andreescu - foarte scurtă. Nu are nici o obiec- ţie. Îmi spune, fără efuzii (gen Ureche), sobră, că lectura a „odihnit-o". În trei zile îmi face referatul, speră că Liviu Călin nu va mai citi volumul, aşa încât săptămâna viitoare cartea pleacă la Direcţia Presei. Sunt năucit. Nu-mi vine să cred că am scăpat de corvoada rectifică- rilor, eliminării de paragrafe, de cuvinte „suspecte" sau duplicitare. Fata asta de ţărani din partea Gorjului, slăbuţă, cu tenul smead şi ochi vioi, e providenţa însăşi. Nu pare comunicativă. E căsătorită cu com- pozitorul Miereanu, apreciat în lumea muzicală.

În holul mare de la parterul Editurii, aşteptându-l pe Mina Cantemir, mă aşez pe o bancă lângă Adrian Păunescu care scria ceva pe o bucată de hârtie. Îi pomenesc că a fost singurul vorbitor de la cenaclul „Luceafărului", de acum câţiva ani, când am citit „Rochia cu anemone" care a rostit cuvinte de laudă despre nuvelă. Păunescu îmi răspunde răstit, fără măcar să se întoarcă spre mine, că nu-şi aminteşte de întâmplare (la aceeaşi şedinţă de cenaclu citise şi nevastă-sa, Constanţa Buzea). Şocat, mă scol şi-mi schimb locul pe altă bancă. Impresie penibilă, că am fost muşcat de un câine.

Seara trecută la familia Moţoc. Masă întinsă, nenea Mitel în vervă glumeşte cu copiii. La întoarcere, Ancuţa adoarme în braţele mele în tramvaiul 8.

1 martie

Se vorbeşte despre mişcări importante în Editura Tineretului. Acea sta se va împărţi în două unităţi distincte, una pentru copii, alta pentru tineret. Mitru a auzit că la prima dintre ele va veni director Tiberiu Utan. Virgil Brădăţeanu nu mai e ministru (scurtă carieră la vârf), ci preşedinte al Comitetului pentru Cultură şi Artă al munici-

piului Bucureşti. La secţia culturală a Comitetului Central a devenit şef Pompiliu Marcea, iar la Cinematografie Ion Brad în locul lui Mihnea Gheorghiu. Aceeaşi oameni în alte posturi. Pentru noi, cei mici, aceste schimbări sunt lipsite de relevanţă.

Frământări în politica europeană. Delegaţia noastră de partid a părăsit ostentativ conferinţa de la Budapesta. Ştirile din presă sunt, ca de obicei, lapidare, insignifiante. Abia peste 50 de ani, poate, vom şti ce se întâmplă astăzi, cu adevărat, în lume. Atunci, însă, aceste evenimente nu vor mai interesa pe nimeni.

3 martie

Mă vizitează Bebe Ogrezeanu şi Picu Olănescu. Reconfortantă conversaţia cu prieteni, în care nu eşti silit să-ţi mobilizezi instinctul de cenzură.

Acasă la Matei. Discuţie despre „Umbrele timpului". Nu spune nimic nou faţă de Ioana Andreescu. Cred că regretă şi acum editura, deşi funcţia actuală de cercetător la Institutul de filosofie al Academiei e mai onorantă. Îi deapăn câteva din amintirile mele de la Institut, din vremea când eram referent ştiinţific în localul unde locuise Iorga din şoseaua Ştefan cel Mare (acum Ilie Pintilie): statura puţin adusă din spate a lui Mircea Florian, cu o şuviţă albă de păr căzută pe frunte, zâmbetul scârbit al lui Ralea, trecând imperial pe lângă noi, cei tineri, fără să ne observe, biblioteca lui Iorga, sau mai exact o parte din ceea ce s-a mai păstrat din ea, figura zâmbitoare, plăcută a tovarăşei Crizantema Totoescu, paznica acerbă a bibliotecii şi orele de limba rusă, obligatorii, de două ori pe săptămână, ţinute exclusiv pe texte din Istoria P.C. (b) al U.R.S.S. cu un profesor bătrân şi cumsecade al cărui nume nu-l mai ştiu. Ţin în schimb minte şi acum paragrafe întregi din „Istorie", în limba rusă, carte sfântă în

care orice cuvânt schimbat sau omis echivala cu un sacrilegiu. Trăim, totuşi, azi, vremuri ceva mai bune.

Citesc piesa după dactilografiere. Fac o sumedenie de corecturi de stil.

4 martie

Predau piesa („Avionul de Cluj” - titlul îi aparţine lui Mitru) pentru concursul de dramaturgie al Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă. Ştiu că n-am nici o şansă, fac parte dintre cei care nu câştigă la loterie. În plus concursurile noastre literare sunt mai toate trucate.

Telefon de la Simionescu, mă informează că peste trei zile îmi dă rezultatul „posibilităţii” colaborării mele la „Scânteia” (ca şi cum aş fi solicitat eu această colaborare!). Drăguţ din partea lor că se ocupă de mine. Să apari în „Scânteia” e un fel de consacrare, dacă nu literară, cel puţin politică...

Sfârşit de trimestru şcolar. Corectez teze şi extemporale. E cea mai incomodă activitate a meseriei de profesor. Sunt ore de oboseală şi prostraţie în care gândurile mi se blochează, pur şi simplu.

5 martie

Discuţie dezagreabilă cu Liviu Călin. Îmi spune că trebuie să citească şi el manuscrisul (deşi în ianuarie afirmase că nu mai e nevoie de lectura lui), numai că pleacă în concediu pentru vreo două săptămâni. Să aştept. Mi-e teamă că o să lipsească din nou câteva luni, ca astă-toamnă, când a făcut o cură de dezintoxicare alcoolică la spitalul 9. Apariţia „Umbrelor” în '68 e definitiv compromisă. Trebuie să lupt să o tipăresc în '69!

L-am invitat pe Alexandru Mitru în şcoala noastră. Primire „oficială” cu toate onorurile cuvenite. Mitru apare cu nelipsitul baston cu mâner de argint, de care e foarte mândru, şi

ochelari fumurii. Sala plină de copii. Sunt prezenţi directorul adjunct şi câţiva profesori. Mitru, jovial, verbios, familiar, ironic le vorbeşte despre meseria de scriitor pentru copii, apoi le citeşte un fragment din „Săgeata căpita- nului Ion", mare succes de librărie (şi de stimă). Textul vag desuet, ritmat, cu ecouri din literatura lui Bolintineanu şi Delavrancea, place elevilor. Îl conduc acasă cu maşina oferită de directorul şcolii.

9 martie

Răsfoiesc la biblioteca de la „Casa Scriitorilor" presa literară şi culturală din ultimele săptămâni. În sală Jean Grosu şi Maria Banuş. Holul „Casei" e decorat cu expoziţia de pictură şi gravură a lui Tudor George. Foarte multe autoportrete. Tudor zăboveşte, pesemne, vreme îndelungată în faţa oglinzii. Acest narcisism e vădit şi în caracterul său egolatru.

O altă expoziţie, a celor mai frumoase cărţi ale anului 1967, oferă priv itorului peste 100 de volume tipărite de E.P.L. „Auroaica" lip- seşte. Coperta cărţii, cu graţioasa femeie în negru caligrafiată cu rafi- nament, ar fi meritat câţiva centrimetri pătraţi din spaţiul expoziţional.

12 martie

Pierd vremea cu pregătirea unei „expuneri" în faţa pedagogilor din şcoală „Despre voinţă", în timp ce problemele acestor oameni prost plătiţi, unii cu studii universitare, sunt cu totul altele, de exemplu proasta educaţie primită acasă de elevii noştri proveniţi din mediul rural sau suburban. Cei mai mulţi dintre ei nu ştiu (sau nu vor) să folo- sească lanţul cu care se trage apa în closete!

Telefon din partea unui tovarăş de la comitetul judeţean de partid Ilfov, care mă roagă să particip la o „întâlnire" cu cititorii într-una din localităţile judeţului. E prima solicitare de acest fel pe care o primesc.

Citesc lucrarea lui Matei despre „tradiţie şi inovaţie” predată la Institutul de filosofie (debutul lui la Institut). Un galimatias penibil, cu termeni preţioşi şi fraze agramate. Mâine - poimâine îşi susţine docto- ratul...

Câteva ore cu Dănuţ prin oraş. Bem o citronadă la cofetăria „Republica”. Mesele pline. Sunt un tată bătrân. De câte ori ies cu copiii în lume, am sentimentul apăsător că mi-am ratat profesiunea de tată.

15 martie

Ridic „biletul de odihnă” pentru sejurul la Sinaia. Casierul, un oarecare Caranfil, bărbat de vreo 50 de ani, mărturiseşte că e poet. Îmi pune în braţe patru caiete cu epigrame. A lucrat multă vreme în servi- ciile secrete sub Carol II şi Antonescu, din care cauză a făcut cinci ani de închisoare. Acum, la bătrâneţe, blazat şi bolnav, nu mai are decât o singură dorinţă, în afară de aceea de a fi reabilitat politic (nu a fost condamnat, ci „reţinut”, fără sentinţă judecătorească): să-şi vadă epigramele publicate. Seara citesc catrenele, unele dintre ele excelente. Poate că Bazil ar putea face ceva pentru el, deşi genul nu e agreat de regim. Cine ar putea crede că omuleţul acesta mărunt, din spatele ghişeului cu gratii la geam (tot un fel de închisoare) e poet, poet adevărat? Câte ghişee din ţara noastră ascund, oare, talente ucise de răsturnarea neprevăzută a istoriei?

17 martie

Duminică dimineaţa. Îmi însoţesc elevii, nolens volens, la concursul de jocuri şi recitări pe Capitală. La concursuri, fie ele de orice natură, copiii îşi regăsesc copilăria. Sunt atât de agitaţi, de emoţionaţi, inima lor e atât de prizonieră acestui act palpitant al întrecerii, încât redevin îngeri. Scoşi din cuşca de lei a clasei, unde se comportă agresiv, ca nişte mici animale primejdioase, îşi

recapătă în toiul jocului ingenuitatea. Cine nu cunoaşte copiii în „tensiunea relaxantă” a competiţiei nu ştie nimic despre ei.

Seara, vizită cu tot clanul în strada Negel. Când am venit la facultate, acest cartier de „locuinţe ieftine”, nou pe atunci, era situat la marginea Capitalei. Pe o hartă din anul 1930, în locul cartierului se afla un câmp imens, aparţinând armatei, delimitat de Drumul Sării. Nenea Mitel pare mai obosit ca de obicei. Merge, însă, săptămânal la Galaţi, unde conduce doctorate. Are 70 de ani, mâine-poimâine nu va mai fi. Abia atunci voi realiza ce rol important a jucat în viaţa mea.

„Tango” de Mrožek, ieri, la teatrul Mic, cu George Constantin, Rebenciuc şi Florin Vasiliu. Spectacol de ispravă.

18 martie

Dau o raită prin edituri. La „Tineret” toţi redactorii în păr. Bică, detronat, pitit după un birou din colţul încăperii, îmi spune că „Zborul” e planificat să apară în iunie. Voi primi corectura în aprilie. Se interesează dacă lucrez pentru noul volum. Da, îl asigur că lucrez.

La E.P.L., cu Bazil. Îl rog să mă ducă la Gafiţa. La început face mofturi, apoi se decide, simt că nu-i cade bine. Pe Gafiţa îl cunoscu- sem cu ani în urmă la „Relaţii” când i-am împrumutat „Histoire des littératures” (ediţie îngrijită de Raymond Queneau). I-am dat-o sub presiunea tutelară a tovarăşei Roşeanu, directoarea mea, pentru ca boss-ul (cred că era pe atunci secretar al Uniunii Scriitorilor) să-i „dea o replică” în presă lui Ierunca privind textele din „Istorie” referitoare la literatura română. Mă primeşte rece, nervos, grăbit, păstrând dis- tanţa funcţiei pe care o deţine, cu aplombul unui excepţional execu- tant. Situaţia mea e următoarea: nu sunt în plan. Nu există urgenţe şi extraurgenţe. Există planul şi nimic

altceva. Iar eu nu sunt, deocam- dată, în el. A adăugat că s-ar putea face ceva, n-a spus ce, la începutul lunii viitoare, când au şedinţă şi se lucrează la anumite remanieri. Pe urmă sună telefonul, îmi întinde mâna, mă tu tuieşte, îmi surâde, tre- buie să plece, e chemat la direcţiune de Bănuţă. Viaţă de scriitor.

Seara mă vizitează Matei şi Eclemea. Ion a ieşit din iarnă ca un urs bătrân, bolnav şi jigărit. Curg hainele pe el. L-au doborât frigul şi lipsa de mâncare şi singurătatea. E prima oară când ne vedem după apariţia „Pasajului".

21 martie

Ultima zi de şcoală. Şedinţe, încheierea situaţiei trimestriale. Deşi foarte obosit, am poftă de scris. În acest an şcolar, din 24 de săptămâni de curs, la 6 am lipsit, ceea ce înseamnă un sfert. Seara mă plimb cu Dănuţ pe Antim. Băiatul a ajuns să considere ieşirile cu mine în oraş adevărate sărbători.

„Amintirile a trei dimineţi de luni" de A. Miller. Piesă slinoasă, proletară. Ar fi putut fi semnată de un scriitor sovietic prin anii '30. Eforturile lui Ciubotăraşu de a „scoate" un rol - zadarnice. La spec- tacol îl zăresc pe Everac, elegant, într-un fotoliu de orchestră. Autorii români trebuie să jubileze când văd piese de teatru străine, de calitatea celei de mai sus, scrise de autori celebri. Un fel de răzbunare castrată.

22 martie

Consiliu pedagogic, bătălie crâncenă pentru notele la purtare. Mă enervez îngrozitor. Suntem anunţaţi că avem obligaţia să venim zilnic la şcoală în timpul vacanţei, chiar dacă nu e nimic de lucru. Dacă n-ar fi să plec din Bucureşti cu „bilet de odihnă" aş înnebuni numai la gândul că trebuie să semnez condica 14 zile la rând, fără nici un rost.

Seara mă vizitează Matei. Discutăm despre lucrarea lui de la Institut, bem o cafea (s-a lăsat din nou de alcool). Întâlnire agreabilă ca în vremurile de odinioară când scriam „Auroaica”. Matei e uneori suportabil.

Cornelia a aflat de la Meţiu, colegul ei de catedră, că Marin Sorescu s-a căsătorit cu o fată de ştab: casă, maşină, garaj. Toţi oame- nii noştri de litere marcanţi sunt înregimentaţi în găşti. Fiecare artico- laş publicat are adresă precisă. Concurenţa se manifestă şi în interiorul găştilor, unde literatorii se sprijină în ceea ce priveşte direcţionarea atacurilor, dar se bat între ei pe rubrici la gazete, pe exploatarea spaţiului redacţional al revistelor.

În Cehoslovacia şi Polonia - mişcări pentru democratizarea vieţii politice. Bate un uşor vânt de libertate dinspre Apus. Mă tem de o contraofen sivă organizată, de preîntâmpinare a „liberalizării”. Să tră- ieşti cu astfel de angoase...

23 martie

Nenea Mitel împlineşte azi 70 de ani. Nici Academia (care n-a catadixit să-i deschidă porţile, deşi profesorul e fondatorul şcolii româneşti de microbiologie alimentară) şi nici Ministerul Învăţământ- tului nu la-u sărbătorit oficial. A primit în schimb numeroase buchete de flori de la colegi şi foşti studenţi. Ministrul Zaharia i-a trimis un coşuleţ cu fructe de ceară!

Îl vizităm după-amiaza. Se joacă vesel cu copiii. Zâmbetul lui ironic şi privirea jucăuşă-blândă-rea din spatele ochelarilor cu rame groase. După cină debitează textul pe care l-am auzit de atâtea ori: „De voi e bine, în cazul că nu v-aţi săturat, mai mâncaţi câte ceva şi acasă...” Probabil o vorbă auzită de la părinţi, ţărani din Dăieştii natali.

Dimineaţa îl duc pe Dănuţ în parcul Herăstrău. Trei ore m-am simţit copil. După ce ne

dăm în leagăn, tobogan şi roata norocului, luăm loc la o masă într-un cochet restaurant din „peninsulă”, ţinut de un „mandatar” (azi sunt la modă mandatarii). Avem în faţă debarca- derul, lacurile. Spre marea mea surpriză recunosc în patronul localului pe Filip, fostul maior din anii 45-50 ce conducea serviciul de Sigu- ranţă din judeţul Vâlcea. Era renumit pentru cruzimea şi plăcerea cu care stâlcea în bătaie pe elevi (şi nu numai pe aceştia) în beciurile poliţiei de pe strada Praporgescu. Fusese pe vremuri ospătar la Călimăneşti. A revenit, după un ciclu de 20 de ani, la vechea meserie. Îl urmăresc cu o secretă satisfacţie. E la fel de drept şi ţanţoş şi elegant, purtând un rând de haine de croială englezească. Îi fac un semn cu mâna, se apropie obsecvios. „O bere şi o citronadă”, comand. „Trimit imediat băiatul”, zice maiorul în rezervă. „Avem bere Rade- berger specială, de la gheaţă, şi un vermut alb, Martini, de cea mai bună calitate.” E viguros, atletic, respiră bunăstare. Şi-o mai fi adu- când aminte, oare, de pumnii zdraveni, sănătoşi, pe care îi aplica pe vremuri cu o dexteritate de maestru?

24 martie

Plec de dimineaţă la Sinaia în acelaşi compartiment cu familia Pârăianu. După-amiaza îl vizitez pe Mitru la hotel. Stă într-un aparta- ment confortabil, departe, însă, de luxul exorbitant al celui de la Olăneşti. Pălăvrăgim una şi alta .

Oraşul e plin de turişti. Goana febrilă după distracţii, după clipe de plăceri uşoare, resfăţate cu numele de destindere, de agrement. Tineri între 30 şi 40 de ani, femei frumoase, cu coapsele dezvelite, tolănite pe canapelele de catifea ale Daciilor.

Seara, după o zi splendidă, frânt de oboseală. Nici iarna nu s-a risipit, nici primăvara nu se lasă ademenită. Locuiesc într-o vilă situată pe drumul spre cota 1400, penultima vilă, după care urmează

pădurea, serpentinele. Din curte se vede muntele albit de zăpada îngheţată, restaurantul şi hotelul de la Cotă şi luminile oraşului clipind în vale. Vila, construită din lemn, e de arhitectură elveţiană, cu acoperiş ţugu- iat şi ferestre cu obloane. Camera mică, mansardată, aduce cu cea de la Olăneşti, unde am scris „Auroaica". Peretele de la capătul patului se apleacă peste zidul de vizavi, parcă ar sta să cadă. Îl pot atinge cu mâna. Toată casă scârţâie din lemnăria veche şi tocurile neunse ale uşilor. Sunt liber. N-am venit să lucrez, ci să nu fac nimic. E atâta aer!

25 martie

Beau un pahar de vin într-o crâşmă de pe strada principală. Îl zăresc pe fereastră pe Bazil, îl strig, intră, efuzii, stăm de vorbă aproape două ore. Bazil e în zi proastă, pornit împotriva redactorilor din editură. Liviu Călin e obsedat sexual, „se zice" că e foarte viril, căutat pentru calităţile sale de mascul. Corupt până în măduva oaselor, beţiv notoriu, a făcut o cură de dezintoxicare alcoolică la Spitalul Central, unde a cunoscut o soră cu care a stat căsătorit doar două săptămâni. L-a târât şi pe el la nuntă. Beat fiind, i-a implorat iertare în genunchi pentru greşeala comisă. Ca să obstrucţioneze intrarea în partid a Ioanei Andreescu, a înscenat o istorie demnă de cel mai abil intrigant. În rest: primejdios, abject, lipsit de caracter. Rafinat, dar cu desăvârşire incult: în ultimii zece ani n-a citit nimic, absolut nimic, cunoaşte îndeaproape numai literatura română. După Călin o ia în obiectiv pe Ioana Andreescu. E o scorpie bine disimulată sub aerul de fetiţă simplă de la ţară. Activistă de meserie, a făcut spionaj pentru Securitate. Când i-am spus că Ioana nu a pus pe manuscrisul meu nici o virgulă, Bazil exultă: „Evident, nici n-a citit cartea!" Despre Const. Popescu afirmă că e homosexual. Îmi mai

toarnă şi alte imnundicităţi pe care, de la o vreme, nu le mai ascult.

Mi-l amintesc pe Bazil în anii facultăţii. Era imaginea ideală a Poetu lui, curat, desprins de cele lumeşti, distrat, ironic, mefient, înspăimântat de spectacolul desfăşurării în forţă a dictaturii proletaria- tului. Îşi alegea prietenii din lumea celor care iubeau cartea. Tipărise o plachetă de versuri la 17 ani („Liturghii negre", mi se pare), înainte de înstăpânirea comunistă şi se bucura de stima şi invidia secretă a colegi- lor. Când era bine dispus, cânta pe coridoarele largi ale facultăţii, cu o frumoasă voce de tenor, aria lui Cavaradossi, de răsuna toată clădirea, până în bulevardul Gheorghiu-Dej. Vremea a trecut, azi conduce secţia de poezie şi critică din E.P.L., e înfeudat noilor comandamente. La plecare îmi spune că traduce o selecţie din poeziile lui Robert Desnos.

26 martie

Escapadă la Vârful cu Dor în compania lui Mitru, a soţiei acestuia şi a Liei, nepoata de soră a scriitorului, o fetiţă de vreo 12 ani, înaltă, frumuşică, de o suavitate botticelliană. Ziua - splendidă. Soarele îşi face de cap. Din teleferic se vede Valea Prahovei, o linie albă, sinuoasă, furişându-se printre păduri desfrunzite. Prânzim la cabană: ţuică, ciorbă şi cârnaţi olteneşti. Uşa restaurantului se deschide necontenit, lăsând să intre schiori îmbujoraţi de aerul rece de afară. Gălăgie, atmosferă de vacanţă. Mitru povesteşte întâmplări de pe front. Nevastă-sa şi Lia, care le-au auzit de atâtea ori,se plictisesc în mod vizibil. Fata îşi petrece vacanţele cu unchiu-său, care n-are copii şi e nebun după nepoată, singura lui moştenitoare, copleşind-o cu daruri şi cu sfaturi de bună purtare în societate.

La întoarcere, coborârea cu telefericul îmi dă vertijuri voluptoase. Teama intră în atributele

fericirii, o amplifică, îi dă măreţie. Jos, totul pare insignifiant, cotidian. Visul a durat doar cinci ore.

28 martie

Încerc să vizitez castelul Peleş, cumpăr bilet, o imensitate de oameni aşteaptă la coadă să le vină rândul, după o oră de nervi renunţ. Pe aleile castelului pază îmbelşugată. Se vorbeşte că Pelişorul şi Foişorul folosesc acum drept reşedinţă de vacanţă a şefului cel mare. Mâine - poimâine o să fie ocupat şi Peleşul. Pierd ultima ocazie de a-l mai vedea. Cu câţiva ani în urmă, la Pelişor funcţiona o casă de creaţie pentru scriitori şi artişti. Dacă mă încumetam să scriu romane cu muncitori fruntaşi, secretari de partid blajini, partinici, întreprinzători şi duşmani de clasă fioroşi, apucam să mă lăfăi şi eu în palatul Hohenzollernilor. Trebuie să mă m ulţumesc cu această instructivă lecţie de istorie contemporană.

Aseară, invitat de familia Mitru la restaurantul hotelului unde locuiesc. S-a discutat despre literatură şi, evident, despre bolile lui Mitru. Din pricina zgomotului pe care îl face orchestra cu saxofoane şi alămuri, abia ne auzim unul pe altul. O femeiuşcă subţire şi blondă, aproape goală, cântă pe nas, fâţâindu-se în faţa microfonului. În text strecoară şi cuvinte englezeşti. Localul plin de străini şi tineri autohtoni cu plete, veniţi să se distreze pe bani puţini.

Mă întorc acasă cu un taxi. Noapte cu lună, geroasă. Trec pe lângă locul din apropierea mânăstirii Sinaia, unde mi-am rupt ligamentele de la genunchiul stâng când stam să termin anul IV de facultate. Ce tânăr eram!

Citesc „Oraşul” de Faulkner.

30 martie

Sosesc de la Bucureşti Cornelia şi Dănuţ. Dănuţ vede pentru prima oară Sinaia. Ţopăie ca un

ied printre brazi, mă întreabă ce plantă e aia sau cealaltă. Plimbare până la Peleş, apoi la mânăstirea Sinaia. Lăcaşul tombal al lui Take Ionescu. Seara mergem la familia Mitru. Dănuţ face coup de foudre pentru Lia, o ţine de mână, se uită în ochii ei ca la o icoană. Mitru imi spune că el l-a lansat pe Aurel Tita, cu care a fost coleg de liceu la Craiova. L-a introdus în lumea literară, la radio, la televiziune, la revista „Cutezătorii". Mă întreabă de ce nu colaborez la revistele literare. Parcă revistele literare s-ar bate să mă publice!

Noaptea dormim toţi trei în patul îngust din mansardă. Recitesc după zece ani „Marele Gatsby". Jenantă dezamăgire.

1 aprilie

După numai două zile de „vacanţă", Cornelia şi Dănuţ se întorc la Bucureşti. Sunt conduşi la gară de familia Mitru. Pupături, fluturări de mâini. Gol mare în suflet după plecarea lor.

Merg împreună cu Pârăienii la Azuga, apoi la Poiana Ţapului. Peisaj nefiresc de frumos. Dacă aş fi bogat, mi-aş construi aici o cabană de vară. Am lucrat până acum numai prin colibe şi mansarde, înnebunit de gălăgia tranzistoarelor.

Bem o cafea la cofetăria de pe şoseaua naţională. Mitru evocă amin tiri din studenţie, de prin anii '30. Cu câţiva bănuţi se putea ospăta regeşte la oricare dintre restaurantele din Capitală. Lucra la trei cotidiene, aducea în redacţii ştiri de la diverse ministere pe lângă care era acreditat şi le redacta pe un colţ de masă sau pe genunchi. Chefurile cu colegii prin bodegi din centru. Tramvaiul 20, care îi ducea la „Bufet", unde mâncau fripturi în sânge, acompaniate din belşug cu vin roşu. Cursele de cai de la hipodrom. „Luna Bucureştiului". Toate acestea mi se par fantezii faţă de viaţa mizeră pe care o trăim.

Citesc nu fără curiozitate „Robert calul" de Dinulescu, carte lăudată în cronici epatante de

Nicolae Manolescu şi Sânziana Pop. Se poate sesiza efortul autorului de a „inova”. Prozele amintesc lecturi din Urmuz şi Georges Perec. După un timp, începe să se simtă „maniera” şi interesul pentru citit scade vertiginos, până la a dispărea definitiv.

3 aprilie

Mica mea vacanţă e pe sfârşite. Fapt e că nu mă pot odihni. Mă simt ca într-o gară în care trenul aşteptat întârzie să vină. Sunt de o mie ori mai încărcat de electricitate decât la sosirea în Sinaia. Dureri îngrozitoare de cap, în special în timpul dimineţii.

Cumpăr „Scrisorile” lui Ghica (am acasă opera completă) pentru divertisment. Viaţa lui mă fascinează. E un tip complex, ascuţit la minte, aventuros. Trebuie să fi fost un causeur admirabil. Evocările literare sunt impecabile. Un scriitor modern la sfârşitul veacului trecut. Ura (justificată) împotriva imperialismului rus e reconfortantă, vizionară.

Cobor până la grajdurile regale, clădite din cărămidă şi bârne de lemn, care ar putea adăposti un regiment. Un fotograf caută clienţi, însoţit de un câine lup negru. Intrăm în vorbă. Fotograful vrea să împuşte câinele, e bătrân, nu mai face faţă trebuinţelor sale profesio- nale, i-au căzut urechile. O să cumpere un pui de lup în locul lui. Mă uit la câine, stă tolănit la soare, cu ochii urduroşi, de o tristeţe sfâşietoare.

4 aprilie

La Bran, cu un autocar O.N.T. Castelul, săpat în stâncă, înnegrit de ploi şi zăpezi şi vânturi - lipsit de măreţie. După ce ai vizitat castelele din Germania (Wartburg, de pildă), Branul pare o modestă locuinţă pentru servitorime. Interiorul - sărac. De la ferestrele înguste se zăreşte desfăşurarea fără sfârşit a peis ajului montan.

Trecem pe lângă casa de creaţie. Văzut din depărtare, castelul capătă o oarecare frumuseţe melancolică.

Urcăm la Poiana Braşovului. De aici iau telefericul până la cabana Cristianul Mare. Jos, pârtia de schi cu lungi fâşii de iarbă umedă ieşită de sub zăpadă. Pe terasa cabanei, femeile îşi bronzează tenul. Bărbaţii beau coniac, vorbesc cu vocea coborâtă. E linişte. Un ospătar curăţă mesele cu o cârpă, aruncând firimiturile de pâine pe jos. Câţiva copii construiesc castele din lemn. Par singurele fiinţe ieşite de sub vraja blazării. La cabana aceasta am urcat cu Cornelia în săptămâna noastră de „miere". Era zăpadă mare, până la brâu. Şi soare. După câteva minute a trebuit să coborâm, Corneliei i se făcuse rău de înălţime. Sunt de atunci vreo 12 ani...

La întoarcere, o doamnă îmi încredinţează copilul, telefericul nu are decât două locuri, ar vrea să meargă cu bărbatu-său, îi e frică, nu mă supăr? În teleferic, puştiul (11 ani) e încântat de peisaj, „Parcă am fi la Capri", spune, îl întreb dacă a fost la Capri, „O, nu, doar tata şi cu mama au fost". Până să ajungem jos îmi destăinuie totul: tatăl lui, inginerul Bozgan, posedă câteva milioane de dolari dintr-o moştenire, e cel mai bogat om din România, a călătorit prin lumea întreagă înainte de război, o, câte lucruri a văzut!, numai că banii sunt acum blocaţi într-un seif de bancă din America şi trăiesc modest, de azi pe mâine, în apartamentul lor din strada Mântuleasa. Zâmbeşte blând. „Aşteaptă să dea «Bătrânul» ortul popii", îmi spune copilul confidenţial, făcându-mi şmechereşte cu ochiul.

În Poiană le predau copilul. Bărbatul are vreo 60-65 de ani, păr alb, ochi albaştri-cenuşii. Mă cercetează cu suspiciune, are şi de ce, ştie, pesemne, că puştiul e slobod la gură. Ne strângem mâna în grabă, fără efuziune, plec. Sunt ameţit, am sentimentul că am trăit un vis fantastic.

Intru într-un local cu firma „Şura dacilor”, cer o cafea tare. Pereţii restaurantului sunt căptuşiţi cu blănuri de animale, după concepţia a ceea ce îşi va fi închipuit antreprenorul că e un interior dac. Mese de lemn, scaune din lemn necioplit, faţă de masă de in cu broderii populare, sfeşnice vopsite într-un roşu insuportabil, căni şi ceşti din ceramică. De pe pereţi rânjesc mistreţi şi cerbi înţepeniţi în paie. Ospătarii arată ca în filmul „Dacii” al lui Titus Popovici: căciuli albe, plete pe umeri, bărbi generoase, cămăşi lungi ca nişte anteriuri, fără mâneci, şi brâie late drept cingătoare. Responsabilul, aferat, dă ordine să se pună masă întinsă pentru oaspeţi distinşi din Bucureşti sosiţi cu maşini ministeriale.

Trec prin Braşov în fugă, e târziu, sunt obosit. Mă îndop cu gogoşi şi prăjituri într-o cofetărie. Drumul spre Sinaia, fără sfârşit. Amurg pe valea Timişului.

6 aprilie.

Bucureşti. Ieri, ultima zi la Sinaia. Plimbare cu Mitru şi familia prin codru. Seara, singur, printre brazi. Călătoresc la Bucureşti împre-ună cu Pârăienii. Abia ajuns acasă, apreciez cât de frumoase au fost aceste zile sinaiote de dolce far niente.

Telefon Ioanei Andreescu. Se pare că Liviu Călin va pleca de la conducerea secţiei, va veni un nou şef, ce va dori să-mi citească volu- mul, îl va scoate de prin sertare, va avea „observaţii”, şefii proaspeţi în post fac întotdeauna exces de zel.

I-am dus dorul Ancuţei. A început să rupă cuvinte. În curând o să purtăm conversaţii. Primesc de la Paris a doua tranşă de cărţi, între care un „Dicţionar de artă contemporană”, modest, simpluţ, aproape inutil.

8 aprilie

Pregătiri pentru începerea trimestrului: şedinţe, „planificări calen- daristice”, foiala obositoare din cancelarie, trăncăneala colegelor. Până să ies la pensie mai am vreo 60 de începuturi de trimestru!

Ieri l-am vizitat pe nenea Mişu. Venise la el şi nenea Traian de la Govora. Pădurea din sat (Coşul mare, Coşul mic), proprietatea tatei şi a fraţilor, a fost tăiată de „organe”, dealul arată jalnic, ca un cap chilug. Nenea Mişu îmi propune să construim împreună o căsuţă sub Coş pe terenul lui, unde să ne petrecem verile.

Seara hai-hui prin oraş cu vară-mea, Cornelica. S-a înscris în partid. Şi Andrei Ţugulea s-a înscris. Ne amintim de „Rinocerii” lui Ionescu, treptat o să ne rinocerizăm cu toţii. Facem haz de necaz.

Martin Luther King a fost asasinat. America în doliu. Ecourile evenimentului zbârnâie pe toate lungimile de undă ale aparatelor de radio. La noi, crimele cele mai odioase se comit pe tăcute. Aflăm despre ele după ani şi ani.

9 aprilie

Mă aflu în biroul lui Gafiţa, numai cu Bazil. Cu o săptămână în urmă, s-a auzit că Gafiţa va fi promovat director la „Minerva” (sau „Editura enciclopedică”), în locul lui urmând să vină redactor-şef Bazil. Chestiunea „a căzut”, dar Bazil a trăit o zi de pomină, când toţi trepăduşii din Editură s-au perindat prin biroul lui, umili, felicitându-l pentru avansare. Toate acestea sunt relatate de amicul meu cu umor, evident, dar şi cu o umbră de regret.

Îndemnat de Ioana Andreescu, merg la Bănuţă să-i solicit inclu- derea volumului în planul pe acest an. Bănuţă a uitat complet că ne cunoaştem, a uitat şi de întâlnirea de la şcoală, când m-a invitat să trec pe la el „să discutăm”. Nu promite nimic. „Ori apare în decembrie, ori în

ianuarie, tot aia e", îmi spune consolator. Raţionamentul ar fi corect, dacă n-aş şti că pentru ei, cei ce fac planurile, luna ianuarie se poate întinde pe durata unui an. Pe trepte o întâlnesc pe Felicia Marinca, zănatica mea colegă de facultate, preocupată de apariţia ei în dicţio- narul revistei „Luceafărul", care a ajuns la litera M. E în tratative, pentru această problemă, cu Emil Manu. Aşa se încondeiază istoria literară.

Georgeta Păsărin îmi propune să scriu o carte pentru „Clubul temerarilor". Se oferă să-mi dea câteva „mostre", ca să fiu „în ches- tie". Îmi amintesc de zicerea lui Tudor de acum doi ani: „Îmi scri o «aventură»?" Dacă o să ajung la sapă de lemn, poate că o să mă înscriu la „Clubul temerarilor".

Îi răspund lui Telesforo. Îl întreb fără ocolişuri „ce meserie are", ce învârteşte prin Canare. Chiar aş dori să ştiu. Corespondenţa noastră a devenit platonică.

10 aprilie

Primesc jumătate din paginile „Zborului" pentru corectură, cea- laltă jumătate e încă la tipografie. Volumul are 190 de pagini, culese cu o literă mică, de format ordinar, cu rânduri înghesuite, în spiritul celei mai severe economii. Discuţie dură cu Bică. Se scuză că nu mi-a încheiat contractul. Dacă-i aduc volumul în Editură va vedea ce e de făcut. „Uite, zice, a trebuit să-i refuz pe Francisc Munteanu şi Ilie Tănăsache..." Când îţi aduce asemenea argumente solide, ce poţi să-i mai pretinzi?

Îl vizitez pe Tudor la noua redacţie. Vrea de la mine un scenariu (în două săptămâni!) cu subiect din viaţa profesorilor. Pe mine m-ar fi interesat un film după „Aseară a trecut un om". Nu cred că vom încheia „afacerea".

Corectez şpalturile. Găsesc atâtea greşeli de literă încât îmi vine greu să mă pot concentra

asupra conţinutului textului.

13 aprilie

Încerc să intervin la tipografia „13 Decembrie” pentru eliberarea tranşei a doua din corectură. O muieruşcă înţepată îmi spune că ei nu discută cu autorii, ci numai cu editurile. Foarte limpede.

Simionescu de la „Scânteia” mă anunţă că Valeriu Râpeanu nu a fost impresionat de prozele trimise. Colaborarea mea cu ziarul partidu- lui s-a încheiat înainte de a începe. Ştiu prea bine ce proze îi plac lui Râpeanu, numai că eu nu pot să scriu după gustul lui.

Dănuţ e bolnav, cu febră mare. Petrescu Coman îl suspectează de encefalită. Noi, cei vârstnici, ne învârtim speriaţi în jurul patului. Aşteptăm.

16 aprilie

Escapadă în oraş cu Picu. Ne oprim pe o bancă în Cişmigiu. Farmecul lacului, foială. Amintiri din vremea când „agăţam” fete pe alei. Picu era mai tont decât mine în abordarea fragilelor fiinţe, nici nu deschidea gura. Ne descurcam, totuşi. Azi nu prea mai avem ce discuta unul cu altul. Am trăit împreună toate cuvintele posibile.

Noutăţi din viaţa literară: lui Geo Dumitrescu i s-a retras condu- cerea „Gazetei”. Se presupune o conspiraţie barbiană.

Citesc „Molloy” de Becket (în franceză), cumpărată pe sub mână de la un anticar. Foarte inteligent irlandezul. Lectură dificilă dar excitantă, halucinogenă ca un drog.

Dănuţ are încă febră mare, doctorul i-a diagnosticat o virozăbanală. Când e bolnav, pare de o frumuseţe ireală.

17 aprilie

Gafiţa, mai amabil ca niciodată, îmi spune că volumul va pleca la Direcţia Presei la începutul lunii mai. Cu o oarecare şansă, beneficiind de o „fisură” în planul editorial, s-ar putea să apară în acest an. Îi expediez lui Telesforo un album Ţuculescu. E ca şi cum aş trimite semnale în alte galaxii unor civilizaţii necunoscute.

S-a instalat, în sfârşit, primăvara. Babele cârtesc că e secetă. Pentru mine e „timp frumos”. Observ de ani de zile că recoltele abun- dente nu ne fac viaţa „mai frumoasă, mai veselă” (Stalin, la nu ştiu care congres al partidului). Am devenit imun la succesele agriculturii socialiste.

18 aprilie

Revăd după câţiva ani „Fragii sălbatici” de Bergman. Rar revăd filme. Magistrală lecţie de artă. Problemele zădărniciei vieţii, moar- tea ca personaj, poezia morţii, toate acestea „scrise” cu o poftă debor- dantă de a trăi.

Chef la Ogrezeanu cu Picu şi nevestele. Jucăm pocher „pe fise”, câştig, Picu face criză de furie, ne despărţim certaţi. Suntem atât de rar împreună (după o tinereţe în care am fost nedespărţiţi) încât aceste răbufneli de amor propriu par ridicole. Aşa merge viaţa...

21 aprilie

Sfintele Paşti. La prânz îi avem invitaţi pe Moţoci. Nenea Mitel pleacă poimâine la un congres la Monte Carlo. Monte Carlo, Cannes par pentru mine cuvinte de ciocolată dintr-un imens tort din care nu voi gusta niciodată. După-masă vine familia Pârăianu. Cadouri pentru copii, cărţi cu dedicaţie... Paşte bogat. Mitru e în vervă. Din nou amintiri din război, din viaţa gazetărească. Conversaţia lui e tonică şi confortantă, ca şi felul pantagruelic de a îngurgita cu poftă bucatele. Ne simţim ca nişte vechi prieteni. Noaptea îi

conducem până în piaţa Unirii, trecând pe lângă dealul Mitropoliei.

Termin corectura la „Zborul de probă”.

23 aprilie

Plec de la şcoală ca să-l văd pe Adrian Maniu, decedat acum câteva zile, expus în capela cimitirului Belu. Figură suptă, tâmple fine, de o nobleţe neatinsă de moarte, faţa vânată cu mici pete dizgraţioase. Câteva cucoane în mare doliu şi un domn în vârstă lângă sicriu. Cei ce vin să-i aducă ultimul omagiu sunt bătrâni. Să mori fără prieteni tineri, ca un stejar singuratic... Nici o lacrimă în ochii celor prezenţi. Doar liniştea sepulcrală a capelei aminteşte că e vorba de o înmormântare. Nu cunosc pe nimeni, decât pe Bănuţă, care-mi strânge mâna în trecere. Pare zdrobit de durere! Până la urmă s-au adunat vreo 50 de persoane. Când apare preotul pentru slujbă, ies.

Cimitirul arată primăvăratic, aleile curate. Merg la parcela actorilor, mă minunez câţi mari actori au trecut dincolo, aproape fără să observ. Trupe întregi de foste glorii. Ce distribuţii de aur s-ar putea face numai cu numele artiştilor decedaţi în ultimii ani, care au devenit acum doar simple umbre.

Ieri, la librăria Creţulescu, o văd pe Tita Chiper căutând febril cu ochii prin rafturile de cărţi. Până la urmă se decide să ceară „Interval” de Ivasiuc. Ia un exemplar, îl răsfoieşte, ba chiar pare că citeşte câteva rânduri, după care restituie cărţile cu scuze. Să o fi rugat Saşa să treacă prin librării ca să sondeze cursul vânzărilor? Dumnezeu ştie!

26 aprilie

În „Scânteia” de astăzi se publică hotărârea C.C. al P.C.R. privind reabilitarea politiă a lui Lucreţiu Pătrăşcanu. Aceste reabilitări sunt tot atât de criminale ca şi actul însuşi al asasinatului. Dar pe noi, cei mulţi, care am fost marginalizaţi,

excluşi din viaţa politică, aduşi la sărăcie, zăvorâţi în hotarele înghimpate ale ţării ca într-o temniţă a mizeriei lustruite, pe noi ne va reabilita vreodată cineva? Dar pe copiii noştri? Pe strada Albă colţ cu bulevardul Coşbuc (la „Rond") există şi astăzi în picioare casa scriitorului D.D. Pătrăşcanu, unde a locuit o vreme Lucreţiu. La parter funcţionează de când ştiu o patiserie iar la etaj e un apartament (sau chiar mai multe) cu locatari. Imobilul, masiv, lipsit de stil, domină partea sudică a pieţei. Am trecut pe lângă el de mii de ori. Nu-mi trezeşte nostalgii şi nici fioruri. De numele lui Pătrăşcanu nu mă leagă nici un sentiment. Evenimentul dat azi publicităţii în „Scânteia" nu mă atinge.

Plimbare cu Mitru prin cartierul Mântuleasa. Trecem pe lângă casa lui Anton Pann, împodobită cu o plăcuţă comemorativă. Mo- destă, părăginită, se pierde printre vilele „cubiste" ce-o înconjoară. Lângă biserica Lucaci, un monument ridicat în cinstea autorului „Poveştii vorbei" dă împrejurimilor un aer de cucernică vetusteţe.

27 aprilie

Trecând pe bulevardul Magheru, văd lume multă în sala de expoziţii de pe strada Wilson, intru. Un domn în vârstă prezintă lucrările a doi tineri plasticieni. După o expunere succintă de speciali- tate, oratorul trece brusc, fără vreo legătură cu evenimentul, la roma- nele lui Traian Filip, căruia îi aduce elogii întrecând orice imaginaţie. Vorbitorul se aprinde, vocea sa răsună tot mai stridentă, mai tunătoare, e indignat de cronica injurioasă publicată de Nicolae Manolescu la o carte a lui Filip. Pe măsură ce se ambalează, devine agitat, agresiv, incoerent. Lumea e debusolată. Întreb pe cineva de lângă mine cine e criticul de artă, e Comarnescu, mi se spune.

Îl întâlnesc în expoziţie pe Tudor George. Miroase a băutură dar e treaz. Mi se confiază că se lasă de poezie, vrea să-şi dedice viaţa de-acum

înainte artelor plastice. Lasă se se înţeleagă că în poezie „a spus totul”.

28 aprilie

Merg cu Dănuţ la teatrul „Ţăndărică”: o piesă de un franţuz, la fel de proastă ca a oricărui autor român. Ironiile şi autoironiile din subtext sunt adresate în mod evident părinţilor. Copiii nu le înţeleg, cei mari nu le gustă.

Expoziţie Silvan. Îi cunosc mapele cu portrete în urma deselor vizite pe care i le făceam cândva. Din păcate, lipseşte din sală. Seara văd „Les parents terribles” de Cocteau. Irina Răchiţeanu foarte bună. După lectura lui Becket din săptămâna trecută, textul piesei mi se pare derizoriu.

Se face mare vâlvă în presă despre volumul „Pretexte şi subtexte” de Radu Beligan. E moda ca actorii să publice opere literare. Unii critici merg până acolo încât îl consideră un mare scriitor! Cartea, redactată curăţel, e lipsită de strălucire şi plină de poncife. Îl prefer pe actor scriitorului.

La şcoală, într-o recreaţie, profesorul Tălpăşanu, nemulţumit că a fost pus „de gardă” în ziua de 1 mai, face o criză şi leşină. Ţipete după ajutor, tevatură. Femeile intră în rolul de infirmiere, îşi dau cu presupusul. După câteva minute, omul îşi revine. Zâmbeşte tâmp, sub privirile speriate ale doctorilor de ocazie.

1 mai

Ieri, chemat de Ioana Andreescu la Editură, mă prezint cu o cerere de contract pentru un roman. Un roman, acentuează Ioana imperativ. Îi pun un titlu fantezist (şi idiot), „Serile au plecat departe”, altceva mai bun n-am găsit pe loc. Rămâne doar să scriu romanul.

Seara, invitat la Mitru cu Cornelia, stăm până la 1 noaptea. Festin sărbătoresc în sufrageria largă, cu arcade ce dau una spre birou, cealaltă spre o mică bibliotecă improvizată.

„Meseria de a trăi” de Pavese. De fapt, meseria de a muri. Scriitorul mărturiseşte explicit că şi-a pregătit moartea încă de la naştere. Textul - plin de idei, scriitura desăvârşită. Rolul vieţii sexuale în existenţa unui creator, a unui om. Dacă Proust n-ar fi fost pederast, n-am mai fi avut bucuria să citim „În căutarea timpului pierdut” .

6 mai

Recitesc tot teatrul lui Becket (în franţuzeşte) de la biblioteca bine garnisită a „Casei Scriitorilor”. Ca atmosferă aminteşte de Cehov, deşi apropierea dintre ei pare absurdă. Becket, dezarticulat, dezumani- zat, „dessentimentalizat” e un Cehov ŕ rebours. Arta epocii robotizate. Robotul ca joc.

Ieri a venit Monica, fata lui Gică, de la Hunedoara. A câştigat concursul de literatură română pe judeţ şi participă la olimpiada pe ţară. Înaltă, frumuşică, subţire, ochi ciudaţi, vag asiatici, cultivată, politicoasă. Timidă. O plimb prin Bucureşti, atât cât îmi permite timpul liber. La cimitirul Belu, îi arăt parcela scriitorilor, săracă, aruncată undeva la margine, dincolo de fastuoasele monumente ale miniştrilor, generalilor şi magnaţilor financiari. Seara vedem un spectacol de balet modern în cadrul aşa-zisului „Studio 68”, cu piese după muzica lui Enescu, Dutilleux, Olah şi Hindemith. Magdalena Popa, adevărată prinţesă a dansului. Monica - încântată.

8 mai

Sunt desemnat de directorul şcolii să iau cuvântul într-o adunare cu cadrele didactice din sector pe tema reabilitării lui Lucreţiu Pătrăşcanu. Ca să scap de belea, simulez o criză de rinichi, rămân acasă. Dosarul meu s-a mai încărcat cu o piesă. Monica a câştigat premiul III pe ţară la olimpiada de limba română. Mă bucur pentru succesul ei. Festivitatea de decernare a distincţiilor

- la liceul Matei Basarab, în apropierea străzii Labirint, unde am locuit şapte ani şi unde s-a născut Dănuţ.

„Fiesta" de Hamingwai, ilizibilă.

9 mai

Soacră-mea, diagnosticată cu un cancer intestinal, trebuie ope- rată. Facem demersuri pe lângă amicii noştri, doctori. Cornelia foarte necăjită. Prin casă pluteşte duhul întristării.

Mi se comunică de la Editura Tineretului că am fost „certat" cu o amendă de 700 de lei (a treia parte din salariul meu) pentru excesul de corecturi la „Minciuna". Ipochimenii au un funcţionar (plătit) care se ocupă în mod expres cu numărarea corecturilor „legale" (greşeli din tipografie) şi a celor suplimentare, datorate „capriciilor" autorului. Iordana îmi destăinuie că volumul a fost propus pentru unul din premiile Consiliului Naţional al Organizaţie i Pionierilor. Dacă în juriu va intra şi Gica Iuteş, şansele mele sunt nule. Toate povestirile din „Minciuna" au trecut pe sub ochii săi vigilenţi, prevăzuţi cu ochelari fumurii, au fost lăudate sau probozite, dar n-au văzut lumina tiparului. De când m-am eliberat de tutela (şi obsesia) revistelor literare, viaţa mea de scriitor a devenit mai relaxată.

A murit G. Ciprian. Cu o oră înainte de a-mi cădea în mână ziarul ce anunţa nenorocirea, citeam, cu totul întâmplător, pasajul din „Istoria" lui Călinescu despre el. Ciudată coincidenţă!...

12 mai

Alaltăieri, în parcul Herăstrău, cu copiii. Ne plimbăm cu barca. Nevastă-mea o ţine pe Ancuţa în braţe, eu trag la rame, Dan „gre- blează" apa cu mânuţa, contactul cu misterul lacului îl fascinează.

Mă întâlnesc cu Mitru în mahalaua Traian (locuieşte în apro- pierea halei), intrăm într-o

bodegă cu „grădiniţă”, comandăm mititei. Mitru îmi povesteşte conflictul lui cu Călinescu, pe când lucra la „Naţiunea”, de unde i s-a tras o „cronică a optimistului” răutăcioasă şi minimalizatoare despre „Legendele Olimpului”. Cartea, una dintre cele mai populare apariţii pentru copii de după război, s-a tipărit în mai mult de 200.000 de exemplare. Un fel de replică la imundicităţile temperamentalului critic.

Capitala abundă de steaguri (româneşti şi franţuzeşti) şi de tablouri ale lui De Gaulle. Generalul e pe cale de a ne vizita ţara. Pe străzi, o vădită emoţie a aşteptării. De la paşoptişti şi până nu de mult, după invazia rusească, Franţa a reprezentat pentru intelectualii noştri modelul de civilizaţie şi cultură. Astăzi, fiindu-ne interzis să-i călcăm pământul, s-a depărtat atât de mult de noi încât s-a transferat într-un fel de mitologie a misterului.

14 mai

Încerc să scriu şi nu pot. Nu pot să încep. Mitru povesteşte că Slavici (nu ştiu de unde deţine informaţia), ca şi D. Almaş, se aşeza zilnic la masă şi scria câteva ore, scria ce-i venea în minte. Abia după aceea selecta ceea ce ar fi meritat să „rămână”. Evident, la Almaş nu rămâne nimic. În ceea ce mă priveşte, nu pot să scriu un singur rând până când nu găsesc ritmul şi fraza miraculoasă cu care să pornesc la lucru, o frază „arhetipală”, care conţine miezul povestirii.

Pe bulevard. Apare, venind dinspre Palatul regal, De Gaulle într-o maşină deschisă, stând în picioare şi cercetând cu atenţie mulţimea care îl aclamă. Dă impresia că ia în serios entuziasmul publicului, că scrutează animaţia ca pe un câmp de luptă imaginar, plin de răspundere şi demnitate. Nu face gesturi largi, demagogice, atât de familiare nouă. Scena impresionează. Bărbatul e atât de înalt, încât maşina cu care alunecă încet pe asfalt

pare o jucărie. Totul durează doar câteva clipe, apoi limuzina prezidenţială dispare în lungul bulevardului. Mi se întipăresc în minte simplitatea omului, ţinuta dreaptă, ţeapănă de militar, haina kaki închisă cu fireturi de aur. Se simte pe stradă o respiraţie colectivă ciudată, ireală, înfricoşată, ca după înfăptuirea unei minuni. În câteva secunde farmecul se risipeşte, oamenii reintră, fără să comenteze, în haina săracă, modestă de pieton.

15 mai

Îi duc pentru întâia oară pe Mitru cu soţia la Ţigăneşti. Plecăm dis-de-dimineaţă cu autobuzul de la Filaret. Drumul prin sat, case noi, îngrijite. Mânăstirea, sub lumina soarelui de dimineaţă. Îi prezint pe prietenii mei stareţei. Mitru îi cere îngăduinţa să sălăşluiască aici, pentru a lucra, da, e de acord. I-a găsit şi o gazdă, pe maica Artemia, ce locuieşte într-o casă spaţioasă, lângă cimitir.

Ne plimbăm prin mănăstire, pe malul lacului, în pădure. Luăm masa de prânz la iarbă verde, într-o poeniţă, tolăniţi pe pături de lână: roşii, castraveţi, salam de Sibiu, conserve de peşte, pui fript, prăjituri, coniac. Boierie. Din nou o raită prin mânăstire, aprindem lumânări în strane. Spre seară mergem la şoseaua naţională ca să aşteptăm autobuzul de Bucureşti. Mitru încântat de aventură, mânăstirea l-a fermecat.

16 mai

Ducându-mă la Casa Scriitorilor ca să restitui cărţile împrumu- tate, găsesc instituţia plină de lume. Scriitorii sunt convocaţi să participe la prelucrarea documentelor plenarei partidului. Urc în holul de la etaj, mă reazem de un perete din marmură falsă, lângă o bancă de lemn sculptată fin, pe care se aşază Zaharia Stancu. N-am văzut niciodată atâţia scriitori adunaţi laolaltă, sunt ameţit. Sala zumzăie de glasul creatorilor. S-au distribuit în grupuri, vorbesc tare, fumează, aruncă

scrumul pe covoare. Prin faţa lui Stancu (şi a mea, prin forţa împrejurărilor) se perindă unul după altul scriitori, îi strâng mâna preşedintelu i, fac câte o glumă, schimbă banalităţi, se depărtează. Vine apoi Dumitru Ţepeneag care, fără vreo introducere protocolară „de politeţe", îi reproşează cu voce ridicată boss-ului că, în vremea când era la Paris, Stancu nu i-a luat apărarea împotriva unui coleg (numele îmi scapă) care l-a „atacat" într-o şedinţă. Mă uimeşte insolenţa tânărului (care primise „bursa" de la preşedinte) dar şi atitudinea acestuia, blazată, defensivă. Cu vocea tărăgănată, de ţăran duhliu, încearcă să se disculpe, îşi cere chiar scuze. Ţepeneag devine tot mai nervos, îl acuză de dezerţiune, de laşitate. „N-am putut să iau cuvântul, aşa a fost conjunctura" zice penibil Stancu, apoi: „De altfel, inten- ţionez să-mi dau demisia. Când o s-o fac, o să vă pară rău." „Nu cred că o să ne pară rău" îi replică Ţepeneag, după cele două luni de vacanţă petrecute pe malurile Senei trimis de preşedinte. Între timp vin alţi scriitori să-l salute pe şef, conflictul se încheie.

Prin mulţime, puţină lume cunoscută: Crohmălniceanu, Davi- doglu, Jebeleanu, pe cei mai mulţi îi ştiu din „pozele" apărute în manualele şcolare. Îl întreb pe Lăncrănjan ce trebuie să întreprind ca să mă transfer cu dosarul de partid la Uniune. Îmi spune să vorbesc cu Pop Simion, secretarul organizaţiei, sau cu Chiriţă - adjunctul.

Stancu polarizează în jurul lui câţiva literatori. Povesteşte cu vervă despre greutăţile avute cu cenzura prin 1937, când Virgil Carianopol, legionar notoriu (exprimarea lui Stancu), îi oprea ziarul la cenzură şi-i dădea drumul la tipar în aşa fel încât să apară după ora 9 dimineaţa, când cotidienele concurente erau deja vândute. „Din cei 35 de ani de când am început să public, zice sentenţios, numai un an sau doi n-am lucrat sub cenzură." Afirmaţia poate să fi fost

adevărată, dar ce deosebire e între cenzura „de atunci” şi cea de astăzi!

Rezemat de perete, obscur, observ totul cu o curiozitate „rea”. Nimeni nu mă cunoaşte, nimeni nu mă întreabă ce caut acolo. Apare apoi „tovarăşul de la Municipiu”, dă mâna curtenitor cu fiecare, chiar şi cu mine, intră în sediul organizaţiei de partid şi după un sfert de oră trimite pe un tânăr după Stancu. „Nu pot veni acum, n-am fraza terminată” zice maestrul. Joacă tare. „Fraza” durează încă un sfert de oră. Îmi închipui că se cunoaşte îndeaproape cu tovarăşul, sau că doreşte să dea confraţilor o pildă de rectitudine şi demnitate. Un condeier, în uşa sediului, întreabă cu naivitate: „Pot intra înăuntru?” „Da, îi răspunde prompt Ţepeneag, e ca şi cum ai intra peste cineva într-un W.C. public...”

Când se anunţă începutul şedinţei,cu întârziere de o oră, urcă din holul de la parter „grupul” lui Barbu, gălăgios, care nu s-a amestecat până acum cu r estul breslei. Barbu pleacă ostentativ acasă. Încerc să-l abordez pe Chiriţă în legătură cu transferul. Nu poate discuta cu mine nici un minut, îmi spune, să aştept până după încheierea şedinţei. Cobor pe trepte, ies. Afară e soare.

18 mai

Ieri noapte, pe la ora două, mă duc în baie să beau apă. În timp ce umpleam paharul, simt că „mă duc”. Senzaţie blândă, fericită, de cădere în abis. Alunec de-a lungul peretelui, îmi pierd cunoştinţa. După câteva clipe, care poate să fi fost minute, zile, ani, iau cunoştinţă de mine. Sentimentul că am călătorit undeva, departe. Nu sunt lovit. Pe linoleum zac cioburi din paharul spart. Abia mai târziu mi se insinuează în suflet spaima. Spaima de moarte. Încerc să răsfoiesc o carte, nu pot. Ce şansă, să dispari deodată, fără avertismentul angoa- sant al Doamnei cu coasa.

Mă vizitează la clasă inspectorul Toma de la Ministerul Învăţă- mântului, profesor de limba română. Lecţie ratată, copiii tonţi, necooperanţi. Mărturisesc că nu-mi plac inspecţiile, cum nu-mi plac în general „ieşirile" în public. Fac lecţii mult mai bune când sunt singur, cu elevii.

După-amiaza, încă o dată umiliţi, de data aceasta cu prilejul plecării din ţară a lui De Gaulle. De ce trebuie adunată lume „pe traseu" cu sila, când şi aşa bucureştenii i-au făcut o primire călduroasă generalului?

21 mai

Sosesc de la Râmnic bătrânii mei, ca să mă vadă de ziua onomas- tică. Mama îmi aduce un flanel de lână lucrat de ea cu andrelele, e singurul cadou pe care mi-l poate oferi, sunt săraci. De câte ori vine la noi, îşi face de lucru prin casă, n-are astâmpăr, e încă în putere, slavă Domnului. După-masă apare Matei cu un buchet de flori. În rest telefoane, o telegramă de la Mitru. Pentru Mitru telegramele intră în protocolul obligatoriu al sărbătorilor, chiar dacă dă în prealabil şi telefon. Vine din alte timpuri, cu alte habitudini, pe cale, din păcate, de dispariţie.

„La guerre de Troie n'aura pas lieu" de Giraudoux, în interpre- tarea studenţilor de la Conservator. Tineri, frumoşi, naivi. Spectacol agreabil. Senzaţie de bucurie curată, aidoma aceleia pe care am avut-o cu mulţi ani în urmă, când am văzut împreună cu Cornelia, în aceeaşi mică sală intimă a Institutului de teatru, „Peer Gynt", cu Piersic în rolul titular.

24 mai

Prin oraş cu Ion şi Matei. Proprietar de maşină, Ion a căpătat un tic, urmăreşte automobilele de pe bulevard, le identifică „marca", le apreciază calităţile tehnice. Iată cum „spiritul burghez" poate pune stăpânire chiar şi pe oameni

nonconformişti ca el. Mi-a promis că la vară mă duce la Păcui, să văd şantierul arheologic şi coliba lui, de pe malul Dunării, unde lucrează.

Expoziţia de carte franceză. Veritabil festin pedant şi, într-un fel, insolent pentru ochii noştri flămânzi de frumos, bolnavi de dorul cititului, al cititului dincolo de opreliştile oficiale. Descurajant spec- tacol!

Mitru a sosit de la Ţigăneşti cu tolba goală. N-a scris nimic. Îmi mărturiseşte că la concursul de dramaturgie la care am trimis „Avionul de Cluj" scris împreună, a depus şi o piesă proprie, „Miron Costin". Susţine că nu s-a deconspirat până acum de teamă şi ruşine că piesa va fi respinsă la primul trial. În realitate, speră că va fi premiată şi, în acest caz, o să aflu. Şi-a luat măsuri de prevedere.

25 mai

Cu Tică Nicolaescu, acest fantast în care se îngemănează geniul cu puţină demenţă. Îşi risipeşte viaţa în poltronerii şi farse, într-o degringoladă boemă, voit excentrică, bizară. A primit pînă acum trei scrisori de la Mircea Eliade. Prudent, reţinut, de o amabilitate diplomatică (a fost ataşat cultural!), maestrul îi mulţumeşte pentru cărţile primite, dar face aprecieri aspre asupra schiţelor onirice despre care crede că nu sunt publicabile (în America). Îi pare rău, încheie, că nu poate să-i spună altceva. Mă gândesc că Eliade, bombardat de complezenţa şi „atenţiile" lui nepotu-meu, nu vrea să se angajeze într-o corespondenţă cu un om despre care, practic, nu ştie nimic. Tică însoţeşte comentariile la scrisori cu înjurături olteneşti. Are de gând să-i scrie o epistolă impertinentă, în care să-i reproşeze „de la obraz" că fiind „ajuns", nu are înţelegere pentru cei tineri. Îl consiliez, evident, să renunţe. E „pornit".

De pomină e aventura lui cu Victor Eftimiu. Tică îi prezintă scriitorului grupajul de schiţe

onirice cu rugămintea să-i dea o recomandare pentru o editură, spre publicare. La termenul propus de maestru, Tică se prezintă în apartamentul vilei de lângă Cişmigiu, cu bust în curte, însoţit de un amic vânjos. Academicianul îi primeşte în cămaşă de noapte şi papuci cu ciucuri (îl văd pe A ntoniu în rolul lui conu Leonida). E singur, secretarul lui particular plecase. Caută pe birou, prin sertare, prin dulapuri, manuscrisul lui Tică nicăieri. Tică, la început impacient, devine agresiv. După ce îl beşteleşte cum îi vine la gură pentru pierderea textelor, îl somează să-i scrie pe loc recoman- darea, „sub ochii lui". Eftimiu e pierdut, dă din colţ în colţ, încearcă ocolişuri diplomaticeşti, până la urmă băieţii trec la ameninţări explicite, bombându-şi piepturile. Eftimiu se aşază la birou tremurând şi scrie vreo zece rânduri elogioase. Le întinde hârtia. Tică o citeşte, e mulţumit. Îl salută reverenţios, îi spune cât de mult îi apreciază opera („o mare contribuţie la dezvoltarea literaturii române") şi iese triumfal cu amicul. Scenă de antologie a umorului. Dacă mă gândesc bine, câte potlogării cu miză mult mai ridicată n-o fi săvârşit bătrânul leu rănit în lunga şi aventuroasa-i existenţă!

1 iunie

Dănuţ a ajuns la înţelegerea noţiunii de „Ziua copilului" (sărbătorită azi). Încă un pas-doi şi încetează să mai fie copil.

În „Luceafărul" două articole, unul de Eugen Barbu, celălalt de Mihnea Gheorghiu, mă luminează asupra scopului întâlnirii conducă- torului statului cu scriitorii: o hotărâtă întoarcere spre stânga. O nouă intervenţie brutală a Puterii asupra lumii scrisului. Revistele sunt somate să nu mai publice literatură apolitică, evazionistă, „decadentă". Deocamdată nu ştiu cât de tare se va strânge şurubul. Trăim (şi scriem) de pe o zi pe alta. A te gândi la viitor e o inepţie. Conferinţa pe

ţară a scriitorilor, din toamnă, e aşteptată cu aprehen- siune. Va fi prima la care particip.

Mitru s-a întors de la Ţigăneşti după un sejur de cinci zile. N-a lucrat cine ştie ce dar a dormit „ca în copilărie”, s-a odihnit. Îmi promite (pentru a doua oară) că intervine pentru transferul meu la liceul „Lazăr”.

Cumpăr „Figaro” din 26 mai. Situaţia din Franţa continuă să fie gravă. Vizita lui De Gaulle în România n-a fost de bun augur. Grevele şi demonstraţiile sunt din ce în ce mai violente. Aşa au început toate revoluţiile care au schimbat mersul vremurilor. Ce comedie, istoria!

Citesc pagini din critica literară a lui Baudelaire. Gânduri sclipitoare despre cărţi. Dincolo de aerul desuet, lectura e delectabilă. Acelaşi şoc în faţa expresiei „artiste” pe care l-am avut prin anii '54 - '55 când mi-a căzut în mână, la „Relaţii”, „Străinul” de Camus.

3 iunie

„Umbrele timpului” a plecat la Direcţia Presei (după trei luni de dospire în redacţie), mare bucurie. Insinuările făcute zilele trecute de Bazil, că Ioana Andreescu nici n-ar fi redactat volumul, nu se con- firmă. Abia acum începe lungul drum al tipăririi, cu luni de aşteptare, de nervi, de dezamăgiri şi speranţe.

Mă plimb cu Mitru ore întregi pe străzi de margine, îmi place să-l ascult vorbind, e dăruit cu harul povestirii. După o vreme, mintea îmi zboară aiurea, trece în vis. Lângă el mă simt mai bătrân, mai cinstit, mai bun.

Am înregistrat pe bandă de magnetofon, integral, „Clavecinul bine temperat” după discurile împrumutate de la Duci Pârvu. Ascult zilnic, seara, două ore de muzică de Bach. Câteva fugi le-am învăţat pe dinafară.

6 iunie

De alaltăieri lucrez pe textul „Umbrelor”, pentru a-l trimite la tipar „curat”, altfel primesc din nou admonestări băneşti din partea editurii, în contul corecturilor pe şpalt. Spre surprinderea mea, găsesc numeroase greşeli de exprimare, „scăpări din vedere”. Trudesc de dimineaţa până noaptea.

Lumea e stupefiată în urma celui de-al doilea atentat Kennedy. Comentarii aprinse în tramvai, pe stradă, mai puţin în presă, care se limitează la o tăcere „decentă”. Se vorbeşte că Miron Constantinescu s-ar fi sinucis după ce situaţia sa politică fusese compromisă în urma asasinării cu sânge rece a nevestii de către fiică-sa, cocotă precoce (17 ani), probabil dementă. Omul plăteşte scump obolul mişeliilor comise în cele două decenii de construcţie socialistă.

9 iunie

Veşti de la Mitru: premiul „Pionerilor” pentru literatură destinată adolescenţilor a fost acordat lui Tudor („Un dac la Roma”). Mitru e afectat că în locul lui („Săgeata căpitanului Ion”) a fost premiat Călin Gruia. Îmi mai spune că Eugen Barbu şi-a dat demisia de la „Luceafărul” în urma întâlnirii Şefului cel mare cu scriitorii (mai bine zis cu protipendada, în deosebi cea politică, a scriitorimii). N-am prieteni (şi nici Mitru) care să-mi dea amănunte de la şedinţă. Scriitorii „de rând” trăiesc foarte departe de bătăliile fulminante ce se duc la vârf, acolo unde se împart funcţii redacţionale, premii, călătorii în străinătate, „ajutoare” b ăneşti şi altele.

Două piese de teatru, interpretate de formaţia din Târgu-Mureş: „Cursa de şoareci” de Agatha Chrsitie şi „Cu ochii legaţi”, comedie burlescă de Feydeau. Întâmplător, cineva mi-l prezintă pe N. Carandino, tânăr încă (!), plin de vitalitate. Îl zăresc în stal pe amicul meu Trancă. Să fi venit ca simplu spectator, sau în calitate de cenzor, în exerciţiul funcţiunii?

11 iunie

Mitru a primit ieri premiul Uniunii Scriitorilor pentru literatură pentru copii pe 1967. Mă întreabă la telefon dacă să meargă la decernare, îi spun că nu. Aştepta acest răspuns ca pe o confirmare a propriei sale opţiuni. Reporteri, televiziune, ziare, interviuri, ce nevoie are de toate acestea? Au mai fost premiaţi: la proză Ivasiuc pentru „Vestibul" şi Paul Schuster, la poezie Stelaru şi Hagiu, la teatru Everac. După-masă l-a vizitat Traian Iancu (însoţit de un jurnalist de la „Informaţia") ca să-i înmâneze distincţia şi banii. I-a adus flori, şampanie. Mitru pleacă mâine la Ţigăneşti.

Vorbesc la Uniune cu Pop Simion, e de acord cu transferul meu la organizaţia de partid a scriitorilor. Amabil, scurt, fără întrebări jenante. În marea sală cu bibliotecă fastuoasă de la etajul I, Paul Georgescu (l-am avut profesor la „caragiologie" la facultate) şi Ioanichie Olteanu discută cu voce coborâtă. Paul Georgescu stă aşezat cu fundul pe o masă din lemn sculptat, ca la el acasă. În fond nu e la el acasă?

Las la Fondul Literar o cerere de „documentare" pentru Câmpu- lung-Muscel. N-am fost acolo niciodată, am auzit că e un loc atrăgător. Bănulescu a fost numit redactor-şef la „Luceafărul".

15 iunie

Termin, după aproape două săptămâni de muncă de ocnaş, forma a doua a „Umbrelor timpului". Am făcut atâtea modificări, încât nu ştiu dacă să le colaţionez pe original înainte de plecarea la tipar (ceea ce ar putea amâna apariţia cărţii cu câteva luni, în cazul când Cenzura va cere din nou volumul la purecat), sau să le corectez în şpalt.

Mă bate gândul să fug mâine la Câmpulung, fără voie de la direcţiune, să dispar pur şi simplu. Nu sunt încă hotărât. Serbare de sfârşit de an la şcoală. A câta? O să le număr până când, cu timpul, o să îmbătrânesc de-a binelea...

Îi trimit „Auroaica" Jindrei Hušková la Bratislava, chiar numai pentru faptul că a fost primul om care mi-a prezis, acum 13 ani, un destin literar (aproape fără să mă cunoască!). La Uniune, din nou cu Pop Simion pentru transfer. Se poartă de rândul acesta mitocăneşte: mă tutuieşte, mă ţine în picioare, ca pe un subaltern. Cât de grav a deteriorat mentalitatea şi comportamentul oamenilor aceşti ani de invazie a satului către mahalalele urbane, invazie înţelept gândită de strategii noii societăţi!

17 iunie

Din neprevedere sau neatenţie, distrat sau pur şi simplu neghiob, am zis, ieri, da la întrebarea unui inspector din minister „dacă doresc să fac parte dintr-o comisie de admitere" la liceul Ministerului Indus- triei Uşoare. Credeam că examenul începe pe 3 iulie, dar nu, a început chiar astăzi. Mă prezint la liceu. Directori noi, profesori noi. Exact de acest examen nu aveam nevoie acum. Astfel, plecarea mea la Câmpu- lung se amână. Îmi făcusem bagajele, consultasem „Mersul trenurilor", număram orele până la plecare. Cădere penibilă în capcană.

Iau de la Editura Tineretului un exemplar (semnal) din „Zborul de probă". Coperta, mohorâtă, de un mov spălăcit, cartonul prost. Pe copertă, o pasăre săgetând cerul, între aripile ei prefigurându-se capul unui copil, ce pare mai degrabă o femeie. Tristă întâmplare! Hârtia din interior e murdară, de cea mai proastă calitate. În sfârşit, mă bucur, mi-a apărut o carte, primul meu roman. Mai degrabă o lungă povestire în manieră picarescă. Sper să aibă un destin fast.

19 iunie

Mă întâlnesc în oraş, întâmplător, cu Viorel Mateescu şi Nelu Mărgăritescu, intrăm la restaurantul Casei Centrale a Armatei, bem un şpriţ. Viorel e medic radiolog, Nelu inginer, director general într-un minister tehnic, după o ascendenţă profesională continuă şi spectaculoasă. Discutăm despre îndepărtaţii ani petrecuţi în Râmnic, la „Lahovary". Practic, amintirile noastre se rezumă la farse, bancuri, porecle, tot ce face hazul vieţii de licean. Existenţa de acum, mizeria noastră zilnică e ocolită. Nici unul dintre ei nu a citit vreo pagină din cărţile mele. De altminteri, cred că nu citesc nimic. Stau pe un palier atât de ridicat, încât privesc de sus orice activitate nelucrativă. Mă uit la Nelu: îmbrăc at în haine elegante, cu maşină la scară, călătorit prin toată lumea. Deşi păstrează în conversaţie tonul camaraderiei de altădată, se simte „printre rânduri" distanţa de la care îţi vorbeşte. E „cineva". Şi ţinteşte şi mai sus, cum e şi normal să facă.

Văd „panoramicul" „Căderea imperiului roman", film cu pretenţii de filosofare despre istorie. De fapt, istoria a devenit de multe decenii subordonată cinematografului. Fiindcă omul de rând („masele") nu citeşte pe Herodot şi Tacitus, ci îşi culege informaţiile istorice din trucurile jurnalist-cinematografice, difuzate în „tiraje" de zeci de mili- oane. Această deturnare a firesculuI, această mistificare primejdioasă constituie, cred, una din cauzele importante ale violen- ţei în epoca noastră.

20 iunie

În presă, cuvântarea Stăpânului referitoare, printre altele, la anularea indemnizaţiilor băneşti atribuite persoanelor cu titluri ştiinţifice sau distincţii culturale. Impozitele pe veniturile mari vor creşte. O carte la care lucrezi şase luni sau un

an (sau chiar mai mult) e impozitată ca şi cum ar fi scrisă într-o lună. Numai scriitorii cu tiraje foarte mari, puţini la număr, vor putea trăi din munca literară. Câte cărţi va fi citit Şeful în viaţa lui? Pentru el, veniturile lui Jebeleanu, Bogza, Preda, Barbu reprezintă etalonul nivelului de trai al breslei.

Primesc invitaţie scrisă (pe hârtie fină, cu antet) de la Uniunea Scriitorilor de a participa la o lectură cu public din operele recent premiate. La astfel de spectacole n-am fost şi nici nu cred că o să ajung vreodată să merg.

Mitru îmi propune să fac un scenariu de film după „Zborul". El însuşi lucrează acum la unul după „Săgeata căpitanului Ion". Numai că el are şanse să încheie un contract, şi-a făcut un nume, pe când pe mine nu mă bagă nimeni în seamă.

Zile împovărătoare de examen, infern. Când am momente libere, gândul mi-e mumai la plecare. Visez răgazuri de odihnă şi de lucru, în tihnă. Urăsc şcoala. Primesc zilnic telefoane pentru intervenţii la concurs. Am lăsat consemn alor mei să spună că nu sunt acasă. Trebuie să recurg la astfel de laşităţi ca să-mi păstrez pe cât se poate demnitatea.

22 iunie

Directorul Hăhăianu (ce nume!), preşedintele comisiei de exa- men, e informat că la vară toţi profesorii cu gradul de ofiţer vor îmbrăca haina militară şi vor face instrucţie o lună, ca să-i înveţe la anul pe copii cum să omoare cu dexteritate oamenii. Îmi amintesc de cele două „convocări" militare ale mele: prima, de o lună, la Buzău (după terminarea anului III) şi a doua la Teiş, lângă Târgovişte, de două luni, după absolvire (1953). A doua, în special, urmată de un examen pentru obţinerea gradului de ofiţer, a însemnat cea mai teribilă experienţă cu care m-am confruntat vreodată. Deşi tata a fost ofiţer de carieră (sau

tocmai de aceea), am căpătat încă din şcoală oroare de viaţa militară. Dar „convocarea” de la Teiş a depăşit orice anticipare. Îmbrăcămintea cazonă inconfortabilă (cizmele, în special), odihna în dormitoare de 40-50 de suflete, duritatea instructorilor, ordinele stupide, suficienţa comandanţilor, cretinismul „locţiitorului politic” (locotenent, cu patru clase, care ne citea bâlbâit şi împiedicat ore întregi inepţii scrise de alţii), programul „strâns”, lipsa totală de libertate (nu numai de expresie), marşurile interminabile prin praf însoţite de cântece mobilizatoare, pedepsele, masca de gaze, lecţiile teoretice ţinute în aer liber ore de-a rândul, noi trebuind să luăm notiţe stând în picioare, exerciţiile de noapte, alarmele simulate, mâncarea mizerabilă. O scenă: în fiecare dimineaţă, colonelul asista la vizita medicală pe care doctorul (maior) o făcea „elevilor” ce solicitau scu- tire de instrucţie pentru diferite motive de boală. Toate scutirile medi- cului erau „cenzurate” de colonel (deşi acesta, fireşte, n-avea nici o competenţă medicală) şi, de cele mai multe ori, reduse sau anulate. Armata? Lagăr de concentrare. Intrare în absurd...

25 iunie

Încheiat ieri socotelile cu examenul de admitere, adevărată calamitate. Seara merg la Mitru să-i dau „Zborul de probă”. Cartea i se pare frumoasă, chiar foarte frumoasă, întotdeauna supralicitează. Era la el Oprică, bătea la maşină scenariul la „Căpitanul Ion”.

Obţin azi o victorie nesperată: după insistenţe de care nu mă credeam capabil, obstrucţii şi iar insistenţe, primesc permisiunea din partea directorului de a pleca „în vacanţă”. Sunt liber! Îi dau Ioanei Andreescu exemplarul de lucru din „Umbre”, se oferă să mi-l colaţi- oneze ea. Mi-l prezintă pe Szathmary care-mi va face coperta. Acesta propune o copertă „grafică”, în care literele

ce compun titlul cărţii să fie triplate sau chiar cvadruplate de umbre, solu ţie naivă, oricum simplistă. Îmi va trimite la Câmpulung câteva schiţe de proiect, ca să aleg. Trec şi pe la Mina Cantemir, pe care-l rog să-mi facă tehnoredactarea. Îi dau „Zborul de probă", e emoţionat, mărturiseşte că sunt primul autor care-i oferă o carte care nu e „lucrată" de el. Convenim asupra formatului cărţii (am propus modelul „Auroaicei").

Semnez la Editura Tineretului contractul la noul volum. În redacţie, Delia Damirescu şi Iordana. Contractul prevede că voi oferi editurii un roman! Mitru îi vorbeşte lui Băran elogios despre cărţile mele, acesta, la rândul lui, mă laudă Getei Tarnovski, redactora cu care lucrează la Cinematografie. Vorbim la telefon, ar vrea, zice, să mă cunoască şi să-mi citească scrierile. Mă prezint imediat (mâine am intenţia să plec), îi pun pe masă cele patru cărţi. Geta e o cucoană oxigenată, cu figură slavă, mai degrabă rusoaică decât poloneză, după cum o arată numele şi după cum susţine, atribuindu-şi o ascendenţă veche, nobiliară, de peste 200 de ani, foarte elegantă, fanată, vioaie, afectată, înfiptă, genul femeii agresive pe care o întâlneşti prin cafenele şi cenacluri literare. Ce părere şi-o fi făcut despre cămaşa mea de culoare gris, cu gulerul răsfrânt, ros de prea multă folosinţă? Îmi promite că va citi şi că-mi va împărtăşi impresiile. Le cunosc de pe acum. Nu pare omul care să suspine după lectura paginilor mele.

Mitru: „Facem un film?" Crede, în naivitatea lui copilăroasă, că dacă el a reuşit - e scriitor cu autoritate, popular, laureat - şi alţii pot parcurge drumul lui cu aceeaşi dezinvoltă uşurinţă.

Îmi pregătesc bagajul. Chiar plec. Doamna Drăgănescu a obţinut o adresă în Câmpulung pentru sejurul meu.

26 iunie

În Câmpulung, pentru întâia oară. Locuiesc în fundătura Maior Gâldău nr. 1, într-o cameră mică, fără confort: canapea-pat, veioză, masă de lemn. E linişte, lipseşte, însă, rezonanţa nobilă a peisajului de la Sinaia. Văd oraşul în fugă. O stradă fără sfârşit care epuizează aproape în întregime zona urbană. Pe o bancă, în centru, îl zăresc pe pictorul Dan Băjenaru, vecinul meu de vizavi, din strada Albă, ne salutăm protocolar, fără să ne fi cunoscut. Poartă o bască veche, cu care iese în fiecare dimineaţă, cu soţia, la plimbare. Intru într-o biserică, aprind lumânări.

Oamenii de pe stradă par de treabă. Mai mult bătrâni. Seamănă cu cei din Râmnicul copilăriei mele. Oraş fără viaţă. La librărie, vânză- toarea îmi cere un au tograf pe ultima „Minciună" din raft. Sunt dol- dora de planuri, de speranţe, dar şi de temeri. Figura disperată a lui Dănuţ, în gară, pe peron, când trenul s-a urnit să plece.

27 iunie

Vizitez biserica Negru Vodă, apoi urc pe dealul Grui, strălucitor în asfinţit, imens platou înalt, Olimpul câmpulungenilor. La poalele dealului, într-un local sordid, beau soldaţi în permisie şi absolvenţi ai liceului seral, zgomotoşi, vulgari. Un baci aghesmuit îmi face cinste cu o bere, după care mă lasă să plătesc eu. Mă invită la stână („o zi-două, aer curat, lapte şi brânză cât pofteşti"), îi spun că merg, retractează cu scuze bâlbâite. „Omul nou" a pătruns până sus, în munţii mioritici.

Oraşul îmi place. Cred că m-aş plictisi îngrozitor să trăiesc în el, dar pentru o vacanţă e desfătător. Îi telefonez Corneliei. Mitru mă anunţă că o tovarăşă Constantinescu de la Radio mă solicită pentru emisiunea „Noapte bună copii". Doamne fereşte!

Citesc, ca să cunosc omul, cartea lui Băran „Duminica lucru- rilor". A debutat cam odată cu

mine în „Luceafărul”. Foarte curtat de critică. „Romanul”, 60 de pagini lăbărţate, scris într-un stil căznit, mimând „modernitatea”, ar fi putut fi comprimat în 10-15 pagini.

29 iunie

Încep să lucrez. Stau 12-15 ore la masă, scriu, şterg. Am comis trei pagini din povestirea „Eusebio”, inspirată de întâlnirea, la Sinaia, cu fotograful al cărui câine lup, cu care poza turişti în staţiune, îmbă- trânise, „nu mai făcea faţă”. Când nu pot scrie, dau o raită prin târg. Frumoasele case muscelene, cu decoraţii sub streşini şi pridvoare largi, de lemn, adevărată expoziţie în aer liber.

1 iulie

Îl cunosc la biblioteca orăşenească pe Ion Marin Iovescu despre care citisem în „Istoria” lui Călinescu. Lucrează pentru 1000 de lei pe lună la secţia „presă”, practic nu face nimic, citeşte. În câteva minute devenim prieteni. Are 56 de ani (mărturisiţi) dintre care 11 i-a petrecut în închisoare. Cred că a fost legionar. Povesteşte repede, precipitat: teroare, bătăi ziua şi noaptea, foame, transferuri prin diferite peniten- ciare. Experienţa trăită nu i-a luat minţile. A rată mai tânăr decât e: păr şi mustăţi negre, faţa smeadă, ochi vii. Anii de detenţie, zice, i-ar oferi subiecte pentru o sută de romane. Dar i-e frică să se destăinuiască. I-e frică, pur şi simplu. I-a spus totul numai nevesti-si, pe care a întâlnit-o după ieşirea de la gherlă într-o pădure şi a posedat-o sălbatic (cuvin- tele lui), după atâţia ani de abstinenţă.

Îmi arată volumul „Lacrimi pe pâine” (pe care mi-l promite cu dedicaţie), având pe copertă aprecieri elogioase semnate de Lovinescu şi Pompiliu Constantinescu. A fost primit în Uniunea Scriitorilor. După eliberare, a lucrat patru ani la abator, la contabilitate, luat peste picior de parlagiii şi trepăduşii din conducere. Locuieşte

acum la nevastă-sa, într-o comună din apropierea Câmpulungului. Face gos- podărie, agricultură. Speră ca odată şi odată să-şi poată valorifica în scris amintirile înfricoşătoare din puşcărie. A fost la Eugen Barbu, să-i dea o carte pentru a fi recenzată în „Luceafărul”. „Mă adresez lui Barbu de acum 15 ani, se laudă că i-ar fi zis, care mergea cu «Groa- pa» subţioară pe la edituri, nu lui Barbu de acum, stăpânul ziarului.” Din păcate, se adresa lui Barbu „de acum”.

E grăbit să publice, la edituri, în presă, cum e şi firesc. Îl intere- seză banii, e sărac. Păstrează vitalitatea ţăranului, pe care anii de recluziune nu i-au erodat-o. De unde atâta forţă într-un om care a fost schingiuit timp de trei ani, a stat tot atâţia ani la Canal şi a fost pedepsit cu regim de celulă un an şi şapte luni, aruncat într-o peşteră, singur, doar cu şobolanii, fără lumină?

2 iulie

Vorbesc cu Cornelia la telefon, e necăjită că după trei ani de zbateri, aşteptări şi intervenţii, în urma cărora am obţinut aprobarea de la „Capitală” să ne instalăm gaz metan în casă, vecinii de alături (familia Costăchescu), în curtea cărora se află branşamentul, nu ne dau acces la lucrările de extindere. Ne chinuim cu lemne şi cărbuni (în patru sobe de teracotă), facem coadă pentru obţinerea cartelei de combustibil şi aşteptăm în fiecare an, de la 1 dimineaţa, în ziua programată, la depozitul de lemne, ca să ne luăm „cota”.

Iovescu mi-l prezintă la bibliotecă pe Dan Băjenaru. Ne-a fost dat să ne cunoaştem aici, deşi în Bucureşti ne vedem zilnic de mai bine de trei ani! E băiatul tenorului Ioan Băjenaru, celebru înainte de primul război, dispărut în plină glorie, şi văr al simpaticului prozator Grigore Băjenaru, de care mă împiedicam prin redacţia Iordanei. Iovescu a scris pentru revista „Argeş” un artic ol intitulat „Un mare pictor arge- şan” (e originar, de

fapt, din Câmpulung) pe care îl citeşte cu voce tare, în protestele jenate, de o modestie neconfecţionată, ale bătrânu- lui. Băjenaru mă invită la el, la Bucureşti, în „Albă", unde are un cenaclu intim la care vine poetul (şi pianistul) Virgil Gheorghiu. Fostul deţinut politic e, în Câmpulung, un fel de mentor literar, dă sfaturi şi îndrumări tinerilor, a înfiinţat un cenaclu. E guraliv, ghiduş, şmecher, suspicios, are, în sfârşit, toate atributele ţăranului deştept. Instrucţie deficitară.

5 iulie

Destin: în timp ce cumpăram plicuri de la un debit, intru în vorbă cu o maică. E de la mânăstirea Nămăeşti, din apropierea oraşului. Îmi vorbeşte despre farmecul regiunii. Într-o oră eram acolo. Sunt primit cu reverenţă de către maica stareţă, mi se oferă găzduire: o cameră luminoasă, albă, curată, împodobită cu scoarţe din lână măiestrit lucrate, cu un cerdac ridicat deasupra satului. Singur, stăpân pe tot etajul. Mâine mă mut la Nămăeşti.

Scrisoare de la Mitru, mă îndeamnă să scriu după „metoda Slavici". Se oferă chiar să mă ajute: să-i trimit un plan al lucrării (!), poate găseşte el soluţii acceptabile. Drăguţ!

Citesc „Cu sânge rece" de Capote. Din zicerile maestrului: „Găsirea formulei exacte pentru povestire înseamnă pur şi simplu să înţelegi care e cel mai firesc fel de a povesti." „(Povestirea) dacă e exploatată cu seriozitate poate fi cea mai disciplinată şi mai dificilă formă de scris din câte există." Şi: „O povestire poate fi ratată de o greşeală de ritm într-o frază sau de o eroare de parafrazare..." Exact. Adevărul pur.

7 iulie

De ieri la Nămăeşti. Privesc zările din cerdacul reşedinţei mele boiereşti. Spectacol

grandios, de o frumuseţe indescriptibilă. În faţa ochilor, o coamă de brădet, dincolo de şosea, în spatele casei Topârceanu. Privesc desfăşurarea fastă a naturii. Toate sunt orches- trate ca într-un pastel de Alecsandri. Măicuţa Filofteia Crăciun, stareţa mânăstirii, şcolită la Hurezi, în Vâlcea, mă corcoleşte ca o dădacă. Pare citită, îi place literatura.

Hălăduiesc pe coclaurile pe unde a copilărit poetul Topârceanu. Ce rânduială a sorţii l-o fi determinat să lase raiul Muscelului pentru Iaşi!... Băiatul lui e responsabilul casei memoriale. Figură tipică de alcoolic, obraji vineţi, ochi aburiţi. Susţine că e profesor de muzichie. Spiritul părintelui n-a lăsat să treacă nimic în această fiinţă vegetală, abulică. Pretinde şi repetă (obsesie freudiană) că taică-său a iubit-o pe nevastă-sa până la moarte, deşi au trăit despărţiţi ultimii 20 de ani din viaţă. De cucoana Otilica nici nu vrea să audă. Pronunţarea numelui ei îl face să devină violent. O glumă a naturii a făcut ca amândouă femeile, nevasta şi iubita, să-i supravieţuiască lui Topârceanu mai mult de două decenii. Dacă cineva l-a plâns sincer la moarte, aceea a fost Otilia Cazimir.

„Muzeul" e jalnic. Două camere, una cu reproduceri de docu- mente şi fotografii, cealaltă imaginând (fantezist) camera de lucru a poetului, amatoristic amenajată. Casa a suferit numeroase transfor- mări, încât nu mai aduce nici pe departe cu originalul.

10 iulie

Stareţa s-a internat în spital, am ieşit de sub oblăduirea ei bine- făcătoare. Soră-sa (bâlbâită, toantă) care o înlocuieşte în lipsă, mă anunţă cu secretă bucurie că îmi va aduce un vecin în camera de alături.

De trei zile colind coclaurile. Văd mausoleul eroilor căzuţi în primul război mondial, la poalele

muntelui Mateiaş (1260 m), numit aşa după fiul lui Matei Basarab care, „se zice”, a dat libertate iobagilor din Nămăeşti. Monumentul, neîngrijit, abandonat, e tapetat, conform obiceiului nostru, cu semnăturile vizitatorilor din mai multe generaţii. Natura e, aici, fascinantă. Păduri de fagi, de mesteceni. Se aud tălăngi de pe munte. „Ascult” liniştea aşa cum se ascultă Sfânta Liturghie. Nici un gând, nici o dorinţă. Un fel de rai de buzunar.

Mă duc la Câmpulung ca să ridic bani de la poştă. Cumpăr „Frumoasele cartiere” de Aragon, încerc să citesc, „nu merge”. Adevă- rul e că n-am chef de nimic.

Nu pot lucra. Aştept. Găsesc un trifoi cu patru foi, e primul meu trofeu de acest fel. Poate va fi de bun augur.

12 iulie

La Câmpulung. Intru în bibliotecă, Iovescu tocmai pleca. Dacă aş fi întârziat 10 - 15 secunde, ziua mea ar fi luat altă turnură. Iovescu e beat criţă (la ora 10 dimineaţa!). Îmi mărturiseşte că a chefuit cu poetul local Nasta. Mă trage după el în restaurantul „Bucegi”, la masa noastră se mai adună directorul bibliotecii şi preşedintele Comitetului pentru cultură şi artă. Apare şi Ion Taraş, fi gură importantă în muzica lăutărească locală. Bem fetească regală. Iovescu îi comandă lăutarului cântece „de gherlă”. E vădit jenat că l-am găsit aghesmuit. Directorul bibliotecii îmi spune, de altfel, că atunci când îl apucă „amokul”, umblă beat 6 - 7 zile în şir, într-o totală nestăpânire de sine, după care revine la viaţa normală. L-am cunoscut şi pe Nasta, rămâne câteva minute, pleacă.

Iau prânzul la o cantină din centru, la masă cu Topârceanu. Mi s-a spus că „se ţine” cu o căzătură care l-a înhăţat de-a binelea şi-i toacă toată pensia pe care o primeşte de pe urma gloriei lui taică-său.

Încerc să încheg o conversaţie cu el, renunţ. E incapabil să rostească judecăţi coerente.

14 iulie

Primesc scrisoare de la Cornelia. Copiii, sosiţi de la Mare, sunt cu Oncle la Rm. Vâlcea. În trei ore eram la Râmnic. Găsesc casa bătrânească plină ochi, frate-meu, cu nevasta şi copiii, veniseră deja de câteva zile. Trecerea de la liniştea copleşitoare din mânăstire la zarva de aici e descumpănitoare. Părinţii mei par foarte obosiţi. De câte ori îi văd, trăiesc un straniu sentiment de vinovăţie, deşi totul e în regulă, intră în firesc, aşa trebuie să se întâmple.

15 iulie

Îl iau pe Dănuţ cu mine la Olăneşti. Mitru locuieşte într-un apartament cu trei camere împreună cu soţia şi nepoată-sa, pe o stradă liniştită, deasupra cinematografului. Bavardaj. Mă informează că Uniunea Scriitorilor a aprobat pensii condeierilor. „Zborul”, zice, s-a vândut bine, din 30 de exemplare au mai rămas în librărie doar 4. Practic, nici nu apuc să văr oraşul, aş fi aruncat o privire la ferestrele vilei unde am terminat anul trecut „Umbrele timpului”. Luăm prânzul la restaurantul din centru, după care iau autobuzul, împreună cu Dan, spre Râmnic.

După-amiaza prin oraş. Privesc cu nostalgie casele ce mi-au servit drept model în „Umbrele timpului”. Centrul urbei începe să se populeze cu blocuri care înlocuiesc vechile locuinţe patriarhale. Mă tem că în scurt timp nu-mi voi mai recunoaşte locurile copilăriei. Cumpăr ziarul local „Orizont”, destul de modest. Singura surpriză plăcută: o pagină literară din care jumătate e ocupată de o schiţă a lui Rolly Anceanu, fostul meu coleg şi prieten din primele două clase de liceu. E medic într-o localitate de lângă Piteşti. După plecarea lui din Râmnic, prin 1941, am întreţinut o lungă

corespondenţă cu el (peste o sut ă de scrisori pline de elanuri romantice) pe care, într-un moment de derută, am distrus-o. L-am revăzut anul trecut, la aniversarea a 20 de ani de la terminarea şcolii: blond, cordial efeminat, afectat, tandru. De fapt, nu se schimbase prea mult. Am aflat de curând că ar fi pederast, Dumnezeu ştie. La „întâlnire" mi-a mărturisit că scrie în timpul liber literatură. „Faisons un ręve?" era formula cu care ne salutam pe vremea când eram copii. E titlul unui film franţuzesc ce ne-a plăcut grozav, atunci, dar pe care l-am uitat complet.

17 iulie

Ieri, din nou la Nămăeşti. Întoarcerea s-a petrecut ca revenirea pe furiş într-un cuib părăsit. După o oră mă simţeam stăpân pe domeniile mele. Cerdacul fermecat, de unde se vede în depărtare muntele.

Trebuie să-mi reiau lucrul. Nu sunt hotărât dacă să scriu pentru E.P.L. sau pentru Editura Tineretului. De la Ioana Andreescu nici o veste. Nici Szathmary nu mi-a trimis mostrele pentru copertă. Cornelia îmi scrie că Ureche aşteaptă volumul până la sfârşitul anului. Adevărul e că nu-i pasă de volumul meu, nu-i pasă de nimic, în afară de maladia ei de inimă şi de micul ei sufleţel comunist.

După-masă beau o cafea tare şi plec la plimbare prin crâng. Merg cale lungă să-mi ajungă, fără să mă uit la ceas, până când îmi apare în faţa ochilor un sat aşternut într-o vale de paradis:comuna Lereşti, renumită pentru casele ei de o frumuseţe muzeală. Mă fâţâi prin sat vreo oră, încântat de arhitectura artizanală a aşezărilor. O vizitez pe mama lui Jeny, soţia lui Mircea Moţoc. Nu mă mai recunoaşte (trebuie să aibă vreo 75 de ani). M-a asigurat că găsesc în sat camere ieftine, atât vara cât şi iarna. În librărie - cinci „Auroaice", n-am bani la mine să le cumpăr. Întoarcerea prin

pădure, tristă. Mi-e frig, deşi port un flanel gros de lână. Ajung la mânăstire noaptea.

18 iulie

Nu merge scrisul, sunt deprimat, plec la Câmpulung. Îi telefonez Corneliei. Mă anunţă că „Avionul de Cluj” a primit o menţiune la concursul de dramaturgie originală organizat de Comitetul de Stat pentru Cultură şi Artă. Rezultatul a părut în presa de astăzi. De altfel, Cornelia îmi telegrafiase la mănăstire. Mă bucur, evident. E primul meu premiu literar. E şi o confirmare a va lorii „Zborului de probă”, după care e făcută piesa. Mitru, la rândul lui, trebuie să fie încântat, deşi această „menţiune” vine după premiul Uniunii Scriitorilor, mult mai important. Ceea ce îmi dă satisfacţie e că premiul a fost decernat în urma unui concurs select, în care numele autorilor au fost trimise în plic închis. Sunt convins că n-a fost premiat numele lui Mitru (care mai concura cu o piesă, „Miron Costin”), ci piesa.

Din cele 40 de zile de libertate pe care le-am avut, 23 s-au epuizat. N-am scris, practic, nimic.

21 iulie

De ieri, îi am oaspeţi la mănăstire pe Pârăieni: el, ea şi Lia, sosiţi de la Olăneşti. Mă străduiesc să fac oficiile de gazdă, sunt cu desăvârşire excedat de sarcini. În schimb, după câteva minute Mitru se simte ca la el acasă, e vesel, paternal, încântat de frumuseţea locurilor. Doamna cumpără un boboc de gâscă de la o ţărancă, toată dimineaţa se vorbeşte numai despre el, vor să sărbătorim regal evenimentul.

Colindăm prin împrejurimi, plouă. Îi duc la casa memorială nimerită în apropierea mânăstirii, li-l recomand pe Topârceanu. Miroase de la o poştă a băutură. Un bătrân întâlnit în drum susţine că soţia poetului (şi mama „muzeografului”) a fost o

poamă, cunoscută de tot satul. Deşi fără instrucţie, moşul are gustul rafinat al cancanurilor şi intrigilor ţesute în jurul oamenilor „însemnaţi”.

Petrecem seara pe cerdac. E frig, plouă, vreme de sfârşit de toamnă. Mitru povesteşte cum a fost „ridicat” de câţiva gealaţi de la Securitate de pe stradă, la începutul anilor '60, în timp ce se ducea la şcoală. A fost anchetat şi bătut până seara, când i-au dat drumul. Voiau să afle lucruri petrecute înainte de război. A rămas cu o teamă pe care o observ şi acum în ochii ascunşi în spatele ochelarilor cu lentile fumurii.

22 iulie

După ce autobuzul cu care pleacă familia Pârăianu dispare în praful drumului, încolţeşte în mine gândul întoarcerii la Bucureşti. Sejurul la Nămăeşti a fost infructuos din punct de vedere al scrisului. În afara celor câtorva pagini din „Eusebio”, rămân numai cu proiecte, neîmpliniri, eşecuri.

Scrisoare de la Ioana Andreescu, îşi cere scuze pentru caligrafia defectuoasă, scrie de pe plajă. Volumul a sosit de la Direcţia Presei fără observaţii, e în tehnoredacţie. Evident, n-au fost colaţionate îndreptările făcute de mine. Merg la biblioteca din Câmpulung să-mi iau rămas bun de la Iovescu, nu-l găsesc. Mi se spune că lipseşte de trei zile, nu e acasă, nu e nicăieri, probabil l-a lovit din nou „amokul”.

Despărţirea de maica stareţă, seara, în pridvorul chiliei unde locuieşte. Schimb de cuvinte „calde”. Le dăruieşte copiilor câte un borcan cu dulceaţă de smeură „făcută de mine”. Promisiuni de reve- nire, la anul, aşa cum se obişnuieşte. E lună plină. Stau până târziu în cerdac, privesc munţii.

23 iulie

Bucureşti. Mă înfăţişez, spre prânz, la E.P.L., îmi iau volumul pentru colaţionare. Ioana se scuză

că n-a avut efectiv timp să facă ea însăşi această operaţiune, dar sunt convins că dacă i s-ar fi dat răgaz cinci ani, tot n-o făcea. În redacţie - Liviu Călin, hieratic, spiritualizat, cu tenul transparent şi ochi strălucitori, de narcoman, un Heine în versiune contemporană (românească). La o masă, Sânziana Pop face corecturi pe un text. Mă invită să-i aduc „ceva" pentru „Luceafărul", îi spun că n-am nimic. Aflu că Gica Iuteş nu mai lucrează la revistă. Nu-mi vine să cred, în mintea mea „Luceafărul" era chiar Gica Iuteş, se confunda cu ea!

Mitru, care s-a întors şi el acasă, îmi spune că m-a trecut cu „Zborul de probă" pe lista cuprinzând 16 titluri solicitată lui, personal, de „Internationale Jugend Bibliothek" din München în vederea întocmirii unui catalog de carte la Boston. Se jură că a făcut selecţia cu cea mai mare probitate, cu o singură excepţie, „Serile albastre" de Costache Anton, căruia îi e îndatorat pentru colaborările de la „Cutezătorii". Expediez două exemplare din „Zbor" la München.

Lucrez până noaptea la colaţiunea modificărilor făcute pe „Umbrele timpului".

26 iulie

Îl conving pe Bebe Ogrezeanu să mergem cu Trabantul (şi cu nevestele) la Ţigăneşti. Zi toridă, sunt obişnuit să văd mănăstirea în anotimpuri friguroase. Vizită la stăreţie. Facem o modestă danie în bani pentru întreţinerea sfântului lăcaş. Maica Hrisantia e emoţionată, susţine că nu i s-a mai întâmplat, de când conduce chinovia, să primească „ajutoare". Îi arăt lui Bebe tainele şi frumuseţile locului, nu mai vizitase mânăstirea. Ne odihnim în pădure. Din iniţiativa lui Ogrezeanu, dăm o fugă până la Snagov. Fiind zi lucrătoare, parcul e pustiu. Sunte m singurii vieţuitori! Plimbare pe malul lacului. Iarba pârjolită de soare.

Câteva ambarcaţiuni sportive alunecă pe apă. Dincolo de lac, căsuţele satului. „Natură moartă”.

După investigaţiile făcute, „Zborul” se vinde mediocru. A apărut în librării în sezonul de vacanţă, când lumea părăseşte Capitala şi cartea e abandonată pentru alte plăceri, mai lumeşti.

28 iulie

Drum la Rm.Vâlcea şi înapoi, cu maşina lui tanti Marioara, ca să-mi „recuperez” copiii. Călătorim pe o căldură infernală, cu geamu- rile portierelor închise pentru că amândoi copiii au febră, Dumnezeu ştie din ce pricini, pesemne o gripă. Despărţirea lui Dănuţ de bunici - melodramatică.

Mitru îmi spune - după informaţiile primite de la Băran - că Geta Tarnovski s-a oprit la una dintre povestirile mele care i-a plăcut „enorm”, e hotărâtă să facă un film cu mine. Băran n-a reţinut titlul povestirii, mă gândesc la „Rochia cu anemone” sau „Trei brazi şi o bicicletă”. Discuţiile „la obiect” între Băran şi mine le vom avea la Mitru acasă pe 5 august.

Îl vizitez pe Matei, bem un şpriţ pentru „Zborul de probă”. A scris o recenzie despre carte şi a trimis-o la „Luceafărul” dar, bineînţeles, fără „susţinere”, nu o să i-o publice nimeni.

31 iulie

Lipsa spaţiului de mişcare care să-mi permită să scriu lejer, fără obsesia timpului, mă determină să mă gândesc tot mai serios să renunţ la învăţământ. Sunt conştient de riscul pe care mi-l asum (acum 15 ani, când am terminat facultatea, o catedră de profesor în Bucureşti consti- tuia o fericire de nesperat) dar nu văd altă ieşire pentru a mă salva din impas. Nu pot trăi, permanent, sub presiunea zilelor, a orelor. Am aranjat cu directorul

să vin câteva zile în şcoală, acum, ca să nu-mi taie din salariu absenţele de la sfârşitul lunii august.

Ioana Andreescu a dispărut pentru o vreme din Capitală. Îmi lasă volumul în seama lui Liviu Călin. Szathmary mă amână încă o dată cu predarea copertei (a treia sau a patra oară). Când discut cu el are aerul că-mi face o mare favoare că se ocupă de cartea mea. Aş fi dorit să văd volumul pornit spre tipografie înainte de plecarea mea în U.R.S.S., pe 7 august. Ceea ce cred că nu va mai fi posibil.

Mitru a terminat de pus la punct scenariul cu regizorul Aurel Miheleş. E încântat de colaborarea cu el. Mă sfătuieşte să dau o fugă până la Ploieşti, să duc „Avionul de Cluj" secretarului literar al teatrului, pe care îl cunoaşte.

2 august

Citesc „Lacrimi pe pâine" de Iovescu, o bufonerie grasă, rabelai- siană, minus geniul şi rafinamentul franţuzului. Construcţia nu-l interesează, ci numai limbajul, acumulare abuzivă de expresii popu- lare, vulgare, fruste cu efecte umoristice. Romanul prezintă interes doar pentru plăcerea cunoaşterii folclorului muntenesc, în special al celui de mahala. După câteva zeci de pagini, în care expresiile pito- reşti se uzează prin repetiţie, efectul de şoc încetează şi lectura devine penibilă. Talentul scriitorului se risipeşte în vorbe, vorbe, vorbe.

Mă duc la Ploieşti după îndemnul lui Mitru. Nu găsesc la teatru nici pe director (Mandric), nici pe secretarul literar. După patru ore sunt din nou acasă, cu sacul gol.

Ne vizitează Moţocii. Eroii serii: nenea Mitel şi Dan, marea lui slăbiciune. Cât i-ar mai fi plăcut profesorului să aibă un nepot...

4 august

Am în mână primul volum de proză al lui Baconski. Virtuozitate stilistică (uneori pedala poetică e apăsată excesiv), caligrafie rafinată, confecţionarea cu artă a misterului, metaforele lustruite, proiectarea în fantastic a naraţiunii. Critica literară - entuziasmată. L-am cunoscut pe Baconski la Râmnicu Vâlcea, unde a făcut ultima clasă de liceu la Lahovary, venind din cine ştie care zare a Basarabiei (în 1944). S-a impus imediat ca „lider de opinie" al colegilor. Înalt, frumos, statuar, purtând în priviri culorile cerului şi ispita înşelătoare a mării, cu păr bogat, superb, părea imaginea ideală a Poetului. Deşi a stat puţin în oraş, a lăsat amintiri tulburi în urma sa. Era încă de pe atunci, când abia intraseră armatele ruseşti în ţară (de care tocmai fugise, împreună cu familia) un om „de stânga". Conducea cu autoritate şi vehemenţă noile organizaţii de tineret înfiinţate de puterea comunistă recent instalată. Nu cred că a lăsat în Râmnic prieteni şi nici regrete. După plecarea lui la Cluj, n-am mai avut prilejul să-l văd, deşi părinţii săi au continuat să locuiască în judeţul Vâlcea, la Călimăneşti, tatăl lui, preot, slujind la o biserică sătească, în Fedeleşoiu, situată pe malul stâng al Oltului, nu departe de oraş.

5 august

Întâlnire în patru la Mitru cu Vasile Băran şi Miheleş. Vizavi-ul cu Băran începe sub auspicii proaste: „Simpatic, simpatic" exclamă, măsurându-mă din cap până în picioare, ca pe o marfă. Începe apoi să monologheze repede, sigur pe sine, ca un actor stăpân pe rolul său, mucalit, ştrengar, copilăros, isteţ. Pare un tânăr american de sorginte rurală, vivace, sănătos, înfipt, impertinent. Distanţa dintre mine şi el se măreşte când atingem în discuţie chestiuni politice. Băiatul e partinic, ataşat ideologiei actuale, cu uşoare nuanţe de liberalism. Arta e, în opinia lui (preluând sloganurile dogmatice marxiste) un instrument de

cunoaştere. Începe „cherela” dintre noi. Mitru presimte primejdia şi se amestecă în vorbă conciliant, cu tonul lui calm, bonom, de povestitor de rasă. E amuzant efortul gazdei de a împăca varza cu capra. În tot acest timp, Miheleş tace, retras, cu un surâs uitat pe buze.

Se servesc gustări, bem Murfatlar, doamna Pârăianu e o amfitri- oană desăvârşită. Lui Mitru i-au apărut „Basmele mării”, sărbătoreşte evenimentul. Trecem apoi să discutăm „afaceri”. Getei Tarnovski i-a plăcut „Trei brazi şi o bicicletă” (Miheleş a sesizat imediat corespon-denţele nuvelei cu filmul „Cuţitul în apă” de Polanski). Problema e că Geta doreşte să facă un film fără scenariu! Adică, să mă elimine din circuitul de producţie.

La plecare, Băran vine cu mine, i-am promis că-i dau „Zborul de probă”. I-o recomand pe Ancuţa. Îi face „jucărele”, se maimuţăreşte. Nu stă decât zece minute. Rămân cu un sentiment de tristă neîmplinire. Aş fi dorit ca Băran să-mi placă. Realizez, însă, că nu va fi posibil niciodată.

Cu Szathmary la E.P.L. Îmi arată mâna stângă, umflată în urma unui accident. Se scuză, astfel, că n-a putut să-mi lucreze coperta (e stângaci). Accidentul, însă, e recent, iar discuţia despre copertă - veche. Susţine că a discutat cu un grafician tânăr, talentat, care să o facă în locul lui, fără să-mi desconspire numele, ceea ce înseamnă că, de fapt, n-a aranjat nimic. Mina Cantemir îmi promite, la rândul lui, că-i va da cărţii un format suplu, ca al „Auroaicei” şi hârtie bună. Tirajul provizoriu este de 6.000 de exemplare!

6 august

La noapte plec cu Cornelia într-o excursie în U.R.S.S. organizată de O.N.T. Am mai fost în Rusia prin anii 1958-1959, cu nava „Transilvania”, pe ruta Odesa, Yalta, Soci. Acum pătrund în inima imensului imperiu. Bagaje, emoţii. Ieri am avut o

criză de rinichi care m-a ţintuit la pat câteva ore. Sunt epuizat. Excursia (pentru amândoi) costă 6000 de lei, adică salariul meu pe patru luni.

Semnez la şcoală condica pentru încă 7 zile, cu acordul tacit al directorului Goanţă. Trăiesc fraudulos. Am început să mă familia- rizez cu practica, aproape zilnică, de a ocoli legea. Condiţie a supra- vieţuirii.

7 august

Călătoria în U.R.S.S. începe cu un fiasco. La graniţă suntem întorşi din drum fiindcă ghida noastră a uitat paşaportul colectiv la Bucureşti. Dimineaţa, cei 30 de turişti coboară vrând-nevrând din tren, nedesmeticiţi încă de ce se întâmplă. Ne aflăm la Iaşi. Ca să ne agrementeze aşteptarea, până la sosirea paşaportului, O.N.T-ul local organizează un tur al oraşului cu autocarul: dealul Copou, bojdeuca lui Creangă, Mitropolia, biserica Trei Ierarhi, Palatul Administrativ. Dezertez câteva minute până la teatrul Naţional, unde am o discuţie scurtă şi lămuritoare cu directorul, un oarecare Mişcurici (sau Moscovici, n-am reţinut exact numele). Îmi spune, amabil de altfel, că repertoriul instituţiei e definitivat şi nu cuprinde decât piese de autori clasici sau foarte bine situaţi în top.

La ora 16 ne urnim din Iaşi. Rămânem patru ore la Ungheni, pentru adaptarea roţilor la gabaritul supradimensionat al liniilor sovie- tice. Schimb câteva vorbe cu un puşti de 18 ani, isteţ, care mă pune la curent cu nivelul salariilor şi preţurilor din Republica Moldovenească (trăiesc mai prost ca noi). Când îi spun puştiului că e român se indig- nează, tot aşa cum m-aş fi inflamat eu însumi dacă aş fi fost socotit de cineva drept turc.

Odată cu lăsarea întunericului, intrăm pe teritoriul Uniunii Sovie- tice. Suntem cu toţii frânţi de oboseală. Ne întindem pe paturile inco- mode -

patru în compartiment. Pământul Basarabiei îl vedem în vise.

8 august

Ajungem la Kiev (Kiiv în limba băştinaşilor) la ora opt şi jumătate. Gh idul sovietic (Constantin Mândru!) întârzie două ore, în care vreme „vizităm" gara: o hală imensă, veche de pe vremea ţarilor, acoperită, duhnind a picioare nespălate, transpiraţie şi dezinfectante de latrină. Sute de oameni prost îmbrăcaţi, viermuind, mâncând câte un coltuc de pâine neagră cu cafea sau bând o bere la birtul gării. Un chioşc cu ziare (e expusă la vedere şi „Scânteia"), tonete cu produse alimentare, casa de bilete cu oameni rânduiţi la coadă într-o ordine ce trădează o disciplină bine şi îndelungat pusă la punct.

Hotelul unde suntem cazaţi e mizer (nu se poate face nici o com- paraţie cu cele nemţeşti). Camerele fără baie sau duş, fără covoare (!), mirosind stânjenitor a urină. Mândru Constantin, tânărul ghid (susţine că e student), e tipul utecistului îndoctrinat, obraznic, cu un tupeu ce depăşeşte orice închipuire. Facem cu el turul oraşului. Reţin din goana autocarului monumentul lui Bogdan Hmielniţki cu buzduganul îndrep- tat ameninţător spre Moscova, statuile Sfântului Vladimir Botezătorul, a lui Iaroslav Înţeleptul, bulevardele din centru, cartierele vechi ce seamănă cu cele din Odessa. Interesante sunt mânăstirile Sf. Sofia (închisă) şi Lavra, cu turle poleite în aur, strivită de bombele nemţeşti. Femeile - frumoase, au înfăţişarea sălbatică a nordicelor, bărbaţii vor- besc tare, parcă ar da porunci, îmi amintesc de ruşii care au năvălit în Râmnic în 1944. Multe persoane „ebrietate", se bea pe stradă, în parcuri, peste tot.

După-amiaza navigăm pe Nipru cu vaporaşul. Plaja, întinsă, musteşte de oameni risipiţi de-a lungul fluviului. Mă plimb seara cu Cornelia prin

centru, atât cât ne mai ţin picioarele. Ne întoarcem acasă cu troleibuzul.

9 august

Înainte de plecarea la aeroport, evadez cu Cornelia din grup şi vizităm mânăstirea Sf. Sofia pe care, de rândul acesta, o găsim deschisă. Călătorim la Leningrad cu un Tu 104. Zbor pentru prima oară cu un avion „performant", mă emoţionez ca un neofit de munţii albi de nea peste care trecem. Peisaj polar, îmi aminteşte de filmul american „Drumul spre stele" ce a făcut cozi impresionante în Capitală imediat după război. Zborul durează o oră şi jumătate. La aterizare o fetiţă vomită lângă mine. Alături, un colonel de aviaţie sovietic, ce a dormit tot timpul, muşcă dintr-un măr cu poftă. Are ochi albaştri, cu mici zbârcituri la colţuri, e simpatic.

Surpriza cea mare ni se rezervă la sosire. Suntem cazaţi la hotelul „Sputnik", plantat la 15 km depărtare de centrul Leningradului, dincolo de linia de centură. Membrii expediţiei româneşti protestează vehement, refuză să coboare din autocar, acuză tratamentul inaccep- tabil la care suntem supuşi, se propune grevă. Până la urmă, aşa cum era de aşteptat, coboară un ins, şi încă unul, coborâm cu toţii, conform unei psihologii de turmă.

Fac cu Cornelia o incursiune în centru cu autobuzul (aproxi- mativ o oră). Oraşul e minunat, pe măsura celor auzite despre el. Mă vizitează amintirile livreşti, lecturile din anii de facultate când se traducea copios din literatura rusă. Neva şi canalele ce traversează metropola dau oraşului un aspect lacustru. Nu găsim pe la chioşcuri sau librării nici un ghid al oraşului, nimic care să ne orienteze în descoperirea frumuseţilor „ascunse".

Înapoi la hotel. De rândul acesta avem confort, hotelul e nou, dar depărtarea de oraş e descurajatoare.

10 august

Facem inevitabilul tur al oraşului. Încă din primul moment reali- zez intenţiile propagandistice ale organizatorilor: de a ne arăta „obiec- tivele" legate de Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie şi de rezis- tenţa împotriva blocadei hitleriste. Vizităm crucişetorul „Aurora", apoi Smolnâi. Biserica şi complexul aferent sunt în paragină, părăsite, probabil, încă din timpul războiului civil. Într-o latură a palatului se află comitetul regional al Comsomolului. Văzut din autocar, Leningra- dul nu ne spune mare lucru. Aglomeraţie pe străzile din centru, cozi. În încheierea „turului" suntem conduşi la cimitirul unde au fost înhu- maţi eroii dispăruţi în timpul războiului pentru apărarea oraşului erou.

Ne bucurăm după-amiaza de program liber. Din nou în centrul oraşului. Biserica Isakievici - arhitectură nobilă, în maniera tradiţiei orientale. Interiorul grandios, risipă de aurărie, relicvă a strălucitei epoci a marilor ţari. Din turn, vedere panoramică asupra oraşului lui Petru. În chiar centrul urbei, nu departe de Nevski Prospekt, o cate- drală „modernă", datând, cred, din vremea lui Nicolae al doilea, e transformată, cu un cinism sfidător, în „muzeu al religiilor şi ateismu- lui". Mai vedem biserica în care a fost asasinat Alexandru I, cu turlele ei în dulcele stil rusesc, marea moschee musulmană, grădina şi palatul de vară al ctitorului. Obosiţi, ne jucăm de-a plimbatul cu metroul prin staţiile din centru, foarte aspectuoase. La gara finlandeză se conservă locomotiva (strălucind de curăţenie) care l-a adus pe Lenin din Finlanda în 1917. De altfel, Leningradul posedă mai mult de 200 de monumente şi case memoriale legate de numele celui care a ctitorit revoluţia bolşevică. Auzind că plec în U.R.S.S., Milică Măgureanu m-a întrebat: „La Leningrad mergi?". E oraşul unde şi-a făcut

aspirantura, care l-a propulsat spre înălţimile ameţitoare ale Puterii.

11 august

„Ermitajul în trei ore” s-ar putea intitula filmul alergăturii noastre prin sălile imense, tapetate cu picturi, între care nenumărate capodopere. A fost ridicolă această „luare de cunoştinţă” (sintagma cea mai potrivită) cu muzeistica sovietică la vârf. Palatul de iarnă e într-adevăr impresionant. Fără un ghid, fără „materiale” informative, e firesc să rămânem după vizitarea muzeului doar cu emoţia cu care ieşi, de pildă, dintr-o somptuoasă catedrală gotică.

Interesant e peisajul gloatei, înghesuindu-se prin sălile de mar- mură. E duminică, muzeul geme de mulţime. Cea mai mai mare parte a vizitatorilor au sosit în excursii „organizate” de prin toate cotloanele imperiului. Sunt îmbrăcaţi modest (deşi şi-au pus, probabil, haine de sărbătoare), arată aşa cum îi cunosc din filmele ruseşti ce invadaseră Capitala în anii '50. Se îmbrâncesc, îşi fac loc cu coatele, se calcă în picioare, au figuri vulgare, „lumpen”, nu sunt departe de mujicii care au luat cu asalt acest palat în octombrie 1917.

Mergem cu autocarul, după-amiaza, la fortăreaţa Petropavlovsk, des amintită în literatura rusă a veacului trecut (o bună parte dintre „clasici” cunoscând-o „din interior”). Vizităm biserica în care au fost înmormântaţi ţarii. Frapantă e uniformizarea pietrelor tombale, ce consună cu ideea de standardizare, de egalitarism. La mormântul lui Petru I e o afluenţă atât de mare de public încât renunţăm să-l mai vedem. Zidul fortăreţei şi-a pierdut din măreţia ce trebuie să o fi avut odinioară din cauza verticalităţii construcţiilor noi, saprofite, apărute în preajma închisorii.

Celulele par confortabile (au suferit pesemne modificări), încăpătoare, prevăzute cu lumină electrică şi sobe. Cernâşevski a scris aici „Ce-i de făcut?”. Celula cu nr. 60 a devenit populară fiindcă l-a „găzduit” o vreme pe Gorki.

Vizităm, cu grupul, Muzeul de literatură. Spaţii rezervate lui Esenin, Blok, Puşkin, Lermontov (cel mai bine reprezentat), Dostoievski, Tols toi, Gogol, Turgheniev, Goncearov. Reconstituiri de interi- oare, ediţii princeps, fotografii. Conservatoarea muzeului ne pune să ne iscălim într-un catastif şi să trecem în dreptul numelui oraşul unde locuim. După ce-mi fac datoria, exclamă veselă: „Ah, sunteţi bulgar!” De altfel pare o femeie foarte de treabă. Aflăm aici că Leningradul e bogat în case memoriale ale marilor scriitori sau ale personajelor celebre pe care aceştia le-au creat. Există, de pildă, strada şi casa Soniei Marmeladova sau casa lui Raskolnikov.

Restul vremii ni-l petrecem singuri, mergând pe jos. Vedem locuinţele în care au lucrat Pavlov şi Krâlov (ultimii ani din viaţă), Universitatea, Academia de Ştiinţe, Bursa, Muzeul marinei militare, toate în fugă, cu sufletul la gură, ca să ne conformăm programului. Ne întoarcem la hotel cu metroul, care trece pe sub Neva.

12 august

Ne petrecem toată dimineaţa la Petrodvoreţ, în golful Finic. Palatul ţarilor bine conservat. Grădinile în terasă, statuile albe, de marmură, restaurate de curând. Din depărtare, marea pare o fâşie de mătase albastră. Coridorul de apă ce leagă marea cu palatul, pe unde venea ţarul să-şi petreacă zilele de desfăt, e însoţit de susurul fântânilor ingenios concepute. Ne amuză „fântânile glumeţe”, ce tre- buie să fi încântat pe tinerele prinţese zvăpăiate în plimbările lor romanţioase prin parc. De aici, de la Petrodvoreţ, revoluţia proletară pare o pură fantezie. În zare se

desluşeşte Kronstadtul. Ambarcaţii pescăreşti sub pavilion roşu străbat în linişte întinsul apei. Leningradul poate fi luat drept o machetă din plastelină. Nemţii, ne şcoleşte ghidul, au asaltat timp de trei ani oraşul. Pe unele bombe neexplodate s-a descoperit inscripţia „Ermitaj”. Am devenit imun la umorul sovietic.

După-masă - pe Moskovski prospekt, Sadovaia, Dzerjinski prospekt. Nume, nume... Seara, la operă, „Mazepa”. Soliştii foarte buni, orchestra zgomotoasă. Montarea, corul, baletul - ireproşabile. Ruşii au stagiunea deschisă în timpul verii. Spectatorii sunt îmbrăcaţi simplu, în hainele cu care stau la coadă la ulei şi zahăr. Receptivitatea la artă - rudimentară. Fireşte, întâlnesc şi oameni subţiri, majoritatea tineri (viitorii muzicieni ai patriei sovietice). În antracte se aude frecvent limba engleză. Loja ţarului e plină de circa 50 de tovarăşi înghesuiţi unul într-altul. Se vorbeşte şi comentează în timpul spectacolului. Sala miroase a parfum ieftin. Poate că ţarul s-ar fi bucurat să vadă cât de m elomani au devenit supuşii lui, analfabeţi pe vremuri, lipsiţi de educaţie muzicală. Îmi place să populez pentru o clipă lojile şi stalul cu doamnele de la Curtea imperială îmbrăcate în rochii albe, cu malacov, privind galant spre tinerii ofiţeri ce le fac complimente, în timp ce urmăresc spectacolul prin binocluri de sidef. La plecare, văd caleştile aurite trăgând la peron, o gleznă fină dezve- lită urcând cu graţie scările, portierele landourilor închizându-se dis- cret, apoi tropotul uşor al cailor. Între timp a sosit în staţie autobuzul. Piaţa Teatralnaia...

13 august

Două ore până la Riga, cu un avion cu elice, care m-a hurducat precum „navele” aeriene de pe liniile noastre interne. Ajungem seara, suntem cazaţi într-un hotel curat, lângă gară („Baltika”). Văd împreună cu Cornelia oraşul în fugă, un fel de

burg ce îmi aduce aminte de Sibiu. Catedrale monumentale, străzi înguste, pavate cu piatră cubică, marele Dom din centru, închis. La ora 21,30 - apus de soare! Ne plimbăm pe chei, desfăşurat de-a lungul râului Daugava.

După Leningrad, Riga arată ca un oraş provincial, liniştit, cu circulaţie rutieră redusă. Clădirile cenuşii, de arhitectură barocă, sugerează o civilizaţie feudală târzie. Bărbaţii şi femeile sunt blonzi, agreabili la înfăţişare, cu tenul mat şi alură germanică. Ce amestecuri de populaţii să fi avut loc de-a lungul veacurilor, care să dea naştere acestui popor împuţinat, cu o identitate încă vie şi un destin atât de tragic?

Ne apucă noaptea pe străzi. Aerul e parfumat, prezenţa proximă a fluviului - tonică. Pentru prima oară de când am trecut graniţa mă simt puţin acasă.

14 august

Turul oraşului (obligatoriu), apoi cu grupul la Expoziţia econo- miei naţionale a R.S.S. Letone. Nimic de consemnat. În fine, monu- mentul eroilor căzuţi în „marele război pentru apărarea patriei". După ce primim „concediu", hoinărim de capul nostru pe străzi. Câteva monumente vechi, bisericile, turnul Pulberăriei. Ca şi la Leningrad, aproape toate bisericile au primit destinaţii lumeşti: magazii, silozuri sau, în cele mai fericite cazuri, muzee şi săli de concert, cum e Domul, splendid monument de artă gotică, avariat în timpul răzb oiului şi restaurat. Una din biserici a devenit planetarium. Câtă imaginaţie! Magazinele abundă de mulţimea în căutare de alimente. Cozi peste tot. Aglomeraţia e un mediu la care sovieticii au învăţat perfect să se adap- teze: împing, lovesc, îşi fac loc prin orice mijloace le vine la înde- mână. Trăiesc spectacolul miniatural al luptei pentru existenţă. Acest orăşel cu 600.000 de

locuitori (după informa- ţiile ghidului) e capitală de republică, are guvern, soviet suprem etcetera.

Merg cu Cornelia, seara, la concertul de orgă dat de Irina Arhipova în „sala" Domului, prevăzută cu scaune (1000 de locuri), plină ochi: Haendel, Cherubini, Haydn. Orga (conform informaţiilor din program) e cea mare din Europa. Nu mă miră, pentru sovietici recordurile sunt un loc comun. Interpretarea Arhipovei - excelentă, avantajată de acustica bună şi beneficiind de ambianţa de pioşenie a lăcaşului.

15 august

Zi „liberă". Alerg prin Riga cu Cornelia. Zăbovim din nou pe cheiul Daugavei (Drina de Vest în variantă rusă), locul cel mai atractiv al urbei. Luăm autobuzul şi ne preumblăm de-a lungul mării Baltice. Vile mici înşirate pe malul mării. Peisaj nordic. Plaja e sărăcăcioasă, pustie, deşi ne aflăm în plin sezon estival. Nisipul bun, dar apa foarte rece (18 grade). Ne desculţăm, ne botezăm în valurile Balticei, pe care sunt convins că n-o să am ocazia să o mai văd vreodată. Orăşele de vacanţă risipite pe litoral, umbrite de o vegetaţie de seră. Hotelul „Perla mării" pare o limbă de beton avansată în inima plajei, singura construcţie modernă din decor. Cu toată precaritatea peisajului, localnicii sunt mândri de litorarul lor. Pentru a-i trezi din vis, le-ar fi utilă o mică excursie pe Croazieră.

Librăriile din Riga expun cărţi cartonate, cu hârtie proastă, aşa cum suntem obişnuiţi în ţara noastră. Foarte puţină literatură în alte limbi (engleza). Literatura rusă domină copios vitrinele. Multă litera- tură tehnică. Seara plecăm cu trenul la Moscova.

16 august

Suntem cazaţi la hotelul „Kiev", lângă gara Kievskaia, la margi- nea oraşului, de unde vom

pleca spre ţară. Condiţiile oferite - execra- bile: camere fără baie, fără apă caldă, covoare jerpelite, mobilierul mâncat de carii. Ferestrele răspund spre o curte interioară plină cu gunoaie şi grămezi de pietre. Suntem, probabil, sancţionaţi pentru politica de „independenţă" a Şefului. Turiştii care au vizitat în anii precedenţi Moscova s-au bucurat de altă primire şi de cu totul alt confort.

Turul oraşului: prospektul Kalinin, strada Gorki, Universitatea Lomonosov, căţărată pe o colină ce domină Capitala, stadionul „Dina- mo", mânăstirea Smolenski, toate văzute prin geamul autocarului, care opreşte când şi când pentru a ne bucura privirea în tihnă. Programul de după-amiază cuprinde o „manifestaţie" organizată la clubul „Asocia- ţiei de prietenie U.R.S.S. - R.S. Română" în cinstea apropiatei mari sărbători a poporului nostru, 23 August, de la care Cornelia şi cu mine ne eschivăm pentru a călca oraşul cu piciorul. Luăm metroul şi coborâm la „Balşoi Teatr". Plouă cu găleata, dar nu descurajăm. Parcurgem strada Gorki (cea mai importantă şi populară din Moscova) de la Kremlin până în piaţa Maiakovski (statuia retorică a poetului, văzută de atâtea ori în poze). Deşi e timp urât, străzile sunt aglomerate. Metropola ni se înfăţişează în nuditatea ei: foială, agitaţie, lumea împingându-se grăbită, făcându-şi loc cu pumnii (cred că a devenit o obsesie a mea), spectacol vivant, de o convingătoare naturaleţe. La librăria „Drujba" se găsesc cărţi din toate ţările socialiste, de câteva ori mai ieftine decât la noi. Intru din curiozitate în biblioteca „Lenin", biblioteca naţională a Uniunii sovietice, vizitez sala fişierelor şi sălile de lectură ale scriitorilor şi oamenilor de ştiinţă, privilegiu de care oamenii de cultură români nu beneficiază.

Mergând pe stradă, nimerim din întâmplare la casa memorială „N. Ostrovski". La etaj, apartamentul modest al scriitorului care a călit oţelul: camera de lucru - pat de fier, birou,

bibliotecă - unde şi-a dat sfârşitul răpus de ftizie prozatorul şi o sufragerie. Celelalte încăperi sunt amenajate cu vitrine expunând cărţi, fotografii, manuscrise. Muzeul depăşeşte cu mult, ca fast, valoarea reală a literatorului.

Noaptea colindăm prin oraşul subteran, delectându-ne cu orna- mentaţia staţiilor de metrou placate cu marmură provenită, zic gurile rele, de la monumentele funerare ale nobilimii şi marii burghezii lichidate (chiar şi în postumitate) de tăvălugul revoluţiei proletare.

17 august

Galeriile Tretiakov, vastă panoramă a picturii ruse de la arta icon arilor la moderni. Pictura academică a veacului trecut e obositor de convenţională. Saloanele Petrov (cu un portret al lui Dostoievski impresionant), Serov, Repin, Surikov.

La mănăstirea Novodevicii, complex de artă feudală. Numeroase morminte atestă bogăţia şi fastul vechii nobilimi. Buruienile şi bălă- riile au năpădit astăzi totul. Au rămas „în picioare" biserica Smolenski, ce conservă morminte de ţari şi ţarine (între care familia lui Petru cel Mare), cu o catapeteasmă masivă, originală şi o biserică în care se slujeşte dar care e închisă, unicul lăcaş de cult „funcţional" întâlnit până acum în Rusia. Din chiliile maicilor, părăginite, ameninţate cu ruina definitivă, se aude muzică de la un aparat de radio. Dincolo de sfântul lăcaş, curge liniştit râul Moscova.

Panorama „Borodino" mărturiseşte la modul sovietic despre unica şi uluitoarea victorie a ruşilor împotriva lui Napoleon. O uriaşă bandă pictată, lipită în jurul unui perete circular, crează impresia de relief. Faptele de istorie sunt glorificate până la absurd. Lângă „panoramă" se păstrează casa unde s-a hotărât de către statul major francez retragerea trupelor din Moscova. Ruşii ştiu să-şi respecte şi

să-şi pună în valoare trecutul. Au perfecţionat o tehnică a magnifi- cenţei cu care au construit un imperiu şi au educat o populaţie supusă, căzută în transă.

Avem ambiţia să înconjurăm Kremlinul, faptă anevoioasă, fiindcă incinta e foarte întinsă. Pornim de la biserica Vasilii Blajenâi, excep- ţional monument arhitectonic, ce domină Piaţa Roşie. Divizarea inte- riorului într-o mulţime de capele dă un aspect ciudat construcţiei. Decoraţia pereţilor, în stilul rococo, de o suavitate rară. Ne aventurăm în labirintul de hrube, intrări boltite, tăiate în piatră, culoare înguste, reci, întunecoase, scări în spirală, ce vor fi servit lui Eisenstein la turnarea filmului Ivan cel Groaznic.

Nu rezistăm tentaţiei de a intra în curtea Kremlinului, deşi vizita e prevăzută în programul excursiei noastre. Frapează evident contrastul dintre bisericile vechi, cu turle aurite, amintind un ev revolut, şi cons- trucţia masivă de un gust îndoielnic a sălii Congreselor, care, probabil, a constituit modelul pentru sala Palatului din Bucureşti. Zidurile cetăţii, roşii, crenelate şi turnurile de întărire dau peisajului o impresie de agresivitate, inculcată mai degrabă de lecturile din tinereţe dar, de ce nu, şi de istoria trăită. O droaie de miliţieni veghează la linia de demarcaţie ce desparte palatul Consiliului de miniştri de zona muzeală a Kremlinului. În jurul orei 19, un puhoi de oameni începe să se scurgă spre palatul Congreselor (are loc, probabil, un concert), încă un prilej de a trece în revistă lipsa de gust în vestimentaţie şi extracţia joasă a populaţiei moscovite.

Kremlinul, noaptea, sub luminile puternice ale reflectoarelor. În drum spre hotel, descoperim monumentul eroilor în luptele de la Plevna, dat uitării, neîngrijit, situat în desişul unui parc în pantă, ale cărui alei conduc la unul dintre sutele de

edificii „istorice” unde a lucrat, sau a ţinut discursuri flamboaiante, sau a locuit marele Lenin.

18 august

Lungi cozi, duminica, la mausoleul lui Lenin, de sub zidurile Kremlinului. Cârduri de oameni blazaţi, veniţi „din sarcină” sau dintr-o curiozitate care s-a transferat în lecţie de istorie, cei mai mulţi din provincie, stau înşiraţi cuminţi, înaintând pe lespezile de piatră din Piaţa Roşie. Cortegiul alunecă lenevos, ca un puls obosit. Când ajungem la intrarea în mausoleu, după o oră de procesiune, suntem deja osteniţi. Construcţia nu inspiră nici un sentiment sacru, de pioşenie: o grotă de marmură albă, ostaşi încremeniţi cu arma auto- mată la piept, câte un ofiţer care supraveghează aferat desfăşurarea pelerinajului şi sala principală, în mijlocul căreia e instalat catafalcul părintelui Revoluţiei, cu figura lividă, de ceară, iluminată puternic de becuri albe. Impresie de mistificare: preferam un trucaj bine jucat decât o realitate ce-ţi dă senzaţia de truc. De notat figurile oamenilor sovietici ce trec smeriţi, chiar speriaţi prin faţa catafalcului. În spatele mausoleului sunt plantate pietrele funerare ale marilor conducători ai clasei muncitoare (între care Stalin). Un buchet de flori roşii pe mor- mântul lui Gagarin, rătăcit printre atâţia sfinţi ai Revoluţiei.

În locul muzeului „Lenin”, programat de ghid, am preferat să vizităm mânăstirea Donskoi, înconjurată de ziduri înalte, prevăzute cu turnuri şi creneluri. Biserica e transformată în muzeu de arhitectură religioasă. Zidurile vechi şi bălăriile ce năpădesc incinta îmi amintesc de ilustraţiile manualului de limba franceză din liceu ce însoţeau capitolele despre romantism. Într-un cimitir multisecular, alături de mânăstire, sălăşluiesc mormintele familiei lui Puşkin şi Rimski Korsakov, precum şi cele ale lui Perov şi Jukovski („părintele aviaţiei ruse”, cum arată o inscripţie).

După-masă, la Expoziţia realizărilor economiei naţionale a U.R.S.S. Un uriaş bâlci al deşertăciunilor, cu lume forfotind nebună printre pavilioanele c e expun abundenţa, succesele economiei, bunăs- tarea, fericirea marilor popoare sovietice. Tonete cu gogoşi, limo- nadă, îngheţată, jocuri şi distracţii. Dacă vreun novice ar fi paraşutat în expoziţie, ar putea crede că a nimerit direct în paradis. Interesant e pavilionul realizărilor în domeniul cuceririi cosmosului.

Ajungem cu destul efort la mânăstirea Kolomenska, ridicată dincolo de marginea oraşului. Pe drum avem ocazia să ne facem o impresie fugitivă asupra vieţii suburbane: case de lemn, fântâni la mar- ginea drumului, vegetaţie sălbatică, garduri dărăpănate, curţi aglome- rate, sărăcie, lipsă de spirit gospodăresc (ce distanţă faţă de „satele" văzute în Germania!). Complexul monahal, datând din secolul 14, se întinde până la râul Moscova. Biserica din centrul incintei, ridicată deasupra solului, e împărţită în două corpuri, o capelă pentru femei şi alta, mult mai cuprinzătoare, pentru „prostime". Sosim în timpul slujbei. Lăcaşul e arhiplin, cu neputinţă de pătruns înăuntru. Simţim venind în valuri, din biserică, duhori insuportabile de transpiraţie, de trupuri nespălate. Cor de femei, vocea baritonală a preotului, cea fon- fănită a ţârcovnicului, foarte autentic ortodoxă, candelabre, lumânări aprinse. Femeile se închină cu cruci mari, apăsate, bat mătănii. Pe trepte, câţiva cerşetori bătrâni, slinoşi, coborâţi parcă din paginile lui Gogol.

Turnul vechiului lăcaş, de pe malurile râului Moscova, domină împrejurimile. E în paragină. Clopotniţa - plină de materiale de cons- trucţie. Doi miliţieni sosiţi cu motocicletele supraveghează locurile. Întinşi pe iarbă, oameni sărmani îşi consumă în tăcere pachetele cu mâncare. În incinta mânăstirii se află şi casa în care s-a născut, la Arhanghelsk, Petru cel Mare, construită din lemn,

bine legată. Parcul trebuie să fi fost în vremea ţarilor loc de agrement pentru familiile nobiliare. La plecare, încep să bată clopotele (premieră pentru excursia noastră în U.R.S.S.), bat straniu, bezmetic, puse în mişcare de un bătrânel cu şapcă, abia văzându-se din înălţimile clopotniţei. Lumea din curte se opreşte, ascultă în extaz această demonstraţie făcută de bătrânul virtuoz, ostenit dar nu şi plictisit, încrîncenat să arate credin- cioşilor secretul artei sale deprinsă în ultimele decenii de răstrişte.

Spre sfârşitul zilei merg cu Cornelia pe „Colinele lui Lenin" ca să admirăm Moscova în toaletă de noapte. Universitatea Lomonosov în întuneric pare mai umanizată, eliberată de conturul tradiţional al cons- trucţiilor sovietice, după modelul cărora a fost clădită şi „Casa Scânteii". Împrejurimile pustii, stude nţii sunt în vacanţă. E ora 22. Dintr-o maşină neagră coboară o englezoaică şi doi englezi. Şoferul încearcă prin gesturi şi pre limba lui natală să le explice străinilor că se află în faţa vestitei universităţi „Lomonosov". După câteva încercări de a pronunţa numele savantului patron, englezoaica exclamă în sfârşit satisfăcută: „A, Monolosov!" Orgoliul rusesc, călcat în picioare de această englezoaică între două vârste, extrem de elegantă, ignorantă, snoabă, coborâtă întâmplător dintr-un taxi, având în faţă panorama înnegurată a Moscovei şi în spate instituţia de învăţământ al cărei nume rămâne pentru ea nepronunţabil.

19 august

În Kremlin. Sala de arme. Rămăşiţele strălucirii ţarismului: hale- barde imperiale, coroane şi sceptre bătute în pietre preţioase (aparţi- nând lui Ivan cel Groaznic, Boris Godunov şi altor ţari păstraţi în legenda memoriei), rochii de ţarine, obiecte din casă de un lux exorbi- tant, apoi harnaşamente, caleşti, troiţe, toate înghesuite în

câteva săli în care aurul şi nestematele îşi pierd semnificaţia prin abundenţă şi risipă inutilă. Exponatele nu izbutesc să creeze „atmosferă”, să reanimeze trecutul, să reconstituie epoca, ni se dezvăluie doar ca simple obiecte de muzeu.

Bisericile din incintă sunt, însă, impresionante: biserica Arhan- ghelului Mihail, depozitară a mormintelor ţarilor moscoviţi, plină de lume făcând coadă pentru a vedea altarul împodobit cu odoare biseri- ceşti şi icoane vechi. Biserica Buna Vestire, transformată în muzeu de icoane pictate pe lemn, curioasă alcătuire arhitectonică, prevăzută cu două altare, uşi secrete, ferestre înguste, frescă afumată de vremuri. Biserica Adormirea Maicii Domnului, mică, de o cochetărie feminină, ce trebuie să fi folosit drept capelă pentru familiile ţarilor şi ale marii nobilimi. Biserica Uspenski (aflată în renovare, pe care am vizitat-o prin bunăvoinţa şefului de şantier), sobră, somptuoasă, cu tavan înalt, capodoperă de arhitectură medie- vală rusă, fostă capelă de încoronare a ţarilor. Biserica Ivan cel Groaznic, acoperită cu schele, lângă care se află celebrul clopot ce poartă numele teribilului ţar, dăruit muritorilor cu aroganţa unui suveran ce întruchipează măreţia şi puterea absolută.

Ultimele ore înaintea plecării în ţară. Suntem frânţi de oboseală după atâta vânturare prin Kremlin. Colindăm prin câteva magazine ca să cheltuim puţinele ruble ce ne-au mai rămas. Îi cumpăr lui Dănuţ nişte soldaţi de lemn, Ancuţei - fleacuri, pentru noi nu ne mai rămâne nimic. Căutăm muzeul „Tolstoi”, e închis , uşile sigilate, o băbuţă ne informează că în imobilul în care e instalat muzeul nu a locuit Tolstoi, că există o casă a lui Tolstoi nu departe de locul unde suntem. Renunţăm. Ne târâm până la hotel. Când coborâm cu bagajele în hol, pe toţi membrii grupului de turişti români ne aşteaptă o surpriză: parterul hotelului e plin de ofiţeri de miliţie. O veritabilă

concentrare de forţe militare, asediu. La intrarea în hotel patru maşini pe care scrie cu majuscule „Miliţia”. Ni se supraveghează bagajele. Suntem în obiectivul lor. O teamă firească ni se strecoară în suflet, cu atât mai mult cu cât nu ştim de ce ni se acordă atâta atenţie, care e motivul acestei „acţiuni” în forţă.

Ajungem în gară, ne aranjăm bagajele în compartimente. Pe peron foială, sumedenie de ostaşi înarmaţi cu automate. Cobor, intru în vorbă cu doi români de lângă Sighetul Marmaţiei, din partea sovietică a Maramureşului, veniţi la Moscova ca să lucreze pe un şantier. Câştigă bine aici, susţin băieţii. Mă gândesc că poate fac şi ei parte din acest scenariu al groazei. Îmi cercetez ceasul, mai sunt 20 de minute până la plecare. Clipele cad greu. Peronul plin de miliţie nu e un spectacol care să ne încurajeze. N-am mai trăit o astfel de stare de aprehensiune din vremea ultimilor ani de facultate, când mă aşteptam să fiu arestat în orice moment. În sfârşit, trenul se urneşte greoi, paznicii rămân pe peron. Respirăm uşuraţi. Penibilă despărţire de Moscova. Urâtă şi neaşteptată încheiere a acestei excursii în ţara socialismului biruitor.

20 august

Zi petrecută în vagonul de dormit. Lungit pe patul cazon al compartimentului, deasupra patului Corneliei, privesc prin petecul de fereastră, ore în şir, stepa. Sute de kilometri de câmp fără sfârşit. Îmi omor plictisul cu „La promesse de l'aube” de Romain Gary, care se trage, la rându-i, de prin vecinătatea acestor locuri. Mesele le luăm în vagonul restaurant în care suntem aliniaţi în ordine, ca la un internat şcolar. Unii dintre tovarăşii de drum sunt mahmuri după votca băută înainte de plecare, la Moscova. Mâncăm în linişte. Pe feţele tuturor se citeşte îngrijorarea, mai ales pentru momentele când vor da piept cu vameşii sovietici. Bem bere. Însoţitorul vagonului ne

urmăreşte dis- cret, rezemat de una din uşile vagonului.

Apoi, graniţa. Vagoanele sunt trecute pe o linie secundară, pentru a fi adaptate la gabaritul românesc (şi european). Afară e întuneric, burniţează. Cobor. Recunosc pe peron doi ofiţeri văzuţi în gara Kievskaia cu câteva ore înainte, îmbrăcaţi acum în haine de feroviari. În gară se vorbeşte în egală măsur ă româneşte şi ruseşte. Cumpăr de la un chioşc de ziare revista „Nistru" a Uniunii Scriito- rilor din R.S.S. Moldovenească. E tipărită cu caractere ruseşti. Calitatea textelor - lamentabilă. Îmi amintesc de jalnicele noastre reviste literare ale anilor '50. Poezii puerile, semănătorist-socialiste, proză la nivelul lui Ion Istrate sau Aurel Mihale. Critica - naivă, prost informată, cu citate din ediţii româneşti. Moldova e socotită o parte a R.S.S. Moldoveneşti, ruptă vremelnic din trupul Ţării de imperativele istoriei.

În jurul orei 11 noaptea trecem Prutul. Nu-mi pot stăpâni emoţia şi o senzaţie de uşurare, ca după trecerea unui obstacol insurmon- tabil. Nu după multă vreme ajungem la Iaşi.

21 august

Prima ştire aflată pe peronul gării de Nord, care explică atitu- dinea ruşilor faţă de grupul nostru de excursionişti: Cehoslovacia a fost invadată de către trupele sovietice şi ale altor patru ţări socialiste (între care ţara noastră nu face parte). Evenimentul ne lasă într-o stare de prostire totală. Dimineaţa, miting (100000 de cetăţeni) veniţi „spontan" să asculte speach-ul Şefului, în piaţa Palatului. Se vorbeşte de arbitrariu, de agresiune, de război. În ochii oamenilor se desluşeşte teama, oarecare speranţă şi indignarea până la revoltă. Ziarele, toate ziarele au dispărut din standurile chioşcurilor. Se citesc pe stradă, se comentează. Oamenii au ieşit din tăcerea impusă de regimul represiv, au opinii. Fiecare clipă trăită

poartă încărcătura evenimentelor. Posturile de radio emit permanent pe toate lungimile de unde. Primejdia pârjolului e lângă noi, palpabilă. La plenara Partidului s-a hotărât crearea gărzilor patriotice, apărarea cu orice preţ a graniţelor ţării. Hotărâre de un grotesc sublim şi de un ridicol tragic.

Coincidenţă ciudată: găsesc pe birou o scrisoare de la buna doamnă Jindra Hušková, care răspunde celor două epistole expediate de mine înainte de plecarea în U.R.S.S. Se arată entuziasmată după lectura „Auroaicei", mă copleşeşte cu laudele. Mă roagă să-i mai trimit cărţi scrise de mine, s-o ţin la curent cu viaţa literară din România, să n-o uit!

„Luceafărul" a publicat în timp ce mă aflam în Rusia o cronică a lui Ungheanu la „Zborul de probă". Omului nu-i place cum scriu (fără să argumenteze critic), dar nu înţeleg de ce îmi reproşează că fac în carte „critică socială". Despre stil, nici o vorbă. Îl vizitez pe Mitru. E agitat, debusolat de recentele evenimente. Îmi declară cu toată seriozitatea că dacă ruşii năvălesc a doua oară peste noi , îşi curmă viaţa.

22 august

Principalii conducători ai Cehoslovaciei au fost arestaţi. Trupele sovietice stăpânesc ţara. Comportarea poporului ceh e exemplară. Privesc desfăşurarea tancurilor străine cu o pasivitate rece, ostilă. Reprezentantul U.R.S.S. la Consiliul de Securitate a cerut să fie scoasă de pe ordinea de zi problema intervenţiei armate care ar fi, susţine el. o chestiune internă a Cehoslovaciei. O mare parte din guverne dar şi dintre partidele comuniste au calificat invazia drept o crimă îndreptată împotriva poporului cehoslovac.

Ne pierdem o bună parte din timp ascultând posturi de radio străine. Am trecut (fără să ştim) graniţa cu ultimul tren care sosea din Rusia.

Frontiera a fost închisă. În chiar momentul în care intram în ţară, ruşii năvăleau cu tancurile în Cehoslovacia. Excursia ce trebuia să se întoarcă a doua zi după sosirea noastră a fost blocată la Prut. Kremlinul, vizitat de noi luni, 19 august, dimineaţa, adăpostea în chiar acele clipe, în sala mare a Congreselor, lucrările plenarei C.C. al P.C.U.S, unde s-a pus la cale asasinarea Cehoslovaciei. Am trecut pe lângă istorie fără să ne dăm seama.

Dimineaţa hoinăresc câteva ore prin oraş, bezmetic. Cumpăr cărţi de la „Sadoveanu": Camus, Virginia Woolf. După-masă cu copiii în parcul „Libertăţii". Plimbare cu barca. Viaţa poate fi trăită oricum. Trebuie trăită.

23 august

Sărbătoarea, în acest an, a „Zilei Eliberării" poartă cu ea ceva funest. Lumea e înmărmurită, nervoasă, aşteaptă ştiri. Svoboda a plecat la Moscova pentru „negocieri". Cozi de topor, fiindcă trebuie să existe pretutindeni şi oricând aşa ceva, încearcă să formeze un nou guvern. Patru persoane din delegaţia pornită spre Kremlin nu sunt investiţi cu autoritate nici de guvern, nici de partid, ci pur şi simplu sunt desemnaţi de ruşi. Tito şi Ceauşescu continuă să fie în atenţia agenţiilor de presă străine pentru atitudinea lor de frondă.

Ne petrecem după-amiaza, până târziu, la tanti Marioara. Copiii se simt bine în casa încăpătoare, cu două paliere comunicând printr-o scară interioară din lemn, unde se joacă lipsiţi de griji. Râsul lor voios e tonifiant. Cei vârstnici discutăm politică. De fapt, încercăm să ne defulăm. Trebuie să se întâmple astfel de evenimente răvăşitoare, ca să ne amintim că trăim în proximitatea unei Pute ri care ne stăpâneşte destinele.

25 august

Delegaţia cehoslovacă nu s-a întors încă de la Moscova. Nu se ştie nimic despre ea. Probabil că „negocierile” durează. Opinia publică mondială, agitată, e împărţită în două. Se aşteaptă o nouă lovitură în forţă. Surse chineze ne avertizează că ne aflăm în faţa unei primejdii iminente. La graniţa noastră de răsărit sunt masate trupe blindate sovietice. Oraşul Giurgiu e închis pentru autoturisme (sursă sigură). Istoria e în alertă.

În lipsă de altceva mai bun, îmi triez şi adun nuvelele începute şi abandonate în ultimii ani. În total 13 texte. Le-am pus într-un sertar al noptierei. În preajma lor mă simt mai în siguranţă. Îmi amintesc de zilele şi nopţile la care am trudit la ele în zadar.

26 august

Reiau contactul cu şcoala. Ni s-a făcut program de pregătire a candidaţilor pentru examenul de admitere. Despre evenimentele din Cehoslovacia nu se şopteşte nici o vorbă. O tăcere neliniştitoare învăluie concelaria.

La Editura Tineretului, în audienţă la Georgescu. Îi prezint propunerea de a ni se edita, mie şi lui Mitru, „Avionul de Cluj”. N-a comentat. Mi-a recomandat să predau volumul în redacţia lui Bică. Acesta e, însă, în concediu. În birou, Geta Părărin şi Damirescu. I-am spus Deliei că aş dori să preia ea volumul. Faptul poate fi justificat (pentru şefi) prin aceea că e scrisă împreună cu Al. Mitru, care e vechiul ei colaborator. Amabilitatea distantă, convenţională a Deliei. În editură îl întâlnesc pe Grigore Băjenaru. Mi s-a recomandat, o face pentru a treia oară. Şi are numai 60 de ani... I-am spus că sunt vecin cu pictorul Dan Băjenaru. E nepotul lui, mă informează, deşi diferenţa de vârstă dintre ei e mică. Se tutuiesc.

Veşti proaste de la E.P.L. Volumul încă nu a plecat la tipar, au aşteptat, susţine Szathmary, să văd şi eu coperta. Primul cuvânt din titlu,

„Umbrele”, e dublat cu literă punctată, vrând să sugereze estom- parea, distanţarea în timp (explicaţiile maestrului). Intenţia artistică e atât de rudimentară încât poate fi sesizată şi de un întârziat mintal. Al doilea cuvânt, „timpului”, e scris cu tuş negru. Ansamblul e lipsit de atracţie. Am sugerat reducerea dimensiunii literelor cu care e scris numele autorului şi micşorarea formatului cărţii. Ne privim cât eva momente drept. Înţelege că nu-l iubesc. Mi se promite că volumul va pleca joi la tipografie.

27 august

Predau la Editura Tineretului „Avionul de Cluj” şi o ofertă bătută la maşină. Mitru a plecat pentru şase zile la Ţigăneşti. A vorbit cu Delia la telefon, are speranţe de publicare.

Căutându-l pe Tudor la Cinematografie, dau de Băran. Zăpăuc cum e, mă primeşte cu efuzii, credea că am venit pentru el. Mi-i recomandă pe colegii de birou: N. Ţic, Constantin Stoiciu şi trei regizori tineri, unul bărbos, altul cu figură de dur, celălalt ironic, toţi genii gata făcute. Ascultau „radio Chişinău” şi ricanau la ştirile redactate în inimitabilul stil al anilor '49 - '50 de la noi. Băran îmi propune să scriu un scenariu original sau după o carte a mea, e foarte fericit să colaboreze cu mine, îmi va încheia imediat un contract, voi primi avans. Amabilitatea lui îmi pare suspectă. Nici Tudor nu mi-ar fi oferit asigurări atât de încurajatoare.

29 august

Încep pregătirea pentru examenul de admitere: primii copii, prima luare de contact cu cretinismul noii promoţii. Aceleaşi priviri uluite, stupide, aceleaşi tăceri prelungi, dureroase la întrebări elementare, aceeaşi rugă mută, neputincioasă, umilită, apoi, ca un reflex de apă- rare, ca un retuş al propriei lor condiţii, etalarea

unei obrăznicii vitrio- lante, sfruntate, fără margini. Acesta e „materialul uman” pe care îmi exercit profesia.

Pierd o parte din zi pentru demersuri în legătură cu instalarea gazelor în sobe. Îi dau piesa de teatru lui Virgil Sacerdoţeanu, fostul coleg de clasă al lui Gică. Îmi spune că vrea să fie „sincer” cu mine: nici un regizor din provincie n-o să-mi monteze piesa fără să primească 50 % din drepturile noastre de autor. Textul va fi maltratat fără scrupule. Teatrele nu pot asigura în distribuţie mai mult de patru actori buni, restul se completează cu umplutură. Dacă dau piesa la Televiziune, câştig prin difuzarea mai largă a textului dramatic dar îmi obturez toate şansele de a mai fi jucat pe vreo scenă. Ar monta-o el la Televiziune dar e foarte ocupat cu nişte filme. În schimb, dacă sunt de acord, ar putea să-mi facă prezentarea „Avionului”, filmând un fragment semnificativ. Scurt şi cuprinzător. Şi sincer!

1 septembrie

Problema introducerii gazului metan a devenit principala noastră preocupare. Căutăm un avocat care să ne susţină cauza în procesul pe care vrem să-l intentăm celor doi viermi (bătrânul a fost câteva decenii „funcţionar” la Miliţie, în departamentul puşcăriilor) care nu ne dau acces la extinderea conductei pe sub gardul ce ne desparte curţile. Ieri, instalatorul plătit de noi a încercat să efectueze lucrarea la detectorul Costăcheştilor. Bătrânii, sprijiniţi energic de fiica lor Liliana, studentă a Corneliei la Politehnică, au făcut un tărăboi de nedescris, ridicând toată strada. Liliana, cu mâinile înfipte în şolduri, ţipa cât o ţineau plămânii: „Daţi repede telefon unchiului, generalul, la procuratura Republicii.” Când a auzit de procuratură, instalatorul a dat bir cu fugiţii. Scenă de carnaval (dar şi de mahala).

Mi se propune preşedinţia unei comisii de admitere la un liceu. Încep acest an şcolar mai obosit ca oricând. De zece zile dureri de cap incontinente. Citesc „Puntea Sf. Ludovic" de Thorton Wilder, superbă cronică a veacului 15 peruvian, în maniera elegantă, marcată de fineţea, erudiţia, umorul şi stoicismul subţire ale unui Anatole France.

4 septembrie

Mă aflu pentru prima oară (dea Domnul să fie şi ultima!) în sediul Procuraturii generale militare, unde am cerut audienţă la generalul Costăchescu, procuror general adjunct al Republicii, fratele vecinului care-mi obstrucţionează racordarea la reţeaua de gaze. Deşi am oră fixată de primire, aştept patru ore în picioare, pe un culoar întunecos, urmărind forfota gradaţilor, în majoritatea ofiţeri superiori, de-a lungul spaţiului îngust al coridorului ce face o cotitură, în colţul căreia „sunt fixat" de un locotenent imberb. „Să nu vă mişcaţi de aici până nu veţi fi chemat", îmi ordonă scurt şi foarte convingător. Mă gândesc câte destine au distrus, câte mii de ani de închisoare au dat aceşti oameni îmbrăcaţi în haine militare unor semeni de-ai lor, numai pentru faptul că gândesc altfel decât ei, că au comis delictul de a avea alte credinţe şi idealuri. Sunt prizonierul momentan al acestei instituţii a crimei comise în numele justiţiei populare.

Intru deja epuizat în cabinetul generalului (faptul că m-a făcut să aştept atâta vreme e o componentă a tacticii lui de luptă). La o măsuţă alăturată, un maior notează ceva pe o hârtie. Un fel de secretar parti- cular, însărcinat să fie martorul conversaţiei dintre noi. Generalul, un ins între două vârste, atacat de calviţie, cu faţa plină, de om îndestulat, îmi face semn să iau loc, nu dă mâna cu mine. Îi expun foarte pe scurt „cauza" pentru care l-am deranjat, nu e o problemă de

procuratură militară, ci una de familie. Mă ascultă atent. Sunt îmbrăcat neprotocolar, într-o cămaşă albă, curată, cu mânecile scurte, desche- iată la gât, cu pantalonii şifonaţi şi sandalele rupte. Când termin, în loc să abordeze problema în fond, îmi spune că aprobarea mea pentru gaze e obţinută pe căi „ocolite". Termenul mă amuză. Sunt acoperit cu toate semnăturile, până la cea a primarului general al Capitalei. Generalul repetă de câteva ori cuvântul „ocolit", e clar că îi place, ascunde perfid o vagă ameninţare. Arunc în luptă ultimele mele cartuşe: îi comunic ce a strigat pe stradă iubita lui nepoată în legătură cu el. Pentru această întorsătură a discuţiei nu era pregătit. Tace un minut, două. E în derută. De fapt e funcţia lui în joc. Şi ce funcţie! „Nu cred că a spus aşa ceva", spune până la urmă. E alb ca hârtia. „Nu vreţi să fi spus aşa ceva, îi replic, dar din păcate a auzit întreaga stradă." Generalul bate darabana cu degetele pe biroul elegant, sculptat în lemn de nuc, proprietatea cine ştie cărui moşier ale cărui oase vor fi putrezit prin temniţele ţării. Maiorul scrie, fără să ridice capul din hârtii. Îmi simt picioarele îngheţate. Timpul trece greu. Mi-e frică. Generalul îmi mărturiseşte, fără nici o legătură cu subiectul, că ţine mult la frate-său, că au fost 12 copii în casă, că „bădia" i-a ţinut pe toţi la facultate, lucruri care ar fi trebuit în condiţii obişnuite să mă emoţioneze. Ca să încheie, îmi spune că trebuie să se informeze asupra situaţiei exacte a branşamentului. Că mă va chema peste câteva zile din nou, ca să-mi pună pe masă concluziile sale.

Ies afară năucit. Văzută din stradă, clădirea Procuraturii gene- rale militare pare un bloc obişnuit, de o oarecare eleganţă, cu 7-8 etaje în care se trăieşte, se iubeşte... Ştiu că am pierdut partida cu generalul, nici nu-mi imaginam că o s-o câştig. Cu ei nu poţi să ieşi decât înfrânt. Dar am făcut tot ce mi-a stat în putinţă ca să-mi apăr mica mea felie de fericire, cea care mă ţine în viaţă.

Seara,la Mitru. Mă îmbărbătează. Îi restitui scenariul după „Săgeata căpitanului Ion”. E foarte bine scris, cu o ştiinţă a compo- ziţiei, a mânuirii intrigii, a gradării secvenţelor remarcabilă. La întoarcere, îl întâlnesc pe stradă pe Puiu Stănescu ieşit de puţină vreme din închisoare. Amintirile sale incoerente despre pătimirile în detenţie cu greu se pot constitui într-o construcţie epică. Se bâlbâie penibil. E îmbrăcat mizer. Miroase a băutură.

5 septembrie

La spitalul „Dr. Cantacuzino”, pentru analizele şi radiografia obligatorii la început de an şcolar. Urmăresc cu interes, în laboratorul lui Tică, pe un tânăr doctor care şterge răbdător timp de o jumătate de oră lentilele unui aparat de fotografiat, după care desprinde de pe sârmă câteva filme încă ude şi le mângâie din ochi cu o bucurie maternă. E înalt, impunător, finuţ, poartă ochelari cu ramă metalică. Pare un englez căzut chiar acum în oraşul nostru dâmboviţean. După ce iese din încăpere, Tică mă informează că are un cancer devastator, a fost operat acum şase luni, i s-a scos un segment din osul bazinului.

Mitru mă roagă să-i duc lui Băran un text. Nu aveam poftă să-l văd pe Băran (oricum, nu atât de repede), dar nu-l pot refuza pe Mitrici. Mă întâmpină gălăgios, exuberant, îmi propune filme grandi- oase, cu succes sigur. În realitate, voia să mascheze eşecul: Geta Tarnovschi i-a predat lui Dolfi Solomon, şeful studioului, proiectul scenariului „Trei brazi şi o bicicletă” şi Dolfi a obiectat că nu se poate face un film de lung metraj după acest material. Propune încă două filmuleţe care, împreună cu scenariul meu, să constituie un triptic, filme pe care le voi scrie eu sau alţi autori, în cazul că refuz să colaborez în continuare. Opinez că filmele (ca şi spectacolele de teatru) coupé nu sunt agreate de public, eu însumi

hotărându-mă cu greu să văd un astfel de hibrid. Ca să nu mă lase mofluz, Băran îmi propune să dezvolt tema din „Trei brazi...” dându-i o tentă poliţistă, drept pentru care îmi scoate pe loc o adresă din partea studioului către serviciul de „circulaţie” al Miliţiei, prin care solicită forurilor să-mi dea concursul pentru „documentare”. „Ştiţi ce materiale de viaţă extra- ordinare găsiţi la miliţie şi în sălile de tribunal?” îmi spune cu glas piţigăiat, în timp ce mă conduce până la uşă.

Îl cunosc cu acest prilej pe Francisc Munteanu, predat de mine (fără plăcere) ani de zile în şcoală. Corespunde imaginii pe care mi-o făcusem despre el: cap mare, puternic, tunsoare modernă, elegant, preţios, arogant, suficient. Vorbeşte puţin. Cu atât mai bine pentru el.

6 septembrie

Pe radiografiile făcute ieri mi se diagnostichează o spondiloză şi o litiază renală (suferinţă veche). Doctorul Petrică Popescu mi-l recomandă pe Răzvan, băiatul lui şi al Cocăi Costescu, de care a divorţat de mult. Ies din spital, îi telefonez Cocăi, după o oră sunt la ea. Îi aduc „Auroaica” şi „Zborul de probă”. Fosta mea prietenă din liceu a îmbătrânit, e pensionară de boală, devitalizată, marcată de o maladie incurabilă (scleroză în plăci). Din inteligenţa vie, spumoasă, spontană a fetei de odinioară a rămas doar amintirea şi o inefabilă umbră de ironie resemnată, istovită. Coca a însemnat pentru mine şi colegii mei anii nebuni de după 1944, când Râmnicul s-a populat deodată cu moldoveni şi basarabeni refugiaţi de frica hoardelor din Răsărit. Escapadele cu trenuleţul de Ocniţa (locuia la Ocnele Mari), plimbările nesfârşite prin parcul orăşelului, flirturile, tachineriile copilăreşti, seratele şi balurile care ţineau până în zori, iresponsabilul sentiment de forţă pe care ţi-l conferă tinereţea... Mignonă, smeadă, graţioasă,

veselă, Coca a devenit imediat după sosirea în Râmnic liderul (şi modelul) de necontestat al fetelor din promoţia ei.

Conversaţia se leagă greu. Nu ne-am văzut de mult. Îşi consi- deră boala cu ipocrită indiferenţă. Glumim, ne amintim secvenţe din vremea şcolii. Timpul scurs de atunci, cu toate ororile lui, e ocolit cu abilitate. Părem doi moşnegi ce trăncănesc la gura sobei. Seara, primesc telefon de la ea. A citit „Auroaica", i-a plăcut extraordinar, plânge. Sărmana Coca!

7 septembrie

Sunt chemat la Procuratura generală militară. Acelaşi scenariu: aşteptarea în picioare pe coridorul întunecos, foiala coloneilor. La un moment dat, trece pe lângă mine soţul verişoarei mele, Lucica, locote- nent-colonelul Ştefi Farca, mă vede, păleşte, îmi spune fără să se oprească „Vorbim altădată" şi dispare speriat pe o uşă capitonată, ca şi cum ar fi fost urmărit de erinii.

Discuţia (de o oră) cu generalul e fără istoric. Susţine că s-a interesat la „specialiştii" lui şi că presiunea gazului va scădea simţitor la frate-său, în cazul în care îmi dă acces la detentorul lui. Vorbeşte cu oarecare stânjeneală, în timp ce maiorul scrie. Ca să-l irit, îi amintesc din nou despre mahalagismele debitate de nepoată-sa în stradă. Timpul trece greu, generalul nu se simte bine în hainele lui de militar, strâmte la gât. Îmi declară că e iubitor de literatură (ce glumă!), că-mi înţelege necazurile, dar că problema în ceea ce-l priveşte e irezolvabilă: nu are autoritatea să-l convingă pe frate-său să-mi cedeze mie o parte din bunul lui personal. Mă sfătuieşte, în final, să intentez o acţiune civilă, „civilă, înţelegeţi?", lăsând instanţa să hotărască de partea cui este dreptatea. Din toată aventura, mă aleg, totuşi, cu o platonică satis- facţie: l-am văzut în toată

magnifica s a goliciune pe procurorul general militar al României.

Mina Cantemir: „Umbrele timpului” a plecat pe 5 septembrie la tipografie.

10 septembrie

Colind cu adeverinţa dată de Cinematografie prin câteva secţii de miliţie în căutarea unui ofiţer care să-mi dea informaţii utile pentru scenariul meu. Sunt prezentat până la urmă unui maior Klein, care îmi spune cu mândrie că lucrează de 17 ani „în circulaţie”. Pare, într-adevăr, un foarte bun tehnician dar, din păcate, nu e genul de copoi cunoscut din filmele americane, şi-i lipseşte, în plus, acel comentariu „personal” care dă relevanţă faptului frust şi sugerează idei. Renunţ. „Documentarea” e o problemă de viaţă, în nici un caz una de laborator. Dacă vrei să ştii ce gândeşte un criminal, ucide. Abia după aceea începe literatura. Marii artişti au imaginat totul „din fotoliu” pentru că au moştenit, prin cine ştie ce miracol, inteligenţa şi intuiţia şi experienţa şi trăirile întregii specii umane de-a lungul veacurilor.

Mă întâlnesc cu Zelinschi şi cu Ramiro la „Cina”. E seară, cald. Toamnă târzie. Bem bere. În nu ştiu ce context, Zelinschi îmi aruncă în faţă că „porcăriile scrise de mine nu le citeşte nimeni”. Nu mă revoltă nedreptatea aserţiunii, ci ura cu care a „smuls-o” din el. Regret că mi-am făcut un duşman în plus, dar mai ales că am pierdut un prieten.

13 septembrie

Ne zbatem să rezolvăm problema gazelor. Încercăm să obţinem de la Cosma, primarul general al Capitalei, aprobarea de a ni se trage gaze direct din conducta de pe stradă, ca să ocolim obstrucţiile familiei Costăchescu. Fina lui, colega Corneliei de catedră, a pledat personal cauza

noastră, dar primarul e hotărât să nu ne dea aprobarea decât după avizul prealabil al întreprinderii de distribuţie a gazelor. La rândul lui, directorul I.D.G.B ne-a comunicat că e de acord cu branşarea din stradă, dacă aprobă Cosma. Din acest cerc vicios - imposibil de ieşit.

Mitru a vorbit cu Nataşa Gheorghiu care-i spune că piesa noastră a fost citită şi apreciată (ea însăşi fiind în juriul concursului care a premiat-o). A văzut-o şi Ion Lucian, care are unele observaţii în legătură cu finalul. Bică obiectează că Editura Tineretului nu poate tipări piesa, aceasta fiind o dramatiza re după un roman apărut tot la ei.

Îl prind la telefon pe Cornel Vulpe, îl întreb dacă l-ar interesa rolul lui Paul din „Avionul". „Sunt bătrân, drăguţă, am 39 de ani!" Pentru un puşti de 17 ani, e cam mult, e drept. O fi având şi burtă! Nu l-am mai văzut de o groază de vreme. Mi-a fost coleg la Lahovary.

Ziua onomastică a Corneliei. Seara bem cu toţii un pahar de vin.

15 septembrie

Merg la teatrul „muncitoresc" Giuleşti ca să-i dau piesa lui Vulpe. După trei ani de reparaţii (12 milioane de lei) a rămas aceeaşi construcţie cenuşie, dizgraţioasă, semănând mai degrabă cu o hală de fabrică decât cu o instituţie culturală. Scena mare, cu multe trape pentru turnante, sala renovată, de un prost gust izbitor, mirosind a dezinfectante. Câteva clipe cu actorii ieşiţi de la repetiţie, bancuri, cabotinaj. Vulpe îmi propune să scriem împreună o piesă, are o idee extraordinară. Consideră, probabil, că piesele se scriu cu o idee şi gata, restul e rutină.

În vizită la Iordana Ureche, în apartamentul de la parter al unei vile superbe din bulevardul Primăverii, la doi paşi de lacul Herăstrău. Îl are vecin pe Leontin Sălăjan şi, până nu de mult, l-a avut şi pe Drăghici, evacuat în urma conflictelor

cu Şeful. Dincolo, peste încă un imobil, vila lui Ceauşescu. Companie selectă. I-am dăruit Iordanei păpuşa cumpărată în Uniunea Sovietică, pe care şi-o dorea foarte mult (n-are copii!). Bem gin de calitate, ascultăm muzică la un picup şi flecărim. Iordana e gureşă, vioaie. Îmi spune că planurile editoriale pe anul viitor se vor reduce la jumătate în pofida inflaţiei de literatură autohtonă. Stive uriaşe de cărţi umplu până la refuz depozitele. După „seceta" anilor '50, iată refluxul acestei relative „liberalizări" a creaţiei.

16 septembrie

Îl duc pe Dănuţ la grădiniţă. E îmbrăcat în uniformă şi poartă pe spate un ghiozdan uşor, din material plastic. Cârduri de copii însoţiţi de părinţă intră pe poarta instituţiei cu mari buchete de crizanteme în braţe. Încep un lung ciclu de învăţământ, din care vor ieşi oameni în toată firea. Privirile părinţilor, mândri de adraslele lor. Spectacolul merita filmat.

Seara - la familia Moţoc. Cornelica nu s-a întors încă din Italia. Ne nea Mitel, la cei 70 de ani împliniţi, se resimte după gripa severă căreia a trebuit să-i ţină piept. Pălăvrăgim. Ne povesteşte cum şi-a păcălit părinţii, ţărani din Dăeştii Vâlcii, care voiau să-şi vadă feciorul preot şi-l trimiseseră să dea examen de admitere la seminarul din Râmnic. Le-a spus că a căzut la „probe" şi că s-a înscris la „Lahovary". Surâde trist. Îl simt înspăimântat de moartea care i-a dat târcoale. Mi-e drag. N-am fost niciodată atât de aproape unul de celălalt.

Citesc „Leviathan" de Julien Green. Lectura merge la început greu. Stilul prăfuit, monologul interior rudimentar, descrierea fadă a fizionomiilor, recuzita învechită a veacului trecut sunt descurajante. Când termin cartea, însă, rămân uluit. Realizez că totul a fost trucat, că am dialogat

cu un maestru de primă mărime, că autorul s-a jucat cu vorbele, cu cititorul. Ce farsă sublimă!

19 septembrie

Telefon de la Geta Tarnovschi, se scuză că nu m-a sunat până acum. Îmi dă asigurări că vom face filmul cu orice preţ. Ţine foarte mult la nuvela mea. Mă întreabă dacă mi-a făcut Băran contract, deşi ştie că n-a fost vorba de aşa ceva. Mitru mă anunţă că la Televiziune s-a discutat despre piesele premiate la concursul de dramaturgie.

Având aprobare pentru instalarea gazului metan, ni s-a ridicat cartela de lemne. Riscăm să rămânem la iarnă în frig. Vom fi obligaţi să ne trimitem copiii, în sezonul rece, la tanti Aglăiţa. Ce situaţie penibilă!

Oraşul, seara. Toamnă frumoasă. La Cluj s-au semnalat farfurii zburătoare. Lumea se agită. Ciudat, în Biblie nu se face nici o referire la extratereştri. Nici măcar în Apocalipsă. Situaţia ţării noastre, în urma ocupării Cehoslovaciei, continuă să fie precară. Nu mă pot hotărâ să-i scriu şi să-i trimit cărţi Huškovei, mă tem că or să ajungă la altă adresă.

Îi citesc, noaptea, lui Dan, „Nils Holgersson”. Sunt mai bine de 30 de ani de când mama mă adormea povestindu-mi „minunata călătorie” a lui Nils prin Suedia. Oarecum dezamăgit. Textul mi se pare astăzi lipsit de poezia şi misterul pe care i le atribuiam pe vremea aceea.

23 septembrie

Lucrez de patru zile la scenariu. E o muncă nouă, nu lipsită de satisfacţii. Filmul pretinde alte reguli ale jocului. Fraza scurtă, ideea exprimată p reponderent prin imagini (excluzând, fireşte, dialogul). Deşi n-am scris scenarii, am impresia că o fac de ani şi ani de zile. Am decis ca filmul să fie „spus” de vocea eroinei. Acţiunea capătă adâncimi, perspective neaşteptate.

Ieri, vizita lui tanti Marioara şi a lui nenea Mitel. Au plecat la şase seara. I-am condus până la tramvai. Dan ţopăind în urma noastră ca o căpriţă.

25 septembrie

Tot mai apăsător gândul evadării la Ţigăneşti, chiar dacă numai pentru şapte zile. Munca de la şcoală mă îndobitoceşte, în special şedinţele care se ţin lanţ. Noaptea trecută, furtună magnifică. Demons- traţie de o rară spectaculozitate a atotputerniciei Creatorului. Priveam ferestrele arzând incandescent şi cerul sfâşiat din când în când de foc şi răpăitul egal al apei pe trotuarele inundate. Totul a durat două ore.

Trăim de la o zi la alta sub semnul războiului. Lumea aşteaptă speriată invazia. Isteria poate fi doar un scenariu bine ticluit, dar dacă e adevărat? Dacă vin ruşii?

29 septembrie

Lucrul la scenariu începe să mă obosească. Am reuşit să scriu numai 11 pagini (15 minute de film). Cornelia e încântată de text. N-am însă motivaţia pe care mi-o oferă literatura. Nu sunt sigur dacă textul meu poate deveni sau nu film. Muncesc cu teama că-mi irosesc timpul în mod inutil. Mitru a vorbit cu Băran. Mi s-a dat ca termen de predare a scenariului ziua de 20 octombrie. Geta Tarnovski a preluat un scenariu al lui Tăutu, aşa încât va trebui să mi se găsească un alt regizor. Într-un fel sunt avantajat: Geta n-a produs până acum nici un film de lung metraj. Ar fi fost să debuteze cu mine.

2 octombrie

Aştept câteva ore, la comitetul de partid al sectorului, pe secre- tarul care se ocupă cu problemele de învăţământ. Vreau să mă transfer cu

„dosarul” de la şcoală la Uniunea Scriitorilor. Mi se spune într-un sfârşit că astăzi tovarăşul secretar nu mai vine.

Se anunţă apariţia „României literare”, în locul „Gazetei”. Redactor-şef - Geo Dumitrescu. Naşterea revistei a devenit o gogoriţă. E pentru a nu ştiu câta oară când au revenit asupra zilei de lansare a publicaţiei. În „Informaţia Bucureştiului” de azi este dată ca sigură ziua de joi, 10 octombrie.

Petrec după-amiază de ieri la Mitru. I-am citit paginile scrise din scenariu. Nu mi s-a părut impresionat după lectură. „Nu-mi dau seama dacă o să iasă un scenariu bun sau nu, îmi spune, dar ceea ce e sigur e că aveţi un extraordinar simţ cinematografic. Trebuie să lucraţi film!” Bem vin negru cumpărat de la Capşa şi cafele mari, în ceşti de porţelan. Mă informează că i s-au comunicat de la München („Interna- tionale Jugend Bibliothek”) titlurile volumelor incluse în expoziţia internaţională a cărţii pentru copii organizată de U.N.E.S.C.O., ce se va plimba pe la Bologna, Bruxelles, Londra şi Boston. Zece titluri de autori clasici români şi cinci de autori contemporani, între care şi „Zborul de probă”. „Săgeata căpitanului Ion” a fost trecută pe „lista de onoare a literaturii europene pentru copii”.

4 octombrie

Din nou la sectorul de partid. Sunt primit de secretarul cu prob- lemele de învăţământ. Amabil, numai zâmbete. Sectorul, îmi spune el, nu e de acord să piardă un om atât de preţios ca mine, sunt singurul profesor din organizaţia lor care e membru al Uniunii Scriitorilor. Mă sfătuieşte să mă mai gândesc. Se scoală de pe scaun, mă conduce până la uşă.

În stradă mă decid să continui lupta. Abordez comitetul municipal de partid, unde sunt primit de

un tovarăş Florea, şeful comisiei ce „coordonează” activitatea uniunilor de creaţie. Insul îmi e antipatic din prima clipă: înalt, suplu, felin, tuns impecabil, ochelari cu ramă groasă, părul complet alb, deşi n-are mai mult de 40 de ani, buze senzuale date, poate, cu ruj. Privire arogant-ironică. Tipul activistului rasat, de „oraş”, creat în anii lui Ceauşescu. Îi spun păsul. Mă ascultă nervos. Organizaţia de partid a Uniunii Scriitorilor, zice el, cuprinde numai scriitori pensionari sau neîncadraţi în câmpul muncii. Ceilalţi activează la locul de muncă. Mă minte cu neruşinare, sunt informat că o treime din membrii organizaţiei lucrează în diverse instituţii, dintre care mulţi în învăţământ. Ridică între timp receptorul telefonului şi face un număr. „Alo, cu tovarăşul Stancu. E acasă? Aha, zace!” Cuvântul zace îl scuipă cu un dispreţ suvera n. Deşi nu-l iubesc pe Zaharia Stancu (şi nici literatura lui), faptul că o haimana ajunsă într-un fotoliu pluşat se exprimă despre el ca şi cum i-ar fi un subaltern oarecare mi-l face pe loc simpatic. Mă ridic. Îmi dau seama că nu am ce căuta în acest birou cu uşi capitonate şi telefoane albe. Pe stradă lume multă, e ora prânzului. Mă bucur ca un copil să privesc casele, oamenii.

8 octombrie

Aurel Miheleş (prin intermediul lui Mitru cu care lucrează la „Săgeata căpitanului Ion”): Geta Tarnovschi, fosta lui asistentă, e muncitoare, conştiincioasă, dar în cinematografie e nevoie şi de talent. E riscant să-i girez debutul în filmul artistic de lung metraj. Deocamdată Geta a luat în lucru un text de Tăutu, scenariul meu încă nu e scris, iar dacă va fi vreodată terminat, va fi citit de Băran, de Dolfi Solomon şi de încă trei - patru Solomoni mai mari în grad, până va parveni să intre în planul ferm al studioului. Va mai fi nevoie de pace, de

puţin noroc şi de încă ceva pe deasupra. Cale lungă...

Îi telefonez lui Bazil în legătură cu tipărirea „Avionului” la E.P.L. Planul pe '69, îmi spune, e completat. Ar mai fi oarecare şanse pentru 1970, dacă piesa va intra în graţiile redacţiei. Faptul că a fost premiată nu-i influenţează în nici un fel destinul tipografic. Contează valoarea piesei, atât. Să-i aduc textul peste două zile.

10 octombrie

După câteva luni de reclamă caragialescă, apare „România lite- rară”. Număr dezamăgitor, lipsit de personalitate, cu aceleaşi condeie binecunoscute ale „Gazetei”, fără orizont cultural, fără program, paginată mediocru, cu un format mai suplu dar cu articole la fel de zaharisite şi plictisitoare. Geo Dumitrescu afirmă într-un interviu că revista nu va publica proze kilometrice! Tant pis!

Îi predau piesa lui Bazil. Mă primeşte rece. După două minute mă lasă să înţeleg că sunt inoportun. Piesa va fi dată la lectură peste o lună - o lună şi jumătate. Trebuie să fiu mulţumit, au în redacţie un maldăr de volume de teatru, unele cu state de vechime mai mari de doi ani. Îmi vorbeşte despre succesele lui în Franţa. În urma frecventării unui seminar internaţional, a primit nu ştiu ce diplomă de prestigiu. Spune toate acestea grăbit, în silă. Îl părăsesc, lăsându-l între stivele de manuscrise de pe birou.

Veste proastă: nu ni s-a aprobat branşarea gazelor de la conducta din stradă. Rămâne să alegem între a continua lupta de uzură (prin instanţele judecătoreşti) sau a ne resemna.

Şi-a dat obştescul sfârşit tovarăşul Căţelu, directorul de cadre din Ministerul Industriei Bunurilor de Consum, care mi-a aprobat acum şapte ani, la intervenţia discretă a lui nenea Mitel, transferul de la Nucet la şcoala unde profesez

astăzi. Nu era bătrân. A murit, probabil, de cord. Sunt unii oameni neînsemnaţi care au un rol decisiv în modificarea vieţii semenilor. Un fel de acari modeşti, fără biografie, ce se implică, anonimi, în cârmuirea destinelor noastre.

13 octombrie

Luptăm să ne punem în valoare piesa premiată. Sofia Stoicescu de la Televiziune îmi spune la telefon că „Avionul" i-a plăcut foarte mult. E hotărâtă să-l monteze. A vorbit în prealabil cu Cojar, care se arată favorabil acestei iniţiative. Va asigura cea mai bună distribuţie cu actorii teatrelor bucureştene. Ni se va da pentru spectacol zece mii de lei, adică exact valoarea premiului. Am rugat-o să-mi dea răgaz să mă gândesc. Mitru e de părere să ne dăm acceptul. În ceea ce mă priveşte, aş fi vrut s-o văd jucată pe scenă, în faţa unui public viu, care palpită. Mă fascinează forfota din culise, mirosul tare de acetonă din cabine, murmurul foaierului în pauze, aplauzele la scenă deschisă. Un spec- tacol la televiziune în care, între două replici, poţi pune mâncarea la încălzit pe plita de aragaz, poţi gusta un sanviş şi bea un pahar de bere mă întristează.

Mitru se simte de câteva zile rău, nu mai poate lucra. Medicii l-au sfătuit să nu stea la birou mai mult de o oră pe zi. Îl pasionează o temă nouă: figura lui Miron Costin, ca simbol al intelectualului ucis de spiritul plebeu într-un sistem totalitar, obscurantist.

15 octombrie

Vernisajul expoziţiei lui Dan Băjenaru, într-o sală mizeră de pe strada Mihai Vodă, în apropierea C.E.C-ului. Lume foarte multă, coborâtă, parcă, din paginile „Scrinului negru". Bătrâni surzi, îmbră- caţi în costume negre, babe cu voaletă şi cu

lungi rochii dantelate, evantaie, mantouri demodate, mirosind a naftalină, figuri ratatinate, pătate de semnul anilor, zâmbete încremenite pe buze, schimburi de gentileţuri, de cuvinte goale, parfumuri grele, cuvinte spuse în şoaptă, morgă. În afara unui puşti de veeo 20 de ani, Cornelia şi cu mine suntem cele mai tinere persoane din expoziţie.

Băjenaru pare pierdut de emoţie în această aglomeraţie septua- genară, încărunţită. Figură ascetică, descărnată, păr lung, cănit, căzân- du-i pe umerii acoperiţi cu mătreaţă, ochi mari, hieratici, strălucitori, haine uzate, făptură mică, modestă, cu un zâmbet sfios uitat în colţul gurii. Vorbeşte un anonim critic de artă, elogii fără substanţă, verbiaj punctat cu poncife împrumutate din lexicul obişnuit al vernisajelor. Sunt expuse vreo 40 de uleiuri pe pânză - peisaje şi nuduri. Câteva nuduri şi imagini din Veneţia - excelente. Expoziţia dă impresia unei retrospective a anilor '30. Nevastă-sa, mai tânără cu 20 de ani decât el, împlineşte oficiul de amfitrioană.

Tică pleacă într-o excursie în Turcia. E hotărât să rămână în Vest. A aranjat totul din timp. Nu şi-a dat în vileag intenţiile decât câtorva prieteni „siguri”. Porneşte la drum doar cu o mică valiză de mână (ca să nu dea de bănuit grănicerilor) şi cu un aparat de fotografiat de producţie japoneză, cu care a făcut de atâtea ori poze copiilor. Îmi aduce „în păstrare” trei icoane vechi din Păuşeşti-Măglaşi (judeţul Vâlcea), scrisorile primite de la Mircea Eliade şi „recomandarea” smulsă lui Victor Eftimiu, cu o poză a maestrului cu autograf. E foarte emoţionat, deşi îşi pregăteşte evadarea de câţiva ani. De fapt, se teme să nu fie predat înapoi de autorităţile turceşti. Ne despărţim „bărbă- teşte”. Are 38 de ani. Îl voi mai vedea oare vreodată?

18 octombrie

Tipografiile (îmi spune Iordana) nu mai tipăresc cărţi până la sfârşitul anului, ci numai etichete, afişe şi alte mărunţişuri, ca să-şi îndeplinească planul. Trăim în plin coşmar.

Două zile de şcoală cu program foarte încărcat. Şcoala mă macină încet, sistematic. Mă întorc acasă zilnic cu dureri de cap care nu trec cu antinevralgice. Evident, nu mai pot lucra nimic. Citesc.

„Nepotul lui Rameau" de Gellu Naum (după Diderot) la teatrul „Municipal" în regia lui Esrig, cu Dinică şi Moraru. Spectacolul e dificil din cauza densităţii textului, de altfel foarte ingenios şi inteli- gent „pus în pagină" de Naum. Remarcabilă comuniunea de spirit cu veacul al 18-lea pe care timpul n -a alterat-o. Câteva aluzii subţiri la realitatea politică de azi stârnesc aplauze zgomotoase. Public vulgar şi masochist: îi place să vadă expuse pe scenă propriile-i laşităţi şi ruşinoase cedări în faţa Demonului.

19 octombrie

Virgil Brădăţeanu mă asigură că piesa mi se va juca la teatrul „Ion Creangă". Peste zece zile, când trupa se va întoarce din turneul în Bulgaria, îmi va da detalii. Varianta cu teatrul din Piatra Neamţ pare că a căzut. „Nu eşti mulţumit că se joacă la Bucureşti? Preferi Piatra Neamţ?" mă întreabă zâmbind suficient. Parcă nu s-ar fi putut juca la ambele teatre, concomitent. Mitru e sceptic. Lucian a dus pe mulţi de nas, îl va duce şi pe Brădăţeanu. Ceea ce cred că se va şi întâmpla.

Presa literară anunţă (după nu ştiu câte amânări) că Adunarea generală a scriitorilor va avea loc pe 14 şi 15 noiembrie. Va fi prima la care particip. Tracasarea în problema instalării gazelor continuă. Am făcut cerere de „ordonanţă prezidenţială" aruncând bani şi istovind ultimele resurse de răbdare. Lucrez în cameră cu două

flanele, halat, ciorapi de lână şi căciulă pe cap. Şi nu suntem decât la jumătatea lui octombrie.

21 octombrie

Ion s-a întors de la Dunăre, după patru luni de absenţă din Capitală. Ne vedem la „Cina”. E slab, nebărbierit, şifonat, murdar. Parcă ar fi ieşit de la gherlă. A avut necazuri: un acceident (uşor) de maşină, conflictul cu un căpitan de miliţie pe care l-a insultat, un proces penal soldat cu o amendă de 3000 de lei şi ridicarea carnetului de conducere. Îmi relatează toate acestea ca pe nişte fleacuri lipsite de interes. A lucrat toată vara. Romanul „Porţile deasupra cerului”, anunţat în presă ca proximă apariţie, a fost oprit la Direcţia Presei. Are 8000 de lei datorii. Ştie însă să îndure lipsurile, e călit. Când era student,făcea hamalâc la un patron, cărând lăzi în spinare, noaptea, în pasajul Vilagross de pe Calea Victoriei. Nu avusese încă loc „naţionalizarea”.

Între timp, apare Nicu Stoian. Vor să plece mâine la „Păcuiul lui Soare”, pe Dunăre, ca să aducă la Bucureşti Fiatul lui Eclemea. „Nu vii cu noi?” mă întreabă într-o doară Ion. N-am fost niciodată în fieful unde îşi petrece vacanţele de vară muncind pe şantierul arheologic şi scriind. Îi spun că merg.

22 octombrie

E seară. Întuneric beznă. Lotca se desprinde de pe malul drept al Dunării şi alunecă molcom spre insulă. Pe apă plutesc umbre nedes- luşite. Ion, desculţ, cu pantalonii sumeşi până la genunchi, trage gos- podăreşte la rame. Ai zice că e pescar de meserie. Se aude clipocitul apei în ritmul agale al ramelor. Eu şi Stoian, uzi la picioare, stăm înghesuiţi la prova lotcii. Din când în când stele cad de pe cer, pierzându-se în valurile negre.

În sfârşit, ţărmul. Priponim lotca de un pilon. Dibuim prin întuneric o potecă. Covor de frunze uscate, troznind sub pantofii noştri de oraş. Dintr-o dată mi se arată în faţa ochilor peisajul cetăţii scitice, sub lumina bolnavă a stelelor. Ion, în picioarele goale, ne serveşte drept ghid. E la el acasă. Ziduri milenare de cetate, pietre albite de ploi. Aşezarea se întinde până departe, pierzându-se în apele fluviului. Totul se petrece în vis. Pustietatea, vechimea locurilor sunt emoţio- nante. Cetatea - părăsită, arheologii au plecat de o săptămână, se întorc abia la primăvară. Suntem pentru o clipă singurii stăpâni ai misterului.

Părăsim Păcuiul lui Soare şi ne întoarcem pe ţărm, unde e construită aşezarea celor ce lucrează pe şantier. Paznicii sunt plecaţi. Câţiva câini ne iau în primire hămăind prietenos. Vizităm coliba lui Ion, săpată în pământ de el însuşi pe un dâmb, dominând până departe desfăşurarea fluviului. În această încăpere sărăcăcioasă, primitivă, şi-a scris Eclemea cărţile în ultimii şapte ani. Satul arheologilor, noaptea, e de o frumuseţe stranie. Ne aflăm în istorie, rupţi de prezent, de realitate. În depărtare clipesc flăcări pe Dunăre. Dincolo de apă, se ghicesc luminile Călăraşilor.

Drumul înapoi, spre casă, cu maşina. La volan Nicu Stoian. Oprim la Hanul cu salcâmi, bem must şi mâncăm pastramă de oaie. N-avem chef de vorbă. Plecăm, maşina aleargă pe şoseaua pustie, noaptea, ca în scenariul la care lucrez acuum. Ciudată senzaţie de teamă. Încrucişări de faruri pe şosea. Strălucirea fosforescentă a asfaltului, în lumina înşelătoare a farurilor. Figura încremenită a lui Ion, ca a unui zeu păgân, decupat dintr-o stampă.

25 octombrie

Ora 12 noaptea. Termin scenariul. Ar trebui să fiu fericit. Am lucrat la el 36 de zile (60 de pagini). Mâine vine Oprea să i-l dictez la maşină. La radio,

ştiri de la Olimpiadă. După discuţia de ieri cu Băran, mi-a pierit tot chefu l. Îmi spune, printre altele, că textul trebuie să fie riguros de actualitate. Ce înseamnă de actualitate? Să se refere la depăşirea normelor în uzine, la recolta de toamnă? Vocea lui piţigă- iată, de eunuc, îmi dă un sentiment inexplicabil de panică.

La şcoală primesc sarcina să redactez o „dare de seamă" (a acti- vităţii şcolii) de 20 de pagini. E modul în care îmi plătesc concediile de boală prelungite, pe care direcţiunea le tolerează cu indulgenţă.

27 octombrie

Cu Oprea, care îmi dactilografiază scenariul. Îi pun titlul în timp ce-i dictez: „Brazii care nu uită", alegând din mai multe titluri concurente. Îmi place cuvântul „brad", are aromă de pădure. Vizită la Mitru. Îi dau scenariul să-l citească. Bem coniac şi ronţăim alune prăjite. Seara vine la noi familia Moţoc, anticipând sărbătorirea Ancuţei, de mâine.

Ieri, telefon de la Ion. Voia să mergem împreună la Matei, de Sf. Dumitru. Am fost nevoit să-l refuz, băteam la maşină scenariul cu Oprea. Nu l-am sorcovit nici pe nenea Mitel, unde ne ducem an de an, de când ţin minte. Sunt sfârşit de oboseală, ca după un îndelungat efort prelungit.

28 octombrie

Ancuţa împlineşte doi ani. Câte aniversări de toamnă voi mai avea prilejul să sărbătoresc? Mică, negricioasă, plină de vitalitate. Nu a făcut bine ochi şi a devenit „femeie". Ştie că o iubesc şi profită. E farmecul şi avantajul ei.

Mitru mi-a citit scenariul, mă copleşeşte cu laude. Jenant. Doamna Pârăianu îl acompaniază în acelaşi registru. Îi predau scenariul lui Băran. Peste câteva zile voi avea un răspuns. Lucrez fără râvnă de zile la „darea de seamă" a şcolii. Scârbavnică îndeletnicire!

31 octombrie

Discuţie cu Băran la Cinematografie. Scenariul a fost citit de el, de Creangă şi de redactora-şefă. Textul le-a plăcut, sunt dispuşi să facă film după el. Mi se va încheia imediat un contract, banii îi voi primi în ianuarie. Urmează apoi observaţiile. Cea mai importantă priveşte structura filmului, care e „povestit" de Luly, eroina principală. Ar dori să introduc câteva episoade independente din viaţa lui Adrian (soţul ei), ceea ce ar distruge unitatea, poezia şi feminitatea discursului cinematografic. Tonul cu care-mi vorbeşte e din ce în ce mai imperativ, mai indecent. În clipa în care falia dintre noi devine ireparabilă, mă ridic, îmi iau scenariul şi îl introduc în servietă. Văzând că intenţionez să plec de-a binelea, renunţă la amabilitatea şi aşa destul de firavă pe care bădărănia i-o permite şi devine agresiv. Îmi spune că scenariul, aşa cum arată, e o porcărie, o vorbărie fără şir, că mi-a făcut destule favoruri, citindu-l în două zile şi acordându-mi încrederea lui, că a încheiat definitiv relaţiile cu mine, că dacă până azi mi-a stat alături, de acum încolo m-am situat singur de partea cealaltă a barierei (la care barieră o fi făcând aluzie?), că e capabil să-mi facă şi rău, nu numai bine. Mă tutuieşte, e congestionat, şi-a pierdut complet stăpânirea de sine.

Seara, la teatru („Îngrijitorul" de Pinter), îi povestesc lui Mitru aventura mea cinematografică. Nu sunt tulburat de respingerea scenariului, cât mai ales de vulgaritatea personajului. Realitatea e că m-a copleşit un ciudat sentiment de eliberare. Pot în sfârşit să scriu literatură. Cinematografia e pierdere de vreme. Aduce bani, e drept, dar e plină de capcane, e supusă multor servituţi şi căderi în faţa ideologiei oficiale.

Ieri, văzut „Ucigaş fără simbrie" de Ionescu. Excepţional Beligan în rolul lui Béranger. În

„Dicţionarul literaturii franceze contempo- rane”, Bourin şi Rousselot afirmă că „le comique de ses meilleurs pičces est, en demeurant, trčs français”. Franţujii n-au citit, e limpede, teatrul lui Caragiale. Alegaţia lor ar fi fost, evident, mult mai prudentă.

În cursul dimineţii s-a desfăşurat procesul nostru cu vecinii în problema branşării gazelor. Ne-a asistat avocatul Trâmbiţioni (ce nume!). Evident, am lipsit. Sperăm într-o sentinţă rezonabilă.

Cumpăr „Istoria romanului modern” de Albérčs, despre care se face mare zgomot în presa literară. N-am reuşit nici măcar să o frunzăresc.

1 noiembrie

Sunt trezit din somn de Băran (m-a căutat de trei ori şi aseară, în timp ce eram la teatru). Discuţie inutilă, agasantă. A vorbit cu Dolfi Solomon, care vrea să citească scenariul „în arbitru”. Refuz să i-l mai dau. Dacă îi place lui Dolfi, nu voi avea linişte din partea lui Băran. Dacă-mi solicită aceleaşi modificări, n-are rost să-mi mai pierd vremea. Realizând că sunt hotărât să nu i-l restitui, începe să se lamenteze. Şeful, zice, aşteaptă scenariul în dimineaţa asta. E disperat, i-a promis că i-l pune pe birou, el nu e decât un biet funcţionar, are copii de crescut, obligaţii familiale. Se umileşte. Îi arunc în obraz tot ce n-apucasem să-i spun cu o zi înainte: că e un individ egoist, lunecos, că are suflet de hârtie. De ce i-a promis scenariul şefului înainte de a mă consulta? Ce obligaţii am eu faţă de Dolfi Solomon? După vreun sfert de oră de oftaturi şi lăcrimări, mi se face silă. Îi spun că îi aduc scenariul împotriva voinţei mele. „Dă-l dom'le încoa, împotriva oricui!” aud în receptor vocea lui piţigăiată, de scapet.

La Cinematografie îl întâlnesc pe Tudor, tocmai sosit din conce- diu. Mă roagă să-l aştept câteva minute, timp în care îi dau scenariul lui

Băran. Băran se indignează că i-am adus o copie, ca şi cum aş fi avut vreo înţelegere contractuală cu el. Tudor mă ia de braţ şi mă conduce în biroul lui, o chiţimie situată la subsol, prin ferestrele căreia se pot vedea picioarele celor care foiesc prin studio. Mi-l recomandă pe Opriş, şeful lui, şi pe Horia Pătraşcu, angajat recent în locul lui Velea. Mă îndeamnă să fac un scenariu pentru el pe o temă de învă- ţământ. Îi spun că învăţământul e o mare porcărie, că nu pot să scriu despre şcoală ceea ce aşteaptă ei de la mine să scriu. Râde. La plecare îl întâlnesc pe Băran pe trepte, mă aştepta. Mă cheamă la el în birou ca să semnez contractul. Sunt stupefiat. În zece minute aveam în faţă contractul pentru film în trei exemplare. Fireşte, l-am semnat. Habar n-am ce s-a întâmplat în timp ce eram cu Tudor la subsol. Bănuiesc intenţii malefice, comploturi, demolări. Peste o săptămână, îmi spune preopinentul, voi primi răspunsul în urma lecturii lui Dolfi.

Ies în stradă. Ştiu că partida cu Cinematografia e pierdută. Am înţeles un lucru: că astăzi, în România, se poate publica, totuşi, o carte. A face film, însă, un film valabil, e de neconceput. Lumea celuloidului e pestilenţială, urât mirositoare. Cinică.

3 noiembrie

Dănuţ din nou bolnav. Îl internăm azi la spitalul „Grigore Alexandrescu", suspect de un reumatism Sokolski-Bouillaud. Dacă n-aş fi avut aceeaşi boală la 13 ani, în urma căreia am stat câteva luni anchilozat, n-aş fi atât de îngrijorat. Rămânem mai mult de o oră cu el, înainte de a-l părăsi. Pletele lui de beatnic, ochii mari, acoperiţi de gene, lacrimile curgându-i pe obraji. E cuminte. Ştie ce este un spital, are experienţă. S-a înţelepţit înainte de vreme.

Vizitez expoziţia lui Dan Băjenaru. Mă primeşte afabil. Îmi face cunoştinţă cu Iosif

Koeber, „unul dintre cei ai importanţi pictori de biserici din România”. Înalt, masiv, de vreo 70 de ani, surd de-a binelea. Ne arată fotografii reprezentând picturi dintr-o biserică din Ierusalim, precum şi de la biserica din Răcari, toate excepţional executate. Îmi e prezentat şi pictorul Ţinţaş, ardelean din Oaş, cărunt, bătrânicios, sceptic, tunând şi fulgerând împotriva artei moderne.

La cinematografie, unde mă duc să-l văd pe Tudor, sunt reco- mandat lui Dolfi Solomon: bărbat frumos, ten alb, lăptos, favoriţi, figură „stilizată”, zâmbet ambiguu. Vorbeşte puţin, nu i-am reţinut timbrul vocii. Îmi spune, fără să-l întreb, că dosarul cu contractul a fost trimis la Buftea, la şefii cei mari. Nici o vorbă despre conflictul cu Băran.

4 noiembrie

Început de iarnă, frig, ceaţă dimineaţa. Gândurile mi se supra- pun peste imaginea lui Dănuţ, în clipa când l-am părăsit la spital.

Mitru: îi telefonează în sfârşit Băran, pentru prima oară după discuţia dezagreabilă de acum câteva zile. Încearcă să-i spulbere toate observaţiile majore făcute pe scenariul meu. Băran se arată spăşit (mare artist). Îi spune lui Mitru că două scenarii foarte bune are acum în lucru: al lui şi al meu. Că Sălcudeanu mi-a semnat contractul dar că nu mi-l poate da decât după discuţia cu Solomon. Că sunt un om deosebit, că-i place mult de mine (bizară creatură acest trepăduş de redacţii, fără suflet şi nici coloană vertebrală). Repetă că scenariul meu e excepţional, că va ieşi din el un film antologic. Evident, Mitru i-a dat peste nas, cu fineţea şi stilul lui elaborat. Băran nu e însă omul fineţurilor. Trebuie tratat cu insulte grosolane şi picioare în posterior.

7 noiembrie

L-am externat pe Dan. Se pare că diagnosticul de reumatism a fost eronat. Copilul plânge tot timpul, sub impresia coşmarului de la spital, a nopţilor nedormite, a injecţiilor cu penicilină foarte dure- roase, a comportamentului rudimentar al personalului de îngrijire.

„Meteorul" de Dürenmatt la „Municipal". În afara interpretării lui Caragiu, nimic de notat. Autorul mi-a devenit antipatic după lectura piesei „Romulus cel Mare". Ce galimatias!

Ieri, la meciul de fotbal România - Anglia (0-0), pe „23 August", am o experienţă coşmarescă. Sosesc pe stadion cu puţin timp înaintea începerii partidei. Tribunele arhipline, inclusiv treptele de acces. Încerc, naiv, să-mi g ăsesc locul de pe bilet dar nu pot pătrunde pe trepte. Împins de valul de spectatori care venea din spate, mă trezesc navigând peste trupurile celor ce ocupaseră scările. Primesc pumni, ghionturi, lovituri, injurii. Plutesc pur şi simplu fără sprijin vreo 20 de metri, lovit şi insultat, îmi pierd speranţa de a mai atinge cimentul scărilor, echipele intră pe teren, lumea e în delir, nu mai văd nimic, nu mai simt nici măcar durerea ghionturilor încasate, până când, după câteva minute de derută, ajung să pun piciorul pe un loc tare. Mă străduiesc să respir. Îmi găsesc cu dificultate un spaţiu îngust, lateral, în care să mă adăpostesc de puhoiul de oameni care se îmbulzeau în continuare în urma mea. Meciul nu mă mai interesează. Importantă lecţie de viaţă.

9 noiembrie

Şedinţa secţiei de proză, la Casa Scriitorilor, prima la care asist, condusă de Laurenţiu Fulga. Un mare număr de participanţi sunt vârstnici, albiţi, aduşi de spate, decrepiţi. Câteva babete (Alice Basarab). Personalităţile de prima mărime lipsesc, fiind plecate, pro- babil, în străinătate. Printre tineri, Corneliu Omescu, Iosif Petran, Alexandra Târziu, cu ciorapi „plasă" şi fustă

scurtă, lăsând să i se vadă graţios desenul chiloţeilor. Îl întâlnesc după şase ani pe Al. I. Ştefănescu care se apropie de mine şi se recomandă (cu cine m-o fi confundat?). Îmi declin identitatea. „A, Auroaica şi celelalte!” zice, după care pleacă grăbit, ca şi cum ar fi depăşit timpul hotărât să mi-l consacre. Mi-am amintit de discuţia avută cu el în redacţia „Gazetei literare”, când mi-a spus ritos: „Vrei să ştii dacă eşti scriitor? Da, eşti scriitor!” expunându-mi apoi teoria „sutelor de catarge” şi a ierarhiei valorilor. Evident, nu m-a tipărit, eram un anonim.

Titus Popovici ne-a transmis mesajul Şefului, în urma întâlnirii de alaltăieri a acestuia cu conducerea Uniunii Scriitorilor. Suntem sfătuiţi ca la Adunarea generală să nu ne pierdem în discuţii numai şi nici măcar în primul rând asupra unor probleme mărunte, ca înfiinţarea mai multor edituri şi reviste literare, sporirea tarifelor, plecările în străină- tate, deoarece, deşi dreptatea ne aparţine, iar Partidul ştie şi recunoaşte acest lucru, important e să ne concentrăm asupra chestiunilor majore, cum ar fi creaţia literară şi să ne gândim cu maturitate la situaţia deosebit de complicată a ţării noastre pe plan internaţional. Să fim, deci serioşi, demni, să abandonăm zburdălniciile şi metaforele aluzive, ambigue, neavenite. Se trece apoi la citirea şi discutarea noului statut al Uniunii, se fac propuneri şi contrapropuneri. Discuţii gălăgioase, obositoare. Făn uş Neagu, acest copil îmbătrânit de timpuriu prin cârciumi, face glume de elev isteţ şi priveşte suspicios în jur pentru a evalua efectul comic. Reţin figura „antebelică” a lui Neagu Rădulescu şi a lui Nicuţă Tănase, gros, grav, părăsit de binecunoscuta-i jovia- litate.

Expoziţie de carte românească sub bolta rotondei Ateneului, în acordurile simfoniei a IV-a de Beethoven. Printre exponate, „Rochia cu anemone”, „Auroaica” şi „Zborul de probă”. Mă

bucur ca un puşti după prima coroniţă primită la şcoală.

Bazil s-a transferat de la E.P.L. şi girează postul de director al Editurii pentru literatură universală, în urma decesului lui Vladimir Streinu.

12 noiembrie

„Umbrele timpului" a fost culeasă şi paginată. Peste câteva zile voi avea corectura. Discuţie cu Ioana Andreescu revenită de curând de la Paris (bărbatu-său, Costin Miereanu, are o bursă în capitala Franţei). Impresii din vacanţa pariziană. Ioana evită cu prudenţă să-şi arate entuziasmul, dar i-l citesc în ochi, respiră prin toţi porii atmosfera podurilor de peste Sena şi a marilor bulevarde. Îmi spune că dacă doresc ca tovarăşa Lungescu să nu se mai răstească la mine şi să se ocupe cu osârdie de contract şi avansul bănesc, să-i fac cadou o cutie de bomboane. Atât, o cutie de bomboane! Bazil e confirmat director la Editura pentru literatură universală. Îmi recomandă să discut de acum înainte, în legătură cu piesa, cu o tovarăşă Şişman, care se ocupă de teatru în cadrul editurii.

„Istoria romanului modern" de Albérčs, o sinteză onestă dar lipsită de idei originale, foarte elegant scrisă, în cel mai caracteristic stil franţuzesc.

13 noiembrie

Scriitorii membri de partid sunt invitaţi să participe la o şedinţă la Comitetul Central, în vederea „pregătirii" Adunării generale a scriitorilor, care începe mâine. Suntem primiţi într-o mică sală sclivisită în aripa de sud a imobilului. În foaier, discuţii pe grupuri formate ad-hoc. Bârfă, cancanuri, bancuri. Eugen Barbu - magnific, rasat, ochelari cu rame fine, de mafiot, e însoţit de câţiva sateliţi care-i ţin trena.

Şedinţa e condusă de Paul Niculescu-Mizil, care se străduieşte să fie cald, apropiat, prietenos,

ghiduş, ironic, imprimând întâlnirii un ton de adun are familială. Ne cere, ca şi Titus Popovici cu câteva zile înainte, să respectăm imperativele ideologice ale Partidului, să discutăm problemele de fond, de creaţie, să nu blamăm excesele perioadei de după 1944, să nu ne pierdem în mărunţişuri cum ar fi drepturile materiale ale scriitorilor, întrucât duşmanii din afara ţării speculează toate afirmaţiile noastre şi le denaturează cu rea intenţie la postul de radio Europa Liberă (se dau câteva citate din emisiunile respective). Se schiţează ideile noului statut. Szász Iános cere ca maghiarii să voteze separat, argumentând (logic) că majoritatea de 600 contra 80 nu dă nici o şansă vreunui scriitor maghiar să fie ales în organele de conducere. Mizil, fireşte, respinge cu „tact" propunerea. Oprea (în foaier): „Am urmărit cu interes evoluţia dumnea- voastră, ultimele scrieri. Mă bucur." Îi zâmbesc iezuit, nu-l cred. A devenit adjunctul lui Perpessicius la conducerea Muzeului literaturii române, deocamdată inexistent, căutându-şi de ani de zile un sediu şi, astfel, un drum spre public.

Afară frig. Bate un vânt aspru, de iarnă. Îi dau lui Mitru mapa pentru Adunare: un caiet cu coperţi vinilin, stilou cu pastă, invitaţia. Darurile Uniunii. E necăjit. O editură din R.D.G., care-i publică „Marile legende ale lumii", intenţionează să-i radieze din sumar povestirea despre Siegfried, considerată pur şi simplu fascistă, fiindcă idealizează supraomul, îndrăgit cu atâta înflăcărare de Hitler.

14 noiembrie

Adunarea generală a scriitorilor. Dimineaţa. Holul Ateneului plin. Cea mai mare parte a participanţilor îmi sunt necunoscuţi. Sala, pavoazată sărbătoreşte după tipicul sovietic. Reflectoare, blitz-uzi, Cinematografia, Televiziunea. Atmosferă de eveniment major.

Prezi- diul, format din 30 de scriitori din toate generaţiile (în special vârstnice). Lucrările sunt deschise de Zaharia Stancu, care citeşte o dare de seamă interminabilă, lipsită de interes, adormitoare. Discu- ţiile debutează cu prelegeri despre poezie ţinute de Philippide şi Demonstene Botez. Vorbeşte apoi Victor Eftimiu, expunând pe scurt revendicări materiale: mai multe edituri, tarife rezonabile, subven- ţionarea Pen-clubului românesc. Iniţial, bătrânul nu fusese invitat în prezidiu, dar la propunerea cuiva, poate că a lui Philippide, Zaharia Stancu rectifică eroarea. Scenă penibilă: Eftimiu ridicându-se de pe scaun şi urcând anevoios pe podiumul orchestrei. Luările de cuvânt, în special ale tinerilor, sunt ştrengăreşti - sp rinţare. Unele (Ion Horea) patetice, înecate în metafore, sforăitoare - altele (Fănuş Neagu, Adrian Păunescu) zgomotoase, ironice, vitriolante. Alocuţia lui Fănuş Neagu se transformă într-o invectivă de o rară violenţă împotriva lui Mihnea Gheorghiu, „trepăduş de culise", umblat prin toate ţările lumii pe spezele statului, care ne-a reprezentat la toate congresele, indiferent de profilul lor, nepublicând în schimb nimic, nimic viabil, nejustifi- cându-şi prezenţa într-o adunare a condeierilor. Impresie senzaţională. Urmăresc de la câţiva paşi imaginea în efigie a lui Mihnea Gheorghiu, instalat comod în prima lojă din dreapta scenei, pe figura căruia nu se mişcă un muşchi, ca şi cum ar fi fost pus la stâlpul infamiei o cu totul altă persoană decât el. În alt registru, Adrian Păunescu, verbios, panta- gruelic, debordant, gongoric, duce metafora la marginea demagogiei. Nicolae Breban, arogant, suficient, greu de urmărit din pricina dicţiei deficitare. Petre Sălcudeanu (director al Studioului cinematografic Bucureşti) şters, fără personalitate, apărând literatura anilor 1948 - 1964, pe care a ilustrat-o cu generozitate. Mai iau cuvântul Ştefan Bălan, ministrul învăţământului, vorbind parcă în faţa

unei grădiniţe de copii şi Ion Dumitrescu, aducând salutul Uniunii Compozitorilor.

În pauză îl întâlnesc pe Ion Pascadi care nu mă recunoaşte (sau se face că nu mă recunoaşte), deşi am fost colegi de facultate. A suferit o paralizie facială care-i mutilează îngrozitor figura. Bazil trece pe lângă mine în fugă, temându-se, probabil, să nu fie văzut într-o companie modestă ca a mea. Iordana mi-l prezintă pe Costache Anton: „Un om care te admiră" zice prosteşte, referindu-se la mine, la care Anton îi răspunde cu bun simţ, dar şi cu oarecare grosolănie: „Un scriitor nu-şi poate admira confraţii." Ion Marin Iovescu, cu mutra lui de comis- voiajor şi cu o servietă trenţăroasă în mână, miroase a băutură. Se vântură stingher prin mulţimea din hol, izolat, necunoscut, venind dintr-o lume străină, bântuită de coşmaruri. Văzând-o singură, reze- mată de o coloană, am abordat-o pe Constanţa Buzea, întrebând-o dacă-şi mai aminteşte de cenaclul de la Casa Scriitorilor de acum cinci ani în care ea a citit versuri iar eu proză. Nu, nu îşi aminteşte, îmi răspunde acru. Mi-am declinat numele. „Nu vă cunosc, tovarăşe", îmi zice apăsat şi se desprinde de coloană cu demnitate, ca o femeie acostată, care ţine să-şi păstreze onorabilitatea.

După-amiaza (în urma unui scurt popas la tribunal, unde m-am dus inutil, deoarece procesul cu gazele s-a amânat), Liviu Călin mă prezintă lui Râpeanu. Îi spun că ne cunoaştem (prin intermediul lui Bazil). Râpeanu se mi nunează că particip la Adunare. „Aţi devenit membru al Uniunii Scriitorilor?" mă întreabă cu oarecare iritare în glas. Mă întâlnesc apoi cu Băran, care începe caruselul cuvintelor întortocheate, mincinoase. Solomon, zice, a citit o parte (!) din scena- riul meu, îi place, cu rezerva că e prea „încărcat". Observaţia, se grăbeşte să adauge, e nesemnificativă, se va rezolva uşor. De altfel, pot oricând să mă prezint ca să-mi ridic contractul. E

cel mai bun scenariu pe care-l are în redacţie. Dacă vreau să mai scriu pentru ei, să-i mai aduc şi alte texte. Îmi prevede o strălucită carieră de cineast. Costache Anton îmi cere o proză pentru „Cutezătorii”. Îi povestesc aventura de acum câţiva ani când, prezentând redacţiei schiţa „Minci- una”, o tovarăşe Cornelia Caragiale îmi laudă talentul şi valoarea „materialului” dar mă roagă să „adaptez” textul pentru sezonul de iarnă (zăpadă, săniuş, viscol) ca să poată fi citită „adecvat” de copii (dacă ar fi auzit discuţia adevăratul Caragiale...).

Restul serii îl petrec în compania lui Ion. Mi-i recomandă pe George Dan şi Valeriu Gorunescu. Interesantă figura lui George Dan: scund, pătrat, voinic, chel, impresie de forţă. Zâmbet deschis, ochi albaştri, curaţi. Gorunescu vorbeşte incontinent despre Dobrogea, amintindu-şi zilele grele ale refugiului, după ocuparea Cadrilaterului de către bulgari. Se simte depeizat, izgonit, frustrat.

Primesc de la Editură şpalturile la „Umbrele timpului”. Cartea, de 170 de pagini, are formatul asemănător celui al „Auroaicei”. Capito- lele, caracterul literei, acceptabile.

15 noiembrie

Obosit, uzat, dezamăgit la sfârşitul celei de a doua zile a lucră- rilor Adunării generale a scriitorilor. Dimineaţa, după vreo două ore de oratorie găunoasă, în care fiecare nu vorbeşte decât pentru a-i fi admirată retorica, se produce un scandal neprevăzut de forurile organi- zatoare: „tinerii furioşi”, indignaţi că discuţiile sunt sistate pentru purcederea la alegerea noului comitet de conducere, părăsesc sala şi coboară în holul Ateneului pentru a redacta o telegramă către Comi- tetul Central prin care protestează că nu li se permitesă-şi spună cuvântul în plen. Zaharia Stancu, alertat, încearcă să-i liniştească părinteşte,

promiţându-le că le dă tuturor cuvântul (lucru imposibil, întrucât mai sunt înscrişi încă 50 de scriitori). Atmosfera e din ce în ce mai fierbinte. Vorbesc Paul Everac, Vintilă Ivănceanu (foarte inteli- gent şi exact în exprimare) şi Miron Radu Paraschivescu care, printre altele, spune că ţinând seama de maturizarea scriitorilor (!) şi de încrederea de care se bucură azi în faţa conducerii de partid, nu mai vede utilitatea unei secţii tutelare la Comitetul Central. Sala izbucneşte în aplauze. Mai iau cuvântul Petru Popescu, impertinent şi sigur pe sine, mizând pe farmecul personal, Paul Cornel Chitic şi Leonid Dimov, care „militează" pentru democratizarea literaturii şi libertatea deplină de creaţie.

După 9 seara se fac propuneri pentru comitetul de conducere, format din 91 de membri. Evident, membrii fostului comitet sunt propuşi din nou. Toată vorbăria despre democratizare, la care s-au referit mai ales tinerii, rămâne cuvânt mort. În pauză îi cunosc pe Paul Cornel Chitic, bondoc, cu dinţii stricaţi, famelic, insignifiant şi pe Iosif Petran, profesor ca şi mine, care îşi mărturiseşte dorinţa de a părăsi învăţământul, ajuns într-o stare de degradare umilitoare. Îmi mai sunt recomandaţi Mihai Şora, Georgeta Mircea Cancicov şi Aristide Popescu, redactor la E.P.L.

Adunarea Generală, penibilă experienţă pentru un neofit ca mine. Contactul cu oamenii scrisului nu e dintre cele mai plăcute, te îndeamnă mai degrabă la izolare. După atâta zgomot, ce plăcere să te întorci noaptea acasă, prin oraşul pustiu, prost luminat, sub cerul îngheţat de noiembrie, spuzit de stele!

16 noiembrie

Ratez astăzi prima (şi neîndoielnic ultima) ocazie de a dejuna cu şeful statului, care a invitat la Comitetul Cental pe participanţii la Adunarea generală a scriitorilor. Nu am relatări despre

desfăşurarea evenimentului. Am preferat să stau acasă şi să lucrez la corectura volumului de nuvele.

Sunt aleşi în noua conducere a Uniunii: Zaharia Stancu - preşedinte; Bănulescu, Preda, Virgil Teodorescu, Fulga şi Meliusz - vicepreşedinţi; Georgeta Horodincă şi Szász Iános - secretari. Toţi îmi sunt la fel de indiferenţi, chiar şi Bănulescu, singurul pe care-l cunosc personal, stimat ca scriitor dar nu ca om, ca prieten. De altfel, nu cred că are prieteni, în afară de propria-i persoană.

Corectura merge bine. E textul cu cele mai puţine greşeli din câte am avut prilejul să-mi treacă prin mână.

18 noiembrie

Fac cunuştinţă, la E.P.L., cu doamna Şişman, femeie de treabă, rotofeie, ochi mici, fardată agresiv. De ea depinde de acum înainte tipărirea „Avionului de Cluj". Promite că va lua „în lectură" textul în decembrie.

Mitru, la telefon: Băran îi mărturiseşte că ţine foarte mult la mine, că-mi apreciază caracterul şi ţinuta demnă. Alaltăieri, aflându-se lângă Sălcudeanu, la prânzul oferit de Partid scriitorilor, i-a vorbit şefului în termeni elogioşi despre mine. Omul acesta, pe care soarta mi l-a scos fără voie în cale, ori este deraiat de pe şină, ori este o pramatie de mare clasă. Înclin, mai degrabă, spre a doua supoziţie.

La îndemnul lui Mitrici, depun la Uniune o cerere pentru a fi „promovat" în rândul membrilor titulari. Am publicat patru volume, în timp ce unii colegi, titulari, ce au un cuvânt important în viaţa literară - niciunul!

Terminat corectura la „Umbrele timpului".

21 noiembrie

Petrec şase ore într-o sală de judecătorie urât mirositoare, pentru procesul privind branşarea gazelor. Sunt silit, până ne vine rândul, să aud cele mai abjecte injurii şi incriminări aruncate între prieteni, fraţi, părinţi şi copii, care şi-au lepădat la uşa tribunalului bunul simţ, sfiala, credinţa, puritatea sufletească, atât cât le-au avut. Mă vizitează un sentiment de silă dar şi de teamă, ca în faţa unei primejdii iminente. Când ies după 9 seara, plouă. Ploaie măruntă, rece, binefăcătoare. Mă străduiesc să uit de proces. Simt încetul cu încetul că redevin om.

Vorbesc cu doamna Stoicescu de la Televiziune. Nu are încă avizul lui Paler, dar piesa le-a plăcut tuturor, e interesul lor să o monteze. Deocamdată sunt angajaţi în pregătirea programului de revelion. Distracţii, muzică uşoară, circ. Timp de o lună e suspendată orice altă activitate. Brădăţeanu mă asigură că „Avionul" se va juca la „Creangă". I-am spus că Lucian îl duce de nas, aşa cum l-a dus şi pe Mitru. „Nu sunt eu omul care să fiu dus de nas de Lucian", îmi răspunde, dar mă tem că-i va veni repede rândul.

Mă vizitează Tică, pe care îl credeam stabilit la Istanbul. Pleacă abia peste trei zile. Îmi lasă „în custodie", pe lângă cele aduse cu vreo lună înainte, toată opera lui în proză (o mapă cu schiţe bătute la maşină) şi o stampă miniaturală (foarte fină) din epoca victoriană.

25 noiembrie

Am dus „discuţii" cu Băran, la Cinematografie. Sper să fie ulti- mele. În urma lecturii lui Solomon (care nu s-a deranjat să vorbească personal cu mine), pretenţiile lor au crescut, vor ca „nararea" filmului să fie „obiectivă". Înţeleg, de fapt, că doresc un alt scenariu. Au descoperit în mine (susţine Băran) un viitor important colaborator, nu vor să mă piardă, mă îmbrobodeşte cu laude. Tac tot timpul,

obstinat. Îi spun în final că trebuie să mai reflectez. Îmi dau contractul, ies.

Văzut (alaltăieri) „Cameristele” de Genet cu trupa din Ploieşti. Textul foarte incitant, spectacolul mediocru. În foaier, Dolfi Solomon. Ne ocolim cu dibăcie. Cu un scaun în spate se nimereşte Marin Sorescu cu nevastă-sa. Stă lipită de el, posesivă. Gurile rele zic că ar fi fată de ştab (activist, securist?). Oricum, e tare urâţică. Dar are casă, maşină. Poeţii contemporani şi-au pierdut ingenuitatea din vremea romantismului, când era la modă tuberculoza pulmonară.

Citesc „Femeia nisipurilor” de Kobo Abe, fascinantă, excelent scrisă. Un „furios” englez plantat în insulele nipone. După vizionarea filmului lectura rămâne la fel de proaspătă, de captivantă.

27 noiembrie

Seara, prin librării. În faţa unui stand de cărţi, intru în vorbă cu un individ nu cu mult mai tânăr decât mine, foarte îngrijit îmbrăcat. Ne înfundăm într-un bar infect, deasupra restaurantului „Dunărea”. Îl cheamă Lazăr (pseudonim, nume conspirativ?) şi e inginer poligraf. Îmi povesteşte viaţa pe scurt. E fiu de ilegalist. A făcut o carieră politică prodigioasă, ajungând la 32 de ani şeful comisiei „Şcoli” din Comitetul Central al U.T.M. În urma unei „defecţiuni” (nu-mi dă detalii) e „eliberat” din funcţie şi ajunge în fabrică, unde câştigă numai 2500 de lei pe lună, adică exact cât pensia de ilegalist a lui taică-său. Leafa îl nemulţumeşte profund, şi-o rotunjeşte cu diverse ciubucuri (jocuri pentru copii, felicitări de sărbători). Îmi propune, de pildă, să-mi lege cărţile din bibliotecă pentru zece mii de lei. Susţine că îl cunoaşte pe Mitru, care i-a fost profesor de limba română la „Lazăr”. E nemulţumit de guvernarea actuală (ca orice „mazil”) dar o spune numai cu jumătate de gură. Taică-său a intrat în partid la 18

ani, „în mod cu totul întâmplător” (e al doilea ilegalist de care aud, alături de cel de la Chilia, care d evine comunist „întâmplător”), ca şi cum ilega- liştii noştri ar fi fost împinşi spre cariera de revoluţionari de o forţă oarbă, de liberul arbitru. Devine peste puţină vreme agent al Comin- ternului pentru România, e arestat şi condamnat la moarte. Dezertează şi fuge în U.R.S.S unde urmează o şcoală de partid şi se întoarce „pe tancuri” în 1944. Aici e arestat de comunişti, bănuit a fi fost agent al Siguranţei. Între anii 1947-1950 funcţionează ca ambasador la Praga, apoi e pensionat cu gradul de colonel de securitate. Azi, la 63 de ani, e complet ramolit.

Ne despărţim în stradă. „Facem afacerea cu cărţile?” mă întreabă. Îi spun că nu.

1 decembrie

Merg la Brădăţeanu. Promite că în trei zile vorbeşte cu Lucian. Pe trepte mă întâlnesc cu Crăiniceanu. După ce a aşteptat cu romanul şapte luni (la E.P.L), i-au spus să-l refacă. Liviu Călin - foarte amabil cu el (ce naiv e!). Până operează modificările, l-a îndemnat să le aducă „altceva”. S-a prezentat cu un volum de proză scurtă. Acum aşteaptă din nou...

La librăria „Scala”, Mihail Drumeş dă autografe pe „Invitaţie la vals”, mare succes de public în anii copilăriei mele, reeditată după un deces editorial de trei decenii. Librăria plină: înghesuială, debandadă, vacarm. E reconfortant să vezi oamenii bătându-se, rupându-şi hainele ca să obţină favoarea de a cumpăra o carte, fie ea şi de calitatea „Invitaţiei la vals”. Interesant e modul cum s-a păstrat tradiţia unui succes interbelic. Drumeş reintră glorios în graţiile cititorilor după o absenţă atât de îndelungată. Există la oameni o statornicie în păstrarea tradiţiilor, venită poate din ortodoxism. Bucuria de pe feţele celor care ies triumfal cu cartea în braţe, ca şi cum ar fi cumpărat

carne, cartofi sau brânză, e un spectacol. Aceste mici triumfuri fac farmecul de fiecare zi al bietei noastre vieţi socialiste.

Dan Băjenaru mi-a dăruit din expoziţie un peisaj din Muscel (locul său de baştină) cu dealuri frâmântate pe fundal şi nori fumurii, dominaţi de o strălucire albă. Câţiva arbori în prim plan şi curioase tente de culoare galbenă dau ansamblului o impresie de melancolie.

Sfârşit de trimestru. Vrafuri de teze pe birou.

6 decembrie

Inegalabilă bucuria de a-ţi vedea copiii, dimineaţa, covârşiţi de emoţie, în faţa ghetuţelor şi pantofiorilor plini cu jucării, bomboane, ciocolată... Marea satisfacţie e să-i simţi cum cred, cum intră cu naivitatea lor îngerească în jocul oricum mincinos al Moşului cel darnic.

În ultimele patru zile încerc să rescriu scenariul, plecând de la punctul de vedere al redacţiei. Imposibil de conceput altfel de cum l-am redactat iniţial. I-l duc azi lui Tudor. Îmi promite că în trei zile îl citeşte. În birou, Stoiciu. Sunt convins că nici n-am apucat bine să ajung în stradă, că Băran şi aflase că i-am dat scenariul lui Tudor. Dar nu-mi pasă.

„Aspecte ale romanului” de Forster, prăfuită, aproape ilizibilă. Scrisă în 1927. Prin câte aventuri a trecut romanul în acest răstimp!

Împreună cu Mitru la „Echilibru fragil” de Albee. Gânduri de evadare la Olăneşti. Vine vremea scrisului!

8 decembrie

Telefon de la un student în ultimul an la „Cinematografie”, Octavian Niţă, doreşte să-şi dea examenul de stat cu un decupaj regizoral după „Zborul de probă”. Îl primesc azi: un puşti de vrea 22 de ani, deşirat, îmbrăcat atent, rasat, fin, simpatic. Cuviincios. Stăm de vorbă în biroul meu,

bem cafele. A ajuns la „Zbor” întâmplător: se afla într-o librărie, a răsfoit cartea, a citit o pagină, i-a plăcut, a cumpă- rat-o, i s-a părut „cinematografică”. I-am dat „tezele” scrise de mine pentru „Avionul de Cluj”. Băiatul pare dezgheţat. Poimâine revine să mai discutăm.

Băran mă anunţă că pot să-mi ridic banii pentru scenariu: 2000 de lei. Cu atât e plătită munca mea de câteva luni de zile.

„Am văzut ţigani fericiţi”, film îndrăzneţ (la noi nu s-ar putea realiza astfel de pelicule), chiar frumos. Ideea de destin, de „dat” al sorţii, foarte pregnant reliefată: dezordine, delicvenţă, boemă, lenevie, violenţă, spirit nomad, suflet artist, pasional, dragoste. O întreagă mistică a inefabilului.

Corectez lucrări pentru examenul de admitere.

10 decembrie

Iacob, directorul tehnic al Editurii pentru literatură, îmi spune că singura persoană de care depinde apariţia până la sfârşitul anului a „Umbrelor timpului” e tovarăşa Sorescu, inginera şefă a tipografiei „13 Decembrie”. Îmi iau inim a în dinţi şi merg la ea. Mă primeşte o femeie mică, ştearsă, mioapă, dar cu un zâmbet angajant, agreabil. Vorbeşte încet, aproape în şoaptă. Pare om de treabă. Poate că Sorescu o iubeşte cu adevărat. În fond nu e treaba mea. Îmi spune scurt că apariţia pe '68 a volumului nu ţine de tipografie, ci de editură, care a întârziat să predea corecturile.

Cu Tudor: i-a plăcut scenariul, „e foarte interesant” (de câte ori n-am auzit vorbele astea!). Câteva observaţii neînsemnate. Mă sfătu- ieşte, când predau dactilograma, să cer un regizor, altfel risc ca textul să zacă ani în şir prin sertare.

„Dansul morţii” la „Municipal” cu Fory Eterlé şi Ileana Predescu. Fory - depăşit de vârstă, de boli. Păcat!

Examen de admitere. Foarte ostenit. Ioanei Andreescu i-a apărut un volumaş de proze, „Soare sec”.

13 decembrie

Termin corectura la volum pe un ger cumplit. În cameră, temperatura între 10-16 grade. Înfofolit în flanele, demolat de dureri în articulaţii. Aş pleca undeva, într-o ţară caldă. În California, de pildă... Sau chiar în Sicilia.

„Viaţa insectelor” de fraţii Čapek în sala Operei, spectacol jucat în limba cehă, la cască. Audiţia bună. Piesa e în genul fantasma- goriilor lui Čapek (Karel), dorind să rezolve dintr-un foc toate problemele umanităţii: fericirea, egoismul feroce, exploatarea aproa- pelui, moartea, plutocraţia, fascismul. Piesa, excesiv de propagan- distică pentru spectatorul de azi îndoctrinat de lozinci, de lupta pentru pace şi iubirea de oameni.

17 decembrie

Sărbătorim, la Mitru, un an de la întâlnirea noastră la Olăneşti. Masă îmbelşugată, băuturi fine, şampanie. Emoţii, duioşie. Doamna Pârăianu - aceeaşi amfitrioană ireproşabilă. De câte ori merg la ei mă simt ca un copil răsfăţat, uit de necazuri, viaţa devine un joc plăcut, cu happy-end. Mitru tocmai s-a întors de la Arad, unde a consultat un medic.

La tipografie, doamna Sorescu îmi spune că nu le-a sosit încă andrucul copertei de la editură. O conduc până la tramvai. Îmi mărturiseşte că viaţa alături de un poet mare nu e uşoară, dar e suportabilă şi, oricum, frumoasă. Cei mai mulţi poeţi şi-au luat neveste din lumea artistică. Ea e modestă, nepretenţioa să, face totul în casă, dar nu regretă. N-are complexe. Nu doreşte decât să-i creeze condiţii de lucru maestrului. Simpluţ, banal, dar, probabil, adevărat.

Mă străduiesc să remaniez scenariul, narând „obiectiv”, aşa cum doreşte redacţia. Nu-mi iese. Textul pierde enorm din dramatism. De văzut ce e de făcut.

„Soare sec” de Ioana Andreescu. Stil „defeminizat”, peisaj rural şters. Tentaţii psihologizante. Drama războiului - falsă. În 1945, când se termina conflagraţia, autoarea n-avea nici nouă ani. În schimb, fotografia de pe coperta a patra - foarte reuşită. Mai tânără, frumoasă...

20 decembrie

Mă hotărăsc în sfârşit să plec din Bucureşti. Mă aflu la Fondul Literar, în mansarda imobilului din bulevardul Kiseleff, cu o cerere în mână pentru casa de creaţie din Călimăneşti. Întâmplător, un domn mai vârstnic, venit înaintea mea, despre care aflu că e poetul Al. Lungu, solicită cazare la Mogoşoaia. Apropierea de Capitală mă ispiteşte. În câteva minute, în urma unui telefon dat de un tovarăş la Mogoşoaia, mă trezesc aruncând la coş cererea pentru Călimăneşti.

Seara, la „Oraşul nostru” de Wilder, în sala teatrului „Naţional”, în urma insistenţelor Corneliei. Citisem piesa, nu mă convinsese. Ne însoţeşte familia Mitru. După spectacol, în drum spre autobuz, întâlnim pe bulevard o fetişcană, fostă elevă a lui Mitru, studentă acum la Medicină în anul IV, nepoata faimosului pe vremuri Napoleon Creţu, care-i prilejuieşte prietenului meu, nu ştiu prin ce asociaţii complicate, o ditirambă împotriva lui G. Călinescu, aşa cum l-a cunoscut la „Naţiunea”. Nu-şi încheie invectivele decât odată cu sosirea autobuzului în staţie.

De alaltăieri, cumplită durere de cap în urma unui concurs artistic la care am fost obligat să particip ca membru al juriului, într-o sală supraîncălzită şi într-un vacarm infernal.

22 decembrie

Mogoşoaia. Mă aflu aici de ieri, adus de Bebe Ogrezeanu cu Trabantul. Două geamantane mari burduşite cu cărţi şi lucruri de îmbrăcăminte, şi multe, multe speranţe. Camera cu care am fost procopsit, situată în colţul din aripa dreaptă a cădirii (ce va fi folosit pe vremea Marthei Bibescu drept locuinţă pentru slugi), deşi întune- coasă, e bine încălzită, primitoare. Seamănă întrucâtv a ce cea de anul trecut de la sanatoriul ştăbăretului din Olăneşti, minus confortul opulent. Sub fereastră se profilează biserica veche, cu pridvor brâncovenesc, acoperită cu schele. E duminică. Sătenii vin la slujbă cuminţi, doi câte doi, mai mult bătrâni dar şi tinere femei cu copii în braţe, ce-şi şterg cu sârg zăpada de pe botine cu mătura înainte de a intra în lăcaş şi se închină cucernic, făcând cruci mari şi mătănii. Un bătrân îmbrăcat într-o şubă albă sărută icoanele din pridvor. Afară e umezeală. Pătrunde până în camera mea, pe fereastra în formă de ogivă.

Plimbare prin împrejurimile palatului. Revăd micul cimitir de familie al Bibeştilor, pitoresc, solitar, neîngrijit, părăsit de rudele trecute în lumea celor veşnice sau emigrate în străinătate de teama „mâniei proletare”: George Bibescu, care a făcut niscaiva fapte de arme în Mexic şi Algeria, decorat de două ori cu Legiunea de onoare, soţia sa, contesa de Caraman-Chimay (splendidă sonoritate muzi- că), sosită în România de pe cine ştie ce meleaguri sărbătoreşti, ca să-şi încheie drumul aici, la Mogoşoaia, în 1914, Mihai Bibescu din familia Basarab-Brâncoveanu (după mamă) şi o prinţesă Asquith, venită de pe malurile Tamisei. Parcul e înnămolit, părăginit. Câţiva netoţi fac exhibiţii pe pojghiţa subţire ce acoperă lacul. Muzeul - închis. Trei-patru maşini parcate în curte pe peluza pietruită.

În hol îl întâlnesc pe Silvan. Moment de jenă, uitase cum mă cheamă (îmi spunea Petrescu!). La masă - Ţepeneag ia prânzul cu un grup de nemţi,

cu care Dumnezeu ştie în ce limbă se înţelege. Un stol de actori între care o recunosc pe Sandina Stan, vecina mea de cameră. Garsoniera ei e tot timpul asaltată de musafiri din breaslă care vorbesc cu glas tare, fac bancuri, chicotesc, au din păcate o dicţie impecabilă.

Seara cinez cu Hobana. Nu mai lucrează la Editura Tineretului, e şef de secţie la „Scânteia". Locuieşte de câteva luni aici, lucrează la o reeditare. Nici o vorbă despre anii petrecuţi împreună la Râmnic.

Muncesc până târziu în noapte la scenariu.

23 decembrie

Vremea picură ultimele clipe ale anului. Sub fereastra îngustă a camerei cu sugestii de ev mediu întârziat „cântă" fazanii. Se lucrează la repararea acoperişului clădirii. Loviturile de ciocan mi-au devenit familiare, fac parte din atmosferă, e singurul mod, de altfel, de a le suporta.

În pauzele de lucru cobor în salonul încăpător de la parter şi mă cufu nd într-un fotoliu. Stau la o şuetă cu Silvan. Acesta îşi varsă obida împotriva regimului. Vorbeşte pe şleau, fără ocolişuri diplomaticeşti. Îmi face o caricatură cu un nas mare „stilizat", şi ochi prelungi, perfizi, de un rafinament renascentist. Intenţionez să o public pe coperta interioară a primului volum ce-mi va apărea.

24 decembrie

Pe la ora cinci după-masă soseşte Bebe Ogrezeanu cu maşina de la Bucureşti. Abandonez lucrul, îmi pregătesc o mică trusă de toaletă şi iată-ne rulând înapoi spre Capitală. Într-o jumătate de oră sunt acasă. Urmează să joc rolul anului: Moş Crăciun. Sunt introdus de cei vârstnici în bucătărie, în mare secret, ferit de curiozitatea excitată a copiilor. Încerc diferite scenarii de abordare a rolului, caut tonul cel mai potrivit ca să

nu fiu recunoscut de puşti. Beau un pahar de vin, prind puţin curaj. Adevărul e că sunt tot atât de emoţionat ca şi ei. Soseşte în sfârşit momentul intrării în scenă. Îmbrac un halat alb al Corneliei, pe care-l poartă la laborator, îmi pun o glugă roşie pe cap, mănuşile, masca. Ogrezeanu priveşte indiferent-ironic travestiurile mele ridicole.

Intru până la urmă în camera copiilor, unde e instalat pomul împodobit cu globuri şi betele argintii. Luminile sunt stinse. Lumâ- nările pâlpâie palid pe crengile de brad. Dan şi Ancuţa mă privesc înmărmuriţi. Ei singuri îşi joacă rolul cinstit, rolul de copii speriaţi în faţa unui mister, a unui ritual esoteric. În ceea ce mă priveşte, îmi interpretez lamentabil partitura. Mă bâlbâi, încurc pachetele cu cadouri, mă răstesc la copii, fac gafe. Ancuţa şi-a ascuns faţa în sânii generoşi ai Mitinei, trăgând din când în când cu ochiul ca să vadă ce mai meştereşte Moşul. Dănuţ spune o poezie cu sufletul la gură, gâfâind, pierdut într-o lume de neînţeles, temător şi fericit că a trecut pragul iniţierii. Se uită fix la tăieturile măştii prin care privesc, creându-mi impresia că ştie, că a intrat în jocul nostru mincinos, că mă dispreţuieşte pentru scălâmbăielile la care mă pretez, că mă judecă pentru neruşinarea cu care îl mistific, cu care îmi bat joc de sufletele lor neprihănite. Când sacul cu daruri se goleşte, ies repede din cameră, uitând să-mi iau rămas bun şi mă strecor în bucătărie ca să-mi leapăd îmbrăcămintea înşelătoare. Sunt lac de transpiraţie, ostenit. În copi- lărie visam să devin actor. Nu bănuiam cât de dificilă e această profesiune preţuită şi subestimată în acelaşi timp de oameni. Am ocazia să o constat cu prisosinţă astăzi.

25 decembrie

Crăciunul. Lucrez de dimineaţă până la 10 noaptea cu Oprea la definitivarea şi

dactilografierea scenariului. Prânzul, modest, îl luăm împreună. Între timp telefoane, felicitări.

Primesc scrisoare de la Hušková. A fost numită profesoară plină la Universitatea din Bratislava. A primit nu ştiu ce lauri şi decoraţii de care e foarte fudulă. I-a dat volumul meu de nuvele unei studente „distinse şi culte", care s-a şi apucat să traducă în slovacă două din povestiri: „Întrebările" şi „Accidentul". Promite că după sărbătorile Crăciunului o va ajuta la stilizarea textelor şi, în măsura în care timpul îi va permite, va traduce şi ea câteva nuvele.

26 decembrie

Bătut la maşină scenariul, are 66 de pagini. Îl corectez şi colaţionez. La ora 11 sunt la Cinematografie. Băran fiind în conce- diu, las textul la secretariat unei oarecare doamne Tătar. Dolfi Solomon trece pe lângă mine, se face că nu mă observă. Cobor la Tudor. Schimb câteva cuvinte cu el. Stoiciu - pe acelaşi scaun de la birou, unde îl găsesc întotdeauna, ca şi cum ar face parte din mobi- lierul încăperii, din decor.

La Editura Tineretului. Completez buletinul (imprimat) de amâ- nare a predării manuscrisului, până la 1 aprilie. Iordana - foarte bine dispusă, trataţie cu cafea. În birou îmi este prezentat Marin Sorescu. Stă pe un scaun şubred, în colţul camerei, cu aerul unui copil pedepsit. Încerc un început de discuţie cu el, conversaţia „nu se leagă". Infa- tuare, orgoliul scriitorului de geniu, o bine simulată timiditate?

La prânz, invitat în strada Vişinilor cu Dănuţ (Cornelia are ore cu studenţii la Politehnică). Masă mare, ca de sărbători. Dan s-a jucat cu Lia. Mitru, volubil, gurmand, amintiri din război, retragerea de pe Prut, travestirea în cioban ca să scape de o nouă încorporare.

Ajung seara la Mogoşoaia. Fac un duş. Pe masă, hârtia albă, imaculată. Începe calvarul.

27 decembrie

Bat clopotele de Crăciun sub zidurile Palatului, la câţiva paşi de fereastra mea. E ora 8. Sătenii încep să vină la slujbă îmbrăcaţi în straie festive.

Nu sunt încă hotărât dacă să încep să scriu povestirile pentru Editura Tineretului sau nuvela-roman pentru E.P.L., după scenariul predat la Cinematografie. Îmi amintesc cuvintele lui Marian Popa despre Francisc Munteanu: „Am mai văzut filme proaste făcute după romane proaste, dar un roman prost scris după un film mizer - impo- sibil de conceput." Şi iată, e posibil...

Plimbare prin curtea pietruită a „casei de creaţie" şi prin împre- jurimi.

Telefon Corneliei. Sentinţa în proces se dă mâine. Aflăm astfel dacă strădaniile şi cheltuielile noastre de o jumătate de an au fost cu folos. Şansele de câştig sunt minime. În recurs, la tribunalul Capita- lei, intervenţia generalului va fi decisivă.

La cină îl cunosc pe arhitectul Radu Dudescu. Vine singur la mine şi se prezintă (să mă fi confundat cu cineva?). Perioada 1948 - 1960, de tristă amintire, a fost pentru el, îmi destăinuie cu oarecare jenă, cea mai fructuoasă din carieră: a făcut teatrul „Nottara", Minis- terul de finanţe şi alte edificii. Bărbat distins, delicat, om al altor vremuri şi moravuri. Excelent personaj de roman. Exemplare din specia lui se întâlnesc tot mai rar printre noi.

28 decembrie

Iau prânzul cu Silvan. E în formă, pus pe cleveteală. Lucia Demetrius - zice - care mânâncă împreună cu soţul ei la o masă învecinată, e nepoată după mamă a Sofiei Nădejde. Dacă se ţine

cont şi de ascendenţa paternă, e o scriitoare cu pedigri de lux. În ajunul Crăciunului, susţine Silvan, au avut loc la Bucureşti manifestaţii studenţeşti soldate cu bătăi cumplite şi arestări. Zaharia Stancu a fost schimbat de la conducerea Teatrului Naţional cu Radu Beligan, iar Băieşu a fost debarcat de la conducerea „Amfiteatrului".

Băieşu şi Ivănceanu joacă table în sala de mese. Fac zgomot, trântesc polii, comandă zarurile, glumesc grosolan. Încăperea, care de obicei e liniştită, vuieşte de strigătele lor. Ivănceanu pare permanent în ofensivă: spiritual, incisiv, ironic, spontan, gălăgios. Face parte din familia lui Paul Georgescu (cu care seamănă puţin), cu un plus de agresivitate juvenilă, ludică. Ion Băieşu, mic, impertinent, insignifiant, are figură de slugă cu ambiţii de parvenire. Trimite la Dinu Păturică. Soseşte şi Alexandra Târziu, însoţită de doi tineri. O fi soţia vr eunuia dintre ei, sau numai „prietenă"?

Telefon de la Cornelia. Dănuţ e bolnav: febră, dureri în gât.

30 decembrie

Lucrul la nuvela - roman avansează încet. Am scris 18 pagini din 90 - 100 cât scontez că va avea până la sfârşit. Ieri, pierd trei ore cu Silvan, instalaţi în fotoliile din salonul mare („sala de recepţie", cum o alintă graficianul) . Azi, în jurul prânzului, mi se strecoară pe sub uşă un obiect foşnitor. E o caricatură pe hârtie de calc reprezentându-mă aşezat în fotoliu şi frământându-mi mâinile (să am oare acest tic de care nu-mi dau seama?), având şemineul în spate şi, lângă mine, un puşti ce execută saltimbăncării, probabil băiatul lui Băieşu, croit din acelaşi material ieftin ca taică-său. Un joc de table, un pantof şi o scrumieră tratate surrealist amintesc desenele ciudate ale lui Steinberg.

Mitru la telefon: ar fi preferat să scriu nuvela (sau romanul) după prima variantă a scenariului, mult superioară calitativ celeilalte. Poate că are dreptate. Rămâne de văzut.

1968

1 ianuarie

Notez aceste rânduri în momentul în care, de la aparatul de radio din camera vecină se aude a doisprezecea lovitură de gong care separă şi uneşte anul trecut cu cel ce vine.

Singur în camera mică a unei vile ce va fi fost pe vremuri proprietatea unui gospodar întreprinzător şi harnic. De la restaurantul (singurul din staţiune) din colţul străzii se aude bătaia ritmată, înnebunitoare a unei tobe. Nu pot lucra. Invazia muzicii impuse cu forţa, agresive mă blochează. Anii trec prea repede şi vin prea repede, această realitate nu o constaţi decât de la o anumită vârstă (care vârstă?), copiii, de exemplu, sunt imuni la curgerea ineluctabilă a timpului.

Fac o cafea. Deschid o carte, o frunzăresc. Aş vrea să pot să scriu. Sunt conştient că n-o să închid ochii toată noaptea. E modul meu original de a-mi sărbători Revelionul. Afară, focuri de artificii.

3 ianuarie

Zile rele, zile bune. Ieri lucrat cu spor. Închei capitolul 13. Plouă cu bulboane. Mă bântuie gândul să plec mâine seară sau poimâine dimineaţă la Bucureşti, renunţ. Mă zbat între singurătate şi speranţa de a termina aici nuvela. Cura de ape o fac acum la Pavilionul central, ca să evit drumul obositor până la izvorul 24. Dimineaţa, la ora 7, coadă la ape minerale, lume săracă, îmbrăcată prost. Holul pavilionului miroase displăcut a sulf. Pânza de pe fotoliile în care se bea apa e ruptă. După sejurul paradiziac la sanatoriul „1 Mai”, am

sentimentul scăpătării, căderii în mizerie, în calicie. „Dacă vrei să ştii ceva despre un om, aud o voce din fotoliul alăturat, cunoaşte-i mai întâi nevasta.” Mă întorc să-l văd pe autorul „aforismului”, e un bărbat în vârstă de vreo 60 de ani, cu o sticluţă de apă minerală în mână. Poartă halat de casă şi papuci. Interlocutoarea, o femeie ceva mai tânără, sulemenită, oxigenată. S-au cunoscut probabil în staţiune.

6 ianuarie

Boboteaza. Urc dealul la bisericuţa din lemn „a lui Horea”, adusă de Brătieni de la Albac şi reconstruită la Florica, pe urmă mutată încă o dată la Olăneşti după venirea comuniştilor, sub oblăduirea şi arhipăstorirea patriarhului Justinian, originar din Vâlcea. Poporul tocmai iese pe uşa îngustă, sculptată în lemn, cu sticle de apă sfinţită în mână. De la biserică se vede întreg oraşul, rânduit pe valea râului şi urcând în trepte pe povârnişul dealurilor din apropiere.

Când eram copil, lumea din Râmnic se aduna de Bobotează la lacu l din „Zăvoi”, lângă debarcader, unde se oficia de către arhiereul locurilor slujba şi aruncarea sfintei cruci în apă. Doi-trei puştani se aruncau în apa rece, după care unul ieşea triumfător cu crucea. „Zăvoiul” sărbătorea botezul Domnului, azi obiceiul străbun a fost uitat.

Primesc o epistolă de opt pagini (scris mare, ordonat, citeţ) de la Alexandru Mitru, e entuziasmat după citirea „Zborului de probă”, aprecieri superlative, stânjenitoare pentru mine. Îmi păstrez cumpătul, am îndoieli asupra gusturilor sale literare dar, de ce să fiu ipocrit, mă bucur, totuşi, că i-a plăcut romanul. Cât despre dramatizare, crede că proiectul nu e atât de simplu de îndeplinit. „Trebuie să mai citesc o dată cartea” îmi zice.

Noaptea. Înţelesul subtextual al personajului simbolic Trăienel: el e imaginea, ideea, idolul platonician al tinereţii, frumuseţii veşnice. Eroul cărţii, cel real, e numai o copie vulgară, perisabilă a modelului; dacă ar fi trăit, dacă ar fi fost supus pecetei timpului, ar fi ajuns ca ei, nişte bătrâni uscaţi şi decrepiţi, uitaţi de viaţă.

7 ianuarie

La ora 12 termin nuvela. Bucurie stranie, însoţită de o oboseală copleşitoare. Mă învârtesc prin cameră, sunt gol de gânduri. Neobişnuit e faptul că nu simt satisfacţia imposibil de descris pe care o am când termin o „bucată", oricât de mică. Să fie oare de vină conştiinţa că am ratat? Dar am avut această „febră a finalului" chiar şi la cele mai banale povestiri...

Într-o jumătate de oră mă hotărăsc să-mi fac bagajele, să plec, să fug cât pot mai repede, să nu mai pierd o clipă, ca după comiterea unei crime abominabile. După 26 de zile de „luptă cu diavolul" mă întorc la Bucureşti. Copiii, după cum mă aşteptam, au fost bolnavi. Există în familia Corneliei tradiţia de a îmbrobodi veştile rele în cuvinte dulci-moldoveneşti, de a spune adevărul numai pe jumătate. Din momentul în care ajungi să demontezi mistificarea, orice stratagemă de acest fel îşi pierde rostul.

8 ianuarie

Reiau legătura cu editurile. La E.P.L. Liviu Călin mă anunţă că volumul meu (nescris) a fost radiat din planul pe 1968, în care au rămas numai lucrările existente în redacţie. Îmi spune să nu mă neliniştesc, cartea va apărea cu siguranţă, e necesar să o aibă pe birou până în februarie. „Dacă nu sunteţi în graţia c riticii, sunteţi în schimb în cea a editorilor", mă măguleşte cu un zâmbet veştejit, lipsit de afecţiune. Noul meu redactor de carte e Ioana Andreescu.

Când intru în redacţia lui Bică de la Editura Tineretului (Bică lipseşte) dau de un chef în toată regula. Sunt sărbătoriţi Ionii (ieri a fost duminică). Se servesc gustări, pateuri, coniac „Zarea” la discreţie. Tudor, prezent şi el ca musafir, mi-a amintit de proiectul nostru de scenariu. Atmosfera e plăcută, n-ai zice că într-un birou ca acesta se decide soarta sutelor de cărţi ce îşi aşteaptă rândul la tipografie. Amfitrioana petrecerii, Iordana, puţin grizată, toarnă băutura în pahare. Încearcă să animeze zaiafetul, râde tare, pare mult mai umană (şi naturală) decât în scaunul de redactor. Fac cunoştinţă, dintre convivi, cu Nelu Oancea (coleg cu Velea, după cum susţine), care dezvoltă o diatribă necruţătoare împotriva lui Aurel Martin, cu epitete ca escroc, poltron, vax literar, cretin şi trepăduş. Cred că a băut un păhărel de coniac în plus.

Marian Popa mă bagă în seamă în „Luceafărul”: scrie că Francisc Munteanu mai are mult până să ajungă la arta lui Constantin Mateescu şi Virgil Duda. De ce această ridicolă nevoie de comparaţii?

Îl vizitez pe Alexandru Mitru în apartamentul lui de la parterul unui bloc cu trei etaje de pe strada Vişinilor, colţ cu Traian. Un vestibul, un hol, sufragerie, birou de lucru înţesat de cărţi şi dormitor. Tablourile şi obiectele decorative fără valoare artistică deosebită. Interiorul, intim, plăcut, împrumută parcă ceva din personalitatea proprietarului.

Mă invită în birou, îmi arată câteva din cărţile mai preţioase. Vorbeşte fără întrerupere (voce caldă, prietenoasă) privindu-mă în ochi cu o curiozitate circumspectă. A discutat, susţine, cu Nataşa Gheorghiu (habar n-am cine e Nataşa), care e dispusă să încheie un contract cu noi pentru reprezentarea piesei! Rămâne doar să o scriem. Mitru propune ca prima formă să o redacteze el,

sunt de acord. Ne amintim de zilele plăcute petrecute la sanatoriul „1 Mai”.

10 ianuarie

Scriu nişte „Teze” asupra „Zborului de probă” pentru a-i desluşi lui Mitru punctul meu de vedere în legătură cu intenţiile „ascunse” ale romanului. Am lucrat la „Teze” cinci ore!

Îi citesc Corneliei nuvela scrisă la Olăneşti, îi place. Se află pe palierul „Zborului de probă”. Oricum, nu face gaură în cer (expresie auzită de la Crohm ălniceanu la „Gazeta literară”, când era redactor-şef adjunct).

Azi, prima zi de şcoală, şapte ore cu elevii, când intru în cancelarie, în pauze, mă prăbuşesc în scaunul meu de lângă geam răpus de oboseală, nu conversez cu nimeni. Colegele îmi cunosc năravurile, mă evită. În condiţiile acestea trebuie să predau volumul până în februarie...

12 ianuarie

Reflexele cotidiene ale vieţii mele de profesor: trezirea, cafeaua neagră, tare, fără mâncare, toaleta (haine vechi, uzate pe catedrele atâtor săli de clasă), alergătura în noapte (e ora 6,30) până la staţia lui „32”, echilibristică pe scara autobuzului, din nou alergătură până la şcoală, semnarea condicii (sunt zile când n-am habar ce trebuie să predau), orele de curs (descrierea acestora e superfluă, imposibilă), întoarcerea acasă tot cu „32”, bătaie la urcare, apoi sosirea la „Rond”, în strada Albă. Mănânc, lucrez pe text până la 11-12 noaptea, uneori mai mult. Odată şi odată, ceva, în mine, o să facă pac!

14 ianuarie

Abonamentul la Cinematecă mi-a devenit cu vremea o povară. Văd „Serenada din Valea Soarelui”, film care a făcut cu 20 de ani în urmă ocolul lumii şi a lansat un şlagăr ce i-a înnebunit

pe tinerii de atunci. Azi, pelicula e caricaturală iar muzica banală, demodată. „Lucrarea” timpului... Ce-ar fi să-i dau volumului cu cele trei nuvele titlul generic „Umbrele timpului”? Urmează să mai reflectez.

Termin de revăzut „Între două mese”, mă apuc de „Gânduri pentru ultimul prizonier”. Seara mă vizitează Tică. Îmi citeşte o piesă de teatru confecţionată în ultimele zile, scrisă inteligent, cu vervă. Un monolog despre stupiditatea vieţii, mergând pe urmele lui Joyce. Mă ţine până la 2 dimineaţa.

17 ianuarie

Lucrez la „Gânduri...” Încerc să înlocuiesc, în episodul sosirii „Necunoscutului”, mai mult ca perfectul cu perfectul compus. Citesc cu voce tare textul, pentru percepţia nuanţei muzicale distinctive între cele două forme ale trecutului.

S-a anunţat în presă un concurs de dramaturgie originală dotat cu premii importante, organizat de Comitetul de Stat pentru Cultură şi Artă. M itru la telefon: „Ce ziceţi, ne prezentăm?” Termenul de predare e 15 martie. Întrebarea lui conţine şi răspunsul, e hotărât să scrie o dramatizare după „Zborul de probă”, vrea să o dea gata într-o săptămână. Pe mine, concursurile mă inhibă, nu mi-au plăcut încă din şcoală. Pe urmă, astfel de concursuri sunt dinainte aranjate. Îi spun să scrie piesa, vom vedea.

Îl rog pe Ţârlea, instructorul de partid, ce-mi poartă o simpatie inexplicabilă, să mă înlocuiască din funcţia în care am fost ales în lipsă, mă deranjează. Discuţie despre poeziile de tinereţe ale lui Blaga. Ţârlea, ca orice ardelean ce se respectă (vine din Sălaj) susţine că e cel mai important poet al secolului. Nu-l contrazic (atât ar trebui), polemica e futilă. La urma urmei, ce însemnătate au clasamentele în literatură?

20 ianuarie

Mă vizitează Nicu Stoian ca să-mi înapoieze datoria. De Sf. Ion, îmi spune, n-au mai venit în vila lui Eclemea de la Şosea decât vreo câteva persoane, nici un prieten. Nicu susţine că aceştia sunt ofuscaţi de modul cum au fost „pictaţi", cu maliţiozitate, în „Pasajul". Ion rămâne din ce în ce mai singur în „castelul" său, în curtea căruia creşte iarba în voie. Uneori îl învidiez pentru independenţa faţă de regimul opresiv, pe care şi-o obţine, atât cât poate, cu jalnice privaţiuni. E de 10 ani şomer...

„Gânduri pentru ultimul prizonier" la care lucrez cu obstinaţie mă oboseşte peste măsură. Aş abandona nuvela dar Cornelia susţine că e cea mai bună „piesă" a mea. Din 47 de pagini mi-au mai rămas de „limpezit" 34. Adevărat calvar.

23 ianuarie

Aflându-mă acum câteva zile la Moţoci, mi-am amintit de tanti Tincuţa, sora lui tanti Marioara şi a mamei. Era prima odraslă, dintr-un lung şir de copii, ai lui Costache Georgescu, om înstărit, cu „cont" la bancă, moşie, două perechi de case în centrul Râmnicului şi trăsură cu doi cai. În copilărie, Tincuţa suferise de o boală necunoscută (oricum, nediagnosticată), în urma căreia rămăsese cu unele sechele locomotorii neînsemnate. Lucra dantelărie de mare artă, trebăluia prin casă, se făcea utilă. Primul ei bărbat murise de tuberculoză la câţiva ani după căsătorie. Al doilea, un funcţionar de bancă din Cavarna, în Cadrilater, a izgonit-o pur şi simplu din cămin, fiindcă nu se înţelegea cu cele trei surori haine. S-a întors la maică-sa, în Râmnic şi a murit înainte de a împlini 50 de a ni. Mi-o aduc aminte foarte bine: grăsuţă, frumuşică, ochi mari şi expresivi (ca toţi Georgeştii), îmbrăcată fără gust, umblând cu paşi mărunţi, nesiguri. Voia să se recăsătorească. A fost o vreme o rumoare în legătură cu preotul Marina de la biserica Sf. Gheorghe, văduv, în căutare, şi

el, a unei tovarăşe de viaţă. În anii comunismului, acesta a ajuns primul ierarh al ţării. Iată un destin în cincisprezece rânduri.

Tolstoi ne sfătuieşte, cu aerul lui agasant de pedagog, să luăm viaţa aşa cum este, „ca o situaţie din cele mai josnice, respingătoare şi mincinoase". La urma urmei, ce-am putea face altceva decât să-i urmăm îndemnul?

24 ianuarie

În camera de lucru ospitalieră şi odihnitoare a lui Alexandru Mitru. Sunt instalat într-un fotoliu capitonat cu piele, împrejmuit din toate părţile de cărţi. Deasupra unui teanc cu albume de pictură, tronează bustul lui Homer, o copie bine realizată în mărime naturală. Cărţile, aruncate într-o neorânduială studiată, crează impresia de şantier de lucru. Mitru îmi expune planul său: trei acte, fiecare cu câte trei tablouri, unul singur urmând să aibă patru. În zece zile dă piesa gata, după care în următoarele cinci zile lucrez eu. „E bine?" mă întreabă surâzând. Suntem trataţi cu prăjituri, fursecuri şi cafea. În cameră e cald. Un ochi de geam deschis aduce de afară boarea rece a iernii.

Sorbind din băutura amară, mă întreb dacă vorbeşte serios sau pur şi simplu am de-a face cu un impostor ce-şi bate joc de mine. Cum să lucrez o piesă în cinci zile? „Să ştiţi, îmi spune parcă citindu-mi gândurile, că am participat până acum la cinci concursuri şi le-am câştigat pe toate. De ce l-aş pierde tocmai pe acesta?".

Primesc, fără să le fi cerut nimic (adresa le-o dăduse Mitru) de la „Galeries Lambert" „Dicţionarul de literatură franceză contemporană" şi un studiu de Brodin (cam vechi, din 1964) despre literatura americană contemporană (în franceză). Dicţionarul, în special, îmi e util. Bănuitor cum sunt, după decenii de orori şi cacialmale, mă bate gândul că expedierea cărţilor nu e decât o cursă întinsă de serviciile Securităţii.

De ce s-ar înduioşa, adică, francezii de biata noastră sărăcime intelectuală?

27 ianuarie

Riza mă invită pe mine şi pe Aurel Zelinschi la el acasă. Venim îmbrăcaţi „la două ace". Apartamentul este bine aranjat, cu mobilă nouă, cumpărată în rate. Ne primeşte în papuci de casă şi cămaşă de flanel cu mânecile suflecate. Nevastă-sa, neavizată de sosirea noastră, fuge în bucătărie şi se întoarce după o jumătate de oră cu un platou de sandvişuri cu brânză. Riza e omul care ştie tot, poate improviza ore în şir pe orice temă. Vorbeşte aprins, convingător. La drept vorbind, e chiar simpatic. În facultate am fost colegi numai în anul I, după care a intrat în aparatul de propagandă al Comitetului Central al U.T.M., făcându-şi restul facultăţii la „fără frecvenţă". Ne înnebuneşte cu „situaţia din China", pe care o cunoaşte foarte bine, şi cu „cazul inginerului Bozgan".

Sunt anunţat la şcoală că luni şi marţi după-amiaza am şedinţă „de instructaj" la comitetul raional. Adică toată după-masa ocupată. Îmi trebuie din nou un mic concediu medical.

29 ianuarie

Telefon de la Mitru: a terminat actul I, i se pare izbutit. Îmi înfăţişează planul pentru celelalte două acte. E foarte „prins", îşi stăpâneşte cu greu entuziasmul pentru dramatizarea cărţii.

Obţin nu fără aceleaşi degradante ploconeli la medici două zile de concediu cu promisiunea de a mi se da în continuare încă trei. Îmi creez un spaţiu de libertate pentru lucru.

Dă buzna peste mine Matei, mă ţine până la 12 noaptea. Îmi detaliază ideile lucrării sale de la Institutul de filosofie, „Tradiţie şi inovaţie în cultura noastră între cele două războaie mondiale." Subiectul, penibil, conversaţia mă plictiseşte

copios. De fapt venise ca să-şi ia pătuţul pentru fată pe care mi-l dăruise cu doi ani înainte. „Te superi că ţi-l iau?” mă întreabă. Îmi datorează peste 2000 de lei...

31 ianuarie

Azi mai îmbătrânesc cu un an.

Am terminat „mâna a doua” la „Gânduri pentru ultimul prizo- nier”, cu care m-am chinuit mai mult decât la toate povestirile de până acum. Am sentimentul că e ratată, trebuie să o mai lucrez o dată.

Pentru „Aseară a trecut un om” găsesc un text din Diogene Laertios (după Platon) pe care îl voi folosi ca motto pentru facilitarea înţelegerii de către cititori a intenţiilor mele: „Timpul a fost creat ca o imagine a eternităţii.” Frumoase vorbe.

Mitru a terminat piesa (exact în zece zile!), e pe birou la mine. După o lectură în grabă, realizez că trebuie să o scriu din nou. Condeiul lui e deformat de cărţile pentru copii în care tâlcul pedagogic e devastator. Mă voi strădui să duc negocierile pe un ton conciliant dar hotărât. Dacă nu acceptă varianta mea, voi fi silit să întrerup colaborarea. Mă aflu în faţa unui om care a publicat mai mult de 20 de cărţi, a cărui viaţă bogată în evenimente abia încep să o cunosc. Mă excedează.

Îi dau lui Oprea să bată piesa la maşină, lucrez mai bine pe un text dactilografiat.

1 februarie

Profesoara Lidia Ionescu, colega mea de cancelarie, mă invită la ea acasă, la o „întâlnire scriitoricească”, între oaspeţi Dan Zamfirescu şi Ivasiuc. Mi-ar face plăcere să-l cunosc pe Ivasiuc.

Îmi telefonează Mitru, e plin de iniţiative. Îmi propune să traducem piesa în franceză şi să o trimitem la concursul bienal de la Paris destinat dramaturgiei pentru copii şi tineret. Termenul de

predare a piesei - 1 martie. Cine traduce bine 60 de pagini în 25 de zile? Optimismul lui Mitru e naiv, copilăros. Scriind pentru copii, a împrumutat de la aceştia inocenţa lor seducătoare.

Să mă apuc de piesă, sau să continui lucrul la volum? Aceasta-i întrebarea.

6 februarie

În vizită la tanti Marioara, în „Negel". De cîte ori mergem la ea, ne îndoapă cu fel de fel de bunătăţi, îi place să gătească (în special mâncăruri macedonene) şi găteşte bine. Nenea Mitel e la Galaţi. Discuţie cu Cornelica despre vacanţele de neuitat, în Râmnic, când eram copii. Ne amintim despre spectacolele de „magie", scamatorie, echilibristică şi pantomimă pe care le ofeream în camera din faţă („salonul") cu mobilă tapisată în albastru, picturi pe pânză, covoare arăbeşti şi pian. Improvizam o mică scenă cu culise şi cortină, pentru a spori suspansul. Totul se petrecea într-un mister desăvârşit. Urmau afişe, invitaţii. Veneau vreo 10 - 15 rude, mai mult cucoane în vârstă, taxate chiar la uşă: intrarea „be nevolă" (ca la nunţile cu dar). Strângeam o sumedenie de bani, pe care-i cheltuiam pe prăjituri la coana Miţa.

Oprică a terminat de dactilografiat piesa de teatru, care încă n-are titlu: 70 de pagini. Ureche mă înştiinţează că „Zborul" e programat să vină la corectura I abia pe 4 aprilie, deşi e în tipografia „13 Decembrie" (fostă „Cartea Românească") de pe 20 noiembrie.

10 februarie

La prânz, invitat împreună cu Cornelia, la inginerul Florescu, cel care întocmeşte orarul în şcoală de ani de zile. Florescu, cu ani în urmă conferenţiar universitar la Institutul de chimie alimentară din Galaţi (preda desenul tehnic), a fost transferat la noi pentru origine „nesănă- toasă". La masă, babalâci, proteze zgomotoase, molfăială,

discuţii despre „vremurile de odinioară”: prosperitate, doctorate la Paris, vacanţe pe Coasta de Azur. Genul acesta de conversaţie mă indispune. Ştiu foarte bine ce a fost „odată”. A-ţi aminti mereu aceleaşi lucruri despre o lume care nu mai este, în temniţa în care vieţuim, înghesuindu-ne la cozi interminabile şi aşteptând să vină americanii e masochism curat. Vinul, în schimb, de calitate: Cotnar adus de un văr primar al gazdei.

Bat cu Oprică prima tranşă din nuvelă. E noapte. În timp ce îi dictez, mi se închid ochii, aţipesc. Mă duc la baie, arunc puţină apă pe faţă, reluăm lucrul.

11 februarie

Îl sărbătorim pe Dan (cu patru zile înainte) pentru împlinirea a cinci ani. Ce vârstă fericită!

Ne vizitează Tică. Îmi arată o scrisoare a lui Mircea Eliade către el (i se adresează, fără excese de politeţuri, la singular) prin care îi mulţumeşte pentru fotografiile primite reprezentând cruci de lemn şi troiţe din satul Păuşeşti Măglaşi, de unde e originar nepotu-meu. Cru- cile, scrie savantul, au o însemnătate deosebită din punct de vedere etnografic. Tică s-a apucat să colecţioneze cărţi ale maestrului publi- cate în perioada interbelică, pentru a i le trimite. Contribui şi eu la „colecţie” cu „Şantier”, „Mitul reintegrării” şi „Oceanografie”. Mă doare sufletul că mă despart de cărţi, achiziţionate cu trudă de la anticari clandestini, dar mă gândesc că nu există chin mai mare (nici Dante nu l-a imaginat) decât să fii surghiunit şi să nu poţi mângâia propriile volume în care ai pus o parte din ce ai avut mai bun în tine, pentru care ai sacrificat atâtea zile şi atâtea nopţi. Peste o săptămână, două din cărţile mele vor fi în mâna lui Eliade, la Chicago. Nu va afla nicicând cine a fost proprietarul şi „donatorul” lor prodig.

12 februarie

Termin „Aseară a trecut un om”, nuvelă „gândită” şi începută în chilia sfintei mânăstiri Ţigăneşti a maicii Talida. Am renunţat la finalul spectaculos-pedagogic care încheia inutil o poveste „fără sfârşit”. Oboseală fericită, ca după un drum lung, anevoios.

Îmi scrie cu mare întârziere Telesforo Fuentes Gonzáles, se scuză cu obişnuitele reverenţe latine, a fost bolnav. Corespondenţa cu el e una dintre cele mai ciudate experienţe prin care am trecut. Mi-l imaginez gras, foarte brunet (poate metiş) cu buze răsfrânte de om căruia îi plac femeile, legănându-se într-un hamac în curtea unui bungalow pe malurile Atlanticului. Un personaj din Maugham („Gran Canaria”?).

14 februarie

Cu Crăiniceanu, la o crâşmă din centru. Comandă două ginuri. E pentru prima oară când plăteşte el. Pe vremea când eram colegi la „Relaţii” susţinea că e de datoria prietenilor „să-i facă cinste”, pentru că beneficiază de conversaţia lui elevată, intelectuală. Acum e în postura de solicitant. A predat prin Ion un volum de proză la E.P.L., la redacţia lui Liviu Călin („Recomandarea domnului Ruse, zice Călin, e un gir pentru editura noastră”). Ne povestea, cu ani în urmă, că are câteva scrieri „geniale” (e expresia lui) pe care le ţine în sertar pentru a le publica atunci când „se vor schimba timpurile”, are răbdare. Răbdarea lui, însă, se vede că s-a epuizat. A căpătat psihologia şcola- rului care merge pentru prima oară la şcoală cu ghiozdanul în spate. E curios să afle culisele editoriale, îl interesează febril şansele pe care le are de a fi publicat. Poate că romanul lui e într-adevăr de mare valoare. A citit enorm, e familiar cu literatura franceză şi engleză. Are 40 de ani, vârsta care lansează pe marii prozatori. M-aş

bucura să izbutească în literatură. Câte talente viabile n-a lichidat in nuce regimul nostru de democraţie populară!

Chiţ Crăiniceanu se plânge de Tudor George, pe care l-a angajat la „Creaţia populară” pe răspunderea lui (el, care e atât de indolent, de nepăsător de soarta altora) şi care îi face dificultăţi la „conducere”: vine băut la serviciu, l ipseşte câte o săptămână fără măcar să-şi anunţe colegii etc. Chiţ s-a schimbat în ultimii ani. A devenit burghez, pragmatic. S-a îngrăşat. Nu mai citeşte Proust, în schimb s-a înscris în partid şi nădăjduieşte să ajungă directorul instituţiei unde e angajat. Timpul lucrează...

16 februarie

Recitesc cu mintea limpede piesa „noastră”. Impresie descuraja- toare. O răsfoiesc, caut puncte de sprijin pentru a o salva. De dat înapoi nu mai poate fi vorba, trebuie „s-o fac”. Nu-i pot spune lui Mitru adevărul curat, lucrez disperat până la 2 noaptea, refac trei pagini, în care e inclusă şi „distribuţia”. Dumnezeule, în ce belea m-am băgat!

„Un bărbat şi o femeie” de Lelouche, premiul Oscar, Palmes d'Or la Cannes, cu astfel de decoraţii şi zorzoane filmul dezamăgeşte. Încă o poveste banală de dragoste.

17 februarie

În aceste zile de nervi şi muncă nebună, inspecţie în şcoală de la minister. Când vin inspecţii se face curăţenie generală, se pun covoare noi pe coridoare, se mătură curtea, se spală vasele din laboratoare. Profesorii intră în panică. Se caută informaţii despre „echipa” care alcătuieşte corpul de control. Elevii sunt instruiţi să-şi spele uniformele. Clasele - curate lună. Inspecţia durează două-trei săptămâni şi se încheie cu procese verbale favorabile (cu unele mici observaţii de

rigoare). După încheierea „descinderii”, activitatea în şcoală reintră în normal.

Îmi iau inima în dinţi şi vorbesc cu Mitru la telefon. Îl înştiinţez despre modificările pe care vreau să le operez la piesă, îmi dă mână liberă. Dacă ar şti că din tot ce a scris el nu va rămâne decât maximum o zecime!

Casa e plină de rude. Plină! Mă găsesc, cu munca la piesă, abia la pagina 12. Citesc „Cântece de câmpie” de Bănulescu, încântătoare cărticică de versuri populare „contrafăcute”.

19 februarie

Predau „Umbrele timpului” la E.P.L. Ioana Andreescu, noua mea redactoră de carte, îmi promite că luna viitoare vom purta „discuţia”. Nu-mi vine să cred. Am avut parte până acum numai de impostori. Mă îndeamnă să-i dau telefon joi sau vineri ca să-mi comunice primele impresii! Tovarăşa Lungescu mă anunţă că nu figurez nici măcar în planul de rezervă pe anul 1968. O spune cu o bucurie stângaci disimu- lată. Privirea lui Const. Popescu, obosit, scârbit. Lasă impresia că-i face editurii un mare hatâr prin prezenţa lui în redacţie.

În numărul pe februarie al „Ramurilor” apare un articol semnat de Piru (care e şi directorul publicaţiei): „Brâncuşi, Henri Michaux, C. Mateescu”. Alăturarea celor trei nume e absolut absurdă şi de prost gust (deşi măgulitoare pentru mine). În textul destinat mie, criticul face, în stilul său obişnuit, rezumatul povestirilor din cele trei cărţi apărute, cu foarte puţine judecăţi de valoare: didacticism, sentimenta- lism, analiză de suprafaţă. Mă situează în familia lui Cezar Petrescu şi Gib I. Mihăescu! Tonul articolului e, în general, de simpatie. E prima „sinteză” despre cărţile mele aparţinând unui critic „titrat”.

Bică: viitorul meu volum nu a fost inclus în planul pe 1969. Tirajul „Zborului” a fost redus la

19000, de la 35000 cât fusese fixat iniţial. Îi spun că-mi retrag oferta pentru volumul amânat, îmi face complimente, mă roagă să nu mă grăbesc, poate că lucrurile se vor aranja.

Tanti Maricica, mătuşa Corneliei de la Dorohoi (60 de ani, 150 de kilograme), mi-a ghicit în cafea un necaz mare, iminent, care-mi va produce neplăceri şi tulburări de sănătate.

22 februarie

Ioana Andreescu plecată în turneu cu „luna cărţii la sate". „Discuţia" de luni e ratată. La şcoală sunt hărţuit de inspectorii care se foiesc prin cancelarie, plini de importanţa rangului lor. Cei mai mulţi dintre ei sunt doar profesori de liceu cu delegaţie de inspecţie.

Fac o gripă. Dureri de cap insuportabile. Opt ore de curs. Lucrez noaptea, ora 2 mi-a devenit familiară. Am început actul II. Textul devine în sfârşit lizibil.

26 februarie

Presa literară se arată din ce în ce mai nervoasă. Polemici, limbaj de mahala. Diatribele lui Eugen Barbu împotriva lui Marin Preda, în manieră Cuţarida - dezgustătoare. Grosolănia s-a mutat în bulevardul Ana Ipătescu. Spectacolul e în fond captivant. Toate sezoanele literare au avut bătăuşii săi, atât ieri cât şi azi.

Îi citesc piesa lui Mitru în biroul său din strada Vişinilor. Cafea, coniac fin. E satisfăcut de rezultatul colaborării noastre. Mâine dăm textul lui Oprică la dactilografiat. Citind-o, piesa mi s-a părut „canta- bilă". Poate că nu va fi jucată niciodată, în schimb am satisfacţia că e scrisă „la meserie". Habent sua fata libelli.

29 februarie

Ziua de naştere a soacră-mi, zi rară, se repetă din patru în patru ani. Soacră-mea, femeie aprigă,

de ispravă, învăţătoare ieşită din şcoa- la lui Haret, ne primeşte cu modestie felicitările telefonice. S-a pen- sionat din motive de sănătate, dar munceşte acasă de dimineaţa până seara. Mi-e dor de coliba lor ţărănească, liniştitoare, aşezată pe dealu- rile Dorohoiului.

Discuţia cu Ioana Andreescu - foarte scurtă. Nu are nici o obiec- ţie. Îmi spune, fără efuzii (gen Ureche), sobră, că lectura a „odihnit-o". În trei zile îmi face referatul, speră că Liviu Călin nu va mai citi volumul, aşa încât săptămâna viitoare cartea pleacă la Direcţia Presei. Sunt năucit. Nu-mi vine să cred că am scăpat de corvoada rectifică- rilor, eliminării de paragrafe, de cuvinte „suspecte" sau duplicitare. Fata asta de ţărani din partea Gorjului, slăbuţă, cu tenul smead şi ochi vioi, e providenţa însăşi. Nu pare comunicativă. E căsătorită cu com- pozitorul Miereanu, apreciat în lumea muzicală.

În holul mare de la parterul Editurii, aşteptându-l pe Mina Cantemir, mă aşez pe o bancă lângă Adrian Păunescu care scria ceva pe o bucată de hârtie. Îi pomenesc că a fost singurul vorbitor de la cenaclul „Luceafărului", de acum câţiva ani, când am citit „Rochia cu anemone" care a rostit cuvinte de laudă despre nuvelă. Păunescu îmi răspunde răstit, fără măcar să se întoarcă spre mine, că nu-şi aminteşte de întâmplare (la aceeaşi şedinţă de cenaclu citise şi nevastă-sa, Constanţa Buzea). Şocat, mă scol şi-mi schimb locul pe altă bancă. Impresie penibilă, că am fost muşcat de un câine.

Seara trecută la familia Moţoc. Masă întinsă, nenea Mitel în vervă glumeşte cu copiii. La întoarcere, Ancuţa adoarme în braţele mele în tramvaiul 8.

1 martie

Se vorbeşte despre mişcări importante în Editura Tineretului. Acea sta se va împărţi în două unităţi distincte, una pentru copii, alta pentru

tineret. Mitru a auzit că la prima dintre ele va veni director Tiberiu Utan. Virgil Brădăţeanu nu mai e ministru (scurtă carieră la vârf), ci preşedinte al Comitetului pentru Cultură şi Artă al municipiului Bucureşti. La secţia culturală a Comitetului Central a devenit şef Pompiliu Marcea, iar la Cinematografie Ion Brad în locul lui Mihnea Gheorghiu. Aceeaşi oameni în alte posturi. Pentru noi, cei mici, aceste schimbări sunt lipsite de relevanţă.

Frământări în politica europeană. Delegaţia noastră de partid a părăsit ostentativ conferinţa de la Budapesta. Ştirile din presă sunt, ca de obicei, lapidare, insignifiante. Abia peste 50 de ani, poate, vom şti ce se întâmplă astăzi, cu adevărat, în lume. Atunci, însă, aceste evenimente nu vor mai interesa pe nimeni.

3 martie

Mă vizitează Bebe Ogrezeanu şi Picu Olănescu. Reconfortantă conversaţia cu prieteni, în care nu eşti silit să-ţi mobilizezi instinctul de cenzură.

Acasă la Matei. Discuţie despre „Umbrele timpului”. Nu spune nimic nou faţă de Ioana Andreescu. Cred că regretă şi acum editura, deşi funcţia actuală de cercetător la Institutul de filosofie al Academiei e mai onorantă. Îi deapăn câteva din amintirile mele de la Institut, din vremea când eram referent ştiinţific în localul unde locuise Iorga din şoseaua Ştefan cel Mare (acum Ilie Pintilie): statura puţin adusă din spate a lui Mircea Florian, cu o şuviţă albă de păr căzută pe frunte, zâmbetul scârbit al lui Ralea, trecând imperial pe lângă noi, cei tineri, fără să ne observe, biblioteca lui Iorga, sau mai exact o parte din ceea ce s-a mai păstrat din ea, figura zâmbitoare, plăcută a tovarăşei Crizantema Totoescu, paznica acerbă a bibliotecii şi orele de limba rusă, obligatorii, de două ori pe săptămână, ţinute

exclusiv pe texte din Istoria P.C. (b) al U.R.S.S. cu un profesor bătrân şi cumsecade al cărui nume nu-l mai ştiu. Ţin în schimb minte şi acum paragrafe întregi din „Istorie”, în limba rusă, carte sfântă în care orice cuvânt schimbat sau omis echivala cu un sacrilegiu. Trăim, totuşi, azi, vremuri ceva mai bune.

Citesc piesa după dactilografiere. Fac o sumedenie de corecturi de stil.

4 martie

Predau piesa („Avionul de Cluj” - titlul îi aparţine lui Mitru) pentru concursul de dramaturgie al Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă. Ştiu că n-am nici o şansă, fac parte dintre cei care nu câştigă la loterie. În plus concursurile noastre literare sunt mai toate trucate.

Telefon de la Simionescu, mă informează că peste trei zile îmi dă rezultatul „posibilităţii” colaborării mele la „Scânteia” (ca şi cum aş fi solicitat eu această colaborare!). Drăguţ din partea lor că se ocupă de mine. Să apari în „Scânteia” e un fel de consacrare, dacă nu literară, cel puţin politică...

Sfârşit de trimestru şcolar. Corectez teze şi extemporale. E cea mai incomodă activitate a meseriei de profesor. Sunt ore de oboseală şi prostraţie în care gândurile mi se blochează, pur şi simplu.

5 martie

Discuţie dezagreabilă cu Liviu Călin. Îmi spune că trebuie să citească şi el manuscrisul (deşi în ianuarie afirmase că nu mai e nevoie de lectura lui), numai că pleacă în concediu pentru vreo două săptămâni. Să aştept. Mi-e teamă că o să lipsească din nou câteva luni, ca astă-toamnă, când a făcut o cură de dezintoxicare alcoolică la spitalul 9. Apariţia „Umbrelor” în '68 e definitiv compromisă. Trebuie să lupt să o tipăresc în '69!

L-am invitat pe Alexandru Mitru în şcoala noastră. Primire „oficială” cu toate onorurile cuvenite. Mitru apare cu nelipsitul baston cu mâner de argint, de care e foarte mândru, şi ochelari fumurii. Sala plină de copii. Sunt prezenţi directorul adjunct şi câţiva profesori. Mitru, jovial, verbios, familiar, ironic le vorbeşte despre meseria de scriitor pentru copii, apoi le citeşte un fragment din „Săgeata căpita- nului Ion”, mare succes de librărie (şi de stimă). Textul vag desuet, ritmat, cu ecouri din literatura lui Bolintineanu şi Delavrancea, place elevilor. Îl conduc acasă cu maşina oferită de directorul şcolii.

9 martie

Răsfoiesc la biblioteca de la „Casa Scriitorilor” presa literară şi culturală din ultimele săptămâni. În sală Jean Grosu şi Maria Banuş. Holul „Casei” e decorat cu expoziţia de pictură şi gravură a lui Tudor George. Foarte multe autoportrete. Tudor zăboveşte, pesemne, vreme îndelungată în faţa oglinzii. Acest narcisism e vădit şi în caracterul său egolatru.

O altă expoziţie, a celor mai frumoase cărţi ale anului 1967, oferă priv itorului peste 100 de volume tipărite de E.P.L. „Auroaica” lip- seşte. Coperta cărţii, cu graţioasa femeie în negru caligrafiată cu rafi- nament, ar fi meritat câţiva centrimetri pătraţi din spaţiul expoziţional.

12 martie

Pierd vremea cu pregătirea unei „expuneri” în faţa pedagogilor din şcoală „Despre voinţă”, în timp ce problemele acestor oameni prost plătiţi, unii cu studii universitare, sunt cu totul altele, de exemplu proasta educaţie primită acasă de elevii noştri proveniţi din mediul rural sau suburban. Cei mai mulţi dintre ei nu ştiu (sau nu vor) să folo- sească lanţul cu care se trage apa în closete!

Telefon din partea unui tovarăş de la comitetul judeţean de partid Ilfov, care mă roagă să particip la o „întâlnire" cu cititorii într-una din localităţile judeţului. E prima solicitare de acest fel pe care o primesc.

Citesc lucrarea lui Matei despre „tradiţie şi inovaţie" predată la Institutul de filosofie (debutul lui la Institut). Un galimatias penibil, cu termeni preţioşi şi fraze agramate. Mâine - poimâine îşi susţine docto- ratul...

Câteva ore cu Dănuţ prin oraş. Bem o citronadă la cofetăria „Republica". Mesele pline. Sunt un tată bătrân. De câte ori ies cu copiii în lume, am sentimentul apăsător că mi-am ratat profesiunea de tată.

15 martie

Ridic „biletul de odihnă" pentru sejurul la Sinaia. Casierul, un oarecare Caranfil, bărbat de vreo 50 de ani, mărturiseşte că e poet. Îmi pune în braţe patru caiete cu epigrame. A lucrat multă vreme în servi- ciile secrete sub Carol II şi Antonescu, din care cauză a făcut cinci ani de închisoare. Acum, la bătrâneţe, blazat şi bolnav, nu mai are decât o singură dorinţă, în afară de aceea de a fi reabilitat politic (nu a fost condamnat, ci „reţinut", fără sentinţă judecătorească): să-şi vadă epigramele publicate. Seara citesc catrenele, unele dintre ele excelente. Poate că Bazil ar putea face ceva pentru el, deşi genul nu e agreat de regim. Cine ar putea crede că omuleţul acesta mărunt, din spatele ghişeului cu gratii la geam (tot un fel de închisoare) e poet, poet adevărat? Câte ghişee din ţara noastră ascund, oare, talente ucise de răsturnarea neprevăzută a istoriei?

17 martie

Duminică dimineaţa. Îmi însoţesc elevii, nolens volens, la concursul de jocuri şi recitări pe Capitală. La concursuri, fie ele de orice natură,

copiii îşi regăsesc copilăria. Sunt atât de agitaţi, de emoţionaţi, inima lor e atât de prizonieră acestui act palpitant al întrecerii, încât redevin îngeri. Scoşi din cuşca de lei a clasei, unde se comportă agresiv, ca nişte mici animale primejdioase, îşi recapătă în toiul jocului ingenuitatea. Cine nu cunoaşte copiii în „tensiunea relaxantă" a competiţiei nu ştie nimic despre ei.

Seara, vizită cu tot clanul în strada Negel. Când am venit la facultate, acest cartier de „locuinţe ieftine", nou pe atunci, era situat la marginea Capitalei. Pe o hartă din anul 1930, în locul cartierului se afla un câmp imens, aparţinând armatei, delimitat de Drumul Sării. Nenea Mitel pare mai obosit ca de obicei. Merge, însă, săptămânal la Galaţi, unde conduce doctorate. Are 70 de ani, mâine-poimâine nu va mai fi. Abia atunci voi realiza ce rol important a jucat în viaţa mea.

„Tango" de Mrožek, ieri, la teatrul Mic, cu George Constantin, Rebenciuc şi Florin Vasiliu. Spectacol de ispravă.

18 martie

Dau o raită prin edituri. La „Tineret" toţi redactorii în păr. Bică, detronat, pitit după un birou din colţul încăperii, îmi spune că „Zborul" e planificat să apară în iunie. Voi primi corectura în aprilie. Se interesează dacă lucrez pentru noul volum. Da, îl asigur că lucrez.

La E.P.L., cu Bazil. Îl rog să mă ducă la Gafiţa. La început face mofturi, apoi se decide, simt că nu-i cade bine. Pe Gafiţa îl cunoscu- sem cu ani în urmă la „Relaţii" când i-am împrumutat „Histoire des littératures" (ediţie îngrijită de Raymond Queneau). I-am dat-o sub presiunea tutelară a tovarăşei Roşeanu, directoarea mea, pentru ca boss-ul (cred că era pe atunci secretar al Uniunii Scriitorilor) să-i „dea o replică" în presă lui Ierunca privind textele din „Istorie" referitoare

la literatura română. Mă primeşte rece, nervos, grăbit, păstrând dis- tanţa funcţiei pe care o deţine, cu aplombul unui excepţional execu- tant. Situaţia mea e următoarea: nu sunt în plan. Nu există urgenţe şi extraurgenţe. Există planul şi nimic altceva. Iar eu nu sunt, deocam- dată, în el. A adăugat că s-ar putea face ceva, n-a spus ce, la începutul lunii viitoare, când au şedinţă şi se lucrează la anumite remanieri. Pe urmă sună telefonul, îmi întinde mâna, mă tu tuieşte, îmi surâde, tre- buie să plece, e chemat la direcţiune de Bănuţă. Viaţă de scriitor.

Seara mă vizitează Matei şi Eclemea. Ion a ieşit din iarnă ca un urs bătrân, bolnav şi jigărit. Curg hainele pe el. L-au doborât frigul şi lipsa de mâncare şi singurătatea. E prima oară când ne vedem după apariţia „Pasajului".

21 martie

Ultima zi de şcoală. Şedinţe, încheierea situaţiei trimestriale. Deşi foarte obosit, am poftă de scris. În acest an şcolar, din 24 de săptămâni de curs, la 6 am lipsit, ceea ce înseamnă un sfert. Seara mă plimb cu Dănuţ pe Antim. Băiatul a ajuns să considere ieşirile cu mine în oraş adevărate sărbători.

„Amintirile a trei dimineţi de luni" de A. Miller. Piesă slinoasă, proletară. Ar fi putut fi semnată de un scriitor sovietic prin anii '30. Eforturile lui Ciubotăraşu de a „scoate" un rol - zadarnice. La spec- tacol îl zăresc pe Everac, elegant, într-un fotoliu de orchestră. Autorii români trebuie să jubileze când văd piese de teatru străine, de calitatea celei de mai sus, scrise de autori celebri. Un fel de răzbunare castrată.

22 martie

Consiliu pedagogic, bătălie crâncenă pentru notele la purtare. Mă enervez îngrozitor. Suntem anunţaţi că avem obligaţia să venim zilnic la

şcoală în timpul vacanţei, chiar dacă nu e nimic de lucru. Dacă n-ar fi să plec din Bucureşti cu „bilet de odihnă" aş înnebuni numai la gândul că trebuie să semnez condica 14 zile la rând, fără nici un rost.

Seara mă vizitează Matei. Discutăm despre lucrarea lui de la Institut, bem o cafea (s-a lăsat din nou de alcool). Întâlnire agreabilă ca în vremurile de odinioară când scriam „Auroaica". Matei e uneori suportabil.

Cornelia a aflat de la Meţiu, colegul ei de catedră, că Marin Sorescu s-a căsătorit cu o fată de ştab: casă, maşină, garaj. Toţi oame- nii noştri de litere marcanţi sunt înregimentaţi în găşti. Fiecare artico- laş publicat are adresă precisă. Concurenţa se manifestă şi în interiorul găştilor, unde literatorii se sprijină în ceea ce priveşte direcţionarea atacurilor, dar se bat între ei pe rubrici la gazete, pe exploatarea spaţiului redacţional al revistelor.

În Cehoslovacia şi Polonia - mişcări pentru democratizarea vieţii politice. Bate un uşor vânt de libertate dinspre Apus. Mă tem de o contraofen sivă organizată, de preîntâmpinare a „liberalizării". Să tră- ieşti cu astfel de angoase...

23 martie

Nenea Mitel împlineşte azi 70 de ani. Nici Academia (care n-a catadixit să-i deschidă porţile, deşi profesorul e fondatorul şcolii româneşti de microbiologie alimentară) şi nici Ministerul Învăţământ- tului nu la-u sărbătorit oficial. A primit în schimb numeroase buchete de flori de la colegi şi foşti studenţi. Ministrul Zaharia i-a trimis un coşuleţ cu fructe de ceară!

Îl vizităm după-amiaza. Se joacă vesel cu copiii. Zâmbetul lui ironic şi privirea jucăuşă-blândă-rea din spatele ochelarilor cu rame groase. După cină debitează textul pe care l-am auzit de atâtea ori: „De voi e bine, în cazul că nu v-aţi săturat, mai mâncaţi câte ceva şi acasă..." Probabil

o vorbă auzită de la părinţi, ţărani din Dăieştii natali.

Dimineaţa îl duc pe Dănuţ în parcul Herăstrău. Trei ore m-am simţit copil. După ce ne dăm în leagăn, tobogan şi roata norocului, luăm loc la o masă într-un cochet restaurant din „peninsulă", ţinut de un „mandatar" (azi sunt la modă mandatarii). Avem în faţă debarca- derul, lacurile. Spre marea mea surpriză recunosc în patronul localului pe Filip, fostul maior din anii 45-50 ce conducea serviciul de Sigu- ranţă din judeţul Vâlcea. Era renumit pentru cruzimea şi plăcerea cu care stâlcea în bătaie pe elevi (şi nu numai pe aceştia) în beciurile poliţiei de pe strada Praporgescu. Fusese pe vremuri ospătar la Călimăneşti. A revenit, după un ciclu de 20 de ani, la vechea meserie. Îl urmăresc cu o secretă satisfacţie. E la fel de drept şi ţanţoş şi elegant, purtând un rând de haine de croială englezească. Îi fac un semn cu mâna, se apropie obsecvios. „O bere şi o citronadă", comand. „Trimit imediat băiatul", zice maiorul în rezervă. „Avem bere Rade- berger specială, de la gheaţă, şi un vermut alb, Martini, de cea mai bună calitate." E viguros, atletic, respiră bunăstare. Şi-o mai fi adu- când aminte, oare, de pumnii zdraveni, sănătoşi, pe care îi aplica pe vremuri cu o dexteritate de maestru?

24 martie

Plec de dimineaţă la Sinaia în acelaşi compartiment cu familia Pârăianu. După-amiaza îl vizitez pe Mitru la hotel. Stă într-un aparta- ment confortabil, departe, însă, de luxul exorbitant al celui de la Olăneşti. Pălăvrăgim una şi alta .

Oraşul e plin de turişti. Goana febrilă după distracţii, după clipe de plăceri uşoare, resfăţate cu numele de destindere, de agrement. Tineri între 30 şi 40 de ani, femei frumoase, cu coapsele dezvelite, tolănite pe canapelele de catifea ale Daciilor.

Seara, după o zi splendidă, frânt de oboseală. Nici iarna nu s-a risipit, nici primăvara nu se lasă ademenită. Locuiesc într-o vilă situată pe drumul spre cota 1400, penultima vilă, după care urmează pădurea, serpentinele. Din curte se vede muntele albit de zăpada îngheţată, restaurantul şi hotelul de la Cotă şi luminile oraşului clipind în vale. Vila, construită din lemn, e de arhitectură elveţiană, cu acoperiş ţugu- iat şi ferestre cu obloane. Camera mică, mansardată, aduce cu cea de la Olăneşti, unde am scris „Auroaica". Peretele de la capătul patului se apleacă peste zidul de vizavi, parcă ar sta să cadă. Îl pot atinge cu mâna. Toată casă scârţâie din lemnăria veche şi tocurile neunse ale uşilor. Sunt liber. N-am venit să lucrez, ci să nu fac nimic. E atâta aer!

25 martie

Beau un pahar de vin într-o crâşmă de pe strada principală. Îl zăresc pe fereastră pe Bazil, îl strig, intră, efuzii, stăm de vorbă aproape două ore. Bazil e în zi proastă, pornit împotriva redactorilor din editură. Liviu Călin e obsedat sexual, „se zice" că e foarte viril, căutat pentru calităţile sale de mascul. Corupt până în măduva oaselor, beţiv notoriu, a făcut o cură de dezintoxicare alcoolică la Spitalul Central, unde a cunoscut o soră cu care a stat căsătorit doar două săptămâni. L-a târât şi pe el la nuntă. Beat fiind, i-a implorat iertare în genunchi pentru greşeala comisă. Ca să obstrucţioneze intrarea în partid a Ioanei Andreescu, a înscenat o istorie demnă de cel mai abil intrigant. În rest: primejdios, abject, lipsit de caracter. Rafinat, dar cu desăvârşire incult: în ultimii zece ani n-a citit nimic, absolut nimic, cunoaşte îndeaproape numai literatura română. După Călin o ia în obiectiv pe Ioana Andreescu. E o scorpie bine disimulată sub aerul de fetiţă simplă de la ţară. Activistă de meserie, a făcut spionaj pentru Securitate. Când i-am spus că Ioana nu a

pus pe manuscrisul meu nici o virgulă, Bazil exultă: „Evident, nici n-a citit cartea!” Despre Const. Popescu afirmă că e homosexual. Îmi mai toarnă şi alte imnundicităţi pe care, de la o vreme, nu le mai ascult.

Mi-l amintesc pe Bazil în anii facultăţii. Era imaginea ideală a Poetu lui, curat, desprins de cele lumeşti, distrat, ironic, mefient, înspăimântat de spectacolul desfăşurării în forţă a dictaturii proletaria- tului. Îşi alegea prietenii din lumea celor care iubeau cartea. Tipărise o plachetă de versuri la 17 ani („Liturghii negre”, mi se pare), înainte de înstăpânirea comunistă şi se bucura de stima şi invidia secretă a colegi- lor. Când era bine dispus, cânta pe coridoarele largi ale facultăţii, cu o frumoasă voce de tenor, aria lui Cavaradossi, de răsuna toată clădirea, până în bulevardul Gheorghiu-Dej. Vremea a trecut, azi conduce secţia de poezie şi critică din E.P.L., e înfeudat noilor comandamente. La plecare îmi spune că traduce o selecţie din poeziile lui Robert Desnos.

26 martie

Escapadă la Vârful cu Dor în compania lui Mitru, a soţiei acestuia şi a Liei, nepoata de soră a scriitorului, o fetiţă de vreo 12 ani, înaltă, frumuşică, de o suavitate botticelliană. Ziua - splendidă. Soarele îşi face de cap. Din teleferic se vede Valea Prahovei, o linie albă, sinuoasă, furişându-se printre păduri desfrunzite. Prânzim la cabană: ţuică, ciorbă şi cârnaţi olteneşti. Uşa restaurantului se deschide necontenit, lăsând să intre schiori îmbujoraţi de aerul rece de afară. Gălăgie, atmosferă de vacanţă. Mitru povesteşte întâmplări de pe front. Nevastă-sa şi Lia, care le-au auzit de atâtea ori,se plictisesc în mod vizibil. Fata îşi petrece vacanţele cu unchiu-său, care n-are copii şi e nebun după nepoată, singura lui moştenitoare, copleşind-o cu daruri şi cu sfaturi de bună purtare în societate.

La întoarcere, coborârea cu telefericul îmi dă vertijuri voluptoase. Teama intră în atributele fericirii, o amplifică, îi dă măreţie. Jos, totul pare insignifiant, cotidian. Visul a durat doar cinci ore.

28 martie

Încerc să vizitez castelul Peleş, cumpăr bilet, o imensitate de oameni aşteaptă la coadă să le vină rândul, după o oră de nervi renunţ. Pe aleile castelului pază îmbelşugată. Se vorbeşte că Pelişorul şi Foişorul folosesc acum drept reşedinţă de vacanţă a şefului cel mare. Mâine - poimâine o să fie ocupat şi Peleşul. Pierd ultima ocazie de a-l mai vedea. Cu câţiva ani în urmă, la Pelişor funcţiona o casă de creaţie pentru scriitori şi artişti. Dacă mă încumetam să scriu romane cu muncitori fruntaşi, secretari de partid blajini, partinici, întreprinzători şi duşmani de clasă fioroşi, apucam să mă lăfăi şi eu în palatul Hohenzollernilor. Trebuie să mă m ulţumesc cu această instructivă lecţie de istorie contemporană.

Aseară, invitat de familia Mitru la restaurantul hotelului unde locuiesc. S-a discutat despre literatură şi, evident, despre bolile lui Mitru. Din pricina zgomotului pe care îl face orchestra cu saxofoane şi alămuri, abia ne auzim unul pe altul. O femeiuşcă subţire şi blondă, aproape goală, cântă pe nas, fâţâindu-se în faţa microfonului. În text strecoară şi cuvinte englezeşti. Localul plin de străini şi tineri autohtoni cu plete, veniţi să se distreze pe bani puţini.

Mă întorc acasă cu un taxi. Noapte cu lună, geroasă. Trec pe lângă locul din apropierea mânăstirii Sinaia, unde mi-am rupt ligamentele de la genunchiul stâng când stam să termin anul IV de facultate. Ce tânăr eram!

Citesc „Oraşul” de Faulkner.

30 martie

Sosesc de la Bucureşti Cornelia şi Dănuţ. Dănuţ vede pentru prima oară Sinaia. Ţopăie ca un ied printre brazi, mă întreabă ce plantă e aia sau cealaltă. Plimbare până la Peleş, apoi la mânăstirea Sinaia. Lăcaşul tombal al lui Take Ionescu. Seara mergem la familia Mitru. Dănuţ face coup de foudre pentru Lia, o ţine de mână, se uită în ochii ei ca la o icoană. Mitru imi spune că el l-a lansat pe Aurel Tita, cu care a fost coleg de liceu la Craiova. L-a introdus în lumea literară, la radio, la televiziune, la revista „Cutezătorii". Mă întreabă de ce nu colaborez la revistele literare. Parcă revistele literare s-ar bate să mă publice!

Noaptea dormim toţi trei în patul îngust din mansardă. Recitesc după zece ani „Marele Gatsby". Jenantă dezamăgire.

1 aprilie

După numai două zile de „vacanţă", Cornelia şi Dănuţ se întorc la Bucureşti. Sunt conduşi la gară de familia Mitru. Pupături, fluturări de mâini. Gol mare în suflet după plecarea lor.

Merg împreună cu Pârăienii la Azuga, apoi la Poiana Ţapului. Peisaj nefiresc de frumos. Dacă aş fi bogat, mi-aş construi aici o cabană de vară. Am lucrat până acum numai prin colibe şi mansarde, înnebunit de gălăgia tranzistoarelor.

Bem o cafea la cofetăria de pe şoseaua naţională. Mitru evocă amin tiri din studenţie, de prin anii '30. Cu câţiva bănuţi se putea ospăta regeşte la oricare dintre restaurantele din Capitală. Lucra la trei cotidiene, aducea în redacţii ştiri de la diverse ministere pe lângă care era acreditat şi le redacta pe un colţ de masă sau pe genunchi. Chefurile cu colegii prin bodegi din centru. Tramvaiul 20, care îi ducea la „Bufet", unde mâncau fripturi în sânge, acompaniate din belşug cu vin roşu. Cursele de cai de la hipodrom. „Luna Bucureştiului". Toate acestea mi se par fantezii faţă de viaţa mizeră pe care o trăim.

Citesc nu fără curiozitate „Robert calul” de Dinulescu, carte lăudată în cronici epatante de Nicolae Manolescu şi Sânziana Pop. Se poate sesiza efortul autorului de a „inova”. Prozele amintesc lecturi din Urmuz şi Georges Perec. După un timp, începe să se simtă „maniera” şi interesul pentru citit scade vertiginos, până la a dispărea definitiv.

3 aprilie

Mica mea vacanţă e pe sfârşite. Fapt e că nu mă pot odihni. Mă simt ca într-o gară în care trenul aşteptat întârzie să vină. Sunt de o mie ori mai încărcat de electricitate decât la sosirea în Sinaia. Dureri îngrozitoare de cap, în special în timpul dimineţii.

Cumpăr „Scrisorile” lui Ghica (am acasă opera completă) pentru divertisment. Viaţa lui mă fascinează. E un tip complex, ascuţit la minte, aventuros. Trebuie să fi fost un causeur admirabil. Evocările literare sunt impecabile. Un scriitor modern la sfârşitul veacului trecut. Ura (justificată) împotriva imperialismului rus e reconfortantă, vizionară.

Cobor până la grajdurile regale, clădite din cărămidă şi bârne de lemn, care ar putea adăposti un regiment. Un fotograf caută clienţi, însoţit de un câine lup negru. Intrăm în vorbă. Fotograful vrea să împuşte câinele, e bătrân, nu mai face faţă trebuinţelor sale profesio- nale, i-au căzut urechile. O să cumpere un pui de lup în locul lui. Mă uit la câine, stă tolănit la soare, cu ochii urduroşi, de o tristeţe sfâşietoare.

4 aprilie

La Bran, cu un autocar O.N.T. Castelul, săpat în stâncă, înnegrit de ploi şi zăpezi şi vânturi - lipsit de măreţie. După ce ai vizitat castelele din Germania (Wartburg, de pildă), Branul pare o modestă locuinţă pentru servitorime. Interiorul -

sărac. De la ferestrele înguste se zăreşte desfăşurarea fără sfârşit a peis ajului montan. Trecem pe lângă casa de creaţie. Văzut din depărtare, castelul capătă o oarecare frumuseţe melancolică.

Urcăm la Poiana Braşovului. De aici iau telefericul până la cabana Cristianul Mare. Jos, pârtia de schi cu lungi fâşii de iarbă umedă ieşită de sub zăpadă. Pe terasa cabanei, femeile îşi bronzează tenul. Bărbaţii beau coniac, vorbesc cu vocea coborâtă. E linişte. Un ospătar curăţă mesele cu o cârpă, aruncând firimiturile de pâine pe jos. Câţiva copii construiesc castele din lemn. Par singurele fiinţe ieşite de sub vraja blazării. La cabana aceasta am urcat cu Cornelia în săptămâna noastră de „miere". Era zăpadă mare, până la brâu. Şi soare. După câteva minute a trebuit să coborâm, Corneliei i se făcuse rău de înălţime. Sunt de atunci vreo 12 ani...

La întoarcere, o doamnă îmi încredinţează copilul, telefericul nu are decât două locuri, ar vrea să meargă cu bărbatu-său, îi e frică, nu mă supăr? În teleferic, puştiul (11 ani) e încântat de peisaj, „Parcă am fi la Capri", spune, îl întreb dacă a fost la Capri, „O, nu, doar tata şi cu mama au fost". Până să ajungem jos îmi destăinuie totul: tatăl lui, inginerul Bozgan, posedă câteva milioane de dolari dintr-o moştenire, e cel mai bogat om din România, a călătorit prin lumea întreagă înainte de război, o, câte lucruri a văzut!, numai că banii sunt acum blocaţi într-un seif de bancă din America şi trăiesc modest, de azi pe mâine, în apartamentul lor din strada Mântuleasa. Zâmbeşte blând. „Aşteaptă să dea «Bătrânul» ortul popii", îmi spune copilul confidenţial, făcându-mi şmechereşte cu ochiul.

În Poiană le predau copilul. Bărbatul are vreo 60-65 de ani, păr alb, ochi albaştri-cenuşii. Mă cercetează cu suspiciune, are şi de ce, ştie, pesemne, că puştiul e slobod la gură. Ne strângem

mâna în grabă, fără efuziune, plec. Sunt ameţit, am sentimentul că am trăit un vis fantastic.

Intru într-un local cu firma „Şura dacilor”, cer o cafea tare. Pereţii restaurantului sunt căptuşiţi cu blănuri de animale, după concepţia a ceea ce îşi va fi închipuit antreprenorul că e un interior dac. Mese de lemn, scaune din lemn necioplit, faţă de masă de in cu broderii populare, sfeşnice vopsite într-un roşu insuportabil, căni şi ceşti din ceramică. De pe pereţi rânjesc mistreţi şi cerbi înţepeniţi în paie. Ospătarii arată ca în filmul „Dacii” al lui Titus Popovici: căciuli albe, plete pe umeri, bărbi generoase, cămăşi lungi ca nişte anteriuri, fără mâneci, şi brâie late drept cingătoare. Responsabilul, aferat, dă ordine să se pună masă întinsă pentru oaspeţi distinşi din Bucureşti sosiţi cu maşini ministeriale.

Trec prin Braşov în fugă, e târziu, sunt obosit. Mă îndop cu gogoşi şi prăjituri într-o cofetărie. Drumul spre Sinaia, fără sfârşit. Amurg pe valea Timişului.

6 aprilie.

Bucureşti. Ieri, ultima zi la Sinaia. Plimbare cu Mitru şi familia prin codru. Seara, singur, printre brazi. Călătoresc la Bucureşti împre-ună cu Pârăienii. Abia ajuns acasă, apreciez cât de frumoase au fost aceste zile sinaiote de dolce far niente.

Telefon Ioanei Andreescu. Se pare că Liviu Călin va pleca de la conducerea secţiei, va veni un nou şef, ce va dori să-mi citească volu- mul, îl va scoate de prin sertare, va avea „observaţii”, şefii proaspeţi în post fac întotdeauna exces de zel.

I-am dus dorul Ancuţei. A început să rupă cuvinte. În curând o să purtăm conversaţii. Primesc de la Paris a doua tranşă de cărţi, între care un „Dicţionar de artă contemporană”, modest, simpluţ, aproape inutil.

8 aprilie

Pregătiri pentru începerea trimestrului: şedinţe, „planificări calen- daristice”, foiala obositoare din cancelarie, trăncăneala colegelor. Până să ies la pensie mai am vreo 60 de începuturi de trimestru!

Ieri l-am vizitat pe nenea Mişu. Venise la el şi nenea Traian de la Govora. Pădurea din sat (Coşul mare, Coşul mic), proprietatea tatei şi a fraţilor, a fost tăiată de „organe”, dealul arată jalnic, ca un cap chilug. Nenea Mişu îmi propune să construim împreună o căsuţă sub Coş pe terenul lui, unde să ne petrecem verile.

Seara hai-hui prin oraş cu vară-mea, Cornelica. S-a înscris în partid. Şi Andrei Ţugulea s-a înscris. Ne amintim de „Rinocerii” lui Ionescu, treptat o să ne rinocerizăm cu toţii. Facem haz de necaz.

Martin Luther King a fost asasinat. America în doliu. Ecourile evenimentului zbârnâie pe toate lungimile de undă ale aparatelor de radio. La noi, crimele cele mai odioase se comit pe tăcute. Aflăm despre ele după ani şi ani.

9 aprilie

Mă aflu în biroul lui Gafiţa, numai cu Bazil. Cu o săptămână în urmă, s-a auzit că Gafiţa va fi promovat director la „Minerva” (sau „Editura enciclopedică”), în locul lui urmând să vină redactor-şef Bazil. Chestiunea „a căzut”, dar Bazil a trăit o zi de pomină, când toţi trepăduşii din Editură s-au perindat prin biroul lui, umili, felicitându-l pentru avansare. Toate acestea sunt relatate de amicul meu cu umor, evident, dar şi cu o umbră de regret.

Îndemnat de Ioana Andreescu, merg la Bănuţă să-i solicit inclu- derea volumului în planul pe acest an. Bănuţă a uitat complet că ne cunoaştem, a uitat şi de întâlnirea de la şcoală, când m-a invitat să trec pe la el „să discutăm”. Nu

promite nimic. „Ori apare în decembrie, ori în ianuarie, tot aia e”, îmi spune consolator. Raţionamentul ar fi corect, dacă n-aş şti că pentru ei, cei ce fac planurile, luna ianuarie se poate întinde pe durata unui an. Pe trepte o întâlnesc pe Felicia Marinca, zănatica mea colegă de facultate, preocupată de apariţia ei în dicţio- narul revistei „Luceafărul”, care a ajuns la litera M. E în tratative, pentru această problemă, cu Emil Manu. Aşa se încondeiază istoria literară.

Georgeta Păsărin îmi propune să scriu o carte pentru „Clubul temerarilor”. Se oferă să-mi dea câteva „mostre”, ca să fiu „în ches- tie”. Îmi amintesc de zicerea lui Tudor de acum doi ani: „Îmi scri o «aventură»?” Dacă o să ajung la sapă de lemn, poate că o să mă înscriu la „Clubul temerarilor”.

Îi răspund lui Telesforo. Îl întreb fără ocolişuri „ce meserie are”, ce învârteşte prin Canare. Chiar aş dori să ştiu. Corespondenţa noastră a devenit platonică.

10 aprilie

Primesc jumătate din paginile „Zborului” pentru corectură, cea- laltă jumătate e încă la tipografie. Volumul are 190 de pagini, culese cu o literă mică, de format ordinar, cu rânduri înghesuite, în spiritul celei mai severe economii. Discuţie dură cu Bică. Se scuză că nu mi-a încheiat contractul. Dacă-i aduc volumul în Editură va vedea ce e de făcut. „Uite, zice, a trebuit să-i refuz pe Francisc Munteanu şi Ilie Tănăsache...” Când îţi aduce asemenea argumente solide, ce poţi să-i mai pretinzi?

Îl vizitez pe Tudor la noua redacţie. Vrea de la mine un scenariu (în două săptămâni!) cu subiect din viaţa profesorilor. Pe mine m-ar fi interesat un film după „Aseară a trecut un om”. Nu cred că vom încheia „afacerea”.

Corectez şpalturile. Găsesc atâtea greşeli de literă încât îmi vine greu să mă pot concentra asupra conţinutului textului.

13 aprilie

Încerc să intervin la tipografia „13 Decembrie” pentru eliberarea tranşei a doua din corectură. O muieruşcă înţepată îmi spune că ei nu discută cu autorii, ci numai cu editurile. Foarte limpede.

Simionescu de la „Scânteia” mă anunţă că Valeriu Râpeanu nu a fost impresionat de prozele trimise. Colaborarea mea cu ziarul partidu- lui s-a încheiat înainte de a începe. Ştiu prea bine ce proze îi plac lui Râpeanu, numai că eu nu pot să scriu după gustul lui.

Dănuţ e bolnav, cu febră mare. Petrescu Coman îl suspectează de encefalită. Noi, cei vârstnici, ne învârtim speriaţi în jurul patului. Aşteptăm.

16 aprilie

Escapadă în oraş cu Picu. Ne oprim pe o bancă în Cişmigiu. Farmecul lacului, foială. Amintiri din vremea când „agăţam” fete pe alei. Picu era mai tont decât mine în abordarea fragilelor fiinţe, nici nu deschidea gura. Ne descurcam, totuşi. Azi nu prea mai avem ce discuta unul cu altul. Am trăit împreună toate cuvintele posibile.

Noutăţi din viaţa literară: lui Geo Dumitrescu i s-a retras condu- cerea „Gazetei”. Se presupune o conspiraţie barbiană.

Citesc „Molloy” de Becket (în franceză), cumpărată pe sub mână de la un anticar. Foarte inteligent irlandezul. Lectură dificilă dar excitantă, halucinogenă ca un drog.

Dănuţ are încă febră mare, doctorul i-a diagnosticat o viroză banală. Când e bolnav, pare de o frumuseţe ireală.

17 aprilie

Gafiţa, mai amabil ca niciodată, îmi spune că volumul va pleca la Direcţia Presei la începutul lunii mai. Cu o oarecare şansă, beneficiind de o „fisură" în planul editorial, s-ar putea să apară în acest an. Îi expediez lui Telesforo un album Ţuculescu. E ca şi cum aş trimite semnale în alte galaxii unor civilizaţii necunoscute.

S-a instalat, în sfârşit, primăvara. Babele cârtesc că e secetă. Pentru mine e „timp frumos". Observ de ani de zile că recoltele abun- dente nu ne fac viaţa „mai frumoasă, mai veselă" (Stalin, la nu ştiu care congres al partidului). Am devenit imun la succesele agriculturii socialiste.

18 aprilie

Revăd după câţiva ani „Fragii sălbatici" de Bergman. Rar revăd filme. Magistrală lecţie de artă. Problemele zădărniciei vieţii, moar- tea ca personaj, poezia morţii, toate acestea „scrise" cu o poftă debor- dantă de a trăi.

Chef la Ogrezeanu cu Picu şi nevestele. Jucăm pocher „pe fise", câştig, Picu face criză de furie, ne despărţim certaţi. Suntem atât de rar împreună (după o tinereţe în care am fost nedespărţiţi) încât aceste răbufneli de amor propriu par ridicole. Aşa merge viaţa...

21 aprilie

Sfintele Paşti. La prânz îi avem invitaţi pe Moţoci. Nenea Mitel pleacă poimâine la un congres la Monte Carlo. Monte Carlo, Cannes par pentru mine cuvinte de ciocolată dintr-un imens tort din care nu voi gusta niciodată. După-masă vine familia Pârăianu. Cadouri pentru copii, cărţi cu dedicaţie... Paşte bogat. Mitru e în vervă. Din nou amintiri din război, din viaţa gazetărească. Conversaţia lui e tonică şi confortantă, ca şi felul pantagruelic de a îngurgita cu poftă bucatele. Ne

simţim ca nişte vechi prieteni. Noaptea îi conducem până în piaţa Unirii, trecând pe lângă dealul Mitropoliei.

Termin corectura la „Zborul de probă”.

23 aprilie

Plec de la şcoală ca să-l văd pe Adrian Maniu, decedat acum câteva zile, expus în capela cimitirului Belu. Figură suptă, tâmple fine, de o noblețe neatinsă de moarte, faţa vânată cu mici pete dizgraţioase. Câteva cucoane în mare doliu şi un domn în vârstă lângă sicriu. Cei ce vin să-i aducă ultimul omagiu sunt bătrâni. Să mori fără prieteni tineri, ca un stejar singuratic... Nici o lacrimă în ochii celor prezenţi. Doar liniştea sepulcrală a capelei aminteşte că e vorba de o înmormântare. Nu cunosc pe nimeni, decât pe Bănuţă, care-mi strânge mâna în trecere. Pare zdrobit de durere! Până la urmă s-au adunat vreo 50 de persoane. Când apare preotul pentru slujbă, ies.

Cimitirul arată primăvăratic, aleile curate. Merg la parcela actorilor, mă minunez câţi mari actori au trecut dincolo, aproape fără să observ. Trupe întregi de foste glorii. Ce distribuţii de aur s-ar putea face numai cu numele artiştilor decedaţi în ultimii ani, care au devenit acum doar simple umbre.

Ieri, la librăria Creţulescu, o văd pe Tita Chiper căutând febril cu ochii prin rafturile de cărţi. Până la urmă se decide să ceară „Interval” de Ivasiuc. Ia un exemplar, îl răsfoieşte, ba chiar pare că citeşte câteva rânduri, după care restituie cărţile cu scuze. Să o fi rugat Saşa să treacă prin librării ca să sondeze cursul vânzărilor? Dumnezeu ştie!

26 aprilie

În „Scânteia” de astăzi se publică hotărârea C.C. al P.C.R. privind reabilitarea politiă a lui Lucreţiu Pătrăşcanu. Aceste reabilitări sunt tot atât de criminale ca şi actul însuşi al asasinatului. Dar

pe noi, cei mulţi, care am fost marginalizaţi, excluşi din viaţa politică, aduşi la sărăcie, zăvorâţi în hotarele înghimpate ale ţării ca într-o temniţă a mizeriei lustruite, pe noi ne va reabilita vreodată cineva? Dar pe copiii noştri? Pe strada Albă colţ cu bulevardul Coşbuc (la „Rond") există şi astăzi în picioare casa scriitorului D.D. Pătrăşcanu, unde a locuit o vreme Lucreţiu. La parter funcţionează de când ştiu o patiserie iar la etaj e un apartament (sau chiar mai multe) cu locatari. Imobilul, masiv, lipsit de stil, domină partea sudică a pieţei. Am trecut pe lângă el de mii de ori. Nu-mi trezeşte nostalgii şi nici fioruri. De numele lui Pătrăşcanu nu mă leagă nici un sentiment. Evenimentul dat azi publicităţii în „Scânteia" nu mă atinge.

Plimbare cu Mitru prin cartierul Mântuleasa. Trecem pe lângă casa lui Anton Pann, împodobită cu o plăcuţă comemorativă. Mo- destă, părăginită, se pierde printre vilele „cubiste" ce-o înconjoară. Lângă biserica Lucaci, un monument ridicat în cinstea autorului „Poveştii vorbei" dă împrejurimilor un aer de cucernică vetusteţe.

27 aprilie

Trecând pe bulevardul Magheru, văd lume multă în sala de expoziţii de pe strada Wilson, intru. Un domn în vârstă prezintă lucrările a doi tineri plasticieni. După o expunere succintă de speciali- tate, oratorul trece brusc, fără vreo legătură cu evenimentul, la roma- nele lui Traian Filip, căruia îi aduce elogii întrecând orice imaginaţie. Vorbitorul se aprinde, vocea sa răsună tot mai stridentă, mai tunătoare, e indignat de cronica injurioasă publicată de Nicolae Manolescu la o carte a lui Filip. Pe măsură ce se ambalează, devine agitat, agresiv, incoerent. Lumea e debusolată. Întreb pe cineva de lângă mine cine e criticul de artă, e Comarnescu, mi se spune.

Îl întâlnesc în expoziţie pe Tudor George. Miroase a băutură dar e treaz. Mi se confiază că se

lasă de poezie, vrea să-şi dedice viaţa de-acum înainte artelor plastice. Lasă se se înţeleagă că în poezie „a spus totul”.

28 aprilie

Merg cu Dănuţ la teatrul „Ţăndărică”: o piesă de un franţuz, la fel de proastă ca a oricărui autor român. Ironiile şi autoironiile din subtext sunt adresate în mod evident părinţilor. Copiii nu le înţeleg, cei mari nu le gustă.

Expoziţie Silvan. Îi cunosc mapele cu portrete în urma deselor vizite pe care i le făceam cândva. Din păcate, lipseşte din sală. Seara văd „Les parents terribles” de Cocteau. Irina Răchiţeanu foarte bună. După lectura lui Becket din săptămâna trecută, textul piesei mi se pare derizoriu.

Se face mare vâlvă în presă despre volumul „Pretexte şi subtexte” de Radu Beligan. E moda ca actorii să publice opere literare. Unii critici merg până acolo încât îl consideră un mare scriitor! Cartea, redactată curăţel, e lipsită de strălucire şi plină de poncife. Îl prefer pe actor scriitorului.

La şcoală, într-o recreaţie, profesorul Tălpăşanu, nemulţumit că a fost pus „de gardă” în ziua de 1 mai, face o criză şi leşină. Ţipete după ajutor, tevatură. Femeile intră în rolul de infirmiere, îşi dau cu presupusul. După câteva minute, omul îşi revine. Zâmbeşte tâmp, sub privirile speriate ale doctorilor de ocazie.

1 mai

Ieri, chemat de Ioana Andreescu la Editură, mă prezint cu o cerere de contract pentru un roman. Un roman, acentuează Ioana imperativ. Îi pun un titlu fantezist (şi idiot), „Serile au plecat departe”, altceva mai bun n-am găsit pe loc. Rămâne doar să scriu romanul.

Seara, invitat la Mitru cu Cornelia, stăm până la 1 noaptea. Festin sărbătoresc în sufrageria largă,

cu arcade ce dau una spre birou, cealaltă spre o mică bibliotecă improvizată.

„Meseria de a trăi” de Pavese. De fapt, meseria de a muri. Scriitorul mărturiseşte explicit că şi-a pregătit moartea încă de la naştere. Textul - plin de idei, scriitura desăvârşită. Rolul vieţii sexuale în existenţa unui creator, a unui om. Dacă Proust n-ar fi fost pederast, n-am mai fi avut bucuria să citim „În căutarea timpului pierdut” .

6 mai

Recitesc tot teatrul lui Becket (în franţuzeşte) de la biblioteca bine garnisită a „Casei Scriitorilor”. Ca atmosferă aminteşte de Cehov, deşi apropierea dintre ei pare absurdă. Becket, dezarticulat, dezumani- zat, „dessentimentalizat” e un Cehov ŕ rebours. Arta epocii robotizate. Robotul ca joc.

Ieri a venit Monica, fata lui Gică, de la Hunedoara. A câştigat concursul de literatură română pe judeţ şi participă la olimpiada pe ţară. Înaltă, frumuşică, subţire, ochi ciudaţi, vag asiatici, cultivată, politicoasă. Timidă. O plimb prin Bucureşti, atât cât îmi permite timpul liber. La cimitirul Belu, îi arăt parcela scriitorilor, săracă, aruncată undeva la margine, dincolo de fastuoasele monumente ale miniştrilor, generalilor şi magnaţilor financiari. Seara vedem un spectacol de balet modern în cadrul aşa-zisului „Studio 68”, cu piese după muzica lui Enescu, Dutilleux, Olah şi Hindemith. Magdalena Popa, adevărată prinţesă a dansului. Monica - încântată.

8 mai

Sunt desemnat de directorul şcolii să iau cuvântul într-o adunare cu cadrele didactice din sector pe tema reabilitării lui Lucreţiu Pătrăşcanu. Ca să scap de belea, simulez o criză de rinichi, rămân acasă. Dosarul meu s-a mai încărcat cu o piesă. Monica a câştigat premiul III pe ţară la

olimpiada de limba română. Mă bucur pentru succesul ei. Festivitatea de decernare a distincţiilor - la liceul Matei Basarab, în apropierea străzii Labirint, unde am locuit şapte ani şi unde s-a născut Dănuţ.

„Fiesta" de Hamingwai, ilizibilă.

9 mai

Soacră-mea, diagnosticată cu un cancer intestinal, trebuie ope- rată. Facem demersuri pe lângă amicii noştri, doctori. Cornelia foarte necăjită. Prin casă pluteşte duhul întristării.

Mi se comunică de la Editura Tineretului că am fost „certat" cu o amendă de 700 de lei (a treia parte din salariul meu) pentru excesul de corecturi la „Minciuna". Ipochimenii au un funcţionar (plătit) care se ocupă în mod expres cu numărarea corecturilor „legale" (greşeli din tipografie) şi a celor suplimentare, datorate „capriciilor" autorului. Iordana îmi destăinuie că volumul a fost propus pentru unul din premiile Consiliului Naţional al Organizaţie i Pionierilor. Dacă în juriu va intra şi Gica Iuteş, şansele mele sunt nule. Toate povestirile din „Minciuna" au trecut pe sub ochii săi vigilenţi, prevăzuţi cu ochelari fumurii, au fost lăudate sau probozite, dar n-au văzut lumina tiparului. De când m-am eliberat de tutela (şi obsesia) revistelor literare, viaţa mea de scriitor a devenit mai relaxată.

A murit G. Ciprian. Cu o oră înainte de a-mi cădea în mână ziarul ce anunţa nenorocirea, citeam, cu totul întâmplător, pasajul din „Istoria" lui Călinescu despre el. Ciudată coincidenţă!...

12 mai

Alaltăieri, în parcul Herăstrău, cu copiii. Ne plimbăm cu barca. Nevastă-mea o ţine pe Ancuţa în braţe, eu trag la rame, Dan „gre- blează" apa cu mânuţa, contactul cu misterul lacului îl fascinează.

Mă întâlnesc cu Mitru în mahalaua Traian (locuieşte în apro- pierea halei), intrăm într-o bodegă cu „grădiniţă”, comandăm mititei. Mitru îmi povesteşte conflictul lui cu Călinescu, pe când lucra la „Naţiunea”, de unde i s-a tras o „cronică a optimistului” răutăcioasă şi minimalizatoare despre „Legendele Olimpului”. Cartea, una dintre cele mai populare apariţii pentru copii de după război, s-a tipărit în mai mult de 200.000 de exemplare. Un fel de replică la imundicităţile temperamentalului critic.

Capitala abundă de steaguri (româneşti şi franţuzeşti) şi de tablouri ale lui De Gaulle. Generalul e pe cale de a ne vizita ţara. Pe străzi, o vădită emoţie a aşteptării. De la paşoptişti şi până nu de mult, după invazia rusească, Franţa a reprezentat pentru intelectualii noştri modelul de civilizaţie şi cultură. Astăzi, fiindu-ne interzis să-i călcăm pământul, s-a depărtat atât de mult de noi încât s-a transferat într-un fel de mitologie a misterului.

14 mai

Încerc să scriu şi nu pot. Nu pot să încep. Mitru povesteşte că Slavici (nu ştiu de unde deţine informaţia), ca şi D. Almaş, se aşeza zilnic la masă şi scria câteva ore, scria ce-i venea în minte. Abia după aceea selecta ceea ce ar fi meritat să „rămână”. Evident, la Almaş nu rămâne nimic. În ceea ce mă priveşte, nu pot să scriu un singur rând până când nu găsesc ritmul şi fraza miraculoasă cu care să pornesc la lucru, o frază „arhetipală”, care conţine miezul povestirii.

Pe bulevard. Apare, venind dinspre Palatul regal, De Gaulle într-o maşină deschisă, stând în picioare şi cercetând cu atenţie mulţimea care îl aclamă. Dă impresia că ia în serios entuziasmul publicului, că scrutează animaţia ca pe un câmp de luptă imaginar, plin de răspundere şi demnitate. Nu face gesturi largi, demagogice, atât de familiare

nouă. Scena impresionează. Bărbatul e atât de înalt, încât maşina cu care alunecă încet pe asfalt pare o jucărie. Totul durează doar câteva clipe, apoi limuzina prezidenţială dispare în lungul bulevardului. Mi se întipăresc în minte simplitatea omului, ţinuta dreaptă, ţeapănă de militar, haina kaki închisă cu fireturi de aur. Se simte pe stradă o respiraţie colectivă ciudată, ireală, înfricoşată, ca după înfăptuirea unei minuni. În câteva secunde farmecul se risipeşte, oamenii reintră, fără să comenteze, în haina săracă, modestă de pieton.

15 mai

Îi duc pentru întâia oară pe Mitru cu soţia la Ţigăneşti. Plecăm dis-de-dimineaţă cu autobuzul de la Filaret. Drumul prin sat, case noi, îngrijite. Mânăstirea, sub lumina soarelui de dimineaţă. Îi prezint pe prietenii mei stareţei. Mitru îi cere îngăduinţa să sălăşluiască aici, pentru a lucra, da, e de acord. I-a găsit şi o gazdă, pe maica Artemia, ce locuieşte într-o casă spaţioasă, lângă cimitir.

Ne plimbăm prin mănăstire, pe malul lacului, în pădure. Luăm masa de prânz la iarbă verde, într-o poeniţă, tolăniţi pe pături de lână: roşii, castraveţi, salam de Sibiu, conserve de peşte, pui fript, prăjituri, coniac. Boierie. Din nou o raită prin mânăstire, aprindem lumânări în strane. Spre seară mergem la şoseaua naţională ca să aşteptăm autobuzul de Bucureşti. Mitru încântat de aventură, mânăstirea l-a fermecat.

16 mai

Ducându-mă la Casa Scriitorilor ca să restitui cărţile împrumu- tate, găsesc instituţia plină de lume. Scriitorii sunt convocaţi să participe la prelucrarea documentelor plenarei partidului. Urc în holul de la etaj, mă reazem de un perete din marmură falsă, lângă o bancă de lemn sculptată fin, pe care se aşază Zaharia Stancu. N-am văzut niciodată atâţia scriitori adunaţi laolaltă, sunt

ameţit. Sala zumzăie de glasul creatorilor. S-au distribuit în grupuri, vorbesc tare, fumează, aruncă scrumul pe covoare. Prin faţa lui Stancu (şi a mea, prin forţa împrejurărilor) se perindă unul după altul scriitori, îi strâng mâna preşedintelu i, fac câte o glumă, schimbă banalităţi, se depărtează. Vine apoi Dumitru Ţepeneag care, fără vreo introducere protocolară „de politeţe", îi reproşează cu voce ridicată boss-ului că, în vremea când era la Paris, Stancu nu i-a luat apărarea împotriva unui coleg (numele îmi scapă) care l-a „atacat" într-o şedinţă. Mă uimeşte insolenţa tânărului (care primise „bursa" de la preşedinte) dar şi atitudinea acestuia, blazată, defensivă. Cu vocea tărăgănată, de ţăran duhliu, încearcă să se disculpe, îşi cere chiar scuze. Ţepeneag devine tot mai nervos, îl acuză de dezerţiune, de laşitate. „N-am putut să iau cuvântul, aşa a fost conjunctura" zice penibil Stancu, apoi: „De altfel, inten- ţionez să-mi dau demisia. Când o s-o fac, o să vă pară rău." „Nu cred că o să ne pară rău" îi replică Ţepeneag, după cele două luni de vacanţă petrecute pe malurile Senei trimis de preşedinte. Între timp vin alţi scriitori să-l salute pe şef, conflictul se încheie.

Prin mulţime, puţină lume cunoscută: Crohmălniceanu, Davi- doglu, Jebeleanu, pe cei mai mulţi îi ştiu din „pozele" apărute în manualele şcolare. Îl întreb pe Lăncrănjan ce trebuie să întreprind ca să mă transfer cu dosarul de partid la Uniune. Îmi spune să vorbesc cu Pop Simion, secretarul organizaţiei, sau cu Chiriţă - adjunctul.

Stancu polarizează în jurul lui câţiva literatori. Povesteşte cu vervă despre greutăţile avute cu cenzura prin 1937, când Virgil Carianopol, legionar notoriu (exprimarea lui Stancu), îi oprea ziarul la cenzură şi-i dădea drumul la tipar în aşa fel încât să apară după ora 9 dimineaţa, când cotidienele concurente erau deja vândute. „Din cei 35 de ani de când am început să public, zice sentenţios, numai un an sau doi n-am

lucrat sub cenzură.” Afirmaţia poate să fi fost adevărată, dar ce deosebire e între cenzura „de atunci” şi cea de astăzi!

Rezemat de perete, obscur, observ totul cu o curiozitate „rea”. Nimeni nu mă cunoaşte, nimeni nu mă întreabă ce caut acolo. Apare apoi „tovarăşul de la Municipiu”, dă mâna curtenitor cu fiecare, chiar şi cu mine, intră în sediul organizaţiei de partid şi după un sfert de oră trimite pe un tânăr după Stancu. „Nu pot veni acum, n-am fraza terminată” zice maestrul. Joacă tare. „Fraza” durează încă un sfert de oră. Îmi închipui că se cunoaşte îndeaproape cu tovarăşul, sau că doreşte să dea confraţilor o pildă de rectitudine şi demnitate. Un condeier, în uşa sediului, întreabă cu naivitate: „Pot intra înăuntru?” „Da, îi răspunde prompt Ţepeneag, e ca şi cum ai intra peste cineva într-un W.C. public...”

Când se anunţă începutul şedinţei,cu întârziere de o oră, urcă din holul de la parter „grupul” lui Barbu, gălăgios, care nu s-a amestecat până acum cu r estul breslei. Barbu pleacă ostentativ acasă. Încerc să-l abordez pe Chiriţă în legătură cu transferul. Nu poate discuta cu mine nici un minut, îmi spune, să aştept până după încheierea şedinţei. Cobor pe trepte, ies. Afară e soare.

18 mai

Ieri noapte, pe la ora două, mă duc în baie să beau apă. În timp ce umpleam paharul, simt că „mă duc”. Senzaţie blândă, fericită, de cădere în abis. Alunec de-a lungul peretelui, îmi pierd cunoştinţa. După câteva clipe, care poate să fi fost minute, zile, ani, iau cunoştinţă de mine. Sentimentul că am călătorit undeva, departe. Nu sunt lovit. Pe linoleum zac cioburi din paharul spart. Abia mai târziu mi se insinuează în suflet spaima. Spaima de moarte. Încerc să răsfoiesc o

carte, nu pot. Ce şansă, să dispari deodată, fără avertismentul angoa- sant al Doamnei cu coasa.

Mă vizitează la clasă inspectorul Toma de la Ministerul Învăţă- mântului, profesor de limba română. Lecţie ratată, copiii tonţi, necooperanţi. Mărturisesc că nu-mi plac inspecţiile, cum nu-mi plac în general „ieşirile" în public. Fac lecţii mult mai bune când sunt singur, cu elevii.

După-amiaza, încă o dată umiliţi, de data aceasta cu prilejul plecării din ţară a lui De Gaulle. De ce trebuie adunată lume „pe traseu" cu sila, când şi aşa bucureştenii i-au făcut o primire călduroasă generalului?

21 mai

Sosesc de la Râmnic bătrânii mei, ca să mă vadă de ziua onomas- tică. Mama îmi aduce un flanel de lână lucrat de ea cu andrelele, e singurul cadou pe care mi-l poate oferi, sunt săraci. De câte ori vine la noi, îşi face de lucru prin casă, n-are astâmpăr, e încă în putere, slavă Domnului. După-masă apare Matei cu un buchet de flori. În rest telefoane, o telegramă de la Mitru. Pentru Mitru telegramele intră în protocolul obligatoriu al sărbătorilor, chiar dacă dă în prealabil şi telefon. Vine din alte timpuri, cu alte habitudini, pe cale, din păcate, de dispariţie.

„La guerre de Troie n'aura pas lieu" de Giraudoux, în interpre- tarea studenţilor de la Conservator. Tineri, frumoşi, naivi. Spectacol agreabil. Senzaţie de bucurie curată, aidoma aceleia pe care am avut-o cu mulţi ani în urmă, când am văzut împreună cu Cornelia, în aceeaşi mică sală intimă a Institutului de teatru, „Peer Gynt", cu Piersic în rolul titular.

24 mai

Prin oraş cu Ion şi Matei. Proprietar de maşină, Ion a căpătat un tic, urmăreşte automobilele de pe bulevard, le identifică „marca",

le apreciază calităţile tehnice. Iată cum „spiritul burghez” poate pune stăpânire chiar şi pe oameni nonconformişti ca el. Mi-a promis că la vară mă duce la Păcui, să văd şantierul arheologic şi coliba lui, de pe malul Dunării, unde lucrează.

Expoziţia de carte franceză. Veritabil festin pedant şi, într-un fel, insolent pentru ochii noştri flămânzi de frumos, bolnavi de dorul cititului, al cititului dincolo de opreliştile oficiale. Descurajant spec- tacol!

Mitru a sosit de la Ţigăneşti cu tolba goală. N-a scris nimic. Îmi mărturiseşte că la concursul de dramaturgie la care am trimis „Avionul de Cluj” scris împreună, a depus şi o piesă proprie, „Miron Costin”. Susţine că nu s-a deconspirat până acum de teamă şi ruşine că piesa va fi respinsă la primul trial. În realitate, speră că va fi premiată şi, în acest caz, o să aflu. Şi-a luat măsuri de prevedere.

25 mai

Cu Tică Nicolaescu, acest fantast în care se îngemănează geniul cu puţină demenţă. Îşi risipeşte viaţa în poltronerii şi farse, într-o degringoladă boemă, voit excentrică, bizară. A primit pînă acum trei scrisori de la Mircea Eliade. Prudent, reţinut, de o amabilitate diplomatică (a fost ataşat cultural!), maestrul îi mulţumeşte pentru cărţile primite, dar face aprecieri aspre asupra schiţelor onirice despre care crede că nu sunt publicabile (în America). Îi pare rău, încheie, că nu poate să-i spună altceva. Mă gândesc că Eliade, bombardat de complezenţa şi „atenţiile” lui nepotu-meu, nu vrea să se angajeze într-o corespondenţă cu un om despre care, practic, nu ştie nimic. Tică însoţeşte comentariile la scrisori cu înjurături olteneşti. Are de gând să-i scrie o epistolă impertinentă, în care să-i reproşeze „de la obraz” că fiind „ajuns”, nu are înţelegere pentru cei tineri. Îl consiliez, evident, să renunţe. E „pornit”.

De pomină e aventura lui cu Victor Eftimiu. Tică îi prezintă scriitorului grupajul de schiţe onirice cu rugămintea să-i dea o recomandare pentru o editură, spre publicare. La termenul propus de maestru, Tică se prezintă în apartamentul vilei de lângă Cişmigiu, cu bust în curte, însoţit de un amic vânjos. Academicianul îi primeşte în cămaşă de noapte şi papuci cu ciucuri (îl văd pe A ntoniu în rolul lui conu Leonida). E singur, secretarul lui particular plecase. Caută pe birou, prin sertare, prin dulapuri, manuscrisul lui Tică nicăieri. Tică, la început impacient, devine agresiv. După ce îl beşteleşte cum îi vine la gură pentru pierderea textelor, îl somează să-i scrie pe loc recoman- darea, „sub ochii lui". Eftimiu e pierdut, dă din colţ în colţ, încearcă ocolişuri diplomaticeşti, până la urmă băieţii trec la ameninţări explicite, bombându-şi piepturile. Eftimiu se aşază la birou tremurând şi scrie vreo zece rânduri elogioase. Le întinde hârtia. Tică o citeşte, e mulţumit. Îl salută reverenţios, îi spune cât de mult îi apreciază opera („o mare contribuţie la dezvoltarea literaturii române") şi iese triumfal cu amicul. Scenă de antologie a umorului. Dacă mă gândesc bine, câte potlogării cu miză mult mai ridicată n-o fi săvârşit bătrânul leu rănit în lunga şi aventuroasa-i existenţă!

1 iunie

Dănuţ a ajuns la înţelegerea noţiunii de „Ziua copilului" (sărbătorită azi). Încă un pas-doi şi încetează să mai fie copil.

În „Luceafărul" două articole, unul de Eugen Barbu, celălalt de Mihnea Gheorghiu, mă luminează asupra scopului întâlnirii conducă- torului statului cu scriitorii: o hotărâtă întoarcere spre stânga. O nouă intervenţie brutală a Puterii asupra lumii scrisului. Revistele sunt somate să nu mai publice literatură apolitică, evazionistă, „decadentă". Deocamdată nu ştiu cât de tare se va

strânge şurubul. Trăim (şi scriem) de pe o zi pe alta. A te gândi la viitor e o inepţie. Conferinţa pe ţară a scriitorilor, din toamnă, e aşteptată cu aprehen- siune. Va fi prima la care particip.

Mitru s-a întors de la Ţigăneşti după un sejur de cinci zile. N-a lucrat cine ştie ce dar a dormit „ca în copilărie", s-a odihnit. Îmi promite (pentru a doua oară) că intervine pentru transferul meu la liceul „Lazăr".

Cumpăr „Figaro" din 26 mai. Situaţia din Franţa continuă să fie gravă. Vizita lui De Gaulle în România n-a fost de bun augur. Grevele şi demonstraţiile sunt din ce în ce mai violente. Aşa au început toate revoluţiile care au schimbat mersul vremurilor. Ce comedie, istoria!

Citesc pagini din critica literară a lui Baudelaire. Gânduri sclipitoare despre cărţi. Dincolo de aerul desuet, lectura e delectabilă. Acelaşi şoc în faţa expresiei „artiste" pe care l-am avut prin anii '54 - '55 când mi-a căzut în mână, la „Relaţii", „Străinul" de Camus.

3 iunie

„Umbrele timpului" a plecat la Direcţia Presei (după trei luni de dospire în redacţie), mare bucurie. Insinuările făcute zilele trecute de Bazil, că Ioana Andreescu nici n-ar fi redactat volumul, nu se con- firmă. Abia acum începe lungul drum al tipăririi, cu luni de aşteptare, de nervi, de dezamăgiri şi speranţe.

Mă plimb cu Mitru ore întregi pe străzi de margine, îmi place să-l ascult vorbind, e dăruit cu harul povestirii. După o vreme, mintea îmi zboară aiurea, trece în vis. Lângă el mă simt mai bătrân, mai cinstit, mai bun.

Am înregistrat pe bandă de magnetofon, integral, „Clavecinul bine temperat" după discurile împrumutate de la Duci Pârvu. Ascult zilnic, seara, două ore de muzică de Bach. Câteva fugi le-am învăţat pe dinafară.

6 iunie

De alaltăieri lucrez pe textul „Umbrelor”, pentru a-l trimite la tipar „curat”, altfel primesc din nou admonestări băneşti din partea editurii, în contul corecturilor pe şpalt. Spre surprinderea mea, găsesc numeroase greşeli de exprimare, „scăpări din vedere”. Trudesc de dimineaţa până noaptea.

Lumea e stupefiată în urma celui de-al doilea atentat Kennedy. Comentarii aprinse în tramvai, pe stradă, mai puţin în presă, care se limitează la o tăcere „decentă”. Se vorbeşte că Miron Constantinescu s-ar fi sinucis după ce situaţia sa politică fusese compromisă în urma asasinării cu sânge rece a nevestii de către fiică-sa, cocotă precoce (17 ani), probabil dementă. Omul plăteşte scump obolul mişeliilor comise în cele două decenii de construcţie socialistă.

9 iunie

Veşti de la Mitru: premiul „Pionerilor” pentru literatură destinată adolescenţilor a fost acordat lui Tudor („Un dac la Roma”). Mitru e afectat că în locul lui („Săgeata căpitanului Ion”) a fost premiat Călin Gruia. Îmi mai spune că Eugen Barbu şi-a dat demisia de la „Luceafărul” în urma întâlnirii Şefului cel mare cu scriitorii (mai bine zis cu protipendada, în deosebi cea politică, a scriitorimii). N-am prieteni (şi nici Mitru) care să-mi dea amănunte de la şedinţă. Scriitorii „de rând” trăiesc foarte departe de bătăliile fulminante ce se duc la vârf, acolo unde se împart funcţii redacţionale, premii, călătorii în străinătate, „ajutoare” b ăneşti şi altele.

Două piese de teatru, interpretate de formaţia din Târgu-Mureş: „Cursa de şoareci” de Agatha Chrsitie şi „Cu ochii legaţi”, comedie burlescă de Feydeau. Întâmplător, cineva mi-l prezintă pe N. Carandino, tânăr încă (!), plin de vitalitate. Îl zăresc în stal pe amicul meu Trancă. Să fi venit ca

simplu spectator, sau în calitate de cenzor, în exerciţiul funcţiunii?

11 iunie

Mitru a primit ieri premiul Uniunii Scriitorilor pentru literatură pentru copii pe 1967. Mă întreabă la telefon dacă să meargă la decernare, îi spun că nu. Aştepta acest răspuns ca pe o confirmare a propriei sale opţiuni. Reporteri, televiziune, ziare, interviuri, ce nevoie are de toate acestea? Au mai fost premiaţi: la proză Ivasiuc pentru „Vestibul" şi Paul Schuster, la poezie Stelaru şi Hagiu, la teatru Everac. După-masă l-a vizitat Traian Iancu (însoţit de un jurnalist de la „Informaţia") ca să-i înmâneze distincţia şi banii. I-a adus flori, şampanie. Mitru pleacă mâine la Ţigăneşti.

Vorbesc la Uniune cu Pop Simion, e de acord cu transferul meu la organizaţia de partid a scriitorilor. Amabil, scurt, fără întrebări jenante. În marea sală cu bibliotecă fastuoasă de la etajul I, Paul Georgescu (l-am avut profesor la „caragiologie" la facultate) şi Ioanichie Olteanu discută cu voce coborâtă. Paul Georgescu stă aşezat cu fundul pe o masă din lemn sculptat, ca la el acasă. În fond nu e la el acasă?

Las la Fondul Literar o cerere de „documentare" pentru Câmpu- lung-Muscel. N-am fost acolo niciodată, am auzit că e un loc atrăgător. Bănulescu a fost numit redactor-şef la „Luceafărul".

15 iunie

Termin, după aproape două săptămâni de muncă de ocnaş, forma a doua a „Umbrelor timpului". Am făcut atâtea modificări, încât nu ştiu dacă să le colaţionez pe original înainte de plecarea la tipar (ceea ce ar putea amâna apariţia cărţii cu câteva luni, în cazul când Cenzura va cere

din nou volumul la purecat), sau să le corectez în şpalt.

Mă bate gândul să fug mâine la Câmpulung, fără voie de la direcţiune, să dispar pur şi simplu. Nu sunt încă hotărât. Serbare de sfârşit de an la şcoală. A câta? O să le număr până când, cu timpul, o să îmbătrânesc de-a binelea...

Îi trimit „Auroaica" Jindrei Hušková la Bratislava, chiar numai pentru faptul că a fost primul om care mi-a prezis, acum 13 ani, un destin literar (aproape fără să mă cunoască!). La Uniune, din nou cu Pop Simion pentru transfer. Se poartă de rândul acesta mitocăneşte: mă tutuieşte, mă ţine în picioare, ca pe un subaltern. Cât de grav a deteriorat mentalitatea şi comportamentul oamenilor aceşti ani de invazie a satului către mahalalele urbane, invazie înţelept gândită de strategii noii societăţi!

17 iunie

Din neprevedere sau neatenţie, distrat sau pur şi simplu neghiob, am zis, ieri, da la întrebarea unui inspector din minister „dacă doresc să fac parte dintr-o comisie de admitere" la liceul Ministerului Indus- triei Uşoare. Credeam că examenul începe pe 3 iulie, dar nu, a început chiar astăzi. Mă prezint la liceu. Directori noi, profesori noi. Exact de acest examen nu aveam nevoie acum. Astfel, plecarea mea la Câmpu- lung se amână. Îmi făcusem bagajele, consultasem „Mersul trenurilor", număram orele până la plecare. Cădere penibilă în capcană.

Iau de la Editura Tineretului un exemplar (semnal) din „Zborul de probă". Coperta, mohorâtă, de un mov spălăcit, cartonul prost. Pe copertă, o pasăre săgetând cerul, între aripile ei prefigurându-se capul unui copil, ce pare mai degrabă o femeie. Tristă întâmplare! Hârtia din interior e murdară, de cea mai proastă calitate. În sfârşit, mă bucur, mi-a apărut o carte, primul meu

roman. Mai degrabă o lungă povestire în manieră picarescă. Sper să aibă un destin fast.

19 iunie

Mă întâlnesc în oraş, întâmplător, cu Viorel Mateescu şi Nelu Mărgăritescu, intrăm la restaurantul Casei Centrale a Armatei, bem un şpriţ. Viorel e medic radiolog, Nelu inginer, director general într-un minister tehnic, după o ascendenţă profesională continuă şi spectaculoasă. Discutăm despre îndepărtaţii ani petrecuţi în Râmnic, la „Lahovary". Practic, amintirile noastre se rezumă la farse, bancuri, porecle, tot ce face hazul vieţii de licean. Existenţa de acum, mizeria noastră zilnică e ocolită. Nici unul dintre ei nu a citit vreo pagină din cărţile mele. De altminteri, cred că nu citesc nimic. Stau pe un palier atât de ridicat, încât privesc de sus orice activitate nelucrativă. Mă uit la Nelu: îmbrăc at în haine elegante, cu maşină la scară, călătorit prin toată lumea. Deşi păstrează în conversaţie tonul camaraderiei de altădată, se simte „printre rânduri" distanţa de la care îţi vorbeşte. E „cineva". Şi ţinteşte şi mai sus, cum e şi normal să facă.

Văd „panoramicul" „Căderea imperiului roman", film cu pretenţii de filosofare despre istorie. De fapt, istoria a devenit de multe decenii subordonată cinematografului. Fiindcă omul de rând („masele") nu citeşte pe Herodot şi Tacitus, ci îşi culege informaţiile istorice din trucurile jurnalist-cinematografice, difuzate în „tiraje" de zeci de mili- oane. Această deturnare a firescului, această mistificare primejdioasă constituie, cred, una din cauzele importante ale violen- ţei în epoca noastră.

20 iunie

În presă, cuvântarea Stăpânului referitoare, printre altele, la anularea indemnizaţiilor băneşti atribuite persoanelor cu titluri ştiinţifice sau

distincţii culturale. Impozitele pe veniturile mari vor creşte. O carte la care lucrezi şase luni sau un an (sau chiar mai mult) e impozitată ca şi cum ar fi scrisă într-o lună. Numai scriitorii cu tiraje foarte mari, puţini la număr, vor putea trăi din munca literară. Câte cărţi va fi citit Şeful în viaţa lui? Pentru el, veniturile lui Jebeleanu, Bogza, Preda, Barbu reprezintă etalonul nivelului de trai al breslei.

Primesc invitaţie scrisă (pe hârtie fină, cu antet) de la Uniunea Scriitorilor de a participa la o lectură cu public din operele recent premiate. La astfel de spectacole n-am fost şi nici nu cred că o să ajung vreodată să merg.

Mitru îmi propune să fac un scenariu de film după „Zborul". El însuşi lucrează acum la unul după „Săgeata căpitanului Ion". Numai că el are şanse să încheie un contract, şi-a făcut un nume, pe când pe mine nu mă bagă nimeni în seamă.

Zile împovărătoare de examen, infern. Când am momente libere, gândul mi-e mumai la plecare. Visez răgazuri de odihnă şi de lucru, în tihnă. Urăsc şcoala. Primesc zilnic telefoane pentru intervenţii la concurs. Am lăsat consemn alor mei să spună că nu sunt acasă. Trebuie să recurg la astfel de laşităţi ca să-mi păstrez pe cât se poate demnitatea.

22 iunie

Directorul Hăhăianu (ce nume!), preşedintele comisiei de exa- men, e informat că la vară toţi profesorii cu gradul de ofiţer vor îmbrăca haina militară şi vor face instrucţie o lună, ca să-i înveţe la anul pe copii cum să omoare cu dexteritate oamenii. Îmi amintesc de cele două „convocări" militare ale mele: prima, de o lună, la Buzău (după terminarea anului III) şi a doua la Teiş, lângă Târgovişte, de două luni, după absolvire (1953). A doua, în special, urmată de un examen pentru obţinerea gradului de ofiţer, a însemnat cea mai

teribilă experienţă cu care m-am confruntat vreodată. Deşi tata a fost ofiţer de carieră (sau tocmai de aceea), am căpătat încă din şcoală oroare de viaţa militară. Dar „convocarea” de la Teiş a depăşit orice anticipare. Îmbrăcămintea cazonă inconfortabilă (cizmele, în special), odihna în dormitoare de 40-50 de suflete, duritatea instructorilor, ordinele stupide, suficienţa comandanţilor, cretinismul „locţiitorului politic” (locotenent, cu patru clase, care ne citea bâlbâit şi împiedicat ore întregi inepţii scrise de alţii), programul „strâns”, lipsa totală de libertate (nu numai de expresie), marşurile interminabile prin praf însoţite de cântece mobilizatoare, pedepsele, masca de gaze, lecţiile teoretice ţinute în aer liber ore de-a rândul, noi trebuind să luăm notiţe stând în picioare, exerciţiile de noapte, alarmele simulate, mâncarea mizerabilă. O scenă: în fiecare dimineaţă, colonelul asista la vizita medicală pe care doctorul (maior) o făcea „elevilor” ce solicitau scu- tire de instrucţie pentru diferite motive de boală. Toate scutirile medi- cului erau „cenzurate” de colonel (deşi acesta, fireşte, n-avea nici o competenţă medicală) şi, de cele mai multe ori, reduse sau anulate. Armata? Lagăr de concentrare. Intrare în absurd...

25 iunie

Încheiat ieri socotelile cu examenul de admitere, adevărată calamitate. Seara merg la Mitru să-i dau „Zborul de probă”. Cartea i se pare frumoasă, chiar foarte frumoasă, întotdeauna supralicitează. Era la el Oprică, bătea la maşină scenariul la „Căpitanul Ion”.

Obţin azi o victorie nesperată: după insistenţe de care nu mă credeam capabil, obstrucţii şi iar insistenţe, primesc permisiunea din partea directorului de a pleca „în vacanţă”. Sunt liber! Îi dau Ioanei Andreescu exemplarul de lucru din „Umbre”, se oferă să mi-l colaţi- oneze ea. Mi-l

prezintă pe Szathmary care-mi va face coperta. Acesta propune o copertă „grafică”, în care literele ce compun titlul cărţii să fie triplate sau chiar cvadruplate de umbre, solu ţie naivă, oricum simplistă. Îmi va trimite la Câmpulung câteva schiţe de proiect, ca să aleg. Trec şi pe la Mina Cantemir, pe care-l rog să-mi facă tehnoredactarea. Îi dau „Zborul de probă”, e emoţionat, mărturiseşte că sunt primul autor care-i oferă o carte care nu e „lucrată” de el. Convenim asupra formatului cărţii (am propus modelul „Auroaicei”).

Semnez la Editura Tineretului contractul la noul volum. În redacţie, Delia Damirescu şi Iordana. Contractul prevede că voi oferi editurii un roman! Mitru îi vorbeşte lui Băran elogios despre cărţile mele, acesta, la rândul lui, mă laudă Getei Tarnovski, redactora cu care lucrează la Cinematografie. Vorbim la telefon, ar vrea, zice, să mă cunoască şi să-mi citească scrierile. Mă prezint imediat (mâine am intenţia să plec), îi pun pe masă cele patru cărţi. Geta e o cucoană oxigenată, cu figură slavă, mai degrabă rusoaică decât poloneză, după cum o arată numele şi după cum susţine, atribuindu-şi o ascendenţă veche, nobiliară, de peste 200 de ani, foarte elegantă, fanată, vioaie, afectată, înfiptă, genul femeii agresive pe care o întâlneşti prin cafenele şi cenacluri literare. Ce părere şi-o fi făcut despre cămaşa mea de culoare gris, cu gulerul răsfrânt, ros de prea multă folosinţă? Îmi promite că va citi şi că-mi va împărtăşi impresiile. Le cunosc de pe acum. Nu pare omul care să suspine după lectura paginilor mele.

Mitru: „Facem un film?” Crede, în naivitatea lui copilăroasă, că dacă el a reuşit - e scriitor cu autoritate, popular, laureat - şi alţii pot parcurge drumul lui cu aceeaşi dezinvoltă uşurinţă.

Îmi pregătesc bagajul. Chiar plec. Doamna Drăgănescu a obţinut o adresă în Câmpulung pentru sejurul meu.

26 iunie

În Câmpulung, pentru întâia oară. Locuiesc în fundătura Maior Gâldău nr. 1, într-o cameră mică, fără confort: canapea-pat, veioză, masă de lemn. E linişte, lipseşte, însă, rezonanţa nobilă a peisajului de la Sinaia. Văd oraşul în fugă. O stradă fără sfârşit care epuizează aproape în întregime zona urbană. Pe o bancă, în centru, îl zăresc pe pictorul Dan Băjenaru, vecinul meu de vizavi, din strada Albă, ne salutăm protocolar, fără să ne fi cunoscut. Poartă o bască veche, cu care iese în fiecare dimineaţă, cu soţia, la plimbare. Intru într-o biserică, aprind lumânări.

Oamenii de pe stradă par de treabă. Mai mult bătrâni. Seamănă cu cei din Râmnicul copilăriei mele. Oraş fără viaţă. La librărie, vânză- toarea îmi cere un au tograf pe ultima „Minciună" din raft. Sunt dol- dora de planuri, de speranţe, dar şi de temeri. Figura disperată a lui Dănuţ, în gară, pe peron, când trenul s-a urnit să plece.

27 iunie

Vizitez biserica Negru Vodă, apoi urc pe dealul Grui, strălucitor în asfinţit, imens platou înalt, Olimpul câmpulungenilor. La poalele dealului, într-un local sordid, beau soldaţi în permisie şi absolvenţi ai liceului seral, zgomotoşi, vulgari. Un baci aghesmuit îmi face cinste cu o bere, după care mă lasă să plătesc eu. Mă invită la stână („o zi-două, aer curat, lapte şi brânză cât pofteşti"), îi spun că merg, retractează cu scuze bâlbâite. „Omul nou" a pătruns până sus, în munţii mioritici.

Oraşul îmi place. Cred că m-aş plictisi îngrozitor să trăiesc în el, dar pentru o vacanţă e desfătător. Îi telefonez Corneliei. Mitru mă anunţă că o tovarăşă Constantinescu de la Radio mă solicită pentru emisiunea „Noapte bună copii". Doamne fereşte!

Citesc, ca să cunosc omul, cartea lui Băran „Duminica lucru- rilor”. A debutat cam odată cu mine în „Luceafărul”. Foarte curtat de critică. „Romanul”, 60 de pagini lăbărţate, scris într-un stil căznit, mimând „modernitatea”, ar fi putut fi comprimat în 10-15 pagini.

29 iunie

Încep să lucrez. Stau 12-15 ore la masă, scriu, şterg. Am comis trei pagini din povestirea „Eusebio”, inspirată de întâlnirea, la Sinaia, cu fotograful al cărui câine lup, cu care poza turişti în staţiune, îmbă- trânise, „nu mai făcea faţă”. Când nu pot scrie, dau o raită prin târg. Frumoasele case muscelene, cu decoraţii sub streşini şi pridvoare largi, de lemn, adevărată expoziţie în aer liber.

1 iulie

Îl cunosc la biblioteca orăşenească pe Ion Marin Iovescu despre care citisem în „Istoria” lui Călinescu. Lucrează pentru 1000 de lei pe lună la secţia „presă”, practic nu face nimic, citeşte. În câteva minute devenim prieteni. Are 56 de ani (mărturisiţi) dintre care 11 i-a petrecut în închisoare. Cred că a fost legionar. Povesteşte repede, precipitat: teroare, bătăi ziua şi noaptea, foame, transferuri prin diferite peniten- ciare. Experienţa trăită nu i-a luat minţile. A rată mai tânăr decât e: păr şi mustăţi negre, faţa smeadă, ochi vii. Anii de detenţie, zice, i-ar oferi subiecte pentru o sută de romane. Dar i-e frică să se destăinuiască. I-e frică, pur şi simplu. I-a spus totul numai nevesti-si, pe care a întâlnit-o după ieşirea de la gherlă într-o pădure şi a posedat-o sălbatic (cuvin- tele lui), după atâţia ani de abstinenţă.

Îmi arată volumul „Lacrimi pe pâine” (pe care mi-l promite cu dedicaţie), având pe copertă aprecieri elogioase semnate de Lovinescu şi Pompiliu Constantinescu. A fost primit în Uniunea Scriitorilor. După eliberare, a lucrat patru ani la

abator, la contabilitate, luat peste picior de parlagiii şi trepăduşii din conducere. Locuieşte acum la nevastă-sa, într-o comună din apropierea Câmpulungului. Face gos- podărie, agricultură. Speră ca odată şi odată să-şi poată valorifica în scris amintirile înfricoşătoare din puşcărie. A fost la Eugen Barbu, să-i dea o carte pentru a fi recenzată în „Luceafărul". „Mă adresez lui Barbu de acum 15 ani, se laudă că i-ar fi zis, care mergea cu «Groa- pa» subţioară pe la edituri, nu lui Barbu de acum, stăpânul ziarului." Din păcate, se adresa lui Barbu „de acum".

E grăbit să publice, la edituri, în presă, cum e şi firesc. Îl intere- sează banii, e sărac. Păstrează vitalitatea ţăranului, pe care anii de recluziune nu i-au erodat-o. De unde atâta forţă într-un om care a fost schingiuit timp de trei ani, a stat tot atâţia ani la Canal şi a fost pedepsit cu regim de celulă un an şi şapte luni, aruncat într-o peşteră, singur, doar cu şobolanii, fără lumină?

2 iulie

Vorbesc cu Cornelia la telefon, e necăjită că după trei ani de zbateri, aşteptări şi intervenţii, în urma cărora am obţinut aprobarea de la „Capitală" să ne instalăm gaz metan în casă, vecinii de alături (familia Costăchescu), în curtea cărora se află branşamentul, nu ne dau acces la lucrările de extindere. Ne chinuim cu lemne şi cărbuni (în patru sobe de teracotă), facem coadă pentru obţinerea cartelei de combustibil şi aşteptăm în fiecare an, de la 1 dimineaţa, în ziua programată, la depozitul de lemne, ca să ne luăm „cota".

Iovescu mi-l prezintă la bibliotecă pe Dan Băjenaru. Ne-a fost dat să ne cunoaştem aici, deşi în Bucureşti ne vedem zilnic de mai bine de trei ani! E băiatul tenorului Ioan Băjenaru, celebru înainte de primul război, dispărut în plină glorie, şi văr al simpaticului prozator Grigore Băjenaru, de care mă împiedicam prin redacţia Iordanei.

Iovescu a scris pentru revista „Argeş” un artic ol intitulat „Un mare pictor arge- şan” (e originar, de fapt, din Câmpulung) pe care îl citeşte cu voce tare, în protestele jenate, de o modestie neconfecţionată, ale bătrânu- lui. Băjenaru mă invită la el, la Bucureşti, în „Albă”, unde are un cenaclu intim la care vine poetul (şi pianistul) Virgil Gheorghiu. Fostul deţinut politic e, în Câmpulung, un fel de mentor literar, dă sfaturi şi îndrumări tinerilor, a înfiinţat un cenaclu. E guraliv, ghiduş, şmecher, suspicios, are, în sfârşit, toate atributele ţăranului deştept. Instrucţie deficitară.

5 iulie

Destin: în timp ce cumpăram plicuri de la un debit, intru în vorbă cu o maică. E de la mânăstirea Nămăeşti, din apropierea oraşului. Îmi vorbeşte despre farmecul regiunii. Într-o oră eram acolo. Sunt primit cu reverenţă de către maica stareţă, mi se oferă găzduire: o cameră luminoasă, albă, curată, împodobită cu scoarţe din lână măiestrit lucrate, cu un cerdac ridicat deasupra satului. Singur, stăpân pe tot etajul. Mâine mă mut la Nămăeşti.

Scrisoare de la Mitru, mă îndeamnă să scriu după „metoda Slavici”. Se oferă chiar să mă ajute: să-i trimit un plan al lucrării (!), poate găseşte el soluţii acceptabile. Drăguţ!

Citesc „Cu sânge rece” de Capote. Din zicerile maestrului: „Găsirea formulei exacte pentru povestire înseamnă pur şi simplu să înţelegi care e cel mai firesc fel de a povesti.” „(Povestirea) dacă e exploatată cu seriozitate poate fi cea mai disciplinată şi mai dificilă formă de scris din câte există.” Şi: „O povestire poate fi ratată de o greşeală de ritm într-o frază sau de o eroare de parafrazare...” Exact. Adevărul pur.

7 iulie

De ieri la Nămăeşti. Privesc zările din cerdacul reşedinţei mele boiereşti. Spectacol grandios, de o frumuseţe indescriptibilă. În faţa ochilor, o coamă de brădet, dincolo de şosea, în spatele casei Topârceanu. Privesc desfăşurarea fastă a naturii. Toate sunt orches- trate ca într-un pastel de Alecsandri. Măicuţa Filofteia Crăciun, stareţa mânăstirii, şcolită la Hurezi, în Vâlcea, mă corcoleşte ca o dădacă. Pare citită, îi place literatura.

Hălăduiesc pe coclaurile pe unde a copilărit poetul Topârceanu. Ce rânduială a sorţii l-o fi determinat să lase raiul Muscelului pentru Iaşi!... Băiatul lui e responsabilul casei memoriale. Figură tipică de alcoolic, obraji vineţi, ochi aburiţi. Susţine că e profesor de muzichie. Spiritul părintelui n-a lăsat să treacă nimic în această fiinţă vegetală, abulică. Pretinde şi repetă (obsesie freudiană) că taică-său a iubit-o pe nevastă-sa până la moarte, deşi au trăit despărţiţi ultimii 20 de ani din viaţă. De cucoana Otilica nici nu vrea să audă. Pronunţarea numelui ei îl face să devină violent. O glumă a naturii a făcut ca amândouă femeile, nevasta şi iubita, să-i supravieţuiască lui Topârceanu mai mult de două decenii. Dacă cineva l-a plâns sincer la moarte, aceea a fost Otilia Cazimir.

„Muzeul” e jalnic. Două camere, una cu reproduceri de docu- mente şi fotografii, cealaltă imaginând (fantezist) camera de lucru a poetului, amatoristic amenajată. Casa a suferit numeroase transfor- mări, încât nu mai aduce nici pe departe cu originalul.

10 iulie

Stareţa s-a internat în spital, am ieşit de sub oblăduirea ei bine- făcătoare. Soră-sa (bâlbâită, toantă) care o înlocuieşte în lipsă, mă anunţă cu secretă bucurie că îmi va aduce un vecin în camera de alături.

De trei zile colind coclaurile. Văd mausoleul eroilor căzuţi în primul război mondial, la poalele muntelui Mateiaş (1260 m), numit aşa după fiul lui Matei Basarab care, „se zice", a dat libertate iobagilor din Nămăeşti. Monumentul, neîngrijit, abandonat, e tapetat, conform obiceiului nostru, cu semnăturile vizitatorilor din mai multe generaţii. Natura e, aici, fascinantă. Păduri de fagi, de mesteceni. Se aud tălăngi de pe munte. „Ascult" liniştea aşa cum se ascultă Sfânta Liturghie. Nici un gând, nici o dorinţă. Un fel de rai de buzunar.

Mă duc la Câmpulung ca să ridic bani de la poştă. Cumpăr „Frumoasele cartiere" de Aragon, încerc să citesc, „nu merge". Adevă- rul e că n-am chef de nimic.

Nu pot lucra. Aştept. Găsesc un trifoi cu patru foi, e primul meu trofeu de acest fel. Poate va fi de bun augur.

12 iulie

La Câmpulung. Intru în bibliotecă, Iovescu tocmai pleca. Dacă aş fi întârziat 10 - 15 secunde, ziua mea ar fi luat altă turnură. Iovescu e beat criţă (la ora 10 dimineaţa!). Îmi mărturiseşte că a chefuit cu poetul local Nasta. Mă trage după el în restaurantul „Bucegi", la masa noastră se mai adună directorul bibliotecii şi preşedintele Comitetului pentru cultură şi artă. Apare şi Ion Taraş, fi gură importantă în muzica lăutărească locală. Bem fetească regală. Iovescu îi comandă lăutarului cântece „de gherlă". E vădit jenat că l-am găsit aghesmuit. Directorul bibliotecii îmi spune, de altfel, că atunci când îl apucă „amokul", umblă beat 6 - 7 zile în şir, într-o totală nestăpânire de sine, după care revine la viaţa normală. L-am cunoscut şi pe Nasta, rămâne câteva minute, pleacă.

Iau prânzul la o cantină din centru, la masă cu Topârceanu. Mi s-a spus că „se ţine" cu o căzătură care l-a înhăţat de-a binelea şi-i toacă toată pensia

pe care o primeşte de pe urma gloriei lui taică-său. Încerc să încheg o conversaţie cu el, renunţ. E incapabil să rostească judecăţi coerente.

14 iulie

Primesc scrisoare de la Cornelia. Copiii, sosiţi de la Mare, sunt cu Oncle la Rm. Vâlcea. În trei ore eram la Râmnic. Găsesc casa bătrânească plină ochi, frate-meu, cu nevasta şi copiii, veniseră deja de câteva zile. Trecerea de la liniştea copleşitoare din mânăstire la zarva de aici e descumpănitoare. Părinţii mei par foarte obosiţi. De câte ori îi văd, trăiesc un straniu sentiment de vinovăţie, deşi totul e în regulă, intră în firesc, aşa trebuie să se întâmple.

15 iulie

Îl iau pe Dănuţ cu mine la Olăneşti. Mitru locuieşte într-un apartament cu trei camere împreună cu soţia şi nepoată-sa, pe o stradă liniştită, deasupra cinematografului. Bavardaj. Mă informează că Uniunea Scriitorilor a aprobat pensii condeierilor. „Zborul”, zice, s-a vândut bine, din 30 de exemplare au mai rămas în librărie doar 4. Practic, nici nu apuc să văr oraşul, aş fi aruncat o privire la ferestrele vilei unde am terminat anul trecut „Umbrele timpului”. Luăm prânzul la restaurantul din centru, după care iau autobuzul, împreună cu Dan, spre Râmnic.

După-amiaza prin oraş. Privesc cu nostalgie casele ce mi-au servit drept model în „Umbrele timpului”. Centrul urbei începe să se populeze cu blocuri care înlocuiesc vechile locuinţe patriarhale. Mă tem că în scurt timp nu-mi voi mai recunoaşte locurile copilăriei. Cumpăr ziarul local „Orizont”, destul de modest. Singura surpriză plăcută: o pagină literară din care jumătate e ocupată de o schiţă a lui Rolly Anceanu, fostul meu coleg şi prieten din primele două clase de liceu. E medic într-o localitate de lângă Piteşti. După plecarea lui

din Râmnic, prin 1941, am întreţinut o lungă corespondenţă cu el (peste o sut ă de scrisori pline de elanuri romantice) pe care, într-un moment de derută, am distrus-o. L-am revăzut anul trecut, la aniversarea a 20 de ani de la terminarea şcolii: blond, cordial efeminat, afectat, tandru. De fapt, nu se schimbase prea mult. Am aflat de curând că ar fi pederast, Dumnezeu ştie. La „întâlnire" mi-a mărturisit că scrie în timpul liber literatură. „Faisons un reve?" era formula cu care ne salutam pe vremea când eram copii. E titlul unui film franţuzesc ce ne-a plăcut grozav, atunci, dar pe care l-am uitat complet.

17 iulie

Ieri, din nou la Nămăeşti. Întoarcerea s-a petrecut ca revenirea pe furiş într-un cuib părăsit. După o oră mă simţeam stăpân pe domeniile mele. Cerdacul fermecat, de unde se vede în depărtare muntele.

Trebuie să-mi reiau lucrul. Nu sunt hotărât dacă să scriu pentru E.P.L. sau pentru Editura Tineretului. De la Ioana Andreescu nici o veste. Nici Szathmary nu mi-a trimis mostrele pentru copertă. Cornelia îmi scrie că Ureche aşteaptă volumul până la sfârşitul anului. Adevărul e că nu-i pasă de volumul meu, nu-i pasă de nimic, în afară de maladia ei de inimă şi de micul ei sufleţel comunist.

După-masă beau o cafea tare şi plec la plimbare prin crâng. Merg cale lungă să-mi ajungă, fără să mă uit la ceas, până când îmi apare în faţa ochilor un sat aşternut într-o vale de paradis:comuna Lereşti, renumită pentru casele ei de o frumuseţe muzeală. Mă fâţâi prin sat vreo oră, încântat de arhitectura artizanală a aşezărilor. O vizitez pe mama lui Jeny, soţia lui Mircea Moţoc. Nu mă mai recunoaşte (trebuie să aibă vreo 75 de ani). M-a asigurat că găsesc în sat camere ieftine, atât vara cât şi iarna. În librărie - cinci „Auroaice",

n-am bani la mine să le cumpăr. Întoarcerea prin pădure, tristă. Mi-e frig, deşi port un flanel gros de lână. Ajung la mânăstire noaptea.

18 iulie

Nu merge scrisul, sunt deprimat, plec la Câmpulung. Îi telefonez Corneliei. Mă anunţă că „Avionul de Cluj” a primit o menţiune la concursul de dramaturgie originală organizat de Comitetul de Stat pentru Cultură şi Artă. Rezultatul a părut în presa de astăzi. De altfel, Cornelia îmi telegrafiase la mănăstire. Mă bucur, evident. E primul meu premiu literar. E şi o confirmare a va lorii „Zborului de probă”, după care e făcută piesa. Mitru, la rândul lui, trebuie să fie încântat, deşi această „menţiune” vine după premiul Uniunii Scriitorilor, mult mai important. Ceea ce îmi dă satisfacţie e că premiul a fost decernat în urma unui concurs select, în care numele autorilor au fost trimise în plic închis. Sunt convins că n-a fost premiat numele lui Mitru (care mai concura cu o piesă, „Miron Costin”), ci piesa.

Din cele 40 de zile de libertate pe care le-am avut, 23 s-au epuizat. N-am scris, practic, nimic.

21 iulie

De ieri, îi am oaspeţi la mănăstire pe Pârăieni: el, ea şi Lia, sosiţi de la Olăneşti. Mă străduiesc să fac oficiile de gazdă, sunt cu desăvârşire excedat de sarcini. În schimb, după câteva minute Mitru se simte ca la el acasă, e vesel, paternal, încântat de frumuseţea locurilor. Doamna cumpără un boboc de gâscă de la o ţărancă, toată dimineaţa se vorbeşte numai despre el, vor să sărbătorim regal evenimentul.

Colindăm prin împrejurimi, plouă. Îi duc la casa memorială nimerită în apropierea mânăstirii, li-l recomand pe Topârceanu. Miroase de la o poştă a băutură. Un bătrân întâlnit în drum susţine că

soţia poetului (şi mama „muzeografului”) a fost o poamă, cunoscută de tot satul. Deşi fără instrucţie, moşul are gustul rafinat al cancanurilor şi intrigilor ţesute în jurul oamenilor „însemnaţi”.

Petrecem seara pe cerdac. E frig, plouă, vreme de sfârşit de toamnă. Mitru povesteşte cum a fost „ridicat” de câţiva gealaţi de la Securitate de pe stradă, la începutul anilor '60, în timp ce se ducea la şcoală. A fost anchetat şi bătut până seara, când i-au dat drumul. Voiau să afle lucruri petrecute înainte de război. A rămas cu o teamă pe care o observ şi acum în ochii ascunşi în spatele ochelarilor cu lentile fumurii.

22 iulie

După ce autobuzul cu care pleacă familia Pârăianu dispare în praful drumului, încolţeşte în mine gândul întoarcerii la Bucureşti. Sejurul la Nămăeşti a fost infructuos din punct de vedere al scrisului. În afara celor câtorva pagini din „Eusebio”, rămân numai cu proiecte, neîmpliniri, eşecuri.

Scrisoare de la Ioana Andreescu, îşi cere scuze pentru caligrafia defectuoasă, scrie de pe plajă. Volumul a sosit de la Direcţia Presei fără observaţii, e în tehnoredacţie. Evident, n-au fost colaţionate îndreptările făcute de mine. Merg la biblioteca din Câmpulung să-mi iau rămas bun de la Iovescu, nu-l găsesc. Mi se spune că lipseşte de trei zile, nu e acasă, nu e nicăieri, probabil l-a lovit din nou „amokul”.

Despărţirea de maica stareţă, seara, în pridvorul chiliei unde locuieşte. Schimb de cuvinte „calde”. Le dăruieşte copiilor câte un borcan cu dulceaţă de smeură „făcută de mine”. Promisiuni de reve- nire, la anul, aşa cum se obişnuieşte. E lună plină. Stau până târziu în cerdac, privesc munţii.

23 iulie

Bucureşti. Mă înfăţişez, spre prânz, la E.P.L., îmi iau volumul pentru colaţionare. Ioana se scuză că n-a avut efectiv timp să facă ea însăşi această operaţiune, dar sunt convins că dacă i s-ar fi dat răgaz cinci ani, tot n-o făcea. În redacţie - Liviu Călin, hieratic, spiritualizat, cu tenul transparent şi ochi strălucitori, de narcoman, un Heine în versiune contemporană (românească). La o masă, Sânziana Pop face corecturi pe un text. Mă invită să-i aduc „ceva" pentru „Luceafărul", îi spun că n-am nimic. Aflu că Gica Iuteş nu mai lucrează la revistă. Nu-mi vine să cred, în mintea mea „Luceafărul" era chiar Gica Iuteş, se confunda cu ea!

Mitru, care s-a întors şi el acasă, îmi spune că m-a trecut cu „Zborul de probă" pe lista cuprinzând 16 titluri solicitată lui, personal, de „Internationale Jugend Bibliothek" din München în vederea întocmirii unui catalog de carte la Boston. Se jură că a făcut selecţia cu cea mai mare probitate, cu o singură excepţie, „Serile albastre" de Costache Anton, căruia îi e îndatorat pentru colaborările de la „Cutezătorii". Expediez două exemplare din „Zbor" la München.

Lucrez până noaptea la colaţiunea modificărilor făcute pe „Umbrele timpului".

26 iulie

Îl conving pe Bebe Ogrezeanu să mergem cu Trabantul (şi cu nevestele) la Ţigăneşti. Zi toridă, sunt obişnuit să văd mănăstirea în anotimpuri friguroase. Vizită la stăreţie. Facem o modestă danie în bani pentru întreţinerea sfântului lăcaş. Maica Hrisantia e emoţionată, susţine că nu i s-a mai întâmplat, de când conduce chinovia, să primească „ajutoare". Îi arăt lui Bebe tainele şi frumuseţile locului, nu mai vizitase mânăstirea. Ne odihnim în pădure. Din iniţiativa lui Ogrezeanu, dăm o fugă până la Snagov. Fiind zi lucrătoare, parcul e pustiu. Sunte m singurii vieţuitori!

Plimbare pe malul lacului. Iarba pârjolită de soare. Câteva ambarcaţiuni sportive alunecă pe apă. Dincolo de lac, căsuţele satului. „Natură moartă”.

După investigaţiile făcute, „Zborul” se vinde mediocru. A apărut în librării în sezonul de vacanţă, când lumea părăseşte Capitala şi cartea e abandonată pentru alte plăceri, mai lumeşti.

28 iulie

Drum la Rm.Vâlcea şi înapoi, cu maşina lui tanti Marioara, ca să-mi „recuperez” copiii. Călătorim pe o căldură infernală, cu geamu- rile portierelor închise pentru că amândoi copiii au febră, Dumnezeu ştie din ce pricini, pesemne o gripă. Despărţirea lui Dănuţ de bunici - melodramatică.

Mitru îmi spune - după informaţiile primite de la Băran - că Geta Tarnovski s-a oprit la una dintre povestirile mele care i-a plăcut „enorm”, e hotărâtă să facă un film cu mine. Băran n-a reţinut titlul povestirii, mă gândesc la „Rochia cu anemone” sau „Trei brazi şi o bicicletă”. Discuţiile „la obiect” între Băran şi mine le vom avea la Mitru acasă pe 5 august.

Îl vizitez pe Matei, bem un şpriţ pentru „Zborul de probă”. A scris o recenzie despre carte şi a trimis-o la „Luceafărul” dar, bineînţeles, fără „susţinere”, nu o să i-o publice nimeni.

31 iulie

Lipsa spaţiului de mişcare care să-mi permită să scriu lejer, fără obsesia timpului, mă determină să mă gândesc tot mai serios să renunţ la învăţământ. Sunt conştient de riscul pe care mi-l asum (acum 15 ani, când am terminat facultatea, o catedră de profesor în Bucureşti consti- tuia o fericire de nesperat) dar nu văd altă ieşire pentru a mă salva din impas. Nu pot trăi, permanent, sub presiunea zilelor, a orelor. Am aranjat cu directorul

să vin câteva zile în şcoală, acum, ca să nu-mi taie din salariu absenţele de la sfârşitul lunii august.

Ioana Andreescu a dispărut pentru o vreme din Capitală. Îmi lasă volumul în seama lui Liviu Călin. Szathmary mă amână încă o dată cu predarea copertei (a treia sau a patra oară). Când discut cu el are aerul că-mi face o mare favoare că se ocupă de cartea mea. Aş fi dorit să văd volumul pornit spre tipografie înainte de plecarea mea în U.R.S.S., pe 7 august. Ceea ce cred că nu va mai fi posibil.

Mitru a terminat de pus la punct scenariul cu regizorul Aurel Miheleş. E încântat de colaborarea cu el. Mă sfătuieşte să dau o fugă până la Ploieşti, să duc „Avionul de Cluj" secretarului literar al teatrului, pe care îl cunoaşte.

2 august

Citesc „Lacrimi pe pâine" de Iovescu, o bufonerie grasă, rabelai- siană, minus geniul şi rafinamentul franţuzului. Construcţia nu-l interesează, ci numai limbajul, acumulare abuzivă de expresii popu- lare, vulgare, fruste cu efecte umoristice. Romanul prezintă interes doar pentru plăcerea cunoaşterii folclorului muntenesc, în special al celui de mahala. După câteva zeci de pagini, în care expresiile pito- reşti se uzează prin repetiţie, efectul de şoc încetează şi lectura devine penibilă. Talentul scriitorului se risipeşte în vorbe, vorbe, vorbe.

Mă duc la Ploieşti după îndemnul lui Mitru. Nu găsesc la teatru nici pe director (Mandric), nici pe secretarul literar. După patru ore sunt din nou acasă, cu sacul gol.

Ne vizitează Moţocii. Eroii serii: nenea Mitel şi Dan, marea lui slăbiciune. Cât i-ar mai fi plăcut profesorului să aibă un nepot...

4 august

Am în mână primul volum de proză al lui Baconski. Virtuozitate stilistică (uneori pedala poetică e apăsată excesiv), caligrafie rafinată, confecţionarea cu artă a misterului, metaforele lustruite, proiectarea în fantastic a naraţiunii. Critica literară - entuziasmată. L-am cunoscut pe Baconski la Râmnicu Vâlcea, unde a făcut ultima clasă de liceu la Lahovary, venind din cine ştie care zare a Basarabiei (în 1944). S-a impus imediat ca „lider de opinie" al colegilor. Înalt, frumos, statuar, purtând în priviri culorile cerului şi ispita înşelătoare a mării, cu păr bogat, superb, părea imaginea ideală a Poetului. Deşi a stat puţin în oraş, a lăsat amintiri tulburi în urma sa. Era încă de pe atunci, când abia intraseră armatele ruseşti în ţară (de care tocmai fugise, împreună cu familia) un om „de stânga". Conducea cu autoritate şi vehemenţă noile organizaţii de tineret înfiinţate de puterea comunistă recent instalată. Nu cred că a lăsat în Râmnic prieteni şi nici regrete. După plecarea lui la Cluj, n-am mai avut prilejul să-l văd, deşi părinţii săi au continuat să locuiască în judeţul Vâlcea, la Călimăneşti, tatăl lui, preot, slujind la o biserică sătească, în Fedeleşoiu, situată pe malul stâng al Oltului, nu departe de oraş.

5 august

Întâlnire în patru la Mitru cu Vasile Băran şi Miheleş. Vizavi-ul cu Băran începe sub auspicii proaste: „Simpatic, simpatic" exclamă, măsurându-mă din cap până în picioare, ca pe o marfă. Începe apoi să monologheze repede, sigur pe sine, ca un actor stăpân pe rolul său, mucalit, ştrengar, copilăros, isteţ. Pare un tânăr american de sorginte rurală, vivace, sănătos, înfipt, impertinent. Distanţa dintre mine şi el se măreşte când atingem în discuţie chestiuni politice. Băiatul e partinic, ataşat ideologiei actuale, cu uşoare nuanţe de liberalism. Arta e, în opinia lui (preluând sloganurile dogmatice marxiste) un instrument de

cunoaştere. Începe „cherela” dintre noi. Mitru presimte primejdia şi se amestecă în vorbă conciliant, cu tonul lui calm, bonom, de povestitor de rasă. E amuzant efortul gazdei de a împăca varza cu capra. În tot acest timp, Miheleş tace, retras, cu un surâs uitat pe buze.

Se servesc gustări, bem Murfatlar, doamna Pârăianu e o amfitri- oană desăvârşită. Lui Mitru i-au apărut „Basmele mării”, sărbătoreşte evenimentul. Trecem apoi să discutăm „afaceri”. Getei Tarnovski i-a plăcut „Trei brazi şi o bicicletă” (Miheleş a sesizat imediat corespon-denţele nuvelei cu filmul „Cuţitul în apă” de Polanski). Problema e că Geta doreşte să facă un film fără scenariu! Adică, să mă elimine din circuitul de producţie.

La plecare, Băran vine cu mine, i-am promis că-i dau „Zborul de probă”. I-o recomand pe Ancuţa. Îi face „jucările”, se maimuţăreşte. Nu stă decât zece minute. Rămân cu un sentiment de tristă neîmplinire. Aş fi dorit ca Băran să-mi placă. Realizez, însă, că nu va fi posibil niciodată.

Cu Szathmary la E.P.L. Îmi arată mâna stângă, umflată în urma unui accident. Se scuză, astfel, că n-a putut să-mi lucreze coperta (e stângaci). Accidentul, însă, e recent, iar discuţia despre copertă - veche. Susţine că a discutat cu un grafician tânăr, talentat, care să o facă în locul lui, fără să-mi desconspire numele, ceea ce înseamnă că, de fapt, n-a aranjat nimic. Mina Cantemir îmi promite, la rândul lui, că-i va da cărţii un format suplu, ca al „Auroaicei” şi hârtie bună. Tirajul provizoriu este de 6.000 de exemplare!

6 august

La noapte plec cu Cornelia într-o excursie în U.R.S.S. organizată de O.N.T. Am mai fost în Rusia prin anii 1958-1959, cu nava „Transilvania”, pe ruta Odesa, Yalta, Soci. Acum pătrund în inima imensului imperiu. Bagaje, emoţii. Ieri am avut o

criză de rinichi care m-a ţintuit la pat câteva ore. Sunt epuizat. Excursia (pentru amândoi) costă 6000 de lei, adică salariul meu pe patru luni.

Semnez la şcoală condica pentru încă 7 zile, cu acordul tacit al directorului Goanţă. Trăiesc fraudulos. Am început să mă familia- rizez cu practica, aproape zilnică, de a ocoli legea. Condiţie a supra- vieţuirii.

7 august

Călătoria în U.R.S.S. începe cu un fiasco. La graniţă suntem întorşi din drum fiindcă ghida noastră a uitat paşaportul colectiv la Bucureşti. Dimineaţa, cei 30 de turişti coboară vrând-nevrând din tren, nedesmeticiţi încă de ce se întâmplă. Ne aflăm la Iaşi. Ca să ne agrementeze aşteptarea, până la sosirea paşaportului, O.N.T-ul local organizează un tur al oraşului cu autocarul: dealul Copou, bojdeuca lui Creangă, Mitropolia, biserica Trei Ierarhi, Palatul Administrativ. Dezertez câteva minute până la teatrul Naţional, unde am o discuţie scurtă şi lămuritoare cu directorul, un oarecare Mişcurici (sau Moscovici, n-am reţinut exact numele). Îmi spune, amabil de altfel, că repertoriul instituţiei e definitivat şi nu cuprinde decât piese de autori clasici sau foarte bine situaţi în top.

La ora 16 ne urnim din Iaşi. Rămânem patru ore la Ungheni, pentru adaptarea roţilor la gabaritul supradimensionat al liniilor sovie- tice. Schimb câteva vorbe cu un puşti de 18 ani, isteţ, care mă pune la curent cu nivelul salariilor şi preţurilor din Republica Moldovenească (trăiesc mai prost ca noi). Când îi spun puştiului că e român se indig- nează, tot aşa cum m-aş fi inflamat eu însumi dacă aş fi fost socotit de cineva drept turc.

Odată cu lăsarea întunericului, intrăm pe teritoriul Uniunii Sovie- tice. Suntem cu toţii frânţi de oboseală. Ne întindem pe paturile inco- mode -

patru în compartiment. Pământul Basarabiei îl vedem în vise.

8 august

Ajungem la Kiev (Kiiv în limba băştinaşilor) la ora opt şi jumătate. Gh idul sovietic (Constantin Mândru!) întârzie două ore, în care vreme „vizităm" gara: o hală imensă, veche de pe vremea ţarilor, acoperită, duhnind a picioare nespălate, transpiraţie şi dezinfectante de latrină. Sute de oameni prost îmbrăcaţi, viermuind, mâncând câte un coltuc de pâine neagră cu cafea sau bând o bere la birtul gării. Un chioşc cu ziare (e expusă la vedere şi „Scânteia"), tonete cu produse alimentare, casa de bilete cu oameni rânduiţi la coadă într-o ordine ce trădează o disciplină bine şi îndelungat pusă la punct.

Hotelul unde suntem cazaţi e mizer (nu se poate face nici o com- paraţie cu cele nemţeşti). Camerele fără baie sau duş, fără covoare (!), mirosind stânjenitor a urină. Mândru Constantin, tânărul ghid (susţine că e student), e tipul utecistului îndoctrinat, obraznic, cu un tupeu ce depăşeşte orice închipuire. Facem cu el turul oraşului. Reţin din goana autocarului monumentul lui Bogdan Hmielniţki cu buzduganul îndrep- tat ameninţător spre Moscova, statuile Sfântului Vladimir Botezătorul, a lui Iaroslav Înţeleptul, bulevardele din centru, cartierele vechi ce seamănă cu cele din Odessa. Interesante sunt mânăstirile Sf. Sofia (închisă) şi Lavra, cu turle poleite în aur, strivită de bombele nemţeşti. Femeile - frumoase, au înfăţişarea sălbatică a nordicelor, bărbaţii vor- besc tare, parcă ar da porunci, îmi amintesc de ruşii care au năvălit în Râmnic în 1944. Multe persoane „ebrietate", se bea pe stradă, în parcuri, peste tot.

După-amiaza navigăm pe Nipru cu vaporaşul. Plaja, întinsă, musteşte de oameni risipiţi de-a lungul fluviului. Mă plimb seara cu Cornelia prin

centru, atât cât ne mai ţin picioarele. Ne întoarcem acasă cu troleibuzul.

9 august

Înainte de plecarea la aeroport, evadez cu Cornelia din grup şi vizităm mânăstirea Sf. Sofia pe care, de rândul acesta, o găsim deschisă. Călătorim la Leningrad cu un Tu 104. Zbor pentru prima oară cu un avion „performant", mă emoţionez ca un neofit de munţii albi de nea peste care trecem. Peisaj polar, îmi aminteşte de filmul american „Drumul spre stele" ce a făcut cozi impresionante în Capitală imediat după război. Zborul durează o oră şi jumătate. La aterizare o fetiţă vomită lângă mine. Alături, un colonel de aviaţie sovietic, ce a dormit tot timpul, muşcă dintr-un măr cu poftă. Are ochi albaştri, cu mici zbârcituri la colţuri, e simpatic.

Surpriza cea mare ni se rezervă la sosire. Suntem cazaţi la hotelul „Sputnik", plantat la 15 km depărtare de centrul Leningradului, dincolo de linia de centură. Membrii expediţiei româneşti protestează vehement, refuză să coboare din autocar, acuză tratamentul inaccep- tabil la care suntem supuşi, se propune grevă. Până la urmă, aşa cum era de aşteptat, coboară un ins, şi încă unul, coborâm cu toţii, conform unei psihologii de turmă.

Fac cu Cornelia o incursiune în centru cu autobuzul (aproxi- mativ o oră). Oraşul e minunat, pe măsura celor auzite despre el. Mă vizitează amintirile livreşti, lecturile din anii de facultate când se traducea copios din literatura rusă. Neva şi canalele ce traversează metropola dau oraşului un aspect lacustru. Nu găsim pe la chioşcuri sau librării nici un ghid al oraşului, nimic care să ne orienteze în descoperirea frumuseţilor „ascunse".

Înapoi la hotel. De rândul acesta avem confort, hotelul e nou, dar depărtarea de oraş e descurajatoare.

10 august

Facem inevitabilul tur al oraşului. Încă din primul moment reali- zez intenţiile propagandistice ale organizatorilor: de a ne arăta „obiec- tivele" legate de Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie şi de rezis- tenţa împotriva blocadei hitleriste. Vizităm crucişetorul „Aurora", apoi Smolnâi. Biserica şi complexul aferent sunt în paragină, părăsite, probabil, încă din timpul războiului civil. Într-o latură a palatului se află comitetul regional al Comsomolului. Văzut din autocar, Leningra- dul nu ne spune mare lucru. Aglomeraţie pe străzile din centru, cozi. În încheierea „turului" suntem conduşi la cimitirul unde au fost înhu- maţi eroii dispăruţi în timpul războiului pentru apărarea oraşului erou.

Ne bucurăm după-amiaza de program liber. Din nou în centrul oraşului. Biserica Isakievici - arhitectură nobilă, în maniera tradiţiei orientale. Interiorul grandios, risipă de aurărie, relicvă a strălucitei epoci a marilor ţari. Din turn, vedere panoramică asupra oraşului lui Petru. În chiar centrul urbei, nu departe de Nevski Prospekt, o cate- drală „modernă", datând, cred, din vremea lui Nicolae al doilea, e transformată, cu un cinism sfidător, în „muzeu al religiilor şi ateismu- lui". Mai vedem biserica în care a fost asasinat Alexandru I, cu turlele ei în dulcele stil rusesc, marea moschee musulmană, grădina şi palatul de vară al ctitorului. Obosiţi, ne jucăm de-a plimbatul cu metroul prin staţiile din centru, foarte aspectuoase. La gara finlandeză se conservă locomotiva (strălucind de curăţenie) care l-a adus pe Lenin din Finlanda în 1917. De altfel, Leningradul posedă mai mult de 200 de monumente şi case memoriale legate de numele celui care a ctitorit revoluţia bolşevică. Auzind că plec în U.R.S.S., Milică Măgureanu m-a întrebat: „La Leningrad mergi?". E oraşul unde şi-a făcut

aspirantura, care l-a propulsat spre înălţimile ameţitoare ale Puterii.

11 august

„Ermitajul în trei ore” s-ar putea intitula filmul alergăturii noastre prin sălile imense, tapetate cu picturi, între care nenumărate capodopere. A fost ridicolă această „luare de cunoştinţă” (sintagma cea mai potrivită) cu muzeistica sovietică la vârf. Palatul de iarnă e într-adevăr impresionant. Fără un ghid, fără „materiale” informative, e firesc să rămânem după vizitarea muzeului doar cu emoţia cu care ieşi, de pildă, dintr-o somptuoasă catedrală gotică.

Interesant e peisajul gloatei, înghesuindu-se prin sălile de mar- mură. E duminică, muzeul geme de mulţime. Cea mai mai mare parte a vizitatorilor au sosit în excursii „organizate” de prin toate cotloanele imperiului. Sunt îmbrăcaţi modest (deşi şi-au pus, probabil, haine de sărbătoare), arată aşa cum îi cunosc din filmele ruseşti ce invadaseră Capitala în anii '50. Se îmbrâncesc, îşi fac loc cu coatele, se calcă în picioare, au figuri vulgare, „lumpen”, nu sunt departe de mujicii care au luat cu asalt acest palat în octombrie 1917.

Mergem cu autocarul, după-amiaza, la fortăreaţa Petropavlovsk, des amintită în literatura rusă a veacului trecut (o bună parte dintre „clasici” cunoscând-o „din interior”). Vizităm biserica în care au fost înmormântaţi ţarii. Frapantă e uniformizarea pietrelor tombale, ce consună cu ideea de standardizare, de egalitarism. La mormântul lui Petru I e o afluenţă atât de mare de public încât renunţăm să-l mai vedem. Zidul fortăreţei şi-a pierdut din măreţia ce trebuie să o fi avut odinioară din cauza verticalităţii construcţiilor noi, saprofite, apărute în preajma închisorii.

Celulele par confortabile (au suferit pesemne modificări), încăpătoare, prevăzute cu lumină electrică şi sobe. Cernâşevski a scris aici „Ce-i de făcut?”. Celula cu nr. 60 a devenit populară fiindcă l-a „găzduit” o vreme pe Gorki.

Vizităm, cu grupul, Muzeul de literatură. Spaţii rezervate lui Esenin, Blok, Puşkin, Lermontov (cel mai bine reprezentat), Dostoievski, Tols toi, Gogol, Turgheniev, Goncearov. Reconstituiri de interi- oare, ediţii princeps, fotografii. Conservatoarea muzeului ne pune să ne iscălim într-un catastif şi să trecem în dreptul numelui oraşul unde locuim. După ce-mi fac datoria, exclamă veselă: „Ah, sunteţi bulgar!” De altfel pare o femeie foarte de treabă. Aflăm aici că Leningradul e bogat în case memoriale ale marilor scriitori sau ale personajelor celebre pe care aceştia le-au creat. Există, de pildă, strada şi casa Soniei Marmeladova sau casa lui Raskolnikov.

Restul vremii ni-l petrecem singuri, mergând pe jos. Vedem locuinţele în care au lucrat Pavlov şi Krâlov (ultimii ani din viaţă), Universitatea, Academia de Ştiinţe, Bursa, Muzeul marinei militare, toate în fugă, cu sufletul la gură, ca să ne conformăm programului. Ne întoarcem la hotel cu metroul, care trece pe sub Neva.

12 august

Ne petrecem toată dimineaţa la Petrodvoreţ, în golful Finic. Palatul ţarilor bine conservat. Grădinile în terasă, statuile albe, de marmură, restaurate de curând. Din depărtare, marea pare o fâşie de mătase albastră. Coridorul de apă ce leagă marea cu palatul, pe unde venea ţarul să-şi petreacă zilele de desfăt, e însoţit de susurul fântânilor ingenios concepute. Ne amuză „fântânile glumeţe”, ce tre- buie să fi încântat pe tinerele prinţese zvăpăiate în plimbările lor romanţioase prin parc. De aici, de la Petrodvoreţ, revoluţia proletară pare o pură fantezie. În zare se

desluşeşte Kronstadtul. Ambarcaţii pescăreşti sub pavilion roşu străbat în linişte întinsul apei. Leningradul poate fi luat drept o machetă din plastelină. Nemţii, ne şcoleşte ghidul, au asaltat timp de trei ani oraşul. Pe unele bombe neexplodate s-a descoperit inscripţia „Ermitaj”. Am devenit imun la umorul sovietic.

După-masă - pe Moskovski prospekt, Sadovaia, Dzerjinski prospekt. Nume, nume... Seara, la operă, „Mazepa”. Soliştii foarte buni, orchestra zgomotoasă. Montarea, corul, baletul - ireproşabile. Ruşii au stagiunea deschisă în timpul verii. Spectatorii sunt îmbrăcaţi simplu, în hainele cu care stau la coadă la ulei şi zahăr. Receptivitatea la artă - rudimentară. Fireşte, întâlnesc şi oameni subţiri, majoritatea tineri (viitorii muzicieni ai patriei sovietice). În antracte se aude frecvent limba engleză. Loja ţarului e plină de circa 50 de tovarăşi înghesuiţi unul într-altul. Se vorbeşte şi comentează în timpul spectacolului. Sala miroase a parfum ieftin. Poate că ţarul s-ar fi bucurat să vadă cât de m elomani au devenit supuşii lui, analfabeţi pe vremuri, lipsiţi de educaţie muzicală. Îmi place să populez pentru o clipă lojile şi stalul cu doamnele de la Curtea imperială îmbrăcate în rochii albe, cu malacov, privind galant spre tinerii ofiţeri ce le fac complimente, în timp ce urmăresc spectacolul prin binocluri de sidef. La plecare, văd caleştile aurite trăgând la peron, o gleznă fină dezve- lită urcând cu graţie scările, portierele landourilor închizându-se dis- cret, apoi tropotul uşor al cailor. Între timp a sosit în staţie autobuzul. Piaţa Teatralnaia...

13 august

Două ore până la Riga, cu un avion cu elice, care m-a hurducat precum „navele” aeriene de pe liniile noastre interne. Ajungem seara, suntem cazaţi într-un hotel curat, lângă gară („Baltika”). Văd împreună cu Cornelia oraşul în fugă, un fel de

burg ce îmi aduce aminte de Sibiu. Catedrale monumentale, străzi înguste, pavate cu piatră cubică, marele Dom din centru, închis. La ora 21,30 - apus de soare! Ne plimbăm pe chei, desfăşurat de-a lungul râului Daugava.

După Leningrad, Riga arată ca un oraş provincial, liniştit, cu circulaţie rutieră redusă. Clădirile cenuşii, de arhitectură barocă, sugerează o civilizaţie feudală târzie. Bărbaţii şi femeile sunt blonzi, agreabili la înfăţişare, cu tenul mat şi alură germanică. Ce amestecuri de populaţii să fi avut loc de-a lungul veacurilor, care să dea naştere acestui popor împuţinat, cu o identitate încă vie şi un destin atât de tragic?

Ne apucă noaptea pe străzi. Aerul e parfumat, prezenţa proximă a fluviului - tonică. Pentru prima oară de când am trecut graniţa mă simt puţin acasă.

14 august

Turul oraşului (obligatoriu), apoi cu grupul la Expoziţia econo- miei naţionale a R.S.S. Letone. Nimic de consemnat. În fine, monu- mentul eroilor căzuţi în „marele război pentru apărarea patriei". După ce primim „concediu", hoinărim de capul nostru pe străzi. Câteva monumente vechi, bisericile, turnul Pulberăriei. Ca şi la Leningrad, aproape toate bisericile au primit destinaţii lumeşti: magazii, silozuri sau, în cele mai fericite cazuri, muzee şi săli de concert, cum e Domul, splendid monument de artă gotică, avariat în timpul răzb oiului şi restaurat. Una din biserici a devenit planetarium. Câtă imaginaţie! Magazinele abundă de mulţimea în căutare de alimente. Cozi peste tot. Aglomeraţia e un mediu la care sovieticii au învăţat perfect să se adap- teze: împing, lovesc, îşi fac loc prin orice mijloace le vine la înde- mână. Trăiesc spectacolul miniatural al luptei pentru existenţă. Acest orăşel cu 600.000 de

locuitori (după informa- ţiile ghidului) e capitală de republică, are guvern, soviet suprem etcetera.

Merg cu Cornelia, seara, la concertul de orgă dat de Irina Arhipova în „sala" Domului, prevăzută cu scaune (1000 de locuri), plină ochi: Haendel, Cherubini, Haydn. Orga (conform informaţiilor din program) e cea mare din Europa. Nu mă miră, pentru sovietici recordurile sunt un loc comun. Interpretarea Arhipovei - excelentă, avantajată de acustica bună şi beneficiind de ambianţa de pioşenie a lăcaşului.

15 august

Zi „liberă". Alerg prin Riga cu Cornelia. Zăbovim din nou pe cheiul Daugavei (Drina de Vest în variantă rusă), locul cel mai atractiv al urbei. Luăm autobuzul şi ne preumblăm de-a lungul mării Baltice. Vile mici înşirate pe malul mării. Peisaj nordic. Plaja e sărăcăcioasă, pustie, deşi ne aflăm în plin sezon estival. Nisipul bun, dar apa foarte rece (18 grade). Ne desculţăm, ne botezăm în valurile Balticei, pe care sunt convins că n-o să am ocazia să o mai văd vreodată. Orăşele de vacanţă risipite pe litoral, umbrite de o vegetaţie de seră. Hotelul „Perla mării" pare o limbă de beton avansată în inima plajei, singura construcţie modernă din decor. Cu toată precaritatea peisajului, localnicii sunt mândri de litorarul lor. Pentru a-i trezi din vis, le-ar fi utilă o mică excursie pe Croazieră.

Librăriile din Riga expun cărţi cartonate, cu hârtie proastă, aşa cum suntem obişnuiţi în ţara noastră. Foarte puţină literatură în alte limbi (engleza). Literatura rusă domină copios vitrinele. Multă litera- tură tehnică. Seara plecăm cu trenul la Moscova.

16 august

Suntem cazaţi la hotelul „Kiev", lângă gara Kievskaia, la margi- nea oraşului, de unde vom

pleca spre ţară. Condiţiile oferite - execra- bile: camere fără baie, fără apă caldă, covoare jerpelite, mobilierul mâncat de carii. Ferestrele răspund spre o curte interioară plină cu gunoaie şi grămezi de pietre. Suntem, probabil, sancţionaţi pentru politica de „independenţă" a Şefului. Turiştii care au vizitat în anii precedenţi Moscova s-au bucurat de altă primire şi de cu totul alt confort.

Turul oraşului: prospektul Kalinin, strada Gorki, Universitatea Lomonosov, căţărată pe o colină ce domină Capitala, stadionul „Dina- mo", mânăstirea Smolenski, toate văzute prin geamul autocarului, care opreşte când şi când pentru a ne bucura privirea în tihnă. Programul de după-amiază cuprinde o „manifestaţie" organizată la clubul „Asocia- ţiei de prietenie U.R.S.S. - R.S. Română" în cinstea apropiatei mari sărbători a poporului nostru, 23 August, de la care Cornelia şi cu mine ne eschivăm pentru a călca oraşul cu piciorul. Luăm metroul şi coborâm la „Balşoi Teatr". Plouă cu găleata, dar nu descurajăm. Parcurgem strada Gorki (cea mai importantă şi populară din Moscova) de la Kremlin până în piaţa Maiakovski (statuia retorică a poetului, văzută de atâtea ori în poze). Deşi e timp urât, străzile sunt aglomerate. Metropola ni se înfăţişează în nuditatea ei: foială, agitaţie, lumea împingându-se grăbită, făcându-şi loc cu pumnii (cred că a devenit o obsesie a mea), spectacol vivant, de o convingătoare naturaleţe. La librăria „Drujba" se găsesc cărţi din toate ţările socialiste, de câteva ori mai ieftine decât la noi. Intru din curiozitate în biblioteca „Lenin", biblioteca naţională a Uniunii sovietice, vizitez sala fişierelor şi sălile de lectură ale scriitorilor şi oamenilor de ştiinţă, privilegiu de care oamenii de cultură români nu beneficiază.

Mergând pe stradă, nimerim din întâmplare la casa memorială „N. Ostrovski". La etaj, apartamentul modest al scriitorului care a călit oţelul: camera de lucru - pat de fier, birou,

bibliotecă - unde şi-a dat sfârşitul răpus de ftizie prozatorul şi o sufragerie. Celelalte încăperi sunt amenajate cu vitrine expunând cărţi, fotografii, manuscrise. Muzeul depăşeşte cu mult, ca fast, valoarea reală a literatorului.

Noaptea colindăm prin oraşul subteran, delectându-ne cu orna- mentaţia staţiilor de metrou placate cu marmură provenită, zic gurile rele, de la monumentele funerare ale nobilimii şi marii burghezii lichidate (chiar şi în postumitate) de tăvălugul revoluţiei proletare.

17 august

Galeriile Tretiakov, vastă panoramă a picturii ruse de la arta icon arilor la moderni. Pictura academică a veacului trecut e obositor de convenţională. Saloanele Petrov (cu un portret al lui Dostoievski impresionant), Serov, Repin, Surikov.

La mănăstirea Novodevicii, complex de artă feudală. Numeroase morminte atestă bogăţia şi fastul vechii nobilimi. Buruienile şi bălă- riile au năpădit astăzi totul. Au rămas „în picioare" biserica Smolenski, ce conservă morminte de ţari şi ţarine (între care familia lui Petru cel Mare), cu o catapeteasmă masivă, originală şi o biserică în care se slujeşte dar care e închisă, unicul lăcaş de cult „funcţional" întâlnit până acum în Rusia. Din chiliile maicilor, părăginite, ameninţate cu ruina definitivă, se aude muzică de la un aparat de radio. Dincolo de sfântul lăcaş, curge liniştit râul Moscova.

Panorama „Borodino" mărturiseşte la modul sovietic despre unica şi uluitoarea victorie a ruşilor împotriva lui Napoleon. O uriaşă bandă pictată, lipită în jurul unui perete circular, crează impresia de relief. Faptele de istorie sunt glorificate până la absurd. Lângă „panoramă" se păstrează casa unde s-a hotărât de către statul major francez retragerea trupelor din Moscova. Ruşii ştiu să-şi respecte şi

să-şi pună în valoare trecutul. Au perfecţionat o tehnică a magnifi- cenţei cu care au construit un imperiu şi au educat o populaţie supusă, căzută în transă.

Avem ambiţia să înconjurăm Kremlinul, faptă anevoioasă, fiindcă incinta e foarte întinsă. Pornim de la biserica Vasilii Blajenâi, excep- ţional monument arhitectonic, ce domină Piaţa Roşie. Divizarea inte- riorului într-o mulţime de capele dă un aspect ciudat construcţiei. Decoraţia pereţilor, în stilul rococo, de o suavitate rară. Ne aventurăm în labirintul de hrube, intrări boltite, tăiate în piatră, culoare înguste, reci, întunecoase, scări în spirală, ce vor fi servit lui Eisenstein la turnarea filmului Ivan cel Groaznic.

Nu rezistăm tentaţiei de a intra în curtea Kremlinului, deşi vizita e prevăzută în programul excursiei noastre. Frapează evident contrastul dintre bisericile vechi, cu turle aurite, amintind un ev revolut, şi cons- trucţia masivă de un gust îndoielnic a sălii Congreselor, care, probabil, a constituit modelul pentru sala Palatului din Bucureşti. Zidurile cetăţii, roşii, crenelate şi turnurile de întărire dau peisajului o impresie de agresivitate, inculcată mai degrabă de lecturile din tinereţe dar, de ce nu, şi de istoria trăită. O droaie de miliţieni veghează la linia de demarcaţie ce desparte palatul Consiliului de miniştri de zona muzeală a Kremlinului. În jurul orei 19, un puhoi de oameni începe să se scurgă spre palatul Congreselor (are loc, probabil, un concert), încă un prilej de a trece în revistă lipsa de gust în vestimentaţie şi extracţia joasă a populaţiei moscovite.

Kremlinul, noaptea, sub luminile puternice ale reflectoarelor. În drum spre hotel, descoperim monumentul eroilor în luptele de la Plevna, dat uitării, neîngrijit, situat în desişul unui parc în pantă, ale cărui alei conduc la unul dintre sutele de

edificii „istorice” unde a lucrat, sau a ţinut discursuri flamboaiante, sau a locuit marele Lenin.

18 august

Lungi cozi, duminica, la mausoleul lui Lenin, de sub zidurile Kremlinului. Cârduri de oameni blazaţi, veniţi „din sarcină” sau dintr-o curiozitate care s-a transferat în lecţie de istorie, cei mai mulţi din provincie, stau înşiraţi cuminţi, înaintând pe lespezile de piatră din Piaţa Roşie. Cortegiul alunecă lenevos, ca un puls obosit. Când ajungem la intrarea în mausoleu, după o oră de procesiune, suntem deja osteniţi. Construcţia nu inspiră nici un sentiment sacru, de pioşenie: o grotă de marmură albă, ostaşi încremeniţi cu arma auto- mată la piept, câte un ofiţer care supraveghează aferat desfăşurarea pelerinajului şi sala principală, în mijlocul căreia e instalat catafalcul părintelui Revoluţiei, cu figura lividă, de ceară, iluminată puternic de becuri albe. Impresie de mistificare: preferam un trucaj bine jucat decât o realitate ce-ţi dă senzaţia de truc. De notat figurile oamenilor sovietici ce trec smeriţi, chiar speriaţi prin faţa catafalcului. În spatele mausoleului sunt plantate pietrele funerare ale marilor conducători ai clasei muncitoare (între care Stalin). Un buchet de flori roşii pe mor- mântul lui Gagarin, rătăcit printre atâţia sfinţi ai Revoluţiei.

În locul muzeului „Lenin”, programat de ghid, am preferat să vizităm mânăstirea Donskoi, înconjurată de ziduri înalte, prevăzute cu turnuri şi creneluri. Biserica e transformată în muzeu de arhitectură religioasă. Zidurile vechi şi bălăriile ce năpădesc incinta îmi amintesc de ilustraţiile manualului de limba franceză din liceu ce însoţeau capitolele despre romantism. Într-un cimitir multisecular, alături de mânăstire, sălăşluiesc mormintele familiei lui Puşkin şi Rimski Korsakov, precum şi cele ale lui Perov şi Jukovski („părintele aviaţiei ruse”, cum arată o inscripţie).

După-masă, la Expoziţia realizărilor economiei naţionale a U.R.S.S. Un uriaş bâlci al deşertăciunilor, cu lume forfotind nebună printre pavilioanele c e expun abundenţa, succesele economiei, bunăs- tarea, fericirea marilor popoare sovietice. Tonete cu gogoşi, limo- nadă, îngheţată, jocuri şi distracţii. Dacă vreun novice ar fi paraşutat în expoziţie, ar putea crede că a nimerit direct în paradis. Interesant e pavilionul realizărilor în domeniul cuceririi cosmosului.

Ajungem cu destul efort la mânăstirea Kolomenska, ridicată dincolo de marginea oraşului. Pe drum avem ocazia să ne facem o impresie fugitivă asupra vieţii suburbane: case de lemn, fântâni la mar- ginea drumului, vegetaţie sălbatică, garduri dărăpănate, curţi aglome- rate, sărăcie, lipsă de spirit gospodăresc (ce distanţă faţă de „satele" văzute în Germania!). Complexul monahal, datând din secolul 14, se întinde până la râul Moscova. Biserica din centrul incintei, ridicată deasupra solului, e împărţită în două corpuri, o capelă pentru femei şi alta, mult mai cuprinzătoare, pentru „prostime". Sosim în timpul slujbei. Lăcaşul e arhiplin, cu neputinţă de pătruns înăuntru. Simţim venind în valuri, din biserică, duhori insuportabile de transpiraţie, de trupuri nespălate. Cor de femei, vocea baritonală a preotului, cea fon- fănită a ţârcovnicului, foarte autentic ortodoxă, candelabre, lumânări aprinse. Femeile se închină cu cruci mari, apăsate, bat mătănii. Pe trepte, câţiva cerşetori bătrâni, slinoşi, coborâţi parcă din paginile lui Gogol.

Turnul vechiului lăcaş, de pe malurile râului Moscova, domină împrejurimile. E în paragină. Clopotniţa - plină de materiale de cons- trucţie. Doi miliţieni sosiţi cu motocicletele supraveghează locurile. Întinşi pe iarbă, oameni sărmani îşi consumă în tăcere pachetele cu mâncare. În incinta mânăstirii se află şi casa în care s-a născut, la Arhanghelsk, Petru cel Mare, construită din lemn,

bine legată. Parcul trebuie să fi fost în vremea ţarilor loc de agrement pentru familiile nobiliare. La plecare, încep să bată clopotele (premieră pentru excursia noastră în U.R.S.S.), bat straniu, bezmetic, puse în mişcare de un bătrânel cu şapcă, abia văzându-se din înălţimile clopotniţei. Lumea din curte se opreşte, ascultă în extaz această demonstraţie făcută de bătrânul virtuoz, ostenit dar nu şi plictisit, încrîncenat să arate credin- cioşilor secretul artei sale deprinsă în ultimele decenii de răstrişte.

Spre sfârşitul zilei merg cu Cornelia pe „Colinele lui Lenin" ca să admirăm Moscova în toaletă de noapte. Universitatea Lomonosov în întuneric pare mai umanizată, eliberată de conturul tradiţional al cons- trucţiilor sovietice, după modelul cărora a fost clădită şi „Casa Scânteii". Împrejurimile pustii, stude nţii sunt în vacanţă. E ora 22. Dintr-o maşină neagră coboară o englezoaică şi doi englezi. Şoferul încearcă prin gesturi şi pre limba lui natală să le explice străinilor că se află în faţa vestitei universităţi „Lomonosov". După câteva încercări de a pronunţa numele savantului patron, englezoaica exclamă în sfârşit satisfăcută: „A, Monolosov!" Orgoliul rusesc, călcat în picioare de această englezoaică între două vârste, extrem de elegantă, ignorantă, snoabă, coborâtă întâmplător dintr-un taxi, având în faţă panorama înnegurată a Moscovei şi în spate instituţia de învăţământ al cărei nume rămâne pentru ea nepronunţabil.

19 august

În Kremlin. Sala de arme. Rămăşiţele strălucirii ţarismului: hale- barde imperiale, coroane şi sceptre bătute în pietre preţioase (aparţi- nând lui Ivan cel Groaznic, Boris Godunov şi altor ţari păstraţi în legenda memoriei), rochii de ţarine, obiecte din casă de un lux exorbi- tant, apoi harnaşamente, caleşti, troiţe, toate înghesuite în

câteva săli în care aurul şi nestematele îşi pierd semnificaţia prin abundenţă şi risipă inutilă. Exponatele nu izbutesc să creeze „atmosferă”, să reanimeze trecutul, să reconstituie epoca, ni se dezvăluie doar ca simple obiecte de muzeu.

Bisericile din incintă sunt, însă, impresionante: biserica Arhan- ghelului Mihail, depozitară a mormintelor ţarilor moscoviţi, plină de lume făcând coadă pentru a vedea altarul împodobit cu odoare biseri- ceşti şi icoane vechi. Biserica Buna Vestire, transformată în muzeu de icoane pictate pe lemn, curioasă alcătuire arhitectonică, prevăzută cu două altare, uşi secrete, ferestre înguste, frescă afumată de vremuri. Biserica Adormirea Maicii Domnului, mică, de o cochetărie feminină, ce trebuie să fi folosit drept capelă pentru familiile ţarilor şi ale marii nobilimi. Biserica Uspenski (aflată în renovare, pe care am vizitat-o prin bunăvoinţa şefului de şantier), sobră, somptuoasă, cu tavan înalt, capodoperă de arhitectură medie- vală rusă, fostă capelă de încoronare a ţarilor. Biserica Ivan cel Groaznic, acoperită cu schele, lângă care se află celebrul clopot ce poartă numele teribilului ţar, dăruit muritorilor cu aroganţa unui suveran ce întruchipează măreţia şi puterea absolută.

Ultimele ore înaintea plecării în ţară. Suntem frânţi de oboseală după atâta vânturare prin Kremlin. Colindăm prin câteva magazine ca să cheltuim puţinele ruble ce ne-au mai rămas. Îi cumpăr lui Dănuţ nişte soldaţi de lemn, Ancuţei - fleacuri, pentru noi nu ne mai rămâne nimic. Căutăm muzeul „Tolstoi”, e închis , uşile sigilate, o băbuţă ne informează că în imobilul în care e instalat muzeul nu a locuit Tolstoi, că există o casă a lui Tolstoi nu departe de locul unde suntem. Renunţăm. Ne târâm până la hotel. Când coborâm cu bagajele în hol, pe toţi membrii grupului de turişti români ne aşteaptă o surpriză: parterul hotelului e plin de ofiţeri de miliţie. O veritabilă

concentrare de forţe militare, asediu. La intrarea în hotel patru maşini pe care scrie cu majuscule „Miliţia”. Ni se supraveghează bagajele. Suntem în obiectivul lor. O teamă firească ni se strecoară în suflet, cu atât mai mult cu cât nu ştim de ce ni se acordă atâta atenţie, care e motivul acestei „acţiuni” în forţă.

Ajungem în gară, ne aranjăm bagajele în compartimente. Pe peron foială, sumedenie de ostaşi înarmaţi cu automate. Cobor, intru în vorbă cu doi români de lângă Sighetul Marmaţiei, din partea sovietică a Maramureşului, veniţi la Moscova ca să lucreze pe un şantier. Câştigă bine aici, susţin băieţii. Mă gândesc că poate fac şi ei parte din acest scenariu al groazei. Îmi cercetez ceasul, mai sunt 20 de minute până la plecare. Clipele cad greu. Peronul plin de miliţie nu e un spectacol care să ne încurajeze. N-am mai trăit o astfel de stare de aprehensiune din vremea ultimilor ani de facultate, când mă aşteptam să fiu arestat în orice moment. În sfârşit, trenul se urneşte greoi, paznicii rămân pe peron. Respirăm uşuraţi. Penibilă despărţire de Moscova. Urâtă şi neaşteptată încheiere a acestei excursii în ţara socialismului biruitor.

20 august

Zi petrecută în vagonul de dormit. Lungit pe patul cazon al compartimentului, deasupra patului Corneliei, privesc prin petecul de fereastră, ore în şir, stepa. Sute de kilometri de câmp fără sfârşit. Îmi omor plictisul cu „La promesse de l'aube” de Romain Gary, care se trage, la rându-i, de prin vecinătatea acestor locuri. Mesele le luăm în vagonul restaurant în care suntem aliniaţi în ordine, ca la un internat şcolar. Unii dintre tovarăşii de drum sunt mahmuri după votca băută înainte de plecare, la Moscova. Mâncăm în linişte. Pe feţele tuturor se citeşte îngrijorarea, mai ales pentru momentele când vor da piept cu vameşii sovietici. Bem bere. Însoţitorul vagonului ne

urmăreşte dis- cret, rezemat de una din uşile vagonului.

Apoi, graniţa. Vagoanele sunt trecute pe o linie secundară, pentru a fi adaptate la gabaritul românesc (şi european). Afară e întuneric, burniţează. Cobor. Recunosc pe peron doi ofiţeri văzuţi în gara Kievskaia cu câteva ore înainte, îmbrăcaţi acum în haine de feroviari. În gară se vorbeşte în egală măsur ă româneşte şi ruseşte. Cumpăr de la un chioşc de ziare revista „Nistru" a Uniunii Scriito- rilor din R.S.S. Moldovenească. E tipărită cu caractere ruseşti. Calitatea textelor - lamentabilă. Îmi amintesc de jalnicele noastre reviste literare ale anilor '50. Poezii puerile, semănătorist-socialiste, proză la nivelul lui Ion Istrate sau Aurel Mihale. Critica - naivă, prost informată, cu citate din ediţii româneşti. Moldova e socotită o parte a R.S.S. Moldoveneşti, ruptă vremelnic din trupul Ţării de imperativele istoriei.

În jurul orei 11 noaptea trecem Prutul. Nu-mi pot stăpâni emoţia şi o senzaţie de uşurare, ca după trecerea unui obstacol insurmon- tabil. Nu după multă vreme ajungem la Iaşi.

21 august

Prima ştire aflată pe peronul gării de Nord, care explică atitu- dinea ruşilor faţă de grupul nostru de excursionişti: Cehoslovacia a fost invadată de către trupele sovietice şi ale altor patru ţări socialiste (între care ţara noastră nu face parte). Evenimentul ne lasă într-o stare de prostire totală. Dimineaţa, miting (100000 de cetăţeni) veniţi „spontan" să asculte speach-ul Şefului, în piaţa Palatului. Se vorbeşte de arbitrariu, de agresiune, de război. În ochii oamenilor se desluşeşte teama, oarecare speranţă şi indignarea până la revoltă. Ziarele, toate ziarele au dispărut din standurile chioşcurilor. Se citesc pe stradă, se comentează. Oamenii au ieşit din tăcerea impusă de regimul represiv, au opinii. Fiecare clipă trăită

poartă încărcătura evenimentelor. Posturile de radio emit permanent pe toate lungimile de unde. Primejdia pârjolului e lângă noi, palpabilă. La plenara Partidului s-a hotărât crearea gărzilor patriotice, apărarea cu orice preţ a graniţelor ţării. Hotărâre de un grotesc sublim şi de un ridicol tragic.

Coincidenţă ciudată: găsesc pe birou o scrisoare de la buna doamnă Jindra Hušková, care răspunde celor două epistole expediate de mine înainte de plecarea în U.R.S.S. Se arată entuziasmată după lectura „Auroaicei", mă copleşeşte cu laudele. Mă roagă să-i mai trimit cărţi scrise de mine, s-o ţin la curent cu viaţa literară din România, să n-o uit!

„Luceafărul" a publicat în timp ce mă aflam în Rusia o cronică a lui Ungheanu la „Zborul de probă". Omului nu-i place cum scriu (fără să argumenteze critic), dar nu înţeleg de ce îmi reproşează că fac în carte „critică socială". Despre stil, nici o vorbă. Îl vizitez pe Mitru. E agitat, debusolat de recentele evenimente. Îmi declară cu toată seriozitatea că dacă ruşii năvălesc a doua oară peste noi , îşi curmă viaţa.

22 august

Principalii conducători ai Cehoslovaciei au fost arestaţi. Trupele sovietice stăpânesc ţara. Comportarea poporului ceh e exemplară. Privesc desfăşurarea tancurilor străine cu o pasivitate rece, ostilă. Reprezentantul U.R.S.S. la Consiliul de Securitate a cerut să fie scoasă de pe ordinea de zi problema intervenţiei armate care ar fi, susţine el. o chestiune internă a Cehoslovaciei. O mare parte din guverne dar şi dintre partidele comuniste au calificat invazia drept o crimă îndreptată împotriva poporului cehoslovac.

Ne pierdem o bună parte din timp ascultând posturi de radio străine. Am trecut (fără să ştim) graniţa cu ultimul tren care sosea din Rusia.

Frontiera a fost închisă. În chiar momentul în care intram în ţară, ruşii năvăleau cu tancurile în Cehoslovacia. Excursia ce trebuia să se întoarcă a doua zi după sosirea noastră a fost blocată la Prut. Kremlinul, vizitat de noi luni, 19 august, dimineaţa, adăpostea în chiar acele clipe, în sala mare a Congreselor, lucrările plenarei C.C. al P.C.U.S, unde s-a pus la cale asasinarea Cehoslovaciei. Am trecut pe lângă istorie fără să ne dăm seama.

Dimineaţa hoinăresc câteva ore prin oraş, bezmetic. Cumpăr cărţi de la „Sadoveanu": Camus, Virginia Woolf. După-masă cu copiii în parcul „Libertăţii". Plimbare cu barca. Viaţa poate fi trăită oricum. Trebuie trăită.

23 august

Sărbătoarea, în acest an, a „Zilei Eliberării" poartă cu ea ceva funest. Lumea e înmărmurită, nervoasă, aşteaptă ştiri. Svoboda a plecat la Moscova pentru „negocieri". Cozi de topor, fiindcă trebuie să existe pretutindeni şi oricând aşa ceva, încearcă să formeze un nou guvern. Patru persoane din delegaţia pornită spre Kremlin nu sunt investiţi cu autoritate nici de guvern, nici de partid, ci pur şi simplu sunt desemnaţi de ruşi. Tito şi Ceauşescu continuă să fie în atenţia agenţiilor de presă străine pentru atitudinea lor de frondă.

Ne petrecem după-amiaza, până târziu, la tanti Marioara. Copiii se simt bine în casa încăpătoare, cu două paliere comunicând printr-o scară interioară din lemn, unde se joacă lipsiţi de griji. Râsul lor voios e tonifiant. Cei vârstnici discutăm politică. De fapt, încercăm să ne defulăm. Trebuie să se întâmple astfel de evenimente răvăşitoare, ca să ne amintim că trăim în proximitatea unei Pute ri care ne stăpâneşte destinele.

25 august

Delegaţia cehoslovacă nu s-a întors încă de la Moscova. Nu se ştie nimic despre ea. Probabil că „negocierile” durează. Opinia publică mondială, agitată, e împărţită în două. Se aşteaptă o nouă lovitură în forţă. Surse chineze ne avertizează că ne aflăm în faţa unei primejdii iminente. La graniţa noastră de răsărit sunt masate trupe blindate sovietice. Oraşul Giurgiu e închis pentru autoturisme (sursă sigură). Istoria e în alertă.

În lipsă de altceva mai bun, îmi triez şi adun nuvelele începute şi abandonate în ultimii ani. În total 13 texte. Le-am pus într-un sertar al noptierei. În preajma lor mă simt mai în siguranţă. Îmi amintesc de zilele şi nopţile la care am trudit la ele în zadar.

26 august

Reiau contactul cu şcoala. Ni s-a făcut program de pregătire a candidaţilor pentru examenul de admitere. Despre evenimentele din Cehoslovacia nu se şopteşte nici o vorbă. O tăcere neliniştitoare învăluie concelaria.

La Editura Tineretului, în audienţă la Georgescu. Îi prezint propunerea de a ni se edita, mie şi lui Mitru, „Avionul de Cluj”. N-a comentat. Mi-a recomandat să predau volumul în redacţia lui Bică. Acesta e, însă, în concediu. În birou, Geta Părărin şi Damirescu. I-am spus Deliei că aş dori să preia ea volumul. Faptul poate fi justificat (pentru şefi) prin aceea că e scrisă împreună cu Al. Mitru, care e vechiul ei colaborator. Amabilitatea distantă, convenţională a Deliei. În editură îl întâlnesc pe Grigore Băjenaru. Mi s-a recomandat, o face pentru a treia oară. Şi are numai 60 de ani... I-am spus că sunt vecin cu pictorul Dan Băjenaru. E nepotul lui, mă informează, deşi diferenţa de vârstă dintre ei e mică. Se tutuiesc.

Veşti proaste de la E.P.L. Volumul încă nu a plecat la tipar, au aşteptat, susţine Szathmary, să văd şi eu coperta. Primul cuvânt din titlu,

„Umbrele”, e dublat cu literă punctată, vrând să sugereze estom- parea, distanţarea în timp (explicaţiile maestrului). Intenţia artistică e atât de rudimentară încât poate fi sesizată şi de un întârziat mintal. Al doilea cuvânt, „timpului”, e scris cu tuş negru. Ansamblul e lipsit de atracţie. Am sugerat reducerea dimensiunii literelor cu care e scris numele autorului şi micşorarea formatului cărţii. Ne privim cât eva momente drept. Înţelege că nu-l iubesc. Mi se promite că volumul va pleca joi la tipografie.

27 august

Predau la Editura Tineretului „Avionul de Cluj” şi o ofertă bătută la maşină. Mitru a plecat pentru şase zile la Ţigăneşti. A vorbit cu Delia la telefon, are speranţe de publicare.

Căutându-l pe Tudor la Cinematografie, dau de Băran. Zăpăuc cum e, mă primeşte cu efuzii, credea că am venit pentru el. Mi-i recomandă pe colegii de birou: N. Ţic, Constantin Stoiciu şi trei regizori tineri, unul bărbos, altul cu figură de dur, celălalt ironic, toţi genii gata făcute. Ascultau „radio Chişinău” şi ricanau la ştirile redactate în inimitabilul stil al anilor '49 - '50 de la noi. Băran îmi propune să scriu un scenariu original sau după o carte a mea, e foarte fericit să colaboreze cu mine, îmi va încheia imediat un contract, voi primi avans. Amabilitatea lui îmi pare suspectă. Nici Tudor nu mi-ar fi oferit asigurări atât de încurajatoare.

29 august

Încep pregătirea pentru examenul de admitere: primii copii, prima luare de contact cu cretinismul noii promoţii. Aceleaşi priviri uluite, stupide, aceleaşi tăceri prelungi, dureroase la întrebări elementare, aceeaşi rugă mută, neputincioasă, umilită, apoi, ca un reflex de apă- rare, ca un retuş al propriei lor condiţii, etalarea

unei obrăznicii vitrio- lante, sfruntate, fără margini. Acesta e „materialul uman” pe care îmi exercit profesia.

Pierd o parte din zi pentru demersuri în legătură cu instalarea gazelor în sobe. Îi dau piesa de teatru lui Virgil Sacerdoţeanu, fostul coleg de clasă al lui Gică. Îmi spune că vrea să fie „sincer” cu mine: nici un regizor din provincie n-o să-mi monteze piesa fără să primească 50 % din drepturile noastre de autor. Textul va fi maltratat fără scrupule. Teatrele nu pot asigura în distribuţie mai mult de patru actori buni, restul se completează cu umplutură. Dacă dau piesa la Televiziune, câştig prin difuzarea mai largă a textului dramatic dar îmi obturez toate şansele de a mai fi jucat pe vreo scenă. Ar monta-o el la Televiziune dar e foarte ocupat cu nişte filme. În schimb, dacă sunt de acord, ar putea să-mi facă prezentarea „Avionului”, filmând un fragment semnificativ. Scurt şi cuprinzător. Şi sincer!

1 septembrie

Problema introducerii gazului metan a devenit principala noastră preocupare. Căutăm un avocat care să ne susţină cauza în procesul pe care vrem să-l intentăm celor doi viermi (bătrânul a fost câteva decenii „funcţionar” la Miliţie, în departamentul puşcăriilor) care nu ne dau acces la extinderea conductei pe sub gardul ce ne desparte curţile. Ieri, instalatorul plătit de noi a încercat să efectueze lucrarea la detectorul Costăcheştilor. Bătrânii, sprijiniţi energic de fiica lor Liliana, studentă a Corneliei la Politehnică, au făcut un tărăboi de nedescris, ridicând toată strada. Liliana, cu mâinile înfipte în şolduri, ţipa cât o ţineau plămânii: „Daţi repede telefon unchiului, generalul, la procuratura Republicii.” Când a auzit de procuratură, instalatorul a dat bir cu fugiţii. Scenă de carnaval (dar şi de mahala).

Mi se propune preşedinţia unei comisii de admitere la un liceu. Încep acest an şcolar mai obosit ca oricând. De zece zile dureri de cap incontinente. Citesc „Puntea Sf. Ludovic" de Thorton Wilder, superbă cronică a veacului 15 peruvian, în maniera elegantă, marcată de fineţea, erudiţia, umorul şi stoicismul subţire ale unui Anatole France.

4 septembrie

Mă aflu pentru prima oară (dea Domnul să fie şi ultima!) în sediul Procuraturii generale militare, unde am cerut audienţă la generalul Costăchescu, procuror general adjunct al Republicii, fratele vecinului care-mi obstrucţionează racordarea la reţeaua de gaze. Deşi am oră fixată de primire, aştept patru ore în picioare, pe un culoar întunecos, urmărind forfota gradaţilor, în majoritatea ofiţeri superiori, de-a lungul spaţiului îngust al coridorului ce face o cotitură, în colţul căreia „sunt fixat" de un locotenent imberb. „Să nu vă mişcaţi de aici până nu veţi fi chemat", îmi ordonă scurt şi foarte convingător. Mă gândesc câte destine au distrus, câte mii de ani de închisoare au dat aceşti oameni îmbrăcaţi în haine militare unor semeni de-ai lor, numai pentru faptul că gândesc altfel decât ei, că au comis delictul de a avea alte credinţe şi idealuri. Sunt prizonierul momentan al acestei instituţii a crimei comise în numele justiţiei populare.

Intru deja epuizat în cabinetul generalului (faptul că m-a făcut să aştept atâta vreme e o componentă a tacticii lui de luptă). La o măsuţă alăturată, un maior notează ceva pe o hârtie. Un fel de secretar parti- cular, însărcinat să fie martorul conversaţiei dintre noi. Generalul, un ins între două vârste, atacat de calviţie, cu faţa plină, de om îndestulat, îmi face semn să iau loc, nu dă mâna cu mine. Îi expun foarte pe scurt „cauza" pentru care l-am deranjat, nu e o problemă de

procuratură militară, ci una de familie. Mă ascultă atent. Sunt îmbrăcat neprotocolar, într-o cămaşă albă, curată, cu mânecile scurte, desche- iată la gât, cu pantalonii şifonaţi şi sandalele rupte. Când termin, în loc să abordeze problema în fond, îmi spune că aprobarea mea pentru gaze e obţinută pe căi „ocolite". Termenul mă amuză. Sunt acoperit cu toate semnăturile, până la cea a primarului general al Capitalei. Generalul repetă de câteva ori cuvântul „ocolit", e clar că îi place, ascunde perfid o vagă ameninţare. Arunc în luptă ultimele mele cartuşe: îi comunic ce a strigat pe stradă iubita lui nepoată în legătură cu el. Pentru această întorsătură a discuţiei nu era pregătit. Tace un minut, două. E în derută. De fapt e funcţia lui în joc. Şi ce funcţie! „Nu cred că a spus aşa ceva", spune până la urmă. E alb ca hârtia. „Nu vreţi să fi spus aşa ceva, îi replic, dar din păcate a auzit întreaga stradă." Generalul bate darabana cu degetele pe biroul elegant, sculptat în lemn de nuc, proprietatea cine ştie cărui moşier ale cărui oase vor fi putrezit prin temniţele ţării. Maiorul scrie, fără să ridice capul din hârtii. Îmi simt picioarele îngheţate. Timpul trece greu. Mi-e frică. Generalul îmi mărturiseşte, fără nici o legătură cu subiectul, că ţine mult la frate-său, că au fost 12 copii în casă, că „bădia" i-a ţinut pe toţi la facultate, lucruri care ar fi trebuit în condiţii obişnuite să mă emoţioneze. Ca să încheie, îmi spune că trebuie să se informeze asupra situaţiei exacte a branşamentului. Că mă va chema peste câteva zile din nou, ca să-mi pună pe masă concluziile sale.

Ies afară năucit. Văzută din stradă, clădirea Procuraturii gene- rale militare pare un bloc obişnuit, de o oarecare eleganţă, cu 7-8 etaje în care se trăieşte, se iubeşte... Ştiu că am pierdut partida cu generalul, nici nu-mi imaginam că o s-o câştig. Cu ei nu poţi să ieşi decât înfrânt. Dar am făcut tot ce mi-a stat în putinţă ca să-mi apăr mica mea felie de fericire, cea care mă ţine în viaţă.

Seara,la Mitru. Mă îmbărbătează. Îi restitui scenariul după „Săgeata căpitanului Ion”. E foarte bine scris, cu o ştiinţă a compo- ziţiei, a mânuirii intrigii, a gradării secvenţelor remarcabilă. La întoarcere, îl întâlnesc pe stradă pe Puiu Stănescu ieşit de puţină vreme din închisoare. Amintirile sale incoerente despre pătimirile în detenţie cu greu se pot constitui într-o construcţie epică. Se bâlbâie penibil. E îmbrăcat mizer. Miroase a băutură.

5 septembrie

La spitalul „Dr. Cantacuzino”, pentru analizele şi radiografia obligatorii la început de an şcolar. Urmăresc cu interes, în laboratorul lui Tică, pe un tânăr doctor care şterge răbdător timp de o jumătate de oră lentilele unui aparat de fotografiat, după care desprinde de pe sârmă câteva filme încă ude şi le mângâie din ochi cu o bucurie maternă. E înalt, impunător, finuţ, poartă ochelari cu ramă metalică. Pare un englez căzut chiar acum în oraşul nostru dâmboviţean. După ce iese din încăpere, Tică mă informează că are un cancer devastator, a fost operat acum şase luni, i s-a scos un segment din osul bazinului.

Mitru mă roagă să-i duc lui Băran un text. Nu aveam poftă să-l văd pe Băran (oricum, nu atât de repede), dar nu-l pot refuza pe Mitrici. Mă întâmpină gălăgios, exuberant, îmi propune filme grandi- oase, cu succes sigur. În realitate, voia să mascheze eşecul: Geta Tarnovschi i-a predat lui Dolfi Solomon, şeful studioului, proiectul scenariului „Trei brazi şi o bicicletă” şi Dolfi a obiectat că nu se poate face un film de lung metraj după acest material. Propune încă două filmuleţe care, împreună cu scenariul meu, să constituie un triptic, filme pe care le voi scrie eu sau alţi autori, în cazul că refuz să colaborez în continuare. Opinez că filmele (ca şi spectacolele de teatru) coupé nu sunt agreate de public, eu însumi

hotărându-mă cu greu să văd un astfel de hibrid. Ca să nu mă lase mofluz, Băran îmi propune să dezvolt tema din „Trei brazi...” dându-i o tentă poliţistă, drept pentru care îmi scoate pe loc o adresă din partea studioului către serviciul de „circulaţie” al Miliţiei, prin care solicită forurilor să-mi dea concursul pentru „documentare”. „Ştiţi ce materiale de viaţă extra- ordinare găsiţi la miliţie şi în sălile de tribunal?” îmi spune cu glas piţigăiat, în timp ce mă conduce până la uşă.

Îl cunosc cu acest prilej pe Francisc Munteanu, predat de mine (fără plăcere) ani de zile în şcoală. Corespunde imaginii pe care mi-o făcusem despre el: cap mare, puternic, tunsoare modernă, elegant, preţios, arogant, suficient. Vorbeşte puţin. Cu atât mai bine pentru el.

6 septembrie

Pe radiografiile făcute ieri mi se diagnostichează o spondiloză şi o litiază renală (suferinţă veche). Doctorul Petrică Popescu mi-l recomandă pe Răzvan, băiatul lui şi al Cocăi Costescu, de care a divorţat de mult. Ies din spital, îi telefonez Cocăi, după o oră sunt la ea. Îi aduc „Auroaica” şi „Zborul de probă”. Fosta mea prietenă din liceu a îmbătrânit, e pensionară de boală, devitalizată, marcată de o maladie incurabilă (scleroză în plăci). Din inteligenţa vie, spumoasă, spontană a fetei de odinioară a rămas doar amintirea şi o inefabilă umbră de ironie resemnată, istovită. Coca a însemnat pentru mine şi colegii mei anii nebuni de după 1944, când Râmnicul s-a populat deodată cu moldoveni şi basarabeni refugiaţi de frica hoardelor din Răsărit. Escapadele cu trenuleţul de Ocniţa (locuia la Ocnele Mari), plimbările nesfârşite prin parcul orăşelului, flirturile, tachineriile copilăreşti, seratele şi balurile care ţineau până în zori, iresponsabilul sentiment de forţă pe care ţi-l conferă tinereţea... Mignonă, smeadă, graţioasă,

veselă, Coca a devenit imediat după sosirea în Râmnic liderul (şi modelul) de necontestat al fetelor din promoţia ei.

Conversaţia se leagă greu. Nu ne-am văzut de mult. Îşi consi- deră boala cu ipocrită indiferenţă. Glumim, ne amintim secvenţe din vremea şcolii. Timpul scurs de atunci, cu toate ororile lui, e ocolit cu abilitate. Părem doi moşnegi ce trăncănesc la gura sobei. Seara, primesc telefon de la ea. A citit „Auroaica", i-a plăcut extraordinar, plânge. Sărmana Coca!

7 septembrie

Sunt chemat la Procuratura generală militară. Acelaşi scenariu: aşteptarea în picioare pe coridorul întunecos, foiala coloneilor. La un moment dat, trece pe lângă mine soţul verişoarei mele, Lucica, locote- nent-colonelul Ştefi Farca, mă vede, păleşte, îmi spune fără să se oprească „Vorbim altădată" şi dispare speriat pe o uşă capitonată, ca şi cum ar fi fost urmărit de erinii.

Discuţia (de o oră) cu generalul e fără istoric. Susţine că s-a interesat la „specialiştii" lui şi că presiunea gazului va scădea simţitor la frate-său, în cazul în care îmi dă acces la detentorul lui. Vorbeşte cu oarecare stânjeneală, în timp ce maiorul scrie. Ca să-l irit, îi amintesc din nou despre mahalagismele debitate de nepoată-sa în stradă. Timpul trece greu, generalul nu se simte bine în hainele lui de militar, strâmte la gât. Îmi declară că e iubitor de literatură (ce glumă!), că-mi înţelege necazurile, dar că problema în ceea ce-l priveşte e irezolvabilă: nu are autoritatea să-l convingă pe frate-său să-mi cedeze mie o parte din bunul lui personal. Mă sfătuieşte, în final, să intentez o acţiune civilă, „civilă, înţelegeţi?", lăsând instanţa să hotărască de partea cui este dreptatea. Din toată aventura, mă aleg, totuşi, cu o platonică satis- facţie: l-am văzut în toată

magnifica s a goliciune pe procurorul general militar al României.

Mina Cantemir: „Umbrele timpului” a plecat pe 5 septembrie la tipografie.

10 septembrie

Colind cu adeverinţa dată de Cinematografie prin câteva secţii de miliţie în căutarea unui ofiţer care să-mi dea informaţii utile pentru scenariul meu. Sunt prezentat până la urmă unui maior Klein, care îmi spune cu mândrie că lucrează de 17 ani „în circulaţie”. Pare, într-adevăr, un foarte bun tehnician dar, din păcate, nu e genul de copoi cunoscut din filmele americane, şi-i lipseşte, în plus, acel comentariu „personal” care dă relevanţă faptului frust şi sugerează idei. Renunţ. „Documentarea” e o problemă de viaţă, în nici un caz una de laborator. Dacă vrei să ştii ce gândeşte un criminal, ucide. Abia după aceea începe literatura. Marii artişti au imaginat totul „din fotoliu” pentru că au moştenit, prin cine ştie ce miracol, inteligenţa şi intuiţia şi experienţa şi trăirile întregii specii umane de-a lungul veacurilor.

Mă întâlnesc cu Zelinschi şi cu Ramiro la „Cina”. E seară, cald. Toamnă târzie. Bem bere. În nu ştiu ce context, Zelinschi îmi aruncă în faţă că „porcăriile scrise de mine nu le citeşte nimeni”. Nu mă revoltă nedreptatea aserţiunii, ci ura cu care a „smuls-o” din el. Regret că mi-am făcut un duşman în plus, dar mai ales că am pierdut un prieten.

13 septembrie

Ne zbatem să rezolvăm problema gazelor. Încercăm să obţinem de la Cosma, primarul general al Capitalei, aprobarea de a ni se trage gaze direct din conducta de pe stradă, ca să ocolim obstrucţiile familiei Costăchescu. Fina lui, colega Corneliei de catedră, a pledat personal cauza

noastră, dar primarul e hotărât să nu ne dea aprobarea decât după avizul prealabil al întreprinderii de distribuţie a gazelor. La rândul lui, directorul I.D.G.B ne-a comunicat că e de acord cu branşarea din stradă, dacă aprobă Cosma. Din acest cerc vicios - imposibil de ieşit.

Mitru a vorbit cu Nataşa Gheorghiu care-i spune că piesa noastră a fost citită şi apreciată (ea însăşi fiind în juriul concursului care a premiat-o). A văzut-o şi Ion Lucian, care are unele observaţii în legătură cu finalul. Bică obiectează că Editura Tineretului nu poate tipări piesa, aceasta fiind o dramatiza re după un roman apărut tot la ei.

Îl prind la telefon pe Cornel Vulpe, îl întreb dacă l-ar interesa rolul lui Paul din „Avionul". „Sunt bătrân, drăguţă, am 39 de ani!" Pentru un puşti de 17 ani, e cam mult, e drept. O fi având şi burtă! Nu l-am mai văzut de o groază de vreme. Mi-a fost coleg la Lahovary.

Ziua onomastică a Corneliei. Seara bem cu toţii un pahar de vin.

15 septembrie

Merg la teatrul „muncitoresc" Giuleşti ca să-i dau piesa lui Vulpe. După trei ani de reparaţii (12 milioane de lei) a rămas aceeaşi construcţie cenuşie, dizgraţioasă, semănând mai degrabă cu o hală de fabrică decât cu o instituţie culturală. Scena mare, cu multe trape pentru turnante, sala renovată, de un prost gust izbitor, mirosind a dezinfectante. Câteva clipe cu actorii ieşiţi de la repetiţie, bancuri, cabotinaj. Vulpe îmi propune să scriem împreună o piesă, are o idee extraordinară. Consideră, probabil, că piesele se scriu cu o idee şi gata, restul e rutină.

În vizită la Iordana Ureche, în apartamentul de la parter al unei vile superbe din bulevardul Primăverii, la doi paşi de lacul Herăstrău. Îl are vecin pe Leontin Sălăjan şi, până nu de mult, l-a avut şi pe Drăghici, evacuat în urma conflictelor

cu Şeful. Dincolo, peste încă un imobil, vila lui Ceauşescu. Companie selectă. I-am dăruit Iordanei păpuşa cumpărată în Uniunea Sovietică, pe care şi-o dorea foarte mult (n-are copii!). Bem gin de calitate, ascultăm muzică la un picup şi flecărim. Iordana e gureşă, vioaie. Îmi spune că planurile editoriale pe anul viitor se vor reduce la jumătate în pofida inflaţiei de literatură autohtonă. Stive uriaşe de cărţi umplu până la refuz depozitele. După „seceta" anilor '50, iată refluxul acestei relative „liberalizări" a creaţiei.

16 septembrie

Îl duc pe Dănuţ la grădiniţă. E îmbrăcat în uniformă şi poartă pe spate un ghiozdan uşor, din material plastic. Cârduri de copii însoţiţi de părinţă intră pe poarta instituţiei cu mari buchete de crizanteme în braţe. Încep un lung ciclu de învăţământ, din care vor ieşi oameni în toată firea. Privirile părinţilor, mândri de adraslele lor. Spectacolul merita filmat.

Seara - la familia Moţoc. Cornelica nu s-a întors încă din Italia. Ne nea Mitel, la cei 70 de ani împliniţi, se resimte după gripa severă căreia a trebuit să-i ţină piept. Pălăvrăgim. Ne povesteşte cum şi-a păcălit părinţii, ţărani din Dăeştii Vâlcii, care voiau să-şi vadă feciorul preot şi-l trimiseseră să dea examen de admitere la seminarul din Râmnic. Le-a spus că a căzut la „probe" şi că s-a înscris la „Lahovary". Surâde trist. Îl simt înspăimântat de moartea care i-a dat târcoale. Mi-e drag. N-am fost niciodată atât de aproape unul de celălalt.

Citesc „Leviathan" de Julien Green. Lectura merge la început greu. Stilul prăfuit, monologul interior rudimentar, descrierea fadă a fizionomiilor, recuzita învechită a veacului trecut sunt descurajante. Când termin cartea, însă, rămân uluit. Realizez că totul a fost trucat, că am dialogat

cu un maestru de primă mărime, că autorul s-a jucat cu vorbele, cu cititorul. Ce farsă sublimă!

19 septembrie

Telefon de la Geta Tarnovschi, se scuză că nu m-a sunat până acum. Îmi dă asigurări că vom face filmul cu orice preţ. Ţine foarte mult la nuvela mea. Mă întreabă dacă mi-a făcut Băran contract, deşi ştie că n-a fost vorba de aşa ceva. Mitru mă anunţă că la Televiziune s-a discutat despre piesele premiate la concursul de dramaturgie.

Având aprobare pentru instalarea gazului metan, ni s-a ridicat cartela de lemne. Riscăm să rămânem la iarnă în frig. Vom fi obligaţi să ne trimitem copiii, în sezonul rece, la tanti Aglăiţa. Ce situaţie penibilă!

Oraşul, seara. Toamnă frumoasă. La Cluj s-au semnalat farfurii zburătoare. Lumea se agită. Ciudat, în Biblie nu se face nici o referire la extratereştri. Nici măcar în Apocalipsă. Situaţia ţării noastre, în urma ocupării Cehoslovaciei, continuă să fie precară. Nu mă pot hotărâ să-i scriu şi să-i trimit cărţi Huškovei, mă tem că or să ajungă la altă adresă.

Îi citesc, noaptea, lui Dan, „Nils Holgersson”. Sunt mai bine de 30 de ani de când mama mă adormea povestindu-mi „minunata călătorie” a lui Nils prin Suedia. Oarecum dezamăgit. Textul mi se pare astăzi lipsit de poezia şi misterul pe care i le atribuiam pe vremea aceea.

23 septembrie

Lucrez de patru zile la scenariu. E o muncă nouă, nu lipsită de satisfacţii. Filmul pretinde alte reguli ale jocului. Fraza scurtă, ideea exprimată p reponderent prin imagini (excluzând, fireşte, dialogul). Deşi n-am scris scenarii, am impresia că o fac de ani şi ani de zile. Am decis ca filmul să fie „spus” de vocea eroinei. Acţiunea capătă adâncimi, perspective neaşteptate.

Ieri, vizita lui tanti Marioara şi a lui nenea Mitel. Au plecat la şase seara. I-am condus până la tramvai. Dan ţopăind în urma noastră ca o căpriţă.

25 septembrie

Tot mai apăsător gândul evadării la Ţigăneşti, chiar dacă numai pentru şapte zile. Munca de la şcoală mă îndobitoceşte, în special şedinţele care se ţin lanţ. Noaptea trecută, furtună magnifică. Demons- traţie de o rară spectaculozitate a atotputerniciei Creatorului. Priveam ferestrele arzând incandescent şi cerul sfâşiat din când în când de foc şi răpăitul egal al apei pe trotuarele inundate. Totul a durat două ore.

Trăim de la o zi la alta sub semnul războiului. Lumea aşteaptă speriată invazia. Isteria poate fi doar un scenariu bine ticluit, dar dacă e adevărat? Dacă vin ruşii?

29 septembrie

Lucrul la scenariu începe să mă obosească. Am reuşit să scriu numai 11 pagini (15 minute de film). Cornelia e încântată de text. N-am însă motivaţia pe care mi-o oferă literatura. Nu sunt sigur dacă textul meu poate deveni sau nu film. Muncesc cu teama că-mi irosesc timpul în mod inutil. Mitru a vorbit cu Băran. Mi s-a dat ca termen de predare a scenariului ziua de 20 octombrie. Geta Tarnovski a preluat un scenariu al lui Tăutu, aşa încât va trebui să mi se găsească un alt regizor. Într-un fel sunt avantajat: Geta n-a produs până acum nici un film de lung metraj. Ar fi fost să debuteze cu mine.

2 octombrie

Aştept câteva ore, la comitetul de partid al sectorului, pe secre- tarul care se ocupă cu problemele de învăţământ. Vreau să mă transfer cu

„dosarul” de la şcoală la Uniunea Scriitorilor. Mi se spune într-un sfârşit că astăzi tovarăşul secretar nu mai vine.

Se anunţă apariţia „României literare”, în locul „Gazetei”. Redactor-şef - Geo Dumitrescu. Naşterea revistei a devenit o gogoriţă. E pentru a nu ştiu câta oară când au revenit asupra zilei de lansare a publicaţiei. În „Informaţia Bucureştiului” de azi este dată ca sigură ziua de joi, 10 octombrie.

Petrec după-amiază de ieri la Mitru. I-am citit paginile scrise din scenariu. Nu mi s-a părut impresionat după lectură. „Nu-mi dau seama dacă o să iasă un scenariu bun sau nu, îmi spune, dar ceea ce e sigur e că aveţi un extraordinar simţ cinematografic. Trebuie să lucraţi film!” Bem vin negru cumpărat de la Capşa şi cafele mari, în ceşti de porţelan. Mă informează că i s-au comunicat de la München („Interna- tionale Jugend Bibliothek”) titlurile volumelor incluse în expoziţia internaţională a cărţii pentru copii organizată de U.N.E.S.C.O., ce se va plimba pe la Bologna, Bruxelles, Londra şi Boston. Zece titluri de autori clasici români şi cinci de autori contemporani, între care şi „Zborul de probă”. „Săgeata căpitanului Ion” a fost trecută pe „lista de onoare a literaturii europene pentru copii”.

4 octombrie

Din nou la sectorul de partid. Sunt primit de secretarul cu prob- lemele de învăţământ. Amabil, numai zâmbete. Sectorul, îmi spune el, nu e de acord să piardă un om atât de preţios ca mine, sunt singurul profesor din organizaţia lor care e membru al Uniunii Scriitorilor. Mă sfătuieşte să mă mai gândesc. Se scoală de pe scaun, mă conduce până la uşă.

În stradă mă decid să continui lupta. Abordez comitetul municipal de partid, unde sunt primit de

un tovarăş Florea, şeful comisiei ce „coordonează” activitatea uniunilor de creaţie. Insul îmi e antipatic din prima clipă: înalt, suplu, felin, tuns impecabil, ochelari cu ramă groasă, părul complet alb, deşi n-are mai mult de 40 de ani, buze senzuale date, poate, cu ruj. Privire arogant-ironică. Tipul activistului rasat, de „oraş”, creat în anii lui Ceauşescu. Îi spun păsul. Mă ascultă nervos. Organizaţia de partid a Uniunii Scriitorilor, zice el, cuprinde numai scriitori pensionari sau neîncadraţi în câmpul muncii. Ceilalţi activează la locul de muncă. Mă minte cu neruşinare, sunt informat că o treime din membrii organizaţiei lucrează în diverse instituţii, dintre care mulţi în învăţământ. Ridică între timp receptorul telefonului şi face un număr. „Alo, cu tovarăşul Stancu. E acasă? Aha, zace!” Cuvântul zace îl scuipă cu un dispreţ suvera n. Deşi nu-l iubesc pe Zaharia Stancu (şi nici literatura lui), faptul că o haimana ajunsă într-un fotoliu pluşat se exprimă despre el ca şi cum i-ar fi un subaltern oarecare mi-l face pe loc simpatic. Mă ridic. Îmi dau seama că nu am ce căuta în acest birou cu uşi capitonate şi telefoane albe. Pe stradă lume multă, e ora prânzului. Mă bucur ca un copil să privesc casele, oamenii.

8 octombrie

Aurel Miheleş (prin intermediul lui Mitru cu care lucrează la „Săgeata căpitanului Ion”): Geta Tarnovschi, fosta lui asistentă, e muncitoare, conştiincioasă, dar în cinematografie e nevoie şi de talent. E riscant să-i girez debutul în filmul artistic de lung metraj. Deocamdată Geta a luat în lucru un text de Tăutu, scenariul meu încă nu e scris, iar dacă va fi vreodată terminat, va fi citit de Băran, de Dolfi Solomon şi de încă trei - patru Solomoni mai mari în grad, până va parveni să intre în planul ferm al studioului. Va mai fi nevoie de pace, de

puţin noroc şi de încă ceva pe deasupra. Cale lungă...

Îi telefonez lui Bazil în legătură cu tipărirea „Avionului” la E.P.L. Planul pe '69, îmi spune, e completat. Ar mai fi oarecare şanse pentru 1970, dacă piesa va intra în graţiile redacţiei. Faptul că a fost premiată nu-i influenţează în nici un fel destinul tipografic. Contează valoarea piesei, atât. Să-i aduc textul peste două zile.

10 octombrie

După câteva luni de reclamă caragialescă, apare „România lite- rară”. Număr dezamăgitor, lipsit de personalitate, cu aceleaşi condeie binecunoscute ale „Gazetei”, fără orizont cultural, fără program, paginată mediocru, cu un format mai suplu dar cu articole la fel de zaharisite şi plictisitoare. Geo Dumitrescu afirmă într-un interviu că revista nu va publica proze kilometrice! Tant pis!

Îi predau piesa lui Bazil. Mă primeşte rece. După două minute mă lasă să înţeleg că sunt inoportun. Piesa va fi dată la lectură peste o lună - o lună şi jumătate. Trebuie să fiu mulţumit, au în redacţie un maldăr de volume de teatru, unele cu state de vechime mai mari de doi ani. Îmi vorbeşte despre succesele lui în Franţa. În urma frecventării unui seminar internaţional, a primit nu ştiu ce diplomă de prestigiu. Spune toate acestea grăbit, în silă. Îl părăsesc, lăsându-l între stivele de manuscrise de pe birou.

Veste proastă: nu ni s-a aprobat branşarea gazelor de la conducta din stradă. Rămâne să alegem între a continua lupta de uzură (prin instanţele judecătoreşti) sau a ne resemna.

Şi-a dat obştescul sfârşit tovarăşul Căţelu, directorul de cadre din Ministerul Industriei Bunurilor de Consum, care mi-a aprobat acum şapte ani, la intervenţia discretă a lui nenea Mitel, transferul de la Nucet la şcoala unde profesez

astăzi. Nu era bătrân. A murit, probabil, de cord. Sunt unii oameni neînsemnaţi care au un rol decisiv în modificarea vieţii semenilor. Un fel de acari modeşti, fără biografie, ce se implică, anonimi, în cârmuirea destinelor noastre.

13 octombrie

Luptăm să ne punem în valoare piesa premiată. Sofia Stoicescu de la Televiziune îmi spune la telefon că „Avionul" i-a plăcut foarte mult. E hotărâtă să-l monteze. A vorbit în prealabil cu Cojar, care se arată favorabil acestei iniţiative. Va asigura cea mai bună distribuţie cu actorii teatrelor bucureştene. Ni se va da pentru spectacol zece mii de lei, adică exact valoarea premiului. Am rugat-o să-mi dea răgaz să mă gândesc. Mitru e de părere să ne dăm acceptul. În ceea ce mă priveşte, aş fi vrut s-o văd jucată pe scenă, în faţa unui public viu, care palpită. Mă fascinează forfota din culise, mirosul tare de acetonă din cabine, murmurul foaierului în pauze, aplauzele la scenă deschisă. Un spec- tacol la televiziune în care, între două replici, poţi pune mâncarea la încălzit pe plita de aragaz, poţi gusta un sanviş şi bea un pahar de bere mă întristează.

Mitru se simte de câteva zile rău, nu mai poate lucra. Medicii l-au sfătuit să nu stea la birou mai mult de o oră pe zi. Îl pasionează o temă nouă: figura lui Miron Costin, ca simbol al intelectualului ucis de spiritul plebeu într-un sistem totalitar, obscurantist.

15 octombrie

Vernisajul expoziţiei lui Dan Băjenaru, într-o sală mizeră de pe strada Mihai Vodă, în apropierea C.E.C-ului. Lume foarte multă, coborâtă, parcă, din paginile „Scrinului negru". Bătrâni surzi, îmbră- caţi în costume negre, babe cu voaletă şi cu

lungi rochii dantelate, evantaie, mantouri demodate, mirosind a naftalină, figuri ratatinate, pătate de semnul anilor, zâmbete încremenite pe buze, schimburi de gentileţuri, de cuvinte goale, parfumuri grele, cuvinte spuse în şoaptă, morgă. În afara unui puşti de veeo 20 de ani, Cornelia şi cu mine suntem cele mai tinere persoane din expoziţie.

Băjenaru pare pierdut de emoţie în această aglomeraţie septua- genară, încărunţită. Figură ascetică, descărnată, păr lung, cănit, căzân- du-i pe umerii acoperiţi cu mătreaţă, ochi mari, hieratici, strălucitori, haine uzate, făptură mică, modestă, cu un zâmbet sfios uitat în colţul gurii. Vorbeşte un anonim critic de artă, elogii fără substanţă, verbiaj punctat cu poncife împrumutate din lexicul obişnuit al vernisajelor. Sunt expuse vreo 40 de uleiuri pe pânză - peisaje şi nuduri. Câteva nuduri şi imagini din Veneţia - excelente. Expoziţia dă impresia unei retrospective a anilor '30. Nevastă-sa, mai tânără cu 20 de ani decât el, împlineşte oficiul de amfitrioană.

Tică pleacă într-o excursie în Turcia. E hotărât să rămână în Vest. A aranjat totul din timp. Nu şi-a dat în vileag intenţiile decât câtorva prieteni „siguri”. Porneşte la drum doar cu o mică valiză de mână (ca să nu dea de bănuit grănicerilor) şi cu un aparat de fotografiat de producţie japoneză, cu care a făcut de atâtea ori poze copiilor. Îmi aduce „în păstrare” trei icoane vechi din Păuşeşti-Măglaşi (judeţul Vâlcea), scrisorile primite de la Mircea Eliade şi „recomandarea” smulsă lui Victor Eftimiu, cu o poză a maestrului cu autograf. E foarte emoţionat, deşi îşi pregăteşte evadarea de câţiva ani. De fapt, se teme să nu fie predat înapoi de autorităţile turceşti. Ne despărţim „bărbă- teşte”. Are 38 de ani. Îl voi mai vedea oare vreodată?

18 octombrie

Tipografiile (îmi spune Iordana) nu mai tipăresc cărţi până la sfârşitul anului, ci numai etichete, afişe şi alte mărunţişuri, ca să-şi îndeplinească planul. Trăim în plin coşmar.

Două zile de şcoală cu program foarte încărcat. Şcoala mă macină încet, sistematic. Mă întorc acasă zilnic cu dureri de cap care nu trec cu antinevralgice. Evident, nu mai pot lucra nimic. Citesc.

„Nepotul lui Rameau" de Gellu Naum (după Diderot) la teatrul „Municipal" în regia lui Esrig, cu Dinică şi Moraru. Spectacolul e dificil din cauza densităţii textului, de altfel foarte ingenios şi inteli- gent „pus în pagină" de Naum. Remarcabilă comuniunea de spirit cu veacul al 18-lea pe care timpul n -a alterat-o. Câteva aluzii subţiri la realitatea politică de azi stârnesc aplauze zgomotoase. Public vulgar şi masochist: îi place să vadă expuse pe scenă propriile-i laşităţi şi ruşinoase cedări în faţa Demonului.

19 octombrie

Virgil Brădăţeanu mă asigură că piesa mi se va juca la teatrul „Ion Creangă". Peste zece zile, când trupa se va întoarce din turneul în Bulgaria, îmi va da detalii. Varianta cu teatrul din Piatra Neamţ pare că a căzut. „Nu eşti mulţumit că se joacă la Bucureşti? Preferi Piatra Neamţ?" mă întreabă zâmbind suficient. Parcă nu s-ar fi putut juca la ambele teatre, concomitent. Mitru e sceptic. Lucian a dus pe mulţi de nas, îl va duce şi pe Brădăţeanu. Ceea ce cred că se va şi întâmpla.

Presa literară anunţă (după nu ştiu câte amânări) că Adunarea generală a scriitorilor va avea loc pe 14 şi 15 noiembrie. Va fi prima la care particip. Tracasarea în problema instalării gazelor continuă. Am făcut cerere de „ordonanţă prezidenţială" aruncând bani şi istovind ultimele resurse de răbdare. Lucrez în cameră cu două

flanele, halat, ciorapi de lână şi căciulă pe cap. Şi nu suntem decât la jumătatea lui octombrie.

21 octombrie

Ion s-a întors de la Dunăre, după patru luni de absenţă din Capitală. Ne vedem la „Cina”. E slab, nebărbierit, şifonat, murdar. Parcă ar fi ieşit de la gherlă. A avut necazuri: un acceident (uşor) de maşină, conflictul cu un căpitan de miliţie pe care l-a insultat, un proces penal soldat cu o amendă de 3000 de lei şi ridicarea carnetului de conducere. Îmi relatează toate acestea ca pe nişte fleacuri lipsite de interes. A lucrat toată vara. Romanul „Porţile deasupra cerului”, anunţat în presă ca proximă apariţie, a fost oprit la Direcţia Presei. Are 8000 de lei datorii. Ştie însă să îndure lipsurile, e călit. Când era student,făcea hamalâc la un patron, cărând lăzi în spinare, noaptea, în pasajul Vilagross de pe Calea Victoriei. Nu avusese încă loc „naţionalizarea”.

Între timp, apare Nicu Stoian. Vor să plece mâine la „Păcuiul lui Soare”, pe Dunăre, ca să aducă la Bucureşti Fiatul lui Eclemea. „Nu vii cu noi?” mă întreabă într-o doară Ion. N-am fost niciodată în fieful unde îşi petrece vacanţele de vară muncind pe şantierul arheologic şi scriind. Îi spun că merg.

22 octombrie

E seară. Întuneric beznă. Lotca se desprinde de pe malul drept al Dunării şi alunecă molcom spre insulă. Pe apă plutesc umbre nedes- luşite. Ion, desculţ, cu pantalonii sumeşi până la genunchi, trage gos- podăreşte la rame. Ai zice că e pescar de meserie. Se aude clipocitul apei în ritmul agale al ramelor. Eu şi Stoian, uzi la picioare, stăm înghesuiţi la prova lotcii. Din când în când stele cad de pe cer, pierzându-se în valurile negre.

În sfârşit, ţărmul. Priponim lotca de un pilon. Dibuim prin întuneric o potecă. Covor de frunze uscate, troznind sub pantofii noştri de oraş. Dintr-o dată mi se arată în faţa ochilor peisajul cetăţii scitice, sub lumina bolnavă a stelelor. Ion, în picioarele goale, ne serveşte drept ghid. E la el acasă. Ziduri milenare de cetate, pietre albite de ploi. Aşezarea se întinde până departe, pierzându-se în apele fluviului. Totul se petrece în vis. Pustietatea, vechimea locurilor sunt emoţio- nante. Cetatea - părăsită, arheologii au plecat de o săptămână, se întorc abia la primăvară. Suntem pentru o clipă singurii stăpâni ai misterului.

Părăsim Păcuiul lui Soare şi ne întoarcem pe ţărm, unde e construită aşezarea celor ce lucrează pe şantier. Paznicii sunt plecaţi. Câţiva câini ne iau în primire hămăind prietenos. Vizităm coliba lui Ion, săpată în pământ de el însuşi pe un dâmb, dominând până departe desfăşurarea fluviului. În această încăpere sărăcăcioasă, primitivă, şi-a scris Eclemea cărţile în ultimii şapte ani. Satul arheologilor, noaptea, e de o frumuseţe stranie. Ne aflăm în istorie, rupţi de prezent, de realitate. În depărtare clipesc flăcări pe Dunăre. Dincolo de apă, se ghicesc luminile Călăraşilor.

Drumul înapoi, spre casă, cu maşina. La volan Nicu Stoian. Oprim la Hanul cu salcâmi, bem must şi mâncăm pastramă de oaie. N-avem chef de vorbă. Plecăm, maşina aleargă pe şoseaua pustie, noaptea, ca în scenariul la care lucrez acuum. Ciudată senzaţie de teamă. Încrucişări de faruri pe şosea. Strălucirea fosforescentă a asfaltului, în lumina înşelătoare a farurilor. Figura încremenită a lui Ion, ca a unui zeu păgân, decupat dintr-o stampă.

25 octombrie

Ora 12 noaptea. Termin scenariul. Ar trebui să fiu fericit. Am lucrat la el 36 de zile (60 de pagini). Mâine vine Oprea să i-l dictez la maşină. La radio,

ştiri de la Olimpiadă. După discuţia de ieri cu Băran, mi-a pierit tot chefu l. Îmi spune, printre altele, că textul trebuie să fie riguros de actualitate. Ce înseamnă de actualitate? Să se refere la depăşirea normelor în uzine, la recolta de toamnă? Vocea lui piţigă- iată, de eunuc, îmi dă un sentiment inexplicabil de panică.

La şcoală primesc sarcina să redactez o „dare de seamă" (a acti- vităţii şcolii) de 20 de pagini. E modul în care îmi plătesc concediile de boală prelungite, pe care direcţiunea le tolerează cu indulgenţă.

27 octombrie

Cu Oprea, care îmi dactilografiază scenariul. Îi pun titlul în timp ce-i dictez: „Brazii care nu uită", alegând din mai multe titluri concurente. Îmi place cuvântul „brad", are aromă de pădure. Vizită la Mitru. Îi dau scenariul să-l citească. Bem coniac şi ronţăim alune prăjite. Seara vine la noi familia Moţoc, anticipând sărbătorirea Ancuţei, de mâine.

Ieri, telefon de la Ion. Voia să mergem împreună la Matei, de Sf. Dumitru. Am fost nevoit să-l refuz, băteam la maşină scenariul cu Oprea. Nu l-am sorcovit nici pe nenea Mitel, unde ne ducem an de an, de când ţin minte. Sunt sfârşit de oboseală, ca după un îndelungat efort prelungit.

28 octombrie

Ancuţa împlineşte doi ani. Câte aniversări de toamnă voi mai avea prilejul să sărbătoresc? Mică, negricioasă, plină de vitalitate. Nu a făcut bine ochi şi a devenit „femeie". Ştie că o iubesc şi profită. E farmecul şi avantajul ei.

Mitru mi-a citit scenariul, mă copleşeşte cu laude. Jenant. Doamna Pârăianu îl acompaniază în acelaşi registru. Îi predau scenariul lui Băran. Peste câteva zile voi avea un răspuns. Lucrez fără râvnă de zile la „darea de seamă" a şcolii. Scârbavnică îndeletnicire!

31 octombrie

Discuţie cu Băran la Cinematografie. Scenariul a fost citit de el, de Creangă şi de redactora-şefă. Textul le-a plăcut, sunt dispuşi să facă film după el. Mi se va încheia imediat un contract, banii îi voi primi în ianuarie. Urmează apoi observaţiile. Cea mai importantă priveşte structura filmului, care e „povestit" de Luly, eroina principală. Ar dori să introduc câteva episoade independente din viaţa lui Adrian (soţul ei), ceea ce ar distruge unitatea, poezia şi feminitatea discursului cinematografic. Tonul cu care-mi vorbeşte e din ce în ce mai imperativ, mai indecent. În clipa în care falia dintre noi devine ireparabilă, mă ridic, îmi iau scenariul şi îl introduc în servietă. Văzând că intenţionez să plec de-a binelea, renunţă la amabilitatea şi aşa destul de firavă pe care bădărănia i-o permite şi devine agresiv. Îmi spune că scenariul, aşa cum arată, e o porcărie, o vorbărie fără şir, că mi-a făcut destule favoruri, citindu-l în două zile şi acordându-mi încrederea lui, că a încheiat definitiv relaţiile cu mine, că dacă până azi mi-a stat alături, de acum încolo m-am situat singur de partea cealaltă a barierei (la care barieră o fi făcând aluzie?), că e capabil să-mi facă şi rău, nu numai bine. Mă tutuieşte, e congestionat, şi-a pierdut complet stăpânirea de sine.

Seara, la teatru („Îngrijitorul" de Pinter), îi povestesc lui Mitru aventura mea cinematografică. Nu sunt tulburat de respingerea scenariului, cât mai ales de vulgaritatea personajului. Realitatea e că m-a copleşit un ciudat sentiment de eliberare. Pot în sfârşit să scriu literatură. Cinematografia e pierdere de vreme. Aduce bani, e drept, dar e plină de capcane, e supusă multor servituţi şi căderi în faţa ideologiei oficiale.

Ieri, văzut „Ucigaş fără simbrie" de Ionescu. Excepţional Beligan în rolul lui Béranger. În

„Dicţionarul literaturii franceze contempo- rane”, Bourin şi Rousselot afirmă că „le comique de ses meilleurs pičces est, en demeurant, trčs français”. Franţujii n-au citit, e limpede, teatrul lui Caragiale. Alegaţia lor ar fi fost, evident, mult mai prudentă.

În cursul dimineţii s-a desfăşurat procesul nostru cu vecinii în problema branşării gazelor. Ne-a asistat avocatul Trâmbiţioni (ce nume!). Evident, am lipsit. Sperăm într-o sentinţă rezonabilă.

Cumpăr „Istoria romanului modern” de Albérčs, despre care se face mare zgomot în presa literară. N-am reuşit nici măcar să o frunzăresc.

1 noiembrie

Sunt trezit din somn de Băran (m-a căutat de trei ori şi aseară, în timp ce eram la teatru). Discuţie inutilă, agasantă. A vorbit cu Dolfi Solomon, care vrea să citească scenariul „în arbitru”. Refuz să i-l mai dau. Dacă îi place lui Dolfi, nu voi avea linişte din partea lui Băran. Dacă-mi solicită aceleaşi modificări, n-are rost să-mi mai pierd vremea. Realizând că sunt hotărât să nu i-l restitui, începe să se lamenteze. Şeful, zice, aşteaptă scenariul în dimineaţa asta. E disperat, i-a promis că i-l pune pe birou, el nu e decât un biet funcţionar, are copii de crescut, obligaţii familiale. Se umileşte. Îi arunc în obraz tot ce n-apucasem să-i spun cu o zi înainte: că e un individ egoist, lunecos, că are suflet de hârtie. De ce i-a promis scenariul şefului înainte de a mă consulta? Ce obligaţii am eu faţă de Dolfi Solomon? După vreun sfert de oră de oftaturi şi lăcrimări, mi se face silă. Îi spun că îi aduc scenariul împotriva voinţei mele. „Dă-l dom'le încoa, împotriva oricui!” aud în receptor vocea lui piţigăiată, de scapet.

La Cinematografie îl întâlnesc pe Tudor, tocmai sosit din conce- diu. Mă roagă să-l aştept câteva minute, timp în care îi dau scenariul lui

Băran. Băran se indignează că i-am adus o copie, ca şi cum aş fi avut vreo înţelegere contractuală cu el. Tudor mă ia de braţ şi mă conduce în biroul lui, o chiţimie situată la subsol, prin ferestrele căreia se pot vedea picioarele celor care foiesc prin studio. Mi-l recomandă pe Opriş, şeful lui, şi pe Horia Pătraşcu, angajat recent în locul lui Velea. Mă îndeamnă să fac un scenariu pentru el pe o temă de învă- ţământ. Îi spun că învăţământul e o mare porcărie, că nu pot să scriu despre şcoală ceea ce aşteaptă ei de la mine să scriu. Râde. La plecare îl întâlnesc pe Băran pe trepte, mă aştepta. Mă cheamă la el în birou ca să semnez contractul. Sunt stupefiat. În zece minute aveam în faţă contractul pentru film în trei exemplare. Fireşte, l-am semnat. Habar n-am ce s-a întâmplat în timp ce eram cu Tudor la subsol. Bănuiesc intenţii malefice, comploturi, demolări. Peste o săptămână, îmi spune preopinentul, voi primi răspunsul în urma lecturii lui Dolfi.

Ies în stradă. Ştiu că partida cu Cinematografia e pierdută. Am înţeles un lucru: că astăzi, în România, se poate publica, totuşi, o carte. A face film, însă, un film valabil, e de neconceput. Lumea celuloidului e pestilenţială, urât mirositoare. Cinică.

3 noiembrie

Dănuţ din nou bolnav. Îl internăm azi la spitalul „Grigore Alexandrescu", suspect de un reumatism Sokolski-Bouillaud. Dacă n-aş fi avut aceeaşi boală la 13 ani, în urma căreia am stat câteva luni anchilozat, n-aş fi atât de îngrijorat. Rămânem mai mult de o oră cu el, înainte de a-l părăsi. Pletele lui de beatnic, ochii mari, acoperiţi de gene, lacrimile curgându-i pe obraji. E cuminte. Ştie ce este un spital, are experienţă. S-a înţelepţit înainte de vreme.

Vizitez expoziţia lui Dan Băjenaru. Mă primeşte afabil. Îmi face cunoştinţă cu Iosif

Koeber, „unul dintre cei ai importanţi pictori de biserici din România”. Înalt, masiv, de vreo 70 de ani, surd de-a binelea. Ne arată fotografii reprezentând picturi dintr-o biserică din Ierusalim, precum şi de la biserica din Răcari, toate excepţional executate. Îmi e prezentat şi pictorul Ţinţaş, ardelean din Oaş, cărunt, bătrânicios, sceptic, tunând şi fulgerând împotriva artei moderne.

La cinematografie, unde mă duc să-l văd pe Tudor, sunt reco- mandat lui Dolfi Solomon: bărbat frumos, ten alb, lăptos, favoriţi, figură „stilizată”, zâmbet ambiguu. Vorbeşte puţin, nu i-am reţinut timbrul vocii. Îmi spune, fără să-l întreb, că dosarul cu contractul a fost trimis la Buftea, la şefii cei mari. Nici o vorbă despre conflictul cu Băran.

4 noiembrie

Început de iarnă, frig, ceaţă dimineaţa. Gândurile mi se supra- pun peste imaginea lui Dănuţ, în clipa când l-am părăsit la spital.

Mitru: îi telefonează în sfârşit Băran, pentru prima oară după discuţia dezagreabilă de acum câteva zile. Încearcă să-i spulbere toate observaţiile majore făcute pe scenariul meu. Băran se arată spăşit (mare artist). Îi spune lui Mitru că două scenarii foarte bune are acum în lucru: al lui şi al meu. Că Sălcudeanu mi-a semnat contractul dar că nu mi-l poate da decât după discuţia cu Solomon. Că sunt un om deosebit, că-i place mult de mine (bizară creatură acest trepăduş de redacţii, fără suflet şi nici coloană vertebrală). Repetă că scenariul meu e excepţional, că va ieşi din el un film antologic. Evident, Mitru i-a dat peste nas, cu fineţea şi stilul lui elaborat. Băran nu e însă omul fineţurilor. Trebuie tratat cu insulte grosolane şi picioare în posterior.

7 noiembrie

L-am externat pe Dan. Se pare că diagnosticul de reumatism a fost eronat. Copilul plânge tot timpul, sub impresia coşmarului de la spital, a nopţilor nedormite, a injecţiilor cu penicilină foarte dure- roase, a comportamentului rudimentar al personalului de îngrijire.

„Meteorul" de Dürenmatt la „Municipal". În afara interpretării lui Caragiu, nimic de notat. Autorul mi-a devenit antipatic după lectura piesei „Romulus cel Mare". Ce galimatias!

Ieri, la meciul de fotbal România - Anglia (0-0), pe „23 August", am o experienţă coşmarescă. Sosesc pe stadion cu puţin timp înaintea începerii partidei. Tribunele arhipline, inclusiv treptele de acces. Încerc, naiv, să-mi g ăsesc locul de pe bilet dar nu pot pătrunde pe trepte. Împins de valul de spectatori care venea din spate, mă trezesc navigând peste trupurile celor ce ocupaseră scările. Primesc pumni, ghionturi, lovituri, injurii. Plutesc pur şi simplu fără sprijin vreo 20 de metri, lovit şi insultat, îmi pierd speranţa de a mai atinge cimentul scărilor, echipele intră pe teren, lumea e în delir, nu mai văd nimic, nu mai simt nici măcar durerea ghionturilor încasate, până când, după câteva minute de derută, ajung să pun piciorul pe un loc tare. Mă străduiesc să respir. Îmi găsesc cu dificultate un spaţiu îngust, lateral, în care să mă adăpostesc de puhoiul de oameni care se îmbulzeau în continuare în urma mea. Meciul nu mă mai interesează. Importantă lecţie de viaţă.

9 noiembrie

Şedinţa secţiei de proză, la Casa Scriitorilor, prima la care asist, condusă de Laurenţiu Fulga. Un mare număr de participanţi sunt vârstnici, albiţi, aduşi de spate, decrepiţi. Câteva babete (Alice Basarab). Personalităţile de prima mărime lipsesc, fiind plecate, pro- babil, în străinătate. Printre tineri, Corneliu Omescu, Iosif Petran, Alexandra Târziu, cu ciorapi „plasă" şi fustă

scurtă, lăsând să i se vadă graţios desenul chiloţeilor. Îl întâlnesc după şase ani pe Al. I. Ştefănescu care se apropie de mine şi se recomandă (cu cine m-o fi confundat?). Îmi declin identitatea. „A, Auroaica şi celelalte!” zice, după care pleacă grăbit, ca şi cum ar fi depăşit timpul hotărât să mi-l consacre. Mi-am amintit de discuţia avută cu el în redacţia „Gazetei literare”, când mi-a spus ritos: „Vrei să ştii dacă eşti scriitor? Da, eşti scriitor!” expunându-mi apoi teoria „sutelor de catarge” şi a ierarhiei valorilor. Evident, nu m-a tipărit, eram un anonim.

Titus Popovici ne-a transmis mesajul Şefului, în urma întâlnirii de alaltăieri a acestuia cu conducerea Uniunii Scriitorilor. Suntem sfătuiţi ca la Adunarea generală să nu ne pierdem în discuţii numai şi nici măcar în primul rând asupra unor probleme mărunte, ca înfiinţarea mai multor edituri şi reviste literare, sporirea tarifelor, plecările în străină- tate, deoarece, deşi dreptatea ne aparţine, iar Partidul ştie şi recunoaşte acest lucru, important e să ne concentrăm asupra chestiunilor majore, cum ar fi creaţia literară şi să ne gândim cu maturitate la situaţia deosebit de complicată a ţării noastre pe plan internaţional. Să fim, deci serioşi, demni, să abandonăm zburdălniciile şi metaforele aluzive, ambigue, neavenite. Se trece apoi la citirea şi discutarea noului statut al Uniunii, se fac propuneri şi contrapropuneri. Discuţii gălăgioase, obositoare. Făn uş Neagu, acest copil îmbătrânit de timpuriu prin cârciumi, face glume de elev isteţ şi priveşte suspicios în jur pentru a evalua efectul comic. Reţin figura „antebelică” a lui Neagu Rădulescu şi a lui Nicuţă Tănase, gros, grav, părăsit de binecunoscuta-i jovia- litate.

Expoziţie de carte românească sub bolta rotondei Ateneului, în acordurile simfoniei a IV-a de Beethoven. Printre exponate, „Rochia cu anemone”, „Auroaica” şi „Zborul de probă”. Mă

bucur ca un puşti după prima coroniţă primită la şcoală.

Bazil s-a transferat de la E.P.L. şi girează postul de director al Editurii pentru literatură universală, în urma decesului lui Vladimir Streinu.

12 noiembrie

„Umbrele timpului" a fost culeasă şi paginată. Peste câteva zile voi avea corectura. Discuţie cu Ioana Andreescu revenită de curând de la Paris (bărbatu-său, Costin Miereanu, are o bursă în capitala Franţei). Impresii din vacanţa pariziană. Ioana evită cu prudenţă să-şi arate entuziasmul, dar i-l citesc în ochi, respiră prin toţi porii atmosfera podurilor de peste Sena şi a marilor bulevarde. Îmi spune că dacă doresc ca tovarăşa Lungescu să nu se mai răstească la mine şi să se ocupe cu osârdie de contract şi avansul bănesc, să-i fac cadou o cutie de bomboane. Atât, o cutie de bomboane! Bazil e confirmat director la Editura pentru literatură universală. Îmi recomandă să discut de acum înainte, în legătură cu piesa, cu o tovarăşă Şişman, care se ocupă de teatru în cadrul editurii.

„Istoria romanului modern" de Albérčs, o sinteză onestă dar lipsită de idei originale, foarte elegant scrisă, în cel mai caracteristic stil franţuzesc.

13 noiembrie

Scriitorii membri de partid sunt invitaţi să participe la o şedinţă la Comitetul Central, în vederea „pregătirii" Adunării generale a scriitorilor, care începe mâine. Suntem primiţi într-o mică sală sclivisită în aripa de sud a imobilului. În foaier, discuţii pe grupuri formate ad-hoc. Bârfă, cancanuri, bancuri. Eugen Barbu - magnific, rasat, ochelari cu rame fine, de mafiot, e însoţit de câţiva sateliţi care-i ţin trena.

Şedinţa e condusă de Paul Niculescu-Mizil, care se străduieşte să fie cald, apropiat, prietenos,

ghiduş, ironic, imprimând întâlnirii un ton de adun are familială. Ne cere, ca şi Titus Popovici cu câteva zile înainte, să respectăm imperativele ideologice ale Partidului, să discutăm problemele de fond, de creaţie, să nu blamăm excesele perioadei de după 1944, să nu ne pierdem în mărunţişuri cum ar fi drepturile materiale ale scriitorilor, întrucât duşmanii din afara ţării speculează toate afirmaţiile noastre şi le denaturează cu rea intenţie la postul de radio Europa Liberă (se dau câteva citate din emisiunile respective). Se schiţează ideile noului statut. Szász Iános cere ca maghiarii să voteze separat, argumentând (logic) că majoritatea de 600 contra 80 nu dă nici o şansă vreunui scriitor maghiar să fie ales în organele de conducere. Mizil, fireşte, respinge cu „tact" propunerea. Oprea (în foaier): „Am urmărit cu interes evoluţia dumnea- voastră, ultimele scrieri. Mă bucur." Îi zâmbesc iezuit, nu-l cred. A devenit adjunctul lui Perpessicius la conducerea Muzeului literaturii române, deocamdată inexistent, căutându-şi de ani de zile un sediu şi, astfel, un drum spre public.

Afară frig. Bate un vânt aspru, de iarnă. Îi dau lui Mitru mapa pentru Adunare: un caiet cu coperţi vinilin, stilou cu pastă, invitaţia. Darurile Uniunii. E necăjit. O editură din R.D.G., care-i publică „Marile legende ale lumii", intenţionează să-i radieze din sumar povestirea despre Siegfried, considerată pur şi simplu fascistă, fiindcă idealizează supraomul, îndrăgit cu atâta înflăcărare de Hitler.

14 noiembrie

Adunarea generală a scriitorilor. Dimineaţa. Holul Ateneului plin. Cea mai mare parte a participanţilor îmi sunt necunoscuţi. Sala, pavoazată sărbătoreşte după tipicul sovietic. Reflectoare, blitz-uzi, Cinematografia, Televiziunea. Atmosferă de eveniment major.

Prezi- diul, format din 30 de scriitori din toate generaţiile (în special vârstnice). Lucrările sunt deschise de Zaharia Stancu, care citeşte o dare de seamă interminabilă, lipsită de interes, adormitoare. Discu- ţiile debutează cu prelegeri despre poezie ţinute de Philippide şi Demonstene Botez. Vorbeşte apoi Victor Eftimiu, expunând pe scurt revendicări materiale: mai multe edituri, tarife rezonabile, subven- ţionarea Pen-clubului românesc. Iniţial, bătrânul nu fusese invitat în prezidiu, dar la propunerea cuiva, poate că a lui Philippide, Zaharia Stancu rectifică eroarea. Scenă penibilă: Eftimiu ridicându-se de pe scaun şi urcând anevoios pe podiumul orchestrei. Luările de cuvânt, în special ale tinerilor, sunt ştrengăreşti - sp rinţare. Unele (Ion Horea) patetice, înecate în metafore, sforăitoare - altele (Fănuş Neagu, Adrian Păunescu) zgomotoase, ironice, vitriolante. Alocuţia lui Fănuş Neagu se transformă într-o invectivă de o rară violenţă împotriva lui Mihnea Gheorghiu, „trepăduş de culise", umblat prin toate ţările lumii pe spezele statului, care ne-a reprezentat la toate congresele, indiferent de profilul lor, nepublicând în schimb nimic, nimic viabil, nejustifi- cându-şi prezenţa într-o adunare a condeierilor. Impresie senzaţională. Urmăresc de la câţiva paşi imaginea în efigie a lui Mihnea Gheorghiu, instalat comod în prima lojă din dreapta scenei, pe figura căruia nu se mişcă un muşchi, ca şi cum ar fi fost pus la stâlpul infamiei o cu totul altă persoană decât el. În alt registru, Adrian Păunescu, verbios, panta- gruelic, debordant, gongoric, duce metafora la marginea demagogiei. Nicolae Breban, arogant, suficient, greu de urmărit din pricina dicţiei deficitare. Petre Sălcudeanu (director al Studioului cinematografic Bucureşti) şters, fără personalitate, apărând literatura anilor 1948 - 1964, pe care a ilustrat-o cu generozitate. Mai iau cuvântul Ştefan Bălan, ministrul învăţământului, vorbind parcă în faţa

unei grădiniţe de copii şi Ion Dumitrescu, aducând salutul Uniunii Compozitorilor.

În pauză îl întâlnesc pe Ion Pascadi care nu mă recunoaşte (sau se face că nu mă recunoaşte), deşi am fost colegi de facultate. A suferit o paralizie facială care-i mutilează îngrozitor figura. Bazil trece pe lângă mine în fugă, temându-se, probabil, să nu fie văzut într-o companie modestă ca a mea. Iordana mi-l prezintă pe Costache Anton: „Un om care te admiră" zice prosteşte, referindu-se la mine, la care Anton îi răspunde cu bun simţ, dar şi cu oarecare grosolănie: „Un scriitor nu-şi poate admira confraţii." Ion Marin Iovescu, cu mutra lui de comis- voiajor şi cu o servietă trenţăroasă în mână, miroase a băutură. Se vântură stingher prin mulţimea din hol, izolat, necunoscut, venind dintr-o lume străină, bântuită de coşmaruri. Văzând-o singură, reze- mată de o coloană, am abordat-o pe Constanţa Buzea, întrebând-o dacă-şi mai aminteşte de cenaclul de la Casa Scriitorilor de acum cinci ani în care ea a citit versuri iar eu proză. Nu, nu îşi aminteşte, îmi răspunde acru. Mi-am declinat numele. „Nu vă cunosc, tovarăşe", îmi zice apăsat şi se desprinde de coloană cu demnitate, ca o femeie acostată, care ţine să-şi păstreze onorabilitatea.

După-amiaza (în urma unui scurt popas la tribunal, unde m-am dus inutil, deoarece procesul cu gazele s-a amânat), Liviu Călin mă prezintă lui Râpeanu. Îi spun că ne cunoaştem (prin intermediul lui Bazil). Râpeanu se mi nunează că particip la Adunare. „Aţi devenit membru al Uniunii Scriitorilor?" mă întreabă cu oarecare iritare în glas. Mă întâlnesc apoi cu Băran, care începe caruselul cuvintelor întortocheate, mincinoase. Solomon, zice, a citit o parte (!) din scena- riul meu, îi place, cu rezerva că e prea „încărcat". Observaţia, se grăbeşte să adauge, e nesemnificativă, se va rezolva uşor. De altfel, pot oricând să mă prezint ca să-mi ridic contractul. E

cel mai bun scenariu pe care-l are în redacţie. Dacă vreau să mai scriu pentru ei, să-i mai aduc şi alte texte. Îmi prevede o strălucită carieră de cineast. Costache Anton îmi cere o proză pentru „Cutezătorii”. Îi povestesc aventura de acum câţiva ani când, prezentând redacţiei schiţa „Minci- una”, o tovarăşe Cornelia Caragiale îmi laudă talentul şi valoarea „materialului” dar mă roagă să „adaptez” textul pentru sezonul de iarnă (zăpadă, săniuş, viscol) ca să poată fi citită „adecvat” de copii (dacă ar fi auzit discuţia adevăratul Caragiale...).

Restul serii îl petrec în compania lui Ion. Mi-i recomandă pe George Dan şi Valeriu Gorunescu. Interesantă figura lui George Dan: scund, pătrat, voinic, chel, impresie de forţă. Zâmbet deschis, ochi albaştri, curaţi. Gorunescu vorbeşte incontinent despre Dobrogea, amintindu-şi zilele grele ale refugiului, după ocuparea Cadrilaterului de către bulgari. Se simte depeizat, izgonit, frustrat.

Primesc de la Editură şpalturile la „Umbrele timpului”. Cartea, de 170 de pagini, are formatul asemănător celui al „Auroaicei”. Capito- lele, caracterul literei, acceptabile.

15 noiembrie

Obosit, uzat, dezamăgit la sfârşitul celei de a doua zile a lucră- rilor Adunării generale a scriitorilor. Dimineaţa, după vreo două ore de oratorie găunoasă, în care fiecare nu vorbeşte decât pentru a-i fi admirată retorica, se produce un scandal neprevăzut de forurile organi- zatoare: „tinerii furioşi”, indignaţi că discuţiile sunt sistate pentru purcederea la alegerea noului comitet de conducere, părăsesc sala şi coboară în holul Ateneului pentru a redacta o telegramă către Comi- tetul Central prin care protestează că nu li se permitesă-şi spună cuvântul în plen. Zaharia Stancu, alertat, încearcă să-i liniştească părinteşte,

promiţându-le că le dă tuturor cuvântul (lucru imposibil, întrucât mai sunt înscrişi încă 50 de scriitori). Atmosfera e din ce în ce mai fierbinte. Vorbesc Paul Everac, Vintilă Ivănceanu (foarte inteli- gent şi exact în exprimare) şi Miron Radu Paraschivescu care, printre altele, spune că ţinând seama de maturizarea scriitorilor (!) şi de încrederea de care se bucură azi în faţa conducerii de partid, nu mai vede utilitatea unei secţii tutelare la Comitetul Central. Sala izbucneşte în aplauze. Mai iau cuvântul Petru Popescu, impertinent şi sigur pe sine, mizând pe farmecul personal, Paul Cornel Chitic şi Leonid Dimov, care „militează" pentru democratizarea literaturii şi libertatea deplină de creaţie.

După 9 seara se fac propuneri pentru comitetul de conducere, format din 91 de membri. Evident, membrii fostului comitet sunt propuşi din nou. Toată vorbăria despre democratizare, la care s-au referit mai ales tinerii, rămâne cuvânt mort. În pauză îi cunosc pe Paul Cornel Chitic, bondoc, cu dinţii stricaţi, famelic, insignifiant şi pe Iosif Petran, profesor ca şi mine, care îşi mărturiseşte dorinţa de a părăsi învăţământul, ajuns într-o stare de degradare umilitoare. Îmi mai sunt recomandaţi Mihai Şora, Georgeta Mircea Cancicov şi Aristide Popescu, redactor la E.P.L.

Adunarea Generală, penibilă experienţă pentru un neofit ca mine. Contactul cu oamenii scrisului nu e dintre cele mai plăcute, te îndeamnă mai degrabă la izolare. După atâta zgomot, ce plăcere să te întorci noaptea acasă, prin oraşul pustiu, prost luminat, sub cerul îngheţat de noiembrie, spuzit de stele!

16 noiembrie

Ratez astăzi prima (şi neîndoielnic ultima) ocazie de a dejuna cu şeful statului, care a invitat la Comitetul Cental pe participanţii la Adunarea generală a scriitorilor. Nu am relatări despre

desfăşurarea evenimentului. Am preferat să stau acasă şi să lucrez la corectura volumului de nuvele.

Sunt aleşi în noua conducere a Uniunii: Zaharia Stancu - preşedinte; Bănulescu, Preda, Virgil Teodorescu, Fulga şi Meliusz - vicepreşedinţi; Georgeta Horodincă şi Szász Iános - secretari. Toţi îmi sunt la fel de indiferenţi, chiar şi Bănulescu, singurul pe care-l cunosc personal, stimat ca scriitor dar nu ca om, ca prieten. De altfel, nu cred că are prieteni, în afară de propria-i persoană.

Corectura merge bine. E textul cu cele mai puţine greşeli din câte am avut prilejul să-mi treacă prin mână.

18 noiembrie

Fac cunuştinţă, la E.P.L., cu doamna Şişman, femeie de treabă, rotofeie, ochi mici, fardată agresiv. De ea depinde de acum înainte tipărirea „Avionului de Cluj". Promite că va lua „în lectură" textul în decembrie.

Mitru, la telefon: Băran îi mărturiseşte că ţine foarte mult la mine, că-mi apreciază caracterul şi ţinuta demnă. Alaltăieri, aflându-se lângă Sălcudeanu, la prânzul oferit de Partid scriitorilor, i-a vorbit şefului în termeni elogioşi despre mine. Omul acesta, pe care soarta mi l-a scos fără voie în cale, ori este deraiat de pe şină, ori este o pramatie de mare clasă. Înclin, mai degrabă, spre a doua supoziţie.

La îndemnul lui Mitrici, depun la Uniune o cerere pentru a fi „promovat" în rândul membrilor titulari. Am publicat patru volume, în timp ce unii colegi, titulari, ce au un cuvânt important în viaţa literară - niciunul!

Terminat corectura la „Umbrele timpului".

21 noiembrie

Petrec şase ore într-o sală de judecătorie urât mirositoare, pentru procesul privind branşarea gazelor. Sunt silit, până ne vine rândul, să aud cele mai abjecte injurii şi incriminări aruncate între prieteni, fraţi, părinţi şi copii, care şi-au lepădat la uşa tribunalului bunul simţ, sfiala, credinţa, puritatea sufletească, atât cât le-au avut. Mă vizitează un sentiment de silă dar şi de teamă, ca în faţa unei primejdii iminente. Când ies după 9 seara, plouă. Ploaie măruntă, rece, binefăcătoare. Mă străduiesc să uit de proces. Simt încetul cu încetul că redevin om.

Vorbesc cu doamna Stoicescu de la Televiziune. Nu are încă avizul lui Paler, dar piesa le-a plăcut tuturor, e interesul lor să o monteze. Deocamdată sunt angajaţi în pregătirea programului de revelion. Distracţii, muzică uşoară, circ. Timp de o lună e suspendată orice altă activitate. Brădăţeanu mă asigură că „Avionul" se va juca la „Creangă". I-am spus că Lucian îl duce de nas, aşa cum l-a dus şi pe Mitru. „Nu sunt eu omul care să fiu dus de nas de Lucian", îmi răspunde, dar mă tem că-i va veni repede rândul.

Mă vizitează Tică, pe care îl credeam stabilit la Istanbul. Pleacă abia peste trei zile. Îmi lasă „în custodie", pe lângă cele aduse cu vreo lună înainte, toată opera lui în proză (o mapă cu schiţe bătute la maşină) şi o stampă miniaturală (foarte fină) din epoca victoriană.

25 noiembrie

Am dus „discuţii" cu Băran, la Cinematografie. Sper să fie ulti- mele. În urma lecturii lui Solomon (care nu s-a deranjat să vorbească personal cu mine), pretenţiile lor au crescut, vor ca „nararea" filmului să fie „obiectivă". Înţeleg, de fapt, că doresc un alt scenariu. Au descoperit în mine (susţine Băran) un viitor important colaborator, nu vor să mă piardă, mă îmbrobodeşte cu laude. Tac tot timpul,

obstinat. Îi spun în final că trebuie să mai reflectez. Îmi dau contractul, ies.

Văzut (alaltăieri) „Cameristele” de Genet cu trupa din Ploieşti. Textul foarte incitant, spectacolul mediocru. În foaier, Dolfi Solomon. Ne ocolim cu dibăcie. Cu un scaun în spate se nimereşte Marin Sorescu cu nevastă-sa. Stă lipită de el, posesivă. Gurile rele zic că ar fi fată de ştab (activist, securist?). Oricum, e tare urâţică. Dar are casă, maşină. Poeţii contemporani şi-au pierdut ingenuitatea din vremea romantismului, când era la modă tuberculoza pulmonară.

Citesc „Femeia nisipurilor” de Kobo Abe, fascinantă, excelent scrisă. Un „furios” englez plantat în insulele nipone. După vizionarea filmului lectura rămâne la fel de proaspătă, de captivantă.

27 noiembrie

Seara, prin librării. În faţa unui stand de cărţi, intru în vorbă cu un individ nu cu mult mai tânăr decât mine, foarte îngrijit îmbrăcat. Ne înfundăm într-un bar infect, deasupra restaurantului „Dunărea”. Îl cheamă Lazăr (pseudonim, nume conspirativ?) şi e inginer poligraf. Îmi povesteşte viaţa pe scurt. E fiu de ilegalist. A făcut o carieră politică prodigioasă, ajungând la 32 de ani şeful comisiei „Şcoli” din Comitetul Central al U.T.M. În urma unei „defecţiuni” (nu-mi dă detalii) e „eliberat” din funcţie şi ajunge în fabrică, unde câştigă numai 2500 de lei pe lună, adică exact cât pensia de ilegalist a lui taică-său. Leafa îl nemulţumeşte profund, şi-o rotunjeşte cu diverse ciubucuri (jocuri pentru copii, felicitări de sărbători). Îmi propune, de pildă, să-mi lege cărţile din bibliotecă pentru zece mii de lei. Susţine că îl cunoaşte pe Mitru, care i-a fost profesor de limba română la „Lazăr”. E nemulţumit de guvernarea actuală (ca orice „mazil”) dar o spune numai cu jumătate de gură. Taică-său a intrat în partid la 18

ani, „în mod cu totul întâmplător” (e al doilea ilegalist de care aud, alături de cel de la Chilia, care d evine comunist „întâmplător”), ca şi cum ilega- liştii noştri ar fi fost împinşi spre cariera de revoluţionari de o forţă oarbă, de liberul arbitru. Devine peste puţină vreme agent al Comin- ternului pentru România, e arestat şi condamnat la moarte. Dezertează şi fuge în U.R.S.S unde urmează o şcoală de partid şi se întoarce „pe tancuri” în 1944. Aici e arestat de comunişti, bănuit a fi fost agent al Siguranţei. Între anii 1947-1950 funcţionează ca ambasador la Praga, apoi e pensionat cu gradul de colonel de securitate. Azi, la 63 de ani, e complet ramolit.

Ne despărţim în stradă. „Facem afacerea cu cărţile?” mă întreabă. Îi spun că nu.

1 decembrie

Merg la Brădăţeanu. Promite că în trei zile vorbeşte cu Lucian. Pe trepte mă întâlnesc cu Crăiniceanu. După ce a aşteptat cu romanul şapte luni (la E.P.L), i-au spus să-l refacă. Liviu Călin - foarte amabil cu el (ce naiv e!). Până operează modificările, l-a îndemnat să le aducă „altceva”. S-a prezentat cu un volum de proză scurtă. Acum aşteaptă din nou...

La librăria „Scala”, Mihail Drumeş dă autografe pe „Invitaţie la vals”, mare succes de public în anii copilăriei mele, reeditată după un deces editorial de trei decenii. Librăria plină: înghesuială, debandadă, vacarm. E reconfortant să vezi oamenii bătându-se, rupându-şi hainele ca să obţină favoarea de a cumpăra o carte, fie ea şi de calitatea „Invitaţiei la vals”. Interesant e modul cum s-a păstrat tradiţia unui succes interbelic. Drumeş reintră glorios în graţiile cititorilor după o absenţă atât de îndelungată. Există la oameni o statornicie în păstrarea tradiţiilor, venită poate din ortodoxism. Bucuria de pe feţele celor care ies triumfal cu cartea în braţe, ca şi cum ar fi cumpărat

carne, cartofi sau brânză, e un spectacol. Aceste mici triumfuri fac farmecul de fiecare zi al bietei noastre vieţi socialiste.

Dan Băjenaru mi-a dăruit din expoziţie un peisaj din Muscel (locul său de baştină) cu dealuri frâmântate pe fundal şi nori fumurii, dominaţi de o strălucire albă. Câţiva arbori în prim plan şi curioase tente de culoare galbenă dau ansamblului o impresie de melancolie.

Sfârşit de trimestru. Vrafuri de teze pe birou.

6 decembrie

Inegalabilă bucuria de a-ţi vedea copiii, dimineaţa, covârşiţi de emoţie, în faţa ghetuţelor şi pantofiorilor plini cu jucării, bomboane, ciocolată... Marea satisfacţie e să-i simţi cum cred, cum intră cu naivitatea lor îngerească în jocul oricum mincinos al Moşului cel darnic.

În ultimele patru zile încerc să rescriu scenariul, plecând de la punctul de vedere al redacţiei. Imposibil de conceput altfel de cum l-am redactat iniţial. I-l duc azi lui Tudor. Îmi promite că în trei zile îl citeşte. În birou, Stoiciu. Sunt convins că nici n-am apucat bine să ajung în stradă, că Băran şi aflase că i-am dat scenariul lui Tudor. Dar nu-mi pasă.

„Aspecte ale romanului" de Forster, prăfuită, aproape ilizibilă. Scrisă în 1927. Prin câte aventuri a trecut romanul în acest răstimp!

Împreună cu Mitru la „Echilibru fragil" de Albee. Gânduri de evadare la Olăneşti. Vine vremea scrisului!

8 decembrie

Telefon de la un student în ultimul an la „Cinematografie", Octavian Niţă, doreşte să-şi dea examenul de stat cu un decupaj regizoral după „Zborul de probă". Îl primesc azi: un puşti de vrea 22 de ani, deşirat, îmbrăcat atent, rasat, fin, simpatic. Cuviincios. Stăm de vorbă în biroul meu,

bem cafele. A ajuns la „Zbor” întâmplător: se afla într-o librărie, a răsfoit cartea, a citit o pagină, i-a plăcut, a cumpă- rat-o, i s-a părut „cinematografică”. I-am dat „tezele” scrise de mine pentru „Avionul de Cluj”. Băiatul pare dezgheţat. Poimâine revine să mai discutăm.

Băran mă anunţă că pot să-mi ridic banii pentru scenariu: 2000 de lei. Cu atât e plătită munca mea de câteva luni de zile.

„Am văzut ţigani fericiţi”, film îndrăzneţ (la noi nu s-ar putea realiza astfel de pelicule), chiar frumos. Ideea de destin, de „dat” al sorţii, foarte pregnant reliefată: dezordine, delicvenţă, boemă, lenevie, violenţă, spirit nomad, suflet artist, pasional, dragoste. O întreagă mistică a inefabilului.

Corectez lucrări pentru examenul de admitere.

10 decembrie

Iacob, directorul tehnic al Editurii pentru literatură, îmi spune că singura persoană de care depinde apariţia până la sfârşitul anului a „Umbrelor timpului” e tovarăşa Sorescu, inginera şefă a tipografiei „13 Decembrie”. Îmi iau inim a în dinţi şi merg la ea. Mă primeşte o femeie mică, ştearsă, mioapă, dar cu un zâmbet angajant, agreabil. Vorbeşte încet, aproape în şoaptă. Pare om de treabă. Poate că Sorescu o iubeşte cu adevărat. În fond nu e treaba mea. Îmi spune scurt că apariţia pe '68 a volumului nu ţine de tipografie, ci de editură, care a întârziat să predea corecturile.

Cu Tudor: i-a plăcut scenariul, „e foarte interesant” (de câte ori n-am auzit vorbele astea!). Câteva observaţii neînsemnate. Mă sfătu- ieşte, când predau dactilograma, să cer un regizor, altfel risc ca textul să zacă ani în şir prin sertare.

„Dansul morţii” la „Municipal” cu Fory Eterlé şi Ileana Predescu. Fory - depăşit de vârstă, de boli. Păcat!

Examen de admitere. Foarte ostenit. Ioanei Andreescu i-a apărut un volumaş de proze, „Soare sec”.

13 decembrie

Termin corectura la volum pe un ger cumplit. În cameră, temperatura între 10-16 grade. Înfofolit în flanele, demolat de dureri în articulaţii. Aş pleca undeva, într-o ţară caldă. În California, de pildă... Sau chiar în Sicilia.

„Viaţa insectelor” de fraţii Čapek în sala Operei, spectacol jucat în limba cehă, la cască. Audiţia bună. Piesa e în genul fantasma- goriilor lui Čapek (Karel), dorind să rezolve dintr-un foc toate problemele umanităţii: fericirea, egoismul feroce, exploatarea aproa- pelui, moartea, plutocraţia, fascismul. Piesa, excesiv de propagan- distică pentru spectatorul de azi îndoctrinat de lozinci, de lupta pentru pace şi iubirea de oameni.

17 decembrie

Sărbătorim, la Mitru, un an de la întâlnirea noastră la Olăneşti. Masă îmbelşugată, băuturi fine, şampanie. Emoţii, duioşie. Doamna Pârăianu - aceeaşi amfitrioană ireproşabilă. De câte ori merg la ei mă simt ca un copil răsfăţat, uit de necazuri, viaţa devine un joc plăcut, cu happy-end. Mitru tocmai s-a întors de la Arad, unde a consultat un medic.

La tipografie, doamna Sorescu îmi spune că nu le-a sosit încă andrucul copertei de la editură. O conduc până la tramvai. Îmi mărturiseşte că viaţa alături de un poet mare nu e uşoară, dar e suportabilă şi, oricum, frumoasă. Cei mai mulţi poeţi şi-au luat neveste din lumea artistică. Ea e modestă, nepretenţioa să, face totul în casă, dar nu regretă. N-are complexe. Nu doreşte decât să-i creeze condiţii de lucru maestrului. Simpluţ, banal, dar, probabil, adevărat.

Mă străduiesc să remaniez scenariul, narând „obiectiv”, aşa cum doreşte redacţia. Nu-mi iese. Textul pierde enorm din dramatism. De văzut ce e de făcut.

„Soare sec” de Ioana Andreescu. Stil „defeminizat”, peisaj rural şters. Tentaţii psihologizante. Drama războiului - falsă. În 1945, când se termina conflagraţia, autoarea n-avea nici nouă ani. În schimb, fotografia de pe coperta a patra - foarte reuşită. Mai tânără, frumoasă...

20 decembrie

Mă hotărăsc în sfârşit să plec din Bucureşti. Mă aflu la Fondul Literar, în mansarda imobilului din bulevardul Kiseleff, cu o cerere în mână pentru casa de creaţie din Călimăneşti. Întâmplător, un domn mai vârstnic, venit înaintea mea, despre care aflu că e poetul Al. Lungu, solicită cazare la Mogoşoaia. Apropierea de Capitală mă ispiteşte. În câteva minute, în urma unui telefon dat de un tovarăş la Mogoşoaia, mă trezesc aruncând la coş cererea pentru Călimăneşti.

Seara, la „Oraşul nostru” de Wilder, în sala teatrului „Naţional”, în urma insistenţelor Corneliei. Citisem piesa, nu mă convinsese. Ne însoţeşte familia Mitru. După spectacol, în drum spre autobuz, întâlnim pe bulevard o fetişcană, fostă elevă a lui Mitru, studentă acum la Medicină în anul IV, nepoata faimosului pe vremuri Napoleon Creţu, care-i prilejuieşte prietenului meu, nu ştiu prin ce asociaţii complicate, o ditirambă împotriva lui G. Călinescu, aşa cum l-a cunoscut la „Naţiunea”. Nu-şi încheie invectivele decât odată cu sosirea autobuzului în staţie.

De alaltăieri, cumplită durere de cap în urma unui concurs artistic la care am fost obligat să particip ca membru al juriului, într-o sală supraîncălzită şi într-un vacarm infernal.

22 decembrie

Mogoşoaia. Mă aflu aici de ieri, adus de Bebe Ogrezeanu cu Trabantul. Două geamantane mari burduşite cu cărţi şi lucruri de îmbrăcăminte, şi multe, multe speranţe. Camera cu care am fost procopsit, situată în colţul din aripa dreaptă a cădirii (ce va fi folosit pe vremea Marthei Bibescu drept locuinţă pentru slugi), deşi întune- coasă, e bine încălzită, primitoare. Seamănă întrucâtv a ce cea de anul trecut de la sanatoriul ştăbăretului din Olăneşti, minus confortul opulent. Sub fereastră se profilează biserica veche, cu pridvor brâncovenesc, acoperită cu schele. E duminică. Sătenii vin la slujbă cuminţi, doi câte doi, mai mult bătrâni dar şi tinere femei cu copii în braţe, ce-şi şterg cu sârg zăpada de pe botine cu mătura înainte de a intra în lăcaş şi se închină cucernic, făcând cruci mari şi mătănii. Un bătrân îmbrăcat într-o şubă albă sărută icoanele din pridvor. Afară e umezeală. Pătrunde până în camera mea, pe fereastra în formă de ogivă.

Plimbare prin împrejurimile palatului. Revăd micul cimitir de familie al Bibeştilor, pitoresc, solitar, neîngrijit, părăsit de rudele trecute în lumea celor veşnice sau emigrate în străinătate de teama „mâniei proletare”: George Bibescu, care a făcut niscaiva fapte de arme în Mexic şi Algeria, decorat de două ori cu Legiunea de onoare, soţia sa, contesa de Caraman-Chimay (splendidă sonoritate muzi- că), sosită în România de pe cine ştie ce meleaguri sărbătoreşti, ca să-şi încheie drumul aici, la Mogoşoaia, în 1914, Mihai Bibescu din familia Basarab-Brâncoveanu (după mamă) şi o prinţesă Asquith, venită de pe malurile Tamisei. Parcul e înnămolit, părăginit. Câţiva netoţi fac exhibiţii pe pojghiţa subţire ce acoperă lacul. Muzeul - închis. Trei-patru maşini parcate în curte pe peluza pietruită.

În hol îl întâlnesc pe Silvan. Moment de jenă, uitase cum mă cheamă (îmi spunea Petrescu!). La masă - Ţepeneag ia prânzul cu un grup de nemţi,

cu care Dumnezeu ştie în ce limbă se înţelege. Un stol de actori între care o recunosc pe Sandina Stan, vecina mea de cameră. Garsoniera ei e tot timpul asaltată de musafiri din breaslă care vorbesc cu glas tare, fac bancuri, chicotesc, au din păcate o dicţie impecabilă.

Seara cinez cu Hobana. Nu mai lucrează la Editura Tineretului, e şef de secţie la „Scânteia". Locuieşte de câteva luni aici, lucrează la o reeditare. Nici o vorbă despre anii petrecuţi împreună la Râmnic.

Muncesc până târziu în noapte la scenariu.

23 decembrie

Vremea picură ultimele clipe ale anului. Sub fereastra îngustă a camerei cu sugestii de ev mediu întârziat „cântă" fazanii. Se lucrează la repararea acoperişului clădirii. Loviturile de ciocan mi-au devenit familiare, fac parte din atmosferă, e singurul mod, de altfel, de a le suporta.

În pauzele de lucru cobor în salonul încăpător de la parter şi mă cufu nd într-un fotoliu. Stau la o şuetă cu Silvan. Acesta îşi varsă obida împotriva regimului. Vorbeşte pe şleau, fără ocolişuri diplomaticeşti. Îmi face o caricatură cu un nas mare „stilizat", şi ochi prelungi, perfizi, de un rafinament renascentist. Intenţionez să o public pe coperta interioară a primului volum ce-mi va apărea.

24 decembrie

Pe la ora cinci după-masă soseşte Bebe Ogrezeanu cu maşina de la Bucureşti. Abandonez lucrul, îmi pregătesc o mică trusă de toaletă şi iată-ne rulând înapoi spre Capitală. Într-o jumătate de oră sunt acasă. Urmează să joc rolul anului: Moş Crăciun. Sunt introdus de cei vârstnici în bucătărie, în mare secret, ferit de curiozitatea excitată a copiilor. Încerc diferite scenarii de abordare a rolului, caut tonul cel mai potrivit ca să

nu fiu recunoscut de puşti. Beau un pahar de vin, prind puţin curaj. Adevărul e că sunt tot atât de emoţionat ca şi ei. Soseşte în sfârşit momentul intrării în scenă. Îmbrac un halat alb al Corneliei, pe care-l poartă la laborator, îmi pun o glugă roşie pe cap, mănuşile, masca. Ogrezeanu priveşte indiferent-ironic travestiurile mele ridicole.

Intru până la urmă în camera copiilor, unde e instalat pomul împodobit cu globuri şi betele argintii. Luminile sunt stinse. Lumâ- nările pâlpâie palid pe crengile de brad. Dan şi Ancuţa mă privesc înmărmuriţi. Ei singuri îşi joacă rolul cinstit, rolul de copii speriaţi în faţa unui mister, a unui ritual esoteric. În ceea ce mă priveşte, îmi interpretez lamentabil partitura. Mă bâlbâi, încurc pachetele cu cadouri, mă răstesc la copii, fac gafe. Ancuţa şi-a ascuns faţa în sânii generoşi ai Mitinei, trăgând din când în când cu ochiul ca să vadă ce mai meştereşte Moşul. Dănuţ spune o poezie cu sufletul la gură, gâfâind, pierdut într-o lume de neînţeles, temător şi fericit că a trecut pragul iniţierii. Se uită fix la tăieturile măştii prin care privesc, creându-mi impresia că ştie, că a intrat în jocul nostru mincinos, că mă dispreţuieşte pentru scălâmbăielile la care mă pretez, că mă judecă pentru neruşinarea cu care îl mistific, cu care îmi bat joc de sufletele lor neprihănite. Când sacul cu daruri se goleşte, ies repede din cameră, uitând să-mi iau rămas bun şi mă strecor în bucătărie ca să-mi leapăd îmbrăcămintea înşelătoare. Sunt lac de transpiraţie, ostenit. În copi- lărie visam să devin actor. Nu bănuiam cât de dificilă e această profesiune preţuită şi subestimată în acelaşi timp de oameni. Am ocazia să o constat cu prisosinţă astăzi.

25 decembrie

Crăciunul. Lucrez de dimineaţă până la 10 noaptea cu Oprea la definitivarea şi

dactilografierea scenariului. Prânzul, modest, îl luăm împreună. Între timp telefoane, felicitări.

Primesc scrisoare de la Hušková. A fost numită profesoară plină la Universitatea din Bratislava. A primit nu ştiu ce lauri şi decoraţii de care e foarte fudulă. I-a dat volumul meu de nuvele unei studente „distinse şi culte", care s-a şi apucat să traducă în slovacă două din povestiri: „Întrebările" şi „Accidentul". Promite că după sărbătorile Crăciunului o va ajuta la stilizarea textelor şi, în măsura în care timpul îi va permite, va traduce şi ea câteva nuvele.

26 decembrie

Bătut la maşină scenariul, are 66 de pagini. Îl corectez şi colaţionez. La ora 11 sunt la Cinematografie. Băran fiind în conce- diu, las textul la secretariat unei oarecare doamne Tătar. Dolfi Solomon trece pe lângă mine, se face că nu mă observă. Cobor la Tudor. Schimb câteva cuvinte cu el. Stoiciu - pe acelaşi scaun de la birou, unde îl găsesc întotdeauna, ca şi cum ar face parte din mobi- lierul încăperii, din decor.

La Editura Tineretului. Completez buletinul (imprimat) de amâ- nare a predării manuscrisului, până la 1 aprilie. Iordana - foarte bine dispusă, trataţie cu cafea. În birou îmi este prezentat Marin Sorescu. Stă pe un scaun şubred, în colţul camerei, cu aerul unui copil pedepsit. Încerc un început de discuţie cu el, conversaţia „nu se leagă". Infa- tuare, orgoliul scriitorului de geniu, o bine simulată timiditate?

La prânz, invitat în strada Vişinilor cu Dănuţ (Cornelia are ore cu studenţii la Politehnică). Masă mare, ca de sărbători. Dan s-a jucat cu Lia. Mitru, volubil, gurmand, amintiri din război, retragerea de pe Prut, travestirea în cioban ca să scape de o nouă încorporare.

Ajung seara la Mogoşoaia. Fac un duş. Pe masă, hârtia albă, imaculată. Începe calvarul.

27 decembrie

Bat clopotele de Crăciun sub zidurile Palatului, la câţiva paşi de fereastra mea. E ora 8. Sătenii încep să vină la slujbă îmbrăcaţi în straie festive.

Nu sunt încă hotărât dacă să încep să scriu povestirile pentru Editura Tineretului sau nuvela-roman pentru E.P.L., după scenariul predat la Cinematografie. Îmi amintesc cuvintele lui Marian Popa despre Francisc Munteanu: „Am mai văzut filme proaste făcute după romane proaste, dar un roman prost scris după un film mizer - impo- sibil de conceput." Şi iată, e posibil...

Plimbare prin curtea pietruită a „casei de creaţie" şi prin împre- jurimi.

Telefon Corneliei. Sentinţa în proces se dă mâine. Aflăm astfel dacă strădaniile şi cheltuielile noastre de o jumătate de an au fost cu folos. Şansele de câştig sunt minime. În recurs, la tribunalul Capita- lei, intervenţia generalului va fi decisivă.

La cină îl cunosc pe arhitectul Radu Dudescu. Vine singur la mine şi se prezintă (să mă fi confundat cu cineva?). Perioada 1948 - 1960, de tristă amintire, a fost pentru el, îmi destăinuie cu oarecare jenă, cea mai fructuoasă din carieră: a făcut teatrul „Nottara", Minis- terul de finanţe şi alte edificii. Bărbat distins, delicat, om al altor vremuri şi moravuri. Excelent personaj de roman. Exemplare din specia lui se întâlnesc tot mai rar printre noi.

28 decembrie

Iau prânzul cu Silvan. E în formă, pus pe cleveteală. Lucia Demetrius - zice - care mânâncă împreună cu soţul ei la o masă învecinată, e nepoată după mamă a Sofiei Nădejde. Dacă se ţine

cont şi de ascendenţa paternă, e o scriitoare cu pedigri de lux. În ajunul Crăciunului, susţine Silvan, au avut loc la Bucureşti manifestaţii studenţeşti soldate cu bătăi cumplite şi arestări. Zaharia Stancu a fost schimbat de la conducerea Teatrului Naţional cu Radu Beligan, iar Băieşu a fost debarcat de la conducerea „Amfiteatrului".

Băieşu şi Ivănceanu joacă table în sala de mese. Fac zgomot, trântesc polii, comandă zarurile, glumesc grosolan. Încăperea, care de obicei e liniştită, vuieşte de strigătele lor. Ivănceanu pare permanent în ofensivă: spiritual, incisiv, ironic, spontan, gălăgios. Face parte din familia lui Paul Georgescu (cu care seamănă puţin), cu un plus de agresivitate juvenilă, ludică. Ion Băieşu, mic, impertinent, insignifiant, are figură de slugă cu ambiţii de parvenire. Trimite la Dinu Păturică. Soseşte şi Alexandra Târziu, însoţită de doi tineri. O fi soţia vr eunuia dintre ei, sau numai „prietenă"?

Telefon de la Cornelia. Dănuţ e bolnav: febră, dureri în gât.

30 decembrie

Lucrul la nuvela - roman avansează încet. Am scris 18 pagini din 90 - 100 cât scontez că va avea până la sfârşit. Ieri, pierd trei ore cu Silvan, instalaţi în fotoliile din salonul mare („sala de recepţie", cum o alintă graficianul) . Azi, în jurul prânzului, mi se strecoară pe sub uşă un obiect foşnitor. E o caricatură pe hârtie de calc reprezentându-mă aşezat în fotoliu şi frământându-mi mâinile (să am oare acest tic de care nu-mi dau seama?), având şemineul în spate şi, lângă mine, un puşti ce execută saltimbăncării, probabil băiatul lui Băieşu, croit din acelaşi material ieftin ca taică-său. Un joc de table, un pantof şi o scrumieră tratate surrealist amintesc desenele ciudate ale lui Steinberg.

Mitru la telefon: ar fi preferat să scriu nuvela (sau romanul) după prima variantă a scenariului, mult superioară calitativ celeilalte. Poate că are dreptate. Rămâne de văzut.

1973

Marţi, 2 ianuarie

Greu început de an. Revelionul îl petrecem la familia Mitru. Sunt invitaţi şi Oncle cu tanti Aglăiţa. Masă sardanapalică, vin bun. Oncle, ursuz şi belicos (după un pahar) e de părere că americanii ar trebui să atace Rusia şi să o distrugă în întregime cu arme nucleare. Tanti Aglăiţa, retrasă în propria-i tăcere, priveşte blând în jur, purtând pe buze, suav, un zâmbet de Giocondă îmbătrânită. Programul de televiziune imposibil de văzut. Deşi e alcătuit minuţios, cu 2-3 luni înainte de eveniment, pentru ca forurile să aibă vreme să-l treacă prin toate vămile cenzurii, deşi sunt folosiţi artiştii cei mai populari, spectacolul e lamentabil. Totul e dirijat de o mână inabilă, glumele trenează, aluziile politice - timide, ca şi inexistente. Mitru mă întreabă de ce nu ne cumpărăm televizor. Răspunsul se află în acest program amatoristic de Anul Nou, în care politica oficială se îngemănează cu prostul gust. Dimineaţa, pe la ora 6, ciorbă de potroace. Drumul de întoarcere cu taximetrul.

Azi, în strada Albă, masa de nuntă a Monicăi. Prieteni, rude. Printre cei care ne vizitează rar, nenea Gică şi Cornelica Mateescu cu bărbatu-său. Frate-meu, Gică, îşi îndeplineşte cu stângăcie, lipsit de entuziasm, rolul de socru. După-amiaza soseşte şi familia Mitru. Distracţie fără pretenţii, bătrânii (tata, Mitru, nenea Nele) îşi amintesc de iernile din Rusia de acum trei decenii. Figurile străine, hieratice ale mirilor. Cheful se prelungeşte până după miezul nopţii.

Sâmbătă, 6 ianuarie

Ultimele pregătiri înainte de plecare. Peste trei zile iau trenul spre Sovata (am cumpărat deja bilete). Vizită la tanti Marioara, pe care o găsesc din ce în ce mai mică, mai lipsită de vitalitate, pierdută în trecut.

Mitru a scris pentru „Studii vâlcene”, despre mine, un veritabil studiu (7 pagini). L-a trimis recomandat lui Tamaş. Fac corectura ultimă pentru „Partida de bile”. Damirescu îmi propune să intru cu o nuvelă într-o antologie publicată de „Ion Creangă”. Îi dau „Fumul bunicului” dar, din prudenţă (Sami Damian a etichetat nuvela drept „ciudată”), îi mai adaug două „bucăţi”, pentru ca lectorii să aibă de unde alege.

Îmi fac bagajele. Fiorul plecărilor în aventură.

Marţi, 9 ianuarie

A treia oară în vila scriitorilor de la Sovata, bântuit de temeri, îndoieli, speranţe. O rog pe unguroaică să-mi dea camera 7. Casa - pustie. Mă instalez. Sovata va rămâne pentru mine locul mirific unde am scris „Walhalla”.

Investigaţii în localitate. Frig, nici urmă de zăpadă. Mă plimb pe strada „Trandafirilor” (care străbate oraşul de la un cap la altul), lume puţină. Merg la biserica ortodoxă, mă închin, aprind o lumânare, intru apoi la cinematograf („N-am cântat niciodată pentru tata”), ies după un sfert de oră, deşi pelicula e curăţică. Foarte nervos.

Seara. Admir de la fereastră vila lui Dej. Arhitectură adaptată gustului îndoielnic al dictatorului. Sunt gol de gânduri. Din depărtare se aude lătrat de câini, apoi tăcere. Vuietul vântului printre copacii despuiaţi ai crângului.

Vineri, 12 ianuarie

A nins. Dealurile, pădurile, şoseaua sub zăpadă. Spectaculos decor, bun de fotografiat pentru cărţile poştale ilustrate.

Nu merge lucrul. Nu găsesc ideea şi *ritmul*. Deasupra mea s-au mutat doi scriitori maghiari, le aud paşii, le simt mişcările agitate prin odaie, vorbesc fără întrerupere, bat la maşină. Îi solicit responsabilei să-mi pregătească altă cameră.

Ies în oraş să-mi cumpăr tranchilizante. Intru la un film american de Elia Kazan despre degringolada unor fete care au primit o educaţie austeră, în sală frig, după o jumătate de oră abandonez. Seara se lasă gerul. Aer polar. Mă simt teribil de ostenit. Lipsit de vlagă.

Citesc cu sufletul la gură „Spuma zilelor” de Boris Vian. O „Damă cu camelii” scrisă „zăpăcit”, în manieră urmuziană. Ceea ce surprinde nu e convenţia absurdului, ci inconsecvenţa în absurd.

Luni, 15 ianuarie

Mă mut în camera 12, cu un etaj mai sus, îi fac sfeştania. Odaia, foarte asemănătoare cu precedenta, îmi oferă, pe fereastră, acelaşi peisaj, dar din alt unghi. Sunt mai aproape cu câţiva paşi de cer.

De patru zile ger cumplit. Pun lemne în sobă de dimineaţa până noaptea, am căpătat o oarecare dexteritate de fochist. Port pe mine două flanele şi lucrez sub plapumă. Frigul mă paralizează, îmi dă o stare de prostraţie.

Îmi revine obsesiv în minte un titlu de nuvelă, „Toamna, păsările...”. Are o ritmică extravagantă, sună bine. Mai trebuie, însă, să scriu cartea.

„Spre far” de Virginia Woolf. Fiecare roman al englezoaicei e o surpriză (agreabilă). Impresia că scrie cu o uşurinţă extraordinară.

Vineri, 19 ianuarie

Mă învârtesc prin cameră, mă trântesc apoi pe pat cu ochii pironiţi spre brazii ce se disting prin abureala geamurilor. Nici un biet gând sărac. N-am scris un rând. E prima oară în ultimii trei ani (Sinaia, 1970) când stau atâtea zile (mai mult de zece) fără să pot rodi o pagină, închis în camera neprimitoare, rece, flămânzind, lăsându-mi barba să crească în sălbăticie. Ger straşnic. Sunt sătul să tot fac focul. Mi-e teamă să nu se spargă ţevile de apă. Pândesc o clipă fericită, un zâmbet al destinului, o rază de lumină. Să plec acasă? Să mai încerc o săptămână?

Luni, 22 ianuarie

Scriu un capitol (patru pagini) dintr-o posibilă nuvelă: 11 capitole a câte 5-6 pagini fiecare. Reiau, de fapt, un *story* început acum doi ani la vila din Călimăneşti: o femeie singură, barmană la un restaurant de pe o insulă (decor: Snagovul). Într-o dimineaţă apare un bărbat care e urmărit pentru o crimă pasională. Îi cere găzduire. Femeia speră o clipă să-şi refacă viaţa, chiar cu un condamnat al sorţii. A doua zi, când insula e împresurată de potere, îl împuşcă. De fapt îşi ucide fericirea. Povestea descinde din peliculele americane cu duri sentimentali din perioada interbelică. Deocamdată n-am nici o certitudine.

La cinematograful staţiunii, „Viaţă de familie" de Zanussi, film foarte lăudat în presa noastră. Excepţională - eroina. „Poloneza", un posibil titlu de nuvelă.

Vineri, 26 ianuarie

Nu merge lucrul. Am numai şapte pagini scrise. Mă hotărăsc să plec. Duminică sau luni. Tristă înfrângere. Din nou mă vizitează ideea absurdă a demisiei din învăţământ. Fiind *liber*, un astfel de *fiasco* e neglijabil. Având, însă, o „înlesnire" de numai două luni, sunt nevoit să scriu sub presiunea clipelor, să număr zilele şi orele. *Sunt hăituit de timp*.

Cornelia mi-a trimis „Walhalla". O aşteptam de mult. E albă, elegantă, lăcuită. Alaltăieri s-au împlinit doi ani de când am poposit aici, unde am scris nuvela. Era un frig cumplit, ca acum. N-aveam nici o speranţă. Nici o iluzie. Privesc volumul, îl mângâi. Coperta lui Socoliuc - superbă. Cartea - cred - e cea mai frumoasă (grafic) din câte am publicat până acum.

Mă plimb pe valea râului în sus, zăpadă mare, şoseaua e impracticabilă pentru autovehicule. Întâlnesc în drum, la aproximativ trei kilometrii de casa de creaţie, o vilă singuratică, îngropată în zăpadă, gen *chalet*, cu temeliile de piatră, pereţii din lemn vopsit, acoperişuri aplecate şi mici ferestre înguste de cetate, acoperite cu obloane. Terasă. Un firişor de fum alunecă alene dintr-un horn. E linişte. Pustiu. Nici o mişcare prin împrejurimi, nici un reper, vreun semn de viaţă. Peisajul e împodobit cu brazi acoperiţi de nea. Să poţi trăi aici până la moarte. *Să ai tăria*.

Marţi, 30 ianuarie

O zi pe tren (ieri) cu haltă la Târgu-Mureş, până la plecarea acceleratului de Bucureşti. Frig, intru într-un restaurant din piaţa mare, iau o gustare. La masa mea se mută cu tacâmul, fără să-mi ceară consimţământul, un tânăr cherchelit şi vorbăreţ, fost ofiţer de interne. Se apucă să-mi povestească viaţa. Din păcate n-are har, nu ştie să-şi pună amintirile „în pagină". Plătesc şi ies. Drumul de întoarcere - adevărat infern.

Bucureşti. Dau fuga la Editura „Eminescu" să-mi ridic volumele. Împart „Walhalle" în stânga şi în dreapta. Donoiu mă flatează, spunându-mi că redactora (numele îmi scapă) care a citit cartea pentru „bunul de difuzare" a rămas foarte impresionată la lectură. Cursaru mă primeşte cu căldură (a depăşit etapa de cordialitate diplomatică) şi-mi propune să le dau o carte pentru anul 1974. Stăm în fotolii, îmi vorbeşte admirativ despre debutul lui Doru Davidovici, al cărui erou e aviator, ca Radu, personajul cheie din „Walhalla". Zâmbeşte, face gropiţe în obraji. La urma urmei, chiar îmi e simpatic.

Invitat la Mitru cu Cornelia. Gazda desface o sticlă de Malaga. Sărbătoreşte apariţia „Povestirilor istorice", dar şi a „Walhallei".

Miercuri, 31 ianuarie

Împlinesc 44 de ani. Laurenţiu Fulga mă felicită în numele Uniunii Scriitorilor. E prima oară când primesc acest omagiu.

Pierd vremea făcând ordine prin lucruri. Deşi am lipsit puţin de acasă, s-au întâmplat destule evenimente (casnice) perturbatoare. Răspund scrisorilor primite. Sunt ieşit complet din tensiunea scrisului. Sovata e o poveste îndepărtată.

Inspectorul şcolar Dumitru Săvulescu (îmi spune Ogrezeanu) se interesează de eventualitatea includerii în programele şcolare a uneia din scrierile mele destinate celor mici. Tot Bebe mă anunţă că mâine, în „Tribuna şcolii", va apărea articolul lui Bulgăr despre „Memorialul de lectură". L-a citit în şpalt, e „amabil".

Corespondenţa primită în lipsă cuprinde şi o broşură, „Îndrumător" în Arhivele Statului, filiala Vâlcea, expediată de Corneliu Tamaş şi însoţită de câteva cuvinte. O răsfoiesc în fugă, e pasionantă. „Îndrumătorul" descrie în detaliu principalele fonduri de documente (în special scrisori) ale familiilor vâlcene înstărite, în parte cunoscute mie, documente „culese" de Securitate după arestarea proprietarilor, în urma „eliberării" ţării de către armata sovietică. Cele mai interesante se referă la anii începutului de secol şi următorii. Mă bate gândul să-mi consum concediul, cât mi-a mai rămas din el, pentru a cerceta câteva „fonduri".

Marţi, 6 februarie

Merg la Bazil, în strada Slobozia, ca să-i ofer „Walhalla”. Afabilitate. E impresionat de aspectul grafic al „Walhallei”. De la o vreme, foarte obosit. Îmi mărturiseşte că ar pleca din funcţia de la minister, unde conduce direcţia ce se ocupă cu presa literară şi relaţiile cu Uniunea Scriitorilor, dar *e prea târziu*. N-are alternativă (după opinia lui). Îi lipseşte cu desăvârşire timpul pentru creaţie, e sufocat de sarcini, de obligaţii. Câştigă, în schimb, 6.000 de lei pe lună, adică de trei ori cât salariul meu. Schimbăm impresii despre colegii noştri Ion Ruse şi Ramiro Torcătoru. Mă sfătuieşte să nu-mi dau demisia din învăţământ, „cu scrisul, îmi zice, mâine-poimâine eşti muritor de foame”.

Ultima corectură pe numărul 5 al „Aurorei”. Culeasă foarte bine de zeţarii care au lucrat „Walhalla”.

> După mai mult de trei decenii de aşteptare, rulează pe ecrane, cu cozi enorme, „Pe aripile vântului”, film depăşit, uzat de vreme. Vivien Leight ar fi trebuit să aibă astăzi 60 de ani! Şi Doamne, ce frumoasă era! Marile bucurii (şi filmul acesta a fost, pe vremuri, un eveniment major în cinematografie) vin totdeauna în clipa când nu mai ai puterea să te bucuri de splendoarea lor.
>
> S-a deschis Salonul naţional al cărţii.

Vineri, 9 februarie

Scenă antologică în cabinetul lui Laurenţiu Fulga. Când intru, îl surprind pe vicepreşedinte încolţit de o damă blondă, ponosită, în jurul a 65 de ani, (aflu ulterior că se numeşte Elvira Bogdan) care-i solicită ceva cu vehemenţă. Fulga refuză, bate în retragere, femeia insistă, vrea să se apropie de el, să-l înhaţe, dar Fulga se derobează sprinten, fugind în jurul biroului imens din lemn sculptat. Comedia durează câteva minute bune. Până la urmă femeia iese, după ce Fulga o asigură că are treburi importante de rezolvat cu mine. „E nebună", suspină uşurat, făcând un semn cu mâna în dreptul tâmplei. Veneam la el, de fapt, ca să-i ofer „Walhalla". Îmi spune că a cumpărat „Memorialul de lectură", a citit cartea, e remarcabilă. „E bine, mă complimentează, să scrie despre prozatori şi prozatorii înşişi." După vreun sfert de oră, aflându-mă în holul „de marmură" al Uniunii, Elvira mă abordează cu sfioşenie. „Stimate domn, îmi zice, sunteţi cumva maestrul Ion Pacea?" Rămân perplex. Îi spun că nu. Îmi închipui că mă confundă cu maestrul din cauza bărbii. „Păi, zice indignată, Fulga mi-a spus că sunteţi Pacea!"

Vizitez cu Dănuţ salonul cărţii. „Memorialul" şi „Walhalla" sunt expuse la vedere. Îl cunosc cu acest prilej pe Gârmacea, despre care am scris în „Orizont". Bică, fostul redactor-şef al Editurii „Tineretului", mi-l recomandă pe Marcel Gafton, crispat, îmbătrânit. Susţine că are în curs de apariţie un volum de versuri. Bică - poet, ce glumă jalnică!

Telefonează Tamaş. Îmi spune că documentele de arhivă nu mi le poate expedia (n-au voie să le scoată „afară"), dar mă invită să vin la Râmnic, unde-mi va pune la dispoziţie condiţii excelente de consultare a arhivelor. Mă hotărăsc să plec la Râmnic. Marţi sau miercuri.

Sâmbătă, 10 februarie

Dănuţ din nou bolnav. Acuză dureri de cap occipitale. La policlinica „Griviţa", doctoriţa Ionescu stabileşte, în urma unei consultaţii amănunţite, că băiatul are o stază papilară (tumoare craniană). Ore de panică. Îl chemăm pe doctorul Petrescu-Coman. Deşi electroencefalograma şi radiografia craniană nu confirmă diagnosticul, ne sfătuieşte, prudent, să n-aşteptăm ziua de luni şi să ne ducem de urgenţă cu băiatul la doctoriţa Horvath, „cea mai bună neurochirurgă infantilă" din Capitală. Luăm un taxi, ne înarmăm cu un buchet de flori şi o cutie mare de fondante. Doctoriţa locuieşte într-o vilă boierească din apropierea bisericii Armeneşti. Părerea doctoriţei (55-60 de ani) e că Dănuţ are o deficienţă de refracţie la un ochi (exact ceea ce presupusese Duci, fără să-l consulte). Salonul în care suntem primiţi, de un lux exorbitant pentru condiţia noastră modestă, are o bibliotecă cu operele legate în pânză ale lui Lenin şi Stalin. O panoplie rezemată de lambriuri expune decoraţii şi medalii (cel puţin 50!). Pe scrin, pe rafturi, câteva fotografii ale lui Lenin în diferite ipostaze (toate revoluţionare). Bate la ochi efigia Lenin-Stalin în bronz, pe care n-am mai văzut-o de 20 de ani, aşezată la vedere pe o comodă Louis XV. Coborâm treptele de piatră ale vilei, epuizaţi, ieşim în stradă. Ne sărutăm băiatul. Doctoriţa cu 50 de decoraţii comuniste ne-a readus în rândul oamenilor, ne-a dat viaţă.

„Deşertul tătarilor" de Buzzati, un Kafka *à l'italienne*. Rigoarea naraţiunii, acurateţea stilului dau cărţii o configuraţie clasică. Simbolistica, pretenţioasă, e încărcată de prea multă zgură.

Luni, 12 februarie

Medicii de la spitalul „Central” hotărăsc *in corpore* că Dan nu are decât un defect de refracţie la ochiul drept. Trebuie să-i schimbăm ochelarii. Cornelia, care l-a întovărăşit prin toate cabinetele medicale, se întoarce cu el acasă după ora 5 după-amiază. Nu am ieşit încă din spaima pe care am tras-o ieri. Dănuţ, frumos şi blând şi bun, ne priveşte tăcut, cu ochii umezi. *Ştie*. Dar tace. Trăieşte intens dar cu discreţie sentimentul morţii.

Seara, invitaţi la Mitru. Bem Merlot, încercăm să ne destindem, flecărim. Bulgăr a citit „Walhalla”, e impresionat de carte. Pe Mitru l-a vizitat alaltăieri Buzinschi, rugându-l să-l sprijine pentru primirea premiului Uniunii Scriitorilor. Pesemne, a mai trecut cu vicleimul pe la încă alţi 5-6 corifei ai literaturii pentru copii. Mâine va fi încununat cu lauri, şi eu voi şti cum i-a dobândit, şi, Doamne, bine e să nu şti, uneori, *dessous*-urile!

Mă întâlnesc la librăria „Eminescu” cu Tudor George. Se plânge că librăriile nu îi vând cărţile. E uşor grizat. Din trilogia pe care a scris-o, nu i s-au publicat decât două volume. Statului, îmi spune, îi e frică să nu se îmbogăţească scriitorii.

Citesc „Viaţa post-mortem” de Guga pentru cronică. Volumul, lăudat de critică, e foarte slab. Cu doi ani înainte autorul a fost încununat cu premiul Uniunii Scriitorilor.

Miercuri, 14 februarie

De ieri în Râmnic. Singur în casă, părinţii fiind la Hunedoara. Mă gospodăresc cum pot. Focul în sobă mi-l face chiriaşa mamei, doamna Ghinea.

Descind la Arhive. Primire princiară. Tamaş, mai mult decât amabil, îmi pune la dispoziţie, numai pentru mine, o cameră îngustă, luminoasă. Căldură la discreţie. De mâine, îmi încep „investigaţiile" în vieţile familiilor boiereşti locale. Trebuie să muncesc cu râvnă, am consumat mai mult de jumătate din concediul fără plată.

Aflu cu întristare că doctorul Virgil Popescu, cumnatul lui Bebe Ogrezeanu, s-a sinucis alaltăieri seară sărind pe geam de la etajul 3 al spitalului judeţean. Fuma în cabinet, a aşteptat să iasă sora afară şi gata. Era, se spune, printre cei mai buni medici din oraş.

Râmnicul, seara. Ceaţă. Atmosfera apăsătoare din „Aseară a trecut un om".

Sâmbătă, 17 februarie

Opt ore zilnic în cămăruţa mea de la Arhive. Mi s-a oferit pentru început dosarul Filip Lahovary. Beau cafele şi citesc scrisorile Mariei Soutzo (născută Cantacuzino) către soţul ei Mihai, de la sfârşitul secolului trecut. Depeşele sunt redactate în franţuzeşte cu scrisul fin, cursiv, deprins prin pensioanele străine unde a învăţat. Femeia are vervă, talent, inteligenţă, sensibilitate, e un personaj. Trebuie să fi fost frumoasă, ademenitoare.

Discuţie cu Horia Nestorescu despre dicţionarul personalităţilor vâlcene pe care are intenţia să-l întocmească. Se plânge de imixtiunea neghioabă în redactarea dicţionarului a „organelor" locale, complet străine de problemă, care încearcă să-i impună nume de activişti şi să elimine pe cărturarii meritoşi care au slujit Biserica, în special pe cei din secolul al 18-lea.

Alaltăieri, ziua de naştere a lui Dănuţ. Telefonez. E emoţionat. Are invitaţi la masă pe tanti Marioara, Cornelica şi familia Mitru.

Luni, 19 februarie

Citesc a 500-a scrisoare din arhiva Lahovary. Îi dau lui Cârstea articolul despre „Viaţa post-mortem” de Guga. Cârstea mă invită să particip la simpozionul ce va avea loc pe 3 martie cu prilejul împlinirii a cinci ani de existenţă a „Orizontului”. Seara, plimbare fără ţintă prin cartierul Ţigăniei: strada Traian, Matei Basarab (unde au locuit părinţii mei şi s-a născut Gică), dr. Hackman. Nimeresc până la urmă la fostul meu dascăl de desen, Emil Ştefănescu. Primire afectuoasă.

Iau (cu împrumut) de la nenea Nele o carte despre aromâni, premiată de Academie în 1935. Printre bărbaţii de ispravă, imigranţi, e pomenit şi bunicu-meu, Costache Georgescu (Cota a lui Gheorghe din Plai), care a sosit în ţară, din Clisura Greciei, cu un veac în urmă.

„L'envers et l'endroit” de Camus - citită noaptea, zdrobit de oboseală, înainte de culcare.

Miercuri, 21 februarie

Patima răsfoirii arhivelor e ameţitoare ca alcoolul. Citesc scrisorile Cellei Delavrancea către Filip Lahovary, bijuterii amoroase care, aşezate lângă venerabila vârstă de 85 de ani a autoarei, dau un efect surprinzător, chiar jenant. Scrisorile, redactate cu stil şi vervă, strălucesc de spirit, sunt încărcate de idei. Sărmanul Filip, în răfuială permanentă cu hotărniciile şi arendaşii, trebuie să fi făcut cu greu faţă temperamentului tumultos al artistei. Ce carte pasionantă ar ieşi din această bogată corespondenţă! Contactul cu trecutul e electrizant. Iată fotografiile arhivei Cantacuzino. Privindu-le, numai, s-ar putea scrie, cu puţină fantezie, un roman.

Mă vizitează Apostol. Bavardăm până la 11 noaptea. Realitatea e că nu comunicăm, ci doar vorbim. E prea fricos (sau doar prudent) ca să emită păreri interesante. Mă sfătuieşte (singurul până astăzi) să abandonez învăţământul. Crede că ziarul „Orizont” mi-ar putea asigura un venit de 1.000 de lei pe lună din cronicile literare publicate.

Stanciu, şeful Cenzurei locale, a primit dispoziţie de la „centru” să retragă din librării toate volumele scrise de autori români, pentru o „reevaluare ideologică”. Mă gândesc cu teamă la „Walhalla”.

Primesc prin Ciurea-Genuneni o sticlă de Merlot - comandă specială - de la Mitru. Ce prieten ar mai fi făcut un gest ca acesta? Ciurea ia în răspăr toată protipendada culturală vâlceană. Printre altele, îmi spune să mă feresc de Bardaşu, care e „ciripitor”. Nu se are bine, în general, cu arhivarii. Şi nici cu Comitetul pentru cultură. Vorbeşte cu căldură, însă, de Cârstea şi Apostol.

Duminică, 25 februarie

La propunerea lui Tamaş, care mi-a asigurat un „schimb” de după-amiază (tura a doua!), lucrez 12 ore pe zi. Un arhivar rămâne cu mine până seara, ca să ferece porţile instituţiei. Am început să consult fondul familiei Urşianu din Guşoieni. Incomparabil mai puţin interesant decât scrisorile Mariei Cantacuzino sau ale Cellei Delavrancea. Frapează atitudinea net „reacţionară” a Malvinei Urşianu, ce se arată, în corespondenţă (prin anii '45-'46), duşmană a regimului impus de ruşi, ca după nu multă vreme să facă filme de comandă socială pentru Partid.

Mi se comunică de acasă ca a murit Costică Cojocaru în urma unor complicaţii hepatice. Avea 45 de ani. Rar om atât de plin de viaţă, de întreprinzător, de harnic. Înainte de a-şi da obştescul sfârşit, a rugat-o pe Lucica să-i comunice lui Mitru şi mie rugămintea de a avea grijă de băiatul lui, elev la „Lazăr”.

Pierd vremea făcând recenzii la o carte despre tipografiile vâlcene (redactată de „Arhive”) şi la revista liceului „N. Bălcescu”. Dacă aş avea în şcoala mea poeţi ca Smeoreanu şi Ştefănescu, ce frumuseţe de revistă aş scoate!

Seara după ce ies sleit de forţe şi plin de praf din camera Arhivelor. Primăvară timpurie. Mă plimb pe Bulevard până la monumentul Independenţei. Îmi spăl privirea cu vederea fumegoasă a „Capelei”.

Marţi, 27 februarie

Fac „săpături” în fondul arhivistic al Ioanei Cantacuzino. Viaţa ei e un adevărat roman de epocă. Pilot de mare clasă, feministă remarcabilă între cele două războaie mondiale, eşuează sub Antonescu în vila cantacuzină din Călimăneşti (cu domiciliu forţat), de unde scrie admirabile scrisori unei mătuşi din Bucureşti (expediate „prin om”). Se simte în scrisul ei aristocratic demnitatea marilor familii descendente din os domnesc.

Biroul lui Cârstea de la „Orizont”. Cafeaua tradiţională. În birou, Doru Moţoc, Marilena Tutilă, Dumitru Mitrana. Un fotograf îmi „trage” o poză pentru interviul ce va apărea în ziar.

A revenit brusc iarna. Ieri, viscol toată ziua. Accesul pe străzi îngreunat. Şoseaua Bucureşti-Piteşti - blocată. Dacă mai ninge o zi-două, rămân sechestrat în Râmnic, tocmai când începusem să-mi fac gânduri de întoarcere acasă.

Joi, 1 martie

Trăiesc de două săptămâni între umbre. Pe măsură ce mă cufund în arhive, descopăr destine noi, captivante. Extraordinare sunt însemnările pilotului Sorin Tulea (brevetat la şcoala de pilotaj a Ioanei Cantacuzino) din timpul războiului cu ruşii. Scrisul nervos, temeritatea şi nepăsarea în faţa morţii, ironia subţire, talentul literar învederat al autorului oferă o lectură palpitantă.

Promenadă cu Apostol dincolo de Zăvoi, spre Arhanghel. Căutăm casa pictorului Iliescu, n-o găsim. Nimeni nu e capabil să ne dea vreo informaţie. Râmnicul sub zăpadă îmi aduce aminte de anii îndepărtaţi ai copilăriei.

Marele premiu la Cannes (1972), „Cazul Mattei", film politic greu de îngurgitat din cauza poziţiei de extremă stângă a autorului. Printre altele, e expus vreme de câteva minute mausoleul lui Lenin de sub zidurile Kremlinului. Prea mult.

Duminică, 4 martie

Răsfoiesc fondul Petre Măinescu. Moşier şi avocat cu oarecare autoritate în Vâlcea în perioada interbelică, Măinescu locuia în casele unde sălăşluieşte astăzi redacţia ziarului „Orizont”. Mi-l amintesc destul de bine din anii liceului: foarte elegant (purta monoclu - o raritate în Râmnic), distant, suficient. Avea un băiat, Pică, elev la „Lahovary”, cu doi-trei ani mai tânăr decât mine. Arhiva e lipsită de interes (în afara câtorva scrisori primite de la Ionel Brătianu şi C. Argetoianu). Acte în legătură cu moşiile. În testament, Măinescu îşi exprimă dorinţa să fie înhumat la schitul Înăteşti, aflat în proprietatea lui. Arestat imediat după sosirea ruşilor în Râmnic, a murit probabil în închisoare. Dumnezeu ştie pe unde i s-or odihni osemintele.

La schitul Înăteşti. Lăcaşul în paragină. Tencuiala de pe zidurile exterioare - căzută. Ograda năpădită de bălării uscate. Pe uşă sunt puse două lacăte mâncate de rugină.

„Veac de iarnă” de Ion Omescu, un pamflet deghizat la adresa Răsăritului. Literatură derizorie.

Marţi, 6 martie

Escapada mea arhivistică e pe sfârşite. Mâine mă întorc acasă. Defrişez fondurile Simian şi Seltea, dezamăgitoare. Fondul Seltea, în special, imund, vulgar, e plin de certuri şi procese în familie, de degeneraţi şi parveniţi la prima generaţie în cinul burgheziei. Nimic spectaculos pentru literatură.

Apostol mă duce la barajul microhidrocentralei de pe Olt, în apropierea Malului Alb, unde am decolat, cu 35 de ani în urmă, cu un avion sportiv, pentru un zbor de un sfert de oră deasupra Râmnicului. Lucrările la hidrocentrală sunt aproape gata. Dincolo de Olt, pe un moţ de deal, se vede pitită printre arbori, mignonă, Cetăţuia.

Ninge ca în basme, cu mari fulgi de zăpadă moale.

Vineri, 9 martie

Rătăcit prin Bucureşti după trei săptămâni de răsfoit arhive. Bat la maşină notele adunate în răstimp. Habar n-am ce-mi rezervă viitorul apropiat. Vorbesc cu Duci pentru un scurt concediu medical, trebuie să-mi pun ideile în ordine.

Ieri, la Uniunea Scriitorilor. Agitaţia dinaintea decernării premiilor literare. La Casa Scriitorilor, Edmond Nicolau vorbeşte două ore creatorilor despre „Explozia ştiinţifică şi literatura". Literatura abia e pomenită. În schimb, ne împuiează capul cu atâtea posibile primejdii venite din partea „revoluţiei tehnico-ştiinţifice", că viaţa nici nu mai merită trăită.

Dacă în Râmnic viscoleşte, la Bucureşti e timp frumos. Soare, căldură, astenii de primăvară.

Luni, 12 martie

Viscol toată noaptea. Zăpada depăşeşte pe alocuri o jumătate de metru. Am iarna sub fereastră, după zile încântătoare de primăvară. Oraşul e îngropat sub nea. Toate trenurile suprimate, şcolile închise. Dacă mai zăboveam în Râmnic, înnebuneam la gândul că nu mă pot întoarce acasă.

Doctorul Tache, bunul doctor Tache, mi-a dat alaltăieri o săptămână de concediu medical, ce se adaugă concediului fără plată.

Cornelica îmi pune la dispoziţie un curriculum vitae al lui nenea Mitel pe care vreau să-l folosesc la redactarea articolului pentru „Studii vâlcene”.

„Mozaic în timp” de Cella Delavrancea. Cea mai mare parte a paginilor cărţii sunt inferioare (ca literatură) scrisorilor expediate lui Filip Lahovary. Ceea ce confirmă viabilitatea genului epistolar.

Sâmbătă, 17 martie

S-a stins din viaţă după o agonie lungă Demostene Botez. Mitru, care în ultimele săptămâni a fost să-l vadă aproape zilnic - foarte afectat.

Doctorul Tache îmi acordă încă opt zile de concediu. Pelerinaj la biserica Bucur, din apropierea spitalului, aprind o lumânare.

Citesc „Portrete şi amintiri literare” de Liviu Călin, pentru cronica de la „Orizont”. Caligrafie fină.

Dureri de cap paralizante. Nu pot lucra. Afară, zăpada se topeşte. Se umflă râurile în ţară. Vine primăvara.

Luni, 19 martie

Sunt chemat de la Uniune să fac de gardă la catafalcul lui Demostene Botez. Holul de jos al Casei Scriitorilor, rău aerisit, e pavoazat în roşu şi negru. În sală, doar câţiva scriitori. Unde îi sunt prietenii, colaboratorii, „tovarăşii de luptă”, redactorii de la „Viaţa românească”? Soţia, înveşmântată în doliu, primeşte condoleanţe în apropierea sicriului. „Bine că l-a luat Dumnezeu”, sunt cuvintele cu care e consolată văduva. Atmosfera e rece, „oficială”. Nu văd o lumină de durere în ochii nimănui. Demostene, de nerecunoscut, îngrozitor de slab, cu nasul acvilin proeminent. Un soi de veselie lugubră stăpâneşte sala. Prin colţuri se pun la cale colaborări, rubrici permanente, plecări peste hotare, traduceri.

Ies împreună cu Mitru, foarte abătut. Ne oprim la Athenée Palace. Mitru comandă alune şi o sticlă de Merlot. Morţii cu morţii...

„La chute” de Camus. Lectură de duminică.

Joi, 22 martie

Mânăstirea Radu-Vodă, după două decenii de reparaţii. Deschisă pentru credincioşi în ianuarie, lăcaşul foloseşte drept paraclis pentru seminarişti. Arhitectura bisericii e impresionantă. Armonia formelor, coloanele bine proporţionate în ansamblul construcţiei aduc un aer de Ev-Mediu târziu. Elevii îmbrăcaţi în tunici negre, închise la gât, îngenuncheaţi în preajma stranelor, cu figurile iluminate de pâlpâirea candelelor, ascultă pios o litanie îngânată de un ţârcovnic. Reculegere la piatra tombală a patriarhului Justinian Marina, care a avut fericita idee de a nu lăsa legat să fie înhumat în catedrala mitropolitană, alături de patriarhii antecedenţi, ci în tihnita mânăstire a lui Radu, departe de glasurile clănţănitoare ale „aleşilor poporului".

Bărbulescu îmi aduce „Partida de bile" în coli. Hârtie bună, 290 de pagini, tiraj 8.000.

Nuvelele Hortensiei Papadat-Bengescu sunt construite din aceeaşi pastă concentrată a romanelor. Surprinde neglijenţa cu care a redactat textul. Sintaxa - deseori deficitară.

Luni, 26 martie

Doctorul Tache mi-a mai acordat cinci zile de concediu. Amabilitatea lui începe să dea semne de oboseală. Dacă sâmbătă mai obţin încă cinci zile, duminică pot pleca din Bucureşti: Călimăneşti sau Olăneşti? Voi da cu zarul.

Parcurg cu oarecare jenă volumul „Bacovia" de Agatha Grigorescu Bacovia. Agatha i-a fost profesoară de limba română Cornelicăi la Şcoala Centrală de fete de lângă Grădina Icoanei, prin anii '40. Era ursuză, dizgraţioasă, rea. Cartea e o peltea în care autoarea uită adesea că numele ei circulă exclusiv datorită celebrităţii soţului. 50-60 de documente şi note strict biografice ar fi fost mult mai utile decât un tom în care Agatha iese la rampă ca o primadonă răguşită şi balcâză.

Virgil Carianopol îmi trimite „Scriitori care au devenit amintiri" cu o graţioasă dedicaţie.

Vineri, 30 martie

Ridic de la Editura „Ion Creangă” primul exemplar din „Partida de bile”. Cartea e mai frumoasă decât aşteptările mele (apare într-o colecţie - „Biblioteca contemporană” - de foarte jos gust). Hârtia acceptabilă, desenul coperţii - primitiv.

Răsfoiesc „Memoriile” lui Demostene Botez, plictisitoare, redundante. Memorialistica nu e genul care să-l avantajeze, poetul fiind peste măsură de sentimental şi clamoros. Găsesc pagini excelente de portretistică. Prin dispariţia lui se stinge ultimul supravieţuitor din generaţia „Vieţii româneşti” ieşene.

Copiii au găsit pe stradă un spitz negru, bătrân şi hărtănit. L-au adoptat, i-au pus şi un nume, Tăciunica. Trebuie să-i construim o cuşcă. E blând, aproape orb. Privirea languroasă, mândră, pe care am întâlnit-o la unii „foşti”, aduşi de comunişti în pragul sărăciei.

„Exilul şi împărăţia” de Camus.

Sâmbătă, 31 martie

Primesc încă şase zile de concediu medical care, adăugându-se celor 14 de vacanţă, totalizează 20 de zile de libertate. Doctorul Tache, mărunt, pleşuv, cu vocea moale, cardiac, îmi întinde hârtia izbăvitoare cu mâna tremurată, jenat, de parcă ar fi săvârşit o blasfemie. „Succes la scris" îmi spune, în timp ce ies pe uşă blestemând „orânduirea" care mă pune în situaţii atât de incomode şi umilitoare.

Editura „Eminescu" îmi încheie contract pentru un roman intitulat „Toamna, păsările...". Termenul de predare a cărţii - 1 noiembrie.

Încerc să înţeleg de ce a fost atras Ion Barbu de poezia de cristaluri a lui Mallarmé. Îl fascina, poate, nevoia de spaţii misterioase, precum şi mistica inefabilă a cuvintelor-semn. Există versuri (şi poeme întregi) în opera lui Barbu atât de „închise" în ele însele şi totuşi transparente, încât te întrebi dacă nevoia de comunicare e instinctuală, sau e numai o concesie sentimentală, un dar făcut de geniu cititorului de rând.

Duminică, 1 aprilie

Râmnicu Vâlcea. Fiecare întoarcere acasă e un prilej de tristeţe. Bătrânii mei - din ce în ce mai împovăraţi de vârstă. Câţi ani îi voi mai găsi aici, aşteptându-mă cu ochii umeziţi de lacrimi?

Mare eveniment în urbe. Se inaugurează hotelul „Alutus", vizavi de Parc. Construcţia, modernă în raport cu vechile clădiri învecinate, e concepută cu un dezamăgitor prost gust. Oraşul, tot oraşul face pelerinaj la noua Mecă, unde astăzi e permisă intrarea fără consumaţie. Oameni de treabă, vagabonzi, cucoane în vârstă, târfuliţe se perindă prin holul mare de la parter, râd, îşi dau coate, se hlizesc la această minune a Râmnicului. Mă instalez la bar într-un fotoliu-scoică, incomod, comand un gin. Spectacolul e grandios. Vizitatorii defilează prin faţa mea, probează moliciunea canapelelor trântindu-se pe ele, ciocănesc cu profesionalism pereţii. Îmi vin în minte, printr-o asociaţie barbară, masele de cioloveci care au invadat Palatul de iarnă din Sankt Petersburg în octombrie 1917. Vâlcenii „fac istorie" fără să ştie.

O excelentă povestire a Hortensiei Papadat-Bengescu, „Rochia miresii", apărută în 1936 la „Fundaţii".

Luni, 2 aprilie

La Olăneşti, în biroul de cazare. Primesc, fără tocmeală, prima cameră care mi se oferă. Odaia (voi locui în ea 17 zile) are şase metri pătraţi, cu ferestrele spre un dâmb înverzit unde se joacă de dimineaţă până seara copiii de la blocurile învecinate. Vila aglomerată. Mă instalez cu tot dichisul. Am intenţia să fac cură de ape la izvorul 24.

„Excursie" până la sanatoriul de copii (bolnavi de hepatită cronică) de la Comanca. Poteca se insinuează de-a lungul râului, într-un peisaj încântător. Stabilimentul e instalat în „vila Tătărescu", naţionalizată în 1948. Locul, înconjurat de dealuri şi păduri. Intrarea în sanatoriu interzisă.

Sâmbătă, 7 aprilie

Fug la Râmnic, mi-au sosit copiii (cu Cornelia), stau două săptămâni. Bătrânii - fericiţi.

Îi plimb pe Dan şi Anca pe Capela până sus, de unde începea odinioară pista de bob. Pădurea a înnebunit, e vremea „sărbătorii primăverii”.

După-amiaza invitat la sanatoriul „1 Mai” de Mitru, care a sosit chiar azi din Bucureşti. Abia şi-au desfăcut bagajele. Ne aventurăm spre vila lui Ceauşescu, încă nelocuită, construită pe un deal ascuns, într-o poziţie minunată. Vila e pustie, doar o femeie de serviciu care mătură prin curte. Ne uităm prostiţi prin geamurile largi la luxul exorbitant din holul vilei. Seara, bem un pahar de vin în apartamentul boieresc al Pârăienilor. Cafea şi portocale. Mitru în formă proastă, îl chinuie din nou durerile de cap. I-a apărut „În ţara legendelor”. Ca să expedieze câteva exemplare la Paris lui Guillermoux, a comandat tipografiei, pe banii lui (3000 de lei), 100 de exemplare legate în pânză.

Vineri, 13 aprilie

În cameră nu se mai face foc de două zile. Sunt nevoit să cer alt adăpost. Mi se propune o cămăruţă cât o cutie de chibrituri la vila nr. 11, vecină cu casa domnului Popa, unde am locuit cu 11 ani în urmă. Nepoţica lui Popa, care mi-a stricat, în vremea aceea, 20 de zile bune de lucru jucând şotron sub geamul meu, e acum o domnişoară suplă, frumuşică, la toamnă dă examen de intrare în liceu. O urmăresc de la fereastră cum urcă dealul pe potecă, spre casă, mişcându-şi şoldurile cu feminitate. Peste 5-6 ani e măritată.

Vizită fulger la Râmnic. Îmi duc copii în Zăvoi şi pe Capela. De câte ori mă plimb cu ei pe stradă mă simt bătrân. Prin toamnă, aflându-mă cu Anca în Cişmigiu, un domn cu pălărie neagră şi baston m-a întrebat ce vârstă are nepoţica.

Foiletez studiul lui Al. Călinescu despre Holban, scris cu acurateţe şi aplomb. Familia Călineştilor, în literatură, e în creştere.

Sâmbătă, 14 aprilie

Cârstea în vizită protocolară la Mitru, la sanatoriul „1 Mai”. Vine însoţit de doi redactori tineri („aghiotanţi”), Bulacu şi Lucian Avramescu. Bem vin de Ştefăneşti, servim cafele, ronţăim fursecuri. Băieţii din redacţie participă cuminţi la conversaţia pe care o conduce Mitru cu autoritate. Avramescu (studii de agricultură) scrie versuri. Mă roagă să-i citesc poeziile (unele publicate în „Orizont”) şi-mi pune în braţe un teanc de manuscrise. Trăsături frumoase, părul bogat, privire îndrăzneaţă. E simpatic. Doamna Mitru oficiază îmbrăcată în negru. Apartamentul mare, luxos, cu largi ferestre dând spre pădure, îi impresionează vizibil pe cei trei oaspeţi. După plecarea „delegaţiei de ziarişti” rămân la masă. Mitru îşi aminteşte (pentru a nu ştiu câta oară) de viaţa veselă de jurnalist de odinioară. E emoţionat, nervos. În scurtă vreme se îmbarcă în trenul pentru Budapesta.

Sunt de mai mult de două săptămâni în Olăneşti, n-am scris nimic, o zi pierdută înseamnă o speranţă mai puţin.

Miercuri, 18 aprilie

Ninge de două zile. Iarnă chinuită. Mă pregătisem pentru bucuriile istovitoare ale primăverii. Deplasarea la izvorul 24 - din ce în ce mai grea din cauza lapoviţei şi ninsorii.

Din nou la Râmnic. Asist cu stupefacţie la demolarea unei porţiuni din centrul istoric al oraşului, anume segmentul din strada Praporgescu de la Cercul Militar până în strada Traian, unde a ţinut o prăvălie, cu 70 de ani în urmă, bunicu-meu din partea mamei („La băieţii veseli”). Spectacolul e apocaliptic: buldozere, moloz. Cofetăria coanei Miţa, atelierul foto al lui Mihălcescu şi Ilarion, frizeria lui Epuruş sunt la pământ. Ciudat e faptul că în „Walhalla” am „notat” aproape cu exactitate desfăşurarea sinistrului. Ce crimă! Râmnicul asasinat. Toată copilăria şi tinereţea mea sunt îngropate aici, sub zidurile sfărâmate, sub dărâmături.

Îi vizitez pe rând pe Tamaş, Roman şi Apostol. Cârstea mă asigură că dacă îmi dau demisia din învăţământ, îmi garantează publicarea săptămânală a unei cronici literare în „Orizont”, ceea ce ar acoperi cam jumătate din salariul de profesor. Greu să mă decid.

„Mi-am amintit de zăpadă” de Sorin Titel, culegere de proze din juneţe ce nu anunţă (decât cu multă timiditate) talentul viguros al romancierului de mai târziu.

Vineri, 20 aprilie

Revăd, înainte de plecarea în Capitală, Călimăneştii, Ostrovul, apoi Cozia. Popas pe malul Oltului, sub zidurile putrede ale chinoviei. Splendid defileul Oltului, încremenit în neclintire, nemuritor. Cu intervenţii la stăreţie, vizitez Bolniţa, ridicată pe un deal, de partea cealaltă a şoselei, de Radu Paisie. Tânjesc după o cămăruţă pe malul Oltului, unde să fiu singur, doar cu mine, unde să visez, să scriu.

După-amiază îmi iau copiii şi îi duc la Govora-Sat, le arăt „obârşiile" dinspre tată: locurile unde îmi petreceam vacanţele, cerdacul casei bătrâneşti a tatei, azi înstrăinată, pârâul Govora în care ne chinuiam să prindem cleni cu mâna, eleşteul, gheţăria lui Traian. La mânăstirea Govora - tiparniţa, muzeul. Un drum de ţară pornind din faţa mânăstirii, ducea pe vremuri spre ograda cu prune brumării a lui nenea Mişu. Eşuăm la nenea Valerică (toţi - fraţii tatei), mâncăm jumări de ouă cu slănină, bem ţuică din producţie proprie.

O carte „furioasă": „Viaţa sportivă" de David Storey. E moda răzvrătirilor. La noi e linişte.

Luni, 23 aprilie

Bucureşti. Prima zi de şcoală după o absenţă de trei luni, cea mai îndelungată în cei 14 ani de dăscălie. Împart „Partida de bile” la prieteni. În afara unor amici apropiaţi şi a redactorilor din editură, n-am dat cărţi decât literaţilor - puţini la număr – cu care am întrucâtva afinităţi spirituale. Nu ştiu să-mi gestionez succesul, să aranjez cronici în revistele literare, nu cunosc critici (personal), nu beau la Casa Scriitorilor cu recenzenţii. Sunt neajutorat şi singur, trec ignorat prin viaţă.

Invitat la Mitru. Poimâine pleacă în Ungaria. La Radio, zice, au avut loc seisme. Printre persoanele licenţiate, Mănuceanu şi soţia lui Mircea Popescu. Panică mare în instituţie. Buzinschi, pe care l-am întâlnit la „Ion Creangă”, emite ideea (de bun simţ, desigur), că forţa şi statornicia regimului se sprijină (printre atâtea altele) pe spaima şi nesiguranţa inoculate cetăţenilor. Trăim de la o zi la alta, n-avem certitudini.

Joi, 26 aprilie

Stare de beligeranţă la liceu pentru obţinerea fotoliului suprem. Se folosesc toate mijloacele posibile, de la delaţiune şi bârfa şoptită la ureche, până la invective. Directoarea se cramponează cu disperare de funcţia ei mizeră. Aer irespirabil.

Suntem chemaţi la Casa Scriitorilor ca să ascultăm prelegerea savantă a lui Ştefan Andrei despre politica externă a României. Plictis. Tudor Popescu, sosit în ţară după o călătorie de două luni cu automobilul propriu în Africa (împreună cu N. Crişan şi cu un ziarist pe nume Cristea), îmi mărturiseşte că e „întors pe dos" de această experienţă extraordinară. „Săptămâna viitoare trec pe la tine, sunt doldora de impresii", îmi spune cu mina lui de bebeluş simpatic.

Ogrezeanu îmi aduce elogii pentru „Walhalla". Opiniile lui mă bucură mai mult decât cinci cronici literare dirijate.

Duminică, 29 aprilie

Sfintele Paşti. „Învierea” la Schitul Maicilor, într-o atmosferă de pioşenie şi intimă reculegere. Pe străzi, acelaşi spectacol uluitor al Bucureştilor, iluminat în miez de noapte de pâlpâirea firavă a lumânărilor. Merg cu Cornelia la cimitirul Ghencea. E soare. Mormântul lui nenea Mitel - curat. Mă impresionează mulţimea, adevărată procesiune, ce a invadat aleile înguste. Cultul morţilor, la noi, e încă activ, în pofida ideologiei exterminatoare a regimului. Pe bănci, printre morminte, tineri pletoşi şi fete gureşe, în blugi, glumesc şi râd cu nonşalanţă. Morţii cu morţii... Puzderie de ţigani, de cerşetori.

Seara, vizita lui Peter cu Monica.

Citesc „Palatul de iarnă” de Roger Grenier, căruia „marele algerian” i-a dedicat câteva cărţi. Nici o corespondenţă între Camus şi Grenier, nici în gândire, nici în tematică sau stil. Grenier, rămâne „prietenul”, nimic mai mult. În fond, nu e puţin lucru să fi fost prieten cu Camus.

Joi, 3 mai

Ne vizitează Mitru (sosit recent din călătoria în Ungaria) cu soţia. Ne dăruieşte fiecăruia câte un fleac pentru care se va fi ostenit să aleagă între generozitate şi sărăcie. Luăm masa împreună, dăm gata o sticlă de vin negru (unguresc) sorbit în „prize" rare, „ca să ne satisfacem gustul". Mitru e încântat de aventura budapestană. A fost tot timpul însoţit de Samuel Domokos, profesor de limba română la Universitatea din Budapesta. În rest, femei frumoase, bine îmbrăcate, magazine îmbelşugate, lux, huzur. Se simte şi la ei aceeaşi teamă şi apăsare ameninţătoare, creaţie a puterii comuniste (mai puţin delirul cultului pentru „conducător"). Ungaria, pentru Mitru, e un temeinic pas făcut spre Vest. La anul intenţionează să plece în Germania. Voiajul i-a dezamorsat angoasele, i-a dat curaj. Cu doi-trei ani în urmă nu spera să obţină viză de ieşire în străinătate.

Frunzăresc „Ţara Banilor" de Ilie Purcaru (la care lucra vara trecută, cu hărnicie, la Valea Vinului). E scrisă cu patosul şi etosul anilor '50. Bizară traiectoria literară a acestui real talent, care s-a cantonat în reportaj şi scrieri encomiastice. Să creadă oare *sincer* în cele puse pe hârtie? Scrie pentru bani? Oricum, Istoria îl va osândi pentru otrava dulce, ademenitoare pe care a difuzat-o în sute de mii de exemplare.

Vineri, 4 mai

Păşesc pentru întâia oară, la invitaţia Lidiei, în casa părintelui profesor Stăniloae. Mă primeşte în apartamentul lui de la parterul unei vechi clădiri modeste, în spatele „Vulturului de Mare”. Mă invită să iau loc în faţa lui, la masă. Figură blândă, hieratică, de ctitor, desprinsă parcă de pe pereţii vreunui pronaos afumat de vremuri. Prezenţa lui mă copleşeşte, mă simt umil, murdar, plin de păcate. Soţia aduce pe o tavă pahare, vin, apoi se aşază pe o laviţă acoperită cu un covor. Părintele îmi administrează o lecţie de demnitate şi „eficienţă” în sensul îndemnului la dăruirea întru fiinţă pentru semeni. În verbul lui, politica se îngemănează cu morala. Anii nedrepţi de închisoare l-au făcut prudent, dar nu l-au îngenuncheat. Surprind adesea în ochii lui luciri de încrâncenare, de luptător. Îmi spune, printre altele, cu câtă duplicitate şi strângere de inimă se cresc copiii astăzi, până în clipa când, ajunşi la vârsta liberei alegeri, optează singuri între credinţă şi ideologia comunistă. Reluăm, spune părintele, pe alte paliere, viaţa vechilor creştini din timpul persecuţiilor romane, trăim cu degetul pe buze, ne rugăm „în sine”. În cameră e cald, copii gălăgioşi se joacă sub fereastră, prin perdele se zăreşte frunzişul unor arbori. Părintele consideră că actualul „sistem” e funciar greşit: pornind de la glorificarea colectivismului, el declanşează grave erori şi crime împotriva umanităţii. La plecare, îmi oferă două volume din „Kalofilia” la care continuă să lucreze. Afară e întuneric. Bat clopotele, în câteva momente mă amestec în mulţimea de pe stradă. „Trebuie să-ţi duci viaţa până la cap, aud, parcă, vorbirea cu unele accente de duritate a părintelui. Acesta e destinul inextricabil al omului.”

Discuţie, dimineaţa, cu Hobana, în uriaşul birou al secretarilor din Kiseleff. Deşi colegi de şcoală, raporturile noastre sunt mai mult oficiale.

Se scuză că n-a citit „Walhalla”, n-a avut timp. „La ce lucrezi?” îmi zice, şi simt în clipa aceea că întrevederea dintre noi s-a încheiat.

Duminică, 6 mai

La Ţigăneşti, cu Cornelia şi copiii. Mânăstirea sub vraja primăverii. Linişte, maicile ieşind cucernice de la slujbă, mângâind mătănii. Tragem la maica Eliconida. Bătrâna care a „crescut-o" pe Eliconida e pe picioare la 88 de ani ai săi. Privire ghiduşe de ştrengar ce trage chiulul. A mai păcălit o iarnă. Din nu ştiu ce considerente (vecinătatea Scroviştei?) lacul e secat. Peisajul pierde enorm prin lipsa apei. Mâncăm la iarbă verde. Copiii veseli, zburdă. Plimbare prin sat. Chiuituri, fanfare. La 6-7 case câte o nuntă. Din nuntă în nuntă ajungem în şoseaua naţională. Bem o citronadă la „Ciupercă" în aşteptarea autobuzului. Apus de soare.

Moartea lui Montherlant privită cu răceală în presa noastră literară. „Secolul XX" publică pagini frumoase de Gabriel Marcel şi Pierre de Boisdeffre despre dispărut.

Vineri, 11 mai

Corpade, directorul liceului de coregrafie, se arată entuziasmat de „Partida de bile”, poate şi pentru că am făcut „documentarea” în şcoala lui. Mă ţine la telefon o oră. Îi găseşte cărţii calităţi imaginare, închipuite de el însuşi, explică pasaje din roman, interpretează texte, fabulează. Se oferă să organizeze o întâlnire „grandioasă” între elevi şi mine după ce copiii vor fi citit „Partida”. La drept vorbind, mă interesa părerea lui numai în ceea ce priveşte vehicularea corectă a termenilor „tehnici”, specifici dansului.

„Şcoala bigoţilor” de Bulgakov, satiră deghizată la adresa dictaturii bolşevice. Pentru a-şi face jocul, rusul sacrifică biserica, huleşte. Citită astăzi, piesa nu este decât o foarte inteligentă frondă zglobie, şugubeaţă.

Scrisoare de la Papadima, felicitări pentru „Partidă”.

Marţi, 15 mai

Alberto Moravia la Bucureşti. Se va întâlni cu bravii noştri literatori la Casa Scriitorilor. Aş fi dorit să-l văd, să-l aud vorbind, dar Uniunea trimite invitaţii la astfel de manifestaţii de mare protocol numai maeştrilor şi pletorei de funcţionărime de prin redacţiile revistelor şi editurilor.

Făcând ordine printre hârtii, dau peste mapa cu proze lăsată de Tică înainte de plecarea în America. O bună parte dintre ele – remarcabile, talent incontestabil. Pamfletul împotriva căsătoriei desfătător. Mai puţin interesante sunt dialogurile. Printre motivele ce l-au determinat „să fugă" din ţară e şi faptul că nu a reuşit să-şi publice literatura. Dar *acolo*, acolo va fi publicat ceva? Alaltăieri, întâlnindu-mă în autobuz cu Fătulescu, acesta mi-a spus că a primit o lungă scrisoare de la Tică în care îi mărturiseşte că e profund nefericit.

La cimitirul Ghencea. Caut în zadar, pentru a doua oară, mormântul lui Decebal Popescu, „prototipul" lui Radu din „Walhalla".

Se apropie sfârşitul anului şcolar. Extemporale. Teze. Nervi. Decepţii.

Miercuri, 16 mai

Ştiri externe: Americanii trimit în jurul Terrei racheta Skylab. Războiul crud din Vietnam a luat sfârşit. Noi incidente între Israel şi ţările arabe. Brejnev la Bonn. Mari pregătiri la Helsinki în vederea faimoasei conferinţe pentru pace. Evenimentele umplu gazetele, aleargă prin eter şi-i fac pe oameni să-şi piardă vremea, să sufere, să spere.

La invitaţia lui Aldo, mă duc la Operă cu puştii („Frumoasa din pădurea adormită"). În rolul principal o debutantă, Gabriela Niculescu. Ciubi, între timp, a urcat în ierarhie, dansează acum mici roluri-solo de două-trei minute. E la fel de graţioasă, regină a mişcării şi supleţei şi distincţiei. Ancuţa i-a plăcut unui vietnamez, funcţionar de ambasadă, tată a doi copii, Huku şi Huci (de patru şi respectiv un an). O mângâie, o alintă. Ancuţa face mofturi, flirtează. Vietnamezul susţine că seamănă cu mine. Ne înţelegem greu, vorbeşte o franţuzească îngrozitoare. Printre altele, îmi spune că până acasă zboară trei zile în şir cu avionul!

„Convorbiri cu Marin Preda" de Florin Mugur. Carte encomiastică, nutrită cu umor, concepută, probabil, pentru uzul studenţilor şi tinerilor începători în ale scrisului, lungă demonstraţie de infatuare, ce atinge, pe alocuri, hotarele penibilului.

Luni, 21 mai

Neavând musafiri de ziua mea, îmi petrec după-amiaza bând un pahar de vin cu Oncle. Oncle nu e omul cu care să-ţi facă plăcere să petreci. Destul de vârstnic ca să nu mai arate tânăr, acrit de viaţă după o pensionare prematură, la 40 de ani, în urma scoaterii de către comunişti din cadrele armatei a ofiţerilor care au servit pe Antonescu şi pe Rege, Oncle îşi petrece viaţa făcând piaţa în cursul dimineţii şi jucând poker noaptea cu alţi trei prieteni sau camarazi „din cadrul disponibil”. De afară se aud chiuituri şi muzică. Se pare că e vorba de un botez. Un grup de oameni între două vârste joacă hora în stradă, cu lăutarii la mijloc. Ne aflăm în plină civilizaţie rurală.

Citesc din curiozitate „Serile de toamnă la ţară” de Alecu Cantacuzino. Autorul, amic al lui Vasile Alecsandri, e rudă cu Maria Cantacuzino, căsătorită Suţu, autoarea scrisorilor păstrate în arhivele vâlcene. Maria Cantacuzino ştia să scrie, corespondenţa ei, spirituală, ironică, plină de duh eclipsează cu desăvârşire căznelile conului Alecu, om umblat prin lume dar ignorat de muze.

Mitru îmi dă ştirea că Delia Damirescu m-a inclus într-o antologie de proză românească pentru copii, destinată puştimii din Polonia.

Vineri, 25 mai

Între gripa unui copil, călătoria „conducătorului iubit" într-unul sau altul dintre state, apariţia zgomotoasă a unei cărţi, un telefon amabil, lecturile de seară şi corectarea extemporalelor - îmi duc viaţa zilnică. Azi termină liceul anul V, a paisprezecea promoţie de absolvenţi a dăscăliei mele. Flori, lacrimi, îmbrăţişări, cuvinte goale. Sunt sătul.

La Casa Scriitorilor - discuţie despre realism. Nespus de deprimante astfel de „colocvii". Autoritatea ţine să-şi impună punctul de vedere prin activiştii lor dar şi prin unii dintre scribii cu funcţii editoriale. E inimaginabil câte vorbe goale, câte inepţii fără acoperire se consumă în această sală somptuoasă, destinată mai degrabă seratelor intime decât şedinţelor de îndoctrinare comunistă. Atâta vreme cât lucrurile sunt limpezi, când ai conştiinţa fără echivoc că vieţuieşti într-un regim de dictatură, de ce atâta tevatură despre adevăr în artă? După vreo patru ore de limbuţie inutilă, ies în stradă. E nouă seara. La şcoală se desfăşoară banchetul absolvenţilor. Mă întorc pe jos acasă.

Scrisoare de la Tică din New York, datată „May 1973" şi o fotografie: stând pe scaun, privirea dezabuzată, ostenită. Pare băut. Între singurătate şi bunăstare, pe de o parte, şi viaţa noastră mizerabilă, larvară, a ales singurătatea...

A încetat din viaţă Grigore Moisil, una din cele mai strălucite minţi ale acestei triste epoci.

Miercuri, 30 mai

Un fost coleg de facultate (cu doi ani mai mare), Moisiu, mă duce acasă la Valentin Berbecaru, care îi e prieten, „ca să-l cunosc”. Am în faţă un ins aproape de 50 de ani, înalt, puternic, cu umerii aduşi, ce poartă ochelari pe care-i scoate când citeşte. E genul de oameni care nu-mi inspiră simpatie. Îi place teribil să vorbească. Se oferă singur să-şi povestească viaţa şi decepţiile provocate de „orânduire”. Cu experienţa economică pe care o are (se pare că a fost o vreme, printre altele, şi responsabil de hotel), intenţionează să scrie un roman „de critică socială”, evident nepublicabil. Îmi spune că a fost anchetat patru zile de Securitate pentru nişte cărţi tipărite şi cenzurate în prealabil. E şicanat în continuare de editură („Eminescu”). Trăieşte din mila Uniunii, care-i oferă prin Laurenţiu Fulga 2.000 de lei pe lună (cât salariul meu!).

Spectacol de sfârşit de an dat de elevii şcolii de coregrafie pe scena Operei. Compar spectacolul cu cel descris de mine, din imaginaţie, în „Partidă”. Fireşte, sunt deosebiri substanţiale. Dacă aş scrie azi romanul, l-aş scrie altfel. Cred, însă, că în unele privinţe experienţa directă, frustă, detaliile prea bogate complică lucrurile. O documentare sumară (dar atentă) poate fi benefică pentru creaţie, dă operei de artă un farmec pe care nici cea mai riguroasă descriere nu i-l asigură.

„La petite infante de Castille” de Montherlant, spumoasă fantezie inteligentă - cea mai frumoasă carte despre dans ce mi-a căzut în mână, e scrisă de un misogin! Ciudate văluri ale vieţii!

Marţi, 5 iunie

Pun banda de magnetofon care a înregistrat discuţiile din cenaclul liceului „N. Bălcescu”, la care am participat. Îmi aud glasul (din „exterior”!) pentru întâia oară. Vocea e de nerecunoscut. Mă exprim penibil, gângav. Sunt literalmente şters, stângaci şi inhibat. Am sentimentul că-mi descopăr limitele, mediocritatea.

Donoiu mă asigură că volumul de la „Eminescu” a rămas în planul pe 1974. A trebuit să o mint că am scris mai mult de jumătate din carte. Timpul îmi e potrivnic.

Eveniment în casă: ne-am cumpărat televizor. Copiii - fericiţi. Liniştea şi tihna mea sunt compromise. Dănuţ îmi spune cu ochii umezi că rămăsese singurul copil din clasă fără televizor.

Din presa săptămânii: şahinşahul Iranului şi-a încheiat vizita oficială în România; Năstase a câştigat turneul de la Roland Garros; în Grecia a fost abolită monarhia.

Sâmbătă, 9 iunie

„România literară” de alaltăieri publică premiile acordate de Uniunea Scriitorilor pe anul 1972. Majoritatea premiaţilor sunt membrii în comitetul de conducere al Uniunii, redactori la reviste sau edituri, maeştri. Îşi împart bucatele frăţeşte prin rotaţie.

Mircea Popescu intenţionează să ne pună în scenă „Avionul” la Radio. Mă roagă să fac o prezentare a piesei. Vom avea, îmi spune, de trecut mai multe vămi: Nicorovici, Virgil Stoenescu şi încă altele pe care nu le mai enumeră.

Sunt anunţat de Mitru că în antologia de la „Creangă” figurez cu o povestire, „Examenul” (eu propusesem „Fumul bunicului”). „Examenul” e printre bucăţile pe care nu le-aş mai reedita (e scrisă cu vreo zece ani în urmă). Selecţia, însă, nu se face după calitatea operei ci după „cuminţenia” ei.

„Născut în '02” de Saşa Pană. Reţin din lunga peltea memorialistică imaginea-efigie a Dorohoiului de la începutul veacului, aproape neschimbat după atâta vreme, de un pitoresc indescriptibil.

Duminică, 17 iunie

Dănuţ încununat pentru a patra oară cu laurii premiului I, deşi a schimbat şcoala şi are profesori pentru fiecare obiect de studiu. Serbarea decernării premiilor - plictisitoare. Figurile părinţilor, iluminate de fericire şi orgolii, copiii emoţionaţi, blazarea prematură a profesorilor, cunosc atât de bine toate aceste platitudini ce se repetă an de an cu o periodicitate îndobitocitoare.

Ultimele ore de curs s-au consumat. Poate că ultimele din existenţa mea. În fiecare an gândesc la fel, pe urmă vine toamna, îmi iau la subţioară catalogul şi încep calvarul.

Seara cu Dan în parcul Herăstrău. Îi arăt Muzeul Satului, apoi pe lac cu barca până la căderea întunericului.

Luni, 18 iunie

Au început lucrările Plenarei comitetului Central închinată problemelor învăţământului. Nu se anunţă lucruri bune. Ne ducem zilele precar, de la un congres la altul, din plenară în plenară...

Mă scol de dimineaţă cu o umflătură pe pulpa piciorului drept. Chem doctorul, se diagnostichează o flebită varicoasă. Pericol de embolie (zice medicul). Restricţii: poziţie orizontală, cu piciorul ridicat în perne, comprese reci (sau gheaţă). Exact flebita aceasta îmi trebuia. Anul trecut, cam în aceeaşi vreme, mă ridicam din pat după o pneumonie.

„Formele literaturii moderne" de Hristič. Subtilă şi agreabilă literatură pe marginea literaturii.

Marţi, 26 iunie

De o săptămână imobilizat la pat. Nu am dureri. Mă bântuie, în schimb, spaima să nu paralizez. Descopăr literatura memorialistică a lui Radu Petrescu, de foarte bună calitate, amestec de orgolii, cultură densă şi talent. „Sinuciderea din Grădina botanică” e un roman picaresc, în maniera lui „Candide”, scris parcă în joacă între două treburi serioase.

S-a încheiat campionatul naţional de fotbal. Titlul de campioană alternează an de an între cele două echipe militare. De rândul acesta a câştigat Dinamo (ce firmă, Dumnezeule!), toţi securiştii şi miliţienii în delir. Regimul îşi pune amprenta şi pe sport, încurajând echipele şi cluburile pe care se sprijină Puterea.

„Partida de bile” e propusă pentru premiul Consiliului Naţional al Organizaţiei Pionierilor (a treia mea nominalizare). De rândul acesta am oarecare şanse de câştig, deoarece din juriu face parte şi Alexandru Mitru.

Duminică, 1 iulie

Ies prima oară din casă după boală. Hălăduiesc pe bulevardul Elisabeta până la Cişmigiu. Seara merg cu Gică şi Mircea (sosiţi ieri cu maşina de la Hunedoara) pe stadionul „23 August" la finala Cupei României între echipa Râmnicului Vâlcea şi o oarecare echipă din Galaţi. Reîntâlnesc după o lungă absenţă de suporter atmosfera lumpen a stadioanelor: seminţe, fum de ţigară, înjurături, limbaj argotic, flegme. Meciul se încheie la egalitate. Conform regulamentului, se rejoacă mâine.

Virgil Stoenescu a întocmit referat negativ „Avionului de Cluj" pentru motivul, susţine Mitru, că piesa e destinată celor mici. „Avionul" nostru, urmărit de neşansă, se chinuieşte de cinci ani să decoleze.

Aud că Liviu Călin a fost înlocuit în funcţie cu Adrian Anghelescu de la „Scânteia", cel care îmi solicita cu ani în urmă proze cu activişti, fruntaşi în muncă şi duşmani de clasă. Evoluţia spectaculoasă a tânărului nu e străină de umbrela protectoare a lui Râpeanu.

Citesc o carte uluitoare: „O sută de ani de singurătate" de Gabriel García Márquez, fără îndoială o capodoperă. Literatura sud-americană se impune decisiv pe piaţa mondială a cărţii.

Miercuri, 4 iulie

Dau fuga la Râmnic pentru câteva zile ca să-mi văd copiii (şi părinţii, evident). Oraşul, după demolarea centrului, arată ca după un bombardament sălbatic. Seara asist din întâmplare la un spectacol neaşteptat: sărbătorirea fotbaliştilor care au cucerit Cupa României. Mulţime imensă şi pestriţă în faţa Palatului Culturii, exact în locul unde au fost aruncate în stradă cele câteva trupuri de legionari ucişi în urma atentatului asupra lui Armand Călinescu. La sosirea „vedetelor", delir, ovaţii. Fotbaliştii sunt flancaţi de două coloane de ostaşi cu torţe. Dacă s-ar fi întors după căderea Troiei, nu s-ar fi bucurat de o primire atât de grandioasă. Alături de eroii zilei păşesc şi soaţele, îmbrăcate în rochii lungi, de seară, cu care mătură pavajul. Participaseră cu câteva minute înainte la o recepţie la Consiliul Judeţean. Imagine burlească, de carnaval. După o scurtă ceremonie, alaiul înconjoară centrul Râmnicului, pe patrulaterul descris de mine în „Aseară a trecut un om". Cu toată recenta dezvoltare economică, Râmnicul rămâne acelaşi oraş provincial, puţin ridicol, liniştit şi pitoresc.

Găsesc la librărie „Poezia, mod de existenţă" de Biberi, excelentă divagaţie despre cultură, apărută în 1968. Se vinde azi la preţ redus (3 lei în loc de 9,5!). Cititorul nostru îşi merită literatura de aventură, colportaj, de umor grotesc, vulgar (în maniera lui Băieşu) pe care o are.

Vineri, 6 iulie

Ştiri externe: americanii se pregătesc să trimită al doilea echipaj în misiunea Skylab; a început acum trei zile Conferinţa europeană, important efort pentru destindere după cea de-a doua conflagraţie mondială. O respiraţie între două cataclisme.

Primire protocolară la „Orizont", cafele, un păhărel de coniac. Cârstea îmi propune să public în suplimentul ziarului din august un „eseu" despre condiţia *de astăzi* a scriitorului român. Îi spun că scriitorul român „de rând" trăieşte la limita mizeriei. Cum pot să scriu minciuni? Cârstea clipeşte des, se uită uluit la mine. Zâmbeşte, schimbă vorba, l-am dezamăgit.

Sunt invitat să merg, cu limuzina lui Tamaş, la Sibiu. Iau şi copiii. Stăm în oraş o oră. Văd centrul, mâmăstirea Ursulinelor. Căldură, ploaie. Intrăm la „Römischer Kaiser", bem o bere. La întoarcere, amurg superb în defileul Oltului.

> „Ramuri vâlcene", revistă a liceului „N. Bălcescu", publică tardiv o tabletă sentimentală în care se relatează întâlnirea mea cu cenaclul elevilor de acum un an.

Marţi, 10 iulie

Din nou la Bucureşti. Revăd fără plăcere şcoala. Vacanţă, doar câţiva profesori în activitate. Discuţii despre Plenara Comitetului Central din iunie. Noile comandamente - deloc îmbucurătoare.

Mă întâlnesc în centru cu Socoliuc şi Bărbulescu. Intrăm într-o bodegă pe Academiei, bem cafele. Socoliuc în formă proastă, trece, probabil, printr-o perioadă dificilă. Bărbulică animă conversaţia, bancuri politice, atmosfera se încălzeşte.

Mircea la a doua probă pentru examenul de admitere în Politehnică. Retrăiesc sentimentul de acum câţiva ani când Monica păşea cu dreptul pragul Universităţii.

Revista „Comentar" publică recenzia lui Bulgăr la „Fumul bunicului", scrisă acum doi ani şi refuzată de redacţia culturală de la Radio.

„Valurile" de Virgina Woolf, fertilă hrană pentru Nathalie Sarraute (şi pentru „noul roman" în genere), care refuză filiaţia evidentă a acestuia din marea scriitoare albionă.

Vineri, 13 iulie

Îl vizitez pe Tudor în redacţie. Entuziasm. Când îi merg treburile bine, Tudor capătă mina unui bebeluş încântător. Aruncăm vorbe despre centura de castitate a culturii noastre. Practic, nimic de întreprins. Trăim o întoarcere la începutul anilor '60. Cu fente şi mici trucuri, cu prestidigitaţie şi ipocrite libertăţi, un autor nu poate face *artă adevărată*. Filmul, literatura, teatrul sunt cele mai suspectate şi supravegheate zone ale culturii.

Plăcută întâlnire cu scrisul lui Yasunari Kawabata. „Stol de păsări albe" şi „Vuietul muntelui" sunt porţelanuri „de colecţie". Istoria literaturilor tipărită în „Pléiade" nu-i pomeneşte numele niponului. Ce eroare!

Sâmbătă, 14 iulie

Mă hotărăsc rapid să plec la Râmnic să-mi iau copiii. Opresc o Dacie la ieşirea spre autostradă. Şoferul - un bătrânel de 60-65 de ani, limbut. Îmi împuie capul cu cafenelele şi birturile din Bucureştiul interbelic. La Piteşti rămân o clipă să văd centrul. Vizitez biserica Domnească, în reparaţie. Schelărie, lacăte pe uşă. Oraşul, deplorabil. Etalează aerul unei bătrâne fete sulemenite. Populaţie de tranziţie. Silit să locuiesc aici, cred că aş sucomba curând de plictiseală.

După-amiază îmi iau copiii la plimbare prin Râmnic. Zona Terasei în ruine. Pe Mihai Bravu o singură clădire în picioare, cea a lui Tudorică Popescu, care refuză eroic să-şi părăsească locuinţa, în pofida presiunilor Puterii. Înainte de război, nea Tudorică deschisese o elegantă cafenea chiar în imobilul cu pricina, „Café Royal”. Toată protipendada oraşului îi trecea pragul. Scurtă descindere în Zăvoi. La ştrand, pustietate. Mirosul apei, impregnat de transpiraţie, îmi aminteşte de vremurile când, copil fiind, veneam în fiecare dimineaţă la ora 7 şi înotam trei sferturi de oră fără întrerupere, în apa rece, până la epuizare. Apoi plăcerea săriturilor la trambulină. Nisipul ud de rouă. Şi megafonul hârâind tangouri argentiniene.

Joi 19 iulie

Bucureşti. Pregătiri pentru călătoria la Valea Vinului. Am repartiţie pentru două camere (6 şi 10). Mâine plecarea.

Căldură caniculară. Îl vizităm pe Mitru de adio. A predat Editurii „Ion Creangă" „Bastonul cu mâner de argint", dar e departe de a fi într-o dispoziţie bună. Ancuţa face giumbuşlucuri. Trăieşte cu toată fiinţa febra plecării.

Mircea a eşuat la examenul de admitere în Politehnică pentru câteva sutimi. Cu media obţinută (8) ar fi putut intra la alte secţii. Particip cu tristeţe la această primă înfrângere a lui în viaţă. Habar n-are cu câte o să se mai confrunte.

Studiul lui Lovinescu despre Titu Maiorescu - o excelentă carte de erudiţie. E scrisă în transă. Lovinescu e un mare prozator, unul din cei mai buni ai vremii. *Are stil*.

Duminică, 22 iulie

De două zile în Valea Vinului. Ne-am instalat. Azi, prima ploaie. Seara şi dimineaţa - frig. Se face foc în sobe. Dorm mult, citesc. Printre cunoscuţi - Ileana Mălăncioiu, Nicolae Mărgeanu, Mihadaş. Teohar e palid, tras la faţă, bolnav. A avut - mărturiseşte - o gravă depresiune nervoasă din care încă nu şi-a revenit. Şi-a dat demisia în decembrie de la „Steaua", atmosfera în redacţie fiind irespirabilă.

Plimbări prin sat, pe firul apei. Aerul de la Valea Vinului e dătător de sănătate.

Găsesc în geamantan „Duduca Mamuca" de Hasdeu. Dincolo de plăcerile lecturii (mediocre), cartea e interesantă prin conturarea autoportretului în aqua forte al savantului. Inteligent, neastâmpărat, vivace, ducând o viaţă agitată, complexă, pluridimensională, orgolios, lipsit de scrupule, căutând cu ostentaţie fronda, duelul, mistificator până la marginea delictului, convins de geniul său, nerăbdător de a ajunge repede în vârful piramidei - iată omul! Marea şansă pentru literatura noastră e că acest „monstru sacru" s-a împământenit la noi şi a ales artele, renunţând la cariera armelor. Un general în plus, nici un câştig pentru cultura noastră.

Vineri, 27 iulie

Plouă. Rămân în cameră, citesc („Armance” de Stendhal - cumpărată de la magazinul universal al satului, „Aimé Pache” de Ramuz, „Carnetele” lui Camus). O carte a lui Rex Warner, „Caesar” (biografie scrisă la persoana întâi) îmi dă prilejul unor gânduri pe marginea Puterii. E evident, nu am temperament de luptător. Viaţa mea a fost un şir neîntrerupt de umilinţe acceptate. N-am obţinut nimic prin luptă, nu am râvnit la bani şi la putere. Sunt un produs balcanic, leneş şi delăsător. Am avut oroare de a mă bate pentru ceea ce consideram că mi se cuvine prin darurile cu care m-au înzestrat ursitele. Acum, la 45 de ani, când jocurile sunt făcute, lucrez fără elan la retuşarea „pozei” de resemnat, de trecător modest prin viaţă.

Mihadaş se lamentează că traversează o perioadă depresivă, dar asta nu-l împiedică să fie animatorul unei răzmeriţe printre literatori pentru îmbunătăţirea mesei la cantină.

Duminică, 29 iulie

Figuri de scriitori la Valea Vinului: Petre Sfetca, 50 de ani, cap mare de carnivor, alura lui Tudor Vianu, zâmbet subţire, neangajant. Timid, retras. Soţia lui, înfăţişare de mahalagioaică, mai tânără ca el, dantură feroce, agresivă. Vecinul meu de cameră, Petre Pascu, e în centrul ironiei tuturor „pensionarilor" din staţiune. Vorbăreţ, infatuat. Când mă întâlneşte prin curte, mă prinde de reverul hainei, de un nasture, mă ţine imobilizat câte o jumătate de oră. Plimbă cu el, fudul, un plic cu o scrisoare a lui Blaga adresată lui cu ani în urmă, pe care o citeşte cu glas tare la cantină. Nicolae Mărgeanu se consideră „decanul de talent" al obştii (e secretar de redacţie la „Tribuna"). Grizat tot timpul. Mătăhălos, voce de stentor. Îşi poartă aerele cu o demnitate arogantă. Nevastă-sa e însărcinată. Îl scoate cu mare dificultate de la bufetul lui Câmpeanu unde consumă zilnic coniac şi un vin infect de Alba-Iula. Alte prezenţe: Şerban Foarţă şi Duşan Petrovici din Timişoara, cu neveste tinere, actriţe.

După şase zile de ploaie fără contenire, a ieşit soarele. Creatorii îşi plimbă melancoliile prin curtea acoperită cu pietriş a vilei.

Din „Carnete": „Locul comun e un produs al geniului."

Vineri, 3 august

Îmi sorb cafeaua pe terasa camerei 10, unde locuieşte Cornelia cu copiii. În faţă, muntele. Festival în verde, de la nuanţele deschise până la cele negre-cenuşii. Coama pădurii acoperită de brădet. Şoapta cântată a pârâului.

Figurile minerilor ieşiţi din şut, înghesuiţi pe băncile unui autobuz infect. Murdari, scheletici, îndobitociţi de muncă. Aproape toţi, ne spun localnicele, mor până la 50 de ani. Îi seceră tuberculoza.

Dimineaţa mă trezesc din somn cu un subiect gata făcut. Un cuplu într-un autocar ce face o excursie în munţi. Căsnicie obosită. Femeia (naratoarea) trăieşte tragic clipa destrămării. Un bărbat din autocar o urmăreşte din priviri cu insistenţă. Soţia acestuia sucombă prin sincopă (accident banal). În momentele de derută ce urmează bărbatul o mângâie pe femeie pe mână, aceasta izbucneşte în plâns. Transfer de suferinţă, revelaţia subită a zădărniciei vieţii.

A încetat din viaţă Mihail Roşianu, preşedinte al Institutului Român pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea pe vremea când trudeam acolo ca redactor. Sunt anii formaţiei mele intelectuale. Ca preşedinte, a fost un „comunist de omenie”. Era la amurgul unei frumoase şi nesperate cariere. Decesul boss-ului - prilej de reverie, mai degrabă, decât de mizericordie creştinească.

Luni, 6 august

Incursiune cu familia pe valea Izvorului Roşu, prima încercare temerară de a forţa piciorul după flebita de acum o lună şi mai bine. Patru ore în tovărăşia brazilor şi a limpezimii apelor venind din munte. Printre două luminişuri se disting în zare crestele Inăului. Gustare la iarbă verde. Soare.

Staţiunea se umple treptat de prozatori: Al. Simion, Mircea Radu Iacoban, Ion Băieşu, Grigore Beuran. Liniştea din curte s-a risipit deodată. Băieşu joacă mai tot timpul „tenis cu piciorul" cu Iacoban, îmbrăcaţi în cămaşă şi pantaloni scurţi. Larmă de nedescris. Grigore Beuran, figură de ratat ros de invidii, aplaudă de pe margine servil. Când cade câte o minge departe de terenul improvizat, băiatul lui Băieşu (vreo 10 ani, un fel de Goe evoluat) strigă cu autoritate: „Beurane, mingea!" Rebreanu stă ostentativ retras de vulg. Înfăţişare rubicondă, jovială. Nevastă-sa, traversând cerdacul cu oliţa de noapte purtată ca pe o ofrandă, gungureşte: „Vă rog să mă iertaţi, face parte din proză!".

Localnicii susţin că în camera 15 a vilei celei vechi ar fi venit pe lume scriitorul ungur Remeny. Azi, camera e înviorată de umorul lui Băieşu.

Miercuri, 8 august

Munca minerilor din Valea Vinului nu se deosebeşte prea mult de ceea ce mi-am imaginat că ar fi Infernul. Vizitez mina (zinc, cupru, aur, plumb) împreună cu Dănuţ, după o aprobare prealabilă. Parcurgem câteva sute de metri de-a lungul unei galerii înguste, într-o totală beznă, slujindu-ne de o lanternă, prin apă, noroi, la 10 grade Celsius. Sinistră hrubă. Din loc în loc stafii întunecate alunecă prin dreptul pereţilor de stâncă jilavi. Suntem însoţiţi de maistrul Traian Crişan, un tânăr de 27 de ani, cu o vechime de un an în mină. Ne oprim ca să ne tragem sufletul într-un spaţiu larg, iluminat, unde minerii îşi iau gustarea stând jos. Schimbăm câteva vorbe cu ei, nu sunt prea guralivi. Salutul „noroc bun" pe care-l auzim tot timpul pare o ironie în gura acestor oameni părăsiţi de şansă. Cu casca de miner pe cap şi cizme în picioare, Dănuţ are înfăţişarea unui extraterestru. Se aude zgomotul, un prelungit ecou, al vagonetelor ce se ciocnesc, apoi din nou tăcere. Când ieşim afară, după vreo două ore de „documentare", închidem ochii, orbiţi de explozia devoratoare a luminii. Cred că înţeleg de ce majoritatea minerilor mor tineri: le lipseşte soarele.

„Foc de tabără" pe o platformă înverzită, în apropierea vilelor. Organizatorii, Băieşu şi Mircea Radu Iacoban, au pregătit minuţios petrecerea. Îmi trimit copiii cu Cornelia, eu rămân în cameră. Se aud chiote şi larmă până la zece noaptea. Iacoban a adus cârnaţi, slănină şi pastramă de oaie, pe care le „prepară" cu competenţă şi seriozitate la faţa locului. Se bea palincă. Distracţia e agrementată cu arii din opere, interpretate de tenorul Ion Rusu.

Sâmbătă, 11 august

După un moment de vârf, staţiunea începe să se pustiască. Mircea Radu Iacoban a plecat ieri. Al. Simion, despre care se aude că a lucrat pe vremuri la Direcţia Presei, îşi face geamantanele. Beuran stă mai tot timpul în anturajul lui Rebreanu. De altminteri, e finul lui - spun voci autorizate. „E atât de frumos şi de plăcut aici, la Valea Vinului, exclamă în timp ce ne îndreptăm spre sala unde se serveşte masa, încât te simţi bine chiar şi cu nevasta."

Ne sosesc musafiri de la Sângiorz-Băi: profesorul Baltă cu soţia şi băiatul. Îi primim pe terasă. Cornelia a lucrat în tinereţe la catedra lui Baltă, la „Silicaţi". E un tip ursuz şi taciturn, genul mocofanului de treabă. Soţia lui, colegă cu Cornelia la Chimie industrială, e sora lui Valeriu Cristea despre care, de altfel, vorbeşte mai tot timpul. Desfacem o sticlă de vin alb de Bistriţa, discuţia se înviorează. Ne descoperim păreri comune despre poziţia Puterii faţă de intelectualitate. Baltă, prudent, evită, totuşi, o atitudine tranşantă. Îi conducem la plecare până la şosea, îi îmbarcăm într-o maşină de ocazie.

Cornelia, care se cunoaşte cu toţi pensionarii staţiunii, mi-l prezintă pe Leonida Secreţeanu. Le-a fost profesor de română la liceul „Petru şi Pavel" din Ploieşti lui Raicu, Nichita, Râpeanu şi Bazil.

Miercuri, 15 august

Plecarea lui Băieşu din Valea Vinului - un antologic eveniment-spectacol. Aproape toţi scriitorii din staţiune au coborât în curte ca să-l conducă pe prozatorul dramaturg (cu o seară înainte, Băieşu le-a oferit amicilor un „foc de tabără", ratat din pricina unor neînţelegeri între soţia lui şi el). Băieşu, pozând într-un guru pitic dar plin de vervă, se pupă cu tovarăşii de breaslă. Emoţii, lacrimi, îmbrăţişări, apoi maşina (microbuzul Uniunii) demarează. În curte s-a lăsat deodată liniştea.

Joc şah pe terasa mea cu Vasile Rebreanu. Ambiţios dar mediocru (ca şahist). E dintre timizii care atacă agresiv pentru a preîntâmpina o eventuală lovitură. Evită discuţiile despre literatură. Facem fotografii. Promite că ne va trimite la Bucureşti un rând de poze.

Polixenia Carambi (care e „în relaţii" cu Cornelia) ne oferă mici bârfe din perimetrul teatrului. Astfel, piesa lui Al. Popescu, distinsă cu marele premiu la concursul din 1968 (la care a fost încununat cu lauri şi „Avionul"), a fost respinsă la lectura preliminară. În urma unor intervenţii „de sus", piesa olteanului a promovat în fazele superioare şi a câştigat. Mişmaşuri, aranjamente şi la montarea piesei „Preşul" de Băieşu, care a încasat la premieră 150.000 de lei! În fine, Radu Beligan a introdus-o pe Marica în figuraţie pentru un lung turneu peste hotare, tăind cu sânge rece de pe listă un actor cu stagii vechi în teatru.

Din nou bagajele (dezgustător travaliu!). Mâine plecarea. „Partir c'est mourir un peu"... Dar toată viaţa noastră nu este decât o continuă plecare!

Sâmbătă, 18 august

Dorohoi. Îmi petrec ziua de alaltăieri într-un autobuz şi patru trenuri. Călătorim ca pe vremea lui Ion Ghica. În 12 ore puteam să ajung cu avionul în California.

Figurile ctitorilor de pe pereţii naosului bisericii Sf. Nicolae. Pletele blonde ale lui Ştefan (în 1495, când a zidit aşezământul, trebuie să fi fost bătrân şi obosit). Privirea îngândurată, blândă. Fiii săi, toţi trei viitori domni. E mai uşor să faci literatură ironizând sau demolând trecutul decât privindu-l cu luciditatea şi seriozitatea pe care, de fapt, le merită. Cervantes nu e genial pentru că a ridiculizat cavalerismul, ci pentru viziunea tragică asupra vieţii.

Despre vacanţe: un spaţiu vid între atâtea eforturi care duc inevitabil spre vămile sfârşitului. O clipă de răgaz, o respiraţie. Vacanţele, în fond, sunt pline de tristeţe. Apoi, ratarea. De la vârsta de 40 de ani în sus devine o obsesie. Aproape voluptoasă. Ratarea e o invenţie miraculoasă a ambiţioşilor (dar cine nu e ambiţios!). Fără povara apăsătoare a ratării, senilitatea s-ar instala în noi mult mai devreme.

Găsesc la librăria din centrul oraşului „Jurnalul" de război al generalului Edgar Rădulescu, sub comanda căruia tata a făcut campania împotriva nemţilor în Transilvania, Ungaria şi Cehoslovacia. Niciodată până astăzi n-am avut sentimentul acut că tata a fost erou, erou adevărat. După război şi înlăturarea din armată, şi-a îngropat medaliile şi decoraţiile (şi armele) în grădină, de teama represiunii comuniste.

Duminică, 19 august

Escapadă la mânăstirea Gorovei (cu Cornelia şi copiii). E singura chinovie din preajma Dorohoiului. Ultima oară când am vizitat-o - să fie 15 ani de atunci - am primit în dar o Biblie de la un călugăr bătrân, care mi-a scris pe ea o dedicaţie ilizibilă, cu mâna tremurată. Luăm masa pe iarbă în incinta mânăstirii. Deşi duminică, biserica e pustie. Ne întoarcem după-amiaza cu un autobuz slinos care ne duce până acasă.

Madaule, în „Istoria Franţei", nici măcar nu aminteşte de contribuţia de sânge şi suferinţe a României în primul război mondial, în pofida atâtor cimitire (între care unele ale ostaşilor francezi) risipite prin întreaga ţară. De observat cât valorează poporul nostru în ochii Occidentului.

La televiziune „Puterea şi adevărul", după un scenariu de Titus Popovici. Puterea, da! Ce subiect magnific! Dar adevărul?

Marţi, 21 august

Îl vizitez pe Alexei Rudeanu la Suceava în redacţia cotidianului „Zori noi”. Mă însoţeşte apoi prin urbe. Îmi arată Hanul Domnesc şi Casa de Cultură, construcţie frumoasă pentru pretenţiile oraşului (făcută însă din materiale ieftine). „Iată, îmi spune, dalele pe care a păşit acum câteva luni împărăteasa Iranului. Mişto femeie...” şi ochii îi strălucesc o clipă straniu. Descopăr la Rudeanu vocaţia didactică de Cicerone, pe care am observat-o şi când l-am cunoscut la Botoşani. La Sf. Nicolae (ctitoria lui Petru Rareş) - ceremonia unei înmormântări „de lux”, puhoi de lume, maşini, zeci de coroane (un ştab local, probabil). Rudeanu e singur acasă. Soţia lui, Cornelia, şi băiatul (9 ani) sunt plecaţi la „ferma” proprie de lângă Aiud, unde trăieşte tatăl său, bătrân acum, judecător pe vremuri la Chişinău. Îmi propune „în glumă” (pe Rudeanu nu ştii niciodată dacă trebuie să-l iei sau nu în serios) să ne mutăm la fermă, am putea să cultivăm ciuperci. Câteva mărturisiri intime: e născut în Basarabia (la Chişinău), de unde a plecat „în ţară” la vârsta de un an, în 1940. Părinţii sunt despărţiţi. A lucrat o vreme ca magazioner la spitalul T.B.C. de lângă Bicaz - de aici obsesia muntelui din cartea de debut. „Am dat de mâncare la tuberculoşi doi ani” îmi zice surâzând subţire. A intrat apoi în presă. Platon Pardău „i-a pus condeiul în mână”. După un ocol prin Botoşani, s-a reîntors în capitala Bucovinei la intervenţia lui Mircea Radu Iacoban. Lucrează la „Zori noi” cu un şef cretin - ceea ce nu e chiar de mirare.

După-amiază, chef în apartamentul lui cu două camere. Sunt invitaţi Sidorovici şi Ştefuriuc. Mobilă simplă, cumpărată de la stat. Biblioteca plină de cărţi în limba rusă (clasici). Literatura franceză pătimeşte. Perdele bleu, vedere spre o curte interioară murdară, plină de gunoaie. Bem votcă, ţuică bătrână, whisky, tot ce se găseşte prin

casă. Băieţii sunt profesionişti în ale băuturii. Sidorovici e un tip de 52 de ani, mult mai fanat decât îi este vârsta, bonom, blajin, modest, tăcut, figură resemnată. Pare bolnav. De altfel, susţine că duce o viaţă provizorie, n-are mai mult de doi ani de trăit. Rudeanu crede că volumul său de proze „Vulpile” e o capodoperă. Ştefuriuc, în schimb, e tânăr, bătăios, tenace, insolent, lucrează de pe acum la şlefuirea propriei sale efigii în bronz. Basarabean ca şi Alexei, dar de extracţie rurală, se simte de la o poştă distanţa de educaţie şi cultură dintre cei doi. Discuţia se poartă, fireşte, în jurul literaturii noastre actuale. Divagăm. Paharele se umplu unul după altul. Voie bună. Se bea vârtos. Spre miezul nopţii, partida ia sfârşit. O noapte suceveană...

Joi, 23 august

Transmisie la Televiziune a circului din piaţa Aviatorilor. Coloane de manifestanţi, pancarde, tablouri, care alegorice (de un ridicol vesel), vocea crainicului care anunţă „marile realizări” şi Şeful, în tribună, salutând cu mâna pe bieţii oameni zdrobiţi de oboseală, treziţi cu noaptea în cap, ca să se târâie pe bulevarde cu gândul de a ajunge cât mai repede acasă. Două treimi din viaţă le-am jucat pe această melodie.

Presa literară e frământată de discuţii aprige pe marginea volumului de versuri al lui Marin Sorescu „La lilieci”. O parte dintre preopinenţi (N. Manolescu, A. Păunescu) laudă volumul fără rezerve. Eugen Barbu îl contestă. Talentul (de prima mână) al olteanului îl deranjează. Nu admite, în Pantheonul literelor noastre, decât un soclu: cel al lui însuşi.

Luni, 27 august

Bucureşti. Se apropie sfârşitul vacanţei. Afară frig. Încerc să mă acomodez cu viaţa din Capitală. „România liberă" refuză să publice o cronică a lui Mitru despre „Partidă" din pricina unui Corneanu (sau aşa ceva) ce se opune. Primesc de la Carianopol cu poşta volumul de versuri „Ştergar românesc", „cu vechi sentimente de dragoste şi recunoştinţă". Drăguţ.

Sunt convocat (cu ordin de chemare) la Centrul militar pentru verificare („de rutină", zic ei). De câte ori am de-a face cu instituţii militare mă încearcă sentimentul penibil că decad în ierarhia socială, că devin sclav. Pătrund în sala de aşteptare, câţiva civili, o masă la care răsfoiesc nişte registre doi ostaşi. Aer închis, atmosferă apăsătoare, de cazarmă, linişte. Deodată se deschide uşa pe care intră un bătrânel mic de statură, cu părul alb ca neaua, figură de bonom. Se îndreaptă către masa unde se află cei doi soldaţi şi se recomandă - generalul Cutare. Aceştia ridică privirea plictisiţi. „Ascultă, se răsteşte la ei bătrânul, când vă vorbeşte un general, sculaţi-vă în picioare!" Ostaşii sar brusc în sus, ca împinşi de arcuri, şi iau poziţia de drepţi. Privirea generalului se întâlneşte cu a mea. Îmi zâmbeşte. În clipa aceea l-am iubit. Mi-am amintit cu o indescriptibilă melancolie de anii care au luat sfârşit odată cu intrarea ruşilor în ţară. La plecare, mă ciocnesc în uşă cu un grup de tineri zgomotoşi. Printre aceştia, pianistul Dan Grigore.

Joi, 30 august

Zile de toamnă. Plecarea Şefului în turneul sud-american. Când se întâmplă să se îmbarce în avion (şi se întâmplă des), mă vizitează gânduri rele, necreştineşti, despre furtuni năpraznice, „casete negre”, catastrofe.

Mitru îşi sărbătoreşte ziua onomastică la Capşa. E prima oară când intru în local. Serviciu ireproşabil, chelneri rasaţi, mătăsuri, catifele. Amfitrionul în mare formă. Îi merge scrisul, e „în mână”. Intenţionează să plece la Neptun. Proiecte de călătorie în străinătate la invitaţia lui Guillermoux. Îmi propune un post de psiholog la teatrul „Ion Creangă”. Ce idee!

Versurile lui Carianopol nu se ridică peste nivelul celor ce se recită îndeobşte la serbările şcolare.

O „zicere” a lui Vauvenargue, croită parcă pentru mine: „Un scriitor care n-are talentul descrierii, trebuie să evite, în toate, detaliile” (traducere aproximativă, preluată dintr-un caiet mai vechi).

Marţi, 4 septembrie

Examene de corigenţă. Plictiseală.

În ultimul „Luceafăr”, o proză a lui Ion Ruse. A trecut un an de când nu l-am mai văzut. Îmbătrâneşte singur. Singurătatea te face să te desparţi de viaţă cu mai multă uşurinţă. Familia, copiii îţi creează un sentiment stupid de responsabilitate. De fapt, un alibi pentru justificarea dorinţei de prelungire inutilă a existenţei.

Încerc fără succes să recitesc prozele scurte ale lui Hašek, care mă delectau în tinereţe. Nici o bucurie. Doar fraze veştede, în cimitirul lecturilor trecute în uitare. Constat că odată cu apropierea bătrâneţii mă depărtez de genul persiflant, ironic. Dickens mi-a devenit insuportabil. Îmi pierd umorul.

Joi, 6 septembrie

Îmi prăpădesc o zi pentru obţinerea unei adrese de la Uniune către aeroportul Otopeni, prin care solicit accesul liber pe teritoriul acestuia. Nu cred că voi mai scrie o carte despre aviatori, dar zborul, plecările „departe" mă fascinează. Poate şi pentru faptul că am fost frustrat. Că am fost oprit „să plec". Că mi s-au cenzurat până şi gândurile.

Prea scurtă e viaţa ca să ai vreme să faci ceva durabil. Fireşte, unii reuşesc. Pe mine, timpul mă inhibă. Mă copleşeşte. *Nu prind ritmul*.

> Poezia lui Camil Baltazar - cu mult sub reputaţia poetului (supralicitată copios de Lovinescu). De altminteri, omul e simpatic. Îl vizitează când şi când pe Mitru în strada Vişinilor, îl flatează, îi aduce daruri! Mitru bănuieşte că e informator. Dumnezeu ştie!

Sâmbătă, 8 septembrie

Aeroportul Otopeni. Trafic modest. Foială. Străinii se deosebesc de „pământeni” după îmbrăcăminte şi valize. În plus, au aerul că vin „de dincolo”. Mulţi asiatici. Negri. Aeroportul e militarizat. Deşi sunt înarmat cu o adresă oficială către comandament, nu pot pătrunde la nici un grangur. Până la urmă ajung la colonelul Ţârcovnicu, şeful biroului de presă, care îmi solicită o nouă adresă, către adjunctul şefului de stat major al aviaţiei. Toată această tevatură - doar ca să pot intra în culisele aeroportului, pentru a sta de vorbă şi a-i cunoaşte pe aşii aerului...

În parcul Herăstrău cu Dan şi Anca. Ne dăm în tiribombă, roata lumii, avioane. Aleile sunt pline de copii şi tineri. Pluteşte în atmosferă un iz de erotism fierbinte, molipsitor. Femei cu rochii transparente, trăgând la rame. Perechi îmbrăţişate prin boschete. Caiace, bărci, vapoare. Mirosul de grătar ce vine de la restaurantul „Pescăruş”.

Bulgakov, în schiţe („Ştergarul cu cocoş”) nu se ridică la nivelul prozelor sale romaneşti. Arată ca un Cehov miniatural. O curiozitate: amândoi au fost medici.

Marţi, 11 septembrie

Au început de ieri „consfătuirile” cadrelor didactice (la liceul Sf. Sava). Întâlnesc figuri de foşti colegi de facultate pe care n-aş fi dorit să-i mai revăd vreodată. Îmi resuscită o întreagă lume uitată, îmi răscolesc răni încă nevindecate. Suntem anunţaţi că trebuie să facem un curs de „reciclare” de un an, cu prezenţă obligatorie şi seminarizări. Gânduri de evadare din învăţământ. Până la decizia sinucigaşă, am solicitat conducerii şcolii să mi se dea numai o jumătate de normă, pentru a avea mai multă libertate.

Citesc o carte despre viaţa lui Rebreanu scrisă de fiică-sa, Puia Florica. Un mai mare deserviciu nu i se putea aduce prozatorului. Cartea e o îngrămădire de laude deşănţate, care produc efect contrar. Pe măsură ce întorc paginile, Rebreanu îmi devine tot mai antipatic. O curiozitate: tirajul de 5.000 de exemplare la un scriitor de anvergura lui era considerat în epocă (1930) record de popularitate. Azi, tirajele sunt astronomice. „Rochia cu anemone”, carte de debut, s-a tras în 8.000 de exemplare (epuizate în două săptămâni).

Lovitură de stat în Chile. Gânduri despre efemeritatea în politică.

Luni, 17 septembrie

Se deschid şcolile. Debutul Ancuţei ca elevă. Îmbrăcată în uniformă de şcolăriţă, cochetă, frumuşică, e o adevărată domnişoară. E numai ochi. Şi nervi. Supliciul discursurilor interminabile ale dăscălimii. Dan, sobru, matur, pare dezabuzat. E la al cincilea început de an şcolar.

În scrisoarea pe care Laurenţiu Fulga o adresează Ministerului Apărării Naţionale, referindu-se la mine, mă prezintă ca pe „o personalitate prestigioasă a literaturii române actuale". E un domn.

La „Eminescu", în redacţia lui Donoiu. Ion Marin Iovescu, şifonat, soios, cu servieta lui de perceptor în mână. Promite că-mi va face o vizită acasă.

Ieri, masă festivă, sărbătorim ziua onomastică a Corneliei. Oaspeţi, familia Pârăianu. Se serveşte friptură de porumbel (de care nu mă ating) şi vin de Murfatlar. Mitru ne povesteşte întâmplări de la Neptun.

Asasinarea lui Allende. Presa noastră şi-a amintit cu pudibonderie că există violenţă şi crimă şi sălbăticie în politică.

Joi, 20 septembrie

Primele lecţii la catedră. Oboseală cumplită. După trei ore, abia mai pot articula cuvintele.

Zilele editurii „Dacia” la Kretzulescu. Eugen Barbu, Râpeanu, Cârneci şi, evident, clujenii. Câteva clipe cu Silvan, care intenţionează să ilustreze un volum de teatru! Liviu Călin se apropie de mine, îmi întinde mâna. E prima oară când îl văd după căderea din funcţie. S-a îngrăşat, aerul aristocratic, de insomniac, a devenit o amintire. Propune să ne vedem odată cu familiile. În alte vremuri, îmi adresa doar trei cuvinte în fugă.

Domokos îi întoarce vizita lui Mitru. Mitru ar fi dorit să mi-l prezinte, dar, din păcate, când m-a sunat, lipseam de acasă.

Citesc volumul „Vulpile” de Sidorovici. Carte halucinantă, sub steaua prozei lui Vasile Voiculescu. Dacă ar fi tânăr, aş zice că volumul anunţă un talent de viitor. La vârsta sa, e numai o apariţie crepusculară. Îl văd în apartamentul lui Alexei Rudeanu: mare, trist, îngândurat, tăcut, cu un zâmbet şters pe buze şi dantura compromisă. Statuie vie a resemnării.

Vineri, 21 septembrie

Râmnicu Vâlcea. Seara. Oraşul calm, de o frumuseţe melancolică. Se demolează casa lui Jenică Adreani de pe Bulevard, unde îl vedeam odinioară pe terasă jucând „pietre” sau table. Ideea că oraşul moare mă înfioară. Moare încet, cuminte, cu sistemă, sub ghearele flămânde ale buldozerelor. Mama şi tata. Zâmbetul lor bun, frustrat. Se pregătesc să plece la Hunedoara.

Îl vizitez pe preotul Gheorghe Petre din Govora-Sat. Ne arată colecţia de numismatică (impresionantă), revistele în care şi-a publicat articolele de arheologie. Pasionat cercetător, şi-a consumat averea şi anii căutând în solul Vâlcii (în special în zona Govorei) urme ale vieţuirii oamenilor în aceste locuri. Casa lui din apropierea bisericii e un adevărat depozit de antichităţi. I s-a pus la dispoziţie o vilă la Băi pentru amenajarea unui muzeu de arheologie locală. Colecţia de icoane vechi e remarcabilă. Depănăm amintiri din alte timpuri. Soţia sa, sub a cărei mască abia o recunosc pe tânăra învăţătoare de pe vremuri, e înmărmurită de activitatea laică a popii.

Noaptea, foc haiducesc pe Coşuri (fostă proprietate a tatei şi a fraţilor), cu fripturi în sânge, vin şi ţuică. Bărbaţii din neamul Mateeştilor (Traian, Valerică, Mişu) ştiu să petreacă. Sunt ultimii „boieri” ai Govorei, continuatorii unei tradiţii culturale şi gospodăreşti ce vine din alt secol.

Luni, 24 septembrie

Văd încă o dată Înăteştii (care mă atrag cu frumuseţea lor mignonă, de jucărie rafinată), Capela, apoi barajul de pe Olt. Oltul în albia betonată. Sus, pe platforma barajului, se deschide panorama Râmnicului cu turlele pioase ale bisericilor. Înghesuială, lume curioasă. Barajul e o noutate incitantă pentru locuitorii urbei patriarhale.

Îl întâlnesc pe George Ţărnea. La iarnă îi apare un volum de versuri. Vizită de protocol la ziar şi la Arhive. Animatorii culturii râmnicene se comportă după deviza „fiecare împotriva tuturor". Se ceartă, se insultă, se pârăsc la „foruri", se grupează şi regrupează în funcţie de interesele momentului. Nici unul nu e sigur pe postul lui. Stau toţi la pândă, lovesc.

Câteva ore, seara, cu Apostol, înainte de plecare, în fieful său retras, de la Goranu. Şampanie, cafele. Luminile oraşului, văzute de dincolo de apa întunecată a Oltului.

Nume *chic*: dealul Titireci (lângă Govora-Sat); Lola şi Benone, superbă asociaţie de prenume cu iz mahalagesc. I-ar fi plăcut şi lui Caragiale.

Miercuri, 26 septembrie

Bucureşti. Vizită fulger la Mitru. E mâhnit, îl doare un picior, nu poate merge. Agitaţie înaintea premierei de la teatrul „Ion Creangă”. La Nae Bărbulescu îl întâlnesc pe Socoliuc. Plăcerea de a discuta cu el politică.

Primesc în dar de la doctorul Gafiţeanu, prieten (de poker) al lui Oncle, un birou din lemn de stejar sculptat. E foarte arătos. Ocupă un spaţiu imens. Lui nu-i mai foloseşte. Zi risipită în planuri de reorganizare a camerei de lucru. Un singur obiect poate schimba structura şi aspectul întregii încăperi unde îţi duci viaţa.

Schiţele lui Graham Green despre copii - surprinzător de bune. „Dărâmături”, de pildă. Nişte puşti demolează cu cinism casa unui bătrân în timpul conflagraţiei mondiale. Alăturarea faptului abominabil de grozăviile războiului e semnificativă. Copiii apar ca viitorii demolatori de case şi oraşe. O excelentă parabolă împotriva violenţei.

Miercuri, 3 octombrie

Bebe Ogrezeanu pleacă pentru doi ani în Guineea cu Mitina. Îi va învăţa pe negri matematica. Ne luăm rămas bun la un pahar de votcă. E trist. Cred că îi e frică. Guineea, oricum, nu e Elveţia sau Franţa. Discutăm fleacuri, glumim ca să evităm emoţiile, amintirile comune. Îmi promite că o să-mi aducă la întoarcere o femeie neagră de abanos, cu sânii mari şi buze groase. Ne îmbrăţişem. Cu doxa lui de matematician, ar fi putut preda la Oxford.

Îmi telefonează Fulga: Ministerul Apărării Naţionale mi-a aprobat, în fine, cererea de documentare pe aeroportul Otopeni.

Furtună de nisip. Oraşul paralizat pentru câteva minute de negura pustiurilor. Pe urmă ploaie, care curăţă asfaltul, casele. Bătrânele se închină. O clipă de apocalipsă.

Duminică, 7 octombrie

Escapadă vertiginoasă (şi neplanificată) la Râmnic. În vizită „oficială" la ziar, la Arhive. Cărţile mele („Walhalla", „Partida de bile") s-au epuizat din standurile librăriilor vâlcene. Roman m-a ajutat ca un adevărat prieten să lichidez ultimul stoc (120 de exemplare) din „Memorialul de lectură" pe care l-a repartizat bibliotecilor.

Sunt invitat de Roman să facem o incursiune în agricultură cu Volga Comitetului pentru Cultură. Răspunde, ca orice activist, de unul sau mai multe C.A.P.-uri - în cazul lui, de cele din Budeşti şi Mihăeşti. Ne aflăm în plină campanie a seceratului şi însămânţărilor de toamnă. De când am părăsit Nucetul, n-am mai avut prilejul să respir fervoarea campaniilor agricole. Ţărani pe câmp (e zi de sărbătoare!) cărând coşuri. Tractoare mişcându-se alene pe arătură. Vizităm sediul C.A.P.-ului din Mihăeşti. Slugărnicia şefilor locali. E un soare splendid, primăvăratic. Mihăeştenii, ni se spune, şi-au vândut cu toţii vitele fiindcă nu sunt bune de prăsilă (subiect pentru o nuvelă de Aurel Mihale). Drăguţă doctoriţa veterinară. O nuntă cu puzderie de maşini, ca la oraş. Câmpia fără margini. Bisericuţa din Mihăeşti, pe care „n-avem vreme" s-o vizităm. La întoarcere, monstruozitatea Combinatului întins pe o sută de hectare, cu coşurile sale fumegânde, ucigătoare. Seara, la televiziune, un film cu Maurice Chevalier şi Merle Oberon. Nici un palpit.

Marţi, 9 octombrie

Interminabilă, plictisitoare călătoria cu trenul (cinci ore) până la Bucureşti. Pe drum, un grup de navetiste (Roşiorii de Vede, Alexandria) din compartiment, juriste, conversează savant despre jurisprudenţă, cazuri, speţe. Vorbesc continuu, neobosite.

Primul contact „oficial" cu dregătorii aeroportului Otopeni. Sunt introdus la şeful Consiliului Politic, un general maior de 40 de ani care mă interoghează despre „conţinutul documentării" mele. Îi cunosc pe comandanţii celor două grupe de piloţi (I.L. şi B.A.C.): Stoenescu şi Popescu-Greaca (inteligent, spumos, ironic). Sunt prezentat apoi câtorva „aşi" ai aviaţiei: Iancu Constantin şi Zamfirescu. Discuţie cu Iancu despre curaj şi risc. Iancu susţine că nu există risc în aviaţie. Fireşte, cochetează. Principial, nu-i place să converseze despre aspectul anecdotic şi inedit al meseriei piloţilor de linie, deşi e, evident, marcat de importanţa şi măreţia vieţii celor care zboară. În timpul convorbirii, câteva aterizări şi decolări. Infernul zgomotului de pe piste.

Revista „Luminiţa" instituie un concurs pentru copii în care, printre cărţile propuse ca „bibliografie", e inclusă „Partida de bile".

Duminică, 14 octombrie

Ieri, avanpremieră la teatrul „Ion Creangă” cu „Iancu Jianu” de Alexandru Mitru şi Aurel Tita (versificatorul textului). Participă reprezentanţi din partea Direcţiei Presei, Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă, comitetului municipal de partid, activişti şi oameni de teatru (cu funcţii de conducere). Discuţiile despre spectacol au fost călduţe. Remarc încă o dată puterea de luptă, inteligenţă şi abilitatea cu care Mitru conduce dezbaterile - adevărată demonstraţie de virtuozitate. Tita, închis în el, tăcut, face figură de simplu privitor. Spectacolul e reuşit şi îi prevăd o viaţă lungă. Versurile lui Tita au ecoul „Fântânii Blanduziei” de Alecsandri, cu rare reverberaţii de modernitate.

Spectacolul de gală - azi - pentru familiile artiştilor din teatrul „Ion Creangă”. Îmi e recomandat Iuliu Raţiu, şters, trupeş, zâmbet convenţional, de „băiat bun”. Se bea şampanie într-o atmosferă de plictis, agrementată de canţonetele leşinate interpretate de un bariton anonim. Ion Lucian (a cărui fată joacă rolul Sultanei, logodnica lui Iancu Jianu), distrează publicul cu bancuri răsuflate, adunate de prin birturi şi culise.

Conflictul arabo-israelian se exacerbează. Lumea politică în derută. Noaptea au zburat deasupra Capitalei avioane cu reacţie. E porţia generaţiei născută după 1944.

Joi, 18 octombrie

Am aprobarea pentru un concediu fără plată de cinci luni: 1 noiembrie - 1 aprilie. Trebuie să plec. Inactivitatea îmi dă frisoane de ratare. Directoarea se uită lung la aprobarea mea, surâde. Ce s-o ascunde sub coafura ei de păpuşică blondă, uşor fanată? Invidie, ură, sau pur şi simplu nepăsare?

Turneu prin edituri pentru amânarea termenelor de predare a cărţilor: 1 februarie - „Eminescu"; 1 martie - „Ion Creangă"; 1 mai - „Cartea Românească". La Uniune, demersuri pentru obţinerea repartiţiei de cazare la casa de creaţie din Călimăneşti. Donoiu mă asigură că dacă aduc volumul în ianuarie, mi-l publică în 1974. Deşi sunt sigur că nu-l voi scrie până atunci, sper. Sper nebuneşte.

Monica are o fetiţă. Mă duc să o văd la căminul studenţesc pentru căsătoriţi. Copilul „locuieşte" într-o albie din material plastic, care ţine loc de pătuţ şi cărucior. E mic cât o franzelă. Doarme. Poate că debutul lui în viaţă, cu rezonanţă biblică (mă gândesc la Moise) îi va fi benefic.

D.R. Popescu îşi deplasează interesul literar de la problemele majore (războiul, viaţa-moartea, bătrâneţea) la cele tranşant politice, conjuncturale. „Cei trei din dreptul Ţebei" e un eşec şi o concesie regretabilă făcută ideologiei oficiale.

Vineri, 19 octombrie

Îl vizitez pe Acasandrei la galeriile „Apollo”, unde expune mari panouri albe cu tente roşii, sângerii. Mărturiseşte că a pictat până acum numai în tehnica aceasta. De altminteri, panoul în alb de pe peretele cancelariei liceului unde a predat şi el o vreme, lucrare de proporţii, remarcabilă, e conceput în aceeaşi delicată manieră. Cele două portrete de femeie expuse sunt ale doamnei cu care a venit anul trecut la noi, în Albă, şi pe care a recomandat-o drept soţia lui. Recunoaşte acum că i-a fost numai amantă şi model. Femeia, spune Acasandrei, scrie versuri suprarealiste. Promitem să ne mai vedem.

Telefon de la Fulga. Mă roagă să particip la funeraliile lui N. Dunăreanu. Pe Dunăreanu nu l-am cunoscut, nu l-am citit. Mă derobez. Pretenţiile lui Fulga au aerul unui gest compensatoriu, pentru serviciul pe care mi l-a făcut, obţinându-mi liberă intrare pe aeroportul Otopeni.

„Dincolo de dealuri” de Pavese. Imn al solitudinii şi disperării.

Sâmbătă, 20 octombrie

Ţin două ore de „literatură universală” la liceul „Lazăr”, la rugămintea lui Mitru, care participă la festivalul „Pontica” de la Constanţa. Elevii (mai mult fete) din clasa a douăsprezecea par interesaţi. Le predau (conform programei şi instrucţiunilor lui Mitru) epopeile homerice. În pauză, cancelaria plină de dăscălime. Prezenţa mea inoportună îi irită, mă bănuiesc a fi un „om de la sector”. Vorbesc în şoaptă, mă privesc chiorâş. Schimb câteva cuvinte cu directorul. Când termin, mă opresc pe o bancă în Cişmigiu.

Pavese („Meseria de a trăi”): „Preferinţa lui K.P. Moritz pentru *amintirile din copilărie* este un fel de a găsi mărturii despre un stadiu anterior vieţii, care în copilărie este mai proaspăt şi lasă urme.” Nimic mai adevărat. Pe măsură ce mă apropii de „praguri”, simt tot mai mult nevoia de a înţelege „neînţelesul”. De aceea, cred, mă obsedează copilăria, despre care voi scrie atât cât voi mai ţine condeiul în mână.

„Efectul razelor gama asupra crăiţelor” cu Paul Newman (excelent) pe care îl văzusem într-un film în chip de bătăuş şi nu-mi imaginam că ştie să facă (bine) şi roluri de compoziţie (premiu la Cannes).

Marţi, 23 octombrie

La Uniunea Scriitorilor, pe Kiseleff. Intru la Traian Iancu, am nevoie de o semnătură. Biroul plin. Iancu primeşte un telefon (zece minute). „Da, tovarăşe general", îngână din când în când pierit. „Desigur, am înţeles, vom lua măsuri." E galben. După ce lasă receptorul în furcă, se uită la noi căutând parcă un sprijin. Ne povesteşte pătărania. La înmormântarea lui Dunăreanu, la Belu, în clipa când sicriul se cobora în groapă, Pan Halippa (90 de ani) a început să profereze isteric injurii la adresa marii noastre vecine de la Răsărit, cu trimitere specială la Stalin, care „ne-a smuls din trupul drag al ţării Basarabia". „Dunăreanule, te vom răzbuna!" striga bătrânul tot mai înfierbântat. Rumoare printre cei îndoliaţi. Au încercat să-l liniştească. Câţiva civili în haine negre şi cămaşă albă le-au ordonat ţârcovnicului şi preotului să cânte cât mai tare, ca să acopere lamentele „nebunului". „Ei, ce ziceţi de el?" ne întreabă Iancu, rotindu-şi privirea uşor înviorată prin încăpere. Tăcere. Vreo doi literatori tuşesc şi se strecoară discret pe uşă afară. Deodată izbucnesc cu toţii în râs. Râd gros, cu poftă, destinşi. Momentul dificil se consumase.

Mitru mi-i prezintă la Uniune pe Al. Raicu (figură de şobolan bătrân şi jumulit), prieten de gazetărie burghezo-moşierească, pe folcloristul Bărbulescu şi pe Alexandru George - ten alb, de caş, zâmbet mocnit, ochi „fără gene".

Teatru la televiziune: „Aceşti îngeri trişti" de D.R. Popescu. Mariana Mihuţ, mare artistă. Piesa e lungă, fastidioasă, dezamăgeşte, în pofida primirii entuziaste de către critică.

Joi, 25 octombrie

Şedinţă la Casa Scriitorilor. Redundant, interminabil, referatul lui Ov. S. Crohmălniceanu despre „literatură şi actualitate”. De 20 de ani aceleaşi vorbe, rafistolate după împrejurări, croite după directivele congreselor Partidului. Ion Gheorghe împotriva lui Sântimbreanu, care a defăimat pe unii scriitori de vază în „Scânteia”. Spiritele rămân calme. Eugen Barbu, dezabuzat, priveşte de la distanţă sala. În prezidiu Gica Iuteş, Traian Iancu, Fănuş Neagu, Balş, Crohmălniceanu. Fănuş Neagu se străduieşte să facă linişte în sală, după ce atâţia ani a deranjat „discuţiile” cu râgâieli şi vorbe deşănţate. La o cafea, mă întreţin cu N. Jianu despre condiţia grea a scriitorilor sub Ceauşescu (observ că a trecut definitiv în opoziţie). Plec înainte de a se termina şedinţa. Ce fonotecă de aur s-ar putea crea, dacă s-ar înregistra pe bandă şedinţele condimentate de la Casa Scriitorilor!

Pavese: „Reuşeşte să realizeze o anumită operă numai cel ce valorează mai mult decât această operă.” Tot Pavese: „Artiştii le interesează pe femei nu în măsura în care sunt artişti, ci în măsura în care reuşesc în lume.” Şi: „De ce scriitorul nu trebuie să trăiască din munca sa de scriitor? Pentru că atunci trebuie să producă o anumită marfă. La un moment dat, scriitorul trebuie să poată spune «nu, asta n-o scriu». Adică să aibă o altă meserie. Ce este mai riscant decât să susţii o familie cu propriile romane, sau, în genere, cu pana?”

Mi-am cumpărat bilet pentru Călimăneşti. Plec mâine.

Luni, 29 octombrie

De trei zile la Călimăneşti, instalat în vila scriitorilor. Ocup camera 8, cu vedere spre Olt şi halta de cale ferată. Frig, lemne puţine. Zgomotul periodic, sacadat al trenurilor care vin de la sau se îndreaptă spre Sibiu.

Pelerinaj la schitul Ostrov, apoi incursiune „de cercetare" la vila Cantacuzino (azi „23 August"!). Vila, în realitate un castel, e ridicată acum vreo 80-90 de ani deasupra Oltului, la poalele unui deal împădurit. Hălăduiesc ca o stafie prin încăperile de la parter şi etajul I însoţit de femeia de serviciu care-mi dă unele explicaţii trebuincioase. După moartea Ioanei Cantacuzino, statul a făcut „amenajări" turistice, deteriorând frumuseţea originală a castelului. Marile sobe şi şemineuri din marmură şi fier forjat au fost înlocuite cu calorifere. Băile boiereşti, placate cu faianţă, poartă astăzi numele de „grupuri sanitare". Lemnăria e prost întreţinută. În locul candelabrelor superbe ce vor fi luminat petreceri, baluri, au fost înşurubate becuri. De la mansardă, vedere panoramică asupra văii Oltului şi a dealurilor de dincolo de râu, ce se topesc în munţii Cozia. În spatele castelului, un mic mormânt din fier forjat, cu aspect de leagăn, adăposteşte osemintele unui Dan Cantacuzino (fratele Ioanei) decedat în 1899 la vârsta de doi ani. Dacă Dumnezeu i-ar fi dat zile, ar fi putut să aibă astăzi 74 de ani, cu doi mai mult decât părinţii mei.

Mitrana (care mi-a făcut o vizită) lucrează împreună cu Dan Zamfirescu la o istorie a literaturii vâlcene, lui revenindu-i partea de la Anton Pann până în epoca socialistă.

Telefon acasă. Mitru în vizită la noi. Au început ploile de toamnă...

Joi, 1 noiembrie

Dureri îngrozitoare de cap. Sunt disperat. Cafele, ceai de tei, plimbări la Căciulata. Nu pot lucra. De fapt, nu fac nimica.

Îl vizitez pe doctorul Udrişte la cabinetul medical unde e azi de gardă. Vorbeşte repede, precipitat, înghiţind silabe, îl urmăresc cu greutate. Pictează. Mai toate vilele din staţiune au tablouri cu semnătura lui. E o fire dificilă, frământată. Plin de proiecte imposibile. Uşor sărit de pe şină. Din când în când aruncă spre mine priviri iscoditoare şi mioape. Intenţionează să-mi facă portretul în ulei, urmăm să stabilim şedinţele de lucru. Ne despărţim, îl cheamă sora pentru o urgenţă. „Ne revedem curând", îmi strigă. Miroase a băutură.

Azi primii fulgi. Nici nu m-am instalat de-a binelea şi mă încearcă gânduri de plecare.

Joi, 8 noiembrie

Veşti proaste de la Bucureşti (prin Mitru). E vorba ca Fondul Literar să fuzioneze cu celelalte Fonduri (plastic, muzical). De asemenea, se lucrează la un proiect pentru unificarea editurilor. Stăpânii nu ştiu ce să mai născocească pentru a şicana pe oamenii de artă şi a întreţine o atmosferă de nesiguranţă şi instabilitate.

Fac cercetări în cimitirul din Călimăneşti pentru a descoperi mormântul Ioanei Cantacuzino. Zadarnic, nimeni nu ştie unde se află locul ei de veci. Sunt numai trei decenii de când s-a prăpădit şi uitarea s-a aşternut definitiv asupra doamnei („duduia" i se spunea în târg) care a înnobilat aceste locuri prin prezenţa ei aristocratică, de o demnitate ireproşabilă.

Au trecut două săptămâni de când „lucrez" la vila scriitorilor. Arunc la coş cea de-a treia nuvelă începută şi neterminată, din care am scris vreo şapte pagini: „Weekend". *Nu prind ritmul*.

Duminică, 11 noiembrie

Mă vizitează Cornelia. E împovărată de daruri (hrană, îmbrăcăminte). Văd, împreună cu ea, Călimăneştii de pe partea cealaltă a Oltului. Izvorul Păuşa, cu ape minerale binefăcătoare, fără nici o amenajare. Traversăm Oltul cu o barcă prăpădită. O conduc pe nevastă-mea la castelul cantacuzinesc. Îi arăt câteva camere, o plimb pe dealurile împădurite din împrejurimi. După expirarea „repartiţiei" la vila scriitorilor, intenţionez să mă transfer aici. Poate că duhul Ioanei îmi va fi de bun augur.

Încerc o povestire cu o micuţă poloneză, Wanda, stabilită temporar cu taică-său în Râmnic după ocuparea Poloniei de către nemţi şi ruşi. Citesc, pentru a mă familiariza cu stilul de viaţă al nobilimii leşeşti, cartea lui Brandys, „Contesa Walevska şi Napoleon", de altminteri mediocră.

Marţi, 20 noiembrie

Lucrez. Cafele, droguri sedative. Lupta cu zgomotul din stradă. Sunt îndrăgostit de eroina mea, îmi lipseşte, însă, fiorul povestirii. Fac lungi plimbări la Căciulata ca să beau ape. La izvor, doar 4-5 bătrâni colectivişti, chirciţi pe bănci, înfofoliţi, cu sticla de apă minerală în mână.

Uniunea mi-a prelungit sejurul la vilă până la 15 decembrie. Printre pensionari, C. Cubleşan şi Otto Starck. Îi întâlnesc destul de rar, ne salutăm, grimasa unui zâmbet, acestea sunt relaţiile, de nebeligeranţă şi cordialitate moderată.

Mitru a primit viză de plecare în R.F.G.

Sâmbătă, 1 decembrie

De câteva zile frig cumplit. A nins. În zona Ostrovului, braţul drept al Oltului a îngheţat. Decor de iarnă. Nuvela avansează, am astăzi 55 de pagini scrise. Încerc să controlez naraţiunea, să „strâng firele", nu vreau să-i dau o extensie prea mare.

Primesc o ilustrată din München de la Mitru. A făcut pe drum doar patru zile!

Sunt invitat de biblioteca orăşenească să particip la deschiderea „decadei cărţii". În sală - elevi, câţiva profesori şi o scriitoare, Lola Stere Chiracu, vecină de cameră în vilă. Mitrana face o scurtă prezentare a „performanţelor" mele literare. Dau autografe pe „Zborul de probă" şi „Memorialul de lectură".

Luni, 10 decembrie

Ritm infernal de lucru (cinci pagini pe zi!). Stare de agitaţie, noaptea insomnii, iau droguri. Frig, afară viscoleşte. Gălăgie în camerele alăturate. Nuvela, în realitate un mic roman - a primit şi un titlu: „Toamna, păsările...” (o obsesie mai veche). Sper ca în zece zile să o dau gata. Începe numărătoarea inversă.

Îmi scrie Dan - cea mai frumoasă scrisoare primită de la el. I-am promis că dacă duc până la capăt cartea, i-o dedic lui.

Joi, 20 decembrie

Azi-noapte la ora 11 am terminat „Toamna, păsările...”. E cea mai lungă naraţiune pe care am scris-o după „Zborul de probă”.

Fug să văd Râmnicul. Oraşul sub zăpadă. Frumos ca întotdeauna, proaspăt, miroase a nea. Caut să revăd itinerariile Wandei prin urbe, Capela, Parcul, casa unde a locuit. Sunt frânt de oboseală după aproape două luni de muncă fără respiraţie. Mă întâlnesc cu Cârstea, Apostol, Ţărnea, care mă roagă (pentru a doua oară) să-i citesc versurile predate la „Cartea Românească” şi să-i spun părerea despre ele. Ciudăţenia e că nu-mi dă textele, cum aş putea să i le citesc? Tamaş îmi solicită o poză pentru „Revista Arhivelor” ce urmează să apară în 1974.

După amiază în Călimăneşti. Îmi fac bagajele. Foarte nervos. La Jiblea, în casa modestă dar primitoare a lui Mitrana. Bem vin „terasă”, discutăm despre literatură. La ora 12 noaptea mă conduce până la vilă (doi kilometri). Am sentimentul că am trăit un vis.

Duminică, 23 decembrie

Bucureşti. Stăpânii au decretat duminica aceasta zi lucrătoare. La Editura „Eminescu” e linişte. Donoiu mă asigură că *până acum* nu am fost scos din planul pe 1974. E de acord să adaug la „Toamna, păsările...” şi „Auroaica”, dar numai dacă aprobă forurile. Povestirile, deşi sunt scrise la distanţă de opt ani, respiră acelaşi aer, fac casă bună împreună.

Îmi trebuie adresa sau telefonul Elenei Linţa, colega mea de la Relaţiile Culturale cu Străinătatea, cu care vreau să mă consult pentru verificarea autenticităţii „atmosferei poloneze” a nuvelei. Bădilă, pe care o prind din întâmplare într-o zi bună, îmi spune că Petran, soţul Elenei, a plecat de un an în Franţa, fără bilet de întoarcere. Fulga - afabil. Formalităţi stupide (între care şi viza indispensabilă a Direcţiei Presei) pentru expedierea în străinătate a traducerilor în spaniolă (de către Niţă) a unor nuvele ale mele.

Joi, 27 decembrie

În primele două zile de Crăciun bat la maşină cu Oprică „Toamna”. Gripă în casă. Toţi bolnavi. În noaptea de Ajun, un Moş Crăciun neaşteptat: Mitru a dorit să ţină el afişul spectacolului. După împărţirea darurilor, masă mare. Bem şampanie de Boemia adusă de Mitru din Germania. Impresii din călătoria bavareză. Întâlnirea călduroasă cu Guillermoux.

Sfârşit de an. Bilanţul: mi-au apărut două volume, „Walhalla” şi „Partida de bile”. Am scris „Toamna, păsările...”. Primire bună din partea criticii a „Partidei” (cu excepţia articolului imund din „Luceafărul” semnat de Mircea Iorgulescu). „Memorialul de lectură” s-a vândut cu pierderi minime.

An bun, an rău? De ce această mereu neliniştitoare şi superfluă întrebare?

1974

Marţi, 1 ianuarie

Petrecem Revelionul la familia Mitru. Apartamentul, ca şi anul trecut, e împodobit de sărbătoare: brad, lumini ascunse, lampadare. Doamna Pârăianu e plină de atenţii şi surprize. După al doisprezecelea gong din noapte, se desfundă tradiţionala sticlă de şampanie. Mitru e încă sub impresia recentei călătorii în Germania Federală. Când vii „de dincolo", viaţa, aici, pare vermiculară, subumană. Şi chiar este. Privim fără entuziasm programul festivist al Televiziunii. Tarafe de ţigani, costume populare dichisite, chiote, veselie, abundenţă.

La 4 dimineaţa ne întoarcem cu taxiul acasă. Dănuţ bolnav. Dureri la o ureche.

Vineri, 4 ianuarie

Lucrez pe textul „Toamnei, păsările...” Citită cu distanţa cuvenită, nuvela nu-mi mai place. Oricum, e mult sub standardele „Walhallei”. I-am dat lui Oprea să dactilografieze primele 30 de pagini.

> A decedat mama vecinei de la nr. 13 (90 de ani). În curte, doar preotul, ţârcovnicul şi câţiva ciocli. Nici un bocet, nici o lacrimă. Au încărcat coşciugul într-un camion şi au luat-o. După plecarea convoiului (2-3 maşini) - curtea rămâne goală.

Mă vizitează Duci şi Milică. Nu ne văzusem din octombrie. Jucăm, ca întotdeauna, licitaţie până la zece noaptea. Un joc care mă scoate câteva ore din preocupările cotidiene. Suntem ca o minusculă lojă masonică, ne întâlnim cu regularitate de aproape 15 ani.

Dănuţ are otită. Îl tratăm cu antibiotice.

Luni, 7 ianuarie

De vorbă cu Donoiu (Betty, cum i se spune în redacţie). Volumul nu e scos din plan, dar sunt probleme: tematica, ideile se încadrează ele, oare, în cerinţele acestui an jubiliar? (30 de ani de la „Eliberare"). E vorba ca după o triere minuţioasă să rămână „în lucru" numai cărţile „angajate", care răspund comandamentelor. Ce pot să-i spun? Că da, volumul corespunde tuturor cerinţelor. Ne privim în ochi. Pe buze îi apare un zâmbet. Schimbăm discuţia.

Eveniment dramatic în Politehnică. Un coleg al Corneliei de la Chimie industrială, conferenţiarul Răducanu, 40 de ani, a fost găsit fără însufleţire, otrăvit în laboratorul propriu de la catedră. Se vehiculează varianta sinuciderii, dar lumea vorbeşte că ar fi fost asasinat de serviciile noastre de contraspionaj pentru motive de care niciodată n-o să avem ştiinţă. Răducanu era un tip bine clădit, dornic să urce în ierarhie, prea ambiţios ca să sfideze viaţa. Cu puţin timp în urmă se întorsese dintr-o călătorie în U.R.S.S.

Scrisoare sentimentală de la Tita, înflorită ca de obicei cu versuri.

Marţi, 15 ianuarie

Muncesc nebuneşte, de dimineaţa până noaptea, cu storurile trase. Sunt pagini pe care le scriu din nou. Textul, mult mai debil decât mi-aş fi imaginat. Ritmul iambic, care m-a obsedat tot timpul la Călimăneşti, dă naraţiunii o notă de uşurătate. Calitatea mediocră a scriiturii mă descurajează. Am clipe când îmi trece prin minte să ard tot.

„Beckett" de Glenville la telecinematecă, după piesa lui Anouilh. Recital de actorie dat de cuplul O 'Toole - Burton.

Copiii au început şcoala. Pentru un moment mă încearcă remuşcarea vană că mi-am lăsat elevii de două luni şi jumătate pe mâna unor străini neisprăviţi. Dănuţ acuză din nou dureri de cap, ca şi anul trecut, exact în această perioadă.

Duminică, 20 ianuarie

După câteva zile cu temperaturi sub 20 de grade minus, ninge. În casă cald. Trăiesc ca în seră. Oprea mi-a luat a două tranşă din roman pentru dactilografiat. De-o lună şi ceva n-am mai citit o carte. Mi-e dor să ţin în mână o carte bună.

Discuţie cu o poloneză (Lala, soţia lui Şerban Săndulescu) despre Wanda. Îi expun cu textul în faţă dubiile mele. În afara pictorului Tyszkievicz, al cărui nume (aparţinând unei vechi familii nobiliare) nu e potrivit pentru un artist din vulg, restul incertitudinilor mele nu se confirmă. Biblioteca Mickiewicz din Varşovia există! Intuiţie excepţională! De asemenea, voievodatul Poznan (în care se află domeniul Szimanowicze) e o regiune cu renume în creşterea cailor de rasă. Mici satisfacţii superflue. De altfel, cartea rămâne prin valoarea ei (dacă o are), nu prin exactitatea cu care am reconstruit o lume. Obiecţii la Ursyn cel Blând. În Polonia, îmi spune Lala, regii din basme nu au nume! Las, totuşi, textul neschimbat fiind vorba, în cazul lui Ursyn, de visul unui copil român ce n-avea cum să cunoască ciudăţeniile basmelor polone.

Ne vizitează Peter şi Monica. Monica - slabă. Tunsă scurt. Îi şade bine. A înflorit. Pe vremuri, când nu eram căsătorit, i-am spus lui Gică, mai în glumă, mai în serios, că aş dori să-i înfiez fetiţa.

Vineri, 25 ianuarie

Azi am încheiat „forma a doua” a „Toamnei”. Sfârşit de oboseală. Sătul. Din cauza blestematului de ritm iambic, lectura pare îngânată, tristă, ca un motet. Volumul are 160 de pagini de maşină.

La televizor, pentru întâia oară, „Pasărea de foc” de Stravinski, interpretată de Opera din Paris. Cred că baletul nostru ar fi făcut-o cel puţin la fel de bine.

„Orizont” publică în suplimentul pe decembrie cronica mea la Velea. Printre celelalte nume care semnează: Mitru, Aurel Tita, Baruţu Arghezi, Augustin Z.N. Pop, Leon Baconski, Dragoş Vrânceanu.

Luni, 28 ianuarie

Predau volumul la Editura „Eminescu”. Betty Donoiu îmi promite că în zece zile îl citeşte. Eugeniei Tudor i-a plăcut „Iepurele”, va intra *sigur* în antologie, problema e dacă va apărea antologia.

> Şedinţă la Casa Scriitorilor. Primirea în partid a lui Mihai Isbăşescu. Bătrânul îşi susţine autobiografia, subliniind cât de ataşat a fost, de când se ştie, clasei muncitoare. Mare, buhăit, apoplectic, e silit să treacă prin umilinţa întrebărilor sâcâitoare, indiscrete ale literatorilor mai tineri, între care aceea care se repetă la fiecare adunare generală „de primire”: de ce nu a făcut cerere de intrare în partid până acum? Ce-a aşteptat? Când se aşază în sfârşit pe scaun, ud leoarcă, îşi scoate batista şi se şterge, jenat, de transpiraţie. Trist spectacol! Tematica şedinţei - critica literară. Vorbesc, fireşte, numai criticii. Din nou duelul dintre cele două tabere potrivnice.

Dănuţ trece printr-o depresiune nervoasă îngrijorătoare. Probabil, obosit de munca excesivă. Plânge fără motiv, e melancolic, are complexe de inferioritate, îi e silă de şcoală, de citit, de tot. Ne reproşează că nu-l iubim. Cornelia şi cu mine - foarte mâhniţi.

Joi, 31 ianuarie

Împlinesc astăzi 45 de ani. N-aş fi crezut cu 20 de ani în urmă că o să ajung la această performanţă. Primesc din partea Uniunii Scriitorilor o scrisoare convenţională, retorică, semnată de Zaharia Stancu, dar „stilul" e cu siguranţă al lui Fulga.

După demersuri plictisitoare, obţin repartiţie la casa de creaţie de la Mogoşoaia. Plec luni. N-am nici un plan precis de lucru, doar speranţe.

Îi invit la noi pe Albei şi pe profesorul Gheorghilă, dascălul de matematică şi dirigintele lui Dan. Contăm pe autoritatea şi tactul pedagogic al lui Gheorghilă. Discuţie amicală. Dan, zâmbetul lui trist.

Luni, 4 februarie

Regăsesc Mogoşoaia după cinci ani. Sosesc într-un moment dramatic. Noaptea trecută s-a spânzurat în camera de vizavi de cea în care am fost repartizat soţia lui Breban. Nu se cunosc motivele, la urma urmei ce importanţă au motivele de vreme ce fiinţa ei nu mai există? Pe coridoare se vorbeşte în şoaptă. Femeia de serviciu îmi spune că au găsit-o astăzi pe la 10 dimineaţa ştrangulată cu şnurul de la perdea. Breban, care ocupă camera de lângă mine, lipseşte. „O, Doamne, ce frumoasă şi tânără era!", se smiorcăie femeia ştergându-şi lacrimile cu basmaua.

Nu-mi găsesc locul. Hălăduiesc de-a lungul lacului, se lasă noaptea. Ceaţă. Palatul luminat de reflectoare. Dantelăria stilului brâncovenesc între lumini şi umbre. Am febră. Cum voi putea să scriu când dincolo de camera în care locuiesc şi-a luat viaţa cu doar câteva ore înainte un om?

Miercuri, 6 februarie

Încerc să lupt cu gândurile negre. Scriu două pagini dintr-o povestire, „Plutonul de execuţie” în genul Kafka. Textul sună bine, dar nu pot să continui, n-am chef. În nopţile pe care le petrec aici se întâmplă lucruri fabuloase. Pe la 2 noaptea (în două nopţi consecutive) Breban intră pe uşă, se dezbracă (îmi închipui) şi intră imediat în baie. Pereţii subţiri ce ne despart lasă să treacă până şi cele mai neînsemnate zgomote. Maestrul dă drumul la duş şi rămâne în baie până după ora trei. Din cauza apei care curge fără contenire, nu pot dormi, iau sedative. Cum e posibil, mă gândesc, ca un om căruia i s-a spânzurat soţia ieri-alaltăieri să aibă un comportament atât de straniu? Din ce plămadă îi va fi sufletul, în cazul în care are unul?

Mormintele Bibeştilor. În scrisorile Ioanei Cantacuzino, Marthei Bibescu i se spune *stăpâna de la Mogoşoaia*. Ce înţeles *deplin* avea pe vremuri acest cuvânt, *stăpâna*!

Pentru pensionarii pe care nu aş fi dorit să-i întâlnesc aici: Mircea Micu, Ungheanu, Fănuş Neagu.

Vineri, 8 februarie

Ieri, scurtă călătorie până acasă. Dan, melancolic, sastisit. Hotărăsc împreună cu Cornelia să plec pentru o săptămână la Sinaia cu băiatul. Sperăm ca aerul de munte să-i facă bine.

De dimineaţă, din nou la Mogoşoaia. Vizitez palatul. E restaurat - se zice - în 1920 de Martha Bibescu. Anul trecut, fiica Marthei (trebuie să aibă peste 80 de ani), care trăieşte la Paris, a poposit o zi aici, pe fostele domenii ale maică-si. Va fi admirat portalul din fier forjat şi şemineurile şi arcadele brâncoveneşti. Ce alchimie stranie s-o fi petrecut în gândurile ei păşind prin locurile de care a fost deposedată de regimul bolşevic?

Încerc o povestire: „Crin de mai”. Flori veştede.

Sâmbătă, 9 februarie

Nopţile nedormite, atmosfera sumbră creată de sinuciderea soţiei lui Breban fac viaţa la Mogoşoaia imposibilă. Observ că situaţiile tragice dau naştere la comportări isterice neaşteptate: veselie pe coridoare, zarvă, se fluieră arii din opere. O spaimă subterană a cuprins întreaga casă de creaţie. Spre prânz împachetez. Reglez conturile cu administraţia. Pe aleea ce duce spre şoseaua naţională, îi întâlnesc pe Ivasiuc şi Breban, îmbrăcaţi în flanele uşoare, cu capul descoperit, peripatetizând. Par într-o bună dispoziţie nefirească.

Aflu că Editura Eminescu se mută în spatele Teatrului Naţional, vizavi de Ministerul Agriculturii. Volumul meu, probabil, zace împachetat în devălmăşie cu alte sute de volume. Dar „Toamna, păsările...” aproape că nu mă mai interesează. Am anexat-o, deja, trecutului.

Peste patru zile plec cu Dănuţ la munte. Mă aprovizionez cu cărţi: un splendid album de pictură bisericească bulgară, „Gengis-Han” de Lundqvist, apoi Gide, Ivasiuc („Apa”), Salmon.

Miercuri, 13 februarie

Sinaia. Staţiunea în „repaus” turistic. E tocmai vremea când concediile pe anul trecut s-au consumat, iar cele pe anul în curs n-au demarat în forţă. Soare primăvăratic. Tineri şi tinere cu schiurile în spinare. Îl duc pe Dan prin centru, apoi la mânăstire. Intrăm în vorbă cu un călugăr vârstnic, monah aici de 33 de ani. Călugărul a prins războiul, invazia ruşilor, instaurarea „noilor rânduieli”. Trebuie să-i fi văzut pe rege, pe Antonescu, apoi pe noii stăpânitori ai ţării. Încerc să-l trag de limbă, m-ar fi interesat, de exemplu, să ştiu cum se ţineau pe vremuri Te-Deum-urile de 10 Mai la mânăstire. Prudent, bătrânul amuţeşte. Se uită în sus, spre ceruri, împreunându-şi mâinile în rugăciune. Vizităm cavoul lui Take Ionescu, neîngrijit, împresurat cu pânză de păianjeni, murdar.

Joi, 15 februarie

Urcăm pe munte. Luăm autobuzul până la Cota 1400. Eu port şoşoni, palton, Dan - ghete cu carâmbi de pânză şi un palton cu guler de blăniţă. Nu suntem pregătiţi pentru ascensiuni şi escaladări montane. La Cotă bem o citronadă, restaurantul gol. Doi chelneri se ceartă în fundul sălii cu glas tare. Dan ţine morţiş să mergem la Vârful cu Dor, sintagma - într-adevăr frumoasă - îl vrăjeşte. Telecabinele de provenienţă italiană sunt nepopulate la ora aceasta. În câteva minute ajungem sus. De aici urcăm pe creasta vârfului Furnica. În faţă se deschide panorama platoului ce străluceşte în lumina soarelui. Câţiva schiori cu căciuliţe şi ochelari de soare fac largi volute graţioase pe pârtia proaspătă. Coborâm o pantă abruptă pe fundul pantalonilor. Ne batem cu zăpada. Dan e fericit. Mâncăm pe fugă la cabana Piatra Arsă, după care ne îndreptăm spre Babe. Drumul pe şaua muntelui - o delectare. După vreun sfert de oră, începe vijelia. Vânt puternic, iscat ca din senin, abia ne ţinem pe picioare. La o răscruce, renunţăm la Babe sub biciuirea năpraznică a vântului şi ne îndreptăm, îndrumaţi de un indicator, spre cabana Caraiman, mult mai apropiată. Ajungem la cabană în patru labe, orbiţi de valurile de zăpadă viscolite. Cabana, rătăcită în pustietate, pare bântuită de fantome. Suntem singuri cu cabanierul, soţia sa şi o picoliţă ce bovarizează privind viforniţa de afară prin ferestrele înguste. Un aparat de radio transmite muzică uşoară. Ni se oferă o cameră imensă (probabil singura) cu peste 20 de paturi, goală. Încăperea e neîncălzită. Ne înghesuim unul într-altul, acoperindu-ne cu şapte pături groase. Frig. Afară vântul şuieră sălbatic. Dănuţ a adormit pe loc. Îi ascult, în noapte, zvonul respiraţiei.

Vineri, 15 februarie

Pornim cu noaptea în cap spre Babe. Timp splendid. Drumul - greu din cauza crustelor de gheaţă şi a zăpezii viscolite. Mergem la pas. La Babe, Dan nu se mai satură să admire „sculpturile" în piatră ale timpului. Ne hazardăm apoi spre Cruce. Facem trei ore pe un drum extrem de dificil din cauza echipamentului amatoristic cu care suntem înzestraţi. Ne odihnim la poalele impunătoarei Cruci din vârful Caraimanului. Dănuţ e încântat, obţine primul lui trofeu turistic. La trei după-amiază ne întoarcem la cabana Babele. Discuţie (urmată de peşcheş) cu responsabilul pentru obţinerea unei camere cu două paturi. Seara cinăm în sala de mese a cabanei. Vreo patru inşi în hanorace se uită tâmp la un film rusesc transmis de televiziune. Surpriză, suntem chemaţi la telefon de Mitru, îl felicită pe Dan pentru împlinirea a 11 ani. Ce gest magnific! Preocupaţi de performanţe alpiniste, uitasem că astăzi e o zi aniversară.

Sâmbătă, 16 februarie

Drumul spre casă. Dimineaţa ceaţă densă, zărim cu greutate stâlpii de marcaj, apoi apare soarele. Călătorie de vis de-a lungul platoului înzăpezit al munţilor. La ora 10 suntem la Piatra Arsă. Luăm masa (antreuri, antricot de porc, plăcintă). Ajunşi la poalele Furnicii, ocolim masivul stâncos şi continuăm să mergem la întâmplare, fără marcaj. Descoperim până la urmă cabana Vârful cu Dor. Ne odihnim, bem apă minerală, citronadă. Dan e într-o dispoziţie excelentă. În loc să luăm telecabina, coborâm la Cotă pe jos. Zăpadă mare, pierdem pârtia. Sunt porţiuni de drum în care mergem pe marginea prăpastiei. Eu înainte, Dan după mine. Din fericire, şoşonii mei sunt noi, nu alunecă pe gheaţă. În fine ajungem la Cota 1500 complet epuizaţi. Îmbrăcămintea de pe noi e udă de transpiraţie. Ne privim în ochi, în patru-cinci momente am trecut inconştienţi pe lângă moarte.

Seara, invitaţi de Mitru la Palas, unde a sosit în cursul dimineţii împreună cu soţia. Desfacem o sticlă de şampanie pentru aniversarea lui Dănuţ. Glumim pe seama performanţelor noastre alpine. Dănuţ e trist. Tuns scurt, cu faţa suptă, ars de soare, pare abstras, departe de tot ce se petrece în jurul său. Restaurantul plin. Pe podium se dansează. Multă mitocănime. O femeiuşcă îmbrăcată într-o rochie decoltată, cu paiete, îngână în microfon un şlagăr. Mitru îşi expune ultimele sale proiecte literare.

Luni, 18 februarie

Ascensiune cu familia Mitru până la cabana Furnica. Revăd vila în care am vieţuit acum cinci ani şi locul unde am stat de vorbă, în preajma grajdurilor regale, cu pozarul care mi-a inspirat nuvela „Câinele fotografului”. Mi-e atât de limpede imaginea bărbatului cu câinele, încât îl caut instinctiv din ochi. Luăm masa împreună la un restaurant modest. Familia Pârăianu se întoarce azi la Bucureşti.

După-amiaza fac febră. Probabil, gripă. Trebuie să ne întrerupem aventura sinaiotă. Oraşul, pentru mine, a fost mai totdeauna prilej de boli, de accidente, de neîmpliniri, de mici eşecuri amoroase (în prima tinereţe). Dănuţ dezamăgit. „Ne întoarcem, tati?” mă întreabă în timp ce fac bagajele pentru plecarea de mâine dimineaţă.

Miercuri, 20 februarie

Din considerente necunoscute, Editura „Eminescu” se mută într-o clădire veche de pe bulevardul Republicii, în spatele Teatrului Naţional, vizavi de Ministerul Agriculturii. Agitaţie pe coridorul îngust, întunecos, plin de baloturi, pachete cu cărţi şi manuscrise, birouri, scaune aruncate alandala. Îmi lipseşte atmosfera boemă, ca şi mirosul de mucegai şi de cafea ce exala de prin birourile vechiului local (proprietate, pe vremuri, a Fundaţiilor Regale), unde am înregistrat primele mele reuşite editoriale.

Donoiu: a citit „Toamna”, consideră că e mult sub nivelul „Walhallei”, îi lipseşte densitatea, încărcătura de idei a acesteia, dar, în sfârşit, „e bine scrisă”, n-are nici o observaţie. E redactată la fel de îngrijit ca tot ce am adus în editură. La „Apa” lui Ivasiuc, de pildă, a lucrat o săptămână pe text, ca să aducă romanul într-o formă publicabilă. Îmi propune să discut cu şeful ca „Toamna” să apară în colecţia „Romanul de dragoste”.

Joi, 21 februarie

Pătrund pentru întâia oară în buncărul lui Eugen Barbu din imobilul „Informaţiei Bucureştiului”. E locul de întâlnire pe care locotenent-colonelul Nicolae Pop l-a fixat (la telefon) pentru a-mi lua un interviu. Redacţia „Săptămânii” fierbe, se pregăteşte apariţia revistei. Intrăm într-o odaie mică, unde îmi sunt recomandaţi Raluca Bungărzan şi Ion Lotreanu. Pop pare om de-al casei (deşi nu l-am văzut semnând în fiţuica săptămânală al lui Barbu). E un tip simpluţ şi liniar, hârşit prin presa militară (fiindcă există şi o presă militară!), de altminteri om de treabă, zâmbeşte larg, mă ajută să-mi scot paltonul, mi-l aşază în cuier. Dialogul dintre noi n-are istoric. Întrebările-stereotipe, banale, fără ţintă. Colonelul nu-mi cunoaşte cărţile (nici titlurile, măcar), discuţia pe alocuri e jenantă, intervin adesea pentru a-l scoate din impas. Dănuţ, care a venit cu mine, ne priveşte absent, imperturbabil. La plecare, salamalecuri, surâsuri subalterne, complezenţe. Impresia că am ieşit dintr-o cazarmă.

Sâmbătă, 23 februarie

Audienţă la Cursaru în noul sediu al Editurii „Eminescu”. Mă asigură că „Toamna” figurează în planul pe anul viitor al instituţiei. Romanul nu poate apărea acum, n-are tematică *actuală*, în anul acesta *jubiliar* prioritate au volumele „angajate”. Mă sfătuieşte să mai scriu o „piesă” de 80-100 de pagini, timp este, va apărea împreună cu „Toamna, păsările...”

Mă întâlnesc la Rond, în dreptul patiseriei, cu Darie Novăceanu. Ce-o fi căutând acolo? Promite să-mi comunice adresa câtorva case editoriale sud-americane şi spaniole, unde mi-aş putea încerca norocul cu traducerile în spaniolă ale lui Niţă. Nu-mi dă speranţe. Sud-americanii, îmi spune, scriu o literatură extraordinară, au pătruns deja în Europa. Pe urmă, genul scurt nu are trecere. Dar, cine ştie, zice, şi-mi zâmbeşte în timp ce o ia în sus pe calea Rahovei, spre fabrica de bere Bragadiru.

Poimâine plec în aventura călimăneşteană. Mi-am rezervat la telefon o cameră cu un pat la vila Cantacuzino (azi „23 August”).

Miercuri, 27 februarie

Călimăneştii în sezon mort. Mă instalez în vila „Aurora”, deoarece camera 10 a vilei Cantacuzino e ocupată încă trei zile. Nu pot lucra. E frig. Chiuveta e stricată. Am călcat cu stângul.

Cârstea mă roagă (telefonic) să recenzez volumul de versuri „Testamentele înţeleptului” de Ţărnea. Poezie cantabilă, facilă, agreabilă.

Drumuri la Căciulata, beau ape. Mitrana mă invită la o întâlnire cu elevii săi în comuna Berislăveşti, de partea cealaltă a Oltului.

„Să nu cedezi înaintea cuvintelor” (Mallarmé). Din nefericire, greu de urmat preceptele maestrului.

Sâmbătă, 2 martie

Mă mut cu tot calabalâcul la vila Cantacuzino. Camera 10, pe care am solicitat-o în mod expres, e situată la parter. Mică şi foarte călduroasă, cu o fereastră ce dă spre dealul împădurit şi spre mormântul în formă de *berceau* al fratelui Ioanei Cantacuzino. Pat, masă de scris, fotoliu, chiuvetă, apă caldă toată ziua! E cea mai „funcţională" cameră din câte am locuit, în afară, poate, de cea pe care am avut-o la sanatoriul „1 Mai" din Olăneşti.

Întâlnirea cu copiii lui Mitrana la Berislăveşti. Drumul cu autobuzul prin hârtoape, memorabil. Elevii - în veşminte noi, curate, ageri la minte. Unul dintre ei, mai înfipt, mă întreabă de ce port barbă de vreme ce nu sunt preot sau călugăr.

Lucrez de două zile pe textul povestirii „Credinţă" pentru antologia de la „Eminescu". I-am dat un titlu nou: „În numele legii", dar nu sunt sigur că-l voi păstra până la urmă.

Nume *chic*: Marigeta (întâlnit în arhivele familiei Urşianu).

Marţi, 5 martie

Aseară, criză de singurătate şi spaimă. Telefon acasă, Dan nu se simte bine. De joi refuză să mai meargă la şcoală. Îi e teamă, plânge. Sentimentul că e oprimat, că nu-l iubeşte nimeni. Cornelia - disperată. Ne consultăm dacă să mă întorc acasă sau să rămân. Hotărâm să mai aştept trei-patru zile.

Nuvela pe care o rafistolez e prima proză pe care am scris-o pentru tipar (1962). Practic, aparţine unei epoci preistorice. E inspirată dintr-o întâmplare adevărată, povestită mie, la Mediaş, de o tânără învăţătoare întâlnită întâmplător pe stradă. Sunt doisprezece ani de atunci. Nu-mi vine a crede!

Ninge. Decor cehovian. Pădurea albă, înmiresmată.

Sâmbătă, 9 martie

Dănuţ - bolnav în continuare. În plus, are o viroză cu enterocolită. L-a văzut profesorul Petrescu Coman. Coman consideră că depresiunea nervoasă îi va trece de la sine.

Particip (invitat de Mitrana) la vernisajul expoziţiei de pictură de la Căciulata a tânărului pictor Valerian Diaconu din Costeşti (Horezu), care mă roagă să scriu o cronică în ziarul „Orizont". Expune uleiuri, majoritatea dintre ele portrete, unele rudimentare, stângace, altele (în special cele de bătrâni) izbutite, cu surprinzătoare efecte de clar-obscur rembrandtian. Aleg pentru colecţia mea de acasă un cap de preot de o mare expresivitate. Prezentarea expozantului e făcută de poetul George Ţărnea, care-mi oferă volumul său de versuri cu dedicaţie. Omul e încă reverenţios. După a treia carte, nici n-o să mă mai salute.

Ieri, într-un moment de anxietate şi dezgust, mi-am tăiat barba. Acum regret. Privindu-mă în oglindă, figura pare amputată. Barba intrase în existenţa mea, era o mască în dosul căreia îmi ascundeam suav primele semne ale bătrâneţii.

Marţi, 12 martie

Am încheiat astăzi povestirea. O intitulez definitiv „Viaţa pe scurt”. Nu găsesc altceva mai bun.

Mă vizitează Gabriel Bălănescu. Scriam, aud o ciocănitură discretă în uşă. Îmi intră în cameră un ins de aproximativ 60 de ani, adus de spate, păr alb, figură ascuţită, ten smead, zâmbet amar. E fratele Lilicăi, soţia lui nenea Gică. Un fel de unchi, s-ar zice. Se aşază. În câteva minute discutăm ca doi vechi prieteni. Îmi spune că e scriitor (sau mai de grabă că „a fost”). Până la „Eliberare” a publicat câteva volume de proză şi o monografie „Avram Iancu”. Locuieşte aici, la vila scriitorilor. Uniunea îl miluieşte cu o pensie de 1000 de lei pe lună. A executat aproape 15 ani de închisoare politică, ieşind cu lotul mare, în 1964. Nu-i place să vorbească despre anii de detenţie. A stat închis sub Carol, sub Antonescu, sub comunişti. Dar temniţele comuniste sunt îngrozitoare, de nedescris. Nici după liberare nu l-au lăsat în pace. Până anul trecut, trebuia să meargă săptămânal la sediul Securităţii din Bucureşti ca să „dea seama” de ce a făcut, de ce a văzut şi auzit. Vorbeşte calm, cu vocea stinsă, dar are ochii vii, iscoditori. Mă avertizează că Virgil Carianopol „e o lichea”. Se interesează de activitatea mea scriitoricească. Ar dori să ne vedem în tihnă, la Bucureşti. Când rămân singur, o spaimă neînţeleasă mă cuprinde. Am sentimentul că am avut în cameră, pentru o oră, o fantomă.

Sâmbătă, 16 martie

Lucrez la o nuvelă, „Insula”, începută şi abandonată cu un an înainte. Vreau să o lipesc de „Toamna, păsările...” pentru volumul din colecţia „Romanul de dragoste” pe care promite să mi-l publice Cursaru. Nu găsesc ritmul potrivit. Nu sunt în mână.

Primăvara a irupt deodată, nebună. Părăsesc paltonul. Astenii... După amiaza - lungi plimbări prin crâng, pe o potecă ascunsă, până la Căciulata.

Dănuţ a mers întreaga săptămână la şcoală. Se pare că-şi revine. Cornelia plânge la telefon, cu nervii întinşi la maximum. Intenţionează să-l trimită la Râmnic în vacanţă, împreună cu Ancuţa.

Joi, 21 martie

Îl vizitez pe Bălănescu la vila scriitorilor. E soare. Stăm pe banca din faţa vilei, flecărim. Nevastă-sa ne face poze. Bălănescu susţine că a fost prieten în tinereţe cu Eugen Ionescu care, prin 1934, ar fi fost înscris într-un partid fascist! Mă sfătuieşte să evit literatura convenţională şi moralizatoare (a citit „Noaptea şi ziua") şi să abordez probleme serioase, importante. Are dreptate. Cred, însă, că destinul unui prozator *e scris*. Literatura îl creează pe autor, nu invers. Scriitura (că-i zicem stil) e expresia însăşi a fiinţei creatorului.

După excursia găzduită în vilă la sfârşitul săptămânii, mă încearcă gânduri de plecare. O noapte întreagă - muzică barbară (saxofoane, tobe) amplificată la maximum de megafoane sofisticate. N-am închis ochii o clipă. În plus, se vorbeşte că în vacanţă va fi cazată aici o tabără şcolară. Demersuri pentru transfer la vila scriitorilor.

Marţi, 26 martie

Încep să se arate semnele oboselii. Nuvela avansează greu. Din nefericire, merg pe o pistă falsă. Scriu din inerţie. Vreau să o termin, să mă eliberez. Genul detectivistic nu mă prinde.

Gică i-a adus pe mama şi pe tata la Râmnic cu maşina. Au oprit un sfert de oră la vilă. Abia încap cu toţii în cămăruţa mea de lucru. N-am scaune. Observ că suntem împreună toţi patru, ca în copilărie, ca pe vremuri.

Tovarăşa Radu mi-a aprobat (la stăruinţele Corneliei) un mic concediu fără plată în aprilie, până la intrarea elevilor în vacanţă.

Vineri, 29 martie

Am rămas singur în toată vila. Noaptea mă plimb pe întuneric prin holul uriaş de la parter, lumina lunii cade prin ferestrele înalte ale castelului. Stafiile Cantacuzinilor conviețuiesc cu mine în bună amiciţie. Sunt clipe când aud zgomote şi şoapte la etaj. Aş da orice să pot privi o clipă viaţa de odinioară, freamătul ce va fi animat castelul, „luminile de baluri", perdelele de catifea în dosul cărora se vor fi risipit săruturi.

Ies în oraş să-mi fac aprovizionarea periodică. Văd steaguri pretutindeni, până şi la librărie. Cumpăr un ziar: ţara îşi alege în libertate Preşedintele. Deci, asta este...

Joi, 4 aprilie

Azi-noapte am terminat „Insula”. Final ratat. Nuvela, în întregul ei, e un eşec. La o nouă redactare, îi voi îmbunătăţi, poate, calitatea. Dar orice aş face, rămâne un copil bastard. Refuz, deocamdată, să mă mai gândesc la ea.

Trec pe la vila scriitorilor (mâine mă mut). Îl găsesc pe Tudor George în formă. Îmi spune, printre altele, că el dă gata un volum de balade în zece zile! Totul e „să aibă chef”. E plin de importanţa persoanei sale, dar poza îi şade bine. E simpatic. Mi-l prezintă pe I.D. Pietrari, un abonat la vila de pe malul Oltului.

Înainte de a părăsi fieful cantacuzinesc, trec câteva minute pe la mormântul micuţului Dan, din spatele castelului. O mână de creştin a aşternut pe piatra funerară o floare şi a aprins un muc de lumânare. În lumea noastră, a urii şi intoleranţei, gestul mi se pare aiuritor, neverosimil.

Luni, 8 aprilie

Cornelia a adus copiii la Râmnic, după care s-a întors la Bucureşti. A început vacanţa. Mă reped să-i văd. Sunt slabi şi traşi la faţă. Îmi sar de gât, mă pupă.

În redacţia ziarului „Orizont”. Cârstea, mâhnit, îmi spune că trebuie să mai dea o dată examenul de admitere la doctorat, deşi fusese anunţat că a reuşit la primul. Îi întâlnesc pe Apostol (suferind), pe Ţărnea şi pe Traian D. Lungu, rubicond, volubil, un Falstaff de dimensiuni reduse. Vizită la pictorul Diaconu. În afara uşii masive din lemn sculptat, operă a meşterilor din Costeşti, nimic deosebit în casă. Nici o carte. Portretul mitropolitului Olteniei - convenţional.

Seara îl iau pe Dan cu mine la Călimăneşti. Afară plouă. Frig. Linişte la vila scriitorilor.

Marţi, 9 aprilie

Preumblare cu băiatul la mânăstirile Turnu şi Stânişoara, refăcând un intinerariu pe care l-am parcurs exact la vârsta la care este Dan acum. Din păcate, nu-mi mai amintesc nimic din prima escapadă. Totul s-a şters din minte, ca de pe un palimpsest. Drumul - foarte anevoios şi ostenitor după atâtea luni de viaţă sedentară. Descopăr la Turnu câteva chilii curate, albe, unde s-ar putea lucra în timpul verii. Stânişoara e un adevărat cuib de linişte patriarhală. Doar cinci călugări locuiesc în chinovie. Biserica cea mică e pictată de tatăl lui Valerian Diaconu în manieră bizantină. Pădurea stă să înfrunzească, nehotărâtă între capriciile iernii şi primăvară, se simte, parcă, efortul ei de a irumpe. Ne întoarcem noaptea. Doar două luminiţe la ferestrele literatorilor.

Miercuri, 10 aprilie

Soţia lui Mitrana, care lucrează la o întreprindere din Jiblea, ne pune la dispoziţie cabina unui autocamion pentru a urca pe vârful Cozia. Plecăm la 7 dimineaţa. Drum prost, forestier (peste 30 de kilometri). Burează. Pe vârful muntelui, nici o amenajare turistică, în afara unei cabane părăsite. La câteva sute de metri de cabană se lucrează la releul de televiziune, care va face fericită generaţia următoare. Zgomotul neîntrerupt al motoarelor şi o apăsătoare durere de cap mă împiedică să mă pot bucura de frumuseţea muntelui. Dan, în schimb, e vesel. Remarc că îl incită înălţimile. De sus, perspectivă spectaculoasă asupra văii Oltului. Se văd destul de limpede Călimăneştii şi Oltul până în apropierea Râmnicului. De pe versantul celălalt, se zăreşte desenat în linii simple masivul Căpăţânii.

Seara, în „salonul" vilei scriitorilor, spectacol la televizor: „commedia dell'arte". Lângă noi se nimereşte Tudor George. Uşor grizat. Îl tot întreabă pe Dănuţ de una, alta, Dan în stilul lui caracteristic tace. Din când în când Ahoe îi dă câte un pumn în piept, din prietenie. „Ce zici, bătrâne, îţi place?" Lui Dan nu-i place. Pe Ahoe, însă, îl fascinează circul, spectacolul burlesc, de mahala, vulgar, carnavalesc. Se spune în vilă că în ziua când primeşte prin poştă pensia de la Uniune, coboară în localul de pe malul Oltului, de lângă vilă, şi „face cinste" oricui se nimereşte în bodegă. După trei zile, când pensia se volatilizează, rabdă de foame. Acesta e omul.

Vineri, 12 aprilie

Petrecem Vinerea Mare creştineşte. Plecăm din vilă dimineaţa. Drum încântător prin pădure până la Muiereasca, apoi la mânăstirea Frăsinei. Ca şi în cazul Stânişoarei, nu-mi mai aduc aminte nimic, nici o frântură de imagine, din excursia făcută aici, acum 34 de ani, cu tata şi cu Gică. Probabil, nici Dănuţ nu-şi va mai aminti, când va ajunge la vârsta mea, de locurile pe unde l-a plimbat odinioară taică-său. Viaţa monahală, la Frăsinei, păstrează tradiţii vechi de rit, începând cu interdicţia lui Calinic şi continuând cu restricţiile aspre, ce impun monahilor o existenţă dură. Mâncăm de prânz pe iarbă, în curtea mânăstirii. Foiala binecunoscută a călugărilor. Linişte. Bat clopotele. Ne închinăm în strană. Afară miroase a ciorbă de legume. Câţiva monahi sparg lemne. Alţii aleargă cu treburi între stăreţie şi arhondaric. Mă aflu realmente într-o rezervaţie naturală. Ne întoarcem în Călimăneşti înainte de căderea întunericului.

Scrisoare de la Cornelia, a citit nuvela. Nu i-a plăcut. N-o declară tranşant, dar se înţelege printre rânduri. I se pare mai slabă decât „Noaptea şi ziua”, ceea ce, de fapt, spune tot. Verdictul Corneliei mă întristează, cu atât mai mult cu cât are dreptate. Sentimentul acut că am născut un prunc debil mintal.

Duminică, 14 aprilie

Sfintele Paşti. Plec dimineaţa cu Dan la Râmnic ca să sărbătorim Învierea Domnului în familie. Ancuţa tuşeşte. Gânduri de întoarcere la Bucureşti. Probabil, răspoimâine. Afară, ploaie, lapoviţă. Pe Cozia - zăpadă.

Ieri noapte în Ostrov. Bisericuţa aproape goală. Câteva ţărănci îmbrobodite, trei maici. Cea mai săracă slujbă de Înviere din câte am pomenit. La întoarcerea acasă, după ora 1, convoi neaşteptat şi impresionant de automobile cu lumânări aprinse înăuntru, gonind spre Râmnic. Majoritatea mici şefi locali, care s-au dus să „facă" Învierea la Cozia, incognito, pentru a evita eventualele necazuri cu oficialităţile din municipiu.

Tudor George, flămând. „Bătrâne, ai să-mi dai un ou?" Îi dau trei ouă roşii. „De ce nu te pensionezi? îmi zice. Ţi-l recomand pe medicul care se ocupă cu pensionările la Uniunea Scriitorilor."

Citesc poemele lui Sabatier în franţuzeşte şi în versiunea românească, fără strălucire, aparţinând lui Taşcu Gheorghiu.

Joi, 18 aprilie

Bucureşti. Mă întâlnesc cu Mitru în oraş, intrăm la Nestor. Comandă o cafea, eu un pahar cu rom. Mă pune la curent cu noutăţile din Capitală. Editura „Ion Creangă" m-a radiat din planul pe anul 1975. Margareta Bărbuţă se opune să-i publice, în „Contemporanul", o recenzie despre „O partidă de bile" pentru motivul că suntem prieteni şi colaboratori (câtă onestitate în presa noastră culturală!). Sistemul redacţional se reorganizează. Planurile de tipărire s-au redus în mod dramatic. De pretutindeni curg zvonuri proaste. „E un an rău" (anul jubiliar!) - acesta e cuvântul care circulă în lumea scriitoricească. Uniunea e din ce în ce mai aservită „organelor". Lui Mitru i s-a refuzat viza pentru plecarea în Germania cu o bursă internaţională, singura bursă românească din nouă câte s-au acordat de către Internationale Jugend Bibliotheck din München.

„Creaţie şi frumos în rostirea românească" a lui Noica, minunată lecţie de stil pentru literatorii noştri. Aş scrie o cronică la „Orizont", dar mi-o vor publica-o, oare?

Sâmbătă, 20 aprilie

Îi predau lui Betty Donoiu povestirea („Credinţă”) pentru antologie. O va citi Eugenia Tudor. În urma reducerilor de plan, volumul meu pluteşte incert prin anul 1975.

La Bălănescu. Locuieşte pe cheiul gârlei, în apropierea întreprinderii de încălţăminte „Dâmboviţa”, într-un apartament de bloc cu două camere, mobilat modest. Deasupra lui stă Remus Luca. Biblioteca e „nouă”, încropită în anii de după eliberarea din detenţie. Descopăr printre mai multe cărţi de preţ un Mallarmé şi un Valéry în Pleyade. Stăm în fotolii, îmi povesteşte despre anii de închisoare. Soţia lui ne aduce plăcintă cu mere şi cafele. Mă simt bine. Mărturiseşte că-i place Radu Gyr pe care îl situează, ca valoare, după Blaga şi Arghezi. Îmi împrumută pentru edificare volumul de „Balade” apărut în anul 1943 la „Gorjan”. E prima carte de Gyr ce-mi cade în mână. Din cauza absenţei atât de îndelungate din viaţa publică, încearcă să recupereze prin lecturi, pe cât îi stă în putinţă, golurile din „bibliografie”.

„Orizont” publică în numărul de ieri interviul pe care i l-am acordat lui Nicolae Pop. Mi s-a păstrat în întregime textul, chiar şi fragmentul în care am afirmat că Iorgulescu face cronică la cărţi fără să le citească. De altfel, lucrul e învederat: nici un articlier, oricât de înzestrat, nu poate publica 5-6, ba chiar 7 recenzii pe săptămână, aşa cum procedează Iorgulescu în „Luceafărul” (şi, mai înainte, în „România literară”).

Marţi, 23 aprilie

Mă prezint la ore după cea mai lungă plecare a mea din şcoală (cinci luni). Colegii de cancelarie mă privesc cu oarecare curiozitate. Am slăbit zece kilograme. La Editură, îi predau Eugeniei Tudor corecturile la „Viaţa pe scurt” pentru antologie. Betty Donoiu îmi face cunoştinţă cu fiică-sa, studentă în anul III. Frumoasă şi albă ca un nufăr. Alăturarea celor două pare un pic bizară. Betty, însă, e prea inteligentă ca să se poată privi cu seriozitate, critic, în oglindă.

Niţă mi-a tradus în spaniolă 160 de pagini de proză. Am cheltuit 1000 de lei pentru dactilografiere şi multiplicare. Efortul meu (şi al lui Niţă) e asemănător semnalelor ce se trimit în cosmos pentru vieţuitorii din alte galaxii. Nici o speranţă.

Întreaga viaţă literară e tulburată de actuala criză (artificială) a hârtiei. Puterii nu-i ajunge că a înăsprit cezura, loveşte acum cu arme noi, modernizate. Îmi fac provizii de hârtie bună de la Cihodaru, librarul de pe Rahova, amicul meu. Aduce topuri din depozit pe furiş, pe care le strecoară în sacoşa mea când nu e nimeni în librărie. Ce umilinţă! Am senzaţia că le fur.

Încântătoare „Baladele” lui Gyr. Apropierea lui de Blaga sau Arghezi, însă, rămâne abuzivă.

Vineri, 26 aprilie

În holul de la etaj al Uniunii Scriitorilor. Foială ca în piaţă. Atrag atenţia Mircea Dinescu, un tânăr impertinent, cu plete, Alexandru Papilian, brunet, tăcut, surâs ironic, Szasz Ianos, Chiriţă, Fănuş Neagu. Zaharia Stancu e în şedinţă. Şi-a reluat activitatea (la 71 de ani). Îşi simte, poate, fotoliul în primejdie. Fac cerere pentru obţinerea a două camere la Valea Vinului. O cunosc pe Doina Sălăjan (singura apariţie agreabilă) căreia îi predau traducerile în limba spaniolă pentru a fi vizate de Direcţia Presei.

Gh. Bulgăr despre criza de hârtie: „Viaţa românească" îşi va reduce numărul de pagini de la 250 la 60. „Săptămâna culturală a capitalei" va apărea în 12 pagini în loc de 16. Revistele îşi micşorează tirajul, formatul şi îşi modifică periodicitatea. Un uşor strănut în ţările din Vest ajunge la noi, în România, sub forma unui năpraznic uragan devastator.

Duminică, 28 aprilie

Invitat de Mitru la teatrul „Ion Creangă” pentru un spectacol „Euripide” în cadrul „săptămânii teatrului”. Îl cunosc cu acest prilej, în foaier, pe profesorul Ion Zamfirescu, care a prefaţat festivitatea. Privit în fugă, mi s-a părut suficient, lipsit de adâncime. Defecte de vorbire. Spectacolul e lamentabil, actorii, slabi. Ici-colo câte un ton „cum trebuie”. Euripide nu poate fi interpretat cu o trupă de ocazie.

Eugenia Tudor mă anunţă că „Viaţa pe scurt” e acceptată pentru antologie „fără nici o obiecţie”. Va fi singura mea apariţie editorială din acest an.

După câteva tentative nereuşite de a sta de vorbă cu Bazil (blocat de secretare, bine exersate în această meserie), aud că amicul are necazuri serioase cu inima. Doi ani de funcţionărime culturală „la vârf” l-au dat gata.

Vineri, 3 mai

Lucrez fără elan pe textul „Insulei”. Nuvela e irecuperabilă. Am pagini bune, dar ritmul nu e cel potrivit. Macin în gol.

Mă vizitează Bălănescu. Îmi oferă „Cartea întunericului” apărută în 1940, tipărită pe hârtie excelentă. Promite să mi-l prezinte pe Radu Gyr care, susţine, la cei 69 de ani, e încă tânăr, proaspăt, fermecător. Elogii lui Arşavir Acterian şi Petre Ţuţea, „cea mai frumoasă inteligenţă pe care a dat-o neamul nostru în ultimii 50 de ani”. Detenţia acestuia a însemnat o mare pierdere pentru cultura românească.

La Uniunea Scriitorilor - degringoladă. Urmează să se facă restrângeri mari de personal (informaţia de la Bădilă). De asemenea, se proiectează unirea sediului Asociaţiei cu cel al Uniunii, pentru economii. Fac cerere de prelungire a termenului de predare a volumului la „Cartea Românească”. Doamna Lungescu mă mustră pentru întârziere cu tonul ei răstit şi arţăgos. Prin hol, Gafiţa, Florin Mugur, Mircea Ciobanu. Marin Sorescu parchează în faţa editurii un Opel strălucitor. Cum ar fi arătat în Opel Eminescu? Iată o întrebare.

Marţi, 7 mai

Războiul Puterii cu cultura ia forme tot mai agresive. Ziarele îşi micşorează penibil formatul şi tirajele. Ne întoarcem cu paşi mari spre prea de curând uitaţii ani '50. Aflu că „Orizontul” a devenit săptămânal şi că i s-a redus substanţial formatul (a ajuns la a doisprezecea parte din fosta suprafaţă tipografică). Astfel, colaborarea mea aici, care a durat cinci ani în cap, e, practic, încheiată. Ramiro Torcătoru îmi telefonează că a fost concediat de la „Informaţia Bucureştiului” după 21 de ani de ziaristică. „Ce naiba aş putea să fac, bătrâne, când singura îndeletnicire şi pricepere a mea e scrisul?” Zelinschi e, de asemenea, exoflisit.

Băiatul Deliei Damirescu a căzut de la etajul IV al blocului. Ca prin minune a scăpat cu viaţă. Se află în spital, cu câteva fracturi, în stare gravă. Delia - disperată.

Recitesc poezia lui Constant Tonegaru. Dacă ar fi trăit, ar fi fost mai tânăr decât Mitru.

Sâmbătă, 11 mai

De ieri am devenit boier. Mi-am cumpărat fotoliu, lucrez în el. Alunec treptat spre tabieturile senectuţii.

Din nou la Uniune, pentru a ridica traducerile în spaniolă vizate de Direcţia Presei. Viza este nominală, pentru fiecare dintre cele 9 edituri specificate de mine în cerere. Pentru a adăuga încă trei edituri, trebuie să mai trimit o dată textele la Cenzură. Nici în vremea inchiziţiei nu existau cutume atât de restrictive. La Uniune îl văd pe Zaharia Stancu. Poartă pe figură semnele morţi. Pare complet căzut. Păşeşte prudent, aproape bâjbâind, ajutat slugarnic de secretară. Îl întreb pe Hobana de ce mai vine la „serviciu" în halul ăsta. „Îi face bine" îmi răspunde sec şi schimbă vorba.

O „zisă": Nu-ţi face un merit din faptul că ai îmbătrânit. Bătrâneţea nu aduce tuturor înţelepciune.

Luni, 13 mai

Mitru mai mâhnit şi deprimat ca niciodată. A fost scos din plan atât de la „Ion Creangă” cât şi de la „Albatros”. Mi-e teamă să mai telefonez redactorilor mei ca să nu aflu veşti neplăcute. Printre altele, îmi spune că Doina Sălăjan a fost iubita lui Labiş. Mi-l amintesc pe Labiş din anii '54-'55 când luam masa de prânz (prin înlesnirea Institutului pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea) la cantina Uniunii Scriitorilor de pe Romană (unde s-a mutat ulterior cu locuinţa Eugen Barbu). Venea întotdeauna cu un grup de prieteni veseli. Atmosfera din cantină se anima. Cine şi-ar fi închipuit atunci că poetul cu figură de adolescent, marea speranţă a poeziei „angajate”, va avea o viaţă atât de scurtă?

Noul director al teatrului Naţional din Iaşi, Teofil Vâlcu, a fost coleg de clasă cu Cornelia la Dorohoi. Cornelia i-a scris câteva rânduri, trimiţându-i „Avionul” pentru o eventuală punere în scenă. Teofil, spune Cornelia, trăia în ultimele clase de liceu, cu o profesoară, făcându-i şi un plod pe care, însă, nu l-a „recunoscut”, pentru motivul că profesoara era cam rea de muscă.

Deconcertantă „Cartea întunericului” a lui Bălănescu, o proză poematică, traversată de un misticism laic şi furios, caracteristic vârstei (27 de ani). Prea multe clamări şi semne de juvenilitate.

Joi, 16 mai

Întâlnirea cu elevii liceului „Ion Creangă”, în tandem cu Alexandru Mitru. Spectacolul - asemănător cu toate celelalte la care m-a adus amicul meu. Puştii, probabil selecţionaţi, au fost vioi, activi, isteţi, adevărată colecţie de ochi frumoşi, inteligenţi. Directoarea - figură de activistă de partid.

Mitru intenţionează să propună „Partida de bile” pentru unul din premiile Consiliului Naţional al Organizaţiei Pionierilor. Şedinţa de juriu, din care face parte, va avea loc pe 20 mai. În principiu n-am şanse. Cine nu ştie că premiile sunt „măritate” încă înainte de decernare? În juriu - Fulga (preşedinte) şi Bănuţă.

Evenimente: directoarea mea, tovarăşa Florentina Radu, care mi-a mâncat zilele câţiva ani buni, e pe punctul de a fi schimbată din funcţie. Tudor mă anunţă că e şomer în urma lichidării „Educaţiei pioniereşti” unde era redactor. Se zvoneşte că Bazil e noul redactor-şef al „României literare”. A încetat din viaţă Ştefan Roll, „după o lungă şi grea suferinţă”. Roll este unul dintre atâţia militanţi de stânga interbelici care au avut de suferit, după „Eliberare”, de pe urma propriilor idei „umanitariste”, „generoase”. Revista „Contemporanul” a fost decapitată. După trei decenii de apariţie onorabilă, se prezintă acum în format mic, ridicolă, insignifiantă, derizorie.

Luni, 20 mai

Mitru izbuteşte să obţină pentru mine premiul „Albatros” al Organizaţiei Pionierilor. Am luat la urnă opt voturi din opt, singurul contracandidat fiind Gh. D. Vasile, redactor la Editura „Ion Creangă”. Ceilalţi premiaţi: Hobana, Viniciu Gafiţa, Crânguleanu şi doi scriitori maghiari. În climatul de presiune ideologică în care vieţuim, premiul acesta e nu numai providenţial, dar şi neverosimil. Sărbătorim evenimentul seara, la Mitru. Şampanie. Felicitări de la profesorul Gh. Bulgăr.

De câteva zile s-a deschis în holul mare al Poştei, pe calea Victoriei, Salonul naţional al cărţii. Din miile de cărţi expuse nici una de-a mea. Expoziţia, care constituie şi o selecţie pentru exportul de carte în Apus, cuprinde în cea mai mare parte volume ale scriitorilor cu funcţii redacţionale. Fără susţinerea lui Mitru, n-aş fi primit un premiu literar nici dacă m-aş fi numit Flaubert.

Arşavir Acterian a scris o cronică foarte elogioasă despre „Walhalla”. Din nefericire, n-o s-o citească nimeni, fiindcă nu are dreptul la semnătură.

Sâmbătă, 25 mai

Viniciu Gafiţa îi comunică lui Mitru că într-o şedinţă de partid la Editura „Ion Creangă” referatul prezentat s-a ocupat, printre altele, şi de „Partida de bile”, socotită o carte „artificială, livrescă, străină preocupărilor şi problematicii copiilor din ţara noastră”. Pe scurt, o nereuşită a Editurii. Tot Gafiţa susţine că Utan ar fi făcut demersuri la Consiliul Naţional al Organizaţiei Pionierilor şi la Uniune pentru a mi se retrage premiul. Cu ce i-oi fi greşit acestui om de se ocupă atât de insistent de mine?

Mă întâlnesc, la un cămin de copii fără familie sau cu familii destrămate, cu cei mai necăjiţi dintre „cititorii” mei. Întrebările ce mi se pun sunt standard, pregătite dinainte de profesori. Dar mutriţele lor agere, însufleţite, câtă vitalitate, câte speranţe, câtă poftă de viaţă exprimau!

„Schimbările ideologice” ating nu numai cultura, ci şi învăţământul. Astfel, facultatea de chimie industrială de la Politehnică fuzionează, din ordinul Elenei, cu facultatea de chimie a Universităţii. Se desfiinţează, prin această măsură inutilă şi absurdă, una dintre cele mai vechi instituţii de învăţământ superior din România, facultatea de chimie, unde au predat de-a lungul vremii dascăli iluştri.

Am început dactilografierea „Insulei”. Adevărată corvoadă (e prima nuvelă pe care mi-o bat singur). Dar dacă tot mi-am cumpărat maşină, trebuie să învăţ s-o „exploatez”.

Miercuri, 29 mai

Decernarea premiilor Consiliului Naţional al Organizaţiei Pionierilor, la palatul Cotroceni. Mă îmbrac de gală, la haină şi cravată. Îl iau pe Dan cu mine. Suntem introduşi într-un salon luxos, „de epocă”. Vreo 15-20 de persoane. Maestru de ceremonii şi gazdă e Crânguleanu, care aleargă aferat de la o „personalitate” la alta, întreţine atmosfera. Premiile le înmânează preşedintele Organizaţiei, Radulian, care e şi ministru adjunct al Învăţământului: o tinichea şi o diplomă frumos încondeiată (plicul cu bani ni se oferă ulterior, de către o casieriţă). Se ţin câteva *speach*-uri protocolare, se debitează banalităţi, lozinci. Stau undeva retras, împreună cu Dănuţ, îmbrăcat ca un mic prinţ, figura tristă, gravă, teribil de impresionat de ce se întâmplă în jur. Printre cei ce se arată amabili cu mine, Arnold Hauser, care promite să citească volumul premiat şi să-mi comunice impresiile. Crânguleanu, pe care abia îl cunosc, mă îmbrăţişează (probabil intră în ritualul ceremoniei). Gafiţa, cu masca lui inexpresivă, de sfinx.

Ne vizitează Mircea, în uniformă militară. Are câteva zile de permisie, e în trecere spre Hunedoara.

Joi, 30 mai

Prietena şi fosta colegă de catedră a Corneliei, doamna Vântu, îmi facilitează o întâlnire cu unchiul ei, Nicu Carp, fiul lui Petre Carp. Sunt primit într-un apartament din centru (mobilă veche, perdele grele, aer închis, semiobscuritate). Amfitrionul e un octogenar distins, ce seamănă leit cu taică-său (aşa cum îl cunosc din iconografie). Stăm aşezaţi pe nişte fotolii putrede, capitonate. Bătrânul îşi poartă cu demnitate vârsta. Mi-l aminteşte ca gestică şi severitate a expresiei pe George Georgescu. Consideră că omenirea trece printr-o perioadă foarte grea, în care cantitatea imensă de informaţii scapă de sub controlul şi posibilitatea de analiză a savanţilor. Primul război a încheiat o epocă de aur, ce nu se va mai întoarce niciodată. În urma lui, s-a iscălit o pace şubredă, prin care teritoriile au fost atât de anapoda distribuite între state încât explozia celui de-al doilea război devenise o fatalitate. De altminteri, ultimul război e departe de a se fi terminat, continuă încă sub diverse forme ocultate. Instabilitatea şi dezordinea şi dezvoltarea monstruoasă a ştiinţei şi tehnicii pun în primejdie însăşi specia umană. În ceea ce priveşte oamenii politici din trecut, pe care, pe unii, i-a cunoscut îndeaproape, aveau, aceştia, un orizont de cunoştinţe şi o cultură devenite, astăzi, o legendă. Printre apropiaţii tatei, a avut ocazia să stea de vorbă cu Maiorescu, Marghiloman, Ion I.C. Brătianu, Filipescu. Bătrânul Brătianu avea o instrucţie modestă, în schimb Ionel, posesor al unei biblioteci cu totul remarcabile, era o enciclopedie. Ionel fusese hărăzit cu o fire ranchiunoasă, iritabilă, agresivă. „Un om primejdios” îmi spune, împungându-mă cu o privire belicoasă. Azi, însă, ce să mai vorbim? Clasa politică a fost distrusă cu desăvârşire.

Pe Caragiale a avut ocazia să-l cunoască pe când urma liceul la Berlin. Primea în fiecare vineri

după-amiază pe toţi românii rezidenţi sau trecători prin capitala Germaniei, care voiau să-l vadă. În spatele bibliotecii, într-o nişă, păstra dosite câteva sticle de bere, la adăpost de vigilenţa neostoită a nevesti-si. Se ameţea repede, o sticlă de bere îi era de ajuns, devenise alcoolic. Lui Matei îi interzisese să meargă la spectacole în urma unui incendiu ce devastase localul unui teatru berlinez.

Bătrânul Carp, a cărui moşie de la Ţibăneşti constituia un plăcut refugiu pentru el, nu-l agrea pe Eminescu. Acesta era, în concepţia lui, un dezechilibrat, un om *de bas espèce*, vulgar, infatuat, gălăgios, lipsit de maniere şi de caracter. Mândria lui exagerată îl împingea să desfidă orice ajutor material ce i se oferea cu generozitate. N-a avut prieteni, ci numai cunoştinţe. Nu era iubit din pricina naturii sale arogante, imposibile. Bea zdravăn. Cele mai importante poezii le-a scris sub influenţa alcoolului. În societate se prezenta murdar. „Mirosea îngrozitor, îmi spunea tata, nu se spăla!” Aceasta era imaginea Poetului în viziunea „clasei dominante”, „exploatatoare”. Un om de inteligenţa lui Petre Carp nu i-a iertat lui Eminescu extracţia sa modestă, firea independentă şi, poate, geniul...

La plecare, amfitrionul meu mă roagă să-l mai vizitez. Nu e prea amabil, ci doar politicos. Mă conduce până la uşa apartamentului. În ochi, nici o lumină de afecţiune.

Sâmbătă, 1 iunie

Vizită, împreună cu Cornelia, la familia Bălănescu. Doamnele între ele, schimb de politeţuri. Acterian l-a informat pe Noica despre cronica mea nepublicată în „Orizont”. Singura cronică pe care mi-a refuzat-o Cârstea. Gabriel abia îşi stăpâneşte bucuria: „România literară” de alaltăieri i-a publicat un text despre Avram Iancu. E pentru întâia oară când îi apare numele în presă după mai bine de 30 de ani. Ciudat debut! Îmi dă revista să o văd, aşteaptă o vorbă, o părere de la mine. Încerc să mă substitui unui scriitor căruia îi este interzis un sfert de secol să comunice cu publicul. Bălănescu i-a trimis „Walhalla” doctorului Izvoranu, în America. Îmi arată fotografii ale Floricăi Condurache. Încântătoare fiinţă! Se spune că trăieşte în intimitatea lui Alexandru Ivasiuc.

Matei, complet schimbat în intervalul de când nu ne-am mai văzut. A renunţat la băutură, e doctor în filosofie, aspiră la postul lui Pascadi (şef de sector) care a fost licenţiat în urma unui articol „vicios” publicat în „Revista de filosofie”. Are sub tipar o carte despre Mihail Dragomirescu - estetician. Discuţiile despre artă, cu el, se opresc la termeni. Dincolo de aceştia, descopăr la amicul meu o imensă carenţă de cultură.

Într-o emisiune informativă a televiziunii e prezentată înmânarea premiilor de la Cotroceni. E prima oară când apar „pe scenă” (dând mâna cu Radulian).

Miercuri, 5 iunie

„Toamna, păsările...” rămasă (încă) în planul pe anul 1975 a primit în urma sondajelor de librărie un tiraj provizoriu de 60.000 de exemplare, ceea ce înseamnă cel mai bun tiraj primit de mine până astăzi.

Dănuţ se întoarce de la şcoală cu media zece la română. Doamna Novicov, soţia lui Mişa, „criticul frenetic” al anilor '50, l-a întrebat dacă e fiul scriitorului Constantin Mateescu.

Citesc o carte cutremurătoare: „Ultimul cerc”, de Soljeniţân, într-o versiune franţuzească. Nu intriga interesează, nici măcar stilul, ci „punerea în scenă” a crimelor unui sistem barbar, nedrept şi crud. Mitru, care mi-a împrumutat cartea, o ţine ascunsă printre câteva volume de Karl Marx.

Sâmbătă, 8 iunie

Donoiu a citit „Insula”. Nu i-a plăcut. Îmi spune că dacă o public împreună cu „Toamna, păsările...”, compromit şi „Toamna”. Socotesc sentinţa ei corectă, nuvela e un rebut. E prima povestire de extensie mai mare pliată pe „contemporaneitate”. Situaţia actuală din cultură nu permite publicarea de proze cu delicvenţi şi crime pasionale. Trebuie să învăţ această lecţie. O s-o învăţ. Deviza este: înapoi la anii '30-'40. Epocă pe care o am în sânge, care se leagă de copilăria şi adolescenţa mea.

Particip la primul consiliu profesoral după o absenţă de şase luni. Mi-au fost suficiente zece minute ca să-mi amintesc toate poncifele pe care le îngurgitez de cincisprezece ani.

Marţi, 11 iunie

Râmnicu Vâlcea. Raid prin urbe. Şcoala primară de băieţi „Take Ionescu”, unde am învăţat primii patru ani, e în renovare. Schele, mormane de cărămizi, moloz. Nu ştiu ce destinaţie i se va da. La redacţie, Cârstea lipseşte, e plecat în Capitală, la reciclare! Îl găsesc pe Ţărnea jucând şah cu un coleg. Nu se deranjează să se ridice de pe scaun şi să-mi strângă mâna.

Roman, îndatoritor ca întotdeauna, îmi pune la dispoziţie maşina Comitetului pentru Cultură ca să vizitez muzeul N. Bălcescu (20 de kilometri). Fostul director, Horia Nestorescu, a fost concediat recent din funcţie, intrând în conflict cu obtuzitatea autorităţilor locale. Noua directoare, o tânără profesoară din Satu-Mare, străină şi de locuri şi de problemele de muzeistică, mă primeşte în şorţ, cu mânecile suflecate: găteşte ciorbă de fasole într-un tuci, în cel mai popular stil cu putinţă. Conacul Bălceştilor, în ansamblu (fostă casă de creaţie a scriitorilor), e o adevărată oază de linişte şi frumuseţe (asemănătoare, ca atmosferă, cu Mirceştii lui Alecsandri). Loc ideal pentru retragere şi meditaţie şi scris. Colind prin camerele mari, curate, mobilate cu piese din secolul trecut. La bibliotecă mi se pune la dispoziţie interesanta colecţie de medalii francmasonice. Roman îmi spune că Nestorescu ar fi plecat cu numeroase piese şi cărţi de mare preţ. Caut prin rafturi cele 11 volume dăruite de mine instituţiei, lipsesc. Parcul - veritabil eden. Răcoare. Cântec de păsări. Lumea „dezlănţuită” e departe şi fericirea mi se pare atât de la îndemână!

Sâmbătă, 15 iunie

Plouă. S-a lăsat frigul. Fac foc în casă. Lucrez la o nouă versiune a „Auroaicei”. Muzică de Vivaldi.

Dănuţ şi Anca au obţinut premiul I. Anca - la prima ei izbândă în viaţă, foarte emoţionată. Se agită, comentează. „Emilia, zice, a fost mai bună decât mine.” Ideea de competiţie, de clasament, ce apare de la vârstele cele mai fragede.

Primim ieri noapte vestea că Senatul Politehnicii i-a confirmat Corneliei avansarea în funcţia de conferenţiar, pe care o aşteaptă de patru ani.

„Bastonul cu mâner de argint” de Alexandru Mitru. Niciodată n-o să învăţ să scriu pentru copii.

Marţi 18 iunie

Sărbătorim, împreună cu familia Pârăianu, succesul copiilor la şcoală, avansarea Corneliei şi premiul meu. Mitru, ca întotdeauna, aduce daruri scumpe copiilor iar mie cărţi. La îndemnul lui, trimit „Partida" la Internationale Jugend Bibliothek din München, cu recomandarea personală a lui Mitru de a fi trecută pe lista cărţilor „The Best of the Best" a Bibliotecii pentru copii din Chicago. E a doua carte (după „Zborul") pe care o expediez la München. Zădărnicii.

Citesc jurnalul lui P.P. Panaitescu (1921-1927) publicat sub îngrijirea soţiei sale. Prin anii 1950-1951, pe când lucram, student fiind, la Institutul de istorie şi filosofie de pe şoseaua Stalin (fostă Jianu), Mihail Roller, care scria istoria ţării noastre în vremea aceea, arunca prin şedinţe „demascatoare" anatema asupra savantului („bandit", „cosmopolit", slugă plecată a imperialiştilor), în timp ce acesta zăcea în închisoare. Memoria mea abundă de „istorii" asemănătoare. Dar cum să faci literatură din teme atât de delicate? Cine te publică?

Vineri, 21 iunie

Editurile se mută toate în primitoarea „Casă a Scânteii”, care va deveni o uriaşă magazie a culturii. Nu e încă limpede în ce formă se va face reorganizarea editurilor. Redactorii, nervoşi, absenţi, înspăimântaţi (vor fi concedieri în masă) se află într-o totală nepăsare faţă de cărţile literatorilor. „Eminescu” se deplasează pentru a doua oară într-un an în alt local. Circulă vorba că Zaharia Stancu va merge în fruntea unei delegaţii de scriitori la Şef. Ei, şi?

Păzesc, la şcoală, elevii care dau proba scrisă de matematică la bacalaureat. Mă plictisesc îngrozitor. Din ce plămadă va fi fost creată speţa caraliilor, care-şi petrec viaţa întreagă veghind celulele puşcăriaşilor?

Plimbarea tradiţională, de primăvară, cu copiii la Herăstrău. Ne dăm în roata lumii, ne plimbăm cu barca. Bem citronadă de la gheaţă la „Pescăruş”. Beteala albă a yolelor, alunecând pe apă. Apus de soare. *Totul e ritm*.

Vineri, 28 iunie

Betty Donoiu la telefon. Nu crede că „Toamna, păsările...” va pleca la Direcţia Presei până în septembrie, fiindcă instituţia cenzurii, care s-a mutat şi ea, are o „arhivă” impresionantă şi nu dă vize decât după instalarea în localul nou. Se spune că Editura „Eminescu” va fuziona cu „Cartea Românească” într-o formulă necunoscută încă. Dezordinea şi incertitudinea continuă. „Luceafărul” apare sub direcţia lui Nicolae Dragoş. Sami Damian şi Georgeta Horodincă au dispărut din comitetul de redacţie.

Am terminat versiunea „definitivă” a „Auroaicei”. Rămâne să o dactilografiez.

Campionatul mondial domină cu autoritate viaţa oamenilor. Pe stradă, în tramvaie, se vorbeşte numai despre şuturi, goluri, faze palpitante. Fotbalul e marele narcotic al secolului.

Excelente, graţioase paginile lui Lovinescu despre Junimea („Maiorescu şi contemporanii săi”). Cine mai scrie astăzi, dintre critici, ca Lovinescu?

Luni, 1 iulie

Scriitorului (cinstit) de astăzi (mă refer cu precădere la prozatori) îi e greu să deceleze modalitatea de a scrie şi a fi şi publicat. Pe vremea lui Stalin, problema era tranşată cu fermitate: apăreau în standuri numai cărţile ce proslăveau regimul. Astăzi, Partidul duce o politică ambiguă, mult mai sofisticată: dă „indicaţii", iar funcţionărimea redacţională „se orientează" în funcţie de teama pe care o are fiecare de a nu-şi pierde scaunul. Literatura noastră sucombă lent, sub privirile stupefiate şi neputincioase ale celor care încă mai scriu şi cred în artă.

Circulă zvonul (dar zvonurile, când sunt rele, se confirmă aproape întotdeauna) că încadrarea redactorilor la reviste se va face după trei criterii infailibile: apartenenţă politică, studii superioare şi etnicitate. A treia „clauză" (inovaţie a regimului lui Ceauşescu) mi se pare odioasă, incredibilă.

Acterian, îmi spune Bălănescu, a fost admis în Fondul Literar (primeşte pensie) la intervenţia expresă a lui Eugen Ionescu. Însuşi Gabriel a intrat în Fond prin generozitatea şi girul lui I. Peltz. Volumul de memorii literare al lui Ion Th. Ilea, predat la „Cartea Românească", a fost „compus" din cap până la coadă de Bălănescu, lui Ilea ne rămânându-i decât să-l iscălească. Gafiţa bănuieşte falsul (nici nu era greu: bătrânul, bolnav, abia mai poate ţine condeiul în mână) dar tace. Probabil, va fi şi el părtaş la beneficii.

Marţi, 6 iulie

Îl cunosc pe Arşavir Acterian în casa lui Bălănescu. Intru, stă aşezat comod într-un fotoliu. Îmi zâmbeşte. În pofida vârstei, are părul negru. Figură tipică de armean. Mic, pierdut între braţele fotoliului, pare modest, insignifiant. Discutăm despre cărţi (nici o aluzie la anii de detenţie). Îmi cere cu împrumut volume de Unamuno şi Ortega Y Gasset referitoare la Cervantes. Mărturiseşte că nu mai „ţine" cărţi, deşi a fost mulţi ani anticar clandestin, ca să-şi câştige pâinea. În perioada aceea şi-a vândut manuscrisele, între care scrisori particulare de la Bota şi Noica, (au fost colegi de facultate) şi un text dactilografiat cu care a concurat prin anii '30 la premiul tinerilor scriitori (a luat pe el 100 de lei!). Vorbeşte rar, aproape în şoaptă, cenzurat. Îmi spune că i-a plăcut enorm „Walhalla", cu deosebire substratul filosofic al nuvelei.

Vagabondez prin coridoarele întunecoase ale Casei Scânteii. Editurile se mută. Fiecare etaj va găzdui o editură, două. Redactorii duc în spinare mobilă, baloturi mari de cărţi. Foială, animaţie. Spectacolul are, într-un fel, farmecul lui. Sunt martor al edificării noii ordini editoriale.

Barbu şi Păunescu, îmi spune Nae Bărbulescu, au fost la Şef în legătură cu noua lege a drepturilor de autor. Şeful i-a ţinut în antecameră câteva ore, apoi i-a concediat. Povestea e atât de nostimă, încât e posibil să fie chiar adevărată.

O echipă din Ministerul Învăţământului s-a deplasat la liceul nostru pentru a o mazili pe Florentina Radu din funcţia de director. Execuţie ca pe vremea turcilor, cu tot tacâmul. Întrebarea este: va fi mai bine, va fi mai rău?

Joi, 11 iulie

Primesc de la Florea Firan, din Craiova, textul unei prezentări bio-bibliografice cu rugămintea de a o aduce la zi şi a face corijările de rigoare. Firan lucrează la un dicţionar al scriitorilor olteni ce se va numi „De la Macedonski la Arghezi". Textul, fad, inexpresiv, plin de erori şi lacune de informare.

De serviciu la şcoală. Treburi de secretariat. Din cei 220 de elevi admişi în liceu (6 clase), numai 29 au medii peste 5. Media cea mai mică de intrare - 1,75! Jumătate din viitorii liceeni au medii până la 3. Înscriem astfel încă o pagină de glorie în istoria culturii româneşti: generalizarea învăţământului de 10 clase.

Versurile lui Voznesenski - sub nivelul elogiilor ce i s-au adus. Prea multă gălăgie, gesticulaţie demagogică în maniera Maiakovski. O zisă a lui Soljeniţân: Tolstoi şi Dostoievski n-au atins gradul de sinceritate al unui singur proverb popular... Ruşii între ei.

Miercuri, 17 iulie

După două săptămâni de ezitare, îl abordez pe Cursaru la noul sediu al Editurii „Eminescu”. A citit „Toamna, păsările...”, nu e ceea ce s-ar fi aşteptat (expresia lui). Volumul, sub nivelul colecţiei „Romanul de dragoste”, e publicabil, însă. Îl va da în lectură unui colaborator extern. Cred că o „vorbă bună” a pus, aici, şi Elisabeta Donoiu. De unde aveam asigurată apariţia pe anul 1975, plutesc acum cu „Toamna” în incertitudine.

Fulga îmi eliberează o adeverinţă pentru obţinerea accesului la „fondul special” al anticariatului de la Curtea Veche. Informaţii despre existenţa acestui „fond special” o am de la Acterian. Cumpăr în mare grabă „Bucureştii de altădată” de Bacalbaşa, „Ethos” de Busuioceanu şi un roman de Bernanos, cu preţuri foarte piperate. Am sentimentul stupid de culpabilitate. De ce n-ar putea avea acces liber la Bacalbaşa şi Busuioceanu oricare cititor „de rând”?

Trecere a lui Gică prin Capitală. Desfacem sacul cu amintiri comune din copilărie. Cele mai multe gânduri le priponim, cu toate acestea, de vremurile de azi, mâhnite, fără orizonturi.

Duminică, pe „Progresul”, la meciul de tenis pentru Cupa Davis România-Ungaria. Năstase în cădere liberă. Maşina lui, o Lancie portocalie pe care scrie cu litere de-o şchioapă NĂSTASE (ce mitocănie!) e înconjurată de zeci de gură-cască. Pentru majoritatea dintre ei e prima Lancie pe care o văd în viaţa lor.

Luni, 22 iulie

De două zile la Dorohoi. După canicula din Bucureşti, frigul de aici e binefăcător. Aştept zile mai bune. Dezabuzat. Meseria de scriitor e pentru oamenii puternici. Eu sunt slab. Talentul, cât îl am, nu e suficient pentru a „străbate". De la masa de scris şi până la tipar, drumul unei cărţi e mult prea dificil pentru vitalitatea şi nervii mei.

Plimbare cu Cornelia pe străzile murdare ale urbei. Plouă. Oraşul - mort. Ne încheiem periplul la cimitir. Dintre defuncţii familiei, nu l-am cunoscut decât pe nenea Anton. Era un om de treabă. Făcuse puşcărie comunistă. Semăna leit cu mama soacră. E singura persoană care, când mi se adresa, îmi spunea *Bebu*, invenţie onomastică bizară.

Nimic de interes la librărie. Recitesc „Sonetele" lui Shakespeare în versiunea românească (bună) a lui Teodor Boşca. Ne facem bagajele, plecăm tot clanul la Valea Vinului.

Joi, 25 iulie

Drumul de la Rodna până la staţiune mult îngreunat din cauza ploilor. Câteva poduri luate de ape. Obţinem, ca şi anul trecut, camera 9 (cu foişor) şi încă o cameră învecinată. Foarte frig. Port pe mine trei flanele (tot ce posed în „garderobă"). Copiii încearcă să se acomodeze cu clima, cu locurile. L-am regăsit pe Bundaş, câinele ciobănesc al unui ungur în vârstă, fost miner, acum pensionar, ce locuieşte lângă vile. Dintre vechile cunoştinţe, Lucian Valea, abonat aici de ani de zile. Valea susţine că literatorii nu mai scriu opere „angajate" fiindcă au făcut-o cu prisosinţă în perioada 1948-1964, iar acum, uite că li se impută chiar acest lucru. Din cauza lipsei de adeziune la temele arzătoare ale epocii socialiste, Partidul le face şicane (justificate) scriitorilor, tăindu-le veniturile, accesul la tipar etc. Vorbeşte ca un activist *en titre*.

> Telefon de la Mitru: Internaţional Jugend Bibliothek din München a inclus „Partida de bile" pe lista „The Best of the Best". E primul pas (timid) pe care-l fac peste hotare.

Interesantă cartea „Ziua cea mai lungă a Japoniei" (14-15 august 1945) semnată de un grup de autori niponi. Câteva observaţii: conducerea de stat *nu îndrăznea* să anunţe poporului capitularea de teama unei revolte în masă. Incompatibilitatea capitulării cu firea mândră „până la absurd" a japonezilor. Ridicolul literaturii propagandistice europene, care a condamnat fără rezerve atacul de la Hiroshima pe temeiuri umanitare, fără să pună în ecuaţie adevărul că japonezii nu s-ar fi predat nicicând fără această îngrozitoare crimă colectivă. De altfel, un general nipon a propus, în ajunul capitulării, să sacrifice 20 de milioane de ostaşi (echivalând cu întreaga populaţie a ţării noastre) pentru apărarea până la capăt a patriei şi respingerea năvălitorilor. Un insular nu ar înţelege niciodată raţiunea actului de la 23 august, necum

cedarea fără luptă a Basarabiei, Transilvaniei şi sudului Dobrogii în 1940.

Marţi, 30 iulie

Vremea s-a îmbunătăţit. Plimbări cu întreaga familie pe coclauri. Ne întoarcem spre ora 12, ca să putem prinde „seria întâi” la masă. Staţiunea se primeneşte. O serie dintre pensionari pleacă (doamna Streinu, Ada Orleanu) alta îi ia locul: Eugen Simion, Teohar Mihadaş, Nicolae Ciobanu. Mihadaş n-a mai venit cu pictoriţa, ci cu unul dintre băieţi (cel mic). Se plânge că Editura „Eminescu” (Elis Buşneag) i-a respins volumul de „elegii” pe considerentul că poeziile sunt triste. A încercat să-i demonstreze că elegiile, prin definiţie, sunt triste. Elis, femeie cultivată, ştie, evident, ce este o elegie, dar astăzi se cere literatură combativă, optimistă, vie. E necăjit, de asemenea, că „organele” îi refuză viza pentru o călătorie în Grecia, unde are rude. S-a recăsătorit, dar gândurile, zice, îi fug în continuare spre soţia moartă. Nevasta lui Eugen Simion îi mărturiseşte Corneliei că maestrul e „asaltat” de cuconetul cu pretenţii literare care aşteaptă de la el un gest mărinimos de critic. O întreabă de ce „mă ţin retras” şi nu ies la plimbare cu scriitorii. „Ar găsi, poate, ceva de discutat cu soţul meu...” adaugă în registru ironic.

Sâmbătă, 3 august

A sosit familia Pârăianu. I-am întâmpinat, împreună cu Dan, în gara Rodna. Primarul Rodnei, care a fost şi el la gară, i-a pus la dispoziţie maşina primăriei pentru a-l transporta în staţiune. O veste „caldă”: Matei Călinescu a cerut azil politic în Statele Unite.

Sorin Titel, pe care l-am cunoscut la masă, îmi mulţumeşte pentru cronica făcută de mine în „Orizont”. A aflat de ea prin taică-său, care urma o cură de băi la Govora şi a cumpărat din întâmplare ziarul. Titel (ochi albaştri, păr ondulat, rebel, zâmbet deschis, privire dreaptă) vorbeşte repede, cu accent de bănăţean. Îmi cere o carte pentru a o recenza în „România literară”. Îi dau „Walhalla”. Ne regăsim păreri comune într-o serie de probleme ale lumii scriitoriceşti. Critica literară, spune el, debusolată, e subordonată intereselor de grup (dar şi Puterii). Prozatori remarcabili, ca Alexei Rudeanu, sunt ignoraţi, în timp ce autori fără carate trec drept maeştri. În ceea ce-l priveşte, se străduieşte să rămână independent, îşi alege singur cărţile ce urmează să le comenteze. Nu primeşte directive de la nimeni. Doar două sau trei cronici i-au fost respinse de Ivaşcu. Acesta se comportă în redacţie dictatorial. Între altele, a redus la jumătate norma unor scriitori cu autoritate ca Leonid Dimov, Valeriu Cristea şi alţii.

„Numai oamenii de nimic sunt modeşti”, susţine cu uşurătate Goethe. Nimic mai neadevărat. Tocmai la aceştia fudulia şi aroganţa ating cotele cele mai ridicate.

Luni, 5 august

Drum la Sângeorz-Băi cu Mitru şi Nicolae Ciobanu. Lui Ciobanu îi datorez într-un fel semnătura mea de scriitor. Cu zece ani în urmă, fiind vorba să citesc „Rochia cu anemone” în cenaclul „Luceafărul”, Ştefan Bănulescu, care-mi solicitase participarea la cenaclu (şi care trimisese şi anunţul la „Informaţia Bucureştiului”), m-a rugat să renunţ la pseudonimul, „infamant” în concepţia lui, de Constantin Matei Ciobanu (numele străbunicului meu patern) şi să-mi păstrez patronimicul real, fiindcă „e unul, Ciobanu, la Timişoara cu care e preferabil să nu fii confundat”. Ciobanu e un ins şters, palid, mohorât, moldovean de fel (din Piatra Neamţ). A făcut liceul la Piatra şi Târgovişte şi facultatea de litere la Bucureşti, trecându-şi doctoratul la Piru cu un studiu despre Teodoreanu. La Timişoara, unde a fost o vreme cadru didactic universitar, n-a rezistat „din cauza imbecilităţii şi adversităţii organelor locale”, renunţând la învăţământul universitar pentru un post de redactor la „Luceafărul”. Solicitându-i lui Dim. Păcurariu o „şefie de lucrări”, acesta îl refuză, nemulţumit de o cronică făcută de Ciobanu la o carte a profesorului, în care nu polemizează suficient de drastic cu Nicolae Manolescu ce-l beştelise în „Contemporanul”, fiindcă Păcurariu referase negativ la teza de doctorat a lui Manolescu despre Titu Maiorescu (încâlcite sunt căile Domnului!). Discuţia cu Ciobanu e greoaie. Lipsă de mobilitate a inteligenţei, complexe.

Cornelia o întâlneşte la Sângeorz pe doamna Baltă, care pleacă pentru doi ani cu soţul în Algeria. Valeriu Cristea e şi el în Sângeorz împreună cu nevastă-sa.

O bătrânică puţin nebună, puţin ridicolă, Veronica Obogeanu, umblă cu o plachetă subţirică de versuri pe care o împrumută scriitorilor din staţiune, cerându-le apoi părerea. I-a dat-o şi

Corneliei („Strigăt prin lumi”). Pornografie literară.

Printre noii veniţi la Valea Vinului: Vladimir Ciocov, Matei Gavril şi Banu Rădulescu.

Joi, 8 august

Urmăresc cu o curiozitate maliţioasă gruparea pensionarilor din Valea Vinului în jurul a câtorva poli de atracţie: Eugen Simion (în primul rând), Nicolae Ciobanu, ba chiar şi secretara lui Marin Preda. Mă miră faptul că Mihadaş, pe care îl cunoşteam ca un om integru, a intrat în joc, ţinându-i trena, obsecvios, profesorului.

Scurtă escapadă cu Dan la Bistriţa. Revăd oraşul după zece ani. Aceeaşi impresie de vechi burg de provincie, medieval. Piaţa din centru, cu case în stil gotic, respiră un farmec special, venind din vremuri revolute. Catedrala catolică (secolul 13), cea protestantă, muzeul (interesantă numai secţia de artă medievală), zidurile cetăţii, Turnul dogarilor, vecinătatea imediată, tonifiantă a cursului molcom al Bistriţei.

Soseşte în staţiune Ciopraga cu familia, de la Iaşi. Soţia, o moldoveancă gureşă, o roagă pe Cornelia să o doftoricească pe fiică-sa, care a făcut un panariţiu. Profesorul e un ins ciufut, inabordabil. Rezerve vizavi de Simion. Ne spune că de la toamnă se scoate din planurile de învăţământ ale Universităţii istoria literaturii universale.

Mă amuz cu producţia poetică a lui Tzara scrisă înainte de a deveni poet francez.

Sâmbătă, 10 august

A demisionat, în urma unor afaceri necurate, preşedintele S.U.A., Nixon. Pentru noi, românii, trăitori în năravurile democraţiei populare, decizia pare uluitoare, neverosimilă. Comunicatele de presă, stereotipe, fără comentarii, nu lasă să transpară amănunte în legătură cu această daraveră.

Timpul, la Valea Vinului, are o cadenţă domoală, de menuet. Îmi petrec vremea între mici excursii pe dealuri, cu familia, şi lecturile de noapte. Seara, pe terasă, bem cafele cu familia Pârăianu. Pe Mitru îl deranjează vecinul său de cameră, Vladimir Ciocov, care are un comportament ciudat-isteric.

Citesc cu interes dar şi dezamăgire romanul părintelui Plămădeală „Trei ceasuri în iad", recomandat cu căldură de stareţa mânăstirii Ţigăneşti. Cartea e o predică fără sfârşit în jurul unei probleme interesante, de senzaţie, din care un scriitor de meserie ar fi putut scoate un *best-seller*.

Duminică, 11 august

Ziua minerului. Ne pierdem dimineaţa pe tăpşanul unde are loc „chermeza”. Aceeaşi atmosferă de iarmaroc de acum doi ani, cu bere, mititei, fanfară. Bărbaţii - beţi, femeile înfierbântate. Figurile minerilor, la chef, păstrează o tristeţe chinuită, pe care n-o alungă nici muzica, nici băutura, nici femeile. Când văd, din staţiune, camioanele cărând în fiecare zi minerii spre hrubele sinistre unde îşi toacă viaţa, sănătatea, mă copleşeşte mila.

Suntem invitaţi, Mitru şi cu mine, la un foc de tabără al unei cete de elevi dintr-o comună, Teaca, de lângă Bistriţa. La munte, feţele copiilor sunt mai sfiite, mai pure, exprimă o nobleţe seculară. Ne simţim bine. Copiii cântă melodii din partea locului. O fată întreţine cu hărnicie lumina focului. Mitru le spune poveşti din repertoriul său inepuizabil. La despărţire, ne conduc până la vile.

Primim vizita familiei Landauer (stau câteva zile la Valea Vinului). Cornelia îndeplineşte oficiul de gazdă. Mitru a plecat urgent la Bucureşti în urma unei telegrame, soacra e grav bolnavă. Practic, rămân singur. Staţiunea s-a golit de scriitori. În schimb, curtea e plină de copiii şoferilor ce joacă fotbal şi de mămicile lor clevetitoare, insolente. Azi a sosit cu limuzina proprie şoferul lui Fănuş Neagu! Vilele au devenit un fel de casă de creaţie a şoferilor.

În timpul liber, plimbări cu Banu Rădulescu. Pare om de treabă. Îmi spune că poetul Alexandru Lungu a rămas în Vest. De câte ori mai pleacă un scriitor, mă năpădesc melancoliile.

În „România literară” de ieri a apărut recenzia la „Walhalla” a lui Sorin Titel.

Luni, 19 august

Sejurul nostru la Valea Vinului („Val Paraiso” îi spune doamna Pârăianu”) a luat sfârşit. Mi-am rezervat bilete la accelerat din gara Rodna. Mâine plecăm.

Excursie cu familia Landauer până la confluenţa Izvorului Roşu cu un pârâu care coboară de pe Inău. Copiii exultând de bucurie. Fac baie în apa limpede şi rece, se stropesc, scot ţipete sălbatice. Peisajul, imens, acoperit de brazi. Ore de neuitat.

Florentin Popescu, venit acum trei zile, ne informează că la întâlnirea Şefului cu scriitorii s-a hotărât ca reorganizarea editurilor şi aplicarea noii legi (draconice) a drepturilor de autor să se amâne după Congres. Puterea se joacă amuzată cu noi de-a şoarecele cu pisica. Trăim precar, între Congrese.

Versalitatea lui Erasm, dispus să se smerească în faţa puternicilor zilei pentru a-şi asigura o viaţă la limita decenţei („Erasm” de Huizinga). Scriitorii, în afara celor născuţi în catifele, trebuie să-şi plătească, indiferent cât geniu au, talantul potentaţilor. Vezi şi dedicaţiile slugarnice ale lui Cervantes. Ce să mai vorbim de Goethe?

Joi, 22 august

Bucureştii în fierberea marii aniversări (30 de ani de la „Eliberare”). Caniculă (după răcoarea de la Valea Vinului). Puzderie de miliţie adusă, cred, de prin judeţe. La Editura „Eminescu” lumea plecată în concediu. Antologia (în care am o „piesă”) a primit „bunul de difuzare” (horribile dictu!).

Găsesc în cutia de scrisori vreo câteva depeşe din Spania, în care editurile refuză povestirile traduse în spaniolă din considerente „de spaţiu tipografic”. Le-or fi citit? Scrisorile sunt încondeiate cu atâta eleganţă şi conţin atâtea exprimări măgulitoare (ce puşlamale!), încât refuzul poate fi luat drept o izbândă.

Vizitez cu copiii muzeul de la Curtea Veche. Sărăcie. Cumpăr de la anticariatul de vizavi, din „fondul special”, „Tratatul de estetică” al lui Aderca şi corespondenţa lui Caragiale tipărită de Fundaţiile Regale (ediţia Cioculescu). Numele editurii - bine ras cu lama. Descopăr şi alte trufandale, dar foarte scumpe pentru buzunarul unui belfer.

Gândesc să scriu o carte despre Râmnic.

Sâmbătă, 24 august

De ieri, cu întreaga familie la „2 Mai” (m-am întrebat întotdeauna ce semnificaţie are ziua de 2 mai?). Tragem la un localnic, Cucu, a cărui casă e plină de cehi şi polonezi. Confort sătesc. Încerc să schimb o vorbă cu Wacek, vecinul polonez, dar insul nu cunoaşte o iotă franţuzeşte. Localitatea, ca niciodată goală. Sezonul pe sfârşite. Cea mai mare parte dintre turişti trăiesc în corturi: cortul şi maşina. Plaja curată, apa caldă. Seara hoinărim toţi patru, desculţi, pe „rivieră”. Nisipul umed. Valuri uriaşe. Odată cu lăsarea întunericului se face frig. Aroma inegalabilă a largurilor.

Singura persoană cunoscută în staţiune - Ioanichie Olteanu.

Luni, 26 august

Patru zile pe plajă. Insolaţie, dureri reumatice. Condiţia incomodă a vârstnicului în faţa expansiunii tinereţii. Trupuri frumoase, suple, bronzul pielii, păr fluturat în vânturi. Frumuseţea neruşinată a femeilor.

Plimbare pe litoral, spre Vama Veche. Urcăm pe un promontoriu. Suntem pe graniţă. Câteva tunuri cu ţeava îndreptată ameninţător spre mare ne amintesc de vremurile în care vieţuim. De clipă.

Seara angajăm o şalupă a Salvamontului pentru o scurtă „croazieră”. Vedem Mangalia de pe apă. Luminile firave ale oraşului. Marea agitată. Ne întoarcem pe întuneric, uzi leoarcă.

Cornelia pleacă mâine dimineaţă la Bucureşti. Rămân singur cu puştii.

Marţi, 27 august

Expediţie la Mangalia cu copiii. Revăd geamia. Ne urcăm în minaret. Cetatea Calatis, melancoliile ruinelor. Briză de toamnă. Păstrez acasă o fotografie din Mangalia de pe vremea când aveam şase ani. Eu, Cornelica şi Gică, toţi trei călare pe un măgar, supravegheaţi de vigilenţa lui tanti Marioara. Măgarii au dispărut cu totul din Mangalia. Unde mai sunt măgarii de altădată?

Călătorim cu un minicar purtat de o locomotivă până la Saturn. Copiii în delir. Distracţii populare: Luna-Park, bărcuţe, tiribombe, pepsi-cola. Localitatea - mediocră. Construcţii standard, din prima epocă a amenajării litoralului. Vizităm Neptunul. Vila Şefului ascunsă de privirile inoportune ale vulgului, ocupă, împreună cu parcul aferent, câteva zeci de hectare de teren şi plajă. Lux, bogăţie, viaţă uşoară, *shop*-uri, orgă electronică, trăsuri cu cai, mini-golf, lumini fluorescente, discotecă. Intrăm din curiozitate prin marile restaurante ale hotelurilor. Cinci-şase mese ocupate. Tipi blonzi - germani, danezi - cu un pahar de băutură în faţă, privesc blazaţi întinderea de nesfârşit a mării.

Vineri, 30 august

Din nou la drum. O luăm de-a lungul mării, prin nisipul plajei, până la Olimp. Câteva vile bine „aşezate”: Belvedere, Amfiteatru. Casa scriitorilor de la Neptun se pierde în frunzişul crângului. Îl întâlnesc în centru pe Bazil însoţit de Dumitru Micu. Mărunt, sfios, retras în spatele lentilelor puternice, zâmbet amabil - rece. Figură insignifiantă. Bazil îmi face o prezentare elogioasă.

Ne întoarcem seara. Plouă. Marea dezlănţuită. Licărul fascinant al farului de la Mangalia. Ancuţa face febră. Mâine plecăm la Bucureşti. Nu pot dormi. Afară, vuietul ritmat al valurilor.

Marţi, 3 septembrie

Îmi pierd vremea răsfoind presa literară din ultimele două luni. Abundă propaganda deşănţată, directivele, lozincile, maculatura. „Luceafărul” publică fragmente din „Jurnalul” lui Rebreanu la împlinirea a 30 de ani de la deces. Se zice că jurnalul, în întregime, e sub tipar la „Cartea Românească”.

Capitala în „sărbătoare”. Preşedintele Siriei la Bucureşti. Drapele. Tradiţionala curăţenie a bulevardelor din centru. La şcoală, din cauza neîndeplinirii planului de şcolarizare, nu-mi iese norma. Primesc opt ore şi sfatul de a-mi căuta la alte licee „completarea”. Mâine mă voi vedea zvârlit în stradă. Cu ani în urmă, cochetam cu ideea de a părăsi învăţământul. Acum mă cramponez de şcoală ca de ultima speranţă de supravieţuire. Conjuncturi.

Mă vizitează Ogrezeanu, sosit după un an din Guineea. Impresii. E încă debusolat de diferenţa de climă, de climat, de „fus ideologic”. Republica (dacă se poate numi aşa) e subordonată Uniunii Sovietice. În instituţii, ministere - consilieri din marea ţară a comunismului, exact ca în România anilor '50.

Sâmbătă, 7 septembrie

Plimbare, ieri, cu Mitru în parcul „Libertăţii”. Cinăm în Albă: mititei, peşte prăjit, brânzeturi, fructe. Vin de Dumitra, adus de mine cu mare grijă, să nu se spargă sticlele, tocmai din Valea Vinului.

Îl revăd, la Niţă, pe Tudor, sosit recent dintr-o călătorie aventuroasă, cu maşina, prin Europa. Ne povesteşte cu însufleţire întâmplări din lungul itinerariu parcurs: Danemarca, Finlanda, R.F.G., Olanda, Elveţia, Italia, Spania. A mai îmbătrânit. Şi-a tăiat barba. Îl îndemn să-şi însemneze memoriile de călătorie. Zâmbeşte. Când zâmbeşte, pare un „student întârziat”.

La pat, cu febră, lovit de un rău necunoscut. Poate o virozã. Foietez „Amintiri pentru viitor” de Däniker. Adevărul e că de la o vreme nu mă mai interesează viitorul. Orice prognoză e fantasmagorie, delir. Trecutul, atât cât îl cunosc, îmi e de ajuns.

Marţi, 10 septembrie

Scurtă lecţie de istorie cu copiii prin Capitală: Muzeul Curtea Veche (şi biserica), atelierul de sticlărie (copiii captivaţi de alchimia sticlei), Crama Domnească, librăria din corpul Universităţii (cumpăr dicţionarul de limbă română veche), bisericile Sf. Nicolae Şelari, Zlătari, Doamnei, Enii, Dintr-o Zi. Seara, cu familia Mitru la Bordei. Restaurantul gol. Mâncăm cârnăciori olteneşti şi bem vinul casei. Parcul Herăstrău iluminat feeric. Dincolo de ape, „Casa Scânteii", unde ne zac speranţele şi manuscrisele nepublicate. Ancuţa a primit în dar de la familia Mitru o păpuşă mare, blondă, pe care a botezat-o Wanda, după numele eroinei mele din „Toamna, păsările...".

Găsesc la şcoală, în rafturile bibliotecii, „Contemporanul şi vremea lui" (1959) de Savin Bratu şi Zoe Dumitrescu-Buşulenga. Celor care au primit-o pe Zoe în Academie le-aş recomanda să conspecteze această carte. Scornelile şi contrafacerile şi abjecţiile referitoare la Maiorescu ce abundă în opusculul celor doi literatori, dezgustătoare. Gândesc că ar trebui să „lecturez" în fiecare săptămână câte un capitol (aşa cum iei o doctorie amară) ca să nu dau uitării infamiile din anii nu de mult trecuţi ai tinereţii mele.

Luni, 16 septembrie

De cinci zile la pat. Ard în flăcări între 39-41 de grade temperatură. Frisoane. Ieri a venit „Salvarea” (se diagnostichează o virozăă respiratorie), azi Duci Pârvu. Boala m-a îndobitocit complet. Mi se administrează antibiotice. *Nu pot citi*.

> Începe şcoala fără mine. Deprimat. În ziare, dar şi în presa literară, articole neruşinate şi umilitoare ridicând în slavă programul Partidului, apărut recent în librării.

Cornelia a primit oficial numirea în postul de conferenţiar la Politehnică.

Sâmbătă, 21 septembrie

Sunt internat de ieri la Colentina în clinica profesorului Voiculescu, pavilionul 5, etajul III. Notez aceste amănunte din rutină, nu am altceva ce scrie, am ieşit din Timp. Mi s-a schimbat antibioticul (gentamicină). La radiografie „se vede" o pneumonie dreaptă. Fac febră mare dimineaţa, seara febra scade. Pe fereastră se zăreşte în depărtare şoseaua Colentina. De partea cealaltă , spre nord, presimt apropierea Plumbuitei şi a palatului familiei Ghica.

Locuiesc în cameră cu un bătrân ce stă să moară.

Soare. Timp primăvăratic.

Duminică, 22 septembrie

Imobilizat la pat. Continui să fac febră. Sunt transferat într-o rezervă, vecin de pat cu un sudor, bolnav de pneumonie. Cornelia vine zilnic cu mâncare, îmbrăcată în halatul ei de la laborator. E singura solie de „dincolo”. Am rupt (chiar şi mental) relaţiile cu exteriorul. Nu pot gândi. Ancuţa plânge în fiecare dimineaţă fiindcă nu e lăsată să mă vadă. *Cred că mi-e teamă*. Mirosul de dezinfectante, albul imaculat al coridoarelor, puroaie, figura indiferentă a doctorului Perederi.

Marţi, 24 septembrie

Prima ieşire la aer (zece minute). Control radioscopic. Se constată o regresie a infecţiei pulmonare. Timp splendid, soare. Mă vizitează Duci, îmi dă curaj (e stilul lui). Noul vecin de pat, ţigan strungar de lângă Căldăruşani, îmi povesteşte cu detalii viaţa (ce materie pentru un Zaharia Stancu!). Cornelia mi-a adus „Scriitorul şi umbra lui" de Picon. Citesc cu ponderaţie, între două puseuri febrile. Încep încetul cu încetul să respir.

Joi, 26 septembrie

De ieri mă simt mai bine. Doctorul Perederi a declarat că dacă totul e O.K. mă externează sâmbătă. S-a făcut frig, nu pot ieşi afară. Privesc pe geam alergătura fără noimă a maşinilor pe şoseaua Colentina. Sunt completamente lipsit de vlagă. Noaptea, transpiraţie abundentă. Milică trece să mă vadă, mă îmbrăţişează. Citesc „Istoria impresionismului" de John Rewald.

Mâine la ora 6 şedinţă la Casa Scriitorilor. Absenţă motivată...

Sâmbătă, 28 septembrie

Cornelia la spital. Mă externează. Formalităţi stupide. Drumul până acasă cu taxiul. Primesc 14 zile de concediu medical, recomandându-mi-se să ies afară numai câte 15-20 de minute zilnic, dacă nu plouă.

Primesc de la Editura „Eminescu” un exemplar din „Clopote de argint”, culegere de proze scurte (12 autori). Mă bucură vecinătatea lui Ion Ruse, Bălăiţă, Ţic. Cartea, ca obiect, displace: hârtie ieftină, copertă neatrăgătoare, tehnoredactare „strânsă”.

A apărut la Râmnic, în „Studii vâlcene”, articolul lui Mitru despre mine, foarte elogios, firește. Sunt anunţat că a murit Mihai Fierăscu, vechi prieten din copilărie, coleg de clasă la Lahovary. Probabil cancer.

Vineri, 4 octombrie

Scrisoare de la Scherf, director la Internationale Jugend Bibliothek, mă invită „oficial” la deschiderea expoziţiei anuale de carte pentru copii din München. Intelectualitatea occidentală manifestă un soi de cecitate, de naivitate copilărească, provenită dintr-o proastă informare privind realităţile din ţările socialiste, recte modul în care se eliberează paşapoartele. Îi răspund amabil. Ogrezeanu îmi lasă un teanc de ziare şi reviste din Konakry „ca să mă documentez”. Lectura lor mă înviorează. Există locuri în lume unde se trăieşte mult mai rău decât la noi, mai crâncen, mai mizer. E de mirare cât de puternică e influenţa sovietică în Africa.

Viaţa lui Renoir, povestită cu savoare şi talent de fiu-său. Păstrez în minte figura de bonom simpatic, flecar, puţin escroc, a autorului, aşa cum l-am văzut în filmul „Regula jocului” - peliculă de neuitat.

Acterian a trimis cronica sa despre „Walhalla” la Timişoara („Orizont”). Bătrânul aşteaptă să-şi vadă numele din nou în presa literară. Tatonează.

Luni, 7 octombrie

Muncesc din nou pe „Toamna, păsările...”, în urma lecturii lui Cursaru care a citit-o cu dârzenie şi a lăsat o sumedenie de însemnări pe margine. Vrea s-o trimită la Direcţia Presei. Mă vizitează Socoliuc, care va ilustra coperta cărţii. Tăifăsuim despre condiţiile omului de artă. Face observaţia interesantă că ţăranul rus a reacţionat ciudat, în secolul trecut, după desfiinţarea iobăgiei. Ce să facă el cu libertatea? În starea aceasta o să ajungem şi noi după o jumătate de veac de întuneric. Socoliuc consideră că arta abstractă practicată de meşterii români e o imitaţie modestă a modelelor occidentale. Ruptura dintre teorie şi creaţie e rezultatul culturii artistice precare pe care o au majoritatea pictorilor, sculptorilor.

„La crève” de François Nourissier - o carte incitantă, doldora de idei şi spirit. Inteligenţă vie, ritm nebunesc (gen Nathalie Sarraute), fineţea analizei. Îi lipseşte un singur lucru: perfecţiunea. Lectură neliniştitoare.

Sâmbătă, 12 octombrie

Medicul îmi prelungeşte concediul medical cu încă zece zile (la intervenţia lui Duci). Îmi petrec vremea între prozele lui Pavel Dan, un film la televiziune („Thérèse Raquin”) şi preumblări prin centrul urbei. Sfârşit de toamnă. Frumuseţea tristă a naturii.

Poezia lui Francis Jammes - impresie extraordinară. Copiez versuri. Mi-ar fi plăcut să le citesc în tinereţe.

La Valea Vinului: Eugen Simion împrumută cărţi de la magazinul universal din centrul satului (ca să nu cheltuiască bani). După ce le citeşte, le restituie, ia altele... Ultimul „Luceafăr” îi rezervă o pagină întreagă de exegeză.

Vineri, 18 octombrie

Asist în premieră la învestirea elevilor (clasa Ancuţei) cu „demnitatea” de pionier. Festivitatea - o farsă ridicolă, dezgustătoare. Copiii sunt învăţaţi de mici cu circul vieţii. Un puşti se opune primirii unei colege fiindcă aceasta l-a scuipat. Delaţiunea, lupta pentru ranguri sunt cultivate cu asiduitate. „Tăticule, îmi spune Anca lăcrimând, nu-i aşa că meritam să fiu aleasă comandantă de detaşament?”

Continuă reorganizarea editurilor. Voi avea, probabil, alţi redactori, alţi directori. Hobana a fost ales secretar al organizaţiei de partid a scriitorilor.

Văd pentru prima oară biserica Fundenii Doamnei, adevărată bijuterie de arhitectură. E părăsită într-o mahala îndepărtată, pestilenţială, refuzată circuitului turistic.

„Primitivismul în arta modernă” de R. Goldwater. Brâncuşi citat adesea, considerat la adevărata lui valoare.

Luni, 21 octombrie

Editurile trăiesc zile de panică. Se distribuie zilnic plicuri ucigaşe. Nimeni nu mai e sigur de postul lui. „Toamna" a plecat, în aceste condiţii, la Direcţia Presei.

În „Manifestul suprarealismului" (1924 - acum 50 de ani!) Breton dovedeşte mai degrabă talent decât autoritate şi elocinţă de „şef de şcoală". Proza lui e un mic eseu graţios, excelent scris, o reuşită literară. Manifestul a dat naştere la o ciupercărie de neofiţi care a maimuţărit şi maculat ideile maestrului. Religiile subsită, de regulă, prin profeţii lor. Epigonismul e lamentabil.

„Podul de pe râul Kwai" de David Lean, film de cinematecă. Probleme în discuţie: Ne batem cu abnegaţie pentru o idee în general impusă, aceea a datoriei. Facem bine urmărind această cale? Ce înseamnă a lupta pentru poporul tău? A construi, sau a distruge? Cine poate hotărî dacă ţi-ai trăit viaţa onest? Când afli realitatea: înainte de a muri sau „după"?

Vineri, 25 octombrie

A fost numit în şcoală un nou director (Mihai Ionescu). Insul încearcă să-şi impună personalitatea prin măsuri drastice şi un limbaj de mahala. E fiu de general. Discuţie violentă cu el. Sunt tratat drept chiulangiu din pricina absenţei îndelungate din şcoală, anul trecut. E partizanul conducerii „de mână forte". Mă bate gândul, din nou, să-mi dau demisia din învăţământ.

Lidia Ionescu îmi spune că părintele Stăniloae mă aşteaptă săptămâna viitoare să-i fac o vizită în casa lui parohială. Dureri de cap chinuitoare, intratabile.

Mă iniţiez în logica matematică. Calculul algebric mă scoate din mâhnirile cotidiene. Regret că intru prea târziu în această materie fascinantă, imprevizibilă.

Luni, 28 octombrie

Ancuţa împlineşte opt ani. Foarte nervoasă, plină de vitalitate, seamănă cu tanti Marioara. Temperament de artistă.

Atmosferă sepulcrală la „Casa Scânteii". Procentul de 50% preconizat pentru concedieri va fi sporit. Socoliuc - foarte îndatoritor, vorbeşte cu Bucur pentru condiţii optime de tipărire a „Toamnei". Restricţiile comandate „de sus" sunt neliniştitoare: hârtia cea mai proastă, carton mizer, literă mică, tehnoredactare cât mai economicoasă.

Premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1973 se decernează abia acum. Mâine-poimâine n-or să mai existe premii.

După nouă ore de curs mă întorc acasă complet străin de mine. Şcoala mă ucide. Nici o speranţă de salvare.

Se anunţă decesul lui David Oistrah. Îmi amintesc şi astăzi de dublul concert de Bach, interpretat la Ateneu în compania lui Yehudi Menuhin, sub bagheta maestrului George Georgescu.

Duminică, 3 noiembrie

În atelierul lui Vasile Socoliuc (cu Dan). Jilţuri împărăteşti, patinate, sfeşnice, covoare vechi, crochiuri, planşe, ambianţă rural-artistică. Pe pereţi afişe. Atrage atenţia afişul pentru filmul „Rubliov", excepţional realizat. Sufletul rusesc al artistului şi-a pus amprenta. Mă tratează cu vin de Tokay (el nu bea). Coperta „Toamnei" înfăţişează trei medalioane ovale cu capete de femei la vârste diferite, sugerând o atmosferă *fin de siècle*. Câteva pete de albastru marin accentuează sentimentul de tristeţe. Ansamblul e generos. O reuşită.

Gală de box. De observat că violenţa se dezlănţuie mai degrabă în tribune decât în ring. Bărbaţi mâncând seminţe, sudalme, limbaj grotesc, femei înfierbântate ţipând isteric, toţi vor sânge (8000 de spectatori).

> „Umilinţa este altarul pe care Dumnezeu vrea să i se aducă jertfe" (La Rochefoucauld). De câte ori n-am fost silit să-mi dau acest tribut amar!

Marţi, 5 noiembrie

Cu Mitru prin anticariatul de la Curtea Veche. În faţa complexului muzeal ne întâlnim cu Done Stan. Bărbos, jovial, îmbrăcat extravagant, ca orice artist ce se respectă. A fost concediat recent de Marin Preda de la „Cartea Românească" în urma unor neînţelegeri. Morometele nu pare să prizeze marea artă. Done afectează indiferenţă faţă de eveniment. E însoţit de o fiinţă tânără (soţie, prietenă?) care-l priveşte căzută în admiraţie. Turlele bisericii în lumina puternică a soarelui. Câteva clipe de curată bucurie.

Citesc corespondenţa lui Caragiale (ediţia Cioculescu). Vervă, stil impecabil. Literatură autentică.

Frig, toamnă rece. Scrisorile lui conu Iancu din anii de pe urmă ai vieţii sunt pline de referiri la frig şi moarte. Cochetărie, presentimente?

Sâmbătă, 9 noiembrie

Lucian Cursaru nu e de acord să mi se tipărească pe coperta a patra a „Toamnei” cărţile publicate. Consideră că „nu avantajează editura”! Propun să umplu spaţiul copertei cu citate din recenzii. Selecţionez patru fragmente din articolele lui Râpeanu, Balotă, Sorin Titel, Valeriu Cristea. I le prezint. Reduce textul la jumătate. Îi întâlnesc pe Darie Novăceanu, Delia Damirescu (m-a trecut cu o carte într-un îndoielnic plan pe 1976), Eugenia Tudor (îmi cere o povestire pentru o antologie pe care, însă, trebuie să o predea peste o lună!...), Zarafu, Sânziana Pop, Ureche.

Primesc prin poştă de la Tamaş volumul „1907 în judeţul Vâlcea” - 400 de pagini de documente editate de Arhive. Descopăr cu plăcere că bunicu-meu, învăţătorul Gheorghe Mateescu, a reuşit prin dibăcie, înţelepciune şi curaj să potolească spiritele insurgente ale ţăranilor nu numai în Govora, dar şi în satele vecine. Printre altele, a pertractat arendarea moşiilor mânăstirii de către ţăranii din comună. În vremea aceea, tata avea exact vârsta Ancuţei: opt ani.

La televiziune ni se oferă exclusiv filme politice, propagandistice. Ce porcărie!

Marţi, 12 noiembrie

Descopăr într-o mahala a Bucureştilor, dincolo de cimitirul Belu, casa memorială Bacovia, ascunsă, pe o stradă îngustă, între clădiri pitice cu grădină, fântâni în curte şi ghivece cu muşcate la ferestre. Peisaj bucolic. Culoarea galbenă a frunzelor - de o frumuseţe picturală. Intru în casă. Vestibul întunecos, biblioteca (circa 100 de volume: colecţia Nelson, ediţii ieftine, cu deosebire versuri, romane de amor...). Pe pereţi uleiuri fade, lipsite de valoare şi tablouri de familie în tradiţia începutului de secol. Foarte puţine manuscrise şi fotografii. Frig, miros de mucegai. Vocea doamnei Bacovia, din camera de alături, soseşte parcă din eteruri. Custodele, în fapt femeia de serviciu, mă urmăreşte plictisită. Nu ştie absolut nimic despre Bacovia pe care, de altminteri, nu l-a cunoscut. Singura încăpere autentică e camera de lucru a poetului. E exact cum mi-o imaginam: mică, un pat îngust, măsuţă sprijinită de fereastră. Dincolo de geamuri, grădina. Covorul de pe jos, uzat, păstrează amintirea paşilor poetului. Îl văd târându-se pe lângă ziduri scheletic, cocârjat, famelic. Câteva minute sunt prizonierul viselor de plumb. Doamna Bacovia vorbeşte în continuare la telefon cu o cucoană. „Când o să dea ortul popii, spune femeia ce mă însoţeşte arătând cu capul spre camera vecină, muzeul se va extinde în toată casa.” Un scurt frison îmi paralizează gândurile. Ies repede afară. În curte, bustul rău cioplit al lui Bacovia.

Vineri, 15 noiembrie

În holul cu oglinzi al Uniunii Scriitorilor. Se ţine şedinţă cu uşile închise. Mare taină. Lumea se agită. Prin aer zboară zvonuri rele. Se vorbeşte că Zaharia Stancu e pe moarte, în urma unui cancer generalizat. Deznodământul e aşteptat de la o zi la alta. Uniunea e în pragul falimentului, sub presiunile politice „de sus". Deocamdată, munca literară se plăteşte după tarife mai mici decât acelea de acum 25 de ani. Pensiile scriitorilor „salariaţi" vor fi asigurate de instituţiile respective. Uniunea nu mai e solvabilă.

„Primitivismul în artă" de Robert Goldwater. Observ că fascinaţia pentru primitivism nu e numai o modă, ci răspunde nevoii oamenilor de a se întoarce la origini. De ani de zile trăiesc şi scriu hrănindu-mă din viaţa trecută, mă cufund în ea. Istoria (chiar şi cea mai îndepărtată) e o sursă imprevizibilă de artă, de reflexie, de linişte.

Petre Dănică a fost înlocuit din funcţia de prim-secretar în Vâlcea cu Muşat. De douăzeci de ani judeţul e condus numai de venetici, exact ca în vremea domnitorilor fanarioţi.

Sâmbătă, 16 noiembrie

Aseară, în vizită la părintele Stăniloae. Îl găsesc în aceeaşi stare de liniştită revoltă stăpânită, bătrân apărător al datinilor şi credinţei. E atent la tot ce se petrece în lume, îngrijorat de soarta întristătoare a poporului. Stă aşezat într-un fotoliu vechi şi incomod. Profilul bătăios, privirea limpede, părul alb ca neaua, nasul uşor acvilin de pasăre de luptă. Îmi pomeneşte pentru prima oară de anii de detenţie, îmi vorbeşte despre Voiculescu. În liniştea încăperii se aud clopotele de vecernie. Să fi rămas la el o oră, două? În stradă, ceaţă. Rătăcesc pe bulevardele din centru. Lumina palidă a lămpilor fluorescente. Trăiesc în vis. Regret că nu l-am luat pe Dan cu mine, sunt clipe când ai nevoie de un *martor*.

> Epurările din edituri sunt pe sfârşite. Donoiu, Damirescu, Eugenia Tudor au rămas în funcţie. Socoliuc şi Bărbulescu de asemenea. Socoliuc e fericit. Acest artist desăvârşit, care ar trebui să vieţuiască liniştit din munca lui de creator de frumuseţe, îşi duce zilele trudind din greu la editură între două epurări, între două fantezii ale Stăpânului, între două spaime.

A murit De Sica. Copilăria şi adolescenţa mea (epoca războiului) înseamnă, printre atâtea altele, şi Vittorio de Sica.

Sâmbătă, 23 noiembrie

De trei zile, din nou virozã. Febrã mare. Beau ceaiuri fierbinţi, iau hapuri, corectez extemporale. Nimic mai dezagreabil, mai jenant decât sã ai în faţã prostia în stare purã, edenicã. Mã înscriu la o excursie cu profesorii liceului, pentru la primãvarã, în Polonia, Germania de Est, Cehoslovacia.

Directorul adjunct Ştefan Vasile mã cheamã în cabinetul lui de şef şi mã „însãrcineazã" sã scot numãrul 6 din revista „Aurora". Refuz. Revista îmi ia mult timp şi îmi dã puţine satisfacţii. Ipochimenul trece la ameninţãri, şantaje. Vehemenţa cu care sunt tratat depãşeşte cu mult felicitãrile primite pentru succesele revistei.

Telefon de la Alexei Rudeanu. Speră să se mute în Bucureşti „cu totul".

Luni, 25 noiembrie

Vânzoleală mare în ţară, azi au început lucrările Congresului al XI-lea al Partidului. Greu de descris agitaţia din presă, radio, televiziune. Oraşul plin de armată şi miliţie. Atmosferă irespirabilă.

Predau la „Cartea Românească” „Între ape” (titlu provizoriu). Ioana Lungescu îmi spune că e nevoie să vorbesc şi cu Gafiţa.

> Cartea pe care intenţionez să o scriu. Povestiri scurte, de 5-6 pagini, cu „cheie”, care nu angajează viaţa socială. Sau povestiri fantastice. Sau basme cu subiect contemporan. Bomboane fondante pentru uzul copiilor imaginari creaţi în eprubetele ideologice ale redactorilor de la Editura „Ion Creangă”. Alegorii. Istorioare ironice, eventual hazlii. Copiii râd din te miri ce. Suportă bine râsul. Sau întoarcerea în trecut, la anii interbelici, despre care ai libertatea să scrii ce vrei. Iată problemele pe care şi le pune un scriitor având în faţă hârtia albă, imaculată.

Duminică, 1 decembrie

Frumos început de decembrie cu soare şi vânt dulce, de primăvară. Îl vizitez pe Bebe Ogrezeanu, în bulevardul Şulea. Îmi arată colecţia de sculpturi în lemn, achiziţionată în Guineea. Majoritatea sunt kitsch-uri, dar are şi câteva piese remarcabile, cum ar fi negresa goală, buzată, cu cercei, din abanos, ţinând pe cap, într-un echilibru incert, un coş. Interesante sunt măştile, asemănătoare oarecum cu cele româneşti, din Maramureş.

Încheierea triumfală, acum trei zile, a lucrărilor Congresului. Cinci ani de acum înainte vom mistui lozincile şi directivele scornite la Congres. Iată o vorbă antologică rostită de Dumitru Popescu-Dumnezeu în plen: „Despărţirea dramatică a omului de propriul său trecut, trânta victorioasă (dar dacă nu?) cu prezentul, romantismul trăirii în viitor.” De fiecare dată când aud asemenea cuvinte simt cum îmbătrânesc. De ce, adică, să ne despărţim de propriul trecut? Doar ucigaşii, hoţii ar putea urma îndreptăţit această bărbătească îndrumare. Chiar suntem un popor de delicvenţi?

„Philosophia mirabilis” de Anton Dumitriu, demonstraţie de erudiţie pe marginea unor texte fundamentale din gândirea greacă. Pe vremea când eram la facultate, un coleg a fost exmatriculat doar pentru bănuiala de a fi fost rudă îndepărtată cu savantul.

Vineri, 6 decembrie

A încetat din viaţă Zaharia Stancu. Mă duc să-l văd. E expus în holul Marii Adunări Naţionale. Protocol. Familia, în doliu mare, aşezată pe scaune în preajma catafalcului. Se aude în surdină aceeaşi muzică de Beethoven (din Simfonia a treia) care însoţeşte ceremonia funerară a ştabilor. Figura scriitorului emaciată, de un alb neverosimil. Profil de vultur lovit de clipa morţii. Coroane de garoafe din partea oficialităţilor. Funeraliile, mi se spune, sunt organizate de Consiliul de Stat. Garda - formată din funcţionărime. Prin faţa sicriului împodobit cu flori se perindă grupuri de salariaţi „mobilizaţi" de întreprinderi după binecunoscuta metodă comunistă. Apar pe uşă, trec indiferenţi pe lângă defunct ţinând în mână câte o servietă, ies grăbiţi. O parte dintre ei habar n-au cine este mortul. Asist cu răbdătoare tristeţe la spectacol. Cu Zaharia Stancu am luat în două rânduri prânzul la Athénée Palace: o dată când o însoţeam pe Jindra Hušková, a doua oară în compania lui Gino Lupi. Fireşte, boss-ul mă ignora complet. Deşi nu era cu mult mai vârstnic decât sunt eu acum, mi s-a părut bătrân şi obosit. Pe Hušková a invitat-o şi în redacţia „Gazetei literare", unde era redactor-şef. Tocmai primise un teanc de cărţi de la Paris, între care „Bonsoir, tristesse" de Françoise Sagan, mare succes de librărie în epocă. Cuvinte ireverenţioase la adresa foarte tinerei, pe atunci, literatoare.

Trec câteva minute pe la Patriarhie. Slujbă pentru Sfânta Filofteia. Aflu că e „românca" şi că a vieţuit 92 de ani. Moaştele sfintei au trecut pe la Curtea de Argeş şi au fost strămutate ulterior la Episcopia Râmnicului, unde au rămas doar patru ani, până în 1954. Legendă şi istorie. Amăgire.

Cumpărături din anticariatul de la Curtea Veche: „Jurnalul" (trei volume) al lui Mauriac şi câteva romane de Grass, în germană, pentru Mitru.

Marţi, 10 decembrie

Invitaţi la familia Landauer. Printre comeseni, un economist, fost director financiar la I.A.R., care i-a cunoscut pe celebrii aşi ai aviaţiei Papană şi Agarici („A plecat la vânătoare Agarici / Să vâneze, să vâneze bolşevici"). Celălalt, colonelul Paul, unchiul Ortansei, care lucrează la Otopeni, intenţionează să se pensioneze în urma atmosferei încărcate de după Congres. Comandantul aeroportului l-a întrebat de mine, după absenţa mea ciudată de anul trecut, când obţinusem *ausweis* de intrare în cazemata lor inexpugnabilă.

Ultimele zile ale trimestrului. Mă ademeneşte gândul să-i cer directorului un concediu fără plată de două luni (ianuarie-februarie) ca să pot pleca la lucru. Va fi greu. Se vorbeşte că vilele Uniunii Scriitorilor, din lipsă de personal şi combustibil, îşi închid porţile pe timpul iernii. La Cumpătul e prea scump pentru buzunarul meu. În patru-cinci zile trebuie să iau o hotărâre.

Citesc cartea lui Octavian Simu (prieten cu Duci) „Spaţiile altora". Simu i-a spus lui Duci, care i-a împrumutat „Walhalla", că ar vrea să mă cunoască. E medic de circumscripţie la Jilava. Mă întreb când are vreme un doctor să-şi facă meseria şi să mai şi scrie?

„Toamna, păsările..." a sosit de la tipografie pentru corectură.

Joi, 12 decembrie

Şedinţă la Casa Scriitorilor. De câte ori lipsesc mai multă vreme din sânul obştei scriitoriceşti, reîntâlnirea cu creatorii devine tot mai stresantă. Aceleaşi măşti de ceară într-un muzeu vivant ce se va transforma odată în istorie literară. Şedinţa începe cu un moment de reculegere în memoria lui Zaharia Stancu, după care au loc formalităţile de primire în partid a lui Gh. Istrate şi Constanţa Buzea. Istrate, fiu de ţăran din părţile Buzăului, declară, printre altele, că mama lui e analfabetă, reiterând cutume uitate, ale anilor '50, când era de bonton să ai părinţi săraci, cârpiţi în fund (eventual ilegalişti) pentru a fi pe placul serviciilor de cadre. Constanţa Buzea îşi confecţionează o poză de serafim gingaş, fragil, cu vocea pierdută de emoţie. Elogiile ce i se aduc de către confraţi sunt de un desăvârşit prost gust, întrec orice măsură. Poeta e tratată nu ca o solicitantă ce bate la uşile Partidului, ci mai degrabă ca o aspirantă la palme academice. Urmează discuţii în urma unui referat al lui Beniuc plin de orduri şi osanale aduse conducătorului Partidului. Gafiţa, cu care mă întâlnesc în hol, îmi spune că a dat volumul „în lectură” lui Sorin Mărculescu.

Primesc volumul de poeme al Luciei Fetcu, frumoasă carte a suferinţei trecute prin filtrele lucide ale inteligenţei. Versuri de plânset şi resemnare. Poeta a făcut liceul la Dorohoi, venind din peisajul în care a copilărit Cornelia.

Vineri, 13 decembrie

Sunt invitat la aniversarea lui Puiu Stănescu. Îl revăd, după ani de zile, pe Radu Demetrescu, care îmi promite o litografie reprezentând casa lui Anton Pann din Râmnic, executată de nevastă-sa, Cornelia Daneţ. Fata lui Puiu, care nu se născuse încă atunci când Puiu mă ajutata să-mi mut bagajele în imobilul din strada Labirint, e acum o domnişoară de 16 ani. Mănâncă repede nervos, săltându-se pe scaun ritmic. Urâtă întâmplare. Radu îmi oferă o fotografie din vremea când eram colegi la şcoala primară „Take Ionescu". Arăt slab, descărnat, cu urechile clăpăuge. Radu susţine că veneam după o boală, lucru probabil având în vedere că în copilărie am fost mai tot timpul bolnav. La rândul lui, Puiu îmi dă o cărţulie primită de la ambasada Chinei, în format liliput, de culoare roşie, cuprinzând învăţăturile lui Mao. Lectura cărţii e un deliciu. Simplitatea şi logica elementară a frazelor cu încărcătură aforistică dovedesc că „învăţăturile" se adresează „maselor de oameni ai muncii" (încă ce mase!).

Serbare la şcoală. Manifestaţia se numeşte „dialog pe aceeaşi scenă", un kitsch lansat de imaginaţia aparatului de propagandă. Două echipe (din clase diferite) răspund la întrebări. Un juriu acordă „puncte". Colegii aplaudă şi scandează ca la meciurile de fotbal. Vacarm de neînchipuit ce atinge cote de orgie. La intrarea directorilor în sală, urale îndelungate. Aceştia răspund afabil simpatiei ipocrite a elevilor cu mâinile ridicate deasupra capului. Greţos. La jumătatea concursului dispar discret.

Miercuri, 18 decembrie

Tanti Marioara bolnavă grav. Tensiunea 26. Mă duc să o văd. Abia vorbeşte. Îşi presimte, cred, sfârşitul. Stă întinsă într-un pat îngust, deasupra căruia atârnă picturile pe sticlă ale Cornelicăi. Îmi povesteşte amintiri de pe vremea când era copilă, cu detalii de o exactitate remarcabilă. Prietenia ei cu mama. Drumurile la Paris.

Prima soţie a lui Demostene Botez, îmi spune Mitru, a dat-o în judecată pe a doua pentru că i s-a tăiat pensia de 1200 de lei pe care o încasa de la Uniune pe când trăia poetul. A atacat şi testamentul, motivând că Demostene nu era în deplinătatea facultăţilor mintale când l-a redactat (1972). Avantajul, când ai copii, e că pe averea agonisită (câtă o ai) se bat copiii, nu străinii.

Nu ne decidem unde să ne petrecem vacanţa. Cornelia pendulează între Sinaia şi Călimăneşti. În ceea ce mă priveşte, trebuie să rămân în Capitală până închei situaţia şcolară a elevilor şi fac corecturile la „Toamna, păsările...” care întârzie să vină (zace de o lună în editură).

Sâmbătă, 21 decembrie

Chemat pentru a doua oară la Antimia, inspector şcolar la Municipiu, în vederea reciclării. Figură tipică de activist. Se arată binevoitor, chiar prietenos. Mă îndeamnă să mă înscriu la examenul de gradul II. „Un cadru de elită ca dumneavoastră...” etc. Adevărul e că nu-mi plac gradele şi nici examenele şi decoraţiile şi tresele pe umăr. Moştenire de la tata.

Discuţie cu Duci despre o eventuală pensionare de boală. Face parte din comisia de pensionare a sectorului. Problema nu e simplă, îmi explică Duci cu seriozitatea care-l caracterizează. E prima oară când nu marşează la o rugăminte a mea. Cum îmi voi mai scrie cărţile de acum încolo? Voi mai scrie?

Îl văd pe nenea Gică. Îmbătrânit îngrozitor. I-au căzut dinţii. Îmi vorbeşte despre criza de anghină pectorală avută mai ieri-alaltăieri. Placid. Lipsit complet de tradiţionala-i vioiciune.

Marţi, 24 decembrie

Trist Crăciun. Cornelia a plecat ieri cu copiii la Sinaia.

„Casa Scânteii”. Iau corecturile la „Toamna...” Volumul are 140 de pagini. Literă graţioasă dar prea mică, rândurile înghesuite. La ieşire dau nas în nas cu Opriş care mi-l recomandă (pentru a câta oară?) pe Dinu Cocea. Acesta recunoaşte că nu mi-a citit scenariul („Doar mi s-a povestit în grabă”), aşa cum susţinuse Opriş. Cocea tună şi fulgeră împotriva funcţionărimii culturale. Consideră că astăzi nu se mai fac la noi filme de artă (dar s-au făcut vreodată?) fiindcă sunt puse sub obroc dreptatea, tristeţea, meditaţia filosofică, adevărul - adică totul. Statura lui imensă, proiectată, în ceaţă, pe fundalul cenuşiu al „Casei”.

Mitru mă invită la masă de Crăciun. Refuz, trebuie să lucrez pe „Toamna”. „Fiecare an, îmi spune, e smuls destinului.” Îmi aminteşte de sloganul anilor '50: „Orice victorie e o lovitură dată imperialismului.”

Vineri, 27 decembrie

Sinaia. Cornelia şi copiii aşteptându-mă la gară. Anca îmbujorată de frig, Dan taciturn. Oraşul trăieşte agitat ultimele clipe ale anului. Vitrinele împodobite de sărbătoare. Absenţa zăpezii pare ireală. Cazinoul în paragină. Atracţia munţilor la fel de fascinantă ca totdeauna.

Plimbare la Buşteni. N-am mai văzut oraşul de 15 ani. Îmi caut zadarnic amintirile în peisajul năpădit de iederă al uitării.

Ieri, predat la Editura „Eminescu" corectura „Toamnei". Figura tot mai ostilă (de ce oare?) a lui Betty Donoiu.

Sâmbătă, 28 decembrie

Poiana Braşov. Predomină străinii. Copii pe schiuri, femei, bărbaţi în hanorace, râd, se îmbrâncesc, se spală cu zăpadă. Doamne, cât par de fericiţi! De când n-am mai trecut pe aici s-au instalat două telecabine. Îngheţăm la coadă până ne vine rândul. Danezi, nemţi, olandezi, ici-colo câte un ciripit pe franţuzeşte. Urcăm câteva sute de metri cu puştii prin nămeţii de un metru. Zăpada îi înnebuneşte pe copii. Zeci de schiori alunecând pe pârtia îngheţată a muntelui, mici pete negre dispărând în ceaţă. Din nou jos, la Poiană. Tabere de studenţi, tabere de elevi. Şcoală de schi. Concursuri. Rareori câte o persoană în vârstă. Ne zâmbim complice. Şura haiducilor, înghesuială. Sumele exorbitante cheltuite de străini pentru un prânz.

Vizităm Braşovul în fugă. Biserica Neagră, concert de orgă. Ascultăm smeriţi acordurile muzicii lui Haendel. Mă simt o clipă în intimitate cu divinitatea. Apoi biserica Sf. Treime din centrul urbei, construită în secolul 18. Cristelniţa, plină cu apă, aşteaptă intrarea unei mici fiinţe în creştinătate. În spatele bisericii un cimitir mignon, „de interior”, înconjurat de zidurile caselor vecine. Descopăr câteva morminte de Cantacuzini, între care şi o Zoe.

Braşovul noaptea. Aglomeraţie în piaţa Sfatului, jocuri mecanice, distraţii, nebună goană după fericire. Ajungem la Sinaia la 10 noaptea. Copiii epuizaţi de oboseală.

Duminică, 29 decembrie

Aproape întreg castelul Peleş - inaccesibil vulgului. E permisă vizitarea doar a unor camere de la parter: cabinetul de lucru al regelui, biblioteca, sala maură, florentină, turcească, sala de arme. Restul e rezervat în exclusivitate delegaţiilor străine şi, evident, Stăpânului. Frapează atmosfera greoaie, rigidă (stil nemţesc) a cabinetului lui Carol. Gustul îndoielnic se întâlneşte mai peste tot. Carol şi-a populat biroul cu reproduceri după Rembrandt! Peleşul, Foişorul sunt păzite cu străşnicie. În curte, mulţime de ostaşi cu arme automate.

Ne întoarcem pe la mânăstire. Lăcaşul e gol. Aprindem lumânări. Afară ninge. Mâine plec acasă, trebuie să întocmesc darea de seamă a şcolii. Ce oroare!

Marţi, 31 decembrie

Privire repede asupra anului trecut: am contractat o pneumonie şi două-trei viroze. Cobor câteva trepte pe scara bătrâneţii. N-am reuşit să văd Apusul. Parisul rămâne încă o speranţă tulbure. Condiţiile de existenţă ale scriitorilor se înăspresc. Regimul închide noi supape ale libertăţii. S-au micşorat planurile editoriale. Devin din ce în ce mai dependent de învăţământ.

Nuvela „Insula" (singura „realizare" a anului) e rebutată. Relaţiile cu Editura „Eminescu", după plecarea Ioanei Andreescu, se şubrezesc. Câteva pete de lumină: mi-a apărut „Viaţa pe scurt" într-o antologie la „Eminescu". „Toamna" şi-a croit drum către tipar. Primesc premiul Consiliului Naţional al Organizaţiei Pionierilor. Cornelia a fost numită conferenţiară universitară.

1975

Vineri, 3 ianuarie

Merită de văzut Bucureştii, odată cu lăsarea întunericului, cu doar câteva ore înainte ca gongul să anunţe intrarea în noul an. Febrilitatea oamenilor de pe stradă, electricitatea nevăzută a trupurilor, femei fugind după autobuze cu mari pachete în braţe, o anumită intimitate a sexelor, o veselie deghizată. Oamenii se amuşină, se caută din priviri ca în preajma unei catastrofe naturale. Lumini fluorescente, brazi în vitrine. Plouă. Bate vântul. E frig, dar ce contează?

Direcţia şcolii mi-a dat avizul de principiu (fără entuziasm) pentru un concediu fără plată de două luni. Îmi trebuie şi aprobarea Ministerului Învăţământului.

Mişcări la Uniunea Scriitorilor. Virgil Teodorescu a fost uns preşedinte al Uniunii în locul lăsat vacant de Zaharia Stancu. Nu cred că alegerea e cea mai bună. Dar puţin îmi pasă. În cei şapte ani de când sunt membru al breslei, n-am schimbat cu fostul preşedinte decât două cuvinte în mod cu totul întâmplător. Preşedinţii nu veghează la masa unde trudeşte scriitorul.

Poimâine vine Cornelia cu copiii. Alt mod de viaţă.

Marţi, 7 ianuarie

Merg cu cererea pentru concediu fără plată la inspectorul-şef al sectorului. După aceea, fug la minister. O oră de aşteptare iritată, primesc avizul. Sunt ca şi plecat din Bucureşti. Rămâne întrebarea: unde? Sfântul Ion, patronul zilei, mi-a blagoslovit demersul.

La televizor un film închinat lui Leonardo da Vinci, realizat de Castellani cu sobrietate. Morala: până şi cele mai divine genii se înclină în faţa puterii banilor, a conjuncturii.

> Răsfoiesc un album Piero della Francesca. Fascinante figurile de femei somnambule, fără sex, coborând dintr-o Biblie răzbunătoare şi frigidă.

Vineri, 10 ianuarie

La Uniune, pentru repartiţie la o casă de creaţie. Traian Iancu e în America! Mi se propune (Bărbuceanu) o cameră la Cumpătul, începând de luni. Preţuri foarte piperate, ce penibil e să fii sărac! Îi telefonez în disperare lui Bebică la Călimăneşti. Se informează şi-mi spune că vila Cantacuzino e ocupată momentan de o tabără, dar poimâine se face liberă. Aleg Călimăneştii, cazarea costă 10 lei pe zi...

Amplu reportaj în „Match" despre Soljeniţân. Niţă, întorcân-du-se din Spania, trece prin Zürich unde încearcă să pătrundă la scriitorul rus. Acesta îi trimite vorbă printr-o slugă că „nu primeşte".

Se spune că Baranga (împreună cu Marcela Rusu) a rămas definitiv în Vest. Şi asta, după ce a „biciuit" partinic, în piesele de teatru, pe „transfugi".

Marţi, 14 ianuarie

În vila Cantacuzino, camera 10, aceeaşi unde am lucrat anul trecut. Singur în tot castelul. Teroarea, obişnuită de fiecare dată când plec de-acasă, că n-am să pot să scriu. Că eşuez. Aşez la capul patului crucifixul de la Ierusalim sculptat în lemn.

Pelerinaj la schitul Ostrov. E ora opt de dimineaţă, măicuţa aprinde mucurile în cupa de argint a candelelor. Privirea întunecată a lui Christos de pe catapeteasmă, care mă urmăreşte de ani de zile în vise. Bat clopotele de utrenie. Afară, soare. S-a redeschis restaurantul din insulă, se numeşte „Cazinoul Ostrov”. În depărtare - conturul sinuos al Coziei. Se vede releul de televiziune unde am urcat anul trecut cu Dan.

Schimb câteva cuvinte cu doamna Doru, responsabila vilei scriitorilor. N-are încă dispoziţii să redeschidă casa de creaţie din lipsă de cărbuni, de lemne.

Joi, 16 ianuarie

La Râmnic. Dimineaţa. Oltul în flăcări. Din păcate e mutilat de ineptele eforturi de construcţie a hidrocentralei. Trec podul. Insula de forma Americii de Sud a dispărut sub valuri. Caut bolovanul albit de ploi sub care ascundeam bilete de amor pentru Tamara. Totul schimbat. Lucrările de amenajare a Oltului mi-au risipit în zări copilăria.

Tamaş (la o cafea) îmi povesteşte o întâmplare (visată) din războiul din 1877. Stăruie „să o scriu”, îmi pune documentarea de epocă la dispoziţie. Primesc din partea lui un vas dacic din lut, rudimentar, găsit pe şantierul de la Ocniţa. Are o vechime de 2000 de ani. Convorbiri cu Roman, Apostol, Ţărnea. Ţărnea, ca şi Cârstea, promite să-mi facă o vizită „la vilă”.

Aseară, la Mitrana. Hălăduim prin Jiblea două ore. Mă conduce îndatoritor până acasă. Castelul Cantacuzinilor în întuneric. Nici o lumină, nici un semn de viaţă. Urletul îndepărtat al lupilor.

Duminică, 19 ianuarie

Mă aflu, sfâşiat, după o noapte de infern. Şase zile de linişte în vilă, de singurătate deplină, apoi năvala unui grup de excursionişti (studenţi) care m-au măcinat până spre ora patru dimineaţa. Casetofonul cu amplificatoare mari răcnind barbar, până la limita suportabilităţii, ţipete excitate de femei, trompete, saxofoane, tamburine africane, fluierături. Vacarm non stop. Dau să deschid uşa, doi tineri, un hăndrălău şi o pupăză, cu ochii închişi, îmbrăţişaţi, se drăgosteau lipiţi chiar de canatul uşii mele. Sunt beţi cu toţii. Cântă. Infern. Un „Dolce vita" derizoriu. Dimineaţa, după plecarea excursioniştilor, holul mare al castelului oferă un spectacol descurajator: pahare de băutură sparte, sticle goale, mucuri de ţigără strivite pe covoare, prezervative, bucăţi de vată, geamuri făcute ţăndări, scaune demontate.

Lucrez la povestirea „Chei". E sugerată de amintirea moşului din cartierul nostru („Rond"), care le-a arătat lui Dan şi Anca pentru prima oară, când erau de-o şchioapă, o vioară.

Sâmbătă, 25 ianuarie

Din nou la schit, e noapte. În lumina albă a lunii, bisericuţa apare într-o frumuseţe de legendă. Întregul Ostrov - o poezie.

Intru în restaurant, cer un Martini. La masa mea se aşază un mecanic de calorifere, ungur. Pălăvrăgim. Vorbeşte bine româneşte dar conversaţia cu el e neinteresantă. Îmi amintesc de o întâmplare petrecută pe vremea când eram în clasa a şaptea de liceu. Mă aflam în Ostrov cu Picu, Petrică Popescu şi încă un prieten. Jucam poker pe iarbă, ascunşi într-un boschet pe malul râului. Ne-a prins un poliţist, discuţii, jurăminte, rugăminţi. Până la urmă „ne-a iertat". Îl văd şi azi pe omul legii îndepărtându-se cu pasul legănat, burtos şi ţanţoş. Rezolvase o problemă.

„Dialogurile romane cu Michelangelo" par, după 500 de ani, literatură moartă. Opiniile maestrului despre arta modernă (în vremea aceea) provoacă, dacă nu hazul, cel puţin un zâmbet. E soarta tuturor programelor şi manifestelor, oricât de interesante şi pline de idei ar fi. Opera, opera viabilă, e singura care durează.

Marţi, 28 ianuarie

Pelerinaj la Cozia. Lăcaşului îi lipseşte aerul intim al mânăstirilor din Bucovina şi Moldova, dar beneficiază, în schimb, de peisajul unic al munţilor şi Oltului. Aprind o lumânare. Mă rog în naos.

Încep o „partitură" intitulată provizoriu „Suedeza". Suprapunerea a două destine de femei pe fundalul unei sinucideri.

Apollinaire într-o ediţie franţuzească. „Alcoolurile", cele mai bune poeme ale sale, nu sunt superioare poeziilor lui Blaga.

Vineri, 31 ianuarie

Îmi petrec ziua de naştere în singurătatea camerei din vilă. Seara, la telefon, copiii şi Cornelia. Am primit o scrisoare de felicitare de la Hoajă, directorul bibliotecii municipale „Mihail Sadoveanu" din Capitală. Printre altele scrie: „Ţinem să cunoaşteţi că încercăm sentimente de profundă satisfacţie în activitatea ce o desfăşurăm pentru propagarea lucrărilor dumneavoastră în rândurile maselor largi de cititori..." Dumnezeule, ce mostră sinistră de limbaj!

Domnul Albuleţu, responsabilul laboratorului de patiserie de la subsolul vilei, îmi trimite printr-o femeie o farfurie cu gogoşi fierbinţi. Magnific gest!

Miercuri, 5 februarie

Azi-noapte am terminat nuvela „Suedeza”.

Cornelia îmi trimite un exemplar din „Toamna, păsările...” Subţire cât o broşură de propagandă pentru uzul învăţământului politic. Hârtie bună, cartonul lăcuit. Aspectul cărţii e salvat de excelenta ilustraţie a copertei, executată de Vasile Socoliuc.

Duminică din nou excursie în vilă. Am fost silit să cer administraţiei, pentru o noapte, o cameră în pavilionul central. Weekend-urile au ajuns să mă terorizeze. Duc o existenţă provizorie, într-un echilibru psihic instabil.

Îmi scrie tata (de la Hunedoara). „Ne târâm cu greu, dorim să apucăm luna lui iulie a anului ce vine, când ar fi să împlinim 50 de ani de la căsătorie.” Tata e „responsabil” cu scrisul în familie. Caligrafia mamei am uitat-o.

Duminică, 9 februarie

Lucrez de ieri la o nuvelă nouă („Fantezie pentru trompetă solo”). Drama unui bărbat văduv, care îşi creşte fără vocaţie copilul. Temă fictivă, grefată pe segmente autobiografice.

Zilnic recitesc câte un capitol din „Şocul viitorului” de Töffler. Bun exerciţiu pentru naraţiunile mele sufocate de amintiri vetuste.

Sunt obosit. Trăind închis în casă, trec zile când nu vorbesc cu nimeni. Absolut cu nimeni. Mă hrănesc modest cu ouă şi conserve şi un colţ de pâine, pe care mi le cumpăr o dată la cinci zile de la Alimentara din centrul urbei, unde e responsabil fratele lui Bebică.

Îi expediez lui Dan prin poştă, pentru ziua lui de naştere, „Istoria Angliei” de Maurois, în lipsa alteia mai bune.

Excursie în vilă (a şaptea până astăzi). Preopinenţii sunt de rândul acesta enoriaşii uni parohii din Liman (lângă 2 Mai), însoţiţi de un preot tânăr, de 25 de ani. Au fost cuminţi. La ora 12 noaptea se sting luminile.

Joi, 13 februarie

Termin nuvela (şase zile). Sunt liber. Mă reped la Râmnic. Scot din tezaurul Arhivelor fragmente din „Notele de rezbel” ale lui Tulea, foarte percutante, scrise cu o exactitate a detaliului remarcabilă. Îl vizitez pe Cârstea, care-mi oferă încă o dată spaţiu pentru două cronici literare pe lună. Se scuză că nu mi-a tipărit recenzia la Noica. „Ştiţi, zice, «Orizont» e o gazetă de partid, nu poate publica articole referitoare la foşti membri marcanţi ai mişcării legionare.”

Luni, 17 februarie

Scrisoare graţioasă de la Mitru. A recitit, la apariţie, „Toamna, păsările...”, mă felicită, consideră că Wanda va rămâne în galeria personajelor feminine de excepţie din literatura noastră. Lui Mitru îi place să supraliciteze, o face din afecţiune pentru prieteni. Dar laudele îmi prind bine acum, în tensiunea dementă în care scriu.

Lucrez de ieri la o nuvelă de extindere mai mare (100-120 de pagini), „Sala de aşteptare”. Încerc un ritm nervos, cu fraza scurtă, tăiată, notaţii punctuale şi dialog ambiguu, eliptic. Pentru scenele de aviaţie voi folosi notiţele lui Tulea.

Vizita lui Diaconu. Discuţie despre portretul în pictura de biserici. Fără istorie.

Vineri, 21 februarie

Lucrez. Fac crize de singurătate. Mă plimb prin holul mare al castelului. Noaptea, lumina lunii străbătând ferestrele şi colorând covorul. Sunt singurul stăpân al vilei. Când bate vântul, se aude vuietul năprasnic al codrului.

Tamaş îmi trimite volumul aviatorului Ioan Olimp Grigore, apărut în anul 1941, care narează cu mai puţin talent şi vervă decât Tulea aceleaşi peripeţii „aeriene”, din epoca războiului.

Primesc din partea lui Aurel Tita o scrisoare „satirică” în versuri. E genul lui. Orice semnal venit „de dincolo” îmi dă puterea să continui. Mă revigorează.

Vineri, 28 februarie

Sfârşit. Mă simt sfârşit. Sunt şase zile de când n-am mai ieşit din casă, egalez „recordul” din vremea când scriam „Walhalla”. Am redactat 65 de pagini din nuvelă. Înghit tranchilizante, beau cafele. După-amiaza, când lucrătorii de la laboratorul de patiserie pleacă, se lasă asupra vilei o linişte copleşitoare. Simt pulsul timpului. Mă urc în camerele de la mansardă, probabil camere de oaspeţi odinioară, şi privesc de la înălţimea balcoanelor din lemn alunecarea calmă a Oltului.

Duminică, 2 martie

Opreşte sub fereastră Dacia lui Gică. Mama şi tata, în trecere prin Râmnic, vin să mă vadă. Ne aşezăm pe pat, pe scaune. Mama e neschimbată de zece ani, încremenită într-o bătrâneţe generoasă. Tata îmi povesteşte despre virozele din timpul iernii. Îi interesează situaţia Monicăi, care îşi încheie la primăvară studiile universitare.

Coborând în urbe pentru aprovizionarea cu alimente, cumpăr „Absalom, Absalom" de Faulkner. O carte care trebuia citită în tinereţe. La vila scriitorilor clipeşte o lumină în fereastră.

Mitru mă anunţă că Televiziunea i-a cerut recent un exemplar din „Avionul". Pretind modificări substanţiale.

Joi, 6 martie

Ieri după-amiază am terminat „Sala de aşteptare”. Stare de euforie temperată.

Bagajele. La ora 10 ajung la Râmnic. Trec pe la ziar. Primire boierească. Sunt nerăbdător să plec. Lipsesc de aproape două luni de acasă. După-amiază iau acceleratul. Singur în compartimentul de clasa întâi. Nu pot citi. Privesc pe geam, sunt orb, am încă în simţuri atmosfera halucinantă a nuvelei.

Acasă toţi sunt bine. Aud că în lipsa mea a încetat din viaţă, în împrejurări suspecte, Chivu Stoica.

Luni, 10 martie

La şcoală. Patru ore cu elevii. Năucit. O găsesc pe Donoiu în toane rele (o fi având necazuri acasă?). Fac tatonări pentru o „ofertă”. Îmi spune scandând cuvintele că au indicaţii clare să publice numai literatură de actualitate, fără nici o nuanţă de mizantropie, de pesimism. Îi întâlnesc pe coridoare şi prin holuri pe Liliana Trăsnea şi Sergiu Săraru, colegi de facultate, amândoi redactori la diferite edituri, Utan, Aurel Bucur, Eugenia Tudor, care îmi spune că „Iepurele nu a putut intra în antologie” (fără explicaţii).

Recitesc „Caii de la Voroneţ” de Doru Davidovici, pentru recenzia la „Orizont”. Frumoasă carte.

Ieri au fost alegeri. Obişnuitul circ. Să stai la coadă o oră ca să arunci în urnă buletinul despre care ştii cu siguranţă că e necâştigător!

Miercuri, 12 martie

Agapă la Casa Scriitorilor: Editura „Cartea Românească” îşi sărbătoreşte cinci ani de existenţă. Iau cuvântul Virgil Teodorescu şi Marin Preda („Delirul” se lăfăie în standurile amenajate în holul de la parter al „Casei”). Preda arată ca un negustor de mărunţişuri din Râmnicul de odinioară, cu burtă şi chelie pe care încearcă să o acopere cu nişte şuviţe de păr negru unse cu briantină. Urmează elogiile aduse de „beneficiarii” editurii, lamentabile. Recită versuri Blandiana, Gafton, Ion Th. Ilea, Traian Iancu şi alţii. Se trece în restaurant, care oferă literatorilor gustări şi băutură la discreţie (pe gratis). După o oră, toată scriitorimea e făcută ţăndări. Se pupă între ei, se îmbrăţişează, îşi laudă operele. Prietenie generală. Schimb câteva cuvinte cu Ghelmez (foarte amabil de când nu mai e director), Cornel Popescu, Bătrâneanu. Bătrâneanu e clei. Mărturiseşte că a fost ofiţer de contrainformaţii (toată funcţionărimea Uniunii trebuie să fi trecut prin şcoala purificatoare a Securităţii). Pe la ora zece noaptea mesenii sunt pur şi simplu alungaţi cu brânciuri şi sudalme de Traian Iancu.

Încep dactilografierea prozelor comise în castelul cantacuzinesc.

Joi, 13 martie

Îi dau Deliei Damirescu o fotografie pentru antologia de la „Creangă”. A citit „Toamna”, susţine că „a delectat-o”. Mă întreabă când îi predau volumul promis cu luni în urmă. Nu cred - acesta e adevărul - că o să i-l mai predau vreodată. Literatura pentru copii e contraproductivă. Supercenzurată de regim.

În cabinetul lui Râpeanu. Îi pun pe masă „Toamna” cu dedicaţie. „Ce ne mai daţi?” mă întreabă cu o amabilitate cu care nu mă obişnuise. Umoarea şefului e imprevizibilă. Îl informez că tocmai am terminat o carte de proze scurte. Se ridică repede, merge cu mine în biroul lui Donoiu şi-i spune imperativ să mă includă imediat în planul pe 1976. Sunt înmărmurit. Donoiu, fireşte, zice că da, mă va include. Are în glas o ostilitate rece, inexplicabilă. Deşi mi-au fost întotdeauna indezirabile, redacţiile rămân unica alternativă de a ieşi cu rodul muncii tale în public.

Adresă scrisă, la şcoală, prin care sunt somat de Inspectoratul Municipiului să predau lucrarea pentru cursul de „perfecţionare”. Foarte deprimat. Cu o oră înainte, tocmai refuzasem un inspector general din Ministerul Învăţământului, care-mi solicita un „articol-lecţie” pentru „Scânteia tineretului”, destinat elevilor ce vor susţine bacalaureatul.

La Casa Scriitorilor, întâlnire între literatori şi George Macovescu, ministrul de externe, despre politica internaţională a ţării. Întrebări cuminţi, neangajante. Plictis. Şedinţa e condusă de Hobana.

Luni, 17 martie

O vorbă colportată de Vasile Zamfir, secretar de redacţie, acum, la Editura „Eminescu”: „Iată o carte scrisă cu mult bun simţ (!). Astfel de cărţi ne trebuie.” (Valeriu Râpeanu, cu semnalul „Toamnei” în mână).

Atac frontal cetatea inexpugnabilă a comunismului, Academia „Ştefan Gheorghiu”, pentru a obţine clemenţă în privinţa „cursului de perfecţionare”. Nu ştiu unde să merg. Pe un culoar, unde mă rătăcisem, în întâlnesc pe Gelu, soţul Iordanei, mă invită în biroul lui. Discuţie două ore despre victoriile sale cinegetice. Promite să vorbească astăzi cu decanul, fără să-mi dea prea mari speranţe. A fost coleg de facultate cu Antimia, inspectorul de specialitate de la Capitală.

Familia Mitru în strada Albă. Sărbătorim aniversarea căsătoriei şi apariţia „Toamnei”. Festin sardanapalic. Şampanie.

Citesc poeme de Evghenii Evtuşenko. Un Maiakovski modern, „adus la zi”, retoric, insurgent, purtând în seva versurilor tristeţea funciară a spiritului rus.

Joi, 20 martie

Şedinţă de partid la Casa Scriitorilor. Discuţii anodine despre turneele poeţilor în ţară în cinstea alegerilor, organizate (şi plătite) de Uniune. Darie Novăceanu şi Paul Anghel discută despre nivelul derizoriu al poeziei ce apare în publicaţiile literare. Observ că publicaţiile sunt supuse unui regim mai drastic comparativ cu editurile, din cauza, probabil, a tirajului superior al presei. Revistele abundă în poezie patriotică, bine „ancorată în realitate”. Îmi este recomandat Gheorghe Istrate. Pare om de treabă.

Inspecţie în şcoală. Vin zile grele. Lidiei Stăniloae i-a plăcut „Toamna”. Susţine că „e scrisă impecabil”.

Sâmbătă, 22 martie

Zilele culturii vâlcene. La ora 14 urcă în microbuzul staţionat în faţa Ateneului: Gheorghe Dumitrescu şi soţia, George Sbârcea, Tamara Buciuceanu şi Constantin Iliescu de la Opera Română, Cornel Regman, Ada Orleanu, Gheorghe Anca. Ajungem în Râmnic pe la ora şase. Ne primeşte Gh. Deaconu, directorul Casei Creaţiei Populare. Cazare la Hotelul Alutus. Mi se repartizează camera 612, împreună cu Sbârcea. Participăm imediat după sosire la vernisajul expoziţiei de carte a scriitorilor de origină vâlceană. Vasile Roman îi prezintă publicului pe oaspeţi. Gheorghe Dumitrescu, Dragoş Vrânceanu (sosit de la Băbeni), Ada Orleanu şi cu mine suntem invitaţi să ne dezvăluim proiectele editoriale. De la Craiova a venit Ilarie Hinoveanu, directorul Editurii „Scrisul Românesc". Urmează şedinţa cenaclului literar „Casa de sub pădure" iniţiat şi patronat de Dragoş Vrânceanu. Citeşte versuri Traian D. Lungu. După câteva luări de cuvânt encomiastice - după obiceiul locului - ale lui Doru Moţoc, Lucian Avramescu şi George Ţărnea, urmează „operaţia pe cord deschis" efectuată de Cornel Regman. În câteva minute Regman demontează toată caroseria stilistică a lui Lungu cu o duritate şi precizie şi proprietate a cuvintelor cu totul remarcabile. Veritabilă lecţie de critică cenaclieră spontană, probă, fără menajamente.

Luăm cina la ora 12 noaptea („Cina cea de taină") la restaurantul Partidului. Ada Orleanu, cu care am avut plăcerea să discut, se arată foarte afectuoasă. O însoţeşte consortul, Nicolae Boicescu, dintr-o familie de boieri de baştină, al cărui tată a fost prefect de Vâlcea la începutul secolului. Regman, un tip tăcut, sarcastic, neafectat îmi face o impresie excelentă. Amicul său, Dragoş Vrânceanu, pare frigid, în pragul unei senilităţi inevitabile. I-am dăruit o „Toamnă", îmi

mulţumeşte cu vocea tremurată. Ilarie Hinoveanu are alura unui Păunescu redus la scară: voinic, volubil, demagog, rabelaisian. În încheiere, Tamara Buciuceanu interpretează cântece de lume.

La hotel cu George Sbârcea. Insul îmi povesteşte întâmplări din tinereţea sa aventuroasă. E membru a două Uniuni: compozitorilor şi scriitorilor, statornicit acum în muzică, domeniu în care a publicat o sumedenie de cărţi de popularizare. Şi-a desfăcut bagajele. A adus din Bucureşti două costume de haine! Măsuţa de toaletă e plină de dresuri şi sticluţe parfumate, adevărată drogherie. La ora 4 dimineaţa îşi ia în braţe pătura şi perna şi părăseşte camera. Îl deranjează sforăitul meu energic.

Duminică, 23 martie

Dimineaţa. Ne sculăm târziu. Foială pe palierul scriitorilor. Regman mă invită să-i aduc o proză pentru „Viaţa românească”, unde e redactor. Hinoveanu, la rândul lui, îmi spune să le scriu o carte „oltenească”. Drăguţ din partea lor. Numai că în momentul în care le pui pe masă manuscrisul, încep problemele, apar „dificultăţi”, se conturează atitudini retractile.

În jurul prânzului, masă rotundă cu tema „Aportul intelectualităţii locale la viaţa artistică a judeţului”. Vorbeşte George Sbârcea (evident), apoi Gheorghe Dumitrescu, Dragoş Vrânceanu şi Gh. Deaconu, care conduce lucrările simpozionului. Se spun lucruri comune, se iau iniţiative irealizabile. Descurajant.

Spre seară trebuie să plec, mâine am ore. Mă duc la podul de peste Olt, prind o maşină al cărei conducător binevoieşte să oprească. Tăcere. Afară întuneric. Cerul spuzit de stele. Până la Bucureşti nu scoatem nici o vorbă.

Miercuri, 26 martie

Mă vizitează Gheorghe Anca. Stă până la 12 noaptea. Vorbirea lui dezlânată, deseori incoerentă, destul de greu de urmărit, e totuşi agreabilă. Anca e un „tip”. În condiţii de libertate, de disipare a „cortinei”, ar fi făcut o carieră diplomatică prodigioasă. Inteligent, ambiţios, energic, plin de idei, pare un personaj desprins din filele romanelor Stendhaliene. Îl vizitează pe Dimitrie Cuclin (90 de ani), notează răbdător cuvintele maestrului. Visează o catedră universitară în Italia şi o va obţine, fiindcă e bătăios şi tânăr. Literatura mea nu-l captivează. Suntem croiţi din stofe diferite. A fost bun prieten cu Vasile Văduva, dus prea devreme dintre noi, despre care am scris o cronică în „Orizont”.

„Les 40000 heures” de Jean Fourestié, savantă prognoză a „stării” mapamondului în anii 2000. Abundă în librării literatura ştiinţifico-fantastică şi oraculară. În Evul-Mediu astrologia se bucura de aceeaşi atenţie din partea publicului (dacă poate fi vorba de un public). Mă tem că toate cărţile de futurologie vor fi primite la sfârşitul veacului cu zâmbete.

Se spune că Petru Popescu s-ar fi căsătorit cu o englezoaică în vârstă şi s-ar fi stabilit în S.U.A. *Se non e verro, e ben trovato*.

Duminică, 30 martie

Luăm prânzul la familia Pârăianu. Mitru - departe de forma lui obişnuită. Şi-a pierdut considerabil verva şi optimismul atât de viu, de contagios.

Telefon de la Anca. I-a plăcut „Toamna". Zona Munteniei şi Olteniei, susţine el, a dat întotdeauna stilişti. Evident, l-a deranjat sentimentalismul desuet al povestirii, dar asta nu mi-o spune. „Orizont" îmi publică recenzia la Doru Davidovici. Reiau astfel colaborarea cu gazeta după aproape un an de întrerupere.

Sâmbăta viitoare purced cu Dan într-o excursie „de grup" în câteva din ţările socialiste (singurele, până astăzi, accesibile). Deşi au rămas numai cinci zile până la plecare, miliţia n-a binevoit încă să ne dea viza pe paşaportul colectiv. Faptul pare neverosimil, dar nu trăim noi, oare, în ţara tuturor posibilităţilor?

Vineri, 4 aprilie

Ore la şcoală (ultimele). Consiliu pedagogic. Ies din şedinţă făcut ţăndări. Adulmec libertatea. Sunt anunţat că miliţia ne-a dat viza. Mâine plecăm. Mare agitaţie în casă. Dan - excedat de evenimente. La drept vorbind şi mie îmi e un pic de teamă. Purced la drum întins pentru întâia oară *singur* cu copilul.

Ciopraga îmi trimite volumul său de versuri „Ecran interior", un fel de replică la „Toamna", expediată de mine spre Iaşi acum câteva zile. Dedicaţia: „Talentatului prozator..." de tot banală.

Scriu cronica la „Aer" de Lucia Fetcu.

Sâmbătă, 19 aprilie

„Compendiul” turneului făcut cu Dan prin câteva din ţările socialiste: trecerea graniţei, la nord, cu trenul, prin Bucovina. Dificultăţi la frontieră cu ruşii, sudalme, bădărănie, arme automate. Cernăuţii văzut din gară! Catedrala din Lwow - din fuga trenului. Cracovia (biserica Maria din Piaţa mare, Barbakanul, castelul Wawel pe malul Vistulei, piatra tombală a lui Sienkiewicz, biserica Sf. Petru şi Pavel, Galeriile de artă, teatrul vechi, unde a funcţionat ca regizor Wajda), Varşovia (oraşul vechi - bisericile franciscană, dominicană, iezuită, Sf. Ioan, muzeul „ceasurilor”, castelul Wilanow), Berlin (hotelul Berolina, traseul Alexanderplatz-Unter den Linden - poarta Brandenburg, zidul - ce calamitate! - şi Berlinul occidental „creat” de mine în faţa Porţii, dintr-o imaginaţie maladivă, Domul - în renovare -, Friederichstrasse, Muzeul Pergamon), Potsdam (palatul Sans Souci - de dimineaţă până seara -), Dresda (muzeul Zwinger, muzeul Albertinum, ruinele oraşului, plimbări pe Elba), Praga (Piaţa veche, Primăria, biserica Tyn, podurile de peste Vltava, Hradul, biserica Sf. Vit, casa lui Kafka, Mala Strana, casa lui Beethoven, capela Bethlem - unde a slujit Hus), Budapesta (clădirea Parlamentului, insula Sf. Margareta, cheiul Dunării, Buda, castelul feudal, catedrala unde e sedimentată întreaga istorie a Ungariei, mormântul lui Mateiaş Corvin, ostilitatea ungurilor).

Marţi, 22 aprilie

Mă aflu numai de trei zile în Bucureşti şi sunt deja uzat de munca de rutină din şcoală: ore ostenitoare, şedinţe, zvonuri rele, zâzania dintre profesori. În lipsa mea au încetat din viaţă Cian Kai-Şi şi Octav Pancu-Iaşi.

La ora 11 noaptea, bătaie în uşă. Deschid. Mă aflu faţă în faţă cu Ion Marin. Când dă cu ochii de mine, izbucneşte în plâns. Îl introduc în casă. A ieşit chiar azi din închisoare (Poarta Albă), după o detenţie de zece luni. Îi spun să stea. E sub impresia îngrozitoare a trecutului apropiat: bătăi, înjurături, sălbăticie, corupţie, mită, homosexualitate. Vocea îi tremură. Îşi frânge mâinile. Aruncă priviri demenţiale. Încerc să-l liniştesc, Cornelia îi aduce de mâncare. A scos de la pârnaie câteva poeme scrise cu creionul, mărunt. Vrea să le publice. Îi e groază să se mai întoarcă la Turnu Severin. Abia în jurul orei 2 dimineaţa se potoleşte. Îi aşternem de dormit pe patul din bucătărie.

Vineri, 25 aprilie

„Audienţă” la Sântimbreanu, îi solicit reeditarea „Zborului de probă”. Mă primeşte cu bădărănia-i binecunoscută. Îmi spune, fără să-şi arunce ochii pe cerere, că reeditările sunt apanajul grangurilor (îi citează pe Marin Preda şi Aurel Mihale). Schimbă apoi vorba, face vreo două glume nesărate şi gata, se ridică, întrevederea a luat sfârşit. La uşă, declamă cu vocea lui de stentor, în auzul (şi văzul) celor ce se aflau prin preajmă: „Mateescu Constantin, boier vechi şi domn creştin.” Pe coridor îi întâlnesc pe Victor Maşek (mi-a trimis fotografia la prelucrat, pentru antologie), Ureche, Crânguleanu (mă felicită, i-a plăcut volumul meu de critică!) şi Matei, care-mi declară că-mi va face o vizită, i-a apărut eseul despre Mihail Dragomirescu.

Seara, cu Regman la Casa Scriitorilor. Restaurantul arhiplin. Everac, în vervă, conduce conversaţia la o masă alăturată. Majoritatea consumatorilor, îmi spune Regman, sunt scient-fiction-işti sosiţi în Capitală la un colocviu de „specialitate”. Fata care serveşte ne aduce bere la sticlă, ne toarnă în pahare. Regman face o scurtă privire asupra criticilor noştri în activitate. Iorgulescu - brutal, lipsit de eleganţă şi moralitate, Valeriu Cristea - cultivat dar lunecos, Manolescu, cel mai talentat din generaţie, e influenţabil, absent de la capitolul onestitate, Ungheanu - total incult. În jurul nostru se bea zdravăn. Fum de ţigară, lumini discrete ca în baruri. Jebeleanu, după ce a dat pe gât câteva pahare cu „tărie” iese în hol ca să privească la televizor „Procesul de la Nürnberg”. E veselie. Din când în când se aude glasul lui Tudor George strigând „Ahoe!”. Ieşim, afară plouă. Îl întâlnim la poartă pe Pucă ţinându-se de garduri, hirsut, cu faţa întunecată, impresionantă, de om al peşterilor.

Luni, 28 aprilie

Îl internez pe tata la spitalul Brâncovenesc, trimis de doctorii din Râmnic ca să se opereze de hidrocel. Stă într-o rezervă cu încă doi bătrâni. Aşteaptă.

Aiurea prin oraş. Primăvară târzie, încă frig. Bat librăriile, sunt pline de persoane ce se înghesuie la standuri, vociferează, îşi fac loc cu coatele, după care ies afară cu câte o carte în braţe, exultând. Îmi vin în minte librăriile oraşelor străine pe care le-am vizitat cu o săptămână-două în urmă. Arar câte un cumpărător. De cum intram pe uşă, o vânzătoare *chic* mă lua în primire, zâmbitoare, întrebându-mă ce mă interesează. Alt nivel.

Încântătoare paginile de „biologie pentru toţi" ale lui Jean Rostand. Bătrânul, infatuat ca toţi franţujii, spiritual, savant, ironic, exercită o seducţie aparte. Cartea îmi aminteşte lecturi mai vechi din Sainte-Beuve, „oficiate" iarna, într-un fotoliu, înfofolit, la gura sobei.

Duminică, 4 mai

Sfintele Paşti. Petrecem sărbătorile în familie. După agitaţia din ziua de 1 Mai, când aparatele de radio şi televiziune au intonat fără întrerupere imnuri triumfaliste, s-a lăsat deodată o linişte reconfortantă.

De patru zile fac „mâna a doua” pe volumul scris în vila Cantacuzino. Lucru anevoios, în condiţiile în care am zilnic 5-6 ore de predare.

A încetat din viaţă Radu Gyr. La înmormântare, îmi spune Lidia Stăniloae, a participat un număr restrâns de foşti prieteni. Mulţi n-au venit din teamă. Aveau dreptate. O sumedenie de „băieţi” supravegheau discret ceremonia.

Miercuri, 7 mai

„Comedia Franceză” la Bucureşti. Obţin cu mare greutate două bilete la „Horace”. Reprezentaţia are loc în sala mare a Teatrului Naţional, gemând de lume. E prima oară când am ocazia să văd *pe scenă* „Comedia”. Spectacolul e remarcabil. Versurile lui Corneille, cântate, sună ca o sonată de Vivaldi. Din păcate, distribuţia, ca şi în spectacolele teatrelor bucureştene, e neomogenă. În schimb, montarea, impecabilă, de zile mari. Mă impresionează simplitatea ideilor regizorale şi scenografice - convingătoare şi decorative.

Iordana a citit „Toamna”, e „emoţionată”, mă întreabă dacă experienţa eroului din carte e autobiografică. Cititorii profesionişti, cum sunt redactorii de editură, n-ar trebui să pună astfel de întrebări neroade. Îi spun că am făcut „documentare” la Arhive. Am dezamă-git-o.

Îl transfer pe tata de la „Brâncovenesc” la „Colţea”, în clinica profesorului Prişcu. Doctorii ezită să-l opereze, e bătrân. Tata - nervos după prea lunga aşteptare (trei săptămâni). Încerc să-i dau curaj. Când plec, mă strânge în braţe, lăcrimează.

Marţi, 13 mai

Mă întâlnesc întâmplător, în piaţa Romană, cu Ion. Intrăm la „Grădiniţa”, comandăm o bere. Mâine pleacă la Dunăre cu Tudor George, se întoarce abia în toamnă. E necăjit. Intenţionează să-şi vândă vila de la Şosea. Trăieşte din împrumuturile mizere şi înjositoare de la Fond. Când îi apare o carte, Fondul îi reţine aproape întreaga sumă ce i se cuvine. În plus, îl supără un reumatism rebel, urmare a celor peste zece ani trăiţi în frig, prin camere sordide, cu ciment pe jos. Cu editurile e în relaţii proaste. „Eminescu” (vezi Donoiu) i-a oprit un manuscris pentru considerente exclusiv politice. Gafiţa („Cartea Românească”) i-a pus în braţe o carte din motive asemănătoare (s-a referit, între altele, la directivele Congresului!). Îmi amintesc de afirmaţia lui de acum 15 ani, pe vremea când vântul îi bătea puternic de la pupa, că „în comunism se poate scrie orice, dacă ştii cum”. Azi, poate să constate pe propria-i piele ce naiv a fost. Cursaru i-a cerut să mute acţiunea unui roman în altă galaxie (!), transformându-l în povestire ştiinţifico-fantastică. „Îi bag în mă-sa, conchide, toţi sunt nişte pramatii, nişte lepre.”

La spitalul Colţea. Aştept o oră până când iese Prişcu de la operaţie. Sunt introdus în cabinetul lui de şef de clinică. Mă sfătuieşte să-l conving pe tata să renunţe de a mai fi „tăiat”. Nu garantează reuşita. Acasă mă consult cu mama. Ce să facem? Tata nu e omul care să renunţe cu uşurinţă la o idee bine înşurubată în minte.

Revăd (a treia oară) „Fragii sălbatici”. De fiecare dată filmul mă încântă. Nici un regizor până astăzi n-a „scris” pentru cinematografie atât de emoţionant şi cutremurător despre povara bătrâneţii, despre moarte.

Vineri, 16 mai

Prişcu s-a hotărât să-l opereze mâine pe tata. L-a pus să dea o declaraţie scrisă. Mă duc să-l văd. E înspăimântat. Stă întins în perne, mă ţine strâns de mână. Zâmbeşte. „Vii, nu?" îmi spune. „Vino! Nu mă lăsa singur!" Literatură adevărată fără melodramă, mă gândesc, e greu de conceput. Viaţa, ea însăşi, e o melodramă. Cei ce dispreţuiesc situaţiile melodramatice sunt nişte bieţi infirmi, lipsiţi de suflet.

Şedinţă la Casa Scriitorilor. Tema: despre etică şi echitate! Vorbeşte foarte bine Darie Novăceanu. Urmează ceata de hăitaşi şi toboşari ai vremurilor noi. Impresia lăsată de intervenţia lui Virgil Teodorescu - deprimantă. Ce distanţă între poetul suprarealist din perioada interbelică şi maldărul de carne care emite propoziţii encomiastice la adresa conducătorului iubit.

Lucrez cu sârg la „mâna a doua" a volumului. Mă prinde ora 2 dimineaţa în faţa colii de hârtie dactilografiate.

Sâmbătă, 17 mai

Trei ore pe culoarele spitalului, aşteptând sfârşitul operaţiei. Îl văd ieşind pe tata pe o targă cu rotile. Ţine ochii închişi. E împins spre sala de reanimare de un individ cu fizionomie lombroziană. Vorbesc cu Prişcu. Mănuşile murdare, pline de sânge. Se spală în chiuvetă în timp ce îmi vorbeşte. „E bine, zice. Duceţi-vă acasă liniştit. Bătrânul a suportat eroic operaţia."

Ies, ocolesc spitalul, intru în biserică. Aprind o lumânare. Zgomotul maşinilor rulând pe bulevard în forţă.

Marţi, 20 mai

Întâlnire organizată de biblioteca „Mihail Sadoveanu” cu muncitorii fabricii de tricotaje „Tânăra gardă”. Sala plină de lucrătoare îmbrăcate în salopete. Le vorbesc despre Bucureştii în literatură. Dezinteres total. Mă emoţionează cuminţenia şi disciplina acestor fiinţe simple, aduse cu forţa de „organe” ca să asculte, frânte de oboseală, palavrele unui necunoscut. După încheierea „acţiunii”, năvălesc pe uşă, toate, ca împinse de un resort mecanic. Îl cunosc cu acest prilej pe Hoajă, directorul bibliotecii, care mă invită protocolar la sediul lor, „să discutăm, să bem o cafeluţă”.

Stau zilnic o oră-două la patul tatei. E relaxat. Îi aduc reviste, ziare. Îi zboară gândul la plecare. S-a plictisit. Are de lucru la grădină. „Mătuşa (aşa îi spune mamei) ce mai face?”

La televiziune - „Mihai Viteazul” de Sergiu Nicolaescu-Titus Popovici. Peliculă săracă, populistă, ca aproape întreaga sărmana noastră producţie cinematografică socialistă. Ce cheltuială inutilă de bani, de osteneală! Amza Pelea în rolul domnitorului se zbate să revigoreze un film mort.

Sâmbătă, 24 mai

Alaltăieri, înmormântarea lui Dongorozi. Mitru plângând ca un copil. I-a fost profesor la colegiul Carol din Craiova. L-a vizitat la patul de suferinţă până în ziua morţii.

Scandal internaţional stârnit de excluderea lui Ţepeneag din Uniunea Scriitorilor. Eugen Ionescu luând atitudine deschisă în sprijinul confratelui mai tânăr.

Într-un moment de iritare, am bătut-o pe Ancuţa pentru furt (un obiect neînsemnat din casă). A suportat cu stoicism corecţia, n-a scos o lacrimă. Mă simt infam, bicisnic. Privirea fetei fixându-mă cu ură. Zi îngrozitor de tristă.

Joi, 29 mai

Fac cerere la Uniune pentru cazarea, în vară, la Valea Vinului. Primire călduroasă la Fulga. În biroul vicepreşedintelui - Eugen Simion şi Leonida Teodorescu (blond, pistruiat, dezagreabil).

Trecând pe stradă, intru în librăria „Eminescu". Dau peste o „lansare": Nina Cassian şi Eduard Jurist sunt prezentaţi de Viniciu Gafiţa şi Delia Damirescu, în faţa unui grup restrâns de puşti în uniformă aduşi „cu hapca" de la şcoală.

Îmi petrec zilele între orele de curs, vizita de rigoare la spital şi lucrul, noaptea, pe volumul cantacuzinesc. Abia îmi trag sufletul. Dimineaţa mă scol devreme, îmi beau cafeaua, mă spăl, mă bărbieresc şi plec la şcoală. Viaţă.

Duminică, 1 iunie

Ieri, întâlnire cu elevele liceului „Ion Creangă” (clasele mici). Sunt curăţele, cuminţi, timide. Abia izbutesc să descifreze biletele cu întrebări ce li s-au dat de către profesoare, se bâlbâie. În încheiere, aplauze, flori.

Mă duc cu Dan la meciul România-Scoţia, pe stadionul „23 August”. 80000 de spectatori, atât cât ar fi adunat în 80 de spectacole Comedia Franceză la Bucureşti. Iau cunoştinţă încă o dată cu gloata. Utilă lecţie pentru Dan, ce se confruntă pentru prima oară cu riscurile convieţuirii în mijlocul mulţimii dezlănţuite: fluierături, sirene, înjurături, alămuri de fanfară, flegme, ghionturi, huiduieli, miros de transpiraţie.

L-am externat pe tata din spital. Slăbit după o lună de „detenţie” şi suferinţă.

Vineri, 6 iunie

Consiliu profesoral până la 10 noaptea. Caniculă. Lucrez la „mâna a doua” pe volum. „Sala de aşteptare” o rescriu în întregime. Sună bine. Vreau să predau dactilograma înainte de plecarea în vacanţă.

„Omul din Mancha” de Hiller cu Peter O'Toole în rolul lui Don Quijote. Un „muzical” vulgar, în gustul publicului mijlociu american.

Carianopol i s-a plâns lui Mitru că n-am inclus recenzia la volumul lui de versuri în „Memorialul de lectură”. Mitru i-a explicat că „Memorialul” conţine numai comentarii la cărţi de proză. Nu, zice, a scris şi despre o plachetă a Anei Blandiana (!). Orgolii scriitoriceşti, senilitate?

Joi, 12 iunie

Depunem astăzi la şcoală „jurământul solemn" pentru patrie. Dezgustător. Profesorii se privesc tăcuţi, nu îndrăznesc să comenteze comedia. De câte ori Puterea cere jurăminte, mă aştept la o minune, la o întâmplare salvatoare. Sunt trei decenii de când poporul speră să „vină americanii".

Biblioteca din calea Rahovei mă invită să dau autografe pe exemplare din „Zborul de probă" ce vor fi oferite elevilor ca premiu. Cumpăr volumul „De la Macedonski la Arghezi" de Florea Firan, un fel de enciclopedie a scriitorilor olteni. Autorul a redus la jumătate textul expediat de mine şi a eliminat două trimiteri bibliografice. Prezentarea literatorilor e mediocră, fără simţ critic, fără metodă, fără har.

Un film de excepţie la Cinematecă: „Noaptea saltimbancilor" de Bergman. Regăsesc în ficţiunile maestrului ideile şi temele care mă obsedează: spaima de moarte, bătrâneţea, credinţa, aşteptarea (toate prezente în „Walhalla"), goana nebună după fericire, eterna amăgire - dragostea.

Vineri, 13 iunie

Preşedintele României în vizită la Washington şi Londra. Avem ocazia să vedem la televiziune, între două programe insipide, imagini din lumea odioasă a capitalismului în putrefacţie.

Mă întâlnesc în faţa Casei Scriitorilor cu Oprea. Mă ia de braţ, mă împinge spre muzeul unde e director. Intrăm, fotolii boiereşti, cafele. Îmi povesteşte, nitam-nisam, peripeţii din vremea când era student la „Şcoala de literatură". Impresie detestabilă despre Novicov şi N. Moraru. Acesta l-ar fi deconsiliat să urmeze facultatea de filologie, argumentând că uite, el e ditamai profesor universitar, fără să fi făcut un an de facultate. După dispariţia lui Călinescu, zice Oprea, Institutul de istorie literară e în cădere liberă, în timp ce instituţia pe care o conduce împlineşte astăzi rolul unui veritabil institut de cercetare. Eliade însuşi ar fi lăudat revista „Manuscriptum". Am înţeles că e prieten apropiat cu Dragoş Vrânceanu. La despărţire mă conduce până la treptele de la intrare. Îmi strânge mâna, surâde. Să aibă, oare, stele pe umăr, aşa cum se vorbeşte?

Primesc cu poşta revista „Aurora", tipărită de ambasada Uniunii Sovietice (de unde or fi avut adresa mea?). Răsfoind-o, mă cutremur la gândul că voi mai vedea vreodată, pe bulevarde, defilând armata roşie eliberatoare. Fiecare rând pe care îl citesc ascunde o capcană, o posibilă ameninţare.

Joi, 19 iunie

O lună iunie infernală. Lucrez alternativ la mâna a doua pe volumul cantacuzinesc şi la darea de seamă a direcţiei liceului pe anul şcolar 1974-1975.

Cu Dinu Cocea. Afabil. Mi-a citit scenariul, îi place (de câte ori n-am auzit această dulce vorbă!), doreşte să colaborăm. Textul are nevoie de modificări „regizorale”. Mă va căuta în septembrie, peste o săptămână pleacă în concediu.

Copiii au primit premiul întâi. Dan e blazat, se află la al şaselea succes consecutiv. Anca, în schimb, palpită plină de temperament. Îmi aminteşte de stelele baletului, nervoase înainte de intrarea în scenă.

Dureri de cap insuportabile. Calmante.

Marţi, 24 iunie

Mă oboseşte din ce în ce mai mult oraşul. Sunt istovit după opt luni de muncă fără respiraţie. În plus, am sentimentul frivolităţii a ceea ce am scris. Literatura nu mă satisface, îmi dă iluzia unei vieţi oneste, atât. Mă ajută să-mi duc crucea. Nu sper să mai pot scrie o altă carte, după „Walhalla", care să dureze.

Vernisajul retrospectivei Băjenaru în sala mică a Ateneului. Triumf tardiv al meşterului. Toalete, coafuri simandicoase, parfumuri de femeie. Atmosferă descrisă în „Suedeza". Prezintă expoziţia Marin Mihalache (tezist, marcat de incultură şi poncife; Silvan îmi spune la ureche că preopinentul s-ar fi întors din Rusia - majur fiind - cu divizia Tudor Vladimirescu) şi Sabin Bălaşa, laudativ, vivace, dar evidenţiindu-se mai mult pe sine. Maestrul expune peisaje muscelene, interioare ţărăneşti (cu tuşe amintind de Ţuculescu), portrete (prestaţie slabă) şi nuduri remarcabile în maniera lui Pallady. În încheiere flori, strângeri de mână, blitz-uri.

După „reprezentaţie", merg cu Cornelia la Casa Scriitorilor (în grădină). La masă se lipeşte Silvan. Bem bere. Printre prezenţele notabile: Jebeleanu în *tête-à-tête* cu Ileana Mălăncioiu, Eugen Simion, Sorin Titel, Traian Iancu cu Micu la remorcă. Silvan în poftă de bârfeală. Mă roagă să intervin la forurile judeţene pentru o expoziţie la Râmnic. Pălăvrăgim până la 12 noaptea.

Sâmbătă, 28 iunie

Predau darea de seamă la direcţia şcolii, au ieşit 50 de pagini dactilografiate. Sunt „stors”.

Veşti de la Tică. A început să publice, în revistele românilor din New York, proze scurte. De asemenea, a expus pictură într-o mică sală (probabil tot sub auspicii româneşti). E plin de elan. O tăietură din presă conţine povestirea „Câinele poliţist” pe care o citisem când era în ţară.

Vizita lui Mitrana. A venit în Capitală pentru a-şi îngriji vederea. Îl reţin la cină. Intenţionează să abandoneze cercetarea literară, din cauza ochilor, şi să publice poezie.

Lucia Fetcu a primit premiul de debut al Uniunii Scriitorilor. Cronica mea, trimisă „Orizontului” în martie zace în continuare prin sertarele redacţiei.

Marţi, 1 iulie

Caniculă. Lucrez cu storurile trase. Citesc în buletinul Agerpres de joi (de „uz intern”) pe care mi l-a adus Milică discursul lui Kissinger de la Atlanta. Aflu nu fără surprindere că războiul rece se înteţeşte. În presa noastră apar cu mici excepţii numai ştiri benigne, care să nu tulbure buna conştiinţă şi tihna oamenilor muncii. Comunicatele sunt bine selecţionate (din „buletin”), în aşa fel încât să ofere cititorilor un binemeritat confort spiritual. Trăim cu toţii fericiţi, în siguranţă. Ni se oferă o şansă de supravieţuire în faţa invaziei informaţionale agresive.

Asociaţia Scriitorilor din Bucureşti mă invită la o şedinţă cu tema „Etica şi echitatea socialistă”. Fireşte, nu mă duc. Ideea echităţii e una dintre fixaţiile favorite ale Stăpânului.

„La formation de l'ésprit scientifique” de Bachelard, carte ce ar fi trebuit citită la 17 ani. Astăzi, când se trimit rachete în cosmos şi copiii se familiarizează de la 11 ani cu teoria mulţimilor, studiul lui Bachelard rămâne doar o frumoasă pagină de cugetare şi metodă scrisă cu fineţea unui literat de rasă.

Duminică, 6 iulie

După câteva zile de ploaie cu găleata, mari inundaţii în toată ţara. Râurile au ieşti din albie. Recolta e compromisă. Zeci de mii de oameni au rămas fără acoperiş. Pierderile materiale sunt incalculabile (oricum, nu se vor da publicităţii). Bucureştii - ca niciodată în pericol. Barajul de la Ciurel e pe cale să cedeze. Dâmboviţa a trecut peste podul de la Operetă, circulaţia stradală e impracticabilă în faţa Tribunalului. Panica a cuprins deodată pe locuitorii până astăzi liniştiţi ai urbei. Ce ne facem? e întrebarea ce se aude pe stradă, în tramvaie.

Îi dau lui Oprea să dactilografieze trei sferturi din volum (atât cât am lucrat). Sper să predau întreaga carte până la plecarea în concediu.

Miercuri, 9 iulie

Râmnicu Vâlcea. Cârstea în bună dispoziţie. Alaltăieri, zice, a trecut Stăpânul prin judeţ ca să constate starea inundaţiilor. Mare agitaţie în aparatul de partid local. Oltul, la Râmnic, a atins nivelul podului, ceea ce, îşi amintesc bătrânii, nu s-ar mai fi întâmplat de când ştiu ei. Locuitorii din zona înaltă a oraşului aşteaptă liniştiţi evenimentele, în schimb e tulburare mare în lumea celor care locuiesc pe malul râului. Printre „orizontişti" îi văd pe Opincaru, Bulacu şi Apostol.

Seara, plimbare prin oraş. De când n-am fost la Râmnic, s-a demolat şi porţiunea dintre magazinul Cozia şi Podul Vinerii Mari, adică un segment din fostul teritoriu comercial al urbei. Au căzut sub târnăcoape şi buldozere mici prăvălii de mărunţişuri, cârciumi pitoreşti şi hanuri. S-a demolat şi casa în care m-am născut, pe Bulevard, înainte de a apuca să o fotografiez. Oraşul copilăriei mele moare lent, asasinat de oameni aduşi de viitura vremurilor, mercenari în trecere prin urbe, plătiţi ca să distrugă trecutul împovărat de amintiri al locurilor.

Joi, 10 iulie

Directorul bibliotecii judeţene, Popa, îmi propune un turneu, la toamnă, prin staţiunile balneo-climaterice, unde intenţionează să organizeze întâlniri cu cititorii. Trec pe la muzeul judeţean. Purcărescu se pregăteşte să plece „pe teren” pentru a aduce o biserică din lemn ce va fi amplasată în ansamblul muzeistic de la Bujoreni. În sfârşit, Ceauşescu (nomine odiosa!) mă roagă să scriu o cronică la „Orizont” despre revista liceului „N. Bălcescu”. Fac cunoştinţă în cabinetul directorial cu Victor Ogrezeanu, care lucrează rozetele din ceramică pentru aripa nou construită a şcolii. Impresie de negustor, nu de artist. Mă mustră că nu i-am vizitat atelierul de la Horezu şi că m-am „aprovizionat” cu olărie numai de la văru-său, Stelian Ogrezeanu cu care, se vede, e în concurenţă.

După-amiaza plec spre Bucureşti. În patru ore sunt acasă.

Luni, 14 iulie

Ţara sub ameninţarea continuă a apelor. Condoleanţe din partea guvernelor străine pentru victimele diluviului. În presa noastră, însă, apar ştiri detaliate numai despre situaţia producţiei industriale şi a recoltei. S-au format „comandamente” pentru apărarea populaţiei în zonele de inundaţii. Scumpire bruscă a preţurilor, între care şi la hârtie!

Mircea a luat examenul de admitere la facultatea de chimie industrială. Bucurie în familie. Din Franţa îmi soseşte cu poşta „L'aventure intelectuelle...” de Albérès.

Văd „Omul cu ricşa” cu Toshiro Mifune. Nu mă emoţionează. Japonia a atins în cinematografie standardele americane ale anilor '30, cu excepţia câtorva capodopere, cu totul excepţionale, care, din păcate, sunt distribuite cu mare întârziere (când sunt distribuite) pe piaţa noastră pudibondă şi partinică.

Vineri, 18 iulie

Predau volumul la Editură. Râpeanu îmi strânge mâna cu afabilitate. Am surpriza să dau ochii cu Nicolae Sorin, primul redactor de editură care mi-a citit o carte (şi a respins-o), transferat acum la „Eminescu”. Îmi zâmbeşte larg, trecutul e trecut, „poate că o să avem prilejul să colaborăm”, îmi spune. La bufet îl întâlnesc pe Alexei Rudeanu, rămâne încă un timp în Bucureşti (susţine că face o „documentare”). Viaţa lui e sinuoasă şi ciudată. Bănuiesc că s-a „împrietenit” cu o femeie, trăind din împrumuturile şi ajutoarele mizere de la Fond.

Întâia zi de libertate, de vagabondaj. Iau de la Uniune repartiţia pentru Valea Vinului. Obţin camerele 11 şi 20. Camera 10, cu pridvor, unde am locuit trei ani la rând, a fost solicitată de Ana Blandiana.

Mâine plecăm la Dorohoi. Bagaje.

Luni, 21 iulie

Dorohoi. Schimbarea de decor, de mod de viaţă mă tulbură. Trăiesc într-un regim de pensiune: trezirea dimineaţa, târziu, când soarele luminează puternic jaluzelele. Micul dejun. Plimbare prin oraş, o bere la restaurantul de pe Corso. Librăria. Străzile exalând miros de bălegar, de mucegai, de transpiraţie. Prânzul bogat, servit de mama soacră, siesta de după-amiază. Deambulări, spre seară, pe colinele înalte ale urbei, însoţit de cântecul stăruitor al păsărilor.

Am luat cu mine „Romanul francez de după război" de Maurice Nadeau. Mă incită capitolul despre „Tel quel". Romanele la modă în Franţa ajung în ţara noastră după 10-15 ani, în care timp îşi pierd, acolo, actualitatea.

Joi, 24 iulie

Lenevesc de două zile la Valea Vinului. Ploi torenţiale. Citesc trântit pe pat volumul lui Noica despre Eminescu, cu pledoaria emoţionantă pentru editarea integrală a manuscriselor, care ar crea profilul „omului deplin al culturii româneşti”. Pereţii umezi, în sobe arde focul. Linişte desăvârşită.

Printre pensionarii cunoscuţi ai staţiunii, numai Ada Orleanu şi Cae Boicescu. Discuţii, seara, pe şezlonguri, acoperiţi cu o pătură de lână. Viaţă patriarhală.

Duminică, 27 iulie

Urcăm în grup la „mina romană”, pe unde am mai călătorit şi acum trei ani. Suntem întovărăşiţi de Ada Orleanu, Cae, şi Ligia, sora lui Sorin Titel. Ada Orleanu evocă figuri şi scene de la „Sburătorul”. Intimitatea apartamentului lui Lovinescu. Portretul criticului, ce locuia în bulevardul Elisabeta, vizavi de „Drept”. Disputa acestuia cu Cioculescu pe marginea romanului „Anotimpuri” de Radu Tudoran. Ada Orleanu vorbeşte rar şi nuanţat, e foarte antrenantă, se simte în ton, în accente, stofa dăscăliei. Mă întreabă dacă „n-am trecut din întâmplare pe la «Sburătorul»” (la decesul maestrului abia împlinisem 14 ani). Fiind în redacţie la „Eminescu”, zice, îmi elogiază cu căldură „Toamna, păsările...”, la care Betty Donoiu ar fi remarcat că, sigur, „Toamna” e o carte bine scrisă, în schimb am altele mai izbutite (aluzie a Adei că nu i-am oferit „Walhalla”). Îmi comunică, de asemenea, că Sorin Titel, cu care e „în vizită”, are o părere foarte bună despre scrisul meu.

De mâine plec cu Dan într-o excursie în Apuseni. Bagaje.

Marţi, 29 iulie

Năsăud. Noapte de coşmar, într-un hotel slinos, cum rar am mai avut prilejul să văd. O cameră în formă de L, înghesuită, ferestre pe trei pereţi, pat tare, de campanie, preşul murdar, lavoar de tablă, apă nepotabilă. Drum până la Prislop, la casa lui Rebreanu. Rodovica, pe care am văzut-o cu nouă ani în urmă oficiind sacerdotal pe prispa casei, şi cu care conversasem cu plăcere, a trecut în lumea drepţilor. Prislopul, întinerit, e un sat nou cu case mândre, în care a dispărut aproape cu desăvârşire parfumul arhaic din „Ion”. La Arhivele Statului din Năsăud, conservatorul, un tânăr care abia a terminat stagiatura, susţine că depozitele instituţiei se îmbogăţesc cu repeziciune în urma donaţiilor pe care le primesc din toate colţurile Transilvaniei. În Jidoviţa, ne informează el, nu mai există locuitori evrei din anul 1944, când aceştia au fost ridicaţi de autorităţile naziste şi deportaţi în lagărele de concentrare. Numele satului păstrează numai sigla tristă a istoriei.

Miercuri, 30 iulie

Cluj. Negăsind loc unde să ne adăpostim, ne încercăm norocul la casa de oaspeţi a Partidului, un mic hotel discret dar excelent întreţinut, situat în preajma parcului şi a hotelului „Napoca”. Caut însoţit de Dan sălaşurile unde am fost adăpostit în anul 1949, când eram student în anul II la medicină: căminul „Avram Iancu” şi vila în care am locuit, într-o odaie îngheţată, proprietate a unei bătrâne unguroaice, împreună cu Bobby Kaufmann şi Costică Ionescu. Ca să nu crăpăm de frig, eu şi Costică (lui Bobby îi era frică) furam uluci din gardul unei case din împrejurimi şi îndulceam cu ele temperatura camerei.

Biblioteca Universitară. Sunt întâmpinat cu nesperată solicitudine de directorul Negulescu. Protocol, cafea. Directorul îmi pune la dispoziţie o funcţionară (doamna Niculiţă) care să ne conducă prin toate compartimentele instituţiei: sălile de lectură, ale cataloagelor, depozitele de cărţi, biroul unde a lucrat Lucian Blaga (sala hărţilor), secţia de „colecţii”, unde ni se prezintă câteva din raritățile bibliofilice. Încerc să aduc vorba despre Blaga şi viaţa lui de „bibliotecar” dar subiectul e ocolit cu abilitate şi discreţie.

O raită prin cartierul clinicilor universitare. Caut cu răbdare clinica de chirurgie a profesorului Pop şi Institutul de fiziologie, unde mergeam să ascult prelegerile fulminante ale profesorului Benetato. Nu izbutesc să identific laboratoarele de anatomie descriptivă, parazitologie şi histologie. „Citadela” medicinii de odinioară a suferit modificări substanţiale, fiind invadată azi de alte facultăţi hibride (de geografie, de medicină veterinară).

Grădina botanică (poate cea mai frumoasă şi bine îngrijită din ţară) e neschimbată. Dan aleargă fericit printre arbuşti exotici, nu ştim pe ce alei să mergem, grădina e o feerie. Ne oprim o oră în cimitir. Descopăr, printre altele, mormintele lui

Iuliu Haţieganu, Emil Isac şi Danielo, şeful, pe vremuri, al clinicii de ftiziologie, al cărui diagnostic sever m-a determinat să abandonez studiile medicale, schimbându-mi astfel cursul vieţii. Îi mângâi cu sfială obrazul neted, turnat în bronz, e plin de praf, Dan îmi zâmbeşte. O mică lecţie de eternitate.

În rest, centrul oraşului, biserica Sf. Mihail, statuia ecvestră a lui Matei Corvin, Universitatea, teatrul maghiar, străduţele înguste din centru, cu aer feudal, vetust, revăd în minte chiar şi colţul unde un bătrân vindea odată ziare ungureşti, bolborosind în limba lui necunoscută cuvinte enigmatice, oculte.

Joi, 31 iulie

De-a lungul Someşului, până la biserica franciscană, o foarte bine conservată zonă de oraş medieval. Muzeul de istorie (director Hadrian Daicoviciu) - lipsit de interes, în afara secţiilor de ceramică şi piatră şlefuită cu exponate culese de pe şantiere de tatăl actualului director. Aşezarea muzeală e rudimentară, secţiile medievală şi modernă fără personalitate, asemănătoare cu ale altor muzee din provincie.

Îi arăt lui Dan impunătoarea catedrală ortodoxă şi edificiul teatrului Naţional. Plătesc ruşfetul şi sunt lăsat să intru în templul artei transilvane. Admirăm interiorul de la staluri până la ultimul balcon din fundul sălii. Pe scena teatrului am văzut cu un sfert de veac în urmă „Lakmé" cu Lia Hubic (subţire, diafană, voce îngerească), „Cio-Cio-San" şi câteva spectacole de teatru (Lavreniev, Gorki...). Prin faţa noastră defilează actorii teatrului în drum spre casierie, e zi de leafă.

Îl caut la „Tribuna" pe D.R. Popescu, e plecat la mare. Mă primeşte Augustin Buzura, placid, politicos, apatic. Îmi solicită formal colaborarea cu o proză. E convins că nu o să-i trimit nimic, după cum eu sunt sigur că nu-mi va publica nici zece rânduri. Ne strângem mâna, ies. În încăperea de la etajul I expune mari panouri spectaculoase Sabin Bălaşa, cu obişnuitele femei suave, somnambule. Atrage atenţia afişul agresiv-polemic: „Prima expoziţie personală în ţară a lui Bălaşa." Descopăr, în drum spre casă, „Hotel Siesta", în care am locuit câteva zile, la sosirea mea în Cluj, odinioară, invitat de Scârlătoiu, colegul de la Lahovary. Am fost evacuat în stradă (îl „deranjam") de chiriaşul titular, Paul Gogeanu, azi profesor universitar, atunci student la Drept, care făcea încă din vremea aceea militantism pe baricadele socialismului.

Spre seară urcăm la Cetăţuia. Vedere panoramică asupra Clujului. Încerc să-mi regăsesc

trecutul în aceste clipe fugitive, pe care mâine le voi îngropa definitiv în labirinturile uitării.

Vineri, 1 august

Turda. „Cazare” la hotelul Potaissa. Muzeul de istorie, cu ziduri groase, de cetate, uşi în stilul renaissance şi un lapidarium cu pietre deteriorate de nemila vremurilor. Clădirea a servit drept reşedinţă a voievozilor transilvăneni. Nici o emoţie. Cetăţile, vestigiile istorice ale Ardealului, nu au căldura celor din Moldova (mai ales) şi Ţara Românească. Turdenii vorbesc o limbă românească limpede, curată, apropiată de graiul dulce al Apusenilor. Afişul Teatrului de stat anunţă „Omul care a văzut moartea” cu Nicu Făgădaru şi Geta Cibolini. Oraşul e murdar, plin de gunoaie, negru de funinginea reziduurilor industriale. Animaţie doar pe strada principală care leagă Alba-Iulia de Cluj.

Seara, plimbare în Turda Nouă. Biserica reformată, înconjurată cu ziduri impresionante şi contraforţi. Interiorul e un amestec de gotic şi baroc. Se conservă bine două bastioane, unul dreptunghiular, celălalt rotund, venind, probabil din epoci diferite.

Telefon Corneliei la Valea Vinului. Azi a sosit în staţiune Alexandru Mitru cu soţia. Cumpăr din librărie „Eros” de Gheorghe Anca pentru cronică.

Duminică, 3 august

Ieri. „Facem” cheile Turzii. Din cauza ploilor, punţile din defileu au fost luate de valuri. Drumul prin chei - adevărată aventură. Sunt locuri unde trecem râul cu apa până la genunchi. Cascadorie. Din când în când câte o pereche de tineri echipaţi corect pentru o excursie primejdioasă. Ne întoarcem seara la Turda fericiţi dar istoviţi de forţe.

Astăzi, pornim de dimineaţă în drumeţie. La Gârda, unde am zăbovit pe vremuri o noapte, e târg. Puhoi de oameni, bere, fanfară, mititei. Albac: ne întâlnim cu tihna paradisiacă a Apusenilor. Imagini întâlnite prin albume. Statuia lui Horea, în bronz, de o concepţie naivă. Gheţarul Scărişoara mi se arată *altfel* de cum îl ştiam din amintirile sărace de odinioară. Dănuţ e entuziasmat, pătrunde pentru prima oară într-o peşteră. La întoarcere, găsim un autobuz ce vine din Câmpeni cu un grup de tineri („tabără geografică”). Suntem uzi leoarcă. Puţine ore însorite în aceste zile de vacanţă vagabondă.

Luni, 4 august

Peregrinaj la Detunata, splendidă prăbuşire năpraznică de bazalt. Imagine apocaliptică. Admirăm minute în şir „fenomenul”, până începe ploaia. În Bucium descoperim modesta casă în care a locuit Agârbiceanu, preot fiind în sat între 1906-1910. E locul unde a scris maestrul „Fefeleaga” şi „Arhanghelii”. Biserica, săracă, rece, neîngrijită, datează din secolul trecut. Alături de biserică e şcoala durată de Gheorghe Şincai, unde a dăscălit Ion Pop Reteganul. Abrudul e un orăşel sărac, cu populaţie amestecată. Oamenii poartă pe figură amprenta milenară a munţilor, cu bogăţia şi blestemul lor.

Citesc cu interes „Bulevardele de centură” de Patrick Modiano. Scriitură cursivă, fără preţiozităţi stilistice.

Miercuri, 6 august

Beiuş. Negăsind camere la hotel, tragem „la gazdă”. Revăd oraşul după 13 ani. Nici o zidire, nici o stradă nu-mi reînvie Beiuşul de odinioară. Mă aflu într-un oraş necunoscut. Ciudată farsă a memoriei! Vedem biserica ortodoxă, cea catolică (în stil baroc), liceul Samuil Vulcan, cu ziduri groase, cenuşii-albastre şi curtea interioară, dreptunghiulară, largă, împodobită cu arbori seculari. Strada principală (Crişul Negru) pe care locuim e presărată cu case vechi, legate între ele prin porţi din lemn înalte, insurmontabile. Miros de mucegai, aer închis, stătut, lume grăbită, foarte puţini unguri.

Satul lui Avram Iancu, în care s-a născut tribunul revoluţiei de la 1848. Muzeul, simplu, conţine puţine obiecte de valoare. Oferă mai degrabă decorul pentru o emoţionantă lecţie de istorie. Împrejurimile sunt minunate, apropierea munţilor - covârşitoare. „Dealul cu melci” pare o bizară farsă a naturii. Oriunde te-ai uita te întâmpină vestigiile unei exorbitante alcătuiri fantaste a naturii. Dănuţ culege câţiva „melci” de piatră din grohotiş. Jocul spiralelor e fascinant. Misterul labirintului încremenit în piatră.

Peştera Meziad. Hălăduim o oră prin întuneric cu lanterne, călăuziţi de un bătrân ce împlineşte de zeci de ani această îndeletnicire. Peştera e cea mai spectaculoasă din câte am văzut. Drumul pe sub pământ - o veritabilă escapadă mitologică prin regnul misterios şi criptic al lui Hades.

Vineri, 8 august

Oradea. Hotelul „Parc” (unde am mai locuit). Promenadă prin centru. Piaţa centrală. Primăria, Biblioteca municipală. Oraşul îmi place, mi-a plăcut întotdeauna. Are *chic*. Îmi aminteşte, păstrând proporţiile, de Budapesta. Casa lui Iosif Vulcan, care a găzduit redacţia „Familiei” după 1880. Vechea cetate a Oradiei. Intrăm nu fără dificultate, fiindcă în clădire e pripăşită o unitate militară. Directorul Arhivelor, Popovici, e moldovean de fel, cu facultatea făcută la Cluj, căsătorit cu o orădeancă. Îl cunoaşte îndeaproape pe Tamaş, omologul de la Râmnic. Trăieşte greu, îmi spune, în condiţiile convieţuirii cu maghiarii. Nostalgii moldoveneşti. Suntem conduşi pe coridoare mucegăite, multiseculare. Biserica, în renovare, e închisă. Palatul, construit în stil baroc - de toată frumuseţea. Zidurile exterioare vopsite în galben. Interesantă expoziţie de ceasuri, în genul celei văzute la Varşovia. Pinacoteca: lucrări de Iser, Pallady, Tonitza, Petraşcu, Dărăscu, Ressu, Lucian Grigorescu, sculpturi de Anghel, Han şi Jalea. Nesemnificativă galeria de pictură maghiară. Remarcabile, în schimb, tapiseriile. Pătrundem în catedrala catolică edificată în stil baroc în secolul al XVIII-lea. Orga, ni se spune, e oferită bisericii de împărăteasa Maria Tereza. Ansamblul arhitectural - impunător. Ne reculegem în răcoarea binefăcătoare a catedralei. Parfumul unic al lăcaşurilor papistaşe.

Excursia noastră transilvană s-a încheiat. Excelentă cură de uitare. Am luat bilete pentru Valea Vinului. Dănuţ e frânt de oboseală, dar vesel.

Luni, 11 august

Schimbări la Valea Vinului. În lipsa noastră au sosit Sorin Titel, C. Ţoiu, Cezar Baltag, Nicolae Jianu, Octavian Stoica, Ion Petrache, Iolanda Malamen, Ludmila Ghiţescu. O carte de versuri a Ludmilei circulă printre pensionarii staţiunii cu zâmbete pervers-ironice. Sorin Titel se arată bucuros de revedere. Neaşteptată comportarea lui Ţoiu, care se repede spre mine cu mâna întinsă, deşi nu ne cunoaştem. E căsătorit cu o actriţă, apariţie suavă în casa de creaţie.

La o cafea şi un pahar de vin cu Mitru, Ada Orleanu şi Sorin Titel. Facem politică „de opoziţie". Sorin susţine că în Rusia artiştii sunt mai curajoşi decât ai noştri (dă exemple de scriitori şi cineaşti). Ada Orleanu a cunoscut-o la Sburătorul pe Olga Cruşevan (aud că a murit acum doi ani în cruntă sărăcie). Era fiica ambasadorului Rusiei ţariste la Viena. Căsătorită cu generalul Florescu, poseda imense latifundii în Basarabia. N-a auzit de legătura amoroasă dintre ea şi revoluţionarul rus Lazo, căzut în luptele cu Albii. Ada susţine că era de o frumuseţe exuberantă, făcea furori la apariţiile sale sburătoriste.

Citesc, până spre miezul nopţii, la o veioză ofticoasă, memoriile lui Şerban Cioculescu.

Marţi, 12 august

Preumblare, împreună cu familia Pârăianu, în sus, pe firul apei. Mitru mă informează că romanul „Izvorul Roşu” al lui Jianu, care l-a propulsat în viaţa literară a vremii, ar fi fost scris aici, la Valea Vinului. Cartea a însemnat o rampă de lansare şi o mare izbândă a realismului socialist şi i-a adus venituri frumuşele. Aici a cunoscut-o pe viitoarea lui soţie, soră de caritate în comună. Pe drum ne întâlnim cu Ţoiu, Ada Orleanu şi Sorin Titel, se fac fotografii. Titel îmi spune fără elan că i-a plăcut „Walhalla”, pare sincer, afirmaţia lui contează mai mult decât trei cronici elogioase, de circumstanţă.

Seara, foc de tabără organizat de Ţoiu, care pleacă mâine cu Cezar Baltag la Bucureşti. Se alege ca loc „de acţiune” o platformă îngustă, deasupra staţiunii, lângă un izvor cu apă rece. Discuţii fade, lipsesc animatorii unor astfel de „reprezentaţii” câmpeneşti (Băieşu, de exemplu). Baltag stă cocoţat pe un colţ de stâncă, meditativ. E frig. Mirosul agreabil de carne friptă. Bancuri benigne, de genul Radio Erevan. Focul de tabără - un fiasco.

Joi, 14 august

Cancanuri: Ion Petrache, care îşi petrece o bună parte a zilei la bufetul lui Câmpeanu, umblă prin staţiune într-o bună dispoziţie exuberantă. Octavian Stoica, sosit recent la Valea Vinului, a adus cu el o fată costelivă, tânără, la care se referă în public, cu un umor mitocănesc, spunându-i „Obiectul”. Aurel Covaci îşi plimbă bustul gargantuesc prin curtea vilei. Pe uşa Ilenei Mălăncioiu e prinsă în pioneze o foaie de hârtie prin care poeta îşi anunţă confraţii că scrie, rugându-i să nu fie deranjată.

Seara, pe terasa de la etajul întâi, familia Boicescu se desparte festiv de cei care rămân în Valea Vinului. Se servesc antreuri şi ciuperci cu usturoi, culese din pădure şi gătite cu artă de Cornelia. Participă Jianu, Titel, Ileana Mălăncioiu şi Iolanda Malamen. Tachinerie între Ileana Mălăncioiu şi Titel pe tema zgârceniei acestuia. Schimb de cuvinte neplăcute. Ne despărţim la 12 noaptea. Pupături, bezele.

Citesc „Geniul şi zeiţa” de Huxley, roman spumos, inteligent, fără sugestii şi idei profunde.

Sâmbătă, 16 august

Plimbare cu Sorin Titel de-a lungul şoselei prăfuite, în bătaia razelor de lună. Pălăvrăgim. Sorin e omul căruia îi place să se audă. Vorbeşte uşor precipitat, sărind silabe. În fiecare an, îmi spune, face o călătorie la Paris. A fost primit adesea în casa lui Eugen Ionescu. De altminteri, Marie-France i-a tradus în franţuzeşte „Lunga călătorie a prizonierului", în curs de apariţie la Denoël. Ionescu, volubil, agresiv, sarcastic, mai tot timpul băut, e un amfitrion magnific. I-a oferit „Note şi contranote" cu dedicaţie. Descopăr la Titel solide cunoştinţe de literatură franceză şi americană contemporană. Îi plac Carson Mc. Cullers, Styron, Updike. Din literatura franceză de azi e în admiraţia lui Le Clézio. La Paris i-a cunoscut pe Ierunca, Monica Lovinescu şi Cioran. Călătorii de neuitat în Suedia şi Norvegia. Îmi povesteşte cu triste amănunte cum a fost exmatriculat din facultate în 1956. Petre Gheorghe, prim secretar al C.C. al U.T.C., care a avut un rol determinant în această afacere scabroasă, s-a sinucis la câţiva ani după petrecerea evenimentului. „Blestemul cerului" îmi spune surâzând cu ochii săi albaştri ca azurul. Despre literatura lui Arieşanu, cu care e prieten (colegi, probabil, de redacţie la Timişoara), ca şi despre aceea a lui Bălănoiu (acum în Africa), are o părere detestabilă. Arieşanu, zice, i-a făcut cadou lui D. Matei, redactor la cartea de debut, un costum de haine nou-nouţ!

Staţiunea începe treptat să se golească. Au plecat Jianu, Petrache şi Alboiu. Timp superb.

Luni, 18 august

Cornelia are ideea să cumpărăm o casă a unui localnic, aşezată în apropierea vilei scriitorilor, pe un colţ de stâncă. Ne ducem să o vedem. Are înfăţişarea unui *chalet* şi e prevăzută cu tot confortul. Proprietarul cere pe vilă 40.000 de lei, preţ de nimic, la urma urmei, dar inaccesibil pentru noi. Întreaga viaţă mi-am consumat-o între speranţe şi iluzii.

Sunt prezentat lui Dinu Pillat, sosit în staţiune cu Monica. Seamănă uluitor cu Ion Pillat. Are o conversaţie „subţire". Mă informează că a fost „licenţiat" de la Institutul „Călinescu" pentru motivul că e fiu de moşier! Lucrează de la o vreme la Biblioteca Centrală Universitară (opt ore pe zi), repetând destinul de umilinţă al lui Blaga. Blaga, îmi spune, a fost şi el, cu ani în urmă, la Valea Vinului. „În ce cameră să fi locuit?" se întreabă cu reală curiozitate cercetătorul literar.

Citesc „panseurile" lui Camil Petrescu, extrase din operele literare. Poate că nici un scriitor român nu s-a trădat pe sine, în operă, cu atâta nesăbuinţă cum a făcut-o dragul de Camil.

Joi, 21 august

Excursie (silită) la Sângeorz-Băi pentru a cumpăra bilete de tren, plecăm pe 25... Splendidă vedere panoramică a staţiunii din pădurea din apropiere.

Recitesc, într-o ediţie nouă, cronica lui Miron Costin. Cărturarul n-a fost un fan al lui Mihai Viteazul. Dimpotrivă, îl consideră un *condottiere*, un aventurier. Cât despre actul „primei Uniri", atât de supralicitat de istoriografia oficială comunistă, nu pomeneşte nici o vorbă. Idealist magnific şi naiv, Costin a scris o istorie a Moldovei pro domo.

Excelentă alcătuirea de nuvele „Muzeul negru" a lui Mandiargue. Eleganţa stilului - desăvârşită (îmi aminteşte de Villiers de L'Isle Adam).

Soseşte în staţiune Barbu Solacolu. Sunt încântat să îl cunosc. Statură mică, puţin adus de spate (la cei 80 de ani ai săi), zâmbet ironic, crispat, privirea bună. Are figura unei babe.

Sâmbătă, 23 august

Dimineaţa, plimbare spre izvorul Roşu în compania familiilor Pillat, Solacolu şi a lui Sorin Titel. Solacolu e vioara întâi a conversaţiei. Povesteşte cu haz (dar şi necaz) cum editura „Cartea Românească" (Gafiţa) i-a eliminat din cartea sa de memorialistică un întreg capitol privitor la epoca „neintervenţiei" (1914-1916). De asemenea, i-a scos pasajul referitor la Carol Davilla care „îşi făcea gentileţuri" (după expresia unei mătuşi a scriitorului, de unde are informaţia) cu un fecior crescut de el în casă. Descriind înfăţişarea regelui Ferdinand, editorul l-a pus să înlocuiască sintagma „privire blândă" cu „privire bleagă". Amintirile lui Solacolu sunt agrementate cu poante de bun gust, pe care le plasează cu fineţe şi vădită voluptate. Dinu Pillat ascultă monologurile picante ale bătrânului cu un vag surâs pierdut pe buze. Şi unul şi celălalt vin dintr-o altă lume, aproape uitată, a demnităţii oamenilor de cultură, a bibliotecilor bogate, ornate cu ediţii rare, legate în pânză, cu incunabule şi cărţi de artă. Dinu Pillat mărturiseşte că tatăl său avea cea mai frumoasă bibliotecă de poezie din estul Europei, risipită în cele patru vânturi în urma cataclismelor istoriei.

Mă delectez, mult după miezul nopţii, cu „Ţărmul Sirtelor" de Gracq.

Duminică, 24 august

Ultima zi la Valea Vinului. Suntem pentru o oră oaspeţi ai lui Barbu Solacolu. Magnetofonul îngână în surdină muzică de Bach. Cafea, fursecuri. Solacolu e un amfitrion de modă veche, cu politeţuri şi atenţii tuşante. Mă invită să-l vizitez la Bucureşti, să stăm de vorbă în tihnă în apartamentul său din bulevardul Dacia. „Am tolba plină" îmi spune hâtru, cu ochii strălucind de neastâmpăr şi inteligenţă.

Bagajele. După lăsarea întunericului, sosesc la mine pe terasă Dinu Pillat şi Sorin Titel. Pillat e în vervă. Evocă întâmplări despre bărbaţi iluştri pe care i-a cunoscut în tinereţe în casa părintească. Portretul în aqua forte al lui Călinescu. Afecţiune pentru romanele lui Dostoievski, despre care a scris un studiu. Conversaţia e însufleţită de intervenţiile spirituale ale lui Titel. Bem un pahar de vin de Bistriţa. Petrecem cuminte clipele de despărţire.

Luni, 25 august

Sosim în Bucureşti după căderea întunericului (suntem „în picioare” de la 4 dimineaţa). Călătorim în compania lui Sorin Titel. Scurtă incursiune prin Dej, cu vizitarea bisericii calvine (secolul XIV). Sorin e vesel, verbios. Văzut de la distanţă arată ca un ursuleţ de jucărie. La despărţire, în gara de Nord, îmi cere o proză pentru „România literară”.

Telefon lui Mitru. E obosit, nervos. Viza pentru plecarea în R.F.G. întârzie. Nu-i vine nici viza pentru Cehoslovacia, unde trebuie să plece cu Chiriţă la începutul lui septembrie. După semnarea documentelor de la Helsinki, situaţia scriitorilor, în mod bizar, se deteriorează.

În lipsă m-a căutat un individ Păun, pentru „nişte informaţii de cadre”. Frumos debut după concediu. Mă aflu abia de o oră în casă şi am şi intrat în stress-urile Capitalei.

Miercuri, 27 august

Intru într-un birou „de cadre” după aproape 15 ani, în care timp uitasem efectiv că mai există astfel de reziduuri dejiste. O cameră îngustă, întunecată, mormane de dosare pe birou, seifuri negre bine lăcătuite, miros de mucegai şi de ţigară. Un ins slăbuţ, cu ochii mici şi oblici, îmi face semn să stau pe scaun, în faţa lui. O vreme răsfoieşte nişte hârţoage, mă lasă într-o aşteptare prelungită, tactică. Începe apoi bombardamentul întrebărilor. Părinţi, bunici, mătuşi şi unchi, apartenenţa politică „înainte” şi „după” 23 August, avere, cazan de ţuică, livezi, păduri şi case, închisori politice. Sunt sufocat. Mă simt în faţa unei instanţe inchizitoriale, în care totul depinde de abilitatea cu care dau răspunsuri potrivite. Insul îşi ia notiţe pe o coală de hârtie, fără să mă piardă o clipă din colimator. După vreo oră de tortură, îmi pune în faţă un formular de 18 pagini (!) şi-mi spune că până mâine să-i aduc o autobiografie („foarte detaliată”) şi formularul. Îmi întinde o mână umedă, pătată de cerneală. Încearcă un zâmbet binevoitor, nu-i iese.

Colonelul Pop îmi cere o fotografie pentru volumul „Convorbiri cu scriitori olteni”, în care e inclus şi interviul luat mie cu vreun an în urmă. Din cei 60 de scriitori intervievaţi, a reţinut doar 40, îmi spune onctuos, ca să mă măgulească.

Joi, 28 august

Râmnicu Vâlcea. Plimbare prin oraş. Aer de munte. Râmnicul, cu toate maltratările la care a fost supus, rămâne unul dintre cele mai frumoase locuri ale ţării. Mă iţesc prin „Casa de cultură a sindicatelor” deschisă de curând. Construcţie modestă, finisări de calitate mediocră, pe alocuri de un prost gust descurajant. Piatră în loc de marmură, lambriuri ieftine, scena prea mică, impracticabilă pentru spectacole pretenţioase, improvizaţie tipică pentru arhitectura proletară. La câţiva paşi, pe Bulevard, continuă să rămână în picioare casa în care mi-am petrecut copilăria. Intru în curte, m-ar fi interesat să văd interiorul (au trecut 30 de ani de când părinţii s-au mutat de aici), mă întâmpină un câine hămăind sălbatic. Mă uit pe geamul dormitorului („camera mare”). Un ins în vârstă se spală pe picioare în lighean, într-un decor precar, ce-mi sugerează atmosfera „Azilului de noapte”.

Cârstea e convocat la Bucureşti pentru aşa-zisa rentabilizare a „Orizontului”, formula hebdomadarului dovedindu-se falimentară. Discuţie cu Bulacu, tânjeşte după munca asiduă, captivantă la un cotidian. Apostol, bolnav, lipseşte, are hipertensiune, se gândeşte la pensionare.

Sâmbătă, 30 august

În vizită la Roman. Cafele, protocol. Îmi oferă un album de artă vâlceană (ceramică, arhitectură, port popular) de o mare frumuseţe. Tipăritul trebuie să fi costat o groază de parale.

Pe Terasă, cu Gore Ştefănescu, coleg de clasă cu frate-meu la Lahovary. Început de toamnă, oraşul înfloritor. Gore încearcă să imite stilul de viaţă al avocaţilor de dinainte de război, care făceau prestigiul oraşului şi reputaţia cafenelelor vâlcene. Mare amator de vorbă, cu ochii după femei frumoase, încă voinic şi tânăr la cei aproape 50 de ani pe care stă să-i împlinească. Amintiri din anii de detenţie comunistă.

Vernisajul expoziţiei lui Emil Ştefănescu în sala Consiliului Judeţean. Printre cei prezenţi, profesorul Gibescu, pictorul Iliescu, Traian D. Lungu. Sunt expuse peisaje de pe malul Oltului, cu sensibilă predominanţă de albastru şi nuanţe fine de galben pastelat, de toamnă. Alocuţiunea lui „nea Emil", cum îi spuneam la şcoală, probabil emoţionat, e lamentabilă. Deşi în plină senectute, se află la prima „personală", boicotat decenii în şir de foruri pentru apartenenţa la mişcarea legionară.

Duminică, 31 august

Incursiune la Govora-sat, glia bunicilor şi străbunicilor. Beau un pahar de vin „făcut în casă” cu nenea Traian. Veranda unde stăm are privire către „coşuri”. E uimitor ce repede s-a regenerat pădurea strămoşească după defrişarea barbară de acum câţiva ani. Satul pare gătit de sărbătoare. Case frumoase, albe, îngrijite. Un vânt uşor de toamnă aduce boarea tulburătoare a luncii. Îl vizitez apoi pe nenea Valerică. După război, în care şi-a pierdut o mână la Cotul Donului, a cunoscut teroarea temniţelor comuniste, exproprierea, domiciliul forţat. Spre seară, Valerică mă conduce la staţia de autobuz. Se lasă întunericul. Trecem peste puntea lui Bulgaru. Vedere, din perspectivă, a satului, cu mici lumini clipind sub poala dealului.

Citesc corespondenţa lui Thomas Mann (atât cât s-a tradus). Masivă, densă, ca întreaga-i operă. Pasagii de mare frumuseţe.

Luni, 1 septembrie

La Arhive. Bardaşu se oferă să mă însoţească la Ocniţa, pe şantierul arheologic de la Buridava dacică. Plecăm cu autobuzul. Revăd din fugă grădina publică şi amplasamentul fostei gări din Ocne, azi desfiinţată. Şantierul e situat la jumătatea distanţei dintre Ocne şi Ocniţa, pe un vârf de deal. Fac cunoştinţă cu profesorul Berciu, conducătorul cercetărilor arheologice. Vioi, bonom la cei 68 de ani pe care-i are. Urc dealul ce duce la săpături. Bardaşu şi Purece (care lucrează aici) îmi dau detalii despre realizările şi importanţa investigaţiilor. Pe şantier lucrează tineri dezbrăcaţi până la mijloc, culegând cu grijă cioburi din pământul reavăn. Mi se arată, în bordeiul profesorului Berciu, piesele cele mai preţioase descoperite până astăzi.

Hălăduiesc, după-amiaza, prin Ostroveni, un fel de *bidonville* al Râmnicului. Nenumărate blocuri cu opt-zece etaje, lipite unele de altele, urâte, uniforme, înşirate de-a lungul unei artere paralele cu Oltul. Şantier, imobile în construcţie, macarale. Se naşte un nou Râmnic, făcătură a „dictaturii proletariatului”.

Joi, 4 septembrie

Bucureşti. Încep anul şcolar fără entuziasm, cu dădăceală, ameninţări, şedinţe. Dau prima tranşă a corigenţelor, îi trec pe toţi elevii. Delia Damirescu se interesează dacă am scris volumul pentru „Ion Creangă”, da, l-am scris, rămâne doar să-i fac o insignifiantă perietură. Ultimul termen de predare - 1 noiembrie. Mă întreb dacă-mi voi găsi vreme să-l lucrez.

Într-o şedinţă a Consiliului Culturii s-au luat din nou în discuţie planurile editoriale pe anul 1976. Mi-e lehamite de planuri, de aranjamente, de manevre de culise. Singura bucurie ce-mi rămâne e scrisul.

„Scorpia îmblânzită” cu Burton şi Liz Taylor. Fără importanţă.

Luni, 8 septembrie

Împins de împrejurări, pisat la cap zile de-a rândul cu insistenţă de directorul liceului, ameninţat de activiştii de la municipiu, semnez cererea (!) de înscriere la cursul de perfecţionare pe anul 1975-1976, organizat de Academia „Ştefan Gheorghiu”. Prima sesiune, pentru care va trebui să pregătesc un referat, e stabilită în decembrie. Mă simt neputincios, bicisnic.

Vineri şi sâmbătă pierd câte opt ore la liceul „Sf. Sava” pentru consfătuirile anuale ale cadrelor didactice. Plictis îngrozitor. Ajung acasă în stare de prostraţie totală.

Citesc scrisorile lui Ion Barbu (incluse în cartea de amintiri a Gerdei Barbilian) cu mari delicii. Sunt pitoreşti, şarmante. Mi-l amintesc (din vremea când eram student) mergând pe stradă grav, pleşuv, semeţ, indiferent la forfota din jur, ducându-şi paşii fără grabă spre colţul bulevardului, în drum spre Capşa.

Vineri, 12 septembrie

Discuţie neplăcută cu cei doi directori, care mi-au pus în cârcă o dirigenţie, după opt ani în care m-am bucurat de privilegiul de a fi scutit de această neplăcută angara. Susţin că „n-au suficiente cadre pentru acoperirea claselor”. Ameninţ cu demisia din învăţământ. Mă privesc ca pe un animal ciudat.

S-a făcut frig. A venit toamna. Îl întâlnesc în librăria Kretzulescu pe Regman. Recunoaşte că n-a citit încă „Walhalla”, pe care i-o dădusem cu dedicaţie. În rest, amabil. Om de lume.

Primesc o corespondenţă de la Zaciu, care mă solicită să răspund la un chestionar pentru un dicţionar al literaturii române editat la Cluj.

Joi, 18 septembrie

Vizită, împreună cu Cornelia, în Frumoasă 52, la familia Boicescu. Locuiesc într-un apartament cochet, respirând un „aer” intelectual. Cae Boicescu, înalt, distins, alura lui Valéry Giscard d'Estaigne, e un amfitrion fără cusur. Ada Orleanu, mignonă, agreabilă, discretă, face o pereche ideală cu Cae. Amândoi vâlceni. Conversăm, firește, despre literatură şi viaţa literară. Ada Orleanu îşi aminteşte despre debutul său editorial (1968), la mai mult de 20 de ani de la primirea premiului „Sburătorul” pentru o nuvelă. Au încercat să o ajute la debut, fără succes, neavând „autoritate” în vremea aceea, Vladimir Streinu şi Cioculescu. S-a opus cu obstinenţă Liviu Călin, care a trimis romanul la referat extern pentru a se acoperi la foruri. Sunt evocaţi, printre amicii din tinereţe, Dan Petraşincu, Tonegaru, Jebeleanu, Streinu, Cioculescu, Ţoiu, Eugen Barbu. A trebuit să se refugieze 25 de ani în fundul ţării, la Călan, pentru a scăpa de urmărirea atentă (şi ubicuă!) a Securităţii. Îmi dăruieşte „Bouarii” şi „Atunci au tras toate clopotele”.

„România literară” publică recenzia lui Sorin Titel la „Toamna, păsările...” („Poveste de dragoste”). Articolul e scris exact, onest.

Duminică, 21 septembrie

Nervi. Mă gândesc la o pensionare medicală. Dar cum?

Ideea de a reface câteva povestiri mai vechi, pentru a fi publicate împreună cu ineditele, pe care urmează să le scriu, într-un volum la „Ion Creangă”. Lucrez de o săptămână pe „Minciuna”. De fapt, o scriu din nou.

Soseşte Mitru de la Iaşi, după o internare în clinica lui Vancea (junior). E în mare dispoziţie. Doctorul l-a fermecat, i-a dat din nou speranţa în viaţă şi, probabil, l-a jumulit de bani. Filipică împotriva lui Zaciu, care întârzie să-i expedieze formularul pentru dicţionar. Dacă n-ar fi aşa de pătimaş, de sincer, de copilăros, poate că nu l-aş îndrăgi atât.

Surpriză: Fulga îmi trimite prin poştă „Straniul interludiu”, cu o dedicaţie fulminantă („stilul Fulga”, gongoric, ceremonios). Să fi crescut în ochii lui, sau vicepreşedintele e în crepuscul, şi-şi pregăteşte o retragere stimabilă?

Miercuri, 24 septembrie

În urma unei discuţii aprige cu şefii, scap definitiv de sarcina dirigenţiei şi de şefia comisiei metodice pe şcoală. Directorul Ionescu şi-a schimbat complet umoarea relativ la mine, mă „curtează". Ada Orleanu mă întreabă telefonic dacă e cazul să-i trimită lui Zaciu chestionarul, înainte de a fi primit scrisoare de la Cluj. Îi spun că eu, în locul ei, nu i l-aş trimite.

La televiziune începe un serial după romanul „Les Thibault". Îmi amintesc cu câtă pasiune citeam cartea cu 25 de ani în urmă. Azi, răsfoiesc câteva pagini, ilizibilă. După lectura corespondenţei cu Gide, Roger Martin du Gard mi-a devenit, nu ştiu de ce, dezagreabil.

În librării abundă „Galaxia Gutenberg" de Mac Luhan, best-seller în Statele Unite. La noi, volumul se vinde cu dificultate. Ar fi interesantă o cercetare asupra ariei de fascinaţie a aşa-ziselor *best-seller* şi a cauzelor care determină captarea milioanelor de gură-cască. Cartea e informată, plină de idei scăpărătoare, dar poartă semnele unui diletantism jenant, de sorginte jurnalistică.

Joi, 25 septembrie

Sorin Titel în Albă. Îmi aduce „Ţara îndepărtată” şi un eseu despre Melville, apărut în colecţia „Contemporanul nostru” a „Albatrosului”. Insistă să-i dau un text de 10-15 pagini pentru „România literară” (şeful secţiei de proză - Ţoiu). Sunt zece ani de când n-am publicat nimic în presa literară, ce aniversare remarcabilă! Sorin evocă întâmplări pariziene cu deliciile pe care le poate oferi numai un tânăr care a făcut liceul în perioada anilor '50 şi care se exprimă excentric în limba preţioasă a lui Voltaire. Cornelia ne serveşte masa. Bem Murfatlar. Sorin mănâncă zdravăn, cu o poftă nedisimulată. Îi place să vorbească, să divagheze despre cărţile citite, despre colecţia de discuri de acasă, despre prieteni (Marius Robescu, Lucian Raicu, Valeriu Cristea, Justin, căruia i-a dedicat „Lunga călătorie a prizonierului”). Mă invită săptămâna viitoare la el, „Veniţi şi cu copiii”, spune. Mă roagă să-i împrumut „Memoriile” lui Solacolu şi „Journal en miette” de Eugen Ionescu.

Concertul lui Henryk Szerink la Sala Palatului cu orchestra Radio (Elenescu).

Duminică, 28 septembrie

Mă aflu în apartamentul lui Solacolu din bulevardul Dacia, împărţit în două ca urmare a politicii Partidului de îmbulzeală locativă. Pereţii acoperiţi cu cărţi. Predomină literatura apărută în ultimii 10-15 ani. „Am prăpădit până acum, în împrejurări diverse, două biblioteci", îmi spune mângâind cu ochii cărţile din rafturi. Trataţie cu cafele şi un păhăruţ de coniac. Tăifăsuim. Mărturiseşte că-l interesează politica, se duce în fiecare dimineaţă la hotelul „Dorobanţi" şi răsfoieşte instalat într-un fotoliu „Le Monde". E la curent cu ultimele evenimente internaţionale. A devenit indiferent la represaliile (eventuale) ale regimului, „sunt prea bătrân ca să mă mai închidă", susţine cu un răsfăţ ce-i şade bine. E simpatic moşul! A scris o tragedie (poem dramatic) de 2000 de versuri, „Demosthenes", cu mari speranţe de tipărire la Editura „Eminescu". Părere excelentă despre Mihai Gafiţa (care i-a publicat memoriile), consideră că e un bun român (!). În rest, vechi amintiri din perioada interbelică, portrete de politicieni, de oameni de cultură („Ce bine seamănă Dinu Pillat cu unchi-său, Vintilă Brătianu!"). Ne despărţim după cinci ore de pălăvrăgeală.

Agitaţie în şcoală, se zvoneşte că ne va vizita Stăpânul. Ciudată comportarea oamenilor în faţa unei primejdii iminente. Spectacol demn de mari condeie.

Văd filmul „A trăi" de Kuroshawa. Melodramatic, desuet, trenant, în schimb realizarea tehnică - ireproşabilă. Bună lecţie de cinematografie.

Joi, 2 octombrie

Umoare neagră. Dureri reumatice insuportabile. Fac primele examene la clinica profesorului Teleki de la „Brâncovenesc”. Mi se diagnostichează un emfizem pulmonar şi o spondilită, boală dificilă, care necesită un tratament îndelungat, anevoios. Profesorul mă sfătuieşte să mă internez la el. Starea de uluială, de spaimă pe care ţi-o dă contactul cu lumea fantasmagorică a spitalelor.

Metro Goldwin Mayer îşi sărbătoreşte semicentenarul printr-un colaj din muzicalurile de succes. Revăd actori care mi-au încântat copilăria: Judi Garland, Mickey Rooney, Nelson Eddy, Jeanette Mac Donald, Eleanor Powel, Bing Crosby, Norma Shearer şi alţii. Azi, muzicalurile au ieşit din gustul meu, parada starurilor de odinioară nu mă mai emoţionează decât în măsura în care îmi aduce în minte imagini fruste ale unui trecut de mult uitat.

Eseul lui Titel despre Melville e literatură despre literatură, fără pretenţii de analiză critică speculativă. Lectură agreabilă.

Sâmbătă, 4 octombrie

La Ţigăneşti, cu familiile Pârăianu şi Boicescu. Timp minunat. Tratăm cu maica stareţă posibilitatea cumpărării unor locuri de veci în cimitirul mânăstirii. Dulceţuri, temenele. Se pare că daravera e fezabilă. Chinovia - în continuă restaurare. Se lucrează la brâul al doilea de incintă. Casele maicilor Talida şi Eliconida, unde am lucrat pe vremuri, demolate. În locul lor s-au ridicat „la roşu" noile chilii, ce vor fi prevăzute cu baie, instalaţii sanitare, apă caldă. „Confort cinci stele" râde Mitru. Luăm masa în pădure, în vecinătatea Scroviştei: plăcinte cu poalele în brâu făcute de Cornelia, vin de Murfatlar. Peisajul aduce cu uleiurile executate la Barbizon de Andreescu. Glume lugubre referitoare la învecinarea întru eternitate cu rosturile mânăstirii. Spre seară ne mutăm la cârciuma în formă de ciupercă de la şosea. Ne întoarcem după zece noaptea.

Directorul liceului, Ionescu, care i-a fost student lui nenea Mitel, face demersuri complicate pentru a obţine aprobarea ca şcoala noastră să se numească „Dumitru Moţoc". Iniţiativă merituoasă dar utopică, în condiţiile birocraţiei instituţionalizate. Drăgăşenenii luptă de trei ani ca unicul liceu din urbe să poarte numele patronului spiritual al locurilor, Gib Mihăescu.

Luni, 6 octombrie

Cu Gheorghe Anca la telefon. „Toamna, păsările...", susţine el, „face furori" în spaţiile în care e difuzată. Mihai Şora (şeful lui la minister) doreşte să mă cunoască personal. Mi-a cumpărat „Walhalla" la Galaţi. În rest, aceleaşi aiureli incoerente. Anca e „un tip", plin de idei, de iniţiative. Lucrează la un studiu despre Brâncuşi pe care îl divinizează (în filiera lui V.G. Paleolog). Discuţii despre Cuclin. Contactele cu el îmi dau un vag vertij inexplicabil.

„Ţara îndepărtată", pentru cronică. Romanul e scris de un stilist desăvârşit. Din păcate, aşa cum se întâmplă întotdeauna, lipsa de libertate în desfăşurarea situaţiilor conflictuale îi limitează forţa epică nativă. Titel e un scriitor care va da cu siguranţă marile romane ale anilor '80.

Joi, 9 octombrie

Şedinţă de partid la Uniune pentru excluderea lui Ben Corlaciu, rămas, în timpul verii, în Vest. Luări de cuvânt penibile, ridicole, chiar triviale pe alocuri, în genul „execuţiilor” din neuitaţii ani '50 (Deşliu, Victor Tulbure, Liviu Bratoloveanu, Luscalov, Davidoglu, Gheorghiu-Pogoneşti). Mihai Beniuc, revenit în eşaloanele înalte ale treburilor scriitoriceşti, zbârcit de vremuri, insignifiant, pitic, dar otrăvit la vorbă, îmi produce greaţă.

Scurtă discuţie cu Tudor, la o bere, în pauză, la restaurantul Casei Scriitorilor. Îmi solicită colaborarea la „Era socialismului” unde lucrează de la un timp încoace. Îl privesc atent. Vorbeşte serios, insistă, să-şi fi pierdut umorul?

Citesc poeme de Elena Văcărescu (ediţia Stăvăruş), romanţioase, suave, prăfuite. Pierdere de vreme.

Luni, 13 octombrie

Reiau campania pentru pensionarea de boală. Doctorul Teleki (nume de conte ungur!) nu poate să mă interneze la domiciliu, invocă legi, regulamente. Îmi propune să solicit un pat în clinica profesorului Fica, unde mă va trata el personal „cu tot ataşamentul”. Dacă jurnalul unui scriitor (beteag ca mine) ar consemna cu minuţiozitate toate suferinţele trupeşti prin care trece autorul, ce plictiseală pentru cei ce ar avea prilejul să-l citească!

Plouă de trei zile. Foc în sobe. Se apropie termenul de predare a cărţii la „Ion Creangă”. Lucrez pe texte vechi, uitate.

„Anestezie locală” de Günther Grass confirmă regula că editurile traduc din scriitorii importanţi contemporani nu capodoperele lor, ci cărţile cu iz politic anticapitalist, antifascist, eventual anticreştin. Mizerie!

Joi, 16 octombrie

Convorbire cu Dinu Pillat la telefon. Se arată bucuros că mă aude. Are glasul slab, abia şoptit, nesigur. A făcut o depresiune psihică, se simte rău. Intenţionează să se pensioneze. Nu poate să mă primească încă, poate peste o săptămână-două. După ce închid, impresia ciudată (paranormală!) că am comunicat cu Ion Pillat.

Florea Firan îmi mulţumeşte printr-o scrisoare pentru cronica la enciclopedia oltenească din „Orizont”, pe care o socoteşte „cea mai serioasă, mai pertinentă şi competentă din cele 14 cronici apărute până acum” (i-au apărut, deci, 14 cronici!).

Marţi, 21 octombrie

Mitru, întors dintr-un turneu prin Vâlcea, îmi spune că s-a bucurat de o primire magistrală. La librăria „Anton Pann" mi-au fost elogiate cărţile de o profesoară drăgăşeneană (nu-i ştie numele). Printre participanţi, Florea Firan şi încă trei-patru ştabi localnici. Ilie Purcaru, care l-a însoţit pe Mitru, s-a aflat tot timpul într-o jalnică stare de ebrietate.

Scenă la librăria de pe Rahova. Librarul, amabil, mă recomandă lui Ciurunga, ce răsfoia distrat o carte. „Domnul Constantin Mateescu, zice, tot scriitor." Ciurunga ridică o sprânceană şi graseiază: „*Tot* scriitor? Aha! *Tot* scriitor!" Era jignit că bietul Cihodaru mă ridicase până la înălţimea importanţei lui.

> „Regele Ioan" de Shakespeare la televiziune. Impresionant de exact jocul lui G. Mottoi. Remarc tentaţia regizorului de a supralicita subtextul amuzant al piesei, de altminteri tragică. De aici primejdia de a cădea în şarjă, în burlesc. Gluma, în textul dramaturgului, e o capcană şi în acelaşi timp o imperceptibilă concesie inofensivă făcută publicului elisabethan, amator, ca pretutindeni, de distracţie. Dincolo de glumă răzbate marea tristeţe emoţionantă a Gândului. A sublinia, a îngroşa în spectacol tocmai nuanţa veselă, „hazoasă" a versurilor, e o dovadă de necuviinţă, de prost gust.

Sâmbătă, 25 octombrie

Întâlnire cu copiii la biblioteca sectorului 6. Sunt „uns” membru în juriul concursului de proză. Puzderie de activişti „pe linie pionierească”. Domnişoara Costache patronează „acţiunea”. Pentru însufleţirea cadrului festiv, sunt invitate trei actriţe profesioniste, care recită versuri mobilizatoare. După încheierea „întâlnirii”, o însoţesc pe Angela Chiuaru până la staţia de tramvai. Îmi mărturiseşte că scrie versuri, ar vrea să publice, nu poate. Complexul artistului care aspiră la o fărâmă oricât de neînsemnată de nemurire.

Îl vizitez pe Mitru. De o săptămână e bolnav de ochi, nu vede. Deprimat. Mă informează că la Bruxelles s-a „judecat”, sub preşedinţia lui Eugen Ionescu, „cazul Zaharov”. În fine, Franco e pe moarte, a primit, se zice, Sfânta Cuminecătură. Spania încheie o importantă filă de istorie.

Premiul Nobel pentru literatură i s-a decernat în acest an lui Eugenio Montale (amic al lui Dragoş Vrânceanu). Încă o personalitate premiată, despre care cititorii noştri abia au auzit câte ceva „la posturi”. Ne facem o tradiţie din a publica pe marii scriitori ai lumii numai după ce au fost încununaţi la Stockholm.

Ziua Armatei. 21 de salve de artilerie. Barbare obiceiuri - de a cinsti o sărbătoare prin bubuitul infernal al tunurilor.

Luni, 27 octombrie

Discuţii „individuale” cu biroul organizaţiei de partid a scriitorilor. Mă aflu în holul de la etaj al Casei Scriitorilor. Aştept. Trece o oră. Turbez. De cum soseşte Ileana Vrancea, e introdusă înăuntru peste rând, cu temenele şi pupături de mâini, de Traian Iancu. Ne având ce face, conversez cu Petre Luscalov. Lui Luscalov îi e frică. „Ne-or da afară din organizaţie?” mă întreabă, cerşindu-mi parcă o îmbărbătare. Îmi mărturiseşte că soţia lui, de care a divorţat, e plecată „cu forme în regulă” în Israel, el n-are nici o vină, e credincios Partidului. Discuţia propriu-zisă durează şapte minute. Întrebări banale. La masa judecăţii: Traian Iancu (secretarul), Mihai Gafiţa, Leu, Cârneci, Szasz Ianos, Gica Iuteş, Nisipeanu, N. Crişan. Mă întorc acasă frânt, scârbit de viaţă.

Continuă dialogul de la distanţă Eugen Barbu-Ben Corlaciu. Eugen Barbu îşi deversează toate lăturile partinice în această polemică stupidă, inutilă. O face din vocaţie, de plăcere, din viciu, din răutate, sau e în solda generoasă a Securităţii?

Excepţională cartea lui Ilie Corfus („Întâmplări de demult”) cuprinzând mici cronici populare culese cu migală, referitoare la prima jumătate a veacului trecut. Bucureştii sub biciul ciumei, ce pagini vii, înfricoşătoare, de apocalipsă!

Joi, 30 octombrie

O vizitez pe Elena Linţa în Pitar Moş, la facultatea de limbi slave. Mă felicită pentru „Toamna, păsările...” Consideră că am izbutit prin Wanda „tipul ideal de poloneză”. Crede, de asemenea, că romanul i-ar putea interesa pe cititorii polonezi prin atmosferă, tematică şi veridicitatea personajelor. Îmi dă adresa lui Zbigniew Szuperski din Kracovia, traducătorul cel mai bun, după părerea ei, din limba română în limba lui Mickiewiz. Insul, jurist de meserie, a trăit mulţi ani în România şi a refăcut pe viu experienţa Wandei, după 1939.

Am terminat de revăzut nuvelele şi povestirile pentru „Ion Creangă”. Mai am 80 de pagini *noi*, pentru a putea preda volumul Deliei. Dumnezeu ştie când/dacă le voi scrie.

> Internationale Jugend Bibliothek îmi trimite programul manifestărilor anuale ce vor avea loc pe 5 noiembrie la München, cu prilejul celei de a 26-a expoziţii de carte pentru copii şi tineret. Ce n-aş da să le pot face farsa politrucilor - de a mă duce acolo!

Sâmbătă, 1 noiembrie

Telefon de la Solacolu, după lectura „Walhallei”. Elogii jenante. Citează fraze, expresii „aforistice” care l-au încântat. Se minunează cum un scriitor „de dimensiunea mea” nu e comentat cum se cuvine de critică. Mă invită să mai trec prin bulevardul Dacia, „sunt bătrân şi singur” îmi spune şi vocea îi tremură imperceptibil.

Donoiu mă anunţă că având prea multe cărţi de „lecturat”, mi-a trecut volumul Danielei Crăsnaru. Am, deci, un nou redactor, al patrulea la Editura „Eminescu”.

Dau la dactilografiat lui Oprea cele 80 de pagini pe care am lucrat în ultimele luni. Mai mult ca oricând îmi trebuie timp şi libertate. Şcoala mă ucide. Mă întorc acasă cu dureri îngrozitoare de cap. Antinevralgicele „clasice” nu mă mai ajută.

Pier Paolo Pasolini asasinat. Rumoare în lumea oamenilor de cultură.

Joi, 6 noiembrie

Zi însorită. Mânăstirea Ţigăneşti ne întâmpină cu glas de clopote. Mitru, Cae Boicescu şi cu mine suntem primiţi la stăreţie. Lumină mică. Miros de velinţe şi de tămâie. Stareţa ne conduce în cimitir, ne alegem locurile „de veci" în latura din stânga a ţintirimului. La câţiva paşi se întinde oglinda de cristal a lacului.

Primul contact (la telefon) cu Daniela Crăsnaru. Impresie favorabilă. Promite să ia imediat volumul în lectură, joi am putea avea „discuţia".

Trec pe la Academia „Ştefan Gheorghiu" pentru detalii în legătură cu „cursul de perfecţionare" pe care sunt obligat să-l frecventez. Până într-o lună trebuie să predau un referat. Ureche, care mă însoţeşte prin birouri, încearcă să mă liniştească, realizează că sunt îngrozitor de iritat. Când pun piciorul în această instituţie, am sentimentul că mă depersonalizez, că-mi pierd identitatea. *Mi-e frică*.

Vineri, 7 noiembrie

Ovidiu Papadima dă autografe la librăria „Sadoveanu” pe volumul său despre iluminism. Îi sunt recomandat de Mitru. Librăria - plină de oameni de cultură. Mă întreţin cu Bulgăr, se plânge că „Steaua” îi ţine prin sertare, de multă vreme, câteva articole („Nimic nu se mai publică fără relaţii”). În asistenţă Cândroveanu. De altminteri, în librărie sunt o mulţime de aromâni, veniţi să-l vadă pe magistru.

Depun la Editura „Tineretului” volumul (de fapt, cele 80 de pagini încropite) intitulat, neavând altă idee mai fericită, „Povestiri de la Rond”. Deliei îi place titlul, „o să aibă un succes grozav”, mă încurajează cu vocea ei uşor voalată. Seara, îi invit la mine pe Tudor şi pe Niţă. Depănăm vechi suveniruri din facultate. Tudor e nemulţumit de atmosfera cazonă din redacţia „Erei”, tânjeşte după viaţa de boem din editură, de la cinematografie.

Marţi, 11 noiembrie

Încep să scriu o povestire al cărei titlu l-am luat după un film de Spielberg, „Jaws”, ce rulează cu succes în Occident. Problema violenţei, emblemă a epocii. Eroii: doi puşti care nu vor vedea, probabil, niciodată filmul.

Cu Dan şi Anca în Grădina Botanică. Toamna, grădina are un farmec indescriptibil. Coloritul frunzelor, arse de frig, de ploi, de vânturi e fascinant. De câte ori revin aici, îmi amintesc cu o strângere de inimă inexplicabilă de „Auroaica”.

Citesc volumul antologic „Starea poeziei” de Nichita Stănescu. O selecţie mai severă l-ar fi avantajat pe autor. Sunt multe poeme de o retorică deficitară. Lectura - agreabilă.

Dureri de cap îngrozitoare. Iau droguri.

Joi, 13 noiembrie

Şedinţă la Casa Scriitorilor, senzaţie, spectacol de gală. Titus Popovici deschide ostilităţile, citind un text, timp de o oră (!), despre „cazul Breban”. Cuvinte grele despre „descompunerea morală” a prozatorului, privită cu prea multă îngăduinţă de conducerea partidului şi statului. Sunt implicaţi în „chestie” Ivasiuc şi Goma. Argumentaţia e sprijinită pe ideea că oameni „puri”, de o valoare indubitabilă, ca Mircea Zaciu, sunt obstrucţionaţi de „foruri” de a călători în Vest, în timp ce indivizi suspecţi, cum e incriminatul, se plimbă în voie prin Suedia, ca reprezentant al breslei noastre. Incendiul se întinde. Al. I. Ştefănescu observă că instituţiile de cenzură sporesc de la un an la altul (enumeră vreo patru). Se aruncă în luptă forţe redutabile: Deşliu, Barbu, Lăncrănjan. Adrian Păunescu îl atacă violent pe preşedintele Uniunii Scriitorilor, incapabil de a apăra cu demnitate rosturile scriitoriceşti. Virgil Teodorescu se disculpă lamentabil. Cu ochii bulbucaţi, cu vocea lui subţire de scapet, abia articulează câteva cuvinte, pierdut, incoerent. Ion Lăncrănjan, în vervă, îşi varsă focul pe Valeriu Râpeanu pe care îl botează „Reptilică”, făcând aluzie la caracterul lunecos al subiectului. Rumoare în sală. Şedinţa continuă cinci ore. Câtă risipă oratorică pentru reglarea unor conturi personale insignifiante! Schimb câteva cuvinte, în pauză, cu Alexei Rudeanu, misterios, retras într-o tăcere sumbră. O vorbă a lui Fănuş Neagu: numărul scriitorilor s-a dublat în ultimii şapte ani. Când se înmulţesc câinii, nu sunt decât două soluţii: ori se măreşte osul, ori se stârpeşte o parte dintre animale. La noi nu se adoptă niciuna dintre cele două alternative pertinente.

„Flaubert” de Maurice Nadeau. Biografie rece, bine informată, bine scrisă, fără mari pretenţii interpretative. O carte în plus despre Flaubert.

Luni, 17 noiembrie

Aflu de la Sorin Titel că Dinu Pillat e grav bolnav. Se pare că a contractat o encefalită virotică, situaţia sănătăţii sale e disperată. Cornelia îi telefonează doamnei Pillat, care îi spune că Dinu e acum mai bine, dar sunt slabe speranţe că-şi va mai reveni vreodată pe deplin. Anii de detenţie petrecuţi în închisorile regimului ca şi destituirea recentă de la Institutul „Călinescu" cred că i-au fost fatale. Ce mică şi netrebnică e viaţa...

Şedinţă de consiliu pedagogic, stupidă, nesfârşită, aceleaşi probleme insolubile ale educaţiei. Sunt un pedagog ratat. Îi admir pe prietenii (ca Bebe Ogrezeanu) care fac din dăscălie o vocaţie. Pentru mine, învăţământul e modul de a-mi duce existenţa. Fără el, n-aş fi avut răgazul să scriu un rând.

Răsfoiesc „romanul cronologic" al lui Petru Vintilă despre Eminescu. Compilaţie trudnică, voluminoasă. Fără interes.

Vineri, 21 noiembrie

Extemporale. Am corectat până acum 1320 de „exemplare”. Nu am parcurs în viaţa mea atâţia kilometri de prostie.

Hušková, cu amabilitatea ei bonomă, îmi cere încă un volum din „Toamna, păsările...”, a găsit o traducătoare „foarte bună” în slovacă. E mâhnită, o duce rău cu sănătatea. Regret că în cele două descinderi ale mele în Cehoslovacia nu am rezervat o zi pentru a mă duce să o văd la Bratislava. Mâine, poimâine, nu mai este.

Excelentă antologia de proză aromână a lui Cândroveanu. Găsesc cuvinte încântătoare: lilice (floare), dorlu, vreare (dragoste), prumveară. Bunicii dinspre mamă vorbeau în casă aromâna. Rosteau cuvintele încet, cu o sfială dulce, nefirească. În antologie, lirica „profesionistă” pare mai puţin interesantă, în schimb cea populară e excepţională.

A murit, ieri, Franco. Spania în derivă.

Miercuri, 26 noiembrie

De câteva zile ninge fără întrerupere. Zăpada s-a ridicat de 30 de centimetri. Peisaj alpin. Iarna îmi osteneşte gândurile. Mi-e frig.

Discuţie la „Cartea Românească”, în strada Nuferilor, cu Sorin Mărculescu. Mărturiseşte că mi-a citit volumul încă din ianuarie, însă, nefiind inclus în plan, n-a găsit de cuviinţă să-mi mai telefoneze. „Insula”, nuvela care ocupă mai mult de jumătate din carte, „nu mă reprezintă”. E nerealizată literar şi „şubredă ideologic”. Restul „bucăţilor” sunt acceptabile. Rămâne să completez volumul cu alte piese, mai rezistente. Promite să mă includă în planul editurii pe anul 1977, dacă îi aduc dactilograma până în ianuarie.

Mă delectez cu rondelurile lui Charles d 'Orléans, în versiunea lui Romulus Vulpescu. Parfumul vechilor castele medievale, literatură baladescă, de alcov. Versurile, de o mare varietate a expresiei, cantabile, spumoase, au rezonanţa unor sonatine interpretate la clavecin. De ce i-am imputa aceasta ducelui când pianul încă nu fusese inventat?

Vineri, 28 noiembrie

Interesante „Notele zilnice” ale lui Camil Petrescu. Astfel de exerciţii gratuite, situate alături de literatură, dau o imagine a vieţii literare interbelice. Ceea ce surprinde este asemănarea între atmosfera intelectuală a epocii în care sunt redactate „notele” şi cea de astăzi. Aceleaşi rele obiceiuri, prostia ridicată în „posturi”, aceeaşi luptă disperată cu viaţa, aceleaşi tribulaţii. Contemporaneitatea aduce în plus (cu vârf şi îndesat) doar „binefacerile” sistemului centralizat şi opresiv.

Aud că a încetat din viaţă Gicu Niţulescu, medic la Segarcea, coleg de clasă 12 ani (şcoala primară şi liceul „Lahovary”). S-a stins în zece zile, în urma unei infecţii hepatice postoperatorii. Premiant incontestabil al promoţiei noastre, fiu de colonel (locuia în „Cartierul ofiţerilor”), inteligent, trufaş, ambiţios, pedant, a alunecat cu vremea în beţie, ratând o excepţională carieră de chirurg. Au început să se rărească rândurile promoţiei noastre, ce poartă numele profesorului Nicu Angelescu.

Luni, 1 decembrie

Şedinţa secţiei de proză la Casa Scriitorilor. Temă: literatura de inspiraţie istorică. Vorbesc Dan Zamfirescu despre „nevoia de mândrie naţională” (!) şi Eugen Theodoru, care-şi destăinuie cu generozitate secretele atelierului de creaţie. Conducerea supremă de partid a iniţiat printre literatori o campanie bine dirijată de contracarare a atacurilor „din afară” (în presă şi literatură) împotriva integrităţii noastre teritoriale, a continuităţii şi legitimităţii românilor în spaţiul carpatin. Ni se promit *includeri* imediate în planurile editoriale, avansuri, ajutoare de documentare. Se reiterează, în alt registru ideologic, îndemnul bravului Heliade Rădulescu, „Scrieţi, băieţi...”. După două decenii de falsuri grosolane şi mistificări, în care istoria a fost eliminată de cenzură din teritoriul literaturii, inteligheţia noastră e dispusă încă o dată să sară în ajutorul marelui Patron. Au sprijinit cu înflăcărare iniţiativa Gh. Suciu, C. Ţoiu, Laurenţiu Fulga.

Kropotkin: „Ar fi bine ca toţi guvernanţii care alcătuiesc proiecte ale disciplinei de stat, să treacă mai întâi prin şcoala vieţii reale înainte de a-şi expune utopiile. Atunci ar exista mai puţine proiecte de constituire a viitoarei societăţi după modelul militar, piramidal.”

Ţărnea îmi trimite cu dedicaţie „Starea de iubire” (debut), apărută la Editura „Facla”.

Vineri, 5 decembrie

Agitaţie, febrilitate, cumpărături costisitoare în ajun de Sfântul Nicolae. Copiii, mai ales Ancuţa, sunt în culmea impacienţei. Ancuţa vorbeşte toată ziua numai despre sosirea iminentă a Moşului, teribil îi mai place să primească daruri.

Editura „Ion Creangă" mă expediază în planul de rezervă pe anul viitor (e pentru a nu ştiu câta oară când mă trezesc zvârlit în incertitudinea acestor planuri de rezervă) cu un volumaş de 7 coli intitulat (de Delia, probabil) „Povestiri din şcoală". Ce idee! Directorul Utan s-a internat din nou pentru o cură de dezintoxicare etilică. Sunt oamenii care conduc destinele literaturii.

Primesc din partea lui Marian Popa câteva rânduri dactilografiate (şi nesemnate!) prin care îmi solicită să-i dau detalii biografice pentru ediţia a doua a dicţionarului. Ediţia întâi m-a îmbătrânit cu patru ani.

Tanti Aglăiţa şi-a fracturat o mână, biata, alunecând pe gheaţă. Cornelia îi va prelua o vreme atribuţiile în gospodărie.

„Marele Gatsby" cu Robert Redford, remarcabilă realizarea plastică. Cinematograful profită în continuare de resursele literaturii.

Duminică, 7 decembrie

Alaltăieri a încetat din viaţă Dinu Pillat. Sunt consternat. S-a stins încet, ca o flacără plăpândă, închizând încă o fereastră speranţei şi încrederii în mai bine. Am vie în amintire seara petrecută în cerdacul de la Valea Vinului, împreună cu Sorin Titel. A fost, atunci, seducător, volubil. Din când în când îl străbăteau tristeţi nespuse. Îi plăcea viaţa. Avea proiecte. Discuţiile despre literatură purtau pecetea marii lui culturi europene, exhibată fără ostentaţie. Desenul chipului lui Călinescu, pe care numai un portretist de anvergura lui era capabil să-l creioneze cu atâta ironică dezinvoltură, se va pierde, cu siguranţă, în eteruri. A murit discret, fără fanfare şi discursuri. În biblioteca sa se află, cred, „Walhalla", pe care n-a mai apucat să o citească.

Capela bisericii Visarion. Defunctul întins pe catafalc, între pereţii de gheaţă ai zidirii, decorată cu pictură veche, descojită. Familia cernită. Figura albă a mortului, emaciată. În curtea sfântului lăcaş puzderie de lume „bună". Literatori, colegi de Institut, studenţi înfofoliţi în blănuri, în paltoane şi mantouri. Îi recunosc pe Emil Manu, Ştefan Augustin Doinaş, N. Balotă, Crohmălniceanu, Tertulian, Georgeta Horodincă. Apare Ioan Alexandru îmbrăcat într-un cojoc miţos, urmat de un cârd de puşti, toţi înveşmântaţi în cojocele. Ceremonia religioasă întârzie datorită programării la aceeaşi oră a două botezuri şi un parastas. Momente de tristă reculegere. Când ies în bulevardul Ana Ipătescu, mă întâmpină un vânt tăios, de pustă.

Marţi, 9 decembrie

Lucrez fără entuziasm la referatul pentru „reciclare”. Treabă scârbavnică. Dureri de cap paralizante.

Şedinţă la Casa Scriitorilor, a treia în ultimele săptămâni. Ivasiuc îşi ia revanşa împotriva lui Titus Popovici cu glas mieros, din care picură otravă. Vorbeşte bine, elegant, în fraze ample, orator de rasă. Detestabile prezenţele lui Ghişe şi Bucuroiu trimişi de „organe” să supravegheze viaţa scriitorilor. Se pune încă o dată placa despre „epopeea naţională spirituală a poporului”. Eugen Barbu coboară în arenă. Zic unii că ar candida la funcţia de preşedinte al Uniunii Scriitorilor la alegerile din primăvară. În rest, aceeaşi abonaţi ai frazelor pompoase, grave: Platon Pardău, M. Davidoglu.

Valeriu Râpeanu s-ar fi exprimat că apar prea des (în fiecare an cu câte o carte). E susţinut de Adrian Anghelescu, fostul subaltern de la „Scânteia” (ce excelent tandem!), care refuză să dea volumul în lectură pentru motivul că a primit un tiraj prea mic din partea sectorului de difuzare.

Ideile lui Kropotkin despre stat ca instrument de oprimare din „Amintirile unui răzvrătit” (e de mirare că „forurile” au dat drumul cărţii spre tipografie!) ni se arată, astăzi, profetice. Acest bătrân mintos a fost primit cu zâmbete ironice şi nepăsare de contemporani. De aceea asistăm acum neputincioşi la eşecul dezastruos al statelor totalitare, susţinute de ideologia „generoasă” egalitaristă.

Luni, 15 decembrie

La şeful direcţiei personal-învăţământ din Ministerul Agriculturii, Marian, pentru aprobarea concediului fără plată. E cunoştinţă veche. Îl mint cu sânge rece că inspectoratul şcolar nu are competenţa să aprobe concedii profesorilor din liceele industriale, că de el depinde apariţia viitoarei mele cărţi. Se emoţionează, a lucrat pe vremuri în gazetărie, cochetează cu literatura. Cafele, protocol. Mă plictiseşte o oră cu suvenirurile sale dintr-o călătorie americană despre care ar vrea „să lase mărturie". La plecare îmi pune în braţe 20 de pagini ale unui manuscris pe care intenţionează să-l ofere Editurii „Sport-Turism", cu rugămintea să-l stilizez, „ştiţi dumneavoastră ce să-i faceţi". Ies din clădirea ministerului visând zăpezi şi păsări albe, zburând pe cer.

Ieri, la „Casandra", invitat de Gheorghe Anca. Ţine o conferinţă cu mijloace „moderne" (magnetofon, proiecţii, interpretare teatrală) despre „teatru şi sculptură". Spectacolul, fiindcă e un spectacol - încântător. Acest oltean deştept nu încape în tiparele rigide ale convenţiei. Conferinţa lui e un poem excentric despre artă, fără direcţie şi plan, o harababură spirituală, sclipitoare, cu momente de poezie autentică. Sunt pomenite peste 50 de mari personalităţi ale secolului într-o totală lipsă de rigoare şi sistem. Auditoriul, puţin la număr, dar select. Ada Orleanu mi-o prezintă pe Elena Iordache Streinu care, la cei 73 de ani ai săi, se ţine încă bine. I-am spus de două ori că scriu nuvele şi continuă să mă chestioneze ce volume de versuri am mai publicat. L-am luat cu mine şi pe Dan. Mă întreb ce va reţine, peste ani, din această experienţă halucinantă.

Marţi, 17 decembrie

Piru scoate volumul II din „Poezia română contemporană”, ajungând cu materia până la zi (Daniela Crăsnaru e comentată cu o plachetă de versuri). Sistemul de lucru e acelaşi ca şi în volumul precedent (să-i zicem „metoda descriptivă”). Aprecierile drastice referitoare la poeţi, auzite în singura întâlnire a mea cu el la Capşa, sunt mult atenuate, la intervenţia, probabil, a redacţiei. Adevărata istorie a literaturii se va scrie abia după 40-50 de ani, când „subiecţii” vor fi trecut de mult în lumea celor veşnice.

Primesc prin inspectorul Ionescu, de la Marian, încă 40 de pagini din însemnările despre America. Sunt scrise imposibil, agramat, nu ştie să articuleze o frază. Şi-o fi închipuind că o să-i stilizez întreaga carte? Sunt hotărât să pun capăt acestei aventuri stingheritoare, dar numai după ce mă voi întoarce din concediu.

Vineri, 19 decembrie

„Discuţie”, cu Daniela Crăsnaru, la Editura „Eminescu”. Prevenitoare, reverenţioasă. N-are observaţii, în afara câtorva greşeli de literă. O singură pretenţie: să „dezalcoolizez” nuvelele. Se bea prea mult, îmi spune, toţi eroii beau. Mi se şopteşte că s-a interesat în prealabil în redacţie dacă nu sunt cumva alcoolic, ca să-mi menajeze susceptibilităţile. Speră să colaborăm în continuare. Volumul urmează să plece la *Sinteze*, ultima născocire a „culturnicilor”, pentru a pune beţe în roată scriitorilor. Printre eventualii lectori: Cursaru (zâmbetul lui amabil, cu gropiţe!), Eugenia Tudor, Liviu Călin. Ajung acasă, citesc volumul, scot 12 coniacuri, 4 whisky-uri şi 3 ginuri. Sper ca această cură de dezalcoolizare să nu afecteze „spiritul” nuvelelor.

Predau cu mare silă referatul la Academia „Ştefan Gheorghiu”. Mă aşteaptă o săptămână de stress, de pierdere de vreme fără noimă.

Nu sunt decis unde să plec la scris. Sovata, Olăneşti, Călimăneşti? Mă ispiteşte cămăruţa modestă din castelul cantacuzinesc. Bebică Macavei promite, telefonic, că va face tot ce-i va sta în putinţă pentru o cazare rezonabilă (poate la Căciulata).

Luni, 22 decembrie

De astăzi până sâmbătă sunt rob cu forme în regulă Academiei „Ştefan Gheorghiu”. Patru ore de prelegeri dimineaţa, încă patru de seminarizare după-amiaza. Program de exterminare. Conferenţiarii vor, fiecare, să le arate dascălilor cât sunt de erudiţi, de informaţi în problemele de politică şi ideologie actuală. Observ deschideri „curajoase” în interpretarea curentelor din gândirea contemporană occidentală. Mă întâlnesc cu foşti colegi de facultate, figuri sinistre de activişti şi delatori. Se interesează ce mai fac, unde lucrez, zâmbesc, mă bat pe umăr, îmi dau ghionturi, trecutul e uitat, nu-şi mai aduc aminte de vremea când mă numeau „banditul Mateescu”.

Lucian Avramescu îmi trimite cu poşta volumul său de versuri (debut).

Joi, 25 decembrie

Ciudat Crăciun! Petrec ziua în citadela ateismului. Prelegeri fulminante despre istoriografia contemporană ostilă ţării noastre. Partidul dă dezlegare să se arunce anatema, *oral*, asupra tuturor neprietenilor din afară, reali sau prezumtivi. În presă, însă, în volume, nu transpare absolut nimic. Stupidă „diplomaţie" în manipularea ideii de democraţie, de libertate de opinie.

Seara, după seminarii, îl invit la masă pe Murgan, coleg de facultate, bun prieten, pe vremuri, cu Bazil, acum profesor undeva, prin Satu-Mare. Se pierde în lamentaţii despre relaţiile cu maghiarii, care îi fac mizerii. Ar vrea să vină mai aproape „de ţară", dar eventualitatea unui transfer e imposibilă.

Cornelia a cumpărat bilete la wagons-lit. Peste trei zile plecăm la Hunedoara.

Luni, 29 decembrie

Hunedoara. Atmosfera de familie, de clan, mă inhibă. Suntem 14 persoane înghesuiţi în două apartamente, ale lui Gică şi Fănică. Bătrânii mei sunt bine, atât cât le permite vârsta. Aici, la Gică, unde petrec cinci-şase luni pe an, se simt ca acasă.

Colind oraşul cu Dan şi Mircea. Cerul hunedorean, acoperit cu o aureolă roşie de reziduuri şi funingine. Prin coşurile înalte ale furnalelor ies trâmbe aurii de foc. Văd centrul, piaţa veche, străzile înguste înecate în fum. La librărie cumpăr DEX-ul, pe care nu l-am mai găsit în Capitală.

Seara fac febră. Sfârşit de an sărac. Mă bântuie gânduri rele. Duc dorul după singurătate, aş vrea să scriu.

Marţi, 30 decembrie

Scurtă aventură cu Dănuţ la Deva. Oraşul animat de apropierea revelionului. Aglomeraţie pe străzile din centru. Vitrinele îşi arată sărăcia poleită. Vizităm Palatul Culturii, edificat recent după tiparele construcţiilor socialiste (economie de materiale, linii simple, eclipsă de imaginaţie). În sala de spectacole se repetă pentru festivitatea de deseară închinată zilei republicii. Cortină roşie, tablourile de rigoare, miros de naftalină. Urcăm pe drumul de costişă al Cetăţii. Mă simt rău, am febră, ar trebui să mă întorc, dar nu vreau să-mi dezamăgesc feciorul. Sus, sunt complet epuizat. Vânt rece. Ceaţa, din ce în ce mai deasă, îmi macină plămânii. Dănuţ e în culmea fericirii, ţopăie pe zidurile vechi, acoperite de bălării uscate. Rămânem o jumătate de oră să privim oraşul. Seara febră mare, 40 de grade. Îngrijorarea mamei. Ventuze, prişniţe. Din stradă se aud chiuituri sălbatice şi plesnete de pocnitoare. Trist sfârşit de an.

1976

Vineri, 2 ianuarie

Am petrecut revelionul bolind, întins în perne, scuturat de friguri. De azi mă simt ceva mai bine. Citesc „Dicţionarul onomastic” al lui Mircea Horia Simionescu. Plăcută intimitate cu inteligenţa vioaie a autorului, sarcastică, blajină uneori, ironică. O pledoarie pentru arta gratuită.

Afară, ceaţă. Văd pe fereastră blocurile învecinate, implântate în solul de cărbune al Hunedoarei. Balcoanele acoperite cu rufe albe, indecent expuse. Dan e plecat cu Gică la Sarmizegetusa. Singur în cameră. Se aude un aparat de radio, cântând un imn eroic. Mâine ne întoarcem acasă.

Luni, 5 ianuarie

Buimăcit, încă, de boală. Îl chem pe Duci, mă consultă, crede că pot să merg la lucru fără grijă, am avut doar o viroză banală, fără complicaţii pulmonare. Mă simt neputincios, ne-trebnic.

Cu Macavei la telefon. La Căciulata nu sunt camere cu încălzire centrală. Vila Cantacuzino se eliberează abia pe 10, dar îmi va aranja cazarea provizorie în altă vilă. Mă decid să plec la drum peste trei zile.

Sorin Mărculescu îmi promite să facă formele pentru includerea în planul pe anul 1977. Întreabă dacă 200 de pagini sunt de ajuns. Îi spun că 240. „E bine”, zice, dar gândurile îi sunt plecate în altă parte, puţin îi pasă de mine, de volumul meu, de câte pagini îi voi duce.

Joi, 8 ianuarie

Călimăneşti. Vila „Furnica”. Mă aflu într-o cameră neîncălzită. Scriu cronica la cartea de poeme a lui Ţărnea, cu trei pulovere pe mine, sub trei pături, dârdâind de frig. Promisiuni solemne că duminică se eliberează vila „23 August”.

Înainte de plecare, drum până la „Cartea Românească”. Gafiţa, ceremonios, mă asigură de includerea în planul pe 1977. „Nu vreţi să staţi?” întreabă făcându-mi semn spre un fotoliu şi zâmbindu-mi cu ochii lui albaştri, înşelători ca valurile mării.

Descopăr la librărie „Jurnal”, volumul I, de Titu Maiorescu.

Sâmbătă, 10 ianuarie

La Râmnic. Îl găsesc pe Cârstea extrem de tulburat. Aseară a fost chemat de primul secretar şi muştruluit vreo două ore pentru câteva rânduri apărute în „Orizont” împotriva unui poet localnic, care comisese două epigrame maliţioase cu prilejul lansării (în prezenţa lui Nicolae Dragoş şi Laurenţiu Ulici) volumelor de versuri ale lui Ţărnea şi Avramescu. În timp ce povesteşte întâmplarea, Cârstea plânge, plânge de-a binelea, punându-mă într-o situaţie penibilă. Ţărnea şi Avramescu l-au apărat cu demnitate în faţa boss-ului, declarându-i că sunt hotărâţi să moară cu redactorul-şef de mână.

Tamaş mă primeşte în biroul său cu mobilă „de epocă”. Cafele. Îmi spune printre altele că directorul bibliotecii judeţene, Popa, a fost destituit pentru o exprimare ireverenţioasă, în timpul unui meci de fotbal, la adresa tovarăşului Creţu, al doilea secretar al „Judeţenei”. În locul lui e numit profesorul Ioan Lazăr de la „creaţia populară”. Îi vizitez pe Roman, care mă primeşte cu căldură, şi Costea Marinoiu, proaspăt director al Centrului local de librării.

A încetat din viaţă Ciu-En-Lai. Mor dictatorii.

Luni, 12 ianuarie

Mă mut la vila Cantacuzino, în aceeaşi cameră în care am mai locuit în două rânduri. Vila e goală (deocamdată). Fac rost de un fotoliu pentru scris, montez veioza, îmi rânduiesc gospodăria. Simt un istov inexplicabil, ca după luni de zile de muncă grea.

Noaptea, la schitul Ostrov. Uşile închise. Mă închin în faţa porţilor sculptate. Se lasă gerul. Luna albă, rece. De la restaurant se aude muzică ritmată.

Joi, 15 ianuarie

Reiau o povestire, „Jaws”, începută în octombrie la Bucureşti. Poftă de lucru, deşi mă încearcă din nou o gripă. Lupt cu boala. Afară ninge, pădurea acoperită de zăpadă.

Seara sunt invitat de bibliotecară la o „întâlnire” cu cititorii. Sala plină cu pensionari, bărbaţi veniţi la cură şi elevi (mi se explică - de către gazdă - că aceştia sunt „clienţii” lor obişnuiţi). Discuţia e condusă de profesorul Vişoiu, care pretinde că a fost coleg cu mine la şcoala primară „Take Ionescu” din Râmnicu Vâlcea. Sunt prezentat auditoriului de Mitrana, care rosteşte câteva cuvinte curtenitoare. După încheierea „acţiunii”, Mitrana mă conduce până la vilă. Reiterează intenţia de a scrie o istorie a literaturii vâlcene.

Încep să vină locatari în vilă. Nervi.

Miercuri, 21 ianuarie

Împlinesc trei săptămâni de când mă aflu la Călimăneşti. Bilanţ modest. Scriu foarte greu, seara revăd ce am scris, arunc la coş.

Corespondenţă de la tata. Abia aşteaptă să se întoarcă acasă. Nu peste multă vreme va împlini 77 de ani. O viaţă!

Citesc, cu intermitenţe, „Bun rămas crânguri de alun” de Ada Orleanu. Îmi aminteşte proza sclipitoare a prozatoarelor din epoca victoriană, care ştiau să caligrafieze cu răbdare frazele, instalate în fotolii confortabile la lumina flăcărilor jucăuşe din cămin.

Luni, 26 ianuarie

Terminat „Jaws”. Încep o nouă povestire (pentru copii), intitulată provizoriu „Americanul”. Zăpadă mare (20 de centimetri). Pădurea din spatele castelului e o pagină de basm. Ies rar (la patru zile o dată) numai pentru aprovizionare. Drumul până în centrul oraşului - adevărat calvar. Staţiunea e aproape goală. Sezon mort.

Ada Orleanu se arată încântată de scrisoarea mea referitoare la „Bun rămas...”. Îmi scrie că aprecierile pe care le-am făcut sunt *absolut identice* cu cele ale lui Lovinescu din cenaclul „Sburătorul”. Ca să vezi!

Sâmbătă, 31 ianuarie

Ieri, pe la zece noaptea, bătăi în uşă. Mă trezesc cu Cornelia în cameră. E încărcată cu pachete, valize, a venit doar pentru două zile ca să sărbătorim aniversarea mea. Îmi aduce provizii alimentare, cărţi, reviste literare. Astăzi o duc la Cozia. Chinovia îngropată sub zăpadă. Clopotele. Sloiuri de gheaţă alunecând pe apa Oltului.

Fulga mă felicită printr-o scrisoare în stilul lui somptuos, emfatic. Sunt tot mai rare personajele care respectă regulile unor protocoale intrate cu discreţie în istorie.

Duminică, 8 februarie

Ancuţa a mâncat zăpadă şi s-a îmbolnăvit. De patru zile febră mare. Vorbesc cu ea la telefon, făgăduieşte că se face bine repede. Glăsciorul ei firav abia se aude în infernul clădirii Telefoanelor. Promit, la rândul meu, că îi voi dedica volumul de la „Creangă”. Nu se emoţionează. „Ce-o să-mi aduci de la Călimăneşti?” mă întreabă.

Ninge. Când mă răpune oboseala, mă îmbrac şi ies în curtea vilei. Totul pictat în alb. Rămân afară până mă pătrunde frigul. De partea cealaltă a Oltului trec trenuri îndreptându-se spre Bucureşti. Mi-e dor de casă.

Joi, 12 februarie

Termin „Americanul”. 68 de pagini. Plictisit. Mă jur să nu mai scriu pentru copii. Literatura pentru cei mici e o problemă de vocaţie. Nu e genul meu.

La schitul Ostrov. Desen în alb, de o frumuseţe rară. Mă închin la „Christul Negru” de pe catapeteasmă. Ochii Mântuitorului fixându-mă neîndurător. Singur cu Dumnezeu în încăperea îngheţată a lăcaşului.

Marţi, 17 februarie

Sâmbătă şi duminică infern în vilă. Un grup de excursionişti soseşte cu două autocare ca să petreacă, să bea şi să danseze. Distracţie populară. Când vin, pun stăpânire pe camere, pe holuri, se îmbată, sparg geamuri, chiuie. Sălbăticie. Sunt ingineri de la un institut de cercetări din Capitală. Expediez cu poşta cele două nuvele scrise, după ce le-am şlefuit cinci zile cu migală. Cornelia urmează să le dea la dactilografiat şi să le ducă Deliei Damirescu.

Telefon acasă. Ancuţa e bine, dar încă nu merge la şcoală. Dănuţ se pregăteşte pentru olimpiada de matematică.

Sâmbătă, 21 februarie

Lucrez la o nuvelă sugerată de amintirea ceţoasă a lui Steve Bernard, a cărui orchestră (trompete, saxofoane, baterie, xilofon - o noutate în vremea aceea - şi bineînţeles dizeuză) încânta elita „burghezo-moşierească" venită să petreacă la Cazinoul din Călimăneşti în ultimii doi ani înainte de împământenirea comunistă.

Vizită la Mitrana. Întoarcerea acasă, noaptea, pe zăpadă (3 kilometri!) o încântare.

S-a instalat în vilă un grup de activişti aduşi de „foruri" pentru un curs scurt de „perfecţionare". Discut cu responsabilul, mă asigură că sunt disciplinaţi, cuminţi, nu beau, „să n-aveţi grijă, n-or să vă deranjeze".

Vineri, 27 februarie

Vânt cald de primăvară. Se topesc zăpezile. Vremea frumoasă mă dezavantajează, lucrez cu greutate. Din streşini cade apa ritmic.

Oprică i-a adus Corneliei materialul dactilografiat. Dănuţ s-a angajat să facă singur corecturile. Debutează, la treisprezece ani, în munca literară. Îmi spune (la telefon) că i-a plăcut mai mult „Americanul" decât „Jaws". Promite o scrisoare detaliată.

Excursie „calmă" la vilă, cu ţărani colectivişti.

Marţi, 2 martie

Termin nuvela. O intitulez „Peisaj cu vedere spre pod” (50 de pagini). E scrisă în maniera „Auroaicei”, minus fiorul autentic al acesteia. Asemănarea titlului cu cel al unei piese de A. Miller - „cu totul întâmplătoare”.

Ancuţa, operată alaltăieri de apendicită la spitalul „Grigore Alexandrescu” de acelaşi doctor („Mustăcilă”) care l-a operat şi pe Dănuţ. Se simte bine, n-are febră. După două nopţi, în care Cornelia a dormit cu ea în rezervă, fetiţa i-a „permis” să plece acasă.

Mergând spre Telefoane, m-am cântărit, din curiozitate, în holul Pavilionului Central. Constat că în cele două luni de când am poposit pe malul Oltului am slăbit cu 11 kilograme. Sunt obosit, murdar, lipsit de energie, famelic, dar sper, *mai am resurse*.

Sâmbătă, 6 martie

Scap săptămâna aceasta de excursie ca printr-o minune. Turiştii, studenţi arabi (se pare sirieni), au fost cazaţi la vila de peste drum, „Bujorul”. Arabii pun muzica atât de tare încât ecoul tobelor se insinuează până la mine în cameră, tiranic.

Lucrez la o nuvelă în care eroina, o bătrână cu tinereţe aventuroasă, dictează servantei dispoziţiile sale testamentare. Epoca în care e fixată „acţiunea” acoperă o perioadă lungă, ce se opreşte în anul 1946. Mă folosesc de acest mic truc naiv pentru a-mi crea o mai lejeră libertate de desfăşurare.

Dănuţ îmi scrie o scrisoare de opt pagini! Ancuţa s-a întors acasă, e veselă, deşi o doare încă locul operaţiei.

Primesc de la Cornelia, prin intermediul lui Mitrana, haine de primăvară. Am traversat întreaga iarnă cu o bravură exemplară.

Sâmbătă, 13 martie

Veste bună de la Bucureşti. Volumul de la „Eminescu” a plecat la Cenzură, după opt luni de la predare. Zamfir a chemat-o pe Cornelia să semneze contractul. Ca să nu mai alerg până la Telefoane (un kilometru), responsabilul laboratorului de patiserie, Albuleţu, lasă deschisă fereastra ce dă spre curte şi pune receptorul pe pervaz. Vorbesc în grabă, pe furiş, ca un răufăcător, cu sentimentul că am comis o nelegiuire.

Scriu la nuvelă cu poftă, deşi sunt vizitat de o gripă. Linişte în vilă. Nuvelei îi dau titlul „După-amiaza unui faun” după „o idee” de Mallarmé. Am învăţat pe dinafară zeci de versuri ale maestrului. Sună grav, patetic, ca o muzică de orgă.

Din „Orizont”: Râpeanu şi Săraru se întâlnesc la Râmnic, luni, cu cititorii. Organizare fastuoasă. Sunt invitat, în cadrul aceleiaşi „manifestaţii”, marţi.

Miercuri, 17 martie

Termin „După-amiaza unui faun”, mare bucurie izbăvitoare. 68 de pagini de maşină. Telefon acasă. Împlinesc 70 de zile de surghiun, de foame, de singurătate la vila Cantacuzino.

Ieri am fost luat cu o Dacie şi dus la Olăneşti. Întâlnire cu cititorii la sanatoriul „1 Mai”, în sala de festivităţi. Plictis. După întâlnire, cină la „Cascada”, singurul restaurant din staţiune. La 11 noaptea sunt acasă.

Duminică, 21 martie

Lucrez la o nuvelă intitulată „Stilourile”, motivată de suveniruri din vremea războiului (camuflaj, bombardamente). Ieri, „zi liberă”, drum până în Ostrov, unde m-am închinat „Christului Negru”. Nu pot dormi. Seara cercetez „cabana” de lângă „Casa Scriitorilor”, lume amestecată, se bea bere. Comand Havana-Club. Ferestrele cabanei dau spre Olt. Intimitate plăcută. Senzaţia că sunt liber. Vorbesc cu doamna Doru pentru un eventual transfer la vilă.

Vineri, 26 martie

Lipsa îndelungată de acasă, solitudinea, alimentaţia derizorie îmi oferă o tristă pustnicie. Trăiesc într-o realitate absurdă, lipsită de comunicarea cu oamenii, am sentimentul că mă sublimez. Nuvela la care scriu e şubredă, nu-mi place. Presentimentul ratării, iată spaima cea de toate zilele.

Aseară vream să vorbesc la telefon de la laboratorul de patiserie, ferestrele închise, probabil din greşeală. Derută. Renunţ să merg în centru, la poştă. Prea departe. O cucuvaie sfâşie tăcerea de marmură a crângului.

Bărbuceanu i-a spus Corneliei că-mi poate asigura cazarea la vilă „dacă plătesc spălatul lenjeriei la plecare”. Ce mizerie!

Luni, 29 martie

Termin spre miezul nopţii nuvela „Stilourile”. Lunile mele de zburdălnicie literară s-au risipit ca o nimica toată. Mă aşteaptă zile, săptămâni grele. Dan internat în stare gravă la spitalul Colentina, împreună cu Cornelia.

A plecat pe neaşteptate în lumea celor drepţi Gică Opriţescu, coleg de clasă la „Lahovary”, atacant „faimos” în echipa de fotbal a liceului. La serbările şcolare recita cu haz stihuri de Victor Vlad Delamarina, smulgând aplauze când ajungea la versurile „Hopai ţupa, ţupai hopa/ Şi-o găsi nemţoiul popa”. Preot (tradiţie de familie), juca duminicile fotbal pe terenul din Băbeni, schimbând sutana cu tricoul, sub privirile oripilate ale femeilor de prin comună. Încet-încet ne ducem...

Miercuri, 31 martie

Plecare intempestivă la Bucureşti. Cinci ore cu Dănuţ lângă pătuţul alb şi rece. E stins, lipsit de vlagă. Flegmonul din gât îi obturează respiraţia. Îi povestesc întâmplări imaginare, ştie că fabulez, îi place jocul. Când zâmbeşte, faţa i se subţiază într-un rictus dureros. Doctorul Teindel mă asigură că boala „e sub control", cu rezerva unor posibile complicaţii ulterioare. Îmi dă Ausweiss de intrare permanentă în spital. Cornelia, în urma nopţilor petrecute la capătul copilului, e complet istovită.

Audienţă la Georgescu, primire glacială. Figura lui fălcoasă de activist cu vechi şţate în slujba Partidului şi clasei muncitoare. Mă informează că nu-mi citeşte cartea (pentru includerea în plan) decât după întocmirea referatului redacţiei. La ieşire, mă împiedic într-o carpetă de lână, gata să cad. Semn rău.

Îi predau lui Marian cele 60 de pagini din cartea lui despre America. Textul, agramat, e negru de „îndreptări". Îi spun curat că n-are chemare pentru scris. Tocmai a comandat cafele secretarei. Mă priveşte cu o sclipire de răutate în ochi, în timp ce frământă nervos stiloul Parker între degete, cel cu care îmi semnase concediul fără plată. Scap astfel de cartea lui nefericită, dar pierd speranţa de a mai pleca aiurea, să lucrez.

Sâmbătă, 3 aprilie

Întârzie la Direcţia Presei (aproape de o lună) volumul de la „Eminescu”. O fi având „probleme”? Încerc să comunic cu Cumpănaşu, fost coleg la „Lahovary”, dar insul mă ocoleşte abil prin intermediul secretarelor. Sora lui, prietenă a Corneliei la Politehnică, refuză să-mi dea numărul de telefon de acasă al boss-ului, „să-l caute la serviciu”, o sfătuieşte amabil. Cenzura, sistem ermetic, bine pus la punct. Nu ne-am văzut din anul 1946!

Sorin Titel pleacă în curând în Franţa. Evident, e fericit. Îmi vorbeşte despre proiectele sale literare şi turistice. „Ne vedem la întoarcere” îmi spune, intrând pe uşa capitonată a biroului lui Fulga.

La spital cu Dănuţ, până la căderea întunericului. E prima zi când nu mai face febră. Trist, hieratic ca o frescă bizantină. I-am citit capitole întregi din Swejk. Observ că îl amuză. Are gustul comicului frust. Din când în când un zâmbet. Vacanţa la care râvnea atât de mult a rămas doar o iluzie. Mitru îmi telefonează că Jianu a făcut o hemiplegie, e internat la Colentina.

Marţi, 6 aprilie

Citesc pentru cronică „Straniul paradis” de Fulga. Încep cu „Strania domnişoară Ruth”. Poate ar fi trebuit să aleg altceva. Nuvela, în atmosferă poescă, pare scrisă de un debutant. Carte ovaţionată de critica marilor săptămânale literare.

Vizită la Ada Orleanu, în apartamentul din „Frumoasă”. Cafea, fursecuri, vin alb. Ambianţă „interbelică”. Îmi vorbeşte cu vocea uşor tărăgănată despre prozele lui Ţoiu, pe care îl admiră. Cae face cu demnitate figuraţie de „prinţ consort”. Într-o paranteză, Ada îmi evocă o scenă bizară, petrecută acum vreo 40 de ani, când ar fi fost „înghesuită” de Ivaşcu lângă un birou redacţional. „Sunt fată mare, domnule!” a replicat cu indignare scriitoarea. Istorie dezagreabilă, aş fi preferat să n-o aud.

Delia mi-a „lecturat” volumul, i-a plăcut (mult!), dar are observaţii „politice”. Apreciază că-mi trebuie cam o lună ca să-l aduc la o formă *convenabilă*. Sunt dezolat. E cea mai inocentă carte pentru copii pe care am scris-o. La Editură se poartă genul „Ciopârţilă”.

După-amiaza la spital. Dan se însănătoşeşte văzând cu ochii. E în a treia zi de afebrilitate. Îi e dor de casă.

Vineri, 9 aprilie

Documentare (Dumnezeule, ce îngrozitor cuvânt!) la Biblioteca Centrală Pedagogică pentru întocmirea unui referat la sesiunea a doua de „reciclare” de la „Ştefan Gheorghiu”. Mi-am ales ca temă „Bugetul de timp liber al elevilor”, cea mai nevinovată propunere din lista primită de la „Academie”. Trei săptămâni de muncă inutilă, scârbavnică.

Drumurile de la şcoală la spital mă extenuează. Dan se va externa probabil mâine. Va urma, mă previne doctorul Teindel, un tratament ambulatoriu îndelungat.

Ne vizitează tanti Marioara. Vocea ei din tinereţe, uşor voalată. Ne citeşte poezie aromânească din antologia lui Hristu Cândroveanu. Aflu că bunica (Maia) se numea ca fată Sina, iar mama ei (Doda) descindea dintr-o veche familie aromână, Dimciu, înrudită de aproape cu neamul Ghiculeştilor din România. Îmi descopăr o neaşteptată evghenie.

„Orizont” publică cu un an întârziere cronica la volumul „Aer” de Lucia Fetcu. Ce l-o fi deranjat pe Cârstea, în textul meu, ca să-i amâne tipărirea lună de lună, cu o perseverenţă atât de îndârjită?

La Bebe Ogrezeanu, în noua locuinţă „proprietate personală” din bulevardul Şulea. Apartament de bloc, trei camere înghesuite confort II, vedere spre o curte interioară pestilenţială. E fericit ca un om al cărui unic mare ţel în viaţă a fost atins.

Miercuri, 14 aprilie

Plouă sumbru, frig. „Întunecatul april”.

A sosit volumul de la Direcţia Presei. Mi-au scos din sumar „Suedeza”, cea mai rezistentă „piesă” a cărţii. În plus, pe 12 pagini au observaţii. Daniela Crăsnaru le-a „operat” pe loc, fără avizul meu. Va trebui să-i schimb titlul culegerii de nuvele, fiindcă „Suedeza” a fost asasinată încă o dată, după ce o asasinasem eu în text. Se vorbeşte (nimic nu e sigur în lumea ocultă a Cenzurii) că aluziile despre „străini” sunt interzise în literatură.

Sărbătoresc evenimentul la restaurantul „Prietenia” de pe strada 11 Iunie împreună cu Bărbulescu, Bucur şi Socoliuc. Vişan, vecinul meu din curte şi responsabilul „unităţii” se întrece în a ne oferi specialităţile casei: roşii de seră, brânzeturi fine, icre de Manciuria, fripturi în sânge, vin de Odobeşti. Bucur, meditativ, închis în sine. Teoriile confuze ale lui Socoliuc despre politică, figura lui hirsută de culac. Petrecem.

Discuţie neplăcută cu Delia Damirescu. Reiterează vechile comandamente ale Partidului. Îmi cere un volum „pe linie”, optimist, din care să rezulte limpede menirea educatorilor, a organizaţiei de pionieri, a *colectivului*. Să abandonez tentaţiile melancoliei şi nostalgiile eroilor („Americanul”). Vorbeşte grav, cu vocea ei de alto, în timp ce scutură cu degetele fine scrumul ţigaretei într-o ceaşcă.

Vineri, 16 aprilie

Cu Solacolu în bulevardul Dacia. E plin de voie bună. Mă aşteaptă de fiecare dată cu cafea fierbinte şi un păhărel de coniac, rânduite pe o tavă. Convorbirile cu el - fermecătoare. Mă emoţionează memoria lui cu totul excepţională, pusă în valoare de talentul de povestitor. Îmi citeşte dintr-un volum de versuri scrise între iulie 1975 - februarie 1976. Declamă calm, fără accente retorice, însoţindu-şi textele de ingenue autoelogii. Bătrânul ignoră canoanele modestiei protocolare dar şi pe cele ale fariseismului. *E un tip*. Speră să-i apară un volum de „măşti" ce adună la un loc articole despre oameni şi cărţi de odinioară.

Socoliuc mi-a terminat coperta. Reprezintă două dreptunghiuri, într-unul dintre ele figurând conturul unei trompete (după „căderea" „Suedezei", volumul a căpătat un titlu nou, „Fantezie pentru trompetă solo"). Coloristica, remarcabilă, foloseşte tonurile din „Walhalla" şi „Toamna, păsările..." Bem votcă, flecărim. Artistul şi-a construit în atelier un soi de platformă etajată din lemn la care se ajunge urcând o scară cioplită cu motive populare. Ingenioasa idee îi măreşte considerabil „spaţiul vital". Pe platformă a aşternut o saltea unde se odihneşte în pauzele de lucru. La capul „patului" a aşezat o lampă de gaz în stil rustic.

Luni, 19 aprilie

Ţintuit la pat, cu febră mare. Cornelia cheamă Salvarea, se bănuieşte o afecţiune pulmonară. Între două puseuri febrile, citesc „Cantos şi alte poeme” de Ezra Pound publicate într-o selecţie nu prea fericită (Ion Caraion).

Incursiune (ieri) cu Dănuţ printr-un Paris imaginar. Străbatem oraşul cu metodă, după o hartă veche împrumutată de la Mitru. Urmărim drumurile marilor scriitori ai veacului trecut, atelierele celebre ale impresioniştilor, biserici, catedrale, cafenele. Nimic mai tonic, mai reconfortant decât să umbli seara, pe malurile Senei, printre gheretele ticsite ale buchiniştilor.

Hušková îmi scrie că va traduce „cât de curând” „Auroaica” în slovacă, „e excelentă”, zice. Cu ani în urmă promitea acelaşi lucru în legătură cu „Rochia cu anemone”.

Sâmbătă, 24 aprilie

Sâmbăta Mare. După cinci zile de bolire. Deşi mă simt mai bine, rămân cu Dan în casă până la 1 noaptea, când se întorc ai noştri de la Înviere. Pască moldovenească, ouă, cozonac.

„Scânteia” de azi-dimineaţă îmi dă fiori. Se publică articole agresive despre necesitatea „promovării elementelor muncitoreşti” în conducerea întreprinderilor şi instituţiilor, ce-mi amintesc de triştii ani ai lui Gheorghiu-Dej.

Bulgăr: pregăteşte o ediţie cu proza politică a lui Eminescu în care i s-a dat dezlegare pentru articolele despre Basarabia. La „Junimea” are sub tipar o culegere de versuri eminesciene, în sumar e inclusă şi „Doina”, aşteaptă hotărârea „forurilor”. „Dec!” ar zice hâtru Anton Pann.

Luni, 26 aprilie

Constat, nu fără nostalgie, că sărbătorile Sf. Paşti sunt din an în an mai sărace în bucurii, mai lipsite de mister. Ieri la prânz au venit la noi, să ciocnim un ou roşu, tanti Marioara şi Cornelica. Astăzi, familiile Mitru şi Boicescu. Amintirile Adei Orleanu de la „Sburătorul". Mitru le aduce copiilor ultima sa carte, „Pinocchio" (prelucrare după Collodi), excelent ilustrată.

Ioana Lungescu îmi comunică răstit că sunt *încă* în proiectul de plan pe anul 1977, dar că au primit dispoziţii să reducă planurile cu 40 de titluri. Sorin Mărculescu mă asigură că volumul meu nu va figura printre titlurile radiate. Susţine că Marin Preda citeşte toate cărţile propuse pentru tipărire, dacă-i place boss-ului volumul, nimic nu-l va mai împiedica să apară.

Înregistrez (de la Bebe Ogrezeanu) pe bandă de magnetofon „Preludiu la După-amiaza unui faun" de Debussy, vreau să verific în ce măsură muzica răspunde intenţiilor mele din nuvelă. Seara ascult banda (înregistrare foarte proastă) de câteva ori, întins în fotoliu. Muzică luxuriantă, cu ecouri exotice, barbare.

Joi, 29 aprilie

La Salonul naţional al cărţii. Sunt expuse apariţiile editoriale din ultimii cinci ani. Lumea alunecă grăbită prin faţa standurilor, răsfoind în trecere câte o carte. Descopăr printre exponate „Walhalla", frumoasă ca o prinţesă. Glumele lui Mitru cu fetele de la „Ion Creangă".

Îmi continui, la şcoală, sondajul sociologic printre elevi cu privire la „bugetul de timp liber". Răspunsurile copiilor sunt deconcertante. Practic, n-au timp liber. Cum să elaborez un referat „ştiinţific" fără o bază de date corespunzătoare? Şi, la urma urmei, cui foloseşte acest referat amatoristic, pentru care îmi consum o groază de... timp liber?

Citesc „Baladele" lui George Ţărnea (primite cu poşta de la Râmnic). Acest Villon al Vâlcii, boem, veşnic îndrăgostit, lunatic are poezia în sânge. Îi trebuie un dram de înţelepciune ca să-şi gestioneze cu folos talentul care-i prisoseşte.

Marţi, 4 mai

Sorin Mărculescu mă sfătuieşte să aduc „ceva” în locul volumului, pentru a fi prezent cu cartea în editură în cazul unei noi remanieri a planurilor. Comportamentul lui faţă de mine, nesperat de binevoitor. În atmosfera apăsătoare a Editurii, figura lui de intelectual rasat, abstras îţi dă oarecare curaj să continui.

Discuţie cu Bebe Ogrezeanu despre „noua ordine culturală” şi perspectivele ei imediate. Ne amintim de anii petrecuţi în ultimele clase de liceu la Râmnic şi de figura lui Baconsky, primul politruc cultural al urbei după ocupaţia sovietică.

Solacolu mi-l prezintă la „Cartea Românească” pe Gellu Naum. Bătrânul se învârteşte ca o sfârlează prin holul de la etaj al Editurii, se simte ca la el acasă, e jovial, alert, galant şi verbios.

Vineri, 7 mai

Din nou gripă (40 de grade), a treia în patru luni de zile. Doctoriţa de pe Salvare - 30-35 de ani, ochelaristă, coşuroasă, grăbită, aferată, îmi prescrie aspirină şi-mi dă concediu două zile. Se urcă apoi în maşină, maşina nu porneşte, şoferul înjurând de mamă. Asistenţă medicală gratuită.

Primesc de la Institutul „G. Călinescu" o adresă semnată de Zoe Dumitrescu-Buşulenga prin care sunt rugat să întocmesc un referat pentru teza de doctorat a lui Florea Firan. La scrisoare e anexat şi rezumatul tezei. În librării, studiul lui N. Manolescu despre Sadoveanu. Lectură comparată cu „Agârbiceanu" de Corneliu Regman.

Duminică, 9 mai

Hoinăresc cu ai mei prin „orăşelul copiilor” de pe Olteniţei, recent dat în folosinţă. Arhitectura parcului - săracă, lipsită de inspiraţie, în gustul popular, la modă astăzi. Ne dăm în tiribombă, mâncăm seminţe şi pufuleţ de zahăr, ne copilărim. Întoarcerea acasă seara cu tramvaiul, luminile de ceară ale lumânărilor în cimitirul Belu.

Excelentă cartea lui V.G. Paleolog despre „Tinereţea lui Brâncuşi”. Stilul greoi, neaoş, presărat cu surprinzătoare neologisme. Ritmul barbar al frazei.

Gafiţa îmi dă asigurări (ieri) că volumul a rămas în planul Editurii „Cartea Românească”. Nu-mi fac prea mari iluzii, cuvântul redactorilor e înşelător ca glasul dulce al sirenelor.

Miercuri, 12 mai

Se simte în aer, tot mai pregnant, miros de praf de puşcă. Mijloacele de informaţie transmit ştiri îngrijorătoare. Niciodată, se pare, în ultimii 20 de ani, războiul n-a fost mai aproape. E posibil ca propaganda alarmistă să fie dirijată de „factori" interesaţi să ne abată gândul de la cozile la pâine şi carne, să uităm de lefurile mizerabile, de frigul din apartamente, de tot ceea ce înseamnă viaţa noastră cea de toate zilele.

Bărbulescu îmi aduce corectura la „Fantezie". Volumul are 230 de pagini. E cules cu literă măruntă, „economic". Primele 40 de pagini - fără greşeală, după care filele se înnegresc de corecturile efectuate. Zeţarii, oameni fiind, muncesc la normă.

Presa literară abundă de maculatură patriotardă. Trăim în atmosfera de la 1848, cu alte măşti şi alte repere ideologice. Poezia, cu deosebire, e de o dezgustătoare reverenţă faţă de putere. Urâte vremuri...

Direcţiunea şcolii şi catedra de limba română doresc să organizeze o „întâlnire" a mea cu elevii, săptămâna viitoare. Proteste din parte-mi, argumente de bun simţ. Situaţie penibilă.

Sâmbătă, 15 mai

Termin de corectat volumul. Mi se pare mai bine cules decât volumele anterioare. „Sala de aşteptare” - un eşec. Lectura repetată a textului îmi toceşte acuitatea autocritică. Nuvela „Fantezie...”, fără îndoială, e cea mai bună din volum.

Discuţie dezagreabilă cu Constantin Georgescu. Figura lui de activist suficient şi îmbuibat. Nu mi-a citit volumul, „vreau să rezolv această problemă cât mai repede” îmi spune ca şi cum l-aş fi împiedicat eu însumi să „lectureze” cartea.

Munca la referatul pentru „reciclare” din ce în ce mai plicticoasă. Lucrez *în silă*. Trebuie să umplu 30-40 de pagini. Bibliografia franţuzească despre *loisir*, pe care o consult, pare venită din alte galaxii. Pentru români, *loisir*-ul e un cuvânt exotic, parfumat, misterios, ca o vacanţă în Antile.

> Citesc cartea „de maturitate” (Iorgulescu) a lui N. Manolescu despre Sadoveanu. Talentul criticului se dovedeşte mai aplicat la poezie. Sadoveanu e privit de sus, ca un copil zburdalnic care face o sumedenie de năzbâtii.

Marţi, 18 mai

Particip (de voie, de nevoie) la un simpozion pe teme de filosofie la A.S.E. Un amfiteatru intim, costume elegante, oarecare morgă academică. Doi-trei colegi de facultate ajunşi profesori (la Universitate şi A.S.E.). Comunicările - îngrozitor de plicticoase. Se foloseşte un limbaj „select", împrumutat din ultimele studii de sorginte marxistă ale intelectualităţii de stânga de pe malurile Senei. Florian, conferenţiar la Institutul de Construcţii, mă întreabă cu mirare ipocrită de ce *am refuzat* acum trei ani postul de inspector general în Ministerul Învăţământului. Rămân perplex, e prima oară când aud această incredibilă rumoare. Bănuiesc o intrigă ocultă a amicului, pe vremea aceea director în minister, ce trebuie să fi relatat la „cadre" despre excluderea fastuoasă a mea din U.T.M. Şi iată cum am trecut, fără să ştiu, pe lângă o demnitate la care nu visam şi pe care, de altminteri, n-am dorit-o.

Invitat de Daniela Crăsnaru în apartamentul ei de bloc din preajma gării, pe Dinicu Golescu. Soţul, un tânăr subţirel, simpatic, se eclipsează după câteva minute de discuţie. Conversăm despre condiţia scriitorului (poveste veche). Îmi mărturiseşte că scrie greu (un volum la trei ani - ceea ce, după opinia mea, e rezonabil pentru un poet), că trăiesc modest, din lefuri de mizerie, că a fost silită să „aşeze" două poeme „omagiale" la începutul cărţii recent sosite din tipografie („Spaţiul de graţie") ca să salveze volumul de la naufragiu. La plecare, îmi oferă un exemplar cu dedicaţie („Nici directorului Râpeanu nu i-am dat încă!") şi mă conduce până în stradă.

Vineri, 21 mai

„Discuţie” cu elevii despre literatură în cadru festiv, „organizat”. Participă şi opt-nouă colegi de cancelarie. Copiii mă întreabă cum am scris „Rochia cu anemone”, probabil singura mea carte pe care au citit-o. Se interesează despre libertatea de creaţie, ce le pot spune? libertatea o ai (sau nu o ai) în tine, dificultatea o constituie negocierile indezirabile cu reprezentanţii stăpânirii. „Acţiunea” se încheie festiv cu tradiţionalele buchete de flori ce acoperă treptat catedra. Momente incomode, ies repede din sală, am sentimentul ciudat al imposturii...

Gică la Bucureşti, pentru sărbătorirea a 25 de ani de la absolvirea Politehnicii. Mă bucur pentru el. Promoţia mea din facultate n-a organizat nici o întâlnire de acest fel, relaţiile tensionate ale anilor '50 îndepărtându-ne pe unii de ceilalţi până la adversitate. Töffler, în „Şocul viitorului”, vorbeşte despre „tranzienţa” prieteniilor în societatea contemporană. Ce flecăreală! În cazul nostru, al generaţiei şantierelor socialismului şi a stahanovismului, problema prieteniei nu intră în discuţie. Ne-am petrecut cei patru ani de studii cu spaima fără istov de a nu fi exmatriculaţi, de a nu nimeri în dubele vopsite în negru ale Securităţii.

Corectez extemporale (la 19 clase!). Nimic mai jalnic, mai îndobitocitor.

Marţi, 25 mai

Drum până la Ţigăneşti cu Mitru şi Cae Boicescu. Zi de primăvară, cer albastru-azuriu. Vizită protocolară la stăreţie. De fapt, ne-am deplasat aici ca să îngrădim locurile ce ni s-au oferit pentru zidirea a trei cavouri, în perimetrul cimitirului din preajma lacului. Treabă stingheritoare (chiar macabră!), dar indispensabilă.

Cea de-a doua corectură a „Fanteziei" întârzie în tipografie. Se apropie Congresul culturii (câte congrese, Dumnezeule!) şi orice amânare pune în primejdie apariţia volumului.

Petru Popescu împotriva „orânduirii" la „Europa Liberă". Tot ceea ce afirmă e pertinent, numai că autoritatea lui morală ridică multe semne de întrebare. După ce a curtat Puterea, mişcându-se lejer şi elegant în cercurile înalte ale protagoniştilor regimului, iată-l acum de partea cealaltă a barierei, mergând pe urmele unui înaintaş ilustru, Petru Dumitriu. Eugen Barbu susţine în „Săptămâna", jubilând, că s-ar fi însurat cu o babă pentru un bun lansaj în lumea literară. Posibil.

Sunt în posesia operei poetice complete a lui Philippide. Deşi de o excepţională decantare ideatică, versurile nu obosesc, nu dau impresia de rigiditate, de livresc. Atmosferă anacreontică, reconstituind civilizaţii vechi, pierdute.

Corectez extemporale.

Vineri, 28 mai

În bulevardul Kiseleff, de unde ridic avansul pentru „Fantezie”. Bulgăr îmi oferă cu dedicaţie volumul „De la cuvânt la metaforă”, pe care-l scoate dintr-o servietă belferească. Agitaţie în culisele Uniunii printre sinecurişti, se vorbeşte despre o iminentă reducere de personal. Îl revăd pe Emilian Bălănoiu pe care-l ocolesc dintr-o reţinere mai veche. Printre persoanele ce stau la coadă la casierie - Iorgu Iordan, cu părul vraişte, hirsut, înconjurat de două-trei femei fanate şi Dan Zamfirescu, care mă asigură (fără să-l fi cunoscut în prealabil) că îşi va relua activitatea de critic literar. Să mă fi confundat cu vreun maestru?

Georgescu i-a pasat volumul meu de la „Ion Creangă” lui Gafiţa, mă informează Ricus, în lipsa Deliei Damirescu. Astfel, ambele mele două cărţi se află în familia Gafiţa. Sunt avertizat că lui Viniciu nu-i place „maniera” mea de a scrie, voi avea probabil dificultăţi cu el în viitorul proxim. Bazil, pe care-l întâlnesc din întâmplare, îmi strânge mâna în fugă, agitat, o meşă i-a căzut pe frunte, e copleşit de apropierea ameninţătoare a Congresului.

„Sacco şi Vanzetti” pe micul ecran. Deşi turnat cu mulţi ani în urmă, filmul e *actual* şi *instructiv*. Păţania celor doi comunişti, valabilă pentru toate regimurile „de constrângere”, interesează prin potrivirea situaţiilor cu vremurile pe care le îndurăm de trei decenii încoace. Azi, când în America se trăieşte atât de confortabil, filmul pare mai degrabă o parabolă maliţioasă împotriva comunismului. Efectul de bumerang e evident pentru orice spectator de bună credinţă, încât mă întreb dacă programatorii acestei pelicule la televiziune au făcut-o *cu intenţie* sau pur şi simplu din prostie.

Primesc de la doctoriţa Crişţu o scoică de toată frumuseţea, adusă din Madagascar, unde a profesat o vreme. Silueta înzorzonată,

de sidef, mă trimite cu gândul la fabuloasele ţinuturi scăldate de apele oceanului Indian, pe care nu-mi va fi dat nicicând să pun piciorul.

Miercuri, 2 iunie

Începe, într-o atmosferă carnavalescă, Congresul Culturii (ce născocire!). Presa abundă de articole omagiale. Scriitorii, cuprinşi de o subită febră creatoare, se întrec, pe prima pagină a ziarelor, în a aduce osanale conducătorului iubit. În „Săptămâna" continuă disputa inutilă şi stupidă între Eugen Barbu şi „Europa Liberă". Folosind limbajul binecunoscut din arsenalul „Gropii", scriitorul aruncă anatema asupra postului de radio şi a imperialiştilor americani ce-l finanţează.

Dimineaţa - la cimitirul Ghencea cu Cornelia, tanti Marioara şi Cornelica. Se împlinesc la toamnă şapte ani de la decesul lui nenea Mitel. Mormântul profesorului împodobit cu flori. Aprindem candela. Tanti Marioara, bolnavă, deprimant de îmbătrânită.

Termin corectura a doua la „Fantezie". Trebuie să reiau lucrul la referatul pentru „reciclare", nu am elan, imaginea „Academiei" cu figurile de activişti de lux ce foşgăie pe coridoare şi prin sălile de curs mă inhibă.

Duminică, 6 iunie

Un text mărunt din „România liberă” anunţă moartea lui Eugen Costescu, traducător din limba italiană, coleg pe vremuri la Institutul de Relaţii Culturale cu Străinătatea. Era născut în anul 1929, ca şi mine...

„Sunteţi printre clasicii literaturii, în versiunea mea” îmi spune Gheorghe Anca fără să clipească. Mă uit în ochii lui albaştri, vorbeşte serios, e printre puţinii oameni pe care i-am întâlnit, inteligent de altfel, de o iresponsabilitate atât de genuină, de fermecătoare. Promite că „mă va face celebru” îndată ce va primi o catedră de limba română la Roma, Milano sau aiurea, în Italia. „Poemele părinţilor”, dăruite cu dedicaţie, au corecturi cu pixul, ce readuc la forma iniţială versurile siluite de redacţie sau Cenzură.

Mă bate gândul să plec din Bucureşti pentru a termina volumul de la „Cartea Românească”. O doamnă din Breaza, a cărei adresă o primisem de la o colegă de cancelarie, îmi spune telefonic că nu mă poate găzdui în luna iunie. Până la urmă o să eşuez în Vâlcea.

Joi, 10 iunie

Concediu două săptămâni. Vorbesc cu nenea Mişu să mă primească la Govora, în căsuţa cu două încăperi construită de el sub „coşurile" împădurite, ce au constituit fieful de un veac al Mateeştilor. Ultima oară când am trecut prin sat, căsuţa abia se iţise lângă drumul prăfos ce leagă şoseaua naţională de mânăstirea Govora.

Colaţionez la Editura „Eminescu" corecturile pe „bunul de tipar". Pe coridorul întunecos, înghesuit cu mobilă, îl întâlnesc pe Hinoveanu, amabil, expansiv. „Ce faci, Costică?" îmi zice cu jovialitatea-i oltenească. Mă întorc acasă prin parcul Herăstrău însoţit de Ion Ruse. Bârfim cu poftă orânduirea. Ion e tot mai slab, mai jerpelit. Îşi pune speranţele într-un volum ce urmează să-i apară anul acesta la Râpeanu. Parcul însorit. Ici-colo câte o yolă spintecând cu eleganţă valurile.

„Confuzie de nume" de Hitchcock. Un ins e luat drept altul, din greşeală. De aici înainte viaţa sa banală se modifică, ia o turnură kafkiană. Finalul, convenţional, strică un film inteligent, realizat de o manieră remarcabilă.

Sâmbătă, 12 iunie

Râmnicu Vâlcea. Timp splendid. Incredibila aromă a străzilor inundate de verdeaţă. Fac cunoştinţă pe podul Vinerii Mari cu Dorian Bărbulescu, traducătorul lui Eminescu şi Blaga în franceză şi alcătuitorul unei antologii de poezie românească publicată la „Seghers". Îmi relatează precipitat suferinţele vieţii sale sărace în bucurii. Locuieşte la ţară, la Ioneşti, nu are serviciu de 17 ani, trăieşte din expediente. Face un fel de oponenţă obosită la „rigorile" regimului. După zece ani de mândră izolare e dispus să-şi publice volumele de versuri chiar şi în „colaborare" (nu am înţeles exact ce înţelege prin colaborare).

La ziar. Redactorii în vacanţă. Lucian Avramescu îmi solicită o cronică, propun ultima carte a lui Gheorghe Anca. Se aude că biroul judeţean de partid, în bună tradiţie proletară, organizează o mare vânătoare la care sunt invitaţi şi trei-patru tovarăşi din C.C.

Soseşte de la Hunedoara Gică împreună cu Peter şi Monica. Bătrânii mă aşteaptă seara în curte, pe băncuţă, cu o cafea fierbinte. Sunt cuminţi şi trişti.

Miercuri, 16 iunie

A patra zi de lucru în Govora-Sat. Muncesc de dimineaţă până noaptea, cu scurtă pauză de somn la prânz. Camera - mică, ferestrele spre drumul comunal. Pat, masă, şifonier, chiuvetă (cu un rezervor de apă pe care trebuie să-l umplu cu găleata din fântână de două ori pe zi). În spatele căsuţei, pădurea foşnind noaptea, sub adierea vântului.

Vizită protocolară la fraţii tatei: nenea Traian şi nenea Valerică, amândoi învăţători pensionari, de vârstă apropiată (75-76 de ani). Se ţin bine. Sunt „înţelepţii" satului. Timp de o jumătate de secol, de la dispariţia lui Gheorghe Mateescu, ctitorului „clanului", au păstorit destinele sătenilor din partea locului.

Seara, plimbări rituale pe drumul spre Sf. Mânăstire Govora. Lătratul câinilor. Luminile umile de la ferestre. Clopotele de vecernie.

Duminică, 20 iunie

Apostol şi Şorega mă iau cu maşina „Orizontului" la nedeia „Învârtita dorului" de la Vaideeni. Spectacolul - banal, ca orice petrecere populară dirijată („Hora de la Prislop" avea o mult mai mare anvergură). Portul bacilor - simplu, nespectaculos. Impresionează contrastul alb-negru al costumelor, sugerând simplitatea şi modestia omului de la munte. Peisajul, mirific, vine din „Mioriţa". În rest, accesoriile tuturor sărbătorilor de vulg: bere, mititei, gogoşi şi tocana ciobănească de berbec, produs de orgoliu al oierilor din partea locului. Târgul - sărac, lipsit de interes. Să urci în munte, în ţara laptelui şi a brânzei, şi să nu guşti o felie de caş proaspăt sau de urdă! La „festivităţi" participă, fireşte, şi câteva notabilităţi culturale sosite cu maşini negre, de protocol. Apostol mi-l recomandă pe Vartolomei Todeci, inima şi organizatorul nedeii.

La întoarcere ne oprim la Hurez, apoi la Măldăreşti. Casa lui Duca e încărcată de mobilier aparţinând marelui om politic. Din biblioteca lui atât de cunoscută în epocă nu se mai păstrează aproape nimic (cărţile, întotdeauna vulnerabile...). Deşi pline de praf şi pânză de păianjeni, camerele conservă un aer boieresc, un „stil". Facem un scurt popas la Ocnele Mari. Constat absenţa gării unde oprea pe vremuri trenul de Ocniţa. Pe linia ferată s-a turnat asfalt. Parcul neîngrijit, în care mi-am petrecut atâtea ore fermecate în anii de adolescenţă ai liceului - pustiu.

La Râmnic. Au sosit copiii din Bucureşti. Mama şi tata fac pregătiri pentru sărbătorirea nunţii de aur: şterg praful, spală duşumelele, au scos covoarele în curte să se aerisească. Pe Bulevard, odată cu lăsarea întunericului. Forfotă. Lume străină. Parfumul inconfundabil al oraşului.

Joi, 24 iunie

Mă apropii de sfârşitul sejurului govorean. Din păcate n-am izbutit să termin cartea, îmi rămân 20-30 de pagini nelucrate. Îmi pun speranţa în săptămânile de vară de dinaintea plecării în vacanţă.

Casă de vânzare la Buleta cu un preţ moderat: două camere, cerdac, vedere spre pădurea care începe chiar din fundul curţii. Se vorbeşte că pe vremuri pădurea constituia cuibul unei temute cete de haiduci. Iarna lupii vin în haită până în şoseaua ce leagă Govora de Mihăeşti. Romantic.

La preotul Gheorghe Petre, în locuinţa sa „de la răscruce". Îmi arată lucrările cu noile sale descoperiri arheologice. Bem un pahar de vin din podgoria proprie. Susţine că posedă toate argumentele pentru probarea existenţei unei „culturi Govora" pe teritoriul vetrei satului. Îmi dăruieşte cu dedicaţie câteva extrase din revistele bucureştene de specialitate. Seara, plimbare magnifică la mânăstire.

Sâmbătă, 26 iunie

Părinţii îşi sărbătoresc în casa bătrânească din strada Gării nunta de aur. Evenimentul e emoţionant. Sunt de faţă toţi fraţii şi surorile bătrânilor, în afară de tanti Marioara. Masă întinsă, vin din belşug. Mateeştii, deşi trecuţi de 70 de ani, beau zdravăn, glumesc, deapănă amintiri licenţioase din tinereţe. Un fotograf pozează pe cei doi „miri" în faţa casei, mama şi tata lăcrimează. Spectacolul, în fond, e trist. Mă trimite cu gândul la episoade dintr-o peliculă a lui De Sica.

Redacţia „Orizontului". Agitaţie. Coniac, cafele. Ţărnea, mi se spune, a făcut o nouă boroboaţă, plecând la Bucureşti cu o femeie şi abandonându-şi familia „legitimă". I s-a desfăcut pe loc contractul de muncă, după toate canoanele „moralei proletare". Roman promite să-mi facă o vizită la Bucureşti, băiatul lui dă admiterea la Politehnică.

Mâine mă întorc acasă. Stare de confuză indispoziţie. Bilanţul escapadei mele govorene - mediocru.

Duminică, 27 iunie

Înainte de plecarea la Bucureşti beau un pahar de şampanie cu tata, Gică şi Mircea („trei generaţii"). Şampania proastă („Zarea"). Ne îmbrăţişăm. De câte ori îmi părăsesc părinţii mă întreb dacă o să-i mai revăd vreodată.

Acasă, m-a căutat în lipsă Securitatea. În două rânduri. S-au interesat unde mă aflu, când mă întorc. Vocea locotenentului Deleanu foarte nervoasă, crede Cornelia. Vestea nu e de natură să mă înveselească.

La o consfătuire cu traducătorii din câteva ţări europene, Utan citează printre cărţile de valoare ale Editurii „Ion Creangă" şi „Partida de bile", îmi spune Mitru la telefon, azi-dimineaţă. Comportamentul lui Utan faţă de mine, ciudat, paradoxal, mă uluieşte. Insul dă semne de schizofrenie!

Uşor contact cu şcoala. Copiii în vacanţă.

Joi, 1 iulie

După câteva zile de ezitări şi pierdere de vreme inutilă reiau lucrul la volumul pentru „Cartea Românească”. Oprică a dactilografiat tot ce am lucrat la Govora. Sper ca într-o săptămână să pot preda volumul. Sorin Mărculescu, omul de care depinde soarta cărţii mele - de negăsit.

Discuţie dezagreabilă cu Bărbuceanu, care-mi oferă două camere mizere la Valea Vinului. Insul exhibă o bădărănie şi un familiarism intolerabile. De câte ori mă aflu în camera-mansardă de la Uniunea Scriitorilor, unde se repartizează locurile pentru casele de odihnă şi creaţie, mă încearcă un sentiment de vagă umilire. Mă simt mic, lipsit de importanţă. La coadă, după mine, Ion Biberi, arată rău. Se spune prin culise că ar fi avut infarct. Hobană, la care intru pentru câteva minute, promite o repartiţie mai bună.

Năstase, omul ratărilor magnifice, joacă poimâine marea finală de la Wimbledon.

Luni, 5 iulie

Termin redactarea finală a volumului. La sfârşit de drum, mi se pare pasabil, rotund. Adaug, ca piesă-capcană, nuvela „Americanul”, pe care redacţia o va elimina cu siguranţă, e scrisă prost, are „probleme”. În fine, îl găsesc pe Mărculescu (după o săptămână de căutări stăruitoare) care-mi spune că lunea viitoare e în editură, pot să-i predau manuscrisul.

Din nou la cimitirul Ghencea, cu Mitru şi Cae Boicescu. Discuţii şi tocmeală cu inginerul Barzuca (aşa se recomandă) pentru alegerea unui model simplu de construcţie funerară. Barzuca vrea să vadă Ţigăneştii, susţine că „ansamblul” e foarte important în luarea unei hotărâri definitive.

Mi se restituie, de la Editura „Eminescu”, exemplarul din „Fantezie” care a circulat atâtea luni prin birourile şi coridoarele Cenzurii. Sunt însemnate (cu o liniuţă) nici mai mult nici mai puţin de 86 de rânduri din 21 de pagini cât are nuvela „Suedeza”, fără să trec la socoteală notele şterse cu guma sau abia însăilate. Aş fi foarte curios să am în faţă persoana care şi-a irosit puterile cu atâta zel pe textul meu. O văd urâtă, slabă, cu ochelari cu multe dioptrii şi cotiere negre. Soluţia de supravieţuire a unui prozator este romanul istoric sau evadarea sănătoasă în perioada interbelică.

Joi, 8 iulie

Primesc îngăduinţa de la directorul Grecu (oltean din Drăgăşani) să „lucrez acasă” până luni, după care urmează să fac control de practică în fabricile de industrie alimentară. Bărbulescu îmi aduce în strada Albă coperta „Fanteziei” şi o coală de tipar pentru a-mi da seama de formatul literei. Coperta, departe de a fi frumoasă, e pasabilă. Pe spatele copertei e înserat un text din „Chei”, inclus de Editură fără să mi se fi cerut părerea în prealabil.

Mitru îmi scrie de la Mare că Sorin Titel, participând la colocviul cu traducătorii din limba română, a cunoscut un scriitor străin ce se interesează de literatura mea şi ar vrea să mă cunoască. Până astăzi nimeni nu mi-a comunicat intenţia expresă a anonimului literator.

Cercetez, la biblioteca „Sadoveanu”, bibliografia periodicelor din România pe anul 1975. Numele meu este prezent numai o dată (într-o recenzie) în timp ce o sumedenie de scribi apar în fiecare lună de şase-şapte ori cu articolaşe encomiastice sau reportaje cu care câştigă o groază de parale, mai mult decât salariul meu muncit, de dascăl.

Sâmbătă, 10 iulie

Discuţie de mult aşteptată la „Ion Creangă” cu Viniciu Gafiţa şi Delia Damirescu. „Judecata”, care a avut loc, în lipsa unei încăperi libere, în holul de la lifturi, la o masă cu scaune improvizate, a durat trei ore. Trei ore penibile, de incriminări, de observaţii stupide, uneori de un gras umor involuntar. Principalele obiecţii, de natură ideologică, vin dintr-o pedagogie rudimentară, simplistă, împrumutată de la Makarenko şi ciracii săi. Mi se impută mai multe culpe şi erori de cât am colecţionat în toate „discuţiile” la cărţile publicate până astăzi. Cuvinte ca „educativ”, „mesaj”, „organizaţie” (de pionieri) se repetă până la saţietate. Nu-mi imaginam că insul e atât de mărginit. Vorbeşte greu, confuz (celălalt Gafiţa îi e mult superior). În toată această vreme îl ascult tăcut, imperturbabil. Delia Damirescu, spăşită, nu scoate nici o vorbă, face parte din decor. În concluzie, consideră că volumul e „publicabil”, cu respectarea, fireşte, a observaţiilor Editurii. Nuvela „Americanul” ar putea rămâne în sumar dacă eroul ar fi copil român iar nu englez, francez, „mă rog, alegeţi dumneavoastră...” încheie cu subtilă ironie. Ne despărţim cu o strângere de mână ofilită, îmi zâmbeşte, apoi dispare pe uşa unuia dintre birouri. Delia e încântată de „discuţie”, consideră că e „o reuşită”, mă sfătuieşte să mai aduc o schiţă - două (20-30 de pagini), *volumul e gata*. La lift mă întâlnesc cu Sântimbreanu, „Cum merge, Zborule?” îmi zice (o vorbă pe care mi-a mai spus-o), „treci pe la mine într-o zi să stăm de vorbă”.

Într-un articol impertinent Radu Popescu îl „reabilitează” (cu mari rezerve) pe C. Stere pus la index odată cu venirea la putere a comuniştilor. Problema punerii în circulaţie a scriitorilor „suspecţi” aparţine în exclusivitate castei privilegiate. Dacă aş fi scris eu însumi trei rânduri despre Stere, nici o publicaţie din România nu s-ar fi încumetat să le tipărească.

Luni, 12 iulie

Mergând pe Ştirbei Vodă, mă întâlnesc în dreptul Cişmigiului cu Bălănoiu, intrăm într-o cofetărie. E agitat, transpiră. Mă ţine două ore ca să-mi povestească nefericirile-i recente. L-a părăsit nevasta cu care îl văzusem pe stradă, cu trei ani în urmă, ţinându-se de mână, fericiţi. Parcurge o perioadă de viaţă „dezordonată", încă o mai iubeşte, e debusolat. Îmi relatează amănunte dizgraţioase din viaţa de familie şi *după*. Nu poate să lucreze, nu-şi regăseşte echilibrul etc. Suferinţa l-a scos din circuit. Din când în când aruncă priviri dezabuzate spre fereastră, nici nu s-a atins de prăjitura pe care i-a adus-o fata.

Telefon de la Dănuţ, din Dorohoi, se interesează dacă am terminat volumul. Tocmai i-am predat „După-amiaza unui faun", azi, lui Mărculescu, care mi-a restituit „exemplarul" cu texte vechi, lăsat în schimbul celui „autentic". Mă asigură că sunt (încă) în planul editurii şi că mă va citi abia pe la sfârşitul lui septembrie sau în octombrie.

În Cişmigiu. Intru în vorbă, pe o bancă în preajma lacului, cu un „domn cu căţelul". Păr alb, 60-65 de ani, verbios. Îşi povesteşte viaţa. Fost colonel de aviaţie, a făcut războiul pe un aparat de vânătoare, atât în Est cât şi în Vest. Îl cheamă Filip. Dă amănunte despre raidurile sale temerare. Într-o pauză de respiraţie, îl întreb dacă l-a cunoscut pe Sorin Tulea, al cărui „jurnal de bord" l-am folosit în „Sala de aşteptare". Colonelul se ridică brusc, se uită în stânga, în dreapta, îşi ia căţelul şi pleacă fără să mă mai salute.

Vineri, 16 iulie

Aflu cu totul întâmplător că mi-au venit exemplarele din „Fantezie”. Iau autobuzul, într-o oră sunt la „Casa Scânteii”. Editura - pustie, birourile goale, impresie de faliment general. Zamfir, la postul lui, îmi pune în braţe drepturile de autor. Cartea e frumoasă, mai puţin spectaculoasă decât „Walhalla”, dar, oricum, atrăgătoare. La ieşire, pe trepte, mă întâlnesc cu Sorin Titel, grăbit, schimbăm câteva vorbe, îmi promite, fără să i-o cer, o cronică în luna iulie în „România literară”. Confirmă că un polonez (nu-i ştie numele - „un nume greu de pronunţat”) s-a interesat de „Toamna, păsările...”, doreşte să traducă romanul în polonă, îmi va scrie.

Citesc cartea lui Dan Grigorescu despre pop-art. Relaţia mea cu textul se realizează greu, pop-art-ul e o noţiune complicată pentru mine, iar reproducerile sunt neconvingătoare. Îmi vin în minte anii de la „filosofie” când îi „înfieram” pe Fichte, Scheling, Schopenhauer fără să ni se pună la îndemână nici un rând din scrierile gânditorilor germani demonizaţi. Ne foloseam în exclusivitate de „materiale” sovietice, traduse cu generozitate în română.

La şedinţa biroului politic executiv de alaltăieri s-a hotărât „în unanimitate” ca secţia cultură-artă-educaţie din C.C. să fie condusă „direct” de marele Stăpân. Singurul lucru care merge strună în ţara noastră, astăzi, e mecanismul bine uns al dictaturii.

Sâmbătă, 17 iulie

Nehotărâţi în ultimele zile, decidem eu şi Cornelia să plecăm mâine la prânz la Dorohoi. Copiii ne aşteaptă de o săptămână impacienţi.

Radio Craiova îmi dedică un „profil” de un sfert de oră semnat de profesoara Veronica Tamaş, soţia lui Corneliu Tamaş de la Arhive.

S-au deschis jocurile olimpice de la Montreal. Festivitate grandioasă, pe un stadion superb, la care e prezentă şi regina Angliei. Sportul devine concurenţial, timp de o lună evenimentele politice sunt eclipsate de concursurile ce se vor desfăşura pe stadioanele canadiene.

„Amintirile” lui C.C. Giurescu au aerul unei literaturi de calitate (fără să se ridice la nivelul celor ale lui Salacolu, de pildă). Interesant e, însă, documentul şi, mai cu seamă, abordarea unor probleme politice (cu voie de la stăpânire) care, vreme de 30 de ani, au fost inaccesibile „maselor largi” de cititori.

Duminică, 18 iulie

Drumul până la Dorohoi, fără întâmplări, dar obositor. Cald în tren, vagoane pestilenţiale de clasa a doua, miros de la closete, lumpen. Copiii ne-au aşteptat pe peron cu zâmbetele lor botticelliene. Regăsesc oraşul prăfuit, obscur, pustiu, ca după o lungă molimă devastatoare. Pelerinajul tradiţional la biserica Sf. Nicolae, parfum de flori, gunguritul guguştiucilor pe sub streşini. Cumpăr un teanc de cărţi de la librăria din centru, între altele o nouă versiune a sonetelor lui Shakespeare. Seara citesc cu voce tare, împreună cu Dănuţ, pasagii din Gargantua în traducerea îndrăzneaţă a lui Vulpescu. Dan e cufundat de câteva zile în lectura lui Tacitus, de care s-a îndrăgostit nebun. Ne facem planuri ca peste trei zile să plecăm la Iaşi, într-o scurtă escapadă moldavă.

Marţi, 20 iulie

Hram la Cândeşti (de Sf. Ilie), la 8-10 kilometri de Dorohoi. E un fel de sărbătoare de familie, Cândeştii fiind satul de baştină al bunicului Corneliei, sat rutenesc în care se vorbeşte numai româneşte. Ne deplasăm - socru-meu, soacră-mea, Cornelia şi copiii - într-un autobuz jegos, de ţară, duhnind a transpiraţie. Familia unde tragem (Sandu, femeia acestuia fiind vară primară a soacră-mi), modestă, locuieşte într-o casă cu două camere, cerdac, pătul, coteţe, grajd, şi toate cele trebuitoare gospodăriei. Fanfară, lume adunată în vatra satului, paradă de costume populare, băutură. Servirea prânzului - să fi fost vreo 20 de suflete - adunate în jurul unei mese neîncăpătoare - e rustică, mesenii mâncând cu lingura direct din strachini aşezate în mijloc pe un ştergar, într-o sănătoasă tradiţie românească. Seara vizităm satul, frumos, „întemeiat", sat „de chiaburi", cu case împodobite pentru sărbătoare. Ne întoarcem în acelaşi autobuz, pe o ploaie ca de plumb, cu descărcări electrice. Sf. Ilie îşi onorează onomastica.

Miercuri, 21 iulie

Vreme urâtă, ploaie. Ajung la Iaşi spre prânz (cu Dan). Lăsăm bagajele la gară ca să căutăm o cameră unde să ne adăpostim la noapte. Hotelurile, din nefericire, sunt toate ocupate. Momente de derută. Cer sprijin pentru cazare la cotidianul „Flacăra Iaşului" cu sediul undeva prin centru, dar redactorul-şef - nu-i reţin numele - mă expediază fără fasoane şi ocolişuri diplomaticeşti. La „Convorbiri literare" sunt primit de Horia Zilieru. De rândul acesta zâmbete, cuvinte din repertoriul poeziei curteneşti, rezultatul, însă, e acelaşi. Mi se dă a înţelege că scriitorii nu sunt în graţiile organelor locale. „Trimiteţi-ne o proză, îmi spune Zilieru la plecare, şi ultima dumneavoastră apariţie, pentru cronică." Până la urmă găsesc o cameră cu două paturi la un cămin şcolar, la marginea oraşului, mucegăită, murdară, cu tencuiala scorojită şi fără apă curentă (fântână în curte). Sunt fericit că n-am rămas pe drumuri.

Vizităm biserica Sf. Nicolae Domnesc, Casa Dosoftei, Trei Ierarhi, Mitropolia. Plimbare pe strada Lăpuşneanu, apoi pe dealul Copoului, pe lângă Universitate, până în parc. Vremea începe să se îndrepte. Vedere splendidă - apus de soare. Seara, pe Lăpuşneanu, lume amestecată, frumoasa dulce limbă a Iaşului, sugestii din romanele lui Teodoreanu.

Joi, 22 iulie

Începem dimineaţa (însorită) mergând la Cetăţuia. Ansamblul chinovial e în renovare, schele peste tot. Vizitatori de ocazie, câteva aparate de fotografiat (francezi, italieni). Fostul palat domnesc, reşedinţă de vară a lui Duca Vodă, unde au locuit Dosoftei şi Cantemir, e transformat în muzeu. Ansamblul - patru camere - e rustic, dovedind o dată în plus lipsa de strălucire a evului mediu românesc. Trecem pe la mânăstirea Frumoasa, năpădită de ierburi, construcţie pretenţioasă, în stil baroc. După-amiaza - la casa memorială Otilia Cazimir, venind pe străzi înguste, într-un cartier mărginaş din Tătăraşi. Două cămăruţe mobilate sărac, interior intim de femeie în vârstă, fotografii cu poetul G. Topârceanu în tinereţe, bibliotecă, reviste vechi, grădină cu flori în spatele casei. Camera de lucru a bătrânei doamne, sugerând atmosfera vetustă de la „Viaţa românească”. Ne oprim la biserica Zlataust, apoi la biserica Bărboşi, cu cele cinci turle ca un joc surprinzător de copii. Primim detalii despre istoria şi arhitectura lăcaşului de la preotul paroh. Interiorul, baroc, datează doar din secolul trecut.

Dănuţ e încântat de tot ce vede, e pentru prima oară în Iaşi. Parcurgem strada Costache Negri (Podul Vechi) de la Târgul Cucului până la Trei Ierarhi. Case vechi, pitoreşti, îngropate deja în pământ, pe care nu le voi mai revedea la viitoarea mea descindere în târg. Biserica Armenească e închisă, ca şi biserica Sf. Sava. Podul Vechi nu mai păstrează aproape nimic din istoria vie a oraşului de odinioară. Iaşul rămâne în conştiinţa contemporanilor doar prin istoria literară a veacului trecut.

Plimbare, seara, la Golia (închisă), apoi din nou pe dealul Copoului, până la lăsarea întunericului. Iaşul văzut de la înălţime. Impresie incredibil de frumoasă a târgului.

Vineri, 23 iulie

Îl revăd, după 10-12 ani, la mânăstirea Galata, pe părintele Cârciuleanu. Nu credeam să-l mai găsesc aici. E dimineaţă. Ne invită în biroul lui parohial. Trataţie cu miere de albine proaspătă. Discutăm deschis politică, fără reţineri. Simpatie pentru domnitorul Petru Şchiopul care, înainte de a muri, s-ar fi căsătorit cu roaba lui de casă, cu care avea de altfel un fecior (părintele e nepotul unui bulibaşă ce a ambiţionat să-şi scoată fata din şatră, căsătorind-o cu un ţăran român). Două ore de petrecere plăcută a vremii, Cârciuleanu foarte simpatic şi îndatoritor.

Coborâm în oraş. Teatrul Naţional e „în vacanţă". Îi arăt lui Dănuţ sala, scena, culisele. Teofil Vâlcu nu e în localitate, ratez ocazia să-l cunosc. „Avionul de Cluj", pe care i l-a trimis Cornelia cu mult timp în urmă, împreună cu o scrisoare (au fost colegi de şcoală la Dorohoi), a avut aceeaşi soartă haină ca şi în alte teatre pe unde a hălăduit. La Palatul Culturii vizităm galeriile de artă occidentală, lipsite total de interes, şi muzeul de etnografie, inferior celui de la Cluj, mult mai colorat. Mă delectez în schimb cu retrospectiva Ştefan Dimitrescu (risipită în 4-5 încăperi) excelent reprezentat de peisajele sale dobrogene şi portretele de tătăroaice sau de personalităţi culturale ale vremii.

Batem, spre seară, străzile vechi ale oraşului. Dan e interesat de casa lui Vasile Alecsandri, concepută în genul templelor greceşti, unde a funcţionat după 1920 redacţia „Vieţii româneşti". Casa memorială Mihail Codreanu, nimerită vizavi de „Bolta rece", cu aerul ei solemn, boieresc, cade sub jocul de lumini şi umbre al asfinţitului. Trecem pe la spitalul Sf. Spiridon, apoi din nou prin faţa Goliei. Cumpărăm mâncare (brânză topită, salam, paté, sardele în ulei), ne întoarcem la căminul nostru. Viaţă de campanie.

Sâmbătă, 24 iulie

Vreme frumoasă. Pornim la drum de dimineaţă. Vedem bojdeuca lui Creangă, apoi casa lui Kogălniceanu, pe o străduţă în pantă, rău pavată. Camerele, cu mobilă greoaie (a lui Kogălniceanu), conservă atmosfera epocii de strălucire a proprietarului. Pian, tablouri manieriste (multe portrete), plafoanele cu stucaturi încărcate în stilul rococo. O adevărată bucurie oferă casa Pogor, bijuterie de arhitectură moldovenească din secolul trecut. Conservatorul muzeului ne arată încăperea unde îşi ţinea şedinţele cercul „Junimii”. Supărătoare e intenţia didactică de a da vizitatorilor, cu orice preţ, o lecţie de literatură. În curtea casei se înşiră mormintele unui cimitir al ostaşilor sovietici, cu totul nepotrivit cu ambientul.

Flanăm după-amiaza prin centru, apoi la cimitirul Eternitatea. Vedem lăcaşurile de odihnă veşnică ale lui Creangă (neîngrijit), Otilia Cazimir, G. Topârceanu, N. Gane, D. Anghel, N. Beldiman, V. Conta, Ibrăileanu, Miluţă Gheorghiu, M. Codreanu, Kogălniceanu, Cobălcescu, A. Densuşianu, V. Pogor. Lipsiţi de un ghid, ne pierdem vremea trecând printre morminte anonime de generali, miniştri, caimacani sau negustori bogaţi, boieri şi oameni simpli.

Ne reîntoarcem la casa Codreanu, închisă ieri. Răcoare, interior suav, semiobscuritate. Emoţionează autenticitatea atmosferei, simplitatea şi bunul gust, „design”-ul încăperilor, ce-mi aminteşte, la scară evident redusă, de apartamentul lui Mitru din strada Vişinilor. Cea de-a doua soţie a poetului locuieşte într-o parte a casei, îi aud paşii de dincolo de ziduri, dar nu se arată vizitatorilor. Mâine se împlineşte un veac de la naşterea traducătorului în româneşte al lui „Cyrano de Bergerac”, dar casa pare încă locuită de poetul la mare vogă în epoca de aur a „Vieţii româneşti”. De partea cealaltă a drumului, la Bolta Rece, e nuntă. Maşini parcate în stradă. Strigăte isterice, chiuitul

mahalagioaicelor înfierbântate de alcool. Seara - plimbare pe strada Lăpuşneanu. Frânţi de oboseală.

Duminică, 25 iulie

Ultima zi la Iaşi. Vizităm mânăstirea Sf. Sava, cu înfăţişarea ei bizară, nu lipsită de farmec. Schele înalte, curtea plină de bălării. Ne urcăm, pentru plăcerea lui Dănuţ, în turnul Goliei, de unde avem mirifica panoramă a unui oraş cu case mărunte, înghesuite una într-alta, fără verdeaţă, alb în lumina soarelui puternic. În biserică, un arhiereu tânăr hirotoneşte un candidat la preoţie. Sinagoga mare e părăsită. Privim printr-un geam spart uriaşul interior fără viaţă, încărcat de moloz, de cărămizi şi bârne putrezite. În câteva încăperi saprofite din latura dinspre nord a lăcaşului s-a aciuat o şatră de ţigani. Mizerie desăvârşită. La Muzeul Unirii, pe care-l vizităm în fugă, organizat după tipicul convenţional, atrag atenţia doar piesele de mobilier aparţinând lui Cuza şi o sanie ce mă poartă cu gândul la iernile teribile de la Ruginoasa. Ori de câte ori văd un muzeu românesc, nu pot ocoli comparaţia cu instituţiile similare occidentale, ce amintesc de o altă civilizaţie şi un alt confort mental.

Plimbare, seara, pe Strada Mare (Ştefan cel Mare), apoi, după o ploaie binefăcătoare, pe Lăpuşneanu. Revăd, pe Lăpuşneanu, bodega unde am băut o bere (să fi fost oare prin 1963?) cu un şofer care s-a aşezat la masa mea, deşi bodega era goală la ora aceea, şi mi-a povestit în câteva minute viaţa sa, în timp ce aştepta o enigmatică şi amăgitoare „femeie în albastru”. Ne încheiem periplul ieşean urcând Copoul, până dincolo de stadion, sub cerul strălucind de stele.

Luni, 26 iulie

Pentru prima oară la Vaslui, oraş tern, insignifiant, bătut de vânturile răsăritului. Apelez la bunăvoinţa directorului Arhivelor Statului (care-l cunoaşte pe Tamaş) pentru a afla detalii despre „obiectivele" turistice mai importante ale urbei. Ne conduce el personal la biserica Sf. Ioan, zidită de Ştefan cel Mare şi renovată în secolul trecut de o Maria Cantacuzino. Lângă biserică e deschis un şantier arheologic pentru dezvelirea ruinelor cetăţii domneşti. Mare parte din „lucrători" sunt studenţi la facultatea de istorie. Muzeul judeţean - lipsit de interes. Citesc pe un panou ultimatum-ul dat ţării noastre de ruşi în 1940, în urma pactului Ribbentrop-Molotov. Textul, frapant prin aroganţa şi brutalitatea termenilor. Îl copiez în întregime.

După-amiază bat cu Dănuţ oraşul în lung şi în lat. Centrul e aidoma tuturor oraşelor mărunte de provincie, cu blocuri de 4 şi 8 etaje, înşirate unul lângă altul într-o plictisitoare simetrie. O piaţă largă constituie locul de promenadă al urbei. Oraşul vechi, cu căsuţele pitice şi obloanele murdare dând spre stradă, pare frate bun cu Dorohoiul sau Botoşanii. Ne abatem chiar şi pe la cimitir, unde ni se recomandă (de către paznic) să vedem mormântul lui Ţurcanu (alias Peneş Curcanul), nemurit în manualele şcolare de pana lui Vasile Alecsandri.

Sfârşitul zilei. Intrăm într-un local din centru, comand o bere şi un suc pentru Dănuţ. Localul gol. Pe stradă trece cu mare zarvă o maşină de Salvare. Un aparat de radio, instalat sub bar, transmite muzică uşoară. Se lasă întunericul. Contactul cu Vasluiul, într-un fel, e deprimant...

Marţi, 27 iulie

Sosim la 10 dimineaţa în Bârlad. Căldură mare... Văzut după Vaslui, Bârladul, oraş „select”, oferă o agreabilă surpriză. Ne atrage atenţia clădirea teatrului, amenajat în reşedinţa fostei judecătorii, pe care-l vizităm prin amabilitatea unuia dintre şoferii instituţiei, ce ne conduce (desculț!) pe scenă, prin sala de spectacole. Cancanuri, bârfe despre cabotinajul actorilor şi moralitatea îndoielnică a divelor. Oraşul, întins, greu de parcurs într-o singură „zi lumină”. Alegem dintre „obiective” biserica Sf. Gheorghe, ctitorie a lui Ştefan cel Mare, rezidită de Vasile Lupu. Lăcaşul e încorsetat în schele. O echipă de meşteri pictează naosul. Ni se explică de către starostele de zugravi că lucrul începe cu spaţiile cele mai înalte ale bisericii, prima figură zugrăvită fiind chipul lui Iisus de pe bolta naosului (pantocrator). Sus, pe o platformă de scânduri geluite, doi oameni în halate murdare de vopsele mănâncă pâine cu parizer şi beau ţuică. La biserica Banu, ridicată în secolul trecut, e nuntă, rămânem câteva minute „să vedem mireasa”. Biblioteca municipală, ce se bucură de o veche notorietate, e închisă. Vedem liceul „Codreanu”, biserica Sf. Dumitru şi biserica Maicii Domnului, ctitorită de Vasile Lupu, în centrul urbei. Din pricina lucrărilor de restaurare la zidurile exterioare, nu-mi pot da seama de valoarea arhitecturală a construcţiei. Oricum, nu are măreţia ctitoriei din Iaşi a zburdalnicului domn.

Seara, în parc, zdrobiţi de oboseală. Frig, umezeală. Voi mai revedea oare Bârladul?

Miercuri, 28 iulie

După o noapte rea (într-un hotel infect) şi câteva ore de mers cu personalul, suntem la Tecuci. Târgul e plăcut, cel mai frumos, probabil, dintre micile oraşe moldoveneşti văzute până astăzi (excepţie - Piatra-Neamţ). Câteva bulevarde largi, cu case boiereşti, chivernisite, amintindu-mi de Râmnicu Vâlcea, fac frumuseţea urbei. Strada Ştefan cel Mare e un fel de Lipscani forfotitor. Oamenii par cuminţi, vorbesc o limbă colorată, mai apropiată de româna literară din sudul ţării, decât aceea de la Dorohoi, de pildă. Străzile vechi abundă de căsuţe mici, prost văruite, de cocioabe, dughene, magherniţe dărăpănate, cu obloane trase, streşini şi burlane rupte. Catedrala îşi ţine porţile închise. Ne odihnim prin parcuri, caniculă insuportabilă. Dănuţ suportă bine escapada noastră moldovenească, e vesel, curios, atent. Îi plac bisericile, grădinile înverzite, edificiile de la începutul veacului, „stil retro".

Seara, telefon Corneliei, după o oră de aşteptare la oficiul telefonic.

Joi, 29 iulie

Tur de orizont prin Focşani. Biserica Stamatin, de care e legată o parte din istoria oraşului. Interesant e arborele genealogic al Stamatinilor, descendenţi din Movileşti, o Stamatină căsătorindu-se la 1859 cu Grigore Alexandrescu - de unde sugestia că poetul cunoştea „de acasă" viaţa protipendadei de la jumătatea veacului trecut, pe care a satirizat-o. Liceul „Unirea" (denominaţie frecventă în zonă) - impunător, clădit în stilul epocii Haret, cu o remarcabilă sală de spectacole. Bijuterie de arhitectură, teatrul din centrul urbei, ridicat de maiorul Pastia, e o apariţie inedită. Cu zece lei petrecuţi în buzunarul unui portar bătrân şi mustăcios pătrundem înăuntru. Sala, miniaturală, e construită la începutul secolului în maniera teatrelor Florenţei renascentiste, cu plafon pictat pe fond albastru şi loji cochete, arcuite graţios, abuz de stucatură, bronzuri, şi aurărie ce-ţi încântă ochii. Până la împărţirea ţării în regiuni, a funcţionat aici, o vreme, filarmonica locală. Ne pierdem vremea pe strada Mare (a „Unirii"!) cu case şi dughene pitoreşti de la sfârşitul veacului, populate pe vremuri de evrei. Străzile Ştefan cel Mare şi Karl Marx (ciudată asociere de nume!) alcătuiesc cartierul *high-life* al urbei şi au aerul vetust al multor locuri din Râmnicul de dinainte de război. Dintre biserici interesante sunt biserica Domnească de pe strada Mare (în paragină), biserica Precista şi biserica din preajma hotelului „Unirea", datând de la 1700. O placă de aramă fixată pe zidul unei case informează trecătorii că aici a fost înlăturat, în 1859, primul punct de hotar dintre Moldova şi Muntenia.

Seara plimbare prin centrul iluminat al urbei. Vremea începe să se strice, nori plumburii alunecă trândav spre miază-noapte. Intrăm într-un restaurant, comand un suc şi o cafea, nu au cafea, poate doresc o bere, îmi propune chelnerul,

amabil. Mă întreb de ce m-o fi căutat locotenentul Deleanu, când eram la Govora, ca apoi să nu mai dea un semn de viaţă? A vrut să mă intimideze? Să fi fost o farsă?

Sâmbătă, 31 iulie

Ieri, la Râmnicu Sărat, oraş şters, răsărit în câmpie, sărac, lipsit de o arhitectură reprezentativă. Dezolant se arată centrul, format dintr-o stradă fără sfârşit, cu prăvălii mărunte şi murdare de-o parte şi de alta a drumului. O biserică veche, liceul, două-trei străzi umbrite de arbori înviorează într-o măsură oarecare peisajul deprimant al târgului. Seara, afluenţă de tineri în parc, se aude muzică de la un difuzor. Populaţie pestriţă, lume de şantier. Hotelul în care ne adăpostim, infect. Urcăm la etaj pe o scară în spirală, din lemn putred, ce-mi aminteşte de o locantă asemănătoare din Fălticeni, unde am dormit o noapte împreună cu Cornelia, cu ani în urmă.

Buzău. Umblăm nebuni prin tot oraşul: liceul, Episcopia, seminarul, primăria, parcul „Crâng”. N-am mai văzut Buzăul din anul 1952 când am făcut aici armata (30 de zile de adevărat infern: instrucţie dură, cretinismul comandanţilor de toate gradele, mâncare mizerabilă, marşuri de noapte, dormitoarele supraaglomerate, tragerile). Seara, Dan are febră, ce să fac cu el bolnav? Mă hotărăsc să iau bilete pentru Dorohoi la accelerat, mâine după-amiază, cu ajutorul lui Dumnezeu, vom fi acasă.

Marţi, 3 august

Dănuţ bolnav de trei zile, chemăm doctorul, se pare că e doar o viroză. În lipsă, am primit scrisori de la Mitru (cu reproşuri că nu i-am mai scris de când eram la Govora), Papadima, Tamaş (îmi cere să fixez data lansării în Râmnic şi Călimăneşti a cărţii) şi un volum de versuri pentru copii (Arcaşul lui Ştefan) de Virgil Carianopol.

Un oarecare Vasile Firoiu publică o broşurică despre celebrul as al aerului Octav Oculeanu, foarte des citat în corespondenţa Ioanei Cantacuzino din deceniul 4, instructor de zbor la şcoala de pilotaj „Mircea Cantacuzino" de sub conducerea Ioanei. Cartea e scrisă amatoristic, de un neîndemânatic mânuitor veleitar al condeiului. Între altele, cei doi Cantacuzini sunt trataţi ca nişte bogătani, duşmani de clasă, de care Oculeanu s-ar fi folosit doar pentru a aduce faimă aeronauticii româneşti. Se omite cu intenţie pasiunea celor doi fraţi pentru zbor şi rolul important al acestora în dezvoltarea aviaţiei turistice la noi (Ioana Cantacuzino a fost posesoarea brevetului de pilotaj feminin cu nr. 1 din ţara noastră). Oricum, întâlnesc pentru prima oară numele Ioanei Cantacuzino într-un volum editat după instalarea puterii comuniste. Progresăm.

Joi, 5 august

Stau ore în şir la masă, încerc să scriu prima din cele 3-4 povestiri cu care trebuie să înlocuiesc „Americanul”. O carte a lui Ilie Tănăsache („Tata la volan”) pe care o cumpăr ca să-mi dau seama de preferinţele şi gustul responsabililor editurii (Gafiţa, printre alţii) e absolut ridicolă: eroii, copii de muncitori (obligatoriu), captivaţi de şaibe, scule şi motoare, sunt harnici, întreprinzători, cuminţi, loiali, cu funcţii în organizaţia de pionieri etc. Din nefericire, n-am cunoştinţe tehnice nici cât un puşti de şapte ani din schiţele lui Tănăsache, şansele ca povestirea la care scriu să-i placă lui Gafiţa sunt minime.

Neaşteptat de interesant este „Jurnalul meu” de C.A. Rosetti, despre care s-ar putea scrie un întreg studiu psihologic. Omul politic era în tinereţe poet. Producţiile literare inspirate de dragostea pentru soţia lui, Maria Grant, sunt de o naivitate încântătoare. De altminteri, sinceritatea sentimentelor vine din caracterul absolut intim al scrierii. I.C. Brătianu, ce apare adesea în notaţiile omului politic, revine în actualitatea noastră culturală după mai mult de trei decenii de strictă interdicţie.

Luni, 9 august

Cer senin dar foarte frig pentru luna august. Vreme prevestitoare de toamnă după multe zile caniculare. Lucrez cu două flanele pe mine şi cu picioarele învelite în pături. Lipsa de confort mă inhibă. Gânduri de evadare la Bucureşti, unde nu mă aşteaptă, de fapt, nici o bucurie. Intrând în librăria din centru, descopăr o carte a cărei apariţie mă surprinde: „Sergent în linia întâi" de Alexandru Buliga. Autorul, ţăran înstărit din judeţul Vâlcea, a luptat sub comanda tatei în campania din Transilvania şi Ungaria. Cu câţiva ani înainte mă căuta la Râmnic, la părinţi, voia „să-mi spună ceva". În realitate dorea să-i stilizez jurnalul de tranşee, scris cu trudă pe ploaie şi ninsoare, şi să-l ajut să-l publice. Am luat la Bucureşti însemnările fostului sergent, m-am străduit să le citesc, să „le lucrez", zadarnic, erau scrise într-un limbaj butucănos, vulgar, incoerent (de gramatică ce să mai vorbesc), i le-am restituit. Şi iată, după atâta vreme, perseverând, îi apare cartea în librării, la Editura „Militară", sub „îngrijirea" lui Ion Aramă, al cărui stil se poate recunoaşte pe ici pe colo în mâzgăleala imposibilă a sergentului. Tata e pomenit adesea în „Jurnal" pentru simpatia de care se bucura în rândul ostaşilor, pentru curajul dovedit în luptă. E singura mărturie scrisă despre suferinţele şi tribulaţiile tatei în război.

Joi, 12 august

Zilele petrecute la Dorohoi trec ca o plimbare printr-un deşert cenuşiu. În lipsă de altceva mai bun (nu merge scrisul) bat fără noimă colinele oraşului, cu sau fără copii. Ieri, de pe dealul Polonicului (mândria localnicilor), frumoasă vedere spre oraş. O haită de câini răi dintr-o stână improvizată pe colnic îmi întrerupe plăcerea loisir-ului.

Linişte suspectă în jurul apariţiei „Fanteziei". Până astăzi numai „România liberă" i-a anunţat prezenţa în standuri, în timp ce alte cărţi sunt comentate copios chiar înainte de a intra în librării. Vremea în continuare rece. Mitru (la telefon) mă anunţă că mâine noapte ia acceleratul spre Valea Vinului.

Citesc „Incident la Antares" de Erico Verissimo. După primele o sută de pagini tensiunea lecturii scade, brazilianul alunecă în politică şi ideologie, eşuează. Se simte influenţa marii literaturi americane a sudului, bine asimilată.

Duminică, 15 august

Hram la Hilişeu-Crişan (fost Curt). Plecăm de dimineaţă cu un autobuz sătesc. Copiii - veseli. Satul e frumos, prosper, înconjurat din trei părţi de pădure. După o oră mă simt din partea locului. Cornelia mă conduce până la graniţa cu Rusia pentru „a vedea cu ochii" ţara socialismului victorios. De partea cealaltă a hotarului, mici izbe sărăcăcioase îngropate în pământ. Satul a fost după război „tăiat" în două ca un tort, o parte intrând în componenţa Uniunii Sovietice. Oamenii vorbesc unii cu alţii „peste graniţă" prin „semne", de teama grănicerilor ce nu permit comunicarea între săteni. Biserica, datând din anul 1802, e ctitoria boierilor Curt, care au dat numele străvechi al satului. Zidirea e bine proporţionată, amintind de arhitectura bisericilor lui Ştefan cel Mare din a doua parte a domniei. La cooperativă găsesc compendiul de istorie a literaturii române de Călinescu. În rest, mâncare, băutură din belşug, discuţii teologice cu popa Bârzu, parohul satului. Ne întoarcem noaptea cu şareta.

Descurajantă lectura cărţii „La bal cu Marcel Proust" de Martha Bibescu. Volumul e o incursiune memorialistică ce traversează primele două decenii ale secolului, dar nu acoperă promisiunile din titlu, foarte angajante. „Stăpâna de la Mogoşoaia", cum o numeşte Ioana Cantacuzino într-o scrisoare arestată în arhivele din Râmnic, s-a bucurat de o existenţă aventuroasă, bogată în succese, în timp ce Ioana şi-a sfârşit zilele surghiunită în castelul izolat de la Călimăneşti. Cele două prinţese, înrudite de aproape, între care existau relaţii destul de reci, aveau comun mândria stirpei, talentul literar, inteligenţa sclipitoare, stilul de viaţă. Imaginea aristocraţiei noastre, pe care scriitorii de după „eliberare" au vulgarizat-o până la ridicol (G. Călinescu, Petru Dumitriu) e contrafăcută. Va trebui să treacă vreme până când această

regretabilă imagine se va apropia de o realitate pe care corespondenţa şi alte documente o mai păstrează încă în arhive.

Miercuri, 18 august

Drum tradiţional (pe ploaie) la Botoşani pentru a cumpăra tichete la accelerat (plecăm pe 25), în Dorohoi neexistând un „oficiu de voiaj”. Vizitez cu Dan bisericile Uspenia şi Sf. Gheorghe, apoi liceul Laurian şi casa memorială N. Iorga. Ultima oară când am fost aici, muzeul era în curs de organizare, acum „funcţionează”. Piesele expuse, puţine, nesemnificative, nu justifică amenajarea unei case memoriale, dar suntem din păcate atât de pauperi în „monumente” ale trecutului, încât orice mărturie, fie ea modestă, constituie un semn de emancipare culturală.

Lectura cărţii lui C. Ţoiu „Galeria de viţă sălbatică” îmi procură o imensă tristeţe după cohorta de elogii ce i s-au adus în presa literară. Cartea e ambiţioasă, elaborată, scrisă elegant, dar conţinutul dezvăluie o fire convenţională, capitulardă, minată de laşităţile şi înfrângerile morale ale majorităţii prozatorilor aşa-zişi „curajoşi”. Astfel de cărţi, în care critica socială e şoptită cu timiditate (şi tandreţe!) sunt mai dăunătoare decât romanele lui Remus Luca sau Galan pe care nu le mai citeşte nimeni astăzi.

Vineri, 20 august

Înconjurat de toţi ai casei, corcolit de socri, îmi petrec timpul într-un *dolce far niente* lamentabil, nu pot să scriu. În schimb fac planuri fanteziste, în funcţie de lunile rămase până la sfârşitul anului: fugă în octombrie la Călimăneşti pentru a termina volumul pentru „Ion Creangă”, apoi o săptămână-două la Râmnic ca să mă odihnesc şi să fixez structura noului roman (povestea vieţii unui pictor desfăşurată pe durata a opt decenii). În fine, demersuri pentru obţinerea concediului în primele trei luni ale lui 1977, când voi pleca (o, Doamne, chiar unde voi pleca?) să scriu romanul.

Ieri după-masă în oraş, continuă să plouă. Intru în restaurantul de pe strada Grigore Ghica V.V.: mese murdare, câţiva beţivi în fundul sălii, chelneri apatici, muşte. Comand un rom Havana Club, pe geamuri se prelinge ploaia în şiroaie. Decor de toamnă, bacovian.

Citesc „Dezrobirea ţiganilor” de George Sion, carte cumpărată de la librăria din centru, în general foarte bine aprovizionată. Boiernaşul se pricepe să mânuiască abil condeiul, are chiar episoade de virtuozitate, care te fac să-i treci cu vederea stilul greoi, amatoristic, tributar veacului trecut.

Noaptea lectură din „Pantagruel” cu Dan.

Sâmbătă, 21 august

Plimbare „de adio” la Suceava cu Cornelia şi copiii. Vreme extrem de rece, frig de decembrie, haine groase. Vedem Mitropolia, Cetatea (care s-a ridicat doar cu un metru de la ultima escapadă suceveană), bisericile Sf. Gheorghe, Sf. Dumitru, Mirăuţi, Buna Vestire, Muzeul de etnologie, Turnu Roşu, Zamca - închisă pentru renovare. Oraşul, împopoţonat ca o paţachină (steaguri, fanioane, arcade, panouri cu lozinci, tablouri), se pregăteşte pentru marea sărbătoare de poimâine. Blocuri sub schele, în construcţie, macarale. Tragem la hotelul „Arcaşul”. În braseria de la parter am petrecut cu ani în urmă câteva ore împreună cu Alexei Rudeanu.

Autobiografia lui B. Franklin - uscată, searbădă ca o predică de quaker. Dar câtă forţă în acest om ursuz şi obstinat care, dacă ar fi emigrat în Australia, de pildă, ar fi ajuns un onorabil crescător de oi prosper. Fără fineţe dar cu o anumită cursivitate a frazei, sincer dar şi infatuat, ceremonialul „mărturisirii”, dincolo de document, lasă o impresie dezamăgitoare. Franklin, totuşi, a fost contemporan cu Voltaire şi Rousseau.

Duminică, 22 august

Plecăm de dimineaţă să vizităm biserica Sf. Ilie, în satul omonim situat la circa doi kilometri de Suceava. Frig, burniţă. În sat - câteva nunţi, între care una de „pocăiţi”. Ca şi aiurea, sectele religioase „dizidente” s-au înmulţit aici. Din cauza preotului (ne spune un ţăran bătrân) căruia îi plac femeile şi băutura, sătenii au aderat la pocăiţi, care formează azi mai mult de jumătate din turma credincioşilor. Ar fi interesant de explicat din unghi sociologic proliferarea sectelor religioase în condiţiile unui stat concentraţionar, în care sunt controlate cu stricteţe toate „derapările” de atitudine, inclusiv cea religioasă. Ctitoria lui Ştefan cel Mare, una dintre cele mai frumoase biserici construite de voievod, soră vitregă a Voroneţului, e ridicată în urma bătăliei de la Valea Albă în numai trei luni şi jumătate. Pe zidul exterior se mai conservă încă fragmente din scara urcătoare spre cer, în frescă, asemănătoare celei de pe pereţii Voroneţului. Pictura interioară, originală, se păstrează în stare bună. Portretul votiv al lui Ştefan cel Mare ne dă o imagine aproximativă a înfăţişării domnitorului „nel mezzo del cammin”. Arhitectura e apropiată de cea a Voroneţului şi a tuturor bisericilor edificate în anii de maturitate ai lui Ştefan.

Seara. Hălăduim prin centru. În preajma pieţii stă ascunsă biserica armenească. Biserica cea veche, lipită de cea nouă, e o delicată construcţie miniaturală. Interiorul - plin de icoane vechi aduse de la Zamca. Pe câteva icoane se păstrează ca nişte răni deschise semnele lăsate de baionetele ostaşilor „eliberatori” în anul 1944.

Plecăm la Dorohoi au autobuzul. Înghesuială. Suntem istoviţi, murdari şi îngheţaţi. Pe drum, pană de cauciuc. Ajungem după ora zece noaptea.

Joi, 26 august

De trei zile în Bucureşti. Vreme frumoasă, cald, cu diafane valuri de nori albi, lăptoşi alunecând pe cer. Primit în lipsă scrisori de la Laurenţiu Fulga (cu reverenţe pentru carte - în stilul său inimitabil), Lia, Bebe Ogrezeanu, Bălănescu. „Fantezia" se vinde bine, din cele 300 de cărţi intrate în librăriile din centru n-am mai găsit decât patru, pe care le-am cumpărat imediat, neavând suficiente exemplare pentru „obligaţii". În librăria „Sindicatelor" de pe bulevardul Elisabeta îl întâlnesc pe Şerban Cioculescu, tocmai plătisem casieriţei banii pentru „Intinerar critic II". Îi întind cartea, îl rog să-mi lase o dedicaţie. Nu se arată deloc surprins, îmi scrie câteva cuvinte convenţionale, totul s-a petrecut în grabă, ca o faptă reprobabilă, îmi strânge mâna apoi dispare cu paşi mărunţi pe uşa librăriei, amestecându-se în mulţimea pestriţă de pe bulevard. La librăria lui Apreotesei de pe Schitu Măgureanu - discuţie cu Nick Gafton, plăcută, de altfel vorbeşte numai el. Lucrarea sa despre fonetică, pe care o socoteşte o capodoperă în domeniu, va face epocă în înţelegerea modernă a disciplinei. Aduce argumente, dă detalii, e convingător, privirea îi străluceşte straniu, pare posedat de demonul *Ideii*. Stabilim să ne vedem „cu doamnele", Cornelia a fost pe vremuri colegă de catedră cu nevastă-sa.

Sâmbătă, 28 august

Încep angaralele la şcoală: spoit, vopsitorie, curăţenie generală, profesorii fac de serviciu prin rotaţie pentru supravegherea desfăşurării lucrărilor. Marian, directorul direcţiei cadre din Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, în vizită la noi, dă directive, face observaţii, conducerea liceului în panică. Îl abordez pe coridor, promite, după o scurtă conversaţie, să-mi aprobe cererea pentru un concediu fără plată în trimestrul II. „Aţi vrea, îmi spune întinzându-mi mâna cu afabilitate, să faceţi o lectură a cărţii mele (despre America), înainte de a o preda la editură?”

Cu Dănuţ la muzeul „Zambaccian”. Muzeul gol (nici un vizitator!), în timp ce la librăria „Eminescu” văzusem cu o oră înainte o imensă coadă, până în dreptul străzii Edgar Quinet, la două romane poliţiste apărute de curând. O fată slăbănoagă ne aprinde luminile cu gesturi leneşe, vădit incomodată de apariţia noastră. De undeva, din off, se aude în surdină muzică de Mozart. Vizităm sălile Luchian, Petraşcu, Pallady, Tonitza, Andreescu, Grigorescu şi pe aceea rezervată maeştrilor străini, nesemnificativă. Câteva pânze de dimensiuni reduse semnate de Sisley, Pissaro, Matisse, Picasso - remarcabile. Dănuţ e încântat, rămâne minute în şir în faţa „Lăutului” lui Luchian sau a unui peisaj de Andreescu. La plecare, slăbănoaga se ridică de pe scaunul unde citea o carte şi stinge luminile din sală înainte ca noi să apucăm să ne îndreptăm spre uşă.

Luni, 29 august

Dimineaţă închisă, nori de praf deasupra Bucureştilor. Vizită la Ada Orleanu, în strada Frumoasă, îi dau un exemplar din „Fantezie”. Ca de obicei mă aşteaptă cu cafeaua gata. Pe biroul ei de lucru, maşina de scris în care stă tot timpul, ostentativ aproape, o foaie de hârtie pe jumătate dactilografiată. Avem păreri comune despre redactori de editură ca Delia Damirescu sau Ioana Ricus, care susţin prestigiul - destul de ruinat de altfel - al editorilor. Noul roman al lui C. Ţoiu (îi spune Costi) nu-i place. Discutăm despre Sorin Titel, apoi despre Ovidiu Constantinescu şi Negoiţescu, pe care îi cunoaşte din anii tinereţii. Un telefon de la Georgeta Mircea Cancicov ne întrerupe conversaţia. Mă îndrept spre uşă, „Cae lucrează la biblioteca Academiei toată dimineaţa, vreţi să-l vedeţi? îmi zice, îl găsiţi în sală până la 12”.

Sfântul Alexandru, ziua lui Mitru. Telefon la Iaşi unde se află de o săptămână. E exuberant, mă ţine de vorbă trei sferturi de oră. Printre altele îmi spune că „Păcală” a fost tradus în ungureşte şi nemţeşte urmând a fi tradus şi în polonă. „Internationale Jugend Bibliothek” îi trece anul acesta pentru a treia oară consecutiv o carte pe lista „celor mai bune cărţi pentru copii” din Europa. La întoarcere, îmi zice, bem şampanie.

Marţi, 30 august

Tête-à-tête cu Barbu Solacolu. Îl găsesc singur, soţia lui e „la copii”. Bătrânul - volubil, se plânge că rar mai vine câte cineva să-l vadă. Trece apoi la tema preferată, poezia. Scoate dintr-un sertar un teanc de file dactilografiate („Sonetele” lui Shakespeare), citeşte versiunea lui, apoi pe cele ale lui Boşca şi Chirică-Dan Grigorescu, subliniază superioritatea netă a transpunerilor proprii. O tragedie în versuri, originală, i-a fost respinsă de Valeriu Râpeanu, în schimb e în tratative avansate cu „Minerva” pentru editarea operei poetice complete a lui Vigny. Ceea ce impresionează la acest bărbat în vârstă, care i-a cunoscut pe Brătianu şi pe Duca, e credinţa nestrămutată în geniul său şi în producţiile sale poetice fără egal, credinţă pe care şi-o exprimă fără fasoane, cu o sinceritate (şi seninătate) nedisimulată. Sunt clipe când e atât de impresionat de harul cu care e dăruit încât nu se mai stăpâneşte şi-i dau lacrimile.

Seara mă vizitează Bălănescu, îmi vorbeşte despre anii de detenţie, fără să dea detalii. E palid, suferă de arterită. Îmi spune cu bucurie reţinută că Editura Militară e dispusă să-i reediteze monografia „Avram Iancu” (prefaţată de Rebreanu) pe care mi-a dăruit-o anul trecut cu dedicaţie.

Răsfoiesc cu interes dicţionarul eminescian de rime. Lectură încântătoare, unică. Mă apucă ora 2 noaptea *citind rime*!

Joi, 2 septembrie

Drum la „Casa Scânteii” ca să împart „Fantezii”. Râpeanu - amabil dar nu mă întreabă ca în alte rânduri „dacă mai am ceva pentru editură”, ci îmi sugerează doar „să ţin legătura cu ei”. E o nuanţă care nu-mi scapă. Sântimbreanu, căruia îi ofer volumul, e de-a dreptul emoţionat (dacă un uriaş ca el poate avea emoţii). Îmi spune o glumă pescărească, se amuză singur, râde gros, îmi întinde mâna mare cât o sapă. Schimb câteva cuvinte cu Delia Damirescu, nu pierd ocazia să-i vorbesc despre literatura lui Ilie Tănăsache, atât de agreată de Viniciu Gafiţa. Sorin Mărculescu îmi comunică (la telefon) cu oarecare jenă că nu e sigur dacă volumul meu mai este în planul Editurii. Sunt uluit. Mihai Gafiţa, care ar fi putut să-mi spună *adevărul*, lipseşte. Încerc să iau relaţii de la tovarăşa Lungescu. „De un' să ştiu, ţipă la mine, în vară s-a umblat la planuri în trei rânduri.”

„România literară” publică în numărul de astăzi o cronică a lui Sorin Titel la „Fantezie”. Textul e „binevoitor”, în schimb se simte că e scris în grabă, „pe deasupra”. Mitru consideră recenzia un succes! Solacolu se arată entuziasmat de carte, mă copleşeşte cu elogii. Îmi sugerează să trimit volumul lui Zaciu şi Mihai Gafiţa, cu sublinierea că *el*, Solacolu, îl apreciază superlativ. De asemenea, îi va scrie un bilet lui Cioculescu în care îi va vorbi despre virtuţile excepţionale ale „Fanteziei”. Am observat că scrisul meu e „degustat” cu preferinţă de intelectuali în vârstă (Mitru, Acterian, Solacolu şi alţii) din generaţiile anterioare. Să fi venit pe lume *prea târziu*? Publicul căruia mă adresez să fie el cel interbelic, rămas *în urmă*, pierdut în faldurile mătăsoase ale istoriei?

Duminică, 5 septembrie

Week-end la Giurgiu, călătorim cu trenul. Ca peste tot în ţară, oraşul e mutilat de planurile de sistematizare, care au schimbat înfăţişarea centrului istoric. Cu greu îmi pot imagina cum arăta la începutul secolului. Intrăm în port. Ne atrage atenţia o ambarcaţie elegantă („Mihai Viteazul") trasă la chei. Copiii vor să intre în şalupă, insistă, mă pisează, până la urmă fac câţiva paşi pe podul care leagă ţărmul de punte, dar sunt oprit de un câine negru, uriaş, ce se repede furibund spre mine. Doi marinari opresc jivina, o imobilizează, după care îmi explică politicos că „vasul" e al „tovarăşului", că vizitarea lui e interzisă, desigur, n-am ştiut, ei mă înţeleg, dar ar fi bine ca altădată să întreb înainte de a păşi pe o ambarcaţie. Ne plimbăm apoi o oră pe Dunăre cu o şalupă „de salvare" prin bunăvoinţa unui matroz a cărui soţie scrie versuri în timpul liber. De partea cealaltă a fluviului se înşiră într-o simetrie graţioasă blocuri înalte, e oraşul Ruse, ne spune marinarul. Copiii înnebuniţi de fericire, le place apa, crescuţi în Bucureşti, în seră, sunt nefamiliarizaţi cu încântătoarele surprize ale naturii.

Îi telefonez lui Duci în legătură cu o eventuală pensionare de boală (Duci e membru într-o astfel de comisie de pensii) dar nu mă încurajează, e foarte greu, îmi spune, îmi trebuie tenacitate, răbdarea de a mă supune ani în şir la examene umilitoare şi încă nu voi fi sigur de reuşită. „Să mai aşteptăm, încheie, eşti încă tânăr."

Dan Băjenaru îmi trimite de peste drum, prin comisionar, un peisaj executat prin anii '71-'72, reprezentând unul din canalele Veneţiei. Tabloul e izbutit, predomină albastrul şters cu tuşe galbene şi verzi ce sugerează apusul somnolent al soarelui.

Marţi, 6 septembrie

În sfârşit, îl găsesc la Editură, după mai multe încercări nereuşite, pe Mihai Gafiţa. Îmi spune, privindu-mă cu ochii săi albaştri-înşelători, că la indicaţiile forurilor 40% din titluri au fost scoase din planul „sigur” (vechea formulă: planul ferm) şi introduse într-o rezervă „activă”, „de aşteptare”, „problematică”. Cu toate acestea, îmi dă asigurări că în noiembrie volumul va reintra în plan şi că va apărea în trimestrul II sau III al anului ce vine. Fireşte, nu cred nici o iotă din ce-mi spune. Mă descurajează faptul că pentru fiecare carte trebuie să lupt, să îndur mizerii. Şi apoi, cât timp mă vor mai ţine nervii? În anticamera lui Preda, căruia vreau să-i dau o „Fantezie” (renunţ până la urmă, după un sfert de oră de aşteptare), discuţie cu Mihail Diaconescu, autorul unei monografii Gib Mihăescu. Îmi spune că situaţia cărţii mele e fericită, Gafiţa îl poartă cu vorba din ianuarie, promiţându-i că-i va da cartea în lectură. Nici până astăzi nu a dat-o.

Mă întâlnesc cu Regman, îi ofer cartea. Promite să scrie un articol în care să comenteze ultimele mele trei volume.

Joi, 9 septembrie

La şcoală, ceartă între directori, faptul mă nelinişteşte, tocmai aştept momentul potrivit pentru a ataca problema concediului fără plată. Azi, pierdere de vreme la facultatea de filosofie, au început consfătuirile pe ţară ale cadrelor didactice. Luări de cuvânt interminabile, figuri de ştabi din minister, de securişti, noi sarcini, obiective luminoase, modernizarea (!) învăţământului, angajamente, planuri fantasmagorice. Revăd nu fără strângere de inimă culoarele şi amfiteatrele acoperite cu tablouri, cu lozinci. Seara mă întâlnesc cu Mitru şi Cae Boicescu la cofetăria Anghelescu, vorbim de toate, punem la punct detalii despre construcţia cavourilor de la Ţigăneşti.

La „posturi" se aude că ar fi murit Mao-Tze-Dun. De fapt, trecuse de mult în veşnicie. Păstrez şi astăzi o cărticică roşie dăruită de Stănescu cu învăţăturile şogunului. Reflecţii despre vieţile prea lungi, ce depăşesc răbdarea şi rosturile istoriei.

Luni, 13 septembrie

Parcurg o perioadă proastă, nu pot să scriu, n-am scris nimic de două luni. Consult un doctor pentru un jinduit concediu medical, îmi pune condiţia să mă internez (cu trei bolnavi în cameră!), după care „vom mai vedea”. Eventualitatea internării (efective) într-un spital literalmente mă disperă.

Tatonări al Arhivele Statului (de pe bulevardul Elisabeta) în vederea dezgropării arhivei Mihail Suţu. Mă interesează scrisorile Mariei către bărbatu-său, de la sfârşitul secolului, cu o parte dintre ele delectându-mă la Arhivele din Râmnic. Îmi scot legitimaţie de intrare, personalul - foarte îndatoritor. Comodităţi în sala de lectură, căldură iarna.

Elena Linţa, pe care o văd la facultatea de limbi străine, în Pitar Moş, îmi dă adresa din Cracovia a lui Zbigniew Szuperski, interesat să tălmăcească în polonă „Toamna, păsările...” Ne amintim despre colegii noştri de la Institutul de Relaţii Culturale cu Străinătatea, risipiţi în lumea largă, o întreb despre Petran, nu ştie unde e, nu-i place subiectul, schimbă vorba. Foarte abătută.

La Bazil în strada Slobozia, îi dau o „Fantezie”. Fursecuri, whisky. Mă asigură că nici o editură nu are „abilitarea” de a face noi introduceri în plan nici în noiembrie, nici în altă lună, toată povestea lui Gafiţa e o scorneală. Ipochimenul, îmi spune, e de o versalitate binecunoscută. În situaţia aceasta, nu-mi rămâne decât să mă agăţ de ultima speranţă, Marin Preda. El hotărăşte totul la „Cartea Românească”. Dar cum să-l abordez pe Marin Preda?

Citesc foiletoanele lui Cioculescu din „Itinerar critic II”, savante, de o vastă informaţie, scrise cursiv, în genul *belle-époque*. Între altele pomeneşte de un genealogist, N.A. Boicescu, ce i-ar fi pus la dispoziţie informaţii despre familia

Sion. Să fie oare acest domn Boicescu rudă cu Cae, soţul Adei Orleanu?

Miercuri, 15 septembrie

Spectacolul inaugurării noului an şcolar e, parcă, mai dezgustător ca niciodată. Zeci de mii de oameni, împinşi cu sila de la spate de activişti, se îndreaptă cu noaptea în cap spre Politehnică, pentru festivitatea la care urmează să participe Stăpânul. Camioane cu soldaţi înarmaţi până-n dinţi duduie pe străzi, am sentimentul că Bucureştii sunt sub insurecţie. Circulaţia e totalmente întreruptă, miliţieni, fluierături, claxoane, puzderie de Securitate. În loc să ne privim copiii cum merg la şcoală, purtând cu ingenuitate o floare, avem în faţă imaginea sinistră a autobuzelor ce cară lumea în devălmăşie, rulând pe stradă unul după altul.

Primesc elogii pentru „Fantezie", cu deosebire pentru „Sala de aşteptare", care, spre uimirea mea, a „prins" neaşteptat de bine la cititori. Duci Pârvu socoteşte că e o nuvelă „excelentă", păreri foarte asemănătoare şi din partea Adei Orleanu şi a lui Solacolu, ba chiar şi a lui Sorin Titel, care o consideră (în „România literară") cea mai izbutită proză a volumului.

Corespondenţa lui Duiliu Zamfirescu - foarte instructivă. Deşi a avut o viaţă „uşoară", „împlinită", nu a fost scutit de regretabile mizerii (critici nedrepte venite de la impostori, refuzuri de avansare, întârzieri în publicarea cărţilor etc.). Viaţa oamenilor de condei nu s-a schimbat prea mult în ultimii 80 de ani. Nefericirile maeştrilor sunt astăzi, într-un fel, consolatoare.

Duminică, 19 septembrie

Breaza. Plouă torenţial. Găsesc cu greutate casa „de vară” a Julietei Marinescu, ascunsă într-o ulicioară ce se desprinde din strada Gării. Sunt cu Cornelia (pentru prima oară în Breaza) şi copiii. Casa, gen *cottage*, durată din piatră, cărămidă, sticlă, fier-beton, e o adevărată bucurie. Sus, o mansardă izolată care mă încântă şi ispiteşte în acelaşi timp, loc ideal pentru odihnă şi scris. Julieta îmi promite să mă găzduiască „când vreau”, oferta e tentantă. Casa e încălzită cu gaz metan în sobe. Alături, îmi spune un vecin ce intră nitam-nisam în vorbă, e vila soţiei lui Paul Goma, „ce chefuri domnule, se încing din când în când aici, ce muzică se aude, ce chiote, ce zarvă!” Ne oprim apoi la Câmpina, să vizităm „Castelul Iulia Haşdeu”. Interesantă arhitectura ieşită din comun a edificiului, concepută, se pare, după indicaţiile date maestrului de Iulia, în şedinţele de spiritism, dar, fără îndoială, şi de imaginaţia abracadabrantă a bătrânului. Interiorul e mobilat cu vitrine ce expun fotografii, ziare din epocă şi manuscrise. La câteva sute de metri de „castel” se află casa lui Nicolae Grigorescu, păstrătoare a unui mare număr de tablouri ale pictorului, cele mai multe de valoare îndoielnică. Ni se arată „camera de taină” unde tăifăsuia zugravul cu amicii săi Vlahuţă, Delavrancea şi Caragiale. Casa, ridicată în stilul rustic al vremii, pare mai degrabă proprietatea unui boier de ţară decât a unui artist. Când a trăit aici, maestrul era atins de bătrâneţe. Îmi place să mi-l închipui suind cu greutate treptele din lemn ce urcă la etaj pentru a se odihni în fotoliul de răchită pe cerdacul aninat deasupra viilor de primprejur. Custodele muzeului slujeşte aici de 20 de ani. Ne spune, printre altele, că fata lui Vlahuţă, căsătorită cu băiatul pictorului, trăieşte încă, are peste 90 de ani! Probabil îngroaşă numărul pensionarilor „de stimă” ai Fondului.

Seara, lectură din Alecsandri: „Povestea unui galbân...”, „Buchetiera din Florenţa”. N-aş miza pe viitorul acestor texte, deja pecetluite de nemila vremii.

Marţi, 21 septembrie

Sorin Titel la noi, în Albă. Luăm prânzul împreună. Impresii din Franţa după ultima călătorie, muzee, librării, în vizită la Eugen Ionescu. Cuvinte laudative despre Lucian Raicu - „cel mai mare critic literar român în viaţă” după opinia lui. Aceleaşi aprecieri encomiastice despre Gica Iuteş, care i-a patronat debutul. Vorbeşte repede, înflăcărat, convingător, el însuşi e un spectacol viu, atracţios. Pasionat după literatura americană (Melville, Faulkner), dar şi după cea britanică (Malcolm Lowry). Ciudate opiniile minimalizatoare la adresa noului roman francez, deşi a fost vădit influenţat de acesta în cel puţin două romane. Îi place filmul, merge aproape zilnic dimineaţa la cinematograf. E în plan la Editura „Eminescu” cu o carte la care scrie ultimele pagini. Îmi povesteşte cu amănunte aventura exmatriculării lui din facultate, e încă afectat de rănile lăsate de evenimente. Discuţie, în sfârşit, despre literatură şi presiunile Puterii. Se consideră un scriitor străin de chestiunile politice. Ne înţelegem.

Primesc, ieri, o scrisoare de la o elevă, care-şi exprimă în cuvinte preţioase admiraţia pentru literatura mea. E redactată în genul romantic al fetelor de pension, cu acolade graţioase, şi stropită cu parfum! Trebuie să recunosc, nu fără oarecare jenă, că scrisoarea mi-a făcut plăcere. Cu câteva minute înainte, tocmai schimbasem cuvinte dure cu Ştefan Vasile, secretarul organizaţiei de partid, care mă sapă cu metodă la organele „superioare”.

Sâmbătă, 25 septembrie

Sfârşit de săptămână la Râmnicu Vâlcea. Părinţii surprinşi de sosirea mea neprevăzută, veseli, îşi şterg lacrimile pe furiş cu colţul batistei. Vizite „oficiale” lui Tamaş, Roman, Cârstea. „Orizontul” s-a mutat din casele lui Măinescu într-o clădire „interbelică”, tot pe Traian, frumoasă, cu fals pridvor brâncovenesc. Îl găsesc pe Cârstea jucând tenis de masă în curtea din spate, pare incomodat de apariţia mea. Promite să-mi publice ultimele două cronici trimise de mult, uitate din neglijenţă prin sertare. Lucian Avramescu îmi oferă ultimul său volum de versuri. Îl aflu pe Apostol slăbit, galben la faţă dar fericit că fiică-sa a reuşit la examenul de admitere la facultatea de farmacie, într-adevăr o performanţă. Biblioteca judeţeană mă invită să particip între 1 şi 8 octombrie la câteva întâlniri cu cititorii la Râmnicu Vâlcea şi Drăgăşani. Discuţie despre cărţi cu Costea Marinoiu, starostele librarilor vâlceni, care-mi oferă cu dedicaţie volumul „Folclor din Ţara Loviştei”.

Seara, în curte, pe băncuţa din faţa grădinii. Tata îmi promite să pună pe hârtie câteva amintiri semnificative din campaniile sale, ideea că ar putea deveni personaj de roman îl emoţionează.

Citesc în „Colocvial” notele neconvenţionale ale lui Regman despre proza lui Sorin Titel. La rândul lui, Regman e amendat de Manolescu în „România literară”. Între disputele literare, cele dintre critici au, parcă, o savoare specială.

Marţi, 28 septembrie

La Uniune, ca să-mi ridic carnetul de scriitor. Îi întâlnesc pe Fulga şi Hobana, care-mi promite că la anul mă va trimite în străinătate (într-una din ţările socialiste, evident). Problema e dacă la anul va mai fi secretar al Uniunii Scriitorilor.

Brigadă de control în şcoală. Situaţie penibilă, cei doi directori se reclamă unul pe celălalt, îşi aruncă invective. Şi aşa, atmosfera era insuportabilă. Brigada e formată mai mult din activişti, toţi îmbrăcaţi la patru ace. Se plimbă ţanţoşi pe coridoare, profesorii înspăimântaţi îi ocolesc cu grijă. Şi anul de învăţământ abia începe!

Mitru îmi telefonează vesel că a primit trofeul celui mai citit scriitor pentru copii (în urma unui sondaj reprezentativ printre micuţii cititori). La decernare, intervenţia răutăcioasă a lui Dumitru Almaş, pe care l-am avut profesor de istorie la facultate. Răsfoiesc seara „Colocvialul” lui Cornel Regman, scris sprinten, voios, în stilul caracteristic criticului. Păreri oneste, deseori dure, despre literatură şi critica noastră „de serviciu”.

Joi, 30 septembrie

Şedinţă „extraordinară” la Casa Scriitorilor, se „pune în discuţie” „Programul” Partidului apărut în presă nu cu mult timp în urmă. Gheorghiu-Pogoneşti, cu ochelarii căzuţi pe nas, face prezenţa bifându-ne pe o listă bătută la maşină. „Cum vă numiţi?” mă întreabă pentru a nu ştiu câta oară, nu reuşeşte să-mi reţină numele, dar e senin, surâde, nu dă semne că s-ar jena din pricina aceasta. Iau cuvântul obişnuiţii casei: Deşliu, Paul Anghel, V. Em. Galan. Deşliu continuă să facă o opoziţie „miluită”, după ce ani de zile, copil teribil al „literaturii noastre noi”, am fost silit să le predau elevilor la clasă poemul „Lazăr de la Rusca”. În prezidiu, protipendada de astăzi şi de ieri a scriitorimii: Virgil Teodorescu, Mihai Beniuc, Hobana. Se spun lozinci, se toacă vorbe. Şedinţă de rutină. Camil Baltazar, complet zaharisit, mă abordează în pauză cu o plecăciune adâncă. „Vă salut cu respect tovarăşe Ghişe”, zice întinzându-mi mâna. Îi spun că nu sunt Ghişe, se bâlbâie, încropeşte o scuză, bătrânul îmi face milă, e descumpănit, zâmbeşte, se retrage cu o demnitate ofilită. Jos, la bufet, se bea tărie. Mesele pline, se stă şi în picioare. Petre Luscalov, cu care schimb o vorbă, e euforic, îmi spune „prietene”, mă bate amical pe umăr. Primesc de la Alexei Rudeanu „Coliba” cu dedicaţie. În încheiere, primirea Ilenei Mălăncioiu în partid.

Vineri, 1 octombrie

Zi lungă. Dimineaţa ore la şcoală, copiii răi. Din nou migrenă teribilă, iau trei antinevralgice. Apoi, la Râmnic cu acceleratul, timp frumos, sunt aşteptat la gară de funcţionari ai bibliotecii judeţene care mă conduc direct la librăria Anton Pann. Protocol, efuzii, strângeri de mână. Oficiul de a fi prezentat auditoriului (20-30 de persoane) îl face profesorul Ioan St. Lazăr, directorul bibliotecii. În librărie, printre alţii, Doru Moţoc, Lucian Avramescu, Corneliu Tamaş, Traian D. Lungu, Horia Nestorescu-Bălceşti, care soseşte între timp, cu plete lungi, de bitnic. Urmează o „masă rotundă" la bibliotecă. Discuţiile - debile, alunecă în derizoriu, cum se întâmplă mai totdeauna la astfel de „manifestaţii". Lucian Avramescu, spiritual, inteligent, ocoleşte pe cât îi stă în putinţă poncifele impuse de situaţie. Încheiem seara la restaurantul „Casa vâlceană" unde îmi este prezentat poetul Felix Sima, prea turmentat de băutură ca să-mi fac o părere.

Sâmbătă, 2 octombrie

Invitat la directorul Lazăr ca să semnez pe cărţile mele aflate în fondul Bibliotecii judeţene. La Arhive, cu Corneliu Tamaş, taifas, cafele. Soseşte Ţărnea, care se plânge de mizeriile vieţii lui dezordonate, bântuită de vise şi urmărită de blestemul vagabondajului poetic. Promite să-mi facă o vizită la Bucureşti, dar ştiu de pe acum că n-o să se ţină de cuvânt. Sunt luat apoi cu o maşină şi transportat la Govora-Băi, unde mă întâlnesc cu elevii liceului din localitate. Prezentarea o face profesorul de limba română C. Deaconu, pe un ton belferesc, adevărată analiză literară a „Fanteziei". Flori, autografe. Copiii, curaţi, foarte cuminţi. La întoarcere ne oprim câteva minute în sat, îl îmbrăţişez pe nenea Traian, voinic, încă verde, de o exuberanţă fără vârstă. Mă roagă să „pun o vorbă" la „organe" ca să le asfalteze şoseaua ce străbate satul.

După-masă la Drăgăşani, însoţit de Petre Petria, de la Biblioteca judeţeană. Nu mai văzusem oraşul din 1947, când am jucat pe scena „teatrului" local, elev fiind în clasa a opta, rolul popii din „Muşcata din fereastră", unica mea experienţă actoricească. Vizităm casa memorială Gib I. Mihăescu, având o singură încăpere amenajată muzeistic, unde vedem biroul scriitorului, celebra lunetă cu care cerceta mişcarea astrelor, fotografii şi manuscrise, cele mai multe cu caracter juridic. Fiica lui Gib, doamna Pavel, speriată de iminenta sosire în localitate a secretarului cu propaganda Dinculescu, se scuză că nu ne poate da detalii despre viaţa de familie a tatei, „n-am timp, trebuie să-l primim cum se cuvine pe tovarăşul". Primul contact cu publicul - la librărie, unde o doamnă profesoară Natalia Dobrinescu vorbeşte fără vlagă (dar cu multă bunăvoinţă) despre cartea mea. Dau autografe, succes imens, neaşteptat de altfel. Poetul Fl. Mihai Ţene îmi oferă volumul său recent de versuri, publicat la „Litera". În sfârşit,

întâlnirea cu cititorii la biblioteca orăşenească. O sală încăpătoare, plină. Afară s-a întunecat. Sunt frânt de oboseală, la urma urmei mă aflu de dimineaţă tot pe drumuri. Natalia Dobrinescu îşi face încă o dată numărul, îndatoritoare. În timp ce-şi debitează „prezentarea”, apare în uşă Dinu Săraru însoţit de un ins necunoscut. Îl invit să stea la masă, lângă mine, practic ne văzusem o singură dată în Râmnic, cu un an sau doi în urmă, la o întâlnire a scriitorilor de origină vâlceană. Săraru ia loc, îmi strânge mâna, se înşurubează temeinic în scaun şi fără alte mofturi pune stăpânire pe conversaţie. Le spune ascultătorilor ce cărţi a publicat, le anunţă apariţia nu peste multă vreme a romanului „Nişte ţărani”, îşi destăinuie secretele creaţiei, se autoelogiază, e în vervă, spune glume, sala e captivată, se râde în hohote. După o jumătate de oră, ostenit, se scoală, îşi priveşte ceasul, ne luăm la revedere, după care iese tot atât de jovial şi mulţumit de sine precum intrase. Scena, neaşteptată, fulgurantă, a durat doar câteva clipite în imaginaţia mea, sunt consternat, am asistat la un spectacol fascinant, la o comedie desăvârşit de bine regizată (şi interpretată). Întoarcerea la Râmnic - cu maşina - fără istoric.

Luni, 4 octombrie

Acasă, împreună cu părinţii. Mama îmi găteşte ciorbă de perişoare „ca la Maia” şi „lapte de pasăre”. „Mai vrei ceva?” mă întreabă tot timpul, mă răsfaţă. După-masă la Călimăneşti, întâlnire cu cititorii la librărie. Mă însoţeşte Costea Marinoiu, venit cu mine de la Râmnic. Sunt de faţă bibliotecarele, profesorul Vişoiu şi alţi câţiva belferi. Drept „prezentare”, Mitrana citeşte cronica publicată de el în „Orizont” despre „Fantezie pentru trompetă solo”. Lume puţină, e frig, pe stradă huruie maşinile, dau autografe cu mâna îngheţată. După librărie, masă rotundă la bibliotecă. Grigore Beuran, pe care-l cunoscusem la Valea Vinului, nimerit acum la casa de creaţie din Călimăneşti, se oferă să spună câteva cuvinte despre mine, vorbeşte, însă, despre tinereţea lui, vocea îi tremură, se înduioşează de propriile-i amintiri - penibil. Seara, acasă, încerc zadarnic să parcurg romanul „Evadarea” pe care mi l-a dat cu dedicaţie, nu pot citi nici zece pagini.

Turneul meu prin Vâlcea a luat sfârşit. Mă încearcă gândul inutilităţii acestor „manifestări cu cartea”, stânjenitoare, mediocre, de o stereotipie descurajatoare, rareori aducătoare a unui zâmbet.

Miercuri, 6 octombrie

Sosit la Bucureşti aseară. Copiii bine, cu excepţia unei mici drame: Ancuţa a luat un 4 la română. Lacrimi, încerc să o consolez, degeaba.

Azi, dis de dimineaţă, 400 de dascăli sunt convocaţi în sala mică a Palatului în aşteptarea deschiderii Conferinţei pe ţară a profesorilor de ştiinţe sociale. După o vreme, suntem transferaţi în faţa sălii „mari". Minute de plictis, de nervi. Câte un „organizator" cu banderolă apare în uşă, se uită scrutător la gloata care stă inertă, fără să ştie ce se întâmplă. În fine, sunt introduşi în sală vreo 30 de profesori, la întâmplare, celorlalţi li se spune că sunt liberi, pot pleca la şcoală. Sala de conferinţe „se umpluse". Nu uităm unii la alţii uluiţi. Nimeni nu comentează. Doi ofiţeri superiori de Secu ne îndeamnă cu binişorul să evacuăm în cea mai mare grabă locul, în scurtă vreme vine Şeful.

Reiau lectura „Mansardei" lui Alexei Rudeanu, care nu merge, cartea e „scrisă bine" dar autorul vehiculează aceleaşi mijloace şi aceleaşi idei ca în cărţile anterioare, se „pastişează".

Sâmbătă, 9 octombrie

Din nou planuri pentru plecat la lucru, dar unde? Senzaţia că timpul fuge fără să fac nimic mă demolează. Telefon de la Solacolu, e singur, deprimat, reproşuri că n-am mai trecut de mult să-l văd. Deunăzi a căzut, îi e încă rău. Mă asigură că Gafiţa e om „de onoare”, îmi va publica volumul. Cât de mult se înşală!

Mitru a primit pentru a treia oară premiul internaţional de literatură pentru copii, exultă. Mă bucur pentru succesul lui. „Peste o zi sau două bem şampanie, îmi spune, păstrez o sticlă specială în cinstea dumneavoastră.”

„Viaţa domnului de Molière” de Bulgakov e decepţionantă, „genul” ironic mânuit cu virtuozitate de maestru nu se aplică întotdeauna temei, cade alături, în stridenţe. Aş citi cu delectare o „viaţă a domnului de Bulgakov”, ce subiect magnific!

Duminică, 10 octombrie

În week-end cu familia la Slănic, mă aflu pentru prima oară aici, din cauza asta - un plus de curiozitate. Zi însorită, chiar caldă, mai caldă decât în multe zile ale lui august. Observ cum clima devine tot mai capricioasă, anotimpurile fac schimb unul cu altul.

Vizităm, evident, salina. Mă amuz să fac o comparaţie între salina de la Ocniţa-Vâlcea, văzută cu tata când eram copil, şi cea a Slănicului. Salina Ocniţei, mi s-a părut mult mai spectaculoasă din cauza, poate, a lipsei simetriilor nivelatoare. Cea a Slănicului e o imensă catedrală golită de podoabe, părăsită. Sinistru mi se arată spitalul pentru astmatici, amenajat într-o „încăpere" gigantică, înaltă, cu ziduri reci, de sare, în care paturile aliniate unul lângă altul ca într-o leprozerie adăpostesc bolnavii înfofoliţi în pături groase şi respirând cu sete aerul uscat al „minei". Ne întoarcem la suprafaţă cu un lift neluminat (de ce n-or pune, oare, becuri?). Afară, soare. Oraşul, lipsit de importanţă, pare mai degrabă un sat gospodărit de oameni harnici. Între altele vedem Grota Miresii şi Lacul Baciului, cu bălţi sărate, amenajat sărăcăcios, fără pretenţii de confort. Drumul obositor, spre casă - cu trenul. Toţi patru ne-am pricopsit cu un straşnic guturai „de ocnă".

Marţi, 12 octombrie

Din nou rumori despre „reorganizarea învăţământului”. Se preconizează prelungirea anului şcolar cu o lună (până la 15 iulie) şi creşterea gradului de ocupabilitate al dascălilor care, după aprecierea „factorilor”, au prea mult timp liber. De aici, schimbarea planului de învăţământ, a programelor, a încadrărilor, a orarului. În şcoală domneşte o harababură de nedescris. Nimeni nu ştie ce-o să urmeze, toţi tac înfricoşaţi, aşteaptă, se feresc să comenteze.

Gheorghe Anca mă felicită pentru „Fantezie”, „sunteţi un mare scriitor” îmi spune în genul lui onctuos de a face complimente. Mă roagă să urgentez apariţia cronicii mele în „Orizont”, îi e utilă pentru intrarea în Uniune. Sunt şanse, zice, să fie numit pentru doi ani la un lectorat român din India, ideea îl năuceşte, literalmente. Fireşte, de la facultatea de ziaristică din cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu”, unde predă acum, până la Universitatea din New Delhi e o distanţă apreciabilă.

Crohmălniceanu, în interviul din „Luceafărul” de alaltăieri: „Când venea vorba de publicat, îmi arătam un profund dezgust.” Lucru de mirare de vreme ce în 1954, când abia terminase Politehnica, îi apare primul volum de articole care primeşte prompt premiul Uniunii Scriitorilor.

Joi, 14 octombrie

Vizită la Solacolu. Primire afectuoasă. Bătrânul e deprimat, a avut recent un accident vascular şi spaima morţii i se desenează încă pe figură. Discutăm despre toate, preferă însă să vorbească despre cărţile proprii, e în admiraţia lor, aşteaptă să le vadă publicate. Coşmarele, obsesiile singurătăţii, e izolat, generaţia lui e decimată, cei tineri au altă educaţie, alte concepţii. Amintiri de la Paris, câteva glume („les grandes horrisontales", referindu-se la femeile „uşoare"). E îngrijorat de soarta ţării, prevede că 1977 va fi un an prost, chiar foarte prost. E informat, citeşte aproape zilnic „Le Monde" în holul hotelului „Dorobanţi" din apropiere. Îmi dă cu greu permisiunea să plec, deşi e unsprezece noaptea, mă roagă să-l „frecventez" mai des. În troleibuz mă întâlnesc cu Aurel Deboveanu, schimb două vorbe, miroase a băutură.

Luni, 18 octombrie

Vânt rece, câinos, de stepă. A venit iarna. Lucrez înfofolit cu trei flanele. Fac „perietura” stilistică a cursului de chimie fizică al Corneliei, în curs de apariţie. La şcoală şedinţe lungi, interminabile. Directorii mă solicită să reiau activitatea cenaclului literar dar n-am cu cine, liceul duce lipsă de poeţi. Ei, totuşi, insistă, au trecut cenaclul în planul de activitate al direcţiei pe trimestrul I, înaintat cu o săptămână în urmă la sector şi municipiu.

În corespondenţă, Duiliu Zamfirescu mi se pare mult mai modern decât în scrierile sale literare. Orgoliul imens al diplomatului. Un tip cu care nu mi-ar fi plăcut să am de-a face.

Miercuri, 20 octombrie

Sorin Mărculescu mă înştiinţează că volumul meu nu figurează în planul editurii „Cartea Românească” (nici măcar în planul de rezervă!). A citit cartea, i-a plăcut, cu excepţia a câtorva „piese” pe care îmi recomandă să le retrag. Îi pare efectiv rău că am rămas „pe dinafară”. Crede că ar fi bine să intru la Marin Preda, „e în avantajul dumneavoastră să vă cunoască”.

Telefonat lui Duci în vederea unui eventual concediu medical. Va vorbi, îmi spune, cu doctorul Tache, problema e fezabilă. Dar unde să evadez? Cornelia mă sfătuieşte să încerc să lucrez acasă („închis în cameră”, fără prieteni, fără telefon). N-am mai lucrat acasă, însă, de ani de zile, cred că soluţia nu e productivă. Voi vedea.

O frază a Anei Blandiana din „Eu scriu...”: „Insultat, ironizat, satirizat de Catul, Cezar îl invită totuşi la masă.” Din păcate nu toţi despoţii au umorul imperatorului roman.

Găsesc la librăria „Eminescu” (de sub tejghea) „Poemele” lui Rojdestvenski.

Sâmbătă, 23 octombrie

Mă vizitează Gabriel Bălănescu, pretextul ar fi că vrea să imprime pentru mine colinde interpretate de corul „Madrigal”. Îşi pierde două ore cu o răbdare îngerească manevrând magnetofoanele. Are în gesturi lentoarea lenevoasă a celor care au făcut mulţi ani de închisoare. Colindele sunt o încântare, îmi amintesc de anii copilăriei, când porneam în faptul serii, înfruntând nămeţii de zăpadă, ca să cântăm la porţile creştinilor cu dare de mână. „Vă e teamă să mai veniţi la mine?” mă întreabă la plecare. Surâde graţios. N-o spune cu maliţie, dar simt o umbră vagă de reproş în glasul stins.

Excelent eseul lui Caillois „Călugăriţa”. Proză densă, de o mare fineţe a expresiei. Finalul - admirabil, adunând cu abilitate firele unor interpretări cu totul remarcabile.

Premiul Nobel pentru literatură: Saul Bellow.

Luni, 25 octombrie

Îl revăd pe doctorul Tache la spitalul „Bucur”. Figura lui de şoricel cuminte, blând. Îmi acordă un concediu de patru zile „cu posibilitatea de prelungire”. E medicul curant al lui Dan Băjenaru, vecinul meu de vizavi, pe Albă.

De ieri lucrez pe manuscrisul pentru editura „Ion Creangă”. Mă străduiesc să ocolesc cu grijă observaţiile ridicole ale lui Viniciu Gafiţa. Mitru a discutat cu Delia Damirescu care i-a spus că nu figurez în planul pe 1977, deoarece volumul e în planul pe acest an! Am şanse, însă să apar în anul 1978! Că e sinceră nu mă îndoiesc, dar logica, unde e logica? Îmi spune mai departe (Mitru) că tarifele literatorilor au fost aduse la plafonul de 2300 lei pentru o coală editorială. „Creangă” a primit dispoziţie să nu mai publice poveşti şi basme, ci numai povestiri cu subiect contemporan, educativ, în care să se proslăvească munca. Viitorul e din ce în ce mai sumbru. Ba încă e bine, în China (se zvoneşte) cărţile apar fără indicarea autorului, ca producţii anonime, folclorice.

Citesc poemele lui Rojdestvenski. Mai toţi poeţii ruşi (traduşi la noi) poartă stigmatul poeziei teatrale, emfatice a lui Maiakovski. Doar Pasternak şi-a confecţionat o voce proprie, inimitabilă, „prerevoluţionară”, ce vine mai degrabă din poezia veacului trecut.

Joi, 28 octombrie

Ancuţa împlineşte zece ani. Casa răsună de glăsciorul ei. Dă telefoane, e aferată. A invitat la masă pe cea mai bună prietenă, Ileana, şi pe frăţiorul ei mai mic, îşi joacă rolul de gazdă cu aplomb.

Internationale Jugend Bibliothek îmi trimite invitaţia anuală, devenită tradiţională, de a participa la sărbătoririle bibliotecii din noiembrie. Spre deosebire de anii precedenţi, când le scriam că în perioada respectivă sunt ocupat, mă hotărăsc să le spun adevărul gol-goluţ: că vizele, la noi, sunt o problemă. Sunt curios dacă la anul or să mă mai invite.

Muncesc de dimineaţă până noaptea pe text. Cornelia mă ocroteşte, le răspunde celor ce mă caută că sunt plecat. Timpul urât de afară (plouă de patru zile fără încetare) îmi e benefic.

Duminică, 31 octombrie

Josette Solacolu îmi telefonează că i-a murit tatăl. Plânge un timp, îşi revine, izbucneşte apoi din nou în plâns. Sunt consternat, nu găsesc cuvintele, inutile de altfel, ce se folosesc în astfel de împrejurări. Bătrânul a intrat în comă miercuri şi s-a sfârşit din viaţă aseară, la spital. Când l-am văzut ultima oară, acum două săptămâni, mi-a spus, mai în glumă, mai în serios că „simte că a început să îmbătrânească". De fapt, începuse să moară. Era lucid, avea o minte strălucită şi o memorie prodigioasă. Îşi presimţise moartea care a sosit, totuşi, mai repede decât o aşteptase. După aflarea ştirii, rămân stupid. Nu pot să întreprind nimic. Titel promite că va vorbi cu Dimisianu pentru un necrolog în „România literară".

Ieri dimineaţă primit concediu de boală încă şapte zile. Sper ca până la expirarea acestuia să-mi termin cartea.

Joi, 1 noiembrie

Trăiesc încă sub impresia dispariţiei bătrânului Solacolu. Doamna Solacolu îmi spune că a vorbit cu Cioculescu, care se va ocupa, prin Uniune, „de toate cele necesare ceremoniei înhumării”. Îmi mulţumeşte „din suflet” pentru „acea joie” (14 octombrie) în care bărbatu-său s-a simţit atât de bine în tovărăşia mea. Cu o zi înainte de a intra în comă a cerut expres să fiu chemat la el (să fi avut o premoniţie?), dar doamna „n-a vrut să mă deranjeze”. Mai spune că în ultimele zile a vorbit tot timpul despre mine, „vă aprecia enorm, domnule Mateescu, ţinea enorm la dumneavoastră!” Fireşte, mă simt îngrozitor de stingherit, încerc neîndemânatic să schimb vorba, doamna revine, până la urmă o podideşte plânsul, închide telefonul.

În fotoliu, am pus magnetofonul (Tartini, Marcello, Frescobaldi), nu pot lucra, apoi discuţie cu Cornelia dacă să plec la Mogoşoaia sau să rămân să scriu acasă. Nu ajung, până la urmă, să iau nici o decizie, vegetez.

Miercuri, 3 noiembrie

Ceremonia de înhumare a lui Barbu Solacolu la cimitirul Belu. Cum mi-aş fi putut imagina, cu două săptămâni în urmă, când stam la o tacla într-un fotoliu din biroul său intim, tapetat cu cărţi, albume şi tablouri, şi beam o ceaşcă de cafea rece şi un păhărel de coniac, cum mi-aş fi putut imagina că e pentru ultima oară când îl văd? Îmi amintesc cuvintele lui ciudate, de apocalipsă: „Anul 1977 va fi pentru poporul nostru un an greu." Nutrea speranţa să-şi vadă publicate cărţile: „Sonetele" lui Shakespeare, integrala operei poetice a lui Vigny, o dramă (câteva mii de versuri!), volumul al doilea din „Amintiri" şi o plachetă de versuri inedite.

Capela cimitirului. Lume selectă. Dintre scriitori, doar Cioculescu a venit, înfofolit, parcă mai mic decât îl cunoşteam, extrem de obosit. În încăpere - ger. Doamna Solacolu a plâns tot timpul cu capul sprijinit de marginea sicriului, în bună tradiţie populară. Majoritatea asistenţei, trecută de 70 de ani. Oraţiile funebre - lamentabile. Din partea Uniunii Scriitorilor a fost trimis să îndruge câteva cuvinte jurisconsultul Nicu Filip. Nici un membru din partea conducerii breslei scriitoriceşti nu e de faţă. Slujba religioasă, lungă, fără fior. Mi-e frig, am îngheţat complet, când ies afară, pe treptele capelei, începe ploaia.

Schimbări în sferele înalte ale culturii: în locul lui Dumitru Popescu-Dumnezeu, Miu Dobrescu de la Suceava. Burtică, în cădere liberă, e înlocuit la conducerea Radio-Televiziunii cu Dumnezeu. Scriitorimea aşteaptă cu îndreptăţită iritare concluziile (şi consecinţele) Plenarei ce vor deveni publice peste o zi sau două.

J. Carter - noul preşedinte al Statelor Unite. Ştirea, transmisă prin posturile de radio şi televiziune, nu pare a stârni mai multă emoţie în „mase" decât, să zicem, victoria Germaniei la campionatul mondial de fotbal.

Vineri, 5 noiembrie

Doamna Ketty Solacolu mă roagă să merg cu ea la Uniune pentru a discuta unele probleme cu „conducerea”. Suntem primiţi de Ion Hobana, amabil de altminteri, care ne introduce în biroul lui Virgil Teodorescu, prezent în clipa aceea la lucrările sesiunii Marii Adunări Naţionale. Ce cere văduva? Să nu fie evacuată din apartament (are vecini nervoşi, nerăbdători să se extindă) măcar o perioadă de şase luni, răstimp în care ar avea vreme să trieze hârtiile şi cărţile defunctului. Hobana ezită, „reflectează”, e evaziv. Între timp soseşte boss-ul cu care dau pentru întâia oară mâna. Problema rămâne în suspensie, „să mai vedem”, „o să încercăm să facem tot posibilul” ş.c.l.

Mitru pleacă la München peste zece zile, şi-a luat bilete la wagon-lits. Fireşte, e în culmea fericirii. A primit, de asemenea, invitaţie să participe la anul, la Londra, la sărbătorirea împlinirii a 25 de ani de la înscăunarea reginei Angliei. A dat o fugă ieri cu Cae Boicescu la Ţigăneşti să controleze stadiul lucrărilor la cele trei cavouri, se pare că sunt aproape gata.

Primesc cu poşta de la Laurenţiu Fulga romanul „Alexandra şi infernul” cu o dedicaţie patetică: „Şi iată, stimate Constantin Mateescu, ne este dat să ne întâlnim pe coordonatele aceleiaşi experienţe (se referă, probabil, la nuvela mea „Sala de aşteptare”), pentru care încă o dată vă rog să-mi acceptaţi lauda şi preţuirea de durată...” etc, etc. Generalul nu se scumpeşte la cuvinte, îi place să compună dedicaţii aduse din condei, e un om din alte vremuri, pe care soarta l-a aruncat în joacă în hora ameţitoare-halucinantă a comunismului.

Luni, 8 noiembrie

Obţin de la doctorul Tache încă cinci zile de concediu (ultimele, mi se spune). Sper să pot încheia joi volumul de la „Creangă”. Sâmbătă îmi reiau profesiunea dăscăliei. Am înainte şase luni de zile grele în care mi-am propus să-mi fac „documentarea” din fondul „Suţu” la „Arhive”, să termin reciclarea (în decembrie) şi să-mi scriu romanul (ianuarie-aprilie) pentru care îmi trebuie aprobarea a trei luni de zile de concediu fără plată.

În vizită la Bebe Ogrezeanu. Întâlnirile noastre, rare acum, afectuoase, au aerul unor taclale la gura sobei, am îmbătrânit. Bebe îmi povesteşte „întâmplări” din Africa în timp ce ascultăm sonate siropoase de Vivaldi. Luaţi cu vorba, Puck, şoricarul, ce se aciuase pe fotoliul meu, în spate, mi-a ros în linişte o bună parte din jachetă...

Joi, 11 noiembrie

Şedinţă la Casa Scriitorilor. Dureri de cap îngrozitoare. Vorbeşte George Macovescu despre politica externă a ţării noastre. După un sfert de oră sunt nevoit să ies. În hol mă întâlnesc cu Alexei Rudeanu, care-mi spune printre altele că semnează acum Alex. Rudeanu (în loc de Alexei) în urma unei excursii în Bucovina sovietică în care a avut mari neplăceri cu miliţia rusească (îmi dă detalii fantasmagorice, aproape incredibile). De altfel, zice, naşii l-au botezat la naştere Alexie, dar un notar (sau ce-o fi fost) ne-trebnic i-a greşit numele în scripte şi s-a procopsit cu numele de Alexei.

Sorin Mărculescu: volumul meu de proză de la „Cartea Românească" a reintrat în planul editurii. Sunt uluit (şi fericit, fireşte). Îmi atrage atenţia, însă, că nu va putea „lucra" la carte până în ianuarie. „Sper să nu fie scos din nou din plan până atunci" îmi spune şi simt în glasul lui că nu glumeşte.

Excelent eseul „De la feerie la scient-fiction" de Caillois.

Luni, 15 noiembrie

Seara, gara de Nord. Îl conducem toţi patru pe Mitru, pleacă la München. E prima lui „ieşire” de durată după „Eliberare”. În compartimentul de alături câţiva căţei de curte îl complimentează fără măsură (şi ruşine) pe Iacob, directorul administrativ al „Cărţii Româneşti”. Ceaţă, respir cu greutate. Mitru, emoţionat, încearcă o glumă, două, ratează. E neîndemânatic, a redevenit copil. Tristeţea despărţirilor. Pe urmă trenul se urneşte, Mitru la geam îşi flutură batista, Dănuţ şi Anca îi fac cu mâna - gata, trenul dispare în întuneric.

Doamna Ketty Solacolu îmi telefonează, are necazuri. Nicu Filip, cel care ţinuse oraţia funebră la înmormântarea soţului ei, o şantajează cu discreţie, râvneşte să-i ocupe apartamentul, o bombardează cu telefoane insidioase. Aceasta e fauna angajată de Traian Iancu la Uniunea Scriitorilor. Ce pot să-i spun bătrânei? Cum pot să o apăr?

Se anunţă moartea lui Jean Gabin. Îi citesc filmografia, o parte din ea se suprapune copilăriei şi adolescenţei mele, la urma urmei reprezintă însăşi viaţa mea.

După lectura romanului lui Fulga „Alexandra şi infernul” rămân definitiv dezamăgit. Prolixitatea stilului - insuportabilă. Există în carte un soi de trivialitate în denaturarea realităţii sociale care pulverizează orice intenţie bună. Un eşec.

Vineri, 19 noiembrie

Excursie „de documentare” la Tulcea de trei zile, particip pentru întâia oară la astfel de „acţiuni” în grup organizate de Uniune. M-a „înscris” C. Nisipeanu, care nutreşte pentru mine o simpatie inexplicabilă, nu i-am făcut avansuri, nici cărţi cu dedicaţie nu i-am dat. Plecăm cu un autocar din curtea Uniunii Scriitorilor la ora opt şi jumătate dimineaţa. Printre drumeţi: Radu Boureanu, Radu Tudoran, C. Nisipeanu, Vlaicu Bârna, Camil Baltazar, Nicolae Crişan, Dragoş Vicol, Nicuţă Tănase, Radu Cârneci, Corneliu Leu, Ion Hobana, Corneliu Omescu, Ileana Mălăncioiu, Doina Uricariu, Daniela Crăsnaru. Atmosferă de vacanţă, se râde, se spun glume. Când şi când se fac mici halte pentru degustare de morun stropit cu whisky. Ajungem pe la cinci după-amiază. Suntem întâmpinaţi de oficialităţile politice şi culturale ale judeţului: instructorul cu propaganda (Filipenco), preşedintele şi vicepreşedintele comitetului pentru Cultură şi secretarul cu propaganda de la municipiu, ce ne vor însoţi tot timpul. Prânzim la şase seara, vizităm muzeul Deltei (peşti, vegetaţie, păsări), apoi cinăm la un restaurant din centru până la 12 noaptea. Se bea un vin de regiune sec, din pivniţele partidului, se bea zdravăn. Literatorii se iau la harţă, orgoliile se înfierbântă, se încrucişează spade, se plătesc poliţe mai vechi. Înainte de culcare telefonez acasă, Cornelia dormea, Dan a lipsit azi de la şcoală, are gripă.

Sâmbătă, 20 noiembrie

Timp urât, frig. Fulguieşte. Vizităm uzina de alumină şi feraliaje, mândria urbei. Ce reţin? O hală uriaşă, lumina orbitoare a şarjelor, căldura înăbuşitoare, figurile famelice, dezabuzate ale muncitorilor. Industria metalurgică a făcut din Tulcea dintr-o comună pescărească un oraş cu peste 60 de mii de locuitori. În pauze muncitorii beau apă gazoasă din sticle de trei sferturi, sunt transpiraţi, au hainele murdare. Scurtă întâlnire cu conducerea întreprinderii într-o sală de şedinţe cu masa acoperită cu pânză roşie. Ni se dau detalii despre importantele realizări ale uzinei, ni se arată grafice. După-amiaza vedem fabrica de conserve, nimic nou pentru mine, sunt familiarizat cu mediul fabricilor de industrie alimentară. Înainte de plecare, muncitorii sunt înghesuiţi într-o încăpere unde literatorii le citesc versuri în totala indiferenţă şi apatie a auditoriului. Suntem conduşi şi la muzeul de arheologie, amenajat în zona săpăturilor arheologice locale, nespectaculos dar posesor al unor exponate de valoare pe care ni le descrie cu savante explicaţii şi detalii directorul muzeului, un oarecare tovarăş Bauman. La drept vorbind, e o mare plictiseală, excursiile în grup mă obosesc îngrozitor, îmi place să călătoresc şi să văd lumea pe contul meu, sunt mefient în faţa demonstraţiilor „oficiale", dirijate. Luăm cina după ora 9 seara, scriitorii sunt în vervă, se debitează bancuri cu oltenii, briază maestrul genului satiric, Nicuţă Tănase.

Duminică, 21 noiembrie

Plecăm la 9 dimineaţa în Deltă cu vasul „Solidaritatea”. Frig aspru, bate vântul, până la urmă părăsim puntea şi ne refugiem în „salonul” de la prova unde se bea vin alb, se sorb cafele şi se joacă table „pe eliminate”. Spiritele creatorilor sunt obosite după ciolhanul de aseară, sarcasmele şi schimburile de replici s-au domolit. Lipseşte Omescu, care a rămas în Tulcea (la cină a „injuriat-o” pe Ileana Mălăncioiu). Radu Boureanu curtează cu fineţe fetele. Ajungem la Maliuc, stăm câteva minute, navigăm apoi pe lacul Fortuna. Splendoarea peisajului în prag de iarnă. Fiind interzis vânatul, păsările Deltei s-au îmblânzit şi zboară în apropierea noastră ţipând sălbatic, se pierd în stufăriş. Ne întoarcem în jurul orei 14, luăm masa, participă şi oficialităţile, se bea crâncen, literatorii fac glume deşucheate, e voie bună. Ne despărţim cu efuzii de amfitrioni, promisiuni de revenire. La ora 16 pornim cu autocarul spre Capitală. Se întunecă. După o vreme, mai toată scriitorimea doarme liniştită, s-a aşternut o linişte ciudată, se aude numai zgomotul motorului ca un tors cuminte de pisică. Hobana le solicită prozatorilor să scrie câte un text de două pagini de maşină cu impresii din excursia tulceană, în vederea publicării unui grupaj de reportaje în „România literară”.

Marţi, 23 noiembrie

Se apropie sfârşitul de trimestru. Corectez cu furie extemporale, în paralel cu „stilizarea” cursului Corneliei. În clipele de linişte meditez la noul meu roman. Nu sunt decis dacă să-mi iau concediu în februarie sau în mai. Lunile de iarnă rămân cele mai fertile pentru mine, vilele din staţiuni sunt goale, e linişte, „tentaţiile” vieţii se estompează.

Gafiţa îmi confirmă (telefonic) că volumul de la „Cartea Românească” figurează în planul pe 1977, va face diligenţe să fie lecturat chiar înainte de sfârşitul anului, dar cine îl mai crede? Promite, de asemenea, că nu voi mai fi scos din plan, „vă asigur, zice, că locul dumneavoastră e ferm.”

„Vedere” din München de la Mitru. A primit premiul internaţional de literatură pentru copii, e în culmea fericirii. Lucrează dimineţile într-o bibliotecă din centrul Münchenului, scoate fişe. Acum trei zile a dat un interviu la televiziunea bavareză. Mâine pleacă în Alpi.

Primesc prin poştă „Romanele mesei rotunde” în traducerea lui Aurel Tita cu o iscusită dedicaţie.

Joi, 25 noiembrie

Şedinţă „ordinară” la Casa Scriitorilor. Vorbeşte Dan Hăulică: un galimatias inteligent, spumos, plin de lozinci îmbălsămate în metafore, agrementate cu neologisme rare, neintrate încă în „circulaţie”. Îi urmează V. Em. Galan - senil (sau retardat din naştere?), Bratoloveanu, agresiv, cretin şi Nicorovici, confuz, lipsit complet de personalitate. Literatorii stau la taifas în hol, fumează, fac glume, pun la cale premii literare, „trimiteri” în străinătate, sala rămâne aproape goală.

„România literară” dă detalii despre escapada noastră în judeţul Tulcea. În bună tradiţie a presei comuniste, realitatea e ajustată pe ici pe colo, adăugându-se isprăvilor documentare ale scriitorilor vizitarea imaginară a şantierului naval şi a portului. *Cui prodest*?

> Astăzi au început în Bucureşti lucrările Consfătuirii şefilor de state participante la tratatul de la Varşovia. Oraşul plin de potere. atmosferă apăsătoare, de suspiciune, blocajul circulaţiei pe marile artere din centru.

Joi, 2 decembrie

„România literară” publică pe două pagini grupajul de texte ale prozatorilor participanţi la expediţia tulceană. „Contribuţia” mea (prima colaborare de la înfiinţarea revistei „oficioase” a Uniunii Scriitorilor), trunchiată (mi s-au eliminat câteva fraze), e plasată onorabil deasupra prozelor lui Dragoş Vicol şi Camil Baltazar.

M-am interesat de soarta manuscriselor lui Barbu Solacolu. E scos din toate planurile editoriale, atât de la „Cartea Românească”, unde predase volumul al doilea de memorii, cât şi de la „Minerva” cu traducerea operei poetice complete a lui Vigny. Abia a trecut o lună de la decesul scriitorului şi i-au şi înmormântat volumele. Senzaţie de neputinţă şi (de ce nu?) de greaţă.

Corectez în nervi mormane de extemporale. Afară ninge, viscol. Frigul Bobotezei.

Luni, 6 decembrie

Îi arunc directorului Grecu primele vorbe în legătură cu concediul fără plată, e de acord, „vă asigur de tot sprijinul, contaţi pe mine”, zice. Problema e că nu sunt hotărât asupra perioadei. Am două variante: 11 ianuarie-11 martie, sau 1 februarie-1 aprilie. Greu de ales.

La „Arhive”. Cercetez cu râvnă fişierul (patru ore!). Prima surpriză: descopăr 15 scrisori ale Mariei Suţu expediate din Gleichenberg pe la sfârşitul secolului trecut. Necazul e că funcţionarele nu eliberează documentele la sală decât după o zi, în care timp trebuie „lucrate”, susţin că operaţia e complicată, îmi fac, bineînţeles, o mare favoare că mi le dau atât de repede.

În librăria lui Apreotesei. Schimb câteva cuvinte cu Tita, tocmai ieşise de la ore, părea lunatic, e profesor de franceză la „Lazăr”.

Vedere de la Mitru din Ulm. Peste câteva zile pleacă spre Paris, va ţine două conferinţe la Sorbona.

Miercuri, 8 decembrie

De două zile la „Arhive”, de dimineaţa până seara. Citesc scrisorile Mariei Suţu din august şi septembrie 1887 (excepţionale) către o persoană al cărei nume nu-l desconspiră (reiese că era membru al Camerei). Corespondenţa răstoarnă cu totul reprezentarea pe care mi-o făcusem despre ea - femeie tânără, persecutată de gelozia maladivă a soţului, mai vârstnic. Se vede din depeşele trimise către necunoscut că doamna coabita cu adresantul, că nu era nici pe departe victima monomaniei lui Mihai Suţu. Lectura epistolelor mă descumpăneşte, îmi dă fiori, sunt martorul indiscret al unei drame sentimentale de răsunet în lumea bună a sfârşitului de secol. Consult, de asemenea, arhiva Lahovary (fără interes) şi câteva scrisori aparţinând familiei Bibescu, cum ar fi acelea ale lui Valentin Bibescu către Martha. Seara, dureri de cap cumplite, iau calmante.

Joi, 9 decembrie

A murit Iacob! Acum trei săptămâni, când l-am condus pe Mitru la gară, îl vedeam în fereastra expresului de Paris făcând cu mâna liotei de tineri de pe peron ce-l însoţiseră. Părea bătrân şi ostenit. Cornel Popescu mi-a mărturisit că avea obrajii uzi de lacrimi. A fost în Italia - probabil ca să consulte un medic - apoi s-a întors, s-a internat la Elias, s-a externat şi iată-l la anunţurile mortuare ale „României libere”. Era mai vârstnic decât mine cu doi ani. Necrolog bombastic al lui Mihai Gafiţa în „România literară”.

La „Arhive”. Scrisorile lui George Bibescu, fără nerv, apoi jurnalele de campanie insipide, datate 1917. Arhiva Hariclea Darclée e „trimisă la legat”. Feuilletez un interesant carnet cu autografe de muzicieni şi un număr din revista „Rampa” cu articole elogioase despre artistă. Ce distanţă enormă între presa „de atunci” şi cea de astăzi! Regresul e atât de evident încât dacă aş afirma că ne-am întors la prima jumătate a veacului trecut, n-aş comite o prea mare exageraţiune.

Vedere din Frankfurt de la Mitru, care urmează să plece la Paris (probabil că a şi sosit).

Luni, 13 decembrie

Scurtă descindere la Uniune ca să obţin adresa necesară reînnoirii permisului de intrare la „Arhive”. Hârtia mi-o semnează Szasz Ianos. Bărbuceanu mă avertizează cu grosolănia-i bine ştiută că nu sunt locuri în *nici o casă de odihnă* până la 11 ianuarie, creatorii şi-au rezervat din vreme camere pentru petrecerea comodă (şi ieftină) a sărbătorilor de iarnă. Sorin Mărculescu, cu care mă întâlnesc din întâmplare la registratură, îmi dă asigurări că volumul „e pe drumul cel bun”, dar că nu-l va lua în lectură până în februarie. Îi spun că în februarie sunt plecat, promite să facă tot posibilul ca să-l citească în ianuarie.

Scormonesc la „Arhive” fondul generalului Cernat. Compoziţiile epistolare ale generalului sunt lamentabile. În schimb, interesantă corespondenţa „dublă” a unei doamne către soţ şi în acelaşi timp către amant, pe care-i asigură de amorul ei neprihănit şi fără margini.

S-a stins din viaţă George Sidorovici, blajinul, bunul Sidorovici, cunoscut de mine cu patru ani în urmă la Suceava, în casa lui Alexei Rudeanu. Ferparul Uniunii Scriitorilor – redactat în prină, galcial.

Joi, 16 decembrie

Directorul Ionescu îmi semnează fără să facă mofturi cererea de concediu fără plată. Mă bate amical pe umăr, „faci cinste?” mă întreabă mai în glumă mai în serios. Pentru a nu lucra presat de timp, solicit concediu pe perioada întregului trimestru II. Îmi dă adresa în mână, să i-o duc directorului Marian din minister.

Cornelia bolnavă, nu ştim ce are. Anul ce se încheie a fost un an al bolilor, al amânărilor, dezamăgirilor.

Investigaţii la „Arhive” în fondul Meissner (scrisori către Elena Meissner). Unele texte bine scrise, chiar interesante, dar risipite, fără să sugereze atmosfera unui mediu omogen, un fel de puzzle dispers, aiuritor. În sala de lectură, ca şi la fişier, s-au instalat ecrane prin care se observă toată mişcarea şi gesturile cititorilor. Obişnuit cu sălile „boeme”, aromitoare ale bibliotecii Academiei, inovaţia îmi apare vag neliniştitoare.

Luni, 20 decembrie

Am *da*-ul directorului Marian pe cererea de concediu fără plată. Nu mi-a mai amintit de cartea lui despre America, pesemne că şi-a găsit alt „negru”. Rămâne să mă hotărăsc încotro merg: Sovata, Călimăneşti sau Breaza. La Sovata nu pot pleca înainte de 8 ianuarie, vila fiind ocupată de scriitorii care şi-au petrecut aici revelionul.

La „Arhive” porţile îmi sunt ca şi închise. Fondul Meissner (foarte interesant) e „la legat” – o formă de refuz pe cât de elegantă, pe atât de „betonată”. În legătură cu fondul Zotha, din care primesc doar un album cu imagini din marile oraşe europene, sunt îndrumat să mă adresez unei tovarăşe care răspunde de depozit. Mă hărţuiesc tot timpul cu întrebări de genul „care e scopul?”, „la ce vă foloseşte?”, „ce urmăriţi să scrieţi?”. Instituţia în sine, cu sistemul ei de ocultare şi supraveghere neîncetată mă scârbeşte. De altminteri, nu-mi mai rămâne cine ştie cât timp liber, peste trei zile începe reciclarea.

Corespondenţa E. Lovinescu-M. Dragomirescu – delectantă. Se citeşte ca un roman de bună calitate. De remarcat relaţiile dintre literatori, aproape neschimbate după cinci-şase decenii.

Joi, 23 decembrie

Început reciclarea (ce invenţie diavolească!). Zece ore (cu o scurtă pauză de prânz) la Academia „Ştefan Gheorghiu”, în care *sunt silit* să stau în bancă, aşişderea elevilor, şi să ascult prelegerile savante, abundând de locuri comune şi lozinci, ale profesorilor de la Facultatea de Filosofie şi A.S.E. (unii dintre ei mi-au fost colegi). Sunt clipe „statice” în care timpul se opreşte şi mă trimite într-o stare vecină cu ataraxia.

Telefon de la Cornelia, e la Sinaia cu copiii de aseară. S-au instalat comod, în două camere, la hotel „Sinaia”, vizavi de librărie. „Când vii?” mă întreabă, or eu abia încep astăzi „lupta cu îngerul”. Pe deasupra, parcă reciclarea nu-mi era deajuns, am făcut o gripă cu dureri de cap şi febră. Calmante.

Mă amuz în compania lui Mircea Horia Simionescu („Jumătate plus unu”), care exhibă acelaşi spirit viu, de o inteligenţă sclipitoare, din „Dicţionarul onomastic”. Stilul „agil” şi jocul ştrengăresc, sprinţar, anunţă, însă, după parcurgerea a mai multor zeci de pagini, manierismul, repetarea.

Sâmbătă, 25 decembrie

Petrecut sfânta sărbătoare de Crăciun (de la 7 dimineaţa până la 8 seara) la „Academie”, într-o tensiune infernală. După prelegeri nesfârşite, istovitoare (dimineaţa), aştept după-amiaza patru ore „pe hol” până să-mi vină rândul să susţin referatul. O comisie de examinatori formată din „universitari” mai tineri decât mine, ne pune note şi ne mustră cu asprime, ca la şcoală. Mă întorc acasă răvăşit, simt că-mi plesneşte capul de durere. Telefonat Adei Orleanu, simţeam nevoia să mă defulez, *să uit*, apoi lui Mitru, sosit aseară din străinătate. Vocea lui Mitru, odihnitoare, relaxantă ca un sedativ. Ultima lui „vedere” pariziană (cu o imagine din Fontainbleau) a sosit astăzi, în timp ce eram la „Academie”. Pe ea notează câteva cuvinte amabile şi Guillermoux, care l-a găzduit pe Mitru la Paris.

Citesc până târziu, în noapte, „Ethos” de Al. Busuioceanu, conţinând eseuri puţin fanate, reconfortante, însă, după ziua de chin şi intensă îndoctrinare pe care am trăit-o

Luni, 27 decembrie

Am dat colocviul final la „Academie”, comedia s-a sfârşit. Crăciunul din acest an l-am petrecut în fieful anticristului. Stare de epuizare intelectuală, de prostraţie, de lehamite. Seara, în fotoliu, singur în casă, ascult la mag „Oratoriul de Crăciun” de Haendel.

Telefon Corneliei, poimâine voi fi la ei, abia aştept să-mi văd copiii.

Marţi, 28 decembrie

Lucrez patru ore cu Delia pe textul de la „Creangă”. A tăiat fără jenă şi fără să-mi ceară încuviinţarea cuvinte, ba chiar şi fraze „neconvenabile” redacţiei. Eviden, îşi cere scuze, vorbeşte despre „exigenţe”, „directive”, „foruri”. În principiu n-are „observaţii” esenţiale, volumul pleacă mâine la Direcţia Presei, urmând să fie citit ulterior şi de Georgescu. Scurtă escală la Râpeanu, îi spun că am în lucru un roman (îi dau un titlu oarecare) pentru „Eminescu”, e în toane bune, „Sunt de acord anticipat, lăsaţi-mi o ofertă scrisă”, zice, şi se ridică, întinzându-mi o mână rece, moale, de femeie. În fine, îl abordez pe Sântimbreanu, reiterez dorinţa de a mi se reedita „Zvorul de probă”. Nu, de reeditare nici vorbă, „dar ia ascultă, zice (vorbeşte cu mine la persoana a doua singular), de ce nu-mi dai o carte inedită despre adolescenţi, o carte «curajoasă», «arţăgoasă», «critică»?” Ne uităm unul la altul, surâde afectuos, atât cât îi permite bădărănia funciară.

Spre seară – puseu febril, urmare a zilelor tensionate de Crăciun. Telefonat lui Socoliuc, e de acord să-mi facă *repede* coperta, promite să lase totul pentru mine.

Miercuri, 29 decembrie

Mă hotărăsc brusc să plec. Bagajele erau făcute. Iau trenul, spre prânz sunt la Sinaia. O ajut pe Cornelia să ne mutăm cu lucrurile de la hotel „Sinaia" (le-au venit străini – austrieci, germani – românii sunt evacuaţi fără explicaţii, fără scuze) la vila „Bucegi", în centru, o bilă veche, prăpădită, în care primim o cameră la etajul II şi alta la etajul III, dar nu-i nimic, nu stăm prea mult aici, şi, la o adică, nu suntem pretenţioşi. Camerele, cu mobilă stricată, covoare rupte şi miros de mucegai creează „o atmosferă", chiar îmi plac.

Plimbare prin oraş, lume de toată mâna, femei frumoase. Cumpăr de la librărie „Amintirile unui turist" de Stendhal. Schimbarea aerului îmi dă vertijuri, ca o beţie cu alcooluri tari. Telefon lui Oncle, acasă, îl rog să-i dea lui Socoliuc nuvela „Jaws" pentru copertă.

Noaptea, în camera săracă (Dan doarme), citesc poezii de Botta („Un dor fără saţiu"). Sper să visez zăpadă, nori albi-albaştri, îngeri.

Joi, 30 decembrie

„Excursie” la Predeal, ger ţeapăn. Caut, cu Cornelia, căsuţa unde ne-am petrecut luna de miere, cu douăzeci de ani în urmă, inutil, mai toate casele din cartier se aseamănă una cu alta, sufocate sub nămeţii de zăpadă. Cu telefericul apoi, la Clăbucet, copiii înnebuniţi de peisajul spoit în alb strălucitor al muntelui. Soare cu dinţi. Ne batem cu zăpadă. Dan şi Ancuţa sculptează, ajutaţi de mine, un om de nea. Coborâm la Gârbova pe un drum feeric (îmi aminteşte de fotografiile din almanahul „Universul” al lui Stelian Popescu). Luăm masa la cabană. Cabana plină, tineri şi tinere beau coniac, fumează, din când în când apare pe uşă, aducând cu ea un val de frig, câte o pereche de tineri îmbrăcaţi în hanorace, se scutură cu zgomot de zăpadă, sunt stacojii la faţă, gâfâie. Din nou plimbare, sub soarele îngheţat, pe şaua muntelui, până ne pătrunde frigul. La ora patru coborâm, luăm trenul din Predeal, ajungem la Sinaia pe întuneric.

Vineri, 31 decembrie

„Privind înapoi cu mânie” la acest an care se stinge. Boli (încă din prima zi a anului o gripă), lupta epuizantă cu editurile, eliminările din plan, promisiunile deşarte, amânările. Tendinţa tot mai accentuată de „închidere” a orizontului politic şi cultural, nervi, tracasări la şcoală, şicane, „reciclarea”. În replică, apariţia „Fanteziei” (singura adevărată bucurie), predarea volumelor la „Cartea Românească” şi „Ion Creangă”.

Plimbare, seara, toţi patru, prin Sinaia. Vitrinele iluminate, împodobite cu crengi de brad şi cu beteală, foiala de pe stradă, blănuri, paltoane elegante, veselie. Nici nu s-ar bănui câtă mizerie şi suferinţă şi disperare se ascunde sub zaua aceasta strălucitoare de voie bună, de poftă nebunească de petrecere.

Cornelia pregăteşte un „pom”, cu mici cadouri pentru copii. Am cumpărat şampanie.

1977

Sâmbătă, 1 ianuarie

Zi însorită (să fie oare un semn că anul care începe va fi mai bun?) Ne luăm inima în dinţi, ne înfofolim şi urcăm cu autobuzul la cota 1400. Restaurantul gol. Bem o cafea, copiii – citronadă. În curte – maşini şi autocare. Mulţi străini. Coadă o oră la teleferic. Ajungem la cota 2000 nu fără oarecare surprize şi suspans (oprirea telefericului cinci minute). „Escaladăm" vârful Furnica, de unde vedere splendidă spre Piatra Arsă şi Caraiman. Sub noi, clăbuci de nori învăluie cu totul cota 1400. Luăm masa la cabana Mioriţa (ciorbă de burtă, antricot de porc), după care scurt popas la Vârful cu Dor. Schiori, aglomeraţie neaşteptată. Senzaţia că sunt tânăr, ridicolă, fireşte, dar foarte vie. Întoarcerea acasă pe acelaşi drum. Ancuţa adoarme în autobuz, ajungem la Sinaia noaptea.

„Memoriile" lui Giorgio de Chirico (cumpărate la Sinaia), cu observaţii atente, exacte de prozator (referindu-se la atmosfera marilor oraşe şi la climatul artistic foarte colorat). Puseurile de orgoliu cu autoaprecieri megalomane frizează adesea isteria.

Miercuri, 4 ianuarie

Scurta aventură sinaiotă s-a sfârşit. Azi iau din nou în piept drumul dezagreabil spre „Casa Scânteii (distanţa mare – tocmai de partea cealaltă a oraşului - frigul, înghesuiala din autobuz şi din tramvaie, formalităţile cretine şi cronofage de la intrare, coada la lift). Îi las oferta de editare Danielei Crăsnaru (conform sugestiei lui Râpeanu), am intitulat volumul „Paşi printre stele", titlu mai vechi, abandonat, reluat. Oferta, spune Daniela, va fi supusă „consiliului oamenilor muncii" din editură (ultima găselniţă a forurilor)

care va decide soarta ei. După, îl abordez pe Sântimbreanu, îi pun în faţă cererea, o ia, citeşte, am scris în ea, între altele, că volumul se adresează tinerilor şi conţine proze cu subiecte din viaţa şcolii, a elevilor. Surâde, se creează un fel de înţelegere tacită, complice, între noi, „Mă bucur, zice, pentru succesul «Fanteziei»”, poate glumeşte, poate vorbeşte serios, pe fondul acestei atmosfere amiabile, mă scol, ne strângem mâna, ies.

Se vorbeşte prin redacţii de o nouă reducere a planurilor editoriale pe 1977. Telefonat lui Mărculescu, îmi confirmă că le-a sosit acum o săptămână o circulară „de la conducerea superioară” care prevede ca titlurile reportate din anul precedent să disloce din plan (după „principiul lui Arhimede”) pe cele prevăzute în planul pe 1977, ceea ce înseamnă o reducere dramatică de 40-60 la sută din titlurile prevăzute să apară. Toată redacţia editurii, susţine Mărculescu, e stupefiată. Se aşteaptă instrucţiuni de aplicare a dispoziţiei.

Scrisoare de la Arşavir Acterian cu elogii referitoare la nuvela „Sala de aşteptare”. Bătrânul, încovoiat de ani dar mai ales de puşcăria comunistă, păstrează încă mintea iute, limpede, scormonitoare.

Joi, 6 ianuarie

Boboteaza. Ger cumplit. Mai mult din întâmplare, dar şi din considerente sentimentale (aici am scris „Walhalla”), mă decid să aleg Sovata. Plec duminică. Azi, la Sovata, - 25 de grade! O să am de furcă, mă gândesc, cu raţia de lemne, cu doamna Erji (e numele pe care-mi place să i-l atribui responsabilei), cu singurătatea. Telefonat Iordanei, ca s-o felicit. Îmi spune că oferta mea a ajuns în redacţie cu rezoluţia favorabilă a lui Sântimbreanu. Telefonat apoi la Râmnic, lui Roman, îi amintesc promisiunea pe care mi-a făcut-o de a tipări la anul, pe spezele

„Judeţului”, o carte despre Râmnicul de odinioară, e evaziv, să mai vedem, îmi spune, de fapt decizia nu-i aparţine lui, ci secretarului cu propaganda.

Dau o fugă la Uniunea Scriitorilor, în Kiseleff, iau repartiţia pentru Sovata (o lună). Figura sordidă a lui Bărbuceanu. Hobana, întâlnit pe holul mare, voios, promite (de fapt reia promisiuni mai vechi) că la anul (mereu la anul!) mă va trimite în străinătate în cadrul acordurilor culturale ale Uniunii.

Seara, la televizor, „Luminile rampei” de Chaplin. Cu excepţia „numerelor” „mute” - excelente, filmul e o melodramă siropoasă, greu de urmărit. Stilizez ultimele pagini la cursul de chimie-fizică al Corneliei.

Sâmbătă, 8 ianuarie

Sărbătorim tardiv Crăciunul cu familia Mitru. În casă cald, miros de cetină, de portocale. Pun la magnetofon colinde cu corul Madrigal (copiate de Gabriel Bălănescu). Joc pentru ultima oară (lamentabil) rolul Moşului în faţa puştilor. La masă, Mitru ne delectează cu suveniruri din München şi Paris. Între altele, descinderea, într-o seară, însoţit de Guillermoux, în Place Pigale. Practic n-am nici un chef, sunt copleşit de presimţiri, de gânduri rele. Mâine noapte plec la Sovata. Va fi bine, va fi rău?

Citesc „Categoriile estetice” de Evanghelos Moutzopoulos, studiu riguros, bine informat, de un descriptivism cam plat, în maniera tezelor de doctorat. Formaţia muzicală a autorului e evidentă. Foarte puţine exemplificări din producţia artistică a ultimelor decenii, deşi volumul e tipărit în anul 1970. Mai „temerari” se arată esteticienii noştri, care nu se sfiesc să atace problema „clasicilor în viaţă”, mai ales când aceştia au funcţii politice sau administrative.

Luni, 10 ianuarie

Sovata. Călătorie cu rapidul (Decebal!) până la Sighişoara, apoi cu autobuzul. M-am instalat în aceeaşi cameră în care am scris „Walhalla” şi „Partida de bile”. Singur în vilă. Vila rece. În schimb, afară vreme primăvăratică, deschid ferestrele, miros de cetină, vedere spre vila lui Gheorghiu-Dej, pustie.

„Scrisorile” lui Camus către un prieten german din anii ’40, retorice (gen Bossuet), dar extraordinar de vii, de proaspete. La librărie „Corespondenţa” lui Pavese, de negăsit în Capitală.

Vineri, 14 ianuarie

Lupta cu hârtia imaculată, veche deprindere de prozator. Sunt ore în şir în care *nu pot gândi*. Apoi durerile de cap cumplite, care încep cu o uşoară presiune pe tâmple, pe urmă explodează în tot creierul. Antinevralgicele nu mă mai ajută.

Aseară, plimbare prin staţiune, nici un fior, revăd cabana Tivoli, pe malul lacului, unde intram cu ani în urmă să beau o „votcă mică”. Telefon acasă, nu sunt veşti. Când nu sunt veşti e bine, adesea veştile irită. Direcţiunea mi-a găsit, în fine, suplinitor.

Marţi, 18 ianuarie

Lucrez de două zile la o nuvelă, „Portret votiv”. Scris patru pagini. Incursiune imaginară a unei tinere aristocrate în viaţa aventuroasă a unui bunic, mândria stirpei, pe care n-a apucat să-l mai cunoască.

De astăzi au poposit în vilă doi unguri, par liniştiţi, din când în când pun tranzistorul, ascultă veşti (în ungureşte!), apoi închid, nu ne-am văzut la faţă. Erji îmi spune că sunt din Târgu-Mureş şi că „nu stau mult”. Flanez de unul singur prin sat, e prima oară când văd satul, case curate, în stilul localităţilor rurale secuieşti.

Citesc din cărţile aduse de acasă. „Loc geometric” de Dan Culcer, melanj de proză, poezie şi critică. Bizar fragmentul despre manechinele lui Chirico, dacă i-ar fi căzut bătrânului sub ochi, s-ar fi distrat, cu siguranţă.

Joi, 20 ianuarie

Abandonat „Portret votiv”, o proză fără perspective şi „deschideri”. Lucrez de ieri la o nuvelă în care un cuplu tânăr trăieşte momente de derută, femeia e bolnavă de o maladie incurabilă. N-am propriu-zis o tramă, contez pe atmosferă. Mi-e limpede că trebuie să termin cu povestirile de front şi cu figurile de bieţi bătrâni neputincioşi ce-mi populează cărţile.

A nins. Sovata sub zăpadă. Decor de *contes des fées*. Spre seară poştaşul îmi aduce un plic trimis de Mitru cu un chenar îndoliat din „Orizont”: s-a prăpădit Apostol. Sunt stupefiat. Era bolnav de cord, dar câţi nu sunt bolnavi de inimă? Îi rămân dator câteva gânduri bune, nespuse! Telegrafiat nevesti-si. De veghe până după miezul nopţii.

Duminică, 23 ianuarie

Nu-mi merge lucrul. Sunt panicat. Mă aflu aici de 14 zile şi nu am scris nimic, nimic viabil. Ambiţia nu m-a părăsit, dar nu am forţă. Nu pot să depăşesc hotarul „teritoriului interzis”, dincolo de care poţi să scrii *orice, despre orice.* O descătuşare, o eliberare din detenţia nevăzută a spiritului m-ar aduce spre literatura mare. Din păcate, nu numai interdicţiile Cenzurei mă inhibă, ci şi determinări interioare. Începem să gândim cu botniţă.

Plimbare în staţiune. Timp frumos. Cumpăr de la librărie „Amintirile” lui Iorgu Iordan. Telefonat acasă. Joi dimineaţa – şedinţă la Uniunea Scriitorilor, prezenţa absolut obligatorie, avem

„alegeri”. Mă hotărăsc să plec poimâine. Rezerv un loc la „Decebal” de la biroul de voiaj. Rămân în Bucureşti, mă mai întorc?, aceasta e întrebarea.

O relatare din „memoriile de rezbel” (ilizibile de altfel) ale generalului Cernat: ţarul Rusiei (al „Întregii Rusii”) vizitează dispozitivele de luptă româneşti, la Griviţa, scăpând ca prin minune de explozia unui obuz turcesc. Marele duce Nicolae îl ia deoparte pe Cernat şi după ce îl muştruluieşte ca pe un elev netrebnic, fiindcă l-a expus primejdiei pe ţar, îi spune: „Dacă murea nu rămânea nici praful din naţiunea română…”. De remarcat cum istoria nu se schimbă în datele ei esenţiale.

Marţi, 25 ianuarie

De cum poposesc în Bucureşti, se adună veşti rele. Am fost extras ca o măsea stricată din planul editurii „Cartea Românească” împreună cu alte 60-70 de titluri (un fel de consolare). Sorin Mărculescu se arată sincer dezolat, repetă că volumul e „de calitate”, dar ce să facă el? „Veţi fi trecut în planul pe 1978” îmi spune, şi simt că dincolo de aceste vorbe nu mai e nimic de adăugat. Ureche mă informează cu vocea ei maternă că la „Albatros” nu s-a ţinut şedinţa de „includeri” în planul pe 1978, să aştept. Se va ivi situaţia neplăcută să apar în plan cu trei volume, dintre care două vor fi eliminate „pentru cumul”. Volumul de la „Creangă”, îmi spune Delia, e la „Sinteze”, va mai sta probabil, „cultura” se reorganizează, sunt fel de fel de zvonuri despre unificarea editurilor, nimic precis.

Seara, în atelierul lui Socoliuc. E vesel, atât cât îl îngăduie firea lui de slav. Bem votcă „Krepkaia”. Discuţie despre freudism. Deşi confuz în exprimarea ideilor, conversaţia cu artistul e interesantă, „emulativă”. Coperta nu-mi place (evident, nu-i spun). Înfăţişează pe fundal un *court*, prim-planul fiind dominat de capetele a doi puşti. Coloristica banală. Colecţia în care apare

cartea, îmi explică Soco, având tiraje mari, solicită coperţi excentrice care să-i ademenească pe puşti, dar mai ales pe tinerele mame. O.K.

Joi, 27 ianuarie

Şedinţă maraton la Casa Scriitorilor. Primul pe care-l abordez - Mihai Gafiţa. Îmi spune că nu trebuie să mă alarmez, nu trebuie „să-i iau în serios" („Nu vă uitaţi la noi", repetă), modificările din plan le-au fost impuse de împrejurări (de „foruri"), dar ei vor aranja ca totul să fie în ordine. Vedeţi, îmi spune luându-mă de braţ şi învăluindu-mă în privirea lui albastră, am hotărât să scoatem din plan volumele cele mai valoroase, în aşa fel încât la prima „conjunctură favorabilă" să le impunem argumente „forte" pentru reincludere. Argumentaţia e de un cinism hilar şi chiar aş râde dacă n-ar fi în joc destinul cărţii mele. Sunt siderat. Mă întreţin cu Tudor şi Alexei Rudeanu. Alexei îşi construieşte *în imaginaţie* o casă pe „moşia" de lângă Aiud (are nevoie de 50 de mii de lei!) şi mă invită să vin la el să scriu, „puteţi să staţi cât vreţi", îmi zice. Obsesia „construcţiei" de case, evidentă în operele lui, e transferată din literatură în viaţă. În pauză mă încrucişez pe trepte cu Ivasiuc. „Ce faceţi?" îl întreb. „Lucrez!" îmi aruncă parcă scârbit din înălţimea în care îl situează scările, şi coboară strângându-mi mâna în trecere.

Şedinţa în sine – calmă, lipsită de culoare, luările de cuvânt – banale. Votarea decurge fără incidentele obişnuite. Creatorii par obosiţi (sau împăcaţi cu viaţa). Absenţa lui Păunescu şi a lui Fănuş Neagu (e în spital, şi-a fracturat piciorul) a dăunat „spectacolului". Din partea „conducerii superioare", Ghişe, doi-trei activişti obscuri de la C.C. şi secretarul de sector.

Vineri, 28 ianuarie

Drum în şoseaua Kiseleff, la Uniunea Scriitorilor. Îmi prelungesc cazarea la Sovata până la 15 martie. Iancu, în bună dispoziţie, îmi acordă cu mărinimie foaie de drum şi şase zile de „documentare”. La coadă, la casierie (Ion Nicolescu, Mircea Dinescu, Alboiu, Radu Boureanu) îl întâlnesc pe Puiu Cernăianu ce se arată emoţionat că mă revede. Corneliu Leu îmi cere un „material” de zece pagini pentru o antologie de texte despre Tulcea, îl vrea „acum”, îi spun că plec, că i l-aş putea aduce în aprilie, problema rămâne în suspensie. Cumpăr din librăria Sadoveanu „Dostoievski” de Dinu Pillat, îmi amintesc că mi-a vorbit de carte (lucra la ea) la Valea Vinului, avea o sumă de proiecte, cine şi-ar fi închipuit că peste patru luni avea să „plece”?

Feuilletez ultimul roman al lui Paul Georgescu, „Doctorul Poenaru”, primit cu surle şi fanfare de critică. Impresie de improvizaţie, limbaj amalgamat, argotic.

Din nou bagaje, mâine îmi regăsesc odaia mea de lucru din Sovata.

Luni, 31 ianuarie

Poate că ziua mea de naştere (împlinesc 48 de ani) îmi va fi de bun augur. Început astăzi o naraţiune (intitulată provizoriu „Maestrul”) în care eroul, un pictor vârstnic, marginalizat de „dictatura proletariatului”, îşi povesteşte viaţa unui reporter.

Seara. Petrec minute în şir privind pe geam „sosirea primăverii”. Aseară, o căprioară a coborât până la vila lui Gheorghiu-Dej. Cu şase ani în urmă, când scriam „Walhalla”, o căprioară (aceeaşi?) a rămas aproape un sfert de oră sub fereastra mea. O clipă privirile ni s-au întâlnit. Părea că plânge.

Spre miezul nopţii deschid „Absenţii” de Buzura, lectura merge greu, romanul e incompatibil cu starea mea de spirit actuală.

Vineri, 4 februarie

Lucrez 14 ore pe zi, scriu zece pagini, arunc opt. Eroul (pictorul) începe să-mi devină familiar, aduce vag cu vecinul meu de vizavi, din Albă, Dan Băjenaru. Am intitulat romanul „Bătrân cu bască". Sună bine. Închei a patra săptămână de concediu.

Azi ies în târg. A nins, dar timpul e frumos, cu vânt călduţ, de martie. Văd lacul, librăria, alimentara (mă aprovizionez cu de-ale gurii) magazinele din centru (mă interesează nişte papuci de pâslă, călduroşi). Întoarcerile acasă – obositoare din cauza dealului în serpentine pe care-l urc cu greutate. De alaltăieri am un colocatar pe palier, nu l-am văzut decât o dată, seamănă cu Petru Vintilă (sau poate chiar el e).

Scrisoare de acasă. Dan îmi relatează cu emoţie actul de bestialitate al unui coleg (de numai 14 ani!). Printre altele, felicitare (telegrafică) a lui Ciopraga de ziua mea.

„Racul" de Ivasiuc, roman cu ascuţişuri pentru dictaturile de orice fel. E cartea care-i caracterizează cel mai bine duplicitatea. Bine scrisă.

Miercuri. 9 februarie

Timpul frumos se menţine, căldură în cameră, Dumnezeu mă ocroteşte. La geruri aspre n-aş putea rezista în această cabană de vară cu pereţi de scândură. Lucrez. Am conceput chiar un scenariu, deocamdată fantezist: romanul ar urma să aibă 40 de capitole a aproximativ cinci pagini fiecare. Am scris deja şase capitole. Bătrânul meu cu bască, şontâc-şontâc, a început să meargă.

Alexei Rudeanu îmi trimite cu poşta „bioritmul" (se ocupă de la o vreme cu problema) care indică *exact* perioadele de maxim randament în muncă, de inteligenţă optimă (idei, iniţiative) şi de predispoziţii afective. Schema mea e calculată pe prezumţia că sunt născut în primele opt ore ale

zilei, dar cum să aflu în care oră m-am născut? Ar trebui să o întreb pe mama. Preocupările lui Alexei sunt cam ciudate, el însuşi pare adeseori extraterestru.

Oboseală teribilă, îndeosebi după-amiaza. Dorm prea puţin. Noaptea, la 12-1, iau sedative. Viaţă de provizorat.

Sâmbătă, 12 februarie

Am „prins" un ritm pe care-l menţin – de patru pagini zilnic. Moralul bun, oricum, pasabil. Primesc corespondenţă. Cornelia i-a telefonat lui Nisipeanu ca să mă „motiveze" la şedinţa de alaltăieri. Nisipeanu îmi urează sănătate. Mi-a cumpărat (Cornelia) „Homo ludens" de Huizinga şi „Despărţirea de Goethe" de C. Noica.

Dan a avut febră (39 de grade) dar e mai bine. Intenţionează să se înscrie la olimpiada de română. Mitru – în pasă proastă, îl supără durerile de gută. Mi-a scris şi tata, sunt sănătoşi, susţine, ei niciodată nu se vaită, nu vor să mă neliniştească, dar simt în rândurile sale, ascunsă, disperarea, teama de moarte…

Înainte de culcare fac bilanţul, recitesc textul. Bătrânul meu cu bască îmi e simpatic.

Luni, 14 februarie

Descopăr un telefon public la hotelul „Căprioara", la numai câţiva paşi de vilă (până ieri, pentru un telefon acasă trebuia să cobor doi kilometri în oraş şi să aştept vreo jumătate de oră până îmi face telefonista legătura). Dan s-a calificat în faza pe municipiu a olimpiadei de română, le-au dat să facă o compunere pe marginea unui text de Alecsandri. În fine, ştiri rele de la şcoală: Ştefan a fost reales în funcţia de secretar al organizaţiei de partid. Relaţiile dintre noi nu sunt cele mai fericite.

De alaltăieri s-a instalat în camera de alături un scriitor maghiar (Erji mi-a spus un nume, nu l-

am reţinut). De cum soseşte pune tranzistorul tare. Azi-noapte – chef cu dame până spre ora patru dimineaţa. Dacă situaţia se menţine, voi fi silit să-mi fac bagajul şi să plec.

Ninge. Am scris 60 de pagini din roman.

Miercuri, 23 februarie

Scriu „la pas" 4-5 pagini zilnic. Ieri, aprovizionarea pentru 15 zile. Urcuşul, la întoarcere, pe o pârtie îngustă şi alunecoasă, cu sacoşele încărcate, adevărat calvar. Mă încântă ţipetele vesele ale copiilor când trec pe lângă şcoala generală.

Mi-a scris Hobana în legătură cu plecarea în străinătate, problema „nu e încă de actualitate". Bălănoiu m-a căutat la telefon pentru a treia oară, trebuie să fie foarte necăjit după divorţ. Oamenii te caută când rămân singuri. Mitru din nou la televiziune. Cornelia îmi spune că amicul „nu se simte bine".

Aseară, vijelie cum n-am mai văzut decât la Mogoşoaia. Răsunetul pădurii ca un vaet. Spectacol grandios. Apoi, deodată – linişte de moarte.

Luni, 28 februarie

Încep să mă resimt în urma efortului şi a alimentaţiei debile. Seara – dureri de cap teribile şi o sfârşeală ameţitoare – semn de epuizare fizică. Fac socoteli, voi termina romanul, dacă totul merge bine, în jurul datei de 20 martie.

Vecinul de alături a plecat, sunt singur, după mai mult de o săptămână infernală. Erji mă asigură că n-are programări la vilă în săptămâna următoare. Scrisoare de la Dan – opt pagini compuse elegant, fără metafore, dar cu o proprietate a termenilor remarcabilă. Se simte în rândurile lui *plăcerea* de a scrie. Între altele, strecoară în subtext o ironie fină, bine distilată. Să fie, oare, un literat *in nuce*?

Vineri, 4 martie

Lucrez la masă, e noapte, trecut de ora 9, când vila începe să se clatine, să trosnească din toate încheieturile. Primul moment – deruta. Nu ştiu ce se întâmplă. Realizez apoi că e cutremur. Un zgomot surd, de fond, ca valurile mării în furtună. Sunt singur, mă ridic, apoi mă aşez din nou pe scaun. Deasupra mea se clatină besmetic lustra. După un timp cutremurul slăbeşte, încetează. Casa se învăluie într-o linişte înspăimântătoare. Mă aştern din nou la lucru. Trec cinci minute, soseşte Erji. „Vi s-a întâmplat ceva?", mă întreabă, e galbenă la faţă, pupilele mărite, glasul tremurat. O asigur că totul e în ordine. „Ştiţi, zice, îmi e o frică îngrozitoare, bărbatu-meu e pe maşină." După ce pleacă, mă cuprinde panica. Arunc pe mine paltonul şi fug la „Căprioara", în trei minute sunt acolo. Din nefericire, telefonul e defect. „După cutremur nu mai merge", mă informează recepţionera.

Stau întins pe pat, în întuneric. Nu pot închide ochii. Vagi amintiri de la cutremurul din '40, o vază clătinându-se ca beată pe şifonier, părinţii străduindu-se să ne adoarmă. Aştept să vină dimineaţa.

Sâmbătă, 5 martie

Telefonat Corneliei de la poştă (ora 9). Îmi relatează în câteva cuvinte prăpădul ce s-a abătut asupra Capitalei: jumătate din clădirile din centru sunt la pământ sau grav avariate. Mii de morţi. La noi acasă, toate zidurile crăpate, uşa din vestibul blocată, cărămizi căzute. Biblioteca s-a mutat din loc! Din fericire, toţi sunt bine, au rămas numai cu spaima, o spaimă îngrozitoare, zice. Laboratorul ei din Politehnică a luat foc, au ars toate hârtiile şi fişele şi notele la care a muncit două decenii. „O,

Doamne, bine că am scăpat cu viaţă!” exclamă şi o aud plângând cuminte, plângând…

Fireşte, azi n-am lucrat. Plimbare pe drumul asfaltat care conduce la cabana de vânătoare, pustie, părăsită. Decor feeric, în alb. Efortul de a-mi stăpâni un sentiment apăsător, stupid de culpabilitate.

Marţi, 8 martie

Muncesc crispat sub tensiunea evenimentelor din Capitală. Azi scris capitolul „duelului”, mă simt eliberat, deschid ferestrele, afară soare. Telefonat Corneliei (de la „Căprioara”). Printre personalităţile căzute victimă sinistrului – Baconski, Alexandru Ivasiuc, Toma Caragiu, Veronica Porumbacu, Mihail Petroveanu şi un Gafiţa (Mihai, Viniciu?). Sunt consternat. Cu Ivasiuc vorbisem la Casa Scriitorilor nu cu mult timp în urmă, era în plină formă, precipitat, febril, iradia a voie bună molipsitoare. Capitala, spune Cornelia, e în „stare de necesitate”, se lucrează douăsprezece ore zilnic, se caută încă supravieţuitori printre ruine, mormane de moloz, de cărămizi.

De astăzi am un nou colocatar pe palier, e ungur (clujean, susţine Erji). Nu ne-am văzut la faţă.

Miercuri, 9 martie

Soseşte în vilă poetul Petre Pascu (fost vecin cu el – de tristă amintire – la Valea Vinului). Îmi aduce veşti din Bucureşti: Baconski şi Gafiţa (cu nevestele) au murit aflându-se în vizită la Veronica Porumbacu, care-şi sărbătorea aniversarea. Între edificiile importante distruse de cutremur, toate pe bulevardul N. Bălcescu – blocurile Dunărea, Wilson şi Scala (unde ar fi fost zdrobit sub ziduri Ivasiuc). Rusan e internat în stare gravă la spital în timp ce Blandiana, lipsind de acasă, a scăpat

nevătămată. „Staţi mult aici?” mă întreabă Pascu, ridic din umeri, la urma urmei ce-l interesează?

Seara – în oraş. Mă opresc pe malul lacului. Lumina lunii oglindindu-se în luciu apei. În două săptămâni – cu voia Domnului – voi fi acasă.

Sâmbătă, 12 martie

Biblioteca staţiunii prost încălzită, goală. Răsfoiesc presa („Scânteia”, „România liberă”) din ultimele zile. Articole jenante, triumfaliste. Fotografia Şefului pe prima pagină. Ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Ca şi cum totul ar fi fost în regulă. Printre oraşele afectate puternic de cutremur: Craiova, Zimnicea, Ploieşti. Găsesc la anunţurile mortuare din „România liberă” (o pagină întreagă!) ferparul lui Virgil Gheorghiu, habar n-aveam că a murit. Mi-l amintesc de la „seratele” artistice ale doamnei Băjenaru: îmbătrânit, ciufut, scârbit de viaţă. Acasă se repară uşa de la intrarea principală, se mătură molozul, se fac retuşuri la pereţii crăpaţi de unda distrugătoare a seismului. Cornelia mă încurajează, „abia aştept să-ţi văd «Bătrânul»”, zice.

Vecinul meu şi-a prins în pioneze cartea de vizită pe uşa camerei: Petre Pascu – membru al Uniunii Scriitorilor. E paranoic? Mitoman? E simulant?

Miercuri, 16 martie

Teribil de tensionate aceste ultime zile de intens efort în care bucuria apropierii *sfârşitului* se conjugă cu spaima că am ratat, că *am muncit degeaba*. Scriu nebuneşte, până la epuizare. Peste trei-patru zile – gata, sunt liber.

Corespondenţă de la Mitru. Nu pare să fi fost atins prea tare de şocul seismului din 4 martie. Scrisoarea e plină de proiecte, respiră febra cărţilor la care scrie, anunţă o nouă apariţie la televiziune. Dănuţ, în schimb, îmi expediază zece pagini despre cutremur. Un

reportaj în toată regula, minuţios, exact, atent la amănunte, emoţionant.

Bătaie între cocoşi în curtea vilei, bătaie crâncenă. Cu ce se poate amuza (în pauzele de lucru) un om singur… Aseară, la vila lui Gheorghiu-Dej – lumină *à giorno* cinci minute, nici o mişcare, nici o umbră, apoi beznă. Ce să fi fost oare?

Sâmbătă, 19 martie

Ora 9 dimineaţa. Termin „Bătrân cu bască". Mâine mă întorc acasă. Dacă aş avea tren acum, aş pleca astăzi.

Seara, sărbătoresc evenimentul la restaurantul „Sovata" din centrul staţiunii. Restaurantul gol, apoi, treptat, se umple. La masa mea se aşază un tânăr de vreo 35 de ani, e trompetist, îmi spune, în orchestră. Pare de treabă, îl cheamă Ghergheli. Iarna, se confesează, e plătit prost – sezonul mort -, mai cântă pe la nunţi, pe la botezuri, dar vara, vara se câştigă. Femei, petreceri. Viaţă. E inginer constructor dar n-a lucrat măcar o singură zi în construcţii. Pe urmă se ridică, începe programul muzical. Comand un rom Havana Club. Sunt gol de gânduri. Stors. Mă doare capul.

Duminică, 20 martie

Plec din Sovata cu autobuzul de opt şi jumătate dimineaţa. Cu mine, Petre Pascu. M-a bătut la cap pe drum tot timpul cu producţiile sale geniale. Recită versuri, îmi solicită părerea, suntem priviţi de lume. E nebun. La Sighişoara, din fericire, nimerim în compartimente diferite. O tânără ingineră îmi face o descripţie detaliată a Bucureştilor după cutremur. „Ca să vă pun în temă", îmi zâmbeşte.

Primire afectuoasă acasă. Cornelia – deprimată, abulică, a fost şocată de cutremur. Sunt 16 zile de atunci şi încă nu şi-a venit în fire. Casa arată jalnic – ca o locuinţă părăsită. Ziduri crăpate,

sau numai fisurate, moloz. Cu toate acestea a rămas întreagă, „în picioare”. Încerc să mă acomodez cu peisajul. Sunt sfârşit de oboseală, epuizat.

Telefonat lui Mitru, a încheiat documentarea la „Miron Costin”, e vesel. De mâine începe scrisul. Proiectează o călătorie fulger la Roman şi Barboşi pentru „a vedea”.

Luni, 21 martie

Drum antipatic (ca de fiecare dată) la Casa Scânteii. Din autobuz văd Capitala îngropată sub dărâmături. Spectacol coşmaresc. Volumul de la „Creangă” a venit de la Direcţia Presei, săptămâna viitoare zboară spre tipar. Scriu dedicaţia Ancuţei pe o filă. Coperta a plăcut tovarăşilor, e în gustul lor. Iordana îmi spune că la „Albatros” nu s-a ţinut şedinţa de includeri fiindcă Sântimbreanu e plecat în Grecia. Vizită de protocol la „Eminescu” (Daniela Crăsnaru, Donoiu, Sorin). La plecare trec pe la Bazil, în formă proastă, abătut. Din când în când îşi trece mâna greblă prin coama albă, deasă, de leu rănit. Mă întreabă ce mai scriu. Vorbim despre Gafiţa, nu-l iubea, dar dispariţia lui, fireşte, îl afectează.

Scurtă escală la „Cartea Românească”. Sorin Mărculescu mă asigură că în 1977 n-am nici o şansă să-mi mai apară cartea, a propus deja includerea volumului în planul pe anul viitor.

Mă duc să-l văd pe Mitru, ne îmbrăţişăm. Luăm cina împreună. Comentăm prăpădul ce s-a abătut asupra Bucureştilor. Apartamentul lui e intact. Vorbeşte cu însufleţire despre Miron Costin, e „prins”, ar vrea să scrie o parabolă despre condiţia, destinul tragic al omului superior trăind sub despotismul ignoranţei şi prostiei.

Miercuri, 23 martie

Telefon de la Mihai Tatulici, responsabil de redacţie la revista „Amfiteatru”, mă roagă să

răspund (în două pagini) la un chestionar pe tema „Proza tinerei generaţii”, cu referire specială la roman. Chestionarul îi trebuie sâmbătă.

Lucrat de dimineaţă până seara (14 ore!) în bibliotecă, îmi curăţ cărţile de var. Muncă scârbavnică. Simt pentru prima oară zădărnicia adunării în casă a atâtor cărţi, cu atâtea sacrificii şi frustrări. Nu reuşesc să curăţ decât trei rafturi, mai am şase. Pe ziduri curg valuri de moloz cu foşnet surd. Îmi vine să las totul baltă. Descurajat.

Citesc mai mult din curiozitate „Fata lui Temelie” de Mira Simian, soţia lui Ştefan Baciu, vâlceancă de fel, (fiica lui Dinu Simian, o personalitate în viaţa Râmnicului de odinioară). Volumul (60 de pagini)), tipărit în State, cu o prezentare grafică ciudată, e scris cursiv, romanţios, în stilul fetelor de pension, al cărui farmec s-a pierdut în epoca pragmatică a „dictaturii clasei muncitoare”.

Sâmbătă, 26 martie

La Casa Scriitorilor, să văd schimbările efectuate după mutarea, aici, a Uniunii. Harababură, mobilă risipită peste tot. Fostul sediu, se zice, a suferit avarii grave, păcat, era un edificiu cu adevărat impunător. Hobana, pe care-l întâlnesc în treacăt, mă pune să fac o cerere pentru „trimiterea” în străinătate în cadrul acordurilor culturale. Optez, în ordine, pentru Iugoslavia, R.D.G., Cehoslovacia, Polonia. Regman mă îndeamnă să-i aduc cronicile literare la cărţile lui Anca şi Ţărnea pentru „Viaţa Românească”. Crede că despre „Baladele” lui Ţărnea s-a mai scris, va cerceta. Nu pomeneşte nimic despre recenzia promisă la cartea mea.

Îi duc lui Tatulici, la „Amfiteatru”, răspunsurile la chestionar. Stăm la taclale. Mărturiseşte că după tată e bucovinean (cred, mai degrabă, că rutean) iar după mamă aromân. Clădirea, situată pe strada Schitu Măgureanu, a

adăpostit mulţi ani de-a rândul Institutul „Maxim Gorki” ce fabrica în serie (şi mare grabă), după Eliberare, dascăli de limba rusă.

Văd „Z” de Costa Gavras (specializat în filme insurecţionale). E amuzant să observi cum „forurile” dau undă verde filmelor ce critică sisteme dictatoriale mult mai blânde, mai inocente decât acela în care vieţuim. Să fie vorba de îndrăzneală, de indolenţă, sau se mizează pe idiotizarea generală a spectatorilor?

Luni, 28 martie

Lucrez de zor la dichisirea bibliotecii. Salahorie. Înghit la praf şi var cu ghiotura. Mai am un raft şi gata. Cornelia a citit „Bătrân cu bască”, nu pare din cale afară de entuziasmată. Intenţionează să mai citească o dată cartea. Telefonează Bălănoiu, a terminat divorţul. Vrea să mă vadă. E necăjit, debusolat. Îl invit în Albă la sfârşitul săptămânii. Seara – la tanti Marioara. Casa a rămas intactă după cutremur, nici o fisură. Trataţie cu plăcinte (cu praz). Vedem un film, plecăm devreme acasă.

Streinu despre Eminescu şi Arghezi. Mâine, la Râmnic, ca să-mi văd părinţii.

Marţi, 29 martie

Râmnicu Vâlcea. Vreme primăvăratică. Sosit în jurul prânzului cu autostopul (un inginer în vârstă, care rula cu peste 90 pe oră). Bucuria revederii. Tata stă rău cu sănătatea, tuşeşte, se sufocă. Deşi insist, nu vrea să cheme doctorul. Vizită „de rutină” la „Orizont”. Schimb câteva cuvinte cu Avramescu şi Ţărnea în biroul unde stăteam pe vremuri la taclale cu Apostol. Şorega a abandonat ziarul (şi ziaristica) pentru un post politic, viceprimar la Olăneşti, mai bine retribuit, fireşte, şi mai apropiat de sfera fascinantă a Puterii. În locul lui s-a instalat Tutilă.

Mă preocupă tot mai statornic gândul (şi ambiţia) de a scrie o carte despre Râmnic. Roman îmi spune limpede că Dinculescu, secretarul cu propaganda al Judeţului, nu agreează iniţiativa. În schimb el, Roman, îmi asigură vânzarea în Râmnic a zece mii de exemplare, în cazul când voi tipări volumul la o editură. Ideea e tentantă. Ar fi de discutat cu Editura „Sport – Turism" sau „Scrisul Românesc" de la Craiova. Tamaş promite să mă ajute cu o minimă documentare. M-aş apuca de lucru la vară. Structura cărţii o am deja în minte.

Oraşul a scăpat ca prin minune de furia cutremurului. Nici o construcţie avariată. Ici-colo câte o firmă, câte un horn de cărămidă sparte. În schimb se demolează casa parohială (construcţie mignonă, asortată peisajului), din curtea bisericii Cuvioasa Paraschiva. Prostia oamenilor se arată mai păguboasă decât mânia Domnului.

Miercuri, 30 martie

Investigaţii în legătură cu viitoarea carte despre Râmnic. Purcărescu, directorul muzeului, se jură că n-are nici un „material" care să mă ajute în redactarea cărţii. Unul dintre muzeografi (nu-mi spune numele, deşi insist) lucrează la o bibliografie a oraşului, foarte trebuitoare mie, dar o va termina abia peste doi ani (e în planul de muncă al instituţiei). Nu pot să aştept atât. Lazăr, directorul Bibliotecii judeţene, nu are, de asemenea, nici un indiciu bibliografic despre Râmnic (nici măcar o carte, o revistă!). E incredibil ca principalele instituţii culturale al Râmnicului, veche reşedinţă de judeţ, să nu posede nici o filă documentară despre istoria bogată a oraşului. Mai am speranţe în Biblioteca Academiei. La insistenţele lui Roman, primesc de la muzeu numărul 2 al revistei „Buridava", cu un studiu substanţial al lui Sacerdoţeanu despre „moara de hârtie de la Râmnic".

Fac investigaţii în „tainiţele” centrului de librării, condus de Costea Marinoiu, întotdeauna darnic, îndatoritor. Descopăr printre alte bunătăţi două volume de Dufresne traduse de Matei, fostul meu redactor de la „Editura pentru Literatură”. Seara, vizită în strada Carol la nenea Nele, cu părinţii. Unchi-meu, în vervă, ne toarce din repertoriul său de povestiri vânătoreşti.

Vineri, 1 aprilie

Fac ultimele retuşuri în bibliotecă. Fiecare carte pe care o ating îmi resuscită clipe din tinereţe. E ca şi cum aş răsfoi un vechi album de familie conţinând imagini prăfuite, uitate prin coclaurile memoriei.

La Daniela Crăsnaru acasă. Îi dau exemplarele din volumul ei de versuri, găsite prin librăriile din Râmnic, e încântată, nu mai avea niciunul. Trataţie (originală) cu votcă şi cafea. Facem politică, invectivăm cu moderaţie şi prudenţă regimul. Un tânăr regizor (nu-mi spune numele) care a citit „Fantezie pentru trompetă solo” ar vrea să facă un film „pentru licenţă” după nuvela „Sala de aşteptare”, i-a dat numărul meu de telefon („Sper să nu vă supăraţi”, îmi zice), mă va căuta în săptămâna aceasta. În sfârşit, promite că dacă îi aduc „Bătrânul” până în iulie, la toamnă îi dă drumul spre tipar.

Delia (la telefon): Georgescu a citit „Povestirile de la Rond” şi, surprinzător, „i-au plăcut foarte mult”. Bătrânul brontozaur e în declin, se apropie de pensie, devine mai culant, mai îngăduitor cu scriitorii.

Luni, 4 aprilie

Primul contact cu şcoala după o absenţă de trei luni. Risipă de zâmbete, de amabilităţi, ne facem reverenţe. Apoi impresii despre cutremur. Sunt nevoit să ascult cu pacienţă păţaniile fiecărui coleg din noaptea teribilă de 4 martie. Mă amuză

să constat cum toţi, fără excepţie, se consideră eroi în această întâmplare a naturii. În fine, veşti rele: se anunţă pentru la toamnă mărirea normelor didactice (şi aşa supradimensionate) şi micşorarea concediului de vară.

Un domn Mihăilescu, recomandat de Maşek, îmi face fotografii „de artă" la Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii". Pierd două ore. Dezagrementele „pozării", ale dării în spectacol. Poziţii incomode, senzaţia de ridicol, de deşertăciune. Alaltăieri, Editura „Ion Creangă" mi-a trimis fotografia (cu barbă) la Direcţia Presei – pentru „Partidă". De ce o fi cenzurând regimul până şi fotografiile?

Văd „Conversaţia" de Copolla – film excepţional, răscolitor şi *foarte actual.* Montajul şi imaginea (în special montajul) magistrale. Îmi amintesc de filmele lui Antonioni (minus valoarea textului şi adâncimea ambiguă a imaginii). De mirare cum de „se dă" pe piaţă.

Miercuri, 6 aprilie

De ieri, încep munca pe text. Romanul – neaşteptat de slab în primele pagini, aproape că îl scriu din nou. Păstrând ritmul de patru pagini zilnic, nu voi reuşi să-l termin în nici un caz pe 15 iulie, când i-am promis Danielei Crăsnaru că i-l predau. Mi-ar trebui vreo 10-15 zile de libertate – poate la Mogoşoaia – unde aş putea lucra în linişte. Să mai vedem.

Flanez prin centrul Bucureştilor, îngrozitor de mutilat ca urmare a cutremurului. La fiecare pas clădiri crăpate, surpate. Grămezi de cărămidă spartă şi moloz. Gunoaie. Haite de câini chelălăind prin ganguri. Deprimant…

Discuţie cu Cornel Popescu, noul redactor-şef al „Cărţii Româneşti". Urcarea în rang nu pare să-l fi ameţit, oricum, amabil. Promite să mă includă cu 15 coli în planul pe 1978, notează ceva în grabă într-un carnet, zâmbeşte. Când ies, doi-trei

literatori aşteaptă în faţa uşii momentul când vor fi chemaţi să intre. Vocea Ioanei Lungescu, stropşindu-se la o persoană intrată inoportun în *secretariatul ei*.

Studiul lui Al. Călinescu despre Caragiale (30-40 de pagini) e o demonstraţie a „modernităţii" lui Caragiale prin metode noi, structuraliste. Textul – ambiţios, nu se ridică la cota laudelor primite cu generozitate în presa literară.

Vineri, 8 aprilie

Şedinţă la Casa Scriitorilor în vederea „pregătirii" Conferinţei pe ţară ce urmează să se desfăşoare pe 26-27. Situaţie incomodă, suntem înghesuiţi în restaurantul de la parter, sala „de sus" fiind, se zice, în reparaţii. Discuţiile – realmente imposibile. Gargariseală pe „teme actuale" diatribe împotriva ideologiei străine şi „renaşterii fascismului" în Occident. Se discută şi probleme „tăioase", cum ar fi evacuarea silnică de către foruri a caselor memoriale Bacovia şi Arghezi, vag avariate de cutremur. Jebeleanu în apărarea lui Bacovia, intervenţiile autoritare ale lui Ghişe, venit din partea „organelor superioare". Bazil promite să discute cu Marin Preda problema cărţii mele, dar ştiu că n-o va face, a mai promis în două rânduri, ezită, cred că discuţia cu Preda e inconfortabilă în ceea ce-l priveşte.

Seara emisiune la televizor cu Mitru (a patra, dar prima pe care reuşesc să o văd). Schimb numele protagoniştilor din „Bătrân cu bască": Pierre Moruzi în Barbu Milescu şi Masina în Alina. Numele Milescu nu-mi sună bine (asociaţie cu spătarul) dar nu găsesc ceva mai bun.

Duminică, 10 aprilie

Sfintele Paşti. Zi însorită, de adevărată primăvară. Petrecem sărbătorile în familie, mâncăm ca lupii (de ce trebuie să ne îmbuibăm de

sărbători?), ciocnim după tradiţie ouă roşii. După-masă tabinet în patru, ne copilărim, răspundem când şi când la telefon.

Ada Orleanu, fericită, şi-a predat volumul la editură, a muncit la el doi ani.

Ieri dau o fugă până la Uniune, se primesc cereri pentru construcţii de locuinţe. Fănuş Neagu îmi spune că până la Conferinţă nu se va lua nici o decizie.

Început lucrul la darea de seamă pe trimestrul II (în care n-am trecut prin şcoală măcar o zi!). Directorii n-au nici un pic de fantezie, necum umor.

Miercuri, 13 aprilie

Expediez prin Mitru la „Scrisul Românesc" (unde a publicat o carte) oferta pentru editarea unui volum despre arhitectura şi monumentele mai importante ale Râmnicului şi împrejurimilor. Mitru mă avertizează că Hinoveanu, directorul Editurii, e un „mare pehlivan". Sunt sfătuit să depun în paralel o ofertă la Editura „Sport-Turism", există şanse, zice, e redactor acolo soţul Deliei Damirescu.

Telefonează Toma George Maiorescu, poimâine se întrunesc la Casa Scriitorilor petenţii pentru construcţiile de locuinţe, să vin neapărat, se iau decizii importante, s-a constituit deja un comitet de iniţiativă, există toate aprobările „de sus". Iată-mă devenind la bătrâneţe proprietar, dar şi dator pe viaţă.

Câteva ore idiotizante la sectorul de partid, unde sunt convocaţi toţi profesorii de ştiinţe sociale din Capitală pentru o întâlnire cu secretarul de partid al regiunii Samarcand din Uniunea Sovietică. Secretarul vorbeşte în ruseşte, evident, fiind însoţit de o traducătoare blondă. Ne plictiseşte cu probleme legate de „patriotism şi internaţionalismul proletar". Limbajul anilor '50, agrementat cu noutăţi împrumutate din presa

comunistă occidentală. Aplauze, luări de cuvânt encomiastice. Într-o pauză mă strecor pe uşă şi plec. Dureri de cap devastatoare.

Vineri, 15 aprilie

Puzderie de condeieri la Casa Scriitorilor (90-100) pentru constituirea „Asociaţiei de locatari" în blocurile ce se construiesc pentru aceştia. Se au în vedere câteva blocuri cu cinci nivele în zona bulevardul 1 Mai - bulevardul Mărăşti. Crohmălniceanu – inginer de meserie – propune să cumpărăm apartamente în blocuri ce se construiesc *acum*, după cutremur, cu respectarea normelor impuse de tehnologia antiseismică. Există aprobare pentru construcţia a 70 de apartamente. Eu figurez pe listă la numărul 66, am oarecare şanse. Îmi trebuie, însă, pentru această aventură, curaj şi 220 de mii de lei, adică salariul meu pe şase ani! Discuţii aprinse, sugestii, interpretări, chichiţe, toţi au idei. Între „sinistraţi" se simte solidaritatea (lucru rar la scriitori) în care i-a aruncat nenorocirea. Sunt, printre alţii, Jebeleanu, Ileana Mălăncioiu, Dimisianu, Radu Cârneci, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Nisipeanu. Îl întreb pe D. Micu dacă a primit volumul „Fantezie pentru trompetă solo" expediat cu poşta anul trecut în august, da, l-a primit, dar n-a putut să scrie despre el, are prea multe cronici „obligate în redacţie" (textul lui), nu izbuteşte să acopere toate solicitările. Se fâstâceşte, e stacojiu la faţă, mă priveşte cu ochii dilataţi în spatele lentilelor, la urma urmei ce atâta tevatură, îl întrebasem numai dacă a primit volumul! Schimb câteva cuvinte cu Balotă, venit cu soaţa. Un om de pus la rană.

La şcoală, doamna Tudor, soţia poetului care a publicat acum un an la „Litera" un tom de versuri (îmi relatează lucruri incredibile despre colaborarea cu redactora de carte, Pasionaria Stoicescu) se minunează că am tipărit atâtea cărţi, mă întreabă dacă nu sunt cumva rudă cu vreo

persoană din „conducerea superioară” (a existat, e drept, cu ani în urmă, un Constantin Mateescu în C.C.), îi spun că nu, „ei, nu vorbiţi, îmi zice, puteţi să-mi spuneţi sincer, vă jur că n-o să afle nimeni, rămâne secretul între noi”.

Sâmbătă, 16 aprilie

Mers la Nelu Mărgăritescu, la rugămintea lui Duci, care ar dori să cumpere o „Skodă” fără să stea la rând cu anii. Soseşte cu o limuzină neagră, dăm mâna, e foarte aferat, mă introduce în minister printr-o puzderie de „paznici” civili şi militari care-l salută reverenţios cu „să trăiţi tovarăşe ministru”. Ajungem, în fine, în cabinet, îşi scoate pardesiul, „şezi jos”, îmi spune, mă instalez într-un fotoliu moale. Începe sarabanda telefoanelor, e anunţat fără întrerupere prin intermediul unei secretare dintr-un birou alăturat. Între două convorbiri – în care dă dispoziţii ferme, cu un ton pe care nu i-l cunoşteam, mă întreabă cum stau cu sănătatea, ce scriu, ce-mi fac copiii şi alte fleacuri de convenienţă. Colegul meu de şcoală nu mai seamănă nici pe departe cu adolescentul de odinioară ce se bâlbâia la orele de matematică, chiulea de la chimie şi fizică şi fuma în recreaţii „naţionale” în closetul urât mirositor din fundul curţii. E sobru, cizelat, în haine impecabile ce abia lasă să se vadă originea rurală a personajului. Răspunde, astăzi, de comerţul României cu ţările din cele două continente americane. Peste câteva zile pleacă împreună cu o delegaţie în Costa Rica. S-a arătat dispus să mă ajute în problema Skodei, „e greu, îmi spune, dar se face”. „Şi cum o duci, bărbate?” îmi strigă la plecare, lovindu-mă cu palma peste umăr. Cobor cu liftul, ies în stradă. Am vertij. Deşi i-am dat o carte cu dedicaţie, nici nu s-a deranjat s-o scoată din plic, să o deschidă.

„Scânteia” publică o ştire cu privire la formalităţile de viză pentru plecarea în străinătate. Se apropie conferinţa de la Belgrad. Tot astăzi

primesc o cartolină ilustrată cu turnul Eiffel de la Bălănescu („Cât aş dori să fiţi aici, cu mine”, îmi scrie). În fine, Damirescu, soţul Deliei, îmi telefonează că Editura „Sport-Turism” ar fi interesată nu de un ghid sentimental al Râmnicului, ci de o prezentare amplă a judeţului, „cu integrarea valorilor locale în istoria şi geografia patriei”. De discutat. Cartea ar putea intra în planul pe 1979.

Miercuri, 20 aprilie

Azi primele trei ore de curs după o îndelungată „odihnă” pedagogică (mai mare decât o vacanţă „mare”). La ora a doua – foarte ostenit, mă părăseşte vocea, principalul instrument de lucru al unui dascăl. În paralel lucrez acasă la „Bătrân cu bască”. Telefonat lui Mărculescu, nu-mi va citi volumul până în octombrie, când se vor ivi primele certitudini (!) în legătură cu planul pe 1978. Are o voce glacială, iritată. Nu insist, la ce bun? Relaţiile cu „Cartea Românească” nu par să se amelioreze după dispariţia lui Gafiţa.

Veşti rele de la Râmnic (Tamaş): la lansarea volumului de versuri al lui Ţărnea, lui Dragoş Vrânceanu, prezent în sală, i-a venit rău, se presupune că a avut un şoc de tensiune. E internat în stare gravă la spitalul judeţean, se dau prognoze proaste. Tristeţe în lumea literară vâlceană. Noaptea, pe la ora 11 şi jumătate, cutremur de pământ, puternic dar scurt – poate o secundă – două. Panică în casă, pe urmă relaxare.

„Il Boom” (cu Sordi) de De Sica difuzat în cadrul politicii regimului de discreditare a putredei orânduiri capitaliste. E de mirare că un artist de talia lui De Sica se pretează să comită asemenea producţii de o imunditate regretabilă.

Vineri, 22 aprilie

Adunarea generală a scriitorilor din Bucureşti în sala mare a Teatrului Naţional. La ora 9 dimineaţa sala plină ochi. În prezidiu – Macovescu, Ghişe şi primul secretar de la sectorul I. Luări de cuvânt retorice, penibile, stufoase, dar şi (nu multe) inteligente, subtile, cu adresă critică la forurile diriguitoare în literatură (Doinaş, Manolescu, Dorin Tudoran). „Bătrânii" au tăcut, cu excepţia lui Moşandrei cu un discurs emfatic, desuet şi inutil („Iubiţii mei, eu sunt un mistic..."). Se critică sistemul editorial (birocraţia), lipsa de onestitate a criticilor, incompetenţa unor redactori de editură, prea lungul drum al cărţilor spre public. În pauze, scurte convorbiri cu Smeu (cancanuri din facultate), Pascadi, Bazil, Zamfir (care-mi confirmă că sunt în plan la „Eminescu") şi Barbu Cioculescu. Schimb de amabilităţi cu Sântimbreanu (Iordana m-a avertizat că şeful a început să taie din planul pe 1978). Şedinţa se încheie la 2 dimineaţa. Secretar al Asociaţiei scriitorilor din Bucureşti e ales Chiriţă. Mă întorc pe jos acasă. Bulevardul, noaptea.

Sâmbătă, 23 aprilie

Din nou şedinţă, de data aceasta pentru alegerea delegaţilor ce-i vor reprezenta pe scriitori la Conferinţa pe ţară. Organizatorii, „operativi", întocmesc liste de propuneri, se votează, în două ore totul e gata. Discuţie agreabilă în pauză cu Titel care mă invită săptămâna viitoare „să ascultăm muzică" în „vila" lui de la Obor. Are o discotecă impresionantă, îmbogăţită în urma peregrinărilor pariziene. Îmi face cunoştinţă cu Ileana Vulpescu, Maia Belciu şi Giugaru, cu care mai avusesem ocazia să vorbesc la Valea Vinului.

La Casa Scriitorilor îl întâlnesc pe Hinoveanu, jovial, amabil, mă zoreşte să-i aduc volumul, are intenţia să-l introducă în plan (vai, planurile!). Sunt în dilemă, nu ştiu cum să aleg între Editura „Sport-Turism", mult mai

prestigioasă, mai bogată, dar care-mi cere „acoperirea” întregului judeţ Vâlcea şi „Scrisul Românesc” care se mulţumeşte (deocamdată) doar cu Râmnicul. „Tribuna” publică sub semnătura lui Vasile Sălăjan o cronică la „Fantezie” intitulată „Un sentimental prudent”.

Duminică, 24 aprilie

Plimbare împreună cu familiile Mitru şi Boicescu la mânăstirea Ţigăneşti. Cald, vânt uşor, vreme primăvăratică. Vizită de rutină la stăreţie. Popas pe malul lacului lângă stejarul multisecular, melancolii. Prânzim la iarbă verde ca acum doi ani, antreuri, pui fript, brânzeturi, vin alb de Drăgăşani. Pe urmă alunecarea soarelui deasupra pădurii Scroviştea, se lasă seara, drumul până la şoseaua naţională printre case albe, bine îngrijite. Mitru şi Cae ţin conversaţia. Călătoria cu autobuzul – ce infern!

Noaptea, până târziu, cu „Scriitori români de azi” (volumul II). Eugen Simion îşi justifică activitatea critică a anilor ’50 prin determinări conjuncturale, reluând ideea lovinesciană a „revizuirii”. Se ocultează, însă, cu eleganţă, problema esenţială: critica din „epocă” nu a „greşit” numai estetic, ci şi *politic*, impunând cu forţa direcţia în literatură, împrumutată din retorica realismului socialist. Criticii vremii au condus reviste, au trasat programe, „linii”, „perspective” fără nici o atingere cu arta. Ce e de revizuit în activitatea acestor critici? În rest, volumul, scris cu eleganţă şi fineţuri stilistice, e lipsit de strălucire, autorul alunecând adesea în discursul tern al prelegerilor universitare.

Marţi, 26 aprilie

Şase ore de curs la şcoală, complet epuizat. Somn după-masă, apoi lucrez în continuare la „Bătrân”. Ieri – vizită la Bulgăr, în casa lui patriarhală de pe Witting. Bem palincă, discutăm

literatură. Pare mult schimbat în ceea ce priveşte optica politică faţă de întâlnirea de acum patru ani când, abia sosit din Franţa, lăuda realizările lui Ceauşescu. Îmi dăruieşte ultimele două cărţi apărute nu de multă vreme.

Delia Damirescu îmi telefonează că „Povestirile de la Rond" au primit din partea librăriilor tirajul de 25.000 de exemplare. Urmează să pornească spre tipar. Mă înştiinţează, de asemenea, că Sorescu e numit redactor-şef la „Ramuri". Aş putea să-i cer o rubrică de critică (trei-patru pagini de maşină). Nu teama de refuz (foarte probabil) mă împiedică să fac demersul ci faptul că am oroare, pur şi simplu, *să cer ceva*.

Sâmbătă, 30 aprilie

Munca la „Bătrân cu bască" înaintează greu, inapetenţă pentru lucru, nu-mi place textul. Reuşesc să scriu, în timpul pe care mi-l îngăduie şcoala, doar trei-patru pagini zilnic. Nu văd cum voi putea preda volumul pe 15 iulie. Cum nu eram destul de tracasat, o tendinită (la tendonul lui Ahile) mă chinuie de o săptămână. Duci îmi spune că „trece de la sine", dar până îmi trece? Umblu cu baston.

> Recenzie amabilă a lui D. Micu în „Contemporanul" la "Fantezie". Mă apropie de Hortensia Papadat-Bengescu şi de poeţii simbolişti (ce idee!), găsindu-mi ritmuri şi sonuri muzicale.

Telefonat doamnei Ştefana Velisar Teodoreanu – voce plăcută, uşor atinsă de uzura vremii. Mă invită să-i fac o vizită în săptămâna care vine. A călătorit două luni în străinătate şi e ostenită, foarte ostenită. „Am 81 de ani, domnule!" exclamă răsfăţat şi simt în glasul ei nu atât regretul anilor trecuţi ai tinereţii cât mai degrabă un abia sesizat orgoliu.

Sâmbătă, 7 mai

A murit Dragoş Vrânceanu. A fost înmormântat în parcela scriitorilor din cimitirul Străuleşti. L-am cunoscut în treacăt, la Râmnic, avea alura unui „domn", specie tot mai rară în România proletarizată. Cenaclul înfiinţat de el („Casa de sub pădure") rămâne una din luminile (puţine) ale vieţii culturale vâlcene. Voia – se zice – să-l cheme în Râmnic pe Montale şi poate chiar l-ar fi adus, dacă destinul nu i-ar fi curmat atât de repede proiectele.

Malraux: apologia lui Picasso în stil sofisticat, „subţire", de un esoterism estetic greu de decodat pentru persoanele ce nu l-au cunoscut pe pictor decât din reproducerile de prin albume. Simt lipsa intimităţii cu marile Muzee. Le voi vedea, probabil, la vârsta când voi fi părăsit de vlaga şi apetitul de a mă mai vântura prin sălile întortocheate ale strălucitoarelor pinacoteci străine.

„Cinci detectivi la miezul nopţii", peliculă modestă în care, însă, am prilejul să-l văd „mişcându-se" pe Truman Capote: mic, gras, cu ochelari – respingător. Figură antipatică, dezamăgire.

Luni, 9 mai

Vreme superbă. Mă urc în autobuz cu intenţia de a merge la Editura „Ion Creangă" (chemat de Delia) ca să semnez contractul, dar, ghinion, ne poticnim la „Leonida", circulaţia blocată de cordoane de miliţie, manifestaţie „grandioasă" în zona Piaţa Victoriei – Piaţa Scânteii. Se încheie astăzi – slavă Domnului! – o lungă perioadă de gălăgioasă propagandă – şedinţe, articole în presă, emisiuni la televiziune – dusă până la saţietate.

Doctoriţa Ţuţu de la circumscripţia 118 îmi dă trei zile de concediu şi tratament cu butazolidină pentru tendinită. Sunt două săptămâni de când mă supără piciorul, dureri cumplite, şchiopătez. Dacă îmi prelungesc concediul, aş putea pleca la Mogoşoaia.

Ne vizitează „de adio” Denis Maftei, pleacă (definitiv) împreună cu nevastă-sa în Canada. E emoţionat, zâmbeşte tâmp, se bâlbâie, iminenţa plecării l-a idiotizat, literalmente. Pupături, promisiuni că ne va scrie. Ciudat să conversezi cu un om despre care *ai certitudinea* că va dispărea definitiv din orizontul tău, că n-ai să-l mai întâlneşti nici mâine, nici poimâine, niciodată.

Marţi, 10 mai

Descindere la „Casa Scânteii”, probleme la intrare cu portarul, nu sunt „anunţat”, n-am „bon”. În fine, intru dând bacşiş portarului care mă cunoştea, de altfel. Semnez contractul cu editura „Creangă”, volumul e în tipografie, la Oradea. Delia susţine că Oradea e avantajoasă, fiind mai puţin aglomerată, am şansa ca volumul să-mi apară mai curând. Pe Sântimbreanu îl întâlnesc în hol, îmi spune în fugă să-i fac o vizită peste trei zile. Din graba lui puţin forţată deduc că am fost tăiat din plan. De altminteri, se aude că au rămas în plan numai volumele existente în redacţie. Donoiu (în lipsa Danielei, internată cu un ulcer la spital) mă înştiinţează că nu mai figurez în plan la „Eminescu”. Sunt consternat. O neglijenţă a Danielei, care trebuia să mă anunţe să predau volumul (text provizoriu), a dus la această nefericită întâmplare. Mai am o şansă, să discut problema cu Valeriu Râpeanu. La etajul 4 dau nas în nas cu Teofil Vâlcu, îl întreb de piesă, îşi aminteşte vag, nici n-a văzut-o, secretarul literar (om „foarte bine”, „conştiincios”) nu mai găseşte textul, s-a rătăcit, probabil, Dumnezeu ştie ce se întâmplă, „Ce-ar fi să-mi mai trimiteţi un exemplar?” îmi spune şi dispare împreună cu un tip cu pălărie largă, de cowboy, nu înainte de a transmite „salutări Corneliei”.

Trec pentru câteva minute pe la Editura „Sport-Turism”, discuţie cu Grigore Damirescu,

îmi dă asigurări că în trei zile mi se va redacta contractul. Cine mai crede în cuvântul editorilor?

Joi, 12 mai

Din nou la doctoriţa Ţuţu, la dispensarul din blocul „Turn", de lângă Operetă. Îmi prelungeşte concediul cu patru zile şi mă trimite la ortopedie. Tendinita, în loc să-mi treacă, mă sâcâie din ce în ce mai rău, de ieri mă doare şi genunchiul. Lucrez o oră, apoi mă întind pe pat. Mizerie. Tatulici îmi cere telefonic să fac schimbări în text, susţine că s-au operat modificări în formularea întrebărilor, urmează scuze şi cuvinte amabile de circumstanţă.

Seara pun muzică de Mahler. „Aforismele" lui Tsatsos – încântătoare. O parte dintre ele par scrise în ţara noastră, *astăzi*. Am căpătat mania regretabilă să caut corespondenţe şi aluzii la realitatea românească în cărţile străine – de altfel inocente – pe care le citesc. La fel cu filmele. Un mod de defulare maladivă, imposibil, însă, de reprimat.

Luni, 16 mai

Necazuri în continuare cu doctorii, cu boala. Ortopedul de la policlinica Vitan (tunsură scurtă, cap pătrat, sprâncene groase, ochelari) mă ciocăneşte, mă chestionează şi conchide că nu am tendinită ci o rupere de fibre musculare din tendonul lui Ahile. Sunt norocos, îmi spune, aş fi putut să-mi pierd definitiv tendonul. Mă sfătuieşte să-mi tratez varicele, adevărata cauză a bolii, şi să feresc cât pot piciorul la mers. Nu-mi dă concediu. Ies din policlinică stupid.

Tot mai dezagreabile descinderile obligatorii la „Casa Scânteii". Coadă la ghişeul unde se eliberează bonuri, figura insipidă a portarului, pe urmă liftul, totdeauna plin de funcţionărime ministerială purtând hârţoage în braţe. Adrian Anghelescu, omul numărul 2 în Editura „Eminescu", mă consiliază să-mi retrag oferta,

editura, zice, m-a publicat destul, mai sunt şi alte edituri în ţară. Discuţia are loc pe coridor, în întuneric, hoţeşte, mă simt neputincios, lipsit de apărare. Valeriu Râpeanu, omul de care depinde soarta „Bătrânului cu bască”, e plecat la Nisa, la festivalul internaţional al cărţii... Schimbând etajul, îl abordez pe Sântimbreanu, care-mi declară, curat, că nu mai sunt în plan, deşi îmi promisese cu magnanimitate că mă publică. Planul, îmi spune, a fost alcătuit „pe manuscris”, cum o să radieze un autor cu cartea prezentă în redacţie în favoarea unui „nume fără carte”? Logic!

Extraordinar interviul luat în „Luceafărul” de alaltăieri de Dorin Tudoran lui Eusebiu Ştefănescu-Est. Există o oarecare cruzime în publicarea unor astfel de texte despre un bătrân de 96 de ani, orb, inocent, senil. Răspunsurile lui Est sunt de o ingenuitate ce ating adesea ficţiunea.

Miercuri, 18 mai

Noapte rea, coşmaruri. Visez că „organele” mi-au confiscat „Jurnalul”, sunt anchetat într-o încăpere mică, prost luminată, cu un bec deasupra capului, nu-mi amintesc cu exactitate ce mi se impută. Stau ţintuit pe un taburet, cu mâinile legate. Figura drăgălaşe, zâmbitor-ameninţătoare a anchetatorului, semănând cu a lui Adrian Anghelescu.

Drum până la Policlinica „Bucur”, fac coadă la doctorul Tache pentru concediu medical. Aştept o oră, aerul infect, mirosul de medicamente mă irită, povestea unui bărbat de lângă mine a cărui mamă a murit de cancer. Ies fără să-l mai fi văzut pe Tache. Duci promite să vorbească mâine cu un chirurg pentru concediu. Vizita lui Emil Stănescu, fostul meu elev, student acum la Arhitectură. Îmi pune în braţe un vraf de versuri. Băiatul nu e lipsit

de har, dar n-are voce mare, compune în game sentimental-minore.

Îi dau lui Oprea să dactilografieze primele 70 de pagini din „Bătrân cu bască”.

Marţi, 24 mai

La policlinică să iau concediu medical. Doctorul Dragomir îmi face o infiltraţie foarte dureroasă cu cortizon în nodulul de pe tendonul lui Ahile. Urmează sfaturi de rutină şi patru zile de „odihnă generală”. În urma unei căzături pe stradă, alaltăieri, fugind după autobuzul 31, mă doare rău genunchiul stâng, parcă tendonul ar fi fost o penitenţă prea uşoară.

Convorbire cu Ada Orleanu la telefon. Îmi relatează necazurile ei cotidiene, între altele cu Editura „Eminescu”, unde a predat volumul de două luni şi i se tot promite că-l vor trimite „în curând” la referat extern. Aflându-se în redacţia de proză şi lăudându-mi cu nesăbuinţă cărţile, Ana Barbu are o reacţie excentrică, oricum inexplicabilă: „Ce-l lăudaţi atâta, ar fi zis, eu pot să scriu mai bine decât Mateescu.”

Hotărâm, eu şi Cornelia, să renunţăm la apartamentul ce urmează să se construiască prin Uniunea Scriitorilor. Gândul de a plăti rate lunare vreme de 15 ani, grevându-ne salariul şi aşa destul de mediocru, ne descurajează. Nu avem veleităţi de proprietari. Şi apoi, ce garanţie oferă statul asupra proprietăţii într-o orânduire fondată pe principiile colectivismului şi etatismului?

Seara - „Lord Jim” de Richard Brooks. Peliculă modestă (faţă de prestigiul regizorului), cu un admirabil recital de actorie al lui Peter O’Toole.

Miercuri, 25 mai

„Mobilizaţi” la Uniune pentru deschiderea „Salonului cărţii”. După o oră de aşteptare ridicolă şi agasantă, Traian Iancu ne anunţă că deschiderea

se amână pentru ora 12, schimbare de program imperativă, Stăpânul şi-a manifestat dorinţa să participe. Mă hotărăsc intempestiv să plec acasă. În Rond mă întâlnesc cu George Anca, îl iau la mine. Stăm de vorbă şapte ore! Mă pune la curent cu propriile-i necazuri: ratele la casă, obstrucţia la primirea în Uniunea Scriitorilor. Discuţie animată, omul e *interesant*. „Fragmente" excepţionale din activitatea sa în ministerul Învăţământului (unde a lucrat vreo şase ani) în special din perioada „administraţiei" Gâdea. Talent nativ, abilitatea de a surprinde frânturi de viaţă printr-un cuvânt, un gest. Îl urmăresc cu greu, amicul trece cu uşurinţă de la un subiect la altul, precipitat, locvace. Verbozitatea şi verva sa sunt debordante. La plecare se oferă să mă invite în India, în cazul când va primi numirea de lector la universitatea din New Delhi.

„Iad în Pacific" de John Boorman cu Lee Marwin şi Toshiro Mifune, splendid „duel" actoricesc. Filmul, deşi are secvenţe remarcabile, nu reuşeşte să fie decât o amuzantă satiră antirăzboinică din care am văzut, *hélas*, atâtea.

Joi, 26 mai

Conferinţa naţională a scriitorilor. La ora 9 soseşte Şeful, însoţit de Voitec, Mizil, Burtică. Miu Dobrescu, Gh. Rădulescu. Agitaţie, freamăt în sală, apoi se aşterne liniştea. Vorbeşte Şeful, articulând aceleaşi fraze şi sloganuri pe care le cunosc de ani de zile, cu vagi accente de „dezgheţ", dar şi cu episoade de critică paternalistă. Se simte în cuvântarea lui o oarecare atenuare a tonului, reflex, probabil, al Conferinţei de la Belgrad. Sala – placidă, lipsită de entuziasmul obişnuit al mitingurilor „prezidenţiale". Nu se scandează. Îl văd pentru întâia oară pe Şef *de aproape*. A îmbătrânit. Lasă impresia că e în cădere liberă.

După plecarea conducătorului iubit, încep „lucrările”. Deşliu propune ca membrii Uniunii care nu au mandat de delegat (Eugen Barbu, Ion Brad, Dodu Bălan, Popescu-Puţuri) să nu poată deţine funcţii de conducere în noua „legislatură”. Bogza îl susţine. Miu Dobrescu, venit din sală, încearcă să combată intervenţia lui Deşliu, ridică glasul, vociferează în stil de activist, până la urmă propunerea se pune la vot şi sala o votează cu o majoritate confortabilă. Aplauze, ministrul înghite hapul unei democraţii „necontrolate”. În clipa în care Virgil Teodorescu începe să dea citire dării de seamă a „conducerii”, jumătate din sală iese afară. Rămân doar activişti şi scriitori ce deţin funcţii de conducere în cultură.

După-amiază, discuţii. Nichita Stănescu, bine aghesmuit dar incisiv, spiritual, şarmant, C. Ţoiu - „pe linie”, cu rare accente „dizidente”, de faţadă, Piru – penibil, bâlbâit, Laurenţiu Fulga – sentimental, patetic, păstrându-se în limitele ideologiei oficiale, Mihnea Gheorghiu (sala se goleşte ostentativ), Beniuc – lozinci, şabloane, Deşliu – fulminant ca întotdeauna, dând câteva citate despre „libertate” din cuvântările lui Ceauşescu. La 9 seara conferinţa se amână pentru mâine. În pauze am convorbit cu Mircea Horia Simionescu, afabil, om de lume, Oprea – se plânge de mizeria în care locuieşte după cutremur, Bazil – promite încă o dată că va discuta cu „Valerică”, Papadima, Cornel Popescu (asigurări că sunt în plan la „Cartea Românească”), Tudor, Constantin Gheorghiu, Sorin Titel, Chiriţă, Marin Sorescu cu care discut eventualitatea unei colaborări la „Ramuri”. Da, e de acord, mă publică, dar nu-mi poate asigura o rubrică lunară.

Seara, sosind acasă, îl găsesc pe Gică, venit în delegaţie. Pălăvrăgim până la patru dimineaţa.

Vineri, 27 mai

Continuă lucrările Conferinţei naţionale a scriitorilor. Luări de cuvânt „lucrate”, cizelate cu minuţie acasă (Dimov, Ileana Mălăncioiu, Doinaş, Ioan Alexandru, Lăncrănjan), altele insurecţionale şi dezordonate (Ion Nicolescu), dar toate cerând schimbarea statutului mizer al scriitorului. Se flutură idei înnoitoare, strălucite, se critică sistemul, instituţiile culturale, se face demagogie şi mesianism. Înmănuncheate în volum şi publicate fără intervenţia Cenzurei, speach-urile condeierilor ar putea constitui un best-seller de mare interes în rândul cititorilor sătui de stilul „sobru”, bine temperat al presei literare. În această atmosferă înfierbântată, se propune din sală schimbarea numărului de membri ai consiliului de conducere al Uniunii de la 75 la 91. Părerile sunt împărţite, se aud vociferări, proteste zgomotoase. Miu Dobrescu încearcă să potolească spiritele, ezită, e depăşit de evenimente. Până la urmă, indecis, debusolat, propune o scurtă pauză, ar vrea – ne spune – să dea un telefon. Sala se goleşte. E limpede că ipochimenul intenţionează să-l consulte pe superiorul său, Burtică, şeful secţiei de propagandă al C.C. În hol – discuţii, comentarii, injurii la adresa bietului ministru incapabil să ia o hotărâre pe cont propriu. După un sfert de oră de aşteptare, mă decid să plec. Afară soare, fâşii de nori lăptoşi alunecând pe cer. Vagă senzaţie de greaţă. Mă înfund într-un bufet pe Calea Victoriei, în preajma hotelului „Continental”, comand un rom Havana Club. Încerc să mă gândesc la ale mele. Preşedintele, consiliul Uniunii şi toţi ceilalţi vor fi aleşi şi fără contribuţia mea modestă.

Sâmbătă, 28 mai

Stare de indispoziţie, mai degrabă de prostraţie după şedinţele din zilele trecute. Inapetenţă pentru lucru. Textul „Bătrânului”, rău scris, necesită o nouă redactare. Doctorul Dragomir, la care stau la rând o oră, îmi face a

doua infiltraţie cu hidrocortizon în chist, dureri cumplite. În schimb, primesc concediu patru zile şi sfaturi medicale („să staţi neapărat în pat...”).

Mitru îmi telefonează rezultatul alegerilor de ieri: preşedinte – George Macovescu, vicepreşedinţi – Fulga, Marin Preda, D.R. Popescu, Chiriţă şi un scriitor german (Hauser?). Ştirea mă lasă total indiferent. Pentru un om ca mine, fără „relaţii”, alegerile nu înseamnă decât o pierdere de timp penibilă.

„Viaţa ca o pradă” – ce titlu! Romanul foarte bine scris, e o autobiografie camuflată, fără strălucire, fără destin durabil. Un eşec magnific.

Luni, 30 mai

Muncesc cu râvnă la „Bătrân cu bască”. Textul, străin parcă de mine, debil. Rescriu aproape totul cu o răbdare de Sisif. Seara, vizită neanunţată a lui Ion Ruse împreună cu Vasile Niţulescu (pentru prima oară la noi în casă). Vasile, ebrietat, într-o dispoziţie de zile mari, face o adevărată demonstraţie de virtuozitate actoricească. Se emoţionează evocând-o pe maică-sa – alcoolică şi taică-său – asasinat (cuvântul lui) pe masa de operaţie de doctorul Arseni, la spitalul 9. „Tata a fost mult prea bogat iar mama prea frumoasă”, declamă în registru de tragedie antică. Vorbeşte apoi de amorurile lui din tinereţe – Olga Tudorache şi Aurora Cornu, fosta soţie a lui Marin Preda. Cu Preda a fost coleg la şcoala normală de pe strada Sf. Ecaterina. Din „imbecil” nu-l scoate (de ce oare?). Cuvinte ireverenţioase adresate lui Săraru care „doreşte cu ori preţ să-l desfiinţeze” fiindcă s-ar fi exprimat necuviincios în legătură cu romanul „Clipa”. Trece cu uşurinţă de la un subiect la altul, divaghează, aruncă jeturi de otravă asupra colegilor de breaslă. Consideră că noi românii am avut doar doi actori „di granda”: N. Bălţăţeanu şi Aura Buzescu. Omul e un spectacol monstruos şi totodată deosebit de atractiv. Ce specie de ratat de geniu, aş zice. Ion, colocvial de

obicei, s-a mulţumit să asculte recitalul tăcut, înghesuit într-un fotoliu. La patru dimineaţa pleacă, lăsând în cameră o atmosferă irespirabilă de fum şi abur de alcooluri.

Miercuri, 1 iunie

Predau volumul la „Eminescu", corectat numai în parte (o treime). „Trebuie să existe în redacţie", acesta e cuvântul de ordine. Trec pe la Valeriu Râpeanu, antecamera plină de scribi, atmosferă jenantă, dezagreabilă. Se vorbeşte în şoaptă! Râpeanu mă primeşte în uşă fără să mă invite înăuntru (om ocupat). Îmi spune că totul e „în ordine", o cheamă pe Crăsnaru şi o roagă să-mi facă o prezentare *amănunţită* pentru „includere". Se vede treaba că a vorbit Bazil cu el. Daniela, care n-a citit volumul, mă pune să redactez cele câteva rânduri despre carte, după care mă conduce până în holul de la lifturi.

Telefonat Opriş, doreşte „să organizeze" o discuţie în trei cu Dicu, e o idee a lui mai veche, dar nu mă mai interesează cinematografia, i-am spus-o în mai multe rânduri, insistă, rămâne să reluăm discuţia în septembrie, după vacanţă.

Dureri supărătoare, în continuare, la tendonul lui Ahile. Concediu medical.

Joi, 2 iunie

Azi, în jurul orei 17, a murit mama.

Vineri, 3 iunie

Râmnic. Cinci dimineaţa. Ultimul sărut dat mamei, întinsă pe o masă în holul casei la care a ţinut atât de mult... Câţiva vecini, câteva rude. Fruntea frumoasă a mamei, albă, îngheţată. Neverosimilă poziţia ei încremenită, cu mâinile împreunate a rugăciune. Tata plânge în camera „cea mare", disperat, a rămas singur. Strânge de mână o batistă udă. Ieri, pe la ora patru şi jumătate după-masa, mama i-a spus că „nu se simte bine",

s-a aşezat pe pat, a stat cu ochii în tavan trei-patru minute, poate cinci, apoi s-a stins. Erau cu ea Marcela şi Adina.

Alergătură cu Gică prin Râmnic pentru îndeplinirea formelor de înmormântare. Birocraţie. Cârstea promite un ferpar în „Orizont”. Nu pot gândi, am sentimentul că timpul s-a oprit în clipa când am aflat de moartea mamei. Am luat cu mine să recitesc „Străinul” de Camus.

Sâmbătă, 4 iunie

Înmormântarea mamei. Nu mi-am imaginat că o să iau vreodată parte la această ceremonie. Păstrez în minte numai imagini disparate, frânturi de gânduri, spaime. Sărutul de pe urmă, slujba îngrozitor de lungă din biserica Sf. Ion, bătrâne cu basmale negre, cele câteva rude înveşmântate în doliu, calvarul drumului până la groapă purtând sicriul (eu, Gică, Mircea şi Fănică), din nou slujbă, fărâmele de humă aruncate peste lemnul lăcuit al lacrei. Rămân la groapă până când ultimele umbre se risipesc printre mormintele albite de soarele puternic al amiezii.

Seara. Dureri de cap stăruitoare. Simt că înnebunesc. Rămân în camera din curte, singur, nu pot participa la praznicul de doliu.

Luni, 6 iunie

Telefonează Tatulici, mă roagă să „reformulez” întrebarea şi răspunsul al treilea pentru interviul „Amfiteatrului” şi îmi cere consimţământul (!) să radieze câteva fraze din răspunsurile celelalte, care nu se „încadrează” cerinţelor revistei, în noul „climat” de după Conferinţa naţională a scriitorilor. Literatorii sunt sancţionaţi pentru curajul şi insolenţa cu care şi-au exprimat, ici-colo, punctul de vedere în faţa organelor Puterii.

Venind cu trenul de la Râmnic, ieri. Compartimentul gol, doar un arab extrem de elegant care citeşte New York Times. Intrăm în vorbă. E noapte. Insul e libian din Tripoli, ne înţelegem într-o româno-italiană condimentată cu cuvinte franţuzeşti. Poliţist de fel, îmi povesteşte câteva istorii cu traficanţi de droguri... americani. La ei în Libia, zice, bărbaţii pot să aibă până la patru neveste, în funcţie de avere, fiind obligaţi să le asigure fiecăreia confort şi o locuinţă independentă. De pildă, el are patru soţii şi locuieşte rând pe rând la câte una. Vorbeşte repede, privindu-mă atent, cu un anume profesionalism, în timp ce trage din ţigară şi aruncă scrumul pe podea. După opinia poliţaiului, raiul (islamic, evident) îşi are sediul pur şi simplu în ţara lui. La Piatra-Olt adoarme brusc, ca fulgerat, cu capul sprijinit de rama metalică a geamului.

Joi, 9 iunie

Şedinţă la Casa Scriitorilor. După şedinţă, mă instalez cu Alexei la o masă, în „grădină". Rudeanu, în vervă, îmi relatează întâmplări din viaţa lui pe munte, la Piatra Arsă, la 1900 metri altitudine, unde a stat o vreme ca să dreseze un St. Bernard pentru serviciile Salvamontului. La o masă din apropiere, Gogu Rădulescu, masiv, vulgar, conviv ciudat al scriitorilor, întovărăşit de Jebi, Marin Preda şi încă doi, necunoscuţi. Prezenţa grangurelui impune literatorilor o anumită decenţă şi reţinere în comportamentul îndeobşte extrem de zgomotos.

Încerc să reiau lucrul la „Bătrân cu bască". De alaltăieri – la şcoală, după două săptămâni de lipsă. Vreme frumoasă, timp nefavorabil pentru scris. „Vedere" de la Bălănescu, „plajă la Pacific", altă viaţă. Corectez extemporale.

Sâmbătă, 11 iunie

Telefon la Hunedoara, vorbesc cu tata. E acolo de cinci zile. Emoţionat că mă aude. Se agaţă de cuvinte, amână încheierea convorbirii, până la urmă îl îneacă plânsul, închide.

Investigaţii pentru înscrierea lui Dan la un liceu cu profil umanistic. Alegerea nu e prea complicată, Stăpânul le-a desfiinţat aproape pe toate, au mai rămas doar două sau trei în Capitală. Mă opresc la liceul „Iulia Haşdeu" unde a profesat soţia lui Al. Mitru. Deşi departe de casă, instituţia e printre puţinele cu un oarecare prestigiu şi renume. Mitru mă anunţă telefonic că a primit pentru a treia oară consecutiv „Trofeul micilor cititori", înaintea unor redutabili concurenţi cum ar fi Constantin Chiriţă, de exemplu.

Seara, muzică preclasică în compania lui Dimov („Dialectica vârstelor"). Poezie gratuită, cantabilă, cu surprinzătoare ecouri de ev-mediu întârziat.

Joi, 16 iunie

Plictiseală. Tot mai accentuate dureri pe excrescenţa de la tendonul lui Ahile. Şchioapăt. Practic sunt infirm. Demersuri prin Cornelia pe lângă soţia lui Denischi ca profesorul să mă primească săptămâna viitoare la clinica de ortopedie. Contactul cu medicii a devenit cu timpul o dezgustătoare obişnuinţă necesară. Trăiesc din spaime. Ancuţei i-a ieşit acum o săptămână o eczemă, agitaţie în casă, doctori.

Excepţională cronica lui Manolescu, în „România literară" la romanul „Bunavestire" de Breban. Un veritabil „studiu de caz". Feuilletez „Zidul şi iedera" de M. Maliţa, ce adună laolaltă eseurile sale de călătorie. Scriitură fină, risipă de erudiţie, uneori ostentativă. Genul acesta, al notelor de drum savante, mă agasează. Prefer să învăţ suava geografie a Europei „fără profesor".

Sâmbătă, 18 iunie

Incursiune fulger la Râmnic, după patru ore extenuante cu elevii. Înghesuială în autobuz, mizerie, miros de usturoi, de transpiraţie. Casa bătrânilor – pustie. Caut peste tot, prin camere, vestigii, urmele neşterse ale mamei. E peste tot, e impregnată în mine. Aprind o lumânare la cimitir. Pământul de pe mormânt e umed. Cântec de păsări, soare. Am sentimentul idiot că mă găsesc într-o grădină publică. Apoi oraşul, mereu tânăr, de o strălucitoare frumuseţe. Parfum de tei, e luna îndrăgostiţilor, a dragostei. Cumpăr „Bunavestire" de Breban. Nu vreau să văd pe nimeni, sunt copleşit de gânduri. Dureri de cap îngrozitoare. Apoi gara. La ora 11 noaptea sunt înapoi acasă.

Luni, 20 iunie

Spitalul „Municipal". Două ore de aşteptare la profesorul Denischi. Bărbaţi în cârje, mâini puse în ghips, figuri strivite de durere, chinuite şi targa pe rotile ducând din când în când bolnavii spre sălile de operaţie. O secretară blondă, cu ochelari, veghează cu străşnicie cabinetul boss-ului. Consultaţia durează cinci minute. Se confirmă diagnosticul lui Duci de tendinită ahiliană de natură reumatică. Îmi recomandă raze ultrascurte şi unguente cu fenilbutazonă. „Operaţie? nu, nu e cazul deocamdată", îmi spune şi se ridică, lăsându-mă să înţeleg că vizita e gata.

Ieri, la serbarea de sfârşit de an, micile tristeţi ale copiilor. Dănuţ – doar premiul 3, Ancuţa – menţiune. După, îi iau cu mine la cofetăria „Turn", ne săturăm cu cataife proaspete. Seara, furtună, dezlănţuire mirifică a forţelor naturii, lumina se stinge pentru o oră tocmai în timpul unui film cu Edward G. Robinson, destul de prost, de altfel.

Îmi cad în mână studiile eminesciene ale lui Mihail Dragomirescu. Fraze greoaie, idei sărace, pe alocuri primitive. Ce distanţă faţă de scrisul rece, exact ca tăietura unui bisturiu al lui E. Lovinescu!

Joi, 23 iunie

Tevatură cu prilejul sosirii lui Gustav Husák la Bucureşti. Profesorii sunt obligaţi să-şi însoţească elevii „pe traseu”. Mă eschivez ca întotdeauna de la corvoadă, de rândul acesta invocând dureri (reale) la călcâiul drept. Ce neruşinare (dar intră în discuţie ruşinea?) să organizezi primiri triumfale unui individ ce şi-a vândut poporul pentru funcţia vremelnică de lider?

Lucrez tot timpul liber la „Bătrân cu bască”, sunt clipe când textul mi se pare bun, pasabil. Noaptea, după ora două, puterile mă lasă, sting lumina şi rămân o vreme treaz, în întuneric.

„Leul în iarnă” de A. Harvey, cu Peter O’Toole şi Katharine Hepburn (Oscar pentru interpretare). Peliculă sofisticată („made in England”), eroii vorbesc în aforisme şi paradoxuri, dar dincolo de acest detaliu, ce interpretare magistrală!

Sâmbătă, 25 iunie

Un grup de delicvenţi şi haimanale eliberate de curând din închisoare în urma decretului de amnistie al Şefului au devastat noaptea trecută şcoala noastră. Bănci rupte, geamuri sparte, laboratoare dezafectate, uşi stricate, vandalisme. Se estimează pagube enorme. Îmi e din ce în mai greu să intru în şcoală...

Foarte „corecte”, agreabile şi bine scrise prozele Adei Orleanu despre războiul de independenţă. Îi telefonez ca să-i împărtăşesc impresiile de lectură. Cezar Baltag, îmi spune, i-a trimis deunăzi o scrisoare plină de elogii despre carte. De altfel vorbeşte despre propriile-i cărţi cu o admiraţie dezinvoltă pe care numai la Solacolu am mai întâlnit-o. Aşa să fie moda? E genul de comportament cu care va trebui să mă obişnuiesc până la urmă.

Luni, 27 iunie

Şedinţă la Casa Scriitorilor. Referat al lui Mircea Iorgulescu despre raportul realitate-adevăr artistic, cu exemplificări de vindicaţie personală. Discuţiile – violente, agresive, îndreptate cu precădere împotriva directorilor de editură sau reviste (Râpeanu, N. Dragoş, Barbu), depăşesc adesea terenul realităţii literare. V. Nicorovici citeşte un text stufos, cu repetate elogii aduse proprie-i opere, în care inserează şi câteva aprecieri encomiastice semnate de Călina Mare. În urma unei intervenţii din sală, se dovedeşte că aceasta e chiar sora vorbitorului. Ilaritate, replici vitriolante, Nicorovici îşi ia hârtiile şi iese. Ce spectacol!

A apărut în „Amfiteatru" „masa rotundă" despre proză a lui Tatulici, în care textul meu stă alături de cele ale lui D.R. Popescu, Bănulescu, Ţoiu, Chiriţă, Maria Luiza Cristescu, Corneliu Leu. Încolo, muncă la „Bătrân cu bască". Am început de astăzi tratamentul pentru tendinită la clinica de balneologie a spitalului „Brâncovenesc". Sunt programat la „raze" – douăsprezece şedinţe de ultrascurte. Spitalul – la doi paşi de casă. O asistentă, sora Nela, are grijă special de mine, stimulată de o sumă pe care i-o strecor cu stângăcie în şorţuleţul ei cu revere albe, apretate. Seara, lectură din poemele lui Hölderlin în versiunea limpede a lui Şt. Aug. Doinaş.

Joi, 30 iunie

S-au încheiat, ieri, lucrările plenarei C.C. al P.C.R. care s-a ocupat din nou de soarta artelor în România: cenzură, creaţie literară, teatru, cinematograf. Presa de astăzi publică *in extenso* „documentele", între care cuvântarea lui Eugen Barbu, abilă, lunecoasă şi a lui Titus Popovici – iresponsabilă. Burtică îi tratează pe creatori de la înălţime, ca pe nişte bieţi impiegaţi cu funcţii subalterne, cărora le administrează mustrări şi

dădăceli impertinente. Câteva pasaje din „expunerea" Stăpânului spun totul despre starea literaturii noastre, astăzi: „Trebuie să înţelegem că renunţând la măsurile administrative, de cenzură cum se spune, introducem controlul revoluţionar, controlul de partid, răspunderea, autorăspunderea fiecăruia faţă de partid, faţă de popor.

Sunt convins că această nouă reglementare, creşterea răspunderii organelor colective din toate aceste sectoare, vor duce la ridicarea nivelului întregii activităţi din presă, radioteleviziune, literatură şi artă. Am convingerea deplină că fiecare, când va şti că nu mai este altul care să-l corecteze, că de el depinde totul, va gândi de trei ori, şi mai bine, înainte de a lua o hotărâre. Sigur, nu exclud deloc ca cineva să mai scrie prost, dar el trebuie să-i trimită lucrarea organelor colective chemate să aprecieze asupra publicării ei. De ce oare consiliul de conducere al Uniunii Scriitorilor, spre exemplu, în loc să se ocupe de împărţirea ajutoarelor – că doar nu este o uniune de ajutor reciproc ci de creaţie – să nu acţioneze pentru a îndruma, aşa cum am spus şi la conferinţa naţională, activitatea de creaţie, să nu discute lucrările şi să le trimită spre publicare editurilor? Editura are şi ea un program colectiv şi dacă nu va considera lucrarea bună o va trimite înapoi Uniunii Scriitorilor pentru a o discuta, sau comisiei Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste. Astfel, în loc să se ia măsuri administrative, se va discuta şi se va vedea ce e rău şi ce e bun şi, când se va dezbate în colectiv, poate va înţelege mai uşor şi cel care a scris prost. De altfel, în România, şi în trecut scriitorii mergeau să-şi citească lucrările întâi în faţa confraţilor lor, în cenacluri. Chiar şi lui Eminescu i s-au respins sau criticat poezii în cenaclu. De ce cei care vor să-l egaleze pe Eminescu, nu ar admite ca colectivele confraţilor lor, cu conştiinţa de astăzi, cu orientarea de astăzi

să-şi vadă minusurile operelor şi să le îmbunătăţească?”

Responsabila bibliotecii de pe strada Bosianu (la doi paşi de Albă) mă solicită la o întâlnire cu cititorii. Amân pentru la toamnă.

Sâmbătă, 2 iulie

Bat pragul celor trei licee de „filologie”: Zoia Kosmodemianskaia”, „Ion Creangă” şi „Iulia Hasdeu”, cer detalii, fac investigaţii în legătură cu competenţa cadrelor didactice. Mă hotărăsc definitiv să-l las pe Dan la „Iulia”. Secretarul-şef îmi dă asigurări că Dan o să înveţe engleza (principal) şi spaniola. Dimineaţa, pe coridoarele spitalului, coadă la „raze”, piciorul mă doare în continuare. Sora mă încurajează, „efectul razelor se vede mai târziu” îmi spune cu convingere, în timp ce-i pun în buzunar obolul meu sărac de dascăl.

„Mafia albă”, film mediocru despre corupţia în mediile medicale din Italia, făcut de Zampa în stilul său zelos, propagandistic.

Marţi, 5 iulie

Mă vizitează Anca, pălăvrăgim vreo două ore, de fapt vorbeşte el, e doldora de planuri, de „intenţii”. Probabila plecare în India îl înnebuneşte, cum e şi firesc. Dănuţ a început examenul de admitere la „Iulia”, s-a întors plângând, se lamentează că a greşit la matematică. Îi susţin cât pot moralul, mâine dă teza la română.

Văd la televizor „Mut 1977” de Mel Brooks (regizor şi actor), în care autorul ambiţionează să revitalizeze „mutul”. În afara unor gaguri reuşite, filmul e un *bluff*. Prefer umorul franţuzesc al lui Tati, reconfortant, „subţire”, rafinat.

Sâmbătă, 9 iulie

Am încheiat situaţiile de sfârşit de an ale elevilor, mai am cinci zile de şcoală şi sunt liber. Lucrez cu disperare la „Bătrân cu bască”. În ceilalţi ani, pe vremea asta, predam volumul la editură, îmi făceam bagajele pentru vacanţă. Constat că îmbătrânesc. Muncesc din ce în ce mai greu, sunt obosit, mă lasă ochii...

Dănuţ a reuşit întâiul (cu media 9) din 200 de candidaţi. E primul lui succes major în viaţă.

Miercuri, 13 iulie

Dorm tot mai prost. Visez spre dimineaţă vise pe care le uit îndată ce mă scol, rămân doar cu impresia unei uşoare presiuni pe creier, ca o atingere discretă, neliniştitoare. Ieri, fac de gardă la liceu până la 11 noaptea. Directorul cel mare mă înştiinţează că am la toamnă o normă întreagă (existenţa asigurată). Adaugă că sunt printre puţinii „profesori serioşi” din şcoală, apreciere care mă bucură, în speranţa unui viitor concediu fără plată.

Primesc prin Bărbulescu coperta şi corectura I a „Povestirilor”. Coperta – o bijuterie. Mă vizitează Mitru şi Boicescu (Cornelia e plecată cu copiii la părinţi). Bem un pahar cu vin, taifas. Cae porneşte mâine cu soţia la Valea Vinului, prilej de bârfe, suveniruri, reverii.

Vineri, 15 iulie

Lucrez la corectură. Cartea – culeasă excelent de tipografii din Oradea. Profit de împrejurare şi aduc la forma originară textul amputat sau „corectat” de Delia Damirescu. Dimineaţa, consiliu pedagogic la şcoală, vorbărie, nervi. Fără consiliile pedagogice, învăţământul ar fi mult mai uşor de suportat. După consiliu, lungă convorbire pe o bancă din curtea şcolii cu Şaramet, pe care mi-l recomandă nea Vasile, unul dintre portarii noştri („Dacă doriţi să scrieţi o carte, don’profesor, îl chem odată, aici, pe Şaramet”). Băiatul, 27 de ani, liceul şi o şcoală tehnică, e şeful –

cunoscut/temut nu numai de miliţie – al unei bande de borfaşi şi bătăuşi din Ferentari. Voinic, cu părul blond şi pomădat, figură aspră, de „dur”, şi ochi albaştri, cu sclipiri metalice. În câteva minute suntem prieteni. Îmi destăinuie cu răbdare, aş zice „pedagogic”, cum se „alege” şeful bandei, care e secretul susţinerii materiale (bişniţa), vorbeşte despre lupta pentru supremaţia dintre găşti, raporturile cu miliţia, relaţiile cu străiniii (turci, arabi, italilieni). Prosperitatea bandei se bizuie pe prostia şi credulitatea oamenilor, ce cad cu uşurinţă victimă celor mai simple stratageme de înşelătorie. La urma urmei insul e simpatic, are farmec. „Ehe, îmi spune la plecare cu oarecare nostalgie în glas, dacă am avea puterea economică şi armele mafiei italiene, ce lovituri frumoase am mai da, ce spargeri, ce furturi spectaculoase de maşini – am deveni mai cunoscuţi decât vedetele de film americane...”

Luni, 18 iulie

Singurătate, duc lipsa Corneliei şi a copiilor. „Bătrânul” merge greu – trei-patru pagini zilnic – am sentimentul că nu voi mai ajunge niciodată la liman. Aseară, vizită neanunţată a lui nenea Mişu. E dărâmat. Îmi cere un pahar cu apă. Vali, ginerisău, a strivit deunăzi cu maşina un bătrân de 87 de ani ce traversa corect pe zebră în bulevardul Şulea. „Ce dobitoc! exclamă când şi când, ce dobitoc!”

La Ţigăneşti, cu Mitru. Lucrarea de la cimitir e aproape gata. Plimbare pe aleile tăcute ale chinoviei. Apus de soare splendid pe lac.

Marţi, 19 iulie

Editura „Eminescu”. Foială, agitaţie pe coridorul lung, prost luminat cu lămpi bolnave, plantate ici-colo cu economie. Discuţie cu Daniela, îmi spune că pot preda volumul la 1 septembrie, „dar nici o zi întârziere”, ţine să sublinieze. Zilele trecute au avut şedinţă cu „conducerea” în care li

s-a explicat cu de-amănuntul noua „metodologie” de redactare a cărţilor. Volumele, înainte de a intra în redacţie, trebuie să primească viza de principiu a unui cenaclu. Viza e necesară dar nu şi suficientă, decizia şi răspunderea asupra publicării purtând-o editura prin redactori şi „consiliul de conducere”. Redactorii sunt consternaţi. Noua metodologie, decurgând din cuvântarea recentă a Şefului, bizară şi neverosimilă, îi paralizează. La „Cartea Românească” – aceeaşi atmosferă sumbră, de înmormântare. Cornel Popescu, purtând pe buze un zâmbet dulce-profesional, mă asigură că volumul meu e încă în plan.

Apare în presă interviul acordat de Ceauşescu unor ziarişti de la „Washington Post”. Răspunsuri ocolitoare, de o şiretenie penibilă, ridicolă, pe alocuri aiuritoare. Singurele rânduri lizibile din interviu sunt întrebările redactorilor de peste ocean, precise, limpezi, „cu adresă”.

Joi, 21 iulie

Antecameră (şi nervi, fireşte) la directorul I.C.R.A.L. al sectorului 5. Se perindă prin secretariat funcţionari cu cotiere, fete bătrâne, acrite, bărbaţi în salopetă ducând sub braţ dosare pline cu hârţoage. Până la urmă izbutesc să mă strecor în cabinetul cu uşi capitonate al şefului. Îi spun pe repezeală păsul: de un an de zile îmi plouă în casă, acoperişul de tablă e stricat, are nevoie de reparaţii cât mai grabnice, îi întind şi o cerere. Directorul, fălcos, figură de buldog, lăţit într-un fotoliu, cămaşă cu mâneci suflecate, mă întrerupe, declară ritos că întreprinderea nu are bani, „n-avem tovarăşe, n-avem, e clar?”. Urmează un schimb de vorbe ireverenţioase, insul se scoală de pe scaun, latră, apasă pe o sonerie, joacă teatru. Ies. Situaţia acoperişului e compromisă.

Întâmplare tot atât de neplăcută la „Ion Creangă”. Delia (care m-a chemat prin telefon) doreşte să „opereze” pe corectură „unele

modificări nesemnificative”. În realitate, exercită o veritabilă cenzură, ştergând cuvinte, ba chiar şi fraze întregi, „ambigue”, întrebându-mă în grabă „de acord?”. Sunt ameţit. Trăiesc un vis urât, am sentimentul că asist la propria-mi înmormântare. După trei ore de calvar, zâmbeşte larg, „O, Doamne, bine că s-a terminat”, adună corectura, o bagă în plic şi o duce ea însăşi la „Producţie”. Întâlnit pe coridor, Corneliu Leu mă sfătuieşte să prezint volumul predat la Editura „Eminescu” la un cenaclu, s-au înfiinţat în Capitală zece cenacluri „pentru proză”, „fără avizul lor nu intră nimeni la lectură”, ţine să precizeze. Mi-l recomandă, printre alţi câţiva, pe Ion Iuga.

Am redactat 130 de pagini din „Bătrân cu bască”. Peste trei zile plec la Râmnic. Cu ajutorul lui Dumnezeu poate voi termina volumul acolo. Seara telefonează Dan şi Anca.

Luni, 25 iulie

La Râmnic, plin de speranţe, dar casa goală fără mama. Tata, îmbătrânit enorm, e disperat, stingher, abulic. Nu s-a înţeles la Hunedoara cu Marcela, perspectiva unei convieţuiri mai îndelungate cu ea îl deprimă, ar vrea, îmi spune, să intre într-un azil. Fireşte, îl deconsiliez, e încă indecis, când abordez problema plânge.

Citesc, la rugăminţile lui Cârstea, volumul de versuri al Elenei Zarescu, căreia ar dori să-i fac o cronică pentru jurnal. Poeziile afişează, în bună parte, un ermetism uşor sentimental şi discret, în maniera unui Blaga tânăr.

Telefonat Cornelia. A fost la Ţigăneşti cu Mitru, epopeea „lăcaşului de veci” s-a încheiat. După părerea ei, „construcţia” e pasabilă, oricum decentă. Maica stareţă – încântată, mai ales în urma daniilor făcute mânăstirii. Mitru s-a oferit să ne cedeze camera pe care şi-o rezervase pentru el la Valea Vinului. Drăguţ.

Joi, 28 iulie

Muncesc de dimineaţa până seara la „Bătrân”, sunt proaspăt, chef de lucru. Ieri, drum până la Roman, la „Cultură”. Aştept într-un birou alăturat, Roman dădea un interviu unor redactori de la televiziune. La „Orizont”, discuţie sofisticată cu Marilena Tutilă despre „Une histoire vivante...” a lui Boisdeffre, interlocutoarea face eforturi să epateze dar o trădează lipsa lecturilor fundamentale. În sfârşit, la Tamaş îl cunosc pe Pospai, redactor la Radio Craiova. Băiatul, întreprinzător, alert, îmi ia în grabă un interviu fără să fi citit măcar vreuna din scrierile mele. Promite să-l difuzeze în luna august.

E anunţată moartea lui Emil Botta. Ce tristeţe!...

Luni, 1 august

indispoziţie neaşteptată, dureri de cap chinuitoare, antinevralgice. Tata, îngrijorat, îmi face ceaiuri, se agită. În restul timpului se odihneşte pe băncuţa de lemn din curte, pe care a aşternut o pătură, citeşte ziarul sau priveşte lumea ce foşgăie pe stradă. Ieri, la mormântul mamei. Depun o floare pe pământul moale. Mă obişnuiesc încet-încet cu gândul că nu mai este. La câţiva paşi, mormântul lui Nicu Angelescu, fostul meu profesor de română, la căpătâiul căruia arde fără întrerupere feştila unei candele. Tânăr fiind, Nicu Angelescu făcea adesea vizite bunicului în strada Carol colţ cu Ştirbei-Vodă, erau prieteni de familie.

O cunosc la „Orizont”, în biroul redactorului-şef, pe Elena Zarescu, prezenţă agreabilă, de o modestie rară. E „cadru” la facultatea de ziaristică. Vorbeşte tărăgănat, didactic, apăsând anume pe unele cuvinte. Îmi relatează despre copilăria ei săracă în Budeşti, la numai câţiva kilometri de Râmnic, şi despre „anii de ucenicie”.

Vineri, 5 august

„Bătrânul” merge greu, e cartea la care am trudit, probabil, mai mult decât la toate celelalte. Redactez pagina 170 (scrisorile Masinei). Plimbare seara pe Bulevard, ca odinioară, când eram elev. Lume puţină, pestriţă, nu cunosc pe nimeni. Urc pe Capela. Imaginea oraşului văzut de sus. Rămân o vreme până mă pătrunde răcoarea serii.

Luni, 8 august

Mă simt mai bine, după o gripă păcătoasă ce m-a chinuit vreo şapte zile. Lucrat cu întreruperi, între două puseuri de temperatură. Azi, vizită lui Roman şi lui Lazăr, la Biblioteca Judeţeană. Lazăr mă invită să particip în octombrie la decada cărţii româneşti.

Bagaje. Mâine sunt la Valea Vinului.

Marţi, 9 august

Trei ore la Cluj, în intervalul dintre accelerate. Vreme frumoasă, soare, cer siniliu. Văd catedrala, Universitatea, Teatrul Naţional, tot ce se poate vizita în fugă. Popas în redacţia „Tribunei”. Schimb câteva cuvinte cu Augustin Buzura, placid, greoi, apatic. Un Dumitru Dumitru îmi pune la dispoziţie articolul lui Marcel Constantin Runcanu despre „Fantezie”, apărut cu nouă luni în urmă. E scris curat, chiar nuanţat, fără efuzii. Redacţia aproape goală. Constantin Zărnescu absentează. Cumpăr de la librărie evocările lui Barbu Solacolu pe care i le împrumutasem lui Sorin Titel, fără speranţă de restituire.

Primire triumfală la Valea Vinului. Copiii fericiţi. Îmi iau în primire camera, despachetez, e seară. Frânt de oboseală (am plecat din Râmnic la 4 dimineaţa). În staţiune, printre alţii, Al. Săndulescu, Zaharia Sângeorzan, Letiţia Papu, Mircea Radu Iacoban, Ion Murgeanu, Vladimir Ciocov, Roxana Sorescu, multă funcţionărime de

la Uniune, inclusiv şoferii şi ospătarii cu neamurile lor. Revăd cu bucurie familiile Boicescu şi Damirescu.

Noaptea, în camera copiilor. Jucăm toţi patru tabinet, apoi o oră singur în curte. Frig, lătratul surd al câinilor, lumini clipind intermitent pe dealuri.

Miercuri, 10 august

Dimineaţa lucrez cinci ore în singurătate. Vizită a Damireştilor, vin cu fursecuri de la Rodna şi cu cafelele făcute. Sunt îndatoritori, drăguţi. Gi (aşa îl răsfaţă Delia pe bărbatu-său) mă ispiteşte să-i desconspir „programul" cărţii mele despre Râmnic, cred că-i e teamă, n-are „garanţii", şi-a angajat propriul prestigiu în faţa directorului Editurii.

Staţiunea – mai liniştită decât în alte rânduri, lipsesc „animatorii" ce dereglează un echilibru şi aşa destul de şubred. Seara ne calcă pragul Cae şi Zoe Boicescu. Sorbim cafele, Zoe ne povesteşte cu vocea ei plăpândă, uşor cântată, amintiri uzate de la „Sburătorul". Plimbare pe şoseaua mocirloasă ce duce sus, la mină. Timp minunat. Inexplicabilă melancolie.

Sâmbătă, 13 august

Lucrez „la pas". Mai am 50 de pagini. Imposibil să cred că în curând voi pune capăt acestei cărţi. „Bătrânul" – din speranţă a devenit obsesie, osândă. Drum cu Cornelia şi copiii, seara, „la poiană", unde priveam, cu ani în urmă, ciudata alunecare a sateliţilor pe cer. Astronomia se complică odată cu proliferarea nesăbuită a aştrilor artizanali trimişi de oameni să tulbure încremenirea glacială a stelelor.

Discuţie cu Elena Tacciu (blondă, vag supraponderală) despre critica literară de astăzi. Descopăr că avem o sumedenie de puncte de vedere comune. Tacciu a venit în Vale cu fiică-sa

(de care e foarte mândră), croită după chipul şi asemănarea ei.

Aflu din presă, cu emoţie, de moartea lui Ion Marin Iovescu. Bietul om! E victima atâtor ani de suferinţă petrecuţi prin temniţele proletare. Îl văd şi acum târându-şi paşii prin holul cu oglinzi al Uniunii, cu pantalonii şifonaţi şi haina descheiată şi gulerul cămăşii izânit, purtând la subţioară o servietă neagră, zdrenţuită.

Marţi, 16 august

Oarecare agitaţie în staţiune, a sosit Dinu Ianculescu. Figura lui de ceară, ca o mască, face impresie. Are repartiţie pe odaia mea, din care cauză sunt transferat în „colivia" ”u terasă unde am mai stat acum doi ani. Noua încăpere, spaţioasă, aerisită, are trei paturi. De pe terasă se vede curtea largă şi, dincolo de ea, Izvorul Roşu, munţii. Deasupra uşii, Iacoban, care a locuit aici înainte, a bătut în cuie o tăbliţă pe care scrie: „Lucraţi numai cu capul”. Să fi simţit nevoia de stimulente, de „agitaţie vizuală?”

Doamnele (Cornelia, Ioana Ricus, Delia) au făcut şerbet de zmeură. Le-a ajutat cu competenţă Gi. Sărbătorim evenimentul seara, pe terasă, cu sanvişuri, trăscău şi bitter.

Lucrez pe ultimele 20 de pagini din „Bătrân cu bască”. Textul din ce în ce mai nămolos. Opricâ bate la maşină (în Bucureşti) primele 120 de pagini.

Vineri, 19 august

Astăzi a sosit din Capitală C. Bărbuceanu împreună cu familia lui Constantin Crişan. Neavând cameră liberă pentru Crişan, Bărbuceanu îi oferă acestuia cu generozitate cea de-a doua cameră a mea, în care dorm copiii. Firește, mă irit. Urmează discuţii neplăcute, Bărbuceanu se dovedeşte de o grosolănie fără margini. Până la

urmă ne înghesuim toţi patru în „colivie”, ca vai de noi.

Cornelia şi copiii au urcat ieri dimineaţă pe Inău cu un grup mai mare de „căţărători”. Provizii, hrană rece, îmbrăcăminte de rigoare. S-au întors spre seară uzi leoarcă, după o ploaie cu bulboane.

Fulminantă această „Trufaşă citadelă” de Barbara Tuchman.

Luni, 22 august

Trec zilele, se apropie sfârşitul „curei de aer” de la Valea Vinului. Cornelia a cumpărat din Rodna bilete de întoarcere acasă. De câteva zile am prins obiceiul să conversez un sfert de oră înaintea prânzului cu Letiţia Papu. Ne fâţâim prin curtea acoperită cu pietriş, staţionăm o clipă în dreptul chioşcului, apoi ne reluăm cu şart discuţiile peripatetice. Bătrâna doamnă (nu mult mai bătrână decât mine, dar ridată ca un şef de trib) mă încântă cu amintirile ei din tinereţe. Mică, gârbovită, are alura unui înţelept din vremea dinastiei Ming.

Seara îi avem ca oaspeţi pe Gi şi Delia Damirescu, pe Ricus şi Tacciu. Bârfă literară. Gi se arată destul de încuiat (deşi foarte abil), voi avea dificultăţi cu el la cartea despre Râmnic.

Joi, 25 august

Plouă de o săptămână fără întrerupere. Cer încărcat de nori. Dimineaţa şi seara foc în camere. O pâclă densă, aburoasă, ne taie respiraţia. Azi izbutesc să termin lucrul la „Bătrân cu bască” Frânt de oboseală dar fericit ca după spovedanie.

Seara, petrecere în „colivie”: Tacciu, Damireştii, Ricus. Delia şi Gi se îmbarcă mâine pentru Capitală. Cornelia le serveşte tocană de ciuperci (culese astăzi), bem vin de Bistriţa, femeile prind glas, devin locvace. Gi pretinde după câteva pahare că pot să scriu *orice* în cartea Râmnicului, la ei, la „Sport-Turism” există „libertate de creaţie”. „Aduceţi cartea şi o să

vedeţi”, îmi spune privind cu nostalgie sticla goală. În jurul orei zece ieşim în curte. Ploaia a încetat. Răcoare. Lumini la geamurile aburite ale creatorilor. Izvorul Roşu aduce de la munte, cu zgomot, butuci de lemn, crengi rupte, răgălii.

Duminică, 28 august

Ultima zi la Valea Vinului. Vilele, altădată forfotind de lume gălăgioasă, sunt astăzi goale. Ciudată curtea staţiunii lipsită de animaţia diurnă. Lungă excursie de rămas bun pe firul apei cu Cornelia şi copiii până dincolo de mină. Timp splendid, aer tare, limpede de munte. Pe drum, podeţe rupte de furia viiturii. Copiii se desculţă, intră în apă. Drumeţia e o bună ocazie pentru mine de a proba validitatea piciorului bolnav.

Bagaje. Înfrigurarea de dinaintea oricărei plecări. Mă delectez până târziu în noapte cu „Cartea milionarului” de Bănulescu.

Marţi, 30 august

Sosit în Capitală ieri, la zece dimineaţa. Îmi iau în primire camera de lucru şi grijile lăsate aici cu o lună înainte. Oprică mi-a adus 110 pagini din „Bătrân”, încep de astăzi lectura a treia. Telefon lui Mitru, întors de la congresul internaţional de romanistică. Ne împărtăşim impresii. E în pasă proastă, obosit. Mâine pleacă la Braşov unde urmează să ţină o conferinţă.

Veşti proaste. Ada Orleanu îmi comunică la telefon că în ultimele luni n-a mai plecat în tipografie nici o carte, sunt ordine de sus să se citească încă o dată toate manuscrisele. Alertă în rândul scriitorilor. Plutim în temeri şi incertitudini. Tita îmi trimite o vedere („Babele”) cu versuri maliţioase despre „urcuşul” meu în „câmpul literar” şi familiarităţi pe care nu i le prilejuisem.

Raid prin Bucureştii vechi (zona Lipscani) cu Dan şi Anca. Dughene, cafenele, standuri, magazine de antichităţi cu mobilă de epocă şi porţelanuri şi tablouri înrămate în bronz (majoritatea kitsch-uri) şi pianine şi îmbrăcăminte de ocazie. „Hanul cu tei" expune o impresionantă colecţie de pictură. Popas în curtea sticlarilor unde se meşteresc suave corpuri de iluminat, vaze de flori sau bibelouri. Ne întoarcem pe Antim, în umbra vilelor cochete cu grilaj de fier, grădini îmbălsămate şi transparente perdele misterioase la ferestre.

Joi, 1 septembrie

La Râmnic, cu tot clanul. Toamnă frumoasă, Râmnicul e locul toamnelor bogate, al discreţiei şi melancoliilor. Îl găsesc pe tata prăbuşit. Când vine vorba despre mama, plânge. Îşi petrece cea mai mare parte a timpului în cameră la el, citind romane împrumutate de la Biblioteca judeţeană. Cârstea îmi propune să-i dau o cronică lunar. Recenzia despre Ţărnea n-o poate deocamdată publica, poetul e în relaţii delicate cu organele locale (secretarul cu problemele de propagandă). „Să mai aşteptăm, îmi spune, timpul e cel mai bun sfătuitor." Discuţie cu Tamaş la „Arhive" despre cartea Râmnicului. E sceptic în privinţa posibilităţilor de informaţie, biblioteca instituţiei îmi stă la dispoziţie, dar mare lucru nu găsesc în ea. „De ce vă cramponaţi de istorie, când aveţi în minte subiecte pentru cinci romane?" Pare binevoitor, dar hotărârea trebuie să o iau singur. Seara, plimbare cu Cornelia şi copiii la mânăstirea Cozia, apoi la Căciulata. Hotelurile construite de curând, sărace ca idee de arhitectură, anodine, uniforme.

Sâmbătă, 3 septembrie

Parastasul de pomenire a mamei, la cimitir. Câteva rude (nenea Nele cu familia) şi prietenii

apropiaţi. Oficiază preotul Nicuşor Popescu, nepotul de la Lotru al lui nenea Mitel. Urmează praznicul la noi acasă. După un pahar de băutură, nenea Nele se dispune şi îşi desfăşoară repertoriul cunoscutelor poveşti vânătoreşti. Discuţia coboară la problema lipsurilor din magazinele alimentare, a cozilor imense la carne, pâine, lapte etc („până şi hârtia igienică, nici chiar hârtie igienică nu se găseşte!...”). Tata se retrage discret, sfârşit de oboseală. Spre seară ies în oraş. Sunt singur. Zăpuşală. Dinspre Capela bate un vânt tomnatic.

Marţi, 6 septembrie

Oprică mi-a adus restul paginilor de la „Bătrân cu bască”. Cu totul, romanul are 280 de pagini dactilografiate. Am reluat lucrul la volum, muncesc „cu uşile închise”, peste trei zile am intenţia să-l predau. Ieri, Delia mă anunţă că mi-a venit semnalul la carte, e voioasă, poimâine, zice, pot să vin s-o iau.

La şcoală, ca să dau examen cu o fată amânată medical. E literalmente ignorantă, răspunde în dodii, până la urmă îmi declară plângând în hohote că n-a citit nimic. O trec. Când ies în curte, senzaţie de greaţă. Copiii joacă fotbal pe un teren improvizat, aleargă, scot ţipete bezmetice. Mă întorc pe jos acasă. Imensă oboseală, dureri de cap.

Miercuri, 7 septembrie

Întâlnire cu Gi la Editură. A întocmit formele pentru contract, rămâne să semneze directorul Constantinescu. Din păcate, volumul „turistic” nu mă mai atrage, nu sunt decis, mi-e teamă să nu mă înham la o muncă grea şi inutilă. Va trebui să iau o hotărâre bună, *repede*. De două luni, îmi confirmă Gi, n-a mai plecat din editură nici o carte. Suprimarea Cenzurei (ca instituţie) a paralizat întreg sistemul nostru editorial.

Vizita lui Anca. Complet buimac. Pleacă pentru doi ani în India, ca lector de limba română la universitatea din New Delhi. Puţin îngrijorat şi răvăşit de iminenţa acestui eveniment major din viaţa lui. Vivace, logoreic, trece de la un subiect la altul, revine. Un spectacol.

Se anunţă moartea lui Jean Rostand, acest bătrân patetic şi fermecător, care m-a încântat atâtea ore în nopţile de veghe, când zăboveam în compania unuia sau altuia din eseurile sale.

Joi, 8 septembrie

Zi importantă pentru „Bătrân cu bască". La ora 10 sunt la Editura „Eminescu". Daniela promite să-l citească repede. Evident, nu-mi fac iluzii. Mă roagă să vorbesc cu un grafician pentru copertă. Ce grabă! Râpeanu, pe care-l întâlnesc pe coridor, suspect de vesel, îmi strânge mâna în trecere, o mână albă, moale, rece.

Ridic de la „Ion Creangă" zece exemplare din „Partida de bile". Volumul nu e ceea ce se cheamă o reuşită tipografică: hârtie proastă, cartonul de copertă grosolan. Singur tirajul îmi dă prilej de bucurie: 30 de mii de exemplare.

Directorul îmi pune în braţe hârţogăria din care trebuie să aleg materialul pentru darea de seamă a şcolii pe anul expirat. Am devenit expert în dări de seamă, oricum prefer să stau la masă trei-patru zile decât să duc elevii să măture gunoiul pe bulevardul Elisabeta.

Sâmbătă, 10 septembrie

Darea de seamă – ce plictiseală îngrozitoare! Ieri, la consfătuirile anuale ale cadrelor didactice se citeşte un referat de două ore (în faţa profesorilor *de liceu*) despre activitatea pionierilor! Sunt clipe, nu puţine, când trăim de-a dreptul în absurd.

Câteva panseuri foarte instructive din cuvântarea de alaltăieri a Şefului la şedinţa cu

cadrele din domeniul ideologic: “Nu este un secret pentru nimeni dintre cei prezenţi aici – unii cunosc lucrurile mai îndeaproape, alţii mai puţin – că au fost şi la noi oameni, unii cu munci de răspundere, care considerau că e mai bine să consumăm cât mai mult, dacă se poate totul, să urmăm proverbul – care nu este deloc de acceptat – că, după noi, poate urma orice, inclusiv potopul, numai noi să trăim cât mai bine! Erau şi teorii care spuneau: «Ce-o să facă generaţiile viitoare dacă facem noi totul?! Trebuie să mai lăsăm şi pe alţii să mai facă şi ei câte ceva». Nu cred că există acest pericol ca noi să realizăm totul, pentru că niciodată societatea omenească nu va stagna, ci permanent ea se va dezvolta. (*Animaţie, aplauze*). Desigur, sunt anumite limite, de exemplu în ce priveşte capacitatea de consum a societăţii, a omului; nimeni nu poate mânca mai mult decât ceea ce fiziologic este acceptabil. Chiar astăzi m-am uitat într-un document al Ministerului Sănătăţii în care se atrage atenţia că în România circa 30 la sută din îmbolnăviri se datoresc supraalimentaţiei, că se consumă mult, îndeosebi grăsimi, că acest consum exagerat a devenit un pericol pentru sănătatea poporului.”

Joi, 15 septembrie

La şcoală. Animaţia dinainte de „deschidere”. Gâlceavă pentru orarii, încadrări, dirigenţie. Predau darea se seamă (40 de pagini). De vorbă cu colegii, cum şi-au petrecut vacanţa, pe unde au călătorit, cum au văzut ei Franţa sau Italia cu o excursie prin BTT. Femeile se împăunează cu succesele la şcoală ale copiilor, toţi premianţi întâi, felicitări, uşoare exclamaţii de admiraţie, pupături.

Invitat de Mitru la teatrul „Ţăndărică”, debut de stagiune cu „Fraţii Criş”. Spectacol pueril, cu apăsate nuanţe pedagogice. Discuţie cu Tita lângă care stau alături. Vorbim de una-alta, apoi de

Bachelard şi pasiunea acestuia pentru pietre. Magistrul, în temă, foarte bine informat.

„Remember” de Baconski îmi aminteşte de prozele fantastice ale acestuia prin stilul distins, efeminat. În schimb, prea multă vorbărie şi luxuriantă erudiţie. Îi place să se asculte. Pozează.

Sâmbătă, 17 septembrie

De două zile frig. Raţia de gaze pe septembrie s-a epuizat, trăiesc înfofolit cu trei flanele. Mă aşteaptă o iarnă grea şi, după cum se vede, lungă. Cină cu familiile Mitru şi Damirescu. Discuţie despre cărţi. Gi mă îndeamnă să predau la editură volumul „cât mai repede”, doar că volumul nu e încă scris şi nici nu sunt decis (încă) să-l scriu. Mă ispiteşte mai degrabă „romanul vieţii mele” pe care l-am „văzut” de atâtea ori în zeci şi zeci de variante. Continuă în „Săptămâna” campania infamă orchestrată de Constantin Sorescu împotriva lui Sorin Titel. Mizerie...

Gică în delegaţie la Bucureşti. Presa anunţă decesul lui Leopold Stokovski, intrat de multă vreme în legendă.

Luni, 19 septembrie

Îl cunosc la Televiziune (la recomandarea lui Al. Mitru) pe Liviu Grăsoiu, îi dau volumul pentru emisiunea săptămânală de prezentare a noutăţilor din librării. Tânăr, plăcut, amabil. Schimbăm o vorbă apoi dispare în liftul care-l duce în labirintul de coridoare al instituţiei.

Control inopinat de la sectorul de partid (trei inşi în haine sclivisite, cămaşă albă, cravată, tot tacâmul). Cer documente, condici de prezenţă, dări de seamă, se fâţâie prin şcoală, ridică tonul. Îmi amintesc de duritatea „brigăzilor” de inspecţie din neuitaţii ani ’50. Directorii, intimidaţi, îndură cu obedienţă insulte, „observaţii”. Muştruluiala la început de an şcolar a devenit o tristă, regretabilă tradiţie.

Triez hârtiile aduse de la Râmnic, găsite în sipetul mamei. Am revelaţia unei lumi venite din alt secol. Majoritatea scrisorilor sunt de la tata, trimise de pe front şi scrise în tranşee. Găsesc, de asemenea, epistolele îngălbenite, caligrafiate la Sibiu de mama, pe vremea când învăţa la Ursulinen Kloster, apoi desene, portrete în cărbune sau peniţă, fotografii, *faire-part*-uri, cărţi de vizită, chitanţe, recipise, titluri de proprietate. Prezenţa acestor lucruri simple mă tulbură în mod inexplicabil. Ce să fac cu ele?

Vineri, 23 septembrie

Şedinţă la Uniunea Scriitorilor pentru constituirea "grupelor de lectură" (optsprezece cu toate) ale cenaclului de la Uniune. Grupele urmează să citească şi avizeze volumele ce vor intra apoi în edituri. Sunt repartizat la grupa a noua cu Giugaru, Alexei Rudeanu, Iulian Neacşu, Ungheanu şi alţii. Prezenţa lui Ungheanu – stingheritoare. S-au ridicat şi voci protestatare printre care cea a lui N. Moraru, membru (de unde până unde?) al secţiei de proză! Nu ni se spune când vor intra în funcţiune grupele.

Biblioteca Judeţeană Vâlcea (Ioan Lazăr) mă invită pe 3 şi 4 octombrie la Râmnic împreună cu Ada Orleanu, pentru "acţiuni cu cartea". Ezit, nu agreez ieşirile în public, amân răspunsul definitiv pe săptămâna viitoare.

Seara la familia Boicescu cu Cornelia, le ofer volumul. Ada Orleanu îmi relatează despre succesele pe care le-a înregistrat romanul "Însemnaţi cu stea în frunte" printre prieteni. Amintiri din anii '40 cu Ion Negoiţescu, Dan Petraşincu, Geo Dumitrescu. Fursecuri, un pahar cu vin, cafele.

Miercuri, 28 septembrie

Zile obositoare la început de an şcolar. Acomodare grea. Primesc însărcinarea să asigur

pavoazarea şcolii, le-am spus directorilor că nu sunt omul indicat pentru această îndeletnicire, degeaba, m-au trecut în planul lor de muncă, am şase zile la dispoziţie pentru săvârşirea "acţiunii".

Daniela Crăsnaru îmi dă de ştire (telefonic) că a citit 50 de pagini din "Bătrân" dar a întrerupt lectura, trebuie să dea gata o antologie festivă sosită în redacţie chiar astăzi. "Mai întâi comandamentele" îmi spune şi izbucneşte într-un râs nervos. Seara, la televizor, filmul lui Curtiz "Elisabeth şi Essex" cu Erol Flynn, Bette Davis şi Olivia de Havilland, de fapt o reîntâlnire cu propria-mi copilărie, anexată în bună parte filmelor văzute în Râmnic la cinematograful Adreani.

Titlu de nuvelă: "Tema aviatorului". N-am timp suficient să meditez, trăiesc prea "strâns".

Vineri, 30 septembrie

La "Cartea Românească". E ora 10. Redacţia pustie. Cornel Popescu promite să-mi trimită volumul în producţie de îndată ce planul va primi avizul forurilor. Mă roagă să fac o nouă prezentare a cărţii, mai "convingătoare", "scrieţi că nuvelele exprimă efortul clasei muncitoare din uzine pentru realizarea unei producţii sporite, de bună calitate". Zâmbeşte, e ca şi cum mi-ar sugera că "prezentarea" e problema lor, a Editurii. După-amiază vizita Elenei Zarescu, îmi aduce volumul de poeme "Nordice".

Citesc scrisorile trimise de mine tatei, pe front. Câtă uşurătate şi penibilă infatuare! La drept vorbind, aveam doar 12 ani… Poimâine plec la Râmnic pentru o serie de întâlniri cu cititorii.

Luni, 3 octombrie

Aseară, gara Râmnic. Mă aşteaptă Costea Marinoiu cu o maşină a "Culturii". Sunt cazat la casa de oaspeţi a partidului, situată sub Capela. Confort modest, în schimb singur în cameră, masă

de lucru, ferestre largi, vedere spre pădure. E prima oară când nu dorm acasă în Râmnic. Dimineaţa – vizită lui Roman, promite un autoturism pentru "documentare" în cazul în care mă apuc să scriu la proiectata carte despre Râmnic. Toţi sunt drăguţi cu mine, mă răsfaţă. Tamaş, cu care am o scurtă întrevedere la „Arhive", îmi vorbeşte despre muzeul de arheologie al preotului Gheorghe Petre din Govora. La etaj, părintele a amenajat un mic apartament în care locuieşte profesorul Dumitru Berciu, vara, când conduce săpăturile pe şantierul de la Buridava (Ocniţa). „În lipsa *boss*-ului, îmi spune Tamaş, aţi lucra acolo iarna."

La ora 13 întâlnire cu elevii liceului pedagogic, şcoală – se pare – de elită (opt candidaţi pe un loc la examenul de admitere). Sala, intimă (cabinetul de ştiinţe sociale), copiii curăţei, cuminţi. Lazăr şi Costea Marinoiu prezintă cartea mea iar eu pe cea a Adei Oreleanu. Luări de cuvânt timide dar de bun simţ. Seara ne deplasăm la Olăneşti în aceeaşi componenţă. Casa de cultură – împodobită ca de sărbătoare. O sală plină, sunt emoţionat. Ne spunem rolurile, pe urmă autografe. Un colonel în uniformă pretinde că mi-a fost coleg, mă îmbrăţişează, mă tutuieşte, dar omul îmi e complet necunoscut, sunt sigur că greşeşte sau fabulează, situaţie jenantă câteva momente după care colonelul pleacă. Luăm cina în trei (eu, Costea Marinoiu şi Lazăr) la restaurantul din centrul staţiunii (antreuri, friptură cu cartofi prăjiţi), un tonomat gălăgios şi chiotele unor petrecăreţi ne deranjează conversaţia obosită, plecăm apoi spre casă, la miezul nopţii sunt în Râmnic.

Marţi, 4 octombrie

Cer limpede, frig, brumă. În cimitir. Presar un braţ de flori la crucea mamei. Deasupra, zborul în

cerc al unui stol croncănitor de corbi. Fac turul librăriilor, nimic spectaculos, doar un volum de Frege, pentru prima oară (după ştiinţa mea) în versiune românească. La prânz plecăm cu o maşină la Govora. Răsare soarele. Liceul pavoazat strident, lozinci, tabloul Şefului în dimensiuni supranormate. Vorbeşte despre mine profesoara Natalia Dobrinescu, sosită de la Drăgăşani, şi Constantin Deaconu. Flori, dat autografe (o oră!). Luăm masa la hotelul „Balneara". După, invitaţi de preotul Gh. Petre la vila unde a instalat muzeul de arheologie. Urcăm în „apartamentul" profesorului Berciu, la etaj. Cafele, părintele ne relatează cu însufleţire campaniile sale arheologice. Camera este exact ce-mi trebuie pentru a-mi petrece aici o iarnă „productivă".

Seara, întâlnire cu cititorii la librăria „Eminescu", deschisă nu de multă vreme. Librăria plină (nici unul dintre colegii de la „Lahovary"!). Sunt prezentat auditoriului de Costea Marinoiu. Autografe. Tamaş mă roagă să vin la şcoala generală de pe Bulevard unde e directoare soţia lui. Primire neaşteptat de călduroasă, flori, fotografii (făcute de profesorul Creţu). Îmi închei ziua la Lucian Avramescu, în cartierul Ostroveni, iau cina în familie. Discuţie despre literatură şi literatori. Sunt frânt de oboseală după o zi încrâncenată. Drumul spre casă – adevărat calvar.

Miercuri, 5 octombrie

Vizită „de protocol" la Costea Marinoiu şi Tamaş (unde îl întâlnesc pe Horia Nestorescu), apoi la gară. Trenul, fireşte, în întârziere. Seara, la Bucureşti, puseu febril, pun termometrul, am 40^0. Dureri de cap cumplite. Mâine la ora 12 am „acţiune" la librăria „Eminescu", ce e de făcut? Delia insistă să vin cu orice preţ, „vorbeşte despre cartea dumneavoastră directorul!" îmi spune în mare confidenţialitate. Telefonat Adei Orleanu, îi relatez pe scurt secvenţe din turneul meu vâlcean.

Vedere din München de la Gertrude Burger, îmi mulţumeşte pentru carte. „Când treceţi pe la noi?” îmi scrie cu veselă inconştienţă.

Joi, 6 octombrie

După multe tribulaţii (am 38 de grade) şi insistenţe ale lui Mitru, mă hotărăsc să merg la librărie. Iau un taxi, la ora 12 sunt la „Sadoveanu”. Vitrina pavoazată cu „Povestiri” şi cu volumul „2000 de ani de muzică” de Viorel Cosma. Utan, afabil, îmi strânge mâna ca unui prieten pe care nu l-am mai văzut de multă vreme. Foială, aglomeraţie. Sunt, printre alţii, Doina Uricariu, Ion Ruse, Şovu, Socoliuc. Vorbeşte despre mine Mitru, apoi Utan (se pare că a uitat cuvintele injurioase adresate mie, pe care le-a risipit cu generozitate prin redacţii). Un tânăr reporter de la Radio mă împinge în biroul responsabilei pentru a-mi lua un interviu. Febră, ameţeală, mă simt îngrozitor de rău. Între timp e prezentată cartea lui Viorel Cosma. În sală linişte, doar uşa se deschide când şi când pentru a face loc vreunui cumpărător în trecere. Profit de starea de confuzie ce se produce după încheierea *speach*-ului lui Cosma şi ies în stradă. Într-un sfert de oră sunt acasă.

Seara, la pat, temperatură mare. Pilule, ceaiuri. Câteva eseuri de Aldous Huxley.

Luni, 10 octombrie

După trei zile de bolit, la şcoală. Epuizat de febră, abia îmi ţin orele. Simţindu-mi vulnerabilitatea, elevii sunt parcă mai cuminţi, mai liniştiţi decât în alte zile. Purtarea lor mă emoţionează.

Zamfir (prin Nae Bărbulescu) îmi transmite că volumul de la Daniela trebuie să treacă obligatoriu prin cenaclu. Criză de nervi. Dau fuga la Asociaţia Scriitorilor, care a revenit în vechiul sediu din apropierea hotelului „Ambasador”. O cuconiţă tânără, fardată, cu o ţigară aprinsă între

buze, mă asigură că procedura nu e chiar atât de complicată. Îmi pot alege un scriitor (din cei 100 de pe lista „Asociaţiei”) care compune două rânduri, semnează, urmând ca Asociaţia să pună o viză. „Vedeţi cât e de simplu?” îmi surâde, etalându-şi dantura albă, impecabilă.

E toamnă, frig. Cad frunzele galbene, pergamentoase. Mă întorc acasă, seara, cu autobuzul, frânt de oboseală. Îmi zboară gândul la cartea mea cea nouă, încă nescrisă.

Premiul Nobel pentru literatură: Vicente Aleixandre.

Vineri, 14 octombrie

Mă vizitează Ogrezeanu. Între altele, face elogiul meseriei de profesor, vorbeşte despre pasiune, sacrificiu, apostolat. Nu pot să nu-i admir elanul, devoţiunea. În ceea ce mă priveşte, sunt la sfârşit de drum, elevii, dar mai ales politica şi diriguitorii învăţământului au ucis în mine toate bunele intenţii.

Delia mă invită duminică la uzinele „Republica” pentru o întâlnire cu muncitorii. „O să fiţi primit împărăteşte”, îmi spune. Refuz, invoc o vizită imaginară. Alaltăieri s-a difuzat la Radio interviul dat de mine la librăria „Sadoveanu”. Vocea, puţin voalată de gripă, de nerecunoscut. Senzaţie bizară. E prima oară când mă aud „de afară” în mod critic.

Feuilletez, nu fără interes, volumul lui Petre Oprea - „Colecţionarii de artă bucureşteni”. Prin câteva dintre colecţiile amintite am petrecut pe vremuri, când eram tânăr, atâtea ore de adevărat desfăt!

Luni, 17 octombrie

Invazie de veşti proaste, restricţii, reduceri de planuri editoriale. În revanşă, telefon de la Iordana. „Albatros”-ul mi-a definitivat contractul pentru un volum de proză scurtă. Rămâne doar să-l scriu. Din nou mă bântuie gândul plecării (decembrie,

ianuarie?). Drum prin oraş. Biblioteca Academiei îmi reînnoieşte permisul de intrare. Profit de ocazie ca să răsfoiesc presa străină (L'Humanité). În sală – frig. Grădina sub povara veştedă a toamnei.

Seara, la televizor, un film de Curtiz (mediocru) cu nume de prestigiu în distribuţie: Humphrey Boggart, Michèle Morgan, Peter Lore. Ce folos? Citesc volumul II din cartea lui Sorescu „La lilieci". Se simte uzura repetiţiei, oboseală la lectură.

Luni, 24 octombrie

În sfârşit, „discuţie" de uzură, lungă, extenuantă, cu Sorin Mărculescu la „Cartea Românească". Dacă acum un an declara că „După-amiaza unui faun" e excelent scrisă, că nu rămâne decât să mai adaug câteva cuvinte pentru definitivarea textului, azi îmi aduce o mulţime de obiecţii stupefiante, venite, probabil, din teama ca volumul să nu fie incriminat de foruri. Între altele, propune să elimin din sumar „Stilourile" şi „Suedeza". Urmează o tocmeală penibilă, în finalul căreia sunt silit să elimin „Suedeza" şi să promit că aduc modificări „Stilourilor". Ultimele comandamente ale partidului îşi arată din plin eficienţa. Mă întorc acasă bolnav de supărare. Ce pot face?

Vizită la tanti Marioara, i-am cumpărat medicamente. Sărmana, îmbătrâneşte de la o zi la alta. Şi ce femeie aprigă a fost! După-amiază mă trezesc cu Nae Bărbulescu, îmi aduce de la Editură „Iosif şi fraţii săi" de Thomas Mann. „Ce mai faceţi dom' profesor?" întreabă cu vivacitatea lui obişnuită, gâfâind uşor din cauza constituţiei supraponderale.

Joi, 27 octombrie

Daniela Crăsnaru a citit „o parte din volum" promite o „discuţie" pentru luni. E pentru a treia

oară când amână. Aştept înfrigurat răspunsul. „Bătrânul” e o carte „cu probleme”, iar circumstanţele actuale nu sunt dintre cele mai încurajatoare.

Emil Stănescu, emoţionat, mi-a adus un vraf de versuri, cum pot să-i spun că, din nefericire, sunt slabe, lipsite de fior? realizez că n-am vocaţie de mentor.

Citesc pentru a nu ştiu câta oară „Stilourile”, caut un *trouvaille* pentru a depăşi „momentul Măcurculescu”. Nuvela mi se pare debilă, trebuie să o scriu din nou.

Luni, 31 octombrie

Votarea în Marea Adunare Naţională a noului imn de stat al României, pe partitura muzicală a „Tricolorului”. Sunt consternat, o parte din cuvinte au fost schimbate, ar restul textului – adaptat „realităţilor socialiste”. Umblă zvonul că „poetul” care a operat modificările ar fi Stăpânul însuşi. Tot ce se poate, calitatea versurilor o confirmă. De asemenea, s-a votat o lege care reglementează modul de adresare între oameni. Cuvintele domn, doamnă, domnişoară sunt demonizate. E pentru prima oară, din câte ştiu, când oamenii sunt obligaţi (prin lege) să se adreseze unul altuia după pofta diriguitorilor.

Ultima versiune cinematografică a lui „Don Quijote”, cu Rex Harrison în rolul titular – submediocră. Un „Don Quijote” americanizat – ce farsă!

Marţi, 1 noiembrie

Tip splendid, dimineaţa brumă. Discuţie mult aşteptată la „Scânteia” cu Daniela. Aştept o oră până iese dintr-o şedinţă cu directorul. Ne aşezăm pe câte un scaun şubred, în fundul coridorului întunecos, o masă mică, rotundă, volume vechi de versuri, dosare, manuscrise. Discuţia, ca toate celelalte, are un aer misterios, conspirativ. Daniela pare speriată, îmi spune din capul locului că

“Bătrânul” nu este *astăzi* publicabil. Romanele ai căror eroi sunt intelectuali (artişti în speţă) nu trec de foruri, trebuie să aşteptăm să se calmeze furia proletcultistă. “Mă credeţi?” zice. Se poartă prevenitor, aproape cu tandreţe. Îmi dă şi câteva soluţii de “salvare” a manuscrisului, unele decente, altele complet aberative. Sunt blocat. Am sentimentul prăbuşirii. În opt zile cele două cărţi la care am lucrat trei ani şi în care îmi pusesem atâtea jalnice speranţe derapează. La “Albatros”, Iordana mi-a încheiat contractul, slabă consolare.

Seara, la Capşa, invitaţi de Mitru, împreună cu familiile Boicescu şi Dumitru Popescu, inginerul care a condus lucrările la mânăstirea Ţigăneşti. Ni se rezervă un separeu de lux. Evităm, fireşte, discuţiile politice. Mitru în dispoziţie mediocră. Serviciul – impecabil, vin alb de Odobeşti. La 12 noaptea, Cornelia şi cu mine îi conducem pe Boiceşti acasă, în Frumoasă.

Vineri, 4 noiembrie

Din ce în ce mai obosit. Vin de la şcoală, mă trântesc într-un fotoliu, pun muzică de Bach. Mă gândesc cu toată seriozitatea ca iarna aceasta să nu mai plec de acasă. La ce bun? Două volume neagreate de cenzură zac “în stoc”.

Plimbare, cu Dănuţ, la mânăstirea Radu Vodă. Tihnă. E unul din cele mai fericite locuri ale Capitalei. Stăm până după slujba de vecernie.

Carianopol îmi trimite “Cântece olteneşti”, apărute la “Scrisul Românesc”. Răsfoiesc volumul, versuri cantabile, de suprafaţă, “balade şi idile”.

Duminică, 6 noiembrie

Mitru îşi sărbătoreşte aniversarea (63 de ani) în apartamentul din strada Vişinilor. Invitaţi – familiile Boicescu, profesor N.I. Barbu,

Carianopol, Bulgăr (fără soţie). Sunt cel mai tânăr dintre oaspeţi. Bârfim regimul, noile orientări ideologice, sistemul draconic de cenzură. Atmosferă caldă, de familie, se risipesc o sumedenie de bancuri "duşmănoase" cu Şeful şi Academiciana. Carianopol (surd de-a binelea!) recită câteva poeme din noua carte apărută, aplauze. La plecare, Mitru îmi oferă romanul "La Vingt - Cinquième Heure" de Constantin-Virgil Gheorghiu (editat în *Poche*), recent adus de el din Franţa.

Reiau fără entuziasm travaliul la "Stilourile". Nuvela are o simbolistică stufoasă, criptică, încerc să o simplific. Nu-mi mai place. "Internationale Jugendbibliothek" din München îmi trimite invitaţia anuală pentru expoziţia din decembrie. Insistenţa lor mă înduioşează. Sunt clipe când visez să zburd prin Europa, să văd Atena, Italia, Spania, Parisul, să respir alt aer. Deşertăciune…

Joi, 10 noiembrie

După şase ore de lucru cu elevii, consiliu pedagogic năucitor. Mă întorc acasă stors, scârbit de viaţă. Înghit patru antinevralgice. Seara, şedinţă la Casa Scriitorilor. Fum de ţigară, atmosferă festivistă, de parcă am trăi în grădinile Edenului. V. Em. Galan, trecut "în opoziţie" după o lungă carieră stalinistă – dezgustător. De ce mai ia cuvântul? Ce doreşte? Să-i uităm trecutul?

De două zile bat drumul I.C.R.A.L.-ului (s-a schimbat directorul "cel rău") cerând să mi se facă reparaţii la casă, deteriorată de cutremur. Perorări, speranţe. Vagi promisiuni.

Excelent studiul lui Mikel Dufresne, "Poeticul".

Duminică, 13 noiembrie

Stabilisem cu familiile Mitru şi Boicescu să mergem astăzi la mânăstirea Ţigăneşti. Cae, puţin gripat, contramandăm. A apărut ediţia a doua a dicţionarului lui Marian Popa. Consider că sunt tratat corect, în comparaţie cu alţi literatori expediaţi cu câte o formulă de uşoară ironie. Mi se apreciază cu precădere nuvelistica, ba chiar şi „Memorialul de lectură". Păcat că insul e insalubru. La propria-i prezentare în dicţionar se recomandă „fiu al unei spălătorese". Fără comentarii.

Muncesc la carte şi corectez în paralel extemporale (22 de clase!). Lucrările – extrem de slabe, incalificabile. Generalizarea abuzivă şi grăbită a învăţământului de zece ani îi pune pe profesori în situaţia să dea note de trecere până şi unor adolescenţi ce nu ştiu tabla înmulţirii.

Joi, 17 noiembrie

Debarc la „Cartea Românească", predau", predau „Stilourile", în noua înfăţişare, lui Mărculescu. Îmi spune că până luni citeşte apoi dă drumul cărţii. Zâmbet indefinit, plictis. Biroul lui, acoperit cu stive de manuscrise, dă impresia de suprasolicitare, de exces. În hol îl văd pe Alexei Rudeanu, ne bucurăm de întâlnire. Coborâm. Intrăm la „Caraiman", „servim" o votcă. Alexei e în trecere prin Capitală. Practic, locuieşte la Sinaia în vila unui pensionar, unde-şi dresează Saint-Bernard-ul pentru acţiuni salvamontiste. A publicat o carte cu Mărculescu, „e un redactor de elită", mă asigură.

Acum câteva zile s-a stins din viaţă C.C. Giurescu. Aflu, de asemenea (prin Mitru), că Aurel Tita a paralizat în urma unei embolii, probabil. Bietul profesor, era în plină activitate, scria, avea proiecte literare...

Luni, 21 noiembrie

Zile reci, de toamnă brumărie, întârziată. Mă împart între lecturi şi corectarea idiotizantă a extemporalelor. Discut în fiecare zi cu Dan o oră, două, gândeşte matur, are idei, opinii despre artă. La „Cartea Românească”, schimbare de registru, Mărculescu îmi spune că „a citit”, că totul e în ordine. Rămâne să purtăm o scurtă discuţie „pe fleacuri”. uşoară relaxare. Ce puţin trebuie ca să obţii o clipă de iluzorie fericire! Seara, telefon neaşteptat din partea Deliei, Georgescu m-a inclus în planul Editurii „Ion Creangă” pe anul 1979 cu reeditarea „Partidei de bile”!

Plimbare până la Schitul Maicilor. Frig ţeapăn, fulguieşte. Mă închin la sfintele icoane. Frumos sfârşit de toamnă pe Antim, această stradă cu parfum de vechi hrisoave afumate.

Miercuri, 23 noiembrie

Invit împreună cu Mitru la conferinţa lui N.I. Barbu despre „Venus în poezia lui Ovidiu” – la Universitate, pe Quinet. O sală îngustă, 15-16 tineri (studenţi, pesemne). În sală – rece, lumină proastă. Prelegerea – didactică, de suprafaţă, redundantă. Se dau citate lungi, fastidioase. La urmă, felicitări, elogii excesive. Ne strângem mâna. Primesc de la amfitrion vreo câteva reviste editate de societatea „Ovidiana”. După, mă duc cu Mitru în vizită la Tita. Îl găsim în pat, cu o grămadă de medicamente înghesuite pe noptieră. Îngrijorat, chiar speriat, dar simulează veselia. Vorbeşte cu oarecare greutate. Îşi aminteşte, împreună cu Mitru, întâmplări din vremea când erau colegi de clasă la Craiova şi-l aveau profesor pe bătrânul Dongorozi. „La ce lucraţi?” mă întreabă, şi în spatele lentilelor cu multe dioptrii sclipeşte o clipă raza unei benigne ironii blajine.

La „Cartea Românească”. Îmi iau volumul acasă pentru „mici retuşuri”. Discuţie cu Cornel Popescu (promite că la sfârşitul lui decembrie

„După-amiaza” pleacă în tipografie), Mircea Ciobanu, Florin Mugur.

Joi, 24 noiembrie

Conferinţa lui Ghişe la Casa Scriitorilor despre raportul literatură – ideologie. „Prezenţa obligatorie”, sala plină, se fumează. Indiferenţă în rândul auditoriului, deşi „discursul” e bine informat şi redactat cu eleganţă. Se omite cu abilitate rolul coercitiv al ideologiei în viaţa literară. Discuţii înverşunate, „curajoase” (Paul Anghel, Mircea Horia Simionescu, Hăulică) sau numai prăfuite (Novicov – scandând cuvintele cu accentul lui rusesc, inconfundabil, V. Em. Galan). Toţi vorbitorii au abordat direct sau ocolit problema libertăţii de creaţie, fără reacţii violente din prezidiu, format din activişti de la C.C. sau Municipiu. Impresie a unei oarecare relaxări, de nu e vorba doar de o nouă tactică vicleană a partidului.

Mă preocupă tot mai asiduu, odată cu venirea iernii, plecarea de acasă. Dar când? Şi unde? Noaptea, în momentele de veghe, în timp ce micul pendul veneţian (o moştenire de la mama) marchează tainic clipele, fac planuri, desenez proiecte.

Luni, 28 noiembrie

Citesc cu interes articolul lui Gino Lupi despre Eminescu, apărut într-un volum de studii italiene. O întreagă epocă uitată îmi revine în minte: drumul cu profesorul prin ţară (Cluj, Vălenii de Munte), mesele bogate la Athenée Palace (pe banii „Relaţiilor Culturale”), întoarcerile acasă, după miezul nopţii, în Lipscani, în magazia insalubră lipită de magazinul Bucureşti unde supravieţuiam de un an şi jumătate cu Cornelia într-o mizerie atât de contrastantă cu luxul strălucitor al sălilor de mese lambrisate de la Athenée. Lupi nu agrea regimul comunist, era ceea

ce se cheamă un om de dreapta, îl detesta pe Călinescu (care semnase în „Contemporanul” un articol vitriolat despre „Istoria literaturii române” a profesorului milanez), în schimb simpatiza poporul nostru şi-şi amintea cu nostalgie de verile trăite pe vremuri la Văleni în compania lui Iorga pentru care nutrea o adevărată veneraţie. O mai fi trăind bătrânul? Pentru mine, Milano înseamnă în bună parte Gino Lupi.

Proiectul cărţii mele viitoare (pentru „Albatros”): o suită de schiţe (5-10 pagini) însumând în total 200 de pagini. Contez pe o proză eseistică, în care „poanta” să fie aşezată în prima pagină, evitându-se soluţiile epice spectaculoase. E bine, nu e bine? De văzut.

Predau la „Cartea Românească” „După-amiaza unui faun”. În şcoală s-a instalat de astăzi o „brigadă” a Ministerului Învăţământului. Directorii şi cadrele didactice în panică.

Joi, 1 decembrie

Diverse. Lucrez de două zile la noua versiune a „Bătrânului”. Lucrez cu poftă. Textul – acceptabil. Planurile editoriale s-au transformat în „lista lucrărilor propuse să apară...” Ce farsă! Primesc un plic cu versuri de la o elevă a liceului pedagogic din Horezu, caligrafiate (chiar caligrafiate!) în linia Iosif-Anghel. Cumpăr „Fiinţa istorică” de Blaga. Constat că viaţa îmi lasă tot mai puţină vreme pentru lectură. Seara ascult o oră, în fotoliu, muzică (de la preclasici până la Mozart).

Azi-noapte l-am visat pe tata. Murise. Vorbeam cu el, ştiam că nu e viu şi continuam să discutăm, îmi relata istorii de război, apoi despre intrarea ruşilor în Râmnic.

Miercuri, 7 decembrie

Sorin Mărculescu: volumul meu se află pe masa de lucru de la Mogoşoaia a lui Marin Preda. E în planul de apariţii pe trimestrul întâi. Reia

părerea mai veche că „După-amiaza” e o carte bună, uitând reproşurile penibile aduse acum o lună. Speră ca volumul să treacă de director.

Vizită, împreună cu familia Mitru, la Boiceşti. Primire caldă. Apartamentul lor de pe Frumoasă, mobilat cu piese vechi, de epocă, e o oază de confort şi linişte. Boiceştii (ea mignonă, el slab, înalt) fac o pereche venită parcă din vremuri revolute. Ne ospătăm cumplit, bem vin dulce de Malaga şi şampanie de Boemia, cumpărate de Cae de la un magazin din cartier, „secret”. Amintiri (ale amfitrionilor) din vremea când erau în „câmpul muncii”, hăituiţi de „cadre”, la Călan (anii ’50).

Directorul liceului, Ionescu, în anchetă, în urma reclamaţiilor insidioase ale profesorului Cochină (paranoic). Din cauza aceasta nu pot lansa campania de obţinere a concediului fără plată. Inspectorii forfotind prin şcoală. Stare de asediu.

Din nou dureri de cap insuportabile. Antinevralgice. Stau în fotoliu, pe întuneric. Muzică de Bach.

Joi, 8 decembrie

Mă duc să o văd pe tanti Marioara la spitalul Fundeni, unde e internată pentru o pareză. Biata mătuşe-mea suportă cu destul curaj nenorocirea, speră, minciuna vieţii pâlpâind în ea ca o debilă flacără tremurătoare.

Flanez pe bulevardele din centru, bat librăriile. Oraşul „vibrează” la evenimentul în curs de derulare: Conferinţa Naţională a Partidului. Miliţie la fiecare colţ de stradă, inşi dubioşi, înveşmântaţi în haine negre de piele, patrulează prin faţa instituţiilor cu mâinile la spate. Suspiciune, spaimă. „Vin ruşii?” mă întreabă un individ în dreptul facultăţii de istorie.

„Les Galeries Lambert” îmi expediază o listă consistentă de cărţi din stoc, majoritatea fără importanţă, dar conţinând şi titluri ispititoare, ca „Istoria suprarealismului” a lui Nadeau, „Marxism

şi Creştinism” de Berdiaev, un studiu despre Camus şi numeroase dicţionare (de literatură, filosofie, sociologie) în colecţia Larousse.

„Viva Zapata” de Kazan (premiul Oscar) cu Anthony Quinn şi Marlon Brando nu mă emoţionează. Observ că orice operă de artă având ca temă *instituţia puterii* e incendiară şi, Doamne, extraordinar de actuală!

Luni, 12 decembrie

Zăpadă. Ger năpraznic. Căciulă, blană, ghete pentru iarnă. Zi importantă, directorul îmi semnează cererea de concediu fără plată pentru trimestrul întâi. E vesel, a scăpat cu bine din anchetă (de altfel, complet nevinovat). Urmează aprobarea Ministerului Agriculturii şi, poate, a Inspectoratului de Învăţământ. Ieri, de serviciu la şcoală de la ora 2 la 9 seara. Am luat cu mine „Iosif şi fraţii săi” de Mann. Duminicile nu mai sunt de multă vreme zile de odihnă. Trebuie să asist l orele de meditaţie ale elevilor, să gust din cina lor săracă, să supraveghez activitatea (lenevoasă) a pedagogilor. Mizerie...

Filmul lui Stere Gulea realizat după o carte (şi scenariu) de Sorin Titel se bucură de o bună primire din partea criticii. Mă întreb fără ipocrizie cum poate izbuti un film să treacă „pragul estetic” în condiţiile cenzurii draconice, brutale a „organelor”.

Vineri, 16 decembrie

Aranjat cu Tamaş (telefonic) să-mi petrec Crăciunul împreună cu familia în „apartamentul” din Govora-Băi. Părintele e de acord. Pe 22 decembrie – plecarea. Dacă apartamentul e „primitor”, aş putea rămâne să scriu acolo toată iarna.

Alerg la „Cartea Românească”, „După-amiaza” a fost citită de Marin Preda, se află acum în rafturile înţesate cu manuscrise ale Ioanei

Lungescu. Cornel Popescu îmi spune confidenţial (!) că planul pe trimestrul întâi e de o lună la „comisia ideologică” a C.C., că mai durează până se aprobă, dar să n-am grijă, *va fi bine*, să aştept.

Film mediocru, „comandat” (cu Broderick Crowford), despre marea minciună a alegerilor din Statele Unite. De ce nu fac, americanii, un film despre „alegerile” din ţările socialiste? Seara – colinde de Crăciun (cu corul „Madrigal”) până spre miezul nopţii.

Marţi, 20 decembrie

Ger, lumea de pe stradă înfofolită în blănuri şi paltoane. La Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare. Aştept pe o bancă în faţa direcţiei personal-învăţământ până se termină şedinţa ce ţine de trei ore, sunt invitat apoi să intru. cafele, fum de ţigară, conversaţie despre literatură, directorul mărturiseşte că e prieten cu Mircea Sântimbreanu căruia îi facilitează obţinerea permisului de pescuit – de aici probabila apariţie a cărţii sale despre America la Editura „Albatros”. Îmi aprobă concediul fără plată dar insistă să obţin şi acceptul Inspectorului şcolar (ceea ce, fireşte, nici prin gând nu-mi trece să încerc). E al patrulea concediu pe care îl obţin în această încăpere cu fotolii moi şi uşi capitonate, pavoazată cu portretul în dimensiuni impunătoare al Şefului.

Citesc cu oarecare dificultate „Fructele de aur” de Nathalie Sarraute, o carte programatică, ostentativă, incitantă, cu idei despre literatură, public, receptare, operă, succes. Exerciţii de inteligenţă.

Poimâine plecăm cu toţi la Govora. Încheiat situaţia elevilor la şcoală. Am luat bilete de călătorie.

Vineri, 23 decembrie

De ieri în Govora. Despachetez. Apartamentul muzeului de arheologie de la etajul I: o cameră de 16 metri pătraţi, verandă (inutilă iarna), baie, debara, bucătărie improvizată. Căldură la discreţie. Mă simt bine. Odaia, luminoasă, dă cu ferestrele spre „strada mare”. Plimbare cu familia prin oraş. Hotelurile Pallas, Silva, Balneara, parcul. Suveniruri din vremea când eram bolnav de reumatism (la 14 ani) şi urcam din greu, cu sprijinul unui baston, costişa ce ducea prin parc „la băi”. Vizită la vară-mea, Genel Rogojinoiu, de şapte ani paralizată în pat, complet lucidă, senină, şi-a asumat destinul, nu se lamentează. Oraşul e pustiu, vitrinele împodobite cu globuri şi betele argintii, localnicii se aprovizionează pentru sărbătorile de iarnă. Pe străzi miroase a cetină şi iod. Cumpăr, împreună cu Cornelia, un brăduţ, îl ducem în „apartament”, copiii chiuie de bucurie. Vine Moşul!

Sâmbătă, 24 decembrie

Flanez de-a lungul străzilor pustii, sunt singur, sentimentul bizar că merg în gol, spre nicăieri. Seara, serbarea Pomului, sunt Moş Crăciun, îmi pun halatul Corneliei de laborator, pe faţă – o mască de carton carnavalescă. Cornelia a împodobit cum a putut brăduţul. Le oferim copiilor cărţi, dulciuri, ce-am găsit prin târg. Aprindem artificii, lumânări în diferite tonuri de culoare. Ancuţa recită o poezie proprie, împrumutată din ograda Otiliei Cazimir. Aplauze. Bem pepsi-cola (copiii) şi vin de la părintele, din sat. Nici ieri, nici astăzi n-au auzit colinde pe stradă. Se sting încet-încet tradiţiile, datinile.

Luni, 26 decembrie

Frig, fulguieşte. Plec dis-de-dimineaţă la Râmnic cu „cursa”. Popas la cimitir. Mormântul mamei, acoperit cu flori uscate. Nimic mai trist decât un cimitir în miez de iarnă. Bat clopotele în

dungă. La poartă, doi cerşetori în zdrenţe dormitează cu mâinile întinse ca o ghiară.

Vizită la „Orizont”, căldură, ferestrele deschise. Cârstea, afabil ca întotdeauna. Cafele, un pahar cu coniac. Proiecte, speră (de câţiva ani) ca ziarul să apară iarăşi zilnic. Îmi arată, nu fără mândrie, şpalturile „suplimentului” din care a făcut, mascat, o publicaţie culturală (modestă) – singura, de altfel, în tot judeţul. Trec după aceea la Costea Marinoiu. Cobor în „tainiţele” stivuite cu cărţi de la subsol, îmi pierd o oră printre rafturi. Recoltă slabă: corespondenţa Călinescu-Rosetti şi „Neguţătorul de poduri” de Dinescu. Îi văd apoi pe Roman şi pe Tamaş. Tamaş promite să aranjeze sejurul meu la Govora în trimestrul întâi. „Să n-aveţi grijă, zice, se face.” Mă întorc la vilă seara. Ninge uşor.

Joi, 29 decembrie

Se apropie ziua întoarcerii acasă. Nu m-am decis dacă îmi voi scrie noua carte *aici* sau aiurea, în altă parte. Părintele ezită, e duplicitar, de el depinde în realitate găzduirea mea în încăperile muzeului.

Govora-Sat, de unde se trage bunicul, străbunicul… Pădurea („Coşurile”) sub zăpadă. Ceaţă. Din curtea lui nenea Valerică se vede complet laicizat. Pe drum trec care cu boi ce duc cu ele lemne, furaje pentru vite. Oamenii se agită prin bătătură. Nimic nu aminteşte că ieri-alaltăieri a fost Crăciunul. La întoarcere, trec „puntea lui Beleţ”, e noapte, păşesc prudent pe un polei îngrozitor. În staţia de autobuz o fată alăptează un copil de ţâţă. Lună. Decor bucolic.

Sâmbătă, 31 decembrie

Sfârşit de an. Oboseală imensă, ca după o lungă corvoadă inutilă. Imposibil să scriu

un rând. În lipsa televizorului sau a unui aparat de radio trecerea timpului e mai anevoioasă, mai fără rost. Făcând un scurt bilanţ al anului: am scris „Bătrân cu bască”, a apărut la „Ion Creangă” „Povestiri de la Rond”. „După-amiaza unui faun” continuă să zacă în rafturile doamnei Lungescu, la „Cartea Românească”. Speranţe de colaborare cu Editura Sport-Turism pentru o carte despre Râmnic. Dar şi evenimente năpraznice: plecarea mamei „dincolo”, cutremurul…

Noaptea aprind trei-patru lumânări în pom. Dan şi Ancuţa dorm. Beau cu Cornelia un pahar de vin ca odinioară, în Lipscani, înainte de a „veni” copiii. Din stradă se aud chiote de veselie, plesnete de bice. N-am în aceste clipe nici un dor, nici o speranţă. Citesc până spre dimineaţă scrisorile lui Călinescu către Rosetti. Omul – infect, meschin, dar scrisul – purtând pecetea distinctivă a geniului.

1978

Luni, 2 ianuarie

Frig, brumă dimineaţa, ferestrele acoperite de chiciură. Prin geamurile umezite se vede strada principală a staţiunii cu câteva dughene de partea cealaltă a drumului: un magazin de tricotaje, altul de „loto”. Ieri, vizita lui Tamaş împreună cu Cornelia, fiica lui. Aduce un text de şapte pagini dactilografiate conţinând o istorie (reală) de spionaj din perimetrul Vâlcii înaintea primului război, convins că voi găsi în ea „materia” pentru o nuvelă „extraordinară”. Din păcate, spionajul nu e genul meu.

După-amiază, plimbare fără entuziasm prin parc. Oraşul pare părăsit, ca în urma unui dezastru ecologic. Restaurantele închise. Pârâul Hinţa – îngheţat din cauza gerului de azi-noapte. Trec cu Cornelia pe la Genel Rogojinoiu. Îi întâlnim aici pe Aura şi Neiu, pe care nu l-am mai văzut de 35 de ani! Copilul de odinioară e acum om în toată firea, *nel mezzo del cammin*… Dificultatea de a stabili între noi o punte.

Nehotărât dacă voi reveni aici, să scriu. Am mari rezerve: vizitele asidue şi repetate ale părintelui în apartament mă deranjează. De văzut. Mâine – întoarcerea acasă.

Miercuri, 4 ianuarie

Rezolv corespondenţă. Presa literară. În lipsă m-a căutat Rudeanu. Vizită la Mitru, umoare bună ca mai totdeauna. Mă îndeamnă să trimit la „Scrisul Românesc” volumul 2 cu cronici literare. La ce bun? Seara „She Stoops to Conquer” după Goldsmith cu Tom Courtney (excelent).

Citesc „Jurnalul” (I) lui Galaction. Scrisorile trimise iubitei la 20 de ani (ce nesăbuinţă să le

copieze!) sunt de o flască, romanţioasă sentimentalitate. Iată un om de care – dacă aş fi fost fată – nu m-aş fi putut îndrăgosti „epistolar”.

Vineri, 6 ianuarie

Boboteaza. Telefonat Iordanei s-o felicit, emoţie. Mă sfătuieşte „din tot sufletul” să aduc la Editură, până la 1 aprilie, măcar 50 de pagini din volum, „ca să fim siguri”, promit. Veşti proaste de la „Cartea Românească”, Ioana Lungescu îmi spune cu vocea ei răstită că planurile n-au fost încă aprobate de „Comisia ideologică”. Îmi e recomandată Constanţa Vulcănescu, şefa tehnoredacţiei, cunoştinţă a Corneliei de la valea Vinului. E de acord să dea coperta în lucru lui Socoliuc, „dar numai după aprobare” îmi zice şi surâde trist.

La Uniunea Scriitorilor, vizez legitimaţia de scriitor. Fulga, căruia mă plâng de „exigenţele” ideologice ale Editurii „Eminescu”, mă sfătuieşte „să nu stric cartea” pentru nişte „biete observaţii” dar să mă străduiesc să nu pierd locul din plan. Binevoitor, de altfel, generalul.

Pachet cu cărţi de la Paris (un fel de Moş Crăciun prin poştă). Între altele, „Histoire de l’Allemagne” de Pierre Gaxotte şi „L’âge du roman americain”. Jurnalul parizian al lui E. Simion în librării.

Joi, 12 ianuarie

Zi monstruoasă: şase ore de curs şi cinci de corigenţe. Mă întorc acasă noaptea, răvăşit. Senzaţie de beţie grea, dureri de cap insuportabile.

Ieri, vizită în atelierul lui Socoliuc de pe bulevardul Hristo Botev. Artistul – în pasă neagră, lipsit de chef, ursuz. În lipsa unei locuinţe „cu repartiţie”, e nevoit să locuiască împreună cu familia la atelier. Instantaneu: fetiţa pe oliţă, soţia trebăluind la un aragaz murdar, el răsfoind o mapă cu desene. Bem un pahar cu votcă. Îl cunosc aici

pe Dan Erceanu, naşul fetei. Înalt, aproape uriaş, cu ochelari puternici, pare mult mai tânăr decât este în realitate. Îi dau lui Socoliuc „După-amiaza", promite să-mi lucreze coperta „cât mai repede posibil".

Telefon la Govora. Părintele confirmă că mă primeşte la muzeu, dar că va trebui să locuiesc în „debara" în cazul că soseşte între timp „profesorul". Probabilitate mică, de altminteri. „Nu vine niciodată iarna", încheie asigurător părintele în acelaşi stil confuz, ambiguu, după ce mă perpelise câteva minute bune.

Luni, 16 ianuarie

Hai-hui pe bulevardele din centru. Vitrinele – obosite după suprasolicitarea sărbătorilor de iarnă. Nimic interesant în librării. Ieşind din anticariatul de la Kretzulescu văd trei maşini luxoase oprindu-se în faţa treptelor C.C.-ului, dintr-una coboară Şeful însuşi însoţit de un câine negru, uriaş. În câteva momente dispare sprinten pe uşa aurită, din mijloc, a edificiului. Semn rău?

Daniela mă informează că atmosfera în editură e mai respirabilă, „s-a îmbunătăţit uşor". Climatul ideologic, însă, se poate deteriora oricând în funcţie de congrese, de plenare. Se vorbeşte insistent că „Eminescu" îşi va muta calabalâcul în strada Dr. Lister. „Casa Scânteii" (făcând abstracţie de distanţă, de dificultăţile la intrarea în „cetate") e o construcţie coşmarescă, arogantă, ce-mi dă fiori de fiecare dată când nevoile mă împing să trec pe acolo.

Ieri – „Trei surori" (la televiziune) în regia lui Laurence Olivier şi versiunea Teatrului Naţional din Londra. Piesă filmată, travesti anglo-saxon. Interpretare shakespear-iană a textului – departe de spiritul „bolnav" al ruşilor.

Miercuri, 18 ianuarie

Muncesc ca un salahor pentru încheierea situaţiei şcolare pe trimestrul întâi („corigenţe parţiale”, cretină născocire a Ministerului Învăţământului). După-amiaza – vizită (cu Dan) la Monica Gorovei, colega mea de cancelarie. Locuieşte pe Matei Basarab într-o clădire mohorâtă, veche (centenară), deasupra liniei de tramvai, la câţiva paşi numai de zidurile bisericii Sf. Vineri. Menajul ei cu Gorovei (talentat istoric) e cel puţin ciudat, acesta trăind de câţiva ani, însingurat, în Iaşi. Monica ne primeşte cu efuzii. Tânără (30 de ani), subţire, exaltată, cu părul blond strâns într-un coc la spate şi ochi strălucitori, de narcomană. Vedem apartamentul, suprasaturat de peisaje în mov – uleiuri, acuarele. Între „piesele” îndrăgite ale casei – şevaletul lui Ciucurencu, căruia i-a fost „ultima elevă”, dăruit cu magnanimitate de maestru cu puţin timp înainte de a se stinge. Artista pregăteşte o expoziţie – vernisajul pe 15 martie – în Piaţa Amzei, despre care vorbeşte cu însufleţire. Trataţie cu fursecuri, cafele, vişinată. E prezent şi soţul Magdalenei Rădulescu, şters, ofilit, întors irevocabil la anii generaţiei sale interbelice. La plecare primesc de la Monica o acuarelă şi două cataloage ale expoziţiilor anterioare.

Prima scrisoare din Delhi de la George Anca. Trimite tăieturi din presa indiană în care se comentează conferinţa sa despre Brâncuşi de la Indore, cu rugămintea de a transmite informaţia „României literare”. Impresii (nedecantate încă) din universul indian, imagini fulgurante ca într-un puzzle derutant. Se simte şocul primului contact cu Orientul.

„Din cântecele lui Kra” de Ted Hughes, în versiunea (foarte curată) a lui Bazil. Poezie „decadentă”, obsesivă, pecetluită de stigmatul morţii, dezagregării, al neantului.

Vineri, 20 ianuarie

Noapte contorsionată, coşmare. Mă trezesc mai obosit decât aseară. Incursiune la „Cartea Românească”, pe Nuferilor. „Comisia ideologică” nu a dat încă drumul planurilor editoriale pe 1978. Volumele aşteaptă pe masa „lu’ dom’ Preda” (Constanţa Vulcănescu). De vorbă câteva minute cu Radu Boureanu. Telefonat la Govora. Părintele mă aşteaptă mâine, a vorbit cu fata care face curăţenie, totul e O.K. După-amiază vizita Monicăi Gorovei, căreia îi dau textul scris aseară pentru catalogul expoziţiei din martie. A adus o acuarelă pentru Anca şi un ulei pe lemn. Mi-a oferit, de asemenea, un desen de Ana Azvadurova, soţia lui Alexandru Ciucurencu. Pictoriţa, rusoaică, e fata unui general din „garda albă”, ucis de bolşevici în timpul revoluţiei.

Telefoane de rămas bun lui Mitru şi familiei Boicescu.

Sâmbătă, 21 ianuarie

Drum lung, obositor, ajung la Govora spre seară. Ferestrele iluminate *a giorno*. Urc la etaj. Apartamentul plin de „oaspeţi”. Sunt uluit. Părintele, uşor jenat, îmi face cunoştinţă cu cei prezenţi: doi medici, un inginer, sculptoriţa Doina Lie şi o fată blondă, spălăcită, fără identitate. Toţi chercheliţi, în mare dispoziţie. Se cântă. Pahare cu vin negru, un tranzistor, scrumiere pline, mucuri de ţigară pe covor. Doina declară că „mă aşteaptă de trei ore” (acum o văd întâia oară), e în vervă, mă pupă pe amândoi obrajii, îmi vorbeşte despre vernisaje de pomină, magnifice. Părintele – stânjenit că am găsit apartamentul „în dezordine”. Îmi scot paltonul, sunt poftit să beau cu musafirii. Cheful e în toi, convivii fac glume deocheate, golesc pahar după pahar, pun radio tare. După vreo oră, părintele dă semnalul de plecare. Doina abia se ţine pe picioare, bărbaţii o ajută să coboare treptele muzeului, e veselie mare. Dispar. Apartamentul – plin de fum, pahare sparte, deschid

ferestrele, mă prăbuşesc într-un fotoliu. Dureri îngrozitoare de cap. Debut nefericit – s-ar zice.

Luni, 23 ianuarie

Ieri, scurtă incursiune prin oraş, făcut cumpărături pentru o săptămână. Părintele mă vizitează zilnic, se aşază pe scaun şi mă priveşte cu un zâmbet hâtru. Poate că regretă că sunt aici, s-a hazardat să mă invite, nu mai poate retracta. „Merge, merge?" mă întreabă ca şi cum ar vrea să evalueze dacă sejurul meu în camera muzeului e profitabil.

Lucrez cu râvnă la „Bătrân" de dimineaţă până seara. Modific originea maternă a eroului (din aristocrată în burgheză), ceea ce îmi dă o libertate mai mare de expresie. Ritmul, de zece pagini zilnic, bun.

Jurnalul parizian al lui E. Simion, scris excelent – adevărată miniatură literară.

Joi, 26 ianuarie

Închis în casă, cu storurile trase. Arare zgomote dinspre muzeu, când vin vizitatori. Femeia de serviciu face curat în cameră la două zile – nu comunicăm. Ieri, telefon Corneliei, planurile editoriale au sosit de la Comisia ideologică, dar manuscrisele continuă să zăbovească pe masa lui „dom' Preda". Ce-o fi făcând cu ele? Le reciteşte, le feuilletează? O dispoziţie proastă, de o clipă, a maestrului şi gata, toată strădania mea de luni de zile se năruie.

Găsesc deasupra şifonierului câteva volume ale avocatului Lazăr Popescu, scriitor vâlcean uitat: piese de teatru, nuvele, conferinţe, toate redactate între anii 1915-1935. Epoca „Bătrânului cu bască", a mea. Descopăr, de asemenea, un *compte rendue* al primarului de Râmnic (Epure) pe anul 1910 cu interesante informaţii despre activitatea administrativă a primăriei.

Început de gripă. Febră uşoară. Aspirine.

Duminică, 29 ianuarie

Îmi permit (pentru întâia oară) „să ies”. Zi înnorată, dezgheţ. Plimbare în parc, până la băi, apoi la Pallas. Vila – nelocuită, senzaţie de sălbăticie, de pustiu. Cumpăr din librărie „Scrisoare către un tânăr poet” de Rilke în traducerea lui Ioan Alexandru şi a nevesti-si.

Lucrez sub presiune. Mă apropii de final. Textul - curat, lipsit de artificii inutile, „sună bine”. Ce va urma apoi? Aceasta-i întrebarea.

„Alte voci, alte încăperi” de Capote. Carte excelentă. Se simte, însă, pe alocuri, mâna tremurată a debutantului. Sugestii venite dinspre „Le Grand Meaulnes”. Să fi citit maestrul romanul straniu al franţuzului?

Marţi, 31 ianuarie

Părintele, agitat, fără astâmpăr, are ideea să mute telefonul din muzeu în „apartamentul” meu, pe coridor, exact în faţa camerei unde îmi scriu cartea. Azi a venit cu un tânăr, au stat de vorbă o oră, criză de nervi. Ne vizitează, de asemenea directorul muzeului din Râmnic, Purcărescu, examinează camera în care vieţuiesc cu un ochi bănuitor, de securist. Un om cu care, practic, nu pot schimba idei, nu pot lega o vorbă, pare mut. Evident, prezenţa mea aici îl deranjează.

Telefonat Corneliei, mă felicită toţi de ziua mea. Vocea Ancuţei, pierită, stinsă de emoţie. Cornelia îmi spune că planurile n-au sosit încă de la Comisia ideologică, versiunea Constanţei Vulcănescu e falsă. Mă întreb cum e posibil ca un „for”, oricât de înalt ar fi, să oprească trei luni de zile, după bunul plac, producţia editorială a unei ţări, fără motive explicite, temeinice?

Noaptea nu pot dormi. Cântecul straniu al cocoşilor. Deschid ferestrele. Mă reazem de pervaz, rămân o vreme, până mă cuprinde frigul.

Sâmbătă, 4 februarie

Ora 16. Închei „Bătrân cu bască” – varianta a treia. Finalul bun. Obosit, dar mare uşurare. Telefonez Corneliei vestea. Îmi dă ideea să trimit acasă dactilograma prin şoferul autobuzului ce face cursa Govora-Bucureşti, pentru a fi bătută a doua oară la maşină de Oprică. Dimineaţa, vizita prelungită, de două ore, a părintelui. Discutăm politică, istorie (divaghează), arheologie (!). E încă înspăimântat după detenţia din 1946, când a fost bătut cumplit şi umilit de „Siguranţă”. Susţine că tata l-a scăpat din închisoare.

Seara – plimbare pe aleile din staţiune. Oraşul are un aer paşnic, resemnat. Zăpadă moale, afânată. Mirosul penetrant de iod mă ameţeşte.

Luni, 6 februarie

Raid prin Râmnic. Ninge pictural. Oraşul mai frumos ca niciodată, atât de tandru, încât o clipă m-am simţit copil. Capela – alb-strălucitoare sub zăpadă. Impulsul de a împrumuta o săniuţă şi a mă da pe derdeluşul de sub Parc. Vizită în subsolurile înţesate cu cărţi ale lui Costea Marinoiu, apoi la Tamaş. Cafele, sunt descusut în legătură cu confortul oferit de „popa Petre”. Ambianţa plăcută a încăperii (stil „retro”). Directorul îmi dăruieşte culegerea de documente din arhiva Prefecturii Vâlcea pe anii 1836-1860 ce ar putea să-mi folosească la redactarea cărţii despre Râmnic.

Telefonat Corneliei, a vorbit din nou cu doamna Vulcănescu. Se zice că „dom’ Preda” intenţionează să meargă „sus”, la „foruri” pentru a debloca activitatea editorială. Nimic sigur. Am primit acasă (din Franţa) „Istoria francezilor” a lui Gaxotte într-o ediţie excepţională.

Joi, 9 februarie

De două zile din nou la lucru, „încerc” volumul pentru „Albatros”. Ambiţia de a mă debarasa de stilul „alb”, de „gradul zero al

scriiturii”. Am câteva idei dar îmi lipseşte ritmul. De văzut. Ieri scris o pagină hurmuziană („Viermişorul Bobo”) după metoda dicteului. Interesantă dar alături de literatură.

Telefonat acasă. Gi Damirescu mi-a încheiat contractul pentru volumul despre Râmnic. Rămâne doar să-l scriu. Pretinde (greu de crezut) că m-a inclus în planul pe acest an! Oricum, doreşte o discuţie preliminară, „la obiect” (expresia lui) în care să-i explic în amănunt cum „văd” volumul. Tanti Aglăiţa, bolnavă (nu se cunoaşte boala) – internată la spitalul C.F.R., lângă Agronomie. Dezagrementele gospodăriei le-a preluat din mers Cornelia. Primesc de ziua mea felicitări, între altele de la colonelul Pop, pe a cărui carte de vizită citesc cu stupefacţie că este „fabulist”. În fine, telegramă din partea Uniunii Scriitorilor redactată şi semnată de Laurenţiu Fulga. Sunt considerat „una din cele mai autoritare personalităţi ale literaturii contemporane”, urându-mi-se să mă bucur de gloria (!) „pe care o meritaţi din plin”. Pentru aceste bazaconii Uniunea trebuie să fi cheltuit o groază de parale (105 cuvinte!).

Citit „Rodin” de Rilke. Impresie mediocră.

Sâmbătă, 11 februarie

Prima bucată – gata. O intitulez „Neîntreruptul circuit al lucrurilor” (şapte pagini). Textul uşor, pasabil. Îmi trebuie subiecte cu miză, scrise „strâns”.

Cornelia mă înştiinţează că cele două manuscrise ale mele (de la „Cartea Românească” şi „Eminescu”) au trecut cu bine prin „Consiliul oamenilor muncii”, nou succedaneu (dar nu şi singurul) al detestatei Cenzuri.

Scurtă discuţie cu studentul ce locuieşte de cinci zile în „debara”. E liniştit, cuminte, nu deranjează. În schimb, părintele se fâţâie mai toată ziua pe domeniul lui, aduce câte o oală, câte un

ciob de lut, le aşază cu veneraţie pe o etajeră, comentează, căzut parcă în transă.

Marţi, 14 februarie

Nimic interesant în viaţa mea, lucrez de dimineaţă până noaptea. Trei-patru pagini zilnic. Genul scurt – chiar foarte scurt e mai puţin riscant decât romanul. Romanul poate fi ratat din prima pagină şi asta o afli, din nefericire, abia atunci când nu mai e nimic de îndreptat.

Seara – telefonează Mitru. A avut o conversaţie cu Georgescu care i-a promis că îmi va susţine cauza reeditării „Partidei" în faţa lui Utan. Utan – în pasă proastă, ursuz, greu abordabil, abia întors de la o cură de dezintoxicare alcoolică. Soarta scrierilor mele stă, cum se vede, într-un pahar de votcă băut la timpul şi în cantitatea potrivită.

Citesc „Gaspard…" de Aloysius Bertrand. Jocuri carnavaleşti, bizară imagistică a unui ev-mediu înnegurat.

Joi, 16 februarie

Ieri, ziua lui Dănuţ, telefonat acasă. Dan a muncit trei zile la corectura (după dactilografiere) şi colaţionarea „Bătrânului cu bască". E fericit de darul pe care i l-am trimis („Pictura franceză la Ermitaj"). Ancuţa s-a plâns că „nu mai are inspiraţie să scrie versuri". O consiliez să facă proză – ar putea începe, de pildă, cu o scrisoare către tata. Râs de clopoţel. Vorbit cu Socoliuc, e dezolat, coperta pe care mi-a făcut-o (frumoasă, zice) a fost ferfeniţită de fiică-sa în timp ce se juca prin casă. Încearcă alta, „după o idee nouă".

Părintele îmi face şicane aproape zilnic, neintenţionat, probabil, oricum mă deranjează, să se fi plictisit de mine? Studentul a plecat, sunt iarăşi singur în apartament. Muncesc ca la galere – se apropie primăvara.

Tanti Aglăiţa – externată ieri de la spitalul C.F.R. Extenuată, continuă să nu se simtă bine. Medicii habar n-au ce are, nu i s-a pus un diagnostic.

Sâmbătă, 18 februarie

Am prins un ritm de lucru bun: o schiţă (8-10 pagini) în trei zile. Stare de oboseală, de lehamite, din care cauză mi-e imposibil să abordez nuvela. Schiţele au inconvenientul că trebuie să găseşti mereu o tramă nouă. Te epuizează ca războiul de gherilă.

Ies în oraş după cumpărături, sunt nouă zile de când n-am fost „afară”. Complet anchilozat. Oraşul învăluit în ceaţă. Frig. Plimbare prin parc până la Pallas, apoi la „băi”. Mirosul iodului, ca un narcotic.

Scrisoare de acasă. Cornelia îmi trimite urările de Anul Nou, din Bratislava, ale Huškovei. Ştampila poştei cehe – 3 ianuarie!

Joi, 23 februarie

Ger straşnic. În Bucureşti e viscol. Privesc pe geam spre magazinul de „loto-pronosport” de vis-à-vis al cărui responsabil e un bărbat de 40 de ani, infirm. Soseşte fix la ora 8 de dimineaţă cu Trabantul şi în numai câteva momente coboară cu dexteritate din maşină sprijinindu-se într-o cârjă şi în singurul picior valid. Mişcări – de adevărat robot – precise, calculate, chiar elegante, intrate de cine ştie câtă vreme în reflex. Dispare apoi pe uşa dughenei unde rămâne până la 6 seara, când ritualul Trabantului se reia cu aceeaşi ingenioasă dibăcie.

Veşti proaste: Marin Preda a suferit astăzi un accident de automobil (venea, probabil, de la Mogoşoaia, cu şoferul). Dus de urgenţă la Editură în stare critică. Foială, agitaţie, spaimă în redacţii. Funcţionarii l-au întins pe o canapea, nu are răni, dare e şocat în urma evenimentului. Din fericire se

pare că totul e O.K. Cornel Popescu, emoţionat, nu-mi poate spune când va da drumul manuscriselor.

Dănuţ îmi scrie o scrisoare lungă, încântătoare. E un prozator *format*.

Luni, 27 februarie

Dimineaţa. Mă trezesc cu o durere drastică în şoldul stâng. Speriat, iau butazolidină. Singurătatea, oboseala, acum boala…

Părintele se întoarce de la Bucureşti, după o lipsă de trei zile. Jovial. Îmi dăruieşte o icoană a maicii Domnului cu Pruncul (ulei pe lemn) de o frumuseţe simplă, executată, probabil, de un meşter popular pe la sfârşitul veacului trecut.

Plouă de trei zile, jilăveală. Terminat astăzi nuvela „Tema aviatorului”.

Vineri, 3 martie

Zile grele, nervi. Nu pot lucra. Căldură mare, insuportabilă în apartament. Negociez zadarnic cu femeia de serviciu să dea căldură mai puţină, degeaba, e o idioată. Să scrii la o temperatură de 27 de grade înseamnă literalmente eroism. Azi, gânduri de plecare, dar unde?

Telefon lui Mărculescu, susţine mai întâi că n-a sosit avizul de la Comisia ideologică, apoi, după ce îi arăt că *ştiu* că a venit, îşi retuşează afirmaţiile – volumele, îmi spune, sunt în lectură la director. Ce să cred?

Dănuţ a ieşit al treilea la olimpiada de română – faza pe municipiu. Mă bucur, evident, trimit o telegramă de felicitare. Îmi scrie tata de la Hunedoara. Mâhnit.

Vineri, 6 martie

Termin „Prinţesa de jad” la care lucrez de şase zile. Textul – sărac, lipsit de vlagă. Schiţa e începută (şi abandonată) în ziua următoare

sinuciderii soţiei lui Breban la Mogoşoaia. Trebuie rescrisă.

Tensiune nervoasă tot mai apăsătoare. Tranchilizante. I.C.R.A.L.-ul face reparaţii la mine în cameră, am toate punţile tăiate, întoarcerea acasă – imposibilă.

Coperta, îmi spune la telefon Cornelia, e o minunăţie. Figură de bătrân (pe fond) alături de un gramofon şi câţiva fluturi, totul în tonalitatea mov-maro caracteristică lui Socoliuc. Întreaga editură entuziasmată.

Miercuri, 8 martie

Condiţiile de viaţă încep să se îmbunătăţească. Am apă caldă după 11 zile de restricţii. Părintele plecat la Bucureşti. Spre prânz mă vizitează profesorul Deaconu din Govora, îmi cere o fotografie pentru revista şcolii. Necazurile lui de dascăl.

Încep o schiţă nouă („Câinele andaluz") după o „idee" de Bunuel-Dali în care un puşti (povestitorul) pozează pentru un artist trăsnit. Schimb ritmul de narare. Speranţe (dacă nu iluzii…).

S-a stins din viaţă Aurel Lambrino, tip mediocru, şters, care m-a dus doi ani cu vorba prin redacţii, pe vremuri, promiţându-mi că-mi publică (urgent!) nuvelele. Requiescat in pace!

Vineri, 10 martie

În sfârşit, vestea cea mare: Marin Preda a telefonat la Editură, de la Mogoşoaia, titlurile volumelor „acceptate", printre care şi „După-amiaza unui faun". Luni e probabil ca acestea să intre în producţie. Mare bucurie. Senzaţia unei imense oboseli acumulate prin aşteptare încordată. Fac planuri, alcătuiesc bilanţuri: am scris 104

pagini, mai am de redactat vreo 70. Moral scăzut, foarte scăzut din pricina efortului, a foamei.

Aseară particip (după insistenţe) la o „masă rotundă” cu profesorii locali organizată de Comitetul judeţean pentru cultură. Compun câteva fraze despre Govora (fieful bunicilor şi străbunicilor), îmi expun pe scurt proiectele (himerice) de scriitor. Improvizez. Vorbesc Mitrana, profesorul Deaconu, bibliotecare din Râmnicu Vâlcea (o doamnă Belu) şi Călimăneşti şi două personalităţi locale. Plictis îngrozitor. Mitrana, care mă vizitează la muzeu, îmi desfăşoară planul unei sinteze ample despre cultura pe meleagurile Vâlcii, proiect ambiţios, dar dificil, utopic. La plecare îl conduc până la autobuz. Vreme închisă, rece. Pustietate. Iluminatul străzilor deficitar.

Duminică, 12 martie

Termin „Câinele andaluz”. Citesc nuvela, nu-mi place. Titlul, în schimb, e fascinant. Decid să-i pun volumului chiar titlul acesta.

Părintele se întoarce dintr-o călătorie în Capitală. Pe 2 aprilie, zice, soseşte în Govora familia profesorului D. Tudor („Oltenia romană”), n-are unde s-o cazeze decât aici, va trebui să părăsesc apartamentul. Schimb de cuvinte nedorit. Simţeam de mult ce mi se coace dar iată, adun acum şi argumente. Telefonat lui Tamaş, mă îmbărbătează, promite să mă sprijine în problemă. Practic, n-am alternativă, îmi trebuie încă o lună ca să termin cartea, bagajele, îngrozitor de grele, fac orice tentativă de mutare aproape imposibilă, pe urmă unde să mă duc?

Schimbarea lui Burtică de la Propagandă – de bun augur. Cred, totuşi (ca regretatul domn Solacolu) că „vom avea din nou un an hain”.

Miercuri, 15 martie

Gripă. Dureri de cap, temperatură mare. Consult un doctor recomandat de popa Petre, îmi prescrie ceaiuri, ventuze (!), aspirină. Aici toţi medicii sunt de specialitate balneologi. Mă cântăresc, am zece kilograme mai puţin decât când am plecat de-acasă.

Cornelia la „Cartea Românească”. E primită de doamna Vulcănescu în biroul ei înghesuit, zăcând într-o dezordine „artistică”, fin orchestrată. Pentru fotografia de pe coperta a patra, îi spune, e necesar avizul „lu’ dom’ Preda”. Altfel nu se poate. O sfătuieşte să renunţ la dedicaţii, nu-i plac maestrului. Viza pe carte a lui Marin Preda poartă data de 8 martie (ziua căsătoriei noastre). O fi citit volumul Morometele?

Telefonat acasă Danielei, voce agreabilă. „Eminescu”, îmi spune, e în mutare (în „casa Oprescu” de pe dr. Lister). Redactorii citesc în forţă volumele din stoc (aşa-numitele manuscrise x) de la 1970 încoace pentru a simplifica mutatul. Până la jumătatea lunii aprilie va citi „Bătrânul”. „E bine?” întreabă. Ce pot să zic? E bine…

Duminică, 19 martie

Lucrez la ultima (probabil) nuvelă a volumului. Eroul – un puşti care pictează – în dialog cu o doamnă în vârstă modelată după profilul unei imaginare Ioana Cantacuzino. Scriu greu. Convalescent după o gripă rea, epuizantă.

Veşti de la Cornelia: în casa noastră – şantier, „băieţii”, mai toţi bruneţi, lucrează o oră şi stau două. Cer băutură. Mizerie, trebuie struniţi ca la armată. Copiii dorm la tanti Aglăiţa. Delia a semnat în locul meu contractul cu Editura „Sport-Turism”. În „Româna liberă” e anunţată expoziţia de pictură a Monicăi Gorovei (căreia i-am scris textul pentru catalog).

Aflu de la părintele că secretarul de partid al Govorei s-a interesat cu insistenţă de mine, adică cine sunt, de unde vin, de ce e luminată camera în

miez de noapte? Ce se întâmplă acolo? „Şi i-aţi spus?” l-am întrebat pe preot. A ridicat din umeri.

Joi, 23 martie

Ora 12. Închei volumul. 160 de pagini, 9 „piese”, urmează mâna a doua. Presentimentul că o să am de lucru, nu glumă.

Neliniştile, boala, oboseala. Tracasări: la şcoală, o brigadă de inspectori a constatat cu sfântă indignare că am plecat în concediu fără aprobarea Inspectoratului municipal. Directorul făcut cu ou şi cu oţet. Îi telefonez cu mare jenă. E abătut. Mă încurajează, „staţi acolo, zice, se rezolvă, lucraţi în linişte”. După care le trage inspectorilor o înjurătură sănătoasă.

Cornelia şi zidarii, luptă de gherilă. De două zile n-au mai venit în Albă. Ce ţară!

Vineri, 24 martie

În Râmnic. Drum la cimitir, aprind o lumânare la mormântul mamei. Frig, vânt rece. Numele de pe cruce – şters complet şi nu e nici un an de când s-a petrecut din viaţă.

Plimbat prin centru. Oraşul sub semnul începutului de primăvară. Ghivece cu muşcate la ferestre. Aflu la ziar că şeful, bolnav de arterită, e internat de-o săptămână la spitalul „Elias”. „Nu vreţi să mergeţi mâine cu noi la Bucureşti, vă ducem cu maşina”, mă ispiteşte unul din redactori. Mă hotărăsc pe loc să merg. Trec pe la Roman – promite să comande zece mii de exemplare din cartea despre Râmnic. Petria, pe care l-am rugat să strângă bibliografia aflătoare în Biblioteca judeţeană, îmi pune în faţă un teanc de broşurele şi pliante! Ce să fac cu ele? Nu sunt bune nici pentru prefaţă...

Sâmbătă, 25 martie

Sosit la Bucureşti cu limuzina „Orizontului” (împreună cu doamna Cârstea). Casa – ca după un cutremur devastator. Trei sferturi din imobil dezafectat din pricina lucrărilor de reparaţii. Moloz, grămezi de cărămidă spartă, bârne. În cameră la mine, cearşafuri, ziare, protejează mobila şi cărţile. Sunt disperat la gândul că „băieţii” n-or să termine „campania” până la sfârşitul lui aprilie.

Vorbit cu doamna Drăgănescu. Drăguţă ca întotdeauna. Descrie tămbălăul făcut în şcoală de brigada de inspectori pe tema plecării mele în concediu fără *toate* aprobările legale. Directorul Ionescu a fost un domn, şi-a asumat în întregime răspunderea. De acum încolo viaţa mea de scriitor-profesor va fi cu mult mai dificilă.

Seara – la Mitru. Ne îmbrăţişăm. Se întinde masă mare. Coniac, vin negru. După recluziunea de la Govora, am sentimentul că am plonjat în ireal.

Duminică, 26 martie

Discuţie la Capşa cu Gi. Cafele. Mă angajez să-i scriu 200 de pagini despre Râmnic cu termen de predare 1 noiembrie. Renunţă greu la ideea (nefericită) de a-i da o carte despre *judeţul* Vâlcea, are fixaţia globalistă a manualelor de geografie. Oricum, afabil, binevoitor. I-am spus că port „ideea” cărţii în mine (purul adevăr), port Râmnicul în mine de totdeauna.

Îl vizitez (cu Mitru) pe Cârstea la spitalul „Elias”. La poartă coadă, se împart bilete de intrare, se cere buletinul de identitate (!), un felcer musculos păzeşte citadela sanitară a ştabilor.

Îl găsim pe Cârstea tras la faţă, galben, descurajat. Vorbeşte stins. Noroc cu Mitru care se descurcă în orice împrejurare. Glumeşte, spune un banc cu ardeleni, în câteva momente rezerva prinde viaţă. Din păcate, după un sfert de oră, trebuie să plecăm, conform unor cutume stupide

bolnavii n-au dreptul să primească decât doi oaspeţi în cameră, la poartă îşi aşteaptă rândul, impacient, Ilie Purcaru.

Socoliuc, căruia îi fac o vizită în atelier, pe seară, foarte iritat. Preda i-a respins coperta, atât de lăudată în redacţie. Au dat-o în lucru unui alt grafician, Vasile Olac. Îi promit să o folosesc (se potriveşte de minune) la "Bătrân cu bască". Bem un pahar de palincă (50 de grade!). Mărturiseşte cu ochii în lacrimi că a lucrat la ea trei săptămâni ("trei săptămâni, dom' Mateescu, pe onoarea mea"), că până astăzi nu i s-a respins nici o copertă. Situaţie jenantă. Ce pot să fac?

Marţi, 28 martie

Şedinţă la Uniunea Scriitorilor. Discuţii searbede, plictis. "Prezenţă" slabă. Alexei Rudeanu se oferă, stând împreună de vorbă la bufet, să-mi dăruiască un pui de Saint-Bernard, "e nemaipomenit băiatul, zice, un exemplar de rasă, rasă pură". Îl cred, dar ce să fac cu el, unde să-l cresc? În hol, schimb câteva cuvinte cu Tudor, promisiuni de re-vedere devenite leit-motiv.

La "Albatros". Iordana nu mai e redactoră, a fost retrogradată (habar n-am de ce) de Sântimbreanu, lucrează acum la corectură. Predau volumul ("Câinele andaluz") în prima formă Domnicăi Filimon. Am adăugat volumului "Americanul" şi "Jaws", ca "ţintă falsă" pentru eventuale reduceri din sumar. Domnica îmi spune surâzând cu graţie că nu mai figurez în planul pe 1979, am fost expediat în cel pe 1980. Volumul va fi citi de o doamnă Paligora. Sunt consternat, nu-mi vine a crede. Încerc să intuiesc de unde vine lovitura. Senzaţie de saţietate, de lehamite. Cădere în gol.

Spre seară, vizita Monicăi Gorovei, a cărei expoziţie s-a închis astăzi. Îmi aduce două acuarele (flori). La urma urmei, viaţa are şi momente de confort, de frumuseţe.

Miercuri, 29 martie

Din nou la Govora. Camera – într-o mizerie greu de descris. Deschid ferestrele, fac curăţenie, pun aspiratorul. În două ore sunt pregătit de lucru. Umoare proastă, oboseală. Lipsă de chef.

Telefonează contabila-şefă a Muzeului din Râmnic, o tovarăşă Ciocoi sau Ciocozan (n-am reţinut cu exactitate cum se cheamă) care îmi pune în vedere ca până mâine să părăsesc muzeul, le vine o echipă de revizori din Capitală, n-au unde să-i cazeze. Dar eu mai am nevoie de zece zile de răgaz, de tihnă. Vorbesc cu Roman şi cu Tamaş, sunt sfătuit să stau pe loc.

Vineri, 31 martie

Telefoane după telefoane, primesc până la urmă permisiunea de la Muzeul judeţean să mai rămân aici până la 10 aprilie. "Dar nici o zi mai mult" îmi spune Ciocozana (ce nume, Dumnezeule!) ultimativ.

Lucrez crispat, nervos. Voi fi silit să mai citesc o dată cartea. Lectura mă nemulţumeşte, nuvelele sunt fade, "cântate", fără nerv.

Bazil (în legătură cu reeditarea de la "Eminescu"): Râpeanu e plecat la Istanbul, când se întoarce (peste trei zile) va vorbi cu el. Ce viaţă duc directorii de editură!

Luni, 3 aprilie

Azi – terminat nuvela a şasea (din nouă). Lucrez o oră apoi mă odihnesc întins pe pat din cauza unor dureri lombare. Inapetenţă pentru scris. Mă aflu, practic, la capătul puterilor. Spre prânz primesc o adresă oficială (!), semnată Ciocozan, prin care sunt somat să părăsesc *imediat* apartamentul şi să achit suma de 2700 de lei reprezentând "chiria" pe timpul sejurului govorean. Mă uimeşte câtă perseverenţă şi tenacitate depune Purcărescu pentru o cauză ce-l

dezonorează ca şef al unei importante instituţii de cultură.

Telefonează Mitru. Vesel. Vorbim un sfert de oră. Îmi spune una-alta. Sunetul vocii sale afectuoase, proteguitoare, uşor voalate îmi face bine. Mâine pleacă la Vaslui la nu ştiu ce colocviu sau cenaclu.

Plimbare prin oraş. Vânt cald, prevestitor de primăvară. Mi-e dor să plec la munte (Sinaia, de exemplu), să n-am program şi nici stăpâni, să simt parfumul crengilor de brad, să dorm în iarbă.

Joi, 6 aprilie

Ieri, încheiat volumul (forma a doua).

Râmnicu - Vâlcea. Dimineaţa, ora 8. Îi dau dactilograma, bine împachetată, şoferului ce face cursa Voineasa-Bucureşti. Spre prânz am confirmarea că Oprea, care a recepţionat volumul la autogara Filaret, a şi început să-l bată la maşină.

Flanez o oră prin oraş, merg la Arhive. Discuţie lungă şi utilă cu Bardaşu şi Purece, îmi dau sugestii interesante pentru cartea despre Râmnic (referitoare la secolul trecut). Băieţii par binevoitori, au cunoştinţe temeinice despre istoria oraşului. La Biblioteca judeţeană, în schimb, nu găsesc *un singur titlu* care să mă ajute la redactarea cărţii. Sunt nevoit să-mi mut speranţele (puţine deocamdată) spre Biblioteca Academiei.

Cornelia: lucrările la casă trenează. Se trăieşte în provizorat şi derizoriu. La întoarcere în Albă – nici o bucurie.

Sâmbătă, 8 aprilie

Ultimele două zile în Govora. Fac planuri pentru cartea despre Râmnic. Ieri, vizită în sat, îi văd pe nenea Traian şi nenea Valerică. Seara mă pomenesc în cameră cu popa Petre, aduce o sticlă de vin roşu din producţia proprie. Tăifăsuim. Îmi povesteşte întâmplări trăite în campania împotriva Uniunii Sovietice. Suveniruri despre tata, despre

partidele de poker din tinereţe, despre petrecerile de pomină cu nenea Mişu, pe “Coşuri”. “Ce vremuri!” suspină amfitrionul meu ştergându-şi stânjenit o lacrimă cu colţul mânecii. La plecare îmi dăruieşte o icoană pe sticlă (Maica Domnului cu Iisus în braţe) executată de un iconar “naiv” din zona Vâlcii.

Luni, 10 aprilie

La Râmnic, în casa bătrânească de pe strada Gării. Frig în cameră, deşi “madame” Ghinea face foc în sobă încă de ieri. Miros de turbă arsă, dezagreabil, înecăcios. Vremea foarte rece, de noiembrie târziu. Lucrez o bună parte a zilei la Arhive, citesc, scot fişe din materialul pus la dispoziţie cu bunăvoinţă de cei trei istorici ai instituţiei. Spre prânz, cu Tamaş la Episcopie, fac cunoştinţă cu episcopul vicar al Râmnicului, Gherasim. Birou modest, de pustnic. Portretul Patriarhului, trei scaune, masă, sărăcie. Arhiereul ne primeşte cu efuzii, e în pragul bătrâneţii, barbă mare, albă, ochi atenţi, vioi, calviţie, uşoară gângăveală. Mă întreabă una-alta, e curios să ştie totul. În câteva minute suntem prieteni, îmi dă recomandare pentru părintele Băbuş, bibliotecarul de la biserica Antim din Bucureşti, unde Prea Sfântul a fost stareţ cu ani în urmă. Ideea că scriu o carte a Râmnicului pare să-l încânte.

Citesc broşura despre Râmnic a părintelui Grigore. Submediocră, aproape inutilizabilă. Ghid turistic.

Marţi, 11 aprilie

Petrecut ziua la Arhive. Caut material bibliografic, dar şi “modelul”, schema unei expuneri sistematice, care să facă din cartea Râmnicului o creaţie *a mea*, o carte de “impresii”, subiectivă, un joc al fanteziei şi legendei. În linii mari am epuizat tot ceea ce îmi pot oferi Arhivele, Biblioteca judeţeană.

La cimitir. Mormântul mamei acoperit cu frunze moarte. Cineva (probabil "madame" Ghinea) a plantat două pansele galbene, firave. Seara îmi explodează soba de teracotă. Funingine, mizerie. Dorm în frig. Mă hotărăsc să plec acasă.

Miercuri, 12 aprilie

> Călătoresc spre Bucureşti într-un compartiment de clasa întâi, sunt singur cu o doamnă în vârstă, soţia unui colonel de aviaţie mort cu mulţi ani în urmă. Fireşte, îşi povesteşte viaţa: petreceri, baluri, intrigi amoroase, apoi venirea ruşilor în ţară. Vorbeşte rar, cu glasul tremurat, uzat de nicotină (sau băutură). Din când în când îşi scoate din poşetă oglinda şi-şi retuşează rujul de pe buze. Drumul cu trenul, în compania colonelesei – o plăcere.

În strada Albă. Casa, vraişte, de nerecunoscut. Toată familia înghesuită într-o cameră. Celelalte încăperi – dezafectate. Nici o speranţă ca în viitoarele trei săptămâni (deci, până la Paşte) să mă mut, să am acces la lucrurile mele, la bibliotecă.

Oprică mi-a adus volumul, dactilografiat. Are 175 de pagini.

Joi, 13 aprilie

La I.C.R.A.L. (împreună cu Cornelia) în audienţă la noul director Badea (cel vechi, cu care mă „stricasem" a fost concediat). Primire binevoitoare, zâmbete, luăm loc. Atuurile noastre: Badea are un băiat la şcoala unde profesez. Ne plângem de starea jalnică în care zace casa, de ritmul lent în care se lucrează, de impertinenţa şi lenea muncitorilor. Ne ascultă cu răbdare (răspunde între timp la telefoane), promite să ne ajute. „Se rezolvă", conchide şi se ridică în picioare.

Vorbesc cu doamna (sau domnişoara) Paligora, la „Albatros". Nedumerită, are mina că

nu mă cunoaşte, nu ştie absolut nimic de carte (deşi îmi e redactoră). Îmi spune că planul pe 1979 „se lucrează" în mai. Oricum, nu „lecturează" volumul decât la dispoziţiunile lui Sântimbreanu.

Trudesc (pe un colţ de masă) la varianta a treia a „Câinelui", bătută la maşină de Oprică.

Vineri, 14 aprilie

După o noapte rea (coşmare, insomnie) – mare oboseală. La „Cartea Românească" aflu cu stupoare că Marin Preda a respins şi cea de-a doua copertă la „După-amiaza unui faun", executată de Olac. Coperta, graţioasă, reprezintă o doamnă în vârstă cu un ceasornic pandantiv pe piept (în stilul *belle-époque*). „Dom' Preda" ar fi zis, văzând coperta, că editura *lui* n-are contract să facă publicitate gratuită doamnei Aslan şi Institutului de geriatrie. Olac a acceptat să meşterească o copertă nouă. Discuţie cu Cornel Popescu în biroul lui imens, de şef. Volumul, îmi spune, a fost apreciat de Preda, dar boss-ul s-a indignat că un erou de-al meu a pus cuburi de gheaţă într-un pahar cu coniac. „Autorul acesta, ar fi exclamat, habar n-are să bea, n-a intrat în viaţa lui într-un local din centru." Vorbă care s-a răspândit în toată editura. Venind spre casă, mă întâlnesc în librăria „Kretzulescu" cu Sorin Titel. Îmi arată discurile cumpărate de la magazinul „Muzica" (Ravel). Rămâne să ne vedem la mine în iunie, după terminarea lucrărilor de reparaţii.

Vizită la Mitru. Masă. Bem un pahar cu ocazia revederii.

Luni, 17 aprilie

Aseară, telefon de la Corneliu Omescu, ebrietat. Mă ţine de vorbă peste un sfert de oră ca să-mi comunice că mâine avem şedinţă la Uniunea Scriitorilor (primisem convocare scrisă). Mă invită la el acasă, pur şi simplu, e liber, zice, a divorţat,

începe o viaţă nouă. Până astăzi nu cred să fi schimbat cu el mai mult de zece vorbe!

Şedinţa de la Uniunea Scriitorilor – lungită, insipidă. Conferenţiază Valentin Lipatti (elegant, de altfel) despre securitatea europeană. Discuţie cu Chiriţă, în pauză, promite să mă trimită la toamnă în Ungaria, în cadrul acordurilor culturale. „Ai obiecţii?" mă întreabă. Dacă nu Grecia, Italia (sau altele) e bună şi Ungaria.

Cristea mă anunţă (telefonic) că volumul de la „Tiparul" încă n-a fost cules, au o comandă urgentă (autor N. Ceauşescu) care a întors pe dos toată activitatea de producţie a tipografiei. Să vin, îmi zice, într-o zi să aleg hârtia şi cartonul (Kunstdruck).

L-am cunoscut pe Olac. Mic de statură, calviţie incipientă, figură luminoasă, „pozitivă". Lucrează la copertă: un ornic mare, Louis XV, perdea de catifea, totul cuprins într-un chenar geometric. Dacă directorul respinge şi varianta aceasta, va face o copertă grafică.

Marţi, 18 aprilie

Primul contact cu şcoala după concediu. Ionescu îmi spune mâhnit că „forurile" vor să-l scoată din direcţie în urma unor reclamaţii insidioase. Mâine soseşte o brigadă în frunte cu un ministru. Mă roagă „să-i acord tot sprijinul". Promit, fireşte.

La Sântimbreanu, după o oră de aşteptare pe coridorul rece, întunecos. Iau loc pe scaun. Maestrul oficiază o „execuţie" scurtă. Îmi arată cât de dificil e să introduci o carte într-un plan *făcut* (el însuşi mă introdusese în plan – înainte de a mă scoate!). Nu-mi lasă nici o şansă, nici o iluzie. Promite că până la 10 mai îmi va citi volumul, după care „vom discuta cu cărţile pe faţă". Când ies pe uşa capitonată a cabinetului am sentimentul că soarta cărţii e pecetluită.

Dimineaţa, la biserica Antim. Fac cunoştinţă cu părintele Grigorie Băbuş, îi arăt recomandarea călduroasă a arhiereului vicar al Râmnicului. Vizitez biblioteca, bogată, frumoasă, îmbietoare. Ici-colo câte un cititor înveşmântat în negru. Mă pune să întocmesc o cerere pentru permisul de intrare. Biblioteca miroase a smirnă şi tămâie. Linişte desăvârşită. Volume de Kierkegaard, de Gabriel Marcel, de Eliade! Ce surpriză!

Joi, 20 aprilie

Vizită simandicoasă ieri, la şcoală: un ministru adjunct, un director general (Marian) şi secretarul cu problemele de propagandă al sectorului (Tarău). Panică printre profesori. Alergătură pe coridoarele îngheţate, recent spălate, dichisite, prevăzute cu covoare. Se ia orarul câtorva profesori pentru inspecţie (între care şi al meu). Încep trimestrul în condiţii de teroare.

După-amiază – la Uniunea Scriitorilor, pentru "discuţia individuală" cu biroul organizaţiei de bază. Aştept o oră în holul de la etajul întâi. Mihale şi Galan pe bancă lângă mine. Mihale aduce învinuiri puterii pentru politica "lichidatoristă", "de dreapta" a Şefului, e adeptul unui regim "de forţă" care să facă ordine în ţara aceasta bântuită de haos şi indisciplină. "Prea multă libertate, zice, am sentimentul că trăiesc în semiilegalitate." "Galan aprobă cu blândeţe, zâmbind şi dând din cap. În fine, îmi vine rândul să intru. Biroul de partid al Uniunii e compus din Nisipeanu, Pop Simion, şi Violeta Zamfirescu. "Discuţia" durează trei minute. Sunt întrebat la ce carte lucrez, dacă am "probleme speciale", nu, nu am, Pop Simion îmi strânge mâna, ies. În hol aşteaptă să le vină rândul Aurel Martin şi Toma George Maiorescu.

"Vară şi fum" de Peter Glenville la televiziune, cu Laurence Harvey, melodramă "de idei" realizată cu fineţe şi profesionalism.

Sâmbătă, 22 aprilie

Citesc de dimineaţă până seara la Biblioteca Sfântului Sinod (biserica Antim), scot fişe. Structura cărţii începe să se contureze: 15 capitole a 13-14 pagini fiecare. Remarcabil volumul de documente al lui N. Stoicescu. Dacă aş avea la dispoziţie o săptămână liberă, aş scrie un capitol de probă, dar în condiţiile infernale de acasă problema iese din discuţie.

Ieri, consiliu pedagogic, două ore. Participă ministrul (şeful departamentului de industrie alimentară), Marian şi alte cadre din conducere. Şedinţa s-a rezumat, de fapt, la o lungă invectivă adresată de ministru dascălilor, în stilul anilor ’50. Lozinci, injurii, ton aspru, de comandă. Profesorii – trataţi ca nişte găinari de rând. Sala ascultă înmărmurită muştruluiala, ministrul ţipă, îşi pierde cumpătul, devine grobian. Când ies afară – dureri de cap îngrozitoare. Frison.

Daniela îmi spune telefonic că a citit primele 100 de pagini din “Bătrân cu bască”. Lectura merge bine, dacă şi “restul” e la fel, nu-i mai rămâne decât să pagineze cartea.

Joi, 27 aprilie

Şapte ore de clasă cu elevii, pe urmă corigenţe. Mă întorc acasă epuizat. Lucrările de reparaţii trenează, muncitorii apar o oră-două prin curte apoi se fac deodată nevăzuţi. Sunt pur şi simplu disperat. Telefonează Delia, îmi cere două exemplare din “Partidă” pentru reeditare, dar n-am acces la rafturile bibliotecii din cauza balamucului din casă. Ce să fac? Până la urmă împrumut cu mare jenă o carte de la Mitru şi alta de la Ogrezeanu.

Îmi petrec zilele în biblioteca Sfântului Sinod (atât cât îmi permite jugul şcolii). Găsit material bogat despre istoria religioasă a Râmnicului. *Am o idee limpede asupra cărţii*. Mă întorc acasă seara,

pe Antim. Clădiri şi vile cu aer "vechi", în genul celor evocate de Călinescu în "Enigma…"

La televiziune "Tartuffe", interpretat de Comedia Franceză. Admirabil.

Duminică, 30 aprilie

Sfintele Paşti. Plecăm toţi patru, dimineaţa, la Mogoşoaia. Timp splendid, soare bun de plajă. Vizităm muzeul brâncovenesc, parterul casei de creaţie (Mazilu, Pâcă), cimitirul. Reverii pe malul lacului. Singurătatea încremenită a pescarilor cu undiţa. Decor bucolic. Luăm masa în pădure, "la iarbă verde". Primăvara se simte prin toţi porii. Ne întoarcem după şase seara, uzi, goniţi de o ploaie în averse.

Ieri, telefon lui Sântimbreanu. A citit patru nuvele, nu e entuziasmat (expresia lui). Am o "idee" ce se recunoaşte în toate "piesele". Nuvelele sunt prea lungite, n-au nerv. Şi tot aşa. E entuziasmat în schimb de proza agramată a directorului de cadre Marian, pe care-l tipăreşte cu generozitate. Chestie de gusturi. Colaborarea mea cu "Albatrosul" s-a defectat. Mitru mă sfătuieşte să "mut" volumul la "Dacia" sau "Scrisul Românesc".

Stareţa mânăstirii Ţigăneşti îmi spune (telefonic) că n-are locuri în chilii de Paşti, trebuia să o anunţ cu două săptămâni înainte (ca la hotel!). Iar eu care consideram chinovia ca un refugiu de suflet! Adevărul e că *nicăieri nu eşti acasă*. Simt acest lucru cu mai multă limpezime, astăzi, când mă întorc în Albă şi mă trezesc înconjurat de grinzi, gunoaie şi moloz.

"America ogarului cenuşiu" de Romulus Rusan. Scrisă bine, dar parcă prea puţin pentru un prozator care a stat atâta vreme în America.

Marţi, 2 mai

Excursie la mânăstirea Ţigăneşti cu familia Al. Mitru (Boiceştii au renunţat la escapadă din cauza timpului noros). Vizită la maicile Talida şi

Eliconida. Cimitirul. Asistăm la slujbă. Luăm prânzul ca de obicei în luminişul din apropierea Scroviştei. Ne îndestulăm cu bunătăţi şi ouă roşii. Seara, pe drumul de întoarcere. Autobuzul gol. Copiii veseli.

De săptămâna viitoare, la şcoală, 25 de ore pe săptămână cu elevii. Adevărat sclavaj. Vitrina librăriei "Sadoveanu" expune "in extenso" noul volum de versuri al lui Păunescu apărut în B.P.T. în 150 de mii de exemplare. Prefaţă fulminantă a lui Barbu, după ce s-au bălăcărit atât în presă.

Duminică, 7 mai

Cinci ore petrecute ieri în ambianţa bibliotecii Sfântului Sinod. Discuţie cu părintele Grigorie, scump la vorbă, retractil. I-e frică! Doamna Vulcănescu îmi dă vestea că Marin Preda a semnat în fine coperta lui Olac. "E foarte bună", ar fi spus maestrul. Apreciată şi în redacţii.

Citesc volumul de poezie (antologic) al lui Păunescu. Inegal. Alături de poeme inspirate, excelente (indiscutabil, un poet de rasă), multe vreascuri. Respiră printre rime megalomania, paranoia.

Ne repezim toţi patru la Băneasa. *Zoo*. Copiii impresionaţi de lei, de tigri etc. Concurs de talere aruncate din turn pe poligonul Tunari (în premieră pentru mine). Pădurea – extraordinară în această primăvară întârziată.

Luni, 8 mai

Mă duc cu strângere de inimă la "Casa Scânteii". Nu-mi place instituţia, o detest, e închisoarea manuscriselor. Predau volumul Deliei Damirescu ("Partida") pentru reeditare. "Aţi revăzut textul?" mă întreabă insidios Georgescu. Îi spun că nu, de ce să-l mai citesc, e bun. Realitatea e că intenţionez să-i fac o "perietură" dar numai în momentul când voi fi sigur că pleacă la tipar. Delia îmi dă contractul de la "Sport – Turism", semnat şi

parafat, volumul se consideră predat la Editură din februarie! Îl vizitez pe Hristu Cândroveanu în biroul lui de şef. Primire călduroasă. Vorbim despre originea familiilor noastre, despre aromâni, despre "frumuseţea" dialectului. Intenţionează să scrie împreună cu Zarafu o "Istorie a literaturii române pentru copii" dar se loveşte de prea multe piedici. La plecare, mă conduce curtenitor până la lift.

Seara scot fişe din cărţile "în dotare" pentru volumul despre Râmnic. Gi Damirescu a avut nefericita inspiraţie (redactând contractul) să-i pună cărţii titlul "Vâlcea, monografie sentimentală". De schimbat. Ce-ar fi să-i spun "Memoria Râmnicului"?

Vineri, 12 mai

Primesc prin poştă o scrisoare de la Sântimbreanu (comunicare neobişnuită între un director de editură şi autor). Scrie că volumul meu nu corespunde exigenţelor editoriale, nuvelele sunt prea lungite, temele – minore, fără miză. Nu am ce comenta. De altfel, aşteptam acest verdict. *Ştiam*. Surpriza constă doar în faptul că foloseşte poşta în locul unei discuţii sincere, deschise. E prima mea misivă primită din partea unui director de editură. Şi, poate/sigur, ultima.

Acasă şantier în continuare. Lucrez pe muzica ciocanelor şi târnăcoapelor. Înaintez din greu la cartea Râmnicului, alternând cu corectarea extemporalelor. Telefonează Mitru (o oră!), se plânge de dureri de ochi. E impresionat de agonia lungă, dureroasă a soacrei. Necazuri, ca şi mine, cu editurile.

"Cum am scris «Medelenii»" de Ionel Teodoreanu (ediţie îngrijită de N. Ciobanu). În afara nostalgiilor copilăriei, nici un fior.

Duminică, 14 mai

Mă vizitează un tânăr (27 de ani), Dan Manolescu, debusolat, zănatic. Pretinde că e un mare admirator al meu (citise "Toamna, păsările…"). Îmi întinde o hârtie *tipărită* cu zece întrebări pentru o carte de interviuri ce ar urma să apară la Editura "Eminescu". Mărturiseşte că nu lucrează nicăieri, e muritor de foame. Insul – destul de dubios. Tapeur, sau pur şi simplu turnător?

Am corectura la "După-amiaza unui faun". Culeasă bine. Sunt somat ca în patru zile să o dau gata, după ce a zăcut cu lunile, cu anii în rafturile Editurii "Cartea Românească".

Primesc de la o librărie din Geneva o listă cu titluri disponibile. Ca să obţin trei cărţi, nu trebuie decât să completez un simplu formular şi să pun timbre. Cu vremea, o să-mi agonisesc o mică bibliotecă franţuzească din milostenii.

Joi, 18 mai

La Radu Demetrescu. Vizitez atelierul Corneliei Daneţ. Radu îmi pune la dispoziţie texte dactilografiate despre economia Vâlcii în anii cincinalelor socialiste, luate de la institutul unde lucrează. Nefolosibile pentru intenţiile mele. Mai vin la el Puiu Stănescu şi Bercescu pe care nu l-am mai văzut de douăzeci de ani (de când lucram la Institutul de Relaţii). Nevastă-sa, Sorina, e la Paris. Schimb reciproc de politeţuri, fără afecţiune. Lucrez la corectură. Infern în casă. Citesc poeme de Dragoş Vrânceanu.

Duminică, 21 mai

S-a încheiat spoitul în camerele dinspre stradă. Peste o săptămână-două îmi voi putea relua lucrul la biroul meu. Dar casa încă vraişte. Degringoladă.

Vizită la Monica Gorovei. Mă roagă să-i fac textul pentru programul unei expoziţii ce se va deschide la Sibiu. Îl cunosc pe soţul ei, Şt.

Gorovei. Figură expresivă, rasată, amintind de boierimea scăpătată a veacului trecut (de altfel, e nepotul lui Artur Gorovei). Ciufut, zgârcit la vorbă, inteligent, ironic. Priveşte strădaniile artistice ale soţiei cu neîncredere şi detaşare. Pare absent. Monica îmi arată ultimele pânze: panouri mari pe fond albastru ("Marine") şi câteva uleiuri în violet.

Miercuri, 24 mai

Daniela Crăsnaru mi-a citit volumul. Nu mai e nevoie, zice, de o "discuţie", de rândul acesta "Bătrânul" e O.K. Situaţie comică, n-am operat pe text decât retuşuri cosmetice, nesemnificative, nici o modificare substanţială, de fond. În totul, volumul a întârziat din pricina unor capricii şase luni… Urmează încă o lectură, "de formă", susţine Daniela. Va fi "vizat", probabil, de Donoiu.

Şedinţă la Casa Scriitorilor. Traian Iancu, ebrietat, citeşte poticnit un text cretin. Rumoare în sală. Şedinţa se încheie repede. Discuţii scurte cu Bazil şi Alexei Rudeanu.

A început mutarea bucătăriei la demisol şi a cărţilor în bibliotecă. În camera "din faţă" se raşchetează încă de ieri parchetul. Muncesc la degajarea cărţilor de var. Noaptea, după ora două, insomnii din cauza oboselii excesive.

Vineri, 26 mai

Predau la "Cartea Românească", doamnei Vulcănescu, corectura "După-amiezii unui faun". Doamna Vulcănescu în doliu după soţul ei, graficianul Petre Vulcănescu (de care, de altfel, divorţase).

Montez biblioteca (şase corpuri). Mă ajută Dan, îi place să pună cărţile în raft, să le privească, să le mângâie. După-amiaza trece pe la mine Dan Manolescu, e grăbit, nu vrea să stea, mă roagă să-i împrumut "ceva parale". Îi dau o sută de lei.

Mărturiseşte că n-are pur şi simplu ce mânca. Cerşetorie literară…

Epopeea reparaţiilor se apropie de sfârşit. N-am mai dormit în patul meu de patru luni.

Luni, 29 mai

După ore (ostenitoare), alergătură pe o ploaie rea, tomnatică, la Editura "Eminescu". Antecameră. Discuţie cu Râpeanu, afabil, despre eventualitatea de a-mi reedita la anul o antologie de proză cu ocazia împlinirii a 50 de ani. Promite că va face „tot ce-i stă în putinţă". Planurile, zice, se definitivează în luna iunie, are suficientă vreme „pentru reflecţie".

Domnica Filimon mă sfătuieşte să nu renunţ la cartea de la „Albatros". Să aştept o săptămână, două, apoi să-i dau telefon lui Sântimbreanu să-i cer să mă primească. Sunt sceptic, însă, în privinţa acestui demers. Partida cu „Albatrosul" (mai bine zis cu Sântimbreanu) e definit pierdută.

Mut mobilă în casă, pun covoare, fac ordine în sertare. Când să mai lucrez?

Joi, 1 iunie

Alergătură între şcoală, biserica Antim şi casă. Doamna Solacolu mă cheamă în bulevardul Dacia ca să-mi ofere câteva cărţi ca amintire de la soţul ei. Aleg cinci-şase volume de critică (Valeriu Cristea, Simion). Biblioteca – diluată de alte gesturi de filantropie anterioare. E deprimant (pentru un iubitor de carte) să vezi cum se destramă o bibliotecă, de fapt, o viaţă, viaţa însăşi.

A început campionatul mondial de fotbal. Pe stradă, prin tramvaie se discută cu înflăcărare meciurile, se comentează o fază, un gol magnific. Fotbalul e, poate, cea mai mare nebunie a secolului alături de explozia comunismului.

Corespondenţa Negoiţescu-Radu Stanca, intitulată frondeur – roman. Lectură agreabilă. M-ar fi interesat să pot citi şi textele eliminate de

foarfeca cenzurii. Ne mulţumim cu ce primim. Ca la „Alimentara”: se dă carne?

Luni, 5 iunie

Delia Damirescu a citit pentru reeditare „Partida”, are observaţii! Or cartea am publicat-o cu câţiva ani în urmă (când exista Cenzura) sub redacţia ei. Pasarea atribuţiilor cenzurii redactorilor (ce invenţie subtilă!) a înăsprit teroarea ideologică. Daniela n-a întocmit încă referatul la „Bătrân cu bască”.

Ieri, întâlnire cu colegii de liceu la restaurantul „Mioriţa”, pe malul lacului. „Prezenţă” slabă. Friptură, bere, mititei. Clipe frumoase, dar şi tristeţea invincibilă, palpabilă a Timpului (*irreparabile tempus*).

Joi, 8 iunie

Cornelia ameninţată să cedeze psihic din cauza prelungirii fără termen a lucrărilor de reparaţii (recent s-a prăbuşit o scară la demisol – a familiei Smadu). Nervi, tensiune în casă. Tanti Aglăiţa grav bolnavă, doctorii nu se înţeleg asupra diagnosticului.

Lucrez la “observaţiile” Deliei (sute de semne cu creionul pe margine, ca o ploaie de reproşuri). De ce nu le-a făcut la tipărirea ediţiei întâi? Am întrerupt, firește, “documentarea” la “Memoria Râmnicului”. Dezolat.

Seara îi telefonez acasă lui Chiriţă, mă interesez dacă s-a aprobat plecarea mea la unguri. Chiriţă – îngrozitor de beat. Nu poate articula o vorbă, necum să-mi dea o informaţie. Închid.

Luni, 12 iunie

Iau corectura a doua la “După-amiaza unui faun”, pe care ar fi trebuit să o ridic alaltăieri, dacă muncitorii din tipografie (toţi!) n-ar fi plecat la mitingul din piaţa Palatului, organizat cu ocazia împlinirii a 130 de ani de la revoluţia din 1848 şi a

30 de ani de la naţionalizare. Daniela susţine că Donoiu e de acord să "lectureze" cartea dar numai cu acceptul lui Râpeanu (sau Anghelescu). În rest, lucrez la mânăstire (Antim) şi închei situaţiile anuale ale elevilor.

Chiriţă mă anunţă că voi pleca în septembrie în U.R.S.S. Ruşii, îmi spune, "primesc mai bine decât ungurii". Ridic de la "Externe" un teanc de formulare, un roman întreg.

Vineri, 16 iunie

Citesc într-o încăpere întunecoasă a tipografiei "răzleţele" (corectura a treia) de la "Faun". Culeasă bine. Hârtia cărţii – mediocră, cartonul bun. Peste o săptămână, promite Cristea, am semnalele. Fac poze pentru paşaport, se vede treaba că plecarea în Uniunea Sovietică e "serioasă". Ce situaţie bizară, dacă nu comică, să obţii un paşaport abia la vârsta de 50 de ani!

Mă vizitează Dan Manolescu. L-a auzit la Uniune pe Chiriţă afirmând că sunt "un prozator deosebit de talentat" dar prea modest. Îmi cere, prin urmare, încă o sută de lei, îi dau. Bazil – de două zile în Anglia.

Luni, 19 iunie

Eliberat de ore, copiii în vacanţă. Dimineaţa lucrez la mânăstirea Antim, după-amiaza la Biblioteca Academiei până la ora de închidere. Sute de fişe. Depun la Casa Scriitorilor "dosarul" pentru plecarea în U.R.S.S. Îi văd pe Traian Iancu, Chiriţă, Hobana, Bărbuceanu. Schimb câteva cuvinte cu Romulus Rusan căruia îi transmit urările de bine (din India) ale lui George Anca pentru Ana Blandiana. Rusan îmi spune că dacă am 30 de mii de lei pot cumpăra o casă convenabilă în jurul sau apropierea Bucureştilor cum a făcut chiar el cu Blandiana. Din nefericire, n-am.

După zile caniculare, frig. Vânt, ploaie densă, rece. A murit Pâcă…

Marţi, 20 iunie

Cristea telefonează că "După-amiaza unui faun" e tipărită. Peste o săptămână am semnalele.

Lucrările în casă pe sfârşite. Se toarnă scările de la intrare. Se raşchetează parchetul. Din nou mizerie. Spre seară telefonează Mitru. În timp ce conversam, cutremur scurt, dar nu întrerupem convorbirea.

Starea de încordare în care vieţuiesc mă împinge în situaţii ridicole, păgubitoare. Ieri, fiind de serviciu în şcoală, uit pur şi simplu să mă duc. E prima oară când mi se întâmplă. O echipă a Sanepidului venită în inspecţie găseşte căminele în mizerie. Jenant. Silit să inventez o scuză.

Vineri, 23 iunie

De astăzi – La Biblioteca Academiei. În şase zile sper să acopăr bibliografia. Revizuiesc "programul" cărţii: 16 capitole şi un "cuvânt înainte". Capitolele – a câte 14-15 pagini, vor avea structura unor *nuvele documentare*. Caut "ritmul", atmosfera şi unghiul de narare.

Scurt raid prin Editura "Eminescu". Râpeanu a plecat. După o oră mă încrucişez cu el pe Ana Ipătescu dar n-am "tăria" să-l opresc. Timiditate, prostie, inhibiţie? Voiam să reiterez problema editării unei antologii de proză scurtă. Ce himeră! Discuţie la Editură cu N. Sorin – plictisitor, dogmatic, limitat. Ferească Domnul să ajung vreodată la mâna lui.

Îl întâlnesc pe Aurel Tita la policlinica „Sahia". E departe de omul inteligent, spiritual, ironic pe care-l cunoşteam. Hemiplegia l-a adus în starea unui bătrân ce-şi numără cu spaimă zilele.

Miercuri, 28 iunie

Întâmplare cu totul inedită: vizitez metroul cu un grup de scriitori, am fost trecut „pe listă” de Nisipeanu. Printre participanţi: Liviu Călin, L. Ulici, Dinu Ianculescu, N. Ciobanu, Regman, Zincă, Băran, Hobana, Mircea Horia Simionescu. Directorul general adjunct al întreprinderii (un oarecare Popa) ne ţine o alocuţiune despre importanţa naţională a investiţiei, despre resurse, greutăţi. Insistă obsesiv pe ideea că metroul a fost creat în exclusivitate de *inteligenţa românească*. Vedem staţia „Unirii”, nefinisată. Explicaţii tehnice plictisitoare. Impresie mediocră (în comparaţie, de exemplu, cu staţiile metroului din Moscova). Schimb de amabilităţi cu Mircea Horia Simionescu, ataşat, simpatic. Îl întreb pe Regman dacă sunt şanse să public o nuvelă la „Viaţa Românească”, nu, nu sunt. Sinceritatea şi promptitudinea răspunsului mă încântă.

Daniela Crăsnaru: Donoiu n-a început lectura “Bătrânului cu bască”. Mă asigură că totul e O.K. Volumul, aşa cum se prezintă, „n-are probleme”. În iulie, zice, intră în producţie.

Duminică, finala campionatului mondial de fotbal: Argentina-Olanda 3-1.

Vineri, 30 iunie

Am pe birou „După-amiaza unui faun”. E seară. Muncitorii au plecat. Nu ştiu dacă voi mai publica vreodată o carte şi nici măcar dacă *rămâne* ceva din ceea ce am scris. Fiecare volum e un prilej de bucurie dar şi de îndoială. Atâta zbucium pentru un moment de graţie!

Lucrez în cabinetul de microfilme al Bibliotecii Academiei. Aparatură veche, rudimentară. Chin. Pierd câte două ore pentru un citat de patru rânduri! Fişez articole din presa veacului trecut. Dureri de ochi. În încăpere – doi-trei bătrâni cu părul alb ca neaua, pe care îi văd în fiecare zi, iau note după filme – pentru ce? Când

se întâmplă să ni se întâlnească privirile, zâmbim năuc.

Telefonat lui Mitru. E prăbuşit după îndelungata suferinţă a soacrei, nu poate scrie. La televiziune „Viaţă de câine” de Chaplin, văzut cu 15 ani în urmă, rezistă încă.

Marţi, 4 iulie

Închei activitatea de cercetare a presei la Biblioteca Academiei. Istovit. Seara, plimbare cu Dănuţ prin Cişmigiu. O primăvară petrecută în bibliotecă printre cărţi, moşnegi şi ziare veştede. Incursiune ieri la „Casă”. Daniela îmi spune că „Bătrânul” se găseşte pe biroul lui Anghelescu, care ar dori să-l dea „în lectură dublă”. Insul îmi e total potrivnic – nu ştiu şi nu pricep de ce. Râpeanu, sibilnic, promite că va face tot ce-i stă în putinţă pentru a-mi publica antologia de nuvele. Invocă lipsa de hârtie, folosind limbajul atât de bine cunoscut al lui Gafiţa. În ceea ce priveşte „Bătrân cu bască” ar vrea, îmi spune, să-l citească personal. În patru săptămâni e gata. Când ies din lift, nervozitate, dureri de cap.

Miercuri, 5 iulie

Lipsesc de la „consiliul oamenilor muncii” (ce născocire!), convocat pentru demiterea directorului Mihai Ionescu. Spectacolele de genul acesta (decapitări în piaţa publică montate cu cinism şi minuţiozitate) sunt penibile, barbare. Ionescu e omul providenţial care m-a ajutat să scriu trei cărţi.

Preumblare, seara, prin parcul Libertăţii cu Bazil. Timp splendid. Miros de mititei de la baraca insalubră instalată în apropierea lacului numită în deriziune „bufet”. Impresii distilate fin din Londra, Cambridge, Oxford. Promite că vorbeşte cu

Râpeanu pentru reeditare. Aprecieri despre relaţiile dintre Râpeanu şi Eugen Barbu.

Primesc scrisoare de la Anca, din New Delhi. Se plânge de singurătate, de temperatura excesivă. Entuziasmul de la plecare – estompat. Textul, adesea criptic, e nebulos dar plin de farmec, ca şi omul.

Vineri, 7 iulie

Râmnicu Vâlcea. Tata sfârşit, sătul de viaţă. Evită să vorbească despre mama. Oraşul – splendid, parfumul exuberant al teilor. Drum la Arhive, discuţie despre carte cu Bardaşu şi Purece. La Cârstea vorbesc cu Avramescu. Îi reproşez că mi s-au scos pasaje critice (decente) din cronica la ultima sa carte de versuri. Se derobează, dă vina pe şef. Dumnezeu ştie care e adevărul. Apoi, la Roman. Îl găsesc în dispoziţie proastă. Îi amintesc promisiunea făcută de a-mi pune la dispoziţie o maşină pentru vizitarea monumentelor istorice din preajma urbei. Ezită, ocoleşte. Probabil, mă gândesc, are necazuri.

> Seara, soseşte de la Bucureşti Cornelia cu copiii. Gara plină. Îi găsesc cu greu în forfota mulţimii. Doamna Adam, îmi spune, mama soţiei lui Al. Mitru, a încetat din viaţă. Tristeţe. Telefon lui Mitru, îndrug o vorbă de condoleanţe, de îmbărbătare, îl podideşte plânsul.

Sâmbătă, 8 iulie

Pomenirea mamei la un an de la petrecerea din viaţă. Ceremonie tristă în cimitirul foşgăind de oameni şi femei îndoliate. Între rude, nenea Nele şi nenea Gică, venit expres din Capitală. Gică îmi oferă ştiri proaspete din California, unde s-a instalat cu două luni în urmă Bălănescu. E vesel, spune nenea Gică, I-a revenit pofta de viaţă, scrie o carte despre detenţia din România, face ziaristică.

Observ oraşul, *oraşul meu*, în plin proces de „sistematizare”. În 20 de ani nimic din ceea ce e viu în centru nu va mai exista. La ce bun, deci, să scriu o carte despre Râmnic? Care Râmnic?

„Pseudojurnalul” lui Anton Holban – melanj de documente, corespondenţă, însemnări în fugă care dezvăluie omul mai limpede decât se desenează în romane. Matricola şcolară indică un elev „de mijloc”, abia în facultate prozatorul îşi arată strălucirea. Impresionante scrisorile trimise din spital, după o săptămână-două avea să moară.

Luni, 10 iulie

Călătorie la Olăneşti cu Dan. Refac cu el traseul parcurs de atâtea ori – spre izvorul 24. Timp frumos dar rece, numai bun pentru plimbare. Lumina intensă a soarelui de vară – obositoare. Ne continuăm drumul până la vila Tătărescu unde fiinţează o tabără pentru copii bolnavi de hepatită. Vagi amintiri de la începutul anilor ’60. Brusc, am senzaţia că sunt bătrân că tot ce văd e proiectarea unor imagini de cinematecă. „Ce se întâmplă, tati, ţi-e rău?” mă întreabă Dan cu un tremur de îngrijorare în voce.

„Antologia poeziei americane” întocmită fără profesionalism, în pripă, după antologii yankee. Zeci de autori prezenţi cu o singură poezie. În penuria de cunoştinţe despre literatura de peste ocean, cartea nu aduce nici o lumină semnificativă.

Mâine întoarcerea în Capitală. Plouă cu găleata.

Marţi, 11 iulie

Lucrările acasă pe sfârşite. Vestibulul şi treptele de la intrare sunt gata, urmează doar să se usuce cimentul. Rămân retuşurile, pe urmă curăţenia generală, trăiesc în continuare sub provizorat. Monica Gorovei îmi împărtăşeşte impresii despre vernisajul expoziţiei de la Sibiu.

Succes enorm, susţine, a vândut o sumă de tablouri. Un simbriaş de la muzeul „Bruckenthal” a scris o cronică în ziarul de partid local, preluând fără nici o modificare (şi nici ruşine) fragmente din textul meu de pe program.

„Regele Lear” la televiziune cu Paul Scofield, în regia lui Peter Brook. Scofield – de departe cel mai autentic Lear din câţi am avut prilejul până azi să văd (Storin, de pildă).

Vineri, 14 iulie

„Discuţie” cu Sântimbreanu pe marginea volumului. Nu adaugă mai nimic la observaţiile incluse în scrisoare, în afara unor floricele extrase dintr-un carneţel pe care-l scoate când şi când dintr-un sertar ca să-mi arate cu câtă acribie a citit nuvelele. Se menţine, de altminteri, în tonul unei amabilităţi urbane cu mici puseuri de agresivitate, pentru intimidare. Insul lasă impresia unui actor de teatru cabotin care apasă pe pedală la timpul potrivit pentru a obţine un bis sau doar un ropot de aplauze. Comerţul dintre noi se încheie aici.

Aflu în redacţie că Râpeanu s-a interesat despre nuvelele pe care doresc să le antologhez, despre numărul total de pagini, data aniversării „semicentenarului” etc. Bazil îmi spune că intenţionează „să-mi facă includerea din mers” (expresia lui Râpeanu). Ce *trouvaille* magnific! Trec pe la „Cartea Românească”, împart „După-amieze”, Preda e plecat la Mogoşoaia, las cartea secretarei, ratez ocazia de a-l cunoaşte personal.

Seara mă vizitează Sorin Titel, pălăvrăgim până la unu noaptea. Bem un muscat de Ceptura („de la producător”). Evident, vorbeşte numai despre el, ca orice scriitor român ce se respectă. Totuşi, agreabil, firesc, încântător.

Aflu târziu că ieri a încetat din viaţă nenea Nele (stop cardiac?). Cu cinci zile înainte participa la pomenirea mamei.

Sâmbătă, 15 iulie

Febrilitate, mă pregătesc să plec la Râmnic *ca să-mi scriu cartea*. Dănuţ a ieşit întâiul în clasă (ex aequo). La „festivitate" îl întâlnesc pe Brădăţeanu a cărui fată e colegă cu Dănuţ! Bucurie, ne amintim de „tinereţe", de campania (ratată) pentru jucarea „Avionului de Cluj" la Lucian. Doamna Simion îmi mulţumeşte pentru „După-amiaza" trimisă prin Dănuţ. Distinsă, fină, ca o pictură din Renaştere.

> Mitru mă acoperă de laude pentru „Faun", se zbate, zice, să obţină pentru mine premiul Academiei. Ce idee! Coperta lui Olac, spectaculoasă, i-a impresionat pe Fulga şi Hobana („are ţinută occidentală"). Seara mă vizitează Bebe Ogrezeanu, pare obosit. Speră să plece în scurtă vreme în Maroc ca dascăl de matematică, tocmit pentru un an. Îşi face formele. Pe drum se va opri în Italia, Franţa, Spania.

Luni, 17 iulie

De ieri muncesc la redactarea „Memoriei Râmnicului". Nervozitate. Scris numai două pagini dar am speranţa să-mi îmbunătăţesc ritmul.

O vizitez pe Rica în strada Carol. Mi-a relatat cumplita agonie a lui nenea Nele. Cu doar trei zile înainte ne povestea cu mare haz cum l-a injuriat pe Nicu Angelescu (elev fiind în clasa a opta), după ce primise două palme fiindcă se plimba de braţ cu o fetişcană, şi cum şi-a luat cu brio bacalaureatul. Acum e dus, un om mai viu decât toţi viii pe care i-am întâlnit vreodată.

Feuilletez „Marile canioane" de Dan Grigorescu. După „Ogarul cenuşiu" al lui Rusan, lectura nu mai interesează.

Vineri, 21 iulie

Camera în care lucrez, fostă bucătărie pe vremea mamei, astăzi refugiu de vară, arată ca o

chilie schimnicească: pat, masă de scânduri, două scaune, veioză şi foarte multe cărţi. Trudesc, cu storurile trase, de cum se luminează până noaptea. Tata găteşte zilnic, îşi pune şorţul de pânză al mamei, e foarte nostim. Mă răsfaţă. „Ce facem astăzi?” mă întreabă în fiecare dimineaţă.

Termin primul capitol: „De ce Râmnicul?” Îl recitesc de şapte ori, l-am învăţat pe dinafară, nu-mi place. Primul capitol, foarte important, dă tonul.

Vizită la preotul Emil Nedelescu în „Traian”. Cafea, dulceţuri. Părintele îmi pune la dispoziţie notiţe proprii despre istoria bisericilor râmnicene. Are bogate cunoştinţe despre urbe, dar foarte multe afirmaţii şi sugestii trebuie privite cu circumspecţie, sunt luate, cred, după ureche. Consult colecţia de fotografii a preotului, remarcabilă.

Discuţie cu Ioan Lazăr la Biblioteca judeţeană. Mă invită să particip la decada cărţii vâlcene din octombrie sau noiembrie. La Costea Marinoiu, puzderie de cărţi din Franţa. Pun de-o parte „Larousse de la peinture”, de o frumuseţe ameţitoare (ca şi preţul). Costea intenţionează să scrie o cronică la „Faun” destinată revistei „Transilvania”, susţine că-l cunoaşte bine pe Mircea Tomuş.

Marţi, 25 iulie

Scriu iritat, stilul „documentar” mă oboseşte. Mircea – interesant ca personaj, oricum e emblematic pentru Râmnic, dar sunt constrâns de date, de istorie, *nu sunt liber*. Azi tata mi-a gătit sarmale şi tocană de cartofi, mă întreabă de fiecare dată „ţi-a plăcut?”

A sosit Mitru cu soţia. O maşină „comandată” îi duce în continuare de la Râmnic la Olăneşti, unde urmează să facă o cură de ape minerale. Rămân zece minute la noi, în strada Gării. Tata – emoţionat, se îmbrăţişează. Fotografii. Mitru îmi

spune că i-au scos din plan romanul „Miron Costin”, fapt unic în ceea ce-l priveşte. Se fac reduceri considerabile în planurile editoriale. Necăjit, fireşte. Presimte o nouă perioadă de „recesiune”.

Vineri, 28 iulie

Termin capitolul al doilea („Mircea”). Citate multe, plictisitoare, navighez neîndemânatic între literatură şi istorie. Cornelia îmi spune (telefonic) că s-au încheiat, în fine, lucrările de reparaţii la casă, după patru luni şi jumătate de mizerie. Ce fericire! E ostenită. Peste trei zile ia trenul pentru Dorohoi unde o aşteaptă o lună de odihnă.

Daniela Crăsnaru: Râpeanu s-a interesat pentru a doua oară de data când împlinesc 50 de ani. Îi spune că reeditarea nu mai e posibilă, fiindcă la anul îmi mai apare o carte, „Bătrân cu bască”. Îi trebuia pretextul, l-a găsit. Lăsând la o parte faptul că apariţia „Bătrânului” e incertă, de ce un autor nu poate să tipărească două cărţi în anul în care îşi sărbătoreşte „o vârstă”? Sunt dezolat, mâhnit. Spre seară, dureri de cap, iau droguri, lucrez ca sub narcoză.

Luni, 31 iulie

Nu izbutesc să ajung la Cetăţuie, căreia i-am rezervat un întreg capitol. În schimb am foarte mult material bibliografic. Poate că amintirile mai vechi vor da naraţiunii un plus de vetusteţe, patina pe care o au picurile în frescă de pe pereţii schiturilor.

Seara, la Olăneşti, în vizită la Mitru. Primire caldă, afectuoasă. Gustări, vin alb de Mitrofani. Lui Mitru îi prieşte clima, e în formă, scrie. Miraculoasă forţă („paranormală”?) de transmitere a bunei dispoziţii.

Tata îmi spune că a avut prilejul să-l vadă de nenumărate ori pe G. Coşbuc, când se ducea la bunul său profesor Tilică, ce locuia pe Plevnei, în

aceeaşi curte cu poetul, erau prieteni. Tilică pretindea că „moşul” obişnuia să se trezească dimineaţa, să-şi tragă pardesiul peste cămaşa de noapte ţărănească şi să iasă în Cişmigiu prin fundul curţii, unde zăbovea o vreme „să ia aer” şi să fumeze o ţigară. Apoi se întorcea la lucru. Într-o zi nevasta l-a găsit pe bancă, în curte, ţeapăn. Murise. Aşa să fi fost oare? Tata şi-l aminteşte foarte bine: mic, ursuz, cu cioc şi pălăria binecunoscută din fotografii, cu boruri late. Din cartierul unde a locuit poetul n-a mai rămas nimic, nici un vestigiu.

Miercuri, 2 august

Doamna Niţelea de la Uniune o întreabă pe Cornelia dacă accept să plec în Rusia pe 30 august (cu avionul), I-a spus că da. Pe 24 sunt acasă, pe 25 şi 26 dau corigenţele la şcoală apoi îmi fac bagajul. Dumnezeu ştie când voi putea să-mi termin cartea. După estimări aproximative, mi-ar mai rămâne de scris 80 de pagini (25 de zile).

În capitolul „Pătraşcu-Vodă” folosesc broşura lui Nicu Angelescu despre „Cuvioasa Paraschiva”. Fac corectura la virgulă, după ortografia actuală, „plătindu-i” magistrului, târziu, toate „îndreptările” pe care mi le-a „aplicat” în şcoală pe teze şi caietele de teme. Stilul profesorului, desuet şi preţios dar erudit, respiră un graţios parfum de epocă. A fost un remarcabil om de litere sufocat de mediocritatea mediului de provincie.

Vineri, 4 august

Costea Marinoiu îmi pune cu largheţe la dispoziţie maşina „Centrului de librării” pentru un tur prin jurul Râmnicului. Descopăr biserica Olteni, pe malul Oltului (impresie excepţională), după care văd Muzeul satului vâlcean din Bujoreni. Notabile sunt cula, replică modestă a castelelor strălucitoare din Apus, biserica din lemn şi şcoala, hanul, cinci-şase case vechi de o

frumuseţe indicibilă. Aroma stranie a interioarelor, răcoarea. Paleta coloristică bogată, a ţesăturilor. Vizitez apoi Troianul unde poseda odinioară bunicul hectare întregi de vie. Muzeul revoluţiei de la 1848, rău conceput şi întreţinut - penibil (arme, veşminte, copii de pe proclamaţii, totul închis în sticlă şi lemn nelăcuit). Conacul, în ansamblu, e pitoresc. Biserica – pustie, dezafectată.

Noapte agitată. Astenie. Spre dimineaţă mă visez pe bulevardul St. Michel, cerşeam în faţa unei cafenele, o bătrânică îmi întindea un colţ de pâine, mă trezesc ud leoarcă.

Marţi, 8 august

Vizitez schitul "Arhanghelul", cocoţat pe un dâmb, în drumul spre Vlădeşti, alături de un sat pipernicit şi deluros. Privelişte magnifică. Biserica – săracă, e impresionantă în simplitatea ei rurală, înconjurată de o natură sălbatică, luxuriantă.

Duc în spinare de la Arhive stive de documente trebuitoare pentru epocile Matei şi Brâncoveanu. Mă ajută arhivarul. Vineri, se pare, soseşte Gică împreună cu familia. Călduri năucitoare. Mă bântuie gândul refugiului la Bucureşti, dar nu pot scrie o carte despre Râmnic decât aici, sub presiunea invizibilă a urbei.

Duminică, 13 august

Zilele trec greu. Prea lungi. Muncesc, cu scurte întreruperi (o oră somn la prânz), de dimineaţa până după miezul nopţii. Nici un amuzament, nici un „respiro". Am căpătat o anumită dexteritate/abilitate în mânuirea materialului documentar. Descopăr în mine un istoric cu vocaţie neexploatată.

Mă vizitează Mitru (venind din Olăneşti). Prânzim împreună. Ni se serveşte ghiveci călugăresc gătit de tata. Să-l vezi pe Mitru mâncând cu poftă – un adevărat spectacol. Nu

conteneşte să-i laude tatei talentele de gospodină. Tata foarte mândru.

Seara se întrerup emisiunile de radio şi televiziune. Semn bun, semn rău?

Miercuri, 16 august

Ieri a sosit Gică de la Hunedoara împreună cu familia. S-au instalat în camerele „din faţă". Încerc să mă acomodez situaţiei.

Incursiune prin urbe ca să *văd* bisericile, să am impresii proaspete. Lucrez la un capitol „mistic" ce trebuie tratat în aşa fel încât să nu irite umoarea cenzorilor. Vizită la „Bărăţie" (în premieră). Preotul catolic, din păcate, nu „colaborează", pretinde că n-are date despre istoria catolicismului în Râmnic, pare căzut din lună (sau îi e frică?).

Seara, dureri insuportabile de cap, ca niciodată. Nu cedează la antinevralgice. Liviu Grăsoiu (telefonează Oncle) îmi prezintă mâine „După-amiaza unui faun" la televiziune.

Sâmbătă, 19 august

Pomenirea lui nenea Nele la cimitir, apoi acasă.

La Cârstea. Speranţele ca "Orizontul" să redevină cotidian, din ce în ce mai mici. Cota de hârtie a anului ce vine – redusă simţitor (cu repercusiuni şi asupra producţiei editoriale). Discuţie, în redacţie, cu Elena Zarescu, în trecere prin Râmnic. Îl vizitez pe Prea Sfinţitul Gherasim. Primire excelentă, îmi dăruieşte "Eparhia Râmnicului" (două volume) cu o bogată iconografie a bisericilor din judeţ. Locuieşte într-un apartament modest, în spatele clădirii Bolniţei. „Biroul" în care mă primeşte, plin de icoane, înţesat de cărţi, (nu numai „canonice") e de o atmosferă intelectuală.

Mari stăruinţe să-l conving pe Purcărescu să-mi împrumute o copie a hărţii Râmnicului la 1858

(am un capitol pe această epocă). Insul, insensibil, ambiguu, eludează, se codeşte, răspunde ocolitor, până la urmă declară evaziv că harta e în sertarul (închis cu cheia!) unui muzeograf plecat peste hotare (în Polonia). Va trebui să scriu capitolul şi fără hartă…

Marţi, 22 august

De alaltăieri, Cornelia şi copiii la Râmnic. Casa plină. Suspend activitatea până după sosirea din U.R.S.S. Excursie cu Dan la Ocne. Văd fosta ocnă, moşia tatei, confiscată de partidul comunist, bisericile vechi (din secolele 17 şi 18) şi mânăstirea Titireci. Descopăr case ţărăneşti de o mare frumuseţe, ridicate la începutul veacului trecut. La Băi, surpriză, îl întâlnesc pe Socoliuc, ne îmbrăţişăm. Soţia e din partea locului. Plimbare prin parc. Socoliuc – destins ca niciodată. Pălăvrăgim, invectivăm regimul. Haz de necaz.

Miercuri, 23 august

Vizitez (cu Dan) muzeul „Anton Pann" pentru „documentare". Nimic de interes. Cele trei săli de expoziţie oferă privitorului aceleaşi piese de mobilier, aceleaşi cărţi, panouri, de totdeauna. Zăvoiul – forfotind de lume (e „marea sărbătoare a poporului român"). Distracţii populare, veselie, dansuri, miros de mititei şi bere, lume „proastă". Mă întreb dacă oraşul, *astăzi*, mai merită o carte trudită cu atâta caznă.

> Pe jos până la mânăstirea Fedeleşoiu („Fedelesciori", îi spune Iorga). Arhitectură brâncovenească, pictură bizantină. Împrejurimile romantice. Bogată vegetaţie sălbatică, impresie de ruină. Se simte apropierea tutelară a Oltului.

De mâine, în Capitală. Febrilitate. Voi apuca vreodată să termin cartea? Aceasta e întrebarea.

Sâmbătă, 26 august

Se apropie plecarea. La Uniunea Scriitorilor. Primesc, în fine, paşaportul şi biletele de drum: cu avionul la dus, cu trenul la întoarcere (de ce s-or fi zgârcit la câţiva lei?). Sunt acompaniat de Iv Martinovici şi Constantin Georgescu. Georgescu vine cu soţia, invitată, zice el, de unul dintre cei trei secretari (adevărat triumvirat) ai Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. (la ruşi nu există preşedinte!). Iancu, bonom (după o votcă) îmi urează petrecere frumoasă. Data plecării: miercuri la trei după-amiază.

Caut peste tot valută, nu găsesc, n-am „pile". Uniunea mi-a dat doar 85 de ruble. Năstase, fost coleg la Lahovary, care e mai tot timpul prin străinătate, îmi promite 30 de ruble şi-mi mâzgăleşte un număr de telefon cu multe cifre unde îl voi putea găsi la Moscova.

Dat corigenţele. Trecut pe toţi elevii (zi de graţie). Primesc câteva rânduri de la Grăsoiu, care-mi scrie că i-a plăcut mult „După-amiaza unui faun", despre care intenţionează să facă o cronică într-o revistă literară. Corespondenţă de la Tita, Papadima.

Luni, 28 august

Nervozitate. Suport aceste zile de dinainte de plecarea în străinătate singur (Cornelia şi copiii sunt la Râmnic). Predau la şcoală cele şapte pagini scrise din „Darea de seamă anuală a liceului". Elena Petculescu, noua directoare („damă bună") mă păsuieşte cu restul până după întoarcerea din Rusia. Am cumpărat un ghid al Moscovei (de trei parale), se pare că la ruşi nu se comercializează ghiduri. Obţin de la „Finanţe" 80 de ruble (un mic bacşiş în comparaţie cu peşcheşul ce se acordă „barosanilor"). Cu cele 30 de la Năstase (dacă vor fi) aş putea să-i cumpăr o pereche de cercei Ancuţei.

Daniela: volumul e la Anghelescu pe birou. "Nu i-a sosit încă rândul la lectură", i s-ar fi spus (parcă nu i-ar ajunge cele şapte luni de când e

amânat). Presimt o catastrofă, apariţia „Bătrânului”- blocată, compromisă. Ce pot face?

Miercuri, 30 august

Întâlnire cu Constantin Georgescu şi soţia în restaurantul aeroportului Otopeni. Cafele, coniac. Emoţii. Uit la plecare paşaportul pe masă, îl caut nebun prin hol, pe la ghişee, transpir, până la urmă mi-l recuperează un locotenent care păzea intrarea principală. Avionul pleacă, astfel, cu cinci minute întârziere.

Soare, drum splendid, fără „evenimente”. Zbor pentru prima oară la zece mii de metri altitudine. Suntem primiţi pe aeroportul Şeremetievo de Lila Dolgoşeva (prietenă cu Georgescu şi Martinovici, familiarizaţi cu lumea scriitoricească moscovită) şi de o ghidă care-mi declară că a tradus în rusă nuvela mea „Credinţă” pentru o antologie dar, din motive varii, n-a apărut. Cazare la hotelul „Pekin”, semicentral, unde, mi se spune, sunt adăpostiţi de obicei românii (pesemne au „specialişti”, aici, în limba noastră). Scurtă plimbare pe jos de unul singur până la ora 10, văd Kremlinul. Oraşul – noaptea (frumos spectacol). De observat afluxul neobişnuit al populaţiei pe străzi la o oră atât de înaintată.

Joi, 31 august

Primiţi la sediul Uniunii Scriitorilor de tovarăşul Valentin Kotkin, secretar general al „comisiei externe”. Schimb de amabilităţi protocolare (prin translator), zâmbete. Ni se „propune” programul: două zile Moscova, patru – Leningrad, încă o zi la Moscova, plecarea (cu totul şapte zile). Martinovici solicită să vedem Taşkentul şi Samarkandul, încep negocierile, Kotkin promite o discuţie cu forurile româneşti „pentru suplimentare”. Iv pretinde (poet fiind) să

ne întâlnim cu Evtuşenko şi Vosnesenski, „o să încercăm”, I se răspunde.

Vizităm în grabă Universitatea „Lomonosov”, Colinele lui Lenin. Avem la dispoziţie o maşină (şoferiţă – o babuşkă de 65 de ani!). Ni se explică de către aceasta că pe „Coline” vin miresele după oficierea căsătoriei ca să privească panorama metropolei, fapt ce le va asigura noroc în căsnicie. Drumul prin centru cu maşina (bătrâna conduce nebuneşte) fără impresii. Vedem Novodevicie (biserica închisă) şi mânăstirea Donskoi, unde sunt înmormântaţi Fonvizin, Griboedov şi alţii.

Din nou la Uniune pentru formalităţi plictisitoare. Palatul (fiindcă e un palat) se zice că ar fi aparţinut la jumătatea veacului trecut unei contese ce i-a servit lui Tolstoi drept model pentru Nataşa Rostova. După-amiază vizităm muzeul Puşkin. Sălile care expun uleiurile impresioniştilor francezi – cu totul remarcabile. Oraşul, în amurg de vară – o minune.

Vineri, 1 septembrie

Plecăm de dimineaţă la Zagorsk, inima ortodoxiei ruse, unde se află şi reşedinţa patriarhului, gonit din capitală de Stalin după victoria revoluţiei bolşevice. O oră şi jumătate cu maşina. La şase kilometri de Zagorsk, şoseaua e blocată de miliţie înarmată, coborâm, Dolgoşeva a uitat la Uniune, din neglijenţă, „propusk”-ul (semnat de autorităţile din Moscova) de vizitare a complexului mânăstiresc. După o jumătate de oră primim, în fine, telefon de „confirmare”. Penibil. Complexul – impunător, arhaic, imposibil de descris. Asistăm smeriţi la slujba din biserica „cea mare”, cor bărbătesc, miros de smirnă, femeile cu fruntea lipită de covoare. Măreţ spectacol de *credinţă*. În biserica cea mică – icoane de Rublev. Prin curte foieşte lume amestecată, străini dar şi localnici. Predomină femeile acoperite cu basmale negre. Clopote gigantice (vezi filmul lui

Tarkovski). Cerşetorime (cerşetorii ruşi mai decrepiţi decât ai noştri). Atmosferă de secol 16. Muzeul complexului expune obiecte vechi de cult, icoane de o frumuseţe tulburătoare, îmbrăcăminte preoţească. În fine, ziduri groase, împrejmuitoare, de cetate, creneluri. Plonjăm în plin ev mediu oriental.

Prânz festiv (protocolar) în cinstea „delegaţiei române" la Uniunea Scriitorilor. Participă din partea rusă tovarăşul Ozerov, unul din „triumvirii" Uniunii, secretarul de partid de la „Vaprosâ Literaturâ", Ivanovna şi Dolgoşeva, traducătoare din limba română (basarabence, poate), la care se adaugă Ştefan Bănulescu, sosit în dimineaţa aceasta din Taşkent. Menu-ul – mediocru: antreuri literalmente necomestibile, friptură, îngheţată şi cafea (de proastă calitate). Fireşte, nelipsita votcă şi un pahar cu vin (de Gruzia!). Rostim, în schimb, toasturi demagogice, răsunătoare, după care urmează o conversaţie crispată (nimic despre literatură), uşor agrementată cu glume licenţioase despre sexul slab. La plecare, Ozorov ne îmbrăţişează în stilul duios, romantic *à la russe*.

După amiaza – liberă. Fac cumpărături, mai mult nimicuri, între care o căciulă splendidă de astrahan. La zece noaptea plecăm la gară. Direcţia – Leningrad.

Sâmbătă, 2 septembrie

Sosim la Leningrad la opt şi jumătate dimineaţa, după un drum obositor într-o cuşetă zgâlţâind din toate articulaţiile. Dureri de cap îngrozitoare, antinevralgice (sunt aprovizionat cu o trusă farmaceutică bogată). Cazaţi la „Europeiskaia" pe Nevski Prospekt, în apropierea monumentalei catedrale Kazan. „Tur al oraşului" în două taximetre. Oprim la Amiralitate, Academia de Ştiinţe, Universitate, biserica Isakievski (în hotelul Astoria, de lângă catedrală, se zice că s-ar fi sinucis Esenin). Suntem conduşi apoi pe cheiul

Nevei, vizităm crucişătorul „Aurora” (nici o emoţie, evident). Sfârşim periplul la casa memorială „Puşkin”. O ghidă tânără, grăsuţă, blondă ca o păpuşă de vitrină ne relatează ultimele clipe ale poetului, ştergându-şi când şi când obrazul înlăcrimat. Să joace oare teatru, sau e „pătrunsă” pur şi simplu de tragedia personajului? Muzeul, interesant, conţine mobilier din epocă şi obiecte aparţinând poetului.

Plimbare, după-amiaza, solitar, prin centru. Admir canalele, palatul de vară, „izba” lui Petru cel Mare construită din lemn în numai (zice-se) trei zile, Câmpul lui Marte. Seara, la „Malaia Opera”, spectacol *coupé*: o operă „colhozniacă”, de calitate dubioasă şi baletul „Bravo Figaro” după Rossini, excelent interpretat. Sala – frumoasă (*belle époque*), dar publicul vulgar, de cea mai proastă speţă.

> Neva, la miezul nopţii, iluminată de-a lungul cheiului de flăcările lampadarelor strălucitoare. Asist la ridicarea podurilor.

Duminică, 3 septembrie

Cinci ore în Ermitaj. Îl văd a doua oară, de rândul acesta „cu sistem”. Insist asupra picturii impresioniste, cea mai spectaculoasă, şi a celei italiene, săracă, aici, în capodopere. Văd pentru prima oară lucrări de Carra, De Chirico şi Modigliani. Pictura flamandă – excepţional reprezentată. Saloanele – luxoase. Încerc să mobilez interioarele cu „personaje” din vremea ţarilor, întreprindere aventuroasă, renunţ (în „Scrinul negru” Călinescu a încercat – cu rezultate derizorii să ridiculizeze o lume pe care, personal, n-a cunoscut-o).

Conform „programului” suntem conduşi după-amiază la casa memorială Dostoievski, unde şi-a trăit maestrul ultimii trei ani din viaţă. Ducea, probabil, o existenţă confortabilă de vreme ce apartamentul, fără să fie somptuos, avea opt

camere încăpătoare. Ferestrele, în marea lor majoritate, răspund spre o stradă prozaică, îngustă (Puşkin privea pe geam canalul Moika). Ghidul, un ins cu barbă roşie, tânăr, simpatic, rafinat (vorbeşte franţuzeşte) ne plictiseşte îngrozitor cu amănunte. Muzeul posedă puţine obiecte originale aparţinând maestrului. Se aşteaptă (ne informează ghidul) să moară ultima descendentă pe linia colaterală a prozatorului, o bătrânică de 85 de ani, pentru ca statul să intre în posesia şi a altor lucruri de valoare. Ciudat e faptul că n-am reuşit nici un moment să „consonez" cu atmosfera delirantă a marilor romane ale rusului. Poate că trebuia să vizitez muzeul *singur*.

Seara, plimbare „cu piciorul" de-a lungul canalului Fontanka, apoi pe cheiul Nevei. În grădina Palatului de vară, fanfara militară (a marinei) intonează marşuri triumfale şi valsuri (îmi amintesc, cu ocazia aceasta, că e duminică). De partea cealaltă a fluviului se înalţă umbra înfricoşătoare a fortăreţei Petropavlovsk. Ajung la Amiralitate, apoi la Isakievski Sobor, de unde „prind" canalul Moika, până în Nevski Prospekt. Merg, cred, mai mult de şapte kilometri. Timp friguros, sfârşit de toamnă (la ruşi). Mirosul penetrant al apei, prezentă pretutindeni. Oraşul nordic, cu indicibilul său farmec.

Luni, 4 septembrie

Oboseală după atâtea zile de alergătură. Dimineaţa plecăm pe o ploaie rece, măruntă, cu maşinile la Petrodvoreţ. Pe drum se înseninează, dar frig. Palatul cel mare, închis, e o imitaţie miniaturală a Versailles-ului. Aici, rafinamentul arhitectural se îmbină cu gustul îndoielnic. Coborâm treptele ce duc spre golful Finic, însoţit pe stânga şi pe dreapta de statui. E evident excesul de lux caracteristic dinastiilor ieşite de curând din barbarie. Fântânile lui Petru, „cu minciuni", care

făceau pe vremuri deliciul tinerelor ducese - încântătoare. În schimb, palatul de vară de pe malul golfului, rudimentar, sărac. Atrag atenţia oranjeria, parcul. Iv, inspirat, compune versuri în faţa fântânilor romane. Deschiderea spre mare, magnifică. Hălăduim o vreme prin grădină în aerul curat, cu iz marin, venind din larguri. Suntem conduşi apoi la un debarcader de unde luăm o ambarcaţie cu motor care ne lasă în câteva minute în faţa Ermitajului. În toată această vreme, ghidul ne împuie capul cu explicaţii puerile despre eroicele evenimente din anul 1917 şi despre apărarea Leningradului. Cuvinte ca sacrificiu, eforturi, patriotism, victorie revin mecanic ca un leit-motiv.

Parcurgem, după-amiază, cu taxiurile, un traseu pe care ghidul îl numeşte „Leningradul literar" (deh! suntem scriitori). Refacem lumea dostoievskiană din vremea elaborării primelor romane: cartierul unde a lucrat la „Crimă şi pedeapsă", casa Marmeladov, a Maşei. Pe o stradă (mizerabilă, de altfel) a locuit în trei imobile diferite – toate în picioare! Parcurgem, de asemenea, itinerarii gogoliene şi puşkiniene, vedem o locuinţă a lui Lermontov. Atracţia zilei o constituie călătoria, dincolo de Neva, la marginea extremă a oraşului, în locul marcat de o statuie şi două obeliscuri, unde s-a desfăşurat duelul dintre Dantes şi Puşkin. Cinci ore dense de istorie vie.

Seara tradiţionalele cumpărături (cu bani puţini). Bagaje. La 12 noaptea luăm „Săgeata roşie"(!) spre Moscova.

Marţi, 5 septembrie

În Moscova, după opt ore de mers cu trenul. Ploaie torenţială, vreme de noiembrie. Fac febră, am contractat pesemne o gripă rea, petersburgheză. Aflăm programul stabilit de Uniunea Scriitorilor: grupul se desparte, pretextându-se că n-au găsit la agenţia de bilete decât trei locuri, Georgescu cu

soţia şi Martinovici se îmbarcă mâine în avionul la Taşkent (Georgescu e „prieten” cu unul din secretarii Uniunii), eu rămân la Moscova. De altfel, din cauza bolii, nici n-aş fi putut pleca. Spre seară, febră mare, 40 de grade. Obligat să stau la pat. Iau droguri, transpir, mă schimb din oră în oră. Îmi trec prin minte scenarii, gânduri negre. Nenea Mitel, de pildă, şi-a încheiat destinul într-un hotel din Moscova (poate chiar „Pekin”).

E 11 noaptea. Buimăcit de boală. Citesc „Jurnalul” lui Tolstoi. Ce capriciu – să „ţii” jurnal o viaţă întreagă când ai comis „Război şi pace” şi „Anna Karenina”!

Miercuri, 6 septembrie

Mă scol mai vesel. Temperatura sub 38 de grade. Dureri de cap copleşitoare. Ies. Abordez Kremlinul (ce atracţie ciudată exercită asupra vizitatorilor prezenţa zidurilor roşii ale cetăţii!). O singură biserică deschisă şi Sala armelor pe care le văzusem cu zece ani în urmă, restul bisericilor – sub schele. Timp foarte rece, n-am îmbrăcăminte adecvată, dârdâi. Plimbare prin Piaţa Roşie, biserica Vasili Blajenâi. La o „alimentară” coadă mare, intru, se vând mezeluri, agitaţie, celoveci, figuri famelice. Cumpărătorii iau câte 10 – 15 kilograme de salam, o babă îi spune alteia că se mai dau mezeluri şi în Arbatskaia.

Iau prânzul la hotel. Îl întâlnesc pe Mircea Ciobanu, vioi, atletic, tocmai sosise din Mongolia, schimbăm câteva vorbe. Noaptea, Georgeştii şi Martinovici au decolat spre Kazahstan. Bolnav la pat, sunt singur. În capul coridorului, instalată pe un taburet într-o poziţie strategică, aceeaşi femeie „de serviciu” tricotează, înregistrând persoanele ce ies şi intră în hotel.

„Jurnalul” lui Tolstoi. Pe măsură ce scriitorul îmbătrâneşte, textul devine plictisitor, insuportabil.

Joi, 7 septembrie

Stare de astenie generală. Oricum, ceva mai bine. A treia zi „pierdută” în Moscova. Mă hotărăsc să ies. Hai-hui pe stradă, apoi metroul până la Arbat (familiară, strada, din literatură). În piaţa Smolensk iau autobuzul, cobor la intersecţia cu prospektul Kalinin, din nou pe jos, ajung, în fine, la Uniunea Scriitorilor. Lila Dolgoşeva, care „ocroteşte” delegaţia noastră, e plecată la Iasnaia Poliana pentru sărbătorirea unui veac şi jumătate de la naşterea lui Tolstoi. Norocul mi-l scoate în cale pe un tovarăş Oleg, răspunzător din partea Uniunii de Asia şi Africa. Mă invită în biroul lui, cafele, ştie franţuzeşte. E armean. Discuţie interesantă despre situaţia subalternă a armenilor faţă de naţionalitatea dominantă. Tânjeşte după viaţa intelectuală (literară) a Leningradului, pe care o socoteşte superioară în raport cu atmosfera cosmopolită a Capitalei. Promite să mi-o trimită după-amiază pe Nataşa, o ghidă ce vorbeşte franţuzeşte. „O să vă ducă unde vă pofteşte inima”, îmi spune onctuos armeanul. Drumul la hotelul Pekin cu o maşină a Uniunii.

O aştept după-amiază pe Nataşa, nu vine, la ora şase seara mă hotărăsc să ies. Plouă torenţial. Colind prin centru. Din cauza ploii sunt nevoit să mă refugiez prin magazine. Lume săracă, înghesuială, cozi (ca şi la noi, de altfel). O farmacistă refuză să-mi vândă aspirină fiindcă n-am reţetă. Mă întorc acasă fără să fi cumpărat nimic. Hotelul pare părăsit, lipsit de animaţie. Femeia care tricotează mă urmăreşte atent fără să înceteze să mânuiască andrelele cu o dexteritate remarcabilă. Ajuns în cameră, aceeaşi atmosferă kafkiană. *Mi-e frică*. Caut microfoane prin spatele dulapurilor, pe sub pat. Rămân până la 12 noaptea la fereastră, ascult cum bate ploaia în geamuri. Fac febră.

Vineri, 8 septembrie

Soseşte la hotel, la 9 dimineaţa, o ghidă nouă, tânără, de o frumuseţe exuberantă, tipic slavă, care abia rupe câteva cuvinte româneşti. Se recomandă Nataşa (tot Nataşa, dar nu aceea a lui Oleg – poate, mă gândesc, e numele lor conspirativ). Mă întreabă ce doresc să vizitez. Îi arăt programul întocmit de mine în ajun. Începem cu complexul Kolomenskoe unde vedem *sobor*-ul cel nou. Biserica e împărţită în trei „capele" autonome, în două dintre ele – slujbă, în cea de-a treia un preot ţine o predică în faţa unui auditoriu de femei îngenuncheate. Biserica cea veche, situată într-un decor feeric, e în ruine, vagi semne că ar fi în curs de renovare. Foarte interesantă arhitectura – un melanj de stiluri (gotic târziu, rusesc şi bizantin) bine dozate şi proporţionate. Fugim apoi la Arhanghelskoe (maşina Uniunii e condusă de un tip cu şapcă, ciufut, în genul şoferilor ce populează filmele colhoznice). Palatul, fastuos, nu are strălucirea celui de la Petrodvoreţ, pe care îl imită, însă, cu stângăcie. Clădirea principală e fosta proprietate a prinţilor Iusupov. La parter, colecţia personală a prinţilor conţine picturi din şcoala franceză a veacurilor 17 şi 18 (de factură convenţională). În rest, biblioteca (foarte frumoasă), dormitoarele, saloanele de dans, mobilierul scump, de epocă. Ferestrele deschise larg spre parc oferă o privelişte încântătoare. Parcul e dispus pe trei terase presărate cu statui de imitaţie greco-romană. Într-o clădire anexă din fundul parcului (probabil fosta locuinţă a servitorilor) e instalat un sanatoriu! Palatul cel mic – dezafectat, nevizitabil. Biserica palatului (capela) conţinând o expoziţie de icoane vechi e de o înfăţişare atrăgătoare, simplă, cu graţioase rotunjimi, caracteristice arhitecturii medievale ruse.

După-amiază mă vizitează la hotel Lila Dolgoşeva. Vine (îmi spune) din partea „conducerii superioare" ca să-mi ofere o invitaţie

la festivitatea de sărbătorire a lui Tolstoi din seara aceasta, la Balşoi Teatr. Va fi de faţă toată protipendada politică şi culturală a Moscovei. Spectacol grandios, încheie Lila. Îndrug o scuză (boala, durerile de cap), insistă, refuzul e consternant, o tulbură, nu înţelege, „dar nu-i posibil, zice, să lipsiţi, participă tovarăşul Brejnev în persoană!”

Sâmbătă, 9 septembrie

În Piaţa Roşie, dimineaţa, cu Nataşa. Vizităm biserica Vasili Blajenâi, cu labirinturile ei de cărămidă şi piatră ciudate şi înspăimântătoare în acelaşi timp. Simetriile întortocheate şi numărul altarelor mă trimit cu gândul la faptul că odinioară oamenii simţeau mai mult ca astăzi nevoia să se roage în intimitate. În piaţă, la câţiva paşi de catedrală, se restaurează platforma pe care erau executaţi de gâde condamnaţii la moarte în vremea ţarilor (azi, ritualul, mult mai simplu, se petrece într-o discreţie absolută). Trec, după aceea, în custodia altei ghide, Lila Andreevna, ce mă conduce cu maşina în afara Moscovei, la muzeul Rubliov. Muzeul, constituit din trei corpuri distincte de clădire, expune icoane de o frumuseţe rară, colecţionate de la lăcaşurile de închinăciune, mii la număr, închise după revoluţia din octombrie. Frapează strălucirea proaspătă a lacului, în urma unor restauraţii pripite, abuzive, ce au adus icoanele în plină contemporaneitate. Vederea laolaltă a atâtor capodopere osteneşte ochiul până la saţietate. În totul, expoziţia e un desfăt al spiritului, o extraordinară lecţie de artă a portretului. O veche biserică, în apropiere, dezafectată, adăposteşte, se spune, mormântul lui Rubliov.

Pornim să vizităm, după aceea, palatul Şeremetiev. Am febră, sunt frânt de oboseală, dar fac efortul „să văd totul”. Palatul, construit (din lemn!) după modelul celui de la Versailles, are o

linie frontală şi două laturi, alcătuind un semicerc. Şeremetievii deţineau pe la 1800, după o hartă afişată la intrare, aproape jumătate din pământurile vaste ale Rusiei. Emoţionant e teatrul din secolul al 18-lea, unul din cele mai vestite ale vremii. În rest, săli largi, saloane împodobite cu tablouri (şcoala franceză), plafoane decorate în stil baroc, covoare, mobilă bogată. Un parc imens a devenit cu timpul domeniu public. Din parc se vede monumentul cosmonauţilor şi, mai departe, turnul Televiziunii.

Seara, la Balşoi Teatr cu Lila. Se joacă baletul Anna Karenina de Şcedrin cu o distribuţie de elită (Kondratievna în rolul Annei). Sala, grandioasă (cinci rânduri de balcoane aurite) e arhiplină. Lume amestecată, limbi străine, figuri calmuce, negroide, predomină, fireşte, tipologia rusă. Parfum de proastă calitate. Interesante ca studiu de mentalitate cozile în perfectă ordine ce se formează la bufet la numai un minut de la căderea între acte a cortinei. În pauza mare. Lila mă conduce la o lojă unde mi-i prezintă pe Jeanine şi Ion Ianoşi, veniţi în Rusia pentru festivităţile închinate lui Lev Tolstoi. Schimbăm impresii de călătorie. Jeanine aduce cu o colegă a mea de la filosofie, Jeanine Caffé, care a fost trimisă la studii în U.R.S.S. după încheierea anului întâi de facultate. Să fie ea (nu arată în nici un fel că m-ar cunoaşte), sau e doar o farsă a memoriei mele?

Duminică, 10 septembrie

Vreme urâtă, vânt de stepă, frig. Sosesc din Kazahstan Georgeştii şi Iv Martinovici. Istorii extraordinare, amintiri „neşterse”, exclamaţii. Ies singur în oraş, un fel de preumblare de adio. Iau metroul, cobor în strada Razin. Complex de mânăstiri din secolele 15 -–16. O singură biserică deschisă, intru, asist la Sfânta Liturghie. Cor bărbătesc pe patru voci, femei smerite, cerşetorime. Ansamblul – asemănător cu cel de la

Zagorsk, dar fără strălucirea acestuia. Schele, intenţii de restaurare. Revin în centru, piaţa Dzerjinski (statuia ameninţătoare a „liderului”), Muzeul Politehnic, apoi Balşoi, Kremlinul. Ajung acasă la trei după-amiază sfârşit de oboseală, sfârşit...

Bagaje. Femeia care tricotează pe coridor. Melancolii. Hotelul Pekin gol, lipsit de viaţă. La ora 9 seara plec spre ţară.

Marţi, 12 septembrie

Treizeci şi cinci de ore cu trenul. Coşmar. Bolit tot timpul, stare de prostraţie, dureri de cap, frison. Reşută a gripei. La Briansk se urcă un celovec, ocupă cuşeta liberă a compartimentului. Intrăm în vorbă. E „moldovean”. A fost în Rusia ca să cumpere o chitară, a colindat prin trei oraşe importante, n-a găsit. „La voi, la Bucureşti, întreabă, sunt chitare?” Interesantă relatarea vieţii lui sărace. Locuieşte într-o comună din apropierea Chişinăului. Mecanic de tractoare. Nu acceptă că vorbim aceeaşi limbă. Limba română, susţine el, se aseamănă *puţin* cu „limba noastră”. A satisfăcut stagiul militar la tancuri, în Cehoslovacia, în armata sovietică de ocupaţie. Îndoctrinat până la idiotizare. Evreii, susţine, *mănâncă oameni* şi spune această enormitate cu toată seriozitatea! La Chişinău îşi ia bocceaua şi coboară.

Întâmpinat la gară de Cornelia cu copiii. Emoţie, îmbrăţişări. Luăm un taxi, Ancuţa mă întreabă ce i-am cumpărat la Moscova. Acasă găsesc scrisoare de la George Anca. Disperat, I.C.R.A.L.-ul i-a pus sechestru pe apartament pentru neplata ratelor la termen (el fiind în India!). Mă roagă să le înmânez câte o scrisoare lui Macovescu şi Marin Preda, nădăjduieşte că ştabii îi vor rezolva problema...

Mitru – internat de patru zile la „Sahia”. Mă duc să-l văd. Icter mecanic în urma unei litiaze

biliare. Dar pare vesel. Glumeşte, amintiri picante (cu rusoaice blonde, iubăreţe) din campania „anti-sovietică”.

Fac planuri cum să-mi termin cartea. Începe şcoala.

Miercuri, 13 septembrie

Ciudată senzaţia că sunt în fine *acasă*, după zece zile de hoinăreală prin străini. Răpus de oboseală, oarecum debusolat. Trec pe la „Fond”, iau banii pe „După-amiaza unui faun”: 27 de mii de lei. Mizerie. Mai puţin decât câştigul unui chelner pe trei luni. La coadă îl întâlnesc pe D. Matei, îmbătrânit, scârbit de viaţă, buhăit. E însoţit, ca întotdeauna când ridică bani, de buna lui nevastă grijulie. Gi Damirescu îmi confirmă că sunt în planul ferm cu cartea despre Râmnic. Aşteaptă manuscrisul până la 1 noiembrie. Ultimul termen, *ultimul*, accentuează. Îl caut la telefon pe Roman pentru hartă, „am uitat de ea, îmi spune sincer, poimâine vine în Capitală, îşi instalează fata la cămin.

Ziua Corneliei (de nume). Mic chef cu tort şi un pahar de Murfatlar.

Sâmbătă, 16 septembrie

Prima zi de şcoală. Am clase „vechi”, ceea ce mă avantajează. Alaltăieri – consiliu pedagogic, forfaitez, suntem ameninţaţi cu sancţiuni de noua directoare (puseu de autoritate – de altfel, blândă – în urma primirii deciziei de director). Georgescu mă informează că „Partida” (ediţia a doua) „a fost predată”. În ianuarie sau februarie apare.

Seara, Ortansa Landauer inaugurează noua locuinţă din cartierul „parcul Tineretului”. Apartament curat, aseptic ca o farmacie. Ionel – drăguţ, afabil, gazdă excelentă. Vin bun, trataţie „fină”. Facem politică. Discuţii despre scrisoarea „scandaloasă” a lui Victor Frunză (a fost, se zice,

„ridicat” de pe aeroport) şi despre „defecţiunea” generalului Pacepa.

Marţi, 19 septembrie

A murit la Râmnic, de cancer, în spital, nenea Traian. Dintre toţi fraţii tatei, era cel mai voinic şi sănătos. Tata, într-o scrisoare primită astăzi, foarte afectat. O mică notă îndoliată în „România liberă” îl expediază pe unchiu-meu în eternitate.

Daniela îmi spune că Râpeanu e în S.U.A, se întoarce săptămâna viitoare. Mă sfătuieşte să-l abordez pentru volum de îndată ce apare în editură.

Din „Jurnalul” lui Tolstoi: „La noi în literatură se obişnuieşte să se spună că în timpul domniei lui Nicolae au fost asemenea condiţii, încât marile idei nu s-au putut manifesta... De fapt, ideile n-au fost autentice. Totul e autoînşelare. Dacă toţi Gronovskii şi Bielinskii şi alţii ar fi avut ce spune, ar fi spus-o în ciuda oricăror impedimente... Însuşirile oricărei activităţi spirituale sunt de aşa natură, încât ea nu poate fi ţinută în loc. Dacă e ţinută, asta înseamnă că nu e autentică.” Foarte bine spus. Dar ce deşărtăciune! Dacă maestrul ar fi trăit nu sub domnia lui Alexandru sau Nicolae, ci a lui Stalin, şi-ar fi modificat substanţial părerile.

Joi, 21 septembrie

Cronică amabilă, „de simpatie” în „România literară” de astăzi a lui Sorin Titel la „După-amiaza unui faun”. Consideră, între altele, că nu cunosc destul de bine modelul „foştilor”, din care pricină nuvelele „de epocă” se resimt de această insuficienţă. Poate. Şi totuşi, atmosfera „retro” mă fascinează. Sper să continui. E una din soluţiile de supravieţuire, *astăzi*, în literatură.

La şcoală, înscăunarea oficială a noii directoare. Puhoi de ştăbărime. Atmosferă grea, tensionată. E al cincilea director în cei 17 ani de când lucrez aici. Ionescu, poate cel mai sincer, mai fair, mai lipsit de morgă dintre toţi antecesorii. Îi regret absenţa.

Iv îmi trimite de la Hunedoara volumul „Euridice" cu o scrisoare elogioasă despre „Faun" („Sunteţi un mare prozator" ş.a.m.d). Ştie, ca şi Mitru, să folosească tonul cel mai potrivit („le mot juste") pentru a deveni simpatic, agreabil. E ceea ce se cheamă, un tip de modă veche. Aparţine generaţiei uitate, antebelice.

„Domnia-sa preacinstitul elefant" de Kipling. Excepţional.

Miercuri, 27 septembrie

Mici iritări. Elevii răi, „serviciu" în şcoală, pierdere de vreme. Îmi caut un „spaţiu" ca să-mi termin cartea. Vizită la doamna Solacolu, în bulevardul Dacia. Primesc în dar portretul soţului „la bătrâneţe". Profil grecesc, ochi vii, scormonitori, ironici. După dispariţia poetului, tăcere. Nici o editură, unde predase manuscrise, nu şi-a onorat angajamentul.

Julieta Marinescu îmi împrumută „cu laude" „La vie devant soi" de E. Ajar. Scrisă în argou, cu nerv, dar fără strălucirea unui prozator „de mare clasă". Printre candidaţii la premiul Nobel din anul acesta – Graham Greene şi Grass.

Duminică, 1 octombrie

invitaţi la masă: familiile Mitru, Boicescu şi Damirescu. Bârfeală, glume, bavardaj. Gi mă someză să predau volumul despre Râmnic până la 15 noiembrie, altfel „pierd planul" pe 1979. Amintirile lui Zoe de la Sburătorul" (Camil, Negoiţescu).

Recitesc sumarul cărţii. Mai am de scris 9 capitole (circa 110 pagini), adică 30 de zile de muncă fără respiraţie.

De mâine, şcoala noastră „mobilizată” să scoată morcovi din pământ la Bragadiru. Deplasarea cu autobuze speciale. Prezenţa dascălilor pe post de paznici - obligatorie. Îmi trebuie un concediu medical de şapte zile.

După o lună de la înscăunare, moare Papa. Neverosimile, ciudate toanele destinului!

Luni, 2 octombrie

O visez pe mama. Mă mustră (blând) că am primit o notă mică la latină, apoi dispare. Ordonanţa tatei, Iuliu, mă întreabă ce să gătească astăzi, râde tâmp, habar n-are să gătească, şi-a spânzurat un şorţ de piept, continuă să râdă, mă cuprinde frica, mă trezesc.

La „Circă”. Doctoriţa Ţuţu îmi dă trei zile de concediu (cu posibilităţi de prelungire) pentru o lombosciatică pe care, din păcate, chiar o am. M-am apucat de lucru. Bucuria reîntâlnirii cu „materia” Râmnicului. Mă aflu cu scrisul la începutul veacului trecut.

Sâmbătă, 7 octombrie

Câteva ore la Biblioteca Academiei, îi scot lui Tamaş material din presă pentru un text despre Unirea cea Mare din 1918. Citesc „Democraţia Vâlcii” din anii 1918 – 1919. Articole stupide, nesărate, prost scrise, de o demagogie zgomotoasă, foarte asemănătoare cu cea din presa noastră „cea de toate zilele”. Dezamăgitor!

Lucrez de două zile cu plăcere la episodul „Anton Pann”. Am la îndemână o bibliografie impresionantă, trebuie să învăţ să selectez. Ce personaj magnific pentru o monografie acest poet „de stradă”, a cărui carte de înţelepciune („Povestea vorbei”) se citeşte şi astăzi cu delicii! În „Viaţa românească” sunt tipărite intervenţiile la Conferinţa pe ţară a oamenilor de teatru. O mare parte dintre ele „curajoase”, critice. Baranga, care a trăit o viaţă de huzur din piese de teatru cu

„comandă socială”, face „dizidenţă”, se irită de dramaturgia „călduţă” practicată de el însuşi, fără ruşine, douăzeci de ani în şir.

Diverse: N.I. Barbu îmi trimite cu dedicaţie „Athenaios”. Bulgăr – plecat în Franţa pentru doi ani la lectoratul de limba română lăsat liber de Guillermoux, ieşit la pensie.

Marţi, 10 octombrie

Poziţia „Bătrânului cu bască” ameninţată. Discuţie cu Râpeanu *în picioare*, pe coridorul Editurii (nu binevoieşte să mă invite în biroul directorial). Îmi spune că volumul „intră în lectură la colectivul de conducere”. Obrazul ras la sânge, expresie plictisită, priveşte pe deasupra, distant, imperial. Îmi strânge mâna repede, dispare într-unul din birourile de pe culoarul întunecos. Senzaţie de frig. Relaţiile mele cu directorii de editură, dificile, contorsionate.

Văzut coperta la „Partidă”. Mediocră. Mai frumoasă cea de la ediţia întâi. Soco traversează, evident, o perioadă nefericită de creaţie.

Ore de curs istovitoare, şedinţe, lucrez apoi la „Râmnic” până spre miezul nopţii. Insomnii rebele.

Vineri, 13 octombrie

Soseşte de la Râmnic Ada Orleanu. Turneu prin câteva oraşe din judeţ (Horezu, Olăneşti). Voioasă. Purcărescu nu mi-a trimis promisa hartă a Râmnicului de la jumătatea veacului trecut. De ce mă obstrucţionează? Ce interese (obscure) ar putea să aibă? Ce ranchiune?

Tanti Marioara bolnavă rău. Se stinge. Tristeţe mare. E omul care m-a ajutat în cele mai dificile momente ale vieţii. Sunt zile de istov şi plictiseală în care te întrebi „chiar merită?”

Premiul Nobel pentru literatură: Isaac Bashevici Singer, netradus până acum în ţară.

Vineri, 20 octombrie

Vreme urâtă (ploaie, frig) dar bună pentru scris. Daniela de negăsit după Colocviul naţional de poezie în care scriitorii (poeţii în speţă) s-au războit cu „orânduirea”. Nici un ecou în presă despre evenimente (după cum era de aşteptat).

La Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare. Îi ofer lui Marian „După-amiaza unui faun”. Boss-ul, emoţionat, promite că-mi va semna oricâte zile de concediu fără plată solicit. Comandă apă minerală şi cafele. „La ce lucraţi?” mă întreabă în timp ce o secretară tânără, fâşneaţă îi întinde o mapă plină cu hârţoage pentru parafat.

Mă vizitează fostul meu elev, Emil Stănescu. Timid, clorotic. Îmi aduce versuri.

Luni, 23 octombrie

Doctoriţa Ţuţu îmi dă trei zile de concediu „prin telefon”! După expirare, zice, să vin la ea, îmi mai acordă patru zile. În săptămâna aceasta de graţie sper să închei volumul despre Râmnic.

Daniela: Râpeanu n-a citit încă „Bătrânul”. I-a anunţat într-o şedinţă despre reducerea de personal din editură (iminentă) şi micşorarea corespunzătoare a planului de apariţii pe 1979. Interpretări, discuţii, panică printre redactori. Vremuri grele.

Telefonează doamna Solacolu după lectura „Faunului”. Elogii, politeţuri. „De unde îi cunoaşteţi atât de bine pe bătrâni?” mă întreabă cu o fermecătoare inocenţă.

Vineri, 27 octombrie

Noaptea, foarte târziu, termin „Memoria Râmnicului” (titlu „definitiv”). Sunt frânt de oboseală, epuizat, nici n-am puterea să mă bucur. Trebuie să mai adaug un „Argument” (îl cere Editura). Volumul are 220 de pagini. Spre seară telefonează Ion Iuga, se interesează „ce mai face

Anca”, ce veşti mai am din India etc. Iuga ar putea să ştie mai bine decât mine, îi e naş.

Ieri schimb la circa de miliţie buletinul de identitate. Primesc „o carte” fără termen (mi se explică: de la o anumită vârstă „cartea” e „pentru totdeauna”). Jenantă ideea că buletinul va fi *ultimul*. Un buletin care expiră e o *speranţă*.

> Citesc un studiu semiotic despre Butor al lui Helbo. Terminologia complicată diminuează plăcerea actului lecturii. De altminteri cartea nu se adresează publicului larg, care prizează cu dificultate doctul inventar lexical al franţuzului.

Duminică, 29 octombrie

S-a făcut deodată iarnă. Frig, stă să plouă. Ies cu copiii la plimbare. Batem cimitirul Belu, trist, desfrunzit. Aleile – animate, lume multă. Le arăt copiilor parcela scriitorilor. Descopăr pe neaşteptate mormântul lui Nicu Carp la care am fost în vizită cu câţiva ani în urmă. E înhumat în cripta Sturdzeştilor (soţia lui Dimitrie Sturdza fiind născută Carp),

Recitind capitolul din carte „Mici schituri lângă Râmnic” (pe care mi-l solicită „Mitropolia Olteniei” prin Al. Mitru), descopăr provenienţa numelui Hagienuş din „Bietul Ioanide”: de la Hagi Enuş, unul din ctitorii „Arhanghelului” din apropierea urbei, grec de origină, mecena al culturii în epocă. Frumos nume! Călinescu avea „ureche” excelentă.

Ieri, ziua de naştere a Ancuţei (12 ani). Agapă cu câteva colege. Fetiţa a crescut, a ajuns pe nesimţite „fată mare”. Observ schimbarea după „alura” prietenelor ei, mult mai mature, mai dezvoltate.

Luni, 30 octombrie

Predau „Memoria Râmnicului” la Editura „Sport-Turism”. În timp ce discutam cu Borda

despre volumul lui G. Anca, pe care mi-l restituie (nepublicabil, zice), Damirescu citeşte „Argumentul” şi explodează. Cartea se opreşte la momentul „Eliberării”, nu abordează realizările socialismului etcetera, etcetera. Păi, spune cinic, ce credeţi, că volumul se publică pentru valoarea lui? Aiurea! Trebuie să scrieţi un capitol *mare* despre Râmnicul de astăzi.” Încep negocierile, argumentez că oraşul, *acum*, e „în mişcare” se schimbă de la o zi la lata, nu-l pot descrie din mers, îmi scapă ideile generatoare, punctele de sprijin. Discuţie inutilă. Cartea nu apare fără un capitol final despre oraşul – astăzi. Promit până la urmă „să încerc”. Ne despărţim ca doi cocoşi după o bătălie aspră, istovitoare. Trec pe la Editura „Eminescu”, îl caut pe Râpeanu, lipseşte, se află la nu ştiu ce congres, întotdeauna e în altă parte decât în editura pe care, de fapt, o păstoreşte.

Opt ore cu elevii. Dureri de cap cumplite. Directoarea adjunctă mă întreabă într-o recreaţie, zâmbind, *când* plec la lucru, nu *dacă* plec. Îi spun că în ianuarie. O asigur că mă voi înarma de data aceasta cu toate aprobările oficiale de rigoare.

Joi, 2 noiembrie

Început lucrul la ultimul capitol, despre „epoca socialistă”. Scârbavnică lucrare! Telefon lui Tamaş să-mi trimită câteva date statistice despre „realizări”, demografie şi altele.

Şedinţă la Casa Scriitorilor. După un referat plictisitor, plin de lozinci şi angajamente (Traian Iancu), ia cuvântul Dan Deşliu care „înfierează” actele de „huliganism” şi comportarea detestabilă a unor scriitori (Ion Nicolescu, Florica Mitroi) la Colocviul de poezie de la Iaşi. Urmează oratorii de profesie: Liviu Bratoloveanu (complet senil), Leu, Toma George Maiorescu, Pardău, ce înşiră pur şi simplu vorbe, „se afirmă”, „au prezenţă”. Proteste

vehemente împotriva grupului „de derbedei” ce s-au pretat să injurieze maeştri ai literaturii şi scriitori ilegalişti (G. Macovescu, Boureanu, Balaci) pe motivul că „nu au operă”, în schimb ocupă funcţii importante. Se pomeneşte între altele şi de oarecare „incidente corporale” de care n-aveam cunoştinţă. Vecinătatea lui Alexei Rudeanu – odihnitoare. În pauză, ne ridicăm discret şi dispărem în stradă.

Citesc „Antropologia structurală” de Levy-Strauss.

Sâmbătă, 4 noiembrie

Telefonează Gi Damirescu, a citit primele 40 de pagini, e încântat de text, consideră că n-o să am probleme la foruri cu volumul. Dar, zice, e surprins de încărcătura „documentară” a cărţii, el, practic, nu se pricepe la istorie, va fi nevoie de un referat extern din partea unui „medievist” (expresia lui). Ipochimenul doreşte să fie „acoperit”, „să n-aibă treabă” cu organele. Vorbesc cu Tamaş, e de acord să-mi facă referatul.

De serviciu la şcoală până la opt seara. Controale la cantină, în cămine. Discuţie cu portarul, ţăran de fel, dintr-o comună suburbană, parcurge zilnic 30 de kilometri ca să-şi câştige existenţa. La plecare, incident în staţia de autobuze de la „Viilor”. Un grup de haimanale agresive mă înjură (fără să mă cunoască!), mă ameninţă cu molestarea, staţia pustie, câteva momente de derută, sunt salvat în mod miraculos de autobuzul 32 care soseşte chiar în clipa aceea. Ca în codru.

Marţi, 7 noiembrie

Adevărate expediţii de pedeapsă drumurile la „Casa Scânteii”: lungi, sâcâitoare, antipatice. Râpeanu mă asigură (din uşă, nu mă invită în „cabinet”, că „săptămâna viitoare predă volumul” la Producţie. Deşi am auzit atâtea promisiuni

neonorate, o cred şi pe aceasta, dintr-o comoditate laşă a spiritului, instinctuală, irepresivă. Apoi, la Editura „Albatros” de unde îmi retrag volumul („Câinele andaluz”) cu sentimentul umilitor, astenic pe care ţi-l dau înfrângerile. Ce să fac cu el? Să-l dau la „Cartea Românească”? Altă variantă, în Bucureşti, nici nu există.

Carianopol îmi trimite ultimul volum de versuri, îi mulţumesc la telefon, e emoţionat, se bâlbâie, discuţia devine uşor jenantă. Cartea Ilenei Vrancea despre Călinescu produce valuri în lumea literară. „Săptămâna” lui Barbu în ofensivă, „nea Jenică” îşi varsă fierea într-o polemică vulgară, în stilul „Gropii”. Urâtă, viaţa literară.

Duminică, 12 noiembrie

Termin de scris capitolul final la „Râmnic” (cerut de Damirescu), lucrat cu circumspecţie şi mare silă. Omul sub vremuri. Mâine, înaintea orelor de clasă, predau volumul.

Frig, fulguieşte. Pe bulevardele din centru cu Dănuţ. Splendoarea oraşului în pragul iernii. La librăria „Eminescu” găsesc, „cu pile”, „La poalele vulcanului” de Malcom Lowry. Trag chiulul de la şedinţa secţiei de proză de la Casa Scriitorilor, mă bucur ca un puşti ce fuge de la ora de chimie.

Reiau din simplă plăcere a lecturii „Scepticul mântuit” de Simion. Format eu însumi în perioada expansiunii călinesciene de după război, descoperirea lui Lovinescu a venit târziu, ca o fertilă ploaie caldă, binefăcătoare de primăvară.

Joi, 16 noiembrie

Tamaş: a citit „Memoria Râmnicului”, i-a plăcut *enorm***,** e o carte „serioasă”, doctă, *de istorie* (pentru un istoric, acesta e superlativul). Mă sfătuieşte să i-o ofer cu dedicaţie, îndată după apariţie, primului secretar de Vâlcea (ce idee!). Duminică îmi trimite referatul solicitat de editură.

Îl felicit pe Mărculescu pentru premiul Uniunii Scriitorilor. Mă întreabă dacă pot să-i dau o carte nouă, se întocmeşte proiectul de plan pe anul 1980. Îi spun că-i dau, am în vedere cartea plimbată pe la Editura „Albatros”.

Scrisoare de la Anca. Îşi expediază soţia şi fetiţa în ţară. Impresii incitante, nebuloase din Delhi.

Duminică, 19 noiembrie

Patru ore în pivniţă, ajutând-o pe Cornelia să facă ordine după degringolada provocată de lucrările de reparaţii. Activitate neobişnuită pentru mine. Fireşte, frânt de oboseală.

Doamna Orleanu îmi face o succintă trecere în revistă a şedinţei secţiei de proză de mai anţărţ. Discuţii interminabile şi violente (ca întotdeauna) despre relaţiile scriitorilor cu editurile, tarife, colaborările la presa literară, plecările în străinătate. Le aud de 12 ani fără întrerupere. La ce bun?

Citesc „Braşovul de altădată” de Sextil Puşcariu. Dezamăgit. Oricum, nu consonează cu „Memoria Râmnicului”. Seara vizită a lui Duci şi Milică. Nu ne-am văzut de luni de zile.

Luni, 20 noiembrie

George Macovescu convoacă la Uniune, printr-o scrisoare protocolară, 25 de prozatori „pentru discuţii”. La ora 11, boss-ul ia cuvântul. Transmite întru început „mesajul” preşedintelui ţării către condeieri, de a scrie o literatură bazată pe fapte grandioase din istoria ţării şi a mişcării revoluţionare. O invitaţie la istorie, s-ar zice. Avem nevoie de romane care să reflecte lupta eroică a poporului român pentru o patrie liberă,

independentă. Cărţile cu o astfel de tematică vor avea prioritate în planurile editoriale şi vor primi tarife maxime. Urmează „luările de cuvânt” ce basculează în jurul problemei libertăţii depline de înfăţişare a faptelor istorice şi, mai ales, a dificultăţilor documentării, a lipsei de acces la „surse”. Sunt înfierate subiectele „tabu”. Nici unul dintre creatori nu (se) întreabă de ce trebuie să scriem „la comandă”, să compunem texte pe o temă dată. Între bunii „cuvântători” – Bujor Nedelcovici, Laurenţiu Fulga, Mircea Horia Simionescu, Mircea Ciobanu. Bat apa în piuă Platon Pardău (demagogie), Leu (şiret, carierist), Bratoloveanu (scleroză), Şerban Nedelcu – proletcult. Amicul C. Georgescu, companionul moscovit – în nota lui obişnuită, lamentabil. Interesantă intervenţia Mariei Luiza Cristescu, frivolă în idei ca şi în romane. Am prilejul să-l văd pentru întâia oară pe tizul meu, N. Mateescu – aspect de beatnic, de „furios”., pilozitate abundentă, ochi vii, pătrunzători – simpatic.

M-a căutat la telefon Ilarie Hinoveanu de la Craiova (fără să mă găsească) în legătură cu eventualitatea unui transfer la asociaţia oltenească în curs de înjghebare. N-au numărul legal de membri, trebuie să importe. Mitru, care a acceptat oferta, mă sfătuieşte să „ader”, „Hai, domnu’ Mateescu, zice, mergem împreună”. Indecis.

Miercuri, 22 noiembrie

Închei, după trei zile de trudă la Biblioteca Academiei, operaţia de întocmire a bibliografiei pentru „Râmnic” (120 de titluri). Tovarăşa Crăciun (Miss Kent, cum i se spune), secretara lui Râpeanu,, îmi transmite telefonic că „Bătrânul” e în lectură la Anghelescu, a cărui aprehensiune, exprimată public, mă face să-mi pierd speranţa de a-mi

vedea volumul tipărit la „Eminescu”. Aşa a fost să fie. În spatele „afacerii” simt lucrătura fanariotă, insidioasă a lui Râpeanu.

Telefonează, a treia zi la rând, Ilarie Hinoveanu. Insistă, promite marea cu sarea, consideră transferul la Craiova un adevărat triumf. Îl rog să-mi dea răgaz să reflectez.

Frig, iarnă. Mi-am luat cojocul la purtare. Citesc „Introducere în semiologia literaturii de Maria Carpov, carte mimetică, de compilaţie şi informare (teză de doctorat?)

Duminică. 26 noiembrie

Invitaţi de Mitru la Capşa, împreună cu familiile N.I. Barbu, Boicescu şi Damirescu. „Salonul roşu”, elegant, distins, oglinzi imense. Serviciul impecabil. Menu: antreuri (între care icre negre), purcel la tavă, morun la grătar, parfait de alune, brânzeturi fine, fructe. Wisky din belşug, vin alb şi roşu. Mă ospătez ca un căpcăun. Resentimente proletariene, josnice la urma urmei, faţă de grangurii Puterii ce-şi permit când vor avea asemenea desfrâuri culinare. Mă întreţin cu Zoe Boicescu, vecină de „tacâm”, vioaie, antrenantă, îmi dezvăluie cu generozitate subiectul romanului la care lucrează de trei luni. Damirescu promite că va avea „discuţia” la Editură, joi, dar ştiu că mă mistifică, e „încurcat” cu o monografie.

Directoarea „nare” îmi semnează cererea de concediu fără plată pentru trimestrul întâi. Urmează aprobarea, mult mai dificilă, a Inspectoratului şcolar muncipal.

Marţi, 28 noiembrie

La „Cartea Românească”. Depun la secreatriat oferta pentru un volum de schiţe intitulat „O seară cu Narcisa” (fostul Câine andaluz”). Cornel Popescu, în nota de amabilitate obişnuită (cu masca unui zâmbet blând-umil pe buze). Mă informează că sunt

pe o listă „provizorie” ce va suferi cu timpul o serie de modificări aleatorii. Tiparul devine o problemă de speranţă, de obstinaţie şi răbdare. Trec pe la Uniune, las o cerere pentru Sovata, alta pentru Cumpătul. Schimb câteva cuvinte cu Bălănoiu, şi-a dat demisia din învăţământ, cerşeşte acum, în fiecare lună, o mică „indemnizaţie” aruncată cu magnanimitate (sau silă, după toane) de Traian Iancu. Actorul Sandu Lungu – liber şi el, nu mai lucrează în teatru, pare prosper, trăieşte, îmi spune, din filme (trei-patru roluri anual) şi scrie.

Stupefacţie: Iliescu, secretarul şcolii, mă anunţă ritos, cu o satisfacţie prost ascunsă, că semnătura directoarei pe cererea pentru concediul fără plată nu e suficientă, trebuie dublată de aceea a biroului organizaţiei de partid, a lui Ştefan în speţă.

Corectez teze.

Joi, 30 noiembrie

Gi Damirescu – aproape gata cu lectura „Râmnicului”. Luni, zice, vom avea „discuţia” – *sigur*. Mă somează ca până la 15 decembrie să vin cu întreaga iconografie (50-60 de imagini alb-negru şi color). De unde să obţin fotografiile? Telefonez la Râmnic preotului Nedelescu. Amabil, Promite să-mi pună la dispoziţie tot ce are. „Dar trebuie să veniţi aici”, îmi spune.

Vizită de tatonare la preotul Grigore, fostul director al seminarului din Râmnic şi al oficiului de turism local în perioada interbelică, figură legendară a oraşului. Mă însoţeşte fiul lui, Mihai, coleg cu mine la liceul „Lahovary”. Primire în „salon”, o încăpere mare, întunecoasă, cu mobilă înghesuită, mirosind a mucegai. Din nefericire, părintele e lovit de bătrâneţe, vorbeşte numai despre el, e absorbit de propria-i personalitate. Da, zice, are mii de poze cu Râmnicul dar nu ştie pur şi

simplu unde sunt. Probabil le-a ascuns în pod de teama percheziţiilor, cine să le mai caute? Comoditate, rea voinţă?

Consiliul Uniunii a aprobat înfiinţarea Asociaţiei Scriitorilor din Craiova.

Sâmbătă, 2 decembrie

Ore cu elevii până la 9, apoi fac „autostopul" pentru Râmnic. La ora 12 şi jumătate sunt „acasă". Primul drum – la cimitir. Aprind o lumânare la căpătâiul mamei. Frig. Cimitirul deplorabil, ca o livadă răvăşită de furtună.

Costea Marinoiu promite să comande 5000 de exemplare din „Râmnic". Puţin, după opinia mea, vâlcenii sunt principalii beneficiari ai cărţii. Veşti noi: schimbare de prim-secretar. Noul stăpân al locurilor e Teodor Coman, ministru de interne până la „defecţiunea" lui Pacepa. Îl găsesc pe Cârstea în redacţia „Orizontului" bând coniac cu Iulian Model. Palid, neras, fără cravată, pare răvăşit. Nu mi-am imaginat că o să-l văd vreodată în halul acesta. Se plânge de modul cum e tratat de secreatrul cu propaganda, Dinculescu. „Mojici, domnule Mateescu, sunt mâncat de mitocani şi de mojici". Cât despre fotografiile promise, îmi pune în faţă un teanc de poze fără relevanţă.: coşuri de fabrică, hidrocentrale, tot ce se vede zilnic prin ziare. Îmi reproşează că în „Memorialul de lectură" n-am menţionat că textele au apărut pentru întâia oară în „Orizont".

Găsesc oraşul în plin proces de demolare. Tot centrul – o ruină. Priveliştea ciudată a Bărăţiei, „desconspirată", nudă între mormanele infecte de moloz. Ciudat e faptul că tocmai când m-am hotărât să închin o carte Râmnicului, acesta sucombă trist sub lovitura târnăcoapelor.

Lungă discuţie cu părintele Nedelescu în micul său apartament din nordul urbei. Dulceaţă de cireşe amare, cafele. Părintele e un colecţionar

impenitent de antichităţi şi documente şi un fotograf de bună calitate. Nu are vreme *acum* să caute prin hârţoage, dar până vineri îmi trimite toate pozele de care am nevoie (i-am pus la dispoziţie o listă cu „obiective”). Mă asigură că nu-l interesează banii, e fericit că poate să aducă un serviciu Râmnicului.

Iau masa, seara, la „Alutus”. Salonul plin de negri. Negri în Râmnic, iată un spectacol indeit pe care, dacă l-aş fi văzut pe vremuri, cînd eram elev, aş fi putut să cred că sunt mistificat de trucurile vreuneia din peliculele americane ce rulau la cinematograful Adreani.

Duminică, 3 decembrie

Râmnicul la 6 dimineaţa. Pustietate. Mă bărbieresc lângă Terasă. Vânt rece. Parcul desfrunzit, sub semnul iernii. Iau autobuzul până la hidrocentrală (un nou „reper” al urbei). Conturul vag al Cetăţuii, imaginea apocaliptică a Oltului, în ceaţă. După un sfert de oră de aşteptare „prind” o ocazie („Dacia”) şi iată-mă în drum spre Capitală.

Mitru îmi telefonează că miercuri „se pleacă” la Craiova pentru „constituire”. Are emoţii. „Lăsaţi că o să fie bine”, îmi spune simţindu-mi mefienţa. „Sunt sigur că n-o să aveţi ce regreta”. Apoi, Gi Damirescu: a citit cartea, e *minunată* (expresia lui). Mă copleşeşte cu laude excesive. „Va fi un text de referinţă pentru «genul monografic»”. Exultă, dar mâine, mâine o să vină cu un car de „observaţii”.

Luni, 4 decembrie

Discuţia mult aşteptată cu Damirescu, la mine acasă, între 4 după-amiază şi 12 noaptea. Zi grea. Gi – vesel, în formă, îşi scoate haina, îşi sumete mânecile. Se minunează că am atâtea cărţi în rafturi. Sute de observaţii, cele mai multe stupide, nefondate. Lupt pentru fiecare frază, pentru fiecare literă. Singura concesie (parţială) e renunţarea la

capitolul „Mici schituri megieşe, pe care sunt silit să-l „sparg” şi să-l distribui în alt capitol („prea multă smirnă şi tămâie”, zice). Eroarea lui fundamentală vine din supralicitarea rolului şi importanţei redactorului de carte. Între altele, susţine cu inconştienţă că editorul trudeşte la o carte mai mult şi cu mai mare competenţă decât autorul însuşi. E obsedat de ambiguităţi, de interpretări subtextuale, de capcane şi şopârle. *I-e frică*! Mă roagă să mai adaug un capitol, “Oltul la Râmnic”. Discuţia, în general – fertilă, “pozitivă”. *Cartea e gata*. După plecarea lui, cad frânt de oboseală într-un fotoliu. Victorie à la Phirus.

Telefonează din Craiova tovarăşul Ion Cetăţeanu (ce nume!), secretar cu propaganda la judeţ. Îmi cere confirmarea formală a “aderării”. Devin persoană importantă.

Miercuri, 6 decembrie

Acceleratul Bucureşti-Craiova. În compartiment cu Mitru, Carianopol şi Florian Grecea. Veselie. Grecea (îmbrăcat în uniforma lui de colonel) ne amuză cu întâmplări din tinereţe, al căror *clou* stă în confuzia ce se face între el şi fratele geamăn, Ion. După abilitatea “montajului” şi rapiditatea cu care sunt debitate povestirile se vede că acestea au mai fost rostite de mii de ori, fac parte dintr-un repertoriu. Suntem primiţi la gară de preşedintele culturii, Firan, şi duşi cu automobilul la hotel. Vizităm Muzeul de artă, unde ne întâlnim cu membrii cenaclurilor literare locale. După masa de prânz (la ora 16!), “facem spectacol” la liceul de filologie (fost “Elena Doamna”). Briază Mitru, Carianopol, Grecea şi Băran, cu “microsioane” ce produc un haz enorm.

Noaptea – plimbare singur prin Craiova. Frumos oraş!

Joi, 7 decembrie

După “cafea” ne despărţim de grup (ce vizitează uzinele “Oltcit” şi “Electroputere”) şi mergem, eu şi Mitru, la Mitropolie. Primiţi de Nestor cu protocol şi mare stimă. Gustări şi ţuică. Discuţii laice despre activitatea de istoric a arhiereului. Ne invită insistent la masă, refuzăm. Fotografii, înainte de plecare, în curtea palatului Mitropoliei. Ninge splendid. Scurt ocoliş pe la revista “Ramuri”. Sorescu ni-l prezintă pe Romulus Diaconescu, adjunctul său. Figură adolescentină, de star (Alain Delon).

Masă oficială la prânz, în sediul Partidului, prezidată de Petre Preoteasa, primul secretar. Iau parte Macovescu, Jebi, Boureanu (veniţi de dimineaţă cu maşina), D.R. Popescu, Dan Tărchilă, Petre Anghel şi trupa de la Bucureşti, alături de câţiva literatori localnici. Ilarie Hinoveanu face şi desface, aleargă, tropăie, transpiră. Se toastează (primul secretar, G. Macovescu) pentru succesul noii Asociaţii şi pentru oaspeţi. Mă nimeresc alături de Sorescu. Îi cer o rubrică de critică la “Ramuri”, nu poate din cauza solicitărilor locale, promite în schimb să-mi publice o cronică la 2-3 numere. După-amiază, în sala de consiliu a Prefecturii – festivitatea de constituire a Asociaţiei. În prezidiu, membri ai conducerii Uniunii Scriitorilor (G. Macovescu, C. Chiriţă) şi secretarii Asociaţiilor de scriitori din ţară. Scurte alocuţiuni, apoi se trece la votarea candidaţilor pentru conducerea Asociaţiei craiovene. Macovescu a venit din Capitală cu o listă gata întocmită. Se votează, toţi membrii biroului obţin o cvasiunanimitate. Televiziune, *flashuri*. Rezultatul: Sorescu – secretarul Asociaţiei. Membrii biroului: Ilarie Hinoveanu, I.D. Sârbu, Purcaru şi Băran.

Seara, cină festivă oferită de Partid. Cântă un taraf de balaoacheşi îmbrăcaţi în straie ţărăneşti. Sunt aşezat între profesorul C. Papastate şi Haralambie Grămescu. Papastate

– uimitor de tânăr pentru cei 75 de ani ai săi. Se bea cu sete. La miezul nopţii, lumea "bună" (Preoteasa, Macovescu) se retrage. Combat cu H. Grămescu şi Firan. Se cântă ca la nuntă. Iancu abia se ţine pe picioare, chiuie. Băran, beat criţă, a smuls un contrabas de la ţigani şi zdrăngăne din el cu poftă. Dezabuzat, Sorescu, fixează cu insistenţă pulpele unei dizeuze. La 2 noaptea ne întoarcem la hotel. Pe drum, discuţie despre poezia lui Arghezi cu Grămescu.

Vineri, 8 decembrie

Dimineaţa "dăm spectacol" la "Naţional". Clădirea nouă, de o arhitectură alambicată, e orgoliul craiovenilor. Urcăm pe scenă, stăm pe taburete. Sala plină. Observ târziu că trupa de scriitori în care am nimerit din întâmplare e alcătuită eminamente din poeţi. Recită fiecare câte o poezie-două, se aşază, aplauze furtunoase. La pauză, mă strecor afară cu Boureanu, care-şi făcuse numărul. Plimbare împreună până la hotel. Ninsoare ca-n basme. Vorbim despre tarife, despre vreme, despre scumpirea alimentelor. Figura de efigie a poetului îşi pierde strălucirea de sidef când se porneşte să-l bârfească pe Carianopol (din senin). La librărie, cartea mea – epuizată.

Luăm prânzul la cantina Partidului. Serviciul impecabil. La ora 15 Macovescu şi Boureanu pleacă spre Capitală cu maşina Uniunii. "Bucureştenii" beau ţeapăn, pe ultima redută. Băran – beat criţă ("împuşcat în amândouă aripile" – după Grecu) ţine discursuri interminabile şi bâlbâitoare. Literatorii par obosiţi în urma programului bogat din cele două zile craiovene. Carianopol, Mitru şi cu mine ne retragem în camere. Ne odihnim puţin, plecăm la gară. Luăm ziare, cotidianul "Înainte" anunţă cu litere de-o şchioapă constituirea Asociaţiei Scriitorilor din Craiova. În compartiment – noi trei şi Violeta Zamfirescu. Alături, doarme întins pe o bancă

Jebeleanu. A refuzat să plece cu maşina Uniunii fiindcă s-a certat cu Macovescu (l-a aşteptat o oră, la masă, în timp ce fostul ministru de externe ţinea un speech studenţilor la Universitate). Sosim. Gara de Nord. E noapte. Ţărnea îi cară bagajele lui Jebeleanu…

Duminică, 10 decembrie

Lucrez (de ieri) pe textul mâzgălit cu semne minuscule de Damirescu. Cele mai multe dintre observaţii – de o stupiditate incredibilă. Încerc soluţii conciliatoare, care să nu-mi stâlcească fraza (şi ideile).

Telefon la Râmnic: părintele Nedelescu îmi trimite marţi cu poşta 100 de fotografii alb-negru şi 30 de diapozitive color. Consideră că a acoperit întreg "scenariul" propus de mine pentru iconografie.

Extenuat după expediţia oltenească. Seara, o indigestie cumplită mă imobilizează la pat. Dureri de cap îngrozitoare. Tranchilizante, muzică de Mozart.

Marţi, 12 decembrie

Telefonează Daniela Crăsnaru, aproape plânge, Adrian Anghelescu a citit romanul, nu corespunde, zice, din punct de vedere ideologic şi politic, e *duşmănos*, inacceptabil, exaltează lumea luxuriantă a claselor exploatatoare, a aristocraţiei, punând într-o lumină defavorabilă realizările socialiste, viaţa noastră constructivă. A mustrat-o aspru că „a dat drumul" unui volum ce contravine directivelor Partidului. Situaţia ei în Editură e periclitată. Iau autobuzul, într-o oră sunt la „Scânteia". Aştept la secretariat, Râpeanu în şedinţă. În fine apare în uşă, olimpian, îl abordez, îmi spune că volumul „e în lectură"! Nici un cuvânt în plus. Trec câteva minute prin biroul Danielei, e mâhnită. „Bătrânul" nu mai are nici o

şansă, îmi spune. Voi fi chemat la o discuţie cu Anghelescu.

În holul mare îl întâlnesc pe Ion Ruse. Ieşim afară. O lom pe jos, ne oprim la birtul elegant de la Bufet. Ion îmi povesteşte necazurile lui cu "Albatrosul". Bem rom Havana-Club. Dintr-o încăpere alăturată se aude scârţâitul straniu al unei viori dezacordate.

La televiziune "Furtuna" de Shakespeare cu sir John Redgrave în rolul principal.

Vineri, 15 decembrie

Lucrez pe textul mâzgălit de Damirescu. Pretinde ca peste zece zile să i-l restitui „renovat". În urma evenimentelor de marţi, n-am nici un chef, dar absolut niciunul. Cu două cărţi „respinse" („Câinele andaluz", „Bătrân cu bască") mă simt debusolat, lipsit de perspective, inutil. Dar şi o bucurie: inspectorul-şef C. Pelinescu şi-a dat acordul pentru concediul fără să ezite, izbândă mai uşoară decât mă aşteptam. Rămâne să obţin „biletul" de la Uniune pentru Sovata.

Primesc prin poştă plicul cu fotografiile trimise de preotul E. Nedelescu. În general – frumoase. Problema iconografiei e rezolvată.

Scrisoare „din Pacific". Mă felicită de Sărbătorile Crăciunului G. Bălănescu (Santa Clara, California). E vesel. Trudeşte la o carte despre detenţia din România. Descrie frumuseţea locurilor: lumină, soare, aleile cu palmieri şi portocali…

Marţi, 19 decembrie

Ieri, viscol toată ziua. Azi ger cumplit. Troiene de zăpadă. „Discuţie" la „Scânteia" cu Anghelescu. El stând într-un fotoliu, eu în picioare (ca la şcoală). În birou doi-trei redactori, toţi tineri, niciunul nu se scoală să-mi ofere scaunul. Îmi spune din capul locului că romanul „e bine scris", că „are pagini excelente" (nici o „obiecţie" de

scriitură, de „artă literară”), dar că nu poate apărea pentru că e grav deficient ideologic. Ipochimenul păstrează un ton politicos, ba chiar afabil. Stilul lui Râpeanu. Face apropieri forţate între „Bătrân” şi „Scrinul negru” al lui Călinescu. („păstrând proporţiile”, ţine să sublinieze), abordând surâsul său suav-ironic. Îmi dă totuşi o şansă: ca să nu pierd locul atât de preţios din plan, îi pot aduce altă carte. „Aveţi?” mă întreabă. Îi spun că am (volumul respins de Sântimbreanu). Promite că „mâine” intră în lectură. La plecare nu-mi întinde mâna.

Drum şi la Editura „Sport-Turism”. Predau fotografiile şi textul revăzut după discuţia cu Damirescu. Sunt prezentat graficianului Ilie Victor. Susţin ca pe copertă să apară casa lui Anton Pann. Da, zice Damirescu, casa e frumoasă, dar coperta trebuie să sugereze şi evoluţia Râmnicului *astăzi*, în epoca socialistă. Începe târguiala, se propun furnale, coşuri de fabrică, rămâne până la urmă barajul hidrocentralei de pe Olt. Pe vineri, mi se spune, voi avea „*brouillonul*” (expresia lui Damirescu). Îmi este prezentată Doina Gavrilă, vâlceană de origine, redactora de carte a lui Mitru.

Seara, în fotoliu. Linişte. Închid lumina. Bach: „Clavecinul bine temperat”.

Joi, 21 decembrie

Obţin cu mare dificultate repartiţia pentru 11 zile la “Cumpătul” (23 decembrie – 2 ianuarie). Pun „pile” la Hobana şi Fulga, dar deşi amabili, se derobează. Până la urmă îl conving pe Bărbuceanu, nu fără a-mi călca pe inimă. Privirea omului acesta mă maculează. Cornelia – fericită la aflarea ştirii, avea nevoie de odihnă, de aer. Stă patru ore la Agenţia de voiaj pentru a obţine rezervarea de bilete (Adrian Anghelescu îmi reproşa că abuzez „ostentativ” de cozi în cartea mea!).

Predau la Editura „Eminescu” „O seară cu Narcisa”. Două ore antecameră la Anghelescu. Îi întind volumul. Rânjeşte (chiar rânjeşte!). Să vin peste o săptămână, îmi spune. Peste o săptămână, îmi spune. Peste o săptămână sunt, însă, la Sinaia.

Vineri, 22 decembrie

La „Sort-Turism”. Triez fotografiile cu Damirescu. Rămânem la 39 de imagini alb-negru şi 10 diapozitive color. Fără să fie excepţională, iconografia e reprezentativă. Coperta, în schimb, „produce valuri”. Lui Gi nu-i place hidrocentrala, e estompată, neidentificabilă (are dreptate). Desenul, însă – remarcabil, acoperit cu o pânză fină de păianjen. Graficianul (tânăr, bărbos, docil, simpatic, timorat) ascultă observaţiile lui Damirescu cu obedienţă. Se angajează să facă o hidrocentrală mare, vizibilă, lăsând în umbră casa pitorească a lui Pann.

Acasă, pregătiri, bagaje. Agitaţie. Plecăm la drum.

Sâmbătă, 23 decembrie

Ora 9 dimineaţa. Sinaia îngropată sub zăpadă. Ninge. Suntem cazaţi la Cumpătul într-o încăpere mizerabilă, îngustă, cu trei dormeze şi un şifonier rudimentar. Cornelia dezamăgită, îşi ascunde, însă, sentimentele ca să nu-mi strice buna dispoziţie.

Plimbare prin Sinaia. Aglomeraţia obişnuită ajunului de sărbători. Dăm telefoane, trimitem felicitări la prieteni. Sinaia – mai neprietenoasă ca altădată. Nimic în librărie, fleacuri. Seara luăm masa la casa de creaţie. Nici o cunoştinţă în afara Ilenei Mălăncioiu. În aceeaşi vilă, pe palierul nostru, Mircea Iorgulescu cu soţia.

Copiii – fericiţi. Se joacă în zăpadă.

Luni, 25 decembrie

Crăciunul. ieşim în centru. Intrăm în mânăstire. Asistăm la slujbă. Drum până la

grajdurile regale, apoi la Peleş. Castelul închis în continuare. Peisaj mirific. Vizităm în trecere expoziţia de porţelanuri. Din nou în centru. Mă emoţionează realmente febrilitatea cu care oamenii aleargă cu damigene şi sacoşe cu mâncare pentru câteva ore de distracţie şi desfăt prilejuite de sărbătorile de iarnă.

Seara, tabinet „în patru" (ca moşnegii), înghesuiţi în cameră. Citesc pentru amuzament „Chicago sub teroare" – carte referitoare la evenimentele din vremea prohibiţiei. Neinteresantă.

Marţi, 26 decembrie

Plecăm cu noaptea în cap la gară. Mergem la Buşteni. E frig, dar soare. Intenţionăm să urcăm cu telefericul la Babe dar astăzi nu funcţionează, pe munte e furtună. Vizităm Buştenii. O stradă lungă, vile de-o parte şi de alta, *chalet*-uri. Intrăm în casa-muzeu Cezar Petrescu. Un etaj întreg cuprinde „atelierul de creaţie" al prozatorului. Fără nimic spectaculos, casa e un model de felul cum trebuie să trăiască decent un scriitor. O sumedenie de obiecte – bibelouri, antichităţi – împodobesc odăile, sărace în general în lucruri de valoare. Vitrinele – lipsite complet de importanţă.

Dănuţ a alunecat şi a căzut pe mâna stângă. Se plânge de dureri. Îl ducea la o policlinică, îl văd doi doctori, unul consideră că e vorba de o fractură, celălalt că nu. Ne întoarcem acasă abătuţi. Sejurul nostru de vacanţă sub zodie potrivnică, nefastă.

Miercuri, 27 decembrie

Mergem cu Dan la radiologie. N-are fractură, dar mâna îl doare în continuare rău. Timp splendid. Hotărâm să ne aventurăm pe munte. Luăm autobuzul, telefericul, ajungem la cota 2000. Plimbare la Furnica, unde ne ademeneşte drumul spre Piatra Arsă şi Babele. Un tânăr care vine de la

Babe ne informează că telefericul e oprit în continuare iar la cabană nu sunt locuri de cazare. Renunţăm. Luăm prânzul la cabana Vârful cu Dor. Decor feeric. Fascinanta alunecare a schiurilor pe luciul argintiu al pârtiei. Bătaie cu zăpadă. Chiuituri în munte. Tirol. După-amiaza coborâm spre casă. Autobuzul are o defecţiune, zăbovim o oră, se întunecă, uşoară panică, apoi pornim. Acasă. lui Dănuţ i-e rău. Temperatură mare, probabil o virozâ. Umblăm la trusa cu medicamente. Va trebui, probabil, să ne întrerupem scurta noastră fericire sinaiotă.

Joi, 28 decembrie

Noaptea de groază. Dan – febră, peste 40 de grade. Fugim la gară cu maşina condusă de băiatul lui Haralamb Zincă. La Câmpina se defectează locomotiva, stăm o oră în câmp, ne urmăreşte ghinionul. În sfârşit, în Albă. Despachetăm. Suntem acasă cu cinci zile mai devreme…

Telefon lui Mitru. Necăjit. Volumul său de la „Turism” a fost abandonat la jumătatea lecturii de către redactor din ordinul directorului (Constantinescu?) care i-a pus în braţe o carte a lui Fănuş Neagu, predată chiar atunci la Editură. Alaltăieri l-a vizitat Sorescu pentru a-l consulta în legătură cu premiile Asociaţiei din Craiova (Mitru fiind în juriu).

Ies seara la plimbare. Biserica Antim – pustie. Dureri de cap stăruitoare. Trist sfârşit de an.

Sâmbătă, 30 decembrie

Lucrez la textele pentru fotografiile de la „Turism”. Am renunţat (cu încuvinţarea lui Damirescu) la episodul despre Olt. Sunt literalmente sătul de această carte. Gi intenţionează să mai facă o lectură, voi avea din nou „discuţii” cu el.

Daniela nu l-a văzut pe Anghelescu prin Editură. E afectată de eşecul „Bătrânului”, care e şi eşecul ei. Dănuţ ceva mai bine. N-are febră. Îl

mustră cugetul că ne-am stricat concediul din cauza lui (plătisem camera până la 2 ianuarie).

Duminică, 31 decembrie

Ciudată tentaţia oamenilor de a-şi face la sfârşit de an bilanţul. Ultima zi a anului nu e, de fapt, decât o zi obişnuită, ca orice altă zi. Revelionul – o convenţie. Remarc nevoia stringentă de *finit* (opusul infinitului) a fiinţelor umane. Fiecare sfârşit de an ar putea fi, la urma urmei, chiar ultimul…

Petrecem revelionul singuri, în familie.

1979

Marţi, 2 ianuarie

Început de an. Tristeţe. Felicitări de la familia Mitru, de la Ada Orleanu, Bebe Ogrezeanu şi Picu. Bebe mai speră încă, optimist, să plece cu Mitina în Madagascar. Aud că inspectorul Pelinescu, cel care mi-a aprobat acum o lună concediul fără plată, a fost numit ministru adjunct la învăţământ.

Gi Damirescu a predat la şefi „Memoria Râmnicului" ca să conteze ca „intrată" în '78. Drăguţ! În schimb îmi pune în faţă o nouă serie de observaţii, rezultate din lecturi recente de prin dicţionare şi enciclopedii. Îi e îngrozitor de frică să nu i se impute erori ideologice într-un domeniu (istoria Râmnicului) în care e complet afon.

Pierd, practic, patru ore ca să şterg cu guma mâzgălelile ridicole, absurde ale lui Anghelescu de pe volum. Între altele, un semn de exclamare la o frază unde se vorbeşte despre cozi la portocale! Reintitulez volumul „Autoportret cu crini şi anemone", cu care îmi voi încerca norocul la „Cartea Românească".

Miercuri, 3 ianuarie

Din pricina restricţiilor severe la energie, astăzi nu ne-au dat gaze până la 9 seara. Gerul mă paralizează. Nu pot gândi. Afară, 16 grade minus.

Prima descindere a anului la „Cartea Românească". Predat „Autoportret cu crini şi anemone" doamnei Lungescu, ţâfnoasă, arţăgoasă. Cornel Popescu în concediu. Veşti rele (Mărculescu): planul editorial pe anul '79 s-a redus cu 70 de titluri. În consecinţă, planul pe anul 1980 rămâne într-o incertitudine totală. La librărie,

„După-amiaza unui faun” se vinde bine. Discuţie cu librarul. E nemulţumit, ar vrea să plece, leafă mică.

Îl vizitez pe nenea Gică. E singur. A avut recent un accident: o Dacie l-a lovit în timp ce aştepta tramvaiul pe refugiu, trei coaste rupte. Dar e vesel. Îmi citeşte versuri scrise la moartea mamei. E foarte mulţumit de ele, „nu crezi, mă întreabă, că ar putea fi publicate?”. Bălănescu, bine instalat la Santa Clara, afişează în ultima scrisoare o fericire exuberantă.

Seara dureri de cap îngrozitoare. Calmante.

Sâmbătă, 6 ianuarie

Trec zilele, încă nu ştiu cu siguranţă când şi unde plec la lucru. Călimăneşti, Sovata, Râmnic?

Chemat urgent de Gi la Editură. Îmi spune că „situaţia actuală” impune să scriu câteva rânduri „bine simţite”, în final, despre partid şi despre Şef. Refuz. Ridică tonul, ameninţă cu anularea contractului, apoi revine, mă imploră. Promit să „fac ceva”, nimic, în orice caz, despre partid. Ne despărţim cu o cordialitate rece. În lift simt încă plesnindu-mi capul de iritare. O tânără voinică, îndesată mă întreabă la ce etaj se află federaţia de popice.

Nicolae Sorin a „lecturat” volumul („Câinele Andaluz”) în timp record! A scos „Ivan cel Groaznic” şi „O seară cu Narcisa” (fără explicaţii), în rest doar obiecţii mărunte, insignifiante pe care „le rezolvăm” în cinci minute. Totul se petrece repede, aproape pe furiş, n-am vreme să mă bucur. Discuţie cu Râpeanu (în picioare), promite să dea drumul cărţii în producţie. „Sunteţi în planul ferm pe anul 1979”, spune întinzându-mi o mână transpirată.

Seara, tabinet în patru cu Cornelia şi copiii. Îmi săvârşesc modest prestaţia de tată.

Luni, 8 ianuarie

Viaţă provizorie, agitată înainte de plecare. Vizită la Monica Gorovei, îi văd tablourile destinate expoziţiei de la Sibiu. Doreşte să-i scriu un text pentru programul tipărit. Majoritatea uleiurilor – de bună calitate, predomină panourile pictate în mov intens. Îmi oferă o „Anna Karenina” şi un peisaj (ulei) pentru Ancuţa.

Telefon de la Zamfir, am fost expediat, la „Eminescu”, în planul de rezervă. Fug la „Casă”. Atmosferă de înmormântare. Adrian Anghelescu, zâmbind jenat, îmi spune că sunt siliţi să scoată 70 de titluri din plan, în urma ultimelor „indicaţii”. Nimic de întreprins. Râpeanu, cu care mă încrucişez pe coridor, grăbeşte pasul, evită o discuţie directă. Senzaţie fizică de greaţă. Bazil mă sfătuieşte să le scriu câte o jalbă lui Ghişe şi Râpeanu. La ce bun?

Joi, 11 ianuarie

„Memoria Râmnicului” a fost citită de redactorul-şef al editurii şi apreciată elogios. Gi – înmărmurit, a renunţat la frazele despre partid şi Şef, mă îmbrăţişează. Taclale cu Gavrilă, surâzătoare, afectuoasă. Îmi propune un târg: să-i aranjez la Râmnic instalarea telefonului unei mătuşe în schimbul obţinerii unor condiţii avantajoase la tipărirea „Râmnicului”: hârtie bună, carton pentru copertă din import şi altele. Încerc să o conving că n-am „relaţii”, că-mi supraestimează puterile lumeşti, insistă, mi-l prezintă pe Dănescu, directorul adjunct al Editurii: figură de actor de cinema, amabil dar „atent” la ce vorbeşte. Controlat. Problema rămâne „în discuţie”.

Bărbuceanu îmi iscăleşte repartiţia pentru o lună la casa de creaţie din Sovata.

Vineri, 12 ianuarie

Iau în primire camera în care am scris „Walhalla”, „O partidă de bile” şi „Bătrân cu bască”. Timp rece. Erji aduce lemne, face focul. Geruri, în săptămâna dinainte, de 25 de grade minus. Îmi povesteşte necazurile cu copiii. Vila goală. Ies seara în oraş să-mi cumpăr pijamale, le-am uitat acasă. Decor în alb. Nici o emoţie. Pustie strada. La întoarcere urc drumul „de costişe”. Ninge bogat.

Citesc nuvele de García Márquez traduse de Darie Novăceanu. Excepţionale.

Luni, 15 ianuarie

Sovata îngropată sub zăpadă. A nins bezmetic. Azi, soare, dar gerul acoperă ferestrele cu un strat de flori de gheaţă. Stare de astenie. Gânduri negre. Revăd „dosarul” tinereţii mele pe care-l iau cu mine de fiecare dată când plec la lucru. O frază a lui Eliade (din „Aspecte ale mitului”): „Urmele unei astfel de comportări mitologice se descoperă şi în dorinţa de a regăsi intensitatea cu care am trăit sau consumat un lucru *pentru prima oară*; de a recupera trecutul îndepărtat, epoca beatifică a «începuturilor».” Toată literatura mea de până astăzi e o încercare disperată (uneori fertilă) de a-mi recupera trecutul.

Sâmbătă, 20 ianuarie

Frig – afară şi în casă. Nu merge scrisul. Încep o povestire, scriu 6-7 pagini, le arunc. Încerc să valorific experienţa copilăriei (bogată, vie, colorată) dar nu prind ritmul. Ideile – de ele depinde *adâncimea* operei – roiesc în jurul meu; îmi lipsesc, în schimb, cadenţa, *unghiul de narare*. Mă bântuie gândul să mă întorc acasă.

Seara, telefon Corneliei. În Bucureşti, troiene de zăpadă. Şcolile închise din cauza ninsorii abundente. Copiii – fericiţi de mica vacanţă nesperată.

Miercuri, 24 ianuarie

De două zile – gripă cu frison şi febră. Iau antibiotice. De unde, oare, să mă fi contaminat, când n-am ieşti din casă? Primesc scrisoare de la Bălănescu (trimisă de Cornelia) în care îmi descrie viaţa „de pe coastă". America, în viziunea lui, aduce bine cu filmele dulcege hollywood-iene. Îl emoţionează peisajul, luxul, pitorescul, dar îi lipseşte ochiul experimentat care să ştie să descopere cu exactitate *amănuntul semnificativ*.

Încep o povestire inspirată din vizita la Râmnic, pe la sfârşitul anilor '30, a doctorului Alexander, ce a uimit oraşul cu demonstraţiile sale de echilibristică pe sârmă. Nu văd finalul. Scriu orbeşte.

Sâmbătă, 27 ianuarie

Singurătatea – care mă ucide. Îmi pierd deprinderea de a vorbi. Schimb doar o vorbă-două cu Erji (de fapt o cheamă Agnes) când îmi aprinde focul, dimineaţa. Vremea în curs de încălzire. Frumoase dimineţile când soarele îmi bate în ferestre. *Chalet*-ul lui Gheorghiu-Dej – pustiu ca întotdeauna. Beton şi sticlă. O femeie îmbrăcată în halat albastru spală geamurile în fiecare sâmbătă şi face pârtie cu lopata.

Scrisoare de la Dan. Cap limpede, sintetic. Îmi prezintă o „situaţie internaţională" în 15 rânduri – excepţională, ca un comentator de presă. Azi scris trei pagini. I-am pus nuvelei titlul „Căzând în spaţii".

Miercuri, 30 ianuarie

Cornelia: Bazil a înştiinţat-o că Valeria Râpeanu „nu poate face nimic” pentru volumul meu, că va încerca, atât cât îi va sta în putinţă(!) să procedeze la o „includere din mers” (cântec mai vechi). În fapt, literatorul nostru se bate să intre într-un plan, nutrind speranţa ca, fiind „împins” în anul următor, să poată apărea în cel de-al treilea. *Acesta e jocul*.

Felicitări de ziua mea: familiile Mitru şi Boicescu, Bărbulescu, Socoliuc şi Maşek, Tita (scrisoare în versuri), N. Pop, Sorin Titel, Hobana şi alţii. Aniversare tristă (50 de ani). La prânz, ghiveci (conserve), un ou fiert moale pe reşoul din Polonia şi sanviciuri cu unt şi caşcaval. Festin de schimnic.

Duminică, 4 februarie

Am terminat „Căzând în spaţii” (35 de pagini). Nici o impresie. Ostenit. Frig groaznic în cameră, lucrez sub plapumă, cu trei flanele. Decor polar afară.

Îmi scrie George Anca, anexând epistolei „10 poeme indiene” (în englezeşte). Unul dintre ele e dedicat lui Iuga şi mie. Dan îmi trimite zece pagini de veşti bucureştene de o expresivitate remarcabilă. Alături, câteva rânduri de la Ancuţa, cu scrisul ei mărunt, copilăros. Mă anunţă că s-a făcut cuminte!

Marţi, 6 februarie

Ies în oraş după mai mult de zece zile de absenţă. Plouă în disperare, ca primăvara. Iau prânzul la un birt din centru, serviciu mizerabil, miros de ţuică, de mahorcă proastă. Un tranzistor mă înnebuneşte cu ceardaşuri.

Strada pustie. Cumpăr cafea, conserve, pâine, ouă, caşcaval. Găsesc în librărie „Autoportretul” lui Hans Hartung.

Cornelia îmi trimite o hârtie cu prelungirea cazării mele până la 13 martie şi bilete de întoarcere (dragul de Iancu!). Seara, concert de păsări în pădure. Ce vreme de concediu, de odihnă!

Sâmbătă, 10 februarie

Scris şase pagini dintr-o nuvelă intitulată provizoriu „Zodia pelicanului”. Destinul unui artist ratat, care pictează portrete „după fotografie”. La ora 1 noaptea – renunţ. Tema ratării în artă am mai tratat-o şi în alte „piese”. Mă plictiseşte, mă irită.

Din nou se lasă frigul. Frig şi în cameră. Ieri dimineaţă Erji m-a certat pentru consumul excesiv de lemne. „Mă pedepseşte domnul Traian Iancu”, îmi spune pe un ton convingător.

Citit „Autoportretul” lui Hans Hartung. Reconfortant.

Marţi, 13 februarie

Lucrez de ieri la o partitură (fără titlu, deocamdată) despre senectute. Eroina, o bătrânică din lumea bună, îi face o vizită unei prietene din tinereţe, dar o găseşte moartă. Scriu patru pagini. Schimb timpul povestirii – de la perfectul simplu la prezent. Prezentul îmi dă o oarecare lejeritate de narare, mai multă perspectivă şi capacitate de invenţie şi creează *atmosfera*. Sunt hotărât să abandonez definitiv trecutul.

Scrisori de la Cornelia şi George Anca. Cornelia îmi spune că „Râmnicul” se tipăreşte lângă noi, la „Filaret”. Anca îmi aduce elogii pentru „Faun”, dar are şi rezerve exprimate în stilul lui inimitabil. Şi-a trimis recent soţia şi fetiţa în ţară. A rămas singur…

Joi, 15 februarie

Timp bun de lucru, plouă de trei zile. Jilăveală. Scriu cu o regularitate de metronom: trei pagini zilnic. Bătrâna mi-a devenit simpatică, aduce într-un fel cu Maia: tenace, sentimentală, afectuoasă. Bunica, venită la vârsta de 10 ani în România, a învăţat să glăsuiască pe româneşte în Râmnic, păstrând în grai dulceaţa expresiilor şi cuvintelor macedonene. Încerc să-i reproduc limbajul în nuvelă, imposibil. Îmi lipseşte „memoria lexicală”.

Telefon acasă. Îl felicit pe Dan de ziua lui. Cornelia mă înştiinţează că „Memoria Râmnicului” se culege (la „Tiparul”). Scrisoare de la Bulgăr, din Lyon, unde conduce un lectorat de limbă şi literatură română. Text lapidar, concis – adevărată telegramă.

Duminică, 18 februarie

De ieri s-a abătut asupra vilei un vânt sălbatic. Vuietul pădurii. Copaci căzuţi, obloane smulse. Erji, îngrijorată să nu se deterioreze acoperişul vilei.

Scriu greu, tensionat. Pe miercuri sper să termin povestirea (am intitulat-o „Aniversarea”). Slăbit vreo şase kilograme. Am barbă mare, arăt ca un sihastru, zbârlit, netuns, murdar. Singurătatea mă ucide.

Epistolă de la Cornelia, e nervoasă, nu se simte bine. Îşi redactează cursul, vrea să-l tipărească. Ancuţa are gripă (38 de grade). Vecinii mei de alături au părăsit Sovata. Sunt singur în toată vila. Rafale formidabile în ferestre. Furtună.

Aştept zile mai bune. „Dacă voi trăi…” (Tolstoi, în „Jurnal”).

Joi, 22 februarie

Ieri, după miezul nopţii, terminat nuvela. Sfârşit de oboseală. Mare bucurie.

Ies în oraş după 17 zile de recluziune voluntară. Dureri de cap ameţitoare. Aprovizionare cu mâncare. Frig, ploaie. Străzile pustii, pline de apă amestecată cu zăpadă. Fac turul lacului, respir parfumul umed de cetină al pădurii. Debarcaderul şi „plaja" ridicole în pustietatea lor săracă.

Găsesc la librărie Dicţionarul de scriitori români de sub redacţia lui Mircea Zaciu. În general, util, bine făcut. Concesii, însă, grave Puterii (la selecţie). De pildă, Titus Popovici (ce a produs?) alăturat lui Marin Preda sau Bănulescu.

Fac corespondenţă: Carianopol, Bulgăr, Mitru, Cornelia, copiii, tata, Gi Damirescu pe care-l rog să-mi pună pe copertă fotografia (cu barbă) şi un text de Mitru.

Duminică, 25 februarie

Zile reci, cu alternanţă între ploaie şi zăpadă. Decor în alb murdar. Vânt tare. Lucrez de alaltăieri la o povestire cu două personaje: un tată pictor şi băiatul său pe care-l vede duminicile, când este disponibil. Mizã mică. Prezentul, timpul povestirii. Dialog alert. Intitulez „bucata" (provizoriu) „Zodia Pelicanului" (obsesie mai veche). Din ce în ce mai obosit, mai sâcâit de gânduri, de singurătate.

Mitru îmi trimite revista „Ramuri" în care apare, graţie lui Sorescu, nuvela „Neîntreruptul circuit al lucrurilor", scrisă exact acum un an la Govora, la popa Petre. E prima apariţie într-o revistă literară după „Vivaldi" (1966) în „Gazeta literară"! Sorescu s-ar fi exprimat cu graţie (faţă de Mitru) în legătură cu această proză, la urma urmei insignifiantă. Sunt invitat oficial (prin Roman) să particip în zilele de 3 şi 4 martie la o întâlnire între scriitorii de origine vâlceană în cadrul festivalului

„Cântarea României” – faza pe judeţ. Va trebui să-i scriu, fireşte, că nu pot merge.

Au încetat din viaţă Al Philippide şi G.V. Palelog. Profund mâhnit.

Joi, 1 martie

Din nou ninsoare, frig noaptea, mai ales. Sunt zile când nu vorbesc cu nimeni (nici chiar cu Erji, care-mi face focul). Ieri a sosit un oarecare Panek (nu i-am văzut figura), tip grobian, coleric, zgomotos. Intru în alertă. Azi dimineaţă i-am strecurat sub uşă un bilet prin care-l rog politicos să pună aparatul de radio cât poate de încet şi să nu mai trântească uşile.

Mă pregătesc pentru sfârşitul escapadei. Muncesc din greu – mai mult de 14 ore zilnic. Adesea mă gândesc că scriu „în gol”, că paginile mele se vor rătăci în vreun dulap de editură. Şi atunci? De ce atâta trudă, atâtea privaţiuni zadarnice? La ce bun?

Scrisoare de la tata. Se întoarce în Râmnic la sfârşitul lui aprilie.

Luni, 5 martie

Terminat „Zodia Pelicanului” (la prânz). Visez o săptămână-două de libertate, de odihnă absolută, eventual la munte (Poiana Ţapului) în care să nu fac nimic, dar chiar nimic. Să bat coclaurile, să „herborizez” (Rousseau), iar seara să mă trântesc pe iarbă şi să privesc în linişte clipitul fascinant al stelelor.

Zi de cumpărături (penultima, probabil). Cald, soare. Zăpada se topeşte, calc din baltă în baltă. În dreptul bisericii maghiare o babă cerşeşte (în două limbi) o pâine. Mici vile risipite prin pădure. Lacul. Cabinele părăginite ale ştrandului. Imaginea Ilenei (Ileana?) studentă la „Pedagogie”, prietenă „de-o vară” la Sovata în anul 1951.

Joi, 8 martie

Scriu. Din nenorocire mă lasă nervii. Sunt ore când nu pot gândi nimic. S-a întors Panek (plecat pentru vreo patru zile). El şi un cuplu de maghiari sosiţi recent fac larmă, vorbesc în gura mare, cu uşile deschise, pun muzică isterică. Ce oameni!

De alaltăieri lucrez la o nuvelă nouă, „Marele şlem”. Titlul (doar el) mă fascinează. Eroii – doi adolescenţi în pragul vieţii. Temă inedită pentru mine, cea a concurenţei, a competiţiei.

Primesc de la Carianopol ultimul său volum de versuri. Poezii cantabile, în dulce gen trubaduresc. Facilitate, lipsă de idei. Dănuţ descrie în detalii olimpiada de română (faza pe municipiu). Le-a „dat” Coşbuc şi Goga. Se poartă patriotismul militant.

Sâmbătă, 10 martie

Vecinii mei devin din ce în ce mai agresivi. Aduc femei, fac chefuri monstre până în zorii zilei. Se cântă (ungureşte). Chiote de pustă. Adevărat bordel. În hol miroase a băutură şi mahorcă. Disperat. Vorbesc cu Erji. „Eu ce să fac?” îmi spune. Chiar, ce să facă?

Cornelia a citit „Memoria Râmnicului” – excelentă, zice. Ar vrea să vadă astăzi locuri ale urbei pe care nu le descoperise încă.

A nins de dimineaţă până seara. Din nou iarnă. Sunt literalmente sătul de frig, de foc în sobă, de plapumă. Sătul, sătul...

Marţi, 13 martie

A plecat Panek. Mare uşurare. Două luni de când sunt la Sovata.

Termin „Marele şlem”. Telefonat Corneliei. Ies în oraş. Văd librăria, cumpăr corespondenţa Veronicăi Micle. Oraşul pustiit de iarnă. Biblioteca staţiunii. Responsabilul, un ungur tânăr, „lecturat”, isteţ (vorbeşte bine româneşte) îmi spune că Ilie Constantin a fost căsătorit cu o unguroaică, pe care a părăsit-o cu copil cu tot. Înjurături bilingve foarte piperate la adresa bardului.

Mitru a scris un text pentru coperta a patra a „Memoriei Râmnicului”. Gi Damirescu nu e sigur că directorul îşi va da avizul. „E în funcţie de conjunctură”, îi spune sibilinic Gi lui Mitru.

Duminică, 18 martie

Furtună. Vuietul pădurii, tandru-ameninţător, ca în romanele baroce. Termin ultima „bucată”, „De ce e leul leu?” Titlul e inspirat de o întrebare a Ancuţei pe care mi-a pus-o când avea trei ani.

Telefonat Corneliei. O felicit cu ocazia aniversării căsătoriei noastre (23 de ani!). La patru dimineaţa, mâine, plec. Mă duce la autogară soţul responsabilei, şofer la Sfat.

Nervi. Frânt de oboseală. Senzaţie ciudată de neîmplinire, de eşec. Dar şi de uşurare. Sunt izbăvit...

Marţi, 20 martie

Încerc să mă acomodez cu viaţa, cu aglomeraţia, cu zgomotul. Delia îmi spune că „Partida” pleacă spre tipar. La „România literară”: Ivaşcu a citit „Narcisa” (ca şi Sorin Titel), e de acord „să intre”. Ţoiu, sosit recent din Statele Unite. Faţă de Sfinx. Nici un surâs, un gest de afecţiune. Călătoria peste Ocean l-a bulversat. Pare drogat. În general, redacţia revistei îmi repugnă. Tristeţe, atmosferă încordată. Nu-mi plac oamenii. Probabil, e un defect al meu, de adaptare.

Seara, vizită la Mitru cu Cornelia. Ne îmbrăţişăm. Şampanie. Masă mare. Rămânem până la 11 noaptea.

Sâmbătă, 24 martie

Câteva zile de bolire, febră (din nou gripă). Azi – prima zi „în picioare". Ameţit.

La insistenţele lui Mitru, îi spun lui Gi că aş scrie o carte despre Gib Mihăescu (în colecţia „Acasă la..."). Gib e „un tip". Îmi e simpatic. A învăţat un an la „Lahovary". Mă ambalasem. Dar Damirescu nu marşează. „Întâi, îmi zice, trebuie să acoperim colecţia cu clasici, pe urmă vine restul..." Fără replică. La Editură îl întâlnesc pe Iv Martinovici. E trist, bolnav. I-a murit mama.

Mă delectez cu completarea unui chestionar, „în numele" Ancuţei (cinci pagini de maşină) ce va intra într-un volum (limba germană) editat de O.N.U. pentru „Anul internaţional al copilului". Traducerea mi-o face Mitru. Tita, spre marea noastră bucurie, a acceptat să facă meditaţii de franceză cu Dănuţ (la un preţ exorbitant pentru salariul nostru de profesori). Azi – prima întâlnire.

„La dispoziţia dumneavoastră" de Dinescu. Da.

Miercuri, 28 martie

Acasă la Monica Gorovei. Cafea, fursecuri. Îi văd lucrările pictate în ultimele luni şi cele câteva uleiuri (flori, peisaje) ale Eugeniei Darschan, amica ei, de asemeni profesoară, cu care va expune la Sibiu. Mă roagă să scriu un text despre tablourile Eugeniei, pentru catalog. Bârfim cu poftă regimul şi colegii de la şcoală.

Un Marius Mateescu (!) îmi trimite prin poştă volumul său de proze umoristice editat recent la „Litera". Citesc câteva texte. Omul are umor, dar îi

lipseşte, paradoxal, talentul. Această carte e tot ce-i va rămâne după o viaţă risipită în speranţe.

Seara, telefon de la Negrici. Cald, afectuos. E primul semn pe care mi-l trimite din Craiova. Îmi spune că a citit nuvela „Auroaica”, sunt, zice, un scriitor „foarte serios”. Dacă nu vin la începutul lui aprilie în Bănie, va trece să mă vadă în mai, în strada Albă.

Scrisoare de la tata, emoţionantă. „Sunt singur”, scrie între altele şi parcă îi văd obrazul ud de lacrimi.

Joi, 29 martie

Penibilă discuţie cu Anghelescu la „Casă”. Volumul, zice, intră în „lectură dublă”, după care îl va citi şi el. A răsfoit din curiozitate o nuvelă-două, „nu sunt grozave”. La rândul meu, îi torn în fugă câteva cuvinte „neconvenţionale”, mică răzbunare răutăcioasă, inutilă (şi dăunătoare mie). Relaţiile dintre noi sunt obosite. În drum spre casă, dureri de cap îngrozitoare. Iau taxiul.

Delia îmi trimite „Partida” (ediţia a doua). O am în mână. Mizeră apariţie, „de larg consum”. Hârtie mediocră, copertă din carton „murdar”. 50 de pagini mai puţin decât ediţia precedentă. Tirajul: 24 de mii de exemplare. Mă bucur cu măsură. O apariţie e o apariţie...

Duminică, 1 aprilie

Mă vizitează profesoara (tânără, urâtă) care m-a suplinit în lipsă. În timp ce bem cafeaua, mă „racordează” la realităţile şcolare: şedinţe, inspecţii de la sector şi municipiu, gâlceava din „consilii”, învăţământ politic, muncă patriotică. Mâine, la şapte şi jumătate, pătrund în bolgiile infernului: opt ore cu elevii.

Plimbare cu Dănuţ la Ţigăneşti. Timp splendid. Luăm prânzul „la poiană”. Maicile, în

post, aşteaptă cu nerăbdare Paştele. Natura în plină explozie floralã. Pe lacul Scroviştea plutesc în zbor fazanii. Decor de vis. Am stat la aer mai multă vreme decât în toată perioada de muncă la Sovata.

Monica Gorovei mi-a dedicat o pânză „inspirată" după nuvela „Marină" din „Walhalla". O va expune săptămâna viitoare la galeriile de artă sibiene.

Marţi, 3 aprilie

Silvia, fata doamnei Drăgănescu, de 19 ani, premianta clasei la liceul „Lazăr", s-a aruncat de la etajul 8 al unui bloc de lângă Cişmigiu („Adam"). În cancelarie, consternare. Se vorbeşte în şoaptă. Tanţa Drăgănescu lipseşte. Majoritatea colegelor au fete de vârstă apropiată de a Silviei. Discuţii izolate, „în doi". Din când în când o profesoară îşi şterge lacrimile. Când sună soneria, nimeni nu-şi caută catalogul. Stop-cadru.

Fac orele, iau pardesiul, ies în stradă. Soare. Merg în neştire, ajung în parcul Libertăţii, mă aşez pe o bancă. Cucoane tinere împing landouri, plictisite. Bat clopotele la Mitropolie.

Seara, la televizor, „Oedip rege" cu Plummer în rolul titular. Spectacol de cinematecă.

Ieri mi se aduce corectura la „Memoria Râmnicului". Excelent culeasă. Un idiot din editură îmi mâzgăleşte paginile cu virgule imaginare. Agramatism, manie? Sau mai degrabă stupiditate, *sottise* în bună regulă.

Sâmbătă, 7 aprilie

Cu acceleratul de Sibiu, toţi patru. Ne însoţeşte Ion Rusu, colegul meu de cancelarie. Sosim la ora 16. Luăm un „apartament" cu două camere la hotel „Continental". Confort. Adevărată boierie. Seara, în oraş. Burează, frig. Prima impresie – excepţională (n-am mai văzut Sibiul din

1943!). Prin centru. Catedrala Transilvaniei şi cea catolică. Placa memorială ce aminteşte trecerea vremelnică a lui Eminescu prin oraş. Clădirea „Teatrului de Stat”, fostă sală de cinematograf, în care am văzut pe vremuri „Cele două orfeline” cu Alida Valli şi Clara Calamai. După spectacol, îmi amintesc, m-am întors la clinică în cârje, ajutat de un domn în vârstă, îndatoritor. Sibiul „vechi”, ce fantezie mistificatoare a memoriei! În librărie nici o noutate.

Discuţie cu Rusu în apartament până la 12 noaptea.

Luni, 9 aprilie

Ieri, muzeul Brukenthal. Clădire monumentală, impresionantă. Miros de mucegai. Săli mari, întunecoase, penurie de vizitatori. Impresia de ansamblu – mediocră. Interesează sălile care expun pictură olandeză şi românească interbelică.

Zăpadă, pe urmă burniţă şi ploaie. Plouă mocăneşte. Vedem oraşul. Ringurile. Am cumpărat un ghid al urbei, simpluţ, de altfel. Examinăm casă cu casă. Acoperişurile pitoreşti cu ochiuri de pod imaginând păsări de pradă. Obloane, umezeală, gangurile. Un întreg ev mediu concentrat în două pieţe acoperite cu piatră cubică, tocită, lustruită. Coborâm spre gară. Mânăstirea Ursulinelor unde au învăţat pe vremuri mama şi tanti Marioara. Alături, edificiul fostei şcoli a maicilor – astăzi „liceul pedagogic”.

După-amiaza cu Dan prin *Unterstadt*. Clădiri bătrâne de un indicibil farmec, convieţuind cu blocuri din epoca socialistă. Tramvaie. Viaţă trepidantă. Poduri, bolte. Oamenii, aici, par mai cuminţi, mai buni (fireşte, o iluzie). Luăm cina la un restaurant mărunt din centru. Frânţi de oboseală.

Marţi, 10 aprilie

La gară cu copiii. O conducem pe Cornelia, trebuie să plece, are mâine cursuri. Plouă. Excursie în Dumbravă, luăm tramvaiul. Dumbrava nu mă mai impresionează ca pe vremea când eram elev. Un parc amenajat, pădurea, grădina zoologică modestă, lacul. Îmi place să-mi închipui că pe potecile acoperite azi cu frunze moarte au păşit odată Blaga sau Iuliu Haţieganu. La întoarcere, le arăt copiilor clădirea care a adăpostit pe vremuri clinicile universitare.

Seara, în „garsoniera" Monicăi Gorovei, cu Rusu. Pateuri, vin. La 11 noaptea ies în stradă. S-a făcut senin. Vânt cald, de primăvară. Lună plină.

Joi, 12 aprilie

La Păltiniş cu Ion Rusu. Drumul cu autobuzul – mizerabil. Staţiunea foarte populată. Decor în alb. *Chalet*-urile mici, cochete, schiori alunecând pe pârtie. Tranzistoare. Luăm prânzul la unul din restaurantele stilate ale staţiunii. Copiii veseli. La întoarcere ne oprim la Răşinari. Vedem mormintele mitropoliţilor Şaguna şi Colan, apoi – demersuri ca să intrăm în casa Goga, păzită straşnic, inaccesibilă vizitatorilor. Clădirea, foarte pitorească, veche de 300 de ani (ne spune „ghidul") e prevăzută cu ziduri groase, de cetate, întărituri, ferestre înguste – model de arhitectură ţărănească din secolul al 17-lea. Un chioşc, o curte întinsă, năpădită de verdeaţă, decor romantic, clipe de desfăt.

Telefon la Râmnic familiei Ghinea, ca să ne facă foc în camere. Sejurul sibian s-a încheiat.

Sâmbătă, 14 aprilie

Plimbare „de recunoaştere” prin Râmnic. Oraşul, la drept vorbind, pare de nerecunoscut. Tot centrul în ruine. Mormane dezolante de moloz, buldozere, escavatoare, maşini ale armatei, nori grei de praf deasupra urbei, stare de asediu. Senzaţie copleşitoare de delir. Campania demolărilor a atins centrul, cele mai frumoase case ale târgului. Fac vizite oficiale lui Cârstea, Roman, Costea Marinoiu (care promite suplimentarea tirajului la „Râmnic”), preotului Nedelescu (amintiri sentimentale de la „Ramuri”, din epoca de glorie a lui Plopşor). Roman îmi dă maşina cu care merg să văd muzeul „N. Bălcescu”. Primit cu afabilitate de Horia Nestorescu. Vizităm muzeul. Nestorescu tună şi fulgeră împotriva „crimelor edilitare” la care e supus oraşul. Casa lui Anton Pann – primejduită. Se fac proiecte sofisticate pentru a fi „mutată”! La Cozia, ridicarea apei prin construcţia barajului hidrocentralei a mutilat decorul sălbatic, atât de ademenitor al chinoviei. Tot astfel şi cu Ostrovul (Călimăneşti), ameninţat să fie înghiţit de valuri („după modelul” insulei Ada-Kaleh). Nestorescu îmi relatează cum a căzut sub târnăcoape mânăstirea Mărgineni, unde a fost încarcerat Bălcescu. Injuriem regimul. Apus de soare pe terasa conacului-muzeu. Cafele.

Telefonat Corneliei. Hinoveanu mă roagă să renunţ la cartea de critică (inclusă în planul pe anul viitor) şi să-i trimit, în schimb, nuvele. Mă gândesc să-i dau „Marele şlem”, scris lunile trecute la Sovata.

Luni, 16 aprilie

Începe Săptămâna Mare. Incursiune prin cartierul Ostroveni. Aglomeraţie de blocuri construite otova, identice unul cu altul - stilul „alb”. Senzaţia că mă aflu *oriunde*, dar nu în Râmnic.

La Cozia, cu copiii. Privire melancolică spre Olt. Pe jos, până la Cozia Veche şi baraj. Bem pepsi-cola la un motel din preajma Coziei. Şoseaua – aglomerată, vuiet de maşini. Luăm autobuzul de la Căciulata.

Seara mă vizitează Felix Sima. Genul poetului timid – slab, descărnat, pergamentos, miop, pare căzut din piesele lunatice ale lui Mihail Sebastian. Îmi oferă un volum de versuri cu o dedicaţie fantasmagorică.

Miercuri, 18 aprilie

Bucureşti. La Fondul Literar. Iau jumătate din drepturile de autor pentru „Memoria Râmnicului". Coadă mare. Băran îmi spune că proza mea („Narcisa") e culeasă, dar fiind „tematică" (e vorba pur şi simplu de doi puşti) nu „intră" decât abia la finele lui mai, când are loc colocviul naţional de literatură pentru copii. La rând la Bătrâneanu: Doinaş, Rosetti, Ulici, David Ohanesian. Urc la etaj. Cornel Popescu îmi expune o istorie complicată în care intră „planul financiar" al Editurii, remanieri de liste, includeri, excluderi, ş.a.m.d. Zâmbeşte. Când zâmbeşte, Cornel poate să-ţi spună lucrurile cele mai abominabile, rămâne acelaşi tip simpatic, îndatoritor, irezistibil.

La televiziune, „Deşertul tătarilor" după Buzzatti, peliculă „corectă", onorabilă, inferioară totuşi cărţii. Riscurile cinematografului.

Joi, 19 aprilie

Ritm greu de susţinut la şcoală: 32 de ore pe săptămână. Mă întorc acasă frânt, lipsit de vlagă. În pauza mare, merg la cabinetul medical de peste drum, o asistentă îmi leagă garoul pentru tensiune: 16/10. Descopăr astfel că sunt hipertensiv...

O văd pe tanti Marioara la spital. E o epavă. Din mintea strălucită de odinioară n-a mai rămas nimic, nimic... Când ies afară, dureri de cap cumplite. Un moş în cărucior, cu haine de spital, mă întreabă cât e ceasul. „N-ai zece lei?” rosteşte cu vocea stinsă, răguşită.

Telefonează Bălănoiu, vrea să-mi trimită un exemplar din ultima sa carte, „Iubeşte tu”. Greu de întreţinut cu el o conversaţie. Observ că omul e uluit, pe zi ce trece, de geniul lui, ce tinde să ia dimensiuni ciclopice, incontrolabile.

Duminică, 22 aprilie

Sărbătorim Sfintele Paşte în familie. Tanti Aglăiţa suferindă, tristeţe în casă. Seara, citesc cu Dan, la mine în cameră, câteva pagini din „Ubu rege”. Ieri, la teatrul Mic, „Efectul razelor gama asupra anemonelor” cu Olga Tudorache în mare dispoziţie. Gh. Anca îmi trimite din India patru foi pliante (ianuarie-aprilie) cu traduceri din opera lui Eminescu şi a altor poeţi români din diferite epoci.

„Memoriile unui ziarist” de A.P. Samson, prost scrise, reînviind cu stângăcie atmosfera de la cotidianul „Adevărul”.

Joi, 26 aprilie

De dimineaţă până seară la şcoală. În două ore de răgaz, la prânz, fug până la „Casă”, intru la Bazil. Promite că „va discuta” cu Anghelescu, care a trimis volumul meu de proză la „referat extern” lui Mircea Iorgulescu. Râpeanu, îmi spune, e plecat pentru o vreme la Paris.

Iau corectura de la „Sport-Turism”. De mâine am din nou de lucru. Citesc vreo douăzeci de pagini, nici o greşeală. Incredibil!

Sâmbătă, 28 aprilie

De o săptămână, dureri de cap străruitoare. Iau hapuri, inutil, durerile persistă. Cinci-şase ore zilnic cu elevii (unii handicapaţi sau delicvenţi). Azi termin corectura la „Memoria Râmnicului”.

Telefon lui Hinoveanu. Îmi dă asigurări că „Şlemul” se află în planul pe anul 1980. Să i-l predau până la 1 septembrie. „Costică, îmi spune, locul tău în plan e ferm.”

Adrian Anghelescu se plânge lui Bazil că sufăr de megalomanie, că mă cred Balzac (!). „Bătrân cu bască”, zice, e o carte duşmănoasă, nocivă, plină de aluzii răutăcioase la adresa puterii noastre comuniste. „Ce naiba ai scris acolo?” mă întreabă cu o naivitate prost trucată.

Marţi, 1 mai

Excursie „de familie” la Olteniţa. Cu trenul, tranca-tranca. Zi minunată, soare. Oraşul, dacă poate fi numit aşa, dezamăgeşte. Nu are, de exemplu, aerul balcanic, lenevos al Giurgiului. Străzi mici, înguste, prost pavate, praf. Petrecem cea mai mare parte a timpului la Dunăre. Şalupe alunecând pe apă. Atracţia inexplicabilă a valurilor. Discuţie cu căpitanul portului, bătrân, sbârcit, simpatic, lulea, pulover, şapcă de matroz. Promite că dacă mai venim la el, ne plimbă cu o ambarcaţie pe fluviu. De partea cealaltă a Dunării se vede Turtucaia (patria lui Eclemea), construită în terase coborând domol spre apă. Ne întoarcem noaptea. Găsesc pe masă corectura a doua la „Memoria Râmnicului”, trimisă prin comision de Damirescu.

Sâmbătă, 5 mai

Cu puştii la Muzeul Colecţiilor de lângă Casa Scriitorilor. Întristătoare aglomerarea într-o singură

clădire (construită pentru altă destinaţie) a atâtor vechi colecţii de pictură ce au făcut pe vremuri farmecul monden-artistic al oraşului. Jenantă e ideea de „colectivism” ce a stat la temelia acestei nefericite iniţiative.

Telefonat lui Măculescu. Îmi spune că a început elaborarea, la „Cartea Românească”, a planului definitiv de apariţii pe anul 1980. Nădăjduieşte să rămân în plan. În ceea ce-l priveşte, mă va susţine „pe încredere”, fără să fi citit volumul.

Lucrez la textul pentru catalogul expoziţiei Monicăi Gorovei, al cărei vernisaj va avea loc marţi în sălile Palatului Culturii din Sibiu. Pun punct la corectura „Râmnicului”. Sper ca în două luni să apară în vitrina librăriilor. Telefonează Bebe Ogrezeanu, alaltăieri şi-a fracturat clavicula.

Marţi, 8 mai

Control în şcoală. Droaie de inspectori. Foiesc pe coridoare, vorbesc cu voce tare, gesticulează, morgă. Mi-au copiat orarul, mâine-poimâine vin la ore. Iritare. Din pricina inspecţiei, n-am mai putut pleca, aşa cum stabilisem cu direcţiunea, la Sibiu. Vorbit cu Gorovei ca textul meu să fie prezentat la vernisaj de unul din colegii de cancelarie.

Citesc „Casa a noua” de George Virgil Stoenescu, „această carte de inorog”, cum zice în dedicaţie, de altfel jovială. Poeme criptice, cu un limbaj căutat, arhaic.

A încetat din viaţă, la 83 de ani, Vică Bădescu, generalul, fratele bunicii după tată. Om falnic, mândru, vesel, spiritual, căruia îi plăceau femeile şi vinul bun şi viaţa. Alte vremuri.

Joi, 10 mai

Inspecţie la două ore. Mă „vizitează” o tovarăşe micuţă, blondă, cumsecade, Cornelia Grünberg, colegă la Filosofie (cu doi ani mai tânără). „Discuţia” de rigoare – formală, uşor crispată. Nu amintim nimic despre trecuţii ani ai studenţiei.

Cornelia s-a întors din escapada sibiană. Veselă, destinsă. Expoziţia Goroveicăi – un succes. Articole în presă, lume multă, fotografii, vânzare. Corectez extemporale. Plictiseală.

„Figura spiritului creator” de Eugen Negrici – excelent scrisă.

Duminică, 13 mai

Ploaie. Vânt rece, umed, dinspre est. Pierd vremea pregătin- du-mi orele pentru inspecţie (bibliografie, planşe, diafilme, tot tacâmul). Şi-a anunţat prezenţa la ore un tovarăş Dragu, fost director la „Neculce”, zbir inflexibil, activist de meserie, semidoct, trecut prin şcoli înalte de partid („Ştefan Gheorghiu”).

Cristea mă anunţă că tirajul la „Memoria Râmnicului” a rămas la zece mii de exemplare, ceea ce înseamnă că amicii mei din Vâlcea (Costea Marinoiu) n-au făcut nimic din câte îmi promiseseră. Contez că în Râmnic se va vinde, totuşi, mai mult de jumătate din tiraj.

„Duelul cu crini” de Caraion – antologie de cronici literare maliţioase, ironice, rău scrise. De la poezie la proză e un drum pe care nu toţi poeţii îl parcurg cu virtuozitate.

Miercuri, 16 mai

Inspecţie la patru ore (două serii de inspectori – Dragu, Grünberg). Ies bine. Elogii, zâmbete scrâşnite. Epuizat dar liber, după o săptămână de mare tensiune.

„Creangă” îmi remite 30 de exemplare din „Partidă”. Scriu dedicaţii. Mare plictiseală. A apărut în „Transilvania”, la rubrica „revista presei”, o notă despre proza publicată recent de mine în „Ramuri”. Textul – agramat, lipsit de noimă, dar binevoitor („atenţia contează”).

Seara mă vizitează Duci şi Milică. Milică spune bancuri cu Stăpânul şi Stăpâna, auzite în cercurile înalte ale Puterii. Haz de necaz. Mâncăm rasol de peşte şi iahnie de fasole. Licitaţie până la 12 noaptea.

Luni, 21 mai

Nopţi proaste, insomnie. Spre dimineaţă vise rele. Mă scol buimac, aştept nervos ivirea zorilor.

La cină (invitaţi de ziua onomastică): Sorin Titel, Gh. Anca împreună cu familia şi Landauerii. Anca, întors recent din India, ne împărtăşeşte impresii proaspete din Delhi. Vorbeşte repede, convingător, precipitat, e omul zilei. Titel, căruia îi place să dirijeze conversaţia, ascultă cu o cuminţenie nefirească. De altfel, e emoţionat, acum câteva zile şi-a predat volumul la „Cartea Românească” (lui Florin Mugur).

O internăm pe tanti Aglăiţa la „Fundeni”, în clinica profesorului Setlacek, care l-a operat pe tata. Aşteptăm cu sufletul la gură rezultatul analizelor. Ieri, criză, dureri îngrozitoare în abdomen. Se bănuieşte cancer.

Vineri, 25 mai

Monica Gorovei mă cheamă la Sibiu, se închide expoziţia din sala Casei de Cultură a Sindicatelor, prezenţa mea, îmi spune, e „obligatorie”. Călătoresc cu Rusu. Expoziţia, reuşită, e reprezentativă pentru talentul coloristic al artistei. Câteva uleiuri – remarcabile. Vizită în redacţia „Transilvaniei”. Tomuş lipseşte. Mă

întreţin cu Titu Popescu, îndatoritor, amabil, „şmecheraş”, „stâlp de bodegă” (simplă impresie răutăcioasă). Îmi propune să-i trimit o proză „cât mai grabnic”, „o publicăm *pe loc*”, susţine.

„Seară de poezie” la Casa de Cultură. Prezint în faţa auditoriului pictura şi versurile Monicăi (între altele, compune mici poeme de un lirism patetic). Lume bună. Aplauze, atmosferă de cenaclu. O doamnă de la „Astra” mă invită în numele bibliotecii „să onorez” la toamnă instituţia cu prezenţa mea „prestigioasă”. Încheiem ziua la restaurantul „Bulevard” ca invitaţi ai lui Dumitru Paulescu, un fel de şef peste administraţia hotelurilor şi restaurantelor. Mâncare din belşug, orchestră, vinuri fine. Se recită versuri.

Luni, 28 mai

Râmnicu Vâlcea. Îl îmbrăţişez pe tata. Slăbit, descurajat. Se ţine…

Colind pe străzile acoperite cu moloz din centru. Aprind o lumânare la mormântul mamei. Soare. Oraşul căruia i-am dedicat o carte arată ca un câmp de luptă imediat după încheierea bătăliei. Discuţie la „Arhive” cu băieţii (Purece, Bardaşu). Pălăvrăgim de una-alta, evit cu circumspecţie „problemele spinoase” ale vremii. Zăbovesc o vreme la părintele Nedelescu. A făcut fotografii (în urma rugăminţii mele) cu casele în care au locuit bunicii, pe strada Carol. La anul, poate, vor dispărea din peisajul apocaliptic al oraşului.

Seara, plimbare la Episcopie. Răcoare, tihnă. Parfum de cetină. Tandreţea calmă a Paraclisului.

Marţi, 29 mai

Tanti Aglăiţa operată la „Fundeni”. Ne ducem să o vedem, e la reanimare. Setlacek, întrebat

asupra „şanselor”, ne spune că întotdeauna există şanse. Absenţa Tanei din decorul casei – ireală. Copiii sunt înmărmuriţi, nu înţeleg exact ce se întâmplă.

La „Casă”. Împart „Partide” cu magnanimitate. Georgescu şi Utan lipsesc din Editură, ce noroc! Le las pe masă exemplarul. În redacţia „României literare” mi se dă o corectură la „Narcisa”. Poimâine apare. Discuţie amicală cu Hristu Cândroveanu, doreşte, zice, să scrie un articol amplu despre mine şi să mă trateze „monografic” în Panorama literaturii române pentru copii în curs de apariţie la „Creangă”. Titel, cu care mă întâlnesc pe trepte, mă invită săptămâna viitoare la o cafea în casa lui ticsită de albume, cărţi şi manuscrise. „Am discuri noi”, îmi spune în timp ce se grăbeşte să prindă liftul.

Primesc un telefon de la Consiliul Culturii în legătură cu o invitaţie a Comitetului pentru Cultură Mureş („Zilele cărţii”). De unde până unde Târgu Mureş? N-am prieteni, n-am relaţii. Vineri plecarea. Diurnă. Cazare, deplasare – gratis. Funcţionarul care „mă contactează” e fostul meu coleg de facultate de la Filosofie, Auerbach Willy.

Joi, 31 mai

Tanti Aglăiţa a traversat cu bine şocul postoperatoriu. Stă întinsă pe patul de spital, zâmbind, cu duhul morţii în suflet. Trăieşte în vis. Schimbăm o vorbă, întreabă de copii. Pe frunte îi joacă o lumină palidă, cerească.

Apare în „România literară” „O seară cu Narcisa”. După atâta aşteptare, nici o bucurie (sau

aproape). Tita îmi trimite versurile lui Carême cu o dedicaţie rimată. Obicei de bard, de minnesinger.

Telefonează Poptămaş, de la Biblioteca judeţeană Mureş. Îmi comunică programul escapadei mele transilvane: două „acţiuni cu cartea” în municipiu, una la Târnăveni (sâmbătă) şi ultima, duminică, la Sighişoara. „E bine?” mă întreabă. Ce să zic? E bine…

Corectez extemporale.

Sâmbătă, 2 iunie

Aseară, aterizat la Târgu-Mureş. Călătorie bună (două ore), fără incidente. Sunt aşteptat la aeroport de Poptămaş. Cazare la hotelul „Grand”. Confort modest, hotel de mâna a doua, în schimb lumină, spaţiu, singur în cameră. Descindere în centru. Teatrul Naţional, de o arhitectură modernă, contrastând cu liniile *belle époque* ale oraşului. Răcoare (după canicula bucureşteană).

Sunt luat de dimineaţă de la hotel de Poptămaş ca să vedem muzeul Bolyai şi biblioteca Teleki. Biblioteca – remarcabilă. Ghidajul îl face un oarecare Spielmann. Ne abatem câteva minute la cetatea veche a oraşului. La ora 11, lansez „Partida” la librăria „Universală”. Aglomeraţie, *flash*-uri. Un afiş enorm anunţă întânirea mea cu cititorii. Mă prezintă publicului Gh. Perianu (mediocru). De faţă, intelectuali, redactori de la „Vatra” (Dan Culcer). Sunt invitat să vin la vernisajul expoziţiei de grafică a lui Gh. Olariu, care-mi oferă, graţios, trei tuşuri (două reprezentând imagini din Târgu-Mureş, unul – din Veneţia.

După-amiază, întâlnire cu elevii din Târnăveni. Văd pentru prima oară Târnăvenii. Organizare fastă, copiii foarte bine „îndrumaţi”. După, bem vin la invitaţia directorului Casei de Cultură. Ne întoarcem noaptea cu maşina. Plimbare pe străzile pustii, prost luminate.

Duminică, 3 iunie

Presa locală („Steaua roşie”) anunţă „acţiunile” de ieri cu cititorii.

Plecat de dimineaţă (cu Poptămaş) la Daneş, localitate răsăritră, chiar frumoasă, situată la zece kilometri depărtare de Sighişoara (mi se spune că e comuna natală a lui Regman). Primire boierească. La şcoală trec printr-un culoar de puşti cu flori în braţe. Îmi fac numărul, apoi program artistic, recitări şi dansuri. Masa – la directoarea şcolii (Munteanu). După-amiaza vizităm castelul Bethlen, apoi „serbare câmpenească”, mâncăm friptură de porc într-o pădure, decor feeric. Sunt dus la gara Sighişoara cu maşina. Iau rapidul. La 11 noaptea ajung în strada Albă.

Miercuri, 6 iunie

Activitate intensă, fine de trimestru. Extemporale, teze, consilii pedagogice. Corectez cinci rânduri de lucrări pe zi. Gi mă anunţă că Editura a aprobat includerea lui „Anton Pann” în planul de apariţii pe 1981.

Fundeni. La patul Tanei. Glumim. Minciunile obişnuite în astfel de situaţii. Cornelia stă să plângă. Până la urmă, pentru a evita o „scenă”, ieşim.

„A avea sau a nu avea” de Hawks, după Hemingway, cu Bogart în rolul principal. Filmul, mult sub nivelul textului, şi el în suferinţă.

Joi, 7 iunie

Televiziunea (Liviu Grăsoiu) mi-a prezentat „Partida”. Din păcate, nefiind acasă, ratez emisiunea.

Şedinţă la Uniunea Scriitorilor. Ni se trasează sarcini. Între altele, să mergem în uzine, să cunoaştem îndeaproape munca, oamenii. Se

nominalizează 30 de „obiective industriale” unde vom avea acces pe baza unei legitimaţii speciale. Discuţii pasagere cu Bălănoiu, Lungu, Tudor, Cornel Popescu, Bazil. *Clou*-ul serii îl constituie spectacolul penibil oferit de Constanţa Buzea, care se plânge „organizaţiei” de imoralitatea lui Păunescu: brutalizări, ameninţări, şantaje. Între altele i s-a răpit copilul (în stilul filmelor americane) pe când se îndrepta spre şcoală. Vorbitorii, mizericordioşi, iau partea poetesei (lângă mine, Mutaşcu, de o grosolănie inimaginabilă). Ajung acasă după zece noaptea. Calmante.

Sâmbătă, 9 iunie

Râmnicu Vâlcea. Îl găsesc pe tata pe bancă, în curte, citind ziarul. Pare vesel. Oraşul e în plin proces de demolare. Casa bunicilor din strada Carol a dispărut. În locul ei, mormane informe de moloz. Imagine întristătoare, deprimantă. Îi vizitez pe Tamaş şi pe Roman. Trec câteva momente pe la liceu. Directorul îmi pune în faţă un număr (pe aprilie) din „Luceafărul” în care Nicolae Mateescu se lamentează, ignobil, într-un interviu, că e confundat cu mine în presa literară, de parcă ar fi la mijloc o conspiraţie dirijată de „ocultă” ca să-i subminez „autoritatea”. E pentru a treia oară când se irită (public) de confuzia de nume.

Seara, „masă rotundă” la Palatul Culturii (fostul Tribunal) cu bibliotecarii din judeţ, despre istoria veche a urbei. La masă (acoperită cu tradiţionala pânză roşie) – Bănică (agresiv, impertinent), Andronie de la Muzeul de istorie local şi Nestorescu. Substanţială intervenţia lui Horia Nestorescu. Discuţiile – precare. Istorie de periferie. Programul se încheie la „Alutus” unde cinez în *tête-à-tête* cu Ioan Lazăr.

Duminică, 10 iunie

La Costea Marinoiu. Cotrobăi prin rafturile de cărţi şi prin sertarele cu trufandale din străinătate. Cumpăr, între altele, „Oltenia romană” de D. Tudor. Lazăr îmi propune să editez, în colaborare cu Biblioteca judeţeană, o „bibliografie” a Râmnicului. Ce utopie!

„Medalion C. Mateescu” la ora 11, în sala palatului Culturii. Vorbeşte profesorul Deaconu din Govora despre „După-amiaza unui faun”. Adevărată analiză literară – cam şcolărească, dar de o iscusită articulare a ideilor. În încheiere, citesc pasagii din „Memoria Râmnicului”. Îmi e recomandată Mariana Iova de la Biblioteca Centrală de Stat, care promite cu generozitate să-mi împrumute cărţi din fondurile instituţiei.

Mică agapă organizată de tata pentru aniversarea sa din 14 iunie (80 de ani). Sunt invitaţi doi-trei vecini – bătrâni, fireşte. „Serviciul” îl asigură familia Ghinea. Sudalme la adresa „orânduirii”, a Stăpânului. Bem bere.

Marţi, 12 iunie

Tanti se simte rău în continuare. Tristeţe în casă. Mi-e teamă că ne va părăsi în anul acesta.

Sfârşit de an şcolar. Extemporale, teze, încheiere de situaţii. Nervozitate. Telefonat lui Liviu Grăsoiu pentru frumoasa prezentare a „Partidei” la televiziune. Hinoveanu mă roagă să compun o prezentare a volumului de proză (le e lene să citească). Îi trebuie repede. „Dacă se poate, mâine”, zice.

Joi, 14 iunie

Colocviul naţional de literatură pentru copii, în sala mică a Palatului. Deschid festivitatea prin scurte alocuţii Macovescu şi Chiriţă. Sântimbreanu

susţine un referat interminabil, într-un limbaj propagandistic, gongoric, neologistic, redundant, agrementat cu glume din repertoriul de bodegă. Nimic de reţinut, nici o idee. Textul abundă în citări de nume (peste 30), între care cele mai multe ale confraţilor cu funcţii redacţionale şi politice sau pur şi simplu ale prietenilor. Bazil, pe care-l întâlnesc în pauză, îmi spune că Anghelescu face formele pentru reintroducerea volumului de proză („Câinele andaluz") în planul pe 1979. Neaşteptată schimbare de direcţie. „Mai sunteţi supărat pe mine?" l-ar fi întrebat, şi simt în ochii lui Bazil uşoara satisfacţie a unei victorii, la urma urmei – pentru el neînsemnată.

După citirea referatelor renunţ la „partea de discuţii" şi ies în stradă. Calea Victoriei înfloritoare. Caniculă. Acasă, corectez extemporale. Muzică de Mozart.

Vineri, 15 iunie

Continuă Colocviul. Sala mică a Palatului aglomerată. Au loc „discuţii". Risipă de lozinci, de jurăminte de credinţă. Ici-colo câte o vorbă despre condiţia scriitorului „pentru copii" (tiraje mici, cenzură). Mitru îmi face cunoştinţă cu Ludovic Roman (nume exotic pentru mine), Marta Cozmin, D. Almaş – care mi-a fost profesor de istorie la Universitate. Îl abordez pe C. Chiriţă în legătură cu validarea primirii în Uniune a lui Gh. Anca. Promite că în octombrie – gata. Spre prânz scriitorimea e urcată în autocare (nimeresc alături de Geo Bogza, ce duce o floare roşie în mână) şi dusă la cimitirul Belu. Comemorarea a 90 de ani de la intrarea în veşnicie a Poetului. Vorbeşte Macovescu (mediocru), se recită versuri. Un cor de vârstnici, admirabili în sinceritatea şi cuminţenia lor, îngână imnuri la mormântul acoperit cu flori al „geniului pustiu".

După-amiază rămân acasă. Lucrez. Nimic în presă despre Colocviul naţional al literaturii pentru cei mici.

Sâmbătă 16 iunie

Chemat la Uniunea Scriitorilor de Traian Iancu. Vrea să trimită la Râmnic trei scriitori vâlceni pentru „documentare”. S-a gândit la mine, la Oprea şi la Gh. Vlad. În hol dau nas în nas cu Eugen Negrici, străin de locuri, „singur printre rechini”, care mă întreabă cu o candoare nedisimulată cum se redactează cererea pentru cazare la o casă de creaţie. Schimbăm o vorbă, promisiuni de re-vedere.

Drum la Muzeul Literaturii ca să discut cu Oprea detaliile plecării şi „programul” râmnicean. Biroul şefului, fastuos, miroase a cafea şi mentă. Utan şi Cioculescu răsturnaţi comod în câte un fotoliu. Taclale, Cioculescu, în vervă, evocă episoade eminesciene transmise de Zarifopol prin filiera Caragiale. De pildă, cum l-a spălat Caragiale pe picioare pe amicul său mai vârstnic. Întrebat de nenea Iancu dacă aşa, curat, nu e mai bine, Eminescu i-ar fi răspuns că din păcate în scurtă vreme se va murdări din nou. Se râde. Glume literare în cascadă. Utan, foarte amabil vis-à-vis de mine, regretă că a aflat târziu de ziua mea aniversară, mi-ar fi trimis, pretinde, o felicitare! Îl cunosc aici pe N. Florescu. Muzeul patronează o festivitate desfăşurată în cinstea marelui poet după tipicul sărbătorilor şcolare: cor, recitări de versuri (Scrisoarea III), balet, creaţii literare ale cenaclului de puşti. Se decernează premii de către Utan. Aplauze. Dispar discret, înainte de încheierea „acţiunii”.

Miercuri, 20 iunie

Călduri caniculare, ploi (rupere de nori) cu grindină, apoi din nou căldură. Imposibil de ieşit din casă.

Îi am ca oaspeţi, azi, la şcoală, pe Mitru şi Virgil Carianopol. Am selecţionat copiii cei mai buni din clase. Mitru conduce „dialogul" cu aplomb, e în posesia unui repertoriu impresionant de bancuri, copiii râd cu poftă. Carianopol citeşte „electrizant" poezii din ciclul oltenesc. Succes deplin. După „manifestaţie", cafea în cabinetul directoarei.

Mă vitează Anca în legătură cu recenta sa plecare în India. Îmi cere un text în versiune englezească pentru a-l publica într-o revistă din New Delhi. Îi spun că n-am. Îmi amintesc că „România azi" mi-a publicat cu ani în urmă, în engleză, o povestire („Între două mese"). Problema e: ce poate să-i comunice hindusului destinul unui bucătar român (eroul principal), a cărui soaţă l-a părăsit pentru un altul?

Vineri, 22 iunie

Râmnicu Vâlcea. Cafea la ora 9 dimineaţa cu Al. Oprea, la hotel Alutus. Mă întreabă, în timp ce înfulecă o omletă, de ce trăiesc retras de „viaţa literară", înţelegând prin viaţă literară angajarea într-unul din partidele beligerante. „Dacă nu lupţi, îmi spune, nu te bagă nimeni în seamă." Ceea ce e perfect adevărat. Îl vizităm pe Cârstea apoi pe Dinculescu, secretarul cu propaganda pe judeţ. Primire cvasioficială: cafele, votcă, pepsi. Dinculescu, brunet, voinic, stăpân pe sine, tip de dur. Discuţie despre posibilitatea salvării casei lui Anton Pann. Potrivit planurilor aprobate, strada Ştirbei Vodă se va lărgi, urmând să înghită casa Finului Pepelei. *Boss*-ul susţine ardent poziţia oficială. Pălăvrăgeală inutilă, jocurile sunt făcute. Se pare că e vorba de o translare a imobilului, în genul celor executate cu câteva biserici din centrul

Capitalei. „Şi ce mai scrieţi?” întreabă şeful de complezenţă în timp ce ne conduce spre uşa capitonată a biroului.

Plimbare cu Ancuţa în Zăvoi. Parfum nebun de tei. Oraşul în floare. Căldură infernală. O ploaie iute ne goneşte acasă.

Sâmbătă, 23 iunie

Invitat de Cârstea la „Orizont” ca să ajut comisia de selecţie pentru desemnarea a trei tovarăşi ce vor deveni studenţi la „Fane” (ziaristică). Comisia: Oprea (preşedinte), Cârstea, Bulacu şi Model. Ni se servesc cafele, coniacuri (multe). Avem pe masă 17 lucrări mizere, unele analfabete. Ca să alegi din ele? Candidaţii la raiul Capitalei sunt muncitori în fabrică. Ei vor fi mâine gazetarii ce vor da substanţă şi strălucire presei noastre comuniste. Până la urmă ne hotărâm asupra celor trei ce vor schimba ciocanul şi strungul cu condeiul. După, plimbare „de agrement” cu Oprea la schitul Înăteşti (pe care nu-l văzuse încă!). Biserica închisă. Ne strecurăm înăuntru printr-o spărtură practicată în uşă. Din cauza întunericului, desluşim cu greu pictura în frescă de pe zidurile vechi ale lăcaşului.

Duminică, 24 iunie

Plecare, dimineaţa, cu maşina „Orizontului” spre Vaideeni, la tradiţionala sărbătoare oierească „Învârtita dorului”. Conduce Cârstea. Pe drum, discuţi „conformiste” despre recoltă, starea vremii, sistematizarea urbei. Comuna – sărbătoresc împodobită. Mulţime de autoturisme parcate în iarbă. Se simte în modul de „organizare” ochiul atent şi oblăduitor al forurilor de la centru. De altminteri, la festival participă stăpânul judeţului şi secretarul cu propaganda, Dinculescu. Prin faţa şefilor trec una după alta echipele de fluieraşi şi

dansatori din Vâlcea, Gorj, Sibiu şi Hunedoara. Se remarcă prin calitatea portului polovrăgenii. Costume splendide, de o sobrietate impresionantă. Chiuituri. Figurile bătrânilor, frumos, aici în munte, ca nicăieri. Ne ospătăm cu muşchi în sânge, bem cico. În rest, mişcare, veselie, animaţie, zgomot, praf, miros de mititei, ca la oricare serbare câmpenească. Vizităm comuna (necooperativizată) risipită spectaculos pe dealuri. În jurul prânzului suntem acasă.

Volumul de eseuri „Repertorii” de Butor.

Marţi, 26 iunie

Caniculă. Nu pot lucra. Sunt săptămâni pierdute, în care n-am mai scris un rând. Simt cum îmi scapă timpul printre degete. Aştept din zi în zi să apară „Râmnicul”.

La „Cartea Românească”. Sorin mă înştiinţează că am fost „retrogradat” în planul de rezervă pe anul 1980, din cauză că volumele ce trebuiau să apară în ’79 sunt „reportate” pe anul următor. Se pare că stagiul de un an prin planul de rezervă a devenit obligatoriu pentru orice carte ce are şansa să apară. „Trebuie să explodeze odată bomba” îmi spune Mărculescu surâzând, dar ştiu că bomba nu va exploda, în ţara noastră nimic nu explodează.

Discuţie despre „Anton Pann” cu Damirescu la „Sport-Turism”. Mă îndeamnă să scriu o carte „uşoară”, nepretenţioasă, cu o documentaţie sumară, fiindcă, oricum, voi fi plătit mizer. Cinism, stupiditate? Până într-o săptămână trebuie să mă decid ce fac: biografie, eseu, monografie?

De la o vreme văd din ce în ce mai prost. De vină, probabil, ochelarii.

Citesc nuvele irlandeze de O’Sullivan. Mi se relevă o lume nouă, interesantă, croită după tipare dacă nu ciudate, cel puţin şocante.

Sâmbătă, 30 iunie

Dănuţ a obţinut încă o dată premiul întâi. Participăm la festivitatea de înmânare a premiilor. Mă văd cu Brădăţeanu, a cărui fiică e, de asemenea, laureată. Amabilităţi, afecţiune. Intrăm într-o cofetărie de pe Mihai Bravu, mâncăm parfait de ciocolată. Ne preocupă examenul de admitere. În toată capitala au mai rămas doar patru clase de filologie, două la „Zoe", două la „Iulia Hasdeu". Ce facem? Concurenţă mare. În scurtă vreme se vor desfiinţa şi acestea. Cu toţi la şaibă!

Primesc „Memoria Râmnicului". Bucurie mare. Cartea, plăcută la vedere, graţioasă. Trec peste faptul că s-au folosit mai multe sorturi de hârtie, că reproducerile foto sunt de slabă calitate şi altele. A-ţi apărea o carte, astăzi, ce performanţă!

Luni, 2 iulie

Fac planuri pentru volumul de la „Scrisul Românesc". Am 211 pagini inedite (8 tituluri) şi 96 de pagini pe care vreau să le reeditez: „Întoarcerea târzie" (din „Rochia cu anemone"), „Marină" şi „Pas de deux" (din „Walhalla") şi „Fantezie pentru trompetă solo". De mâine încep lucrul la varianta a doua a celor 211 pagini scrise la Sovata. În maximum o lună trebuie să le termin.

Gi Damirescu mă roagă să citesc „Memoria Râmnicului" pentru „bunul de difuzare" – prestaţie ce intră, de fapt, în atribuţiile Editurii. Dar n-am răbdare s-o mai parcurg o dată. M-am săturat de carte. E încorporată în trecutul meu.

Mă întâlnesc cu Roman la Universitate. Îmi spune că „organele" doresc să-l schimbe de la toamnă printr-o operaţie ce e numită eufemistic „rotaţie a cadrelor". Mizerie.

Miercuri, 4 iulie

Merg cu Monica Gorovei la Mitru, în Vişinilor, îi dăruieşte o pictură (flori). De aici ne deplasăm cu toţii la Virgil Carianopol. Locuieşte pe o străduţă liniştită, în apropierea Căii Dorobanţilor. Primire pe terasă, la răcoare. Cafele. Doamna Carianopol face oficiile casei. Carianopol vesel, a terminat de redactat volumul II din „Scriitori care au devenit amintiri" (sinistru titlu!). E contractat la „Scrisul". Glumim. Poetul ne livrează amintiri din tinereţe (lipsit de harul povestirii). Cuvinte „proaste" despre Zaharia Stancu.

Discut cu Damirescu, la mine acasă, proiectul „Anton Pann". Cădem de acord să scriu o „viaţă" a poetului, să-i desenez biografia în ambianţa epocii. Mi se acordă 300 de pagini. Voi pierde, pesemne, un timp considerabil cu parcurgerea şi conspectarea materialului bibliografic. Asta este.

Poimâine Cornelia pleacă la Râmnic ca să aducă fata.

Sâmbătă, 7 iulie

Mă hotărăsc să intitulez volumul de la „Scrisul Românesc" „Căzând în spaţii". Găsit prin rafturi o copie după Klee, „Dansatoare pe sârmă", excelentă ca motiv pentru copertă.

Lucrez cinci pagini zilnic, plus obligaţiile de la şcoală. Telefoane, pierdere de vreme.

Văd la cinematograful „Modern" (în Rond) „Întoarcerea acasă" – trei Oskaruri şi un Cannes. Pelicula e marcată propagandistic de tema războiului din Vietnam. Ciudat, americanii nu ştiu să scoată capodopere în filmele politice, în care maeştri sunt italienii. Interpretarea „furioasă" a lui Jane Fonda nu salvează filmul de mediocritate.

Finala de la Wimbledon: Borg-Tanner 3-2.

Marţi, 10 iulie

Nu reuşesc să aflu ce se întâmplă cu volumul de la „Eminescu”. Iritare. Apoi: unde să mă duc să scriu? Şi când? Cornelia preferă Dorohoiul. De văzut.

Citesc excelenta nuvelă a lui John Cheever. „Îngerul podului”, dintr-un volum distins cu premiul Pullitzer. Alăturarea lui Cheever de Cehov şi mai ales de Faulkner – plauzibilă.

Mă vizitează fostul meu elev, Emil Stănescu.

Sâmbătă, 14 iulie

Primesc „Memoriile” de la Editură. Le împart la prieteni. Mitru mă întâmpină cu entuziasmul de totdeauna, mă îmbrăţişează, sunt invitat la masă, chef. Se plânge că Utan i-ar fi cerut alaltăieri să „cedeze” 5.000 de lei din drepturile lui de autor pentru „ajutorarea” tinerilor condeieri. A trebuit să accepte. N-avea de ales.

Dan a reuşit la examenul de admitere în clasa a XI-a, clasân-du-se al nouălea (după opt fete). Rezultatul, la urma urmei, e excelent (170 de candidaţi). Îmi scrie Bălănescu. Lucrează în continuare la cartea despre detenţia în închisorile dejiste. Mă deranjează, zice, dacă va scrie despre mine în presa californiană? Îi dau permisiunea să scrie orice vrea. Oricum, corespondenţa noastră e „controlată”.

„Cocorul în unghi” de Ilarie Hinoveanu. Curios să ştiu cum viersuieşte persoana de care depinde viitorul meu volum de proze.

Duminică, 15 iulie

A scrie dedicaţii pe volume, ce plictiseală! Zeci de dedicaţii, ridicole, inepte. Obligaţii.

O oră cu Bazil, în strada Slobozia. E obosit, distrat. Îmi spune că volumul („O noapte cu

Narcisa”) apare sigur în anul acesta, fiind aprobat de foruri. Prăjituri de casă, delicioase, produse în „laboratorul” Nadiei şi un păhărel de Ballantine’s. Se pare că Ghişe e mai bine, dar încă nerecuperat după recenta criză cardiacă. Dintre colegii noştri, zice, cel mai bine s-a realizat Eclemea. Discuţie despre lipsa (artificială) de hârtie.

Plouă. Vânt rece. Bagaje, mâine plecăm la Dorohoi. Dau telefoane. Citesc „Literatura…” de Dimaras.

Luni, 16 iulie

Călătorie de pomină la Dorohoi cu doi copii, bagaje, într-un accelerat extrem de aglomerat. Pe locurile noastre sunt date două rânduri de tichete, discuţii, altercaţii cu preopinenţii, avem tichete cumpărate de la agenţie, ei de la gară (înainte de plecare), în fine, cădem la învoială să stăm pe bancă prin rotaţie. Ce mizerie! Schimb trenul la Vereşti şi Leorda. La gară – socrii mă întâmpină cu ochii în lacrimi.

Mă instalez în camera „din faţă”. De mâine mă apuc de lucru. Dorohoiul – seara. Răcoare. Prin librărie – nici o noutate. Oraşul pare adormit de veacuri, într-o plăcută patriarhalitate.

Joi, 19 iulie

Lucrez „la pas” (cinci pagini zilnic). Linişte, răcoare. Cântec de cocoşi. Seara, plimbare de rutină până la Sf. Nicolae. Soacră-mea mă copleşeşte cu atenţii. Miros de busuioc în cameră, ca în vacanţele copilăriei, la Govora.

Termin de revăzut „Aniversarea”.

Marţi, 24 iulie

Muncă asiduă (şi enervantă) pe text. Am pagini execrabile, le scriu din nou. Probabil că

nuvela „Zodia pelicanului” e cea mai slabă din volum.

Telefon acasă. Adrian Anghelescu n-a citit volumul, dar până la 10 august, când mă întorc în Capitală, îl citeşte (după N. Sorin).

Aştept plecarea în Germania. Foarte obosit.

Duminică, 29 iulie

Termin (în chinuri) „Zodia pelicanului”. Citesc „Marele şlem”, lectura curge. Plăcerea de a scrie.

Primele zvonuri despre „Memoria Râmnicului”. Profesorul Costeanu („Papa”) telefonează acasă că i-a plăcut volumul. „E o încântare”, i-ar fi spus lui Oncle. În schimb, Ţugulea obiectează că „Memoria” „nu e personală”. Nu înţeleg: dorea o carte de confesii, un poem?

Telefonat lui Mitru. Alecu Popovici i-a solicitat trei „Avioane de Cluj” pentru a le expedia la foruri „spre aprobare”. Mitru e sceptic în privinţa reuşitei, vom reedita, probabil, experienţa dezagreabilă cu Lucian.

Joi, 2 august

Muncă de rob, de dimineaţa până seara. Termin „Şlemul”. Caniculă. În Bucureşti, îmi spune Mitru – infern. Îl preocupă încadrarea Liei în „câmpul muncii”. Anca – se aude – nu va mai pleca în India. Păcat. Îşi va relua activitatea la facultatea de ziaristică.

Citesc corespondenţă de Grigore Moisil. Fermecătoare inteligenţă!

Luni, 6 august

Ultimele retuşuri pe „Suedeza”. Sună frumos. Practic, am încheiat volumul („Marele şlem”). Cornelia a citi o parte din texte, e „în priză”.

Incursiune prin oraş cu Dan. Plimbare de adio. Bat dealurile acoperite cu case mici, căzute într-o rână. Dorohoiul e un sat imens, tăcut, cuminte, mirosind a iarbă proaspătă şi flori de câmp. O oră în cimitirul evreiesc, adevărată lecţie de eternitate.

Ediţia lui Stăvăruş (găsită în târg) despre legendele medievale ale lui „Drăculea”.

Miercuri, 8 august

Bucureşti. Tanti se simte bine. Bucurie. Desfac bagajele. Nu pentru multă vreme, dacă ne vine „viza”, începem excursia în R.D.G.

Scrisoare de la Bălănescu. Îmi trimite un număr dintr-o revistă americană, dedicat Râmnicului. Între semnatari: Mira Simian, Şefan Baciu, Ierunca, Horia Stamatu. Omagiul adus oraşului e marcat de nostalgie, regrete şi amintiri ceţoase. Revista – modestă în ansamblu. „Luceafărul” a publicat un interviu în care Avramescu afirmă că dintre recenzenţii săi de până acum eu sunt acela care l-am citit cel mai atent. Orgolii.

Vineri, 10 august

„Memora Râmnicului” se vinde excelent, aproape epuizată. Cumpăr exemplare. Telefonat Adei Orleanu, nu pare entuziasmată de carte. Fireşte, cuvinte convenţionale de laudă, dar simt sub coaja vorbelor insatisfacţia.

„Finanţele” nu îmi acordă nici un cent, la schimb, pentru excursia din 14. Plecăm peste hotare ca nişte vagabonzi, de râsul lumii.

La „Cartea Românească”. Pustietate. Madame Lungescu confirmă că planurile se reduc la

jumătate. Nu-mi mai rămâne nici o şansă cu „Bătrânul”. Se desfiinţează edituri, se comasează altele, continuă criza de hârtie. „N-avem la ora asta repartizată nici o coală” îmi spune cu vocea ei răstită, antipatică.

Bat la maşină „Suedeza”. Nervozitate. „Acasă la Enescu” de T. Bălan – nesemnificativă.

Sâmbătă, 11 august

Şuşelescu mă înştiinţează că excursia noastră a primit O.K.-ul din partea forurilor. Poimâine noapte luăm trenul spre Apusul proxim. Rezolv „restanţele”, dau telefoane. La „Sport-Turism” ca să-mi iau drepturile de autor. Redactorul-şef Dicu zâmbeşte larg, îmi strânge mâna, „excelentă carte”, zice. A fost extrem de bine receptată la Consiliul Culturii.

Vizită la Mitru, cu Dan. Primire afectuoasă. Ne luăm rămas bun. De câte ori aude de Germania (fie ea şi „democrată”), Mitru se emoţionează. Lucrează la „Columna”, e aproape gata.

„Viaţa particulară” de Ion Negoiţescu, poezie ermetică, marmoreană, în linia mai degrabă a lui Barbu.

Marţi, 14 august

Praga. Ora 1 noaptea, după 25 de ore de mers cu trenul. Îngrozitor de obosiţi, şi eu şi Dan. Cuşetele înguste, incomode. Insomnie. Suntem cazaţi la „Pallas”, hotelul unde am mai dormit o noapte cu ani în urmă. Primire foarte rece la „recepţie”. Zâmbetul fermecător şi tonic al lui Şuşe, conducătorul „grupului”.

Încerc să dorm. Abia plecat de acasă, am sentimentul nevoii de a mă întoarce. Senzaţie de ratare, de evanescenţă.

Miercuri, 15 august

Zi însorită. Plecăm de dimineaţă cu autocarul, „turul oraşului”. Neajunsurile acestei întreprinderi: totul văzut în pripă, banalităţile rostite de „ghidesă”, exclamaţiile admirative ale cucoanelor, urmate de comentarii idioate… Vizităm Loretta: tezaurul de obiecte preţioase şi de cult. Apoi, fosta mânăstire Strachow, astăzi muzeu al literaturii cehe. Sălile bibliotecii – impresionante prin arhitectură, decoraţii interioare şi cărţi rare (numeroase incunabule). Ziduri groase, splendidă grădină interioară cu vedere spre oraş.

Două ore în Hrad, pe care, din fericire, îl mai văzusem (în tihnă). Biserica Vit, palatul în stil gotic (obsesia goticului timpuriu), curţile pavate cu piatră cubică, „strada de aur”, unde am descoperit pe vremuri casa în care ar fi scris odinioară Kafka (poate „Metamorfoza”).

Dintre „Obiectivele” văzute după-amiaza: sinagoga veche (excepţională) şi cimitirul evreiesc prin care am hălăduit cu Dan o oră. De notat: din anul 1786 cimitirul a devenit muzeu (model de cultivare pioasă a Tradiţiei). Trecem Vltava, ne plimbăm prin Mala Strana, intrăm în catedrale şi biserici, urcăm pe străzi înguste, cu trepte de un pitoresc indescriptibil. Suntem în plin ev mediu târziu. Pe podul Carol, tineri pictori îşi vând produsele (acuarele) cui vrea să cumpere (bucata 120 de coroane). Emoţionant concertul dat în piaţa Primăriei (cu ceas) de trio-ul de suflători ce cântă stând cu partiturile în faţă, imperturbabili, fără să le pese de forfota necontenită din jurul lor. E seară. Lume amestecată. Porumbei. Tablou de Bruegel.

După cină, luăm metroul, ne oprim în Mala Strana. Ne întoarcem, pe drum suntem atraşi de armoniile unui concert ce are loc într-o grădină paradisiacă (aflăm că e vorba de palatul Wallenstein), înconjurată de ziduri de cetate. Pe jos acasă, după miezul nopţii, frânţi de oboseală.

Joi, 16 august

Plecarea din Praga la ora 6 dimineaţa. Soare. Drumul încântător de-a lungul Elbei, pe care l-am mai parcurs în două rânduri. Bad Schandau, ce te îmbie la utopice vacanţe. Dresda. Prânzim la un restaurant din preajma gării. Suntem deodată în ambianţa germană binecunoscută. Se bea bere. Apare, din partea organizaţiei de turism locale, ghidul. Ne va însoţi tot timpul pe teritoriul Germaniei: bătrân (60 de ani?), cărunt, distins, vorbeşte franţuzeşte (cu aproximaţie). Tip de belfer. Ne cere punctualitate, disciplină. Urmează „turul oraşului". Periferiile. Castelele înşirate răsfăţat de-a lungul Elbei. Oraşul în ruine. Două ore (!) la galeriile din Zwinger. Centrul, bisericile, catedralele. Clădirea Operei (sub schele).

După cină, cu Dan, printre ruine. Albertinum, palatele luxoase ale suveranilor saxoni. În curtea Zwinger-ului, noaptea. Lumini de reflectoare. O aripă a muzeului găzduieşte un spectacol proletcultist. Înghesuială, vulg, miros de transpiraţie. Greieri clipind în întuneric. Ostaşi în uniformă sovietică plimbându-se fuduli, cu mâinile la spate. Ne întoarcem la hotel la 11 noaptea.

Vineri, 17 august

Plecăm la Leipzig. Drum frumos prin orăşelele germane cenuşii, egale unele cu altele, în schimb curate, agreabile. Ne oprim la Meissen, surprinzător de proaspăt, de *chic*, adevărată bijuterie de urbanistică medievală. Vizită la fabrica de porţelanuri. Plătim intrarea, ca la orice alt muzeu. Ni se explică procesul transformării lutului în porţelan. Dan, încântat. Cetatea, aşezată pe un moţ de deal, cu o bazilică în stil gotic, impresionantă prin delicateţea arcurilor. Morminte vechi, vitralii. Castelul Albrechtsburg (secolul al 15-lea) de un lux exorbitant, străveche reşedinţă a

regilor saxoni. Prânzim la Meissen într-un birt pe malul Elbei, apoi pornim spre Leipzig. Sosim în jurul orei 16. Turul oraşului: grădina zoologică, amenajările sportive, *banlieu*-urile, centrul, noua Universitate, Primăria, târgul de mostre. Impresii amestecate. Cazăm, luăm masa în centru. Hălăduiesc cu Dan, vedem oraşul în fugă. Thomaskirche – închisă, dar zidurile emoţionează (data trecută, mai norocos, am admirat mormântul de o simplitate sobră al lui Bach). Viaţa de noapte a oraşului, casa lui Goethe, vitrinele iluminate, ganguri, miros închis, de mucegaiuri.

Ne întoarcem după 11 noaptea. Intenţionez ca mâine să ne despărţim de grup şi să vedem Weimar-ul, în timp ce compagnonii noştri vor fugi după cumpărături în Leipzig.

Sâmbătă, 18 august

„Weimar-ul în două ore" – titlu de reportaj „frenetic". Taxi până în centru. Casa lui Goethe, a lui Schiller, Piaţa, Primăria, palatul rezidenţial, biblioteca, locuinţa lui Cranach cel Bătrân, cea a lui Liszt şi Wieland – tot ce se poate „prinde" într-o alergătură cu sufletul la gură (între două trenuri). Oraşul are un farmec rar, e o „rezervaţie muzeistică". Deşi l-am mai văzut o dată, sunt vrăjit. Bem repede o bere într-un local (subsol) unde a locuit o vreme Bach. Fugim apoi la gară. Prânzim în tren, frugal.

După-amiază, plecăm cu autocarul la Magdeburg, trecem prin Halle. Cazare excelentă într-un hotel modern unde am dormit o noapte cu Cornelia, cu doisprezece ani în urmă, şi unde am aflat de moartea lui Arghezi (din „Scânteia"). Avem „liber". Mă plimb cu Dan prin centru. Ruine ca la Dresda. Descoperim o aşezare monahală (lângă hotelul Intercontinental) cu aspect italian (portic, arcade). Câţiva călugări forfotind prin curte. Intrăm în catedrala veche. Frig (mijlocul lui

august!). O oră, muzică la orgă (îmi aminteşte de concertul de la Riga). Puhoi de lume, ascultând evlavioasă muzica lui Haendel. Incursiune scurtă pe malul Elbei (Elba – o obsesie!). Suntem zdrobiţi de oboseală. La hotel. Îmi fac un nes. Deschid ferestrele. Dănuţ a adormit într-un fotoliu.

Duminică, 19 august

Turul oraşului. Periferii şi cartiere industriale (între altele o uriaşă fabrică de pâine care produce exclusiv pentru armata sovietică), grădini, ruinele bombardamentelor americane (sau ruseşti?), statuia lui Otto von Guericke, născocitorul „emisferelor de Magdeburg", Domul din secolul al 13-lea, în stil gotic. Ghidaj corect. Oraşul – lipsit de interes turistic. Prânzim la Theaterkaffee, apoi ne îmbarcăm în autocar cu destinaţia Rostock. Pe drum, biserici, sate urbanizate, grădini de zarzavat, gospodării modeste dar curate, de o simetrie riguros geometrică. Ne oprim la Schwerin. Vedem castelul (monumental), situat pe malul lacului cu acelaşi nume, construit în gust germanic cu influenţe vizibil franţuzeşti. Oraşul e frumos, deşi modest, având un şarm cu totul special şi vile graţioase înşirate de-a lungul lacului. În centrul urbei, Domul, impozant, datând din secolul al 13-lea.

La Rostock, după două ore obositoare de drum. Cazare la hotelul Warnow, cu vedere splendidă spre Baltica. Incursiune cu Dan prin centru: oraşul vechi, Marienkirche – excepţională construcţia gotică în piatră, Nicolaikirche, primăria. Străbatem cartierul comercial al urbei, cu străzi înguste (gen Lipscani) şi magazine oblonite, de o curăţenie impecabilă. Observ că în oraşele germane strada se goleşte odată cu căderea întunericului. Germanii n-au gustul cafenelii. Al taclalei, ca francezii. Ne întoarcem noaptea. Dan în formă bună. Notez impresii după ora 12.

Luni, 20 august

Turul oraşului cu ghid localnic (o nemţoaică tunsă scurt, bătrânicioasă) ce duce „muncă de îndoctrinare” cu noi. Ne arată cămine studenţeşti, uzine, cvartaluri noi de locuinţe. Despre istoria Rostock-ului – nimic. Înconjurăm oraşul pe la periferie, apoi ne ducem la Wernemüde, o mică localitate balneară, unde vizităm „vaporul prieteniei” (!), o navă rablagită şi abandonată acum două decenii. Interesant popasul la Bad Doberau. Domul – construcţie splendidă în cărămidă aparentă. Staţiunea, în plin sezon turistic, pare desprinsă din paginile „Bătrânului cu bască” (intuiţie, simplă nimereală?). Impresie mediocră (de comparat cu Borsec sau Sovata). Clădiri şi vile vechi, foială. Aerul sărat al mării, mulţi tineri, aglomeraţie rutieră.

Seara, cumpărături. Din nou prin centrul Rostock-ului. Vizităm biserici. Oraşul fără ghid, o încântare.

Marţi, 21 august

Plecăm de dimineaţă spre insula Rügen. Trecem prin Ribnitz, ne oprim în Strasslund. Nicolaikirche, Marienkirche, Muzeul mării, Primăria (secolul 13), de o frumuseţe rară. Ne aflăm în plin ţinutul Mecklenburgului. Zăbovesc cu Dan la Marienkirche, construită în stil gotic pur, împodobită cu arcade largi, vitralii, şi presărată cu morminte vechi, medievale. Gonim apoi spre Rügen, trecând peste un dig care uneşte insula cu continentul. Ghidul ne roagă grijuliu să stăm pe scaune, ne aflăm într-una dintre „rezervaţiile” militare sovietice. Vizităm castelul de vânătoare Granitz: un turn cu câteva sute de trepte în spirală. De sus se vede panorama splendidă a Balticii. Fiind ceaţă, nu putem zări conturul Danemarcii şi

Suediei. Castelul – fără interes turistic: trofee, picturi cu scene cinegetice din şcoala germană sau flamandă. Ne oprim apoi la Sassnitz, staţiune balneară, port la Baltică. Burează. Peisaj marin, lipsit de pitorescul Mării Negre. Mare aglomeraţie la magazinele alimentare. Plaja săracă, depopulată, atmosferă rece, tipic nordică. Timp de noiembrie. Ghidul ne duce să vedem „stâncile de cretă" de la nord de Sassnitz. Imagine superbă. Marea. Plaja goală. Vânt puternic. Un grup de tineri interpretează în aer liber muzică a capella. Corul – excelent. Numai la nemţi poţi să te bucuri de un astfel de spectacol.

Întoarcerea la Rostock pe ploaie. Frig în maşină. Masă „festivă" într-un restaurant din centru. Bem bere, se dansează. Tur de adio prin oraş cu Dan. Sunt încă marcat de incidentul de la Strasslund, unde am întârziat 20 de minute la maşină (furaţi de frumuseţea bisericii Sf. Maria) şi, rătăciţi de grup, am fost „recuperaţi" în ultimul moment, când ghidul dăduse dispoziţie şoferului să plece fără noi.

Noaptea. Mirosul tare al mării. Plouă.

Miercuri, 22 august

Şase ore cu autocarul de la Rostock la Berlin, pe autostradă. Ne oprim la Potsdam. Vizităm castelul Sans Souci, oranjeria, parcul, ceainăria chinezească. Totul splendid, cu melancolii legate de cele două vizite anterioare. Prânzim la ora 16 în Berlin. Suntem cazaţi la un hotel mizer, pe Friederichstrasee. Hai-hui cu Dan prin centru. Traversăm oraşul pe Unter den Linden, de la turnul de televiziune până la poarta Brandenburg. Facem cumpărături (modeste), căutăm cadouri. Reichstagul în ruine. Dincolo de Poartă, un parc imens ce ne separă de tărâmul „celălalt", venind din vise. Luăm loc pe o bancă. Tineri în blugi se opresc în faţa lanţului care desparte două lumi,

privesc hipnotizaţi „necunoscutul”. E în acest pelerinaj la Poartă o tristeţe copleşitoare, nedisimulată.

Noaptea prin centru. Biserici demolate. Domul, într-o mantie de funingine. Luminile fluorescente ale vitrinelor. Unter den Linden.

Joi, 23 august

Zi „liberă”. Începem expediţia berlineză cu vizitarea Galeriei Naţionale, instalată într-o clădire monumentală, cioplită în piatră. Sălile expun tablouri din şcolile germană şi flamandă. Predomină culorile întunecate, ici-colo câte o rază de lumină. Urmează (într-o ordine aleatorie) Pergamon, pe care-l vizitez a treia oară. Plimbarea prin sălile imense cât o catedrală, pe sub bolţile babiloniene, de fiecare dată emoţionantă. Muzeul Bode îl văd în premieră. Adevărată bucurie (şi surpriză). Printre atâtea bogăţii de apă şi culoare, câteva pânze de Picasso. Pictura modernă europeană bine reprezentată. Numeroase pânze sunt împrumutate recent de prin colecţii apusene. Tablouri de Degas, Rouault. Muzeul mult prea „dens” pentru a fi văzut în două ore.

Traversăm Berlinul (şase staţii de metrou) pentru a prânzi (dorinţa ghidului sau a organizaţiei turistice locale) la restaurantul „Bucureşti”. Restaurantul, pavoazat folcloric, e deservit de chelneri înveşmântaţi în straie populare. Mâncarea, însă, e de bucătărie germană. Ne reluăm apoi alergătura prin Berlin. Altesmuseum, apoi Marienkirche, în care intru pentru întâia oară. Pereţii catedralei oferă o adevărată expoziţie de pictură germană şi flamandă veche, între care şi un Pieter Bruegel cel Bătrân. Bântuim prin preajma Operei, vedem Berliner Ensemble (nu putem pătrunde înăuntru), Academia de Ştiinţe (în ruine). Mari spaţii goale între blocuri, acoperite de moloz

şi bălării. Seara, din nou la poarta Brandenburg, ce ne atrage cu o miraculoasă forţă invincibilă.

Cinăm la cafeneaua Operei. Ne îmbarcăm în autocar, plecăm spre Ostbahnhof de unde urmează să luăm rapidul pentru Budapesta.

Vineri, 24 august

Drum infernal. Sosim extenuaţi la Budapesta la 5 după-amiază, după o noapte în care am moţăit pe o banchetă la clasa a doua (dintr-o eroare, nu ni s-au rezervat bilete la cuşete). Suntem primiţi la gară de o „ghidesă" care ne urcă în taxiuri şi ne conduce până la Buda. Cazăm la un hotel modest, mignon. Ne instalăm în cameră. Biroul de turism a organizat în seara aceasta pentru grupul nostru o petrecere la un bar din centrul Pestei (program de striptis), dar suntem frânţi de oboseală şi renunţăm. E ora 9 seara. Scriu. Poimâine sunt acasă.

Sâmbătă, 25 august

Tur al oraşului cu autocarul. Ne oprim pe muntele Gellert, de unde se vede splendida panoramă a Budapestei. Trei ore în Buda. Biserici vechi, mormântul lui Matei Corvin. Impresionantă preţuirea pe care o arată ungurii trecutului: pe aproape fiecare casă din Buda s-a fixat o placă pe care e inscripţionată vechimea aproximativă a imobilului. Budapesta – o încântare. Străzi ordonate, verdeaţă, parcuri, clădiri masive, cenuşii sau negre, o anumită atmosferă occidentală („altă lume") pe care o imprimă arhitectura urbei, şi Dunărea cu podurile ei de o mare eleganţă. Parcurg cu Dan traseul de-a lungul fluviului din dreptul străzii Kossuth până la insula Margareta. Coborâm în insulă şi bem o cola. Renunţăm la prânzul „oficial" cu grupul şi luăm masa în doi (salam cu pâine) pe o bancă din faţa Parlamentului.

Hălăduim prin centru până la ora 5 după-amiaza, când ne grăbim spre gară. Aşteptăm Balt-Orient Expresul.

Luni, 27 august

La şcoală. Se face curăţenie, se spoieşte, agitaţie pe coridoare. Dau corigenţe. Las o elevă repetentă. Remuşcări tardive. Era complet cretină. Incursiune la Editura „Eminescu”. Adrian Anghelescu mă primeşte fără să se ridice de pe scaun, fără să-mi întindă mâna. E programat, îmi spune, să-l citească pe Gârmacea. Până la sfârşitul lui septembrie nu-mi deschide cartea. De câte ori calc pragul Editurii, mă bântuie aceeaşi stare resentimentară de neputinţă, de eşec total. În uşă îl întâlnesc pe Radu Tudoran. Amabil, stăm de vorbă.

Lucrez pentru volumul de la „Scrisul Românesc”. Citesc „Aniversarea”, merge bine. Puţin trenantă povestirea, dar „ţine”. Atmosferă apăsătoare, sumbră, în genul Cehov. A apărut Dicţionarul cronologic al literaturii române (850 de pagini) de la origini până astăzi. Sunt consemnat la index în opt locuri.

Scrisoare elogioasă de la Nestor, mitropolitul Olteniei, încântat de cartea mea, „Memoria Râmnicului”.

Cornelia soseşte mâine cu Ancuţa de la Dorohoi.

Miercuri, 29 august

Termin de revăzut „Marele şlem”. Lectura mă dezamăgeşte. Nuvelele n-au nerv, sunt fade. Telefonat lui Hinoveanu, îi spun că vineri vin la Craiova să-i predau volumul. Mă felicită pentru carte. „Memoria”, zice, e vie, proaspătă şi *colorată*!

Recitesc pentru a nu ştiu câta oară „Scrisorile” lui Ghica. Excepţionale.

Vineri, 31 august

„Excursie” la Craiova cu Dan şi Anca. Lăsăm bagajele la gară. Editura „Scrisul Românesc” mutată în noul local din faţa Băncii. Predau volumul. Hinoveanu – afabil. Se plânge de lipsa de hârtie, de o posibilă reducere a planurilor editoriale şi altele. Sunt prezentat redactorului meu de carte, Dan-Ion Vlad – slăbuţ, blonziu, simpatic. Pare cumsecade. Ne instalăm la „Jiul” unde suntem conduşi cu amabilitate de Mihai Duţescu. Vizită de protocol la „Ramuri”. Mă primeşte Romulus Diaconescu. Redacţia goală. Boemă. O secretară bate scârbită la maşină. În ceea ce priveşte colaborarea la revistă, îmi spune Romulus, trebuie vorbit cu şeful (Sorescu).

Hai-hui prin urbe. Vizităm Muzeul colecţiilor. O expoziţie Ţuculescu (trei săli) oferă publicului o mare parte a operei maestrului oltean (donaţie a soţiei sale). Expoziţia, valoroasă, oboseşte prin repetarea manieristă a temelor şi procedeelor artistice. În rest, tablouri lipsite de semnificaţie (Aman, Eustaţiu Stoenescu). Spre prânz avem necazuri cu Dan: îl doare capul, face febră. Ne întoarcem la hotel. Îl medicamentez din trusa mea farmaceutică. Telefonez Corneliei, e de părere să-l trimit urgent la Bucureşti.

Plec după-masă cu Ancuţa. Vedem colegiul Carol, Biblioteca judeţeană, Universitatea, Primăria, Calea Unirii – în demolare. Tot centrul e o ruină (ca la Râmnic). Intrăm pentru o oră în Muzeul de artă, am şansa să găsesc deschisă o expoziţie Tonitza, excelentă. Spre seară, în parcul Romanescu. Ne întoarcem frânţi de oboseală la hotel. Dănuţ – mai bine, dar are încă febră. Plouă.

Sâmbătă, 1 septembrie

La ora 11 îl duc pe Dan la gară. Tristeţe. N-are febră, dar e încă palid, tras la faţă. Schimb scurt de politeţuri cu Ioncică şi Lupan (veniţi oficial, prin Uniune), vecini cu noi o noapte la hotelul „Jiul”. După plecarea trenului, dau cu Ancuţa o raită prin Craiova. Biserica Madona Dudu (repetarea d-urilor dă numelui bisericii un farmec muzical aparte) e plină, am nimerit peste o nuntă. Mirii, foarte bine situaţi, trebuie să fie din familie de chelneri. Maşini parcate. Bărbaţi în negru, femeile în rochii lungi de seară, măturând trotuarul, amintind de mahalaua lui G.M. Zamfirescu. Vizităm biserica Sf. Dumitru, Bănia (muzeu de etnografie), casa memorială Elena Farago (închisă), „palatul” Mitropolitan. Zona din preajma bisericii Sf. Dumitru – foarte frumoasă. Biserica Brânduşa – în reparaţie. Luăm masa la un restaurant de pe Unirii. După-amiază ne pierdem paşii prin Grădina Botanică, săracă (faţă de cea din Cluj, de pildă) dar loc plăcut pentru odihnă. Vedem fântâna lui Jianu şi monumentul închinat lui Macedonski. Revenim în centru, trecem pe lângă facultatea de agronomie, intrăm la librărie. Se întunecă. O ultimă plimbare pe Unirii.

Telefonat la Eugen Negrici. E plecat în Iugoslavia, îmi spune o voce feminină.

Duminică, 2 septembrie

Fastuoasă slujbă la Sf. Dumitru. Oficiază mitropolitul Nestor. Corul (seminarişti, probabil) foarte bun.

În parc cu Anca. Zi splendidă. Răcoare. Aleile mustind de lume. Mulţi tineri. Luăm o barcă, Ancuţa – încântată. Ia apă în pumni şi se stropeşte pe faţă, râde. Prânzim la iarbă verde: mititei şi pepsi. Nu mă îndemn să părăsesc această derizorie oază de fericire.

Plimbare, seara, pe Unirii. Îmi place să mă joc, înlocuind mitocănimea ce umple strada,

duhnind a transpiraţie, cu protipendada ce făcea pe vremuri şarmul indescriptibil al vieţii din Bănie.

Hotelul. Telefon acasă. Dan mai bine. Ancuţa doarme. Citesc „Le Chevalier Des Touches” de D’Aurevilly. În camera de alături, doi franţuji, funcţionari, pesemne, la Oltcit, se ceartă în gura mare.

Luni, 3 septembrie

Plecăm spre Târgu-Jiu. Sosim spre prânz. Cazăm la „Gorjul”, hotel în curs de amenajare. Lipsesc perdelele, saltelele pe paturi, n-au apă. Plimbare de „orientare”. Oraşul mic, cochet, aparţinând familiei Râmnicului. Mă simt bine. Străzi de un farmec „interbelic”. Parcul, întins de-a lungul Jiului, trăieşte prin prezenţa tutelară a lui Brâncuşi. Vedem biserica Domnească, biserica Sf. Constantin şi Elena de pe strada Victoriei, liceul, apoi Coloana fără sfârşit. Ancuţa ţine morţiş să se fotografieze „la Coloană”, insistă, dă din picioare autoritară. Un domn în vârstă ne arată locul unde a funcţionat pe vremuri „lagărul”. Un câmp imens, pustiu, uitat de toanele istoriei.

Seara, prin centru. Ne abatem din nou pe la biserica Domnească. Parohul, cu care stau de vorbă, a fost elev la „Lahovary”. A citit „Memoria Râmnicului”, care, susţine, i-a dat „fiori de nostalgie”. Se lasă întunericul. Intrăm în parc, ne aşezăm în preajma Mesei. Oraşul e departe. Clar de lună. Liniştea de piatră a clipelor. Ancuţa se lipeşte de mine, e răcoare. Plânge.

Marţi, 4 septembrie

Cu autobuzul la Tismana. Peisaj încântător. Lumina soarelui filtrată prin desişul brazilor. Încremenirea în linişte. La stăreţie: dulceţuri, temenele. Mă aflu o clipă în lumea fascinantă a lui Anton Pann, vizitator statornic al chinoviei. La câţiva paşi de Sfânta Aşezare, o colonie de

muncitori care lucrează la hidrocentrală. Mizerie. S-a împământenit cutuma de a planta în jurul mânăstirilor mici fabrici, joagăre, barăci sau şantiere ce tulbură condiţia patriarhală a vieţii monahale. Ne întoarcem după-amiază. Hălăduim de-a lungul Jiului. Ancuţa – obosită. Telefon acasă, totul bine.

Joi, 6 septembrie

De ieri la Râmnic. Fac „turul" instituţiilor de cultură. Tamaş şi Bardaşu mă felicită, consideră „Memoria" cartea mea de referinţă. Roman mi-l recomandă pe preşedintele culturii drăgăşenene, Marius Ciurduc, care-mi propune să scriu „Memoria Drăgăşanilor" (!). Documentarea, zice, mi-o procură de la părintele Bălaşa. Refuz, fireşte. Zece minute la Biblioteca judeţeană. Lazăr, entuziasmat de carte, ca şi Doru Moţoc, ce mă asigură că „Râmnicul" a obţinut un mare succes de librărie şi de stimă. Sunt invitat de „Clubul Montagnarzilor" să particip la decada cărţii româneşti, la începutul lui octombrie. Doamna Dragoş Vrânceanu, în vizită la Lazăr, mi se plânge că după dispariţia poetului memoria acestuia şi legendara „Casă de sub pădure" au intrat în conul de penumbră al uitării.

La cimitir. Aprind o lumânare la mormântul mamei. Flori. Scrisul de pe cruce a început să se decoloreze. Încerc să reconstitui chipul mamei, un zâmbet, o grimasă, imposibil. O doamnă tânără boceşte cu fruntea sprijinită pe o lespede de piatră.

Sâmbătă, 8 septembrie

Soare. Timp de vară. Urc pe Capela cu Ancuţa, până sus, de unde începea pe vremuri pârtia de bob. Privelişte desfătătoare. Râmnicul rămâne unul dintre cele mai frumoase oraşe de provincie, e proaspăt, pitoresc, păstrează încă

parfumul de oraş patriarhal. Industria îl afectează numai ziua. Seara, când oamenii încep treptat să se retragă în case, atraşi de fascinaţia televizorului, străzile pustii, îmbălsămate, devin o adevărată bucurie.

Vizită în chilia răcoroasă, din preajma Bolniţei, a episcopului de Râmnic, Gherasim. E încântat de carte. Elogii. Bem vin din pivniţele bogate ale Eparhiei. Discutăm politică, ierarhul – foarte atent să nu se îndepărteze de „linia oficială". Are proiecte, între care să scrie o carte despre Popa Şapcă. Îi dă în dar Ancuţei o Biblie populară, pentru cei mici.

„Noaptea americană" de Truffaut (Oscar, 1972), peliculă modestă dar „corectă", cu unele secvenţe remarcabile.

Duminică, 9 septembrie

Scurta vacanţă oltenească ia azi sfârşit. Urcăm în autobuzul de Băbeni, în jurul orei 11 ne dăm jos în dreptul dealului de unde se urcă la mânăstirea Surpatele. Luăm dealul în piept. Locul e splendid, linişte desăvârşită. Stăm două ore întinşi pe iarbă în curtea chinoviei. Caut locurile pe unde a hoinărit cu 150 de ani în urmă Anton Pann. Ieri, preotul Nedelescu mi-a spus că e în posesia unor scrisori de o mare importanţă pentru biografie scriitorului. Să mă arunc în aventura antonpannescă?

La mânăstirea Dintr-un Lemn. N-am mai văzut-o de pe vremea când eram copil. Impresia, astăzi, extraordinară. Arhitectura lăcaşului de închinăciune, în stil brâncovenesc, chiliile amintind de aşezămintele din Bucovina – splendide. Ieri a fost hram, îmi spune o călugăriţă, s-au servit săracilor un uriaş cazan cu ciorbă şi trei cazane cu sarmale. Măicuţele sunt obosite după sărbătoare, se odihnesc, rar câte o monahie traversând cu paşi târşiţi incinta. Curtea goală.

Luăm prânzul „sus”, lângă bisericuţa construită dintr-un lemn (după tradiţie). Miros de iarbă verde. Lăcaşul respiră aer de tihnită reculegere.

Plecăm pe ploaie. Autobuzul de Băbeni, apoi luăm trenul. Ajungem noaptea. Ancuţa obosită. „Tati, mă întreabă adormită, măicuţele de ce nu se mărită?”

Marţi, 11 septembrie

Contact cu şcoala. Păşesc cu stângul. Sunt obligat să merg de dimineaţă la consfătuirile anuale ale cadrelor didactice. Fug la liceul N. Bălcescu. Întârzii, şedinţa începuse. Prezenţa pe bilete. Prelegeri despre misticism, despre combaterea credinţei, a sectelor religioase, despre „noua dreaptă”. Plictis. În pauză ies afară. Bat tobele pe stradă, se defilează! Pluteşte în aer atmosfera de dinaintea marilor dezastre.

Iau banii de la Fond. La Uniune lume, sărbătorirea lui Méliusz Iószef. Îl înscriu pe Dan la „Iulia Hasdeu” în clasa a 11-a. Pe Cale mă întâlnesc întâmplător cu Mitru, se oferă să-mi aleagă o rochie de la Romarta pentru Cornelia (poimâine e ziua ei) eu declinându-mi jenat incompetenţa. Intrăm la Capşa, bem repede un nes. „Telefonaţi-mi dacă i-a plăcut cadoul”, îmi spune Mitru urcându-se într-un taximetru.

Cumpăr „Clipa cea repede” a lui Sorin Titel.

Vineri, 14 septembrie

Mâine începe şcoala. Formal, fiindcă timp de două săptămâni copiii vor fi trimişi la muncile agricole. Sunt dispensat de directoare să-mi întovărăşesc pe câmp elevii.

Fac cunoştinţă, la Monica Gorovei, cu Paulescu – 20 de ani, plin de speranţe şi idei, spontan, inteligent şi – se pare – foarte talentat.

Portretul făcut lui Sorin Gorovei (hieratic, introvertit, efeminat) – cu totul excepţional.

Scrisoarea „imaginară” adresată de Paler lui Pavese – diluată, fără nerv artistic. Vorbire despre umanism. Glas mic, clorotic. Dacă doreşti să „conversezi” cu un Pavese, îmbracă, domnule, hainele de seară!

Marţi, 18 septembrie

Vizită în Negel la tanti Marioara cu Dan şi Anca. Mătuşe-mea, săraca, îşi trăieşte ultimele zile. O găsim în pat, lividă, cu un ochi închis şi celălalt privind spre nicăieri. Inconştientă aproape. Din când în când revine la realitate, zâmbeşte. Îngână o propoziţie. Mângâie copiii cu privirea, apoi revine în starea de totală somnolenţă. Ancuţa plânge.

Adrian Anghelescu nici gând să-mi fi citit volumul. E plecat la reciclare, se întoarce în octombrie. Sorin, stupid, inert, fricos, lipsit de iniţiativă.

Vernisajul expoziţiei lui Paulescu la Casa de cultură Schiller, pe Batişte. Aglomeraţie, mulţi tineri, dar şi bătrâni scrobiţi, cu guler tare. Pictorul expune peisaje din Capitală (ulei şi acuarelă) tratate convenţional, cu preţiozitate. Câteva panouri abstracte, în care formele se „pulverizează” în culori. Disponibilitatea pentru pictura nonfigurativă – evidentă.

„Lupii şi oile” de Ostrovski la televiziune, interpretată de Teatrul Mic din Moscova. Spectacol bun, cursiv. Dar mare plictiseală.

Vineri, 21 septembrie

Vreme apăsătoare, ploaie. Am început de alaltăieri „documentarea” pentru „Anton Pann”. Scriu sau nu scriu volumul? Cinci ore la Biblioteca Academiei, am scos din fişier întreaga bibliografie

antonpannescă. S-a scris enorm – dar foarte puţine cărţi esenţiale. Seara ne vizitează Şuşelescu cu soţia. Chef până la 10 noaptea. Şuşe ne relatează suveniruri din vremile (îndepărtate) când strălucea în echipa naţională de volei a României.

Citesc piesa de teatru „Anton Pann" de Blaga. Dezamăgire.

Duminică, 23 septembrie

La mânăstirea Ţigăneşti, cu Cornelia şi familia Mitru. Prânzim la iarbă verde, ca în vremurile bune. Apropierea lacului şi a pădurii. Concertul păsărilor. Clopotele, seara.

Văd expoziţia Permeke, instalată în aripa de miază-noapte a Teatrului Naţional. Toalete, lume snoabă. Sunt expuse lucrări de grafică (desene în cărbune), nuduri. E prima expoziţie a unui mare artist contemporan pe care o văd în Bucureşti, după excepţionala demonstraţie cu expoziţia Moore (la Dalles).

Sorin Titel îmi expediază prin poştă „Clipa cea repede". Vorbim la telefon. Vioi. „Veniţi la mine săptămâna viitoare", îmi spune.

Romanul lui Sergiu Dan şi Romulus Dianu despre Anton Pann – o inepţie. Oricum, cu totul inutilizabil pentru biografia pe care intenţionez să o scriu.

Marţi, 25 septembrie

Încep activitatea cu elevii (muncile agricole s-au terminat). Am clase bune, clase rele. Mă întorc acasă stors de vlagă. Din fericire, Biblioteca Centrală de Stat a încuviinţat să-mi împrumute cărţi acasă (patru-cinci deodată). Citesc până la 2 noaptea, iau note. N-am încă „pe hârtie" planul desfăşurării „acţiunii". Râvnesc să scriu o carte în maniera Călinescu („Ion Creangă"). Studiul lui Paul Cornea despre Pann, doct, eficace, elegant.

La teatru cu Cornelia: „Trei pe o bancă” de Aldo Nicolaj. Colocviu despre bătrâni şi bătrâneţe, temă pe care am încercat-o eu însumi în „Aniversarea”, „După-amiaza unui faun” şi „Walhalla”.

Joi, 27 septembrie

Şedinţă la Casa Scriitorilor. Masa prezidiului pavoazată sărbătoreşte în roşu. Alegeri de partid. „Darea de seamă” lungă, redundantă. Fănuş Neagu, instalat pe un scaun în fundul sălii, se agită, vorbeşte tare, comentează. Veselie generală. Prezent la masă din partea „conducerii superioare”, Ilie Matei, adjunct de şef de secţie la C.C., se irită şi-i face observaţie prozatorului să nu mai tulbure şedinţa. „Cine e băiatul ăsta? face Fănuş. E scriitor? Ce caută printre noi?” Vecinii îl sfătuiesc să se calmeze. Minute de confuzie şi oarecare teamă. „Mai dă-l în mă-sa, zice Fănuş în barbă, ce poa’ să-mi facă, anul ăsta am fost deja în străinătate.” Încep „discuţiile”. Dan Deşliu, tăios, patetic, teatral, îşi direcţionează tirul împotriva lui Popescu-Dumnezeu şi Eugen Barbu, prezent în sală. Au loc interpelări, şedinţa se înfierbântă, alocuţiile degenerează în invective aduse unuia sau altuia dintre „clanuri”. Mă aflu alături de Angel Grigoriu (primit în Uniune pentru cuplete şi texte de revistă!), simpatic, agreabil dar complet lipsit de duh. Urmează votul. Se fac propuneri, liste, se votează. În pauză (în timpul numărării voturilor) ies afară. Simt că-mi plesneşte capul de durere. Plec acasă.

Purcaru publică în „Flacăra” o recenzie aplicată, chiar caldă la „Memoria Râmnicului”.

Vineri, 28 septembrie

Ajung la Râmnic seara. Scurt popas acasă (îl îmbrăţişez pe tata), apoi la Casa de Cultură a

Sindicatelor unde se întrunesc în fiecare vineri „montagnarzii”. Tema „şedinţei” – „Râmnicul de astăzi”. Au loc proiecţii cu imagini din oraş. Sunt de faţă preotul Nedelescu, arhitectul Popian (nepotul ilustrului animator de teatru) şi arhitectul Teodorescu. Discuţii pertinente, mă simt bine. La plecare, găsim închise uşile (femeia de serviciu dezertase). Ieşim pe geam ca răufăcătorii – scenă de antologie.

Gh. Cârstea, redactorul-şef al „Orizontului”, a făcut infarct în seara aceasta. Sunt consternat.

Sâmbătă, 29 septembrie

Obişnuitul „raid” pe la prieteni. Tamaş mă invită la un simpozion, în decembrie, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la inaugurarea băilor din Govora. Roman e încă în funcţie, speră (îmi spune) să rămână vicepreşedinte. Îmi dăruieşte o carte a profesorului Cantemir cu folclor cules din zona Vâlcii. Spre prânz, întâlnire cu elevii liceului „Bălcescu”. Sunt prezentat copiilor de profesorul Gibescu. Se întâmplă că sala unde are loc „festivitatea” să fie tocmai aceea în care am făcut cu 40 de ani în urmă clasa întâi. Copiii, receptivi, deştepţi. Pun întrebări frumoase. Emoţii, promisiuni de re-vedere.

Cu o maşină a „Culturii” la Govora. Organizare fastuoasă. Ghirlande, flori, lozinci în stil Cântarea României. Lume pestriţă. Vorbesc profesorul Ioan St. Lazăr, C. Deaconu şi directorul liceului (cretin complet). Dau autografe pe „Memoria Râmnicului”. La 10 noaptea sunt acasă. Tata mă aştepta cu masa întinsă. Insomnie. Citesc Butor („Eseuri”) până spre ora 2.

Luni, 1 octombrie

Turneu (cu Roman, la iniţiativa lui) pe la mărimile judeţului. Începem cu vicepreşedintele

Consiliului popular judeţean, Gh. Soica. Mic, negricios, elastic, tip de activist. Comandă citronadă şi cafea. Vorbim despre „Memoria Râmnicului”, despre Râmnic. Intenţionează să lege un exemplar în piele şi să-l ofere tovarăşului Ceauşescu la anul, când va veni în urbe cu prilejul sărbătoririi municipiului. Mi se arată „cheia oraşului”, turnată în bronz, cu stema Râmnicului încrustată. Îmi propune să scriu „Memoria Drăgăşanilor”, mă asigură de sprijinul „Consiliului” în privinţa documentării. Urmează vizita la secretara cu propaganda a judeţului, Venerica Pătru. Primire „oficială”, rece. Femeia (om „de la ţară”) pare depăşită de funcţia înaltă la care a parvenit. Nici un ataşament (vizibil) pentru cultură. Mi-a citit cartea, zice, i-a plăcut. Insistă, la rândul ei, să scriu o istorie a Drăgăşanilor (sunt victima unui adevărat complot!).

Îl vizitez pe Cârstea la spital. Mi se permite să rămân doar cinci minute. Stă în pat, întins pe spate, înmărmurit, într-o înfricoşătoare imobilitate. Îi strâng mâna ce zace inertă pe cearşaf. Nu vorbeşte. Minutele trec greu. Îngăim o vorbă toantă de îmbărbătare, surâde fad. La ieşire, discuţie cu medicul curant, îmi spune că „sunt şanse”, că într-o săptămână se va decide dacă scapă.

După-amiază, cu Ladmis Andreescu la Centrul judeţean de proiectare. În sală, arhitecţi şi ingineri. Vorbeşte Ladmis, uşor senil. Îi place să se audă. Emite amintiri din vremea tinereţii, se râde în sală (nu fără oarecare jenă). Cât despre „Râmnic”, mi se reproşează că nu am insistat suficient pe anii deceniilor trei şi patru. Discuţii „albe”, oricum urbane, chiar interesante pe alocuri.

La fabrica de încălţăminte „Vâlceana” (fostă Simian). Mă aflu pentru întâia oară în incinta întreprinderii. Miros de piele tăbăcită, infecţie. Întâlnirea e programată după opt ore de lucru şi o şedinţă. În asistenţă, muncitoare, majoritatea tinere, care abia aşteaptă să ajungă acasă. Vorbesc

un sfert de oră, trei-patru întrebări banale, dau autografe. Sindicatul a mai bifat o „acţiune” culturală.

Seara, deschiderea festivă a Decadei cărţii la Casa de Cultură (fostul Tribunal). Lumini, foială, *flash*-uri, atmosferă „adecvată”. În asistenţă, profesorul Zinelli, avocatul Paul Angelescu, preotul Nedelescu, Felix Sima, Horia Nestorescu. Vorbeşte Roman, preşedintele culturii, apoi Ladmis, Ioan St. Lazăr. Se recită versuri, se citesc fragmente din „Memoria Râmnicului”. Aplauze, animaţie. Încheiem „activitatea” la restaurantul „Casa vâlceană” cu Roman, Lazăr, Ladmis şi un activist de la Consiliul Culturii din Capitală.

Joi, 4 octombrie

De două zile acasă. Reiau lucrul. Schimb cărţile împrumutate de la B.C.S. Comunicările făcute la Râmnic cu prilejul aniversării a 175 de ani de la naşterea lui Anton Pann (inclusiv articolul lui Papadima) – nefolosibile. Aşişderea broşura tipărită de G. Gană. Nu sunt decis să mă apuc de carte. Subiectul e vast, fantastic, fabulos.

Ne vizitează Goroveii. Discuţie amplă cu Sorin despre „obiectivitatea” demersului istoric (pe care o susţine cu fanatism). Îl înţeleg. Istoria e modul lui de viaţă. Cum ar putea trăi pe un teren nesigur, discutabil, supus aleatoriului?

Luni, 8 octombrie

Parcurg în nervi bibliografie Anton Pann. Scot fişe. Prefaţa lui Flămând la o ediţie populară – doctă, excelentă. Notez convingerea cu care T. Vianu îi atribuie Finului Pepelei naţionalitatea română (după tată).

Vizită la Editura „Sport-Turism”. Gi Damirescu se descotoroseşte de mine (habar n-am de ce), susţine că are foarte multe cărţi în lucru, mă

„pasează” fără să mă fi întrebat în prealabil Doinei Gavrilă. Discuţie cu Doina, noua mea redactoră. Pare încântată de viitoarea noastră colaborare. Promite să-mi încheie imediat contract cu Editura, cu termen de predare a volumului 1 aprilie. Îmi acordă 300 de pagini şi 60 de imagini foto, alb-negru şi color. Cădem de acord şi asupra titlului: „Drumurile lui Anton Pann”.

Planificări calendaristice, corespondenţă, extemporale. Telefonează Bulgăr, mă felicită pentru carte. Peste o săptămână pleacă la Lyon.

Vineri, 12 octombrie

Recitesc „O şezătoare la ţară” şi „Fabule şi istorioare”. Prefaţa lui Ciuchidel (ce nume!) inutilizabilă. Sunt „prins” inevitabil de „fenomenul” Pann. Există în mine. Mă devoră.

Telefonat la Râmnic (în redacţie). Cârstea – ceva mai bine. Semnează acte, pe care i le aduce secretara la spital. Firan, într-o scrisoare, laudă „Memoria Râmniculuí”. S-a apucat să scrie o istorie a Craiovei!

Seara mă vizitează Duci şi Milică. Licitaţie. Momente de destindere.

Luni, 15 octombrie

Lungi clipe depresive. Din cauza oboselii, poate.

Şedinţă de alegeri la Uniunea Scriitorilor de dimineaţă până noaptea. Discuţii teribile, în care sunt risipite talent, invidie, ură. Printre atleţii elocvenţei: Lăncrănjan, Oprea, Darie Novăceanu (din „echipa” Barbu), Deşliu (neobosit), Dinescu – din cealaltă echipă. Se apropie Congresul al XII-lea al partidului, literatorii se zbat pentru a parveni în sferele superioare ale Puterii. Plictis, dureri de cap. Plec pe la 12 noaptea, înainte de încheierea

ostilităţilor. În pauză, mici şuete cu Bălănoiu, Tudor, Mircea Horia Simionescu, Alexei Rudeanu.

Alaltăieri, la Editura „Eminescu”. Anghelescu nu mi-a citit volumul. Râpeanu, zice, e în concediu, până nu vine nu se poate ocupa de carte.

Miercuri, 17 octombrie

S-a stins, după o lungă agonie, tanti Marioara. Ce aş putea nota aici? M-a ajutat enorm, în zile grele, a însemnat, o vreme, însuşi destinul meu.

Înmormântarea la cimitirul Ghencea. Soare, timp primăvăratic. Profesori universitari, colegi de facultate, studenţi şi colaboratori. Lume multă, între care numeroşi necunoscuţi. Ciudat, înmormântarea celor vârstnici e ca o piesă de teatru pe care ai mai văzut-o, al cărei text îl ştii pe dinafară. Cornelia – foarte afectată. Ne întoarcem acasă cu taxiul.

Sâmbătă, 20 octombrie

Cinci ore zilnic la Biblioteca Academiei. Biografia antonpannescă ia contur. Noaptea, înainte de culcare, citesc din Ghica, pentru „atmosferă”.

Scrisoare de la Bălănescu din California. Vesel. E încântat de „Râmnic”, mă roagă să-i mai expediez trei exemplare „pentru prieteni”. Îmi sugerează să-i trimit o carte (sau două) şi lui Baciu, în Honolulu.

Sorescu îmi spune să-i dau trei cronici literare (a câte trei pagini fiecare), le va publica pe o pagină din „Ramuri” în ianuarie. Înainte de a mă apuca de lucru, mă roagă să-i comunic titlurile şi autorii recenzaţi. Prudenţă, vanitate, veleităţi de cenzor?

Deunăzi, Alexei Rudeanu mi-a propus să cumpăr un *cottage* la Cumpătul, alături de căsuţa

lui din scânduri. E de vânzare. Aş putea lucra acolo în timpul verii. Cornelia încântată de idee.

Marţi, 23 octombrie

Mă întâlnesc în centru cu Ion Ruse. Calea Victoriei, pe urmă „Şoseaua" până la Bufet. S-a însurat, are un băiat de şase luni. Nevasta (doctoriţă) şi copilul trăiesc departe, la Tecuci. Ion se duce să-i vadă o dată pe lună, când le oferă mici cadouri din sărăcia lui lucie. Poartă aceeaşi pălărie, aceeaşi haină roasă la revere şi în coate, pantofi scâlciaţi. Şi-a luat în schimb televizor, care-l scuteşte să mai iasă seara în oraş. „Dacă ai vedea ce zdravăn e puştiul" spune cu mândrie, şi în ochi îi străluceşte lumina unei tristeţi devastatoare.

Telefonează Alexei Rudeanu. Ne sfătuieşte ca poimâine, când ne ducem la Sinaia, să luăm paltoanele, e frig, a nins. Cornelia – ameţită la gândul că vom avea o casă a noastră, lângă Cumpătul. Pe mine, proprietatea nu mă ispiteşte. M-am născut cu această infirmitate inocentă.

Citesc pentru grupajul critic „de trei", din „Ramuri", „Învăţături pentru delfin" de Mircea Horia Simionescu. Merge.

Joi, 25 octombrie

Cu Cornelia la Sinaia. „Cartierul" unde locuieşte Alexei (strada Zamora) e la vreo 2-300 de metri de vilele Consiliului Culturii. Barăci din lemn, gen „casă de vacanţă", ieftine, cochete (unele). *Cottage*-ul lui Rudeanu: o cameră, bucătărie, lumină, apă (rece). În cameră – un pat, măsuţă, lampă, radiator, icoane, o biblie, cărţi, o corectură. Intimitate. Gazda ne duce să vedem mult lăudata casă de vânzare. N-ar fi urâtă, dar preţul e prea mare pentru posibilităţile noastre actuale. Mergem cu toţi spre Cumpătul, ne înfundăm în restaurantul „Vânătorul". Frig

straşnic. Ideea de a lucra într-o baracă îngheţată, cu un calorifer electric lângă mine, mă oripilează. Cornelia dezamăgită, abandonăm proiectul. Luăm un taxi până la gară (e noapte), apoi acceleratul. O zi pierdută.

Duminică, 28 octombrie

Mă delectez cu badineriile savante ale lui Cioculescu („Itinerar critic" – 2). Bătrânul e agreabil chiar şi în probleme de istorie medievală. Doct, informat şi cârcotaş, exact cum îi stă bine unui critic. Telefon lui Sorescu, îi spun că vreau să scriu despre Costache Olăreanu („Ucenic la clasici"), Mircea Horia Simionescu şi Cioculescu. „Cine e Olăreanu ăsta? zice maestrul, n-am auzit de el." Propune ca în locul lui să recenzez cartea lui Oprea despre Mateiu I. Caragiale („Dosar al existenţei").

Inspecţie în şcoală. Plictiseală. Secretarii transmit brigăzii de inspecţie orarul cadrelor didactice. Agitaţie în cancelarie, bârfeală, presupuneri.

Veşti despre Cârstea. S-a întors acasă. Nu vine încă la redacţie.

Marţi, 30 octombrie

Zvonuri: se schimbă directorii de editură. Râpeanu ar fi să plece la „Minerva", în locul lui Sântimbreanu vine Marcea, iar Utan va fi înlocuit la „Creangă" cu Constanţa Buzea. Schimbarea domnilor (mai degrabă a tovarăşilor), bucuria nebunilor...

La policlinica „Sahia". Aştept pe hol în faţa unui cabinet de stomatologie. Mă nimeresc alături, pe scaun, cu Anghelescu. Intrăm în vorbă, e într-o dispoziţie de mare generozitate. Mă invită să mai aduc 50 de pagini, să le aduc chiar mâine, pentru a scoate o carte consistentă, „plină". Sun siderat. De

când îl ştiu nu s-a purtat atât de drăgălaş cu mine. Îmi spune, în continuare, să trec cât mai degrabă pe la redacţie, să-i las lui N. Sorin o ofertă pentru a fi inclus cu o carte nouă în planul pe 1981. După o oră îmi vine rândul să intru în cabinetul doctorului. Ne strângem mâna, zâmbeşte tandru. Ce minune să-l fi făcut să-şi schimbe atitudinea faţă de mine?

Vineri, 2 noiembrie

Sărbătorirea lui Mitru la Biblioteca „Sadoveanu" (secţia pentru copii). Prezenţi un mare număr de bibliotecari din toată ţara, pionieri. Scurte alocuţiuni encomiastice: N.I. Barbu, Al. Raicu, Virgil Carianopol, Raţiu, Tita (citeşte versuri). După festivitate, coniac şi sanvişuri. Tita şi Clenciu „se bat" în epigrame spumoase, lumea se amuză. Discuţie cu Gafiţa. Îi spun că scriu o carte despre Anton Pann, deodată intră în panică, mă avertizează că apar prea multe cărţi pentru copii cu teme biografice. Îl liniştesc, volumul meu e pentru altă editură, nu pentru „Creangă". Mitru, emoţionat ca niciodată, a fost o gazdă exemplară. Cornelia şi cu mine o conducem pe Ada Orleanu până acasă, în „Frumoasă".

Predau la „Eminescu" cele 50 de pagini negociate cu Anghelescu la dentist („Marele şlem", „De ce e leul leu"). Sorin – bănuitor, închis în sine, timorat, alunecos ca o stridie. Îmi face milă. Urât îşi mai câştigă pâinea.

Marţi, 6 noiembrie

Plouă, vreme urâtă, rece. De două zile gripă. Zamfir confirmă că Anghelescu a predat volumul. Telefonez lui Socoliuc pentru copertă, se codeşte, n-are timp, lucrează la un afiş pentru pelicula „Ion" de Mureşan după romanul lui Rebreanu.

Lucrez la pagina de cronici pentru „Ramuri”. Dorm prost, puţin. Costache Olăreanu – excelent. „Jurnalul” vieţii lui se suprapune cu întâmplările trăite de mine în facultate. Sorin mă anunţă că volumul nu „intră” în lucru până nu am recomandarea „cenaclului Uniunii Scriitorilor” (inexistent, de altfel). Îmi sugerează să cer recomandarea Mariei Luiza Cristescu, membră în biroul secţiei de proză. Povestea cu „recomandarea” e ultima stupidă aventură a acestei chinuite cărţi.

Sâmbătă, 10 noiembrie

De la o vreme am întrerupt „documentarea” la Anton Pann. Stau tomurile vrafuri pe masă, neclintite. Pierd timpul pe nimicuri. Inspecţia din şcoală a plecat. Uşoară relaxare. Am 28 de ore pe săptămână cu elevii.

„Pranduliu” festiv la Capşa dat de Mitru cu ocazia împlinirii a 65 de ani. Salonul mov, capitonat cu catifeluri fine, mă inhibă. Sunt mai în largul meu într-o bodegă de la marginea oraşului. Oaspeţi: familiile N.I. Barbu, Boicescu, Damirescu, Gafiţa (inclusiv fata, profesoară de engleză), Săvulescu (inspector în Ministerul Învăţământului) şi Ioana Ricus. Petrecem până la 7 seara. Gafiţa – elastic, disponibil, mult mai firesc decât la editură. Barbu îşi ţine obişnuita alocuţiune într-o latină aproximativă („de manual”, aş zice). Mitru în formă proastă, probabil că îl supără sciatica. Glume uşoare, banalităţi, poncife.

Marţi, 13 noiembrie

Apartamentul Mariei Luiza Cristescu, în blocul scriitorilor de pe Apolodor. Nimic şocant, „trăznit”, aşa cum aşteptam. Proprietarii au spart un zid despărţitor şi au „creat” o cameră-salon încăpătoare, de oarecare graţie, mobilat cu piese

„stil” şi abundând în mici excentrităţi artistice de un gust pe alocuri îndoielnic. Gazda – amabilă, uşor vulgară dar simpatică la urma urmei, păstrându-şi şarmul şi vioiciunea pe care alte femei la vârsta ei au început să le abandoneze. Cafele. Maria Luiza povesteşte însufleţită călătoria recentă în Grecia făcută împreună cu familia Şt. Agustin Doinaş. Se emoţionează. Îmi scrie în grabă două referate, unul pentru „Eminescu”, celălalt pentru Craiova („ca să fie”). Recunoaşte dezinvolt că n-a citit nimic de mine. Ne despărţim cu cordialitate.

Doina Gavrilă îmi trimite vestea că mi s-a încheiat contractul pentru „Anton Pann” şi figurez în planul ferm pe anul 1981. La şcoala Ancăi, vizita lui Sântimbreanu. Demagogie, glume groase. Fetiţa se amuză să-şi noteze expresii „crude” şi idei din intervenţiile maestrului. Primejdioşi – copiii!

Sâmbătă, 17 noiembrie

Fac ore. Meseria de profesor. În şcoală – frig. Predau înfofolit în trei flanele. Economii la combustibil. De săptămâna viitoare profesorii sunt obligaţi să facă de gardă *noaptea* – se apropie Congresul. Cum sunt puţini bărbaţi, ne vine rândul foarte repede. Rumoare în presă, un petrolier valah a fost incendiat în apele Bosforului. Bosforul în flăcări.

Îi conduc pe socri la gară, au stat la noi o săptămână. Mama soacră are o mină înspăimântată, ca o vrabie captivă. Drumurile o terorizează. La vârsta lor, oricare drum poate fi ultimul. Când pleacă trenul, socru-meu îşi face o cruce mare, canonică. Bătrâneţea nu e o vârstă, ci altă viaţă, trăită încet şi trist, de multe ori lipsită complet de demnitate.

Luni, 19 noiembrie

A început Congresul al XII-lea. Miliţie, pază. Posturile de radio şi televiziune emit omagii grandioase, marşuri.

Socoliuc a citit nuvela titulară „Câinele andaluz” pentru copertă. Îi place. Eroul, pictor şi el. Promite că în zece zile o „face”.

La editura „Sport-Turism”. Semnez contractul pentru „Anton Pann”. „Conducerea” doreşte să publice volumul în colecţia „Pe urmele lui...”. Faptul mă deranjează. Colecţia e rău famată. Titlul – sinistru. Protestez. Gi mă asigură că „se va bate” ca „Pann”-ul să apară în afara constrângerilor colecţiei. Problema este *dacă*, *unde* şi *când* voi scrie cartea.

Gh. Bulgăr publică în „Convorbiri...” o notă elogioasă la „Memoria Râmnicului”.

Vineri, 23 noiembrie

Rumoare, agitaţie, şoapte. Ieri, la Congres (sala Palatului) C. Pârvulescu ar fi cârtit nemernic împotriva Şefului. Se comentează pe la colţuri. Nimic sigur.

Îl vizitez, cu Mitru, la Fundeni, pe Cârstea, internat în grabă după cel de-al treilea atac de cord consecutiv. Susţine că se simte bine. Fiu-său e în căutarea unei gazde, nu are unde sta, colegul lui de cameră de la cămin, un negru, l-a azvârlit afară, pur şi simplu. Doarme în gară.

Telefonează doamna Vulcănescu. „Cartea Românească” m-a trecut în planul de rezervă pe 1980, cu toate asigurările surâzătoare ale lui Cornel Popescu. „Bătrânul” ar fi să apară, deci, în ’81. Dacă o să mai apară.

„Linda Belinda” de Dumitru Dinulescu. Proză „experimentală”, „antiproză”. Ecouri favorabile în presă.

Duminică, 25 noiembrie

Prânz boieresc în cerc intim la Boiceşti (sărbătoresc anticipat pe Sf. Nicolae). Invitaţi: familia Mitru, Sorin Titel, doamna Streinu. Mâncăruri fine, farfurii de Saxa, servicii de argint, vin roşu cumpărat de Cae în persoană. Sorin Titel, volubil, antrenant, susţine că s-a lăsat de băutură. Doamna Streinu, în stare de senilitate avansată, vorbeşte exaltat despre maestru. Conversaţia susţinută, cum era de aşteptat, de Mitru. Petrecem cu măsură. Majoritatea mesenilor – trecuţi de vârsta chiolhanurilor, a meselor sardanapalice.

Strivit de oboseală în urma săptămânilor ce au precedat Congresul: şedinţe, „cercuri", simpozioane, adunări festive (şi festiviste), gărzi de noapte. După Congres, uşoară relaxare. Scriu cronicile pentru „Ramuri".

Joi, 29 noiembrie

Cinci ore cu elevii, apoi şedinţă până la 6 seara (fără să iau masa). Foarte nervos. Mi-am descărcat năduful pe Constantin în plin consiliu profesoral. Bănuiesc că e unul dintre informatorii şcolii (cel mai periculos). „Ieşirea" mea intempestivă va avea cu siguranţă urmări dezagreabile. Aşa e jocul...

Vizită, cu Cornelia, la familia Gorovei. Mică agapă. Sunt de faţă Rusu, Şuşelescu, Lancor şi doamna Stoica (toţi colegi de şcoală). Pălăvrăgim până la 1 noaptea. Sorin citeşte cu umor şi în curată limbă moldovenească poveştile licenţioase ale lui Creangă.

Ore de desfătare cu Marino (Giambattista), în traducerea rotundă a lui Dimov.

Duminică, 2 decembrie

Socoliuc a terminat coperta „Câinelui”. Înfăţişează un boxer (de fapt un monstru) cu gheare ameninţătoare sfârtecând o pasăre captivă, urme de sânge şi un buchet de flori fanate. Prea multe „semne” pentru a sugera impactul violenţei cu ingenuitatea.

Telefonează Antimia, de la Inspectoratul şcolar al municipiului. Mă ceartă că nu m-am înscris la reciclare. Evocă documentele Congresului al XII-lea şi sarcinile ce revin profesorilor de ştiinţe sociale. În glasul blând, de activist „de treabă”, decelez uşoare note ameninţătoare.

Termin recenziile pentru „Ramuri”. Sorescu îmi spune să i le expediez chiar mâine. Spre seară, telefon de la Omescu. E însărcinat de Uniunea Scriitorilor să mă invite la comemorarea lui Zaharia Stancu. Mă roagă dulce să-l propun la premiul Uniunii Scriitorilor! Ce idee!

Frumoasă ediţia Emil Botta publicată la „Eminescu” de Râpeanu. Lectură cu glas tare pentru Dan, înainte de a merge la culcare.

Marţi, 4 decembrie

În fiecare an, la începutul lui decembrie, intru în alertă. Când, unde plec? Voi mai obţine concediu fără plată? Divorţul (temporar) de şcoală e singura soluţie de a supravieţui ca scriitor. Reluat de patru zile munca sistematică la „Pann”. Pe masă, cartea lui Ovidiu Papadima.

Comemorare, la Casa Scriitorilor, a cinci ani de la dispariţia lui Z. Stancu. Pavoazare. Vorbesc G. Macovescu, Radu Popescu, Carandino. Urmează recitări din opera poetului (Irina Răchiţeanu, Elena Sereda, Liptac). Sala arhiplină! Văduva lui „conu Zaharia”, în doliu mare, tronează în prezidiu. Printre participanţii la „manifestare”: Papu, Blandiana, Rusan, Deşliu, Nisipeanu, Banuş, Bălăiţă, Balaci, Novicov. L-am

luat pe Dan cu mine. După, ne oprim la Capşa, ne îndopăm cu cataifuri.

Joi, 6 decembrie

Invitaţi la masă la Elena Zarescu. Stă în Berceni într-un apartament modest dar îngrijit. Gh. Anca – în vervă. Se pare că va pleca totuşi în India, e în culmea fericirii. Îi lipseşte doar o semnătură. Discuţie despre poezie şi politică. Elena – gazdă agreabilă.

Aseară, o oră la familia Gorovei. Îl cunosc pe Dinu, descendentul ultim al lui Odobescu (susţine el). Distins, pedant dar jovial, verbozitate, memorie extraordinară. Pe vremuri – să fi fost bancher sau om politic. Printre invitaţi, criticul de artă V. Savonea, de o mediocritate veselă, exuberantă.

Luni, 10 decembrie

Se apropie sărbătorile Crăciunului. Cornelia ar vrea să mergem undeva, la munte. Trec printr-o perioadă de totală abulie. N-am chef de lucru. De nimic. Azi, directoarea mi-a semnat surâzătoare cererea de concediu fără plată pe trimestrul doi. Vorbit cu Şovu să pună o vorbă bună la Pelinescu, inspectorul general pe Capitală. Da, zice, va încerca să mă ajute.

Telefonat lui Tamaş. Îl rog să se intereseze la O.N.T. dacă sunt camere, de sărbători, în vreuna din vilele localităţilor „titrate” ale Vâlcii.

„Trăieşte şi ia aminte” de Valentin Rasputin (recomandată de Alexei Rudeanu), naraţiune „tradiţională” scrisă remarcabil, în maniera Şolohov. Colind pentru întâia oară prin peisajul siberian. Insatisfacţia la lectură vine, poate, din idiosincrasia căpătată în deceniile anterioare faţă de literatura sovietică.

Joi, 13 decembrie

La invitaţia Monicăi Gorovei, soseşte în şcoală cuplul Nora Iuga – George Almosnino. Biblioteca şcolii arhiplină. Poeţii citesc versuri, apoi discuţii cu elevii. Agreabil. Directoarea Verman ne invită în cabinetul ei, pateuri calde preparate în laboratorul şcolii, coniacuri. Şuetă literară, răutăţi. Oaspeţii, ieşiţi în lumea poeziei de sub mantaua generoasă a lui M.R. Paraschivescu (pe când acesta abandonase poza de atlet al proletariatului), îl acoperă cu laude pe maestru. Cuvinte elogioase şi despre Raicu, care i-a publicat în perioada începuturilor. Se indignează, în schimb, de atitudinea „revoltătoare" a lui Ioan Alexandru care obişnuia, în văzut tuturor, să-şi facă cruce şi să binecuvânteze hrana înainte de a lua masa în restaurantul vilei scriitorilor de la Neptun. „Cum de nu se iau măsuri severe împotriva unor astfel de gesturi necuviincioase, ostentative?" întreabă justiţiar poetul George Almosnino. În rest, simpatici. Se fac uşoare glume politice (nevinovate).

Telefonează George Şovu. A vorbit cu Pelinescu, l-a convins *cu mare greutate* să-mi dea concediu fără plată. Peste cinci zile am cererea semnată. Pe 10 ianuarie sper să plec la lucru.

Citesc „Procesul-verbal" de J.M.G. Le Clézio, apărut cu 16 ani în urm la Paris. Sincronism balcanic! Cartea, în ciuda scriiturii sofisticate, mi se pare „depăşită" (ciudat, dar asta este!).

Duminică, 16 decembrie

Ştiri sumbre. Se instalează rampe pentru lansarea armamentului atomic în Italia, Anglia, Germania. Trăim literalmente pe un butoi cu pulbere, într-o suavă fericire inconştientă. „Pravda" publică un articol despre „evenimentul"

Pârvulescu (din auzite). „Scânteia”, în schimb, abundă de articole triumfaliste.

Îmi petrec duminica în şcoală, sunt de serviciu. Plictiseală. Nu pot citi, deşi am servieta tixită cu cărţi „de atmosferă” despre prima jumătate a veacului trecut. În jurul prânzului – control de la sector: doi tipi cu şapcă, în haine scurte, îmblănite. Se fâţâie prin curte, prin cămine, la bucătărie. Mănâncă în grabă chiftele cu cartofi piure şi câte o gogoaşe, se şterg la gură cu batista. Mai dau o raită prin ateliere. „Cum merge treaba?” mă întreabă unul dintre ei (probabil şeful) în timp ce urcă sobru în limuzină.

Marţi, 18 decembrie

Serie de telefoane la Râmnic pentru obţinerea a două camere la Căciulata. Promisiuni, dar numai după 27 decembrie. Or noi vrem să pornim din Bucureşti pe 23. Cornelia propune să locuim, în interval, la Râmnic.

Monica Gorovei ne duce s-o vedem pe Ecaterina Cristea-Delighioz. Stă într-o casă boierească, veche, cu grădină, în apropierea bisericii Armeneşti. Interiorul – încărcat cu mobilă din secolul trecut, fotografii din tinereţe (excepţionale), covoare moi, oglinzi veneţiene şi tablouri, peste tot tablouri: flori, peisaje (în principal din Tulcea), portrete, nuduri. Portretele – cu totul remarcabile. În rest – cărţi zdrenţuite, bibelouri, o pisică – atmosfera imaginată de mine în „După-amiaza unui faun”. Artista ne arată, ştergându-şi lacrimile, poza înrămată a soţului – un tânăr cu alură de american, răpus de cancer cu decenii în urmă. Trataţie cu cafea, fursecuri, ţuică (!). Ne povesteşte dezagrementele pricinuite de Tomozei (potop de invective, între care nu lipseşte acela de „ţigan”), cu care împarte o „casă de vacanţă” la Câmpulung-Muscel. L-a cunoscut odinioară pe Pallady, care a îndemnat-o să

folosească gri-ul, „culoare rară pentru pictori”. Petrecem două ore într-o lume prăfuită, ireală, al cărei farmec a încetat de mult să mai încânte spiritele.

Şovu îmi telefonează că inspectoratul mi-a aprobat concediul din trimestrul doi. Pelinescu i-a spus că începând cu anul viitor nu se vor mai acorda concedii fără plată.

Joi, 20 decembrie

Ne vizitează Alexei Rudeanu cu Nadina, fiica Valeriei Boiculesi. Nadina – femeie tânără, gingaşă, figură de copil (gen „fluture”), brunetă, cărare la mijloc, lasă impresia că suportă bine autoritatea intelectuală a lui Rudeanu. Alexei s-a hotărât să plece la Sinaia, a stat în Bucureşti trei luni, e disperat, aglomeraţia urbană şi smogul îl fac realmente să sufere. E om al munţilor.

Şedinţă de partid la Uniunea Scriitorilor, găzduită din nu ştiu ce motive de primăria sectorului I, în care m-am căsătorit cu 24 de ani în urmă. Nimic notabil. Aflându-mă, în pauză, într-un grup mai mare, am onoarea să-i strâng mâna lui Mircea Iorgulescu. Seara, vizită protocolară lui Bazil. Pateuri, whisky. Îi dăruiesc „Memoriile” lui Ludovic al XIV-lea. Amfitrionul – îngrozitor de obosit. Păr alb, frumos, o meşă căzându-i peste frunte. Îmi sugerează că ar vrea să se retragă sub pelerina ocrotitoare a lui Ghişe, dar acesta n-are încă post! Părere bună despre Gâdea. Se teme, poate, să nu duc vorba mai departe!

Sâmbătă, 22 decembrie

Lucrat la darea de seamă trimestrială a direcţiunii, incendiu în şcoală (alarmă, panică, pompieri), consiliu profesoral interminabil. Predau „conducerii” hârtia cu aprobarea concediului fără plată, pe care mi-a înmânat-o Şovu personal. Şovu

– om fin, de o mare delicateţe sufletească (ce-o fi căutând în jungla ce se numeşte Inspectoratul şcolar al Municipiului?). Promisiuni de întâlnire cu nevestele în aprilie.

La Mitru, proaspăt sosit din R.D.G. (trimis de Uniune). A fost în Leipzig, Dresda, Weimar şi Berlin împreună cu Suzana Delciu (soţia lui A. Lambrino), care l-a „înnebunit” cu limbuţia ei obositoare. Impresii de călătorie. Încearcă, aşa cum mă aşteptam, să mă convingă că în excursia pe care am făcut-o recent eu însumi, „am trecut uşor pe lângă lucruri”, n-am reuşit să văd „esenţialul”. Germania e apanajul lui. La urma urmei, de ce l-aş contrazice?

Doamna Streinu a citit „Walhalla” şi „Toamna, păsările...” şi mă consideră „unul dintre cei mai remarcabili scriitori români”. Drăguţ. Notez regretul că aprecierea n-a venit din partea soţului.

Luni, 24 decembrie

La Râmnic, cu familia, în casa părintească. Doamna Ghinea a făcut din vreme foc în camere. Aer închis, păianjeni, miros puternic de mangal. Desfacem lucrurile. Cornelia deschide geamurile, şterge mobila. Copiii – veseli.

Ies în oraş. Ruine. Imagine înspăimântătoare. Râmnicul, din dreptul Tribunalului până la podul Vinerii Mari, nu e decât o masă informă de moloz din care se ridică nori de praf. Ce nu au reuşit să facă două cutremure şi două conflagraţii mondiale, a izbutit, cu rezultate impresionante, mintea născocitoare a Omului.

Vizite lui Tamaş, Lazăr, Cârstea (la el acasă). Locuieşte în „cartierul ştabilor”, cvartal mignon de vile (parter-etaj) în apropierea liceului „Bălcescu”. Primire călduroasă. Cafele. A renunţat la băutură. Mult schimbat în bine faţă de ziua când l-am văzut pe patul de spital de la „Fundeni”. Se plânge că a

intenţionat să vândă la anticariat operele complete ale lui Lenin (circa 50 de volume) şi anticarul a refuzat să le primească. „Cum e posibil, zice, să nu-i intereseze opera lui Lenin! Ce zile! Ce confuzie tristă de valori!” Repetă obsesiv „Ce zile!”. Privirea i s-a umezit de lacrimi.

Miercuri, 26 decembrie

Petrecem Crăciunul în familie. Azi, dimineaţa, drum la cimitir. Aprindem candela la căpătâiul mamei. Părintele Nedelescu ne invită în altarul bisericii Sf. Ioan. Facem cunoştinţă cu ceilalţi preoţi ai lăcaşului, Chiriţă şi Bănescu, care mă copleşesc cu laude pentru „Memoria Râmnicului”.

Seara soseşte familia Mitru de la Bucureşti. Îi aşteptăm în gară, apoi îi invităm acasă „la o gustare”. Participă şi Costea Marinoiu, care a venit cu o limuzină a Culturii pentru a-l transporta pe Mitru la Olăneşti. Gustarea, de fapt o cină de Crăciun, îi dă prilej lui Mitru să ne amuze cu glume şi amintiri din vremea studenţiei.

Îi cumpăr lui Dănuţ „Arta islamică” într-o foarte bună ediţie englezească. În planul Editurii „Scrisul Românesc” (îmi spune Marinoiu) figurează şi volumul meu, „Marele Şlem”.

Joi, 27 decembrie

Ni se eliberează două camere în hotelul „Căciulata” de lângă mânăstirea Cozia. Ne instalăm. Odăile se află la etaje diferite, dar nu contează, suntem mulţumiţi. Plimbare prin Călimăneşti. Pustietate. Sezon mort. Frumosul pod cochet (adevărată operă de artă) de peste Olt, care lega localitatea de Ostrov, a fost dinamitat. De asemenea, pădurea multiseculară din Ostrov nu mai este. Sunt consternat. Trăiesc aievea vremuri de apocalipsă. Rămân minute în şir cu ochii fixaţi

asupra peteculuí de pământ despădurit, pleşuv, care a făcut de totdeauna farmecul Călimăneştilor.

Fuiorete, dispecer şef al vilelor din staţiune, promite că-mi va oferi „cazare” la castelul cantacuzinesc, fără să aducă grupuri de excursionişti în week-end. Mă hotărăsc pe loc: în ianuarie vin să scriu aici.

Stare gripală. Tuse, temperatură mare. Incapabil să întreprind ceva. Citesc „Romanul unei zile mari” („23 August”) de Leu. Ignobilă mistificare! Cum e posibil să se publice aşa ceva?

Duminică, 30 decembrie

Sfârşit de an. Tristeţe. Umilit de boală. Mă bate gândul să abandonez „Jurnalul”. Cui foloseşte? Rareori mă întorc asupra lui „ca să-mi aduc aminte”. Jurnalul e o oglindă falsă, un joc, o „artă a disculpării”, o justificare cinică a erorilor comise peste zi. Deşertăciune, narcisism.

Seara ne adunăm toţi patru în jurul mesei, jucăm wist. Copiii – veseli, aşteaptă cu înfrigurare revelionul. Febră.

1980

Miercuri, 2 ianuarie

Surpriză. Ne vizitează familia Pârăianu. Luăm prânzul împreună la hotel. Plimbare pe „faleză”, apoi la mânăstirea Cozia. Incinta mânăstirii e pustie. Ne închinăm la sfintele icoane. Cozia, ferită de mulţimea curioasă, se întoarce, parcă, în istorie, redevine lăcaşul de curată şi smerită pioşenie.

Spre seară, viscol. Bătaie cu zăpadă. Pe Olt alunecă alene sloiuri mari de gheaţă. Din lipsă de altceva mai bun, citesc D’Annunzzio („Focul”). Retorică stufoasă, artificială. Ilizibil.

Vineri, 4 ianuarie

Călătorie aventuroasă cu autobuzul (6 ore) la Bucureşti pe un viscol rău, siberian. Telefonez la editura „Eminescu”. Sorin îmi spune cu vocea lui neutră, cenuşie, că mi-a sosit, în fine, corectura.

Debut sărac de an. Preotul Nedelescu mi-a trimis fotografiile promise pentru „Memoria Râmnicului”. În general corecte (ici-colo se observă stridenţe ori stângăcii de amator). Am fost căutat în lipsă de Titel, Elena Zarescu, Gh. Bulgăr, Ovidiu Papadima.

Pun ordine în lucruri (şi în idei). Pe 11 ianuarie vreau să plec la muncă. Primit cu poşta de la Iv Martinovici „Întoarcerea la Nausicaa” însoţită de o dedicaţie galantă.

Sâmbătă, 5 ianuarie

De două zile ger cumplit. Ferestrele acoperite cu un strat de gheaţă. Sentimentul că trăiesc precar, că traversez o stare de desensibilizare, că zilele „se duc”, alunecă indiferente pe lângă mine.

Iau cartea de la Editură. 182 de pagini culese cu literă frumoasă dar mică, economică (la modă astăzi). Bucur lipseşte, i-a murit soţia. Colegii din redacţie discută între ei în şoaptă, un fel de a-şi mărturisi tristeţea.

Vizită, cu Cornelia, la familia Landauer (poimâine e ziua onomastică a lui Ionel). Au mai venit la masă profesorul Părăuşanu şi familia N. Gafton. Nick în bună dispoziţie de vorbă. Cancanuri de la facultate, intrigi, bârfe. E omul ce trăieşte în război cu toată lumea, nemulţumit, insurecţional, în ofensivă. Discuţia se mută în domeniul chimiei. Plictiseală.

Marţi, 8 ianuarie

Ninge. Zăpadă abundentă, până la brâu. Circulaţia vehiculelor paralizată. Drum greu până la Casă, înotând prin valuri de nămeţi. Decor alpin. Frumos, nici vorbă. Depun în redacţie corectura. Casvan, şeful „producţiei", îmi spune că volumul e planificat să apară pe trimestrul trei. Dacă doresc să apară mai devreme (doresc, fireşte), va trebui să acopăr băneşte corectura a doua. Fac o „plimbare" şi la „Ştefan Gheorghiu". Alerg pe coridoare, clădirea aceasta aseptică, aerisită, mă inhibă, îmi dă frison. Aflu de la Ureche că „reciclarea" e *obligatorie*, inevitabilă. Cursanţii îşi aleg din timp o temă al cărei plan detaliat va trebui predat în sesiunea din aprilie. Mă aşteaptă un an şcolar penibil. Scurte vizite de protocol lui Anca, apoi lui Ţârlea, care promite să-mi împrumute biografia lui Anton Pann de G. Dem. Teodorescu.

Seara, festin în strada Vişinilor, la familia Pârăianu. Sărbătorim tardiv Crăciunul. Amfitrioana ne răsfaţă cu bucate „fine". Vin de Medgidia. Mitru – vesel.

Vineri, 11 ianuarie

Călimăneşti. În vila Cantacuzino. Primesc aceeaşi cameră în care am scris o parte din „Toamna, păsările...", „Fantezie pentru trompetă solo" şi „După-amiaza unui faun". Caloriferele fierbinţi. Căldură. Călimăneştiul acoperit cu un strat subţire de zăpadă. Aer de munte.

Drum până în oraş. Schimb două vorbe cu doctorul Mămularu, care-mi aduce elogii pentru „Memoria Râmnicului”. La întoarcere îl vizitez pe Albuleţu în laboratorul de patiserie de la subsolul vilei, gust delicioasele „tricornuri”, specialitatea casei. Bucuros că mă revede.

De câte ori sosesc „la lucru” mă copleşeşte întrebarea: voi scrie, nu voi scrie? Începe lungul şir al zilelor de iarnă, intense, posomorâte, urmate de nopţi insomniace.

Citesc cu pasiune „Toamna patriarhului” de Márquez. Halucinantă carte, sufocantă.

Miercuri, 16 ianuarie

Ies prin Călimăneşti. Frig (minus 15 grade!). Oraşul plin de steaguri. Ce să fie? Cumpăr „Scânteia”. Nimic care să justifice într-un fel „deranjul”. Ştiri: O.N.U. votează o rezoluţie împotriva invaziei Afganistanului de către trupele ruseşti (România n-a participat la vot!); Indira Gandhi din nou în fruntea Indiei; Tito – bolnav, în stare gravă. În rest lozinci, „primiri”, articole festive, telegrame, osanale închinate Şefului.

Scriu patru pagini dintr-o naraţiune pe care am intitulat-o provizoriu „Anonim flamand”. La 12 noaptea rup textul, deschid ferestrele. Ger. Noapte de cristal.

Duminică, 20 ianuarie

Trec zilele între muncă asiduă şi renunţări. Nopţile arunc la coş ceea ce am ţesut în cursul zilei. Nervozitate. După-amiază începe să curgă apă din tavan. Pun vase şi lighene. Din sfert în sfert de oră vărs vasele, în buna tradiţie a lui Sisif. Situaţia ar putea fi comică dacă aş avea puţin umor. Spre seară mă hotărăsc să plec la Bucureşti, mă aşteaptă corectura a doua la volumul de nuvele „Câinele andaluz”.

Vizită amicului Mitrana, în casa lui atât de primitoare. Se plânge că „organele” nu-i dau

transferul la o şcoală în Jiblea, obligându-l la o navetă umilitoare. Masă întinsă. Bem vin „de casă”. La zece noaptea mă conduce până la vilă. Ger ţeapăn.

Marţi, 22 ianuarie

Din nou acasă, după un drum îngrozitor cu trenul, într-un compartiment de clasa întâi neîncălzit. Copiii – fericiţi că mă revăd. Le aduc cadouri (cărţi) cumpărate la Călimăneşti. Pe masă – vrafuri de scrisori, ce mă obligă la ore de corespondenţă plictisitoare.

A apărut în „Ramuri” pagina de critică în care public trei recenzii. Debut critic târziu (în presa culturală). Pagina – curată, expune fotografia mea cu barbă. Sorescu s-a purtat cu mine ca un lord.

Citesc „Conştiinţa critică” de Georges Poulet în traducerea lui I. Pop. Se pare că în Franţa, astăzi, prestigiul eseisticii şi al teoriei literare îl eclipsează pe acela al literaturii ficţionale.

Vineri, 25 ianuarie

De două zile – corectură. Găsesc o groază de greşeli scăpate la corectura anterioară. Lectura textelor mai vechi mă oboseşte, îmi dă chiar o senzaţie incomodă de jenă. Îmi amintesc de corecturile „romantice” la primele volume. Cu câtă voluptate le făceam! Cu câtă încrâncenare mă străduiam să scot un text curat, fără greşeală! Souppault afirmă într-un interviu dat lui I. Pop că reeditările realmente nu-l mai interesează, e îngrozit la ideea de a-şi citi propriile-i versuri, scrise cu o jumătate de veac în urmă.

A sosit Gică din Cehoslovacia. Vioi, plin de impresii. Ne îmbrăţişăm. Nu ne-am văzut de un an şi jumătate.

Sâmbătă, 26 ianuarie

Îmi fac sumar bagajul, mâine mă întorc la lucru. Buimac, trăiesc în vis. Drum până la Casă, las corectura a doua în redacţie. Nu mă văd cu nimeni.

Bat librăriile din centru. Puţine noutăţi. Vitrinele abundă în schimb de „operele" Marelui Mogul în ediţii scumpe, legate şi celofanate. Revista „Transilvania" publică în locul schiţei mele o proză de Gh. Schvartz. Telefonat lui Titu Popescu la Sibiu, se bâlbâie jalnic (el însuşi îmi ceruse colaborarea), promite că mă va publica într-unul din numerele următoare, se jură!

Veşti proaste în ziare: Afganistanul, anularea (sau amânarea, sau boicotarea) Olimpiadei, diplomaţi ostateci, puciuri în stil latino-american, căderi spectaculoase de guverne, penibila agonie a lui Tito, campanie electorală în S.U.A. Se anunţă un an magnific.

Luni, 28 ianuarie

Revin în cămăruţa mea de lucru. Din nou singur. Izolarea îmi dă un dram de oxigen (şi de speranţă). Descopăr cu surprindere că am şoareci (vin de la laboratorul de patiserie de la subsol). Castelul cantacuzinesc e cufundat într-o superbă linişte odihnitoare.

Îmi iau inima în dinţi şi plec să vizitez ce a mai rămas din Ostrov. Frig groaznic. Trec Oltul pe limanul sudic al insulei (la Jiblea). Insula arată ca un pământ trecut prin foc şi sabie. Pustiu. Întristător spectacol. În afara schitului ce supravieţuieşte încă (salvat printr-un miracol de la demolare) n-a mai rămas nimic din frumuseţea paradisiacă a Ostrovului. Intru în biserică. Impresionante icoanele împărăteşti şi chipul Christ-ului cel Negru, dominând lăcaşul. Aprind o lumânare. Asist la slujba de înmormântare a unui om sărman (coşciugul însoţit de trei femei îmbrobodite), oficiată în grabă de un tânăr preot spân.

Joi, 31 ianuarie

Împlinesc astăzi 51 de ani. Melancolie. N-am sperat nicicând să ajung la această vârstă, e scandalos cât am putut să abuzez de îngăduinţa binevoitoare a Domnului.

Primesc cinci telegrame de felicitare. Poştaşul – efectiv stupid. Îşi lasă bicicleta în poarta vilei, îşi scutură bocancii de zăpadă, bate la uşă. «Altă telegramă, domnu'», îmi zice şi zâmbeşte tâmp în aşteptarea tradiţionalului bacşiş.

Reiau nuvela de unde am lăsat-o la plecare. nu merge. *N-are ritm*. Rup totul. Aştept zile mai bune. Seara, cobor în curte. Se aude murmurul uşor al Oltului. Lumina lunii îmbracă într-o paloare fluorescentă imensitatea albă a zăpezii.

Luni, 4 februarie

Trec zilele. Nuvela merge greu (am scris opt pagini). De alaltăieri, viroză, febră seara. Căldură excesivă în cameră. Vremea – încântătoare, noaptea lună. Vorba Ioanei Cantacuzino: păcat că nu pot fi la unison cu frumuseţea unică a pădurii.

Telefonat Corneliei. Cornel Popescu i-a spus să nu mă agit, n-a intervenit nimic în planul Editurii.

Nume *chic*: Norica, Mirandola, Severina.

Joi, 7 februarie

Mă simt mai bine. Fără febră. Stare de caşexie. Realmente nu pot merge, am vertijuri. Trântit pe pat, privesc pe geam decorul zugrăvit curat în alb. Ieri m-am trezit cu un şoarece ce se plimba agale pe piciorul meu. Încerc să-l prind, zadarnic. Femeia de serviciu a pus prin vilă otravă pentru şoareci (cu grâu).

Trăiesc în inerţie. Apatic. Nu mai am mâncare. Cornelia îmi scrie că mi-a sosit un teanc de cărţi din Franţa.

Sâmbătă, 9 februarie

Refăcut după viroză dar slăbit. Azi prima zi în care *stau la masă*. Rezolv corespondenţă. Mi-a scris Şt. Baciu din Honolulu, amabil dar distant, se teme, poate, să nu-i solicit cine ştie ce servicii! Susţine că a pus „Memoria Râmnicului” într-un sertar „sub tropic”! Mitru mă sfătuieşte să abandonez „conflictele minore”, „dramele intime”, „fleacurile” şi să atac probleme majore, cum ar fi, de pildă, „destinul omenirii”. Parcă valoarea cărţilor ar depinde de tematică! Îmi confirmă că „Avionul” e în repertoriul teatrului „Ion Creangă”, probabil va intra la toamnă în repetiţii (după Alecu Popovici citire). Primesc depeşă de la Bulgăr, din Franţa şi de la Dan (douăsprezece pagini!), care s-a calificat în faza următoare a olimpiadei de română. Le-a dat să scrie despre „Mitul lui Prometeu în literatura noastră”. Ce enormitate!

A apărut „De la Zalmoxis la Gengis-Han” de Eliade. În hol, pe scări, în baie – şoareci morţi.

Marţi, 12 februarie

Scriu 15 pagini din nuvelă (cu totul). Vocea naratorului e falsă. Îmi trebuie altă „gamă”, alte ritmuri. Obsesii: fugile lui Bach.

Se împlinesc astăzi 33 de zile de când lucrez la vila „Cantacuzino”. Seara, cobor în curte, stau de vorbă cu mecanicul centralei termice. E ginerele lui Bobâncă, administratorul Cantacuzinilor, pomenit adesea în scrisori. Insul – sărac cu duhul, grobian, nu-şi aminteşte nimic despre Ioana şi epoca de aur a stăpânilor. Pierdere de vreme.

Fac aprovizionarea pentru o săptămână. Oraşul complet depopulat. Telefonat Corneliei, tanti Aglăiţa nu se simte bine, acuză dureri în abdomen. Dan s-a calificat şi la olimpiada de engleză (faza pe municipiu). Mitru – plecat la Iaşi, se logodeşte Lia.

Duminică, 17 februarie

Întâia zi de *muncă rea*, „ca în tinereţe”: trei pagini. Eroul începe să se contureze, să prindă personalitate. Rescriu fragmente din „Jurnal” în care relatez *căderea mea în baie* (cu ani în urmă).

Scrisoare de la tata. Mă invită să lucrez la el, la vară, în camera din curte, unde am scris „Memora Râmnicului”. Dacă m-aş duce?

Noaptea – coşmare. Mă trezesc, nu pot să mai adorm. Mă plimb o oră prin holul mare al vilei. Zgomote şi şoapte la etaj. Aştept din clipă în clipă să apară umbre înveşmântate în rochii lungi, de bal. Apoi se lasă liniştea şi mă cuprinde frica. Halucinez.

Sâmbătă, 23 februarie

Lucrez cu un ritm de trei pagini pe zi. Astăzi închei capitolul al treilea. Naraţiunea „merge”, dar nu ştiu încă deznodământul. Scriu mecanic.

Rare momente de odihnă. Ies afară. Zăpadă. În curtea vilei se repară o maşină. Aprind o lumânare la mormântul micului Cantacuzin de sub pădure. Descopăr cu uimire un buchet de flori zăcând pe lespedea de marmură a cavoului.

Sâmbătă, 1 martie

Sunt clipe când singurătatea mă ucide. N-am mai ieşit prin urbe de zece zile. Schimb două vorbe, dimineaţa, cu femeia care face curăţenie. Practic, n-am ce vorbi cu ea. „Cât timp mai staţi?” mă întreabă în fiecare zi în timp ce mătură, exhibând o curiozitate idioată, de „om de treabă”.

În „România literară” de alaltăieri se publică recenzia lui Florentin Popescu despre „Memoria Râmnicului”. Insul, pedestru, lipsit de harul scrisului. În rest, amabil.

Joi, 6 martie

Biblioteca din localitate îmi trimite printr-o fetişcană un vraf de exemplare din „Memoria Râmnicului” pentru a scrie pe ele dedicaţii. Sunt invitat, ca membru al jurului, la un concurs pentru elevi pe teme literare, refuz. Printre persoanele care-mi solicită o semnătură pe „Memorie” se află şi profesorul Vişoiu, fot coleg de şcoală cu peste 40 de ani în urmă.

Ancuţa îmi trimite de 1 martie un mărţişor şi patru-cinci rânduri caligrafiate cu mâna tremurată. Cornelia lucrează la redactarea cursului pe care îl predă studenţilor la Politehnică. Se plânge că scrisul o epuizează.

Ieşit în târg după cumpărături. Timp splendid, soare. Mă clatin. Am uitat să merg.

Duminică, 9 martie

Mă aflu (teoretic) la jumătatea micului roman „flamand” (pagina 80). Am stabilit desfăşurarea tramei până la sfârşit. Am scris finalul! Totuşi, nervozitate. Dureri de ochi cumplite – cu osebire seara. Nu progresez valoric. Monotonie. Naraţiunea nu are „încărcătură” ideatică.

Scrisoare de la Mitru. I-au venit extrase din articolul elaborat de el (împreună cu Viniciu Gafiţa) pentru Enciclopedia internaţională a literaturii pentru copii, editată în Germania Federală, în care figurez „la loc de cinste” (dixit Mitru) cu „Partida”. Mă felicită. Ce copilărie!

Azi s-au desfăşurat alegeri în toată ţara. Forfaitez.

Joi, 13 martie

Primesc de la Cornelia trei exemplare din „Câinele andaluz”. Coperta, din carton de calitate proastă, nu e lăcuită. Dezamăgit. E cea de-a optsprezecea carte ce-mi apare. M-aş fi gândit pe vremuri, când eram profesor la Nucet şi aşteptam cu groază sosirea de la Târgovişte a instructorului

de partid, că o să ajung să public vreo carte, una singură?

Ochii, de ieri – mai bine. Mă tratez cu disperare. Afară timp urât, prielnic pentru lucru. Am încheiat capitolul al patrulea. Teribil de obosit.

Luni, 17 martie

Trăiesc sub tensiune, alternând descurajarea cu speranţa. Noaptea – insomnie.

Cornelia a citit volumul, i-a plăcut. E primul om care-mi citeşte cărţile. Consideră că e de nivelul „Faunului". Primesc din Franţa un vraf de ziare (din săptămânile trecute) de la Bulgăr. Obişnuieşte să-mi scrie pe spaţiile albe ale paginilor. Extravaganţă, avariţie?

Mircea se căsătoreşte sâmbătă la primăria de pe Labirint, aflată la câţiva paşi de casa unde am locuit odinioară cu Cornelia (eram pe atunci de vârsta mirelui!). Regret că nu pot fi părtaş la bucuria lui.

Mă rog în fiecare noapte înainte de culcare. Raportul dintre fatalitate şi credinţă e asemănător cu acela dintre operaţie şi anestezie. Credinţa uşurează acceptarea cu seninătate a fatalităţii.

Miercuri, 19 martie

Scriu în nervi. Mă „ţin" cu sedative. În patru zile sper să termin. Acest roman „flamand" m-a chinuit cam tot atâta cât „Bătrân cu bască".

Cu 24 de ani în urmă, la 6 dimineaţa, luam trenul de Predeal împreună cu Cornelia. În noaptea de ajun făcusem nunta (la tanti Marioara). Eram narcotizat de fericire, buimac, iresponsabil. 24 de ani!...

Mitru îmi reproşează că nu i-am scris. Uită că scrisorile fac între Bucureşti şi Râmnic 7 zile. Preocupat de nunta Liei. Cadou de nuntă: 80 de mii! Sunt ameţit. Când m-am căsătorit aveam 675 de lei pe lună. Vrea să-şi intituleze cartea „Milă pentru Eva" (După Montherlant). I-aş spune că „nu merge", dar se va irita fără îndoială. Îmi laudă

„Câinele”, mai ales acurateţea frazei şi „stilul cizelat”.

Duminică, 23 martie

Terminat „Anonim flamand” (la 9 seara). Sfârşit de oboseală. Senzaţie de fericire tâmpă. Mă plimb de colo-colo prin vilă până la unu noaptea. De la mansardă se vede apa Oltului alunecând în linişte spre Ostrov.

Vizită, după-amiază, a nuntaşilor care au participat la cununia lui Mircea Mateescu: Gică, Marcela, Fănică şi Monica. Sporovăim o oră, impresii, bârfă de familie. Pe urmă îmbrăţişări, echipa se urcă în maşină, pornesc spre Hunedoara.

Ion Iancovescu: „Actorii români sunt ca nişte cai de curse care n-au hipodrom şi deci se înhamă la saca – să nu stea degeaba!” (13 decembrie 1926).

Luni, 24 martie

Pe drumuri. La Râmnic cu o „cursă” jerpelită. Clipe de tihnă la mormântul mamei, pustiit, pierdut printre tufişuri de verdeaţă. Trec pe la Tamaş, Costea Marinoiu, Cârstea (la redacţie), care-mi cere cronici literare.

După-amiază fug la Cozia, apoi mă întorc să mă închin în Ostrov. Noroi până la gleznă. Aprind o lumânare. Se lasă întunericul. O oră la Mitrana.

Telefonat Corneliei. Bagaje. Mâine sunt acasă. Pun cele două exemplare ale „Flamandului” în geamantane diferite. Prudenţă oltenească. La urma urmei e vorba de munca mea de-o iarnă.

Miercuri, 26 martie

Bucureşti. Zi lungă. Drum până la „Casă”. Râpeanu – mai amabil decât în alte rânduri, mă întreabă dacă mai am vreo carte în lucru pentru „Eminescu”. Drăguţ. Îi spun că da. Chiar am. Fireşte, ştie foarte bine că planurile editoriale pe

’81 şi ’82 sunt gata, redactate, aprobate. Intenţia contează... Schimb câteva cuvinte cu Bucur, N. Sorin, Zamfir, Cursaru. La „Creangă” împart la toată lumea cărţi. Surâsuri, exclamaţii ipocrite de plăcere. Surprinzător e gestul lui Gafiţa care mă invită „să-i aduc o carte nouă”. Utan lipseşte, redactorii şoptesc că ar fi la o nouă cură de dezalcoolizare. Am satisfacţia să-i ofer volumul şi lui Sântimbreanu, care-mi da lecţii, într-o scrisoare graţioasă, de cum se scrie o carte. Mă întâlnesc pe coridor cu Ţărnea. La „Univers” îi văd pe Socoliuc şi Maşek.

Seara, telefonat lui Mărculescu. Mi-a citit „Bătrânul” (”nu rând cu rând”), îi place, reiterează atmosfera nuvelelor din „Faun”. Consideră că „nu vor fi probleme”. Bucurie. Cornelia mă sărută, îi dau lacrimile.

Ureche: „reciclarea” va avea loc la „Fane” în prima jumătate a lui aprilie. Trebuie să mă prezint la cursuri cu planul lucrării în detaliu. O, Doamne!

Sâmbătă, 29 martie

Încerc să mă acomodez la noua viaţă „de Capitală”. Dureri de cap spre seară. De notat că în cele aproape trei luni cât am lucrat „la vilă” nu am înghiţit nici un antinevralgic.

Telefonat Butnaru de la „Informaţia”. Îmi solicită un text în legătură cu apariţia „Andaluzului”, pe care vrea să-l publice în gazetă împreună cu o caricatură a lui Clenciu.

Încep campania „reciclării”. Dezgustătoare treabă. Trei ore în biblioteca „Corpului didactic” pentru „documentare”. Aleg o temă oarecum aseptică, marcată mai puţin de ideologie: „Eşecul şcolar”. Directorul bibliotecii îmi aprobă să iau trei cărţi acasă.

„Miron Costin” de Mitru. Bine scrisă.

Marţi, 1 aprilie

Intru la ore după o absenţă îndelungată. Am trac. Sunt realmente emoţionat. Emoţia se transmite în clasă. Elevii par hipnotizaţi. După a treia oră încep să mă simt bine. Ciudată meserie – dăscălia! Discut cu profesoara care m-a suplinit în lipsă. Drăguţă, dezgheţată. E însărcinată în luna a opta. Colegii – în alertă, soseşte în şcoală o brigadă de inspecţie, după 1 mai.

Cu Clenciu, în curtea teatrului „Giuleşti". E locul stabilit de el pentru a-mi mâzgăli „caricatura". Insul – dezagreabil, necomunicativ. Stăm pe o bancă. Îşi scoate mapa şi creioanele. Foială în curte. În trei minute îmi face patru „probe". Nu îmi permite să-i admir crochiurile. A mai avut „probleme" cu scriitorii, zice. Ne despărţim în grabă, ca doi străini care au aprins ţigara unul de la altul.

Ne vizitează Mircea cu soţia. Elena, subţire, frumuşică. Par o pereche potrivită.

Joi, 3 aprilie

Lucrez la tema pentru „reciclare". „Eşecul" (fie el şcolar) – ce fascinant eseu s-ar putea scrie în cadrul unei libertăţi depline de creaţie! Reiau din urmă presa literară apărută în lipsa mea de acasă.

Seara, „Craii de Curtea Veche" la „Nottara" în regia şi interpretarea lui Repan, care a făcut colaje din cartea lui Mateiu I. Caragiale. Am locuri în fotoliu de orchestră. Spectacolul, cu un singur interpret, e o adevărată performanţă actoricească dar seamănă mai mult cu un recital decât cu o reprezentaţie de teatru. O re-lectură mateină. Nu am mai fost la teatru din decembrie

Încheiat situaţiile trimestriale ale elevilor. Anostă treabă.

Duminică, 6 aprilie

Sfintele Paşti. Bat clopotele în tot oraşul. Slujbă la Antim, puhoi de lume. Plimbare cu copiii pe străzi vechi, în pantă (Cazărmii), până la Uranus. Masă în familie, ouă roşii.

Citesc presa franceză trimisă de Bulgăr din Lyon. Nimic care să mă intereseze. *Lumea lor*. Ici-colo câte o notă „culturală". Mica publicitate inserează oferte pentru relaţii între pederaşti, care ar stârni mânia „oamenilor noi" crescuţi în dogma moralei noastre comuniste.

„Întoarcerea lui Lăpuşneanu" de Malvina Urşeanu, film comparat în presa de specialitate (abuziv) cu „Ivan cel Groaznic" sau „Richard III". Nu suntem apţi să facem filme (bune) sub cenzură. Autoarea, care-i înjura de mama focului pe comunişti în '46 (vezi corespondenţa din „Arhivele" vâlcene) s-a „convertit" şi a comis pelicule de jalnică obedienţă în anii „construcţiei comunismului". Anotimpuri.

Luni, 7 aprilie

Săptămâna patimilor: „reciclare". Opt ore (patru cursuri) la „Ştefan Gheorghiu" în săli neîncălzite, în care conferenţiarii, eminenţe ale învăţământului politic universitar, se întrec în fraze şi metafore savante pentru a ne explica politica internă şi internaţională a partidului. Revăd figuri sinistre din facultate ca Popa Waldemar, care a luat cuvântul, blasfematoriu, când am fost exclus din U.T.M., sau Stoica, fostul instructor de partid. Încep numărătoarea inversă: mai am cinci zile.

Telefonează Mitru. Nunta Liei (cu un tânăr David) a fost o reuşită („ca-n basme"). Serviciul divin la Golia iar masa la „Unirea" (unde am prânzit cu Hušková), în centrul Iaşului. Petrecere de pomină. „Păcat că n-aţi venit", mă mustră. Glasul îi tremură de fericire.

Noaptea citesc bibliografie Anton Pann. Excelentă ediţia de „Opere" îngrijită de I. Fischer şi Radu Albala.

Miercuri, 9 aprilie

Mă aflu la jumătatea drumului cu „reciclarea”. Şase prelegeri şi un seminar, de dimineaţă până seara. Delir ideologic. Sunt turmentat. Aseară, „A treia ţeapă” la „Naţional” cu Albulescu, Pellea etc. Textul, ireproşabil, suferă în privinţa construcţiei dramatice. După şedinţele de îndoctrinare de la „Fane”, Sorescu aduce o boare proaspătă de aer tare.

Telefonează Hinoveanu. Dan-Ion Vlad se întoarce de la militărie la sfârşitul lui aprilie. În luna mai dă drumul cărţii spre tipografie. Speranţe.

Scrisoare de la Bălănescu, din California. Elogii pentru „Câine”. O duce rău cu sănătatea. Lucrează. Simt printre rânduri afectarea omului care trăieşte „dincolo”, în altă lume.

Sâmbătă, 12 aprilie

Zi importantă. Am încheiat calvarul „reciclării”. Seara mă întâlnesc la „Union” cu un grup de foşti colegi de facultate (opt fete, trei băieţi). Friptură, bere. Amintiri din anii tinereţii. Nimic despre politică. Figuri îmbătrânite, fanate (fetele în special). Jenant. Se râde cu dezinvoltură. Sunt 27 de ani de când nu ne-am văzut. Abia murise Stalin.

Ieri, susţinut în faţa unei comisii de trei profesori universitari proiectul temei pentru reciclare. Figuri acrite. E limpede că nu le place subiectul („Eşecul şcolar”), fac obiecţii, obstrucţionează. Până la urmă, grăbiţi, presaţi de alte lucruri mult mai importante, aprobă planul.

„Rondul de noapte” la televiziune, film care „povesteşte” elaborarea celebrului tablou de Rembrandt. Apă de ploaie. Reţin ideea că şi odinioară meşterii lucrau „sub vremuri”.

Joi, 17 aprilie

Muncă de rob la „Anton Pann”. Fişez bibliografie *despre*. Observ nu fără oarecare uimire că poeţii i-au preţuit valoarea cu mai multă simpatie şi însufleţire decât criticii. Alecsandri, Eminescu, Pillat, Blaga, Barbu, Arghezi, Nichita au scris cuvinte admirabile despre „divinul psalt”, în timp ce criticii l-au judecat cu îngăduinţă şi adesea cu asprime.

Şedinţă „ordinară” la Uniunea Scriitorilor. Mircea Horia Simionescu îmi mulţumeşte pentru cronica din „Ramuri”. Schimb vorbe cu Hobana, Hauser, Bălănoiu, Fulga (în doliu după soţie). Seara telefonat lui Mitru. Alecu Popovici i-a spus că repertoriul de la „Creangă” e la aprobare la Consiliul Culturii. Mai mult ca sigur stagiunea viitoare se va deschide cu premiera „Avionului”. Zădărnicie. Nu cred o iotă din promisiunile ispititoare ale histrionului ce trage sforile la „Creangă”.

„Luceafărul” din 29 martie publică un articol al lui Ungheanu care, făcând o comparaţie între cărţile din epoca proletcultistă şi cele ale anilor ’65-’66 (urcarea la putere a Şefului), enumeră printre volumele notabile ale acestor ani şi „Rochia cu anemone”. La apariţie, însă, a refuzat să o recenzeze, spunându-i lui Nick Smeureanu că „Rochia e prea subţire”.

Sâmbătă, 19 aprilie

De două zile la fişierul bibliotecii „Sadoveanu”. Scot cotele volumelor de care am nevoie. Hoajă, directorul (figură tipică de mahăr), foarte îndatoritor. Dau fuga la teatrul „Ion Creangă”. Întrevedere cu Alecu, expansiv, de o amabilitate urât prevestitoare. „Avionul”, zice, se află pe primul loc în repertoriul stagiunii viitoare. Eventuale „accidente” perturbatoare: să fie „eliberat” din funcţie şi (Doamne fereşte!) să intre în vigoare mult discutata reformă administrativă a teatrelor în care acestea ar urma să fie comasate

după modelul sovietic (abandonat cu ani în urmă). „Vom trage un chef de pomină la premieră”, îmi spune, făcându-mi şmecher (şi amical) cu ochiul.

Trec pe la Ţârlea (fost instructor de partid). Apartament curat, bibliotecă îngrijită. Discutăm, firește, despre literatură. Îi place să-şi etaleze cu mândrie averea – cărţi vechi, ediţii princeps sau numerotate. Îmi dăruieşte „Viaţa lui Anton Pann” de G. Dem. Teodorescu. Seara – „O scrisoare pierdută” cu Tamara Cretzulescu şi Ionel Constantin în rolurile Zoe-Tipătescu. Spectacolul – departe ca valoare de cel al tinereţii mele, când străluceau pe scenă Finteşteanu, Beligan, Giugaru...

Luni, 21 aprilie

Muncesc pe rupte (două ore) pentru „Anton Pann”. Scot fişe (Gaster, Densuşianu, Iorga, D. Popovici). Aş vrea să închei „documentarea” până la 15 iunie dar nu mă îngăduie timpul. Discuţie cu Duci despre posibilitatea unui concediu medical, ca unică speranţă. Da, zice, dar pentru asta trebuie să mă internez măcar o săptămână. Or, numai gândul unei camere numerotate de spital îmi dă frisoane. Pe urmă, spitalul mă ţine departe de bibliotecă. Ce să fac?

Biblioteca „Sadoveanu” (Hoajă) îmi împrumută cinci cărţi din lunga listă a bibliografiei „obligatorii”. Pe drum (strada Regală) mă întâlnesc cu Stăvăruş. Volubil. Vorbeşte despre drumurile sale europene. După-amiază consiliu pedagogic, în prezenţa inspectoarei şefe de sector (complet cretină). Iritare. Îngrozitor de ostenit.

Joi, 24 aprilie

Îl cunosc, la Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti, prin intermediul lui Mitru, pe Panait I. Panait ce se arată binevoitor, ba chiar afabil. Îmi împrumută (printre altele) condica lui Ion Dobrescu, interesantă (şi uimitor de bine scrisă)

pentru recuperarea epocii lui Anton Pann. Mitru telefonează că pentru reeditări (chiar dacă e vorba doar de o zecime din sumar) e necesară aprobarea Consiliului de Miniştri. Incredibil!

Chemat la Uniunea Scriitorilor, în faţa biroului organizaţiei de bază (Petru Vintilă, Violeta Zamfirescu, Nisipeanu, Gheorghiu-Pogoneşti). „Discuţia" o conduce Gica Iuteş. Cinci minute. Curată pierdere de vreme. Seara, „Gaiţele" cu Silvia Popovici, Draga Olteanu, şi Raluca Zamfirescu. Spectacol bun, dar eclipsat de amintirea trio-ului Filotti, Cluceru, Nataşa Alexandra. Îmbătrânesc, probabil, de vreme ce mă apasă tot mai mult pornirea irepresibilă de a edulcora trecutul.

Sâmbătă, 26 aprilie

Iau cărţi de la biblioteca „Sadoveanu" (restituindu-le pe cele „consumate"). Bat anticariatele, nimic despre Anton Pann şi epocă. La „Curtea Veche", o ediţie a „Poveştii vorbii" de la 1852, în litere chirilice, publicată de poet, preţăluieşte 1500 de lei, adică mai mult de jumătate din salariul meu.

Telefonează Delia. Volumul „ofertat" la „Creangă" va intra în planul pe 1983 (cu tonul de parcă ar fi spus „poimâine"). Au indicaţii să publice cu precădere cărţi de uz şcolar. Editura nu agreează tipărirea literaturii pentru adolescenţi. Îmi cere o carte „simplă", „uşoară", accesibilă copiilor de zece ani (gen Veronica Porumbacu). „Ce faceţi?" mă întreabă. Tac.

„Maşina infernală" de Cocteau la teatrul „Naţional". Realizare mediocră. Jongleriile inteligente ale autorului încarcă textul până la saţietate. Piesa a început să îmbătrânească...

Joi, 1 mai

Trec zilele între anticariate şi bibliotecă. Muncă de uzură. Îmi lipsesc încă multe cărţi

fundamentale. Prefaţa lui Gh. Ciobanu la „Cântece de lume” – documentată, „strânsă”. Util şi studiul lui Paul Cornea. Cât despre broşura omagială editată în Vâlcea cu prilejul a 125 de ani de la naşterea poetului – aproape inutilizabilă. Foarte interesante pentru „epocă” lucrările lui Vătămănu. Sfârşit de oboseală. Tânjesc după o vacanţă oricât de scurtă în care să alerg pe câmp în voie iar seara să citesc într-un fotoliu până mă doboară somnul.

Bat la maşină bibliografia (provizorie): 80 de titluri. Cred că într-o lună aş putea porni la redactare. Aproape m-am decis: Râmnicu Vâlcea.

Sâmbătă, 3 mai

La iniţiativa lui Mitru, ne petrecem ziua la mânăstirea Plumbuita, împreună cu familia Boicescu. Prânzim la iarbă verde sub zidurile exterioare ale bisericii. Timp splendid, voioşie. Cae şi Mitru în mare dispoziţie. Cae ne povesteşte întâmplări triste-hazlii din vremea când locuia cu Zoe la Călan. Ciudat cum episoade dintre cele mai dureroase ale vieţii pot deveni cu vremea subiect de râs. În jurul orei patru după-amiază cerul se întunecă. Plecăm în grabă spre şoseaua Colentina. Furtună, ploaie cu găleata. Mitru şi soţia se refugiază într-un taxi, noi, mai calici, ne întoarcem acasă cu tramvaiul.

Am sentimentul că în campania „Anton Pann” îmi scapă esenţialul. De meditat. În „Suvenirele” lui D. Ralet (neaşteptat de interesante) găsesc, între altele, şi sugestii despre Anton Pann. Descopăr zilnic noi surse bibliografice ce mă aruncă în alte săptămâni de muncă.

Marţi, 6 mai

Mă întâlnesc întâmplător, la Rond, cu Romul Munteanu (locuieşte la doi paşi de mine, pe Gramont). Se plânge de sistemul editorial precar, de incapacitatea birocratică a forurilor, de tarifele

sărace cu care sunt plătite cărţile „comparatiste”. Diabetic, a ieşit recent din spital cu sănătatea şubrezită deşi, după înfăţişare, arată rubicond, strălucitor. Ne despărţim afabil (îmi acordă o simpatie diplomatică, suspectă).

Fac aprovizionarea cu un nou stoc de cărţi de la bibliotecile „Academiei” şi „Sadoveanu”. Vizită fulger la Panait I. Panait. Susţine că nu-mi poate lăsa prea multă vreme cărţile împrumutate, trebuitoare mie pe toată perioada verii. Negociem. O parte dintre cărţi constituie bibliografia mea de bază.

Vernisajul expoziţiei Dan Băjenaru. A împlinit 80 de ani. Cuvinte exagerat-laudative, cum se întâmplă în astfel de situaţii. Lucrările expuse, cam prăfuite, sunt sub nivelul celor din expoziţia anterioară.

A murit Tito. Doliu, ferpare, telegrame. Zilele trecute s-a stins din viaţă Sartre. Doi dictatori: unul folosind ca instrument de lucru barda, celălalt pana. Dar Sartre, cu toate „viţurile” lui de stânga, a intrat deja în nemurire.

Vineri, 9 mai

Primesc de la Muzeul de istorie a Bucureştilor „Istoria” lui Papazoglu şi „Însemnările Androneştilor”. Acestea, scrise prost – mult mai puţin interesante decât cronica lui Ion Dobrescu (care e un prozator *in nuce*). Telefonează Mitru. Săvulescu, zice, i-a cerut „titlul unei cărţi de Mateescu” pentru includerea în bibliografia şcolară obligatorie (clasele mari). Mitru s-a gândit şi a propus „Memoria Râmnicului”. „E bine?” mă întreabă. Aş fi preferat „Zborul de probă”.

Emil Manu (pe care nu-l cunosc decât din relatările lui Crăiniceanu) publică o recenzie la „Memoria Râmnicului” în „România pitorească”. E scrisă bine şi – ceea ce mă bucură – cu simpatie.

Duminică, 11 mai

Trei ore la taifas cu Papadima în apartamentul său de la Şosea (în apropierea bisericii Caşin). Bolnav. Se scuză că mă primeşte în fotoliu, cu picioarele întinse pe un scaun. A suferit un accident vascular, îşi ia măsuri de prevedere. Cu toate acestea, volubil, acaparator. Vorbeşte cu însufleţire despre tribulaţiile lui în Transilvania, unde a fost profesor, şi despre „episodul vienez". Nu pomeneşte nici o vorbă în legătură cu detenţia politică. Aşişderea despre „regim". E de părere că Pann e aromân (fireşte!) după tată. Deşi înzestrat cu geniu, *nu a scris nimic original*, nu-i aparţine nici măcar „montajul" proverbelor inserate în „Povestea vorbei". Distanţa (valorică) dintre „Povestea Vorbei" şi producţia lirică a poetului e atât de mare încât acestea nu pot fi opera aceleiaşi persoane! Există, zice, un Pann *necunoscut*, ocult, care a elaborat „Povestea vorbei", un Pann care, probabil, e chiar poporul... Poetul în schimb, e un plagiator, *transcrie* pur şi simplu creaţia populară. Sunt siderat. De ce nu s-a învrednicit să-şi publice opiniile, cu atât mai mult cu cât acestea convin Puterii, ar fi primit pe loc acceptul editorilor? Mă sfătuieşte să scriu volumul la persoana întâi, ispravă la care m-am gândit şi eu, dar care comportă nebănuite riscuri. „Să treci să mă mai vezi", îmi spune la plecare. E foarte singur...

Miercuri, 14 mai

Zi închisă, rece, de noiembrie. Fac foc în cameră. De serviciu la şcoală până seara. Noroc că am luat cu mine „Ciocoii vechi şi noi", citesc pasaje pentru „atmosferă". Trăiesc năuc, în prima jumătate a veacului trecut. Studiul lui Perpessicius publicat la aniversarea lui Anton Pann – util, pe alocuri inspirat, scânteietor.

Hinoveanu: până la sfârşitul lunii mi se va citi volumul în redacţie. Să-l cred? Nu dau doi bani pe promisiunile ademenitoare ale editorilor. Tamaş

telefonează că n-a găsit nimic notabil la „Arhivele” din Râmnic despre Pann.

Corespondenţă de la Bălănescu şi Ştefan Baciu (din două capete îndepărtate ale S.U.A.!) Baciu îmi anexează la scrisoare un număr din Mele, revistă poliglotă, cu multe semnături exotice.

Vineri, 16 mai

Aflu că aseară a încetat din viaţă, la Mogoşoaia, Marin Preda. Înmărmurit. Fapt e că n-am putut lucra nimic toată după-amiaza.

Luni, 19 mai

Gonesc prin anticariate (fără rezultate remarcabile) apoi cinci ore la Biblioteca Academiei. Citit scrisorile lui Pann către amicul Ucenescu şi către „domnii reprezentanţi” de la Braşov, extrem de expresive pentru portretul poetului la bătrâneţe. Studiul Ariadnei Camariano, concis şi bine informat. De atâta scris (trebuie să copiez scrisorile) fac bătături la degete. Ce barbarie, să nu fiinţeze un sistem de xeroxare a textelor! Lucrăm ca în cel mai întunecat ev mediu.

Alecu Popovici îi reînoieşte lui Mitru promisiunea că va deschide stagiunea cu „Avionul”. Doliu la Academie şi Uniunea Scriitorilor.

Marţi, 20 mai

La Muzeul literaturii române, unde a fost expus cu mare pompă Marin Preda. Rotonda – plină. Flori, cunune, se vorbeşte în şoaptă. Greu de pătruns în preajma catafalcului. În gardă, Catinca Ralea, Taşcu Gheorghiu, Dimisianu, Gica Iuteş. Persoane în doliu (prieteni, fraţi?) şi lume curioasă, fără nici o tangenţă cu literatura. Ultima carte a prozatorului i-a adus mai multă popularitate decât întreaga operă de mai înainte.

Îl iau pe Dan cu mine la sărbătorirea centenarului Arghezi (în sala Ateneului). Sala arhiplină, ca pe vremea concertelor Georgescu. Iau cuvântul Cioculescu, Bogza, Macovescu, Zaciu, Ciopraga, Mihoc (din partea Academiei), Buşulenga şi Crăsnaru (poate cea mai bine dintre vorbitori). Maestrului i-ar fi plăcut, pesemne, să asiste la triumful său postum. Urmează un recital de poezie lung, plictisitor. Între actori o noutate (pentru mine): Olga Delia Mateescu!

Miercuri, 21 mai

Şase ore la şcoală, cinci în Biblioteca Academiei. Scot texte din Eminescu, Caragiale, C.N. Mateescu, Th. Speranţia, Hasdeu, Alecsandri. Muncă de galere, rulând la microfilme, pe întuneric, cu un aparat rudimentar, într-o încăpere strâmtă, neprimitoare, friguroasă. Mai am de cercetat 30 de titluri, adică două săptămâni de lucru. Nerăbdător să termin. Poftă teribilă de scris. Utile textele lui Gh. I. Moisescu, prea fericitul patriarh *en titre*.

Seara, sărbătorirea zilei mele onomastice: familiile Mitru, Boicescu, Damirescu. Suntem marcaţi de moartea tragică a lui Preda. Se comentează articolele omagiale din „Luceafărul" de sâmbătă semnate de Caraion, A. Păunescu şi Cezar Ivănescu. Pluteşte bănuiala (declarată) că prozatorul ar fi fost asasinat. Tot ce se poate. Experienţa ultimelor trei decenii justifică cele mai abominabile suspiciuni.

Vineri, 23 mai

Şedinţă la Uniunea Scriitorilor. Invitat – ministrul Construcţiilor de maşini, Ion Avram. Cap mare, de o vulgaritate izbitoare. Vorbeşte două ore despre realizările economiei noastre socialiste într-un limbaj de activist, rupt, parcă, din filele „Scânteii". Jebeleanu iese ostentativ trântind cu zgomot uşa. Rumoare în sală, dar conferenţiarul îşi

continuă *speach*-ul. În pauză schimb vorbe cu Rusan şi Oprea. Acesta îmi spune că nu mă poate ajuta cu cărţi în „cazul” Anton Pann. Îl simt ostil, probabil n-a fost mulţumit de cronica din „Ramuri”. La întoarcere, în faţa ministerului Planificării, un câine mic, pufos, zăcând pe asfaltul umed, fulgerat de moarte, în timp ce ronţăia un colţ de pâine. Aglomeraţie pe stradă, nu se opreşte nimeni. Ajuns acasă mă trântesc pe pat. Vag sentiment de prăbuşire.

Şt. Gorovei îmi trimite de la Iaşi cărţi referitoare la istoria modernă a Bucureştilor („Călători străini”). Păcat că informaţiile se opresc în anul 1794, când încă nu se născuse Anton Pann.

Sâmbătă, 31 mai

Vagabondez pe drumurile de tinereţe ale lui Pann. Biserica „Sfinţi” e o construcţie frumoasă, cu splendidă pictură în frescă bine conservată (în interior), pe care trebuie să o fi admirat şi psaltul (a cântat aici, în strană) de vreme ce e executată în a doua jumătate a veacului al 18-lea. Pictura din exterior – aproape ştearsă. Discuţie anostă cu parohul. Ignoră că poetul ar fi trecut vreodată pragul sfântului lăcaş.

La „Curtea Veche” găsesc, surprinzător, scrisorile lui Pann către G. Ucenescu (la preţul de cinci lei!), scrisori pe care le-am copiat cu mare trudă la Biblioteca Academiei vreme de două zile. Seara, cu Dan, la Studioul Institutului de teatru, unde vedem „Priveşte înapoi cu mânie” interpretată modest dar cu vivacitate de studenţi.

Ieri, vizita lui Duci şi Milică. Milică foarte nervos şi obosit.

Duminică, 1 iunie

Întâlnire cu colegii de la „Lahovary” la restaurantul „Mioriţa”, în parcul Herăstrău. Cald, timp de vară. Yole alunecând pe apă. Au venit 16 băieţi, o parte cu soţiile. Friptură, bere, mititei.

Schimb vorbe cu Ţugulea, Petre Popescu, Picu Olănescu, Măgureanu. Amintirile se leagă greu, o umbră de tristeţe întunecă privirile convivilor. Glumim. O parte dintre noi suntem bunici. Spre seară, ne deplasăm în grup restrâns la Nicu David, la margine de Capitală. Bem vin din podgoria proprie. Nicu ne toarnă în pahare cu gesturi rituale, zâmbeşte, limbile încep să se dezlege, ne încălzim. Mă întorc acasă la 11 noaptea cu taxiul.

Hotărât să plec la Râmnic pentru a stabili câte din „cărţile esenţiale" le pot găsi acolo. Sunt obosit. Aştept sfârşitul şcolii.

Vineri, 6 iunie

Ieri – febră mare, frison. Mă vede doctoriţa Ţuţu („de la circă"), concediu trei zile. Diagnostichează o viroză (stomacală?).

Dureri de cap insuportabile. În intervalul dintre două „salturi" de temperatură, citesc „Cel mai iubit..." de Marin Preda. Dezamăgitoare. Bulgăr îmi trimite o nouă tranşe de ziare franţuzeşti („Le Monde", „Le Figaro"). Îmi amintesc de regretatul Barbu Solacolu, care mergea în fiecare dimineaţă la hotelul „Dorobanţi" ca să citească (pe gratis), instalat într-un fotoliu, ultimul număr din „Le Monde".

Luni, 9 iunie

Prima zi când ies din casă după boală. Mă clatin pe picioare. Dau telefon, apoi primire la generalul Gal, mai marele peste Arhivele Statului. Iau loc pe scaun, într-o încăpere cât o sală de şedinţe. Cafele, protocol, surâsuri false. Generalul e de o amabilitate suspectă. Îmi propune să colaborăm, să-i dau răgaz să se gândească la o temă, el vine cu „documentarea", eu cu scrisul. Revine, se repetă, până la urmă îi spun franc că am nevoie pur şi simplu de cărţi de la Arhive. Schimbare bruscă de umoare. Mă lămureşte că instituţia *lui* nu e bibliotecă publică, nu împrumută

afară, îmi pune la dispoziţie, în sală, orice carte vreau. Mă retrag discret, din nou surâsuri. Pierdere de vreme.

Discuţie amicală cu cele două directoare. Îmi dau permisiunea să plec din şcoală pe 1 iulie. Am astfel la dispoziţie, pentru lucru, două luni întregi! Seara telefonat lui Hinoveanu, la Craiova, mă mai amână cu o lună.

Sâmbătă, 14 iunie

De ieri la Râmnic. Călătorie „de afaceri" Campania debutează prost. Distrat fiind, uit fulgarinul în autobuzul cu care am poposit în Vâlcea. Dau fuga la autogară, întreb şoferul, nimeni nu i-a predat îmbrăcăminte la sosire. Ancuţa, care a ţinut să mă însoţească, a adus de-acasă patru pui de găină, mici, într-o cutie. E fericită. Tata se simte ceva mai bine cu piciorul, şchioapătă uşor. E resemnat. Azi împlineşte 81 de ani...

Colind prin instituţiile de cultură (Arhive, Muzeu, Biblioteca judeţeană) pentru a mă asigura de bibliografia trebuitoare redactării cărţii. Promisiuni. Am adunat un „portofoliu" impresionant de titluri. Casa lui Anton Pann nu oferă nici o sugestie despre activitatea şi viaţa particulară a acestuia. Colecţie moartă. Vizită la episcopul-vicar al Râmnicului. Primire călduroasă, discuţie despre Pann (nu-l agreează din cauza zburdălniciilor din tinereţe), trataţie cu vin din podgoriile eparhiale. Promite (nu fără codeală) să mă conducă la mânăstirea Dintr-un Lemn, vreau să petrec o zi în atmosfera de cucernicie a chinoviei unde şi-a consumat o parte din visele din tinereţe psaltul. La plecare, îl zăresc pe prea sfinţitul Iosif, episcopul, instalat într-un fotoliu, în mijlocul livezii Episcopiei, cu părul alb, puţin adus de spate, privind miop spre zările albastre ale Goranului.

Drum de rutină la redacţia „Orizontului”. Cârstea – prost dispus. Se vaită de şicanele pe care i le face conducerea locală de partid. De altfel, şi-a cerut transferul la „Scânteia” (cu şanse bune) şi, concomitent, la „Secera şi ciocanul” din Piteşti. Mai pierd un prieten.

Luni, 16 iunie

Aprind o lumânare la mormântul mamei. Flori. Sunt clipe când mi-e grozav de dor de ea... Vorbesc cu mozaicarul cimitirului să îndrepte crucea, intrată în derivă.

La Tamaş. Manuscrisele lui Pann de la Arhive au fost trecute nu se ştie când în patrimoniul Episcopiei. Biblioteca Episcopiei, însă, e „în organizare”, nu mi le poate da. Îmi pun nădejdea în părintele Nedelescu care posedă copii dactilografiate de pe scrisorile din perioada despărţirii lui Pann de fosta lui iubită, Anica. Îi văd pe Balintescu (hirsut, posac) şi Horia Nestorescu ce va fi uns, se zice, director la Muzeul judeţean.

Lecturi de lux: „Muzee şi femei” de Updike.

Miercuri, 18 iulie

Drumul la Bucureşti foarte obositor (cinci ore cu acceleratul).

Alerg după bibliografie. Panait I. Panait îmi împrumută, după insistenţe, „Cronica meşteşugarului Ion Dobrescu” şi albumul lui A. Corbu cu reproduceri de epocă, foarte utile pentru atmosferă. Încă 3-4 titluri şi gata, mi-am completat „fondul de aur” indispensabil redactării. Cornelica Mateescu se oferă să-mi transporte la Râmnic cu maşina două geamantane burduşite cu cărţi, albume, manuscrise. Sunt foarte aproape de intrarea în marea aventură antonpannescă.

Seara, la televiziune, „Ce mult te-am iubit” de Ettore Scola, film în tradiţia neorealistă. Excelent montajul, dar mai ales imaginea, de o tulburătoare puritate.

Sâmbătă, 21 iunie

Expediţie la Braşov, cu Dan. Mă interesează Şcheiul, unde a locuit o vreme Anton Pann. Biserica Sf. Nicolae domină satul (astăzi – suburbie a oraşului). Vedem muzeul, cimitirul. O cameră a muzeului e botezată cu numele poetului-ţârcovnic. Bănci mici, vopsite proaspăt, lăcuite, cu spaţii pentru călimară, reconstituie atmosfera unei săli de clasă din prima jumătate a veacului trecut. Vizită protocolară la Vasile Oltean, directorul muzeului. Omul, modest, simpluţ (figură de dascăl de provincie) dar îndatoritor. Îmi dă dactilograma corespondenţei inedite a lui Pann cu braşovenii (noaptea, la Bucureşti, constat cu stupefacţie că aproape toate textele sunt publicate de Gh. I. Moisescu în 1946) ce constituie un capitol dintr-o carte a sa în curs de apariţie.

Colind cu Dan Braşovul. Urcăm cu telefericul pe Tâmpa, mâncăm gogoşi, bem cico. Oraşul vechi, ca şi Sibiul, de un pitoresc indescriptibil. Străzi mici, înguste dar curate, foială, „lipscănie". Bat librăriile şi anticariatul, nimic ce ar putea să mă intereseze. Muzeul de istorie – banal, politizat, lipsit de relevanţă pentru regiune. Intrăm pentru o clipă în biserica Neagră pe care o găsim tăiată în două de un panou din p.v.c. Se fac lucrări de reparaţii. Sluţită, segmentată, biserica nu mai inspiră măreţie. Nu izbutesc să-l întâlnesc pe Anton Pann pe străzile Braşovului. Eroul meu trebuie să se fi simţit străin, aici, printre clădirile umbroase, cenuşii ale cetăţii. Era un om al veseliei şi luminii, crescut sub cerul cald al Sudului. Venea de undeva din Isarlâk.

Ne întoarcem cu un accelerat de noapte. Dan, frânt de oboseală, îmi doarme cu capul sprijinit în poală.

Duminică, 22 iunie

Continui cu obstinaţie campania Anton Pann. Vizită părintelui Georgescu, parohul bisericii Lucaci. Posedă documente despre urmaşii (şi moştenitorii) psaltului. Mâine, zice, să trec să-l văd. Va scormoni între timp prin laviţe şi rafturi. Mă aflu într-un triunghi format din casa lui A. Pann (pe fosta stradă a Taurului), biserica unde a slujit în ultimii săi ani de viaţă şi lângă care a fost înmormântat, şi locuinţa de pe Labirint în care am stat în tinereţe cu Cornelia. Casa lui Pann se ţine încă pe picioare. O placă comemorativă inscripţionată de Uniunea Scriitorilor anunţă trecătorii că aici a locuit în urmă cu un secol şi mai bine psaltul. „Imobilul" e populat de trei familii. Sunt primit fără suspiciune, ba chiar cu oarecare bunăvoinţă. Oamenii – sărmani, trăiesc într-o mizerie înspăimântătoare. Mă învârt prin cele patru camere de la parter (între care două foarte mici), murdare, cu mobilă săracă şi preşuri rupte ce exhală mirosuri pestilenţiale. În camera de la etaj se spune că ar fi lucrat poetul Un locatar (sudor pensionar) îmi oferă cu generozitate informaţii apocrife despre viaţa de chefliu a cântăreţului. Tipografia trebuie să se fi aflat în curte. Într-o cameră a sălăşluit pe vremuri un turc (sau albanez) care vindea zaharicale şi îngheţată pe Lipscani.

Impresionantă mi se arată biserica Olteni (cu o istorie agitată în secolul trecut). Ca şi alte biserici răsărite, e lipsită de o monografie. Preotul paroh, pe care l-am chestionat, ignoră că aici, în strana dreaptă, a cântat odată Anton Pann.

Noaptea, până spre dimineaţă, citesc Pavese.

Luni, 23 iunie

Ultimele retuşuri bibliografice. Maria Simionescu de la „Minerva", îndatoritoare, îmi oferă exemplarul lui Vârgolici cu texte „braşovene", primit cu dedicaţie de la V. Oltean. Mă aprovizionez, de asemenea, cu cărţi de la

părintele Băbuş (A. de Démidoff), doamna Dima – de la Arhive – (Boullanger), Paul Cernovodeanu („Călători străini în trecere prin Bucureşti” – 1825-1850) şi Rădulescu-Zonner. Sunt gata. Aproape toate titlurile bifate. Aş vrea ca spre sfârşitul săptămânii să plec la Râmnic. Mă simt în formă. Cornelia şi copiii au pornit deja spre Dorohoi.

Îl caut pe Hinoveanu, mi se comunică din partea Editurii că e „în agricultură”! Promisese că în mai mi se citeşte cartea. *Passons*!

Miercuri, 25 iunie

Din nou pe strada Lucaci, la părintele Georgescu. Mă primeşte în curte sub un umbrar. Dulceaţă, apă rece. Îmi împrumută acte în legătură cu procesul între urmaşii lui Anton Pann (pentru tipografie, casă etc), care durează până la sfârşitul veacului trecut. Adevărată epopee judiciară. Părintele e consilier la Arhiepiscopia Bucureştilor. Pare citit. Oricum, amabil. La plecare, mă roagă să-i dau şi lui un exemplar din cartea pe care încă nu am scris-o.

Văd „Jocul de-a vacanţa” la televizor, în interpretarea Teatrului „Naţional”. Textul dramatic – minat de un sentimentalism insuportabil, siropos. În rolurile principale – Florin Piersic (cu o evoluţie actoricească în cădere) şi Violeta Andrei.

Sâmbătă, 28 iunie

Râmnicu Vâlcea. Încep „campania” de redactare a lui „Pann”. Tata mi-a pus la dispoziţie camera din curte, izolată, ferită de zgomotele străzii. Am aranjat-o pentru scris. Un sfert din încăpere e ocupat cu cărţi pe care, neavând rafturi, le-am rânduit în stive ce se ridică până aproape de tavan. Biblioteca (Ioan Lazăr) îmi pune la dispoziţie tot ce are. Sunt invitat, la toamnă, să particip la manifestarea intitulată „Memoria Râmnicului”. Iau cărţi şi de la Muzeul judeţean (între altele „Istoria Bucureştilor” de Iorga).

Curecheanu, fost coleg la Lahovary, promite să-mi împrumute scrisorile lui Anton Pann, publicate de el în colaborare cu Traian Cantemir. Din toate părţile bunăvoinţă.

Mi-am întocmit „sumarul” (fireşte, provizoriu) al cărţii: 26 de capitole a câte 12 pagini. Astfel volumul va cuprinde ceva mai mult de 300 de pagini.

Interesant (şi foarte bine scris) eseul lui Mircea Muthu despre balcanismul lui Anton Pann. Citesc până la 12 noaptea. Înainte de culcare, ies în curte. Cerul – scânteietor, albit de stele.

Marţi, 1 iulie

Închei primul capitol – zece pagini.

Decis să fac un drum (extrem de necesar) la mânăstirea Dintr-un Lemn. Se oferă să mă conducă părintele Nedelescu, care o cunoaşte îndeaproape pe stareţă. Observ o oarecare distanţă în relaţiile dintre acesta şi Prea Sfinţitul Gherasim. Biserica nu face excepţie de la obişnuitele gâlceve şi animozităţi din lumea laică.

Mă aprovizionez cu cărţi din „tainiţele” lui Costea Marinoiu (albume, dicţionare franţuzeşti). Seara, telefonat acasă. Mitru s-a hotărât să-şi petreacă o parte din concediul de vară la Olăneşti. Mă roagă să fac demersuri pentru a i se reţine un apartament în staţiune.

Vineri, 4 iulie

Zile de recluziune ostenitoare, fără bucurii, în cămăruţa care a fost pe vremuri bucătăria mamei. Timp răcoros, de toamnă, propice scrisului.

Mitru soseşte la Olăneşti cu un autobuz, fără să se mai oprească în Râmnic. Telefonez lui Dan-Ion Vlad. Promite că săptămâna viitoare va fi în Râmnic. Vom avea, în sfârşit, discuţia „finală” despre „Şlem”. Din mersul convorbirii, înţeleg că n-a citit volumul. Seara, plimbare lungă, până la Olt, cu Lică. Reverii.

Duminică, 6 iulie

Mă vizitează inopinat Dan-Ion Vlad, vine cu fiu-său şi cu un fin. Camera vraişte. Îmi ia un interogatoriu fulger despre „ce fac”, îşi bagă nasul inoportun printre hârţoage, fireşte, încă n-a citit volumul dar săptămâna viitoare *sigur* îl va citi şi lunea cealaltă va fi în Râmnic pentru „discuţie”. După o oră pleacă, lăsându-mi impresia vagă (Doamne, iartă-mă!) că „ar fi dorit ceva”.

Scrisoare de la Bălănescu, elogii pentru „arta mea de prozator”. Lucrează la o carte de memorialistică. Epistolele lui, aerisite, scrise la maşină, aduc parfumul însorit al portocalilor în floare şi muzica vrăjită a valurilor ce se risipesc trândave pe plajele Pacificului.

Miercuri, 9 iulie

Excursie „de lucru” la mânăstirea Dintr-un Lemn cu maşina părintelui Emil. Primiţi la stăreţie cu temenele şi dulceţuri. Taifas tihnit în umbra cerdacului brâncovenesc al chinoviei. Măicuţele fac alergie la auzul numelui lui Anton Pann, ruşinea pe care a adus-o psaltul mânăstirii cu un veac şi jumătate în urmă e încă vie. Vizităm cele două biserici şi muzeul (cu o colecţie de icoane, cărţi şi obiecte de cult bisericesc) ce nu mă ajută cu nimic la completarea cunoştinţelor utile redactării cărţii. Răcoare, soare blând, primăvăratic. Cornelia, care mă însoţeşte, încântată. Părintele ne duce apoi la mânăstirea Surpatele. Din nou dulceţuri, ploconeală, cucernicia sa se bucură de mare stimă în sânul cinului monahicesc vâlcean. La plecare, scenă de antologie: fosta stareţă, femeie de 85 de ani, lucrând la sapă, scurmând cu energie şi dârzenie brazdele în grădina mânăstirii, îmbrăcată într-o cămeşoaie albă, ţărănească. În fine, vizităm Hurezii. Stareţa, vioaie, sprintenă, isteaţă, ne primeşte în „foişorul lui Dionisie”. Din nou

dulceţuri, reverenţe. Sporovăială despre lucrările de restaurare a ansamblului monahicesc.

După-amiază, drum până la Mitru, la Olăneşti (cu autobuzul). Familia Mitru e instalată într-o vilă elegantă, în apropierea pavilionului central, pierdută într-o vegetaţie sălbatică, pe care au locuit-o, pe rând (ne informează gazda) mareşalul Antonescu, patriarhul Justinian şi Dej. Cinăm frugal. Plimbare până la izvorul 24. La 9 seara înapoi acasă.

Duminică, 13 iulie

Scriu tot mai greu, pe măsură ce intru în materie. Aseară încheiat cu trudă (şi incertitudine în privinţa calităţii) capitolul 3. De ieri – caniculă. În cursul dimineţii – căldură tropicală. Lucrez cu storurile trase, fără aer. A plecat Cornelia. Gospodăria o va face tata.

Dan-Ion Vlad nici vorbă să sosească în Râmnic, cum stabilisem. Telefonez. Se bâlbâie, confuzie totală. Promite că vine săptămâna viitoare.

Sâmbătă, 19 iulie

Zile fără istorie. Pierd noţiunea timpului. Am ore bune, când lucrez cu patimă, pe urmă se instalează oboseala, saţietatea. Bat pasul pe loc.

În jurul orei 11 dimineaţa mă trezesc cu Cârstea. „Vreau să vă văd”, îmi zice. E cu maşina, pleacă la Olăneşti, la Mitru. Îl introduc în cămăruţa „de tortură”. Stă cinci minute, răsfoieşte o carte, alta, e excedat de teancurile impresionante de tomuri rezemate de perete, clipeşte des, pe urmă îmi strânge mâna şi iese. „Ce să-i transmit lui Mitru?” mă întreabă.

Craiova: Dan-Ion Vlad mă anunţă zglobiu că a citit 200 de pagini (!) din volum, e mulţumit de text, dacă şi restul e la fel, „discuţia rămâne o formalitate”. Veşti bune de acasă: Dan s-a clasat al treilea la olimpiada de română.

Joi, 24 iulie

De alaltăieri – frig, în urma unei ploi torenţiale. Timp excelent, prielnic pentru lucru. Deschid ferestrele, am aer proaspăt. Pun punct capitulului 7. Restructurez materia, pe care am împărţit-o în 24 de capitole (am renunţat la două). În jurul prânzului mă vizitează Mitru care aduce cu el pe un profesor ce lucrează la Inspectoratul general al Capitalei. Bem un pahar cu vin. Discuţia stânjenită de prezenţa incomodă a intrusului.

Lucrez pierdut, în transă. Atunci când nu mă mai gândesc la mine, omenirea (ca entitate) îşi pierde sensul. Interesant – ideile umanitare, generoase se nasc din egoismul cel mai crâncen.

Sâmbătă, 26 iulie

Alaltăieri, Dan-Ion Vlad mi-a spus că vine azi la mine. Mai are, zice, 50 de pagini de citit. N-a apărut. Ce pezevenchi!

Spre seară, încheiat un nou capitol (9). Privirea tatei, când deschide uşa, dimineaţa, să-mi dea bineţe. Surâde trist. Expresie de album.

Miercuri, 30 iulie

Zi caldă. Aseară ploaie. A sosit, în fine, Dan-Ion Vlad. Discuţia propriu-zisă durează cinci minute, n-are nici o observaţie! Mici semne insignifiante cu creionul pe margine („Nu le băgaţi în seamă”). La ora zece cere de mâncare. Tata „se pregătise” pentru o gustare. Văd coperta (făcută la Craiova). Comercială, aspectuoasă. Reprezintă o rachetă de tenis proiectată pe fundalul unui *court*. Ne pierdem vreme flecărind despre victoriile „Universităţii”. Spre prânz îşi ia sacoşa, îl conduc la gară. Deşi ar trebui să fiu voios (a mai „trecut” o carte), mă copleşeşte o teribilă senzaţie de oboseală.

Puseu reumatic pe coloana vertebrală. Nervozitate.

Vineri, 1 august

Lucrez cu greutate („în pofidă”) din cauza durerilor paralizante pe coloană. Înţepenit la masă, infirm. După un calcul aproximativ, am ajuns la jumătatea drumului (12 capitole).

Lazăr mă invită la vernisarea unei expoziţii la Biblioteca judeţeană. Îmi e recomandat istoricul N. Stoicescu, ale cărui tomuri de bibliografie mi-au fost de mare sprijin în redactarea „Memoriei Râmnicului”. Insul, închis, ciufut, inabordabil. Renunţ să încheg o conversaţie. Mă îmbrăţişez cu fostul meu profesor Emil Ştefănescu.

Telefonat Cornelia. Marţi dimineaţă ia trenul (cu copiii) spre Valea Vinului.

Joi, 7 august

Sătul şi obosit. Scriu din rutină, *am ritm*. Asta nu înseamnă că sunt relaxat. Astăzi, o simplă defecţiune la canalizare, în curte, mă scoate din sărite. Luăm apă din vecini cu o găleată (ne întoarcem la sacale!). Trei muncitori murdari şi tuciurii meşteşugesc cu zgomot sub geamul meu.

Seara, plimbare solitară la Olt. Răcoare, aer proaspăt. Mă odihnesc o oră pe iarbă, privesc alunecarea tulbure a apei. Se aude strigătul ciudat al cucuvelelor.

Miercuri, 13 august

Ceva mai bine cu coloana vertebrală. Lucrez de dimineaţă până noaptea, nebuneşte. Am terminat capitolul al şaptesprezecelea. Tata îmi găteşte zilnic, e foarte mândru de harurile lui de bucătar. Luăm masa împreună. Atent, prevenitor, mă protejează de musafirii nedoriţi.

Cornelia e de opt zile la Valea Vinului. Sezon sărac. În afară de familia Mitru, nu mai cunoaşte

absolut pe nimeni, dar nu regretă, e toată ziua cu copiii pe coclauri.

Noaptea, târziu: excepţionale pasajele despre Anton Pann ale lui Arghezi şi Sorescu. Nichita – dezamăgitor, prolix.

Luni, 18 august

De alaltăieri, Gică şi Adina. Gică, uimit de înfăţişarea fostei bucătării de vară a mamei. Se străduieşte pe cât poate să nu mă deranjeze. „Ce naiba arăţi în halul ăsta?" mă întreabă când coboară din maşină. Chiar, cum arăt? Nu mi-am privit imaginea în oglindă de o lună şi mai bine!

Mă apropii de final. Tot mai nervos. Iau sedative. Noaptea – coşmaruri, visez, de pildă, că m-au exmatriculat din facultate. Mă trezesc, pe urmă o oră-două insomnie.

Sâmbătă, 23 august

Termin de scris volumul. Sfârşit de oboseală. Tremur tot. Mă îmbrac şi ies pe stradă. Plouă, vreme de noiembrie. Urc Bulevardul, mă opresc în Parc. Aleile pustii băltesc de apă. Mă aşez sub un castan, pe bancă. Respir adânc. Simt efectiv, din toată fiinţa că *trăiesc*.

Seara bat la maşină bibliografia. Citesc până târziu „Corespondenţă" de Pârvan.

Luni, 25 august

Ieşit în lume. Vizită lui Tamaş, restitui cărţile, apoi la Lazăr. Vreme în curs de încălzire. La Muzeul judeţean, surpriză: Horia Nestorescu instalat (cu forme) în fotoliul directorial. Intru, e ocupat, semnează acte, uită (sau doar mimează) să-mi ofere loc pe scaun. Stau trei minute, las cărţile unui muzeograf (sau ce-o fi fost) şi ies. După-amiaza cu preotul Emil Nedelescu la Casa „Anton Pann". Părintele în formă, vesel, „trage" fotografii

pentru iconografie, între care şi o scrisoare de la 1853.

Găsesc în tainiţele lui Costea Marinoiu un excepţional album Gauguin (Skira). Mă costă o groază de parale. Seara, la gară. Sosesc Cornelia şi copiii. Emoţii, pupături, alinturi.

Vineri, 29 august

Campania vâlceană a luat sfârşit. Fac ordine prin cărţi şi manuscrise. Gol de gânduri.

La iniţiativa (şi insistenţele) Corneliei, mergem la Dăeşti. Vetuţa ne primeşte cu braţele deschise. Ne arată ograda, casa nouă, aranjamentele interioare. Nu mai văzusem locurile de când aveam opt ani şi mă jucam cu Gică şi Cornelica pe dealul acoperit cu pruni, sub supravegherea vigilentă a tantei Marioara. Acum, firește, totul e schimbat. Încerc zadarnic să recuperez crâmpeie din amintirile copilăriei. Din deal, vedere splendidă spre valea Oltului.

Seara, acasă, tronca-tronca într-un personal ce-mi aminteşte trenul de Ocniţa. Citesc „Jurnalul” doctorului Rainer, remarcabil scris.

Sâmbătă, 30 august

Rămas bun de la prieteni (Arhive, Biblioteca judeţeană, părintele Emil). Vizită la Prea Sfinţitul Gherasim. Mă ţine două ore, chef de vorbă. Mi-l prezintă pe profesorul V. Cândea, ce locuieşte într-o cămăruţă vizavi de locuinţa episcopului. Profesorul – amabil, confesiv. Mă invită să-l văd la Bucureşti, în locuinţa lui din bulevardul Dacia. Ţine să-mi spună că e preşedintele societăţii „România”, ce se îngrijeşte de relaţiile ţării cu „transfugii”.

Bagaje, zarvă în casă. Mâine – întoarcerea în Capitală. Privirea lăcrimoasă a tatei.

Luni, 1 septembrie

Intrat în ritmul obişnuit al Bucureştilor. Schimbarea de decor (dar mai ales de viaţă) îmi dă o neliniştitoare senzaţie de insecuritate. Azi – prima zi la şcoală. Mustrare sfioasă din partea directoarei, căreia i-aş fi promis că vin pe 20 august! Îmi dă (amară penitenţă) să fac un referat despre „baza materială" a liceului. În şcoală nu e nimeni, doi-trei profesori. Se face curăţenie, se spoieşte, se vopseşte lemnăria.

Telefonează Mitru, sosit recent din vilegiatură. La Uniune, zice, e „răzmeriţă", un grup (barbist, probabil) se agită, l-a reclamat pe Macovescu „sus", ar vrea să-l schimbe. Ce mizerie! Oncle îmi spune că m-a căutat la telefon Carianopol, era uimit şi iritat că nu i-am mulţumit pentru volumul de versuri pe care mi l-a trimis prin comisionar în timp ce eram la Râmnic.

Marţi, 2 septembrie

Îmi trebuie zile bune ca să mă „adun", să mă aşez la lucru. Vagabondat pe străzile din centru. Plouă. La Uniune, îi strâng în grabă mână lui Laurenţiu Fulga. Îngrozitor de îmbătrânit, *căzut*. Teatral ca întotdeauna, gesturi largi, volubil. Prezenţa lui îmi dă de fiecare dată sentimentul tonic că am mai multe merite decât îmi recunosc eu însumi. La „Cartea Românească" discuţie „în picioare" cu Cornel Popescu. Mă asigură că în luna aceasta „dă drumul la carte". Ar fi să apară (cu oarecare şanse) în trimestrul întâi.

În rest, corvezi la şcoală, restituirea cărţilor împrumutate, lectura presei literare apărute „în lipsă", corespondenţă. La „posturi", rumoare despre grevele ce iau amploare în Polonia.

Joi, 4 septembrie

Drum lung (şi foarte neplăcut) la Casă. Dificultăţi la poartă, n-am „bon". Noroc cu Bărbulescu, ivit ca prin minune, care mă trece „peste", dând un mic bacşiş. Intru pentru întâia

oară la „Minerva”. Mă primeşte T. Vârgolici: mască de ceară, inexpresivă, rece. Cap de mort. Susţine că îl interesează oferta mea („Introducere în opera lui Anton Pann”) dar că nu poate tipări volumul decât cel mai devreme în 1983. Pomeneşte despre greutăţi financiare, directive, planuri. Înţeleg că nu vrea să mă publice. Trei ani!... Discuţie „de rutină” la „Creangă” cu Delia, Al. Georgescu şi Gafiţa. Georgescu foarte „cald” de rândul acesta. Figura lui de activist „cu state” mă inhibă, chiar când se arată binevoitor.

În „România literară” apare astăzi o cronică „de simpatie” a lui Sorin Titel la „Câine...”, scrisă în grabă, plictisit. Eroii mei, susţine, suferă de faptul că nu sunt suficient de duri, de insurgenţi. Mărturiseşte (telefonic) că nu-l interesează „valoarea” în sine a unei cronici, ci „atitudinea” faţă de cartea recenzată. Cronicile „rele” îi aduc întotdeauna neajunsuri...

Soseşte Gică împreună cu familia de la Focşani. Sporovăim până la 2 noaptea.

Vineri, 5 septembrie

Din nou la „Casă”, ca să-i las lui Vârgolici oferta. Pe coridor dau nas în nas cu Sântimbreanu. Scurtă convorbire nedorită, cu vexaţiuni amabile şi invitaţii la colaborare. Ar vrea, îmi spune, o carte pentru elevi, dar *bună*. „Despre oamenii mari solicit cărţi de la scriitorii mari”, zice schiţând un zâmbet larg, ironic. Contractul meu cu Editura nu e încă reziliat. Mă aşteaptă cât mai repede cu manuscrisul. La despărţire mă loveşte tandru pe umăr cu palma lui de uriaş.

Vizită „de simpatie” la „Univers”. Socoliuc în dispoziţie proastă, nemulţumit de leafă, de stereotipia muncii din redacţie, de şefii bâlbâiţi şi aroganţi. Îmi dăruieşte cu generozitate coperta la „După-amiaza unui faun”, respinsă cu cinci ani în urmă de Marin Preda.

Alaltăieri, la televizor, un film de serie cu Claudette Colbert, bătrână, decrepită (ultimul ei film). Şi ce femeie falnică a fost!

Duminică, 7 septembrie

De ieri, la „Sf. Sava", consfătuirile metodice anuale, corvoadă cu care, de voie de nevoie, m-am obişnuit. Ies după patru ore de pisălogeală complet năuc. Intru în catedrala Sf. Iosif, lăcaşul gol. Pustietatea îi dă interiorului o pioasă măreţie. Rămân o vreme, un zvon de orgă îmi picură în suflet tihnă, smerenie.

Scrisoare de la Baciu. Se scuză că nu cunoaşte edituri din aria hispanică unde aş putea să-mi public textele traduse de Niţă în spaniolă. În rest, aceeaşi amabilitate a însinguratului ce caută cu deznădejde prieteni din lumea pe care a părăsit-o în tinereţe. Pe un carton format carte poştală e facsimilată o pagină din „Universul literar" (1942) cu texte de Doinaş şi Caraion.

Marţi, 9 septembrie

După trei luni de muncă istovitoare, această relaxare mai mult forţată mă astenizează. Încerc remedii, dar singurul remediu productiv e scrisul. Mă aşteaptă versiunea a doua din „Anonim flamand" şi „Pann". Caut „spaţii" pentru a mă putea aşterne serios pe treabă.

Îl vizitez pe Mitru, nu ne-am văzut de două luni! Mă primeşte, ca de fiecare dată, în biroul său intim. Cafele. E în dispoziţie proastă, are dureri de şale, articulare etc. Îmi arată textul din „Enciclopedia literaturii pentru copii" apărută recent la Franckfurt, în care sunt citat la loc de cinste în fruntea unui lung şir de scriitori.

Ieri seara. Bucureştii sub un soare palid, de toamnă. Calea Victoriei animată. Femei frumoase, plimbând căţei în lesă.

Joi, 11 septembrie

La teatrul „Ion Creangă”. Alecu Popovici, afabil, complezent, curtenitor ca o hetairă. Joc de scenă. Îmi spune cu oarecare jenă confecţionată că stagiunea se va deschide cu un *mixtum compositum* alcătuit de el după vodevilurile lui Alecsandri. În ceea ce priveşte „Avionul”, va intra în repetiţii, *sigur*, în octombrie, urmând ca până la sfârşitul anului să aibă premiera. Fiu-său, absolvent în anul acesta al I.A.T.C., s-a oferit să asigure regia. Exultă. „De Crăciun vom bea şampanie franţuzească”, încheie magnanim.

Îl vizitez pe părintele Valeriu Anania în biroul directorial al Editurii Sf. Sinod. Înalt, voinic, figură acoperită cu o barbă neagră, îngrijită. Impresie de forţă. Discuţia, stânjenitoare, nu „se leagă”. Îi dăruiesc „Memoria Râmnicului”. După un sfert de oră ies cu sentimentul că am comis o inoportunitate.

Primesc din Râmnic, de la Tamaş, fotografia unei femei de o frumuseţe stranie, pieptănată scurt în genul marilor vedete ale „mutului”. Persoana, acum în vârstă de 80 de ani, descendentă a cunoscutei familii Procopiu, a fost actriţă şi trăieşte în mizerie la Paris. Am pus-o pe birou. E fascinantă. Excelentă copertă pentru o carte „retro”.

Duminică, 14 septembrie

Chemat la şcoală pentru pregătirile în vederea deschiderii noului an de studii. Planificări calendaristice, programe, plictiseală. Am obţinut o încadrare convenabilă. Intru în cel de-al 21-lea an de învăţământ.

Mă vizitează Sorin Titel. Luăm masa împreună. Discuţii despre una-alta. Stupefiaţi de noua cuvântare a Şefului, cu accente ameninţătoare împotriva slujitorilor culturii. Nici o fereastră deschisă viitorului, nici o speranţă de mai bine.

Toamnă frumoasă. Plimbare, seara, singur, la Antim şi Schitul Maicilor.

Lovitură de stat în Turcia. La ei, poftim, se poate...

Luni, 15 septembrie

Predau volumul la Editura „Eminescu” („Anonim flamand” şi „Insula”) pentru a „ţine” locul ocupat în plan până la redactarea finală a cărţii. Agreabilă discuţie cu Daniela, speriată, ca şi ceilalţi redactori, de exprimările „ciudate” ale Şefului referitoare la literatură. Întrezăreşte o perioadă de mari restricţii şi tribulaţiuni ideologice. Îl întâlnesc la „Creangă” pe Olac, ilustratorul „După-amiezii unui faun”. Ochi ageri, faţă smeadă, minte iute. A ilustrat recent „Povestea vorbei”, e curios să-mi afle părerea despre carte, sunt, deh, „specialist”.

Vizită în Sfânta Vineri la Monica Gorovei. O cameră imensă tapetată cu acuarele de o coloristică vivace, proaspătă. Va avea curând o expoziţie. Trataţie cu cafele şi fursecuri. Între altele, recită versuri proprii, clamoroase. Bărbatu-său a primit *ex aequo* premiul Academiei.

Seara, cu Mitru, la premiera lui Alecu Popovici la „Creangă”. Spectacol „mic”, lipsit de personalitate. Schimb vorbe cu Dinu Ianculescu şi Tărchilă.

Joi, 18 septembrie

Sărbătorim, cu două zile înainte, ziua de naştere a Corneliei. Masă întinsă. Sunt invitaţi familiile Ogrezeanu, Landauer şi Cornelica. Bebe, dar mai ales Mitina, gureşă, cu suveniruri exotice din „colonii”. Petrecem bine. Spre seară promenadă cu copiii în parcul „Carol”. Zi splendidă de toamnă. Frunze moarte.

Lucrez la versiunea a doua a lui „Pann”. Lectura „merge”. Până la jumătatea lui octombrie, sper să termin. Am pagini bune în primele capitole,

în special cele „de atmosferă”. În rest, corvoadă: cinci ore cu elevii, zilnic, şedinţe, examen de admitere în clasa a XI-a. Noaptea mă delectez cu Mircea Horia Simionescu („Breviarul”).

Duminică, 21 septembrie

Plimbare cu familia Mitru la Ţigăneşti. Vreme frumoasă, numai bună pentru „excursii” de vacanţă. Tradiţionala vizită la stăreţie, unde avem surpriza să-l întâlnim pe Platon Pardău, ce însoţeşte o delegaţie de scriitori francezi. Mitru îmi spune că Alecu Popovici l-ar fi rugat să scrie o cronică în „Tribuna şcolii” despre premiera de la „Creangă” şi l-ar fi refuzat, a avut chiar obiecţii la regie, la text etc. „Are trupă slabă, domnu’ Mateescu, dacă ne pune în scenă „Avionul” ne compromite piesa.” Trupa, adevărat, e slabă. Acum trei ani era încântat de calitatea trupei, în timp ce eu susţineam exact ce spune el acum. Aceasta fiind realitatea, ce şanse mai avem să ni se joace „Avionul”?

Văd la televizor un film după biografia lui Sean O’Casey, foarte politic, foarte proletar. Suntem îndoctrinaţi cu filme de duzină, turnate, parcă, în studiourile „Mosfilm”.

Luni, 22 septembrie

Telefonat la „Cartea Românească”. Mărculescu a citit volumul, i-a plăcut, nu are nici o observaţie, miercuri îl va preda serviciului Producţie. Mi s-a părut extrem de tulburat, ca după trecerea unui obstacol insurmontabil. De bucurie, n-am putut lucra nimic. Izbânda „Bătrânului cu bască” e cea mai mare reuşită literară a mea după apariţia „Rochiei cu anemone”. Eşecul înregistrat la „Eminescu”, nu-mi mai lăsa nici o speranţă de vreo miraculoasă redresare. Doamna Vulcănescu îmi spune că noul director al Editurii va fi Marin Sorescu, e vorba să-l „ungă” chiar săptămâna viitoare. La urma urmei, ce contează?

Seara ies cu Cornelia în oraş, intrăm la „Colonade”, găsim cu greu o masă. Cerem bere. Pălăvrăgim despre „Bătrân cu bască”. Sunt fericit. Mă simt puternic, tânăr.

Miercuri, 24 septembrie

Sorin Mărculescu i-a predat volumul lui Cornel. Dacă acesta va dori să-l „lectureze”, mă aşteaptă alte incertitudini şi emoţii. Coperta e gata. Socoliuc a folosit (la sugestia mea) desenul – splendid – de la „După-amiaza unui faun”, refuzat cu zgomot de răposatul Marin Preda. Sper să „meargă”. Graficianul mi s-a părut îngrozitor de obosit. Livid, transfigurat. Nu pot lega cu el o conversaţie.

Mă vizitează Monica Gorovei. Aduce cu maşina cinci uleiuri şi şapte acuarele neînrămate. Le înşiră în camera de lucru, lângă perete. În cinci minute, biroul meu devine expoziţie de pictură. Monica – locvace, expansivă. Doreşte să-i fac o prezentare pentru programul expoziţiei pe care o va vernisa la Iaşi. Mă roagă să scriu două cuvinte şi despre domnişoara Storch (fata lui Franz) cu care expune împreună.

Război între Iran şi Irak. Ascult la „posturi” amănunte. În presa noastră – relatări sumare.

Sâmbătă, 27 septembrie

Am redactat 110 pagini din versiunea a doua „Anton Pann”. Lucrez „la pas”, mai mult în timpul nopţii. Textul „sună” bine.

Telefonat Gavrilă, mă anunţă (veselă) că am rămas în planul pe 1981. Gi îmi şopteşte că Doina a avut necazuri cu „conducerea”, o ediţie apărută în redacţia ei (Corneliu Albu - „Ion Codru-Drăgăşanu”) a fost făcută harcea-parcea de Cioculescu în două cronici succesive din „România literară”. Constat că editorii rămân indiferenţi (puţin le pasă!) la cronicile favorabile ale cărţilor, dar se agită şi iau măsuri punitive

atunci când cărţile ce apar sub auspiciile lor sunt recenzate negativ de critică.

Scrisoare de la Bălănescu, e în formă, scrie. California îi priește. Mi-a expediat cu poşta dicţionarul Cambridge în care am fost inclus şi eu. Se simte printre rânduri tristeţea depărtării, a „imposibilei întoarceri”.

Mă vizitează D. Mitrana. Noaptea reiau „Jurnalul” Virginiei Woolf, cu multe pagini antologice.

Luni, 29 septembrie

Ultimele zile ale lui septembrie. Ceaţă dimineaţa. Toamnă frumoasă, pomii despletiţi. Drum „de afaceri” la „Cartea Românească”. Discuţie cu Mărculescu. Nu e de acord să schimb titlul volumului din „Autoportret cu maci şi anemone” (expedient cu totul provizoriu, născocit de mine „pentru impresie”) în „Bătrân cu bască”, titlul original, la care realmente ţin. Observ că Editura „Cartea Românească” are în continuare alergie la bătrâni, chiar după decesul fostului director. Problema rămâne în suspensie. În legătură cu coperta lui Soco, spiritele se înfierbântă. Sorin e de părere (şi părerea lui e, cum se vede, irefutabilă) că folosind coperta dezavuată de regretatul *boss* (chiar dacă aceasta e frumoasă), am aduce o atingere memoriei defunctului! Urmează un schimb de vorbe scurt, dezagreabil. Până la urmă, trebuie să găsesc un alt grafician de carte. Altă copertă, alte zbateri. La cine să apelez? La Socoliuc, la Olac?

Telefonez lui Paul Cernovodeanu ca să-mi comunice cu exactitate titlul cărţii în manuscris („Călători străini...”) pe care am folosit-o la redactarea lui „A. Pann”. Elogii (nesperate) pentru „Memoria Râmnicului”. Printre altele, îmi spune că e amic cu Horia Nestorescu.

Miercuri, 1 octombrie

Nervos, la şcoală, din cauza oboselii. Proferez în cancelarie vorbe necuviincioase la adresa învăţământului şi diriguitorilor săi, de faţă cu colegi suspecţi. Îmi pierd controlul.

Vizită neaşteptată a părintelui Nedelescu. Mâhnit, bolnav. Luăm loc pe canapea, în hol. Îmi cercetează biblioteca, mângâie câte o carte, o aşază în raft, ia alta. Punem la cale planul de a publica la „Manuscriptum" scrisorile inedite ale lui A. Pann şi ale Platonidei, aflătoare în arhivele Episcopiei Râmnicului. Părintele e rudă cu Bebe Popa („Negustorul"), fostul meu coleg la Lahovary.

Se aude de o întâlnire, mâine, a Şefului cu scriitorii. De asemenea, se vehiculează numele lui Brad ca noul staroste al breslei scriitoriceşti.

Vineri, 3 octombrie

Popas la „Cartea Românească". Foială în hol. Câţiva literatori aşteaptă în faţa uşii lui Cornel Popescu. Îl prind „din mers", cum procedam pe vremuri cu Gafiţa. Ciudat cum *boss*-ul începe să semene din ce în ce mai mult în atitudine, în gesturi cu antecesorul său. Îmi spune în fugă, peste umăr, că s-a hotărât să lectureze cartea. „Zece zile" zice, zâmbindu-mi cordial, apoi dispare pe uşa capitonată a biroului.

Telefonează Al. Cerna-Rădulescu. Îmi debitează o poveste întreagă despre muzeul literaturii vâlcene pe care intenţionează să-l fondeze la Râmnic. Muzeul va lua fiinţă prin donaţii. Solicită să-i pun la dispoziţie un *curriculum*, fotografia, cărţi şi alte fleacuri. Voce plăcută, „radiofonică". Promite să mă viziteze.

Lucrez până la 1 noaptea. Am trecut de jumătatea cărţii.

Marţi, 7 octombrie

De serviciu în şcoală. Am luat cu mine pagini din „Anton Pann". Duc dorul unei *libertăţi depline*, m-aş duce la Sinaia, sau Poiana Ţapului,

aş bate drumurile şi potecile de munte. Dar ce n-aş vrea?

Îmi scrie Papadima. Doreşte să mă vadă. E bătrân şi singur, n-are prieteni, dacă ar avea nu m-ar chema pe mine. Ada Orleanu mi se plânge (telefonic) că volumul de la „Eminescu" a fost trecut în planul de rezervă pe anul viitor. De patru ani o duc cu vorba, o amână cinic.

Plimbare, seara, la Schitul Maicilor. Asist la slujbă. Pe urmă, muzică de Bach.

Miercuri, 8 octombrie

Au reînceput durerile de cap. Ce poate fi? Iau hapuri. Mă bate gândul să încerc o internare pentru investigaţii. Dacă aş reuşi să mă pensionez!

Din nou la teatrul „Creangă". Alecu Popovici mă asigură că în *noiembrie* începem repetiţiile. Băiatul lui, căruia i-a încredinţat regia, a citit piesa şi i-a plăcut „enorm". Intenţionează ca pentru rolul principal să desemneze prin concurs pe unul dintre studenţii anului II ai Institutului de teatru. Zâmbeşte onctuos. Ce autor de teatru n-ar exulta la auzul unor cuvinte atât de îmbietoare?

Mă vizitează Monica Gorovei, grăbită, aferată, aşteaptă vernisajul. Mitru se deplasează mâine la Târgovişte unde urmează să i se înmâneze trofeul „micului cititor".

Sâmbătă, 11 octombrie

La cimitirul Ghencea, parastasul pentru tanti Marioara. Lume puţină, rude. Apoi acasă, în Negel, la Cornelica. Aceste adunări de pomenire sunt într-un fel absurde, la masă – veselie, nu se vorbeşte nimic despre defunctă. Bătrânii se lamentează, au dureri reumatice sau de ficat, nu pot dormi, îi deranjează cordul. Mă întristează evoluţia lui nenea Gică, om de o excepţională inteligenţă în tinereţe, ce se făleşte acum, cu o

voioasă superbie, că e „ultimul” supravieţuitor al unei familii numeroase. Ciudat orgoliu în competiţie cu veşnicia.

Doamna Vulcănescu confirmă că „Editura” nu e de acord cu titlul cărţii („Bătrân cu bască”) şi nici cu splendida copertă a lui Socoliuc. Trebuie făcută repede altă copertă. Poimâine, scriitorii (elita „administrativă”) sunt chemaţi la o discuţie cu Şeful. Agitaţie prin redacţii, frisoane.

Marţi, 14 octombrie

Îl vizitez pe Papadima (dimineaţa). Întins pe pat. În jurul lui trei-patru cărţi şi manuscrise în dezordine. Evocă viaţa de la Institutul de istorie şi teorie literară. Din păcate nu are harul povestirii, e prolix. Imaginea lui Călinescu, colorată în nuanţe cenuşii, inexpresive, nu se compară cu cea pe care mi-o oferise, cu ani în urmă, Dinu Pillat. Nimic despre politică sau despre anii de detenţie. Să-i fie oare teamă că sunt ţuţăr? La plecare se oferă să-mi facă referatul la „Anton Pann”, în cazul când editura i-l va cere.

Primele ecouri (vagi) după întâlnirea de ieri dintre Stăpân şi scriitori. Comunicatele de presă – irelevante. Nici Mitru, care e atât de bine informat, nu ştie ce s-a întâmplat „acolo”.

Monica Gorovei şi-a luat lucrările expuse în casa mea. Mă familiarizasem cu prezenţa lor suavă, diafană. Am cumpărat – pe un preţ de belfer – nişte flori de o exuberantă prospeţime.

Miercuri, 15 octombrie

La „Cartea Românească”. Fac coadă la uşa lui Cornel Popescu. Literatorii – foarte excitaţi în urma convorbirii Şefului cu scriitorii. Se micşorează tarifele la cărţi, se plafonează câştigul anual al autorilor. Cornel îmi spune că n-a citit „Bătrânul” dar o va face sigur săptămâna viitoare. Vădit marcat după întâlnirea de alaltăieri.

Mă vizitează Duci şi Milică. Discut din nou problemea pensionării mele. Duci e de părere să

mai aştept, să am răbdare. Formalităţile sunt complicate, pe urmă n-am o afecţiune gravă cu care să conving „comisiile”. Voi ataca problema, poate, în noiembrie. Până atunci, trebuie să termin versiunea a doua la „A. Pann” şi să predau lucrarea pentru „reciclare”.

Cu Dan, pe stadionul „23 August”, la meciul România-Anglia (2-1). Ce nebunie! Nu m-am mai dus de ani de zile la fotbal. Timp splendid. Ne întoarcem noaptea, pe clar de lună.

Sâmbătă, 18 octombrie

Ore la şcoală, apoi lucrez „în forţă” la „Anton Pann”. Sper ca într-o săptămână să-l dau gata. Telefonat lui Mitru. Foarte îngrijorat de soarta scriitorilor. Noile legi îi afectează cu precădere pe autorii „înrolaţi”, „cu funcţii”, dar cine garantează că nu ne va veni şi nouă rândul?

Scrisoare de la Internationale Jugend Bibliothek (Gerlinde Burger). Îmi mulţumeşte pentru cărţi şi-mi cere cronici literare despre ele. Corespondenţa dintre noi, mai mult oficială, acoperă nevoia mea de a comunica cu Vestul, de a ieşi în lume. Un excelent substituent, haşiş, morfină.

Miercuri, 22 octombrie

Seara. Închei, în fine, versiunea a doua la „Anton Pann”, după o zi tensionată, în care am avut cinci ore cu elevii. Ies în centru. Librăriile închise. S-a făcut frig. Mă plimb pe Cale, apoi mă aşez la masă într-un „bar de zi”. Fum de ţigară. Cer o „Havana-Club”. La masa mea – un ins de 45-50 de ani, în salopetă, beat criţă. Îmi spune în cinci minute viaţa lui. Iubite părăsite, şantiere. Plânge. Mă prinde de nasturele de la haină. „Iubesc al dracului omenirea, zice, dar nu ştiu să-i declar amor.”

Citesc eseuri de Freud despre creaţia literară.

Vineri, 24 octombrie

Oarecare relaxare după luni de zile de muncă la galere. Cornel Popescu a predat „Bătrânul” serviciului „Producţie”. Să-l fi citit, sau să fi mers pe mâna maestrului S. Mărculescu? Mai degrabă nu l-a lecturat, sau doar l-a feuilletat în fugă. Ceea ce e important e că volumul a trecut de ultimele vămi ale cenzurii.

Cinci ore la Biblioteca Academiei ca să verific bibliografia. Am încheiat dosarul Anton Pann. Ada Orleanu propune să mergem împreună săptămâna viitoare la Ţigăneşti. Părinţii lui Sorin Titel ar vrea să vadă „cum stau lucrurile”, i-ar interesa să fie înhumaţi la mânăstire.

Poezie baladescă de Radu Stanca. Vivaldi până după miezul nopţii.

Luni, 27 octombrie

Clipe penibile la Casa Corpului Didactic de pe bulevardul Elisabeta. Susţin „lucrarea” pentru reciclare („Eşecul şcolar”) în faţa a cinci profesori universitari („Filosofie”, „Ştefan Gheorghiu”). Urmează o avalanşă de critici şi reproşuri în care sunt amendat pentru aserţiunile referitoare la retribuţia cadrelor didactice, structura anului şcolar, regulamentele învechite, supraîncărcarea exagerată a elevilor, şedinţele abuzive etc. Am tras concluzia că subiectul e *tabu* şi prin urmare trebuie evitat. Dar ce să pun în schimb? Dacă ar mai fi fost nevoie de un impuls pentru a mă decide să părăsesc învăţământul, acesta e cu siguranţă cel mai potrivit.

La „Cartea Românească”. Îi propun lui Mărculescu titlul „Autoportret cu bască” în locul „Bătrânului cu bască”. Ezită un moment, e de acord. Nu mi-a schimbat din carte *nici un cuvânt*, dar în privinţa titlului e de neînduplecat, şi asta (susţine) pentru a nu impieta memoria lui Preda. Câtă loialitate, cât devotament!

Marţi, 28 octombrie

Trec pe la Academia „Ştefan Gheorghiu”, schimb subiectul lucrării pentru cursul de „perfecţionare”: „Rolul Uniunii Scriitorilor în societate”. Dar ce să însăilez pe tema asta abracadabrantă? Contez pe sprijinul (puţin probabil) al lui Fulga. Pe urmă, drum (ingrat) la Casă. Sorin mă sfătuieşte ca, pentru a rămâne în planul pe 1982 (!) să merg „cât pot mai des” pe la conducere (Râpeanu, Anghelescu). „E bine să vă vadă”, zice, făcându-mi onctuos cu ochiul. Discuţie antipatică şi cu T. Vârgolici. Trebuie să mai aştept, oferta mea („Introducere în opera lui Anton Pann”) nu a ajuns să fie discutată în „Consiliul oamenilor muncii”.

Seara, o oră la Monica Gorovei. Mai sunt în vizită o doamnă şi un bărbat în vârstă. Monica zboară ca un fluture prin încăperile imense, gângurind. „Mai vreţi o votcă? Doriţi să mai serviţi o prăjitură?” Revăd panourile pe care le va deplasa la Iaşi. Frumoase.

Miercuri, 29 octombrie

Ancuţa îşi sărbătoreşte astăzi ziua naşterii. Cinci-şase fete sporovăiesc în camera „cea mică”. Drăguţe, gureşe, au personalitate. Spectacol agreabil. Tanti s-a străduit să-i facă tort de ciocolată. Ancuţa şi-a luat în serios rolul de gazdă. E aproape domnişoară. Descopăr în ochii ei întunecaţi o dungă de tristeţe abia perceptibilă.

Primesc coperta „Autoportretului cu bască” de la Socoliuc. A adus-o repede, e drept, dar n-are strălucire. Imaginea femeii (în romanul meu – prinţesă) e vulgară, nu sugerează atmosfera *high-life* din perioada antebelică. Îi spun că e frumoasă. O nouă amânare periclitează (sau amână) apariţia volumului. Sătul de a mă mai bate pentru această carte.

Dau fuga la Editura „Sport-Turism”. Le pun pe masă manuscrisul. Mi se acordă cu

magnanimitate hatârul de a-l ilustra cu 60 de fotografii alb-negru şi 10-12 color. Directorul, pe care am acum prilejul să-l cunosc, se ambiţionează să editeze cartea în „colecţie” („Pe urmele lui...”). Ne ciondănim vreo cinci minute. Dănescu, aghiotantul său, mă consiliază să aştept, să am răbdare, „totul se va aranja aşa cum trebuie”.

Sâmbătă, 1 noiembrie

Mă preocup să născocesc o temă pentru „reciclare”. Dar ce să aleg, când n-am din ce? Merg la Biblioteca Centrală Pedagogică, scotocesc cu obstinaţie prin fişiere, nimic nu mă atrage, absolut nimic. Rămân (pentru moment) la o temă familiară – „Bugetul de timp liber al profesorului”. Ce subiect teribil în condiţiile unei libertăţi depline – adică în condiţii de normalitate!

Iarnă. A nins de 20 de centimetri. Trotuarele acoperite sub troiene de zăpadă. Mulţimea înfofolită în paltoane. Târâş-grăpiş până la teatrul „Ion Creangă”. Alecu mă anunţă candid că pune în scenă încă două premiere, abia după aceea îi vine rândul „Avionului”. Deosebirea dintre el şi Lucian (infimă) e că Alecu e jovial, amabil, zâmbitor, simpatic, cu faţa lui rotundă de bebeluş şi ochii îngropaţi în tone de grăsime. Dar amândoi – ce hahalere! Ne-a invitat, pe mine şi pe Mitru, la premiera piesei unui Mihai Constantinescu.

Citesc scrisorile lui Călinescu adresate lui Rosetti. Foarte *chic*.

Miercuri, 5 noiembrie

Eveniment care ar putea să-mi schimbe cursul vieţii. Sunt convocat la Uniunea Scriitorilor, în cabinetul lui Traian Iancu. În încăpere Iancu şi încă doi bărbaţi străini. Sunt înştiinţat cu voce gravă, cavernoasă, că în urma unei hotărâri superioare de partid organizaţia de la Uniune se desfiinţează, urmând ca membrii ei să activeze în continuare la instituţiile unde lucrează.

Întrevederea durează trei minute. Strâng mâna *boss*-ului (particip, parcă, la o ceremonie funerară), ies. Probabil, Şeful n-a fost încântat de întâlnirea pe care a avut-o recent cu scriitorii. Oricum, organizaţia de la Uniune îl irita peste măsură prin „îndrăzneala" cu care se exprimau literatorii. Va trebui de acum înainte să rămân în şcoală. Mă aşteaptă sarcini noi, corvezi, învăţământ politic şi întâlniri frecvente cu activiştii semidocţi de la sector...

Sunt invitat „oficial" de directoarea şcolii generale nr. 122 să le vorbesc elevilor, poimâine, despre Sadoveanu. Refuz.

Reagen e noul preşedinte al Statelor Unite. Dumnezeu să ne ajute!

Sâmbătă, 8 noiembrie

Primesc de la direcţia liceului însărcinarea să ţin o conferinţă despre „şcoală şi literatură", exact ce-mi trebuie acum. Deşi îmi propusesem să termin astăzi jumătate din lucrarea pentru reciclare, mă aflu în situaţia de a nu mă fi decis măcar asupra temei. Îmi trebuie un subiect fără pretenţii, *apolitic*, ce comportă o informare bibliografică sumară.

Mă risipesc în fleacuri. Am cumpărat de la Biblioteca Academiei „Dicţionarul limbii Române", tot setul, în afara literelor D, E, L (parţial), O, P (parţial), S, T-Z. Legatul mă costă o groază de parale.

Al. Cerna-Rădulescu îmi trimite cartea lui de memorialistică. Bun portretist, condei abil dar fără suflu mare.

Se aude că se desfiinţează Uniunea Scriitorilor. *Tant mieux!*

Marţi, 11 noiembrie

Bolnav de gripă. Fac orele la şcoală cu dificultate.

Predau la „Cartea Românească” textul pentru coperta a patra a „Autoportretului cu bască”. În biroul doamnei Vulcănescu o poetesă volubilă şi ofilită, Cecilia Dincetate, dă spectacol. Vorbeşte tare, gesticulează, joacă teatru. Mostră de cum se reuşeşte în literatură.

După-amiaza – de serviciu în şcoală. Corectez extemporale. Telefonează după multă vreme de tăcere fostul meu elev Emil Stănescu.

Vineri, 14 noiembrie

Dan-Ion Vlad îmi trimite prin comisionar atât de aşteptata corectură la „Şlem”. Oarecum dezamăgit. Literă mică, rânduri îndesate, tehnoredactarea în cea mai indecentă calicie. Dedicaţia Ancuţei e fixată pe contrapagină pentru a economisi o filă. Ceea ce mă irită, însă, e faptul că redacţia (Vlad) a intervenit în text, făcând modificări iresponsabile (mi-a scos, de pildă, toate parantezele!) Ce tipi!

Mă simt ceva mai bine. Gripa cedează. Telefonez părintelui Emil, care tergiversează trimiterea fotografiilor pentru „Anton Pann”.

Lecturi regale: Noica despre Hegel.

Marţi, 18 noiembrie

Se apropie sfârşitul anului şi nu m-am hotărât unde (şi dacă) plec la lucru. Trec printr-o pasă proastă, de nelinişte şi abulie. Corvezile la şcoală şi orele de clasă mă epuizează, mă duc la disperare.

Schimb subiectul lucrării pentru reciclare: „Aspecte ale recrutării şi utilizării raţionale ale forţei de muncă în industria alimentară”. Stupidă temă, dar aseptică. Drum până la Ministerul Agriculturii pentru a obţine „date”. Intru prin cinci-şase birouri, funcţionari cu cotiere, femei făcând cafele la reşouri, taclale, lume prăfuită. Nu obţin, fireşte, decât promisiuni sărace, evazive.

Monica Gorovei, sosită de la Iaşi, îmi aduce „Florile” şi „Izba în viscol” (acuarelă). Succes

enorm, a reuşit să vândă o groază de uleiuri, e fericită. Noaptea, târziu, pun punct la corectură. Dacă aş avea curaj, aş scoate din sumar „Ali cel Groaznic”, şi „Zodia Pelicanului” – minore ca valoare. De bună calitate mi se par „Întoarcerea târzie” (apărută cu 14 ani în urmă în „Rochia cu anemone”), „Fantezie pentru trompetă solo”, „Suedeza” şi „Căzând în spaţii”. Muzică de Haendel până la 2 dimineaţa. Insomnie.

Sâmbătă, 22 noiembrie

Ore la şcoală – grele. Iau de la secretariat câteva cifre în legătură cu „lucrarea” dar nu ştiu, practic, cum să le folosesc. Mă tem că o să părăsesc şi această pistă (cu „recrutarea şi utilizarea”).

Ada Orleanu îmi telefonează că s-a înfiinţat „Asociaţia scriitorilor vâlceni”. De necrezut! Să fie, oare, o glumă nesărată? E vorba şi de o revistă literară. Foarte sceptic...

Citesc în presă că s-a stins din viaţă Jindra Hušková. Trecuse bine de 80 de ani. Îmi amintesc şi astăzi clipele plăcute petrecute împreună la Constanţa, Iaşi şi în Capitală. Era un om de suflet. Vorbea fluent limba română. Am de la ea vreo 7-8 scrisori pe care, vreodată, o să prind prilejul să le public.

Duminică, 23 noiembrie

Primele rânduri la lucrarea pentru reciclare. Sunt în întârziere, până la sfârşitul săptămânii viitoare trebuie s-o predau. Am prea puţine date la îndemână. Pun ordine în ele, le sistematizez.

Merg cu copiii la meciul de rugby Franţa-România. Puhoi de lume. Suntem primiţi cu mofturi în tribuna presei, alături de gazetari din ţările străine. La câţiva paşi – Eugen Bargu şi Ahoe. Jocul, haotic, de o duritate nemaipomenită. Nici *fair-play*, nici toleranţă sau „frăţietate”.

Demonstraţie de forţă neînfrânată, de ură. Impresie detestabilă.

Telefonează Costea Marinoiu şi Ioan Lazăr. Săraru ar fi făcut demersuri să se înfiinţeze Asociaţia scriitorilor vâlceni, la Râmnic. Ader sau nu ader? Le spun că trebuie să mă mai gândesc. De unde atâţia scriitori în Vâlcea, ca să formeze o asociaţie?

Marţi, 25 noiembrie

Trec zilele, lucrez anevoios, în silă, *n-am date*. Subiectul – total lipsit de interes. Scris patru pagini. Ce mizerie!

Mă vizitează Monica Gorovei, împreună cu o doamnă din Iaşi, de profesiune balerină. Cap interesant, de artistă în crepuscul, trăsături aristocrate. Vorbeşte cu un ciudat accent străin (rus, polonez?). A citit nuvela „Pas de deux" în care e vorba de un dansator ajuns la vârsta abdicării. Balerinii, susţine doamna, nu sunt „concediaţi", nuvela e falsă, neverosimilă. În realitate, ea însăşi trăieşte drama „ratării prin îmbătrânire", dar nu-şi acceptă condiţia de artist „pensionat". Monica surâde blând, cu mintea aiurea, în universul ei de linii, forme şi culori.

Părintele E. Nedelescu îmi aduce fotografiile făcute pentru „Anton Pann". E a doua carte pe care mi-o ilustrează (gratuit) prin harul său de fotograf. A scos de la Biblioteca Academiei copii bune din cărţile lui Iorga, Corbu, Călinescu. La Academie îl întâlnesc pe Max (C. Maximilian), coleg în anul I de medicină, schimbăm impresii, amintiri, melancolii de tinereţe.

Duminică, 30 noiembrie

Cu familia Al. Mitru în Frumoasă, la Zoe şi Cae Boicescu. Primire caldă, excepţională. Cae, drăguţ ca întotdeauna – gazdă admirabilă. Se agită, toarnă în pahare, mâna îi tremură vizibil din cauza unui Parkinson mai vechi. Vorbim de toate,

discutăm politică, se debitează bancuri cu Bulă. Când gluma e mai deocheată, coana Zoe roşeşte brusc, cu un zâmbet afectat pe buze. Mitru îmi spune că a primit de la Internationale Jugend Bibliothek o listă cu cărţile din România intrate în expoziţia internaţională de la Bologna, între care figurează şi „Câinele andaluz”.

Primesc din Râmnic o scrisoare oficială, semnată de preşedintele culturii, care mă informează despre nou înfiinţata „Asociaţie a scriitorilor vâlceni”. Sunt invitat cu reverenţe să fac parte dintre membrii fondatori.

Citesc, nu fără reverii romanţioase, „Viaţa în Montparnasse” a lui Jean-Paul Crespelle.

Vineri, 5 decembrie

Din nou problema „Asociaţiei”. Mă vizitează în strada Albă o „delegaţie” vâlceană formată din Horia Nestorescu (probabil iniţiatorul), Costea Marinoiu şi Ioan Lazăr. Îi primesc în hol. Băieţii sunt în posesia unui act de adeziune semnat de Cerna-Rădulescu, Valeriu Anania, Ladmis Andreescu, Lucian Avramescu şi Ada Orleanu (în ordinea iscăliturilor). Gh. Vlad şi Oprea au refuzat să-şi pună semnătura. Se întrevăd ranchiune, disensiuni şi certuri înainte de a lua fiinţă această fantomatică asociaţie. Semnez al şaselea pe o listă a cărei continuare e, după mine, problematică. Băieţii pleacă mulţumiţi, zâmbesc, sunt sufletişti, au mai bifat un nume.

Dezagremente la Craiova. Telefonez, răspunde o doamnă, Buteică (secretară de redacţie?), care se miră că solicit corectura a doua. „La noi nu se obişnuieşte, vorbiţi cu şeful”, îmi spune. Tirajul provizoriu al cărţii – 20 de mii de exemplare, acceptabil.

N-am lucrat nimic. Trec pe la mine Duci şi Milică (nu ne-am văzut de luni de zile). Stau până la 11 noaptea. Citesc „Opera lui Mateiu I.

Caragiale” de Cotruş, fără entuziasm dar cu plăcere.

Sâmbătă, 6 decembrie

Lucrez cu disperare, se apropie termenul predării „referatului”. Primesc un telefon de la Sector că dacă nu-l predau la timp voi fi sancţionat pe linie administrativă. Tovarăşul (îmi scapă numele) a fost retrogradat recent din funcţie (lucra la „municipiu”).

Azi l-am adus în şcoală pe Sorin Titel. O sală plină, fete. Obişnuita „întâlnire” cu elevii: aplauze, întrebări naive, flori. Sorin (părul vâlvoi, mustaţa roşcovană) se descurcă bine, ca un veritabil profesionist ce este. Le ţine puştilor o scurtă dizertaţie despre „scriitorii de succes”. Amuzament în sală. Sorin e în vervă, povesteşte întâmplări de la Paris, copiii ascultă cu gurile căscate. După, trataţie în cabinetul directoarei. Îl duc acasă cu maşina şcolii.

Luni, 8 decembrie

Cu patru zile înainte discutam cu o tovarăşă Buteică de la „Scrisul” despre corectura a doua a „Şlemului” şi iată, aflu astăzi stupefiat că nici corectura întâi, trimisă de mine cu o lună în urmă, nu a ajuns la Editură. Se află în magazia poştei din Craiova! „Nu are cine s-o ridice”, îmi spune o voce îngerească din redacţie. Telefonat lui Hinoveanu. Ce naiba, asta e editură?

Doina Gavrilă mă anunţă că nu-mi citeşte cartea până în ianuarie (contrar promisiunilor făcute). Discuţie neplăcută, nervozitate. Asta este. „Autoportretul” e în tipografie (după Bărbulescu).

Noaptea, sfârşit de oboseală („referatul” mă ucide), citesc „Istoria suprarealismului” de Nadeau.

Vineri, 12 decembrie

Depun la şcoală cererea de concediu fără plată pe perioada 26 ianuarie-31 martie. Vagi obiecţii din partea directoarei, mă roagă, printre altele, să asigur suplinirea. Apoi, la Schitul Maicilor unde aprind o lumânare în strană.

Fac ultimele retuşuri la referatul pentru reciclare, bat la maşină. Câtă risipă de timp şi energie – pentru ce?

Telefonează tata. Îmi spune între altele că nu mai „prinde" altă iarnă. Ciudată presimţire. E prima oară când îl aud vorbind de moarte. Plânge uşor la aparat, ca un copil. Şi totuşi, omul acesta a luptat trei ani pe front, în linia întâi!

Luni, 15 decembrie

Depun „lucrarea" la „Ştefan Gheorghiu". Maşini luxoase în faţa treptelor de la intrarea principală. Aceeaşi strângere de inimă de câte ori păşesc în holul larg, de la parter, al instituţiei. Apoi, o oră la Inspectoratul şcolar al municipiului, aşteptând să vină Şovu. Penibilă foiala dascălilor cu petiţii în mână, în goană după ore, după o suplinire sau după posturi de director. Şovu – excepţional ca întotdeauna. Se duce personal la Jinga ca să-mi obţină aprobarea. Mi se pune în vedere că suplinitorii, începând din anul acesta, vor fi plătiţi „cu ora", ceea ce îmi limitează şansa de a găsi profesori dispuşi să facă ore pe mai nimic.

Cu Dan la doamna Irimie, lectoră (sau conferenţiară) la Universitate, care-l va ajuta să-şi pună în ordine problemele mai dificile de gramatică. Săraca profesoară e paralizată într-un fotoliu (înţeleg că pentru totdeauna) în urma unei embolii, pesemne.

Citesc, târziu în noapte, „Cele şapte maladii ale spiritului" de C. Noica.

Miercuri, 17 decembrie

Drum neplăcut la Casă pentru afaceri editoriale. Probleme dificile la intrare (îmi trebuie „bon”), coadă la lift (pierd cinci minute), culoare întunecoase, fără aer, ce sugerează daraveri oculte, tenebroase. Îl abordez pe V. Râpeanu. Sunt primit în cadrul uşii, schimbăm o vorbă (nu pomeneşte de includerea în plan), mă ţine în picioare, situaţia devine incomodă, apoi îmi strânge mâna şi mă împinge uşor afară cu o dexteritate profesionistă. Sorin – misterios şi speriat ca întotdeauna. Pe Vârgolici îl întâlnesc pe coridor. Îmi spune că oferta mea pentru „Anton Pann” nu a ajuns să se discute încă în Consiliul oamenilor muncii (ce stratagemă de amânare a autorilor!). Vizită scurtă lui Olac, la „Creangă”. Drăguţ, afabil. Stabilim să-mi execute coperta pentru „Pann”. Când ies în curte, mă simt bicisnic, îngrozitor de îmbătrânit...

Incursiune la teatrul „Ion Creangă”. Aştept, directorul e în repetiţii. Apare în antecameră, zâmbeşte, gâfâie uşor, îşi şterge faţa unsuroasă cu o batistă mare, albă. Îmi spune că repetiţiile „Avionului” se amână în ianuarie. „Beţi o cafea?” mă întreabă, privindu-şi ceasul de la mână pe furiş.

Ieri, la T.V., în ciclul „Shakespeare”, „Cum vă place”, spectacol realizat de B.B.C. Făcând abstracţie de rostirea englezească excelentă, nimic care să mă emoţioneze. Actorii – sub nivelul „standardelor” româneşti.

Vineri, 19 decembrie

Telefonează Şovu, concediul meu e aprobat. Frison de bucurie. Trebuie să-mi drămuiesc cu înţelepciune timpul până la plecare. Şi apoi? Ce fac cu timpul liber? Voi mai avea puterea să rezist opt-nouă săptămâni flămând, însingurat, în condiţii de recluziune? Fiecare „ieşire” – o mare aventură.

Primesc din Anglia (plătit de Bălănescu) Dicţionarul Cambridge de personalităţi. Îl duc la şcoală, îl arăt colegilor şi directoarei. Efect propagandistic electrizant. Îl pipăie unul câte unul,

îl răsfoiesc, sunt copleşiţi. Prezenţa mea în filele dicţionarului îi uluieşte. „Vai, domnu' Mateescu!" exclamă colegele extenuate de emoţie. Acesta e „mediul" în care îmi săvârşesc o parte a vieţii.

Antimia mă însărcinează să iau cuvântul miercuri, la „Municipiu", în dezbaterea privind modernizarea învăţământului. Ce ruşine să vorbeşti despre modernizare! Refuz, acuz o gripă cu temperatură mare.

Citesc cu delectare „Pe urmele lui Homer" de Schliemann.

Duminică, 21 decembrie

Invitaţi la Mitru, care-şi sărbătoreşte ziua onomastică (Sf. Eugeniu). Masă „în familie", cu Zoe, Cae Boicescu şi David, socrul Liei. Boiceştii mi se par extrem de obosiţi şi reţinuţi. Zoe deapănă amintiri din anii copilăriei petrecuţi la Râmnic, unde locuia pe strada Gării, în casele Ghiţescu, vizavi de casa noastră bătrânească. Conversaţia se animă. David, director în „Comerţul exterior", ne povesteşte întâmplări hazlii din desele călătorii peste hotare. Deşi ajuns în sferele (inferioare) ale Puterii, urăşte mecanismul putred al „sistemului". Isteţ, vorbeşte iute, cu poftă, îi place să se audă. Ne întoarcem după 11 noaptea.

Presa anunţă premiile Uniunii Scriitorilor pe 1979 (!). Cele mai multe nume premiate sunt „oficiale". Între ele, Corneliu Leu, pentru imunda carte închinată zilei de 23 August.

Luni, 22 decembrie

De astăzi până vineri – „reciclarea" la „Ştefan Gheorghiu". Au programat-o înadins în zilele Crăciunului ca să ne risipească bucuria sărbătorilor creştine. Din fericire, astăzi sunt liber după-amiaza. Au conferenţiat, între alţii, profesorii Sahini şi Maximilian.

Primesc de la preotul E. Nedelescu a doua tranşă de fotografii din care lipsesc diapozitivele

color. Promite să-mi trimită şi corespondenţa pentru „Manuscriptum”. Şt. Baciu îmi expediază din Honolulu o poezie! Senzaţia că respir parfumul brizei, venind dinspre Pacific.

Miercuri, 24 decembrie

Zile balcâze. De dimineaţă până seara la „Academie”. Cinci conferinţe cu scurte pauze între ele. Deşi ne ţin prelegeri academicieni, profesori universitari, miniştri – mare plictiseală. *Mă lasă nervii*. Urât sfârşit de an.

Seara, aprindem lumânări la pomul de Crăciun. Miros de brad, de ceară. Colinde (corul „Madrigal”). Ne strângem toţi în jurul pomului de iarnă, împodobit de tanti Aglăiţa. Întoarcere în copilărie.

Craiova îşi premiază scriitorii: Darie Novăceanu (pentru o traducere din Márquez) şi Purcaru.

Sâmbătă, 27 decembrie

Stare idioată de fericire, *sunt liber*! Ieri m-am întors de la „Academie” „reciclat”. Primesc calificativul „bine”, deloc dezonorant, oricum izbăvitor, aceste cursuri de îndoctrinare ucid în mine orice bucurie, reflexul însuşi al vieţii.

Vizită la profesorul Gh. Bulgăr în strada Witting. Descurajat de ce se întâmplă în viaţa scriitoricească (şi socială). Anii petrecuţi în Franţa ca lector i-au erodat puterea de rezistenţă (anticorpii) în faţa nemilei vremurilor. I se respinge pentru a doua oară (Crohmălniceanu) cererea de intrare în Uniunea Scriitorilor. Îmi pune în faţă o parte din cărţile aduse de la Paris (ediţii rare din Baudelaire, Verlaine, Paul Valéry). Pe una dintre ele („Mitul veşnicei reîntoarceri) Eliade a notat: „Această carte *scrisă în româneşte* şi tradusă în 12 limbi.” Bem un pahar de palincă. Ne înveselim. Îmi dăruieşte un volum cu dedicaţie.

Luni, 29 decembrie

Luat corectura de la „Cartea Românească”. O pot considera cadou de Anul Nou. Volumul are 275 de pagini şi e cules cu literă frumoasă. „Bătrânul”, devenit „Autoportret” din pricina capriciilor lui Preda, se apropie în sfârşit de clipa tipăririi.

Mă vizitează Al. Cerna-Rădulescu. La început protocolar, devine în câteva minute afabil, prietenos. Tipul caracteristic jurnalistului din perioada interbelică: volubil, beat de o poftă neostoită de vorbit, frondeur, poltron, caustic, cârtitor. Se simte, totuşi, oboseala vârstei. Vorbeşte cu căldură despre Caraion cu care înţeleg că este prieten. Problema *lui* e înfiinţarea unui muzeu în Vâlcea, care să conţină volume, reviste, manuscrise ale scriitorilor din spaţiul vâlcean. Promit să-l sprijin. Îmi cere la plecare permisiunea de a mă mai vizita. Figură interesantă, coborâtă, parcă, din piesele lui Mihail Sebastian.

Miercuri, 31 decembrie

Sfârşit de an. Bilanţ: e primul în care am scris două volume („Anonim flamand” şi „Drumurile lui Anton Pann”). Mi-a apărut o carte, am publicat articole şi cronici în „Orizont” (Râmnicu Vâlcea) şi „Ramuri”. În rest, anxietate, oboseală. Se deteriorează condiţiile scriitorilor, profesorilor. Războiul e aproape (Afganistan). Congrese, plenare triumfale. Un număr tot mai mare de literatori îngroaşă rândurile emigraţiei. Cozi, lipsuri, foame.

Seara, plimbare pe Antim. Bat clopotele. Rămân în curtea mânăstirii până încep să nu-mi mai simt picioarele de frig.

1981

Joi, 1 ianuarie

Noaptea de Anul Nou – săracă în evenimente. Programul televiziunii dificil de urmărit: elogii, muzică lăutărească, scheciuri comice lipsite de umor, politizate. Ne-am aşezat în jurul mesei, jucăm toţi patru wist. Fotografie de familie, emoţionantă, Renoir, Manet. La ora două dimineaţa – culcarea. Insomnie.

Corectez cu poftă „Autoportret cu bască". Textul sună bine, are *ritm*. Felicitări, corespondenţă. „Bye, bye", îmi scrie Tică din New York.

Sâmbătă, 3 ianuarie

Cină intimă cu Bazil şi Nadia. E prima oară, de 15 ani de când am devenit vecini, când ne vizitează în strada Albă. Ne amintim de triştii ani ai facultăţii. Bazil – mai relaxat decât la minister, pare mai tânăr, mai deschis, mai vesel. Îmi relatează întâlnirea Şefului cu scriitorii, din noiembrie. Ţoiu, după opinia lui, s-ar fi întrecut cu gluma, abordând problema relaţiei dintre creatori şi oamenii Puterii. Câţi dintre miniştrii din vremea lui Caragiale au supravieţuit uitării publice? ar fi spus preopinentul. În rest, cancanuri, bârfe literare lipsite de însemnătate. La zece noaptea pleacă. Îi conducem. Frig straşnic.

Marţi, 6 ianuarie

Mare oboseală, nu ştiu de ce, nu fac nimic. Drum până la „Cartea Românească". Predau unei cucoane corectura. Dau mâna cu Cornel, asediat de două blonde ofilite, cu manuscrise subsuoară. Fug prin oraş după cumpărături, apoi la Editura „Sport-Turism". Birourile goale. Florentin Popescu, singuratic, îmi spune că Gavrilă a programat predarea lui „Anton Pann" pe 15 martie.

La şcoală. Elevii în vacanţă. În cabinetul directoarei se beau cafele. Mi se arată hârtia cu aprobarea concediului fără plată, sosită chiar astăzi de la Inspectoratul municipal. Îmi stăpânesc cu demnitate bucuria.

În „România liberă”, Alecu Popovici anunţă (a câta oară?) premiera „Avionului” pentru a doua parte a stagiunii.

Vineri, 9 ianuarie

Apare cartea de interviuri cu scriitori olteni a lui N. Pop. Deşi avusesem prevederea să revăd textul şi să-l pieptăn de exprimările proletcultiste ale colonelului, insul a revenit (în corectură, poate) şi a introdus sintagme sforăitoare, cum ar fi „comandamentele dezvoltării socialiste”. În linii generale, interviurile sunt debile, lipsite de tensiune intelectuală, n-au „calibru”. Lucian Avramescu mă pomeneşte (în interviul său) ca unul din criticii cei mai pertinenţi care s-au ocupat de versurile sale.

Telefonat lui Fuiorete, la Călimăneşti. Se pare că voi locui în aceeaşi vilă „Cantacuzino” ca şi în anii precedenţi. Vor face tot posibilul să nu aducă excursionişti în *week-end*-uri.

Mă uit din curiozitate pe versurile lui Al. Cerna-Rădulescu. Revine obsesiv climatul Vâlcii. Poezie postsemănătoristă, de mică respiraţie. Ne-a vizitat Monica Gorovei.

Duminică, 11 ianuarie

De ieri a nins, oraşul sub zăpadă. Plugurile bântuie pe străzile din centru. Cursurile şcolare – amânate *sine die*.

Merg cu Dănuţ la Al. Bolintineanu, profesor de franceză la Universitate, „ultimul descendent al marelui poet”, după expresia lui Stăvăruş. Bărbatul – 45-50 de ani, aduce vag cu străbunicul (sugestia e inevitabilă): frunte înaltă, calviţie, ochi alungiţi la colţuri. Îi ia lui Dan un interogatoriu, îl pune să

citească, să traducă (din Proust!). E mulţumit de gradul pregătirii dar nu garantează că „o să intre”. Îşi pigmentează conversaţia cu glume groase şi bancuri apolitice. Da, zice, se va ocupa de Dan, dar numai după două luni, în care vreme va suferi o intervenţie chirurgicală complicată la ochi.

Miercuri, 14 ianuarie

Ger mare, şcolile închise. Mă duc, cu toate acestea, în fiecare zi la şcoală. Zece inspectori s-au instalat de ieri în cabinetul directoarei, verifică dosare, cataloage, condici de prezenţă. Avem inspecţie fără cursuri.

Telefonează Costea Marinoiu din Bucureşti, sosit cu o „delegaţie” râmniceană formată din Horia Nestorescu, Lazăr şi Moţoc. N-au reuşit până în prezent să adune decât 9 iscălituri de adeziune pentru Asociaţia scriitorilor vâlceni. Se agită, bat la toate uşile. Nu-mi stă în putinţă să-i ajut. Seara mă vizitează, neaşteptat, Emil Stănescu, după o absenţă de doi ani. Continuă să scrie versuri, face yoga. A ajuns în anul V la Arhitectură!

În ciclul „Shakespeare” (B.B.C.), „Măsură pentru măsură”. Spectacol fără nerv, modest.

Sâmbătă, 17 ianuarie

Soare cu dinţi. Frig zdravăn. Preotul Emil Nedelescu îmi expediază de la Râmnic scrisorile (dactilografiate) ale lui Anton Pann pe care urmează să le tipărim în „Manuscriptum” (cu fotocopii de pe manuscrise). Trebuie să scriu o prezentare, ar fi să mă apuc de lucru. Oprea promite să le publice în două numere consecutive, 3 şi 4. Cercetez la Biblioteca Academiei, pentru mai bună siguranţă, toată corespondenţa lui Anton Pann dar nu găsesc nimic care să-mi fi scăpat la redactarea cărţii. C.N. Mateescu a publicat doar 3 din cele 9 fotografii din seria 1834 – restul sunt inedite.

Al. Cerna-Rădulescu mă felicită pentru „frumuseţea” cărţilor citite („Zborul de probă”, „Câinele andaluz”, „Memoria”). I-a plăcut îndeosebi „Locotenentul Tudor” (de gustibus). Elogii Corneliei din partea profesorului G. Costeanu care îi vine unchi de văr primar lui Cerna.

Luni, 19 ianuarie

Noi ştiri din Râmnic despre „Asociaţie” (venite dinspre Costea Marinoiu). Băieţii au reuşit să strângă zece semnături (din 15 absolut obligatorii). Anca şi Elena Zarescu au fost primiţi recent în Uniune, dar Anca a plecat în India (fără să-mi telefoneze!) şi nu-şi mai poate da consimţământul.

Lucrez de zor la textul pentru „Manuscriptum”. Scris patru pagini. Păcat că n-am fotografia Platonidei. Dan-Ion Vlad telefonează că în februarie „se trage” „Şlemul”. Dar în februarie (sau martie) va apărea şi „Autoportretul”, ceea ce mă dezavantajează. Asta este!

Bazil îmi spune că a murit Catinca Ralea (stop cardiac). Vocea îi tremură, e vizibil afectat, el însuşi suferă de o maladie cardiacă.

Miercuri, 21 ianuarie

Semnat contractul cu „Cartea Românească”. Volumul e în corectura a doua. Din nou căutat de Marinoiu. Situaţia „Asociaţiei” nu e pe roze: N. Manolescu nu semnează, Râpeanu amână („Trebuie să-l consult pe Macovescu”), Sânziana Pop promite graţios, nehotărâtă, Dinu Săraru pretinde că „va semna la urmă”. Îi spun lui Costea să abandoneze. „Asociaţia” e o utopie.

Afară a nins. Decor feeric. Bagaje. Mi-am găsit suplinitor, de sâmbătă sunt liber! *Liber*! Predau scrisorile lui Pann la „Manuscriptum”.

La telefon cu Mitru (o oră!). Bolnav, descurajat. La începutul lui februarie va face o

cură în staţiunea Olăneşti. Citesc o antologie de poezie americană – mediocră.

Sâmbătă, 24 ianuarie

Plec mâine la prânz cu acceleratul de Sibiu. Din cauza „crizei” de benzină, cursele auto nu mai circulă. Telefonat la „Cartea Românească”, „Autoportretul” e la tipar. Cât timp am aşteptat această clipă!

Drum prin oraş, de adio. Calea Victoriei acoperită cu zăpadă. Femei păşind magnific în blănuri scumpe şi cizme de husari, cu tocuri. În faţa vitrinelor iluminate – cerşetori în zdrenţe. Mă simt îngrozitor de singur. Plecarea de mâine îmi dă frisoane. Cred chiar că am febră. Voi reuşi să scriu *romanul*?

La 11 noaptea telefonează Bărbulescu. S-a stins din viaţă Aurel Bucur, şeful serviciului artistic de la „Eminescu”. Ce nenorocire! Sunt uluit.

Duminică, 25 ianuarie

Călimăneşti. E noapte. După-amiaza pe tren. Impresii nebuloase la întâlnirea cu vila „Cantacuzino”. Găsesc castelul învăluit în întuneric şi mistere. Uşa de la intrarea principală – deschisă, ca şi aceea a camerei unde voi locui. Femeia de serviciu a lăsat lumina aprinsă. Vila pustie. Îmi las bagajul, ies câteva minute în pădure. Noapte neagră. Vânt rece dinspre Olt.

Program de lucru: în 15 zile scriu versiunea a doua la „Anonim flamand”. Apoi, romanul. O carte a adolescenţei, în care eroina va fi Tamara , iubita mea din vremea ultimilor ani la „Lahovary”.

Dureri de cap. Călătoriile au devenit o ispăşire.

Joi, 29 ianuarie

Iarnă siberiană. Ger năpraznic, dar în casă – bine. Lucrez cu spor, 5-6 pagini zilnic. Textul – mai rău decât mă aşteptam. Întotdeauna lectura a doua mă dezamăgeşte.

Telefonează Cârstea (la patiserie). De unde mi-o fi aflat adresa? Mă roagă să colaborez la suplimentul „Orizontului" pe luna mai. Doreşte ca într-o lună să-i predau textul. E calm, vioi, ca în vremurile bune. Îmi cere telefonul lui Gh. Bulgăr de la Bucureşti.

În clipe de odihnă citesc capitole din „Sub vulcan" de Malcolm Lowry. Încântătoare carte (recomandată de Titel).

Sâmbătă, 31 ianuarie

Am împlinit 52 de ani! Telefonez acasă, toţi bine, veseli. Dan are şanse să scape de armată (deocamdată). Oprea a citit materialul meu despre Anton Pann trimis la „Manuscriptum", „e fulminant" îi spune Corneliei, „adevărată bombă". Mă rog, problema e să-l publice.

Primesc la vilă o sumedenie de telegrame de felicitare: tata, Gică, Bostanii, Al. Mitru. Pe la prânz aud bătăi în uşă: Cârstea. Îmi aduce cinci garoafe. E foarte emoţionat, clipeşte des. E însoţit de un redactor tânăr. Vorbim de una-alta, dar mai ales despre relaţiile sale cu forurile, tot mai tensionate. După o oră pleacă, îl conduc în curte. „Când sunteţi liber, treceţi pe la mine", îmi spune urcând în limuzină.

Luni, 2 februarie

Lucrez „din cap în cap", până la epuizare. Textul – ceva mai bun, am pagini excelente. *Sufăr de foame*. Noaptea mă plimb o oră „sub pădure".

Telefonat acasă de la patiserie. Primit, alaltăieri, cărţi din Franţa („Les amis..."): Dicţionar de filosofie (colecţia Larousse), „Literatura franceză după 1945" şi o istorie a timpurilor moderne (1754-1970) în trei volume.

Tita îmi trimite o scrisoare de felicitare în versuri, în stilul fetelor de pension. Oricum, drăguţ.

Miercuri, 4 februarie

Drum în oraş, e prima oară când văd centrul în acest sezon. Frig. Zăpada trosneşte sub picioare. Plătesc cazarea, apoi cumpărături de la Alimentara: sardele, zahăr, ouă, biscuiţi, salam, brânză topită, pâine. Două sacoşe pline, le car cu greu până la vilă. Telefonat la „Creangă”. Alecu Popovici se bâlbâie, ocoleşte subiectul, s-a răzgândit, probabil, să mai joace „Avionul”. Sunt literalmente dezolat.

Mă întorc acasă frânt de oboseală. Sfârşit. Sunt clipe când îmi vine să las totul.

Sâmbătă, 7 februarie

Zi densă, „solitară”. N-am conversat cu nimeni, nici cu femeia de serviciu, care şi-a luat o „liberă” de la administraţie. Poimâine sper să termin „Anonimul”. Mi-au mai rămas 30 de pagini.

Dănuţ (scrie Cornelia) a fost notat cu 10 la olimpiadă (nu ştiu la care – engleză sau română). Primesc o ilustraţie de la Mitru, s-a instalat în sanatoriul „1 Mai” din Olăneşti. Uşoară iritare că nu l-am aşteptat la gară în Râmnic, dar nu ştiam ziua sosirii, din pricina unei neînţelegeri cu Cornelia.

Cerul s-a înseninat, persistă frigul. Noaptea – ger.

Luni, 9 februarie

Mă vizitează Albuleţu. Aduce prăjituri şi unt (de negăsit în urbe). Tăifăsuim. Îmi povesteşte copilăria lui nefericită. Se exprimă greu, nu are harul „spunerii” frumoase. Mă invită să vorbesc la telefon de câte ori doresc. „Dacă aveţi nevoie de ceva, îmi daţi un semn, vă stau la dispoziţie.”

La şase seara termin „Anonimul”. Bucurie. Mă hotărăsc să-l public *singur*. Asociat cu altă „piesă”, interesul cititorului se dispersează. Romanul are 170 de pagini.

Poştaşul îmi pune în braţe trei scrisori de la Cornelia, expediate, fireşte, în zile diferite. Relatări cu amănunte despre vernisajul Goroveicii. Succes, toalete, afluenţă. Noaptea – insomnie. Fac planuri. Scriu corespondenţă.

Marţi, 10 februarie

Zi plină. La 7 dimineaţa sunt în Râmnic. Vizită la Tamaş, la Cârstea (cafele, cordialitate) şi la Lazăr, care se mută cu biblioteca pentru a doua oară în anul acesta. E disperat, se plânge (cu măsură) de obtuzitatea forurilor. Amabil, îmi „cedează” din fondurile bibliotecii (contra cost, fireşte) ediţia Pann de „Opere”, în trei volume, cu supracopertă albă, editată de I. Fischer şi Radu Albala. O oră la mormântul mamei, acoperit cu o pojghiţă de zăpadă.

După-amiaza soare, primăvară. La ora 4 mă aflu în apartamentul lui Al. Mitru de la sanatoriul „1 Mai”. Familia Mitru – excepţională. Pălăvrăgim, trântiţi comod în mari fotolii capitonate în roşu. Bem un pahar de votcă. Ne amintim de prima noastră întâlnire, chiar în această începere. Telefonez acasă (vorbesc cu Dan) şi doamnei Boicescu. Spre seară mă doboară oboseala. Sunt condus până în centrul staţiunii. Apoi, cu două autobuze (aştept trei ore în Râmnic „legătura”) ajung în faţa vilei. E unu noaptea. Castelul cufundat în întuneric.

Joi, 12 februarie

Descopăr că în pachetul expediat la Bucureşti Corneliei am strecurat din greşeală şi piesa lui Doru Moţoc pe care Cârstea m-a rugat s-o recenzez. Caut cartea în librărie – nu se află.

Telefonez lui Marinoiu, mi-o va trimite mâine. Mi-e jenă să-i mai cer un exemplar lui Cârstea.

În jurul prânzului (mă pregăteam de masă) mă vizitează Fuiorete şi Păun, administratorul vilelor din staţiune. Sunt informat cu oarecare jenă (şi temere, probabil) că au fost siliţi de împrejurări să aducă în *week-end*-ul acesta excursionişti. Fireşte, protestez, ameninţ, le amintesc că au promis să nu primească „grupuri" cât timp lucrez în vilă – inutil. N-au unde să-i cazeze în altă parte iar vila mea e goală. Ce pot face?

Vegetez. Aştept zile mai bune. Spre seară se opreşte apa. Car apă cu găleata de la cişmeaua din curte. Nervozitate.

Sâmbătă, 14 februarie

N-am reuşit să scriu un rând din noul meu roman. Pierd ziua aşteptând să vină excursioniştii. Fac obsesie. Demersuri la administraţie să suprime prizele din vilă, pentru ca ipochimenii să nu mai poată folosi magnetofonul (cu difuzoare!), inutil.

Spre seară, când cele două autocare cu „grupuri" de la Bucureşti sosesc în curte, mă îmbrac şi ies afară. Vreme bună. Iau autobuzul până la Mitrana. Primire caldă, ca întotdeauna. Gustare, vin de casă. Mitrana îmi dezvăluie intenţiile sale scriitoriceşti, lucrează între altele la o carte despre Bogdan Amaru. Îmi împrumută piesa lui Moţoc pentru recenzie, piesă pe care Costea Marinoiu s-a jurat că mi-o aduce ieri.

La întoarcere mă opresc la Poştă. Telefonez acasă, toţi sunt bine. Îl felicit pe Dan, de mâine e major – aproape incredibil! Ancuţa – emoţionată, s-a calificat la faza pe municipiu a olimpiadei de română.

Marţi, 17 februarie

De două zile la pat cu febră mare. Probabil o enterocolită. În clipele de disperare m-am temut că

aventura mea călimăneşteană a luat sfârşit. Azi, prind viaţă şi speranţe. Respir.

Scrisoare de la Anca. Îmi trimite o compunere despre un Humuleşti imaginar pe care doamna Novicov (soţia lui Mişa Novicov) a apreciat-o cu superlative. E hotărâtă să dea examen de admitere în liceu la o secţie de matematică (liceul Şincai).

După-amiază, în Ostrov, apoi la librărie. Mă regalez cu o ediţie excelentă Verlaine (la Garnier). Oraşul pustiit de oameni. Lumini la vila scriitorilor.

Miercuri, 18 februarie

Scris primele trei pagini din roman. Spre seară, trec textul la persoana întâi. Sună mai bine, *are ritm*, e autentic. O fată (17 ani) îşi povesteşte viaţa. O cheamă Tami şi e „refugiată" (de teama ruşilor, firește). Intitulez romanul „Bal la Casa Ofiţerilor". Dea domnul!

Sâmbătă, 21 februarie

Dănuţ – calificat la faza pe ţară a olimpiadei de engleză. Dar şi veşti rele: profesoara de gramatică se internează (*sine die*), băiatul rămâne fără meditaţie. Trebuie să mă sfătuiesc cu Stăvăruş.

Îmi scrie tata. A fost bolnav. Are o afecţiune pulmonară severă, se sufocă. *Nu crede că va ieşi din iarnă*. Sunt foarte tulburat. A uitat să se semneze...

Romanul „merge". Scris 14 pagini. Lucrez de dimineaţa până noaptea.

Marţi, 24 februarie

Zile fără istorie. Scriu în neştire, din instinct. Afară, soare. Ies o jumătate de oră să mă dezmorţesc. Aleea din pădure, acoperită cu un covor de frunze moarte. Drum la patiserie. Albuleţu mă invită la ecleruri proaspete. Plăcută

atmosfera din „laborator”, cu fetele îmbrăcate în halate albe, vioaie, vesele, cărând mari tăvi de dulciuri şi pateuri. Sunt zilnic aprovizionat cu chifle calde.

Noaptea, când termin lucrul, mă plimb prin holul mare al castelului (un fel de „rond de noapte”). Singurătatea îmi dă frisoane. Văd umbre, prind forme femei strălucitoare, graţioase, dansând cu ofiţeri în uniformă, aud muzici. Până la urmă cred că o să mă smintesc.

Joi, 26 februarie

Primesc la prânz, cu poşta, trei exemplare din „Autoportret cu bască”. Bucurie. Cartea miroase agreabil a cerneală tipografică. Hârtia – mediocră, meschină, coperta ştearsă, cotorul prea îngust, visam o carte ca „Walhalla”, dar ce contează? Aştept această apariţie de patru ani, e marea mea speranţă, orgoliul meu. Tirajul – 16 mii de exemplare. Fireşte, nu mai pot lucra. Fug în oraş, expediez un exemplar lui Mitru. Telefonez acasă – uşoară nebunie trecătoare. Mă plimb năuc prin centru. La librărie îi cumpăr cărţi de gramatică engleză lui Dănuţ, mă costă o avere, librarul (îl cheamă Nicolae Ceauşescu!) mă priveşte ca pe un extraterestru.

Poştaşul mi-a adus corespondenţă. Dan comentează fin, inteligent, experienţa lui olimpică. A fost la Boli, primire bună, îl ia la meditaţie la începutul lui aprilie. Mi-a scris şi Bulgăr, îmi mulţumeşte pentru cronica din „Orizont”. Epistolele lui au o uşoară tentă de meschinărie şi suficienţă.

Sâmbătă, 28 februarie

Scriu astăzi pagina 50. L-am introdus pe Minu, eroul principal. Mă bizui pe prezenţa lui, e *clou*-ul cărţii. Lucrez cu obstinaţie, până la epuizare. M-am aprovizionat cu hrană până la

jumătatea lunii martie. Ideea că nu mai trebuie „să ies” – reconfortantă.

Spre seară cobor în curte „să iau aer”. Telefonez lui Cârstea. „Organele superioare” au interzis să se mai editeze „suplimente”, e criză de hârtie. Cârstea afişează o falsă nepăsare, e dezgustat.

Miercuri, 4 martie

Plouă sinistru de ieri noapte. Simt umezeala scurgându-mi-se efectiv prin oase. Mi-e frig. Uşoară febră. Stare de descurajare şi anxietate. Citesc ultimele 20 de pagini scrise, au „sunetul” din „Toamna, păsările...”. Insatisfacţie, impulsul de a întrerupe lucrul, de a abandona.

Scrisoare de la Mitru, a citit „Autoportret cu bască”, elogii moderate. Simt amabilitatea (prietenia) în dosul frazelor meşteşugit alese şi lipsa de sinceritate în cuvintele retorice cu care îmi laudă cartea.

Vineri, 6 martie

Vizită neanunţată a lui Mitru cu soţia, în drum spre Bucureşti. I-a adus Dorel Constantinescu (de la „Orizont”) cu limuzina. Îmbrăţişări, emoţii. Nu pot să stea decât un sfert de oră, pierd trenul. Ne povestim isprăvile. La urma urmei nu prea am cu ce mă lăuda. Mă felicită încă o dată pentru „Autoportret cu bască”. „E o carte excelentă” îmi spune, grăbindu-se să urce în maşină.

Scriu, am ajuns la pagina 100. Seara, după ora opt, îmi intru în mână. Linişte desăvârşită în vilă. Din când în când – câte un şuierat răzleţ de tren. La ora unu noaptea sting lumina.

Joi, 12 martie

Trece pe la mine „ca să mă vadă” administratorul. Îmi relatează necazurile lui de amploaiat. Promite să nu mai aducă excursionişti

în vilă până la sfârşitul lunii. „Cam când plecaţi?” întreabă cu o uşoară insinuare insolentă. Nici eu nu ştiu.

Decid să divizez romanul în două „părţi” a câte 120 de pagini (aproximativ). Ieri – termin partea întâi. Muncesc câineşte. Aş vrea să pot să nu mai ies din casă. Sunt aprovizionat cu hrană până la finele lui martie.

Luni, 16 martie

Mă doare spatele din cauza statului în fotoliu. Am crampe musculare în gambe. Cât o să mai rezist? În faptul serii ies o jumătate de oră „sub pădure”. Timp splendid, primăvară. Natura îmi face rău, mă oboseşte...

Îmi scrie tata. E încă speriat de boală, de moarte. Emoţionantă lupta bătrânilor de a mai smulge o clipă veşniciei, de a se agăţa de ultima iluzie de viaţă.

Cornelia: acasă – totul bine. Ancuţa şi-a reluat obişnuinţa de a picta o oră-două seara.

Joi, 19 martie

Scrisori de la Cornelia, Dan, Monica Gorovei. Textele lui Dănuţ – adevărate pagini de proză literară. Concizie a stilului, exactitatea exprimării, ochi critic, observaţie fină. „Autoportretul”, scrie Cornelia, primeşte aplauze în familie. A apărut în librăriile din centru, se vinde bine.

De alaltăieri – ploaie, ploaie rece. Zi nervoasă. Fac calcule. În zece zile sper să termin cartea. Scriu în transă.

Luni, 23 martie

Trăiesc în tensiune, iau calmante. Aştept de la o zi la alta „izbăvirea”. Ieri noapte o visez pe mama, e supărată, mă ceartă, nu aud ce spune. Mă trezesc, pun un flanel pe mine, urc la mansardă. De pe balcon se vede apa Oltului strălucitoare,

curgând spre Ostrov. După un sfert de oră mă cuprinde frigul. Revin în cameră. E trei şi jumătate.

Telefonez Corneliei. Dan-Ion Vlad i-a spus că „Şlemul" e la legat. În maximum o săptămână primesc semnalele.

Joi, 26 martie

La ora 12 *termin „Bal la Casa ofiţerilor"*. Copleşit de fericire.

Ies în oraş exact la o lună după ultima „ieşire" (26 februarie). Sunt ameţit. Iau autobuzul din faţa Casei de creaţie a scriitorilor, ajung la Cozia. Mă închin la sfintele icoane. Biserica pustie. Un călugăr vârstnic, cu plete albe, psalmodiază o rugăciune în strana dreaptă. Ciudată stare de confuzie şi devoţiune. Cobor sub zidurile chinoviei. Oltul – tulbure. De partea cealaltă a râului alunecă hurducăind un tren de marfă.

La întoarcere, intru la motelul „Cozia". Cer o Havana-Club. Doi chelneri îmbrăcaţi în haine albe pălăvrăgesc fumând lângă tejghea. Se înserează. Sunt realmente sfârşit de oboseală.

Vineri, 27 martie

Vreme frumoasă, bună de plimbare. Merg la Râmnic. Vizită la prieteni: Tamaş, Costea Marinoiu (mă aprovizionează cu cărţi străine), Cârstea. Oraşul în plină demolare, trist spectacol. Părintele E. Nedelescu promite să-mi expedieze prin poştă săptămâna viitoare diapozitivele color şi o fotografie a Platonidei, din arhiva „secretă" a mânăstirii Dintr-un Lemn. Dau telefon acasă, vorbesc cu Oncle. Apoi, tichete de la biroul de voiaj. Febrilitate. Părintele se oferă să mă conducă la Călimăneşti cu limuzina.

Bagaje. Îmi iau adio de la Albuleţu. Drum prin pădure la Căciulata, apus de soare. Revin încet-încet la viaţă.

Sâmbătă, 28 martie

Călătorie ostenitoare. Nimeresc alături, în compartiment, cu muzicologul şi compozitorul Vasile D. Nicolescu, a cărui carte despre Ucenescu am folosit-o în redactarea lui „A. Pann”. Ne luăm cu vorba, timpul trece greu. La gară mă aşteaptă Cornelia, Dan şi Oncle.

Telefonat lui Mitru. E în dispoziţie proastă. Sunt „directive”, zice, ca scriitorii să nu publice mai mult de un volum pe an (ce inepţie!), din care cauză planurile editoriale s-au redus substanţial. Noile „comandamente” mă afectează şi pe mine. Dacă nu pot să-mi public „Şlemul” şi „Pann” în anul acesta, e periclitată apariţia, la anul, a cărţii de la „Eminescu”. Doina Gavrilă promite să-mi citească volumul în aprilie, dar cine mai acordă astăzi credit promisiunilor unui redactor?

Fac ordine în cărţi, citesc corespondenţa. Mi-a scris Tică.

Duminică, 29 martie

Discuţie cu Seuchea, suplinitorul meu, mă asigură că e cu materia „la zi”. N-au fost evenimente remarcabile în şcoală. Municipalitatea i-a dat „în folosinţă” o parcelă în Cotroceni unde şi-a înjghebat o mică gospodărie profitabilă: cultivă zarzavaturi (are trufandale în fiecare primăvară), creşte iepuri de casă şi o mulţime de găini şi raţe. Profesor la Academia Militară (colonel, de altfel), a fost pensionat într-unul din repetatele puseuri de reducere a cadrelor armatei.

Telefonat lui Hinoveanu. Nu-mi tipăreşte „Şlemul”, deocamdată, e criză de hârtie. Cartea zace de luni de zile în tipografie. Cu şase zile în urmă, Vlad îi spunea Corneliei că volumul e la legat! „Penuria” de hârtie e una dintre cele mai

ingenioase *trouvaille*-uri ale Puterii pentru a face noi şicane scriitorilor.

Cornelia a citit „Balul”. Socoteşte cartea mai bună decât „Toamna, păsările...” cu care se înrudeşte prin „elan poetic” şi mai ales fundal de epocă (războiul).

Luni, 30 martie

Fug dis-de-dimineaţă la Casă, împart cu generozitate „Autoportrete”. Scriu dedicaţii în picioare. Îmbrăţişări. Surâsul fals-admirativ al „beneficiarilor”. Sorin confirmă că am rămas în planul pe 1982. Îmi va citi volumul în iunie. Sunt hotărât să-i dau nu numai „Anonim flamand”, dar şi romanul „Bal la Casa ofiţerilor”, va elimina cu siguranţă unul dintre ele. Pe cel înlăturat îl voi depune la „Cartea Românească”. Mici trucuri inocente, până la urmă tot sorţii vor decide. T. Vârgolici m-a anunţat că „Introducere în opera lui A. Pann” e în planul pe 1983. În fond, nici nu am scris-o, ce rost ar mai avea să mă scandalizez?

Chemat în lipsă la Miliţie de un locotenent care pretinde că se numeşte Albu. Dezagreabil.

Miercuri, 1 aprilie

Reiau activitatea la şcoală. Şase ore de clasă astenizante. „Aterizările” sunt totdeauna dificile. Ofer „Autoportretul” câtorva colegi şi directoarei. Bulgăr, care a avut o convorbire „gramaticală” cu Dănuţ, e foarte mulţumit de gradul de pregătire a băiatului, crede în succesul lui la facultate.

Vizită în Slobozia la Bazil. Primire prietenească. Impresii din Elveţia, unde a călătorit cu Rău. Arată îngrozitor de obosit. Îmi pune în faţă albumele de artă cumpărate în străinătate.

Frig. Ploaie rece, mocănească. Mitru pleacă pentru trei zile în U.R.S.S., trimis de Uniune, într-un turneu de conferinţe.

Joi, 2 aprilie

La Securitate. Am întâlnire cu locotenentul Albu în faţa instituţiei (pe „Cale”). La ora zece fix soseşte, luăm liftul, încerc să-mi păstrez calmul. Mă introduce într-o cameră de la etajul 4, nouă metri pătraţi, cu geamul dând spre o curte interioară. Birou, trei scaune, nici o „decoraţie” interioară, nici măcar „portretul”. Locotenentul îmi spune să aştept „cuminte”, se duce să-şi anunţe şeful. După un sfert de oră apare colonelul (nu-şi spune numele) îmbrăcat civil: 50 de ani, statură potrivită, pătrat, mandibule puternice, îmbrăcat extrem de elegant (la haină şi cravată). Luăm loc toţi trei. Mă întreabă, fără nici o introducere, cu cine am relaţii în străinătate. Evit răspunsul, temporizez, vrea nume, până la urmă înţeleg unde ţinteşte: Bălănescu. „Ei, bine, zice ce vă scrie «personajul»?” De vreme ce cunoaşte că purtăm corespondenţă, e limpede că ştie foarte bine ce îmi scrie. Insistă, începe să se enerveze. Îi spun ce-mi vine în minte: că e pensionar, că îşi petrece vremea făcând plimbări pe aleile umbroase, flancate de portocali şi palmieri magnifici, că-şi îngrijeşte sănătatea. „Da, da”, îl aud în timp ce bate cu palma în birou un fel de ritm de samba. „Şi când l-aţi cunoscut?” Îi spun că suntem rude, îi fac o schemă a gradului de înrudire. Bine, încheie el politicos, vă rog să daţi o declaraţie scrisă asupra a ceea ce mi-aţi relatat. Refuz să-i dau, începe târguiala, ridică tonul (pentru prima oară): „Dacă aţi fi implicat într-un proces politic ca trădător de ţară, atunci aţi scrie?” Îi spun că aştept procesul, până atunci am vreme să reflectez în tihnă. Ipochimenul se ridică brusc, îi aruncă o privire subalternului (care a stat tot timpul smirnă, cu ochii fixaţi pe un obiectiv imaginar de pe tavan) şi iese fără să-mi întindă mâna. Locotenentul Albu mă ia de braţ şi mă conduce pe coridorul întunecos, spre lift. „Bine tovarăşe, îmi spune când suntem singuri, se poate să scăpaţi povestea cu portocalele pe care nu le

culege nimeni de pe stradă?” Rămân stupid. Mă emoţionează grija ce mi-o poartă. Mă sfătuieşte, în continuare, să rup relaţiile cu „individul”, „aveţi familie, zice, aveţi copii...” Când ies în curte, soare. E ora prânzului. Respir adânc. Mă doare capul de-mi plesneşte. Cornelia, care aşteptase între timp pe partea cealaltă a străzii, în faţa unui magazin cu articole cosmetice – surâde, izbucneşte apoi în plâns.

Luni, 6 aprilie

Zi splendidă. Copiii îmi cer, la şcoală, dedicaţii pe „Autoportret cu bască”. De unde or fi aflat de carte? Aprecieri măgulitoare din partea unor colege „de elită” (doamnele Stoica, Milcu ş.a.). Trec pe la Al. Bolintineanu. E încântat de pregătirea lui Dănuţ (limba franceză), dar mai ales de calitatea lui umană, intelectuală.

La Teatrul „Creangă”. Alecu Popovici – îngrozitor de beat (la ora 12!). Abia vorbeşte. Mă pupă. Îmi toarnă votcă într-un pahar murdar. Vor, zice, să-l dea afară din direcţie. E o conspiraţie împotriva lui. Mafie. Cât despre „Avion”, nici vorbă să se joace, se opun câţiva „rebeli” de la „Direcţie” şi din Consiliul oamenilor muncii. Stau cinci minute, mi se face greaţă. Povestea „Avionului” e încheiată.

Discuţie la telefon cu Marin Sorescu, aş vrea să ne vedem. Afabil. Rămâne să-l caut acasă joi. „Dar nu înainte de opt seara”, zice.

Vineri, 10 aprilie

Fac corecturi pe dactilograma „Anonimului”. La „recitire”, textul mi se arată inconsistent, lipsit de forţă.

La sugestia lui Alecu, merg la Direcţia teatrelor din Minister cu o cerere şi textul „Avionului de Cluj” pentru ca piesa să fie „achiziţionată”. Dacă se aprobă, ar urma să ni se dea o retribuţie. Pe trepte mă întâlnesc cu Hristu

Cândroveanu, vorbim (cu simpatie) despre „armânul” Mihadaş.

De ieri, simptome de viroză. Febră. Nu pot citi. La 11 noaptea sting lumina. Muzică de Bach.

Marţi, 14 aprilie

E primăvară, soare. Merg cu Ancuţa la liceul „Creangă”, unde am hotărât să dea examen de admitere. Vizităm liceul „pentru impresie”. N-are de ales decât între liceul „Creangă” şi „Zoe Kosmodemianskaia”, care e prea departe de casă. Sunt singurele din Capitală cu clase de filologie. Florea Firan îmi trimite azi cu poşta „Pe urmele lui Tudor Arghezi”. Cartea mă interesează pentru „Pann”-ul meu. Fotografiile lui Miclea – excelente.

Telefonează Mitru întors recent din Rusia. Impresii repezi. „Când ne vedem, vă dau detalii” zice cu un ton conspirativ în voce.

Joi, 16 aprilie

După o săptămână însorită, frig, ploaie. Foc în sobe. Rezolv la „Sport-Turism”, cu Doina, problema iconografiei la „Anton Pann”. Alegem cele 60 de fotografii alb-negru care vor ilustra „romanul”. Doina promite să-mi lectureze cartea până la sfârşitul lunii. E de acord ca Olac să se ocupe de copertă.

Telefonat lui Hinoveanu, aceeaşi placă, n-au hârtie. Încep să-mi pierd răbdarea. Ada Orleanu, care soseşte astăzi cu Cae de la Breaza, îmi aduce laude pentru „Autoportret cu bască”. Volumul s-a epuizat la librăria „Sadoveanu”.

Dănuţ – încununat cu lauri (premiul II) la olimpiada de engleză – faza pe ţară. Speranţe, deci, să reuşească la examenul de admitere în facultate.

Mă vizitează Duci şi Milică.

Sâmbătă, 18 aprilie

O doamnă Sebeşanu de la Consiliul Culturii îmi spune (telefonic) că am nevoie de o recomandare din partea cenaclului de teatru al Uniunii Scriitorilor pentru ca piesa („Avionul”) să fie achiziţionată. Deci, trebuie să apelez la Paul Anghel, şeful secţiei de teatru, pe care, din păcate, n-am avut ocazia să-l cunosc. Problema este: cum ajung la el? Şi dacă mă refuză?

Discuţie (foarte caldă) cu Sorescu. Promite să mă treacă pe lista plecărilor peste hotare a Asociaţiei şi să-mi publice în „Ramuri” opt pagini din volumul despre Anton Pann. Nesperat de afabil, de îndatoritor.

Telefonează Ogrezeanu. Consideră „Autoportretul” cea mai bună carte a mea. „Ai învăţat să scrii, băiete”, îmi spune mai în glumă mai în serios. Are dreptate. Alţii nu învaţă niciodată. Seara, mă pomenesc cu Oprea, omul care mi-a dactilografiat aproape toate cărţile publicate până astăzi. Vrea „să mă vadă”. S-a îmbolnăvit de o maladie misterioasă, neidentificată. Ramolisment, probabil. E infirm. Când a venit în Albă pentru prima oară, era doar cu doi ani mai vârstnic decât sunt eu acum...

Luni, 20 aprilie

La Asociaţia Scriitorilor din Bucureşti. Îl caut pe Paul Anghel. Primire rece (mai degrabă în silă), dar îmi dă recomandarea fără mofturi (patru rânduri). I-o predau lui Sebeşanu. La „Creangă”, îmi spune acesta, au intervenit schimbări spectaculoase, Alecu Popovici a fost înlocuit de la direcţie cu Emil Mandric. Mandric ar fi trimis programul spectacolelor din stagiunea viitoare la Consiliu scoţând, fireşte, din repertoriu „Avionul”. Promite, însă, „să facă toate diligenţele” ca piesa să fie „achiziţionată”. Slabă consolare...

Olac în strada Albă. Antreuri, coniace. Artistul e simpatic, are farmec. Îi vede picturile

Ancuţei, consideră că are „harul coloristicii” (ce-ar fi putut să spună?). În zece zile termină coperta. Blasfemăm „regimul”.

Vineri, 24 aprilie

Timp de februarie. Foc în casă. Planificări calendaristice, felicitări de Paşte, mărunţişuri. Încerc să pun în ecuaţie „Argumentul” pentru „Pann”, cu el se va deschide cartea, treabă „de orgoliu”.

Mă vizitează doamna Boicu, colegă de cancelarie cu ani în urmă, care îmi lasă caietul de poezii al fiicei sale, Smaranda (14 ani). Citesc în fugă câteva poeme (unele în englezeşte!) – excelente. Smaranda, şahistă „profesionistă”, se află acum în Iugoslavia, unde se desfăşoară Cupa Europei. Va fi, probabil, colegă de clasă cu Ancuţa.

La televiziune – „Henric VIII”, cu un admirabil lord cancelar (nu cunosc actorul) şi un Henric mediocru. Regina – Claire Bloom, fanată.

Luni, 27 aprilie

Invitaţi la Mitru, zi de Paşte. Petrecem bătrâneşte, cu ouă roşii şi băutură moderată. Mitru îmi spune că n-are nici o cunoştinţă influentă care să intervină la Mandric pentru a ne reintroduce piesa în repertoriul teatrului „Creangă”. Şi astfel probabilitatea jucării „Avionului” – definitiv ratată. Conversaţia se duce în jurul falimentului culturii. Cu toate acestea trăim, sperăm, vitalitatea omului nu are limite. Ne întoarcem după 11 noaptea.

Mă felicită, între alţii, Iv Martinovici. Nu l-am mai întâlnit de la călătoria de pomină în Rusia.

Joi, 30 aprilie

Termin de dactilografiat scrisorile lui Pann pentru revista „Manuscriptum”. Întreprindere de loc uşoară din pricina limbajului arhaic – pitoresc,

e drept – şi a literelor sau silabelor omise. Drum în oraş. E frig, 4-5 grade. Biblioteca „Sadoveanu” – închisă (ca de altfel toate instituţiile) în ajunul „sărbătorilor” socialiste. Doina Gavrilă n-a citit volumul, e bolnavă. Dar *sigur* – săptămâna viitoare, zice. Şeful s-ar fi întâlnit în taină cu directorii de edituri, nici o nădejde de mai bine. În presă nu se scrie nici o vorbă.

Plănuiesc, cu familiile Mitru şi Boicescu, să ieşim la iarbă verde mâine, dar vremea e potrivnică. Burează. Foc în sobe! Noaptea, concertele nr. 13 şi 19 de Mozart (Clara Haskil).

Duminică, 3 mai

Invitaţi la prânz de Cornelica. Masă boierească. De câte ori trec pragul casei din Negel mă copleşeşte nostalgia. E casa care depozitează cele mai frumoase clipe ale vieţii mele, în afara celor petrecute în Râmnic, fără îndoială. După-amiază, vizita lui Lancor (coleg de cancelarie) care se întreţine cu Dan despre dificultăţile de analiză gramaticală.

Colaţionez scrisori şi „dele” pentru „Manuscriptum”, fac redactarea prezentării. Nerăbdător să termin. Doresc să pun pe masă „Balul” (pentru „mâna a doua”). Se aude că Şeful a dispus împuţinarea editurilor. Erau prea multe...

Luni, 4 mai

Doamna Sebeşan mă informează că „Avionul” a fost reintrodus în repertoriul de la „Creangă”, urmând ca operaţia să devină „fermă” după întoarcerea directorului Măciucă (ce nume de culturnic!) din concediu. Vizită la Bolintineanu. Achit ultimele „obligaţii” pentru orele de meditaţie. Băiatul, zice, „e de nouă”. Dea Domnul!

Mergând la Uniune pentru preschimbarea carnetului de scriitor, mă întâlnesc cu Emil Manu. Amabil. A citit „Autoportretul”, va scrie despre carte. E desemnat să redacteze articolul ce mă

priveşte pentru dicţionarul tipărit de Institutul „Călinescu”. Îl văd şi pe Grăsoiu care promite că într-o emisiune, la televizor, va prezenta, între alte cărţi, şi „Autoportret cu bască”.

Marţi, 5 mai

Descindere la Editura „Sport-Turism”. Doina Gavrilă e în dificultate. În urma unei neînţelegeri cu „conducerea”, a fost „mişcată” din secţia de literatură în cea de „ghiduri”. Foarte îndârjită. Triem fotografiile în biroul lui Dănescu. Cele „necorespunzătoare” (aproape jumătate) sunt date unui domn Enache pentru retuşare. Doina mi-l prezintă pe pictorul şi graficianul Neculai Hilohi care a ilustrat recent o carte a lui Nicorovici. Bonom, simpatic. Mă invită în atelierul lui „să bem o ţuică”.

Seara, după ore, mă duc la Hilohi. Atelierul, situat pe strada Eforiei, în preajma clădirii sumbre a Securităţii, e mobilat modest: un pat de ţară acoperit cu velinţă scămoasă, masă, trei scaune, şevalet. Pereţii – împodobiţi cu câteva tablouri (portrete) fin lucrate. La el mai sunt un medic, fost coleg de seminar cu gazda, şi Cornel Vulpe. Atmosferă veselă, boemă. Un magnetofon sofisticat „produce” muzică religioasă înregistrată într-o catedrală din Bulgaria. Hilohi propune să-mi facă o sumară ilustraţie la „Pann” (desene în peniţă). Sunt de acord, fireşte, rămâne să decidă forurile (Dănescu). Se bea popeşte. După terminarea ţuicii, se trece la o sticlă de lichior Havana Club. Cornel, în formă mare, ne oferă cancanuri de culise. Petrecere. Mă întorc pe jos acasă la unu noaptea. Cer splendid.

Miercuri, 6 mai

Lucrez la textul ilustraţiilor pentru „Pann”. Neaşteptat de greu de redactat. Sunt poze ce „se exprimă” singure, aproape că n-ai nimic de adăugat. Şovu îmi expediază „Răspuns la post-

restant” – ce om drăguţ! Graţie lui am obţinut două concedii fără plată, în care am scris „Flamandul” şi „Bal la Casa ofiţerilor”.

„Concurs de frumuseţe” de Tudor la „Comedie” (cu bilete obţinute de Cornel). Piesa – o capodoperă în genul ei – exprimă tot ce-i este permis să spună unui dramaturg în condiţiile unei cenzuri necruţătoare şi stupide. Vulpe – excelent în rolul „Urechilă”.

Sâmbătă, 9 mai

Enache, căruia i-am dat să retuşeze fotografiile „necorespunzătoare” (Dănescu pretinde că sunt „şterse”) a pierdut o parte dintre ele, Dumnezeu ştie cum. Se lamentează, nu le găseşte. Telefonez urgent la Râmnic. Părintele Nedelescu promite să-mi expedieze cu poşta, cât mai repede posibil, un set de copii.

Am încheiat munca la texte. Agitaţie la Craiova. Primesc trei telefoane (unul de la Sorescu), miercuri începe şedinţa de alegere a noului consiliu de conducere al Asociaţiei şi a delegaţilor la Conferinţa pe ţară a scriitorilor. Vor să se asigure din vreme că au numărul de membri statutar.

Luni, 11 mai

Trec pe la Hilohi, îi dau volumul pentru ilustraţie. Atelierul miroase a vopsele. Dezordine „artistă”, boemă. Face cafele la un reşou electric. Hilohi propune să-mi deseneze vignete la începuturile de capitol, execută câteva crochiuri de probă. Maestrul e om de lume, prietenos, deschis, îi place să nareze, să-şi „spună” viaţă, vine din Moldova marilor povestitori. Îmi toarnă o sumedenie de bancuri (inclusiv cu Şeful). Veselie.

Surpriză: soseşte de la Râmnic preotul Nedelescu, aduce copiile fotografiilor pierdute. Ce gest magnific! Trec printr-o perioadă de

nervozitate maximă. Campania „Anton Pann” mă istoveşte.

Alegeri prezidenţiale în Franţa: Mitterand.

Marţi, 12 mai

„Discuţie” sumară cu Doina la „Sport-Turism”. Nu are observaţii de fond, doar corecturi de literă, ici-colo. E încântată de „ţinuta” intelectuală” a textului. Mă roagă să-i redactez eu referatul, „îl faceţi, oricum, mai bine decât mine”. Sunt fericit că am depăşit momentul, cartea abundă de terminologie eclesiastică şi spirit mistic.

Îl văd pe Mitru la spitalul de gerontologie. Emoţii, vizită neanunţată. Stăm cinci minute în rezervă, apoi ne instalăm în parc, pe o bancă. Se pare că tratamentul îi prieşte, e optimist, are proiecte. Spectacolul întristător al pacienţilor ce se perindă târându-şi paşii cu privirile înceţoşate de reverii şi suveniruri vagi, nedesluşite.

Miercuri, 13 mai

Drum la Craiova pentru şedinţa Asociaţiei Scriitorilor. Sunt primit la gară de Mihai Duţescu, care mă duce cu maşina la hotelul „Jiul”. Desfac bagajul, mă schimb, apoi descindem la „Minerva”, în centrul urbei. E seară. Literatorii cinează într-o încăpere elegantă (lambriuri, lămpi mascate), un fel de separeu cu uşile acoperite de perdele roşii. Sorescu mă îmbrăţişează, nu-l ştiam sentimental. Iau loc între Ilarie Hinoveanu şi Tudor Gheorghe. Chef mare. Hinoveanu a angajat taraful unui ţigan cu reputaţie prin partea locului. Mai sunt de faţă Cojocaru, Băran, Florian Grecea, Tunsoiu (secretar de redacţie la „Ramuri”), şi câţiva poeţi localnici. Se bea în forţă. Lăutarii ne cântă la ureche de inimă albastră. Bună dispoziţie. Sorescu notează cu migală pe hârtie textele lăutăreşti. La nouă seara Tunsoiu ne invită pe mine şi pe Hinoveanu la el acasă ca să vedem meciul de fotbal Ungaria-România la televizor. Pe urmă, ne mutăm în sediul

„Ramurilor” împreună cu o damigeană de vin alb (de Segarcea). Hinoveanu – în vervă extraordinară, ne povesteşte întâmplări halucinante cu duşmani imaginari şi securişti de treabă. Aluzii străvezii că ar fi dispus să dea drumul la carte („Marele şlem”) în cazul când „m-aş simţi cu o atenţie”. La 4 dimineaţa e grooggy. Mă conduce la hotel, îşi ia o cameră de la recepţie, rămâne acolo. Cumplită noapte lungă, de coşmar.

Joi, 14 mai

Duş rece, dimineaţa, drum la „Ramuri”. Cafele, atmosferă „de redacţie”. Sorescu promite să-mi publice în revistă un capitol din „Drumurile lui Anton Pann”. „Ce naţie o fi fost poetul?” întreabă cu o curiozitate nedisumulată. După, trec pe la tipografie. Directorul mă asigură că, practic, cota de hârtie şi demararea procesului de tipărire nu e apanjul lor ci al lui Hinoveanu, care dispune singur de hârtia „din dotare”.

La ora zece, şedinţa Asociaţiei Scriitorilor. Participă, între alţii, Negrici, Carianopol, Sârbu, Papastate, Sina Dănciulescu, Hobana şi Bazil, ultimii doi sosiţi cu un accelerat de dimineaţă „de la centru”. Se dă citire câtorva „materiale” propagandistice plictisitoare. Urmează alegeri pentru desemnarea comitetului (7 persoane), pierd „şansa” de a intra în comitet pentru un vot, în locul meu fiind preferată Sina Dănciulescu. În schimb, colegii mă votează ca delegat la Conferinţa naţională a scriitorilor din iunie. Prânzim la ora 4, tot la „Minerva”. Lumea obosită, toropeală. Mă vait lui Bazil că Hinoveanu îmi ţine cartea în tipografie de şase luni „din lipsă de hârtie”. La spartul târgului, soseşte Dan-Ion Vlad cu sufletul la gură şi-mi spune jubilând, printre gâfâituri, că „a sosit hârtia” *chiar acuma*. Ce comedie!...

Seara la gară (cu maşina lui Duţescu). Frânt de oboseală. Acceleratul are întârziere.

Aglomeraţie, cerşetorime multă. Mă întreţin cu Grecea, istorisiri cazone, bancuri.

Duminică, 17 mai

Pierd vremea „toaletând” paginile murdare din „Anton Pann” cu foarfeca, pelicanol şi un tub de tempera, conform pretenţiilor Doinei Gavrilă. „Aşa vor şefii” (susţine ea), ca paginile să fie albe, imaculate. Mâine predau volumul, dea Domnul să nu mai am probleme.

Trece pe la mine Smaranda Boicu, vorbim despre poezie. Fata – foarte dezgheţată. Îi împrumut un tom de versuri de Vasile Voiculescu. După-amiază, toţi patru la spitalul de gerontologie. Familia Pârăianu în bună dispoziţie, au slăbit, sunt plini de optimism, locvace. Să fie oare efectul tratamentului Aslan sau doar o chestiune de autosugestie? Mitru a încercat în două rânduri să-l „prindă” pe Măciucă la telefon pentru a-l ruga să ne includă „Avionul” în repertoriu, zadarnic, secretara îl „fentează”.

Mă vizitează Hilohi. A citit cartea, i-a plăcut, va face vignetele şi câteva desene în peniţă. Injuriem regimul.

Miercuri, 20 mai

Mers la Consiliul Culturii, semnez contractul pentru „Avionul”. În iunie luăm banii. Cât despre reincluderea în repertoriu, nici o speranţă. Măciucă se derobează elegant, căutând cuvinte dulci-amăgitoare. Trebuie să ne resemnăm că vom avea o piesă premiată dar nejucată. La ce bun premiul, însă, când textul nu se transformă în spectacol?

Cae Boicescu îmi trimite prin comisionar, cadou de ziua mea, un fular şi câteva cuvinte emoţionante scrise de coana Zoe. Ce drăguţi!

Predau pe „Anton Pann” la Editură. Dănescu face mofturi în privinţa vignetelor, fiindcă, zice, „ridică prea mult costul cărţii”. Trebuie găsite

mijloace eficiente „de convingere”. Scrisoare de la Iv, corespondenţa noastră, tot mai rară, devine un simplu act protocolar.

Sâmbătă, 23 mai

Sărbătorim cu întârziere ziua onomastică: familiile Landauer, Damirescu, Steriu, Cornelica. Monotonie. Pălăvrăgeală despre analize de laborator, şedinţe de catedră, conferinţe, avansări. Primesc felicitări de la Milică Măgureanu, Duci, doamna Bărbulescu, Tamaş, Gică, Violeta, Bebe Ogrezeanu, Picu, Ioan Ricus (în premieră), Niţă, Mitru (de la spitalul de geriatrie!).

Rescriu primele cinci pagini din „Bal la Casa ofiţerilor”. În maximum o lună trebuie predată cartea. Olac a adus coperta lui „Pann” la Editură. A făcut şi „o probă” de supracopertă. Totul de un bun gust incontestabil. Efigia lui Pann pe un fond galben, în *degradé* – ce efect magnific! Incursiune scurtă prin librăriile din centru, „Autoportret cu bască” se vinde bine. Timp agreabil.

Luni, 25 mai

Ridic din „Nuferilor” o „documentare” de 600 de lei, semnată cu generozitate de Traian Iancu. Pe trepte îl întâlnesc pe Cândroveanu. „Oh, zice, am citit «Autoportret cu bască», mi-a plăcut enorm.” A scris o cronică, predată deja la România literară. Mă îndoiesc că Iorgulescu, şeful secţiei de critică, va publica în *revista lui* un text amabil despre mine. Mircea Ciobanu, sosit recent de la Craiova, îmi spune că Negrici a „lecturat” „Bătrânul”, îi place, vrea să-l comenteze în „Ramuri”. Se pare că „Bătrânul” e în graţia zeilor.

De vorbă cu Cornel Popescu. Oferta mea făcută la „Cartea Românească” va fi luată în consideraţie pentru anul 1983 sau 1984 (!). Rămân perplex. Pentru editori, trei-patru ani sunt o nimica. La Râmnic, la o manifestare culturală

(„Oraşul şi florile”) e evocată şi cartea mea, „Memoria Râmnicului”.

Lucrez la varianta a doua a „Balului”. Cinci pagini zilnic. Stare de oboseală cronică. Tânjesc după o vacanţă lungă, în Honolulu, la Miami...

Miercuri, 27 mai

Zi încărcată. Şapte ore cu elevii, apoi şedinţă de „învăţământ ideologic”. Colega care conduce „seminarul” ne vorbeşte cu pasiune despre Rembrandt, producând proiecţii pe un ecran improvizat în spatele catedrei. Situaţie inedită. Mâine, poimâine, vom audia discursurile şchioape ale Şefului pe muzică de Mozart sau Vivaldi.

„România liberă” de ieri publică o cronică dramatică a lui Radu Popescu în care, între altele, aduce elogii măgulitoare „Memoriei Râmnicului” („carte densă”). Criticul face confuzia lamentabilă între autorul piesei în discuţie (Nicolae Mateescu) şi mine. Mă întreb prin ce împrejurare i-o fi căzut în mână lui R.P. „Memoria Râmnicului”?

O oră cu Şuşe în strada Albă. Achit o jumătate din costul excursiei în „Vestul proxim” (luna august). Jovialitatea, aerul bonom şi „şmecher” al colegului. Şuşe nu e ceea ce se numeşte un povestitor de rasă dar are spirit, conversaţia cu el e delectabilă.

Telefonează Delia. Ţine mult să fiu de faţă la deschiderea „săptămânii cărţii pentru copii” („Va fi o sumedenie de lume bună”). Refuz, sunt până peste cap de ocupat cu truda la varianta a doua a „Balului”. „Chiar trebuie să merg?” întreb naiv. În receptor se aude un râs nervos, „Hai, domnu’ Mateescu, s-o lăsăm baltă!”

Joi, 28 mai

Vizită la Papadima. Primire caldă. Anecdote de pe vremea „stagiului” la Institutul „Călinescu”. Nedumerit de articolul din „România liberă” al lui Radu Popescu despre „Memoria Râmnicului”. În

timpul studenţiei, zice, un O(ctavian) Papadima care semna într-o revistă mediocră (din fericire efemeră) i-a adus o sumă de dezagremente din pricina confuziei de nume. Bătrânul mi s-a părut mai vesel decât în întâlnirile anterioare. Lucrează la un studiu despre Rebreanu, cerut de o redacţie din Radio.

Doina Gavrilă mă înştiinţează exuberantă că Dicu (şeful) a semnat volumul „Anton Pann”. Chiar astăzi, zice, a intrat „în lucru” la serviciul tehnic. Din circumspecţie sau exces de zel, ipochimenul a scos din text colindele culese de poet („Steaua sus răsare”, „Trei crai de la răsărit”) pe care le citasem. Ce mizerie!

Duminică, 31 mai

Lucrez încet, mă bucur de fiecare pagină parcursă. Vin frânt de oboseală de la şcoală, evit cât pot şedinţele şi activităţile „extraşcolare”.

Craiova îmi trimite două exemplare din „Şlem”. Coperta – comercială, mediocră, hârtia ieftină – mai bună, însă, decât obişnuieşte să ofere „Scrisul Românesc”. Formatul neobişnuit al cărţii îmi displace. „Să mulţumeşti lui Dumnezeu că ţi-a mai apărut o carte”, îmi spune Cornelia cu înţelepciune.

Sărbătoresc cu o întârziere de zece zile onomastica: familiile Mitru şi Boicescu. Ne ospătăm cu bunătăţile gătite de tanti Aglăiţa. Convivii – veseli, petrecere în familie. Ne întrecem în bancuri despre Şef şi Academiciană (un mod vulgar, în fond, de defulare).

Miercuri, 3 iunie

Telefonează Rica de la Râmnic. Tatei îi e rău. Crede că moare, şi-a pierdut curajul, ar vrea să-şi vadă feciorii înainte de a trece pragurile. Vorbesc cu doamna Ghinea şi Pamfil, nu aflu mai nimica. Mâine plec la Râmnic.

La Hilohi. Îmi arată bruioane pentru desenele în peniţă la „Pann”. Pe 15 iunie le predă la Editură. Destăinuiri intime: viaţa de familie destrămată, necazuri cu decanul de la Institutul de arte plastice unde e lector. Seara, la telefon cu Zoe Boicescu. Părinţii lui Titel sunt entuziasmaţi după lectura „Bătrânului cu bască”.

Joi, 4 iunie

Ore la şcoală (tensionate), după care ajung cu un taxi la gară. Din cauza aglomeraţiei excesive de la casa de bilete, pierd acceleratul. Dau fuga în Militari, „prind” o maşină supraîncărcată cu bagaje care mă duce până la Râmnic. După un sfert de oră, soseşte şi Gică de la Hunedoara.

Tata e în stare foarte gravă, abia respiră. Ne strânge mâna, lăcrimează. Comunicăm cu greu. Îl aducem, noaptea, pe doctorul Nuţă (recomandat de Duci). Constată că plămânul stâng e compromis iar dreptul nu mai funcţionează decât cu o treime din capacitate. Îi prescrie câteva medicamente. „O lună-două şi gata”, ne spune la plecare, în timp ce urcă în limuzină. Plimbare lungă, cu Gică, pe Capela, până după miezul nopţii. Insomnie.

Vineri, 5 iunie

Goană prin urbe după medicamente. Mă duce cu maşina doctorul Marian, coleg de clasă la liceul „Lahovary”. Vizită de protocol la Cârstea, Roman şi Costea Marinoiu. Lui Costea i-au sosit 1500 de „Şlemuri”. Împart vreo zece exemplare pe la prieteni, îi dau o carte doctorului Nuţă (foarte tuşat). O clipă la mormântul mamei, acoperit de flori îmbălsămate.

Seara, tata manifestă o revenire spectaculoasă, după o dimineaţă disperată, cere de mâncare. Mă urmăreşte cu o privire mâhnită, resemnată. Gică s-a întors la Hunedoara.

Duminică, 7 iunie

Atmosferă oarecum destinsă în casă, tata a ajuns pe o linie de echilibru. Îşi ia cu conştiinciozitate medicamentele prescrise. Mă întreabă de copii, i-e dor de ei, „când vin la Râmnic?" Vedem la televizorul familiei Ghinea finala de la Roland Garros, pe care o urmăreşte cu atenţie. Privindu-l cum respiră, mă copleşeşte o milă irepresibilă.

Telefonat Cornelia. Marţi sunt convocat la o şedinţă de alegeri la Craiova pentru desemnarea membrilor ce vor intra în consiliul Uniunii. În mecanismul nostru democratic, ce mai contează un vot în plus sau în minus? Mâine – din nou acasă.

Marţi, 9 iunie

Telefonez la Râmnic. Starea de sănătate a tatei – proastă. De la plecarea mea, îmi spune doamna Ghinea, nu s-a mai ridicat din pat, ar vrea să moară. Sunt răvăşit. Nu pot să pun un nume sentimentului de evanescenţă, de zădărnicie care mă stăpâneşte.

Ţugulea: a încetat din viaţă doamna Săndulescu, profesoara noastră de latină. Era o fiinţă diafană, sensibilă, prevenitoare. Am învăţat cu ea din clasa a treia până într-a şasea. Să fi avut vreo 63 de ani. După „eliberare" a făcut politică de stânga, împinsă de mâlul urât mirositor al dictaturii clasei muncitoare.

Noii vătafi ai breslei bucureştene: Bujor Nedelcovici (la proză), Dan Deşliu (la poezie).

Miercuri, 10 iunie

Reluat munca la versiunea a doua a „Balului". Sunt pagini pe care le rescriu în întregime. Lucrez cu poftă. Telefonează Mitru: C. Ţoiu e noul secretar al Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti. *Voilà*! Plictisitoare clipele în care compun sofisticate dedicaţii pe „Şlem". Oricât m-aş

strădui, mi-e imposibil să evit poncifele stupide, găunoase, ce se repetă de fiecare dată şi nu comunică nimic.

Ieri, în acceleratul care m-a adus la Bucureşti, fac cunoştinţă cu pianistul Sandu Sandrin, „prieten al Râmnicului”, care a dat un recital în urbe. Tânărul, finuţ, manierat, alură de efeb. Îmi povesteşte despre mizeriile vieţii lui de interpret, foarte asemănătoare cu cele ale scriitorilor, de altfel.

Sâmbătă, 13 iunie

Ceva mai liber, elevii clasei a douăsprezecea au terminat cursurile. Ies în oraş. Pe Cale, în faţa librăriei Kretzulescu, mic incident: o fată epileptică se zvârcoleşte în chinuri pe trotuar. Trei-patru oameni adunaţi în jur o căinează. „Las’ c-o să-i treacă”, se bagă în vorbă o ţaţă ce seamănă cu o cadristă din vremea când lucram la Institutul de Relaţii. În librărie, Sorin Titel. Vorbim de una-alta. Mă informează că proiectata Conferinţă pe ţară a scriitorilor s-a amânat din cauza unui eveniment mai important, cu care nu putea intra în consonanţă: Congresul consiliilor oamenilor muncii! Nu a citit „Bătrînul” dar până în august va scrie *sigur* despre el.

Vizită, în Frumoasă, la familia Boicescu. Le ofer „Marele Şlem”. Cafele, coniac (cu Cae). Cae, volubil, îmi dă relaţii despre genealogia bogată a Boiceştilor în Oltenia. Cornelia a plecat la Râmnic, stă câteva zile lângă tata.

Duminică, 14 iunie

La Hilohi. N-a terminat desenele în peniţă pentru „Anton Pann”, dar le va face, să n-am grijă. Mă conduce în atelierul de alături, la Traian Brădean, prieten şi coleg la Institut. Brădean e „criţă”, nu-şi aminteşte de vizitele făcute pe vremea când locuia într-un apartament modest în spatele Palatului regal. Încolo – vesel, expansiv,

„nu beţi o ţuică?”. Îmi dă cadou un catalog de expoziţie cu dedicaţie! Seara, „Aşteptându-l pe Godot” în sala mică a teatrului „Naţional”, cu Moraru, Dinică şi Sticlaru. Spectacol mediocru, mult sub valoarea textului, actorii alunecând în derizoriu şi carnavalesc.

Telefonat Negrici în lipsă, probabil ca să-mi mulţumească pentru „Şlem”.

Marţi, 16 iunie

Foarte iritat, mă supără o gripă „de vară” cu febră, dureri în gât şi guturai. Merg la „Minerva” pentru „Introducere în opera lui Anton Pann”. Îmi este prezentat un ins voinic, atletic, circa 45 de ani (Andrei Rusu) care mă roagă, amabil, să le dau „o probă” de 10-15 pagini, ca să-şi dea seama „cum mă descurc în critică”, după aceea urmând să fiu inclus în plan. Responsabilul colecţiei, Mihai Dascălu, reia cuvintele lui Rusu (evident), explicându-mi ca unui elev de şcoală că una e literatura de ficţiune şi alta istoria literară, care pretinde metodă şi un limbaj ştiinţific adecvat. Mă duc la Ornea, îi povestesc păţania. „Ce măgari!” exclamă fostul meu coleg de facultate.

Doamna Sebeşan mă înştiinţează telefonic că am fost reinclus cu „Avionul” în repertoriul de la „Creangă”, în pofida opoziţiei noului director. Fireşte, însă, că şansele de a vedea reprezentată piesa sunt nule.

Cornelia (de la Râmnic): tata se simte rău în continuare. Se obstinează să rămână singur, „aş vrea să mor acasă”, îi spune Corneliei în şoaptă.

Vineri, 19 iunie

Dorm prost, coşmaruri. L-am visat pe tata tânăr. Spre dimineaţă febră, ud de transpiraţie.

Consiliul Culturii ne-a plătit astăzi câte 6.000 de lei (mie şi lui Mitru) pentru achiziţia „Avionului”. Ce ciudăţenie – să fii remunerat de patru ori pentru o piesă („Zborul de probă”, după

care a fost dramatizată piesa, premiul Consiliului Culturii, tipărirea în volum şi „achiziţia") fără ca aceasta să fi fost jucată!

Scrisoare de la Ion Gheorghescu („Baciul"), coleg la „Lahovary", îmi cere relaţii despre „ce am mai scris". Interesant e faptul că din cei 50 de colegi care au terminat liceul în '47 (ultima promoţie „regalistă"), sunt singurul absolvent ce a urmat o facultate „de umanistică".

Sâmbătă, 20 iunie

Reiau lucrul la varianta a doua a romanului. Am pagini bune, pagini proaste. I-am spus lui Oncle să închidă telefonul.

A încetat din viaţă socrul lui Mircea. Avea 60 de ani. Cu o săptămână înainte făcuse o vizită în strada Albă, era exuberant, glumeţ, (trebuie să fi fost petrecăreţ în tinereţe), puţin vulgar. Atac de cord, probabil. Gică soseşte mâine de la Hunedoara pentru înmormântare.

„Caligula" la teatrul „Naţional" cu Ovidiu Iuliu Moldovan în rolul titular. Concepţia de joc a acestuia – inferioară celei a lui Motoi, venit într-un turneu în Capitală cu zece ani în urmă. Oricum, spectacol onorabil. Mitru (care a procurat biletele) – entuziasmat.

Luni, 22 iunie

Cornelia (sosită aseară de la Râmnic): tatei îi e rău în continuare. Se stinge. Refuză să vorbească (sau nu poate), a devenit scheletic. Respiră cu mare greutate, se sufocă noaptea. Îl îngrijeşte doamna Ghinea. Din când în când i se strecoară pe pernă câte o lacrimă.

O înscriu pe Anca la examenul de admitere în clasa a noua – la liceul „Creangă". Creangă a devenit o adevărată obsesie pentru mine: teatru, editură, acum şcoală. Maestrul, modest din fire, habar n-avea, în viaţă, ce bogată posteritate

„instituţională” îi fusese hărăzită de imaginaţia atotputernicilor ce păstoresc cultura românească.

La librăria „Cartea Românească” mi s-au vândut toate „Autoportretele”. Aflu că librarul e vecin cu mine (stă pe „11 Iunie”). Sunt pus de pază la examenul de bacalaureat. Ce plictiseală! Dan a dat astăzi la bac a doua probă (istoria).

Sâmbătă, 27 iunie

Lucrez din ce în ce mai dificil. Trebuie să termin romanul până în august. Caniculă, 28 de grade în casă. N-am aer, trăiesc cu geamurile închise.

Uniunea Scriitorilor (G. Macovescu) îmi trimite o scrisoare prin care sunt invitat să iau parte la Conferinţa naţională a scriitorilor care începe miercuri. Sorescu îmi telefonează că mâine îmi soseşte de la Craiova „delegaţia” de participare.

Drum până la policlinica din Balta Albă, iau de la Sandu Olănescu rezultatele la analizele lui Dan (trebuitoare la intrarea în facultate). Discuţie agreabilă cu Sandu, pe care nu l-am mai văzut de ani de zile. S-a îngrăşat, prosperă, câştigă bine cu radiologia. Are emoţii pentru fiu-său, care dă admiterea la Medicină. „Cum stai cu damele?” mă întreabă, făcându-mi cu ochiul conspirativ, complice.

Luni, 29 iunie

Primesc din partea directoarei însărcinarea să întocmesc darea de seamă anuală a şcolii. Am devenit specialist al genului. Mă întorc acasă cu un vraf de referate, rapoarte şi alte „documente” necesare redactării. În loc să scriu la carte, trebuie să-mi pierd vremea cu nişte hârţoage mincinoase, scrise în grabă, adesea agramat.

Telefonat la Râmnic, tata ceva mai bine, dar n-are poftă de mâncare. „Să n-aveţi grijă” zice

doamna Ghinea (pe vremuri chelnăriţă, ba chiar patroană), nu duce lipsă de nimic.”

Hilohi nu a adus desenele cu Pann la Editură, e ocupat. Îl rog să urgenteze lucrul, promite. „Ştiţi bancul cu nea Nicu şi ceasornicarul?” mă întreabă ca să schimbe vorba.

Sâmbătă, 4 iulie

De miercuri, Conferinţa pe ţară a scriitorilor. Timp mort, pierdut fără profit. Spectacolul întristător al condeierilor luptând cu încrâncenare pentru Putere. Discuţiile (bine articulate, de altminteri) s-au învârtit, cum şi era firesc, în jurul drepturilor legitime ale scriitorilor. Umilitoare ploconeală în faţa Stăpânirii, indiferente la nevoile literatorilor. Apoi alegeri, numărarea voturilor, tot tacâmul. Printre colegii cu care am stat (mai mult sau mai puţin) de vorbă: Bălănoiu, Alexei Rudeanu, Şovu (o dimineaţă întreagă), Ada Orleanu, Marin Sorescu, Mircea Ciobanu, Negrici, Zărnescu (deşi vâlcean, l-am cunoscut abia alaltăieri: cap mare, expresiv, figură de ţăran tenace, inteligent, deschis, o oarecare naivitate confecţionată cu subtilitate, prietenos, afabil), D.R. Popescu, Gafiţa, Horia Zilieru (mă anunţă că în „Convorbirile” din iunie a apărut o cronică despre „Autoportret cu bască”), Cezar Baltag, M.H. Simionescu, Tudor, Fănuş Băileşteanu (în numerele 3 şi 4 din „Manuscriptum” vor apărea scrisorile lui Anton Pann), Aurel Tita, Valeriu Anania, Radu Boureanu, Nina Cassian, Ileana Mălăncioiu, Sorin Titel (m-a invitat duminica cealaltă la el), Ion Hobana, Tudor George, Fulga, Bazil, Z. Ornea, Th. Mănescu (coleg de facultate), Papadima, Regman. Astăzi, după încheierea turnirului, complet epuizat. Chef de nimic, lehamite.

Luni, 6 iulie

Ada Orleanu l-a întâlnit la Conferinţă pe Grigurcu (cu care e „în termeni”). I-a vorbit, între altele, de „Autoportret cu bască”. Grigurcu îmi trimite vorbă să-i las volumul la „Viaţa românească” pentru recenzare.

Ancuţa a luat examenul de admitere în clasa a noua (cu media 8,70). Bucurie mare în familie. Tanti şi Oncle radiind de fericire, exultă, nu-i mai recunosc, dau telefoane pe la rude ca să le anunţe evenimentul. Ne mai rămâne un examen, mult mai greu, cel al lui Dan. Băiatul e „în formă”. S-a hotărât să dea la secţia engleză-franceză, deşi îl consiliasem să încerce o limbă slavă (polonă-cehă), unde se intră cu medie mult mai mică.

Tamaş în Albă. Luăm masa împreună. Îmi relatează întâmplări cu haz din vremea copilăriei sale muscelene. Îi place „să se audă”. Locvace, nu e lipsit de harul povestirii. Mă sfătuieşte să scriu o carte al cărui erou să fie un mason. Ce idee!

Joi, 9 iulie

Păzesc la examenul de admitere în clasa a noua. Plictiseală. Îmi iau o carte, nu pot citi. Căldură infernală. Dan a trecut cu bine proba orală la engleză. Peste o săptămână încep probele scrise. „Autoportret cu bască” epuizat în librării, ca şi „Marele Şlem”, tirajul acestuia fiind mult mai mare (30 de mii).

Telefonează Mitru: D.R. Popescu a fost *numit* de foruri preşedinte al Uniunii Scriitorilor. Ce porcărie! Ne întoarcem la vremurile legendare ale lui Dej. Lumea scriitoricească, susţine Mitru, e indignată. Pentru un condeier ca mine, trăind departe de viaţa literară, evenimentul are prea mică importanţă, mă lasă rece. Ticăloşia, însă, oricum ar fi, rămâne.

Seara, după o călătorie agitată, ajung la Râmnic. Tata arată mult mai bine decât înainte. Îmi strânge mâna, febricitează. A slăbit îngrozitor.

Respiră cu mare greutate. Mâine aduc un medic. Frânt de oboseală.

Sâmbătă, 11 iulie

Vizită de protocol la Cârstea. Mă roagă să-i povestesc cancanuri de la Conferinţa scriitorilor. La rândul lui, îmi relatează amintiri de când lucra la ziarul din Piteşti. L-a cunoscut îndeaproape pe Cerna-Rădulescu, e o lichea, îmi spune, un intrigant, un delator. Cuvinte depreciative şi despre Purcaru.

Alerg prin ploaie. Mă aprovizionez cu cărţi din tainiţele lui Costea Marinoiu. La Muzeul judeţean îl văd pe Horia Nestorescu cocoţat, în curte, pe remorca unui camion cu mobilă. Nu catadicseşte să coboare ca să mă salute, e ameţit, pesemne, de noua funcţie de director. Seara cinez la Ciurea-Genuneni. Oltean isteţ, ros de ambiţii, vagă impresie de nesinceritate. Promite să mă plimbe, odată, prin Ţara Loviştei. La 11 noaptea mă conduce acasă.

Luni, 13 iulie

Drumul la Bucureşti cu trenul. Amintirea tatei, întins pe pat, privindu-mă cu ochii umeziţi de lacrimi. Compartimentul plin de navetişti, sporovăială. Un căpitan a sforăit îngrozitor tot timpul. Pană de curent la Roşiori, întârziem o oră.

Lucrez la ultimele pagini din darea de seamă a direcţiunii. Corvoadă inutilă, antipatică. Deşi sunt cinci profesori de română în şcoală, pe mine cade în fiecare an beleaua. Hilohi telefonează că a terminat „lucrarea” pentru volumul de la „Sport-Turism”. Dau fuga la atelier. Desenele de epocă (prima jumătate a veacului trecut) sunt simple, sugestive, au umor. Vignetele – pasabile. E prima apariţie a mea „cu ilustraţii”.

Dan se apropie de prima probă scrisă (poimâine). Învaţă la biroul lui mignon, la care a lucrat Moţoc în tinereţe. Mi l-a făcut cadou cu ani

în urmă. Afară – cald. Ies seara cu Oncle „la o bere”. E emoţionat, aşteaptă „să se termine odată totul”.

Vineri, 17 iulie

La Editura „Sport-Turism” cu Hilohi. Biroul de director al lui Dănescu înghesuit, ticsit cu cărţi, coperţi şi manuscrise. Abia găsim un loc pe câte un scaun. Hilohi îi arată şefului „producţia”. Dănescu priveşte cu indiferenţă desenele. E frumuşel (genul dandy), distant, flegmatic, excedat de importanţa fotoliului pe care şade. „Asta e tot?” întreabă. Din păcate, Hilohi nu e gata, mai are de executat vreo trei desene şi câteva vignete. E avertizat că luni trimite cartea în tipografie. Dacă până atunci nu le aduce, Editura renunţă cu regret la ilustraţii.

Primesc cu poşta o corespondenţă de la I.D.M.S. prin care suntem informaţi că ni s-a aprobat petiţia de cumpărare a unui Trabant. Maşina trebuie ridicată (şi plătită) în cinci zile. Suntem stupefiaţi. Cu patru ani în urmă (uitasem cu totul întâmplarea) nenea Mişu m-a rugat să fac o cerere pentru Trabant, „tu ai relaţii, eşti scriitor, îţi dă mai repede”. Între timp, având nevoie de maşină, şi-a pierdut răbdarea (cum era firesc!) şi a cumpărat o Dacie „la mâna a doua”. Ce să facem? Să „ridicăm” maşina sau să renunţăm la ea? Seara – consiliu de familie. Nici unul dintre noi nu şi-ar dori neapărat maşină. Hotărâm până la urmă să o luăm, urmând să o vindem la un preţ mai mare. Întâmplător avem în casă banii în urma apariţiei „Şlemului” şi „Autoportretului cu bască”.

Dan a terminat examenul de admitere. E obosit, surescitat. La proba de gramatică a avut un subiect a cărui formulare ambiguă (şi absurdă) i-a derutat pe toţi copiii. Se spune că subiectele au fost făcute de Coteanu.

Sâmbătă, 18 iulie

Dimineaţa rece, vânt de toamnă. La C.E.C. (pe Cale) ca să plătesc maşina. N-am mai purtat la mine niciodată 35 de mii de lei. Stau două ore la coadă între oameni lumpen, duhnind a transpiraţie şi parfumuri ieftine. Funcţionarele – fardate, înţepate, fumează, beau cafele, din când în când servesc câte un client. Nervozitate. Când ies afară, am sentimentul unei imense prăbuşiri interioare.

Plimbare cu copiii la Şosea. Muzeul Satului, apoi cu barca pe lacul Herăstrău. Bem pepsi-cola la un bar din insulă. Dănuţ se străduieşte să-şi ascundă emoţiile (şi temerile), afişând o veselie nefirească. Pe lac trec yole elegante conduse de băieţi în slipuri.

Primim din Valea Vinului o ilustrată de la familia Boicescu. Revăd o clipă dealurile de un verde proaspăt, ireal, ce-mi aminteau gazonul parcurilor englezeşti din filmele de inspiraţie victoriană.

Luni, 20 iulie

Lungă discuţie cu Cornelia dacă păstrăm sau nu Trabantul. Nici n-au trecut trei zile de la intrarea maşinii în viaţa noastră şi au şi început neliniştile. În linii generale gândim la fel: n-avem nevoie de maşină. Ducem o existenţă simplă, sedentară. Lucrăm mai toată ziua în faţa foii albe de hârtie. De ce ne-ar trebui automobil? Pe urmă, între aceste argumente de bun simţ se insinuează *tentaţia aventurii*, a vacanţelor prin ţară, de capul nostru, într-o libertate pe care sistemul nostru de transporturi nici pe departe nu o asigură. Simt instinctiv cum existenţa mea de scriitor e ameninţată, simt că voi deveni în scurtă vreme sclavul maşinii. Ne consultăm copiii. Amândoi exultă la gândul că tata îi va plimba cu limuzina. Ce facem? Întoarcem chestiunea pe toate feţele, pendulând între un da entuziast şi un nu prudent, dictat de raţiune. Izbucnim în râs.

Hilohi a terminat desenele. Ne ducem împreună la „Sport-Turism”. Dănescu mă asigură că vineri trimite volumul în tipografie.

Marţi, 21 iulie

Pierdut o dimineaţă întreagă în curtea I.D.M.S. pentru a-mi ridica Trabantul. Mă însoţesc Cornelia şi domnul Barca, şef de lucrări la Politehnică, venit la rugăminţile Corneliei ca să-mi aducă „limuzina” acasă. O curte mare cât un poligon de tir, în care sunt expuse vreo sută de maşini strălucitoare. Căldură infernală. Administraţia a întocmit o listă de pe care strigă când şi când clienţii. Aceştia îşi aleg maşina, o probează cinci-şase minute, o examinează cu atenţie, desfac capota, ciocănesc motorul, se consultă între ei, fac turul „poligonului”, apoi primesc hârtiile însoţitoare şi cheile. Până să-mi vină rândul (sunt printre ultimii pe listă) deja m-am săturat de limuzină. E ora patru după-amiaza!

Telefonează Gică. A fost la Râmnic, tata rău în continuare. Abulic, nu vrea să mănânce. Tristeţe acasă.

Joi, 23 iulie

Nu-mi găsesc rostul. Se apropie plecarea în excursia organizată de Şuşelescu în „Vestul proxim”. Situaţia dificilă a tatei îmi dă frisoane. Iritare.

În atelierul lui Hilohi, cu Anca. Maestrul s-a oferit să-i facă portretul fetei. Cafele. A pus la mag o bandă cu muzică religioasă. Fetiţa e aşezată pe un taburet înalt, probabil incomod. Crispată. Îmi fac de lucru privind tablourile risipite în dezordine prin cameră. Atelierul – vraişte, boemă. Îmi aminteşte de atmosfera descrisă de mine în „Câinele andaluz”. Artistul lucrează degajat, cu tuşe sigure. În două ore e gata. Privim tabloul. Hilohi, nemulţumit, mă roagă să-i las pictura „să o retuşeze”.

Telefonează Boli: Dan a obţinut 9,49 la engleză şi 10 la franceză. Nu ştie încă nota la gramatică. Ne bucurăm cu moderaţie, destupăm şampania abia la afişarea rezultatelor.

Duminică, 26 iulie

Zi tensionată, înainte de plecare (n-avem încă viza sovietică), apoi examenul lui Dan al cărui rezultat întârzie. „Pann" a intrat deja în tipografie, Dănescu crede că în octombrie apare. Dea Domnul! Flanând pe străzile din centru, mă întâlnesc cu Păcurariu, care îmi arată o mare simpatie – din ce motive nu ştiu. Lucrează la un studiu în care cercetează modul cum văd literatorii pământul „de la înălţime" (!). Între altele, se referă şi la nuvela „Sala de aşteptare". „Aţi pilotat vreodată?" mă întreabă. Mărturisesc jenat că nu. Bat anticariatele şi librăriile din zonă. Nimic spectaculos. La încrucişarea Căii cu bulevardul Elisabeta, în faţa C.C.A., unde îşi instala pe vremuri luneta bătrânul „Nostradamus", cu părul alb ca neaua, cerşeşte un puşti care-şi expune cioturile unor picioare amputate.

Marţi, 28 iulie

Dan a intra la facultate. Fericire. Tanti şi Oncle, emoţionaţi, îşi şterg în fugă câte-o lacrimă. Telefonat lui N.I. Barbu, Bulgăr, Bolintineanu, Tita, Stăvăruş, care au contribuit într-o măsură mai mare sau mai mică la izbândă. La telefon cu Mitru (o oră!), ar vrea să vină „chiar acum" la noi dar nu se simte bine, la toamnă, însă, se va revanşa, vom face un chef de pomină la „Capşa".

Pierd ore bune la miliţie ca să înmatriculez autoturismul. Îl chem din nou pe Barca, pentru a conduce limuzina în strada Preoţescu, „la vedere". Botezăm maşina cu numele de Micky. Sună bine.

Hilohi mă anunţă să vin să iau portretul Ancăi. E credibil, deşi maestrul susţine că „nu a fost în formă". Tabloul reprezintă o adolescentă cu

faţa întunecată, voluntară (gură aspră, aproape „rea”), cu ochii mari, sprâncene bine desenate, bărbie ascuţită – tipul valah din sudul Dunării. Pictura e departe de a fi o capodoperă. Expresia feţii nu e realizată prin tuşe de mare inspiraţie. Asta este...

Mâine ne despărţim: Cornelia şi Ancuţa pornesc spre Dorohoi, Dan şi cu mine plecăm la Râmnic.

Joi, 30 iulie

De câte ori ajung la Râmnic, mă reîntorc într-o copilărie fabuloasă. Oraşul, strada... Mă copleşesc imagini vechi, aproape şterse din memorie, dar încă vii, cu licăriri spectaculoase în actualitate. Cu tata lângă patul lui de suferinţă. Are momente bune, când discut cu el ca odinioară. Dar cade foarte repede în toropeală, se sufocă, îl podideşte plânsul.

Plimbare cu Dănuţ la Cozia, apoi la Cozia Veche, şi înapoi, la Căciulata. Timp splendid, soare mai tot timpul. Sunt deprimat din cauza tatei, a neputinţei de a-l scoate din impas, mă străduiesc să nu-i arăt băiatului cât sufăr. Ne întoarcem seara cu un autobuz aglomerat, duhnind a ţuică, rufe nespălate, transpiraţie.

Vineri, 31 iulie

Audienţă la Venerica Pătru, secretara cu propaganda pe judeţ. Primire neaşteptat de prietenoasă. Coafată, dichisită. O rog să-şi folosească autoritatea pentru a mi se aproba o cantitate de lemne pentru tata, nu are cu ce se încălzi la iarnă. Apasă pe o clapă, i se face legătura cu un tovarăş Nicolescu, director (oricum, şef) la fabrica de mobilă, mi se aprobă pe loc trei mii de kilograme de deşeuri. „E suficient?” mă întreabă. Întrevederea a durat zece minute.

Merg însoţit de Tamaş la colonelul Găitănaru, şeful serviciului de circulaţie pe judeţ. Promite că

mă ajută să susţin examenul de şoferie în oraş. Pretinde că a citit „Memoria Râmnicului”, că i-a plăcut „enorm”! Sunt emoţionat. E primul miliţian de care aflu că mi-a citit vreo carte.

Vizită la ziar, apoi la Roman, ce mă întâmpină cu aceeaşi afabilitate de totdeauna. Seara vorbesc la telefon cu Dorohoiul. Cornelia şi Ancuţa – bine.

Luni, 3 august

Drum până la Olt (cu Dan). În urma lucrărilor de „amenajare”, râul pare despuiat de toată frumuseţea. Vegetaţia luxuriantă a luncii a rămas o biată amintire. Oraşul, în general, e o ruină. Incursiune, apoi, la Episcopie. O maică ne arată Paraclisul şi „muzeul”: icoane vechi, bogate legături de cărţi, veşminte ale vlădicilor de Râmnic, tipăriturile lui Ivireanul. Vizită la Prea Sfinţitul Gherasim. Primire afectuoasă. Mulţime de cărţi şi manuscrise, atmosferă de „schimnicie intelectuală”. Vicarul (în vervă) ne deapănă întâmplări şi suveniruri din vremea când stăreţea Căldăruşanii. La întoarcere, ne întâlnim pe stradă cu Sânziana Pop. Bărbatu-său e antrenor de fotbal în Râmnic, Sânziana devenind vâlceancă prin adopţie. Mărturiseşte că a folosit cu spor „Memoria Râmnicului” în reportaje şi emisiuni la televiziune.

Mâine întoarcerea acasă. Ne despărţim de tata. Bătrânul – disperat. Mă întreabă când mai vin la Râmnic.

Miercuri, 5 august

Bucureşti. Casa pustie. Singur cu Dan şi tanti Aglăiţa, care ne face de mâncare. Se pare că excursia proiectată se va reduce cu o săptămână întrucât ruşii nu ne dau „intrarea” (de ce oare?). Vom amâna plecarea pe 18 august.

Examene de corigenţă pe o căldură îngrozitoare. Las repetentă o fată care a încercat să

copieze. Ipocrizia cinstei şi alte sentimente dăscăleşti confuze. Telefonat lui Mitru. Se plânge că articolul despre „Columna” al lui Purcaru, cules şi paginat în „Flacăra”, a fost eliminat din număr de Păunescu pe motivul că el „nu publică copilării”!

Seara plimbare prin oraş cu Dan. Scurt tur de librării, apoi intrăm la Capşa. Cofetăria plină. Comand cafea şi îngheţată. La o masă din apropiere un bărbat în vârstă curtează o fată, bărbatul seamănă leit cu Emil Botta.

Vineri, 7 august

Trăiesc în inerţie. Somn prost, coşmaruri. Noaptea rămân la geam o oră-două privind în întuneric.

Soseşte Gică de la Râmnic. Tata e în aceeaşi stare de tristă abulie. Întins pe pat. Din când în când tuşeşte, se sufocă. L-a rugat pe Gică să-i cumpere banane, de unde să găseşti banane în Râmnic?

Telefonează N. Popescu-Bogdăneşti, în urma cronicii „galante” din „Orizont”. Schimb de amabilităţi, salamalecuri, ar vrea să mă cunoască. Mă întreabă unde lucrez, îi spun că sunt profesor. Îl simt dezamăgit, îndrugă câteva cuvinte în fugă, închide.

„Cum se numeau cei patru Beatles?” de Polliackoff la teatrul Bulandra. Piesă gălăgioasă până la limita insuportabilului. Un fel de antiteatru. Mă întorc epuizat acasă.

Luni,10 august

Răspuns definitiv din partea ruşilor: nu ne primesc. Mâine ar fi trebuit să luăm acceleratul spre Kiev. Dănuţ teribil de decepţionat. Vom începe excursia cu Polonia.

Bat la maşină lucrările Corneliei pentru dosarul de profesor. Fetele rămân la Dorohoi încă

trei zile. Ancuţa plictisită, „ce facem, tati, nu plecăm odată?”

În vizită la Mircea, îi vedem fetiţa. Monica – drăguţă ca întotdeauna. Începe să i se desenez pe figură dezabuzarea vieţii de provincie. Discuţie literară cu nepoată-mea, ce se arată foarte informată în legătură cu producţia recentă de carte franţuzească.

„Fragmentarium”, primul volum din manuscrisele lui Eminescu. Lectură delectabilă.

Joi, 13 august

O oră agreabilă cu Şuşelescu. Punem la cale detalii în legătură cu excursia. Şuşe e la curent cu „piaţa” din ţările socialiste, cunoaşte preţurile la cele mai neînsemnate obiecte de uz casnic. O autentică enciclopedie a comerţului „la negru”. Mă învaţă ce să vând şi ce să cumpăr în fiecare din ţările pe care le vom străbate. Habar n-are că îndată ce va ieşi pe uşă am şi uitat „mercurialul”. Grupul nostru e format din 16 persoane.

Telefonat la Râmnic. Tata (în versiunea Ghinea, dubioasă) e mai bine. Iese zilnic la aer pe verandă un sfert de oră.

Luni, 17 august

Bagaje (împreună cu Cornelia). Mâine plecarea. Îmi pun de-o parte cărţi pentru lectură. Nervozitate în casă, copiii nu mai au răbdare. De ieri dureri atroce în glezna stângă. Dacă durerile continuă, ratez excursia.

Întâlnire cu proza lui Nedelciu. Inteligent, atent la glasul tainic al detaliilor, rafinat, dar fără suflul marilor construcţii epice.

Drum la biserica Antim (spre seară). Aprind o lumânare. Arome de tămâie. Liniştea sacerdotală a lăcaşului.

Miercuri, 19 august

București-Cracovia – 28 de ore! Alecsandri ar fi ajuns mai repede cu poştalionul. O haltă de trei ore la Przemysl. Vedem centrul cu impunătoarea catedrală gotică. Cozi mari la magazine. Călugăriţe şi prelaţi pe stradă.

La 5 după-amiază suntem la Cracovia. Mă aflu pentru a doua oară în vechea capitală a Poloniei. Cazare la hotel, apoi în centru. Schimbări esenţiale în viaţa străzii. Cozi deprimante, magazine goale. Căderea spectaculoasă a zlotului. O lume obosită, fără zâmbet, atmosferă sumbră. Nu văd perechi de tineri îmbrăţişându-se prin parcuri. Vitrinele atelierelor şi magazinelor particulare expun emblema „Solidarităţii". Oraşul – într-o revoltă mută. Ne întoarcem noaptea, sfârşiţi de oboseală.

Joi, 20 august

La Wawel. Faţă de excursia anterioară, vedem castelul (atunci închis). Interiorul – fără fast, probând în schimb o veche civilizaţie ce ne lipseşte nouă. Un soi de orgoliu „de stirpe" e prezent în toate: tapiserie, decoraţia pereţilor (picturi pe piele), mobilier de epocă. O nobilime războinică şi rustică ispitită să imite civilizaţia occidentului. Pregnantă, însă, influenţa rusă.

Oraşul – scăldat în soarele după-amiezii. Batem străzile. Bisericile, deschise, se face slujbă. De neuitat figurile bătrânelor rugân- du-se. Tonete cu icoane, odoare şi cărţi bisericeşti pe toate drumurile. Într-una din catedralele din centru un grup restrâns de credincioşi ascultă predica unui canonic ce le vorbeşte cu glas scăzut despre povara şi ruşinea prezenţei în ţară a armatei sovietice. În Polonia tipografii sunt în grevă. Afişe minuscule dar foarte numeroase lipite pe zidurile caselor, pe stâlpi, în ganguri şi vitrine îndeamnă publicul să nu citească „Pravda" şi presa poloneză comunistă. Restaurantele – pustii din cauza sărăciei şi a lipsei băuturilor alcoolice. Intrăm, din curiozitate, într-o

galerie de artă din piaţa mare. Preţul tablourilor e asemănător cu cel din România. Câteva afişe invită publicul la premiera unei piese regizate de A. Wajda. Anunţuri cu concerte *a capella*.

Noaptea. Vedem din nou Cetatea. Frumos oraş, Cracovia.

Vineri, 21 august

Drumul de la Cracovia la Varşovia – şase ore. Ajungem în capitală la 6 seara. Cazare la hotelul Nova Praga, în centrul urbei. Plouă mărunt, sâcâitor. Dăm fuga în oraşul vechi, ne fâţâim vreo două ore printre clădirile de un ev mediu foarte stilizat (în urma restaurărilor artistice). Impresia că văd un film feeric de Walt Disney.

Plouă. Ne întoarcem pe întuneric la hotel, uzi leoarcă. Ni se anunţă programul de vizitare a Varşoviei: o zi! Ce poţi să vezi în numai o zi de hoinăreală? Dureri în toate articulaţiile, uşoară febră. Debut polon sub auspicii rele.

Sâmbătă, 22 august

Începem dimineaţa cu o incursiune în oraşul vechi (aceeaşi impresie extraordinară), apoi cu autocarul la Wilanow. Castelul – închis ca şi data trecută. Dănuţ e dezolat. Ne mulţumim cu o plimbare prin parcul vast împodobit cu o vegetaţie luxuriantă şi albe statui de marmură, inspirate din mitologia greacă.

Oraşul nou, reconstruit după război – lipsit de relevanţă. Cozi nesfârşite la votcă, băieţi şi fete mâncând pe stradă îngheţată, porumb fiert sau sanviciuri cu ceapă prăjită (!). Peste tot afişe ale „Solidarităţii”. O demonstraţie (100-150 de tineri) traversează în linişte arterele din centru. Drapele, pancarde cu texte incendiare (antisovietice). Vizităm Muzeul literaturii din oraşul vechi, ce înfăţişează creaţia scriitorilor contemporani. Prezenţi în standuri şi vitrine, între alţii, şi scriitori din emigraţie (fotografii, volume), fapt de mirare

pentru un condeier ce vine din Valahia. În „Ringul” oraşului medieval – foială, lume pestriţă, mulţi străini. Un tânăr cântă acompaniat la o chitară. Artiştii plastici lucrează în plină stradă, unde îşi vând pe preţuri de nimic sculpturile în lemn sau acuarelele. Copiii pretind „o amintire”, ne târguim, le cumpăr până la urmă patru acuarele (peisaje din oraşul vechi, lucrate academic) încă umede.

Leşii îmi plac. Sunt un popor ce-şi merită un spaţiu pe harta Europei. Blajini, orgolioşi, civilizaţi, semeţi, disciplinaţi. Mâine la Gdansk, fieful „Solidarităţii”.

Luni, 24 august

Ieri după-amiază. Drumul spre Gdansk (cinci ore) – infernal, într-un vagon aglomerat de clasa a doua. Sosim la 9 seara, suntem cazaţi la un hotel modest de lângă gară. Duş, frânţi de oboseală. Citesc până la miezul nopţii. Plouă cu găleata.

Plecăm la drum la 7 dimineaţa. Oraşul vechi, atâta cât s-a conservat, e o minune. Catedrală din secolul a 14-lea în gotic pur, salvată ca prin miracol de bombardamente. Centrul comercial constituie atracţia principală a urbei. Oraş germanic, străzi înguste, de ev mediu târziu, vitrine dichisite, îmbulzeală, exces de mărfuri – bagatele, mărunţişuri, aurării, covoare, bibelouri. Cornelia cumpără gablontzuri. În apropiere, portul. Sute de nave înşirate de-a lungul radei. Aerul germanic omniprezent, deşi se aude numai limba poloneză. Vedem, la întoarcere, monumentul ridicat în amintirea muncitorilor ucişi de gloanţe comuniste. Flori proaspete pe soclu. Un grup de tineri cântă imnuri.

„Excursie” după-amiază la Gdynia (cu trenul), un fel de suburbie a Gdanskului. O stradă veche, interminabilă, în pantă, uneşte gara cu cheiul portului. Luăm o şalupă (tip „Racheta”) până la Hell (20 de minute). Vedere splendidă spre

Baltica de pe un promontoriu. Copiii intră cu picioarele în mare, fericire. Întoarcerea acasă – noaptea.

Marţi, 25 august

Gdansk. Din nou prin pitorescul centru comercial al urbei. Clipe de mare bucurie, încerc să mi le întipăresc în minte. După-amiază – drum la Sopot. Port mic, cochet, asemănător cu Gdynia. Plimbare de-a lungul digului, apoi pe plajă. Soare nordic. La iniţiativa lui Şuşe, luăm loc la masă, într-un bistrou, bem bere şi mâncăm calcan prăjit. Vapoare alunecând în largul mării. Spre seară ceaţă. La ora 20 plecăm la gară. Părăsim Polonia.

Miercuri, 26 august

Călătoria cu trenul spre Berlin – istovitoare. Trei ore pe culoare, în picioare, rezemaţi de geamantane, înghesuială, ghionturi, gălăgie. La Poznan schimbăm trenul. Abia la Frankfurt pe Oder izbutim să ocupăm un loc pe o banchetă. Ajungem în capitala Germaniei „democrate” frânţi de oboseală.

Cazarea la hotelul „Stadt Berlin”. Odihnă până seara, apoi plimbare prin oraş pe întuneric. Ne împrospătăm impresiile din excursia precedentă. Domul (dezafectat în continuare), Unter den Linden, poarta Brandenburg, clădirea Reichstag-ului în ruine. Puzderie de armată sovietică. În magazine, rusoaice blonde, dolofane, împingând landouri, cumpără pomezi şi giuvaericale. Figura arogantă a ocupantului. Soldaţi cântând „Katiuşa”, mâncând seminţe, scuipând pe stradă. La intervale regulate (două minute) formaţii de avioane sovietice străbat cu mare larmă cerul Capitalei. Războiul, aici, e mai aproape decât oriunde.

Joi, 27 august

Cornelia şi Ancuţa fac cumpărături, Dan şi cu mine vedem oraşul. Din nou la poarta Brandenburg (obsesie!). Fortificaţii, pază, privirea rea a poliţiştilor. Intrăm prin librării. Pustietate. Aspectul fastuos al cărţilor în comparaţie cu „producţia" românească. Sectoare întregi cu carte sovietică, ediţii scumpe. Cumpăr fugile lui Bach executate de Sviatoslav Richter (ambele caiete). O oră, în grabă, prin Galeriile naţionale de artă de lângă Dom. Pictura germană – frigidă, convenţională, nu mă atinge. Descopăr într-o sală pânze ale impresioniştilor francezi (Monet, Degas).

După-amiază vizităm cu toţii muzeul Pergamon. Copiii – teribil de impresionaţi de uriaşele încăperi cu monumente babiloniene. La nouă seara – bagajele, plecăm spre Rostock. Dureri de cap, fac febră.

Vineri, 28 august

Rostock. Tragem la hotelul Warnow, unde am mai locuit o dată. Vedere splendidă spre port. Mă simt îngrozitor de rău, am febră mare. Rămân acasă. Cornelia şi copiii vizitează oraşul fără mine. Recitesc „Les caves du Vatican" (care-mi plăcuse atât de mult în tinereţe), nici o impresie, lectură prăfuită. Singurătate, gânduri negre, înghit antibiotice şi aspirine.

Cornelia – speriată la întoarcere. Ce facem dacă boala se agravează?

Seara plecăm la Dresda. Ajungem după miezul nopţii, suntem cazaţi la un hotel de lângă gară.

Duminică, 30 august

De ieri la pat, cu febră. Stare de totală epuizare. Singur. Cornelia şi copiii – la Meissen. Nu pot citi. Ascult, inert, emisiunile cretine de la radio, la fel de ideologizate ca ale noastre

(sloganuri, propagandă, marşuri triumfale). Muzica uşoară – lamentabilă.

Spre prânz îmi scade febra. Ies în oraş, urc cu ai mei în turnul primăriei – vedere panoramică asupra Dresdei. Nimic schimbat faţă de ceea ce am văzut acum doi ani. Ruine, biserici dărâmate. Zwingerul. Plimbare de-a lungul Elbei până la muzeul Albertinum. Pe stradă – ruşi, mulţi ruşi şi negri! Oboseală.

Luni, 31 august

Mă scol mai vesel. Fără febră, dar epuizat de boală. Timp de basm. Plecăm cu noaptea în cap la Pilnitz, mică localitate înşirată de-a lungul Elbei, în apropierea Dresdei. Atracţia locului o constituie castelul, înconjurat de o grădina impresionantă. Mignon, intim, castelul găzduieşte o expoziţie de cristaluri şi ceramică. Luăm masa câmpeneşte, pe malul fluviului. Ne întoarcem după-amiază cu vaporul. Drum magnific printre castele şi palate risipite de-o parte şi de alta a apei. Aglomeraţie pe punte. Perechi de nemţi în slipuri beau bere. Se vorbeşte tare. Chelnerii aleargă dintr-o parte în alta cu tăvile de băutură. La o masă se bea şampanie românească! Muzică de Schubert.

La Dresda. Rămânem la hotel până la patru dimineaţa, apoi la gară. Răcoare. Aşteptăm acceleratul.

Miercuri, 2 septembrie

De ieri în Praga. Puţine lucruri noi faţă de cele trei descinderi anterioare. Oraşul (centrul) e sub schele. O febră a restaurării şi reparaţiilor umbreşte imaginea încântătoare, de altfel, a metropolei. Revăd tot ce se poate vedea în două zile: Vltava (cu podurile sale şlefuite), Hradul, Catedrala Sf. Vit, rotonda romanică Sf. Martin, bisericile Sf. Jiři, Týn, piaţa şi Primăria veche, Mala Strana.

Luăm prânzul chiar sub zidurile Hradului. Copiii fericiţi ca niciodată. Soare. După-amiaza

ne-o pierdem vizitând periferiile oraşului. Ne uităm la un meci de tenis ce se joacă pe un *court* improvizat. O fată ne întreabă ce neam suntem, ne declinăm etnia. Se face haz, de parcă am fi venit din Patagonia. „Ceauşescu" exclamă jucătorii, „Ceauşescu-România". Situaţie jenantă, ne eclipsăm în grabă, ca după săvârşirea unei fapte ruşinoase.

Noaptea. În gară. Stăm pe valize. Mare oboseală. Peste o oră plecăm la Budapesta.

Vineri, 4 septembrie

Prima impresie: Budapesta e plină de poliţie. Rar am văzut (cu excepţia congreselor partidului) atâta aglomeraţie de forţe poliţieneşti pe străzi, în parcuri, magazine. Ieri dimineaţă am fost legitimaţi toţi patru în gară. Suntem cazaţi în Buda, la marginea oraşului, pe un vârf de deal, în câmp, în casa unei unguroaice cumsecade (tarife foarte piperate). Se ajunge în centru cu autobuzul şi metroul.

Hălăduim prin Buda. Vedem palatul (renovat recent) ce adăposteşte Galeria naţională de artă. Trei ore în fugă prin sălile cu artă austriacă şi maghiară. Buda e un adevărat muzeu în aer liber. Maghiarii, fideli trecutului istoric, au marcat căsuţele din Buda cu inscripţii ce le indică vechimea multiseculară.

După-amiaza în Pesta. Dunărea, clădirea Parlamentului. Flanăm pe malurile fluviului până la căderea întunericului.

Sâmbătă, 5 septembrie

Ne repezim de dimineaţă până la colinele Gelert (loc sacru pentru unguri). Puzderie de maşini parcate, larmă, restaurante pline, turişti străini. Monumentul închinat ostaşilor sovietici domină de la înălţime Capitala. Ca pretutindeni în ţările socialiste ruşii au construit simboluri ale puterii şi măreţiei lor nepieritoare. De sus se vede

panorama excepţională a oraşului, care justifică efortul de a fi venit până aici. Biserica Sf. Ştefan anunţă, pe diseară, un concert de orgă (Bach) pe care îl ratăm din cauza programului extrem de restrictiv.

Până la plecarea trenului ne trecem vremea prin centrul Budapestei. Cumpărături. Aspectul occidental al magazinelor budapestane. Curăţenia exemplară a oraşului. Ostaşii „armatei prietene" plimbân-du-se pe stradă ţanţoşi, cu mâinile la spate. Bem pentru prima oară coca-cola din sticle mari, de un litru. Femei frumoase, îmbrăcate după revistele de modă de pe malurile Senei. Dolce vita!

Duminică, 6 septembrie

Telefonat lui Mitru. M-a aşteptat la gară, dar trenul întârziind trei ore, a luat taxiul şi s-a întors acasă. E în toane bune. Scrie.

Îmi regăsesc biroul meu de lucru. Fac ordine prin cameră. Mare nevoie de odihnă. La şcoală – linişte, am norma stabilită înainte de plecare. „România literară" a publicat în lipsă o cronică a unui Ulieriu despre „Câine", foarte critică dar bine scrisă.

Joi, 10 septembrie

Consfătuirile anuale ale cadrelor didactice la „Sf. Sava", pierdere de vreme. Examen medical şi „micro", obligatorii pentru începutul anului şcolar. Încerc să prind un ritm de muncă. Mi-e dor de lucru în singurătate.

Telefonat la Râmnic. Tata – în aceeaşi stare în care l-am lăsat acum o lună. Se pare că înclină să-şi petreacă iarna la Hunedoara. Ar fi o hotărâre înţeleaptă. Trec în revistă presa literară apărută în lipsă – nimic spectaculos. Scrisoare (evident, în versuri) de la Tita. Noaptea, în fotoliu, cu lumina stinsă. Fugile lui Bach.

Sâmbătă, 12 septembrie

Reluat lucrul la versiunea a doua a „Balului”. Dificultatea acomodării. Pasagii în care textul pare scris de o mână străină, inabilă.

Prin centru. Bat librăriile. Ocol prin Cişmigiu. Cad frunzele. Melancolii de toamnă.

„Manuscriptum” publică scrisorile lui Pann în condiţii excelente (tipografice). O apariţie de prestigiu. Nici o imixtiune în „prezentarea” textelor. Trimit un exemplar la Râmnic preotului Nedelescu.

Scurtă discuţie cu Mărculescu. Mă sfătuieşte să depun romanul la Editură până în decembrie, urmând să intre în planul „de rezervă” pe 1983, cu şanse de a apărea în ’84. Ciudat destin au cărţile în multilaterala noastră societate!

Marţi, 15 septembrie

Începe încă un an şcolar. Mai toată viaţa, constat, mi-am petrecut-o în şcoală: elev, student, acum profesor. Ce plictiseală! Merg cu Ancuţa la liceul „Creangă”, e debutul ei în noul „ciclu”. Maşini în stradă. Curtea şcolii plină, animaţie. Câţiva profesori obosiţi de dăscălie încearcă inutil să facă ordine printre elevii risipiţi anapoda prin curte. Ancuţa, sfiicioasă, emoţionată.

La „Casă”. Bazil în bună dispoziţie, odihnit. Îmi spune între altele că Jinga a fost îndepărtat de la conducerea Consiliului Culturii fiindcă l-a omis într-o bibliografie pe Stăpân. „Riscurile funcţiei”, conchide şi simt în glasul lui un tremur abia perceptibil (compasiune, teamă?). Mă întâlnesc cu Cândroveanu. Indignat că „România literară” nu-i publică recenzia la „Autoportret cu bască”. Va vorbi diseară cu Gabriel Dimisianu. Etajul de la „Eminescu” în reparaţii. Birourile complet dezafectate. Nu se poate discuta cu nimeni.

Telefonează Papadima. Mă felicită pentru textul meu din „Manuscriptum”.

Miercuri, 16 septembrie

Mitru internat la „Elias” cu o pareză. Sunt uluit. Telefonez lui Fulga, îl rog să i se asigure o rezervă cu un singur pat, promite să vorbească cu D.R.-ul. Cornelia – foarte impresionată.

Primele ore cu elevii. Clase noi. Aceleaşi emoţii inexplicabile, stupide, ca la fiecare început de an şcolar. Nu am *vocaţie* de profesor.

Hilohi, sosit de o săptămână din Moldova, unde a pictat interiorul unei biserici, mă invită la „sfeştanie”. Bancuri „corozive” cu cuplul prezidenţial şi cu Securitatea („Sechioriti”, îi spune în deriziune). Planuri de a preda romanul lui Mărculescu în forma în care se găseşte astăzi (n-am timp să-l termin până în decembrie), urmând să scriu la varianta a doua în ianuarie, când voi pleca la lucru (dacă dă Domnul).

Vineri, 18 septembrie

Drum la spitalul „Elias” (cu Dan). Culoare albe, miros puternic de dezinfectante. Atmosferă sumbră, apăsătoare. Mitru – descurajat total. Are pareză la colţul drept al gurii. Plânge vreo câteva minute, îşi şterge lacrimile cu batista. Vorbeşte cu dificultate. Pe noptieră – un maldăr de medicamente. Conversaţia se încheagă greu, îndrug cuvinte de îmbărbătare, ridicole în fond şi inutile. După un sfert de oră ne ridicăm. Promit că vin să-l văd şi mâine. Mă urmăreşte cu privirea până dispar pe uşă. În dreptul bisericii Caşin mă întâlnesc cu Cezar Baltag. De vorbă câteva minute, e sincer bucuros de revedere.

Telefonează doamna Sebeşanu. „Avionul” nu mai figurează în repertoriul de la „Creangă”. Se lamentează, îşi cere scuze, discuţia cade în penibil.

Duminică, 20 septembrie

Mă aventurez să plec la Râmnic cu Trabantul (prima ieşire cu autoturismul *meu*) condus de Nae

Bărbulescu. Nae conduce acceptabil dar are habitudini mahalageşti, de pildă claxonează maşinile pe care le depăşeşte. Ocol prin Drăgăşani, ajungem în Râmnic după şase ore! Îl găsesc pe tata pe verandă, citeşte ziarul. Mă îmbrăţişează, plânge. S-a mai întremat puţin, a prins curaj. E hotărât să facă iarna acasă.

Vizită la preotul E. Nedelescu. Cafea, dulceţuri. Îmi arată fotografii din centrul urbei, făcute înainte de demenţa demolărilor. Cocoana preoteasă e bolnavă, se mişcă greu prin casă. Aflu întâmplător că preotul e rudă cu Bebe Popa, colegul meu de şcoală de la Lahovary.

Luni, 21 septembrie

La Tamaş. A aranjat, prin cunoştinţele de la Miliţie, să urmez cursurile şcolii de şoferi la Râmnic, pe care ar fi să le încep chiar săptămâna viitoare. Problema şcolii, la Bucureşti, e mult mai complicată din cauza străzilor incomparabil mai aglomerate, mai dificile pentru un neofit ca mine. Mă roagă să-i fac un referat la teza de doctorat („Evoluţia marelui domeniu feudal mânăstiresc din judeţul Vâlcea în perioada 1700-1821”). Trec pe la Cârstea, Lazăr şi Costea Marinoiu (unde cumpăr între altele studiul de estetică al lui Matyla Ghica).

Plimbare cu Trabantul la Horezu. Vedem oraşul, cula de la Măldăreşti. Ajungem la mânăstire seara. Timp rece, vreme de noiembrie. Linişte desăvârşită. Clopotele de vecernie. Mare bucurie sufletească. La întoarcere, înainte de intrarea în oraş, facem o pană de motor. Amicul Nae nu se pricepe la mecanică. Momente de derută. Lăsăm maşina în drum şi ne întoarcem acasă cu o „ocazie”. Simt pentru prima oară dezagrementele oferite de tovărăşia unei „limuzine”.

Marţi, 22 septembrie

Trei ore ca să reparăm automobilul. Am stabilit la şcoala de şoferi ca lunea şi marţea viitoare să vin din nou la Râmnic. Drumul spre Bucureşti fără evenimente. Lui Nae îi place să şofeze, zburdă vesel pe şosea, deşi (sau tocmai pentru că) n-are maşină. Cât despre mine „pilotajul" mă lasă (deocamdată) indiferent, simt faţă de maşină o inocentă curiozitate hotentotă, explicabilă prin noutatea şi schimbările pe care aceasta mi le va aduce, probabil, în viaţa mea atât de liniştită.

După-amiază la şcoală. Fac ore până seara. Mă întorc acasă stors. Citesc Matyla Ghika. Vivaldi, apoi concertul lui Marcello.

Vineri, 25 septembrie

Muncesc la referatul pentru teza de doctorat a lui Corneliu Tamaş. Lucrarea – serioasă, documentată, dar mare plictiseală la lectură.

La „Elias" ca să-l văd pe Mitru. E mult mai bine decât la vizita anterioară. Articulează cuvintele cu uşurinţă, se arată vesel, optimist. Profesorul i-a spus că în scurtă vreme se va restabili complet. „Când mă întorc acasă, desfacem o sticlă de şampanie", îmi spune prietenul cu o tentă de umor în glas.

Alaltăieri, mers cu Dănuţ la meciul Ungaria-România (0-0). Cinci ore de căldură infernală. La intonarea imnului naţional maghiar – fluierături şi huiduială. Se spune că la Budapesta s-a întâmplat la fel (cu imnul nostru). Ce lecţie de civilitate le-am fi dat vecinilor, dacă-i primeam cu ovaţii şi aplauze!

Luni, 28 septembrie

Râmnicul, toamna – o minune. Iau, lângă Zăvoi, primele lecţii de şofaj. „Profesorul", un căpitan pensionar (de boală) îmi descrie „bordul" unei Dacii rablagite. Fac drumul până la Olăneşti în trei sferturi de oră. Şoseaua – neaglomerată,

peisaj divin. „Aveţi talent”, mă gratulează căpitanul cu un zâmbet onctuos. La coborârea din maşină, sentimentul copleşitor al unei victorii nesperate. Prima capcană pe care mi-o întinde noua îndeletnicire de şofer.

Vizită la doamna Angelescu în citadela de pe Traian, pe lângă care am trecut de mii de ori, cu strângere de inimă, pe când eram elev la „Lahovary”. Primire afectuoasă, dulceţuri. Mă aflu într-o imensă încăpere (camera de lucru a magistrului): pereţii lambrisaţi, bibliotecă, perdele satinate, covoare scumpe, mobilă sculptată (Biedermeier). Între două corpuri de bibliotecă, fotografia fostului meu dascăl de română, format mare, la vremea tinereţii. Pe buze poartă zâmbetul (de fapt un rictus) ce ne îngheţa odinioară inimile când deschidea cu gesturi sacerdotale catalogul. Biblioteca – legată (toată!) în piele maronie, conţine cu preponderenţă cărţi juridice. Puţină literatură beletristică (profesorul, îmi spune doamna, folosea cu sârg biblioteca şcolii, foarte bogată!). Sunt oarecum dezamăgit. Bătrâna doamnă (78 de ani) îmi povesteşte întâmplări din prima tinereţe cu „Nicuţă”, plimbările la Olt sau pe Capela, călătoriile în străinătate. Câteva minute mă întorc cu ea într-un trecut pe cât de fascinant, pe atât de fabulos. Se lamentează, în fine, că vecinii intenţionează să-i ocupe două camere în virtutea unor legi nedrepte şi stupide. O întreb dacă au rămas de la profesor manuscrise despre istoria urbei, nu, n-a rămas nimic, îmi spune repede şi schimbă vorba cu o şiretenie prost disimulată. La plecare mă conduce până la poartă, afară e soare, senzaţia că am trăit o clipă emoţionantă din copilărie.

Marţi, 29 septembrie

Lecţii de şoferie. Drum la Băbeni, apoi din nou la Olăneşti. Simt cum se înşurubează în mine voluptatea de a conduce automobilul. Drogul

secolului. La încheierea „stagiului”, elogii (ipocrite) din partea căpitanului. Acesta mă conduce până la barajul hidrocentralei de dincolo de Cetăţuia unde aştept o „ocazie” pentru Bucureşti. Opreşte un inginer (50 de ani, rasat, cravată, mănuşi de piele) care mă transportă în Capitală în trei ore.

Cornelia şi-a înaintat dosarul pentru avansare. În februarie (dacă dă Domnul – sau Doamna!) va primi numirea de profesor universitar. Foarte iritată, obosită la început de an şcolar. Îmi scrie Bulgăr: „Ce frumos (şi franţuzesc!) e ultimul roman al dumneavoastră!” Drăguţ din partea lui, la urma urmei.

Vineri, 2 octombrie

Reiau lucrul la varianta a doua a „Balului”. Lucrez cu intermitenţe şi multe întreruperi (trei ore pălăvrăgit la telefon). La „Elias”, să-l văd pe Mitru. Slăbit, uzat. Complet descurajat, totuşi lucrează în loc să stea în pat, aşa cum îi recomandă medicii. Mă roagă să mă interesez de cartea lui predată la Editura „Dacia”. Aura, care-i cunoaşte conţinutul fişei medicale, pretinde că lucrurile „merg spre bine”.

„România literară” publică recenzia lui Hristu Cândroveanu la o carte a lui Dan Claudiu Tănăsescu. Cronica (îmi spune Hristu) a fost predată acum o săptămână, în timp ce textul său referitor la „Autoportret cu bască” zace de luni de zile în sertarele lui Iorgulescu. „Ce au cu dumneavoastră?” mă întreabă cu candoare machedonul.

Seara, vizita lui Şuşelescu, apoi Milică Măgureanu.

Duminică, 4 octombrie

Vreme plăcută, soare cald, primăvăratic. Plec cu Trabantul la Târgovişte pentru rodaj. Conduce Nae Bărbulescu. O iau şi pe Ancuţa, care vede

pentru prima oară locurile. Popas în centru. Frumoase case vechi, conace venite parcă din proza colorat-romantică a lui Radu Petrescu, alături de monstruoasele creaţii ale arhitecturii comuniste. Vagi amintiri din vremea stagiului militar, când inundam Târgovişteа, duminicile, îmbrăcaţi în hainele cazone şi încălţaţi cu cizme grosolane, şi luam cu asalt speluncile din mahalalele oraşului. Drumul de la Pietroşiţa la Sinaia – admirabil. Ajungem în Sinaia seara. Pană de benzină („pana prostului”). Luăm o gustare în picioare, apoi acasă. Zi încântătoare, Ancuţa fericită.

Corectură pe textul dactilografiat de Terzi din „Bal la Casa ofiţerilor” (70 de pagini). Impresie mediocră. Mai e nevoie de o lectură atentă, apoi din nou dactilografiere.

Marţi, 6 octombrie

Invitaţi la masă Bolintineanu şi Stăvăruş cu doamnele. Discuţii „universitare”, bârfe. Bolintineanu în vervă. Bancuri benigne cu olteni. După-amiază, la poligon cu Bărbulescu. Învăţ „întoarcerea în trei timpi”, parcarea etc. Pierd toată după-amiaza. Încep să simt povara acaparatoare a maşinii.

Asasinarea lui Sadat. Impresie extraordinară în mediile internaţionale. Ascult până la 12 noaptea „posturi”.

Joi, 8 octombrie

Revizie la maşină (cinci ore!). Discuţie cu Cornelia. Aş vrea să abandonez Trabantul, îmi pierd cu el prea multă vreme, copiii, însă, insistă să-l păstrăm. Nervi, deocamdată indecis.

Mă vizitează Emil Stănescu. La anul termină Arhitectura, nu mai scrie versuri. Palid, sentimental, timid. După o oră pleacă. Mă întreabă dacă „pot să-l mai primesc”. Cumpăr din centru ediţia Bacovia, îngrijită de Vulpescu (tipărită cu

ocazia centenarului). Formatul mic, „de buzunar”, îi dă un aer oarecum frivol. Ancuţa – încântată de „bijuterie”, o mângâie, o aşază „la vedere” pe noptieră.

Mitru s-a externat. Vorbim la telefon. Neaşteptat de trist, pierdut umoarea de odinioară. Mă roagă să-i fac o vizită *urgent*. Promit.

Proză fantastică de Mircea Eliade. Debussy – Ravel.

Luni, 12 octombrie

Plecat de dimineaţă cu Trabantul (Nae Bărbulescu la volan). Continui să fac rodajul la maşină. Ocol la Casă, Editura „Eminescu” în reparaţii. Redactorii aleargă bezmetici printre mormane de moloz. Fiind prea devreme – nici un şef „pe baricade”. Discuţie în fugă cu Bazil. La anul, îmi spune, sub nici un motiv nu vor mai apărea două volume de acelaşi autor. Mă sfătuieşte să fac *pressing* ca să-mi apară „Pann” până la sfârşitul lui decembrie, pentru a nu-mi crea dificultăţi la cartea următoare.

Rodăm maşina pe ruta Bucureşti – Alexandria – Turnu Măgurele – Roşiori – Alexandria – Bucureşti. Din cele trei localităţi văzute „în premieră”, doar Turnu Măgurele are un oarecare farmec. Portul arată ca o mică bază pentru ambarcaţiuni de agrement. De partea cealaltă a Dunării se ridică malul calcaros al ţărmului (în terase) bulgăresc, de un pitoresc indescriptibil. Celelalte localităţi – sordide, deprimante. Silit să locuiesc aici, cred că aş sucomba de plictiseală. Ajungem în Capitală după 11 noaptea, fără evenimente.

Miercuri, 14 octombrie

Ieri, de serviciu la şcoală (până la 9 seara). Astăzi – şedinţă cu toate cadrele didactice. Suntem înghesuiţi în cabinetul de ştiinţe sociale. Un tânăr de la organizaţia municipală (mutră de *killer*) ne

vorbeşte despre contribuţia cetăţenească a profesorilor la edificarea noii societăţi, despre victoriile măreţe obţinute de poporul nostru sub conducerea partidului, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu personal, după care intră „în problemă”: timp de două zile vom merge „pe teren” pentru înregistrarea nominală a populaţiei în vederea cartelării produselor alimentare. Ni se repartizează un sector (Şoseaua Giurgiului), urmând ca şcoala să ne distribuie străzile în care ne vom desfăşura activitatea. Primesc trei străzi (îngrozitor de lungi!) şi o listă cu casele la uşa cărora va trebui să batem. Sunt siderat. Am mai îndeplinit o misie asemănătoare când, student fiind, am fost trimis în Gorj (raionul Cărbuneşti) pentru recensământul animalelor. Proteste vagi din partea unor colege cu copii de şcoală. Întors acasă îngrozitor de iritat.

„Arca lui Noe” de Manolescu. Text agreabil, dar fără forţa de analiză a unui J.P. Richard, de pildă.

Vineri, 16 octombrie

Două zile infernale (şi umilitoare). Alerg din casă în casă, bat în poartă, lătrat de câini, figuri bănuitoare, duşmănoase. Notez în nişte fişe tipărite numele locatarilor, profesiunea, vârsta etc. Am sentimentul pe care îl trăieşte, probabil, perceptorul care strânge „fonciirea”. Clădiri sordide, closete în fundul curţii, cişmele, puţuri cu găleată, găini şi porci într-un decor bucolic în deriziune. În toate casele la care am ciocănit la uşă n-am văzut un zâmbet, un semn de înţelegere, de afecţiune, de ospitalitate. Ostilitatea oamenilor faţă de Putere (eu fiind Puterea!) – evidentă. Întors acasă noaptea, frânt de oboseală, înjosit.

Duminică, 18 octombrie

La Râmnic cu Trabantul. Conduce Bărbulescu. Vreme frumoasă, dar frig şi vânt

dinspre Capela. Îl găsesc la tata pe Gică, vorbesc cu frati-meu o oră, e grăbit, trebuie să ajungă până seara la Hunedoara. După-amiază exerciţii de conducere la Malul Alb, pe iarbă, exact în locul unde am decolat pentru întâia oară, când aveam cinci ani, cu un biplan cu două locuri, pentru un scurt zbor de agrement deasupra Râmnicului. Conduc cu greutate pe un teren denivelat. După o oră – mare oboseală. Progresez încet. Apus de soare. Un cârd de vaci păzit de o fată cu basma înflorată, desculţă, desprinsă parcă din-tr-o pânză convenţională de Grigorescu. Irepresibilă senzaţie de ridicol.

Ieri, înainte de plecare, scurtă întâlnire la librăria „Eminescu" cu Tărchilă. Se arată foarte înduioşat de interesul meu pentru biografia lui Anton Pann.

Luni, 19 octombrie

Tata placid, apatic. Aşteaptă iarna cu strângere de inimă. „De fiecare dată mă gândesc că e ultima" îmi spune şi simt în glasul lui nu spaimă ci mai degrabă linişte şi resemnare.

La Venerica Pătru. Primire rece dar politicoasă. Cafele, pepsi-cola. Dă telefoane, în cinci minute obţine pentru tata 1500 de kilograme de deşeuri. „De ce nu vă mutaţi la noi, la Râmnic? îmi spune, vă oferim cel mai frumos apartament pe care îl avem la dispoziţie." Trec pe la Costea Marinoiu, mă aprovizionez cu cărţi străine. Lista aderenţilor la ipotetica Asociaţie a Scriitorilor Vâlceni cuprinde astăzi 20 de nume (între alţii, au semnat N. Manolescu şi Al. Piru).

După-amiază plecăm cu limuzina la Sibiu. Nae are o întâlnire cu o persoană din Cisnădie cu care învârteşte „afaceri" nemărturisite. În dreptul Căciulatei şoseaua se blochează. Aflăm că drumul e închis până la 12 noaptea din cauza unor lucrări de amenajare. Scurtă discuţie neplăcută cu Nae, care se obstinează să meargă înainte („Dormim la

Tomuş, zice, sunt prieten bun cu el”). Până la urmă întoarcem, plecăm spre Bucureşti. Pe tot parcursul nu scoatem nici o vorbă. Penibil. La 11 noaptea sunt acasă.

Joi, 22 octombrie

Ore la şcoală, plictiseală. N-am spor la lucru. Practic, nu scriu nimic. Regimul de învăţământ mă istoveşte. Îl caut pe colonelul Beda la Miliţia din Ştefan cel Mare, vreau să obţin consimţământul să dau examenul de şoferie la Râmnic. Mi se fixează audienţă peste o săptămână. Dănescu mă asigură că în şase-şapte zile îmi vor aduce corectura la „A. Pann”.

„Ultima oră” de Sebastian cu Finteşteanu, Puiu Iancovescu, Talianu, Beligan. Remarcabil recital de actorie. Citesc „Istoria credinţelor...” de Eliade.

Sâmbătă, 24 octombrie

Cu Dan la meciul de rugby Noua Zeelandă-România. Puţină lume faţă de importanţa evenimentului. Tribuna oficială – plină. La masa presei Eugen Barbu şi Tudor George în *tête-à-tête*.

Vizită în strada Vişinilor. Primire cordială, tandreţe etc. Mitru lucrează la varianta a doua a „Aradului în legende şi povestiri” (în urma observaţiilor lui Arié Matache). Bârfim redactorii şi editurile. Între timp primeşte telefoane, invitaţii la simpozioane şi întâlniri cu cititorii. Ne facem planuri fantasmagorice, visăm călătorii în „spaţiul liber”.

Telefonează o doamnă Ionescu (!), soţia unui regizor, rezident acum la Moscova. Mă roagă să-i „împrumut” nuvela „Viaţa pe scurt” în care maestrul a descoperit o „excepţională idee filmică”. Noaptea – „Istoria...” lui Eliade.

Miercuri, 28 octombrie

Ancuţa împlineşte 15 ani. Am dat la înrămat portretul ei executat de Hilohi. Petrecere cu tort şi citronadă. Veselie. Din păcate, tanti Aglăiţa se simte tot mai rău. Chemat pe Duci, nu ştie ce are (sau nu spune). Investigaţiile de până acum – neconcludente. Seara îi fac o vizită Monicăi Gorovei. Îmi arată acuarelele lucrate în vacanţă – unele din ele excelente. Cred că acuarela e genul cel mai potrivit pentru temperamentul ei exuberant-romantic, vag depresiv.

Discuţie cu Sorescu (la telefon). Promite să-mi publice fragmente din „Pann" în Almanahul „Ramuri". M-a invitat în noiembrie în Bănie, insistă să particip la cenaclul craiovean condus de el. Îi spun părerea mea despre cenacluri. Râde scurt, icnit, la modul ţărănesc. Simpatic.

Vineri, 30 octombrie

Audienţă la colonelul Beda în Ştefan cel Mare pentru a obţine aprobarea să trec examenul de şoferie în Vâlcea. Trei ore infernale alături de indivizi suspecţi, certaţi cu legea, ţigani, şoferi, figuri murdare, delicventoide. Discuţia s-a încheiat în câteva minute. Colonelul, politicos de altfel, mi-a explicat că legea nu-i permite să dea o astfel de aprobare. „N-aş face-o, zice, nici pentru frate-meu", şi îmi surâde larg, lăsându-mă să înţeleg că întrevederea a luat sfârşit.

Primesc 192 de pagini din corectura la „Anton Pann". Textul – cules mizer de indivizi şcoliţi prin „cursurile de alfabetizare" ale lui Dej. Lucrez pe 15 pagini – la fiecare rând câte o greşeală! Exasperare.

A apărut monografia „Vâlcea", alcătuită de un colectiv subordonat secţiei de propagandă a judeţului. Sunt citat printre condeierii care „au atins cotele cele mai înalte ale culturii" – după N.I. Barbu, N. Manolescu, Malvina Urşianu (!) şi Săraru, dar înaintea lui Purcaru şi Gh. Vlad. Cartea – inutilizabilă ca instrument de lucru, e o

poliloghie ideologizată care ridică în slavă realizările măreţe ale socialismului.

Soseşte de la Breaza (cu Cae) Ada Orleanu, foarte iritată. Vorbim la telefon. Volumul de la „Cartea Românească”, predat cu luni în urmă, a primit un referat scârbavnic semnat de Dorin Tudoran (pe care nu-l cunoaşte personal). Ce e de făcut? mă întreabă.

Marţi, 3 noiembrie

Colega mea de cancelarie, Viorica Milcu, îmi prezintă pe un tânăr inginer (de avioane!), Adrian Lavric, care se oferă să mă ajute să învăţ „manevrele” din poligon. Pierd două ore pe un maidan improvizat din Calea Moşilor, ratez penibil. Descurajat. Trabantul îmi consumă timpul liber şi-mi creează o ciudată stare de anxietate, venită, poate, din incompatibilitatea dintre mine şi maşină. Seara cinăm la Cornelica (îşi sărbătoreşte ziua de naştere). Vin vechi din pivniţele „doctorului”. Printre invitaţi – Lilica, nenea Gică, nenea Mircea.

Lucrez la corectură. Nervi. Telefonează Lazăr de la Râmnic. Îmi cere o pagină de manuscris din cartea mea „Memoria Râmnicului” pentru a fi facsimilată şi reprodusă într-un pliant de propagandă.

Joi, 5 noiembrie

Din nou la poligon. Progrese (mediocre). Îl cunosc la Editura „Sport-Turism”, unde predau corectura la „Anton Pann”, pe Flamaropol („Flami”), fost jucător de fotbal, unul din idolii studenţilor în anii ‘40-’50. Simpatic, colocvial, bine „întreţinut” pentru cei peste 60 de ani pe care-i poartă. A scris o carte de amintiri din fotbal, vrea s-o tipărească, are treabă cu directorul Constantinescu.

Seara, simptome de viroză, febră, dureri de cap îngrozitoare. Corectez extemporale. „Istoria...”

lui Eliade.

Ogrezeanu – pe punctul de a pleca în Maroc. O să-mi lipsească.

Duminică, 8 noiembrie

Ninge. Prima ninsoare a sezonului. Pe urmă lapoviţă. De trei zile la pat cu febră mare. Bun de nimic, dezabuzat. Extemporale.

Cozi la benzină. Dispoziţii să nu se mai livreze decât zece litri! Abia mi-am cumpărat maşină şi au început dezagrementele.

Scrisoare de la Lazăr, îmi cere un text despre Dragoş Vrânceanu pentru o revistă vâlceană de cultură. Pe Dragoş abia l-am cunoscut la Râmnic, la o şezătoare cu scriitori localnici, când mi-a făcut o impresie excelentă (un nobil din Renaşterea italiană rătăcit pe malurile Oltului).

„Femei îndrăgostite” de D.H. Lawrence. De comparat impresia de prolixitate (de astăzi) cu lectura fascinantă de acum 30 de ani, cu toată traducerea modestă a aceleia.

Marţi, 10 noiembrie

Prima zi la şcoală – după boală. Mă simt ceva mai bine. Ninge, ieri a viscolit. Telefonez la Râmnic, tata are gripă. Îl doftoriceşte doamna Ghinea. O gripă, în starea în care se găseşte, îi poate fi fatală. Trebuie să merg să-l văd.

La Universitate, o profesoară îl mustră pe Dănuţ pentru că a citat un text din „Istoria...” lui G. Ivănescu. „Cine ţi l-a indicat drept bibliografie?” îi spune cu asprime, în timp ce fiu-meu ascunde prudent volumul în pupitru.

Montale: „Adevărul este în ronţăielile moliilor şi-ale şoarecilor/ în praful ce iese din scrinurile mucegăite (nelle polvere ch’esce de cassettoni ammuffiti).” Splendid.

Joi, 12 noiembrie

Predau la „Cartea Românească” „Anonim flamand” (185 de pagini) cu un titlu „neutru”, accesibil forurilor: „Un surâs pentru eternitate”. „De ce a ieşti atât de mic volumul?” mă întreabă doamna Vulcănescu cu tonul unei vânzătoare de brânzeturi. Mă sfătuieşte binevoitor (dar inutil) să lupt pentru un loc în planul pe 1983.

Din nou la poligon, în Moşilor, cu Lavric: garări, intrări cu spatele în parcare. La o manevră nedibace, lovesc maşina (o aripă) de o bară de metal ascunsă în iarbă. Trei ore la Miliţie, transpirat, în frig, ca să obţin un *ausweis* pentru circulaţie. Lavric – foarte afectat de „accident” de parcă i s-ar fi deteriorat maşina proprie. „Ţine foarte mult la dumneavoastră”, îmi spune Viorica Milcu, după ce îi povestesc la şcoală tărăşenia. Spre seară, vizita Monicăi Gorovei. Îmi aduce acuarelele varşoviene, înrămate.

Sâmbătă, 14 noiembrie

Două ore şi un sfert până la Râmnic cu un medic care a alergat pe autostradă nebuneşte. Tata ceva mai bine. Merge. Cald în casă. A început să prindă poftă de citit. Se interesează de Dănuţ, de Anca.

O vizitez pe doamna Cristescu (născută Simian), în casa ei (vecină cu cantina de partid), salvată printr-o minune de la demolare. Bătrâna, mică, adusă de spinare, alertă, îşi povesteşte viaţa cu voluptatea omului care trăieşte în solitudine. Copilăria generoasă, la Râmnic, într-o familie bogată, căsătoria cu tânărul locotenent Cristescu, amorul lor nebun, apoi venirea la putere a comuniştilor, detenţia soţului, Canalul, vizitele (rare, cenzurate) la Poarta Albă în trenuri supraaglomerate, mergând pe scară, brutalitatea caraliilor, cele câteva minute de fericită revedere. Fotografia lui Cristescu dominând odaia întunecoasă, încărcată cu mobilă de la sfârşitul secolului, bibelouri, un ornic, tablouri desuete,

miros de naftalină. Bătrâna păstrează cu evlavie câteva caiete din jurnalul mamei sale, redactat în vremea războiului cel mare, pe care ar vrea, naiv, să-l publice la una dintre editurile bucureştene. Se iluzionează că am relaţii cu mai marii zilei. Refuză să-mi dea „jurnalul" să-l citesc, se teme, a fost devalizată de cărţi şi obiecte de valoare de trepăduşii ce mişună în aria culturală a Râmnicului. „Vă rog să treceţi pe la mine de câte ori veniţi în Vâlcea", îmi spune la plecare, ştergându-şi obrajii umezi cu o batistă parfumată.

Luni, 16 noiembrie

Aseară – vizită de protocol la Prea Sfinţitul Gherasim. Primire fastuoasă, coniac (!). Vicarul scrie o monografie a mânăstirii Govora. Afabil, plin de vervă şi proiecte (literare). Discuţie despre Anton Pann, neagreat de „ierarhie", despre secte, despre poporul nostru înfometat, năpăstuit.

La Costea Marinoiu. Cafele, bârfă. Cercetez cu obstinaţie tainiţele, îmi umplu sacul cu cărţi epuizate de mult în Bucureşti (între altele – un Noica şi „Democraţia naturii" de Dinescu). După, la Muzeu în compania lui Sergiu Purece, proaspăt numit în funcţia de director. Mă conduce prin sălile muzeului cu un orgoliu de patron, are intenţia să le renoveze, vrea „să schimbe tot". Nu pare prea marcat (poate disimulează) de ascensiunea oarecum neaşteptată. Îmi sfârşesc periplul la Biblioteca judeţeană. Lazăr mi se confiază că e obosit, munceşte nepermis de mult, peste puteri. Are conflicte nedorite cu forurile culturale (dar mai ales politice), tiranice, tembele.

Cu tata. Ne îmbrăţişăm. Emoţie, ca întotdeauna. Afară viscoleşte. Iau acceleratul, la 11 noaptea sunt acasă.

Miercuri, 18 noiembrie

„Serviciu" la şcoală de la 6 dimineaţa. Frig. Ninge, zăpadă de câţiva centimetri. După-amiază,

la poligon cu Lavric. Băiatul – taciturn, apatic, îşi dă silinţa răbduliu să mă şcolească în meseria şoferiei. Maşina a intrat în viaţa mea, mă acaparează, îmi fură timpul, îmi modifică reflexele şi tabieturile.

Drum la Editura „Sport-Turism”. Îi avansez lui Damirescu propunerea de a scrie o carte despre Ion Ghica (marea mea iubire). Ce părere are? Biroul plin de lume (autori, redactori), hărmălaie, forfotă. Gi pare indecis, ideea cu Ghica e limpede că nu-i convine, ezită, „să mai vedem” îmi spune. „La urma urmei, ce v-a venit cu Ghica?” strigă, în timp ce mă înghesui să prind un loc în liftul neîncăpător al instituţiei.

„Democraţia naturii” de Dinescu. Nici un semn de evoluţie (lirică) spectaculoasă. Poetul se menţine, totuşi, la o cotă remarcabilă.

Vineri, 20 noiembrie

Discuţie (două ore) în piaţa Lahovary cu C. Niculescu, prim-vicepreşedintele Automobil Clubului Român. Părinţii noştri sunt vecini la Râmnic. „Cafea sau pepsi?” mă întreabă. Afabil. Îl rog să mă ajute în problema planificării la examenul de şoferie. Problemă complicată, îmi spune, e necesară aprobarea forurilor (colonelul Grădinaru). Înşiră apoi formalităţile pentru înscriere (hârtii, adeverinţe), un labirint de drumuri complicate. Dacă n-aş fi atât de încăpăţânat, aş renunţa pe loc la ambiţia de a mai conduce o maşină. Schimbăm păreri despre colegi, despre oraşul nostru de odinioară. Susţine că a fost coleg cu Manolescu. Oarecare tensiune în discuţie, întreruptă deseori de telefoane. La plecare, mă conduce îndatoritor până în stradă.

Scris, nu fără greutate, o pagină despre Vrânceanu. Sună bine. I-o expediez chiar azi lui Lazăr. Epistolele lui Xavier Daibler, împrumutate de la „doamna Rori” – irelevante. Neamţul, bolovănos, greoi, „cuminte”, chibzuit, fricos,

îngrozitor de egoist, face figură lamentabilă ca amorez. De ce mi le-o fi dat bătrâna doamnă?

Marţi, 24 noiembrie

Ore la şcoală. Extemporale. Muncă de uzură. Aştept cu înfrigurare corectura a doua la „Pann”, ce întârzie să sosească. Am abandonat de la o vreme poligonul. Chef de nimic, lehamite. Gi mă presează să aleg un „tip” pentru colecţia „Pe urmele lui...” (nefericită născocire!). Propun Gib Mihăescu, refuză („e scriitor minor”!).

Telefonat la Râmnic (lui Pamfil). Tata e bine. Căldură în cameră. Îl vede zilnic, joacă table împreună. Presa abundă în cuvântări şi interviuri. S-a creat (şi se menţine) o isterie a războiului, pentru a distrage lumea de la păcatele „orânduirii”, de la mizeria vieţii zilnice. Mă delectez citind corespondenţa lui Van Gogh.

Sâmbătă, 28 noiembrie

Ieri a murit la Râmnic tanti Rica (leucemie). Avea 60 de ani. Cu 40 de ani în urmă, îl întâlnea pe nenea Nele la Odessa, în teritoriul ocupat de armatele române, şi se căsătoreau în taină. Iubire mare. Fratele mamei îşi lăsase barbă (raritate în vremea aceea!), arăta superb şi ocupa o funcţie însemnată în administraţia Odessei. Primise postul de la profesorul Alexianu, care o curtase pe tanti Marioara în tinereţe. Îmi amintesc de vremea când mergeam cu Rica, purtând pachete cu îmbrăcăminte şi mâncare, la ferma Urlătoarea de lângă Mogoşoaia, unde muncea în detenţie nenea Nele. O istorie şi un destin în şase rânduri.

Excelent articol despre Heidegger de Noica în „Ramuri”. Sorescu e în Germania. Povestea cu cenaclul de la Craiova a căzut, probabil.

Târziu, în noapte, partitele lui Bach (pe întuneric).

Marţi, 1 decembrie

Vreme pierdută la şcoală. Am clase „grele”. Frânt de oboseală. Concep proiecte, le anulez în clipa următoare. Plecăm de-acasă în vacanţă? Îmi iau concediu fără plată? Când scriu volumul pentru „Eminescu”? Dar pentru Delia? Ce ofertă să-i propun lui Gi la „Sport-Turism”?

Descindere la „Cartea Românească”. Cornel Popescu mă asigură că figurez în planul pe 1983. Urmează „reportarea” pe ’84, cunosc tertipurile, sunt versat. Surâsul lui Cornel, sfios şi tonic. Schimb vorbe cu Bălăiţă şi Ciobanu. Nichita curtează în secretariat o junǎ blondă cu un caiet albastru subţioară.

„Viaţa lui G. Călinescu” de Ion Bălu, neaşteptat de interesantă (viaţa). Textul lui Bălu – belferesc, pedestru.

Sâmbătă, 5 decembrie

Vuieşte presa despre „Marşul păcii”. Când se vorbeşte despre pace, mă cuprinde o inexplicabilă anxietate. În timpul acesta „ţara arde”. Marasmul economic, foametea, dezordinea şi anarhia, bunul plac, hoţia, lenea, absurdul, iresponsabilitatea, inerţia. Grele vremuri...

Luăm prânzul, cu familia Mitru, în Frumoasă (mâine e Sf. Nicolae). Cae, în dispoziţie de zile mari, oficiază festivitatea cu gesturi senioriale. Puţin îmbătrânit, puţin fanat. Când toarnă vinul în pahare, mâna îi tremură penibil. Ada Orleanu îmi oferă ultima ei carte, „Doi ani de cutezanţă”. Ne amintim de zilele frumoase de la Valea Vinului, de ascensiunile lui Cae pe Inău, de serile vrăjite petrecute în pridvorul nostru ţărănesc, de drumurile pe coclauri. Ne întoarcem seara. Oglinda îmi arată o figură ostenită, mii de riduri fine, abia desenate. Singur în fotoliu până la 1 noaptea.

Caraion, se spune, a cerut azil politic în Elveţia.

Luni, 7 decembrie

S-a făcut deodată cald, după o perioadă lungă de ger năpraznic. Variaţiile de temperatură mă scot din matcă. Dureri de cap interminabile. Antinevralgice, comprese.

Ridic, în fine, corectura a doua de la „Sport-Turism”. Veselie în redacţie, se sărbătoreşte cu întârziere Sf. Nicolae. Nu m-am decis asupra titlului pe care să-l propun lui Gi pentru volum. Matache, excesiv de îndatoritor (aflu că e frate cu Ludwig Grünberg, fost coleg de facultate), se oferă să discute cu colonelul Grădinaru (cu care a scos o carte) în legătură cu programarea examenului de şoferie.

„Umbra războinicului” de Kuroshawa, excelent din toate punctele de vedere: regie, dialoguri, plastică, montaj, interpretare, ritm, culoare. Impresie copleşitoare.

Vineri, 11 decembrie

Lucrat (de ieri) la corectura a doua la „Anton Pann”, mai bună decât prima. Textul curge bine (meritul lui Pann). Mitru mă sfătuieşte să scriu o carte despre „Alecsandri – călătorul”. Ideea mă seduce în prima clipă, dar trebuie să renunţ la ea, literatura despre bard e prea bogată, îmi va răpi prea multă vreme pentru a o parcurge. Mă atrage, în schimb, tema „Itinerarii bucureştene în vremea ultimilor domni fanarioţi”, pasionantă, truculentă, în care sunt oarecum iniţiat.

Telefon de la Sorescu, mă invită să citesc marţi după-amiază la cenaclul „Ramuri” din Bănie. De acord. Îmi trebuie o păsuire de la şcoală.

S-a stins din viaţă Dacian. Prilej cu care îmi amintesc că n-am mai fost la operetă de peste douăzeci de ani...

Duminică, 13 decembrie

La Râmnic. Decor de toamnă, ploaie rece, frig. Am luat cu mine corectura. Tata nu se simte bine. Stă întins pe pat, tuşeşte, se îneacă. Nu vrea să mănânce. Se stinge încet, cuminte, cu o discreţie emoţionantă.

O vizitez pe „doamna Rori" în casa ei mucegăită, cu storurile veşnic trase. Reia povestea Simienilor, a tinereţii ei zburdalnice şi fericite, pe urmă episodul arestării soţului, Canalul... Se repetă. Am sentimentul că văd un film a doua oară. Mi se confirmă observaţia că nu e recomandabil să stai de vorbă cu persoane „interesante" decât o dată. La a doua, a treia întâlnire se pierde şarmul „primelor impresii", se alunecă în derizoriu.

„Recursul la metodă" de Carpentier, lectură dificilă, naraţiunea sub nivelul artei marilor sudamericani.

Luni, 14 decembrie

Vizită lui Lazăr, apoi la Cârstea. Cafele. Cârstea în pasă proastă, neras, puţin grizat. Se plânge că o „conspiraţie" Săraru-Râpeanu e pe cale de a-l scoate din conducerea gazetei „Orizont". Anul trecut, solicitând să fie transferat în redacţia „Scânteii", a fost blocat de Nicolae Dragoş care, la sugestia lui Săraru, a susţinut la „Secţie" că „e prea bătrân" (mărindu-i-se cu intenţie vârsta la 55 de ani). Aceste lupte pentru posturi între rechini mă lasă rece, frizează chiar ridicolul, de Cârstea, însă, realmente îmi pare rău.

Seara cu tata. Îmi povesteşte, respirând cu mare greutate, cum a peţit-o pe mama în strada Carol (cu 56 de ani în urmă!). Cu o săptămână înainte se plimbaseră în Zăvoi şi se pozaseră în taină la studioul cel mai select din urbe, fapt interzis de vechile cutume ale locurilor.

Găsesc la librărie poezii de Caraion (iau trei volume). Ciudat că forurile n-au reacţionat cu promptitudine vindicativă, după „defecţiunea" poetului în Occident.

Marţi, 15 decembrie

Craiova. La „Scrisul românesc”. E zece dimineaţa. Hinoveanu, în vervă, deschide o sticlă de şampanie pe care o bem în trei, cu Vlad. Promite să mă introducă în planul pe 1983 cu un titlu. Taclale, bârfă (de plan local). La prânz mă invită la restaurantul „Jiul” (ciorbă de burtă, muşchiuleţ de vacă). Purtarea lui curtenitoare mă uimeşte. Susţine că m-a propus pentru conducerea revistei „România literară”, fireşte aberează, vorbeşte, totuşi, cu seriozitate, incontinent, într-o fluenţă ameţitoare. Ticăloşia vremurilor a făcut din fiii de ţărani o tagmă uşor manipulabilă, lipsită de principii, amorală.

După-amiază la cenaclul „Ramuri”, în sala mare a Muzeului de Artă. Lume multă (tineri). Atmosferă de boemă. Citesc, neinspirat, un text prea lung (22 de pagini de maşină) din cartea despre Anton Pann. Plictis. Un grup de tineri, animaţi de Ion Pecie, vorbesc ostentativ, glumesc, bruiază. Mi-am amintit de eşecul asemănător înregistrat cu 18 ani în urmă la „Luceafărul”, cu „Rochia cu anemone”. Discuţiile, superficiale, amatoristice, ocolesc substanţa, „bat alături”. Singura intervenţie pertinentă îi aparţine lui Ion Schinteie care, între altele, mă invită să-i fac o vizită acasă, la prima mea descindere în Craiova. Sorescu patronează lucrările cenaclului ca un calif. Jenat de elocinţa intempestivă a tinerilor poetaşi imberbi, ce n-au silabisit, cu siguranţă, nici un vers din cartea de înţelepciune a lui Pann, încearcă să o tempereze cu laude la adresa mea, împachetate în cuvinte „potrivite”. După şedinţă, îmi promite să publice capitolul citit în Almanahul „Ramuri”. Promite, de asemenea, să mă trimită cu Cojocaru, la anul, în străinătate. Remarc, nu fără o inocentă răutate, cohorta de puştime ce roieşte în jurul maestrului oltean, la fel ca odinioară, în perioada anilor ’60, când tinerii se îmbulzeau în preajma

persoanei ţanţoş-corpolente a lui „nea Jenică”. Istoria e plină de învăţăminte şi repetarea „la indigo” a anumitor „scene” – teribil de plictisitoare.

Craiova, seara. Vânt rece. Fac o plimbare, singur, prin centru, apoi în parc. Vag sentiment de inutilitate.

Miercuri, 16 decembrie

Gara Craiova. Trei ore în nervi, rapidul (internaţional) întârzie. Ajung la şcoală cu sufletul la gură, fac orele, urmează o interminabilă şedinţă de „analiză” în care se spun numai idioţenii. Acasă, aflu că a sosit la Editură corectura. Fug repede la „Sport-Turism”, iau textul de la Stratulat, când sunt înapoi în Albă e şapte seara.

Matache n-a vorbit cu colonelul, amână. Plecarea mea în ianuarie depinde de programarea examenului de şoferie la Miliţie. Să-mi iau concediu fără plată, să nu-mi iau? Lavric promite că săptămâna viitoare „rulăm maşina”.

Vineri, 18 decembrie

„Schimb de experienţă” în şcoală. Brigadă de inspecţie. La ora a patra (unsprezece) intră peste mine Tripşa, ministru adjunct al Învăţământului. Se recomandă. Clipe stânjenitoare, moarte, pe urmă îmi continui lecţia, totul „îmi iese”. După un sfert de oră ministrul se ridică, mă felicită pentru „prestaţie”, îmi strânge mâna, părăseşte clasa.

Fac corespondenţă, trimit felicitări pentru Crăciun. Expediez la „Ramuri” nouă pagini din „Bal la Casa ofiţerilor”. Şovu, drăguţ ca întotdeauna, mă asigură de sprijin pentru obţinerea concediului fără plată.

Poemele lui Caraion. Până la miezul nopţii – Chopin, Musorgski, Debussy, Ravel.

Luni, 21 decembrie

Primesc un telefon uluitor de la Craiova: mi s-a acordat premiul pentru proză pe anul 1980 al Asociaţiei Scriitorilor. Hinoveanu – foarte aferat. Mă întreabă dacă volumul „Câinele andaluz” (încununat cu premiu) e „proză scurtă” sau roman. Îi spun că proză scurtă. „Mai e ceva, adaugă cu oarecare jenă, cuvântul „andaluz” se scrie cu majuscule?” Ipochimenii m-au premiat fără să aibă cartea în mână, fără măcar să o vadă! După vreo oră, telefon de la Negrici, mă felicită pentru premiu. Îl întreb cine e autorul moral al premiului. „Domnu’ Sorescu”, zice. Simplu.

Discuţie cu Bazil (pe strada Albă). Mă întreabă dacă pot să-i împrumut „Jurnalul” lui Valery. Astăzi s-au decernat cu mare pompă premiile Uniunii Scriitorilor şi ale Cântării României. „Circul s-a încheiat”, îmi spune cu un zâmbet obosit pe buze. După festivităţi, a fost adus acasă cu maşina de Simion (de ce a ţinut să-mi dea acest detaliu?).

Marţi, 22 decembrie

Mult aşteptata „discuţie” cu Sorin la „Eminescu”. Acceptă „Anonimul”, respinge „Bal la Casa Ofiţerilor” pentru tematica „frivolă”. Atâta moralitate (instituţionalizată) îmi face greaţă. Întrevederea durează cinci minute. Îmi propune, compensatoriu, să scriu 3-4 nuvele de 20-30 de pagini fiecare, cu care să completez volumul amputat. Le va citi *imediat*, volumul va apărea în anul care vine.

La rectoratul Universităţii. Îi ofer „Autoportretul cu bască” prorectorului Chiţoran, e încântat că mă cunoaşte, îmi admiră scrisul, (deşi sunt sigur că n-a citit un singur rând de mine), aduce elogii dascălilor de la „Lahovary”. Cuvinte bune despre Dan cu care are intenţia „să lucreze suplimentar”. „Când ne vedem odată, în tihnă?” îmi spune, aruncând un soi de invitaţie impersonală, atemporală, în eter.

Seara, mă vizitează Duci şi Milică. Bancuri cu Stăpânul şi Stăpâna. Cornelia ne tratează cu iahnie de fasole (mâncarea preferată a oaspeţilor), rasol de peşte, vin.

Joi, 24 decembrie

Trecut pe la Bazil, în Slobozia. Îl găsesc bolnav, îmbătrânit. Şicanele (şi stresul) de la „Cultură" îl ucid. E foarte iritat de atitudinea de frondă a lui Barbu. Paleologu şi Doinaş, în opinia lui, sunt nişte „pistolari" (!). „Dacă *se schimbă lucrurile*, zice, îşi vor ucide fără scrupule duşmanii." Şi tot aşa. Ar vrea să plece în concediu dar nu poate. Pe drum, spre casă, ropot scurt de ploaie.

Cu Mitru (la telefon). Se plânge de sănătate, de lipsa alimentelor pe piaţă. E în „cădere liberă", din ce în ce mai trist, mai fără poftă. Mă înştiinţează de moartea subită a lui Dragoş Vicol.

Situaţia în Polonia – foarte dificilă. Ruşii în ofensivă. Ameninţă cu invadarea. Îmi amintesc de cozile imense, fabuloase, la votcă, în Varşovia.

Vineri, 25 decembrie

Crăciun. Zi înnorată (frig, umezeală). Directoarea îmi semnează fără mofturi cererea de concediu fără plată pe trimestrul doi. Acum pot stabili cu aproximaţie priorităţile momentului: 100 de pagini pentru „Eminescu" (în completare la „Anonim flamand"), 200 de pagini pentru „Creangă", versiunea a doua a „Balului la Casa ofiţerilor", în fine, „Introducerea în opera lui Anton Pann" (dacă o voi mai scrie). Ar mai rămâne să obţin avizul de plecare al inspectoratului municipal.

Petrecem sărbătorile la Mitru cu familia Boicescu. Masă mare, lumânări aprinse (tradiţie de familie), veselie. Boiceştii – ce splendidă pereche – bătrâni frumoşi, cuminţi, de modă veche.

„Gorila" de Rebreanu. Dezamăgitoare.

Marţi, 29 decembrie

Sfârşitul anului – mâhnit ca o dorinţă neîmplinită. Ies cu Dănuţ prin centru. Soare. Ne oprim la o cofetărie. Pe Cale, lume multă. Prin dreptul Fundaţiilor Regale un ins (figură delicventoidă, zdrenţăros) şi-a aprins o rogojină pe cap ca în vremurile evocate de Ion Ghica. În câteva momente trei-patru securişti care păzeau Palatul, l-au înhăţat, înghesuindu-l într-o limuzină neagră. Spectacolul s-a derulat atât de repede încât aproape că a trecut neobservat. Românii au un mod ciudat de a protesta. Nu şi-au descoperit vocaţia revoluţionară.

Scrisoare de la Fulga, mă felicită pentru premiu în stilul lui protocolar-emfatic. Seara, telefonat lui Mitru, îi invităm la masă în noaptea de revelion. Refuză, nu se simte bine. Cornelia – decepţionată. Încet-încet rămânem singuri.

1982

Sâmbătă, 1 ianuarie

Petrecem revelionul în casă. Ne ghiftuim, ca în fiecare an, după un obicei barbar, sălbatic. Wist până la 1 noaptea, toţi patru, apoi lectură în fotoliu până la şase dimineaţa. În zori, mă îmbrac şi ies în stradă. Pustietate. Vreme rece. Merg pe Antim până la mânăstire. La unele chilii, lumină. Linişte desăvârşită. Rămân o vreme în tindă, mă cuprinde frigul.

Duminică, 3 ianuarie

Cu Lavric la Piteşti pentru rodat Trabantul. Biserica Domnească, Trivale, centrul. Nu agreez Piteştii, e un oraş lipsit de personalitate, cosmopolit, înghesuit, murdar. La ora 12 suntem acasă. În lipsă m-au căutat la telefon Iulică Poleacu şi Stăvăruş.

O falsă continuare a „Princepelui" e „Săptămâna nebunilor" de Barbu, roman stufos, baroc, în care se resimt uşoare rezonanţe literare din D'Annunzzio dar şi lectura recentă a lui Márquez („Toamna patriarhului"). Abuzul de episoade licenţioase oboseşte şi conferă cărţii o notă de frivolitate inutilă (tipic barbiană).

Luni, 4 ianuarie

La şapte şi jumătate dimineaţa s-a stins din viaţă tata. La ora 12 sunt în Râmnic (cu Dan).

Marţi, 5 ianuarie

Alergătură prin oraş pentru formalităţile de înmormântare. Cârstea mi-a pus la dispoziţie o maşină şi doi redactori. Nu pot gândi nimic. *Sunt orb de gânduri*.

Miercuri, 6 ianuarie

Încerc o scurtă rememorare a zilei: goana după coroanele de flori, durerile de cap îngrozitoare, condoleanţele atât de inutile ale prietenilor, bătrânii ofiţeri pensionari făcând de

gardă la catafalcul tatei, timida domnişoară Ocoleanu, pe care n-am mai văzut-o de 45 de ani, figurile lui Tamaş, Nestorescu, Lazăr, Marinoiu, Lică Cârstea. Au fost de faţă aproape toate rudele din partea tatei: trei fraţi, nepoţii. Ceremonia de înmormântare de la biserica Sf. Ioan. Drumul la groapă. Din nou o slujbă, la mormânt, pe urmă înhumarea. Praznicul de acasă, în camera cea mare, neîncăpătoare. Figura palidă a Corneliei, supraveghind servirea comesenilor. Preotul Nicuşor Popescu – Lotru, voinic, rabelaisian, oficiind voios în capul mesei.

Deci, tata nu mai este. Reţin figura unui gropar cu o excrescenţă oribilă la nas. Nomenclatorul actual de funcţii îi numeşte pe gropari, cu un eufemism ridicol, „mânuitori de cadavre".

Joi, 7 ianuarie

Dau o fugă cu maşina lui Gică la Călimăneşti. Fuiorete, flegmatic, în proastă dispoziţie. Nu-mi poate da asigurări că în *week-end* nu vor veni „excursii" la vila „Cantacuzino". În martie sunt solicitări neaşteptate, „vom vedea", încheie indecis. Discuţie amicală cu Albuleţu, vesel că mă vede, promite să mă aprovizioneze cu pâine, ouă, lapte.

Fac ordine, împreună cu Cornelia, prin dulapuri. Casa părintească goală. Fotografii, scrisori îngălbenite, cu scrisul caligrafic al mamei, chitanţe, note, recipise. Atâtea lucruri inutile. Sunt obiecte pe care le văd acum pentru întâia oară, ascunse, poate, de privirea noastră, a copiilor. Mă simt deodată foarte singur. Rămân pe patul tatei până la 1 noaptea. Foc în sobă.

Vineri, 8 ianuarie

Craiova. Îi predau lui Hinoveanu „Bal la Casa ofiţerilor". Grăbit, nervos, are învăţământ politic, „băieţii" din biroul „judeţenei" sunt

seminarizaţi de însuşi Miu Dobrescu, primul secretar de Dolj. Promite încă o dată că mă va include în planul pe 1983. La ora 13 are loc la sediul Asociaţiei festivitatea de decernare a premiilor (eu – proză, Ţărnea – poezie). Sorescu rosteşte o alocuţiune scurtă, ne îmbrăţişăm. Şampanie, cafele. Dăm interviuri (Radio Craiova, presă). Urmează o masă festivă la restaurantul „Jiul" la care e de faţă toată floarea intelectualităţii craiovene. Toasturi, multă gălăgie. Whisky. La şase seara plec la gară. Spre miezul nopţii sunt acasă, frânt, frânt de oboseală. Insomnie.

Luni, 11 ianuarie

Fac corespondenţă, pun ordine în hârtiile aduse de la Râmnic. Mă condolează un Nicolae Popian, fiul animatorului de teatru C. Popian. Afară – ger năpraznic (minus zece grade). Nu m-am dus la şcoală. În lipsă, primit o telegramă de condoleanţe de la directoare.

Nu pot lucra. Aştept. Citesc mult lăudata carte a lui Zaciu „Cu cărţile pe faţă", aridă, „fără aripi". Producţie tipic universitară.

Joi, 14 ianuarie

Ore la şcoală (şapte!), frig cumplit din cauza penuriei cronice de combustibil, apoi a treia revizie tehnică a maşinii, într-o imensă hală rece, duhnind a motorină şi uleiuri. Mă întorc acasă pe întuneric, obosit, scârbit de viaţă. Telefonat lui Mitru, se plânge de cozile imense de la Alimentara. Carianopol – nemulţumit de premiile acordate la Craiova, cârteşte, fără să-mi pronunţe numele. Citesc până la unu noaptea („Introducere în filosofia istoriei" de Raymond Aron). Rahmaninov, Chopin.

Luni, 18 ianuarie

Obţin prin Şovu concediu fără plată de la Inspectoratul general al Capitalei (Jinga). Liber

până la sfârşitul lunii martie. O clipă fericire, apoi, încet-încet, se instalează teama, teama că plec zadarnic, că *n-o să scriu*. Aceeaşi teamă ca şi anul trecut, ca în toţi anii.

Lucrez la corectura a treia pe „Anton Pann". Frig (minus 15 grade). Borda mă înştiinţează că oferta mea pentru „Turism" (Alecsandri) a fost respinsă, poetul „e în lucru" la un critic literar din Iaşi. Până în aprilie, când mă întorc de la Călimăneşti, să vin cu o ofertă nouă.

Telefonat lui Fuiorete, cazarea la vila „Cantacuzino" asigurată.

Joi, 21 ianuarie

Ies în oraş după cumpărături. Ger groaznic. Prin dreptul librăriei „Sadoveanu" – senzaţia că nu pot să respir. Mă reazem de vitrina librăriei, stau câteva momente fără să mă mişc, mi-e frică. Transpiraţie. Când intru în librărie – ceva mai bine. Iau la întâmplare o carte, „Labirintul", prefaţată de Ana Blandiana.

Vorbesc cu Stanciu. Poimâine mă duce cu Trabantul la Călimăneşti. Bagaje. Rezolv corespondenţa, *n-am chef să plec*. Sunt bântuit ca niciodată de un frig de moarte.

Duminică, 24 ianuarie

Călimăneşti. M-am instalat în vila „Cantacuzino", în aceeaşi cameră familiară, călduroasă, unde am scris atâţia ani. Administraţia m-a dotat cu un fotoliu confortabil, adus din altă vilă, mă simt bine. Plătesc cazarea, apoi plimbare în Ostrov. Schitul arată straniu, ridicat la aproximativ doi metri de la pământ, plutеşte. Nu pot intra în pronaos, mă închin în curte. Frig. Oltul îngheţat.

Vineri, 29 ianuarie

Lucrez de două zile la o nuvelă al cărui erou e Guido, artistul ratat care pictează portrete „după fotografie". Titlul provizoriu: „Reverii de toamnă".

Scris patru pagini, nu am încă *ritmul*. În timpul de odihnă mă lupt cu şoarecii care au invadat chilia mea săracă. Imposibil să-i răpun. Convieţuirea cu ei, dezagreabilă, mă irită.

Lumina oprită patru ore. Frig în cameră, nu pot utiliza radiatorul. Descurajare. Gânduri de întoarcere acasă.

Duminică, 31 ianuarie

Împlinesc astăzi 53 de ani. E a şaptea oară (cred) când îmi sărbătoresc aniversarea în această cameră sordidă, întunecoasă dar intimă, ale cărui geamuri dau spre codru. Primesc cinci telegrame şi o scrisoare de la Cornelia. În Capitală, îmi spune, sunt mari restricţii la lumină şi căldură. Să stau cuminte aici, ies în câştig chiar dacă nu lucrez nimic, problema e să trec cu bine iarna. Deci, am ajuns la vârsta când iarna trebuie „trecută".

Afară – vifor. Scriu încă două pagini, apoi le rup. Nuvela merge încet. De fapt, nu merge. Stau două ore întins pe pat. Duc lipsa „mag"-ului, a fugilor lui Bach, pe care le cunosc pe dinafară.

Luni, 1 februarie

Ies în oraş după cumpărături. Frig moderat, vânt rece, vreme de ninsoare. După-amiază s-a stins din nou lumina (cinci ore). Nervi, iau tranchilizante.

Mi-a scris Cornelia. „România literară" publică, joi, recenzia lui Hristu Cândroveanu la „Autoportret cu bască". Hristu i-a telefonat Corneliei, informând-o că s-a dus acasă la Ivaşcu, special, ca să-l determine să aprobe publicarea. Dumnezeu ştie care e adevărul. Oricum, recenzia machedonului a zăcut în sertarele lui Iorgulescu mai bine de şase luni de zile.

Mitru din nou bolnav, a avut „o criză". L-au văzut trei doctori.

Miercuri, 3 februarie

Nuvela avansează, va avea, probabil 70 de pagini. Scriitura – modestă încă, speranţe de îmbunătăţire.

Veşti de acasă. Sâmbătă vom face parastasul tatei. Stanciu a trecut prin Albă şi a „mişcat" Trabantul „ca să nu îngheţe". Dănuţ a luat întâiul zece în facultate – la Chiţoran, scrisoare entuziasmată. Seara se defectează prizele. Noroc cu Cezar, caloriferistul, care mă scoate din impas. Din nou am şoareci.

Vineri, 5 februarie

A sosit Cornelia de la Bucureşti. Adus de-ale mâncării, medicamente. Îmi spune că a murit Puiu Stănescu, şeful promoţiei la „primară" şi în primele clase de liceu. Cu patru săptămâni în urmă mă vizitase în Albă, venise cu o maşină albastră, „second hand". Îmi povestise ultimele aventuri erotice, ba adusese chiar şi un set cu nuduri de o vulgaritate dezgustătoare, pozate de el însuşi în apartamentul său din Colentina (în timp ce soaţa lucra neştiutoare şi senină în întreprindere). Radu, care i-a relatat Corneliei evenimentul, plângea la aparatul telefonic.

Lucrat trei pagini (cu totul 14). Am scris finalul. Încep să prind speranţe.

Sâmbătă, 6 februarie

La Râmnic. Cornelia pregăteşte pomenirea tatei. Soseşte Gică de la Hunedoara. Cârstea, inegalabil, mă sprijină să termin cât mai repede formalităţile încâlcite şi birocratice ale succesiunii. Slujbă la cimitir, apoi acasă, praznic: Niculescu Ţanu, Pamfil şi nenea Valerică. Masă tristă.

După-amiază, raită prin oraş. Îi cumpăr lui Dănuţ, din tainiţele lui Costea Marinoiu, un album de artă, pe 15 este ziua lui de naştere. Stau la palavre cu Gică până noaptea. Despărţire de Cornelia care pleacă mâine.

Marţi, 9 februarie

Lucrez cu poftă. *Îmi place subiectul*. Eroul meu, artistul, *e un tip*. Găsesc un titlu nou pentru nuvelă: „Duelul”. Vremea s-a încălzit. Azi n-am vorbit cu nimeni, nici cu femeia de serviciu, pe care o văd sporovăind prin curte cu caloriferistul.

Cornelia a fost chemată de Gavrilă ca să ridice „Drumurile lui Anton Pann” „în coli”, îi trebuie lectura „bunului de difuzare”. La coborâre, şi-a luxat piciorul pe treptele de piatră ale ministerului. Foarte îngrijorat de sănătatea ei.

Sâmbătă, 13 februarie

Spre prânz, apar în curtea vilei două autocare. În câteva minute – vila plină de turişti. Montează difuzoare uriaşe, începe muzica, vacarm. Turiştii sunt puşi pe chefuială şi petrecere. Femei înfierbântate. Chiote sălbatice, infern. Petrec după-amiaza şi seara cu calmante şi dopuri „quies” (pariziene) în urechi. Nu pot lucra, firește. La 9 seara – drum la Căciulata, ger straşnic. Încerc să uit ce am lăsat la vilă. Această poftă nebună de defulare, de abandonare, de suprimare agresivă a mâhnirilor şi umilinţelor din cursul săptămânii. Cobor pe malul Oltului. Pustietate. Clipocitul limpede al apei.

Luni, 15 februarie

Scrisoare de la Mitru. Lamente, o duce rău cu sănătatea, cu cărţile, cu editorii. Ar vrea (e prima oară când îmi spune) să se incinereze, nu suportă ideea de a fi mâncat de viermi! Şi tot aşa. Văzându-l cum coboară, mi se strânge inima, va avea o bătrâneţe lungă, chinuită.

Lucrez împotmolit. Mă apropii de final. De fiecare dată – teama că ratez, că am muncit degeaba.

Din nou şoareci, deşi am pus otravă. S-au imunizat, probabil.

Sâmbătă, 20 februarie

Ora 12 (ziua). Am terminat „Duelul” (95 de pagini de maşină). Complet epuizat. Vreau să rescriu finalul, dar nu acum. Ies în oraş după cumpărături, telefonez acasă. Corneliei nu i-a trecut piciorul încă. Neliniştit.

La schitul Ostrov. Mă închin în faţa intrării în pronaos, uşa oblonită. Frig, vânt siberian.

Miercuri, 24 februarie

Lucrez de patru zile la varianta a doua din „Bal la Casa ofiţerilor”. Textul curge bine, deşi sunt pagini pe care trebuie să le scriu din nou. La 7 dimineaţa telefon de la Cornelia, nu au sosit semnalele la „Anton Pann”, e iritată, ce să fie oare? „Luceafărul” şi „România literară” s-au scumpit (5 lei). Plătesc cazarea până la 10 martie. Administratorul Păuna îşi cere scuze pentru „excursia” de acum zece zile, „n-o să se mai întâmple”, mă asigură, dar nu dau două cepe degerate pe cuvântul lui. Sunt invitat de doamna Driva, bibliotecara staţiunii, să particip peste trei zile la o şezătoare literară, „insistă să veniţi tovarăşul Ilarie Hinoveanu personal”.

Ies seara, merg la Căciulata. Desenul Coziei, proiectat pe cerul limpede, de gheaţă.

Sâmbătă, 27 februarie

Zi caldă, agreabilă. În drum spre „şezătoare” fac cunoştinţă cu părintele Baconsky. Bătrân, cu barba albă, figură de sihastru, nu seamănă deloc cu fiu-său, poetul. Îmi vorbeşte despre manuscrisele lui Tolea (pronunţă Tolia) – „Biserica Neagră”, între altele – pe care editurile refuză să le tipărească. Bârfim cumplit regimul, părintele îşi goleşte fără reticenţe sacul. Firește, pomenim despre cutremur. Dă vina nenorocirii pe Beniuc, el l-a determinat să vină în Capitală. Îmi precizează (şi apasă pe cuvinte) că Tolea n-a fost membru de

partid (deşartă semeţie), uitând să adauge că o mare parte din poezia lui de tinereţe a dăunat mai mult culturii noastre decât o sută de carnete de partid. Promit, la despărţire, să-i fac la vară o vizită „de prietenie”.

Şezătoarea literară se ţine în localul liceului „turistic” din Călimăneşti: Ilarie Hinoveanu, Dan-Ion Vlad, Vişoiu, Lazăr, Ţărnea, Marinoiu, Mitrana, Smeoreanu, Popescu-Rebus (plictisitor; e în posesia Anuarului lui C.N. Mateescu de care aş fi avut atât de mult nevoie la redactarea „Memoriei Râmnicului”). „Manifestaţia” – banală, după tiparul „Cântării României”: poeţii recită versuri (patriotice), prozatorii îşi dezvăluie secrete din laboratorul propriu de creaţie. Hinoveanu se poartă cu mine admirabil, mă ţine lângă el, mă alintă, promite că-mi publică romanul, sunt prezentat drept „unul dintre cei mai mari şi autentici scriitori contemporani”. Urmează banchet în toată regula la un restaurant din centru. Se bea cu ponderaţie, se spun glumiţe inocente. Conversaţie de decentă mediocritate. Rămân până la 12 noaptea. Mă conduce până acasă D. Mitrana.

Joi, 4 martie

Zile fără istorie. Lucrez la „Bal” până la istovire, *îl scriu din nou*. Imaginea Tamarei, din adolescenţă. Îmi retrăiesc cu pasiune tinereţea. La miezul nopţii deschid ferestrele, prezenţa în proximitate a codrului. O boare caldă, parfumată anunţă primăvara. Singurătatea mă copleşeşte.

Scrisoare de acasă. Ancuţa a luat un şapte la română, e dezolată. Mitru a terminat de redactat pe „Făt Frumos”. „Când vă întoarceţi?” mă întreabă.

Sâmbătă, 6 martie

Pus punct la varianta a doua a „Balului”. Rescriu complet finalul. E bine, nu e bine? Senzaţie de descătuşare. Oboseală. Îmi mai rămân

trei săptămâni de lucru în care aş putea da gata cartea pentru Delia.

Cornelia îmi scrie că a predat volumul lui Sorin („Duelul” şi „Anonim flamand”). Aştept lectura lui. După refuzul „Balului”, am mari temeri. Insul e speriat, se teme şi de umbra lui. E unul dintre cele mai tipice produse ale ideologiei comuniste: *omul nou*.

Drum până la mânăstirea Cozia. Aprind o lumânare. Tăifăsuiesc cu un călugăr, care îşi povesteşte viaţa (anostă). Vine din Moldova! La despărţire îmi cere zece lei.

Duminică, 7 martie

Poştaşul îmi aduce un exemplar din „Anton Pann”. Cartea e splendidă, cea mai frumoasă, cred, din câte am publicat. Cornelia îmi scrie că i-a adus-o personal Bazil, în Albă („semnalul” lui). Pierd ziua în admiraţia cărţii. Foarte emoţionat. Desenele lui Hilohi – de toată lauda. Trei-patru linii simple, reconstituind un univers, o epocă.

Scrisoare de la Dan (de şase pagini). A citit „Duelul”, Gino îi e simpatic, nu vrea să comenteze, să dea detalii, ştie „că nu-mi place”. Compunerile lui epistolare sunt excelente, e un prozator *format*. Îmi pun speranţe în viitorul lui de scriitor.

Luni, 8 martie

Scriu prima povestire pentru volumul Deliei de la „Creangă” („Povestiri de adormit Ancuţa”). Îmi imaginez un ciclu format din zece „piese” (a câte zece pagini fiecare) în care personajele sunt obiecte însufleţite. Eroii primei povestiri – Papucul şi Papuca, din serialul „Papuciada”, s-au bucurat pe vremuri de un enorm succes în faţa lui Dănuţ şi a Ancuţei. Scriind povestea, devin puţin copil.

Trimit o telegramă Corneliei pentru aniversarea căsătoriei noastre. Timp rece. Duc dorul vieţii, unei vieţi *normale*.

Vineri, 12 martie

Scriu povestirea a treia („Cuierul”). Îmi place jocul, atmosfera, „sunt acasă”. Din păcate, puţine şanse ca Delia să accepte aceste bagatele sprinţare, cu subtext ambiguu. Dacă le va respinge, voi încerca să le predau la o editură „mare”. Oricum, merg mai departe. E modul meu de a-mi retrăi copilăria.

Cornelia îmi scrie că editura solicită să număr rândurile cu citate din „Drumurile lui Anton Pann”, citate care se plătesc cu alt tarif (infim). Dacă lui Călinescu i-ar fi apărut „Istoria...” astăzi, ar fi putut să cumpere cu banii luaţi pe ea cel mult un frigider sau, poate, un televizor color.

Mâine din nou excursie în vilă. Soseşte o colonie de copii...

Miercuri, 17 martie

Merg bine, scriu o povestire în două zile. Reuşite (cred) glumiţele cu fotoliul Louis XV şi rachetele de tenis.

Seara ies la plimbare pe poteca din pădure. Frunzişul veşted. Cânt de păsărele. Aer tare. La întoarcere, sfârşit de oboseală. Uşoară ameţeală. Îmi trebuie o oră ca să-mi vin în fire. Mă gândesc cu groază că în scurtă vreme voi începe şcoala, voi lucra cu puştii 5-6 ore zilnic, voi corecta extemporale...

Ieri, Albuleţu mi-a trimis printr-o femeie o farfurie plină cu ecleruri şi gogoşi (fierbinţi). Patiseria de la subsolul vilei e singura prezenţă tonică în pustietatea în care m-am surghiunit.

Joi, 18 martie

Telefonat Cornelia, mă felicită cu prilejul aniversării căsătoriei noastre. Uitasem, pur şi simplu. Facem haz. A fost la „Carte”. Cornel Popescu s-a jurat că figurez în planul editorial pe ’83. La miezul nopţii închei „Străinul”. Ostenit.

Mă amuz imaginându-mi figura de regină egipteană a Deliei când va citi *sottie*-ul. E prima carte pe care o scriu fără speranţe (reale) de publicare. O fac din pură poftă de a scrie. *À rebours*.

Duminică, 21 martie

Echinocţiul de primăvară. Zăpada căzută din abundenţă ieri noapte se topeşte. Cald, soare.

Am terminat volumul (106 pagini). Telefonat Corneliei, apoi lui Stanciu, vine poimâine cu Trabantul să mă ia acasă. Aduce şi copiii. Complet extenuat din cauza încordării maxime din ultimele zile şi alimentaţiei precare. *Sunt famelic*. Parcă am ieşit din închisoare. Drum tradiţional la mânăstirea Cozia, aprind o lumânare. Biserica pustie. Mă rog în linişte, ici-colo un foşnet abia perceptibil de sutană. Smerenie, umilitate. Mă simt bicisnic.

Marţi, 23 martie

Râmnicu Vâlcea. Vizită de rutină lui Tamaş, Costea Marinoiu (mă încarc cu un vraf de cărţi), Ioan St. Lazăr, Roman. Cârstea e internat pentru o arterită la „Fundeni", „e în stare bună" mi se spune în redacţie. Părintele Popescu-Lotru mă duce la Episcopie, Prea Sfinţitul Iosif a citit „Memoria Râmniculuí", i-a plăcut „nespus", ar vrea să mă cunoască. Pătrund pentru întâia oară în fastuosul palat arhieresc. Biroul de lucru al episcopului, cu mobilă sculptată în lemn, perdele grele şi portrete de ierarhi. Mă simt ca într-o biserică pustie, rece. Părintele episcop, tras la faţă, barbă mare, albă, pare grozav de obosit. Îi ofer volumul meu despre Anton Pann. Cunoaşte o sumedenie de lucruri despre psalt, dar nu-l simpatizează, dimpotrivă, îl ocărăşte pentru zburdălniciile din tinereţe. Discuţia cu el – plăcută. Elogii pentru strădania mea de a resuscita oraşul de odinioară. Audienţa durează aproximativ un sfert de oră.

După-amiază vine Stanciu cu Trabantul. Drum la Călimăneşti să iau bagajele. Mai văd o dată Ostrovul şi Oltul. Bagajele sunt gata, pregătite. Voi mai lucra vreodată în falnicul castel cantacuzin?

Miercuri, 24 martie

Duc „Panni" la prieteni. Apartamentul din „Frumoasă" – îmbietor, curat şi foarte „retro". Familia Boicescu – excepţională: drăguţi ca două jucării mignone. Zoe mă sfătuieşte să-i las un exemplar din carte pentru Cioculescu, i-l duce ea „maestrului" chiar săptămâna asta. După-amiază merg la Mitru. Umoare mediocră, lucrează totuşi (benzi desenate pentru Negulescu). E obsedat de moarte, nu doarme noaptea, îl doare capul. Apreciază aspectul grafic al volumului, dar nu mai manifestă aceeaşi bucurie exuberantă de odinioară, când îmi apărea o carte.

Seara, în fotoliu, cu lumina stinsă. Chopin.

Joi, 25 martie

Drum (obligat) la Casă. Cândroveanu, jovial, promite să publice în revista *lui* („Livres Roumains") o prezentare a „Drumurilor lui Anton Pann" iar pentru celălalt număr – un „profil de scriitor". Numai că pentru „profil" îmi trebuie un critic. Cunosc vreun critic? Îi spun că nu. Rămâne o clipă descumpănit. „Chiar nu cunoşti un critic?" Cădem de acord să întocmească „profilul" Alexandru Mitru. La „Univers" cu Bărbulescu, Socoliuc şi Maşek. Le dau „Panni". Vasile răsfoieşte cartea, îi place, „e bine, zice, că aţi apelat la alt grafician pentru copertă, mie mi se «anesteziase» mâna". Editura „Creangă" – în mare frământare. Se vorbeşte de o comasare (cu „Albatros"-ul), de „comprimări", restrângeri de personal etc. Redactorii, înspăimântaţi, nu mai

lucrează, aşteaptă limpezirea apelor. Delia îmi cere cartea („Povestiri de adormit Ancuţa”), am fost deja „împins” în planul pe 1983, cu şanse vagi de apariţie. Dar vestea cea mai proastă o aflu la Editura „Eminescu”: Sorin e internat la „Elias”, a avut o embolie, situaţia lui – incertă încă. Fireşte, volumele de care se ocupă se află într-o aşteptare *sine die*. Anghelescu, cu care schimb două cuvinte, nu pare afectat de suferinţa celui mai zelos redactor din subordine.

La plecare trec pe la atelierul foto al Agerpresului, de la parterul „Casei” O doamnă, Emma Mihăilescu, recomandată de amicul Maşek, îmi face un set de poze cu barbă mare, aşa cum am sosit din Vâlcea. Mă torturează aproximativ o oră, fixându-mă în diferite poziţii incomode. Simt şi acum, când scriu, lumina reflectoarelor arzându-mi ochii.

Vineri, 26 martie

După o noapte proastă (somn agitat, coşmaruri) iau drumul Editurii „Sport-Turism”. Sunt pus (Dănescu) să marchez cu roşu pasajele citate din „Drumurile lui Anton Pann”, care vor fi retribuite după tarife speciale (minime). Dau cărţi directorului, lui Dicu (foarte amabil) şi câtorva redactori. Borda mă întreabă dacă m-am decis asupra autorului pe ale cărui „urme” intenţionez să merg. Nu m-am decis. Discuţie cu Florentin Popescu care se angajează să publice în „România literară” o cronică la „Pann”. În fine, Matache îmi promite (în recidivă) să „pună pilă” la colonelul Grădinaru pentru programarea examenului meu de şoferie în luna mai.

Corespondenţă, trimit cu poşta „Panni”. Abia spre seară apuc să ascult o oră muzică, în fotoliu. Belferie.

Duminică, 28 martie

Vorbit cu Aura, mă interesez de starea sănătăţii lui Sorin. Se apre că lucrurile evoluează bine. Îl vede zilnic, mă va ţine la curent.

La prânz, îl am ca oaspete la masă pe Sorin Titel. Vioi, locvace. Se întâlnise, venind spre mine, cu Norman Manea. Îl întreb „cum scrie ” Norman, eu necitind nimic de el. „E foarte inteligent” răspunde ocolitor şi schimbă vorba, nu-i place subiectul. Mâncăm împărăteşte (bucătăria tantei Aglăiţa). Discuţie, fireşte, despre cărţi. Susţine, între altele, că îi displace Márquez, deşi columbianul era anul trecut pe lista preferinţelor maestrului. Vorbim cu simpatie despre Ada Orleanu, marginalizată pe nedrept de critică şi presa literară. Promite, la plecare, să-mi împrumute discuri, cărţi.

Ieri, la dentist. Repar avariile suferite la Călimăneşti. O oră în parcul din preajma facultăţii de medicină. Amintiri confuze din vremurile când ieşeam de la disecţie, frânt de oboseală, îmbibat de damful de formol, şi mă plimbam pe aleile acoperite cu straturi veştede de frunze.

Marţi, 30 martie

Fundeni, în vizită la Cârstea. Atmosferă sumbră (la secţia de cardiologie), insuportabilă din cauza spaimei ce pluteşte în aer. În aripa „selectă” a clinicii e internat de patru zile „un tovarăş”. Se vorbeşte în şoaptă. Cârstea, livid, priveşte fix cu ochii spre tavan, îi e frică. Schimbăm cuvinte goale, n-avem ce ne spune. Îi propun ca la „ieşire” să se interneze o săptămână la „Municipal”, la Duci Pârvu.

Matache mă anunţă că a vorbit cu colonelul Grădinaru, am fost planificat la examenul de şoferie pe 10 mai (zi fastă!). O ciudăţenie: semnătura colonelului e ultima (în funcţia pe care o are), fiind mazilit în urma unor afaceri oneroase. Voi profita de mica vacanţă a elevilor pentru a mă pregăti pentru examen. Din nou la „Vice”, în piaţa

Lahovary, ca să mă programeze la şcoala de şoferi. Vicele – amabil, bancuri cu olteni.

Miercuri, 31 martie

Mă înscriu la A.C.R. De săptămâna viitoare iau lecţii la o şcoală de şoferi, departe, dincolo de Casă. Formalităţi, nervozitate, cotizaţii.

La Hilohi. Şi-a manifesta dorinţa „să mă picteze”. Iată-mă instalat pe un taburet rotund şi incomod alături de un raft de cărţi şi de magnetofonul care „produce” muzică liturgică. Îşi pregăteşte pensulele, şevaletul. „Şedinţa” durează patru ore, în care a încercat mai multe variante. Portretul e remarcabil ca execuţie tehnică dar e departe de model (impresia mea). Apar ca un hidalgo din Spania lui Cervantes, cu un guler alb deasupra unei bluze negre (excelent contrastul). Bem votcă. Artistul e vesel, fredonează în timpul lucrului. Cunoaşte o sumedenie de glume cu Stăpânul. Îmi spune că trebuie să mai retuşeze „poza”, să aştept o săptămână.

Telefonează N.I. Barbu şi Papadima, elogii pentru „Anton Pann”. În schimb, trei-patru literatori mai tineri, cărora le-am expediat volumul prin poştă, n-au confirmat primirea cărţii. Chestie de generaţie, de educaţie...

Vineri, 2 aprilie

La clasă după o absenţă de un trimestru. Am trac. Contactul cu elevii mă inhibă. Par mai cuminţi ca altădată, şi speriaţi (din cauza bărbii?). Fac ore proaste. În cancelarie împart la prieteni „Drumurile lui A. Pann”. Felicitări, îmbrăţişări (din partea doamnelor). Aflu că Lavric, învăţătorul meu în ale şoferiei, a primit ordin de chemare la armată.

Îi duc lui Hristu Cândroveanu, la Casă, textul propus de Mitru pentru „Livres Roumains”. Cafele. Mi-l recomandă pe G. Buluţă (tip grobian,

de *killer*), redactor la „Luceafărul”, ce se oferă să scrie o recenzie la „Anton Pann”.

Trec în revistă presa literară restantă. Din an în an citesc tot mai puţine publicaţii din cauza preţurilor piperate. V. Oltean îmi trimite un studiu despre prima şcoală românească din Transilvania, scris mediocru, dar meritoriu pentru documentare.

Luni, 5 aprilie

Neajunsurile ambiţiei de a obţine carnetul de şofer. Pierd ziua întreagă la policlinica „Sahia” pentru certificatul medical. Trec rând pe rând prin cabinetele de neurologie, psihiatrie, O.R.L., fac microradiografie, dau sânge pentru analiza Wassermann. Totul merge strună (minus cozile) până la oftalmologie. O doctoriţă mică şi urâtă (40 de ani) îmi pune în faţă nişte table groase, colorate, pe fundalul cărora trebuiau distinse desene ale unor litere sau cifre. După vreo două pagini, capotez. Femeia se irită, îmi spune că am *discromie*, că defecţiunea nu-mi permite să şofez. Încep negocieri penibile, încerc să o conving că sunt un amator de arte plastice, că, oricum, fac clar disocierea între lumini pe semafor. Madama rămâne impasibilă la argumentaţia mea fragilă, o ţine una, apoi deschide uşa, „următorul”, zice, şi mă trezesc pe coridorul mirosind a odorante medicale. Clipe de derută. Nervos la culme. Deci, toată şoferia mea s-a încheiat în faţa cabinetului de oftalmologie. Îmi amintesc că îl cunosc pe Nicolae Neagu, scriitor şi medic radiolog în policlinică. Îl caut, îi povestesc necazul. Neagu (tip fin, simpatic, om de lume) îmi propune să mă prezint la doctoriţa de după-amiază, e o femeie cumsecade, zice, ne descurcăm. La ora patru sunt din nou la policlinică. Neagu se duce în cabinetul de oftalmologie şi împrumută „tablele lui Moise”, apoi mă introduce într-o cămăruţă întunecoasă şi timp de o oră învăţ cu el, pe dinafară, ca un elev destoinic, „desenul din covor” al tablelor. După o

repetiţie finală, intru în cabinetul de oftalmologie. Doctoriţa îmi face o consultaţie sumară apoi îmi pune în braţe tablele. Întoarce o filă, două, totul merge uns. Dacă ar fi sărit o filă, una singură, întreg eşafodajul construit cu atâta migală, s-ar fi prăbuşit. În fine, ies afară fericit, mă duc la Neagu, îl îmbrăţişez. „Faci cinste?" zice.

Vizită la Bazil. Mă întreabă când mi-a apărut „Autoportret cu bască". Să fac o scurtă prezentare „elogioasă", sobră, şi să i-o dau poimâine. Mă propune pentru premiul Academiei.

„De la Bârca la Viena", texte „sonore", pline de emfază, tipic păunesciene.

Marţi, 6 aprilie

Primăvară prăfuită, cu vânt rece, în rafale, dinspre răsărit. Drum la Editura „Sport-Turism" unde predau oferta pentru „Nicolae Filimon" (după îndelungate dezbateri interioare şi lecturi din opera flautistului de operă). Borda încântat de alegerea făcută. Dicu mă cheamă în biroul lui de şef, mă invită ceremonios să stau, îmi spune că a fost felicitat de foruri (direcţia „Sinteze") pentru „Pann" (de parcă el ar fi muncit la carte!). „Aştept volumul următor cu nerăbdare, zice, va fi cu siguranţă o reuşită."

Vizită „de prietenie" preotului Ilie de la Lucaci, îi dau un „Pann", îi mulţumesc pentru materialul documentar privind procesul moştenitorilor poetului. Dulceaţă şi cafele, taclale în grădina casei parohiale, pe scaune de răchită, sub frunzişul proaspăt al cireşilor. Găini în curte, raţe. Decor bucolic.

După-amiaza încep şcolirea în poligon cu „domnul Botezatu", un bătrânel de 60-65 de ani, ursuz, tăcut, şofer de meserie, pensionar. Fac câteva manevre în poligon apoi ieşim pe stradă. Bătrânelul – total nemulţumit de stadiul meu de pregătire. E sceptic în privinţa examenului de la 10 mai. Îi dau un mic bacşiş, se înviorează, „dacă *ne străduim*, poate că luăm examenul" îmi zice.

„Nunta lui Figaro” (la Scala). Grandios.

Joi, 8 aprilie

Ore la şcoală, apoi în poligon. Lucrez cu râvnă dar prea crispat. Oricum – progrese. Descopăr în mine o perversă pasiune pentru şofaj.

Cioculescu publică la „Breviar”, pe o pagină, impresii despre „Anton Pann”. *Morose* din fire, e ostil nu cărţii, cât psaltului căruia îi neagă genialitatea (pe care o pune în ghilimele). Afirmă că volumul „e scris bine”, că „se citeşte cu plăcere”. „Cronica”, la urma urmei, mă bucură. Tranşantă, doctă, aparţine ultimului critic trăitor din generaţia interbelică.

Simptome vagi de gripă. Tensionat. Ora de muzică, la miezul nopţii (Mozart).

Sâmbătă, 10 aprilie

Ridic certificatul de sănătate de la policlinică, pentru examenul de şoferie. Discuţie agreabilă cu Dinu Mateescu, director la „Sahia”, coleg la Medicină în anul întâi. Amintiri despre colegi, despre profesori. Având acelaşi nume, secretariatul facultăţii mi-a adăugat la Mateescu „sufixul” „Vâlcea”, ca să mă deosebesc de tizul meu, născut în Capitală.

O săptămână de muncă obstinată în poligon. Am căpătat o oarecare măiestrie în efectuarea manevrelor cerute la examen. Mai dificil e drumul „pe traseu”: aglomeraţie, claxoane, agresivitate. Transpir din cauza încordării, nu mă pot acomoda cu dinamismul străzii, cu fuga iresponsabilă a clipelor.

Mitropolitul Nestor îmi trimite ultima sa carte (cu mulţumiri pentru „Anton Pann”).

Miercuri, 14 aprilie

Două ore în poligon, apoi la Editura „Eminescu”. Râpeanu o desemnează pe Donoiu ca lector pentru „Anonim flamand”, după refuzul lui Sorin de a-mi mai citi volumul (s-a iritat că în timpul spitalizării sale am „purtat discuţii” cu Donoiu pentru preluarea „Anonimului”). Donoiu îmi spune, însă, limpede că „e prinsă”, că abia peste două luni „se eliberează”. Situaţie delicată şi confuză. Destinul cărţii, pentru care am muncit ca un sclav întreaga iarnă, rămâne deocamdată în suspensie.

Paul Cernovodeanu îmi mulţumeşte telefonic pentru „Pann”. Se face frig. Vânt, vreme de noiembrie. Uşoară gripă.

Joi, 15 aprilie

Joia din Săptămâna Patimilor. Poligon (trei ore) în frig. Şofez cu o pereche de mânuşi de piele. Parbrizul – acoperit cu brumă. După, la Editura „Sport-Turism” ca să mai număr o dată paginile cu citate (ce mizerie!). Penibilă discuţie cu Dicu, amabil, chiar binevoitor, dar rob al forurilor şi dispoziţiilor „superioare”.

După-amiază din nou la poligon. Supus la o „preexaminare”. Iau proba în 3 minute şi 20 de secunde (baremul – 5 minute). Bătrânul meu instructor – încântat (şi uluit). „Facem” oraşul. Bulevardele în soare. Încep să mă acomodez cu marile artere.

„România literară” anunţă apariţia în „Inostrannaia literatura” a unui grupaj de proză românească (şase autori), între care figurează, pe lângă mine, Norman Manea, Mazilu, Uricaru, Sin. E prima oară când sunt tradus „peste hotare”.

Sâmbătă, 17 aprilie

Trei ore în poligon. Depun dosarul pentru examen la miliţie (în Lucaci). Mi se confirmă înscrierea „la probe” pe 10 mai. Mai am trei săptămâni de luptă grea cu nervii, cu mine, cu

miliţia. După-amiază – „traseu” prin tot oraşul. Crispat şi obosit. Acasă răsfoiesc o carte cu întrebări-răspunsuri pentru proba scrisă. Va trebui să o învăţ pe dinafară. De la lectura regulamentelor cazone din timpul stagiului militar, n-am mai avut prilejul să parcurg un text atât de idiot, de agramat.

Merg de Înviere la Schitul Maicilor. Frig straşnic. Frumos serviciul divin – şi simplu. La întoarcere, tradiţionala cină în familie cu ouă roşii. Citesc în cameră la mine, până la patru dimineaţa.

Duminică, 18 aprilie

Sf. Paşti cu familia Pârăianu. Petrecem în intimitate. Mitru – mai abătut ca niciodată. Vorbeşte numai de necazuri, boli, de neputinţă. Chiolhanurile de odinioară, stropite cu vin negru, au devenit o vagă amintire.

Seara mă vizitează, neanunţat, profesorul I. Creţu, băiatul profesorului Nicolae Creţu (de religie) de la Râmnic. Nu-l cunoscusem. Dar n-are importanţă, insul e insistent, volubil, pus pe vorbă lungă. Mă ţine două ore. A scris o carte, ar vrea să i-o citesc, ce-ar fi să mi-o trimită prin poştă, l-ar interesa grozav părerea mea. Cornelia – disperată, cum să scăpăm de el? Până la urmă îşi aminteşte că are întâlnire cu un prieten, pleacă. Pe masă – ouă roşii, cozonac, cafele. Zi de Paşti.

Telefonează Lancor, mă felicită pentru articolul lui Cioculescu din „România literară”.

Joi, 22 aprilie

Ore la şcoală, şedinţă, apoi trei ore „pe traseu”. Mers bine. Mă opresc la Casă. Biroul lui Bazil. Fac cunoştinţă cu Tiberiu Avramescu: figură jovială, cap mare, leonin, ţinută îngrijită, aspect „aseptic”. Mă felicită pentru „Anton Pann”. Îmi garantează că nu există legislaţie care să stabilească tarife speciale aplicate textelor citate.

Sunt pur şi simplu victima unei „conspiraţii a contabililor”. Ce să mai cred? Scurtă discuţie cu „sinteziştii” Cursaru şi Călin, foşti şefi, cu ani în urmă, ai redacţiilor de proză la E.P.L.

Mi-a scris Carianopol (elogii pentru „Pann”). Seara tocesc regulamentele de circulaţie rutieră pentru proba scrisă. Plictiseală.

Sâmbătă, 24 aprilie

Stanciu mă transportă cu maşina la poligonul miliţiei din Popeşti-Leordeni unde voi da examenul de şoferie. „Lucrez” trei ore. Dureri de spate din cauza efortului (şi reumatismului). Apropierea termenului când voi da faţă cu miliţia mă paralizează. După-amiază tur de orizont prin librării. Nimic mai acătării. Literatura bună, tipărită în tiraje mici, se vinde pe sub tejghea la cunoştinţe.

Suplimentul literar-artistic al „Scânteii tineretului” anunţă amabil apariţia „Drumurilor lui Anton Pann” („de talentatul prozator C.M.”).

Imensă oboseală. Insomnie. Muzică de Haendel.

Marţi, 27 aprilie

Cinci ore cu maşina, zilnic, după orele de clasă. La şcoală, alegere de directoare (cu trei propuneri!) Sosesc acasă într-o totală stare de epuizare.

Profesorul de rusă Avram Lupu îmi aduce un exemplar din „Inostrannaia Literatura”. Grupajul „românesc” de proze începe cu nuvela „Viaţa pe scurt”. Într-o succintă notă bibliografică revista pomeneşte patru cărţi din scrierile mele (alese la întâmplare). M. Friedman, care face prezentarea, susţine că sunt „un scriitor al dramelor intime şi un cunoscător adânc al sufletului omenesc”.

Sâmbătă, 1 mai

La poligon. Apoi „traseul”. Botezatu îmi acordă 50% şanse să trec examenul. Bătrânul – sceptic. Sunt prea nervos, susţine. Se apropie ziua confruntării.

În Cişmigiu cu Dan şi Anca. Soare, dar încă frig. Plimbare pe aleile pustii la ora asta. Bem citronadă. Lacul cu sălciile plângătoare. Ici-colo câte un pensionar privind apatic desfăşurarea leneşă a primăverii.

Cinăm la Hilohi, în apartamentul său din preajma gării. Trei camere de bloc, modeste, cu un balcon ce dă spre curtea interioară plină de gunoaie. Tânăra doamnă Hilohi, drăguţă, rotunjoară, un fel de Saskia în miniatură, face oficiile casei. Pictează în umbra autoritară a maestrului. Petrecem bine. Glume groase. Ne întoarcem noaptea acasă cu tramvaiul.

Miercuri, 5 mai

Azi-dimineaţă febră mare. Frison. Chem doctoriţa de la circă, am gripă. Antibiotice, aspirină, „repaus la pat” (trei zile). Ce să fac? Peste cinci zile dau examen la miliţie. Disperat.

Telefonează Sorin Titel. Va scrie în „România literară” despre „Pann” dar mai amână trei-patru săptămâni pentru a crea un spaţiu între recenzia lui Cioculescu şi a lui. Îmi spune că Sorescu e implicat în ridicolul scandal al „meditaţiei transcendentale”. Derută în lumea intelectuală (şi spaimă, evident). Nimic în ziare despre „meditaţie”, doar zvonuri.

Din cauza bolii absentez la poligon. Cornelia îmi dă curaj. Iau droguri.

Joi, 6 mai

Mă simt mai bine (dar febră). O oră în poligon, apoi „traseul” cu Botezatu. Fac greşeli, în special la „depăşiri”. În cazul în care pierd examenul, voi fi reprogramat abia în octombrie.

Gh. Anca îmi trimite din Delhi un volum de versuri în engleză, sanscrită şi hindi cu o dedicaţie tandră şi o fotografie abracadabrantă. „Veniţi în India?” mă întreabă mai în glumă, mai în serios (sună ca textul unei reclame de companie aeriană).

Mitru îmi confirmă zvonurile despre „meditaţie”. Printre transcendentali: profesorul Şt. Milcu, Remus Răduleţ, Radulian (ministrul care mi-a înmânat la Cotroceni, cu ani în urmă, premiul „Pionierilor”).

Sâmbătă, 8 mai

Febra examenului de şoferie. Nervozitate. Colonelul Cujbă, colegul Corneliei de liceu (la Dorohoi) îşi pierde două ore cu mine ca să-mi arate „traseul” pe care obişnuiesc miliţienii să-i ducă pe aspiranţii la carnetul de şofer (piaţa Coşbuc, Academia Militară Tehnică, Şoseaua Viilor, spitalul T.B.C., cimitirul Belu, gara Filaret). Luăm prânzul împreună. Colonelul – drăguţ dar *terre-à-terre*. Seara, la poligonul „de examen” din Popeşti cu Bărbulescu. Fac ultimele „antrenamente”. Merg bine. Sunt sătul de poligoane, de maşini, de tot.

Tocesc până la 2 noaptea regulamentele de circulaţie rutieră pentru proba scrisă. Stupide. De patru săptămâni trăiesc în vis. Complet depersonalizat.

Luni, 10 mai

De dimineaţă (ora 7) până la 6 seara – examenul de şoferie. Sunt înştiinţat de către un plutonier major (mai vârstnic decât mine) că *am reuşit*. Copiii în culmea fericirii. Noaptea – insomnie.

Marţi, 11 mai

Mă întorc la şcoală. Ore cu elevii, după o săptămână de absenţă. În timpul liber dorm, sunt foarte obosit, lipsit de vlagă.

Îmi scrie Anca (din Delhi). Îmi cere un fragment din „Toamna, păsările...” pentru „Indian Literature”, care publică un număr dedicat literaturii noastre. Mă gândesc să dau o proză scurtă: „De ce e leul leu”, de pildă (15 pagini), sau „Fantezie pentru trompetă solo” (25 de pagini). Telefonat lui Ştefănescu-Drăgăneşti. E de acord să scrie versiunea englezească. „Dar nu prea repede, îmi spune, poate peste o lună, două...”

Joi, 13 mai

Sărbătoresc obţinerea carnetului de şoferie cu Hilohi, Elena Zarescu şi Ion Ruse. E prima oară când se întâlnesc la mine. Masă mare, vin. Petrecem „tinereşte”. Bancuri politice (cu Şeful) şi licenţioase. Elena, surâzând sfielnic, uşor jenată. Hilohi mi-a adus portretul meu în manieră cervantescă – excelent lucrat. Se spune că printre „transcendentali” s-ar număra şi Zoe Dumitrescu-Buşulenga.

Citesc presa restantă. Uşoară înviorare a prozei în „România literară”. Stereotipia paginării oboseşte.

Noaptea în fotoliu. Muzică de Bach.

Sâmbătă, 15 mai

Extemporale. Telefoane, pierdere de vreme. Suntem chemaţi, „promoţia” care a luat examenul, la miliţie, în Lucaci, pentru decernarea carnetelor de şoferie. Dar nu ni se înmânează aşa, oricum, trebuie să ascultăm mai întâi poliloghia şefului serviciului de circulaţie pe Capitală, maiorul Ruşi, care ne sfătuieşte profesoral să fim cuminţi, să nu fugim prea tare pe şosele, să nu bem, să dăm prioritate etc. Urmează un film documentar de groază, cu accidente de maşină, sânge, trupuri sfârtecate, picioare dizlocate, creieri risipiţi pe carosabil. Când ies afară, senzaţie de greaţă. Intru în biserică, rămân un sfert de oră în întuneric. Privesc icoanele afumate de pe catapeteasmă.

Linişte desăvârşită. O bătrânică înveşmântată în negru face mătănii în pronaos.

După-amiază, prima ieşire cu maşina (fără instructor!). Am dus-o pe Cornelia la Politehnică. Apoi, fac o plimbare cu copiii la „Şosea”. Oprim la lacul Herăstrău. Intrăm în parc, ne dăm în „roata lumii”, bem pepsi-cola la un bar de zi. Apus de soare. Yole alunecând pe apă.

Duminică, 16 mai

Soare, timp splendid. Plecăm la mânăstirea Ţigăneşti. Aglomeraţie pe şosea dar n-avem incidente. Popas la mânăstire. Stăreţia, lacul, maicile Eliconida şi Talida. După o oră luăm drumul spre Snagov. Cu vaporaşul la mânăstire, pe care o găsim în stare de paragină. Ne întâlnim cu Darie Novăceanu, schimb de vorbe, Darie – preocupat, e cu un grup de vilegiaturişti străini. Din curtea mânăstirii se vede, prin frunziş, acoperişul vilei „prezidenţiale”. Prânzim în parc. Întoarcerea acasă seara. Copiii încântaţi de promenadă. Viaţă boierească.

Vizită la Arié Matache, în Vatra Luminoasă. Primire afectuoasă. Chec, cafele. Propune să preia de la Gavrilă cartea despre Nicolae Filimon pe care, din păcate, încă n-am scris-o.

Joi, 20 mai

Primăvara instalată definitiv în Capitală. Zi însorită. Mers cu Trabantul la liceu (în premieră). Fac şapte ore cu elevii, frânt de oboseală. Se anunţă brigadă de inspecţie în şcoală. Agitaţie, nervozitate în cancelarie. Ce bine că n-au venit pe când îmi dam examenul de şoferie!

Discuţie cu Papadima (la telefon). Mă ţine o oră. Suveniruri despre Călinescu şi Arghezi, interesante, meritau înregistrate. Singurătatea îl ucide. Seara mă vizitează Duci şi Milică. Licitaţie. În pauze, bancuri cu Stăpânul (auzite de Milică de la Cajal).

Duminică, 23 mai

Îmi sărbătoresc (cu două zile întârziere) ziua onomastică: Bazil cu Nadia şi băiatul. Întindem masa în bibliotecă, pentru intimitate (idee a Corneliei). Bazil e azi superb, voios, volubil. Vorbim despre colegii din facultate, o bună parte dintre ei literatori. Ion, susţine el, e cel mai bine situat pentru posteritate – din promoţia noastră. Evită discuţia despre o eventuală reformă editorială. Practic, nu ştie. *Nu ştie nimeni*. Trăim de azi pe mâine, din ce ni se aruncă printre rânduri în „Scânteia".

Ieri, telefonat lui Betty, a citit volumul („Anonim flamand"), „e publicabil". „Rămâneţi în stilul dumneavoastră", susţine doamna. În zece zile va face o lectură nouă, „de redactare".

Corectez extemporale. Am 38 de rânduri (aproape 2000 de exemplare!). Disperare.

Marţi, 25 mai

Inspecţie. Teroare în cancelarie. Colegele, care de obicei stau la taclale minute în şir după ce sună de intrare, îşi iau acum la subţioară catalogul şi năvălesc pe uşă în cea mai mare grabă.

Telefonează (în lipsă) Hinoveanu. Întreabă pentru care dintre edituri optez: Craiova, „Eminescu" sau „Cartea Românească". „Craiova", îi răspunde Cornelia cu seninătate. Schimb de cuvinte reverenţioase, salamalecuri. Primesc corespondenţă din Casablanca de la Bebe Ogrezeanu. S-au instalat, sunt bine. Din păcate, nu ştiu despre oraş mai multe decât am putut afla din filmul „clasic" al lui Curtiz, cu Ingrid Bergman şi Humphrey Bogart.

Noaptea, în fotoliu. Versuri de Nichita („Respirări") cu muzică de Haydn.

Sâmbătă, 29 mai

Seria care a absolvit acum zece ani liceul sărbătoreşte evenimentul în sala de gimnastică. Flori, lacrimi. Majoritatea fetelor sunt mame, unele cu doi copii. Se confesează, îşi povestesc cu emoţie „viaţa”. Trei-patru au „promovat”, lucrează la sector, la municipiu. Au morgă. Sunt îmbrăcate „scump” dar fără gust. Rujate, pomădate, par nişte biete paţachine. După încheierea festivităţii se strigă catalogul. Fotografii. Profit de clipele în care fotograful face poze şi fug hoţeşte, „chiulesc” de la banchetul organizat la un restaurant din centru.

Telefonează Delia Damirescu. Mă pune să optez (pentru 1983) între „Ion Creangă” şi „Cartea Românească”, se întocmesc din vreme „planuri unice”. Aleg după o scurtă ezitare „Cartea”. Delia se scuză, aşa sunt vremurile, zice, avem instrucţiuni severe, ce putem face? Ticăloasă, profesiunea asta, de redactor.

Citesc „Balcania” de Fănuş Neagu. Nici o emoţie. Eroii lui vorbesc, fără excepţie, până la monotonie, limba autorului, ca personajele lui Teodoreanu.

Duminică, 30 mai

Prima aventură automobilistică după examen: Bucureşti – Nucet – Târgovişte – Dealu – Pucioasa – Sinaia – Bucureşti (310 kilometri). Plecăm toţi patru la 7 dimineaţa. „Gonesc” cu 70 pe oră, şoseaua goală. Găsesc Nucetul scăldat în soare şi verdeaţă. Melancolii, vagi amintiri din tinereţe. Şcoala e aceeaşi dar oamenii sunt alţii. Din toţi salariaţii din perioada 1959-1961 nu-i mai găsesc aici decât pe paznicul de noapte Marin şi pe Aneta de la bucătărie: bătrâni, acoperiţi de riduri. Colind prin şcoală, prin ateliere, văd „apartamentul” unde am locuit doi ani. La staţiunea de cercetări piscicole îl întâlnesc pe inginerul Nichiteanu, fost profesor. Pălăvrăgim. Băiatul lui, violonist în orchestra radio-televiziunii, e căsătorit cu fata unui colonel din garda personală a Stăpânului.

Colonelul, spune Nichiteanu, s-a pensionat „de boală” din cauza durerilor de cap îngrozitoare pricinuite de bătutul pasului de defilare.

La Târgovişte – în jurul prânzului. Vizităm oraşul, bisericile vechi, turnul Chindiei, tot. Urcăm la Dealu. Tihnă. Cornelia se închină la icoane. Momente de odihnă. Pe urmă, în premieră la Pucioasa. Oraş sărac, cu vile nefăţoase (îmi aminteşte de Ocniţa). Intrăm la nea Enache, ultimul director la Nucet (în ’61). Trataţie cu miere de salcâm şi apă rece. Bătrânul (80 de ani) se ţine bine. Mic, îndesat, păr alb, figură de boxer uşor vulgară. Suveniruri comune de la şcoală. Pe drumul spre Sinaia, pană de motor, maşina nu mai merge, habar n-am ce are, trag pe dreapta. Un miliţian de treabă opreşte un Trabant. Şoferul scormoneşte un sfert de oră prin măruntaiele motorului, „daţi cheie”, zice, pornim.

Ajungem în Bucureşti pe întuneric. Debarcăm. Intrăm în casă, sună telefonul, Mitru. Era îngrijorat de soarta noastră!

Marţi, 1 iunie

Corectez teze. Corvoadă înfiorătoare, pogoane de hârtie imbecilă. Pierdut trei ore la *service*-ul din Colentina ca să-mi repar Trabantul. Maşina îmi consumă o bună parte din timpul liber. Mecanicul (i se zice, nu ştiu de ce, „Americanul”) mă tratează ca pe un gunoi. E vremea lor, a „oamenilor muncii”.

De serviciu la şcoală până la 9 seara.

Au început lucrările plenarei Comitetului Central pe teme ideologice. Vuieşte presa de articole propagandistice. Cu prilejul marilor evenimente ies la lumină condeie ruginite, uitate în trecutul literaturii „proletcult”.

Duminică, 6 iunie

Întâlnire, la restaurantul „Mioriţa”, lângă lacul Herăstrău, cu colegii de la Lahovary (35 de

ani de la absolvire). Masă întinsă. Doar Trincă, dintre cadrele didactice. Printre colegi: Milică Măgureanu, Ţugulea, Oprişescu, Picu Olănescu, Sandu Olănescu, Radu Demetrescu, Nicu David, Gheorghescu, Jitaru, Seniatinski, Lică Cârstea, Alexandrescu, Scârlătoiu, V. Constantinescu. Aud că au murit, de când nu ne-am mai întâlnit, Paul Crişan şi Pârvulescu (nepot direct al mahărului din „vechea gardă"). În fapt, agapă tristă. Băieţii, obosiţi, bând vin amestecat cu pepsi. Nevestele, împopoţonate, jalnice în efortul lor de a face faţă vârstei. Reverii. Aceste mese devenite tradiţionale au rămas, cu timpul, singurul prilej de a ne mai întâlni cu tinereţea.

Citesc, nu fără plăcere, „Viziunea vizuinii" de Sorescu. Se aude că a fost „iertat" de erezia „meditaţiei transcendentale" în urma intervenţiei lui Păunescu, care ar fi cerut audienţă *sus*.

Miercuri, 9 iunie

Sfârşit de an şcolar. Activităţi diverse. Teze. Închei situaţia anuală la cinci clase. Febrilitate în cancelarie, se apropie vacanţa.

Telefonat lui Hinoveanu, luni merg la Editură, se oferă să-mi reţină o cameră la „Jiul". Vreau să predau „Balul" în forma sa definitivă.

Zarescu îmi spune că Gh. Cârstea se pensionează. Tristeţe. S-a purtat cu mine exemplar, atât cât i-a îngăduit condiţia de activist de încredere al Partidului.

„Culoarea visurilor mele" – carte de conversaţii (delectante) cu Miró.

Vineri, 11 iunie

Ore la şcoală apoi la Râmnic cu maşina (fără „evenimente"). Ajung la 6 seara. Drum la cimitir. Mormintele părţilor acoperite cu flori proaspete. Aprind o lumânare. Momente de mare linişte şi relaxare.

Vizită lui Lică. Mă primeşte în curte, sub umbrar. Se lasă întunericul. Bem vin din pivniţele gazdei. Îi dau „Memoria Râmnicului” pentru o rudă emigrată în Canada. În urbe, îmi spune Lică, e lipsă de benzină. Nici un strop. Mă tem să nu rămân în pană la Craiova.

Sâmbătă, 12 iunie

Oraşul la lumina zilei. Centrul în schimbare. Din perimetrul promenadei de odinioară nu s-a păstrat decât clădirea „Casei ofiţerilor”. Terasa a dispărut. Ca să mascheze Bărăţia (şi semnificaţia catolicismului în Râmnic) autorităţile locale au ridicat un bloc pe amplasamentul vechii pieţe a urbei. Imaginea „înnoită” a Râmnicului e de un absurd sinistru. Casa lui Anton Pann stă încă în picioare. Se demolează strada Ştirbei Vodă. Oraşul copilăriei mele a devenit în anii de pe urmă străin, ostil, hain.

La ziar. Discuţie cu Cârstea (a venit de acasă pentru mine, cu maşina). Vorbim despre situaţia disperată a presei. Cafele. Încearcă să-şi mascheze deznădejdea pensionării iminente cu o veselie prost jucată. Fumează ţigară după ţigară. Degetele galbene de nicotină îi tremură penibil.

Drum la Episcopie. Sunt primit de Prea Sfinţitul Gherasim. E vesel, plin de viaţă, afectuos. Mă roagă să-i periez stilistic lucrarea despre mânăstirea Govora, la care tocmai scrie. Aflu că Bardaşu e mare staroste la Culte pe judeţ.

Seara – acasă, pe băncuţa din curte, de sub liliac, unde stăteam cu tata la taclale. Îi duc lipsa.

Luni, 14 iunie

Pornesc din Râmnic cu Trabantul la şapte dimineaţa. Timp splendid, soare. Şoseaua limpede. La nouă sunt în reşedinţa Banilor. Opresc la „Scrisul”. Ilarie Hinoveanu lipseşte (e în Capitală).

Îl găsesc pe Vlad. În maximum o oră îmi termin treburile: colaţionez pe exemplarul Editurii modificările făcute de mine la lectura a treia. Trec pe la „Ramuri”: Duţescu, Tunsoiu, Diaconescu, Dumitrache. Le cer benzină, am rezervorul gol. Degeaba, şi ei duc lipsă. Ce să fac? Plec din Craiova la ora două după-masă. Din fericire găsesc benzină la periferia Slatinei, după o coadă de o oră. Ajung acasă frânt de oboseală, pe lumină.

Dau telefoane. Donoiu a citit volumul (a doua oară), nu are „observaţii”. Mâine îl depune la „conducere”. Gavrilă mă anunţă că pe 23 iau banii pentru „Pann”. Se va lupta, îmi spune, să-l includă pe „Filimon” în planul pe 1984. Rămân târziu, în noapte, cu lumina stinsă. Tramvaiele îndreptându-se cu zgomot spre depou.

Miercuri, 16 iunie

Soseşte în şcoala noastră, pentru o întâlnire cu elevii, Ion Hobana. E primit în cabinetul de ştiinţe sociale. Lume multă. Îmi revine obligaţia să-l „prezint” auditoriului. Vorbeşte doct despre literatura ştiinţifico-fantastică. Copiii par interesaţi, pun întrebări isteţe. Totul iese bine, slavă Domnului. Dintre profesori: doamnele Stoica, Macarie, Clujeanu, Cramariuc, care au făcut oficiile de gazdă: cafea, fursecuri, un pahar de vin.

În „Istoria poeziei româneşti” (apariţie recentă) Mircea Scarlat îl desfiinţează fără să clipească pe Anton Pann. Articolul e scris cu oarecare eleganţă. „Povestea vorbei”, susţine autorul, place fiindcă e prost citită (!). „Lecturile” lui Eminescu, Blaga, Barbu, Pillat, Arghezi şi ale altor mari poeţi sunt pur şi simplu ignorate. „Curajul” demolator al tânărului istoric literar e de o naivitate absolut cuceritoare.

Luni, 21 iunie

Cu Cornelia la Tâncăbeşti, în vizită la familia Mestecăneanu. Primire afectuoasă. Domeniul în care vieţuiesc – un paradis mignon şi graţios: curte întinsă, acareturi, umbrar, viţă de vie, ogradă şi pomet. Nimic strident. Totul pare comandat după jurnale americane de amenajări rurale. Cornelia culege cireşe din pom ca în copilărie. Cină în curte: peşte, caş proaspăt cu mămăliguţă şi smântână, sirop de smeură. Ne amintim de vremurile când locuiam în Labirint. Petrecem două ore încântătoare. Parfum de tei, lătratul câinilor în amurg. La ora nouă seara suntem acasă.

Aflu de la Mitru că Ion Traian Ştefănescu, fost ministru al tineretului, a fost numit deunăzi vicepreşedinte la Cultură. Ieri, de serviciu în şcoală întreaga dimineaţă. Extemporale.

Citesc „Sfidarea mondială” de Jean Jacques Servan Schreiber.

Joi, 24 iunie

Azi au început lucrările Congresului culturii şi educaţiei socialiste. Trăim nemernic, din congrese în congrese. În vremea asta, magazinele alimentare sunt pustii (muştar, conserve). Totul s-a scumpit enorm. Cafeaua se vinde amestecată cu „diverse”. Zile grele.

Telefonează Zoe Boicescu. Vin de la mare, odihniţi, bronzaţi.

Luat banii, ieri, la „Fond”, pe „Anton Pann”. La coadă, pălăvrăgesc cu Tudor, tânăr, vesel, plin de idei şi iniţiative. Seara mă vizitează Duci şi Milică. Licitaţie. Distracţie ieftină, reconfortantă.

Duminică, 27 iunie

Hilohi mă invită să vedem biserica pictată recent de el într-o comună, undeva, prin Dâmboviţa. Plecăm de dimineaţă cu Trabantul. Zi frumoasă, cerul de cristal. Traseul: Ploieşti, Moreni, apoi, pe o şosea, sub dealuri, spre Bezdead, într-o comună, Vişineşti, fără virtuţi

turistice deosebite. Biserica – modestă, a fost pictată de Hilohi, împreună cu nevastă-sa, în ultimii doi ani. Pictura, frumoasă, vag convenţională, nu depăşeşte condiţia frescelor de gen. Portretele de sfinţi sunt foarte expresive. Ansamblul, însă, e prea decorativ, făcând concesie, poate, gustului precar al preotului. Luăm prânzul într-un crâng „la iarbă verde”. Nevestele desfac „boccelele” cu bunătăţuri, petrecem. Glume politice (cu Şeful) în care Hilohi e mare meşter. Haz de necaz. Ne întoarcem după-masă prin Târgovişte, unde avem o pană de motor de două ore. Ajuns acasă, în Griviţei, maestrul constată că şi-a uitat în iarbă trepiedul aparatului de fotografiat marca Nikon.

Miercuri, 30 iunie

La teatrul „Ion Creangă” cu Mitru, invitat de Heica. Piesa lui J. Mortimer, cu subiect la modă („meditaţia transcendentală”) – insalubră. În pauză ne strecurăm afară ca hoţii, de teamă să nu fim surprinşi de ochiul binevoitoarei gazde. Ne amuzăm ca doi copii care trag chiulul. Apoi, la Mitru acasă. Bem suc de fructe şi bârfim regimul. Au fost momente când ne-am simţit ferice, ca odinioară.

Încep „campania” Filimon. Cinci ore la biblioteca Academiei. Bibliografia – imensă, cu mult mai mare decât îmi închipuisem. Dar subiectul merită, e *fascinant*.

Sâmbătă, 3 iulie

Căldură tropicală. Fac cerere la Uniunea Scriitorilor pentru recomandare în vederea eliberării paşaportului cu care intenţionez să zbor în India. Drumul cu avionul mă costă 30 de mii de lei (zece salarii!). Intru la Hobana, îmi face

cunoştinţă cu Alexandru Balaci, băţos, scrobit, pedant.

Ne vizitează familia Hilohi. Maestrul – în mare vervă, ne toarnă o sumedenie de bancuri, e o adevărată mină. Bem vin mânăstiresc, de la Episcopia Râmnicului.

Micromonografia „N. Filimon” de G. Ivaşcu – debilă. Sper să produc ceva de mult mai bună calitate.

Marţi, 6 iulie

Reiau „Ciocoii”. Fac adnotări pe text. Pasaje de mare frumuseţe. Încep să am idee de „structura” în mare a monografiei. M-am aprovizionat cu un teanc de cărţi de la biblioteca de pe Bosianu. Seara merg cu Cornelia să cumpăr miere.

Telefonat Ada Orleanu. Mâine noapte vor lua acceleratul spre Valea Vinului. Mâhnită că Măculescu nu i-a citit încă volumul pe care-l ţine în sertare de un an de zile. E inexplicabil cum un om de calitatea lui se poate comporta cu o *doamnă* în modul acesta.

Se aude că Piersic şi Mădălin Voicu (fiul violonistului) au fost energic molestaţi de haidamacii lui Nicu Ceauşescu. Apocalipsă.

Vineri, 9 iulie

Citesc „Escursiuni...” şi adnotez. Apoi, trei ore în Biblioteca Academiei. Căldură mare.

Ieri, semifinalele campionatului mondial de fotbal, văzute la televizor (cu Dan), pe posturile bulgăreşti, prin amabilitatea inginerului Sică Bercescu, care ne-a invitat în garsoniera lui din Dristor.

Luni, 12 iulie

„Casa Scânteii”. Discuţie cu Delia Damirescu şi Gh. D. Vasile (pentru Tamaş). Delia mă consiliază să abordez cu V. Gafiţa includerea „Ancuţei” în planul pe 1983. Gafiţa, însă, e la şef,

renunţ. Vizită (în premieră) la Tudor, în redacţia „Erei socialiste”. Fotolii moi, perdele, marmură. Tudor – bucuros că mă revede. Îmi face cunoştinţă cu un regizor (ins şters, fără „amprente” de personalitate), care-i va pune în scenă o piesă la teatrul „Vasilescu”.

Descindere la Uniunea Scriitorilor. Bădilă îmi aruncă în braţe un vraf de formulare necesare pentru plecarea (vag probabilă) în India. Schimb vorbe cu Sorescu (care-mi mulţumeşte pentru „Anton Pann”), E. Simion, R. Boureanu. La preşedinte – coadă ca la carne (majoritatea anonimi). Las cerere pentru cazare la Valea Vinului.

Finala campionatului mondial de fotbal, în prezenţa preşedintelui Italiei, regelui Spaniei şi cancelarului Germaniei. Fotbalul a luat în veacul nostru (cea de-a doua jumătate) locul turnirurilor din evul mediu.

Lucrez cu oarecare spor la „Filimon”. „Escursiuni...”, „Mateo Cipriani”. Scot fişe. Plictiseală. Memorialistica maestrului – firavă, ca şi proza scurtă, de altminteri.

Marţi, 13 iulie

Găsesc la biblioteca Uniunii Scriitorilor, destul de bine înzestrată, o sumedenie de cărţi din lista bibliografiei Filimon. Cucoana care gospodăreşte biblioteca – coafată, parfumată, îndatoritoare. Iau patru cărţi din listă. Încăperea miroase a tutun şi aromă de cafea. Intim. Taclale.

Rezolv corespondenţă. Completat formularistica pentru plecarea în India, urmează aprobarea Consiliului Culturii. Delia promite (telefonic) că-mi citeşte cartea în septembrie, de îndată ce se întoarce din concediu.

Mă vizitează Emil Stănescu. Îmi arată diploma de arhitect şi câteva lucrări de grafică. A fost repartizat la Alba-Iulia. Speranţe tinereşti. Nervozitate, nerăbdare în faţa viitorului. O oră de

mare bucurie sufletească. Ne despărţim cu gândul (neexprimat) că o să ne vedem din ce în ce mai rar de acum înainte.

Miercuri, 14 iulie

Merg cu Dănuţ la Mărţişor, în marginea oraşului. Decor idilic. Întâmplarea face ca tocmai astăzi să se facă pomenirea a cincisprezece ani de la intrarea în nefiinţă a poetului. Ograda plină de persoane îmbrăcate la haină şi cravată. Mitzura împlineşte fără har oficiile de gazdă. Scurtă slujbă, pe urmă tradiţionala masă comemorativă. Se ţin oraţii. Preotul mă asigură solemn, în timp ce înfulecă un copan de pui, că Arghezi credea în Dumnezeu, de parcă ar fi fost nevoie de confirmarea lui de cleric. Câţiva bătrâni (între care N. Sânzianu) şi un domn Sabău, muzeograful, „fac conversaţia”. Atmosferă tristă. După, vizităm tipografia, casa şi ne reculegem la mormântul poetului şi al Paraschivei, din curtea „vilei”.

Scrisoare de la Bebe Ogrezeanu din Maroc. Impresii, comentarii (prudente). Se pare că profesorii sunt foarte atent supravegheaţi de ochiul ager al Stăpânului.

Lucrez la „Filimon”. Scot fişe.

Joi, 15 iulie

Plimbare cu familia Mitru şi Dănuţ la Ţigăneşti. E prima oară când Mitru se încumetă să urce în Trabantul meu. Drum splendid, soare. Vânt de vară. Biserica – frumoasă, albă, pare pregătită pentru o vizită oficială. Dulceaţă, apă rece la măicuţa Eliconida. A îmbătrânit, i-au căzut dinţii. Cerdacul caselor – o bucurie. Pădurea, lacul. Spre prânz ne ducem la Snagov. Hălăduim trei ore prin parcul pustiit de lume. Cânt de păsărele. Frunzişul amestecat cu resturi de mâncare, conserve goale, ziare sfâşiate rămase după *week-end*. La ora şase seara suntem acasă.

Citesc de două zile cronicile muzicale ale lui Nicolae Filimon. Surprinzător de bine scrise. Mi-am procurat „N.F.” de Călinescu.

Luni, 19 iulie

Ne pregătim de escapada cu maşina în vestul ţării. Bagaje. Telefonat la Râmnic. Lică îmi dă asigurări că mă aprovizionează cu benzină. Trec pe la şcoală, şedinţă scurtă, fleacuri. Vorbesc cu directoarea. Totul e O.K.

Seara ne vizitează Mitru cu soţia. Bârfim orânduirea. La plecare, pelerinaj la Schitul Maicilor. Îi conducem până sus, în deal, la Sf. Vineri.

Citit „N. Filimon” de Henri Zalis. Produs imund, proletcultist, netrebnic.

Vineri, 23 iulie

Plecăm din Bucureşti la 7 dimineaţa. Oprire la Piteşti. Biserica Domnească (închisă), centrul. La Râmnic ne instalăm în casa bătrânească, întristător de goală.

După-amiază drum la Govora. Iau de la librărie „Gala Galaction” de Gh. Cunescu (carte lăudată de Cioculescu în „România literară”) pentru a afla cerinţele colecţiei („Pe urmele lui...”). La întoarcere îl vizităm pe nenea Valerică. Dulceaţă de cireşe amare, apă rece. Vorbim de tata, de anii tulburi ai războiului, de ocupaţia rusească. Satul, noaptea, amintindu-mi de copilărie.

Sâmbătă, 24 iulie

Pierd două ore în *Service* ca să-mi repar maşina. Apoi, la Marinoiu, Tamaş şi Lazăr pentru bibliografia Filimon. Lazăr a primit de la Popescu-Rebus Anuarul Seminarului pe anul 1903 pe care promite să mi-l împrumute.

Călimăneşti. Îmi duc familia la vila Cantacuzino. Maşini în curte, vila plină. În odaia mea s-a instalat o bătrânică, bat la uşă, mă întreabă „Ce vrei maică?”, nu-mi înţelege curiozitatea de a

revedea culcuşul unde am scris atâtea ierni de-a rândul. În Ostrov lucrările trenează. Schitul. Podul cel nou e gata. Ne deplasăm la Cozia. Cornelia şi copiii se închină la icoane. Sub zidurile chinoviei – lucrări de „amenajare", se fac întărituri din piatră. Barajul fură peisajului candoarea şi tihna multiseculară. Ne întoarcem în Râmnic după 9 seara. Iau benzină.

Duminică, 25 iulie

Ne îmbarcăm la 9 dimineaţa în Trabant. Curtea de Argeş (după 15 ani!). Oraşul – pitoresc, curat, simpatic. Biblioteca, instalată într-o casă veche, boierească, acoperită cu glicină. Curtea Domnească, ruinele, complexul feudal. Zăbovim o oră la mânăstirea lui Neagoe. Fântâna legendară. Copiii entuziasmaţi. Luăm prânzul la baraj într-un decor fantastic, ireal. Plecăm apoi la Câmpulung pe un drum de ţară plin de gropi (35 de kilometri). La Câmpulung – oraşul („strada mare"), Curtea Domnească, Bărăţia. Fugim la Nămăeşti, se lasă seara. Un sfert de oră la casa memorială Topârceanu. Mânăstirea nu mă mai emoţionează ca altădată, când m-a vizitat aici familia Mitru, după primirea premiului pentru dramaturgie al C.S.C.A.

Întoarcerea la Râmnic prin Piteşti. E noapte. Ploaie torenţială pe Dealul Negru, conduc orbeşte, norocul ne aduce acasă întregi şi teferi.

Luni, 26 iulie

Oboseală după escapada argeşeană. Descind la „Orizont". Intru în biroul lui Constantin Bulacu, noul redactor-şef, care miroase dezagreabil a băutură (e abia 10 dimineaţa!). Amabil dar fără căldura cu care eram primit de Cârstea. A dispus să mi se taie 100 de lei (a treia parte) din onorariul cu care mi s-au plătit de-a lungul anilor recenziile (economii, restricţii... etc.). Mă invită să colaborez în continuare. Vizită, apoi, lui Lazăr, la Biblioteca

judeţeană. Se scuză că n-a avut răgaz să-mi caute în fişiere bibliografia pentru Nicolae Filimon. La Costea Marinoiu cumpăr „Istoria...” lui Călinescu pe care intenţionez să i-o fac cadou lui Hilohi. Prin faţa Poştei o întâlnesc pe doamna Rori Cristescu. Bătrână, aproape oarbă, urmează să se opereze de cataractă. E speriată, plânge. Îşi şterge ochii cu o batistă parfumată.

Plimbare, după-amiază, la Olăneşti. Iau „Teatrul la români” de D.C. Ollănescu-Ascanio (pentru bibliografia Filimon). Drum până la izvorul 24, apoi la mica biserică din lemn („a lui Horea”). Vedere splendidă a oraşului în asfinţit. Ne oprim, la întoarcere, la schitul Sărăcineşti unde fiinţează un azil de oameni vârstnici. Biserica, frumoasă (dar neîngrijită), din epoca lui Brâncoveanu. Miroase a mâncare de cazarmă. Bătrânii trăiesc într-o cumplită mizerie fizică, sunt subnutriţi, bolnavi, murdari, nebărbieriţi, scheletici sau pur şi simplu arieraţi mintal. Foiesc prin curte. Toţi ochii se îndreaptă asupra noastră cu un soi de curiozitate agresivă, inchizitorială. Ieşim din incinta mânăstirii repede. Am sentimentul stupid al culpabilităţii amestecat cu o imensă, neputincioasă milă.

Zăbovim, în Păuşeşti, la Valentina. Trataţie cu miere şi apă din fântână. Un raft cu cărţi, covoare ţărăneşti, decor „specific”. În curtea înverzită mişună găini şi alte orătănii. Apus de soare. Valentina ne arată câteva icoane pictate de Dominik Nicol şi două cărţi (le am acasă) editate la New York, e foarte mândră de creaţia artistică a feciorului. Dar trebuie să plecăm, s-a făcut seară, suntem conduşi până la poartă. Pupături, bezele.

Marţi, 27 iulie

Plecăm din Râmnic la ora 9. Plouă torenţial. La prânz suntem la Tg. Jiu, după un drum în care am şofat crispat, nervos, bolnav de umezeală. Ne rezervăm o garsonieră şi un apartament la hotelul

„Jiul”. Vizităm oraşul, nimic interesant în afara parcului din centru, pe care şi-a pus Brâncuşi amprenta genială.

După-amiază – drum la Tismana. Ne oprim la Hobiţa ca să vedem căsuţa în care s-a născut maestrul. Impresie extraordinară. Ghidul, profesor de română, ne turuie o lecţie pe care a debitat-o, penibil, de mii de ori. Căsuţa, arhaică, pitică, e de un pitoresc inexprimabil.

Ajungem la Tismana odată cu apusul soarelui. După apariţia lui „Pann”, Tismana îmi apare mult mai familiară. Rămânem o oră la taifas cu maicile, e linişte desăvârşită. Codrul. Din păcate trebuie să ne întoarcem, se lasă întunericul. Luăm cina la hotelul „Jiul”. Frânt de oboseală.

Miercuri, 28 iulie

Noapte proastă, somn agitat, coşmaruri. Plecăm spre Hunedoara dis-de-dimineaţă. Plouă, drumul lunecos. Trec pentru prima oară cu maşina prin Valea Jiului. Natură acaparatoare, peisaj sălbatic. Oprire la Sf. Maria Orlea, biserică din secolul al XIII-lea, aşezată ca un memento în coasta drumului. Popas la Petroşani, vedem oraşul, conglomerat de blocuri murdare, insalubre. Centrul în plină reconstrucţie. Moloz, buldozere, tractoare. Oraş muncitoresc. Bărbaţi în salopetă, femei dizgraţioase, prost îmbrăcate. Universitatea. Mâncăm gogoşi în stradă, ca vagabonzii, sunt calde, ne pufneşte râsul.

Pornim din nou, prima oprire la Haţeg – fără istoric. Ajungem în Hunedoara la ora 14. Ne instalăm la Gică (eu şi Dan) şi la Fănică (Anca şi Cornelia). Stăm în acelaşi bloc urât, înghesuit, expresie a arhitecturii noi, socialiste. Telefonat lui Iv Martinovici, s-a despărţit şi de soţia a doua (ce tip!). E foarte deprimat dar bucuros că mă aude. Promisiuni de revedere.

Joi, 29 iulie

Scurtă escapadă transilvană: Hunedoara – Orăştie – Sebeş – Alba-Iulia – Hunedoara. Pornim la drum, pe ploaie, la 9 dimineaţa. Bună dispoziţie, totuşi. Orăştie nu prezintă importanţă. Sebeşul, în schimb, are o anumită eleganţă vetustă, „un stil". Străzi mici, înguste. Catedrala – magnifică, domină cu autoritate urbea. Trecem prin Lancrăm fără să identificăm casa lui Blaga. Descoperim în schimb casa lui Vlaicu din Biţinţi. Plouă tot timpul, plouă cu bulboane. Trei ore în Alba-Iulia. Oraşul nou – banal, salvat de la anonimat doar de grădini şi parcuri fastuoase. Cetatea. Casa Unirii, Poarta, biblioteca Bathyaneum (închisă). Custodele bisericii catolice refuză să ne lase înăuntru, nu suntem unguri, zice, ce ne interesează catedrala? Norocul face ca în momentul în care negociam (în plină ploaie) să apară un grup de excursionişti maghiari (cinci fete, trei băieţi), custodele deschide poarta graţios, ne strecurăm înăuntru împreună cu vizitatorii, copiii fericiţi. Călătoria de întoarcere obositoare. Ploaie.

Seara la Zleşt, comună lângă Hunedoara, unde vedem biserica pictată de Nicolae Hilohi cu ani în urmă. Pictura în frescă – excepţională, superioară celei executate de maestru la Vişineşti. La preot, în „salon" (velinţe ţărăneşti, ceramică). Popa, deştept, ironic, hâtru ne evocă întâmplări terifiante din vremea ocupării de către ruşi a Basarabiei, în 1940.

Taclale cu Gică până la unu noaptea.

Vineri, 30 iulie

Mă hotărăsc, cu Gică, să plecăm – eu cu Trabantul, el cu Dacia – la Densuş. Avem norocul să-l găsim pe preot (se pregătea pentru o nuntă) care ne dă detalii asupra bisericii datând din secolul al XIII-lea. Construcţia, ciudată, e o fermecătoare monstruozitate arhitectonică. Atracţia ei stă nu numai în stil ci şi în modul rustic şi compozit în care a fost cioplită. Se spune că

pietrele lăcaşului ar proveni din vechile ruine ale cetăţii Ulpia Traiana. Vizităm, apoi, cu emoţie, cetatea romană. Aflăm că săpăturile au fost efectuate în ultimele două decenii. La întoarcere, după Haţeg, ne oprim la rezervaţia de zimbri. E prima oară când văd aievea zimbri, faptul mă tulbură în mod inexplicabil. Jivinele, privite de aproape, par un răspuns posibil la întrebări venite dintr-o istorie ceţoasă. Un zimbru se apropie de plasa rezervaţiei, îi dăm un braţ de fân, mănâncă liniştit, platonic, cu ochi apoşi, îmi aminteşte retorica romanelor lui Sadoveanu.

După-amiază mergem cu maşina la Ghelari ca să vedem biserica – mândrie a populaţiei din zonă. Lăcaşul e o replică orgolioasă dată ctitoriei lui Ferdinand de pe meleagurile Alba-Iuliei. Dimensiuni de catedrală, risipă de materiale şi culoare, lux. Pictura (Niţulescu) agreabilă. Ieşim afară. am câteva momente senzaţia că sunt tânăr, s-a făcut răcoare (e opt seara), visez cu ochii limpezi în vecinătatea ameţitoare a munţilor.

Ne încheiem periplul, la insistenţele lui Gică, la Cinciş. Drum bun, asfalt. Bem pepsi-cola într-un local pe malul lacului (zis „Casa Albă”). Pe fundul lacului de acumulare zace un sat (ca în romanele baroce ale veacului al XVIII-lea). Când scade apa (în timp de secetă), la suprafaţă apare dintre valuri turla acoperită de verdeaţă a bisericii, blestem şi ameninţare adresate istoriei ultimelor trei decenii.

Sâmbătă, 31 iulie

Trei ore cu Dănuţ în laminorul de „profile mici” unde munceşte de ani de zile Gică. Un iad posibil, gigantesc, în care oamenii lucrează goi până la brâu, într-o căldură înăbuşitoare. Vizităm totul, cu şart şi cu o încăpăţânare de reporter. „Filmul” e impresionant, mai apropiat de reportajele înnegrite de cărbune ale lui Bogza decât de articolele mincinoase din „Scânteia”. De neînchipuit cum pot „să lucre” oamenii în condiţii

pe care nu le-ar fi imaginat nici Marx. Parcurgem 600 de metri de-a lungul unei hale uriaşe însoţiţi de urletul metodic al maşinilor. Discuţie cu muncitorii. Nu prea au chef de vorbă. O ceaţă densă de praf industrial ne taie răsuflarea. Dogoarea incandescentă a lingourilor. Spectacol insolit, la urma urmei. La ieşire, acelaşi sentiment de fericire-uşurare pe care l-am simţit când am ieşit din minele de cupru din Valea Vinului.

La Deva. Oraşul, librăriile. Cetatea. Statuia „doctorului" Petru Groza sub cetate. Îi luăm pe Peter şi Monica şi mergem la Bobâlna pe „domeniile" lui Gligor Haşa. O vilă mică – gen *cottage* – acoperită cu verdeaţă. Haşa – distant, stingher, tăcut, impresie cenuşie. Gică şi Anca fac baie sub cascada cu apă termală din apropierea vilei. Plictiseală. Ne întoarcem pe întuneric, drum prost, plin de hârtoape.

Luni, 2 august

După o noapte agitată (insomnie) ne îmbarcăm la 7 dimineaţa, plecăm spre Râmnic. La Sebeş iau „Luceafărul". Surpriză: Ungheanu scrie despre „Pann". Recenzie amplă, minuţioasă, fără virtuţi artistice – dar favorabilă. Consideră că volumul e cea mai bună monografie a poetului de până acum. O oră în Sibiu. Oraşul vechi, muzeul Brukenthal, prin magazine. Astra, Ursulinele. Cumpăr din centru (frumoasă librărie) „Opere" de Filimon, o biografie a lui Cromwell şi „Întoarcerea autorului" de Simion. Ne oprim la Şelimbăr, copiii vor să vadă monumentul închinat memoriei lui Mihai Viteazu. Drumul până la Lotru – splendid. Ne abatem spre Brezoi, apoi la Voineasa. Staţiunea – îmbietoare, tributară peisajului. Amenajările turistice, meschine. Impresie de provizorat. Bem pepsi-cola pe terasa unui mic restaurant din centru. Se lasă întunericul. Fugim acasă. Ajungem frânţi de oboseală. Copiii fericiţi. E zece noaptea.

Ieri, vizitat cu Dan castelul Huniazilor. E prima oară când îl văd amenajat. Sălile dietei şi cavalerilor sunt remarcabile. În rest, pustietate şi paragină.

Marţi, 3 august

Râmnicu Vâlcea. Zi încărcată. Vizită la „Orizont”. Bulacu promite să-mi procure ulei amestec (de Trabant), indispensabil pentru a putea ajunge cu maşina în Capitală. Amabil, fără afecţiune. Inhibat.

Descindere la Biblioteca judeţeană. Lazăr îmi pune în braţe un teanc de cărţi din fondul de împrumut, pentru bibliografia Filimon. Promite că sâmbătă îmi va da şi cărţile din fondul documentar al instituţiei. Am adunat mai mult de jumătate din volumele trebuitoare monografiei.

Vizită la Prea Sfinţitul Gherasim (toată familia). Primire caldă. Îl are ca oaspete, într-o chilie învecinată, pe Virgil Cândea, pe care mi-l prezintă. Trataţie cu zmeurată. Vorbim de una-alta. Mă întreabă dacă sunt membru de partid! Îmi dăruieşte „Dicţionarul de teologie ortodoxă” şi o carte de rugăciuni legată.

Seara, la cimitir. Cornelia curăţă mormintele de iarbă. Discuţie cu doamna Angelescu, soţia regretatului profesor de română. Se face întuneric. O doamnă plânge molcom lângă o cruce.

Miercuri, 4 august

Plecăm la 9 dimineaţa. Copiii veseli. Soare. Oprim la Măldăreşti. Prin iarba udă din curtea înverzită a Culei. Ţărani la muncă. Satul – înstărit. Fugim apoi spre ctitoria Brâncoveanului. Chiliile, biserica. Prin amabilitatea maicii stareţe ni se deschide uşa Paraclisului. Revăd pictura – vie, proaspătă. Candoarea liniilor arhitecturale, aurărie, filigrane. Urcăm la Polovraci, pe un drum de ţară accesibil. Biserica zidită în stil brâncovenesc. Chiliile în renovare. Şantier de ţară. Împrejurimile

stâncoase – excepţionale. Hălăduim prin Cheile Olteţului, de o frumuseţe stranie, amintind de *western*-urile americane. Peştera Polovraci e neamenajată. În schimb intrăm în Peştera Muierii, pe care o traversăm cu ghidul şi cu un grup de excursionişti străini. Ieşim pe partea cealaltă, ameţiţi de soarele puternic de afară. Copiii entuziasmaţi, e prima oară când intră într-o peşteră. Luăm masa (mititei) la o alcătuire gospodărească intitulată pretenţios „Cabana Peşterii".

La întoarcere oprim la mânăstirea Bistriţa. Lucrări de renovare, schele. Aer de munte. Luăm drumul de costişe al Arnotei. Explozii la cariera din apropiere. Rămânem câteva minute la slujbă. Miros de smirnă. Bătrâni făcând mătănii. Suntem zoriţi de timp, se întunecă. Intrăm în Râmnic după zece noaptea.

Vineri, 6 august

Din nou pe drum de munte. Plecăm în faptul dimineţii spre mânăstirea Cheia. Şoseaua foarte proastă. Lăcaşul plin, e slujbă. Aprindem lumânări în strană. Azi – sărbătoare mare, Schimbarea la Faţă. Câteva maşini staţionează la poarta chinoviei. Care cu boi. Ţărănci în haine de duminică. Decor rural.

Pornim spre schitul Pahomie. Din cauza drumului pietros, impracticabil, opresc Trabantul, trag pe dreapta. Urcăm pe jos la schit. Privelişte încântătoare. Lăcaşul e păstorit de doi monahi în vârstă, din care unul e plecat cu treburi la Episcopie. Încerc să înjgheb o conversaţie cu bătrânul, e surd şi prost, renunţ.

Coborâm la Cheia, apoi la mânăstirea Dintr-un Lemn. Spre seară suntem la Surpatele. Fevronia, noua stareţă, e monahia care mi-a adus la Râmnic lucrarea de licenţă a preotului Cârstea, folosită la redactarea lui „A. Pann". Ne întoarcem prin Băbeni. Oprim la „Casa de sub pădure",

conacul poetului Dragoş Vrânceanu. Ne deschide o femeie, care îngrijeşte casa. Rămânem câteva minute în cerdac, se vede Oltul în depărtare. Linişte dumnezeiască. Reverii.

Duminică, 8 august

Sosit în Bucureşti. Corespondenţă. Nadia ne spune că Bazil e internat la clinica de endocrinologie pentru o afecţiune tiroidiană. Mitru – în dispoziţie proastă. Sunt zvonuri că nu se vor mai publica decât volume *rentabile*!

Telefonat Donoiu. „Anonim flamand" e „în lectură" la Anghelescu dar fără şanse de a fi citit prea repede.

Ieri, scurtă escapadă al Ocne şi Ocniţa. Bisericile, ştrandul. Casa Stăpânoiu. Parcul.

Luni, 9 august

Examene de corigenţă (17 elevi). Corvoadă inutilă, nervi. În şcoală, lucrări de întreţinere, spoit. Directorii în concediu. Elevii joacă fotbal în curte. Câini vagabonzi, vacarm.

La „Sport-Turism". Doina Gavrilă îmi întinde o coală de hârtie pe care trebuie să declar ce leafă am (nu trebuie să depăşească o anumită sumă) şi că volumul despre Filimon nu e inclus în planul de activitate ştiinţifică al şcolii. În caz că da, nu mi se mai acordă drepturi de autor pe carte. Promite să-mi încheie contractul până în septembrie.

Îi las Lianei Ogrezeanu un „Pann" ca să i-l dea lui Bebe. Soseşte peste o săptămână din Maroc. Seara, vizită la Cornelica, în Negel (cu Gică).

Miercuri, 11 august

Telefonat Ada Orleanu. S-a întâlnit cu Cioculescu (ieri) care i-a spus că figurez, împreună cu încă două nume, pe lista propunerilor pentru premiul Academiei (proză). „Am votat pentru

«Autoportret cu bască»” i-ar fi declarat ritos maestrul.

Vizită „de lucru” la Virgiliu Ştefănescu-Drăgăneşti. Îmi cere lămuriri pentru traducerea în engleză a „Fanteziei”. Discuţie rutinieră, între „profesionişti”. Ca să înveselească atmosfera, citeşte două pagini din Swift, de o actualitate uluitoare. În rest, amabil, jovial, puţin distant. Vorbeşte din vârful buzelor. Tip agreabil. După, la Uniunea Scriitorilor. Primesc „recomandarea” pentru India semnată de Suzana Gâdea şi D.R. Popescu. Coadă la miliţia din Iorga pentru formulare.

Soseşte vestea că a încetat din viaţă Cârstea. Stop cardiac, se pare. Consternare. Cornelia plânge. Sâmbătă vorbisem la telefon cu el, era „mai bine”, dar nu m-a invitat, ca altădată, la el acasă. Telegrafiat soţiei. Tristeţe mare.

Plecarea, mâine, în „turneul moldovean”. Bagaje.

Joi, 12 august

Pornim spre Urziceni devreme. Buzău – trei ore. Episcopia, centrul. Prânzim în Crâng. Biserica Domnească refăcută de Brâncoveanu. Îmi amintesc oraşul, din vremea stagiului militar, cu o luciditate extraordinară.

Focşani. Teatrul lui Pastia, librăria, câteva biserici. Portarul teatrului ne arată interiorul sălii, parterul, scena, lojile. Impresie ştearsă faţă de vizita anterioară. Escală (scurtă) la Mărăşeşti, copiii vor să vadă Mausoleul.

Bacău, spre seară. Reţinem camere la hotel „Moldova”, în centru, nu departe de alcătuirea funambulească a lui Bacovia. Bacăul – complet schimbat, a devenit oraş socialist, cu blocuri aliniate, lipite unele de altele într-un decor de o monotonie dezesperantă. Arareori câte un vestigiu al vechii urbe. Prin parc. Caut cărţi la librărie.

Stadionul. Luăm masa la hotel, târziu. Din camera de alături – muzică bezmetică.

Vineri, 13 august

Soare. Vreme minunată. Plecăm spre Roman. Episcopia, spitalul vechi, biserica lui Rareş. Monumentul lui Miron Costin. Oraşul graţios, romantic. La ora 11 suntem la Mirceşti. Turişti, maşini străine. *Flash*-uri. Ne îndreptăm spre Ruginoasa (în premieră). Castelul, solemn, de o arhitectură ciudată, lasă impresia de improvizaţie. Împrejurimile superbe. Clădirea e în renovare. Vedem interiorul. O scară somptuoasă, din lemn sculptat, ne duce la etaj. Interesantă e capela în care se odihneşte domnitorul. O fată de opt ani, cu băsmăluţă, dezgheţată, ne oferă explicaţii. Am întrebat-o ce vrea să se facă. „Ghid", îmi răspunde, şi faţa i se luminează de o mare fericire. Bunicul ei, ţârcovnic la biserica din sat, ne povesteşte cu obidă şi fără ocolişuri necazurile oamenilor din comună. Suntem serviţi cu apă rece din fântână.

Trei ore în Fălticeni. Prin centru. „Galeria oamenilor de seamă", care au înnobilat oraşul. Ghidul, profesorul Cocârţă, ne trece panourile în revistă. Cancanuri, rumori, secrete de familie (familia Lovinescu). Colecţia Ion Irimescu – excepţională: demonstraţie de forţă, trudă şi talent. Urcăm pe strada Ion Creangă: casele Creangă, Dragoslav şi Sadoveanu respirând melancolii şi farmec. Strada e un adevărat muzeu în aer liber. Suntem conduşi la legendara „Dumbravă minunată".

La ora 9 seara ajungem în Suceava. Hotelul „Bucovina". Frânt de oboseală. Insomnie.

Sâmbătă, 14 august

Revăd Suceava. Mitropolia, Mirăuţii, Cetatea, bisericile din centru, apoi Sf. Ilie, Zamca. La ctitoria lui Petru Rareş (mai bine zis a Doamnei sale) am bucuria să-l cunosc pe Ion Grigore,

prieten cu Hilohi, care pictează zidurile bisericii „din nou”. Lucrează în altar, pe bolta de deasupra Sfintei Mese. Coboară de pe schele, ne strângem mâna. Discuţie amicală. E bucovinean de fel, plecat de ani de zile în Capitală. Bărbos, murdar pe haine de uleiuri, obosit. Promisiuni de revedere.

După-amiază pornim spre Dorohoi. Oprim la Popăuţi, vedem pentru întâia oară biserica lui Ştefan. Bem apă din fântână, ne odihnim pe iarbă. Apoi, la Dragomirna. Ansamblul mânăstiresc, după restaurare, de o mare frumuseţe. Muzeul, bogat în obiecte preţioase şi iscusite miniaturi ieşite din mâinile lui Anastasie Crimca. Văzută de pe ziduri, biserica e de o măreţie impresionantă.

Ajungem în Dorohoi odată cu lăsarea întunericului. Despachetăm. Răcoare, tihnă. În tindă, singur, până după miezul nopţii.

Luni, 16 august

„Viaţa la ţară”, acesta e în trei cuvinte Dorohoiul. Verdeaţă abundentă, găini în curte, lătrat de câini, odihnă, aer, lapte cu mămăliguţă şi smântână. Boierie.

Fac plinul la benzină (problemă importantă). Oraşul sub caniculă. Cu Dan la Sf. Nicolae. În parc mă întâlnesc cu Avram Lupu, colegul meu de cancelarie. Îmi relatează istorii din supliciul evreilor sub Antonescu.

Seara la restaurantul de pe Grigore Ghica Voievod. Comand o bere. E ora promenadei. Pe stradă, tineri şi tinere la braţ. Burează. Oraş patriarhal – de un pitoresc aparte, indicibil.

Marţi, 17 august

Pornim de dimineaţă într-un circuit bucovinean. Mihăileni, Siret. Nu regăsesc, în memorie, nici o imagine a Siretului de odinioară. Biserica străveche, din piatră, ctitorie a lui Sas ori, după opinia lui Iorga, a lui Petru Muşat. Ne repezim la Bălineşti. Vedem biserica, după legendă

a logofătului Tăutu. Preotul ne invită în tinda casei, dulceţuri. Pare om cu carte. L-a cunoscut pe Gorovei, care i-a descifrat inscripţii de pe morminte.

Drum la Rădăuţi. Oraşul, agreabil. Biserica Bogdana. Nimic deosebit faţă de vechile impresii. Luăm prânzul la un restaurant din centru. Apoi, la Arbore. Frumoasă, singuratică, pare o copie mai rău păstrată a Humorului. Maşini străine, îmbulzeală. Călătorim pe drumurile fermecate ale Bucovinei. Grădini, case curate, porţi sculptate. Intrăm în Putna seara. Găsim o cameră în sat (hotelul şi campingul sunt ocupate), lăsăm bagajul. La mânăstire. Vizităm totul, cu febrilitate. Copiii – încântaţi. Ne închinăm la sfintele icoane. Hălăduim prin sat, pe întuneric. S-a făcut frig, dar nu ne pasă. Gazda ne spune că la noapte o să plouă.

Miercuri, 18 august

Dimineaţa. Vreme de noiembrie. Geamurile maşinii aburite. Micul dejun (cafea) în pridvorul casei. Apare soarele deasupra codrilor de brazi. Mai vizităm o dată Putna şi biserica cea veche, „a lui Dragoş” (din lemn) apoi chilia lui Daniil Sihastrul.

Spre Sucevița. Drumul splendid. Pictura exterioară – cea mai frumoasă, probabil, din zona Bucovinei. Ne abatem şi pe la biserica din sat, zidită în 1778. Maşini şi autocare. Străini (italieni, francezi). Aglomeraţie, radio-tranzistoare (deşi e numai 9 dimineaţa). Popas la Moldoviţa. Şoseaua, în serpentine, pitorească. Pictura se păstrează în stare bună. Cornelia aprinde lumânări, se roagă. Rămânem mai mult de o oră în preajma mânăstirii.

Voroneţ. E ora prânzului. Biserica sub schele. Soare. Doi meşteri refac pictura de pe latura de miază-noapte. Luăm masa pe o pajişte înverzită. Voioşie. Oprirea următoare la Humor. Căutăm o casă unde să ne adăpostim la noapte (două camere

curate, mobilate simplu). Biserica – pitică, o bijuterie. E seară. În curte „se descarcă” două autocare cu francezi. Desculţi, în blugi, trec prin lăcaşul de închinăciune ca printr-un supermarket. Pălăvrăgesc, fac comentarii deplasate. Se înserează. Mâncăm la un restaurant murdar din centrul urbei. Suntem, toţi patru, frânţi de oboseală – dar fericiţi.

Joi, 19 august

Părăsim Gura-Humorului în faptul dimineţii, după ce gazda ne-a tratat cu un pahar cu lapte proaspăt. Luăm drumul Slatinei. Revăd biserica, mormântul Lăpuşneanului, chiliile, muzeul amenajat într-o clădire datând din vremea domnitorului. Ne îndreptăm apoi spre Baia. Biserica lui Ştefan, ridicată cu prilejul victoriei asupra ungurilor, biserica lui Rareş, ruinele bazilicii lui Alexandru cel Bun. Uşoară oboseală, căldură sufocantă, soare. La Mălini intrăm în „casa memorială” Labiş. Casa, modestă, de învăţător de ţară. Şochează rafturile cu opera lui Lenin (*in extenso*!) şi a scriitorilor „de baricadă” sovietici (Leonov, Bubenov, Fadeev). La Râşca vizităm muzeul, biserica, împrejurimile. Luăm prânzul în curtea mânăstirii.

Drumul spre Târgu-Neamţ – o bucurie. La Humuleşti vedem căsuţa în care a copilărit Ion Creangă. Căutăm cazare în târg, hotelurile pline. Fugim la Agapia, obţinem, prin bunăvoinţa maicii stareţe, o cameră încăpătoare cu trei paturi. Hălăduim prin mânăstire. Casa memorială Vlahuţă bine îngrijită. Aflăm că amândoi părinţii poetului şi un frate au fost călugări! Plimbare prin „satul monahal”, zeci de maşini parcate în faţa aşezărilor cochete ale maicilor. Grădini multicolore, parfumate, ghivece la ferestre, străini în şorturi, tranzistoare. Frumoasă noapte de sfârşit de vară!

Vineri, 20 august

Turul mânăstirilor nemţene. Văratec, dimineaţa, timp de vis. Copiii în bună dispoziţie. O maică ne informează că în mânăstire îşi petrec vacanţa doamnele Ştefana Velisar, Ciopraga şi Sadoveanu. Cimitirul, pădurea „de argint". Plecăm spre Târgu-Neamţ. Fac plinul de benzină după o coadă infernală. Cetatea – mai îngrijită decât o lăsasem cu 25 de ani în urmă. Urcăm la Secu, la Sihăstria. Aflu că fostul stareţ, Caliopi, cu care făceam plimbări peripatetice la Olăneşti, pe drumul spre izvorul 24, a trecut în lumea celor drepţi. Ne întoarcem la mânăstirea Neamţu. Biserica – acoperită de curând cu tablă de aramă, strălucind în soare. Prânzim pe iarbă, în curtea chinoviei. O oră la muzeul Sadoveanu, instalat într-o căsuţă în afara incintei mânăstirii. Spre seară ne întoarcem la Agapia. Slujbă de vecernie. S-a făcut răcoare. Tihnă. Glasul trist al clopotelor.

Sâmbătă, 21 august

Direcţia Piatra-Neamţ, via Bicaz. Plecăm la 7 dimineaţa. Răcoare. Drum lung şi dificil, cu serpentine. Peisaj de basm. De la Bicaz ne îndreptăm spre Lacul Roşu. Urc cu viteza a doua, emoţii că rămân în pană. Luăm prânzul chiar pe malul lacului. La întoarcere ne oprim la Pângăraţi, interesantă ctitorie a Lăpuşneanului. Construcţia – ciudată, atrăgătoare, contraforţi. Palatul domnitorului, ce trebuie să fi fost fastuos şi bine apărat (pe o înălţime), slujeşte astăzi ca sediu al unei staţiuni de cercetări ştiinţifice. Pe vremuri, ni se spune, a folosit drept închisoare. Oprire la mânăstirea Bisericani, zidită de Vodă Ştefăniţă, capelă, astăzi, a unui sanatoriu de ftiziologie. Zeci de bolnavi ce viermuiesc prin curte, îmbrăcaţi în pijamale vărgate, de puşcăriaşi. Mizerie, promiscuitate, antecameră a morţii. Îmi vine în minte, prin contrast, imaginea ferchezuită a sanatoriului din Davos din celebra carte a lui Mann.

Revăd cu bucurie Bistriţa. Mormintele lui Alexandru cel Bun şi al lui Ureche Vornicul – modeste faţă de solemna importanţă a personajelor. Chiliile, „modernizate”. Se întâmplă că în biserică e o nuntă. Lăcaşul plin de lume îmbrăcată în straie de duminică. Mitocănime, noua burghezie. Puzderie de limuzine.

La Piatra-Neamţ, furtună. Tunete şi fulgere. Vedem în fugă biserica lui Ştefan şi muzeul Hogaş, agreabil, bine amenajat. Furtuna se înteţeşte, plouă cu găleata. Oprim maşina, ceaţă, bate grindina. Fugim apoi ca hoţii, lăsând în urmă ploaia cu bulboane, diluviul. La şapte suntem la Agapia.

Seara, plimbare pe potecile misterioase ale chinoviei. Vânt rece. Cer spuzit de stele.

Duminică, 22 august

Despărţirea de Agapia. Plecăm de dimineaţă, timp frumos. Oprim la Războieni, vedem biserica lui Ştefan. Lăcaşul e păzit de o măicuţă în vârstă ce locuieşte într-o colibă. Arhitectura – în stilul binecunoscut al epocii, nu aduce nimic în plus faţă de celelalte ctitorii ale voievodului. Prânzim pe iarbă, în curtea generoasă a bisericii. Conserve, brânză, ouă, roşii. Plecăm spre Probota. Începe ploaia. Revăd biserica lui Rareş după aproape douăzeci de ani. Lăcaşul a suferit lucrări de restaurare dar a rămas, în general, neîngrijit. Pictura exterioară – compromisă. Mormântul domnitorului – sărac, lipsit de măreţie. Impresie de uitare, de penibilă paragină. Popas apoi al Reuseni, unde a fost ucis Bogdan, tatăl lui Ştefan. Biserica – nesemnificativă. Nuntă. Festival folcloric. Lăutari.

La Dorohoi, spre seară. Despachetarea. Sfârşit de oboseală. Citesc până la 2 noaptea. Insomnie.

Marţi, 24 august

De ieri la pat din cauza unei toxiinfecţii alimentare. Febră mare, dureri de cap atroce. Slăbit

trei kilograme în două zile. Ceaiuri, regim, antibiotice.

Joi, 26 august

Convalescenţă. Fără febră. Drum la Liveni, la casa lui Enescu. Vreme bună. Decor campestru. Rămânem o oră în peisajul copilăriei marelui muzician. La întoarcere vedem şi casa memorială din Dorohoi. Panourile, neschimbate de 20 de ani, expun aceleaşi penibile poncife şi lozinci din epoca proletcultistă. Interesante doar încăperile din fundul curţii unde, probabil, a lucrat maestrul. Un pian dezacordat, viori, fotolii prăbuşite. Atmosferă.

„Marea şi Sardinia" de D.H. Lawrence. Lectură de duminică.

Vineri, 27 august

Prin Botoşani. Oraşul – prăfuit, cu străzi murdare. Vizităm bisericile importante, liceul, casa memorială Iorga (mohorâtă). La întoarcere popas la Ipoteşti. Clădirea nouă, construită pe locul celei autentice, în care a copilărit poetul, lipsită de fior, de relevanţă. O placă veche („His masters...", poate) reproduce poezii de Eminescu citite cu vocea posacă, monotonă a lui Sadoveanu (pe care am auzit-o şi în casa memorială de la Humuleşti). Ne interesăm de lacul ce l-ar fi inspirat pe Eminescu. Pătrundem cu Trabantul într-o pădure (patru kilometri de comună), oprim pe o alee umbroasă, cu parfum de primăvară. Lăsăm maşina – la 70-80 de metri lacul. Privelişte frumoasă, fără îndoială. Lacul e complet acoperit cu papură. Păsări de baltă, linişte divină. După un sfert de oră ne întoarcem. Avem surpriza neplăcută să vedem maşina „agresată" (trei puşti mi-au smuls oglinda retrovizoare şi au spart-o cu sălbăticie). Unde e inocenţa copilăriei evocată cu atâta patos de poet?

Vacanţa – pe sfârşite. Poimâine, plecarea. Bagaje. Oarecare înfrigurare, un soi de anxietate inexplicabilă – ce-o să găsesc acasă?

Duminică, 29 august

Plecăm la 7 dimineaţa. La ora patru după-amiază suntem în Capitală. Drum fără incidente. Oprim la Mitru. Mitru în proastă dispoziţie. Istovit, bolnav. Vorbeşte despre moarte. Nu mă mai copleşeşte, ca de atâtea alte ori, cu ultimele ştiri din breaslă.

Găsesc acasă „Parinior" de George Anca şi o scrisoare lungă, în care se arată entuziasmat că m-am decis să vin în India. Nadia mă informează că Bazil se simte „un pic mai bine", e acum la Cumpătul, se odihneşte, scrie versuri.

Luni, 30 august

Contact cu şcoala. Uşoară jenă. Doi-trei colegi în cancelarie. Lucrări de reparaţii. Verific încadrarea, mai proastă decât în anul precedent. Dar nu mă plâng, se operează concedieri masive în cultură şi învăţământ.

Trec pe la Uniune, mă aprovizionez cu cărţi pentru bibliografia Filimon. Pe scări mă întâlnesc cu Oprea, e iritat, are control financiar-contabil la Muzeu. Iau de la „paşapoarte" (pe Iorga) alt vraf de fişe pentru India. Un întreg roman.

Seara, în oraş cu Dan. Pătrundem într-un bar modest, pe Cale, lângă „Continental". Lume amestecată. Comand un rom şi pepsi-cola. Fum de ţigară. Tineri în blugi. Ecranul unui televizor expune chipul Şefului, cu şapcă, în „vizită de lucru". La întoarcerea acasă, ploaie, rupere de nori.

Miercuri, 1 septembrie

Gi Damirescu mă sfătuieşte să urgentez încheierea contractului pentru „N. Filimon", sunt semne sigure că Editura se va desfiinţa. Doina Gavrilă, în schimb, e calmă, tergiversează lucrurile „o să fie bine", mă asigură.

Duc la Miliţia din Iorga hârţoagele pentru plecarea în India. Aglomeraţie la ghişee.

Funcţionarele, blazate, fumează, beau cafele. În rest, politicoase. Vremea trece.

Discuţie cu Petrică Popescu în cabinetul lui din curtea spitalului de dermatologie. Destăinuiri spectaculoase despre cvasisuccesele şi eşecurile doctorului Leontopol („vindecătorul") cu care colaborează de cinci ani. Petrică e în mare formă, perorează. Ne amintim de Râmnicul de odinioară, de Ocne, de trenul de Ocniţa.

Purcaru semnează în „Flacăra" un scurt articol emoţionant despre Gh. Cârstea. Gest nobil.

Joi, 2 septembrie

Dau corigenţe, fug apoi la Casă. Trabantul sforăie, tuşeşte. Nervozitate. E primul drum făcut la Casă cu maşina. Vorbesc cu Delia despre volumul lui C. Tamaş, pe urmă cu Gafiţa (amabil, rece, privire verde, de reptilă). Mă asigură că figurez în planul pe 1983. La „Eminescu", surpriză excepţională: „Flamandul" a intrat de alaltăieri în producţie. Sunt sufocat de bucurie. Mă duc la Popovici, îi cer relaţii „tipografice". Volumul va avea formatul tip al Editurii: copertă albă, grafică, nelăcuită, fără fotografia autorului (au dispoziţii stricte să nu se mai expună poza scriitorilor). „E bine?" mă întreabă. Ce să zic? E bine. Practic, din pricina ostilităţilor „de sus" nu mai aveam speranţe să public „Anonim flamand" la „Eminescu".

Vizită la Ştefănescu-Drăgăneşti, îmi dă traducerea nuvelei. De vorbă două ore, fursecuri, whisky. Divaghează despre Shakespeare şi alte „obsesii" literare. Conversaţie plăcută. „Şi chiar plecaţi în India?" mă întreabă la plecare.

Sâmbătă, 4 septembrie

Sunt invitat de Andrei Ţugulea la căsătoria civilă a unuia dintre feciorii săi. Holul Consiliului Popular din piaţa Amzei – arhiplin. Parfumuri fine, toalete, „lume bună", majoritatea profesori la Institutul Politehnic. Snobism. De faţă şi Milică

Măgureanu. După „oficiere”, lacrimi, pupături, fotografii pe treptele de la intrarea în instituţie, unde ne-am fotografiat şi noi, eu şi Cornelia, cu 26 de ani în urmă. Socrul mare mă invită la zaiafetul de la ora 14, refuz. Azi-dimineaţă, îmi spune, soseşte de la Cluj, cu avionul, şi Tamara, pe care n-am mai văzut-o de la plecarea mea din Râmnic, în ’47.

La Editura „Eminescu”. Doamna Ciuceanu îmi pune în faţă „Anonimul”. Îl răsfoiesc. Descopăr peste 50 de intervenţii făcute cu trei pixuri diferite: al lui Sorin, Adrian Anghelescu şi Donoiu, angajaţi într-un curat concurs de abnegaţie. Sunt cenzurate băuturile străine (gin, whisky), cozile la magazinele alimentare, problemele internaţionale, aluziile la războiul antisovietic, vocabulele cu iz mistic (crucifix, pronaos, Dumnezeu), ba chiar expresii inocente ca „să dea Domnul”. O expurgaţie în toată regula. Din cauza tăieturilor efectuate, textul devine pe alocuri ilizibil, contorsionat, ba chiar ridicol. Ce porcărie! Întâlnire scurtă, penibilă cu Anghelescu. Îi cer permisiunea să trec o dedicaţie pe carte. „Da, zice, se poate, numai să nu fie vorba de Nichifor Crainic” (i-am reprodus exact cuvintele, de un umor debil, sinistru).

Trec pe la Uniunea Scriitorilor. Fulga îmi pune în vedere că pentru a expedia în India traducerea lui Drăgăneşti trebuie să am avizul Uniunii şi al Consiliului Culturii!

Luni, 6 septembrie

Lucrez la „Filimon”. Reiau monografia lui Ivaşcu (mediocră) şi studiul lui Muthu (excelent). Dacă aş avea răgaz o lună-două, aş trece la redactarea cărţii în prima formă.

Ore la şcoală (obositoare, foarte obositoare). Apoi la Uniune, pentru a obţine aprobarea de expediere a „Fanteziei” la New Delhi. Fulga – curtenitor, amabil, îmi înlesneşte să rezolv rapid

formalităţile stupide. Mi-o recomandă pe Adriana Iliescu, drăguţă dar mai bătrână decât mi-o imaginasem, care i se plânge generalului că are o carte „încurcată” pe la edituri. În biroul de „relaţii internaţionale”, Ov. S. Crohmălniceanu şi Lupan, în *tête-à-tête*, consultă planul cu plecările în străinătate.

Citesc „Întâlniri cu scriitori italieni” de Dragoş Vrânceanu.

Miercuri, 8 septembrie

O înscriu pe Anca la „Ion Creangă”. Dau fuga, apoi, la Casă. Aglomeraţie pe traseu, pierd timp la stopuri. Fac două ore antecameră la Doxănescu. Când intru, îmi pune viza pentru India în trei secunde(!) cu un gest mecanic, fără să privească textul. Trec pe la „Eminescu”, întrevedere lungă cu Donoiu. Operez modificări pe „intervenţii” (practic, şterg „tăieturile”) acolo unde e posibil. Scriu dedicaţia pentru Bebe Ogrezeanu. Donoiu – glacială, distantă, nu înţeleg ce-mi reproşează.

La poştă (mi se refuză plicul pentru India, lipsindu-i, susţine funcţionara, „sigiliul instituţiei”), apoi la Uniune, unde se sigilează plicul – şi din nou la poştă. Câte restricţii şi tribulaţiuni ca să trimiţi peste hotare texte publicate (şi trecute prin toate vămile cenzurii) în ţară!

„Introducere în opera lui Nicolae Filimon” de Aurel Martin – dezamăgitoare. Multe truisme. Frază ritmată, puerilă. Penurie de idei.

Joi, 9 septembrie

Plecăm toţi patru cu Trabantul la Sinaia. Timp splendid, soare. Vedem oraşul, mânăstirea, apoi urcăm la Cumpătul. E zece dimineaţa. Fieful creatorilor – efervescent. Maşini parcate (între altele un Buick), forfotă pe aleile umbrite ale „rezervaţiei”. Bazil ne întâmpină cu voioşie. Mină

bună, sănătoasă, s-a îngrăşat. Lucrează la o monografie Carravaggio, scrie poeme, e în formă. Traduce versuri din Supervielle pentru o antologie. Trataţie cu suc de fructe. Ne îmbarcăm apoi pentru Buşteni. Luăm prânzul la un birt din centrul urbei. Copiii vor la „Babe" dar coada la telecabină e descurajantă. Ne continuăm plimbarea la Predeal. Oprim în centru, oraşul alb de soare. Drum până la cabana „Trei brazi". Popas pe iarbă. Peisaj feeric.

Ne întoarcem seara. Citesc corespondenţa. Anca – nerăbdător să vin în India, propune să plec la jumătatea lui noiembrie.

Sâmbătă, 11 septembrie

Mă vizitează Gică şi ai lui. Taclale. Îmi relatează despre viaţa din siderurgie (oroare!) şi despre producţia de laminate ce se livrează la un preţ mai mic decât nivelul preţului de cost. Din păcate stau numai două ore, pleacă.

Noaptea. Reiau „Ciocoii". Descopăr texte „croşetate" (la o ediţie din 1971) în care Filimon face aprecieri inconfortabile despre doctrina comunistă. Dacă redacţiile îşi permit să-i cenzureze pe maeştri, de ce am avea pretenţii, noi, cei vii, să fim cruţaţi de foarfecele intransigente ale Puterii?

Marţi, 14 septembrie

La Uniune. Îl rog pe Fulga să-mi semneze o adeverinţă pentru înnoirea permisului de intrare la Biblioteca Academiei. Nimeresc momentul când se adună scriitorime pentru a-l sărbători pe Cioculescu (80 de ani). Protipendadă literară. Bătrânul, emoţionat, salută, strânge mâini, se învârte cu vioiciune printre oaspeţi. Simpatic, fără afectare.

Citesc la Academie studiile lui Baiculescu (documentarist de rasă) despre Filimon. Reiau apoi articolele lui Cioculescu şi Eugen Simion. Scot fişe. Dacă aş avea concediu, aş putea începe

redactarea cărţii. În pauză, mă duc la Academie ca să-l văd pe Măgureanu, care participă la o sesiune de comunicări. Mă aflu pentru prima oară în aula prin care au trecut atâtea minţi ilustre ale ţării. Milică promite să mă viziteze mâine.

Seara – planificări calendaristice, începe şcoala. Rămân târziu, în noapte. Muzică de Bach.

Joi, 16 septembrie

Ore cu elevii, apoi la Academie. Lucrez până la 4 după-masă. Merg cu Cornelia (şi Trabantul) la Obor pentru cumpărăturile de toamnă. Acasă, seara, sfârşit de oboseală.

Firan îmi mulţumeşte, printr-o scrisoare, pentru „Pann". E în vacanţă, peste o săptămână se întoarce în Italia.

Sâmbătă, 18 septembrie

Lucrez la Academie. Consult în sala de microfilme (prost aerisită, mizerabilă) colecţia „Ţăranului român" cu articolele lui Nicolae Filimon. Ziarul, „ebdomader", apare în patru file, cu o paginaţie rudimentară (articolele curg unul după altul în devălmăşie). „Naţionalul", în schimb, care se dă la sală, e mult mai confortabil de consultat. Surprinzătoare – valoarea cronicilor muzicale ale maestrului, care cânta la flaut (era stângaci, arată Călinescu) în orchestra operei italiene.

Primesc de la A. Cosma, din Tg. Mureş, invitaţia de a trimite date pentru „Dicţionarul scriitorilor români" ce ar fi să apară sub redacţia lui Mircea Zaciu.

Vizita lui Duci şi Milică, devenită tradiţională. Licitaţie până spre miezul nopţii. Ultimele bancuri cu Stăpânul şi Stăpâna.

Marţi, 21 septembrie

Trăiesc de la o zi la alta, între şcoală şi Biblioteca Academiei. Sute de fişe, de note, de

observaţii pe textele citite. Azi, drum la Uniune ca să obţin recomandarea (către Muzeul de Artă) necesară vizitării mânăstirii Văcăreşti. Fulga, ca întotdeauna, impecabil (îi dictează personal dactilografei textul). Stăm la taclale în biroul lui de la parter. Mai sunt de faţă Gelu Ionescu şi Romulus Vulpescu. Fulga mă deconsiliază să apelez la Mircea Anghelescu pentru „materiale Filimon", întrucât maestrul se va deroba cu siguranţă.

Îl întâlnesc la librăria Kretzulescu pe Titel. Poimâine îi apare în „România literară" recenzia despre „Anton Pann". Cartea e „palpitantă", zice, a citit-o ca pe un roman de aventuri.

Miercuri, 22 septembrie

Ore la şcoală, apoi la Biblioteca Academiei până la ora de închidere. Oraşul, noaptea. Sunt luni de zile de când n-am mai hălăduit prin Capitală. Vitrinele iluminate. Semiobscuritatea străzii, misterul, farmecul femeilor. Am câteva momente sentimentul iluzoriu că sunt tânăr.

Joi, 23 septembrie

Drum la Institutul de istorie şi teorie literară pe urmele „dosarului" lui Filimon (citat de Călinescu în monografie). Bibliotecara, foarte îndatoritoare, scotoceşte mai mult de o oră prin sertare, fără nici un rezultat. Crede că materialul a rămas la Călinescu. Telefonez lui Mircea Anghelescu, nu ştie unde e dosarul, nu l-a folosit la întocmirea ediţiei „Filimon". Poate că e sincer. Trebuie să renunţ.

Doina Gavrilă mă înştiinţează că Dicu ar dori să facem o lansare a lui „Pann". Îi spun că asta e treaba Editurii. „România literară" nu publică recenzia lui Sorin Titel, de care îmi vorbise alaltăieri. De câte ori se întâmplă astfel de situaţii, caut explicaţii oculte, inventez motive, fabulez. Un fel de masochism, aş zice.

Vineri, 24 septembrie

Lucrez la „Filimon”. Drum până la „Cartea Românească”. Mărculescu îmi spune că volumul meu a fost tăiat din planul pe 1983 de cerberii Consiliului Culturii, având eu altă carte în curs de apariţie. Se arată sincer întristat (deşi, sunt sigur că tristeţea îi va fi trecut chiar înainte de a fi ieşit din Editură). Ridic volumul de la secretariat. Trăim din zâmbetul redactorilor. La întoarcere mă întâlnesc pe stradă cu Traian Brădean, voios, volubil expansiv. Proaspăt sosit din State. Uşor grizat, duhneşte a băutură. Impresii despre viaţa de huzur din Lumea Nouă. În librăria „Eminescu” – discuţie cu Sorin Titel – tocmai ieşise de la un film. Îşi cere scuze că nu i-a apărut recenzia despre „Pann”. Repetă că e o carte foarte bine scrisă, „curată”, „se cunoaşte, zice, mâna romancierului”. Mă invită să mergem într-o luni la „vila” lui din preajma Vălenilor de Munte, unde şi-a încropit o casă „de creaţie şi odihnă” în gen rustic.

Sâmbătă, 25 septembrie

Noi dispoziţii de la Ministerul Învăţământului, se schimbă normele profesorale (suntem încadraţi la maximum de ore!) şi, evident, orarul. Totul, în privinţa încadrării personalului didactic, trebuie luat de la început. Colegii, în luptă (certuri, intrigi) pentru obţinerea unei norme cât mai bune, ceea ce înseamnă pâinea lor pe un an.

Incursiune, cu Dan, la mânăstirea Văcăreşti. Parchez maşina sub zidurile închisorii. Paznicul (tip jegos, de lumpen) îmi cere *ausweis*-ul, i-l arăt. Pătrundem cu emoţie în incintă. Biserica arată jalnic, e în paragină. Lucrările de restaurare au fost sistate. Pictura interioară – degradată (se văd inscripţii pornografice sau doar licenţioase scrijelite pe pereţi). Mari dale de piatră ce podesc lăcaşul sunt dislocate. Pe jos, talaş, gunoaie. Incinta e năpădită de bălării, deşeuri, flori de

câmp. În Paraclis atârnă schele părăsite. Latura estică a incintei (*loggia*) – restaurată, dă o idee vagă asupra frumuseţii de odinioară a complexului mânăstiresc. Intrăm în vorbă cu doi funcţionari care păzesc depozitul de cărţi al Bibliotecii Academiei (!), amenajat pe latura sud-estică a incintei. Sunt zeci de mii de cărţi stocate una peste alta în vrac. Funcţionarii ezită se ne dea detalii asupra provenienţei şi oportunităţii cărţilor în fosta închisoare. Chiliile ce au folosit drept temniţă sunt mizerabile. Paznicul ne informează cu oarecare veselie tâmpă că vin din când în când persoane care-l roagă să le dea voie să vadă celula în care şi-au istovit o parte a vieţii. Odată, zice, a surprins pe unul plângând şi sărutând pereţii închisorii. Ciudat amestec, aici, între grandoare şi bicisnică mizerie umană.

Pierd două ore la cimitirul Belu ca să descopăr mormântul lui Nicolae Filimon, după o fotografie publicată de Ivaşcu în monografia închinată scriitorului. Căutare inutilă, nervi. Îl abordez pe „responsabil”. Acesta (figură „dulce”, de fante de Giuleşti) scotoceşte prin registre vechi şi prăfuite, înjură, transpiră, se irită, degeaba. Filimon nu figurează în catastife. „Veniţi odată pe la ora 9 dimineaţa, zice, îl dibuim până al urmă.”

Duminică, 26 septembrie

Scot fişe, lucrez la „Filimon”. Ieri, obţinut legitimaţie de intrare în sala de lectură a „Arhivelor” (nu fără a trece prin furcile birocraţiei).

La prânz, în calea Griviţei, la Hilohi, împreună cu Cornelia. Masă bogată. Antreuri, saramură (de crap), vin alb, popesc. Hilohi, în mare dispoziţie, ne delectează cu bancuri „proaspete” despre Stăpân. E necăjit că l-au îndepărtat de la catedră. Are (sunt sigur) vocaţie de dascăl.

Scrisoare de la Anca, din Delhi. Anca, simpatic, zăpăcit ca întotdeauna, mă aşteaptă să vin cât mai degrabă în India, se plictiseşte. A primit deunăzi versiunea lui Drăgăneşti a „Fanteziei". Speră să o publice.

Luni, 27 septembrie

După trei jumătăţi de zi pierdute anapoda, izbutesc în fine să găsesc mormântul lui Nicolae Filimon la Belu. Am folosit fotografia publicată de Ivaşcu şi perspicacitatea „responsabilului". Dificultatea de a descoperi mormântul venea din faptul că doamna Eglantina Ghenovici, care a cumpărat cu 15 ani în urmă *locul* de la ultimii urmaşi ai scriitorului, a răzuit cu dalta numele lui Filimon şi al rudelor inscripţionate pe soclul unui mic monument baroc din marmură, scriind în loc numele propriilor ei rude.

Vizită, după-amiaza, la doamna Ghenovici, ce locuieşte în blocul „Adriatica", pe chei. Mă primeşte cu suspiciune şi prudenţă. E o femeie de 85 de ani, posacă, sastisită. Pretinde că Filimon nu a fost înmormântat acolo, că totul e o invenţie a moştenitoarei sale, Florica Slăniceanu (care i-a vândut „parcela"), că au săpat şi n-au găsit nici urmă de oseminte etc. Vorbeşte, urmărindu-mă cu coada ochiului, la pândă. Penibil. În cameră (mansardă) miroase a cafea şi mucegai. O sumedenie de bibelouri, de ceainice, de obiecte nefolositoare zac risipite prin dulapuri, pe console. Îi spun, cu toată delicateţea ce-mi stă în putinţă, că răzuirea numelui lui Filimon e o infamie. O rog să dea permisiunea Uniunii Scriitorilor să scrie numele romancierului pe soclu. *Madame* Eglantine (e profesoară de franceză) se perpeleşte, îşi frânge mâinile, „nu, zice, lăsaţi că mă ocup eu însămi de treaba asta". Când ies, mă urmăreşte multă vreme privirea speriată, rea a Eglantinei, privire hăituită, de om care a trecut prin beciurile Securităţii.

Joi, 30 septembrie

Drum până la Uniunea Scriitorilor ca să mă aprovizionez cu cărţi pentru campania Filimon. Consult o oră fişierul. Din cele 14 titluri ce le am pe listă primesc doar 6. Ioana Diaconescu – ţâfnoasă, retractilă. Îmi dă să înţeleg că e deranjată.

Apare, în sfârşit, în „România literară” recenzia lui Sorin Titel. Fără să se risipească în laude, articolul e scris „la meserie”. Titel mizează pe ideea că monografia e opera unui „romancier”, ba chiar susţine că volumul anunţă un viitor roman despre Anton Pann. Tot astăzi aflu că a apărut în „România pitorească” un articol despre „Pann” de Emil Manu. Telefonat lui Manu, mulţumiri. Îl rog să mă ajute pentru documentaţia Filimon.

Scot fişe din „Pionierii romanului românesc”. Cele câteva pagini de Ion Ghica – magistrale. Ce prozator de rasă a fost sacrificat pentru politică!

Luni, 4 octombrie

A venit toamna. Ploaie, frig. Pierd vremea aprovizionându-mă cu cărţi. Scot bibliografie de la Biblioteca „Sadoveanu”. Hoajă, tartorul bibliotecii, lipseşte. Îmi trebuie cât mai mult material „de epocă”. Predau la Uniunea Scriitorilor volumele citite, iau altele în loc. Ioana Diaconescu, amabilă de rândul acesta, zâmbeşte.

Alaltăieri, parastas la Ghencea pentru tanti Marioara. Apoi, la Cornelica, pe Negel. Puţină lume. Rudele apropiate. Trist praznic.

Miercuri, 6 octombrie

Scot fişe în sala de lectură a „Arhivelor”. Drum la Biblioteca „Sadoveanu”. Sunt primit de Hoajă. Afabil, tip de activist. Îmi aprobă (după un interogatoriu sumar) să împrumut cinci cărţi din cele treisprezece de pe listă.

„Arca lui Noe” de Manolescu – foarte bine scrisă. Capitolul despre N. Filimon e mai puţin tuşant, probabil din pricină că sunt „în miezul” subiectului.

Cu Hilohi. A fost reangajat la Institut. Bârfim regimul. Pictează o biserică lângă Arad, e gat de plecare. Îl rog să-mi „tragă” o fotografie cu „sculptura” funerară (un înger) de pe mormântul lui Nicolae Filimon.

Joi, 7 octombrie

Ore la şcoală. Sfârşit de oboseală. Fug cu maşina la Institutul „Călinescu”. Discut cu Manu, îndatoritor dar fără să-mi rezolve problema „dosarului” lui Filimon. Îmi recomandă pe un domn Nestorescu, care ar şti ceva în legătură cu „documentarul”.

Vizită (scurtă) lui Carianopol, în Dorobanţi. Primire călduroasă. E optimist, vioi (la 75 de ani). Îmi oferă ultima lui carte. Seara telefonează un oarecare Stoica, locotenent major, se pare, în legătură cu plecarea mea în India. Ar vrea „să stăm de vorbă”, „aşa e protocolul”. Amân „vederea” pentru săptămâna viitoare. Nervozitate.

Vineri, 8 octombrie

Mergând la şcoală, sunt lovit în portbagaj de un camion. Culmea e că n-aveam ore, citisem strâmb orarul. Capota portbagajului – părăduită. Pierd două ore la Miliţie ca să obţin o „foaie de constatare” care-mi permite să repar maşina. După-amiaza, la Stanciu, meşter mare în tinichigerie. Mă întorc acasă seara (după 7) frânt. Dureri de cap îngrozitoare.

Lecturi din Manolescu (despre roman) şi Ion Ghica („Scrieri economice”).

Duminică, 10 octombrie

Plec dis-de-dimineaţă la Râmnic cu Trabantul. Vreme închisă, frig. Fără „evenimente”.

Vizitez oraşul. De nerecunoscut. Încerc zadarnic să reconstitui clădirile distruse de pe Traian şi Bulevad, hotelul, tipografia, cafeneaua Tanţu, librăria, salonul de coafură, farmacia – nimic nu-mi aminteşte icoana oraşului de odinioară. Casa lui Anton Pann e ridicată pe picioroange de metal înfipte adânc în blocuri masive de beton. Aşteaptă să pornească. N-are drum liber din cauza unei clădiri ce-i stă în cale, nedemolate încă. Mă simt bătrân şi singur. Trist – peisajul.

Mă aprovizionez cu cărţi de la Biblioteca judeţeană (Lazăr) şi de la Arhive, unde consult colecţia Hurmuzaki. La Costea Marinoiu cumpăr cărţi (dicţionare Oxford pentru Dan).

Seara, la Tamaş. Coniac, cafele. Tamaş îmi citeşte ultimele lui proze. Apoi acasă. Plouă. Rămân târziu în noapte. Zgomot de la gară. Beţivi pe stradă, cântând în gura mare.

Marţi, 12 octombrie

Alerg prin Râmnic. La „Orizont”. Bulacu agreabil, fără să exagereze. Miroase a băutură. Pe ultimul articol mi-a plătit doar 98 de lei, faţă de 350 cât luam până mai ieri. Se scuză că nu poate să-mi publice articolul omagial dedicat memoriei lui Cârstea, are dispoziţii stricte de la „Secţie”, asta e situaţia, ca să-i apară ferparul *boss*-ului în ziarul pe care l-a condus fără întrerupere de la înfiinţare, le-a trebuit o aprobare *scrisă* de la C.C.! „Aşa stau lucrurile” încheie, lăsându-mă să înţeleg că orice discuţie pe această temă e superfluă.

Mă duc la cimitir, aprind o lumânare. Mama şi tata zac cuminţi alături, sunt mai aproape acum, de mine, decât dacă i-aş fi văzut aievea. Scurtă discuţie cu părintele E. Nedelescu, în biserică. Bolnav de diabet, hârşit de bătrâneţe. Supravieţuieşte.

După-amiază plec *acasă*. Ajung spre seară. Telefonează locotenentul major Stoica („de la Securitate”). Propune să ne întâlnim peste trei zile

în tinda bisericii de lângă Institutul de Arhitectură („Dintr-o zi”). Modalitatea de întâlnire îmi aminteşte de ficţiunile cu tandri ilegalişti din filmele care se fabricau pe bandă în studiourile de le Buftea. Îl descos de ce nu mă primeşte la birou, cum cred că ar fi fost firesc. Se bâlbâie, ocoleşte subiectul. „Şi cum o să ne recunoaştem?”, întreb naiv. „Lăsaţi, îmi spune, asta e treaba noastră.”

Joi, 14 octombrie

Ore la şcoală. Sâcâială. Le vorbesc elevilor despre cum se scrie o monografie. Puştii mă ascultă cu un interes neaşteptat. Or fi înţeles ceva din ce le-am spus?

Telefonează A. Nestorescu, n-a găsit „documentarul” Filimon (citat de Călinescu). Mă sfătuieşte să-l întreb pe Piru, lucru inutil (tot nu mi-ar vinde „pontul”) şi dezagreabil, ca să fiu sincer. Pe masa mea de lucru, peste o sută de volume, aruncate alandala. Harababură.

Ne vizitează Elena Zarescu. Luăm cina împreună. Drăguţă, „cuviincioasă”, o ţărăncuţă din ţara Vâlcii îmbrăcată în straie de oraş.

Vineri, 15 octombrie

Fac orele la şcoală, apoi în centru. Parchez pe Edgar Quinet. Misterioasa întâlnire cu locotenentul major Stoica. De cum mă vede se îndreaptă către mine. Tipul, blonziu, subţire, alură de student (n-ai zice ce hram poartă). Pornim la drum pe bulevardul N. Bălcescu. Vorbeşte mai mult el. Mă întreabă ce studii fac în India, ce planuri, ce proiecte literare am. „Interogatoriul” pare inocent, oricum benign. Ne despărţim la Lido (nu cred să fi vorbit mai mult de un sfert de oră). Mă roagă să anunţ la întoarcere conducerea Uniunii Scriitorilor (recte pe D.R. Popescu) despre primirea pe care mi-au făcut-o autorităţile hinduse. Din partea „lor”, mă asigură, nu voi întâmpina nici o dificultate în problema paşaportului. Ne strângem

mâna, dispare în mulţime. Abia după ce pleacă mă încearcă un straniu sentiment de teamă.

Seara telefonează Mitru şi Titel. „Muzică în tenebre” de Bergman, film modest. Trei-patru secvenţe memorabile.

Luni, 18 octombrie

„Excursie” cu Sorin Titel şi mama la „conacul” de lângă Văleni. Vreme frumoasă, soare blând de toamnă. Drumul, asfaltat. Parchez maşina pe şosea. De aici şi până la conac – vreo cinci minute, în care vreme trecem o podişcă. Mica gospodărie a amicului – modestă dar tihnită: două camere, bucătărie, closet (cu apă!), pivniţă. Casa e mobilată rustic, cu piese ieftine de un bun gust indiscutabil. Te simţi „în voie”. Mama lui Sorin – vioaie, tânără, trebăluieşte prin bucătărie. Sorin îmi arată cu mândrie grădina de legume şi ograda. Culegem mere, pere. Aici, în mediul bucolic, şi-a recăpătat reflexele uitate ale unor strămoşi ţărani. Luăm prânzul împreună. După, plecăm la Breaza, unde prozatorul doreşte să-şi cumpere o vilă, casa aceasta, îmi explică, fiind incomodă, prea departe de şosea. Aflu, între altele, că Raicu şi soţia vin uneori la el să scrie, să se relaxeze. Ne întoarcem pe la şase seara. Îi duc acasă. A început să plouă.

Văd filmul „O seară cu Monika” de Bergman – excelent. Interpretarea (Harriet Andersson, Lars Ekberg) de mare clasă.

Joi, 21 octombrie

Tanti Aglăiţa îşi trăieşte ultimele săptămâni de viaţă. Dureri îngrozitoare. Morfină. Cornelia e înmărmurită. Toţi ai casei, mai ales copiii, afectaţi. Când suferinţa o mai lasă, ne priveşte cu ochi mari, albaştri, de martiră.

Caut chit-şpriţ pentru vopsit maşina. Nu se găseşte. Parcurgem, se pare, momentele cele mai grele de după război. Lipsesc nu numai alimentele

din magazine, dar până şi cele mai neînsemnate obiecte de uz casnic.

Bibliografia Filimon pe terminate. Caut titluri noi. Lucrez târziu, în noapte. Văd „Închisoarea" de Bergman cu Ingrid Thulin – extraordinară.

Duminică, 24 octombrie

Lucrez de dimineaţă până noaptea (mai ales noaptea) la Filimon (cu pauze obligate). Scot fişe. Mă fascinează epoca.

Pierdut alaltăieri patru ore ca să-mi vopsesc maşina (în curtea şcolii). E ca nouă. Cornelia – fericită că mă vede vesel.

Ieri, „Lecţia de dragoste" de Bergman. Corect. Din nou prestaţia excepţională a Harrietei Andersson.

Luni, 25 octombrie

Peregrinări pe la Biblioteca „Sadoveanu" şi Uniunea Scriitorilor, iau cărţi. Mă apropii de momentul în care aş putea trece la redactarea monografiei. Am exemplare împrumutate de la opt biblioteci.

Îmi scrie George Anca. Primesc volumul „India. Memorii la mijlocul vieţii" şi patru numere din publicaţia „Latinitas", scoasă de Anca, în care apare şi un fragment din „Fantezie pentru trompetă" în traducerea lui Drăgăneşti. Revista – îndrăzneaţă faţă de condiţiile precare în care vieţuieşte bunul meu prieten.

Văd, după-amiază, două filme de Bergman: „Surâsul unei nopţi de vară" (excelent) şi „Visuri de femeie" (mediocru).

Sâmbătă, 30 octombrie

La şcoală, apoi lucrat la Filimon. Teancuri de fişe. Primesc un telefon de la serviciul „Paşapoarte", mi se solicită să aduc o adeverinţă că sunt profesor şi că direcţiunea e de acord să plec

în India. Se pare că India va deveni în curând realitate.

În cadrul retrospectivei Bergman văd la Cinemateca „A şaptea pecete”. Ieri, alte două filme ale suedezului. Am devenit specialist în Bergman. Din păcate, a apărut plictisul, sastisirea. Mă surprind, în timpul vizionării, adulmecând şi demontând chichiţele şi trucurile maestrului. Plăcerea artei se risipeşte dacă priveşti spectacolul din culise.

Luni, 1 noiembrie

A venit iarna. Frig, ploaie, dimineaţa ceaţă. Drum la Muzeul de Istorie al Bucureştilor, îl abordez pe Panait, amabil ca de fiecare dată. Îmi împrumută (pe fişa lui) Gheorghe Crutzescu şi Ulysse de Marsillac („Guide du voyageur à Bucarest”, „De Peste à Bucarest. Notes de voyage”). Iau ultimele titluri de pe listă de la biblioteca Uniunii Scriitorilor şi de la „Sadoveanu”.

Trăim în spaimă şi provizorat din cauza bolii incurabile a tantei Aglăiţa. Suferinţa ei îngrozitoare ne paralizează. O suferinţă asumată, fără lacrimi şi lamente.

Citesc cu mari delicii „Notes de voyage”. De ce o fi iubit atât de mult franţuzul România?

Joi, 4 noiembrie

Ore de uzură la şcoală. Elevii mă obosesc enorm. Apoi, şedinţe (consiliu pedagogic, şedinţă de catedră). Mă întorc acasă fără vlagă. Pierd două ore ca să-mi repar maşina, maşina tot nu merge, iritare.

„Chipul” de Bergman – excepţional. Adevărată lecţie de *povestire cinematografică*. Cred că prozatorii secolului nostru ar avea ce învăţa de la acest maestru al naraţiunii.

Scrisoare de la Ogrezeanu, din Maroc. Prudent, nu se pripeşte să-mi dea detalii despre

existenţa lui de-acolo. Cenzura ne urmăreşte peste tot, ubicuă, tenace, vigilentă.

Luni, 8 noiembrie

Frig. Noaptea – temperaturi de 9 grade minus. Vizită, împreună cu un grup de opt profesori (sarcină de serviciu!) la o „unitate de producţie agricolă" din Glina. Suntem înghesuiţi într-o încăpere îngheţată. Directorul ne face o expoziţie plictisitoare despre situaţia legumiculturii în unitate. Lucrurile stau mult mai prost decât mi-aş fi imaginat. Hoţia, lenea sunt în floare (majoritatea angajaţilor sunt „romi"). După încheierea alocuţiunii, vedem serele. Spectacolul nu mă interesează. Ne întoarcem pe la ora 13 rebegiţi de frig. N-aveam nevoie de această experienţă.

Alaltăieri, „Izvorul fecioarei" de Ingmar Bergman la Cinemateca.

Marţi, 9 noiembrie

Sunt înştiinţat de serviciul „Paşapoarte" că mi s-a aprobat plecarea în India. Trebuie să mai aduc o adeverinţă cu nu am datorii la stat şi să achit o sumă de 375 de lei (probabil costul paşaportului). Paşaportul cu care am călătorit în Rusia nu e valabil decât pentru ţările socialiste! Consiliu de familie cu Cornelia: plec sau nu plec? 30 de mii de lei, cât costă avionul, reprezintă un lux pentru modestele resurse de care dispunem (zece salarii). Cornelia crede că nu trebuie să pierd o întâlnire cu destinul atât de fascinantă, care nu se va mai repeta, probabil, niciodată. Rămâne ca într-o săptămână să decidem.

Drum până la Muzeul de istorie (iau Wilkinson) şi la „Arhive" („Figuri de arhivişti"). Muncesc până la 1-2 noaptea. În caz că plec, aş vrea să am „documentarea" gata.

Telefonează Tamaş. Gafiţa l-a chemat acum trei zile la „discuţie". Volumul a fost citit de un oarecare Singer, nou angajat la „Creangă". Cartea,

ar fi spus Gafiţa, „merge”, sunt necesare unele modificări şi tăieturi.

Joi, 11 noiembrie

A murit Brejnev. De fapt, a murit ieri, dar ştirea e anunţată cu o zi întârziere, conform unor cutume vechi ruseşti. Telefonat lui Mitru, comentăm evenimentul. Va fi mai rău, va fi mai bine? Omenirea e iarăşi la răscruce. Norocul ţării noastre a depins întotdeauna de marile puteri vecine. De umoarea ţarilor sau a sultanilor. Îmi amintesc cu limpezime zilele de după dispariţia lui Stalin, eram în anul IV la Filosofie. Emoţie colectivă, nesiguranţă, spaimă. Între timp a mai trecut un ciclu de trei decenii. Jucăm o piesă în care rolurile principale au fost distribuite. Facem figuraţie.

Văd două filme de Ingmar Bergman: „Persona” şi „Ruşinea”. Primul – ambiţios dar foarte dificil. Al doilea, mediocru. Seara, vizita lui Duci şi Milică. Licitaţie.

Sâmbătă, 13 noiembrie

Citesc ultimele pagini din bibliografia Filimon. Biroul plin de fişe. Lucrez târziu în noapte. Insomnii.

Telefonat Bazil. A fost bolnav, vorbeşte de o hemoragie suferită într-o şedinţă la Uniunea Scriitorilor, în care Paler i-a reproşat cu violenţă că a permis să apară un articol injurios al lui Vadim în „Săptămâna”.

Văd la Cinemateca „Ora lupului”. Presa anunţă pe noul ţar al Rusiei: Andropov. Se zice că insul ar fi condus o vreme K.G.B.-ul... Poze mari în ziare.

Luni, 15 noiembrie

Iau corectura de la „Eminescu” („Anonim flamand”). Am şanse ca în ianuarie să-mi iasă

cartea. Apoi, în Iorga, la serviciul „Paşapoarte”. Coadă. Predau adeverinţele cerute.

Scot, la Biblioteca Academiei, ultimele fişe din periodice. Muncesc câineşte, vreau să termin. De săptămâna viitoare aş putea să trec la redactare. Totul depinde de plecarea în India.

La Cinemateca, ultimul film din seria Bergman, „În oglindă”. Excepţional.

Miercuri, 17 noiembrie

Aseară, după ore, febră mare. Chemat Salvarea. Mă vizitează un doctor chel, bătrân, cu ochelari. Viroză. Concediu trei zile.

Fac corectura la „Flamand”. Cartea – excelent culeasă. „Duelul”, la lectură, mă nemulţumeşte. Asta e situaţia.

Încep „documentarea” pentru India: eseurile lui Eliade, „5000 de ani de artă în India” (album făcut cadou de George Anca).

Vineri, 19 noiembrie

Viroza evoluează bine. Iau antibiotice. Plec cu Trabantul după treburi. Scot certificat de boală de la „circă”, apoi la policlinică pentru ştampilă. La ora 11 ridic de la Miliţie paşaportul. Îl mângâi cu tandreţe. E prima mea ieşire dincolo de „cortină” (la 53 de ani!). *Ausweis*-ul e valabil până la sfârşitul lui ianuarie.

Predau volumul corectat la „Eminescu”. Donoiu absentează, las cartea în tehnoredacţie (Popovici). Lucrez la Filimon până la 1 noaptea. Dureri de cap chinuitoare.

Duminică, 21 noiembrie

Ieri, la Tarom, ca să mă interesez de drum. Aflu că nu există cursă *românească* (plata în lei) decât până la Karachi. De aici şi până la New Delhi biletul se achită în valută. Dar n-am nici un dolar (ca orice om sărac din România). Ce să fac?

Telefonat lui Mitru, inutil, problema pare insolubilă. Nervozitate.

Dimineaţa îl vizitez pe Lavric, la Şosea. Oraşul – blocat din pricina plecării Şefului în Indonezia. Aştept o oră până se eliberează drumul. Azi sunt alegeri pentru M.A.N. La fiecare colţ de stradă – miliţie, securitate. Atmosferă de teroare. Fac socoteala că mă apropii de sfârşitul vieţii fără să fi avut prilejul până astăzi *să aleg*.

Lucrez cu obstinaţie la „Filimon". Încerc să împart materia pe capitole. Dificultatea începutului.

Luni, 22 noiembrie

Drum, fără maşină (din cauza lipsei de benzină), la Uniunea Scriitorilor. Intru la D.R. Popescu, primire cordială, rece. Nu ne-am mai întâlnit, se pare, de la Craiova, când s-a constituit Asociaţia Scriitorilor olteni. E de acord (verbal) ca Uniunea să acopere (în valută) diferenţa de bani a drumului de la Karachi la New Delhi. Rămâne să aflu costul călătoriei şi să se întocmească formele legale. În hol – de vorbă cu Sorescu. Distrat, afabil, vesel. Promite să mă viziteze cu soţia. Practic, până în aprilie, când mă voi întoarce din concediu, nu-l pot invita. Incursiune, apoi, la ambasada Indiei. La poartă, un băiat tuns scurt, cu ochi albaştri, îmi scrie într-un registru Dumnezeu ştie ce date de pe buletin. Întreb de consul, lipseşte, vine abia joi. O tânără funcţionară, blondă, rujată, rimelată îmi dă un teanc de formulare, zâmbeşte graţios, punându-mi în vedere că trebuie să le aduc fotografii (!). „La urma urmei, zice, ce treabă aveţi în India?"

Aflu de la Mitru că Virgil Carianopol a suferit recent un atac de cord. E la reanimare, la Spitalul de Urgenţă.

Joi, 25 noiembrie

Din nou bolnav. Temperatură. Fac orele la şcoală cu dificultate. Drum la Tarom, reţin un loc pentru Karachi pe 12 decembrie. Mă duc apoi la ambasadă. Sunt primit de consul. Amabilitate asiatică, salamalecuri. Întrebări insidioase în legătură cu plecarea. Cunosc pe cineva în India? Fac studii de sanscrită? Îi vorbesc de Anca, dar nu dă semne că-l cunoaşte. Mă înştiinţează că joia viitoare am viza. Sunt condus, galant, până la uşă.

A încetat din viaţă domnul Paul, tatăl Ortansei. Cornelia foarte afectată.

Corectez până la 12 noaptea teze. Iau hapuri pentru febră. Mă simt ceva mai bine. Gripa în recul.

Sâmbătă, 27 noiembrie

Fac orele cu mari eforturi. Sălile – neîncălzite. Pierd patru ceasuri la *Service*-ul din Colentina ca să-mi repar maşina. Ger straşnic. După-amiaza, la cinema cu Anca: un film al anilor ’30 („Cavalcada Holliwood-ului” cu Don Ameche şi Alice Faye) care mă entuziasmase în copilărie. Dezamăgire.

Citesc o carte de suveniruri a lui Petre Stoica. Lectură agreabilă. Se simte, însă, printre rânduri penuria de sinceritate a autorului.

Marţi, 30 noiembrie

Şedinţă interminabilă la şcoală, ore dificile. Iau astăzi viza ambasadei indiene. Merg şi la ambasada Pakistanului, sunt informat că n-am nevoie de viză de tranzit. Trecând pe Cale, văd lume multă în faţa blocului distrus de o explozie acum trei zile. Miliţie. Doi colonei „fac ordine”, îndeamnă lumea grosolan „să circule” (clădirea se află în preajma sediului Securităţii). Oamenii privesc prostiţi spectacolul imobilului care-şi dezvăluie impudic tainele: apartamente „secţionate”, closete sparte, biblioteci cu cărţi căzute vraişte. „Vine apocalipsa” murmură o babă,

făcând cruci mari şi depărtându-se împinsă de la spate de un ofiţer cu multe stele.

Citesc eseurile lui Čapek, subtile, graţioase.

Miercuri, 1 decembrie

Trec zilele, se apropie termenul de viză. Primesc, în fine, foaia de virament de la funcţionarii Uniunii. Merg la Tarom ca să achit călătoria în India. Aici, surpriză (neplăcută): cursa Bucureşte-Karachi e suspendată *sine die* din lipsă de clienţi (sezon sărac). Ca să ajung la Delhi, trebuie să fac escală la Moscova. Rămân stupid. Voi mai primi din partea Uniunii (recte Traian Iancu) acoperirea valutară a călătoriei? Foarte deprimat.

Extemporale, teze – plictiseală. Închei situaţia la clasa a XII-a. Seara citesc literatură despre India. Muzică de Mozart.

Joi, 2 decembrie

Zbatere până la epuizare pentru India. Din nou la Uniune. Juristconsultul (uit cum îl cheamă) mă sfătuieşte binevoitor să intru cît mai repede la Iancu, „e în dispoziţie de generozitate", zice, trebuie să prind momentul favorabil. Ceea ce şi fac. *Boss*-ul e aşezat în faţa unui birou plin cu hârţoage în dezordine, cu ochelarii căzuţi dizgraţios pe nas. Ridică ochii către mine. Îi expun situaţia creată prin anularea cursei aeriene de Karachi. „Bine, zice, sunt de acord, interesează-te cât costă." Fug iute la Tarom, apoi la Fond, unde plătesc valoarea diferenţei. La ora 11 sunt iar la Uniune. De rândul acesta lucrurile iau o întorsătură proastă. După o şedere prelungită la D.R. Popescu, Iancu iese de la preşedinte ca din puşcă şi coboară la restaurant, unde întârzie două ore. Turbez. Când se întoarce, băut şi pus pe harţă, e ca un tigru. „Ce este?" se răsteşte. Îi pun hârtiile în faţă. Îmi spune grosolan că nu semnează, trebuie să se mai gândească, să vin mâine.

Revin acasă (cu maşina) cătrănit. Prin câte tribulaţii şi praguri de umilinţă trebuie să treci ca să obţii permisiunea să vezi lumea!

Vineri, 3 decembrie

Doamna Petculescu semnează (fără mofturi) cererea de concediu fără plată (10 ianuarie – 31 martie). Urmează demersurile pentru aprobarea cererii de către Inspectoratul şcolar municipal.

Descindere la Uniunea Scriitorilor. Contabilul îmi spune că nu sunt încă gata foile de virament, le pot lua mâine. Deci, Iancu mi-a aprobat până la urmă plata în valută pe ruta Moscova-New Delhi. Fireşte, bucurie, dar şi multă, foarte multă amărăciune.

Telefonat la „Eminescu". Aflu cu stupefacţie că abia astăzi „Flamandul" a luat drumul tipografiei (la Galaţi), „cu curierul". A zăbovit în Editură şapte săptămâni (pentru lectura a numai 250 de pagini!). Apariţia, în acesta an, a „Anonimului" e compromisă.

Citesc la întâmplare texte traduse de Simenschi din literatura indiană veche. Dureri de cap îngrozitoare. Insomnie.

Sâmbătă, 4 decembrie

Se pare că drumul meu spre India e presărat în continuare cu piedici şi capcane. Plec dis-de-dimineaţă la Tarom. O cuconiţă înţepată se uită repede prin foile pe care i le pun în faţă şi-mi spune că mai am nevoie de o hârtie semnată de ministru (sau şeful instituţiei departamentale care mă trimite) din care să reiasă cu sunt expediat în India *anume* pe ruta Moscova, din interese de serviciu. Sunt siderat. Am sentimentul că mă aflu în faţa unei conspiraţii oculte, diabolice, de neînfrânt.

Luăm prânzul la familia Boicescu, în Frumoasă. Primire fastuoasă, masă mare. Cae se ocupă cu servirea băuturilor. De fiecare dată când venim la ei ni se oferă câte o „surpriză" culinară

(azi icre negre, peşte proaspăt – somn). Mitru – în formă proastă. abia îşi ţine echilibrul. Declin penibil.

Seara, extemporale. Citesc Sergiu Al-George despre gândirea indiană. Muzică de Bach.

Luni, 6 decembrie

La Uniune (cu dimineaţa în cap). Vorbit cu Fulga. Superb ca întotdeauna. Îmi face o adresă în care scrie punct cu punct ce mi-a cerut Tarom-ul. I-o dă dactilografei, „repede, îi spune". După o oră ajung la sediul Tarom-ului, parchez cu greutate (miliţie multă). Un domn amabil, Gălăţeanu, şef de serviciu, îmi facilitează obţinerea biletului de avion. Pe 19 decembrie decolez spre Moscova. Ajung în Delhi pe 20, la ora 8 de dimineaţă (ora locală). Abia îmi reţin emoţia.

Merg la Inspectoratul şcolar al municipiului. Aştept trei ore, în sfârşit apare Şovu (fin, afabil). Schimb scurt de amabilităţi. Îi las inspectorului cererea pentru concediul fără plată. Concediu important, de el depinde realizarea cărţii despre Filimon.

Seara, la Mitru. Gustări, cafea. Îi povestesc păţaniile mele în campania pentru India. Surâde trist. Bărbatul, mândru, puternic, expansiv de odinioară e astăzi doar o fiinţă anxioasă, suferindă.

Miercuri, 8 decembrie

Navighez în ape tulburi. În fiecare zi am câte o surpriză neplăcută. Merg la Tarom cu adresa de la Fulga, semnată de D.R. Popescu. Aflu aici că n-am O.K.-ul Aeroflot-ului pe ruta Moscova-New Delhi. Stupoare. Fug la Aeroflot, pe bulevardul N. Bălcescu. O blondă platinată, care vorbeşte prost româneşte, apasă pe nişte taste de calculator şi iată, zice, până al 5 ianuarie Aeroflot-ul nu are nici un loc liber pentru Delhi. Ies ameţit. Stau câteva minute în stradă, prostit. Simt că-mi plesneşte capul. Ce-i de făcut? Mă întorc din nou pe strada

Eforie, la Tarom. Îl abordez pe Gălăţeanu. Acesta, binevoitor, promite că va trimite chiar azi la Moscova un telex către reprezentanţa Tarom-ului, cu rugămintea să se facă diligenţe pentru obţinerea biletului. „Fiţi liniştit, îmi spune, problema se rezolvă."

Seara, acasă. Mă lasă nervii. Reiau „Maitreyi" de Mircea Eliade (citită cu 40 de ani în urmă). Carte datată (dar interesantă pentru atmosferă).

Vineri, 10 decembrie

Şovu telefonează că inspectoratul mi-a aprobat concediul fără plată. Ies în oraş. Vreme câinoasă, ceaţă. Opresc maşina la Tarom. Îl caut pe Gălăţeanu. Mă întâmpină cu un zâmbet. Aeroflot-ul a făcut „concesia" de a-mi ceda un loc pe 19 decembrie în cursa de New Delhi. Sunt fericit! Drumul spre India e liber!

Închei situaţia trimestrială a elevilor. Înfrigurare. La şcoală doar directoarea ştie de plecarea mea în Asia. Mă roagă să-mi găsesc suplinitor. După-amiaza, vizita profesorilor Lancor şi Bercescu (care-mi aduce discuri). Bem votcă. Fac imprimări: Vivaldi, Mozart, Bach. Pe masă, studii de indianistică de Eliade.

Luni, 13 decembrie

Alergătură cu maşina prin oraş. Cumpărături. Medicamente pentru Gigi Anca. Mă încumet să merg la Institutul de pe Schitu Măgureanu, îmi fac vaccinuri (antiholeric, antivariolic), obligatorii pentru a pune piciorul pe pământul indian. Când plec, am pană de cauciuc. Opresc un camion, îi ofer 50 de lei şoferului, îmi face pana.

În casă, clipe apăsătoare din cauza tantei Aglăiţa care suferă ca o martiră. Cornelia – zbuciumată, rămâne singură cu ea, cu Oncle şi copiii. Reiau lectura (pasionantă) a eseurilor lui Sergiu Al-George.

Marţi, 14 decembrie

Ore la şcoală. Foarte ostenit. Îl vizitez pe Iuga în micul lui birou de şef de la etajul cinematografului Capitol. Deschide un dulap de unde scoate pahare şi o sticlă de palincă pe jumătate goală. Discuţie despre aventura indiană. Iuga, afabil, jovial. Urmează să sosească în India după mine. Îmi dă detalii despre viaţa din campus, unde locuieşte Gigi. Ne comportăm ca doi complici ce pun la cale o „lovitură”. Iuga cunoaşte o sumă de istorii despre predecesorii noştri care au fost în India (Sergiu Al-George, Vulcănescu).

Îl prind la telefon pe Seuchea, colonelul care m-a suplinit iarna trecută. Îl întreb dacă e disponibil pe perioada ianuarie-martie. Da, e disponibil, ba chiar se bucură. Va trece pe la mine, trebuie să-i dau instrucţiuni, sugestii, manuale.

Joi, 16 decembrie

Numărătoare inversă. Trei zile până la plecare.

Iau corectura a doua de la „Eminescu”. Aflu că „Anonimul” a fost „împins” în planul pe anul 1983 (se va suprapune cu apariţia „Balului”). Lucrez la corectură până noaptea. „Duelul” îmi pare acum mai bun decât la corectura anterioară.

Telefonez unui tovarăş Mateescu de la Externe. Îmi spune că dacă vreau ca ministerul să trimită un telex ambasadei din New Delhi despre sosirea mea (pentru a mi se acorda facilităţi în vizitarea monumentelor de artă) e nevoie de o adresă din partea Uniunii Scriitorilor.

Sunt ameţit din pricina plecării. Buimac. Şi copleşit de teamă.

Vineri, 17 decembrie

La Uniunea Scriitorilor. Discuţie cu Hobana. Îmi explică didactic că Uniunea nu poate să trimită

adresă la ministerul de Externe de vreme ce nu sunt trimis de Scriitori în India. Dar sunt speranţe, încă, promite să vorbească mâine cu D.R.-ul.

Tanti Aglăiţa îşi duce ultimele zile. Suferă îngrozitor. Se ţine cu morfină. Tristeţe în casă. Mă întreb dacă o voi mai găsi în viaţă la întoarcere.

Bagaje. Cornelia cântăreşte totul, ca să nu depăşesc cele 20 de kilograme „regulamentare". Febrilitate. E prima oară când plec din ţară *singur* pentru o durată atât de lungă. Plec fără nici un cent în buzunar. Adevărată aventură.

Sâmbătă, 18 decembrie

Ies cu maşina. Drum la şcoală, îmi ridic salariul. Timp splendid. Pe urmă, în centru. Ultimele cumpărături. Oraşul relaxat după încheierea Conferinţei Naţionale a Partidului.

Îmi iau la revedere de la Mitru, Cae şi Zoe Boicescu şi de la familia Landauer. Bazil îmi spune că Şeful ar fi cuvântat la Conferinţă că „trebuie să primeze calitatea (în munca literară), nu cantitatea". Cum să interpretez aceste cuvinte sibilinice? Ce înţelege el prin calitate? Suntem cu toţii nişte biete jucării în mâna discreţionară a destinului, care e întruchipat la noi de mintea genială a Stăpânului din Primăverii.

Seara. Nervozitate. Ultimele retuşuri la bagaje. Cornelia foarte emoţionată.

Mâine – plecarea.

Duminică, 19 decembrie

Aeroportul Şeremetievo – Moscova.

Scriu pe o masă din prefabricate, într-o imensă sală de aşteptare.

Zi hibernală. Timp frumos.

Am decolat din Bucureşti la ora 9, cu o jumătate de oră întârziere, în bună tradiţie românească. M-au condus Cornelia şi Dan, ca întotdeauna când plec departe. Le văd mâinile fluturând patetic dincolo de bariera vamală.

Avionul, un Tupolev tip vechi, pare încărcat de electricitate. Primele 30 de locuri din faţă sunt rezervate unei delegaţii a Comitetului Central formată din 7 persoane, 6 bărbaţi şi o femeie, foarte bine îmbrăcate, toţi aferaţi, scorţoşi, oficiali. Locurile rămase libere, până la 30, sunt ocupate de paltoane, un soi de cordon sanitar destinat să izoleze de vulg pe înalţii demnitari. Plecăm, întreg personalul de bord se întrece în a face temenele delegaţiei.

Urcăm la 10.000 metri. Două ore nu voi vedea decât o perdea albă de spumă densă, mişcătoare. N-am sentimentul unei mari călătorii. Mai degrabă mi-e teamă. Mă simt îngrozitor de singur. Nu înţeleg de ce. Am mai zburat de atâtea ori cu avionul. Chiar cu aparate mizerabile, pe cursele noastre interne.

Aterizăm la Moscova pe o ceaţă păcătoasă. La ghişeul de tranzit descopăr doi români, specialişti în petrol, care călătoresc tot la Delhi. Îmi petrec două ore cu ei la bufetul de pe aeroport. Conversaţie de rutină, ocolind temele politice.

Aeroportul, pe care am aterizat ultima oară acum doi ani, e o imensă uzină de măcinat oameni. Oameni de toată mâna. Albi, negri, galbeni. Se foiesc prin holul îmbâcsit de la parter, nervoşi preocupaţi. Din când în când, prin megafon se aude o voce de femeie care anunţă plecarea vreunei curse spre Abidjan, Djakarta, Bangkok, Dar es Salam sau Lima.

Urc la etaj, mai sunt patru ore până la legătura cu Delhi. Îmi evaluez pierderile din vamă: o hartă a Indiei (de ce or fi subtilizat-o?) şi o sticlă de coniac (destinată familiei Anca) spartă de funcţionarii sovietici probabil înadins, fiindcă numai o parte a sticlei se află în interiorul valizei. Valiza miroase insuportabil a alcool. În sală – fum de ţigară, forfotă şi zgomot şi miliţie, la fiecare pas miliţie.

Aştept. Sunt extenuat. Mă gândesc cu strângere de inimă la clipa sosirii mele în Delhi. Aproape o obsesie. Pentru că n-am bani. Va fi fost încunoştinţat Anca de venirea mea? Ce fac dacă rămân singur, fără nici un cent, pe aeroportul Palam din capitala Indiei?

Beau o gură din sticla cu cafea făcută de Cornelia. Excelentă.

Se aude decolând un avion. Un geamăt lung, fără sfârşit. Pe urmă linişte.

Deci, Şeremetievo...

Luni, 20 decembrie

Seara. Mă aflu în sfârşit acasă la Gigi Anca, în campusul universitar, într-o încăpere mică, mobilată sărac: pat cazon, masă de scris cu două scaune, un raft plin cu cărţi româneşti de la Neculce la Ana Blandiana. Fereastra care ocupă întreg spaţiul unui perete dă spre o alee mărginită de palmieri. Un peisaj cu care va trebui să mă aclimatizez. Încă de la sosire mă torturează o viroză (rusească) luată pe aeroportul Şeremetievo. Încerc să-mi adun gândurile: cunosc India ca un copil nou născut. Ameţit de impresii şi aiurit din cauza febrei care-mi inspiră o spaimă foarte omenească. Familia Anca trebăluieşte prin preajma mea. Mă înconjoară toţi trei cu afecţiunea lor frăţească – mai degrabă filială: singura mărturie că nu sunt singur în acest atât de îndepărtat exil la care m-am pedepsit eu însumi.

Azi la ora opt dimineaţa (după fusul indian) am aşezat piciorul pe solul Asiei. Zborul de noapte cu avionul (un IL murdar, populat cu oameni de diferite rase) – infernal. M-am aşezat alături de cei doi ingineri pe care i-am întâlnit pe aeroportul Şeremetievo. Le fac o curte copilărească şi stângace în speranţa meschină că mă vor duce cu maşina de la aeroport la locuinţa lui Anca, în cazul în care Gigi n-a fost încunoştinţat despre sosirea mea prin telexul pe care Uniunea Scriitorilor

trebuia să-l fi trimis prin ministerul de externe la ambasada noastră. O mare parte din călătorii cu faţa negricioasă şi-au scos pantofii din picioare, pur şi simplu, şi dorm chirciţi pe scaunele incomode. E un miros irezistibil. Câţiva copii au aţipit cu capul sprijinit în poala mamelor. În faţa mea un ins citeşte dintr-o carte format *poche*. Nu pot dormi. Încerc să-mi reprim emoţiile, sunt obosit şi iritat de un guturai rebel. Interiorul aeronavei pare un imens compartiment de clasa a treia.

Aştept sfârşitul călătoriei. Noapte lungă. Singura amintire pregnantă: răsăritul splendid al soarelui deasupra munţilor de gheaţă ce ne despart de imensitatea Indiei. Spre dimineaţă se anunţă aterizarea. La Delhi, spune stewardesa (o rusoaică tânără şi băieţoasă, cu părul strâns în coc, de o vulgaritate tipic sovietică) sunt cinci grade Celsius. Nu-mi vine să cred! Aveam să mă conving în câteva minute. Frig, deci, în India, iar eu am luat cu mine doar îmbrăcăminte pentru sezon de primăvară.

Coborâm şi ne îmbarcăm într-un autobuz jerpelit care ne poartă spre sala de aşteptare. Să fi venit Anca? În holul îngust, cu podea de bazalt, nu mă aşteaptă nimeni. De la un balcon situat deasupra încăperii semietajate vreo douăzeci de feţe supte, palide, unele încadrate de turbane albe, urmăresc cu atenţie şi nerăbdare călătorii. Se fac semne de bucurie, se aud exclamaţii şi schimburi de cuvinte în toate limbile pământului. Din pricina situaţiei precare în care mă aflu, nu pot savura scena de un pitoresc sui generis. Pe cei doi ingineri îi aşteaptă din fericire un funcţionar de la reprezentanţa economică a României, care se oferă să mă transporte cu maşina până la sediul reprezentanţei, aflată al numai zece minute depărtare.

Reprezentanţa, instalată într-o vilă tip *bungalow*, e înconjurată de arbori de o prospeţime

exuberantă. Şeful lipseşte. Câţiva funcţionari mărunţi foiesc dintr-un birou în altul. Rămân singur. Prin curte se joacă doi copii români. Mi-e frig, sunt îmbrăcat într-o cămaşă cu mâneci scurte. Dau telefoane la ambasadă. Mi se promite o maşină. Ies în stradă, de fapt un bulevard modern cu patru benzi pe sens, situat într-o zonă rezidenţială construită de englezi cu eleganţa cu care au populat o serie de cartiere mărginaşe în marile oraşe coloniale. Strada e plantată cu palmieri, care ar putea face mândria multor grădini botanice din Europa. Înregistrez din bogăţia de imagini ce mă asediază vegetaţia neobişnuit de bogată pentru sezonul iernii şi ţipătul zănatic al păsărilor. Sunt luat până la urmă cu maşina de primul consilier al ambasadei şi dus în campusul universitar, la peste 20 de kilometri depărtare, unde locuieşte George Anca.

De fapt, prima mea zi în India a fost săracă. Ce pot reţine? Bucuria de a-mi revedea prietenul, vorbăria sacadată, isteroidă a papagalului, vedeta casei, sărăcia descurajantă a cvartalului de locuinţe construite pentru cadrele universitare, imaginea fulgurantă a oraşului văzut din goana automobilului, bananierul din faţa ferestrei care se deschide spre terasă, conversaţia searbădă, prudentă cu Rădoi, consilierul ambasadei, delirantul cer indian, expresia tristă a lui Birşi, servitorul nepalez...

Marţi, 21 decembrie

Prin Muzeul Naţional din New Delhi, unul dintre cele mai prestigioase muzee de artă veche din Orientul asiatic. Zăbovesc aici cu Anca întreaga dimineaţă şi o parte a după-amiezii. Concepţia muzeistică mi se pare săracă în idei, naivă, câteva săli sunt, însă, cu totul remarcabile. În compania atâtor opere de artă pe care le-am admirat până acum doar în albume englezeşti, am sentimentul de sfioasă bucurie. Enumăr grăbit şi

şcolăreşte sălile cu sculptură hindusă, sălile de arme, cele etnografice... Detest pe cei care-şi iau note în expoziţii (îmi amintesc cu acest prilej de Nicolae Filimon, care trecea în fugă cu condeiul şi caietul în mână prin muzeele şi catedralele germane) dar nu pot continua fără să consemnez câteva din minunile văzute, pe care le-am reţinut la întâmplare, în cea mai modestă manieră amatoristică: statuia lui Nataraja dansând (secolul X), reprezentările hieratice ale lui Somaskanda (secolul X), Ganga (din Bengal, secolul XII), Vishnu (cu coroană şi podoabe regale, secolul V), Manikkavachakar (secolul XI), Avalokitesvara (Sirpur, secolul IX), Parvati (secolul XII), Maternitate (Gujarat, secolul V), Femeie cu oglindă (Decan, secolul XII), Buddha în picioare, cu nimb (secolul II). E delirantă puritatea cu care multe dintre capodoperele amintite au trecut vămile atâtor veacuri venind în faţa vizitatorului de astăzi cu impertinenţa modernităţii nealterate.

Încăperile muzeului sunt păzite în stil est-european de bărbaţi (în exclusivitate!) ce moţăie pe scaune, apatici. Nici un ghid, nici un sistem, sofisticat sau nu, de îndrumare pentru folosul curioşilor. Puţin vizitatori, cei mai mulţi albi. Un grup de şcolari aleargă pur şi simplu din sală în sală cu profesorii alături, parcă s-ar teme să nu fie prinşi din urmă. Sunt mici, murdari şi zdrenţăroşi. Nu se opresc măcar o clipă în faţa exponatelor. Totul pare ciudat aici, e altfel decât în ambianţa de acasă. Va trebui să mă obişnuiesc cu această fermecătoare dimensiune indiană. Notez: de revenit să văd muzeul.

Când ies cu Anca în stradă ne întâmpină peisajul însorit de miez de iarnă tropicală. Ne aflăm în oraşul nou, mai puţin interesant decât Old City (unde e situat campusul universitar), dar mult îndepărtat, la rândul lui, de imaginea standard a metropolei europene. Bem o cola (campa cola), foarte apropiată ca gust de produsul de la noi, şi-i

scriu Corneliei aşezat gospodăreşte pe bordura unui havuz cu decoraţii zoomorfe. După primele impresii, oamenii locului sunt foarte diferiţi de cei ce populează cărţile „coloniale” ale lui Kipling sau Bromfield. Mă bucur că nu seamănă. Nimic nu seamănă cu ce ştiam, cu ce am învăţat tenace în orele ostenitoare, fără număr, risipite în tinereţe prin biblioteca Academiei sau a Fundaţiilor Regale. Percepţia mea livrescă, preconceptă, se pulverizează brusc, devine amintire stânjenitoare.

În drum spre ambasada României fa cunoştinţă cu autobuzele din Delhi. Acestea ar merita să fie descrise în detaliu, atât sunt de anapoda, de alandala. Trec peste înghesuiala descurajantă – obişnuită şi pe liniile bucureştene – dar lipsa uşilor (se intră şi se iese printr-o deschizătură îngustă, atât cât să permită să se strecoare un om), mirosul greu, pătrunzător, contactul cu oameni transpiraţi, murdari, şoferii înşişi, ce conduc desculţi – conferă vehiculelor un aspect fantastic şi bizar. Ajungem târziu la ambasadă, după ce luăm şi o motoricşă, variantă motorizată a tradiţionalei ricşe asiatice, condusă de un ipochimen abil şi îndrăzneţ, ce se strecoară prin aglomeraţia infernală a Capitalei cu o dezinvoltură impresionantă.

Suntem la ambasadă. Edificiul (parter-etaj) situat pe o stradă laterală, la periferia metropolei, e departe de a fi o construcţie arătoasă. La poartă mi se cere paşaportul (deşi sunt însoţit de George Anca) şi trebuie să aştept minute penibile până când mi se controlează actele şi primesc autorizaţia să intru. În sfârşit, un ins brunet, voinic, tuns scurt mă invită într-un hol întunecat, mobilat cu două canapele. Pe un perete, tablourile lui Ceauşescu şi Indira Gandhi, unul lângă altul, într-o fragilă frăţietate. Ambasadorul, Dumitru Nicolaescu, e un om trecut de 60 de ani. Figură inexpresivă, dezabuzată de activist fanat şi obosit. Îi ofer ultimul meu roman apărut la „Cartea

Românească”, „Autoportret cu bască”, dar nu dă semne că ar fi mişcat de gest. Nu e un om de carte (aflu că a fost cu ani înainte inspector la căile ferate şi profesor „asociat” la Institutul Politehnic). Îmi ia amabil un interogatoriu amănunţit – unde lucrez, ce sunt părinţii etc. – după care purcede să-mi istorisească episoade din activitatea sa de diplomat. Se vede cât de colo bucuria că a găsit un interlocutor căruia să-i toarcă firul vieţii lui interesante, ieşite din comun. E singur, prizonier al ambasadei, înconjurat de indivizi străini, ostili, cărora nu li se poate confesa sau li s-a confesat până la saturaţie. Deşi dau semne de iritare, continuă să povestească mai departe pe acelaşi portativ, minor, cu o poftă neostoită de elocuţie. Încerc să-i întrerup efluviul de cuvinte pentru a-mi plasa modestele-mi doleanţe (am trebuinţă de o maşină cu care să mă deplasez în acest oraş babilonic întins cât un judeţ şi populat cu patru milioane de vieţuitori) dar îmi dau seama că n-am şanse de reuşită. Diplomatul ocoleşte cu dibăcie toate tentativele mele de a aduce discuţia pe un teren fertil, revenind perseverent la confesiunile-i redundante. Plecăm în oraş cu Toyota consilierului Rădoi, excelent şofer, de altfel.

Anca a primit o invitaţie din partea unei colege de la universitate pentru un spectacol experimental interpretat de studenţi, pe teme din Mahabharata. Sala e în realitate o hală îngustă, cu un podium în chip de scenă, înconjurat cu bănci de lemn montate pe schelete metalice, în genul sălii „Atelier” a teatrului Naţional din Bucureşti. Actorii îşi dau replica în hindi şi sanscrită, sunt inimoşi şi expresivi, dar declamaţia largă, ritmată e departe de orice ispitire de modernitate. Spectacolul ar putea entuziasma un public mai degrabă interesat de etnografie decât de teatru. Ne întoarcem noaptea cu autobuzul.

Am cunoscut-o acasă la George Anca pe Urmila Rani Trikha, distinsă sanscritistă, profesoară la Universitate, care se arată interesată de fenomenul literar românesc.

Miercuri, 22 decembrie

Toropit de gripă. Pe lângă guturai, dureri de cap, dureri în gât, oboseală generală. Mi-e teamă să nu ratez sejurul în India din cauza bolii.

Plec de dimineaţă, împreună cu Gigi Anca, în pofida stării jalnice în care mă aflu, să vizitez Old City. Studenţii sunt în grevă de o săptămână şi Gigi e liber, liber să meargă cu mine pretutindeni. Contactul cu strada indiană, cu cartierele mărginaşe ale oraşului străvechi e extraordinar. Câteva impresii anecdotice şi emoţionale: străzile – lipsite cu totul de trotuare. Ceea ce poate fi considerat trotuar e mai degrabă o prelungire a carosabilului, neasfaltată, acoperită cel mai adesea cu pământ bătătorit. De-a lungul drumului se înşiră dughene fără model în Europa, de o ciudăţenie aproape rafinată, în care oamenii, obiectele expuse, praful, reclama, firmele coexistă într-o fermecătoare simbioză. Ochii indienilor de rând au o fixitate rea, duşmănoasă. N-au motive să-i iubească pe străini. De la emanciparea de sub guvernarea britanică au trecut doar câteva decenii. Figura trecătorilor, lipsită de bucuria surâsului, exprimă o totală detaşare. Se vorbeşte cu vocea coborâtă. În prăvăliile înghesuite una într-alta patronii, cei mai mulţi dintre ei slinoşi şi îmbrăcaţi sumar, dorm întinşi pe podea, în nisip sau pe tărgi de lemn care ar putea trece drept tejghele. Mărfurile expuse sunt de o varietate derutantă, purtând toate culorile curcubeului. Ici şi colo câte o vacă fără stăpân – în India vacile poartă o cocoaşă pe spinare, în apropierea gâtului – se uită tâmp în văzduhul prăfos. Puţine femei pe stradă. Cuvântul „stradă”, el însuşi, e un eufemism. Strada şi trotuarul şi dughenele şi oamenii constituie un

corp comun, exalând mirosuri pestilenţiale. Maşinile, majoritatea de fabricaţie autohtonă, trec în fugă, flancate de biciclete şi motoricşe ce se strecoară printre ele cu agilitate. Mai toate automobilele folosesc cu frenezie claxonul. Infern în toată regula. Se claxonează cu dârzenie şi disperare, un soi de defulare a nesfârşitelor tăceri milenare ale acestui popor care s-a exprimat mai pregnant prin artă, meditaţie şi religie decât prin apetitul pentru viaţa comodă, îmbelşugată. Din peisajul străzii indiene nu lipsesc atelierele de reparat maşini, foarte frecvente, benzinăriile fără clienţi, modern amenajate, restaurantele şi sălile de cinematograf. Frizeriile, aidoma celor din epoca medievală europeană, sunt instalate pe trotuar, în plină stradă. Aici se bărbieresc şi tund în văzul lumii clienţii, aici se pansează răni, se execută operaţii de mică chirurgie. Din loc în loc se vede câte un pat de frânghii în faţa dughenii. Se doarme fără stânjenire în vuietul şi foiala străzii. Dormitul pe pat e un privilegiu, îl au numai persoanele înstărite. În fiecare dugheană arde mocnit un fel de lumânare fără feştilă, fără flacără, care exhală un parfum ameţitor. Restaurantele, cu aspect de bodegă periferică, se deschid spre stradă, etalându-şi mesele scunde la care se mănâncă stând direct pe pământul tare. Mirosul mâncărurilor puternic aromate cu mirodenii domină împrejurimile. Valuri de praf roşiatic, venind din stradă, inundă mesele din lemn necioplit, lipsite de tacâmuri şi feţe de masă. Totul pare desenat după un decor excentric, destinat filmelor de mare serie. O apatie de tip arab domneşte în dughene. N-am fost în nordul Africii, dar am impresia apăsătoare că mă aflu aiurea, la Oran, în atmosfera lecturilor de tinereţe din Camus.

După-amiază traversăm oraşul universitar, o mare grădină tropicală prost îngrijită, populată cu arbori ciudaţi de o solemnă măreţie. Anca ţine să-mi arate veveriţele (o specie cu totul deosebită de

rozătoarele din parcurile noastre) şi maimuţele ce sar neastâmpărate prin copaci. Acestea, nişte simiene mici, nervoase, mănâncă mandarine şi banane aruncând cojile pe alee, se hârjonesc, fac giumbuşlucuri ca nişte copii needucaţi. Îşi au sălaşul lângă „Templul maimuţelor” (poate doar o coincidenţă) în faţa căruia oamenii între două vârste – să fie oare angajaţi ai Universităţii? – stau întinşi pe iarbă somnolând.

Îmbrăcămintea hinduşilor poate să pară excentrică pentru vizitatorii în trecere prin India. Distanţa dintre moda standard occidentală şi cea autohtonă e nemăsurată. Femeile poartă, cele mai multe dintre ele, sari-uri de felurite culori petrecute cu oarecare cochetărie în jurul trupului, păstrând pântecul descoperit. Puţine sunt îmbrăcate în jachete sau bluze europeneşti. Rochia e o raritate. Bărbaţii, unii goi până la mijloc, alţii acoperiţi cu o bucată de pânză albă, umblă desculţi sau cu sandale fără ciorapi. Ideea de croitorie e absentă. Ici şi colo câte un sikh cu turban, între care mulţi sunt şoferi de taxi sau conducători de motoricşe.

Pătrund cu amicul meu într-unul dintre cele mai sordide cartiere din Old City. Spectacolul e fascinant prin ineditul său indescriptibil. Impactul cu mizeria ajunsă într-un stadiu ce depăşeşte imaginaţia îmi dă fiori. Case dărăpănate, ajungând până la trotuar, cu uşile deschise prin care se văd fiinţe umane dormind, dormind în încăperi înguste cât o carceră, adevărate închisori în plină stradă, grajduri în care zac bătrâni şi animale laolaltă, murdăria scurgându-se în stradă prin şanţuri în modul cel mai natural, focuri aprinse, mirosuri grele, degradare ajunsă la limita la care nimic din ceea ce e omenesc nu se mai deosebeşte. Întâlnesc cămile, câini scheletici, vaci cu cocoaşă rumegând fără folos o hrană închipuită. Omul şi animalul convieţuiesc într-o democraţie ideală. Pisoarele sunt instalate pe trotuar, mici şi impudice, expuse

larg vederii. Satisfacerea nevoilor e liberă de orice îngrădire socială sau morală.

Ne pierdem vremea prin bazar, cercetând dughenele cu cărţi, aproape toate format *poche*, aşezate la întâmplare în stive înalte, fără nici o idee de expunere. Buchiniştii autohtoni sunt tot atât de nespălaţi ca şi ceilalţi comercianţi, pe frunte nu le străluceşte nici o lumină intelectuală. Cumpăr o vedere cu Red Fort şi i-o expediez lui Ştefan Baciu în Honolulu, profitând de faptul că pot să-i scriu fără asocierea la lectură a Securităţii. Satisfacţie destul de mediocră, dar reconfortantă. Oficiile poştale din Old City sunt nişte magherniţe înghesuite, ca şi celelalte instituţii publice pe care am avut ocazia să le văd, mai spaţioase, însă, în care funcţionarii servesc apatic, fără râvnă.

Seara mergem la cinematograf: un film interpretat şi regizat de Dev Anand, unul din monştrii sacri ai cinematografiei indiene de consum. Filmul, foarte slab, fireşte. Interesantă e reacţia spectatorilor, pasivi, neparticipativi la scenele tensionate. La ieşire, o mare de maşini şi ricşe aşteaptă claxonând clienţii. E ora zece noaptea şi mahalaua e încă foarte populată. Răcoarea s-a întins deasupra străzilor murdare. Ne grăbim spre casă. În cinci minute vom ajunge în campus.

Joi, 23 decembrie

Rămân în casă. Sunt asediat de boală. Am febră, mi-e jenă să-i mărturisesc lui Gigi cât de rău mă simt. Îmi trec prin minte fel de fel de gânduri în legătură cu viitorul meu în India. M-am îndepărtat atât de mult de ţară încât simt distanţa ca un obstacol viu. În fapt, nu depărtarea mă nelinişteşte, cât perceperea ei ca un drum fără întoarcere.

Discut cu Anca despre colegii lui din Universitate. Bârfe. Stăm pe terasa din spatele casei (un fel de curte interioară îngustă dar cu

deschidere spre cerul indian), bem cafele, mâncăm banane pe săturate şi un soi de mandarine foarte gustoase cărora Gigi le spune *santre* (fie voia lui!) Prin crengile copacilor se joacă vrăbii, rândunele. Îmi place să-mi închipui că rândunelele din Delhi îşi fac vacanţele de vară în România. Poimâine e Crăciunul. Ciudat Crăciun, fără zăpadă, fără geruri. Sunt îmbrăcat subţire, cu cămaşă şi jachetă de bumbac. Îmi aduc aminte de zăpezile imense de pe aeroportul Şeremetievo de acum câteva zile. Am sentimentul că trăiesc o aventură incredibilă. În seara asta – seara de Ajun – când eram de-o şchioapă, plecam cu un grup de puşti să colindăm prin urbea de provincie unde mi-am petrecut copilăria. Primeam covrigi şi câţiva lei şi ne întorceam acasă fericiţi şi cu picioarele îngheţate. Laudator temporis acti.

Vineri, 24 decembrie

Citesc trântit într-un fotoliu volumul lui Sergiu Al-George „Arhaic şi universal", tipărit în anul 1981 la editura „Eminescu". „Comentariile indiene la Brâncuşi" sunt excepţionale. A dormit cu un an înainte în patul în care dorm eu aici, la Anca, a mâncat şi a lucrat la aceeaşi masă, a privit pe fereastră acelaşi cer şi aceiaşi palmieri fastuoşi. S-a prăpădit acum câteva luni. Regret că nu l-am cunoscut. Am sosit prea târziu în universul indian.

Gânduri răzleţe despre peisajul periferic al Capitalei: aceşti sărmani locuitori ai urbei suprapopulate, care trăiesc în stradă, trudesc, mănâncă, dorm, iubesc – probabil – şi mor în stradă, nu pot fi integraţi unei viziuni europene despre om. Par să nu-şi dea seama de condiţia în care vieţuiesc, deşi au suficient răgaz pentru meditaţie. Timpul indian e de necuprins. Oamenii trotuarului sunt de o lentoare şi nepăsare fără vreme. Sfidează spaţio-temporalitatea, sau pur şi simplu au depăşit-o, atingând nivelul ideal al contemplaţiei. Mă gândesc cum ar fi scris

Eminescu dacă ar fi avut prilejul să vadă India, pe care a iubit-o imens în prima tinereţe. Între gândirea, arta şi literatura indiană, pe de o parte, şi starea de prostraţie în care i-a aruncat istoria pe oameni e un teritoriu fascinant, greu de parcurs cu mintea.

Sâmbătă, 25 decembrie

Dimineaţa de Crăciun. Mă simt în sfârşit „în putere", prima zi de respiraţie din momentul în care am părăsit aeroportul din Moscova. Ieri – pălăvrăgeală ore în şir cu Gigi. Discuţiile sunt colorate, însufleţite. M-am familiarizat încă de la Bucureşti cu prozodia lui haotică, dezordonată, plină de farmec. E greu să-l urmăreşti, este tot timpul proaspăt, în vervă. Povesteşte precipitat, cu o imagistică bogată, sărind de la un subiect la altul, revenind, ca să împletească alte fire, într-o epică interesantă, ameţitoare, care ar merita să fie imprimată pe bandă. La reluare, textul şi-ar pierde, poate, din densitate, dar faptul e lipsit de importanţă. Obsesia lui de moment e fuga, fuga de dictatura proletariatului. Îmi cere părerea dacă să rămână în „lumea liberă" sau să se întoarcă în ţară după expirarea „mandatului". Are câteva aranjamente pentru Noua Zeelandă şi Statele Unite dar amândouă sunt incerte. Se teme de foame, de aventură. Fiindcă nu e singur, e cu soţia şi fetiţa. Îmi pomeneşte de Stratulat, regizorul, plecat de câţiva ani buni în USA, cu care e în corespondenţă şi de la care speră să primească ajutor. Dar scrisorile lui Stratulat sunt fumegoase (îmi citeşte câteva pasagii), lipsite de promisiuni, unele dintre ele chiar disperate. Se pare că n-a reuşit să se căpătuiască. Mă întreabă cum e situaţia în ţară. Cum să fie? De când a părăsit România mizeria a crescut vertiginos, creşte continuu. Cresc şi presiunile politice asupra scriitorilor. Cărţile se tipăresc din ce în ce mai greu. Nu-i pot da nici o

asigurare de linişte, de bunăstare. Va trebui să aleagă singur.

Ora 9 dimineaţa. Citesc versuri de Baudelaire într-o ediţie „de masă” din biblioteca improvizată a lui Anca. Se pare că autorul „Spleen”-urilor şi-ar fi petrecut o iarnă pe pământul Indiei, dacă va fi ajuns vreodată aici. Pe masă – o farfurie plină cu banane proaspete. Vânzătorii trec dimineaţa prin campusul universitar şi comercializează fructe la preţuri derizorii. Urmăresc prin uşa întredeschisă mişcările feline, leneşe ale lui Birşi, servantul nepalez, care o ajută pe Rodica la treburile domestice. Cuvântul „servant” (masculinul de la servantă!) îmi sună straniu, nu numai pentru că în România aceste oficii le îndeplinesc femeile. De cum soseşte, la şapte dimineaţa, Birşi dă drumul la aparatul de radio cu tranzistori, se pare că muzica îi suplineşte lipsa de entuziasm în muncă. E mic de stat, cu o figură mongolică pronunţată, desprinsă parcă de pe peliculele de spionaj americane. Muzica indiană „de estradă” inundă vila. Au adus-o la noi în ţară filmele lui Raj Kapoor. Încetul cu încetul (n-am încotro) mă obişnuiesc cu ea. Lui Gigi îi place. Gusturi...

Ora 11. Primim vizita, neanunţată, a consilierului de ambasadă Constantin Rădoi. Ne aduce sarmale, mămăligă şi o sticlă de whisky Ballantine’s. Gestul ar putea fi tuşant dacă realitatea din ţară nu ne-ar urmări până şi aici, în Orientul îndepărtat. Ambasada a primit în sfârşit telexul de la ministerul de externe, poziţia mea din punct de vedere oficial s-a ameliorat simţitor. Băieţii de la reprezentanţa diplomatică, prudenţi, prevenitori, ştiu să se adapteze pe loc situaţiei. Rădoi îmi transmite invitaţia solemnă de a petrece la ei revelionul, ca oaspete „special” al ministrului.

Plecăm cu maşina lui Rădoi prin Old City. Ne oprim la monumentul funerar a lui Gandhi, simplu şi impresionant, situat într-o buclă a fluviului Jamuna, în latura de răsărit a Capitalei, în mijlocul

unui parc unde doar arborii exotici de o varietate fără sfârşit pot incita curiozitatea unui călător obişnuit cu drumurile. Accesul la mormânt se face fără încălţări. Cu toată popularitatea extraordinară pe care a avut-o odinioară profetul, mormântul său nu pare a mai fi frecventat astăzi decât de străini, şi aceştia în mic număr. Lenin se bucură la ruşi de o posteritate (dirijată, e drept) mult mai avantajoasă. În acelaşi parc e amenajat şi mormântul lui Nehru, mai puţin pretenţios şi tot atât de simplu şi solitar. După cum se vede, cultul morţilor, împământenit în tradiţia de milenii a Indiei, începe să-şi piardă treptat din relevanţă. La câţiva paşi întâlnim mormântul lui Sanjay Gandhi, băiatul mai mare al Indirei, pilot de performanţă, dispărut cu doi ani în urmă într-un accident de avion. Parcul se remarcă printr-o alee plantată de-o parte şi de alta cu arbori de către şefii de stat care au vizitat India în ultimele două decenii. O porţiune a acesteia ar putea fi numită „aleea dictatorilor”. Nu lipseşte, evident, contribuţia horticolă a lui Gheorghiu-Dej şi Nicolae Ceauşescu. Ridicol subiect de comedie bufă pentru posteritate.

Crăciunul, în Delhi, e o zi ca oricare alta. Nici oamenii, nici strada nu fac să se simtă prezenţa marii sărbători creştine. Consilierul ne debarcă în inima Capitalei, Connaught Place, „cea mai întinsă piaţă din Asia”, cum consemnează ghidurile turistice. Din piaţa de formă circulară pornesc opt bulevarde largi ce se îndreaptă spre toate punctele cardinale ale oraşului. Vreme de trei ore ne contopim în magma foşnitoare a metropolei. În centru, spre deosebire de Old Delhi, magazinele sunt spaţioase, aerisite, au alură occidentală. Eleganţă, stil, serviciu impecabil. Intru la întâmplare într-un salon în care se vând bijuterii şi obiecte de valoare. Magazinul e pustiu. Luminile din standuri se aprind şi se sting pe măsură ce avansez de-a lungul galantarelor. Se aprind doar

pentru mine. Zâmbetele obsecvioase ale funcţionarilor mă inhibă. Fireşte, sunt aici numai ca să-mi astâmpăr curiozitatea, n-am bani să cumpăr nici măcar un *after shave*. Câtă risipă de aur şi pietre preţioase într-o ţară în care se moare de foame pe trotuare! Librăriile din piaţă îmi amintesc de cele europene. Cumpăr pentru Dan (pe cheltuiala lui Gigi) opera completă a lui Shakespeare, într-o elegantă ediţie Oxford, cu numai 45 de rupii. Librarii sunt foarte bine îmbrăcaţi, chiar sclivisiţi, au informaţii despre carte şi pot să dea relaţii referitoare la volumele lui Joyce, Sartre sau Nabokov aflate în librărie. Mai toate cărţile expuse provin din aria literaturilor britanice şi franţuzeşti. Literatura contemporană e bine reprezentată, mai puţin cea „clasică". Abundă albumele de artă şi filosofie indiană, adevărată comoară pentru un indianist (cu bani).

Bazarul e foarte asemănător cu cel din mahalale, exhibând aceeaşi pestilenţă şi tainică atracţie inexplicabilă. Tarabele expun mici obiecte rituale din materiale sintetice sau lemn şi ilustrate pentru sărbătorile de sfârşit de an, de un îngrozitor prost gust. Anca mă introduce într-un uriaş magazin subteran, o cazemată a mărunţişurilor şi gablonzurilor, construită în subsolul Pieţei. Aici se poate cumpăra orice. Ne fâţâim prin labirintul de stradele înguste ce împresoară tarabele cu obiecte de vânzare. Majoritatea sunt imitaţii după comorile de artă ale templelor din Anichchatra, Khajuraho, Sikar, Kalugumalai sau Ellora. Se mizează pe comerţul *kitsch*, ce atrage pe vizitatorul occidental de condiţie mijlocie. Când ieşim la suprafaţă, ne întâmpină din nou oraşul, cu înfăţişarea lui exotică, de o stranie melancolie.

Seara facem o scurtă vizită protocolară în campus omologului polonez al lui Anca. Între ei sunt relaţii amicale, deşi se suspectează reciproc şi discret de spionaj în favoarea ţării de origine. Suntem trataţi cu „polski vodka" şi felii subţiri de

friptură de porc rece. Oficiile de gazdă le îndeplineşte soţia lectorului polonez. Se mai află în vizită un sârb (foarte antipatic) şi un compatriot varşovian al lectorului, autoexilat cu ani în urmă în Anglia, unde se ocupă de studiul culturii budiste. Conversaţie în franţuzeşte cu budistul. A tipărit la Londra patru cărţi de specialitate, e foarte excitat de faptul că eu am publicat mult mai multe (de beletristică). Încolo, agreabil, politicos fără pedanterie.

Noaptea. Prima zi de Crăciun şi-a stins luminile de candelă. Din vilele apropiate vine muzică folclorică descurajant de monotonă. Ciudat acest Crăciun, petrecut atât de departe de ţară. Mi-e dor de copii, de Cornelia...

Duminică, 26 decembrie

„Turul oraşului" cu autocarul unei companii turistice. Maşina e aproape goală: câţiva localnici şi trei-patru străini. Ghidul, slab şi tuciuriu, dă explicaţii în hindi. Ne oprim la Jantar Mantar Observatory, unul din principalele puncte de atracţie ale Capitalei, situat în imediata apropiere de Connaught Place. Instrumentele de cercetare astrologică, imaginate din piatră de Mirza Raja Swai Jai Singh II din Jaipur, sunt amplasate în ansamblul natural al unei splendide grădini de palmieri. Samrat Yantra sau Instrumentul Suprem are forma unui triunghi dreptunghic şi reprezintă de fapt un imens cadran solar. Celelalte cinci „instrumente" sunt concepute pentru a indica mişcările Soarelui, ale Lunii şi ale altor corpuri cereşti, precum şi pentru a prevedea eclipsele. Doi-trei copii desculţi aleargă cu nepăsarea vârstei pe treptele însorite ale Observatorului. Construcţia, de concepţie esoterică, închide în parametrii unor linii foarte moderne o întreagă înţelepciune milenară asiatică.

Trecem prin faţa impunătoarei India Gate, arc de triumf cu simbolică de mausoleu, punct de

răscruce a câtorva mari artere de circulaţie din centrul metropolei. Pe câmpul înverzit (cu iarbă proaspătă în decembrie!) din preajma monumentului mulţime de localnici stau tolăniţi pe gazon ca la o inedită chermeză populară, se hârjonesc, mănâncă, dorm. Edificiul e ridicat în memoria celor 90.000 de ostaşi din armata indiană căzuţi în primul război mondial pentru o cauză ce le era străină. Numele martirilor sunt încrustate în piatra de pe pereţii „Arcului". O făclie tradiţională arde fără întrerupere în partea superioară a monumentului. De pe una din laturile pieţei hexagonale se desprinde un bulevard magnific ce leagă Arcul de Triumf de Rashtrapati Bhawan, palatul prezidenţial al Indiei (fosta reşedinţă imperială).

Humayum Tomb, unde zăbovim mai multă vreme, se află în apropierea Jamunei, din partea căreia sosesc adieri de aer umed, rece. Construcţia monumentului, începută în anul 1564 de către soţia împăratului Humayum, la şase ani după moartea acestuia, deschide seria fastuoasă a „mormintelor-grădină", prevestind apariţia Taj Mahal-ului. Mausoleul e considerat printre cele mai importante opere ale artei islamice din India, atât prin armonia clasică a liniilor şi echilibrul părţilor constitutive, cît mai ales datorită dificultăţii corelării aspectului exterior cu exuberanţa inventivă a construcţiei interioare, unde fiecare cameră are formă octogonală. Încăperea centrală adăposteşte cenotaful lui Humayum şi al altor prinţi moguli. Colindăm prin încăperile monumentale ale mausoleului: pustietate, marmură, tăcere. Ansamblul arhitectural e situat în mijlocul unei grădini nesfârşite, plantată cu arbori de o uimitoare ingeniozitate vegetală. Pe potecile grădinii descoperim mormântul bărbierului împăratului mogul şi o construcţie asemănătoare unui dom, de un albastru azur strălucitor.

Vizităm casa memorială Mahatma Gandhi, unde şi-a trăit ultimii ani din viaţă profetul eliberării Indiei. Concepţia muzeistică urmează modelul occidental, fără spectaculoase inovaţii de mizanscenă. Ne atrag atenţia sălile destinate să reconstituie viaţa marelui învăţător, imaginată prin păpuşi. Ideea ar fi interesantă, dacă o parte din „scenele private" n-ar fi realizate cu un gust plebeu. Muzeul se adresează la urma urmei oamenilor simpli. Nu arta i-a interesat în primul rând pe creatorii design-ului, ci perpetuarea unui simbol. Traversăm încăperea unde lucra şi se odihnea bătrânul promotor al revoluţiei nonviolente, cea mai interesantă din întreg muzeul. Mobila, simplă, sugerează asceza. Legenda vieţii şi dispariţiei tragice a luptătorului pentru emanciparea Indiei ar putea adăuga un nou şi fascinant capitol celebrei epopei Mahabharata. Din camera „de zi" de unde a plecat ca să se roage şi până la locul unde se adresa mulţimilor şi unde a fost ucis de un fanatic, traseul e marcat în mod ingenios cu proeminenţe de beton, simulând urmele paşilor profetului. Accesul pe această „cale a veşniciei", întovărăşită de o vegetaţie abundentă, e emoţionant. Indienii, învederat, sunt meşteri în arta de a menţine tensiunea cultului religios, chiar şi în cazul zeităţilor moderne.

Atracţia principală a „circuitului" turistic o constituie Qutab Minar, monument de arhitectură impecabil, capodoperă a artei vechi islamice. Minaretul e ridicat începând cu anul 1199 de legendarul Qut-ut-Din Aibak, în amintirea victoriilor strălucite împotriva conducătorilor Rajput din Delhi şi are o înălţime de 73 de metri. Turnul, purtân-du-şi supleţea siluetei cu distinsă eleganţă, e prevăzut cu cinci nivele, primele trei din gresie roşie, următoarele din marmură şi gresie. Nivelele sunt uşor de reperat datorită balcoanelor proeminente ce le înconjoară ca un brâu. Aibak n-a apucat să termine decât primul

nivel, celelalte fiind continuate de ginerele acestuia, Iltutmish. Privesc construcţia, de o semeaţă puritate a liniilor, cu ochi de copil uimit, de altminteri e imposibil să nu redevii copil în faţa acestei minuni a geniului islamic. Dantelă, verticalitate, sfidare a cerului, misterioasă frumuseţe esoterică venind mai degrabă din structura perfect echilibrată a ansamblului decât din cizelarea fină a gresiei. Dacă la monumentele de artă româneşti întrebarea referitoare la vârsta lor revine ca un leitmotiv, în India această chestiune, de regulă, e superfluă, fiindcă timpul pare pulverizat în veşnicie. Din păcate nu putem urca în turn deoarece cu puţin timp în urmă câteva trepte s-au prăbuşit sub greutatea vizitatorilor, provocând moartea a cinci copii olandezi. Moscheea Quwwat-ul-Islam, adiacentă minaretului, este cel mai vechi lăcaş de cult islamic aflat încă în fiinţă în India. Decoraţiile moscheii (motivele lanţului şi figurile umane gravate) confirmă că aceasta a fost construită din rămăşiţele unor temple hinduse şi jaine mai vechi, aflătoare în zonă, fapt consemnat şi într-o inscripţie de pe poarta dinspre răsărit.

În curtea Moscheii se ridică miraculosul Iron Pillar care, deşi a fost expus 1600 de ani intemperiilor, a rămas intact, fără nici o pată de rugină. Conform tradiţiei, vizitatorii îşi încearcă norocul, străduin- du-se să cuprindă stâlpul cu braţele răsucite la spate. Se spune că dacă degetele mâinilor se întâlnesc, persoana e sortită unei vieţi fericite. Ne încercăm norocul, zadarnic, şi eu şi Anca. Simbol al virilităţii, sau mai degrabă al perpetuării, monumentul nealterat de vreme pare o sfidare aruncată timpului.

Ultimul „obiectiv” al programului e Laxmi Narayan Temple. Construcţia e ridicată în perioada interbelică de un bogătaş (al cărui nume îl poartă templul) care a avut ideea generoasă a plăsmuirii din materiale scumpe a simbolului unităţii de

credinţă a Indiei. Impresia generală e modestă. Prea multă culoare, prea multă bogăţie arogantă exprimată prin exces de marmură, ornamentaţie artificială şi barocă, imitaţie de stiluri alogene, dale de piatră lustruită, idoli rudimentari ciopliţi în cel mai prost gust popular. Ne desculţăm. Vizitarea obligatorie în picioarele goale e incomodă. Ne târâm paşii prin sălile imense, ne-a mai rămas puţină vreme, ghidul a devenit nervos. Când ieşim în curte, ne învăluie căldura ameţitoare a zilei. Bem o campa cola de la un *boutique* slinos de pe marginea trotuarului şi ne întoarcem acasă. „Turul oraşului" a durat cu totul cinci ore.

Seara, cafenea literară cu Gigi pe terasa mare a vilei.

Luni, 27 decembrie

Invitat să mă întâlnesc la Universitatea din Delhi cu studenţii profesorului George Anca. De o bună bucată de vreme studenţii sunt în grevă, din pricini pe care nici Gigi nu le cunoaşte prea bine, totuşi învăţăceii săi au răspuns prompt la apelul magistrului. Sunt opt cu toţii, între care trei fete. Ne aflăm într-o sală mică, întunecoasă, în clădirea veche a Universităţii. Construcţiile, ca şi campusul, au fost concepute de englezi cu câteva decenii înainte şi arată foarte îmbătrânite, nu atât din pricina vremii, cât mai degrabă a proastei administraţii.

Dialogul porneşte de la ultimele mele volume apărute, pe care studenţii au avut ocazia să le consulte, dar alunecă repede spre problematica lor atât de complicată şi confuză, atât de interesantă (pentru mine) în acelaşi timp. Stăm aşezaţi în băncile de lemn ce seamănă cu pupitrele şcolilor noastre elementare. Câteva tipuri: un matematician care urmează cursurile de limbă şi literatură română din pură fantezie, un campion de judo, foarte simpatic, vioi, cu trăsături vag europene, un funcţionar de bancă tuciuriu, care lucrează de la

ora zece până la patru după-masa şi citeşte în timpul liber rămas la dispoziţie. În general sunt veseli, participativi (mai puţin fetele), deşi întrevăd sub această mască o mare tristeţe nemărturisită. M-am interesat despre felul cum îşi consumă viaţa în afara universităţii. Răspunsurile sunt evazive, ocolitoare, câţiva amintesc de lecturile lor literare (romane poliţiste şi sexy, care abundă în standurile librăriilor), alţii de oarecare pelerinaje la locurile sfinte cum ar fi Benares (sau Varanasi), închinat cultului lui Siva încă din secolul al şaselea a. Chr. Nimeni n-a mărturisit că merge la cinematograf, deşi filmul e marea pasiune a indianului de rând. Nici un comentariu asupra grevei, nici un cuvânt despre politică. Nici despre dragoste. Dragostea rămâne pentru hinduşi marea taină, închisă sub lacătul intimităţii. Cunoştinţele lor de limba română sunt foarte aproximative, au însă mult entuziasm, iubesc România – Dumnezeu ştie din ce motive! – aproape fără a o cunoaşte, în mod abstract, aşa cum îşi adoră zeităţile. Mă simt destul de stingherit sub privirile lor stăruitoare, hipnotice. Îmi sunt dragi, aşa negri şi slabi cum arată, cu ochii arzători, cutreeraţi de patimi ascunse. La întâlnirea noastră participă şi doamna Urmila Rani Trikha, sanscritista cunoscută cu câteva zile înainte în casa lui Gigi. O femeie încă tânără, ce trebuie să fi fost cândva frumoasă, pândită de obezitate. Predă la universitate. Poartă pe buze un zâmbet palid, neutru, străin de tot ce o înconjoară (l-am văzut şi pe faţa altor intelectuale indiene). Viaţa ei se împarte între orele de curs şi cele petrecute în bibliotecă. E părăsită de bărbat şi împărtăşeşte soarta intolerabilă a femeilor hinduse, lipsite de drepturi, neocrotite de autoritatea legii sau a religiei. Nu are voie nici măcar să-şi vadă propriul copil, pe care-l creşte cu puteri depline soacra.

La sugestia lui Anca studenţii mi-au oferit la despărţire o ghirlandă de flori, în „stil hindus”.

Erau foarte drăguţi şi neîndemânatici, ca nişte pui de pinguini. Unii – cu ochii umeziţi de lacrimi.

Prin curtea Universităţii bate vântul grevei. Impresia de sărăcie e dominantă. Corpurile de clădiri ale facultăţilor sunt negre de funingine, roase de ploile musonice de vară. În faţa locuinţei vicecancelarului (rectorul), personalitate de vază în ierarhia culturală a Capitalei, vreo douăzeci de tineri s-au strâns în grup şi scandează în engleză injurii populare – fără vehemenţă – la adresa *boss*-ului. Liderul şi *porte-parleur*-ul lor e o fată mică de statură, oacheşă, care frazează cu aplomb blasfemul, după care textul e reluat în cor, ca un refren, de întreaga gaşcă. Mica manifestaţie nu inspiră nici teamă, nici oroare. Pare o joacă inofensivă şi ingenioasă de copii zburdalnici.

În drum spre „vilă" expediez corespondenţa acasă şi la prieteni.

*

Vizitez împreună cu Anca Red Fort (Lal Qil'a), capodoperă a artei civile indoislamice, situat în Old City, în apropierea Jamunei. Se spune că pe vremuri fluviul curgea chiar pe sub zidurile cetăţii. Fortul, ce-şi trage numele de la principalul material de construcţie folosit, gresia roşie, e edificat de împăratul Shah Jahan între anii 1639-1648, odată cu mutarea capitalei imperiale de la Agra la Delhi. La construirea lui au participat doi dintre cei mai celebri arhitecţi ai vremii, Ustad Ahmad şi Ustad Hamid.

Suprafaţa Red Fort-ului, de formă octogonală neregulată, incluzând grădinile, e impresionantă – doi kilometri circumferinţă. Intrăm prin Poarta Lahore, orientată spre oraşul care-i dă numele, şi traversăm un şir de mici bazare pe locul cărora foia de lume, odinioară, faimosul Meena Bazar. Urmează o curte deschisă, Naubat Khara, de o poetică subtilă, unde, de cinci ori pe zi se „făcea

muzică" la orele tradiţionale stabilite de Coran. Dincolo de o potecă îngustă, presărată cu prundiş, se ridică Diwan-I-Am, minunat salon în gresie roşie, acoperit odinioară cu plăci de aur şi argint ornate cu reliefuri. În mijlocul încăperii se afla tronul cu un splendid „baldachin" de marmură, unde dădea audienţe împăratul şi asculta durerile poporului. Pentru un vizitator neavizat, atâta risipă de bogăţie ar putea da impresia de megalomanie. În perimetrul Fort-ului întâlnim pavilioane, camere destinate cultului religios, grădini bogate, terme, apartamente pentru suita împăratului. Vizităm baia imperială, saloanele haremului. Mă simt pentru câteva momente transportat în lumea celor „1001 de nopţi" ale copilăriei, cu padişahi puternici şi cruzi, cu slugi nevrednice şi mincinoase şi sclave cu faţa acoperită de văluri parfumate. Încântătoare e Diwan-I-Khass, încăpere destinată audienţelor private, unde îi primea împăratul pe curteni şi pe oaspeţii de vază. Pereţii salonului sunt încrustaţi în întregime, până la boltă, cu delicate motive sculptate în piatră dură. Salonul, în special „Tronul păunului", îl încântase pe Mircea Eliade („miracolul de nestemate cu totul şi cu totul de aur, safire, rubine şi perle"), care citează două versuri în persană, înscrise pe plafonul sălii:

„Dacă e cumva un rai pe faţa pământului
Apoi acesta e; oh! acesta e! acesta e!"

Remarcabilă e Moscheea de Perle (Moti Masjid) construită de Aurangzeb, succesorul la tron al lui Shah Jahan care, pentru a nu se mai osteni până la moscheea Jama Masjid, aflată în apropiere, şi-a ridicat propriul lăcaş de rugăciune în incinta Fort-ului.

Ne îndreptăm spre ieşire. Bazarul de la poarta Red Fort-ului e plin de obiecte atrăgătoare pentru vizitatorul european avid de imitaţii după arta indiană veche. Gigi îmi cumpără pe câteva rupii un elefant şi o reprezentare a lui Ganesha, zeul literelor şi ştiinţei, confecţionate din materiale

sintetice, piese ce se pot găsi pe toate tarabele din Delhi. Ne uităm unul la altul. Izbucnim în râs.

*

După-amiaza primim vizita lui Vinod Seth, poet amator dar ambiţios, băiat de bani gata, prieten bun cu Anca. A tradus în hindi „Doina" lui Eminescu (pe care Gigi a publicat-o la Delhi, inclusiv în versiunea originală, nu fără şicane şi emoţii) şi poeme de Arghezi, Bacovia, Nichita Stănescu, Şt. Aug. Doinaş, Marin Sorescu, Ileana Mălăncioiu, Mircea Ciobanu, Ana Blandiana, Ion Alexandru, Ion Iuga. Tipul e interesant, cu aerul lui de visător hindus. Îmi cere, fără fasoane, eseul despre Anton Pann, ultimul exemplar ce mi-a mai rămas. Lui Gigi insul îi e util pentru că îl ajută să editeze la Delhi revista „Latinitas", în limbile română, engleză, hindi şi sanscrită, ajunsă deja la numărul 5. Mi-a promis că va traduce în hindi câteva pagini din cartea mea. De altminteri, abia rupe, silabisind, câteva cuvinte româneşti.

Plecăm împreună în New Delhi – o oră cu autobuzul – pentru a participa la sărbătorirea, în avans, a zilei Republicii, invitaţi – aduşi de fapt cu anasâna – de ambasada română. Pe drum urmăresc din nou strada, fascinantă, cu ricşele ei pitoreşti, cu motocicletele hodorogite şi automobilele „Ambasador", la fel de monotone, în peisajul asiatic, ca şi Daciile noastre. Festivitatea are loc în plin centrul oraşului, într-o sală modernă, elegantă, dispusă în amfiteatru, încăpătoare. Jumătate din sală – goală. Lipseşte genul de „mobilizare" a maselor, care funcţionează în ţară atât de bine. Atmosfera e oficială şi penibilă. Sunt prezentat unor persoane ale căror nume şi funcţii le uit în clipa următoare. Participă câteva oficialităţi indiene de mâna a doua – miniştri adjuncţi, parlamentari din partidele de stânga – membri ai corpului diplomatic acreditaţi la Delhi şi întreaga noastră ambasadă, până la ultimul şofer. Vorbeşte

ambasadorul României, îndelung, prolix, ca la o şedinţă sindicală de rutină. Realizările ţării noastre sunt, ca întotdeauna, de zeci de ani, excepţionale, ne îndreptăm cu paşi mari şi fermi spre culmile cele mai înalte ale civilizaţiei şi bunăstării. Aproape o oră mă simt din nou în atmosfera apăsătoare de acasă. Lângă mine s-a nimerit directorul reprezentanţei economice care ascultă cu evlavie alocuţiunea şefului. Câteva aplauze anemice punctează sfârşitul expunerii, apoi se proiectează trei filme documentare de propagandă în care apar într-o succesiune foarte abil dirijată uzine, fabrici, hidrocentrale, ţărani muncind cu spor ogorul, dar mai ales figura luminoasă a secretarului general, care împarte cu generozitate indicaţii. La sfârşit, atmosferă jenantă, strângeri de mână cordiale. Lumea se risipeşte în câteva clipite. Ambasadorul îmi mulţumeşte încă o dată pentru cartea oferită (urmare logică a telexului primit din Bucureşti) şi îmi aminteşte zâmbitor că sunt invitatul său *personal* la revelion. Afară plouă, prima ploaie a sezonului, mi se explică, o abatere ciudată de la obişnuinţele climatice ale Capitalei. Directorul reprezentanţei economice se oferă să mă ia în maşina sa oficială, neagră, al cărui şofer e îmbrăcat în haine de înmormântare. Amabilitatea îl va costa o groază de timp, fiindcă în Delhi e aglomeraţie şi noaptea. Pe drum îşi ia revanşa pentru serviciul făcut, bombardându-mă cu sfaturi şi sugestii despre modalitatea de a cunoaşte eficient şi în profunzime India. Anca îmi şopteşte aplecându-se deasupra canapelei că e de un cretinism desăvârşit. Mostră de răutate inutilă.

Marţi, 28 decembrie

Plouă de ieri fără noimă. Legenda că în Delhi nu plouă iarna se dovedeşte falsă. E destul de frig, mai ales dimineaţa; spre prânz, însă, e vreme de primăvară, se poate merge în cămaşă sau în bluză. Stau în fotoliu, scriu. Alături, pe măsuţă, o tavă

plină cu banane culese chiar astăzi, după cum ne-a asigurat băiatul care vinde fructe în campus. Din camera alăturată se aude glasul arţăgos al lui Jeanel, papagalul familiei Anca. Se străduieşte să articuleze câteva cuvinte pe care numai el le înţelege. E adorat ca o mică zeitate. Cu un an înainte antecesorul său a scăpat pentru o clipă de sub supravegherea stăpânilor şi a fost mâncat de o pisică.

Am avut prilejul cu o zi înainte să văd prima demonstraţie muncitorească pe străzile din Delhi. Spectacolul mi s-a părut atracţios, poate şi pentru faptul că în România mişcările revendicative au intrat de mult în legendă. Iată, deci, o coloană de inşi bronzaţi, înşiraţi de-a lungul carosabilului, îmbrăcaţi în zdrenţe, desculţi, purtând pancarte cu lozinci în engleză şi hindi. Se târăsc tăcuţi, fără grabă şi fără nerv, ca într-un întristat convoi funerar. Imaginea e mult mai sugestivă decât secvenţele oferite de programele informative ale televiziunii. Oamenii de pe stradă îşi văd de treburile lor, par a nici nu observa tevatura. Remarc că, în general, curiozitatea atât de natural omenească, e mult mai diminuată aici, în Orient. Pe stradă, în autobuz, în expoziţii şi muzee, în holul sălilor de cinematograf indienii afişează o impasibilitate greu de înţeles pentru un român, atât de curios din fire. Chiar şi accidentele de maşină, frecvente într-un oraş supraaglomerat, îi lasă cu totul indiferenţi. Sunt un popor vechi, trecut prin proba devorantă a Timpului, au privirea plictisită, uzată de curgerea bolovănoasă a veacurilor.

Ies în oraş însoţit de Rodica şi Nana (10 ani). Vor să-mi arate târgul şi să facă niscaiva cumpărături. Nana are o mutriţă delicioasă, ochi inteligenţi, pare foarte eurpeană în peisajul indian. Învaţă în New Delhi la o şcoală de limba engleză, împreună cu copii hinduşi. Se simte bine printre ei. S-a acomodat mai uşor cu clima şi climatul decât „bătrânii”.

Coborâm din scuter – un soi de motocicletă pe trei roţi, cu un „cupeu” ataşat în partea dinapoi – la Red Fort şi ne amestecăm în furnicarul bizar-sărbătoresc de oameni din preajma moscheii Jama Masjid. A plouat toată noaptea, e noroi. Moscheea, cea mai mare din cuprinsul Indiei, se ridică pe un promontoriu, dominând cu minaretele ei solemne o bună parte din Old City. E edificată de Shah Jahan, fiind ultima construcţie atribuită vestitului împărat. Parcurgem cu sfială curtea vastă cât un stadion, acum pustie, urcând pe treptele de marmură ce conduc spre intrarea principală. Cu exact 52 de ani înainte păşea pe aceste trepte şi Mircea Eliade, impresionat de seninătatea maiestuoasă a moscheii: „Cea mai frumoasă moschee din India; cupola cea mi perfectă, turnuri cu balcon în cele patru colţuri, metereze pentru femei şi mii de porumbei odihnindu-se în amurg. Înălţată deasupra bazarului, masivă şi suplă, priveşte fortul lui Shah Jehan de pe malurile Jumnei.” Ne desculţăm. Pătrundem în interiorul lăcaşului de rugăciune. O galerie fin ornamentată flanchează latura dinspre răsărit a încăperii. Fiecare dală de marmură corespunde unui mormânt imperial. Pe palierul inferior, sub dale de gresie, de rândul acesta, se ascund mormintele oamenilor de rând. Moscheea e goală, nu e încă ora rugăciunii. Monumentele de cult mahomedane sunt mai puţin împodobite decât cele creştine, de aceea sunt mai interesante văzute din afară, decât din interior. Ele par construite anume pentru a fi zărite de departe şi a chema pe credincioşi la rugăciune. Un „tron” de marmură sculptat în stilul artei indoislamice şi situat în partea din faţă a edificiului e singurul semn evident al sacralităţii. Lăcaşul de închinăciune se animă în timpul marilor sărbători musulmane, când curtea largă şi treptele devin neîncăpătoare pentru mulţimea credincioşilor care dau buzna. Moscheea e înfrăţită de multe veacuri cu bazarul. „Zvonul bazarului, notează Mircea Eliade, te

cheamă înapoi, negustori de statuete şi vânzători de şaluri îţi apucă mâinile, lămpile lor cu acetilenă te orbesc, copiii alergându-se pe trepte şi balcoane te lovesc, ghidul te imploră: «*Sahib! Sahib*!». La portal, un om cu barbă îţi aduce papuci: Jami Masjid...” Făcând abstracţie de lămpile cu acetilenă, crochiul oferit de Eliade ar fi putut fi scris şi astăzi, după trecerea unei jumătăţi de secol. Încă o dovadă a încremenirii Indiei în Destin.

Marele bazar din Delhi s-a înfiripat cu veacuri înainte de-a lungul străvechii străzi Chandi Chowk. Varietatea produselor expuse aici şi întinderea fabuloasă a târgului depăşesc imaginaţia obişnuită. O imensitate de mărfuri şi oameni forfotind, căutând clienţi cu înfrigurare, strigându-şi marfa. Lângă aparate electronice sofisticate (producţie japoneză) stau cele mai rudimentare obiecte de uz casnic cioplite în lemn sau metal, unele de o folosinţă care îmi rămâne necunoscută. Peste tot firme scrise în mai multe limbi, panouri de reclamă. Culoarele prin care abia ne strecurăm ridică în aer miasme felurite. Aici se prăjeşte carne pe pirostrii ciudate, dincolo ard lumânările cu mirodenii aduse din jungla care se întinde până nu departe de porţile Capitalei. Vânzătorii de aparate de radio pun tranzistoarele în forţă, ca să atragă muşteriii. Trecem de la o dugheană la alta, întovărăşiţi de strigătele insuportabile ale neguţătorilor de mărunţişuri. Fiecare tarabă e la fel şi totuşi alta, cu personalitatea ei bizară, cu şarmul ei inexplicabil. Frigul de peste noapte şi ploaia i-au alungat pe obişnuiţii străzii sub ziduri, sub balcoane, îngrămădiţi unul în altul ca nişte animale primejduite. Ici-colo ard focuri veştede în jurul cărora se bulucesc zece-cincisprezece inşi deodată. Rodica îmi recomandă „raionul” de păsări exotice, unde se vând mulţime de vietăţi mici, colorate intens, de o mare frumuseţe şi gingăşie, paradis al zburătoarelor încarcerate. Spectacolul e, în fond, dezagreabil. Papagali, mii de papagali de diferite

mărimi, de la exemplare rarisime până la perujeii ingenios coloraţi, stau înghesuiţi în cuşti de plasă neîncăpătoare. Nana mă îndeamnă să cumpăr un papagal. Mi-am ales unul de mărime modestă şi de o fascinantă combinaţie coloristică, apoi renunţ. Ce poate fi mai neliniştitor decât să ai o pasăre în camera unde lucrezi şi-ţi croieşti micul tău petic de speranţă?

*

De câteva zile Anca stăruie să mergem „la tibetani" să bem cionga, băutură slab alcoolizată, distilată din orez. În Delhi vânzarea băuturilor alcoolice e interzisă, ele se consumă numai acasă sau, clandestin, în cârciumi sordide, conspirativ amenajate. Nici măcar berea nu face excepţie de la această rânduială care mă duce cu gândul la cunoscuta prohibiţie americană a anilor '20. Fireşte, voluptatea de a încălca legea e ispititoare. Ne simţim ca doi copii în faţa marii aventuri. „Ghetoul" tibetanilor e aruncat undeva, la marginile oraşului, vechi, nu departe de apele fluviului Jamuna, care desenează conturul dinspre răsărit al Capitalei. Plecăm din campusul universitar cu puţin timp înainte de lăsarea întunericului. E răcoare. Plouă mărunt. Ne strecurăm prin câteva străzi ce seamănă leit cu drumurile noastre desfundate de ţară, având de-o parte şi de alta mici case construite din lemn, fără nici o intenţie de arhitectură. Din spatele ulucilor de gard ne pândesc ochi de copii desculţi, famelici. Colonia tibetană, numărând circa 70 de mii de suflete, s-a stabilit în Delhi acum vreo 30 de ani, în urma masacrelor operate de regimul comunist al lui Mao. Tibetanii trăiesc mai mult din comerţ dar şi din confecţionarea unor obiecte de uz gospodăresc. În bazarul pe care l-am vizitat azi, ei îşi vindeau marfa într-o „rezervaţie" aparte, izolaţi de masa compactă a indienilor. Sunt mai curaţi, mai bine îmbrăcaţi, dar tot atât de trişti. Se disting

îndată după ochii mongoloizi, pomeţii obrajilor proeminenţi şi după trăsăturile aspre, colţuroase de oameni ai marilor înălţimi.

Pe măsură ce ne apropiem de cartierul tibetan, se face noapte. Dinspre malurile Jamunei se aud strigătele înfricoşătoare ale păunilor. Casele sunt tot mai apropiate, mai înghesuite una în alta, ca nişte magazii negre, fără formă. Intrăm la întâmplare într-o curte îngustă, neluminată. La ferestrele barăcii străluceşte flacăra părelnică a unei lămpi cu ulei. Gigi, care a mai fost o dată „la tibetani", se străduieşte cu stângăcie să joace rolul ghidului cunoscător, stăpân pe sine. În prima cameră în care ne strecurăm tăcuţi se află două mese din lemn nelăcuit şi bănci cioplite grosolan, ca în crâşmele rurale. Luăm loc la una dintre mese. Mi-e teamă, dar mi-e ruşine s-o mărturisesc. Cred că şi lui Gigi îi e teamă, cu tot aerul lui de veselie şi bună dispoziţie. În ziarele de ieri au apărut pe prima pagină fotografii şi reportaje despre uciderea prin înjunghiere a unui medic spaniol, descoperit într-un şanţ de la periferiile oraşului, în zona aeroportului Palam. Aproape în fiecare săptămână, mă încurajează Anca, e omorât prin mahalale câte un european. Se iveşte în sfârşit o fată de vreo 16-17 ani ce ne aduce, fără să fi primit comanda, câte un pahar cu cionga pe care-l aşază pe masă cu oarecare graţie. E zveltă şi frumoasă. Gigi o ia de mână curtenitor şi o întreabă în engleză cum o cheamă. „Nemila" spune în şoaptă fetişcana şi trece fără altă vorbă la masa cealaltă, unde tocmai s-au aşezat doi inşi voinici, palizi la faţă, cu ochi piezişi şi priviri cumplite. Sorbim din băutura incoloră, fără gust. N-aş spune că ne simţim în voia noastră. Ferestrele întunecate ale dughenei nu lasă să se vadă afară nici un semn de viaţă. Înjghebăm o conversaţie despre Rabindranath Tagore, literatura bengali şi atracţiile Calcuttei, pe care intenţionăm s-o vizităm. Fata a dispărut pe nesimţite. Am sentimentul că am ieşti din timp, ca

să mă exprim în spiritul lui Mircea Eliade. Mă aflu rătăcit printre străini, într-o baracă stranie, construită din lemn de bambus, cu fotografii multicolore lipite una lângă alta pe pereţi, reprezentând cele mai populare staruri de cinematograf, idolii milioanelor de nevoiaşi ce vieţuiesc între Ocean şi Gange. Alături, cei doi bărbaţi ne urmăresc atent şi fără simpatie. În jurul nostru nici un zgomot. Bem un pahar, şi încă unul. Clipele trec greu. Anca vorbeşte incontinent, ca să acopere spaima ce ne pândeşte ca o fiară. Când reapare Nemila, o chemăm să facem plata. Nici un zâmbet pe faţa ei de asiatică, decupată, parcă, dint-un cadru de film de Alain Renais.

Afară plouă, plouă. E întuneric beznă. Părăsim barăcile printre debile licăriri de lumină. Drumul până acasă mi se pare îngrozitor de lung. În clipa în care păşim pe treptele de la intrarea principală a „*bungalow*”-ului, Anca îşi aminteşte că şi-a uitat umbrela „la tibetani”. Deasupra oraşului tună şi fulgeră, fenomene destul de curioase la Delhi pentru sfârşitul lui decembrie. Amicul meu se hotărăşte să se întoarcă pentru a-şi recupera cortelul. Îmi face semn cu mâna, înainte de a încerca să-l opresc, şi dispare înghiţit de umbrele informe ale palmierilor.

Miercuri, 29 decembrie

Din plăcerile Indiei: prăjiturile (sau mai degrabă bonboneria). Nana se topeşte după ele. Cofetăria autohtonă e cu totul diferită de reprezentarea pe care europenii o au asupra artei domnului de Savarin. Cofeturile – cele pe care am avut prilejul să le văd – se prezintă sub forma unor calupuri mici de culoare albă sau cafenie, foarte dulci, dar având un gust straniu (din pricina mirodeniilor) care-ţi răpeşte nesaţul. Alte prăjituri sunt sferice, rozalii, presărate cu praf de cacao. Dintre deliciile autohtone amintesc orezul cu lapte şi şofran (rice kheer) şi crema cu făină de orez,

aromată cu fistic (phirne). Prăjiturile se servesc fără linguriţă. Fructele cele mai frecvente sunt citricele, bananele, ananasul, mango, nucile de cocos. Le poţi găsi peste tot, în stradă sau vitrine, în vrafuri mari, la preţuri derizorii (faţă de piaţa românească).

Gripa începe să mă lase. De ieri mă simt mai bine, aproape bine. Ies în oraş împreună cu Gigi şi cu Nana ca să vizităm Muzeul de artă modernă din New Delhi. Gigi l-a mai văzut, îmi face o prezentare în avanpremieră. L-a văzut nu de mult, cu ocazia vernisării expoziţiei Rodin, la care a participat şi regina socialistă a Franţei, doamna Mitterand, sosită (în versiunea Anca) însoţită de o suită impresionantă.

Construcţia muzeului, operă a arhitecţilor englezi, e inspirată. Încă din hol ne întâmpină câteva din lucrările de proporţii ale marelui sculptor (între care şi *Sărutul*). De altminteri întreaga expoziţie a maestrului francez e cu totul excepţională şi reprezentativă. Rămânem un timp în „sala Balzac", în care sunt expuse aproape toate sculpturile (în piatră) închinate de Rodin creatorului „Comediei umane". Fiecare piesă îşi păstrează unicitatea, deşi modelul e acelaşi. Balzac într-o atât de variată gamă de interpretări, iată splendida reuşită a artistului. Câteva săli sunt destinate desenelor în cărbune, în marea lor majoritate nuduri de femei, de o mare precizie a contururilor. Sute de desene. O nesperată surpriză pentru mine. Realizez că niciodată n-aş fi putut să văd aceste crochiuri la Bucureşti din cauza pudibonderiei politrucilor culturii de pe plaiurile dâmboviţene. O tânără hindusă îmbrăcată într-un elegant sari bleu, căzută în extaz în faţa unui nud excentric, îi atrage atenţia lui Gigi, care-i adresează câteva cuvinte de curtoazie. Dar arta oltenească a seducţiei nu are preţ, pesemne, în ţara Vedelor, fiindcă tânăra priveşte mai departe desenul fără să dea nici un semn că intenţionează

să închege o conversaţie. Cred că lui Brâncuşi i-ar fi făcut plăcere să vadă expoziţia maestrului său. Brâncuşi şi India, o idee care l-a interesat până la obsesie pe Sergiu Al-George.

Muzeul – mă refer la colecţiile de artă plastică – e lipsit de anvergura marilor pinacoteci europene. E un muzeu nou, fără tradiţie. La parter şi etaj sunt expuse operele pictorilor şi graficienilor indieni contemporani. Inspiraţia e foarte diversă, coloristica excelentă, se simte însă, absenţa fiorului pe care ţi-l transmite marea artă. E probabil ca filonul de aur al străvechii arte indiene să-şi fi pierdut vlaga de-a lungul mileniilor. Saloanele destinate artei străine sunt foarte slab reprezentate. Din întreaga creaţie artistică a Franţei veacului nostru, de exemplu, sunt expuse doar trei pânze în stil cubist de Sonia Delaunay. Ţările socialiste au fiecare câte un salon aparte (chiar şi Bulgaria), singură ţara noastră e absentă cu desăvârşire. După informaţiile pe care le posedă Anca, donaţia de tablouri ale maeştrilor români contemporani destinată galeriilor de artă din Delhi a fost contramandată din motive pe care nimeni nu le va afla (şi înţelege) vreodată.

Ieşim în curtea interioară a muzeului. Spectacolul e o poezie. Arhitectura peisajului, distribuirea savantă a arborilor – impresionante. Spaţiul nu este excesiv de generos, în schimb ideea creatorilor englezi de a inventa un colţ de rai atât de încântător diminuează în bună parte dezamăgirea oferită de vizitarea colecţiilor.

*

Rămânem în oraşul nou, hălăduim o vreme pe străzi, pălăvrăgim. Delimitarea dintre „oraşul vechi” şi „oraşul nou” e numai teoretică. În realitate unul îl continuă pe celălalt, numai că între ele e o deosebire evidentă. Delhi se pare că a fost fondat în secolul I a. Chr. de Raja Dillu, de unde i se trage numele. Cucerit în anul 1191 de prinţul

afgan Mahommed de Ghor, devine din 1206 până în 1526 capitala sultanatului Delhi, iar după ocuparea acestuia de către musulmani, a împărăţiei marilor moguli. Oraşul intră din anul 1803 sub stăpânirea britanică. Regina Victoria s-a proclamat aici împărătească, exemplul său fiind urmat şi de succesorii ei la tron, Eduard VII şi George V., care desemnează oraşul, în 1912, drept capitală a imperiului Indiilor, în locul Calcuttei. New Delhi este, prin urmare, un oraş relativ nou, construit pe „teren gol", la începutul secolului XX, după concepţia lui Sir Edwin Lutyens, pentru uzul administraţiei britanice imperiale. Bulevardele largi, supuse unei geometrii impecabile, marile pieţe ronde trasate parcă din compas, cartierele rezidenţiale, cu *bungalow*-uri pierdute în hăţişul vegetaţiei exotice, marile parcuri desenate în stil englezesc, toate acestea imprimă metropolei un aspect foarte modern şi amintesc de anii ocupaţiei albione, preocupată de rigoare, bun gust (în genul tradiţiei coloniale) şi confort pentru înalţii demnitari îmbrăcaţi în bluze albe, subţiri, pantaloni de asemenea albi, şi pantofi de pânză, aşa cum i-am văzut prin filmele comerciale cu George Brent şi Mirna Loy din timpurile fericite ale anilor '30.

Am nimerit în New Delhi la puţină vreme după încheierea ediţiei a IX-a a jocurilor sportive asiatice, cărora indienii le-au dat importanţa unei olimpiade. Deşi ecourile din presă s-au stins, grandioasa manifestare şi-a lăsat amprente asupra străzii, care oferă privirii trecătorilor panouri uriaşe cu reclame, indicatoare de acces spre stadioane, bazine şi săli de sport, sau mari afişe purtând emblema „jocurilor". În ţara aceasta în care sărăcia iese ostentativ pe trotuare, amploarea dată „olimpiadei" asiatice îmi aminteşte de grandioasele noastre festivaluri folclorice, îmbrăcate în nevinovatele frumoase cuvinte ale lui Alecu Russo. „Jocurile" s-au încheiat cu o faimoasă finală la hochei pe iarbă între Pakistan şi

India (duşmane în plan politic), care s-a soldat cu catastrofala înfrângere a gazdelor: 1-7. „A fost doliu naţional”, comentează Gigi cu seriozitate.

Ne propunem să vizităm grădina zoologică. De fapt, ideea îi aparţine lui Anca, mie îmi displace să văd animale în dosul gratiilor. Surpriza însă e imensă, spulberându-mi reprezentările pe care mi le încropisem în autobuzul care ne ducea spre zoo. Grădina, situată la jumătatea distanţei dintre India Gate şi fluviul Jamuna, se întinde de-a lungul zidurilor cărămizii ale Old Fort-ului. Dispoziţia inteligentă a aleilor, sofisticata armonizare între speciile de arbori lasă să se vadă priceperea şi subtilitatea creatorilor în regizarea marii rezervaţii naturale. Ansamblul „muzeistic”, fiindcă e vorba de un veritabil muzeu în aer liber, a avut în vedere nu numi pe curioşii desculţi ai mahalalelor dar şi pe străinul umblat prin lume şi amator de impresii proaspete. Ceea ce deosebeşte zoo-ul hindus de celelalte importante grădini pe care le-am văzut sunt spaţiile vaste rezervate animalelor sălbatice, care trăiesc într-o relativă libertate supravegheată. Plasele ce le despart de public pot trece neobservate pentru un vizitator distrat. Nu animalele constituie principalul punct de atracţie al acestui miraculos Disneyland, ci „ambientul”, iluzia bine trucată că te afli în plină pădure tropicală, în intimitatea acestor bestii aparent blânde ce se hârjonesc, mănâncă sau dorm fără să le pese de ce se întâmplă în jurul lor. Grădina e o minunată realizare artistică, animalele nu sunt decât locatarii fireşti ai acestui rai verde. Lipseşte cu desăvârşire ideea de „expoziţie”, pe care o oferă, de pildă, grădina zoologică din Bucureşti. În privinţa varietăţii speciilor e inutil să insist. Grădina e o junglă în miniatură.

Fireşte, n-avem vreme să vizităm decât o mică parte a rezervaţiei. Peste tot, zidurile vechi ale „Old”-ului impun şi sporesc efectul artistic. Suntem sfârşiţi de oboseală. Nana e fascinată.

Trebuie să o smulgem din fiecare loc unde o pironeşte curiozitatea. Bem o campa cola rece în compania unor cimpanzei zburdalnici. Pe alei trec perechi de vizitatori albi cu ochelari de soare, caschete coloniale cumpărate în Connaught Place şi aparate de fotografiat. Se face seară. Ne grăbim. Vrem să vedem şi Old Fort-ul.

Cetatea veche a oraşului, numită Purana Qila, a fost construită în secolul al XVI-lea de Sher Shah, conducătorul afgan care a smuls tronul din Delhi din mâinile împăratului mogul Humayum. Ne pierdem paşii peste hotarele înconjurate cu ziduri înalte, masive, crenelate, construite din piatră de râu, în care sunt decupate trei porţi de o solemnă monumentalitate. Conform legendei, în aceste locuri, în timpuri uitate de istorie, au avut loc cumplitele bătălii intrate în memoria Mahabharatei. Old Fort-ul a devenit de multă vreme un mit, peste care pluteşte umbra incertă a trecutului. De altfel, amintirea marilor moguli e prezentă în mai toate locurile fostei capitale imperiale. Venind dinspre grădina zoologică, vedem la capătul cel mai îndepărtat al zidului un turn octogonal din gresie roşie, Sher Manzil, folosit de Humayum drept bibliotecă, după recucerirea tronului. Legenda spune că împăratul, auzind într-o zi chemarea ritualică a muezinului, s-a repezit afară pentru rugăciune şi, împiedicându-se, din cădere şi-a pierdut viaţa.

Ne hotărâm să intrăm în marea moschee a Fort-ului, Qila-i-Kahna Masjid. Arhitectura e de o perfectă acurateţe a liniilor. Arcurile moscheii sunt decorate cu arabescuri şi inscripţii ornamentale extrase din Coran. Ctitorii lăcaşului de închinăciune, valorificând experienţa acumulată de întreaga epocă a dinastiei Tughlak, s-au străduit să sintetizeze în decoraţiile interioare toate stilurile care înfloriseră în zona Indiei de nord. Pe dalele reci de marmură clipesc luminile asfinţitului. Moscheea e goală. Nu pot să-mi reprim

sentimentul de jenă pe care-l am ori de câte ori intru într-un lăcaş de cult străin de credinţa în care m-am născut. În general, relaţia dintre mine şi divinitate se stabileşte cu dificultate. Port din nefericire povara celor aproape 40 de ani de interdicţii şi spaime care ne-au mutilat conştiinţele şi spiritul şi gândul.

Afară ziua începe să pălească. Ieşim în curtea scăldată într-o lumină palidă, de miere, călcând pe iarba sfântă, între ziduri în stare de ruină, atinse de nemila vremurilor. În spatele turnului Sher Manzil sunt descoperite prin săpături arheologice stratificări din diferite epoci istorice: mogulă, a Sultanatului, Rajput, Gupta şi altele, care întăresc legenda creării în aceste locuri a Mahabharatei. Pare de mirare că aici, pe pajiştea din faţa noastră, pe unde se strecoară întristătoare fiinţe înfăşurate în fâşii de pânză albă, s-au năruit imperii şi s-au născut epopei fabuloase. E răcoare. Îmi pun jacheta peste umeri. În depărtare, dincolo de linia sinuoasă a zidurilor, ard focuri înalte. Ne urcăm pe unul dintre parapeţii ce sprijină intrarea principală şi poarta. De sus se vede în ceaţă desfăşurarea largă a oraşului, pierdut în vegetaţia abundentă, şi dincolo de el – Jamuna.

*

Vizită protocolară la un coleg mai vârstnic al lui Gigi de la Universitate, profesor de chimie. Sărbătoreşte, conform tradiţiei indiene, intrarea în casă nouă – pe limba noastră sfeştanie. Ne îmbrăcăm „la cravată”. Locuinţa chimistului e peste drum de *bungalow*-ul lui Anca. „O să ai prilejul să cunoşti viaţa domestică a intelectualităţii indiene” mă încurajează amicul meu văzând că n-am cine ştie ce tragere de inimă. Prima ciudăţenie mă întâmpină încă din pragul casei: descălţarea obligatorie (rituală). Ne primeşte profesorul însuşi (n-are servitorime), făcându-ne o plecăciune şi împreunându-şi mâinile la piept –

salutul *anjali* – semn de curtoazie adresat nu unei persoane anumite, ci eului intim, dumnezeirii ce sălăşuieşte în „sine”. Holul abundă de încălţări de diferite dimensiuni, modele şi culori, veritabilă vitrină de marochinărie. Mă întreb cum o să ne regăsim pantofii la plecare. Pătrundem apoi în living. Se vede că am sosit cu întârziere. Încăperea e plină de oaspeţi (în bună parte cadre universitare îmi şopteşte Anca) aşezaţi în poziţia lui Buddha pe un covor de lână protejat de un cearceaf.

Ascultăm cuminţi „programul” muzical oferit de un mic ansamblu folcloric. Nici un european. Luăm loc sfiiţi pe un petec de covor, lângă peretele de la intrare, unde am descoperit un spaţiu mai aerisit. Tăcerea ceremonioasă, lipsa de protocol, vestimentaţia musafirilor, toate sunt pentru mine inedite. Nu se fac prezentări, nu se schimbă surâsuri convenţionale. În schimb, suntem supravegheaţi cu coada ochiului din toate colţurile livingului. Mă simt ca un intrus pătruns prin fraudă într-o confrerie conspirativă. Mă deranjează, în plus, poziţia incomodă, „în lotus”, în care stau: în sală nu există scaune. „Orchestra”, condusă de profesorul de muzică al Nanei, interpretează muzică indiană tradiţională pe versuri sfinte din Mahabharata: un armoniu la care cântă un ins cu ochelari negri, de orb, o *tabla*, instrument din două mici timpane în formă de butoi, o tamburină în care se bate repede, cu toate degetele şi un *sitar*, instrument de aspectul unei balalaici, cu gâtul lung şi şase coarde, foarte *chic*, având un rol exclusiv de acompaniament. Textul melodiei e psalmodiat de dirijorul însuşi. După o vreme se serveşte ceaiul (cu lapte) şi o prăjitură imposibil de îngurgitat: un calup de rahat mucilaginos, foarte dulce, împreună cu un biscuit de casă. Platoul cu trataţii trece din mână în mână traversând camera, nimeni nu se scoală de pe covor, totul se petrece într-o tăcere şi un firesc cu care încerc de bine de rău să mă obişnuiesc. Muzica, monotonă, aduce cu mlădierea

vechilor cântări religioase bizantine. Întreaga sală ascultă cu evlavie. Pe Gigi spectacolul îl încântă, folclorul indian e contextul în care vieţuieşte de ani de zile. În momentul în care o profesoară universitară (celebritate în domeniu, mă lămureşte Anca) se hotărăşte să se alăture orchestrei şi să cânte, extazul sălii atinge cotele cele mai înalte.

Profităm de o pauză în spectacol şi ne retragem cu demnitate. Nimeni nu dă vreun semn că ne observă, nimeni nu se ridică de pe covor, în afara profesorului de chimie ce ne conduce curtenitor în hol. Ne încălţăm. Urmează temenelele. Profesorul poartă pe cap o căciulă de astrahan gri, nepotrivită cu împrejurarea. E solemn şi calm. Poate e emoţionat. Nevastă-sa, mult mai tânără decât el, ne zâmbeşte fără afecţiune. Odată încălţat, încep să mă simt în apele mele. Ieşim în stradă. „Ei, cum ţi s-a părut?" mă întreabă Gigi.

Joi, 30 decembrie

Dimineaţa. Din nou simptome de virozã. De când am pus piciorul pe pământul Indiei am avut parte mai mult de zile proaste. Lupt cu mine, cu clima nestatornică şi cu dificultăţile de acomodare. Joc două partide de şah cu Gigi (e foarte satisfăcut că mă bate) după care ieşim cu treburi prin oraş. Din cauza vremii capricioase – mari fluctuaţii de temperatură între diferitele segmente ale zilei – mă hotărăsc cu greu cum să mă îmbrac.

Sediul Aeroflot-ului se află în inima Capitalei, în apropiere de Connaught Place, la parterul unei clădiri moderne cu peste 15 etaje. Îm rezerv biletul de avion pentru întoarcerea acasă. Cu el îl în buzunar sunt într-un fel în siguranţă. Ne pierdem apoi vremea prin centru, intrăm prin magazine şi librării, vizităm încă o dată Jantar Mantar Observatory. Anca îmi cumpără „Arhipelagul Gulag" al lui Soljeniţân, dar nu ştiu cum voi trece cu el prin vămile K.G.B.-ului de pe aeroportul Şeremetievo. La urma urmei, ce pot să-

mi facă mai mult decât să-mi confişte volumele? Mormanele de cărţi ce se văd din loc în loc pe trotuare dau străzii un aspect parizian. Cărţile, tip *poche*, au acelaşi preţ, 10 rupii, dar nimeni nu le cumpără. E foarte complicat să le consulţi, deoarece fiind aşezate una peste alta în stive, nu ai acces la ele. Gigi mă invită la un restaurant de mâna a doua, „ca să-mi fac o impresie". Restaurantul arată bine, adică se apropie de modelul european. Alcoolul fiind interzis, nu se consumă decât băuturi răcoritoare. Comandăm la întâmplare (după listă) o friptură cu un sos suspect, extrem de condimentat. Salonul e aproape gol. Barmanul măsliniu, foarte curat, ţine sub observaţie localul. Oraşul e bântuit de o epidemie de holeră, aşa încât, din prudenţă, nu ne atingem de paharele cu apă ce ni s-au aşezat în faţă.

În peregrinarea de azi trecem şi pe la gara centrală, ca să cumpărăm bilete de tren pentru Calcutta (13 ianuarie), cea mai infectă gară din câte mi-a fost dat să văd. Accesul spre casa de bilete e îngreunat de sutele de călători ce stau întinşi pe dalele de piatră, în sala de aşteptare, cu aerul că se găsesc la ei acasă. Într-adevăr, în sala aceasta mirosind îngrozitor fumează, îşi îngrijesc copiii, mănâncă, mestecă betel, se roagă sau, pur şi simplu, meditează un puhoi de oameni ce par să n-aibă nici un rost. Orientul îşi exhibă aici toată mizeria şi pitorescul. Gigi stă la o coadă imensă, profitând de experienţa pe care a câştigat-o în România. Vânzarea merge greu pentru că, din nu ştiu ce considerente, biletele sunt nominale. Fiecărui solicitant i se întocmeşte o fişă complicată. La preţul pe care ni-l putem permite trebuie să călătorim, traversând „continentul" de la vest spre est, în nişte wagon-lits fără compartimente, în care pasagerii dorm întinşi pe bănci de lemn, acoperiţi cu o simplă pătură.

Suntem din nou în stradă. Panourile supradimensionate cu Dev Anand au fost

schimbate, în locul lui zâmbeşte fermecător un star brunet, care deţine rolul principal în filmul „Vidhaata”, produs în studiourile din Bombay. Oraşul fierbe, e ora cea mai aglomerată a zilei. Ici-colo un pisoar, de fapt un simplu perete fără apărătoare, pe care se prelinge apa. Înghesuială, oameni dormind pe lângă ziduri. Sikhi cu turbane, îmbrăcaţi decent, păşesc alături de oameni vlăguiţi, în zdrenţe.

Ne întoarcem acasă într-un autobuz arhiplin. Contactul cu murdăria, contactul fizic, intim e o experienţă extraordinară, chiar şi pentru o persoană obişnuită de decenii cu viaţa în „lumea a treia”. Atmosfera e irespirabilă. Pe carosabil, o aglomeraţie ameţitoare de automobile „Ambasador”, de motoricşe şi biciclete, care blochează circulaţia. Stăm câte 4-5 minute la un stop. „Aceasta e India văzută de aproape” îmi şopteşte Gigi. Ne facem loc cu greu prin spaţiul prea îngust care separă şirurile de scaune. Suntem priviţi cu ostilitate. Mă simt îngrozitor de prost. Am sentimentul de vid, păstrez în mine numai instinctele primare. Coborâm, în fine, în dreptul campusului universitar. Rămân o clipă pe trotuar, respir cu poftă. „Să bem un suc de ananas” mă îmbie Anca. Îmi zâmbeşte. Deasupra noastră arde soarele fierbinte al amiezii.

Vineri, 31 decembrie

Ultima zi a anului. Când sunt singur, când n-am pe nimeni alături, distanţa de ţară mi se pare insuportabilă. Distanţă nu numai în spaţiu, dar şi în timp. Trăiesc iluzia că am părăsit România de luni de zile. India, pentru mine, nu se rezumă la un simplu episod cultural, ea a intrat în conştiinţa mea, a devenit un fapt de existenţă. Îmi voi împărţi viaţa, de acum înainte, în perioada *de dinainte* şi *de după* India.

Plec de acasă cu Gigi ca să vizităm încă o dată bazarul de la Red Fort. Nu e prea departe de

campusul universitar. Ne foim mai mult de trei ore prin lumea pestriţă a micului comerţ oriental. Retrăiesc cu aceeaşi stupefacţie viermuiala târgului indian, lumea colorată şi nebună a tarabelor, gălăgia infernală a negustorilor strigându-şi marfa. Bazarul e un labirint de străzi, unele mai largi, altele înguste, prin care abia poate trece o ricşă. Bogăţia mărfurilor e inimaginabilă. Fiecare stradă are zeci de alte străzi satelite care de obicei se înfundă şi prin care accesul e o adevărată aventură. La fiecare pas suntem asaltaţi de vânzători tuciurii şi scheletici, de cerşetori insistenţi şi agresivi. Ne fofilăm printre barăci şi standuri. O maşină pe care scrie cu litere de-o şchioapă TATA (unul dintre milionarii fabuloşi ai Capitalei) e blocată între scutere, biciclete şi tarabe părăsite. Îmi cumpăr rame de ochelari, după o tocmeală penibilă (negustorii cer preţuri exorbitante albilor). Din loc în loc apar birturi rău chivernisite în care se frige carne de berbec servită pe mese scunde din lemn necioplit. Aromele greţoase ne însoţesc stăruitor o bună vreme.

Viaţa indienilor din bazar se consumă în magazinele infecte unde dorm, acoperiţi cu o pătură slinoasă, chiar şi în timpul zilei, întinşi pe un soi de targă, înlocuind tejgheaua. Se văd destul de rar cişmele curgând în stradă. Canalizare nu există, scursorile tarabelor se strâng în şanţuri şi băltesc în faţa prăvăliilor. O simpatică prezenţă sunt vacile cu cocoaşă ce trec pe stradă maiestoase, imperturbabile, întotdeauna singure, fără stăpân, etalând un aer de înţelepciune milenară. Fiind socotite animale sfinte, se bucură de o fericită imunitate.

Pudoarea e un sentiment străin pentru această faună ce-şi etalează nonşalant viaţa intimă. Femeile apar mai rar, de obicei trăiesc retrase în încăperile ascunse din fundul magazinelor. E greu de presupus ce se petrece în spatele mizerelor cocioabe, unde pândeşte febra tifoidă şi holera. Se

pare că nimeni nu se preocupă de aceste făpturi ce vieţuiesc mai mult sub cerul liber, la mila zeităţilor atotputernice. În fapt, spectacolul bazarului e de o tristeţe fără margini. Pe faţa suptă a neguţătorilor nu înfloreşte niciodată zâmbetul. Aici se duce lupta pentru supravieţuire, o luptă crâncenă, deschisă, fără ascunzişuri şi menajamente. Dacă se întâmplă să ne oprim din imprudenţă în faţa unei dughene, suntem îndată asaltaţi de patron, care ne prinde cu putere de braţ, ne zgâlţâie, ne arată marfa, se cramponează cu disperare de cea mai neînsemnată şansă de a vinde. Vizitatorii albi sunt o speranţă.

La plecare, paşii ni se îndreaptă către moscheea Jama Masjid, ce ne oferă aceeaşi privelişte odihnitoare. E o compensaţie pentru orele chinuitoare petrecute. Bazarul a rămas în urmă, dar nu departe se pot vedea dughenele şi fumul ritual ce se ridică din feştilele ce ard fără întrerupere, ca un semn ascuns al veşniciei Indiei.

*

Pe la ora cinci după-amiază soseşte consilierul Rădoi, care se oferă să „ne plimbe” cu Toyota prin New Delhi. Oraşul, văzut din fuga automobilului, are alură de metropolă europeană. Circulaţie intensă. Ne oprim la un templu budist, de înfăţişare modestă. În exterior, nu pare ceea ce este, adică un lăcaş de cult. Ne descălţăm. Interesant e faptul că budismul nu a pătruns decât în jumătatea de sud a continentului indian. În nord, adepţii lui Buddha sunt tibetani sau nepalezi. Încăperea, mică, are pereţii pictaţi cu scene din viaţa „iluminatului”. În mijlocul templului tronează Buddha, urcat pe un soclu impunător. Decoraţia nu e excesiv de încărcată. Câţiva credincioşi se roagă pe covor în tăcere. Curăţenia e desăvârşită.

Trecem în fugă cu maşina prin cartierul elitei politice a Capitalei. Asemănarea cu cartierul „Primăverii” din Bucureşti e izbitoare: acelaşi lux

exorbitant, aceeaşi linie elegantă a vilelor, acelaşi evident contrast între risipa sfidătoare a conducătorilor şi sărăcia generală. Faţă de cartierul nostru rezidenţial, lipseşte puzderia de poliţişti desfăşurată la noi cu atâta cinică neruşinare. Consilierul ne arată locuinţa câtorva mari demnitari ai ţării, al căror nume îl uit cu o uşurinţă condamnabilă.

Ne oprim apoi la Pragati Maidan, o imensă suprafaţă expoziţională, unde sunt instalate pavilioane permanente ale tuturor statelor federale. O parte din pavilioane sunt închise. Zăbovim o vreme într-un complex etnografic, un fel de muzeu al satului, ce ne atrage atenţia prin varietatea şi culoarea vie a exponatelor. Printre altele sunt prezentate şi aşezări săteşti din diferite regiuni ale Indiei, unele dintre ele foarte elaborate din punct de vedere arhitectonic, cele mai multe – sărace, dar sclivisite, ceea ce le răpeşte din autenticitate. Ca mai toate muzeele de etnografie, nici acest „muzeu al satului" nu trezeşte interesul localnicilor, aproape toţi vizitatorii fiind străini. Ne reţine atenţia o expoziţie de sculptură tradiţională, alături de care se află un magazin „cu vânzare" amenajat în stil european, unde predomină ţesăturile populare şi pânzeturile.

Consilierul Rădoi insistă să ne arate stadionul „Naţional", de anvergura marilor arene de fotbal apusene. Vizităm Sala sporturilor, foarte modernă, construită cu prilejul desfăşurării jocurilor asiatice. Vedem tot ce poate fi văzut, de la vestiarele bine dotate până la încăperile funcţionale destinate antrenamentelor sportive. Pe întreaga suprafaţă a sălii a fost amenajată o vastă expoziţie de filatelie. Foială, agitaţie în faţa standurilor. Preocuparea pedantă pentru filatelie (funcţionează şi un târg de timbre şi efecte poştale) poate părea ciudată la un popor atât de tributar tradiţiei.

*

Ne pregătim pentru revelion. Seara urmează să sosească o maşină de la ambasadă ca să ne ia. În ceea ce priveşte ţinuta, nu-mi fac probleme: am venit în India cu un singur costum de haine. Probleme, însă, are familia Anca. Deşi au mai petrecut revelioane la ambasadă, nu se hotărăsc cum să se îmbrace. Birşi, servitorul nepalez, a plecat de la amiază, e liber două zile. Mă întreb cum îşi va fi petrecând *week-end*-ul un om năpăstuit de soartă ca el. Stau pe terasă şi privesc luminile ce încep să clipească la ferestrele *bungalow*-urilor din vecinătate. Bate un vânt călduţ, de primăvară. Sfârşitul fiecărui an e un prilej de anxietate şi melancolii. Apare Gigi, care mă întreabă dacă doresc un ceai cu lapte. Nu, nu doresc. Gândul la tevatura de la ambasadă mă irită. Nu-mi place atmosfera festivistă, nu-mi place poza. Şi nu-mi plac ambasadele, la urma urmei. Dintre noi toţi, Nana e cea mai agitată. Va trebui să-i recite o poezie lui Moş Gerilă. Nu e chiar atât de simplu, o înţeleg. Din camera din fund se aude glasul răguşit al papagalului. Ciudat sfârşit de an. Mă uit la ceasul de pe masă. E ora opt.

1983

Sâmbătă, 1 ianuarie

A petrece revelionul într-o ambasadă, iată o năstruşnicie ce nu mi-ar fi trecut prin minte nici în ruptul capului în tinereţe. Încerc să intru în rol. Trebuie să consider evenimentele ca o probă de echilibru şi voinţă. Am mai trecut astfel de probe, slavă Domnului. Dar niciodată nu mă simt suficient de pregătit să mai trec una.

Suntem „ridicaţi" de acasă toţi patru cu o maşină a reprezentanţei diplomatice. Şoferul e în acelaşi timp mecanic, portar (din motive de economie) şi, fără îndoială, securist. „Festivitatea pomului de iarnă" – cum se numeşte aici – e programată pentru ora 9 seara. În rolul Moşului e distribuit amicul meu, care are o oarecare experienţă în domeniu. Ambasadorul mă prezintă personalului subaltern, toţi îmbrăcaţi ca nişte miri, la cămaşă albă şi cravată. Miros de la distanţă a lavandă franţuzească. Domeniul ambasadei e sărăcăcios. Parterul slujeşte pentru treburile cancelariei iar la etaj sălăşluiesc familiile angajaţilor. În toate încăperile de la parter atârnă pe perete tabloul Şefului, color, de format standard. O sală mare, probabil sala de recepţii, e amenajată special pentru sărbătorirea mult aşteptată. Fotoliile şi masa din mijloc au fost aliniate lângă perete pentru a lărgi spaţiul de manevră, aşa cum se întâmplă la balurile populare. Se aleargă dintr-o parte în alta, e animaţie şi tropot pe scările ce urcă spre apartamentele de la etaj. Femeile îmbrăcate în rochii de mătase îşi mângâie drăgăstos copiii. Toţi aşteaptă.

Mă întreţin cu câteva persoane, angajaţi ai ambasadei. Ţinuta lor oficială, ţeapănă, mă ţine la distanţă. Dar sunt atenţi, amabili. Din informaţiile primite de la Gigi, relaţiile dintre ei nu sunt dintre cele mai amiabile. Se suspectează reciproc, trimit spre ministerul de externe, zilnic, telexuri insidioase, adună cu asiduitate date şi piese de dosar pentru o viitoare corespondenţă delatoare. E deprimant să vezi această mică societate atât de depărtată de ţară, atât de înstrăinată, suportând o climă vitregă şi un mediu neprielnic, creându-şi singură fermenţii urii, ai destrămării.

Ceremonia „pomului de iarnă”, extrem de plicticoasă, are o desfăşurare cvasioficială. Copiii sunt chemaţi la Moş Gerilă să recite versuri şi să primească daruri după o listă, în ordinea funcţiei şi importanţei tatălui în ierarhia ambasadei. Sunt puşti de vârste diferite, de la trei la cincisprezece ani. Repertoriul poetic al puştilor e variat, pornind de la Alecsandri şi Eminescu şi ajungând până la ultimele creaţii ale menestrelilor dâmboviţeni închinate partidului şi genialului cârmaci. Versurile sunt spuse prost, copiii au uitat binişor să vorbească româneşte, se bâlbâie, încurcă autorii, sunt corijaţi cu afecţiune de mămicile care le stau în preajmă, coafate proaspăt şi fardate ca pentru o recepţie la palat. Copilăria acestor fii de diplomaţi trebuie să fie tristă în climatul de restricţii impus de viaţa în ambasadă. Au căpătat deja fasonul de feciori de ştabi, supravegheaţi îndeaproape, infatuaţi, distanţi, lipsiţi de spontaneitatea proprie vârstei. Anca, emoţionat în rolul Moşului, neîndemânatic, e un distribuitor de daruri şi de glume.

Ne aşezăm la masă, instalată într-un salon festiv vecin cu sala de recepţii. O cină inedită, fără personal de serviciu, fiecare familie aducându-şi singură mâncarea din apartamentul propriu de la etaj. Sunt poftit să iau loc în capul mesei, între ambasador şi soţia sa, o femeie modestă, ştearsă, trecută de 60 de ani. Ambasadorul îmi repetă, din motive de protocol, probabil, că sunt invitatul său *personal*. Îmi închipui că e o formulă diplomatică. Se aduc antreuri, între care nu lipsesc icrele negre şi piftiile, şi se bea whisky (Johnny Walker). Familiile, deşi lucrează la aceeaşi instituţie şi mănâncă la aceeaşi masă, consumă fiecare propriile-i produse de bucătărie trăgând cu coada ochiului la farfuriile vecine, fapt care i-ar putea pune pe gânduri pe fondatorii socialismului ştiinţific.

Petrec revelionul în *tête-a-tête* cu ambasadorul. Faţă de întâlnirea precedentă, e mult mai afabil, mă copleşeşte cu atenţiile de amfitrion. Adoră să vorbească despre experienţa lui în India, despre călătoriile făcute în sud (ne reprezintă ţara şi în Sri Lanka, unde nu avem reprezentanţă diplomatică), despre Hyderabad şi Bombay şi Bangalore. A traversat întregul continent hindus în lung şi în lat. E un adevărat *globe-trotter*. Încerc să aduc discuţia pe terenul artei şi literaturii, dar ocoleşte cu prudenţă subiectul şi revine la misterul Indiei care, după cum se străduieşte să-mi arate, nu are secrete pentru el. Din timp în timp se întrerupe şi dă o fugă până la etaj ca să aducă piftiile, sarmalele cu mămăliguţă sau friptura cu cartofi prăjiţi. Soţia tace, dă din cap aprobativ, ascultă cu răbdare istorii care trebuie să-i fi trecut de mii de ori pe la ureche.

În sală e animaţie. Se discută pe familii. Timpul trece greu. Femeile (dar şi bărbaţii) aleargă sus şi se întorc cu fructe, cu cafea, cu dulciuri. E un du-te-vino neîntrerupt. Ambasadorul umple paharele cu whisky. Îmi vorbeşte de rândul acesta despre cibernetică (deşi e limpede că nu mă pasionează subiectul), despre preocupările din tinereţe, despre motoare cu combustie internă. Vorbeşte fără contenire. E în relaţii apropiate cu Indira Gandhi, a cunoscut-o pe Maitreiy Devi. Îi place să se audă perorând, să divagheze. Pe Gigi îl văd de la distanţă, pierdut între un consilier de ambasadă şi un ins de la reprezentanţa economică. Îi reiterez ambasadorului dorinţa de a-mi oferi facilităţi să pot călători prin Capitală cu o maşină a ambasadei. Dar nu se poate, mi-a mai spus, ar trebui să aibă aprobarea ministrului, îi vine greu să o ceară. Colegii lui se ţin de rele, îl spionează, trimit aproape zilnic note informative la „centrală”, nu poate să încalce dispoziţiile. Pe urmă, benzina nu e chiar atât de ieftină... Îl înţeleg. Plăteşte scump onoarea de a fi ministru plenipotenţiar.

Petrecerea e tristă. Fără muzică. Funcţionarii ambasadei îşi consumă timpul cu amintiri din ţară sau cu bancuri inofensive cu olteni. Se bea în linişte şi cumpătat. Din când în când un râs soprano tulbură pentru o clipă convenienţele. Am sentimentul că totul e regizat cu artă, că totul e prevăzut în amănunt, de la cravata neagră a consilierilor până la zâmbetul slugarnic al funcţionarilor, care privesc spre capul mesei, unde fac conversaţie cu ambasadorul.

La ora trei dimineaţa se sparge cheful. Ambasadorul se ridică şi anunţă solemn că în România e miezul nopţii. Se umplu încă o

dată paharele cu whisky (nimeni nu are vin la masă). Se toastează pentru secretarul general, pentru partid şi pentru fericirea României în limbajul bine cunoscut din presă. Membrii familiilor se înbrăţişează. Femeile au lacrimi în ochi. Ambasadorul ne oferă maşina personală ca să ne întoarcem acasă. Sunt foarte obosit. Ne strângem mâna, ne urăm un an bogat şi fericit. Îşi manifestă dorinţa să ne revedem în ţară, are intenţia să scrie o carte despre India. Ce părere am?

Ne aflăm în stradă. E ora patru dimineaţa. E prima dată când văd oraşul noaptea, despuiat de lume. Maşina goneşte pe asfaltul ud, de-a lungul şirului de palmieri dispuşi de-o parte şi de alta a drumului. Pustietate peste tot. E ceaţă. Dughenele şi-au tras obloanele. Aşa cum sunt închise, n-au nici un şarm, par ireale în liniştea fantastică a nopţii. Pe lângă zidurile magazinelor dorm oameni acoperiţi cu pături. Familia Anca moţăie pe canapeaua din spate. Trăiesc în India de ani de zile. Au îndurat căldurile caniculare ale verii şi ploile interminabile, şi umezeala lipicioasă a nopţilor musonice, prezenţa supărătoare a şopârlelor şi şerpilor, ţânţarilor. Sunt familiarizaţi cu oamenii, cu mediul, cu clima. Sunt imunizaţi. „Ambasadorul ţi-a vorbit despre Maitreiy?” mă întreabă Gigi bătându-mă pe umăr. Îi spun că da. Ne îndreptăm spre cartierele murdare din Old City. Peste puţină vreme se va lumina de ziuă. Ici-colo ard focuri limpezi pe trotuare.

*

Ne trezim spre prânz. Terasa e inundată de lumină. De undeva se aude o melodie tărăgănată acompaniată la sitar.

După Sergiu Al-George, reacţia lui Mircea Eliade împotriva Indiei, a capacităţii acesteia de „absorbţie”, de „aglutinare”, e rezultatul luptei cu sine însuşi. Şi citează: „De-abia acum, meditând asupra vieţii mele «secrete» în India, am găsit sensul. De fapt, existenţa mea indiană a fost schimbată (pentru a nu spune abolită) în urma întâlnirii cu două fete: M. şi J.” (din „Fragments d’un Journal”).

Răsfoiesc pentru a nu ştiu câta oară albumul „5000 de ani de artă în India”, pe care mi l-a dăruit Gigi Anca. O bună parte din reproduceri le-am văzut aievea la Muzeul Naţional. Volumul e o excelentă pinacotecă de artă veche asiatică.

Spre seară primim vizita unui jurist, profesor de drept civil la Universitatea din Delhi, cu soţia. Gigi şi-a apropiat, în India, câteva din personalităţile marcante ale vieţii academice, pe care ţine cu tot dinadinsul să mi le prezinte. Cum studenţii se află în continuare în grevă, invitaţia se reduce la o simplă problemă de protocol. Profesorul e un ins mărunt, oacheş, bine construit, de o vârstă incertă (în jurul a 50 de ani), cu studii temeinice la Harvard. Schimbăm amabilităţile de rigoare, din care nu lipsesc plecăciunea rituală şi împreunarea mâinilor (salutul *anjali*). Ne aşezăm pe fotoliile incomode, din lemn necapitonat, în „salonul” familiei Anca, decorat discret cu obiecte de artă populară românească: mobilă, tapiserii, ceramică. Discuţia porneşte de la organizarea legislaţiei civile în India. Aflu că dreptul civil indian e întocmit în aşa fel încât să ţină seama de fundamentele principalelor religii ce se practică în cuprinsul federaţiei. Litigiile familiale se judecă după legislaţia proprie

cultului practicat de împricinaţi. Unele culte mărunte nu au un cod propriu de legi, iar diferendele dintre oameni nu ajung din această cauză în faţa justiţiei, ele soluţionându-se în sânul fiecărui grup socio-etnic în parte. Mă informează apoi despre criminalitate, despre sistemul de detenţie, despre învăţământul juridic (în două trepte de câte trei ani). Deşi structurile justiţiei sunt asemănătoare celor europene (judecătorii, procuratură etc.), tradiţiile, cutumele ancestrale împlinesc un rol hotărâtor în distribuirea dreptăţii şi reglementarea relaţiilor dintre împricinaţi. Din cauza „inutilităţii practice" a obiectului, universitatea a renunţat, după abolirea ocupaţiei britanice, la predarea dreptului roman. L-am întrebat dacă există curente, în rândul generaţiei tinere, de înnoire şi modernizare a legislaţiei. „Modernizare?" s-a mirat profesorul, uitându-se ciudat la mine. „Dar legislaţia noastră e foarte modernă!"

Gigi Anca animă conversaţia cu glume de pe plaiurile dunărene. Se aduc cafele servite de Rodica. Profesorul îmi face o impresie remarcabilă. Nu are nimic din aroganţa insuportabilă a dascălilor noştri universitari. Poartă pe buze un zâmbet trist-amabil. Soţia lui e agreabilă şi vorbăreaţă. A învăţat la Cambridge. E emancipată, perorează cu însufleţire despre situaţia precară a femeilor din India. Ne despărţim pe treptele de piatră ale terasei cu complimente şi temenele rituale.

Duminică, 2 ianuarie

Plecăm dis-de-dimineaţă la Agra cu Taj Express. E răcoare. Am luat cu mine o jachetă groasă. Despre gările şi trenurile indiene s-ar

putea scrie o epopee. Gara din Delhi, pe care am mai văzut-o acum câteva zile, nu face excepţie de la „modelul" autohton: aceeaşi îmbulzeală fără noimă (deşi e o oră matinală), aceiaşi oameni dormind pe jos sau pe paturi, aceleaşi vrafuri de mandarine şi banane, aceleaşi băuturi răcoritoare, de care nimeni nu se atinge. Bântuie holera.

În Taj Express ne simţim bine, atât cât ne îngăduie un confort modest. Suntem aproape singuri în tot vagonul. Probabil, preţul biletelor de tren e foarte piperat. Vreo şase-şapte călători hinduşi, ce stau tăcuţi pe canapele cu picioarele sub ei, constituie unicii noştri campanioni. Vagoanele sunt late, după sistemul sovietic (sau asiatic?), necompartimentate, cu bănci de lemn capitonate cu o imitaţie de piele maronie. Pe plafon sunt instalate becuri şi ventilatoare cu aripi largi care, îmi închipui, stârnesc în timpul verii un zgomot infernal. Ferestrele, ovale, foarte mici, seamănă cu hublourile de avioane. De la New Delhi până la Agra sunt 204 kilometri pe care expresul îi parcurge în trei ore şi jumătate. Oprim numai de două ori. Un conductor înveşmântat în obişnuita pânză albă ne controlează biletele după o listă nominală.

Privesc pe geam. În câteva minute de la plecare ne trezim în plină junglă. Spectacolul e fascinant, varietatea imaginilor, schimbarea rapidă a „cadrelor" – ameţitoare. Satele indiene văzute din goana trenului apar ca o nebunească fantezie. Caut un reper, o mărturie în memorie, dar nu găsesc asemănări decât cu aşezările rudimentare africane, întâlnite prin filme sau albume etnografice. Există deci, o „piaţă", un spaţiu larg, în jurul căruia se organizează un brâu de case, case în

înţelesul foarte generos, de fapt nişte muşuroaie confecţionate din chirpici şi acoperite cu frunze de palmier, pe jumătate îngropate în pământ, fără ferestre, fără uşi, intrarea făcându-se pe o latură a colibei deschisă spre exterior. O parte dintre aceste locuinţe sunt construite din papură sau bambus şi au o formă ţuguiată. Prin „piaţă" mişună copiii despuiaţi, jucându-se în lutul netezit din bătătură. Fireşte, satul indian merită să fie văzut de aproape, imaginea lui fulgurantă, „fotografiată" din expres, nu poate constitui decât o invitaţie incitantă la cunoaşterea acestui univers situat între realitate tragică şi mit.

Gara din Agra nu se deosebeşte cu nimic de gările zărite în repezeala trenului. Gigi se îngrijeşte să cumpere bilete pentru întoarcere. Pornim pe jos spre Taj Mahall. Ricşarii ne asaltează cu asiduitate. În economia lor domestică o cursă înseamnă asigurarea existenţei pentru mai multe zile. Sunt agresivi, perseverenţi. Un individ jegos ne însoţeşte cu ricşa câteva sute de metri, gesticulând, trăgându-ne de mânecă, în speranţa că o să-l angajăm.

Ne aflăm, în sfârşit, în faţa Taj-ului. Apariţia renumitului monument de artă islamică şterge orice reprezentare imagistică anterioară. Taj-ul vine din istoria imperială nimbată de legendă a Indiei. Impactul cu priveliştea feerică e ameţitor. Văzut din depărtare, mausoleul ni se înfăţişează mai degrabă ca un bloc masiv de marmură decât ca o construcţie, dar pe măsură ce ne apropiem impresia de grandoare sporeşte iar monumentul capătă dimensiuni fabuloase, ridicându-se vertical spre cer. Acest straniu efect optic – întreg ansamblul nu are mai mult

de 32 de metri – provine atât din strălucirea exorbitantă a marmurei cât şi din jocurile de umbre ale arcadelor şi logiilor. Complexul, de o simetrie perfectă, e alcătuit din corpul central, de formă octogonală, adăpostind mausoleul ctitorului şi al soţiei sale, şi patru minarete suple ce-l străjuiesc în cele patru colţuri, împreună cu patru chioşcuri decorate cu arcade multilobate şi coloane duble de susţinere. Sentimentul de perfecţiune, de absolut e dominant. De altminteri, imaginea mausoleului a fost atât de mediatizată prin filme, presă şi televiziune, încât orice încercare de descriere devine superfluă. Mircea Eliade, deşi a vizitat locurile, nu a lăsat despre Taj Mahall, aşa cum s-a întâmplat cu alte monumente, rânduri memorabile.

Ne pierdem paşii, Gigi şi cu mine (după ce ne-am abandonat în prealabil pantofii la intrare), prin încăperile fastuoase ale edificiului – mormânt, palat şi templu în acelaşi timp. Mulţi, foarte mulţi străini, vorbind în toate limbile pământului. Ghizii hinduşi scot sunete bizare pentru a revela vizitatorilor ecoul misterios şi prelungit pe care-l produce interiorul monumentului. Taj-ul, opera vestitului împărat Shah Jahan, e ridicat între anii 1632-1648 pentru a nemuri memoria frumoasei şi înţeleptei sale soţii, care şi-a pierdut viaţa în timp ce-l năştea pe cel de-al paisprezecelea copil. Shah Jahan întrece în risipă şi măreţie pe toţi predecesorii moguli. El aduce pentru construirea edificiului meşteri şi arhitecţi din Persia şi Asia Centrală, ba chiar şi din Italia şi Franţa. Cu totul, lucrează la înfăptuirea acestui „vis de marmură albă” 20.000 de oameni. Mausoleul e proiectat pe două nivele: în „catacombă” se află mormintele originale ale împăratului şi soţiei sale, rânduite unul lângă

altul, iar la suprafaţă cenotaful, o replică fidelă a acestora. Cenotaful e împrejmuit de un grilaj de marmură filigranată, de o mare fineţe a execuţiei, ce-l va fi înlocuit pe cel original, din aur, considerat prea scump pentru a fi expus vederii. Pereţii mausoleului sunt decoraţi cu versete din Coran, sculptate în marmură, şi arabescuri măiestrite.

Încântătoare e promenada prin parcul ce înconjoară din toate laturile monumentul. Un lung havuz dreptunghiular cu apă limpede, întovărăşit de chiparoşi dispuşi pe două rânduri, ce conduc până la poarta principală a mausoleului, accentuează graţia acestei „simfonii în alb”. Văzută de la distanţă, construcţia capătă în lumina soarelui refelexe stranii. Albul ne maculat al marmurei e orbitor. Stăm tolăniţi pe iarbă, nu departe de bazinul din care ţâşnesc sclipiri albastre-străvezii. Gigi îmi spune că exact în acest loc, cu câţiva ani înainte, tăifăsuia cu profesorul Romulus Vulcănescu. Un sikh îl roagă pe amicul meu să-i facă o fotografie de familie. Trăim în vis. La poalele palatului, de partea opusă intrării principale, alunecă la vale apele Jamunei. Copii bronzaţi, în pielea goală, călăresc pe bivoli. O femeie îngenuncheată în apropierea fluviului modelează turte din pământul lutos, pe care le va folosi drept combustibil în gospodărie.

Bazarul de la poarta Taj Mahall-ului e lipsit de personalitate. Străinii cumpără pliante, seturi de fotografii reprezentând imagini din Agra, produse de parfumerie fină, gablonzuri, obiecte de abanos sau fildeş cu preţuri foarte piperate. Extraordinară e „poza” pe care ne-o oferă un grup de opt-zece femei ce-şi fac în tihnă treburile, aciuate într-o râpă, la numai o aruncătură de suliţă de ctitoria lui

Shah Jahan. Spectacolul ar putea fi ritualic (dacă nu chiar şi este), ţinând seama de seriozitatea gesturilor, de sincronizarea surprinzătoare a mişcărilor, de geometria aşezării în spaţiu, de distanţa pudică pe care o păstrează între ele. După ce termină, se spală cu naturaleţe la părţile ruşinoase, luând una câte una apă dintr-o găleată, senine, netulburate de gândul că sunt văzute de ochi străini. Gigi e încântat de „numărul" pe care ni-l oferă locuitoarele din Agra. Într-adevăr, priveliştea e unică iar ceremonialul – frust, deasupra oricăror norme de morală. După vreo trei minute femeile apar pe vârful dealului, tot împreună, tăcute, afişând o demnitate gravă, venită din mileniile ceţoase de civilizaţie, exterioare ariei de investigaţie a istoriei.

De la Taj Mahall plecăm cu un autobuz – adevărată piesă de antichităţi – pentru a vizita Fortul din Agra, situat la numai câţiva kilometri. La edificarea acestui renumit monument al geniului islamic au contribuit succesiv, în secolele XVI şi XVII, patru dintre cei mai însemnaţi împăraţi moguli. Zidurile Fort-ului, construite din gresie roşie şi decorate cu frize înfăţişând elefanţi magnifici, sunt opera împăratului Akbar. Ele amintesc în mod stăruitor imaginea Red Fort-ului din Delhi. Văzute din locul unde ne-a lăsat autobuzul, întăriturile înalte, austere, cizelate par cuprinse de flăcările asfinţitului.

Fosta cetate a împăraţilor moguli e o construcţie labirintică, oferind privirii terase, săli împodobite în gustul Orientului, cămări bogate, căi de acces ascunse, pavilioane, chioşcuri. Albul strălucitor îmi aminteşte Isarlâkul lui Ion Barbu. Impresionantă e Moti Masjid (Moscheea Perlelor) despre care

pomeneşte în însemnările sale de drum şi Mircea Eliade: „cea mai mare moschee din lume concepută din marmură pură”. Vizităm în continuare sala de audienţe publice, Jahangir Mahall (palatul împăratului Jahangir) şi Khas Mahall – palatul particular al lui Shah Jahan. Decoraţia acestor minuni de arhitectură e un desfrâu de marmură de o perfecţiune inegalabilă. Interesantă e „baia regală”, cu luminile ei înşelătoare: se aprinde o mică flăcăruie în baie şi chiar în clipa aceea un milion de jerbe luminoase inundă încăperea, reflectate de pereţii îmbrăcaţi în oglinzi scânteietoare.

Terasele superioare ne dau prilejul să admirăm imaginea îndepărtată a Taj Mahall-ului (Taj-ul e construit cam în aceeaşi vreme cu biserica Trei Ierarhi din Iaşi, dar ce distanţă în concepţie, câtă importanţă au meridianele în artă!). Curţile interioare ale Fort-ului constituie adevărate expoziţii de flori şi vegetaţie exotică. Fiecare curte e gândită într-un stil propriu şi are conotaţii speciale, esoterice. Vizitatorii sunt şi aici cu preponderenţă europeni, dar nu lipsesc nici indienii care, după îmbrăcăminte, se vede că aparţin castelor superioare. Femeile sunt frumoase şi splendid înveşmântate în sari-uri colorate. Ceea ce frapează e privirea lor directă, neprovocatoare, o privire mai degrabă ingenuă, atât de diferită de cea a semenelor din lumea metropolelor europene.

Alături de Old Fort şi Red Fort, Fortul din Agra oferă aceeaşi imagine generoasă a spiritului islamic. Urcăm pe treptele pavilioanelor, apoi ne pierdem vremea pe terasele de sus, unde îşi vor fi căutat odihna, în lungile nopţi tropicale, teribilii împăraţi moguli, împreună cu suita şi cu cadânele pe

care cu greu încerc să mi le reprezint altfel decât în cunoscutele picturi cu odalisce ale lui Aman. În liniştea de basm de pe terasă, de unde se zăreşte limpede Jamuna, răsună cântecul ciudat la muezinului. Suntem treziţi din contemplaţie de un mic grup de maimuţe care aruncă în noi cu pietre. Le-am deranjat. Stau căţărate pe crenelurile roşii şi ne privesc cu o ură omenească. Din fericire, scăpăm teferi, tirul lor amatoristic e defectuos.

Şi aici, ca peste tot în preajma monumentelor de artă, întâlnim puzderie de tarabe, shop-uri, restaurante murdare, frizerii şi ricşe aşteptând clienţii. În faţa porţii principale a Fortului staţionează trăsuri cu cai, care transportă pe vizitatori la Agra. Urcăm într-o trăsură, în câteva minute suntem în oraşul vechi. Puţină vreme ne-a mai rămas la dispoziţie până la sosirea Taj Express-ului. Se înserează. Umblăm hai-hui prin centru, traversăm bazarul, care seamănă aidoma cu cele din Delhi: îmbulzeală, pestilenţă, zgomot. În mijlocul bazarului se ridică o moschee veche, impunătoare, din păcate închisă. Cumpărăm banane şi alune americane. Ne amintim că n-am mâncat nimic din seara precedentă. Izbucnim în râs prosteşte.

Deşi ne costă o groază de parale, hotărâm să mergem la gară cu o ricşă, gara e departe, e târziu, suntem sleiţi de oboseală. Angajăm o ricşă-bicicletă cu trei roţi. Ricşarul, un ins scheletic, desculţ, cu ochii galbeni şi faţa arămie e în culmea fericirii. Am observat că toţi ricşarii sunt slăbănogi, cu picioarele subţiri ca fusele, dar înzestraţi cu o vigoare remarcabilă. Urcăm cu greu o pantă, şi încă una, drumul devine din ce în ce mai dificil. Ricşarul e epuizat, cedează, citim pe

faţa lui o disperare crâncenă. Se opreşte. Ne cuprinde pe amândoi un sentiment penibil de culpabilitate. Coborâm din ricşă şi împingem „trăsura” toţi trei, umăr la umăr. E ultima experienţă indiană din seara aceasta. Şi, în plus, o lecţie neprevăzută: că democraţia poate fi şi un coşmar, nu numai o gesticulaţie care se însuşeşte generos încă din şcoală.

Ne aflăm, în fine, în Taj Express. Drumul de întoarcere e chinuitor, am alergat o zi întreagă fără odihnă, până la extenuare. Trăiesc delirul clipelor trecute. Vagonul e aproape gol. Gigi înjgheabă o conversaţie, ca să nu adoarmă, cu un sikh ce stă pe banca din faţa noastră. Anca are o slăbiciune pentru sikhi, îi consideră superiori hinduşilor de rând. Insul, volubil, îi vorbeşte despre negustoria lui, apoi despre menirea eroică a sikhilor în istoria modernă a Indiei. Aud fragmente din vorbăria lor, mi-e somn.

În gară, la sosire, luăm o moto-ricşă. Ajungem acasă după douăsprezece noaptea. Mâncăm ceva în grabă, după care mă retrag la mine în cameră. Mă trântesc pe pat. Deschid o carte la întâmplare: „Teatru” de Victor Eftimiu. Biblioteca lui Gigi e amestecată, plină de surprize.

Luni, 3 ianuarie

Ne trezim târziu. Bem ceaiul cu lapte pe terasa din dos a *bungalow*-ului. E linişte şi cald. Simt oboseala în tot trupul. Discuţie cu Anca despre „Hermeneutica” lui Adrian Marino. Gigi a cumpărat bilete de autobuz pentru Jaipur – plecarea la unsprezece şi jumătate noaptea. Ciudată oră pentru o călătorie cu autocarul. Cerul e senin. Poştaşul aduce ziarele de dimineaţă, le răsfoiesc fără

entuziasm. Din stradă se aude strigătul tărăgănat al vânzătorului de santre şi banane.

*

Ne pregătim pentru expediţia jaipureză: îmbrăcăminte, pachete cu ouă, sanvişuri şi fructe. Gigi mă avertizează că seara nu mai circulă mijloacele ieftine de transport, va trebui, deci, să plecăm cu autobuzul la şase şi jumătate. După o oră ne aflăm în centru. E zi de lucru (luni) şi strada e animată. Ne fâţâim prin faţa vitrinelor strălucitoare. Problema care ne frământă e cum să ne petrecem cele patru ore ce ne stau în faţă până la plecarea autocarului către Jaipur. Patru ore... Anca propune să mergem la un bar, a auzit că e interesant, nu strică să facem cunoştinţă cu viaţa de perdiţie a Capitalei. Căutăm *un bar de noapte*. Sintagma e improprie, în India cuvintele îţi joacă adeseori festa. Deci, barul „Lydo" în Connaught Place. Plătim intrarea, câte 25 de rupii – sumă fabuloasă pentru sărăcia noastră – şi primim permisiunea de a pătrunde într-un hol slab luminat în care ne spionează din spatele unei tejghele trei perechi de ochi atenţi la înfăţişarea şi gesturile noastre. Barul e situat la demisol. O sală mult mai mică decât îmi imaginasem, cu 15-20 de mese aproape toate ocupate. La mese, indieni – un singur alb. Ne uităm unul la altul. Îmi vine în minte imaginea unei taverne sordide din filmul „Casablanca", văzut cu 30-40 de ani înainte, şi masca impenetrabilă a lui Humphrey Boggart. Gigi îmi zâmbeşte. Nici el nu pare a fi în largul său; când intri într-un local „de noapte" din New Delhi, ţine să mă încurajeze, nu poţi fi sigur că o să mai şi ieşi. Descoperim o masă liberă, ne aşezăm. Localul e luminat cu

lampadare ascunse în spatele unor stucaturi şi înzestrat cu un podium pentru dansatoare şi orchestră. Lumina pare cernută fin prin sită. Se aude o melodie clamoroasă. Intrăm încetul cu încetul în roluri. Problema e să rezistăm la orice ofertă de consumaţie venită din partea chelnerilor. Şi să afişăm, pe cât posibil, o mină indiferentă, aristocrată, de „sahib".

Orchestra, formată din patru instrumente tradiţionale, execută melodii din repertoriul folcloric şi rareori câte un şlagăr european, stilizat în maniera cunoscută din filmele hinduse de larg consum. Instrumentiştii sunt tuciurii şi îmbrăcaţi în haine albe. Pe scenă se produce o fată îmbrăcată sumar, care se mişcă în ritmul muzicii, stângace, absentă, fără graţie. Către sfârşitul „numărului" începe să-şi desprindă de pe sâni şi de pe slip zorzoanele strălucitoare – paiete, panglici de beteală – schiţând un soi de striptis genuin, numai o parte a corpului urmând să fie despuiată. Dansul e de o vulgaritate stânjenitoare. Un *boy* se apropie de masa noastră obsecvios, se înclină, ne întreabă cu ce dorim să ne servească. Gigi îi cere cu aplomb două pahare cu apă „de la gheaţă". Urmează o dispută scurtă într-o engleză aproximativă. Anca se întoarce spre masa singurului alb din cabaret, un tip blonziu, bine zidit, venind probabil din spaţiul scandinav, care stă singur, cu un pahar de băutură în faţă. *Boy*-ul se depărtează. „O.K." îmi şopteşte Gigi. Între timp stripteza coboară de pe scenă şi se strecoară printre mese, mângâind cu mâna, fără fior, mâinile întinse ale clienţilor. Contactul fizic cu consumatorii e decent, în pur stil indian. Ceea ce frapează e tristeţea resemnată a dansatoarei, lipsa învederată de entuziasm cu care practică o meserie socotită în ţara ei ultima treaptă a depravării (în India

nu există prostituţie instituţionalizată). Stripteza dispare apoi după o draperie şi apare altă fată, care repetă, într-o simetrie studiată, numărul predecesoarei sale, cu aceleaşi gesturi şi aceeaşi pudibonderie. Cu totul, barul „Lydo" dispune de patru „balerine" trupeşe, ce se „produc" una după alta prin rotaţie. Clienţii, aşezaţi la masă câte trei-patru, beau un sirop gălbui şi urmăresc spectacolul cu un interes inexpresiv şi ponderat. Reprezentaţia, consumatorii, muzica intră fără stridenţe, toate laolaltă, în subiectul indian.

Gigi aprinde o ţigară şi bea o gură din paharul aburit din faţa sa. „Programul" barului de noapte se apropie de sfârşit. Printre clienţi se vede o singură femeie, însoţită de un ins cu părul unsuros şi o tunică neagră, închisă la gât. Un sikh aflat la o masă în apropierea scenei priveşte dansatoarele cu poftă, le face semne şi îndemnuri lubrice, e singura persoană din local a cărei comportare se situează în aria normalităţii. Îmi devine imediat simpatic.

E ora zece noaptea, barul se închide. Se sting luminile. Clienţii părăsesc localul în linişte. La ora aceasta, cabaretele din lumea Vestului nici nu s-au deschis încă. Suntem în stradă şi mai avem o oră şi jumătate până la plecarea autocarului. În Connaught Place e încă animaţie, dar îmbulzeala din timpul zilei s-a risipit. Mă aflu pentru prima oară noaptea, în centru. Oraşul, luminat feeric, are alură de metropolă occidentală. Ne pierdem vremea hoinărind prin piaţă. Oamenii străzii îşi pregătesc culcuşul pe trotuare. Întind o pătură pe jos, se acoperă cu o pânză albă. O parte dintre ei au paturi din frânghie. E răcoare. În ziare se anunţă că în ziua precedentă au murit

30 de oameni în Delhi din cauza frigului. Îi văd cum mişună, căutându-şi un loc prielnic în apropierea zidurilor, doar la câţiva paşi de carosabil.

După o vreme începe să iasă lumea de la cinematografe. Luminile vitrinelor se sting şi se aprind, îţi iau vederea. Gigi întâlneşte doi studenţi. Rămâne câteva minute cu ei, sunt veseli. E ora când apar măturătorii. Connaught Place e un imens maidan plin de gunoaie: resturi de mâncare, seminţe, hârtii, cutii de tablă. La un colţ de stradă îmi atrage atenţia un individ ce se ridică de pe pătura întinsă lângă o dugheană, într-un con de umbră. S-a descotorosit de cârpe, porneşte prudent spre marginea trotuarului, ajutându-se de un baston. E orb. Ajunge pe asfalt, se aşază pe vine, urinează. Se întoarce apoi pe acelaşi drum, fără să se grăbească, bâjbâind cu bâta, şi se înfăşoară în aşternutul improvizat. Totul – cu o naturaleţe impresionantă. Ne uităm la ceas. Peste o jumătate de oră vom demara spre Rajasthan.

Marţi, 4 ianuarie

Drumul de la New Delhi la Jaipur, cu autobuzul („cursă rapidă”), noaptea, e plin de învăţăminte pentru persoanele nefamiliarizate cu Orientul. Autocarul, destul de confortabil, e marcă de import. Puţine locuri libere. Majoritatea pasagerilor hinduşi stau ghemuiţi pe canapele, înfăşuraţi în pături. În faţa noastră se nimereşte o pereche de străini, sunt tineri, poartă ochelari, vorbesc o limbă slavă. Cabina şoferului e izolată de restul autobuzului printr-un perete mat ce ne împiedică vederea desfăşurată a şoselii. În jurul nostru se ridică mirosuri îndoielnice, deşi companionii de o noapte par să provină

din „lumea bună”. Va trebui să împărţim duhoarea împreună. Un ins îmbrobodit cu un prosop murdar ne controlează atent biletele. Afară e întuneric beznă.

Şoseaua indiană, aglomerată (deşi e noapte) şi foarte proastă, îmi aminteşte de şoselele din ţară. Din cauza ambuteiajelor frecvente de circulaţie, autocarul o ia direct pe câmp, făcând ocoluri mari, de 200-300 de metri. Nu pot să dorm, deşi mi-ar prinde bine o oră de odihnă pentru mâine dimineaţă. Monotonia străzii e disperantă. Din când în când se văd lumini sclipind în depărtările bogat împădurite. La jumătatea drumului şoferul opreşte şi-i anunţă pe călători că face o haltă de 30 de minute. Coborâm cu toţii. Ne aflăm în vatra unui sat. Un birt rural în aer liber, îşi aşteaptă clienţii cu ceai fierbinte şi mâncăruri aromate. E foarte frig. „Restaurantul” constă din trei şiruri lungi de mese rudimentare, neacoperite, pe care zac firimiturile festinelor anterioare. Gigi joacă pe loc, ca să se încălzească. La câţiva paşi de autobuz, vreo şase umbre stau încremenite în jurul unui foc de paie, cu mâinile zgârcite. Gestica acestor mâini descărnate, căutând un licăr de căldură, e de o expresivitate emoţionantă. Călătorii mănâncă repede, în picioare. Se toarnă ceai. Clefăitul lor se aude de departe. Pe urmă şoferul face un semn, e gata, pasagerii urcă în maşină. Pornim, lăsăm în urmă satul. În câteva minute dorm toţi. Sunt obişnuiţi cu drumurile lungi de noapte. Dorm în poziţii incomode, sforăie, trag vânturi, râgâie zgomotos. Ajungem la Jaipur la cinci şi jumătate. E încă întuneric. După mizeria ce ni se înfăţişează, trebuie că ne aflăm la marginea oraşului. La coborâre ne asaltează ricşarii, ca roiurile de albine.

*

Despre Jaipur, Mircea Eliade a lăsat câteva pagini excelente. A ajuns aici mai mult întâmplător, fiindcă vagonul de tren în care călătorea fusese, noaptea, detaşat de garnitură, în timp ce îl furase somnul. Interesant – dar nu ciudat – e faptul că în cei 50 de ani care au trecut de atunci imaginea Jaipur-ului n-a suferit modificări substanţiale faţă de mărturia oferită de marele indianist.

Începem expediţia rajputană în zori, când întunericul abia se îngână cu lumina. Suntem pe o stradă largă, hotărnicită de magazine cu obloane ferecate. La ora aceasta oraşul pare mort. Din loc în loc ard focuri pe trotuare, la care se încălzesc mici grupuri zgribulite de oameni înveşmântaţi în cârpe. Arhitectura caselor e generoasă, de o cromatică bogată (Jaipur-ul e denumit „oraşul roz"), cu largi terase înlocuind acoperişurile, cu porţi „imperiale", străvechi, de o mare inventivitate a stilului, şi turnuri cu cupole ca o pălărie cu borurile coborâte. Prima impresie pe care o oferă oraşul e de eleganţă şi arhaic. Între timp „oamenii străzii" încep să se trezească şi să se ridice de pe aşternuturile zdrenţăroase. Pe drum trec care cu două roţi purtate de cămile morocănoase, impasibile, păşind cu o demnitate de mari doamne. Întâlnim în drum sediul poliţiei, întins de-a lungul unui zid de câteva sute de metri, ca şi la Delhi. Poliţia indiană e o instituţie majoră, Indira Gandhi a făcut din ea, preluând „experienţa sovietică", principala forţă de represiune şi ordine, în această ţară a contrastelor bizare şi a convulsiilor sociale. Poliţiştii, îmbrăcaţi în mantale lungi, fără nasturi şi cu bonete kaki pe cap, jegoşi şi

slăbănogi, ar putea trece drept personaje comice de operetă.

„Albert Museum” pe lângă care ne duc paşii (la ora aceasta, evident, închis) e situat într-o grădină vastă, croită după gustul englezesc. Pustietatea parcului şi răcnetul cumplit al leilor (venind de la grădina zoologică din vecinătate) ne dau fiori. „Muzeul, notează Mircea Eliade, conţine cea mai bună colecţie de vase şi statuete rajpute, dar ceea ce e unic aici e o admirabilă ilustraţie în ceară a tuturor poziţiilor asceţilor indieni şi a mijloacelor de autochinuire.” Din păcate, trebuie să ne mulţumim doar cu impresiile docte ale maestrului.

Jaipur-ul, în lumina orbitoare a dimineţii, ni se arată în toată frumuseţea lui vetustă. Hoinărim pe strada principală (să fie oare „strada regală” de care pomeneşte Eliade?) şi cercetăm dughenele cu mărunţişuri, cu obiecte sculptate în fildeş, cu bijuterii sau şaluri de mătase şi covoare moi din păr de cămilă. Pe ziduri, pe terase, pe trotuare maimuţele se joacă indiferente la forfota din stradă, dar devin deodată agresive dacă încerci să te apropii de ele. Femeile par mai frumoase aici, mai elegante şi mai distinse decât la Delhi: vreme îndelungată Jaipur a fost fieful şi reşedinţa magnifică a maharajahului. De altfel, locurile sunt marcate vizibil de stilul, bogăţia şi luxura epocii de aur când englezii nu-şi exercitau puterea asupra Rajasthanului. Oraşul, cu ceva mai mult de o jumătate de milion de locuitori, e construit în secolul al XVIII-lea după un plan radial, cu şase cartiere egale în suprafaţă, tăiate de şase bulevarde convergând spre centru. Văzut din avion oferă, îmi închipui, o privelişte încântătoare.

Ne-am pus în gând să vizităm mai întâi Amber-ul. Luăm scuterul până la gară pentru a ne procura bilete şi a ne asigura întoarcerea la Delhi. Aşteptăm vreo oră, ghişeul nu se deschide decât la nouă. Ne-am dezmorţit din frigul de azi noapte. Suntem în formă. La Amber mergem cu un autobuz hodorogit, trosnind din toate încheieturile. Fireşte, găsim locuri numai în picioare. Dar n-avem mult până la destinaţie: opt kilometri. Pe fereastră, un peisaj lutos, de stepă, cu dealuri lungi, pletoase şi convoaie de cămile alunecând bolnav de-a lungul potecilor înguste. Cetatea se vede de departe, îmbăiată în roşu, împrejmuită de ziduri joase şi de un lac ce străluceşte ca o beteală de mireasă.

Din maşină coboară împreună cu noi un grup de turişti străini. Urcăm un drum de costişă spre palatul ce apare desenat în linii ferme pe cerul albastru-spălăcit. Suntem însoţiţi de o liotă de maimuţe care-i atacă pe trecători cu îndrăzneală, furându-le mâncarea. Ne păgubesc de o pungă cu mandarine şi banane, adică de jumătate din prânzul nostru sărăcăcios şi ieftin. La porţile cetăţii „vizitii" de un fel cu totul neobişnuit îşi aşteaptă dormitând clienţii lângă elefanţii înveşmântaţi în fâşii carnavaleşti de pânză roşie şi purtând pe spate baldachine ce pot primi cu generozitate trei-patru amatori de astfel de bizarerii orientale.

Stilul în care e construit palatul e asemănător celui din Agra şi Red Fort – foarte încărcat cu arabescuri şi dantelării de o rară finețe a execuţiei. Câteva săli – adevărate bijuterii de artă – cu plafoane aurite, cu mozaicuri de oglinzi, cu miniaturi multicolore pe fond bleu-ciel, cu ferestre traforate în marmură, cu decoraţii sofisticate şi vitralii,

sunt o adevărată încântare. Dar tot atât de minunate sunt sălile de baie şi coridoarele urcând spre înălţimile teraselor marmoreene, de unde se pot privi împrejurimile cu ziduri roşii, şerpuite pe creasta dealurilor, şi porţi magnifice şi lacuri limpezi ce înconjoară din toate părţile palatul. Cerul e limpede. Timpul Indiei pare încremenit într-o statornicie fără vârstă. Printre minunăţiile văzute merită amintite Jagat Shiromani Temple şi Suhag Mandir, cu largi deschideri boltite, în stilul tradiţional rajput. Maharajahul e duhul tutelar şi sacru al locurilor. Reşedinţa sa a devenit un mit, ca Putna lui Ştefan cel Mare. O Putnă agresivă, orgolioasă, exprimând belşugul şi strălucirea marilor stăpâni ai Indiei de odinioară.

După câteva ore de alergătură printre cămări vrăjite, balcoane, saloane de marmură, havuzuri, turnuri crenelate – alături de străini – în special englezi, dar şi francezi – cu aparate de filmat şi căşti coloniale retro, coborâm în „sat" şi luăm acelaşi autobuz care ne-a adus de la Jaipur. Drumul „printre cactuşi şi ghimpi", insinuându-se pe sub coline ornate cu ziduri, porţi şi turnuri de apărare e parcă mai frumos, deşi oboseala a început să ne asedieze. Vedem din nou Jaipur-ul. Oraşul, în lumina blândă a amiezii, e de o „frumuseţe proaspătă", „cetate cu totul de piatră roşie" (M. Eliade). Ne oprim în jurul grupului de monumente şi palate din preajma Jantar Mantar-ului, observatorul esoteric ce seamănă aidoma cu cel de lângă Connaught Place, în New Delhi. Hawa Mahall (Palatul Vânturilor) e de departe cea mai spectaculoasă şi exotică mărturie a artei vechi rajpute. Fostă reşedinţă a maharajahilor, construcţia se întinde pe o arie largă, în etaje dantelate, urcând cutezător spre cer. Imaginea

în roşu a faţadei, un roşu violent, provocator, e remarcabilă. Ne încumetăm să ne suim pe treptele în serpentină ce duc până pe terasele superioare. De sus, impresia iniţială păleşte, dar perspectiva merită efortul. Mai elegante şi bogate în ceea ce priveşte şlefuirea artistică sunt palatele Chandar Mahall şi Mubarak Mahall. Broderia în marmură atinge aici sublimul. Vizităm o expoziţie de tapiserie fină cu subiecte de epocă şi o „Galerie de artă" cu miniaturi islamice „rajput" de o excepţională acurateţe a expresiei. De altminteri, „Galeria" are o reputaţie bine stabilită în India şi reproduceri din colecţie apar într-o mulţime de albume de artă şi enciclopedii. Întreaga viaţă pasională a Curţii atotputernicilor maharajahi se regăseşte aici, reprezentată în picturi fidele, „de familie". Atrăgătoare sunt interioarele, bine conservate, cu havuzuri, mobilă de marmură neagră, plafoane de dantelă aurită, uşi secrete şi privelişti spre curţi interioare misterioase. Istoria unui imperiu rezumată în fragmente splendide de artă.

Seara ne îndreptăm spre gară. Drumul de întoarcere, cu trenul, e îngrozitor de lung. Suntem la capătul puterilor. Mâncăm în fugă, pe canapeaua rudimentară a compartimentului, tot ce ne-a mai rămas după atacul surprinzător şi într-un fel burlesc (cu greu ne mai păstrăm umorul) al maimuţelor. La unsprezece noaptea suntem acasă.

Miercuri, 5 ianuarie

Dimineaţa lenevesc în pat. Simptome de venire în forţă a gripei (sau virozei, Dumnezeu ştie!): senzaţie de febră, stare de toropeală şi totală abulie. Vegetez. Familia Anca mă îndoapă cu medicamente, propria

mea provizie, adusă în România, s-a sfârşit. Sunt singur în cameră. Mă delectez cu texte din Bhagavadgita, într-o aproximativă traducere franceză. Afară e soare, dar mai devreme a fost ceaţă. Cerul e limpede. Simt duşmănia ascunsă a climei indiene, parşive, versatile.

Gigi mă ademeneşte să mergem la cinematograf. Producţiile indiene îl amuză. Aproape întreaga piaţă cinematografică e invadată de filme autohtone standard, lacrimogene, siropoase, de o moralitate pudibondă dusă până la ridicol.

Vedem filmul „Vidhata" (Dumnezeirea) care domină de o săptămână sălile de cinema centrale ale Capitalei cu mari afişe ce se ridică până la etajele superioare ale edificiilor. Filmul e interesant pentru strădania autorilor de a include mistica în textul cinematografic. Dar realizarea e mediocră. Aproape fiecare scenă e previzibilă. O sală arhiplină cu peste o mie de persoane, marea majoritate bărbaţi, care privesc ecranul cu o detaşare specific asiatică. Nimic nu-i tulbură, nici cele mai palpitante scene de luptă, de violenţă, de trădare.

Ne întoarcem. Strada indiană, noaptea. Ard focuri pe trotuare. Obloanele dughenelor sunt ferecate. Ricşe cu bicicletă şi scutere duc ultimii clienţi spre casă. Delhi are un stil tragic de a supravieţui. Oraşul se sufocă sub crâncena nevoie disperată de a încetini năvala timpului, de a consuma atipic clipele.

Joi, 6 ianuarie

Boboteaza. Mi-e dat să petrec câteva din marile sărbători creştine într-o ţară îndepărtată şi „păgână".

Gripa evoluează neliniştitor. Iau maldăre de medicamente, până la greaţă, pentru a-mi alimenta iluzia că „mă tratez”. Debilă stratagemă ipocrită de a mă concilia cu mine însumi.

Anca îmi pune în braţe ziare şi reviste româneşti din diaspora pe care i le trimite Stratulat din U.S.A. E pentru prima oară când am ocazia să cunosc strădania jurnalistică a compatrioţilor, cărora soarta le-a oferit prilejul să trăiască în lumea liberă. Mă impresionează mulţimea şi varietatea publicaţiilor. O parte dintre ele nu sunt decât o jalnică maculatură. Efortul şi bunele intenţii devin zadarnice fără o brumă de talent. Dar nu amatorismul articolelor mă decepţionează în primul rând, cât ignorarea inacceptabilă a realităţilor din ţară. Odată trecută graniţa, emigranţii aruncă în urmă tot trecutul de amintiri şi de coşmare care i-a torturat acasă. Aflu, între altele, că oamenii fac parte din partide politice, din secte şi asociaţii centrifuge. Revistele, „canadiene” mai ales, sunt redactate penibil. Unele aduc elogii regimului lui Ceauşescu. A face apologia unei dictaturi sinistre, când vieţuieşti şi scrii fără cenzură, mi se pare (în cazul când nu e vorba de „mâna lungă a Securităţii”) dovada unor „defecţiuni” de ordin clinic. Emigranţii au, totuşi, o viaţă intelectuală „românească”, scriu versuri, proză, susţin polemici. Mult superioare sunt publicaţiile din Franţa, însă şi aici se simte „provincialismul” (în special în poezie). Articolele de critică şi exegeză au ţinută. Revista lui Iernuca e un exemplu.

Discuţii prelungite până în noapte cu Gigi. Verbozitatea lui, în mod paradoxal, mă odihneşte. Şi-a tipărit câteva volume de versuri la Delhi, în regie proprie, rod al

afinităţii cu spaţiul spiritual al Indiei. Mă anunţă că a cumpărat bilete de tren pentru poimâine. Plecăm la Rishikesh, în preajma Gangelui, pe unde a trecut şi Eliade. Ideea de a mă scălda în „apa sfântă” îmi dă fiori. Am două zile în faţă, în care ar trebui să mă înzdrăvenesc. Primesc de acasă o scrisoare lungă, recomandată, de la Cornelia.

Vineri, 7 ianuarie

Timpul – ceţos şi rece. Cerul întunecat. Aştept zadarnic să bată clopotele de sărbătoare. În fapt, sunt foarte deprimat. Mă simt din ce în ce mai rău. Tuşesc îngrozitor.

Citesc, în pat, volumul lui Gigi „Upasonhid”, una din cărţile definitorii scrise la Delhi. Sonetele poartă parfumul exotic al Indiei eterne. Belşugul de simboluri şi metafore, sintaxa abracadabrantă nu sunt de natură să faciliteze lectura cititorului grăbit. Anca e un poet al frenezieiei gândurilor. Impresia, la întoarcerea ultimei file, e de fluviu alunecând învolburat, patetic. Nu cred că va găsi o editură care să-l publice în România comunistă.

După-amiaza ne vizitează Urmila Rani Trikha. Distinsa sanscritistă afişează aceeaşi mină zâmbitoare, tristă. Se aşază rotofeie pe scaun, face eforturi să ducă o conversaţie în româneşte. A adus traducerea în hindi a unui capitol din „Drumurile lui Anton Pann”. Ne citeşte câteva pasaje. Versurile panneşti au o fermecătoare melodicitate surprinzătoare în vechea limbă zămislită pe malurile Gangelui. Îmi promite un exemplar din ultima ei carte, „Conceptul de religie în Mahabharata”, mă roagă să-i permit să i-o dedice lui Dănuţ. Doamna Trikha are o secretă simpatie pentru Gigi. Ar dori să viziteze România. Adoră

poezia eminesciană. În rest, puţine cunoştinţe despre ţara noastră.

Luni, 10 ianuarie

Trăiesc de trei zile un coşmar teribil. Învins de boală, zac în pat cu febră mare. Familia Anca, speriată, bineînţeles. S-au hotărât să cheme un medic, deşi aici, în Delhi, doctorii sunt accesibili numai persoanelor lipsite de griji materiale. Mă pomenesc că intră în cameră un ins mic de stat, spătos şi măsliniu, de circa 45 de ani, ursuz, cu ochelari cu ramă de metal, ce-i dau un aer de distincţie intelectuală. M-a consultat cu o oarecare pedanterie, după tipic european. Pare lipsit cu totul de afecte. A diagnosticat o pneumonie la plămânul drept şi mi-a prescris antibiotice. Pus termometrul: 104 grade Fahrenheit (40 de grade Celsius). L-a întrebat pe Gigi dacă am dolari!

Stau rezemat în perne. Imaginea ferestrei cu cei patru palmieri din faţa terasei e singura distracţie pe care mi-o mai pot permite. Transpir din abundenţă, mă schimb din sfert în sfert de oră, punân- du-mi pijamaua la uscat în faţa unui radiator. Nu pot să întreprind nimic, aştept. Frânturi de spaimă, fără gânduri coerente. Îmi revine în minte în mod stupid secvenţa terifiantă de pe aeroportul Otopeni, de acum vreo zece ani, când şase inşi voinici, îmbrăcaţi în haine de cioclu, se străduiau să scoată din trupul „Tupolevului” sicriul din plumb în care fusese transportat de la Moscova unchiul meu, profesorul Dumitru Moţoc.

Azi, prima zi în care febra a început să scadă.

Marţi, 11 ianuarie

Pironit în pat. Din fericire, pot să citesc. Citesc „Didahiile” lui Antim Ivireanul în ediţia Ştrempel. Trebuia să ajung în India ca să găsesc răgazul să-l descopăr pe neasemuitul ierarh şi cărturar, care a păstorit o vreme în scaunul de la Râmnic. Biografia lui – un veritabil roman de aventuri. Iar predicile sunt de o prospeţime şi o vitalitate a limbajului uluitoare.

Afară e rece. Dimineaţa şi seara, ceaţă. Iarnă „aspră”, afirmă localnicii. M-a vizitat pentru a doua oară medicul. Nu mai am febră. Încerc zadarnic să descifrez pe figura lui cioplită în abanos un sentiment, un dor. Când părăseşte camera, se apleacă spre mine curtenitor, cu mâinile împreunate.

Miercuri, 12 ianuarie

Încă o zi „la pat”. Clipele trec greu. Nu pot sta vreme îndelungată culcat, mă doare spatele. Medicul mi-a prescris inhalaţii cu nişte picături din plante tropicale, puternic aromate. Senzaţia că sunt drogat.

Citesc, fireşte. Înghit, volum după volum, întreaga bibliotecă „indiană” a lui Anca. Am în mână cartea despre „starea religiei mahomedane” a lui Dimitrie Cantemir (ediţia Cândea). Sunt singur aproape toată ziua, fiindcă studenţii au suspendat greva şi Gigi şi-a reluat cursurile la Universitate. Rodica lucrează la grafica unui abecedar pentru Bhutan, comandat la Oxford University Press. Dinspre bucătărie vin sunetele aparatului de radio, pus de Birşi. Nepalezul se topeşte după muzica folclorică hindusă. Pe mine mă înnebuneşte. Din timp în

timp, Jeanel o strigă pe Nana cu un ţipăt scurt, nervos.

Joi, 13 ianuarie

Anca mă vizitează din ce în ce mai rar, are motive să se fi plictisit de boala mea, de mofturile mele, l-am dezamăgit. A fost silit să vândă biletele de tren spre Rishikesh, unde plănuisem să mergem acum cinci zile. În compensaţie răsfoiesc albume, hărţi turistice, pliante. Rishikesh rămâne marea pierdere (şi nostalgie) a experienţei mele indiene. Situat pe Gange, la poalele Himalaiei, ţinutul, se spune, e de o frumuseţe legendară. Mircea Eliade, care a trăit aici o vreme în pustnicie, a scris despre Rishikesh cu evlavie. Am pe masa „de lucru" un recipient sferic din bronz de mărimea unei mandarine, înschis ermetic, conţinând apă din fluviul sfânt. Se zice că nu se alterează niciodată. Mi l-a dăruit Lali, amicul literar al lui Gigi. De câte ori îmi pomeneşte de Rishikesh, Anca se melancolizează. Din pricina indisponibilităţii mele, a trebuit să vândă şi biletele pentru Calcutta.

Cobor din pat. Încerc să învăţ să merg. Dar ameţesc imediat. Mă resemnez să stau lângă fereastră, privind spre *bungalow*-urile universitarilor de vizavi. Seara, în spatele perdelelor subţiri apar vagi siluete suple de femei alunecând cu graţie în spaţiul îngust al geamurilor. Pe urmă luminile se sting şi totul se cufundă în întuneric.

Vineri, 14 ianuarie

Zilele petrecute în India m-au învăţat să sufăr într-un mod cu totul special. Am sentimentul că am uitat aproape tot ce am văzut, că peste memoria mea atât de infidelă,

de frivolă s-a aşternut tăcerea spaimei, a presimţirii că nu mă voi mai întoarce acasă. Mă încearcă o discretă jenă faţă de cei dragi pe care i-am lăsat în ţară.

Azi am ieşit afară pentru prima oară după o săptămână de bolit. Am stat o oră pe terasă, întins cu Gigi pe fotolii de răchită. E soare. Ţipătul îndepărtat al păsărilor tropicale. Mă emoţionează jocul neastâmpărat al vrăbiilor, îmi aduc aminte de streşinile ruginite de pe strada Albă. Rodica şi Nana s-au îmbolnăvit de gripă. Atmosferă păcătos de neplăcută.

Lui Gigi îi vin prin ambasadă (cu întârziere) ziare şi reviste din patrie. În „România literară" se anunţă premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1981. Printre laureaţii literaturii pentru copii – Ada Orleanu şi Alexandru Mitru. Mă bucur de succesul lor. Întâmplarea face să fie premiaţi pentru literatura „mare" alţi doi prieteni: Sorin Titel şi Eugen Negrici.

Citită aici, în lumea aiuritoare a Vedelor, presa din ţară mi se pare meschină, ridicolă. Mă întreb cum e posibil să se publice asemenea secreţii propagandistice şi încă de trei decenii bune. Pusă alături de cotidienele din Delhi, bogate în informaţii (20-30 de pagini), tipărite pe hârtie bună, hârţogăria noastră imundă pare o biată tristă caricatură.

Seara, Gigi pleacă la ambasadă, unde se sărbătoreşte (în avans!) ziua de naştere a lui Ceauşescu. S-a îmbrăcat festiv. Deşi se bucură de o oarecare independenţă, situaţia lui în India e ameninţată tot timpul de eventualele rapoarte informative pe care le-ar putea trimite „acasă" reprezentanţa noastră diplomatică. Mă vizitează Nana. Îi dau sumare lecţii de gramatica limbii române. A

uitat să scrie româneşte! Vorbeşte, în schimb, engleza foarte bine. Pictează. E un „copil minune”. Gigi i-a editat acum câteva zile un mic volum de povestiri la o tipografie din Old City.

Sâmbătă, 15 ianuarie

De când bolesc, cititul a devenit singura mea plăcere. Din păcate sunt lipsit de voluptatea de a-mi alege singur lecturile. Găsesc totuşi în rafturile amfitrionului meu cărţi revelatoare, care nu mi-ar fi stârnit niciodată curiozitatea. De pildă, corespondenţa lui Şt. O. Iosif cu Natalia Negru: incitantă, angoasantă, adevărată melodramă bine pusă în pagină. Poetul, ale cărui cărţi de versuri nu le mai răsfoiesc astăzi decât elevii de liceu şi îngrijitorii de ediţii, devine în scrisori un neaşteptat erou victorian, romantic, desuet, de un mare farmec şi o inefabilă distincţie sufletească. Proza lui de ficţiune în schimb, e ilizibilă.

După-amiază Gigi organizează la el acasă aniversarea naşterii poetului nostru naţional (133 ani). Festivitatea are caracter oficial. Participă profesori universitari şi scriitori, prieteni ai României (printre care Urmila Rani Trikha, O.M. Anujan, Vinod Seth, M. Dave, Nilima Das, R. Majumdar, B.R. Sharma), ce gravitează în jurul personalităţii cuceritoare a gazdei. Ne adunăm toţi în „salon”, adică în camera cea mare a *bungalow*-ului, cu uşa şi ferestrele orientate spre terasă. Se aşază fiecare pe unde nimereşte: pe scaune, laviţe, fotolii de răchită sau chiar pe jos. Din partea ambasadei ne „onorează” cu prezenţa consilierul Rădoi, prima persoană în ierarhia ambasadei, după ministrul plenipotenţiar. Cenaclul – sau

„cercul literar”, cum i se spune – demarează cu recitări din opera Poetului în limbile română, sanscrită, hindi şi punjabi. Evident, e mare plictiseală. Un universitar între două vârste, îmbrăcat în tradiţionala tunică neagră închisă la gât, citeşte pagini din folclorul indian, apoi Urmila Rani Trikha se produce cu traducerea în hindi a unor fragmente din „Drumurile lui Anton Pann”. Încetul cu încetul atmosfera se animă. Se râde cu măsură, se fac glume decente şi oficiale. Anca e sufletul acestui conclav de intelectuali atât de osebiţi unul de altul. Consilierul dă citire în engleză „interviului” pe care l-am dat revistei „Latinitas”, editată de Gigi, după care mă solicită să spun câteva cuvinte despre Eminescu. Asistenţa pare interesată de „spectacol”, în orice caz afişează multă bunăvoinţă faţă de strădania lui Anca de a crea o tensiune intelectuală în jurul prezenţei absorbante a geniului eminescian.

După plecarea oaspeţilor, rămânem la taclale cu consilierul până la zece noaptea. Se aduc cafele. Rădoi e în vervă, ne povesteşte întâmplări din îndelungata sa experienţă „în misiune” în Orientul Apropiat şi India. Bem whisky din pahare mari de apă. Depărtarea de ţară ne aduce pe tărâmul sentimentelor fraterne. Rădoi îmi oferă volumul cu discursurile politice ale lui Nicolae Titulescu apărut recent la Bucureşti. Citesc din el până la miezul nopţii. Titulescu e un personaj a cărui operă o admir, fără ca omul să-mi inspire simpatie deşi, îmi închipui, avea în societate un farmec cu totul special.

Duminică, 16 ianuarie

Timp splendid, zi primăvăratică. Gigi e plecat la Universitate. Mă încumet să ies

afară, pentru prima oară după boală. Aleile ce se strecoară printre *bungalow*-uri – pustii. Pentru o clipă am sentimentul deplin al fericirii. Aleg dintre mai multe variante de plimbare parcul Universităţii. În faţa locuinţei vicecancelarului, doi paznici tuciurii îmbrăcaţi în uniformă, cu caschetă, dorm tolăniţi pe iarba moale, proaspătă. Imagine de prima pagină pentru o revistă ilustrată de tiraj.

Regăsesc frumuseţea fermecătoare a parcului, populat cu maimuţe mici şi rele şi cu veveriţe ţepoase, mai puţin atrăgătoare decât suratele de pe meleagurile noastre. Singurătatea e reconfortantă. Îmi pierd o oră printre palmierii aliniaţi de-a lungul potecilor întortocheate. Imaginea magnifică a palmierilor din Delhi, atât de *altfel*, atât de diferită de pajiştile cu care m-am obişnuit de-o viaţă, ea singură poate justifica costisitoarea mea călătorie în India.

Gigi a cumpărat bilete pentru un spectacol de dans, doreşte să mă instruiesc în arta esoterică a Indiei. Plecăm la ora şase seara. Reprezentaţia are loc la India International Centre a cărui sală modernă – spaţiu aerat, scaune capitonate – e de o eleganţă rafinată. Lume pestriţă, majoritatea europeni: cucoane în vârstă, coafate, grisonate, cu evantaie şi binoclu, şi bărbaţi în haine negre, câţiva tineri. Vestimentaţia noastră extravagantă (suntem în cămaşă şi flanel) ar putea şoca, dar nimeni nu ne bagă în seamă. Un program de sală ne informează despre stilul „cuthak”, unul din principalele genuri ale dansului tradiţional hindus. Scena, mignonă, fără decoruri (o perdea de pluş, acoperind fundalul) e prea încăpătoare pentru dansatoare şi cei patru instrumenţişti care o acompaniază. Muzica e simplă, aproape

monocordă, şi totuşi foarte sugestivă. În faţa noastră avem o fată de 16-17 ani, subţire, urâţică, desculţă, înveşmântată în sari. Semnificaţia dansului e exprimată de jocul iute al picioarelor, încercuite pe după glezne cu un şirag de clopoţei, ce imprimă jocului un ritm ascuns, deosebit de expresiv. Din când în când, un zâmbet dureros, ca un rictus, înfloreşte pe faţa suptă a dănţuitoarei. Reprezentaţia e interesantă prin noutatea şi rafinamentul genului – cu totul diferit de ceea ce aşteptăm îndeobşte de la un spectacol coregrafic.

După „program" ne pierdem vremea prin parcul „Centrului", amenajat în stil victorian: gazonul tuns mărunt, de o coloraţie intensă, lampadare ţâşnind surprinzător de prin boschete, fântâni arteziene, bazine limpezi cu borduri sculptate, un restaurant modern pierdut în vegetaţia tropicală. Mă aflu în decorul unei superproducţii americane cu subiect exotic, în care fiecare detaliu al peisajului e lucrat cu ostentaţie şi migală.

Ne întoarcem cu autobuzul, e noapte, suntem aproape singuri în maşină. Revăd în fugă imaginile standard ale oraşului, „pierdute" în zilele de boală, visate cu ochi limpezi, trăite mai intens decât aievea. Delhi rămâne locul „eternei reîntoarceri". Nu e de mirare că numeroşi englezi, după obţinerea independenţei Indiei, au rămas aici şi vieţuiesc modest, în slujbe subalterne, petrecându-şi serile înmiresmate pe terasa casei, absenţi, abulici, trăgând din pipă, cu ochii împăienjeniţi de băutură, aşa cum i-am întâlnit de atâtea ori în prozele „coloniale" ale lui Maugham.

Mă aflu în posesia epistolelor trimise de Cotruş Doinei Missir, una din „raritătile"

bibliotecii indiene a lui Gigi. Lectura lor, deşi interesantă ca mărturie, mă dezamăgeşte. Fireşte, „romanul de dragoste” al poetului ajuns la bătrâneţe poate stârni emoţii, curiozitate, dar textele poartă pecetea omului sfârşit, lipsit de vlagă, de fior artistic, părăsit de muze.

Luni, 17 ianuarie

Anca e în tratative de câteva luni cu „Indian Literature”, una dintre cele mai prestigioase şi elegante reviste literare de limbă engleză din New Delhi, în legătură cu tipărirea unui grupaj de versuri şi proză din literatura română contemporană, în care ar urma să apară texte de Nichita Stănescu, Ştefan Augustin Doinaş, Ana Blandiana, Ion Iuga, şi alţi câţiva poeţi din ţară. Editorii revistei par interesaţi de această iniţiativă, dar proiectul tergiversează din cauză că o bună parte din sumarul revistei (care apare lunar, în format de carte) trebuie cedat scriitorilor dintr-o ţară mică, atât de îndepărtată geografic şi, la drept vorbind, insignifiantă pentru intelectualul indian amator de literatură.

Redacţia publicaţiei e instalată confortabil la etajul 10 a unui „*building*” (Rabindra Bhavan) din centrul Capitalei. Lifturi de lux, covoare, uşi capitonate, marmură. Suntem introduşi într-o încăpere spaţioasă şi întâmpinaţi de redactorul-şef, Meshav Malik, unul dintre poeţii cei mai reprezentativi ai Indiei de astăzi, un tip interesant, de 45-50 de ani, cu facies europoid şi părul lung, căzut pe umeri, semănând într-un fel cu Jean Cocteau din epoca sa de glorie. Schimb reciproc de politeţuri după care îmi ia un interogatoriu de cadre în toată forma: ce vârstă am, ce cărţi am tipărit, ediţii în alte ţări

europene etc. Se interesează dacă în cariera mea de scriitor am rămas consecvent unui crez literar, sau mi-am schimbat cu timpul „direcţia”, stilul de a scrie. I-am pus pe masă textul nuvelei „Fantezie pentru trompetă solo” (30 de pagini), tradusă impecabil în engleză de Virgiliu Ştefănescu-Drăgăneşti. Şi-a notat adresa şi numărul meu de telefon din Bucureşti. La plecare, din nou cuvinte ceremonioase, zâmbete, salamalecuri. „Ce-ar fi să-ţi publice nuvela?” îmi spune Gigi în timp ce coborâm cu liftul.

Plimbare pe jos prin inima Capitalei. Un fel de a-mi lua rămas bun de la „Mama India”. Ne alegem ca zonă „de mişcare” elegantul bulevard ce leagă India Gate de palatul prezidenţial. Se întâmplă ca prezenţa noastră aici să coincidă cu preparativele pentru sărbătorirea, la 26 ianuarie, a zilei naţionale a ţării. Municipalitatea a montat de-o parte şi de cealaltă a bulevardului „tribune” populare, care nu sunt în realitate decât largi ţarcuri confecţionate din bare de metal, delimitând parcelele numerotate pentru viitorii participanţi. Gigi, care a fost de faţă anul trecut la o astfel de sărbătorire, mă informează că spectatorii stau în picioare, deşi îşi plătesc biletul de intrare cu bani grei. „Tribuna oficială” e un ţarc redus ca dimensiuni, prevăzut cu scaune pluşate, aşezate direct pe iarbă. Desfăşurarea acestor ample pregătiri rudimentare are în ea ceva ridicol, primitiv şi totuşi grandios prin suprafeţele imense amenajate. Pe zidurile îndepărtate ale palatului prezidenţial – îmi spune Anca – stau ore în şir încremenite, pe toată durata festivităţilor, cămile ce ar putea simboliza, la urma urmei, eternitatea acestui spaţiu mirific şi misterios ce se numeşte India.

*

Parcurgem într-o jumătate de oră bulevardul care ne duce de la India Gate în centrul politic-administrativ al Capitalei. Mă surprinde libertatea de mişcare (în sensul lipsei de restricţii) cu care oamenii se plimbă în chiar fieful preşedintelui republicii. Nici bariere, nici garduri de sârmă ghimpată, nici miradoare, nici panouri cu interdicţiile atât de familiare nouă. Dacă n-aş şti că mă găsesc în faţa palatului prezidenţial, aş putea crede că edificiul e un muzeu, un teatru sau orice altă instituţie de cultură. Clădirea (Rashtrapati Bhavan), ce se ridică impunătoare pe o colină, e proiectată de Sir Edwin Lutyens în vremea dominaţiei britanice, beneficiind de generozitatea şi risipa de mijloace a unei mari puteri coloniale ce nu-şi bănuia sfârşitul atât de apropiat. Ea a devenit reşedinţa viceregelui în anul 1929 şi se întinde pe o suprafaţă de 330 de pogoane. Deşi are aspectul unei construcţii moderne, o parte dintre elementele de arhitectură sunt tributare artei vechi hinduse. Complexul rezidenţial e înconjurat de o grădină tropicală în stil mogul, ce se bucură de mare trecere în rândul populaţiei şi e deschisă pentru public numai o lună de zile dintr-un an. Din păcate ea va putea fi vizitată abia după 15 februarie, zi în care Dumnezeu ştie pe unde mă vor duce paşii. Sub zidurile reşedinţei prezidenţiale, la numai câţiva paşi de locul unde se hotărăşte soarta ţării, zeci de localnici stau adunaţi în grupuri mici, trântiţi pe iarbă sau pe paturi de frânghie. Ard focuri palide. Imaginea îmi aminteşte de corturile ţigăneşti, slinoase, urât mirositoare de la periferia localităţilor din ţara noastră.

New Delhi este nu numai un loc al contradicţiilor, dar şi al marilor surprize. Odată, cutreierând cu Anca străzile mizere din Old City, am zărit o fiinţă între două vârste, cu trăsături mongolice, îmbrăcată într-o togă galbenă ce-i ajungea până la glezne. Mergea la pas, avea o mină rurală, de om simplu. „Îl vezi, mi-a dat cu cotul Gigi, ipochimenul acela e *sfânt*!”. Vorbea cu toată seriozitatea. M-a informat că sfinţii, al căror semn distinctiv e veşmântul galben, umblă firesc pe stradă, printre oameni, n-au „aură”. Nimic mai logic într-o ţară cu o cultură şi religie atât de pline de mistere, de fantezie.

Ne întoarcem cu autobuzul. Aglomeraţie, regim de exterminare. Sunt foarte obosit. Seara citesc „Răceala” lui Sorescu. Piesa e bine construită, inteligentă, savuroasă, dar glumele maestrului, reluate cu obstinaţie, pe acelaşi portativ, ajung să estompeze farmecul lecturii.

Marţi, 18 ianuarie

Aventura mea indiană se apropie de sfârşit. Poimâine – decolez. Intenţionam să-mi prelungesc sejurul cu o săptămână, dar oboseala şi sentimentul că abuzez de ospitalitatea excepţională a familiei Anca mă reţin. Sunt ca un pelerin care şi-a împlinit menirea. Dacă aş mai rămâne în India încă un an, n-aş adăuga nimic esenţial la încărcătura emoţională cu care m-am îmbogăţit aici.

Mă plimb cu Anca în perimetrul Universităţii. Traversăm campusul. Ajungem într-un cartier comercial mai curăţel. Dughene, cerşetori, ricşari, cămile, mici librării cu cărţile expuse în stradă. Gigi mă duce în parcul Roshinore (nume cu rezonanţă shakespeariană!), foarte cochet, flancat de

arbori tropicali. Un vechi palat mogul, din care au rămas numai ruine risipite spectaculos prin iarbă, îmi sugerează gândul mărunt al inutilităţii artei şi, prin extensie, al zădărniciei vieţii, străduaniei de a continua. Prin parc mulţime de persoane dormind în iarbă. Îmi imaginez că indienii, marea lor majoritate, îşi petrec o parte consistentă a vieţii visând. Probabil, India deţine un straniu record al somnului, lucru firesc pentru un popor străvechi, epuizat de toanele răutăcioase ale zeilor.

Seara hoinăresc singur prin Mall Road, în apropierea campusului. Asist năuc la vânzoleala străzii. Un furnicar de oameni care se mişcă fără un scop precis, împinşi de un impuls exterior, de o uluitoare gratuitate cinică.

Anca a primit O.K.-ul pentru mine, atât de la New Delhi cât şi de la Moscova, unde fac escală.

Citesc Le Clézio, ultima mea lectură „indiană".

Miercuri, 19 ianuarie

Sunt invitat de doamna Anca şi de Nana la o hoinăreală prin bazar. Alegem Red Fort-ul, din motive sentimentale. E un mod de a-mi fixa „odată pentru totdeauna" imaginea delirantă a pieţei indiene. Bazarul e una dintre lecţiile pe care mi le-am însuşit temeinic în ţara lui Tagore, a Ramayanei şi Mahabharatei. Rodica face mici târguieli, vrea să ofere „amintiri" Corneliei şi copiilor.

Gigi a reuşit să obţină bilete la un concert „extraordinar" dat de Ustad Amjad Ali Khan, una dintre cele mai reputate vedete de muzică tradiţională indiană. Plecăm

devreme, ţin să mai văd o dată centrul şi Connaught Place. Mă emoţionez din nou în faţa palmierilor magnifici aliniaţi în preajma Jantar Mantar-ului şi a lumii ce mişună prin piaţa nesfârşită. Zi de primăvară. Mergem hai-hui pe bulevardele moderne din zona rezidenţială, etalând palate de imitaţie victoriană pierdute într-o vegetaţie exuberantă, zidite trainic de britanici la începutul secolului. Sunt obosit, dar mă târăsc pe străzi cu obstinaţie, e ultima „fotografie" pe care încerc să o fixez pe înşelătoarea retină a memoriei. Din când în când ne aşezăm pe iarbă la marginea trotuarului ca să ne tragem sufletul, în cel mai nonşalant stil indian. Dacă se întâmplă să zăbovim prea mult, ne asaltează o liotă de puşti mărunţi şi tuciurii, ce se încăpăţânează să ne lustruiască pantofii plini de praf. Scăpăm cu greu de ei. Sunt lipicioşi, sâcâitori, insuportabili.

Concertul de sithar al lui Ustad Amjad Ali Khan are loc la Kamani Hall, o sală cu peste 2000 de locuri, modernă, chiar luxoasă, cu foyer-uri înalte, de marmură şi scenă mare, foarte bine utilată. Văd pentru prima oară toaletele de gală indiene: sari-uri de mătase, haine de croială englezească, pantofi de lac, parfumuri rafinate. Sala e arhiplină. Locurile noastre se află în ultimele rânduri, la balcon, pe nişte strapontine. Ne bucurăm de avantajul de a ţine sub supraveghere întreaga sală.

La ridicarea cortinei, scena e plină de tineri hinduşi, mahomedani şi sikhi, şezând în poziţie de lotus şi privindu-l cu veneraţie pe maestru. Sala vibrează în delir. Câteva camere de luat vederi, lumini sofisticate, *flash*-uri, reflectoare. Şi foarte multe flori. Atmosferă de decernare a premiilor Oscar în versiune orientală. Ustad Amjad Ali Khan urmează

tradiţia tatălui său, Ustad Hafiz Ali Khan, o celebritate în muzica de gen a anilor trecuţi, dispărut nu cu mult timp înainte. Amjad cântă la un instrument de aspectul unei chitare cu gâtul foarte lung, ce scoate sunete de o bogăţie şi varietate remarcabile. E acompaniat la tablă de doi maeştri – inseraţi cu litere de-o şchioapă în program – Jayanta Bose şi Shamin Ahmed Khan, ce bat cu degetele în nişte tobe miniaturale, dovedind o îndemânare gustată de publicul care aplaudă cu generozitate. Impresie de kitch (de bună calitate).

Joi, 20 ianuarie

Plimbare, dimineaţa, cu Anca prin grădina Universităţii.

Mă grăbesc pentru plecare. Bagajele, frivolitatea clipelor de aşteptare.

După-amiază mergem la profesorul Ahivaramaya, juristul, căruia îi întoarcem vizita făcută pe 1 ianuarie. Locuieşte la numai câteva vile depărtare. Trataţie cu ceai amestecat cu lapte, fructe (banane, mandarine) şi un produs de cofetărie – îmi închipui – dulce, preparat cu gris, pe care nu-l pot consuma, cu riscul de a deveni dezagreabil. Din nou pălăvrăgeală despre justiţia de castă indiană, penalitate şi regimul închisorilor. Amfitrioana se amestecă în discuţie cu graţie. În sfârşit, salamalecuri, zâmbete deşarte.

Înainte de plecare ne vizitează Urmila Rani Trikha. A ţinut să-şi ia adio de la mine. Privire tristă, de gazelă încolţită. Schimbăm cuvinte fără importanţă. Îmi repetă pentru a nu ştiu câta oară că iubeşte România. Mă

întreb dacă îmi va fi dat să o mai revăd vreodată.

Plecarea. Protocolul de rigoare. Vorbe, vorbe... Emoţii de-o parte şi de cealaltă. Mă despart nu numai de familia Anca, de India, dar şi de un segment de viaţă care-mi va fi povară până la sfârşitul drumului.

Taxiul claxonează în faţa terasei *bungalow*-ului. Pe drumul spre aeroport ne însoţeşte Lali, amicul şi învăţăcelul lui George Anca. Şoferul ne informează placid că prin pădurea pe care tocmai o traversăm se comite aproape în fiecare noapte o crimă. Tăcem, ca şi cum toate cuvintele s-ar fi întors în gânduri. Prin dreptul geamului trec în viteză arbori cu coroane negre.

Apoi, aeroportul. Lume, multă lume, adevărată babilonie. E aproape miezul nopţii. Se vorbeşte în toate limbile pământului. Formalităţi obositoare, vamă. Ne îmbrăţişăm. Ce am putea să ne mai spunem? O ultimă imagine: Lali şi Gigi, stângaci, făcându-mi semne prieteneşti cu mâna. În câteva minute India alunecă în amintire.

Vineri, 21 ianuarie

Bucureşti. Acasă, după fantastica aventură indiană.

La 4 dimineaţa (ora Bucureştilor) aterizăm pe aeroportul Şeremetievo, după o escală de două ore în Taşkent. Plictis. Consum mâncarea din pachetul pregătit de doamna Anca: şniţele de porc, banane (în avionul Aeroflotului nu ni s-a servit gustarea!). Agitaţia cosmopolită a aeroportului. Frig, pun paltonul. Afară, zăpadă de un metru. La ora 16 mă îmbarc într-un IL 18 cu patru motoare (singurul avion

fără „reacţie” de pe aeroportul moscovit). La bord, din nou o delegaţie guvernamentală în frunte cu un viceprimministru. Drumul – plăcut, timp splendid, văd Chişinăul printre clăbuci de nori pufoşi. Ajung la Bucureşti în jurul orei 20,30. Fac vama fără neplăceri (aveam „Arhipelagul Gulag” în servietă). Până să vină autobuzul, un plutonier din pază, între două vârste, afumat, cu care mă nimeresc alături, îşi povesteşte viaţa lui cazonă. Sunt aşteptat în faţa sediului Tarom de Dan şi Anca. Ne îmbrăţişăm, emoţie mare.

Tanti Aglăiţa e încă în viaţă. Casa răvăşită de iminenţa deznodământului fatal. În clipa când mă vede, bătrâna izbucneşte în plâns.

Telefonat lui Mitru, îl felicit pentru primirea premiului Uniunii Scriitorilor. Are o voce „bună”. Îmi spune că „Scânteia” şi „România liberă” au publicat în numărul de ieri (pe pagina externă) ştirea că scriitorul C.M. a conferenţiat în faţa studenţilor de la Universitatea din New Delhi cu prilejul zilei de naştere a lui M. Eminescu.

Desfac bagajele. Pun muzică de Mozart. E unu noaptea. Enormă oboseală.

Duminică, 23 ianuarie

Încerc să mă acomodez cu aerul, cu clima. Îl vizitez pe Iuga la cinema Capitol. Iuga, în dispoziţie bună, vesel. Mâine îşi ia zborul către India cu cursa de Karachi, care a început să circule de o săptămână. Are aranjamente să viziteze sudul Indiei şi Pakistanul. Schimbăm păreri despre literatura şi arta indiană. E hotărât să facă filme documentare (s-a înarmat cu o cameră de luat

vederi). La plecare mă ia de braţ şi mă conduce până în stradă.

Bat librăriile din centrul Capitalei. E ora prânzului. Aglomeraţia de pe bulevarde. Femei superbe. Cerşetori, biserici. Cozi imense la magazinele alimentare. Oraşul mi se pare mai fermecător ca niciodată.

După-amiază, drum până la Romulus Vulcănescu. Mă primeşte în biroul lui de la parter. Deşi în vârstă, se ţine foarte bine. Îmi pune în faţă câteva reviste de etnologie. Le răsfoiesc, etnologia nu e pasiunea mea. Aflu că l-a interesat o vreme Anton Pann. Lucrează acum la finisarea „Mitologiei româneşti" în trei volume de care, după cât se pare, e foarte încântat. Impresii din călătoriile făcute în Statele Unite şi Italia. Îi înmânez scrisoarea de la Gigi Anca.

Acasă. Noaptea. Insomnie. Sunt numai două zile de când am poposit în ţară şi India a trecut deja în vise.

Luni, 24 ianuarie

Turneu prin edituri. La „Sport-Turism" Gavrilă mă înştiinţează că şefii m-au împins cu „Filimon" în planul pe 1984! Sunt dezolat. E cartea în care am investit opt luni de muncă ticăloasă. Nici „Eminescu" nu-mi dă veşti mai bune. Aflu de la Popovici că „Anonimul" n-a plecat încă spre tipografie. În toată perioada indiană volumul a zăcut în vreunul din sertarele tehnoredacţiei.

Merg la serviciul „Paşapoarte", curtea plină de solicitanţi. Miliţie. Atmosferă de teamă şi suspiciune. Ridic de la ghişeul 4 buletinul de identitate. Urâtă instituţie (ca multe altele!).

Seara, în vizită la Mitru (cu Cornelia). Petrecem două ore „ca pe vremuri”. Gustări, cafele. Mitru, mai optimist ca altădată, lucrează. Evocă amintiri din tinereţe (trăieşte efectiv din suveniruri). La plecare, tramvaiele blocate. Ne întoarcem acasă uşor-uşor, pe jos.

Miercuri, 26 ianuarie

Zile de mare tensiune în casă. Tanti Aglăiţa – din ce în ce mai rău. Dureri îngrozitoare. Simţim cu toţii adierea malefică a morţii. De ce cumplit sfârşit a fost să aibă parte această femeie sfântă!

Scurtă vizită protocolară în Frumoasă. Zoe şi Cae Boicescu foarte emoţionaţi că mă revăd (nu ne-am văzut de aproape două luni). Zoe îmi relatează festivitatea de înmânare a premiilor Uniunii Scriitorilor. Sunt amândoi fermecători, ca două bibelouri din porţelan de Saxa.

Cinăm cu Cornelica. Noaptea citesc volumul de amintiri al lui Enescu. Muzică de Haydn.

Vineri, 28 ianuarie

Epuizat nervos. Îmi vin cu greu în fire din aventura indiană. Incursiune (cu maşina) la „Cartea Românească”. Cornel Popescu mă întâmpină cu o morgă pe care nu i-o cunoscusem. Îmi face teoria că dacă până acum se publica o carte din două sosite în redacţie (minciună gogonată), astăzi nu se mai tipăreşte decât una din cinci. Au apărut, îmi spune, mulţi tineri talentaţi, e rândul lor să publice, nu e cazul să li se ofere şi lor şansa pe care am avut-o noi cu ani în urmă? În ceea ce priveşte cartea mea, e bine să mă adresez lui Bălăiţă sau Mărculescu, de ei

depinde includerea în planul pe 1984. Pe trepte m-am întâlnit cu Darie Novăceanu.

„România literară” nu mai publică în săptămâna aceasta obişnuita listă cu „aniversări”. În schimb, revista e plină (ca şi celelalte publicaţii) de *omagii*.

Vizită (cu Cornelia) la Bazil, în Slobozia. Fursecuri, whisky. Bazil îmi spune că „Flamandul” a plecat de două zile în tipografie, la Galaţi.

Duminică, 30 ianuarie

Demersuri pentru cazare la Călimăneşti. Telefonat lui Fuiorete. Îmi spune că vila „Cantacuzino” e închisă, laboratorul de cofetărie mutându-se la Căciulata. Dar pot să vin, îmi va repartiza o cameră într-o vilă mică, sub pădure, bine încălzită, unde voi fi singur, nederanjat de nimeni. „Telefonaţi-mi cu două zile înainte”, zice.

Mă vizitează Lazăr. Aduce un volum de versuri tipărit la Râmnic. Mă roagă să-i prefaţez o carte de poezie „în curs de apariţie”. Fireşte, îi promit.

Vorbit cu Hinoveanu (un sfert de oră!). Volubil. Consiliul Culturii ar fi dat O.K.-ul pentru intrarea în producţie a cărţilor din planul pe anul 1983. Luni se întoarce de la reciclare Dan-Ion Vlad, îl va ruga să ia volumul în lectură.

Nu pot lucra. Situaţia din casă – deprimantă. Citesc „Memoriile” lui Neruda. Idiosincrasie pentru literatura „angajată”.

Marţi, 1 februarie

La ora 12 s-a stins din viaţă tanti Aglăiţa. Tristeţe mare. S-a stins discret, cuminte, aşa

cum a trăit. Atotputernicul s-a îndurat de ea şi a luat-o în Ceruri.

Alergătură prin oraş pentru formalităţile de înmormântare. Birocraţie, cozi. Noroc că am maşină. Funcţionari obraznici, nepăsare. Ne întoarcem seara, eu şi Cornelia, frânţi de oboseală. Dau telefoane. Telefonul sună fără încetare. Ferestrele deschise, frig în casă. Copiii – foarte afectaţi. Noaptea, insomnie. Citesc târziu, spre ziuă, „Introducere în opera lui Eliade" de Lotreanu. Superficială. Capitolul despre „Maitreyi" – sub orice critică.

Joi, 3 februarie

Cimitirul Ghencea (militar). O conducem pe tanti Aglăiţa pe ultimul său drum. Frig. Lume multă, negândit de multă. Trei preoţi. Familia venită din provincie (Hunedoara, Dorohoi). Sunt foarte mulţi străini pe care nu-i cunosc, înfofoliţi în şube şi paltoane. Vânt rece. Cerşetorii – flămânzi, pândind hulpavi.

La praznic – membrii ai familiei. Casa plină. Mă simt străin. Chiar sunt. Figura lungă, descărnată a lui Oncle. Priveşte în gol. Stupid, cu ochii lăcrimoşi. E mort de mult, trăieşte într-un soi de inerţie tristă.

Lungă pălăvrăgeală cu Dănuţ spre miezul nopţii. Mai are un examen şi gata sesiunea. E preocupat de „ce va fi" după absolvirea facultăţii. Ce să-i răspund? Că va pleca la ţară? Că *nu va fi nimic*?

Sâmbătă, 5 februarie

A nins. Zăpadă mare. Dimineaţa ger. Ajung cu greu la „Cartea Românească". Mărculescu mă consiliază să fac o ofertă nouă

pentru Editură (cea veche e pierdută). Voi da, probabil, „Povestiri de adormit Ancuţa”. De fapt, nici n-am de ales. Încet-încet încep să pierd teren la „Cartea Românească”, aşa cum am pierdut la „Creangă” şi la „Sport-Turism”. Editarea a devenit o veritabilă problemă de răbdare, obstinaţie şi eroism.

Conduc la gară rudele Corneliei. Soacră-mea şi socru-meu – îmbătrâniţi. Îi instalăm pe canapeaua rece a compartimentului mizer de clasa a doua. Aşteaptă înmărmuriţi, tăcuţi, plecarea trenului. Mama Corneliei îşi şterge când şi când o lacrimă.

Subit, mă hotărăsc să plec la Căciulata, marţi. Oricum, acasă nu mai pot lucra. Încep să-mi fac bagajele. Încarc cu cărţi trei geamantane mari, burduhănoase. Abia pot să le ridic de jos. Mă întreb dacă vor încăpea, înghesuite, în maşină.

Luni, 7 februarie

Predat lui Mărculescu „Povestiri de adormit Ancuţa”. Schimb câteva cuvinte cu Mihai Diaconescu, Cornel Popescu, Mircea Ciobanu. Febra plecării. Fac plinul la benzină (două ore coadă). Paul Cernovodeanu, gentil, îmi împrumută „Călători străini” (luată de la Rădulescu-Zonner), Papazoglu, Marsillac şi alte rarităţi bibliografice.

Bagajul. Mîine plec. Îngrijorare în legătură cu schimbarea „locului de muncă”. Dau telefoanele obligatorii. Cornelia foarte agitată (ca niciodată). Absenţa tantei Aglăiţa o marchează.

Marţi, 8 februarie

La ora 12 sunt la Căciulata. Din fericire, timp frumos, n-a nins. Urc cu maşina la vila „Cărăbuş”, iţită sub pădure, nu departe de

cele două mari hoteluri ale staţiunii. Pustietate. Parchez Trabantul în curtea vilei. Clădirea are patru camere, verandă, hol. Camera *mea* e mobilată simplu: pat, două mese, şifonier, trei scaune. Deşi femeia de serviciu mă asigură că focul arde de ieri seara, e frig. Desfac bagajele (opt „piese"). Pe o masă îmi rânduiesc volumele adunate cu atâta trudă, cealaltă rămâne goală, pentru lucru.

Drum în oraş. Cumpărături. Telefonat acasă. Dănuţ a luat cu 10 ultimul examen din sesiune.

Noaptea. Fac corespondenţă. Mi-am aşezat o iconiţă pe perete. Voi scrie cartea, n-o voi scrie?

Miercuri, 9 februarie

Plec dis-de-dimineaţă la Râmnic. Scurt control tehnic de rutină la *Service*-ul din Cetăţuie. Parchez maşina acasă, în strada Gării. Ghinoii tocmai spală rufe în sufrageria noastră! Jenă şi de-o parte şi de cealaltă (mai mult de partea mea, fireşte). Mă aprovizionez cu zahăr (la Călimăneşti nu se găseşte). Lazăr lipseşte de la bibliotecă. Trec pe la Costea Marinoiu, cumpăr cărţi „rare" (mă uşurez de 120 de lei). Apoi la „Orizont". Bulacu mă primeşte în picioare. Probabil n-o să-l mai frecventez. Figura lui de fiinţă suferindă, apatică mă indispune.

La întoarcere, opresc maşina la „Cazare". Dau mâna cu Berbece, administratorul vilelor din Căciulata. Băiatul, când mă vede, ascunde repede sub masă o sticlă şi paharul de rachiu din care tocmai se cinstise. Cafele, amabilitate. Îmi trimite prin

femeia de serviciu un fotoliu moale, comod, în care sper să scriu monografia.

Noaptea. Singur în vilă. E cald. Pun lemne în sobă. Evaluez speranţe, temeri.

Joi, 10 februarie

Timp splendid. Soare. Vremea mă ajută. Termin spre prânz prefaţa pentru Lazăr (începută ieri). Îl pun pe „Filimon" pe masă. O „schiţă" a cărţii ar cuprinde 21 de capitole a câte 12 pagini fiecare.

După-amiază ies până la hotelul sindicatelor. Miros de sulf. Puţină lume, mai mult ţărani „colectivişti" şi muncitori bolnavi de silicoză. Tăifăsuiesc prin holuri îmbrăcaţi în pijamale sau halate. Telefonez lui Hinoveanu. Promite că săptămâna viitoare dă „Balul" în lectură lui Vlad. E prima carte, spune, ce va intra „pe rol" în anul acesta. El ştie că nu cred, eu ştiu că ştie.

Duminică, 13 februarie

Scriu primele trei pagini din monografie. Strădania de a crea o oarecare tensiune intelectuală. Încerc să fac ceva mai bun, mai consistent decât Ivaşcu. În cameră, temperatură acceptabilă. N-am însă apă caldă în casă. Baia „apartamentului" e îngheţată.

Ieri seară – excursionişti în mica vilă de alături (8-10 persoane). O pană de curent (vreme de o oră) mă scoate în curte. Întreaga Căciulată în beznă. Intru în vorbă cu un arhitect, îmi spune că sărbătoresc aniversarea unei colege. Mă invită înăuntru, bem un pahar de votcă pe întuneric. Insul, simpatic. Discuţie despre maltratarea barbară a Râmnicului.

„Dincolo de iubire” de Martin Walser. Excelent, neamţul.

Miercuri, 16 februarie

Termin primul capitol, poate cel mai greu. Sfârşit de oboseală. E ora 12 noaptea. Arunc cărbuni în sobă. Afară a nins de o palmă, după o zi de frig şi lapoviţă. Trei zile de când n-am mai vorbit cu nimeni, în afara femeii de serviciu. Lătrat de câini în noapte. Linişte.

Ieri, ziua de naştere a lui Dănuţ. A împlinit 20 de ani. Ezit să ies la telefoane din pricina noroiului de pe potecă, a zloatei. Ştiu că o să sufere. Păcătuim.

Vineri, 18 februarie

Afară ger cumplit. Lucrez în cea mai mare parte a vremii în fotoliu. Tovărăşia unei pisici torcând la gura sobei ar completa tabloul bătrânesc-patriarhal-romantic.

Cornelia: toţi sunt bine. Oncle şi-a revenit din starea de prostraţie, a început să umble, face piaţa. Defecţiunea Ancăi la olimpiada de română. Nu are noutăţi politice sau culturale.

Memoriile lui Maugham („Bilanţ”). Lectură agreabilă.

Marţi, 22 februarie

Sunt 15 zile de când lucrez la Căciulata. Spre seară – istovire. Termin capitolul al doilea (cadrul de epocă). Afară – ger năprasnic. Din două în două ore arunc cărbuni în sobă. Îmi scriu Dănuţ şi Mitru. Dan – entuziasmat după lectura lui La Rochefoucauld şi Pascal.

După-amiază, vizita lui Lazăr. Îi dau prefaţa. Sper să-i placă. Aduce ţuică, în bună tradiţie fanariotă.

Duminică, 27 februarie

Lucrez „în forţă”. Zile proaste, zile bune. Începe să mă împresoare singurătatea. Vremea s-a încălzit, se simte apropierea primăverii. Spre seară, imensă oboseală.

Scrisoare de la Anca. Scumpă, scumpă... Nu-i place profesoara care o meditează la română. Îi face un portret grotesc, în tuşe groase.

Joi, 3 martie

A nins. Urâte babe. Noaptea e frig de-a binelea. În casă – bine.

Am prins un ritm constant de lucru (cinci pagini zilnic). Ieri terminat capitolul al şaselea. Scrisoare „bună” de la Bucureşti. Acasă, linişte. Delia Damirescu a invitat-o pe Cornelia la nunta lui fiu-său şi cu prilejul acesta a discutat cu ea. Doreşte să-i trimit urgent şi „partea a doua” (nescrisă) din „Povestiri de adormit Ancuţa”.

„Bună ziua domnule Zola” de Armand Lanoux, lectură cu totul imposibilă.

Vineri, 4 martie

Sunt luat la 9 dimineaţă cu o maşină şi dus la Râmnic, de unde mergem la Frânceşti (la 4 kilometri de Băbeni). La şcoală e organizată lansarea cărţii de debut a lui G. Voica. De faţă, în afară de Lăzăr şi Costea Marinoiu, sosiţi cu mine de la Râmnic, sunt şi reprezentanţi ai Editurii „Scrisul Românesc” în frunte cu Ilarie Hinoveanu. Câteva

autorităţi locale: primarul, vicele, preşedintele colhozului local şi alţii. Atmosferă de mare sărbătoare. Sala plină. „Şedinţa” e deschisă de Ioan Lazăr care prezintă cartea „Drumurile lui Anton Pann”. La rândul lui, Ilarie Hinoveanu vorbeşte în termeni ditirambici despre mine, socotindu-mă drept unul dintre „marii prozatori contemporani”. Situaţie jenantă. Urmează târnosirea lui G. Voica, profesor şi director la şcoala din Surpatele. Dăm autografe (semnez pe 35 de „Panni” aduşi ce Costea Marinoiu de la Râmnic). „Banchetul” are loc într-un bufet de ţară, cu ciment pe jos, neîncălzit. Din cauza frigului, îmbrac paltonul. Sunt aşezat între primar şi Hinoveanu. Vinul – poşircă. Se vorbeşte tare, vorbesc mai mulţi deodată, hărmălaie. Spectacol rustic. Hinoveanu îmi confiază că s-ar putea să fie avansat, că s-a gândit să mă propună pe mine director în locul lui la „Scrisul”. „Ce zici, Costică, vii în Bănie?”. Mă roagă să nu spun la nimeni deocamdată, problema e încă în discuţie. Chiolhanul ţine până seara. Sunt dus la Căciulata cu maşina. Frânt de oboseală.

Duminică, 6 martie

Vreme din ce în ce mai bună. Se apropie primăvara. Termin capitolul al şaptelea. Ziua de alaltăieri, pierdută ireversibil pe nimic, înseamnă plecarea din Căciulata cu o zi întârziere.

Ieşit la poştă ca să expediez la Bucureşti pe Papazoglu lui Cernovodeanu. Telefonez acasă. Schimb câteva cuvinte cu Ancuţa. Vocea ei dragă, de clopoţel, atât de nuanţată, atât de expresivă!

Miercuri, 9 martie

Telefonat Corneliei. Azi împlinim 27 de ani de căsnicie. O mică viaţă în doi. Cornelia – emoţionată. Discuţia se poartă de faţă cu femeia de serviciu care e atentă la ce vorbesc, deşi se face că lucrează la andrele.

Plătesc cazarea. Afară – zi de mai. Natura a înnebunit de tot. Vorbesc cu administratorul Berbece în „cabinetul" lui de şef. Mă asigură că pot să stau la ei cât vreau, nu va repartiza turişti în vilă şi nici prin vilele vecine. „Nu beţi o ţuică?" mă întreabă la plecare.

Seara ies câteva minute în faţa casei. Răcoare. Luminile mărunte ale oraşului. În depărtare, beteala albă a Oltului.

Luni, 14 martie

După câteva zile de căldură, din nou ger. Termin capitolul al zecelea. Uşoară relaxare.

Scrisoare „blândă" de la Mitru. Anxietate, nu poate lucra. Spre seară, „criză de plecare". Singurătatea mă ucide. Mi-e dor de casă. Continui, nu continui?

Miercuri, 16 martie

Sunt zile când îmi vine să las totul baltă, să plec acasă. Apoi mă apuc de scris cu şi mai mare voluptate. Dorm puţin (5-6 ore). Cafele. Trăiesc într-o completă izolare.

Îmi scrie Hilohi. Frumoase vorbe. Mă numeşte „marele meu prieten". Mi-e dor să văd o expoziţie de pictură, mi-e dor de muzică, de prieteni.

Telefonat Cornelia. Soseşte poimâine, sărbătorim aniversarea căsătoriei noastre (religioase).

Vineri, 18 martie

Ies în oraş (cu Trabi). Timp frumos. Văd librăria, apoi în Ostrov. Schitul, la care m-am închinat de atâtea ori, stă spânzurat, nătâng, pe nişte picioare de beton, pierdut într-o imensitate de nisip şi piatră. Accesul înăuntru – imposibil.

Cornelia soseşte în gara Jiblea cu o oră întârziere. Mergem la vilă. În câteva minute, chilia mea de pustnic, ticsită ochi cu cărţi, în care n-a călcat de o lună şi mai bine decât femeia de serviciu, arată ca o sală de recepţie: pe masă toate bunătăţile: fripturi, sarmale, prăjituri şi vin. Aprindem lumânări decorative. Adevărată masă de Crăciun. Ne amintim, nostalgic, de serile petrecute împreună la Predeal, cu aproape trei decenii în urmă, într-o iarnă de poveste cu zăpezi siberiene ce ajungeau până la ramele de jos ale ferestrelor.

Drum până la Cozia. Cornelia se închină la icoane. Bat clopotele. E noapte. Un călugăr cu barbă stufoasă şi murdară îngână o rugăciune în strana dreaptă.

Sâmbătă, 19 martie

Plecăm de dimineaţă la Râmnic cu maşina (propunerea Corneliei). Îi vizităm pe Tamaş şi Costea Marinoiu. La Costea cumpăr o sumedenie de bunătăţi între care şi albumul Rogier van der Weyden (ce mi-a fost „model” pentru romanul „Anonim flamand”). Costea mă informează că şefii de la Centrala Editorială „s-au sesizat” că apar cu două cărţi în planurile anului în curs. Aprindem lumânări la cimitir. Ne întreţinem agreabil cu popa Nedelescu, parcă mai tânăr, mai vioi,

care promite să-mi facă poze pentru monografia „Filimon”.

Oraşul – veşted sub ameninţarea târnăcoapelor. Ne vânturăm prin centru. Imagine apocaliptică. Casa lui Pann a fost mutată (50 de metri). Arată ca o izbă părăsită în deşerturi. Se spune că în colţul străzii noastre (Gării) va începe demolarea. Mâine-poimâine voi fi silit să mă despart de Râmnic.

Seara, taclale în cămăruţa din vila „Cărăbuş”. Ne amintim de tanti Aglăiţa. Cornelia îmi scrie reţete culinare, de altfel inutile. Pălăvrăgim până la 1 noaptea.

Duminică, 20 martie

O duc la gară pe Cornelia. Peronul aproape gol. Trenul, fireşte, întârzie. Nervi. La plecare, văd mâna Corneliei fluturând deasupra ferestrei întredeschise. Îmi amintesc, ca o tristă adiere, de dimineţile când o duceam la gară, tineri fiind, pe vremea când făcea naveta la Galaţi.

Scriu. Terminat capitolul al treisprezecelea. Istoveală. Depeşă de la Anca. Mă anunţă că în numerele 5-6 ale revistei „Indian Literature” vor apărea fragmente din nuvela „Fantezie pentru trompetă solo”.

Sâmbătă, 26 martie

Lucrez până la epuizare. Seara ies în „grădină” şi privesc conturul sinuos al munţilor. Reconfortant. Ieri, terminat capitolul al paisprezecelea (ciclul „Escursiunilor”).

Telefonat Cornelia. Direcţiunea şcolii mi-a aprobat cinci zile de concediu (până la 20 aprilie). Pot scrie eliberat de presiunea

timpului. Nici o veste despre apariţia „Anonimului”. S-a rezolvat problema biletelor de avion pentru G. Anca.

Luni, 28 martie

Mică explozie în sobă. Mizerie în cameră, funingine şi fum. Pierd patru ore cu sobarul până mi se repară soba. Nervozitate. Din cauza frigului din cameră, nu pot lucra întreaga dimineaţa.

Corespondenţă de acasă: alaltăieri, parastasul tantei Aglăiţa. Monica Gorovei şi-a vernisat o nouă expoziţie. Dan a trecut cu brio examenul de traducător pentru engleză şi franceză.

Pun punct capitolului 16 (la 12 noaptea). Mai am şase capitole. Nutresc speranţa să termin cartea în prima jumătate a lui aprilie.

Joi, 31 martie

Căldură, timp de basm. Mă plimb un sfert de oră prin faţa vilei. Sunt vlăguit, mă clatin pe picioare. Astenie.

Telefonat Cornelia (la vilă). Bazil i-a adus aseară un exemplar din „Anonim flamand” (probabil exemplarul lui). Cartea e frumoasă: copertă albă, format îngust. Sunt fericit. Mă plimb prin cameră fără astâmpăr. Încerc să mi-o imaginez, o recompun în gând, o mângâi. I-am spus Corneliei să nu mi-o mai trimită la Căciulata, oricum în 10-15 zile sunt acasă.

Citesc (spre miezul nopţii) „Philosophie de la misère” de J. Proudhon. Plictis.

Duminică, 3 aprilie

De ieri după-amiază – turişti în vila „Licurici” (vecină). Azi-dimineaţă tipii ies în curte, fac plajă. Veselie, beau. Pun radio tare. Din cauza nervilor (probabil), dureri teribile de cap. Iau trei antinevralgice, durerile persistă. Lucrat prost.

Mă vizitează (neanunţat) Bebică. Mi-a făcut plăcere că l-am văzut dar m-a ţinut aproape două ore. Am terminat capitolul al optsprezecelea. Mi-au mai rămas opt-nouă zile până termin.

Marţi, 5 aprilie

Dureri de cap în continuare. Sunt disperat. Momente când am impulsul să renunţ. Să plec aiurea, să mă odihnesc. Prezenţa cărţilor pe masă (vrafuri) mă exasperează. Primit scrisori de la biblioteci cu avertismente şi mustrări, nu le-am restituit la timp volumele.

N-am veşti de acasă. Singurătatea mă doboară.

Joi, 7 aprilie

12 noaptea. Închei penultimul capitol. Istovire. Poimâine termin, luni s-ar putea să fiu acasă. Aş renunţa la ultimul capitol dar mă tem că n-o să am puterea să-l mai scriu vreodată.

Veşti de acasă. „Flamandul” n-a intrat încă în librării. Dănuţ – primul (cu nota 9,56) la concursul de traduceri pe Capitală.

Spre dimineaţă o visez pe mama. Cânta la pian în salonaşul dinspre Bulevard. Pusese

lumânări aprinse în cele două sfeşnice de bronz. Plângea.

Duminică, 10 aprilie

Ieri noapte (ora 2) terminat monografia „Filimon”. La 7 dimineaţa telefonez Corneliei. O scol din somn. „Ce este?” mă întreabă speriată. Îi spun că mâine vin acasă.

Drum până la Cozia, pe jos. Timp splendid. Mă închin în strană. Lăcaşul gol. E ora 11. Frig. Cobor la Olt, după un protocol pe care îl respect de ani de zile. Natura înverzită. Trezit deodată în plină primăvară.

Citesc până după miezul nopţii „Les fleurs du mal”.

Luni, 11 aprilie

Plec dis-de-dimineaţă la Râmnic. Soare. Mă opresc la cimitir. Un cimitir pustiu – ce trist spectacol! Restitui cărţile împrumutate de la „Arhive” (Tamaş) şi Biblioteca judeţeană (Lazăr). Iau de la Costea Marinoiu „Eu, supremul”. Opresc la o gogoşerie, înfulec trei gogoşi fierbinţi, e ora 12. Fac plinul la benzină. Ajung în Albă în jurul orei patru după-masă.

Acasă, bucurie. Copiii îmi sar în braţe. Desfac bagajele. Trei-patru telefoane. Sunt ameţit. Fac baie, o Doamne, baie în cadă! Pălăvrăgim până la 12 noaptea. Pe urmă, singur, muzică de Bach.

Marţi, 12 aprilie

Găsesc un Bucureşti primăvăratic, însorit. Fac exerciţii de acomodare. Revin la viaţă. Sunt realmente istovit.

Tur prin oraş cu Trabi (foarte util), restitui cărţile primite de la Uniune (Alexandra Târziu), Biblioteca „Sadoveanu”, „Arhive”, Biblioteca Rohova, Muzeul de istorie al Capitalei.

Dau telefoane (Ada Orleanu, Mitru). Vorbesc cu Hinoveanu, îl rog să-mi cumpere bilete pentru întâlnirea Universitatea-Benfica Lisabona din semifinalele Cupei U.E.F.A. Copiii, mai ales Ancuţa, ţin morţiş să vadă meciul. Cât despre „Bal”, olteanul, evaziv, îmi spune că lucrurile stau pe loc, să am răbdare, „n-au sosit tirajele” şi altele.

Pun ordine în hârtii. Uşoară ameţeală. Astenie.

Miercuri, 13 aprilie

Reiau calvarul editurilor. La „Cartea Românească” Mărculescu îmi spune că „Povestiri de adormit Ancuţa” sunt veştede, neserioase, insignifiante. Mă mir că un scriitor atât de exigent ca dumneavoastră, zice, şi-a putut pierde vremea cu aceste bagatele. Înghit cu demnitate hapul. E vina mea. Nu trebuia să i le dau lui Mărculescu. La „Eminescu” aflu că „Flamandul” n-a sosit încă de la tipografia din Galaţi. Să ai norocul să-ţi apară o carte şi să n-o poţi vedea în librării! Volumul – frumos, chiar elegant. E una dintre apariţiile mele cele mai spectaculoase.

Telefonează Mitru. Mă întreabă dacă nu doresc să merg la Satu Mare cu un grup de scriitori (între care Mircea Sântimbreanu). Îi spun că nu, deşi m-ar fi tentat un drum prin ţară.

Joi, 14 aprilie

Eforturi să intru în contact cu lumea. Merg la şcoală. Seuchea îmi predă „situaţia la zi”, planificările calendaristice şi manualele. De joia viitoare încep cursurile. Scurtă întâlnire (rece) cu secretarul de partid Ştefan, care nu agreează dispariţiile mele periodice din şcoală.

Telefonează Hinoveanu. Mi-a rezervat bilete la meciul Universitatea-Benfica. „Ai bani, Costică?” mă întreabă cu toată seriozitatea. Distracţia mă costă 700 de lei (patru bilete).

De aproape o săptămână n-am lucrat nimic. După regimul sufocant de muncă de la Căciulata, această relaxare prelungită îmi creează un sentiment ciudat de disconfort, de culpabilitate. Lâncezesc.

Vineri, 15 aprilie

Aer primăvăratic, nebunie. Trec pe la Editura „Sport-Turism”. Doina îmi dă biletele la meciul cu *azzurii*. Sunt încă, zice, în planul de rezervă pe 1983, au dispoziţii, însă, să mai elimine 30 de titluri, nu ştie ce se va întâmpla până la urmă. Situaţia lui „Filimon” – incertă.

Îl vizitez pe Mitru (cu Cornelia). Aceeaşi caldă prietenie, de totdeauna. Apartamentul lui mignon de pe Traian, ticsit cu cărţi şi cu tablouri, în care fiecare detaliu e o bucurie, îmi dă iluzia unui spaţiu al tihnei, al deplinei împliniri. Amicul, din păcate, din ce în ce mai anxios. E obsedat de boală. Cade.

La întoarcere – pană de cauciuc. Schimb roata. Nervi, firește.

Sâmbătă, 16 aprilie

Se apropie şcoala. Planificări calendaristice. Activitate la catedră. Plictis. Mă distanţez de şcoală pe zi ce trece. Visez la o pensionare medicală.

Merg cu copiii la meciul cu Italia (1-0). Delirul „maselor”, demenţa din tribune. Vulgul, mizeria umană, violenţa. Omul nu se cunoaşte la beţie ci la fotbal. Când ne întoarcem la maşină, parcată într-un scuar, „la blocuri”, găsesc distruse semnalizările din spate. Din nefericire, piese de schimb nu se găsesc, sau se găsesc cu greutate. Ne întoarcem pe întuneric. Zi pierdută.

Marţi, 19 aprilie

Primele ore la şcoală. Foarte greu. Afară – ploaie. Trei ore la Biblioteca „Academiei ” ca să verific exactitatea citatelor din „Filimon”. În sala mare, de la parter, cinci-şase inşi (mai mult bătrâni). Custodele citeşte o carte. Atmosferă de familie.

În „România liberă” e anunţată (pentru a doua oară) apariţia cărţii: „Anonimi flamanzi”, citesc în ziar, de parcă ar fi vorba de un studiu de istoria artei. Telefonează Hinoveanu, vin sau nu vin? Are biletele. Mă aşteaptă mâine la ora 11 la redacţia „Scrisului”.

Noaptea, în fotoliu. Insomnie. Muzică de Schumann.

Miercuri, 20 aprilie

Zi nebună. Plecăm toţi patru, dimineaţa, cu Trabantul la Craiova. Întoarcerea la 11 noaptea. Nici o amintire. *Absolut niciuna*. După un meci dramatic, oltenii sunt eliminaţi din Cupă de Benfica (1-1). Frânt, frânt de oboseală. Ce prostie!

Sâmbătă, 23 aprilie

Ore la şcoală, apoi consiliu pedagogic. Mă întorc acasă după ora 16. Răspund scrisorilor primite în lipsă.

Carianopol îmi trimite un volum de versuri apărut în B.P.T. cu o dedicaţie măgulitoare. Trebuie să fie fericit, bătrânul. Volumul e un fel de încununare a unei vieţi trecute prin vicisitudini, mizerie, puşcării.

Bibliotecara şcolii 120 mă roagă (telefonic) să vin la o „întâlnire" cu elevii în luna mai. De unde mă cunoaşte? Citesc corespondenţa lui Ion Barbu. Delectabilă.

Luni, 25 aprilie

Lungă expediţie la „Casă". Ridic de la depozit cele 30 de exemplare din „Flamand". Sunt om bogat. Împart volume prin redacţiile „Albatros", „I. Creangă", „Univers", „M. Eminescu". O rog pe Delia să-mi citească „Povestirile de adormit Ancuţa".

După-amiaza turneu cu Trabi pe ruta: Mitru, Vulcănescu, Carianopol, Ada Orleanu, Bulgăr, Tita. Dau cărţi. Solemnitatea dar şi deşertăciunea gestului. Mai toţi amfitrionii mei – bolnavi, bătrâni (în afară de Gh. Bulgăr, vioi, volubil, ataşant, care promite să scrie o cronică la „Flacăra").

Stare gripală: oboseală, dureri în gât. Uşoară febră. Pun muzică preclasică (Vivaldi).

Miercuri, 27 aprilie

Opt ore, apoi şedinţă. Gripa evoluează bine. Telefonează Mitru, a citit cartea, are

obiecţii: fumatul, coniacul! Doina Gavrilă îmi spune că volumul („Filimon”) rezistă deocamdată în planul de rezervă. E ca şi cum n-ar fi. Sunt hotărât să-l duc la „Cartea Românească”. Trimit lui Tamaş un pachet cu cărţi, rugându-l să le distribuie la toţi vâlcenii.

Mă întorc acasă complet epuizat. Nu pot lucra. „Ulysses” până la 2 noaptea.

Sâmbătă, 30 aprilie

Colegii mă roagă să le vorbesc la „învăţământ politic” despre India. Improvizez timp de o oră „impresii”. Succes, aplauze. Auditoriul – 30 de dascăli (mai mult femei), între care câteva doamne foarte bine „mobilate”.

Încep azi lucrul la forma a doua a lui „Filimon”. Fac şapte pagini. Textul sună bine. Dacă am linişte, e posibil ca până la sfârşitul lunii mai să termin.

Pleacă Fănică (după un sejur de patru zile). Îl duc la gară cu Trabantul. Lectură din „Ulysses” (împrumutat de la Milică Măgureanu).

Luni, 2 mai

Serviciu la şcoală (opt ore). Lucrez la „Filimon”. La prânz îi avem la masă pe Cornelica şi familia Hilohi. Petrecem până seara. Hilohi, locvace, simpatic ca întotdeauna. Un veritabil Creangă (*toutes proportions gardées*). Vrea să se preoţească (a făcut vreo şase ani de seminar). Mă roagă să discut problema cu P.S. Gherasim al Râmnicului. Biografia lui eclesiastică e, din păcate, încărcată cu un divorţ.

Cornelia a văzut „Flamandul” la „Sadoveanu”. E expus cum se cuvine. Sorin Mărculescu, ce se afla în librărie, a luat un exemplar, l-a răsfoit în fugă, apoi l-a aruncat cu un gest rotund la loc.

Joi, 5 mai

Şcoala din ce în ce mai dificilă pentru mine. Opt ore cu elevii. Mă întorc acasă istovit.

După-amiază cu Hilohi la Mitru. Îl rog pe Mitru să pună o vorbă la mitropolitul Nestor pentru hirotonirea pictorului, rămas fără serviciu. Acesta, în vervă mare, dă drumul la sacul cu glumiţe neortodoxe, ba chiar licenţioase (de faţă cu doamna Pârăianu). Situaţie jenantă. Mitru promite să-i trimită o scrisoare înaltului prelat.

Se anunţă obligativitatea înregistrării la miliţie a maşinilor de scris. Posesorii trebuie să meargă personal cu „obiectul” la secţia de miliţie. Nu e permis transportul maşinii dintr-o localitate într-alta fără aprobarea, în prealabil, a „organelor”. Uşoară anxietate. Noaptea – citesc cu furie „Ulysses”.

Vineri, 6 mai

Ore la şcoală, apoi îl duc pe Mitru cu soţia la Sinaia (cu Trabantul). Vreme frumoasă, soare. Cald. Plimbare la castelul Peleş. Mitru se instalează la hotel „Montana”. Şoseaua aglomerată la întoarcere. Maşinile rulează nebuneşte. Scap ca prin minune de accident: o limuzină condusă de o femeie blondă intră în viteză mare pe contrasens (după Comarnic) şi mă sileşte să „ies din peisaj” ca să evit ciocnirea. Prima aventură automobilistică.

Seara, acasă. Telefonează Mitru, mă întreabă dacă am ajuns cu bine. Rămân târziu în noapte. Nu pot lucra din cauza oboselii. Muzică, Chopin.

Duminică, 8 mai

Zi însorită. Sfintele Paşti. La prânz, Bazil împreună cu soţia şi băiatul (sunt pentru întâia oară în casa noastră). Petrecem boiereşte, ciocnim ouă. Bazil despre condiţiile de lucru de la „Consiliu". Vulgaritatea, suficienţa şefilor (Ilie Rădulescu). Un vicepreşedinte i-ar fi spus lui Doxănescu: „Ia nu mă mai regula la cap, cucoană...". Şi altele. La ora patru după-masă pleacă. De vorbă cu copiii până seara.

Telefonează Mitru. Voce bună. Se simte foarte bine la Sinaia.

Luni, 9 mai

La circa de miliţie cu „Consulul". Un hol întunecat în care aşteaptă 15-20 de oameni nevoiaşi. Înghesuială, miros de transpiraţie. Primesc o foaie de hârtie tipărită, cu un text stupid, plin de poncife, pe care trebuie să-l bat de două ori (un fel de „probă"). Primesc în schimb (după trei ore!) o adeverinţă care îmi dă permisiunea să folosesc maşina.

Cu Mărculescu la „Cartea Românească". Mă lasă să înţeleg că sunt în continuare în planul Editurii. Dacă nu pot să scriu o proză până în octombrie, sunt hotărât să i-l las pe „Filimon". Discuţie agreabilă. Sorin – în formă bună, îmi zâmbeşte!

Telefonează Tamaş de la Râmnic. A citit „Flamandul", i-a plăcut „grozav". Lucrez pe „Filimon" – apoi odihnă pe întuneric. Muzică de Mozart.

Miercuri, 11 mai

Cinci ore la catedră. Cu Trabi la liceul 4 (energetic) unde „se ţine” o „sesiune de comunicări” (ale elevilor). Pierdere de vreme. După, cucoanele au organizat „trataţie” cu pateuri, chec, pepsi-cola, pască şi cafele. Participă şi inginerul Ceamba, vecinul meu de vizavi, din Albă. Pe urmă, fug cu maşina la Biblioteca Academiei, rezolv probleme de bibliografie (Filimon). Sosit acasă seara, frânt de oboseală.

Scrisoare de la D. Mitrana. A publicat în „Argeş” (nr. 12) o cronică la „Pann”. În Râmnic a apărut revista „Vâlcea literară” în care e inserat şi textul meu trimis cu un an în urmă, despre Dragoş Vrânceanu. Mitrana îmi cere un *curriculum* „la zi”. La ce îi trebuie?

Joi, 12 mai

La prânz îi am ca oaspeţi pe Sorin Titel şi Olac (pentru întâia oară). Sorin, în mare vervă, ne povesteşte filme, dezvoltă proiecte fantasmagorice în legătură cu extinderea gospodăriei lui la ţară. Nimic despre literatură. Îmi cere un text de o pagină pentru „România literară” al cărei redactor pentru proză este. Olac, înţelept, retras, odihnitor. Petrecem bine.

Mitru mă invită pe mine şi Cornelia la Sinaia pentru două zile (în *week-end*). Din păcate, în urma reglementărilor stupide, maşina mea nu circulă în duminica ce vine (număr impar).

Lucrez la „Filimon” – în forma a doua. Parcurs 80 de pagini. În două săptămâni sunt gata.

Luni, 16 mai

Drum la Sinaia (cu Cornelia). Două ore la hotel „Montana”. Familia Pârăianu – drăguţă ca de fiecare dată. Cafea, fursecuri. Mitru din ce în ce mai rău cu sănătatea. Îi tremură picioarele, se clatină la mers, e speriat, la pândă, bănuielnic. Ne întoarcem acasă pe înserate. Timp minunat, şoseaua neaglomerată. O plăcere.

În „Săptămâna” de acum trei zile apare un articol despre „Autoportret cu bască” semnat de un oarecare Morărel (!). Recenzia, pozitivă, ipochimenul, însă, mediocru, agramat, confuz.

Joi, 19 mai

Ore – întreaga dimineaţă, apoi particip la o întâlnire cu elevii şcolii nr. 190. Copiii curăţei, cuminţi, pun întrebări netoate, „de rutină”. Doamna Tachmann, bibliotecara, şi două profesoare de română împlinesc oficiul de gazdă. La urma urmei mă simt bine.

Primesc din India (de la Anca) numărul pe mai-iunie al revistei „Indian literature”. Sunt publicate proza „Fantezie pentru trompetă solo” (30 de pagini din totalul de 90 cât are revista) şi un grupaj de versuri de Iuga, Blandiana, Nichita, Horea, Doinaş, Robescu, Pituţ şi Dumbrăveanu. Revista, în format de carte, e de o eleganţă „occidentală”. Gigi mă înştiinţează că în iunie se întoarce în ţară.

Mă felicită de ziua mea, cu anticipaţie, Aurel Tita. Lucrez la „Filimon”. La miezul nopţii Mozart.

Duminică, 22 mai

Sărbătorirea zilei onomastice (cu o zi întârziere) împreună cu familia Pârăianu, Boicescu şi Şovu. Masă mare. Mitru mi s-a părut mai vesel decât în ultimele luni (se străduieşte, pesemne, să nu ne strice bucuria). Boiceştii – excepţionali ca întotdeauna. Cae a citit „Flamandul" se arată entuziasmat, îmi laudă cartea, superlative, lăcrimează. Se bea puţin (mai mult simbolic) dar se vorbeşte copios. Şovii, foarte drăguţi, sunt pentru întâia oară la noi în casă. Bârfim regimul cu blândeţe. Cârtim. La 5 după-amiază musafirii se ridică. Ne îmbrăţişăm. Îi ducem pe Pârăieni până în deal la Sf. Vineri.

Marţi, 24 mai

Slujbă la şcoală (patru ore) apoi şedinţă în prezenţa tovarăşului Goage, secretar cu propaganda, spaima profesorilor din sector. Neavând de lucru, îi corectez o exprimare agramată, insul se inflamează, vexat în demnitatea lui de şef, ridică glasul. Situaţie penibilă. Conflictul se aplanează prin intervenţia oportună a directoarei. La întoarcerea acasă, pană de cauciuc. Nervozitate.

Vorbit cu Iuga. Marţea viitoare vine în şcoala noastră ca să le vorbească dascălilor despre călătoria în India. În faţa Universităţii mă întâlnesc cu Cezar Radu. Îi dau „Flamandul". Amintiri din facultate.

Miercuri, 25 mai

Fac orele la şcoală, după care îl aduc pe Stanciu la mine ca să-mi schimbe roata la maşină. Fug apoi la Fond, în Nuferilor. Pe drum, un sfert de oră circulaţia blocată, trece Şeful. La Fond, înghesuială, holul plin. O oră

coadă. Majoritatea „scriitorilor” sunt textieri de muzică uşoară: pozeuri, gălăgioşi, lunatici, insolenţi. Primesc pentru „Flamand” 25 de mii de lei. Râpeanu, cu care mă întâlnesc la coadă, îmi întinde o mână albă, moale, feminină.

Vizită la fostul meu coleg de facultate, Georgică Andreescu. Stă într-un apartament cu patru camere, în bulevardul Tei. Pereţii acoperiţi cu pânze semnate de artişti de marcă. Aflu cu surprindere că amicul e colecţionar împătimit. Ne amintim despre colegii din „vremurile grele”, despre excluderile din U.T.M. şi exmatriculările din facultate, despre profesori etc. Se oferă să meargă într-o zi cu mine la Medicină, vreau să mai văd o dată laboratoarele, amfiteatrul mare, sala de disecţie.

Seara acasă. Copiii. Prezenţa lor reconfortantă.

Vineri, 27 mai

Obositoare orele la şcoală. Elevii, în marea lor majoritate, răi. Când ies pe poartă, după ora 14, sunt sfârşit.

După-amiază *rendez-vous* cu Olac. Intrăm la Capşa. Pălăvrăgim trei ore. Afară plouă. Frig. Vreme de toamnă.

Telefonat la Râmnic. Vorbesc cu P.S. Gherasim, vreau să i-l recomand pe Hilohi pentru eventualitatea preoţirii. Ne aşteaptă poimâine seară în chilia lui intimă de sub Capela.

Duminică, 29 mai

Plec dimineaţa cu Hilohi la Râmnic. La kilometrul 15 constat că am uitat acasă actele

maşinii (inclusiv carnetul de şofer), ne întoarcem, o luăm de la început.

Râmnicu Vâlcea. Scurtă escală la cimitir, apoi îi arăt amicului oraşul: biserica Buna Vestire (schimb vorbe cu preotul Popescu-Lotru), Parcul, Cuvioasa Paraschiva. La schitul Înăteşti – paragină, mizerie. Ce ar gândi Iorga dacă ar putea să vadă, astăzi, acest lăcaş despre care a lăsat cuvinte memorabile?

În vizită la P.S. Gherasim. Primire călduroasă. Trataţie cu prăjituri şi vin. Atacăm problema hirotonirii pictorului. Prea Sfântul îi ia un interogatoriu amănunţit, nu-i place faptul că e divorţat. Pe urmă, zice, e nevoie de aprobarea patriarhului, a Sf. Sinod, a „Cultelor" şi a unui ierarh care „să-l ia pe proprie răspundere" („clemenţă", în limbaj eclesiastic). Hilohi – volubil, verbios, promite să-i facă ierarhului portretul. Ne despărţim cu un gust amar în gură. Puţine şanse de popire a prietenului.

Luni, 30 mai

Mă îndeletnicesc să-i arăt lui Hilohi o parte din frumuseţile oraşului. E anotimpul în care Râmnicul înfloreşte. Grădini, verdeaţă pretutindeni. Trec pe la Tamaş, Purece (primire pe terasa interioară a muzeului de artă, cafele), Costea Marinoiu, de unde iau un braţ de cărţi. Prânzim în fugă, plecăm la Bucureşti. Drum fără incidente.

Acasă. Telefonat lui Mitru. Se simte bine, slavă Domnului. Cornelia îmi spune că Bazil a făcut o embolie, se află internat la „Elias" în stare disperată. Sunt consternat. Se pare că avusese înainte o altercaţie cu

ministrul Ion Traian Ştefănescu. Doamne, ce nenorocire!

Marţi, 31 mai

Trec drumul, îl vizitez pe Băjenaru. Îi ofer „Flamandul”. Atelierul pictorului în deplină dezordine boemă. Picturile stau aşezate pe podea sau rezemate de perete. Pe şevalet – un Iorga hieratic, ireal. De pe fereastra atelierului văd casa mea, cu storurile trase. Schimbăm cuvinte măgulitor-protocolare. Bătrânul (83 de ani) lucrează încă şi expune. O parte din uleiuri – convenţionale, se pot vedea prin consignaţiile din centrul vechi al urbei. La plecare îmi oferă un peisaj încântător, de o mare bogăţie coloristică.

La prânz mă duc să-l iau pe Iuga de la cinematograf şi să-l aduc la şcoala noastră, are întâlnire cu profesorii pe tema Indiei. A adus cu el fotografii şi diapozitive. Băiatul, inteligent, spiritual, îi fascinează pur şi simplu pe colegii mei, care-l ascultă cu gurile căscate. După „şedinţă”, trataţie în cabinetul directoarei cu pepsi-cola şi plăcinte calde, produse în atelierul şcolii.

Aflăm că astăzi Bazil a suferit o operaţie pe creier. Situaţie incertă. Se află la reanimare.

Vineri, 3 iunie

Reiau robota la „Filimon”. Scris astăzi pagina 140. Lucrez după-amiezele şi serile şi noaptea.

Ultimele ştiri despre Bazil. E încă în comă. Se pare că nu sunt şanse de a mai reveni vreodată la viaţa dinainte. Cornelia

foarte afectată. Trăim cu spaima morţii în suflet.

Telefonat Sorin Titel. Traducătorul său în olandeză (probabil „Lunga călătorie a prizonierului”), sosit în ţară pentru o săptămână, a descoperit la librăria „Eminescu” „Anonim flamand” şi titlul l-a incitat, probabil. A citit cartea, i-a plăcut „imens”. „Ce-ar fi să vă cunoaşteţi?” mă întreabă fără să propună însă o soluţie.

Cu Dan la cinema: Rublëv. Imaginea şi sunetul – de premiul Oscar. În rest, peliculă prea lungă, prea rusească (dacă se poate spune) ca să mă emoţioneze. Fireşte, câteva secvenţe remarcabile. Realitatea e că nu am chef. Chef de nimic. Trăiesc în gol.

Duminică, 5 iunie

Fac din senin o criză de sciatică. Mă vede Duci. Dureri în spate, înţepenit ca o momâie. Lipsesc din cauza asta la întâlnirea anuală cu colegii de la „Lahovary”, din parcul Herăstrău.

Vorbit cu Hinoveanu. În fine, i-au sosit tirajele. „Balul” se va tipări în 50 de mii de exemplare. Promite să dea imediat „în lucru” cartea.

Descurajat. Nu pot lucra. Stau în fotoliu până la 1 noaptea. Muzică de Haydn.

Luni, 6 iunie

Expediţie la Berta cu familia Raicu şi Titel. Pe drum, Sonia şi Lucian, ce stau pe canapeaua din spate a maşinii, se întrec în a-i aduce laude ultimei cărţi a lui Sorin şi în a-i găsi interpretări, subtilităţi şi procedee literare la care scriitorul nici nu se gândise. Erau ca o

maşină critică în plin elan. Lucian Raicu, tip închis şi retractil, îşi ascunde marea infatuare sub mantia unei timidităţi probabil funciare. Oricum, discuţia cu el – reconfortantă.

Luăm prânzul în *bungalow*-ul lui Sorin din Berta. Afară plouă cu găleata, bate piatra. Sorin e o gazdă graţioasă, a pregătit meniul aproape singur, cu aportul infim şi neîndemânatic al lui Raicu şi al meu (am curăţat cartofi şi morcovi). Discuţie despre viaţa literară. Eterna bârfă, înjurăm Partidul. După-amiază, somn obligatoriu. Eu nu pot aţipi, în schimb familia Raicu doarme până la 6 seara. Ploaia a stat. Aer de munte. Sorin mă îmbie să rămân la noapte în *bungalow* (trei camere şi tot confortul), refuz, mâine am ore la 7 dimineaţa. Ne îmbarcăm în Trabi, care e parcat în drum, de partea cealaltă a râului. Acasă pe la 10 noaptea.

Miercuri, 8 iunie

Soseşte astăzi Gigi (definitiv?) din India. La 7 dimineaţa sunt la Otopeni (cu Dan). Foială mare în holul împânzit de militari şi tineri în haine şi cravată neagră. Cursa de Karachi aterizase. Apare Gigi, ne îmbrăţişăm. E criţă, i s-au pierdut două valize. Reclamă, face coadă la ghişee, semnează o hârtie, plecăm. Nana e veselă, poartă pe faţă nostalgia îndepărtatei Indii. Papagalul, bine „ambalat” în colivie, ţipă furios, incoerent pe tot parcursul drumului până acasă. În jurul orei 10 ajungem în Berceni. Dar Anca rătăceşte drumul prin pădurea de blocuri ceauşiste, uită pur şi simplu unde locuieşte, se enervează. Până la urmă oprim în faţa casei, coborâm. Dăm jos bagajele în faţa treptelor. Tatăl Rodicăi, însă, lăsase acasă cheile ce i se dăduseră în custodie. Particip, parcă, la o

comedie bufă, bine regizată. Îi părăsesc lângă bagaje, rămâne să ne vedem la mine sâmbătă.

După-amiază îl iau pe Duci cu maşina şi-l duc la Mitru. Îl consultă. Îmi spune, după ce ieşim, că are o afecţiune pe scoarţa cerebrală incurabilă şi progresivă. Nu poate să prevadă curba evolutivă a bolii. Cornelia şi cu mine trişti peste poate. Încetul cu încetul ne pierdem prietenii, rămânem singuri.

Sâmbătă, 11 iunie

Ne vizitează Rodica şi Gigi Anca (fără Nana). Pălăvrăgim trei ore vrute şi nevrute. Amândoi – teribil de drăguţi. Bem vin popesc din pivniţele Episcopiei Râmnicului. Gigi – nehotărât dacă să se mai întoarcă sau nu în India. Ministerul Învăţământului nu mai plăteşte bilete de avion pentru familie. Soluţia ar fi să-şi lase soţia şi fetiţa acasă. Impresii proaspete din India. Gigi e doldora de planuri, de proiecte. Efervescent, simpatic.

Se aud veşti proaste, e vorba să se prelungească vârsta de pensionare (Milică Măgureanu, venind de la plenara Comitetului de Stat pentru Ştiinţă şi Tehnologie). Lucrez la „Filimon”. Fac astăzi pagina 162.

Luni, 13 iunie

Zi liberă la şcoală. Fug cu maşina la Medicină. Parchez în curtea facultăţii, unde jucam pe vremuri „lapte gros” cu viitorii doctori. Pană de cauciuc, schimb roata sub o ploaie cu bulboane. Udat până la piele. Până să iasă Georgică de la cursuri, mă vântur prin sala de disecţie (unde mi-am petrecut un an de zile), prin amfiteatru, prin laboratorul de chimie medicală. Încerc să reconstitui speranţele, înfrigurarea şi temerile la clipa

1948. Pe lângă mine trec băieţi şi fete cu halate albe, discută cu glas tare, râd. Nu recunosc în ei pe foştii mei colegi de altădată. Senzaţia dureroasă că nu le sunt contemporan.

Georgică, afabil, mă introduce în cancelaria profesorilor. Îmi face cunoştinţă cu câţiva profesori. Între ei, Doina Grecu Pufan, cea care a declarat la Cadre, fără să roşească (în ’52) că îi făcusem curte ca să obţin un vot la alegerile U.T.M. de grupă. Urâtă viaţa studenţiei mele!

Seara, la teatrul Mic, unde e comemorat festiv M. Eminescu. Sala ticsită, se stă şi în picioare. Vorbesc Ioan Alexandru (care a dat o excelentă interpretare mistică „Luceafărului”), I. Murăraşu – senil, penibil şi Al. Oprea. Câţiva actori au recitat poezii şi mici fragmente din proza politică (în premieră) a poetului. O clipă linişte, apoi aplauze, sala în picioare. Atmosferă incendiară.

Miercuri, 15 iunie

Plec după ore cu Dănuţ la policlinica pentru studenţi din Barbu Delavrancea, ca să-i obţin scutire medicală la orele de sport (obligatorii) din facultate. Policlinica se întinde într-un veritabil campus, cu mici clădiri ascunse sub arbori seculari. Intrăm, după o oră de aşteptare, în cabinetul doctorului. Aici, surpriză, medicul e chiar Socrate Gheorghiţă, fratele Rodicăi, fosta mea iubită din anul 1944, când Mitropolia Iaşului pornise în bejenie, de frica ruşilor, şi se aciuase pe meleagurile Govorei. Ne îmbrăţişăm. Încerc cu el o conversaţie sentimentală, de evocare a trecutului, a prietenilor, dar tipul e opac la amintiri, ursuz,

impermeabil. Să-i fie oare frică? Să fi trecut prin închisorile teribile ale Securităţii? Oricum, amabil, îmi dă pe loc „scutirea” fără să-l mai examineze pe băiat. Ne îmbrăţişăm din nou. Ieşim în curte. Ploaie de lumină. Înghit o gură straşnică de aer.

Văd la Cinemateca „Orfeu” şi „Testamentul lui Orfeu” de Jean Cocteau. Al doilea film, în care joacă rolul principal, e memorabil măcar pentru imaginea Poetului la 70 de ani. De remarcat dorinţa sa deşartă de a trece, prin intermediul peliculei, hotarele uitării. Acest copil bătrân, vivace, înţelept, polivalent şi lubric!

Duminică, 19 iunie

Pe malul lacului, în crâşmă, la întâlnirea tradiţională cu colegii. Puţină lume: David, Ionescu George, Mihăilescu Marius. Friptură, mititei, vin alb (poşircă). Amintiri din şcoală. Vechiul Râmnic. Discuţie banală, „golănească”, nostalgii. „Ce naiba scrii, întreabă Marius, că n-am citit nimic de tine?”. Mă întorc acasă după ora 10 noaptea.

Lucrat la „Filimon”. Merg bine. Scriu pagina 186. Insomnie, muzică de Beethoven (cvartete).

Joi, 23 iunie

Examen de bacalaureat întreaga dimineaţă şi jumătate din după-amiază. Seara – lucrez pe „Nicolae Filimon”. Am pagini grele, pe care le rescriu în întregime.

Bazil a ieşit din comă (ieri). De vorbă două ore cu soţia sa. Cere să i se pună muzică de Beethoven. Plânge tot timpul. Nu ştie că a suferit o operaţie. Nadia – distrusă.

În „România literară” apare recenzia lui Sorin Titel la „Anonim flamand”. E scrisă bine (vreau să spun cu poftă). Prudent, se foloseşte de termeni ca profesionism şi profesionalitate. E, poate, cea mai bună cronică de care am avut parte până astăzi.

Vineri, 24 iunie

Două filme la Cinemateca: „Le amiche” (după „Tra done solo” de Pavese) şi „Mesagerul” de Tarkovski. Primul, peliculă de mare acurateţe stilistică dar fără profunzimea trilogiei („Noaptea” etc.), cu care ne obişnuise Antonioni. Actriţele – excepţionale, toate. Film caligrafiat în mari volute cu peniţa. Cel de-al doilea – impresie copleşitoare. Rusul, incontestabil, mare creator. Trec peste unele lungimi obositoare şi peste excesul de zgomote asurzitoare cu care e încărcată barbar coloana sonoră.

La Tâncăbeşti, în vizită la familia Mestecăneanu. Primire călduroasă, pupături. Cornelia se desculţă şi culege direct din pomi cireşe, vişine, cu o voluptate adolescentină. Timp splendid, zi de vară. Bem suc de fructe. Amintiri din strada Labirint (cu doamna Lăcureanu, „nebuna din Chaillot”, cum îi spuneam în glumă dar şi cu răutate). După, fugim la mânăstirea Ţigăneşti. Chiliile măicuţelor frumoase, albe, parfumate de mireasma teilor. Clipe de basm. Ne întoarcem noaptea, pe răcoare. Fireşte, n-am lucrat nimic.

Sâmbătă, 25 iunie

Rămân acasă. Lucrez de dimineaţă până seara (14 ore). Dau la maşină (lui Terzi) paginile terminate.

Telefonează Mitru. Foarte trist. Fetiţa lui Buzinschi (20 de ani) s-a aruncat de la fereastră, din blocul scriitorilor, acum câteva zile. Ce nenorocire! Buzinschi trebuie să fie mort pe jumătate.

„Luceafărul" publică versuri de G. Anca. I-au amânat hatârul până la întoarcerea din India. E ordin de la împărăţie să nu se tipărească autorii ieşiţi peste hotare. Prudenţă, teamă de ridicol?

Joi, 30 iunie

Lucrez. Am pagini bune, pagini rele. Nici un program pentru vacanţă. Starea lui Bazil în continuare critică. Ies seara, după ore. Oraşul somnolează, au început concediile de vară. Beau o cafea la Capşa. Figuri necunoscute, multe scaune goale. Există o viaţă neştiută, dincolo de masa mea de lucru, o viaţă plină, veselă, inaccesibilă, misterioasă. O pizmuiesc, deşi mă oboseşte gândul să mă arunc în valuri.

Citesc „L'Opium des intelectuels" de Raymond Aron.

Marţi, 5 iulie

Azi terminat volumul (forma a doua). Mare uşurare. Dormit trei ore după-masa, în completă istovire.

Telefonat lui Hinoveanu. Dan-Ion Vlad n-a citit „Balul" încă, pleacă în concediu, ce mizerie! Noaptea – muzică „uşoară" (Vivaldi) în fotoliu, pe întuneric.

Vineri, 8 iulie

Citesc dactilograma lui „Filimon" Terzi mai are de bătut 60 de pagini. Text curat, puţine îndreptări, ici-colo.

Telefonează Tamaş. A apărut în „Orizont” recenzia la volumul lui de documente, e încântat. Lungă discuţie cu Mitru. L-au vizitat doi medici, i-au dat curaj, a aprins speranţe. Are proiecte. Vocea îi tremură de o bizară emoţie nestăpânită. Stă să plângă.

Seara lucrând la masă, uşoară ameţeală, o tulburare stranie a sistemului nervos. Iau două drajeuri de Napoton, apoi mai bine.

Sâmbătă, 9 iulie

Pierd dimineaţa cu examenul „de treaptă”. Curtea liceului – inundată de părinţi sărmani, care-şi aşteaptă odraslele să iasă de la teză. Au luat cu ei boccele cu mâncare. Stau aşezaţi pe iarbă, lângă terenul unde se joacă fotbal. Anca, sosită de la şcoală, necăjită, susţine că „n-a făcut nimic” la teza de istorie.

Telefonează Gigi de la spital: s-a internat de două zile, răpus de friguri. Nu ştie ce să facă, e în *embarras*, peste vreo săptămână-două trebuie să plece în India. S-a certat cu Iuga, „e nebun”, exclamă.

Primesc din partea revistei „Indian Literature” o scrisoare prin care sunt anunţat că-mi vor expedia prin poştă zece extrase din numărul în care a apărut acum o lună „Fantezia”. Observ că indienii au un comportament mult mai stilat decât drăguţii noştri lucrători de prin redacţii.

Luni, 11 iunie

Termin de corectat dactilograma. „Filimon” e gata de plecare. Dumnezeu ştie ce soartă îl aşteaptă.

Îl duc la Otopeni pe Şuşelescu, are „treburi”. La întoarcere, opresc în centru, chiar în parcarea unde se ridica odinioară muzeul Simu. Beau o cafea la Lydo. Muzeul Simu a rămas în amintirea mea ca o imagine de templu antic în plină inimă a Capitalei.

Văzut cu Dan „Cowboy-ul de la miezul nopţii” de Schlesinger. Film remarcabil (pentru genul american). Excepţională interpretarea lui Dustin Hoffmann şi John Voigt.

Joi, 14 iulie

Se apropie concediul, plecarea. Nehotărâţi unde să mergem. Din cauza lipsei de benzină, trebuie să ne croim „traseul” cu circumspecţie şi înţelepciune. Oltenia, Moldova? În Deltă?

După-amiază, vizită la Mitru. Se lamentează, suferă cumplit. Clipe de cumpănă. Prezenţa lui îmi umple sufletul de milă. Vorbeşte numai despre boală, moarte.

Drum prin oraş. Nimic prin librării. A început canicula. Femeile aproape goale. „Yankeii” la Cinematecă, de Schlesinger. Lucrat la meserie, dar fără strălucirea „Cowboy-ului”.

Mă văd cu Duci şi Milică. Licitaţie până la miezul nopţii. Viaţă uşoară.

Luni, 18 iulie

Predau volumul la Editura „Sport-Turism”. Continui să figurez în planul de rezervă pe 1984 (anul lui Orwel!). Schimb vorbe cu Dănescu, Doina Gavrilă, Gi Damirescu, Florentin Popescu. A fost numit un nou şef de redacţie (îmi scapă numele)

sosit din lumea muzeisticii! Principiul rocadei: un şef e şef oriunde, şef să fie.

Trei ore în cimitirul Belu. Caut pentru a nu ştiu câta oară cavoul Mariei Suţu Cantacuzino, ce trebuie să se afle în „figurile" din preajma aleii principale. Nu-l găsesc. Mormântul lui Nicolae Filimon în continuare fără nume.

Văd cu Dănuţ un film cu Barbra Streissand şi Robert Redford. El – splendid, un Apollo blond, ea urâţică, săltăreaţă, veselă. Îmi aminteşte prin nu ştiu ce asociaţie trăsnită de figura cabalină a Ninei Cassian.

Miercuri, 20 iulie

Fac reparaţii la maşină (în *Service*). Hotărâm se ne începem concediul cu Râmnicul. Plecăm, probabil, sâmbătă. O gripă blândă bântuie prin casă. Înfrigurare.

Telefon de la Titel. Mă duc să-l văd cu Dan. Stăm în fotolii moi, comode. Cafele. Biroul lui de lucru, mic, intim, cu rafturi suprasaturate cu cărţi şi manuscrise. Primeşte telefoane de la Timişoara pentru o manifestaţie literară. Vorbeşte despre cartea la care tocmai scrie. Va aborda, susţine, modul baroc! Rosteşte cuvintele grăbit, gesticulează. Întreaga lui fiinţă inspiră forţă, vitalitate, simpatie.

Seara, în familie. Wist până la 11 noaptea, apoi singur. Mozart (concerte pentru pian). Fac planuri.

Vineri, 22 iulie

Gata de plecare. Revizie tehnică a maşinii. Tuşesc până la disperare, dar trebuie să pornim odată.

Rămas bun de la Mitru. L-au vizitat doi medici, i-au spus că are Parkinson. Descurajat. „Când vă întoarceţi?” mă întreabă cu vocea tremurată.

Drum la Uniunea Scriitorilor, caut la bibliotecă literatură pentru Dan. Din păcate, stau prost cu cărţile în engleză. De pildă, Becket – numai în franceză. Mă întâlnesc în hol cu Emil Manu (foarte amabil) şi Pituţ.

Citesc „Exclusa” de Pirandello. Prăfuită, în pofida temei – excepţionale.

Sâmbătă, 23 iulie

Bucureşti – Râmnicu Vâlcea – cinci ore! Pană de motor pe autostradă. Cornelia susţine că sâmbăta nu e o zi bună pentru plecat la drum. Ne instalăm în casa părintească, încăpătoare. Căldură mare.

Ies în oraş cu Dan. Zăvoiul, casa lui Pann, Capela. Vizită la preotul E. Nedelescu, în Traian. primire afectuoasă. Îi dau „scenariul” lui „Filimon” şi lista cu fotografiile care vor ilustra volumul. Părintele tot mai bătrân. Totuşi munceşte, e plin de viaţă, scrie.

Ancuţa face febră mare. Cornelia îngrijorată. Citesc corespondenţa lui Vasile Alecsandri, surprinzător de proaspătă, de incitantă.

Marţi, 26 iulie

Pelerinaj la cimitir. Comand, cu ajutorul preotului Nedelescu, lucrarea la mormintele părinţilor. Pe urmă, fac plinul la benzină cu „pile” (Lică), benzinăreasa alimentându-mi rezervorul în mare taină! Senin, timp splendid. Vizită la Costea Marinoiu, umplu un sac cu cărţi (între care Durrell, Borges şi alte

„rarităţi” pierdute prin hăţişurile librăriilor bucureştene). Constat cu o ruşine ipocrită că toate cumpărăturile, în Râmnic, sunt făcute pe furiş, în umbră, cu teama de a nu fi descoperit.

După-amiază la Călimăneşti. Mă văd cu Aurel Berbece, care-mi promite o cazare excelentă şi toate înlesnirile pentru sejurul viitor la Căciulata. Fugim apoi la Cozia. O oră cu familia Landauer, în „cură” la hotelul „Căciulata”. De aici, la mânăstire. Vedem muzeul, Oltul, Bolniţa. Ne reculegem în faţa sfintelor icoane. Se face seară. Apus de soare în munţi.

„Duios Anastasia trecea” de D.R. Popescu. Carte conjuncturală, ratată. Tema Antigonei în registru derizoriu. Ici-colo fulgurări din Faulkner.

Miercuri, 27 iulie

Zilele la Râmnic – odihnitoare. Trăiesc un *dolce far niente,* vegetez.

Plecăm la Ocne. Bisericile vechi, pe urmă Buridava. Profesorul Berciu – în plină activitate, fericit, tocmai descoperise două piese de valoare, între care o efigie (sau pandantiv?) din primul secol înainte de Christos, reprezentând figura unui bărbat buclat şi mustăcios. Ne dă detalii în legătură cu munca lui pe şantier. Preocupat, afabil. Urcăm (nu fără greutate) pe platoul superior al şantierului. Câţiva studenţi de la Istorie scormonesc pământul supravegheaţi de o muzeografă de la Râmnic. Căldură infernală.

După-amiază plimbare în Zăvoi. Ne dăm în leagăn cu copiii, ne prostim. De-a lungul râului. Nori albi pe cer. În zare, Petrişorul, Inăteştii. Acasă – wist până la miezul nopţii.

Joi, 28 iulie

9 dimineaţa. Ne îmbarcăm în Trabi. Oprim la Drăgăşani. Casa memorială Gib I. Mihăescu. Ne deschide nepoata scriitorului, fata profesorului Pavel. Nimic care să amintească atmosfera epocii („La Grandiflora"). Poate luneta, numai, prin asociaţie cu „Steaua fără nume". Ţintim Stăneştii. Văd pentru prima oară mânăstirea Manu, însoţiţi de preotul Popescu, brav slujitor al Crucii prin partea locului. Biserica, zidită de familia Brîncovenilor, frumoasă, zveltă, o bijuterie. Arhitectură echilibrată, încântătoare. Pictura îi aparţine meşterului Pârvu Mutu. Incinta sfântului lăcaş serveşte drept azil pentru bolnavii irecuperabili şi bătrâni. „Pensionarii", murdari şi trenţăroşi, foiesc prin curte, se scălâmbăie, behăie, mugesc, se ceartă cu glas tare. Zguduitor spectacol, ce-mi aminteşte de azilul schitului Sărăcineşti din Vâlcea. Biserica Buzeştilor e excepţională. Zăbovim o oră sub zidurile vechi, uitate de istorie, de oameni. Linişte desăvârşită. Basm.

Mergem la Slatina, găsim benzină (bucurie mare!). Hălăduim prin centru. Oraşul – tern, lipsit total de farmec, dacă n-ar fi colinele ce împrumută urbei o oarecare personalitate. Începe ploaia. Plouă cu găleata. Pornim spre sud. La Brâncoveni rămânem sub zidurile mânăstirii, porţile închise. De altminteri, lăcaşul în paragină. Pereţii căptuşiţi cu schele. Băiatul clopotarului, îmbrăcat în straie ţărăneşti, încearcă zadarnic să deschidă lacătele ferecate. Incinta mânăstirii slujeşte drept crescătorie de porcine. La numai 30 de kilometri depărtare, Stăpânul a făcut din Scorniceşti un „sat

folcloric”, bogat, înfloritor, căutat de mii de vilegiaturişti. Ultima escală la Caracal. Ploaia a încetat. Centrul oferă sindromul sistematizării proletare. Urbea aduce cu celelalte oraşe de câmpie vizitate: Turnu-Măgurele, Alexandria, Roşiori. Bem suc de fructe la o berărie. Parcul, clădirea „Teatrului Naţional”, frumoasă încă, dominând de pe o mică înălţime. Impresie agreabilă.

Doream să trecem prin Corabia, se înserează, începe iar să plouă, renunţăm. La şapte seara poposim în Râmnic. Garez maşina în curtea casei, e întuneric. Frânt de oboseală.

Vineri, 29 iulie

Ploaie torenţială, diluviu. Furtuna a făcut ravagii, a rupt copaci, a luat acoperişuri de pe case. Inundaţie pe Bulevard, în faţa Regimentului. Prăpăd. Suntem siliţi să stăm în casă. De altminteri toţi patru avem gripă.

Nu ştim spre ce tărâmuri să ne îndreptăm: spre vest, spre nord? Cornelia preferă, evident, Moldova. Hotărâm plecarea pentru marţi sau miercuri.

"Justine" de Durrell. Excelent scrisă.

Duminică, 31 iulie

Grădinărim toţi patru în cimitir. Smuls iarba, curăţit mormintele părinţilor, vopsit gărduţul din fier forjat. Copiii, harnici, cară buruienile cu o roabă improvizată. Vremea s-a îmblânzit. Apare soarele.

După-amiază – pe Capela. Urcăm poteca până sus, în vârf. De aici se vede Oltul şi lacul de acumulare. Pădurea miroase a cetină şi aer proaspăt. La întoarcere ne oprim o clipă la Episcopie. Slujbă de vecernie. Biserica pustie. Trei cerşetori în tindă. Cornelia se închină la icoane.

Luni, 1 august

Ultimele zile în Râmnic. Trec pe la Costea Marinoiu, cumpăr cărţi. Îl văd pe Lazăr. Râpeanu i-a promis că-i publică poeziile la "Eminescu". M-aş bucura, dar vorbele lui Valerică nu fac nici cât o ceapă degerată.

Tamaş mă îmbie să facem o incursiune la Govora. Oprim maşina la "răscruce", îl luăm pe popa Petre, ajungem pe la ora 11 la Băi. Popa ne arată ultimele sale descoperiri arheologice. Activ, vioi, tenace. Ne face cunoştinţă cu soţia profesorului Berciu. Govora a rămas încremenită în clişee de memorie: pavilionul băilor, grădina, hotelul Palas, hotelul Balneara.

Telefonat lui Vlad. Tocmai sosise din concediu. Îmi spune că a citit volumul, l-a "redactat". Urmează să-l predea în redacţie. Nu are observaţii de substanţă. Mă plimb o oră, singur, printre ruinele din centru. Începe ploaia. Intru în biserica Buna Vestire, mă închin în strană.

Marţi, 2 august

Timp bun pentru plecarea spre Capitală. Soare, temperatură moderată. Dar abia mâine am hotărât să mergem. Cumpărături din piaţă. Copiii plictisiţi la culme, vor schimbare.

La Govora cu Trabi, oprim la nenea Valerică. A îmbătrânit, începe să chelească. E cătrănit, nepotu-său a căzut la examenul de admitere la facultate. Munceşte încă în gospodărie. Ne arată vitele şi porcii şi ograda. La întoarcere, popas în faţa casei părinteşti, înstrăinată, în care mi-am petrecut vacanţele copilăriei. Uşoară tristeţe pasageră. Pădurea, defrişată, a crescut din nou. Alte păduri, alţi oameni. În sat, puzderie de case noi, curate, presărate de-a lungul drumului prăfos care se termină la mânăstire.

Noaptea, suvenirurile lui Ştefanelli despre Eminescu. Fade.

Miercuri, 3 august

Plecăm spre casă. Oprire la Piteşti, îl caut pe Sergiu Nicolaescu de la "Argeş", lipseşte. Drum fără "evenimente". În Albă totul bine. Desfacem (provizoriu) bagajele.

După-amiază, vizită la Anca. De faţă şi familia Iuga. Petrecere în toată regula. Pălăvrăgim. Iuga – simpatic, pus pe glume. S-a lăsat de băutură. Clişee, efemeride din îndepărtata Indie. Gigi în emoţiile plecării, peste o săptămână zboară iar spre Delhi. Rămânem până la 12 noaptea. Întoarcerea acasă cu taxiul.

Vorbit cu Nadia, Bazil – ceva mai bine. Mare uşurare.

Sâmbătă, 6 august

Ieri, drumul Bucureşti - Suceava - Dorohoi în şapte ore, după o cursă infernală. Ne instalăm în casa bătrânească a socrilor. Răcoare, tihnă.

Descindere în centru. Oraşul pustiit, agonizează. Găsesc la librărie corespondenţa lui Arghezi editată de Barbu Cioculescu. Penurie de medicamente. Lipsesc din urbe cele mai căutate articole de uz obişnuit, de pildă plicurile pentru corespondenţă. Dezastrul economic se simte aici mai lesne decât la "centru". Caut disperat benzină, suntem realmente sechestraţi în satul paşnic din nordul ţării.

Seara mă vizitează Avram Lupu, colegul meu de cancelarie. Luăm cina împreună. Blasfemăm regimul.

Luni, 8 august

Plouă de două zile. Frig, descărcări electrice. Scenariu biblic. Suntem blocaţi în casă, citesc în pat, acoperit cu o plapumă "moldovenească". Corespondenţa lui Arghezi – delectantă. Insuportabil personajul.

Telefonează Mitru. Mimează veselia dar simt că nu e în regulă cu sănătatea. Îmi spune noutăţi din Capitală.

Miercuri, 10 august

În continuare ploaie. Frig de noiembrie. Lovit de o abulie paralizantă.

Găsesc benzină, după un telefon dat de Cornelia Dinei, la Iaşi, unde se află centrul de distribuţie a petrolului în regiune.

Jucăm pinacle în familie. Vacanţă idioată. Început de gripă.

Sâmbătă, 13 august

Incursiune cu maşina la Hudeşti, luăm miere. Îmi amintesc de ultima descindere aici, cu ani în urmă, când am băut vin alb şi tare sub bolta preotului Cazacincu, în grădină. Părintele, între timp, s-a stins din viaţă şi a trecut de partea cealaltă a drumului, în micul ţintirim sătesc.

Cu Dan prin centru. La librărie (nici o noutate), apoi la Sf. Nicolae (pelerinajul anual obişnuit). Începe ploaia. Acasă, vizitele rudelor, istovitoare, agasante.

Citesc Borges. Bizară lectura argentinianului în mediul acesta rustic, de cap de ţară...

Luni, 15 august

Sfânta Maria Mare (ziua soacră-mi). Fugim cu Trabi la mânăstirea Gorovei. Puhoi de lume, nu putem intra la slujbă, lăcaşul arhiplin. Maşini, căruţe. Ţărănime. Timp rece. Luăm prânzul în pădure. Ne întoarcem seara.

Am hotărât plecarea pentru vineri. Prima escală – Iaşii. Mă aflu într-o deplină inactivitate intelectuală. Stare de prostire. Citesc o carte despre Goya de Lundquist.

Marţi, 16 august

"Excursie" la Suceava. Biserici, librării. E vorba să se înfiinţeze o somptuoasă "casă a cărţii". Oraşul se pregăteşte pentru "marea sărbătoare". Intrăm în ctitoria Răreşoaiei. Îl întâlnim aici, ca şi anul trecut, pe Ion Grigore, cățărat pe schele. Îl strig, coboară. Ne invită în altar, unde pictura e aproape gata. Grigore, prietenos, afabil. Privire hieratică, albastră, de o mare frumuseţe. Aşa cum ni se înfăţişează, înveşmântat într-un halat murdar, pare un muncitor zidar, cum se găsesc cu sutele pe şantiere. Promisiuni de revedere în Capitală.

Drum până la Zamca, apoi acasă. Ajungem pe întuneric. Copiii osteniţi dar veseli. Telefonat lui Mitru. Necaz în casă, soţia a făcut entorsă la un picior.

Vineri, 19 august

Plecăm spre Iaşi. Oprire la Hârlău (curtea domnească, bisericile) şi Târgu Frumos. Timp minunat. Suntem în Iaşi la două după-masa. Obţinem un apartament în centrul urbei, la hotel Traian, unde am locuit pe vremuri cu Hušvková. Despachetăm în grabă, duş. Vizită (obligatorie) la rudele Corneliei (familiile Ungureanu şi Velceanu). Dulceţuri, plictiseală.

Seara hălăduim prin Iaşi. Mitropolia, Trei Ierarhi, biserica domnească Sf. Nicolae. Oraşul – mai frumos ca niciodată. Bat clopotele din cele patru puncte cardinale. Copiii – încântaţi, exultă.

Sâmbătă, 20 august

Lenevim până la 10 dimineaţa. Ieşim în piaţă. Soare. Spre deosebire de alte mai oraşe, Iaşul a suferit mult mai puţin din cauza demolărilor. Clădirile mai importante din centru au fost păstrate. S-a conservat şi aerul vetust, molcom şi boieresc – *fin de siècle*. Vizităm bisericile Golia, Bărboi (închisă), Armenească, Sf. Ioan Zlataust, Cetăţuia şi Galata. La Galata ajungem în amurg. Suntem primiţi de bunul părinte Căciuleanu şi

invitaţi în casa parohială. O maică ne serveşte cu miere şi apă din fântână. Părintelui îi place să vorbească, să se audă. Ne dă detalii (cunoscute) despre istoria locurilor. La plecare, vedere panoramică a Iaşilor, e seară, mii de lumini aprinse, feerie.

Duminică, 21 august

Continuăm "stagiunea" ieşeană cu vizitarea palatului Culturii: muzeul de istorie, de artă, etnografic. Dintre ele, doar galeria de artă românească îmi trezeşte interesul. Bine reprezentaţi sunt Grigorescu, Luchian, Tonitza, Pallady şi alţi câţiva maeştri din "seria" interbelică. Muzeul de istorie – costisitor, pretenţios dar artificial. Expunere propagandistă.

Vizităm casele memoriale Varlaam, Otilia Cazimir, Codreanu, Kogălniceanu, Pogor. Văd pentru prima oară casa Sadoveanu din Copou. Modestă (pentru „dimensiunile" maestrului), poziţia, însă, încântătoare. Au locuit aici Kogălniceanu şi Enescu (în timpul primului război). Copoul – o minune.

După-amiază, incursiune la cimitirul Eternitatea: Creangă, N. Gane, Kogălniceanu, Conta, Cobălcescu. Mormintele maeştrilor – în părăsire. „Ograda" lui Kogălniceanu năpădită de flori sălbatice şi bălării.

Noaptea – ploaie torenţială, piatră.

Luni, 22 august

Ultima zi la Iaşi. Plimbare prin oraşul viselor copilăriei mele („La Medeleni", de pildă). Urcăm pentru a treia oară pe Copou, unde s-a amenajat (într-o baracă) o expoziţie de ediţii din opera lui Eminescu, aparţinând unui pasionat admirator şi colecţionar de carte rară, Grumăzescu. Copoul plin de lume, ca la

petrecerile populare. Un difuzor enorm transmite muzică „uşoară”. Studenţi, studente. Pe o alee, Octavian Cotescu şi Valeria Seciu îşi plimbă paşii unul lângă altul, tăcuţi, îngânduraţi, ca doi străini care s-au nimerit alături din întâmplare.

La întoarcere – în Păcurari, apoi pe Lăpuşneanu. Din nou la Trei Ierarhi. Bojdeuca lui Creangă închisă „pentru renovare”. Directorul adjunct al Teatrului Naţional ne pune la dispoziţie, amabil, o cabinieră, care ne arată foaierul, scena, culisele şi sala.

Iaşul noaptea. Toţi patru frânţi de oboseală. Jucăm pinacle până la ora 12.

Marţi, 23 august

Dimineaţa. Soare. Vreme rece. Plecăm spre Capitală. Oprire la Vaslui ca să vedem biserica domnească. Centrul oraşului – blocat de demonstraţia „oamenilor muncii”. Coloane de manifestanţi, pancarde cu lozinci, tablouri, care alegorice. Prin megafoane se transmite din Bucureşti entuziasmul nefericit al cetăţenilor aduşi cu sila la marea sărbătoare. Prânzim la iarbă verde lângă Bârlad. De aici, nu mai oprim decât acasă. Drum frumos, fără „evenimente”.

Telefonat lui Mitru. E trist, se simte rău. Anxietate. Promitem să-l vizităm cât mai curând în Vişinilor.

Joi, 25 august

De ieri, uşoară indispoziţie (gripă?). Triez, clasez corespondenţa, înghesuită în patru mari dosare de arhivă. Înghit un

kilogram de praf. Citesc la întâmplare rânduri mâzgălite cu 20 de ani în urmă. Nostalgii.

Vizită la Alexandru Mitru (cu Cornelia). Sărmanul meu prieten e într-o stare deplorabilă. Vorbeşte numai despre boală, medicamente, suferinţă. Înspăimântat. Prezenţa morţii îl obsedează.

Noaptea citit un tom din seria Maigret. Didacticism insuportabil. Genul *policier* nu mă interesează.

Sâmbătă, 27 august

Trecut prin cartierul Antim. Imagine apocaliptică. De la Uranus şi până jos, la mânăstire, mormane de moloz şi zidărie. Întreaga zonă devastată. Atâtea vile şi căsuţe încântătoare, ce au însemnat mai bine de un veac istoria vie a locurilor, azi la pământ. Din Schitul Maicilor n-a mai rămas decât biserica. Atelierele, chiliile au dispărut ca sub o vrajă blestemată. Prăpădul, însă, nu s-a încheiat. Buldozerele înaintează pas cu pas spre Rahova. În doi-trei ani, întreaga zonă nu va mai fi decât un vast deşert, pierdut în amintirea şubredă a oamenilor.

Mers cu Cornelia la familia Boicescu, pe Frumoasă. Ca întotdeauna, primire afectuoasă. Mii de atenţii. Cae, la 73 de ani, arată splendid. În casa lor am sentimentul straniu că *sunt liber*. Rămânem până la 10 noaptea.

Marţi, 30 august

Pierd şapte ore la liceul Sf. Sava pentru consfătuirile anuale ale cadrelor didactice. Lozinci, sloganuri, atmosferă de teroare. Nervi.

Veşti proaste: editurile au radiat 50 la sută din titlurile ce trebuiau să apară în 1984. Au fost retrase numeroase volume din tipografie. Îngrijorat de soarta „Balului", telefonez lui Hinoveanu. Mă asigură că „Balul" „pleacă la tipar" (deci, n-a plecat!). A fost împins în planul pe 1984, va apărea, probabil, în ianuarie. „La urma urmei, zice, ce diferenţă e între decembrie şi ianuarie?" Simplu.

Plimbare, după-masă, toţi patru, în parcul Carol. Pe lac cu barca. Ultimele zile ale verii. Ancuţa fericită, o înnebuneşte apa. Bem limonadă colorată la un bar infect din preajma lacului. Cad frunzele. Apus de soare.

Miercuri, 31 august

La şcoală. Contactul cu colegii. Mai toţi bronzaţi. Nici un entuziasm în ajunul începutului de an. Sunt pus (de directoare) să întocmesc darea de seamă pe anul expirat.

Mă deplasez la Editura „Sport-Turism". Parchez cu greu, pe o stradă lăturalnică (pe Conta – imposibil de parcat). Doina Gavrilă mă anunţă că am fost scos (cu „Filimon") din planul pe 1984. Arié Matache, spune Doina, „m-a minimalizat" în faţa directorilor Editurii pentru a susţine rămânerea în plan a unui prieten. M-a apărat, în schimb, cu vehemenţă (!), Nicolae Ioana, cu care n-am relaţii de amiciţie. Cartea a fost expediată la referat extern. Nu mi se deconspiră referentul. Eu îl propusesem pe Ovidiu Papadima, bun cunoscător al epocii.

Citesc „Rotonda" lui Valeriu Anania. Excelent scrisă.

Joi, 1 septembrie

Dau fuga la Editura „Cartea Românească”. Holul plin de scriitori de toate vârstele. Vorbesc în şoaptă. Un soi de electricitate străbate încăperea supraaglomerată. Aştept o oră, până soseşte Mărculescu. Îmi spune că am dispărut din planul Editurii. Reducerea de plan a fost decisă la Neptun (probabil între două băi de soare). Îi pare rău, fireşte. I-l predau pe „Filimon”. Promite să încerce să-l introducă în planul pe 1985.

De o săptămână am hematurie. Dureri în spate. Probabil, o litiază. Duci mă consiliază să fac o radiografie renală, nu crede că e nevoie de internare. Vacanţa mea frumoasă se sfârşeşte cu o puzderie de necazuri.

Noaptea, în fotoliu, cu lumina stinsă. Insomnie. Muzică de Mozart (*pianissimo*).

Sâmbătă, 3 septembrie

Dureri de spate, crize repetate de rinichi. Vorbesc cu Sandu, sosit recent de la Praga, miercuri îmi face radiografia. Nu pot lucra. Scriu două pagini la darea de seamă anuală a şcolii.

Telefonat lui Vlad. Volumul pleacă mâine în tipografie (întotdeauna „mâine”). Coperta, zice, e frumoasă (îmi face o descriere funambulescă). E executată de acelaşi grafician (Eustaţiu Gregorian) care a ilustrat „Marele şlem”.

Ne vizitează Gică, sosit în delegaţie de la Hunedoara. Pălăvrăgim până la 1 noaptea. În preajma lui mă apropii ca prin miracol de anii fericiţi când locuiam la Râmnic, pe Bulevard, în casa generalului Bădescu.

„Exil pe-o boabă de piper” de M. Dinescu. Dezamăgire. Poetul începe să se autopastişeze.

Luni, 5 septembrie

Examene de corigenţă. Elevi cretini. Figura lor stupidă, căutând în gol, sperând să se coboare graţia asupra lor. Nervos la culme.

Pornim în vizită la vechiul meu coleg de facultate, Iulică Poleacu. Parchez maşina pe o străduţă îngustă (Pavel Tcacenco), în Vatra Luminoasă. Primire afectuoasă, efuzii. Nu ne-am văzut de ani de zile. Doina, bolnavă, încearcă să-şi arate pe cât îi stă în putinţă bucuria că ne vede. Iulică, încă tânăr, şi-a confecţionat un cap de împărat roman, cu părul pieptănat breton pe frunte. Face naveta zilnic la Fundulea. Vorbim despre colegi, despre teroarea ultimilor ani de facultate. Suntem trataţi cu vin, producţie proprie. Drăguţi, foarte drăguţi... Iulică, mintea cea mai limpede şi mai speculativă din seria noastră, în loc să ţină cursuri despre Heidegger şi Husserl studenţilor de la filosofie, conduce un laborator de cercetări porcine la Fundulea. Şi asta, numai din pricină că tatăl Doinei, chiabur, făcuse câţiva ani buni de închisoare.

Mitru e radiat din plan la „Scrisul Românesc”. Se plânge, vocea îi tremură la telefon. Lucrez la „Dare” până la unu noaptea. Rameau, Vivaldi.

Miercuri, 7 septembrie

Radiografie renală la policlinica Titan. Tăifăsuiesc cu Sandu. Afabil, superior ironic. Mâine – rezultatul. În antecameră aşteaptă 7-8 bolnavi, scheletici, figuri de lumpen (mai degrabă de ţărani depeizaţi).

Vizită, cu Cornelia şi Ancuţa, la Bolintineanu. Apartament modest, de bloc (pe Cale). Un câine negru şi lăţos se lăfăie într-un fotoliu. Repet, de fapt, o scenă pe care am mai jucat-o o dată, cu câţiva ani în urmă, când l-am adus aici pe Dan. Profesorul acceptă să ne mediteze fata la franceză.

Îi pune câteva întrebări de formă Ancăi, e satisfăcut. De lunea viitoare încep „colaborarea”.

Seara sosesc la noi Milică Măgureanu şi Duci. Licitaţie. Milică ne spune ultimele bancuri cu Bulă. Îl tatonez pe Duci în legătură cu o eventuală pensionare medicală.

Sâmbătă, 10 septembrie

Iau radiografia de la Sandu Olănescu. Fug la „Panduri”. Mă vede doctorul Momiceanu (coadă trei ore). Am două pietre de mărimea unor boabe de fasole în rinichiul drept, într-o poziţie care, deocamdată, nu necesită o operaţie. Dacă hematuria nu încetează, va trebui să fac investigaţii mai complexe. Oricum, obligatorie o urografie. Momi (cum îi spuneam pe vremuri) nu şi-a mai amintit de mine. De altfel, trec zilnic zeci de pacienţi prin mâna lui. A albit, tendinţă de îngrăşare. Îmbătrânim.

Citesc „Autobiografia” lui Anderson. În afara cantităţii impresionante de informaţii (despre o ţară complet necunoscută) şi a simplităţii cuceritoare a povestirii, nimic deosebit.

Duminică, 11 septembrie

Drum până la Râmnic, toţi patru, cu Trabantul, ca să rezolv problema locuinţei în eventualitatea unei demolări (posibil iminente). Merg la „Arhive”. Tamaş în vervă, primire boierească, s-a deplasat aici, la ora 10, deşi e liber (fiind duminică). Îmi ascultă păsul. Promite că mă va ajuta să-mi cumpăr un apartament cu două camere, în rate, se va duce personal la generalul Andreescu. „Cam unde aţi vrea să staţi?” mă întreabă ca şi când întreaga urbe ar fi la dispoziţia mea, rămâne doar să fac un semn şi gata, voi primi pe dată apartamentul.

Plimbare prin oraş. Zona centrală (strada Traian), de la Liceu până la Tribunal, e un imens maidan murdar, dizgraţios, impudic. Oraşul vechi

dispare sistematic, felie cu felie, conform unui scenariu apocaliptic. Trec podul Râmnicului, văd Inăteştii, pelerinaj la cimitir. Plimbare (în premieră) în Ostroveni. Oraşul „nou", Palatul Tineretului. Mă întorc acasă pe o alee betonată de-a lungul Oltului. Apus de soare. Podul în construcţie. Macarale. Încet-încet se lasă întunericul.

Luni, 12 septembrie

Pierd patru ore prin birouri meschine, întunecoase, ca să elucidez problema demolărilor în zona gării. Aflu cu un oarecare coeficient de certitudine că strada mea nu intră în planul imediat de sistematizare. „Trei-patru ani puteţi fi sigur" mă linişteşte un arhitect, ce-mi pune în faţă harta Râmnicului cu zonele planificate a fi „reconstruite". Strădania mea de a cumpăra o locuinţă devine superfluă. Consiliu de familie cu Cornelia. Cădem de acord că e bine „să mai aşteptăm".

La „Orizont". Primire cordială. În birou, Bulacu şi Ioan Barbu. Stăm la taclale. Atingem subiecte delicate, cum ar fi cenzura. Bulacu – palid, slab, clorotic, ezitant, nu pare pregătit să ducă în spate funcţia de redactor-şef la o gazetă judeţeană.

După-amiază dau fuga la Călimăneşti. Oraşul, librăria, Ostrovul. Aprindem lumânări la Cozia. Ne întoarcem pe la Cozia Veche, trecând barajul şi abordând şoseaua de pe partea cealaltă a Oltului.

Marţi, 13 septembrie

Drum la Arhive. Îi predau lui Tamaş un teanc de acte şi corespondenţă de familie. Problema casei rămâne în suspensie. În vizită la Tamaş – Horia Nestorescu. Proiectul lui, de a elabora o enciclopedie a personalităţilor vâlcene.

Îl vizitez pe Purece, directorul Muzeului din Râmnic. Îi pun la dispoziţie acuarelele cu

autograful Mirei Simian, primite cu poşta din Honolulu de la Ştefan Banciu. Purece nu se arată impresionat de „danie”, dimpotrivă, priveşte acuarelele cu oarecare teamă. Îl deranjează faptul că Baciu pretinde o confirmare oficială de primire din partea conducerii Muzeului.

Cu Trabi pe drumul Olăneştilor. Îmi duc familia la sanatoriul „1 Mai”, apoi „la ape”. Pe jos până la izvorul 24. De aici, la vila Tătărescu, unde s-au făcut amenajări turistice. Restaurantul – gol. Bem bere (eu) şi pepsi-cola. Zi splendidă. Lumina slabă a amurgului, filtrată printre arborii cu frunza pârjolită de sosirea toamnei.

Miercuri, 14 septembrie

Plecăm la Bucureşti. La ora 12 suntem acasă. Mâine începe şcoala. Corvezi, planificări calendaristice. Vorbesc cu Sandu Olănescu pentru urografie, nu poate, zice, să mi-o facă la policlinica Titan, va încerca, în schimb, demersuri pe lângă nişte prieteni, doctori la spitalul clinic „Fundeni”. Sunt foarte deprimat. Dureri în spate. Stare generală proastă.

Telefonat lui Mitru. Anxios. Primeşte, zice, lovitură după lovitură. I-au apărut, recent, în maghiară, „Legendele Olimpului”. Venind spre casă, mă întâlnesc la Rond cu Tudor. Vesel, radios, suntem vecini! De o săptămână s-a mutat pe Slobozia, la două case depărtare de Bazil. Ce potrivealã a destinului, ca trei colegi de facultate să locuiască (după treizeci de ani!) atât de aproape, într-un oraş cu două milioane de locuitori!

Vineri, 16 septembrie

Ore la şcoală, apoi şedinţă până la patru după-masă. Zi îngrozitoare. Sandu a aranjat să fac urografia mâine la Fundeni. În consecinţă, nu mănânc nimic. Dar nu mi-e foame. Durerile din spate mă paralizează.

Ne vizitează după-masă familia Şuşelescu. Drăguţi. Şuşe ne povesteşte întâmplări din vremea când juca în *team*-ul naţional de volei (întâlnirile cu ruşii, memorabile). Stau până seara. După, rămân în cameră la mine, singur, pe întuneric. Muzică barocă. Insomnie.

Sâmbătă, 17 septembrie

Pierd patru ore la Fundeni pentru urografie. Aştept o vreme într-o încăpere mare, întunecoasă. Îmi ţine de urât Cornelia. Halate albe, discuţii oţioase, savante între doctori. Până la urmă urografia e ratată, clişeul nu e clar. „Reveniţi miercuri" îmi spune cu o uşurătate îngerească medicul care s-a ocupat de mine.

Rezolv corespondenţă. Practic, nu întreprind nimic. Citesc „Teatru" de Tudor (primit cu dedicaţie). Piesele sale îşi pierd din graţie când intră pe teritoriul dramei. Le lipseşte „dimensiunea tragică a existenţei". În comedie, însă, e excelent. Concesii (numeroase) făcute, din păcate, „vremurilor".

Marţi, 20 septembrie

Fac şapte ore cu elevii. Sleit de oboseală. Post negru pentru radiografia de mâine, la „Fundeni". Mă bântuie din nou ideea pensionării medicale. Dar cum? Trăim din zi în zi mai greu. Nu văd ieşire clară din impas.

Doina Gavrilă mă anunţă că Editura l-a dat pe „Filimon" la referat extern lui Cioculescu. Alegerea nu mă avantajează, bătrânul e pedant şi cârcotaş. Volumul se află în planul ferm pe anul 1985.

Nietzsche contra Wagner. Lectură delectabilă. Ore de respiraţie intelectuală. Deliciul „răutăţii" geniilor.

Miercuri, 21 septembrie

Ratez din nou urografia (clişeu defect). Sunt mort de foame. Disperare neagră. Tensionat la maximum. Chemat la telefon de Mitru, Ada Orleanu. Amicii încearcă să mă îmbărbăteze. Afecţiunea lor despotică mă oboseşte.

Vizită la Olac, prin zona Vatra Luminoasă. Apartament de bloc. O cameră curată („farmacie"), biblioteca, bibelourile, grafică, uleiuri pe perete. Îmi pune în faţă ilustraţiile la „Scufiţa Roşie" (excelente). Discuţie despre artă, literatură (Arghezi, Păunescu), viaţa literară. Deconectare după o zi stresantă. La plecare îmi dăruieşte un portret „cu barbă" în peniţă, lucrat cu o fineţe remarcabilă.

Scrisoare de la Anca, din Delhi. Între altele, îmi expediază ultimul număr din revista „Latinitas", în care e publicată „Doina" lui Eminescu în versiune română şi engleză.

Duminică, 25 septembrie

Plouă, frig. Bântuie toamna pe străzile îngheţate ale Bucureştilor.

Îi avem la prânz, ca oaspeţi, pe Rodica şi Nana. Drăguţe amândouă, ca două porţelanuri. După-amiază – criză severă de rinichi. O jumătate de oră am crezut că mor. Urmează o stare de plăcută letargie. Nu pot citi. Aştept cu îngrijorare urografia de poimâine. Singurul refugiu – muzica.

Luni, 26 septembrie

Ore de dimineaţă până seara. Mă întorc acasă complet extenuat. Seara iau sare amară pentru urografie. Slăbit cinci kilograme în ultimele zile. Această litiază (sau ce-o fi) îmi strică toate rosturile. Sunt stupid.

Telefonat lui Hinoveanu. M-a inclus în planul Editurii pe 1985 cu un roman! Cât despre „avansul" pentru „Bal", nici pomeneală.

„Frumoşii nebuni ai marilor oraşe" de Fănuş Neagu. Vorbărie. Îmi aminteşte de romanele de

serie ale lui Teodoreanu.

Marţi, 27 septembrie

După o noapte albă, chinuită de coşmare, merg cu Cornelia la Fundeni. Aştept să-mi vină rândul (patru ore) într-o cameră întunecoasă, neaerisită. În fine, urografia „iese bine”. Domnul Stelică, tehnicianul, susţine că pe fotografie nu se observă nici un calcul. Primeşte, ca de fiecare dată, „obolul”, cu o demnitate de baron. Fug cu urografia la „Panduri”. Îl prind pe Momiceanu înainte de plecare. Examinează „poza”. Îmi spune că, într-adevăr, „imaginea” e limpede, probabil că filmul făcut de Sandu Olănescu a avut defecte. Îmi prescrie medicamente (Rovatinex) şi-mi recomandă să revin la el peste o lună. Scăpat de spectrul operaţiei!

Doina Gavrilă: le-a venit de la Centrala Cărţii o notă cu scriitorii care sunt în planul pe 1985 cu două sau mai multe cărţi. Mă pune să optez. Optez, neavând ce face, pentru „Sport”.

Joi, 29 septembrie

Telefonează Delia Damirescu. A citit „cu poftă” „Povestirile de adormit Ancuţa”, sunt „nostime”, dar, din păcate, nu pot fi publicate, se adresează maturilor. „Vreo două-trei s-ar mai putea reţine”, cu unele modificări, fireşte. Vrea subiecte „de actualitate”. Refuz. Îi spun că vin să-mi iau volumul.

Vizită în Cotroceni la nenea Gică. Singur, Lilica e plecată. Îi dau „Istoria” lui Călinescu pentru a-i fi expediată lui Gabriel în California. Tăifăsuim o oră. Unchiu-meu, trecut de 75 de ani, e ceea ce se cheamă „un bătrân frumos”: memorie bună, inteligenţă, luciditate, ironie, spirit. E ultimul în viaţă dintre fraţii mamei. Mă roagă să vin mai des să-l văd. Se îmbracă, îşi pune pălăria, mă conduce până în bulevardul Elisabeta.

„România literară” îmi publică în numărul de astăzi o proză (cu fotografie) apărută cu concursul lui Sorin Titel. Citesc „Ceasul fără minutar” de Carson Mc Cullers. Dezamăgire.

Sâmbătă, 1 octombrie

Cinci ore cu elevii, apoi şedinţă (plec la „discuţii”). Frânt de oboseală.

Seara mă vizitează Duci şi Milică. Deschid vorbire despre pensionare. Pensionarea pe motive psihiatrice, îmi spune Duci, e dificilă. Necesită un circuit întreg de internări umilitoare, în medii „speciale”, promiscue. Va discuta problema cu amicul său de la spitalul nr. 9, doctorul Meiu. Oricum, un pas a fost făcut. M-aş mulţumi chiar şi cu un concediu de o lună...

Citesc Pavese până după miezul nopţii. Îi preiau nevrozele.

Duminică, 2 octombrie

„Excursie” cu familia Mitru la Ţigăneşti. Timp rece dar senin. Incinta mânăstirii sub povara toamnei. Ne închinăm în strană. Slujbă mare. La ieşire, de vorbă cu maica Hrisantia, fosta stareţă, prin bunăvoinţa căreia am scris aici „Zborul de probă”. Luăm prânzul în pădure, la iarbă verde (de fapt, uscată). Drum la Snagov. Pădurea, tristă, depopulată. Stăm două ore pe o bancă, la malul lacului. Răcoare, pescăruşi. Ne întoarcem pe întuneric. Luminile oraşului, în goana nebună a maşinii.

Studii despre antichitatea greacă de Dodds – foarte exacte, pe alocuri admirabile, seducătoare.

Miercuri, 5 octombrie

Frig, noaptea. Foc în casă. Proiecte pentru „hibernare” (Călimăneşti, Sovata?).

Sorin Titel în Albă. Voios, locvace. Vorbim despre „condiţia scriitorului”. Hulim regimul cu un

soi de disperare rece. E plin de planuri. Amicul din Olanda, zice, s-a interesat din nou de mine. A citit „Flamandul”, i-a plăcut, în schimb, mai mult „Duelul” (*de gustibus*...). Pe săptămâna viitoare pleacă în S.U.A.

Telefonează Hinoveanu. Au corectura întâi la „Bal”, nu ştie cum să mi-o trimită. „Ce-ar fi să dai o fugă până la noi?” îmi spune, şi simt că asta o să şi fac, orice întârziere amână apariţia cărţii.

Vineri, 7 octombrie

Drum la Craiova (cu acceleratul). Hinoveanu – în formă proastă, obosit. Reduceri drastice în planurile editoriale. „Scrisul” e în pragul falimentului. Umoare proastă în redacţie. Iau corectura. Textul, de 220 de pagini, a fost cules meschin, înghesuit, „la sânge”. Oricum, mă bucur. Cât mi-am dorit să văd această carte!

La „Ramuri” – lume multă. Discuţie în biroul lui Sorescu. Îmi cere zece pagini pentru „Ramuri” (din „Bal la Casa ofiţerilor”). Îl invit la mine acasă, într-o duminică, e de acord să vină, „vorbim la telefon în Capitală”, zice.

Trei ore prin centru până la sosirea acceleratului. Văd „Casa cărţii” (nici o noutate), Muzeul, parcul Romanescu. La 6 seara sunt acasă.

Luni, 10 octombrie

Lucrez la corectură „între ore”. Muncă grea, romanul e cules anapoda.

Telefonează Ninel Diaconescu, a încetat din viaţă Zoe Trancă. Îmi amintesc de anii când viitorul ei bărbat venea la facultate, seara, după cursuri, ca să o conducă la cantină. Zoe era pe atunci o frumuseţe. Cine şi-ar fi imaginat că insul cu nas proeminent şi haine ponosite, pe care n-ai fi dat doi bani, va ajunge nu după multă vreme să conducă secţia de literatură şi artă a Comitetului Central?

Drum până la Tudor, în Slobozia. Şi-a cumpărat o casă parter-etaj, cu curte. E încă „în mutare”. Icoane pe pereţi, de o mare expresivitate. Miroase a var proaspăt şi vopsele. În vizită la el un tip greţos, regizor, îmi închipui, cu care pune în scenă o comedie. Tacla, cafele. Se teme, evident, de demolare, stăm într-o zonă ameninţată, dar Dumnezeu e mare, poate-i plesneşte Şefului o venă, o arteră... Pufnim în râs, stupizi, ca după o glumă proastă.

Dureri de cap cumplite. „Jurnalul” lui Titu Maiorescu.

Marţi, 11 octombrie

Zice rece, înnorată. Ceremonia de înmormântare a Zoei Trancă la mânăstirea Mărcuţa din Pantelimon. Puzderie de limuzine. Biserica şi curtea pline, cei mai mulţi necunoscuţi. Câţiva colegi de facultate: Ramiro Torcătoru, Tudor, Zelinschi, Georgică Andreescu, Simona Patraulea, Done Sofia, Dobre Tinca, Ninel Diaconescu, Ariadna Matei, Lenuţa Ionescu. Trancă, în doliu mare, ne strânge mâna, pe rând, cu deferenţă. Batiste, lacrimi. Noi, colegii, ne privim cu oarecare uimire idioată, ne descoperim după atâta vreme bătrâni, zbârciţi, pleşuvi, obezi, loviţi de boli şi griji familiale. După ceremonie, ne risipim mai trişti decât venisem. Îl duc pe Tudor cu maşina până acasă.

Lucrat la corectură până la miezul nopţii. Muzică de Haendel.

Miercuri, 12 octombrie

Din nou drumul Craiovei. Las corectura în redacţie. Pierd patru ore ca să colaţionez exemplarul meu cu corectura Editurii. Hinoveanu lipseşte, e plecat la o şedinţă „de birou” (sau „comitet”). Tirajul „Balului” – 50 de mii de exemplare. Schimb câteva cuvinte cu Smeoreanu,

modest, sfiit, căruia urmează să-i apară o carte de poezie (debut).

Trec pe la „Ramuri”. Discuţie cu Romulus Diaconescu şi Dumitrache. Bârfim (cu ponderaţie) realităţile, există peste tot „realităţi”. Rămân cu ei până la ora trenului. Apoi la gară. O hală mare, rece, ca un uriaş acvariu. Trei ore cu rapidul până acasă.

„Jurnalul” lui Titu Maiorescu. Lectură delectantă. Maiorescu despre realităţile din ţara noastră, *astăzi*. Monumentală utopie!

Luni, 17 octombrie

Invitat de Iuga la Casa Scriitorilor. Sărbătorirea fastuoasă a „Luceafărului”. Etajul Casei plin de literatori şi activişti. Prezenţi mari demnitari, în frunte cu Petre Enache, secretar al comitetului Central, care îi înmânează lui Fruntelată decoraţia de circumstanţă. Foială. Lumea lui Barbu: Beniuc, D.R. Popescu, Balaci, N. Dragoş, Ungheanu, Mihnea Gheorghiu, N. Ciobanu, A. Riza. Îmbrăţişări, surâsuri, spiciuri encomiastice. Lipseşte cu desăvârşire echipa de la „România literară”, în afară de Ivaşcu, care rosteşte „cuvântul de salut” oficial. Şampanie, fursecuri. Atmosferă de contrafacere, de artificial. Mă simt străin. Golesc o cupă de licoare şi ies în stradă. Mă întorc pe jos acasă, pe Cale, apoi pe cheiul Dâmboviţei, până în Unirii.

Joi, 20 octombrie

Frig. Foc în toată casa. Coadă la casieria Uniunii pentru „colaborarea” de la „România literară”. Îl întâlnesc aici pe Bălănoiu, care mă invită „la un şpriţ”. Refuz, sunt cu maşina. Sărmanul, nu mai aude bine (din cauza, poate, a escapadei africane). Se apleacă spre interlocutor, lăsând să i se vadă calviţia din creştet. Schimb vorbe cu Alexandra Târziu şi Nelu Oancea.

A murit Guga. Sunt consternat. Nu avea nici 45 de ani...

Inspecţie în şcoală. Derută printre belferi. Dureri de cap îngrozitoare. Maiorescu.

Duminică, 23 octombrie

Îi aduc pe socri de la gară cu maşina. Cornelia fericită. După-amiază – febră. Dureri în gât, în toate articulaţiile, guturai. Iau biseptol etc.

Discuţie cu Duci despre pensionare. Reiterează promisiunea de a discuta cu Meiu, de la Spitalul 9. Nu-mi dă speranţe confortabile. Pensionarea m-ar elibera în parte de tribulaţiile vieţii sociale şi politice, mi-ar da mai multă libertate.

„Misterele din Udolphe” de Ann Radcliffe. Lectură dificilă, stil greoi.

Marţi, 25 octombrie

Duc boala pe picioare. Ore la şcoală, făcute cu dificultate, şedinţă, plictiseală, apoi acasă. Stare de ameţeală, greaţă. Urâtă gripă!

Îmi scrie Anca din New Delhi. Între altele, îmi cere un text pentru revista pe care o scoate în India, dar India e departe, acum, de mine, a intrat într-o istorie uitată, nebuloasă.

Citesc fără plăcere „Eu, Supremul” de Roa Bastos. Foarte politizată.

Miercuri, 26 octombrie

Pierd toată dimineaţa la Spitalul 9. Nebuni, femei isterice, demenţă. Intru la doctorul Meiu pe la ora 12. Îi expun pe scurt dorinţa mea de a mă pensiona pe caz de boală. Mă ascultă calm, distrat, abstras. Privire moartă. Până la urmă mare lucru n-am făcut. Am avansat doar în privinţa „informării”. Trebuie să o pornesc, îmi spune, de la dispensar şi policlinică, să trec apoi prin câteva concedii succesive, să mă internez la el (o lună

maximum), şi după aceea într-un sanatoriu. La însumarea a şase luni consecutive de concediu, voi apărea în faţa unei comisii medicale unde voi da examenul cel mare. Greu, foarte greu. Drum plin de umilinţe.

La Iuga, în „cabinetul" directorial al cinematografului „Capitol". Băiatul, în bună dispoziţie, jovial. Îmi dă abonamentul la Cinematecă. Pe masă, cărţi, pliante, manuscrise. Vorbim despre New Delhi, despre India.

Vineri, 28 octombrie

Fac prima tentativă de pensionare: mă duc la dispensarul de la Operetă. Aştept o oră în picioare, lume multă, nervi. Croiesc un plan de simulare, renunţ, mă apasă ridicolul situaţiei. Ies în stradă, fără să mai aştept să-mi vină rândul.

Telefonat Ada Orleanu, e fericită, „Eminescu" i-a dat drum liber cărţii după şase ani de aşteptare. La iniţiativa Editurii, coperta a patra expune texte „despre". Alături de Cioculescu, Valeriu Cristea şi Titel, voi figura şi eu cu un scurt text critic. Surprinzător e faptul că Anghelescu, care a triat „materialele", nu s-a încumetat să-mi şteargă numele, deşi i-ar fi stat la îndemână.

Ziua Ancuţei. Tort, invitaţii, tevatură.

Luni, 31 octombrie

Ploaie de toamnă. Frig. De serviciu la şcoală. Corectez extemporale. Brigadă de inspecţie de la Ministerul Învăţământului.

Fulga îmi trimite prin poştă „E noapte şi e frig, seniori" cu o dedicaţie rocambolescă. Întotdeauna fermecător de dulce, generalul. E o bună vreme de când nu l-am mai văzut.

Cu Ancuţa la „Farmecul discret al burgheziei" de Bunuel. Peliculă „de artă". Păcat că vine după capodoperele lui Antonioni şi Fellini. Sorin Titel a decolat spre S.U.A.

Miercuri, 2 noiembrie

Vizită la profesorul Petrescu de la Universitate. Stă într-o casă veche, în apropierea liceului Gh. Şincai. Suntem primiţi, eu şi Ancuţa, într-o cameră mizeră, întunecoasă, tixită cu cărţi şi manuscrise. Luăm loc. Cafele. Profesorul e în papuci de casă şi într-un halat jegos şi rupt la guler. Discutăm despre literatură, despre programele şcolare prea încărcate, despre organizarea defectuoasă a învăţământului. Din camera de alături se aude clămpănitul monoton al unui pian. Profesorul e de acord să o pregătească pe Ancuţa pentru admiterea în facultate cu condiţia ca fata „să citească". Fixăm tariful. Treabă neplăcută.

La şcoală. În timpul orei intră directoarea, se scuză că mă deranjează, e un „caz deosebit", fochistul nostru are „o criză", n-aş vrea să-l duc la un spital, sunt singurul profesor cu maşină? Îl duc, fireşte. Pe drum, bărbatul suferă îngrozitor, are un ulcer perforat, e la a doua criză. Opresc maşina în curtea spitalului Brâncovenesc. Îl transportăm la camera de gardă. Stau lângă el până îl văd doi medici. După un consult sumar se hotărăsc să-l opereze.

Joi, 3 noiembrie

Ore la şcoală, apoi dau fuga cu Trabantul la Casă. Intru în redacţia „Flacării" (pentru întâia oară). Foială, lume de hârtie. Ilie Purcaru mă aşteaptă într-un birou înghesuit, în care mai lucrează trei persoane. Dăm mâna, îmi zâmbeşte, privire insomniacă (cearcăne, ochi mari, pierduţi în ape). Îi expun pe scurt isprava cu mormântul lui Nicolae Filimon. „Scriu eu sau dumneavoastră?" mă întreabă. Îl rog să scrie el, e gazetar de meserie. Îi pun pe masă toată documentarea de la cimitir şi o scurtă prezentare a contenciosului. E mulţumit, nu mai avem ce să ne spunem, se ridică, mă conduce până la capătul culoarului.

Campania de pensionare. Abordez „Centrul de sănătate mintală” din strada Sf. Constantin, nu departe de biserica Sf. Anton. Trei-patru inşi la coadă, tineri, toţi „însoţiţi”. După trei ore de aşteptare intru. O sală mare, în fund biroul doctorului Puiu (50 de ani, chelie, figură „intelectuală”). Îmi ia un interogatoriu dezagreabil. Pare om de treabă. Îi spun „simptomele” (învăţate de la Duci): dureri de cap (reale), obsesii muzicale, astenie, insomnii severe etc. Îl simt suspicios, ironic. Îmi pune mii de întrebări capcană, mă descurc cu greu. Până la urmă îmi prescrie o reţetă cu şapte feluri de drajeuri şi îndemnul de a reveni la el peste o lună. Nici o zi concediu. Pierdere de vreme.

Sâmbătă, 5 noiembrie

Sărbătorirea absolvenţilor din seria 1973, la restaurantul de pe Şoseau Viilor. O masă mare, ghirlande, 50 de persoane, figuri necunoscute, ici-colo câte o fată de care îmi aduc aminte. Penibile aceste spectacole inevitabile: confesiuni jenante, suficienţă, infatuare, gafe, indiscreţii. Copiii de odinioară sunt astăzi medici, ingineri, profesori, ba chiar şi ofiţeri de Secu. Au doi sau trei copii! Vorbesc în gura mare. Şampanie, deghizament de veselie. Mă simt străin. În timp ce se servea desertul, mă furişez în hol, îmi iau paltonul, ies în stradă.

Mitru împlineşte astăzi 69 de ani. Discuţie dificilă (la telefon), e deprimat. Ar vrea să moară, îmi spune, şi cred că e sincer.

Nu pot lucra. Fac planuri. Mă preocupă problema delicată a pensionării. Muzică (Chopin).

Luni, 7 noiembrie

Din nou hematurie, dureri puternice în spate. Dau fuga la „Panduri”. E ora 10. Din păcate, doctorul Momiceanu lipseşte din spital, ratez ocazia să mă vadă „în timpul crizei”. În holul

policlinicii mă întâlnesc cu N. Ciobanu. Schimb câteva cuvinte cu el. E foarte îngrijorat, are o afecţiune la prostată, i-e frică să nu fie cancer. Aşteaptă să-l consulte Neagu, şeful clinicii. Pierdut prin lumea de bolnavi din hol, n-ar zice nimeni că insul pirpiriu şi insignifiant e critic şi redactor la o revistă literară. L-am întrebat de Guga. Îmi spune că a murit de o boală „lumească" (nu-mi spune care) contractată în Turcia. Posibil.

Drum prin oraş. Ger straşnic. Intru la expoziţia lui Done Stan de la Simeza. Expune acuarele cu temă animalieră, foarte ciudate, dar de o graţioasă coloristică. Intrăm în vorbă. Avem prieteni comuni: Hilohi, Olac, Mitru, căruia i-a ilustrat o carte. Mă invită la atelier, „să stăm în tihnă la taclale".

Joi, 10 noiembrie

Chinuit de litiaza renală. Teamă de infecţie. Plec dis-de-dimineaţă la „Panduri", îl prind pe Momiceanu. Îmi face o citoscopie extrem de dureroasă, umilitoare şi jenantă. Nu descoperă nimic „deosebit", nu poate pune un diagnostic. Să iau în continuare Rovatinex, să beau lichide multe. Obosit, scârbit de viaţă.

„Flacăra" publică sub semnătura I.P. o notă despre mormântul de la Belu al lui Nicolae Filimon. Purcaru a folosit materialul brut pe care i l-am pus la dispoziţie fără să aducă nici o contribuţie (nici măcar de stil!). Profesionalismul marilor reporteri...

Telefonat lui V. Carianopol. Bătrânul e bolnav şi sceptic. Ar vrea să moară, îmi spune. Ce i s-o fi întâmplat?

Văd „Roma" de Fellini. Film de montaj, ambiţios. Prea multă gălăgie. Când şi când secvenţe sclipitoare ce amintesc de „mâna" marelui maestru.

Duminică, 13 noiembrie

Bâlea îşi sărbătoreşte aniversarea în comuna unde soţia sa, cu 20 de ani mai tânără, e medic şi posedă un apartament „la bloc”. Plecăm de sâmbătă. În Trabant, pe lângă Cornelia, îi îmbarcăm pe Sică Bercescu şi Dorina Macarie. Drumul – frumos (pe undeva, în direcţia Bolintinului). Timp splendid, soare. Vizităm satul (biserică din secolul al 17-lea). Petrecerea începe seara. Suntem 32 de colegi (mai mulţi decât ne adunăm pe la consiliile profesorale) şi zece soţi „consorţi”. Se întinde masă mare în două camere. Vreo trei femei din sat servesc bucatele, îmbrăcate cu şorţuleţe de subretă. Taraf de lăutari. Toasturi. Băutură din belşug – de bună calitate. Chef ca la nuntă, chiote. Bâlea, emoţionat, îşi şterge lacrimile cu batista. Noaptea, sfârşiţi de oboseală, ghiftuiţi, suntem cazaţi la întâmplare prin apartamentele vecine.

La zece dimineaţă pornim spre Bucureşti. Pană de cauciuc, nervozitate. Cornelia – încântată de petrecere. Am sentimentul că am lipsit de-acasă o săptămână.

Marţi, 15 noiembrie

A nins de două palme. Ger cumplit (sub 10 grade minus). Ore de dimineaţă până seara. Din cauza frigului, intru în clasă încotoşmănat cu trei flanele şi cu cojocul gros de lână. Mă aşteaptă o iarnă păcătoasă. Cât voi mai rezista?

Telefonat Ada Orleanu. Volumul i-a plecat acum trei zile la tipar dar Editura (Râpeanu, Anghelescu) ne-au radiat, pe mine şi pe Sorin Titel, de pe coperta a patra, cu citate critice. Meschinărie.

La Cinemateca, în seria Fellini, „Amarcord”. Umor de calitate, fineţe, senzaţia că respiri în lumea bună a artei.

Joi, 17 noiembrie

Ger în continuare. Vreme de ianuarie. Fac orele la şcoală în mare silă (cu mânuşi în mână!).

Mă vizitează Hilohi şi Olac. Discuţie despre ultimele vernisaje. Hilohi ne relatează, cu hazul său inimitabil, aventuri din satele pe unde a pictat biserici. A terminat acum câteva zile biserica din Cintej (Arad). Olac, tăcut, cuminte, punctează cu un zâmbet o poantă, un cuvânt de spirit.

„Giulietta degli spiriti", film făcut parcă în joacă, de un artist de mare clasă. Impresie agreabilă (în sală frig!).

Duminică, 20 noiembrie

Paralizat din cauza frigului. Fac planuri disperate: plec sau nu plec la începutul lui ianuarie? Dacă nu plec, prin ce minune voi depăşi trei luni de şcoală, iarna? Mă aflu în pragul prăbuşirii, trăiesc din inerţie, îmi trebuie doar un şoc pentru a cădea. Un simplu brânci.

Rămân în casă. Vegetez. Citesc Canetti („Orbirea"). Muzică de Brahms până la 1 noaptea.

Miercuri, 23 noiembrie

Cu familia Bolintineanu la Casa Scriitorilor. Localul plin: Ioanichie Olteanu, Pucă, Jebeleanu, Ileana Mălăncioiu şi alţii pe care nu-i cunosc. Surprinzător, e linişte. Lipseşte Tudor George. Friptură, coniacuri, vin, cafele. Boli se află pentru prima oară aici, exultă, pune întrebări, îşi manifestă o bucurie infantilă. Vorbim de una-alta, insul nu are o conversaţie prea antrenantă. Plictiseală. La 9 seara ne întoarcem acasă.

Telefonează Lazăr. La începutul lui decembrie se vor organiza la Râmnic „manifestări cu cartea", n-aş vrea să vin? Doar gândul de a îngheţa în autobuz cinci ore mă îngrozeşte.

Văd „Clovnii" de Fellini. Documentar de mare rafinament artistic. Montaj de clasă.

Sâmbătă, 26 noiembrie

Ore la şcoală. Ger groaznic. În clase mai frig decât afară. Apar în ziare zilnic articole despre restricţiile la căldură. Am sentimentul că sunt prins într-o capcană, că n-am scăpare. Disperat.

Îl vizitez pe Sică Bercescu în garsoniera lui cochetă de la Dristor. Primire impecabilă. Bercescu e din familia ultimilor boieri adevăraţi care au supravieţuit ca prin minune regimului. Îmi împrumută integrala simfoniilor lui Beethoven. O soră a lui, soprană reputată în străinătate cu 10-15 ani în urmă, s-a întors în România (ce eroare!) ca să dea lecţii de canto tinerelor fete din noua aristocraţie comunistă.

Telefonează Costea Marinoiu. Mă invită la o întâlnire cu cititorii pe 8 decembrie, la Râmnic. Pun simfonia a opta de Beethoven (excelent înregistrată). Canetti – obsesiile lui morbide.

Miercuri, 30 noiembrie

Îl întâlnesc la Fond pe Trandafir, directorul Centralei Editoriale, coleg cu mine (cu un an în urmă) la Filosofie. Îmi arată o prietenie la urma urmei nejustificată. Vorbim de Zoe Trancă, e afectat de moartea prematură a fetei. „Treci într-o zi pe la Centrală, îmi spune, să mai schimbăm o vorbă."

Scrisoare lungă de la Tică. Frânturi din viaţa new yorkeză. Plecarea în State l-a zăpăcit de tot, a căpătat un soi de paranoia manifestată printr-o megalomanie agresivă. Proiecte literare, o expoziţie de icoane şi altele. Îmi cere 25 de „ilustrate de Crăciun" în schimbul dicţionarului Who's Who trimis din S.U.A.

Văd „Profesioniştii" („aventură") cu Lancaster şi Claudia Cardinale, regizat de Richard Brooks. Peliculă „curată", executată cu minuţie, purtând păcatele ştiute ale filmului de gen.

Joi, 1 decembrie

Terorizaţi de foame, frig şi lipsă cronică de bani. „Cum vom ieşi din iarnă?” e întrebarea ce ne-o punem zilnic.

Telefonează Mitru. E speriat că astăzi, la ora nouă seara, un ciclon devastator va mătura clădirile din Capitală (informaţie primită de la Val Gheorghiu). Evident, nu s-a întâmplat nimic. Psihoza lui se agravează. Şi-a închis ermetic toate geamurile, mă sfătuieşte să procedez la fel.

Ore la şcoală până seara. Imprim concertele pentru pian de Beethoven, mă apucă 4 dimineaţa.

Luni, 5 decembrie

Corectez teze. Ore la şcoală sub cojoc. Abandonez maşina din pricina zăpezii şi gheţuşului de pe şosele. Mă macină un frig interior, irepresibil.

S-au decernat premiile Academiei. Premiul de proză, la care fusesem nominalizat (pentru „Autoportret cu bască”) i s-a atribuit, pentru un volum de reportaje (!), lui Râpeanu...

Imprim sonatele lui Beethoven (pian). Sonata întâi, auzită de zeci de ori, în casa din Negel, interpretată de Cornelia Moţoc, pe vremea când eram student la medicină. O ştiu pe dinafară. Parcă a trecut de atunci un secol.

Marţi, 6 decembrie

Aseară, întors acasă după o zi dementă (opt ore cu elevii), aflu că a încetat din viaţă Al. Oprea. Rămân înmărmurit. Se spune că a murit asfixiat în baie (în varianta Ada Orleanu – doamna Streinu). Asasinat, moarte prin imprudenţă, sinucidere? Această din urmă ipoteză (sinuciderea) e de domeniul fanteziei. Oprea era un tip de luptător, tenace, inflexibil, dur (gen samurai), ce nu s-ar fi lăsat uşor sedus de ispitele înşelătoare ale lui Thanatos.

Revin la Centrul de sănătate mintală de pe Sf. Constantin. Aştept o oră. De rândul acesta doctorul Puiu mult mai prietenos. Îi spun pe şleau (ceea ce deja înţelesese) că vreau să mă pensionez, sunt obosit, nu pot să duc samarul mai departe. Zâmbeşte fin. Promite să-mi dea concediu în ianuarie şi, după, o recomandare pentru internarea în preventoriul ambulatoriu de pe lângă spitalul „Dr. Marinescu". Ne strângem mâna complice, ca după încheierea unei tranzacţii oneroase.

„Memoriile" lui Neruda, bine scrise. Se simte ici-colo lipsa de sinceritate. Noi, cei care am vieţuit sub comunism, am căpătat reflexe alergice la ideile de „stânga".

Vineri, 9 decembrie

Vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu, în Drumul Taberei. Locuieşte într-o garsonieră confortabilă şi luminoasă cu un balcon imens ce dă spre o benzinărie. Iau loc. O masă, birou, fotolii, rafturi cu cărţi, picturi de Gheaţă (cu care a fost prieten), pat cu tăblii în genul sfârşitului de secol. Întreaga cameră respiră un parfum de epocă. Doctorul e încântat că mă cunoaşte, a citit (de la profesorul Costeanu) „Memoria Râmnicului", e uluit (expresia lui) de forţa şi exactitatea cu care am reconstituit istoria urbei. Bătrânul (octogenar, se pare) e nepotul lui Oprea Dumitrescu, soţul Catincăi Pann, care se stabilise în Râmnic după moartea prematură a poetului. Cunoaşte Râmnicul de la începutul veacului casă cu casă. A locuit pe strada Ştirbei Vodă, la câţiva paşi de casa boierească în care a venit pe lume mama. Trataţie cu dulceaţă şi cafele. Mă simt bine. Pe acelaşi palier, într-un apartament vecin, stau cele trei surori ale lui Ştefănescu, toate octogenare. Mă roagă să mai vin la el să-l văd. „Avem atâtea să ne spunem!" îl aud în timp ce aştept să vină liftul.

Seara văd „Ameţeala" la Cinematecă. Un Hitchcock „clasic", făcut „la meserie". Frig în sală.

Duminică, 11 decembrie

Nehotărât dacă să plec sau nu la Căciulata (în ianuarie). Teze, extemporale, încheierea mediilor trimestriale.

Merg pentru prima oară în strada Slobozia, după accidentul cerebral al lui Bazil. Întâlnirea e cutremurătoare. Amicul meu, întins pe pat, răspunde rar şi şovăielnic la întrebări. Sunt clipe când dă semne că nu ştie cu cine conversează. L-am întrebat dacă doreşte să i-l aduc pe Tudor, tace. Figura lui îmi aminteşte de expresia lui Eminescu din fotografia cu mustaţă, de după revenirea din sanatoriul de la Ober-Döbling. Mă întorc acasă răvăşit. Rămân în cameră pe întuneric. Nu pot citi. Pun Bach (Concerte bradenburgice).

Marţi, 13 decembrie

Telefonează Mitru, a murit Nichita. Consternare. Vestea mă paralizează. Fac orele la şcoală buimac. La prânz aflu din ziare că s-a prăpădit şi Amza Pellea.

Drum până la Mitru cu Cornelia. Cină frugală. Mitru în dispoziţie mai bună decât în alte rânduri. Vorbeşte, totuşi, numai despre boală. A căpătat un facies de paralitic. Mă tem de o embolie. La întoarcere, tramvaiele blocate. Întuneric. Venim pe jos. Gheţuş, ger groaznic.

Joi, 15 decembrie

Luat de la Fond restanţa în contul „Anonimului Flamand” (cinci mii de lei). În schimb, acontul pentru „Bal” se amână pentru anul ’84. Decepţie. Am ajuns în pragul sărăciei. E pentru prima oară în ultimii 30 de ani când suferim realmente de lipsa banilor în casă. Pregătirea Ancuţei pentru facultate ne costă cât salariul meu pe o lună. Ce ne facem?

Dispariţia neaşteptată a lui Nichita mă marchează. Azi, înhumarea. Din cauza orelor la şcoală (până la 7 seara) nu pot merge. Dănuţ s-a dus la adunarea de doliu de la Casă. Scriitorime multă, lacrimi. Mă întorc acasă pe un ger cumplit. Pun muzică. Dureri de cap istovitoare.

Sâmbătă, 17 decembrie

Frig groaznic. Fac orele, în continuare, cu cojocul. Aştept sfârşitul şcolii ca o izbăvire. Nehotărât dacă să plec sau nu în ianuarie la Căciulata. Concedii fără plată nu se mai dau (conform unor reglementări recente). Debusolat.

Telefonează Zoe Boicescu. Sorin Titel, îmi spune, şi-a terminat sejurul american, se află acum în Anglia. Marin Sorescu a primit un premiu pentru poezie în Spania. Mă bucur.

Seara, în compania Virginiei Woolf ("Anii"). Concerte branderburgice etcetera.

Miercuri, 21 decembrie

Aprovizionări pentru Crăciun (sărace), repar magnetofonul, ore la şcoală – azi ultima zi. Trăiesc în vid. Ajung acasă zdrobit şi gol de gânduri.

Baciu îmi trimite, drăgălaş, din Honolulu, o poezie ce ţine loc, în stil american, de tradiţionalele urări pentru Crăciun. Corespondenţa mea cu el, puţină dar constantă, e strict supravegheată politic de ambii emitenţi. Ne luăm măsuri de prevedere. Poetul evită subiectele fierbinţi, temându-se să nu mă "înfunde" cu aserţiuni şi glume compromiţătoare.

Îmi cade în mână cartea "Aventuri din viaţa mea" de Henri Rochefort. Lectură agreabilă, facilă.

Duminică, 25 decembrie

Crăciunul. La prânz – familia Mitru. Benchetuim modest, mâncare cu măsură, restricţii la alcool. Îmbătrânim. Regret că n-a fost şi familia Boicescu, invitată la nepoţii Zoei. Ne amintim că

Mitru şi cu mine ne-am întâlnit întâia oară tot cu ocazia unui Crăciun, la Olăneşti, cu 16 ani în urmă.

Scrisoare de la Tică împreună cu trei fotografii recente. Pare bine "conservat". O poză îl arată chefuind cu un grup de prieteni în jurul unei mese în bună tradiţie românească.

Telefoane de felicitare: Carianopol, Papadima, Bulgăr. La urma urmei, triste, triste sărbători...

Marţi, 27 decembrie

Sunt în concediu. Un concediu al lenevirii. Fug până la Stăvăruş. Stă într-o vilă dichisită, în cartierul "Primăverii", la câţiva paşi de reşedinţa Şefului. Primire afectuoasă, cafele, whisky. Îi spun că Anca nu e mulţumită de "meditaţiile" lui Petrescu, îşi pierde vremea, insul e blazat, nu-şi dă silinţa. Stăvă mă ascultă cu oarecare mefienţă, e în derută, asta e situaţia, zice, n-avem ce face, profesorii de marcă nu dau meditaţii. În cameră (salon) e frig. Partidul a trasat o linie de democraţie netă, în privinţa distribuirii căldurii, între Putere şi prostime (chiar dacă aceasta aparţine "micii boierimi politice"). La plecare, mă conduce până la maşină.

Seara mă vizitează Sică Bercescu. Aduce discuri. Un om odihnitor, "de lume". Ascultăm colinde ("Madrigal"). Rămâne până la 9 seara. Singura persoană din Râmnic care mă felicită de sărbători – Corneliu Tamaş.

"Memoriile lui Hadrian" de Yourcenar. Prolixe.

Joi, 29 decembrie

Vremea în curs de încălzire. Plouă. Mă zbat între plictis şi indecizie. Telefonat la Căciulata, Berbece nu răspunde, închid. Spre seară sun din nou, renunţ. Plec sau nu plec? E prima oară, de ani

de zile, când n-am concediu fără plată. Mă aşteaptă un trimestru de boală, frig şi disperare.

Cu Mitru despre premiile Uniunii Scriitorilor. Acestea le repetă (în parte) pe cele ale Academiei (Râpeanu, Iorgulescu). Mafia premiilor funcţionează ca un organism de o perfecţiune rară.

Rămân până târziu în noapte. Insomnie. Mă îndeletnicesc cu Huxley ("Orb în Gaza").

Sâmbătă, 31 decembrie

Sfârşit de an sărac. Cozi nesfârşite. Lipsuri. Frig în casă. Ideologie, congrese, planuri cincinale. Scrisori din New York, Honolulu. Spaimă. Începe bătrâneţea.

1984

Duminică, 1 ianuarie

Petrecem revelionul în familie. Ţinem închis cu obstinaţie televizorul (programul, execrabil, abundă în elogii, pluguşoare, chiuituri, urări sinistre). Încă o cuvântare a Şefului ratată. La 12 noaptea deschidem o sticlă de şampanie. Pun muzică de Bach. Ne veselim în sărăcie şi speranţe.

Luni, 2 ianuarie

Toată familia în Vişinilor. Masă mare. Mitru în formă proastă. Se aude (întotdeauna e foarte bine informat) de o nouă „reformă" a învăţământului. Profesorii cu diplomă de inginer vor trece cu dosarul la fabrică, urmând ca orele la şcoală să fie retribuite pe statele de plată ale întreprinderilor. O primă consecinţă (gravă) pentru mine: schimbarea directoarei, femeie foarte cumsecade. Petrecerea – modestă. De la o vreme petrecerile noastre au devenit prilejuri de lamente. De altminteri, viaţa – tot mai insuportabilă. Trăim cu spaima unui mâine îndoielnic.

Miercuri, 4 ianuarie

Trec zilele (libere), nu întreprind nimic. Vizită la Cornelica, în Negel, apoi la Casa Scriitorilor ca să-mi vizez carnetul. La casierie, lume multă, e zi de plată a colaborărilor, literatorii aşteaptă în picioare să le vină rândul (Paul Anghel, Manolescu, Emil Manu, Violeta Zamfirescu). Nimic la librărie.

Prin centru. Mă opresc la Capşa. Localul – liniştit, 5-6 mese ocupate, se vorbeşte în şoaptă. Ferestrele ce dau spre Cale acoperite cu perdele groase. La o masă apropiată, un domn solemn – chelie şi mustaţă (aduce vag cu Ion Barbu) curtează o fată blondă, studentă, poate. De partea cealaltă a străzii – Sărindarul şi spaţiul vrăjit în care, pe vremuri, un moş nebun, cu părul alb, vâlvoi, te îmbia să admiri pentru un leu, printr-o lunetă, bolta înstelată.

Acasă, în fotoliu. Citesc filosofie presocratică (Anaximene, Anaximandru).

Sâmbătă, 7 ianuarie

Început de gripă. Aspirină, ceaiuri fierbinţi. Stare de somnolenţă. Incapacitate de a încropi proiecte. E primul an din ultimele două decenii când nu plec „să lucrez” în Vâlcea (sau aiurea, la Sovata).

Ne vizitează Hilohi cu soaţa. Bem un pahar de noul an. Discuţiile noastre de altădată, vii, interesante, „nu se mai leagă”. De parcă ne-am fi spus, cu timpul, tot ce aveam de spus, cuvintele, tocite, nu mai exprimă decât banalitatea răului cotidian. Hulim regimul. Un fel de defulare becisnică, neputincioasă.

„Mort à crédit”, împrumutată de la Ştefănescu. Acum câteva zile, în standurile librăriilor, traducerea romanului în româneşte. Coincidenţă!

Miercuri, 11 ianuarie

Ceva mai bine. Vegetez. *Nu pot gândi*. Telefonează directoarea, sunt chemat la şcoală, le trebuie „un material”. Refuz. Le spun că sunt bolnav (ceea ce e purul adevăr). Prudentă, directoarea nu insistă. De altminteri, sunt sătul să fac materiale, referate, dări de seamă etc. *Sătul*.

Am slugărit destul în şcoală. Pot să mă dea afară. N-au decât.

Citesc Céline. Ciudată carte! Fascinantă.

Marţi, 17 ianuarie

Peste trei zile împlinesc o lună de când sunt în vacanţă. N-am lucrat nimic. Această lungă inactivitate mă oboseşte îngrozitor. Trăiesc în inerţie. Aştept o *dezlegare*. Aştept.

Pe bulevardele din centru. Soare. Cişmigiul – iarna. Ici-colo câte un moş citindu-şi ziarul, moţăind pe o bancă. Un fotograf îşi freacă mâinile îngheţate. N-are clienţi, e singur. Mă plimb o oră pe aleile îngheţate. Ies din grădină tocmai de partea cealaltă, la Schitu Măgureanu. Biserica pustie. Aprind o lumânare în strană.

Joi, 19 ianuarie

Reiau lectura „Cvartetelor din Alexandria” („Mountolive”). În casă cald. N-am poftă să-mi fac planificările calendaristice. E îndeletnicirea cea mai dezgustătoare cu putinţă. Am sentimentul sportivului de performanţă ajuns la vârsta când e silit să se retragă din activitatea competiţională.

Vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Pe masă, cana cu cafea fierbinte şi un păhărel cu vişinată. Îşi frânge mâinile, e în vervă. Amintiri din „epoca pariziană” când a lucrat la marile spitale din Paris („Salpetrière”). Ucenicia la doctorul I. Cantacuzino, a cărui fotografie înrămată e expusă pe un scrin din lemn sculptat. Mici aventuri sentimentale (în genul celor imaginate în „Autoportret cu bască”). Vorbeşte repede, incontinent şi agitat. Simpatic. Atent la fiecare gest al meu. Joc rolul de receptor fidel, de confident. Întreaga tinereţe a lui se desfăşoară prin faţa mea în mici secvenţe cinematografice. E un

spectacol. Când dau să plec, proteste, rugăminţi de a trece cât mai des să-l văd.

Acasă. Un frig cumplit prin toate mădularele. Citesc nuvele de John Cheever. Beethoven (cvartete).

Duminică, 22 ianuarie

Veşti rele de la Hunedoara. Soacră-mea a paralizat azi-noapte. Cornelia foarte afectată. Dă telefoane pentru suplinire, îşi pregăteşte o valiză mică, o duc la gară. Copiii – înmărmuriţi. Bătrâna era în putere, muncea, făcea gospodărie.

Aflu că la şcoală e furtună. Profesorii care predau tehnologie au fost zvârliţi în întreprinderi. Nu se cunoaşte exact statutul lor didactic. E o debandadă ruşinoasă. Panică. Nesiguranţă.

Vorbit cu Mitru. Ceva mai tonic. Mi-e drag de el. Prezenţa bolii lui chinuitoare mă întristează. E printre ultimii mei prieteni rămaşi în viaţă.

Luni, 23 ianuarie

Telefonează Cornelia de la Hunedoara. Mama a trecut azi-noapte în lumea celor drepţi. Poimâine plec la înmormântare.

Ore la şcoală. Atmosferă de mare tensiune. Douăzeci de profesori trebuie să părăsească liceul în urma noului decret de lege. Adică, jumătate din cadrele didactice. Pare incredibil! Stare de prostraţie generală. O ură cruntă mocneşte liniştit în oameni. Orarul, programa şcolii, planificările sunt date peste cap. Am sentimentul unui naufragiat ce a nimerit pe o insulă ostilă. Îl rog pe colonelul Seuchea să mă suplinească două zile. Afară plouă cu găleata.

Miercuri, 25 ianuarie

Vreme urâtă, ploaie. Călătoresc spre Hunedoara cu Dan şi Nică Ursuleanu. Compartimentul – rece. Oprim în câmp, întârziere mare. Ajungem la Simeria la şase seara.

Apartamentul lui Fănică plin de lume, lume şi pe scări. Adevărat pelerinaj. Abia pătrund în casă. Uzinari, vecini, figuri necunoscute. În camera cea mică, bătrâna întinsă pe o masă, palidă. E de o frumuseţe stranie, cum n-a fost niciodată. Miros de ceară. Cornelia în mare doliu, răvăşită. Se vorbeşte în şoaptă.

Suntem cazaţi la Gică, în blocul de alături. Casa ticsită. Tăifăsuiesc cu frate-meu până la 2 noaptea. Necazurile lui: salariu mic, şedinţe, tensiune, muncă de noapte, stupiditatea şefilor, Securitatea din uzină. Indisciplina „oamenilor muncii”. La urma urmei, îi spun, de ce ar fi oamenii disciplinaţi?

Joi, 26 ianuarie

Dimineaţa ies în oraş cu Dan. Vedem castelul. Oraşul – murdar, mucegăit. Bilete la acceleratul de întoarcere acasă. Nimic de interes în librărie.

Ceremonia funerară în casa lui Fănică. Slujbă lungă, după tipicul vechi. Cortegiul pleacă apoi spre cimitir (cinci kilometri). Ninsoare, lapoviţă. Pe drum, noroi până la gleznă (port pantofi). Fanfară militară. Opriri interminabile, sunt frânt de oboseală, ud până la piele. La cimitir o nouă slujbă, oraţii. Sărmana soacră-mea, sunt sigur, nu şi-ar fi dorit o asemenea înhumare istovitoare. La ora 15, prânz de pomenire la cantina Combinatului. O sută de persoane. Vulg. Serviciu standard, obişnuit la „întrunirile colegiale”: antreuri din belşug, fripturi, salată, lichior (!) şi bere. La şase seara – acasă. Schimbăm cuvinte triste. Biata Cornelia, cât e

de distrusă! Bagajele, apoi la gară. Ne duce Gică în Dacia lui hodorogită.

Vineri, 27 ianuarie

Cad, dimineaţa, la şcoală, pe ore multe. Apoi şedinţă. Mă întorc acasă seara, zdrobit. Bun de nimic.

Colega mea, Doamna Clujeanu, l-a frecventat pe psihiatrul Puiu, e om de treabă, zice, i-a dat concediu fără fasoane. Tot el i-a dat recomandare pentru sanatoriul de la Predeal. N-am dispoziţie, însă, să iau o hotărâre atât de importantă. Basculez.

Citesc în premieră Queffélec („Marea plecare"). Fad.

Luni, 30 ianuarie

Ore la şcoală. Cumpărături, la piaţă, cu Cornelia. Planificări calendaristice. M-am hotărât să-mi iau concediu medical de miercuri. Trec zilele degeaba. Trăiesc pe credit.

Mă delectez cu Psalmii după Dosoftei. Lectură încântătoare. Notez pasaje, i le citesc lui Dan. Avea momente de mare inspiraţie, bătrânul...

Marţi, 31 ianuarie

Îmi iau inima în dinţi şi abordez „Laboratorul de sănătate mintală" de pe Sf. Constantin. Primit de doctorul Puiu cu un neaşteptat entuziasm. Îmi scot paltonul. A citit „Autoportret cu bască", mă acoperă de laude şi asigurări „de sprijin". Îmi dă, într-adevăr, concediu 9 zile, cu o prelungire de încă 6 şi recomandare de internare, în continuare, la sanatoriul din Predeal. După încheierea formalităţilor (concediu, reţete), mă ţine încă o oră la taclale. Îl interesează „cum am scris romanul",

dacă i-am cunoscut aievea pe eroi, cine e în realitate pictorul, când am văzut Parisul („Chiar nu aţi fost acolo?”) şi altele. Cultura doctorului – discutabilă. Mărturiseşte că e în comisia de pensionare pe sector. Ne despărţim „mari prieteni”. Se pare că Dumnezeu mi-a dat o şansă.

„Melmoth rătăcitorul” de Maturin. Roman de „serie neagră”, scris cu mână sigură şi o eleganţă franţuzească.

Miercuri, 1 februarie

Pierd două ore la Miliţie (în Mărăşeşti) ca să obţin o hârtiuţă ce-mi conferă dreptul să folosesc maşina de scris pe care o am de zece ani. Suntem ţinuţi în frig, într-o încăpere aglomerată, cu ciment pe jos. Bat declaraţia de zece ori (!) şi două texte idioate despre marasmul economiei ţărilor occidentale. Ce mizerie!

Cornelia face pomenire la Ghencea pentru tanti Aglăiţa. Ninsoare, ger cumplit. Un preot cu obrajii vineţi citeşte în grabă texte dintr-o carte jerpelită. Opt-zece persoane (familia şi doamna Smadu, vecina de la demisol). Puhoi de cerşetoare cu sacoşe pline. Trec corbi, în roată, deasupra cimitirului. Nefericit spectacol!

Citesc, din curiozitate, proze de Dongorozi (profesorul lui Mitru de la colegiul „Carol” din Craiova). Prolix. O schiţă („Cum s-a despărţit tanti Veronica”) – notabilă.

Sâmbătă, 4 februarie

Gripă. Febră mare. Ca simptomatologie repet viroza de la Delhi. Antibiotice. Citesc, între puseuri de temperatură, cartea lui Zimmer despre India, excelentă. Telefoane repetate de la Mitru, îngrijorat.

Miercuri, 8 februarie

Ieri, prima zi când m-am sculat din pat (un sfert de oră). Ameţit de boală. A trecut Duci să mă vadă. E optimist, ca întotdeauna, mă încurajează. Cornelia mi-a prelungit concediul de boală, la Puiu, cu şapte zile (astenie). Promite să mă ajute mai departe.

Parcurg „Jurnalul" lui Rebreanu (volumul întâi). La 14 ani, paralizat la pat de un reumatism anchilozant, descurajat, pierdut, citeam pentru întâia oară o carte de Rebreanu („Ion"). Eram extaziat. Îmi amintesc şi astăzi *mirosul* cărţii, miros ciudat, de mucegai. Rebreanu se află încorporat, cumva, în destinul meu.

Vineri, 10 februarie

La pat, în continuare. Opt zile de nesfârşit calvar. „Jurnalul" lui Rebreanu. Mă simt apropiat de el în neistovita încrâncenare de a scrie. Am sentimentul, adesea, că-mi calchiază gândurile, că scrie folosin-du-se de mâna mea. În schimb, maestrul mult mai ambiţios ca mine: dorinţa de a domina, de a conduce, de a parveni pe scena vieţii sociale (evidentă în fiecare rând pe care-l scrie).

Telefonează Mitru. A lucrat de dimineaţă până seara cu redactora de la „Junimea" pentru definitivarea cărţii („Făt Frumos"). Epuizat dar fericit. E ultimul său text netipărit. „De-acuma pot să mor" îmi zice, şi simt în vocea lui un tremur sincer, ca o rugăciune spusă pe întuneric.

Duminică, 12 februarie

Acest concediu – plin de ghinioane, de boli, de suferinţe. Azi-noapte criză de rinichi. Cinci ore disperate, de zbucium. Chemat Salvarea, mi s-au făcut injecţii. Spre dimineaţă – mântuirea. Stare de prostraţie. Realmente am crezut că gata, s-a sfârşit.

Afară – viscol. Vânt în rafale. Zăpadă până sub ferestre.

Mă gândesc să „renovez” „Walhalla”. Să o scriu din nou. O recitesc, nu-mi place. Pasaje derizorii, dar şi rânduri scrise cu mare siguranţă. Inactivitatea îndelungată, prelungită mă sfâşie, îmi dă frisoane.

Miercuri, 15 februarie

Ger cumplit. Nu izbutim să facem cald în casă, s-a micşorat sensibil presiunea gazului metan. Drum prin nămeţi în strada Sf. Constantin. Doctorul Puiu, amabil, îmi potriveşte scaunul. Taclale. Îmi dă recomandare pentru spitalul „Dr. Marinescu”. În ceea ce priveşte pensionarea, problema, îmi spune, e mult mai dificilă. Nu am suficiente „probe” pentru a convinge o comisie (foarte severă, mă asigură). Descurajat. La întoarcere, popas într-un local din Piaţă. Cer o cafea. Mă aflu prin preajma plăcintăriei lui Mitică Iogu, vărul maică-mi, pe Văcăreşti, unde mâncam, pe vremuri, cataifuri preparate după reţeta fermecată a Coanei Miţa.

Delectare cu „D’un château l’autre”, împrumutată de la doctorul Virgiliu Ştefănescu.

Joi, 16 februarie

Se pare că viitorul (apropiat) începe să se limpezească. Drum până la „Dispensarul” spitalului „Gh. Marinescu”, în Berceni. Mă vede un doctor Budileanu. Civilitate, purtare excelentă, prevenitoare. Îmi face formele de internare. Sunt dat apoi în grija doctorului Rizescu (un fel de „medic de salon”) ce-mi întocmeşte fişa. Scurt interogatoriu: oboseală, cefalee, insomnie, spaime (la urma urmei cine n-are spaime astăzi?). Medicul – de o urbanitate ireproşabilă. Se creează între noi un soi de înţelegere secretă, mă aflu, îmi dau

seama, pe un teren minat, orice greşeală poate compromite totul. „Doriţi o internare la sanatoriul din Predeal?” mă întreabă. Bineînţeles, îi spun. Surâde. Rămâne ca marţea viitoare „comisia” să hotărască dacă plec sau nu (există peste tot comisii). Ies. Dispensarul se află într-un cuartal de locuinţe. Covoare, copii jucându-se cu mingea, rufe pe balcoane, tomberoane urât mirositoare. Iau troleibuzul. Stare de imbecilă fericire.

Citesc „Corespondenţa” lui Joyce. Agreabilă (şi foarte instructivă).

Sâmbătă, 18 februarie

Frig, viscol. Baricadat în casă. Mă îndeletnicesc cu „Baudelaire” de Sartre. Gândirea sartriană mă irită. E omul cu care n-aş putea fi prieten.

I-a apărut „semnalul” Adei Orleanu. E fericită, jubilează. Îl aştepta de atâta vreme! Ne poftеşte săptămâna viitoare în Frumoasă. Primesc din Râmnic invitaţia de a face parte din societatea culturală „Anton Pann”. Statutul societăţii prevede, între altele, că membrii sunt datori (cu litere aldine) să răspundă la toate sarcinile încredinţate de biroul de conducere. Ca la Partid. Fireşte, nu răspund la invitaţie.

Luni, 20 februarie

Zi „de staţionar”. Mă vede doctorul Rizescu. Amabil. „Cum vă simţiţi?” întreabă. Îmi dă o nouă raţie de medicamente pe care, fireşte, le arunc, nu fără oarecare vinovată remuşcare. Există în comportarea medicilor de aici o incredibilă umanitate pe care n-am mai întâlnit-o în nici unul din stabilimentele de sănătate frecventate.

Citesc pentru menţinerea „în formă” „Swan” de Proust (30 de ani de la lectura „princeps”). Muzică de Mozart.

Miercuri, 22 februarie

Dezgheţ. Băltoace. Mizerie pe trotuare. Iau troleibuzul, într-o oră sunt în Berceni. Cărarea spre „Staţionar” mi-a devenit familiară. Rizescu îmi dă drajeuri pe încă cinci zile. Îi spun că de alaltăieri simt o stranie apăsare pe tâmple, un fel de presiune însoţită de vertij. „Oh, face doctorul, fiţi liniştit, e o reacţie tipică la tratament...”. În ceea ce priveşte sanatoriul din Predeal, trebuie să mai aştept, asta e situaţia, n-au locuri momentan, se vor elibera, probabil, paturi, după 1 martie.

Vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu. E în dispoziţie proastă. Suferă de cord. Schimbările de vreme îl demolează. „Şi cât staţi la Predeal?” mă întreabă cu o uşoară panică în glas.

Sâmbătă, 25 februarie

Timp splendid, soare. Starea de uşoară ameţeală persistă, accentuându-se spre seară. Deprimare. Telefonează Mitru, e îngrijorat, se plânge că circa de miliţie nu i-a eliberat, deşi a trecut destulă vreme, permisul de folosire a maşinii Remington, pe care o are de pe când scria „Legendele Olimpului”. Ce-ar fi să mi-o reţină? Ce se face el fără maşină? Încerc să-l liniştesc, degeaba. O ţine una, că trebuie să se fi întâmplat ceva, că e vorba, sigur, de o imixtiune insidioasă a Securităţii.

Vizita lui Duci şi Milică. Licitaţie până la 12 noaptea.

Luni, 27 februarie

Drum la spital (cu Trabi). Rizescu îmi dă certificat de boală pe februarie. Şanse de a fi primit în sanatoriu încă incerte, nu sunt locuri.

„Poimâine, poate o să aveţi o veste bună”, îmi spune. Situaţie jenantă, dacă nu umilitoare. De când s-au interzis concediile fără plată (ce inepţie!) mă aflu într-o stare de echilibru instabil. Mă simt debusolat. Am sentimentul că cercul se închide. Că mă sufoc. Că nu există cale de salvare.

Ploaie de toamnă, rece, sâcâitoare. Stres. Doina Gavrilă îmi pasează mie sarcina de a „scoate” de la Cioculescu referatul (pentru „Filimon”). Dar nu-l cunosc pe Cioculescu. Pe urmă, nu e de demnitatea scriitorilor de a negocia cu referenţii. Insistă, susţine că sugestia a venit „de sus”, de la conducere. Îi spun că îmi retrag volumul de la Editură.

Miercuri, 29 februarie

Sunt anunţat de dispensar că sanatoriul din Predeal mi-a dat O.K.-ul începând de vineri. Agitaţie în casă. Emoţie, firește. Nu am idee de condiţiile de sanatorizare din Predeal. Plec în necunoscut. Problema principală e dacă voi putea să scriu sau nu. Apoi, cu câţi „colegi” voi sta în cameră. Doamna Clujeanu, care a fost *acolo*, nu-mi poate da relaţii, lipseşte din şcoală de o săptămână.

Trec pe la Puiu, îi spun că plec. Mă lasă să înţeleg că nu-mi mai dă concediu la întoarcere. Că îmi va da din nou abia la anul. Psihiatria, după cum se vede, nu mă ajută la pensionare. Trebuie căutată altă pistă.

Îmi fac bagajele. Nervozitate. Telefonez la Mitru, îmi dă curaj. Cornelia – îngrijorată ca şi mine. Imaginez scenarii, croiesc fantasme. Noaptea, citesc pasaje, la întâmplare, din Camus.

****
****

Joi, 29 martie

Sosesc în Bucureşti la ora 13. Despachetarea. Primul inconvenient: din cauza demolărilor din zona Rond, comodul autobuz 132, cu care merg la şcoală (şi la gară) şi-a schimbat traseul. Vecinii speriaţi de spectrul sistematizării. Psihoză.

Scrisoare de la Tică, din New York. Apreciază „de sus" „Autoportretul". A publicat trei cărţi, mi le va expedia „cu prima poştă". Speră să ne vedem (!). Dementa lui cuminte evoluează. A devenit alcoolic. Bea noaptea, ziua doarme. E paznic la o sinagogă din centrul New York-ului. Cât adevăr, câtă paradă?

Reintru în viaţă după coşmarul din Predeal. Dau telefoane. Ciudată senzaţie de înstrăinare. Îmi scrie Gigi Anca, se întoarce în ţară. L-au doborât singurătatea, clima.

Vineri, 30 martie

La Fond, pe strada Nuferilor. Depun chitanţele cu cheltuielile de la Predeal, mici şanse să fie onorate, n-am trecere la Iancu. Înghesuială în antecamera lui Bălăiţă. Bădilă îmi spune cu tonul ei misterios că reorganizarea editurilor e iminentă. Ne aşteaptă vremuri şi mai grele. Îmi face cunoştinţă cu Nedelciu, care aduce în spinare pachete mari de cărţi de la subsolul Editurii. Tip *fair*, impresie plăcută.

Prin Bucureşti, în plină primăvară. Trec pe la Puiu. Afabil, pus pe vorbă. „Aţi reuşit să scrieţi?" mă întreabă printre altele. Îi spun că nu (e adevărul gol-goluţ).

Sâmbătă, 31 martie

Trei ore la „Panduri" ca să mă vadă Momiceanu. Mi-a spus că piatra pe care am eliminat-o la Predeal e de natură să explice

colicele renale şi hematuria care m-au chinuit în ultimele luni. Trebuie să mă îngrijesc în continuare („Nu vă lăsaţi!”). Îmi prescrie cură zece ani la rând la Olăneşti sau Căciulata (vara) şi control radiologic. N-a dat nici o atenţie calculului pe care i-l adusesem ca pe un trofeu înfăşurat în- tr-o batistă. Foarte emoţionat, în schimb, de albumul Luchian pe care l-am găsit prin tainiţele ascunse ale bibliotecii.

Telefonat lui Hinoveanu. „Balul” continuă să zacă în tipografie, e lipsă de hârtie (!). Speranţe să le vină în trimestrul II. Mă acoperă, în schimb, cu laude: cartea e una dintre cele mai importante creaţii ale prozei noastre, îi apreciază stilul, compoziţia. Ce mai încolo, sunt un maestru, un mare scriitor contemporan. Aş fi preferat, în locul frazelor encomiastice, să-mi publice discret romanul. Dacă se desfiinţează Editura (cum se aude), rămân cu vorbele lui Hinoveanu, prea puţin compensatoare.

Dureri de cap după-amiaza. Cornelia mă îndeamnă să plec o săptămână la Râmnic. Vorbit cu Tamaş, promite să mă găzduiască în camera de oaspeţi a „Arhivelor”, îmi pune la dispoziţie sala de lectură. Nehotărât. Până poimâine trebuie să mă decid ce fac cu zilele (puţine) ce mi-au rămas la dispoziţie.

Luni, 2 aprilie

Renunţ la Râmnic. Drum la „Arhive” pe bulevardul Elisabeta, îmi reînoiesc permisul de intrare (cu o adeverinţă de la Uniunea Scriitorilor). Îmi scot din fişier o listă de familii cu blazon, a căror corespondenţă intenţionez să o consult. În sala de lectură s-au pus ecrane prin care se urmăreşte (de nu se ştie unde) activitatea cititorilor.

A început în cartier degringolada demolărilor. Suntem ameninţaţi cu evacuarea iminentă. Vecinii

în panică. Tramvaiele de pe Coşbuc au încetat să circule. Oraşul pare că a fost secţionat în două. Pe faţa oamenilor de pe stradă se citeşte disperarea.

Aflu de la Mitru că editurile nu mai plătesc tirajul al doilea. Ce infamie! Tocmai acum când „Balul" primise un tiraj „de masă"...

Citesc „Jurnalul de la Păltiniş" de Liiceanu. Lectură delectabilă.

Miercuri, 4 aprilie

Merg la „Arhive". Drumul până în Unirii (un kilometru) îl fac pe jos. Un val imens de oameni inundă bulevardul G. Coşbuc, majoritatea pietonilor venind tocmai din Rahova. Toţi necăjiţi, formând un lung cortegiu al suferinţei. Primejdia demolării s-a întins până la Rond ca o plagă infectată.

Iau din arhive corespondenţa Cellei Delavrancea cu regina Maria. Trei ore de lectură. Din păcate, condeiul Cellei, atât de sprinten în scrisorile pe care i le expedia lui Filip, coboară într-un stil protocolar, encomiastic. Ici-colo câte o informaţie picantă. Timp pierdut.

Vizită lui Mitru, în Vişinilor. Mă primeşte, ca de obicei, în camera de lucru. Discuţia lâncezeşte. Rapiditatea cu care cade bunul meu prieten mă întristează. Anxietate, temeri, boală. Propun să i-l aduc pe doctorul Dan Hociotă, ezită, şi-a pierdut încrederea în medici.

„Nu e greu să facem un lucru, e greu să ne punem în starea de a-l face" (Brâncuşi). O bună parte a vieţii mi-am risipit-o „ca să mă pun în starea de a face".

Vineri, 6 aprilie

Mitru: s-a stins din viaţă, la Spitalul de urgenţă, Virgil Carianopol. Poetul îşi presimţise moartea. *Ştia*. Cu luni în urmă, îmi spunea (cu

toată seriozitatea) că „se duce”. Mitru – teribil de impresionat. Plânge un timp la telefon apoi închide.

Plimbare cu Cornelia printre dărâmăturile de la Antim. Se prefigurează un mare bulevard ce pleacă de la intersecţia Pandurilor cu Calea „13 Septembrie” şi coboară până la Coşbuc. Frumoasa biserică (din cărămidă aparentă) Niţă Stere, reper al drumurilor tinereţii mele – demolată. Se spune că muncitorii au refuzat să dea cu târnăcopul în zidurile sfinte ale lăcaşului şi astfel sacrilegiul s-a făptuit cu sprijinul ostaşilor în termen.

Arhiva reginei Maria mult mai puţin spectaculoasă decât mă aşteptam. Parcurg scrisorile prinţului Barbu Ştirbei către Regină. Insul – complet lipsit de harul „povestirii”. Epistolele, terne, au vocea comunicatelor de presă. Omul e genul politicianului abil, suficient, slugarnic. Abandonez.

Duminică, 8 aprilie

Cinci ore stagiu la „Arhive”. Telefonează Dinu, fostul meu coleg de facultate, director al liceului din Roşiori. Se mândreşte, zice, cu faptul că mi-a fost coleg! Problema lui... Rezolv corespondenţă, citesc revistele „restante”. Excelent poemul lui M. Mincu din „Luceafărul” despre Nichita.

Cornelia – pleacă la Dorohoi pentru succesiune. Singur cu copiii. Discuţie „aspră” cu Ancuţa. E nemulţumită de prestaţia mea de tată. Sinceritatea ei mă emoţionează. Realizez pentru întâia oară că am ratat ca tată. Noaptea – insomnie.

Marţi, 10 aprilie

Înmormântarea lui Virgil Carianopol. Zi ploioasă, rece. Ceremonia – în capela de la Belu. Lăcaşul plin, bătrâni. Un grup de craioveni sosiţi

cu microbuzul din Bănie. Printre participanţi – Gh. Bulgăr, Al. Raicu, Hinoveanu, N. Dragoş, Traian Iancu şi cioclii de serviciu ai Uniunii. Trei preoţi. Din partea scriitorilor vorbeşte Nicu Filip (deşi Fulga, prezent la înmormântare, ar fi fost mai nimerit). Mai iau cuvântul Ilarie, Emil Manu, Dinu Ianculescu (citeşte versuri de Carianopol), Pascu (citeşte propriile-i versuri!), Virginia Carianopol şi câţiva moşnegi pe care nu-i cunosc. Apoi, afară. Plouă. Figura lui Carianopol, palidă, slăbită. Scurtă slujbă de înmormântare. Hinoveanu, care se potriveşte lângă mine, mă asigură că „Balul" e în planul tipografiei pe trimestrul doi. Se ţine scai de Nicolae Dragoş, pe care îl numeşte, cu o sfiită admiraţie, „demnitar". După ceremonie, mulţimea se risipeşte repede pe aleile înnămolite ale cimitirului. Rămân o clipă lângă mormântul veşted al lui Eminescu.

Lazăr mă vesteşte de la Râmnic că Venerica Pătru e noul prim-secretar la Vâlcea. Din pricina precipitării evenimentelor locale, întâlnirea cu scriitorii Vâlcii e amânată pentru luna mai.

Miercuri, 11 aprilie

La 6 dimineaţa sunt pe aeroportul Otopeni cu Nana şi Rodica. Dar avionul întârzie trei ore. Anca, zănatic, tras la faţă, slab, uşor îmbătrânit. Ne îmbrăţişăm. Bagaje multe. Îi duc acasă cu Trabantul. Stăm la taclale, cafea de India. Gigi e doldora de planuri fanteziste. Până una alta trebuie să-şi găsească o slujbă.

Telefonează Cornelia de la Dorohoi, a încheiat succesiunea, mâine se întoarce. Bat la maşină scrisorile extrase din arhivele Reginei. Pagini interesante, pagini moarte. Seara, discuţie cu Tamaş. În Râmnic, ger cumplit. E bine, zice, că n-am venit la lucru, în sala de lectură sunt numai 10 grade!

Vizita colonelului Seuchea. Îmi restituie materialele împrumutate (cărţi, manuale, planificări calendaristice) şi mă pune la curent cu „lecţiile”. Apropierea zilei când voi intra la clasă îmi dă frisoane. Seuchea, mic de statură (tip „mignon”), simpatic, agreabil. A predat două decenii la Academia Militară. Se ocupă acum cu educaţia nepoatei şi cultivarea unui teren în cartierul Cotroceni, pe care i l-a închiriat municipalitatea. Creşte găini, curcani, iepuri de casă. Întoarcerea la uneltele străbune.

Sâmbătă, 14 aprilie

Vremea începe să se încălzească. Azi – ultima zi de „scormonire” a arhivelor. O mare parte din „fonduri” nu se dă la sală fiindcă materialele „nu sunt lucrate”.

Cozi lungi, şerpuitoare, la benzină, nu pot să-mi umplu rezervorul. De altminteri, lipsuri peste tot. Nu se găseşte nimic, dar absolut nimic, totul se cumpără prin intervenţii („cunoştinţe”) sau pierdere de timp umilitoare.

Vizită, cu Cornelia, la familia Panaite. Benchetuim până la 12 noaptea. „Anastasia”, la „video”, poveste despre tribulaţiile unei prinţese, refugiată în Franţa, după revoluţia rusă. Silviu ne povesteşte anecdote din vânătorile „regale” ale Şefului. Întâlnesc la el un medic neurolog care mă asigură că drumul pensionării nu e atât de lung şi nici atât de greu pe cât se spune. Îmi trebuie răbdare. Formula: „trimiterea” de la Laboratorul de sănătate mintală (Puiu), o internare la Meiu (două luni), apoi propunerea pentru pensionare. Cheia succesului, susţine, e Puiu. Lucrurile, cred, nu stau precum le înfăţişează doctorul.

„Cléa” de Durrel, inferioară celorlalte trei romane ale „Cvartetului”. Se simte oboseala, devin supărătoare repetiţiile. Plictiseală.

Luni, 16 aprilie

Săptămâna Mare. Şi prima zi de şcoală (după o îndelungată pauză). Încerc să intru în ritmul infernal al şcolii. Trei ore coadă la benzină (cu noroc). La Râmnic, pentru un „plin" se pierd trei zile. Şoferii – excedaţi, hulesc regimul (sotto voce). În fiecare zi se adună motive de suferinţă şi revoltă.

Descindere la Editura „Sport-Turism". Îi văd pe Damirescu, Florentin Popescu, Nicolae Ioana. Doina Gavrilă n-a recuperat volumul (şi referatul) de la Cioculescu. Nervozitate, schimb neplăcut de vorbe. Îmi spune că figurez în planul de „predări" (alt plan!) pe luna august. „N-aţi vrea să vă uitaţi pe nişte versuri compuse de băiatul meu?" îmi zice.

Se fac lucrări de amenajare a parcului din Rond, distrus cu un an în urmă pentru instalarea linilor de tramvai. Speranţe (palide) că nu ne va atinge demolarea. Trăim de azi pe mâine, într-o ceţoasă incertitudine.

Miercuri, 18 aprilie

Cinci ore la policlinica Spitalului municipal ca să o introduc la doctorul Denischi pe soţia lui Gh. Cârstea. Biata femeie şi-a fracturat piciorul, e debusolată. Un coridor murdar, înghesuială. Agresivitatea asistentelor. Cu un pachet de Kent scăpam în cinci minute, dar n-am deprinderea să dau bacşişuri. În fine, o vede. Îi recomandă fizioterapie şi răbdare.

Ore, la şcoală, istovitoare. Frig în clase. Durere în articulaţii. Telefonat Gavrilă, a fost la Cioculescu, care i-a dat, în fine, referatul. E „pozitiv", susţine. Scris neglijent, pe file rupte dintr-un blocnotes. Dar ce contează? Mă roagă să-i compun o „prezentare" a cărţii pentru Centrala Editorială, care citeşte acum, volumele, înainte de

plecarea la tipar. Din nou cenzură instituţionalizată!

Frig, frânt de oboseală. Bach (concerte brandeburgice) până la 2 noaptea.

Sâmbătă, 21 aprilie

Sâmbăta Mare. Telefonează Boiceştii, Cae e bolnav, nu pot veni la noi de Paşti. Dezamăgire. Cornelia pregătise bucătărie de regim.

Drum prin oraş, apoi la „Sport-Turism”. Îi dau Doinei Gavrilă „prezentarea”, o citeşte, e bună, zice. Îmi pune în faţă un teanc de file cu versurile lui Răzvan (naive, dar nu lipsite de fior). E în toane rele, pornită pe bârfeală. Dicu, zice, e senil, directorul Constantinescu s-a îndrăgostit de o tânără pe care a angajat-o secretară de redacţie. Editura e în derivă. Damirescu, depăşit de vârstă, nu mai face faţă muncii redacţionale. Borda e bolnav de cord. Şi multe altele. Îi propun să aduc în Editură un volum pentru colecţia „Cartea de vacanţă” (mă gândesc la „Povestiri de adormit Ancuţa”). Da, zice, dar cartea nu poate să apară mai devreme de 1987, oferta pentru colecţie e mare. Umorul, cum se vede, prisoseşte, e de găsit pe toate drumurile, te şi miri de ce trăim într-o atât de jalnică tristeţe.

Citesc cu emoţie referatul lui Cioculescu la „Nicolae Filimon”. Maestrul arată că informarea se bazează pe fapte cunoscute (ceea ce e drept), dar recunoaşte că volumul e scris „plăcut”, că organizarea materialului e bine întocmită, ba chiar că titlurile capitolelor sunt ingenioase. Propune publicarea şi încheie: „Sunt de acord fără rezerve.”

Facem Învierea la Sf. Nicolae. Frig, lume multă. La întoarcere, Cornelia întinde masă mare. Ouă roşii, veselie.

Duminică, 22 aprilie

Sărbătorim Sfintele Paşti împreună cu familia Mitru. Miel, cozonaci. Petrecem cu măsură. Mitru, în formă bună, amintindu-şi de anii tinereţii, când făcea gazetărie. Portret în acvaforte al lui Călinescu, cu care a lucrat la „Naţiunea”.

După-amiază, cu Cornelia, în Slobozia. Bazil merge prin casă (cu prudenţă), ba iese chiar pe stradă. Dificultăţi cu masticaţia. Vorbeşte dificil şi uneori lipsit de logică. Îmi vine greu să-l văd, simt pentru el o imensă milă irepresibilă.

Încet-încet sunt părăsit de prieteni. Cei pe care încă îi mai am apar arareori apoi se dau la fund cu lunile. Se apropie bătrâneţea. Soluţia: să învăţ să supravieţuiesc de unul singur.

Marţi, 24 aprilie

Cinci ore. Frig în şcoală. Mulţi copii absenţi din cauza sărbătorilor de Paşti. Colegele aduc în cancelarie cozonac şi ouă roşii. Pe vremuri (cu cinsprezece ani în urmă) n-aveam curajul nici măcar să pro-nunţăm cuvintele „Christos a înviat”. Oricum, progrese...

Virgiliu Ştefănescu-Drăgăneşti mă roagă să-i dau recomandare pentru intrarea în Uniune. Fireşte, i-o dau. L-a pregătit pe Dan pentru examenul de admitere în facultate. E de mirare că profesorul nu a tradus decât trei cărţi într-o îndelungată activitate de anglist.

„Psycho” de Hitchcock la Cinematecă. Excelentă interpretarea lui A. Perkins.

Joi, 26 aprilie

Ore la şcoală. Zile moarte. Plouă. O vizităm pe Cornelica. Umbre, umbre... Mi-am consumat aici o parte a tinereţii, cea mai frumoasă, poate. Prietenia cu Bebe Ogrezeanu, discuţiile peripatetice prin parcuri, amorurile trecătoare,

examenele, spaima de exmatriculare. Moartea lui Stalin. Speranţele, de fiecare dată risipite.

Telefonează Şuşelescu. Ne invită, duminică, la nunta fiicei sale, la restaurantul Lydo. Refuzăm. Cornelia e în doliu. Dezagrementul, însă, constă în faptul că n-am haine. Aceasta e realitatea. N-am haine de ieşit în lume. Tristă constatare (Milică, pe care l-au călcat deunăzi hoţii, se plânge că i s-au furat zece costume!).

Scrisoare de la Baciu. Evocă discuţiile noastre de la sanatoriu, „nebunii", mica expoziţie din sala „culturală", ne amintim de prieteni. Mă roagă să-i răspund, e singur...

Vineri, 27 aprilie

Treburi la Fond (iau bani). Urc la etaj. Cornel Popescu singur în birou. Dăm mâna. Nu-i face, evident, plăcere că mă vede. Îmi spune, ocolit, că nu mai sunt în planul pe 1985. Să vin peste trei luni când se discută planurile pe 1986. Problema tipăririi cărţilor – din ce în ce mai dificilă. *Lipsă de hârtie!*

După-amiază cu copiii în Cotroceni (redacţia „Vieţii studenţeşti"), unde e organizată o întâlnire a lui Ilie Balaci cu „admiratorii". În sală 20-25 de gură-cască. Ilie, ras proaspăt, îmbrăcat la patru ace (costum, cravată). E prima oară când îl văd de aproape. Surâzător, simpatic. E prezentat de doi redactori ai revistei. Participanţii, tineri, pun întrebări tembele. Balaci răspunde calm, uşor ironic. Surprinzător, face figură bună (ca fotbalist). La urmă, dă autografe publicului cu generozitate. Pierdere de vreme.

„Focul fatidic" de Malle, film serios, cu un Maurice Ronet în formă mare. De o stranie frumuseţe textul lui Drieu la Rochelle.

Luni, 30 aprilie

De serviciu la şcoală. Frig. Neavând de lucru, împrumut de la bibliotecă „Ospătăria...” lui A. France. Dezamăgire. Lectura ce mă entuziasmase la 20 de ani îmi pare astăzi fadă, irelevantă.

Ies în oraş. Burează. Pe jos până la librăria „Sadoveanu”. Oraşul – împânzit de trupe de miliţie, şedinţă mare la „Polivalentă”. Intru la „Ambasador”, cer o „Havană”. Femei trecând înfăşurate în fulgarine. E o oarecare frumuseţe cinematografică în graba oamenilor de pe stradă. Rămân un sfert de oră, plătesc. Se lasă seara. Luminile firave ale bulevardului.

Telefonează Mitru. Speriat. Se zice (Costache Anton) că scrierile pentru copii vor fi îndepărtate din dicţionare, enciclopedii etcetera. E răvăşit. Îi spun că nu se poate, că literatura bună va rămâne, indiferent cui îi este adresată. Degeaba. Nu acceptă nici un argument, se vede deja ostracizat, eliminat din lumea scriitoricească. După – dureri de cap îngrozitoare. Insomnie.

Marţi, 1 mai

Plec cu Cornelia la Bragadiru (Teleorman) în „*weekend* comunist”, la invitaţia lui Corcodel, pe a cărui fată o pregăteşte Cornelia la chimie pentru intrarea în facultate. Plouă, vreme câinoasă. Ajungem la Corcodel la ora 10. Primire princiară. Peisaj bucolic. Comuna, răsărită, arată ca o suburbie de oraş. Se întinde masă mare, îmbelşugată. Se taie orătănii. Bem vin „de strugure”. Mă emoţionează atenţiile celor doi ţărani, privirea lor sfiită, îndatoritoare, ce-mi aminteşte de oamenii din Govora copilăriei mele.

Seara, pe „Corso”. Ploaia a încetat. Ies aburi din curţile înverzite ale sătenilor. Tineri şi tinere bragadirene se plimbă pe şosea după un ritual balcanic, întâlnit şi în Râmnicul de odinioară. Sunt îmbrăcaţi în straie de duminică, orăşeneşti. Se hârjonesc, fac glume. Pierdem o oră la „oficiu” ca să telefonăm acasă. Ancuţa, care avea de dimineaţă

febră, se simte bine. S-a făcut frig. Ne întoarcem la „reşedinţa” Corcodeilor odată cu căderea întunericului.

Miercuri, 2 mai

Timp rece. Cer noros. Ne repezim la Zimnicea. Văd portul, în reconstrucţie. Un dig înalt de 25 de metri refuză contactul omului cu apa. Trec vase mari, ruseşti, pe Dunăre. Oraşul e nou. Clădiri standardizate. Ici-colo câte un bloc nelocuit, cu geamurile sparte. Atrag atenţia poşta şi liceul construit de elveţieni după cutremur. În rest, pustietate, praf roşu, bărăgan. Un vânt puternic aduce fiorul apropiat al fluviului.

Luăm prânzul în sânul familiei Corcodel. Dejun sardanapalic (miel). Aceleaşi atenţii şi drăgălăşenii. Drum prin comună înainte de plecare. Case gospodăreşti dar fără stil. Localnicii se ocupă în principal cu legumicultura. Ieşim din sat. Un colţ din lunca Dunării se întinde până aici, cu vegetaţie săracă, de stepă. Găsesc la librărie „Poezii” de Evtuşenko.

La cinci după-amiază suntem acasă. Când coborâm din Trabi, ne întâlnim cu Nadia şi Bazil. Îi conducem cătinel până în Slobozia. Bazil păşeşte cu oarecare greutate. Îmi spune că e emoţionat de modul cum l-a încurajat Cornelia în momentele cele mai grele. Are reacţii şi replici absolut normale. Vorbise ieri cu Brad la telefon. Citeşte. Mă bucur că starea lui se ameliorează.

Telefonează Gigi. Se scuză că nu m-a felicitat de Paşti. Promite că vine să mă vadă mâine.

Vineri, 4 mai

Colegul meu, Ştefan, a avut un accident, şi-a fracturat o mână, mă roagă să-l suplinesc o vreme. E exact de ce n-aveam nevoie acum. Munca la şcoală îmi ruinează sănătatea. Tot mai nervos, mai istovit. Mai am cinci săptămâni de cursuri.

Termin de dactilografiat corespondenţa doamnei C. (de la „Arhive”). 50 de pagini. Folositoare (poate) pentru tema „Fedrei”. Fac tentativa de a lua benzină, zadarnic. Cozi imense, de 400-500 de metri. Şoferii îşi părăsesc maşina la coadă şi revin a doua zi. Ce porcărie inimaginabilă!

Sâmbătă, 5 mai

Primesc un telefon de la Moţoc, din Râmnic. Localnicii organizează o întâlnire a scriitorilor de origine vâlceană (10-13 mai). Mă roagă să vorbesc la Drăgăşani despre Gib I. Mihăescu. Ezit. Să merg sau să nu merg? Ieri am primit o invitaţie oficială pe aceeaşi temă, semnată de noua prim-secretară, Venerica Pătru.

La Mitru. Să-i telefonez, îmi spune, lui Tita, e pe cale de a primi un premiu important pentru traducere din Franţa. Tita a rămas o umbră din omul inteligent, spiritual, caustic pe care-l cunoscusem. Îl sun. Înjgheb o conversaţie penibilă, profesorul se bâlbâie, pronunţă greu cuvintele, repetă frazele pe care i le dictează cu autoritate nevastă-sa, Rozica. Ce tristeţe!

Mă caută Tamaş. E în Bucureşti. Ar vrea să vin cu el la Editură când predă volumul. Promit. Se simte mai în siguranţă, zice.

Reiau „Cătunul” (Faulkner) pentru „menţinerea în formă”. Muzică de Mozart.

Luni, 7 mai

Zece ore la şcoală. Regim de ocnă. Întors acasă fără vlagă. Telefonez la Râmnic, vorbesc cu Lazăr, îi spun că Zoe Boicescu nu vine la „întâlnirea” scriitorilor vâlceni decât cu Cae. Urmează negocieri jenante. Contabilii, susţine Lazăr, sunt cei ce hotărăsc „tacâmul”. Promite, în încheiere, să insiste la „organe”.

Discuţie la telefon cu Radu Popescu, de la Ministerul Învăţământului, în legătură cu bursa în

străinătate a lui Dan. „Trimiteţi-l la mine, spune, trebuie să completeze mişte formulare.” Pare amabil. Aceeaşi alergie, de totdeauna, în contact cu „lucrătorii” de la „cadre”.

Miercuri, 9 mai

Lungă expediţie la Casă (cu Trabantul). Aglomeraţie pe bulevarde, ambuteiaje. Mă întâlnesc în lift cu Trandafir. Schimb scurt de vorbe ipocrite. Mă întreabă dacă am necazuri, nu, n-am. La „Univers” – cu Socoliuc şi Maşek. Sunt necăjiţi, se fac reduceri mari de personal. Producţia editorială va scădea la jumătate. Alertă, panică printre redactori. Veşti de la „Eminescu”: Donoiu s-a pensionat (se pare că fiică-sa „a ales” Apusul). Crăsnaru e la un curs de reciclare. Graciov şi Ana Barbu s-au transferat la „Cartea Românească”. Nu mai am prieteni şi cunoscuţi în Editură. În fine, îl abordez pe Vârgolici. Mă sfătuieşte să fac o nouă ofertă pentru „A. Pann” (cea veche s-a pierdut!). Mă va include în planul pe 1987!

Bagaje. Stare de nervozitate. Muzică de Beethoven (pian) până la 1 noaptea.

Joi, 10 mai

Plecăm din Bucureşti la ora 15, cu un autocar sosit din Râmnic. Ne însoţeşte Lazăr din partea organizatorilor. Îi am ca parteneri de drum pe Anca, Hilohi, familia Boicescu, Zarescu, Ladmis Andreescu, Ţărnea, Cerna-Rădulescu şi Gh. Vlad. Vreme frumoasă. Glume, voie bună. Hilohi s-a ataşat de noi în ultimul moment, vrea să obţină dezlegare de la Episcopie ca să picteze o biserică în Vâlcea. În câteva minute maestrul i-a cucerit pe scriitori cu verva lui spumoasă. Boiceştii sunt ca două jucării frumoase, delicate. Ne oprim o clipă în Piteşti, de unde o luăm pe poetesa Elisaveta Novac. Pe tot parcursul, Lazăr se străduieşte să menţină buna dispoziţie a literatorilor.

Oprim, la Râmnic, în faţa Bibliotecii judeţene, mutată într-un nou local (şi având o altă directoare). Primire fastuoasă. Protocol. De faţă, preşedintele culturii (Bădiţescu) şi conducătorii instituţiilor culturale. E prezent până şi Sergiu Purece, lipsit de apetenţă, îndeobşte, pentru manifestările propagandistice. Suntem trataţi cu votcă, pepsi şi cafele. Se ţin *speach*-uri. Doru Moţoc, ca preşedinte al Societăţii literare „Anton Pann", face oficiile de gazdă, Zâmbim, ne simţim bine. Toţi veseli. Se vizitează expoziţia de carte şi presă vâlceană donată de Al. Cerna-Rădulescu. Îi văd, cu acest prilej, pe Costea Marinoiu, Felix Sima, Nestorescu şi Ioan Barbu care mă roagă să scriu o cronică la Smeoreanu pentru gazeta „Orizont".

După „deschiderea festivă", plecăm la Olăneşti. Suntem întâmpinaţi de „foruri". Cazarea la hotelul „Olăneşti", intrat abia acum în funcţiune. Coborâm cu toţii în holul mare al hotelului, unde e organizată o întâlnire a scriitorilor cu cititorii. Vorbim sau spunem versuri (după împrejurare) unul după altul. Briază Anca, Ţărnea şi Zărnescu. Eu, jalnic ca întotdeauna. De remarcat audienţa mare de public, majoritatea turişti sosiţi în staţiune. Lumea – atentă, entuziastă deşi e vremea întârziată. Am sentimentul (eronat, firește) că „întâlnirea" e regizată. În fine, autografe, îmbulzeală. Trei cuconiţe tinere îmi aduc elogii, sunt din Oradea, mă roagă să le dau adresa!

Luăm cina într-o sală mare, de la etaj. Participă autorităţile din Râmnic şi locale. Fac cunoştinţă cu Vlădoiu, primarul staţiunii, care-mi promite să-mi rezerve o cameră, la vară, în vila Tătărescu. Antreuri, fripturi de vacă, vin „de regiune". Atmosferă rustică, plăcută. Stau alături de preşedinta organizaţiei pionierilor din Vâlcea, doamna Teodorescu, care-mi mărturiseşte că e sora lui Al. Oprea. Într-adevăr, asemănarea dintre fraţi e extraordinară. Discuţie despre Oprea şi despre

moartea lui suspectă. E o mare admiratoare a literaturii mele, îmi spune pioniera-şefă.

La 12 noaptea mergem la culcare. Schimb vorbe cu Maruseac, vechi medic în staţiune şi pictor amator, care-mi promite pentru la vară asistenţă medicală. Urcăm pe scări (nu sunt montate încă lifturile). Singur în cameră. Ferestrele răspund spre centrul Olăneştilor. Miroase a vopsea şi lacuri proaspete. Sunt frânt de oboseală. Insomnie.

Vineri, 11 mai

Micul dejun la 9, plecăm cu autocarul pe valea Oltului. Oprire la Călimăneşti. Suntem conduşi în Ostrov. Schitul, înconjurat de o pustietate vastă. Vedem apoi hidrocentrala de la Cozia (cu explicaţii tehnice obositoare) şi mânăstirea. Stareţul ne invită în arhondaric la o gustare de post (fasole bătută – excelentă – şi zacuscă). Ţuică bătrână. *Speach*-uri, destindere. Literatorii se înveselesc pe dată, spun bancuri laice. Prânzim într-unul din restaurantele hotelurilor din apropierea mânăstirii („Oltul”).

Ajungem la Ciunget la 5 după-amiază. Intrăm în subteran (am mai văzut lucrarea cu colegii de liceu la o aniversare). Nimic spectaculos. Din nou o lecţie plictisitoare (cu planşe, ca la şcoală) despre eroicul efort al oamenilor muncii. Seara – întâlnire cu cititorii din staţiunea Voineasa, într-o baracă improvizată. Sala plină (de unde atâta interes pentru literatură?). Poeţii recită versuri. Aplauze, autografe. Discuţie animată cu părintele Valeriu Anania (sosit cu o maşină proprie) care, între altele, îmi spune că a citit cu mare interes pe „Anton Pann”.

Cinăm la Voineasa. Masă bogată. Hilohi s-a împrietenit cu Gigi Anca, alcătuiesc un cuplu care promite o viitoare prietenie. Se face 11 noaptea. Istovire. Ne întoarcem într-o linişte adormitoare. Schimb vorbe cu Zărnescu, leu tânăr, locvace,

agreabil. Ni se anunţă că au sosit în Râmnic „demnitarii”: D.R. Popescu, Râpeanu şi Săraru.

Sâmbătă, 12 mai

Plecăm de dimineaţă la Râmnic. Mare adunare festivă a Societăţii literare „Anton Pann” în sala Palatului culturii. De faţă prima secretară Venerica Pătru şi „demnitarii”: D.R. Popescu, Râpeanu şi Săraru. Soseşte şi Nicolae Manolescu. *Speach*-uri oficiale (Venerica Pătru, preşedintele culturii), salut de bun sosit (Doru Moţoc), omagii Şefului. Scurtă altercaţie între Manolescu şi prima secretară, care îi invită pe scriitorii „fugiţi” din Vâlcea să se „repatrieze”, Partidul le va asigura apartament şi „loc de muncă” (!). Se decernează premiile Societăţii literare „Anton Pann”. La proză primesc premiu (o foaie de hârtie!) Alexandra Stănescu şi cu mine (pentru „Anonim flamand”). N. Manolescu afirmă că premiul l-a bucurat mai mult decât toate distincţiile primite până astăzi. Dinu Săraru supralicitează: adevărata primire în Uniunea Scriitorilor, zice, acum a avut loc, odată cu intrarea în Societatea literară „Anton Pann”. În fine, pauză. Plec cu Hilohi la Sfânta Episcopie ca să-l abordăm pe Prea Sfinţitul Gherasim, dar arhiereul, din păcate, lipseşte, e plecat „la mânăstiri”.

După-amiază are loc la librăria „Anton Pann” lansarea unor volume de Anania, Râpeanu şi Cornel Moraru. Râpeanu face o scurtă prezentare a personalităţilor sosite în Râmnic (mă numeşte primul), după care urmează acordarea de autografe. Sunt invitat (surpriză!) să semnez şi eu pe „Anonim flamand”. Ne aşezăm la o masă lungă, acoperită ritualic cu pânză roşie. Lume multă. După un sfert de oră rămân „în competiţie” Râpeanu şi cu mine. Stăm unul lângă altul, semnăm de zor. La coadă la Râpeanu – doar câţiva tineri, la mine – coadă lungă. Râpeanu semnează încet, vrea să rămână ultimul, „trage de timp”,

uitându-se cu coada ochiului la mine (scenă antologică). Orgoliul se cere satisfăcut chiar şi în detalii...

După „lansare”, vizitarea expoziţiei de carte şi presă vâlceană la Muzeul judeţean. Aglomeraţie. Se vernisează expoziţia în prezenţa donatorului. Săraru, lângă care mă nimeresc o clipă, îmi spune că soţia lui „e îndrăgostită” de literatura mea („Memoria Râmnicului”, poate), că nu-mi găseşte cărţile în librării. Drăguţ, oricum. O nouă tentativă, cu Hilohi, de a vorbi cu Prea Sfinţitul Gherasim. Zadarnic, ierarhul e plecat aiurea. Seara se organizează „Gala Anton Pann”. Poeţii citesc versuri. Doru Moţoc (prestaţie impecabilă) prezintă scriitorii. Veselie, animaţie. Sunt solicitat să dau un interviu pentru revista culturală locală pe tema „Drumurile lui C.M.”.

Luăm cina la restaurantul „Olăneşti”. Literatorii – zdrobiţi de oboseală. Participă la masă un număr de actori care au jucat în piesa lui Moţoc după încheierea „spectacolului de poezie”. Se fac glume (actorii – meşteri în materie). Un tânăr, Petre Tănăsoaica (înalt, slăbuţ, simpatic) se aşază pe scaunul de alături şi-mi spune că în urma unei „întâlniri cu cititorii”, la Govora, pe când era elev, i-am arătat afecţiune, a corespondat cu mine, l-am încurajat să scrie. Petrecem straşnic până la 2 noaptea.

Duminică, 13 mai

Micul dejun în grabă, ne luăm bagajele, plecăm direct spre Drăgăşani cu autocarul. Suntem primiţi de primul secretar şi alte autorităţi locale. Vizităm Muzeul vinului şi casa „Gib I. Mihăescu”. Mă văd cu Pavel, ginerele scriitorului. Şezătoare literară la clubul din oraş, urcăm pe scenă. Prezidează (cu autoritate şi prestanţă) Valeriu Râpeanu, „cel mai mare în grad”. Ni se acordă fiecăruia calificative generoase. Urmează un recital de poezie susţinut de membrii cenaclului

local şi de poeţii veniţi din alte zări. Aplauze, plictiseală. Momentul culminant al „deplasării” în cetatea vinului îl constituie festinul de la gospodăria agricolă de stat. Râpeanu ia loc în capul mesei, între primar şi secretarul cu propaganda al oraşului. Serviciul – impecabil, asigurat de angajaţii I.A.S.-ului, îmbrăcaţi în straie ţărăneşti. Se ţin toasturi encomiastice, însoţite de îmbrăţişări. Se lăcrimează. Emoţie. Vin din belşug, fireşte. Literatorii chefuiesc în toată regula. Anca, uşor grizat, le face declaraţii de dragoste cucoanelor. Distracţie, voie bună. Hilohi – în mare dispoziţie, deşi nu l-a văzut pe Episcop (fapt pentru care se deplasase în Vâlcea). La plecare (după ora şase) din nou toasturi. Râpeanu îmi strânge mâna în trei rânduri! Ne urcăm în autocare, pornim. După un sfert de oră, marea majoritate a scriitorilor a adormit. Motorul toarce încet în întuneric...

Luni, 14 mai

Reiau în forţă activitatea de la şcoală, opt ore cu elevii. După-amiază dau fuga până la Casă, mă aşteaptă Maşek şi Buescu, fost campion naţional de automobilism pe vremea când eram student. Îmi face revizia tehnică a maşinii („aprindere” şi „carburaţie”) într-o parcare din spatele tipografiei. Maşek – amabil, om de lume.

Dureri de spate, în urma escapadei râmnicene. Citesc presa restantă (dialogul dintre E. Simion şi Ţoiu). Telefonează Gigi. I-a venit numirea de director al bibliotecii Politehnicii. Exultă. Salariu – 4000 de lei! Mă bucur pentru succesul lui, de altminteri meritat.

Miercuri, 16 mai

Se schimbă vremea. Cald, soare. Merg cu maşina după cumpărături, dar nu găsesc nimic din ce îmi trebuie. Cozi. Viaţa a devenit insuportabilă.

Drum la „Arhive”, de unde îl iau pe Tamaş, sosit în delegaţie la Bucureşti (îmi face cunoştinţă

cu generalul Aremia, directorul adjunct al instituţiei), şi-l duc la Editura „Sport-Turism”. I-l recomand Doinei Gavrilă. Doina îmi spune să-i aduc volumul, direcţia a aprobat includerea în plan a „Povestirilor de adormit Ancuţa”. E a treia editură pe unde peregrinează „Povestirile”. Tamaş îmi pune în braţe cartea de la „Creangă”, mă roagă s-o citesc, „să-i fac ce vreau”, „ştiţi dumneavoastră ce”. O iau, fireşte. Sunt şapte povestiri cu tentă autobiografică.

Lepra demolărilor se apropie de noi. Rondul a fost realmente smuls din rădăcini. Întreaga cale a Rahovei, din dreptul librăriei şi până sus, la „Bere Bragadiru” (Sabinelor) e un deşert de grinzi şi de moloz. Urâte vremuri!

Sâmbătă, 19 mai

Zi încărcată (sărbătorirea anticipată a onomasticii). Pierd patru ore pentru cumpărături modeste (pâine, puţină brânză, apă minerală). Invitaţi la masă: Cornelica şi familiile Anca, Hilohi, Landauer, Steriu. Trupă amestecată (chimişti şi scriitori), greu de încropit o conversaţie. Un numitor comun menţine interesul tuturora: degringolada preţurilor, lipsurile (în special alimentare), demolările, tot mai accentuata paranoie a Şefului. Hilohi – lipsit de verva lui obişnuită. Anca, de asemenea, sub cota de spectaculozitate. E copleşit de amintirile din India. Mi-a adus în dar un Buddha (ulei pe pânză) executat cu mare fineţe de Rodica. „Pranduliul” – reuşit până la urmă. Cornelica a rămas cu noi până la 11 noaptea.

Lucrez la forma a doua a „Povestirilor de adormit Ancuţa” (schimb titlul cărţii în „Zâna rachetelor de tenis”, mai adecvat profilului sportiv al Editurii). După atâta trecere de vreme de la prima redactare, textul îmi pare frivol, lipsit de consistenţă.

Luni, 21 mai

Dejun (în Albă) cu Sorin Titel. Sorin – mai afectuos ca niciodată. Discuţie despre viaţa literară. Păreri comune în mai toate problemele care frământă lumea scriitoricească. Scurte crochiuri ale românilor statorniciţi în capitala Franţei (prietenia cu Marie-France Ionescu). La plecare, plimbare în trei (împreună cu Cornelia) printre ruinele pe care se va ridica în scurtă vreme „Casa Albă". Urcăm la Niţă Stere. Imagine spectrală, coşmarescă. Sorin – teribil de impresionat de „faţa" şi dimensiunile dezastrului.

Seara mă vizitează o doamnă „româno-americană", care-mi aduce cadouri de la Tică: un pulover taiwanez (!), o scoarţă persiană, cravate, baticuri scumpe (pentru Cornelia), cafea. Sunt emoţionat, cu atât mai mult cu cât „ploconul" cade exact de ziua mea, în care n-am primit decât „atenţii" – cum să le spun? – „de criză".

Joi, 24 mai

Fac şapte ore istovitoare. Se anunţă brigadă de inspecţie în şcoală.

Telefonează Zoe Boicescu. Alaltăieri, zice, s-a transmis la radio o emisiune despre nemaipomenitele întâmplări ale literatorilor, la Râmnic. Comentăm evenimentul, strecurând ici-colo benigne răutăţi de circumstanţă.

Mă vizitează Tamaş. Am lucrat pe trei dintre povestioarele directorului. Rău scrise, dar cu un umor de o cuceritoare simplitate. Mâine, îmi spune, se întoarce acasă.

Lucrările de demolare, în Rond, înaintează. Panică (firească) printre locuitorii micilor străduţe patriarhale, cu case vechi, de la începutul secolului. Dinspre Coşbuc vin trâmbe de moloz pustiitoare. Apocalipsă!

Sâmbătă, 26 mai

Lucrez la „Povestiri de adormit Ancuţa”. Îi dau lui Terzi paginile scrise (aproape jumătate din carte). Textul – vioi, pasabil.

Zile calde. Ies în oraş. Hai-hui prin librării şi anticariate. Iau „Scriitori români de azi” (volumul 3) de Simion. Oraşul plin de praf şi de gunoaie.

La telefon cu Prea Sfinţitul Gherasim. Va face tot posibilul ca să-i găsească o biserică lui Hilohi. Amabil, graţios. Mă va suna peste o săptămână.

Prin şcoală bântuie brigada de inspecţie. Agitaţie printre profesori. Nereguli la cămine şi cantină. Telefonează Mitru. Are o „voce bună”. Mă roagă să-i cumpăr „Istoria Bucureştilor” de C. Giurescu.

Luni, 28 mai

Vizită în atelierul de pe strada Eforie al lui Hilohi. Dezordine, ca totdeauna. Maestrul – fericit, a reuşit, în fine, să-şi găsească o biserică. Exultă. Mai sunt la el Mandachi Ciubotar, protopop al Sucevei, şi preotul Antofie din Bucureşti. Cafea, ţuică bătrână. Discuţii teologice agrementate de bancuri mai puţin ortodoxe, la care cei doi oameni ai bisericii zâmbesc în barbă. Protopopul e interesat, se pare, de pictura bisericii din Burdujeni.

După-amiaza – ore până se lasă întunericul. Mă întorc pe jos. Timp splendid. Mi-e gândul la plecare, oriunde, la Olăneşti, probabil.

Miercuri, 30 mai

Se apropie vacanţa. Lucrez la „Povestiri de adormit Ancuţa”. Sunt deranjat tot timpul (de pildă: telefonează Terzi că mi-a pierdut o pagină din „Povestiri”, turbez; revine după cinci minute, a găsit-o).

La Capşa cu Sorin Titel şi Bos, „visiting professor” la Universitate. Drăguţ, bărbos, afabil,

până în 35 de ani. Genul „aseptic”. Discuţie despre literatura apuseană. Bos mărturiseşte că „Flamandul” a avut succes la el acasă, a fost citit atât de soacră-sa cât şi de nevastă. Promite un dicţionar flamand-francez pentru Dănuţ (i-am spus că Dan are o bursă în Olanda). În rest, eterna flecăreală obsedantă despre Şef.

Duminică, 3 iunie

Reuniunea tradiţională, cu colegii de la „Lahovary”, în parcul Herăstrău. Printre participanţi: Andrei Ţugulea, Simoiu, Marin, Petre Popescu, Nicu David, Grigore, Milică Măgureanu. Petrecem bătrâneşte. Bere. Nostalgii din Râmnicul de altădată. După, Petrică ne invită pe mine şi pe Viorel la el acasă, ca să ne arate apartamentul, videocasetofonul, camera de luat vederi şi alte năzdrăvănii inaccesibile unor bieţi sărăntoci ca noi. „Servim” Havana-Club, fursecuri. Veselie, glume, amintiri despre profesori. Vedem un episod din „Naşul” şi filme porno (scurt-metraje). La şase seara sunt în Albă.

Giafar de la Craiova mă anunţă că „Balul” pleacă săptămâna viitoare la tipar. Mă asigură că voi avea copertă lăcuită.

Miercuri, 6 iunie

Termin, la ora 13, „Povestiri de adormit Ancuţa”. Vorbit cu Terzi să-mi dactilografieze textul (cu totul – 110 pagini). Scăpat de o grijă. Aştept vacanţa, libertatea.

Stoica (profesor de filosofie) o terorizează pe Ancuţa cu spectrul corigenţei. E nebun. Am bănuiala că forţează nota fiindcă am fost colegi la facultate. Mă tem să-l abordez, are reacţii imprevizibile. Nervozitate în casă. Lacrimi.

Vizită, cu profesorul Costeanu, la doctorul Virgiliu Ştefănescu (amândoi vâlceni). Bătrânii au fost, pe vremuri, împreună la Paris, în anii de dinainte de a mă naşte. Cafele. Amintiri, schimb de

impresii (Sorbona, cheiurile Senei, Montmartre, Place Pigale). E o plăcere să-i ascult vorbind, contrazicându-se sau corectându-şi suvenirurile. Trei ore – delectare.

Vineri, 8 iunie

Pierdut cinci ore ca să vopsesc maşina. E ca nouă. Mergând în centru, prin faţa Scalei, lovesc Trabantul de o Dacie care rula în acelaşi sens, spre „Patria" (un fel de scurtă pupătură). Schimb de priviri şi gesturi rituale între mine şi tipul de pe Dacia, care accelerează şi dispare în vălmăşeala circulaţiei. Trag repede pe dreapta. Din fericire n-am nici o zgârietură!

Merg cu Dănuţ la o doamnă Christodulo, în piaţa Amzei. Doamna vinde cărţi („Îmi lichidez biblioteca"). Stă cu o soră, octogenare amândouă. Băbuţele – interesante. Par scoase din romanele lui Dickens. Din păcate, biblioteca e mizeră: amor, colecţia „Masca", George Sand. Cumpăr, ca să nu plec cu mâna goală, câteva romane de Colette.

Citesc dactilograma „Povestirilor de adormit Ancuţa". Pagini bune.

Sâmbătă, 9 iunie

Pregătesc „pentru tipar" volumul „Povestiri de adormit Ancuţa". Citit şi colaţionat ultimele file aduse de la Terzi. Cu totul 116 pagini. Voiam să mai adaug cinci povestiri, renunţ.

După-amiază lucrez la un material cerut de directoare. Vizită în Slobozia cu Cornelia. Bazil e îmbrăcat la haină şi cravată. Arată bine. Stă pe un scaun, cu mâinile în poală. Vorbim puţin, discuţia îl oboseşte. De faţă şi Ghibu (fiul lui Onisifor). Ne spune că Vadim va fi sancţionat „pe linie de partid" pentru poezia imundă scrisă împotriva rabinului M. Rozen. De unde ştie Ghibu intenţiile oculte ale Partidului?

Seara – frig. Dau fuga cu Dănuţ la Colţea, ca să-l consulte un doctor pentru panariţiul de la deget. „Vedere" de la Boiceşti. Sunt veseli,

„plimbăreţi”, cum se exprimă Zoe însăşi, răsfăţându-se.

Marţi, 12 iunie

Iau editurile în răspăr. Predau Doinei Gavrilă „Povestirile de adormit Ancuţa”. Aflu din gura ei că s-a mutat în casă nouă, la „Şosea”, e foarte aferată. Vorbit cu Damirescu, Borda, N. Ioana. La Casă îl abordez pe Puiu Cernăianu. Ne îmbrăţişăm. Îi face evident plăcere că mă vede. Ne amintim de Râmnic. Discuţie, la „Creangă”, cu Delia. Îmi iau înapoi „Ancuţa”. Singuri în birou. Fum de ţigară, cafele. Nici vorbă să-mi mai publice volumul în condiţiile actuale. Au dispoziţii ferme, recente, în privinţa cărţilor pentru copii. Nu mai apar de-acum înainte decât povestioare educative, din care „să reiasă” rolul formativ al şcolii şi al organizaţiei de pionieri. Drum şi la „Eminescu”. „Conducerea” lipseşte. Cinci minute cu Aristide Popescu şi Sorin. Sorin îmi spune că Ion Eclemea s-a pensionat de boală. Ion, pensionat de boală – umblând prin policlinici şi spitale, ce lucru straniu! Când ies pe trepte, soare. Sentimentul unei mari şi idioate fericiri.

Telefonează Papahagi „din partea colectivului de coordonare” a dicţionarului lui Zaciu. Îmi cere date despre studiile mele. Dicţionarul va cuprinde 1500 de literatori, urmând să apară în două „tranşe”: A-L în toamnă, M-Z la vară. Se plânge că autorităţile vâlcene îl omit de la întâlnirile cu scriitorii, „eu sunt născut în Vâlcea, domnu’ Mateescu, ştiaţi că sunt născut în Vâlcea?”

Lucrez pe textele lui Tamaş. Muzică de cameră (Ceaikovski).

Vineri, 15 iunie

Opt ore la catedră (grele). De mâine îmi pleacă elevii dintr-a 12-a.

Luând lecţii de conducere (cu Trabi) în curtea Politehnicii, Cornelia s-a ciocnit cu o Dacie la o curbă strânsă (din vina Daciei). Şoferul, insolent

(şi şmecher) i-a pretins 1400 de lei despăgubire, profitând de faptul că nevastă-mea n-avea permis de şoferie. Din fericire, Cornelia n-a păţit nimic. E hotărâtă să amâne lecţiile de şofaj pentru la toamnă.

După-amiază – vizita lui Duci şi Milică. Licitaţie. Milică îmi lasă ultimele buletine Agerpres (interesante, mult mai bogate decât ştirile din ziare).

Sâmbătă, 16 iunie

Lucrez de dimineaţa până seara la povestirile lui Tamaş. Propun să scoată trei din ele. Textul – greu de parcurs, bătut cum e la un rând şi jumătate.

Sunt invitat la „Pescăruş", e vorba de banchetul absolvenţilor din '74. Refuz cu eleganţă, invoc o scuză. Festivităţile de genul acesta mă obosesc, nu-mi fac nici o plăcere. Îmbătrânesc... După-amiază merg cu copiii la Bercescu, vedem un meci transmis din Franţa (campionatele europene) de televiziunea bulgărească. Reţin dârzenia cu care luptă sârbii în teren după primirea a cinci goluri. Adevărată lecţie de istorie (vezi rezistenţa sinucigaşă a lui Tito în timpul ocupaţiei hitleriste).

Luni, 18 iunie

Trec zile lungi, plictisitoare. Treburi de rutină. Direcţiunea şcolii m-a însărcinat să fac darea de seamă anuală. Pierd zece zile pe nimicuri.

Scurtă vizită la Băjenaru. Odaia plină de panouri. Miros de casă bătrânească şi uleiuri. Îmi dă o invitaţie pentru retrospectiva sa de sâmbătă. Era pierdut, sărmanul, ca un adolescent la prima întâlnire.

Probleme administrative: cumpărături, revizia tehnică a maşinii. Vorbesc cu Hinoveanu. O scaldă, susţine că a fost alaltăieri la tipografie ca să urgenteze publicarea „Balului". Să „urgenteze"? Are un haz nebun, pandurul!

Joi, 21 iunie

Şedinţă (patru ore!) apoi vorbesc cu directoarea. Singuri în cabinetul proaspăt mobilat. E de acord să plec în iulie, înainte de sfârşitul anului şcolar. Femeie cumsecade. Pe 4 iulie aş putea să zbor la Olăneşti (în cazul când am cazarea asigurată). Fac planuri nebuneşti. Romanul unui tânăr asistent de universitate înamorat de o pictoriţă.

Telefonez lui Stăvăruş, sosit acum trei zile din Finlanda (cu maşina!). Îl rog să mă ajute mai departe în pregătirea Ancuţei pentru facultate. Drăguţ, promite.

„Darea de seamă”: ce calamitate!

Sâmbătă, 23 iunie

Vizită, împreună cu Cornelia şi Dan, la nenea Gică. Apartamentul lui cochet din Cotroceni. Lilica e plecată la Mamaia. Bătrânul, emoţionat că ne revede. Se agită. Trataţie cu jumări (!) şi coniac. Îşi aminteşte de episodul bănăţean, de arestarea şi detenţia Lilicăi, de anii grei când a funcţionat, umil, ca notar public, la Reşiţa. Soseşte între timp Corneliu. Ne pupăm. Frumos, afabil. Tip maupassant-ian.

Vernisajul expoziţiei retrospective Băjenaru. Puhoi de lume, mai mult vârstnici. Adevărată sărbătoare. Toalete elegante, parfumuri de femeie. Printre participanţi, figura de actor (în Cehov) a lui Everac. Vorbeşte (lamentabil) Mihalache. Expoziţia – cam prăfuită, selecţia nereprezentativă. Artistul expune cu precădere lucrări din ultimul deceniu, pe care şi-a pus amprenta bătrâneţea. Îi văd la vernisaj pe Borda şi pe Ceamba, vecinul de peste drum din Albă.

Marţi, 26 iunie

Lucrez de zor la „Dare”. Mare plictiseală. Scris 25 de pagini. Speranţe s-o termin mâine

seară. Prospecţiuni în legătură cu Olăneştii. Telefoane. Primarul e plecat la Râmnic. Vorbesc cu viceprimăriţa, îmi spune că mă va suna primarul la sosire, nu mă sună. Moravuri de provincie...

Plimbare cu Cornelia la Ţigăneşti. Chinovia – pustie. Lacul, secat, arată ca o mlaştină murdară. Linişte în după-amiaza însorită. Biserica închisă. Sunăm la maicile Talida şi Eliconida, le dăm ulei şi pâine. Măicuţele încântate, n-au o picătură de ulei. Taclale. Talida ne vorbeşte despre nepotu-său, chirurg pe undeva pe lângă Cluj. Ne despărţim de ele cu strângere de inimă. Oprim, la întoarcere, la Tâncăbeşti. Mestecănenii, veseli. Primire afectuoasă. Mâncăm cireşe din pom, pe săturate. Cornelia primeşte în dar un coş cu ouă proaspete. Se face seara. Ajungem în strada Albă pe întuneric.

Miercuri, 27 iunie

Mă sună Mitru. Mă roagă să-i duc la Casă scenariul cinematografic (pentru concurs). Rămân doar cinci minute. Cafea bună şi tare (din Germania).

Trec pe la Editura „Eminescu”. Râpeanu – lipsă (e „la plenară”, mi se spune). Biroul Danielei – gol. Pe masa ei de lucru, poşeta, ce ţine loc de semnătură de prezenţă. Îl întâlnesc în schimb pe Alexei Rudeanu. Ne bucurăm. Vorbim de una-alta. De ce nu publicaţi în presa literară? zice. Uite, sunt prieten cu băieţii din redacţia „Luceafărului”. Aduceţi mâine, la şase seara, o proză. Voi fi acolo.

Drum şi la Uniunea Scriitorilor. Schimb vorbe, în fugă, cu D.R. Popescu, Hobana, Fulga, Deşliu, Darie Novăceanu, Traian Iancu. Lungi pertractări stânjenitoare cu Bărbuceanu ca să obţin o cameră la Valea Vinului (pentru Cornelia). De câte ori vorbesc cu insul, *mă simt murdar*.

La „Cartea Românească” linişte. Discuţie cu Mărculescu. Îl rog să mă „agaţe” de planul pe 1986. Promite (dacă îi aduc volumul până în iarnă). Foarte amabil. E singurul redactor din câţi

am cunoscut care mi-a dat senzaţia că se simte prizonierul propriei edituri unde lucrează.

Seara, la Cornelica. Cinăm acolo. Vorbesc, în fine, cu primarul Olăneştilor. Mă asigură că voi avea o cameră în Comanca (linişte, confort).

Joi, 28 iunie

Merg seara (cu Trabantul) la „Luceafărul" să mă întâlnesc cu Alexei Rudeanu, aşa cum convenisem. Rudeanu n-a venit, mi se răspunde. Mă abordează Sânziana, afabilă, îndatoritoare, care mă introduce într-un birou încăpător, unde lucrează cinci-şase redactori. La una dintre mese „oficiază" Cezar Ivănescu în faţa unui public feminin (cu excepţia unui bărbat în vârstă, cu chelie) care ascultă cu sfinţenie cuvintele maestrului. Fetiţele, vopsite, parfumate, decoltate, par hipnotizate de prezenţa autoritară a guru-ului. Magul le spune câteva cuvinte apoi se eclipsează, lăsând auditoriul să aştepte pe scaune, cu speranţa, în priviri, a apropiatei glorii literare. Plasez, la îndemnul Sânzienei, textul lui Matei Gavril. Gavril îmi strânge mâna apoi începe să citească. Urmează clipe lungi, insuportabile, mă simt ca un debutant care aşteaptă verdictul cu sufletul la gură, ies din birou, mă plimb pe coridor vreo câteva minute, mă întorc. Gavril citeşte în continuare, cu şart, parcă ar intenţiona să memoreze textul. În fine, termină, ridică privirea către mine, îmi spune că „bucata" e frumoasă, ce mai, *foarte frumoasă*, e realmente emoţionat, am abordat tema „plecării la război" într-o modalitate nouă, inedită (şi altele, şi altele). Repetă fraze auzite de zeci de ori, cu 22 de ani în urmă, când urcam înfiorat de teamă şi speranţe treptele imobilului din bulevardul Ana Ipătescu şi băteam la uşa redacţiilor „Luceafărului" şi „Gazetei literare". Crede, în sfârşit, că schiţa ar putea „intra", cu îngăduinţă, în tematica „de sărbători" (23 August). Îi pune o apostilă, apoi i-o împinge lui Nicolae Velea. Velea se aşază pe un

scaun şi o citeşte. Citeşte repede, în trei minute e gata. Se scoală, mă felicită (miroase a băutură), e excelentă, zice, un text ca ăsta merită să-l bem. Declară că n-are acasă, de mine, decât o carte, „Rochia cu anemone”, dar a pierdut-o, oricum nu-i ştie urma, s-ar bucura dacă i-aş da o alta, oricare, ultimul volum, să zicem. „Nu vrei să joci un şah cu mine?” întreabă şi iese din birou să aducă piesele. Profit de această respiraţie şi fug hoţeşte. Fug, pur şi simplu. Cobor în grabă treptele (două etaje) gonit parcă de furii. Ajung în curte. Îmi caut Trabantul. Mă obsedează figura infatuată, insuportabil de antipatică, a lui Aurel Dragoş Munteanu şi mutrele obscure care trepăduşesc dintr-un birou într-altul. Mă jur să nu mai calc pe la „Luceafărul”.

Duminică, 1 iulie

Febra de dinainte de plecare. Nervos. Rezolv corespondenţă. Caut o canistră pentru Râmnic, lipsă de benzină. Telefoane. Film la Cinemateca de Truffaut: „Noaptea americană” (pasabil).

Seara, plimbare cu Dănuţ prin „centrul civic” (sintagmă intrată de curând în uzul public). Urcăm movila de la Mihai Vodă. Mormane de moloz, gunoaie. Hiroshima. Câini vagabonzi în haite, flămânzi, ne înarmăm cu beţe. Peisaj de groază. Printre ruine, Costache Anton şi cu nevastă-sa. Drăguţi. Schimbăm cuvinte, comentăm dezastrul (şi iminenţa demolării blocului literatorilor).

Citesc, fără plăcere, „Ochii Maicii Domnului”. Abandonez după 50 de pagini.

Luni, 2 iulie

Ultima zi de şcoală. Păzesc elevii la proba de română („Plugarii” de O. Goga) pentru examenul de treaptă. Pierd toată dimineaţa. Plictiseală. Un puşti tuns scurt, ochi oblici, frunte teşită (facies lombrozian) mă scoate din sărite. Mă întorc acasă iritat la culme. Iau calmante.

După-amiaza – treburi administrative: se repară clanţe, obloane, prize, aragazul. Poimâine plecarea.

Vorbit cu Mitru. Anxietăţi absurde. E deprimat, de pildă, că n-a scris (la un scenariu cinematografic) decât 30 de pagini în două zile! Ne luăm rămas bun. Promite să ne vedem la Olăneşti, în august.

Îngrijorat din pricina Ancuţei. E ameninţată de corigenţă la economie (Stoica). Vina e exclusiv a mea. Am neglijat copiii. Discuţie cu Cornelia – plânge.

Marţi, 3 iulie

Bagaje. Teama de a nu uita ceva. Fac rost, prin „pile", de o canistră plină cu benzină. Repar sistemul de semnalizare al maşinii în Rahova. Sunt gat de plecare.

Vorbit cu Hinoveanu (noaptea). Îmi recunoaşte vocea („ureche profesionistă"). Mă îmbrobodeşte cu cuvinte. Spera, susţine, ca volumul să intre acum trei zile la tipar, dar, după un calcul, s-a constatat că stocul de hârtie afectat nu e suficient pentru întreg tirajul. În consecinţă, hârtia a fost distribuită altei cărţi, urmând ca Editurii să i se repartizeze pentru „Bal" o nouă cantitate de hârtie. Ce mizerie! Nu vă impacientaţi, îmi spune, „cartea e pe rol", o să apară foarte repede...

Plec de acasă cu inima îndoită. Cornelia e obosită, nu se simte bine; volumul nu apare; Dănuţ n-are acceptul pentru Olanda de la Ministerul de Externe (vezi Securitate); Ancuţa – ameninţată să rămână corigentă. În plus, lipsuri cumplite, sărăcie, primejdia demolării. Viaţa trece...

Miercuri, 4 iulie

Plec cu Trabantul la 10 dimineaţa. Timp frumos. Răcoare. Până la kilometrul 75. Nervos. Ajung în Râmnic în jurul orei 14. Las puii crescuţi

de Anca la familia Ghinea. Telefonez lui Lică, îmi procură 10 litri (reconfortantă achiziţie) de benzină.

Primire călduroasă la primarul Olăneştilor. Acesta mi-o prezintă pe contabilă, care promite că se va ocupa de mine. E o femeie între două vârste, genul „gospodină”. Mergem la Comanca. Administraţia a adus în vilă muncitori, e larmă, lume multă, inconfort. Restaurantul bun dar scump. Oraşul prea departe, aprovizionarea grea. Renunţ. Contabila îmi propune o cabană construită de curând de partea cealaltă a râului, în dreptul vilei Turn. Camera mare, chiar elegantă, canapea, masă de lucru, două şifoniere, televizor (defect). Closetul pe culoar, comun cu o familie formată din două doamne şi o fetiţă. Par cumsecade. Desfac bagajele. Mă hotărăsc să stau aici.

Seara beau apă de la izvorul 24. Nimic interesant la librărie. Schimb vorbe cu Munteanu. Rămân în parc până la 10 noaptea.

Joi, 5 iulie

Noapte de groază. Realmente am crezut că mor de frig. La ora opt sunt la primar, îl rog (jenat) să-mi dea o altă cameră. Primarul – îndatoritor în continuare. Mă invită în maşina primăriei, mergem la sanatoriul „1 Mai”. Primire cordială la doctorul Catrina. Cafele, schimb de amabilităţi. Sunt consultat în toată regula. Îmi face o schemă pentru „servitul” apelor, semnează, în fine, repartiţia pentru o vilă („Scarlat”) din centrul staţiunii.

Vila – cochetă, boierească, pierdută în verdeaţă. O cameră imensă, cu ferestre largi şi mobilă luxoasă, de nuanţă închisă, la modă în perioada interbelică. Confort, lumină, baie. Pat dublu în care pot dormi patru persoane. Sunt încântat. Abia la cinci după-amiază realizez dezastrul: în camera de alături, despărţită de mine printr-o masivă uşă sculptată în lemn, stau patru doamne care sporovăiesc tot timpul. Aud cu

exactitate tot ce se vorbeşte, le aud cum râd, glumesc, oftează, le aud confesiunile, „prind" orice zgomot. Clipe de derută. Cum să lucrez în compania acestor fiinţe vorbitoare?

Telefonat lui Mitru. Ar vrea să vină cu soţia aici, mă roagă să-i găsesc o cameră la sanatoriu. Ai mei sunt bine. Noaptea, în curtea vilei. Apropierea tainică a pădurii. Întuneric. Sorb aer proaspăt, rece. Linişte divină.

Vineri, 6 iulie

Problema e: rămân sau nu rămân în vilă? Bat, dimineaţa, la uşa cuconetului vecin. Mă invită înăuntru. Patru paturi. Curat în cameră. Parfumuri proaste. Le spun păsul. Femeile, aliniate la vârsta de 40 de ani, mă ascultă cu atenţie şi oarecum nedumerite. Promit să nu mă deranjeze, să vorbească în şoaptă.

Îngrozitor de frig în casă (pentru luna iulie). Încerc să mă adun. Să intru într-un ritm normal de viaţă. Fac planuri pentru noul meu roman. Stau ore în şir la masă cu coala de hârtie în faţă. *Tema Phedrei*. Telefonez acasă. Dănuţ a încheiat cu media 10 sesiunea. Situaţia Ancăi încă incertă la economie. Plouă...

Duminică, 8 iulie

„Cură de ape" – aşa se cheamă alergătura mea de dimineaţă până seara. Mă scol la 5 şi jumătate, mă spăl, mă îmbrac, dau fuga până la izvorul 24 (3 kilometri), umplu la întoarcere o „porţie" de la izvorul 5, mă întorc la vilă, pun 5-ul la încălzit, îl beau trântit în pat pe partea dreaptă, în doze mici, timp de o jumătate de oră, îmi fierb cafeaua, beau 24 rece (totul până la 9 jumătate). Liber două ore. Din nou la ape, beau 24 de la sursă, iau prânzul (ouă, şuncă, brânză), mă odihnesc. La ora 5 al treilea drum la 24, beau apa în prize mici, în timp ce mă întorc acasă. La 10 noaptea o nouă priză. Regim de exterminare. Când să mai lucrez?

Din ce în ce mai frig. Trăiesc precar, înfofolit în trei flanele. Alături, cucoanele vorbesc fără întrerupere (cu vocea coborâtă). Ici-colo câte un chicot. Nervos la culme. Aştept zile mai bune.

Luni, 9 iulie

Caut cameră pentru familia Mitru (sosesc vineri). Telefoane, drum la primărie. Primarul – obosit de atâtea insistenţe. Până la urmă le rezerv o cameră decentă la hotelul Olăneşti – cu foarte multă stăruinţă. Mitricii, din ce în ce mai dificili, nu ştiu ce vor, uită ce au spus, revin. În fine, totul s-a terminat cu bine.

Iau „Toamna, păsările...” de la biblioteca staţiunii. Mă bate gândul să amplific trama, să fac o carte de 300 de pagini. Citesc romanul – debil, inconsistent. O redactare nouă l-ar îmbunătăţi, fireşte. În cumpănă. Las totul baltă (deocamdată).

Din zi în zi mai rău cu sănătatea. Mă dor articulaţiile (toate) şi rinichiul stâng. Telefonat acasă. Ancuţa a luat un şase la teza de economie, dar şi un patru la oral, situaţia sub semnul întrebării. Cornelia – debusolată, nu poate să-şi facă proiecte estivale din pricina nefericitului de Stoica, om şters în facultate dar smeu, acum, când valurile (politicii) l-au ridicat pe creste.

Joi, 12 iulie

De ieri – mai cald. Îmi scot flanelele. Vestimentaţie de vară.

Nu pot lucra. Nervozitate. Vară grea. Telefonat acasă, Ancuţa a promovat la economie. Ce coşmar! Discuţie cu Cornelia, se pregăteşte pentru Valea Vinului.

Seara pe terasă. Cer plin de stele. Prezenţa vie a pădurii (conifere). Mă invadează licuricii, ce-mi amintesc de verile copilăriei în casa bătrânească de la Govora.

Citesc „Naraţiunea în cronicile lui Ureche şi Costin” de E. Negrici. Excelent scrisă (ce prozator de rasă!).

Vineri, 13 iulie

Sosesc în staţiune Mitru cu soţia. Bătrân, zdrobit de oboseală (trei ore cu maşina), ruinat, îl văd şezând în holul hotelului pe o banchetă. Sunt copleşit de o imensă milă şi afecţiune. Îi instalez în camera de la etajul 3, eliberată chiar în dimineaţa asta.

Telefonez acasă. Cornelia pleacă mâine noapte cu copiii. Bărbuceanu i-a dat până la urmă camera dorită, luând, nu fără mofturi („Lăsaţi, nu trebuie...") sticla de coniac cinci stele adusă de nevas- tă-mea. Vor sta la Valea Vinului o lună. Îmi scrie Dan, dar fără pofta lui din zile bune.

Renunţ la „Toamna, păsările...". Reiau ideea Phedrei. Crochiuri, planuri.

Duminică, 15 iulie

Cură de ape (ortodoxă). La ora 11, criză de hipoglicemie la izvorul 24. Uşoară spaimă. Stau cinci minute pe o bancă în stare de prostraţie. Ud leoarcă de sudoare. Ce să fie?

La Mitru. Trataţie cu biscuiţi, sirop, cafea şi piersici! Destins, arată mult mai bine decât alaltăieri. Cu o oră înainte l-a vizitat Valeriu Armeanu. Drăguţ, oricum, îmi spune, nu-l cunoscuse, s-a pomenit cu un telefon din partea lui, rugându-l să-l primească. „Nu mi-a cerut nimic", sfârşeşte cu un surâs bonom în colţul gurii.

Traversez o perioadă critică. Nu pot lucra. Dureri de cap spre seară. Presentimentul că ratez sejurul olăneştean. Citesc „Pictura românească în secolul al XIX-lea" de G. Oprescu.

Miercuri, 18 iulie

Drum până la sanatoriul „1 Mai". Aflu că încăperea unde locuiesc e liberă numai până la 22 iulie. Oricum, nu am de gând să-mi prelungesc şederea din cauza costului enorm (80 de lei pe zi) dar şi a faptului că nu „produc" nimic. Vecinele de

alături mă înnebunesc. Vorbesc fără încetare, râd în cascade. Intolerabil. Simt că-mi cedează nervii. Capotez.

O oră la biblioteca staţiunii. Citesc presa restantă. Nu sunt „evenimente”. Revăd în fugă textul scris la sanatoriul din Predeal, în martie. Inutilizabil, deocamdată.

Scrisoare de la Tică (trimisă de Cornelia). Îmi cere, între altele, să-i scot o bibliografie despre crucile de lemn din România! A luat-o razna. Lucrarea necesită strădanie îndelungată (luni de zile), pricepere şi râvnă. Şi accesul la fonduri interzise cercetătorului de rând. Cine ar putea-o face?

Vineri, 20 iulie

Mă vizitează Stăvăruş, însoţit de frate-său, fost colonel (de stat major, ţin să sublinieze!). Asemănarea dintre fraţi – uluitoare. Luăm loc în scaune de răchită pe terasă. Răcoare. Băieţii mi-au adus cireşe de la ţară. Pălăvrăgim o oră (nimic despre politică). Simpatici. Confesiuni despre sejurul lui Ion la Turku (moravuri finlandeze) şi munca la „Vlad Ţepeş”. Reiterează promisiunea de a-i găsi Ancuţei meditator pentru română. Ne despărţim în mare cordialitate.

Am întâlnit în staţiune lume cunoscută: o elevă (al cărei nume nu-l cunosc), un fost coleg de cancelarie sub directoratul lui Ionescu şi familia Boană, ea – directoare adjunctă la începutul anilor ’60, el – „camarad de arme” în stagiul militar târgovişte an.

Beau ape minerale în cea mai mare silă. Poimâine – ultimul drum la 24. Faulkner („Absalom...”) pentru „menţinerea în formă”.

Duminică, 22 iulie

Bagaje. Într-o valiză – lucruri ce nu-mi mai trebuie la Râmnic, în alta – haine, lenjerie. Abia în Vâlcea voi hotărî programul lunii iulie (şi august). Mă întâlnesc în librărie cu Tamaş, venit cu treburi de „arhivă”. Între altele îmi spune că Ilarie Hinoveanu, sosit în Râmnic pentru lansarea unui volum de Zatti apărut la „Scrisul”, s-a apucat, în *speach*-ul inaugural, să elogieze „Balul” („unul dintre cele mai importante romane de după război”). Sala – nedumerită la început, rămâne încremenită. Ilarie continuă o jumătate de oră apologia. Ce-o fi gândit săracul Zatti despre mine?

Îl vizitez pe Mitru (de adio). Vorbeşte despre boală, despre moarte. E obsedat de Parkinson-ul care evoluează îngrijorător de repede. Anxietate. Când ies, rămân o clipă de partea cealaltă a străzii, lângă maşină. Doi vârstnici (bărbat-femeie), la etajul patru, stau rezemaţi de rama din balcon şi cercetează strada cu ochi indiferenţi, apatici.

Beau apele de seară. Bat clopotele la biserica lui Horea, de pe deal. Deodată mi se face un dor nebun de Bucovina. Ce-ar fi să plec aiurea, undeva, spre Nord?

Luni, 23 iulie

La Râmnic. În drum, opresc la Păuşeşti, îi văd pe Valentina şi Mitică. Vorbim de Tică, părinţii lăcrimează, situaţie jenantă, mă grăbesc să plec.

Vizită lui Tamaş, la „Arhive”. Îi restitui povestirile pentru copii – „lucrate”. Propun să scoată jumătate din texte, prea naive. De faţă şi Horea Nestorescu. Discuţie despre crâncena „campanie electorală” pentru scaunul arhieresc, rămas vacant în urma decesului vlădicăi Iosif.

În casa bătrânească – nenea Gică şi Lilica, împreună cu fata lui Corneliu. Stau patru zile. I-am găzduit în camerele „mari”, din faţă. Eu dorm în fosta bucătărie a mamei, din curte, unde am scris „Memoria Râmnicului”.

„Luceafărul” mi-a publicat alaltăieri proza. Probabil, graţie insistenţelor lui Velea.

Marţi, 24 iulie

Ies în oraş. Râmnicul – splendid, în pofida campaniei de „modernizare”. Discuţie la ziar cu Barbu, care mă înştiinţează că săptămâna aceasta îmi apare recenzia la cartea Adei Orleanu. Redacţia – pustie fără Cârstea. Smeoreanu mă invită la o cafea în centru. Tăifăsuim. Îmi povesteşte despre idila dintre fosta speranţă a poeziei râmnicene, Petrinel Ştefănescu, şi dăscăliţa de română, soţia secretarului cu propaganda. Băiatul, zice, a dat în patima beţiei, a renunţat la facultate, s-a rătăcit, e astăzi chelner pe undeva pe la Constanţa.

Vizită, după-amiază, la preotul E. Nedelescu. Părintele, activ, vioi, se pregăteşte pentru o excursie cu maşina în Italia. Cafea, dulceţuri. Îmi spune că o mare parte dintre fotografii (N. Filimon) sunt gata. Lucrează la reproducerea fotografiilor după „Istoria Bucureştilor” de Iorga. Îi dau patru albume cu imagini din Praga, Dresda, Budapesta, München şi câteva oraşe din Italia. Cu aceasta, iconografia Filimon e gata.

Seara, în curte, cu nenea Gică, în fotolii de răchită. Parfum de vară. Din colţul străzii vine muzică lăutărească. Miros de mititei. La Grandiflora.

Miercuri, 25 iulie

Fac planuri. Plictiseală. Nu pot lucra. Azi-noapte vis cu mama. Mă certa că nu-mi fac temele la geografie (!). Au, oare, visele, vreo noimă?

Cu Sergiu Curecheanu la „complexul” Înăteşti. Biserica – în renovare (sper să se restaureze şi pictura – excepţională). Uşa sculptată în lemn e peticită cu o scândură. Clădirile din curte

au fost amenajate ca muzeu. Intrăm cu greutate, după ce Sergiu încearcă 5-6 chei la rând. „Muzeul" conţine icoane vechi, deosebit de valoroase, tapiserii, diverse obiecte de cult religios. În totul, o colecţie remarcabilă (păcat că e ferecată în lacăte). La întoarcere ne întâlnim, pe podul Olăneştilor, cu Guşetoiu, care mă ţine în picioare un sfert de oră. Recită versuri (memorie excepţională), spune vorbe în dodii. Bătrânul dascăl de istorie e trecut de 90 de ani... Discuţie şi cu Moţoc, care mă invită să particip la lucrările cenaclului „A. Pann", pe 6 august.

Drum la Călimăneşti. În Ostrov. Nimic la librărie. Vizită lui Albuleţu (trataţie cu savarine calde!). Îl văd pe Mămularu, amabil ca întotdeauna.

N-am veşti de la ai mei de şase zile.

Joi, 26 iulie

Terorizat de demolările în masă. Dacă buldozerele dărâmă strada Gării, rămân fără refugiu în Râmnic. Îl vizitez pe Stoica, şeful secţiei de propagandă. Primire cordială. Cafele. Îi spun păsul. Se oferă să-mi obţină o audienţă la prima secretară. Discuţie despre birocraţie, despre situaţia precară a agriculturii. Vorbim deschis. Să fie oare microfoane în cameră? Stoica (circa 45 de ani, brunet, afabil, ras la sânge, tip aseptic) pare a fi un „activist de omenie". Ne strângem mâna. Mă conduce până în capătul culoarului.

Seara – la George Smeoreanu în micul lui apartament din Ostroveni. O cameră „de lucru" – bibliotecă, ziare, manuscrise. Boemă, totul vraişte. Conversăm despre literatură. E dezgustat de aşa-zisa viaţă literară râmniceană. Nu sunt valori reale, zice, abundă semidocţii, nulităţile. Moţoc e mult prea tolerant, în cenaclu, cu veleitarii. După o oră soseşte Ioan Barbu. Fericit, feciorul i-a reuşit la facultate. Jubilează (am trecut şi eu prin încercarea

asta). Bem coniac (doze homeopatice). De la o vreme discuţia lâncezeşte. Se face noapte. Barbu mă ia în Dacia, mergem la tipografie (dincolo de şină). Văd pentru prima oară, aievea, o rotativă. Scurt schimb de vorbe cu lucrătorii, vioi pentru o oră atât de înaintată. Barbu scoate din maşină un exemplar din „Orizont" şi mi-l arată. E cald. Mirosul de cerneală proaspătă mă ameţeşte. Mai zăbovim un sfert de oră. La 11 noaptea sunt acasă.

Vineri, 27 iulie

Hai-hui prin Râmnic. Timp rece, chiar frig. Flanel de lână. Mă bântuie gândul evadării. Neînţeleasă stare de nervozitate. În centru mă întâlnesc cu Ioan Barbu. Mă invită într-o zi la masă.

Telefonat la Hunedoara. Vorbesc cu Dan şi Anca. Sunt bine. Marţi pleacă toţi la Valea Vinului. Dănuţ insistă să-i urmez. Aş merge dar mi-e teamă, prea mare umezeală. Valea Vinului rămâne pentru mine un tărâm mirific, interzis.

Citesc volumul „Şoarecele B" de I.D. Sârbu, cumpărat la Râmnic. Surpriză, cartea foarte bine scrisă. Ecouri expresioniste.

Sâmbătă, 28 iulie

Audienţă la prima secretară (însoţit de Stoica). O oră antecameră, e în şedinţă. Intrăm, luăm loc pe scaune. Prezint situaţia stării mele „locative". „Prima" propune să mă mut la Râmnic (!), îmi face rost imediat de locuinţă, de catedră, tot. Refuz, fireşte. Îmi spune că trebuie respectată legea: nu pot fi chiriaş şi în Bucureşti şi în Râmnic. În plus, n-am voie să cumpăr apartament în rate dacă n-am domiciliul în municipiu. Găsiţi o formă, care să nu încalce reglementările în vigoare şi vă ajut, încheie cu generozitate. Întrevederea a durat zece minute.

Seara, vizită „de prietenie” la Prea Sfinţitul Gherasim. E tulburat de iminenţa numirii noului vlădică al Râmnicului. Lucrează la textul unei conferinţe în vederea „sărbătorilor” din august. Se agită, îmi citeşte textul, o compilaţie de fraze din „Scânteia” şi cărţile de dogmă. Trataţie cu vin (de cea mi bună calitate). Soseşte între timp şi Tamaş cu soţia. Sorbin din vin. Discuţia se prelungeşte. Se mai aduce o sticlă. În jurul orei 11 „ne rupem” de pe scaun. Prelatul ne conduce până jos, la poartă. Cer alb, de sticlă. Farmecul oraşului la miezul nopţii.

Luni, 30 iulie

Vizită, cu Tamaş, la bătrânul preot Bălănescu, parohul de la Sf. Gheorghe. Prilej de a-mi aminti că am mai fost în câteva rânduri (pe vremea când eram în clasa întâi la „Lahovary”) pentru a-mi face temele cu Mircea Stănciulescu, nepotul preotului I. Marina, ce avea să ajungă patriarhul României. Primire boierească. Gustări, palincă. Părintele îmi reproşează (cu blândeţe) că în „Memoria Râmnicului” n-am dat atenţia cuvenită bisericii pe care o slujeşte. Ne arată pomelnicul lăcaşului, datând din secolul al 18-lea, cu numeroase nume de boieri şi negustori din epocă, astăzi uitate. Caligrafia – excepţională. După „gustare”, părintele ne invită la restaurantul „Union”. Trei ore de taifas. În timpul prânzului – ideea de a pleca la Bucureşti. De a pleca chiar mâine. În Râmnic pierd timpul de pomană. La cinci după-amiază fug la Olăneşti. Ploaie torenţială, cu bulboane. Mitru în bună dispoziţie, vesel. Emoţionat că am venit să-l văd înainte de plecare. În vizită la el, V. Borda. Blasfemăm „regimul”. Discuţie despre condiţia jalnică a editurilor. Ajung acasă după 11 noaptea. Bagaje. Insomnie.

Miercuri, 1 august

Fac ordine în casă. Casa – goală. Încerc să mă acomodez „climatului”. Momente de speranţă, pe urmă disperare şi iar speranţe. Cădere patologică de tensiune.

Autogospodărire. Cumpărături la Rond. Imense trâmbe de gunoi şi praf deasupra străzii. Se demolează. E vorba ca în septembrie să intre cu buldozerele în Albă.

Telefonez Adei Orleanu. Sosită, ca şi mine, ieri. La Valea Vinului, îmi spune, frig ţeapăn, ceaţă dimineaţa, ploaie. Ce m-aş fi făcut, cu reumatismul meu, dacă m-aş fi aventurat în ţara Rodnei?

Sâmbătă, 4 august

Sâmbătă frumoasă. Soare. Luat banii de la Uniune pentru proza apărută în „Luceafărul”. Pustiu la Casa Scriitorilor. Restaurantul închis, literatorii în vacanţă. Bat librăriile din centru. Cumpăr G. Călinescu („Aforisme”), „Istoria poeziei” (volumul 2) de M. Scarlat, „Istoria instituţiilor vechi din Franţa” de De Coulange. Intru la Capşa. Cafea. Ici-colo câte o masă ocupată. Năduf. Nici o figură cunoscută.

Îmi scrie Dan (din Hunedoara). Seara, în faţa micului ecran (olimpiada din America). Trec zilele, mâloase, fără noimă.

Marţi, 7 august

Gospodărie. Ordine prin cărţi. Telefonează Mitru, se întoarce vineri. Se simte rău. Aceeaşi veche anxietate disperată.

În „Orizontul” de acum patru zile e anunţată şedinţa cenaclului („A. Pann”) la care scriitorul C.M. e „invitat de onoare”. Doru Moţoc a dat notiţa pe baza întâlnirii noastre întâmplătoare în faţa librăriei „Eminescu”.

Primesc din Honolulu scrisoare de la Baciu, însoţită de un articol (tras la xerox) publicat în Guatemala. Articolul – banal (reflexii despre Editura „Litera”). Mă întreb de ce mi l-a trimis. Vedere de la Tita (Cumpătul).

Lucrez la cronica volumului lui Smeoreanu.

Joi, 9 august

Ieşit în Rond după cumpărături, mă văd intrat la un film stupid în regia (şi interpretarea) lui Stallone. Idioţenie, pierdere de vreme.

Cinci ore la televizor pentru olimpiada din Los Angeles. Primplanuri excepţionale cu figurile învinşilor. Înfrângerea – ce subiect magnific!

Noaptea, în fotoliu. Reiau a treia oară paginile comise la Predeal, în sanatoriu. Textul începe astfel: „Am trăit prea mult...” Dezamăgire, spaimă, premoniţie? Muzică de Haendel.

Vineri, 10 august

Prin centru. Oraşul sub caniculă. Pălărioare, parfumuri, umbreluţe. Iau de la librăria „Sadoveanu” volumul de eseuri al lui Cornea cu un studiu despre Filimon.

Telefonat Cornelia de la Rodna. Sunt bine, se distrează, fac excursii, vreme splendidă! Apuc să le promit că merg acolo, retractez penibil, mă comport ciudat, fac gafe. Sunt în pasă proastă.

Vizită în Negel. Taifas cu Cornelica până la 11 noaptea. Vechi suveniruri. Prieteni şi prietenii pierdute. Ne simţim bine. Mă întorc pe jos acasă sub un cer curat, albit de stele.

Luni, 13 august

De ieri, viroză. Febră mare (40 de grade). Antibiotice. Sunt singur. Stare depresivă. Citesc,

între puseuri, suvenirurile lui Canetti, excelent scrise, cu pagini antologice.

Telefonat Cornelia. O duce bine. Din păcate, n-are „companie”. Între scriitori, numai Baltag şi Mihadaş.

Mitru s-a întors acasă. L-a văzut un doctor (pentru Parkinson). Complet descurajat. Se îndoapă cu medicamente.

Joi, 16 august

Prima zi când ies din casă (după gripă). Mi s-au terminat proviziile. Bat magazinele din centru. Oraşul, animat în preajma sărbătorilor aniversare. Alimentarele, în schimb, sunt goale (nu găsesc lămâi, salam, cafea şi brânză).

Telefonează Damirescu. Doina Gavrilă a suferit un accident pe autostradă. Venind cu mama de la Râmnic, maşina (condusă de Gavrilă) a ieşit din carosabil şi s-a răsturnat. Bătrâna în stare gravă. Doina s-a ales doar cu contuzii. Doamne, ce nebună e!

Vineri, 17 august

Convalescenţă grea, dureri de cap sâcâitoare. Insomnie. Telefonat Cornelia de la Rodna. Trimite duminica cealaltă copiii cu acceleratul, împreună cu Baltag, care s-a angajat „să aibă grijă”.

Seara, la Mitru. Masă întinsă. E invitat şi Bulgăr (antreuri, două feluri de friptură, votcă, Murfatlar). Discuţia o duce Mitru, acompaniat de Bulgăr. Se vorbeşte despre Franţa, Guillermoux, Buzura, pe urmă Eminescu, ba chiar Vlahuţă. Petrecere în toată regula. Bulgăr, vioi, în mare vervă. La plecare aştept tramvaiul o oră, nu vine, mă întorc pe jos acasă.

Luni, 20 august

S-a făcut frig. Frig straşnic. Plouă, foc în casă.

Merg cu maşina la o măcelărie, în Ferentari, ca să mă aprovizionez cu carne de la Simionescu, fostul meu elev de la seral. Coadă imensă. Femei şi oameni vârstnici cu sacoşe stau aşezaţi pe trepiede, sporovăiesc, aşteaptă. Bănuitori. Atenţi la ce se întâmplă. Mă adăpostesc, ca şi în alte rânduri, în spatele măcelăriei, aşteptând să apară Simi cu pachetul. Piaţa foşnind de lume. Alergătură, miros de bălegar şi putregaiuri. După vreo oră, se apropie de mine un ins cu şapcă şi mustaţă. E *sesizat*, îmi spune, că stau de mult în piaţă. Ce caut aici? Aştept pe cineva? Am treabă? El e administratorul şi trebuie să ştie tot ce se petrece în piaţă. Îi spun că mă interesează lumea, oamenii, sunt scriitor. Îi arăt legitimaţia. „Scrieţi la vreun ziar?" întreabă. „Fireşte, la Scânteia." Băiatul devine imediat politicos, îşi pierde morga, se scuză, mă mângâie greţos pe mână, dispare. Transpirasem. Când plec cu carnea spre Trabantul pe care îl parcasem în colţul străzii, simt ochii zecilor de oameni de la coadă ce mă fixează duşmănoşi, hipnotici, ca într-un tablou grotesc de Brueghel.

„Cetatea antică" a lui Fustel de Coulange. Frumoasă, limpede, didactică.

Miercuri, 22 august

Atras magnetic de bulevardul aşa-zis „al cenuşii". Ies zilnic să-i iau pulsul, să văd cum merg lucrările de demolare, cum înaintează ameninţător spre zona în care se întinde cartierul nostru patriarhal. Devin, încetul cu încetul, psihopat.

Televizorul – imposibil de deschis cu ocazia „sărbătorilor". Omagii, ode, imnuri. Ziarele, la fel.

O nebunie colectivă s-a aşternut asupra mijloacelor de informare. Poeţi, decenţi până în prezent, ies „curajos” la rampă. Delir verbal, trăim într-o ciudată cutie de rezonanţă paranoică.

Citesc eseuri despre artă de Zambaccian (modeste). Chopin – mazurci, nocturne, studii, valsuri.

Vineri, 24 august

Stare de neputinţă şi plictis. *Nu fac nimic*. Rup filele din calendarul vieţii.

Drum la Periş cu Cornelica, timp frumos. Conduce ea (pe Dacia 1100), vrea să-şi recapete „reflexele”, îi trebuie un tovarăş, un *compagnon*. De aici, la Ţigăneşti (pe un drum de ţară). Şoseaua plină de miliţie. La mânăstire ne închinăm în strană. Măicuţele s-au „primenit”. Rar câte o maică din vremea când scriam aici „Zborul de probă”. Călătorie fără „evenimente”.

O oră şi jumătate de taifas cu Mitru (despre reviste, viaţa literară, boli). Alaltăieri, la televizor, vorbeşte Şeful. A albit. Îmbătrâneşte. Obosit. Pete hepatice pe faţă (bine camuflate în culise). Voce stridentă, laringe iritat. Dar nu se lasă. Ne toarnă aceleaşi vorbe goale pe care le auzim de 20 de ani. Urâtă aniversare.

Sâmbătă, 25 august

Mâine sosesc copiii de la Valea Vinului (împreună cu Baltag). Ies cu Trabanul pentru aprovizionare. Parchez cu greu la Ministerul de Finanţe. Colind prin centru, vitrinele tixite cu conserve, pungi de sare, detergenţi.

Telefonat Ada Orleanu. Titel „nu e în ordine”, îmi spune, s-a internat (mai întâi la „Al. Sahia”, apoi, de o săptămână, la „Fundeni”). E vorba, se pare, de o litiază biliară. Părinţii – îngrijoraţi,

fireşte. Chirurgii vor să-l opereze. „Mergem la el?” mă întreabă, şi vocea îi tremură imperceptibil.

Luni, 27 august

Mare bucurie în casă. Ieri au sosit copiii. Ancuţa – tare slabă. Cum am putut trăi atâta vreme fără ei? Mă străduiesc să fac pe gospodina, rolul nu mă prinde. Gafez.

Plimbare (cu Trabantul) la Pasărea. Părăsim şoseaua asfaltată, trei kilometri prin hârtoape. Mânăstirea şi locurile – admirabile, dar fără candoarea indicibilă a Ţigăneştilor. Ne strecurăm printre chiliile pitice. Sat de maici. O maică ne conduce la casa unde a trăit o vreme Gh. Anghel. „Muzeul”, destul de „dichisit” pentru o colecţie sătească, expune icoane vechi şi câteva sculpturi de Anghel (de pildă un „Enescu”). O oră prin pădure. La întoarcere, ne abatem şi pe la Cernica. Copiii încântaţi. Ajungem în Albă pe înserate. Mâncăm jumări de ouă cu brânză (cumpărată „pe sub mână”).

Marţi, 28 august

Timp rece. Început de toamnă. Drum cu copiii la Căldăruşani. Biserica în lumina soarelui de vară. Ne închinăm, aprindem lumânări de ceară parfumate. Plimbare pe sub zidurile chinoviei. Stufăriş. Oglinda ameţitoare a lacului. Luăm prânzul pe o bancă în afara zidurilor de incintă. De la Căldăruşani dăm fuga la Snagov. „Complexul” – gol, doar doi-trei chelneri pălăvrăgind la umbră. Bem bere. Rar câte o yolă alunecând pe luciul lacului. De aici până la Snagov-Parc – zece minute. Pădurea, altădată vuind de lume, e pustie. Pe iarbă, hârtii şi resturi menajere de la chiolhanurile în cinstea „marii sărbători”. La ştrand îl întâlnesc pe fostul coleg de clasă al lui Gică, Dorel Ştefănescu, în intimitate cu o

fetişcană. Uşoară jenă, ne îmbrăţişăm. Mă invită să trec odată pe la el, „să stăm de vorbă”.

Seara, telefonat lui Badea. Mă asigură că bulevardul care intră ameninţător în Rond nu trece peste strada Albă. Artera va ajunge în parcul „Libertăţii” prin Nifon. Sunt şanse, zice, să scăpaţi de demolare. Chiar dacă se va construi un bloc în colţul străzii (foarte probabil), acesta nu se va întinde până la casa noastră. Momente de tembelă fericire.

Wist cu copiii până la 12 noaptea.

Miercuri, 29 august

La Editura „Sport-Turism” să mă interesez de soarta Doinei. E încă în Râmnic, externată, cu tăieturi şi plăgi uşoare. Maică-sa, în schimb, e în spital, în stare gravă. Doar zvonuri, nimic sigur. În prima versiune, maşina Doinei s-ar fi lovit de un plop. Pe autostradă, însă, nu sunt plopi. Dumnezeu ştie!

De aici, în Dorobanţi, la casa memorială „Călinescu”. E închisă. Zilele de vizită doar marţi şi vineri. Doamna Vera („inegalabila”), în curte, la cişmea, cu un buchet de flori în braţe. Intrăm în vorbă. Îmi spune că Muzeul n-a mai trimis o fată să mătură în casă de luni de zile. Că înăuntru e dezordine şi murdărie. Vreo patru şoricari se zbenguie în bătătură, lătrând bezmetic.

Seara – senzaţie de oboseală fără să fi făcut vreo treabă. Citesc până la 4 dimineaţa. Insomnie.

Joi, 30 august

Cu noaptea în cap la gară, vine Cornelia. Trenul întârzie o oră. După-amiază, mergem la „Fundeni” cu Dan, nu înainte de a trece prin Frumoasă şi a o lua cu noi pe Zoe Boicescu. Urcăm cu liftul. La Sorin mai sunt în vizită Ileana Mălăncioiu, Raicu cu soţia şi Simion. Stăm într-un

hol cu uşi înalte, de sticlă, foind de asistente medicale. Miros de antiseptice. Discuţia trenează, situaţie stânjenitoare, chiar penibilă. Sorin, îngrozitor de slab, e îmbrăcat în pijama – papuci de casă. Arată rău. După o vreme, maeştrii se retrag, rămânem singuri cu Sorin. E speriat, se teme că e atins de cancer. Medicii nu vor să-l opereze (de litiază biliară). Mâine se externează, dar se va interna din nou, la alt spital, peste trei zile. I-am adus cărţi, le frunzăreşte distrat, zâmbeşte, „n-are chef”. Stăm două ore. Cuvinte de încurajare. Ne conduce până la uşa de la lift.

Sosirea Corneliei înviorează casa. Copiii veseli. Seara jucăm wist.

Sâmbătă, 1 septembrie

Chemat la şcoală. Am cinci „restanţieri”. Le dau lucrare scrisă, îi trec. Vorbesc cu directoarea, am normă bună, la fel cu cea din anul precedent. Se văruieşte.

Vizită lui Bazil, în Slobozia (cu Cornelia). E mult mai bine decât la ultima „vedere”. Are momente de cumplită luciditate, în care pot discuta cu el *normal*. Alaltăieri, ne spune Nadia, a scris versuri! De vorbă pe terasa ce dă spre o grădină însorită. Mai e de faţă un ins, Mihuţ, funcţionar, probabil, la Cultură.

Discuţie (la telefon) cu Stăvăruş. A aranjat (cu doi colegi) programul de pregătire a Ancuţei pentru facultate. Azi pleacă în Finlanda. Cu Mitru (o oră). I-a apărut „Păcală şi Tândală”. Emoţionat. Se străduieşte să-şi stăpânească bucuria.

Duminică, 2 septembrie

Toamnă frumoasă. Cald. Plimbare cu Dănuţ printre ruine. Vizităm colina Mihai Vodă. Biserica şi zidurile de incintă urmează să fie demolate. Se împachetează baloturi cu hârţoage din „Arhive”.

Tristeţea marilor sfârşituri. Generalul Gall, se zice, a fost destituit fiindcă i-ar fi cerut Stăpânului salvarea mânăstirii. Interesantă panorama urbei privită din înălţimile bătrâne de la Mihai Vodă.

Seara, la Cornelica. Ce dezolantă casa fără tanti Marioara! Se duc bătrânii, le luăm locul. Discuţie despre anii tinereţii. Trataţie cu lubeniţă (foarte dulce!).

Marţi, 4 septembrie

Două zile cu Cornelia la Bragadiru. Primire imperială. Corcodel ne duce să vedem un C.A.P. Mormane uriaşe de legume. Camioane. Ne aprovizionăm cu vinete, ardei şi roşii. La plecare, asist la o scenă desprinsă parcă din romanele lui Marin Preda: ţăranii aşezaţi la vorbă, glumind şi tachinându-se în spirit moromeţian. Adevărată delectare. Regret că nu i-am imprimat pe bandă. Satul nu face impresie deosebită. E o caricatură a mahalalei de provincie: vestimentaţia urbană, biciclete, crâşme ordinare, mici magazine ridicole, murdare, cozi la pâine. Seara, însă, când drumul se goleşte şi greerii încep să-şi cânte partitura şi aerul se primeneşte, satul începe să-şi recapete aroma şi farmecul pe care le va fi pierdut cu zeci de ani în urmă.

Drumul până la Bucureşti, în miez de noapte. Răcoare. Şoseaua albă. Plopii. Fascinaţia farurilor.

Joi, 6 septembrie

Hai-hui prin centru (cu Dan). Caniculă. Vremea s-a zăpăcit complet. Oraşul fierbe. Nimic în librării. Producţia editorială tot mai slabă. Vitrinele abundă, în schimb, de operele Şefului. Intrăm la Colonade. Bere. Bat clopotele dinspre Curtea Veche.

Mă vizitează Alexei Rudeanu. Discuţia cu el – reconfortantă. Plăcut, inteligent, ironic. Îmi

povesteşte despre anii de gazetărie din nordul ţării. Rusofobie. Numele lui, îmi spune, nu e Alexei, ci Alexie, modificat la naştere de un conţopist cretin din primărie. Amintiri comune despre bunul G. Sidorovici. De vorbă până la 11 noaptea.

Sâmbătă, 8 septembrie

Zilnic la şcoală, deşi n-am treabă. Se face curăţenie. Semnez condica. O oră la bibliotecă, citesc versuri (Ileana Mălăncioiu).

Seara, la doctorul Al. Ştefănescu. E în formă proastă. Se vaită. E bolnav de cord. Aşteaptă în fiecare clipă „să se ducă". „Dacă aş muri în somn!" îmi spune, frământându-şi mâinile osoase, descărnate.

Telefonează Zoe Boicescu. Titel s-a internat din nou, „nu merge bine". E mâhnită. Nici Cae nu se poate lăuda cu sănătatea. Dimineţile şi le petrece la Biblioteca Academiei. Mi-e dor să ne vedem, încheie, să stăm de vorbă ca la Valea Vinului.

Luni, 10 septembrie

Şedinţă la „Lazăr" sub oblăduirea inspectorului Antimia. Prelegere insuportabilă despre înfăptuiri măreţe, victorii etc. Apoi, „discuţii". Ne idiotizăm. Încerc să mă gândesc în altă parte, imposibil. Ni se trasează sarcini irealizabile, stupide. Trei ore de infern. După şedinţă, prin Cişmigiu, cu barca. Respir.

Merg cu Ancuţa în Berceni, la locuinţa profesorului N. Constantinescu. Apartament de bloc. Omul – simpatic, face impresie bună. Specialitatea lui, folclorul. Biblioteca – modestă pentru un universitar de umanioare. Soţia, colegă de cancelarie cu mine, ne tratează cu cafele. Discuţie jenantă despre „onorariu". De mâine începe pregătirea.

Soseşte Gică şi ai lui (Monica, Peter). Bucurie. Sporovăiesc cu frate-meu până la 1 noaptea.

Marţi, 11 septembrie

Cu Dan la „Expoziţia realizărilor...” din preajma Casei. Un bâlci monstruos. Puzderie de lume curioasă, forfotă, miliţie. Expoziţia e o imensă farsă, pe măsura minciunii ce ni se serveşte de peste trei decenii. Când ţi se arată standuri poleite, pline cu bunătăţi pe care nu le-ai văzut aievea ani de zile, sau pe care le-ai obţinut prin bătălii umilitoare, te cuprinde greaţa. Ne foim trei ore, spectacolul e într-un fel magnific. Nimic nu caracterizează mai bine „starea” noastră actuală decât această insolentă desfăşurare de belşug inaccesibil „maselor”.

Caut cu înfrigurare imaginea pierdută a bisericii Enei, pentru volumul „Filimon”. „Istoria” lui Iorga o omite. O voce înţepată de femeie de la Agerpres îmi spune că n-au colecţii de poze cu biserici. Ce să fac? Merg la Patriarhie. Preotul Popescu mă îndrumă către un preot, Stan Dimancea, fost paroh până la demolare, actualmente preot la Boteanu.

Telefonez lui Hinoveanu. Cartea „stă”. Mă interesez dacă sosirea mea în Craiova ar ajuta cumva la urgentarea (sună ridicol) tipăririi „Balului”. Da, zice, cred că ar ajuta. Vom merge împreună la tipografie. Ce vor? Vor mită? Vor să le procur hârtie? De luat o hotărâre (grabnic).

Joi, 13 septembrie

Ziua Corneliei. Mică sărbătoare în familie. Daruri.

Începe şcoala. Şedinţe insipide, planificări calendaristice. Ies cu Dănuţ prin centru. Turul

librăriilor şi anticariatelor. Canicula (în august – foc în casă!).

Vizită inopinată, după-amiază, a lui Bazil cu Nadia. Îi primim în hol. Bazil ia loc pe scaun, cuminte. Tace. În vremuri bune mi-ar fi cercetat biblioteca, tablourile. Cornelia întreabă dacă doresc dulceaţă. Nu, spune Nadia. Bazil plânge uşor. „Vreau eu", şopteşte. Moment de jenă. Interogat de care îi place. Preferă nucile. Când pleacă, după o oră, senzaţia că-mi plesneşte capul, mă simt bolnav, cu 20 de ani mai vârstnic.

Sâmbătă, 15 septembrie

Însărcinat de directoare să particip la festivitatea de deschidere a anului şcolar, la „Lazăr". Remarc vestimentaţia părinţilor, sosiţi ca la „recepţie". Toalete elegante, pălăriuţe, zâmbete. Parfumuri fine. Copiii, curaţi, în uniforme. La urma urmei, e impresionant. Liceul „Lazăr" promovează spre facultate, anual, 80 la sută din totalul absolvenţilor, în timp ce şcoala noastră numai 2 la sută. Ce distanţă!

Triez fotografiile părintelui E. Nedelescu pentru „Filimon". O mare parte dintre ele – inutilizabile. Reţin vreo 60 de imagini acceptabile. În zece zile – iconografia gata!

Dureri de cap, spre seară. Pun muzică (Chopin).

Luni, 17 septembrie

Timp cald în continuare. Vreme de excursii. N-am chef de lucru. De altfel, începe şcoala. Nici o speranţă să scriu în iarna aceasta.

Merg cu Cornelia la Bazil. Ne întâlnim pe Slobozia. Plimbare două ore pe străzile din cartier, pavate mizerabil. Cornelia şi Nadia în faţă, eu cu Bazil în urmă. Bazil mă ia de braţ, se sprijină uşor de mine. Comunicare dificilă. Ici-colo câte un

comentariu scurt, dar sunt momente când aberează. De pildă, îmi spune: „Acolo stă fostul meu coleg de facultate, Bebe”, şi arată cu degetul spre casa mea. „Îl cunoşti?” mă întreabă. Sunt siderat. Ce a mai rămas din bietul meu prieten, ce se plimba cu graţie prin poezia lui Desnos sau H. Michaux!

Marţi, 18 septembrie

Treburi în oraş. Trec pe la Uniune, îi scot lui Dan cartelă de masă de la tovarăşul Shapira. „Sunteţi membru al Uniunii Scriitorilor?” întreabă insul, privindu-mă miop prin sticla ochelarilor. Îi arăt legitimaţia. „Veniţi cam rar pe aici, se scuză. Domiciliaţi, probabil, în provincie.”

La Editura „Sport-Turism”. Liftul defect. Urc gâfâind şapte etaje. Biroul redacţiei de literatură plin. Vorbesc cu Gi. Nu ştiu nimic despre situaţia Doinei, n-au nici o veste. E în concediu. Simt că volumul meu alunecă în pas de vals spre ’86.

Îl caut pe Cumpănaşu, la Departamentul Cultelor (în „chestiunea Gherasim”). În faţa treptelor de la intrare, o limuzină neagră, mare (cu şofer). Telefonez din curte. Mi se răspunde că şeful e într-o discuţie cu Moses Rosen. O oră aşteptare. Nervi. Când iese Moses, sunt înştiinţat de secretară, cu glas angelic, că *boss*-ul e în şedinţă cu directorii, dacă doresc să intru, să dau un telefon cu o zi înainte. Cu Nelu (aşa îi spuneam pe vremuri) am fost coleg opt ani la „Lahovary”.

Miercuri, 19 septembrie

Cinci ore cu elevii. Extenuat. În trimestrul acesta am 25 de ore pe săptămână, dintre care patru la seral.

Spre seară mă pomenesc cu Hinoveanu. Luăm loc în hol. Olteanul, în mare dispoziţie de vorbă. Îi pun pe masă o sticlă cu vin alb, de Odobeşti. Refuză să mănânce. Reia, cu mici

modificări conjuncturale, repertoriul de la Craiova: primejdii ce ne pândesc din întuneric, conjuraţii, duşmani oculţi ai ţării, pandurie. Vorbeşte neîntrerupt, năucitor, megaloman, nu acceptă replici, mă întrerupe, divaghează, reia cu înverşunare firul. Se face 1 noaptea, 2, 3... Sunt frânt de oboseală. Moţăi. Nu-l mai aud. Ilarie combate în continuare, tenace, necruţător, e proaspăt, mă înghionteşte, râde. La 6 dimineaţa mă sustrag în camera Corneliei să dorm o oră. La opt am cursuri. Ne luăm la revedere. Doamne, cumplită zi!

Joi, 20 septembrie

La ore. Spre prânz mă întorc acasă. Îl găsesc pe Hinoveanu în sufragerie, ia masa. E îmbrăcat în pijamaua mea roz-pal, zebrată. Rămân *bouche-bée*. De oboseală, mă clatin pe picioare. Îl rog să mă îngăduie să dorm o oră, apoi voi sta cu el de vorbă. Nu acceptă. Cum să-l las singur? Cornelia pune pe masă o carafă. Halucinez. Ilarie reînnoadă peroraţia de azi-noapte: salvarea patriei, misiune sfântă, duşmani ascunşi, unire în cuget, pandurie. Vorbeşte, face paşi prin cameră, mă tutuieşte, mai soarbe o gură de licoare, se plimbă printre mobile, exultă. Din când în când îşi scutură cu neglijenţă scrumul pe covoare. La zece noaptea oboseşte. Se duce la culcare (în dormitorul meu). A consumat opt litri de vin în două zile. Cornelia uluită. Abia ne ţinem pe picioare.

Vineri, 21 septembrie

Telefonat lui Mitru, îi povestesc păţania cu Hinoveanu (plecat în jurul orei zece dimineaţa). Nu-i vine a crede, după cum şi mie mi se pare incredibilă istoria. Am sentimentul că a sălăşluit la noi un veac (se pare, după mărturisirile făcute, că a avut o sarcină ingrată „pe linie de partid”, într-una

din comunele doljene, şi s-a ascuns la mine ca să se derobeze). Evaluez situaţia cu Cornelia. Suntem complet epuizaţi în urma acestor două lungi zile de coşmar. Bieţi oameni în cumplita învolburare a vremii. Facem scenarii: Securitate, bătăi, anchete în beciuri umede, îngheţate, destituirea din învăţământ, copiii exmatriculaţi din şcoală... Dacă îmi găseşte *cineva* „Jurnalul”?

Somn până la 11 noaptea. Trec în fotoliu. Citesc revistele restante. Muzică barocă.

Duminică, 23 septembrie

Cu Cornelia la Bragadiru. Parchez Trabantul în curte. Primire câmpenească. Familia Corcodel – drăguţă, doi orăşeni-săteni ajunşi la vârsta „mijlocie”. Bem must. Trataţie cu pepeni, porumb fiert. Duminică senină, de vară întârziată. După-amiază, plimbare pe strada principală. La ora 7 seara suntem acasă.

Citesc în „Tomis” (din iulie anul trecut) recenzia lui Anghelescu despre „Flamand”. E foarte pozitivă, chiar „prietenească”. Ce tip! Cu ani în urmă îmi respinsese, la „Eminescu”, „Autoportret cu bască”, mă admonestase aspru pentru „carenţele ideologice”. Acum citează cartea în două rânduri, cu dezinvoltură, ca şi cum... „nici gura nu-i miroase”.

Semne de gripă: dureri în gât, temperatură, guturai. Iau droguri.

Marţi, 25 septembrie

Boala evoluează prost. Beau ceaiuri, stau la pat. După-amiază – rău. Am cursuri. Dau fuga cu maşina la liceu, vorbesc cu directoarea, îl roagă pe Niţescu să-mi ţină orele. Niţescu, drăguţ ca întotdeauna, se oferă.

Cu mama lui Sorin la telefon. Sorin – bolnav în continuare. Are zilnic febră (38 de grade), e

deprimat. Peste cinci zile îl externează. Medicii ezită să-i pună un diagnostic, nu ştiu, sau ştiu prea multe. Mi se rupe inima când mă gândesc la el.

Vineri, 28 septembrie

De ieri la şcoală. Fac orele cu greutate. Îi rog pe puşti să facă linişte, să nu vorbească, ne înţelegem. Ingrată meserie, dar şi frumoasă, în care raportul dintre dascăl şi elevi e întotdeauna aleatoriu, imprevizibil.

De la o vreme, Nadia şi Bazil ne iau de acasă, seara, şi mergem la plimbare prin cartierul ameninţat de demolare. Bazil merge mai bine. Îi vorbesc de Magda, iubita lui din facultate. Plânge. Ne întoarcem odată cu căderea întunericului.

Zile frumoase. Cad frunzele. Se apropie iarna.

Duminică, 30 septembrie

Activitate în şcoală (obligatorie). Alaltăieri – încunoştinţaţi prin telefon de secretariat că astăzi „se lucrează”. Dispoziţie abuzivă de la Partid (organizaţia de municipiu). Colegii, scandalizaţi, înjură în barbă. Practic n-avem ce face, ne fâţâim de colo-colo. Retragere discretă în sala primitoare a bibliotecii, citesc Pandolffi („Istoria teatrului universal”).

Ieri, pomenirea tantei Marioara (la cimitirul Ghencea). Cinci-şase persoane. Apoi la Cornelica. Plecăm spre casă. Nevenind tramvaiul, ne întoarcem cătinel pe jos.

Îmi scrie Tică de la New York. Revine cu obstinaţie asupra bibliografiei „crucilor de lemn”. De unde aş putea să i-o procur, acum, aici, în plină campanie anticreştină?

Luni, 1 octombrie

După ore, „ieşire” în oraş. Bat librăriile. „Corespondenţa” lui Călinescu (apariţie recentă) – de negăsit. Cumpăr, în schimb, „Corespondenţa” lui Caragiale (ediţia Cioculescu) de la Curtea Veche.

Vizită părintelui Cunescu. Vecin cu mine, locuieşte în capul străzii Albe, pe Gazelei. O cameră modestă, încărcată cu mobilă vetustă, lemne în sobă. Iau loc într-un fotoliu capitonat, cu îmbrăcămintea lustruită. Părintele e un om de aproape 70 de ani, mărunt, figură aspră, ageră, ochi oblici. Discuţia se încheagă cu oarecare greutate. Îl chestionez despre relaţiile lui cu Gala Galaction, căruia i-a fost emul şi despre care a scris o carte comentată amplu în presa literară. Cucoana preoteasă ne tratează cu dulceţuri. Taclale. Viaţa lui de preot (slujeşte şi acum la Sf. Nicolae). Mărturiseşte că lucrează la o monografie Agârbiceanu. E într-o fază avansată dar are greutăţi cu editura. Incursiune în Biblie şi Dogmatică. După o oră suntem prieteni. La plecare mă conduce până în faţa casei.

Marţi, 2 octombrie

Încerc din nou să-l abordez pe Cumpănaşu. Secretara (aceeaşi voce plictisită, tracasată) îmi spune să revin. Sun după o oră, mă roagă să mai revin o dată. Realizez că omul nu vrea să mă vadă. Telefonez lui Tamaş, mă informează că Gherasim e episcop de Râmnic de două zile! Mergeam degeaba...

Un sfert de oră cu Sorin Titel. Se plânge că nu se simte bine. Face temperatură zilnic (38 de grade). Această febră constantă, sâcâitoare, îl disperă. Îl roagă pe Dănuţ să-i traducă un eseu de Nabokov (ultimele zile ale lui Tolstoi) pentru „România literară”. Promit să vin să-l văd peste trei zile.

După-amiază – şedinţă, consiliu profesoral şi ore. Mă întorc la 9 seara, vlăguit.

Sâmbătă, 6 octombrie

Plimbare cu Dănuţ printre ruinele din Rahova. Au început să se ridice noi blocuri (deocamdată temelia). Barăci de lemn pentru constructori, tractoare, macarale. Praf. Dealuri de moloz. Întristător spectacol!

La Mitru. Îl găsesc mai relaxat. Luăm cina împreună. Doamna se întrece în a ne servi cu bunătăţuri. Şampanie. Amicul pare să fi uitat complet de boală. A fost o seară delectabilă, cu amintiri ceţoase, romantice, şi fără planuri. Care planuri?

Citesc cu bucurie „Le degrés zéro de la littérature" de Barthes. De la Vianu încoace, literatura noastră nu mai are, din păcate, eseişti şi teoreticieni de rasă.

Luni, 8 octombrie

La gară, ca să cumpăr pneuri. Coadă. Mă întâlnesc cu Valerică Stăpânoiu pe care nu l-am mai văzut de ani de zile. Cumpărături în piaţa Amzei şi Matache. La prânz mănânc la Uniune. În sală, Paul Anghel, Pucă, Pascu, Stoica, Grinevici. Grinevici şi Pucă – aghesmuiţi, vorbesc în gura mare. Animaţie.

Doina Gavrilă ne invită (pe mine şi Cornelia) să-i vedem apartamentul cel nou de la Şosea (zona Caşin). Vila e, într-adevăr, superbă. Glasvanduri, scară interioară, marmură, oglinzi, covoare fine. Ne poartă prin toată locuinţa. I se citeşte pe faţă bucuria şi o mândrie abia reţinută. Mă gândesc ce fericiţi am fi noi doi dacă am putea rămâne în zdreanţa noastră de casă demodată din strada Albă, scăpaţi de spectrul ameninţător al demolării. Trataţie cu cofeturi şi cafele. Doina arată bine după

accidentul de maşină. Pe faţă nici un semn. Se vaită de dureri acute la bazin. În rest, vioaie, plină de proiecte. O roagă pe Cornelia să-i găsească băiatului meditator (chimie, fizică) pentru examenul la medicină.

Miercuri, 10 octombrie

Drum la Muzeul de istorie al municipiului (Casa Suţu). Parchez în curte. Îl caut pe Panait, acum director. Atent, amabil. Mă vait că nu găsesc fotografii cu biserica Ienii (pentru monografia „Filimon"). Există, îmi spune, un depozit aparţinând muzeului, nu departe de strada I.L. Caragiale, unde aş putea găsi ce-mi trebuie. Fug cu maşina la depozit. Un domn, Anderco, îmi scoate câteva fotografii „contemporane". „Dacă doriţi imagini din secolul al 19-lea, adresaţi-vă tovarăşei Florica Jebeleanu" (fata lui Jebi).

După-amiază, mă vizitează Gigi şi Ion Iuga. Cinci ore de destindere. Iuga, cu toată morga lui „făcută" – încântător. Refacem împreună itinerarii indiene. Prea obosiţi de viaţă pentru o petrecere de „cursă lungă". La 10 noaptea rămân singur.

Joi, 11 octombrie

Triez pentru a doua oară fotografiile („N. Filimon"). Am 80 de imagini acceptabile la care se adaugă încă 10, promise de Nicolae Hilohi. Maestrul pictează deocamdată o biserică în Transilvania.

Telefonat Sorin. Pare mai vesel. L-au vizitat, ieri, D.R. Popescu şi Bălăiţă (un fel de vizită oficială). D.R.-ul, zice, a vorbit frumos de mine, îmi apreciază scrisul. Mă întreabă dacă Mircea Angelescu s-a întors în Capitală. Cred că soseşte mâine.

Citesc „Jurnal" de Kafka. Studiu de caz.

Duminică, 14 octombrie

Mă vizitează doctorul Virgiliu Ştefănescu. Luăm cina împreună. Îmi cercetează stăruitor biblioteca, face comentarii. Vorbeşte despre Râmnicul de odinioară. Memorie uluitoare, vivacitate, are 83 de ani... Îmi povesteşte despre „relaţiile" lui cu Dej. A fost chemat odată să-i facă analize *boss*-ului. Control sever „de cadre". Luat cu maşina de la Institutul Cantacuzino de doi vlăjgani în haine militare. Descrie cu detalii casa dictatorului. Susţine că acesta „avea o conversaţie plăcută". De atunci a fost chemat adesea „să-l consulte". Se împrieteniseră. „Părea un om de treabă, domnu' Mateescu", încheie doctorul cu un surâs subţire în colţul buzelor.

Telefonat Ada Orleanu. Georgeta Dimisianu i-a spus aseară că Sorin Titel e atins de cancer la ficat. Deţine informaţia de la Setlacek. Vorbeşte tot mai slab, pe urmă izbucneşte în plâns. Închide.

Marţi, 16 octombrie

Frig. Foc în cameră. Lucrez înfăşurat în pleduri.

Îl abordez pe Potra (telefonic). Amabil, voce de bariton. Confirmă că fotografia casei lui Filimon din Batişte a fost comunicată de fiul lui Ion Ghica, pe care Potra l-a cunoscut şi căruia i-a fost prieten. Am controlat: bătrânul împlinise 9 ani când a încetat din viaţă scriitorul. De ce n-ar fi ştiu unde stătea acesta?

Opt ore de serviciu în şcoală. Reiau Pandolffi (la bibliotecă). Îl caut pe Hinoveanu. Un ins de la „producţie" îmi spune că „Balul" „urmează să se tipărească".

Joi, 18 octombrie

Vizită la Sorin Titel. Stă întins pe o canapea (se scuză), a obosit, tocmai sosise din oraş. E palid, tras la faţă. Obsedat de boală. Îi promit să vin la el cu un internist de marcă. Surâde trist. Preocupat de viaţa literară. De altfel, dă interviuri, revistele îl publică frecvent, e elogiat de critici, filmul (făcut de Gulea după scenariul său) rulează pe ecrane. În timpul conversaţiei, sună Timişoara. O voce de bărbat citeşte textul unui interviu ce urmează să-i apară în „Orizont”. Obiectează, face corecturi, dă dispoziţii. Îmi oferă o carte de eseuri a lui Nabokov (Tolstoi, Cehov) din care vrea să publice un text (ce urmează a fi tradus de Dan) cu o scurtă prezentare de el însuşi. Să se grăbească, zice, cu traducerea, e vorba ca „materialul” (Nabokov în premieră) să apară în „România literară” cu ocazia aniversării revoluţiei din octombrie.

Seara, împreună cu Mitru şi soţia, la familia Boicescu, în Frumoasă. Petrecem trei ore „ca pe vremuri”. Cae arată înfloritor, a întinerit, glumeşte, ne toarnă în pahare. Zoe, vioaie, aleargă între bucătărie şi sufragerie, aduce tăvi cu bunătăţuri, se bucură că-i lăudăm bucatele. La 10 noaptea îi duc pe Mitrici, cu Trabantul, în Vişinilor.

Vineri, 19 octombrie

Dau buzna prin anticariatele din centru ca să-i rezolv lui Tică problema „crucilor de lemn”. La Kretzulescu – câteva cărţi cu referinţe aproximative. Prânzesc la Uniune. Figuri familiare: Bărbuceanu, Trancă, Barbu Cioculescu, Paul Anghel.

Merg cu Cornelia să schimb butelia de aragaz în Pajura. Imensă coadă. Oameni necăjiţi. Cucoane *belle-époque* în pardesiuri jerpelite. Babe. Lume felurită. După, îl vizităm pe Nicu David. Stăm doar un sfert de oră, are oaspeţi, promitem să ne vedem odată în tihnă.

Reiau „Jurnalul” (Kafka). Muzică de Mozart până la 2 noaptea. Frig ca iarna.

Luni, 22 octombrie

Cinci ore cu elevii, apoi şedinţă nesfârşită. Stanciu îmi repară bara din faţă la Trabant, în curtea şcolii. Nervos. După-amiază bat la maşină textul lui Titel referitor la eseistica lui Nabokov (cinci pagini). Urmează ca Dan să termine traducerea ce ar urma să apară, împreună cu textul, în „România literară”.

Telefonat lui Hinoveanu. Apariţia „Balului” trenează, n-au hârtie. L-am rugat să tipărească numai jumătate din tiraj, urmând ca cealaltă jumătate să rămână o ademenitoare speranţă virtuală. „Să văd, să văd” îmi zice.

Veşti de la Mitru: Fulga e grav bolnav, puţine şanse de salvare, are cancer. E internat la „Filaret”, într-o rezervă. Tristeţe mare.

Marţi, 23 octombrie

Drum până la Casă. Discut cu Nedel despre planurile editoriale, drepturile de autor etc. Tirajul al doilea, zice, continuă să se plătească, în schimb câştigul autorilor se aduce la acelaşi numitor prin acordarea unor tarife inferioare. Nu sunt veşti bune. Până la 1 ianuarie – reducere severă de personal (8-10 redactori). La „Eminescu” – lume multă în antecamera directorului. Râpeanu, inabordabil, lucrează la un „material”, sunt dispoziţii să nu fie deranjat. Dezagreabilă această editură ce poartă numele Poetului. La întoarcere opresc un sfert de oră la Muzeul Satului. O domnişoară Bratu (fiica lui Savin), „specialistă” în cruci de lemn şi troiţe de ţară (bondoacă, urâţică dar amabilă), mă informează că cel mai pertinent cunoscător al subiectului e Vulcănescu.

Prânzesc la Casa Scriitorilor. Localul plin. Miţa mă plasează pe singurul loc liber, la masă cu Creţia şi încă două „lucrătoare” tinere de la Muzeu. De aici dau fuga la „Cartea Românească”. Îl „prind” pe Bălăiţă. Nu-mi promite nimic (expresia lui) pentru 1986, dar „să vedem”, să fac o cerere, să o las la secretariat. Omul – simpatic, comunicativ, „băiat de gaşcă”. E îngrijorat de soarta lui Titel, la care înţeleg că ţine sincer. Urc după aceea la Mărculescu. Îl informez despre discuţia cu şeful. E mult mai receptiv decât în alte rânduri. E vorba să plece în Germania (Heidelberg) pentru trei luni. Îl duc cu limuzina până în centru.

Dureri de dinţi. Merg la „Sahia”. Aştept o oră. O doctoriţă ţâfnoasă mă cercetează în grabă, vorbeşte între timp la telefon, se ceartă cu o asistentă, îmi spune să vin mâine.

Acasă. Frânt de oboseală. Nu pot lucra. Pun muzică barocă.

Joi, 25 octombrie

Veşti bune de la Hinoveanu: „Balul” a intrat în fine la tipar *cu întreg tirajul*. Se laudă că a obţinut hârtie „scumpă”, cu grad înalt de alb. Am aşteptat atâţia ani această veste, încât sunt siderat. Nu-mi vine a crede.

Din nou la policlinică (la alt stomatolog). Acesta, mult mai amabil. Îmi face o badijonare a gingiilor şi scrie o reţetă (eritromicină). Am început să iau antibiotice. Durerea mă disperă.

Telefonat profesorului V. Sahini pentru Dicţionarul Academiei (litera T). Promite să se intereseze. Seara ne vizitează Nadia şi Bazil. Plimbare (în patru) până la lăsarea întunericului.

Au încetat din viaţă Truffaut şi Finteşteanu. Fulga îşi trăieşte ultimele zile pe un pat la „Filaret”. Tristeţe, frig în suflet.

Sâmbătă, 27 octombrie

Ceva mai bine cu durerea de măsele. Fac planuri de plecare, în ianuarie, de rândul acesta cu concediu de boală (Călimăneşti, probabil). Romanul Phedrei. Ajut cât pot la aprovizionarea casei cu de-ale gurii.

Alaltăieri, din nou scrisoare de la Tică (pentru crucile de lemn). Drum până la Vulcănescu. Primire deosebit de călduroasă. Schimbăm impresii despre aventura noastră indiană. Profesorul îmi povesteşte întâmplări din viaţa sa de etnolog. A finisat „Mitologia românească" (mi-o arată) dar are dificultăţi cu Editura „Academiei": imixtiuni în text, neavenite, corecturi ridicole. Prin casă se zbenguie patru câini „de stradă", pripăşiţi cu timpul în casa primitoare a savantului. Trataţie cu cafele. Hulim (prudent) regimul. La plecare primesc în dar reviste de etnologie.

A apărut „Ulysses" de Joyce în traducerea lui Mircea Ivănescu. De negăsit în standurile librăriilor. Joyce autor „comercial" – ce ciudăţenie!

Luni, 29 octombrie

Ore la şcoală. Dureri cumplite de măsele. Mă îndop cu droguri. Telefonez doamnei Titel. De patru zile Sorin e afebril dar nu se simte bine. La vizită, profesorul a cerut să i se arate lamele cu puncţia hepatică dar asistentele au pretins că s-au pierdut. Se externează marţi sau miercuri.

La Iuga (pentru prima oară). Stă într-un apartament somptuos (de „casă veche") la intersecţia străzii Romane cu Tunari. O încăpere mare cât o sală de recepţie, mobilată cu piese de un gust suspect. Picturi moderne (unele frumoase), icoane, o sculptură (cap?) pe o etajeră. Nu mă simt în largul meu. Îi iau pe Iuga şi pe fiu-său şi îi duc la Gh. Rizescu, profesor de matematici cu

reputaţie în lumea snobă. Băiatul vrea să facă Politehnica. Discuţie o oră cu Rizescu. Ne amintim de anii de la „Lahovary”.

Miercuri, 31 octombrie

Cumpărături (la „Leonida”) apoi descindere la A.C.R. Primire la vicepreşedintele C. Niculescu. Îl rog să se ocupe de primirea în şcoala de şoferi a lui Dănuţ, promite. Sunt prezentat lui Cosma, fost ministru al Transporturilor, care mi-a aprobat, pe vremuri, instalarea gazelor în casă (ca primar al Capitalei). De aici, la Editura „Sport-Turism”. Doina mă asigură că va citi romanul până în ianuarie – se jură. Îmi dă originalul referatului lui Cioculescu scris cu creionul pe hârtie ruptă dintr-un *bloc-notes*. Dar ce contează, referatul e elogios...

Lungă convorbire telefonică – un sfert de oră – cu Sorin (sosit acasă). Înspăimântat de evoluţia proastă a bolii. Plânge o vreme în receptor, ca un copil. Imensă milă. Îi promit că săptămâna viitoare i-l aduc pe Angelescu. Ce tragedie!

Târziu, în noapte. Insomnie. Muzică de Haendel.

Vineri, 2 noiembrie

Zile de muncă fără respiraţie. Frig. Foc în casă. O iau pe Anca de la meditaţie (cu Trabantul). Am dactilografiat traducerea lui Dan din Nabokov: „În groapă” (despre Cehov) pentru „România literară”. Dan a găsit „Ulysses” la librăria „Sadoveanu”.

Citesc articolele lui Liviu Rusu despre Maiorescu.

Luni, 5 noiembrie

Merg la Sorin. Îi pun pe masă textele traduse. E încolţit de boală. Face febră zilnic. Se agaţă de speranţa „Angelescu”. A îmbătrânit, arată ca un bărbat de 65 de ani! Discuţie despre reviste şi redactori, e interesat de viaţa literară.

Seara perfectez cu Mircea Angelescu vizita. Uşoară iritare din partea doctorului. A mai fost, îmi spune, câteva luni în „muncă de susţinere” pe lângă Amza Pellea, până s-a stins din viaţă. Se împrieteniseră. Cumplită experienţă!

Vizită la Mitru (cu Cornelia). Sărbătoreşte aniversarea a 70 de ani. E vesel, slavă Domnului. Şi emoţionat peste măsură. Şampanie. Tăifăsuim până la miezul nopţii.

Miercuri, 7 noiembrie

Drum, dimineaţa, la liceul de fizică din Măgurele pentru o „acţiune pe linie de catedră”. Plictiseală. După-amiază îl iau pe Mircea Angelescu de acasă şi îl duc la „vila” lui Titel. Sorin, într-un fotoliu, transpirat, slăbit, înspăimântat, strivit de apariţia masivă a doctorului. Începe „consultaţia” cu întrebări meşteşugite, profesioniste, presărate cu glume „medicale”, spuse cu şarm, apoi din nou aceleaşi întrebări stereotipe, abile, aici precise, aici ocolitoare. Îl ciocăneşte, îl palpează. Titel, prins în capcană, pierit, răspunde bâlbâit, cu vocea moale, respiră adânc, îşi şterge transpiraţia de pe frunte. O oră îngrozitoare, în care se joacă „farsa morţii”. De o parte, actoria de înaltă clasă a medicului, de partea cealaltă speranţa disperată a lui Sorin de a auzi din gura lui că gata, totul e bine, se rezolvă, viaţa îşi va relua pulsaţia exact din locul de unde o lăsase cu luni în urmă. În maşină, când încă nu pusesem cheia de contact, profesorul îmi spune că Sorin are o metastază hepatică, fără speranţă. Îl duc acasă. Pe drum nu scoatem nici o vorbă. Se aude numai bombănitul motorului în întuneric. Mă

simt complice la o crimă pe care destinul mi-a pus-o în cont şi, evident, pe care mi-o asum.

De notat: azi-dimineaţă, cu noaptea în cap, telefonează sora lui Titel. Îmi spune că familia *ştie*. Mă roagă din tot sufletul ca doctorul să nu-i divulge secretul diagnosticului lui Sorin.

Joi, 8 noiembrie

Azi numai patru ore, trăite cu dificultate din pricina durerii de măsele ce mă terorizează. Luat rezultatul radiografiei dentare făcute la „Sahia" cu sprijinul lui Neagu. Neagu mă laudă pentru „Pann"-ul care, zice, „i-a plăcut enorm".

Telefonează un admirator ad-hoc, profesor de latină la Târgovişte, ar vrea să mă cunoască. Susţine că un oarecare Petre Bârlea a scris în „Revista învăţământului profesional şi tehnic" despre mine. I-am spus să mă mai păsuiască o săptămână.

Citesc Bergson („Le Rire"). Pun muzică de Wagner („Tanhäuser").

Vineri, 9 noiembrie

Lecţie „deschisă" (invenţie securistă) cu participarea a doi profesori (Ştefan şi Gorovei) şi a directoarei Petculescu. Copiii, prompţi, deştepţi. Ies bine.

Mitru îşi sărbătoreşte (în recidivă) aniversarea. Invitaţi: familiile David, Prunner, Gh. Bulgăr. Mama lui Prunner (pianistul) – dezagreabilă. Băiatul – săritor, atent, de o desăvârşită bună creştere. Simpatic – David, cumnatul lui Al. Mitru. Masă îmbelşugată, vinuri bune. Fac mari eforturi să-mi reprim indispoziţia provocată de durerea de măsele. Acasă – după ora 11 noaptea (cu taxiul).

Luni, 12 noiembrie

Frig. Clasele neîncălzite. Fac orele în şubă şi căciulă. Fetele – îmbrăcate în pantaloni, contrar regulamentelor şcolare. Se apropie încheierea primului trimestru. Teze (12 rânduri). Dureri cumplite de măsele. Nervi.

Telefonat Sorin. Ceva mai vesel. Mă întreabă când mai vin să-l văd. Preocupat de interviul de la Timişoara. Lucrează pe textul Nabokov, dar n-are chef, mărturiseşte.

Îl invitasem ieri pe Hilohi cu soaţa. I-am aşteptat o oră, două, trei. Cornelia – nervoasă, pregătise bunătăţuri. Nici măcar un telefon, de scuze. Carenţe de educaţie, aş zice.

Miercuri, 14 noiembrie

De câte ori mă duc la Cabinetul de partid al municipiului (din Povernei) vin stors de vlagă şi terminat nervos. Spălarea radicală a creierilor, eficientă, sistematică, iată ce se urmăreşte. Doar câte o licărire de luciditate (vezi inteligenţă), reprimată cu severitate. „Lucrările” – conduse de cadre universitare...

De o săptămână, dispoziţie să se micşoreze orele de clasă cu 5 minute (pentru economie de lumină!). La şase ore, câte am mâine, „economie” 30 de minute. Ne lăudăm cu învăţământul „cel mai înaintat” din Europa.

În urma unor probabile neînţelegeri „la nivel înalt”, profesorii români care predau la Casablanca s-au reîntors în ţară. Telefonează Ogrezeanu. Abia aştept să-l văd. Seara mă vizitează Duci şi Milică. Licitaţie.

Duminică, 18 noiembrie

Drum la Sorin (cu Trabi) pe un timp scârbavnic: lapoviţă, şoseaua lunecoasă, derapaj. Când intru, vorbea la telefon cu un prieten. Bucurie. Arată mult mai bine, a prins viaţă.

Discuţie despre literatura americană. G. Dimisianu, îmi zice, a fost înlăturat de „foruri” de la conducerea „României literare” (nu-mi dă detalii). Scurte peroraţii despre arta literară a lui Joyce şi Céline. Boala e undeva, departe, evită să vorbească despre ea (îmi spune, numai, că i s-au umflat picioarele). Stau două ore, oboseşte. La plecare, maşina îngropată în zăpadă!

Ne vizitează Ogrezenii. Ne îmbrăţişăm. Bebe ne relatează întâmplări din viaţa universitară marocană. S-a bronzat. E proaspăt. Triste anecdote despre tribulaţiile românilor pe drumurile europene, cu maşina, fără bani. La despărţire, mă simt deodată singur. Senzaţia de cădere în gol. Pun muzică. Trecut de miezul nopţii. Frig.

Luni, 19 noiembrie

Timp rece. Zăpadă de trei palme. Zloată. Merg la profesorul Steiger, în Mecet. Se arată bucuros că mă cunoaşte. A fost coleg de cancelarie cu Titel, la Caransebeş. Insul e cultivat dar refuzat de geniu. Îmi dă, în xerox, textul scris de Bârlea despre mine. I-a fost lui Bârlea dascăl (la Târgovişte) şi mentor. Textul, bine scris, reuşeşte în câteva cuvinte să spună lucruri cel puţin interesante. Descopăr că am prieteni anonimi prin toată ţara.

Telefonează un domn Florică de la „Scrisul”, „Balul” e gata la sfârşitul săptămânii. Mare bucurie în casă. Cornelia propune „să cinstim evenimentul”. Desfacem o sticlă de şampanie.

Miercuri, 21 noiembrie

De ieri bolnav, cu febră mare. Iau biseptol. Concediu trei zile.

Lucrările Congresului. Miliţie. Ţara în plin asediu. Revistele (chiar şi cele literare) ilizibile.

Demenţă dirijată. Imaginea Stăpânului – ubicuă. Întristătoare zile...

Deşi în suferinţă, trebuie să merg cu Hilohi (pe care-l iau de acasă) la Muzeul de istorie al municipiului. Hilohi – înarmat cu un aparat de fotografiat. Doamna (sau domnişoara) Jebeleanu – îndatoritoare. Ni se arată trei fotografii ale bisericii unde a cântat în strană Filimon, luate pe la sfârşitul veacului trecut. Avem la dispoziţie o cameră. După un sfert de oră treaba e gata. Volumul meu va arăta posterităţii (dacă va trece de cenzură) imaginea bisericii pe care au dărâmat-o dictatorii.

Sâmbătă, 24 noiembrie

Să scriu romanul Phedrei (obsesie veche). De observat că atunci când am gândit o *ficţiune*, am reuşit (involuntar) să mă dezvălui pe mine însumi. O carte autobiografică, în schimb, m-ar duce negreşit la un eşec penibil. De evitat confesiunea „programată".

Zac în fotoliu, iau droguri. Telefonează Zoe Boicescu. Îmi povesteşte „cum a murit Fulga": în somn, fără durere. Un om ca Fulga merita o astfel de trecere a pragurilor.

Vorbesc cu Doina. Mă înştiinţează cu seninătate că nu-mi citeşte cartea până în februarie. De ce? Cu o lună în urmă *se jurase* că e gata în decembrie.

Proză fantastică americană. Antologia – mediocră.

Luni, 26 noiembrie

Revin la şcoală (după gripă). Frig în clase. Elevii zgribuliţi, apatici. Când le vorbesc, cuvintele îmi ies din gură însoţite de vălătuci de aburi.

Treburi administrative. Rezolv corespondenţă. Cu Mitru: îmi vorbeşte despre

intenţia de a scrie o carte referitoare la începuturile voievodatelor române. Mă bucur. Simplul fapt că are planuri, că speră, e de bun augur. De la o vreme s-a schimbat, lucrează, arată mult mai bine.

Telefonat Florică de la „Scrisul”. Joi pot să merg la ei să-mi ridic „Balul”. E vesel, „veniţi cu o sticlă de şampanie”, zice.

Joi, 29 noiembrie

Cu acceleratul zdranga-zdranga. La 9 dimineaţa în Craiova. Aflu cu stupoare că editura s-a mutat, nimeni nu ştie unde. Ce să fac? Alerg la „Ramuri”. Romulus Diaconescu, Dumitrache. Conversaţie de circumstanţă. Tipii – plictisiţi. Îmi spun că „Scrisul” se află acum în sediul tipografiei. În cinci minute sunt acolo. Directorul – plecat. Florică îmi pune în braţe cele 30 de exemplare cuvenite. Hârtie de calitate dubioasă. Coperta – fără lac. Economii, restricţii (mii de explicaţii). Cu toate acestea, fericit de apariţie Retragere într-o cameră cu trei birouri, părăsită. Bem „Havana”. Ni se alătură Dan-Ion Vlad şi Miu. Dau autografe, împart cu generozitate „Baluri”. După o oră iau autobuzul pentru gară.

Telefonat lui Şovu. Voce prietenoasă. S-au înăsprit, îmi spune, condiţiile de acordare a concediilor fără plată. Formalităţi, criterii... „Conducerea superioară” nu agreează genul acesta de concedii. Va face tot ce-i stă în putinţă să mă ajute.

Corneliei îi place cartea. E fericită. De mâine, 50 de mii de „Baluri” pornesc în pas de vals în lumea largă.

Sâmbătă, 1 decembrie

Invitaţie din partea mitropolitului Olteniei, Nestor, la instalarea în scaunul eparhial a episcopului de Râmnic, Gherasim. Plecat la ora 2

după-masă cu Dan. În gară suntem întâmpinaţi de preoţi cu maşini, care ne duc direct la locul de „cazare”: motel „Capela”. O cameră rurală, ferestre spre pădure, mobilă modestă. Desfacem lucrurile. La opt – servirea cinei: vreo 30 de persoane venite din toate colţurile ţării (majoritatea preoţi). Se binecuvântează masa. Belşug popesc – trei ore. Noaptea, plimbare cu Dănuţ pe aleile înzăpezite ale Capelei. Aer bun, de munte. Luminile oraşului în vale.

Duminică, 2 decembrie

Micul dejun. La 9 dimineaţa începe slujba la Episcopie. Fast impresionant: participă mitropolitul Nestor, doi episcopi şi patru arhierei vicari. Potop de preoţime. Slujbă lungă (patru ore). În răstimpuri, mă odihnesc afară, stând pe trepte. E prima oară când asist la o ceremonie atât de grandioasă.

„Agapa” se desfăşoară în cămările Episcopiei (două săli de mese). Mi se rezervă un loc (numărul 4!) în apropierea mesei „oficiale”. Îi am vecini pe preotul Valeriu Anania, pe Emilian Popescu, profesor de bizantinologie la facultatea de Teologie din Bucureşti, pe alţi profesori, teologi, arhimandriţi. În sală – peste 100 de meseni în anterie negre. Îi văd pe Purece şi pe Bardaşu. Masa oficială e „prezidată” de Cumpănaşu, „omul Puterii”, lângă care se rânduiesc Gh. Stoica şi arhiereii. Toasturi, veselie ponderată. Asidui temenele în faţa reprezentantului Puterii. Un grup de heruvimi aduşi de Nestor (elevi la seminarul din Craiova) ne delectează cu coruri sacre, psalmi şi imnuri patriotice. Menu-ul excepţional. Banchet sardanapalic. Vinuri rare. Discuţie agreabilă cu Anania. Îi mulţumesc părintelui E. Nedelescu pentru fotografiile trimise. După o vreme Cumpănaşu se retrage împreună cu întreg staff-ul arhieresc. Mă plâng, în trecere, lui Cumpănaşu, de

tentativele nereuşite de a-l aborda la Culte. Pare nedumerit. Mă cheamă marţi la el, la ora 13. Petrecerea continuă încă o oră.

Seara, curtea Episcopiei plină de sutane. Animaţie. E întuneric. Motoare de maşină ambalate. Îmbrăţişări şi plecăciuni protocolare. Zâmbete. Urc cu Dănuţ dealul Capelei. Zi grea. Pădurea, asediată de întuneric. Ceaţă. Lătratul câinilor, bezmetic.

Luni, 3 decembrie

Cobor cu Dan de pe Capela, lăsăm bagajele acasă, în strada Gării. Tur prin oraş. Găsesc la librărie „Dicţionarul Academiei", litera T. Apoi, la cimitir. Ne închinăm. Aprindem lumânări. Mormintele îngheţate. Ici-colo câte o candelă agonizând în palida lumină a amiezii.

Luăm prânzul la Alutus. Îl întâlnesc pe stradă pe Stoica „de la propagandă". E băut. Zâmbeşte, evident jenat. Îi dau un „Bal". Îmi mulţumeşte, stricăm trei vorbe, apoi se eclipsează. La cinci după-amiază ne ridicăm bagajele şi luăm acceleratul. Trenul neîncălzit. Întârziem o oră. Cornelia în gară, îmbujorată.

Marţi, 4 decembrie

La Editura „Sport-Turism". Las cererea lui Mitru pentru volumul la care a început să scrie. Schimb vorbe cu Gi şi Florentin Popescu. Îmi este prezentată Tia Peltz (micuţă, rotofeie, vioaie, temperamentală) care mi-a ilustrat nuvela de debut din „Flacăra" (cu 20 de ani în urmă). Doina promite să-mi ia volumul în lectură de îndată ce termină „Trasee turistice în Valea Jiului". Îmi cere cărţi de referinţă despre Filimon, „ca să se documenteze" (acelaşi lucru îl făcuse şi la „Anton Pann").

Am, în sfârşit, intrare la Cumpănaşu. Pălăvrăgim o oră. De nerecunoscut (nu l-am văzut din ’46). Ne amintim de anii de la „Lahovary”. Se străduieşte să fie afectuos, nu-i iese poza. Respiră prea multă autoritate, căpătată în câteva decenii în care a trăit „la vârf”. Îi pun pe masă un „Bal”, se miră (sau se face), nu ştia că scriu. Mă roagă să-i aduc „Memoria Râmnicului”. La plecare mă pupă pe amândoi obrajii.

Ore la şcoală până la şapte seara. Frig.

Miercuri, 5 decembrie

Directoarea mi-a semnat hârtia pentru concediul fără plată. Ies în oraş. Cumpărături. Parchez maşina pe Quinet. La „Eminescu”, coadă ca la carne. Îmbulzeală. Se vinde carte în stradă. Responsabila îmi spune că nu mai are „Baluri”, a „dat” 300 de exemplare în două ore! E primul meu succes imens de librărie.

Trec după-amiază pe la Bazil. Îi dau un „Bal”. Se bucură. Ia cartea, o mângâie tandru, cu gesturi de cunoscător. E mult schimbat în bine. Traduce versuri de Michaux pentru revista „Secolul XX”. Discuţia se încheagă, totuşi, greu. Sunt rare clipele când comunicăm „ca înainte”. Telefonează între timp Bănuţă, conversaţie timp de cinci minute, banalităţi. Îi spune că la el în casă se află „marele prozator C.M.”. „Trădare” a subconştientului? Reflexe din vechea amabilitate profesională? Oricum, n-ar fi lăsat în ruptul capului să-i scape asemenea cuvinte înainte de îmbolnăvire.

Joi, 6 decembrie

Pierd şase ore la inspectoratul de sector ca să obţin iscălitura şefei pentru concediul fără plată. Nervozitate. Apoi, în centru. Doamna Ivan (stăpâna de la librăria „Academiei”) îmi spune că

nu mai are „Baluri”, a dat „pe loc” 250 de exemplare.

Cu Bălăiţă la „Cartea Românească”. Primire călduroasă. Mă asigură că figurez în planul pe 1986. Pot, deci, pleca la lucru fără grijă, există o editură care mă tipăreşte. Vorbim despre Titel (discuţia se poartă în picioare). Mă conduce, ducându-mă de braţ, până la uşă.

Telefonat la Căciulata. Berbece – amabil, chiar obsecvios. Nu are camere pentru cazare până la 4-5 ianuarie din cauza unei tabere şcolare. Pierd, astfel, 12 zile bune. În schimb, petrec Crăciunul şi revelionul cu familia.

Sâmbătă, 8 decembrie

Ore la şcoală. Frig, foarte frig pentru începutul lui decembrie. Caloriferele îngheţate. Pun note pe ultimele teze. Şovu telefonează că a primit hârtia pentru concediul fără plată. Speră ca săptămâna viitoare să o rezolve.

Telefonează Tamaş. „Balul”, susţine, are un succes nebun la Râmnic. Volumele se vând „pe sub tejghea” sau „la pachet”. Nu se găsesc decât arare exemplare prin intervenţii, zbârnâie telefoanele spre librării, demenţă. Numele Tamarei e pe buzele mai tuturor cucoanelor din urbe. Librarii fac comenzi la Bucureşti.

Vorbesc cu mama lui Titel. Sorin se simte rău. Descurajat. Îl lasă nervii (şi speranţele). Nu mai citeşte. Vocea bietei mame tremură uşor, închide.

Duminică, 9 decembrie

Hilohi în Albă. Aduce fotografiile făcute pentru „Filimon”. Hulim regimul. Sceptici în legătură cu o eventuală schimbare fericită. Simpatic, verbios, glumeţ.

Drum la Bercescu. Primire afectuoasă. Îmi împrumută concertele lui Mozart (pentru pian) şi

Recviemul. A fost la Severin acum trei zile. „Balul” se vinde „la pachet” cu cărţi ruseşti. Ajuns acasă pun Recviemul. „Corespondenţa” lui Duiliu Zamfirescu.

A încetat din viaţă Valeria Boiculesi, soacra lui Alexei Rudeanu.

Sâmbătă, 15 decembrie

La primărie. Urc cu liftul la Inspectoratul pentru învăţământ al municipiului. Şovu îmi înmânează cererea (aprobată) pentru concediu fără plată. Bolnav, extrem de obosit. Plin până peste cap de treburi. Schimbăm o vorbă în fugă. „Om între oameni”.

Vizită lui Gigi (la Politehnică). Biroul lui de şef, plin de hârţoage. Ne îmbrăţişăm. Cafele. Când şi când apare câte o funcţionară care-i aduce acte la semnat. Amicul, efervescent ca întotdeauna. Plin de proiecte. Mă roagă să-i dau un „Bal” cu dedicaţie lui Radu Voinea, care ţine curs pe acelaşi palier. Îl abordează. Discuţie în picioare, ia cartea (ca pe un pachet cu brânză), pleacă. E primul preşedinte al Academiei căruia îi strâng mâna.

Scriu dedicaţii pe „Balurile” risipite pe birou. Cornelia pleacă la Hunedoara pentru două zile. Telefonat lui Mitru şi Ţugulea. Muzică de Haydn.

Luni, 17 decembrie

Opt ore cu elevii. Încheierea situaţiilor trimestriale. Frig îngrozitor în clase.

Îl abordez pe Puiu în „Laboratorul” de pe Sf. Constantin. Primire amicală (fără efuzii). Taifas o oră. Îi dau un „Bal”. Promite să-mi prescrie concediu două săptămâni în prelungirea concediului fără plată. Am astfel două luni la dispoziţie pentru lucru.

Restitui discurile lui Bercescu. Îmi împrumută Chopin (sonate) şi muzică de Haendel.

Seara, în fotoliu. Concertul în re de Beethoven – cu Sehring. Insomnie.

Miercuri, 19 decembrie

Zi geroasă. Dimineaţa ceaţă. La „Sport-Turism”. Dănescu îmi triază fotografiile pentru volumul „Filimon”. O parte dintre ele au nevoie de retuş. Dă telefon la Casă, discută cu o doamnă, în două săptămâni sunt gata. Redacţia – agitată, se vorbeşte despre noi restructurări. La întoarcere mă întâlnesc pe stradă cu Purcaru. Îi dau un „Bal”. Îmi spune că e unul dintre cititorii mei cei mai asidui! Ce farseur!

Telefonat lui Badea. Mă asigură că strada Albă nu se demolează în următoarele trei luni. Ce va mai fi în continuare, Dumnezeu ştie. Stăpânul vizitează în fiecare săptămână Rondul, coboară din maşină înconjurat de caraule, dă directive, desenează cu mâna bulevarde, blocuri, magistrale. Vremuri triste.

Opt ore la şcoală. Epuizare. Seara, muzică de Mozart.

Vineri, 21 decembrie

Scris textul pentru cele 40 de poze aprobate de directorul Dănescu. Celorlalte poze (de la Casă) urmează să le fac „legenda” când sunt gata. Telefonat Ada Orleanu. Discuţie despre „Bal”. Nu pare entuziasmată. Apreciez discreţia şi fineţea cu care încearcă să-şi arate unele nemulţumiri (de pildă, în legătură cu scenele erotice). E o adevărată lady. Vine dintr-o lume ingenuă, misterioasă, diafană.

De vorbă cu Sorin. Îl felicit pentru primirea premiului Uniunii Scriitorilor. E abătut. De o săptămână se simte tot mai rău. Nu ştie ce se întâmplă. Ar vrea să ne vedem, să stăm de vorbă dar sănătatea nu-i permite. „Poate că săptămâna

viitoare...” zice, şi vocea i se stinge brusc. Trăieşte cu morfină şi citostatice. După ce închide, senzaţia de cădere în abis.

Duminică, 23 decembrie

Planificări calendaristice pentru trimestrul doi. Sunt agitat, nu am suplinitor. Se pare că profesorul Seuchea nu mă poate ajuta, nu e liber. Dau telefoane disperate, tatonez. Primesc felicitări de la prieteni (Nicu David), „Balul” continuă „să facă valuri”.

Seara, ascultăm colinde (toată familia) în întuneric, până după miezul nopţii. Mă simt un pic bătrân, un pic copil...

Marţi, 25 decembrie

Cinci ore în şcoală (de Crăciun!). Prezenţa obligatorie. Frig groaznic (trei grade Celsius în clase). Viscoleşte. Stau în bibliotecă, singur, citesc poeme de Nichita.

Drum până la Mitru. E plecat la o întâlnire cu elevii, într-o bibliotecă din apropierea străzii Vişinilor. Îi las un brad micuţ împodobit cu globuri de Cornelia. E în formă bună. Scrie.

Sărbătorim Crăciunul în familie. Piftii, sarmale, vin. Congresele, şedinţele plenare, demolarea au rămas în umbra odihnitoare a uitării.

Joi, 27 decembrie

A nins de un sfert de metru. Oraşul sub zăpadă. Trabantul – blocat în faţa casei. Plecarea la Căciulata cu maşina – compromisă. Nervozitate.

Mitru a alunecat pe o şină de tramvai. Fractură în zona superioară a humerusului. E distrus. Ieri – ghips la „Colentina”. Cu o zi înainte îl sfătuisem să nu iasă din casă.

Mă vizitează Baciu. Mă roagă să-i arăt tabloul pe care mi l-a oferit în martie, la Predeal (se teme presupun, că l-am vândut la consignaţie!). S-a însurat cu o bucureşteancă, a obţinut, în fine, buletin de Capitală. Fudul nevoie mare. E în căutare de serviciu. Un Dinu Păturică de duzină.

Sâmbătă, 29 decembrie

Dineu la Cornelica. Masă mare. E invitată şi familia Cuculescu, el matematician („probabilist"), ea şefă de lucrări la Politehnică (la catedra Cornelicăi). Se discută pe teme „universitare": salarii, norme, avansări, plecări peste hotare. Cuculescu răspunde de olimpiada de fizică a elevilor (pe ţară), e mândru de succesele peste hotare ale puştilor (pe care şi le atribuie în parte), scrie cărţi. A adus cu el un mic cântar de farmacie, cântăreşte fiecare aliment pe care îl pune în farfurie. E diabetic, îşi iubeşte viaţa. Când carnea sau orezul sau cartofii depăşesc proporţiile stabilite, le depune cu gesturi delicate pe platoul cu care se serveşte. Amuzant.

Ninge în prostie. Situaţie disperată, primejdie de sistare a circulaţiei feroviare. Telefonat la Râmnic, zăpadă mare. Prognoza meteo – defavorabilă. Dau telefoane pentru rezolvarea finală a iconografiei Filimon.

Luni, 31 decembrie

Mă vizitează Bărbulescu. Aduce de la Casă ultimele fotografii. Pierd patru ore pentru trierea pozelor şi redactarea textelor restante. Gata, am închis dosarul „Filimon".

Sfârşit de an. Ciudată ridicola speranţă, repetată de fiecare dată, că anul care vine va fi mai bun, mai generos. Că va aduce „dezlegarea". Există în fiecare om nevoia *periodizării*, a segmentării vieţii în cicluri dătătoare de noi

impulsuri existenţiale. La urma urmei, fiecare an ne apropie de moarte. Această simplă aritmetică pe care o eludăm cu o regretabilă uşurătate...

1985

Marţi, 1 ianuarie

Sărbătorit revelionul cu Cornelia şi copiii. Televizorul – inutilizabil din cauza programului propagandistic, insipid. Mai trecem de o cuvântare a Şefului, cu aceeaşi speranţă obsesivă că va fi ultima, într-un şir ce pare implacabil nesfârşit. Wist până la patru dimineaţa. Zbârnâitul telefoanelor.

Bat la maşină legenda fotografiilor aduse de Nae de la Casă. La prânz ne vizitează Cornelica şi familia Landauer. Conversaţie banală despre laboratoare, încadrări, lucrări ştiinţifice, simpozioane. Plictiseală.

Seara, în singurătate. Chopin – din discoteca lui Bercescu.

Joi, 3 ianuarie

Mâine plecarea spre Călimăneşti cu acceleratul, la ora 15,30. Bagaje. Grija de a nu uita ceva. Îmi iau salariul de la şcoală.

Telefonat Adei Orleanu. Credea că sunt plecat. Sorin, îmi spune, se simte tot mai rău. Nu mai primeşte absolut pe nimeni. Mi se rupe inima când mă gândesc că încet-încet se stinge. Probabil, nu-l voi mai găsi în viaţă la întoarcere. În fine, vizită lui Mitru. Deprimat din cauza accidentului. Cafele. Mă roagă să-i scriu zilnic! Ne îmbrăţişăm.

Când scriu aceste rânduri ninge.

Vineri, 4 ianuarie

Cinci geamantane grele. Condus la gară de Cornelia şi Dan (care a dus greul). După un sfert de oră, trenul încremeneşte în câmp din lipsă de curent electric. Peisaj de iarnă (calchiat după pastelurile lui Alecsandri). Întârziem trei ore (!) până apare o locomotivă Diesel. Frig. Am şansa

unei companii plăcute: fizicianul Costescu, profesor la Universitate, care-şi conduce fata, de 9 ani, la Căciulata (la un concurs republican de şah pentru copii). Pălăvrăgim cinci ore. La Jiblea – întâmpinat de Fuiorete şi Berbece. E nouă seara. Sunt dus la vilă cu maşina lui Berbece. Frânt de oboseală. Desfac bagajele în grabă. Camera – adevărată gheţărie. Pun lemne în sobă, gust ceva în grabă. Rămân într-un fotoliu, lângă dogoarea flăcărilor. Stare de prostire. Insomnie.

Sâmbătă, 5 ianuarie

Odaia care mi s-a rezervat – superioară celei de la vila „Cărăbuş". Ferestre largi, lumină, pat comod, fotolii, baie (duş cu apă caldă). Linişte, sunt singurul locuitor al vilei. Până la prânz m-am instalat la lucru. Mi s-a adus un mic radiator şi scaune „pentru oaspeţi". Berbece se zbate să-mi asigure un confort optim – atât cât îi permite dotarea staţiunii Căciulata.

Seara. Ies în oraş. Frig ţeapăn (15 grade minus). Ninge. Biblioteca, librăria, magazinul. Îi scriu Corneliei şi lui Mitru. Criză de acomodare.

Luni, 7 ianuarie

A nins de un stat de om. Femeia care face curăţenie îmi spune că n-a mai pomenit o iarnă atât de aprigă din '54. Bag lemne şi cărbuni în sobă din oră în oră.

Cură de ape minerale. Trei drumuri până la izvorul nr.1. Parcul – pustiu. Nămeţi de-o parte şi de alta a drumului. Decor feeric. Sătucul (căci sătuc e Căciulata) drapat în alb. Totul îmi aminteşte de escapada mea la Semenic, într-un trecut fantastic, fabulos.

Mă aşez la lucru, în fotoliu. Aceeaşi coală de hârtie albă, obsedant de albă. Crochiuri pe tema, mereu reluată, a „Fedrei". Noaptea, „Despre eroi şi morminte" de Sábato. Excelente pagini, departe,

însă de modelul Joyce, pe care îl mimează. Episodul Borges – dezagreabil.

Joi, 10 ianuarie

Ger cumplit. În ţară „stare de necesitate” din cauza ninsorii abundente. Aeroportul Otopeni – închis. Şoselele blocate.

Scris patru pagini din roman, spre seară recitesc, nu-mi plac, le arunc. Mă plimb prin cameră. Zăpada ajunge până la fereastră. Nervozitate. N-am veşti de acasă. Sunt sechestrat ca într-o colivie. Citesc scrisorile Mariei Suţu, penibile la urma urmei. Abulie.

Sâmbătă, 12 ianuarie

Şedinţă a celor mari, în care se hotărăsc restricţii la lumină şi căldură. În Căciulata, lipsă de lumină între 18-19, 20-21 şi 22-23. Ce porcărie! Berbece promite să-mi aducă o lampă ţărănească pe care a descoperit-o în magazie.

Nu merge lucrul. Reiau pentru a nu ştiu câta oară textul scris la Predeal (pe tema Fedrei). Încerc o formă narativă nouă (pentru mine): capitolele să fie „spuse”, alternativ, de cei doi protagonişti. Glasul femeii sună (încă) fals.

Luni, 14 ianuarie

Frig crunt în continuare. Temperaturi de 38 de grade minus la Ciuc! Cu toţi cărbunii pe care îi bag în sobă, o parte a camerei rămâne rece. Retras, strategic, în apropierea sobei.

Vizita lui Berbece. Îmi aduce lampă. E băut. Mă întreabă „cum mă simt la Căciulata?” Seara, drum la izvorul nr.1. Oltul încremenit sub o pojghiţă de zăpadă îngheţată.

Miercuri, 16 ianuarie

Scrisoare de la Bucureşti. Cornelia în vizită la Mitru şi Bazil. Aşteaptă ştiri (în urma şedinţei de

duminică de la Predeal) în legătură cu restricţiile la căldură (frig, deocamdată în camere). Gavrilă încă nu mi-a citit cartea.

Muncă fără spor. Rup seara toată truda din timpul zilei. Găsit un titlu cărţii: „Doamna lui Putiphar”. Femeia – excepţională ca model uman.

Sâmbătă, 19 ianuarie

Continuă gerul. Ger năprasnic. Se anunţă la televizor că Europa întreagă e acoperită de zăpadă. Lucrez la gura sobei. Un scurtcircuit de la reşoul pe care îmi fac cafeaua mă obligă să-mi petrec după-amiaza şi noaptea pe întuneric. Mă folosesc de lampa lui Berbece. N-am mai trăit cu lampă din vremea vacanţelor spectaculare în Govora copilăriei mele. Odaia s-a impregnat cu un miros înecăcios de gaz.

Am terminat primul capitol (cinci pagini). Sună bine.

Duminică, 20 ianuarie

De aseară, oaspeţi în vila de alături. *Week-end* de mahala, cu bere, mititei şi chiote sălbatice. Stau până luni. Îngrozitor de iritat.

La Cozia prin zăpadă. Lăcaşul îngropat sub nea. Frumoasă panorama Oltului în ianuarie. „Banchize” alunecând pe valuri. Mă întorc odată cu căderea serii.

> Cornelia: am de primit 25 de mii de lei pe „Bal” (puţin pentru tirajul cărţii). Scriitorii sunt condamnaţi la sărăcie. Copiii, sănătoşi şi veseli. Ne-am instalat al doilea receptor în casă. Scrisori de la Maftei (Canada), Tică (New York), Societatea literară „Anton Pann” şi Nestorescu.

Marţi, 22 ianuarie

Sorin Titel a încetat din viaţă. Sâmbătă a avut loc înmormântarea (la Belu). Sunt năucit. Ce pot

nota? Era în plină activitate de creaţie. Îl aştepta în continuare o carieră literară fericită. Ce tristeţe! Stau toată ziua în fotoliu, înfăşurat în pleduri. Nu pot lucra, fireşte. Duc lipsa muzicii lui Bach şi Mozart.

Miercuri, 23 ianuarie

Putiphar – temă minoră? Ce contează! Importantă e numai scriitura.

Ies în oraş. Trec pe la biblioteca „orăşenească". Bibliotecara, tânără, drăguţă, binevoitoare. Citesc ferparul lui Titel în „România literară". La librărie nu găsesc nimic de luat în seamă. Mă aprovizionez cu trei flanele pentru zile grele. De ieri, ceva mai cald. Curg streşinile. Soare.

Telefonat acasă (de la sanatoriu). Ancuţa are gripă (40 de grade). Scrisoare de la Gherasim, îmi mulţumeşte pentru participarea la înscăunare.

Sâmbătă, 26 ianuarie

Pe punctul de a renunţa la luptă. Ostenit, nervos. Împrumut de la bibliotecă „Fantezia". Citesc nuvela, mă apucă miezul nopţii. Să încerc să o folosesc ca prim capitol al romanului. Pe urmă, cafele, insomnie. Adorm la 4 dimineaţa.

Marţi, 29 ianuarie

Lucrez pe „Fantezie". Merge. Nuvela se integrează bine în „idee". Afară, cald. Încep zile mai bune.

Primesc din partea Uniunii un formular pe care trebuie să-l completez *urgent*. Se cere, pentru prima oară de când sunt membru al breslei, să declarăm averea de dinainte de „Eliberare" şi să dăm detalii despre socri, cumnaţi etc. „*Curriculum*" le trebuie pentru „întocmirea unui dicţionar de scriitori români contemporani". Dicţionar cu date despre socri şi averea de dinainte

de „Eliberare”, ce farsă ridicolă, de un absurd imens!

Seara, la televiziune, „Carmen”, în versiune vieneză (Karajan).

Joi, 31 ianuarie

Împlinesc astăzi 56 de ani. Nu pot lucra. Am aşteptat-o pe Cornelia două ore în staţia autobuzului, speram că vine să mă vadă. Această criză de singurătate. Scrisori de la Dănuţ şi Gigi Anca. Gigi a scris o cronică la „Bal”, i-a dat-o lui Moraru pentru „Vatra”. Îmi spune că a ţinut un *speach* la Institutul pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea în care, între altele, m-a pomenit ca pelerin în India şi pe mine. De aici, ideea de a introduce în roman un „interludiu” despre aventura mea hindusă. De văzut.

Citesc, la unu noaptea, pagini din Faulkner („Zgomotul şi furia”) împrumutat de la biblioteca orăşenească.

Duminică, 3 februarie

Am, după atâtea săptămâni de lucru, un ritm: trei pagini zilnic.

De ieri, din nou turişti „de *week-end*” în vila de alături. Cheflii, de fapt (şefi de serviciu, directori de întreprindere), care au venit să uite aici, în două zile, slugărnicia şi mizeriile săptămânii. Îl rog pe responsabil să nu mă mai învecineze cu haite de beţivi şi dame deocheate. „Am prea mulţi fini” îmi spune Berbece cu o îngerească ingenuitate.

Scrisoare de la Mitru, plină de reproşuri (nefondate) şi anxietăţi. Înşiră o listă a morţilor recenţi şi zice: „Cine ştie câţi vor mai muri...”

După o zi plăcută – azi vijelie. Bate un vânt de stepă. E 12 noaptea. Ţipurituri în vila învecinată.

Sâmbătă, 9 februarie

Veşti proaste de acasă. Cornelia a alunecat pe gheaţă, s-a sprijinit în mână şi şi-a fracturat articulaţia radio-carpiană. Ghips. E singură, cu Oncle şi copiii...

Încep un nou capitol (trei). Zi ternă. Rezolv corespondenţă. Scrisoare de la Smeoreanu. „Orizontul" nu-mi poate publica recenzia la volumul lui de versuri din cauză că au mai apărut până acum două recenzii. Iritare.

Marţi, 12 februarie

Ninsoare de dimineaţă până seara. S-a „pus" de un metru. Frig năprasnic (la Bucureşti sunt minut 15 grade). Arunc cărbuni în sobă din oră în oră, degeaba, camera e rece. Lucrez la gura sobei, cu pledul pe picioare. Din când în când deschid fereastra. Zăpada năvăleşte în casă. Gerul tăindu-mi respiraţia.

E prima dată când simt singurătatea ca o povară. Aproape 40 de zile de când lipsesc de-acasă.

Sâmbătă, 16 februarie

Îmi scrie Dan. Terorizaţi de ger. N-au gaz metan. Dorm cu paltoanele sub plapumă! Stăpânul şi-a pus în cap să ne extermine. Ieri, ziua lui Dănuţ. Din cauza frigului, n-am îndrăznit să ies din casă, să-i telefonez, ca în ceilalţi ani. Troiene mari în curte. Hămăit de câini.

Gavrilă nu mi-a citit volumul. Ce-o fi având de gând?

Joi, 21 februarie

Gerul continuă: 22 de grade minus. În cameră – acceptabil. Ard foc continuu (pun cărbuni şi noaptea).

Citesc „Căzând în spaţii". Vreau să fixez nuvela în corpul cărţii. Spre seară hotărârea e

luată. „Căzând...” anunţă simbolic sinuciderea Lorenei.

Berbece trece să mă vadă. „Ce naiba staţi atâta în casă, don’ profesor?”

Sâmbătă, 23 februarie

Cornelia îmi scrie disperată. Sunt înnebuniţi de frig. N-au gaz metan. Au scos din sobe arzătoarele, se face foc cu lemne. Dorm toţi în camera cea mare. La Politehnică profesorii ţin cursurile în paltoane. Mor ţâncii cu sutele în maternităţile bucureştene. E pus la cale un program de lichidare a naţiunii. Cozi mari la pâine (prin troiene). În ziare, omagii. Balade şi idile.

De ieri, uşoară gripă. Iau droguri. Noaptea – insomnie.

Miercuri, 27 februarie

Lucrez pe „vocea” lui Matei – mult mai convingătoare, mai sinceră. Eroul – foarte viu în mine (un fel de frate geamăn). Din pricina aceasta, sunt momente când mi-e antipatic, îl detest.

La 9 dimineaţa vine şeful. Se aşază lăbărţat pe scaun. E vesel. Îmi spune că a telefonat Cornelia, doctorul Puiu mi-a dat concediu până la 14 martie (în continuarea concediului fără plată). Bucurie. Îmi mai rămân vreo două săptămâni de lucru.

Scrisoare (patru pagini) de la Mitru. Se simte singur, bolnav şi părăsit (de prieteni). Există o tristă vârstă a singurătăţii, fără speranţă, fără întoarcere.

Sâmbătă, 2 martie

Vremea începe să se încălzească. Soare palid. Spre prânz curg streşinile în ritm de samba.

Cornelia: e necăjită, mâna nu i se vindecă. Nu poate deschide robinetele cu ea. Dar optimistă, „lasă că o să fie bine...”. Scrisoare de la circa de

miliţie pentru (re)înregistrarea maşinilor de scris. E vorba ca de la anul să se desfiinţeze gazele în sobe. În fiecare lună, în fiecare săptămână o veste proastă. Cu gândul la mutarea nebunului pe tablă. Senzaţia că suntem prinşi în cursă.

Marţi, 5 martie

Zile de muncă, egale unele cu altele. Scris pagina 196. Deja cu gândul la plecare.

Vremea începe să se încălzească. Soare. Dezgheţ. Zăpadă de un metru. Albul zăpezii, deprimant, sâcâitor.

Joi, 7 martie

Ceaţă. Rece dimineaţa, spre prânz mai cald. Se apropie primăvara.

Mă aflu în faţa capitolului 6, hotărâtor pentru destinul cărţii. Ştiu bine că nu-l voi termina aici, la Căciulata, dar sper să scriu cinci-şase pagini bune până la plecare.

Plimbare, seara, la Călimăneşti. Lumini la Casa de creaţie a scriitorilor. Pavilionul mare în renovare. Nimic în librărie (cumpăr un „Giotto”). Când mă adresez tovarăşului Ceauşescu, responsabilul, simt un fior de gheaţă pe spinare.

Duminică, 10 martie

Am hotărât plecarea acasă: mâine seară. Cu gândul sunt deja la Bucureşti.

Drum până la Cozia. Mă închin în naos. Zăpadă mare. Călugării trebăluind prin curte. Miros de varză acră. Fuioare albe strecurându-se din hornuri. Tihnă.

Telefonez în Albă, vorbesc cu Dan. Mă aşteaptă mâine noapte în gară. Cinci ore cu Mitrana (tradiţionala vizită de adio). Se întinde masă mare. Vin bun, de casă. La întoarcere, cu autobuzul până în faţa vilei. Fac foc în casă, deschid ferestrele. Melancoliile plecării.

Marţi, 12 martie

Ieri dimineaţă, drum la Râmnic. Duc flori la cimitir. Oraşul alb, străin, pustiu. Nu mai cunosc pe nimeni. Scurt tur de librării. Cumpărături de 300 de lei! Mă întorc la Căciulata cu o bibliotecă întreagă.

Acasă, atmosferă tristă. Cornelia extrem de obosită. O doare mâna. Vorbesc cu Mitru, doreşte să mă vadă. Gavrilă susţine că mai are de citit „doar câteva pagini”. Dacă mă întorceam în august, mi-ar fi servit acelaşi text, cu acelaşi zâmbet.

Miercuri, 13 martie

Corespondenţă, ordine în lucruri. Mă „instalez”. Trebuie să termin cartea. Telefoane (Adei Orleanu – foarte vioaie, foarte veselă).

Trec pe la Puiu. Amabil, ca de fiecare dată. Mă ţine o oră, îl interesează viaţa literară, cancanuri de culise, „ce fel de om e Păunescu ăsta?”. Afară aşteaptă o groază de persoane necăjite. Îmi dă recomandare pentru internarea în staţionarul „de zi”, unde am fost şi anul trecut. Aduc discuţia despre pensionare. Ezită, ocoleşte, nu-i place subiectul. Renunţ.

În Bucureşti e frig. Mormane de zăpadă amestecată cu gunoaie. Câini morţi la marginea trotuarului. Aspect penibil. Seara, întuneric, ici-colo câte un bec anemic. Cădem cu zâmbetul pe buze.

Joi, 14 martie

Lucrez pe „Fantezie” (cu care începe cartea). Bat la maşină. Pagini bune, pagini rele. Mai mult rele. *De rescris*.

Adeverinţă de la şcoală, cerută de staţionarul la care intenţionez să merg. Rezolv în cinci minute. În poartă mă întâlnesc cu directoarea. Îi spun că o să lipsesc în continuare. Zâmbeşte trist.

Femeie cumsecade. Nu mă aşteptam, de altfel, să o entuziasmeze ştirea.

Vineri, 15 martie

„Staţionarul”, în noul sediu, se află prin preajma blocului unde stă Anca. Două ore cu autobuzul. Frig în staţii. Imobilul complet neîncălzit. Vorbesc cu doctorul Rizescu. Îmi face „internarea”. Discut apoi cu Neagu Basarab (finuţ, discret, amabil) care se bucură că mă cunoaşte („să ştiţi că v-am citit”, mă măguleşte). Promite să mă ţină până la vacanţa de primăvară a elevilor.

La întoarcere, ciudată oboseală. Paralizat. Nu mai pot merge. Mă aşez pe o bancă, într-un scuar. Epuizare. După un sfert de oră îmi reiau drumul. Evit să-i spun Corneliei întâmplarea.

Duminică, 17 martie

Alegeri. Forfotă pe stradă. Cârciumile închise. Afişe cu candidatul (unic) şi scurte date biografice. Maşinile n-au drept de circulaţie din ianuarie, în urma unei interdicţii stranii (pentru economie de benzină!).

Dejun la Hilohi. Maestrul, mare animator, ne spune glume deocheate. Din pricina unui nepot de-al gazdei (inginer, se pare), complet stupid, ratăm o după-amiază agreabilă.

Azi termin „Fantezia”. A doua parte, debilă, trebuie refăcută. Mitru telefonează vesel că „a ieşti din casă”. Vine primăvara!

Marţi, 19 martie

Drum la spital să-mi iau medicamentele (un fel de a-mi semna prezenţa). Drajeuri albe, galbene, albastre. Le arunc în prima ladă de gunoi ce-mi iese în cale (nu fără oarecare jenă ipocrită). Apoi, trei ore la miliţie, ca să înregistrez maşina. Bat textul cu „marasmul economiei apusene” şi de

zece ori claviatura. Mă întorc acasă cu nervii sfâşiaţi. Dureri de cap îngrozitoare.

Noaptea. „Paşi printre stele”. Muzică de Mozart.

Miercuri, 20 martie

„Discuţie”, în sfârşit, cu Doina pe „Filimon”. Trei ore, întrerupte de convorbirile sâcâitoare la Râmnic în legătură cu sănătatea mamei. Volumul e O.K. Mici observaţii fără importanţă. Exprimări improprii („privire repede”, „de rândul acesta”). Ascult cu stoicism pomelnicul. Am luat acasă un calmant puternic. Când termină, am sentimentul că volumul *e gata*, că numai o întâmplare nefericită i-ar putea schimba destinul. Îmi iau acasă cartea pentru verificarea atentă a citatelor (Doinei îi e o teamă grozavă de citate!). Mari frământări la Editură. În urma reclamaţiei la „foruri” făcută de Florentin Popescu şi N. Ioana, Constantinescu a rămas director (cum se întâmplă) iar „turnătorii” sunt îndepărtaţi din instituţie (se pare că Florentin e „dispersat” la „Albatros”). Înţelepciunea fabulelor se confirmă.

Întors acasă sfârşit de oboseală. Somn după-masă, apoi lucrez pe text („Căzând în spaţii”).

Joi, 21 martie

Discuţie la A.S.E. cu un profesor, Mihai Pascu, recomandat de Nicu David. Promite să-i facă rost Ancuţei de „materiale” pentru redactarea unei lucrări „de diplomă”. Apoi la Hilohi. Atelierul vraişte. Maestrul fierbe apă la un reşou murdar, face cafele. Îmi debitează ultimele bancuri cu Stăpânul. Iau de la el pe Buddha (înrămat), cadoul doamnei Anca (foarte *chic*).

Gavrilă mă presează telefonic să vorbesc la Râmnic pentru internarea maică-si în spital. Îi spun că nu cunosc la Râmnic doctori. Degeaba, revine, insistă, voce iritată. Îl sun până la urmă pe Tamaş, care mă asigură că „se rezolvă”. Doina are

mentalitatea mai tuturor redactorilor, că autorii trebuie „să o servească”, să fie „atenţi”, smeriţi, că munca redacţională e o favoare pe care o face cu magnanimitate scriitorilor. Asta e situaţia.

Vineri, 22 martie

La „Sport-Turism”. Liftul defect, urc şapte etaje „grele” cu doi halterofili şi un antrenor de box. Predau volumul în redacţie. Gavrilă îl sună pe Tamaş la „Arhive”, doreşte (poate) să verifice dacă am vorbit cu el. Tamaş, impecabil, a fost de dimineaţă cu medicul Securităţii la spital, au discutat cu şeful secţiei, cu directorul, bătrâna va primi cele mai bune îngrijiri posibile. Gavrilă, emoţionată, lăcrimează. „Ce om e Tamaş!” exclamă ştergându-şi obrăjorul cu batista. Vorbit şi cu Dănescu pentru hârtie şi copertă. Problema, zice, o vom rezolva „la vremea ei”.

Seara, vizita lui Duci şi Milică. Licitaţie până la 11 noaptea. Milică ne dezvăluie ultimele „şoapte” din culisele Puterii.

Duminică, 24 martie

Timp rece, umed, vântos. Spre seară ceaţă. Urâtă primăvară, după o iarnă ticăloasă. Lucrez pe text, bat la maşină (5-6 pagini zilnic). Corvoadă insipidă.

Plecarea la Predeal depinde de doctorul Visarion. În mâna lui e cheia. Dar nu-l găsesc. Îl caut şi dimineaţa şi seara. Probabil e de gardă la sanatoriu. Dacă nu mai lucrează acolo? Fel de fel de gânduri.

Citesc cu interes un interviu dat de Sorin în septembrie (în „Flacăra”). Senzaţia pregnantă (şi dureroasă) că am vorbit cu el, aievea!

Marţi, 26 martie

S-a dat drumul la circulaţia automobilelor, după aproape două luni de interdicţie. Ţară fără

maşini, iată o performanţă remarcabilă a acestui împovărat sfârşit de secol. Profit de ridicarea interdicţiei şi merg cu Trabi la staţionar. Discuţie cu Neagu (iau porţia de medicamente). De aici, la şcoală cu certificatul medical, apoi la dispensar (îi pune o viză), din nou la şcoală. Toate acestea în numai două ore. Îl caut pe Bălăiţă la „Cartea Românească", lipseşte, „e la Plenară" mi se spune.

Visarion de negăsit. În patru zile Neagu vrea răspunsul la întrebarea dacă mai merg sau nu la sanatoriu.

Vorbit cu Doina. Volumul, zice, a fost repartizat de Dicu, la lectura a doua, lui Arié Matache. E rău, e bine? Mai degrabă rău.

Vineri, 29 martie

Îmi încerc norocul la 7 dimineaţa. Răspunde chiar Visarion. Îmi spune că săptămâna aceasta se eliberează camera cu un pat (pe care mi-o doresc). E „rezervată pentru mine", luni pot să mă prezint la sanatoriu. Dar luni nu-mi cade bine, având concediu până joi. De luat o hotărâre (repede).

Doina mă ţine la curent cu evenimentele din Editură. Matache a citit 100 de pagini din „Filimon", „îmi numără citatele"! L-a pus pe Stratulat (istoric de profesie) să controleze exactitatea datelor istorice. Ar fi găsit inadvertenţe. Volumul – încă o dată în derivă.

Climat politic încordat. Stăpânul – reales în fruntea ţării. Omagii, osanale. Telegrame. Zgomotul asurzitor al aparatelor de radio şi televiziune trâmbiţând „victoria".

Pompiliu Marcea s-a înecat în lacul Herăstrău. Să fie crimă, să fie sinucidere? Iată o întrebare la care niciodată n-o să aflăm răspunsul. A doua moarte „cu probleme" – după Oprea.

Duminică, 31 martie

Lucrez la carte. Seara, bat la maşină până la unu noaptea. Ostenit. Plec la Predeal cu inima

îndoită.

Convorbire cu părintele Cunescu, pe strada Albă (chiar în faţa casei). Mă ţine în picioare o oră, simt că înnebunesc. Proiecte literare, Agârbiceanu etcetera. Când îmi înţepenesc de-a binelea articulaţiile îi spun că trebuie să dau un telefon urgent.

Ne vizitează Ogrezeanu. Lungă incursiune prin copilăria noastră râmniceană şi anii facultăţii. Bebe, acelaşi prieten inteligent, subtil, sarcastic, cultivat. Marocul, cu ciudăţeniile lui exotice. Pălăvrăgim până la 12 noaptea.

Luni, 1 aprilie

La „Cartea Românească”. Discuţie cu Cornel Popescu, tot mai străin, tot mai abstras. Îmi spune că figurez în planul „mare”, dar planul „mic” (restrâns) abia se conturează în urma avalanşei de reporturi. Au dispoziţie ca înainte de definitivarea planului, volumele să fie trimise în prealabil la Consiliul Culturii pentru avizare. Un fel de pre-cenzură. Mă sfătuieşte să aduc volumul în redacţie.

Trec pe la Uniune. D.R.-ul e într-o şedinţă la C.C. În hol mă întâlnesc cu doamna Grosu, femeie cumsecade, căreia îi plăteam pe vremuri cotizaţia. Se declară mare admiratoare a scrierilor mele. Remarc, nu fără jenă, că aceste inocente aprecieri (nesemnificative în realitate) mă flatează.

Trudesc şi dactilografiez până la 2 noaptea. Lucrez pe copii, originalul îl voi preda la „Cartea Românească”.

Marţi, 2 aprilie

Trei ore dezagreabile la „Sport-Turism”. „Discuţie” neprevăzută cu Matache. Îmi arată manuscrisul, e plin de semne de întrebare (zeci de semne), sublinieri şi linii verticale trase cu creionul. Principala obiecţie: citatele. E cârcotaş, chiţibuşar. N-a izbutit să lectureze decât o jumătate din volum, discuţia *adevărată* – săptămâna

viitoare (trebuie să vin expres de la Predeal!). Ne despărţim zâmbind. Îmi strânge mâna. Cobor pe trepte (şapte etaje) sastisit. Puţine şanse să mai „trec” volumul.

Fac externarea din staţionar. Doctorul Neagu îmi dă recomandarea pentru Predeal. Foarte amabil. I-a fost elev lui Mitru la liceul „Lazăr”. Îi dăruiesc „Autoportret cu bască”. Pierd ore bune în *service* ca să-mi repar maşina. Întors acasă frânt de oboseală.

Bagaje. Telefon lui Mitru. E supărat pe mine (n-am mai trecut să-l văd), îmi face reproşuri aluzive. Poimâine plec. Îmi scrie Tică. Într-o fotografie, el şi trei prieteni cu un curcan apetisant pe tavă (Ziua Recunoştinţei).

Joi, 4 aprilie

Plecarea la 6 dimineaţa. La 9 sunt în faţa sanatoriului de nevroze din Predeal. Drum norocos, fără evenimente. Garez maşina într-o parcare din faţa sanatoriului. Camera ce mi s-a rezervat e situată la capătul culoarului, ferită oarecum de zgomot. Sunt singur. Un pat, un şifonier, o masă. Sertarele dulapului păstrează „parfumul” locatarului anterior: Pop Simion, plecat acum cinci zile. Caloriferele lucrează în forţă – suficient de cald. Fereastra dă spre o grădină unde agonizează sub soarele primăvăratic ultimele straturi de zăpadă. Reiau relaţiile cu „personalul”. Discuţie cu doctorul Visarion, un om rarisim, de o mare simplitate şi delicateţe sufletească.

Prin curte. Zi splendidă, de vară. Dispoziţie de anxietate, aşezată pe această revelaţie a naturii. Biblioteca sanatoriului – lipsită de dicţionare (DEX-ul, de pildă). Împrumut Pavese („Meseria...”). Masa – inconsistentă. Mă nimeresc cu doi inşi tineri, un inginer şi un mecanic de locomotivă. Mănânc în grabă, fug în cameră. Mi-

am pus maşina „Consul” în stare de funcţionare. Mari speranţe de a termina aici romanul.

Vineri, 5 aprilie

Vizită „la salon”. Visarion mă întreabă cum mă simt. Prescrie medicaţia. condescendent, prevenitor, un „dulce”. Mă îndeamnă să bat coclaurile, să fac mişcare. După-amiază mă îmbrac şi ies pe Valea Râşnoavei. Vreme însorită. Zăpadă, lunecuş, băltoace. După un kilometru, frânt de oboseală, mă întorc „acasă”. Masa la cantină – mizerabilă.

N-am spor la lucru (scris trei pagini). Seara – contravizita. Ni se pune în vedere că în următoarele trei zile e interzis bolnavilor să intre în Predeal. Stăpânul îşi petrece *week-end*-ul în staţiune! Vrea linişte. Fantoma lui mă urmăreşte parcă şi în ascunzişurile cele mai îndepărtate ale munţilor.

Sâmbătă, 6 aprilie

Somn prost, coşmar. Visez că Anca (doar câţiva anişori), mumifiată, fusese deshumată de un grup de ciocli. Cornelia se culcase cu ea în pat, o mângâia în neştire, ca pe o păpuşă, o dezmierda. Trezit într-o sudoare rece. Am aţipit abia la şase dimineaţa. Convieţuirea alături de oameni „cu probleme” te poate duce direct la nebunie.

Telefonat acasă. La „aparat” fac cunoştinţă cu Ion Lotreanu, client şi el al sanatoriului. Ne strângem mâna. Apatic, expresie abulică, nu-i face plăcere că mă vede.

Seara, plimbare scurtă pe Râşnoava. Rece.

Luni, 8 aprilie

Lucrez de dimineaţă până noaptea, cu pauze pentru masă. Nu sunt „în mână”. De partea cealaltă a coridorului e clubul. Un du-te-vino aiuritor. Bărbaţi tuşind, pălăvrăgind în faţa uşii mele, târându-şi papucii pe covor. Ici-colo tranzistoare. E

uimitoare apetenţa pentru muzică (de proastă calitate, pusă „tare”) a oamenilor „simpli”, veniţi în prima generaţie la oraş.

Visarion mă anunţă că directorul nu-mi va mai prelungi şederea la Predeal din cauză că rezerva e solicitată cu insistenţă de o mare personalitate politică, profesorul Ovidiu Trăsnea. Cum să te pui cu Trăsnea? Luptă inegală.

Mâine – drum la Bucureşti pentru „discuţia” cu Matache. Îmi cade prost. Nervozitate.

Marţi, 9 aprilie

Plecat de dimineaţă. ies în stradă, găsesc imediat o limuzină venită dinspre Râşnov, care mă duce chiar la gară. Cinci ore până în Capitală (cu acceleratul!). Stare de oboseală excesivă. Telefonat lui Mitru – vrea să mă vadă.

Seara, vizită la Doina (cu Cornelia), e ziua ei de naştere. Petrică stă să plece cu echipa la Sibiu. Trataţie modestă – fursecuri, un pahar cu vin. Gavrilă îmi arată referatul lui Matache, scris cu litere mărunte pe şase pagini de hârtie. „300 de intervenţii în text”, îmi spune că i-a zis Matache. Oare chiar le-o fi numărat? În ansamblu, referatul nu „ucide” manuscrisul, dar are obiecţii „importante”. Prevăd că mâine voi da o luptă grea cu îngerii.

Ne întoarcem după miezul nopţii, o noapte mohorâtă, fără lună. Pe jos până la Universitate. Vitrinele cu becuri de neon, clipind anemic.

Miercuri, 10 aprilie

Prezent la ora 9 la Editură. „Discuţie” în trei, cu Dicu şi Matache. Spectacolul începe cu complimente reciproce. Matache citeşte referatul (pe care mi-l dăduse ieri Gavrilă). Urmează târguiala. Mă străduiesc să fiu cât pot de calm. O parte dintre observaţii sunt corecte, altele, mici chiţibuşuri obişnuite prin redacţii. Partida se desfăşoară în mod urban, cu zâmbete de-o parte şi

de alta. Dicu a tăcut tot timpul, retras, închis, l-a lăudat prea mult pe „Anton Pann” ca să-mi aducă astăzi reproşuri decisive. După trei ore de negocieri pe amănunte, mi se restituie manuscrisul, cu dorinţa de a fi înapoiat (cu „corijări”) peste cinci zile.

Lucrez pe text. Şterg „liniile” trase cu creionul de Matache. Scot zece pagini cu „decor” de epocă. La 2 noaptea – frânt de oboseală. Am parcurs mai mult de jumătate din volum.

Joi, 11 aprilie

Joia Mare. La ora 12 termin de citit pe „Filimon”. Trei sferturi din observaţii le-am ocolit discret, fără să îndrept nimica. Îi dau Corneliei cartea, îi spun să o predea la începutul săptămânii viitoare – mică şmecherie infantilă, ca să nu-i las impresia lui Matache că n-am muncit cu râvnă pe „intervenţiile” lui savante, tautologice sau chiar absurde.

La 4 după-masă sunt la gară. Călătoresc cu o doamnă care a citit tot timpul o carte de Breban, ferfeniţită. La coborâre nu găsesc taxiuri. Pe jos, până la sanatoriul de nevroze (patru kilometri). Femeile de la cantină îmi aduc mâncare, deşi trecuse ora de program. Se face curăţenie în sufragerie. Forfotă. Când urc la cameră – trecut de ora 9. Deschid fereastra. Aer tare. Parfum de primăvară.

Vineri, 12 aprilie

Vizita medicală. Visarion mă sfătuieşte să vorbesc cu şeful (cu totul sunt trei doctori) pentru prelungirea sejurului în sanatoriu. Coadă la cabinetul lui Brumaru. Îi ofer un „Vademecum de psihiatrie”, recentă apariţie în librăriile bucureştene. Îl ia, îl răsfoieşte, îi place, „n-aţi mai putea să-mi faceţi rost de unul?” mă întreabă. Cât despre prelungire, nici o problemă, se rezolvă.

Muncesc până la 1 noaptea. Nervozitate la „orele televizorului”. Doi inşi complet cretini vorbesc cu voce tare în faţa uşii. Să mă obişnuiesc cu zgomotele parazite.

Duminică, 14 aprilie

Sfintele Paşti. Cobor la telefon. Discuţie cu Cornelia, sunt toţi bine. Telefonat lui Mitru, se simte rău, e în cea mai proastă formă. Vorbeşte despre doctori, despre lipsa medicamentelor străine.

Invazie de bolnavi în sanatoriu. Nu mai sunt locuri în saloane. Directorul dispune să se instaleze paturi în club. Sunt în impas cu scrisul. Ies în grădină. Soare, primăvară. Fiind sărbătoare, primim la prânz, în afara ciorbei tradiţionale, pui cu cartofi prăjiţi şi savarine.

Marţi, 16 aprilie

Pierd vremea cu treburi „administrative”. Obţin o primă prelungire de sejur în sanatoriu, de zece zile. Iau cărţi de la bibliotecă (Cehov). Mă întâlnesc aici cu o fată care pretinde că mi-a fost elevă. E ingineră la fabrica de ciocolată. Vorbim de şcoală. Susţine că a citit cu încântare „Balul” („e minunată, don’ profesor, minunată”). „Aveţi de rezolvat probleme importante?” mă întreabă. „Sunt nora generalului Postelnicu, de la Securitate”. Mă derobez, îi mulţumesc pentru drăgălăşenie, îi spun că n-am probleme, aştept o clipă favorabilă şi ies mai mult fugind, fără să mă mai uit în urmă. Ce întâmplare!

Motivarea (artistică) a îndepărtării şi despărţirii celor doi protagonişti (*clou*-ul cărţii). Lucrez până la 1 noaptea, rup totul. Muncă de Sisif.

Se anunţă închiderea căldurii începând de mâine (din cauza lipsei combustibilului şi a timpului frumos). Uşoară panică. Aştept.

Miercuri, 17 aprilie

Noapte de groază. Frig. Caloriferele îngheţate. Lucrez cu trei flanele şi paltonul. Am mâinile îngheţate. Bătutul la maşină – imposibil. Ce nebunie! Gânduri de plecare. Afară – ger în toată regula.

Plimbare pe drumul către Râşnov. Arunc medicamentele într-o groapă. Încerc maşina dacă porneşte. Merge. Plec sau nu plec? De luat o hotărâre repede.

Telefonat acasă. Cornelia a predat volumul Doinei. Nici nu s-a uitat la el. E necăjită – taică-său se internează la Fundeni. Copiii – bine.

Joi, 18 aprilie

După o noapte coşmarescă (am degerat de frig sub plapumă) mă hotărăsc să plec. Bagaje. Visarion aproape vesel că-i las rezerva liberă. Discuţie cu doctorul Brumaru (nici o legătură cu poetul). Îmi strânge mâna. „Ne revedem la anul?” mă întreabă.

Pornesc după-amiaza. Opresc un sfert de oră la Poiana Ţapului. Taclale cu Enache, „colegul” meu de cameră de acum un an. Cafele, pepsi-cola (în contul întreprinderii unde lucrează). Drum bun, fără probleme. Soare. La ora 17 sunt în Albă.

Acasă. Pun lucrurile în ordine. Mă încearcă o gripă (dureri de cap, frison). Gavrilă n-a citit volumul. Cornelia crede că ar fi bine să mă duc la Căciulata. Indecis.

Sâmbătă, 20 aprilie

Bolnav de gripă. Febră mare. Zac la pat. Afară timp de vară. Nu pot lucra, nu pot citi. Cornelia împlineşte oficiile de medic şi asistentă medicală. Complet blocat.

Adresă de la „Scrisul”: redacţia a primit oferta mea, e interesată de publicarea cărţii, să le trimit volumul. Dar ce să le trimit? Azi-noapte l-

am visat pe tata. Pleca pe front. Era îmbrăcat în uniformă de campanie. Ne făcea cu mâna de la fereastra unui vagon de tren. Peronul gol. Pe cer zburau mari păsări negre, croncănind sinistru.

Miercuri, 24 aprilie

De ieri mai bine. Subfebrilitate. Stare proastă. Lucrez o oră-două, somnolenţă. Continuă să mă doară capul, iau antibiotice.

Vorbit cu doctorul Visarion la telefon. Îmi spune că pot veni la sanatoriu pe 6 mai ca să-mi ridic „ieşirea”. Voce bună, catifelată, afectuoasă.

Gavrilă i-a telefonat Corneliei. Conducerea „turistă” a semnat volumul meu. Urmează să intre în producţie. Moment de bucurie. Doina mă crede încă la Predeal. De altminteri, trăiesc incognito. Nu ştie nimeni (nici Mitru!) că m-am întors de patru zile acasă.

Duminică, 28 aprilie

Termin capitolul 7 (tema Phedrei). Umoare bună, Cornelia mă sfătuieşte să merg să scriu la Căciulata dar nu sunt hotărât. Nu mai am forţă. În două săptămâni de linişte (şi izolare) aş încheia volumul. De văzut.

Azi toată lumea e la muncă. Partidul a hotărât să se lucreze şi duminica. Şcolile deschise! Ne întoarcem la subotnicele comuniste...

Dan sărbătoreşte, seara, încheierea facultăţii. Şampanie, tort de ciocolată – voie bună. După – plimbare în doi, până la zece noaptea, printre ruinele întristătoare de pe Antim.

Joi, 2 mai

Se apropie vremea când trebuie să mă întorc la şcoală. Lucrul lâncezeşte. Va trebui să-mi întrerup activitatea scriitoricească – Dumnezeu ştie pentru câtă vreme. Lipsit de energie, de idei.

Ancuţa în febra examenului de admitere în facultate. Învaţă. Aleargă între două „meditaţii”. Tensiune în casă. Aseară am luat-o cu maşina din Ghencea, unde se pregăteşte cu Duţu, „grămăticul”. Profesorul e mulţumit de fată, ne dă speranţe.

Pun muzică de Haydn. Reiau „Orbirea” pentru „atmosferă”.

Luni, 6 mai

Plec la Predeal în faptul dimineţii. Timp splendid. Şoseaua curăţică. Opresc o oră la Sinaia, văd centrul, librăria. Pustietate, sezon mort. Rulez încet, e soare, îmi place peisajul. Caraimanul. Ajung la sanatoriu în jurul orei zece. Trec pe la administraţie, iau formele de „ieşire din spital”. Discuţie amicală cu Visarion, mă roagă să-l vizitez „de câte ori mă abat prin Valea Prahovei”. Directorul lipseşte (e la o „conferinţă” în Capitală). Iau prânzul în maşină (două sanvişuri). Pornesc spre casă. Plăcerea de a şofa – din ce în ce mai acaparatoare. Control de acte la Ploieşti. Discuţie neplăcută cu curcanul. La ora patru după-masa sunt în Albă.

Primit scrisoare de la Tică. A vernisat o expoziţie de icoane în Manhattan. Zănatic. „Sunt clipe când mi-e dor de ţară”, scrie.

Marţi, 7 mai

La „Sport-Turism”. Şapte etaje (liftul nu funcţionează din pricini de economie!). Volumul e în tehnoredacţie. Mâine pleacă la tipar (Braşov). Dănescu mă asigură că în luna august îl voi avea pe masă.

O întreagă saga pentru vizarea certificatelor de boală. Traseul: dispensar (Uranus), policlinică (Panduri), laboratorul de psihiatrie (doctorul Puiu), din nou la policlinică şi dispensar. Fără maşină aş fi pierdut trei zile ca să rezolv o simplă formalitate birocratică.

Trec pe la şcoală. Îmi iau orarul. Cafele în cabinetul directoarei. De vineri îmi reiau activitatea. Schimb vorbe cu Şuşe, Lupu şi Ştefan.

Vizită în Vişinilor, cu Cornelia. Primire călduroasă, ca de fiecare dată. Mitru – ceva mai bine. Mă ceartă că i-am scris prea rar. Citeşte „Calcanul" de Grass, pe care l-a cumpărat în R.F.G. Îl comentează. Acasă – după zece noaptea.

Vineri, 10 mai

Drum până la „Cartea Românească". Parchez în faţa secţiei de miliţie. Intru la Bălăiţă. Afabil, cordial. Promite că volumul va apărea la anul. Mă roagă să-i aduc „85 la sută din roman" pentru a-l prezenta la foruri. Discuţie în picioare. Între timp apare Mugur, care execută, în uşă, un număr de saltimbăncărie (salută cu o graţioasă genoflexiune) de care nu l-aş fi crezut capabil cu infirmitatea lui. Ne strângem mâna, ies.

Telefonează mama lui Titel. Mă roagă, mai mult plângând, să scriu 3-4 pagini despre Sorin pentru un volum omagial ce ar fi să apară sub îngrijirea lui Raicu şi V. Cristea. Fireşte, sunt de acord. Sun la familia Raicu, răspunde Sonia, îmi spune care sunt „cerinţele" alcătuitorilor ediţiei. Frumoasă iniţiativă. Refuză să mi-l dea la telefon pe critic („lucrează...").

Noaptea, pun muzică de Bach (partite). Reiau „Cvartetele" lui Eliot, traduse excelent de Mărculescu.

Sâmbătă, 11 mai

Reiau de ieri activitatea la catedră, după o absenţă îndelungată (cinci luni). Contactul cu copiii. Ore proaste, nervozitate excesivă. După-amiază – în Slobozia. Bazil e ca un ursuleţ cuminte, cu unele sclipiri de inteligenţă vie. Nu putem lega o conversaţie. Imensă milă. Apoi cu Nadia prin parcul Carol, două ore.

Telefonează David. A murit amicul nostru, Bebe Şoşoacă. Am fost un an colegi de bancă. Frumoasă carieră în „finanţe”, până la un denunţ insidios (câţiva bănuţi de aur) în urma căruia a executat vreo patru ani de puşcărie.

Citesc o carte despre I.C. Brătianu, tipărită de fiică-sa, Sabina Cantacuzino (soţia medicului). În afara informaţiilor, evident interesante, nimic spectaculos. Rău scrisă.

Luni, 13 mai

Şapte ore în şcoală, apoi la Crematoriu – funeraliile lui Şoşoacă. Lăcaşul, amenajat ca o biserică (altar, icoane), e plin de ştăbăret din ministerul de Finanţe. Toalete elegante, morgă. Atmosferă glacială. Familia lui de învăţători de ţară. Colegii de la „Lahovary”. Cinci preoţi. Slujbă lungă. Alocuţii aducând omagii dispărutului. Coroane de garoafe. Frig în sală. După, discuţii cu foştii mei colegi de şcoală. Îl duc pe Picu la serviciu cu maşina.

Încerc zadarnic să încropesc trei pagini despre Titel. Ce poţi să scrii despre un prieten care nu mai este? Rup patru ciorne, una după alta, le arunc la coş. Genul encomiastic nu mă prinde, cuvintele vin greu, împotmolite, sună fals. Renunţ. Îmi asum eşecul, neputinţa.

Joi, 16 mai

Zile moarte. Ore epuizante, extemporale, teze. Şedinţe imbecile. Pierdut complet contactul cu munca la roman. Fac planuri de pensionare. Problemă de supravieţuire. *Nu pot să ţin o iarnă cursuri în frig*.

Mare tensiune în casă. Dan scrie ultimele pagini la teza de licenţă, Anca se pregăteşte pentru examenul de admitere în facultate. Atmosferă încărcată de electricitate. Revăd Jurnalul pe 1984. Ce deşertăciune!...

Duminică, 19 mai

Sărbătoresc cu anticipaţie ziua onomastică. Oaspeţi: familiile Mitru şi Boicescu. Petrecere modestă, de oameni vârstnici (o sticlă de Cotnar – şase persoane!), dar vorba lui Cae, e bine, totuşi, că ne mai putem vedea. Mitru se „deteriorează" de la o zi la alta. Îi tremură vizibil mâinile. Nesigur pe mişcări. La plecare, în timp ce cobora pe trepte, îl podideşte plânsul.

Seara, plimbare cu Dănuţ la Mihai Vodă. Buldozere. Mormane de moloz. Biserica e încă în picioare. Vederea spre Uranus (Arsenalul) deprimantă.

Vineri, 24 mai

Merg cu Seuchea la comisariatul militar (lângă depoul din Panduri) pentru a-i rezolva situaţia lui Dănuţ, chemat la recrutare. Seuchea, prieten bun cu colonelul Gorunescu, comandantul. Primire cordială. Colonelul – tip cazon, simpatic, îmi ascultă păsul. Promite să-l ţină pe Dănuţ în Bucureşti, chemându-l când şi când la „muncă de birou" în comisariat.

Aflu (de la Mitru – prin filiera Al. Raicu) că a murit Lotreanu. S-a spânzurat. Acum o lună îl întâlneam aproape zilnic la cantina sanatoriului din Predeal. Era apatic, şters, pierdut de lume, singuratic. Visarion îmi povestea că o bună parte dintre pacienţii lor se sinucid la scurtă vreme după externare. Un fel de sanatoriu al morţii.

Mă vizitează un fost elev, Bogdan. Aduce versuri. Foarte antipatic, de o aroganţă excesivă. Se crede geniu! Vorbeşte despre „chemarea" lui. Va urca rapid în ierarhie.

Luni, 27 mai

Încheiere de situaţie la clase terminale. Mă apasă o oboseală cronică, paralizantă. Chef de nimic. Drum în oraş cu Anca, îşi tunde părul. A ţinut expres (ceea ce înseamnă obligatoriu) să o

însoţesc. Fac cercetări pentru găsirea unui legător de carte pentru teza de licenţă a lui Dan.

Citesc cu bucurie (şi surpriză) eseurile despre Renaştere ale lui Antoniade. Foarte bine scrise (în stil renascentist!).

Miercuri, 29 mai

Aseară telefonează un domn, Ion Dumitrescu, jurist, care l-a citit pe „Pann" şi „ar vrea să mă cunoască". Ne întâlnim la Capşa spre ora prânzului. Juristul, 60 de ani, bine făcut, păr alb, mandibule puternice, figură „pozitivă". Discutăm despre literatură. E avizat. Cunoaşte o mulţime de scriitori români, cu unii fiind chiar prieten. Comandăm cafele. Conversaţie plăcută. Cancanuri din viaţa literară. La una dintre mese Eugen Simion, în blugi, curtează vag o tânără brunetă, urâţică – mănâncă îngheţată. După o oră ne despărţim. Îi dau adresa, promite să mă viziteze.

Seara, la Mircea cu copiii. Vedem finala Cupei Campionilor Europeni (la televiziunea bulgărească). Meciul începe cu o oră şi un sfert întârziere din cauza unor incidente tragice în tribune, provocate de englezi (se estimează 40 de morţi, 50 – răniţi).

Luni, 3 iunie

La şcoală toată dimineaţa. După-amiaza, la ora 15, plec cu Cornelia la Râmnic pentru a prospecta eventualitatea găsirii unui post lui Dan în Vâlcea. Drum bun până pe Dealul Negru unde fac pană. Trag pe dreapta. Pantă abruptă. Fac semn zadarnic şoferilor care ar putea să mă ajute, nimeni nu opreşte. Intrăm în panică. Începe să se lase întunericul. În jur sălbăticie. Departe se zăreşte un cătun, cinci-şase case. În sfârşit opreşte o furgonetă, şoferul se oferă se ne remorcheze. E noapte. Ajungem în Râmnic după ora nouă.

Merg cu Cornelia în centru. Intrăm în Parc, ne aşezăm pe o bancă. Oraşul doarme. Foşnetul

copacilor. Simt cm se aşterne liniştea asupra noastră. Încă o experienţă asemănătoare şi abandonez Trabantul.

Marţi, 4 iunie

Pierd patru ore într-un *service* de lângă cimitir ca să-mi repar maşina. Nu-mi plac mecanicii, uleiurile, şaiba. Sunt un tip *atehnic*. La ora 12 mă prezint la Stoica. Primire cordială, cafele, pepsi-cola. *Boss*-ul (tuns scurt, figură „pozitivă") dă telefon la Învăţământ, i se răspunde că nu sunt posturi de engleză libere în Vâlcea. Mă sfătuieşte să vin mâine, va merge împreună cu mine la Coleaşă.

Seara, vizită la Prea Sfinţitul Gherasim. Suntem primiţi în somptuosul palat episcopal. Prea Sfântul – tocmai făcuse baie – vioi, bine dispus. Trataţie cu prăjituri şi vin episcopal. Discuţie, între altele, despre proiectul unei istorii a eparhiei Râmnicului. A întocmit un colectiv de istorici (toţi preoţi!) care să scrie cartea. N-aş vrea să intru şi eu în colectiv? Îi spun că accept dacă mă pune în fruntea colectivului. Aş structura lucrarea pe capitole, aş face singur redactarea. Ierarhul zâmbeşte fin în barbă. „Unii cu munca, alţii cu folosul" zice, şi astfel „Istoria Eparhiei Râmnicului" începe să sucombe înainte de a prinde viaţă.

La plecare, suntem conduşi până la poarta Episcopiei. Seară de vară. Peste Capela se iţeşte luna. Lătratul câinilor în depărtare.

Miercuri, 5 iunie

Drum la Inspectoratul şcolar (în Casa Albă). Discuţie cu Urea (masiv, calviţie agresivă, bosă de şef, prudenţă în exprimare, retractil). Are intenţia de a scoate un post liber de engleză la Băbeni, mă interesează? Soseşte între timp Negrici, venit pentru o inspecţie de grad în Râmnic. Ne

îmbrăţişăm. Audienţă la Coleaşă însoţit de cuplul Stoica-Urea. Primire princiară. Cafele, apă minerală. Zâmbete. Coleaşă mă încredinţează că postul de la Băbeni *e sigur*. „De ce nu vă apropiaţi mai mult de Râmnic?" întreabă (obsesie a ştabilor localnici). Din totdeauna am fost apropiat, îi spun, am scris şi o carte despre urbe, dar demolarea casei bătrâneşti mă va îndepărta prin forţa împrejurărilor de Vâlcea. Turnura conversaţiei nu-i place. Discuţie despre cenaclul literar local. Încerc să-i sugerez că un cenaclu fără revistă literară e vorbă goală. Ridică neputincios din umeri. Ştie lecţia. Dar înfiinţarea unei reviste îi depăşeşte atribuţiile. Ne despărţim „în termeni". Strângere de mână călduroasă.

Drum cu Negrici la schitul Inăteşti (cu Trabi). Vedem colecţia de icoane şi obiecte vechi bisericeşti. Negrici promite că peste doi ani îl va aduce pe Dan la catedra de engleză a Universităţii din Craiova.

La patru după-masă plecăm spre Bucureşti. În dreptul benzinăriei – pană de motor. Îl chem pe Bleiman. Îmi demontează ţeava de eşapament, blocată. Furtună, episod dramatic. Sunt până peste cap sătul de şoferie. La ora 11 noaptea sosim zdrobiţi de oboseală în Albă.

Sâmbătă, 8 iunie

Ieri, reparat Trabantul (cinci ore în *service*!). Stare de prostraţie. Pierd vremea citind un teanc de *Match*-uri împrumutate de la Mitru. Reclame cu maşini luxoase în toate numerele. Capitalism sălbatic.

Vizită la Mitru (cu Cornelia). Sofaua primitoare, de piele, din birou. Homer, privindu-mă cu ochii orbi prin veacuri. Gustări, cafele, alune americane. Mitru, vorbindu-mi cu voluptate despre boală. Stăm până la 11 noaptea. Ne întoarcem cu tramvaiul. Beţivi dormind pe scaunele din faţă. O fată în doliu plânge, uitându-

se aiurea pe fereastră. Strada Mântuleasa, Mircea Vodă. În Piaţă, pană de lumină. Pe jos acasă.

Miercuri, 12 iunie

Căldură tropicală, secetă. An prost. O să murim de foame. Fac plinul la benzină fără coadă! Telefonează Dumitrescu. I-a plăcut „Memoria Râmnicului" („excelent scrisă"). Mircea are un băieţel – moştenitorul (şi purtătorul numelui) familiei Mateescu.

Rotonda 13 la Muzeul Literaturii, pe tema Marin Preda. Ţin *speach*-uri Manolescu, Piru, Simion, Dinescu. De departe cel mai bun N. Manolescu: inteligent, echilibrat, spumos, substanţial – în linia Maiorescu. Dinescu – lamentabil, clovnerie. Piru dă semne de senilitate. Sala plină (mai ales cucoane). Într-una dintre încăperile Muzeului e instalată expoziţia de uleiuri a Monicăi Gorovei. Trei-patru pânze – admirabile.

Sâmbătă, 15 iunie

La şcoală. Ultimele zile dificile. Teze, încheiere de situaţii. Se apropie marea aventură a timpului pierdut.

Renunţăm să mergem la nunta băiatului Lucicăi Cojocaru, n-avem bani. Aşa cum s-a întâmplat la nunta copiilor lui Petrică Popescu şi Andrei Ţugulea. Ne privăm de cele mai elementare bucurii lumeşti (şi obligaţii sociale). N-aş fi crezut vreodată că o să ajung sărac înspre amurgul vieţii.

Seara ne vizitează Duci şi Milică. Iahnie de fasole (clasică), pui fript. Glume cu Bulă, Şeful, Radio Erevan. Discuţie (încă o dată) despre pensionare. Fără şanse.

Luni, 17 iunie

Şapte ore la clasă, după care un miting pentru pace! Lozinci, harababură, vorbe goale. Orele de după-masă suspendate.

Dan şi-a susţinut cu brio teza de licenţă. Termină studiile cu media generală 9,97. Soseşte acasă îmbujorat la faţă. Sărbătorim evenimentul.

Citesc „Retorica” lui Simion. În ciuda titlului, volumul e o culegere de „critici” şi articole. Câteva crochiuri (Nichita) remarcabile. Cartea îşi pierde în bună măsură interesul datorită nemăsuratului orgoliu al autorului.

Miercuri, 19 iunie

„Turneu” prin Capitală cu Dănuţ. Îl vizităm pe Anca la biblioteca Politehnicii. Cafele. Bârfă (inocentă). Sunt prezentat unei tovarăşe din Ministerul Învăţământului care ar putea să afle din timp în ce localităţi din preajma Bucureştilor se vacantează posturi de engleză. Femeia pare binevoitoare, dar nu e situată în sferele superioare ale Puterii. Îl abordăm pe Chiţoran în eleganta reşedinţă a U.N.E.S.C.O. de pe Ştirbei Vodă. Primire călduroasă. Femei stilate, alergând pe treptele acoperite cu covoare moi, persane. Senzaţia că sunt observat cu insistenţă prin camere de televiziune. Profesorul îmbătrâneşte, e alb. Grav, excedat de funcţia înaltă pe care o deţine. Răspunde între timp la telefon, discută un sfert de oră cu o doamnă din Geneva (în englezeşte). Vorbim despre Dănuţ. Promite să-l aducă la catedră după terminarea stagiului. Cât despre un post la instituţia pe care o conduce nu poate fi vorba deocamdată. „Să mai vedem”, ne spune, conducându-ne până la uşă.

Drum la Editura „Cartea Românească”. Cornel Popescu – inabordabil. Holul înţesat de literaţi. Coadă la uşa unde lucra cu ani în urmă Mihai Gafiţa. Discuţie cu Mărculescu – distrat, aerian, abstras, grăbit să mă expedieze. Îmi spune că abia în septembrie se aprobă planul pe 1986.

Citesc eseul despre Aretino de Antoniade. Excelent.

Luni, 24 iunie

Ancuţa în bacalaureat. Lucrez cu ea o parte din materie. Foarte speriată.

Ieri – fac carburaţia şi aprinderea Trabantului cu Maşek şi Buescu în curtea Casei. Maşek – amabil, îndatoritor. Un om de pus la rană.

La policlinica Sahia pentru certificatul medical de şoferie. Trec toate probele în afară de oftalmologie, unde sunt pus din nou în faţa „tablelor lui Moise". Întors acasă criţă. Cornelia mă linişteşte. „Lasă, zice, apelăm la amabilitatea doctorului Neagu..."

Cu Dan, spre seară, pe aleile înmiresmate ale Grădinii Botanice. Spectacol de lumină şi culoare. Feerie. Se spune că Şeful doreşte să-şi extindă „domeniile" şi asupra perimetrului Grădinii.

Joi, 27 iunie

Patru ore pază la bacalaureat. Copiii – cuminţi. În intervale citesc reviste literare. Dau fuga, apoi, la Editura „Sport-Turism", iau corectura „Filimon". 303 pagini culese cu parcimonie, înghesuit, conform baremurilor colecţiei.

Vizită (cu Dan) la doctorul Virgiliu Ştefănescu în Drumul Taberei. Primire entuziastă. Cafea, dulceţuri, sirop de smeură „produse" de surori. Deşi aude prost, bătrânul ascultă cu credinţă „posturile", e foarte bine informat, cunoaşte cele mai recente evenimente internaţionale. Le comentează. E trist. Alaltăieri i-a murit un prieten cu care se întâlnea în fiecare sâmbătă la bridge. Au rămas trei. De unde să găsească, „în zilele astea grele, plebee", un cunoscător care să-l suplinească?

Sâmbătă, 29 iunie

Fac astăzi ultimele ore ale anului şcolar. Copiii aduc flori după un obicei barbar pe care nu

îl înţeleg: te chinuiesc un an, te umilesc, te storc de vlagă, ca să-ţi aducă omagii în clipa când se despart de tine.

Lucrez la corectură până la unu noaptea. Volumul – bine cules. Efectuez o sumă de modificări în text. La plată, luxul acesta o să mă coste o groază de parale.

De la o vreme nu o duc bine cu plămânii: tuşesc, mă înec (ca tata) în special în somn, expectoraţie abundentă. Respir cu greutate. La urma urmei, mai am puţin şi gata, fac 60 de ani.

Marţi, 2 iulie

Merg cu volumul („Filimon”) la „Sport-Turism”. Parchez pe o stradă lăturalnică din cauza puzderiei de maşini din faţa Ministerului. O găsesc pe Doina în bună dispoziţie. Lucrăm trei ore pe text pentru colaţionarea corecturii mele cu cea a Editurii. Dănescu profeţeşte că volumul va apărea în luna august!

Îl caut la Uniunea Scriitorilor pe Mihăilescu-cimitir (se ocupă cu problemele funebre ale literatorilor). Îmi dă „repartizarea” la Valea Vinului în două camere mizere, igrasioase, lipsite de lumină. În timpul acesta, şoferii şi personalul de serviciu al Uniunii primesc cele mai bune camere din vile. Scurtă discuţie explicativă. Mihăilescu rămâne pe poziţie (tip umoral, impertinenţă calmă). Urc la etaj. Aştept o oră în antecamera stilată a preşedintelui. D.R.-ul, întunecat, îmi face semn să stau. Îi expun pe scurt situaţia. Am sentimentul că nu mă recunoaşte. Ridică receptorul şi-l cheamă pe Mihăilescu. Îi spune că va veni la el „un scriitor”, să vadă ce se poate face pentru Valea Vinului. Situaţie jenantă. Mă ridic şi plec (ne strângem mâna în grabă). Ies, urc în maşină. Nervozitate. Opresc la Cişmigiu. Aleile îmbulzite ale parcului. Trei-patru bărci pe lac. Copiii jucându-se prin iarbă. Dădace cu landouri. Un orb

cerşeşte pe un colţ de bancă. Îi pun în palmă un pumn de mărunţiş.

Luni, 6 iulie

Facultatea de Drept. Repartiţia „în producţie” a absolvenţilor. Zi infernală. Curtea plină de foşti studenţi şi rude apropiate. Emoţie mare. Stare de derută, panică, dezordine, nesiguranţă, bine întreţinută de forurile organizatoare. La ora 14 suntem introduşi într-unul din amfiteatrele de la parter. O sală mare, catedra (învelită în pânză roşie), prezidiul format din rector, decani şi „lucrători” în Ministerul Învăţământului. Se strigă absolvenţii în ordinea mediilor (pe ţară!) obţinute. Se anunţă posturile vacante. Fiecare îşi alege oraşul cel mai apropiat de Bucureşti, fireşte. Dan are de optat între Olteniţa, Alexandria, Călăraşi şi Giurgiu. Sau postul de la Băbeni, pe care l-am obţinut cu atâta stăruinţă. Până să-i vină rândul, ne hotărâm pentru Băbeni. Ieşim din facultate la zece noaptea, după opt ore de nervi şi încordare. Pe faţa acestor tineri, la început de viaţă, care au absolvit o şcoală – nici o bucurie.

Marţi, 9 iulie

Cu Dan la Comisariatul militar de pe Panduri. Ne însoţeşte suplinitorul meu, Seuchea. Suntem primiţi de colonelul Gorunescu. Aceeaşi amabilitate scorţoasă, militară. Seuchea îşi aminteşte că un fost student al lui, Popescu Nicolae, e actualmente şeful secţiei de comerţ exterior al M.A.N. Dau buzna cu Trabantul la Ministerul Apărării, în Drumul Taberei. După un sfert de oră de aşteptare, intrăm în cabinetul somptuos al colonelului. Trei telefoane. Hărţi. Tabloul Şefului în dimensiuni supranormate. Luăm loc în scaune moi, pluşate. Colonelul, tânăr, generaţie ceauşistă, e de o amabilitate emoţionantă. Trataţie cu cafele şi pepsi-cola de la gheaţă. Mi se promite întregul său sprijin (în

limitele regulamentului şi posibilităţilor). „Când va fi cazul, veniţi din nou la mine, zice, acum cunoaşteţi drumul.”

Telefonat la Căciulata lui Berbece. Vilele în care am locuit, îmi spune, sunt dezafectate (suportă reparaţii capitale). Va încerca să pună în funcţiune o altă vilă pentru mine. „Ştiţi, vara e lume multă, staţiunea plină, n-o să vă bucuraţi de linişte.” Are dreptate. Şi atunci? Unde îmi scriu romanul?

Seara citesc „Cellini” de C. Antoniade. Bach (concerte brandenburgice).

Miercuri, 10 iulie

Stat toată dimineaţa prin centru aşteptând-o pe Ancuţa să iasă de la proba orală pentru examenul de admitere la facultate. Nervozitate. Beau o cafea la Capşa, apoi din nou în jurul Universităţii. Puhoi de lume (părinţi, iubiţi, iubite, gură cască) la poarta principală. La ora 12 fata iese îmbujorată. Nu scoate nici o vorbă. O duc acasă cu maşina.

Seara ne vizitează Nadia cu Bazil. Amicului îi apare un volum de versuri în Biblioteca pentru toţi. Ne bucurăm cu toţii. Bazil are momente de luciditate în care putem vorbi despre orice (chiar despre „Jurnalul” lui Valery pe care intenţionase pe vremuri să-l traducă). Dar are şi momente de „cădere”. Îmi spune, de pildă, să-i dau un telefon a doua zi, „dă-mi mâine, zice, dar nu acasă, la serviciu”.

O duc din ce în ce mai greu cu respiraţia. Mă sufoc. Nu am curaj să merg la doctor (angoasă, laşitate, comoditate, lene?).

Vineri, 12 iulie

Dimineaţa. Pierdere de vreme. Păzesc elevii la examenul de treaptă.

Fug cu maşina la policlinica Titan. Urc la etajul doi. Discuţie cu Sandu Olănescu, întotdeauna vesel, jovial, ironic. Mă „vede” mai

întâi „scopic”, apoi îmi face o radiografie. O examinează udă. Descoperă câteva puncte t.b.c. calcifiate şi o pahipleurită pe toată latura exterioară a plămânului stâng. Dificultatea respiratorie de aici se trage, explică medicul. Hiluri mărite la plămânul drept. Mă sfătuieşte să merg la un pneumolog.

Ancuţa tot mai agitată din pricina examenului de admitere. Nervozitate în casă. Seara mă sună Mitru. A început un tratament cu noi medicamente primite din străinătate (München). Se simte mult mai bine. Oricum, vesel.

Sâmbătă, 13 iulie

Serviciu religios de pomenire pentru Sorin Titel la cimitirul Belu. Scriitorime: Raicu, Simion, Dimisianu, N. Ciobanu, Paleologu, Dana Dumitriu, Tudoran şi încă mulţi alţii. Părinţii lui Sorin, în doliu, îmbătrâniţi, cu faţa plânsă. Slujbă lungă. Cerşetorime. După, scurtă incursiune cu Dan prin cimitir. De când nu m-am mai dus la Belu, au decedat o sumedenie de scriitori (de unii n-aveam cunoştinţă). Mormântul lui Filimon continuă să rămână într-un anonimat deplin. Pe soclu se iţesc inscripţiile cu noii proprietari ai „locului”.

Vizită la Ion Dumitrescu. Locuieşte într-un bloc alături de biserica Visarion. Primire cordială. Apartamentul juristului – mignon dar mobilat cu gust. Bibliotecă „fină” (cu multe raritǎţi bibliofilice), colecţie de pictură remarcabilă: Băncilă, Ressu, Iser, Piliuţă (între care un portret al gazdei) şi peste 20 de desene de Pallady. Posedă şi un Tintoretto, atribuit acestuia de G. Oprescu. Gustări, vin alb. Discuţie despre literatură (foarte bine informat) şi viaţa literară. Soţia lui, brunetă, sfioasă, retrasă, suferindă, completează un tablou idilic de familie. Stau până la şase. Seară agreabilă.

Reiau corespondenţa Duiliu Zamfirescu – Maiorescu. Semnificativă pentru caracterul scriitorului – ambasador.

Luni, 15 iulie

Ancuţa a început examenul de admitere. Azi dă franceza. Concurenţă mare. Ne-am străduit să o aducem „în formă maximă", ca la concursurile de gimnastică. O duc la facultate cu maşina. Strada Quinet blocată de părinţi îngrijoraţi, dând ultimele indicaţii (inutile) plozilor. Rămân o oră în stradă, apoi mă duc la doctorul pneumolog recomandat de Sandu: Aurel Manoliu. Mă consultă cu atenţie, cercetează radiografiile, nu vede nimic *evolutiv*. Îmi dă un tratament de întreţinere şi sfaturi, multe sfaturi (să nu mănânc condimentat, de pildă). La întoarcerea acasă opresc la „Şincai". O oră cu Bebe Ogrezeanu, în cancelarie. Plăcerea de a vorbi cu *un prieten*.

Telefonat la Căciulata. Berbece mă asigură că va amenaja o cameră într-o vilă goală, „anume pentru dumneavoastră". Confort şi linişte. Voi termina romanul acolo. M-am hotărât pe loc: plec vineri.

Marţi, 16 iulie

Azi – proba de gramatică. O duc (cu Dan) pe Anca în Quinet. Popas la Curtea Veche, ne închinăm în strană. Tensiune mare. Anca – vizibil afectată de dificultatea examenului de admitere. Ne despărţim în pragul porţii principale unde păzesc doi cerberi îmbrăcaţi în haine ponosite.

Aflu la şcoală că îmi lipseşte o jumătate de normă în anul care vine. Simt că-mi plezneşte capul. Sunt dascăl, la liceul acesta, de 25 de ani! Vorbesc cu directoarea, îmi scrie o adresă către inspectorat prin care cere să i se „spargă" norma profesorului Păun, ieşit la pensie, şi să mi se acorde ore până la completarea normei. Fug la Inspectorat. O oră antecameră la inspectoarea

Iancu. Prin uşa prost capitonată se aud chiţăituri şi râsete isterice. În fine, intru. Cucoana are o fetiţă studentă la Chimie industrială care o duce prost cu şcoala. N-are vrea soţia mea să „se ocupe” un pic de ea? În cinci minute ies din Inspectorat cu norma întreagă.

Citesc „Corespondenţă” de Chopin. Pun studii şi mazurci (până la unu noaptea).

Miercuri, 17 iulie

Ultima probă a Ancuţei – literatura. Subiectele: „Dacia literară” şi „Patul lui Procust”. Nervozitate mare în casă. Se vorbeşte în şoaptă. Anca citeşte sprijinită în perne. Din când în când se uită pe fereastră. Nu se poate discuta cu ea.

Bagaje, poimâine plec. Înfrigurare. Casa vraişte. După-amiaza cu Cornelia la cimitirul Ghencea. Ne reculegem la mormintele lui tanti Marioara şi tanti Aglăiţa. Administraţia lărgeşte cimitirul înspre „câmpul geniului”, unde hurducăiau pe vremuri tancuri sovietice.

Telefonează Mitru. Mă roagă să-i găsesc o cameră (apartament) la Căciulata. Ceva mai vesel. A început să scrie. Prinde viaţă.

Joi, 18 iulie

Revizia tehnică a maşinii în *service*-ul din strada Bega. Trei ore coadă. Mecanicii desfac pachete de mâncare, beau bere, fumează, mai iau câte o maşină la revizie. Îmi vine rândul. După o cercetare de câteva minute, un tip solid, cu şorţ albastru, bondoc, brunet, păr creţ, îmi spune că nu-mi dă revizia dacă nu schimb pneurile de la două roţi. Situaţie dramatică din cauza penuriei de pneuri. Ce să fac? În *service* mă întâlnesc cu Arié Matache, care mă roagă să-l duc la Editură. Aflu aici că mi-a sosit de patru zile corectura. Fug cu maşina în Colentina, la o doamnă Cucu, fanată, tristă (îmi aminteşte de eroina lui Sebastian), care lucrează corectura în colaborare. Îmi dă 180 de

pagini corectate. Luni, zice, e gata, primesc şi restul.

Plecarea mea de mâine se amână pentru luni. Seara, wist în patru cu Cornelia şi copiii. Ancuţa – surescitată, în aşteptarea rezultatului. Fac corectură până la patru dimineaţa.

Sâmbătă, 20 iulie

Ultimele pregătiri pentru plecare. Ieri – coadă ucigaşă la benzină (şase ore!) pe ruta: Patriarhie, Piaţa Unirii, Principatele Unite, 11 Iunie, Gramont, benzinărie. Şoferii – turbaţi de atâta aşteptare, înjură în barbă. Trăim în plin aleatoriu, în fantastic.

Reuşesc să cumpăr pneuri noi de la un magazin de lângă gară – cu mită şi insistenţă umilitoare. La ora 14 sunt în *service*. Primesc *ausweis*-ul de revizie. În fine, liber să pornesc în lume.

Lucrez la corectură. Seara, trec pe la doamna Cucu, mai iau 80 de pagini. Mâine termin.

Luni, 22 iulie

Telefonat Berbece (acasă), îmi răstoarnă toate speranţele şi planurile. N-a reuşit, susţine, să-mi amenajeze camera la Căciulata, pe care o rezervase pentru mine, din cauza instalaţiei de apă defecte. Reparaţiile durează două luni. Sunt siderat. Desfac bagajele. Eram deja cu sufletul în preajma Coziei.

Duc corectura la Editura „Sport-Turism”. Redacţia pustie. Dănescu reiterează profeţia că la sfârşitul lunii august cartea e gata.

Mare tensiune în casă în aşteptarea rezultatului de la examenul de admitere în facultate. Seara ne pierdem vremea jucând cărţi ca să o distragem pe Ancuţa (palidă, nervoasă) de la gândurile unui eşec posibil. Cornelia crede în succesul fetei.

Miercuri, 24 iulie

Reiau, după o întrerupere îndelungată, lucrul la roman. Scris 7 rânduri! Citesc capitolul anterior – pasabil. Aştept plecarea Corneliei (cu copiii) la Valea Vinului. Mitru telefonează că nu mai merge la Călimăneşti (făcusem demersuri pentru rezervarea unei camere la Cozia).

Iau repartiţia de la Uniune pentru Valea Vinului. Reîntâlnirea cu Mihăilescu, dezagreabilă. Insul, tuns proaspăt, pomădat, aduce cu cioclii din filmele cu mafioţi sicilieni.

De o săptămână, căldură mare. Seara, când strada e liniştită, deschid ferestrele. Ascult până la 2 noaptea muzică de Bach.

Vineri, 26 iulie

La ora şase seara telefonează Boli. Ancuţa a intrat în facultate cu media generală 7,83. Cornelia şi cu mine paralizaţi de fericire. Ne îmbrăţişăm. Cornelia îşi şterge lacrimile cu batista. Ne învârtim prin casă, nu ne găsim locul. La cină, deschidem o sticlă de muscat. Ancuţa îşi ascunde cu greutate bucuria. E cea mai mare izbândă a ei de până astăzi.

Sâmbătă, 27 iulie

Mare oboseală în casă după succesul Ancuţei la examen. Oboseală grea, ca după o beţie cu alcooluri tari. Ancuţa ciripeşte ca o vrabie prin casă, zburdă.

Cornelia a cumpărat bilete pentru Rodna. Mâine pleacă. Îl vizităm pe Mitru. Slab, tras la faţă. Istovit după programul de gimnastică pe care îl face sub îndrumarea unui profesor. E doar o umbră a prietenului pe care l-am cunoscut cu douăzeci de ani în urmă.

Ecoul demolărilor din Rond. Mâine-poimâine ne vom trezi într-un apartament sărac, la marginea oraşului, printre gunoaie, câini vagabonzi şi ţaţe sporovăind pe treptele de la intrarea în blocuri.

Luni, 29 iulie

Singur în casă. Căldură tropicală. Lucrez aproape gol, ca papuaşii. Mă mut din cameră în cameră, urmând poziţia soarelui. Beau ceaiuri fierbinţi după metoda chinezească. Scriu două, maximum trei pagini zilnic.

Telefonat Cornelia, a sosit cu bine. La Valea Vinului e rece. Ploaie, lapoviţă! Nu s-au acomodat cu locul. Majoritatea „pensionarilor" sunt mici funcţionari la Uniune, şoferi, dactilografe, veniţi cu fraţi, cumnaţi, nepoţi sau socri. Promite să-mi trimită o scrisoare detaliată.

Joi, 1 august

Caniculă de patru zile. Mă mut cu „lucrul" în camera de la subsol. În curte, vecinii se ceartă, bat covoare. Nu-mi iese scrisul, pagini moarte.

Telefonează Mitru. Îmi spune că Vlad e închis şi cercetat pentru luare de mită (30 de mii!). Stupefiat. Nu pot lucra. Seara, incursiune în parcul Carol. Perechi de tineri sărutându-se în boschete. Imensa siluetă neagră a mausoleului, ca o aripă prevestitoare de nenorocire.

Sâmbătă, 3 august

Încep capitolul al nouălea. Mă hotărăsc să includ (în „vocea" eroului) mici episoade din jurnalul indian. Citesc jurnalul, fac sublinieri. Lectură palpitantă. Întreaga aventură indiană îmi năvăleşte în memorie, mă copleşeşte.

Sensibilă răcire a vremii (dimineţile şi serile în special). Telefonează Boiceştii, sosiţi de patru zile de la Valea Vinului. Sejurul – agreabil. Adei Orleanu îi apare un volum la „Creangă". Fericită. Mă invită în Frumoasă dar nu pot merge, mă presează timpul. Vreau să închei romanul în luna august.

Marţi, 6 august

Lucrez de dimineaţa până seara. Oarecare spor. Sunt rupt de lume (telefonul închis). La două zile mă vizitează Oncle, îmi face piaţa. Spune că amândouă fetele meditatorilor Ancuţei (universitari de altfel) au căzut la examenul de admitere la medicină. A căzut şi puştiul Julietei Marinescu (excepţional la învăţătură) cu media generală 8,60. La un concurs de poezie al „României literare" micuţul Marinescu a obţinut premiul întâi. Păcat că vrea să facă medicina. Până la urmă se va întoarce la poezie.

Noaptea, după încheierea programului de lucru, mă odihnesc o oră în fotoliu. Muzică barocă.

Vineri, 9 august

Zi de rutină. Lucrez „la pas". Răcoare, vreme bună pentru muncă.

Telefonat Cornelia (de la Rodna). Plouă continuu, frig. Sunt disperaţi. Nu pot ieşi din casă. Dimineaţa ceaţă. Copiii se plictisesc îngrozitor. Duc lipsa partidelor de wist, la gura sobii, după miezul nopţii.

Vorbesc cu Mitru. Trist, anxios. Vrea să se interneze (la Elias, probabil). E obsedat de moartea apropiată. Citesc câteva pagini din Xavier de Maistre. Admirabil.

Vineri, 14 august

Dintr-un caiet pierdut printre hârţoage: „Din coaptă sămânţă roadele zvâcnesc până la cer, înstelând universul. Rareori le zărim noaptea, în clipe de veghe, înfăşuraţi în prudenţă şi teamă, le vedem lunecând printre aştri. Ora târzie a culesului ne găseşte nepregătiţi, şi cădem în genunchi, contemplând întunericul, nedumeriţi, sfioşi, aplecaţi peste gânduri albite de vremuri."

Scris astăzi pagina 377. Se apropie sfârşitul.

Sâmbătă, 17 august

Telefonează Mitru (o oră!). Mă anunţă că în „Luceafărul” de azi a apărut o cronică semnată de un Radu Vaida despre „Bal”. Cumpăr revista. Recenzia – pedestră dar binevoitoare. Se spune, între altele, că romanul e scris „cu sensibilitate şi talent”, banalităţi care ar trebui să încânte pe un începător ce-şi caută drumul în literatură.

Sunt clipe când mă gândesc să ard „Jurnalul”. Cui foloseşte? Arareori citesc câte o filă-două „pentru aducere aminte”. Peste 30 de ani, aceste rânduri îşi vor pierde cu desăvârşire relevanţa. Şi totuşi, mi-e greu să mă despart de el. E ca o haină veche pe care nu te înduri să o arunci.

Cornelia şi copiii vin lunea viitoare. Deja febrilitate.

Luni, 19 august

Termin, după-amiază, capitolul 11 (penultimul). Foarte crispat. Mă îmbrac şi ies în stradă. Urc dealul Mitropoliei. Slujbă de vecernie. Biserica aproape goală. Trei preoţi vorbesc în şoaptă în altar. Mă închin la sfintele icoane, ies. Soldaţi în uniformă de paradă (mânuşi albe) păzesc la poarta Marii Adunări Naţionale. Roşu şi negru. Bat clopotele. Îmi amintesc de admirabilele rânduri scrise de Ghica despre clopotele Capitalei, cu o sută şi ceva de ani în urmă.

Vorbit cu Mitru. A început o carte de memorii. A scris cinci pagini, „curge bine”, e în culmea fericirii.

Joi, 22 august

Ora 10 dimineaţa. Termin romanul. Istovire. Aproape nici o bucurie, afară, poate, de sentimentul că sunt liber. Va trebui să-l scriu din nou, la iarnă, când voi avea un ochi mai proaspăt, mai critic.

Vizită la Stăvăruş, pe Dorobanţi. Nervos, peste cinci zile pleacă în Finlanda. Face apologia

civilizaţiei finice. Bem un pahar cu whisky. Îmi dăruieşte ultima lui carte, cu o gentilă dedicaţie.

Seară de muzică (Bach, Haydn) până spre miezul nopţii.

Sâmbătă, 24 august

Treburi administrative. Fac curăţenie în casă, pun aspiratorul. Sunt neîndemânatic ca un urs. În patru ore casa e lună.

Plec în oraş după benzină. Trec pe la cinci benzinării. Benzinăresele mănâncă sandvişuri sau „se curtează" cu sectoristul cartierului. „Veniţi şi mâine", spune una, muşcând blazat din carnea tare a unui măr.

Vizită la Mitru. Îl găsesc zdrobit, într-un fotoliu. Palid. Problema e că Lia a fugit de acasă. Nu se ştie unde. A fugit fără să lase nici un mesaj. Între timp soseşte şi familia David. Lamente în familie. Presupuneri. Situaţie jenantă. Mă simt intrus. După o oră izbutesc să mă retrag strategic.

Luni, 26 august

Îmi iau familia de la gară (trei ore întârziere). Toţi veseli. Dan – bine, după ascensiunea cu peripeţii de pe Inău.

Coadă umilitoare la benzină. Fac plinul. Senzaţie de fericire! Ce mizerie, să exulţi pentru 30 de litri de petrol! Miercuri plecăm la Râmnic.

Telefonează Mitru. Misterul Liei s-a elucidat. E îndrăgostită de un tânăr, vrea „să-şi schimbe viaţa". Băiatul, inginer, i-a fost student Corneliei la Politehnică.

„Numele trandafirului" de Eco. Lectură agreabilă, pedanterie. Simboluri, pe trama unui „policier" banal, la urma urmei.

Marţi, 27 august

Turneu prin centru cu maşina. Dănescu îmi spune că mâine soseşte „Filimon" în Editură. Dar

mâine plec la Râmnic, îl voi vedea abia după trei zile. Discuţie cu Mihăilescu la Uniune pentru o repartiţie la Neptun la jumătatea lui septembrie. Ancuţa vrea să vadă marea. Băiatul face mofturi, îmi arată diagrama, momente neplăcute. „Să mai vedem”, încheie sibilinic.

Drum până la Editura „Cartea Românească”. Parchez maşina pe Cazzavillan. În colţul străzii, Rusan şi Blandiana. Rămânem la o bârfă. În timp ce convorbeam, se apropie de noi un plutonier care ne anunţă, ireverenţios, că în locul acela staţionarea e interzisă. Rusan se inflamează. Trotuarul e loc public, zice, nu există legi care să interzică staţionarea pietonilor în centrul Capitalei. Ridică glasul. Miliţianul nu cedează, situaţia intră în penibil. Blandiana îl ia de braţ pe Romi şi trecem drumul. „Ce cretin!” exclamă. În colţ era o simplă secţie de miliţie! La „Carte”, discuţie agreabilă cu Regman.

Miercuri, 28 august

Călătoria Bucureşti-Râmnicu Vâlcea – adevărată epopee. Trei pene de motor (una pe dealul Negru, în pantă). Ajunşi acasă, ne închinăm că am scăpat cu viaţă. Cornelia, mai calmă, mai optimistă, „hai, zice, bine că am văzut maşina în curte”.

Mă înfăţişez la Stoica. Aceeaşi primire binevoitoare. Cafele. Vorbim de una-alta (campania agricolă, de pildă). Promite să mă introducă poimâine la Coleaşă.

Turneu, cu Dan, prin instituţiile culturale: Arhive, Centrul de librării şi difuzarea cărţii (de unde cumpărăm un sac cu cărţi). Îl duc la toate librăriile din urbe, face cunoştinţă cu responsabilele de „unitate”. Cucoanele de la Biblioteca judeţeană îi promit să-i împrumute orice carte vrea. Seara, plimbare cu Cornelia pe Capela. Timp minunat. Răcoare. Preocupaţi de viitorul „stagiu” al băiatului în Vâlcea.

Vineri, 30 august

Zi petrecută prin cabinete cu uşi capitonate. La ora opt sunt la Coleaşă, însoţit de Stoica. Primire cordială. Subreta aducând cafele. Atac frontal problema lui Dănuţ: aş vrea să aibă o jumătate de normă la Băbeni şi o jumătate la „Bălcescu", în Râmnic. Tăcere diplomatică. *Boss*-ul, în principiu, e de acord. Apasă pe un buton, în trei minute apare inspectoarea „cu problemele de cadre". Urmează o scenă jucată pe un scenariu suspect. Cucoana ridică obiecţii, opune o blândă rezistenţă, „nu sunt ore". Intruziunea lui Dan în citadela bine păzită a „Bălcescului" îi deranjează. După codeli şi scuze (respectuoase), femeia se retrage. „O să vedem ce facem", conchide *boss*-ul ridicându-se în picioare.

Vizită (cu Dan) la Anca Teodorescu, preşedinta pionierilor vâlceni. Anca se oferă să-i dea lui Dan o jumătate de normă la Casa Pionierilor ca instructor de cenaclu literar. Ar sta trei zile la Băbeni şi trei în Râmnic. Oferta mi se pare excepţională. În ceea ce o priveşte, consideră problema aranjată. Anca e copia (feminină) fidelă a lui Oprea: brunetă, ten curat, obraz oval, ochi ageri, inteligenţi, decizie fermă, viteză de reacţie. Ne conduce, zâmbind, până la lift.

Spre prânz, incursiune fulger cu Trabantul la Băbeni. Ne însoţeşte Ghiţă, coleg de facultate al Corneliei, profesor de chimie ca şi directoarea liceului în care urmează să profeseze Dan. Luăm loc în cabinetul directoarei, mizer, înghesuit, tabloul Şefului, stingher, pe un perete. Discuţie de rutină. O rog să-i facă lui Dănuţ o normă bună şi un orar lejer. Promite tot. E dezgheţată, conduce de multă vreme (şi cu autoritate) şcoala. Salamalecuri. Băbeni – comuna ciobanilor săraci, a tăietorilor de lemne, fieful poetului Dragoş Vrânceanu.

Fac cunoştinţă cu inginerul Zorlescu, la care mă conduce Sergiu Curecheanu. E seară. Vila inginerului – artist e construită după planuri proprii, ingenioase. Risipă de materiale scumpe, de bibiluri. Interiorul e decorat cu piese sculptate în marmură (o parte dintre ele remarcabile) şi pânze în ulei de calitate discutabilă. Bem un pahar cu vin. Zorlescu – volubil, ataşant, simpatic, îndrăgostit de arta lui pe care o practică discret, cu pasiune. Petrecem o seară agreabilă.

Sâmbătă, 31 august

La ora 9 dimineaţa intru la Coleaşă. Mai sunt de faţă Urea şi şeful secţiei de învăţământ de la partid. Coleaşă mă anunţă că rezervă două clase la „Bălcescu" pentru Dan. În ceea ce priveşte „Pionierii", problema e mai complicată. Propune ca băiatul să intre cu norma întreagă la Băbeni, urmând ca după 1 octombrie, când se va raporta la Bucureşti că „repartiţia guvernamentală" a fost respectată, să fie detaşat cu o jumătate de normă la Casa Pionierilor. „E bine?" mă întreabă. Fireşte, sunt fericit, aranjamentul e admirabil, dar poţi să ai încredere în Partid?

Seara, la cimitir. Aducem flori. Cornelia curăţă mormintele de iarbă. Frânţi de oboseală. Ne întâlnim cu doamna Angelescu, care se roagă la mormântul lui Nicuţă.

Luni, 2 septembrie

Ieri, drumul groazei până la Bucureşti. Oprim la un *service* în Piteşti. Un ins slinos ne spală ţeava de eşapament cu un furtun de apă. Pornim. Pe autostradă se rupe cureaua de la ventilaţie. Ajungem în Albă după şase ore.

Contact cu şcoala. Puţină lume în cancelarie. Felicitări (şi pupături) pentru succesul Ancuţei la „admitere". Cucoanele – bronzate, gureşe, sprinţare. Drum până la Editura „Sport-Turism". Văd cartea („Filimon"). Hârtie albă, bună, în

limitele (modeste) permise de colecţie. Dar preţul, 19 lei, exorbitant. Drum şi la Uniunea Scriitorilor. Mihăilescu (nervos, ţâfnos) promite cinci zile la Neptun (10-15 septembrie). Ancuţa ţine morţiş să vadă marea.

Telefonează Mitru. Confirmă că Vlad e „în cercetare" pentru mită. Hinoveanu ar fi să plece de la „Scrisul", urmând să fie înlocuit cu Romulus Diaconescu. Relaţia mea cu Editura – în derivă.

Marţi, 3 septembrie

Semne de gripă. Subfebrilitate. Stare de prostire. Dau corigenţele, copiii idioţi. Mă întorc acasă complet scârbit de viaţă.

Telefonează Doina. Voi lua pe „Filimon" doar 15 mii de lei, după atâta muncă. Ce batjocură! Situaţia materială a scriitorilor se deteriorează de la o zi la alta. Se spune (Mitru) că Şeful a suferit o operaţie. O, iartă-mi, Doamne, gândurile rele!

Joi, 5 septembrie

Din nou la Uniune pentru Neptun. Mihăilescu se codeşte, ezită, până la urmă se îndură să-mi repartizeze camera nr. 9 (locuită acum de Sânziana Pop). În hol mă întâlnesc cu Toma George Maiorescu, stăm de vorbă. Se plânge de sistemul editorial de care a abuzat cu prisosinţă de-a lungul anilor (dejişti).

Dau fuga la liceul Sf. Sava, unde au loc „consfătuirile anuale" ale profesorilor de ştiinţe sociale. Din nu se ştie ce motive, s-au amânat pe săptămâna viitoare, când sunt la mare. De rezolvat cu directoarea. Aflu că Daniel, băiatul lui Bazil, a fost numit redactor la Editura „Eminescu". Mă bucur pentru el şi pentru familia lui atât de greu lovită.

Sâmbătă, 7 septembrie

Discuţie (în picioare) cu Bălăiţă la „Cartea Românească”. Maestrul, reverenţios, de altfel, mă îmbrobodeşte cu un galimatias din care ar trebui să înţeleg că el, directorul, nu are putere de decizie asupra publicării cărţilor (!), că există un Consiliu de conducere al Editurii care hotărăşte totul. Schimbăm cuvinte despre dispariţia prematură a lui Titel. Mă invită, la plecare, să trec să-l văd „de câte ori doresc”.

O prind pe directoare între patru ochi. Îi spun că am bilet la casa de creaţie de la Neptun, că nu pot să iau parte la „consfătuirile” de vineri. Momente neplăcute. „Obţineţi un concediu medical de două zile”, zice. Dar cum să iau concediu? Doctorul Bucurescu de la „circă” lipseşte până la sfârşitul lui septembrie. În fine, găsim soluţia salvatoare: să aduc adeverinţă de la Râmnic că am participat în această perioadă la „acţiuni cu cartea”. Zâmbim complice. Problema e rezolvată.

Plimbare, seara, la „ruinuri” (cu Dănuţ). Ocol pe la Mitropolie. Dan, melancolizat de apropiata plecare la Băbeni. Ne întoarcem după ora nouă. Hămăit de câini. Oraşul cufundat în întuneric.

Marţi, 10 septembrie

Plec cu Ancuţa la Neptun. La zece ancorăm la vilă. Camera noastră e ocupată de Sânziana Pop. Ni se oferă camera 16, de unde a plecat Létay Lajos. Desfacem geamantanele. Ancuţa se dezbracă şi fuge repede pe plajă. E frig, azi-noapte ploaie. Vânt rece dinspre larguri. Miros de alge. Prima persoană cunoscută – Mircea Ciobanu, cu care schimb două cuvinte. Literatorii sunt deja plecaţi „la baie”. Discuţie plăcută cu Blandiana şi Rusan, drăguţi, prevenitori, amabili. La prânz îl întâlnesc pe Brădăţeanu. Nu l-am văzut de patru ani, s-a îngrăşat, e însoţit de fiică-sa, studentă – cred – la medicină. Luăm masa „în patru” cu doamna Tărchilă şi o figură anonimă. Printre

„pensionarii” vilei: Dinescu, Florenţa Albu, Taşcu Gheorghiu, Chiriţă, Doina Uricariu, Dimisianu.

Drum, singur, după-amiază, la Mangalia. Plouă. Mă întorc spre seară. Ancuţa – încântată.

Joi, 12 septembrie

Ancuţa merge la plajă zilnic. Când bate vântul, se acoperă cu o bluză. Priveşte marea, e fascinată. Suntem vecini cu M. Dinescu, care pleacă în fiecare dimineaţă să pescuiască pe o stâncă. Nu prinde mare lucru, dar stăruie, contează sportul, competiţia.

După-amiază merg cu fata prin staţiunile învecinate. E foarte frig. Bem bere într-un bistrou mizer din Venus. Ne întoarcem frânţi de oboseală. Ancuţa doarme, citesc până la unu noaptea.

Sâmbătă, 14 septembrie

Merg dimineaţa în centru ca să rezerv tichete pentru accelerat (la clasa a doua). Staţiunea se goleşte. Literatorii părăsesc în grabă vila, vreme de noiembrie.

Drum la Constanţa. Plimbare cu Ancuţa pe faleză. Digul, Casinoul. Mirosul tare al mării. Valuri uriaşe. Ne udăm pe haine, dar Anca e fericită, priveşte captivată zborul zgomotos al pescăruşilor.

Ies, noaptea, pe terasă. Vila doarme. Ici-colo câte o luminiţă la ferestre. Cobor pe plajă. Vânt puternic. Mugetul misterios al valurilor. La câţiva paşi se vede zidul care ocroteşte fieful inexpugnabil al Stăpânului. Rămân în noapte până mă cuprinde frigul.

Duminică, 15 septembrie

Bagaje, gara. Trenul aglomerat. Drum greu, mirosuri pestilenţiale. Ajungem în Albă seara, aproape de căderea întunericului.

Dan e plecat de ieri. Extrem de trist. Găsesc pe masă două epistole comise în interval de două zile. E disperat, naveta băbeneană îl excedează. I

s-a comunicat că nu mai are ore la Casa Pionierilor, cum i se promisese. Regret enorm că l-am adus la Râmnic.

Luni, 16 septembrie

La şcoală. Orar, programe, planificări calendaristice. Mă aşteaptă un trimestru infernal, cu 32 de ore pe săptămână, pe care le voi face în frig. Oroare, planuri de evaziune. Discuţie cu Lupu, cârtim, e printre puţinii colegi de cancelarie în care am încredere.

Descindere în centru, seara. Calea Victoriei în întuneric. Dineu oficial în cinstea lui Suharto, la Palat. Cordoane de miliţie, blocarea circulaţiei rutiere, suspiciune. Un sfert de oră în anticariatul de la Kretzulescu. Aceleaşi vechituri fără valoare ce stau de ani de zile în rafturi. Mă întorc pe jos acasă, de-a lungul gârlei.

Vorbit cu Mitru. Mai optimist, mai plin de viaţă. Lucrează la „Memorii". „Veniţi la mine mâine?" mă întreabă.

Joi, 19 septembrie

Adun material pentru întocmirea „dării de seamă" anuale. Textele (primite de la colegi), rău scrise, pline de minciuni. Cu ele ne confecţionăm *imaginea*, care trebuie să arate cât mai strălucitoare, mai triumfală.

Seara ies cu Cornelia şi Ancuţa la Şosea. Plimbare cu vaporul apoi intrăm la „Mioriţa". Friptură, bere, boierie. Se împlinesc 30 de ani de când am cunoscut-o pe Cornelia şi ne-am plimbat pe lac, cu barca (împreună cu Bebe Ogrezeanu). Pe vremea aceea mă întâlneam cu Bebe aproape zilnic. Peripatetizam pe aleile umbroase ale Cişmigiului, pe bulevardul Elisabeta. Ne împărtăşeam speranţele şi spaimele, impresiile de lectură, croiam demente planuri de a fugi din ţară. Ce

a rămas din toate aceste trei decenii fulgurante?

De două zile mi s-a defectat magnetofonul. Duc lipsa fugilor lui Bach.

Sâmbătă, 21 septembrie

Zi grea la şcoală. Ore, apoi profesor de serviciu. Mă întorc acasă lipsit complet de vlagă.

Seara soseşte Dan din Râmnic. Palid, agitat. A mai slăbit. Impactul cu şcoala din Băbeni – nefericit. Elevii – nătărăi, oligofreni, majoritatea „romi". Pălăvrăgim până la două noaptea.

Citesc „Memorii" de Liv Ullmann publicate de „România literară". Artista, indiscutabil, are vocaţie de scriitoare.

Luni, 23 septembrie

Ore la şcoală. După, ies în Militari şi prind o „ocazie" pentru Râmnic. Pe canapea, un tânăr absolvent de Politehnică, mergând să-şi ia în primire postul (la Colibaşi). Dezabuzat. Bârfim prudent regimul. Băiatul „a făcut vioara" dar taică-său l-a împins spre o meserie „productivă". Lipsit complet de entuziasm la început de carieră. Ajung acasă pe înserate. După puţină vreme soseşte şi Dănuţ de la Băbeni. Luăm masa împreună (din bunătăţile gătite de Cornelia). Impresii de profesor „stagiar". Câţiva colegi de treabă. Atmosfera din şcoală – suportabilă. Drumurile cu maşina (întotdeauna aglomerată), infernale. Încearcă să se adapteze.

Citesc scrisorile lui tata trimise de pe front (găsite prin sertare). Emoţionante.

Marţi, 24 septembrie

Reiau campania pentru Dan. Audienţă la Anca Teodorescu. Îmi spune că Urea s-a opus să-i dea băiatului o jumătate de normă în Râmnic. Orele, zice, sunt libere, pot fi ocupate şi acum. De aici, la Stoica. Aceste drumuri pe coridoarele

întunecoase ale Partidului mă obosesc îngrozitor şi mă scârbesc de viaţă. Coleaşă, de care depinde până la sfârşit decizia, e în agricultură (!). „Să încercăm şi mâine”, propune Stoica binevoitor.

Îl văd pe Lazăr. Primire afectuoasă. Mă roagă să fac parte din juriu la un concurs de proză ce se va ţine, probabil, la Drăgăşani, odată cu „Zilele recoltei”!

Hai-hui prin Râmnic cu Dănuţ. Popas la cimitir. Intrăm în Ostroveni (gunoaie, mahala, ţânţari), ne întoarcem noaptea, pe noul dig al Oltului. Cad frunzele. Se apropie iarna.

Miercuri, 25 septembrie

Reiau, la ora 8, cu înverşunare, „acţiunea Stoica”. Coleaşă încă nu s-a întors, e „în agricultură”. Aici, ca şi aiurea, cultura şi propaganda rezolvă problemele agricole. Sunt dezolat. Ni se aduc cafele. Stoica o cheamă pe Anca Teodorescu care îi spune că orele lui Dan au fost „luate”, dar nu-i nimic, va face rost pentru băiat de alte ore. Am sentimentul că sunt mistificat, că nimeni nu e sincer, că există interese oculte ce depăşesc un caz insignifiant, ca al meu. „Reveniţi mâine, îmi spune Stoica vădit jenat, doar şeful vă poate rezolva problema.”

După-amiază mă vizitează Ioan Barbu şi George Smeoreanu. Pun de cafele. Discuţie despre ziaristică, despre literatură. Sunt invitat de Barbu să revin cu cronici în paginile „Orizontului”. Rămân până la şapte seara.

Joi, 26 septembrie

La opt sunt la Partid. Coleaşă e la prima secretară. Iese, „mă întorc imediat”, îmi aruncă peste umăr şi pleacă la Călimăneşti cu o maşină. Rămân în antecameră. Sunt condamnat să ascult discuţia dintre cele două secretare care, între apeluri telefonice, îşi dezvăluie micile lor intimităţi cotidiene. Trece o oră, trec două,

secretarele încep să croşeteze, sunt harnice, parcă ar fi angajate într-o întrecere tacită. Mă scol, mă plimb pe coridor (femei ducând dosare mari în braţe), simt că-mi plesneşte capul de durere, din când în când apare Stoica, zâmbeşte stingherit („tot n-a venit?”), în fine, pe la ora 12 apare *boss*-ul. Mă primeşte în fugă, trebuie să plece urgent la Măldăreşti. Îi expun situaţia. Mă ceartă că n-am venit *direct* la el, că am vorbit întâi cu Anca Teodorescu. Discuţie în picioare. E aferat. „Trimiteţi-l pe Dan la mine mâine”, îmi zice şi dispare pe treptele acoperite cu covoare.

Vizită în tainiţele lui Costea Marinoiu. Cumpăr dicţionare pentru Dan. Oraşul în plină demolare. Încep să apară, în centru, noile construcţii ale socialismului. Lucrări pe „strada Lenin”. Vila lui Nicu Angelescu încă în picioare. Odihnă o oră la Episcopie. Episcopia – singurul vestigiu de identitate a Râmnicului.

După-amiaza plec acasă. Trei ore cu un inginer de căi ferate. Frânt de oboseală. Telefonat Adei Orleanu. Doamna Vrânceanu, zice, e emoţionată de articolul pe care i l-am dedicat lui Dragoş, ar vrea să mă cunoască.

Muzică până la unu noaptea. Insomnie.

Sâmbătă, 28 septembrie

Ore ostenitoare cu elevii. Şedinţă de învăţământ politic, citesc „sub masă” „Călugăriţa” lui Diderot. Impresie mediocră. La 18 ani lectura lui Diderot mi se părea încântătoare.

Telefonează Dan. Coleaşă i-a spus că nu poate să-i dea ore în Râmnic (nici la „Bălcescu”, nici la Pionieri). Îngrozitor de deprimat. Mă simt mărunt şi umilit. Dureri de cap îngrozitoare. Noaptea, în fotoliu, până la ora două. Muzică de Mozart.

Marţi, 1 octombrie

La „Sport-Turism”. Primesc 30 de exemplare (dreptul de autor) din „Filimon”. Împart volume în redacţie. Zâmbete de complezenţă, felicitări. Las cartea pentru directorul Constantinescu la secretară. Borda şi Damirescu îmi propun să scriu o nouă carte, „pentru ei”. Arunc un nume, Ghica, dar Ghica „e dat”. „Ce-ar fi să scrieţi o monografie Aricescu?” face Borda. Refuz politicos. Nu mă interesează Aricescu.

Toamnă frumoasă, soare. Îl vizitez pe Mitru. E în dispoziţie mare. De vorbă în biroul capitonat cu cărţi. Desface o sticlă de şampanie „pentru succesul «Filimon»-ului”. Istorii din tinereţea lui de jurnalist (lucra la patru ziare!). Scria prin baruri, cafenele. Altă lume...

Vineri, 4 octombrie

Sosit Dănuţ. Îl duc la Comisariatul militar de pe Panduri. Discuţie cu coloneii. Semne bune. Se pare că în toamna aceasta nu-l iau la armată. Colind cu Dan prin sălile Muzeului de artă de la Palat. Dan – foarte abătut. „Ideea de Băbeni” îl excedează. În micul scuar din faţa Ateneului se încălzesc la soarele de toamnă bătrâni aduşi de spate, cucoane în pardesiuri jerpelite, femei purtând landouri. O doamnă risipeşte firimituri de pâine la porumbei. La câţiva paşi de noi – Puterea.

Seara ne vizitează Duci şi Milică. Licitaţie. Îl rog pe Duci să-mi recomande un medic de plămâni, o duc din ce în ce mai prost cu respiraţia. Promite. Trataţie cu apreciata (de oaspeţi) iahnie de fasole.

Duminică, 6 octombrie

După un consiliu de familie (cu Cornelia) mă hotărăsc să merg la doctor. Spitalul de pneumologie (indicat de Duci) se află într-un mic parc, pe strada Sf. Ecaterina, la câţiva paşi de Institutul Teologic. Intru la doctorul Angelo Carantino (de gardă astăzi), într-un birou cu două

telefoane şi uşi capitonate. Primire amicală. Scurt interogatoriu, apoi examinare minuţioasă. Doctorul consideră că am o maladie cronică a căilor respiratorii, care îmi dă oarecare şanse de pensionare. Trebuie făcute, în prealabil, investigaţii. E un bărbat de aproximativ 60 de ani, vioi, spiritual, calviţie avansată, frunte înaltă, ochelari. Aduce bine cu N. Carandino cu care – recunoaşte după multe şovăieli – e rudă „de departe".

Vizită la pictorul Dan Băjenaru. Atelierul miroase a uleiuri proaspete. Maestrul, îmbrăcat într-un halat rufos, îmi arată ultimele pânze pictate în Muscel (de unde îşi trage obârşia). Mă roagă să-i dau vreo 10-15 cărţi („ultimele apariţii") pe care intenţionează să le doneze unei biblioteci din Breaza. La plecare, îmi dăruieşte un peisaj din Argeş compus (foarte curat) în manieră tradiţională.

Marţi, 8 octombrie

Ore la şcoală (şapte). Zdrobit de oboseală. Frig în clase. Mă aşteaptă o iarnă ucigaşă.

Îl vizitez pe Papadima. Primire afectuoasă. Stă întins pe pat. Şi-a lăsat barbă, arată de departe cu ultimele fotografii ale lui Vasile Voiculescu. Istorii despre dăscălia transilvană, G. Călinescu, anii de detenţie, Viena interbelică. Lait motive... Elogii pentru „Anton Pann", o carte „foarte bine scrisă". Mă roagă să trec mai des să-l văd, promit.

Au venit Gică şi Marcela. Masă mare. Vin de Murfatlar. Discuţie cu frate-meu până la unu noaptea. A avut recent un accident de muncă în secţie. Doi maiştri morţi, miliţie, procuratură. Probleme de uzină. Dar se ţine bine. E vesel, optimist. Îmi toarnă o groază de bancuri piperate cu Stăpânul.

Vineri, 11 octombrie

Duc dorul pendulei din casa bătrânească a mamei ce măsura, discret, bătaia timpului. Mă simt adesea îngrozitor, îngrozitor de obosit...

Ore la şcoală, apoi mă îmbarc într-o maşină care mă lasă în centrul Râmnicului. Văd librăriile, mă închin la Cuvioasa Paraschiva (biserica „iubită" a Corneliei).

Seara, lansarea cărţii („Filimon") la librăria „Anton Pann" din centru. Lume multă. Mă bucură prezenţa lui Mircea Ivănescu, sosit pentru concursul de literatură de la Drăgăşani. Vorbesc Ioan St. Lazăr, Costea Marinoiu şi Moţoc (adevărată demonstraţie de elocinţă). „Lansarea" – banală, insipidă, plictisitoare, ca orice „manifestare cu cartea". Dau autografe. După, luăm cina la hotelul Partidului de sub Capela. Discuţie agreabilă cu Ivănescu (modest, retras, de o mare fineţe intelectuală). Îmi relatează dificultăţile în munca de traducere a lui Joyce. Impresii despre viaţa lui tihnită (şi singuratică) de la Sibiu. Seară plăcută. La ora 11 sunt acasă. Frig. Fac focul.

Sâmbătă, 12 octombrie

La ora opt plecăm cu microbuzul spre Drăgăşani. L-am luat pe Dan cu mine. În maşină – Zărnescu, Ivănescu şi câteva din personalităţile locale. Ajunşi în „Ţara vinurilor", suntem introduşi într-o încăpere mare (club, casă de cultură, Dumnezeu ştie). Ideea „organizatorilor" concursului (dar ce idee!) a fost de a pune faţă în faţă pe concurenţi cu membrii juriului. Luăm, astfel, cuvântul rând pe rând, toţi „membrii". Impresie de cenaclu de provincie. Participanţii la concurs dau replici, vociferează, îşi pun în evidenţă „geniul" (neînţeles, firește, de unii membri ai juriului). Penibil. Până la urmă, sunt premiaţi toţi concurenţii (chiar şi cei ce nu ştiu să compună o propoziţie). Mă jur să nu mai intru în astfel de aranjamente amatoristice.

Urmează comemorarea unei jumătăţi de secol de la dispariţia lui Gib I. Mihăescu. Ne adunăm în sala de festivităţi, pe scena căreia am jucat în ’47 rolul popii din „Muşcata din fereastră”. „Prezidiul” e format din scriitorii oaspeţi şi somităţile locale (între care Gh. Stoica, vicepreşedintele Consiliului judeţean). Ample alocuţiuni despre sărbătorit. Vorbesc Moţoc şi C. Zărnescu – foarte bine. Ghiţă Florea (biograful scriitorului) citeşte un text interminabil, agramat, cu poticneli rizibile şi fraze puerile, pline de confuzii. Sala aşteaptă resemnată sfârşitul comediei. După, se decernează premiile. Ca preşedinte al juriului de premiere e anunţat, spre stupefacţia tuturor, Dinu Săraru, care afla abia în clipa aceea de existenţa concursului de proză.

Luăm masa într-un restaurant din centru. Stau în apropiere de Ivănescu, Zărnescu, Lazăr şi Ioan Barbu. Mâncarea excelentă, serviciul impecabil. Se bea în forţă (vinul – un riesling premiat în Iugoslavia). La şase seara ne urcăm în microbuz. Suntem lăsaţi în faţa bisericii Buna Vestire. Traian Dobrinescu (laureat la Drăgăşani) mă invită, pe mine şi pe Dan, la un coniac. Intrăm în restaurantul hotelului Alutus. De faţă şi Petre Tănăsoaica, tânăr poet din Govora, pe care l-am încurajat să scrie pe când era elev în ultimele clase ale liceului. Pălăvrăgim o oră. La 10 noaptea ne îndreptăm spre casă.

Duminică, 13 octombrie

Zi de odihnă în Râmnic. Ies la plimbare cu Dănuţ. Zăvoiul sub anotimpul toamnei. Lacul, secat, arată deplorabil (murdar, plin de gunoaie). Îl văd pe o bancă pe inginerul Zorlescu. Tăifăsuim. Simpatic, afectuos, volubil. Promit să-l vizitez odată *à la longue*.

Iau prânzul cu Dănuţ. Ieşim apoi „la şină”. După un sfert de oră prind o Dacie care mă duce până acasă. Dan, trist, la marginea

trotuarului, privindu-mă cum ies din orizontul lui atât de singuratic.

Telefonat lui Mitru. Îi relatez secvenţe din aventura mea drăgăşeneană. Ada Orleanu e bolnavă. De mâine, din nou la şcoală (cinci-şase ore zilnic cu elevii).

Marţi, 15 octombrie

S-a făcut frig. Sunt devorat de frig. Dacă aş putea migra într-o ţară caldă, cu dealuri şi nisipuri însorite – Florida, de exemplu, unde să hoinăresc pe malul mării până seara, sub vraja cadenţată a valurilor!

Drum la spitalul de pneumologie. Discuţie cu doctorul Angelo Carantino. Afecţiunea mea respiratorie, zice, trebuie supravegheată şi de un O.R.L.-ist. Îmi dă recomandare pentru doctorul Şerban, la policlinica de pe Filantropia („Griviţa"). Beau o cafea în centru. Fug în Filantropiei. Două ore coadă pe un coridor întunecos ce foşgăie de fiinţe suferinde. Şerban – 60 de ani, simpatic (genul „staring"), sensibil la fenomenul literar (produce proză), îmi spune că am sistemul imunitar deficitar (de unde şi desele viroze). Că am amigdalele sublinguale hipertrofiate (când mergi la medic, afli o groază de noutăţi despre anatomie). Că trebuie să fac o analiză „specifică" pentru imunitate. Îmi scrie o reţetă. Zâmbete. Ne strângem mâna. Afară – ropote de ploaie.

Spre seară, vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Bătrânul – foarte obosit. Cafele. Descoperim că suntem rude de departe prin fratele lui tata mare, nenea Dumitrache.

Miercuri, 16 octombrie

La 9 dimineaţa sunt la spitalul „Griviţa". Urc la etaj. Culoare albe, strălucind de curăţenie. Mă ia în primire doctorul Lotreanu, tânăr, amabil, fante, are un volum „de beletristică" predat la Editura

„Albatros”. Mă conduce într-un laborator, mi se ia sânge pentru analize. Mâine am rezultatul. Îi dau un „Filimon” cu dedicaţie.

Fug cu maşina la „Cartea Românească”. Bălăiţă e în concediu. Cornel Popescu – ocupat cu un scriitor croat. Dau „Filimoni” la secretariat şi în redacţia de proză. La librărie, volumul se vinde foarte bine. Spre seară – febră, frison, fac gripă. Telefonez în grabă lui Seuchea, îl rog să-mi facă orele de mâine.

Noaptea în fotoliu, doborât de febră. Pun Beethoven (cvartete).

Joi, 17 octombrie

Iau rezultatele analizelor de la spitalul „Griviţa”. Aşa cum mă aşteptam, sunt foarte proaste. Imunitatea mea – deficitară (20 la sută din capacitatea normală de apărare a organismului).

Pătrund cu mare greutate în „Casă”. Culturnicii au pus dulăi de pază la intrare, răi, intratabili, impertinenţi. Îi duc lui V. Râpeanu un „Filimon”. Mă întreabă dacă am ceva la *ei*. Nu, n-am. „Scrieţi repede o ofertă”, îmi zice *boss*-ul. „Pe cine aţi vrea redactor, pe Sorin?” L-aş prefera, îi spun, pe Daniel. E de acord. Zâmbeşte. Îmi întinde o mână moale, de femeie. Pe coridor mă întâlnesc cu Florentin Popescu. Îmi cere o carte „bună” pentru Editură. Cât timp e Sântimbreanu director, îi spun, nu mai colaborez cu „Albatrosul”.

La „Griviţa”. Discuţie cu doctorul Şerban. Îmi dă un tratament îndelungat şi incomod pentru sporirea capacităţii de apărare a organismului (injecţii subcutanate în spinare!). Mi-a citit cartea („Autoportret cu bască”), e încântat. Bârfim uşor regimul. Ne regăsim păreri politice comune.

Trei ore coadă la benzină. Zdrobit de oboseală. Febră mare. Muzică de Schumann.

Sâmbătă, 19 octombrie

Merg prost cu gripa. Frisoane, febră. Drum, cu maşina, la „Panduri”, obţin recomandare pentru internarea la spitalul de pneumologie. Doctorul, Dan Viorel, se arată emoţionat de „Filimonul” meu. Figura lui de bebeluş simpatic îmi dă puţin curaj. Mă agăţ de o vorbă bună, de un zâmbet.

Fac ordine prin cărţi. Corespondenţă. Îi scriu lui Tică la New York. Mi-e dor de el, de vizitele lui, când apărea în miez de noapte, uşor grizat, însoţit mai totdeauna de un individ, Crişan (un fel de Sancho Panza) cu care bea prin berării sordide. Tăifăsuiam până la ziuă. Era un *compagnon* fără pereche: spumos, şăgalnic, inventiv. Dormeam o oră-două, apoi plecam la şcoală. Altă vârstă...

Luni, 21 octombrie

Vreme de toamnă, rece. Plouă. Merg la spitalul de pneumologie de pe Sf. Ecaterina (cu maşina). Frig pe coridoare. Aştept o oră. În fine, apare Carantino. Mă introduce în biroul lui de şef de secţie. O masă, pat cazon, cântar, fereastră ce dă spre un cvartal de blocuri. Discuţie amicală. Îmi face internarea. Deocamdată, zice, n-au nici o rezervă liberă, mă roagă să stau trei-patru zile acasă până se eliberează una. Trebuie să vin la el din două în două zile ca să-mi prescrie medicaţia. „E bun aranjamentul?”. Îi spun că e bun. La întoarcere, trec pe la Mitru. Făcea gimnastică la aparate cu profesorul. Uşoară jenă. Îmi arată „Luceafărul” de alaltăieri, unde e anunţată „manifestarea” la care am participat la Drăgăşani.

„N. Filimon” se vinde bine. La „Sadoveanu” s-a epuizat tot stocul. Mă întâlnesc cu Mărculescu, ne strângem mâna. Schimbăm trei vorbe. Întors acasă stors de vlagă.

Miercuri, 23 octombrie

Gripa – ceva mai bine. În schimb, sunt bântuit de frig şi abulie. Dau fuga la spital, îmi iau medicamentele. Carantino în formă proastă, azi-

noapte i-au murit doi pacienţi în secţie. În faţa cabinetului, trei-patru bătrâni, aşteaptă. Sunt speriaţi. Vorbesc în şoaptă.

Soseşte Gică de la Hunedoara (cu Marcela). Ne aşezăm la vorbă. Gică fumează, striveşte ţigara în scrumieră, aprinde alta. Fumează ţigări proaste. Nu ne mai vedem de fumul gros din cameră. E necăjit din cauza indisciplinei muncitorilor (vin beţi în secţie), a lenei, a productivităţii slabe. Ne amintim de foştii noştri dascăli de la Lahovary. Tăifăsuim până la miezul nopţii.

Vineri, 25 octombrie

La Fondul Literar. Iau banii pentru „Filimon" (de trei ori mai puţin de cât pe „Anton Pann"!). Schimb câteva cuvinte cu Tudor, vesel, jovial. „Hai, zice, să ne vedem odată cu nevestele." Urc la etaj. Cornel mă asigură zâmbind amabil că nu mai figurez în planul pe 1986. Am fost mistificat realmente de Bălăiţă, care m-a asigurat că locul meu în plan e ferm. Rebreanu (tocmai citesc „Jurnalul" – volumul 2) scria finalul la „Gorila" în paralel cu corectura cărţii (ce timpuri!). Azi, autorii aşteaptă trei-patru ani (când au noroc) ca să le apară un volum de proză.

Îmi iau medicamentele din Sf. Ecaterina. Discuţie cu Carantino, în cabinet. N-au combustibil, nu au medicamente în cantitatea necesară. Hrana bolnavilor – inconsistentă. Majoritatea acestora primesc mâncare de acasă. De la spital, ajungem să blasfemăm regimul. Angelo mă asigură că nu sunt (deocamdată) microfoane în cameră. Putem vorbi în voie. „Aţi lecturat «Arhipelagul»?" mă întreabă, fixându-mă cu ochii lui albaştri-spălăciţi.

Luni, 28 octombrie

Ziua Ancuţei. Împlineşte 19 ani. Îi duce lipsa lui Dănuţ (fără să o spună). Îi place facultatea. E încă sub impresia noutăţii.

Mă simt ceva mai bine. Constat, citind jurnalul ultimilor ani ai lui Rebreanu, că scriitorul avea aceleaşi suferinţe cu ale mele: sufocări, laringe inflamat, o tuse cronică, respiraţie dificilă. Îşi supraveghea îndeaproape starea sănătăţii. Nu cred că-şi prevedea sfârşitul atât de grabnic.

Reiau lectura (pentru intrarea „în formă") a lui Lowry („Sub vulcan"). Noaptea – concerte brandenburgice de Bach.

Miercuri, 30 octombrie

Vis „limpede" spre dimineaţă: mama mare, stând bine înfiptă pe picioare în bătătură (la Govora) şi dojenindu-ne, pe mine şi pe frate-meu, n-am reţinut cu exactitate ce spunea, era grozav de supărată, clătina din cap. Ciudat! N-am mai visat-o pe bunica niciodată.

M-am apucat de lucru la versiunea a doua a romanului. Scriu şase pagini. Textul, frivol, inconsistent, intrase într-un fel de preistorie a memoriei mele.

Mers la spital să fac injecţie. Seara, telefonat lui Mitru. În formă bună. Scrie. Citeşte Soljeniţân (în germană) – încântat.

Sâmbătă, 2 noiembrie

Lucrez cu obstinaţie. Am prins un ritm. Deşi sunt foarte sâcâit de drumurile pe care trebuie să le fac pe la spitale. Azi – două injecţii, una la Şerban, la „Griviţa", alta în Sf. Ecaterina. Venind acasă, rămân o vreme în spaţiul adiacent pieţei Unirii, ca să admir clădirile ce vor cădea în curând sub incidenţa demolărilor. Mă întorc pe la Mitropolie. Pustietate. Văzându-mă că zăbovesc în faţa clădirii Marii Adunări Naţionale, un plutonier îmi face semn din cap „să circul".

Telefonează Dan. A reuşit să aducă lemnele de la Băbeni. În şcoală frig. Se înţelege bine cu directoarea.

Miercuri, 6 noiembrie

Ploaie de toamnă. Scriu în fotoliu. Textul – foarte prost. Aştept pagini mai bune. Eroul, un soi de alter ego al meu, nu-mi place, pur şi simplu. E cel mai „autobiografic" personaj din câte am născocit în trei decenii.

Citesc „Medic la Boişoara" de Andrei Pandrea, fiul lui Petre Pandrea. Autorul – plecat de mult din ţară. Ciudat destinul acestei spiţe de olteni vânjoşi şi talentaţi, minaţi de morbul comunismului, care au plătit (vorbesc de Petre) cu ani grei de detenţie utopia lor funambulescă.

Duminică, 10 noiembrie

Îmi duc viaţa între scris şi drumurile la spital. Fac zilnic câte o injecţie. Doctorul Carantino, drăguţ în continuare, amână internarea din cauza „rezervei" încă ocupate (de un unchi al său!).

Mă vizitează Ion Ruse. Luăm prânzul împreună. Detalii despre propria lui pensionare. Lucrează la un roman a cărui acţiune se petrece la Institutul de Relaţii! Ne amintim de Hušková, de Kundera. Abia împlinisem, în vremea aceea, 25 de ani!

Noaptea. Dan se întoarce la Râmnic (după două zile de odihnă). Îl duc la gară cu Trabantul.

Miercuri, 13 noiembrie

Lucrez câineşte. Am pagini grele pe vocea eroinei. Rescriu capitole în întregime. Trăiesc în tensiune.

Mergând spre Sf. Ecaterina, fac plinul la benzină (numai trei ore!). Fericit. La coadă mă întâlnesc cu Tudor. Preocupat de noua premieră. S-a îngrăşat. Arată bine.

Hilohi mă roagă să-i împrumut portretul pentru „municipala" de pictură de la Palat. Poimâine vine să-l ridice. Noaptea, în fotoliu – muzică de Brahms.

Sâmbătă, 16 noiembrie

Invitaţie scrisă de la P.S. Gherasim ca să particip la întronarea episcopului de Argeş (duminică). Înclin să accept. O înscăunare arhierească e un eveniment. Telefonează Dan Ciachir că „mergem cu maşina”, apoi, după o oră, contramandează. Ce să fac? Mă aşteaptă cinci ore groaznice de frig în tren şi încă altele în hotelul unde vom găzdui la Curte. Cornelia mă sfătuieşte să rămân acasă. Rămân.

Timp rece. Ploaie. Vrem să plecăm la piaţă (după varză), maşina nu porneşte. Cornelia împinge Trabantul de la spate, alunecă şi se loveşte cu figura de capota portbagajului. Dureri îngrozitoare, plânge. O duc în grabă cu maşina la Şerban (spitalul „Griviţa”). Anestezie. Scurtă operaţie, fractura osului nazal. Îi pune o atelă. Cornelia – foarte speriată. Arată ca o mască tragică. Ne întoarcem. Seara, ceva mai liniştită. Ancuţa o mângâie, au podidit-o lacrimile.

Marţi, 19 noiembrie

A nins întreaga noapte. Viscol. Ciudată vreme! Din cauza gerului, abia mai curge gazul în sobe. Nămeţi de un metru pe trotuare. Fac drumul la spital cu mare greutate. Injecţii. O oră, ca să vorbesc cu Carantino. Aceeaşi medicaţie.

Citesc „Căzând în spaţii”. Am pagini foarte bune. Nuvela se integrează bine în *story*. Văzut, cu totul, 140 de pagini.

Vineri, 22 noiembrie

Lucrez de dimineaţă până seara. Mă bântuie gândul să scriu şi forma a treia (poate prin martie-aprilie). În răstimp, pot să predau volumul la „Cartea Românească”.

Duci se oferă să-mi facă o electrocardiogramă la „Municipal”. Aştept în staţia de tramvai o oră,

îngheţ de frig. Renunţ, mă întorc acasă. Vremea în încălzire.

Telefonat Dănuţ. Parcurs în 14 ore drumul (cu trenul) până la Râmnic. Descurajat. Stătea să plângă. Saga băbeneană din ce în ce mai tristă, mai umilitoare.

Luni, 25 noiembrie

Azi ploaie, vreme de aprilie. Schimbarea timpului – sâcâitoare. Nervozitate mare.

Telefonează Doina. Îngrijorată de sănătatea mea. Bărbatu-său e *trainer* la Dinamo (frumoasă ascensiune!). E supraîncărcată la serviciu, a preluat toţi autorii lui N. Ioana, transferat la „Eminescu”. Mă avertizează că nu concepe „să fac” volum cu Borda, sunt autorul ei, vom merge împreună până la capăt. O rog să termine lectura „Povestirilor de adormit Ancuţa”.

Discuţie cu Olac. Plăcut ca întotdeauna. Mă invită în atelierul lui din strada Doamnei colţ cu Academiei.

Marţi, 26 noiembrie

Doctorul Carantino mă anunţă că inginerul care a ocupat rezerva pleacă astăzi, de mâine patul e liber. Sunt bulversat. Mă obişnuisem cu „internarea liberă”, la domiciliu. Probleme: voi rezista la frig? Voi mai putea lucra în condiţii de spitalizare?

Îmi fac bagajele. Mă învârt prin cameră de colo-colo, agitat. Intru într-o viaţă necunoscută, nouă. Scriu astăzi ultimele rânduri (lucrat cu totul 170 de pagini).

Telefonat lui Hinoveanu. Mă somează să-i trimit volumul într-o săptămână. Voi strânge 300 de pagini din volume vechi, „edite”. I le va expedia Cornelia vineri.

Seara, în fotoliu. Pun muzică de Mozart. Stare depresivă.

Miercuri, 27 noiembrie

La 7 dimineaţa vin cu bocceaua la spital. M-a însoţit Cornelia. Camera – mică, întunecoasă, pat, masă, două taburete incomode, cântar, chiuvetă, fereastră ce dă spre o curte interioară acoperită cu zăpadă. Caloriferul rece. Îmbrac tot ce am adus cu mine (trei flanele). Ultima internare, la Colentina, cu o dublă pneumonie.

Program de lucru: dimineaţa – la masă. După-amiaza (până la 11 noaptea) în pat. Scriu patru pagini. În răstimpuri, vizita medicului de salon, injecţii, analize. Încerc să mă adaptez situaţiei.

Mă vizitează Anca. Speriată. E prima oară când mă vede în spital. La ora şase vine Tamaş, cu rugămintea să vorbesc la telefon cu Florentin Popescu (mă ţine o oră!). La contravizită, un medic tânăr, necunoscut. Scurt interogatoriu dezagreabil („Ce e cu cărţile astea de pe masă?”). Noaptea – insomnie.

Vineri, 29 noiembrie

Viaţă de spital. Lucrez pe apucate. Alergătura continuă a asistentelor pe coridoare. Se ceartă cu bolnavii. Larmă.

Plec, trimis de Carantino, la „comisia de expertiză” pentru vizarea concediului medical de boală pe noiembrie. „Comisia” lucrează într-o policlinică (zidire ceauşistă) situată în apropiere de liceul Şincai, pe Drumea Rădulescu. Un hol imens, cinci-şase inşi la coadă. Câţiva infirmi. Femei însărcinate. Lumpen. La ora 11 îmi vine rândul. Pătrund într-o încăpere-antecameră. O asistentă scofâlcită, bătrânicioasă, îmi cere „actele”. Am trac. Se uită prin hârtii, mă invită să aştept afară. Nervozitate mare. Momentele trec greu. După un sfert de oră sunt chemat, mi se înmânează certificatul de concediu, fără măcar să văd „comisia” la faţă!

Aflu de la Carantino, că inginerul care a locuit rezerva (nr. 13!) înaintea mea a decedat la el

acasă în ziua următoare externării. Anchetă la spital, procuratură, doctori. Foială. Sunt bulversat. Nu pot lucra. Spre seară, vizita Corneliei. Aduce alimente. Impresii despre Congresul Ştiinţei şi Învăţământului la care a fost silită („delegată") să ia parte. Alocuţiunea Marii Doamne – agramată, lamentabilă.

Luni, 2 decembrie

Trăiesc precar printre bolnavi şi muribunzi. Salonul de alături (opt persoane) îmi trimite rafale de tuse convulsivă, cu expectoraţii. La 9 – vizita curentă a medicului. Carantino se aşază pe unul dintre taburete. Mă avertizează că nu mă poate ţine în spital prea mult. Peste vreo zece zile, zice, va trebui să apar în faţa comisiei de pensionare. Probabil, e solicitată insistent „rezerva" (unica din secţia lui). Îl înţeleg.

Se dă căldură. Oarecum mai relaxat. Scrisoare de la Dan (20 de pagini). Îmi relatează avatarele singurătăţii (naveta – foarte dificilă). Adei Orleanu i-a apărut o carte, după un stagiu de şapte luni la imprimeria din Craiova. Fericită. Seara rămân în întuneric, s-a întrerupt curentul. Nu pot dormi. Târşitul paşilor pe coridoare. Linişte macabră.

Miercuri, 4 decembrie

Lucrez cu spor (azi – zece pagini). Din nefericire, din nou lumina stinsă între şase şi şapte seara şi de la zece noaptea înainte. Ce porcărie! Ne întoarcem la opaiţ (în era anilor lumină!).

Cornelia mă vizitează zilnic, mă aprovizionează cu de-ale gurii. Spre seară mă pomenesc cu Nică Ursuleanu. Îmi povesteşte despre partidele de şah cu Mircea Angelescu. Pălăvrăgim o oră. Prietenia cu Sorescu.

Spitalul mă va trimite săptămâna viitoare la „comisie". Am emoţii. Sunt la discreţia unei clipe de bună (sau proastă) dispoziţie a unor doctori.

Vineri, 6 decembrie

Carantino mă învoieşte să plec acasă în *week-end*. La ora 12 părăsesc spitalul. Tăifăsuiesc pe rând cu Anca şi Cornelia, pe măsură ce sosesc în Albă. Telefonat lui Mitru şi Cae Boicescu (ziua onomastică).

Lucrez cu oarecare spor. Fag pagina 240. Trimis lui Terzi paginile redactate.

Scrisoare de la Dan. Inspecţie în şcoală. Instructori de partid. Sunt reclamaţii, postul de director în derivă. Situaţie tensionată. Acasă – cald, se simte bine. Singurătate.

Noaptea – pun muzică (Beethoven – sonate pentru pian).

Luni, 9 decembrie

Plec dimineaţa la spital pe o ceaţă densă, sufocantă. Găsesc fereastra camerei deschisă, caloriferul rece. Trei ore tremurând de frig sub pături.

De vorbă cu Carantino (în „rezervă"). Mă sfătuieşte „să pun maşina pe picioare", voi face nişte probe respiratorii la câteva spitale, drum mult de mers. Telefonat Corneliei să-mi încarce bateria.

Lucrez pe pagini „rele" (scrise în mai). Rescriu pasaje întregi. Trei pagini zilnic – ritm de melc. Mă lupt cu gălăgia de pe coridoare, cu forfota surorilor, a „personalului".

Trec să mă vadă Dan şi Anca. Drăguţi. Dan – foarte „sobru". Naveta l-a „maturizat". Stau două ore, mi-au adus mâncare.

Joi, 12 decembrie

Discuţie lămuritoare cu Carantino. Luni mă externează (cu o săptămână de concediu) iar sâmbăta cealaltă îmi face formele pentru pensionare. Am mari emoţii. În două săptămâni mi se decide viitorul.

Drum (cu maşina) la „Municipal”. Duci – foarte îndatoritor, îmi face electrocardiograma (piesă de dosar). În piaţa Elefterie pană de motor. Rămân în intersecţie cinci minute. Un plutonier de treabă mă împinge la tarabe. Pornesc motorul. Ajung aproape de Izvor, parchez pe dreapta. Sunt „asistat” de un camionagiu să depăşesc impasul.

„România literară” publică în numărul de astăzi cronica lui Cioculescu la „Filimon”. N-are observaţii de substanţă. Îmi „povesteşte” cartea. Apariţia cronicii – un mic succes de stimă.

Vineri, 13 decembrie

Injecţii, probe respiratorii (sunt pus să suflu într-un tub rudimentar de sticlă), gimnastică la cameră cu o profesoară „de specialitate”. Înainte de plecare, vizita colegului meu, Rusu, care îmi aduce pere (trei kilograme!).

Cer învoire pentru *week-end*. La ora 13 sunt acasă. Fac ordine prin lucruri. Dau telefoane (lui Gavrilă). Pun muzică. Lucrez până la 12 noaptea (scris pagina 300). Citesc jurnalul indian din care vreau să folosesc fragmente.

Vorbesc cu Mitru. Pare vesel. Urmează să i se traducă o carte în Italia.

Duminică, 15 decembrie

Lucrez în casă. Rescriu jurnalul indian. Am pagini bune, pagini rele. Problema trecerii de la un *story* românesc la însemnările exotice despre călătoria în India.

Vizita lui Hilohi. Cunoaşte pe un doctor Ivănescu de la policlinica spitalului „Municipal”, un fel de mahăr prin comisiile de pensionare. Crede că mi-ar putea da sfaturi folositoare. Literator în timpul liber (scrie versuri). „Luceafărul” de ieri i-a publicat poeme traduse din limba finlandeză (să cunoască, oare, limba?).

Seara mă vizitează Gigi Anca. Două ore de destindere.

Luni, 16 decembrie

Tur prin oraş cu Trabi. Îl întâlnesc la Uniunea Scriitorilor pe Alexei Rudeanu. Aşteaptă rezultatul de la comisia de pensionare. Foarte nervos, fireşte. Dacă ratează, următoarea „înfăţişare" a comisiei e abia în decembrie, anul viitor. Schimb vorbe cu Hobana şi mama lui Sorin Titel. Îl abordez apoi pe Bălăiţă (la „Cartea Românească"). Primire cordială. Îmi spune că planurile editoriale sunt încă la Consiliul Culturii, că, după ştiinţa lui, aş figura în plan. Din nou mistificări şi ocolişuri. Ce să fac cu cartea? Să o las aici sau să o duc la „Eminescu"?

Trec, la întoarcere, în Sf. Constantin. Discuţie cu Puiu. Îi comunic că săptămâna aceasta compar în faţa comisiei de pensionare. Îmi dă o carte de vizită pentru o doctoriţă, Vasilescu, şefa comisiei de care depinde soarta mea. Oraşul m-a obosit îngrozitor.

Marţi, 17 decembrie

Mers la spitalul de pneumologie. Doctorul Carantino îmi face externarea (concediu o săptămână). Se teme, însă, să mă propună comisiei de pensionare, nu are, zice, suficiente „probe" la dosarul clinic. Sunt dezolat. Fug cu maşina la „Municipal". Intru la doctorul Ivănescu. Tip şters, 60 de ani, păr alb, calviţie avansată, semne de senilitate. De cum mă vede, îmi dă vreo cinci poeme ca „să-mi spun părerea". Între timp consultă pe un biet bărbat cu un picior de lemn. După ce termină se întoarce către mine. „Ei, cum sunt?" Îi spun că excelente. E vesel, are un volum de versuri în curs de apariţie la „Cartea Românească". Se uită prin hârtiile lui Carantino. Consideră că îndeplinesc condiţiile de pensionare, dar că mai trebuie „să fac o internare" la spitalul de sector care, doar el, îmi poate înainta propunerea către comisie. Vorbim aproape o oră,

îmi deapănă intimităţi, proiecte literare, în timp ce afară vreo zece pacienţi aşteaptă cu sufletul la gură să le vină rândul. Când ies, sunt urmărit până la uşă de privirile ostile ale bolnavilor.

După-amiază, vizită la Mitru. Se simte bine. Scrie. Amintiri cumplite din vremea războiului cu ruşii. Uşoară anxietate. Ne îmbrăţişăm la despărţire.

Vineri, 20 decembrie

A venit frigul. Mai bine zis a revenit, după o perioadă de uşoară încălzire a vremii. Dimineaţa ceaţă. La policlinică pentru vizarea certificatului de boală. Doctorul Bucurescu mă ţine o oră la taclale. Mă acoperă cu laude (pentru „Autoportret cu bască"). Dacă ar depinde de el pensionarea, aş fi de pe acum un „om făcut".

Iau restul de bani pe „Filimon". „Fondul" îmi reţine 500 de lei din 2000 (un sfert din drepturi). Adevărată tâlhărie. Îl vizitez pe Paulescu în atelierul lui de pe Botev. Expune pe pereţi panouri cenuşii, abstracte, cu tuşe abia definite. Se apropie de taşism (e observaţia lui). A obţinut câteva premii prestigioase în Polonia, Italia şi R.D.G. Mă roagă să revin peste trei luni, când are gata expoziţia.

Mitru: Marcela Radu a preluat, la „Scrisul", autorii lui Dan-Ion Vlad. Ceea ce înseamnă că situaţia lui Vlad e compromisă. Se aude că Sântimbreanu ar fi fost demis. Nu-mi vine a crede. Sântimbreanu e omul care cade întotdeauna în picioare.

Duminică, 22 decembrie

Lucrez la „Suedeza". Textul curge bine. Scris 350 de pagini. În prima jumătate a lui ianuarie termin cartea.

Directoarea îmi aprobă (telefonic) concediu de odihnă pe perioada vacanţei de iarnă a elevilor.

Cu totul, îmi rămân 30 de zile libere, în care vreme trebuie rezolvată problema spinoasă a pensionării.

Anca a plecat la Râmnic, vrea să petreacă trei zile cu Dănuţ de sărbători. O duc la gară. În tren o văd pe Doina, care îşi conduce tatăl, venit la Bucureşti unde a suferit o operaţie dificilă. Bătrânul – emoţionat, abia se ţine pe picioare. De faţă şi Dănescu, afabil, zâmbitor. Schimbăm cuvinte convenţionale.

Miercuri, 25 decembrie

Ger, ninge. Timp de boală. Petrecem ziua de Crăciun acasă, cu familia Carantino. Ea, gureşă, ia conversaţia pe cont propriu. E asistentă medicală de radiologie. Vorbire „corosivă", uşor vulgară. Dar simpatici. Petrecem bine. E prima oară când suntem în intimitate.

Telefonat Seuchea. Se interesează de suplinire, în perspectivă. Îi dau speranţe că poate merge „mai departe" (poate pe toată perioada iernii). Vorbesc cu Hilohi şi nenea Gică. A murit bătrâna doamnă Bălănescu, mama lui Gabriel şi a Lilicăi (92 de ani).

Noaptea, lucrez cu disperare până la ora unu. Muzică de Haydn. Insomnie.

Vineri, 27 decembrie

Aseară au sosit copiii de la Râmnic. Dan – pare-se, ceva mai vesel.

La prânz îi avem ca invitaţi pe Gigi cu familia, Ogrezenii, Hilohi (fără nevastă), Dănuţ Bostan şi Cornelica. Se bea şi se mănâncă zdravăn (piftii, sarmale cu mămăliguţă). Hilohi, în vervă mare, ţine conversaţia. Se debitează ultimele bancuri cu Stăpânul. Bebe ne relatează frânturi din aventura marocană. Voie bună. La şase seara oaspeţii încep să plece.

Terzi îmi mai aduce 80 de pagini bătute la maşină. Bate curat, fără greşeală. Îi dau încă 100. Romanul (nu are încă titlu – poate „Căzând în spaţii") se apropie încetul cu încetul de liman.

Luni, 30 decembrie

De aseară – gripă. Dureri de cap, frison temperatură mare. Cornelia dă fuga în Sf. Ecaterina, mi se prescriu antibiotice şi biseptol. Să stau la pat.

Seara, lucrez pe „Suedeza”. Textul – foarte slab. Încerc remanieri cosmetizante. *Nu sună bine*. Pe cinci ianuarie se împlineşte anul de când am început să scriu romanul.

La urma urmei, trist sfârşit de an. Încerc să fac bilanţuri. Am scris o carte, mi-a apărut monografia „Filimon”. Dar cea mai mare bucurie – intrarea Ancuţei la Filologie.

1986

Miercuri, 1 ianuarie

Gripa evoluează bine. N-am febră. Lucrez, trebuie să termin cartea. Am pagini proaste, le rescriu o dată, încă o dată.

Petrecem revelionul în familie. Tabinet (perechi) până la 1 noaptea. Programul televiziunii – execrabil. Lozinci, chiuituri, glumiţe. Plătim abonamentul de pomană.

Telefoane de felicitare. Începem anul sub auspicii mohorâte.

Sâmbătă, 4 ianuarie

Scrisoare (lungă) de la Tică. Îmi povesteşte viaţa lui prozaică de paznic într-o sinagogă din centrul New York-ului. Nu uită niciodată să mă felicite cu ocazia sărbătorilor de iarnă.

Mers la spital, făcut injecţii. Doctorului Carantino i-a murit mama, e foarte afectat. În iarna aceasta Uniunea nu mi-a mai trimis obişnuitele urări de anul nou. N-au bani sau pur şi simplu nu le mai pasă de breasla scriitoricească?

Discuţie cu Dan până spre miezul nopţii. Băiatul – descurajat de sărăcie, de singurătate, de naveta istovitoare la Băbeni.

Luni, 6 ianuarie

Lucrez la pas. Scris pagina 380. Aş mai avea vreo 40 de pagini. Terzi dactilografiază în paralel cu mine. Ne vedem din două în două zile.

Telefonat Iordanei (ziua ei). Foarte bolnavă. Greu de încropit cu ea o conversaţie. Sunt clipe când o ia cu totul razna.

Vizită lui Bazil, în Slobozia. Nadia ne relatează amănunte despre schimbarea lui Sântimbreanu de la „Albatros” şi terfelirea lui Paler în „România liberă”. Amândoi, profitori ai

„epocii de aur” şi activişti de meserie, îşi merită la o adică tratamentul, deşi această „porcărie” îmi aduce aminte de decapitările spectaculoase ale anilor ’50.

Joi, 9 ianuarie

Ultimele zile de trudă la roman. Lucrez pe „Pas de deux”. Text slab, pe alocuri execrabil. Iau totul, cu răbdare, de la capăt.

Drum la spital, injecţii. Îi amintesc lui Carantino de internarea mea apropiată. Mă lasă să înţeleg că totul e în ordine, că se va aranja la timpul potrivit.

Alaltăieri – la Landaueri. Ziua lui Ionel. De faţă şi profesorul Părăuşanu. Stat până la zece noaptea. Întoarcerea pe o ploaie cu bulboane.

Duminică, 12 ianuarie

Azi termin forma a doua a romanului. Schimb titlul: din „Căzând în spaţii” în „Suedeza”.

Fac ordine prin lucruri. Ies până la Rond, aştept un sfert de oră autobuzul, nu vine, îngheţ complet (minus cinci grade), renunţ, mă întorc acasă. În scurtă vreme n-o să mai pot ieşi deloc din casă iarna.

Vorbit cu Mitru. Aflu că după Sântimbreanu şi Aurel Martin, un alt director, a fost „descălecat” din funcţie: Constantinescu – de la „Sport-Turism”. Se simte mâna eficace a lui Dulea.

Miercuri, 15 ianuarie

Drum până la „Casă” (aproape două ore). Iau banii pentru dactilografiere. Statul plăteşte autorilor 60 de bani pe pagină (tarifele nu s-au schimbat de 35 de ani!), în timp ce noi plătim 5 lei dactilografei.

Mă opresc pe Cale. Bat magazinele din centru, îmi trebuie căciulă şi mânuşi. Căciuli n-au mai sosit de luni de zile („merg la export”, mi se

explică). Mânuşile din piele sunt o raritate. „Mai încercaţi şi luna viitoare, e posibil să ne sosească o tranşă” îmi spune binevoitoare vânzătoarea. Şi mai râdeam naiv de rusul-moldovean care pornise de la Chişinău la Rostov ca să găsească o amărâtă de chitară (n-a găsit!).

La telefon Mitru. Pare vesel. Oricum, mai bine decât la ultimele întâlniri. Are proiecte: să scrie nişte legende bizantine.

Vineri, 17 ianuarie

Nins toată noaptea, viscol. Drum la Spitalul Sf. Ecaterina, fac injecţii. Apoi, la dispensar (doctorul Bucurescu) pentru „recomandarea” de spitalizare. Poteci înguste, troiene de zăpadă.

Lucrez pe textul dactilografiat de Terzi. Am pagini foarte rele. *Va trebui să scriu şi forma a treia*.

Ne vizitează Duci şi Milică. Licitaţie. Iahnie de fasole, rasol de peşte (pentru Duci). La 10 noaptea, Dănuţ pleacă la Râmnic.

Duminică, 19 ianuarie

Azi, Sfânta Bobotează (pe stil vechi). A crăpat gerul. Umezeală mare, reumatisme.

Petrec câteva ore minunate (cu Cornelia) în apartamentul familie Dumitrescu de pe Visarion. Suntem invitaţi „la o cafea” (în realitate cină în toată regula). Amfitrionul îmi arată scrisori, fotografii, ediţii rare, incunabule. Are un album în care colecţionează „gânduri” de la amicii săi literatori. Mă pune şi pe mine să scriu câteva rânduri. Picanterii cu fiul lui Al. Tzigara-Samurcaş, căruia i-a fost prieten. Rămânem până la 11 noaptea. Pe jos acasă, prin zăpadă.

Marţi, 21 ianuarie

Predau volumul la „Cartea Românească”. Îl ia în primire o secretară (doamna Lungescu e

plecată). Discuţie cu Cornel Popescu (în picioare). Îmi spune dezinvolt că nu sunt în programul editorial al „Cărţii” pe 1986. Dacă Bălăiţă mi-a promis că voi intra în plan, e treaba lui, să merg la Bălăiţă. Zâmbeşte dulce. Mă lasă să înţeleg că e ocupat, se derobează. Prin comportare, îmi aminteşte de antecesorul său, Gafiţa, după modelul şi stilul căruia s-a mulat cu timpul.

În Sf. Ecaterina. Fac injecţii. Carantino a vorbit cu doctorul Cruţescu pentru internare, problema se complică, spitalul n-are locuri libere. Bolnavii dorm câte doi în paturi. Dar, zice, du-te să discuţi cu el, te aşteaptă.

Coadă, din nou, în frig, la policlinica „Panduri”, ca să obţin recomandare pentru spitalizare. N-am avut probleme. De aici, acasă cu piciorul, vreme caldă.

Miercuri, 22 ianuarie

Lupt pentru internare. Poimâine îmi expiră concediul medical. Spitalele sunt pline, gem de lume. Majoritatea bolnavilor, bătrâni, intră în spital din cauza sărăciei (n-au hrană şi căldură pe timpul iernii).

La opt sunt la „Panduri”. Fac cunoştinţă cu doctorul Cruţescu (nepotul autorului încântătoarei cărţi „Calea Victoriei”). Ceva mai vârstnic decât mine. Grav, rece. Dificil. Mă introduce într-un cabinet, se uită pe hârtiile lui Carantino, mă consultă. Da, zice, mă va interna dar n-are paturi, să mai aştept vreo zece zile. Consideră că îndeplinesc baremul de pensionare.

Fug la Carantino, în Sf. Ecaterina. Văzându-mă atât de deprimat, îi face formele de externare unei doamne ce ocupa rezerva cu un pat. Să vin poimâine. Mă ţine în spital până obţin O.K.-ul din partea lui Cruţescu.

Seara, în fotoliu. Citesc „Diavolul şi bunul Dumnezeu” de Sartre. Muzică de Mahler.

Vineri, 24 ianuarie

Zi caldă, de sfârşit de martie. Îmi iau bocceaua şi plec pe Principatele Unite ca să mă internez la Carantino. Mergeam încet, purtat de gânduri, când iată că în dreptul grădinii Marii Adunări Naţionale se aude scârţâit de frâne. Trei limuzine negre opresc deodată în faţa porţii de beton-metal şi şapte inşi civili coboară repede şi ocupă spaţiul trotuarului şi carosabilului. Dintr-o maşină (cea de la mijloc) descinde Şeful. Sunt la opt paşi de el. O clipă privirile ni se încrucişează. În clipa următoare doi inşi voinici mă abordează, mă iau de braţ şi mă împing uşor, rugându-mă să trec pe partea cealaltă a străzii. Şeful, înconjurat de câţiva demnitari, priveşte aleea ce urcă lin spre Marea Adunare Naţională şi Mitropolie. Dă indicaţii, mişcări de mână verticale, energice, trasează bulevarde. Între timp se adună patru-cinci persoane curioase. Suntem mânaţi de caraule, cu glas imperativ, „să circulăm”. Totul s-a petrecut în nici două minute.

Îmi iau rezerva în primire. Injecţii, analize. Foială pe culoare. Radiografie. Seara, îi cer lui Carantino să mă „învoiască” în *week-end*. La ora 19 sunt din nou în Albă.

Duminică, 26 ianuarie

Fac ordine prin lucruri. Corespondenţă. Cornelia e la Hunedoara. Telefonează Dan, soseşte luni dar pleacă miercuri.

Citesc „Mătuşa Iulia şi condeierul” de Llosa. Încântătoare. Chopin până la 1 noaptea.

Luni, 27 ianuarie

La 6 dimineaţa sunt la gară cu Trabantul. Frig, ceaţă. O iau acasă pe Cornelia, care făcuse o vizită la Hunedoara. Are o conjunctivită păcătoasă, dureri de ochi cumplite, tratament. De ieri – ceva mai bine.

Merg la spitalul t.b.c. de pe şoseaua Ştefan cel Mare. O oră ca să vorbesc cu Bazacopol. Discuţie în picioare. Nu-mi poate da aviz de internare fără aprobarea medicului şef al sectorului 5! Practic sunt internat de patru zile *ilegal*. Nervos la culme. Fug repede în Sf. Ecaterina. Îi relatez lui Carantino întâmplarea. „Ce fac?” „Suiţi-vă în pat”, îmi zice doctorul.

Seara mă vizitează Dan. Stă până la 9. În compania lui mă simt mai tânăr. Am sentimentul liniştii, al împlinirii.

Miercuri, 29 ianuarie

Drum dis-de-dimineaţă la policlinică (lângă liceul „Şincai”) ca să-mi vizez certificatul în faţa comisiei medicale. Emoţii, ca de fiecare dată. Trei ore în nervi. Comisia e compusă dintr-o doctoriţă între două vârste, vopsită, depilată. Fumează, bea cafea. Scurt interogatoriu despre suferinţe. O interesează ce predau la şcoală! Semnează, îmi dă certificatul. Mă întorc pe o vreme rea, haină.

Dănuţ s-a îmbolnăvit în timpul micii lui vacanţe bucureştene. Febră mare. Telefonează directoarei, la Băbeni, că va lipsi o vreme. Ancuţa mai are două zile până la primul examen la filologie. Înfrigurare. Vorbim la telefon un sfert de oră. „Nu vii mai repede acasă, tati?”

Citesc „Viaţa lui Tolstoi” de Troyat. E genul de biografie cursivă, documentată, nepretenţioasă, preferată de femeile de vârsta a treia. Lectură excelentă pentru orele de noapte chinuitoare, petrecute pe patul tare al spitalului.

Vineri, 31 ianuarie

Injecţii, tratament, la ora 12 îmi iau medicamentele şi plec acasă (*week-end* „liber”). Sărbătoresc ziua de naştere în familie. Dan are încă febră. Mă felicită Mitru, Gică, Milică Măgureanu, Julieta Marinescu, Lancor, Fănică, Gigi Anca, Ogrezenii, Tita (care-mi trimite un

decupaj dintr-o revistă franţuzească reprezentând un peisaj executat cu gura de un artist infirm).

Vorbit cu Mitru. Dicţionarul Zaciu s-a oprit la tipărirea literei E din cauza forurilor care îl obstrucţionează. Puţin probabil să se continue editarea. „Dicţionarul Uniunii” – de asemenea în dificultate. „Băieţii” nu agreează lucrările de sistematizare şi sinteză a literaturii. Vremuri grele...

Mă îndeletnicesc cu Iorga („O viaţă de om...”), într-o ediţie modestă. Croşetele ce apar pe fiecare pagină sunt pur şi simplu o ruşine. Eforturi pentru decriptarea textelor ce i-au incomodat pe cenzori.

Luni, 3 februarie

Nins toată noaptea. Zăpadă de un metru. Uşa din faţa blocată de nămeţii aruncaţi de viscol. Dificultatea de a mă strecura afară. Trotuarele acoperite cu zăpadă. Se circulă pe carosabil (vehiculele interzise). Ajung în Sf. Ecaterina după o oră, ud leoarcă, frânt de oboseală.

Fac tratamentul. În rezervă – frig, caloriferele vag încălzite. Citesc pe Iorga. La contravizită, un sfert de oră la taifas cu doctorul.

Noaptea – insomnie. Urăsc spitalele. Un fel de antecameră a morţii. Din cele două saloane învecinate sosesc rafale de tuse urmate de expectoraţii. Ajung să aţipesc spre dimineaţă.

Marţi, 4 februarie

Frig straşnic în rezervă. Afară 17 grade minus. Înspăimântat. Caloriferul rece. Telefonez Corneliei, îmi aduce o aerotermă şi o pernă electrică (nefolosită încă). Nu pot citi. Vorbit cu doctorul Cruţescu, amână internarea, în secţia lui dorm câte doi bolnavi în paturi. Carantino mă sfătuieşte „să rezist”. De altfel, n-am alternativă.

La prânz îmi iau medicamentele şi „mă învoiesc” acasă. Drum greu printre troiene. Dănuţ,

mai bine, a plecat la Râmnic.

Telefonat lui Mitru. Se plânge de dureri reumatice. Citesc memoriile Annei Dostoievskaia.

Vineri, 7 februarie

Injecţie, tratament. Îmi iau medicamentele. Am învoire pentru *week-end*.

Drum până la „Cartea Românească”. Bălăiţă – simpatic, zâmbitor. Susţine că planurile editoriale se află în continuare la Consiliul Culturii. Că el, ca şef de instituţie, se simte umilit că trebuie să ducă pe literatori cu vorba. Pesemne, e sloganul pe care îl repetă zilnic autorilor. Indiscutabil, are stil. Oricum, de preferat un *nu* amabil, decât grosolăniile lui Sântimbreanu.

Cruţescu i-a promis Corneliei că joia viitoare „mă primeşte”.

Seara, în fotoliu. Corespondenţa lui Alecsandri (1871-1881). Orice s-ar spune, bătrânul ştia „să facă fraze”.

Duminică, 9 februarie

Pensionarea – problema mea vitală (astăzi). Problemă de supravieţuire. Dispus, pentru a reuşi, să fiu supus oricăror penitenţe, în afara frigului. Sufăr de maladia aceasta cronică.

Din nou ameninţarea demolării. Ieri, o bătrânică de pe Coşbuc (se pare, soţia lui Vermont) s-a aruncat de la etaj în urma somaţiei de a evacua apartamentul. Emoţie mare în cartier. Nimeni nu ştie dacă va mai trăi a doua zi în propria-i casă.

Cornelia în vizită „de protocol” la doamna Carantino. Primire afectuoasă. Locuieşte în piaţa Lahovary, nu departe de imobilul în care îşi duce viaţa Oncle.

Miercuri, 12 februarie

Ninsoare, vânt puternic. Iarnă grea. Compar din nou în faţa „comisiei” de lângă liceul Şincai. O

oră aşteptare. Nici o dificultate. Carantino îmi face externarea din Sf. Ecaterina cu un concediu până marţea viitoare. Mă întorc cu greu acasă prin zăpadă.

Încerc plăcerea de a mă răsfăţa în propria-mi cameră. Căldură. Cărţi (citesc cu bucurie Thornton Wilder). Telefonat lui Mitru (o oră!). Umoare bună. Îmi reproşează că nu l-am mai sunat de mult. Nu crede că am fost atâtea zile internat. Mă bănuieşte că am stat acasă, „ascuns”! Vorbit cu Gigi Anca şi cu Paulescu.

Vineri, 14 februarie

A stat ninsoarea (de azi-noapte). Decor în alb. Tăcere reconfortantă, stenică (tramvaiele, maşinile nu circulă).

Cruţescu: mă internează luni. Să vin cu o „recomandare” („trimitere”) din partea policlinicii. Înot printre nămeţi, ajung sleit la Sf. Ecaterina. Aprind o lumânare în biserică. Angelo – în formă, îmi spune ultimele bancuri cu Stăpânul. Doreşte nişte cărţi (în genul Maugham) pentru nevastă-sa, n-aş vrea să-i împrumut vreo două?

„Vânătoarea regală” de D.R. Popescu. Roman stufos, greoi, alambicat. Pe „suprafeţe” mici D.R.-ul e prozator de clasă. Lipsit de harul marilor construcţii epice (cu care cochetează).

Duminică, 16 februarie

Afară continuă să viscolească. A plecat Dan. A stat o bună parte din zilele geroase în Capitală. Desprinderea de casă îl deprimă. Nu e împăcat cu gândul că, fruntaş în facultate, trebuie să predea engleză unor copii sărmani ce nu ştiu nici măcar să scrie româneşte. Această gravă confuzie a valorilor îl excedează. Pe ea îşi clădesc doctrina sistemele egalitariste, „umane”, concentraţionare.

La telefon cu Mitru. Utan a fost „eliberat” din funcţie – al patrulea director „de profesie” (după Martin, Constantinescu şi Sântimbreanu) de care

se dispensează „regimul Dulea”. Îmi închipui tristeţea acestor oameni răsfăţaţi de ursite, purtaţi atâta vreme pe crestele înalte ale valurilor.

De mâine – internarea la „Panduri”. Uşoară angoasă. Intru într-un mediu complet necunoscut. Alţi medici, altă atmosferă, confortul lamentabil. Pe urmă: când ies? Voi izbuti să înduplec comisia de pensionare? Cum voi petrece iarna în continuare?

Telefonat familiei Boicescu. Convorbire „de adio”. Cae mă încurajează, spune glume. „Eh, domnu’ Mateescu, pe când eram dispecer la Călan...”

Luni, 17 februarie

La ora 9 sunt internat într-o rezervă (trei paturi) a spitalului „Panduri”. Cornelia se agită, e lângă mine, îmi aranjează lucrurile. Un pat e liber. Sora mă înştiinţează că mâine voi fi mutat într-un salon cu 7 paturi, rezerva aparţine profesorului Pompiliu Popescu, şeful clinicii. Petrec o dimineaţă infernală. Sunt luat în seamă, rând pe rând, de doctoriţa de salon, apoi de tineri medici în stagiu, de profesor, de studenţi. Profesorul le explică neofiţilor simptomele, caracteristicile bolii, divaghează. Sunt consultat, interogat şi hârţuit mai mult de o oră. Epuizat. Dureri de cap îngrozitoare, sedative. Spre prânz, se internează în patul liber un medic, Stoenescu. Oarecare vâlvă. Bătrân, abia se mişcă. E sprijinit de braţ de două felceriţe. Aflu că e (a fost) o somitate în medicină. E consultat pe loc, trei-patru doctori – cadre universitare se perindă prin rezervă. Salamalecuri. Bătrânul respiră cu dificultate. I se pune o sondă. După o oră, salonul miroase ca pisoarul de la Universitate.

Spre seară, soseşte medicul de gardă. Scurt interogatoriu. Clatină savant din cap. Mă anunţă încă o dată că mâine voi părăsi rezerva. Vecinul meu, bătrânul Stoenescu, geme (va geme toată noaptea). Telefonat Corneliei, încearcă să mă

încurajeze. Cer sorei să-mi aducă un somnifer puternic. Am călcat cu stângul.

Marţi, 18 februarie

Mutat de dimineaţă în salonul 6 (apud Cehov). Şapte paturi. Alţi oameni. Sunt toţi, cu o singură excepţie, mai bătrâni ca mine. Fac glume, joacă table. La 9 vine la vizită Cruţescu cu o suită de studenţi gălăgioşi şi gureşi. Bolnavii se întorc la paturi. Cruţescu mă consultă demonstrativ de faţă cu studenţii, dă explicaţii, detalii – situaţie jenantă. Joc rolul de cobai. După plecarea medicului, mă iau în primire cinci studente, îmi scot din nou maioul, mă consultă, urmează întrebări, schimb de priviri complice, opinii asupra maladiei, comentarii. O negresă (mulatră, poate) cu pieptul generos şi părul creţ, tuns scurt, îmi pune stetoscopul. Distracţie. Un sfert de oră sunt obiectul jocului „de-a boala”. Când pleacă fetele, rămân întins pe pat, inert, stupid. Senzaţie de umilitate.

După-amiază, vizita Corneliei. Rămâne o oră. Îmi aduce de-ale gurii (mâncarea la spital – infectă). Citesc „Portretul unei doamne” de James. Condiţii rele de lectură. Noapte albă.

Joi, 20 februarie

Sunt transferat într-o rezervă. Două paturi. Vecin cu şeful unei întreprinderi de comerţ en-gros, bolnav de inimă. Mă iniţiază în secretele comerţului cu ridicata. Promite să mă procopsească la „ieşire” cu un televizor şi o maşină de scris (pentru Dănuţ), de negăsit pe „piaţa liberă”. Fac analize, probe funcţionale, radiografie pulmonară. Ajung în cameră spre ora prânzului sfârşit de oboseală.

Discuţie Cornelia-Cruţescu. Mă externează poimâine, cu trimitere către comisia de pensionare. Frământări, emoţii. Ştiri de la Râmnic: în scurtă vreme casa noastră intră în demolare. Inclusă în

„planul de sistematizare”. Tristeţe mare. Mă aşteaptă clipe dificile. Citit până la 2 noaptea. Insomnie. Iau hapuri.

Sâmbătă, 22 februarie

La vizită. Cruţescu îmi spune că astăzi plec acasă. Marţi îmi va da biletul de ieşire şi „trimiterea” către comisia de pensionare. Afară plouă. Iau taxiul. Spre prânz sunt instalat la mine în cameră.

Fac ordine prin lucruri. Corespondenţă. Îmi scrie Tică, mi-a trimis un vraf de publicaţii româno-americane. Telefonat lui Mitru, pare vesel, lucrează la o carte în colaborare cu graficianul Marcel Olinescu. Noaptea – singurătatea clipelor de linişte. Chopin (concerte).

Luni, 24 februarie

Ninsoare. Viscoleşte. A patra „porţie” de iarnă. Mă trezesc la 7 dimineaţa îngheţat, înţepenit sub plapumă. Teroarea irepresibilă a frigului.

Aştept ziua de mâine în tensiune. Trăiesc cu sedative. Mă învârtesc prin cameră. Cornelia încearcă să mă îmbărbăteze. Mi-a cumpărat volumul omagial „Sorin Titel”. Îngrozitor de tristă, cartea.

Citesc cu încântare „Aripile porumbiţei” de James până la 1 noaptea.

Marţi, 25 februarie

Zi lungă, chinuitoare. Cinci ore în policlinica „Panduri” (9-14) ca să obţin pensionarea. Doctoriţa Ionescu – 50 de ani, amabilă dar rece, mă examinează cu atenţie şi mă trimite să fac o E.K.G. Aşteaptă rezultatul. După, îmi face formele pe care i le dă Corneliei ca să le ducă pentru „avizare” la şefa centrului de expertiză al sectorului în care e situată şcoala. La întoarcerea

Corneliei *sunt pensionat*. Am şase luni de libertate, după care trebuie să iau totul de la capăt.

Telefonat lui Mitru, familiei Boicescu şi lui Hilohi. Pun muzică de Haendel. Stare de fericire obosită.

Vineri, 28 februarie

Ies în oraş. Frig (minus zece grade). Văd expoziţia municipală de pictură (mediocră) de la Palat. Mă delectez cu o expoziţie de grafică britanică şi cu 5-6 filmuleţe de animaţie foarte *chic*. Oraşul – încremenit sub zeghea de zăpadă.

Cornelia a ridicat „dosarul" de la comisie şi l-a depus la şcoală. Voi apărea în faţa unei noi comisii, a sectorului în care locuiesc (!), condusă de doctoriţa Ilie Zoe. Doctoriţa se bucură de o tristă reputaţie printre solicitanţii la pensionare. Carantino mă informează că Zoe i-a respins până acum patru dosare. Din nou angoase. Sătul să dau spectacol în faţa atâtor instanţe medicale.

Citesc „Americanul". Demonstraţie de virtuozitate. Proză „rece", ce anunţă apariţia lui „Ulysses".

Luni, 3 martie

Nopţi albe. Dorm prost. Coşmare. Visez că eram exclus din U.T.M., apoi anchetă la Securitate. Un tip ce semăna cu Albulescu mă întreba unde ascund jurnalul. Trezit la patru dimineaţa „în ape".

Mers cu Cornelia în Şulea, la Bebe Ogrezeanu. Petrecem ca pe vremuri, când eram tineri. Discutăm de toate. Glumim pe seama vieţii noastre, aproape duse. Bebe – marcat vizibil de anii petrecuţi la Casablanca. Trăieşte, practic, cu amintirea ţărmurilor albite de nisip şi soare ale Atlanticului. Pe vremuri, îi spun, mi-ar fi plăcut să scriu „Străinul". Surâde.

Vremea începe să se încălzească. Azi – prima zi cu soare. Drum, seara, printre ruinele de pe Antim. Apocalipsă.

Joi, 6 martie

Cu treburi la Uniunea Scriitorilor. Îi întâlnesc pe aceeaşi oameni ce trepăduşesc, probabil, zilnic, prin holurile Uniunii. Discuţie agreabilă cu Alexei. E iritat că forurile („Comitetul") i-au respins pensionarea pe motiv că n-a acumulat suficientă vechime în câmpul muncii. Actualmente, literatura n-are statutul juridic al oamenilor din uzină. Practic e muritor de foame. Aşteaptă o nouă întrunire (mai fericită) a comitetului. Pe trepte mă întâlnesc cu Mircea Micu. Citise „După-amiaza unui faun", e încântat de carte, mă felicită, se uită la mine ca la un extraterestru. Uşoară jenă, ţinând seama de relaţiile dintre noi, debile.

Seara, în vizită la Mitru. Festin în toată regula. Deschide o sticlă de grasă de Cotnari. Amicul, în dispoziţie nesperat de bună. Colaborare fructuoasă cu Olinescu. Alaltăieri, când i-a telefonat Dănuţ din Râmnic, mărturiseşte că a plâns (şoc emoţional) la receptor.

Duminică, 9 martie

Cornelia a plecat la Dorohoi pentru vânzarea casei părinteşti. Sunt singur. De la gară merg la Cornelica. Masă mare. Invitaţi: Mircea Moţoc, Paşoii şi Ioana cu familia. Coincidenţa face ca astăzi să se împlinească 30 de ani de când „am luat-o" pe Cornelia. Dejunul – trist. Mircea – mai taciturn ca niciodată, zâmbeşte detaşat la glumele stupide ale Paşoiului. Ciudat cât de anostă e Ioana, care n-a moştenit nimic din spiritul strălucitor, caustic al lui nenea Nele. Amfitrioana patronează cu înţelepciune masa. La ora şase sunt acasă.

Poftă de scris. Telefonează Gigi. Frig în casă. Citesc „cu intermitenţe" „Cartea vieţii mele" de Anna de Noailles. Femeia aceasta sclipitoare dar superficială putea să farmece un spirit superior ca Valéry!

Luni, 10 martie

Plec în expediţie. Plouă. Drum la Uniune. O domnişoară blondă mă instruieşte ce acte îmi trebuie pentru a fi pensionat de scriitori. Între altele, „vechimea în literatură”. Aceasta se stabileşte de către Biblioteca Academiei printr-un xerox tras de pe articolul cu care am debutat în presă. Pierd patru ore la bibliotecă, răsfoiesc diverse publicaţii. Descopăr, în sfârşit, într-o revistă („Industria alimentară”) din 1955 un text semnat de mine: „Cum se desfăşoară întrecerea pe secţii la fabrica de bere «13 Decembrie»”. Era pe vremea când bunul meu coleg şi prieten Iosef Schoss, directorul revistei, îmi da din când în când să scriu un fel de reportaje standard despre realizările (şi lipsurile) industriei alimentare din Capitală (cred că am comis, cu totul, vreo opt articole).

Petrec câteva ore în compania lui Sorescu („Uşor cu pianul pe scări”). Telefonează Dan. Plimbare, seara, prin parcul „Carol”, apoi pe dealul Mitropoliei. Aprind o lumânare în biserică. Răcoare. Slujbă de vecernie.

Miercuri, 12 martie

Vorbit cu Hinoveanu. Voi fi inclus în planul pe 1987. În general amabil. Îmi trebuie, zice o „recomandare” din partea Asociaţiei (Sorescu). La rândul lui, Sorescu mă pune să-mi fac eu însumi recomandarea. „Te deranjează? Lasă-l la secretara lui D.R.”, îmi spune.

Bat la maşină fragmente din cronici literare – pentru dosarul de pensionare. Parcurg două decenii de bucurii şi deziluzii şi speranţe. O, Doamne, cât am îmbătrânit! Va mai rămâne doar *o linie* din toată strădania mea de o viaţă?

O oră cu Zoe Boicescu. Vâlcenii scot o revistă literară trimestrială condusă de Horia Nestorescu. Primul număr îi este închinat chiar ei. Horia a vizitat-o acum o săptămână „pentru

documentare”. Îmi dă detalii. Mă bucur pentru izbânda râmnicenilor.

La liceu am o suplinitoare nouă. 25 de ani, trei ani vechime la catedră. Seuchea, necăjit, mă suspectează că aş fi făcut demersuri pentru a aduce fata în şcoală. Realitatea e că n-am habar de toată tărăşenia. Oricum, direcţiunea, în urma pensionării mele, trebuia să angajeze un suplinitor „durabil”.

Vineri, 14 martie

De alaltăieri ploaie. Jilăveală. Merg la Uniune. Discuţie cu Ţoiu. Ca să revin la Asociaţia Scriitorilor din Bucureşti îmi trebuie avizul lui Sorescu. În hol mă întâlnesc cu Traian Iancu. E galben. Mă ia de mână, mă împinge într-un birou. E prima oară când sunt în *tête-à-tête* cu el. Miroase a alcooluri fine. Mărturiseşte, cu vocea plângăreaţă, că e suspect de cancer. Înspăimântat. Într-adevăr, nu arată aşa de bine. Din tipul agresiv, brutal, inabordabil pe care-l cunoşteam, a devenit umil, cerşeşte o vorbă bună. Încerc să-i spun cuvinte de îmbărbătare. Îmi inspiră milă. După un sfert de oră mă părăseşte, căzut, cu capul între umeri.

Intru, după o scurtă antecameră, la preşedinte. Îi expun problema mormântului lui Filimon din cimitirul Belu. Notează câteva cuvinte într-o agendă, asigurări că Uniunea va rezolva expeditiv problema prin tribunal. Ne strângem mâna. Trei minute.

După-amiază, vizita lui Duci şi Milică. Veselie. Milică, în formă. Bancuri cu Stăpânul (aflate, proaspăt, în culisele Puterii). Mişcări în Ministerul Sănătăţii.

Luni, 17 martie

Vizită la colonelul Pop, pe strada Dr. Marcovici (în gura Cişmigiului). Primire afectuoasă. Om „de lume”. Îmi face relaţia cu directorul „Revistei de pedagogie”, Anton Vasilescu, pentru un eventual transfer al lui Dănuţ

în Capitală. Încearcă să mă pună în legătură şi cu directorul Bibliotecii C.C.A. – acesta, însă „e în străinătate”.

Mă sună Ion Ruse. Pus pe taclale (două ore!). Mărturisiri intime despre viaţa lui sordidă, despre singurătate, despre cârciumile mahalalelor bucureştene, despre Hagiu şi Nichita.

După-amiaza vine Dan. Pălăvrăgeală până la 12 noaptea. Spre seară, dureri de cap sâcâitoare. Chopin.

Marţi, 18 martie

Sărbătorim acasă, în intimitate, 30 de ani de căsnicie. Deschidem o sticlă de şampanie. Oncle – din ce în ce mai ponosit, săracul.

Vorbit cu Doina. Aricescu, şeful secţiei, nu e de acord cu titlul „Zâna rachetelor de tenis”, îi trebuie altceva, mai relevant, mai „mobilizator”. Propun „Vacanţe fericite”. „Să fie!” zice Doina izbucnind în râs. Drum până la „Carte”. Cornel îmi spune că volumul „e trecut pe o listă” pentru anul 1987. Sorin confirmă. Rămâne de văzut ce e aceea o *listă*.

„Teme” de Manolescu. Pagini de proză excelente.

Miercuri, 19 martie

Casa Scânteii. Îl abordez pe Vasilescu. Birou de şef, covoare, canapele, telefoane. Amabilitate. Mă ţine o oră. Promite că la toamnă îl angajează pe Dănuţ (redactor). Trebuie, între timp, să scrie două-trei „eseuri” pedagogice de probă. Descoperim că am fost colegi „de serie” la facultate, că am mâncat la aceleaşi cantine studenţeşti mizere („Brutus”, „Operetă”). De l-aş vedea pe Dan scăpat din fundătura băbeneană!

La „Univers”, cu Bărbulescu. Îmi oferă un catalog al Editurii cu titlurile publicate în ultimii 25 de ani. Se poate observa cu uşurinţă curba descreşterii producţiei

editoriale (de la an la an) dar şi eliminarea sistematică, treptată a literaturii sovietice (şi ruse). Mă opresc la „Eminescu”. Îi dau lui Anghelescu pe „Nicolae Filimon”. Discuţia se desfăşoară astfel: eu în picioare, el răsturnat comod într-un fotoliu (e cu 15 ani mai tânăr decât mine). Nu-şi aminteşte de articolul pe care el însuşi l-a scris şi publicat în „Tomis” despre „Flamand”. De necrezut! Ce oameni! Refuză să-mi tipărească ediţia a doua a „Memoriei Râmnicului”.

Vorbit cu Trandafir. Doream să ştiu dacă mai sunt în plan la „Cartea Românească”. Se uită prin hârţoage, le răsfoieşte, consultă un subaltern, nu, nu sunt, am fost tăiat în ultimul moment de Editură.

Noaptea. Dan a plecat la Râmnic. Nervozitate. Sedative. Muzică până la ora două (Bach).

Sâmbătă, 22 martie

Am vrut să ies, ezit, mă răzgândesc. Nu sunt „în ape”. Timpul începe să se încălzească, primăvară.

Casa de pensii mă anunţă că marţi voi compărea în faţa „comisiei de expertiză” (Ilie Zoe). Din nou emoţii.

Seara, o oră la Antim printre ruine. Obsesii de apocalipsă. În zonă – sute de barăci în care locuiesc în promiscuitate constructorii. Mănâncă, dorm în stradă. Arome pestilenţiale. Câinii...

„Tânărul Rebreanu” de Gheran. Documentare amplă, scriitura, însă, lamentabilă.

Luni, 24 martie

La cimitirul Belu, ca să completez „dosarul Filimon”. Se nimereşte că la mormântul scriitorului e slujbă. Doi preoţi, 8-9 persoane (de „vârsta a treia”), două coşciuge deshumate. Rămân

o clipă, privirile se îndreaptă către mine curioase, mă derobez. Iau câteva însemnări în fugă de la „responsabil”, foarte îndatoritor, de altfel.

Îl vizitez pe Bălăiţă la „Cartea Românească”. Maestrul – surâzător, amabil, neprotocolar. Citea „Scânteia”. Un tip alături de care ar trebui, normal, să te simţi bine. Îi spun în grabă păsul. Fireşte, dă vina pe Centrala Editorială, ea ar fi operat modificările în plan. Fiind nedreptăţit, mă va avea în vedere – *sigur* – în planul pe anul 1988. Discuţie în picioare. Ne strângem mâna. Insul – fermecător.

Corespondenţa Proust – Anna de Noailles. Plictisitoare. Proust surprinzător de antipatic.

Marţi, 25 martie

La ora opt – prezent în strada Bucur (cu Cornelia). Policlinica – mizeră. În mica sală de aşteptare, vreo 20 de oameni, în picioare. Înghesuială. Peste un sfert de oră soseşte şi „comisia” (doctoriţa Ilie Zoe şi un bătrânel urât, dezagreabil). Suntem chemaţi înăuntru într-o ordine aleatorie. Nervozitate mare. Cornelia încearcă să mă încurajeze. Îmi vine rândul după ora zece. Sunt invitat să stau pe scaun. Tutun, cafele. Momente de linişte strategică, apoi rafală de întrebări rapide: la liceu predau? ce specialitate? se mai face filosofia în şcoală? Da? Cei doi se uită unul la altul cu o privire ironic-idioată. Din nou tăcere. Zoe îmi răsfoieşte dosarul arborând o scârbă profesională. „La urma urmei, zice bătrânelul, ce te supără?” Sunt, timp de un sfert de oră, hăituit ca un netrebnic prins cu ocaua mică. Ascultă, îmi spune Zoe în concluzie, *îţi dau pensionarea* (şase luni), dar n-ai suficiente probe la dosar ca să o justifice. Se uită la mine cu un imens dispreţ. Ies repede. Cornelia mă îmbrăţişează. Mă simt umil, nevolnic, insignifiant.

Iau prânzul în Albă, apoi pornesc spre Râmnic. Două maşini: o Dacie până la Piteşti

(în centru), o a doua până acasă. Dan se întorsese de la şcoală. Drum la Episcopie. Capela. Bem bere la motel. Dănuţ îmi relatează întâmplări din şcoală. Se lasă întunericul. Oraşul în lumina asfinţitului.

Miercuri, 26 martie

Ameninţat cu demolarea. Încerc soluţii disperate, *vreau să rămân în Râmnic*. Ideea de a fi izgonit din urbea mea natală mă paralizează. La I.J.G.C.L. – situaţie tulbure. Proiectul de sistematizare e gata. Numai că trebuie să mai treacă prin şase ministere (!), după care va fi înaintat „conducerii superioare". Un „impiegat" cu cotiere mă asigură că anul acesta strada Gării rămâne neatinsă. Dar la anul? Aflu că imobilul părinţilor e construit pe la sfârşitul lui 1905!

Îl vizitez pe Gore Ştefănescu (în Ţigănie). Bolnav şi deprimat. Suferă de o maladie pulmonară cronică. Tăifăsuim o oră. Băiatul lui a emigrat cu ani în urmă în Canada, e fericit, îi scrie. Poveste dezagreabilă cu Guşetoiu, care ar fi înscenat o convorbire înregistrată de Securitate. Nu mă aşteptam la aşa ceva din partea bătrânului mogul.

Vorbit cu Gică. E de acord să facem diviziunea succesiunii părinteşti. Părea îngrozitor de obosit, abia sosise din uzină (la zece noaptea!).

Joi, 27 martie

Dan pleacă dimineaţa la Băbeni. Îmi beau cafeaua singur. Soare, zi bună de plimbare. Drum la liceul „Roaită" (*nomine odiosa!*). Roman mă ajută să dactilografiez hârtiile pentru succesiune. Trec pe la „Orizont". Bulacu îşi repara maşina în curte. Discuţia cu el – greoaie. Abulic, scârbit, extraterestru. Duc actele la tribunal. Primesc ca termen de „înfăţişare" 15 aprilie. Îl întâlnesc pe stradă pe Costea Marinoiu, mă roagă să-i dau recomandare pentru intrarea în Uniune. Promit.

Rămâne să treacă după-masă pe la mine. La ora stabilită, mă bărbieresc, mă îmbrac. Pun de cafea. Aştept un sfert de oră, o oră, Costea nu mai vine. Iritare. Comportament balcanic. Ce se poate face?

Seara în oraş. Ruinele din centru. Oraşul în schimbare. Nori de praf. Intru la „Alutus", cer lista de mâncare. Chelnerul se uită cu ochi tembeli la mine. „Ce listă?" zice cu ingenuitate. Mă lămuresc până la urmă că restaurantul nu serveşte decât şniţel de parizer (noutate culinară). Plătesc o bere, ies. E întuneric. Bat clopotele la Episcopie.

Vineri, 28 martie

La 9 dimineaţa sunt la „Casa Albă". Îl iau pe Stoica, mergem la Coleaşă. Două ore antecameră. Intrăm. Coleaşă, prăvălit în scaunul lui de *boss*. A avut, pesemne, o discuţie „rea". E galben. I se bate ochiul stâng în mod primejdios. Mă ascultă cu gândurile aiurea, notează. Problema, spune, e complicată, singura soluţie legală pentru a căpăta apartament e să mă mut cu domiciliul în Râmnic. Uite, zice, eu însumi am buletin de Râmnic, şi îmi întinde buletinul peste masă. Fireşte, nu-l ridic. Tăcere tactică, ne cercetăm câteva clipe, apoi atac problema „Memoriei Râmnicului". Peste doi ani îi spun, sunt şase veacuri de la atestarea documentară a urbei. Ar fi o datorie de onoare a municipalităţii (şi judeţului) să aniverseze jubileul prin tipărirea singurei sinteze despre Râmnic existente până astăzi. Din nou tăcere. Coleaşă face desene pe hârtie cu stiloul. Stoica, retras într-un fotoliu, mărunt, discret, aşteaptă sceptic sfârşitul întrevederii. Ştii ce tovarăşe, îmi spune şeful, astăzi nu se mai poartă aniversările. Trăim privind spre viitor. Istoria le aparţine istoricilor, e treaba lor. Noi trebuie să construim, aceasta e menirea noastră. Mai face câteva hieroglife pe hârtie. Se ridică. Îmi întinde mâna. Întrevederea a durat un sfert de oră.

În drum spre casă trec pe la „Centrul de îndrumare”. Discuţie agreabilă cu Lazăr şi Deaconu. Le spun păţania cu Coleaşă. Priviri cu înţeles, surâsuri. Nu se comentează. Lazăr mă anunţă că apare „Vâlcea literară”.

Duminică, 30 martie

Zi însorită. Primăvară. Cald. Cu Dan la Căciulata. Îl caut pe Berbece. Prestează „muncă patriotică”, în aer liber cu femeile. Smulg iarba, mătură aleea dintre vile. Promite să-mi repartizeze o cameră la „Cărăbuş” dar, mă avertizează, după 15 iunie va fi silit să aducă turişti şi în celelalte camere din vilă. Problema e să termin de lucrat până la 15. Mă invită la o ţuică, refuz. Pornim de aici la Cozia. Pictura din pronaos în restaurare. Schele. Reflectoare. Bărbaţi bărboşi, murdari, amestecă vopsele. Ne închinăm în strană. Linişte. Câţiva turişti dau repede ocolul zidurilor. Se înnorează. Ne întoarcem cu un autobuz ce-mi aminteşte vehiculele insalubre din New Delhi.

Plimbare, seara, în Parc. Mâhnit sejur la Râmnic. Peste un an sau doi va trebui să părăsesc oraşul. Voi reveni, probabil, când şi când, voi trage la „Alutus”, ca orice călător. Privirea „din afară” a urbei îmi va da senzaţia că sunt vilegiaturist, străin de locurile intrate în sistemul meu de existenţă. Visez, cu ochi deschişi, la tinereţea risipită în spaţiul acesta, dintre Olt şi faldurile înverzite ale Capelei. Rămân o oră, până la căderea întunericului.

Luni, 31 martie

Râmnicu-Vâlcea-Bucureşti – trei ore cu un medic care conduce nebuneşte. Cornelia încă bolnavă după o gripă prelungită. Pierdut complet simţul mirosului. Descurajată. Corespondenţă, telefoane (Mitru, Ada Orleanu, care-mi povesteşte necazurile ei cu editurile). Sun la Sorescu (pentru mutaţia la Asociaţie). Ridică receptorul, aşteaptă

câteva secunde până îmi aude vocea, abia atunci răspunde. Jenant.

Comisia de pensionare se întruneşte pe 11 aprilie. În consecinţă, modificat programul pentru Căciulata. A apărut revista „Vâlcea literară” (opt pagini – mediocră).

Miercuri, 2 aprilie

Drum cu Cornelia la doctorul Şerban (la „Griviţa”), apoi la Politehnică. Are examene restante cu studenţii. După, la „Cartea Românească”. Directorul lipseşte, „e la lucrările Plenarei”. Prin Editură bate vântul. Se spoieşte. Redactorii „au liber” toată săptămâna. Costică Ionescu, de la „Scrisul”, mă roagă să-l duc la gară cu Trabantul, pierde trenul. Dan-Ion Vlad, îmi spune, s-a reîntors la lucru. Din când în când sustrage din buzunarul hainei o sticlă plată (gen whisky) şi soarbe câte o gură „pe furate”.

Ieri, la televiziune, „Milionarul sărac” de Tudor. Textul, lamentabil. Papaiani se zbate să producă hazul. Pierdere de vreme.

Joi, 3 aprilie

Drum la miliţie pentru controlul periodic al maşinii de dactilografiat. Trei ore coadă. Bat încă o dată textul cu „marasmul economiei occidentale” pe care am ajuns să-l ştiu pe dinafară. O cuconiţă junǎ, cu ţigareta în gură, mă admonestează că am depăşit cu o lună termenul de prezentare la „organe”.

Telefonat Americanului. Poimâine vine să-mi repare Trabantul (în mare suferinţă). Vorbit cu Mitru. Anxios la culme.

Cartea Mioarei Minulescu despre „Minu”, recenzată laudativ de Cioculescu în „România literară” – execrabilă. Un galimatias vâscos, zaharisit. Redactor: Arié Matache.

Sâmbătă, 5 aprilie

Zi importantă. Ridic decizia de pensionare de la Oficiul de pensii. Primesc 2100 de lei pe lună. Puţin. Acesta e preţul libertăţii.

La Uniunea Scriitorilor. Sorescu nu a adus încă hârtiile semnate pentru transferul la Asociaţia bucureşteană. Tergiversează. Ţărănisme. Predau D.R.-ului al doilea set de documente în legătură cu monumentul Filimon. Trei ore în *service* (Colentina) cu Americanul. Frig, atmosferă sufocantă, gaze. Chin. Ajung acasă la patru după-masă frânt de oboseală.

Seara, musafiri la cină: familia David. Ne amintim de anii nebuni ai tinereţii, de pivniţele Boţocan. Nicu în formă. Petrecem bine. Injuriem regimul.

Luni, 7 aprilie

Din nou la Uniune. Lume multă. Foială în holuri: Dinescu, Al. Raicu, Ion Nicolescu. Aştept trei ore ca să pot intra la preşedinte, ocupat cu un colonel, Achim, şeful „securităţii" scriitorilor. D.R.-ul, afabil (a ieşit, probabil, bine din „discuţie") mă anunţă că transferul meu e rezolvat. Sorescu, însă, distrat, s-a iscălit de două ori pe referatul redactat de mine, uitând, în schimb, să-şi pună autograful pe petiţia de transfer, fără de care actul nu e valabil. Nervos la culme. Sunt două luni de când mă străduiesc zadarnic să obţin un lucru simplu, ce mi se cuvine (am fost adus mai mult cu sila la Craiova).

Drum la spitalul Sf. Ecaterina. Scurt *tête-à-tête* cu Carantino. Bancuri. Îmi dă „trimiterea" către serviciile sanitare ale sectorului în care locuiesc, pentru a fi „luat în evidenţă". La „Bucur". Intru într-un cabinet pe uşa căruia scrie „Dr. Nahorniak". Doctorul consultă un bătrânel cu barbă. E medicul care a făcut tandem cu Zoe în comisia de pensionare. „Bonul", ţipă la mine cu vocea răguşită. N-am bon. Dau repede să ies,

vederea lui mă oripilează, îmi aminteşte de clipele de groază petrecute în „comisie”. Medicul mă cheamă cu vocea îmblânzită, e dispus să mă consulte fără bon, îmi face acest hatâr, eu sunt deja la uşă, spun „bună ziua”, dispar. Rămân o clipă în curtea policlinicii, respir adânc. Am sentimentul că ies dintr-un coşmar.

Reiau pasagii din „Cel mai iubit dintre pământeni”. Romanul, ratat (ca gen), are „fragmente” admirabile.

Marţi, 8 aprilie

Duc la liceu dosarul de pensionare. Doamna Murgeanu promite să-mi facă la toamnă o normă întreagă, în eventualitatea că Zoe nu-mi va mai prelungi pensionarea. Drăguţă. Mă întreabă „ce lucrez”, ridic din umeri.

La „Cartea Românească”. Intrare repede la Bălăiţă. Discuţie în picioare, dar amabil, ca de fiecare dată. Emite aceleaşi poncife „autocritice” („mă descalific în faţa autorilor”), promite că la anul *sigur* îmi va apărea volumul. În hol mă întâlnesc cu Tudor, aferat, „ce faci bătrâne?”, e grăbit, îmbujorat la faţă, pregăteşte o premieră.

Mă tund la Athenée Palace la „domnu’ Sandu”. Domnu’ Sandu arată ca un valet de casă mare. Înalt, rasat, de o distincţie ireproşabilă, autodidact, citeşte ziarul, ştie franţuzeşte, e la curent cu „viaţa internaţională”. Bârfim uşor regimul, ne cunoaştem de peste zece ani. Îl are, între alţii, client pe Pintilie, în episoadele când nu e plecat peste hotare.

Miercuri, 9 aprilie

Sun la Sorescu (la 9 dimineaţa) după mai multe zile de căutări zadarnice. Răspunde. Încearcă să o scalde că D.R.-ul nu agreează transferul meu, că n-ar dori „descompletarea” asociaţiilor din provincie etcetera. Dar am iscălitura D.R.-ului pe cerere! Îmi pierd răbdarea.

Îi spun că sunt decis să merg la el pentru semnarea cererii. Ezită, se bâlbâie strategic, consimte apoi să vin la el pentru iscălitură. Penibili oamenii de geniu cu funcţii administrative. Se comportă ca ultimul funcţionar din spatele ghişeelor. Fug cu maşina în Grigore Alexandrescu. Apăs butonul soneriei. Doi dulăi cât ursul sar la poartă. Maestrul îmi face semn de la fereastră să aştept. Aştept vreo cinci minute. Îl rog să-şi pună semnătura printre zăbrelele din fier forjat ale grilajului, dar nu, insistă galant să intru în casă. Papuci la uşă. Câinii mârâie. Mă aşez pe o canapea în genul lăzilor de zestre. Covoare, tablouri de maeştri români contemporani. Printr-o deschizătură a uşii se zăreşte camera de lucru a poetului. Deschid discuţia despre transfer. Reia povestea cu D.R.-ul, nu ştiu de ce se cramponează de idee, mă irit, până la urmă scoate pixul şi-şi pune semnătura pe hârtie. Ieşim în curte, dulăii înnebuniţi de furie, ies, strada goală, intru în maşină. Simt că-mi plesneşte capul de durere.

Casa Scânteii. Îi duc lui Vasilescu o poză pentru „Revista de pedagogie”. Apoi, la Asociaţie, unde depun dosarul de transfer cu semnătura lui Sorescu. Mic incident cu un miliţian de circulaţie la Romană.

Seara ne vizitează Mircea şi Monica. Frumoşi şi tineri. Discuţie literară cu Monica. Dezabuzată de viaţa monotonă a provinciei. Convorbim până la zece noaptea.

Luni, 10 aprilie

Discuţie cu Chiriţă la Uniune în legătură cu pensionarea. Plafonul maxim al pensiei scriitorilor e 4000 de lei. Nu e sigur că voi atinge acest plafon dar el, oricum, mă va susţine. Dau mâna, printre alţii, cu Balaci, Arbore, Romul Munteanu, Zincă. Vorbit cu Romul să mă primească azi după-masă la ora 4 în Gramont. Pare amabil. De aici la „Univers” cu Dan. Depune o ofertă la secretariat

pentru traducerea unui roman de un autor indo-englez. Bem o cafea în centru. Dan – vesel, mică vacanţă bucureşteană între două trenuri.

Plimbare, seara, cu Cornelia printre ruinele din zona Văcăreşti-Dudeşti. Mormane de moloz şi cărămidă spartă. Pustietate. Ne străduim zadarnic să reconstituim repere ale tinereţii: Căuzaşi, Mitropolit Ghenadie Petrescu, Mircea Vodă. Căsuţa dărăpănată a lui Pann rezistă încă vremii (şi vremurilor). Cea în care am locuit în Labirint e năpădită de verdeaţă. Vedem biserica unde s-a botezat Dănuţ. Invazie de flori prin curţile mărunte ale vilelor. Ne întoarcem pe întuneric, melancolie. Ropot scurt de ploaie.

Vineri, 11 aprilie

Trec pe la „Cartea Românească”. Ioana Lungescu îmi spune (după ce se consultă cu Cornel) că nu mai figurez în planul Editurii. Am fost găsit în planul altor edituri şi *boss*-ul (Bălăiţă) m-a radiat dintr-un condei, fără măcar să mă întrebe. Doi ani am fost purtat cu vorba. Dau fuga la Centrala Editorială. În birou – Liviu Călin, Tiberiu Avramescu. Amabili, îndatoritori. Iau loc pe scaun. Le spun povestea. Liviu Călin, care „răspunde” de „Scrisul românesc”, mă sfătuieşte să „mă mut” la „Scrisul”, care n-are (încă) dificultăţi cu planul. Seara, sunat la Mărculescu. E uluit (sau pare). Convin cu el să vin să-mi iau volumul.

După-amiază, vizita lui Duci şi Milică. Licitaţie. Milică ne relatează cancanuri din înalta lume medicală. Bagaje, mâine plec la Râmnic.

Duminică, 13 aprilie

Plec dis-de-dimineaţă cu Dănuţ la Râmnic. Timp splendid. Gică îmi spune telefonic că soseşte mâine.

Preumblare, după-masa, prin Zăvoi. Ne întâlnim cu Anca Teodorescu (şi soţul) pe malul

lacului, sub bolta sălciilor plângătoare. Vorbim un sfert de oră. Promite încă o dată să-i dea lui Dan o normă în toamnă, la Casa Pionierilor.

Ieri, ridicat volumul de la „Cartea Românească”. Sorin îi spune şefului (fiind şi eu de faţă) că M. e unul dintre autorii cu care a colaborat „cel mai frumos”. Şi că regretă că am fost tăiat din plan. Nici o reacţie pe faţa *boss*-ului. Clipe jenante. Relaţia mea cu „Cartea Românească” e încheiată.

Citesc Cayrol („Le Vent de la mémoire”). Fără emoţii.

Luni, 14 aprilie

Prin centru. Râmnicul romantic. Bate vântul. Merg la Episcopie, pe urmă la Arhive. Vorbit cu Tamaş, Horia Nestorescu, Bălintescu.

După-amiază vine Gică. Ne îmbrăţişăm. Figură ostenită, a albit de tot. Începe să semene teribil cu tata în anii săi de bătrâneţe. Drum până la Gore Ştefănescu, în Ţigănie. Primire călduroasă, cafele. Bat la maşină „tranzacţia” (ticluită de Gore) pentru partajul moştenirii. Taifas. Gore, cu suvenirurile lui terifiante din închisoare.

Telefonat lui Hinoveanu. Sictirit. L-am întrebat dacă exist în *planul ferm*. „Nimic nu e ferm” răspunde sibilinic. E vorba doar de o schiţă (deocamdată). Ce încurcătură! Am fost eliminat de „Cartea” din cauza „Scrisului”. Necazurile – ca o reacţie malignă în lanţ.

„Les Pincengrain” de Jouhandeau: lectură agreabilă, utilă. Teribil îmi lipseşte muzica. Ies noaptea în grădină. Insomnie.

Marţi, 15 aprilie

La Tribunal cu Gică. Sala plină. Mirosuri grele. O magistrată tânără, vioaie, îmbrăcată în negru, ia loc în jilţul său împărătesc. Gore ne împinge în faţă. Judecătoarea citeşte repede „tranzacţia”, totul e în regulă, în zece zile

hotărârea de partaj e gata. Ieşim din sală, nedumeriţi că am scăpat atât de repede. Gică îşi priveşte ceasul, la 9 are tren spre Hunedoara, îl duc la gară, pentru un sfert de oră de „judecată” a fost silit să absenteze două zile din uzină.

Plimbare la Episcopie. Timp de vară. După-amiaza vine Dan. Ne hotărâm pe loc să ne întoarcem acasă (mâine n-are ore). Luăm o maşină de la Olt. La şase seara am ajuns în Albă.

Telefonat lui Mitru. Corespondenţă. Noaptea, în fotoliu, muzică (Chopin).

Joi, 17 aprilie

Trec zile serbede, ostile, fără rost. Gânduri de plecare la Căciulata. Dacă nu voi putea să scriu, voi face barem cură de ape minerale. În Capitală epidemie de „gripă ungurească”. Mare agitaţie în problema libiană. În lipsă de alte bucurii „majore”, calificarea Stelei în finala Cupei Campionilor Europeni ocupă capul de afiş al zilei.

Telefonat lui Hinoveanu, abia de luni e de găsit la Editură. „Vii pe la noi, Costică?” mă întreabă mai în glumă, mai în serios. Seara – lectură: „Zahei orbul” de Voiculescu. Textul – sub standardele estetice ale nuvelelor.

Sâmbătă, 19 aprilie

Ies cu Ancuţa în oraş. Colind prin librării, prin anticariate. Îi cumpăr discuri de la „Muzica”: Lalo, Chopin Ravel. Vedem, pe Academiei, expoziţia lui Piliuţă – bogată, reprezentativă.

Telefonat la Căciulata. Berbece mă aşteaptă marţi *cu camera încălzită*. Sunt hotărât să plec. Pierd vremea de pomană în Capitală.

Îl sun pe Mitru, tăifăsuim o oră. Anxietate. A renunţat (orgolii, neînţelegeri?) să semneze cartea lucrată săptămâni în şir cu Olinescu.

Reiau cu bucurie pagini din Lovinescu („Maiorescu şi contemporanii săi”). Păcat că nu avem un Lovinescu, astăzi.

Luni, 21 aprilie

Deşteptarea la 4 dimineaţa. La 6 sunt în acceleratul de Craiova. Îl „prind” pe Hinoveanu în redacţie. Predau volumul „adevărat” în schimbul foilor aduse anul trecut pentru „prezenţă”. Titlul romanului: „Paşi printre stele”. Primire agreabilă. Sunt prezentat Marcelei Radu, urâţică, slabă, 40 de ani, figură total inexpresivă. E încântată, zice, să-mi fie „colaboratoare”. Ilarie, mai îndatoritor ca niciodată, mi se adresează cu „maestre”.

Când termin treaba, trec pe la Universitate. Caut facultatea de filologie. Am şansa să-l găsesc pe Eugen Negrici. Ne îmbrăţişăm. Îşi cheamă secretara, comandă nes-uri. Pare emoţionat de revedere. Îmi recomandă câţiva colegi de la catedră. Între ei, Patrel Berceanu, volubil, verbios. Era să fie concediat din Universitate pentru o glumă inocentă despre participarea la „mondiale” a echipei României. De atunci, revista Universităţii a devenit „cuminte şi docilă” (apud Patrel). Mă retrag cu Eugen Negrici într-un birou, rămânem singuri. Bârfim „autoritatea”. Hinoveanu, îmi spune, e pe cale de a fi licenţiat din cauza tipăririi unui volum ce s-ar fi dovedit a fi un plagiat în toată regula. Anchetă. Situaţia lui era şi aşa destul de tulbure în urma clacării lamentabile a lui Vlad. Promite să mă sprijine în comisia de pensii a Uniunii Scriitorilor.

Luat cu vorba, pierd rapidul de la ora 12 şi jumătate. Sunt sfătuit să ies pe calea Bucureştilor. Opreşte o maşină: bărbat-soţie, tineri, condiţie socială mediocră. După un sfert de oră femeia nu şi nu că vrea să vadă Scorniceştii. Urmează o rezistenţă blândă, femeia bate din picior, bărbatul se codeşte, în sfârşit cedează şi mă trezesc în urbea rustică în care s-a născut Stăpânul. Traversăm „oraşul”. Vile kitsch, pridvoare, lemn sculptat, grădini cu flori, un magazin „universal” în centru. Ieşim din târg, urcăm la cimitirul cocoţat pe un

dâmb, parcăm. Femeii îi e foame, se retrag sub un copac, aştern o pătură, sunt scoase din sacoşă copane de găină, brânză, ouă. Prânz în toată regula. Între timp, mă vântur printre cruci. O mare parte din spaţiul destinat mormintelor e ocupat de membrii familiei Ceauşescu. De altfel, cimitirul e divizat în două părţi distincte: Ceauşeştii şi ceilalţi. În partea nobilă a ţintirimului, exces de marmură, fotografii, verdeaţă. Coborâm apoi la „casa bătrânească". Surpriză: în locul unei colibe ţărăneşti, ni se înfăţişează un *chalet* (beton şi lemn) trufaş şi elegant, ce aminteşte funcţia şi opulenţa omului din Primăverii. De partea cealaltă a drumului, o fântână ţărănească (bine lustruită) cu chipurile sculptate în lemn ale părinţilor şi inscripţia: „fântâna lui Andruţă". Simbol al fondării unui mit şi al unei dinastii.

Urcăm în Dacia. Pornim. Femeia adoarme, sforăie uşor. E soare. Drumul limpede. La ora şase seara sunt în Albă.

Marţi, 22 aprilie

Plecat la Râmnic cu Trabantul, trei ore. Dan mă aştepta. Luăm masa împreună, apoi fugim la Căciulata. Mă instalez la vila „Cărăbuş", unde am mai locuit cu ani în urmă. Foc în sobă. Femeia mi-a adus un frigider şi un fotoliu. Condiţii optime de lucru.

Timp splendid. Merg cu Dan la Cozia. Pictura naosului a fost restaurată. Activitate în pronaos şi la tâmplă. Aprindem lumânări. La Olt, sub zidurile groase, de cetate. Apus de soare. Alunecarea băltită a apelor murdare. Din nou în mânăstire. Seara, zugravii cocoţaţi pe schele lucrează la lumina reflectoarelor. Imagine mirifică. Tăcere, tihnă.

Miercuri, 23 aprilie

Dan are azi zi liberă. Mergem la izvorul nr. 1 (puţină lume), apoi cu autobuzul la Călimăneşti. Biblioteca, librăria (discuţie cu librarul, Nicolae Ceauşescu). Intrăm în Ostrov. Micuţa insulă a fost

redusă simţitor ca suprafaţă în urma construcţiei barajului. E o caricatură ridicolă a parcului care făcea pe vremuri orgoliul staţiunii. Schitul – închis. Chiliile – distruse. Căsuţa în chip de culă din curtea chinoviei a fost restaurată.

Plimbare, seara, pe poteca de sub pădure care duce de la vila Cantacuzino la Căciulata. Vreme minunată. Dan încântat de frumuseţea peisajului.

„Maiorescu şi posteritatea sa critică" de Lovinescu. Reconfortant. Dan pleacă mâine, rămân singur.

Joi, 24 aprilie

Nu izbutesc să mă acomodez cu *locul*. Camera, prea mică. Întunecoasă. Iarna, când soarele e o raritate, lumina aproape nu contează. Astăzi, însă, staţiunea e scăldată în soare, îi duc lipsa: în casă abia pătrunde o rază ca pâlpâirea palidă a unui opaiţ.

Îl abordez pe Mămularu, în cabinetul lui din Căciulata. Primire boierească. Mă răsfaţă. O consultaţie în toată regula. Îmi recomandă ape minerale *în şapte prize*! Calvar, voi fi pe drumuri toată ziua. După, trec Oltul, plimbare la Păuşa. Sat sărac. Colibe din paiantă sau lemn. Femeile gătind în curte. Rufe pe sârmă. Murdărie. Copii în pielea goală. Găsesc din întâmplare cimitirul. Am surpriza să descopăr mormintele (îngrijite) ale părinţilor lui Anatol Baconski. El – Eftimie, ea – Liubovi, morţi amândoi anul trecut, la 83 de ani. După prenume (dar şi nume) – în special al mamei, erau ruşi!

Duminică, 27 aprilie

S-a stricat vremea. Frig, ploaie. Dureri în toate articulaţiile. Mă îndop cu hapuri. Vorbit cu fata care face curăţenie să-mi aducă, dimineaţa, apa minerală.

Cu Dan (sosit aseară) la Cozia. Sărbătoare mare (Floriile). Biserica prea plină ca să

pătrundem înăuntru. Zeci de maşini pe stradă. Aşteptăm o oră, până după slujbă, intrăm, ne închinăm în strană. În curte, lume de toată mâna, majoritatea orăşeni la prima generaţie. Au Dacia, dar se şterg la nas cu mâna. Prototipul omului urbanizat în pripă. De aici, dăm fuga la Călimăneşti. Dănuţ – mâhnit, e obsedat de şcoala lui mizeră. Îmi povesteşte scene din experienţa recentă de profesor de engleză. Luăm cina împreună. Seara, îl conduc la autobuzul pentru Râmnic.

Marţi, 29 aprilie

Zdrobit, după o noapte extrem de lungă. Senzaţie de sufocare. Coşmare. Mă simt mai rău decât la începutul lui octombrie, pe când mă internam la Sf. Ecaterina. Aş vrea să plec acasă, nu mă hotărăsc din cauza curei. Trăiesc momente panicate.

La prânz mă vede Mămularu. Tensiunea: 18 cu 9 (cea mai mare pe care am avut-o până astăzi). Îmi prescrie hipotensive, biseptol. Iau de la bibliotecă „Intermezzo” de Marin Mincu. Abilitatea de semiotician a autorului nu e suficientă pentru a acoperi vizibilele trucuri ale narării. Textul considerat pe mici segmente – excelent.

Plouă. Urâtă vreme în Săptămâna Mare.

Vineri, 2 mai

Telefonat Corneliei. S-a anunţat la radio că norul radioactiv, provocat de explozia de la Cernobâl, a ajuns deasupra Bucureştilor şi a câtorva judeţe ale ţării. Alertă generală. Cornelia ar dori să o trimită pe Ancuţa la Râmnic dar fata se opune. În staţiune, afluenţă de maşini din toată ţara. Confuzie, teamă. O poftă nebună de a petrece sărbătorile de Paşti, departe de primejdia „poluării”. Din fericire, n-am aparat de radio, trăiesc în inocenţă. Fir-ar a naibii de situaţie!

Sâmbătă, 3 mai

Veşti, dimineaţa, de la femeia care face curăţenie. Norul radioactiv s-a întins deasupra Vâlcii. Apa e poluată. Se poate folosi doar apa minerală şi de izvor. Ies în oraş. Merg la bibliotecă, citesc presa. S-a instituit pe plan naţional „comandamentul" pentru apărarea împotriva poluării, condus de Marea Doamnă. Suntem pe mâini bune. „Norul" s-a deplasat deasupra Poloniei, Suediei, Austriei şi Cehoslovaciei. În Suedia e declarată stare de urgenţă.

Iau de la bibliotecă o antologie de memorialistică. Frumoase pagini din Saint-Simion şi Mann. Goncourt luându-l peste picior pe Mallarmé. Se întreabă cu maliţie cine îl va mai citi peste decenii... Ce eroare!

Tentativă de a vorbi la Bucureşti. Liniile telefonice blocate. De ce oare? Mă întorc acasă. Stare de „comă psihică". Îngrozitor de înstrăinat.

Duminică, 4 mai

O duc din ce în ce mai prost cu „ventilaţia" pulmonară şi reumatismul. Totuşi, mă hotărăsc să-mi termin cura de ape minerale. Voi sta apoi cu Dan o săptămână în Râmnic.

La Cozia. Ajung la mânăstire după terminarea slujbei. Biserica şi curtea – goale. Cald, soare. Se spune că cerul limpede favorizează iradierea. La întoarcere, iau apă în bidon pentru cafea. O spaimă rece se întinde pe tot cuprinsul staţiunii.

Telefonat Cornelia. Nu se simte bine, are necazuri cu ficatul. Starea iradierii, pe care o măsoară zilnic, la Politehnică, o conferenţiară – foarte ridicată.

Miercuri, 7 mai

Iradierea mediului – staţionară. Comunicatele de presă minuscule, avare în detalii. Trăim în groază şi neştiinţă, ca nişte biete animale hăituite. Iau apă, zilnic, de la fântâna din curtea vilei Cantacuzino.

A sosit Dan. Drum la Călimăneşti. Prin staţiune, apoi în Ostrov. S-a făcut răcoare. Cumpăr din librărie „Tolstoi” de Şklovski şi câteva albume ieftine de artă. Cinăm împărăteşte: cozonac, plăcinte, ouă roşii. Berbece ne pune la dispoziţie, noaptea, biroul lui, unde vedem finala Cupei Campionilor Europeni la fotbal (Steaua – Barcelona). Taifas până la 2 dimineaţa.

Sâmbătă, 10 mai

Beau ape minerale în şapte prize. Senzaţie de saturaţie. Sunt clipe când îmi vine să urlu ca un lup. Telefonat acasă (după două zile de încercări zadarnice) Cornelia se simte rău în continuare. Are o sinuzită rebelă, cefalee, şi-a pierdut mirosul. Total descurajată.

Ieri, scris o pagină din noul meu roman: „Cuibul de barză”. Am tot romanul în cap (o autobiografie deghizată). Nu cred că va fi tipărit vreodată. Relaţiile cu editurile tot mai tensionate. Ne îndreptăm spre o dictatură *culturală*.

Plouă. Dureri în toate articulaţiile. Momente grele.

Marţi, 13 mai

Continuă stresul radioactiv, deşi, se pare, gradul de poluare a început să scadă. Beau apă numai din izvorul vilei Cantacuzino (ceai, supe, trei cafele zilnic). Scris încă două pagini din roman. Sper să continui cartea în strada Albă, sejurul la Căciulata – un eşec. Vorbit cu Fuiorete, promite să-mi dea o cameră în vila „Florilor” („cu încălzire”) în perioada septembrie-decembrie.

Vineri, 16 mai

Mă mut la Râmnic. În drum, vorbit cu Albuleţu, îmi umple o sacoşă cu gogoşi şi cataifuri. E trist, se aude că vor să-i desfiinţeze laboratorul de patiserie.

Tur prin oraş. Cotrobăi prin tainiţele lui Costea Marinoiu, nu găsesc nimic. Importurile de carte au fost sistate. Abundă literatura de propagandă (pentru „învăţământ politic") şi operele Şefului în ediţii fastuoase. Din întâmplare, am prilejul să văd o înmormântare „ca pe vremuri", cu „cai mascaţi", drapele, fanfară militară. Puhoi de lume. O subunitate militară însoţeşte cortegiul funerar. Defunctul – colonel la şcoala de ofiţeri de geniu.

După-amiaza, plimbare cu Dănuţ prin centru. Oraşul trăieşte anotimpul înmiresmat al teilor. Zăvoiul, cufundat în liniştea înserării. Pe cer trec avioane cu reacţie, lăsând în urmă spumă albă de lumină.

„Tolstoi" de Şklovski. Efortul de a cosmetiza sau ocoli defectele (fireşti, la urma urmei) ale maestrului (tic sovietic). Parcă bătrânul ar avea nevoie de osanalele penibile ale hermeneuţilor!

Luni, 19 mai

Zilele, la Râmnic, lipsite de semnificaţie. Dan pleacă în fiecare dimineaţă la Băbeni. Sunt singur. Vizită protocolară doamnei Cristescu. Bătrâna – încântată că mă vede. Dulceţuri (zaharisite), nechezol. Se plânge că autorităţile vor să o izgonească din propria-i locuinţă, că o ameninţă cu demolarea. I-au oferit o garsonieră mizerabilă în Ostroveni. Dar ea, bătrâna, aproape nu mai vede, cum să se descurce în cartierul acela mărginaş, departe de cele două-trei prietene care mai sunt în viaţă? Îmi mai arată o dată caietul cu însemnări al maică-si din vremea primului război. Pretinde că „Editura Forţelor Armate" i-a oferit cu ani în urmă

zece mii de lei pe manuscris, a refuzat, caietul e tot ce i-a rămas mai drag pe lume. Fabulează.

Seara, cu Dan la cimitir. Pe urmă la Episcopie. Comand o bere la restaurantul motelului de pe Capela. Muzică „modernă”. Se lasă întunericul. La zece noaptea coborâm în stradă. Ploaie repede, de primăvară.

Miercuri, 21 mai

Incursiune (cu autobuzul) împreună cu Dănuţ la Govora. E ziua tantei Lenuţa. Pe podul lui Bulgaru – ploaie torenţială, ajungem uzi leoarcă în curtea lui nenea Valerică. Primire afectuoasă. Decor rustic. Găini şi alte orătănii, coteţele de porci. Gospodărie înstărită. Alături, garajul Daciei, ce contrastează frapant cu peisajul. Bem vin roşu, foarte dulce, provenind din podgoriile amfitrionului. Discuţie despre necazurile „producătorilor agricoli” (cote, impozite barbare). „Fonciirea” lui Preda e astăzi o frumoasă amintire. La plecare, nenea Valerică ne conduce până la staţie. Nori albi pe cer. Ţărănci cărând desagi murdari în spate. Aşteptăm o oră!

Obţin (prin intervenţia lui Lică) zece litri de benzină. Fericit! Am undă verde pentru Bucureşti. Mi-e dor de casă – sentiment confuz dar foarte persistent, tenace. Telegrame de felicitare (Mitru, Gică).

Noaptea – insomnie. Poeme (prăfuite) de Leopardi.

Vineri, 23 mai

Zi splendidă. Pornesc cu greu maşina din cauza bateriei. La ora patru după-masă sunt la Băbeni. Singurele repere: biserica (unde a slujit sărmanul Gică Oprițescu) şi librăria. Caut cărţi prin rafturile burduşite. Recoltă slabă. Îi iau pe Dan din şcoală. Ajungem în strada Albă odată cu căderea serii.

Cornelia – marcată de catastrofa Cernobâl. A luat măsuri de siguranţă: scoaterea obligatorie a pantofilor la uşă, spălarea tălpilor acestora cu o cârpă udă, alimentaţie restrictivă, aerisirea camerelor la anumite ore. Verifică radioactivitatea alimentelor în laboratorul de radiochimie al Politehnicii. E foarte ridicată. Nimic în presă despre primejdiile acestei neaşteptate Hiroshima. S-a decretat un fel de lege a tăcerii. „Protipendada" – adăpostită de urmările fatale ale sinistrului. Se spune că Stăpânul primeşte zilnic alimentele cu curse aeriene speciale sosite din blestematul Occident.

Telefonat lui Mitru şi familiei Boicescu. Cae, vioi – se pregătesc pentru plecarea în vacanţă. Retras în cameră la mine. Muzică barocă până la 1 noaptea.

Luni, 26 mai

Uşor, uşor reintru în viaţa cea de toate zilele. Căldură mare (pentru luna mai). Dau telefoane (Hilohi), corespondenţă.

Ies în oraş, bat librăriile din centru. Librăriile au încetat să mai trezească interesul. *Nu se mai traduce*. Vitrinele abundă de literatură „angajată". Ne întoarcem la epoca '50. Destinul meu de scriitor s-a înscris în intervalul (destul de scurt) al „anilor de liberalizare".

Imprim cu râvnă muzică de Brahms (concerte, deocamdată). Paralizat din cauza lipsei de benzină. Seara, scurtă vizită în Slobozia (cu Cornelia). Bazil lipseşte, e plecat la ţară. Mă simt îngrozitor de singur...

Vineri, 30 mai

Sosesc din Hunedoara rudele Corneliei. Le iau cu Trabi de la gară. Casa plină. Cornelia – fericită de câte ori se află între ai ei. Găteşte, face curăţenie, se agită.

Caut un televizor color. Nu se găsesc decât televizoare româneşti, de proastă calitate. Ce-i de făcut? Văd două expoziţii de pictură, plictiseală. Ajung sfârşit de oboseală al librăria „Sadoveanu”. Librăria plină, e o „lansare”, eşuez până la urmă la braseria hotelului „Ambasador”. Cafea. Afişe mari, la Scala, rulează un film „de dragoste” rusesc, trei-patru curioşi privesc placizi vitrina.

Seara, odihnă în fotoliu. „Une curieuse solitude” de Sollers. Lectură agreabilă, până la 2 noaptea. Plouă.

Duminică, 1 iunie

Vis limpede, înainte de trezire: bunicul în vizită la noi, pe Bulevard. Scund, slab, chelie, mustăţi întoarse, îmbrăcat în negru, ceas la vestă. Se aşază pe un scaun în mijlocul odăii. Fumează pipă, pufăie. Citeşte ziarul („Universul?). Apoi imaginea dispare, o aud pe mama plângând în camera de alături. Mă trezesc, e ora 6 dimineaţa, plouă.

Vizita lui Gigi Anca. E în mare dispoziţie. Îmi vorbeşte despre „a treia Indie” (foarte probabilă, pesemne). Bem un pahar de votcă poloneză. Rămâne până după zece noaptea.

Citesc „Istoriile florentine” de Machiavelli. Brahms.

Joi, 5 iunie

Zile şterse. Practic, nu întreprind nimic. Problema dezagreabilă a respiraţiei. Am sentimentul că mă sting încet, un naufragiat în larguri.

Fac cunoştinţă cu un domn Colorian, şef de serviciu la o întreprindere comercială „cu ridicata”. Armean, probabil. Foarte amabil, chiar obsecvios (îmi aminteşte un personaj din „Bietul Ioanide”). Mă plimbă un sfert de oră printr-o hală mare, plină cu piese electronice. Desfăt. Promite să-mi vândă un televizor color.

Seara îl vizitez pe doctorul Virgiliu Ştefănescu. Cafele. Cancanuri din Râmnicul de odinioară, pe care îl cunoaşte mai bine decât mine. Memorie excepţională, reţine nume de persoane, bârfe, intrigi amoroase de la începutul secolului! Ar fi putut să fie un bun istoric (de moravuri) al Râmnicului Vâlcea.

Luni, 9 iunie

Trei zile de bolit în casă. Stare generală proastă. Citesc cu pasiune „Macedonenii" de Capidan, îmi completez instrucţia despre strămoşi (din partea mamei). La prânz vine Mitrana. Necăjit, şi-a internat copila în spital. Luăm prânzul împreună. Cu toate diligenţele făcute, n-a izbutit transferul la Jiblea. A scris o cronică la „Filimon" pentru „Revista de istorie şi teorie literară".

Cu Hinoveanu: „propunerile" Editurii sunt la foruri. Speră ca acestea să-i aprobe planul. Lucrează deocamdată la volumele din planul pe 1986. Realitatea e că sunt sătul. Sătul de planuri, de telefoane, de promisiuni neonorate, de zâmbetul făţarnic al editorilor. *Simt apăsând deasupra mea povara cărţilor nescrise*.

Sâmbătă, 14 iunie

Drum cu Cornelia la Tâncăbeşti. Familia Mestecăneanu – foarte drăguţă. Timp minunat, răcoare. Luăm o gustare „în picioare". Cornelia culege cireşe (pentru dulceaţă) cocoţată pe o scară. Mestecăneanu şi-a cumpărat tractor, se închiabureşte. Mare admirator al scrierilor mele (îşi ia notiţe, Dumnezeule!).

Ancuţa în plină sesiune. Nervoasă. Nu se poate discuta cu ea. Aflu, spre seară, că a murit Caţicu, colegul meu de cancelarie. Cancer.

Citesc „Darul lui Humbold" de Bellow. Impresie mediocră, oricum, nimic de premiul Nobel.

Luni, 16 iunie

Încep campania de prelungire a pensionării. Din nou spitale, doctori. La 9 sunt la Sf. Ecaterina. Cu Carantino în micul său birou de şef de secţie. Primire admirabilă. Haz de necaz pe seama evenimentelor politice. Promite că săptămâna viitoare mi se va elibera „rezerva”.

De ieri, călduri caniculare. Ferestrele acoperite cu obloane. Zăpuşeală. Oraşul zace bolnav sub arşiţa dogorâtoare. Plimbare cu Dănuţ la lacul Tei. Palatul Ghica, proaspăt văruit, a devenit restaurantul de lux al mahalalei. E de mirare ce bine s-a păstrat capela Ghiculeştilor. Zidirea a fost restaurată, la fel pictura. O încântare. De aici, ne oprim la Plumbuita. Biserica (aprindem lumânări), muzeul (lipsit de importanţă). Găsesc cu greutate locul (sub zidurile mânăstirii) unde am „chefuit” pe vremuri cu Mitru şi Cae Boicescu. Scurtă incursiune cu Dan prin parcul amenajat în zona unde era pe vremuri o mlaştină fetidă şi o aşezare ţigănească. La întoarcere, ocol pe la biserica Fundenii Doamnei.

Vineri, 20 iunie

Zi albă. Căldură mare. Dureri articulare, respiraţia dificilă. Obsesia „comisiei de expertiză”. Înmormântarea doctorului Pârvu, tatăl lui Duci. Defunctul e primul medic care a folosit, prin anii ’40, în Râmnic, radioscopia la cabinetul său particular din bulevardul T. Vladimirescu.

Flanez de unul singur prin „centrul civic”. Ateliere, diverse magazine: covoare, mobilă, articole de îmbrăcăminte, electrice, cosmeticale, bijuterii, faianţerie. Belşugul de pe lume. O poştă, biserica, restaurantul. Prin piaţa Puişor trecea pe vremuri, zdrăngănind, tramvaiul 8, ce mă ducea la facultate. Construcţiile poartă pecetea megalomaniei oarbe a Şefului. Copil de oameni simpli, de la ţară, necultivat, mânat de furia de a desena oraşe.

Citesc reviste literare. Vara, revistele mai slabe, sub nivelul standard, redactorii plecaţi la mare.

Miercuri, 25 iunie

Telefonează o cuconiţă de la Centrul de expertiză că am fost programat să mă prezint la ei în ziua de 8 iulie (în loc de luna august, cum hotărâse comisia de pensionare). Rămân stupid. Dau fuga în Sf. Ecaterina. Discuţie cu Carantino. Promite să mă interneze la începutul săptămânii viitoare. Nu pare încântat de perspectivă (nici eu, firește). Cornelia s-a consultat cu doctoriţa Ionescu, care i-a spus că-mi trebuie şi avizul de cardiologie de la profesorul Pompiliu Popescu. Numai de n-ar fi în concediu. Din nou stresat.

Seara, cinăm cu toţii (fără Anca) la familia Bolintineanu (în urma unor invitaţii repetate). Un securist cu stele multe, vecin de bloc, de asemenea în vizită. Situaţie dezagreabilă. Discuţia „nu se încheagă”, nu-mi place personajul, e prima oară când stau la masă cu un reprezentant al „forţei publice”. Bolintineanu face glume cu oltenii – un fel de a acoperi cu vorbe totala lipsă de comunicare. Soţia colonelului râzând cu poftă, scuturându-şi sânii. Vedem un meci de fotbal (Germania-Franţa). Plictiseală mare. La ora 11 coborâm în stradă. Calea Victoriei, noaptea.

Sâmbătă, 28 iunie

Nimic, nimic... Concerte de Ceaikovski (pian, vioară). Plouă. Oamenii, sus, pe schele, construind în Rond.

La Bebe Ogrezeanu cu Cornelia. Plăcută seară. Bem Havana-Club. Bebe despre palatele şi catedralele Apusului.

Citesc o carte despre cucerirea Mexicului, scrisă de conchistadorul Díaz. Cinism, cruzime. Civilizaţii clădite pe temelii de osuare.

Marţi, 1 iulie

Mă internez la Sf. Ecaterina, în rezerva de la etajul întâi, unde am mai stat în două rânduri. Uşoară stare depresivă. Spitalele mă umilesc, mă degradează. Am luat cu mine „Moby Dick” (citită pentru întâia oară la 16 ani) dar îmi lipseşte cheful. Carantino – drăguţ ca întotdeauna, încearcă să mă îmbărbăteze. Mărturiseşte că şi-a schimbat o literă din nume (t din d) în *vremurile tulburi*, ca să evite orice „apropiere” de văru-său, care zăcea pe atunci în închisoare.

Seara, în parc. Răcoare. Cvartal de locuinţe tipizate. Parfum de flori. Schimb câteva cuvinte cu Florin Mugur, care îşi plimba în lesă câinele.

Miercuri, 2 iulie

Viaţă de spital. Dau sânge pentru analize. La ora zece plec la „Panduri”. O oră aşteptare pe coridor în faţa cabinetului profesorului. Cruţescu – admirabil. Îmi face o electrocardiogramă apoi îmi înmânează „hârtia” necesară comisiei de pensionare. Profesorul Pompiliu Popescu, cu care am o discuţie amicală despre apetitul literar al medicilor, mă laudă pentru „Autoportret cu bască”. La întoarcere fac un ocol prin Albă. Beau o cafea fierbinte. Mă întâlnesc la Rond cu Nadia şi Bazil. Bazil – mai bine, chiar vesel. Ne amintim de anii facultăţii, de Magda, de Ion Eclemea. Păşim o vreme împreună. Încet-încet ajungem la Teologie.

Cornelia a vizitat-o pe doctoriţa Balaş, în Drumea Rădulescu. Femeia, „cooperantă”, îndatoritoare. A asigurat-o că la vârsta mea pensionarea (de boală) nu mai constituie o problemă.

Vineri, 4 iulie

Convin cu Carantino să plec după-amiaza din spital şi să mă întorc a doua zi la 7 dimineaţa. Am avantajul că dorm bine, mănânc substanţial, pun

muzică. Concertul pentru violoncel de Bocherini – diafan, tranchilizant. În general nervos. Aştept „comisia”. Din nou emoţii.

Pavese: „Dacă e adevărat că te obişnuieşti cu suferinţa, de ce oare cu trecerea anilor suferi din ce în ce mai mult?”.

Luni, 7 iulie

Ultimele analize. Mi s-a găsit în spută *pseudomonas aeruginosa* (pioceanic). Carantino e de părere că analiza trebuie repetată. În caz că se confirmă prezenţa pioceanicului, urmează investigaţii, o nouă internare.

Aseară, familia Leucă la cină. El – suportabil, ea ţoapă. Plictis îngrozitor. Ceaikovski, Brahms – până la unu noaptea.

Marţi, 8 iulie

La opt de dimineaţă sunt cu Cornelia la comisia de expertiză din strada Drumea Rădulescu. La opt şi jumătate soseşte sora, la nouă doctoriţa. Nervi. Intrăm (am venit primii). Doctoriţa Bălaşa – 40 de ani, coafată proaspăt, vioaie, temperamentală. Impresie pozitivă. Se uită repede prin acte, îşi caută înfrigurată tensiometrul, nu-l găseşte, ridică glasul, sora a pierdut cheiţa de la sertarul cu ustensile medicale, renunţă, în sfârşit zâmbeşte. „Asta este”, suspină cu un soi de resemnare. Îmi completează formele de prelungire a pensionării. Nu-mi pune nici o întrebare. Sunt programat să mă prezint din nou în faţa forurilor medicale pe 5 august 1987. Ieşim afară. Relaxare. Am mai primit un an de libertate.

Flanez prin centru. Căldură tropicală. La librăria „Sadoveanu” apoi pe Ana Ipătescu. Clădirea Fundaţiilor Regale unde am debutat cu ani în urmă. Piaţa Victoriei. Intru într-un bar mărunt, comand o bere. Bărbaţii cocoţaţi pe scaune, femei vopsite, muzică uşoară. Rămân un

sfert de oră, mă doare capul, ies. Deodată ploaie. Stupidă senzaţie de fericire.

Joi, 10 iulie

Ies cu maşina după treburi. Fac analize la spitalul Sf. Ecaterina. Carantino – plecat. Scurt drum până la şcoală după luni de zile lipsă. Discuţie cu directoarea. Afectuoasă, regretă că nu mă va mai vedea în cancelarie. Apoi la Uniune, îi las decizia comisiei de pensionare tovarăşei Bunicu, întotdeauna zâmbitoare. În hol mă întâlnesc cu Boureanu, afabil, îmbrăcat „la patru ace”. „Ce cărţi frumoase aţi mai scris?” întreabă cu vocea lui „făcută”, de actor, şi pleacă înainte de a aştepta răspunsul.

În centrul Capitalei – miliţie la tot pasul. De ce oare? Rar mi-a fost dat să văd atâtea uniforme militare. Persoanele care staţionează pe trotuare şi stau de vorbă sunt invitate grosolan „să circule”. Intru în librăria „Eminescu”. Miliţian la uşă. În standuri – nici o noutate. Afară soare. Atmosferă apăsătoare.

Seara, în familie. Jucăm wist. Dănuţ ne povesteşte întâmplări din aventura lui vâlceană. Citesc „Istoria descoperirii Americii” (interesantă) de Padrón.

Vineri, 11 iulie

Carantino confirmă (în urma analizelor) că am *pseudomonas aeruginosa* (sonorităţi catifelate!). Urmează să fac un tratament îndelungat şi greu. Am luat bacilul (sau ce Dumnezeu o fi) de la bolnavii spitalului de pneumologie, cu care am coabitat atâta vreme.

Telefonat Marcelei Radu. Lucrează la cărţile din planul pe 1986. Abia pe la sfârşitul anului îmi va lua romanul în lectură. Voce voalată, antipatică.

Vizită (cu Cornelia) la Bazil. Bazil ascultă radio dormitând, întins pe pat. Comunicăm cu greu. A scris în ultimele zile câteva poeme, unul

dintre ele închinat – îmi spune Nadia – lui Nichita. A dat recent un interviu unei reviste. Cutremurătoare această luptă pentru supravieţuire.

Acasă, în fotoliu, lumina stinsă. Brahms. Gânduri negre. Insomnie.

Duminică, 13 iulie

Îi avem ca oaspeţi, la prânz, pe Carantino şi soţia. Cinci ore agreabile. Carantino în mare dispoziţie. A făcut liceul la „Traian", în Turnu Severin, l-a cunoscut îndeaproape pe Emil Manu (despre care n-are o impresie excelentă). Bârfim cumplit orânduirea. Vechi suveniruri din vremea când lucra la sanatoriul t.b.c. din Baloteşti.

Ieri – rezolvat revizia anuală la maşină în *service* (Bega). La casă stau cot la cot cu Iosif Sava. Plătea o reparaţie de 30 de mii de lei (salariul meu pe zece luni). Uşoară ameţeală. Am revelaţia bruscă a sărăciei în care îmi duc cu nonşalanţă viaţa.

Reiau lecturi din Faulkner („Absalom!"). Vivaldi, Frescobaldi, Paganini.

Miercuri, 16 iulie

Frig. Vreme de octombrie. Plouă. Îmi fac curaj şi abordez Institutul de seruri şi vaccinuri „I. Cantacuzino", pe chei. Clădirile se întind pe suprafaţa a câtorva hectare. Găsesc cu greu laboratorul de *pseudomonas*, la etajul 4 al unei aripi situate în fundul curţii. Trei-patru doctoriţe şi chimiste foiesc pe coridorul exalând mirosuri grele de spital. Mă ia în primire o cuconiţă de vreo 40 de ani, blonzie, îndatoritoare (tip slav). Îmi face „fişa". Primesc, în fine, un recipient de sticlă şi o cheiţă cu care intru într-o încăpere îngustă (toaletă, baie) unde trebuie să expectorez. Nefericirea e că „sunt curat", n-am flegmă, mă chinuiesc un sfert de oră, fac eforturi, mai trec zece minute, mă enervez, transpir, până la urmă operaţia îmi reuşeşte. Depun recipientul ostenit, pe o măsuţă a

laboratorului. „Veniţi peste trei zile”, îmi spune surâzând chimista (doamna Chersulik). Ies repede în curte. Plouă în continuare. Dureri de cap îngrozitoare.

Îmbătrânesc pe nesimţite. Ar trebui să nici nu-mi pese. Orgoliul tinereţii – ce iluzie!

Vineri, 18 iulie

Cu Dan prin centru, pe un itinerar al anticariatelor şi galeriilor de artă. O bună parte din galerii – închise: se primeşte marfă, gestionarii în concediu sau pur şi simplu fără explicaţii. Firan a publicat o ediţie „îmbunătăţită” a dicţionarului de scriitori olteni (cu alt titlu, ca să înşele vigilenţa forurilor!), dar numai de la A-L. Nimic în plus faţă de ediţia precedentă (ca stil, concepţie etc). Frumoase străzile înguste din zona Curtea Veche. Mai de grabă pitoreşti. Ev mediu românesc. Obloane. Ferestre înguste. Miros de mucegaiuri. Gunoaie la marginea trotuarelor. Balcoane ruginite. Pestilenţă.

Intrăm la „Zbor deasupra unui cuib de cuci” de Forman (la Cinematecă). Filmul rezistă chiar după lectura cărţii. Imaginea – de o mare expresivitate. Jocul cu nebunii (şi „de-a nebunii”) – excelent teren de speculaţie pentru artă.

Corespondenţă. La telefon, o oră, cu Zoe Boicescu. Impresii, amintiri despre Negoiţescu şi Streinu.

Sâmbătă, 19 iulie

La Institutul „Cantacuzino”. Mi s-a găsit în spută *pseudomonas* şi *klebsiella*. Sunt dezolat. Iau antibiograma şi un program de vaccinare care se derulează pe durata a două luni. Îmi cumpăr din oraş seringă. Vorbit cu Carantino, vaccinul mi-l va face o asistentă de la spitalul Sf. Ecaterina.

Vizită de familie (cu Cornelia şi Dan) la nenea Gică. Nenea Gică – singur. De fiecare dată mai slab, mai mititel. Ratatinat. Teribilă asemănare

cu bunicul. Melancolia bătrâneţii. Stăm la taifas pe mica terasă de lângă intrarea de serviciu. Suveniruri din vremea studenţiei (la Drept) şi a „experienţei” Timişoara. Trataţie cu dulceaţă. La întoarcerea acasă – ploaie. Ştergătorul de parbriz – defect.

Seara, în fotoliu. Din zi în zi mai obosit. Neîncredere în artă. Pun muzică (Vivaldi). Aceeaşi întrebare: la ce bun?

Marţi, 22 iulie

Început de ieri să fac vaccinul la spitalul de pneumologie. Reacţie neplăcută, uşoară febră. Sora (drăguţă, tânără) mă asigură că după patru-cinci injecţii „va fi bine”.

Dau o fugă să-l văd pe doctorul Virgiliu Ştefănescu. Cafea, sirop de smeură, dulceaţă. Doreşte să facă o donaţie de cărţi Bibliotecii judeţene Vâlcea. Mă mustră că-l vizitez atât de rar. De când s-a prăpădit un partener de bridge, se plictiseşte. Cu ce să-şi piardă vremea, n-are prieteni, nu poate să citească mai mult de două ore zilnic.

Căldură mare. Plimbare, singur, prin „centrul civic”. Seara, telefonat lui Mitru. Îngrozitor de amărât. Picioarele paralizate, nu poate să mai meargă. Încerc să-i dau curaj, îmi caut cuvintele, mă bâlbâi, plânge.

Joi, 24 iulie

Injecţii. Reacţie din ce în ce mai slabă. Drum până la spitalul „Griviţa”. Profesorul Sarafoleanu (O.R.L.) dă consultaţii „cu înscriere anticipată”. Sunt programat pe 20 septembrie!

„Excursie” (cu familia) la Ţigăneşti. Căldură sufocantă. Incinta mânăstirii – pustie. Lăcaşul pare părăsit de maici. Aprindem lumânări în tindă. Pe malul lacului, până la liziera pădurii Scroviştea, unde ne întâmpină doi securişti cu automate. Lacul, secat, bălteşte. Dezolant.

La întoarcere ne oprim în parcul Herăstrău. Intrăm la „Mioriţa”. Copiii – îngheţată, eu şi Cornelia pepsi-cola. Ajungem în strada Albă pe întuneric.

Vineri, 25 iulie

Merg la spital, vaccin. Uşor vertij, mă întind pe un pat improvizat. Apare un doctor, îmi ia pulsul, agitaţie, în câteva minute îmi revin.

Drum cu Cornelia la Uniune. Foială, şedinţă de consiliu. Mihăilescu îmi dă „hârtie” pentru Valea Vinului. La coadă la cafea (o oră). Serveşte însăşi madam Candrea. Dintre persoanele ce stau la rând, sporovăind cu voce tare (mai mult cucoane), nici o cunoştinţă. În hol mă întâlnesc cu Mircea Micu. Ne strângem mâna. Îmi spune (e a doua oară) cât de mult l-a încântat „După-amiaza unui faun”. „Să ştii că n-am motive să te laud”, adaugă, „de felul meu sunt dur”. Mă derobez. Există oameni care, chiar când vorbesc de bine despre tine, o fac „de sus”, de la distanţa şi înălţimea potrivită. Schimb câteva cuvinte cu Bălănoiu, care bea la o măsuţă în „grădină”.

După-amiază, vizita lui Duci şi Milică. Licitaţie.

Duminică, 27 iulie

Aflu din ziare („România liberă”) că a încetat din viaţă („fulgerător”) Chiţ Crăiniceanu. Fusese în tinereţe sportiv de performanţă. Discuţiile cu el şi cu Ion Eclemea, în cămăruţa dosnică de la „Relaţii”, de neuitat. Citise „biblioteci întregi”, era pasionat de Proust, de Alain. Un monument de egoism, lipsit de sentimente, de afecte, dar conversaţia cu el – cuceritoare. În anii de pe urmă bea enorm. Ros, poate, de morbul invincibil al ratării. Una din victimele nenumărate ale instaurării „puterii proletare”.

Telefonat lui Mitru, se simte rău, schimb câteva cuvinte cu soţia. Nu poate merge. Să revin

mâine.

Văd „Părul” de Forman, film „subţire”, ambiţios dar „prea politic”. Interpretarea magistrală. Forman e un artist de rasă, dar îi lipseşte măsura şi harul (rar, de altfel) al perfecţiunii. Oricum, tulburător spectacol.

Marţi, 29 iulie

Fac azi primul vaccin (după testare). Reacţie puternică. Stau toată ziua în pat, cu febră.

Am cumpărat congelator cu ajutorul amabil al lui Colorian. Din cauza lipsei cronice de alimente (carne, în speţă) congelatorul a devenit o piesă indispensabilă de supravieţuire. Seara, cu Cornelia şi Cornelica la cimitirul Ghencea. Aprindem lumânări la tanti Marioara şi tanti Aglăiţa. Se fură cruci (de marmură). Nu e de mirare. Trăim în plină aventură suprarealistă.

Noaptea. După ora unu. Reiau, după decenii, „Legenda Sf. Iulian Ospitalierul”. Iată stilul!

Vineri, 1 august

Cornelia şi Anca plecate de alaltăieri la Valea Vinului. Singur cu Dan. Gospodărie. Ridic (cu coadă mare) cota de alimente (ulei şi zahăr) de la Alimentara din 11 Iunie. La şcoală, pentru a vorbi cu doamna Petculescu. Se face curăţenie, se spoieşte. Discuţie cu colegii. Julieta Marinescu – fericită, Matei a reuşit cu brio la Medicină. Emoţie, pupături în cancelarie, lacrimi.

Campanie pentru cumpărarea unei maşini de scris (promisă de Colorian). Cu Dan la secţia de miliţie. Îi trebuie o „autorizaţie de cumpărare”. Pentru aceasta e necesară o adeverinţă din câmpul muncii. „La ce vă foloseşte, în definitiv, maşina?” întreabă un locotenent imberb din spatele unui ghişeu cu rame negre.

Discuţie cu Romul în legătură cu traducerea romanului propus de Dan. Uşoară iritare. Redacţia, zice *boss*-ul, nu e mulţumită de alegerea făcută (un

indian obscur). Să treacă „băiatul dumneavoastră” pe la Editură.

Seara, în parcul „Carol”. Răcoare. Urcăm pe trepte, la mausoleu. Ostaşul din gardă care veghează monumentul curtează graţios o femeiuşcă. O ciupe. Chicote. La aşa eroi, asemenea consideraţie.

Duminică, 3 august

Trăiesc într-un deşert în care nu se întâmplă nimic, nimic... De la o zi la alta.

Urc dealul Mitropoliei cu Dănuţ. Ceremonia de înmormântare a patriarhului Justin. La jumătatea dealului, surpriză: ne întâmpină cordoane de frânghii şi caraule. „Intrarea” numai cu autorizaţie specială (ca la spectacolele de gală). Realmente uluit. Sute de oameni sperând cu obstinaţie „să intre”. Bodogăneli, nemulţumire. Vorbe de hulă. Poporul vrea să fie martor, să vadă. După vreo câteva minute coborâm în stradă. Miliţie, circulaţia întreruptă. Pe jos acasă.

Telefonat Cornelia. S-au instalat, sunt bine. Văd, seara, „Actorul şi sălbaticii” cu Toma Caragiu. Penibilă caricatură a lui Tănase, care a devenit, în viziunea regizorului, un luptător antifascist! Risipă de talent, de timp şi bani pentru acreditarea unei contrafaceri care întinează nu numai adevărul, dar şi posteritatea însăşi a marelui artist.

Proze de E.T.A. Hoffmann – excelente.

Marţi, 5 august

La Institutul Cantacuzino. Primesc a doua tranşă de vaccin de la îndatoritoarea doamnă Chersulik. Miliţie multă, interdicţii, dificilă circulaţia cu maşina. Totul, dar totul e *à rebours*. De aici în Sf. Ecaterina. Fac injecţia. Reacţie puternică, temperatură mare, stau la pat, comprese.

Discuţie până după miezul nopţii cu Dănuţ. Citesc „Bizanţ după Bizanţ” de Iorga. Enormă

erudiţie.

Vineri, 8 august

Cu Stanciu prin cimitirul Ghencea. Căutăm modelul de literă pentru inscripţionarea plăcuţelor de marmură ale mormintelor părinţilor, în Râmnic. Caniculă. Pustietate. Ici-colo câte un cerşetor. Găsim până la urmă o literă frumoasă. Stanciu îşi însemnează dimensiunile într-un carnet. Bem bere într-un bufet infect din piaţa Ghencea.

Telefonează Silviu Panaite, a pus o vorbă, zice, ca să obţin autorizaţia necesară la miliţie (pentru maşina de scris a lui Dănuţ). După-amiază, vizită la Mitru. Epuizat după şedinţa de gimnastică (făcută cu profesor). Legăm cu greu o conversaţie. Spectacolul pe care îl oferă – jalnic. Doamna Pârăianu întinde masă mare. Ne amintim de vremurile petrecute la Valea Vinului şi Olăneşti, dar totul pare fals, o înscenare. Sărmanul, bunul meu prieten nu e decât o umbră a bărbatului spiritual şi vesel de odinioară. La plecare îmi dăruieşte două gravuri de Olinescu, între care „Fecioara şi pasărea măiastră” – remarcabilă.

Sâmbătă, 9 august

Zi tristă. Zăpuşeală. Merg cu Dănuţ la „Casă”. Circulaţia rutieră – dificilă din cauza sosirii Şefului de la Neptun. Miliţie, blocarea temporară a traseului. O abordăm la „Univers” pe doamna Lidia Câmpeanu (tânără, urâtă dar amabilă). Ne spune că romanul indianului e prost, să aleagă Dan o altă carte, de preferinţă a unui scriitor ce a decedat cu cel puţin o jumătate de secol înainte (pentru ca Editura să nu suporte drepturile de autor). De aici la Bărbulescu. De vorbă cu Socoliuc şi Maşek. Drăguţi. Injuriem sistemul editorial (şi „restul”). La întoarcere, aceleaşi interdicţii pe bulevardele din centru.

Telefonat Cornelia de la Rodna. Ancuţa a plecat de dimineaţă pe Inău (cu Mihadaş). Sejur

plăcut, odihnă. Răcoare. Vreo două zile ploaie. Companie agreabilă. Apoi se întrerupe legătura, aştept vreo câteva minute, nu revine.

„Teme” (2, 4) de Manolescu. Pagini excelente. Inteligenţa autorului şi stilul (poate prea „artist”) nu pot acoperi o anumită afectare, o poză.

Marţi, 12 august

Cu Dan în Sf. Ecaterina, fac vaccinul. Apoi, la circa 14 de miliţie pentru autorizaţia de cumpărare a maşinii de scris. Căldură infernală. Aştept mai mult de o oră pe un coridor întunecos până soseşte colonelul (plecat „în misiune”). Îmi vine să turbez. În fine, ne primeşte. Discuţie în picioare. Scurt interogatoriu dezagreabil, fără legătură cu maşina, ne cere buletinele de populaţie, le răsfoieşte, ca să ne spună până la sfârşit că autorizaţia pentru Consul e valabilă şi pentru maşina pe care vreau să o cumpăr. Fugim în Viilor. Colorian ne dă pe loc adresa către depozitul de „obiecte culturale” din calea Moşilor. Vedem maşina (chinezească), o probăm, e bună. Forme, un maldăr de hârtii, ştampile. De aici, în grabă la magazinul „Bucureşti”. Plătim la casă. Şefa raionului contestă, însă, autorizaţia mea, vrea alta, care să le rămână lor în scripte. Sunt pur şi simplu siderat. Ni se restituie banii. Simt că-mi plesneşte capul de durere. Din nou la secţia de miliţie, vorbesc cu o cuconiţă, îi spun povestea, trage din ţigară nervoasă, „acum se vine?”, zice din spatele ferestrei înguste a ghişeului. Până la urmă îmi dă autorizaţia „de cumpărare”. E ora 16. Raionul de „produse culturale” s-a închis.

Vizită, seara, la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Bătrânul – în formă mare. Ne povesteşte amintiri din epoca pariziană (anii ’20). Plimbări pe cheiurile Senei, cafenelele, grădina Luxembourg. Petrecem două ore în „altă lume”, fascinantă, neverosimilă.

Îmi scrie Anca (în stil „ironic”) de la Valea Vinului. Trăieşte în natură, herborizează.

Miercuri, 13 august

Vaccin în Sf. Ecaterina. Cumpăr maşina chinezească. Luat de la Stanciu plăcile de marmură pentru mormintele părinţilor. Benzină (coadă patru ore). După-amiază, vizita lui Gigi. Trataţie cu dulceaţă. Taifas. Proiecte, partitura lui solistică, întotdeauna proaspătă, interesantă.

Din nou reacţie la vaccin: temperatură, stare generală proastă. Zac în fotoliu. „Locul românilor în istoria universală” de Iorga, scrisă nervos, cu o mare acurateţe literară.

Luni, 18 august

Ina bolnavă, fac injecţiile cu altă asistentă. Mă simt mai bine.

Colind cu Dan prin Bucureştii în ruine. Praf, şanţuri, zgomot, buldozere, excavatoare. Când totul va fi gata şi oraşul va fi din nou curat (va fi vreodată?) n-o să mai am puterea (şi plăcerea) să-l admir.

Urcăm în centru. Librăriile. Cumpăr antologia Sasu (volumul 2) cu interviuri despre romanul românesc (în care e inclus şi textul meu din „Amfiteatru” cerut cu ani în urmă de Tatulici). Căldură, peste 35 de grade. Intrăm la „Car”, comand o bere. Fum de ţigară. Lume lumpen. Zumzet de tavernă.

Telefonat lui Mitru. În formă proastă, *vrea să moară*. I s-au tradus legende la o editură în Italia dar nu poate obţine exemplare.

Taifas cu Dan pe întuneric. Ferestrele deschise. Zăpuşeală. Muzică de Bruckner.

Sâmbătă, 23 august

Dan a plecat la Râmnic. Sunt singur. Trec zilele între spital, lectură şi orele de muzică.

Telefonat Cornelia, duminică a avut un accident, şi-a fracturat o mână, ghips. Demoralizată. Mă doare sufletul să o ştiu că sufere. Ancuţa e pe Corondiş cu un grup de tineri. „Să nu-ţi faci griji, îmi spune nevastă-mea cu voce stinsă, azi mă simt mai bine...”

Mitru mă roagă să merg la Tatiana Nicolescu (rezidentă de o vreme în Italia) şi să iau de la fetiţa ei volumul de legende apărut recent la o editură peninsulară. Mă îmbarc. Pornesc maşina. Tatiana locuieşte o vilă boierească în Cotroceni. Parchez pe Sf. Elefterie. Fetiţa (de fapt o domnişoară în toată firea) spăla maşina în curte cu furtunul. Primire foarte rece. Oricum, placidă. Sunt luat, pesemne, drept comisionar. Se duce în casă, rămâne acolo câteva minute, se întoarce, îmi întinde volumul peste umăr, în timp ce ia din nou furtunul în mână. După un sfert de oră sunt la Mitru. Bucurie. Priveşte cartea, o mângâie cu voluptate. Volumul e, într-adevăr, o frumuseţe – mică bijuterie tipografică. Tăifăsuim. Nu l-am văzut de mult atât de vesel.

„Stăvilar la Pacific” de Durras. Filon exotic. Scrisă viguros, în tuşe dure, bărbăteşte.

Marţi, 26 august

Poimâine se întorc acasă Cornelia şi Ancuţa. Fac curăţenie prin casă cu Dănuţ, sosit azi dimineaţă de la Râmnic. Cumpărături sumare. Benzină. Stare de oboseală generală. Vaccinul nu-mi prieşte, nu simt nici o îmbunătăţire reală a sănătăţii.

Drum până la Bebe Ogrezeanu, în Şulea. De vorbă în camera cea mică (biblioteca). Trei ore uit toate suferinţele. Bebe – volubil, îmi arată achiziţiile lui arabe. Bem un pahar de rom Havana. Traseu european (Italia, Franţa, Spania). La plecare îmi împrumută două cărţi (în franţuzeşte) despre Beria. Ce monstru!

Joi, 28 august

Cinci dimineaţa. La gară. Sosesc Cornelia şi Ancuţa de la Rodna. Aduc cu ele răcoarea parfumată a munţilor. Cornelia cu mâna dreaptă în ghips. Şocată, încă, în urma accidentului. Bagajele, impresii repezi. Acasă cu Trabantul.

Demersuri pentru a obţine „oră" la Floarea, colegul Corneliei la Politehnică, ministru adjunct la Învăţământ. Discuţie la telefon. Mă cheamă mâine.

Dureri articulare. Cuprins de o mare oboseală inexplicabilă. *Nu pot citi* („Teatru" de Mrožek). Muzică până la 2 noaptea.

Vineri, 29 august

Spitalul „Municipal". Ortopedia. Denischi operează. Două ore cu Cornelia în secretariat. În fine, ne primeşte. O consultă pe Cornelia cu seriozitate, îi face radiografie. Consideră că medicii din Rodna au greşit fixarea braţului în ghips. Va trebui să fie operată. Nu, nu trebuie să se sperie, e o operaţie simplă. O programează pe 5 septembrie, când se va întoarce de la Roma.

„Audienţă" la ministrul Floarea. Primire afectuoasă. Îmi ascultă păsul (transferul lui Dănuţ la Râmnic). Se interesează de viaţa literară, despre „ce am mai scris". Promite să mă introducă mâine la Bondrea, atotputernic în problemele de „cadre".

Reiau „Concertul..." de Hortensia Papadat-Bengescu. Rău scris, dar sclipitor de inteligentă *doamna*. Mi-ar fi plăcut să pot trăi în anturajul ei.

Sâmbătă, 30 august

Caniculă. La 9 sunt la Bondrea. Încă trei inşi „la coadă". Intru. Mă ţine în picioare. Îmi spune că nu sunt posibile transferuri pentru seriile '85 şi '86. Cu patru luni în urmă îmi promisese ferm că toamna îl va transfera pe Dan la Râmnic. Îi amintesc promisiunea. Se irită. Ridică tonul, intră în pielea lui de *boss*. Partida e pierdută. Îi arunc în faţă, la repezeală, câteva cuvinte „neconvenţionale", la limita civilităţii. Mă

cuprinde teama. Ies repede, cadristul poartă multe stele pe sub haină.

Seara, la Mitru, cu Cornelia şi copiii. E Sf. Alexandru. Masă mare. De faţă şi familia David, care însufleţeşte conversaţia. Mitru – în formă. Vorbim despre ediţia lui italiană. David ne relatează impresii (palide, *hélas*!) din multele peregrinări Occidentale. Voie bună.

La 12 şi jumătate noaptea, în timp ce închideam televizorul (film, la bulgari, cu Sherlock Holmes) – cutremur zdravăn. Panică în casă. Pe stradă lume multă, mahala. Femei în pijamale. Opinii, comentarii. Se aşteaptă o „replică" mai mare sau mai mică. Pun muzică. Rămân de veghe în întuneric.

Luni, 1 septembrie

Trezit de dimineaţă. Vaccin în Sf. Ecaterina, apoi pornesc cu Dan spre Râmnic. Soare. Drum fără incidente, maşina merge bine. La 12 suntem la Vâlcea. Luăm prânzul în casa părintească.

Plimbare cu Dănuţ prin centru. Oraşul – pastelat sub soarele de toamnă. Răcoare. Intrăm prin librării, pustietate. Vitrinele înţesate cu operele Stăpânului şi ale Stăpânei. Pe Bulevard, surpriză, doamna Clujeanu, colega mea de cancelarie! Face turism în Râmnic.

Telefonat acasă. Cornelia – nehotărâtă: să se opereze, să nu se opereze... Un medic de la „Grigore Alexandrescu" o consiliază „să mai aştepte". Ancuţa încă sub emoţia cutremurului. Mai toţi pereţii casei fisuraţi în urma seismului de alaltăieri.

Seara – la Episcopie. Slujbă. Bătrânul pustnic, cu barbă albă, uitat de Dumnezeu, care păzeşte, scârbit de viaţă, poarta dinspre strada Carol.

Marţi, 2 septembrie

Reiau (fără speranţe) campania pentru transferul lui Dănuţ în Râmnic. Mă duc la Stoica. Îmi spune să vin mâine „să discutăm cu Urea”. Nervozitate din partea forurilor, sunt sătui de mine. Rezolv problema plăcilor de marmură de la mormintele părinţilor. Apoi pe Bulevard, la I.R.T.A. ca să obţin maşină pentru transportul lemnelor lui Dan în strada Gării. Dar I.R.T.A. nu mai prestează servicii „pentru particulari” în lunile septembrie şi octombrie din pricina campaniei agricole! Stupefiat. „Nu e benzină” îmi şopteşte şeful confidenţial, crezând că explicaţia lui mă consolează.

Mă vizitează Tamaş. Tăifăsuim pe banca din curte, sub umbra generoasă a liliacului. Proiecte, planuri. Lucrează la o nouă colecţie de documente. Seara soseşte Dan de la Băbeni, zdrobit de oboseală. Luăm cina împreună. Citesc până la 1 noaptea. Insomnie.

Miercuri, 3 septembrie

Fac ultimele eforturi să-l ajut pe Dan. Cu Stoica, la Inspectoratul de învăţământ. Discuţie cu tovarăşa Crânguş, prevenitoare, amabilă dar fără să promită. „Nu sunt ore”, acesta e sloganul. Poate după 1 octombrie, când „se mai aşază lucrurile” în şcoli. Pe urmă Urea. Masiv, impresie de forţă. Calviţie devastatoare. Repetă ce a spus adjuncta. Presimt, în spatele cuvintelor, că nu am şanse, că lupt zadarnic, *les jeux sont faits*. Directorul liceului „Bălcescu”, în treabă pe acolo, mă invită „la o întâlnire cu elevii”. Exact de ceea ce aveam nevoie. După, în biroul lui Pantelimon. O încăpere mare, fotolii, telefon, tabloul Şefului, televizor, covoare. *Boss*-ul declară că e admirator al operelor mele, „m-a citit”, îmi poartă o mare stimă. Telefonează la Băbeni, vorbeşte cu primarul, dă dispoziţii să se transporte lemnele lui Dan la Râmnic. „Beţi o cafea?” Promite să mă ajute de câte ori voi mai avea nevoie.

Seara, prin urbe. Poate că niciodată oraşul nu e mai frumos ca toamna. Bat clopotele la Episcopie. Sunt clipe când tânjesc să mă întorc definitiv la Râmnic.

Vineri, 5 septembrie

Plecăm al 7 dimineaţa spre Băbeni. Vreme frumoasă, răcoare. Şoseaua încărcată. Oprim un sfert de oră la barieră. Discuţie, în şcoală, cu Simian, apoi cu directoarea. Promite să-i lase liberă o zi lui Dan, pentru a-şi ţine orele la facultate. Ajungem la Craiova fără „evenimente". Îl prind pe Hinoveanu când tocmai dispărea din Editură. Volumul meu e (încă) în plan. În ianuarie intră în producţie. Zâmbeşte, ştie că nu-l cred, e între noi o acceptare tacită a mistificării, a trucurilor.

De aici, la Universitate. O oră cu Negrici, în formă bună. „Ce ziceţi, domnu' Mateescu, să mă transfer la Bucureşti?" Cafele. Sorescu lipseşte de la „Ramuri". Redacţia goală. Doar secretara, care vorbeşte confidenţial la telefon.

Plimbare prin Craiova cu Dănuţ. Bisericile Sf. Dumitru, Madona Dudu, Parcul. „Casa cărţii". Oraşul pare mort. Provincie, ca şi la Râmnic, doar aerul – ceva mai „boieresc". Prânzim în fugă, la trei după-amiază pornim spre casă. Dănuţ doreşte să vadă Scorniceştii. Refac traseul parcurs cu două luni în urmă. Intrăm prin magazine, sărăcie, *ţara moare*. Ajungem noaptea. Cornelia – ceva mai bine, n-o mai doare mâna. Terorizată de iminenţa operaţiei. Telefonat lui Mitru...

Sâmbătă, 6 septembrie

Reiau vaccinul. Merg cu Cornelia la Politehnică, discut cu Geană (foarte interesat de viaţa literară). Caut baterie, nu se găseşte, nimic nu se găseşte în magazine, nici chiar săpun, hârtie igienică sau scobitori. Presa restantă. Corespondenţă, plictiseală. Îngrozitor de obosit...

La Cornelica. Veselă. Cinăm (plăcinte, antricot de vacă). Vedem un film *color* pe „linia" bulgărească. Produsele de artă, proaste, nu trag foloase de pe urma paletei de culoare. Dimpotrivă, culoarea le pune în lumină *sărăcia*.

Marţi, 9 septembrie

Din ce în ce mai rău cu respiraţia, deşi continui conştiincios vaccinul. Sunt nopţi când dorm doar două ore. Mă scol spre dimineaţă, citesc (Nedelciu). Nopţile au devenit coşmare.

Telefonează Liviu Grăsoiu. Îmi solicită colaborarea pentru Radio la emisiunea „Viaţa cultural-artistică". Oarecum surprins. Ar fi întâia mea prezenţă „pe unde medii", sunt debutant, s-ar zice, cu toate că am publicat vreo 25 de cărţi.

Cu Mitru: anxios. Are ceva să-mi spună, ceva *deosebit de important*, când vin să-l văd? Îl obsedează moartea. Căderea lui continuă mă mâhneşte.

Trei ore coadă la benzină. Fac criză. Pagini frumoase despre fanarioţi de Gion. Un Ghica în dimensiuni reduse.

Joi, 11 septembrie

Vaccin la Sf. Ecaterina. Reacţie puternică, temperatură. Lucrez la textul pentru Radio. Am cumpărat deunăzi cartea lui Ghiţă Florea despre Gib. Sinistră. Renunţ definitiv „să fac un Gib", volumul n-o să primească, evident, avizul forurilor (adică Ghiţă).

Ne vizitează Nadia. Bazil e la Podeni, din august. Trimite scrisori romantice lui Daniel. Drăguţ.

Bach (orgă) până după miezul nopţii.

Luni, 15 septembrie

Am întâlnire cu Grăsoiu la Radio, în hol. E prima oară când intru în instituţie. Îmi scoate

„bon”. Intrăm. Sunt introdus într-o încăpere mică: masă, microfoane. Un geam desparte camera de o altă încăpere, „tehnică”. Primesc instrucţiuni. Apoi – semnalul. Am emoţii. O bâlbă, două, se reia. În câteva minute – gata, am terminat. Grăsoiu îmi zâmbeşte. Ne strângem mâna. Realizează, probabil, că nu sunt un obişnuit al locului.

Flanez prin „centrul civic” cu Cornelia. Magazine (frumoase, noi, dar goale). Spre prânz ne repezim la Uniune pentru cumpărături (cafea, mezeluri). Coadă mare. La ora asta „grădina” colcăie, literatorii se distrează. Aceeaşi pletoră pe care o întâlnesc de fiecare dată. La o masă, Ţărnea cu un grup de prieteni. Nu catadicseşte să se ridice sau să mă salute.

Azi – zi însemnată. Deschiderea festivă a anului şcolar. E prima oară, din 1959, când rămân acasă!

Miercuri, 17 septembrie

Dan a primit alaltăieri „ordin de chemare” la armată. Emoţie în casă. Dau fuga la comisariatul din Panduri. Forfotă prin curte. Colonelul Păun e ocupat, îmi spune să vin mâine. Vreau să-mi „amân” băiatul. A-l lăsa să plece la militărie, astăzi, când zeci de mii de tineri sunt târâţi prin şantiere („Casa poporului”, de pildă), echivalează cu a-ţi trimite copilul la închisoare. Eu însumi am cele mai cumplite amintiri din vremea „stagiului”.

Telefonează seara un „aviator în vârstă”, prieten bun cu Tulea. Sorin trăieşte! Teribil de impresionat. Sunt ani de zile de când îl caut zadarnic. Convins că a murit prin temniţele staliniste. I-am dedicat, cu ani în urmă, „Sala de aşteptare”, nuvelă în care am folosit „jurnalul” lui de bord. Îl rog pe aviator să-i spună să mă sune. Târziu, în noapte, de vorbă cu Cornelia. Sorin – bătrânul meu necunoscut prieten! Trebuie să aibă vreo 70 de ani...

Joi, 18 septembrie

La comisariat. Păun, amabil, mă primeşte imediat, îmi spune să iau loc. Dă ordin să se lămurească situaţia militară a lui Dan. Aştept o oră. Urmează bomba: dintr-o greşeală a unui căpitan zănatic, dosarul lui fiu-meu a fost trimis acum o săptămână la sectorul 4. Acolo nu cunosc pe nimeni. Uşoară panică. Plec însoţit de căpitanul Pavel la „patru". După o verificare scurtă (se umblă prin fişete) ştirea se confirmă. Mâine dimineaţă e programat să apară în faţa comisiei medicale.

Telefonat lui Dan. Soseşte seara. Agitaţie în casă. Înfrigurare.

Sâmbătă, 20 septembrie

S-a făcut frig. De la canicula de alaltăieri, infernală, la ploaia rece, deprimantă de acum.

Nu mă simt bine (respiraţia). Carantino promite să-mi dea un tratament miraculos, încearcă să mă încurajeze, mă cheamă miercuri „pentru investigaţii". La urma urmei, ce-ar mai putea să-mi facă?

Dan e declarat inapt pentru serviciul militar (de o comisie medicală). Cornelia – fericită. Deschidem o sticlă de şampanie „Zarea". Deseară pleacă înapoi, spre Râmnic.

La ora 11 dimineaţa se difuzează la radio textul meu. Nici o emoţie, deşi e pentru prima oară când „mă aud". Voce străină, falsă. Senzaţie de depersonalizare. Schizofrenie.

Mă vizitează Ion Ruse. A slăbit. Trăieşte din pensia mizeră cu care îl miluieşte Uniunea. Dar nu se plânge. Niciodată nu s-a plâns. Ne amintim de anii tinereţii, îl evocăm pe Chiţ. Vorbim de „tova" Roşeanu, fosta noastră directoare la „Relaţii", de Octav Livezeanu, Ralea, G. Oprescu, Schileru, Ionel Jianu, de şeful protocolului, Magheru. Altă epocă, tot mai îndepărtată, tot mai ştearsă.

Marţi, 23 septembrie

Vaccinul, apoi la Uniunea Scriitorilor. D.R.-ul lipsă, însoţeşte un oaspete ilustru din U.R.S.S. Discut cu Iancu pentru un „ajutor” bănesc până la întrunirea comisiei de pensii. Refuză grosolan. Cu pensia de la stat, infimă, sunt realmente muritor de foame.

Telefonează mama lui Titel. Mă invită sâmbătă la inaugurarea monumentului funerar al lui Sorin, la Belu. Vocea îi tremură uşor, pe urmă plânge.

Spre seară – oboseală mare. Muzică (Chopin). Citesc pastilele lui M. Diaconu, scrise nervos, caligrafie limpede, dar fără har.

Miercuri, 24 septembrie

La Sf. Ecaterina. Consult minuţios. Carantino – îngrijorat de starea sănătăţii mele. Mă pune să fac un set de analize. Glumiţe medicale cu „savanta”.

Citesc în ziare că a murit Matei, întâiul meu redactor la E.P.L. („Rochia cu anemone”, „Auroaica”). Sărmanul om! Era sub „observaţia” lui Duci, suferea de cord. Resuscitarea unui întreg trecut. Înfrigurarea, spaimele debutului. Pe vremea aceea bea enorm, trăia mai mult prin cârciumi. După plecarea de la Editură, soarta ne-a despărţit definitiv, n-am mai comunicat unul cu altul. Era un suflet chinuit. Venea din paginile aburoase ale romanelor lui Dostoievski. Înmormântarea – mâine, la cimitirul Belu.

Trăiesc în lumea Hortensiei Papadat-Bengescu. Fascinantă.

Vineri, 26 septembrie

Sunt zile când viaţa devine insuportabilă. Ce-i de făcut?

Vaccin. Trec astăzi la o doză mult sporită. *Nu pot citi*.

Ieri – mers la înmormântarea lui Matei. Nevastă-sa ştergân- du-şi lacrimile cu batista. Foia prin preajma gropii spuma filosofiei româneşti: Georgescu, Ianoşi, Boboc, Pantazi, Cezar Radu, Smeu, Constantinescu. Schimb câteva cuvinte fără importanţă cu Smeu. Maeştrii, joviali, de o universitară eleganţă, vorbesc cu voce tare, fac glume, îşi împărtăşesc impresii de prin călătoriile recente în Occident. Toţi, absolut toţi – mai vârstnici decât răposatul. Văzându-le figurile, mi-am amintit de anii trişti de la Filosofie. Dezagreabilă adunare, dacă înmormântările ar putea fi şi altfel.

Duminică, 28 septembrie

Plouă, plouă deprimant. Toamnă târzie. Frig. Foc în sobe. Respir ca printr-o pânză subţire de nisip. Dureri articulare, migrenă. De azi, modificarea fusului orar cu o oră.

Ieri, drum la Uniune pentru pensie. D.R.-ul, inabordabil în biroul lui de *boss* bine păzit. Incursiunile la Uniunea Scriitorilor – întotdeauna jalnice, umilitoare. Pe treptele de la ieşire, Cezar Baltag. Vorbim de una-alta. Nu pare în formă. Mină suferindă.

Deschid din curiozitate cartea primită (cu dedicaţie) de la mitropolitul Plămădeală al Ardealului: Lazăr-Leon Asachi. Pe vremuri, când era un simplu preot, scria romane de serie *horror*, funambuleşti, halucinante.

Marţi, 30 septembrie

Primim în fiecare seară s.o.s.-uri de la Dan, nu poate să-şi aducă lemnele la Râmnic. Disperat. Telefonez lui Ioan Barbu, promite să discute cu tovarăşul Pantelimon. Fără speranţă. M-aş repezi la Râmnic dar vremea rea şi cozile enorme la benzină mă descurajează.

Din nou la Uniune. D.R.-ul e plecat în Occident de două zile. Ce să fac? Las cererea pe

masa secretarei. Pe stradă, în dreptul librăriei „Eminescu”, mă întâlnesc cu Tia Peltz şi Sergiu Săraru. Sergiu s-a pensionat de boală. Tia, rotundă ca o minge, simpatică la urma urmei, vivace. Îi amintesc că a ilustrat nuvela cu care am debutat în „Flacăra”, în ’65. Uitase.

Cu „Rădăcini”, ambiţiosul ciclu al Hortensiei Papadat-Bengescu agonizează lent ca un fluviu ce se apropie lenevos de mare. Consiliată rău (probabil) de Lovinescu.

Vineri, 3 octombrie

Vaccin la Sf. Ecaterina. Spre prânz fac febră. Frison, dureri de cap, de piept, din nou o gripă. Carantino mă sfătuieşte să iau urgent antibiotice.

Ieri, vizită la Olac, în atelierul de pe strada Doamnei. Lumină, panouri peste tot. Cărţi, mape cu desene. Îmi arată ultimele volume ilustrate. E angajat de „Cartea Românească” să îngrijească (grafic) almanahul pe 1987. Discuţie despre lipsurile din magazinele alimentare (obsesie). Olac – mai optimist ca mine, aşteaptă ani mai buni. Speranţe la fiecare vizită a Şefului peste hotare.

Mă întorc acasă abia târându-mă din cauza oboselii. La librărie – întâlnire cu Emil Stănescu. Bucurie. Promite să mă viziteze. S-a transferat „cu munca” la Târgovişte.

Luni, 6 octombrie

Bolnav în continuare. Febră mare (38 de grade). La pat. Mă tem de complicaţii pulmonare. Telefonat la „Cantacuzino”, sunt sfătuit de doamna Chersulik să întrerup imediat vaccinul.

Cu Dan, sosit aseară. Îmi relatează ultimele „aventuri forestiere” (a izbutit, în fine, să-şi aducă lemnele acasă). Mic accident la încărcatul vreascurilor: s-a rănit la mână. Gore Ştefănescu, întâlnit pe stradă, i-a spus că preşedintele tribunalului, „admirator” al scrierilor mele, ar fi încântat să mă cunoască.

Miercuri, 8 octombrie

Ceva mai bine. Simt gâtul ca un ştreang de foc. Zac în fotoliu, muzică barocă. Abulie.

Vorbit cu Mitru. Îngrijorat de sănătatea mea. Bolnav cum e, mai are inima să se gândească şi la mine. E iritat că întârzie sosirea din Italia a cărţilor trimise de Tatiana Nicolescu. Ancuţa a plecat la Râmnic pentru câteva zile. Îi ţine de urât lui Dan.

„Lecturi contemporane": „F". Romanul „curge" greu. Aceleaşi trucuri folosite şi în alte construcţii de amploare („Vânătoarea regală"). Crime, mister, oameni suciţi, situaţii aberante şi multă, multă vorbărie. Toate acestea realizate cu mână sigură, de mare scriitor. Se simte, din păcate, efortul de a cosmetiza realitatea „noastră" putredă, damnată. Comanda socială.

Vineri, 10 octombrie

Reiau vaccinul, la indicaţiile doamnei Chersulik. Pe jos în Sf. Ecaterina. Frig. Analiza sputei – la fel de proastă ca în iulie, după mai bine de două luni de tratament. Descurajat. Mă întorc acasă rupt de oboseală.

Telefonat copiii. Ghinea şi-a tras în magazia lui cam jumătate din lemnele aduse de Dan cu atâta trudă. Dacă n-aş fi atât de şubred, m-aş repezi chiar azi la Râmnic.

Consideraţiile lui Simion despre D.R. („Ţeba" şi „F") – de suprafaţă. Lipsă de idei (evită, poate, să intre în „complicaţii").

Luni, 13 octombrie

S-a întors Ancuţa de la Râmnic. Mă roagă să merg cu ea la Ateneu, refuz, insistă, aruncă în luptă întregu-i arsenal de persuasiune şi iată-mă ieşit din casă. Se interpretează o sonată pentru vioară şi pian şi un trio (cu pian) de Beethoven, cu „camerişti" de mâna a treia. Frig. Sala goală. E

prima oară când văd frumoasa sală a Ateneului pustie. La întoarcere, pe jos, prin centru. Potere la fiecare colţ de stradă. Te împiedici realmente de miliţie. Urâte vremuri!

La telefon cu Mitru. Exultă. A ieşti pe propriile-i picioare până la biserică. „Ce ziceţi, domnu' Mateescu, credeţi că o să mai merg vreodată?" Ada Orleanu s-a întors recent de la Călimăneşti (a locuit în vila scriitorilor). Vorbeşte cu Cornelia. Le aud din camera de alături. Reiau, nu fără surprinzătoare bucurie, „Marele Gatsby". Ştia să scrie americanul!

Marţi, 14 octombrie

Ies în oraş. E frig dar soare. Nimic în librării. Văd sălile de expoziţie. Urc în atelierul lui Olac de pe Academiei colţ cu Doamnei. Un coridor întunecos cu multe uşi, la fiecare uşă – un pictor. Olac lucrează. Îl reţin numai un sfert de oră. Jos, la parter, se vinde „Pravda". Cumpăr numărul de ieri. Doar patru rânduri despre întâlnirea Reagen-Gorbaciov, care a „ţinut afişul", în Occident, în ultimele zile. Acest sistem de propagandă prin tăcere!...

Beau o cafea la Capşa, apoi pe bulevarde. Se face curăţenie, se asfaltează, se astupă şanţurile. Peste câteva zile începe în Capitală consfătuirea conducătorilor partidelor din ţările Tratatului de la Varşovia. Agitaţie, înfrigurarea de dinaintea marilor evenimente.

Cornelia pleacă, noaptea, la Hunedoara. Socru-meu – bolnav de pneumonie, în stare gravă. O duc la gară cu Trabantul.

Joi, 16 octombrie

Toamnă balcâză. Frig, ceaţă. Foc în sobe zilnic. Comentarii (la „posturi") despre întâlnirea Reagen-Gorbaciov. Uşoară boare de speranţă. *A murit Apostu*.

Telefonat Cornelia, vine duminică. Vizită fără istorie la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Doctorul – la zi cu evenimentele internaţionale. Deşi nu aude, e informat mai bine decât mine. Se anunţă premiul Nobel pentru literatură: nigerianul Soinki.

„Blândeţea nopţii” de Fitzgerald. Nici un câştig faţă de „Gatsby” (dimpotrivă). Muzică de Grieg.

Duminică, 19 octombrie

Cinci dimineaţa. La gară. A venit Cornelia. Veşti de la Hunedoara: socru-meu e în afara oricărui pericol, a scăpat cu bine. Gică s-a pensionat de la 1 octombrie, continuă, însă, să lucreze (încă şase luni).

Tamaş mă roagă să-i „perii” cele 100 de pagini din ghidul Râmnicului, pe care i le-a înapoiat Doina Gavrilă. Mi-am făcut de lucru. Continui să trăiesc într-o totală stare de abulie, de prostire. Vegetez.

Telefonează Cae. Petrecerea de la Călimăneşti – plăcută. S-au împrietenit cu Ladmis Andreescu. Ladmis s-a dus să-l vadă, la Păltiniş, pe Noica, susţine că s-a întors „iluminat”.

Foucault: „Histoire de la folie”. Lectură delectabilă.

Miercuri, 22 octombrie

O nouă tentativă de a-l găsi la Uniune pe D.R. „Lipseşte o săptămână”, îmi spune secretara. De vorbă cu Hobana, drăguţ, preocupat. E singur în birou. Pe urmă apare Balaci, îmi strânge mâna, mă eclipsez. Expediez prin poşta „specială” de pe malul gârlei o carte în Elveţia (lui Iudit). Coadă mare, funcţionarele – blazate. Noutate: sunt interzise dedicaţiile pe carte! Rup pagina de gardă. Alunecăm, alunecăm...

Recitesc Motru („Personalismul”). Îngrozitor de prăfuit, bătrânul.

Sâmbătă, 25 octombrie

Vaccin în Sf. Ecaterina. Reacţie puternică, fac febră. Agitaţie. La pat.

Ieri, cu Cornelia la familia Ureche. Stau într-un apartament luxos, în apropierea Arcului (pe Kiseleff). Iordana şi-a revenit spectaculos după atacul cerebral. Şchioapătă, totuşi, de piciorul drept, dificultăţi în exprimare. Gelu se ocupă cu trataţia musafirilor. Lucrează acum la Sindicate. Istorisiri de vânătoare.

Mă vizitează Duci şi Milică. Măgureanu consideră benefică pentru poporul nostru întâlnirea Reagen-Gorbaciov. Dumnezeu ştie! La 11 noaptea vine Dan de la Băbeni. Aduce „ghidul” Râmnicului scris de Tamaş. Frânt de oboseală. Tăifăsuim până la 2 dimineaţa.

Luni, 27 octombrie

La zece – telefon uluitor de la Craiova (Hinoveanu): am fost cadorisit cu premiul Asociaţiei de scriitori oltene (pentru „Bal la Casa Ofiţerilor”). El, Hinoveanu, la poezie, eu la proză. Mă roagă să vin urgent la Editură ca să „transport” la Bucureşti procesul verbal al juriului de premiere, el însuşi neputând să facă deplasarea, are şedinţă de partid la „Judeţeană”. După vreo cinci minute sună Cojocaru (de la Negrici de-acasă), care îmi anunţă încă o dată vestea. Juriul a fost format din Cojocaru (preşedinte), I.D. Sârbu, Papastate, Sina Dănciulescu şi Negrici. Marin Sorescu e plecat peste hotare. Schimb câteva cuvinte cu Negrici. Se arată indignat că Hinoveanu mă foloseşte drept curier pe mine (în loc să meargă el). Joi vine la Bucureşti, o să mă sune.

La ora 14 iau rapidul de Craiova. Trenul complet neîncălzit. Mi-e frig, realmente dârdâi. La gară mă aşteaptă Hinoveanu. Se aşază la o coadă

mare, pentru biletul de întoarcere. Dar trenul are două ore întârziere. Luăm loc pe scaune. Începe o discuţie sterilă. *Boss*-ul, nervos, nu e „în ape”. Îl simt că ar vrea să plece, pregetă, nu-i vine să mă lase. Ne plictisim îngrozitor. Momente goale, clipe moarte, fără vorbe. Jenante. În fine, soseşte acceleratul, ne îmbrăţişăm. Compartimentul îngheţat (tren internaţional!). Drum lung, interminabil, în tovărăşia „memoriilor” Agathei Christie.

Miercuri, 29 octombrie

Lucrez de patru zile pe ghidul Râmnicului (Tamaş). Scris 50 de pagini (din 190). Mă opresc. Îmi trebuie textul „definitiv”, nu pot lucra pe ciorne redactate în grabă, nefinisate, pline de greşeli.

La Uniune. Îi înmânez lui Iancu plicul adus de la Craiova. E în dispoziţie proastă, grobian, ţâfnos. Ţipă la scriitorii care aşteaptă la uşa lui, famelici. Banii pentru premiu, mi se spune, îi voi primi abia peste o lună. Au cheltuieli, începe în curând „decada cărţii”, literatorii (cu funcţii redacţionale şi administrative) pleacă în provincie (pe cheltuiala Uniunii, evident).

Vorbit cu Mitru. Nu mai are forţa să ţină receptorul în mână, îşi pierde vocea, oboseşte. Discuţiile noastre de pe vremuri, de o oră-două, au devenit o amintire.

Sâmbătă, 1 noiembrie

Petrec o bună parte a zilei în fotoliu. Stare de oboseală, astenie. Delabrat moral. La „Voce” se vorbeşte despre o iminentă debarcare a Şefului. Ce utopie!

În Slobozia, cu Cornelia. E ziua lui Bazil, a împlinit 57 de ani. Îi ducem flori. E vesel. Se plimbă uşurel prin cameră, se întinde după farfuria cu fursecuri (interzise). Trăieşte între tabuuri. Peste o săptămână are o

emisiune lirică la radio, l-am întrebat de ea, nu ştie. Probabil, o imprimare veche. Mi-a spus că scrie. Din când în când se smiorcăie ca un copil bătut, un soi de plâns mecanic, apoi revine. O, Doamne!

Miercuri, 5 noiembrie

Vaccin în Sf. Ecaterina. Pe urmă, cu Cornelia în piaţa Rahova, ne aprovizionăm cu varză. Ridicând un sac, simt o durere ascuţită pe coloană, s-a deplasat, probabil, o vertebră. Paralizat. Ajung cu greu în Albă (cu Trabantul). După-amiază fac exerciţii de mişcare, ţinân- du-mă de mobila din cameră. Nenorocirile vin repede, trec greu.

Alaltăieri, vizită la Cornelica, e ziua ei de naştere. N-a mai poftit pe nimeni. Trataţie boierească (plăcintă cu praz, în bună tradiţie aromână). În casă – întuneric. Covoarele, tablourile, mobila dau încăperii un aer victorian târziu. Spre seară, vedem un film american (casetă video) – mediocru.

Telefonează Baciu. Mă invită să-i vizitez atelierul, în Militari. „Vreau să mă urmăriţi lucrând”, îmi spune, vorbeşte serios, se crede Leonardo. Ce creatură!

Sâmbătă, 8 noiembrie

Înţepenit. Abia mă mişc prin casă. Sentimentul unei căderi totale. Deprimant. Cornelia îmi aduce masa în cameră. Ştiri de la Zoe Boicescu. S-a înăsprit cenzura. Volumul îi este pentru a treia oară returnat de editură. Dezorientată, nu ştie ce să facă. Vremuri tot mai tulburi după întâlnirea de la Reykjavik. Cornel Popescu a fost concediat din funcţia de radactor-şef la „Cartea Românească”. Lucrează acum la un depozit de materiale. Mică şi răutăcioasă satisfacţie, după comportamentul său duplicitar, suspect.

Mă delectez cu suvenirurile lui Canetti (volumul 2). Inteligent, atent la amănunte, memorie remarcabilă. O.K.

Marţi, 11 noiembrie

Ceva mai bine cu spinarea. Merg. Nu ies din casă decât pentru vaccin, în Sf. Ecaterina (ultima injecţie). Abia când te lovesc necazurile realizezi ce fericit erai *înainte*. Adulmec, cu prudenţă, viaţa.

Primesc ultima carte a Adei Orleanu, „Hoţii în templu" (frumos titlu!). Departe de arta din „Boarii". Naraţiunile – banale, prăfuite, lipsite de vigoare epică. Pesemne, trece printr-o pasă proastă.

Citesc cu mari delicii jurnalul londonez al lui Pepys. Muzică până la două noaptea. Insomnie.

Sâmbătă, 15 noiembrie

Aseară a sosit Dănuţ de la Băbeni. De vorbă până la 4 dimineaţa. Tensionată convieţuirea cu Ghinoii. Se descurcă greu. Aduce de la Tamaş manuscrisul (ghidul Râmnicului). Îl răsfoiesc, nu a lucrat deloc pe el. E „marfă" brută, trebuie scris din nou. Impulsul de a-i reproşa la telefon, renunţ.

Corespondenţa lui Maiorescu – incitantă. Episodul scandalului cu pensionul. Volumul 5, probabil, cel mai interesant din seria tipărită la „Minerva".

Miercuri, 19 noiembrie

Lucrez de patru zile pe ghidul Râmnicului scris de Tamaş. Nu mă aşteptam să intru într-o belea atât de plicticoasă. Textului îi lipseşte gramatica gândirii. Sunt clipe când îmi vine să las totul baltă. Nervozitate.

Ies, seara, două ore prin centru. Anticariatele şi librăriile. Frig. Intru la „Ambasador", comand o bere. Salonul neîncălzit, perdelele murdare. Afară plouă. Femei cu umbreluţe. Afişe mari anunţă pe

panourile de la Scala un film rusesc. La casă, cuconiţa trage din ţigară, răsfoind o carte. Nici un client. Vitrina librăriei „Sadoveanu” expune ultimele opere ale Stăpânului. Pe jos la Universitate. Iau metroul.

Sâmbătă, 22 noiembrie

Termin la ora 2 noaptea ghidul. Teribilă osândă. Senzaţia de mare uşurare. M-am angajat orbeşte într-o întreprindere mâloasă, deplorabilă.

Ne vizitează Maftei. Nu l-am văzut de ani de zile. Înfloritor. Aduce a comis-voiajor, aşa cum întâlneam prin filmele americane după romanele lui Sinclair Lewis. Dulceţuri, prăjituri, cafele. Ne arată un album cu poze: unele din Toronto, altele din Geneva – adică locurile pe unde i s-au risipit copiii (şi nepoţii). El însuşi îşi duce viaţa între aceste două repere de pe hartă. De la o vreme, stabilit cu totul în Canada.

Mare tevatură (şi cheltuială) cu referendumul de mâine. Miliţie pe stradă. Stare de asediu. Telefonează Lupu. Plecarea mea din şcoală, susţine, a lăsat un gol imens în cancelarie. Ce ar putea să spună? Între timp a fost schimbată directoarea. Se împlineşte anul de când n-am mai intrat la clasă. Sunt clipe când le duc dorul puştilor, aceşti teribili mâncători de dascăli.

Marţi, 25 noiembrie

Ceaţă, dimineaţa. Abia dacă se mai distinge conturul blocurilor de la Rond. Semne de boală. Antigripale. O duc de la o zi la alta.

Merg la spitalul „Municipal”. Electrocardiogramă. Duci îmi prescrie dublarea „raţiei” de hipotensive.

Telefonat Negrici. Comisia de pensii, întrunită acum câteva zile, m-a gratulat, la stăruinţa lui, cu 4000 de lei (3200 până la împlinirea vârstei de 60 de ani). Dulea insistă ca premiaţii Uniunii să nu mai fie recompensaţi în

bani, deşi banii de premiu provin din propriul buget al scriitorilor. Amestecul administraţiei în viaţa literară – tot mai constrângător, mai abuziv.

Proză fantastică de Hofmannstahl. Dureri de cap copleşitoare.

Joi, 27 noiembrie

De ieri, stare gripală declarată. Febră mare. Înghit antibiotice şi biseptol. Complet prostit de boală.

Primim, pentru duminică, invitaţii de la Bebe Ogrezeanu şi Silvia Marinescu. Cornelia îi explică Silviei situaţia mea, degeaba, insistă. După o oră revine iar cu telefonul.

Urâte zvonuri despre demolare. Se spune că la primăvară va fi evacuat tot cartierul. Panică, discuţii, controverse. Femei cu mâinile în şolduri, vociferând pe stradă. Le văd de la fereastră. Vremuri grele. Trăim sub zodia nesiguranţei.

Luni, 1 decembrie

Rău. Imobilizat la pat. Stare de îndobitocire. Între momentele de „criză”, mă desfăt cu „Critice” de Maiorescu. Taifas cu Dan, sosit alaltăieri de la Râmnic.

O voce tânără de fată („Revista de pedagogie”) mă anunţă că mi-a apărut o proză („Papucul şi limonologia”) în Almanahul părinţilor pe 1987. Apariţie oarecum surprinzătoare în vremurile noastre de furioasă isterie ideologică.

Joi, 4 decembrie

Încet-încet revin la viaţă. Fac paşi prin cameră, învăţ să merg. Geruri cumplite dar în casă bine. Ancuţa îmi aduce Almanahul, producţie imundă, ilizibilă. La schiţa mea, redacţia şi-a permis să adauge trei rânduri în final, ca să se afle în treabă. Ce habitudini!

„Roman documentar” (viaţa lui Eminescu) de Petru Vintilă. Autorul e preocupat, s-ar zice, de soarta geniilor. Se vorbeşte că ar fi scris o carte şi despre Şef, pe care „forurile” (sau însuşi Şeful) au refuzat-o. Să se înveţe minte!

Sâmbătă, 6 decembrie

Fără preocupări. Neliniştit. Ce va fi mâine?

Telefonat lui Cae Boicescu şi Hilohi (de ziua lor). Maestrul – vesel, e încântat de fiul lui, Costache, pe care îl alintă cu apelativul hispanic „don”. Pe vremuri, Sf. Nicolae îl sărbătoream la Picu. Veneau şi Bebe cu soţia. Jucam „pietre”. Stăteam până la miezul nopţii. Ne întorceam pe jos acasă, lunatici, în zgomotul metalic al tramvaielor ce se târau alene spre depou.

„Viaţa lui Macedonski” de Marino (teză de doctorat). Spirit metodic, bogată informaţie, lipsit de fantezie, însă. Primire triumfală din partea presei literare.

Marţi, 9 decembrie

Ieşit din casă pentru prima oară după mai mult de o lună. Frig (minus zece grade). Drum la Institutul „Cantacuzino”, fac analize (rezultatul vineri). Escală în centru. Bat librăriile şi anticariatul de la Cretzulescu. Şi magazinul Muzica. Iau Llosa („Războiul...” în traducerea lui Cantuniari).

Vizită, seara, la doctorul Virgiliu Ştefănescu. În vervă. Bem cafele. Neobosit şi tânăr la 85 de ani. Se pregăteşte „să mai treacă o iarnă”. Facem politică, fireşte. În linii mari, opiniile lui sunt pesimiste. Prezenţa ruşilor „alături” e simbolul perenităţii comunismului.

Reiau cu poftă „Convorbirile” lui Goethe cu Eckermann. Pian (Franck, Debussy, Rahmaninov).

Sâmbătă, 13 decembrie

Din cauza frigului, Dan vine tot mai rar acasă. Seara, tăifăsuim în cameră la mine. Descurajat, experienţa băbeneană îl istoveşte.

Telefonează Tulea. Bucurie. Promite că săptămâna viitoare vine să mă vadă. Citesc „Războiul" (lăudat la Valea Vinului de Cantuniari). Decepţie uşoară, după romanele lui Llosa citite până astăzi. Sau doar reacţia mea la tuşele politice prea apăsate.

Pavese: „Lăsaţi să treacă o experienţă care vă părea nefericită, o veţi vedea cu alţi ochi şi va fi extraordinară. Scurgerea timpului în tăcere reîntinereşte popoarele şi indivizii." Frumos. Am temeri, însă, că „experienţa" noastră (cea de 40 de ani încoace) va contrazice cuvintele „simţite" ale maestrului.

Marţi, 16 decembrie

Lucrez pe paginile ghidului lui Tamaş (dactilografiate). Din nou greşeli. Am sentimentul că trudesc „în gol". Vorbit cu Mitru. Anxios, se plânge de dureri articulare. Afară – vreme rea. A nins de o palmă. Pe stradă, lume înfofolită, cisme. Excavatoare uriaşe îndreptându-se spre Rond, cu larmă. Construim.

Dan pleacă, noaptea, cu acceleratul. Citesc biografia lui Maiorescu de Z. Ornea, colegul meu de facultate. Foarte documentată, însă rău scrisă. Fraze ilizibile. Deficienţe la sintaxă.

Joi, 18 decembrie

De dimineaţa până seara în tovărăşia ghidului lui Tamaş. Plictis îngrozitor. Râmnicului, urbe de legendă, îi trebuie o *poveste*, nu un ghid.

Mă vizitează Tulea (cu Trabantul!). Înalt, calviţie avansată, zâmbitor, simpatic. Fără vârstă. Mare bucurie să-l cunosc. A fost pe vremuri un as al aviaţiei. Nu „aduce" cu imaginile văzute de mine la „arhivele" din Râmnic, unde pozează alături de alţi temerari ai aerului, între care Ioana

Cantacuzino. Îşi povesteşte viaţa. Făcut războiul (Est-Vest) pe un bombardier german tip Heinkel). În ’44 – doborât de nemţi de la înălţimea de 4 mii de metri. S-a aruncat cu paraşuta. Accidentat, doi ani spitalizare la Sinaia. După război, pilot în aviaţia utilitară, apoi închis în temniţele comuniste. Evită amănuntele, *îi e frică*! Lucrat o vreme în industria aeronautică română ca proiectant. Îi dau (cu dedicaţie) „Fantezia”, în care e inserată şi nuvela „Sala de aşteptare”, pe care i-o datorez în întregime. Emoţionat. Mărturiseşte că ar vrea să-şi scrie memoriile împreună cu un comiliton din aviaţie. E rudă, după mamă, cu doamna Vântu, fosta colegă a Corneliei de catedră. Ne despărţim în mare afecţiune.

Citesc mici proze de Bedros Horasangian. Decepţionat, probabil din cauza supralicitării acestuia de către presa literară.

Duminică, 21 decembrie

A nins. Zăpada se topeşte, ninge iar. Muncesc la ghidul Râmnicului (mai am 50 de pagini). Telefonează doamna Vântu (nepoata, după tată, a lui Petre Carp). Noi informaţii despre Tulea. A stat în închisoare 17 ani! Ieşit cu lotul ’64. Şi-a petrecut aproape toată tinereţea în celulă. Se trage din marea familie boierească a Fălcoienilor.

Luăm prânzul cu familia Dumitrescu. Petrecem ore de destindere. Discuţie despre scriitori şi viaţa literară (o cunoaşte mai bine decât mine). Bem vin de Panciu (adus de la Săvel). Juristul ne povesteşte cancanuri „interbelice”. Memorie excepţională. La şase seara pleacă. Îi conducem până în colţul străzii, iau taxiul.

Mă sună Zoe Boicescu, necăjită. Editura îi solicită două articole pentru volumele omagiale dedicate Lui şi Ei. Se teme că un refuz ar pune sub semnul întrebării apariţia romanului ce zace prin sertarele redactorilor. De altfel, i s-au făcut aluzii limpezi. „Ce-aţi face, domnu’ Mateescu, în locul

meu?” o aud în receptor, apoi închide înainte de a aştepta răspunsul, pesemne o podideşte plânsul.

Marţi, 23 decembrie

Am încheiat „campania ghidului”. Îl pun în plic. E gata de predare. Nu mai vreau să-l văd.

Primesc „vedere” din Canada (Denis Maftei). Corespondenţă. Plictis. O doamnă de la Fond îmi spune că încă nu s-a întrunit comisia de pensii! Cât despre premiile Uniunii Scriitorilor, problema e în suspensie, „se pare că nu se va mai plăti nimic...”

A venit Dan. Petrecem seara în familie. „Oratoriul de Crăciun”, apoi colinde. Foc în sobe.

Joi, 25 decembrie

Petrecem Crăciunul cu Cornelica şi familia Landauer. Discuţii universitare, bârfe de culise, cancanuri, pierdere de vreme. *Lipseşte sacrul*. Telefonat lui nenea Gică, mă surprinde cu afirmaţia că e mai fericit acum decât în tinereţe. Mici trucuri ca să ascundă (să-şi exorcizeze!) astmul bronşic, durerile reumatice, angina pectorală, sentimentul teribil al ratării.

Vorbit cu Tulea. A citit nuvela „Sala de aşteptare”, e încântat. Mă roagă să-i mai dau un exemplar din carte, vrea să-l trimită în Franţa unui prieten. „Să vadă şi alţii ce isprăvi făceam când eram tânăr.” Promite să revină în curând în Albă. Seara a început să viscolească. Ferestrele acoperite cu zăpadă. O mare parte a Capitalei – fără gaze. Oamenii zac îmbrăcaţi sub plăpumi!

Sâmbătă, 27 decembrie

Ger teribil: 20 de grade minus. Foc numai noaptea, când gazul are oarecare presiune. Cornelia păzeşte sobele. Adoarme abia spre dimineaţă.

Invitaţi la masă Mitru şi soţia. Vin cu taxiul. Coborârea din maşină, urcarea treptelor – calvar.

Sărmanul meu prieten abia se mişcă, sprijinindu-se într-un baston. La masă – veselie moderată. Mitru – fericit că „a putut ieşi din casă”. Petrecerile de odinioară au devenit o amintire.

Primesc de la mitropolitul Nestor „pastorala” şi ultima sa carte despre Aethius Histrios. Pasionat de începuturile creştinismului în Dacia. Seara, wist în familie. Muzică până la 2 noaptea (Haendel).

Miercuri, 31 decembrie

Forurile s-au milostivit, în fine, să dea bani autorilor laureaţi ai Uniunii Scriitorilor. Telefon de la Marin Sorescu (din Craiova). Mă roagă să redactez procesul-verbal (!), să-l iscălesc şi să-l predau lui Iancu. La ora 11 sunt la Casa Scriitorilor. D.R.-ul în birou. Amabil. Îmi spune că astăzi se decernează premiile la Craiova! În ceea ce priveşte banii, îi vom primi abia în ianuarie (ni se trimit cu poşta). Schimb vorbe cu Hobana, preocupat, activ. Se închide astfel contenciosul premiilor. Aferim!

Ies seara cu Dănuţ prin centru. Vitrinele iluminate, cadouri, brad, beteală. Mizerie lustruită. Sfârşitul anului pe „Cale”. Febrilitate, ultimele cumpărături pentru revelion. Pachete, panglici, sticle de şampanie. Goana nebună după o clipă, o clipă doar de fericire. Petarde, pocnituri. Miliţie. Trist an, la urma urmei. Foarte trist.

1987

Joi, 1 ianuarie

Petrecut revelionul acasă, în cinci (cu Oncle). Vin de Panciu. Discursul Şefului – insuportabil. Căldură în casă. Ne-am simţit bine. Tabinet până spre 2 dimineaţa, ca moşnegii. La 12 noaptea telefonat Rudeanu şi Avram Lupu.

Azi – zi frumoasă, soare. Rămân în casă. Televizor (mizerie). Proze „coloniale" de Maugham, desuete. Imprim Rahmaninov. „Transcripţiile" – excelente.

Sâmbătă, 3 ianuarie

Luăm prânzul la familia Landauer. Masă sofisticată, delicatesuri. Ionel se vaită de mizeriile din Institut. Apoi discuţii (între fete) despre necazurile de la catedra de chimie fizică. Plictis magnific. Ne întoarcem făcând echilibristică pe un gheţuş oglindă.

Telefonează Daniel. Mă întreabă dacă-mi menţin propunerea de editare a unui roman la „Eminescu". Da, mi-o menţin. Arunc la întâmplare un titlu: „Coline în soare" (bun la orice). E mulţumit. Se străduieşte să mă includă în planul pe 1988.

> Mă delectez cu Maiorescu („Epistolarul"). Maestrul foloseşte o limbă românească mai frumoasă (şi expresivă) decât a multor critici literari de astăzi.

Joi, 8 ianuarie

Ger năprasnic: minus 17 grade (în Suedia – minus 52!). Nu pot ieşi din casă. Hibernez. Telefonat la Fondul Literar. Vorbesc cu o cuconiţă care-mi spune (politicos) că plata premiilor se amână, fiindcă nu le-au sosit procesele-verbale. Ce măgărie! N-am mişcat un deget pentru a obţine

acest premiu, mă zbat, în schimb, pentru primirea echivalentului în bani a premiului. Ciudate vremuri!

Parcurg, nu fără greutate, „Frumuseţea pământului” de Ramuz. Nu gust literatura ţărănească a helvetului.

Sâmbătă, 10 ianuarie

Telefonează Doina. Mă somează să optez chiar astăzi între Editura „Sport-Tursm” şi alte edituri, se definitivează planul pe 1988. Sunt în încurcătură. La „Turism” volumul e predat, aş prefera, în schimb, să apar la „Eminescu”. Dar dacă nu voi scrie cartea? O rog să mai aştepte, amân răspunsul. *Embarras du choix*. Borda îmi trimite salutări de la amicul meu din tinereţe, doctorul Anceanu.

> În vizită la Silvia (cu Cornelia). Marineştii locuiesc într-un apartament de bloc, cochet, aspectuos, în preajma stadionului „23 August”. Masă întinsă. Mai sunt de faţă câţiva Paşoi şi Cornelica. Cinci-şase feluri de mâncare, abundenţă. Conversaţia de o banalitate exasperantă. Sunt invitat în camera băiatului, lumină slabă, pavoazare cu reviste şi afişe sexy. Rock – de la nişte difuzoare ascunse în perete. Bogdan (blugi, geacă) încântat de ambient. E generaţia „care vine”.

Luni, 12 ianuarie

A crăpat gerul. Soare. Dimineaţa polei îngrozitor. Primesc prin poştă, în fine, banii pentru premiu (şapte mii de lei). Drum la Asociaţie, îmi vizez permisul la policlinica „Sahia” şi legitimaţia de scriitor. Biroul – bine încălzit. Scarlat şi Tomozei – de vorbă, zâmbesc, ne strângem mâna, le-am tulburat intimitatea, mă volatilizez. După-amiază la miliţie (circa 10) pentru vizarea permisului de folosire a maşinii (două ore). Bat

pentru a nu ştiu câta oară textul cu „marasmul economiei occidentale”. Ajung acasă seara, frânt de oboseală.

Directorul I.C.R.A.L.-ului (originar din Scorniceşti!) mă asigură că deocamdată nu există pericolul de demolare în Rond. Furtuna distructivă s-a deplasat cu furie spre sectorul 2 (şi 3).

Joi, 15 ianuarie

Dan a plecat în Râmnic. Ancuţa mers cu el la gară. Vorbit cu Mitru, a avut o criză, suferă, o disperare rece i se simte în voce. Nu vrea să mai primească pe nimeni, ar dori să moară.

În „România literară” apare astăzi lista laureaţilor Asociaţiilor de scriitori, după trei luni de la decizia juriilor de premiere. N-au publicat anunţul până acum de teamă ca „Secţia” să nu anuleze premiile!

Mă îndeletnicesc cu „Casa verde” (Llosa). Dureri de cap copleşitoare. Calmante. Dorm cu droguri.

Duminică, 18 ianuarie

Venit decizia de pensionare de la Uniunea Scriitorilor. Am 3500 de lei (dar numai după „împlinirea vârstei”). De azi înainte – viaţă de huzur, de belfer.

Ger, iarnă grea. Maşinile nu circulă decât din două în două zile. Oaspeţi în casă: Dan Bostan, sosit alaltăieri de la Timişoara. E obsedat de ideea de a părăsi cât mai degrabă ţara. Oriunde. *Vrea să fugă*. E în căutare de soluţii. Speră că profesiunea lui – electronist, va fi o bună rampă de lansare.

Seara – înregistrez pe bandă muzică: Franck, Grieg, Liszt. De veghe până la unu noaptea.

Miercuri, 21 ianuarie

Discuţie cu Daniel. Pentru „includere”, trebuie să stau de vorbă cu Râpeanu. Includerea e treabă „de prezenţă”. Râpeanu, însă, nu e de găsit uşor. Va încerca să mă ajute. Volumul de la „Eminescu” îmi va periclita poziţia în plan a cărţii de la „Sport”, predată. Nehotărâre. Mare încurcătură.

Consiliu de familie. Ne gândim să o trecem la toamnă pe Ancuţa la „fără frecvenţă”, ca să nu fie nevoită să repete experienţa băbeneană a lui Dan. Ar face un an de şcoală în plus. Până în septembrie trebuie să-i găsim serviciu (eventual o suplinire la o şcoală generală). De văzut.

Vineri, 23 ianuarie

„România literară” – de necitit de la o vreme din pricina articolelor omagiale, care depăşesc măsura (dar există oare o „măsură”?). E de mirare câtă rezervă de slugărnicie se ascunde într-o biată fiinţă omenească. Într-un literator.

Se aude că Dulea va pleca de la Cultură. Va fi înlocuit cu o tovărăşică, Sonea, din „aparatul” Comitetului Central. O fi mai rău, o fi mai bine?

Inutilitatea acestui „jurnal”. Literatură – nu. Nici document. Şi nici bruion pentru o carte. Un mod de a mă confesa stupid, ridicol. Biete scâncete în noapte.

Luni, 26 ianuarie

Ziarele de astăzi se ocupă exclusiv de aniversarea Şefului. Fără evenimente, fără ştiri. O ţară moartă. La rampă – toţi scriitorii de serviciu al Stăpânului, ba chiar şi nume noi, decente până mai deunăzi. Ne apropiem de gradul zero al rezistenţei.

Cumpăr magnetofon (din banii de pe premiu) şi cablu pentru televizorul lui Al. Mitru. Mers cu Cornelia în strada Vişinilor. Se întinde masa (ca de fiecare dată). Mitru – exuberant ca în vremuri bune. Fericit. De când i s-a furat antena nu mai are linişte. Televizorul – singurul lui contact cu lumea.

Ne întoarcem noaptea, după zece. Ninge. Plăcerea aerului proaspăt, a paşilor ce lasă urme delicate pe zăpadă.

Telefonează Dan. E bine. Se ocupă de problema evaluării casei. Ne demolează.

Vineri, 30 ianuarie

Ultima noutate: se interzice circulaţia autoturismelor particulare în Capitală (*sine die*). Deşi n-a nins prea mult (30 de centimetri), oraşul e blocat din cauza insuficientelor măsuri edilitare.

David: a apărut la Râmnic, în revista liceului „Bălcescu", o cronică la „Bal" semnată de o elevă. „Când ne mai vedem?" întreabă, dar vorba aceasta o aud de fiecare dată când se întâmplă să comunicăm la telefon. Cornelia îmi spune că Gh. Moisil, profesor la Institutul Politehnic din Galaţi (fratele lui Grigore), ar vrea „să mă citească", a auzit printre colegi vorbindu-se de mine. Cu ani în urmă (1955), când abia o cunoscusem pe Cornelia, văzându-mă prin cancelaria Institutului, i-a spus lui unchiu-meu (Moţoc): „Domnu' decan, alaltăieri (eraţi plecat la Bucureşti) s-a fâţâit pe coridoare un mocofan, un terchea-berchea, probabil de la U.T.M." Haz mare, „mocofanul" era nepotul însuşi al decanului.

La televiziunea bulgărească, un „Don Carlos" magnific (transmisie de la festivalul de la Salzburg) cu orchestra din Viena (Karajan). Citesc cu poftă „Iosif..." de Thomas Mann.

Duminică, 1 februarie

Eforturi ca să ies din inerţie. Ieri – vizită lui Bebe Ogrezeanu cu Mitina. Petrecem ca pe vremuri. Bebe, bătrânul meu prieten!

Plimbare cu Bazil şi Nadia prin parcul „Libertăţii". Vreme bună. Bazil închis în strania lui singurătate. Cu Nadia despre relaţiile scriitorilor cu stăpânirea. Cornel Popescu ar fi fost destituit din postul de radactor-şef la „Cartea Românească"

fiindcă obişnuia să ia peşcheş (informaţie pe filiera V. Râpeanu). În rest, cancanuri, bârfă literară.

Seara ne vizitează Ion Ruse. Gustăm o ţuică. Trăieşte în mizerie, fără o urmă de căldură. Dar nu se vaită. Lucrează la un roman „de mare respiraţie" despre pescarii de la Dunăre. Îl evocăm pe Velea, bunul lui prieten, cu care a chefuit de atâtea ori prin cârciumi.

Joi, 5 februarie

Reiau „romanul" început la Căciulata. Scris două pagini. Sună bine. Îmi trebuie spaţiu de „desfăşurare", îmi trebuie linişte, aş vrea să plec. Să ies din inerţie.

Un nou „decret" demenţial al stăpânirii limitează consumul lunar de gaz metan la un anumit cuantum. Cui îl depăşeşte, i se taie sursa de alimentare. Decretul vizează pe consumatorii de gaze în sobă. Disperare. La dispoziţia extravaganţelor unui satrap lovit de paranoia.

Ne vizitează Bazil şi Nadia. Dulceţuri. Nadia ne citeşte ultimele poeme scrise de Bazil (o parte dintre ele remarcabile). Versurile, dramatice, de o tristeţe infinită, un ultim strigăt de durere adresat vieţii. Nadia ne informează că în Ungaria a apărut a doua Uniune a Scriitorilor. Jocuri politice.

Duminică, 8 februarie

Plouă. Iarnă rea. Ancuţa a plecat la mare (Eforie) cu Smaranda. Acceleratul trage la peron cu cinci minute înainte de ora de pornire. Bătaie, îmbulzeală, declanşarea instinctelor primare. Fetele au reuşit să urce pe platformă împinse de la spate de Cornelia. Multă lume (cu bilete) rămasă pe peron. Cădem în derizoriu.

Seara, plimbare cu Bazil în parcul „Libertăţii". Nadia în mare dispoziţie de vorbă. *Dessous*-uri ale vieţii literare. Dispută în biroul Uniunii între Paler şi Râpeanu. Paler consideră că se traduc prea multe cărţi străine (!) în detrimentul literaturii naţionale. Marele eseist şi prozator nu-şi

mai găseşte locul în planurile editoriale. Se trece apoi la Tatiana Nicolescu, fiică a unui general cu o servitoare (rusoaică). Limba maternă, fireşte, rusa. Călătoreşte curent între Milano (reşedinţa ei) şi Moscova. Cum oare, Doamne? În fine, Hăulică aşteaptă „judecata dreaptă" a biroului pentru coperta ultimului număr al „Secolului", executată de H. Bernea, în care apare o turlă cu o cruce aproape invizibilă. Cumplite vremuri!

Imprim concerte de Saint-Saëns. Afară vânt puternic. Insomnie.

Marţi, 10 februarie

Ceaţă. Am fost chemat la şcoală de noua directoare. Mici „interviuri", exclamaţii, pupături, intimităţi, afecţiune. Şedinţă patru ore. Prilej de a-mi aduce aminte sloganurile auzite timp de trei decenii. O viaţă în şedinţe. Revederea cu colegii – agreabilă.

Pe stradă, în piaţă, prin tramvaie nu se vorbeşte decât despre decretul ce ne ameninţă cu întunericul şi frigul. Tensiune.

Telefonat Ancuţa de la Eforie. Se simte bine, e zăpadă – fericită!

Duminică, 15 februarie

Ieri, dat probe pentru analiză la Institutul „Cantacuzino". Am mers pe jos (nu sunt mijloace de transport, nici chiar taxiuri). La Institut e interzisă folosirea liftului pentru economie de curent electric. Cinci etaje! Mă întorc acasă frânt de oboseală.

Lucrez la noul meu roman. Scris şase pagini (cu totul). Ritm de melc. Aş vrea să plec la Căciulata dar nu pot, trebuie să duc până la capăt tratamentul.

Sărbătorim ziua lui Dan cu un pahar de vin de Panciu. Seara soseşte şi Ancuţa de la Eforie. E înnebunită după mare (iarna!). Dan mi-a adus trei manuscrise de la bătrâna doamnă Rori. Mă roagă

(doamna) „să mă uit pe ele”. Lectură până după miezul nopţii (Sartre).

Luni, 16 februarie

Dejun festiv în cinstea lui Romul Munteanu (vecinul meu de pe Gramont). Participă soţia sa, Denisa Comănescu şi Bărbulescu. Bem vin de Panciu (de la Săvel). Romul – în zile mari, susţine conversaţia. Scund, dolofan, un fel de Falstaff în miniatură. E mândru de ascendenţa sa ardelenească. Îşi afişează nonşalant originea plebee (dosar „beton”). Sarcastic, jovial, ironic, erudiţie. Se socoteşte cel mai mare editor român în viaţă (poate că şi este). Bârfă literară (şi universitară – Dim. Păcurariu). Marian Popa, susţine, a rămas definitiv la Frankfurt. Se plânge că forurile îi îngrădesc activitatea editorială, îl boicotează. În două ore s-au consumat opt litri de licoare, întreaga mea rezervă pe un an! Denisa Comănescu îi propune lui Dan să încerce să traducă Chesterton, rămâne să se vadă marţi la Editură.

Citesc „Jurnalul” împrumutat de doamna Rori. Prolix, sentimental, stângaci, caligrafie fină, rotundă, deprinsă în pension. Bătrâna, mama Rorei (o Simiancă!) – lipsită cu desăvârşire de harul povestirii.

Miercuri, 18 februarie

Încep un nou vaccin la Sf. Ecaterina. Injecţii. Conversaţie agreabilă cu Carantino, în biroul lui intim. Are necazuri cu „patronii” de la Capitală, e în discuţie desfiinţarea secţiei de pneumologie. Îmi spune ultimele bancuri cu Stăpânul. De aici – la Asociaţie, vizez permisul lui Al. Mitru pentru policlinica „Sahia”. Mă întorc prin centru. Oraşul – mai mohorât ca niciodată. Piaţa Unirii – şantier în lucru. Ajung acasă epuizat, murdar. Mă arunc într-un fotoliu. Pun muzică. Complet scârbit de viaţă.

Duminică, 22 februarie

Căldură excesivă pentru sfârşitul lui februarie. Vegetez. N-am mai lucrat nimic de o săptămână.

Cumpăr de la magazinul lui Colorian, cu Anca, boxele magnetofonului. Un angajat al firmei ni le montează în cameră la mine. Inaugurez „complexul" cu simfonia a cincea de Beethoven. Tristeţe mare.

„Desenul din covor" de James. Compoziţia – remarcabilă. O miniaturală capodoperă.

Miercuri, 25 februarie

După o perioadă de primăvară timpurie a nins. Sosiseră cocorii! Instinctul le-a înşelat pe bietele prevestitoare ale primăverii.

Vaccin, apoi la expoziţia Nicodim de la Palat. Adevărată sărbătoare. Spaţiul de expunere – enorm. „Montajul", panotarea profesioniste. Picturile exprimă echilibru, sobrietate, discreta distribuţie a culorii. Tapiseriile – cu totul excepţionale. Drumul spre casă, epuizant. Aproape nu mai pot ieşi din casă.

Aflu de la Dănuţ că Tamaş a fost „eliberat" din funcţia de director la Arhive. Nu ştie amănunte.

Vineri, 27 februarie

Vaccin la Sf. Ecaterina. Văzut pe Mugur cu căţelul. De partea cealaltă a bisericii se înalţă o construcţie a facultăţii de Teologie (patru-cinci etaje). Foială, macarale.

Lucrez la carte (scris încă o pagină). În „pauze", Henri James. Bujor Nedelcovici (îmi spune Mitru) a rămas în Vest. S-a închegat în Franţa o adevărată colonie de literatori români (peste o sută) fugiţi din cauza paranoiei comuniste.

În ritmul acesta, Uniunea noastră se va muta pe malurile Senei.

Duminică, 1 martie

Lăsata secului la Cornelica (naşa Ancăi). Au mai venit Silvica Marinescu şi un Paşoi. Petrecem de minune. Cornelica s-a întrecut în prepararea unui dejun regal. Această casă a umbrelor, în care am trăit aproape zece ani din viaţă. De astăzi „s-a dat liber" la circulaţia maşinilor particulare.

Afară viscoleşte. A nins de o palmă. Telefonat lui Hinoveanu. Am voluptatea masochistă de a mă lăsa minţit. Îmi spune că „apele încep să se dezgheţe", aşteaptă aprobările de la Consiliu. Vorbe. Promite să mă ţină la curent „în chestie". Noaptea – Vivaldi. O oră de destindere totală.

Joi, 5 martie

Zăpadă mare, frig (minus 15 grade!), vânt polar. Ajung la Sf. Ecaterina fără respiraţie. Mă întind un sfert de oră pe o dormeză în camera de gardă. Vaccin. De vorbă cu Carantino, în dispoziţie proastă, are dureri „interne", se teme de un cancer.

Nu pot lucra. Am mintea risipită. Telefonat lui Mitru – anxios. Tipografia din Sibiu îi „ţine" de patru luni o carte „din lipsă de hârtie". Nefericite vremuri!

Seara – corespondenţă. Concertul nr.1 de Ceaikovski cu Dan Grigore. Mare bucurie. Henri James.

Sâmbătă, 7 martie

Ieşire aventuroasă în oraş. Lui Dan îi trebuie cartea propusă de Denisa Comănescu pentru traducerea în română („Napoleon din Nothing Hill"). Intru la directorul cel mare al Bibliotecii Centrale de Stat. Primire nesperat de călduroasă. Cafele, gentileţuri. Directorul trimite o salariată să caute cartea. Mi-o împrumută, zice, dar numai pe

baza unei adrese din partea Uniunii Scriitorilor. Salamalecuri. Dau fuga (prin nămeţii de zăpadă) la Uniune. Bat la maşină adresa. Îl caut pe Iancu, citeşte, nu vrea să semneze. Sunt uluit. Pretinde (ţipând isteric) că a mai girat câţiva literatori şi a păţit-o, aceştia uitând să mai restituie cărţile. Mă scoate din încurcătură Hobana, care semnează adresa cu dezinvoltură. Din ce în ce mai incomode descinderile la Uniune. Prea multă mojicie. La Asociaţie – discuţie cu Baltag şi cu Pituţ. Îmi este prezentat Scarlat. Figură adolescentină, agreabil.

Vuieşte presa de cuvântarea Şefului referitoare la unguri şi Ardeal. Primejdia unui conflict local. Alarmă falsă? Scenariu propagandistic? Trăim în ceaţă.

Luni, 9 martie

Frig, vânt rece. Merg la B.C.S., primesc „Napoleonul" lui Chesterton (pentru trei luni). Pe carte, ştampila Institutului Român pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea! Toate funcţionarele amabile. De aici, la Institutul „Cantacuzino", îmi iau vaccinul şi antibiograma. Fac cunoştinţă cu doctoriţa Meitert, care-l cunoaşte bine pe Virgiliu Ştefănescu, fost, multă vreme, şeful secţiei „variolă".

Mă vizitează Nae. Aduce (pentru Ancuţa) corectura la romanul lui Arpino, tradus în româneşte. Editura doreşte s-o probeze (!) înainte de angajarea fetei la „Univers" (destul de ipotetică).

Marţi, 10 martie

Vaccin. Discuţie cu doctorul Carantino. Mă anunţă că în aprilie trebuie să mă internez din nou la el pentru dosarul de pensionare. Plictiseală. Spitalul acesta mohorât, urât mirositor, prevestitor de moarte.

După-amiază, toţi patru în cameră la mine. Ne facem planuri. Ancuţa – cum să scape de

stagiul în provincie. Dan – cum să revină acasă din fundătura băbeneană. Corneliei i se amână de ani de zile dosarul de avansare pe postul de profesor, din dispoziţiile primite de la cabinetul 2. Stăpânul a plecat în India.

Pierd vremea în fotoliu, zgribulit (deşi e cald în cameră). Nu pot citi. Telefonează David, profesorul Emil Diaconescu de la Râmnic îmi solicită un text pentru revista liceului „Bălcescu”.

Sâmbătă, 14 martie

Mă vizitează Gigi. Tăifăsuim trei ore. E tulburat de eventualitatea plecării la un lectorat în Anglia, la toamnă. Proiecte, mă înscrie în „programul” lui de protocol. Cu Anca – imposibil să te plictiseşti. Discuţia cu el e un spectacol.

Preget să ies din casă din cauza vremii proaste. Fac ordine în bibliotecă. Atâtea cărţi ce mi-au trecut prin mână! Ancuţa îmi mărturiseşte că episodul indian (volumul de la „Scrisul”) *e slab*. Are dreptate. Îl voi reface. Seara mă delectez cu muzică de Wagner.

Miercuri, 18 martie

Pornesc maşina. Merg să-mi repar magnetofonul. Moloz şi blocuri în construcţie. Ambuteiaje. Ca să ajung în Plevnei (statuia lui Kogălniceanu) trebuie să ocolesc pe la Academia Militară! Am rezolvat transferul maşinii de scris pe numele lui Dan. „Dosarul” a zăcut cinci luni de zile la miliţie.

Lucrez la carte. Nu merge. Salt în gol. Îmi trebuie linişte, singurătate. Seara, Cornelia îmi aminteşte că astăzi e aniversarea căsătoriei noastre. Uitasem. Bem un pahar de vin. Dan a plecat cu acceleratul la Râmnic. Trist, copleşit de gânduri.

Duminică, 22 martie

Invitaţi cu toţii la familia Mitru. Constat cu strângere de inimă că starea sănătăţii prietenului meu e tot mai deteriorată. Articulează cuvintele cu greutate, se bâlbâie, abia se înţelege ce vorbeşte. O milă imensă mă cutremură. Ni se serveşte o cină ca pe vremuri. Atmosfera – apăsătoare, dezolantă. Discuţia se rezumă la scurte propoziţii banale, stereotipe. În timpul mesei, Mitru varsă farfuria cu mâncare pe pantaloni. Momente delicate. Mitru plânge. Ne străduim să-i dăm curaj. Să facem glume. Mi-e teamă că va suferi ca un martir până va trece Styxul. Povestitorul care a bucurat atâtea generaţii de copii cu scrierile sale nu merita acest sfârşit teribil.

Ne întoarcem noaptea. Ninge. Citesc nuvele de Henri James, o parte dintre ele excepţionale. Descopăr cu stupefacţie, într-o naraţiune, că americanul „plagiază" subiectul (ideea, mai degrabă) romanului la care avansez atât de greu: un editor şi biograf – trudindu-se să reconstituie viaţa unui mare scriitor, sfârşeşte prin a intra în pielea personajului. Ce e de făcut? Să mai continui? Să renunţ? Momente de derută, insomnie.

Joi, 26 martie

În Sf. Ecaterina, vaccin. Zăpadă, lapoviţă. Iarnă lungă. De vorbă cu doctorul Carantino. Ne invită duminică la prânz, în locuinţa lui din piaţa Lahovary. Proiecte în legătură cu viitoarea internare.

Mă vizitează Duci şi Milică. Licitaţie. „Reuniunile" noastre de divertisment au devenit rutină (şi de acea necesare). Ne defulăm. O pierdere de vreme profitabilă.

Duminică, 29 martie

Gripă. Temperatură mare, frison. De ieri la pat. Antibiotice. Cornelia se duce singură la

Carantino, urmează telefoane, insistenţe, de ce nu vin şi eu? Copiii la concert, la Ateneu.

„Luceafărul” de ieri îmi publică o proză pe trei coloane cu o fotografie executată de Tică pe la începutul anilor ’60. În vremea aceea nu bănuiam că Tică va pleca definitiv din ţară. Mă bucuram să-l văd sosind spre miezul nopţii, uşor grizat, simpatic, pus pe vorbă.

Orele trec greu. Citesc, între puseuri de temperatură, „Piaţa Washington” de James, roman „din prima perioadă”. Pasaje încântătoare.

Joi, 2 aprilie

Sunt prizonierul bolii. Nu pot citi nimic. Schimb 12 batiste zilnic. Trec ore de prostraţie totală. Cornelia pleacă miercuri noaptea la Hunedoara. Chiar singur. Cu Anca şi cu Oncle.

Sâmbătă, 4 aprilie

Uşoară stare de ameliorare. În Sf. Ecaterina. Vaccin restant. Carantino dă dispoziţie să mi se facă probele respiratorii. „Restricţia” s-a redus la 25 la sută (din 40). Probabil o eroare.

Tăifăsuiesc cu Anca. Impresii despre profesorii de la Filologie. Telefonat Cornelia, vine poimâine. „Ce ştie Maisy?” – prolixă. Senzaţie de suprasaturare după prea multă literatură (densă) de H. James. Odihnă în fotoliu. Muzică de Haendel. Dorm prost, coşmare.

Marţi, 7 aprilie

Soseşte Cornelia de la Hunedoara. Drum până la Mitru, le ducem carne. Se simte rău. Îi invităm la noi de Paşte. David mă roagă încă o dată să scriu un text pentru revista liceului „Bălcescu” din Râmnic. N-am chef să-l scriu. N-am chef să scriu nimic.

Telefonat lui Hinoveanu. Cartea, repetă iritat, e „în lectură” la Marcela Radu. O să mă sune

săptămâna viitoare. Aceste amânări dezagreabile sunt rău prevestitoare, am sentimentul că *am ratat*. Volumul s-a născut în zodie proastă.

Joi, 9 aprilie

Vaccinul – devenit obsesie. Schimb câteva cuvinte cu Carantino – nervos, zi proastă. Afară, cald. În fine, primăvară.

Cu Anca la concertul orchestrei Radio. Sala plină. În pauză, mă întâlnesc cu Şovu şi cu mama lui Sorin Titel. Nu mă aşteptam să se mai ducă la spectacole. Mă bucur să o revăd pe Magda Ogrezeanu, şefa partidei de violă.

Reiau pentru a treia oară „Păltinişul". Aceeaşi bucurie a lecturii, aceeaşi tensiune intelectuală. Dacă l-aş fi avut profesor la Filosofie pe Noica, nu pe Ionescu Gulian!

Sâmbătă, 11 aprilie

Zi minunată. Cer curat. Răcoare. Ies în oraş. Fac turul anticariatelor şi librăriilor. Iau de la „Eminescu" „Corespondenţă" către Călinescu (volumul 2). Prin dreptul facultăţii de istorie mă întâlnesc cu Bălăiţă. Ne strângem mâna, îmi zâmbeşte graţios. La urma urmei e simpatic.

După-amiază – ploaie. Program de curăţenie în casă. Scuturăm covoare. Soseşte Dan. De vorbă până la două noaptea.

Citesc „Corespondenţa" lui N. Iorga. Aridă, interesantă doar ca document.

Luni, 13 aprilie

Începe Săptămâna Mare. Invitaţia de Paşti pe care am adresat-o familiei Mitru s-a transformat până la urmă în autoinvitaţie. Trebuie să mergem musai în Vişinilor. De fapt, n-am chef. Trec printr-o dispoziţie sumbră, de coşmar.

Seara, cu Dan la denie la Cuţitul de argint. Trei-patru babe, cerşetori. Doi preoţi. Asistăm la

slujbă. Răcoare. După, plimbare prin parcul „Libertăţii”. Ajung zdrobit acasă.

Scrisori primite de G. Călinescu. Interesante cele de la Mihai Negruzzi, Papadima, Novicov. „Divinul” – înţepat, greţos, nimbat, în schimb, de geniu. Cum a dat Domnul.

Miercuri, 15 aprilie

De ieri, tromboflebită la piciorul drept. Dureri atroce, imobilizat la pat. Mă vede Duci, îmi prescrie fenilbutazonă (3x1) şi comprese reci. Carantino mă sfătuieşte să întrerup vaccinul. Deprimat.

Citesc corespondenţa lui Zarifopol (apărută de curând). O lume dispărută. Altă eră. Corespondenţa scriitorilor de astăzi, supravegheată, cenzurată, va face deliciul cercetărilor literaturii noastre peste ani, peste decenii.

Duminică, 19 aprilie

Sfintele Paşte. Fusesem invitaţi la Mitru dar iată soarta nu-mi dă voie să mă urnesc din pat. Cornelia nu vrea să meargă singură. Aseară, la Înviere, doar Dan şi Anca. I-am aşteptat să se întoarcă. La unu noaptea, masă. Ciocnim ouă.

Telefonat Marcelei Radu, la Craiova. Îmi spune că volumul intră în lectură, „conform unei planificări interne”, pe la sfârşitul lunii mai. Că figurez în planul financiar, material etcetera. Că o să trebuiască să mai taie din roman, fiindcă volumul depăşeşte numărul de pagini planificat de Editură. Vorbeşte repede, precipitat. Ton apăsat, metalic, de şedinţă. „Dar, zice în încheiere, o să discutăm după lectură.”

Corespondenţă Zarifopol. Nervi. Foarte trist. Petrec până la unu noaptea cu Bach (concerte brandenburgice). Nu pot dormi.

Miercuri, 22 aprilie

Puternică erupţie de afte în gură (de alaltăieri). Rană. Nu pot mânca (decât compoturi). Tratament băbesc, cu muşeţel. Din fericire, flebita a cedat, încep să merg prin casă.

Veşti de la Tamaş. E în Bucureşti. S-a internat la dispensarul de expertiză şi recuperare a forţelor de muncă de pe Romulus. Promite să treacă pe la mine la ieşire.

Dezgustat de viaţă. Atâtea boli deodată. Senzaţie de sfâşiere, de pierderea identităţii, de insuficienţă a trăirii. De cădere în vid.

Vineri, 24 aprilie

La spitalul Colentina (cu maşina). Urc trei etaje grele. Mă vede doctoriţa Dulămiţă (dermatologie), soţia unui coleg din Politehnică al Corneliei. Foarte de treabă. Mă consultă, îmi ia un exudat din gură. Îmi scrie o reţetă bazată pe antibiotice (între care stamicină). La întoarcere, pe Ştirbei-Vodă, pentru a preda reţeta. Blocaj de circulaţie. O oră ca să treacă Şeful.

Mă vede Duci. Flebita (după opinia lui) evoluează bine. Reiau (la o distanţă de peste trei decenii) „Don Quijote”. Ciudat, am sentimentul că citesc o carte nouă!

Luni, 27 aprilie

Sunt obsedat de boală. Ieri a apărut un nou nod dureros pe aceeaşi venă. Prizonier la pat. Telefonează un doctor Paraschivescu (prieten cu Virgiliu Ştefănescu), care se oferă să mă recomande unor medici de la spitalul Witing pentru operaţie. Dar nu mă pot decide pentru o intervenţie chirurgicală. E dureroasă şi ineficientă. Derutat.

Cu aftele din gură – ceva mai bine. Tratamentul doctoriţei Dulămiţă – eficace. Astăzi

mănânc pentru întâia oară, după şapte zile, cartofi piure cu supă. Senzaţie stupidă de fericire.

Telefonează Doina. Să mă decid pe loc dacă rămân în plan la „Sport-Turism” sau „Eminescu”. După o discuţie scurtă cu Daniel (care ezită, „nu pot să vă asigur” etcetera) rămân la „Sport-Turism”. Gavrilă încântată. Realitatea e că nu-mi dau seama dacă greşesc sau nu. Trăiesc la marginea realităţii. Abulie.

Joi, 30 aprilie

Întins pe pat, piciorul odihnindu-se pe o pernă. Durerea se întinde pe traseul venei, urcând peste genunchi. Mă vizitează Duci. Îngrijorat, deşi se străduieşte să nu pară. Îmi prescrie antiinflamante (brufen) şi comprese reci. Carantino (drăguţul!) se interesează telefonic de mersul bolii. „Las’ că o să-ţi treacă”, îmi spune cu umorul *je m’en fiche*-ist al medicilor.

Seara mă pomenesc cu Daniel şi cu Bazil. Bazil îşi plimbă ochii distrat peste bibliotecă. Pare vesel. Daniel mă informează că sunt în planul de rezervă al Editurii, dar că poziţia „de rezervă” e şubredă. Să fac eforturi (dar cum?) să intru în planul ferm.

Cervantes, noaptea. Muzică barocă.

Duminică, 3 mai

A încetat din viaţă socru-meu. Cornelia – prăpădită. Noaptea a plecat la Hunedoara cu Dănuţ. Nu mă gândisem că dispariţia bătrânului o să mă afecteze atât de tare.

Marţi, 5 mai

Singur în casă, cu Ancuţa (care „mă îngrijeşte!”). Durerea în picior tot mai accentuată. Sunt realmente speriat, mi-e teamă de o embolie. Cornelia a vorbit alaltăieri cu profesorul Panaitescu, care s-a oferit să-mi facă internarea la

spitalul C.F.R. Dar nu vreau să mă internez. Mi-e groază de spitale. De văzut.

Telefonează Doina. Mă asigură că sunt în planul Editurii „Sport-Turism” dar că o convorbire cu directorul ar fi mai productivă. Problema e că momentan sunt imobilizat la pat. Carantino o trimite azi la mine pe Marina, care îmi face injecţia curentă (vaccinul). Îi scriu o dedicaţie pe o carte (pentru băiatul ei).

Citesc „Ion Heliade Rădulescu” de Mircea Anghelescu. Documentaţia impresionantă, stilul neglijent.

Joi, 7 mai

Soseşte Cornelia de la Hunedoara. Istovită. A petrecut trei zile îngrozitoare. E îngrijorată de evoluţia tromboflebitei mele. Telefonat lui Duci, mă sfătuieşte să încep să merg prin cameră, ba chiar să ies pe stradă. Degeaba, nu pot călca, dureri cumplite în pulpa dreaptă. La capătul răbdării.

După-amiază vine Tamaş. A obţinut pensionarea. Îmi povesteşte ultimele evenimente de la Râmnic. Vrea să scrie, e liber. Are proiecte cu duiumul. Admir la el resursele morale, robusteţea, optimismul.

Terzi se interesează de un post pentru Ancuţa în redacţia Institutului Biblic al Arhiepiscopiei Bucureştilor (unde lucrează). Citesc „Nuvele exemplare” de Unamuno, apoi abandonez, reiau. Lectura, ultimul refugiu.

Luni, 11 mai

Mers cu Cornelia la spitalul C.F.R. de la Şosea. La Rond, blocaj de circulaţie, Stăpânul vizitează „Casa” (o vizitează în fiecare săptămână). Profesorul Panaitescu mă primeşte într-un cabinet somptuos. Fotolii, canapea de piele. Confort. „Ia să vedem”, îmi zice. Mă consultă în grabă, dă din cap. „La ce lucrezi?” Un sfert de oră conversaţie literară. Glume. Profesorul – bonom,

simpatic. Îmi recomandă un fluidizant nemţesc pe care-l scoate dintr-un dulăpior cu geamuri. „Trei pe zi – peste o săptămână eşti fată mare.”

Telefonează Zoe Boicescu. Au fost bolnavi. Cu cărţile „stă bine”. Voce voalată, obosită. Cu ani în urmă, când am cunoscut-o, era de vârsta mea. Mi se părea bătrână, ofilită...

Citesc „Memoriile” lui Lovinescu. Literatură.

Miercuri, 13 mai

Mă hotărăsc să ies, deşi durerea de pe venă persistă. Urc, nu fără dificultate, în „centrul civic”. Blocurile noi, urâte, uniforme, îmi obturează amintirile mai vechi despre aceste locuri prin care am trecut de atâtea ori în tinereţe: Niţă Stere, tipografia militară, Puişor. Casa lui Oprea (de pe Sabinelor) durează încă. Sunt „puncte luminoase” (străzi, ca „Acvila”, de pildă) care mă aruncă într-un trecut fantastic, fabulos. Senzaţia că am trăit mai multe vieţi, uitate.

Vorbit cu Mitru. Tocmai se întorcea de la plimbare, a ajuns până la hală cu „profesorul”. Exultă, exclamaţii. Plin de speranţe. Mă prinde în jocul lui „de-a fericirea”.

Telefonează vicepreşedinta Comitetului pentru Cultură Vâlcea. Pe 22 mai se va desfăşura la Râmnic. „consfătuirea” literatorilor din partea locului. Refuz, insistă. Nu înţelege.

Dan a plecat la Râmnic. Noaptea. Mă întreţin cu Lovinescu („Aqua forte”). Muzică barocă.

Sâmbătă, 16 mai

Încep să prind curaj. Ies, dimineaţa, să „mă mişc” prin „zonă”. Timp splendid, soare. Trec prin faţa monstruosului Palat al Şefului. Agitaţie, furnicar de oameni trebăluind încoace şi încolo. Miliţie. Barăci murdare. Nori de praf. Ajung la Dâmboviţa, apoi la „Mihai Vodă”. Biserica abia se vede strivită între blocuri. Se lucrează la

amenajarea gârlei. Maşini şi macarale. Infern. Văd chiar şi un scafandru! Oraşul – în plin asediu...

Seara, în fotoliu. Obosit. O nouă zonă dureroasă pe traseul venei. Suferinţa, orice s-ar spune, nu e de natură să stimuleze activitatea intelectuală, dimpotrivă.

Citesc scrisorile lui Lovinescu către Mihail Dragomirescu.

Marţi, 19 mai

Campanie pentru găsirea unui serviciu Ancuţei. Hristu Cândroveanu se derobează, îmi dă sfaturi. Drăguţ e doctorul Virgiliu Ştefănescu, care promite să vorbească mâine cu amicul său, profesorul (de oarecare notorietate) Bâlbâie. Cornelia o întâlneşte la un doctorat, în Politehnică, pe „tova" Gâdea. Îi spune păsul. Tova (amabilă, de altfel) o informează că posturile, în sistemul editorial, sunt „îngheţate", că urmează să se desfiinţeze edituri, că nare nici măcar cum să-şi plaseze redactorii rămaşi fără serviciu. Cornelia atacă şi problema cărţii mele de la „Eminescu" (abandonată în planul de rezervă). „O, zice ministresa, nu-ţi fă griji, o să discut cu Valerică."

Merg cu Trabantul în drumul Taberei, îi fac o vizită lui Nicu Cherciu. Primire foarte călduroasă. Nu ne-am văzut de aproape 40 de ani. E doctor colonel la o unitate medicală militară pe Cobălcescu. Ne leagă o sumă de amintiri comune (liceul, anul doi de medicină). Îmi arată cu mândrie grădina lui, la marginea oraşului, în care cultivă zarzavaturi. Realitatea e că în afară de trecutul râmnicean nu prea avem ce discuta. Pe doctor nu-l interesează literatura, arta. Trecutul, tinereţea noastră îndepărtată, acestea fac liantul. Mă întorc spre seară. Obosit, pun muzică. Deschid fereastra. Insomnie.

Sâmbătă, 23 mai

Vaccin. Luat de la Fondul Literar volumele predate pentru stabilirea pensiei (23 la număr). Agoniseala mea de-o viaţă. Ca de fiecare dată, tovarăşa Bunicu – sufletistă, plină de bunăvoinţă. Plimbare, apoi, cu Dan prin parcul „Libertăţii". Răcoare de sfârşit de martie. Urcăm pe trepte. Se mătură, se strâng gunoaiele. Securitate. E anunţată (mâine, poimâine) vizita lui Gorbaciov. Câţiva gealaţi alungă cu brutalitate bătrânii ce se odihnesc pe bănci. Febrilitate, agitaţie. Ne întoarcem pe Candiano Popescu.

„Daniel Martin" de Fowles. Prea multe pagini. Cronofagie. Muzică de Schumann, noaptea.

Luni, 25 mai

Cer înnorat. Pornesc Trabantul, cu intenţia de a mă duce la profesorul Panaitescu. La Rond, miliţie. Circulaţia deviată spre Rahova. Soseşte ţarul. Sunt nevoit să mă întorc acasă.

Privesc spectacolul la televiziune. Gorbi e primul lider sovietic ce vizitează România – după Brejnev. Oarecari speranţe. Se aude (la „posturi") că în Rusia s-au luat măsuri timide de „liberalizare". Greu de crezut. Afară plouă. Plouă cu găleata. Tristeţe neagră.

Miercuri, 27 mai

Mare vânzoleală în cartier. Puzderie de miliţie. Circulaţia oprită patru ore, *trece rusul*. Oraşul încremenit în nemişcare. La nici o altă „vizită oficială" n-a fost atâta tevatură. Pe 11 Iunie (lângă pompa de benzină) o văd pe Gorbaciova alunecând cu limuzina (în suită) spre parcul „Libertăţii". Surâde, face bezele populaţiei cu mâna înmănuşată, e drăguţă, poporul adunat în turmă o aclamă. Cretini! În câteva momente dispare graţioasă în dreptul clădirii farmaciei.

Telefonează Mitru. După trei-patru zile faste, din nou anchilozat. Nu poate merge. Disperare.

Joi, 28 mai

Drum până la „Casă” cu Trabantul. Intru cu ajutorul diligenţelor lui Bărbulescu care e „prieten” cu portarul. Predau volumul lui Daniel (o copie a „Colinelor în soare”). În secretariat – literatori, Zamfir, „doamna” Lucica. Aştept o oră. Se fumează. Râpeanu mă primeşte în picioare. Sunt informat, îi spun, că figurez în planul de rezervă al Editurii, or dumneavoastră m-aţi asigurat că sunt în planul ferm. Rămâne un moment descumpănit, apoi se repliază. „Ah, zice, asta e altă treabă (!), o rezolvăm.” Se îndreaptă către telefon, formează repede un număr, aşteaptă câteva secunde, închide. Daniel s-a aşezat strategic lângă uşă. Tace. „Daniel, exclamă directorul autoritar, să-mi aminteşti să descurcăm problema tovarăşului Mateescu!” Îmi întinde mâna. Zâmbeşte. Am sentimentul definitiv că am pierdut partida.

Urc la etajul zece. Discuţie cu Socoliuc la „Univers”. Îmi este prezentat Gheran (masiv, greoi, volubil). Susţine că „Jurnalul” lui Rebreanu n-o să mai apară niciodată, că el n-o să admită să se publice cu amputări şi paranteze.

Seara, din nou dureri în pulpă. Nervos. Pun muzică de Mozart. Plouă.

Sâmbătă, 30 mai

Întors de la Berlin, Stăpânul a bântuit aseară şi astăzi dimineaţă prin centrul civic. Din nou blocarea circulaţiei în zonă. Privirea bănuitoare, tâmpă a securiştilor.

Telefonat Marcela Radu. A citit volumul. „Există unele probleme”, zice. Să vin „la o discuţie” la Craiova. Neliniştit. Presimt o catastrofă. N-am mai avut „discuţii” cu editorii de la „Filimon” (Matache, Dicu). Seara, plimbare în parcul „Libertăţii” cu Cornelia. Răcoare. Cucoane împingând landouri. Bătrâni şi babe. Miros de

mititei de la bufetul ordinar din preajma lacului. Ici-colo câte o barcă. Plictiseală.

Luni, 1 iunie

La gară. Iau acceleratul de Craiova. La zece dimineaţa sunt la „Scrisul”. Marcela Radu mă primeşte cu o figură lungă, mohorâtă. Un fel de înger al genunelor. Luăm loc într-un birou, rămânem singuri. Timp de o oră sunt forfecat ca un hoţ la drumul mare. Cartea nu e bună, asta este. Atmosfera – prea apăsătoare, necorespunzătoare realităţilor socialiste. Eroii – şubrezi, „ideaţia” eronată. Nenumărate obiecţii în privinţa „artei literare”. După părerea ei – nepublicabilă. Urmează să fie lecturată la „Sinteze”, în Capitală, să-şi spună ei cuvântul. Sunt interzis. Nu mă aşteptam, ce e drept, la o asemenea reacţie violentă. Eşec ireparabil. Impulsul de a-mi retrage manuscrisul. Discuţie cu Hinoveanu, „Lasă, Costică, o mai dregem.” Probabil, arăt groaznic. Bătăi pe umăr, de îmbărbătare. Fug apoi la gară. Prind trenul pentru Râmnic. Cu totul, am zăbovit în Editură două ore...

Râmnicu Vâlcea, seara. Plimbare în Zăvoi. Frig pentru început de iunie. Nori albi deasupra arborilor. Doi tineri sărutându-se pe o bancă. Lehamite de viaţă. Oboseală.

Marţi, 2 iunie

Mă interesez de soarta casei noastre. Merg la Tinel Nicolaescu. Drăguţ, ca întotdeauna. Mă recomandă unor arhitecţi de la Consiliu. Primire cordială. Pe masă, harta urbei, cu zonele care urmează să fie demolate. Imobilul din strada Gării (ca de altfel toate casele din jur) – încercuit cu roşu. Condamnat la moarte. Se apreciază că trebuie să mă mut până la iarnă.

Îmi fac vaccinul la spitalul vechi, prin amabilitatea doctorului Drăgoescu (pe care l-am cunoscut la Lică Cârstea). Drum la Episcopie. Cad

prost, ierarhul aşteaptă o delegaţie bulgărească. Îl rog să mă ajute să o angajez pe Anca la Institutul Biblic, ezită, ocoleşte. Retractil. O oră în curtea îmbălsămată a Episcopiei. Conturul elegant al Paraclisului. Răcoare. Mirosul tare al pădurii.

Amicul Sergiu Curecheanu mă conduce la locuinţa inginerului-artist Zorlescu, situată în „zona Sud" a urbei. Tăifăsuim trei ore în atelierul pitoresc al sculptorului. Vizitez interiorul vilei, decorat cu gust. Uleiuri, sculpturi în lemn, în marmură. Sorbim un vin de bună calitate. Inginerul – afabil, om de lume. Petrecem bine. Ajung acasă după ora 9.

Miercuri, 3 iunie

Zilele la Râmnic – chinuitoare. Neliniştit, iritabilitate. Iminenţa demolării casei părinteşti mă înnebuneşte, îmi dă o stare de teribilă anxietate. Să fii zvârlit afară din oraşul în care ai copilărit, în care ţi-ai croit destinul, despre care ai scris o epopee...

Îl caut pe Stoica, lipseşte. Mă întâlnesc în dreptul hotelului Alutus cu Moţoc. Cenaclul lor, îmi spune, a devenit cenaclul Uniunii Scriitorilor în urma descinderii în urbe a lui D.R. Popescu (însoţit de Bălăiţă şi Săraru). Nutresc speranţa să scoată şi o foaie literară. Fac cunoştinţă cu profesoara Şerbănescu, fiica lui Babu, secretarul Consiliului Judeţean. Mă duce în clădirea Prefecturii. Primire prietenească. Babu – mărunt, brunet, figură ascuţită. Inteligenţă iute, bun cozeur. Îmi împărtăşeşte amintiri din „epoca romantică" a lui Dej, din primii ani după sosirea lui în Vâlcea. Era tânăr. Acum mai toate merg anapoda. Vorbeşte cu obidă despre degringolada ţării noastre *astăzi*. Despre paranoia Şefului. Aproape că mi-e frică (ne aflăm în micul lui birou din Casa Albă, tixit cu microfoane). Promite să mă ajute să obţin apartament în Râmnic. Să fac o cerere documentată, să i-o aduc chiar astăzi.

Seara, plimbare cu Dănuţ prin centru. Parfum de tei. Pustietate. Dureri de cap devastatoare.

Vineri, 5 iunie

Vin Gică şi Marcela de la Hunedoara. Mâine am stabilit să facem slujbă pentru mama (zece ani). Soseşte şi Cornelia. Pregătiri în casă.

Drum până la „Orizont”. Îl rog pe şef să-mi dea maşina ca să scriu memoriul pentru Babu. Bulacu, îndatoritor, se oferă să mi-l bată el însuşi. Nici un cuvânt despre o eventuală colaborare viitoare. De altminteri, *ziarul a căzut de tot*. Nu se mai publică decât elogii. După, duc actul la Consiliul judeţean. Respir. Mai mult decât atâta nu pot face.

Bat librăriile oraşului. În vizită la Costea Marinoiu. Producţia (şi vânzarea) cărţilor – anemică. Pe vremuri, cumpăram din Râmnic un sac de cărţi. Discuţie şi cu Lazăr. Nervos. Relaţiile cu preşedintele culturii (Bădiţescu) – încordate.

Seara, adunare „familială” în curtea casei. Mâhniţi de iminenţa demolării. Tăifăsuim până la 12 noaptea. Glumim, ne amintim de anii tineri. Răcoare, lună plină.

Sâmbătă, 6 iunie

Sărbătorim patru decenii de la absolvirea liceului „Al. Lahovary”. La 9 dimineaţa ne adunăm în curtea şcolii. Îmbrăţişări, emoţii. Ne măsurăm cu uluială şi curiozitate, suntem bătrâni! Intrăm în cabinetul lui Nea Jitaru (de chimie). Trincă, dirigintele, citeşte catalogul, se fac „bancuri”. Păstrăm momentul tradiţional de reculegere pentru colegii dispăruţi (cam o treime). Iau apoi cuvântul profesorii. Mănescu, între altele, subliniază că seria noastră „a dat ţării” personalităţi de seamă, cum ar fi Ţugulea şi cu mine.

La ora 14 începe pe Capela agapa aniversară. Suntem aproape 40 de „capete”. Mâncare din

belşug. Vin bun (de la Orleşti). Orchestră. Mă nimeresc alături de Nelu Davidescu, medic la Piteşti. În şcoală îl porecleam Gâscanul. Discuţie despre una-alta. Mă înştiinţează că nu e un medic oarecare, că e *doctor* în ştiinţe medicale. Observ, nu fără o inocentă răutate, că fiecare dintre noi e tulburat de propriile-i realizări în viaţă. La urma urmei, e o datorie de conştiinţă să te justifici că n-ai trăit degeaba. Mă bucur să-l reîntâlnesc aici pe Mătăsaru (copil inteligent, timid) cu care nu m-am mai văzut din anul absolvirii. Lidia, soţia lui Ionescu George, îmi mărturiseşte că „m-a citit", că e o admiratoare a prozei mele. E singura persoană de la masă care-mi vorbeşte despre profesia mea de scriitor. Petrică Popescu ne filmează cu o cameră, ia interviuri, instantanee comice. Ne amuzăm. Discut cu Picu Olănescu, Rizescu, Nicu David, Mircea Popescu, Paul Lăzăroiu. Se dansează. Distracţia ţine până la 2 dimineaţa. Mă întorc pe jos acasă, singur. Drum lung – doi kilometri. Trist, totuşi.

Duminică, 7 iunie

Încheiată şi această întâlnire cu colegii. Nicu Cherciu se oferă să ne aducă acasă (cu Trabantul). Conduce bine, prudent, nu depăşeşte 70 de kilometri. La prânz suntem în Albă. Telefonat lui Mitru, familiei Boicescu.

Mă uit pe referatul Marcelei Radu (mi-a dat o copie). Zece pagini. Agramat, stufos, incoerent, ostil. Mă întreb dacă e oportun să mai „refac" romanul. De văzut.

Luni, 8 iunie

Şedinţă comemorativă Romulus Vuia la Academie. Merg (împreună cu Dănuţ) la stăruinţele lui Gigi Anca. Prilej de a cunoaşte crema etnografiei şi etnologiei româneşti. Comunicările – în general, modeste. Abundă exprimarea redundantă, preţioasă. Foarte mulţi

bătrâni. Reuniunea îmi aminteşte de şedinţele întristătoare de la Institutul de Istorie şi Filosofie de acum patru decenii (Constantinescu-Iaşi, Mihail Roller). Aceeaşi morgă şi suficienţă exprimate pe un ton savant, profesoral. Surâsul enigmatic, crispat, de şef de trib, al lui Romulus Vulcănescu. Plictiseală.

Scurtă incursiune la Muzeul Literaturii, de pe Fundaţiei. Primire neaşteptat de călduroasă din partea directorului N. Ciobanu. Cafele. Nu are, deocamdată, post liber pentru Anca, dar să o angajez în altă parte, provizoriu, şi în scurtă vreme va aranja transferul. Cât valorează un refuz amabil!

Nu pot citi. Nopţi grele, insomnie. Adorm spre dimineaţă, izbăvit, învins de oboseală.

Miercuri, 10 iunie

Vaccin, apoi la teatrul Mic, pe Matei Millo. Aştept o oră. Forfotă, actori, actriţe cunoscute, monştri sacri. Atmosferă de culise. În fine urcă treptele directorul cu o suită după el. Ne strângem mâna, mă invită în birou. Biroul lui Săraru, încăpător, boem. Fotolii. Îi spun păsul (sunt ameninţat, în urma demolărilor, să fiu gonit din Râmnic). Sună secretara, dă dispoziţie să i se facă legătura cu Gh. Stoica, vicepreşedintele Consiliului Popular Judeţean din Vâlcea. O are. Discuţie zece minute cu *boss*-ul Vâlcii. Săraru îmi susţine cauza cu mai multă artă şi dibăcie decât aş fi făcut-o eu însumi. De partea cealaltă se simte o oarecare rezistenţă. „Ascultă, îi spune, Mateescu e scriitor, e *scriitor adevărat*.” Continuă cu argumente literar-sentimentale. De altminteri, relaţia dintre cei doi e afectuoasă, prietenească. Până la urmă pune receptorul în furcă. S-a aranjat. Să merg la el urgent. Să-i pun în braţe toate cărţile, *absolut toate*. „Pleci mâine”, îmi spune. Îmi întinde mâna. Lecţie de promptitudine, eficienţă,

exactitate. Şi comportare colegială, trebuie să adaug.

Joi, 11 iunie

La 4 dimineaţa plec spre Râmnic însoţit de Dan. Ajung la ora 9 (pană la Piteşti). Direct la Casa Albă. Urc la etaj. Gh. Stoica, mi se spune, lipseşte astăzi, e „în judeţ", se întoarce seara. Am pierdut o zi.

Vaccin cu ajutorul doctorului Drăgoescu (deosebit de îndatoritor). Mă întâlnesc în târg cu Ioan Barbu. Îmi povesteşte cum a căzut „Chimia" în divizia B. Gavrilă, antrenorul, împreună cu colonelul Păsărin, au lichidat, din vindicaţie, rubrica de sport din „Orizont". Abuzurile par mai neruşinate în micile oraşe, fiindcă se află „la vedere".

Chef de nimic. Spre seară se întoarce Dan de la Băbeni. Taifas până spre miezul nopţii.

Vineri, 12 iunie

Vreme frumoasă, soare. La 7 dimineaţa – în faţa Casei Albe (aripa Est). Soseşte *boss*-ul cu o maşină neagră. Îl abordez, mă invită sus. Luăm loc. Deşert pe masă cele 25 de cărţi aduse la îndemnul lui Săraru. Ne cercetăm o clipă cu privirea. Comandă apă minerală şi cafele. Amabilitate rece, de activist versat. Îmi spune că mi-a citit literatura („nu toate cărţile..."), că mă apreciază. Aflu, în câteva minute, că ştie despre mine *tot*. Că imobilul în care locuiesc e situat pe strada Gării, că e în partaj cu frate-meu, că tata şi cu mama au murit, că sunt vecin cu Niculescu-Ţanu. Nu pune întrebări. E hotărât să mă servească. Îl rog să-mi dea o casă „sub Capela", se construiesc pe strada Argeş câteva blocuri, în două luni sunt gata. „Da, da, o să vedem", îmi spune. Acum trebuie să plece, e foarte ocupat, problema se aranjează, să revin luni. Cafeaua e băută. Mă ridic şi plec.

Simt prin tot trupul o oboseală mare. Aceste demersuri, umilitoare (totuşi), mă epuizează ca un drog puternic. Sunt ameţit, contactul cu Puterea mă inhibă.

Seara – plimbare cu Dănuţ la Episcopie.

Duminică, 14 iunie

Ieri, mers pe stadionul din Zăvoi. Ultima apariţie a „Chimiei" în divizia A (în meci cu Steaua). Stau la tribuna presei (lângă Smeoreanu). Joc mediocru, plictiseală.

Dan a plecat în Capitală. Singur. Caniculă. Mă duc la cimitir, apoi la preotul E. Nedelescu. Necăjit, soţia e bolnavă, se pare că nu mai are zile multe.

După-amiază invitat la Tamaş. De vorbă, apoi ne preumblăm pe strada Argeş. Blocurile noi, în care sper să fiu „repartizat" – aproape gata. O parte dintre ele locuite! Şoseaua desfundată. Excavatoare. Mormane de moloz. Ne facem planuri, evaluăm poziţia fiecărui bloc în ambient.

Plimbare prin Zăvoi, apoi acasă. Telefonat Corneliei (de la Ţanu), aşteaptă ştiri, e „prinsă" în campania „Capela". Pe banca tatei, până la 12 noaptea. Răcoare, linişte. La anul, pe locul acesta, cu siguranţă, nu va mai fi nimic. Melancolie. Citesc până spre dimineaţă „La danseuse d'Iza" de Kawabata.

Luni, 15 iunie

Din nou la Stoica. E şapte dimineaţa. Salamalecuri. *Boss*-ul – ciufut, preocupat. Vorbim despre Săraru. Îmi pune în faţă un plan cu blocurile şi apartamentele neocupate. „Cu câte vreţi? Cu două, trei, cu patru?" Îi spun că două. Se miră. „Avem cu două?" întreabă spre camera de alături. „Da", i se răspunde. Îmi aleg un „spaţiu" în blocul D 23, etajul 2, singurul apartament, de altminteri, liber la acest etaj. Problema e rezolvată. Să mă prezint la Molea, prim-vicepreşedintele de

la oraş. Ne strângem mâna. „Partida” a durat un sfert de oră.

Drum până la Purece. Vreau să donez Muzeului tablourile bunicilor (fotografii de epocă, de la sfârşitul veacului trecut), de dimensiuni prea mari ca să încapă pe pereţii cutiei de beton în care urmează să mă mut. Promite să trimită un băiat să le ridice. La ora 11 plec la Bucureşti cu o „ocazie”. La numai patru kilometri înainte de Piteşti, blocaj de circulaţie, accident mortal. O Dacie (căreia îi făcusem semn la Râmnic să oprească) – tamponată de un camion. Doi inşi din Dacia – pe asfalt, acoperiţi cu o pătură. Miliţie. După un sfert de oră demarăm.

Acasă. Enormă oboseală. Deschid ferestrele. Pun muzică de Mozart (pian). Golit de gânduri.

Miercuri, 17 iunie

Căldură tropicală (38 de grade!). Cer de sticlă. La teatrul Mic cu Trabi. E ora zece. Urc scara. Săraru în birou. Primire cordială. Cafele. Îi povestesc demersurile mele râmnicene. Maestrul – în mare formă. Îmi relatează împrejurările în care s-a prăpădit mama soţiei. Li s-au cerut noi fişe de cadre cu amănunte incredibile (situaţia politică, averea bunicilor soţiei!). Prin cameră apar (ca să dispară în clipa următoare) actori, regizori. Un căpitan (în haine civile) îi dă raportul în legătură cu cumpărarea unei puşti de vânătoare. Se fac glume. Atmosferă amicală. Mă simt bine. Vreo câteva minute trece prin birou şi Teodor Mănescu, fost coleg de facultate. Mă întreabă ce semnificaţie are titlul cărţii mele „Marele şlem”. Săraru face conversaţie. E plin de vervă, narează excelent, îşi joacă rolul. Între timp dă dispoziţii, răspunde la telefonul care sună fără contenire. O forţă a naturii. Rămân în teatru, cu totul, două ore.

Vizită, după-amiază, la Baciu (în urma insistenţelor acestuia). Şi-a instalat atelierul într-un apartament de bloc, în Drumul Taberei.

Aranjamentul camerelor – de un evident prost gust. Îi văd lucrările (natură moartă, flori) împrăştiate anapoda prin toată casa. N-a evoluat convingător. Băiatul se complace într-o pictură convenţională, ce nu depăşeşte limitele unui amatorism prădalnic.

Vineri, 19 iunie

Sunt zile triste, menite să-ţi rămână în memorie toată viaţa.

Drum la „Fundeni", să fac control pentru tromboflebită în clinica de „cardiovasculare". Mă vede profesorul Ilie Pârvulescu – 60 de ani (recomandat de Duci). Consult atent (în care timp fumează). Varicele, îmi spune, nu trebuie *încă* operate. După aspect, rezistă încă 10-15 ani. Surâde. Recomandări: mers mult pe jos, ciorapi elastici.

După-amiază dau fuga, cu Cornelia, în Piaţă, se demolează Sf. Vineri (acum câteva zile a fost distrusă din temelii biserica Olteni, în care a cântat, în strană, Anton Pann). Puhoi de lume (apreciez că sunt vreo două mii). Cordoane de miliţie. Circulaţia închisă. Securitate. Biserica – trei sferturi dărâmată. Oamenii privesc cu strângere de inimă desfăşurarea sacrilegiului. Femei plângând. Buldozere, tractoare, camioane. „Lucrează" şi armata. Există o înfrigurare evidentă de a distruge cât mai repede aşezământul. O teamă că i-ar putea lovi puterea neiertătoare a Cerului. Câţiva străini trag repede, ferit, instantanee. Din trupul frânt al zidurilor se ridică nori de praf, moloz. E zi de vineri! Zăbovim o oră. La plecare, luăm câteva frânturi de cărămizi pe care le distribuie soldaţii, cu mărinimie, oamenilor...

Duminică, 21 iunie

Cină la familia Dumitrescu (cu Cornelia). Afecţiune. Trataţie impecabilă, „subţire" (cristaluri, tacâmuri de argint). De faţă – un bărbat

în vârstă (75 de ani), Mircea Sion, stră-strănepotul scriitorului. Distins, figură expresivă, prelung, pleşuv (ogar de rasă). Volubil. Comesean desăvârşit. Detalii despre prietenia lui cu Ralea. Cunoaşte bine viaţa literară şi politică din „interbelic". Memorie excepţională, bun cozeur. Nu-i place Călinescu, căruia îi detestă caracterul (l-a cunoscut îndeaproape). Ne relatează modul „cum a rămas mofluză" Marica Sion, ce se îndrăgostise de un franţuz. Vin alb, „titrat". O seară agreabilă.

Marţi, 23 iunie

Ora 7 dimineaţa. Mă internez (făcusem formele de ieri) la pneumologie, pentru comisia de pensionare. Carantino – drăguţ, plin de atenţii. Locuiesc aceeaşi rezervă cu un pat în care am mai stat în două rânduri. Mirosuri pestilenţiale, gălăgie. Am luat de acasă romanul de la „Scrisul". La prânz, mâncare execrabilă, nu pot gusta nimica. Doar două linguriţe din marmelada făcută de Cornelia.

Ploaie torenţială, grindină (o oră). Spre seară, Cornelia cu o sacoşă plină. Discuţie cu ea, fertilă. Îmi lămuresc o serie de probleme tulburi în legătură cu volumul, caut soluţii pentru a-l face publicabil. De mâine încep lucrul.

Joi, 25 iunie

Radiografie pulmonară. Carantino – surprins, chiar impresionat (ceea ce nu li se prea întâmplă medicilor) de pahipleurita mea spectaculoasă. O pot vedea şi eu, cu ochi amatoristic: o dungă albă, lăptoasă, delimitând plămânul stâng, de sus şi până jos, în latura exterioară. Îl rog să-mi spună sincer dacă am cancer. Surâde. Cu câteva minute înainte călcase jurământul lui Hipocrat, destăinuindu-mi că doamna care tocmai ieşise voioasă din cabinetul lui urma să moară în cel mult o lună.

Drum la „Panduri”. Control cardiologic la doctorul Cruţescu (pentru comisia de pensionare). Acelaşi diagnostic.

Lucrez la carte trei ore dimineaţa, şapte după-masa. Lectura merge bine. Îmbunătăţiri substanţiale. Nu „văd” finalul. O să am de furcă, nu-mi pot permite un demers melodramatic (cum mi se cere).

Sâmbătă, 27 iunie

Iau „învoire” de la doctor pentru *week-end*. Mă întorc acasă. Soare, teii înfloriţi (tardiv). Lucrez cu spor. Schimb naţionalitatea Lorenei din suedeză în poloneză (la sugestia Marcelei Radu) dar după miezul nopţii – revin, cu riscul de a mi se respinge cartea. Nu pot să o văd *altfel*. Aşa am conceput-o, *e creaţia mea*.

Ieri, analize la Institutul „Cantacuzino”. De vorbă cu doamna Chersulik, îmi povesteşte necazurile ei. Interesantă nevoia (la femei în special) de a se spovedi. O consecinţă, probabil, a singurătăţii.

Marţi, 30 iunie

Incursiune (cu Trabantul) la „Casă”. Impedimente la intrare, peşcheş. Râpeanu lipseşte „momentan”. Îl aştept pe coridor. După o oră soseşte, îl abordez, discuţie „din mers”, îmi spune că m-a trecut în planul ferm. Că planul, însă, o să mai suporte modificări substanţiale. Aferat. Îmi strânge mâna, intră în secretariat, cam asta e totul.

La „Univers”. Discuţie cu Denisa Comănescu. Intrăm la *boss*. Luăm loc. Denisa laudă cartea lui Chesterton (pe care urmează să o traducă Dan). Romul – mahmur, în proastă dispoziţie. Clipeşte des. Promite să includă cartea în planul pe 1989. În fine, telefonul, un editor parizian, începe o conversaţie în franţuzeşte, ies. Pe trepte mă întâlnesc cu Florentin Popescu. Îmi spune, între altele, că „sunt în lucru” 27 de volume

omagiale (!) pentru aniversarea din ianuarie a Şefului. Cam cât producţia anuală a unei edituri...

Lucrez din ce în ce mai dificil. Trecut de jumătatea cărţii. Căldură excesivă. Noaptea, ferestrele deschise, o oră muzică pe întuneric.

Joi, 2 iulie

La şapte dimineaţa – la „comisie", în Drumea Rădulescu. Lume multă. Intru abia la ora zece. Aceeaşi doctoriţă. Se uită repede prin acte, nici o întrebare. Îmi dă încă un an de prelungire. Rămân doar şase luni până la împlinirea vârstei de 60 de ani, când capăt pensionarea definitivă („de bătrâneţe"). Probabil, nu-mi voi mai vedea elevii niciodată.

La „Cantacuzino". Iau rezultatele la analize: *pseudomonas aeruginosa*, *klebsiella*. Sunt disperat. Din nou vaccin, antibiotice. Mi se prescrie *taricid*, ce se găseşte numai în Elveţia şi Germania. *Nu mă simt bine*. Oboseală, blocaj respiratoriu. Pensionarea mi-a adus numai necazuri.

Călduri caniculare. Seara ies cu Dan. Taifas până la 2 noaptea.

Duminică, 5 iulie

Lucrez „la pas". Mă apropii de final. Această a doua variantă, oricum mai bună decât prima. Trec peste „observaţiile" stupide (sute de semne cu creionul) ale Marcelei Radu. *E cartea mea*. Nu văd sfârşitul, însă. Voi folosi, în final, probabil, „Fantezia pentru trompetă solo" (foarte „strâns" scrisă).

În vizită la Mitru, cu Cornelia. Sărmanul meu prieten, tot mai rău. Abia mai poate merge. În scurtă vreme va paraliza. Repetă, într-un fel, destinul lui Demostene, pe care l-a vizitat fidel până în cele de pe urmă clipe ale vieţii. Mitru îmi oferă ultima sa carte (apărută la Craiova) pe care, însă, nu-mi dă dedicaţie. Nu mai poate scrie...

Joi, 9 iulie

Ora 12. Termin volumul. Eliberat. N-am încă un titlu convenabil („Coline în soare?”). Drum până la şcoală, las documentele de pensie la secretariat. Şcoala pustie. Se spoieşte. În cancelarie îl găsesc pe Şuşe. Bârfim cumplit regimul (un soi de defulare masochistă). După – în „centrul civic” să văd „lucrările” la „Casă”. Buldozere, excavatoare. Praf. Soldaţi fără tunică, transpiraţi, trăgând la sapă. Miliţie. Soare fierbinte. Din când în când câte o maşină neagră cu girofar trecând în goana mare. Construcţia pare încremenită în atemporal. O umbră uriaşă, ameninţătoare. Puterea întrupată în marmură.

Vineri, 10 iulie

Cum ar fi să scrii în libertate? Iată întrebarea pe care mi-o pun de fiecare dată când încep o carte. Cenzura a devenit cu vremea modalitatea mea de a lupta cu inerţia şi lenea obositoare a neputinţei. Mă ţine treaz. Atent la viaţă, la „ce se întâmplă”. *Mă ţine în priză*. Îi pun romanului un titlu fantezist, „Orgolioşii”, folosit (cu aproximaţie) şi de Buzura, care l-a împrumutat la rândul lui după un film văzut pe vremuri, cu Gérard Philippe şi Michèle Morgan. Întrebarea e: cucoana ce-o să zică?

Citesc (şi „stilizez”) volumul de proze scurte al lui Tamaş. Cred că „merge” (cu puţin noroc la Editură). Seara, Ancuţa mă ia la un spectacol poetic-muzical, oferit de cuplul Caramitru-Johnny Răducanu în sala liceului Central de pe Icoanei. După – plimbare în parcul Ioanid. Copii jucându-se cu mingea, landouri, lume „bună”. Flanăm pe bulevardul Dacia. Institutul Francez – închis ca întotdeauna. Iarbă proaspătă, de un colorit intens, în curtea pietruită a clădirii. Trecem pe lângă imobilul care a adăpostit pe vremuri Institutul Român pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea (acum, probabil, locuinţă pentru ambasade). Îi arăt

Ancuţei ferestrele biroului unde am lucrat mai mult de patru ani. Două coniţe oxigenate (de vârsta a treia) se lăfăie în fotolii, pe un balcon, fumează. Exală aerul mirificului Occident. Întoarcerea acasă pe întuneric. Zăpuşeală.

Luni, 13 iulie

Soseşte Gică de la Hunedoara. Ne îmbrăţişăm. Mă bucur enorm să-l ştiu aproape. A îmbătrânit, dar pare mai verde decât mine. Ne ducem împreună la Cornelica. Primire afectuoasă, plăcinte ca pe vremea tantei Marioara.

Marcela Radu – în Bucureşti, la Mitru. Discuţie la o carte. Omite să-mi telefoneze, i-aş fi predat volumul, scăpând de un drum ostenitor la „Scrisul”. Ostilitatea ei, inexplicabilă, mă uluieşte.

„Goana după hoţ” de Hitchcock, cu Cary Grant şi Grace Kelly (viitoarea principesă de Monaco). Filmul – modest, în schimb imagini de pe Coasta de Azur – magnifice. Va fi visat actriţa, când a filmat, că va ajunge odată stăpâna încoronată a locurilor?

Joi, 16 iulie

Incursiune la Craiova ca să duc volumul. Primire rece. Cu Marcela Radu, în biroul în care am avut „discuţia” la carte. Vorbim despre producţia editorială. Cenzura, îmi spune, s-a înăsprit (ca şi cum ea n-ar face parte din „sistem”). Romanul meu nu „cade” bine, se apropie Congresul Culturii şi Educaţiei Socialiste: o conjunctură politico-ideologică defavorabilă. Pe urmă, „criza de hârtie”. În Editură nu intră decât hârtie refuzată la export! Din cauza asta, ţin cărţile în sertare neredactate tehnic, pentru a le culege şi pagina abia în funcţie de formatul colii tipografice. Trăim o epocă urâtă (fie ea „de aur”). Asta este.

Plimbare prin Craiova (strada Unirii, Casa cărţii, parcul). La gară. Rapidul – din nou

întârziere o oră. Ajung acasă frânt de oboseală. Dezgustat.

Vineri, 17 iulie

Căldură tropicală (38 de grade Celsius – la umbră). Strada e un cazan sub presiune. La Uniune pentru repartiţia în staţiunea Valea Vinului. În curte – lume multă, maşini. Puzderie de maeştri. Tocmai s-a terminat „şedinţa de birou". Parlamentări cu prozatorul Iliescu, funcţionarul ce se ocupă acum de „repartiţii". Foarte amabil. Primesc camera nr. 9, cu „foişor", unde am mai locuit în două rânduri şi care mi-a lăsat plăcute suveniruri. La Iancu – Simion şi Balaci.

Cinăm la Bebe Ogrezeanu. De faţă şi o familie de profesori, colegi cu Bebe la Casablanca, în „perioada marocană". Ea – searbădă, anostă. El – de o exuberantă infatuare. E de mirare ce aere de superioritate îţi dă un lung sejur peste hotare, fie el petrecut în Africa. Dar Bebe, magnific. Prezenţa lui – odihnitoare, tonică. Stăm până noaptea. Ne întoarcem cu metroul (ultimul!), apoi pe jos, din Piaţă.

Luni, 20 iulie

Dus probă de spută la Institutul „Cantacuzino". Primesc un nou vaccin, de luat *per os* (30 de zile). Călduri insuportabile: 62 de grade *la sol*, pentru a doua oară în decurs de un secol. Respiraţia – aproape imposibilă. Momente grele. Noaptea – insomnie. Mă bate gândul să o pornesc şi eu spre Valea Vinului, odată cu familia. Mi-e teamă, însă, că se va face frig, că va ploua, şi-mi voi petrece vremea dârdâind la gura sobei.

Trec pe la Mitru. Imobilizat în scaunul lui de lângă geam (un fel de punct de observaţie). Rămân o oră. Îmi vorbeşte tot timpul despre moarte. Situaţie îngrozitoare. Nimica de făcut.

Citesc „Sfârşit de veac în Bucureşti". Lectura „merge". Îmi amintesc statura înaltă, distinsă a lui

Sadoveanu, pe care-l întâlneam adesea prin librăriile din centru. Venea însoţit de o suită. Ţeapăn, foarte elegant, tipul aristocratului balcanic. Capta imediat atenţia trecătorilor. Sosea din altă epocă, uitată.

Vineri, 24 iulie

Făcut ieri plinul la maşină (două ore). Revizia tehnică la „Bega". Maşina în ordine. Bagaje.

La 6 dimineaţa plecăm spre Râmnic (eu şi Cornelia). Răcoare. Drum fără evenimente. Oprim la „Casa Albă". Tinel, amabil, săritor, ne însoţeşte la I.J.G.C.L., pe Argeş. Suntem conduşi, de un tovarăş Niculescu, la blocul unde ni s-a repartizat apartamentul (lângă casa Simian). Urcăm două etaje. Apartamentul – luminos, bucătăria mare, camere decomandate, debarale. În schimb, murdar, plin de moloz, caloriferele infecte, pereţi pătaţi, ferestrele şi uşile neetanşeizate. Făcut de mântuială, în stil socialist. Necesită lucrări costisitoare de îmbunătăţire. De văzut.

Plimbare prin Zăvoi, apoi cinăm la Tamaş. Primire prietenească. Ne întoarcem noaptea. Sărmana, bătrâna casă părintească! În scurtă vreme va trebui să o părăsim în plata Domnului.

Sâmbătă, 25 iulie

Formalităţi pentru încheierea contractului de închiriere cu I.J.G.C.L. Birocraţie, semnături, ştampile, pierdere de vreme. Ne ajută Igor Mărăndici, contabil-şef, deosebit de binevoitor. Discuţie despre lucrările de reparaţii şi de schimbare a caloriferelor, prea mici ca să încălzească apartamentul. Ne prelungim şederea până luni. Tocmim cu un zidar, care ne cere 2000 de lei pentru spoială.

Seara, la Govora. Oprim la nenea Valerică. Gospădărie, păsări. Stăm puţin. Bătrânul şi-a pierdut vioiciunea şi isteţimea de pe vremuri, nu prea avem ce să ne spunem. Aflăm că nenea Mişu

e grav bolnav. Dăm fuga cu maşina în vatra satului. Intrăm în casă. Mişu, întins pe pat, agonizează, e în comă. Geme, respiră greu. A avut, în urma unei viroze, al doilea accident vascular. În jurul lui, familia (Cornelica, Vali). Virginica – pierită, plânge în batistă. Candela aprinsă. Se discută despre înmormântare. O babă pricepută în ritualurile de îngropăciune le dă sfaturi. Atmosferă întristătoare. Plecăm după o oră. În Râmnic, trecem pe la cimitir, aprindem lumânări. E noapte. Căldură sufocantă, zăpuşeală.

Duminică, 26 iulie

La 9 dimineaţa telefonează Silvia. S-a stins din viaţă nenea Mişu. A expiat la numai cinci minute după plecarea noastră cu maşina. Regret enorm. Era, între fraţii tatei, cel mai „reuşit".

Plimbare cu Cornelia în Zăvoi. Intrăm în „pivniţa" lui Anton Pann, care adăposteşte sediul „Societăţii literare". Nestorescu, singur, figură de ascet, trebăluieşte printre cărţile din cameră. Rafturi întregi cu cărţi despre Bălcescu, dar nici o carte de (sau despre) Pann. În pivniţă – răcoare. Flecărim. Îmi relatează ultimul său periplu în Italia.

Ne vizitează Tamaş. Discutăm „afaceri". Se angajează să supravegheze lucrările de reparaţii la apartament pe timpul verii. Descindere la faţa locului. Croim proiecte. Ne trebuie o nouă ială. Tamaş – mult mai versat decât credeam pe teme de gospodărire. Se lasă seara. Oraşul – o minune. Plouă.

Marţi, 28 iulie

Ultimele pertractări la I.J.G.C.L. Discuţie cu inginerul Teodorescu (cumnatul lui Al. Oprea). Îl „delegăm" pe Tamaş să recepţioneze lucrările de reparaţii în lipsa noastră. Demersuri ca să se schimbe caloriferele, să se repare lemnăria. La ora 11 plecăm spre Govora. În micul *cottage* al lui

nenea Mişu – lume multă, în mare parte rude sosite dimineaţa de la Bucureşti. Se face o slujbă la biserica lui Popa Petre, apoi se urcă dealul lutos spre cimitir. Căldură mare. Schimb câteva cuvinte cu Paşoi şi Vali (care îmi *vinde* doi litri de benzină). Cimitirul e situat pe un deal înalt (poziţie minunată). Aici se odihneşte întreaga familie Mateescu. Cruci simple, două-trei din marmură, capela (monument istoric). Slujbă scurtă. După – urc cu Cornelia în maşină, pornim direct spre Bucureşti. Ajungem seara. Frânt de oboseală.

Telefonat lui Mitru şi familiei Boicescu. Vocea lui Mitru tot mai stinsă. Odihnă în fotoliu până la unu noaptea. Pun muzică. Dureri de cap îngrozitoare.

Joi, 30 iulie

Febrilitate. Poimâine plecăm. Clădim mormane de bagaje. Treburi restante, plata chiriei, angarale. Telefonat lui Hinoveanu, nici o veste. Pandurul – în culmea fericirii: fata i-a intrat la Politehnică.

Vorbit cu Mitru. Disperat că plec. Aproape plânge. Nici eu nu sunt „în ape". Nervozitate mare, de ce oare? Aflăm că a murit Ion Ioniţă, fostul ministru de război. *Sic transit*...

Sâmbătă, 1 august

Sosim în Rodna la 7 dimineaţa (călătorie împreună cu Baltag). De aici – cu o maşină până la valea Vinului. Descopăr cu surpriză că drumul, altădată plin de gropi, s-a asfaltat.

Ne instalăm. E seară. Ieşim în curte. Puţină lume cunoscută: Genoveva Logan, Angela Marinescu, Cantuniari, Mihadaş, Iolanda Malamen dar şi o parte din clientela obişnuită a Casei Scriitorilor (şi a lui Iancu): Aioanei, Gane, Dumbrăveanu. Literatori din Cluj, Arad, familia lui Barbu Solacolu şi alţii.

Seara îl avem ca oaspete în foişorul nostru pe Baltag. Trataţie cu dulceaţă din provizia Corneliei. Poetul în mare dispoziţie. Vorbeşte cu însufleţire despre Mircea Eliade, Matei Călinescu („Ce noroc pe Simion că a plecat Matei!”), Paul Georgescu, care l-a sprijinit „la începuturi”, Nichita. Cuvinte afectuoase despre Dinu Pillat, la care a ţinut enorm. O oră de conversaţie agreabilă

Citesc „Americanul liniştit” de Graham Greene. Plictis. Nu pot dormi. Ies pe terasă. Lătratul îndepărtat al câinilor. Viaţa la ţară.

Luni, 3 august

De ieri a început să plouă. Foc în sobe. Flanele. Scurte plimbări pe drum între rafale. Mâncare abundentă, nu facem faţă. Dormim aproape toată ziua. Seara – o oră *scrable* în familie. Regim de sanatoriu psihiatric. Sub noi – familia Gabrielei Adameşteanu şi a lui Laurenţiu Ulici. Deocamdată linişte. Nu am relaţii cu literatorii.

Joi, 6 august

Vremea în curs de încălzire dar încă frig (8-9 grade Celsius la prânz). Plimbare cu familia şi cu Baltag până la mina veche. Noroi. Discuţie cu Baltag despre „Istoria religiilor...” E plictisit. Mărturiseşte că trece printr-o pasă proastă. Nu poate citi. Spre seară sosesc în staţiune Pleşu şi Şora. Oarecare animaţie. „Compoziţia valorică” a Casei de creaţie – în evidentă îmbunătăţire.

Îmi scrie Tamaş. Lucrările la Râmnic merg prost, trenează. Ne-au încărcat devizul reparaţiilor cu patru mii de lei şi încă nu s-au apucat de treabă. Cornelia mă sfătuieşte „să nu-mi fac griji din asta”, „să trăim clipa”. Citesc „Memoriile lui Hadrian” de Yourcenar. Prolixă.

Duminică, 9 august

„Ziua minerului”. Ne ducem la tradiţionala sărbătoare a ortacilor, ce are loc într-o poiană, la 4 kilometri de staţiune. Chermesă populară. Taraf de lăutari, trompete. Mese împodobite cu ghirlande. Bere, mititei. Literatorii de la „Casă” cu toţi în păr. Se bea nu glumă. Chiote, petrecere. Ne aşezăm sub un umbrar, Baltag alături. Stăm două ore. Din fericire vreme bună. Ne întoarcem seara frânţi de oboseală. Un nou sosit în staţiune: Cezar Ivănescu.

Reiau, după decenii, „Suflete moarte”. Teribilă lectură, în urma consumării „experienţei sovietice”.

Marţi, 11 august

Trei zile însorite. Plimbare, dimineaţa, pe valea Seacă. Urcăm pe firul apei. Decor feeric. Intensitatea coloristică a ierbii. Pustietate. Printre coline se zăreşte creasta împădurită a Inăului. Ne întoarcem după două ore, ameninţaţi de ploaie.

După-amiază în curtea vilei. Fac cunoştinţă cu Şora şi Andrei Pleşu. De vorbă, împreună cu Baltag şi Cantuniari. Pleşu – afabil, comunicativ. Pare un bătrân rechin dezabuzat, scârbit de viaţă. Discuţia o conduce cu dezinvoltură Cantuniari, care se hazardează în afirmaţii gratuite. Scurt periplu pe uliţa din sat cu Şora.

Ne vizitează în foişor Solacolii, înainte de plecare. Taifas. Bem împreună o sticlă de vin alb „de regiune” (cumpărată de Cornelia de la cantină). Seară agreabilă.

Sâmbătă, 15 august

Frig. Plouă fără contenire. Foc în sobă. Dureri articulare. Cornelia a aflat că inginerul Fulga pleacă mâine cu maşina, mă hotărăsc să merg cu el. Situaţia de aici – greu suportabilă. Discut cu Fulga, dar omul nu călătoreşte direct la Bucureşti, rămâne la Bicaz trei zile. Decomand plecarea.

Azi au plecat Baltag şi Pleşu. Drum până la librărie prin noroaie, cumpăr cărţi. Pe dealuri

ceaţă. Aer de noiembrie.

Luni, 17 august

Se schimbă „seria”. Debarcă Turtureanu, Ecaterina Ţarălungă, Verzea, Titus Vâjeu. Spre seară soseşte şi Smaranda de la Herculane. S-a situat pe locul doi la „internaţionalele” de şah şi a obţinut prestigiosul titlu de maestră internaţională. Bucurie mare pe Ancuţa.

„Excursie” la Izvorul Roşu. Timp frumos dar frig. Ne vizitează Cantuniari (primire pe verandă). Bem un pahar cu vin. Traduce Llosa. Îmi arată câteva volume, apărute la o editură madrileană (splendid editate). Wist în familie până la unu noaptea.

Miercuri, 19 august

Zile ploioase. Sătul de apă. Cantuniari mă invită pe terasa lui „la o cafea”. Vorbeşte afectat, truisme, bună părere despre sine (firesc, la urma urmei). Misticism de trei parale. Nevastă-sa îl ascultă în extaz, vădit marcată de geniul propriului soţ. Traduce „Conversaţie la Catedrala” de Llosa. Foi de manuscrise. Romanul, susţine, e o capodoperă.

Plimbare, seara, pe drumeagul noroit al satului, cu Şora. Bârfim uşor regimul. Se teme. Mă stupefiază nonşalanţa cu care scapă vânturi fără să roşească. Nesimţire? Inconştienţă? Sau mă consideră atât de insignifiant încât nu-i pasă?

Citesc până spre dimineaţă proze de Casáres. Excelent scrise.

Vineri, 21 august

Drum cu Dănuţ la Rodna, pe jos (opt kilometri). Exerciţii de mişcare. Timp frumos. Ne fâţâim prin centru (biserica distrusă de mongoli). Cumpărăm bilete la accelerat (pe 26). Telefonat lui Mitru. E tare necăjit. Luptă cu boala. Ne întoarcem cu o maşină minerească.

Discuţie amicală, seara, cu Vâjeu. Lucrează la Radiodifuziune. Pare om de treabă (oricum, urban). E în miezul tuturor evenimentelor. Comentăm „lucrările” Congresului Culturii (cu prudenţă). Se pare că treburile merg din ce în ce mai rău.

„Essais de littérature...” de Étiemble. Insomnie.

Duminică, 23 august

Se apropie sfârşitul. Soare. Plimbare dimineaţa în vatra satului. Nu pot citi. Mă plictisesc de moarte. Ieri au sosit în staţiune Alexandra Stănescu şi Mircea Radu Iacoban. Sosirea M.R.I.-ului produce valuri (administraţia în alertă). Devine dintr-odată centrul atenţiei literatorilor. Se fâţâie prin curte ţanţoş, îmbrăcat sumar („nonconformist”). Alură băieţească.

Seara, ne strângem zgribuliţi la gura sobei. Jucăm wist. Se aude vuietul uşor al apei. Din când în când un chiot de la vila de alături. Chef mare. Apoi tăcerea nopţii. „Val Paraiso” – aşa numeşte doamna Mitru Valea Vinului.

Miercuri, 26 august

Bucureşti. Sosim acasă după o călătorie istovitoare (căldură infernală). Dificultăţi la gară, nu se găsesc taxiuri.

Telefonat familiei Boicescu şi lui Mitru. Apoi lui Tamaş. Zugrăveala e gata. De asemenea caloriferele. Restanţă – reparaţiile la lemnărie. Poimâine, probabil, voi fi la faţa locului. Vorbit şi la Craiova cu Marcela Radu. Din nou aceeaşi voce agasată. N-a citit romanul şi nici nu-l va citi prea repede. În septembrie are de dat B.T.-uri la câteva volume pentru care li s-a repartizat hârtia „potrivită”. „Orgolioşii” mei plutesc într-o precară incertitudine ceţoasă.

Corespondenţă. Treburi administrative. Căzut din lună.

Joi, 27 august

Alergătură prin oraş cu Trabi: benzină (coadă patru ore), *service* – pentru retuşuri la „aprindere”. După-amiază la Mitru. Se simte rău în continuare. Nu poate merge. Oarecare resemnare. Îmi spune că a murit Boris Cazacu. A fost găsit în cameră (nevastă-sa plecată?), la sesizarea alarmată a vecinilor. De fiecare dată când moare câte o cunoştinţă – anxietate.

Bagaje. Mâine plec cu Dan la Râmnic. Muzică până la unu noaptea (Mozart).

Vineri, 28 august

Ajung la Râmnic fără evenimente. Maşina merge bine. Telefonat lui Tamaş, ne întâlnim la „vilă”. Apartamentul – plin de var, moloz, gunoaie. Garniturile chiuvetelor – defecte. Closetul spart. Lumina electrică „nu merge”. Căutăm femeie pentru curăţenie. Discuţie la „Orizont” cu Smeoreanu, mă sfătuieşte să încerc la şcoli. Dar şcolile îşi rezolvă problemele de administraţie cu elevii. Bat drumurile zadarnic la Muzeu, Arhive, Biblioteca judeţeană. Nu au femeie „disponibilă”. Simt lipsa Corneliei, eficientă, întreprinzătoare, singura care m-ar scoate din încurcătură. Luăm lustră de la magazinul „Cozia”.

Seara, acasă, pe băncuţă. Cer limpede, puzderie de stele. Taifas cu Dan. Răcoare, greeri. Revin o clipă în copilărie.

Duminică, 30 august

„Excursie” cu Dănuţ la Olăneşti. Oprim la parc. Plimbare „pe picioare” la Comanca. Decor feeric. Rămânem două ore. Seara, telefonat lui Mitru (Sf. Alexandru) şi Corneliei. Cornelia a rezolvat problema transferului Ancuţei la „fără frecvenţă”: serviciu la I.R.E.M.O.A.S. (în marginea de sud a Capitalei), unde cunoaşte pe

inginerul Stăncescu, om de ispravă, care promite „să o ţină” pe Anca la birouri.

Ne vizitează Tamaş (cu soţia). Vorbim de una-alta. Bârfim lejer Puterea. Campania „apartamentul” – pe sfârşite.

Marţi, 1 septembrie

La I.J.G.C.L. O ingineră, Predoi, foarte îndatoritoare (susţine că a citit „Memoria Râmnicului”), îmi dă un electrician care rezolvă problema iluminării casei. Găsesc bunăvoinţă în toate locurile. Rezolv cu doamna Ghinea problema curăţeniei. Apartamentul arată omeneşte. *E locuibil*.

Flanez cu Dan pe străzile oraşului. Zăvoiul. Melancolii de toamnă. Ne apucă seara pe aleile pavate cu frunze veştejite. Concert de păsări. Îngrozitor de obosit.

Miercuri, 2 septembrie

La patru dimineaţa sosesc Cornelia şi Ancuţa. Plecăm la „vilă”. Cornelia ia în primire problema ultimelor reparaţii (closetul, lemnăria). O nouă curăţenie. Spălat podeaua. Spre prânz aflăm din ziare („România liberă”) că a murit Stăncescu, „protectorul” Ancuţei la I.R.E.M.O.A.S. Stop cardiac. Ancuţa speriată. Bărbatul nu împlinise încă 50 de ani.

Mă vizitează Curecheanu, doreşte un autograf pe „Anton Pann”. Se pare că s-a lăsat de băutură. Discuţie despre sculptorul Gh. Anghel şi povestea colecţiei Bălintescu.

„Primire” la Pantelimon. Deosebit de serviabil. Mă informează că se schimbă directoarea la liceul din Băbeni. Seara – îmi depanez maşina la *service*-ul lui Blaiman. Poimâine – întoarcerea în Capitală.

Sâmbătă, 5 septembrie

Bucureşti. De ieri – acasă. Drum în oraş, la cinema Capitol. Iuga tronează în fotoliul lui de *boss*. Cafele. Peste trei zile să vin să iau abonamentul la Cinematecă. Părere proastă despre poetesele din Valea Vinului (în afară de Angela Marinescu). Urc la Săraru. Am şansa să-l găsesc în teatru. Stau numai cinci minute. Aranjăm să-mi facă o vizită, într-o seară, cu soţia (sfeştania apartamentului din Râmnic).

Bat librăriile centrale. Nimic interesant. Constat nu fără nostalgie că librăria nu mă mai atrage ca pe vremuri. Mă bântuie un soi de plictiseală, de saţietate. Şi totuşi, cartea...

Citesc „Istoria popoarelor din sud-estul Europei" de N. Ciachir. Interesantă, informată. În schimb prea multe lucruri cunoscute. Istoria mă deprimă. Simptom de bătrâneţe, poate. Istoria popoarelor se aseamănă, pe alocuri, cu biografia oamenilor: se nasc, trăiesc, prosperă, apoi decad, dispar.

Marţi, 8 septembrie

Stare gripală (fără febră). Frison, dureri de cap. La Sf. Ecaterina. Mă vede Carantino, crede că n-am nimic „evolutiv". Spre prânz mă vizitează Gigi Anca. Tăifăsuim trei ore. Se pare că plecarea în Anglia ca lector e compromisă. „Dosarul" s-a împotmolit la „centru" (numirile de lector sunt aprobate de Stăpână în cabinetul 2).

Mitru: cumnatu-său – pe moarte. Foarte afectat, deşi persoana i-a făcut destule zile negre. Articulează cuvintele cu greutate. Plânge.

„Epistolarul" lui Liiceanu – ce carte stranie! Crestomaţie a gândirii noastre filosofice de astăzi. Pun muzică de orgă (Bach, Haendel). Abulie.

Duminică, 13 septembrie

Ziua onomastică a Corneliei. La masă – Ogrezenii. Petrecem „ca pe vremuri". Dan a plecat la Râmnic. Călduri caniculare.

Telefonează Mitru (o felicită pe Cornelia). Voce tremurată. Spectacolul lui Mitru, căzând de la o zi la alta – ce tristeţe! Citesc „Estetica melancoliei” de Pleşu. Foarte fin.

Luni, 14 septembrie

Mă duc cu Trabi la doctorul Şerban. Îmi recomandă o nouă serie de Bronhodin (trei luni de zile!) injectabil. Calvar... De aici, la Academia de Ştiinţe Medicale, pe Filantropiei. E prima oară când calc pragul instituţiei. Milică Măgureanu mă primeşte afabil. Sunt introdus într-un birou imens, fotolii. Bibliotecă medicală. Nelinişitit în primele momente (se temea că intenţionez să-i cer ceva), se relaxează. Pare încântat de vizită, se plictisea. Din când n când e anunţat de secretară să răspundă la aparatul telefonic. Discuţie despre ultimele evenimente din Uniunea Sovietică (gorbaciovist convins). După un sfert de oră mă scol să plec. Sunt emoţionat de graba cu care se repede să iasă înaintea mea pe uşă, ca să-i arate secretarei (o blondă spălăcită) distanţa dintre el şi rangul meu mărunt (venisem îmbrăcat cu o cămaşă şifonată).

Vorbesc cu Dan. Mototolit că noua directoare (femeie simplă, „din popor”) l-a procopsit (în premieră) cu dirigenţie. Se teme să-i solicite „zi liberă” pentru predarea orelor la facultate. Telefonat la Râmnic. Pantelimon, drăguţ ca totdeauna, promite „să rezolve cazul”.

Mă delectez cu suvenirurile adolescentine ale lui Bogza. Simpatic moşul în tinereţe. Bogza e cazul tipic de pervertire a talentului „sub vremuri”.

Miercuri, 16 septembrie

Lipsa activităţii intelectuale – o rană permanent deschisă.

Drum prin oraş cu Trabi. Caut vopsele pentru lemnăria apartamentului din Râmnic. Dar nicăieri vopsele. Ce porcărie! Apoi, la Mitru. Primire în camera de lucru. Lamente, boala avansează.

Doamna Pârăianu ne dăruieşte perdele (excepţionale) şi un covor cu care să împodobim „salonul”. Fac plinul la benzină (două ore).

La masă – familia Colorian. Foarte drăguţi. Şi unul şi celălalt au aerul decent al „bunelor familii” interbelice. Firește, discutăm politică. Hulim deschis regimul. Aflu că oasptetele e nepotul poetului Colorian. Sunt prieteni cu Dinu C. Giurescu, Marta Kessler şi N. Minei, pe vremuri secretar al Institutului pentru Relaţii Culturale cu Străinătatea.

Dănuţ ne anunţă că pleacă zilnic cu elevii pe tarla (trei kilometri). Şcoala suspendată. Până la jumătatea lui octombrie nu mai poate părăsi judeţul.

Sâmbătă, 19 septembrie

De ieri la Râmnic. Reluăm activităţile la „vilă”. Cornelia şi Ancuţa muncesc de dimineaţa până seara. Casa începe să devină prezentabilă, ba chiar frumoasă.

> Demersuri (la Pantelimon) ca să găsim un camion pentru mutare. Promisiuni solemne. Dar tâmplăria nu e gata. Spre seară soseşte Gică (şi familia) de la Hunedoara. Ne îmbrăţişăm. Mi-era un dor nebun de el. Tăifăsuim până la 12 noaptea în grădină.

„Nu *experienţa* contează pentru un artist, ci experienţa interioară” (Pavese). Foarte bine spus. „Experienţă” are toată lumea.

Luni, 21 septembrie

Reuşesc cu ajutorul doamnei inginer Predoi să „prind” tâmplarul. S-a apucat de lucru. Meseriaşul – cea mai nobilă categorie socială. Lucrează cu aerul că-ţi face mari favoruri (şi chiar îţi face!). Produs de lux al societăţii comuniste.

Drum la Băbeni cu doamna Tamaş. O abordăm pe noua directoare a lui Dan, pe care

doamna Tamaş o cunoaşte îndeaproape (sunt profesoare de istorie). Stă în marginea comunei. Gospodărie, porci, găini. Găteşte. Rochia pătată de grăsimi şi sosuri. Trei cratiţe în clocot. Nu-i dă prin cap să ne invite în casă. Îi spunem păsul. Femeia – grotescă, megalomană, imbecilă. Coboară din eroii lui Jarry. Provine, după cum mărturiseşte, de la casa de copii. „Habar n-am cine îmi sunt părinţii" declară (fără să o fi întrebat anume) cu o veselie inexplicabilă. Promite tot ce-i cerem. Zâmbeşte tâmp. Ieşim în curte. Lătrat de câini. Aceasta e şefa cu care urmează să lucreze Dan.

Miercuri, 23 septembrie

Azi-dimineaţă s-a petrecut *evenimentul*: mutarea în noua locuinţă. Ne-a ajutat în mod substanţial Pantelimon, care ne-a pus la dispoziţie un camion şi şase elevi de la Liceul energetic.

Drum la Călimăneşti, cu Trabi, ca să vorbim cu Boiceştii. Parcăm la Casa de creaţie a scriitorilor. Hălăduim prin vila goală, luăm uşile la rând, pustietate. Vila pare părăsită. De aici, la Căciulata. Discuţie „de afaceri" cu Berbece în legătură cu o eventuală cură de ape minerale în octombrie. Mă asigură că vila „Cărăbuş" e disponibilă. „Am lemne, domnu' Mateescu" ţine să mă asigure administratorul.

Întâia noapte petrecută în casă nouă. Frânt de oboseală. Surprind la mine o ciudată stare de euforie, când, practic, ar trebui să fiu mâhnit. Sunt izgonit din casa părintească (încăpătoare, confortabilă – cu curte şi grădină) pentru a locui într-un apartament modest de bloc.

Vineri, 25 septembrie

Ultimele retuşuri înainte de plecare: perdelele, tablourile. În casă va locui un an de zile Dan. La prânz – sfeştania. Slujeşte părintele E. Nedelescu. Îl oprim la masă. Bem un pahar de vin

din pivniţele Episcopiei. Părintele în vervă, ne povesteşte întâmplări din aventura sa italiană.

Seara – în Zăvoi cu Anca şi Cornelia. Tristeţea toamnei. Cad frunze pe aleile bătrâne ale parcului. Am încheiat campania pentru obţinerea apartamentului în Râmnic. Epuizat. Sunt astfel de victorii ce istovesc mai mult decât o înfrângere umilitoare.

Duminică, 27 septembrie

După luni de zile de caniculă, deodată frig. Ploaie măruntă. Ceaţă. Reiau viaţa anostă, de *farniente* din Capitală. După-amiază, câteva momente de panică: o tulburare subită mă împiedică să văd. Mă întind pe pat. Senzaţia că privesc prin apă. Apoi vederea îmi revine brusc, am transpirat. Cornelia crede că totul vine de la tensiune. Cât de uşor se poate trece *dincolo*!

„Istorii insolite" de Crohmălniceanu. Ingenioase, bine scrise. Citindu-mi prozele de început, cu peste 20 de ani în urmă, maestrul considera că „n-am făcut gaură în cer". Exact ceea ce i se potriveşte lui, *acum*. Cu diferenţa că eu eram *atunci* un debutant în ale scrisului.

Miercuri, 30 septembrie

Frig în continuare (5 grade Celsius – dimineaţa). Foc în sobe. Cred că o să renunţ la Căciulata. Încerc să iau benzină, imposibil, 300 de maşini la coadă.

Hălăduiesc prin centru. Piaţa Unirii – un obstacol. Se construieşte. Noroaie, zgomot de buldozere. Bat librăriile – nimic, nimic... Maculatură. Pe stradă – femei înfăşurate în pardesie. Studenţi. Bătrâni cu bască. Forfota obişnuită orelor amiezii.

Ancuţa s-a înscris în anul 3 (fără frecvenţă). E rău, e bine? Dumnezeu ştie! Oricum, de preferat să fie angajată în Capitală decât să o las la voia întâmplării, după absolvire. În seara asta s-a dus la

Operă cu Nadia (la invitaţia Nadiei, fireşte). Era încântată. O conduc până la poartă. Plouă. Puţin îi pasă.

Vineri, 2 octombrie

Vreme pierdută. Corespondenţă. Respir din ce în ce mai greu. Trec zile negre. Vorbesc cu Mitru – anxios. N-am nici o veste de la „Scrisul".

Telefonat, pe seară, lui Săraru. Îl invităm la masă, cu soţia, duminică, vrem să sărbătorim apartamentul de la Râmnic. Nu poate, însă, maică-sa urmează să se opereze. Rămâne stabilit pe luni.

„Scaunul singurătăţii" de Fănuş Neagu. Greu de parcurs. Prolixitate, abundenţă de metafore.

Luni, 5 octombrie

Spre prânz telefonat Dinu Săraru (de la teatru). Se scuză, nu poate să vină astăzi din cauza mamei, merge la spital. Rămâne stabilit pe sâmbătă. Cum tot se „pregătise", Cornelia îl invită pe Carantino cu soţia. Carantinii – drăguţi ca întotdeauna. Lui Angelo îi place vinul meu mânăstiresc. Petrecem până la 11 noaptea.

„Viaţa lui Titu Maiorescu" (volumul 2) de Ornea. Bine informată, rău scrisă. Resentimente, „partipriuri". Răfuieli postume.

Joi, 8 octombrie

Lecturi uşoare. Presa literară. Lene boierească. Volumul 3 din „Arca" lui Manolescu. Totul bine spus, cu eleganţă. Ici-colo câte o demonstraţie forţată, din „simpatie", cum este justificarea stilului bolovănos al lui Breban. Susţine, pur şi simplu, că prozatorul scrie rău fiindcă aşa îi cere subiectul!

Telefonează Ada de la secretariat, mă întreabă „ce am mai publicat", mâine trimit „la centru" raportul cu activitatea „de creaţie" a cadrelor didactice din şcoală.

Patru ore coadă la benzină. Oribil. Să-ţi umileşti poporul până la limitele rezistenţei!...

Sâmbătă, 10 octombrie

Zi festivă. Invitaţi la cină Dinu Săraru cu soţia, ca să sărbătorim apartamentul. E şapte seara. Masa pusă. Modificări în aranjarea lucrurilor din sufragerie. Casa – curată lună. Îmbrăcat la haină şi cravată. Se face ora opt, oaspeţii întârzie. Îmi petrec o bună parte a vremii la fereastră. Emoţie la fiecare zgomot de maşină, la fiecare frână de pe stradă. E ora nouă, iritat. Cornelia telefonează la Săraru, în Cotroceni, răspunde o voce feminină, nu sunt acasă, plecaţi de două ore. Când îşi dezvăluie numele, suavul glas exclamă: „Ah, da!” De aici încolo încep interpretările. Mai vin sau nu mai vin? Se face zece. Mă simt rănit, frustrat. Stăm în sufragerie, stupizi, ca două paiaţe abandonate. Situaţia e de domeniul incredibilului. Şi totul, totul – de la apartamentul amărât din Râmnic, ce mi se cuvenea cu prisosinţă şi fără intervenţii la persoane din înalta societate. Atâta recunoştinţă meritam din partea urbei mele de origine. La ora 12 noaptea încă mai speram într-o minune, deşi înţelegeam prea bine că totul nu a fost decât un bluff. Scârbit. Urâtă întâmplare!

Luni, 12 octombrie

Încă nedezmeticit după „experimentul” de alaltăieri. Măcar un telefon de scuze (sau, în sfârşit, justificare). Ne-am întâlnit dintr-o întâmplare, ne despărţim printr-o întâmplare.

Plimbare pe traseul parcul „Libertăţii”, Cuţitul de Argint, calea Şerban Vodă. Parcul – atins de aripa înfrigurată a toamnei. „Cuţitul” în curs de demolare. Strada a fost închisă dinspre vest, imensă coadă la benzinărie. Biserica în roşu – splendidă în singurătatea ei orgolioasă. Seara – soseşte Dan.

A încetat din viaţă Dana Dumitriu. Tristeţe. Sunt tulburat, deşi n-am cunoscut-o.

Miercuri, 14 octombrie

Văd (însoţit de Dan) expoziţia americană de cinematografie de la sala Dalles. Bogată, captivantă. Melancolii privind fotografiile actorilor „de altădată”. Douăzeci de ecrane înfăţişează publicului fragmente din filme cu vedete de care, spre ruşinea mea, nu auzisem până astăzi. De altminteri, expoziţia e o provocare aruncată spectatorului român care nu vede pe ecrane decât pelicule „angajate”, de provenienţă rusească, unguréască, bulgărească... Încolo, lume multă, nebunie. Cartea de film – puţină, nereprezentativă. Din pricina afluxului de curioşi, se intră în „loturi” de câte 15-20 de oameni. Probabil – evenimentul cultural al anului.

Telefonat Ada Orleanu. I-a apărut o carte (la „Creangă”). Vioaie. Propune să mergem într-o zi la Ţigăneşti „toţi şase”. Citesc „Revista de istorie şi teorie literară” a lui Florescu. Probabil, cea mai bună publicaţie literară românească. Păcat că apariţiile sunt prea rare. Articole proletcultiste, cum ar fi cel al lui G. Munteanu despre Ivaşcu.

A plecat Dan. Îl duc la gară. M-am hotărât să nu mai merg la Căciulata.

Vineri, 16 octombrie

Drum incomod la „Casă”. Aglomeraţie pe bulevarde. Urc la etajul 12. Nae Bărbulescu singur. În dispoziţie proastă. E vorba să se concedieze 25 la sută din personalul editurilor. Redactorii aşteaptă speriaţi, nu mai lucrează. Urmează apoi „unificarea” (cu care sunt ameninţaţi de ani de zile), marota Şefei de la cabinetul 2.

După-amiază – în vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Bătrânul nu se simte bine. Are „crize” (cardiace). Îşi aşteaptă liniştit sfârşitul. Vorbeşte tare (e surd), precipitat. Vechi amintiri din tinereţe. Între timp soseşte Virgil Cândea însoţit de

episcopul Gherasim. Acesta, surprins că mă întâlneşte în casa doctorului. „Locuiţi aici?” mă întreabă *maladroit*. Amfitrionul face prezentările. S-a înviorat. Doreşte să doneze Episcopiei Râmnicului icoane vechi şi câteva covoare olteneşti. Cândea mi se adresează cu „maestre”, ceea ce mă înveseleşte brusc (probabil, mă confundă cu cine ştie cine). După un sfert de oră mă retrag. Privirea disperată a doctorului.

Sâmbătă, 17 octombrie

Respir din ce în ce mai greu. Încep o cură cu antibiotice (nemţeşti) pentru plămâni (trei săptămâni) recomandată de Institutul „Cantacuzino”. Paleative.

La „Hamlet” cu Ancuţa (Ancuţa pentru a opta oară!). Spectacolul – dezamăgitor. Modificări în text. Tirade abracadabrante. Pe alocuri circ. Caramitru are momente bune – dar prea familiar cu publicul. Ancuţa – mâhnită că nu împărtăşesc entuziasmul ei. Problemă de generaţie, mă gândesc.

Citesc biografia Gib I. Mihăescu de M. Diaconescu. Mult superioară celei a lui Ghiţă dar *altfel* de cât aş fi făcut-o eu.

Miercuri, 21 octombrie

Zi de pensie. S-au împlinit doi ani de când n-am mai predat în şcoală. Fără regrete, doar o uşoară-dulce melancolie. Constat nu fără duioşie că elevii realmente îmi lipsesc.

Ies în oraş. Prin librăriile din centru. Nici o carte care să-mi stârnească interesul. Iau un album de artă pentru Iudit. Frizerul („domnul Sandu”) în concediu. Pustiu prin magazine. Oraşul – murdar, neprimitor.

Citesc (din curiozitate) „Manoil”. Romanul – neaşteptat de bine scris, cu excepţia pasajelor romantice, pe alocuri de un ridicol frust. Mulţime

de expresii şi cuvinte „nevalidate” de limba literară (ca şi la Filimon, de altfel).

Seara, în fotoliu. Singur. Muzică de Beethoven („Imperialul”).

Vineri, 23 octombrie

Pierd dimineaţa făcând cumpărături în piaţă cu Cornelia. Trec pe la „Mic”. Săraru singur în birou, lucrează. Discuţie (amabilă) despre „defecţiunea” de deunăzi. Se scuză, pare emoţionat, reiterează istoria operaţiei (la Proca) a mamei, rămâne să ne viziteze luni. Bat anticariatele. Îi cumpăr Ancăi (pentru ziua ei) „Istoria” lui Thibaudet – legată.

Tamaş mi-a expediat volumul său de la „Turism”. M-am apucat de lucru. Plictiseală. Am sentimentul că nu-l voi scoate niciodată la lumină.

Oncle din ce în ce mai rău. Merg cu Cornelia în Cosmonauţilor. Stă întins pe pat, abulic. Refuză să se interneze. Se stinge.

Duminică, 25 octombrie

Lucrez la Tamaş. Greu. Vorbit cu Doina. „Poate îmi daţi o carte...”, zice. De acord, îi cer răgaz pentru gândire. Realitatea e că astăzi e din ce în ce mai greu să tipăreşti. Cenzura a devenit extrem de restrictivă. Stăpânului nu-i place literatura. Trăim la mila şi la voia lui.

Îmi scrie Tică de la New York. Are ciroză. Mi-a expediat o carte de proze scurte pe care, însă, n-am primit-o. Sunt zile când mi-e grozav de dor de el...

Luni, 26 octombrie

Ne vizitează Dinu Săraru cu soţia. Seara. Trage maşina în colţul străzii (de ce oare?). Masă întinsă. Cornelia s-a străduit să „se prezinte” cât mai bine. Maestrul – sigur pe sine, dezinvolt. Vorbeşte iute, debit mare, dacă încerc să intervin în conversaţie mă întrerupe. E consecvent cu sine,

inconfundabil. Cunoaşte o mulţime de amănunte despre familiile boiereşti din Vâlcea. Pretinde, de pildă, că există în Râmnic arhivele Rudeanu, Capelleanu. Memorie prodigioasă. Un soi de agresivitate colocvială. Foarte simpatic. Promite să-mi împrumute „memoriile" lui Duca şi Argetoianu. Sunt evitate subiectele politice, cu excepţia demolărilor în care are o poziţie aproape oficială. Susţine că Ceauşescu realizează în Bucureşti ceea ce a înfăptuit cu un secol înainte Haussmann în capitala Franţei. Fireşte, nu e de acord cu dărâmarea monumentelor istorice (în speţă, a sfintelor lăcaşuri). Se lamentează că n-are timp să scrie, mă invidiază, zice, în privinţa aceasta. Mănâncă puţin dar foarte lacom, ţărăneşte (schimbă cuţitul şi furculiţa dintr-o mână în alta). Am observat acelaşi lucru şi la Preda. Nu bea decât o cupă din vinul adus cu „intervenţii" de la Episcopie. În rest, afabil, prietenos fără excese. Ne simţim bine. La ora 11 noaptea pleacă.

Miercuri, 28 octombrie

Frig, vânt puternic. Vreme de ianuarie. De fiecare dată când se apropie iarna – gânduri triste: ne vor da căldură? Suntem la bunul plac al sorţii (întruchipată în doi oameni).

Ancuţa şi-a petrecut aniversarea cu Smaranda: vin, muzică. Foarte drăguţe împreună. Dan mi-a adus din Râmnic „Omul fără însuşiri" de Musil (în franceză).

„Dragostea şi revoluţia" (dăruită de Săraru cu dedicaţie). Scrisă alert, cursiv, în „dulcele stil clasic". Pagini excelente. Dar subiectul – lamentabil. Îmi aminteşte de romanele proletcultiste cu activişti „de treabă", care-şi închină viaţa cu trup şi suflet dreptăţii sociale.

Seara ne vizitează Duci şi Milică. Licitaţie.

Vineri, 30 octombrie

Ancuţa – febră mare. Nu ştim ce are. Nici doctorii. Se pare că o enterocolită virotică. Stare de vomă. Duci ne sfătuieşte să aşteptăm, va trece. Întotdeauna tonic.

Merg cu Cornelia, seara, să-l luăm pe Oncle din Cosmonauţilor. E singur, are nevoie de îngrijire. Privirea înspăimântată a bătrânului. Presimte, poate, că părăseşte pentru totdeauna casa în care a locuit patru decenii. Când să pornim, un autobuz îmi „prinde" portiera şi o defectează (nu se mai închide). Mă întorc acasă, prin aglomeraţia bulevardului, ţinând cu mâna stângă uşa.

Duc dorul zilelor de iarnă de la Sovata, când scriam în linişte (de dimineaţa până seara) la „Walhalla". Pensionarea mi-a adus o libertate limitată. Un simulacru. *Nu poţi fi liber când depinzi de boală*.

Marţi, 3 noiembrie

Din ce în ce mai frig. Din fericire avem gaze. Focuri de două ori pe zi, ca iarna.

Ancuţa – în convalescenţă. Veselă. De mâine merge la serviciu. Vorbesc cu Mitru (o oră!). În formă proastă. E vorba să i se demoleze casa la începutul lui ianuarie. Cuprins de panică. Într-adevăr, teribilă ameninţare.

La Cornelica. Îşi sărbătoreşte aniversarea. Colegi de facultate, rude apropiate. Se întinde masă mare. Petrecem. Ne întoarcem seara cu tramvaiul. Apoi, la mine în cameră până la miezul nopţii. Bach, Musil.

Joi, 5 noiembrie

Oncle – din ce în ce mai rău. Se duce. Refuză să mănânce, să se interneze, deşi îi aranjasem o spitalizare la „Panduri", în clinica profesorului Neagu. Ce să facem? În casă – jale mare.

Ilarie Hinoveanu: volumul e pe masă la Marcela Radu. Din tonul lui posac deduc că lucrurile nu merg bine. Relaţia cu „Scrisul"

compromisă. Decis să duc volumul lui Râpeanu. Poate că apare până la sfârşitul anului ce vine.

Cinci ore coadă la benzină (pe un frig cumplit). Viaţa se degradează de la o zi la alta. În vremea asta, Şeful se plimbă pe la Moscova. Trăim ca nişte troglodiţi. Tăcem. Răbdăm orice. Nu există o limită a umilinţei. Ne înglodăm în laşitate.

Sâmbătă, 6 noiembrie

Iau manuscrisul lui Tamaş de la Terzi şi îl duc la Editura „Sport-Turism”. Matache şi Aricescu mă cheamă în birou la ei. Vor o biografie nouă, o biografie a unui scriitor „solid”: Vasile Alecsandri, T. Maiorescu, Caragiale, Slavici. În zece zile să le dau răspunsul. Cel mai simpatic (mie) – „veselul” Alecsandri.

Fac turul librăriilor şi anticariatelor. Seara, la Mitru, aniversează 73 de ani. Mai sunt de faţă Lia, Onuţ Prunner şi primul soţ al Liei cu soţia. Emilian şi Prunner se străduiesc să învioreze conversaţia, glumesc, spun bancuri. Se bea cu ponderaţie. Mitru (împreună cu soţia) pun la cale un mariaj între Onuţ şi Anca. Realitatea e că ne-am distrat amar. Acasă – după zece noaptea.

Festivităţi, paradă cu ocazia aniversării Revoluţiei din Octombrie (la Moscova). Privim pe televiziunea bulgărească. Tribuna înţesată de conducători ai ţărilor socialiste. Frig – minus zece grade. Între participanţi – Stăpânul, înfofolit cu cinci cojoace, congelat. Secretă bucurie derizorie, vindicativă.

Marţi, 10 noiembrie

Vaccinul, pe Filantropiei, la doctorul Şerban. Noiembrie – agreabil, vreme bună. Alerg prin centru ca să-i găsesc lui Mitru leacuri pentru Parkinson. La „Sport-Turism”: Vsile Alecsandri „e dat” (lui Stancu Ilin). Borda propune Călinescu sau Hortensia Papadat-Bengescu. Îi explic că „genul” meu e *retro*, că mă interesează secolul trecut. Nu

înţelege sau nu vrea să înţeleagă că orice atingere cu contemporaneitatea e contraproductivă, sortită compromisurilor.

Seara – invitaţi la Panaiţi. Foarte drăguţi. Cinăm frugal. Se evită subiectele politice. Silviu ne pune un film („Anastasia”) cu Yul Brinner şi Ingrid Bergman (kitsch „de artă”). Aflăm că bietul Cae Boicescu e internat de alaltăieri la „Urgenţă”. Ce să fie? Ada Orleanu – pierită de durere. I-a apărut volumul de la „Eminescu”.

Citesc cu râvnă Musil. Nopţi albe.

Miercuri, 11 noiembrie

Apare în presă „decretul” cu restricţii la gaz şi electricitate. Stupefacţie. Ne facem planuri. Suntem siliţi să ne înghesuim cu toţii într-o cameră. Regim de supravieţuire. Lectura infamului decret mă aruncă într-o stare de teribilă nelinişte. În acest context, mă sună Nestorescu de la Râmnic, sunt invitat la o „acţiune literară” (în decembrie). Refuz. Ne aflăm în *stare de necesitate*.

Vaccinul, apoi în vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu. La întoarcere mă plimb prin „centrul civic”. Construcţiile avansează. Le voi vedea vreodată terminate? Barăci murdare, drumuri desfundate. Noroaie, praf. Marasm. Mitocănie.

Duminică, 15 noiembrie

Zi de alegeri (să alegem ce?). Cald, încă, pentru jumătatea lui noiembrie. Fiecare zi de toamnă blândă e o izbândă în competiţia cu stăpânirea.

Drum, cu Cornelia, pe Viilor, apoi în parcul „Libertăţii”. Ne întâlnim pe o alee cu Nadia şi Bazil. Bazil îşi face promenada zilnică, „de întreţinere”. Vorbeşte repede şi gutural. Tuşeşte. Greu de stabilit un dialog. Copleşitoare milă. Ce destin ingrat!

Nervozitate mare. Nu pot citi. Trecut de miezul nopţii. Muzică de Mozart.

Marţi, 17 noiembrie

La Uniunea Scriitorilor, unde predau decizia de pensionare, după care abordez Biblioteca Franceză de pe Dacia, ca să-mi scot permis de cititor. Spre nenorocul meu e coadă (circa 20 de persoane, majoritatea tineri). O fată sulemenită, decoltată, serveşte publicul cu mare scârbă. Localul, pe care până astăzi nu l-am văzut decât din stradă, e de o construcţie interesantă, cu hol înalt, scară interioară şi un balcon din lemn sculptat (de imitaţie rustică). Biblioteca, foarte bine înzestrată – în special cu clasici. Un raft întreg e consacrat biografiilor! Mă fâţâi două ore printre stivele de cărţi apetisante, le pipăi, le adulmec, e primul meu contact cu o bibliotecă apuseană. Mi-ar trebui o viaţă ca să citesc o parte din cărţile expuse ca o provocare. Când plec – senzaţie de deprimare.

Seara, la Ateneu cu Anca. Recital (violoncel şi pian) dat de Mihail Honiţer (din Uniunea Sovietică) şi Valentin Gheorghiu. Rusul (cu gesticulaţie şi mimică de comedie) – excelent.

Se anunţă rezultatele scrutinului: Partidul întruneşte 99 la sută din sufragii (minus votul meu). S-a tras cortina peste încă o rundă de „alegeri”.

Joi, 19 noiembrie

Oncle – din ce în ce mai rău. Într-o continuă stare de prostraţie. Din cauza statului îndelungat în pat a început să fac răni pe spate. Cornelia – mâhnită. Îl îngrijeşte cât îi stă în putinţă.

O oră la familia Boicescu. Cae ne povesteşte cu umor necazurile avute la Spitalul de Urgenţă. Vizibil speriat, deşi bravează. A slăbit. Înalt, distins, flegmatic, arată ca un lord din epoca Restauraţiei. Mitru, la rândul său, s-a înviorat (de

când se medicamentează cu Nacom). A început să meargă. I-a revenit elanul, optimismul. Mult schimbat în bine. Îmi spune că a încetat din viaţă Aioanei (trist personaj!) cu care am fost „în serie" astă-vară la Valea Vinului.

Reiau corespondenţa Mariei Stere cu Ibrăileanu. Printre „eroi" şi Gheorghe Stere (atunci – mărunt jurist prin sudul Basarabiei), decan pe când eram în anul întâi la facultatea de filosofie. Bătrânul, urâcios, ciufut, vorbea româna cu un dezagreabil accent basarabean-rusesc.

Sâmbătă, 21 noiembrie

Telefonat la „Scrisul". Marcela Radu n-a citit volumul. Să revin peste o lună. Aceeaşi voce albă, impersonală, antipatică.

Prin librăria „Academiei" (pe Cale). Doamna Ivan mă roagă să-i dau un autograf pe „Anton Pann" unei cucoane, soţia colonelului (de aviaţie) Obreja. Cucoana – mare admiratoare a literaturii mele (după cum pretinde). Figură insignifiantă, ştearsă, de „gospodină".

Spre seară vine Dan. Sfârşit de oboseală. De vorbă până după miezul nopţii. Citesc „Berlin..." de Döblin. Bun, neamţul. Insomnie.

Marţi, 24 noiembrie

Pierd timpul fără rost. Nu întreprind nimic. Aştept.

Dificultăţi cu Oncle. Se simte rău. La ora 19 îşi pierde cunoştinţa. Chemăm Salvarea. Îl urcăm cu greutate în maşină. O oră, la „Fundeni", într-o încăpere albă, urât mirositoare, până apare medicul de gardă (Constantiniu). Bătrânul, speriat, o ţine pe Cornelia de mână. E consultat în grabă, i se pune o sondă. „Puteţi să-l duceţi, spune doctorul, nu sunt speranţe." Din nou acasă. Cornelia – epuizată. La capătul puterilor.

Benzină (patru ore). Sunt clipe când mă gândesc să vând maşina. Prea multe inconveniente.

Reiau Musil.

Vineri, 27 noiembrie

Gânduri să abondonez jurnalul. Sunt obosit. Cornelia mă sfătuieşte să continui. La drept vorbind, e singurul prieten ce-mi mai rămâne.

Mers cu Cornelia la Politehnică, am încărcat maşina cu ziare vechi şi opere ale tovarăşului Stalin. Cadrele didactice sunt obligate să predea o anumită „cotă" de hârtie, un fel de „dare" în natură. Construim socialismul din deşeuri.

Seara, la doctorul Şerban. Vaccinul. Şerban – în mare dispoziţie de vorbă. Îmi povesteşte întâmplări din tinereţe (a fost o vreme medic de închisoare!). Mă ţine o oră. Afară aşteaptă o groază de persoane...

Luni, 30 noiembrie

Oncle se stinge încetul cu încetul. A ajuns scheletic. Figura descărnată i s-a lungit. Privire fixă. Respiră greu, se înăbuşe. Comunicarea dificilă. De zece zile mănâncă numai suc de mere şi cafea cu un strop de rom (dorinţa lui). Cornelia îşi petrece o bună parte a zilei lângă el, la schimb cu doamna Smadu. Se teme să nu moară singur.

Ne pierdem vremea, seara, cu elucubraţiile „posturilor". Aceşti funcţionari contemplă tragedia noastră „de departe". Se amuză să ne compătimească, fericiţi de dogoreala iadului din ţară. Şi totuşi, ce satisfacţie (ridicolă, în fond) să auzi cuvinte ştiute-neştiute ce se rostesc la noi numai în şoaptă!

Miercuri, 2 decembrie

Dimineaţa, la ora 8, s-a stins din viaţă Oncle. În casă – jale. Telefoane. Fug cu maşina la dispensar pentru certificatul de deces, dar nu mi-l pot elibera decât a doua zi. Vorbit cu Tamaş să-l înştiinţeze pe Dănuţ. Oncle, întins pe pat, lipsit de

viaţă, destins, uman, senin. Divinitatea s-a milostivit de el să nu mai sufere.

Joi, 3 decembrie

Pornesc cu Trabi să rezolv problemele preliminarii înhumării. Cornelia lângă mine. La dispensar (certificatul de deces), la „Sfat" pentru predarea buletinul de populaţie, la Spitalul 10 (Berceni) pentru adeverinţă de îmbălsămare (şperţ), în fine, la Sanepid pe Spiru Haret, pentru adeverinţă că decedatul n-a suferit de boli contagioase (din nou şperţ). Totul – pe o lapoviţă rea, sâcâitoare. Parbrizul ud, balansul iritant al ştergătorului. Traseul aglomerat la ora prânzului. Pe drumul Sării, îndreptându-mă spre Ghencea, exact în dreptul casei unde mi-am petrecut o bună parte a tinereţii, se defectează frâna. Apăs până în podea – o dată, a doua oară, maşina continuă să fugă (50 de kilometri). În faţă – un camion staţionat. Virez la stânga, mi-am pierdut controlul, traversez şoseaua (noroc că nu venea nimic din sens opus), intru în viteză spre nişte blocuri în construcţie. Din fericire, maşina se împotmoleşte în noroi, oprindu-se la numai câţiva centimetri de zidul din beton care ar fi însemnat sfârşitul. Rămânem câteva momente în maşină. Totul s-a petrecut uluitor de repede. Cornelia mă mângâie uşor pe mână. Tremur tot.

Un salahor cu alură de halterofil ne ajută să scoatem maşina pe asfalt. Bacşiş. Noroi până la gleznă. Merg fără frână până la cimitirul Ghencea militar. Continuă să ningă. Parchez maşina în faţa intrării principale. Îndeplinim formalităţile de înhumare cu ajutorul unui colonel de treabă („comandantul" cimitirului). Fixăm înmormântarea pentru sâmbătă.

Ajung zdrobit acasă (cu tramvaiul). Ud leoarcă. Nervozitate mare. Droguri. Nu pot citi. Întins pe pat, în întuneric. Muzică de Haendel.

Vineri, 4 decembrie

Sun A.C.R.-ul. Îmi remorchează Trabantul, îl duc în Colentina. Frig, zloată. Cu Dan în *service* şase ore. Plătesc bacşiş în stânga şi în dreapta pentru urgenţă. Inutil. Mecanicii – nepăsători, flegmatici. Prânzesc. Iau peste rând persoane cunoscute. Am îngheţat. Mi-au amorţit picioarele. Simt că mă lasă nervii. Ajung acasă la cinci după-amiază. O zi pierdută prin garaje.

Telefonează Mitru. A murit Noica. Sunt uluit. Ancuţa, când aude, iese din cameră şocată. Trăim cu moartea în suflet. Noaptea, în fotoliu. Se aud tramvaiele urcând spre Bragadiru. Pun muzică. Uşoară relaxare. Insomnie.

Sâmbătă, 5 decembrie

Drumuri plictisitoare prin oraş pentru coroane, apoi înmormântarea. Ger groaznic pentru începutul lui decembrie. Rude de mâna a doua. Cinci „camarazi de arme", bătrâni şi rebegiţi de frig, ultimii supravieţuitori ai „gărzii albe". Se ţine slujba. Doi preoţi oficiază în mare grabă. Îşi fac serviciul. Nici o vibraţie. Abia aşteaptă să-şi primească „drepturile". Căpitanul Bălu, şeful promoţiei '28 a Şcolii Militare de infanterie, rosteşte câteva cuvinte de bun simţ. Sunt pomenite legăturile lui Oncle cu familia noastră. Silvia, un fel de rudă de departe, îşi şterge lacrimile. Întoarcerea la ora două după-masa, congelaţi. Urmează praznicul în strada Albă. Cornelica se derobează, e invitată în altă parte. Dintre rude, participă doar Violeta şi Mircea Mateescu.

Stupiditatea orelor de noapte. Zdrobit de oboseală. Prezenţa vie, benefică a lui Oncle în existenţa mea. Ce zi cumplită!

Duminică, 6 decembrie

Felicitat pe Cae în lipsă (e în spital). Mitru se simte rău. E afectat de dispariţia lui Oncle, plânge.

Cornelia şi Anca trudesc să facă ordine şi curăţenie. Frig în casă. Afară – ceaţă. Stă să ningă.

Telefonează Doina. Zglobie. Mă roagă să stilizez volumul lui Costea Marinoiu („Ştiu că sunteţi prieteni...”). Refuz cu eleganţă. Aşteaptă „propunerea ” pentru biografie. „Ce-ar fi, îmi spune, să-l faceţi pe Slavici sau pe Maiorescu?”

Dan – de la Râmnic. Casa din strada Gării – demolată. Casa bătrânească. Şoc. Nostalgii. O parte a tinereţii mele – îngropată acolo.

Miercuri, 9 decembrie

Vaccin în Sf. Ecaterina, apoi alimentarea cu benzină (în timp record: o oră!). Ninge. Zăpadă de o palmă, viscolită. Frig în casă. Cornelia mi-a blocat două ferestre cu pături şi covoare. Rămas în întuneric. Şi iarna abia începe.

Telefonat vlădica Gherasim, mă roagă să-i facilitez dactilografierea (în Capitală) a cărţii sale despre popa Şapcă. Promit. Mi-o aduce săptămâna viitoare. Citesc în ziare că a încetat din viaţă „după o lungă suferinţă” Ioana Bantaş, soţia lui Baltag. Tristeţe. Legasem frumoasă prietenie la Valea Vinului. Ştiam că e bolnavă dar nu credeam că se va prăpădi atât de repede. Ceva mai înainte – moartea lui Dimov. Se duc poeţii...

Citesc „Memoriile” lui Iordan. Infatuare, aroganţă. Tip „scorţos”. Valoarea literară (a memoriilor) – nulă. Dar epoca, aşa cum o înfăţişează, fără sentimente – interesantă.

Sâmbătă, 12 decembrie

Frig teribil (minus zece grade). Cinci ore foc în sobe. Maşina îngheţată în stradă, sub zăpadă. Drum până în Sf. Ecaterina, pe jos, alunecuş. Spitalul de Urgenţă nu mai face faţă solicitărilor.

Telefonează Mitru, statornicul meu prieten, îl invităm să facem Crăciunul împreună. Fănică – în spital la Hunedoara (probleme cu rinichii). Seara ne aşezăm stupizi în jurul aparatului de radio (un

soi de masochism impenitent). Fără speranţă. Voi apuca vremuri mai bune?

Luni, 14 decembrie

Din nou în Sf. Ecaterina, vaccin. Angelo – vesel, spune glume.

Mă sună episcopul. Vine vineri. Mă roagă să-i citesc volumul înainte de dactilografiere. Accept, firește. O să am de furcă. Doamna Ivan îmi spune că apar în planul „Scrisului" pe '88 „cu un roman". Deci, Hinoveanu m-a radiat din planul pe '87, fără să mă anunţe. Ce infamie!

Cae, în continuare internat. Se pare că urmează să suporte o operaţie. „E prea slăbit ca să reziste", îmi spune Zoe Boicescu şi plânge încet în receptorul telefonului.

Ascult la radio „raportul" Şefului la „Conferinţă". Se chinuie îngrozitor să-şi lectureze *speach*-ul. Penibilul spectacol al prostiei cocoţată la putere. Se anunţă creşterea salariilor cu zece procente, dar nu şi cea a preţurilor, cu o sută. Nici un cuvânt despre Braşov. Braşovul nu există. Şiretenia calpă a tăcerii.

Vineri, 18 decembrie

Vremea în curs de încălzire. Străzile impracticabile din pricina noroiului şi a zăpezilor topite. Vaccin, apoi pe Dealul Mitropoliei (cu Trabantul). Văd pentru întâia oară palatul patriarhal. Interior fastuos. Vitralii, mobilă „de epocă", lambriuri. Miros de smirnă şi tămâie. Frig, ca peste tot în România. Camera lui Gherasim – modestă, cu ferestre dând spre curte. Îmi dă volumul „Popa Şapcă": 400 de pagini bătute la maşină. Mă roagă „să-l mai *corectez* pe ici pe colo". Afabil. Fac cunoştinţă cu rectorul Institutului Teologic şi cu părintele director al Editurii Sfântului Sinod.

Cae Boicescu urmează să se opereze pe colon. La vârsta lui, o operaţie îi poate fi fatală.

Vorbit cu Zoe – panicată. Aflu că Husak (cel care a vândut Cehoslovacia ruşilor) a demisionat. Ar fi prima demisie (din câte ştiu) a unui dictator „socialist”. Frumoasă premieră (dătătoare de nădejdi). La posturile occidentale – ample comentarii analitice.

Seara ne vizitează Duci şi Milică. Dănuţ – plecat la Râmnic. Noapte albă.

Luni, 21 decembrie

Lucrez de alaltăieri pe cartea vlădicii Gherasim. Textul e redactat haotic, un galimatias ininteligibil. De ortografie şi gramatică nici pomeneală. Se vede intervenţia în manuscris a două corecturi străine, modeste, de altminteri. Dacă aş avea răbdare, aş rescrie cartea de la prima pagină, dar pentru asta mi-ar trebui cinci luni de trudă.

Mers la tipografia Arhiepiscopiei Bucureştilor (cu Terzi). Fac cunoştinţă cu părintele Verzan, directorul tipografiei. Părintele – gentil, plăcut, iute la minte. A învăţat la Râmnic – el la seminar, eu la liceu, fiind colegi opt ani fără să ştim unul de altul. Mărturiseşte că a citit „Memoria Râmnicului”. Cât despre eventualitatea unui post pentru Ancuţa (la corectură), regretă, n-are locuri disponibile. Surâsuri, schimb de politeţuri.

Îl sun pe Hinoveanu. O scaldă, cartea e pe masă la Marcela Radu, ce mei contează planurile editoriale? Mai face o glumă, râde, schimbă vorba. Romanul meu pluteşte într-o incertitudine totală.

Miercuri, 23 decembrie

A sosit Dan. Rămâne până la jumătatea lui ianuarie.

Lucrez cu râvnă pe cartea vlădicii Gherasim. Text rău, mâlos. Sunt pagini pentru care pierd o oră-două. Prea Sfinţitul nu o să afle niciodată cât efort am cheltuit pentru a-l face pe „Popa Şapcă” publicabil.

Cae la reanimare după operaţie (bridă pe colon). Nu are cancer (i se spune doamnei Boicescu). Îl vede Duci, scurtă discuţie de rutină. Bolnavul – în stare de prostraţie, ignoră că a suferit o intervenţie chirurgicală. Săraca Zoe, doarme în salon cu el.

Se apropie Crăciunul. Colinde până după miezul nopţii. Nervozitate mare. Singur. Frig în casă.

Sâmbătă, 26 decembrie

Fac gripă. Febră. Întrerup vaccinul. Biseptol.

Mitru, pe care-l invitasem de Crăciun la noi, se simte rău. I-a revenit anxietatea. Obsesia morţii. Vorbim la telefon, nu vrea să mai trăiască.

Ne vizitează Bebe şi Mitina. Aduce cărţi străine. Cu el mă simt întotdeauna bine. Îmbătrâneşte. Evocă locurile pe care le-a văzut: muzeele italiene, Spania (olé!), Olanda, Anglia. Trăieşte din amintirile europene.

Lucrez, atât cât îmi îngăduie boala, la „Popa Şapcă”. Fraze moarte. Amputez pasajele ridicole. Lucrarea va pierde 70-80 de pagini, dar va ieşi mai bună, neîndoielnic.

Miercuri, 30 decembrie

Mă simt mai bine. Fără febră. Trist sfârşit de an.

Termin, la prânz, de refăcut lucrarea arhierească. Extenuat. Telefonez lui Terzi să ia materialul pentru dactilografiere. Mare uşurare.

Corespondenţă, telefoane de felicitare. Plictiseală. Azi după-masă a fost la Mitru doctorul C. Bălăceanu-Stolnici. Îi dublează doza de Nacom. Prudent, nu formulează pronosticuri despre evoluţia bolii.

Noaptea. Încerc să fac bilanţul anului. Pe stradă, chiote, petarde. Veselie mare. Sting lampa. Muzică barocă.

1965

1988

Sâmbătă, 2 ianuarie

Revelionul – în familie. Vorbeşte Şeful. Aceleaşi speranţe de „regenerare” risipite. Ancuţa are febră.

Vorbesc cu Bărbulescu. Nu sunt în planul pe ’88, decât la „Scrisul”. Râpeanu, cinic, m-a tăiat cu toate promisiunile liniştitoare avansate.

Căldură excesivă în Europa. La Praga au înmugurit copacii! Telefonează Mitru. A încetat din viaţă Val Moldoveanu. Foarte deprimat. Anxietate.

Marţi, 5 ianuarie

Pierdut trei ore la miliţie (secţia 10) ca să-mi vizez autorizaţia pentru maşina de scris. Bat textul standard într-o încăpere întunecoasă, cu ciment pe jos. Aglomeraţie, lume proastă. Funcţionarele amabile (atât cât le îngăduie „gradul”), dar căpitanul – grobian, greţos.

Toţi patru invitaţi la Mitru. Masă bogată. Bem votcă. Mitru – ceva mai bine după şocul provocat de moartea neaşteptată a lui Val. Ne pierdem vremea ascultând la „posturi” fragmente din „memoriile” lui Pacepa. Întoarcerea acasă cu taxiul.

Joi, 7 ianuarie

Zile albe, fără evenimente. Aştept să plec la Olăneşti. Telefonat lui Stăvăruş şi Dumitrescu (felicitări de ziua onomastică). Stăvăruş insistă „să ne vedem” la el. Întors recent în ţară (din Finlanda) e oarecum înstrăinat. Încearcă să-şi reia „relaţiile”.

Mă sună Prea Sfinţitul Gherasim. Felicitări (târzii) de anul nou. De fapt, se interesează de „lucrare”. Întreabă dacă „e ceva de capul ei”. Îl înştiinţez că am eliminat

vreo 50-60 de pagini. „Bine aţi făcut”, răsună vocea arhierească în eter.

„La vie. Mode d’emploi” de Perec. Scrisă în tradiţia „noului roman” francez, cu vagi accente borges-iene (fără profunzimea esoterică a acestuia). Un şir de întâmplări excentrice, axate pe ideea „etajelor de bloc”. Literatură „experimentală”.

Duminică, 10 ianuarie

La familia Landauer, unde îl sărbătorim, cu întârziere, pe Ionel. De faţă Anca Ionescu (profesoară de engleză, vecină cu Ortansa) şi profesorul Părăuşanu. Ne întoarcem după 12 noaptea, pe un întuneric ce-mi aminteşte de anii veşteji ai războiului.

Ieri, la I.C.R.A.L., vorbit cu Badea. Primire cordială. Primejdia demolărilor în Rond *se amână*. Stăpânul vrea să facă o magistrală care să lege Casa Poporului de parcul „Libertăţii”. Se va lucra pe străzile Justiţiei şi 11 Iunie.

Miercuri, 13 ianuarie

Cald pentru jumătatea lui Ianuarie. Ies în oraş după cumpărături. Mă tund la „domnul” Eugen (frizerul lui Al. Rosetti şi L. Pintilie). Bătrânul a ieşit la pensie, ceremonial de despărţire. Regrete de-o parte şi de alta. Îmi spune în mare taină care sunt informatorii frizeriei (Athenée Palace). Promite să mă tundă în strada Albă (în măsura în care îi va permite sănătatea). La Scala, coadă la un film produs în China! Neavând de ales, oamenii dau buzna la ce li se oferă. Înghit orice. Şi astfel, încet-încet se profilează învingător, puternic *omul nou*.

Vorbit la telefon cu doamna Pârăianu. Mitru se simte rău, nu poate merge. Dar speră în promisiunile lui Bălăceanu-Stolnici. Dan mă anunţă că am primit pentru întreaga casă demolată

(de la Râmnic) 25 de mii de lei (salariul meu pe şapte luni). Se simte bine în casa nouă, dar frig (doar 16 grade). Un meşter i-a reparat caloriferul din bucătărie.

Seara, în fotoliu. Gânduri de plecare. Disconfortul situaţiei de provizorat. De *far niente*. Muzică barocă, insomnie.

Vineri, 15 ianuarie

La ora 12 în biroul lui G. Anca de la Biblioteca Centrală Pedagogică. Simpozion M. Eminescu. Sunt de faţă: preşedintele Academiei, Radu Voinea, George Moisil, M. Drăgănescu, Ion Iuga, Romulus Vulcănescu, I. Caramitru, Th. Bogoi. Cafea, fursecuri. Se fac glume (Radu Voinea). Biroul lui Anca neîncăpător pentru atâtea personalităţi „marcante". Cel mai drăguţ („un dulce") – Moisil, spiritual, simpatic, fără să forţeze nota. Mă bucur să-l revăd pe Th. Bogoi, care mi-a ilustrat, pe vremuri, „Fumul bunicului". Schimb de adrese, promisiuni de revedere. Gigi, emoţionat, aleargă dintr-o parte în alta, dă dispoziţii subalternelor. Se descurcă. Intrăm, în fine, în „sala mare", fosta bibliotecă (somptuoasă) a lui Istrate Micescu. În sală – lume bună. Ţin *speach*-uri Radu Voinea (slab, demagogic), Moisil (strălucitor), M. Drăgănescu (mediocru), Aurelia Rusu – redactoră la Editura „Minerva". I. Caramitru recită din „Sărmanul Dionis" şi „Glossa", după care pleacă (are repetiţii). La rândul lui, Ion Iuga clamează o poezie închinată sărbătoritului. Aplauze. Radu Voinea moţăie cu gravitate în „prezidiu". În încheiere se execută un trio (vioară, flaut, violă) de Beethoven.

Primesc, spre seară, telefon de la Pantelimon: a rezolvat cu sanatoriul „1 Mai" din Olăneşti, am rezervată o cameră. Îmi va trimite marţi, la gară, o maşină.

Luni, 18 ianuarie

Îi dau lui Terzi manuscrisul arhieresc. Telefonat la Râmnic Prea Sfinţitului. Îl înştiinţez că peste zece zile „Popa Şapcă” e gata. „Tocmai voiam să vă telefonez, îmi zice, *pregetam*.” Mici jocuri, neîndemânatice, monahiceşti. Găsesc în târg „Istoria Bisericii universale” (1-1054).

Bagaje. Mărunţişuri. Ultimele telefoane (Cae, evident mai bine). Corespondenţă. Plecarea, mâine, cu Dănuţ la Râmnic.

Marţi, 19 ianuarie

Drumul Bucureşti-Râmnicu Vâlcea – în frig. La gară mă aşteaptă tovarăşul Pantelimon cu o Dacie. Ajung la Olăneşti în jurul prânzului. Pantelimon, deosebit de serviabil, mă recomandă directorului sanatoriului, doctorul Catrina. Primesc o cameră cu două paturi (110) şi ferestre spre bucătărie. Mobilă modestă. Veioză, masă, scaune. Telefon. Am tot ce-mi trebuie.

Sunt consultat de medic. Tratament cu ape. Sanatoriul – mai pustiu ca niciodată (din cauza preţurilor piperate). Telefonat Cornelia. Ancuţa doarme. Singur, Dan a plecat la Râmnic.

Vineri, 22 ianuarie

Încerc să mă acomodez cu viaţa sedentară din sanatoriu. Stare de somnolenţă, efect, probabil, al apelor (cinci prize zilnic).

Ies în oraş. Polei. Temperatură acceptabilă. La librărie. Munteanu mă prezintă unei profesoare din localitate („cel mai mare scriitor din Vâlcea...”), care mă invită la o „întâlnire cu elevii”. Refuz. Cumpăr un studiu de Perpessicius despre Milescu.

Vorbit cu Mitru. Se simte rău. La pat. Din camera de alături – zgomote sălbatice. Pereţi subţiri. Doi inşi (un cuplu) se ceartă. Femeia de serviciu mă asigură că mâine pleacă.

Miercuri, 27 ianuarie

Zile fără evenimente. Beau ape minerale, plictis. Cu Dan (sosit aseară la sanatoriu) prin centru. La librăria lui Munteanu nimic deosebit. Drum până la izvoare. E cald. Zăpadă noroită. Puţină lume în staţiune. Ţărani din „cooperative", mineri, pensionari. Stau rebegiţi pe băncile din parc, spunându-şi unul altuia durerile. Se publică decretul de amnistiere a borfaşilor. Să tot fi hoţ în România.

De vorbă, seara, cu Dănuţ, până la 12 noaptea. De mâine – din nou singur.

Vineri, 29 ianuarie

Plimbare prin parcul sanatoriului. Ceaţă. Chef de nimic. Spre prânz, miros puternic de acroleină (două ore). Panică în rândul „pensionarilor" stabilimentului. Se pare că poluarea vine de la lucrările pentru aerodromul din apropiere, comandat de Şefă (amuzamente aristocratice, mici escapade aeriene, comunicare mai rapidă cu capitala ţării).

Telefonat Ancuţa, fericită. A găsit o splendidă ediţie Baudelaire (două volume) în Pléiade. Să vin mai repede acasă să o văd. Nebună, fără minte, ca şi mine, de altminteri, la vârsta ei.

„Magus" de Fowles. Lectură de vacanţă. Insomnie.

Duminică, 31 ianuarie

Sunt trezit dis-de-dimineaţă (ora 7) de Dănuţ, felicitări de ziua mea. La prânz telefonează Cornelia şi Ancuţa. Vesele. Urări, emoţii. Trăind în societate, tânjesc după singurătate, după linişte. Dar izolarea mă ucide, mă devoră. Ciudată alcătuire a vieţii!

Seara mă vizitează Tamaş cu soţia. Drăguţi. De vorbă două ore. Cafele. Doamna Tamaş se oferă să mă ducă la gară cu maşina, la plecare.

Ninge uşor. S-a prins de două degete. Aer de munte, rece, ameţitor.

Joi, 4 februarie

Cură de ape (cinci prize zilnic) de la izvorul 24. Sătul de viaţă.

Ies cu Dănuţ în centru. Frig (minus 7 grade), deşi soare. Suim pe dealul de unde domină împrejurimile biserica lui Horea. Vedere excepţională asupra staţiunii. Găini, curcani în curtea preotului. Gospodărie. La patru după-masă îl conduc pe Dan la autobuz.

Telefonat lui Mitru. Disperat, nu poate merge. Azi a urcat cinci trepte cu „profesorul”. Citesc cu poftă „La maison de rendez-vous” de Robbe-Grillet. La radio – muzică de Mozart, pian (concertul nr. 21). Linişte în vilă.

Duminică, 7 februarie

Încă o zi de aur. Soare, parfumul coniferelor. Adevărată nebunie a naturii. Plimbare în parc (până la vila, bine păzită, a Stăpânului). Corespondenţă. Telefoane Corneliei, Zoei Boicescu. Citesc „Instantanés” de Robbe-Grillet, mult sub nivelul aşa-ziselor romane. În proza scurtă, „franţuzul” (se pare) nu produce capodopere!

Lucrez la o nuvelă, scriu patru pagini, rup. Reiau ideea, mai veche, a lui Inculeţ (nepotul ministrului basarabean!), călcat de tren după plecarea mea precipitată din Nucet.

Miercuri, 10 februarie

Plouă. Ploaie rece, de toamnă. Spre prânz, peripatetizez cu Dan prin parcul sanatoriului.

Telefonat Cornelia. Terzi i-a înmânat volumul („Popa Şapcă”) vlădicii Gherasim. Nu sunt evenimente. Ancuţa, intrată în febra cheltuielilor, a achiziţionat un Proust în trei volume (Pléiade) ce costă cât pensia mea pe o lună. În sanatoriu se schimbă „seria”. Alte figuri, aceeaşi compoziţie socială „sănătoasă”. Activişti.

Merg la izvorul 24. Ultima zi de ape. Plouă. Mă întorc ud leoarcă. Mare sfâşiere, infinită plictiseală. *Far niente*.

Joi, 11 februarie

A murit Cae. Ieri. Se internase la „Municipal”, o nouă operaţie, fatală, n-a rezistat. Sărmana Zoe Boicescu rămâne singură... Cornelia tulburată, trei telefoane cu detalii. Brusc, mă decid să mă întorc acasă, îl sun pe Tamaş, nu-l găsesc. Debusolat.

Vineri, 12 februarie

La Râmnic, cu maşina doamnei Tamaş. Tur de librării. Primire la Costea Marinoiu, protocol, cafele (nechezol). Afară – zloată. Aprind o lumânare la mormântul mamei, al tatei...

Seara, cu Dan în Parc. Cer plumburiu. Trec stoluri negre de ciori croncănitoare. Tristeţe. Mâine plec acasă.

Luni, 15 februarie

Viaţă în familie. Presa literară. Corespondenţă. Ies până în dealul Filaretului. Frig, ninge. Telefonat Denisei Comănescu, l-a aruncat pe Dan în planul pe 1990. Până la toamnă trebuie să prezinte manuscrisul.

Multe decese notabile în lipsă, între care V. Berbecaru şi Al. Căprariu. Pe Căprariu n-am avut prilejul să-l cunosc. Sun insistent la Zoe Boicescu, nu răspunde. Probabil, ţine telefonul închis. Şi apoi, ce poţi să-i spui unei femei în vârstă, care a pierdut tot ce avea mai drag pe lume?

Miercuri, 17 februarie

Incursiune în „centrul civic”. Frig. Vânt rece. Bucureştii sub nebunia frenetică a construcţiilor. Sute de camioane (cu soldaţi), buldozere, tractoare, basculante făcându-şi drum printre

grămezi informe de moloz. Praf, atmosferă irespirabilă. O lume tristă. Şi aşa mai traversăm o iarnă. După recenta amnistiere a delicvenţilor, e plină capitala de hoţi şi vagabonzi primejdioşi. Mulţime de delicte: furturi, crime odioase. Teroare în rândul populaţiei.

Telefonează Zoe Boicescu. Plânge. Evocă momente din tinereţea ei cu Cae. Penibil, tac. Îmi mulţumeşte pentru „frumoasele cuvinte" publicate în presă. Apoi, închide brusc, rămâne cu propoziţia neterminată.

Mă vizitează Ruse. Cu o săptămână înainte a căzut în baie. Amnezie. Când s-a trezit, nu şi-a mai amintit nimic. Ieşirea din „starea conştientă" a durat trei ore. Urmează un tratament cu sedative. Dureri de cap. Puţin înspăimântat, fireşte. Dacă recidivează?

Duminică, 21 februarie

Cât de reconfortant e gândul că orice efort (să zicem creator) e inutil! Ne motivează laşităţile, căderile, neliniştile, inactivitatea.

La Cornelica (Lăsata secului). Mai sunt de faţă Ioana cu bărbatu-său, Silvica şi Ionel şi fata lui Cornel Georgescu. Se mănâncă bine (amfitrioana s-a întrecut pe sine). Veselie. Vedem un film (casetă) unguresc – vitriolant, caustic, ridiculizând „orânduielile socialiste". Totuşi – insatisfacţie. *Nu se spune totul*. Acelaşi sentiment ca după lectura „Celui mai iubit..." de Preda.

Incendiu în Chirigiu. Arde o hardughie centenară, lângă piaţă. Puhoi de gură-cască. Fum, jeturile anemice ale pompierilor. Distracţie, comentarii. Lume „proastă". Spectacolul, ridicol, aduce cu un film din perioada interbelică.

Mitru – din nou în spaima demolării. *A aflat* că în două luni li se dărâmă casa. Vorbeşte dificil, cu gura depărtată de aparatul telefonic. Jalnic.

Joi, 25 februarie

Lucrez trei zile la o nuvelă, nu-mi place, rup, arunc la coş. Plăcerea de a fi stăpân pe gândurile tale. De *a tăia*, de *a distruge*...

Telefonat Marcelei Radu. Se joacă sadic cu mine, ca şoarecele cu pisica. A citit. Nu-i place „evoluţia eroului", „nu e contemporan cu viaţa". Trebuie să discutăm. La fel cu Hinoveanu (prins noaptea, după ora 11). Sunt de conivenţă. Romanul necesită „modificări". Mă irit. „Aveţi de gând să-mi publicaţi volumul?" strig la el. „Da, evident, volumul e bun, rezistă." Ce farsă! Rămân să trec pe la Craiova marţi sau miercuri.

Sanda Anghelescu, într-o discuţie cu Cornelia, îi spune că Baltag se simte rău, a suferit o operaţie, cancer la colon. Îngrozitor! Tocmai predase volumul 3 din Eliade („Istoria..."). Făcuse corectura a doua. Dar viaţa, viaţa...

Citesc „Lettres" de Madame de Sévigné. Teribilă femeie. Farmecul discret al secolului 17.

Marţi, 1 martie

Dezagreabilă incursiune la Craiova. La 9 în redacţia „Scrisului". „Discuţie" în trei cu Hinoveanu şi Marcela Radu. Frig în cameră (deşi caloriferul funcţionează). Marcela îmi spune că „un tovarăş" din Consiliul Culturii, „foarte de treabă", a citit cartea şi „n-a respins-o", îmi mai dă o şansă. E necesară estomparea tentei de melancolie ce apasă asupra „atmosferei generale". Romanul e prea trist, finalul nu lasă nici o speranţă de „recuperare" a eroului. Se recomandă eliminarea „Suedezei", „împăcarea" dintre Lorena şi Matei, atenuarea degringoladei lui Matei în urma morţii eroinei. Răspund că n-am intenţia să stric volumul. Că nu trăiesc din scris. Nu mor de foame. Am răbdare să mai treacă un congres sau două, aştept vremuri mai bune, mai îngăduitoare. Începe o târguială penibilă, hilară (o oră). Ilarie renunţă la unele pretenţii, mă imploră, „ţine enorm" să mi se publice romanul, se umileşte.

Între timp Marcela Radu ne urmăreşte ca o bufniţă, în picioare, rezemată de calorifer, distrată, rece, implacabilă. Îmi iau volumul, îl pun în servietă. Le spun că trebuie să mă mai gândesc la soarta cărţii.

Până la tren – cinci ore (am pierdut rapidul). Îl caut pe Negrici la Universitate, e la cursuri. Cum să consum cinci ore? Ies în şoseaua Bucureştilor. O oră în burniţă, nici o maşină nu catadicseşte să oprească. Se tem, şoferii, de vagabonzii eliberaţi de Ceauşescu. Am îngheţat de frig. Intru într-o dugheană de periferie, beau o cafea fierbinte. Apoi la gară. Frânt de oboseală. După o oră vine trenul. Ajung acasă pe la zece noaptea. Dureri de cap. Pun muzică barocă. Somnifere.

Joi, 3 martie

Lucrez de ieri la text. Eforturi de a crea o atmosferă mai „senină". Imposibil. Cartea e concepută să fie tristă. O elegie. Încerc diverse stratageme puerile. Suedeza mea nu se mai sinucide, ci moare în urma unui accident banal, la schi.

Vizita lui Ruse. Bem un pahar de vin. Cornelia ne face o tavă cu plăcinte. A îmbătrânit. E dintre oamenii pe care nu ţi-i poţi imagina mergând în cârje. Mai obosit ca niciodată. Continuă tratamentul neuro-psihiatric.

Vorbit cu Mitru. Ceva mai vesel. Bulgăr plecat alaltăieri la Bordeaux pentru trei luni.

Miercuri, 9 martie

„Remaniez" volumul. Nu cred că „trece". E ultima încercare, după care îl duc la „Eminescu".

Spre seară, soseşte Dan acasă. Impresii băbenene. O inspectoare îi face observaţie că nu poartă cravată (la ţară!). Pălăvrăgim până la 12 noaptea. Apoi în întuneric. Insomnie.

Sâmbătă, 12 martie

Colaţionez un exemplar din carte, apoi mă pregătesc să-l duc la poştă. Renunţ. Telefonează Dan, e speriat. Ieri a primit „citaţie” la miliţia din Râmnic. I se propune un post de dascăl de engleză, de la toamnă, la Ministerul de Interne. Ce să facă? Le-a spus că trebuie să se mai gândească.

Corespondenţă. Presa literară. Înregistrez Ceaikovski, Beethoven, Bach, Mozart, Brahms. Cinci ore. Sătul de vechiturile din „fonotecă”.

Mă vizitează un fost elev, Niţoiu. A îmbătrânit, aproape 40 de ani! S-a apucat de yoga. Îmi povesteşte întâmplări din aventura lui yoghină. Pe vremuri, îmi făcea desene (foarte bune) pentru revista şcolii. A divorţat, trăieşte din expediente. Cheleşte...

Luni, 14 martie

Drum la Craiova ca să duc volumul. Călătoria cu acceleratul – infernală, frig. Nemernicii nu dau căldură. Cuplul Marcela Radu-Hinoveanu în birou. Le spun că aceasta e ultima strădanie de „ameliorare” a textului. Primire rece. Hinoveanu îmi strânge mâna aferat şi iese, are o „întâlnire”. În trei minute întrevederea se sfârşeşte.

Craiova sub soarele primăvăratic. Calea Unirii, Sf. Dumitru. Beau o cafea pe Cale. Oraşul – splendid, în răsfăţul său balcanic. La ora 15 sunt acasă. Telefonat lui Mitru, vesel, a izbutit să meargă câţiva paşi „fără profesor”. Îmi aminteşte cu mândrie că biserica Sf. Dumitru e ctitorie a Pârăienilor.

Seara ne vizitează Nadia şi Bazil. Bazil exclamă când mă vede: „Ce tânăr eşti!”. În clipa următoare izbucneşte în plâns, un plâns molcom, cuminte, de copil.

Marţi, 15 martie

În vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Bolnav. Reproşuri că nu trec să-l văd mai des. Cafea, dulceţuri. Doreşte să-mi lase după moarte biblioteca lui (minus dicţionarele) şi câteva picturi de autori vâlceni. De aici, la nenea Gică. Singur (Lilica e la piaţă). Se simte rău. Aşteaptă resemnat să moară. E a patra iarnă pe care a făcut-o în frig. Întins pe pat, nebărbierit, cu faţa descărnată, fără dinţi – decrepitudinea în persoană.

Telefonează Mitru, de o săptămână e membru al Academiei germane de literatură pentru copii şi tineret. Emoţii, plânge. Ne bucurăm cu toţii, în casă, pentru el. Gavrilă îmi cere o prefaţă pentru „Ghidul Râmnicului" (Tamaş), promit să-i fac. Termen – o săptămână. Volumul pleacă la tipar. Îi spun lui Tamaş. Exultă.

Seara reiau „Scrisorile" doamnei de Sévigné. Strălucitoare.

Joi, 17 martie

Gripă (de ieri). Temperatură mare (40 de grade). Tuse rebelă. Antibiotice şi biseptol.

Telefonează Doina. Directorul i-a scos lui Tamaş toate textele referitoare la bisericile Râmnicului şi multe alte texte „mistice". Râmnicul fără biserici – ce enormitate! Mă roagă să intervin „cu autoritatea mea" să fie imediat reintroduse.

Poimâine pomenirea lui Cae la mânăstirea Ţigăneşti (de şase săptămâni). Nefericirea face să fiu în imposibilitatea de a merge. Îi spun lui Zoe. Înţelege. „Oh, ce frumoase zile am petrecut pe vremuri la măicuţe!" o aud şoptind în receptor şi izbucneşte în lacrimi.

După-amiază imprim pe benzile magnetice găsite de Cornelia în „centrul civic": Grieg, Schumann, Mendelsohn-Batholdy, Mozart, H.C. Bach şi Haendel (concerti grossi).

Sâmbătă, 19 martie

Gripa evoluează bine. La Sf. Ecaterina. Radioscopie pulmonară. O oră de vorbă cu Angelo

în cabinetul lui de şef de secţie.

Scriu două pagini din „Prefaţa” pentru Tamaş. Scriu cu poftă. Ne vizitează „un cadru” al „Şcolii de ofiţeri de la Băneasa”, se interesează de intenţia lui Dan de a se angaja la ei profesor de engleză. Decizia, le spun, depinde de el însuşi. Să meargă la Băbeni şi să discute cu băiatul. Insul, stilat, politicos. S-au cizelat, cu vremea, securiştii...

Marţi, 22 martie

La „Sport-Turism”. Aştept un sfert de oră, apoi în cabinetul directorului Editurii. Ne strângem mâna. Fac cunoştinţă cu un bătrânel (îmi scapă numele) până mai ieri director al Editurii Militare. Glume (evident, benigne). Atac problema spinoasă a bisericilor, pe care „Sport-Turismul” le-a eliminat din ghidul Râmnicului. Tocmeală, argumente, contraargumente. Oraşul, amputat de bogăţia strălucitoare a bisericilor, decade la condiţia localităţilor lipsite de istorie. Directorul, afabil dar „pe linie”. Rezistă. În clipa următoare se bagă în discuţie colonelul. Ne povesteşte o istorie petrecută acum un an, când, datorită unei cruci („o cruce mică-mică iţită pe copertă”) era să-şi piardă pâinea (sau mai degrabă scaunul). Cum o să apară în carte un capitol cu biserici? Bine, îi spun, dar în „Memoria Râmnicului”, publicată la aceeaşi editură, am 20 de pagini numai cu biserici. „Când a apărut?” întreabă prompt. „Acum cinci ani.” „Ehe! Acum cinci ani!...” exclamă satisfăcut de sine colonelul. Îmi sare ţandăra. Ce va să zică „ehe”? „Memoria” nu s-a publicat nici sub domnia lui Carol, nici a lui Antonescu, nici a lui Dej. Ci sub aceeaşi oblăduire generoasă a tovarăşului Ceauşescu. Se face linişte. Directorul, penibil, se foieşte în fotoliu. Colonelul aprinde o ţigară. Se aude glasul secretarei, sporovăind în camera de alături şi zgomotul maşinilor din stradă. Sună telefonul. Mă ridic, spun „bună ziua” şi dispar pe uşă, îi las să rumege între ai „problema”. Pe

coridor mă întâlnesc cu Doina. Mă roagă „să mai văd o dată” ghidul Râmnicului. Refuz. Se ţine după mine, insistă, simt că-mi plesneşte capul, ajung la lift. „hai, domnu’ Mateescu, într-o zi îl faceţi!” Pătrund în lift, simt zvâcnetul uşor al scripeţilor, „Hai, domnu’ Mateescu”, figura Doinei, dezolată se estompează, piere.

Cu Dan în vizită la Th. Bogoi, într-o căsuţă veche de pe bulevardul Dimitrov. Primire afectuoasă. Antreu, o cameră încăpătoare, debara. Panouri înşirate la întâmplare pe podea, pe scaune. Maestrul pune ibricul de cafea la fiert. Dar nici n-apucă să dea în clocot apa că intră fiu-său pe uşă şi-l anunţă cu sufletul la gură că stă să moară un bătrânel, prieten bun de-al său, ce locuieşte în Colentina. Ne îmbarcăm în Trabi. Într-un sfert de oră suntem la destinaţie. „Rămâne pe altă dată”, îmi spune pictorul zâmbind amar.

Duminică, 27 martie

Timp minunat. Adevărată primăvară, dar încă foc în casă. Cozi uriaşe la benzină. Mitru în criză gravă. Nu poate merge. Anxietate. Alunecă pe tobogan.

Seara la Ogrezeanu, cu Cornelia şi Ancuţa. Petrecere, antreuri, plăcinte cu ciuperci, Havana-Club. Bebe – exuberant, în mare vervă. Muzică de Beethoven (Furtwängler).

Citesc, de patru zile, „Memoriile” ducelui de Saint-Simon. O delectare. Îmi amintesc discuţiile cu Crăiniceanu de odinioară despre Duce, la „Relaţii”.

Marţi, 29 martie

La „Casă”. Ridic volumul lui Tamaş de la „Creangă”. Gafiţa îngrozitor de îmbătrânit. Îl văd pe Vasilescu. Îmi spune că postul de redactor promis lui Dan s-a ocupat din toamnă. Să-l caut peste o lună. Nici o surpriză. Doi ani de şomerie

m-au familiarizat cu toate trucurile şefilor, cu toate vicleşugurile şi *trouvaille*-urile lor inofensive.

Obţin un „Eliade” (volumul 3) de la amabila tovarăşă Ivan. Mai am nevoie de unul pentru Anca. Trei ore coadă la benzină. Ajung la pompă, se termină benzina. Îmi vine să turbez. Trăiesc într-un coşmar continuu.

Telefonează doctorul Virgiliu Ştefănescu. A murit Vera. Fusese colegă cu maică-mea la Ursuline. Înmormântarea – alaltăieri, în familie. Vocea bătrânului uzată, pergamentoasă. „Când mai veniţi la mine, dom’ Mateescu?”

Malraux, „Antimemorii”. „Nucii...” – excepţională. Mână de maestru.

Joi, 31 martie

Cinci ore în *service* ca să-mi „fac” motorul (de fapt, să-mi cureţe dinamul şi electromotorul). Apoi la „Cantacuzino”, îmi iau vaccinul. Doamna Chersulik lipseşte, a suferit o operaţie. După-amiază – vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Retorică senilă. Simpatic, totuşi. Pamfletul politic, injuriile la adresa stăpânirii îl sedează. Mai are o bucăţică de viaţă de parcurs dar nu se teme, e mai degrabă dezgustat, apatic, ostenit.

Vorbesc cu Zoe Boicescu. Trei vorbe, apoi plânge. Oriunde telefonez, aud numai lamente. Stabilim să mergem după Paşti la Ţigăneşti cu Trabi.

„Passage de Milan” de Butor. Subtilă pastişă după literatura secolului 19. Lectură agreabilă.

Nopţi grele, insomnie.

Sâmbătă, 2 aprilie

Tur al pieţelor împreună cu Cornelia, ca să ne aprovizionăm de Paşti. Eşec pe toată linia, nu cumpărăm nimic! Căutăm zadarnic ouă. Să nu găseşti un ou în toată Capitala, ce mizerie! De miel, nici vorbă. Aproape nu realizăm

dimensiunile catastrofale ale condiţiei noastre. Trăim ca viermii.

Drum cu Trabantul în centru, parchez la Universitate. Librăria „M. Eminescu” – goală, la fel cea de la Facultatea de istorie. Îl vizitez pe Gigi Anca, la Biblioteca Centrală Pedagogică. Flanăm o oră prin Cişmigiul gătit de primăvară. Anca aşteaptă plecarea (pentru patru ani) în Anglia. Uşoară euforie temperată.

Seara – Corelli până după miezul nopţii. În compania Ducelui (volumul 3).

Luni, 4 aprilie

Intrăm în Săptămâna Mare. Plimbare prin „centrul civic”, apoi pe „bulevardul Ceauşescu”. Timp splendid, soare. Piaţa Unirii – în lucru. Havuzuri, plante, arbori. Dâmboviţa se pierde printre ruine deplorabile. Un sfert din suprafaţa Capitalei – demolată. Nici o calamitate, nici chiar celebrul foc de la 1847, nu a distrus o parte atât de întinsă din centrul Bucureştilor.

La Ateneu cu Anca. Sala plină. Recital Dan Grigore: Corelli, Enescu, Brahms, Debussy, Chopin. Seară bogată. Ajungem la concert cu întârziere din pricina blocării circulaţiei în centru (a sosit Mobutu). Nervozitate. Doar muzica ne mai salvează de la tortura noastră cea de toate zilele.

Ieri a sosit Dănuţ. Citesc Malraux.

Miercuri, 6 aprilie

Caut apă minerală pentru Paşti. Nu se găseşte. Bat opt restaurante, parlamentez cu responsabilii de sală, ofer bacşiş, mă umilesc, degeaba, n-au mai primit de luni de zile. Afară, vânt puternic. Praf în ochi. Vârtejuri de gunoaie. Bucureştiul a devenit o ladă de deşeuri.

Mă vizitează Ruse. Mâhnit. Are dureri de cap. Nu mai suportă zgomotele. Abia se mai târăşte. Se uită la televizor o oră (Benfica-Steaua), apoi se eclipsează.

Mitru îngrozitor de anxios. Telefonează Dan, nu vine până sâmbătă. „Placebo” de Mircea Săndulescu (carte inteligentă dar vulgară). Oricum, departe de „romancierul de cea mai mare anvergură din ultimul deceniu”, cum îl prezintă Manolescu pe copertă.

Vineri, 8 aprilie

Intense pregătiri de Paşti. Aluaturi de plăcinte, ouă roşii. Cozonaci. Colind prin centru (cu Trabantul) pentru apă minerală. Găsesc, cu insistenţe, la restaurantul Uniunii Scriitorilor. Imensă coadă. Cumpăr şi cacao. Ne aflăm pe treapta cea mai de jos a umilinţei.

Seara, cu Dan, la slujbă (Cuţitul de Argint). De aici, în parcul „Libertăţii”. Parcul sub explozia exuberantă a arborilor înfloriţi. La „monument” e întărită paza (de ce oare?). Forfotă. Copii jucându-se cu mingea. Se face noapte. Stăpânul – plecat de sărbători la antipozi.

N. Iliescu: „Dus-întors”. Pseudoliteratură veleitară. Volumul – elogios întâmpinat de critică, fapt care, de multă vreme, nici nu mă mai miră.

Duminică, 10 aprilie

Sfintele Paşti cu Cornelica şi familia Carantino. Angelo – în bună dispoziţie. Glume. Ultimele aventuri ale lui Bulă. Vin de Panciu. Petrecem „ca pe vremuri”.

Ieri noapte, cu Dănuţ, la Înviere. Dealul Mitropoliei plin de credincioşi cu lumânări în mână. Miliţie, Securitate. Frig pentru jumătatea lui aprilie. Corul Patriarhiei, debil, lipsit de forţă. La întoarcere, oraşul în întuneric, iluminat doar de mulţimea făcliilor de ceară.

Vorbit cu Mitru. Îngrozitor de trist. Familia Boicescu insistă să mergem într-o zi la Ţigăneşti. Citesc memorii şi cronici muzicale de Cella Delavrancea. Mai proaspătă (şi sinceră) în scrisorile depozitate în Arhivele din Râmnic.

Marţi, 12 aprilie

Mergând la Universitate pentru examenul de definitivat, Dănuţ s-a întâlnit cu Cezar Radu. Bucurie. Cezar şi-a exprimat dorinţa să mă vadă. Mare admirator al cărţilor pe care i le-am dăruit (cu osebire „Autoportret cu bască"). E o eroare, zice, că presa literară nu dă atenţia cuvenită literaturii mele.

La cină, familia Anghelescu. Mircea, înalt, atletic, impresie „pozitivă". Ea (Nadia) – frumuşică, figură bine desenată, voluntară. Discutăm deschis despre situaţia din ţară. Mircea lucrează la o ediţie Golescu. A vrut să scrie – zice – despre „Filimon", dar luat de alte treburi (probabil mult mai importante) a renunţat. Mi-a adus (cu dedicaţie) ultima sa carte, „Introducere în opera lui Ispirescu".

Citesc cu bucurie „Calpuzanii" de Silviu Angelescu. Pamflet inteligent, caustic la adresa dictatorului (scris într-o limbă de imitaţie cronicărească). De mirare că a trecut prin vămile cenzurii.

Vineri, 15 aprilie

Ninge. Zăpadă viscolită. Treziţi în plină iarnă. Ancuţa, plecată de alaltăieri la munte (Sinaia), ne spune că stratul de zăpadă a atins un metru.

Merg cu Cornelia la Mitru. E tot mai rău. Vorbeşte greu, nu poate merge. Cade pe zi ce trece. Proces de degradare ireversibil. Stăpânul vizitează Australia.

Luni, 18 aprilie

Descindere, la zece dimineaţa, în sediul U.N.E.S.C.O. pentru învăţământul superior (pe Ştirbei Vodă). Primit „în mare stimă" de Chiţoran. Birou enorm, oglinzi, ferestre deschizându-se spre Cişmigiu. Discuţie prietenească. *Boss*-ul, amabil dar prevăzător, nu vrea „să-mi dea speranţe

deşarte”. Sunt necesare, zice, investigaţii, „verificări” de cadre. E greu. Îl înţeleg. Oricum, până la toamnă Dănuţ rămâne robul şcolii din Băbeni (un fel de iobăgie), urmând ca abia atunci să întreprindă demersuri pentru un eventual transfer. Ne strângem mâna. Mă conduce până la treptele de la intrarea principală. „Când ne întâlnim odată, noi, vâlcenii, la o vorbă?”

La Ateneu cu Dan şi Anca: concertul pentru pian de Schumann (Dan Atanasiu) şi simfonia a doua de Bruckner, sub bagheta lui Mandeal. Interpretarea lui Mandeal (în Bruckner) – impecabilă. În lojă, Vârgolici cu o doamnă. La întoarcere, puzderie de miliţie şi securitate foind prin centru. Oraşul fără Şef (e în Asia) – în stare de asediu.

Mitru – ceva mai relaxat. A auzit la radio (B.B.C.) că americanii au fabricat un leac miraculos pentru ameliorarea (vindecarea?) bolii Parkinson. „Credeţi că mai trăiesc până se pune medicamentul în vânzare?” mă întreabă.

Marţi, 19 aprilie

Viitorul – ce experienţă nebuloasă mi se propune! Trăiesc larvar, într-o copilărie a spiritului.

Vizită de rutină la doctorul Virgiliu Ştefănescu (cu Dănuţ). Bătrânul – în formă excelentă. Vorbim de toate, de fapt vorbeşte el. E copleşit de tinereţea lui pariziană (petrecută între clinică, spectacole şi cabarete). Povestea şefului spitalului Salpetrière care-l dorea ca ginere. „Ce viaţă aş fi trăit dacă mă însuram cu franţuzoaica!” exclamă doctorul şi observ în ochii lui o stranie lumină de o clipă.

La insistenţele lui Mitru, ne ducem (toţi patru) la concertul lui Onuţ Prunner la Casa de Cultură Italiană de pe Nuferilor. O sală îngustă, neîncăpătoare, cochetă, inadecvată însă, complet neîncălzită. Lume multă (adusă de mama lui

Onuţ). Orchestra (Camerata) compusă din 10-11 tineri. Dublul concert de Bach, interpretat de două fete – lamentabil. Se aplaudă. Mânuşi, parfumuri franţuzeşti, toalete fine. Concertul de Vivaldi (contrabas) – pasabil. E frig. Greţos spectacolul felicitărilor *post festum*. Pupături. Obraji scăldaţi în lacrimi. Plecăm hoţeşte, ocolind-o cu graţie pe Vony care culege imperial ovaţii.

Vineri, 22 aprilie

Corespondenţă, presa literară. Presa – din ce în ce mai aservită imperativelor Puterii. Articolul „de fond" din „România literară" – o ruşine.

Cu Anca la concertul de la Ateneu. Parchez Trabantul pe trotuar în strada Franklin. Se execută concertul nr. 1 de Paganini (Voicu) cu Sbârcea la pupitru. Aplauze, bis-uri. În pauză îmi amintesc că am lăsat aprinse farurile la maşină. Ieşim în stradă. Maşina nu porneşte. Fac criză. E întuneric. Îi rog pe doi studenţi să mă ajute să împing Trabantul. Plec acasă, renunţând la partea a doua (simfonia nr. 2 de Schumann).

Ancuţa lucrează de patru zile „în secţie". Adică, efectiv „la bandă". Se întoarce acasă epuizată, cu mâinile zdrelite, descurajată. Cornelia mâhnită de evoluţia situaţiei (la I.R.E.M.O.A.S.). Dar, deocamdată – nimica de făcut. Tudor, cu care mă întâlnesc pe Albă, îmi spune că a avut până acum o lună un post vacant la corectură pentru Anca, s-a ocupat...

Sâmbătă, 23 aprilie

Frig, vânt puternic, se întoarce iarna. Benzină (două ore). Vorbit cu Hinoveanu, romanul e „la viză". Marcela Radu a citit volumul, nu ştie însă părerea ei după lectură (cum să nu ştie?). Sunt hotărât să închei capitulul Craiova după sosirea mea la Râmnic.

La avanpremiera „Scrisorii" lui Caragiale (bilete oferite de Săraru). Sala arhiplină. Spectacol „cu pretenţii".

Trouvaille-uri de scenografie şi regie. Distribuţia în limitele acceptabilului (buni Tipătescu, Pristanda şi Zoe – puţin prea agitată). Leopoldina Bălănuţă (în travesti) – surprinzător de mediocră, nu trebuia să accepte rolul (Dandanache). Dar remarcabilă găselniţa cu liderul plimbându-se printre machete de clădiri cu aluzie evidentă la mania (grandomania) Şefului. Estimp, Săraru privind spectacolul în picioare, rezemat de uşa laterală. Aplauze furtunoase – după. Seară agreabilă.

Duminică, 24 aprilie

Corespondenţa lui Ghica (excelentă) cu nevastă-sa. Maestrul – mare prozator chiar şi în banalele epistole către soţie.

Vizită la Bogoi (cu Dan). E în febra pregătirii unei „personale". Atelierul – vraişte. Ne arată câteva lucrări – imagini din fierăria rudimentară a lui taică-său. Peste o săptămână – vernisajul. O parte din picturi – neînrămate încă. Părere foarte bună despre Hilohi („desenator de rasă"). Două ore de destindere.

La Ateneu cu Dan şi Anca. Concertul pentru două piane de Mozart (Valentin Gheorghiu – Dan Grigore) cu Petre Sbârcea la pupitru. Delir în sală, bis-uri. În foaier schimb vorbe cu Ţugulea, Ortansa şi familia Iosif (Solacolu).

Vineri, 29 aprilie

Incursiune în Bucureştii Noi, la rugămintea Zoei Boicescu, ca să găsesc trei plăci de marmură pentru mormintele din cimitirul mânăstirii Ţigăneşti. Drum desfundat, hârtoape. Mahala. Fac cunoştinţă cu un inginer Murgescu, director al întreprinderii de prelucrarea marmurei (amabil, tânăr, ochelari), care-mi promite că marţea viitoare „rezolvă". E emoţionat de numele lui Mitru, căruia i-a citit „Legendele Olimpului".

Cinci ore în *service* ca să-mi repar maşina. Meşterul lucrează la două-trei maşini deodată, nu vrea să supere pe nimeni. Clienţii „fac conversaţie” cu el, glumesc, îi dau ţigări, plocoane. E o adevărată competiţie – care scapă primul. Trăim penibil, la cheremul meseriaşilor.

Aseară, Cornelia şi Ancuţa au plecat la Hunedoara. Singur. Citesc corespondenţa lui I. Ghica, delectabilă.

Marţi, 3 mai

Zi caldă (25 de grade). Trei ore pe „ruinuri” (cu Dănuţ). Traseul: Călăraşi, Dudeşti, Căuzaşi, Ghenadie Petrescu, Traian. Mormane de moloz. Câmp liber. Oraşul despuiat de case. Totul la pământ. Au mai rămas doar două sinagogi şi trei biserici. Trecem pe lângă fosta noastră locuinţă din Labirint (încă în picioare) şi pe la bisericuţa Ceauş Radu, unde a primit botezul Dan. Melancolii tomnatice. Tristeţe. Întoarcerea acasă cu tramvaiul (din Dudeşti).

Cu Mitru. Deprimat. Nu poate merge. Vrea să moară. Plânge vreo trei minute în receptor, închide. Îmi pare nesfârşit de rău de el.

Seara, la vernisajul lui Bogoi. Participă o sumedenie de artişti şi scriitori. Discuţie amicală cu Brădean. În sală – Fănuş Neagu, Iulian Neacşu, Fruntelată, Băran, Traian T. Coşovei, H. Zincă, Dimisianu cu soţia. Vorbeşte Iuga (uşor ironic) şi Mocanu (prost). Panourile (guaşe, tempera), majoritatea peisaje – de inspiraţie campestră. Predomină figurativul (uneori prea apăsat). La întoarcere, intrăm toţi patru la cofetăria Bucureşti. Tort, îngheţată. Afară plouă.

Vineri, 6 mai

Vreme frumoasă, vară (27 de grade). În Bucureştii Noi pentru plăcuţele de marmură. Directorul Murgescu foarte afectat în urma unui articol „critic” apărut în „România liberă”. Înjură

ziarele, şi-a pierdut bunăvoinţa pe care mi-o arătase la prima întâlnire. Sunt vinovat (în mintea lui) ca scriitor pentru toate potlogăriile din presă. Ce greu se poate procura un ciob de marmură! Tocmai citeam corespondenţa lui I. Ghica. Cu 120 de ani în urmă bey-ul aştepta să-i vină marmură de la Constantinopol pentru edificarea bisericii Gherghani. Alte timpuri.

Trec pe la biblioteca Centrală Pedagogică, ridic o carte pentru Dan. Directorul în dispoziţie mare. Cafele. Îmi face cunoştinţă cu profesorul N. Noica de la Institutul de Construcţii (să fie rudă cu C. Noica?). Oricum, îmi pare mediocru.

Zoe s-a dus la Ţigăneşti cu un nepot. Slujbă de pomenire pentru Cae. „A fost o zi frumoasă!" îmi spune în şoaptă, la întoarcere, şi plânge liniştit, la modul rustic.

Duminică, 8 mai

Ajung la Râmnic în jurul orei 12, bine, fără necazuri „tehnice". Dan mă aştepta nerăbdător în stradă. Îmi spune că Săraru e în Râmnic, cu prilejul „Întâlnirilor revistei «Teatru»". Afară – soare. Nădăjduiesc într-un sejur plăcut în Vâlcea.

Plimbare prin Zăvoi. Puhoi de lume, ca „pe vremuri". Oraşul îmbracă haine noi, e primăvară. Hălăduim pe Bulevardul teilor copilăriei. Căsuţa în care am locuit în primii ani ai vieţii nu mai este. A mai rămas doar temelia şi o uşă spânzurată între ziduri. Conacul lui Toto Herescu (astăzi localul „Cinematografiei") încă în picioare. Melancolie. Pe stradă mă întâlnesc cu Ioan Barbu (şi soţia). Schimbăm o vorbă, mă invită la redacţie.

La „vilă", în camera cea mică. Pe fereastră se vede panorama încântătoare a Capelei. Se lasă seara. Citesc fără emoţie memoriile lui Horia Stanca.

Luni, 9 mai

Discuţie cordială cu „generalul” Urea despre o viitoare încadrare a lui Dănuţ în Râmnic. Promite că din partea lui „nu va întâmpina nici o dificultate”. Dar, zice, la toamnă vor fi din abundenţă ore de franceză în Capitală (de unde ştie?). Se stabileşte termenul inspecţiei de grad a lui Dănuţ (cu profesorul Radu Alexandrescu) până la sfârşitul săptămânii.

În centru, la Statuia Independenţei, halima: sărbătorirea „zilei victoriei”. Adunătură. Vreo patru colonei, armată. „Oficialii” îmbrăcaţi la haină şi cravată. Se ţin discursuri, se scandează numele Stăpânului, aplauze. Fanfara militară.

Pelerinaj la cimitir (cu Dan). Mormintele acoperite cu flori de câmp şi iarbă. Ne reculegem. Tocmesc o baragladină să cureţe „în ogradă”. Plimbare pe Capela, plouă. Acasă, frânt de oboseală.

Miercuri, 11 mai

Dan – la Băbeni pentru inspecţie. Emoţii. Soseşte Gică împreună cu Marcela de la Hunedoara. Veselie. Gică îngrozitor de obosit, mai obosit ca niciodată. Laminorul îl ucide. Mă pune la curent cu ultimele bancuri de la „Radio Erevan”.

La Casa Creaţiei Populare ca să-l văd pe Lazăr. În faţa Consiliului Culturii îl întâlnesc pe Bădiţescu. Mă ia cu el, vrea „să discute”. În sediu, doi tovarăşi de la Televiziune (figuri de activişti). Problema e că vor să facă un film despre judeţul Vâlcea. Le trebuie o „tabletă de scriitor” de fix două minute, eu care am scris o carte despre Râmnic sunt cel mai indicat să o fac. Ar fi să mă filmeze *la Statuie*, în picioare, în timp ce-mi debitez „discursul”. Le reproşez că bogăţia de frumuseţi a Râmnicului nu poate să încapă în chiar două minute. „Ştii, zice unul dintre teleaşti, uitând de politeţe, marii scriitori, Arghezi de exemplu, spun foarte multe lucruri în numai două rânduri.” Moment penibil. Bădiţescu comandă apă minerală.

Ipochimenii pleacă. Rămân cu el, cu Lazăr şi Costea Marinoiu. Se fac glume. Pe urmă Bădiţescu se foieşte în scaun şi-mi cere cu vocea coborâtă să includ în alocuţiune şi două vorbe despre Tovarăş şi Tovarăşa. Îi spun că nu. Insistă. Timpul trece greu. Explic că eu sunt scriitor, nu ziarist, nu mă pricep să aduc „elogii", „n-am exerciţiu". Zâmbeşte îngăduitor. „Şi totuşi..." După un sfert de oră de tocmeală, accept să pomenesc în *speach* despre sosirea Şefului în Râmnic acum nu ştiu câţi ani, dar fără fraze encomiastice. Cât despre Şefă – nici o vorbă. Am transpirat. Beau un pahar cu apă. Lazăr şi Costea Marinoiu ascultă în tăcere târguiala. Ne ridicăm. Rămâne să-i trimit prin poştă textul (pentru aprobări). „Vă rog, îmi spune Bădiţescu în cadrul uşii, să scrieţi două variante, din care să alegem una." Refuz. Ne strângem mâna. Urâtă încurcătură!

Cobor la Lazăr. E necăjit. Ar vrea să dezerteze de la Creaţia populară, Deaconu, directorul, a şi plecat (lucrează la Muzeul satului din Bujoreni). Îmi dă fotografii cu casele în care am locuit în Râmnic, pe Bulevard şi strada Gării. Fotografiile din strada Gării – excelente. E tot ce mi-a rămas din locuinţele în care mi-am trăit copilăria.

Seara (cu Gică) la Gore Ştefănescu. Bolnav, întins pe o dormeză. Se stinge. Are o inflamaţie a splinei care i-a atacat nervul trigemen (explicaţiile lui Gore). Dureri cumplite. Slab, cadaveric. O jumătate de oră coşmarescă. La întoarcere ne închinăm în strana sfântă a Episcopiei.

Vineri, 13 mai

Zi de toamnă. Ploaie rece, „prin sită". Am întâlnire cu Moţoc la „pivniţele" lui Anton Pann. Discuţie despre literatură şi destinul literar. E prima oară când vorbim *à la legère*. Îmi place *omul*. Lecturi solide, bine digerate. În pivniţă e frig. De la o vreme ne mutăm într-o dugheană, de

partea cealaltă a străzii. Cafele. Doru declară că „ţine mult la mine”. Blasfemăm Puterea. Ne despărţim după o oră petrecută agreabil.

Dănuţ se întoarce după-masă de la Băbeni. Inspecţie de grad. Profesorul Alexandrescu – impecabil. În fine, a scăpat de o nelinişte. La şase ia autobuzul, revine la liceu, e în serviciu „de noapte”.

Telefonat Corneliei. Gică şi Marcela au sosit la noi în Albă. Citesc cu poftă „Sala de aşteptare” de Bedros Horasangian. Pasaje excelente. Cartea repetă titlul unei nuvele de-ale mele. Să fi citit armeanul „Fantezia”? Aflu de la Costea Marinoiu că „Marea Neagră” de Gheorghe Brătianu a fost retrasă de curând din librării. Noroc că am cumpărat-o înainte de a veni la Râmnic.

Luni, 16 mai

Frig. N-am haine groase. Trăiesc precar (dureri articulare). Urâte zile în Râmnic. La ora 9 mă vizitează Tamaş, aduce hărţile oraşului pe care le va include în ghidul Râmnicului. De aici ne ducem la familia Mosor, părinţii Doinei. Locuiesc în zona Traian, într-un *chalet* în curs de amenajare. Primire excelentă, temenele. *Chalet*-ul – o veritabilă bijuterie de arhitectură, cu patru camere pe fiecare palier (parter-etaj), garaj, grădină, curte. Discuţie banală, oameni simpli. Mosorii – tipi de parveniţi din galeria personajelor balzaciene. Găini în bătătură. Câine. Aer „proaspăt”. Viaţa la ţară.

Cinez (cu Dan) la Roman. Masă bogată – antreuri, ouă, caşcaval, măsline, şniţele, clătite. Ţuică bătrână, vin de casă. Roman se dovedeşte o gazdă exemplară. După mutarea în strada Argeş am devenit vecini cu casa.

Miercuri, 18 mai

Dorm prost, coşmare. Azi dimineaţă trezit la ora 4, nu se luminase.

Cu Tamaş la părintele E. Nedelescu. Cu patru luni în urmă, i-a murit soţia. Cafea, dulceţuri (făcute de coana preoteasă!). Tamaş îşi alege poze din fototeca bogată a părintelui. Întristătoare vizită!

După-amiază la Episcopie. Primire la vlădica Gherasim, în cabinetul său de lucru. Discuţie despre albinărit (!) şi evoluţionism, pe care ierarhul îl contestă vehement. Suveniruri de la ultima călătorie la Athos (cu amănunte captivante). Îl rog apoi să scrie o scrisoare către Virgliu Ştefănescu prin care să-i mulţumească, din partea Eparhiei, pentru donaţia făcută (icoane vechi, covoare). Vlădica se aşterne la birou, ia un stilou şi însăilează un text pe care mi-l citeşte. Apare între timp vicarul Calinic. Înalt, spătos, figură de haiduc. Dăm mâna. Urmează o mică scenă de antologie: vlădica dictează textul epistolei arhiereşti şi Calinic o bate la maşină (cu două degete). Suntem trataţi cu pepsi. Se lasă întunericul. În hol aşteaptă trei călugări. Bat clopotele de vecernie.

Vineri, 20 mai

Mă pregătesc de drum. Mâine (probabil) plec la Bucureşti. Vizită „protocolară" la ziarul „Orizont". Discut cu Tănăsoaica, angajat redactor din februarie. În numărul de astăzi, îmi spune, Smeoreanu publică un lung articol despre aniversarea a 600 de ani de atestare documentare a Râmnicului în care e citată (şi „folosită") şi „Memoria Râmnicului". Pe stradă mă întâlnesc cu Stoica. Taclale. Partidul e în alertă, e vorba ca săptămâna viitoare să vină în Râmnic Şeful în persoană. Se iau măsuri de pază excepţionale. Au o problemă: nu ştiu în care loc „să ţină" mitingul. Şedinţe, consfătuiri, propuneri. Probabil, se va alege stadionul, care întruneşte sufragiile majorităţii activiştilor.

Telefonat acasă. Vocea Ancuţei, caldă, veselă. Se bucură că mă întorc în Albă.

Sâmbătă, 21 mai

Pierd dimineaţa între împachetat, cărat bagajele în maşină, odihnă în pat. Mă vizitează Tamaş, îmi aduce hărţile şi pozele pe care vrea să le includă în ghid. Bat clopotele, e Sf. Constantin. La ora 2 plec. Ocol pe la Băbeni, îl iau pe Dan. De-a lungul Topologului, apoi, intrăm în drumul naţional spre Bucureşti. Acasă – totul bine. Felicitări (în lipsă) de la Ţugulea, Milică, Duci, doamna Bărbulescu, Georgică Andreescu. Aflu că Cezar Radu a făcut infarct! Telefonez la el acasă, nu răspunde nimeni.

Vorbit cu Hinoveanu. În două zile voi primi „răspunsul”. Cartea – asasinată, aproape că nu mă mai interesează.

Marţi, 24 mai

Corespondenţă. Presa literară. Aflu de la Mitru că ieri l-au „scos” pe Kadar (după Husak). Cad popicele.

La Ţigăneşti, cu Stanciu. Îi dau instrucţiuni în legătură cu inscripţiunile de pe morminte. La întoarcere ne oprim o oră la Mestecăneni, în Tâncăbeşti. Drăguţi. Trataţie cu dulceaţă. Decor bucolic.

Citesc antologia de proză evreiască. Nume noi. Foarte interesantă.

Joi, 26 mai

Se apropie ziua când mă voi prezenta în faţa comisiei de pensionare. Dau fuga în Sf. Ecaterina. Cu Carantino, în cabinetul de la etajul întâi. E în dispoziţie proastă, a slăbit. Presimte că are cancer. Mortalitatea datorată cancerului a crescut de opt ori după Cernobâl. Se teme. În fond, cui nu-i e

frică? Hotărăşte internarea mea pentru începutul lunii iunie.

Vorbit cu Hinoveanu. Marcela Radu e la „reciclare” în Capitală. Când va veni, promite să-mi comunice „deznodământul” (expressia lui). Imensă silă de sistemul nostru editorial.

Ploaie torenţială. Schimbarea vremii mă marchează. Somnolenţă. Citesc fără emoţie „Bucureştii de altădată” de Bacalbaşa.

Sâmbătă, 28 mai

Decidem, împreună cu familia Smadu, să creştem o scrofiţă. Drum cu Trabantul în piaţa Ghencea. Târguială. Luăm o purcică albă, dolofană. Ancuţa, în inspiraţie onomastică, a botezat-o Peggy. O creştem într-un coteţ improvizat din fundul curţii.

Aflu că a murit (alaltăieri!) Dan Băjenaru. Ferpar în „România liberă”. Înmormântarea mâine. S-a dus „bătrânul meu cu bască”, un fel de simbol al perenităţii. Trecuse, cred, de 90 de ani...

Citesc scrisorile lui Benjamin Constant către Madame Récamier. Trei ore delectabile. Apoi, pe întuneric, în fotoliu. Brahms, Chopin.

Duminică, 29 mai

La Belu. Înmormântarea pictorului Dan Băjenaru. Capela plină (majoritatea vârstnici). Iau cuvântul Paul Everac (habar n-aveam că a fost prieten cu maestrul), Borda (redactorul unui album al decedatului) şi Vlaicu Bârna. Doamna Xenia, sfrijită, veştejită, plânge decent cu capul sprijinit de marginea sicriului. Condoleanţe. Slujbă lungă (trei preoţi). Afară, zi de vară, soare, cânt de păsărele.

Seara – în vizită la Bebe Ogrezeanu (cu Cornelia). Masă mare. Bem rom Havana-Club. Bebe ne povesteşte întâmplări de la liceul Şincai (profesori puşi, cu rândul, să spele latrinele din şcoală). Petrecere. Ne întoarcem noaptea cu metroul.

Marţi, 31 mai

La Inspectoratul municipal de învăţământ ca să obţin transferul lui Dănuţ, în toamnă. Ştabii în şedinţă. Aştept trei ore. Şovu îmi face cunoştinţă cu Tudor, inspector „de engleză”. Amabil – dar îmi dă puţine şanse. „Trebuie să încercăm” încheie cu un zâmbet, „veniţi prin luna august”.

Particip, rugat de Gigi Anca, la lucrările cenaclului „Al. Odobescu” al Bibliotecii Centrale Pedagogice. În sală – lume amestecată. Citeşte Mircea Gheorghe (două proze), apoi Maria Berza (texte din Cortázar). La rându-mi, relatez debutul meu penibil în cenaclul „Luceafărul”, cu 25 de ani în urmă. După, cafele, prăjituri în cabinetul sufocat de cărţi al gazdei. Întors acasă, găsesc o scrisorică de la Craiova (ştampilă, semnături) prin care sunt înştiinţat că mi s-a desfăcut contractul, romanul necorespunzând în ceea ce priveşte „exigenţele ideologice”. O aşteptam (scrisoarea). Telefonat lui Hinoveanu. Îl rog să facă tot posibilul ca să primesc volumul până în 15 iunie. Se încheie un trist capitol din aventura mea în lumea scrisului.

Vineri, 3 iunie

Opt ore în *service* (Vega) ca să repar maşina. La discreţia impertinentă a mecanicilor. Pe urmă, în Frumoasă (cu Cornelia). Apartamentul, fără Cae, de o tristeţe infinită. Zoe, fireşte, vorbeşte tot timpul despre el, e îngrozitor de singură. Evocă amintiri din tinereţe, ne arată fotografii în sepia, îngălbenite, plânge. De aici, la Mitru. Atmosferă sumbră. Paralizat în scaun. Privirea fixă. Îşi plânge soarta. Treptat şi-a deteriorat memoria, inteligenţa – atât de vii odinioară. Ne întoarcem pe înserate. Plouă cu găleata.

Dictez lui Lazăr (telefonic) textul pentru filmul despre Râmnic. Nervozitate mare. Reiau fragmente din Adameşteanu („Dimineaţa...”). Pagini excelente.

Duminică, 5 iunie

Cu Cornelia în parcul Herăstrău, la întâlnirea cu colegii de la „Lahovary”. Vreme frumoasă. Ne aşteaptă o masă întinsă, tacâmuri, şerveţele albe. Printre colegi: Grigore, Petre Popescu, Mircea, Sandu şi Picu Olănescu, Ţugulea, Nicu Cherciu, Marius Mihăilescu, Nicu David. Pe Mircea l-a lăsat nevasta (cu trei copii) şi a plecat, se pare, în Suedia. Fosta soţie a lui Petrică, bolnavă de scleroză în plăci, s-a stins din viaţă. O sumă de colegi trec pragurile. Ne împuţinăm, rămânem singuri.

Seara. Plimbare cu Dănuţ prin „centrul civic”. Barăci murdare, schele, macarale. Scurt ropot de ploaie cu bulboane. Câini vagabonzi mergând în haită. Ne întoarcem pe întuneric. Iluminarea oraşului inexistentă.

Marţi, 7 iunie

Din nou pierd vremea la Inspectoratul pentru învăţământ al Capitalei. Discuţie cu Tudor. Primire cordială. Îmi dă speranţe (vagi) şi nişte formulare complicate pe care trebuie să le completeze Dan. În august, abia, se decid transferurile. Apoi, la Uniune. Iau repartiţia pentru Sovata (la Valea Vinului nu mai sunt locuri). De „casele de creaţie şi odihnă” ale scriitorilor se ocupă acum Mircea Nedelciu. Mă întâlnesc pe coridor cu Sântimbreanu, ne salutăm şi trecem mai departe.

În Sf. Ecaterina. Fac formele de internare. Carantino – drăguţ ca totdeauna. Mi s-a repartizat o cameră cu două paturi în care mai boleşte un profesor de gimnastică. Primesc permisiunea să plec după-amiezele acasă.

Seară liniştită. Citesc „romanul” lui Alexandru George „Seara târziu”, de fapt jurnalul unui tânăr (anii ’50). Livresc, emfatic. Foarte interesantă, însă (pentru mine), epoca. În ceea ce priveşte scrisul – impecabil.

Miercuri, 8 iunie

Petrec întreaga dimineaţă la spital. Probe respiratorii, fişă medicală, analize (mi se ia sânge). Vecinul meu de cameră e un bărbat de 23 de ani, maseur de meserie. Simpatic. Îmi relatează peripeţii condimentate din viaţa lui aventuroasă (printre cliente – babe ipohondre, soţii de mahări, sportive – recordmane naţionale). Mărturiseşte că-i place să maseze fete tinere. Câştigă bine. Suferă de o bronşectazie purulentă.

După-amiază – lectură în fotoliu. Pun muzică (Chopin). Telefonează Mitru. L-a vizitat Al. Raicu. Pretinde că a fost acasă la Maria Banuş. Locuieşte într-un palat (expresia lui). Interior de vis. Primeşte regulat pachete cu alimente de la copiii ei, cu rezidenţa în străinătate – unul în S.U.A., altul în Franţa. Teribila poetă a anilor ’50, ce înfiera cu patimă America în versuri de o vitriolantă violenţă („Ţie-ţi vorbesc Americă”) şi-a mai modificat, pesemne, „ideologia”. Trec anii, oamenii se schimbă, se adaptează, trebuie să trăiască.

Vineri, 10 iunie

Neliniştit, bolnav. Viaţă vermiculară.

Drum la spitalul Sf. Ecaterina. Sora mă mustră că ieri n-am luat medicamentele (uitasem). „Păi nu vreţi să vă faceţi bine?” ţipă la mine blând-aspru, cu autoritatea unui miliţian de circulaţie. Discuţie cu Angelo, bancuri. Stresat, e vorba să-l pensioneze.

Trec zilele. Telefonat lui Hinoveanu, îl rugasem să-mi trimită cartea. Dar nu vrea să mi-o dea, doreşte „să negocieze”, „e dispus la dialog”. „Costică, zice, să mai aşteptăm o vreme, politica partidului e schimbătoare, poate că mâine-poimâine *o să-i dăm drumul la tipar romanului*.” Refuz. Îl rog să mi-l expedieze cu prima poştă. Nu vreau să mai discut cu „Scrisul”.

Citesc „Istoria Bisericii universale” scrisă de un colectiv de preoţi (profesori la Teologie). Didactic-puerilă. Ieri a sosit din Franţa Bulgăr. Mitru, înduioşat, credea că o să rămână acolo.

Miercuri, 15 iunie

Sunt două săptămâni de când aştept o veste de la Râmnic. Merg la filmat sau nu? Le-am dat „materialul”, îmi datorează un răspuns. Uşoară iritare. Probabil, au renunţat la el, nu „corespunde”. Cu atât mai bine.

Merg la spital. Scos copie de pe foaia de observaţie, trebuitoare la „comisie”. La întoarcere, plimbare scurtă prin parcul „Libertăţii”. În faţa parcului, o şatră ţigănească. Vacarm. Bărbaţii se înjură, femeile îşi ridică fustele înfoiate. O lume curioasă priveşte mica scenă pitorească. În fine, apare un miliţian. Mulţimea se împrăştie. Miliţianul, ţanţoş, părăseşte mândru câmpul bătăliei.

Corespondenţă. Îmi scrie Tică de la New York. Vrea să-mi trimită reviste româno-americane şi un teanc de exemplare din „National Geographic”. Mă culturalizează.

Sâmbătă, 18 iunie

Notez nimicuri: dureri de cap, lecturi, discuţii cu amicii, vizite. Dar asta e viaţa, plină de întâmplări banale, plictisitoare, chiar reprobabile.

Îmi fac curaj şi ies în centru (cu tramvaiul). Tur de librării. Doar cărţi de versuri, tratate universitare, maculatură pentru învăţământul de partid. Oraşul – trist sub dictatură. Intru într-o „ceainărie” pe bulevard, lângă „Ambasador”. Comand o citronadă. Trei-patru mese ocupate. Se fumează. După un sfert de oră soseşte ospătarul cu băutura (caldă). Tavanul plin de muşte îmi aminteşte de „localurile” indiene. La bar o fată îşi face manechiura. Se aude muzică ritmată. Stau

câteva minute, e cald, ventilatorul „nu dă” aer, ies în stradă. Mă întorc acasă cu taxiul.

Se anunţă o mare „curăţenie” în consiliul de miniştri din pricina unor reziduuri chimice depozitate la Sulina. Pedepse, excomunicări, demiteri. Articole (în presă) incendiare. Ca şi cum Şeful ar fi fost străin de „aranjamente”.

Seara ne pomenim cu Dan în Albă. Obosit, descurajat. De vorbă până la unu noaptea.

Luni, 20 iunie

Mă hotărăsc să merg la Ţigăneşti. O luăm cu noi, în Trabi, şi pe Zoe Boicescu. Timp admirabil, vară „blândă”. Şoseaua foarte încărcată. În mânăstire – linişte patriarhală. Maica Talida, bolnavă, înfofolită, se vaită de dureri articulare. Dulceţuri. Ne ducem la mormântul lui Cae, reculegere, aprindem lumânări. Un sfert de oră în chilia stăreţiei. Primire afectuoasă. Măicuţele sfioase, gureşe, cernite. Apoi, acasă. La ora două după-masă suntem în Albă.

Seara în vizită la Mitru. Maestrul „în formă” (faţă de întâlnirile anterioare) dar complet descurajat. Nu ştie cui să-i lase apartamentul moştenire. Se întinde masă mare. Petrecem două ore triste.

Telefonează Dan, necazuri cu directoarea nouă. Îl pune la corvezi stupide, inutile. Citesc Rabelais, uşoară relaxare. Insomnie.

Miercuri, 22 iunie

Corespondenţă. Presa literară (tot mai politizată). Spre prânz, furtună. Nervozitate mare. Mitru – ceva mai bine. Îmi spune că a murit Ivaşcu.

La „Voce”, seara, vorbeşte (mediocru) Titu Popescu despre concepţia greşită a „celor din afară” în legătură cu aşa-zisul „colaboraţionism” al scriitorilor. Prolix, confuz, dezamăgitor.

Nu mă decid să merg la „Scrisul” ca să-mi aduc romanul. *Nu pot să-i văd*. Fac alergie. Dar cum să procedez ca să-mi recuperez volumul?

Sâmbătă, 25 iunie

Timp rece. Când şi când averse. În Sf. Ecaterina ca să ridic adeverinţa că am o maladie pulmonară cronică (pentru I.C.R.A.L.). În cazul când ne demolează casa, am dreptul să obţin o cameră în plus. La prânz primesc (în fine) pachetul de la „Scrisul” însoţit de o adresă: „La cererea dumneavoastră...”. Capitolul „Craiova” – încheiat.

Seara soseşte Dan de la Băbeni. Vedem finala campionatului european de fotbal (Olanda-U.R.S.S. 2-0). Bucurie. Mici satisfacţii ridicole, nătânge.

Duminică, 26 iunie

Lucrez la carte, îi fac cosmetizarea pentru a o preda la Editura „Eminescu”. Rad toate intervenţiile Marcelei Radu, lipesc pasaje scoase, adaug cuvinte, propoziţii pentru coerenţa textului. Muncesc în silă. Romanul mi-a ieşit din suflet. Ca o iubită care te-a înşelat cu un terchea-berchea.

Vorbit cu Mitru. A murit Beniuc. Seara, aflu că a murit şi Cioculescu. Adevărat masacru. Un gând pios pentru bătrânul Cioculescu, ultimul mare critic din generaţia interbelică.

Privesc cu Dan, la televiziune, meciul Dinamo-Steaua. Carnaj. Cotonogeală. Se bat, nu glumă, coloneii...

Marţi, 28 iunie

„Excursie” la Târgovişte (cu Dan) pentru rodaj. Oprire la Nucet. Invazie de amintiri uitate. Văd şcoala, atelierele, „apartamentul” în care am vieţuit. Sunt însoţit de Ene, secretarul şcolii, singurul supravieţuitor al epocii 1959-1961. De aici, la staţiunea piscicolă, unde am petrecut

odinioară momente de mare bucurie. În fine, la Târgovişte. Ne fâţâim prin centru („modernizat”). Biserica Domnească, librăriile, complexul medieval, turnul Chindiei, Stelea. Imaginea oraşului – din vremea când făceam armata la Teiş – complet schimbată. Dezamăgire. Îl vizitez pe Udrea, colegul meu de cancelarie. Arată bine (68 de ani). Cafele. Ne amintim de anii tinereţii. Discuţia cu el anostă, fără vână. Se pare că era unul din turnătorii şcolii. Ne întoarcem prin Moreni. Oprim. Oraşul lipsit complet de interes. Mizerie. Populaţie lumpen. Un sfert de oră într-un birt murdar, bem „citronadă”. Se înserează. Suntem acasă odată cu căderea întunericului.

Vineri, 1 iulie

Pierd şase ore la coadă la benzină (11 Iunie). Când mai rămân doar cinci maşini în faţă, aflăm că rezervoarele sunt goale. Să venim mâine. Fac criză. Îmi vine să sparg geamuri, să ucid.

La masă. Lucrez pe textul „Colinelor în soare” (noul titlu) cu guma şi pasta de lipit. Bat la maşină paginile compromise de Marcela. Romanul revine, în sfârşit, la forma lui iniţială.

Vorbesc cu coana Zoe Boicescu. Îmi povesteşte „cum a fost înmormântarea” lui Cioculescu (la care a participat şi Dan). Căldură, asistenţă numeroasă. Oraţii. Lume „bună”. Pe urmă trece la subiectul Cae şi izbucneşte într-un plâns nervos.

Vlădica Gherasim a scris (sau scrie) o carte despre Căldăruşani, ar vrea să i-o citesc. Îi spun că până în septembrie nu vin la Râmnic. Târziu în noapte. Franck, Debussy.

Luni, 4 iulie

De două zile căldură extraordinară, 25 de grade în cameră. Noaptea – ceva mai bine dar imposibil de dormit.

Ieri, terminat lectura (şi „dichisirea”) „Colinelor în soare”. Telefonat lui Daniel, lipseşte. Nadia îmi spune că se întoarce la sfârşitul săptămânii.

Reiau fragmente din Cella Delavrancea (cronici muzicale). Telefonează Gigi. Susţine că a vorbit cu Heroveanu de la „Contemporanul”. E vorba să-l publice pe Dan („să-l debuteze”) cu o cronică la un volum din aria literaturii albione. Muriel Spack e bună? întreabă Dan. „O.K.”, răspunde *boss*-ul considerând problema rezolvată.

Vineri, 8 iulie

Telefonează doamna Milcu. A încetat din viaţă fetiţa Monicăi Gorovei (17 ani). Venea de la liceu, aflase rezultatul la examenul de treaptă (şcoala de artă), reuşise a doua, era cu câteva colege, fericită, şi la întretăierea lui Dinicu Golescu cu Ştefan Furtună a fost lovită pe trecerea de pietoni de o maşină militară condusă de un ostaş în termen. A murit pe loc. Sunt consternat. Nu pot lucra. Căldură infernală. Seara îl duc pe Dan la gară. Opresc o clipă la intersecţia fatală. Cobor. Pustietate. Întuneric. Nici o urmă, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimica. Ce nenorocire!

Sâmbătă, 9 iulie

Uşoară răcire a vremii. Temperatură suportabilă. La înmormântarea Mariei Justina, fetiţa Monicăi Gorovei. Biserica Lucaci (în care a cântat în strană Anton Pann) – gemând de lume. Printre participanţi şi Paul Anghel (să fie oare prieten cu Sorin?). Flori, multe flori. Trei preoţi, slujbă mare, cor de tineri. Monica plânge lângă sicriul ferecat, îşi smulge părul. Jale mare. Figura încremenită a lui Gorovei privind în gol, privire moartă. După trei sferturi de oră apăsătoare ies. Simt că-mi plesneşte capul. Trag aer mult în piept. Nori grei pe cer. Mă întorc pe jos acasă.

Luat de la Elias medicamente pentru Mitru (cu ajutorul Aurei). Le duc în Vişinilor. Rămân la cină. Mitru vesel. Îmi arată broşura publicată de Internationale Jugend Bibliothek în care i se face o biografie detaliată.

Luni, 11 iulie

Plouă torenţial. Vreme de toamnă. Drum până la „Casă". Predau romanul în redacţia de proză („Eminescu"). Discuţie cu Râpeanu. O întreabă pe secretară „în ce plan sunt". În planul de rezervă pe '88, i se răspunde. Râpeanu mă asigură că mă va trece pe loc în planul ferm (am mai primit asigurări în două rânduri). Îi va repartiza volumul lui Daniel. Îmi strânge mâna repede, cu vârful degetelor. Totul s-a petrecut în numai trei minute.

Vorbesc cu Zoe. Mâhnită. A avut hemoragie. Mâine se internează la „Cantacuzino". Seara ne vizitează familiile Anca şi Bebe Ogrezeanu. Stat până la 11 noaptea. Fără chef.

Joi, 14 iulie

Plictiseală, abulie. Duc dorul orelor de linişte, de scris...

Telefonează Maftei de la Geneva. Vioi, în mare formă. Sosit recent de la Toronto. Îmi amintesc ce necăjit era, cu ani în urmă, că i se respinsese dosarul de primire în partid. Mă anunţă că peste două luni se întoarce în ţară (provizoriu, firește).

La Ateneu cu Anca. Excelentă Cristina Anghelescu, tehnică perfectă. Noaptea – citesc „Iubitul" de Durras, mă apucă zorile cu cartea în mână.

Vineri, 15 iulie

Aştept, până să intru, două ore (cu Cornelia) la „comisia" din Lemnea Rădulescu, deşi sosisem primul. Examinare superficială, primesc încă „o

graţie” de şase luni. Ies ud de transpiraţie. Examenele, interogatoriile mă inhibă. Reflex, probabil, al contactului cu multele „comisii” de cadre cu care am tot dat piept de-a lungul vremurilor. Până în ianuarie sunt *liber*. Mers la Angelo să-i anunţ succesul. Îmi spune ultimele glume cu Stăpânul. În centru, prin dreptul facultăţii de istorie, mă întâlnesc cu Stăvăruş. E iritat. Intrăm într-o cofetărie. Cafele. Discuţie despre Râmnicul de altădată. Ne despărţim după un sfert de oră. Preocupat, pleacă la mare.

„Cocoşul roşu...” de Bulatovici (tradusă în 12 ţări capitaliste!). Stilul vag folclorizant mă plictiseşte. De vină, poate, şi tălmăcirea în româneşte, mediocră.

Luni, 18 iulie

Vorbit cu Boli. Se zbate ca Anca să obţină dreptul de a da mai mult de trei examene în sesiune, dar secretara, o doamnă Botea, se opune, invocând „legalitatea”. „Ce e de făcut?” mă întreabă galeş.

Plimbare în parcul „Libertăţii”. Caniculă. Cornelia – în plin examen de admitere, extenuată. Seara, vizită la Mitru, anxios la culme. Glumim, ne amintim de vremurile când sărbătoream, la Nămăeşti, primirea premiului pentru dramaturgie.

Citesc fragmente de proză de M. Kogălniceanu. Ici-colo pasaje delectabile.

Joi, 21 iulie

Foarte agitat din cauza temperaturii infernale. Drum până la Universitate (cu Trabantul) ca să obţin pentru Ancuţa dreptul de a da mai mult de trei examene în sesiune. Intru într-un birou imens. Decanul, Hanţă, preocupat, citeşte nişte hârţoage cu secretara-şefă alături. După vreo trei minute, în care aştept politicos să termine, ridică fruntea. Mă prezint. Ascultă scurta mea expunere privind în gol. Nu se ridică, nu-mi întinde mâna. Tratat ca un

student care cerşeşte clemenţă. În sfârşit, refuză să-mi aprobe cererea. Invocă acelaşi argument imperativ, legalitatea. Insist, dar insul mă ignoră, şi-a cufundat din nou privirea între hârtii. Ies. Coridorul foşgăind de lume. Întuneric. Sunt abordat de Lazăr, care tocmai urmează să-şi susţină doctoratul (cu M. Pop). Mă invită să particip la susţinere, îmi cer scuze, sunt îngrozitor de enervat, simt că-mi plesneşte capul, ne luăm adio, îi urez noroc.

Mă duc la şcoală, predau la secretariat decizia de pensionare. În cabinetul directoarei – câteva colege. Cafele. Scurt interogatoriu, ce cărţi mi-au apărut, la ce lucrez. Discuţie cu Şuşe, regretă că nu mă mai întorc în cancelarie. Seara, concert „intim" în cameră la mine: Bruckner.

Luni, 25 iulie

Căldură exasperantă, greu de suportat. Spitalele aglomerate, accidente cerebrale (în special bătrânii). *Oraşul arde*. Ies cu Dănuţ pe Cale, animaţie, ne trebuie pantofi. Ne fâţâim prim magazinele din centru, *nu găsim nimic*. Un soi de disperare neputincioasă, de ură rece. Trăim într-un coşmar.

Lui Mitru i-a murit cumnatul. Îmi relatează amănunte, plânge, deşi nu s-au iubit. Regretă, zice, că nu se poate duce la înmormântare. Ieri a plecat Dănuţ la Râmnic. Citesc „Enescu" de Ciomac. Datată.

Marţi, 26 iulie

Am internat-o pe Ancuţa la profesorul Panaitescu („C.F.R. 2"). O cameră cu două paturi, împreună cu o doamnă în vârstă, decentă, curăţică (citeşte Faulkner!). Ieşim în curtea largă, aerisită, stăm de vorbă. Spitalul – lipsit de mijloace materiale, nu se serveşte pensionarilor la prânz decât o zeamă lungă cu câteva boabe de mazăre. Seara – nimic. Bolnavii îşi aduc mâncarea de

acasă. În timp ce ziarele abundă de articole omagiale despre „epoca de aur”.

Seara fac febră (38 de grade). Iau biseptol. Angelo mă sfătuieşte „să trec” pe antibiotice. Nu pot dormi. Citesc volumul 7 de „Teme” (Manolescu). Un greier, aciuat sub streaşina de la fereastră, îmi întovărăşeşte insomniile.

Sâmbătă, 30 iulie

Uşoară răcire a vremii dar încă foarte cald. „Plimbare” la Institutul „Cantacuzino”, iau rezultatul analizelor, o doctoriţă îmi spune că nu s-a mai depistat *pseudomonas*. Bucurie. Şi totuşi, trebuie să fac un nou vaccin la toamnă.

Cornelia în plină campanie pentru postul lui Dănuţ, la Institutul Politehnic (limbi străine). Mai are de trecut o piedică de „cadre”: Bondrea (inamicul public nr. 1). Rezultatul o să-l aflăm abia la începutul lui septembrie. Drum, repede, să-i duc Ancuţei mâncare la spital. În vizită la ea, Smaranda. Pălăvrăgim pe o bancă, în curtea foşgăind de „lume proastă”, îmbrăcată în halate.

Ne vizitează Gică şi ai lui. Petrecem seara împreună. Ne spunem păsurile. Adina – foarte reuşită.

Luni, 1 august

Zile cenuşii, fără evenimente. Pierd două ore la Inspectorat pentru a depune actele utile detaşării lui Dănuţ la un liceu din Capitală. Tudor – afabil ca de fiecare dată, zâmbitor, îmi dă speranţe.

La Cornelica. Luăm cina (bogată, stropită din belşug cu vin). Ne bucurăm că suntem împreună. Casetă cu un film american (Shirley MacLaine) modest. Din cauza mediocrităţii programului de televiziune (două ore zilnic – cu Stăpânul!) simţim necesitatea unui spectacol, fie el de mâna a doua, ne trebuie surogate care să ne tempereze *nevoia* de cultură.

Cornelia şi Anca în febra pregătirilor pentru plecare (la Sovata). Bagaje. Agitaţie în casă. Citesc la întâmplare pagini din Camus („Sisif”). Inexplicabilă nervozitate.

Vineri, 5 august

Nopţi rele, insomnie. Spre dimineaţă vise (Oncle intrând în apa mării la Mamaia, pierzându-se în larguri). Singur cu Dan. Gospodărie în doi. El – responsabil cu cumpărăturile, eu cu „gătitul”: ouă fierte, cartofi prăjiţi, salată (roşii, castraveţi, ardei). Spre seară, telefonat Cornelia, se distrează bine. Ancuţa fericită la Sovata (cel puţin aşa mărturiseşte). Au vreme bună. Stau chiar în camera în care am scris „Walhalla”.

Vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu. A avut viroză. Mototolit, convalescenţă. Mă dojeneşte că-l vizitez prea rar. Cafele. E supărat pe Cândea, susţine că l-a „dezamăgit” cumplit, că „e lipsit de caracter”, „oportunist”. Aşa trec prieteniile între oameni. D.R.-ul (după Mitru) – redactor-şef la „România literară”.

Luni, 8 august

Benzină fără coadă, cumpărături sumare pentru prânz. Drum la Inspectoratul de învăţământ, în Militari. Aflăm cu stupefacţie că petiţiile pentru detaşare nu mai sunt valabile. Atâtea drumuri (şi speranţe) inutile. Profesorii *rămân pe loc*, în iobăgia lor impusă. Trăim realmente vremuri kafkiene. În plin absurd.

Scrisoare din Sovata. Cornelia şi Ancuţa – încântate. La prânz mănâncă la un restaurant modest de lângă vilă. Nu s-au scăldat (până alaltăieri) în lacul Ursu. În camera de alături – familia Podgorilovski. „Ciao”, îmi scrie Anca pe un colţ de pagină.

Telefonează Zoe Boicescu. Afectată de moartea doamnei Cioculescu. Nu doarme bine, obosită. Cu Dan până la miezul nopţii. Muzică:

suita pentru orchestră (Bach) şi Beethoven (cvartete).

Miercuri, 10 august

Notez banalităţi, nu sunt evenimente. Căldură infernală. Buldozere trecând pe sub fereastră. Se îndreaptă către şantierul monstruoasei alcătuiri a Şefului. De ani de zile – sub zodia demolării.

Îl vizitez pe Olac în micul său atelier de pe Academiei. Lucrează. Îmi pune în faţă ultimele desene şi ilustraţii de copertă. Se pregăteşte pentru o expoziţie în provincie. Ştiri proaste: Gafiţa – scos din direcţia Editurii „Ion Creangă" pentru un volum de versuri al Anei Blandiana. Comentarii. Încep să cadă capetele cele mai obediente.

Cu Dan de vorbă despre perspectivele transferului în Capitală. Traduce Chesterton, cu vagi speranţe de a-şi vedea volumul tipărit. Pe urmă – singur. „Le voyeur" de Robbe-Grillet. Plictis.

Luni, 15 august

La parastasul Ralucăi Gorovei. Puzderie de lume. Colegi de cancelarie. Discuţie cu profesorul Macarie. Monica îmi povesteşte, plângând în hohote, cum a murit fetiţa. E hotărâtă să-l urmărească în justiţie pe ostaşul criminal, pe care şefii vor să-l scoată basma curată. Parcă justiţia ar mai putea să-i dea înapoi copilul.

La Uniune. Căldură sufocantă (40 de grade). Iau formulare de la tovarăşa Verona pentru plecarea în Cehoslovacia. Din „delegaţie" ar mai urma să facă parte Mirela Roznoveanu şi Nelu Oancea. Plecarea în octombrie sau începutul lui noiembrie. Un sfert de oră cu Hobana în cabinetul somptuos de la etaj. Lucrează la un roman a cărui acţiune se petrece în Râmnic (anii '45). Mărturiseşte că a folosit pentru documentare „Memoria Râmnicului" („Superbă carte"). Din când în când apare Balaci. Se plimbă câteva

momente prin birou apoi se eclipsează. Face „prezenţa”.

Seara sosesc Cornelia şi Ancuţa. Acceleratul – două ore întârziere. Obosite. Ancuţa bronzată ca Negusu. Taifas până la miezul nopţii. Muzică barocă.

Vineri, 19 august

Plec cu Cornelia la Râmnic. Timp excelent. Găsesc apartamentul curat, „în ordine”. Duc la Arhive fotografiile donate de doctorul Virgiliu Ştefănescu. E pentru prima oară când le trec pragul „după Tamaş”. Directorul Andronie, gentil, plin de atenţii. Se scuză că nu mă poate trata cu o cafea, „e lipsă”, dar data viitoare... Trec repede prin librăriile din centru. O oră la mormântul tatei şi al mamei. Descopăr că aleea care duce la „parcelă” (cu o vechime mai mare de un secol) a fost „arată” (din dispoziţiile unui şef local) şi populată cu morminte noi, ce fac aproape imposibil accesul spre lăcaşurile de veci.

Seara, indispoziţie, febră. Ne vizitează familia Tamaş, care se angajează să ne plătească „angaralele” pe timpul când lipsim din Râmnic. Urc cu Cornelia pe Capela, răcoare, umezeală. Parfum de cetină. Îndrăgostit de Râmnic.

Duminică, 21 august

Soseşte Gică împreună cu Marcela şi Adina. Bucurie. Plimbare toţi patru în Zăvoi. La casa Anton Pann, o ghidă tânără şi guralivă spune oricui o ascultă, cu o senină iresponsabilitate, că bardul e get-beget ţigan. Muzeul de artă – îngrijit dar insignifiant, lipsit de „personalitate”.

„Excursie” pe Capela. Restaurantul plin, nu se găseşte nici un loc la mese. Orchestra bubuie de se cutremură oraşul. Mă întâlnesc cu directoarea şcolii mele, doamna Zanciu, al cărei soţ e de origine vâlceană. Schimbăm cuvinte de complezentă amabilitate. Apoi ocol, cu Gică, pe

strada Gării. Spectacol neliniştitor, apocaliptic. Din casa noastră bătrânească n-a mai rămas nici urmă. Moloz, ruine, ca după un bombardament sălbatic.

Program greţos la televiziune cu ocazia „marii sărbători”. Alaltăieri, „Contemporanul” i-a publicat lui Dan recenzia. Mare bucurie. Intrarea lui Dănuţ, cu dreptul, în literatură. Trimis, simbolic, o telegramă de felicitare.

Luni, 22 august

Zile la Râmnic. *Far niente*. Timp rece, început de toamnă. Ne vizitează Cornelica – veselie în casă.

Spre seară, la Episcopie. Discuţie cu Gherasim, la rugăminţile lui Gigi, despre problema intrării lui nepotu-său la seminarul din Craiova. Prelatul, circumspect, se derobează. Nu-i place subiectul. Între timp soseşte Tamaş cu soţia şi copiii, erau poftiţi de către arhiereu la cină. Momente delicate. Vreau să plec. Vlădica mă invită şi pe mine la banchet. Refuz, îi spun că jos, în chioşcul palatului episcopal, mă aşteaptă nevastă-mea şi Cornelica. Mă ia de braţ, insistă. Situaţie jenantă (pentru mine). Le-aş invita, îmi spune, şi pe doamne, dar nu e loc la masa instalată în foişor. Tamaş, descurcăreţ: „Lăsaţi, Prea Sfinte, că facem noi să fie loc destul.” Confuzie generală, vlădica se codeşte, până la urmă trimite o măicuţă se cheme doamnele ce aşteptau în parc. Momente incomode, de stinghereală. Cu timpul atmosfera se încălzeşte. Masă bogată, excelent servită, vin bun, mânăstiresc. Tamaş, în vervă, ţine conversaţia. Vorbim de toate dar mai ales despre proiectele gospodăreşti ale ierarhului în eparhie. Plecăm la zece noaptea. Întuneric. Vânt subţire, aroma brazilor de pe Capela.

Miercuri, 24 august

De alaltăieri – subfebrilitate. Tratament cu aspirină. Nervozitate mare.

Văd librăriile din centru. Nimic spectaculos. Discuţie cu Costea Marinoiu, care-mi oferă, cu dedicaţie, un volum de reportaje inspirate din teritoriul Vâlcii (vagi compilaţii după „Memoria Râmnicului"). Pe stradă mă întâlnesc cu Tr. D. Lungu. Figură rubicondă, apoplectică. Simpatic. Mă tutuieşte! E prieten, zice, cu D.R.-ul şi cu Tudor Popescu, o spune cu tonul de parcă ar fi copilărit cu dânşii. Uşurătate, suficienţă.

Drum până la Govora cu Cornelica şi Cornelia. Frumoase – dealurile împădurite, împrăştiate de-o parte şi de cealaltă a pârâului. Nori albi pe cer. În curte, nenea Valerică dând boabe orătăniilor din gospodărie. Tot mai bătrân şi mai prostit de boală. Gustare repede, plecăm la Virginica. E singură. Discuţie despre nenea Mişu, lăcrimează. Ocol la mânăstire, cochetă, pastelată în lumina slabă a asfinţitului. Acasă cu Trabantul. Întuneric.

Citesc memoriile lui Simion Stolnicu. Rău scrise dar interesante. Diatribă a lui E. Simion în „România literară" împotriva memorialistului de circumstanţă.

Vineri, 26 august

Călătorie la Dăeşti cu trenul. Vremea s-a schimbat brusc, e frig, ne luăm flanele groase, vânt de stepă. Cornelia şi Cornelica vesele. Căsuţa bătrânească a Moţocilor dărăpănată dar încă în picioare (aproape centenară!). Alături, „vila" orgolioasă a Vetuţei, cu o verandă splendidă ce dă spre Olt. Sunt, cred, 50 de ani de când n-am mai călcat în aceste locuri. Revăd livada cu pruni şi „hududoiul" pe unde mă jucam de-a hoţii şi vardiştii cu Gică şi cu Cornelica. Vetuţa ţine gospodăria în mână. Vioaie, harnică. Luăm masa, ţărăneşte, pe verandă: brânză de oi şi vacă, salată de vinete şi roşii, friptură de pui pe săturate (cu

cartofi prăjiţi şi varză). Ţuică, vin. Festin în toată regula. Petrecem. Se debitează bancuri cu Stăpânul. Discutăm politică. Presupoziţii. Oarecari speranţe de schimbare.

Seara ne îndreptăm spre gară. Din cauza lacului de acumulare, Oltul şi-a pierdut din măreţia de odinioară. Natura pare, totuşi, încăpăţânată, în pofida lucrărilor bezmetice de „hidroameliorare". În fine, trenul. Vagoane ordinare, din perioada interbelică. Mizerie. Lume necăjită cu saci, găini, sacoşe cu merinde. Mirosuri pestilenţiale. Bărbaţi în stare de ebrietate. Lumpen. Ajungem după ora zece.

Sâmbătă, 27 august

Frig. Mâine plecăm acasă. Prin centru. Cumpărături. Iau zece „Panni", duc lipsă. Pelerinaj la cimitir. Dau ultimele instrucţiuni „maistrului" în legătură cu lucrările de la morminte. În faţa librăriei „Eminescu" mă întâlnesc cu Roman. Exultă, fiică-sa a luat examenul de „internat" la Pop D. Popa.

Seara, în vizită la Tamaş. Cină frugală. Plimbare cu Cornelia până la gară. Noaptea. Oraşul splendid în întuneric. Râmnicul, Râmnicul...

Marţi, 30 august

Rapidă adaptare la viaţa sedentară a Capitalei. Corespondenţă. Telefoane. Presa literară (din ce în ce mai „aservită"). Emoţii pentru transferul lui Dănuţ la Politehnică. Fac ordine în bibliotecă.

Seara, invitaţi la Mitru (Sf. Alexandru). Se întinde masă mare. Între oaspeţi, familia Prunner (Onuţ cu mama). Doamna Pârăianu se întrece în a ne răsfăţa cu toate bunătăţile. Sărbătoritul, din păcate, se simte rău. Vorbeşte greu, mai mult ascultă, el care conducea pe vremuri conversaţia. Momente de veselie ponderată. Tristă aniversare!

Acasă. Singurătatea orelor de după miezul nopţii. Pun muzică (Vivaldi). Insomnie.

Joi, 1 septembrie

Ancuţa a trecut cu bine sesiunea de examene. Serbăm evenimentul (vin de Panciu). Cornelia a aflat la Institutul Politehnic că a apărut al treilea candidat (cu „pile" la C.C.), care aspiră la unul dintre cele două posturi de suplinitor (franceză). Decepţie. Cornelia încă speră – eu mai sceptic.

Telefonează directoarea şcolii. Mă anunţă (cu mii de scuze) că mi s-a desfăcut contractul de muncă (în urma dispoziţiilor primite). Dacă în ianuarie comisia medicală nu mă pensionează *definitiv*, mă voi trezi într-o penibilă situaţie imprevizibilă: şomer la bătrâneţe.

Vorbit cu Cezar Radu. Repetă că i-au plăcut „grozav" volumele pe care i le-am trimis prin Dan. Le-a împrumutat acum o săptămână lui Ştefan Fay, tip „fin" (expresia lui Cezar), degustător de carte. Incursiune în genealogiea lui Fay, coborâtor dintr-o străveche şi nobilă familie de francezi, din care un strămoş ilustru a participat la eliberarea Ierusalimului (de sub arabi) în secolul al doisprezecelea.

Ada Orleanu a ieşti alaltăieri din spital. Se simte rău. Îşi spune păsurile. E singură, nu ştie ce să facă, se chinuieşte. Vrea să se sinucidă. Încerc, neputincios, cuvinte de îmbărbătare. Plânge în hohote.

Vineri, 2 septembrie

Trec zilele. Nu pot lucra. Ciudată inerţie prelungită, contraproductivă.

Ideea (Corneliei) de a vizita Cernica. Luăm Trabantul. Pe Slobozia ne întâlnim cu Nadia şi Bazil. Oprim. De vorbă cinci minute. Ne vine gândul să-i luăm la drum cu noi. Nadia exultă. Timp primăvăratic. Ajungem la chinovie pe la şase după-masa. Vecernie. Ne rugăm în strană. Biserica

pustie – cinci-şase călugări. Apoi la cimitir. Vedem mormintele artiştilor şi scriitorilor ce odihnesc aici. Bazil tăcut. Arată (fizic) bine. Nu pot, în schimb, comunica nimic cu el. Răspunde monosilabic la întrebări (banale), e *absent*, lipsit de curiozitate. Întors în sine însuşi. Intrăm în insulă. Se lasă înserarea. Apus de soare. Păsări mari de apă zburând deasupra lacului de un verde cărămiziu, întunecat.

Luni, 5 septembrie

Plec cu Trabantul, parchez la Ateneu. Palatul în lumina galbenă a amiezii. Mă tund. Trei ore în biblioteca „Sadoveanu" (presa, reviste literare). În „România pitorească" descopăr un text semnat de Emil Manu despre „Filimon". Hai-hui pe stradă. Drum pe la librăriile din centru. Schimb vorbe cu Socoliuc, în mare dispoziţie. Pe stradă trece Eugen Barbu cu o suită de trei tineri. Afişe mari la „Scala" (un coreean de mână cu iubita), trotuarul gol, trecute vremurile când se făceau imense cozi la filmele italiene.

Telefonat lui Cezar Radu. Discutăm de toate. Vorbeşte despre apropiatele proiecte de creaţie: „Artă şi convenţie". „La ce lucrezi, bătrâne?" mă întreabă.

Joi, 8 septembrie

Trudit cu Dan pe textul lui Chesterton pentru Denisa Comănescu. Stil, variante. Dactilografiez primul capitol. Denisa i-a dat ca termen de predare 1 noiembrie.

Afară frig deodată. Drum la Academie. Citesc articolul lui Manu din „România pitorească", scris rău dar foarte favorabil. „C.M. – un scriitor cu *un statut bine definit* în literatura noastră contemporană", zice maestrul. Sintagma – cel puţin ambiguă, oricum – banală. Lucrările la noul bulevard („al celor doi rahaţi", cum îl numeşte

vulgul), ce taie Calea au sfârtecat frumoasa grădină a Academiei. Păcat impardonabil.

„Iisus din Nazaret” – la Cornelica. Şase ore! Realizare grandioasă (Zefirelli), interpretarea onorabilă. Filmului, însă, îi lipseşte „fiorul mistic”, *nu convinge*.

Luni, 12 septembrie

Nici un aranjament în legătură cu transferul lui Dănuţ. Poimâine trebuie să plece la Băbeni. Nervozitate în casă. Cornelia îngrijorată. Ce să facem?

Telefonat N. Iliescu „din partea Uniunii Scriitorilor”. „Secţia” C.C.-ului solicită literatură cu tematică muncitorească. Acordă, în schimb, priorităţi la editarea respectivelor „produse”, tarife maxime etcetera. Iată, zice, în dreptul dumneavoastră e înscrisă o proză cu titlul „Anotimpuri”. Îi spun că trebuie să fie o confuzie de nume (Nicolae Mateescu). N-am scris în viaţa mea literatură uzinală şi n-am proiecte pe această temă – nici proaspete, nici pentru următoarele trei cincinale. Râde mânzeşte, politeţuri.

Feuilletez volumul (masiv) de interviuri al lui Ion Zamfirescu. Bătrânul – părăsit de muze.

Joi, 15 septembrie

Dosarul de la Politehnică al lui Dănuţ a fost respins din cauza unei dispoziţii (verbale) a Stăpânei care prevede că fiii cadrelor didactice n-au dreptul să profeseze în aceeaşi instituţie cu părinţii. Consternare. Cornelia – cea mai afectată. Dat telefoane (Părăuşanu, Milică Măgureanu), nici unul nu îndrăzneşte „să promită”. A fi copil de cadru universitar a devenit ceea ce pe vremuri însemna să ai părinţi chiaburi sau moşieri. Măsura e de o incredibilă absurditate. Vorbit, în disperare, cu Chiţoran, dar „n-are posturi”. Dan a plecat la Râmnic mâhnit peste măsură.

Telefonez lui Iuga. Mi-a cumpărat abonamente la Cinemateca. Seara, bilanţul „evenimentelor”, împreună cu Cornelia. Iritare. Transferul lui Dănuţ e în derivă. Înscrierile la examenul de doctorat au fost sistate acum opt ani printr-o decizie luată în „cabinetul 2”. Parcurgem, cu o senină inconştienţă, „vremea ciumei”.

Sâmbătă, 17 septembrie

Dau probe pentru analize la „Cantacuzino”. Frig, vremea întunecată, stă să ningă. Dureri articulare, dispoziţie proastă. Prevăd o iarnă grea şi lungă.

Drum, seara, în „centrul civic”. Se construieşte. Cobor spre Schitul Maicilor, translat, precar, în spatele unor clădiri hidoase. Moloz, gunoaie. Uşile închise. Biserica, frustrată de fiorul sacru. Doi puşti se joacă gălăgioşi cu mingea prin praful cărămiziu din faţa schitului. Bat clopotele de vecernie la Mitropolie.

Văd, la televiziune, festivitatea de deschidere a Jocurilor Olimpice de la Seul. „Cântarea României” în variantă asiatică. Ieri – inaugurarea unei noi ediţii a festivalului „George Enescu”.

Miercuri, 21 septembrie

Sosit în Politehnică hârtia cu posturile aprobate. Cele şapte progenituri ale profesorilor – tăiate cu roşu de pe listă. Telefonez la teatru, lui Săraru. Mă sfătuieşte să vorbesc cu Ghiţă Florea, de la C.C., nu înainte de a mă consilia cu Tudor Băran, care răspunde de literatură în cadrul „secţiei”.

Mers cu Trabantul la Editura „Eminescu”. Două ore antecameră, apoi de vorbă cu Râpeanu *în cadrul uşii*. Îmi spune că m-a trecut în planul ferm (în urma intervenţiei lui Săraru), apoi îmi strânge mâna în grabă. Daniel mă informează că în şedinţa de redacţie de ieri Râpeanu a susţinut în faţa subalternilor, cu toată seriozitatea (şi indignarea),

că nevastă-mea l-a defăimat (bârfit) „într-o anumită împrejurare”. Deţine „ştirea” de la Doina Uricariu, el, Daniel, lipsind de la şedinţă. Stupefiat. Cornelia nu e în stare să-şi denigreze nici duşmanii. Plecat din Editură dezgustat de viaţă.

Pierd vremea în faţa televizorului („pe bulgari”). Olimpiada. Nu religia, ci sportul a devenit adevăratul opium al popoarelor. De altminteri, sportul a încetat de mult să mă mai intereseze.

Vineri, 23 septembrie

Blocat din pricina evenimentelor potrivnice. Nervozitate mare. Sedative. Trec cu Cornelia pe la Biblioteca Centrală Pedagogică. Primire afectuoasă. Anca în mare formă. Cafele. Mă prezintă lui Ivo Muncian, coleg cu el de facultate, redactor, azi, la o revistă în limba sârbă (Timişoara). Plecăm, de aici, la Politehnică. O oră în biroul directorului bibliotecii, Radu Popescu. Din nou cafele. Anca, admirabil, susţine cauza angajării lui Dănuţ pe un post de bibliotecar, directorul rezistă, face mofturi, până la urmă promite că „o să se ocupe de problemă”. Se pare că transferul lui Dănuţ e rezolvabil.

Telefonez, la insistenţele Corneliei, lui Tudor Băran, la „secţie”. Amabil dar nervos. Îmi spune că există o „reglementare” care interzice încadrarea unei persoane într-o instituţie unde are rude. Îl rog să-mi precizeze unde pot citi „reglementarea”, ezită, ocoleşte. Pe Ghiţă Florea nu-l pot aborda – plecat pentru o săptămână în Germania. Vremuri ticăloase.

Luni, 26 septembrie

Mare izbândă: fac plinul la benzină în două ore! Mers cu Cornelia în Rahova pentru cumpărături „de toamnă”. Spectacolul din piaţă – degradant: gunoaie, pestilenţă, îmbulzeală.

Mitocănime. Cozi uriaşe la „capia” şi gogoşari. O luptă surdă (dar crâncenă) a oamenilor pentru supravieţuire. Insulte, invective, păruială. Când ies din piaţă, încărcat cu trei sacoşe pline, am realmente senzaţia maculării.

Vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Stare psihică mai bună. Reproşuri că vin la el prea rar. Seara – la Cornelica. „Numele trandafirului” (casetă) după romanul lui Umberto Eco. Realizarea (şi interpretarea) excelentă. Dan a plecat la Râmnic, mâhnit. Spera să nu mai calce niciodată prin Băbeni.

Joi, 29 septembrie

Zi splendidă de toamnă. Drum la Academie, citesc cinci ore. La întoarcere, iau „cota” de ulei cu coadă mare. Cobor din ce în ce mai jos. Mă familiarizez cu vulgul.

Nadia mă înştiinţează că Daniel „a luat romanul la lectură”, la indicaţiile lui Râpeanu. Aştept verdictul. M-am depărtat atât de mult de carte încât mi-a devenit indiferentă. Copil din flori.

Mişcări în eşalonul de conducere din Rusia. Noi speranţe. Speranţe în ce? Ne pierdem vremea ascultând trudite comentarii la „Europa liberă”. În presa noastră – linişte desăvârşită. Osanale.

Luni, 3 octombrie

Zi memorabilă: senatul Politehnicii i-a aproba transferul lui Dănuţ, de la 1 octombrie. Mare bucurie. Îi datorăm izbânda lui George Anca. Telefonat lui Dan. Nu pare emoţionat de acest eveniment ce ar putea să-i schimbe viaţa. Trei ani de pribegie, de înstrăinare, de surghiun.

Fug cu maşina până în Sf. Ecaterina. Analize. Discuţie cu Carantino. Dezgustat. Direcţia sanitară a Capitalei vrea să-l pensioneze (deşi e lipsă de specialişti în pneumologie), aşteaptă decizia săptămâna viitoare. Ce să facă el fără spital, fără bolnavii lui? Apoi discuţia alunecă, firește, în

politică. Glumim, cârtim. Îmi spune ultimele bancuri cu Stăpânul.

„Clipa” lui Săraru. Carte „angajată”, purtând mai toate tarele penibile ale genului. Dar bine scrisă, cursiv, cu nerv. Pun muzică de Mozart (pian). Insomnie.

Miercuri, 5 octombrie

Râmnicu Vâlcea. Dis-de-dimineaţă la Inspectorat (în „Casa Albă”). Călcat cu stângul. „Generalul” – plecat la Drăgăşani în campanie agricolă, îmi spune secretara, cu naturaleţea cu care m-ar fi informat că face o inspecţie şcolară. Din fericire, rezolv problema cu adjuncta lui, Crânguş, foarte îndatoritoare. Primesc două adrese „de accept”: una către Institutul Politehnic, cealaltă către Ministerul Învăţământului. La ora 11 aveam hârtiile pentru transfer semnate.

Frig, plouă cu intermitenţă. Vizită lui Stoica. Primire amicală. Cafele (aduse de o fetişcană). Bârfim „realităţile”. Admir curajul şefului secţiei de propagandă de a-şi destăinui opiniile în faţa unui metec – la urma urmei. Scurtă incursiune la Muzeu. Horia Nestorescu – aferat, absent. Se duce la Băbeni cu nişte diapozitive despre „Bălcescu în Italia” (obsesia lui). Îi ocărăşte pe Bădiţescu şi Costea Marinoiu. Intenţia de a scoate un număr din „Vâlcea literară”.

Seara prin târg. Drum la Episcopie. Clopotele.

Sâmbătă, 8 octombrie

De alaltăieri acasă. Bolnav de gripă. Iritare a laringelui, nu pot mânca. Iau droguri.

Vorbit cu Zoe Boicescu. Trece printr-o perioadă dificilă. Dureri abdominale. Doctorii nu vor să o opereze, ezită. De ce oare? Apoi, cu Mitru. Felicitări pentru transferul lui Dănuţ la Bucureşti. Pe cale să primească o importantă

distincţie literară internaţională. Pronunţă cuvintele cu greutate, dar fericit „că mă aude”.

Nadia în vizită la Valerică. A abordat problema cărţii de la „Eminescu”. „Ţi-am trecut prietenul în planul ferm”, îi spune. Reiterează apoi scorneala că nevastă-mea l-ar fi bârfit. Cornelia bănuieşte că toată tărăşenia porneşte de la Suzănica (Gâdea), căreia, însă, nu i-a spus nici un cuvânt ofensator despre Râpeanu. Volumul meu pluteşte în incertitudine.

Citesc romanul lui Fay „Moartea baroanei”, recomandat de Cezar Radu. Istorie, propagandă naţionalistă. Literatură mai puţin. Oricum, lectură agreabilă.

Miercuri, 12 octombrie

Frig, deşi fac focul în sobă. Bolesc. De ieri – ceva mai bine. Telefonează Elena Zarescu. Drăguţă, afectuoasă. Om „de pus la rană”. A fost recent la Râmnic. Doru Moţoc i-ar fi vorbit frumos de mine. Promitem să ne revedem în viitorul proxim.

„La lilieci” (volumul 4) de Sorescu. Senzaţie de oboseală, de saţ. Sorescu ridică graiul oltenesc, prin bogăţia şi flexibilitatea lexicului, la cotele Moldovei (Creangă, Sadoveanu).

Sâmbătă, 15 octombrie

După trei ani de zbucium, Dănuţ revine în sfârşit în Capitală. Azi – formele de încadrare la Biblioteca Politehnicii. Poimâine merge la serviciu (în Polizu).

Mitru tot mai descurajat. Se simte rău, nu poate merge. Îmi spune că Aurel Dragoş Munteanu şi-a dat demisia din partid. Probabil, s-a aranjat să plece în străinătate. Nu-mi place insul, e *calp*. De altminteri, n-am întreţinut relaţii.

Corespondenţa lui Istrati cu scriitori străini (primul volum din cele patru anunţate). Scrisorile

– rău scrise. Prea agitat de mesianismul lui socialist.

Marţi, 18 octombrie

Toamnă frumoasă, blândă. La „Cantacuzino”. Ridic vaccinul (două luni – injecţii!). De aici, hai-hui prin cartierul Cotroceni. Revăd grădini şi vile pe lângă care n-am mai trecut din vremea studenţiei. Biserica cea veche (Sf. Elefterie) – deschisă. Zăbovesc o clipă în aerul îmbălsămat de smirnă al lăcaşului. Întuneric. Un preot tânăr spovedeşte o femeie. Ajung la casa Minulescu. Vecinătatea palatului – păzit de caraule. Petrec o oră într-o fabuloasă geografie a memoriei.

„O enigmă şi un miracol istoric: poporul român” de G.I. Brătianu. Lectură fascinantă. Autorul – asasinat în temniţele ocultate ale lui Dej – total necunoscut de generaţiile „proletare”.

Vineri, 21 octombrie

Recidivă a gripei. Febră. Din nou antibiotice.

Telefonează Şuşe. Sunt clipe când mi-e dor de şcoală. Mi-am petrecut aproape toată viaţa printre copii. Revin apoi la sentimente „realiste”. Trăiesc sub apăsarea inutilităţii, a ratării. *Nu fac nimic*.

Corespondenţa lui Gârleanu, mediocră. Zaciu a omis să-l treacă în dicţionarul său de scriitori. Omisiune, la urma urmei – regretabilă.

Vorbit cu Ogrezeanu. Peste o săptămână pleacă în Grecia cu maşina. Promite să mă vadă înainte de plecare. Fericit, fireşte.

Marţi, 25 octombrie

Ninsoare, viscol toată noaptea. Maşina îngropată în zăpadă. Frig în casă (trei focuri zilnic). Mă lupt cu gripa.

După-amiaza mă vizitează Duci şi Milică. Licitaţie. Discuţie despre „primenirile” din Rusia, speranţe.

Reiau după decenii „Chira Chiralina”. Impresie de kitsch. Succesul lui Istrati în Franţa – inexplicabil (pentru mine).

Vineri, 28 octombrie

Aniversarea Ancuţei (22 de ani). Mică agapă în casă cu Smaranda. Drăguţe. Cornelia îmi cumpără „Dicţionarul” de scriitori pentru copii de Hristu Cândroveanu. Îl răsfoiesc. Alcătuirea – onorabilă (circa o sută de scriitori luaţi în consideraţie). Articolul ce mă priveşte – favorabil.

Ne vizitează familia George Anca. Masă întinsă. Băutură. Gigi a venit cu amicul său, Radu Popescu. Popescu monopolizează conversaţia. Guraliv, emfatic. Un soi de megalomanie – dar simpatic. Rămân până la zece noaptea.

Veşti de la Daniel. Citit romanul, îi place. L-a predat „conducerii” (lui Anghelescu). Râpeanu reactualizează chestiunea „intrigii” în care e implicată nitam-nisam Cornelia. Insistă. Uluitor ca un director de editură să discute probleme intime în şedinţă, cu subalternii. Ce urmăreşte? Să mă compromită?

Citesc de două zile D.D. Roşca (teme de istoria filosofiei antice). Pe vremea când eram student, doar pronunţarea numelui lui Roşca (fără să fie însoţită de epitete descalificante) putea să ducă la exmatricularea din Universitate.

Luni, 31 octombrie

Frig de decembrie. Foc de dimineaţă până seara. De neieşit din casă. Primesc adresă de la miliţie să mă prezint pentru verificarea maşinilor de scris. Voi îngheţa în holurile neîncălzite ale poliţiei, unde voi bate încă o dată textul despre marasmul economiei capitaliste putrefacte.

Ancuţa a împrumutat pentru trei zile caseta cu filmul „Ultimul împărat”. Dan la început de carieră în Politehnică: e pus (cu întregul colectiv de la

Bibliotecă) să sorteze cartofii „de pe rampă” pentru cantina instituţiei.

Cartea de memorii a lui Valeriu Cristea („După-amiaza de sâmbătă”) – bine scrisă, dar mult supraevaluată de Manolescu în „România literară”.

Marţi, 1 noiembrie

Al doilea telefon din partea Nadiei, prin care mă asigură că Daniel apreciază foarte mult volumul meu („Coline”). Urmează, probabil, să-l citească Anghelescu sau Râpeanu. Mi-e totuna. Vorbesc cu Mărculescu. Pot fi inclus în planul pe ’90? Da, zice, includerile se fac la începutul anului ce vine dar trebuie să-i aduc în mod obligatoriu volumul (sau numai o parte). E amabil, voce prietenoasă. Cel mai „fin” redactor cu care am colaborat de-a lungul anilor. Intenţionez să las redacţiei „Sala de aşteptare” şi „Walhalla”, pe care să le schimb cu textul ce urmează să-l scriu până la anul.

Ieri au operat-o pe Zoe Boicescu. Bolnava – la reanimare. Operaţia, se pare, reuşită. Problema, spun medicii, e dacă rezistă organismul.

Citesc antologia de nuvele publicate la Braşov de „Astra”. Excelenţi Cortázar şi H. Hesse. Proza scurtă rămâne, totuşi, un gen minor. Nu o subestimez (am publicat o sumă de nuvele) dar trebuie să observ că în genul respectiv pot străluci pe „mici segmente” şi scriitorii mediocri, pe când romanul constituie, fără dubii, „piatra de încercare” a valorii.

Joi, 3 noiembrie

Bat la maşină 30 de pagini din „Sala de aşteptare” pe care intenţionez să o predau la „Cartea Românească”. Telefonează Daniel, felicitări pentru „Coline”. N-are „observaţii”, doar câteva detalii de ortografie. Săptămâna viitoare ne vom vedea (probabil în strada Slobozia) pentru

„discuţii”. Singura chestiune jenantă: romanul e „supradimensionat” faţă de planul Editurii. Vor trebui eliminate 60 de pagini (în stil Procust). Cum poţi să tai 60 de pagini dintr-o carte? De văzut.

Veşti de la Zoe Boicescu. Se pare că sănătatea evoluează bine după operaţie. Teama că medicii îi ascund realitatea (cancer). Singurătate. Nepoţii trec destul de rar să o vadă. Tristeţe mare.

Concertul lui Tzincoca (în sala Radio). Excelent „Imperialul”. Lume „bună”, snobism, toalete scumpe. Mă văd cu Prunner şi cu Valeriu Anania (masiv, hirsut), plimbându-se prin foyer solitar, cu mâinile la spate. Mă întorc pe jos acasă, viscol. Zăpadă de o palmă.

Duminică, 6 noiembrie

Frig straşnic, minus zece grade. Ziua lui Mitru. Invitaţi în strada Vişinilor. Mai sunt de faţă familiile David şi Prunner. Atmosfera – în general întristătoare. Masă bogată, stropită cu vinuri „premiate”. Mitru arată rău. Figura i s-a emaciat, a căpătat o mască apopleptică, buza căzută, ce-i deformează expresia bonomă, generoasă, binecunoscută. Discuţia o face David, sentimental, locvace, ofensiv. Ne „desconspiră” (fiind în problemă) *marasmul* economiei socialiste, corupţia, falimentul marilor coloşi industriali. Prunner despre condiţia deplorabilă a artiştilor instrumentişti din Filarmonică, săraci, cântând în frig pentru o leafă de mizerie. Duc lipsă de partituri, n-au instrumente, pianele dezacordate. Noaptea, o oră până să găsim un taximetru.

Telefonează Ricus, se interesează de sănătatea doamnei Boicescu. A nins în Grecia! (scriu ziarele). Bat la maşină încă 15 pagini.

Miercuri, 9 noiembrie

Scris 90 de pagini din volumul pentru „Cartea Românească”. Dactilografiatul mă plictiseşte îngrozitor. Vremea în curs de încălzire. Drum până

în „centrul civic”, cumpărături. Praf, zgomot, gropi, maşini cărând materiale de construcţie pe şantiere, soldaţi dormind sub garduri, barăci murdare din care se ridică alene trâmbe de fum alb.

Pierd vremea ca să văd, la televiziune, meciul de fotbal Steaua-Spartak Moscova, ce se dispută pe un strat de gheaţă. Temperatura: minus 8 grade. Alunecări, căderi spectaculoase, ca într-un film cu Chaplin. Comicul „uşor” se naşte din cele mai neaşteptate atitudini.

Vineri, 11 noiembrie

„Discuţie” (o oră) cu Daniel în Slobozia. Mici observaţii de ortografie, nimic din aberaţiile Marcelei Radu. Ne înţelegem bine. Îi place cartea. I-a lăudat-o lui Râpeanu. Dezagrementul constă în faptul că trebuie „scurtată” cu 60 de pagini, altfel nu „intră” în planul de producţie al Editurii. Într-un acces de furie, Râpeanu a reiterat povestea că nevastă-mea l-ar fi bârfit (obsesie!). Cică a afirmat (Cornelia) că eu sunt mare scriitor, în timp ce el nu e decât un condeier de mâna a doua. Am bănuiala că totul porneşte de la o discuţie, la Valea Vinului, în „pridvor”, sorbind cafele cu Alexandra Stănescu. Olteanca să mă fi vândut maestrului? Dumnezeu ştie. Daniel susţine că volumul va fi citit de Anghelescu, care îmi apreciază scrisul (!).

După, rămân cu Nadia în salonul graţios, cu mobilă de epocă, oglinzi veneţiene şi tablouri semnate de maeştri. Prăjituri, cafele. Vorbim de toate. Bazil se odihneşte în camera de alături. Cât e, sărmanul, de lovit de soartă!

Luni, 14 noiembrie

Ger aspru (minus 9 grade) pentru jumătatea lui noiembrie. Gazul abia mai pâlpâie în sobe, din care pricină Cornelia face focurile noaptea.

Terminat retuşurile la „Coline”. Şters semnele cu guma. Scos mici pasaje din scrisori, ca să

scurtez romanul. Renunţ la singurul „fragment” („Căzând în spaţii” – 40 de pagini) de care pot să mă lipsesc fără să afectez „structurile de rezistenţă” ale cărţii. Volumul e gata. Aştept lectura resentimentară a lui Anghelescu.

Ieri, Mitru fericit, „Junimea” îi reeditează cele două romane de dragoste pe care le-a publicat anterior la „Scrisul”. Exultă, parcă ar fi uitat de boală.

Muzică şi lectură („Revista de teorie şi istorie literară”, 1988). Îmi scrie Tică de la New York. Solicită să-i fac o scurtă vedere panoramică asupra situaţiei politice din ţară. Ce naivitate!

Joi, 17 noiembrie

Dactilografiat „Walhalla”. Sună bine. Superioară „Sălii de aşteptare”. M-ar bucura reeditarea ei. Prima ediţie – doar 2.000 de exemplare.

Vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu în Drumul Taberei. Se simte bine. Ascultă în fiecare seară „posturile”. Comentăm „schimbările” din Rusia. Doctorul e de părere că Rusia „se clatină” (e depăşită de înarmarea nucleară). Eu – mai circumspect. Îmi dăruieşte la plecare o călimară originală de logofăt, din bronz, cu toc şi „teacă” de protecţie (piesă de muzeu). O are de la Oprea Dumitrescu!

Ies seara la Patriarhie. O oră în biserica aproape goală (neîncălzită). Femei în negru bătând mătănii. Un preot spovedeşte o fată în faţa porţilor altarului. Clipe de taină.

Vorbit cu Zoe Boicescu. Voce stinsă. Descurajată, lipsită de elan. Repetă că ar vrea să moară. Acasă, în fotoliu, pe întuneric. Concertul de Grieg, pe urmă Mozart. Insomnie.

Miercuri, 23 noiembrie

La Sf. Ecaterina. Discut cu Carantino eventualitatea unei internări pentru „Comisia” din

februarie. Din nou spitale, doctori. Am devenit, cu anii, client fidel al medicilor.

Ne vizitează Bebe Ogrezeanu cu Mitina. Impresii din recenta excursie în Grecia. Cu Bebe mă simt de fiecare dată tânăr. Vorbim despre iubirile uitate. Ne amintim de lungile plimbări peripatetice prin Cişmigiu, când „fetele" ieşeau „la aer", fardate, parfumate, odată cu căderea întunericului.

A nins. Adevărată iarnă. Telefonat Denisa Comănescu, îmi cere numărul *exact* de pagini al „Napoleonului" lui Chesterton în versiunea românească a lui Dan. Se vede că intenţionează serios să-l publice. Doreşte ca volumul să fie prefaţat de Manolescu. Ce idee!

Marţi, 29 noiembrie

Fac gripă. Febră mare (40 de grade), antibiotice. Frig în casă din cauza slabei presiuni a gazelor în sobă. Ies, de nevoie, până la dispensar ca să obţin „trimiterea" obligatorie pentru internare. Gheţuş. Femei căzând pe stradă. Oraşul – murdar, respingător în prag de iarnă.

Bat la maşină „Gânduri", ultima nuvelă din cele pe care intenţionez să le predau la „Cartea Românească". Modificări în text, şterg fraze puerile. Stil. Sunt douăzeci de ani de când am scris-o.

Telefonat lui Mitru. Zi proastă. Plânge în hohote. Comunicarea imposibilă. Tristeţe.

Joi, 1 decembrie

Drum până la „Cartea Românească". Ger, vânt tăios, Siberie. Predau volumul de nuvele lui Mărculescu (300 de pagini). Mă întâlnesc cu Bălăiţă, ne strângem mâna, zâmbeşte, „ce faceţi domnu' Mateescu?". La întoarcere, blocaj de circulaţie pe Coşbuc din cauza sesiunii Marii Adunări Naţionale. Coloană de maşini („occidentale") presărate de-a lungul dealului

Mitropoliei. Miliţie, securitate. Ieri, Şeful s-a întrecut pe sine: a ţinut trei *speach*-uri! În mare formă. Ziarele de azi abundă de ideile inovatoare ale Stăpânului.

Aflu, seara, că a încetat din viaţă Stăvăruş în urma uni accident de circulaţie. Consternare. Bătuse cu maşina toată Europa, era şofer de clasă. Mor scriitorii, mulţi în condiţii mai mult decât suspecte.

Citesc „Portretul literar" de Silviu Georgescu, autorul „Calpuzanilor". Maestrul – mai bun în ficţiune decât în teoria literară. Corelli, Albinoni, apoi concerte „brandenburgice". Mă apucă ora două noaptea treaz.

Sâmbătă, 3 decembrie

Vizită lui Chiţoran, la sediul somptuos din Ştirbei Vodă. Are un post liber. Îmi descrie dezagrementele şi servituţile serviciului la U.N.E.S.C.O. Dar, zice, „să încercăm". Mă roagă să i-l trimit pe Dan, „să discutăm în doi". Totul depinde de un tovarăş Raicu de la cadre, care-i va pune o sumedenie de „întrebări-problemă". Fireşte, vorbim şi despre Râmnic. Mă conduce, atent, până la uşă.

Cu Cornelia la Bebe Ogrezeanu. Polei pe stradă. Bebe în mare dispoziţie. Recent sosit din Grecia, impresii. Bem „Metaxa". Trei ore de lejeră relaxare. Ne întoarcem pe o lapoviţă mohorâtă. Seara citesc memoriile lui Mircea Eliade (din „R.I.T.L."). Deosebit de incitante.

Marţi, 6 decembrie

În Sf. Ecaterina. Carantino îmi întocmeşte formele de internare („preliminarii" la comisia de pensionare). Dau sânge pentru analize, fac probe respiratorii, radioscopie, tot tacâmul. Mi se acordă libertatea de a locui acasă (de altminteri, n-au paturi libere încă o lună de acum înainte). Rămân un sfert de oră la biserică, e slujbă. La întoarcere

mă întâlnesc pe stradă cu Nadia şi Bazil. Mergem împreună până în Albă.

Dănuţ a fost la Chiţoran (chemat de *boss*). I-a dat de lucru (să pieptene un „material” în englezeşte). Oarecari speranţe de „încadrare”. Citesc „Revista de istorie şi teoria literară” (3-4/87). Majoritatea textelor – de bună calitate.

Sâmbătă, 10 decembrie

Merg zilnic la spital ca să-mi ridic medicamentele. Ocoluri „de divertisment” pe la Mitropolie. Vreme călduroasă. Mă dor articulaţiile din păcate.

Incursiune prin „conferinţele” lui Borges, ţinute în diverse împrejurări „oficiale”. Maestrul foloseşte un stil colocvial, coboară mult ştacheta. A dispărut, din texte, misterul ce face farmecul istorisirilor ficţionare.

Fac ordine în bibliotecă. Zile moarte. Pierdere de vreme. Mi-e dor de camera intimă din vila „Cantacuzino” în care am risipit atâtea vise şi speranţe. Bătrâneţe.

Marţi, 13 decembrie

Carantino promite să mă externeze joi. Pune să mi se refacă „probele respiratorii” (foarte proaste). Mi-a procurat de la un medic prieten un vaccin „de origine” maghiară (500 de lei – risipă!).

Corespondenţă de la Tică (New York) şi Denis Maftei (Canada). Scrisul poartă arome transatlantice. Tică, deşi sărac, respiră alt aer, pe care noi îl reconstituim abia din filme. Recent a vernisat o expoziţie de icoane. Trimite câteva fotografii (Madone).

Seara lectură: „Tainele inimei” de Teodorescu. Literatură experimentală. Recenzii encomiastice în presa literară şi la „posturi”. Debussy, Ravel.

Joi, 15 decembrie

Fac „externarea”. Hârţoage, coadă la birouri. Spitalele – ce locuri antipatice! Mi-am petrecut o bună parte a vieţii în ele. Mirosuri, puroaie, pestilenţă. Indiferenţa personalului. Şi moartea, tovarăşă statornică a orelor de noapte.

În ziare se anunţă „deschiderea sezonului” de doctorat. Ne interesăm la secretariatul Universităţii, pentru Dan. Nu ştiu nimic. *N-au indicaţii*. O farsă, probabil, coaptă în cabinetul 2.

> Zi urâtă. Spre seară viscol, ferestrele acoperite cu zăpadă. Frig în casă. Citesc sub plapumă corespondenţa lui Vianu. Model de eleganţă şi fineţe a stilului.

Luni, 19 decembrie

Se taie porcul în curte (vagi amintiri din vremea copilăriei mele râmnicene). Mare tevatură. Foială, transpiraţie, sânge. Guiţăturile sinistre ale animalului. Şorici, miros, pârleală. Rachiu pentru „meseriaşii” de culoare care au făptuit isprava. O dimineaţă agitată.

Vorbit cu Zoe Boicescu. Mai bine, zice, cu starea sănătăţii, dar singurătatea o ucide. Nu poate scrie. E pomenit şi Cae, plânge câteva momente apoi închide.

Mă delectez cu „Conversaţie la Catedrala” de Llosa, în traducerea lui Cantuniari. Mă apucă ora patru dimineaţa. Muzică barocă în surdină.

Joi, 22 decembrie

A crăpat gerul. De ieri – vreme primăvăratică. Plimbare cu Dănuţ în parcul „Carol”. Câţiva bătrâni ieşiţi să-şi încălzească ciolanele lovite de artroze. Zăpada s-a topit cu totul. Urcăm la „monument”. De sus se vede, semeaţă, plutind în ceaţă, „Casa poporului”, măreţul simbol al „victoriei socialismului”.

Corespondenţă. Scriu „felicitări” la prieteni. Plictiseală. Poncifele obişnuite de sărbătorile Crăciunului. La „Voce”, program de ştiri apoi colinde. Mitropolitul Nestor îmi trimite o carte cu studii despre istoria veche a bisericii române.

Singur în cameră. Mă invadează amintirile copilăriei. Probabil, semn de bătrâneţe. Să-mi scriu „memoriile”, dar *mi-e frică*. Această teamă care ne-a intrat în sânge, ne devorează şi ne hrăneşte cu iluzia că odată şi odată... Trăim prin ea. E modul nostru firesc de existenţă.

Duminică, 25 decembrie

Dimineaţa la Patriarhie (cu Dănuţ). Puhoi de lume în tindă şi în curte. Biserica inaccesibilă. Soldaţii ce păzesc clădirea Marii Adunări Naţionale – drepţi, nemişcaţi, cu arma în bandulieră. Indiciu că Puterea e lângă noi, veghează. În urma unei dispoziţii „de la centru”, funcţionarii din instituţii şi unele întreprinderi sunt aduşi cu sila să lucreze! Ura Stăpânului (şi a Stăpânei) împotriva credinţei ia forme excentrice, groteşti.

Drum până la Mitru. Ne îmbrăţişăm. Îi ducem carne „din producţia proprie”. Se simte rău. Vorbeşte cu dificultate. Doar privirea mai păstrează arareori licărul inteligent de altădată.

Crăciunul în familie. Desfacem o butelie de vin. Petrecere săracă. Telefoane. Noaptea – colinde cu corul Madrigal.

Marţi, 27 decembrie

Două ore în „centrul civic” (întovărăşit de Dan). Lume pestriţă. Magazinele pustii. Nimic nu aminteşte că trăim în zile de mare sărbătoare.

La prânz, familiile Ogrezeanu şi Dumitrescu. Masă mare: cârnaţi şi caltaboşi şi tobă „produse” de Cornelia. Vin de Cotnari. Bebe ne întreţine cu suvenirurile lui europene. Trei ore de plăcută trecere a vremii.

Citesc corespondenţa lui G.M. Zamfirescu (insignifiantă). Afară – vânt puternic. Pun „Oratoriul de Crăciun” de Bach. Aproape de eternitate.

Sâmbătă, 31 decembrie

A mai trecut un an. De fiecare dată, poate, ultimul. Oricum, un pas spre *dincolo*. Cu sănătatea din ce în ce mai prost. Trăiesc fără proiecte. Un an în care am ratat volumul de la „Scrisul” şi sejurul – infructuos – la Căciulata. În care am ratat Cehoslovacia. An al eşecurilor descurajatoare. Al nevrozelor. „Cuibul de barză” – complet abandonat.

Petrecem revelionul în patru, bătrâneşte. Wist. Programul televiziunii – lamentabil. Câtă risipă pentru a ne inculca ideea că suntem fericiţi! La ora 12 noaptea ne suim pe scaune, după un obicei ce a devenit tradiţie (împrumutată de la Mitru). Telefonăm lui Mitru. Plânge. An trist. Bem un pahar cu vin de Murfatlar. Pe stradă gălăgie, pocnitoare. Chermeză. Mulţimea se distrează. Ne meritătm condiţia. Pun muzică: Vivaldi, Telemann, Corelli.

1989

Luni, 2 ianuarie

Leneviile de început de an. Preocupări banale: ordine în bibliotecă, trierea cărţilor pentru lectură, corespondenţă. Telefoane de felicitare. Aceleaşi vorbe (urări de fericire) convenţionale, stupide, mincinoase. Consult agende vechi. O sumă de buni prieteni au trecut de mult în lumea umbrelor. Agendele, un soi de cimitir al amintirilor.

La masă – Hilohi (soţia e plecată cu copilul la Buzău). Chef mare până la şase seara. Maestrul în bună dispoziţie. Ne vorbeşte cu entuziasm despre Costache, copil, se pare, genial: inteligenţă vie, memorie prodigioasă, spirit de invenţie, replică rapidă. Bem vin de la Episcopia Râmnicului. Bancuri cu Bulă şi Stăpânul. După – plimbare în „centrul civic". Întuneric. Barăcile pustii (soldaţii „în permisie"). Trec câini în haită, adulmecând gunoaiele. Vânt rece. Stop-cadru dintr-un film rusesc din epoca gorbaciovistă.

Marţi, 3 ianuarie

La ora 8 în Drumea Rădulescu. Aştept o oră. Comisia de pensionare – formată dintr-un doctor (necunoscut) şi o asistentă. Formalităţile durează cinci minute. Primesc pensionarea definitivă („nerevizuibil"). Am scăpat de medici, de spitale. Uşoară fericire, ca o beţie cu alcooluri fine. *Sunt liber*.

Vorbit cu Mărculescu la „Cartea Românească". N-a citit volumul, nu-mi poate garanta includerea în planul editorial pe '90. În mare încurcătură. Unde „să mut" volumul? Sorin e singurul redactor *fair* cu care am lucrat în lunga mea activitate editorială.

A apărut „Izvoare de cultură” de Vulcănescu. Între altele, şi episoade din itinerariile mele mirifice prin India. Pe Anca îl reduce la iniţialele G.A. (deşi a locuit la el în casă). Prudenţă, minimalizare intenţionată a poetului? Acesta e omul.

Carantino: epidemie teribilă de gripă în Capitală. „Să stai în casă, tinere”, îmi spune.

Joi, 5 ianuarie

Fac cunoştinţă cu Chiriacescu, noul director de la „Albatros”. Predau volumul de nuvele („Walhalla”) retras alaltăieri de la „Cartea Românească”. Sunt prezentat de Florentin Popescu. Directorul, tip şters, amabil, 45-50 de ani, repetă că lucrează de trei decenii „în sistem”, adică, vrea să spună, nu e un fitecine. Situaţia Editurii (căci asta mă interesează) e jalnică. 85 la sută din planul pe 1990 e ocupat cu cărţile netipărite în ’89. În fiecare an se adună noi volume, culese dar netipărite. Criză de hârtie! Au o vitrină cu 50 de cărţi (coperte) care aşteaptă să plece la tipografie. Şanse minime. Mă sfătuieşte să merg la altă editură sau să aştept până în anul 1991. Ies din biroul directorului năucit.

Timp splendid pentru ianuarie, soare. Ocol prin Cişmigiu, apoi pe jos acasă. Văd, seara, „Amadeus” de Forman, peliculă „de artă”, artificioasă. Un Mozart măscărici şi zvăpăiat. Posibil…

Vineri, 6 ianuarie

Merg cu Cornelia la Oficiul de pensii, pe strada Sf. Ecaterina, nu departe de spital, ca să depun o cerere pentru modificarea pensiei de invaliditate în pensie de vârstă. Aglomeraţie mare, lipsă de aer, toţi bătrâni, fireşte. Majoritatea îmbrăcaţi în zdrenţe. Se împing, se injuriază, te îmbrâncesc, te calcă pe picioare. Tuşesc cu sârg. Fac două ore coadă la ghişee. O duduiţă platinată

îmi spune că cererile se primesc numai după împlinirea vârstei de pensionare (31 ianuarie). Vizită la Carantino, apoi un sfert de oră în biserică. Biserica pustie. Tihnă.

Cornelia chemată de Nadia în Slobozia. O informează că Anghelescu a citit romanul, i-a plăcut, l-a lăudat lui Daniel „fără rezerve". Nefericirea vine din faptul că Râpeanu *nu vrea să-l publice* (fără să fi citit măcar o pagină din carte). Repetă că nevastă-mea l-ar fi bârfit! Mă sfătuieşte (Nadia) să merg şi să vorbesc cu *boss*-ul. Urâtă încurcătură. La care editură aş mai putea „muta" volumul?

Seara trei ore cu Seuchea. Îşi povesteşte viaţa. Plină de peripeţii, interesantă. Dar care viaţă, la urma urmei, nu e interesantă?

Luni, 9 ianuarie

Început de gripă. Antibiotice. Lui Mitru i-a apărut „Columna". La telefon o oră. În loc să fie emoţionat de importanţa evenimentului, se lamentează că exact în vremea aceasta se difuzează la televiziune „productul" lui Titus Popovici. Încerc, cu argumente, să-l conving că nu e nici o legătură între cartea lui şi filmuleţul de propagandă al lui Titus. Degeaba. Continuă să se vaite, trebuie să fie la mijloc un complot, un joc ocult de interese.

Telefonat lui Florentin Popescu. Volumul a fost inclus în planul „Albatrosului" pe '89. A cântărit, în hotărârea luată de „conducere" – „prestigiul numelui" şi tematica de mare actualitate (nuvele de război!).

Spre seară, plimbându-mă prin parcul „Carol" cu Bazil şi Nadia, reluăm discuţia despre „scandalul" de la „Eminescu". Nadia susţine „să intru" săptămâna aceasta la Râpeanu. Dar ce să-i spun? Discuţie sterilă. Nadia insistă, e singura soluţie, zice, de a „desface nodul" intrigilor ivite în săptămânile

din urmă. Cornelia – stupefiată că din cauza ei mi se blochează apariţia cărţii. Dureri de cap îngrozitoare.

Fragmente din eseurile lui Cioran în versiunea (elegantă) a lui Morariu. E prima apariţie consistentă a lui Cioran (în ţară) de la instalarea „puterii populare”.

Miercuri, 11 ianuarie

Nehotărât în „afacerea” Râpeanu. Îmi iau inima în dinţi şi merg la „Casă”. Parchez maşina în dreptul Centralei Editoriale. Urc. Liftul plin de inşi „cu servietă”. Daniel şi Doina Uricariu – afectuoşi dar speriaţi (mărturisirea lor) la gândul de a fi surprinşi de *boss* în compania mea. Râpeanu – în birou cu doi tovarăşi. Aştept în anticameră. Foială. Miss Kent fumează, răspunde flegmatic la apelurile telefonice. După trei ore (în care timp turbez), directorul apare „obosit” în uşă. Mă vede, se apropie, îmi întinde mâna. Declară că n-are vreme să discute, e în şedinţă. Îi spun că nu-l reţin decât o clipă (niciodată n-am stat de vorbă cu el mai mult de trei minute). Inutil. Îi face semn cu mâna secretarei să intre şi dispare în cabinetul cu uşi capitonate. Rămân paralizat. Din nou la Daniel. Partida e pierdută, îmi spune în şoaptă. Râpeanu i-a declarat lui Anghelescu că nu-mi va apărea volumul decât „dacă se trece peste cadavrul lui”.

Mă întâlnesc în curte cu Alexei Rudeanu. Zdrobit. Nevastă-sa a suferit o operaţie complicată, se află la reanimare. Schimb scurt de amabilităţi afectuoase. Există nenorociri cu mult mai mari decât blocarea unei cărţi dintr-un capriciu.

Telefonez spre seară lui Hobana. Îl întreb dacă mai e de actualitate plecarea în Cehoslovacia. Nu, nu mai este. Toate „documentările” în străinătate au fost sistate (printr-o dispoziţie „de sus”). Mă va propune din nou peste o săptămână, dar reuşita e îndoielnică. Lucrează, zice, la un

roman a cărui acţiune se desfăşoară în Râmnic (anii ’50). Ţine pe masă „Memoria Râmniculuiˮ, preţioasă sursă de inspiraţie pentru „reconstituireaˮ atmosferei.

Joi, 12 ianuarie

Timp cald, de primăvară. Vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Departe de verva lui obişnuită. I-a mai murit o soră, se împuţinează, au rămas doar doi. Mă roagă să-l vizitez mai des, „în scurtă vreme o să plec şi eu…ˮ

Merg cu Cornelia în Slobozia. Bazil dormea. Îi relatez Nadiei păţania de la Editura „Eminescuˮ. Trataţie cu un muscat de cea mai fină calitate. Promite să meargă *personal* la Valerică. În fond, e afectată şi poziţia profesională a lui Daniel. Discuţie între cucoane. Mă delectez privind albumele de artă din bibliotecă. Frumoasă casă.

Seara – telefonat Negrici de la Craiova. A scris articolul pentru aniversarea mea (rotundă) de la sfârşitul lunii. Îl va preda direct D.R.-ului peste cinci zile.

Duminică, 15 ianuarie

Zilele trec greu. A nins de două palme, dar cald.

La prânz – familia Carantino. El – teribil de simpatic, ea – vulgară. Petrecem bine. Stau până la şapte seara.

Marcu, fostul meu coleg ce cancelarie, mă invită să-i fac o vizită (împreună cu Cornelia). Au achiziţionat în Casablanca o sumedenie de casete noi, îmi spune. Videocasetofonul a devenit în zilele de astăzi ceea ce erau cu multă vreme în urmă televizoarele. Eu şi Cornelia am fost întotdeauna cu 10-15 ani întârziaţi faţă de prieteni în ceea ce priveşte adaptarea la comodităţile civilizaţiei electronice.

„I.L. Caragiale faţă cu kitschulˮ de Cazimir. Kitsch despre kitsch. Cartea lasă impresia că e

scrisă „între două trenuri”.

Miercuri, 18 ianuarie

Nadia: a fost la Valerică, a pledat pentru Cornelia (biata Cornelia, devenită nitam-nisam „mărul discordiei”!). Râpeanu i-a declarat că n-are intenţia să oprească tipărirea cărţii. Volumul trebuie, însă, mai întâi semnat de Anghelescu (în concediu). „Să treacă zilele «festive» şi-i dau drumul”, ar fi încheiat directorul. Încep să prind speranţe. Ciudat destin a avut această carte!

Telefonat la „Cartea Românească”. Liviu Călin lipseşte, „e în tipografie”, supraveghează editarea „omagiului” lui Ceauşescu. Seara mă sună Hinoveanu. Mă invită să-i duc la editură o carte de proză scurtă, acceptă chiar şi „piese publicate”, mi-o tipăreşte repede, în condiţii grafice excelente. Lapte şi miere. Motivul schimbării de umoare: fiică-sa are examen de chimie-fizică la Politehnică, îi trebuie notă mare, ca să nu piardă bursa. „Costică, vezi ce se poate face.” Fără comentarii.

Memoriile Hortensiei Papadat-Bengescu – modeste. Noaptea – Cornelia plecat la Hunedoara. Singur.

Sâmbătă, 21 ianuarie

Zile frumoase. Soare. Trec pe la şcoală. Cer să mi se restituie „părţile sociale” (invenţia Şefului) ce mi s-au reţinut, silit, din leafă ani de zile. Contabila mă înştiinţează că nu-mi dă banii până nu apare decizia de pensionare. Mă întâlnesc cu o mulţime de colegi. Micuţul Marinescu, băiatul Julietei, e în anul 3 la Medicină. A debutat recent la „Albatros” cu un grup de tineri. Schimb vorbe „de rutină” cu doamnele Popescu, Stoica, Macarie, cu Lancor şi cu Rusu. „Şi ce mai scrieţi, domnu’ Mateescu?” întreabă Lancor.

Noaptea, în fotoliu. Mallarmé. Câteva versuri (le ştiu pe dinafară) – folosite de mine în „După-amiaza unui faun”.

Miercuri, 25 ianuarie

Ceaţă dimineaţa. Frig. Stare generală proastă (dureri de cap). Cornelia s-a întors acasă (de la Hunedoara). Fănică nu se simte bine, urmează să se interneze (poate la Timişoara). Bebe, la rândul lui, se vaită că a făcut o „Zona Zoster". E în tratament la o doctoriţă, Brânduşa V., „vedetă" feminină a Râmnicului în anii de după război.

Ziarele, revistele – tixite cu articole encomiastice. Adevărată competiţie între literatori de a găsi „formule" de preaslăvire noi, originale. Ce murdărie!

Vineri, 27 ianuarie

Trec printr-o lungă criză de identitate. Mă risipesc. Nu pot lucra. În ţară – vremuri grele. Nebunia Stăpânului se agravează. Distruge satele. Largi comentarii la „Europa Liberă". Comunitatea internaţională în alertă. Ce ne pasă?

Mă vizitează Duci şi Milică. Licitaţie. Milică infirmă zvonul (insistent) că Dăscălescu ar fi decedat acum trei zile, dar e ţinut „la rece" ca să nu tulbure aniversarea grandioasă a Şefului. Dar poţi să ştii? În ţara noastră totul e posibil. Milică pleacă poimâine la Moscova într-o delegaţie oficială, cu prilejul aniversării a 40 de ani de la înfiinţarea C.A.E.R.

Noaptea. În compania lui Soljeniţân („Pavilionul canceroşilor"). Ecouri vagi din „Muntele…" lui Thomas Mann.

Marţi, 31 ianuarie

Împlinesc 60 de ani. Invitaţi la prânz – G. Anca şi Cornelica. Gigi în forma lui obişnuită. Detalii despre escapada, nu lipsită de peripeţii, la Zagreb. Speră ca în toamnă să plece pentru mai multă vreme în Anglia. Hobana îmi cere (telefonic!) detalii despre atmosfera Râmnicului anilor '50. Lucrează la o carte între ale cărei

personaje figurez şi eu! Îşi aminteşte de încrâncenatele partide de şah în care ne împărţeam victoriile. De atunci – atâta vreme… Mă felicită Mitru, Dumitrescu, Ogrezeanu, Lancor, Silvica, Fănică, Georgică Andreescu. Telegramă „oficială” din partea Uniunii semnată de D.R.

Zi anostă. Seara, în singurătate. Pun Mozart. Cioran: „Aveux et anathèmes” (împrumutată de la Anca).

Joi, 2 februarie

„România literară” publică astăzi (cu fotografie) textul lui Eugen Negrici referitor la aniversarea mea. E scris cu afecţiune şi reţinere. Un mic eseu-bijuterie. Poate – tot ce s-a spus mai bine, mai sincer despre scrisul meu. Îi telefonez acasă, la Craiova, mulţumiri. Declară: „Vă iubesc, domnule Mateescu, nu ştiu de ce dar vă iubesc…” Simpatic. Sunt, spune, din păcate, „neînrolat” în nici o facţiune literară şi de aceea nu se vorbeşte despre mine. Dar va veni odată un critic care mă va citi şi mă va aşeza acolo unde merit. „Sunteţi un scriitor de primă mărime în proza românească.” Şi altele. Cuvintele amicului mai tânăr mă emoţionează. Oarecum surprinzătoare. Nimic din cele afirmate nu transpare, însă, în articol. Criticii literari (literatorii, în genere) sunt mefienţi, au grijă să-şi lase nepătată posteritatea.

Nadia telefonează că Daniel lipseşte, „se reciclează”, aşa încât nu ştie ce a făcut Râpeanu cu volumul. Ne vizitează (în fugă) nepoata soţiei lui Săraru. Împrumută cursuri de chimie-fizică de la Cornelia. Poimâine dă examen.

Timp rece. Stat în casă. Astenie. Muzică barocă.

Vineri, 3 februarie

Pierd dimineaţa ca să predau dosarul la Casa de pensii a sectorului. Înghesuială îngrozitoare. Vreo 200 de moşnegi nervoşi se împing la coadă. Suport cu greu mirosurile şi statul în picioare. Mă

întorc acasă zdrobit de oboseală. Dar am scăpat definitiv de obsesia formalităţilor pentru pensionare. Sunt un bătrân „cu forme”.

Vizită, cu Dan, la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Cafele, vişinată. Aceleaşi amintiri despre Parisul de odinioară. Deschide un sertar de la birou şi ne arată un „pneumatic” primit în anul 1927 (nu mă născusem încă) de la o doctoriţă înamorată. Nu i-a răspuns, şi soarta i s-a decis în clipa aceea. Mângâi cu emoţie hârtia pergamentoasă, îngălbenită, cu scris cursiv, subţire, de domnişoară educată în pensioane, păstrată şase decenii de bătrânul doctor care-şi trăieşte astăzi, trist, ultimele clipe de singurătate. La plecare îmi dăruieşte un vraf de cărţi de Densuşianu, Dragomirescu, Caracostea, Titu Maiorescu. Sărmanii vârstnici, ce-şi risipesc, în faţa morţii, agoniseala.

Luni, 6 februarie

Vreme splendidă pentru începutul lui februarie. Dar stau în casă, ceaţă.

Veşti de la Nadia: Râpeanu a citit într-o şedinţă de redacţie lista cu volumele ce vor pleca spre aprobare la „Consiliu”. Între ele – „Coline în soare”. Adrian Anghelescu nu s-a întors în Editură (deci, n-a semnat volumul). Trăiesc ridicole emoţii de adolescent la prima carte. Asta e situaţia.

Telefonat Georgică Andreescu. Mă întreabă dacă pot să o ajut pe Olga Cizek, graficiana, să-şi tipărească o carte. Ce glumă! Între altele, preopinenta are 58 de ani!

Citesc cu bucurie „Însemnări zilnice” de Maiorescu (ediţia Pogoneanu). Noaptea – insomnie. Iau droguri.

Vineri, 10 februarie

Din nou o gripă păcătoasă. Citesc „Romanele Mesei Rotunde”, lectură excelentă pentru starea mea de spirit.

Telefonează Nadia. „Colinele” au plecat alaltăieri la „Consiliu”. Sunt în lectură la un tovarăş Naghi (sau Nagy?), care a şi citit „trei sferturi” din roman. Are o groază de observaţii. După întoarcerea de la Consiliu, va fi citit de Anghelescu. La ce bun oare? Cenzura – tot mai sângeroasă (şi stupidă).

Vorbit cu Hinoveanu. Chiar vrea să-mi publice un volum la „Scrisul”? îl întreb. Se fâstâceşte, ezită (fetiţa a luat deja examenul). Să-i scriu o carte pentru anul 1991. Schimb scurt de amabilităţi mărunte. De văzut ce fac.

Joi, 16 februarie

Am imprimat la Radio un text pentru emisiunea lui Grăsoiu. Foarte amabil. Apreciez la el delicateţea cu care mă tratează ca pe un novice (şi chiar sunt!). Mă bâlbâi, reiau de trei, de patru ori aceeaşi frază. Fac lucruri pe care le-am ratat la 25 de ani. Sunt tineri care se duc în strada Nuferilor ca la ei acasă. Grăsoiu mă anunţă că m-a programat pentru emisiunea „Scriitori la microfon” din 30 martie. Întors acasă cu taxiul. Complet epuizat, fac febră.

Dan împlineşte 26 de ani. Bem, seara, vin de Panciu. N-am bani să-i fac cadoul tradiţional de ziua lui. Jenant. Promit să mă achit de „datorie” la primirea pensiei.

Imprim mici piese pentru pian de Mozart. Treaz până la patru dimineaţa. Singurătatea – ce otravă dulce!

Sâmbătă, 18 februarie

„Discuţie” cu Daniel în garsoniera lui de pe Botev (o oră). Îmi transmite observaţiile tovarăşului Naghi. Nu sunt atât de multe precum credeam. În schimb, trebuie să scot 60 de pagini. Să amputezi o carte fără un motiv estetic sau ideologic, doar pentru a intra în „cadrul” îngust al planurilor editoriale – ce absurditate! Mă hotărăsc

să scot „Căzând în spaţii”. Proteste, lui Daniel îi place textul. Până la urmă cădem la învoială. Promit ca în patru zile să-i aduc romanul.

Ascult „prestaţia” mea la radio, mediocră. Cornelia face investigaţii (ecografie) la „Fundeni” (profesorul Oproiu). Drum lung şi greu. Nu i-au găsit nimic care să o îngrijoreze. Lucrez pe text până la 2 noaptea. Muzică barocă (în surdină).

Vineri, 24 februarie

Timp nesperat de cald pentru februarie. Predau romanul la Editura „Eminescu” (opt pagini mai mult decât mi s-a impus). Telefonat lui Mitru. Nu poate „ţine” conversaţia. Comunicăm prin intermediul doamnei Pârăianu. Boala evoluează repede. Se stinge. Pierd un mare prieten.

Cu Dan la Ateneu. Horia Andreescu şi Ruha în concertul de Max Bruch. Interpretare impecabilă. Vioara lui Ruha sună îngereşte. Pe jos, acasă. Caraule. Oraşul cufundat în întuneric.

Marţi, 28 februarie

Ies cu Cornelia şi Dan după cumpărături prin „centrul civic”. Vreme însorită. În faţa „Casei poporului” – cordoane de miliţie. Suntem ghidaţi de un majur pe calea „13 Septembrie”. Trece Şeful. Urcăm spre şină. La jumătatea drumului apar trei limuzine. Strada pustie. În dreptul nostru (trei-patru metri) Stăpânul ne salută prietenos cu mâna! Zâmbeşte. Totul în câteva secunde. Stupefiaţi. Pufnim în râs. Ce întâmplare! Pesemne a căpătat reflexe. Privim maşina Şefului pierzându-se în zare. Ocol prin Dr. Staicovici spre Elefterie. De aici – acasă. N-am cumpărat nimica.

Alaltăieri noaptea – furtună. Stâlpi prăbuşiţi, case decopertate. Citesc „Fotografie de grup cu doamnă” de H. Böll.

Vineri, 3 martie

Reiau strădania la roman („Cuibul de barză”). Scris patru pagini, le arunc. Nu sunt „în mână”, trebuie să plec la Râmnic. Nervozitate, trăiesc fără proiecte, fără gânduri.

Vorbit cu Mitru. Vrea să se interneze la Elias. Dar nu se hotărăşte. Rupt legăturile cu lumea. Comunică prin doamna Pârăianu. Jalnic!

„Scaiul” de Feydeau la „Comedie” (bilete procurate prin generozitatea lui Cornel Vulpe). Piesă bulevardieră, „aseptică”, dar mă distrez. Interpretarea magistrală (Stela Popescu, I. Lucian şi … Vulpe).

Luni, 6 martie

Telefonează Daniel. În Editură se face curăţenie generală. Redactorii lucrează acasă. Vorbit cu Naghi, n-a mai citit volumul ca să verifice dacă i-am respectat „cerinţele”. L-a înaintat alaltăieri lui Dulea. Mă aflu în pragul unei mari victorii obosite şi târzii. „Îmi trebuie un titlu”, zice Daniel. „Dar repede. Vă dau zece secunde.” „Joc în doi” arunc la întâmplare. Îi place. Se oferă să-mi facă ilustraţia la copertă.

Ies la plimbare în parcul „Libertăţii”. Frig. Covor de frunze moarte pe alei. Un muncitor din parc se aşază lângă mine. Intrăm în vorbă. Îmi spune, între altele, că mausoleul comuniştilor e gol. „Gol, domnule, gol puşcă.” Nu-mi vine a crede. În ţara asta totul e posibil…

Seara fac ordine în bibliotecă. Citesc nuvele de Siegfried Lenz, scrise în „dulcele stil clasic”. Excelente. Muzică de Debussy şi Liszt.

Sâmbătă, 11 martie

Vizită (cu Cornelia) la Petre Marcu, fost, cu ani în urmă, coleg de cancelarie. Invitaţi la cină. Mai sunt de faţă familiile Iorgulescu şi Ogrezeanu, profesori câţiva ani la Casablanca. Gazdele – amabile, prevenitoare. Ne simţim bine. Se pune un film la „video” (mediocru, deşi interpretat de mari

vedete: Burt Lancaster, Alida Valli, Ingrid Thulin). Videocasetele au intrat de multă vreme în sistemul de „tratație” a oaspeților, înlocuind tradiția veche a pianului, la care obișnuiau să clămpănească, după cină, fetele amfitrionului, în așteptarea zilei fericite a măritișului. Aflu că una dintre doamne e soră cu C. Ene, elev la Lahovary, turnătorul clasei în anii tulburi de după ’45. Aflându-se în misiune diplomatică (făcuse o carieră strălucită), a fost ucis de ruși la Moscova într-un simulacru de accident de circulație (în versiunea, probabil adevărată, a soră-si).

La plecare – criză de sciatică. Înțepenit la marginea trotuarului. Luăm taxiul.

Luni, 13 martie

Imobilizat la pat de două zile. Dureri sâcâitoare. Citesc (în premieră) Arrabal. Arhitectura pieselor – articulată foarte bine. Dar mai bun Ionescu.

Seara, la „Voce”, mare surpriză: vorbește Gh. Apostol (ce neruşinare!). Ne povestește cum a pierdut puterea în ’65 (în beneficiul Şefului). Discursul fostului satrap – de o mediocritate şi mai ales de un agramatism ilar (de n-ar fi tragic!). Pe ce jegoase mâini a încăput țara! Observ că ascultarea „posturilor” mă irită. Şi totuşi, noapte de noapte, sunt robul lor mai mult de două ore.

Joi, 16 martie

Cald, prea cald pentru jumătatea lunii martie. Am aruncat paltonul. Femeile în taioare. De ieri mai bine cu spinarea. „România literară” publică un mare interviu dat de Săraru.

La „posturi”, comentarii ample despre scrisoarea „celor şase” adresată Stăpânului. Fiul lui Răceanu (unul dintre răzvrătiți) pus sub arest. Miting la Politehnică (probabil şi în alte instituții) în care e înfierat „banditul”, cu ură proletară. Între timp, pustietate în magazine. Alexei, care s-a

deplasat la Râmnic pentru întocmirea unui reportaj, e uluit de abundenţa alimentară a oraşului. Ouă şi carne proaspătă în vitrine, fără coadă. Ce farsă! Nu ştie, bietul, că ouăle şi carnea se dau „pe bonuri”. A fost în vizită la Bădiţescu, care i-a vorbit „superlativ” de mine.

Reiau, după decenii, „Amantul doamnei Chaterley” de Lawrence. Dezamăgire. Impresie de *déjà vu*, dar pagini excelente, de maestru.

Vineri, 17 martie

Cozi disperate la PECO (două-trei zile!). Şoferi dormind în stradă. Aşteaptă. Au răbdare. Nu este benzină. Observ că nu mai am plăcerea de altădată a şoferiei. Maşina a devenit povară şi pedeapsă. Ieri – achitat o mie de lei impozit pentru Trabi. A treia parte din venitul meu lunar.

Drum repede la Cornelica. Miky, bătrânul căţeluş al casei, trage să moară. Stă întins în baie, pe un covoraş. Respiră greu. Vomită. Privire obosită. Nu scheaună, nu „se jeleşte”. Se stinge discret, cuminte, înţelept. Emoţie ca la moartea unui prieten.

Seară „regală”: Richard Strauss în sala Radiodifuziunii (la pupitru E. Elenescu, solist Grigore). „Simfonia Alpilor” – interpretare magistrală.

Duminică, 19 martie

Timpul s-a răcit, dar soare. Nu ies din casă. Primesc depeşă de la „Scrisul” că îi interesează oferta mea (nuvele), să le trimit cât mai degrabă manuscrisul. Nu pot să iau o hotărâre. Craiova înseamnă pentru mine *eşecul*. De văzut.

Dinescu a dat un interviu în „Libération” în care critică politica Stăpânului. A fost concediat imediat de la revistă („România literară”). Gestul lui – coroborat cu „acţiunile” lui Aurel Dragoş Munteanu şi Deşliu. Lungi comentarii la „posturi”. Scriitorimea începe să se mişte.

Citesc „Le Théâtre et son double” de Artaud. Scrisă nervos. N-am somn. Muzică de Haydn.

Miercuri, 22 martie

Eclipsă de activitate intelectuală. Vegetez.

Grăsoiu n-a mai dat nici un semnal în legătură cu „revista literară radio” din 30 martie. S-a răzgândit sau pur şi simplu am fost „blocat” de şefi. Programul radio anunţă, în locul meu, pe poetesa Mara Nicoară. *Tant mieux*!

Fănică s-a internat la „Carol Davila”, se simte rău. Vorbit cu Mitru (cinci minute). Articulează greu cuvintele. Uită (nu ştie nici câtă pensie primeşte). Discuţia cu el întristătoare.

„Introduction à la philosophie de l’histoire” de R. Aron. Carte mai degrabă de popularizare. Scrisă elegant, solidă compoziţie şi organizare a materiei.

Luni, 27 martie

Gânduri să abandonez „jurnalul”, această trecere rapidă (şi inutilă) prin destin. Scriu fără poftă, din rutină. Acum, pe masă, Biblia. Lectură odihnitoare. Un fel de pact tacit cu veşnicia.

Telefonează Gigi Anca. Propune să mergem (cu Iuga) la Ciorogârla, pentru o întâlnire cu cititorii. Pe urmă – Daniel. Volumul, îmi spune, primise un tiraj de o sută de mii de exemplare dar după intervenţia „forurilor” (Râpeanu, poate) tirajul „a căzut” la 18 mii. Titlul rămâne cel iniţial („Coline în soare”). Dacă mă ambiţionez să-l schimb, ne trebuie o nouă aprobare a Consiliului Culturii! De aici – întârziere de cel puţin o lună. Primejdie ca volumul să piardă locul în plan. Nervozitate mare, sedative.

Deşliu – în greva foamei de pe 16 martie. Se mişcă ţara.

Sâmbătă, 1 aprilie

Telefonat Grăsoiu. Mă anunţă că azi se difuzează la Radio un text cu prezentarea scrierilor mele („Fişe pentru istoria literaturii române contemporane”). Ascult emisiunea. Bine întocmită. Emisiunea se repetă mâine.

Îmi vine, prin poştă, decizia de pensionare. Nu se aprobă trecerea la pensia de bătrâneţe fiindcă îmi lipsesc trei luni (!) din cei 30 de ani vechime, trebuitori pentru primirea pensiei de bătrâneţe. Abia la 62 de ani „intru în drepturi”. Sper să primesc o „diferenţă” din partea Uniunii.

Ieri telefon la Mitru. Nu pot vorbi cu el. Se simte rău. Detalii despre boală de la doamna Pârăianu.

„Amurgul Evului Mediu” de Huizinga. Capitolul despre „Imaginea morţii” – descurajant. Pe vremuri, oamenii îmbătrâneau mult mai devreme. 60 de ani constituia o vârstă matusalemică. Ne pregătim pentru ieşirea demnă, onorabilă din scenă.

Luni, 3 aprilie

Mă hotărăsc să pun Trabantul în funcţiune. Încerc „la cheie”, nu porneşte. Nervozitate. Vorbit cu Agapciuc, promite să vină mâine să-l repare. Contramandez plecarea la Ciorogârla cu Anca şi cu Iuga. Expediţia, oricum – departe de a fi ispititoare.

Veşti de la Daniel: mi se încheie contract de editare la „Eminescu”. Să-i dau adresa, numărul de buletin etcetera. Se pare că romanul meu nenorocos o să apară.

Seara – plimbare în parcul „Carol”. Timp frumos. Îndrăgostiţii giugiulindu-se în boschete. Se lasă întunericul. Beau o cafea într-o magherniţă murdară. Câini vagabonzi. Sirene de miliţie. Plixis (apud Maiorescu).

Vineri, 7 aprilie

Incursiune la Ministerul Muncii (şoseaua Alexandru) ca să obţin relaţii despre pensie. Colind o oră pe străzile cu nume de capitale europene. Grădini, vile luxoase, limuzine. Ambasade. „Aer" occidental. Doamne, ce viaţă de mizerie am dus! De aici, la Uniunea Scriitorilor. Fac cerere pentru cazare la Valea Vinului. De repartiţii se ocupă acum, în locul lui Nedelciu, Hanibal Stănciulescu: scund, expresiv, brunet, de o tinereţe exuberantă. În hol o ambianţă sepulcrală. Se vorbeşte în şoaptă. E teama consecutivă atitudinii insurecţionale a lui Dinescu şi Deşliu. Atmosferă absolut irespirabilă.

A încetat din viaţă Alina Vântu. Era nepoata directă a lui Petre Carp. În tinereţe – asistentă apreciată a lui Moţoc. Cornelia foarte afectată (au făcut doi ani naveta la Galaţi). Ferparele din „România liberă" abundă de nume sonore ale boierimii noastre heraldice: Ghica, Greceanu, Sturdza, Cantacuzino. Impresia că visez. Cei 40 de ani de comunism au reuşit să şteargă din memoria oamenilor blazoanele nobiliare care au făcut odinioară gloria ţării.

Ne vizitează Duci şi Milică. Milică mă informează despre noile „realităţi" din Uniunea Sovietică. Speranţe.

Duminică, 9 aprilie

Vizită (cu Cornelia) la Nicu (stă pe o străduţă îngustă, între Radiodifuziune şi Ana Blandiana). Fănică, oaspetele lui, se internează mâine în spital. La Rond, blocaj de circulaţie, trece Şeful cu suita (duminica!) în „vizită de lucru". În dreptul nostru, execută un gest rapid, nervos cu capul. Semn rău, semn bun? În ultimele luni îl văd din ce în ce mai des plimbându-se prin zonă. Alergie.

Seara – plimbare cu Dănuţ prin „centrul civic". Lucrările – pe terminate. Când vor fi gata, buldozerele se vor îndrepta spre strada noastră.

Cumpăr aspirator de praf (autohton) cu pungă de hârtie! Treptat, produsele din ce în ce mai scumpe şi mai proaste. Trăim din înlocuitori şi surogate.

Ancuţa a luat primul examen din anul 4. Se pregăteşte cu Smaranda. Citesc până la unu-două noaptea, fumează. Generaţia mileniului trei.

Marţi, 11 aprilie

Aud la „posturi" că un grup de şase scriitori au protestat printr-o scrisoare adresată preşedintelui D.R. Popescu împotriva demiterii lui Mircea Dinescu de la „România literară". Printre semnatari: Doinaş, A. Pleşu, Bogza, Paler, Şora. Ample comentarii. Nu cred că-i cade bine Stăpânului „isprava".

Benzină fără coadă (ce miracol!). Gresez maşina – la cheremul (indolent) al muncitorilor. Seara, la Mitru (cu Cornelia şi Dănuţ). Telefonează Daniel. Romanul e la tipografia din Galaţi, se tipăreşte. Coperta – executată de Tudor Jebeleanu (îmi promisese că o face el). În zece zile vine corectura.

Vineri, 14 aprilie

„Vocea" transmite scrisoarea lui Dinescu către D.R. Incendiară. Am ajuns cu vremea, dependent de radio, ca de droguri.

Viaţă săracă. *Far niente*. Stare de carantină intelectuală. Citesc „Corespondenţa" lui Eminescu din seria de „Opere" (volumul 16). Seara, plimbare „de rutină", singur, în „centrul civic". Timp minunat. Mă întorc acasă pe întuneric. O oră la telefon cu Alexei Rudeanu.

Luni, 17 aprilie

Coadă la întreprinderea de uleiuri comestibile „Muntenia", unde ne-au fost depuse „părţile sociale". Primesc 3800 de lei. Sunt ultimele „resurse" pe care le mai primesc de la liceu. Cade

cortina peste activitatea mea de dascăl de trei decenii. Pe străzi, miliţie, blocarea circulaţiei. Azi se deschide sesiunea Marii Adunări Naţionale. Nervozitatea ridicolă a caraulelor. Sunt speriate. Ce idee – să te faci miliţian!

Cu Anca la concertul Dan Grigore de la Institutul de Cultură Italiană. Salonul mic, cochet, intim, gemând de lume. Condiţii de audiţie mediocre. Grigore – admirabil: grav, calm, sculptat în piatră. Mare forţă interioară. Am fost vecin cu el pe când eram student şi locuiam în vila de pe Negel, la tanti Marioara. Avea pe vremea aceea cinci-şase ani. Lucra cu doamna Muzicescu. Copil-minune. Simpatizat de cuconetul meloman din cartier.

Citesc „Pe urmele lui Păstorel Teodoreanu" de Handoca. Plictiseală.

Joi, 20 aprilie

Ancuţa a luat examenele pentru anul 4. Sărbătoare în casă.

Drum repede în Nuferilor, la Fondul Literar, ca să predau hârţoagele trebuitoare dosarului de pensie. În curte, la taifas, un grup de meşteri: Manolescu, Zaciu, Ciobanu şi Negrici. Negrici mă îmbrăţişează. Sunt prezentat lui Manolescu. Mă bucur, îi spun, că am ajuns, măcar acum, la bătrâneţe, să-l cunosc. „La bătrâneţea cui?" ricanează Mircea Ciobanu. Se face haz. Estimp, apar Baltag şi Bălăiţă. Grupul se măreşte. Discuţia o poartă Bălăiţă şi Manolescu. Se evită subiectele spinoase (Dinescu, scrisoarea celor şase). Suntem prea mulţi pentru o conversaţie „deschisă". Vorbim despre „intervenţii" şi mită în viaţa literară. Manolescu mă gratulează (ironic, poate) cu epitetul de „antonpannist". Îmi arată o mină binevoitoare. După un sfert de oră, grupul „se sparge". Intru cu Negrici în librărie. Se plânge că şi-a dat de două ori demisia din decanat, degeaba

însă, forurile i-au respins-o. Promite să treacă să mă vadă mâine.

Reiau lectura „Crailor de Curtea Veche” (pentru „aerisirea” gândurilor). Mozart.

Luni, 24 aprilie

Începe Săptămâna Patimilor. Ieri, la „palatul Ceauşescu” cu Cornelia. E aproape gata. Construcţie monstruoasă, faraonică. Destinul a făcut să fie situat în preajma noastră, să-l avem vecin, să ne aducem zilnic aminte că Puterea e lângă noi, primejdioasă, vigilentă, trează.

Trei ore că să cumpăr raţia de ulei şi zahăr. Îţi trebuie un exerciţiu îndelungat, sagace, pentru a trece această probă de răbdare: insulte, îmbrânceală, vociferări, mirosuri râncede, fetide. Din când în când mă odihnesc pe o ladă goală, alături de o ţigancă bătrână, îmbrăcată într-o rochie roşie, înfoiată. Când ies în stradă, am sentimentul celei mai joase degradări umane.

Ciobanu: „Istoria literaturii române vechi”. Prin nu ştiu ce asociaţie de idei îmi amintesc de Nicu Angelescu, de prelegerile lui savante. La ora unu noaptea sting lumina. Rămân o vreme în întuneric. Insomnie.

Joi, 27 aprilie

Vizita lui Alexei Rudeanu împreună cu un miliţian pensionar care îşi vinde maşina „Olivetti”. Cafele. Discuţie aseptică, fireşte. Acum câteva zile, îmi spune Alexei, a murit, în urma unui accident de aviaţie, Doru Davidovici. Stupefiat. S-a prăbuşit în timpul unui zbor „de şcoală”. Nu-l cunoscusem, îl apreciam în schimb ca prozator. Venea în literatura noastră cu aerul superb, fantast al lui Exupéry. Ferpar în „România literară” (Iorgulescu). Alexei îmi dăruieşte (cu dedicaţie) ultimele sale două cărţi.

De o săptămână se demontează terasamentul liniei de tramvai din cartier. Principiul dominoului.

Familia Ceamba ne informează (ştiam deja, dar fără să fim siguri) că Şeful i-a evacuat pe Dej şi Groza din grandiosul monument marmorean de pe colinele din parcul „Libertăţii”. Şi iată – eternitatea pe care şi-o făurise Dej cu atâta fast, tenacitate şi risipă de resurse (provenite din truda „oamenilor muncii”) s-a năruit după nici trei decenii de posteritate…

Duminică, 30 aprilie

Sfintele Paşti. Stăpânul a hotărât ca *în sfânta zi de sărbătoare să se lucreze*. Convingerea că smulge credinţa din sufletul norodului prin dispoziţii şi decrete! Ce nebunie!

I-am invitat la masă pe Cornelica şi pe doctorul Virgiliu Ştefănescu cu Vicenţa. Petrecem bătrâneşte (media de vârstă 70 de ani…). Conversaţia o ţine doctorul, în mare dispoziţie logoreică. Injuriem Puterea. Apar semnale că ruşii încearcă o „deschidere”. La „posturi”, comentariile sunt destul de reţinute, ambigue. Trăim în ceaţă. Vicenţa i-a oferit Ancuţei „ca dar de zestre” un superb serviciu de îngheţată (Jena). Spre seară, îi duc cu Trabi în Drumul Taberei.

Felicitări de Paşti, corespondenţă, telefoane. Citesc „Corabia de piatră” de Rudeanu. Excelent scrisă.

Marţi, 2 mai

La ora 5 la gară, ni se trimite pachet din Hunedoara. Trenul – trei ore întârziere. Iritare. Nu ninge, nici măcar nu plouă. Tabela cu întârzieri e plină. Nici unul dintre trenuri nu soseşte la ora programată. Excepţia transferată în normalitate.

După-amiază invitaţi la Mitru. Venit şi Prunner însoţit de Vony. Petrecere „uşoară”, fără băutură. Mitru – bolnav. Participă pasiv la conversaţie. Se zice că D.R.-ul şi-a dat demisia din funcţia de preşedinte. „Cei şase” (în afară de Bogza) au fost interogaţi de „foruri”. Prin holurile

fastuoase ale Uniunii, altădată foind de lume scriitoricească – pustietate. Panică în lumea literelor. Trei redactori de la „România liberă” – concediaţi (sau, poate, „dosiţi” în beciurile învecinate de pe Rahova).

Ne întoarcem seara. Lumină, încă. „Templul de aur” de Mishima. Muzică (Vivaldi).

Vineri, 5 mai

Vremea s-a răcit drastic. Bate vântul. Foc în sobe.

Merg (cu Trabantul) la Uniune. Iau repartiţia pentru Valea Vinului. Hanibal Stănciulescu – amabil, îmi oferă, după dorinţa mea, camera 9. În hol, Mircea Dinescu, tuns scurt, alură de sportiv, s-a îngrăşat. Vivace. Iancu se răţoieşte grosolan la un grup de scriitori care aşteaptă la uşa lui, famelici, pentru o „documentare”. Îi face în fel şi chip (golani, pomanagii, milogi). Literatorii rabdă cu stoicism insultele în aşteptarea unui moment „de graţie”. La uşă mă salut cu Manolescu (uşor uimit – nu m-a recunoscut, pesemne).

Sosit Fănică, tevatură în casă. Seara, telefonează copiii de la Eforie. Vreme splendidă. Sunt împreună cu Smaranda. Citesc cu interes „Zilele şi nopţile unui student întârziat” de Gib. Un soi de autobiografie deghizată.

Marţi, 9 mai

Telefonez la „Eminescu”. Discuţie cu Zamfir. Romanul nu e în tipografie (cum mi s-a spus) ci la *aprobare de pierdere*. Întreb, firesc, ce înseamnă asta. Mi se explică pedant că fiecare carte aduce pierderi Editurii (de ce oare?). Pentru aceste pierderi trebuie aprobare de la „foruri”. O clipă am sentimentul că trăiesc în plin absurd.

Primesc de la Episcopia Râmnicului un răvaş *recomandat* care soseşte după 16 zile! Prin ce cotloane ale cenzurii o fi zăcut ascuns atâta vreme?

Sosesc Dănuţ şi Anca de la mare. Bronzaţi. Aduc cu ei un câine (de fapt căţea) pe care Anca, în inspiraţie onomastică (şi toponimică) îl botează Chiapas. Căţelul – maidanez dar foarte nostim. Frig afară. Spre seară apar doi inşi care pretind că sunt trimişi de „Telefoane”. Control tehnic. Le spun că telefonul nostru funcţionează bine. Degeaba, ipochimenii au ordin „să controleze” aparatul. După un sfert de oră în care umblă prin măruntaiele aparatului, îşi strâng „instrumentarul” şi se eclipsează. Urmează fel de fel de supoziţii cu Cornelia. Să fi fost postul pus sub ascultare? Să fiu considerat de „organe” o persoană atât de importantă? Ne pomenim vorbind în şoaptă. Un vag fior de teamă a pătruns în casă. Pufnim în râs. De azi înainte vom adăuga la alte spaime şi spaima asta.

„Romanul adolescentului miop” de Eliade. Facil, interesant doar pentru procesul de „formare” a scriitorului.

Sâmbătă, 13 mai

Mi-e tare dor de Râmnic. Săptămâna viitoare (poate vineri) iau drumul Oltului împreună cu Cornelia. Cornelia mers ieri la Ministerul Învăţământului unde a obţinut ca Anca să fie scutită, în anul 5, de a mai lucra în întreprindere. Bucurie în casă. Munca extenuantă (la I.R.E.M.O.A.S.) şi drumurile lungi o împiedică să mai citească.

La „Cantacuzino”. O nouă tranşe de vaccinuri. După-amiază, pe stadion (cu Dan) la meciul de rugby Anglia-România. Puţină lume. Căldură, gălăgie infernală, fum de ţigară. La masa presei, Barbu şi Ahoe, nelipsiţi de la manifestările sportive „de elită”.

„Drumul cenuşii” de Buzura. Lectură lesnicioasă. Mână singură, de prozator de clasă, dar insuficientă sondare a „structurilor” regimului, pe care subiectul o impune. Critică de suprafaţă. Un mod de a face cu ochiul, amical, Puterii.

Miercuri, 17 mai

Mers la liceu ca să-mi repar canistra de benzină (pentru Râmnic). Atelierul lui Stanciu plin de puştime. Mă plimb prin curtea şcolii. Reverii. Copiii trec pe lângă mine indiferenţi, fără să mă salute. Nu mă cunosc. Senzaţia că sunt intrus. Am devenit *străin* în locul unde am dăscălit un sfert de secol.

Bagaje. Poimâine plecarea. Vorbit cu Mitru – imposibil de comunicat. Abia articulează o silabă-două. Plânge. Imensă milă. Seara, la televizor, Bulgaria-România. Dureri de cap, indispoziţie. Citesc „Refugii", prea multă vorbărie. Literatura în subsidiar.

Vineri, 19 mai

Drumul la Râmnic – fără evenimente. Alt aer. Apartamentul în mizerie. Cornelia face curăţenie prin casă, cu ajutorul femeii de serviciu a blocului.

Plimbare prin oraş. Pe stradă – Negrici sosit în Vâlcea pentru o inspecţie specială. Drăguţ ca întotdeauna. Promite că trece mâine să ne vadă. Oraşul – proaspăt, plin de viaţă. Raid prin librării. În standuri nici o noutate.

Seara – la Tamaş. Bem coniac. Mă pune la curent cu noutăţile din Râmnic. Volumul Prea Sfinţitului – ieşit curând de sub tipar. Într-un „cuvânt înainte", arhiereul mulţumeşte persoanelor (patru la număr, între care Tamaş) care i-au fost de sprijin în documentare, fără să pomenească aportul meu substanţial la redactare. Pudoare? Omisiune? Nepăsare?

Sâmbătă, 20 mai

Primesc de dimineaţă telegrame de felicitare de la copii şi de la familia Pârăianu. Ieşim la aer. Centrul de librării. Directorul lipseşte, e cu o delegaţie de demnitari locali la prima secretară pentru a-i transmite omagii de ziua onomastică (de

mâine). Apoi pe bulevard. Au început construcţiile pe locul casei unde mi-am petrecut copilăria. Încerc să reconstitui din memorie „ambientul” de odinioară – imposibil. Trecutul a intrat într-o tăcere sumbră. La gară, strada e nouă în întregime. S-a demolat şi casa unde a copilărit Ada Orleanu. Bisericile, Parcul, iată tot ce a mai rămas din centrul vechii urbe.

Spre seară – ploaie. Privire din balcon. Goranul. S-a făcut răcoare. Bat clopotele la Episcopie. Scriu aforisme.

Marţi, 23 mai

Ploaie torenţială, rece, pe urmă soare. Frig pentru acest sfârşit de lună. Cornelia – plecată ieri în Capitală (are cursuri). Singur. Practic, n-am ce mânca. Cu ajutorul lui Coleaşă (şi aprobarea primei secretare) obţin „accesul” la cantina ştabilor vâlceni. Sunt prezentat unei femei slăbuţe, autoritare, cu mină obosită: tovarăşa directoare. Îmi dă instrucţiuni: intrarea – pe uşa din faţă, după ce sun la sonerie. Voi fi condus apoi „la sală”. Să nu întârzii după ora 14. „Aveţi acces şi la bufet”, îmi spune cu voce confidenţială. Mă introduce într-o încăpere mirosind a alimente proaspete. Îmi arată un frigider imens, plin cu produse din carne şi lapte, inexistente de decenii pe piaţa proletară. „Luaţi ce doriţi.” Sunt pur şi simplu uluit de atâta abundenţă. Cumpăr un kilogram de brânză telemea şi un salam. „80 de lei” îmi spune şefa sec, plătiţi la casă. Venind fără sacoşă, sunt nevoit să ţin „plocoanele” în braţe. Când ies în stradă, mă copleşeşte un sentiment de mare oboseală. Senzaţia că am furat, că toată lumea se uită după mine, că mă urmăreşte. Drumul până în Argeş – un calvar.

Seara, la Episcopie. Răcoare. Pe bancă până la lăsarea întunericului. Vin preoţi (cu maşina) în audienţă la Prea Sfinţitul Gherasim. Măicuţe trec

grăbite, cu pasul mic, spre încăperile din aripa bibliotecii. Momente de odihnă sufletească. Tihnă.

Miercuri, 24 mai

Stare generală proastă. În casă – frig (18 grade). Reluat travaliul la „Cuibul de barză". Sentimentul stupid al „porţilor închise".

Iau prânzul pentru prima oară „la Partid". Sun, îmi deschide o subretă. Sunt invitat înăuntru. Constat că masa se serveşte în trei saloane diferite, organizate după „căprării": primul – pentru secretari şi oaspeţii de seamă din C.C. Al doilea – de asemenea luxos (covoare, mobilă stilată, televizor) şi al treilea destinat, probabil, activiştilor „din eşalonul doi". Mie îmi este rezervat salonul al treilea. Iau loc la masă, pregătită pentru opt persoane. Nimeni în sală. Totul aseptic, curăţenie exemplară. Serveşte o fetişcană coafată, rimelată, îmbrăcată în alb. Trei feluri de mâncare (două plus desert), toate excelente. Linişte. Fata aşteaptă în picioare să termin, ca să aducă felul următor. Vag sentiment de jenă. Şi teamă. Trăiesc în ilegalitate. Intrus. Victimă a unui *malentendu*. Sunt informat, la urmă, că masa costă 14 lei şi se plăteşte „la sfârşit de lună".

În vizită la Tamaş. Văd la televizor finala Cupei Campionilor Europeni (Milano-Steaua 4-0). Telefonat acasă, copiii bine. Cornelia a început examenele cu studenţii.

Luni, 29 mai

Frig (mai ales în casă). Lucrez sub plapumă. „Cuibul de barză" avansează greu. Scriu şase pagini, rup cinci. N-am „ritm". Eroul (narator) – lipsit de identitate. Mă bate gândul să abandonez romanul.

Luat de la librărie „Romanul românesc contemporan" (volumul 1) de Anton Cosma. Încercare debilă, documentaţie modestă, stil alb, lipsit de strălucire (îmi aminteşte de „Istoria…" lui

Lucian Predescu). Pe mine mă tratează în zece rânduri (citează doar „Zborul” şi „Autoportret cu bască”).

După-amiază, plimbare prin Zăvoi cu Tamaş. Umezeală. Parfum de primăvară. Copacii în plină expansiune agresivă. Duc dorul palmierilor din Delhi. Melancolie.

Vineri, 2 iunie

Zilele în Râmnic – anoste. Vegetez. Flori proaspete la cimitir. Discuţie cu un meşter pentru amenajarea celor două morminte ale părinţilor.

Plimbare, singur, prin cartierele „muncitoreşti” ale oraşului pe ruta: autogară (Traian), fabrica de mobilă, calea ferată, strada Dr. Hackman, până sus, la Cetăţuie. Mii, mii de blocuri noi, egale, cenuşii, aliniate, asemănătoare unele cu altele, murdare, aglomerate, năpădite de pubele de gunoi. Privelişte întristătoare. Copii jucându-se pe stradă, rufe expuse impudic în balcoane, mirosuri grele, pestilenţă, mahala. Pe Dr. Hackman s-a născut, în ’27, Gică…

Cumpăr un fotoliu de la magazinul „mobila” (în care scriu în clipa asta). Modest, tapiserie simplă, dar încântat de achiziţie. Tamaş mă informează că Venerica Pătru a fost destituită din funcţia de primă-secretară, împreună cu un grup de activişti de frunte ai judeţului. Gânduri despre fragilitatea precară a Puterii.

Luni, 5 iunie

Cer întunecat. Ploaie intermitentă, vreme păcătoasă. Mă dor varicele (să fi făcut flebită?). Plimbare în „Ţigănie”. Revăd, după decenii, cimitirul catolic în care e înmormântat Jenică Adreani, familia Copetti şi alţi italieni care au „construit” în Râmnic. Alături, cimitirul evreiesc, curat, cu monumente datând din secolul trecut.

După-amiază invitat la Roman. Cafele. Moţoc, se spune, pleacă în Cehoslovacia pentru

doi ani ca lector. Pe drum mă întâlnesc cu Lazăr şi Costea Marinoiu.

Telefonat acasă. Daniel i-a spus Corneliei că romanul meu e în tipografie. Pe 20 am corectura. Sunt sceptic. Apoi, la doamna Pârăianu. Mitru se simte din ce în ce mai rău. Comunicarea imposibilă. Articulează cu dificultate doar „da" şi „nu". Cornelia l-a văzut sâmbătă seara. Ce tristeţe!

Marţi, 6 iunie

La Episcopie, însoţit de Tamaş. Mă duce pe un deal, la poalele Capelei, în locul numit „Crucea lui Duca". Natură paradisiacă. Petrec o oră în poiană ameţit de frumuseţea agresivă a peisajului. Iată că Râmnicul îmi mai poate încă rezerva surprize!

Ieşind pe stradă, seara, văd în centru, în faţa „Casei Albe" (de partea Poştei), mulţime adunată. „O mazilesc pe Venerica", îmi şopteşte un domn în vârstă cu oarecare teamă. Aştept. După un sfert de oră apar pe treptele de marmură ale Partidului tovarăşii care au participat până adineaori la lucrările „plenarei". Printre ei şi lume de la „centru" (Ion Coman). Rămân de vorbă câteva momente în micul parc din dreptul „Casei". Coman discută aprins cu noua conducătoare a judeţului, abia învestită. În spate, modestă, insignifiantă, Venerica Pătru, ca o elevă pedepsită. Vreo zece caraule ocrotesc cu vigilenţă spaţiul în care se desfăşoară mica dramoletă de provincie. Îl văd pe Păsărin, mai marele Securităţii, ştergându-şi lacrimile cu batista. Moment istoric, orice s-ar spune. Pe urmă, Coman strânge mâna, tovărăşeşte, fiecăruia şi se urcă în maşină. Maşina demarează însoţită de încă două limuzine. În câteva clipite lumea se împrăştie. Spectacol...

Joi, 8 iunie

Înălţarea Domnului. E dimineaţă. Bat clopotele la trei biserici – concert divin. Îmi

amintesc de o pagină de mare inspiraţie a lui Ghica despre clopotele Bucureştilor.

Timp răcoros. Prin centru. Mă tund la Epuruş. Vorbim, în timp ce-mi potriveşte părul, de Râmnicul de odinioară. Pe vremuri, mă tundeam la tatăl lui, cu prăvălie vizavi de Coana Miţa. Frizerul e îndrăgostit de oamenii şi locurile de altădată. A citit „Bal la Casa Ofiţerilor”. Vorbeşte „cultivat”. E omul altor vremuri, al boemei, al cafenelelor, al arhitecturii vechi, patriarhale a urbei, azi dispărute.

Seara mă întâlnesc în librărie cu doctorul Udrişte din Călimăneşti. O jumătate de oră la taifas. Vorbeşte cu pasiune despre cercetările sale senzaţionale în domeniul medicinei şi biologiei. A descoperit originile cancerului. E hotărât să-şi tipărească volumul la Editura „Litera”, fiindcă mafia de la Editura „Medicală” îi întârzie sistematic apariţia. Or el, se înţelege, e zorit, în ştiinţă priorităţile au rol hotărâtor. Încolo, vioi, simpatic. Pare un nebun de treabă. Dar dacă e într-adevăr un geniu?

Sâmbătă, 10 iunie

Mă aprovizionez de la cantina ştabilor cu brânză, unt, salam, pateuri. Sunt un om bogat. Am de mâncare până luni. În faţa „Casei Albe” mă întâlnesc cu Liviu Cernăianu. Ne îmbrăţişăm. Vorbim despre literatură. Are trei volume în curs de apariţie la diferite edituri bucureştene. Promitem să ne revedem în Capitală.

Flanez pe străzi. Schimb câteva cuvinte cu Marius Alexandrescu, coleg de clasă la Liceul Lahovary. Telefonat acasă. În librării – nimic interesant, predomină literatura „cu tematică”. Seara – plimbare la Episcopie. În foişorul de lângă vechea zidire a clopotniţei, părintele Anania, oaspetele episcopului, de vorbă cu doi bărbaţi în vârstă. Rămân o oră în chioşcul de lângă palatul eparhial. Parfum de primăvară. Linişte desăvârşită. Răcoare. Peste Capela se lasă leneş întunericul.

Marţi, 13 iunie

Ploaie torenţială. Frig. Vreme de noiembrie. Poimâine plecarea. Iritare. Vorbit cu Tamaş. Îi propun să scriem împreună o „istorie a Ocnelor” (el – documentarea, eu redactarea manuscrisului). E încântat. Promite să se apuce imediat de lucru. Intenţia de a da volumul la „Turism” (lui Borda sau Matache).

Vizită „de despărţire” lui D. Stoica. Primire călduroasă. Cafele. Taifas o oră. Îmi relatează impresii din vizita recentă în Uniunea Sovietică. Puţin cam speriat „de ce se întâmplă”. Nu facem comentarii. Se angajează să mă ajute la cumpărarea unui frigider „mignon” de mare trebuinţă.

Prin librării. Iau de la „Colectura bibliotecilor” volumul de versuri al Anei Blandiana (în B. P.T.), „Conspectul...” lui Vasile Gr. Pop (pe care îl pierdusem) şi „Însoţitorul” lui C. Ţoiu. Telefonat acasă. Seara, plimbare la schitul Inăteşti. Maidan, gunoaie, bălării, paragină. Mă întorc pe întuneric. Lătrat de câini. Portretul oraşului în tuşe sumbre.

Vineri, 16 iunie

Ieri, peripeţii pe drumul de la Piteşti la Bucureşti. La kilometrul 70 – miliţie, circulaţia e deviată pe o şosea de ţară – trece Şeful! Intru, astfel, de voie de nevoie, în Petreşti. Văd casa somptuoasă a Şefei, adevărată vilă în decor rural. Satul, ca şi Scorniceştii, cu case în cărămidă aparentă, pridvoare, lemn sculptat, acoperişuri de ţiglă ţuguiate – o frumuseţe. Mers 20 de kilometri prin hârtoape, până intrăm din nou în autostradă. Ploaie torenţială. Ajung în Albă după patru ore.

Acasă. Ordine în lucruri. Corespondenţă. Mers cu Ancuţa şi cu Chiapas la spitalul veterinar din Şulea. Trei ore pe un culoar murdar şi întunecos, până când doctorul efectuează o

cezariană unei pisici „mongole”. Chiapas a contractat o pneumonie. Antibiotice. Trebuie să vin şi mâine (pentru injecţii). Privirile umane ale animalelor bolnave. Tristă experienţă.

Seara la Mitru. Întins pe o dormeză, în holul mare. Comunicare imposibilă. Vorbesc doar eu. Privire înceţoşată. Se străduieşte să înţeleagă ce-i spun. Stat până la 11 noaptea. Sărmanul meu prieten!

Luni, 19 iunie

Recuperez lectura presei literare în lipsă. Propagandă. Articolul de fond din „România literară” – ruşinos. Tot mai puţine pagini interesante, de substanţă.

Vorbit cu Damirescu despre proiectul monografiei „Ocne”. Îmi spune că „nu e momentul favorabil”. Se cer volume cu tematică „de actualitate”. Siliţi să renunţăm la planul nostru înainte chiar de a ne apuca de lucru.

Telefonează Zoe Boicescu. Înzdrăvenită, vioaie. I-a apărut o proză în „Convorbirile” ieşene. Pe urmă vine vorba despre Cae, plânge... Aud (din Râmnic) că a încetat din viaţă Babu. Regret că nu l-am cunoscut cu ani în urmă.

Plouă torenţial. Rafale de apă bat în ferestre. Citesc „Memoriile” lui Eliade. Caligrafie excelentă.

Vineri, 23 iunie

Două ore coadă la benzină, făcut plinul. Apoi, luat „raţia” alimentară (nu fără nostalgia „cantinei” de la Râmnic).

Telefonează Florentin Popescu. Centrala Editorială a discutat programul de editare pe anul '90. Fiind eu în plan la două edituri („Cartea Românească” şi „Albatros”) m-au radiat dintr-unul, rămânând la „Cartea Românească”. Dau fuga la „Cartea Românească”. Liviu Călin e în U.R.S.S. Vorbit cu Mărculescu (în picioare). Sorin –

indiferent, abstras, îmi spune că nu cunoaşte planul pe anul care vine, să mă adresez Centralei Editoriale. Merg la Centrală, discut cu Mateescu, tizul meu. Acesta mă informează că planurile sunt provizorii, vor suferi în continuare 2-3 modificări. Mă sfătuieşte să aştept întoarcerea lui Liviu din Uniunea Sovietică. Rămân blocat. Sătul de editurile socialiste.

Noaptea, insomnie. „Memoriile" lui Eliade. Brahms.

Luni, 26 iunie

Ploaie torenţială, tornadă – două ore. Tot cartierul scufundat în apă. Circulaţia vehiculelor – imposibilă. Ancuţa se întoarce udă leoarcă din oraş. În Piaţă bălţi nesfârşite. Câinii înotând prin mlaştini. Spectacol.

Vizită la Bebe Ogrezeanu. Taifas. Schimbăm impresii de lectură. Seara, „Viaţa lui Puşkin" de Troyat. Nu pot dormi, iau droguri.

Miercuri, 28 iunie

La invitaţia lui Teo Boicescu, văd „expoziţia absolvenţilor", adăpostită de Muzeul ceramicii româneşti (Casa Ghica). Lucrări interesante, curajoase. Teo expune două tapiserii – una din ele premiată şi „achiziţionată" de hotelul „Împăratul Romanilor" din Sibiu. Teo e nepotul lui Cae, pe care, însă, abia l-a cunoscut. Locuieşte în Râmnic, pe strada Gării, la câţiva paşi de casa noastră bătrânească – demolată. Îl invităm la noi. Rămâne până seara. Noua generaţie.

Discuţie cu Ancuţa, cu care profesor să-şi facă lucrarea de licenţă. Rămânem la Romul, dacă acesta, evident, acceptă.

Mitru a căzut, fractură de femur. Mare nenorocire. Nu-şi poate pune ghips din cauza stării precare în care se găseşte. Noaptea, Cornelia plecat la Hunedoara.

Sâmbătă, 1 iulie

Mă pomenesc în casă cu Monica Gorovei. Piţigăiată, slabă, îmbrăcată în negru. Mă invită la vernisajul unei expoziţii la care va prezenta şi câteva din pânzele fetiţei sale, la împlinirea unui an de la deces. Un fel de parastas artistic. Promit să vin. Cafele, lacrimi. O, Dumnezeule!

Plimbare, seara, cu Dănuţ pe „bulevardul Ceauşescu" – din Piaţă până la Bariera Vergului. Arhitectură cenuşie. Blocuri standard, de o plictisitoare asemănare. Şi asta – în plin centrul Capitalei! Ne întoarcem frânţi de oboseală.

Ancuţa – primită în Gramont de Romul. Profesorul, amabil, cum mă aşteptam de altfel. Discuţie despre subiectul tezei. Romul propune „Poetica jurnalului", Ancuţa vrea să facă teatru (Genet). Rămâne să se mai gândească.

Citesc Genet (de aici, probabil, apetitul neaşteptat al fetei pentru teatru). „Haut surveillance", „Balconul", „Bonele". Contactul cu literatura „paroxistică" – deosebit de incitant.

Luni, 3 iulie

Vernisaj la Casa de cultură armenească (lângă biserică). Suntem primiţi de un domn Vosganian, director, poate. Sala bibliotecii – plină. Expun Monica Gorovei, Nunuca (fiica ei) şi încă trei colege ale fetei. Spectacolul – întristător. Vorbeşte profesorul Macarie despre talentul copilei dispărute. Lacrimi. Apoi, Monica. De faţă Paul Anghel. Sorin lipseşte, probabil e la Iaşi. După „festivitate", la Gorovei acasă (în Dristor). Trataţie cu sanvişuri şi vin. Un dascăl, Grecu, citeşte versuri de Nunuca. Discuţie despre artă, anostă, plictiseală. Întors acasă după zece noaptea, epuizat.

Vorbit cu Daniel (la Editură). Volumul n-a sosit de la Galaţi. Aştept.

Joi, 6 iulie

La „Cartea Românească”. Intru în biroul lui Călin. E singur. Ridică ochii de pe o dactilogramă. Privire obosită, cearcăne, figură de martir. Iau loc. Îmi spune că „exist” în planul ferm al Editurii pe '90. Se plânge că planurile editoriale sunt tot mai limitate, au dispoziţie să publice numai literatură „angajată”. Un sfert de oră. Dă semne de impacienţă, ne strângem mâna.

Caut anvelope pentru maşină, nu se găsesc. Toată producţia se exportă. Lipsesc, de asemenea, săpunul, crema şi lamele de bărbierit. Inaugurăm, în schimb, clădirea monstruoasă „a poporului”. Viaţa se deteriorează de la o zi la alta. Răbdăm.

Sosit Cornelia de la Hunedoara. Trenul – o oră întârziere. Veşti triste, Fănică se simte rău. Urmează să se interneze. Citesc biografia lui Rebreanu de Gheran. Aridă, scrisă prost. Păcat! Ce subiect magnific!

Sâmbătă, 8 iulie

Lucrez la „Cuibul”. Naraţiunea merge greu. Eroul „nu se mişcă liber”. Rup tot apoi reiau cu încăpăţânare. Aştept clipe mai bune. Îmi trebuie spaţiu pentru respiraţie.

Mers cu Cornelia în Vişinilor. Mitru, culcat pe o canapea, figură inexpresivă, nu vorbeşte. Încearcă să articuleze câteva cuvinte, ratează. După o vreme adoarme cu pleoapele deschise. Respiră greu. Ce agonie lungă, înfiorătoare!

Soseşte Mircea de la Râmnic. Noua stăpână a judeţului a dispus să se elibereze strada Lenin de rondurile din beton care blocau de atâta vreme circulaţia (ideea Venericăi Pătru). Astăzi, pe strada Argeş, mai multă linişte. Citesc „Memoriile” Elenei Văcărescu. Plictisitoare.

Miercuri, 12 iulie

De ieri – căldură mare. 30 de grade în cameră. Făcut revizia tehnică a maşinii (trei ore), apoi la şcoală ca să mă interesez de ore pentru Anca. N-o găsesc pe directoare.

Mers cu Dănuţ la Teo Boicescu. Locuieşte într-o casă de pe Armenească. Îmi arată tapiseriile lucrate. Piese de mare rafinament artistic. Talent indiscutabil. De faţă şi Leliana, logodnica artistului, studentă în anul 4 la Chimie.

„Principiul dominoului" cu Gene Hackman. Film ambiţios dar fără strălucire. Noaptea, în fotoliu, citind Genet. Greu subiect pentru Ancuţa.

Luni, 17 iulie

Mă vizitează Tamaş. Aduce volumul de proze de la „Creangă". Reluăm problema Ocnelor, îi spun că Editura nu primeşte decât volume „de actualitate". Insistă. Rămâne să aşteptăm vremuri mai bune.

Flanez cu Dan pe bulevardul „Victoriei socialismului". Vitrinele încărcate cu bunătăţi (giuvaericale, blănuri scumpe) – dar magazinele închise. În blocuri nu locuieşte încă nimeni deşi apartamentele sunt finisate (ba, se aude, chiar şi mobilate), gata de dat în folosinţă. Ce întrebuinţare le-o fi hărăzit Stăpânul? Prin dreptul bisericii Domniţa Bălaşa – Liviu Călin plimbându-şi plictisit căţelul. Schimbăm o vorbă. Abstras, figură somnambulică.

Cornelia ocupată, în examen de admitere. Citesc I. Peltz („Calea Văcăreşti"). Roman de serie, lipsit de forţă.

Vineri, 21 iulie

Termin capitolul întâi din „Cuibul". Îl recitesc, arată bine. Fac planuri pentru următoarele capitole.

Cornelia în vizită la doamna Pârăianu. Mitru – tot mai rău, de patru zile face febră. Medicul i-a spus soţiei „să se pregătească pentru orice". Bunul

meu prieten se chinuieşte îngrozitor să treacă pragurile.

La Cornelica. Vedem un fim american (cinci ore!) mediocru. Videocasetofonul – cel mai sigur mijloc de sinucidere spirituală.

Noaptea – „Dormind în soare" de Bioy Casares. Excepţional. Îmi aminteşte de marii prozatori americani (în speţă Faulkner). Muzică barocă până la 2 dimineaţa. Insomnie.

Luni, 24 iulie

Lucrat cinci ore. După-masă cu Dan la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Injuriem „realităţile socialiste". Doctorul – la curent cu ultimele comentarii de la „posturi". Plin de speranţă (la 87 de ani!). În săptămânile din urmă au încetat din viaţă Laurence Olivier şi Karajan.

Lucrările de finisare la Palat pe terminate. Când totul va fi gata, Stăpânul îşi va îndrepta privirea spre cartierul nostru. Intenţionează să facă în locul actualei aşezări un parc imens, cu amenajări „olimpice". Ne aşteaptă zile grele: mutarea într-un cartier de mahala, „deranjul", schimbarea mobilei, a habitudinilor, a modului de viaţă. Nu meritam acest sfârşit dramatic.

„Revista de istorie şi teorie literară" (3-4/98). Excelent articolul lui Anania referitor la Biblia de la Bucureşti.

Vineri, 28 iulie

Zile moarte. Aştept un „nu ştiu ce" benefic, o „dezlegare". Viaţa, aşa cum este – de nesuportat.

L-am vizitat pe Mitru (cu Cornelia). Maestrul – întins pe canapea, privirea înceţoşată, îndreptată spre mine, obsesiv, cu o dungă întunecată de disperare şi reproşuri. Cumplit! Stăm două ore. Ne întoarcem acasă copleşiţi de o durere mută.

De vorbă cu Gică (la Mircea acasă), în trecere prin Capitală. Vesel. E în concediu, cu Marcela şi Adina. Se îndreaptă spre Galaţi, la rudele

Marcelei. Bancuri cu Bulă şi Stăpânul. Interesante contribuţiile lui Jianu şi Manolescu (fragmente din „Istoria literaturii române”) din „R.I.T.L.” I. Ianoşi împotriva lui Heidegger (şi a dreptei, în general). Poziţie oficială. Ianoşi a fost pe vremuri (anii '53) „adjunctul” lui Milică în conducerea organizaţiei de partid a doctoranzilor români din Leningrad. Format la bună şcoală sovietică.

Marţi, 1 august

Ieri, Cornelia şi copiii plecat la Valea Vinului. I-am dus la gară. În compartiment, vorbit cu Cantuniari, care regretă (sincer, cred) că nu-i însoţesc şi eu.

Singur. Corespondenţă. Plătesc chiria, telefonul, cozi imense. Încerc să iau benzină, imposibil. Bată-i să-i bată!

Flanez pe bulevardul Victoriei Socialismului. Librăria – închisă, dar bine pavoazată cu operele Stăpânei şi Stăpânului (de altminteri, singurele cărţi expuse). Vitrinele acoperite pudic cu perdele pentru a nu excita cupiditatea populaţiei „nesătule”.

Acasă, noaptea. „Despre Socrate” de Xenofon. Pun muzică până la ora unu.

Vineri, 4 august

Plimbare prin centrul Capitalei. Ateneul (stagiune estivală). Piaţa Palatului înţesată de miliţie. Pe Cale – circulaţia vehiculelor interzisă (de ce oare?). Librăriile închise. Intru la Capşa, cafea. Localul gol. Ici-colo câte o masă ocupată. La Cinematecă „Războiul stelelor”, nu sunt bilete. Mă întorc acasă prin parcul de lângă construcţia faraonică a Şefului. Se lucrează la sudura porţilor exterioare. Ultimele retuşuri înainte de inaugurare.

Telefonat Cornelia de la Rodna. La Vale – frig. Alaltăieri a nins. Îmi cere flanele pentru copii – să le trimit prin Ulici care vine luni la Valea Vinului cu limuzina. Merg la Laurenţiu Ulici, în

„blocul scriitorilor” din preajma Dâmboviţei. Nu e acasă. Îi las pachetul cu pulovere băiatului (coleg de clasă cu Ancuţa la şcoala generală). Nadia mă înştiinţează (apud Daniel) că Valerică a admonestat-o pe o funcţionară că nu grăbeşte aducerea volumului lui Mateescu pentru corectură! Drăguţ.

Marţi, 8 august

Lucrez la „Cuib”. Ieri terminat un nou capitol (doi). Nu sunt „în mână”. Stare de ciudată agitaţie. Încerc să iau benzină, cozi imense, renunţ. Am sentimentul „porţilor închise”.

Cu Cornelica la nenea Mircea. Stă într-o vilă în apropierea „Arcului”. Trăieşte singur, de când i-a decedat soţia. Îşi duce bine bătrâneţea. Vorbim politică. Nu e impresionat de „perestroika” gorbaciovianã. Sceptic-prudent. Neîncredere în ruşi. Trataţie cu dulceaţă. Ne simţim bine.

Răsfoiesc aşa-zisele „Evocări literare” ale lui Moşandrei. Poetul îşi publică de fapt articolele risipite prin presa interbelică şi scene din anodina viaţă de scriitor pe care a dus-o. Polemica purtată cu Călinescu – de un imens ridicol. Bătrânul – trecut de 95 de ani...

Joi, 10 august

Reuşesc să iau benzină după o chinuitoare coadă de trei ore. Întors acasă stors de vlagă. Urăsc orânduirea, lumea, alcătuirea vieţii, clipa nefericită în care m-am născut.

Telefonat Cornelia. Au vreme bună. De ieri, sosit la Vale şi Smaranda. În planul fetelor – excursie pe Inău. După-amiază mă vizitează Mircea Stănciulescu, coleg de bancă la liceul Lahovary. Nu ne-am văzut de 42 de ani. Stătea în piaţă, în casa parohială a părintelui Marina, viitorul patriarh al României, al cărui nepot de soră era. Acum – bătrân. E inginer chimist. Ne povestim în câteva cuvinte destinele. Dezabuzat,

scârbit de viaţă. După o vreme, ne dăm seama că nu avem ce să ne mai spunem. Pleacă pe o ploaie torenţială, cu bulboane.

Seara citesc Vieru (poezii şi proză). Glas mic, poet minor, nu mă interesează.

Sâmbătă, 12 august

Scriu două ore, abandonez. Corespondenţă.

Flanez prin centrul de odinioară al Capitalei. Răcoare. Traseul: Curtea Veche, Hanul cu Tei, Lipscani, biserica Stavropoleos. Străzile înguste cu case vechi, părăduite, mă fascinează. E locul cel mai pitoresc al Bucureştilor. „Carul cu bere”. Comand o halbă. Localul geme de lume „proastă”, ieşită de curând de la serviciu. Nimeresc la masă cu doi tineri (30-35 de ani). Intrăm în vorbă. Îmi spun „tataie”. Sunt revoltaţi pe boşorogii (de teapa mea) care au adus poporul în halul de mizerie în care vieţuieşte. Tipii arată bine, îmbrăcaţi cu grijă, educaţi. Problema „vinei” e prea complicată pentru a fi expediată într-o berărie. Oricum, discuţia cu ei inconfortabilă, chiar deprimantă. Dacă au dreptate? Aceasta e întrebarea.

Trec pe la Cinemateca. Un film de Hitchcock, mediocru, cu Ingrid Bergman şi Gregory Peck. Ies după un sfert de oră. Seara – nuvele de Mircea Eliade („Nopţi la Serampore”, „Secretul doctorului Honigberger”). Ecouri vagi din Eco. Plouă. Insomnie.

Luni, 14 august

Lucrez aproape toată dimineaţa. Mers bine. Capitolul trei – mai am finalul. De ieri – caniculă (după o săptămână răcoroasă).

Foiletez o carte despre Beria (împrumutată de la Bebe). Scurtă privire înspăimântătoare asupra Rusiei în perioada 1920-1953. Citisem o sumedenie de tomuri despre „realitatea sovietică” în epoca lui Stalin, nu sunt naiv, dar cele dezvăluite în carte (cu documente) depăşesc

culmea cruzimii şi cinismului. Impresie de coşmar. Stalin trăind cu sora lui Kaganovici (evreică), organizând pogromuri. Greu de înţeles. Estimp, francezii (intelectualitatea) cochetează cu ideile de stânga. Ar merita vreo zece ani de ocupaţie bolşevică, de comunism „pe viu”. Lectură odioasă.

În vizită la doctorul Virgiliu Ştefănescu. În formă proastă (criză cardiacă). E tot mai singur. I-au murit toţi prietenii şi camarazii. Tributul „alergătorului de cursă lungă”.

Miercuri, 16 august

Îmi iau familia de la gară (ora 6 dimineaţa). Privindu-i, simt aerul curat, îmbătător al Văii Vinului. Copiii – veseli. Fac plinul la benzină (patru ore), mâine plecăm la Râmnic. Oraşul sub caniculă. Aproape 40 de grade.

Reiau nuvelele lui Eliade („Şarpele”, „Pe strada Mântuleasa” – excelentă proză). Uşoară oboseală – prin aglomeraţia de clişee. Fără să fie un stilist, maestrul are „ştiinţa scrierii”. Un virtuoz cu tehnică „lucrată”, impecabilă.

Bagaje. Ultimele telefoane (Zoe Boicescu, Mitru). Muzică până la două noaptea. Nervozitate. Afară plouă.

Vineri, 18 august

Dus la Muzeul judeţean donaţia doctorului Ştefănescu (covoare vechi, tablouri). Purece lipseşte (e la Bujoreni). Merg cu Cornelia la Teo Boicescu. Apartament modest – hol, două camere – dar foarte fin „ornamentat”. Văzut lucrările băiatului. Urcat apoi la ultimul etaj al blocului, la Grazziella, mama artistului. Italiancă de origine (Boninsegnia), voioasă, afectuoasă (colegi de generaţie). Liceul în Bucureşti, la „pension”. Memorie excepţională a Râmnicului interbelic, cu case, prăvălii, familii, habitudini, intrigi. O oră de delectabilă întoarcere într-un trecut fantastic, fabulos.

Incursiune prin librăriile vâlcene. Luat cărţii. Citesc „Prinţesa şi anticarul” de Enzo Siciliano. Literatură de duzină (premiul Viareggio!). Deci, şi al ei *se poate*.

Luni, 21 august

Caniculă în continuare. Râmnicul în pregătiri febrile, se apropie „marea sărbătoare”: tribune, agitaţie la „Casa Albă”. Merg la biserica Toţi Sfinţii. Discuţie în „cabinetul” preotului Aurel Popescu. Bem ţuică. De faţă şi Dumitru Guşetoiu, fostul meu profesor de istorie (95 de ani!). Se ţine bine, memorie uluitoare. Cârtim prudent (cozi, legi stupide, lipsa alimentelor de bază). Profesorul a executat vreo 10 ani de puşcărie comunistă. Complet lucid. Râvneşte „să atingă” suta. Trec câteva minute pe la Episcopie. Ierarhul – în Germania Federală, se întoarce săptămâna viitoare.

Cu Tamaş în „excursie” la Govora. Vrea să discute cu profesorul Şt. Berciu, ce locuieşte în apartamentul de la etajul Muzeului de arheologie, în care am scris cu ani în urmă „Câinele…”. Urcăm. Suntem primiţi de doamna Berciu pe terasă. Profesorul „se odihneşte”, ni se spune (e ora 7 seara). Situaţie jenantă. „Doriţi dulceaţă?” Refuzăm. Rămânem cinci minute. Apus de soare deasupra colinelor împădurite ale Govorei. În Râmnic, telefon lui Mitru. Aceeaşi stare deplorabilă. Citesc până la unu noaptea (Antonio de Benedetto).

Miercuri, 23 august

Ies în oraş. Sunt curios să văd „manifestaţia” (prima de genul acesta pe care o „prind” în Râmnic). Spectacolul e de un ridicol grandios. Grupuri de oameni cu pancarde, păşind molcom şi plictisiţi pe stradă (Lenin), fanfară, care alegorice, lozinci. Se aşază lângă mine Ioan Barbu. Injuriem cumplit orânduirea. Ne descărcăm în câteva

minute toată obida adunată în ani. Barbu mă roagă să scriu o cronică la cartea elaborată împreună cu George Smeoreanu, accept. Îl rog să-mi dea un exemplar din carte. Promite să mi-o trimită la Bucureşti cu poşta.

La cimitir. Plătesc un muncitor ca să repare soclul crucii şi să arunce pietriş între morminte. Vreme splendidă. Mă întâlnesc cu Gore Ştefănescu, în mare formă. Se simte bine. Pălăvrăgim un sfert de oră. Lazăr mă invită sâmbătă la o „reuniune" literară la Băbeni, vor fi de faţă Râpeanu, C. Sorescu, Mircea Braga.

Seara, plimbare la Episcopie cu Tamaş. Vorbim despre „proiectul Ocne". Propun să ducem cartea (nescrisă, încă) la „Academie", dar nu, insistă pe varianta „Sport-Turism", doreşte o „creaţie literară" (cu care să intre în Uniunea Scriitorilor). De văzut.

Sâmbătă, 26 august

Mai am de stat o zi în Râmnic. Flanez pe străzile pustii ale oraşului. Intru din curiozitate la „Clubul pensionarilor" (bun titlu de nuvelă) de pe strada Argeş. E ora 11. O sală mare, luminată prost, mese de şah, de table, biliard. Vreo 40 de vârstnici se distrează, discută înfierbântat politică de trei parale, vociferează. Sunt ştirbi, zbârciţi, căzuţi, cu hainele lucioase pe la coate. O mare oboseală pe figurile pergamentoase, bătute de vânturile vremii. Îmi amintesc de cafenelele de odinioară – ce distanţă! După un sfert de oră părăsesc stabilimentul. Tristeţe.

Plecat după-amiază cu Lazăr şi Costea Marinoiu din faţa hotelului Alutus la Băbeni (cu microbuzul). Suntem întâmpinaţi de vicepreşedintele culturii, tovarăşul Olaru. Sosesc din Bucureşti C. Sorescu, redactor la „Suplimentul literar-artistic al «Scânteii tineretului»" şi C. Mohanu, şef de redacţie la „Minerva". Şedinţă de „referate" în care iau cuvântul scriitorii şi

somităţile locale. Ţinută ştiinţifică rurală. Urmează masa „la grădină”, prezidată de primar (Răban). Mâncare şi băutură ca la nuntă. Lăutari. Mă nimeresc între Sorescu şi soţia lui Vrânceanu (distinsă, slăbuţă, conversaţie modestă). Sorescu mă asigură că voi avea un „confortabil” loc în serialul său „Istoria literaturii…” din „S.L.A.S.T.” Amabili toţi. Se bea cumplit. La ora unu noaptea „se sparge” cheful. Lună plină. Lăutarii obosiţi. Întors acasă, aghesmuit, cu microbuzul Comitetului pentru cultură.

Luni, 28 august

Bucureşti. Trei ore coadă la benzină. Fug la Inspectorat (în Drumul Taberei) pentru încadrarea Ancuţei în învăţământ. Căldură infernală. Tudor lipseşte. Ancuţa luat Estetica la Ianoşi cu nota 8.

Corespondenţă. Citesc presa restantă. Vagi zvonuri de schimbare (la „posturi”). Taifas cu Dan până la 12 noapte. A revăzut aproape jumătate din traducerea lui Chesterton. Umoare bună. Pe măsură ce lucrează îi dactilografiez materialul. Imprim primele trei simfonii de Bruckner. Insomnie.

Miercuri, 30 august

Ziua lui Mitru. Invitaţi în strada Vişinilor. De faţă şi I. Prunner. Schimbat cu bietul meu prieten doar câteva cuvinte. Privire fixă, înverşunată, resentimentară. Suferă teribil. Tristă petrecere, de altminteri foarte scurtă.

Telefonat Grăsoiu. Îmi solicită un reportaj de două pagini (pentru Radiodifuziune) „despre ce vreau eu”. Îi spun că despre Râmnic. De acord. În privinţa emisiunii ”Scriitori la microfon”, îmi sugerează că trebuie să am răbdare, să treacă mai întâi lucrările Congresului (noiembrie). Mă aflu, pesemne, pe o listă de indezirabili.

Scrisoare de la Tică, din New York. Are o nouă pasiune: medaliile. A comandat un număr de exemplare cu Alexandru Macedon. Trimite un text

amatoristic despre celebrul comandant de oşti. Nebun, nebun…

Vorbit cu Gigi Anca. Agitat. Plecarea în Anglia – iminentă. „Peste un an sau doi sunteţi la Londra”, îmi spune cu toată seriozitatea. Noaptea, pe întuneric. Plouă. Pun Brunckner.

Vineri, 1 septembrie

La Inspectorat pentru problemele Ancuţei. Vorbit cu Tudor. Până la 15, mi se spune, nu se poate rezolva nimic. Totuşi, speranţe. Bătut 30 de pagini la maşină (Chesterton).

Lucrez la textul pentru Radio. Fac un elogiu Râmnicului. Sună bine. Păcat că emisiunile acestea au prea puţină audienţă. Seara, două ore la „Europa liberă”. Dezamăgit de comentarii. De fiecare dată când „ascult” am insomnie. Muzică de Haendel.

Luni, 4 septembrie

Drum la Uniune pentru repartiţia la Neptun. Hanibal Stănciulescu întârzie două ore fără măcar să-şi ceară scuze (ce grosolănie!). Estimp, discuţie cu Hobană. I-a apărut romanul cu subiectul „aşezat” în Râmnic. Fericit. Promite să-mi expedieze un exemplar. În hol mă întâlnesc cu Sântimbreanu, jovial, pantagruelic. Mă abordează ca pe un vechi prieten, uitase, parcă, de relaţiile tensionate dintre noi. Oameni şi oameni.

La şcoală. Vorbesc cu directoarea. Are 450 de ore de română disponibile (cursul seral), îmi trebuie, însă, aprobarea „forurilor”. În curte îl văd pe Chiapas. Mă întâmpină cu mare bucurie. Se gudură. Ciudat că m-a recunoscut după atâta vreme. Privire omenească. Emoţionat.

Aud că a încetat di viaţă George Moisil, unul din ultimii mei admiratori „de marcă”. Cornelia foarte afectată. Citesc volumul de nuvele al Gabrielei Adameşteanu. Plictiseală. Muzică de Bruckner până la două noaptea.

Joi, 7 septembrie

Toamnă plumburie, bacoviană. Plouă. Mers la Radio. Grăsoiu, amabil, mă aşteaptă la intrare, după care mă conduce „la cabină”. Debitez textul fără nici o „bâlbă” (performanţă!). De aici la Editura „Eminescu”. Discuţie cu Daniel. Iau corectura. Emoţie mare, ridicolă (ca la debut). Romanul are 278 de pagini, cules mărunt, înghesuit, în schimb cu literă frumoasă. Coperta excelentă (Tudor Jebeleanu): un om în faţa unei imense roţi de moară, pierdut printre palete. Extrem de sugestivă şi insurecţională pentru exigenţele Puterii (o fi citit graficianul cartea?). Culoarea – dizgraţioasă, maronie. Popovici îmi pune în vedere „să o citesc atent” şi „cu dublură”, n-au corectori, au fost concediaţi în urma ultimelor dispoziţii. Lucrarea a întârziat din cauză că tipografiile duc lipsă cronică de plumb (din care se confecţionează literele) ce vine, din păcate, din import. La plecare sunt condus la lift de Daniel. Râpeanu, îmi spune, ar fi trecut romanul la „urgenţe”, incluzându-l pe lista cărţilor ce urmează să apară în cinstea lucrărilor Congresului. Ce comedie!

Seară în familie. Jucăm toţi patru *scrabble* în jurul mesei. Câştigător – ca întotdeauna – Dan. O oră „posturi”. Apoi, pe întuneric. Muzică de Mozart. Insomnie.

Sâmbătă, 9 septembrie

Lucrez la corectură cu Ancuţa (de dimineaţa până seara). Greşeli puţine. Fug repede la şcoală, vorbesc cu directoarea. Orele promise fetei au fost repartizate unei cuconiţe (cu pile mari) care făcea naveta la Târgovişte. Speranţe de a-i găsi Ancuţei o catedră tot mai debile.

Trei ore comentarii (la „posturi”). Dureri de cap îngrozitoare. Iau droguri. Treaz până la două dimineaţa.

Luni, 11 septembrie

Drum până la „Casă”, aglomeraţie pe bulevarde, ambuteiaje. În faţa „Casei” sute de maşini parcate. Predau volumul (corectura) lui Popovici. Promite o copertă lăcuită. Daniel îmi face cunoştinţă cu Tudor Jebeleanu (figură de ascet – asemănare extraordinară cu portretul poetului din anii tinereţii). Se aude, îmi spune Daniel, că organizaţiile de bază de la „Eminescu”, „Kriterion” şi „Cartea Românească” fuzionează. Un fel de preambul al contopirii editurilor. Pe coridor mă întâlnesc cu Valerică, îmi strânge mâna, trece mai departe. Când ies din „Casă” – senzaţie de mare uşurare.

Fac plinul la benzină fără coadă – ce minune! Partidul ne miluieşte în ajunul marelui Congres. Seara, cu Cornelia în Frumoasă. Primire călduroasă. Cafele. Zoe – îngrozitor de îmbătrânită. Vorbeşte două ore fără întrerupere despre debuturile sale şi atmosfera de la „Sburătorul”. O candelă aprinsă la fotografia înrămată a lui Cae. Se plânge de nepoţi. Ne roagă să o vizităm mai des. Întoarcerea acasă cu maşina.

Miercuri, 13 septembrie

Somn prost. Spre dimineaţă visez că sunt chemat la cadre (vis obsesiv) în faţa unei comisii militare. Interogatoriu. Ameninţat cu moartea. Mă trezesc „ în ape”. E ora şase, începe să se lumineze.

Incursiune în „centrul civic”. În sfârşit, Stăpânul a dispus deschiderea cu fast a magazinelor de pe „Victoria Socialismului”. Vitrinele împopoţonate. Lume multă, înghesuială în prăvăliile cu blănuri şi giuvaericale. Puhoi de gură-cască au inundat trotuarele pustii până adineauri. Intru în librărie (responsabilă – doamna Ivan). Expunere frumoasă dar lipsa cărţilor de calitate e deprimantă. Găsesc un teanc de

exemplare „Anton Pann”, le cumpăr. La ieşire mă întâlnesc cu V. Râpeanu însoţit de o doamnă ofilită.

Ziua Corneliei. La masă, Bebe cu Mitina. Petrecem de minune. Telefoane. Seara – corespondenţă. Muzică barocă.

Vineri, 15 septembrie

Îmi expiră abonamentul la „Cinematecă”. Drum cu Ancuţa până la Iuga (la Cinema Capitol). La el şi Gigi Anca. Discuţie despre India „noastră”. Se bea palincă (fără mine, sosit cu Trăbănţelul). Ancuţa fumează cu băieţii – camaradereşte. O oră delectabilă.

Vizită (împreună cu profesorul Costeanu, pe care-l iau de acasă cu maşina) la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Primire cordială, bătrânii se îmbrăţişează. Oameni ai altor vremuri (au, fiecare, aproape 90 de ani). Discuţie despre Parisul de odinioară. Muzeele, concertele, femeile uşoare, midinetele. Spectacol impresionant. Asist la un film „de epocă” de o mare bogăţie coloristică. La plecare se sărută cu ochii în lacrimi. Convinşi, şi unul şi celălalt, că e despărţirea de adio.

Aflu de la doamna Pârăianu că Iorgulescu a rămas în Franţa. A declarat la „posturi” că în ţară nu se poate face rezistenţă. Are dreptate. În schimb, dacă e adevărat că articolele de fond din „România literară” (de o dezgustătoare obedienţă) sunt chiar opera lui, atunci e greu de înţeles ce „rezistenţă” ar fi dorit (şi nu putea) să facă temutul critic.

Frig, 18 grade în cameră. Citesc sub plapumă (Camus). Noaptea telefonează Tică de la New York. Băut. E singur. „Ce faci, bătrâne?”. Îmi relatează o poveste încâlcită cu o femeie lovită de o maşină – apoi închide.

Duminică, 17 septembrie

La ora şase dimineaţa plecat copiii (la Neptun). Singur cu Cornelia. Dau probe pentru analize la Institutul „Cantacuzino”. Încep o nouă vaccinare de două luni, un nou calvar (sătul, sătul…).

Telefonat lui Terzi. Îmi bate la maşină volumul pentru „Scrisul” (300 de pagini) până la 5 octombrie. Scăpat de o grijă. Mici şanse, dar trebuie să-mi încerc norocul. Azi s-a transmis la Radio textul imprimat cu Liviu Grăsoiu. Ieşit bine.

Plimbare în parcul „Libertăţii”. Frunze moarte. Mă întorc spre seară. A încetat din viaţă Georges Simenon (pe care îl cunosc mai mult din filme). Se primeneşte lumea. Noaptea, retras la mine în cameră, citesc la întâmplare un „Maigret”. Nu-mi place genul, mă plictiseşte, renunţ la jumătate.

Miercuri, 20 septembrie

Zi nervoasă. La ora 8 merg la Inspectorat, în Drumul Taberei. Tudor, excelent, se străduieşte să găsească ore pentru Anca. Descoperă 8 ore de română libere la o şcoală nouă din „centrul civic”. Mai e nevoie de semnătura şefilor cei mari. Toată această treabă terminată doar pe jumătate mă sfâşie. Pierdut răbdarea.

Vorbit la „Eminescu”. Popovici îmi spune că romanul „intră” la tipar la începutul lui octombrie. Tirajul: 18 mii de exemplare. Din păcate cartonul de copertă foarte prost: producţie Călăraşi. Asta e situaţia.

„Intermezzo II” de Marin Mincu – sub nivelul primului volum. Irită infatuarea nemăsurată a autorului.

Sâmbătă, 23 septembrie

Timp rece, de octombrie. Iau „repartiţia” de la Tudor pentru şcoala generală nr. 125. Mă duc la şcoală (în zona fostei pieţe Puişor). Constat surprins că directoarea, Iancu, e fosta noastră

inspectoare de sector. Primire prietenoasă („Ce bine-mi pare domnu' Mateescu că vă văd!"). Ancuţa va preda româna la două clase, 5 şi 9.

Vizită la Cornelica. Film pe casetă, american, cu acţiunea în Botswana. Decor exotic, umor de calitate. Agreabil. Ne întoarcem pe întuneric. Trei ore ascultând la „posturi". Un fel de îndobitocire masochistă.

Marţi, 26 septembrie

Plimbare pe bulevardul „Victoriei Socialismului". Intru în librărie. Discuţie cu responsabila, doamna Ivan. Nu are noutăţi. În schimb, puzderie de cărţi „ideologice".

Ancuţa – foarte obosită după „ore", dar fericită. E profesoară ! Primesc din Râmnic „Ghidul" trimis de Tamaş. Îl răsfoiesc. În „cuvântul înainte" scris de mine au apărut modificări (ce măgărie!). Tamaş mă roagă (telefonic) să particip la „lansare", pe 12 octombrie. Prezent şi şeful Editurii. Promit, fireşte, să fiu de faţă, cu condiţia să nu se strice vremea.

Seara ne vizitează Duci şi Milică. Licitaţie.

Sâmbătă, 30 septembrie

Luat corectura a doua de la „Eminescu". Pagini curate. Mă apuc de lucru.

Drum până la Mitru cu Cornelia. Îl găsim ceva mai receptiv, atent, dar tot inert, fireşte. Plânge. A râs apoi la glumele Corneliei cu Bulă. Din omul falnic şi inteligent şi vesel a mai rămas o biată epavă, cufundându-se încetul cu încetul. La întoarcere, aglomeraţie pe bulevarde. Plouă. Ştergătorul de parbriz defect. Ajung acasă frânt, ca după o lungă escapadă istovitoare.

Ancuţa s-a întors astăzi de la şcoală distrusă. Directoarea i-a spus că orele pentru care avea „hârtie" de la Inspectorat i-au fost repartizate altei profesoare. Nervozitate mare. Telefoane (Tudor,

Şovu). Trăim bezmetic, într-o lume închisă şi absurdă.

Luni, 2 octombrie

Frig. Foc în sobe. Drum cu Trabantul la Editura „Eminescu”, las corectura. Daniel lipseşte. Rezolv problemele cu Popovici, ce mă asigură că mâine pleacă delegatul la Galaţi cu textul. De aici, la S.L.A.S.T., vreau să-i solicit lui Avramescu să-l publice pe Dan. Intru într-un birou modest dar mobilat cu gust. Trei telefoane. Lucian lipseşte (e în şedinţă la „Scânteia tineretului”). Cu mine aşteaptă o poetesă tânără (urâtă foc) şi Ion Sofia Manolescu. Intru în vorbă cu bătrânul. Bonom. Îşi povesteşte viaţa. E agronom. Trăit mai toată viaţa în agricultură. Accent moldovenesc – simpatic, hâtru. După o oră apare Avramescu. Ne îmbrăţişăm (nu ne-am văzut de ani de zile). Promite să-mi publice o proză (cu fotografie) în S.L.A.S.T. Cât despre Dan, să aducă o „probă”, e hotărât să-l tipărească. Cobor în curte. Maşina blocată în parcare. Aştept o oră până să pot ieşi din „Casă”.

Fac plinul la benzină (coadă mare). Seara, cu Cornelia în Slobozia. Bazil a avut un nou atac. Acum ceva mai bine. Trăieşte de la o zi la alta.

Miercuri, 4 octombrie

Dorm prost. Trezit de dimineaţă, coşmare. Cornelia – speriată, îmi spune că am strigat în somn. N-a desluşit „mesajul”. Vorbeam o limbă guturală, asiatică.

Mers până la şcoala „Puişor” pentru elucidarea situaţiei Ancuţei. Profesoara care i-a luat orele cu hapca are o decizie semnată de însuşi Jinga, inspectorul general pe municipiu. Ce se mai poate face?

După-amiaza sună telefonul. Secretara literară a teatrului „C. Nottara” îmi spune că „tovarăşul director Brad vrea să-mi vorbească”.

Îmi face legătura. Cu Brad nu am relaţii de nici un fel, sunt uluit. Directorul mi se adresează amical, ca şi cum ne-am fi cunoscut de-o viaţă. Susţine că intenţionează să scrie un scenariu pentru un film „A. Pann” cerut de Casa 1. N-aş vrea să facem scenariul împreună? Dacă da, să-i redactez un dens synopsis (8-10 pagini) pe baza căruia „să stăm de vorbă”. Mă laudă pentru carte, „e încântătoare”. Problema e că în cinematografie n-am noroc. I-o spun. Râs scurt, suficient. „Să n-aveţi grijă, de data asta colaboraţi cu mine.”

Cumpăr maşină de râşnit cafea cu pile (Colorian). Seara –Cioran până la ora unu.

Sâmbătă, 7 octombrie

Mă zbat pentru jumătatea de normă a Ancuţei. Merg zilnic la Inspectorat, degeaba. Tudor – tot timpul în şedinţe. Va trebui până la urmă să renunţ.

Bat la maşină 15 pagini din „Coline” pentru „S.L.A.S.T.”. Textul – pasabil, are oarecare autonomie, mă reprezintă. Îl duc la „Casă”. Avramescu promite să-l publice într-unul din numerele pe octombrie. Să i-l prezint pe Dan, vrea să-l cunoască.

Citesc „A. Pann” pentru scenariu. Nu am idee cum voi compune synopsisul. Să „tragi” în zece pagini o carte de 300, la care ai lucrat un an de zile! La urma urmei, n-am nici o obligaţie. De văzut.

La Cornelica: „Bonny and Clyde” (la „video”) – bine făcut. Ne întoarcem noaptea, tramvaiele blocate, mers pe jos.

Luni, 9 octombrie

Vremea s-a încălzit dar plouă. Mers la Inspectorat, în Drumul Taberei. Tudor îmi dă decizia de încadrare a Ancuţei (patru ore!) pentru Şcoala generală nr. 118. O iau pe Anca şi o duc la şcoală, situată în curtea catedralei Sf. Iosif (probabil, fostă şcoală confesională). Suntem

întâmpinaţi neaşteptat de bine, directoarea a citit „Autoportret cu bască” (elogii). De mâine fata îşi ia în primire rostul.

Telefonat lui Mărculescu. Nu ştie dacă volumul meu mai figurează în plan. Acesta a suferit modificări şi va mai suferi, fără îndoială. Să-l întreb pe Liviu Călin, e mai îndreptăţit să aibă cunoştinţă despre destinul cărţii. Seara, vorbit cu Hinoveanu. Cartea mea e în planul pe 1991. Noul redactor: Florea Miu. Să-i trimit cât mai urgent volumul.

Mă străduiesc să scriu Synopsisul. Lucrat trei pagini. De fapt, un rezumat al cărţii. Plictiseală. Trei ore ascultând la „posturi”, vorbărie.

Joi, 12 octombrie

Din nou coşmaruri. Mă scol mai obosit ca seara. Visat spre dimineaţă pe Dinescu. Ciudăţenie!

Citesc volumul dactilografiat de Terzi pentru „Scrisul”. Dezamăgit. Nuvelele (în afară de „Narcisa”) – lamentabile. Fastidioasă lectura textelor mai vechi, trecute în memoria afectivă. Sunt pagini scrise, parcă, de altă mână. De evitat asemenea experienţe dezagreabile şi, orice s-ar spune, inutile.

Dan l-a predat pe Chesterton la „Univers”. Emoţii. Primire foarte bună la Denisa Comănescu. Plimbare, seara, prin „centrul civic”. Librăria. Forfotă pe stradă. Profilul uriaş al monstruoasei „Case a poporului”. Închei periplul la biserica Antim, strivită între blocurile de o arhitectură agresivă. Aprind o lumânare. Călugări foindu-se prin curte. Tihnă.

Luni, 16 octombrie

Volumul pentru „Scrisul” aproape gata. Cele mai rezistente piese: „După-amiaza unui faun” şi „Duelul”. Trebuie să mai adaug 50 de pagini, caut.

Sunat pe Liviu la „Cartea Românească”, lipseşte (vine abia poimâine). N-am nici o veste de la Brad. Făcut synopsisul degeaba. Ce oameni! Putea măcar să-mi dea un semn prin secretară. Avramescu mi-a tipărit pe o pagină, în S.L.A.S.T., fragmente din „Coline” (cu fotografie). S-a comportat ca un lord. Telefonat. Promite să-l publice pe Dan, „de ce nu mi-l trimiteţi la redacţie?”.

Vorbit cu Hilohi, recent întors în Bucureşti. A zugrăvit biserica din Odobeşti, e mulţumit de lucru. Biserica e monument istoric.

Joi, 19 octombrie

Zile precipitate. Cutremur în California, victime. La „posturi” agitaţie pe marginea „demisiei” lui Honecker. Cu puţină vreme înainte, dictatorul proclamase ritos, la aniversarea R.D.G., perenitatea primului stat german „al clasei muncitoare”. Bat vânturi favorabile din Vest.

La „Cartea Românească”. O oră ca să iasă Liviu Călin dintr-o şedinţă. Când, în sfârşit, apare, îi solicit doar două minute. Ridică mâinile în sus: „Nu, nu, nu, imposibil!” strigă isteric, de parcă l-aş fi agresat. Ajuns la uşa care dă spre trepte (mergea la Bălăiţă) se întoarce (şi-a dat, probabil, seama de necuviinţă) şi-mi spune blând că sunt în planul pe 1990, că planul nu e încă aprobat de „foruri”, dar speră. Dispare apoi pe trepte, urmat de doi-trei condeieri mai tineri.

Seara, concert la Radio: Beethoven, Rahmaninov. Solişti: Cristina Anghelescu şi Valentin Gheorghiu. Orchestra în formă proastă (rateuri). În pauză – de vorbă cu Andrei Ţugulea.

Sâmbătă, 21 octombrie

La Panciu (trei ore şi jumătate cu Trabantul) la o familie Popescu, rudă cu Cornelia, ca să luăm vin. Primire „triumfală”. Gazdele noastre locuiesc în „Satul nou”, o aşezare chiaburească, de

viticultori bogaţi şi harnici, situată la câţiva kilometri de oraş. Drum până în centrul urbei. Aflăm că în Panciu a murit Ioan Slavici. Târgul – mai amărât decât era pe vremuri Drăgăşanii. O stradă lungă, pietruită, case bine „aşezate", cu grădini, cerdacuri. La 45 de kilometri – Soveja, locul de baştină al lui Mehedinţi. Luăm masa în grădină. Abundenţă. N-am mai avut de multă vreme sentimentul belşugului „fără măsură". Ne încărcăm maşina cu damigene şi sacoşe. Vreme frumoasă, timp de vară. Ajungem noaptea acasă. Aflăm că m-a căutat doamna Orleanu.

Primit prin poştă romanul lui Hobana. Citesc până la patru dimineaţa. Nu mă recunosc în personajul căruia, după opinia autorului, i-am fost „model". Problemă de imagine. Percepţia lui.

Marţi, 24 octombrie

Gata cu cartea pentru „Scrisul". Sătul să recitesc nuvele intrate într-o memorie ceţoasă. Cartea, în ansamblu, e „reprezentativă" dar, din păcate, se situează într-o zonă prea îndepărtată a tinereţii mele de profesionist al scrisului.

Vizită, cu Dan, la doctorul Virgiliu Ştefănescu. Doctorul – mai obosit ca niciodată. Fără poftă. Totuşi, conversaţia o „ţine" el. Vorbeşte despre tinereţe (dar despre ce altceva ar putea vorbi?). Cum se mânca la un restaurant din centru. Cum se scoteau pe vremuri paşapoartele în două ore! Comentarii pe marginea evenimentelor internaţionale. Se pare că ţările socialiste din centrul Europei „se mişcă". Plin de speranţe, bătrânul – mai optimist ca mine.

Caut cu Dănuţ pantofi în „centrul civic". Nu găsesc. Nu se găsesc nici mine pentru pixuri. Trăim ca nişte viermi, hrănindu-ne cu frazele „de noapte" de la „posturi".

Joi, 26 octombrie

Zi agitată. La „Cantacuzino” ca să-mi ridic vaccinul. De aici, la Uniunea Scriitorilor: Ancuţei îi trebuie cărţi pentru examenele de la facultate. Aflu, la bibliotecă, stupefiat, că au dispoziţii să nu mai împrumute cărţi *străine*. Acestea sunt *încuiate şi sigilate* într-o cameră. Aproape zilnic suntem întâmpinaţi de câte o născocire năstruşnică a Şefului.

Vizită la Bebe Ogrezeanu (e ziua lui). Pe drum, la Sf. Nicolae (11 Iunie) puhoi de oameni aşteptându-şi rândul să se închine la moaştele Sf. Dimitrie Basarabov. Toţi poartă lumânări aprinse şi flori în braţe. Moaştele au fost „translate” pentru două zile aici (de la Patriarhie) din cauza sesiunii Marii Adunări Naţionale.

Trecut trei săptămâni de la discuţia cu Brad. De atunci, maestrul nu mi-a mai trimis nici un mesaj. Trudit degeaba la synopsis. Oricum, sunt hotărât să nu-i telefonez. Apropierea de Putere mă inhibă (şi-mi dă frisoane).

Vineri, 27 octombrie

Din ce în ce mai indecis, mai incapabil să mă apuc de lucru. Sunt hârţuit de insignifiantele detalii ale vieţii. Îl vizitez pe Mitru, cu Cornelia. Sărmanul meu prieten – întins pe patul suferinţei. Se chinuieşte groaznic. Discuţia dintre noi – săracă, nu vorbeşte. Dacă îi amintesc momente din trecut (de pildă cheful de la Nămăeşti, în urma primirii premiului pentru dramaturgie) plânge.

Seara la Radio, concertul lui Horia Andreescu, cu Dan Grigore interpretând „Imperialul”. Delir în sală, bisuri. Vacarm. Întors acasă cu taxiul.

Luni, 30 octombrie

Plecăm la 9 dimineaţa spre Ţigăneşti cu Zoe Boicescu. Frig, ceaţă densă. Şoseaua aglomerată. Control „de circulaţie” la Băneasa. Un miliţian cretin mă întreabă dacă am băut (la ora asta!).

Cobor, îi suflu într-o băşică, se declară mulţumit. Plecăm.

Luăm legătura, la mânăstire, cu maica Artemia, care se ocupă de morminte. Îi dăm ulei, zahăr şi pâine. Fericită. O rugăm să ne monteze felinarele din fier forjat pe care le-am cumpărat cu Zoe, alaltăieri, de la un magazin din Dorobanţi. Scurte popasuri la maicile Talida şi Eliconida. Plimbare prin pădure. Securitate, gherete cu ostaşi în termen. Păzesc pădurea ca pe un obiectiv strategic. Acasă după ora două.

„Visul" de Cărtărescu. Proză poetică – de foarte bună calitate. Oricum – surpriză.

Miercuri, 1 noiembrie

Primesc „semnalul" „Colinelor în soare" de la Daniel. E cartea cu parcursul cel mai aventuros din câte am publicat (trei edituri). Senzaţie de fericire obosită. Coperta (desenul de Tudor Jebeleanu) excelentă, cartonul, însă, mizerabil, strică totul. Economie de materiale, mi se spune. Hârtia – acceptabilă. Iau cartea, o mângâi ca pe un copil infirm şi totuşi drag.

Caut cu încăpăţânare pantofi în „centrul civic". De negăsit. Port nişte ruptături cu talpa şi pielea ciuruite. Nu se găsesc nici mine pentru pixuri. Ce mizerie!

Cornelia duce flori în Slobozia, e ziua lui Bazil. Azi împlineşte 60 de ani. Amicul meu dormea. Dacă nu s-ar fi întâmplat nenorocirea, ar fi fost sărbătorit aşa cum merita, după o viaţă închinată artei şi poeziei.

Citesc Ioan Groşan. Avem o generaţie de tineri prozatori de primă mână.

Vineri, 3 noiembrie

La „Cantacuzino" (pe jos). În drum, blocaj de circulaţie, mare ocol pe cheiul gârlei, trece Şeful. Doamna Chersulik mă sfătuieşte să fac un tratament îndelungat cu antibiotice austriece

pentru Klebsiella. Din nou injecţii. Aştept o confirmare medicală.

La prânz, toată familia la Cornelica (ziua ei de naştere). Plăcinte, masă mare. Cornelica, în formă, şi-a cumpărat un câine mic, un ghemotoc de lână, îl cheamă Rexy. Veselie. Ne întoarcem seara cu tramvaiul.

Mă sună Brad. Felicitări (a doua oară) pentru „Pann" pe care l-a citit în Grecia! În ceea ce priveşte scenariul, urmează să discute „detaliat" cu Dulea despre oportunitatea filmului, deoarece poetul-cântăreţ şi-a petrecut mai toată viaţa în biserică, or Şeful, după cum se ştie, nu agreează lucrurile sfinte. Mă roagă să-i aduc un „Pann" pentru un prieten, Lambros Vraniossi, scriitor elen „celebru", pe care îl interesează subiectul. Îi spun că am de lucru, dacă vrea volumul să trimită în Albă un funcţionăraş din teatru. Ceea ce şi face. Pe la şapte seara apare un tip imberb, simpatic (probabil figurant) căruia îi înmânez pachetul. Problema Brad e încheiată.

Noaptea – trei ore ascultând la „posturi". Mari frământări în Europa. Vagi speranţe.

Luni, 6 noiembrie

Ger. Frig în casă. Dimineaţa brumă. Vreme neliniştitoare, dureri articulare, bătrâneţe.

Mergem la Mitru. Împlineşte 75 de ani. De faţă Davizii şi Prunner. David, în vervă, ne spune o sumă de cancanuri din lumea protipendadei politice şi economice a ţării. Prunner anost, ciufut, închis în palidul cocon al micii sale glorii. Se întinde masă îmbelşugată. Şampanie. Mitru, trântit pe pat, ne urmăreşte emoţionat, apoi privirea i se fixează în tavan. Am sentimentul că particip la un priveghi. Rămas până la 9 seara. Trist.

Telefonat Hobana. Mă invită să fac parte din juriul unui concurs (10-12 noiembrie) la Craiova. Refuz. Sufăr de frig, mi-e teamă de hotelurile îngheţate ale oltenilor.

Sâmbătă, 11 noiembrie

De patru zile gripă. Febră mare. Paralizat la pat. Antibiotice. Trăiesc precar. N-am chef să scriu. Nici chiar aceste insignifiante rânduri.

Foiletez, neavând ce face, presa literară. Puzderie de articole propagandistice. Se apropie Congresul. Condeierii se întrec în ditirambe şi metafore. O febră a descoperirii de noi formule encomiastice. Cuvinte ca geniu, titan au devenit banale, desuete. Până la urmă, comică această fugă după „noutate”. Unde vom ajunge?

Seara la „posturi”. A căzut „bulgarul”. Un soi de entuziasm copilăresc şi inutil. *E pur si muove*.

Miercuri, 15 noiembrie

Bolnav în continuare. Totuşi, mai bine. Telefonat la Editură, „Colinele” întârzie să intre în librării. Probabil, vor să lanseze cartea după terminarea lucrărilor Congresului. Presa, în continuare, ilizibilă. Abundă în articole care anticipează realegerea Stăpânului în funcţia supremă.

Citesc cu interes volumul „Ludovic al XV-lea şi Curtea sa” de Al. Dumas. Trei ore „posturi”. Muzică de Wagner.

Sâmbătă, 18 noiembrie

Timp rece dar în casă bine. Fac ordine în bibliotecă. Aflu că lui Mitru i-a apărut ediţia a doua din „Bastonul”. Păcat că nu se poate bucura de această nouă izbândă editorială.

Trăiesc în tensiune. În fiecare seară – trei ore în faţa aparatului de radio. O luptă surdă între tendinţele de înnoire europeană şi încăpăţânarea Şefului de a continua să-şi joace piesa până la capăt. Emisiunile de televiziune – greţoase. Nervozitate.

Citesc până la două noaptea Le Clézio. Uşoară relaxare. Muzică barocă.

Marţi, 21 noiembrie

Reşută a gripei. Febră mare (40 de grade). Spre seară febra scade. Antibiotice. Venit la mine Carantino, nu crede, deocamdată, că sunt probleme pulmonare. Aflu de la Dănuţ că au apărut „Colinele” în librăriile din centru.

De ieri a început Congresul. Discursul Şefului – demenţă. Vremuri de răscruce. Încărcătură electrică în casă. Nopţile – chinuitoare, nu pot dormi. Citit cu mare delectare „12 Cezari” de Suetoniu.

Sâmbătă, 25 noiembrie

Încep să merg prin cameră. Speranţe de însănătoşire. Mitru a făcut congestie pulmonară. Soţia – speriată, nu ştie dacă o să supravieţuiască.

S-a încheiat Congresul. În centrul Capitalei (îmi spune Dan) e linişte dar încă patrule de miliţie şi eternii băieţi cu ochi albaştri supraveghind „traficul”.

Azi a căzut şi „cehul”. Ample comentarii pe unde scurte. Din întreg „lagărul socialist” doar Şeful se menţine la putere. Stăm patru ore lipiţi de aparatele de radio. Se simte un vânt uşor de libertate şi speranţă.

Noaptea – citit fragmente din „Istoria…” lui Manolescu (în „R.I.T.L.”). Lucrare de mare anvergură. Manolescu – un prozator care şi-a ignorat vocaţia.

Luni, 27 noiembrie

Prima ninsoare. S-a prins pe acoperişuri. Dar nu e frig. Începe iarna. Scris dedicaţii pe „Coline” – dezagreabil. Comit aceleaşi fraze stereotipe, fade, lipsite de semnificaţie (şi asta nu din lipsă de afecţiune pentru destinatar). O, ce frumoase dedicaţii compunea bătrânul Fulga!

Vizită în Slobozia cu Cornelia. Îi oferim volumul Nadiei. Bazil, trântit pe pat, ascultă

„posturi” (în franceză). Pare absent. Nadia ne citeşte câteva pagini din însemnările maestrului, de o mare acuitate a observaţiei. Nu se simte, în text, prezenţa „activistului”. Dezvăluiri ucigătoare din culisele Puterii. Scriitură excelentă, rafinată. Ce carte fulminantă – dacă ar putea fi tipărită!

„Literatură şi artă”, foaie culturală a moldovenilor de peste Prut. Săracă. Majoritatea textelor – politizate. Se bat cu găgăuzii, care vor republică! Tristeţe mare.

Joi, 30 noiembrie

De ieri – mai bine. Frig pentru sfârşitul lui noiembrie. Ies cu Dănuţ prin centru. Librăriile. Pe Cale – aglomeraţie. Intrăm într-o cofetărie, prăjituri, cafele. Cofetăria neîncălzită. Subretele tăifăsuind lângă tejghele. Fum de ţigară. Atmosferă imposibilă.

Evenimentul zilei: Nadia Comăneci ar fi fugit din ţară pe la unguri. Sofisticate comentarii seara, la „posturi”. Mai mare tevatură decât dacă ar fi „evadat” primul ministru. Oricum, o lovitură grea pentru Putere. Sportul – vedeta secolului nostru.

Interesante notele lui Ionel Jianu din „R.I.T.L.”. Citesc „Jurnalul” (8) de Maiorescu. Vivaldi, Mozart. Insomnie.

Sâmbătă, 2 decembrie

Telefonează Tică de la New York. „How do you do? Ce faceţi, România nu se mişcă?” Şi alte câteva consideraţii pe această temă, apoi închide. E nebun. Într-adevăr, la „posturi” largi comentarii despre întâlnirea Bush-Gorbaciov. Dar numai speculaţii. Prostimea n-o să afle niciodată ce discută grangurii.

Dănuţ se angajează să-mi împartă astăzi cărţile (cu dedicaţie) la „Casă”. Trece pe la Editurile „I. Creangă”, „Eminescu”, „Univers”. Primit de Avramescu cu afecţiune. Acesta promite să-i publice o recenzie la un volum de proză.

Romul Munteanu habar n-avea că Dan predase pe Chesterton la Editură.

Convalescenţă lungă. Seara – subfebrilitate. Nu sunt în formă. Citesc pe Maiorescu (volumul 9).

Marţi, 5 decembrie

Treburi „administrative”. Plătesc chiria, telefonul. În Undrişte, pentru schimbarea talonului maşinii. Oraşul geme de securişti „civili”. Îi vezi pe stradă sau rezemaţi de garduri, privindu-te cu ochi apoşi, de peşte.

Vorbit cu Zoe Boicescu. Frig în cameră. De altfel, toţi amicii mi se plâng că n-au căldură în casă. Şi iarna abia acum începe. Ce să facem?

Vizită (plăcută) a lui Ion Ruse. Vorbim de una-alta. Are trei romane blocate la diverse edituri din ţară. E de părere că Şeful e „pe ducă”. Băiatul lui, de care e foarte mândru, merge la şcoală. Îl vede odată la trei luni, când ia acceleratul de Focşani pentru a-şi întâlni familia şi a plăti indemnizaţia alimentară. Ciudată căsnicie!

Citesc pasaje din „Le Rivage des Syrtes” de Gracq. Franţuzul scrie descurajator de bine. Muzică (pe întuneric, în fotoliu): Corelli, Albinoni.

Vineri, 8 decembrie

Din nou în Udrişte pentru talon. Puhoi de lume (peste o sută de persoane). Patru ore coadă, miros insuportabil (lume joasă). Senzaţie de greaţă (şi ură, ură oarbă).

Mitru – bolnav, se stinge pe încetul. Nu cred că trece iarna. Soţia disperată, rămâne singură. Discută zilnic cu Cornelia.

Vorbit cu Daniel. Se pare că voi primi pe carte 30 de mii de lei. Un tânăr critic (Dan Stănescu?), care a citit romanul, susţine că sunt „stilist de clasă”. Am priză la noua generaţie.

La „posturi” comentarii despre evenimentele din Europa comunistă. La noi îngheţ în continuare.

Pe zi ce trece, tensiunea creşte. Suferi mai greu robia când vezi vecinii liberi. Stau noaptea în fotoliu până la retragerea tramvaielor. „Leviathan” de Green. Pe urmă în întuneric. Insomnie.

Marţi, 12 decembrie

Ger cumplit (minus 14 grade noaptea). Nu ies din casă. Vorbit la telefon cu Ogrezeanu şi Zoe Boicescu. Pe Mitru l-au văzut doi medici, i-au găsit *pseudomonas* şi *proteus* în urină. Foarte mâhnit de starea lui precară.

Trei ore, seara, ascultând la „posturi”. Evenimentele din ţările vecine ne „incită”. În timp ce în răsăritul Europei începe o viaţă nouă, la noi continuă discursurile demente despre culmile civilizaţiei şi bunăstării. Discuţie cu Cornelia până după miezul nopţii. N-am somn. Iau droguri. Citesc Vasile Lovinescu („Creangă”).

Vineri, 15 decembrie

Vreme în încălzire bruscă, după un ger năpraznic. Temperaturi de 6-7 grade.

Mitru în comă. Disperaţi. Ştiam că se va duce, dar moartea iminentă îmi dă fiori de gheaţă. Telefonăm la rude şi la prieteni. Derută în casă.

Aflu discret că profesorul D. Chiţoran a refuzat să mai revină în ţară. Lucrează ca funcţionar superior U.N.E.S.C.O. (la Paris). După plecarea Nadiei Comăneci – cea mai spectaculoasă „pierdere” a regimului.

Duminică, 17 decembrie

Ieri, Mitru internat la „Al. Sahia”. Comă profundă. Medicii îi mai dau o zi sau două. Durere mare în casă. Vorbit cu Bulgăr. Pleacă în Franţa peste şase zile (Paris, apoi Bordeaux). Nu crede că-şi va mai revedea amicul la întoarcere.

Cornelia îi duce mâncare zilnic doamnei Pârăianu, care doarme pe un fotoliu în camera

bolnavului. Suntem înmărmuriţi de graba cu care vremea îşi picură nisipul din clepsidră.

Noaptea în fotoliu, pe întuneric. Singur. La „posturi” se comentează evenimentele (destul de tulburi) de la Timişoara. Nimic precis. Se pare că ţara începe „să se mişte”. Muzică de Bruckner.

Luni, 18 decembrie

A murit Mitru (la ora două după-masa). Fug la spital. Amicul meu, la morgă, întins pe un pat de piatră. Singur cu el o oră. Faţa emaciată, lipsită de expresie (poate un zâmbet de dispreţ în colţul gurii). Apoi în Vişinilor. Figura doamnei Pârăianu încremenită de durere. Trăieşte din instinct, în inerţie. Stăm până la 9 seara. Sentimentul unei prăbuşiri totale.

La „posturi” până la 12 noaptea. Mişcări de stradă în Timişoara. Trupe. Se trage în mulţime. Numeroase victime. Stăpânul în vizită „de prietenie” în Iran.

Nu pot dormi. Pun muzică de Mozart („Recviemul”).

Marţi, 19 decembrie

Dimineaţa. La Uniunea Scriitorilor. Hobana, Balaci. Hobana îmi promite „tot sprijinul” pentru înmormântarea lui Al. Mitru. Romulus Vulpescu nu are posibilitatea „să bage” ferparul oficial al Uniunii în „România liberă” decât poimâine. În fine, Uniunea refuză să pună la dispoziţie microbuzul, în ziua înhumării, au ordine severe să păstreze „la bază” toate autovehiculele pentru intervenţii „urgente şi neprevăzute”. De altminteri, din pricina evenimentelor recente, în Bucureşti e stare (neoficială) „de necesitate”. Patrule înarmate în centrul Capitalei. Miliţie la fiecare colţ de stradă. Civili suspecţi, la haină şi cravată. Atmosferă de teamă, îngrijorare. În ochii oamenilor – spaimă şi speranţă.

Trupul neînsufleţit al scriitorului depus în naosul bisericii Hagiu (lângă Hală). În Vişinilor cu Cornelia. Soseşte „cioclul” Uniunii („domnul Stoica”) – antipatic, figură de geambaş sau hoţ de cai. Se pun la cale detaliile înmormântării. Târguială. Ceremonia de înhumare – joi la cimitirul mânăstirii Ţigăneşti.

Rămânem până seara. Pe jos acasă. Viaţa fără Mitru – ce glumă amarnică, stupidă. La „posturi” până la miezul nopţii. Timişoara…

Joi, 21 decembrie

Zi tristă. Încerc zadarnic să pornesc Trabantul, nu „face aprinderea”. Iau cu Cornelia o maşină de ocazie de la Rond. Pornim spre Mitru. Pe bulevardul Cantemir – coloane de manifestanţi la marginea trotuarului, chemaţi de Şef la miting în seara precedentă, într-o solemnă apariţie la Televiziune. Pancarde, steaguri. Activişti, miliţie. Ajungem în Vişinilor pe la ora zece. Ultimele pregătiri preliminarii. Slujbă la biserica Hagiu (trei preoţi). Din partea Uniunii – Balaci şi Hobana. Rude (mai mult de-ale soţiei), prieteni, scriitori, profesori de la „Lazăr”. După – participanţii urcă în limuzine şi în microbuzul pe care Uniunea (la stăruinţa lui Hobana) ni l-a pus la dispoziţie. La ora 12 la mânăstirea Ţigăneşti. Am sentimentul că trăiesc un vis urât. Dureri de cap cumplite. Vizită protocolară la maica stareţă, care ne dojeneşte (pe mine şi Cornelia) că o frecventăm prea rar. O oră până să sosească preotul. Soare, timp tomnatic. Slujbă în capela mignonă a cimitirului. Vorbeşte Bulgăr – emoţionat, patetic. Apoi înmormântarea. Ritualul. Lacrimi. Se aşază lespedea deasupra criptei. Măicuţe curioase privind cu apatie ceremonialul. Totul se sfârşeşte. Asistenţa (circa 30 de persoane) se urcă în limuzine. Pornim spre Capitală. Eu şi Cornelia în maşina Davizilor. În piaţa Herăstrău e deviat traseul. Pe Dorobanţi. Strada Romană. La A.S.E. – spectacol inedit:

ostaşi cu scuturi ca în filmele de epocă. Mulţime adunată, strigăte, vociferări, dezordine (din fugă nu se înţelege textul). Realizăm că Bucureştiul e în flăcări. Ajungem la locuinţa dispărutului, în strada Vişinilor. Rămânem două ore. „Priveghi de suflet". Din centru se aud explozii, împuşcături, rafale. Pe cerul înroşit – petarde. Ancuţa e plecată de dimineaţă în centru. Pornim pe jos acasă (nu circulă tramvaiele). Piaţa Unirii. Puzderie de oameni fremătând de ură. Forfotă, vacarm. S-a tras în tineri. Se aud lozinci: „Jos dictatorul", „Jos comunismul", „Criminalii". Se circulă în direcţii diferie, într-o ciudată mişcare browniană. Ajungem în Albă pe întuneric. Ancuţa întârzie. Agitaţie în familie, nervi. Soseşte după nouă seara. Ne relatează ce a văzut în Piaţă. Plânge.

Stau pe întuneric până la patru dimineaţa. Gânduri despre Mitru. O viaţă trăită împreună. O viaţă! Din Rond se aud rafale de armă automată.

Vineri, 22 decembrie

Dimineaţa. Singur în casă. Pe la ora zece pun radioul. Se anunţă sinuciderea generalului Milea („trădător de ţară") într-una din încăperile C.C.-ului. Mă îmbrac în grabă, ies în stradă. La Rond mulţime de oameni comentând evenimentele în grupuri. Le e vizibil teamă. Un miliţian, înconjurat de 6-7 oameni, ne informează, savant, că noul şef al statului este Corneliu Mănescu. Plec repede (atât cât pot) spre centru. Bulevardele în mare agitaţie, lume multă. Ajung la Universitate (piaţa plină). De aici, în piaţa mare a palatului. Entuziasm. Stăpânul şi Stăpâna au fugit cu un elicopter, cu o jumătate de oră înainte, de pe acoperişul Comitetului Central. Bărbaţii şi femeile se îmbrăţişează. Lacrimi. Maşini trecând cu portierele deschise prin mulţime, se claxonează, se arborează steaguri găurite. Biblioteca Centrală Universitară şi o aripă a palatului regal – făcute scrum de flăcări. Rămân în piaţă până la ora 15. Frânt de oboseală, mă

târăsc. Realizez cu greu situaţia că *sunt liber*. Mă bântuie o euforie idioată, ca o beţie cu alcooluri tari. Mă întorc acasă: Calea Victoriei, Dâmboviţa, bulevardul Tineretului. Pe Frontispiciul Casei poporului fâlfâie în bătaia vântului drapelul ţării (fără stemă). Băieţii cu ochi albaştri, care supravegheau „discret" faţada monstruoasei alcătuiri arhitectonice, au dispărut ca prin minune.

Spre seară, toţi patru privind programul la televiziune. Puterea e preluată de un grup de oameni – eterogen – o bună parte dintre ei necunoscuţi. Se face apel la linişte şi calm. Se ţin discursuri. Se vorbeşte despre libertate, unitate. Pericolul – prezent în continuare (teroriştii). Încremeniţi ca în faţa unui spectacol de senzaţie, până la patru dimineaţa. Insomnie.

Sâmbătă, 23 decembrie

Lipiţi de aparatul de televiziune. Buimaci şi fericiţi. Dintre evenimente: Ceauşeştii – prinşi şi arestaţi. Figura delicventoidă (Al. Capone) a lui Nicuşor, cu mâinile în cătuşe. Discursuri paranoice. Apeluri la linişte şi ordine. Să stăm în casă. Oraşul plin de terorişti. Se trage. Mor oameni. Trupe de Securitate îndreptându-se spre Capitală. Suspans. Se pare că *dictatura comunistă a căzut*.

Alaltăieri s-a tipărit în „România literară" articolul lui Bulgăr despre Mitru. De vineri nu mai apar jurnale. Ferparul Uniunii (şi al nostru) pentru „România liberă" – s-a disipat în magma evenimentelor de stradă. Telefonat la Hunedoara, linişte.

Seara mă sună Duci. Milică Măgureanu a fost ucis azi dimineaţă cu un glonţ în frunte, în locuinţa lui de pe Arhitect Mincu. Ce nenorocire! Nu ştie amănunte.

Stare de mare excitaţie în casă. Comentarii. Ce-o să mai fie? Vremuri tulburi. Din când în când se aud împuşcături din zona Rond. Apoi tăcere.

Pun muzică. Ideea că sunt *liber*, după mai mult de 40 de ani de dictatură.

Luni, 25 decembrie

În faţa micului ecran – de dimineaţa până noaptea. Emisie fără întrerupere. Apar diverse mutre suspecte, transpirate. În vidul acesta de putere – luptă crâncenă, pe viaţă şi pe moarte. Se strigă noi sloganuri. Se dau ştiri panicarde (60 de mii de morţi până alaltăieri, anunţă agenţiile de presă). Luptele continuă.

Crăciun. Telefonat Adei Orleanu, doamnei Pârăianu, lui Carantino şi Bebe Ogrezeanu. Colinde. Primesc din Râmnic felicitarea tradiţională din partea arhiereului şi Pastorala, cu omagiile ruşinoase aduse dictatorului. Ridicolul situaţiei – imens, aproape incredibil. Interesant e faptul că până astăzi aceste encomii, transmise an de an prin Pastorale, nu-mi apăreau într-o lumină atât de stranie!

Seara se anunţă că soţii Ceauşescu au fost executaţi. La televiziune – imagini (rizibile) din simulacrul de proces. Oribil. Rafale de arme automate pe strada Albă. Domneşte anarhia generală. Nu s-a format guvernul. Aşteptare, teamă.

Miercuri, 27 decembrie

Dezordinea continuă. Se trage încă prin centru dar şi la periferie. Dan şi Cornelia mers la Politehnică. Pe stradă – debandadă. Au apărut o sumedenie de publicaţii, fiţuici mărunte, pline de sloganuri, *toate democratice*. S-a convocat Consiliul Uniunii Scriitorilor. Lupta pentru putere – dezgustătoare. Sosesc în ţară personalităţi plecate cu ani în urmă – *speach*-uri la televiziune. Complet debusolat de abundenţa ştirilor contradictorii. Mor oameni pe trotuare (mii de oameni!).

După mai mult de zece zile de căldură – frig straşnic. Vremea frumoasă a favorizat căderea dictatorului. Nu pot citi. Dau telefoane prietenilor. Pendulez între durerea pentru uciderea atâtor tineri şi fericirea libertăţii dobândite (încă incerte). Scârbit de cuvântările isterice, prudent la noua retorică a democraţiei (*in nuce*), sfâşiat de îndoială, temeri şi speranţă. Nopţi albe.

Joi, 28 decembrie

Cimitirul Belu. Ceremonia înmormântării lui Milică. Extrem de multă lume, medici, academicieni, profesori universitari. Paltoane, mantouri elegante. Cimitirul – plin de cortegii funerare care îşi aşteaptă rândul pe aleea principală. Forfotă, maşini luxoase. Capela – neîncăpătoare pentru mulţimea catafalcurilor înghesuite unele într-altele. Sicriul lui Milică – sigilat. Printre colegii mei de clasă: Petrică, Ţugulea, Slătineanu, David. Duci lipseşte. Oraţii oficiale. Familia lui Milică: soţia şi copiii. După ceremonie, cortegiul se deplasează lângă Belu, unde s-a înfiinţat un cimitir ad-hoc pentru eroii revoluţiei. Frig groaznic. Vânt. Îmi iau la revedere de la prieteni. Acasă cu maşina lui Petrică.

Seara, la televiziune. Situaţia politică începe să se limpezească. Oarecare relaxare. Pe stradă focuri răzleţe de armă automată. Telefonează Valentin Stănescu, scrie versuri, vrea să mă vadă, să revină după o săptămână. Nervozitate mare. Târziu, în noapte. Muzică de Wagner. Prea bătrân ca să asist la *o a doua eliberare*. Droguri.

Duminică, 31 decembrie

De alaltăieri a nins. Zăpadă mare. Ştiri bune dar confuze. Dezordinea de după revolta populară. Telefonat Hobana să mă felicite. Dinescu – noul preşedinte al Uniunii Scriitorilor (până la alegeri). Iau „România liberă” şi „România literară”. Alt aer, mai proaspăt, vânt de libertate. Nume noi:

Paleologu, Pleşu, Liiceanu. Dau telefoane, fac corespondenţă. Nadia îmi citeşte câteva pagini excepţionale din „Jurnalul” lui Bazil (referitoare la reeditarea „Istoriei” lui Călinescu). Carantino, Ada Orleanu, Ogrezeanu, Hilohi. Lumea exuberantă. În fine, s-a „făcut” guvernul. Între alţii – Şora la Învăţământ şi Pleşu la Cultură.

Petrecem revelionul în familie. Şampanie. Copiii veseli. La ora unu mă retrag la mine. Tristeţe mare, inexplicabilă la urma urmei. Pun Mozart. Răsfoiesc capitole din Biblie (Eclesiastul). Împuşcături în stradă. Sting lumina.

Volume publicate:

- Rochia cu anemone, nuvele, Ed. pentru Literatură, 1966
- Minciuna, nuvele, Ed. Tineretului, 1967
- Auroaica, nuvele, E.P.L., 1967
- Zborul de probă, roman, Ed. Tineretului, 1968
- Umbrele timpului, nuvele, Ed. pentru Literatură, 1969
- Noaptea şi ziua, roman, Ed. Eminescu, 1970
- Avionul de Cluj (în colaborare cu Al. Mitru), teatru,
  Ed. Eminescu, 1970
- Fumul bunicului, nuvele, Ed. Albatros, 1971
- Memorial de lectură, critică literară, Ed. Litera, 1972
- Walhalla, nuvele, Ed. Eminescu, 1973
- O partidă de bile, roman, Ed. Ion Creangă, ed. I - 1973,
  ed. II - 1979
- Toamna, păsările..., roman, Ed. Eminescu, 1975
- Fantezie pentru trompetă solo, nuvele, Ed. Eminescu, 1976
- Povestiri de la Rond, nuvele, Ed. Ion Creangă, 1977
- După-amiaza unui faun, nuvele, Ed. Cartea Românească, 1978
- Memoria Râmnicului, eseistică, Ed. Sport - Turism, 1979

- Câinele andaluz, nuvele, Ed. Eminescu, 1980

- Marele şlem, nuvele, Ed. Scrisul Românesc, 1980

- Drumurile lui Anton Pann, eseu biografic, Ed. Sport-Turism, 1981

- Anonim flamand, nuvele, Ed. Eminescu, 1983

- Autoportret cu bască, roman, Ed. Cartea Românească, 1981

- Bal la Casa ofiţerilor, roman, Ed. Scrisul Românesc, 1984

- Pe urmele lui Nicolae Filimon, eseu biografic,
Ed. Sport-Turism, 1985

- Coline în soare, roman, Ed. Eminescu, 1989

- Râmnicul de odinioară, memorialistică, Ed. Almarom, 1993

- Povestiri de adormit Ancuţa, nuvele, Ed. Artis, 1994

- Râmnicul, Râmnicul..., Jurnal indian, Ed. Conphys, 1994

1966
1967
1968
1973
- Marți, 2 ianuarie
- Sâmbătă, 6 ianuarie
- Marți, 9 ianuarie
- Vineri, 12 ianuarie
- Luni, 15 ianuarie
- Vineri, 19 ianuarie
- Luni, 22 ianuarie
- Vineri, 26 ianuarie
- Marți, 30 ianuarie
- Miercuri, 31 ianuarie
- Marți, 6 februarie
- Vineri, 9 februarie
- Sâmbătă, 10 februarie
- Luni, 12 februarie
- Miercuri, 14 februarie
- Sâmbătă, 17 februarie
- Luni, 19 februarie
- Miercuri, 21 februarie
- Duminică, 25 februarie
- Marți, 27 februarie
- Joi, 1 martie
- Duminică, 4 martie
- Marți, 6 martie
- Vineri, 9 martie
- Luni, 12 martie
- Sâmbătă, 17 martie
- Luni, 19 martie
- Joi, 22 martie
- Luni, 26 martie
- Vineri, 30 martie
- Sâmbătă, 31 martie
- Duminică, 1 aprilie
- Luni, 2 aprilie
- Sâmbătă, 7 aprilie
- Vineri, 13 aprilie
- Sâmbătă, 14 aprilie

Miercuri, 18 aprilie
Vineri, 20 aprilie
Luni, 23 aprilie
Joi, 26 aprilie
Duminică, 29 aprilie
Joi, 3 mai
Vineri, 4 mai
Duminică, 6 mai
Vineri, 11 mai
Marți, 15 mai
Miercuri, 16 mai
Luni, 21 mai
Vineri, 25 mai
Miercuri, 30 mai
Marți, 5 iunie
Sâmbătă, 9 iunie
Duminică, 17 iunie
Luni, 18 iunie
Marți, 26 iunie
Duminică, 1 iulie
Miercuri, 4 iulie
Vineri, 6 iulie
Marți, 10 iulie
Vineri, 13 iulie
Sâmbătă, 14 iulie
Joi 19 iulie
Duminică, 22 iulie
Vineri, 27 iulie
Duminică, 29 iulie
Vineri, 3 august
Luni, 6 august
Miercuri, 8 august
Sâmbătă, 11 august
Miercuri, 15 august
Sâmbătă, 18 august
Duminică, 19 august
Marți, 21 august
Joi, 23 august
Luni, 27 august
Joi, 30 august

Marți, 4 septembrie
Joi, 6 septembrie
Sâmbătă, 8 septembrie
Marți, 11 septembrie
Luni, 17 septembrie
Joi, 20 septembrie
Vineri, 21 septembrie
Luni, 24 septembrie
Miercuri, 26 septembrie
Miercuri, 3 octombrie
Duminică, 7 octombrie
Marți, 9 octombrie
Duminică, 14 octombrie
Joi, 18 octombrie
Vineri, 19 octombrie
Sâmbătă, 20 octombrie
Marți, 23 octombrie
Joi, 25 octombrie
Luni, 29 octombrie
Joi, 1 noiembrie
Joi, 8 noiembrie
Duminică, 11 noiembrie
Marți, 20 noiembrie
Sâmbătă, 1 decembrie
Luni, 10 decembrie
Joi, 20 decembrie
Duminică, 23 decembrie
Joi, 27 decembrie

1974

Marți, 1 ianuarie
Vineri, 4 ianuarie
Luni, 7 ianuarie
Marți, 15 ianuarie
Duminică, 20 ianuarie
Vineri, 25 ianuarie
Luni, 28 ianuarie
Joi, 31 ianuarie
Luni, 4 februarie
Miercuri, 6 februarie
Vineri, 8 februarie

Sâmbătă, 9 februarie
Miercuri, 13 februarie
Joi, 15 februarie
Vineri, 15 februarie
Sâmbătă, 16 februarie
Luni, 18 februarie
Miercuri, 20 februarie
Joi, 21 februarie
Sâmbătă, 23 februarie
Miercuri, 27 februarie
Sâmbătă, 2 martie
Marți, 5 martie
Sâmbătă, 9 martie
Marți, 12 martie
Sâmbătă, 16 martie
Joi, 21 martie
Marți, 26 martie
Vineri, 29 martie
Joi, 4 aprilie
Luni, 8 aprilie
Marți, 9 aprilie
Miercuri, 10 aprilie
Vineri, 12 aprilie
Duminică, 14 aprilie
Joi, 18 aprilie
Sâmbătă, 20 aprilie
Marți, 23 aprilie
Vineri, 26 aprilie
Duminică, 28 aprilie
Vineri, 3 mai
Marți, 7 mai
Sâmbătă, 11 mai
Luni, 13 mai
Joi, 16 mai
Luni, 20 mai
Sâmbătă, 25 mai
Miercuri, 29 mai
Joi, 30 mai
Sâmbătă, 1 iunie
Miercuri, 5 iunie

Sâmbătă, 8 iunie
Marți, 11 iunie
Sâmbătă, 15 iunie
Marți 18 iunie
Vineri, 21 iunie
Vineri, 28 iunie
Luni, 1 iulie
Marți, 6 iulie
Joi, 11 iulie
Miercuri, 17 iulie
Luni, 22 iulie
Joi, 25 iulie
Marți, 30 iulie
Sâmbătă, 3 august
Luni, 5 august
Joi, 8 august
Sâmbătă, 10 august
Duminică, 11 august
Luni, 19 august
Joi, 22 august
Sâmbătă, 24 august
Luni, 26 august
Marți, 27 august
Vineri, 30 august
Marți, 3 septembrie
Sâmbătă, 7 septembrie
Marți, 10 septembrie
Luni, 16 septembrie
Sâmbătă, 21 septembrie
Duminică, 22 septembrie
Marți, 24 septembrie
Joi, 26 septembrie
Sâmbătă, 28 septembrie
Vineri, 4 octombrie
Luni, 7 octombrie
Sâmbătă, 12 octombrie
Vineri, 18 octombrie
Luni, 21 octombrie
Vineri, 25 octombrie
Luni, 28 octombrie

Duminică, 3 noiembrie
Marți, 5 noiembrie
Sâmbătă, 9 noiembrie
Marți, 12 noiembrie
Vineri, 15 noiembrie
Sâmbătă, 16 noiembrie
Sâmbătă, 23 noiembrie
Luni, 25 noiembrie
Duminică, 1 decembrie
Vineri, 6 decembrie
Marți, 10 decembrie
Joi, 12 decembrie
Vineri, 13 decembrie
Miercuri, 18 decembrie
Sâmbătă, 21 decembrie
Marți, 24 decembrie
Vineri, 27 decembrie
Sâmbătă, 28 decembrie
Duminică, 29 decembrie
Marți, 31 decembrie

1975

Vineri, 3 ianuarie
Marți, 7 ianuarie
Vineri, 10 ianuarie
Marți, 14 ianuarie
Joi, 16 ianuarie
Duminică, 19 ianuarie
Sâmbătă, 25 ianuarie
Marți, 28 ianuarie
Vineri, 31 ianuarie
Miercuri, 5 februarie
Duminică, 9 februarie
Joi, 13 februarie
Luni, 17 februarie
Vineri, 21 februarie
Vineri, 28 februarie
Duminică, 2 martie
Joi, 6 martie
Luni, 10 martie
Miercuri, 12 martie

Joi, 13 martie
Luni, 17 martie
Joi, 20 martie
Sâmbătă, 22 martie
Duminică, 23 martie
Miercuri, 26 martie
Duminică, 30 martie
Vineri, 4 aprilie
Sâmbătă, 19 aprilie
Marți, 22 aprilie
Vineri, 25 aprilie
Luni, 28 aprilie
Duminică, 4 mai
Miercuri, 7 mai
Marți, 13 mai
Vineri, 16 mai
Sâmbătă, 17 mai
Marți, 20 mai
Sâmbătă, 24 mai
Joi, 29 mai
Duminică, 1 iunie
Vineri, 6 iunie
Joi, 12 iunie
Vineri, 13 iunie
Joi, 19 iunie
Marți, 24 iunie
Sâmbătă, 28 iunie
Marți, 1 iulie
Duminică, 6 iulie
Miercuri, 9 iulie
Joi, 10 iulie
Luni, 14 iulie
Vineri, 18 iulie
Luni, 21 iulie
Joi, 24 iulie
Duminică, 27 iulie
Marți, 29 iulie
Miercuri, 30 iulie
Joi, 31 iulie
Vineri, 1 august

Duminică, 3 august
Luni, 4 august
Miercuri, 6 august
Vineri, 8 august
Luni, 11 august
Marți, 12 august
Joi, 14 august
Sâmbătă, 16 august
Luni, 18 august
Joi, 21 august
Sâmbătă, 23 august
Duminică, 24 august
Luni, 25 august
Miercuri, 27 august
Joi, 28 august
Sâmbătă, 30 august
Duminică, 31 august
Luni, 1 septembrie
Joi, 4 septembrie
Luni, 8 septembrie
Vineri, 12 septembrie
Joi, 18 septembrie
Duminică, 21 septembrie
Miercuri, 24 septembrie
Joi, 25 septembrie
Duminică, 28 septembrie
Joi, 2 octombrie
Sâmbătă, 4 octombrie
Luni, 6 octombrie
Joi, 9 octombrie
Luni, 13 octombrie
Joi, 16 octombrie
Marți, 21 octombrie
Sâmbătă, 25 octombrie
Luni, 27 octombrie
Joi, 30 octombrie
Sâmbătă, 1 noiembrie
Joi, 6 noiembrie
Vineri, 7 noiembrie
Marți, 11 noiembrie

Joi, 13 noiembrie
Luni, 17 noiembrie
Vineri, 21 noiembrie
Miercuri, 26 noiembrie
Vineri, 28 noiembrie
Luni, 1 decembrie
Vineri, 5 decembrie
Duminică, 7 decembrie
Marţi, 9 decembrie
Luni, 15 decembrie
Marţi, 17 decembrie
Vineri, 19 decembrie
Luni, 22 decembrie
Joi, 25 decembrie
Luni, 29 decembrie
Marţi, 30 decembrie

1976

Vineri, 2 ianuarie
Luni, 5 ianuarie
Joi, 8 ianuarie
Sâmbătă, 10 ianuarie
Luni, 12 ianuarie
Joi, 15 ianuarie
Miercuri, 21 ianuarie
Luni, 26 ianuarie
Sâmbătă, 31 ianuarie
Duminică, 8 februarie
Joi, 12 februarie
Marţi, 17 februarie
Sâmbătă, 21 februarie
Vineri, 27 februarie
Marţi, 2 martie
Sâmbătă, 6 martie
Sâmbătă, 13 martie
Miercuri, 17 martie
Duminică, 21 martie
Vineri, 26 martie
Luni, 29 martie
Miercuri, 31 martie
Sâmbătă, 3 aprilie

Marţi, 6 aprilie
Vineri, 9 aprilie
Miercuri, 14 aprilie
Vineri, 16 aprilie
Luni, 19 aprilie
Sâmbătă, 24 aprilie
Luni, 26 aprilie
Joi, 29 aprilie
Marţi, 4 mai
Vineri, 7 mai
Duminică, 9 mai
Miercuri, 12 mai
Sâmbătă, 15 mai
Marţi, 18 mai
Vineri, 21 mai
Marţi, 25 mai
Vineri, 28 mai
Miercuri, 2 iunie
Duminică, 6 iunie
Joi, 10 iunie
Sâmbătă, 12 iunie
Miercuri, 16 iunie
Duminică, 20 iunie
Joi, 24 iunie
Sâmbătă, 26 iunie
Duminică, 27 iunie
Joi, 1 iulie
Luni, 5 iulie
Joi, 8 iulie
Sâmbătă, 10 iulie
Luni, 12 iulie
Vineri, 16 iulie
Sâmbătă, 17 iulie
Duminică, 18 iulie
Marţi, 20 iulie
Miercuri, 21 iulie
Joi, 22 iulie
Vineri, 23 iulie
Sâmbătă, 24 iulie
Duminică, 25 iulie

Luni, 26 iulie
Marți, 27 iulie
Miercuri, 28 iulie
Joi, 29 iulie
Sâmbătă, 31 iulie
Marți, 3 august
Joi, 5 august
Luni, 9 august
Joi, 12 august
Duminică, 15 august
Miercuri, 18 august
Vineri, 20 august
Sâmbătă, 21 august
Duminică, 22 august
Joi, 26 august
Sâmbătă, 28 august
Luni, 29 august
Marți, 30 august
Joi, 2 septembrie
Duminică, 5 septembrie
Marți, 6 septembrie
Joi, 9 septembrie
Luni, 13 septembrie
Miercuri, 15 septembrie
Duminică, 19 septembrie
Marți, 21 septembrie
Sâmbătă, 25 septembrie
Marți, 28 septembrie
Joi, 30 septembrie
Vineri, 1 octombrie
Sâmbătă, 2 octombrie
Luni, 4 octombrie
Miercuri, 6 octombrie
Sâmbătă, 9 octombrie
Duminică, 10 octombrie
Marți, 12 octombrie
Joi, 14 octombrie
Luni, 18 octombrie
Miercuri, 20 octombrie
Sâmbătă, 23 octombrie

Luni, 25 octombrie
Joi, 28 octombrie
Duminică, 31 octombrie
Joi, 1 noiembrie
Miercuri, 3 noiembrie
Vineri, 5 noiembrie
Luni, 8 noiembrie
Joi, 11 noiembrie
Luni, 15 noiembrie
Vineri, 19 noiembrie
Sâmbătă, 20 noiembrie
Duminică, 21 noiembrie
Marţi, 23 noiembrie
Joi, 25 noiembrie
Joi, 2 decembrie
Luni, 6 decembrie
Miercuri, 8 decembrie
Joi, 9 decembrie
Luni, 13 decembrie
Joi, 16 decembrie
Luni, 20 decembrie
Joi, 23 decembrie
Sâmbătă, 25 decembrie
Luni, 27 decembrie
Marţi, 28 decembrie
Miercuri, 29 decembrie
Joi, 30 decembrie
Vineri, 31 decembrie

1977

Sâmbătă, 31 decembrie

1978

1980

Miercuri, 2 ianuarie

1981

Joi, 1 ianuarie

1982

Sâmbătă, 1 ianuarie

1983

1985

1986

1987
1988
1989

Table of Contents

1966. 1

Table of Contents

1966. 1 2